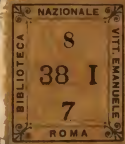
#
9

Pertinet ad usum
Missionum P. F. Joannis Francisci a Roma
S. Recessus S. Bonaventure de Urbe

Sermones: Petri

Hieremie Panormitani ex Sicilia: F. couent⁹ ordinis Predicatorũ bononiensiũ: tam preclari quam omnigene eruditiõis refertissimi, omnibusq₃ euangelica documenta seminãtibus: et gratiosi et necessarij: qui ea serie hoc libro continentur.

De aduentu vsq₃ ad quadragesimam:
Quadragesimales de pctõ.
Quadragesimales de pnia.
De expositiõe oratõis dñice
De decẽ preceptis vna cum passione Jesu christi.
De fide: quadragesimales.
De sanctis per anni circulũ.

Quid quiuis sermo contineat: aut de qua materia tractet: Index cum foliorum numero docebit.

Frater Benedictus Britãnicus Brixianus: Fratri Thome Caluisano theologo. S. D.

NOn dici queat Pater integerrime: quantope mihi cor letitia subsiliat: cum animaduertã tam multa excellentium religionis nostre patrum opa: que in hoc vsq tempus veluti in latebris iacuerunt: in dies passim imprimi: protrahiq in lucẽ. Mirũ em̃ est cũ ea inspicias q̃utilia q̃q fructuosa existant. Omnia em̃ illinc: vt probe nosti: colligas: que ad bene beateq viuendũ sint maxime necessaria. Que omnia cum diu multũq mecum esse cõtemplar9 putaui Petro Hieremie ordinis nostri viro sanctissimo iniuriam propemodũ fieri: si eius scripta nõ curarem publicanda. Itaq studio factuz est nostro: vt ea ab Jacobo Britannico fratre nostro impressa sint. Existimaui em̃ Petrum Hieremiã inter reliquos religionis nostre scriptores qui hanc diuini verbi predicandi scientiã non minus eleganter q̃ sapiẽter pfessi sunt: principatum sine cõtrouersia obtinere. Nihil enim est siue ad philosophiaz theologiãq respicias: siue ad ius canonicũ: iusq cesarcũ: qd in eo desiderari queat. Omnia que ad diuine humaneq modos sapientie explicandos ptinent tam cumulate complex9 est: vt qui solos eius labores inspexerit: aliunde sibi nihil omnino sit indagandũ. Putaui aũt hec ad te pater scientissime scribẽda tum vt meam in te beniuolentiã aliqua ex parte tibi declararem: tum vt intelligerez quid tu sup hoc sentires. Plurimi enim iudiciũ tuum non tam in omni dicendi facultate: q̃ in rerum diuinarũ humanarũq perspicientia facimus. In te enim preter sanctissimos mores viteq integritatẽ: eam doctrinã idq ingenij acumen agnoscimus vt que per te probata fuerint: ea nullis placere non possint. Quo sane fit vt omnes qui te norint (norunt autẽ fere omnes) te plurimum diligant / venerẽtur / z colant. Tu interea valebis: fratremq Benedictũ tui studiosissimum amabis plurimũ. Domin9 autẽ noster Jesus christus plenis clemẽtie sue velis te in eterne portum salutis perducat.

Tabula. xxiiii. sermonum aduentus.

Tabula.xxvii. sermonū quadragesimaliū. De pctō.

Tabula. xvii. sermonum de penitentia.

Tabula.xxv. sermonũ de expositiõe orõnis dñice.

Tabula.viij.sermonũ de decẽ preceptis vna cũ pas sione Jesu christi.

Tabula.xxvj.sermonum de Fide.

Tabula de Sãctis suo lo co prescripta est cum pro prio cartarũ numero.

Doctissimi ac viri diui/ ni verbi p̄dicatoris Fris Petri Hieremie ordis p̄/ dicator Sermones q̄ma xime vtiles incipiunt. In dn̄icis aduentus ꝛ seq̄nti bus vsq₃ ad q̄dragesimā.

¶ Dominica prima aduentus de quadruplici aduentu.

Sermo primus

Ecce rex tuus venit tibi mansue/ tꝰ Mat.xxi. Et Zac. ix. originalr ꝛ in euangelio hodierno. Thema dat mihi motiuū p̄dicandi de aduentu dn̄i: qui hodie incipit ſm ordinem ecclie. Et spero ꝙ habebimus bonas doctrinas ad gloriā Jesu chr̄i ꝛ ad instructionē nostrā: sed primo salutemꝰ virginē dicendo: Aue maria ꝛc. ¶ Pro declaratione thematis ꝛ introductione est notandū/ꝙ ſm doctores quadruplex est aduētus dn̄i propter quos eccl'ia ordinauit q̄ttuor dn̄icas in aduētu. Primus aduētus est p̄teritus Quartus est futurꝰ. Secūdus et tertius sunt presentes.

Primus est per incarnationē/in vētre virginali.

Secundus est per iustificationem/in mente humanali.

Tertiꝰ est p̱ sep̱ationē in morte corp̱ali

Quartus est per retributionem/in iudicio vniuersali.

¶ Et qualibet dn̄ica poterimus p̄dicare de vno istoꝝ aduentuū. vic₃ prima de primo. scd'a de secūdo. ꝛ sic de alijs. De secundo aūt aduētu fit mentio Jo.xiiij. Siquis diligit me sermonē meū seruabit: ꝛ pater meꝰ diliget eū. ꝛ ad eū veniemus ꝛ mansion ē apud eū faciemus. De tertio ꝯo aduentu fit mentio Luc.xij. Beati serui illi quos quū venerit dn̄s/inuenerit vigilantes ꝛc. Ad idē Mat.xxiiij. De quarto aduentu fit mētio Mat.xxv. Quū venerit filiꝰ hois in maiestate sua ꝛ oēs sancti eiꝰ cū eo ꝛc. Itē Esa.iij. Dn̄s ad iudiciū veniet cū senibus p̄pli sui. Notandū autē ꝙ in isto primo aduētu venit chr̄s cū humilitate. In secundo cū benignitate. In tertio cū timore. In quarto cum horrore seu tremore. In p̄mo ergo venit cū humilitate. Hic practice. Ratio vt curaret sup̱biā Ade q̄ fuit origo oīm pctōꝝ. Eccl'i.x. Initiū ois peccati: superbia. Pone exēplū de oib₉ peccat̄. Quia ḡ cōtraria ↄ̄trarijs curant: q₂ homo sup̱bierat deus humiliatꝰ est. acsi rex fieret famulus famulorū₃ seu seruoꝝ. Vn̄ ipse dicit. Filius hois non venit ministrari/sed ministrare: et dare aiam suā in redemptionē p̱ multis Matth.xx. Et q₂ debebat ministrare assumpsit vestē famuli: q₂ al's nō fuisset congruū. Jō apostolus ait. Qui cū in forma dei esset. s. indutus veste diuinitatis: nō rapinam arbitratus est esse se equalē deo/sed semetip̄m exinaniuit formā serui accipiēs in silitudinem hoim factus: ꝛ habitu inuētus vt hō Phil'.ij. s. vt nobis seruiret ꝛ ministraret. Loquēdo ergo de isto primo aduentu: nota ꝙ de eo sepius fit mētio in sacra scriptura/veteris ꝛ noui testamēti. Sicut p₃ in multis locis: specialit' hodie in euangelio. Benedictus q̇ venit ꝛc. Et in themate. Et Aggei.ij. Veniet desideratus cūctis gentib₉. Itē Malach.iij. Statim veniet ad tēplū sanctū suū dominator que₃ vos queritis: ꝛ angelus testamēti quē vos vultis. Itē Abac.ij. Apparebit in finē ꝛ non mentiet': si morā fecerit expecta eū: q₂ veniēs veniet ꝛ nō tardabit. Loquēdo ergo de isto p̄mo aduētu: notandū ꝙ cōueniēs fuit filiū dei venire p̄pter multas ratiōes: sed pro nūc dicam quinq₃.

Primo p̄pter magnificentiā diuinalē
Scd'o p̄pter p̱fectionē vniuersalem.
Tertio p̄pter liberationē humanalē.
Quarto p̄pt' hūane nature exaltatiōe₃.
Quinto p̄pter angelicā reparationē.

¶ Prima ratio ꝛ effectꝰ/est p̄pter magnificentiā diuinalē. Pro cuius intellectu notandū ꝙ sicut notat Tho.p̱.iij.q.j.arti.j. Vnicuiq₃ rei ↄ̄uenit operari/id q̄d est cō

ueniens nature sue. Sicut homini ratiocinari/ canibus latrare: et sic de alijs. Ipsa autem natura dei/ est ipsa bonitas: vt dicit Dio. j.c. de diui. no. Unde quicquid pertinet ad rationem boni/ conueniens est ipsi deo. Pertinet autem ad rationem boni vt se alijs communicet secundum Dio. iiij.c. de diui. no. Unde bonum de natura sui est diffusiuum et communicatiuum alijs. Ergo summo bono conuenit quod summo modo se creature communicet. Duo autem habet deus communicabilia. s. essentiam et personam. Essentiam communicat deus pater filio et spiritui sancto ab eterno: restabat vt ex tempore communicaret personam. s. filij sui humane nature. Quod quidem maxime fit per hoc quod naturam creatam sibi sic coniugat quod ex tribus fiat vna persona. s. ex verbo/ et carne/ et anima iuxta illud: Uerbum caro factum est Jo. j. Et ex hoc manifestatur nobis infinita bonitas diuina. Ad hoc enim principaliter ipse deus condidit creaturas/ vt manifestetur eius bonitas. Prouerb. xvj. Uniuersa propter semetipsum operatus est dominus. Sicut enim potentia eius est causa principalis effectiua creaturarum: et sapientia est causa formalis. Sicut ars in mente artificis est causa rei artificiate. Causam dico formalem. Sic et bonitas dei est causa finalis. Propter quod dicit ipse. Ego sum alpha et o: principium et finis Apoc. j. Et sic patet prima ratio. Et nota in hac benedicta incarnatione magnam dei humilitatem: sicut scripsi post festum trinitatis dominica. xx. fer. j. parte prima. ¶ Secunda ratio est propter perfectionem vniuersalem. Nam cum deus perfectissimus in se: necesse est vt etiam opera ab ipso creata sint perfecta. Deut. xxxij. Dei perfecta sunt opera. Non poterant autem opera dei esse perfecta: nisi per assumptionem humane nature in eadem persona. Et hoc probatur ratione et auctoritate. Ratio est geometralis. Dicunt enim geometre quod figura spherica siue circularis est perfectior alijs. Ratio: quia in hac figura finis vnitur principio. Et ideo dicunt quod nunquam figura huiusmodi perfecta quousque finis vniatur principio. Ex propter hoc diuina sapientia creauit mundum in hac figura spherica: licet in alia figura potuisset ipsum creare. Unde celum/ ignem/ aerem/ mare/ terram: et totum vniuersum est in figura spherica. Sic etiam sol/ luna/ et stelle. Ergo perfectio mundi vniuersalis consistit in hoc vt finis vniatur principio. et econuerso. Modo videamus quid est principium creaturarum: et quid est finis. Principium est deus Gen. j. In principio creauit deus celum et terram: et in sex diebus distinxit. Et sic creauit creaturas omnes. Prima die fecit lucem. Secunda firmamentum. Tertia die fecit arbores et plantas. Quarta die fecit luminaria celi. i. solem et lunam et stellas. Quinta die fecit aues et pisces. Sexta die fecit bestias: et eadem die vltimo: et in fine fecit hominem. Patet ergo quod fuit vltima creaturarum et finis. Ad hoc ergo vt figura circularis totius vniuersi sit perfecta: necesse fuit vt finis vniretur principio. Quod tunc impletum est/ quando deus factus est homo: et homo deus per vnionem personalem in vtero virginali. Ideo dicit ipse deus Audi me Jacob et Israel quem ego voco. Ego ipse: ego primus: et ego nouissimus. Esa. xlviij. Ego primus. i. ego sum deus: et ego nouissimus. i. ego sum homo. et ex hac ratione opinantur aliqui doctores: quod etiam si Adam non peccasset filius dei incarnatus fuisset: propter perfectionem dandam operibus suis. Ad hanc rationem respondet Tho. in. iij. sente. dis. j. q j. ar. iij. ad primum dicendum. Quod vniuersum perficitur in coniunctione vltimi ad primum principium: Non tamen oportet quod in coniunctione que est in vnitate persone: sed in coniunctione que est per ordinem ad finem. ¶ Tertia ratio est propter liberationem humanalem. Erat enim primus homo seruus trium. s. legis diaboli/ et peccati. Legis quidem quantum ad cerimonialia: que erant ita dura vt sufferri non possent/ presertim preceptum circuncisionis Unde Petrus dicebat. Quid tentatis deum imponere iugum super ceruices discipulorum: quod neque patres nostri neque nos portare potuimus Act. xv. Propter quod lex vetus dicebatur lex seruitutis. Ro. viij. Non enim accepistis spiritum seruitutis iterum in timore. In cuius signum cum timore magno recepta fuit lex antiqua iudeis. Unde dicitur Exo. xx. O filij israel perterriti atque pauore concussi steterunt procul et cetera. Non poterat autem homo liberari ab illa lege/ nisi per ipsius legis latorem: quia eius est tollere cuius est condere. et omnis res per quascunque causas nascitur per easdem dissoluitur. vt in. c. j. de reg. iu. Et. ff. co. ti. l. Nil tam naturale est quam eodem genere quodque dissolue re/ quo colligatum est. Ideo verborum obligatio

xbis tollit. Fuit ḡ cōueniens vt deꝰ incar
naret: vt adimpleret in se ea q̄ scripta erāt
in Figura de eo sub velamēto cerimonia-
liū ꝯtenta. Et sic adimplēdo tolleret legē
q̄ntū ad cerimonialia ⁊ iudicialia. Unde
ps. Sacrificiū ⁊ holocaustū noluisti: au-
res autē pfecisti mihi. Holocaustū ꝓ pctō
nō postulasti. tunc dixi: ecce venio. Uide
q̄d scripsi in sermonibꝫ q̄dragesimalibꝫ de
decē p̄ceptis: vbi agit vtrū nos teneamur
suare cerimonialia veterꝫ legꝫ. Et h̄ est ꝯ
q̄sdā dicētes. si chr̄s suauit cerimonialia:
ḡ ⁊ nos illa suare debemꝰ. Sꝫ nō valet ra
tio. Sed ꝯtra: qꝛ chr̄s suauit illa. Jō nos
nō tenemur seruare: qꝛ finis legis chr̄s est
ad iustitiā omni credēti. Ro. x. Sicut in
simili: qꝛ chr̄s mortuꝰ est: iō nos sumus a
morte redēpti. Fuit ḡ cōueniēs vt deꝰ in-
carnaret ⁊ fieret hō: vt nos a suitute legꝫ
eriperet. Et hāc rōnē ponit apl's Gal. iiij
At vbi venit ple. tem. mi. de. de. fi. su. fac.
ex muli. fac. sub le. vt eos qui sub le. e. redi
meret. Jtē erat hō seruꝰ diaboli a q̄ victꝰ
fuerat. qꝛ qui capit in bello publico effici
tur seruꝰ. Sic inter hoiem ⁊ diabolū erat
⁊ est bellū publicū. ⁊ qꝛ hō victus fuerat a
diabolo: iō totū genꝰ humanū sibi subdi-
tū erat. Sicut filij seruoꝝ sunt serui etiaꝫ
si sola matʳ sit ancilla. l. partū. C. de rei ve
di. vbi dicit. Partū ancille matris seq̄ con
ditionē/nec statū in hac specie patris cōsi
derari: explorati iuris est. Nec poterat hu
manū genus ab aliquo liberari. Unde. ij.
Pet. ij. A quo em̄ quis supatus est: eius ⁊
seruꝰ est. Nullus aūt hō poterat ipm a di
aboli manibꝫ liberare: qꝛ ipse diabolꝰ erat
fortior omni hoie. Job. xlj. Non est super
terrā ptās q̄ cōparet ei: q̄ factus est vt nul
lū timeret. Oportuit ḡ q̄ esset aliqua vir
tus supior eo/q̄ vinceret eū: ⁊ hic est deus
qꝛ naturalr̄ nullus angelus est potentior
sathana. Quia autē couenies erat vt ipse
vinceret ab hoie/q̄ vicerat hoiem: iō con-
gruū fuit vt ipsa diuia ṽtus fieret hō. Et
hic idē. Uñ dns Lu. xj. Cū fortis armatꝰ
custodit atriū suū in pace sunt oia q̄ possi
det. Si autē fortior illo supueniēs vicerit
eū: vniuersa arma eiꝰ aufert in quibꝫ cōsi
derabat/et spolia distribuet. Erat tertio
hō suus pcti Joā. viij. Qui facit peccatū
seruus est pcti. Ratio: qꝛ obediebat pctō.

Rom. vj. An nescitis: qm̄ cui exhibuistis
vos suos ad obediendū: serui estis eiꝰ cui
obedistis. Quia aūt pctm̄ istud erat iniu-
ria dei/⁊ cōseq̄nter infinita: eo q̄ culpa in
deū cōmissa habet infinitatē quandā put
est offensa dei: qꝛ tāto maior est culpa quā
to maior est psona offensa. Uide hanc ra
tionē in sermonibꝫ de pctō in genere. ar. iij
ser. xix. pte. iij. Mensurat enim offensa fm̄
quātitatē ⁊ qualitatē psone offense: iō me
rebatur infinitā satisfactionē. q̄ solui non
poterat a pura creatura ⁊ cōseq̄nter a nul
lo hoie. Et tamē hō erat debitor huius sa
tisfactionis. Fuit ḡ necesse vt deus fieret
homo ad hoc vt hō liberaret ab hac seruī-
tute pcti. Jō apl's Ro. viij. Deus filiū su
um mittēs in silitudinē carnis peccati: de
pctō damnauit pctm̄ in carne/vt iustifica
tio legis impleret in nobis. Ps. cvj. Mi
sit verbū suū/⁊ sanauit eos ⁊c̄. ¶ Quar-
ta ratio est ꝓpter hois exaltationē. Quia
ꝑ incarnationē filij dei valde exaltata est/
⁊ nobilitata est humana natura. Sicut si
filiꝰ regis duceret in vxorē filiā rustici: qꝛ
vxor nobilitat ⁊ recipit dignitatē a viro.
l. femine. ff. de senatoribꝫ. vbi dicit. Femi-
ne nupte clarissimis psonis: clarissimarū
psonarū appellatōe cōtinent. Feminis em̄
dignitatē clarissimā mariti tribuūt. Et. l.
mulieres. C. de dignitatibꝫ. lib. xij. vbi dr̄
Mulieres honore maritoꝝ erigimꝰ: gñe
nobilitamꝰ: ⁊ forū ex coꝝ psona statuimꝰ
⁊ domicilia mutamꝰ. Jtē in aut. d̄ ꝯsulibꝫ
§. si aūt. col. iiij. ibi. Qm̄ vxores coruscāt ra
dijs maritoꝝ. Jtē sortit foꝝ viri. l. cū q̄dā
puella. ff. de iurisdi. oim iudi. Jteꝫ mutat
sepulturā suaꝫ: ⁊ sepelit in sepultura viri:
vt in. c. is q̄. de sepul. li. vj. §. Mlier aūt q̄
plēs viros hūit successiue si sepulturā nō
eligat: est cū viro vltimo cuiꝰ domiciliū re
tinet ⁊ honorē: tumulāda. Sic filiꝰ dei du
xit in vxorē carnē hūanaꝫ filiā illiꝰ rustici
Ade. ⁊ fuit initiatū h̄ mr̄imoniū in ꝓphe-
tis q̄si eēnt tūc ꝯcta spōsalia d̄ futuro: fuit
ratificatū in vtero ṽgis q̄si ꝑ ṽba de pn̄ti
Fuit aūt ꝯsūmatū in cruce quasi ꝑ copulā
carnaleꝫ int̄ chr̄m ⁊ ecclām sanctā: q̄ fuit
formata de latere eius mortui in cruce qn̄
exiuit de eo sanguis ⁊ aq̄. Sicut Eua fuit
formata de latere Ade dormiētis in padi
so/q̄d fuit sacr̄m et figura istiꝰ mr̄imonij.

iuxta illud. Sacramentū hoc magnū est: ergo autē dico in christo et in ecclia. Eph. v. Propter hoc chrs in cruce dixit. Consummatū est. Et sic natura humana fuit nobilitata a deo: q super angelicā naturā nobilitata est. Nusq̄ em̄ angelos apphendit: sed semen Abrae apprehendit Heb. ij. Et in signū huius/cuz scpi9 legatur in veteri testamēto angelos se permisisse ab hominibus adorari: sicut legit de Manue patre Sanson Judic. xiij. et de Josue. tamē post incarnationē filij dei secus factū est. Sicut legit Apoca. vlti. vbi dicit Joan. Postq̄ audissem et vidissem cecidi vt adorarē ante pedes angeli qui mihi hoc ostendebat: et dixit mihi. Vide ne feceris: cōseruus tuus sum. qd ideo phibuit angelus: vt ostenderet exaltationē humane nature super angelos in hoie assumpto: vt notat Tho. in. iij. sentē. dist. ix. q. j. ar. ij. q. vj. ad primū. Et ex hoc grauius est peccatū commissum ab homine post incarnationē christi q̄ ante: quia maior ingratitudo et maior vtilitas. Nam vilius reputaretur nobili militi vel doctori si intraret in tabernam et inebriaretur/ q̄ cuidam rustico. Nōne vilissimū esset si filius regis faceret se seruū cuiusdam vilis ribaldi. Sic in proposito etc. Nota cōtra christianos viros et mulieres: qui vadunt ad iudeā illam pro sanitate habenda/vel ad alios diuinos: q cum sint filij dei Joā. j. Quotquot autē receperunt eum: dedit eis po. fi. dei fi. faciūt se seruos diaboli/p sanitate habenda corporali. Quidaz vero christiani iniuriātur iudeo baptizato: improperantes ei etiā dicēres. Marraliato: pter qd reuocantur alij iu dei a cōuersione ad veram fidem: et ex hoc fit iniuria nomini christiano. Quia igitur grauius peccāt christiani ceteris nationibus: ideo grauius illis puniunt. Nota exemplū beati Macharij: quādo vadens p desertum inuenit caluitiū seu caput hominis mortui. Qui cū interrogasset et quesiuisset ab eo cuius fuisset. Respondit se fuisse caput cuiusdā sacerdotis idolorū cuius anima erat in inferno. Cūq igitur interrogaretur ab eo si aliq̄s esset sub eo in inferno: et q sunt. Respōdit q christiani dānati erant sub alijs omnibus etc. Ideo dicit Leo papa in sermone de natiuitate. Agnosce o christiane dignitatē tuā et diuine cōsors factus nature noli in veterē vilitatē degeneri cōuersatione redire. Ps. xlviij. Homo cū in honore esset nō intellexit compa. est iu. insi. et si. fac. est illis etc. ¶ Quinta ratio/est pter angelicam reparationē. Nam pter peccatū primi angeli ceciderūt multa milia angelorū: sicut dicit Apo. xij. Unde remansit numerus angelorū diminutus valde: nec potuit amplius reparari p angelos quia ceciderāt: quia angelus sicut imobilis apprehendit ea q̄ intelligit: sic et immobilis fertur et adheret p affectū his q̄ quādoq elegit et obstinatus est illo pctō quod cōmisit. Unde equalitatez dei quā semel angelus cōcupiuit et appetijt/adhuc appetit: et in eternū appetet. Et ideo nō est capax misericordie diuine ad remissionē peccati sui: quia nō vult penitere. Nam si peniteret/deus sibi parceret. Ps. lxxvj. Nunquid in eternū irascetur deus aut cōtinebit in ira sua misericordias suas? Quia ergo obstinatus est: ideo nō capax misericordie. Sic nec homo post mortē. Unde dicit Damas. q hec est hominibus mors/qd est angelis casus. Et ponit Tho. in. j. parte. q. lxiiij. ar. ij. Ne ergo angelorū numerus remaneret imperfectus: voluit diuina sapiētia q suppleretur p homines assumendos in cōsortio angelorū. Unde dicit aplus Ephe. j. Instaurari oia in christo/q̄ in celis et que in terris sunt. Quia autē vita eterna excedit pportionē nature create. Quia qd oculus nō vidit nec auris audiuit etc. j. Corin. ij. ideo nō potuit homo ad vitam eternā eleuari de se vt esset consors diuine nature et fieret p participatōez et similiter angelis in gloria nisi deus fieret homo. Da similitudinē. Si quis vellet celū capite attingere: non posset naturaliter/nisi deus p potentiā suā inclinaret celum vt hoiem ad celestia subleuaret. Et sic fecit deus. Quia ad hoc vt hō fieret beatus/et cōsequēter habitaret in celo: inclinauit se p humilitatē et factus est hō: et eleuauit hoiem ad se vt fieret deus. Et sic p hoies ruina angelica repart. Ps. ciij. Inclina domine celos tuos et descende etc. Deo gratias. ¶ Notandū q prima ratio de quinq predictis ptinet ad bonitatem dei q̄ est diffusiua suipsius. Fuit autē congruū deum incarnari etiam pter im

mobilitatē diuine iustitie. Item ꝓpter decentē ordinē sapientie ipsi⁹. Et sic ex tribus apparet incarnatōnis ꝯgruētia. Que quidē tria sumunť ex pte dei scȝ ex plenitudine diuine miſcdie ex imobilitate iustitie ipsi⁹/et ex decenti ordine sapiētie ipi⁹. Quia enim deus sūme bon⁹ ꝛ misericors est: decuit vt nulli nature negaret ħ cui⁹ capax erat. Unde cū natura hūana lapsa esset: ꝛ nihilomin⁹ reparabilis foret decuit vt eā recuperaret ſm Tho.in.iij.sen. dist.j.q.ij. De hac autē ratione satȝ dictū est supra in ꝑma rōne hui⁹ sermonis. Secūdo ex imobilitate iustitie diuine. q: vt ait Tho. vbi sup̄. Justitia dei imutabilis est: cui⁹ lege sancitū est vt nunq̄ pctm̄ sine satisfactione dimittať. decuit vt in hūana natura institueret euȝ q̄ satisfacere posset: q̄a hoc purus hō ꝑ se facere non poterat. Ratio est triplex quā assignat Tho.in.iij sen. dist.j.q.j.ar.ij. In responsione ad vltimuȝ argumentū. ¶ Tertio ex decenti ordine sapientie sue. Quia em̄ sūme sapiens est: cōuenientissimū modū reparatōis ad inuenire debuit. Modus aūt ꝯuenientissimus est vt integra natura repararetť: vt finaliť ad ħ quod amiserat hō ꝑuenire posset. Si autē hominē ꝑ angeluȝ repararet: nō esset integra reparatio: q: semꝑ homo angelis salutis sue debitor esset: ꝛ ita ei in beatitudine equari non posset. Quod tamen ꝯsecutus fuisset si nō peccasset. Sicut ꝛ nūc cōsequūtur homines ꝑ grām reparationis: vt sint sicut angeli dei in celo Matth.xxij. Unde decuit: vt nō angel⁹ sed ipse de⁹ hominē repararet: iuxta illud Esa.xxxv. De⁹ ipse veniet ꝛ saluabit nos Similiť vt esset facilis modus ascendendi ad deuȝ: decuit vt hō ex his que cognita sunt sibi tam secundū intellectū quā secundū affectum in deuȝ ꝯsurgeret. Et q̄a homini naturale est secundū statū p̄sentis miserie vt a visibilibꝫ cognitionē accipiat: ꝛ circa ea afficiať: ideo deus ꝯgruenter visibilis factus est naturā humanā assumendo: vt ex visibilibus in inuisibiliuȝ amorē ꝛ cognitionē rapiamur Hec Tho. vbi supra. Est etiam alia ratio: que sumitur ex parte diuine sapiētie: quare decuit deum incarnari: quam assignat Tho.in. iij.senten.dist.j.q.j. Nam vt diciť Sap. viij. Sapientia vincit malitiā sed ꝑ malitiam diaboli ꝛ hominis: humana natura que est opus dei deiecta est quantū deijci potuit in culpā ꝛ miseriā. ergo decuit vt sapientia dei ipam exaltaret quantū exaltari potuit: ergo cū natura hūana sit assumibilis in vnitatē diuine ꝑsone: vt ponit. Tho.in.iij.sen.di.j.q.j. Et in.iij.par.q.j. ar.j. videť ꝯgruum fuisse: vt deus naturaȝ humanā assumeret. Hec Thomas.

¶ Eadem dominica prima de aduentu de iudicio vniuersali. Sermo secundus.

Benedictus qui venit in noīe dn̄i Mat.xxi

Intentio mea est predicare de aduentu christi ad iudiciuȝ. In sacra scriptura inuenimus tres chr̄i aduentus generales.

Prim⁹ est hūilitatȝ copiose: iā p̄terit⁹.
Scd̄s charitatȝ gratiose: ꝛ ħ est p̄sens.
Terti⁹ maiestatȝ rigorose: ꝛ est futur⁹.

¶ Hi tres aduentus ostenduntť in euangelio hodierno ſm ordinē nostrū qd̄ euangeliū licȝ sit d̄ ramis palmaꝝ historice: tamē allegorice ꝑtinet ad officiū hodiernū.

Primus aduentus poniť in principio euangelij.
Secundus in medio.
Tertius in fine.

¶ Dico primo ꝛc̄. Iste aduentus fuit in vtero virginali per incarnationē cum magna vtilitate. Ratio vt satisfaceret pro superbia Ade et Eue. que superbia fuit prius quam gula. Initium om̄is peccati superbia Eccli.x. Ideo venit cum magna humilitate non ministrari. sed ministrare sicut famulus. Seruiuit enim christus in isto primo aduentu nobis.

Primo de corde suo ostendens nobis charitatem.
Scd̄o de ore docens doctrinas.
Tertio de potentia faciendo miracľa.
Quarto de corpe tradēdo illud morti.

¶ De hoc aduentu dicit ipsemet. Filius hominis non venit ministrari: sed ministrare Matth.xx. Iste aduentus notatur

in principio euãgelij vsq Soluite et ad-
ducite mihi vbi notaui quattuor. ¶ Pri
mo finis p quam venit qui est pacificatio
hominis cum deo: et cũ angelis et cum se
ipso/ et cum primus ibi. Cum appro. Je
sus hierosolymis. que pacifica vl' visio
pacis interptat. Eph. ij. Ipse enim est pax
nostra: qui fecit vtraq vnū. Et veniens
euangelizauit nobis pacem rc. ¶ Scdo
via per quā venit: que est virgo Maria
Bern. Uirgo egregia ipsa est via regia: p
quā saluator venit ad nos Hec notat ibi.
Et cum venisset Betfage: quod interpre
tatur domus oris: qa in apertione oris.
Ecce ancilla domini: facta est domus dei
Unde cantat. Domus pudici pectoris tē-
plum repente fit dei. ¶ Tertio causa effi-
ciēs quare venit: que est miscdia ibi. Ad
montem oliueti Eph. ij. Deus qui diues
est in miscdia: pter nimiā charitatē suā
qua dilexit nos cum essemus mortui pec
catis cõuiuificauit nos. ¶ Quarto act9
ad quem venit: qui est illuminatio mūdi:
et liberatio a vinculis peccatorum/ nō solum
per se sed p discipulos. ibi. Misit duos di
scipulos: vsq Soluite et adducite rc. Iste
aduent9 quotidie fit in hostia verbis a sa
cerdote. Hoc est em rc. Sicut in pncipio
dictis verbis a vgine. Ecce ancilla domi-
ni rc. ¶ In primo venit vt famulus: sed
in isto secundo aduentu venit christus vt
socius: in eadem mensa comedens. Fide-
lis deus p quem vocati estis: in societatē
filij ei9 domini nostri Iesu christi prime.
Cor. j. Iste aduentus notatur in euãge-
lio/ cum dicit. Filie syon id est ecclie mili-
tanti vel anime humane. Dicite .i. vos p-
dicatores. Ecce rex tuus venit tibi man-
suetus. De isto regratiari debem9 ei dicē-
do. Benedict9 qui venit in nomine socij.
¶ Hic tertio rc. Tunc veniet sicut rex ad
iudicandū rc. De isto aduentu dicit ipse
met. Tunc videbūt filium hois venientē
in nubib9 celi cū virtute magna et maie-
state rc. Matth. xxiiij. De hoc aduentu
loquit thema dicens. Benedict9 qui ve-
nit in noie dñi: nō famuli vt in primo ne-
q socij: vt in scdo: sed dñi. Ps. ix. Cogno-
scet domin9 iudicia faciēs. Propter istos
tres aduent9 sunt tres hebdomade de ad-
uentu: qr quarta non pficit. De isto ergo
aduentu pdicatur9 quesiui quō erit: et in-
ueni quandā auctoritatē christi. qui bene
scit rc. Cum venit fili9 hominis in sede ma-
iestatis sue rc. vsq. Iusti aūt in vitā eter
nā. Mat. xxv. Ubi nota q sunt octo clau
sule: declarātes istum aduentū. ¶ Prima
clausula Cum venerit fili9 hominis. i. vir
ginis. non dicit filij hominū. Solus autē
christus dicit filius hois: qr de matre sine
patre. In maiestate sua. nō dicit in humi
litate/ paupertate/ et simplicitate. cum qi-
bus venit in primo aduentu. In tantū q
Joānes baptista videns ipsum dixit ecce
agn9 dei. Et iudei videntes ipm despere
runt dicētes. Nolumus hunc regnare su-
per nos. Lu. xix. Ideo Esa. liij. In humi-
litate iudiciū ei9 sublatū est. Sic pphera-
uerat Zach. ix. dicēs. Ecce rex tuus venit
tibi iustus: et saluator et ipse paup. et ascen
dens sup asinā: et super pullum filiū asine
Sed in aduentu ad iudiciū veniet cū tan
ta maiestate q totus mūdus tremet Ps.
ix. Cognoscet dñs iudicia faciēs. ¶ No-
ta similitudinē de auiculis cantantib9 et lu-
dentib9 in arbore: sed superueniēte falcone
omēs pauescunt et silent. Sic psiderate q
iste mūdus sit quedā arbor faciens fruct9.
dignitatū: honorum: diuitiarum: officiorum: deli
tiarum et quilibet sibi vult implere capu-
tiū de his fructib9. Aues ludentes in hac
arbore mūdi: sunt omēs creature corporales
¶ Primo sol ludit currendo semp de ori-
ente ad occidentē: et econuerso. Item in e-
state ascendit in hyeme descendit: oritur
sol et occidit. et ad locum suū reuertit. ibi-
q renascens gyrat p meridiem: et flectitur
ad aquilonē lustrans vniuersa in circuitu.
Eccl. j. Idē de luna. Item de stellis. Itē
aer: aqua: terra. Non faciūt nisi ludere. pi
sces in mari/ aues in aere: et animalia in
desertis semp ludunt. Auctoritas Dele-
ctabar p singulos dies ludens coram illo
omi tempe: ludens in orbem terrarum. Pro
uerb. viij. Ad litterā loquitur hic de ludo
mundi/ sed quādo veniet falco seu aquila
.i. Christus in iudicium/ iste ludus cessa-
bit: qr omēs creature timebūt. Esa. lxxv.
De celo auditū fecisti iudiciū tuū: terra
tremuit et qeuit cum exurgeret in iudiciō
deus: vt sal. fac. omēs mā. terre. Nota hic
practice quō auarus volet libent restitu-

re vsuras. superbꝰ fuisse humilis: religio
sus seruare religionē vl. O miser quando
iudiebā predicare nō potui facere. Item
motus corpoꝝ celestium q̄ est quasi q̄daꝫ
udus cessabit. ꝛ sol obscurabit ꝛ luna nō
dabit lumē suū: ꝛ stelle cadent de celo ꝛc̄.
Uide hoc alibi in sermone. Ideo ecclia ꝓ
fideli populo chr̄iano orās ait. Libera me
domine de morte eterna in die illa tremē-
da ꝛc̄. Consilium ergo do vobis vt tunc
sitis securi et firmi: vt subsistineatꝫ ꝛ firme-
tis duos pedes vestros scꝫ dextrum credē-
tie: et sinistrū obedientie: quia nullꝰ vno
tantuꝫ pede firmat. Hanc firmitatē petet-
bat Grego. in collecta vigilie natiuitatis
dn̄i. Presta quesumus omipotens deꝰ vt
vnigenitū tuum quē redemptorē letisusci-
pimus. venientē quoq; iudicem securi vide-
amꝰ. Patet pma clausula. ¶ Scda clau-
sula est oīes angeli eius cum eo. Unde ce-
lum illa die euacuabit. Sed diceret ali-
quis. Quid dicemꝰ de sanctis: q: christus
non loquit nisi de angelis. Respondeo q̄
oēs sancti etiā cuꝫ eo venient ad iudiciū
Et christꝰ ideo nihil dicit: q: iam ꝓpheta
dixerat ex parte sua: qd idem est. Esa. iij.
Dominus ad iudiciū veniet cū senibꝰ po-
puli sui et principibꝰ eius. Nota. Cum se-
nibus populi sui principibus eius. Nota.
Cum senibꝰ id est sanctis. Sed quare san-
cti dicunt senes: cum mlti mortui fuerūt
iuuenes? Et preterea: tunc oēs erūt iuue-
nes in similitudinem etatis plenitudinis
christi: vt dicit aplus Eph. iiij. Respon-
deo q: senectꝰ significat sapientiā. Male-
dictus puer centum annoꝝ: quia nullus
intrauit nec intrabit paradisum: nisi sapi-
enter se gubernauerit. ps. Cum principi-
bus populi sui scilicet angeli. Et nota qd
tūc erūt manifesta oīa mala ꝛ bona ꝛc̄.
Ratio quia iudex nō fert sententiam: nisi
prius videat processum: et ex actis in cau-
sa iudicat. Ideo Daniel. vij. Judicium se-
dit ꝛ libri aperti sunt. Et Apoc. xx. Et iu-
dicati sunt mortui ex his que scripta erāt
in libris: sm opera ipsoꝝ. Nota libri Glo.
cōscientiaꝝ que mō sunt clause oībꝰ nisi
soli deo. O tunc erit magna ꝯfusio dāna-
tis ex malis q̄ fecerūt ꝛc̄. Remedium ḡ ne
appareāt tunc peccata vestra in ꝯfusionē
vestrā recipiatis nunc velum q̄dratum. i.

penitentiā q̄ habet quattuor angulos.
Primus est ꝯtritio de peccatis. Sicut
puer q̄ deturpauit vestē suā: plorat ꝛc̄.
Secundus vero est propositum emen-
dandi de futuro.
Tertius oris ꝯfessio: q: aliter plaga nō
sanat: nisi radix ꝛ putredo ꝓiciat.
¶ Quartus penitentialis afflictio: facie-
do penitētiā a ꝯfessore iniunctā. Nam iu-
xta mensurā delicti erit ꝛ plagaꝝ modus.
Deut. xxv. Isto velo penitentie pctā co-
operiūt. Auctoritas. Beati quoꝝ remis-
se sunt iniq̄tates: ꝛ quoꝝ tecta sunt pctā.
Ps. xxxj. Itē. j. Petri. iiij. Charitas ope-
rit mltitudinē pctōꝝ. Charitas. i. penitē-
tia in qua cōcurrit charitas ex q̄ peniten-
tia sumit vigorē: als ꝛc̄. ¶ Tertia clausu-
la. Tunc sedebit sup sedē maiestatꝫ sue. et
nō stabit pedibꝰ. Sicut iudex pferens sen-
tentiā debet sedere: als sententia nō valet.
de re iudica. c. fina. lib. vj. ibi dicit. Sentē-
tia quam scriptaꝫ edi a iudice litigatoribꝰ
nō recitari: vel quam ꝓ ipso stando nō se-
dendo pferri contingit: nullꝰ est penitus
momenti. Questio est hic quō stabit vir-
go Maria et alij sancti. Aliqui dicunt q̄
ꝟgo stabit genibus flexis cum beato Jo-
anne ꝛc̄. Et ita a multis pingitur. Error
est: quia tunc virgo nō orabit pro peccato-
ribus: quia tempꝰ erit rigoris iustitie nō
misericordie. Ido si vellet orare diceret si-
bi christus. Mater mea non loquamini
mihi de hoc. Ego eis dedi tempꝰ peniten-
tie ꝛ abusi sunt illo peccando. Auctoritas
zelus ꝛ furor viri nō parcet in die vindi-
cte: nec acquiescet cuiusq; pcibus. nec acci-
piet pro redemptiōe dona plurima. Pro-
uerb. vj. Dico ergo q̄ ꝟgo sedebit ad latꝰ
christi in throno simul cum chr̄o. Auctori-
tas allegorice: q: figura fuit ꝟginis. Se-
dit rex super thronum suum: ꝛ positus est
thronus matris eius. que sedit ad dexte-
ram eius. iij. Regū. ij. Rex est christus ps.
lxxj. Deus iudiciū tuū regi da. Et Apoc.
xix. Habens in femore scriptum rex re-
gum: et dominus dominantiū. Quid de
apostolis? Respondeo apostoli: ꝛ alij vi-
ri apostolici. Sicut Dominicus Franci-
scus Augustinus Hieronymus ꝛc̄. Se-
debūt cum chr̄o. Auctoritas Matth. xix.
Amē dico vobis q̄ vos q̄ reliq̄stis oīa

ꝛ secuti estis me: in regeneratione cum se. fi. ho. in se. ma. sue. sede: ꝛ vos super se. xij. iu. xij. trib᷒ israel. Nota Reliquistis omia non solum exteriora: sed etiã affectum cordis. Exemplũ de Petro ꝛ Andrea ꝛ cetera. In regeneratione. Duplex est generatio scꝫ anime ꝛ corporis. Generatio anime est p creationẽ. Regeneratio est in baptismo. Ideo dicit͛ regñatus homo q̃ baptizatur. Joan. iij. Nisi quis renatus fuerit ꝛc. Generatio vero corpis est in vtero matris p receptionẽ: regeneratio vero erit in resurrectiõe: dicit̃ g̃ in resurrectione id est resurrectione vniuersali. Nota Judicantes nõ dicit iudicandi. Quid de alijs sanctis: Respondeo iudicabunt etiaꝫ ipsi sed diuersimode. Nota hic ꝙ iudicare potest competere seu accipi multipliciter. Vno modo p modũ priuate auctoritatis. Et sic competit soli trinitati: licet p quandã appropriationẽ iudiciaris potestas attribuatur persone filij: iuxta illud Joan. v. Pater omne iudicium dedit filio. Et Act. x. dicit̃ de christo. Hic est qui cõstitutus est a deo iudex viuorum ꝛ mortuorum. Quomodo aũt hoc fit vide Tho. in. iij. par. q. lix. ar. j. Scdo modo competere potest alicui per modũ primarie delegationis. Et licet sit camere imperij. tñ de iure diuino delegari põt. Et sic competit soli chrõ fm ꝙ homo vt expresse dicit̃ Daniel. vij. Aspiciebam donec throni positi sunt: ꝛ antiquus dierum sedit. i. deus pater. Et sequit̃. Et ecce cum nubibus celi: quasi fili᷒ hominis veniebat ꝛ vsq ad antiquũ dierũ peruenit ꝛ in cõspectu eius obtulerũt eum: ꝛ dedit ei potestatẽ ꝛ honorẽ ꝛ regnũ ꝛc. In quo innuit̃ potestas iudiciaria homini christo delegata. et istud petebat Dauid di. Ps. lxxj. Deus iudiciũ tuũ regi da: ꝛ iustitiaꝫ tuaꝫ filio regis. Et hoc iusta ratione fiet in premiũ infinite humilitatis que fuit in chrõ / quãdo ab impijs. s. Pilato ꝛ Herode iudicat᷒ est. Hic tangit Glo. sup illud Job. xxxvj. Causa tua q̃si impij iudicata est. Glo. a pilato. Ideo iudicium causam recipies. Glosa. vt iuste iudices. Nota Quasi impij: q꞉ peius ꝛ vilius fuit christus iudicatus. ꝛ cõdemnat᷒. ꝙ latro vel homicida: q꞉ de illis fit pcessus ordinat᷒ ꝛc. Sed de christo nihil. Nota ꝙ ille qui iniuste iudicat̃ ab alio: illum iudicare meretur. Nota exemplũ d̃ Theodorico rege q̃ Joãnẽ papam ꝛ Simachũ patritiũ iudicauit. Et ideo post mortẽ visus est a q̃dam sancto eremita de trudi in ollã vulcani ab eis vt refert Greg. in. iiij. dialogorũ. Tercio iudicare põt alicui competere p modũ assessorie dignitatis. Et sic iudicabunt sancti pfecti: ꝛ paupes volũtarij vt apli ꝛ eorum vitã sequẽtes: vt patet. Mat. xix. ꝛ sup dictũ est. Et martyres etiã q̃ pro chrõ iudicati sunt q̃ dicit. Apoc. iij. Qui vicerit dabo ei sedere in throno meo: sicut ꝛ ego vici ꝛ sedi cuꝫ patre meo in throno ei᷒. Quarto p modũ approbationis. Et sic iudicabũt omes sancti: iuxta illud Sap. iij. Judicabũt sancti nationes. O magn᷒ bonor ꝛc. ¶ Quarta clausula. Congregabũt ante eũ omes gentes. Questio est hic: vbi fiet istud iudiciũ. Respondeo: cõmuniter dicit̃ ꝙ in valle Josaphat: vt dicitur Joel. iij. In diebus illis ꝛ in tpe illo cũ cõuertero captiuitatẽ Juda ꝛ hierusalem cõgregabo omnes gentes: ꝛ ducã eos in valle Josaphat ꝛ disceptabo ibi cũ eis. Hic est duplex questio. Prima quõ illuc transibim᷒. Respondeo: q̃libet nostrum nũc habet angelũ qui portabit sibi cõmissum: siue electũ siue reprobũ. Et de bonis clarum est: sed de malis non auderẽ dicere nisi q꞉ chrs dicit Mat. xiij. Sic erit in cõsũmatione seculi. Mittet fili᷒ hominis angelos suos. ꝛ colligent de regno eius omia scandala et eos q̃ faciũt iniquitatẽ / ꝛ mittent eos in caminũ ignis. Nota. Scandala dicunt̃ illi q̃ peccant publice. Iniquitas po q̃ occulte: sed differentia est inter bonos ꝛ reprobos: q꞉ boni cũ magna reuerẽtia ducent̃ ab angelis ꝛc. Sed reprobi cum magno vituperio ꝛc. Sicut trahit̃ ad curiaꝫ homicida iniustus ꝛc. Ideo chrs ait. Exibunt angeli ꝛ separabũt malos de medio iustorum et mittent eos in caminũ ignis: ibi erit fletus et stridor dentium. Ibidem. ¶ Scda questio est / quõ tot milia hoim poterunt stare in illa valle tam parua ꝛc. Rñdeo fm Petrum de palude in. iiij. dis. xlvij. q. j. ar. j. conclu. iij. Quod dominus descendet sup vallem Josaphat: nõ quidẽ vsq ad terrã / sed nec prope terrã sed vsq ad locũ vbi amiserũt apli aspectũ eius,

Sicut qñ ascendit in celū/ et nubes suscepit eū ab oculis eorum. Act. j. Boni autē et electi nō erūt in terra i illo loco vallis Josaphat: sed rapient obuiam christo in aera: dicit Aplus. Mortui q in christo sunt resurgent primi: deinde nos q viuim⁹/ q residui sumus qui relinquimur: simul rapiemur cum illis in nubibus obuiam christo in aera. Et sic semper cū dño erimus. j. Tim. iiij. Nota magnū honorē tc. Si aliqs elect⁹ esset in terra qñ christus diceret sibi. Ascendat huc tc. Mali vero et reprobi in terrā scribent. i. manebunt: circa illa loca in regione circūquaqz ubi christū et electos videre poterūt. Tum rōne altitudinis, tum rōne claritatis: iuxta illud Jo. xix. Videbūt in quē transfixerūt. Vel p hoc: qz compressi stabunt in eodem loco simul. Vel p hoc: qz ad qntūcūqz distantiā virtute diuina ad singulorum oculos species corporis christi deferet: siue stent super mare deo sustentāte: siue cōpressi: vt dicitur fm Petrū. Tunc aspect⁹ ipse erit intolerabilis malis. q vellent poti⁹ esse in inferno tc. Ideo dicit Luce. xxj. Et in terris pressura gentiū/ arescentibus hoibus pre timore: et expectatione q superue. vni. orbi. Et Job in psona dānatorum. Quis mihi hoc tribuat/ vt in inferno ptegas me: et abscondas me donec ptranseat furor tuus. Job. xiiij. Et Apoc. vj Reges terre et pncipes terre/ et tribuni/ et milites/ et diuites/ et fortes/ et omis seruus et liber: absconderūt se in speluncis/ et petris montiū et dicēt montibus et petris. Cadite sup nos: et abscondite nos a facie sedentis sup thronū et ab ira agni: qm venit dies magn⁹ ire ipsorum.

¶ Quinta clausula. Et dicet rex his qui a dextris ei⁹ erūt. Hic nota q sicut iudex nūqz det sententiā: opt et q videat prius processum et merita partiū tc. Sic christus tc. Ideo aperient libri pscientiarum: et videbūt omnia opera bona et mala tc. Auctoritas. Vidi mortuos: magnos et pusillos stantes in pspectu throni: et libri aperti sunt: et iudicati sunt mortui ex his q scripta erant in libris: fm opa ipsorum. Apoc. xx. Ad idē facit Daniel. vij. Judiciū sedit tc. Vide supra in. ij. Item nota quomodo christus deferat honorē matri et sanctis/ q erūt assessores sui dicet matri. Mater mea qd videt vobis de his: Et rñdebit virgo: Filij qui vixerūt fm vestra mandata. Et qui aliquādo peccauerūt et fecerūt penitentiā fm quos dixistis. Penitentiā agite tc. isti sunt digni regno tuo. Ideo christus interrogabit aplos: et illi dicēt. Dñe gloriosissima mater vestra iustissime respondit. Et christus. Et ego vt iudex vniuersalis fero sententiam vt fiat sicut dicitis. Deinde dicet his qui ad dexterā sunt leta facie. Venite benedicti tc. Tūc illi genibus flexis grās agent christo dicētes. Nō nobis dñe nō nobis tc. Gloria tibi dñe q nat⁹ es de virgine tc. Questio est hec: nunqd hec sniā fiet vocalit tm: Rñ. Pe. de palu. tenet mediā sniam. s. quo ad meritorum discussionem mentalit fiet. Esuriui tc. Sed quo ad sententie platione fiet vocalr tc. Pe. de pal. in. iiij. dis. xlvij. q. j. xclu. ij. Hanc qstionem noli pdicare pter rudes. ¶ Sexta clausula est. Tunc dicet rex his q a sinistris ei⁹ erūt. Discedite tc. Dic eandē practicā: qz christus dicet matri. Quid videt vobis fiendū de his: tc. Rñdebit. Fili ex quo vixerūt fm ppriam voluntatē/ et nō fm mādata vestra. ideo ad infernū tc. Nota q tunc non erit tēpus misericordie vel orationū. Idem dicent scti apli et martyres interrogati a christo. Tunc christus dicet. Et ego vt iudex vniuersalis do sententiam vt fiat sicut dicitis. Et tunc dicet malis. Discedite a me maledicti. Dic practice q qñ videbūt mali se esse dānatos: petent a dño. Dñe postq sumus dānati fac nobis gratiam: vt stemus tecū. Respondebit. Discedite. Rñdebūt Dñe saltem benedic nobis. Respondebit. Maledicti. Tertio dicent. Dñe pone nos in aliq bono loco. Rñdebit. In ignē eternū. Quarto dicent dñe da nobis saltē aliquā bonā societatē. Rñdebit. Qui paratus est diabolo et angelis ei⁹. Tunc data sententia cōmouebit inter eos rumor et planctus: dicētes illud. Hiere. xx. Maledicta dies in qua natus sum: dies in qua peperit me mater mea nō sit benedicta. Maledict⁹ vir q annūciauit patri meo dicēs. Natus est tibi puer. Tunc vir insurget pra vxorē: et pat pra filiū et econuerso. Quia tūc qnto amor fuit hic intensior: tāto mai⁹ erit ibi odiū/ in penā culpe. O miseri peccatores tc. Emendem⁹ igr q ignorant peccaulm⁹ ne subito preoccupati die mortis:

querā⁹ spaciū penitētie et inuenire non possim⁹. ¶ Septima clausula. Et ibunt hi in suppliciū eternū. Ecce executio sententie. Nota ꝙ sententia datur primo ꝓ bonis ⁊ scḋo cōtra malos: sed tn̄ executio primo fiet ḋ malis. Quibꝫ sic flentibꝫ dicet christus. Inferne aperi os tuū. Tūc terra aperietur ⁊ deglutiet eos: tūc descendēt in infernū. Auctoritas. In tēpore messis dicā messoribꝫ. Colligite primū zizania / ⁊ alligate ea in fasciculos ad ꝯburendū. Mat. xiij. Nota fasciculos: sicut faciūt rustici de lignis ad cōburendū. Et sm̄ ꝙ hic fuerūt similes in peccatis / sic erūt siles in penis. Unus fasciculus fiet de dominis: ali⁹ de ꝑlatis: alius de malis clericis luxuriosis: ali⁹ de religiosis. ¶ Octaua clausula de executiōe bonoꝝ. Iusti aūt in vitā eternā. Tūc dicet chr̄s angelis. Precedatis vos. Sic ascendēt ad celos: vbi glīa et̄na erit. De h̄ ḋt Esa. xxxv. Qui redēpti fuerit et liberati a dn̄o: cōuertent̄ ⁊ venient in siō cū laude / ⁊ leticia sempiterna sup̱ caput eoꝝ. Gaudiū ⁊ leticiā obtinebunt / ⁊ fugiet dolor ⁊ gemit⁹. Itē Apoc. ij. Absterget de⁹ oēm lachrymā ab oculis sanctorū: ⁊ mors vltra non erit / neq̧ luctus / neq̧ clamor / neq̧ dolor erit vltra: q̄ prima abierūt ⁊c̄.

¶ Eadē dn̄ica prima de aduentu. Mūdi finis adest. Ser. iij.

Nox precessit dies aūt appropinquāuit. Rom. xiij. Thema ꝓpositū / ⁊ etiā tota ep̄la declarat nobis finē mundi esse ꝓpinq̄ / vt nullus ponat spem in eo. Pro declaratione huius sciendū ꝙ in sacra scriptura in multis locis inuenit̄ / ꝙ tp̄s hui⁹ vite seu cursus hui⁹ mundi dicit̄ nox respectu vite eterne. Et h̄ declarat̄ per tres proportiones. s. lune / solis / ⁊ christi. Luna habet claritatē: ⁊ sol maiorē claritatē habet scꝫ septēplicem: vt dicunt doctores, ⁊ etiā glosa ordinaria super illud Esa. xxx. Erit lux lune sicut lux solis: et lux solis erit septēpliciter. Ex peccato autē Ade sol ⁊ luna ꝑdiderunt multū de claritate: sed recuperabunt eā in iudicio vniuersali. Christ⁹ aūt hꝫ claritatē incōꝑabilr̄ excedentē claritatē solis: q: si iusti fulgebūt sicē sol: vt dicitur Mat. xiij. Quid erit de claritate christi: modo sol ⁊ luna dant claritatē in hoc mūdo / sed nō in paradiso: vt infra subdit̄. nec in inferno: sed paradisus illuminat̄ a chr̄o. Auctoritas. Ciuitas scꝫ paradisi nō eget sole neq̧ luna vt luceant in ea. Nam claritas dei illuminabit eā: ⁊ lucerna ei⁹ est agnus. i. chr̄s. Apo. xxi. Nota lucerna eius est agn⁹: q: sicut in lucerna sunt tria / sic in chr̄o. Primo est cera. i. caro mundissima: que liquefacta est ad ignē charitatis in passione hoīs. Secūdo liciniū album: est aīa mūdissima. Tertio lumen / qḋ est deitas sanctissima. Modo fiat ratio. Si claritas lune respectu claritatꝭ solis dicit̄ nox eo ꝙ sol mag̾ lucet septēpliciter: ergo multo magis claritas solis debꝫ dici nox respectu claritatꝭ christi q̄ est in paradiso. ⁊ est maior claritate solis incōparabiliter. Recte aīa nostra in corpore nostro est sicut vespertilio q̄ lumē lune credit esse magnū ⁊c̄. sed si videre posset lumen solis: reputaret lumē lune quasi nihil. Sic anima nostra postq̄ recedit a corpore / reputat presentē mundū quandā noctē quā prius putabat esse diē. Et pōt tunc dicere. Nox scꝫ vite tēporalis precessit / dies aūt appropinquabit. Patꝫ thema: ex quo inducitur ꝙ finis mundi hui⁹ est prope. Et pōt hoc declarari figuraliter ꝑ decem plagas egypti q̄ fuerunt figura christianitatꝭ: q: oia in figurā cōtingebant illis. Scripta autē sunt ad correctionē nostrā: in quos fines seculoꝝ deuenerūt. j. Coꝝ. x. Unde ṽsus. Sāguis / rana / scinipbes / musce / hyems / vlcera / grando. Et brucus ⁊ tenebre: mortī primogenita dando. Sic aues et pisces mortui: vt habet̄ Exoḋ. vij. Dic historiā ⁊c̄. ¶ Prīa plaga fuit sanguis / i quē oēs aque egypti verse fuerunt. Fuit figura prime plage seu ꝑsecutionis ecclesie: que fuit plaga martyꝝ: in qua aqua baptismi fuit cōuersa in sanguinē. Unde cantat ecclesia Tradūtur gladijs more bidentiū ⁊c̄. Itē Mat. x. Tradet eñ frater fratrem in mortē / ⁊ pater filiū: ⁊ insurgent filij in parentes ⁊ morte eos afficient. Et durauit vsq̧ ad ducentos annos: ⁊ vltra vsq̧ ad tempora Siluestri pape ⁊ Constantini imperatoris ⁊c̄. De hac plaga chr̄s Ioan. xvj. Uenit hora vt omīs q̄ interficit vos: arbi

ref obsequiū se pstare do. ¶ Scda plaga uit ranaꝝ. Exo.viij. Rane loquaces sūt heretici: q intrabāt domos particlares et vniuersales.s. ecclias ad guerrendū articulos fidei. Sicut fuerūt Arriani: Macedoniani: Nestoriani: ꝛ multi de qb9 vide in decre.xxiiij.q.iij. Quidā. Hec plaga uit pherata a Petro aplo dicēte. Erunt magistri mēdaces: q introducēt sectas pditionis.ij.Pe.ij. ¶ Tertia plaga fuit sciniphū de puluere exeuntiū crudeliter mordentiū. Exod.viij. Ista plaga fuit figura psecutionis hominū carnaliū/ꝛ precipue principū ꝛ tyrannoꝝ per sciniphes significatoꝝ qui exeunt de terra: quia carnales hoies toti sunt de terra/nihil de spiritu habentes: nec spem habent celestiū. Et istaꝫ plagā misit deus populo christiano: quia postq̄ fuerūt liberati a prima ꝛ secūda: dederunt se vitijs ꝛ carnalitatib9/bonos spirituales ac sanctos viros psequentes: ꝛ h fuit tēpore Augustini: d quo legit. Inter que mala fuerūt Augustino lachrymę sue panes die ac nocte. Ideo apls. Omnes q pie viuere volunt/in christo psecutionem patiūtur.ij.Timo.iij. ¶ Quarta fuit plaga muscarū grauissimarū. Exod.viij. Et hec fuit figura quarte plage ecclesie: que fuit occupatio tyrannorū: quia principes etiā christiani/vel occupabant nō sua/vel regna vel ciuitates quib9 de iure pērant/ tyrānice regebant. Et fuit completa prophetia Esa.j. Principes tui infideles/socij furū: omnes diligūt munera/sequūtur retributiones: populo nō iudicant/causa vidue nō ingredit ad eos. ¶ Quinta plaga fuit mors seu occisio omniū animaliū egypti.s. equoꝝ/muloꝝ/asinoꝝ/ouiū/boum/vaccaꝝ ꝛc. Exo.ix. Animalia dicunt ab anima: ꝛ signant psonas deuotas et sctās que hodie defecerūt. Et sic fuit figura quinte plage/scꝫ bonoꝝ defectio: quia pter malitiam hominū/boni sunt sublati de medio ꝛ mortui ꝛc. Hic de quolibet statu: de dominis/prelatis/iudicib9/aduocatis/mercatoribus/artificibus/mulierib9/religiosis/clericis ꝛc. vix repeniūtur pauci hodie bone cōsciētie. Et completa est prophetia Michee.vij. Ueh mihi/quia factus sum sicut qui colligit in autūno racemos vindemie/non est botrus ad comedendū. Periit sanctus de terra/ꝛ rectus in hominib9 non est. Omnes in sanguine insidiantur: ꝛ vir fratrem suum ad mortem venatur ꝛc. ¶ Sexta plaga fuit vlceꝝ turgentiū: scꝫ de glandulis carbunculis/ꝛ nō frangebātur/sed dabant eis maximū dolorem ꝛc. Exod.ix. Ecce hic sexta plaga.ecce.s.animosa diuisio.i. diuisio aniarū: quia in corde sunt hoies diuisi/sed in ore ostendunt pacē: ꝛ sunt tumidi ꝛ inflati/ꝛ pleni odio ꝛ rancore: ꝛ ideo oportet q crepent aliquādo. Ista plaga durat adhuc in plurib9 locis. De talibus dicit David. Qui loquūtur pacē cum proximo suo: mala autēꝫ in cordibus eoꝝ ꝛc. Nota exemplum de illo mercatore qui interrogauit me dicēs. Pater ego iui ad quendā cōfessorē qui noluit me absoluere/eo q habeam odio quendā meū inimicum. ꝛ dixit mihi q teneor sibi parcere: quid dicitis vos? Parce tibi met ipsi: quia qui querit occidere inimicū/primo occidit animā suam gladio/quo vult occidere inimicū. Qui odit fratrē suū homicida est.s.suipsius.j.Pet.iij. Et sic intelligitur verbū christi. Omīs qui accipit gladium.s.contra inimicū: gladio peribit scꝫ eodem. Math.xx. Iteꝫ David. Gladius ipsoꝝ intret in corda ipsoꝝ: non dicit corpora ꝛc. ¶ Septima plaga fuit grādinū ꝛc. Exo.ix. Hec plaga fuit etiā plaga ecclesie/q fuit mortalitatū ꝛ tempestatuꝫ vastantiū sata ꝛ fruct9: ꝛ a modico tpe incepit. forte fuerūt pauciores a centū quinquaginta annis. Et ratio huius plage est blasphemia dei ꝛ sanctoꝝ: q a modico tēpore citra incepit crebescere: quia sicut cōtra illos qui impugnāt turrim vel castrū: vel aliquod hmōi cum sagittis ꝛ bombardis/desursum mittunt lapides defendendo se ꝛc. Sic cōtra chrianos q impugnāt deū blasphemiarū sagittis/et bombardis pluriorꝫ ꝛc. mittit deus grādines grandinū ꝛ grādularū tempestates. Nota hic cōtra peccatū blasphemie. Ideo ipe deus dicit Deut.xxxij. Generatio puersa est ꝛ infideles filij ipsi me puocauerunt in eo qui nō erat deus ꝛ irritauerūt in vanitatibus suis.s.blasphemijs. Et ego puocabo eos in eo qui non est populus: ꝛ in gente stulta irritabo illos. Ecce guerre. Et sequit. Cōgregabo sup eos mala ꝛ sagittas meas

ec cōplebo in eis:cōsument fame:ꝛ deuo rabunt eos aues morsu amarissimo.

¶ Octaua plaga fuit locustarū. Exo.x. Ecce hic hypocritarū multiplicatio. Hec plaga iam incepit in christianitate. Hypocrite cōgrue significant per locustas:q2 locuste volantes ostendunt se aues esse cū nō sint aues:imo statim descendūt ad terram. Sic hypocrite per exteriora opera ꝛ verba ostendūt se esse personas deuotas ꝛ cōtemplatiuas cum non sint:sed statim descendūt ad terram:q2 nihil appetūt nisi terrena:sicut sunt religiosi portantes habitum exterius religionis:ꝑ quem significat sctitas interior:cum tñ interius sint nequissimi/supbi/inuidi/auari/luxuriosi/ detractores bonorū. Sic clerici/sic principes/sic plati/sic totus mund⁹ est plen⁹ hypocritis. Tales ergo sūt tanq̄ arbores infructuose apte ad incendiū eternum. Nota figuraꝫ de ficu cui maledixit domin⁹. Matth.xxj. Ideo christ⁹. Attēdite a falsis ꝓphetis q̄ veniūt ad vos in vesti. ouiū intrin.aūt sunt lupi rapaces. A fructibus eorum cognoscetis eos. Mat.vij. ¶ Nona plaga fuit tenebrarū ꝑ triduū:in tm̄ q̄ nullus poterat se mouere de loco suo ꝛc. Exo.x. Ecce hic obscuritas scismatis qđ durauit ꝑ triduū:q2 erant tres quorū quilibet dicebat se esse papam:ꝛ cum quolibet erant magni magistri/ꝛ doctores/principes/plati:ꝛ tanta erat tenebrositas q̄ nō poterat discerni quis eorum esset ver⁹ papa:nec aliqs poterat se mouere đ loco suo quia qlibet beneficiat⁹ ab vno papa:non curabat se mouere ab illo:et sic fecisset si fuissꝫ bñficiat⁹ ab alio. ¶ Decima plaga fuit percussio primogenitoꝝ ab angelo exterminātē. Exo.xij. Ecce hic vltima plaga quā habitura est ecclesia christianoruꝫ subuersoꝝ ab antichꝛo:q̄ figurat ꝑ angelū exterminatoreꝫ: q̄ percutiet primogenita christianoꝝ.s.ꝑncipes:ex parte quoꝝ fiet ꝑconizatiões ꝯtra chꝛm ꝛ ꝟginē Mariā ꝛc. Et postea statim sequet destructio finalis mūdi. De hoc dicit apostol⁹. Mittet illis deus operatiōēꝫ erroris vt credāt mendatijs:vt iudicent oēs qui non crediderunt veritati:sed ꝯsenserunt iniqtati.ij. Tess.ij. Nota. Mittet. Dices tu. Nūqd deus mittet antichꝛm? Rñ. In ꝑcussione antichristi sūt duo ꝯsiderāda. Primo culpa ꝛ malitia antichꝛi,ꝛ quātū ad hoc non mittet deus ipm̄:sed ꝑmittet sicͤ oia mala culpe. Scđo est ꝯsiderare penā decē punitionū maloꝝ christianoꝝ. Et qn̄tū ad hoc deus mittet antichristū.ꝛc. Da exempluꝫ de passiōe chꝛi cui⁹ deus fuit causa ex ꝑte passionis:sed nō fuit causa ex ꝑte actiōis. Unde ꝓsus. Actio displicuit/passio grata fuit. Cū ergo tādiu est q̄ fuit nona plaga. Ptꝫ q̄ statim veniet decē.s.angeli:id est antichꝛi ꝑcutientis. Et sic patet quod dicit thema. Nox.s.hui⁹ mundi ꝑcessit. Dies aūt.s.paradisi appropinq̄bit.s.his q̄ bene sūt dispositi. Remediū ergo habem⁹ quod dicit epła. Abijciam⁹ergo opera tenebrarū ꝛc. Deo gratias. Amen.

¶ Dñica.II.de aduētu de effectibus gratie dei iustificantis. Sermo.IIII.

Scitote quoniam prope est regnū dei. Lu.xxj. Dicto supra ꝓxia dñica:de ꝑmo chꝛi aduentu.s.ꝑ incarnationē in ventre ꝟginali. Nūc sequit ꝑdicare de scđo aduētu.s.ꝑ iustificationē in mente humanali. In ꝑmo siquidē aduentu venit chꝛs tanq̄ mister:vt dictū ē.s. In isto aūt scđo venit vt hospes ꝛ soci⁹ habitās in domo mentis nr̄e:ꝛ vt lux illumināns domū. Iđ de isto aduētu loquēs ꝓpha dic̄. Surge illūinare hierusalē:q2 venit lumē tuum: ꝛ gł̄a dñi super te orta est. Esa.lx. Salutet virgo ꝛc

Pro declaratiōe thematis ꝛ introductione materie nostre:notanduꝫ q̄ peccatum mortale facit hoiem multum distare a regno dei siue ab ipso deo:iuxta illud. Longe est dñs ab impijs. Prouerb.xv. Et ps. cxviij. Longe a petōrib9 salus. Qđ intelligē nō per distantiā localem:q2 sic nihil est ꝓpinqui⁹ cuicūq3 creature q̄ ipse deus q̄ est in oib9 creaturis ꝑ essentiam:presentia ꝛ potentiā:quia oia habent esse per ipm̄: videntur ab ipso:et subijciūtur ipsi:iuxta illud. Celū ꝛ terrā ego impleo dicit dñs. Hiere.xxiij. ps.cxxxviij. Quo ibo a spiritu tuo:ꝛ q̄ a facie tua fugiā? Si abscōdero

n celũ tu illic es 7c. Pctõres ergo non dĩ tãt a deo localr/sed distãtia formali. Sic a exẽplũ de albo 7 nigro: licet simul stẽt ñ valde distãt: qꝛ nõ est ꝯuentio lucis ad enebras fm Tho. Naꝫ deꝰ est lux: pctõꝛ enebre.7 lux in tenebris lucet 7 tene.eaꝫ õ cõpꝛe. Jo.j. Deꝰ est iustus: pctõꝛ iniuꝰ tus. deꝰ est bonus: pctõꝛ ĩgñrũ hmõi est malus. deꝰ est sapiẽs: pctõꝛ stultꝰ. deꝰ est ius: pctõꝛ impiꝰ. 7 sic de alijs. Distant ğ eus 7 pctõꝛ formalr in infinitũ. Sed qn bĩs deꝰ 7 hõ p grãm venit ad pctõꝛẽ: tol t ab eo oẽs cõtrarietates qs pctõꝛ habe/ at ad deũ. Et qꝛ cõtrarietates siue oppo tiones ille erãt causa ꝓpter quã pctõꝛ dĩ/ abat a deo 7 regno dei. Ideo hõ tũc fit p ĩnquꝰ deo: 7 quasi vnit deo 7 ligat cũ eo nne charitatis.j.Jo.iiij. Deus charitas t: et q̃ manet in charitate/in deo manet deꝰ in eo. Jtẽ.j.Coꝛ.iij. Nescitis quia pluꝫ dei estis vos: 7 spũs dei habitabit vos. De istis dicit thema. Scitote qm pe 7c. Talibus eñi est p regno dei: qꝛ re nũ dei habitabit in eis p spem et gratiã. Jñ Luce.xvij. Regnũ dei intra vos est. ꝛtꝫ thema. Uideamꝰ ergo magis distin e/quot vtilitates ꝓfert chr̃s anie: qñ ve t ad eaꝫ p gratiã iustificantẽ: quã vocãt eologi grãꝫ faciẽtẽ. Ubi nota. ꝙ chr̃s ic ꝓfert aie qnqꝫ effectus seu vtilitates.

Prima est peccatoꝝ purgatio
Secũda est virtutũ infusio
Tertia est spiritualis cõsolatio
Quarta est perseuerãtia finalis
Quinta est gloria supernalis.

Pꝛima ğ vtilitas 7c. Nullꝰ eñi homo t exire de pctõ/nisi p gratiaꝫ chr̃i. Ro. Justificati gratis p gratiaꝫ ipsiꝰ. Põt bñ per suã potẽtiaꝫ naturalẽ cadere in tm: sed resurgere nõ põt per sua natura /nisi chr̃s adueniẽs poꝛrigat sibi manũ pm erigat. Et p hoc clariꝰ intelligendo rmiꝰ ꝓbando/nota rõnẽ: auctoꝛitatẽ: ꝯxẽplũ. Ratio est triplex: scꝫ naturalis seu ysicalis: theologicalis: 7 legalis. Natu is ponit.j.imediate. Ratio ꝟo legalis nit.j.in additione/que incipit. Est alia lo: q est legalis 7c. Ratio ꝟo theologi/ is q̃ est scd̃a: dicẽda est illa quã scpsi in monib9 de pctis in genere.ar.iij.ser.xxj bi agit de remedijs pcti moꝛtalis q̃ntũ ad rõnẽ naturalẽ. Ratio est ista: qꝛ natura liter q̃libet res cõposita ex materia et foꝛ/ ma: 7 loquoꝛ de materia inferioꝝ coꝛpoꝝ q̃ est in potẽtia ad plures foꝛmas. Nam materia superioꝝ coꝛpoꝝ nõ est in poten/ tia nisi ad foꝛmã suã: ꝙuis hec regula pos sit etiã intelligi in coꝛpoꝛib9 celestib9 et in angelis: qꝛ fm materiã ad nihilũ reducũ tur sub rõne potẽtialitatis quã hñt. Sed ꝙ nõ reducant ad nihilũ: est rõne actꝰ seu foꝛme: que ꝑficit totalit potẽtialitatẽ eo/ rũ. vt nota Tho. in.ij.sen.di.vij.q.j.art.j. Et scripsi post festũ trinita.ser.xlv.in in/ troitu: redit ad suũ pꝛincipiuꝫ materiale/ vñ foꝛmata est. vt ptꝫ pꝛimo celi 7 mũdi. Uñ videmꝰ ꝙ oĩa coꝛruptibilia cõposita ex q̃ttuoꝛ elemẽtis/resoluunt in ipsa quat tuoꝛ elemẽta. Sicut q̃libet res consequit naturã suã. Sicut de lapide quẽ tenẽt in manu: si ipm dimitterẽt/naturalit descen deret. Jgnis ascendit. Sic 7 bestie foꝛma te de terra/naturalit ad terrã reducũtur. Auctoꝛitas. Cuncta subiacẽt vanitati et oĩa pergũt ad vnũ locũ: õ terra facta sunt 7 in terrã parit reuertunt. Eccl'i.iij. Nõ videamꝰ de q̃ hõ est factꝰ. Et quidẽ q̃ntũ ad coꝛpus de terra. Foꝛmauit igit deꝰ ho minẽ de limo terre Geñ.ij. 7 iõ ad terram habet reuerti q̃ntũ ad coꝛpus Geñ.iij. Jn sudoꝛe vultꝰ tui vesceris pane tuo/donec reuertaris in terrã de qua assumptus es: qꝛ puluis es 7 in puluerẽ reuerteris. Quã tum ꝟo ad aiam: q̃ est subiectũ grẽ vel pec cati: non possumus dicere ꝙ sit ꝓducta de terra/nec de alio elemẽto/nec de materia celi: qꝛ aĩa humana est supꝛa oẽm ꝓpoꝛti/ onẽ materie coꝛpalis: nec sumit de mate/ ria potentie/sed est creata de nihilo. ğ na/ turaliter ad nihilũ redit. Sed pctm̃ et defe ctũ: qꝛ pctm̃ dicit nihil: qꝛ est ꝓuatio recti/ tudinis. Joan.j. Sine me factũ est nihil. Glo.i.pctm̃. Uñ ad peccãdũ nõ indiget mgrõ: 7 ex hac rõne peccare est adeo natu rale ipsi homini/ꝙ nullus vnq̃ hõ fuit a pctõ exemptꝰ/ꝓter chr̃m 7 virginẽ.j.Jo. j. Si dixerimꝰ qꝛ pctm̃ nõ habemus: ipsi nos seducimꝰ/et veritas in nobis nõ est. Hãc rationẽ ponit Aug.xiiij.de ciui.dei. ca.xiij. vbi sic dicit. Ut natura sit ex eo: hꝫ ꝙ a deo facta est. Ut aũt ab eo qd̃ deficiat est ex hoc ꝙ de nihilo facta est. Nec sic defi

b

cit hō/vt oīno nihil essz.sed vt inclinatus
ad seipm minus esset q̄z erat:cū ei q̄ sum
me est inherebat Hec ille. Non ergo indi
get hō magr̄o seu adiutorio alieno ad pec
candū:sed ad resurgendū a pctō ad gratiā
nō pōt anima de se. Si enī fuisset creata
vel pducta de gratia:ꝑ se rediret ad grām
naturaliter. Si de materia celi esset aia
ad celū rediret.sed q̄a creata est de nihilo
per se redit ad nihilū. Et ideo pōt pecca
re ꝑ se:sed nō pōt resurgere a peccato/nec
veniā cōsequi ꝑ se. Et sic ptz ratio natura
lis. Est ⁊ alia ratio q̄ dicit̄ legalis. Nam
ꝑ peccatū deus offendit̄. Offensa autē nō
remittit̄ nisi anim⁹ offensi sit placat⁹. Ani
mus aūt offensi ē in volūtate ipsi⁹ offensi.
Scōm enī leges nullus cogitur de iure ci
uili remittere offensam illatā:imo potest
accusare in iudicio/vel agere contra iniu
riantē:q: nemini facit iniuriā qui suo vti
tur iure. Non est ergo in ptāte offendētis
offensam remittere:sed in volūtate ⁊ pote
state offensi. vñ q: deus offendit̄ est in dei
voluntate pstare veniā/⁊ nō in ptāte pec
cantiū/offendentiū. Ps. Btūs vir cui nō
imputauit dñs peccatū ⁊c. ¶ Scdā igit̄
vtilitas ⁊c. Est virtutū infusio:⁊ qm̄ fm
phm Principiū est dimidiū totius:et fm
cōmunē doctoꝝ sniam. Virtutes sunt cō
nexe saltem q̄ ad habitū. Si fidē habuerit
homo:cū sit substātia.i.fundamentū rerū
sperandarū fm aplm:ergo habebit omnē
virtutē. Sed oportet hāc fidē esse charita
te informatā:hec enī sola fides est. Licet
credat in christū/nisi equiuoce. Sicut hō
mortuus dicit̄ homo:sic dr̄/fides sine cha
ritate mortua est. Jaco.ij. Fides sine ope
ribus mortua est. Et apl's Gal.v. Opera
tur aūt fides per charitatē:sic nec spes sed
psumptio/nec charitas/nec aliqua v̄tus
cardinalis. Sed postq̄z chr̄s venit in mē
tem humanā ꝑ gratiā:oēs virtutes infun
dunt̄ in ea:tā virtutes theologice q̄ sunt
tres/q̄z cardinales q̄ sunt q̄ttuor principa
les:⁊ etiā dona spūssancti q̄ sunt septem.
Et ratio est:q: vbi est pnceps ibi oportet
q̄ sint ei⁹ famuli. Princeps aūt ⁊ dñs vir
tutuz est chr̄s. Ps. Quis est iste rex glie:
Dñs virtutū ipse est rex glorie. Itē. Dñe
virtutū beatus hō qui sperat in te. Jō de
bet se quilibet ppařare ad chr̄m recipe in
hoc tpe:sicut parat se hō ⁊ domū suam ad
accipiendū regē. Jō apl's. Ecce nūc tps
acceptabile:ecce nūc dies salutis. Vñ de
chr̄o scribit Luc. q̄ ois turba querebat eū
tāgere q: virtus de illo exibat et sanabat
oēs. Luc.vj. Hic historiā de muliere que
tetigit fimbriā vestimenti ei⁹ ⁊ sanata est
a fluxu sanguinis quē passa fuerat.xij.an
nis Mat.ix. Jō chr̄s intrās in animā ha
bitat ibi cū omib⁹ virtutib⁹. Sicut lux in
trās in camerā illuminat oēs parietes ca
mere:sic ⁊ chr̄s qui est lux. Jo.j. Erat lux
vera ⁊c. illuminat oēs potētias anie. Nā
illuminat intellectū ꝑ verā fidē ⁊ pruden
tiā seu sapientiā. Volūtatē per charitatez
⁊ iustitiā: Irascibilē ꝑ fortitudinē ⁊ spez:
Cōcupiscibilē ꝑ tēperantiā. Corpus per
castitatem: Cetera mēbra per honestatē.
Al's nō posset ibi habitare christ⁹ nisi do
mus mētis esset ornata virtutib⁹. ¶ Ter
tia vtilitas est spūalis cōsolatio: qñ chr̄s
venit ad illuminandū aiam q̄nta sit dulce
do/quāta sit pax sentiri pōt/dici non pōt.
Bene sentiebat ille q̄ dicebat. Quāma
gna multitudo dulcedinis tue dñe quā ab
scōdisti timētib⁹ te ⁊c. ps. Nō abscōdisti:
q: nō videt̄ exterius sed sentit̄ interi⁹. De
hoc habet̄ figura Dañ.xiiij. Quādo Da
niel fuit positus in lacu septē leonū ex ma
loꝝ suggestione ⁊ accusatiōe:inter q̄s leo
nes fuit sex diebus nō manducās neq̄z bi
bēs/sz orabat. Abacuch vero ꝓpheta erat
in iudea. Hic quō ꝑ angelū fuit portatus
ad locū vbi Daniel erat:⁊ exclamauit di
cens. Daniel fue dei tolle prandiuz quod
misit tibi deus. Nota significatū huius fi
gure:quia omnia in figurā cōtingebant il
lis. vt dicit apl's.j. Cor.x. Daniel amicus
dei significat personā deuotā. Lacus leo
nū est iste mundus in quo sunt septez leo
nes prompti ad deuorandū.i.septē demo
nes qui deuorant animas hominū per se
ptē peccata mortalia:quia quodlibet pec
catū mortale habet demone suū. Supbia
habet leuiatā. Auaritia māmona. Luxu
ria asmodeum. Inuidia belzebub. Gula
belfegor. Ira baalberith. Accidia astaa
rot. Isti autē querūt deuorare bonas per
sonas. Inter quos leones stat persona de
uota sex diebus.i.sex etatibus vite homi
nis/quia sunt septē etates hois:sed in pri

na etate homo nõ timet hos leones. Pri ma etas est infantia. In ista vt dixi non ti met leones: q: puerilis etas excusat a pec cato: quia quicqd videt ignorat. vt dicit text⁹ in.l.vnica. C. de fal.mo. Ibi. Quia etas eorũ quid videat ignorat. Secunda est pueritia. ꝛ in hac timet leones: qa ista etas plena est delictis preter delictum car nis: vt dicit textus.c.j.de delic.pue. Tertia est adolescentia. Quarta est iuuentus Quinta virilitas. Sexta senect⁹. Septi ma decrepitas. Iste ergo sex vltime eta tes sunt periculose: quia homo stat inter leones vt dixi. sed deus de terra promissio nis que est terra viuentiũ mittit prandiũ ꝯsolationis Danieli.i.deuote persone per Abacuch: qui interpretaẽ luctator fortis ꝛ significat christũ qui luctauit cõtra mor tem/ꝛ diabolum/ꝛ mundũ/et vicit. Ps. Quis est iste rex glorie: Domin⁹ fortis ꝛ potẽs: domin⁹ potẽs in prelio. Itẽ Apoc. v. Uicit leo de tribu iuda. Ideo Dauid. Scdm multitudinẽ inqt doloꝝ meorũ in corde meo: ꝯsolatões tue letificauerũt ani mã meã. Jo dicit ipse. Ecce sto ad ostiũ ꝛ pulso. Si quis audierit vocẽ meã ꝛ ape ruerit mihi ianuã: intrabo ad illum et ce nabo cum illo/ꝛ ipse mecum. Apocal.iij. Gustate ergo et videte quoniã suauis est domin⁹. Beat⁹ vir qui sperat in eo Ps. ¶ Quarta vtilitas est pseuerãtia finalis: quia quantũcunqꝫ homo exierit de pecca to ꝛ agat bonã vitam: nihilominus nõ po test se in illa cõseruare nisi per gratiã chri sti: sine qua nõ solum nõ potest nõ homo consequi peccati remissionem: verumetiã nec potest se preseruare a peccatis futu ris. Et hoc est approbatũ per sanctã eccle siam: sicut habet in decretis de conse. dist. ij. circa finẽ in tribus vltimis capitulis eiusius distinctionis. in quorũ primo sic di citur. Placuit vt quicunqꝫ dixerit gratiaꝫ dei/qua iustificamur per Iesum chrm do minũ nostrum: ad solaꝫ remissionẽ pecca torum valere que iam cõmissa sunt: et nõ etiã ad adiutoriũ vt non cõmittãtur/ana thema sit. Item in.c. sequenti sic dicitur. Quisquis dixerit grãm dei p Iesum chri stum dominũ nostrum: propter hoc tantũ nos adiuuare ad non peccandũ: quia per ipsam nobis reuelaẽ ꝛ aperitur intelligen tia mandatoꝝ: vt sciamus quid appetere/ quid vitare videam⁹/aut valeamus: non autẽ per illam nobis prestari: vt quod fa ciendũ cognouerimus etiã facere debea mus aut valeamus/anathema sit. Itẽ in sequenti.c. sic dicitur. Placuit vt quicũqꝫ dixerit nobis ideo gratiã iustificatiõis da ri: vt quod facere per liberũ arbitrium iu bemur/facilius possum⁹ implere per gra tiam: tanqꝫ si gratia nõ daretur. nõ quidẽ facile: sed tamẽ possimus etiã sine illa ad implere mãdata diuia/anathema sit. Et sumũtur tria capitula ex concilio mileui tano. Cui interfuit Augustinus ꝛ Ansel mus/Romane ecclesie legatus contra pe lagianos. Ratio autẽ quare homo quan tũcunqꝫ exierit de peccato ꝛ agat peniten tiam: nihilominus nõ potest in illa se pre seruare nisi p gratiã christi/est triplex. Pri ma est ex parte anime. Secũda sumitur ex parte corporis. Tertia ex parte exteriorũ tẽtationũ. Ex parte quidẽ anime est: quia remaneret libertas arbitrij. Gratia eñ li cet informet: non tamẽ tollit libertatẽ ar bitrij ad peccandũ/nisi sit perfecta ex pri uilegio speciali. sicut fuit in beata virgine et in apostolis. qui postqꝫ receperunt spm sanctũ non potuerunt peccare mortaliter Sicut tenẽt doctores. Sed regulariẽ con trarium. Unde ꝛ multi ꝓpter hoc cecide runt a gratia. Sicut fuit Adam/Dauid/ ꝛ Judas: tamẽ egerũt penitentiã: sed Ju das nõ. Et sic hodie multi sunt qui faciũt cursum asini: qui paꝝ viriat. Uñ dicebat Dauid. Nisi q: dñs adiuuit me: paulomi nus habitasset in inferno anima mea. Si dicebam motus est pes me⁹: miscdia tua dñe adiuuabit me. Et ideo homo ad pse uerandũ indiget auxilio chri. Scda ratio sumiẽ ex parte carnis ꝓpter fomitẽ qui re manet in carne: q: peccatũ quidẽ origina le transit reatu per baptismũ/sed remanet actu: qa fomes seu cõcupiscentia remanet etiã cũ gratia: q: semp inclinauit hominẽ ad peccandũ Et ex hoc insurgit in homi ne magnũ spirituale bellum: ꝓpter qđ di cebat apostolus. Cõdelector legi dei fm interiorem hominem. Uideo autem alte ram legem in membris meis repugnantẽ legi mentis mee/ꝛ captiuantẽ me in lege peccati: q̃ est in mẽbris meis. Infelix ego

B.

hō quis me liberabit de corpe mortis hui⸗ius. Ro. vij. ⁊ Gal. v. Caro cōcupiscit ad uersus spm̄/⁊ spūs aduersus carnē. Hec eīn sibi inuicem aduersant: vt nō quecūq; vultis illa faciatis. Ex pte vero tētationū rō est: q2 multe insurgūt q̄tidie tētatiões quib9 ad peccandū impellimur: nūc a dia bolo nūc a mūdo/q̄ in ꝓsperis tentat ꝑ lu xuriā ⁊ vanā gliā. In aduersis ꝑ timorē ⁊ pusillanimitatē. Propt̄ qđ chr̄s docuit nos orare. Et ne nos inducas in tentatio nē. Vñ ⁊ Dauid dicebat. Miserere mei de9 qm̄ cōculcauit me hō: tota die impu⸗gnās tribulauit me: cōculcauerūt me ini⸗mici mei tota die: qm̄ mlti bellātes aduer sum me. Ab altitudine diei nō timebo ⁊c. Ps. lv. Jō necessariū est nobis auxilium chr̄i ad ꝑseuerandū/⁊ ad ꝑseuerantiā ha⸗bendā. Pro q̄ impetrando orat ecclesia di cens. De9 q̄ nos in tātis periculis cōstitu tos ꝓ hūana scis fragilitate nō posse sub⸗sistere: da nobis salutē mētis ⁊ corpis/vt ea q̄ ꝓ peccatis nr̄is patimur te adiuuāte vincamus. Per chr̄m dominū nostrum.

¶ Quinta vtilitas est glia supnalis: q2 nulla creatura ex puris naturalib9 posset gloriā cōsequi supnaturalē: nisi gr̄a christi adiuuet. Ro. vj. Gr̄a dei vita eterna. De q̄ vide Tho. j. ij. q. cix. ar. ij. Et pro intelli genda rōne dicā vobis rōnē ꝑ silitudinē quā ponit ille magn9 doctor q̄ studuit in studio trinitatis Jesus chr̄s Luce. xvij. Pro cui9 intellectu notādū: q2 si aliqs ha bet filiū legitimū ⁊ naturalē/et h3 suos multos: post mortē ei9 heres oim bonorū est fili9/nō aūt serui. Hoc est de iure ciuili Et scor. scptura q̄ dr̄. Nō ei erit heres fi⸗li9 ancille cū filio libere Gen. xxj. Gal. iiij Ad ꝓpositū. De9 h3 filiū ⁊ suos. Fili9 ē chr̄s: ⁊ nos sum9 serui. Tū rōne creatio nis: tū rōne redēptionis. Empti eīn sum9 pcio magno. Chr̄s ergo est heres vniuer⸗salis Gal. iiij. Qđ si fili9 ⁊ heres ꝑ deum. Jtē Heb. j. Multifarie multisq; modis olim de9 loquēs pa. in ꝓ. no. di. istis lo. est no. in fi. quē ɔsti. here. vniuersorū: ꝑ quē fe cit ⁊ secula. Nos aūt sui nō possum9 here ditatē glorie petere q̄ntūcunq; deo dilige⸗tissime seruiam9. Vñ dicit dn̄s Luc. xvij. Quis aūt vestrū habet seruū arantē/aut boues pascentē. q̄ regresso de agro dicat illi statim. Transi ⁊ recūbe: ⁊ nō dicat ei. para q2 cenē ⁊ pcinge te ⁊ ministra mihi donec mādūcē ⁊ bibā. Et post hec tu mā ducabis ⁊ bibes. Nunqd gratiā habet illi seruo: q2 fecit q̄ ei imparauerat? Non puto. Sic ⁊ vos cū fecentis oia q̄ pcepta sunt vobis dicite. Serui inutiles sumus. Qđ debuim9 facere/fecim9. Jō nō pōt homo petere a deo/nec cōsequi glorā: nisi ꝑ gra tiā chr̄i: quā nāciscimur cū ipse venire di⸗gnat ad nos ꝑ gratiā iustificātē. Dicam9 ḡ sibi. Dn̄e veni ⁊ noli tardare: relaxa fa⸗cinora plebis tue isrl̄. Deo gr̄as amen.

¶ Eadē dn̄ica de renouatione spirituali. Sermo. v.

Celū et terra transibūt Luc. xxj. Verbū ꝓpo situm ostēdit statū hui9 mundi post diē iudicij. De q̄ statu mō pdicabo partim moraliter. Salutet primo virgo Maria. Hoc verbū habet difficultatē in theologia. Ratio: q2 inueniūtur auctorita tes dicētes/q2 celū ⁊ terra semp durabūt: cū tamē theologia videat cōtrariū asseren re. Vñ Dauid loqn̄s de celo/sole/⁊ luna ⁊ stellis di. Statuit ea in eternū ⁊ in secu lum secl'i: pceptū posuit ⁊ nō pteribit. ps. cxlviij. Silr̄ dicit Salomon de terra. Ge neratio preterit/generatio aduenit: terra aūt in eternū stat Eccl's. j. Quare ergo di cit thema. Celū ⁊ terra ⁊c. Patet difficul tas. Pro respōsione ergo notādū est/q2 de corporib9 celestib9 ⁊ elemētis possum9 lo⸗qui dupliciter. Vno modo quantū ad sub⸗stantias essentiales. Alio modo quātum ad qualitates/cōditiones/⁊ operationes accidentales. ¶ Primo modo celū et ter⸗ra semp erunt quantū ad eorū substātiam essentialē: quia licz celū ⁊ terra habuerint principiū essendi per creationē: tamen nō habebunt finē in duratione. ¶ Secundo modo vero transibunt. s. quantū ad q̄lali tates accidentales/et recipient meliores qualitates. Et pro declaratiōe harū dua⸗rum ɔclusionū ⁊ etiā probatiōe nota tria media. s. silitudinē/auctoritatē/⁊ rationē Silitudo est de tacea argentea antiq̄/ma

culata z imunda: q̄ postq̄ argētarius eas purificauit z poliuit videt noua/z lucet. z q̄uis fit eadē substātia: rn̄ recipit quali tatē nouā zc̄. Jta est de isto mūdo imūdo antiquo z conquassato zc̄. Jō chr̄s tanq̄ bon⁹ magister z argētari⁹ renouabit illū. Terra em̄ nūc est imunda ex peccatis no- stris: sed post iudiciū erit munda z purga bitur p ignē: nec remanebunt in ea arbo- res nec mōtes. Juxta illud. Mōtes sicut cera fluēt a facie dn̄i. Remanebit ergo ter ra vt farina alba: z feces oim̄ rerū cadent in infernū sup capita dānatoꝝ: fm̄ doctoꝛ res. Quātus fetoꝛ ibi erit/cogitate vos. Aqua etiā purificabit: quia nō erit salsa. nec mouebit se de cetero: q2 cessabit mot⁹ primi mobilis/qui est causa oim motionū zc̄. Aer etiā purificabit: q2 nunq̄ de cete- ro erit nubilosus nec tēpestuosus: nec mit tet grandines nec pluuiā. Jgnis etiā pur gabit: q2 erit lucidioꝛ z clarioꝛ z purioꝛ ce loꝛ z nō mouebit ampli⁹. Jtē sol z luna z stelle erūt septēplicirer lucidioꝛes. Aucto ritas. Erit lux lune sicut lux solis: z lux so lis erit septēpliciter/sicut lux septē dierū: in die quo alligauit dn̄s vulnus pp̄li sui z percussurā plage eī sanauit Esa. xxx. Vul nus. s. peccati mortalis: z percussurā. i. pe nā: q2 tūc deus tollet ab electis suis oēm culpā z omnē penam: q2 nō erit de cetero moꝛs/necq̄ alia penalitas sicut modo sūt: intātū q̄ bti nō solū gloꝛiabūtur de visiōe dei/imo etiā gaudebūt de renouatiōe ele mentoꝝ. De ista renouatiōe habet aucto ritas. Ecce ego creo celos nouos z terraꝫ nouā. Per terrā intelligi possunt oia ele- menta. Sicut Gen̄. j. Jn pncipio de⁹ cre- auit celū z terrā. et sequit. Et nō erunt in memoꝛia prioꝛa/z nō ascendēt super coꝛ: sed gaudebitis z exultabitis vsq̄ in sempi ternū sup his que ego creo. Esa. lxv. Nota celos nouos z terrā nouā: nō in substātia/ sed in excellentioꝛi qualitate. Jtē alia au ctoꝛitas adhuc veteris testamēti. Jnitio tu dn̄e terrā fundasti z opera manuū tua rū sunt celi. Jpsi peribūt: tu aūt pmanes: z oēs sicut vestimētū veterassent: z sicut opertoꝛiū muta. eos z muta. Tu autē idē ipse es z an. tui nō defi. ps. cj. Nota initio Glo. i. filio. Non em̄ aliud manu facis: q2 nō distingueris coꝛpoꝛeis mēbris: sed hoc verbo qd̄ manu: q2 qd̄ verbū hoc z man⁹. Jpsi peribūt z trāsibunt. Ex predictis in fertur cōtra falsam opinionē quoꝛūdā phi losophoꝝ dicētiū: q̄ post multa secula idē mūdus erit z idē hoies sicut modo sunt. quā opinionē scripsi in sermone de articu lis fidei in. vj. ar. deuitātis: vbi agit de re surrectione generali pte. j. Nota etiā Peri bunt: intellige vt s. nō q̄ntū ad substantiā sed q̄ntū ad qualitates accidentales. Vn̄ subdidit. Sicut opertoꝛiū mutabis eos z mutabunt zc̄. Per hec v̄ba seculo supradic ta. Jtē alia auctoꝛitas noui testamenti. Postq̄ de⁹ reuelauit Joāni quid esset fu turū post diē iudicij. Btūs Jo. scripsit di cens. Vidi celū nouū z terrā nouā. Pri- mū em̄ celū z prima terra abijt: z mare iā nō est Apoc. xxj. Et sic intelligit thema. Jtē alia auctoꝛitas. j. Jo. vij. Preterit fi gura huius mūdi. Jtē. ij. Pet. iij. Nouos celos zc̄. Ratio harū questionū pōt eē du plex. Vna q̄ntū ad cessationē qualitatuꝫ accidentaliū celi z terre. Alia est quantū ad renouationē earūdē. ¶ Prima est ista q2 iste qualitates accidētales sunt facte p pter seruitiū hoīs. Deut. iiij. Custodite sollicite animas vestras. z infra. Ne foꝛte oculis eleuatis ad celū videas solē z lunā z oia astra celi: z erroꝛe deceptus adoꝛes ea/z colas q̄ creauit dn̄s deus tu⁹ in mi nisteriū cunctis gentib⁹ que sub celo sunt. Sed post diē iudicij nō indigebunt hm̄oi ministerio istoꝝ q̄ntū ad qualitates suas Ergo cessabūt hm̄oi qualitates. q2 cessan te cā cessat effect⁹. c. cū cessante. de appel. ¶ Secūda ratio est: q2 sicut hō renouabi tur q̄ntū ad coꝛpus: vt ait Aug. xiij. de ci. dei. sic z coꝛpoꝛa celestia z elementa renoꝛ uabunt: Quia tūc hoies incoꝛruptibiles erūt. Jō a tota creatura coꝛpoꝛea tolletur status generatiōis et coꝛruptiōis. Et hoc est qd̄ dixit ap̄ls Ro. viij. Jpsa creatura li berabit a fuitute coꝛruptiōis in libertatē gloꝛie filioꝝ dei. Et q2 generatio z coꝛru- ptio in inferioꝛib⁹ coꝛpoꝛib⁹ a motu celi causant: iō ad hoc q̄ in iferioꝛib⁹ cesset ge neratio. opoꝛtet q̄ etiaꝫ motus celi cesset. Propt hoc dicit Apoc. x. Q, tp̄s ampli⁹ non erit. z sic intelliget qd̄ dicit Job. xiiij. Hō cū doꝛmierit nō resurget/donec atte- rat celū. i. dōec ista dispositio celi cesset q̄

mouet/ et in aliis motū causat. Scdʒ ergo p̄dictā declarationē quinq̄ renouabūtur. scʒ terra/ aqua/ ignis/ aer/ et celuʒ. qd̄ dicit a ph̄is q̄nta essentia: sic ergo et nos debemus in q̄nq̄ renouari nūc/ si volum⁹ tunc renouari gl'iose cū mōdo. Renouādū est ergo

Pri̊o corp⁹ per purā cōtinētiā. ecce terra.
Scd̄o aia per largā beniuolētiā. ecce aq̄
Tertio os per bonā eloquentiā. ecce aer.
Quarto opera per sanctaʒ diligentiam ecce ignis.
Quinto intentio per celestem eminentiam. ecce celum.

¶ In quolibet istoꝝ quattuor puncta dicemus. Primo ergo etc. Per cōtinentiā ad instar renouatiōis terre: q2 corp⁹ nostrū non est nisi terra. Gen̄. ii. Formauit igit' de⁹ hominē de limo terre. s. q̄ntū ad corp⁹. Ideo sicut terra renouabit': q2 nō erit in ea lutū nec aliqua imunditia: ita et nos debem⁹ nunc renouari in corpore: ne de cetero sit in eo lutū luxurie/ nec imunditia corruptionis corp̄alis. Nō aūt cōtinere debemus q̄ttuor rōnibus p̄suademur. Primo ratōe creationis. Scd̄o rōne redēptionis. Tertio rōne regeneratiōis. Quarto rōne adoptionis. ¶ Prima rōne est ꝓpter creationē: per quā sumus ad imaginē et similitudinē dei creati. Gen̄ ix. Ad imaginē quippe dei fact⁹ est homo. Nota quantū peccatū esset imaginē dei proiicere in lutū etc. Sic in ꝓposito etc. De bestiis non curat de⁹: q2 nō habent suā imaginē: sed de hoie sic. Iō dicit scriptura. Serua animā tuā et da illi honorē sm̄ meritū suū. Eccli. x. ¶ Scd̄a ratio est ꝓpter redēptionē: q2 filius dei factus est homo ꝓ nostra redēptione: per quā ipse deus factus est ad imaginē nostram. Phil' ii. Qui cū in forma dei esset: nō rapinā arbitratus est esse se equalē deo. Sʒ semetipm̄ exinaniuit formā serui accipiēs in similitudinē hoim factus: et habitu inuentus vt hō. Ideo etc. Nota q ꝓpter h̄ nullū pctm̄ sic acriter punitū est in nocte natiuitatis dn̄i/ sicut pctm̄ carnis: q2 om̄es sodomite perierūt sm̄ Hiero. ¶ Tertia ratio est ꝓpter regenerationē baptismalē per quaʒ sum⁹ templū dei et res sacre etc. Quātum pctm̄ esset si q̄s templū dei cōbureret/ vel rē sacrā violaret: Auctoritas. Nescitis q̄a templū dei estis et spūs dei habitat in vobis: Si q̄s autē templū dei violauerit disperdet illū deus. i. Cor. iii. ¶ Quarta rō est. q2 sum⁹ filii dei per adoptionē. Ro. viii. Accepistis spm̄ adoptionis filioꝝ: in quo clamam⁹ Abba pater. Ergo magnā iniuriā facis do si mulierē violas q̄ ē filia dei sicut si violares filiā regis ¶ Quīta ratio pōt addi per remunerationē: q2 pro castitate datur vita btā. Mat. v. Beati mundo corde: qm̄ ipsi deū videbunt. In cui⁹ figura Nota q in premiū castitatis Ioseph q̄ tētatus ab vxore dn̄i sui noluit assentire: fuit sublimat⁹ et factus p̄nceps Egypti. Hāc renouationē petebat Dauid dicēs. Emitte spm̄ tuū et creabunt': et renouabis faciē terre. ps̄. ciii. Nota creabūtur. s. delectationes spūales remotis carnalib⁹. In hac em̄ vita sine delectatōe viuere nō possumus: aut carnali/ aut spūali. Et qui nō sentit spūales delectatiōes: dat se carnalibus. sed p̄sone deuote q̄ gustāt spūales: legendo/ orando/ cōtemplando: despiciūt carnales: etiam si liceret eis illis vti. Vn̄ Dauid. Renuit cōsolari aia mea. Glo. in delectationib⁹ carnalib⁹. Memor fui dei et delectatus sum. ps̄. lxxvi. Videns ergo Dauid q sine aliqua delectatiōe homo non pōt viuere: iō orabat dicens. Emitte spm̄ tuū et creabunt'. s. delectatiōes spirituales Et renouabis faciē terre. s. per bonā famaʒ. Nota cōtra illos qui dicūt. Sufficit mihi cōsciētia mea etc. Itē cōtra illos qui detinēt mulieres: quas occulte despōsant etc. Iō Aug. xii. q. i. Nolo. Due res necessarie sunt: cōsciētia/ et fama. Consciētia est necessaria tibi: et fama ꝓximo tuo. qui confidens cōsciētie: negligit famā crudelis est. Itē apl's Rom̄. xii. Prouidētes bona nō tm̄ corā deo/ sed etiā corā hominib⁹. Iteʒ Thes'. v. Ab omni specie mala abstinete vos. Facit etiā. c. cuʒ ab oi. de vi. et ho. cle. ¶ Scd̄o debet renouari aia per beniuolentiā ad instar aque q̄ nō habet amaritudinē odii: et appetitus vindicte etc. Et parcere inimicis/ et oēs diligere: sic renouatur aia. Est autē notandū q dilectio et beniuolētia debet haberi ad om̄es quadrupliciter. scʒ veraciter/ generalit'/ prudēter/ cōstanter. ¶ Primo q̄dē veraciter. vt ex corde et subuenientia: et nō solum ore. i. Io. iii. Filioli nō diligamus verbo/ neq̄ lingua:

sed ope ꝛ veritate. Hic vt expedit. ¶ Se
cūdo generaliter: oēs tā amicos ꝙ̄ inimi-
cos. Mat. vj. Audistis q̄ dictū est anti-
quis: diliges amicuꝫ tuū ꝛ odio habebis
inimicū tuū. Ego autē dico vobis: diligi
te inimicos vestros ꝛc̄. Uide post festum
trinitatis fer. viij. ¶ Tertio prudēter: ne
amor ille corrumpat te / ꝛ trahat te ad ali
qͦd peccatū. Uide in sermōe vbi s̄. pte. ij.
¶ Quarto cōstanter siue firmiter: ne in
necessitate ꝛ aduersitate dimittas, pximū
tuū: sed tunc ei magis subuenias. ne sis si
cut ille de quo scribit Eccl. vj. Est amic⁹
socius mense: ꝛ nō permanet in die neces
sitatis. Itē Tempore felici multi nume-
rant amici. Cū fortuna perit nullus ami
cus erit. Ouid. de tristib⁹ li. j. Donec eris
felix multos numerabis amicos. Tēpo-
ra si fuerint nubila: solus eris. Hanc ergo
renouationē exhortat̄ nos habere apl̄s di
cens. Renouamini spiritu mētis vestre:
ꝛ induite nouū hoīeꝫ qui fm̄ deū creatus
est in iustitia ꝛ sanctitate veritatis. Eph.
iiij. Uetus homo dicit̄ peccator: qui inue
teratur spūaliter p peccatū. Ps̄. Turbat⁹
est a furore oculus me⁹: inueteraui inter
oēs inimicos meos. ¶ Tertio debem⁹ re
nouari in ore ꝛc̄. ad instar aeris: qui tunc
erit ita clarus ꝙ nunꝙ̄ habebit obscurita
tē nubiū. tempestatū vel fulgurū. Sic os
nostrū est renouandū: vt nō sit in ipso tem
pestas blasphemiarū ꝛ tonitrua iniuriaꝝ
pluuie inuidiarū ꝛ obscuritates mēdacio
rum. Debem⁹ ergo vti ore ad q̄ttuor offi-
cia. Primo ad laudeꝫ dei. Secūdo ad sa-
lutē nostrā. Tertio ad proximi instructio
nem Quarto ad ipsius correctioneꝫ. De
primo ps̄. Benedicā dn̄m in omni tempo
re semp laus eius in ore meo. De secūdo:
debem⁹ em̄ confiteri peccata nostra ad sa
lutem nostrā: ꝛ ore etiā dicere symbolū fi
dei. Ps̄. Cōfitebor dn̄o nimis in ori meo.
Nota dn̄o: q̄ qui cōfitetur sacerdoti: q̄ est
vicari⁹ dei: cōfitetur deo ꝛc̄. Itē ps̄. Cre
didi: ppt̄ qͦd locut⁹ sum. De tertio ꝛc̄. De
bem⁹ em̄ instruere proximū in his in qui-
b⁹ dubitat vel ignorat: iuxta illō. j. Tim.
iiij. Attende lectioni exhortationi doctri-
ne. Quarto corripere delinquentē. Mat.
xviij. Si peccauerit in te frater tu⁹: vade
ꝛ corripe eū inter te ꝛ ipsum solū. Itē. ij.
Tim. iiij. Predica verbū: insta oportune
importune: argue obsecra: increpa in omī
patiētia ꝛ doctrina. Uide. ij. q. j. Si pecc-
cauerit. Et. v. q. v. Non ois. De ista reno-
uatione dicit scriptura. Nolite ꝯformari
huic seclo: sꝫ reformamini in nouitate sen-
sus vestri: vt pbetis q̄ sit voluntas dei bo
na bene placēs ꝛ pfecta Ro. xij. Uolūtas
dei bona dicit̄. q̄ homo exerceat os suum
ad vtilitatē proximi: bene placēs ad vtili
tatē pprīā: pfecta ad laudē dei. ¶ Quar-
to debemus reformari in opere p diligen
tiā ad instar ignis: q̄ post iudiciuꝫ erit cla-
rior ꝛ purior. Sic ꝛ nos in nostris operib⁹
Auctoritas. Quomō surrexit chr̄s a mor
tuis p gloriā patris: ita ꝛ nos in nouitate
vite ambulemus. Ro. vj. Nota quō surre
xit chr̄s ꝛc̄. Chr̄s surrexit cū q̄ttuor quali
tatibus corporis gloriosi, scꝫ cū agilitate /
subtilitate / ipassibilitate / ꝛ claritate. Sic
ꝛ nos p diligētiā renouari debem⁹ in ope
cū quattuor cōditionib⁹. Primo in quoli-
bet die orando mane ꝛ sero ꝛc̄. Luc. xviij.
Oportet semp orare ꝛ nō deficere. Scd̄o
in qlibet hebdomada dominicā obseruan
do audiendo missam cōpletā ꝛ sermones
ꝛ cessando ab omni ope seruili. Tertio q̄li
bet mēse ꝯfitendo: bonū ꝯsiliū est. Sicut
em̄ quolibꝫ mēse abluit̄ camisia corporis
sic etiā q̄libet mēse debꝫ ablui camisia aīe
q̄ est cōsciētia. Quarto q̄libet anno in pa-
scare cōicare: iuxta dictū chr̄i. Accipite et
māducate: hoc est corpus meū. j. Cor. xj.
Uel dic ꝙ iste q̄ttuor qualitates seu cōdi
tiones sunt signi ficate p q̄ttuor corp̄is do
tes dictas. Nā pmo p agilitatē significat̄
diligētia in opib⁹ spūalib⁹: in orādo / ꝯfitē
do / diuia audiēdo ꝛc̄. Scd̄o p subtilitateꝫ
signat̄ abstinētia p quā attenuam⁹ carnē
ne insurgant ꝯ spm̄. Col. iij. Mortificate
mēbra vr̄a q̄ sunt sup terrā. Tertio p im-
passibilitatē. Notat̄ patiētia p quaꝫ sum⁹
ipassibiles circa iniurias nob illatas: ꝛ cir
ca flagella dei. Lu. xxj. In patiētia vestra
possidebitis aīas vr̄as. Quarto p clarita
tē denotat̄ credētia p quā itellect⁹ fit cla
rus circa ea q̄ sunt fidei. Quinto debet re
nouari intentio p celestē eminentiā ad in
star celi: q̄ post iudiciuꝫ recipiet q̄litates
clariores ꝛc̄. Sic ꝛ nos in operib⁹ nostris
debem⁹ ordinare intentionē nostram: vt

sit alta ꝓpter deū: et nō sit infima ⁊ mundana ꝓpter vanā gloriam. Ad hoc autem inducimur quadruplici medio.
Primo ex forma corporali.
Scđo ex auctoritate diuinali
Tertio ex similitudine naturali
Quarto ex vtilitate finali.
¶ Primo ergo ex forma corpali: quia sumus creati a deo recti respiciētes ad celū. Ergo oportꝫ eē intētio recta: alꝫ retorta esset aīa. Hanc rationē tangit Ouid. in j. Metha. Pronaqꝫ cum spectēt animalia cetera terrā. Os homini sublime dedit: celūqꝫ videre Iussit: ⁊ erectos ad sidera tollere vultus. Scđo ex auctoritate diuina li. Deꝰ eñ diuisit creaturas ⁊c̃. Et omes donauit nobis preter gloriā quā sibi reseruauit. Aucto. Esa. xlij. Ego dn̄s: hoc est nomē meū: gloriā meā alteri nō dabo. Ergo qui vult gloriā ꝓ opere suo: vsurpat regalia dei. qđ grauissimū est. Uide hāc rationē latius post festū trinitatis sermone xxj. pte. j. in fine. Tertio ex silitudine naturali. De aquila q̄ opponit pullos suos radio solis ⁊c̃. Uide in ser. vbi š. Quarto ex vtilitate finali. Oꝫ multa magna opera perdunt ꝓpter peruersitatē intētionis. Uñ q̄uis martyriū sit maximū inter opera nostra. Iuxta illud: Maiorē charitatē nemo habet q̄ vt aīam suā ponat quis ꝓ amicis suis Jo. xiiij. Tamē perdit. ſꝫ nō ꝓpᵗ deū fit. iuxta illđ. Si tradidero corpꝰ meū ita vt ardeā: charitatē nō habuero nihil mihi ꝓdest. j. Cor. xiij. Sic ingressus religionis: qui est magnū opus perdit, si ꝓpter platione / vel alio respectu malo quis ingrediat: vel filiū vel filiā ingredi faciat Sic ⁊ bellare etiā in bello iusto: et remittere iniurias. et cetera opera quantūcūqꝫ sint de genere bonoꝝ perdunt ꝓpter malā intentionē. Ratio est: quia finis intētus dat formā in actibꝰ moralibꝫ. Sicut eñ habet se ꝑncipiū in speculabilibꝫ. sic finis in operabilibꝫ. Et iđ opus efficit malum formaliter ꝓpter malā intētionē finis mali: q̄uis sit bonum materialit Declara vt scripsi post festū trinitatis ser. xxj. parte. j. Ideo dicit dn̄s. Si oculus tuꝰ fuerit simplex: totū corpus tuū lucidū erit. Si autē nequā fuerit: etiā corpus tuū tenebrosum erit Mat. vj. Nota oculus. i. intētio. Corpus tuū. i. cōgeries operū ⁊c̃. Ergo debemus renouari in intentōe ⁊c̃. Hanc renouationē petebat Dauid dicēs. Cor mundum crea in me deus: ⁊ spiritū rectū innoua in visceribꝫ meis ps. l. Rogemus ergo deū ⁊c̃. Deo gratias. Amen.

¶ Eadē dn̄ica. ij. aduētus de dignitate ⁊ vtilitate sacre scripture. Sermo. vj.

Quecūqꝫ scripta sunt ad nostrā doctrinam scripta sunt. Ro. xv. Et in epla hodierna. Sermo erit de dignitate ⁊ vtilitate diuie scripture. Salutet virgo Maria ⁊c̃. Pro introductōe materie ꝑmittendum est ꝑmo de dignitate diuine scripture. Uñ nota q̄ diuina scriptura siue scriptura sacra ꝑcellit oēs alias scripturas ⁊ sacras in quattuoꝛ: ſm q̄ sunt q̄ttuoꝛ cause cuiuscunqꝫ scientie.
Primo in causa efficiente principali
Secundo in causa materiali
Tertio in causa formali
Quarto in causa finali.
De quibꝫ omnibꝫ vide qđ scripsi in sermonibus festiuis charta. et in fine quarte cause. s. finalis. Quia ergo finis scripture sacre siue diuine est vita eterna / vt dictuꝫ est: Idcirco vt illā vitā bonā omnibꝫ modis consequāmur / multa necessaria ad salutē docet nos. iđ dicit thema: Quecūqꝫ ⁊c̃.
Primo docet nos quid credendū
Secundo quid memorandum
Tertio quid agendum
Quarto quid sperandum.
¶ Circa primū docet nos. xij. articlos fidei. Circa scđm. x. Circa tertiū. x. Et circa quartū. x. Et pōt ad ista q̄ttuoꝛ adaptari auctītas apli dicētꝫ. Ois scriptura diuiꝰ inspirata vtil' est ad docēdū ⁊ adarguēdū ⁊ ad corripiēdū: ad erudiendū in iustitia. ij. Timo. iij. Circa primū ḡ dic. xij. articl'os fidei: q̄ꝝ notitia necessaria ē ad salutē. qꝛ vt dꝛ aps Heb. xj. Sine fide impossibile ē placere deo. Uide. j. de ar. fidei ser.

¶ Dn̄ica. iij. de aduētu de reqsitis in qlibet iudicio. Ser. vij.

Ui iudicat me dñs est. j. Cor. iiij. Et in ep̃la hodierna. Ser. noster deo dante erit De. iij. aduentu dñi qui est p separatõnẽ anime a corpe in morte corpali in q̃ aduenit: non vt famul9 sicut in pncipio: nec vt soci9: sicut in scdo. Sed vt iudex iustus occult9. tñ nõ manifestus: sicut in iudicio vniuersali. ps. Deus iustus: iudex fortis z patiens ad iudicandũ hoiem fm opa sua: non iustus: q2 nõ est corruptibilis amore vt timore vel odio vl pecunia. Et io tũc aia hũana cum magno timore z tremore dicit verba pposita. Qui iudicat me: nõ est hõ corruptibilis sed dñs est. Salutet fgo Maria zc. Pro introductiõe fmonis vel materie. Notandũ. Qd quia dñs noster Jesus christus venit ad nos in morte tãq̃ iudex vt dictum est: ideo; vt seruet ordinem sapientie sue vult ordinate seruare q̃ in humano iudicio fuant. Jn q̃libz aũt iudicio humanali q̃ttuor successiue p ordinem fiunt.

Primũ est iudicialis pcessio.
Scdm est materialis discussio.
Tertium est sententialis diffinitio.
Quartum est finalis executio.

¶ Circa primũ nota: q in iudicio q̃libet requirunt q̃ttuor differentie psonaꝝ. Nam pmo requirit accusator. Scdo accusatus. Tertio iudex. Quarto testes. Sic g̃ in h iudicio pmo requirit accusator. Licet em chrs possit pcedere p inquisitionẽ vel denunciationẽ: q2 nõ est sibi artata via pcedendi p accusationẽ plusq̃ p aliũ modum Triplex est aũt via pcedendi p inquisitionem denunciationẽ accusationẽ: vt in. ca. Qualit: etiã qñ de accusatione. tñ ipse ex bonitate sua solũ p modũ accusatiõis pcedit. Sicut pz Joã. viij. De muliere adultera: cui dixit dñs. Mulier vbi sũt q̃ te accusabãt: Nemo te cõdenauit: Et dixit nemo dñe. Dixit aũt Jesus. Nec ego te condẽno. Uade et iam ampli9 noli peccare. Vult g̃ chrs p accusationẽ pcedere. Et h etiã est de iure ciuili: fm q null9 sine accusatore punit. l. Rescripto §. Si, qs accusatore. ff. de muneribz z honoribz. ibi dicit Siqs accusatorẽ nõ hz ab honoribz phiberi nõ debet. Glo. q̃uis criminosus. Et nota hic q sine accusatore: nemo damnat Vñ illd: Mulier nemo te accusat zc. Fallit i casibz: q̃ notant p Bar. Et Glo. in. l. iij. §. si publico. ff. ad. l. iuliam. de adulterꝫ Quãdoq3 pcedit p inquisitionẽ pcedente infamia: vel rumore. Vñ dixit ille diues villico. Quid h audio de te: Redde rõnẽ villicationis tue. Lu. xvj. Sed post mortẽ pcedit p accusatiõez. Et sic loqmur nos vel dic q ante villicus fuit accusat9: vt ibi sentit Hieronym9 in homel. accusator aũt in h iudicio: est diabol9. sicut pbat Apoc. xij. Proiect9 est accusator fratrũ nostroꝝ q̃ accusabat illos ante cõspectũ dei nostri die ac nocte. Nota exemplũ de btõ Bernardo: q̃ infirmat9 raptus est ad iudicium Cũq3 accusaret a Sathana de mltꝫ. Respondit fateor q ego nõ sum dign9 ppriis meritis regnũ celoꝝ possidere. Cetez du plici iure possidens illud dñs me9 Jesus chrs hereditate. scz patrꝫ: z merito passionis: altero ipe ptentus: alterum mihi donat ex cui9 dono illud mihi vendicãs non pfundor. Jn q̃ fbo inimic9 pfusus abscessit. Patet g̃ q diabol9 est accusator: q̃ clamat corã iudice chr̃o dicẽs. Justissime iudex iustitiã volo: iustitiã clamo: tu pdẽnasti me z om̃es fautores meos pter vnuz tm pctm̃ sugblẽ: iste aũt pctõr: qui tot mala fecit: debz etiã pdemnari. Quare peto zc. Cogitate quãtũ timorẽ habebit pctõr q2 nõ credatꝫ q alt9 ibi p se loquat: sed ipemet p se debet loq. Auct. Om̃es em stabimus ante tribunal chr̃i. Et infra. Unusq̃sq3 nr̃m p se rõnem reddet deo. Ro. xiiij. Cogitate q̃ durũ esset vni rustico: si diceret sibi. Uadas ad audiẽtiã regꝫ: z ibi excusa te: q2 nõ habes aduocatũ: maxime si aduersari9 esset valde maxie eloquẽs. Jta in pposito. q2 diabol9 est eloquẽtissim9 et expimẽto: z ingenio doct. ssim9 in hac arte. q2 iam prope septẽ milia annoꝝ istam arte exercuit: z q̃libet nostrũ est rustic9 respectu sui. Nota exemplum de illo iuuene dissolutõ z male vite: cui in somnis videbat q erat duct9 ad iudiciũ ante chrm zc. Et cũ chrs sibi diceret. redde rõnem: tantũ terrorẽ pcepit: q subito exicat9 territ9 est effect9 totus canus: z d cetero mutãs

vitã suaz vixit scté. Facta aũt accusatione
anteq̃ petrõ pñtet corã chřo. Christ⁹ citat
partẽ accusatoꝝ: ꝛ tenet ordiez iuris: de q̃
i autentica q̃ semel. C. quõ ꝛ qñ iudex. ibi
eo postulãte trib⁹ edictĩ vocet: ꝛ i. c. sacro
extra. de senté. excõ. ꝛ i. c. Cõstitutiõez. e.
ti. lib. vj. Quia citat ter ꝑ tres nuntios. ꝛ
vltia citatio ẽ ꝑemptoria Prim⁹ nũti⁹ est
vox ꝑdicatoꝝ q̃ clamat q̃tidie ex parte dĩ
ꝑsonis: q̃ ꝑparet se ad mortẽ: ꝛ q̃ hora nõ
putatis fili⁹ hõis veniet. Matt. xxiiij. scz
ad h̃ iudiciũ mortĩ. Scd̃s nunti⁹ ẽ exeplũ
alioꝝ: q̃ q̃tidie moriũt: ex q̃ morte de⁹ ci-
tat aniaz occulte hoi iteri⁹ suadẽdo: vt q̃d
morarĩ ꝑꝑare. Vñ videt hoib⁹ loq̃ mor-
tu⁹ dicẽs. Memor esto iudiciĩ mei. Sic ei
erit ꝛ tuũ. Mihi heri ꝛ tibi hodie. Eccli.
xxxviij. Sz diabol⁹ mltos decipit sic de-
cepit ꝑmos parẽtes dicẽs. Neq̃q̃ morie-
mini: cũ tamẽ nullã excusatiõez habeam⁹
Sed illi aliqualit̃ excusabiles videbant̃:
eo q̃ nullũ ꝑmortuũ viderãt. Sic ergo vi
det interi⁹ loq̃ diabol⁹ i corde iuuenis: dũ
videt alios mori; dicẽdo nequaq̃ morie-
ris tu. ¶ Terti⁹ nunti⁹: ꝑemptori⁹ est in
firmitas: dolor capitĩ: etiã febrĩ Ad ꝑma
duo citatoria homo est cõtumax cõiter: sz
etiã q̃dã sũt cõtumaces ad tertiũ: q̃z licet
infirmẽtur: nõ curãt cõfiteri: nec cõicari:
nisi in fine: qñ homo vix loqui põt. Postq̃
ꝑo aia peccatoꝝ est coraz chřo si ania cõfi
tetur accusationẽ diaboli: nec aliter respõ-
det stati mittĩt ad furcas inferni. Si vero
negat: vel dicit dñe verũ est: sz feci penitẽ-
tiã tũc Christus vocat testes. Et q̃z vnus
testis nõ sufficit de iure ciuili. vt i. l. iusiu-
rãdi. C. de testib⁹. vbi dr̃ Sãcim⁹ vt vni⁹
õino testĩ responsio non audiatur: etiã ꝑcla
re curie honore ꝑfulgeat. Que lex est ap-
ꝓbata de iure diuino Deutero. xix. Non
stabit testis vnus contra aliquem q̃cq̃d il
lud peccatuz vel facinoris fuit: sed in ore
duorum vel triũ testiũ stabit oẽ ꝟbũ. Jõ
in hoc iudicio erũt tres testes. Prim⁹ erit
conscientia peccatoris: in qua scripta sunt
oĩa peccata: etiaz bona opera facta tãq̃
in quodã ꝓcessu vel instrumento. Aucto
ritas. Cum gentes q̃ legem non habent
naturalit̃ ea que legis sunt faciunt. Eius
modi legem non habentes: ipsi sibi sunt
lex: qui ostendunt opus legis scriptum in

cordib⁹ suis testimoniũ reddẽte illis ꝯsciẽ
tia ipoꝝ. Ro. ij. Dic practice. Quõ chřs
dicet videam⁹ instrumentũ cõscientie ꝛc̃.
Deide dicet. Audiam⁹ aliũ testẽ si cõcor-
dat cũ ꝑmo. Et h̃ erit angel⁹ bon⁹ q̃ sꝑ fuit
custos hois ab ortu natiuitatĩ, iuxta illõ
ꝑs. Angelis suis de⁹ mandauit de te: vt
custodiãt te i oib⁹ vijs tuis. Iste aũt testĩ
est: videlicz q̃cq̃d boni vel mali homo facit
Et iõ est testĩ de visu: ꝛ nõ de auditu: ꝛ ẽ
oĩ exceptiõe maior. Illi dicũt̃ oi excep-
tiõe maiores: q̃ repelli nõ possũt aliqua ex
ceptione. Glo. ꝛ docto. in. c. j. de cõsangui
ni. ꝛ affinita. ꝛ glo. in. §. Ite ꝟboꝝ. istitu.
de vtilibus stipulatio. in verbo idoneos.
Dic practice quõ chřs interrogat angelũ.
q̃z dñs interrogat iustũ ꝛ impiũ. ꝑs. Qui
respondet. dñe: verũ est: q̃ talis fecit talia
ꝛ tanta: ꝛ tot peccata: sed fecit cõdignam
penitẽtiã ꝛc̃. vel nõ fecit penitẽtiã ꝛc̃. Hec
ꝓbant̃ Mat. xviij. De illo seruo q̃ cũ reci
pisset remissiõez decẽ miliũ talẽtorũ a dño
suo: noluit remittere cõseruo suo debituz
centũ denariorũ: sed suffocabat eũ dicẽs.
Redde quod debes. Dicit text⁹ ibi. Vi-
dẽtes autẽ cõserui ei⁹ que fiebãt cõtristati
sũt valde ꝛ venerũt ꝛ narrauerũt dño oĩa
que facta fuerãt Mat. xviij. Conserui. i.
angeli. Tertius testis maior alijs erit ipẽ
chřs iudex. Auc. Ego sũ iudex ꝛ testĩ: nec
Papa nec iperator ꝛc̃. sz chřs sic ex auctor-
itate excellentissima sua ꝛc̃. Patet ergo
quõ in h̃ mortis iudicio fit ꝓcessus ordi-
nari⁹. Ergo vt supra dictũ est memor esto
iudiciĩ sui id est mortui. Sic ei erit ꝛ tuũ;
Mihi heri ꝛ tibi hodie. Eccli. xxxviij.
¶ Circa scd̃m ꝛc̃. s. d̃ q̃b⁹ rõ reddit̃. Et fit
discussio siue inquisitio in illo iudicio vt
nos auisem⁹ nosipos: sicut ꝛ q̃ habet red-
dere rationẽ regi sub pena capitĩ auisat se
ꝛc̃. Nota ergo q̃ in isto iudicio debem⁹ ꝑ
mo reddere rationez de oib⁹ cogitatiõib⁹:
iõ caueas quas cogitatiões habes. Secũ
do de oĩbus desiderijs. Tertio de oĩ-
bus verbis etiam ociosis. Mat. xij. Dico
vobis q̃ de omni ꝟbo ocioso q̃d locuti fue
erint homines reddent rationez de eo in
die iudiciĩ. Itẽ de quolibet aspectu. ꝛ de
oĩbus actibus omniũ sensuum corporĩ:
et non solum de malis: sed etiam de bonis
operibus. Et hoc probat̃ Eccs. xij. Cum

cta q̄ fiunt adducet deꝰ in iudiciū ꝓ omni errato siue bonū siue malū sit. Nota siue bonū. Ratio est: qꝛ solum deus nō vult a nobis ꝙ bona faciamꝰ sed etiā ꝙ faciamꝰ bona bene. Potest em̄ bonum fieri male ⁊ bene. Et malum male ⁊ bene fieri potest. Pone exemplū de om̄ibus ⁊c̄. Bonū quidem male: puta quādo fit aliq̄d de genere bonoꝝ: tamē cū malo fine: puta elemosynā ad finem vaneglorie: vel luxurie ⁊c̄. Sic si facis filiū religiosū ad finē vt fiat abbas: vel facis filiū tuū clericū: vt fiat abbas: vel facis filium tuū clericū: vt fiat ep̄s. Sic si iudex dans iustā sententiā: ex liuore vindicte: vel rancore vel odio ⁊c̄. Tunc facit bonū male. Bonū aūt fit bene/ quādo fit aliq̄d de genere bonoꝝ cum bona intentione: ⁊ cū bono modo: q̄a fit quando oꝑtet ⁊ vbi oꝑtet: ⁊ quō oꝑtet q̄a opus ad h̄ vt fit virtuosum req̄rit tria: sc3 modū: speciē: ⁊ ordinē. Species denotat substantiā operis/ ordo denotat intentionem agentis. Modus vero denotat congruitatem actionis. Malum ꝓo male fit quādo actus s̄m genꝰ suū est malus. ⁊ fit cū mala intentione/ ⁊ malo mō/ puta homicidiū/ vel fornicationē/ ⁊ huiꝰ/ q̄ ita sūt s̄m se mala. Malū aūt bene fit quādo aliquis punit a iudice exigente iustitia ⁊ seruato ordine iuditiario ⁊ ceteris q̄ sunt necessaria. Vult ergo a nobis ꝙ faciamꝰ bonū/ vnde auctoritas. Quod iustū est exeq̄ris. Deu. xvj. Et ideo etiā bona in iudiciū deducent/ nō inquiret deꝰ ab aīa. Videamus ista bona opera cū qua intentione fecisti/ ⁊ quō. Et ideo si aliqua bona fecisti cū mala intētione dānaberis. Item h̄ est verū de ꝑsonis priuatis. Sed ꝑsone publice sicut sunt dn̄i ⁊ p̄lati habēt reddere rationē durissimā etiā de subditis. Ideo dr̄ apl̄us. Obedite p̄positis vestris ⁊ subiacete eis/ ipi em̄ ꝑuigilant quasi rationē de aīabꝰ vr̄is reddituri. Heb. vlti. Et siqui dē bene reddiderint ꝙ fuerunt solliciti de subditis/ duplici honore digni erūt/ alioquin grauissime punient. Iuxta illud. iudiciū durissimū fiet his q̄ p̄sunt. Exiguo em̄ ꝯceditur misericordia: potentes aūt potenter tormēta patiēt. Sap. vj. Fili si aliqua bona fecisti cū mala intentione dānaberis. ps. Cum accepero tempꝰ ego iustitias iudicabo. Nota accepero tempꝰ .s. vite: quia tempꝰ vite nobis deus accōmodat vt bene illō expendamꝰ. qō si male dimidiat illud tempus/ sicut facit cōmodator vel locator: si cōmodatariꝰ vel ꝯductor re cōmodata vl' ꝯducta male vtatur vt dicit textus in .l. edem. C. locati. Ibi tu male in re locata ꝑsatus es. ps. Viri sanguinū et dolosi non dimidiabunt dies suos. Nota Iustitias iudicabo, .i. bona oꝑa condēnabo: iudicare hic accipit in malā partē. Sicut Ioā. v. Et ꝓcedent q̄ bona fecerūt in resurrectionē vite: qui ꝟo mala egerūt in resurrectionē iudicij .i. dānationis. Patet ḡ ꝙ etiā de bonis oꝑibus etiā fiet discussio in iudicio isto: ⁊ concordat auctoritas noui testamēti. ij. Coꝝ. v. Om̄es nos manifestari oꝑtet ante tribunal chr̄i: vt recipiat vnusquisq̄ ꝓut gessit siue bonū siue malum. Remediū est ḡ ꝙ reddatis rōnes vestras magistris rōnalibus. Deus em̄ ordinauit magistros rōnales .s. ꝯfessores q̄bus dedit potestatē audiendi rōnem operū vestroꝝ ⁊ absoluendi vos. Mat. xviij. Quecūq̄ ligaueritis suꝑ terrā erit ligatū et in celis. Et q̄cūq̄ sol. suꝑ terrā erūt soluta ⁊ in celis. Itē Ioā. xx. Quoꝝ remiseritis pctā remittent eis: ⁊ quoꝝ retinueritis retenta erūt. Anteq̄ deꝰ fieret hō/ nō ordinauerat istos mḡros rōnales: s3 volebat ipsemet audire rōnem/ ⁊ ideo non poterat aliq̄s absolui nisi a deo imediate. Et quia deꝰ erat valde rigidus tunc. Vn̄ dicebat deꝰ vltionū dn̄s ⁊c̄. Ideo nullꝰ poterat sibi sufficientē rōnem reddere: ⁊ ꝑ ꝯsequēs nullꝰ intrabat ꝑadisū. ps. Quis est hō q̄ viuet ⁊ nō videbit morte ⁊c̄. Est etiā aliud remediū .s. ꝙ faciat vnusq̄sq̄ sibi amicos d̄ mām̄ona iniq̄tatis ⁊c̄. Lu. xvj. Postq̄ ꝟo deus factꝰ est hō dedit potestatē istā hoībus. Sicut ḡ ille q̄ reddit rationē mḡris rōnalibus est securus coram rege. sic ⁊ hic. Vn̄ qn̄ chr̄s dicit in iudicio aīe. Redde rōnē ⁊c̄. Poterit tūc aīa respōdere. Dn̄e iā reddidi mḡro vr̄o rōali: ⁊ chr̄s r̄manet ꝯtētus ⁊ nō dānat eū. ¶ Circa tertiū qō est sententialis diffinitio. Nota ꝙ postq̄ iā chr̄s audiuit testimonia testiū: ⁊ discussio siue inquisitio p̄dicta diligenter est facta: tunc profert sententiā s̄m merita anime. Nā si fuit bone vite ⁊ fecit penitentiā cō-

dignam de pctis cōmissis. Tunc leta frōte dicet christ⁹ domini. Euge serue bone et fidelis quia in pauca fuisti fidelis sup multa te constituā intra in gaudium domini tui. Mat.xxj. Nota i pauca. s. in penitentia: que est modicum quid respectu glorie vite eterne. Rom.xviij. Nō sunt cōdigne passiones hui⁹ tempis ad futuram gloriā que reuelabit in nobis. Si aūt fuit male vite tunc chr̄s voluet se ad patriarchas z dicet eis. Uos patriarche vultis hūc in societate vestra: Rn̄dent. Non domine. Nos em̄ fuim⁹ misericordes et iste crudelis sicut diues epulo. Et postea dicet pphetis. Et vos pphete vultis istum: Dn̄e non: nos fuimus deuoti z iste indeuotus zc̄. Et vos apl'i. Absit dn̄e. Nos fuim⁹ charitatiui z iste sine charitate: vsurari⁹. fur. vel pirata: vel latro zc̄. Nec voluit tenere ɔsilium nostrum faciendo sibi amicos de māmona iniqtatis vt recipiāt eū in eterna tabernacl'a. Lu.xvj. Et vos martyres: Non dn̄e: qz nos fuim⁹ patientes: z iste impatiēs z vindicatiu⁹. Et vos ɔfessores: Non dn̄e. nos fecim⁹ penitentiā: z iste fuit inpenitēs. Et vos vgines: Nō dn̄e. Iste fuit luxuriosus corruptus. Tunc dicet chr̄s demonib⁹. Seruū inutilem eijcite in tenebras exteriores: ibi erit fletus z stridor dentium. Mat.xx. Remediū ergo est vt hō euadat istam sententiaz dānationis in iudicio mortis: q̄ hō vacet in opibus misc̄die. ps. Jocundus hō qui miseret z cōmodat: disponit sermones suos in iudicio: qz in eternū nō cōmouebit. Nota in iudicio. s. particlari mortis z etiā vniuersali. Matt.xxv. exemplū. Dedistis mihi māducare zc̄. Et h̄ est qđ dixit christus q̄ debemus facere nobis amicos de māmona iniqtatis zc̄. Luc.xvj. Patet ḡ sentētialis diffinitio. Uideam⁹ modo executionē. ¶ Circa quartū ergo. s. modūz ḡ fit ista executio late sentētie. ponit chr̄s Luce.xvij. vbi dicit. Factū est aūt vt moreret mendic⁹ z portaret ab angelis in sinum Abrae. Mortuus est aūt diues z sepult⁹ est in inferno. Ubi pmo ponit executionē sentētie late p iusto. Scdo p dānato. Nam si inia fert p iusto ɔtra demones accusantes: tūc angeli accipiūt aiam cum magna reuerētia z portant in paradisum cū magnis laudib⁹ z cantib⁹. Nota exemplū Greg. in. iiij. dialogoꝝ. ca.xv. De aia seruili paralytici: in cui⁹ trāsitu audite sūt laudes angeloꝝ in celo zc̄. Dic exemplū. Et interdū ipse auctor vite Jesus christ⁹ dignat venire ad ɔfortandū animā. Sic pz de Tarsilla: q̄ vt refert idem Greg. in iiij. dialogoꝝ amita bti Greg. c.xvij. cum venisset ad mortē Jesum venientē vidēs cum magna aniaduersione cepit clamare dicēs circūstātib⁹. Recedite: recedite. Jesus venit. Cūqz in eum intenderet que videbat: scītā illa aia est e corpe egressa tan q̄ subito fragrātia miri odoris aspersa est vt ipa quoqz suauitas cunctis ostenderet illic auctore suauitatis venisse. Hec Gregorius. Cōmuniter tn̄ angeli ducunt animā ad gloriam. Unde Exod.xxiij. Ecce ego mittā angelum meū qui pcedat te: et custodiat in via z introducat ad locū quē paraui. ¶ Scdo christus ponit practicā fm quā fit executio sententie circa practicam ɔdemnatorie dum dicit. Mortu⁹ est autē diues: z sepultus est in iferno. Nota Sepultus est: q̄rum ad animā: quia corpus nō fuit sepultum in inferno. Aiā ḡ sepelitur in inferno: iuxta modū fm quez corpus honorabilit sepelitur in hoc mundo. In cuius corporis sepultura tres pncipales cerimonie fiunt. ¶ Prima q̄ aliquis amicus vel scutifer vadit ad ecclia z vt sepultura aperiat. z sacerdotes preparentur: z fit cōmotio a clericis zc̄. Idem fit de sepultura anime: qn̄ aliquis malus diues vl' peccator est ad mortem: diabol⁹ qui eum temtauit cognoscens naturaliter horam mortis subito vadit ad principem inferni. s. luciferz dicens. Dn̄e: talis diues vel religiosus: vel clericus tenuit malam vitam: z modo est in articulo mort. Jdo necessitate zc̄. Et sic fit magna cōmotio: z quilibet illoꝝ vellet venire. Auctoritas Infernus subtus ɔturbatus est in occursum aduentus tui: suscitabit tibi gigantes .i. demōes Esa.xiiij. ¶ Scda cerimonia q̄ fuat i sepultura corpis ē: qz sacerdotes z clerici cātādo. Requiē eternā zc̄. Suscipiat te chr̄s q̄ vocauit te zc̄. portāt secum corp⁹ pcedēte signo crucz: z parētes z amici cū fletib⁹ sequūt Ita fit ḋ aia dānata: q̄ portat a demōib⁹ s; vociferādo cōfusibilr

ac si esset grex porcoꝝ p̄cedēte signo lucife
ri.i.circlo ps̄.xi. In circuitu impij ambu
lāt. Jō dr scriptura. Vir q̄ erraverit a via
doctrine.i. a pnia: in cetu gigantū cōmo/
rabit̃ Prouer.xxi. Et nota ꝙ demōes sūt
in h̄ ministri dei. Sicut ꝛ iudices sūt mi/
nistri dei in eo ꝙ faciunt mori malefacto/
res. Juxta illud Minister em̄ dei est vin
dex in irā ei q̄ male agit. Rom̄.xiij. Vnd̄
Hieronym⁹. ꝛ habet̃ in decret.̃.xxiij.q.v.
Non solū hoies ministri sūt: ꝛ vltores ire
dei his q̄ malū operant̃: sed ꝯtrarie forti/
tudines: q̄ appellant̃ furor et ira dei. Glo.
ꝯtrarie fortitudines.i.demōes ꝛc̃. ¶ No
ta exemplū de demone exterminatore egy
pti: iuxta illō Ps̄. Misit in eos irā indi/
gnatiōis sue/indignationē ꝛ irā et tribu/
lationē/immissiones p angelos malos ps̄.
lxxvij. ¶ Tertia cerimonia est: qr ſm suū
statum ꝛ ꝯditionem dat̃ sibi sepultura in
eccl̄ia iuxta cornu altaris: vel in choro vl̄
in capella vel alibi. Jta fit de aīa in ifer
no. Jam sunt ibi sepulchra p supbis non
plena terra sed igne inextinguibili. Vnd̄
aīa supbi colliget̃ sicut fascis ꝛ mittetur
in sepulturā supboꝝ: auari in sepulturam
auarorum: luxuriosi luxuriosoꝝ. Et sic de
alijs. Esa.xxiiij. Cōgregabūt̃ ꝯgregatōe
vni⁹ facis i lacū ꝛ claudent̃ in carcere ꝛc̃.
Jtē Mat.xiij. Colligite p̄mū zizania et
alligate ea in fasciclos ad cōburendū. De
q̄bus Dauid Sepulchra eoꝝ: dom⁹ illoꝝ
eternū ps̄.xlviij. Sepulchra eoꝝ.i.dāna
toꝝ ꝛ de nullo alio sepulchro pōt intelligi
qr alia sepulchra nō sunt eterna: sed sepul/
chra inferni: sic. Jdeo amore dei caueatis
ne eligat̃ sepulturā in vestro testamēto.i.
in vestra vita. Qn̄ em̄ aliq̄s eligit malam
vitā eligit sepulturā ibi: ꝛ firmat̃ morte.
Ergo diligēter attendat̃ vt sitis p̄parati
ad istū tertiū aduētum. Si em̄ paterfami
lias sciret q̄ hora fur veniret: vigilaret vti
q̄ et nō sineret pfodi domū suam. Et vos
estote parati: qr qua hora nō putatis fili⁹
hominis veniet Luce.xij. Et loquit̃ ad lit/
terā de h̄ aduētu chr̄i ad morte. Et cōcor
dat inuitatoriū huius Dominice dicens.
Surgite vigilem⁹: venite adorem⁹: quia
nescitis horā qn̄ dn̄s veniet. ¶ De quar/
to aduētu dn̄i ad iudiciū vniuersale. Vi/
de dn̄icā p̄ma aduent⁹. Sermone qui in/
cipit Benedict⁹ q̄ venit in noie dn̄i: ꝛ dn̄i
ca.ij.aduent⁹. Sermone q̄ incipit Erunt
signa in sole: luna: et stellis ꝛc̃. Deo grās.

¶ Dn̄ica.iiij.aduent⁹ sermo de
homine videlicet quid sit hō.

Sermo octauus.

TU quis es
Joā.j. Ser.erit de homie
ad inuestigandū q̄d sit hō.
Quia mlti ignorāt se. Vn̄
vlus. Forma fauor populi feruor iuueni/
lis opesq; Subripuere tibi noscere q̄d sit
hō. Nam si omnia alia cognoscerem⁹ et
h̄ solum ignorarem⁹: parum scirem⁹: ꝛ ni
hil esset vtile. Et oīa pctā ex hui⁹ igno/
rantie fonte p̄cedūt. Et nota ꝙ interroga
tur hō in v̄bis p̄positis: de substātia: quia
relatiuū qui: est relatiuū substantie. Non
aūt de q̄litate tu qualis es: vel de quātita
te tu quātus es. Vn̄ ꝛ papa ꝛ imꝑator de
berent respondere/hō sum. Salutet̃ pri⁹
v̄go Maria. Pro introductōne materie
p̄dicande. quero q̄d est homo: eo ꝙ ad q̄/
stionē in themate p̄positam q̄libet vestrū
respōderet: sum hō. Jdeo sciendū nob est
q̄d est hō. Circa quā q̄stionē inuenio du/
as diffinitiōes. Prima est physica sed de
fectuosa. Scd̄a est theologica ꝛ perfecta.
Prima ḡ diffinitio hois ſm phm̄ est ista.
Homo est animal rōnale mortale. Hec si
q̄dē diffinitio habet tres defect⁹. ¶ Pri/
mo qr deficit sibi vniuersalitas: qr diffini
tio debet cōpetere oibus suis suppositis:
sed hec diffinitio nō cōpetit chr̄o nec vir/
gini Marie: nec btō Joanni euāgeliste: q̄
ſm opinionem aliquoꝝ magnoꝝ doctoꝝ
est in p̄adiso in aīa ꝛ corꝑe. Jsti em̄ licet
sint hoies tn̄ nō sunt mortales: nec etiā cō
petit oibus hoib; et marie beat̃ post cor
porū resurrectionē. Defect⁹ aūt iste p̄cess/
sit ex ignorātia phoꝝ q̄ nō crediderūt ho/
minē rorū aliquādo posse esse imortalem
qr nō viderūt hoiem: nisi scd̄m hui⁹ mor/
talitatis statū. Sicut dr Anselm⁹ ꝛ tan/
git Tho. in.iiij.sen.di.xliiij.q.ij.ar.j. ad p̄
mū. Vbi etiā subdit dicēs. Vl̄ dic ꝙ ſm
phm̄.vij.metha. qr differētie essentiales

sūt nobis incognite: vtimur quādoq3 dif-ferētijs accidentalib9 ad significandū dif-ferētias essentiales: q̄ sūt accidētaliū cau-se. Vñ mortale nō ponit̄ in diffinitiōe ho-minis: q̄ñ ipsa mortalitas ad essētiā hoīs ptineat/ sed q2 illud qđ nunc causa passibi-litat3 7 mortalitat3 f̄m p̄sentē statum .s. cō-positio ex ɔtrarijs est d̄ essentia hoīs. S3 tūc nō erit causa eius ꝓpter victoriā anīe sup corpus. Tho. ¶ Scdōs defect9 est q2 ista diffinitio nullā facit mentionē: nisi d̄ causa materiali 7 formali: sed de cā effecti ua ipsi9 hoīs q̄ est deus/ nihil dicit. Quia p̄hi nō intellexerūt creationē: imo dixer̄t q̄ ex nihilo: nihil fit 7c. Omnis aūt p̄fecta diffinitio d3 cōprehēdere omēs causas rei diffinite: q2 p̄fecta rō vniuscuiusq3 rei col-ligit̄ ex oībus causis ei9. ¶ Tertius defe-ctus: q2 nō facit mentionē de causa finali ip̄i9 hoīs .s. de btitudine. Nec mirū: q2 co gnitio p̄hoꝝ nō tantū ascēdit. Licet. n. eo-rū cognitio ascēderet vsq3 ad septimū ce-lū vel nonū qđ vocauerūt p̄mū mobile: t̄n ad celū qđ est btitudinis .s. empyreū nō puenit. Et sic nō cognouerūt beatitudinē hoīs q̄ ad locū. Sed nec etiā q̄ ad seipam cognouerūt: nec etiā quo ad gl̄iam corpo ris vt dictū est sup in p̄mo defectu diffini tionis: q2 btitudo hoīs p̄fecta ɔsistit in di uine essentie visione: q̄ sicut p̄ ꝓpria natu-ralia acq̄ri nō potest/ ita nec p̄ ꝓpriū intel lectū pōt itelligi: vt notat Tho. j. ij. q. lxij ar. j ij. q. v. ar. j. Unde cognouerūt p̄hi be atitudinē hoīs generalē homi/ que ɔsistit in op̄ari f̄m p̄fectā ꝟtutem: q̄ t̄n btitudo imp̄fecta est. Vide Tho. j. ij. q. iij. ar. vj. ij q. iiij. ar. v. Sed ad p̄fectā btitudinē nō p̄ tingit ocul9 p̄hi. j. Coꝝ. ij. Oculus nō vi-dit nec auris audiuit 7 in cor hoīs nō ascē dit/ que p̄parauit deus his q̄ diligūt illū. Nobis aūt reuelauit de9 per sp̄ūm suum. Hec ille. ¶ Est ergo alia diffinitio theo-logi p̄fectior de hoīe dicēs. Qđ homo est creatura rōnalis ad btitudinem ordinata. In qua diffinitiōe exp̄mit̄ q̄libet causa hominis. In eo eīn qđ dicit̄ rōnalis ostē-dit̄ causa formalis. Differētia eīn vltima ɔstitutiua habet se ad gen9 7 differētias p̄ cedētes sicut forma ad materiā. Per hāc ḡ causa3 formalē hō differt a brutis et ab angelis: q2 angel9 nō est rōnalis: sed intel-lectual'. Nam rōnalis dicit̄ hō: q2 p̄ discur sum accipit cognitionē de reb9 .s. p̄ nota ad ignota .s. rōcinādo sillogizando/ disputādo 7 p̄ effectus cognoscim9 causas 7 ecōuer-so. Angelus ꝟo sine discursu simul intelli-git effectum 7 cām. finē et principiū ɔclu sionē 7 p̄missas. Vñ ex hoc pat3 q̄ deficit Porphirius: qñ dixit q̄ nos et dij sum9 rōnales: sed mortale additū sepat nos ab illis. Hoc idem qđ Porphiri9 videt̄ sen-sisse Grego. in homel'. epipha. Ubi vocat angelū rōnale animal. Sed dic. Qđ ideo dicit̄ anial/ nō q̄ sit corpus ex aīa 7 cor-pore: sed ex eo q̄ habet ꝟtutem cognoscen di sensibilia/ nō tamen p̄ modū sensibilem sed intellectualē f̄m Tho. in. ij. sen. di. viij ar. j. ¶ Causa ꝟo materialis tangit̄ cum dicit̄ Homo: 7 de terra format9 est Gen. ij. Formauit igit̄ deus hoīem de limo ter-re. ¶ Causa ꝟo finalis tangit̄ cum dicit̄. Ad beatitudinē ordinata. Non aūt ad di-uitias/ nō ad aliđ terrenū. Rom. vj. Nūc vero liberati a pctō serui aūt facti deo: ha-betis fructum vestrū in sanctificatione fi nem vero vitā eternā. Heb. xiij. Non ha bemus hic ciuitatem manentē/ sed futurā inquirim9. Pat3 ergo vna diffinitio hoīs de qua huc vsq3 speculatiue locuti sumus sc3 de hoīe quātū ad substantiā: nūc ꝟo lo-quamur de diffinitione hoīs moralit̄: sc3 quantū ad q̄litatē. Et queram9 moralit̄: qđ est hō. Ad hanc q̄stionē. Si tu interro gas me. Quid est hō: vl' tu q̄s es. Rńdet̄ q̄druplicit̄ f̄m quadruplicē causam in dif finitione positam. ¶ Primo f̄m causam efficientē: homo est anīal et ꝓpter h̄ debet se prudent̄ humiliare. Scdō f̄m causā for-malē hō est animal ɔuertibile/ et ꝓpter h̄ deb3 deo firmit̄ adherere. Tertio f̄m cau sam materialē/ hō est animal corruptibile 7 ꝓpter hoc debet dolent̄ plorare. Quarto f̄m causam finalē/ homo est animal beati ficabile/ 7 ꝓpter hoc debet ardent̄ sperare. ¶ Primo ergo 7c. Nam q2 homo est cre-atura/ iō est defectibilis 7 peccabilis Ro. viij. Uanitati enim creatura subiecta est. Pro huius rōne intelligēda/ est notandū q̄ ipsi homini est quasi naturale q̄ sit ani-mal peccabile/ 7 defectibile. Ratio est: q2 naturaliter quelibet res redit ad suū prin cipiū materiale 7c. Uide supra dominica

secunda aduentus sermone qui incipit. Scitote quoniam prope est regnum dei pte. j. Ex hac ergo ratione sequitur quod non solum homo est peccabilis creatus a deo/sed etiam angelus. De quo vide in sermonibus de peccatis in genere ar. j. sermone. ij. in introitu. Et hoc ergo debet se humiliare. Sicut enim se debet humiliare seruus: quia est obnoxius seruituti/que est vilissima res. sic pauper propter paupertatem Unde magna abusio putatur in paupere superbia. Unde Eccl. xxv. Tres species odiuit anima mea et aggrauor valde anime illorum. Pauperem superbum/et diuitem mendacem et senem fatuum/et insensatum. Sic et vtilitas conditionis est causa homini se humiliandi. Quanto magis ergo potentia et inclinatio ad peccandum debet hominem humiliare: cum nihil sit in rerum natura vilius peccato. Ratio est quia nihil magis distat a deo quam peccatum. Declara hanc rationem etc. Et quod sequitur quod nihil sit in rerum natura vilius peccatore: quod seruus est peccati. Joan. viij. Qui facit peccatum seruus est peccati. Et i. l. fi. C. de sent. passis. Libidinum omniumque vitiorum seruo. Ubi etiam Glo. hoc notat. Si ergo seruus alicuius hominis debet se humiliare: quia est subiectus iugo seruitutis que est vilissima conditio: quanto magis debet humiliari seruus peccati actu vel potentia. Sic et ratione paupertatis debet se peccator humiliare. Nihil enim pauperius peccatore. Nota hic contra superbos: qui non considerant se nec cognoscunt vilitatem humane conditionis. Hier. ij. Quam vilis facta es nimis: iterans vias tuas. Et hoc etiam patet ex loco/qui debet proportionari locato Uilior autem locus qui sit in vniuerso est infernus et ratione situs/et ratione fetoris etc. In quo peccator dignus est poni etc. Uide in sermonibus de peccatis in genere argu. j. sermone. j. parte. iiij. Contra autem illos qui superbiunt dicitur Apoc. iij. Dicis quod diues sum et locupletatus et nullius egeo/et nescis quia tu miser es et miserabilis et pauper et cecus et nudus ¶ Secundo est animal conuertibile: et hoc ex consideratione cause formalis que est anima rationalis. Cum enim homo sit animal siue creatura rationalis consequenter per discursum intelligit. vt supra dictum est. Et ideo non instanti intelligit: sed ratiocinando. Ratio autem potest adherere vero et falso. Unde et ante electionem et post: potest ratio mutari de vero ad falsum: et econuerso. Cum ergo actus voluntatis sequatur actum intellectus: ideo sicut ratio et intellectus hominis non adheret vero et falso immobiliter sed mobiliter: ideo potest conuerti de vno ad alterum. Et hoc verum est. donec homo viuit in corpore: sed post mortem ita adheret bono vel malo: quod inconuertibilis est Sicut et angelus post casum: quia vt dicit Damas. hoc est hominibus mors: quod in angelis casus. De hoc vide Tho. pte. j q. lxiiij. ar. ij. Unde Grego. xxv. distin. ca. Qualis hinc quisque egreditur: talis in iudicio presentatur. Item Eccl. xj. Si ceciderit lignum ad austrum vel ad aquilonem in quocunque loco ceciderit ibi erit. Si autem queris quare homo est conuertibilis dum viuit: non autem post mortem. Uide quod scripsi in de peccatis in genere ar. iij. sermone. ix. vbi agitur de eternitate pene infernalis parte. ij. Et propter hoc debet homo deo firmiter adherere ipsum ardenter amando. Et hoc tamen propter beneficium quod recepit a deo qui fecit eum creaturam non quidem habentem solum esse/nec solum esse et viuere: nec esse viuere et sentire: sed etiam intelligere in quo communicat cum angelis: tum etiam vt diligendo deum consequatur homo quandam imobilitatem sicut ipse deus imobilis est et amor est virtus vnitiua et conformatiua amantis ad amatum. Si quis qui diligit mundum est in continuo motu: sicut et mundus semper mouetur Greg. Qui labenti innititur necesse est vt cum labente labatur. Unde versus. Omnia pretereunt: preter amare deum ¶ Tertio homo est animal corruptibile et mortale ex consideratione cause materialis: quia de terra homo factus est vt dictum est sup. Non tamen intelligas quod solum de terra sit factus homo: sed de quattuor elementis Scriptura autem loquens de materia corporis humani: non facit mentionem nisi de terra et aqua duntaxat dicit. Formauit igitur deus hominem de limo terre. In limo autem est terra et aqua conglutinans partes terre. Non autem facit scriptura mentionem de aere et igne. Et huius ratio est: quia licet sit homo compositus ex quattuor elementis: tamen ideo de aere et igne mentionem non facit: quia minus abundant in quantitate in corpore hominis quam terra et aqua. Et etiam quia in tota rerum productione: de igne et aere que sensu non percipiuntur

tur a rudibus mentõcz nõ facit scriptura:q̃
rudi pp̃lo loquebat̃ fm̃ Tho.pte.j.q.c.ar
gu.j.ad quantũ.¶ Si aũt queris:quare
aer z ignis min⁹ abundãt in corpe hũano
q̃ terra z aqua. Ratio est:q2 ignis et aer
sunt maioꝝ v̄tutis in agendo. Vñ si etiã
fm̃ quãtitatẽ in corpe hũano abundarẽt.
oino ad se traherẽt alia z nõ posset fieri eq̃-
q̃litas cõmixtiõis q̃ est necessaria in com-
positione hois. Hec notat Tho. vbi s̃.in
respon.ad.iij.ar. Et ex h̄ pz ratio: q̃re hõ
est corruptibilis:q2 est cõpositus ex mate
ria q̃ttuor elementoꝝ q̃ cum sit affecta q̃-
litatib⁹ cõtrarijs.s.siccitate z humiditate:
frigiditate et caliditate: ad modũ q̃ttuor
inimicoꝝ semp̃ sũt in ptinua pugna ex q̃-
rum discordia soluit̃ corpis armonia. Se
cus aũt est de corpib⁹ celestib⁹ quoꝝ mate
ria nõ est de q̃ttuor elementis:nec est illa
materia in potentia ad aliã formã zc̃. Et
ex hac rõne debet hõ dolent̃ plorare:cogi
tando q̃ debet corrumpi z mori: in cuius
mortz die valde angustiabit̃. Et h̄ est val
de vtile homini. Vñ Ecci.vij. In oibus
opibus tuis memorare nouissima tua: et
in eternum nõ peccabis. Nota nouissima
duodecim nouissima pcurrũt in die mor-
tis.sex.s.corpis z sex anie: q̃ sunt diligẽter
memorãda.¶ Primo g̃ cogitas q̃ tũc p-
des vitã corpalem quã sup oĩa diligis z
quã nũq̃ recuperare poterz p toto mũdo.
ps̃. Spũs vadens z nõ rediẽs. Itẽ alibi.
Qm̃ spũs ptransibit in illo z nõ subsistet:
z nõ cognoscet ampli⁹ locũ suũ. Ideo de-
spice vitã istam: nec tantũ eaz diligas sed
plange.¶ Scdõ q̃ nudus sepelieris:nec
vestiet te d̃ auro: nec de serico:nec cũ ioca
lib⁹ zc̃. Sed vnũ triste linteamẽ vel saccũ
tecũ portabis. Cõsanguinei v̄o interim q̃
hõ morit̃ pquirunt pecuniã z iocalia zc̃.
Vide in s̄monib⁹ q̃dragesimalib⁹ de pe-
nitentia. Ideo despiciant̃ diuitie p quib⁹
tm̄ laboras:q2 tunc deserẽt te ps̃. Dormi
erũt somnũ suũ/z nihil inuenerũt viri di-
uitiaꝝ in manib⁹ suis. Igit̃ plora.¶ Ter
tio q̃ oẽs amici te deserũt:solũ associa-
bunt te vsq̃ ad foueã. Ad hoc facit exem
plũ.qd̃ legit̃ de trib⁹ amicz in hystoria ba
laam zc̃. Ideo non facias incõuenientiã
aliquã.p̄p̄ amicos ptra deũ q2 de⁹ nunq̃
dereliquet te zc̃. ¶ Quarto quõ ponit̃
corpus in fouea et quõ calcat̃. Ideo non
supbias q̃tũcunq̃ sis potẽs et gl'iosus zc̃
Ecci.x. Quid supbis terra z cinis. Nota
p̄tice Sidꝫ apiret sepulturã Pape alic⁹
mortui vl' alic⁹ regz.et colligeret puluerẽ
toti⁹ corpis sui i plãta man⁹ posset dicere
alijs. Ecce pp̄.zc̃. Ecce rex zc̃. Et ideo nõ
cures de officijs z dignitatib⁹.¶ Quin-
to quõ corpus in fouea corrodet̃ a vermi-
bus z serpentib⁹. Ecci.x. Cum morit̃ hõ
hereditabit serpẽtes et bestias z vermes
zc̃. Nota practice quãdo hõ facit testamẽ
tũ relinq̃t heredem filiũ qui est heres bo-
noꝝ: sed corpis sũt heredes vermes:anie
v̄o diabolus/si est malus hõ/vel de⁹ si est
bonus. Nota de illo mercatore: qui cum
inuitaret̃ ab aliquib⁹ facere testamẽtũ dũ
esset in extremis dixit. Quid opret. Re-
linquo bona mea filio meo: et animã dia-
bolo zc̃. Debebat addere vnũ:et corpus
vermib⁹. Et ideo si ista bñ cogitaueris:di
ces. O miser. Ego sum coquinarius ver-
miũ:quib⁹ ita delicate eis paro zc̃. Et sic
fugiẽs delitias corpis. ¶ Sexto cogita
quãtus est dolor in separatiõe anie et cor
poris:qd̃ potes cognoscere ex dolore qui
sentit̃ pter separationẽ vnius membri.
¶ Septimo cogita qñ tu morieris: quõ
m̄lti demones erũt in camera tua zc̃.ps̃.
Inhabitabũt z abscondent:ipsi calcaneũ
meũ obseruabũt.¶ Octauo quõ aia se-
parat̃ a corpe.statim ducit̃ ad iudiciũ co-
ram chr̃o:q̃ interrogabit te zc̃. Nullus p
te respondebit nisi bona opa. Apoc.xiiij.
Bti mortui q̃ in do.mo.mo.iam di.spũs
vt re.a lab.suis. Opera eñ illoꝝ sequunt̃
illos.¶ Nono cogita de sententia q̃ dabi
tur irreuocabilit̃ nec erit locus appellatio
nis. In hoc eñ mũdo bene potest appella
ri a sentẽtia dei:q2 sunt due ei⁹ curie.s.iu-
stitie z misẽdie. Vnde appellat̃ a sentẽtia
lata in curia iustitie ad curiã misẽdie: que
est maior. Sic fecit Dauid dicens. Mise
rere mei deus:fm̃ magnã miscdiam tuã.
Sed post mortẽ non est nisi curia iustitie
et ideo nõ datur locus appellationis. Vi-
de in feria in rogationib⁹ sermone q̃ inci-
pit.omis qui perit accipit.pte.vj. O quã
tus timor erit:quia iudex ille nõ habet su
periorẽ.¶ Decimo cogita si sententia da-
bitur ptra te qualit̃ fiet executio a demo-

nibus ꝛ cū quāto horrore ꝛ tremore Esa. xiiij. Infern⁹ subtus cõturbatus est in oc cursum aduētus tui: suscitabit tibi gigan tes. Uide supra sermone primo ꝑte vlti ma. ¶ Undecimo cogita de pena ꝛ hor rore qn̄ aia erit in porta inferni ꝛ videbit illas penas horribiles et demones ꝛc.
¶ Duodecimo cogita eternitatē penarū q: in inferno nulla est redēptio. Nota hic exemplū qḋ legiṫ in horologio sapie. de la mentatiõe quā faciūt dānati ꝓpter penaꝝ eternitatē: ꝛ de mõre illo magno ꝛc. Un̄ Sap. v. dicūt dānati. Errauim⁹ a via ve ritatis ꝛ iusticie lumē nõ illuxit nob: ꝛ sol intelligētie nõ est ort⁹ nob ꝛc. Itē Thre. v. in ꝑsona dānatorū dicit Hiere. Defecit gaudiū cordis nr̄i: versus est in luctū cho rus nr̄: cecidit corona capitꝫ nr̄i. ve nobis q: peccauim⁹ ꝛc. ¶ Si ista cogitaretꝫ se dius/ nõ saperet vob mūdus iste: sed ipm ꝯtēneretis. Hiero. ad Paulinū. Facile cõ temnit oia q̄ se semꝑ cogitat esse moriturꝫ.
¶ Multi male instruūt filios/ dicendo. Uideas fili ne cogites de morte: quia sic nullū bonū faceres. Cuꝫ tn̄ dicat Hiero. Platonis snīa est oēm philosophātiū vitā meditationē esse mortis: de oib⁹ autē vos cogitatis ꝛ ꝑparatis ꝛ disponitis vos pre terq̄ ḋ morte. O cecitas magna cū mors it certior oī re mūdi. Nota exēplū de btō Arsenio q̄ semꝑ flebat. ¶ Quarto homo est aial btificabile: ex cõsideratiõe cause fi nalis ad quā creatus est. s. q: ad finē bea titudinis adipiscēde. Uide de hoc in ſmo nibus de pctis in genere arti. ij. ser. iiij. ꝑte .Consistit aūt beatitudo hois in tribus dotib⁹ aie ꝑncipaliter. Prima est clara vi sio: q̄ respõdet fidei. Scḋa est pacifica ten tio: q̄ respõdet spei. Tertia est ꝑfecta frui tio: q̄ respõdet charitati. Et hoc vide in ser monibus de articulis fidei sermone. xiiij. Ubi agiṫ de gloria anie. Propter hoc ergo debꝫ hõ firmiter sperare se ꝯsequuturꝫ illā gloriā: ꝛ sic viuere hic vt ad finē illū ꝑue niat: quia al's nõ esset spes/ sed ꝑsumptio. Ergo sobrie ꝛ iuste pie viuam⁹ in hoc se culo/ expectātes btām spem ꝛ aduētū glo rie magni dei ꝛ saluatoris nr̄i iesu chr̄i.

¶ Eadē dn̄ica. iiij. ſmo ḋ medio quattuor virtutū. Ser. x.

Medius vestrꝫ stetit quē vos nescitis. Jo. j. Thema dat mihi motiuū ꝑ dicandi de quadā materia vtili ꝛ necessa ria ad gubernationē vite. s. de q̄ttuor vir tutibus moralib⁹ ad ꝑueniendū ad gl'iaꝫ ꝛc. Salutet virgo maria ꝛc. Intellect⁹ literalis. Uerbi hui⁹ ſm qḋ dicit Joan. baptista Judeis est: ꝙ chr̄s medius coruꝫ fuerat ꝛc. Un̄ anteq̄ chr̄s ꝑdicaret pub lice ꝛ faceret miracl'a/ fuit q̄si. xxx. annoꝝ. ꝛ licet scirēt ipm sanctū hoiem: nõ tn̄ mū di redēptorē. ꝓpter qḋ Joā. bap. dixit Ju deis. Medi⁹ vestrū stetit. s. chr̄s quē vos nescitis. Patet sensus literalis thematis. Sed iuxta intellectū allegoricū quē volo ꝑtractare ꝑ declaratiõe thematis. Scien dum ꝙ antiqui phi morales/ ꝑsertim Ari stoteles maior eoꝝ diffiniendo q̄d est vir tus: dicit ꝙ ꝩtus est habit⁹ electiu⁹ in me dio cõsistēs determinata rõne: put sapiēs ordinabit. ij. Eth. Ubi sṫ q̄ttuor clausule Pria clausula ḋr ꝙ ꝩt⁹ est hit⁹. s. mētis sic̄ vestꝫ ḋ: hit⁹ corꝑis. Un̄ sic̄ ꝑsona honesta induit. Prio camisiā. Scḋo farcetū. Ter tio pelliceū. Quarto tunicā. Et q̄nto mā tellū. Sic aia ꝑsone virtuose induiṫ. Prio camisia castitatis q̄ tangit carnē sicut ca misia. Istā camisiā portāt religiosi boni: ꝛ clerici ꝛ laici casti. etiā viuētes in matri monio si seruāt sibi fidē/ istā camisiam in duūt. Farcetū est hūilitas: sine q̄ castitas nõ placet deo. Un̄ si ꝩgo Maria cū cami sia castitatis nõ habuisset vestē hūilitatis nõ placuisset deo. Un̄ ipsa dicit. Quia re spexit hūilitatē ancille sue: nõ ḋr castitatē Pelliceū desuꝑ est ꝩtus misc̄dīe q̄ calefa cit cor ꝑsone ad ꝯpatiēdū ꝓximo. Tunicā est charitas dei ꝛ ꝓximi: q̄ operit multitu dinē pctõꝝ. j. Pe. iiij. q: ꝑ charitatē remit tunṫ pctā. Un̄ de Maria magḋ. ḋr Luc. vij. Dimissa sunt ei pctā m'lta: qm̄ dilexit multū. Ista est vestis nuptialis sine q̄ ne mo est dign⁹ intrare nuptias vite et'ne ꝛc. Mat. xxij. Amice quõ huc itrasti nõ hn̄s vestē nuptialē: Nota amice. s. ꝑ fidem sine charitate. Mātellū sustinēs pluuias: est patiētia q̄ sustinet hõ aduersitates. Ecce q̄re phs diffiniēs ꝩtutē: q̄si ꝑ genere dicit

virtꝰ est habitꝰ. Jō qñ aīa recedit a corpe in morte: nisi fuerit induta virtutibꝫ/turpis est valde ⁊ abominaꝛ ab oībꝫ sanctꝭ et angelis sicut vos abominaretis mulierẽ nudã ⁊c. Ducẽdo ad infernū ⁊c. Ideo ex hac rōne dicebat Jo. Apoc.xvj. Btūs q̄ vigilat ⁊ custodit vestimēta sua ne nudus ambulet ⁊ turpitudinē eiꝰ videat. Et nō loquiꝛ de vestimentis corpis/sed anime.

¶ Scđa clausula est electiuꝰ.i. voluntarius: qꝛ volūtarie debet fieri opꝰ virtuosū ad hoc vt sit meritoriū/⁊ nō ex necessitate vel coactiōe. Multi em̄ abstinēt ex necessitate. vt infirmi: nō est meritoriū. Idē de asperitate lecti/si ex necessitate. vt captus ⁊ carceratꝰ ꝓpter crimen: q̄ tenet catenā in collo ⁊ dormit sup terrā: nō est meritoria ista pnīa/licꝫ ex patiētia si eā habeat sic. sꝫ q̄ pōt dormire in bono lecto ⁊ dimittit/est meritoriū: quia est electiuū.i. voluntariū. Idē de latrone seu fure q̄ scopaꝛ p ciuitatē: qꝛ nō est habitꝰ electiuꝰ: sed ꝟtuosuꝫ est ⁊ meritoriuꝫ qñ hō cogitat. O miser ego sum latro ⁊ fui: qꝛ furatꝰ sum honorē dei: iō vt latro volo disciplinari in remissionē petōꝝ meoꝝ ⁊ in memoriā passionis chrī. Ecce q̄re dicit electiuꝰ. Jō Dauid qui faciebat pnīam dicebat in ps.lxxij. Fui flagellatꝰ tota die ⁊c. Dicit: volūtarie sacrificabo tibi.q.di. non coacte. Jō Petrus. Nemo vestrū patiaꝛ quasi homicida/aut fur/aut maledicꝰ. aut alienorū appetitor. Si aūt vt Christianus nō erubescat ⁊c. j. Pet.iiij. Sic econtra. Nullū opus malū diciꝛ demeritoriū: nisi a volūtate ⁊ electione pcedat. Unde Aug. j. lib. Retractaꝛ. ⁊ habeꝛ in decretꝭ.xv. q.j.c.j.in ꝓsi. Usqꝫ adeo peccatū voluntariū malū est: vt nullo mō sit peccatū: nisi sit voluntarium ⁊c.

¶ Tertia clausula est in medio cōsistens. Uirtuosum em̄ opꝰ semp est i medio ⁊ nō in extremis. minꝰ em̄ ⁊ parū sunt extrema mediū est ꝟtuosum Uerbi grā. Da exemplum de ieiunio. Itē de elemosynis: ⁊ de aliis. Debꝫ etiā hō cōcordare cū illis quibus cōuiuit/sicut vxor cū viro: et econtra. Idē de religiosis clericis ⁊c. Idē de fuis cū dñis ⁊c. Uñ Aug. in libro de doctrina chriana. ⁊ habeꝛ in decretꝭ.xlj.di. Quisqꝫ rebꝫ pterentibꝫ restrictiꝰ vtiꝛ q̄ͣ sese hñt mores eorū cū quibꝫ viuit: aut impetrās/ aut supstitiosus est. q̄squis ꝟo sic eis vtiꝛ: vt metas ꝯsuetudinis bonoꝝ inꝛ q̄s ꝯuersatur excedat: aut aliq̄d figat/aut flagitiosus est. Glo. qꝛ forte hꝫ ventrē insatiabilē vl̄ qꝛ causa infirmitatis h̄ facit. In oībus em̄ talibꝫ nō vsus rerū/sed libido in culpa ē. Nota de btō Antonio in p̄ma collatiōe abbatꝭ Moysi: q̄ detminauit ꝟtutē discretionis esse pncipaliorē ceteris. de q̄ p btm̄ Tho. in.iij. sent. di.xxxiij.q.ij.ar.v. in tpe. ij.c.j. de officio custodis. Hic potes tangere aliq̄d de ꝟginitate an sit virtꝰ: ⁊ si sic cōsequēs cōsistit in medio. Mediū ḡ istud nō cōsistit in materia/sed in ꝓportione ad psonā. Et iō dicit phs in.ij. Eth. ꝙ mediū ꝟtutis nō sm̄ q̄ntitatē/ sed sm̄ rōnē rectā determinaꝛ. Multis em̄ comedere vnuꝫ panē est supfluū: ⁊ tñ aliis etiaꝫ duos comedisse nō est superfluū: ita ⁊ de aliis ⁊c. Mediū tenuere bti. Iuxta glo. in.c. quererti. de offi. dele.

¶ Quarta clausula ꝓut sapiēs ordinabit seu determinabit. Si q̄raꝛ illud mediū in q̄ virtus cōsistit a q̄ terminabiꝛ: Nunq̄d iudicio meo? Nō. sed ꝓut sapiēs ordinabit. Uñ religiosus nō hꝫ determinare sibi mediū: qꝛ sapiēs ordinabit. vt Dñicus in p̄dicatoribꝫ: et Frāciscꝰ in minoribꝫ: ⁊ Bñdictꝰ in monachis ⁊c. Itē in clerico: ꝓut sapiēs consiliū ecclīe ordinauit in decretꝭ ⁊ decretalibꝫ. Istud est mediū: facere plus vel minꝰ est extremū. Itē de laicis cōiugatis prout sapiēs aplꝰs ordinauit. j. Coꝝ.vij. Uxori vir debitum reddat. Silr ⁊ vxor viro ⁊c. Itē vir dꝫ diligere vxorē sicut chrs ecclīam. Eph.v. Uxor aūt dꝫ obedire viro sicut sibi subiecta. Sub viri ptāte eris ⁊ ipse dñabiꝛ tui. Gen.iij. Intellige in his q̄ nō sunt ꝯ deū. Itē debent nutrire plem: instruere ⁊ disciplinare ⁊c. Itē de aliis oībus hoībꝫ mūdi ꝓut sapiēs deꝰ ordinauit. s. p̄cipiēdo p mādata decalogi ⁊c. Qñqꝫ em̄ hō decipiꝛ si vult mediū p se detminare. qꝛ vt dr Gre. in decretꝭ.xlvj.di. Sepe vitia se ingerūt ⁊ se esse ꝟtutes mētiunꝛ: vt tenacia parsimonia/effusio largitas/crudelitas zelꝰ iustitie remissio pietas/velit videri. Et iō dicit ꝓut sapiēs ordinabit. Patꝫ diffinitio ꝟtutis. Mō ad ꝓpositū: scriptura sacra dr de chro j. Coꝝ.j. Nos p̄dicamꝰ chrm dei virtutē ⁊ dei sapientiā. Si ḡ virtꝰ consistit in me-

dio: et chris est ptrus. Ergo sibi couenit esse in medio/ et nō in extremis vitioꝝ. Jō iu/ deis stantib' in extremis vitioꝝ/ pōt dici. Medi' vestrū stetit quē vos nescitis. Et pz thema. Allegorice et spūalit' et sumus in materia: occasiōe hui' verbi q̄siui quo/ ties chris fuit in medio. Et inueni in euā gelijs q a natiuitate vsq ad mortem q̄ter fuit in medio: innuēs q q̄ttuor sunt virtu tes cardinales in qb' oēs alie includūtur. Primo fuit i medio/ in sui natiuitate: qn̄ virgo ipm pānis inuoluit: et posuit in pse/ pio in medio duoꝝ aīaliū. s. bouis et asini Aucto. Abacuch cui reuelatū fuit hoc a deo pic: q admirās de tāta chri hūilitate dicit. Dn̄e audiui auditū tuū et timui: cō/ sideraui opa tua et expaui: in medio duoꝝ aialiū cognosceris Abac. iij. Nota cogno sceris: qz in dei ptute illa aialia ipm agno uerūt. Hic oñdit nobis ptutē prudētie qd est dolositas: q excedit in nimis. Aliud ex tremū ipsaꝝ est bestialitas significata per asinū. Rō de pmo: qz sicut bos cornib' fe/ rit: ita aliq dolosi vt mali aduocati et no/ tarij pcutiūt cornu dolositatis modis in exq̄sitis. Jō. j. Pe. ij. Deponētes oē men/ daciū/ maliciā/ et oēm dolū/ et simulatiōes et inuidias/ et oēs detractionē: sicut mō ge niti infantes rōnabiles sine dolo lac ꝯcu/ piscite vt in eo crescatis in salutē. Scdm extremū est bestialitas: in q̄ est parum de prudētia: qz tales nesciūt se auisare: oīa credūt etc̄. Sicut fecerūt filij isrl' credētes senib' malis ꝯ Susannā. Dan. xiij. Fatui filij isrl' nō iudicātes neq qd verū est co/ gnoscētes: ꝯdēnastis filiā isrl'. i. aiam vr̄az. Et añ pmittit text' di. Qui cū staret in medio eoꝝ dixit. Sic fatui etc̄. Jdo pona mus nos in medio cū chro/ p prudentiā et sagacitatē. Jō scriptura Prouer. xv. Auris q audit increpatiōes vite. i. smones. i. me dio sapiētiū cōmorabit: qz sciet qdē facere Scdo chris fuit in medio: qn̄ existens. xij. annoꝝ duct' fuit a pgine in tēplū dn̄s ex tēplū nob: et remāsit in tēplo etc̄. Dicit te xtus. Et factū est. post triduū inuenerūt eū in tēplo sedētē in medio doctoꝝ: audientē illos et interrogantē Luc. ij. In h chris fcat nobis ptutē iustitie: cui' extremitas ō ni mis ē crudelitas. alia extremitas de paꝝ est remissibilitas. In qb' extremis stabāt tūc doc. legis: sz chris stabat in medio iusti tie et eqtatis. Verbi gr̄a. qdā doc. erāt mul tū rigorosi/ adeo q erāt crudeles. puta de ordinatiōe facta/ de oblatiōe ficda/ q post posit: parētib': et pmittebāt parētes mori fame ppt eoꝝ traditiōes. Vn̄ chris rephē dit eos di. Quare et vos trāsgredimi man datū dei ppt traditionē vr̄az: Nā de' dixit Honora prē tuū et mrē tuā: et q maledi xerit pri vel mri morte moriat. Vos aūt di citis: qcūq dixerit pri vel mri: mun' qd cūq est ex me tibi pderit: et nō honorifica bit prē suū aut mrē suā: et irritū fecistis mādatū dei ppt traditionē vr̄az. Mat. xv Aliud extremū est remissibilitas: qz nesciēt bāt punire magna peccā ppt amiciciā vel dona vl' diuitias ppt qs diuites corrūpūt iustitiā. In isto extremo stabat Hely sa/ cerdos nō puniēs filios etc̄. j. Re. ij. Tales erāt pharisei. Mat. xxiij. Ve vob scribe et pharisei: q decimatis mētā et anetū et cimi nū et relinqtis q grauiora sūt legis. Judiciū et miām et f de. et infra. Duces ceci excolātes cu licē: camelū aūt glutiētes. decimatis. i. deci mas datis vl' accipitis. Chrr. Sermo dubi' mētā etc̄. Glo. et vilia olera et relinqtis. s. in correpta q grauiora sūt si negligātur. iudiciū. i. discussiōes cāꝝ: et miam in paupes et vidu as: et fidē in deū. excolātes culicē. i. minora subtilit' q̄rētes: et glutiūt camelū. i. maiora subticētes. Sic hodie sūt mlti pserti pla ti eccl'ie et dn̄i tpales: q stāt i isto extremo. qz qn̄ aliqs laborat i die festo ppt paupta tē: vel fac aliqd malū de minorib': statim irascunt' excōicāt etc̄. sed nō puniūt clicos fornicatores. symōiacos etc̄. Silr dn̄i tpa les sūt in isto extremo: q amore mōi dimit tūt peccā maiora. s. blasphemias di et scrtoꝝ et nll's punit. sz si de se aliqs dixerit malū/ stati moriat etc̄. Ecce crudelitas et remissi bilitas. sil' etc̄. Jō ponam' nos i medio iu/ stitie et pietatis et eqtatis cū chro. Et sic po terit talis dicere illd Prouer. viij. Ego in vijs iusti. ain. in me. semi. iudicij. ¶ Ter tio stetit chris i medio in etate Nazareth Nō quō chris nutrit' fuit i ciuitate Naza reth. Sz qn̄ voluit icipe pdicare et facere miracla icepit i capharnaū. Qd audiētes illi ō nazareth ex fama: qn̄ p'ca vēit chris ad eos/ dixerūt sibi recte rōes. Quāta audiui m' fcā i Capharnaū. fac et h i pria tua. nō

estis digni. Nõ qꝛ despiciebãt eũ ⁊ deride
bãt et dicebãt. Unñ hoc ꝙ filiꝰ fabri velit
ꝑdicare: Ipsi aũt indignati voluerũt ipm
ꝑcipitare: sꝫ ipe fecit se inuisibilẽ. Et dicit
textꝰ. Jesus aũt trãsiẽs ꝑ mediũ illorum
ibat. Hic oñdit ꝟtutẽ fortitudinis: cuiꝰ ex
trema sũt temeritas in plꝰ/ ⁊ pusillanimi-
tas in minꝰ. Inimici chñi volẽtes ipm ꝑ-
cipitare erãt temerarij: amici ꝓ christi ⁊
parẽtes eiꝰ erãt pusillanimes: chr̃s vero
erat in medio. s. fortitudis. Sic aliq̃ nr̃m
sunt in extremo temeritatꝫ recipiẽtes red
ditꝰ regis. s. dñicã diẽ. Unñ deꝰ diuisit no-
bis tp̃s dans nobis sex dies ⁊ retinẽs sibi
vnã. s. dñicaꝫ. Et multi temerarij auferũt
ꝑtẽ diei: iõ venıũt in irã regꝫ. Sic põt po-
ni exẽplũ de temeritate illoꝝ q̃ volũt sume
re vindictã de iniurijs sibi illatis: cuꝫ h̃ sit
officiũ dei. Ro. xij. Mihi vindictã et ego
retribuã dr̃ dñs. Isti ꝗ tales sũt temerarij
vsurpatores officij di: q̃trã hẽrꝫ ꝑ malo rex
vl̃ capitaneꝰ/ vel aliꝰ officialꝭ: si aliꝰ vellet
vsurpare dignitatẽ vel officiũ suũ ⁊c̃. sic ⁊
hic. Itẽ pone exẽplũ d̃ illis q̃ volũt oia iu
dicia discere ⁊ disputare: cur h̃ deꝰ facit vl̃
illd̃. Itẽ ꝑscrutari ea q̃ sũt fidei q̃rẽtes ra-
tionẽ ⁊c̃. Aliđ exẽplũ ẽ pusillanimitas vl̃
timiditas illoꝝ q̃ timent facere pniam di.
Si ieiunauero nõ potero dormire ⁊c̃. Iõ
ponamꝰ nos in medio fortitudis cũ chr̃o
⁊ tũc erimꝰ cõsolati ⁊ fortificati. Dañ. iij.
Angelꝰ ãt dñi descẽdit cũ Azaria ⁊ socijs
eiꝰ in fornacẽ ⁊ excussit flãmã ignis de for
nace: ⁊ fecẽ mediũ fornacis q̃si ventũ roris
flãtẽ ⁊ nõ tetigit eos oĩno ignis neq̃ ꝯtri-
stauit: nec q̃cq̃ molestie itulit. Fornax est
iste mũdus plenꝰ igne tribulationũ: sꝫ qñ ali
q̃s ẽ fortꝫ in bonis opibꝫ/ tũc deꝰ mittit an
gelũ ad ꝯsolandũ eũ ⁊c̃. Sic legit̃ d̃ mul-
tis sctis martyribꝫ. Nota ꝯ illos q̃ ꝓpt̃ de-
tractiões ⁊ derisiões alioꝝ dimittũt bonã
vitã: ex pusillanimitate ⁊c̃ Cõtra tales dr̃
in ps̃. Sagitte ꝑuuloꝝ facte sũt plage eoꝝ
Iõ apl̃s. Fidelis deus est q̃ nõ patit̃ vos
tẽtari sup̃ id qđ potestꝭ: sꝫ faciet cũ tẽtatio
ne etiã ꝓuentũ vt possitis sustinere. j. Co.
x. ¶ Quarto chr̃s fuit in medio duorũ la
tronũ in sua passiõe. Jo. xix. Crucifixerũt
eũ ⁊ cũ eo duos latrones hinc ⁊ hinc: me-
diũ aũt iesum. Nota: inuenit̃ ꝙ viuẽs plꝰ
stetit in medio ante mortẽ: in q̃ innuit̃ ⁊c̃.

Lu. iiij. q̃bꝫ rñdit chr̃s in snia. Nõ virtꝰ tẽ
perãtie cuiꝰ extrema sunt curiositas et au
steritas: latro a dextrꝭ ꝟcat ꝓsperitatẽ/ et a
sinistrꝭ aduersitatẽ. Multi in ꝓsperitate sũt
nimis curiosi in ornatibꝫ/ cibis/ ⁊ delecta-
tiõibꝫ corꝑalibꝫ. h̃ est vitiũ: ⁊ ecõtra. Qui-
dã in aduersitate affligũt se nimis ⁊ super
flue tristant̃. ⁊ h̃ est vitiũ austeritatis. In
medio igit̃ cũ chr̃o tꝑate viuamus. Ideo
Aug. Carnẽ vestrã domate ieiunijs et ab
stinentia esce/ potꝰ/ q̃trũ valitudo ꝑmittit:
nõ dr̃/ occidite. Itẽ Ro. xij. Obsecro vos
frẽs ꝑ miscdiaꝫ dei vt exhibeatis corpora
vr̃a hostiã viuentẽ: sanctã deo placentẽ: ra
tionabile obsequiũ vestrũ. De isto medio
dr̃ scptura Eccli. l. Quasi luna in medio
nebule. Nebula ẽ humida ⁊ ꝟcat abũdan-
tiam in ꝓsperitate. ⁊ frigida: ⁊ ꝟcat aduer
sitatẽ. Ergo stemus in medio Ergo surge
homo ⁊ sta in medio. Luc. vj. Surge. s. de
extremis vitiorum.

¶ Dñica infra octauã natal' do
mini: de hereditate ⁊ exhereda
tiõe vite eterne. Ser. x.

SI filius et
heres ꝑ deũ Gal. iiij. Et i
ep̃la hodierna. Bona cõse
quẽtia est filiꝰ. s. adoptiuꝰ
Ergo heres: qꝛ filio adoptiuo debet̃ aliq̃
ꝑs hereditatis ꝑ̃ne: nos aũt sumꝰ filij ad
optiui ꝑ grãꝫ. Ro. viij. Nõ eñ accepistis
spm̃ ꝟuituris iterũ in timore: sꝫ accepistis
spm̃ adoptiõis filioꝝ in q̃ clamamꝰ abba
pr̃. Ergo sumꝰ heredes dei. Dic aũt Nic.
de lyra sup ꝑdicto ꝟbo Ro. viij. Si aũt fi
lij ⁊ hr̃des: ꝙ hereditas ipa ẽ deitas: q̃ est
btitudo obiectiue. q̃ nõ diuidit̃ ꝑ ꝑtes: sꝫ
tota hr̃ a q̃libet bono. nõ tñ totalr̃: qꝛ vnꝰ
est alio beatior. Et h̃ mõ filꝰ dei. Sermo
ꝗ nr̃ erit ad vidẽdũ q̃ sunt illi q̃ ꝑdere me
rent̃ hereditatẽ regni celorũ: caueamꝰ ⁊c̃.
Et qꝛ apl̃us in themate ꝓposito loquit̃ le
galit̃ tanq̃ legista. iõ ⁊ nos ipsiꝰ vestigia
imitãtes/ legalr̃ ꝑdicabimꝰ. Legales q̃dẽ
institutiões ad morales instructões redu
cẽtes. Salutet̃ virgo ⁊c̃. Pro declaratiõe
thematis ⁊ materie introductiõe ꝑdican
de est notandũ/ ꝙ conclusio vera est et ap-
probata de iure diuio naturali: canonico/

et ciuili: quod filius legitimus et naturalis vel saltem legitimus cuiusmodi sumus nos christiani quia sumus filii dei: ideo vocamus ipsum patrem nostrum dicentes. Pater noster qui es in celis etc. De naturali autem filio dei dicitur Heb. j. Nouissime locutus est nobis in filio: quem constituit heredem vniuersorum etc. Debent esse heredes patris et ad eius bona succedere. Hoc probatur. Primo de iure diuino in probis propositis. Item Rom. viij. Ipse enim spiritus testimonium reddit spiritui nostro. quia sumus filii dei: si autem filii et heredes Secundo probatur de iure naturali quod dictat hoc vt sicut filius succedit in locum patris: sic et succedat in bona: quia plus est persona quam bona: quando enim pater relinquit filium post mortem suam: videtur adhuc ipse pater viuere in filio: eo quod filius representat personam patris: imo eadem persona videtur esse cum vna persona censeatur pater et filius: vt. C. de impub. et aliis substitu. l. fi. Insti. De inutilibus stipula. §. Et vero. Unde Ecci. xxx. Mortuus est pater et quasi non est mortuus: similem enim reliquit sibi post se. Et ex hoc a fortiori sequitur quod multomagis ad bona succedere debet ex vi naturalis rationis. Et hoc expresse dicit textus legalis in lege scripto ff. Unde liberi: vbi sic Jurisconsultus ait. Non sic parentibus liberorum vt liberis parentum debetur hereditas: parentes ad bona liberorum ratio miserationis admittit: liberos nature simul et parentum commune votum. Nota non sic parentibus declaro. Nam quando filius premoritur patri et miseratione succedit ad bona filii ne addatur afflictio: vt quia in vno grauatur in altero releuetur: non autem ex natura: quia naturali cursu debet premori pater filio et non econuerso. Unde dicit Apostolus ij. Cor. xij. Non debent filii parentibus thesaurizare sed parentes filiis. Unde tunc turbatur ordo nature quando filius premoritur patri. vt dicit tex. in. l. Nam et si parentibus. ff. de inoffi. te. Unde Bulgarus legum doctor egregius cum decessisset filius eius ipso viuente ait. Ordine turbato succedis bulgare nato. ¶ Tertio probatur de iure canonico. Nota in. c. Raynucius de testa. et in. ca. si pater. eodem ti. li. vj. et xvij. q. iiij. c. vl. quod infra habetur et recita hic. ¶ Quarto de iure ciuili secundum quod dispositum est: quod pria cum in successione sit liberorum Insti. de heredum qualitate et di. in prin. vnde etiam viuo patre reputatur filius in parte quasi dominus pinorum bonorum: et idcirco mortuo patre: non dicitur proprie filius adire hereditatem paternam: sed se immiscere hereditati: quia post mortem patris non recipere hereditatem videtur sed magis liberam bonorum administrationem consequitur: vt dicit tex. in. l. In suis. ff. de lib. et posthu. Patet quod conclusio probata omni iure probari potest: et hoc est quod dicit thema. Si filius etc. Et ex hac conclusione infertur correlarium quod ius ciuile vel statutum municipale si posset priuare totaliter filium hereditate paterna/hereditate dico. i. legitima quia dicitur debitum bonorum subsidium: intellige dissere te: non autem sic posset diminuere legitimam vel augere: sed in totum priuare non posset: puta statuendo quod primogenitus succedat in totum exclusis aliis filiis: nihil valet hoc statutum: ratio quia non de iure naturali et diuino debeatur hereditas patris filio vt dictum est: quod per ius ciuile tolli non potest: quia ciuilis quidem ratio ciuilia iura perimere potest. naturalia vero non. Insti. de legi. agna. tu. §. fi. Item quia iura sanguinis nullo iure ciuili dirimi possunt. ff. de reg. iuris. l. iura sanguinis. Unde nec contraria consuetudo valeret. viij. di. c. frustra de consue. c. vl. et Nota in c. Raynuci. per Jo. an. abba. et alios de testa. Et hoc tenet Dynus in regula indultum li. vj. Cynus et Bal. in. l. ea lege. C. de epi. et cle. Amplius si pater vellet exheredato filio ecclesiam vel paupes instituere non posset. vnde Aug. in sermone de vita clericorum: et in decretis. xvij. q. iiij. c. vl. Quicunque ait vult exheredato filio heredem facere ecclesiam. querat alterum qui suscipiat non Aug. imo deo propitio neminem inueniet. Amplius si quis bona sua donasset ecclesie eo quod filium non habet et postea nascitur sibi filius de iure vbique ad legitimam sibi debitam donationem illam reuocare: vt ibidem dicitur. et confirmatur de iure ciuili. in. l. si vnquam. C. De reuoca. dona. Quod autem dixi non posse per ius ciuile vel statutum municipale: vel per patrinam dispositionem filium priuari totaliter legitima est verum: nisi ex rationabili causa: que tunc posset filius per iuris vel patris dispositionem totaliter priuari legitima: puta propter delictum filii: quia tunc hic conuenit iuri naturali secundum quod disponitur quod malefica puniantur. l. ita vulnerat. ff. ad. l. aquilam: et publice vtilitatis interest vt maleficia non remaneant impunita: vt di. tex. in. c. vt fame de sen. excom. De temiare autem huiusmodi penam pertinet ad legis ciuilis latorem. Unde lex ciuilis nihil aliud est quam determinatio iuris naturalis: vt dicit Tho. j. ij. q. lxv. ar. ij. et iiij. Modo ad pro

positū nr̄m. cū nos sim⁹ filij dei vt dr apl's in ep'la hodierna. ꝛ Rom. viij. ꝛ. j. Jo. iij. Uidete q̄lē charitatē dedit nobis pr̄: vt fi lij dei noiaremur ꝛ sim⁹. Itē Jo. j. Quot q̄t aūt recepūt eū dedit eis ptātē filios dī fieri ꝛc̄. Ergo oi iure dēm⁹ ꝯseq̄ hereditatē regnū celoꝝ: vt di. thema / nisi ꝑp̄t aliq̄d delictū excludi mereamur. Si aūt q̄ris q̄ ꝛ q̄t sīt ista delicta ꝑp̄t q̄ mereat̄ hō ꝑuari a cesu p̄ne hereditat. Rn̄. Jus ciuile ponit. xiiij. esse / q̄ dnr̄ cause ingratitudinis: q̄ ponūt̄ in Aut. vt cū de ap. co. §. cās colt. viij. Et canoniste notāt in. ca. q̄ntauallis d̄ iu. iur. ꝛ vide q̄d scripsi in s̄moē d. x. p̄ce ptis in. iiij. p̄cepto d̄ honore parētū s̄moē. iij. ptē. iij. Sed ego reducā illas ad q̄nq̄.

Quedā ex iracundia.
Quedā ex inuidia vel malitia.
Quedā ex ꝯcupiscentia.
Quedā ex auaritia.
Quedā ex stultitia.

¶ Caueat ḡ vnusq̄sq̄ ꝛc̄. P̄rimo ḡ ex iracudia ꝑcedūt due cause ingratitudis. P̄ria est man⁹ iniectio. Scd̄a oꝛis exprobratio P̄ria ḡ est man⁹ iniectio: puta q̄n filī⁹ in patrē man⁹ mittit violētas: dic ꝯ h̄ p̄ctm̄: sic expedit ꝛc̄. Moralr̄ paẗ nr̄ est chr̄s: ad quē dicim⁹ pr̄ nr̄ q̄ es i celis. Quicūq̄ ḡ man⁹ violētas iniūciūt fieri meret̄ esse ne hereditat extores: ꝑp̄t ea fuerūt exh̄rdītati Judei: q̄ man⁹ iniecerūt i chr̄m. Nota pabolā de colonis / q̄ postq̄ iterfecerūt suos p̄ris familias occiderūt filiū dicētes: hic ē heres: venite occidam⁹ eū / ꝛ h̄ebim⁹ h̄rditatē ei⁹ / ꝛ seq̄t̄. Auferet̄ a vob regnū dī ꝛ dabit̄ gēti facienti fruct⁹ ei⁹ Mat. xxj. Sic pctōres ꝛc̄. Si veniret chr̄s i terrā hodie iterato mlti occiderēt eū si eis ꝯdicerz ꝛc̄ Alio etiā mō mēs in chr̄z iniicit̄ q̄n ꝑrim pcut. Hoc ptz rōe ꝛ auct. Rō est duplex. P̄ria q̄ si pcutz mēbꝝ vnū corpis siue pedē siue manū ꝛc̄. Totū corp⁹ pcut / ꝛ caput clamat dicens. Heu pcussisti me ꝛc̄. Sic mystice ꝛc̄. Ro. xij. Multi vnū corpus sim⁹ in chr̄o: singuli autē alt alteri⁹ mēbra. Caput aūt h⁹ corpis ē chr̄s. Eph. j. Jpm dedit caput sup oēm ecc'iaz q̄ ē corp⁹ ei⁹. Et p̄sertim chr̄m pcutit / q̄ clericos ꝛ sacerdotes ꝛ religiosos pcutit q̄ dnr̄ patres laicoꝝ / ꝛ dnr̄ etiā chr̄i. ps. ciiij. Nolite tangere chr̄os meos ꝛc̄. Tū iuste tales ecc'ia pcutit gladio Anathematz. xvij. q. iiij. si q̄s suadēte diabo. Scd̄a rō est: q̄ q̄ pcutit imaginē chr̄i pcutit chr̄m / ꝛ facit iniuriā chr̄o ꝛ ꝯ hanc oēs clamāt. sic imago dei ē hō: nobilioꝛ q̄ sit imago argētī. Ad imaginē q̄ppe dī fact⁹ ē hō. Gen. ix. Patet rō. Auctoritas. Actuū. ix. Saule saule q̄d me ꝑseq̄ris ꝛc̄. Itē Mat. xxv. Q̄d vni ex minimis meis fecistꝫ: mihi fecistꝫ. ¶ Secūda rō siue cā est oꝛis exprobatio. Sic em̄ fili⁹ blasphemat patrē / puta appellando ipm̄ ꝑditorē: vl' aliq̄d tale vl' ihoneste sibi ꝯuitiat Sic hodie ꝛc̄. Nota ꝯ blasphematores q̄ int̄ cetera pctā ḡui⁹ ē blasphemia q̄ directe dirigit̄ ꝯ deū. Si nō esset aliud pctm̄ in mūdo / h̄ solū sufficeret ad destructionē mūdi / ꝛ est magna culpa regētiū: ad q̄s ptinet punire / q̄ nō puniūt ea. Ro. j. i fine q̄ talia agūt digni sūt morte. Nō solū qui agūt vl' faciūt: sed etiā q̄ ꝯsentiūt facientibus. Jō ꝯq̄rit̄ dn̄s ꝑ os Esa. dicēs. Dn̄atores ppl'i mei iniq̄ agunt. ꝛ iugit̄ tota die nomē meū blasphemat̄ ꝛc̄. Esa. lij. Nota h̄ quō antiq̄ in tāto horrore h̄ebāt dī blasphemiā: q̄ h̄ pctm̄ etiā ore dicere abhorrebāt Job. j. Ne forte peccauerit filij mei ꝛ bn̄dixerint deo i cordib⁹ suis. Nota Leui. xxiiij. Qui blasphemauerit nomē dn̄i: morte moriat̄: lapidib⁹ opprimet eū ois m̄ltitudo ppl'i. Uoluit em̄ dn̄s q̄ null⁹ remaneret de pp'lo q̄ nō ꝯsecraret man⁹ suas i sanguine blasphematz. Oēs ḡ tales regni celestꝫ hereditate ꝑuant̄. vn̄ apl's. Neq̄ maledici regnū dei possidebūt. j. Cor. vj. Dic vt expedit. ¶ Scd̄o ex iuidia ex q̄ ꝑcedūt due cause. P̄ima est oꝛ accusatio. Scd̄a opis ꝑpetratio. Quātū ad p̄mā ꝛc̄. Fili⁹ em̄ accusans patrē exheredat̄ de cā q̄ non fit aduersus p̄ncipē vl' rē publicā q̄ tūc ꝑ republica licitū est filio etiā patrē occidere / iniuste ꝯ rē pub. agentē ff. de religio. ꝛ sumptib⁹ funerū. l. mime. Tales sunt oēs detractores / ꝛ etiā accusatores in iudicio criminali / si ex odio h̄ faciunt. Nā ꝛ iudex ex odio dans iustā s̄niam peccat mortalr̄ xxiij. q. iiij. Ea vindicta. ꝛ etiā tales sūt infamatores primo ꝑ eandē rōnez sup posita: de mēbris ꝛ corpoꝝ ꝛ hmōi detractores sūt furib⁹ deteriores: q̄ illi bona t̄palia: isti famā rapiūt et furant̄ / q̄d tanto deterius est q̄nto fama bona t̄palib⁹ reb⁹ est

melior. Prouer.xxij. Melius est nomē bonū q̄ diuitie multe. Nota contra aliqs q̄ nō q̄ de alijs bona dicūt/sed oībus detrahunt Nota detrahunt. Primo iudicibus. Scdo medicis. Tertio platis: contra qd habet figura de Cham: q ondit pudēda patris sui Noe. Et iō meruit maledici in filijs suis Gen.ix. Detrahūt etiā clericis religiosis: mulieribus z omibus. contra q̄s dr ps.v. Sepulchrū patēs est guttur eoz lin.suis.do.age. iudi.illos de⁹.i.codēna illos de⁹ zc. Tales sūt siles diabolo: de q̄ scriptū est. Proiectus est accusator fratrū nroz zc. Apoc. xij. Quia g̃ sunt ei similes in culpa/erunt etiā ei similes in pena. de q̄ Ps. Dilexisti malitiā sup benignitatē: iniqtatē magis q̄ loqui eqtatē. Ideo de⁹ destruet te z euellet te z emigrabit te de tabernaclo suo et radicē tuā de terra viuentiū ps lj. ¶ Secūda causa est opis pueri ppetratio puta si patrē venenauit zc. Uel si vite patris insidiat⁹. Sic moralr q̄cūqz isidiat vite alicui⁹ siue vxor viri: siue alteri⁹ zc. Et q̄cūqz etiā oderit/cuius etiā de iure ciuili cogitatiōis penā nemo pati dz: si vltra limites suos nō egrediat. ff. de penis. l. cogitatiōis. canoniz i. de pe. di. j. cogitatōnis. tñ sec⁹ est de iure diuino: qz q odit fratrē suū homicida est. j. Jo Et rō: qz de⁹ est solus Iudex occiltoz. xxxij. di. Erubescāt. Moralit. Sic oēs pctōres dant venenū chro: z q̄d est venenū pt̄ qd chrs mortuus est: nisi pctm? Tu g̃ q peccator es c̄rū i te est occidis christū. Heb. vj. Rursum crucifigētes chrm in semetipsis zc. Presertim q cōmunicāt cū cōscia pcti mortalis: q peius peccant: teste Ambrosio: q̄ Iudas pditor Ideo Abacuk. ij. Ueh q porsū dat amico, suo miscēs fel. Tertio ex cōcupiscētia: z ex hac pcedūt due alie cause. Prima cā qñ fili⁹ thoz paternū ascēdit. siue sit vxor pris siue cōcubina: tales sunt oēs corruptores monialiū q sunt sponse chri. Et etiā alij: q corrumpūt mrīmoniū alienū: et cōseqnt corrūpūt mrimoniū christi significatū p h qz vxor significat ecclīam. Que est imaculata z sine ruga. xxxiij. q. j. loquit. Et vir significat chrm. Eph. v. Sacramentū hoc magnū est. Ego aūt dico in christo/z in ecclesia. Scda causa est si pater voluit filiā maritare. z ipa contra ei⁹ voluntatē pelegit fornicari. Secus aūt si inuito patre cōtrahit mrimoniū. ff. de ritu nup. l. q liberos. z. l. cū tale. §. Rescriptū. ff. d cōdi. z demō. Nā hodie nō est cā iusta exheredītandi filiā lic3 olim forsitā. Sec⁹ de iure ffōz. vt vz pbari. ff. de bonoz pos. cō tabulas. l. nō tm. §. si emancipat⁹. Sic moralit/oēs fornicarij sunt digni fieri exheredes regni. j. Coz. vj. Neqz fornicarij regnū dei possidebūt. Nota dic cō mlieres meretrices: q stāt in hospitijs zc. Itē cō illas q nō stāt in loco publico. vñ apls. Fornicatores z adulteros iudicabit de⁹ Heb. iij. z. iiij. Ex auaritia: ex q pcedūt due alie cause. s. in cōmittēdo z omittēdo. Pria cōsistit i cōmittēdo: puta qñ fili⁹ phibet prem testari: vel cōdicit ei⁹ testō zc. Sic chrs pat cōdi dit testamētū: in q disposuit q null⁹ faceret furtū/vsuras/rapinas zc. Exo. xx. Non furtū facies. Auari ho z cupidi cōdicūt huic testō: qz diripiūt aliena qlitcūqz pñt. Nota hic contra fures. Itē cōtra abusionē: q est in Sicilia. s. qd cū Nauigiū patit naufragiū Post triduū oia occupat admirat⁹ Sicilie: qd reprobat de iure diuio: q cauet. Ex quū ē neminē locupletari cū aliena iactura. l. Nā h natura. ff. de cōdi. inde. Itē d iure cano. vt i toto ti. de raptore: z de furtis Itē d iure ciuili. vt dr rex. tot⁹ iu auf. nauigia. C. de furt. Dic cō tales vt expedit: vl dic ad lraz. Siqs patrē testari phibuerit puat hereditate regni celoz: qz peccat moralr. et nota q i foro cōscie tal tenet ad itereſſe oibus ill' qbus testator relinqre aliqd volebat i testō. Quid g̃ de⁹ facit cō tales q sſ violatores testi chri: q est pat nr? Dicit huic chrs. Tu violas testm meū z frāgis illud: z ego violabo testm tuū. Et sic cōtingit d facto: qz tales faciūt testm: z mlta relinqūt s3 filij nihil faciūt zc. Et lic3 filij male faciāt: tñ anla pris iuste h patit: qz. Per q qs peccat p hec z torquet. Sap. xj. Et qd qsqz iuris in aliū statuit: ipe eode iure vtat. c. cū oēs de cōstitu. z. l. j. ff. eo. ti. q qsqz iuris. Nota h exēplum de illo diuite vsurario hñte tres filios: qui veniens ad mortem vocauit. Primo maiores. Scdo minorē interrogās eos singillati. Quid nā facturi essent p ania sua: zc. Et vterqz pmittebat sibi maria z montes zc. Tandē fili⁹ minor vocatus ab eo: z de eodē re

qsitus redarguit ipm. Et sic paf mutauit testm̃ zc. Dic historiã. Scõs casus ɔsistit in omittẽdo: puta cũ pr in carcere detinet z fili⁹ negligit ipm liberare vel ifirmo patri nõ subuenerit: vl' furioso vl' indigenti: vl' si p pr̃is: vel debito ei⁹ incgrũ põt fide iubere noluerit: h tñ qd de fideiussione dr ad masclos tm̃ ptinet. Sub h aũt casu cõphendunt auari q negligũt soluere chr̃o i paupe zc. Dic vt expedit. Vñ Mat. xxv. Ite maledicti in ignẽ etnũ zc. Esuriui.n. z nõ dedistis mihi mãducare. Sitiui z nõ dedistis mihi bibere. Infirm⁹ fui z nõ visitastis me zc. Qd.n. vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis. Itẽ Ephe. v. Hoc autẽ scitote intelligẽtes q ois auar⁹ nõ hʒ hereditatẽ i regno chr̃i z dei. Quinto ex stulticia: ex q̃ pcedũt due alie cause. Prima ẽ in famis ɔuersatio. Scda est incauta psumptio. Prima g zc. Sicut qsi fili⁹ ɔ volũtatẽ pr̃is cũ malis hoib⁹ ɔuersat.i.si cũ maleficis vl' malefic⁹ efficit. Sic in pposito in h casu sũt oẽs q ɔuersant cũ meretricib⁹ tabernarijs. ruffianis. Prouer. xiij. Qui cũ sapiẽtib⁹ gradit sapiẽs est. Amic⁹ ꝟo stultoꝝ siĺis efficit. ps. Cũ seõ seõs eris zc. Scõa cã est incauta psumptio. Sic ille q ad ludos piclosos z mortiferos se ingerit vl' vilia sortit officia: vel exercitia: sic mimi z iocularij: cũ paf illi⁹ pfessiõis nõ fuerit z hmõi. Sub h casu ɔphendũt oẽs lusores taxilloꝝ: vl' aleaꝝ. Ubi nota q octo differentie psonaꝝ ꝓpt h dãnant. Prio ludẽtes. Scõo assistẽtes q dãt fauorẽ ludo. Tertio rectores rei publice: q pmittũt ludũ: qꝛ vt dr rex. liiij. di. Error. Negligere cũ possis pturbare puersos nihil aliud est q̃ fouere: nec caret scrupulo societatis occulte qui manifesto facinori desinit obuiare. Quarto mutuãtes pecuniã. Nota h casũ. Utrũ mutuãs possit repetere pecuniã mutuatã ad ludũ. Et puto q nõ: cũ in pari cã turpitudis melior sit ɔditio possidentis.l. Ubi autẽ. ff. de ɔdi. ob tur. cãm. Si tñ is cui mutuatũ est iurauit restituere: dʒ aũt petere absolutionẽ de iuramento a iudice ecctiastico: aut restituere: z postea repetere: vt in.c. debitores. de iure iur. Hanc q̃stionẽ habuit de facto Panor. Quinto in spiciẽtes. Nã phibitũ est ludẽtes inspicere ꝓpt mĺta pctã: q inde pueniũt. E. de episc. et cle. aut. interdicim⁹ z de vita z ho. cle. Clerici. Sexto accõmodãtes siue dãtes taxillos aleas vl' tabulariũ vl' cartas. Insti. de obli. q̃ ex delic. nascunt. §. ope. Septimo pstãtes cãdelas. Octauo cõmodãtes locũ: siue sit dom⁹: siue ali⁹ locus zc. Ergo cũ sim⁹ filij simus heredes.

¶ Dñica infra octauã epyphanie de euãgelio. Sermo xi.

Proficiebat Iesus sapiẽtia z etate: et grã Lu. ij. Ser. erit de sacro euãgelio. Salutet virgo Maria zc. Hoc ꝟbũ habʒ magnã difficultatẽ i theologia: qꝛ in eo q dr. Qd iesus pficiebat etate nulla est dubitatio: qꝛ cũ esset ver⁹ hõ: debuit sic ver⁹ hõ accipe incremẽta corpis p etatẽ: vt. s. dicet in prima pte smonis. vñ apl's Heb. ij. Debuit em̃ p oia fratrib⁹ assimilari. Sʒ q chr̃s pfecit in sapiẽtia z grã: hʒ magnã difficultatẽ. Pro cui⁹ itelligẽtia notãdũ: q doctrina cõis z vera est oim theologoꝝ singlariter mgr̃ snia in. iij. li. di. xiij. Qd chr̃s nõ solũ in q̃tũ de⁹/ sʒ etiã in q̃tũ hõ/ in pmo instãti ɔceptiõis habuit tantã sapiẽtiã et grãm q̃ntã hʒ mõ i celo/ ɔseqnt augeri nõ potuit: pbat h rõne z auct. Rõ est ista: qꝛ grã chr̃i q̃uis mathematice loquẽdo fuit finita: qꝛ creatura est: tñ philosophice loq̃ndo põt dici esse ifinita: siue loq̃mur de grã vnionis: siue de grã singlaris psone: siue de grã capitis. Hec em̃ triplex grã fuit chr̃o. Mathematic⁹ ei ɔsiderat solũ rõnẽ q̃ntitatis: fm quã nihil phibet qn possit finito aliqd addi. Phus aũt ɔsiderat formã realẽ. Prohibet aũt additionẽ talẽ forma quã ɔsiderat natural'. Grã igit vnionis resultat i chr̃o ex ɔiunctione hũanitatis chr̃i ad diuinitatẽ: q nullũ mai⁹ donũ: nullũ excellenti⁹ extimari põt. Grã ꝟo singlaris psone: et q̃dãmodo fuit ifinita chr̃o. Quãuis em̃ grã illa z sapientia sit limitata: eo q sit recepta in chr̃o nec hẽat esse subsistẽs tñ nõ fuit limitata quãtũ ad ratiõnẽ ipsi⁹ gratie qꝛ habuit chr̃s grãm: fm oẽm modũ pfectionis ipsi⁹: q̃cquid ad pfectionẽ grẽ ptinere põt totum in chr̃o fuit. Unde

dicit Ro.iij. Non eni ad mensurā dat de⁹ spm.s.cħo. Vñ dicit mgr in.iij.sent. dist. xiij. q̄ de⁹ maiorē gratiā cħo cōferre non potuit:nec pōt plenior intelligi. Prima ex positio respicit ipsam formā.s.ipsam grāz. Scda subiectū.qd pōt dupliciter intelligi. Vno mō:vicȝ q̄ non posset creari maior grā a deo q̄ntū ad rōnem grē:qr omne qd ptinet ad pfectionē grē collatū ei fuit. Quāuis eni multa alia posset de⁹ facere: tñ nō ptinet ad rōnē grē. Sicut posset homini multas alias pfectiōes naturales ꝛ essentiales addere:ſȝ hoc nō esset de rōne hoīs:ꝛ esset tūc alia spēs ꝛ nō hō. Vel dic q̄ licet q̄ntū in se est posset de⁹ maiorē gratiā creare q̄ntū ad essentiā q̄ sit grā cħi: tñ nulla maior grā posset esse cui⁹ capacitas creata sit capax:nec posset facere aliquā capacitatē q̄ nō esset creata. Hic nota Tho.in.iij.sent.di.xiij.q.j.ar.ij.q.ij. ad scdm.ꝛ.q.iij.ad primū. Et idē dicēdum de sapiētia ꝛ sciētia cħi:que a deo pfecta fuit in instāti ↄceptōis q̄ crescere ampli⁹ nō potuit q̄ntū ad essentiā sciētie:nec q̄ntū ad numerū scitoꝝ/licet q̄ntū ad aliquē modū cognitiōis creuerit:qr.s.experimentaliter aliqua causa q̄ prius ad corp⁹ glorificandū rñdeat. Claritas ab aia sicut q̄dā qualitas ꝑmanēs corpus afficiēs. Vñ fulgere corpaliter nō est miraculosum in corpe glorioso. Hoc modo nō nouerat:vt nota Tho.in.iij.sent.dist.xiij.iuxta illud Heb.v. Cuȝ esset fili⁹ dei didicit ex his q̄ passus est obedientiā. Gratia ꝟo capitꝭ in cħo que cōsideraṫ q̄ntū ad effectū/etiā limitata nō fuit ad aliquos determinatos effect⁹:sed pōt ꝑ grām infinite operari redemptionē. Iuxta illud.j.Joā.ij. Ipse.s. cħs est ꝓpitiatio ꝓ peccatis nrīs.nō ꝓ nostris aūt tm̄:sed etiā ꝓ totius mūdi. Patȝ ergo rō. Nō videam⁹ auctoritatē. Hier. xxxj. Nouū creauit dñs sup terrā:femina circūdabit virū.s.statim pfectū in omnib⁹ Volūt sancti q̄ cħs ab initio ↄceptiōis fuit plen⁹ omni grā. Ad idē Esa.vij. Ecce ꝟgo cōcipiet ꝛ pariet filiū:ꝛ vocabitur nomē ei⁹ Emanuel.butyrū et mel come. vt sciat repro.ma.ꝛ eli.bonū. Ex quibus patȝ q̄ grā cħi fuit quodāmō infinita ab initio ↄceptiōis. Fiat ꝑ ratio. Nullū infinitū augeri pōt:sed grā fuit infinita vt dictū est.q̄ augeri nō potuit. Et quō dicitur in themate q̄ cħs pficiebat sapiā ꝛ grā? Rñ.q̄ hoc pōt intelligi dupliciter.s.habitualiṫ vel effectualiṫ. Primo mō.s.habitualiter cħs nō poterat pficere ꝑ rōnes ꝛ auctoritates supdictas. Itē Tho.iij.p.q. vij.ar.xij.q.xij.ſȝ effectualiṫ pfecit:qr q̄nto magis crescebat in corpore/tāto maiores effect⁹ ostendebat sapiē ꝛ grē. Detur silitudo de sole:licȝ tantā claritatē habeat in auroza q̄ntā hora pme:ꝛ tantā hora pme q̄ntā hora tertie:ꝛ tantā hora tertie q̄ntā in meridie in se habitualiṫ:tñ effectualiṫ sol pficit in claritate:qr non tantā claritatē ostēdit hora pme q̄ntā hora tertie.ꝛ nō tantā hora tertie q̄ntā in meridie ꝛc. Sic de sole iustitie cħo:q̄ licet in instāti cōceptiōis haberet tantā claritatē grē et sapiē q̄ntā habet mō in celo habitualiṫ:tñ effectualiter pficiebat in sapiētia et grā:qr in aurora.i.anteq̄ virgo ipm pareret/nōdū ortus erat sup terrā ꝛ dabat aliq̄s radios claritatis.s.ꝟgini Marie.Joseph ꝛ Joāni baptiste ꝛ Helisabet. Na Joānez sanctificauit in vtero:Ipe etiā exiſtēs in vtero. Itē fecit eū ꝓphetā nondū natū. Itez fecit ꝓphetissaȝ Helisabet ꝛ Zacharia ei⁹ parētes. Sed maiorē claritatē dedit hora pme.s.in natiuitate ꝑ tot miracła ꝛc. Sȝ adhuc maiorē dedit hora tertie:q̄n.s.fuit xij.annoꝝ disputando cū doctorib⁹:dicit in euāgelio hodierno. Sȝ multo maiores radios emisit in meridie.s. q̄n fuit.xxx.annoꝝ in pdicatiōe euangelij/ꝛ miraculoꝝ opatiōe. Ecce quō cħs pficiebat effectualiter in sapiētia ꝛ grā apud deū et hoīes. Apud deū quidē.i.ad eius laudē:ꝛ apud hoīes.s.ad coꝝ vtilitatē.q̄ videntes pueꝝ taliṫ in grā pficere/corrigebant se:et ducti exēplo ei⁹ redibant ad deū. Esa.xj. Puer paruulus minabit eos. Itē apl's ad Titū.ij. Apparuit grā dei saluatoris nostri omnībus hominib⁹ ꝛc. Item Grego.in quadā homelia pficiebat sapiētia:nō ꝑ accessum tēporis accipiendo qd nō habebat:sed dona sapie ꝛ grē q̄ habebat ceteris pandēdo qd ad ipsoꝝ edificationē ꝛ dei honorē proficiebat.etiā nō in cognitione notitie simplicis/sed experimentalis:vt supra dictū est. Item Bern. supra Missus est.quod de sapiētia ꝛ gratia hoc dictum est.nō fm

qđ erat/sed ſm qđ apparebat intelligēdū
eſt. non ꝙ vicȝ aliqđ noui ei accederet qđ
ante nō haberet: ſed qđ accedere videret
ꝗ volebat vt videret. Uel pōt dici ſm qđ
ſcribit qdam doctor ordinis heremitaꝝ: ꝙ
id qđ dicit ꝙ chr̄s ꝓficiebat grā/intelligi
tur de grā gratis data/ꝗ cōſiſtit i actu: nō
de grā gratū faciēte. ſm quā ꝓficiebat: nō
qdē vt deo magis grat⁹ eſſet intēſiue/ſed
extēſiue: q2 oia opa ſua placebāt deo. Et
iō q̄nto maiora ⁊ plura opa faciebat: tāto
et pluribꝫ placebat deo. Patet ḡ quō chri
ſtus ꝓficiebat ſapiētia ⁊ grā effectualiter
Et de h̄ habet auctoritas ꝓphetica Eſaie
Qui loquit in ꝑſona dei patris loquētis
de chr̄o ſm ꝙ hō: Ecce intelliget ſeru⁹ me
us/⁊ exaltabit ⁊ eleuabit: ⁊ ſublimis erit
valde Eſa. lij. Ubi ponūtur q̄tuor grad⁹
exaltationis effectualis. Prim⁹ ibi. Ecce
intelliget ſeru⁹ meus. ſ. in inſtāti cōceptio
nis: ⁊ exaltabit. ſ. hora ꝑme in natiuitate:
⁊ eleuabit. ſ. hora tertie in diſputatiōe cū
doctoribꝫ: ⁊ ſublimis erit valde. ſ. in predi
catione euāgelij. Pȝ thema. Modo pro
declaratiōe euāgelij/notandū ꝙ hoc euan
geliū cōtinet in effectu tria ſingularia de
dn̄o noſtro ieſu chriſto.

Primū eſt augmentū corporale: profi-
ciebat etate.

Secundū eſt documentū ſpirituale: ꝓ
ficiebat ſapientia.

Tertium eſt exemplū virtuale: proficie
bat gratia.

Hec oſtēdunt clare in themate. Primum
cū dicit/ꝓficiebat etate. Scđm: ꝓficiebat
ſapiētia. Et tertium: ꝓficiebat grā. ¶ Pri
mū ergo qđ oñdit ⁊c. dum dicit ꝓficiebat
etate. Ubi ſciendū ꝙ dn̄s nr̄ Jeſus chr̄us
exiēs de vtero matris noluit ſubito magn⁹
apparere cū potuiſſet iā magn⁹ naſci. vt fe
cit de Adā in ꝑncipio mūdi: qui exiuit de
vtero mr̄is ſue. ſ. terre/iā magn⁹ ⁊ hō ꝑfe-
cte etatis. xxx. annoꝝ. Hoc tāgit text⁹ di-
cens. Formauit de⁹ hoiem de limo terre.
Nō hoiem: nō dicit pueꝝ vel infantē: ⁊ in
ſpirauit in faciē eius ſpm̄ vite. i. aiam: et
fact⁹ eſt hō. nō dicit infans in aiam viuen
tē. Gen. ij. Certum aūt eſt ꝙ ita potuiſſet
chr̄s facere de ſe/ſȝ noluit: qnimo voluit
cū ceteris paulatim creſcere. Primo voluit
eſſe infans. Scđo voluit eē puer. Tertio

adoleſcēs. Quarto iuuenis. ⁊ tandē vir ꝑ
fect⁹. Rō eſt duplex. ¶ Prima q2 debuit
ꝑ oia fratribꝫ aſſimilari. Heb. ij. et Sap.
vij. Ego nat⁹ accepi cōem aerē: ⁊ ſimilit
decidi in ſanctā terrā: ⁊ primā vocē ſilem
oibꝫ emiſi plorās. ¶ Scđa rō ad oſtēden-
dū ꝙ veniebat ꝓ ſaluatiōe oim. Uenit em̄
ſaluare: Primo infantes ꝑ innocentiā ba
ptiſmalē. Scđo adoleſcētes ꝑ obediētiā
generalē. Tertio iuuenes ꝑ pniā ſacralē.
Jō debuit ꝑ oia fratribꝫ aſſimilari/ꝗ vult
oēs hoies ſaluos fieri. i. Tim. ij. Si dica
tur: nō videt veniſſe ad ſaluanduȝ ſenes/
q2 noluit eſſe ſenex: ſed voluit mori in flo-
re iuuētutis ⁊ dare aiam ſuā in etate qua
magis vita diligit. Juxta ꝓphiam Hier.
xij. in ꝑſona chr̄i dicētis. Reliq domū me-
am dedi dilectā aiam meā. i. vitā in manu
inimicoꝝ ei⁹. Rn̄. ꝙ imo venit etiā ſalua-
re ſenes. Licet em̄ ipſe nō fuerit ſenex: tn̄
a ſenibꝫ voluit bn̄dici. ſ. a Simeone ⁊ An
na. Luc. ij. Jō poſtq̄ ſctā mat eccl̄ia feſti
uauit de infantia ſaluatoris feſtiuitatib⁹
trāſactis: mō incipit facere officiuȝ de ei⁹
pueritia: qn̄. ſ. fuit. xij. annoꝝ. ⁊ de hoc lo
quit principiū euāgelij. Cū fact⁹ eſſet Je
ſus annoꝝ. xij. ⁊c. vſq;: In medio doctoꝝ.
Ubi notandū ꝙ in tota iudea nō erat niſi
vnū tēplū. ſ. in Hierl̄m/in ꝗ offerri poſſet
ſacrificiū ſub pena mortis: de ꝗ Deut. xij.
Propt qđ iudei ter in anno tenebant ve-
nire ad templū in hierl̄m. ſ. in feſto paſche
⁊ pentecoſtes/⁊ ſcenophegie. i. tabernacu
lorū fixionis ex ꝑcepto legis. Exo. xxiij. ⁊
Deut. xvj. Itē virgo Maria in dictis fe
ſtiuitatibꝫ volebat venire a Nazareth que
diſtat ab Hierl̄m ꝑ. xl. miliaria: ⁊ ex ma-
gna deuotiōe ⁊ dilectiōe nolebat dimitte
re filiū ſuū Jeſuȝ: ſed ipm̄ portabat in bra
chijs qn̄ erat infans. ſed qn̄ eſt fact⁹ puer/
ducebat ipm̄ ꝑ manū. Nota hic ꝯtēplan-
do quō virgo ibat cū filio. aliqn̄ cū calore
aliqn̄ cū frigore: aliqn̄ cū pluuia/niue/et
cū vēto. Si fuiſſet ſibi dictū. O ꝟgo bn̄di
cta: ⁊ quō vaditis mō cū tali tp̄e: Rn̄diſ-
ſet ꝟgo. Uado ad tēplū dn̄i in hierl̄m. O
ꝟgo glīoſa: ⁊ nunqđ nō eſtis vos tēplū dei
magis ſcm̄ q̄ illud: De ꝗ eccl̄ia. Domus
pudici pectoris templū repēte fit dei. Et
nūquid fili⁹ veſter videt eſſe tēplū diuini
tatis: Jo. ij. Soluite templū hoc/⁊ in tri

duo excitabo illud. Hoc aūt dicebat de tē
plo corpis sui. Sed ꝟgo finalit̄ rn̄deret. h̄
facio in exēplū hoim: vt nullus q̄ntūcūq;
delicat⁹ excuset se ne vadat ad ecclīam ra
tiōe caloris/frigoris/seu pluuie ꝛc̄. Hoc
dicit expsse Beda in home. hod. Jō dicit
de⁹. Memento vt diē sabbati sanctifices
.s. a tpalib⁹ abstinēdo/ꝛ spūalib⁹ vacādo.
Exo. xx. Nota: in nl'lo alio p̄cepto dr̄ Me
mēto/nisi in isto. Vn̄ nota h̄ q̄ parētes de
berēt ducere filias/etiā ꝟgines ad ecclīaꝫ
in dieb⁹ dn̄icis ꝛ festiuis. Nota cōtra ma-
lam cōsuetudinē cōtrariā ꝛc̄. Jō fiunt tot
mala: q2 tūc hn̄t oportunitatē quā nō ha-
bent infra hebdomadā. q2 parētes sunt in
domo: iō vadunt tot grauide ad nuptias.
vel forte iā pepererūt bis/vel ter: iō du
cende sunt ad ecclīam. Nota etiā ꝯ mulie
res: q̄ post mortē maritoꝝ vel filioꝝ stant
p vnū annū ꝯtinuū q̄ nō vadunt ad eccle
siam: q̄si se velint hoc mō vindicare d̄ deo

¶ Cōpleto ergo festo/ꝯsūmatisq; dieb⁹
cu redirēt remāsit puer Jesus in Hierl'm
nō parentū negligētia/sed p diuinā puidē
tiā: ꝛ nō cognouerūt parētes ei⁹. Ratio:
q2 erat mos iudeoꝝ ex honestate: vt homi
nes irēt p vnā viā/ꝛ mulieres sequebant̄.
Pueri aūt poterāt ire cū patre ꝛ cū matre
Nota hic q̄ in h̄ q̄ dicit Non cognouerūt
parētes eius: pbet̄ exēplū filijs q̄ in diuio
obsequio faciēdo nō est consiliū a carnali
bus parentib⁹ reqrendū: q2 Inimici hois
domestici ei⁹ Mat. x. Vn̄ Hiero. in epl'a
ad Heliodoꝝ. Licet pat̄ in limine iaceat
ꝛ mat̄ vbera ꝛc̄. Qn̄ ergo ꝟgo Maria re-
cessit de tēplo/ꝛ nō vidit iuxta se puerum
Jesum credidit q̄ esset cū Joseph/ꝛ eum
eo veniret. Idē ecōuerso credidit Joseph
Hoc tangit euāgelista dicēs. Existiman
tes autē illū esse incomitatu: venerūt iter
diei. Credo q̄ Joseph venit pri⁹ in Naza
reth: q2 viri vadūt veloci⁹: ꝛ vt pararet ce
nā. ꝛ qn̄ virgo intrabat domū/occurrebat
sibi fili⁹ ꝛ faciebat sibi magnū festū. Sed
tunc qn̄ virgo intrauit domū ꝛ nō vidit fi
liū suū/dixit ad Joseph. Et vbi est filius
meus Jesus? Respōdit Joseph. Et non
erat vobiscū? Tunc ꝟgo ardent̄ plangens
dixit. O misera: quid est de filio meo? Et
statim magn⁹ clauus intrauit in cor suū:
q2 diligebat plusq; oēs mr̄es filios suos.

Ratio: q2 alie matres diligūt filios suos
tanq; creaturas suas. Sed ꝟgo diligebat
ipm etiā tanq; creatorē. Itē alie mulieres
diligūt filios suos amore naturali: sꝫ ꝟgo
ēt amore ꝟtuoso .s. charitatꝫ. Itē nl'la mat̄
habuit filiū tam ꝟtuosum. Itē alie mr̄es
pdunt ꝟginitatē ꝑpter filios: sed non ipsa.
Itē alie matres dolent in ptu: sed ꝟgo mi
nime. Virgo ergo plorādo intrauit came
raꝫ dicēs. O fili mi: vbi estis vos modo?
Vtinā nō in manibus Archelai filij He-
rodis. O fili/vbicūq; estis vos scitꝫ meū
dolorē ꝛ timorē. Tunc cor ꝟginis erat q̄si
inter duas molas. Ex vna pte cogitabat
vtrū ascenderat in celū: ꝛ ex alia parte di-
cebat. Quō recessisset q̄ mihi nō dixisset?
nec adhuc p̄dicauit euāgeliū nec instituit
sacramēta. Ex alia parte cogitabat ne Ar
chelaus fili⁹ Herodis ipm teneret/q̄ tunc
regnabat. Joseph aūt ex alia parte plora-
bat dicēs. O miser ego/q̄d dicet mihi de⁹
pater? q2 tā male custodiui filiuꝫ eius. O
miser/q̄d de tanta mea negligētia dicam?
Sec⁹ de multis cōiugib⁹: q̄ qn̄ aliq̄d sini
stri patiunt̄/ꝯtendūt: dicētes alter ad alte
rū. Vos fecistis hoc: imo vos. Sed virgo
et Joseph mutuo se cōsolabant̄. Dicebat
ꝟgo. Pat̄ teneris vos/q̄d ego nō possum
Rn̄debat. Nō potero/nisi ꝛ vos comeda
tis. Dixit ꝟgo. Rogo vos pater vt pqui-
ramus filiū meū apud vicinos/parētes/ꝛ
amicos. Hic quō ibant de nocte cū later-
na plorātes ꝛ ipm q̄rentes: ꝛ oēs mirabā
tur/ꝛ ex cōpassiōe multe mulieres associa
bant̄ secū p Nazareth. ꝛ ipso nō inuēto re
dierunt domū. Et ꝟgo intrauit cameram
suā: ꝛ genib⁹ flexis lachrymando dicebat.
O de⁹ pat̄. O fili mi. O spūs sancte/ꝟtu
te cui⁹ cōcepi: velitis me ꝯsolari. O archā
gele Gabriel portetis mihi bona noua de
filio meo O fili mi vbi estꝫ mō? iā ampli⁹
nō possum pati. Ideꝫ faciebat Joseph ex
alia parte: nec in tota nocte dormierunt.
In crastinū ꝟo bono mane redierunt hie
rusalem/ꝛ fuerūt ibi in sero: cogitate quō
de nocte cū laterna ibāt p ciuitatē hierl'm
q̄rentes ipm p cognatos ꝛ notos. de quo
gentes mirabant̄ q̄ tali hora intrēt p ciui
tatē: cū essꝫ famosa de maxima honestate
et sanctitate vite. Cogitate quō custodes
siue guardie qn̄ inueniebant eos/dicebāt

O chi va la &c. Transactis trib dieb di
xit virgo. Eamus ad templū dñi et orem⁹ vt
ipm inueniam⁹. Dicit euāgeliū. Et factū
est: post triduū inuenerūt ipm in templo in
medio doctorū. Et statim virgo accedens
ad eū dixit. Fili cur fecisti nobis sic. s. nob
ignorantib. Nō fuit increpatio sed qstio
Ecce pater tu⁹. s. putatiu⁹: & ego dolētes
querebam⁹ te. Cogitate quō chūs dulcit
cōsolabat matrē suā dicēs. Et quid est q
me qrebatis: Nesci. q in his q pa. mei sūt
oportet me esse: De tota speculatiōe habe
tur p verbia prophete loquētis in psona virginis
Per noctes qsiui quē diligit aia mea: qs
iui illū & nō inueni. Surgā et circuibo ci
uitatem p vicos & plateas: querā quē dili
git aia mea. Vidistis: Paululū cū per
transissem eos inueni quē diligit aia mea
tenui eū nec dimittā Cañ iij. Bis dicit q
siui illū & non inueni: qr bis qsitū Jesum
nō inuenit virgo. Primo in comitatu inter
cognatos et notos. Scdo in hierlm ante
triduū elapsum. Moralit hic nota duo.
Primo quō pdit Jesus. Scdo quō inue
nitur. Perdit quidē in festo: qr in dieb fe
stiuis plura pctā cōmittunt vt plurimū:
dic vt expedit. Jō dicit chūs nob. Solen
nitates vr̄as odiuit aia mea Esa. j. Nota
hic cōtra cōuiuia & festa q fiūt in nupcijs:
& etiā hastiludia/put expedit. Nota q ac
cedere ad hastiludia ex curiositate/nō est
sine peccati rōne. Primo rōne curiositat.
Scdo tpis amissione. Tertio rōne pericu
li incitationis ad luxuriā: psertim qñ fiūt
hmōi pter amorē mulierū. Vñ Dauid
videndo Betsabee ɔcupiuit eā &c. ij. Re.
xi Vide Tho. ij. ij. q. lxvij. arti. ij. Nota q
inuenit Jesus nō in theatro/non in foro/
nō in curia/nec int cognatos: sed poti⁹ in
ter eos perdit. Mat. x. Inimici hoīs do
mestici ei⁹. sed iuenit Jesus in templo post
triduū. i. post tria opa penitētialia. Primū
est cordis cōtritio: q dicit dies natural: &
includit noctē culpe materiali diuine grē
formalit. qr vera ɔtritio nō est sine clarita
te diei seu diuine grē. ex q dolet de culpa
cōmissa. Scda dies est oris ɔfessio: q etiā
dicit dies naturalis cui⁹ nox est prolatio
pctōr/qsi se diffamādo: dies clara remis
sio pctōr: q fit i absolutiōe & orit claritas
grē. quā si habebat ex cōtritiōe: tūc auget
ex ɔfessione & absolutiōe. Tertia dies est
vite correctio: cui⁹ nox ē labor correctiōis
& mutatio male inclinatiōis. Dies vero est
claritas ɔscie & bone fame. Correctio ē: qr
si fuisti supb/van⁹/pōposus &c. de cetero
sis hūilis: & sic de alijs. H mō chūs inuenit
post triduū in templo manib sacerdotis ad
digne cōicandū. Auc. allego. Ibim⁹ viā
triū dier in solitudie: vt imolem⁹ dño deo
nr̄o in deserto Exo. iij. ¶ Scdm pūctū est
documētū spūale/cū di. Proficiebat sapia
Videam⁹ practicā. De q dicit euāgeliū.
Inuenerūt eū in templo sedētem in medio
docto. au. illos. et inter. stu. aut. o. qui au.
Sup prudētia & rñsis ei⁹. Duo videā⁹ h.
Primo de modo sedendi
Scdo de materia de q disputabant.
¶ De pmo. s. de mō sedēdi/declarat Be
da in hom. hod. dicēs. Fuit hoc hūilitatis
indiciū: imo etiā eximiū discēdi hūilitat
exēplū. Vñ Beda in hom. hod. Dei qppe
virt⁹ & dei sapia eternaq diuinitas/q loqtur.
Ego sapia habito in ɔsilijs &c. Ipa hoiē
induta ad audiēdos hoies venire dignata
est: vt nimir hoib cuiuis sūmo igenio pdi
tis necāriā discēdi formā ērogaret: ne s. q
discipuli veritatis fieri refugeret/mgri effi
cerent errorū. Hec ille. Nota h ɔ legistas
q in casu idubitabili erubescūt ɔsulere pe
ritiorē: & ita pferūt falsas snias in dānum
ptis lese/ & in pniciē aiar suar. Sic de me
dicis: sic de theologis/ de aliq casu ɔscie in
terrogādo. Cōtra qs dr iuriscōsultus i. l.
apd Julianū. ff. de fideicōmissarijs liber
tatib. Et si alter pedē in sepulchro habe
rē/adhuc aliqd discere vellē. Dic vt expe
dit. Dicūt qdā q chūs sedebat i cathedra
in medio doctor: & ita pingūt pictores/s
male. Dic g q i angulo templi doctores ha
bebāt scāna circulart posita p ɔsilijs & dis
putatiōib/vbi erat rota plena libr: & qñ
doctores disputabāt/pueri maxie igenio
si ponebāt se i medio doctor in terra sedē
do/audiēdo doctores/ & d dubijs itrogā
do: s nō ɔ doctores arguēdo. Hūc modū
alior puerorum voluit tenere chūs: iō dr. In
uenerūt illū i me. doc. au. illos & int. nō dr
arguētē & rñdētē. De materia āt de q tūc do
ctores & Rabini disputabāt: inueni i epla
Hiero. ad Paulinū. c. iiij. vbi sic dr. Duo
decim ānos saluator ipleuerat/ & in templo

sedēs: ⁊ de q̄stionib⁊ legis interrogans: ma
gis docet dū prudēter interrogat. Nota de
q̄stionib⁊ legis: rōnalit̃ ꝙ possem⁹ cogita-
re/ quō potuit esse: q̄stiones siq̄dez leg͡ʒ: q̄
tūc maxime disputabant̃ erāt de aduentu
messie: q꞉ om̄es doctores nullo discrepāte
sciebāt tp̄s aduētus messie esse ꝯpletū: tā
ex ꝓphia Jacob. Gen̄. xlix. Nota. auferret̃
septrū de iuda/ ⁊ dux de femore eius: do-
nec veniat q̇ mittēdus est. q̄ꝫ ex septuagin
ta hebdomadib⁊. Dan̄. ix. Mō ponamus
in practica disputationē. Cuꝫ ꝙ doctores
⁊ mgr̄i essent in circl'o: ⁊ chr̄s puer in me
dio sedēs in terra: q̇dā doctor ꝓposuit q̄sti-
onē. Quid inq̄t videt̃ vobis ð tp̄e messie
⁊c̄. Uerū sit cōpletū: Rn̄derūt aliq̇ ꝙ sic.
⁊ ille ait. Et ego sic etiā puto: tn̄ ꝯriū facit
q̄dā ꝓphia Aggei dicētis. Hec dicit dn̄s.
Adhuc vnū modicū ⁊ ego mouebo celuꝫ
⁊ terrā: mare ⁊ aridā: ⁊ mouebo oēs gen-
tes: ⁊ veniet desiderat⁹ cūctis gētib⁊. Ag
gei. ij. Mō diu nō vidim⁹ ista signa/ ideo
dubito. Dicebāt alij. Uerū dicitis: sō co-
gitem⁹ sup̱ hoc. ⁊ nesciebant aliud dicere.
Tūc chr̄s puer in forma discipuli manib⁹
plicatis surrexit dicēs. Dn̄i si placet aliq̇d
dicā. Et ait. Dn̄i si recordamini/ mō sunt
xij. anni sicut audiui a parētib⁊ meis ꝙ in
celo .i. aere appuit noua stella que pduxit
tres Magos reges orietales. ⁊ etiā sic ter
ra mota est ⁊ mare: q꞉ tūc vnusquisqꝫ pge
bat ad ꝓpriā ciuitatē ex p̄cepto imparatoris
vt ꝓfiteret̃ ⁊c̄. Et angeli etiā apparuerūt
illa nocte ⁊ fecerūt magnū festū. Nūquid
videt̃ vob ꝙ ista sit motio celi/ terre/ ⁊ ma
ris de q̄ loquit̃ ꝓphia. Ecce quō interroga-
bat. Sed attēde ꝙ hāc ꝓpheciā Aggei in
telligit Aug. xviij. ð ci. dei. c. xxxv. de scðo
aduētu dicens sic. Hec ꝓphia ptim ꝯpleta
iam cernit̃: ptim sperat̃ in fine cōplenda.
Mouit em̄ celū angelor̄ ⁊ siderū testimo
nio qn̄ incarnat⁹ est chr̄s: mouit terrā in-
genti miracl'o: de ipso ꝟginis ptu. mouit
mare ⁊ aridā: cū ⁊ in insulis ⁊ in toto orbe
chr̄s annūciat̃. Ita moueri oēs gētes vi-
demus ad fidē. Jam ꝟo qð sequit̃. Et ve
niet desiderat⁹ cūctis gētib⁊: de nouissimo
ei⁹ speciat̃ aduētu. Ut em̄ eēt desiderat⁹
expectātib⁊: pri⁹ oportuit eum dilectū esse
credētib⁊. Hec ille. Chr̄o igit̃ sic interrogan
te ⁊ sic dicēte/ ꝟba sua itrabāt in corde au-
dientiū sicut sibi placebat. O dixerūt ipsi
Uex dicit iste puer. Ego recordor ⁊c̄. Di
xit chr̄s. Dn̄i peatis mihi si pueri querūt
⁊c̄. Ecce quō de q̄stionib⁊ legis interrogās
magis docet dū prudēter interrogat. Dein
de dixit ali⁹. Dn̄i adhuc restat dubitatio
de alia ꝓphia Esa. di. Ppl's q̇ ambulabat
in tenebris vidit lucē magnā: habitātib⁹
in regione vmbre mortis lux orta est eis.
Esa. ix. Hoc signū debuit esse messie: sed
illud signū nō vidim⁹. Dicebāt alij. Uex
dicitis: ⁊ reuoluebāt cartas. Tūc dixerūt
chr̄o. Fili tu in hoc q̇d dic͡ʒ: dubitas in ali
quo: Rn̄dit cū oi reuerentia di. Dn̄i audi
ui ꝙ iā sunt anni. xij. in bethleē appuit ma
gna claritas/ intantū ꝙ nox appuit sic̄ me
ridies: ⁊ angeli apparuerūt pastorib⁊ cuꝫ
magna claritate. Dixerūt doctores. Per
deū verū ðt. Jā recordamur ꝙ sic audiui-
mus ⁊c̄. O fili bn̄dicaris a deo: q꞉ sic clari
ficas scripturas ⁊ intellectus nr̄os. Ecce
quō de q̄stionib⁊ leg͡ʒ interrogas. Dixit ali⁹
Dn̄i adhuc magna dubitatio: Nonne di-
xit Malachias ꝓpha. Ueniet ad templū
scm̄ suū dn̄ator quē vos q̄ritis ⁊ angelus
testamēti quē vos vultis. Mal. iij. sꝫ nō-
dū venit: ꝙ ⁊c̄. O miseri habebāt illū pre
sentē. Propt̃ h̄ dixit eis Jo. bap. Medi⁹
vestrū stetit quē vos nescitis ⁊c̄. Jo. j. Et
interrogauerūt eum q̇d diceret. Qui rn̄dit.
O dn̄i: ⁊ quid pn̄t dicere pueri: Audiui a
parētib⁊ meis ꝙ post miraculū de lumine
inde. xl. dies q̄dā mulier iuuenis cū puero
in brabrijs venit ad templū. Et scūs Sy
meon ⁊ Anna ꝓphetissa p̄dicauerūt eum
dicētes. Q ille puer erat verus messias.
Dixerūt illi. Per deū verū dicit. Symeō
erat me⁹ consanguine⁹/ a quo ego audiui.
Ali⁹ dixit. Et ego ab Anna ꝯsanguinea
mea. O bn̄dicte fili addiscatis bn̄. Dicit
euāgeliū: ꝙ stupebāt oēs q̇ eū audiebāt su
per prudētia ⁊ rn̄sis ei⁹. Deide Rabi Sa
muel suspirās dixit. Et nunq̇d recordani ꝙ
quō Herodes occidit mltos pueros/ etiā
illū: Et tūc oēs remāserūt tristes ⁊ nō po
terāt rn̄dere. Tunc chr̄s surgēs cū humilita
te ⁊c̄. Dn̄i reuerēdi: ego legi Exo. xxiij. et
xxxiij. et Deut̃. xiiij. Nō coques hedū in la
cte mr̄is sue. Mō pueri possent hic dubi-
tare: nō ðt ꝙ ipe dubitabat. An de⁹ vellet
ōndere quō eēt coq̄ndus hedus: vl' an eēt

hec ꝓphia ō messia ⁊c̄. Ad Herodē: ne in lacte mr̄is occiderꝫ chr̄m. Dixit aūt Mo yses in trib⁹ locis pdictis. Nō coqs hedū ⁊c̄. Or triplr̄ fuerant innocētes ab Hero de occisi: qdā gladiati: alij strāgulati: alij ꝑcussi in parietib⁹. Jō dr̄/nō coques hedū .i.chr̄m. Tūc doctores illi illuminati dixe rūt. Pro certo verū dr̄ ⁊c̄. Jō nō fuit occi sus ab Herode. Et dū sic ꝯfabularent̄ ve nit vgo Maria di. Fili qd fecisti nob̄ sic: ⁊c̄. Dicūt Rabini. O dn̄a/⁊ puer h̄ est fi lius vester: Rn̄dit vgo. Jta dn̄e. O tā ex cellētis ingenij filiū habetis: faciatis illū addiscere/q: erit magn⁹ Rabin⁹. Nō ostē datis sibi officiū ⁊ artē viri vīi. De ista sa pientia habet̄ ꝓphia. Ego sapia habito in ꝯsilijs: ⁊ eruditis intersum cogitationib⁹. Prouerb. viij. Ecce ꝙ quō chr̄s ꝓficiebat effectualr̄. ¶ Tertiū punctū est ō exēplo ꝓtuali/dū dr̄: ꝓficiebat gr̄a. eodeꝫ mō hoc est intelligēdū sicut supra de ꝓfectu sapie. Jō dicit apl̄s. Appuit gr̄a dei saluatoris nr̄i oib⁹ hoib⁹ erudiens nos. ad Titū. No ta Appuit. Nō dicit creuit gr̄a: sꝫ appuit .s.effectualr̄: erudiēs nos. s. dando exēplū ꝓtuale nobis. de ꝙ dicit euāgelista in. iij. pte euāgelij hodierni. Descēdit cū illis in Nazareth ⁊ erat subdit⁹ illis. Pro decla ratiōe nota. Nō legit̄ ꝙ in domo ꝟginis esset aliqs nisi ipsa ꝟgo ⁊ Joseph/et chr̄s. Ubi aūt sunt tres ꝑsone in domo/multis indigēt seruitijs: mō qs faciebat fuitia in domo: Dicit Lucas/ꝙ erat subdit⁹ illis. Jtē ipsemet chr̄s dr̄. Fili⁹ hoīs non venit mistrari sꝫ ministrare Mat. xx. Ecce quō ꝓficiebat gr̄a parētib⁹ seruiēdo. Nota de fuitio chr̄i ꝟm mgr̄m histotiarū scholasti caꝝ: ꝙ portabat aquā de fonte Nazareth Dic practice quō ꝟgo cū Joseph pie ꝯten debāt de portādo aquā. sed chr̄s dirimēs q̄stionē portabat lagenā ⁊c̄. Si fuissꝫ tūc chr̄s infrogat⁹: ⁊ nos etiā deuote ⁊ spūalr̄ ipꝫ vidētes infroge⁹ eū. O dn̄e ⁊ q̄re vos portatꝭ: ⁊c̄. Rn̄deret. Ut det exēplū alijs vt sint obediētes parētib⁹. Moralr̄ dic ꝯ filios inobediētes. Jō apl̄s. Filij obedite parētib⁹ vestris in dn̄o. Hoc eīn iustū est. Honora patrē tuū ⁊ mr̄eꝫ tuā vt bene sit tibi: ⁊ sis longeu⁹ sup terrā Ephe. vj. No ta exēplū qd̄ ꝯtigit Ualentie de q̄dā snia to ad suspēdiū/de quadā morte de ꝙ fuit iniuste diffamatus. ⁊ quādo fuit ꝑpe furi cas/⁊ vidit eas nouiter factas in illo loco Clamauit dicēs. O dn̄e iuste morior: nō ex isto crimine mortꝫ mihi iniuste ⁊ false ipositō/sꝫ q: in h̄ loco ꝟberaui mr̄eꝫ meā: ꝙ orauit dr̄. Rogo deū vt in isto loco in ꝙ me ꝑcussisti sis suspensus: ⁊ ita fuit. Ecce quē finē faciūt inobediētes. Jō chr̄s. Ho nora inqt p̄reꝫ tuū ⁊ mr̄eꝫ tuā. ꝙ maledixe rit p̄ri aut mr̄i morte moriat̄. Mat. xv.

¶ Dn̄ica. i. post octauā epipha nie de euāgelio. Sermo. xij.

rediderūt in eū discipuli ei⁹ Jo. ij. c. Sermo erit de sacro euā gelio hodierno/ vbi habe bim⁹ bona doctrinā. Sꝫ p̄t⁹ salutet̄ ꝟgo ⁊c̄. Pro declaratiōe thematis est notādū/ ꝙ in sacra theologia ponunt̄ tres gradus vere credētie a doctorib⁹: ꝓsertim a sancto Tho. xxij. q. ij. ar. ij. Et a magr̄o sniarū in iij. di. xxiij. Et sunt isti: viꝫ Credere deū credere deo/⁊ credere in deū. Prim⁹ gra dus habet̄ ꝑ sciam intellectualē. Scd̄s ꝑ reuelatiōnē cordialē. Terti⁹ ꝑ obedientiā generalē. Prim⁹ ⁊ scd̄s sunt necessarij/sꝫ insufficiētes ad saluteꝫ. Jtē prim⁹ ⁊ scd̄s pn̄t haberi sine tertio/sꝫ nō ecōuerso: quia terti⁹ includit pmū ⁊ scd̄m. Dic de istis sicut habet̄ dn̄ica. xxj. post festū trinitatis sermone qui incipit. Credidit ipse et do mus ei⁹ tota. ꝑ totū. Jtē vide in ꝟmonib⁹ de articulis fidei ser. viij. vbi agit̄ de pmo articulo fidei: sꝫ breuia ⁊c̄. Hoc ꝓsupposi to videam⁹ mō q̄re discipuli crediderūt in eū/sic in euāg. recitat̄. Ubi nota. v. pūcta.

Primū est modestia nuptialis
Scd̄m est clemētia proximalis
Tertiū est obedientia generalis
Quartū est gratia habitualis
Quintū est credentia habitualis.

¶ Primū ꝙ punctū est modestia nuptia lis/cū dr̄. Nuptie facte sūt ⁊c̄. viꝫ ad/nu ptias. Dic ō h̄ sicut habet̄ in sequēti sermo ne de eadē dn̄ica pte pma circa. ij. ⁊. iij. pū ctū vt in pdicto ꝟmone pte. ij. ⁊. iij. Quar tū punctū est de gr̄a habituali: ꝙ notat̄ in couersiōe aque in vinū. Aqua eīn cōcupi

scilicet carnalis vertit in vinū charitatis et grē/p sacrm̄ matrimonij. Et ex hoc nota/ꝙ p hoc sacrm̄ cōfert grã. Vide infra in. iij. smone seqnti eiusdē dñice: q incipit Die tria zc. pte. j. circa finē. Tria em̄ sūt necessaria vt grã hmōi acquirat z conseruet.

Primū est recta intentio
Scdm̄ est perfecta dilectio
Tertiū est filioꝝ educatio.

¶ Primū ergo zc. Ubi notandū ꝙ infinite pñt esse cause ꝓpter q̄s pōt cōtrahi mrimoniū. sed p nūc dicā qnꝙ pncipaliores. Prima est ꝓpt plē. z hec est recta intentio: qꝛ ꝓpter hūc finē est principalr mrimoniū a deo in padiso institutū. z hoc mō dicit matrimoniū institutū in officium nature: vt notat Glo. xxvij. q. j. in sūma. Et nota. in c. vnico. de voto. li. vj. Et ꝓpter hoc dicit Gen. j. Crescite z multiplicamini z replete terrā. Et ibidē. Propt hoc relinquet hō patrē z mrē z adherebit vxori sue: z erūt duo in carne vna. i. ad carnē vnā pcreādā. Scdo pōt cōtrahi mrimoniū ꝓpt fornicationē euitandā: z sic fuit in remediū institutū post diluuiū. Gen. ix. Bndixitꝙ domin9 Noe z filijs ei9. z dixit ad eos. Crescite z multiplicamini z replete terrā. Hoc aūt mō ꝯtrahendo est pctm̄ veniale/si bonū prolis pōt intēdi. al's si nō pōt ples intendi ꝓpt senectutē vel sterilitatē cōiugū/ nō est pctm̄ ꝓpter hāc cām ꝯtrahere. iuxta illud. Fornicationē vitandā: vnusq̄sꝙ habeat suā. j. Cor. vij. Suā. i. vxorē. Et ibidem. Meli9 est nubere q̄ vri. Idē notat xxxij. q. ij. §. his ita respondet. Si aūt pōt intēdi ples: est pctm̄ cōtrahere ꝓpter hanc cām. Vn̄ sup illud verbū apli. Hec aūt dico sm̄ indulgentiā z nō sm̄ imperiū. dicit Glo. Jō nō peccat qꝛ alit agit: sed peccat q sic agit lic3 leui9. Tertio pōt ꝯtrahi matrimoniū ꝓpt pulchritudinē. z tūc est peccatū si pncipalr intendat: qꝛ abutit sacro ad aliū finē. sicut siq̄s baptizaret ꝓpter finē sanitatis zc. Si vo intendit pulchritudo secūdario: non est pctm̄. Sicut de Jacob legit Gen. xxix. Seruiuit igit Jacob p Rachel septē annis: z videbant ei pauci dies p amoris magnitudine. Sic dico si ꝓpter diuitias vel pacē principalr mrimoniū cōtrahat si finis ples intēdi pōt: quia tunc est pctm̄. al's non videt esse peccatū.

Quarto pōt ꝯtrahi mrimoniū ꝓpt cōem couictū z gubernationē rei familiaris: et tunc pctm̄ est/si finis ples intendi pōt: vt dixi. qd verū est/nisi cōtrahat mrimoniū nō ad culpā/sed vt cohabitēt vt frat z soror: qꝛ tūc nullū pctm̄ est. Sicut p3 de virgine gliosa z Joseph. xxvij. q. ij. c. btā maria. Itē de Abisai sunamite z Dauid. iij. Re. j. c. Quinto pōt cōtrahi mrimoniū ꝓpter luxuriā effrenatā: z tūc est pctm̄ mortale. pbat p hystoriā de Sara pulchra valde ac diuite z pris vnica: ꝓpter qd multi eā cōcupiscebāt. Jō quidā intētione effrenate libidinis cōtraxit cum ea: z in pma nocte fuit a diabolo noie Asmodeo suffocatus. Idē de scdo viro z tertio vsꝙ ad septimū: secus de octauo. s. Tobia filio Tobie q tenuit ꝯsiliū angeli Raphaelis zc. Dic historiā. Jō dicit Tob. vj. Audi me Tobia z ostendā tibi qb9 pōt preualere demoniū. In eos q cōiugiū ita suscipiūt vt deū a se z a sua mente excludāt: et sue libidini ita vacēt sicut equ9 z mulus qb9 nō est intellect9: habet ptātem demoniū sup eos. Vn̄ Hiero. xxxij. q. iiij. Origo. Adulter ē in vxorē amator ardētior: z in aliena qppe vxore oīs amator turpis est/in sua nimius. Jō pmit9 in pma nocte nō vtebātur mrimonio: qꝛ cōfitebant z cōicabant nec in. ij. s3 in. iij. Mō autē añ nuptias/si pñt zc. totū. Et nota ꝙ est pctm̄ mortale cognoscere vxorē añ bndictionē nuptialē. Et qꝛ initiū nō est bonū: iō multa mala sequūtur: qꝛ diabolus noie Asmode9 interponit se int ꝯiuges: iō sp sunt in rixa z male cōtenti. qꝛ vt dr Leo papa. j. q. j. principatus. Difficile est vt bono paganr exitu ea q malo inchoata sunt pncipio. Jō cōsulo vob vt cōfiteamini añq̄ mrimoniū cōtrahat3. al's puto ꝙ peccet mortalr q ꝯtrahit cū mortali: qꝛ facit iniuriā sacro diuio z cōseqnter deo. Vn̄ Leui. xxij. Ois hō q accesserit de stirpe vrā ad ea q cōsecrata sūt z q̄ obtulerūt filij isrl' dño. in q est imūditia peribit corā dño. ¶ Scda ꝯditio quā debetis hre est pfecta dilectio int virū et vxorē. Vn̄ amor prime hebdomade deberet semp durare in eis/z supportare se inuicē: qꝛ nō est aliq̄s sine defectu. Vn̄ apl's ad Gal. vj. Alter alteri9 onera portate. z sic adim. leg. chri. Presertim autē vir d3 sup

portare vxorē ꝓpter filios. Da silitudinem de gallina: q̄ supportat a patrono ꝙ̄uīcūꝙ vociferet qñ facit ouū. et licz multas imū dicias facit/supportat ꝓpter oua q̄ facit. q̄nto mag; debet supportari vxor defectuosa ꝓpter filios. Da exemplū de Socrate pho. qui supportabat Xantipē vxorē molestā ꝓpter hāc cām. s. liberoꝝ procreationez. vt est apd̄ Aulū Gelliū. Iō apl's dat duo documēta. vnū viris: ꝛ aliō mulierib; di. Mulieres subdite estote viris sicut oportet in dño. Viri diligite vxores vr̄as ꝛ nolite amari esse ad eas Col. iij. Itē Ephe. v. Viri diligite vxores vr̄as sicut ꝛ chr̄s dilexit eccl'iam. et semetipm̄ tradidit ꝓ ea vt illaz sanctificaret ꝛc̄. Ex hac silitudine nota duo. Primo ꝙ vir dz salutez vxoris desiderare ꝛ ꝓcurare cū omni instātia ꝛ labore: qꝛ chr̄s ꝓ sponsa sua ecclesia in cruce mori dignat⁹ est. Scd̄o ꝙ si vxor adulteratur ꝛ peniteat: cū miscd̄ia dz vir eā suscipere. Iō Hiere. iij. Tu autē fornicata es cū amatorib; mltis. tñ reuertere ad me dicit dñs: ꝛ ego suscipiam te. Et nota in auctoritate supiori. Subdite estote. Qñ de⁹ fecit mulierē nō fecit eā subiectā viro nec dñaz viri/ sz sociā ei⁹. signū qꝛ non de pede viri/ neqꝫ d̄ capite: sz de costa formauit eā Sed qꝛ vxor fuit causa pc̄ti viri: iō de⁹ in penā hui⁹ pc̄ti postea subdidit eā viro. q̄a Priuilegiū meret amittere/ q̄ cōcessa sibi abutit ptāte. xj. q. iij. priuilegiū. Vñ dixit ei de⁹ post pc̄tm̄. Sub viri ptāte eris: ꝛ ipse dñabit tui Gen. iij. Et iō qñ mlier vult dñari in domo: videt peccare grauit: eo ꝙ transgreditur mandatū dei: sicut qui trāsgredit penitentiā a ꝯfessore sibi iniunctā. Deide subdit apl's. Sicut oportet in dño q. di. in licitis ꝛ honestis tm̄. Nota ꝯ mulieres cōsentiētes viris in his q̄ petunt ꝯ deū ꝛc̄. Hic vt expedit. Tertia cōditio est filioꝝ educatio: nō solū in corpe/ sed etiaz in aīa eos instruēdo. Nota quō mat dz instruere filiū de sero ꝛ de mane qñ petit panē. Alioqn peccāt parētes: ꝛ de⁹ in penaz eoꝝ ꝑmittit filios eē ingratos sepi⁹ parētibus ꝛc̄. Vide qd̄ scripsi in sermonib; de decē p̄ceptis in. iiij. p̄cepto. Iō dicit apl's Patres nolite ad iracūdiaz. s. dei ꝓuocare filios vestros: sed educate illos in disciplina ꝛ correctione dñi Eph. vj. ¶ Quintū punctū est credētia supnalis: de qua dicit thema. Crediderūt ꝛc̄. In eū. s. sicut in verū deū. Dices tu. Et q̄d mirū est/ viso tanto miraculo ꝛc̄. Maius miraculū fit quotidie in missa/ ꝯuertendo panē in carnem ꝛ vinū in sanguinē: qd̄ plus est ꝙ̄ mutare aquā in vinū. qꝛ illud pōt facere natura: vt fit in vite: hoc aūt non. Preterea illud facit chr̄s ꝑ se: istud aūt ꝑ sacerdotē tanꝙ̄ ministꝝ. Preterea in illo vino nō erat christus: sed hic sic/ tanꝙ̄ rex sub cortina. Iđo si ex illo miraculo discipuli crediderunt in eum: multo magis ex isto chr̄iani debent in ip̄m credere/ ꝛ sine conditione explicite adorare. Unde ps̄. xxv. Tollite hostias. s. vos sacerdotes ꝛ introite in atria ei⁹. adorate dñm. s. vos ppl'i. in atrio scō ei⁹. Glo. i. in corde dilatato tam vos sacerdotes ꝙ̄ ppl's. Iō Io. xx. Quia vidisti me thoma/ credidisti. Beati qui nō viderunt ꝛ crediderunt. Nota beati. s. hic spe ꝑ gratiā: ꝛ in futuro spe ꝑ gloriam. Ad quā vos perducat ipse fili⁹ virginis in quem credimus.

¶ De eadem dñica de euāgelio Sermo. xiij.

Hoc initiuz signoꝝ fecit Iesus. Ioā. ij. Prio ad modū sartoꝝ displicabo petiam pāni. Scd̄o scindā tunicas virtutū ad induendū aīas vestras: qꝛ ṽtutes sunt vestes anie. Ideo apl's Col. iij. Induite vos sicut electi dei scti ꝛ dilecti viscera misericordie/ benignitatē/ humilitatē/ modestiam/ patientiā ꝛc̄. ¶ Primo mēsuretur petia pāni euāgelici. Hic historiā euangelij: Qꝛ chr̄s nondū p̄dicabat: nec habebat discipulos. sz dicūt doctores ꝛ Glo. ꝙ spōsus erat Ioānes euāgel'. ꝛc̄. Nota: Quid mihi ꝛ tibi est mulier? Aug. exponit subtiliter: sed ꝓ nunc nō curo. sed iuxta expositionē literalē dicit Chrys. Quid mihi ꝛ tibi q̄ sum⁹ inuitati/ vt ꝓuideam⁹ de vino: qꝛ ad spōsum ꝑtinet. tñ mr̄ mea ex q̄ vobis placet ꝓuidebo: sz nōdū venit hora mea. s. faciēdi miraculū. Rō qꝛ miracl'a fiūt ad honorē dei. ꝛ qꝛ defect⁹ vini nōdū erat not⁹ hoib;: iō magis volēs chr̄s satisfacere honori dei ꝙ̄ spōso/ d̄t. Nōdū vēit hora mea tūc h̄. intelligēs mater vocatis seruitorib;

dixit ꝙ starent corā filio suo di. Quodcū⸗
ꝗ dixerit vobis facite ⁊c. Ecce peciā pan⸗
ni explicitā: modo faciā vobis vestes vir⸗
tutū qnꝗ ad induendū aīas vestras.

Prima est modestia nuptialis.
Scđa clementia ꝓximalis.
Tertia obedientia vniuersalis.
Quarta pecunia virtualis.
Quinta ꝯtinentia ꝯiugalis.

¶ Prima ḡ vestis est ⁊c. Hec est questio
q̄re Christ⁹ et ṽgo Maria voluerūt esse
in nuptijs et etiā discipuli: vbi cōiter fiūt
dissolutiones: quas chr̄s ⁊ ṽgo et discipli
fugiebāt: maxime cū dicat Eccī.vij. Me
lius est ire ad domū luctus ꝙ̄ ad domum
conuiuij / in illa eñ finis cunctoꝝ admo⸗
net hoim et viuens cogitat q̄d futuꝝ sit.
Rñ. Mō̄ ratio / quare chr̄s iuit ad nupti⸗
as est vt mr̄imoniū sua ꝑ̄sentia approba⸗
ret. Sciebat eñ futuros hereticos q̄sdaꝫ
nuptias reprobātes / sic Tatian⁹ ⁊ Mar
tianus / vt dr̄ Beda i homelia ⁊c. Ad ar⸗
gumentū in ꝯtrariū respondet: ꝙ in illis
nuptijs nō fuerūt excessus nec dissolutio
nes ⁊c. Sed hodie fit ꝯtrarium: adeo ꝙ si
chr̄s veniret non iret: q̄ oīa pctā ibi cō
mittunt / ⁊ ꝑ ꝯsequēs veniūt ibi multi de
mones. Primo est ibi suꝑbia in ornatib⁹
pomposis ⁊c. Jđo est ibi leuiatā: q̄ est rex
suꝑbie. Job.xlj. Leuiatā ipse est rex super
vniuersos filios suꝑbie. Item est ibi aua
ritia: q̄ tot fiunt vanitates q̄ totā dotez
expendunt / ⁊ postea faciūt vsuras / furtas
rapinas ⁊c. Quoꝝ principiū ꝓcessit ex su
perfluitatib⁹ q̄ fiunt in nuptijs. Ideo nō
venit ibi chr̄s sed māmona. De q̄ christ⁹
Mat.vj. Non potestis deo seruire ⁊ mā
mone. Itē est ibi luxuria in vidēdo / in ta⸗
gendo / in audiēdo cant⁹ et sonos ⁊c. Jđo
non venit ibi chr̄s: sed Asmode⁹. De quo
Tob.iij. Demoniū noīe Asmode⁹. Iteꝫ
est ibi inuidia ex meliori ornatu ⁊ pulchri
tudine / et ex h̄ vxores sepi⁹ molestāt viros
vt faciāt eis vestes sumptuosas: sed tu mi
ser vir assentꝫ ⁊c. Jō dicas ei. Tu vis ve
stē fodratā de guais ⁊ ego faciā tibi fodra
tas de catalais. ⁊ accipe baculū illi⁹ ligni
qđ est ꝯsanguineū oliue et tange eā. Ideo
venit ibi Beelzebub. De quo Luc.xj. In
Beelzebub ⁊c. Verbū fuit iudeoꝝ ꝯ chri
stū ex inuidia. Itē est ibi ira et indignatio:
q̄ mariti irascunt ꝯ illos q̄ respiciūt vxo⸗
res suas. Etiā est ibi indignatio et ira: cō⸗
tra illos q̄ magꝫ honorāt vnū ꝙ̄ aliū: idō
est ibi Beelzebub. De q̄ Judi.ix. Misit
dñs spm̄ pessimū ⁊c. Itē est ibi gula: ideo
ibi Belfegor. De q̄ ps̄.cv. Initiati sunt
Belfegor. Itē est ibi acidia: q̄ nō recor⸗
dant de deo ꝑdendo tp̄s in illis vanitati
bus et tripudijs / dimittēdo missas et ser⸗
mones: etiā qñ surgūt de mane hn̄t caput
graue ⁊c. Et surgūt hora tertia. Jō est ibi
Astaroth. De q̄.j. Re.vij. Auferte deos
alienos de medio vr̄i. Baalā ⁊ Astaroth
Jō mō in nuptijs nō venit Chr̄s nec vir
go Maria: sed demones. De his nuptijs
q̄ nō fiunt intelligit auctoritas allegata.
Meli⁹ est ire ad domū luct⁹ ⁊c. Sed iste
nuptie de q̄b⁹ fit mētio in euāgelio fuerūt
honestissime celebrate: ideo ad eas venit
chr̄s. Istud cōuiuium fuit simile illi de q̄
Tob.ix. Cūq̄ oēs dixissent amen: accesse
rūt ad ꝯuiuiū sꝫ cū tiore dñi nuptiarū cō
uiuiū exercebant. ¶ Scđa vestis est cle⸗
mētia ꝓximalis cū dicit tex. Deficiēte vi⸗
no ⁊c. Vsq̄ nō hn̄t: virgo Maria ex pie⸗
tate mota dixit hec ṽba. Si chr̄s interro
gasset eā. Mater et q̄s dixit vobis: Rñ
disset. Pietas cordis mouet me. Et sic ex
h̄ inducimur ad habendā ꝯfidentiā: erga
pietatē ṽginis i necītatib⁹ nr̄is. Propt̄ h̄
ecclia dr̄ sibi. Maria mater gr̄e: mat̄ mi⸗
scđie ⁊c. Nota hic exemplū: de illo q̄ oīı
die salutabat Mariā duote dicēdo. Aue
maria ⁊c. Qui mortu⁹ fuit in pctō morta
li. Cūq̄ demones vellēt rape aīam ei⁹: di
xerunt angeli. Expectate vsq̄ q̄ dēt sn̄ia a
chr̄o ⁊c. Nota quō pctā sua fuerūt posita
in vna statera ⁊ Aue maria in alia ꝑte sta
tere: et ṽgo Maria apposuit manū et pl⁹
pōderauit. Et sic ṽgo obtinuit ꝙ suscita⸗
ret: et faceret pniam ⁊c. Jđo ecclia dr̄ ad
ipam in hym. Monstra te esse matrē. Ex
h̄ habem⁹ instructionē de duob⁹. Prio ꝙ
cū magna ꝯfidentia debem⁹ sperare i vir⸗
gine de sua ineffabili dulcedine et pietate
Scđo dēm⁹ imitari ṽginē in hac pietate
miserādo pauꝑib⁹ et eis elemosynā largiē
do. Alias ⁊c. Prouerb.xxj. Qui obturat
aurē suā ad elemosynā: et clamorē pauꝑis
et ip̄e clamabit ⁊ nō exaudiet. Hic p̄tice
Forsasse credi pōt ꝙ ṽgo Maria si habu

isset pecuniā:fecisset ꝯuiuiū sed qꝛ nō hab-
bebat recurrit ad potentiā dei/iuxta illō.
ij.Paral. xx. Cū ignoremꝰ qđ agere debe-
amus:h̄ solū habemꝰ residui:vt oclos no
stros dirigamꝰ ad te. ¶ Tertia vestis ōꝛ
obediētia:cū dicit in euāgelio. Dicit mat
Jesu ministris ꝛc̄. vsq̄.facite. Bene fuit
necāria ista administratio:vt qñ dixit eis
chr̄s. Implete hydrias aq̄:forte dixissent
nos vinū petimꝰ ꝛc̄. Sic debemꝰ obedire
deo i om̄ibꝫ:licꝫ ignorātie nr̄e videant̄ p̄ce
pta dei iniusta. Ubi grā. Dicit chr̄s Lu.vj
Mutuū date:nihil inde sperātes ꝛc̄. Sꝫ
dicit vsurariꝰ. Hoc nō habet rōnē:qꝛ de
pecunia mea de q̄ aliꝰ ꝓficit q̄re nō possuꝫ
recipe aliqđ: Sꝫ ista rō nihil valet:qꝛ di-
cit suā pecuniā cū nō sit sua sed dñi:qꝛ dñi
ē terra ꝛ plenitudo eiꝰ:orbis terraꝝ ꝛ vni
q̄ habitāt in eo. Diuites vero sunt dispen
satores.j.Coꝝ.iiij. Sic nos existimet ꝛc̄.
debētes reddere rōnem deo de oibꝫ. Red-
de rōnē villicatiōis tue Lu.xvj. Deꝰ aūt
q̄ est dñs nō vult ꝙ aliqđ recipiatis vltra
ꝛc̄. Ecce q̄re dicit. Q̄đcūq̄ dixerit vobis
facite. Itē p̄ceptum dei est de v̄tute casti
tatis.j.Thi.iiij. Hec est volūtas dei scri-
ficatō v̄ra:vt abstineatꝭ vos a fornicatōe
Sed dicit luxuriosus. Cui ego facio iniu
riā:si solutꝰ cū soluta ꝛc̄. Sed ista rō nihil
valet. Cui em̄ facit iniuriā si vnꝰ fornicat̄
cū filia regꝭ volēte nō rege: Sic ꝛ in ꝓpo-
sito fit iniuria chr̄o/q̄ est pat̄ oim mulieꝝ
Un̄ Malach.ij. Abominatio facta est in
isrl̄ ꝛc̄. Itē de pctō mollicie dicit: cui fa-
cio iniuriā: Rñ. Si p̄ijceres calicē ꝯsecra
tū in sterq̄liniū cui facꝭ iniuriā. Nōne dō:
Sic et hic ꝛc̄. Ideo dicit scp̄tura. Sciat
vnusq̄sq̄ vi̅m vas suū possidere ꝛc̄.j.Thi.
iiij. Itē deꝰ p̄cepit ꝙ nullꝰ accipiat seu fa-
ciat vindictā ō inimico:sed bene pōt q̄s ꝓ
sequi ius suū in iudicio ꝛc̄. Reges qui nō
hn̄t maiorē/certꝭ casibꝫ possūt recipe vin-
dictā sed nō aliij. Aucto. Dicit deꝰ. Mihi
vindictā supple reſuabo ꝛc̄. Ro.xij. Uide
xxiij.q.iiij. Guilisarus. Et.ca. Itē q̄rclas
Sꝫ ōr supbꝰ. O vindicta est naturat̄: qꝛ
formica vindicat se. Dicat̄ silitudo de fa-
mulo regꝭ q̄ in palatio regꝭ corā eo nō r̄ci
pit vindictā de inimico. Alias displicet re
gi. Ita i ꝓposito.totꝰ mūdꝰ est palatiū dei.
O isrl̄ q̄ magna est domꝰ dei Baruch.iij

Et deꝰ est vbiq̄ p̄ns:qꝛ dicūt theologi ꝙ
est vbiq̄ ꝑ essentiā:ꝑ potētiā:ꝛ ꝑ p̄sentiā.
Celuꝫ ꝛ terrā ego impleo ōr dñs. Hiere.
xxiij. Ergo ꝛc̄. Noli ḡ disputare ō p̄ceptꝭ
dei. Sic et dicit lex: ꝙ lex q̄ntūcūq̄ dura
tamē ſuāda est.l.ꝓspexit.ff.q̄ ꝛ a q̄bꝫ. Naꝫ
qđ p̄ncipi placuit: legꝭ hꝫ vigorē.l.j.ff.de
ꝯsti.prin. Et tamē loq̄t in hoie q̄ pōt erra
re. Quāto ḡ magꝭ in deo q̄ errare nō pōt
qꝛ v̄itas est.ps. Judicia dñi vera iustifica
ta in semetipsa. Et iō noli disputare de p̄
ceptꝭ dei. Nā ex disputatōe Eue de man-
dato dei venit tantū malū. Un̄ qñ diabo
lus dixit Eue: Cur p̄cepit vob deꝰ ꝛc̄. si
Eua respōdisset o ꝓditor rōnē petꝭ de illo
q̄ ē rō oim rationū.a cuiꝰ volūtate oia de
pendēt:nō peccasset. ꝛ iō recordamini de
v̄bo v̄ginis. Q̄đcunq̄ dixerit vob facite.
Jō Eccl̄.iij. Judiciū p̄ris audite filij di-
lecti ꝛ sic facite vt salui sitꝭ. ¶ Quarta ve
stꝭ est pnia v̄tualis cū dicit̄. Erāt lapidee
hydrie sex ꝛc̄. vsq̄ Judeoꝝ. sic i illa domo
erāt lapidee hydrie sex dure. Sic chr̄s in
domo sua.s.eccl̄ia hꝫ sex oꝑa pnialia in q̄bꝫ
lauant̄ nr̄e macle ꝛc̄. Prima hydria est cō
tritio:q̄ nō est sine grā:iō lauat aiam. De
q̄ ps.l. Sacrificiū deo spūs ꝯtribulatꝰ ꝛc̄.
Scđa hydria seu vas est ꝯfessio in q̄ laua
tur aīa qñ absoluit̄ a sacerdote. Aucto.
Lauare septies in Jordane ꝛc̄.iiij. Re.v.
Itē.j.Joā.j. Si ꝯfiteamur pctā nr̄a fide
lis ꝛ iustꝰ est:vt remittat nob pctā nostra.
Tertia hydria est afflictio pnialis:scꝫ ieiu
niū:qđ lauat aiam:qꝛ multi in afflictione
acq̄runt grām quā prius nō hēbant. Jdō
ij.Parali.vlt. Tu aūt dñe ſm bonitatē
tuā ꝓmisisti penitētiā remissionis pctōꝝ.
¶ Quarta hydria est orō spālis. Modū
orandi ōndit nobis chr̄s Mat.xviij. No
ta Parabolā. Serue neq̄ om̄e debitū di-
misi tibi:qm̄ rogasti me ꝛc̄. Quinta est iu
risdictiōalis restitutio. Reddite oibꝫ debi-
ta. Ro.xiij. Sexta remissio iniuriat̄. Deꝰ
est inuincibil̄ in bonitate. Si ḡ tu remittꝭ
iniurias aliijs:si deꝰ tibi nō remitteret vin
ceres eū in bonitate:qđ est ipossibile. Jō
chr̄s. Si dimiseritꝭ hoibꝫ ꝛc̄. Mat.vj. vꝭ
q̄ v̄ra. Ecce sex hydrie ordinate a chr̄o in
domo sua ad lauādū aias tuās. Lauamini
mūdi estote Esa.j. et Mat.iiij. Penitētiaꝫ
agite ꝛc̄. ¶ Quinta vestis est ꝯtinētia co

iugalis: cū dicit thema. Hoc initiū signorū fecit. Quare chrīs voluit esse i nuptijs ⁊ eas honorare pmo suo miracło: dr Beda ꝙ facere sibi ꝯuiuiū nuptiaꝝ ⁊ mr̄imonīū verū: est quādo habet tres ꝯditiones Prima ꝯditio est ꝙ sponsi habeāt rectaꝫ intētione.s. celestialē: cogitādo q̄d mouet eos ad mr̄imoniū.s. ad finē generādi prolem: ad glīam dei: et supplendā cathedraꝫ illā ⁊c̄. Tunc em̄ bn̄dictio dei. Sed quando mouent intentiōe bestiali cogitādo solum delectationē ⁊c̄. ad malā finē veniet. Nota exemplū de illa puella Sara filia Raguelis: quā mlti duxerūt in vxorē rōne pulchritudinis ⁊ diuitiaꝝ ⁊c̄. De q̄ supra in ꝯmone p̄cedenti pte. j. in. §. Potest ꝯtrahi matrimo. Nota quō diabol⁹ suffocabat eos oēs ⁊c̄. Jdō dixit angel⁹ Tob. vj. Audi me ⁊ ostādam tibi q̄ sunt quibus pōt p̄ualere demoniū: in eos q̄ ꝯiugia suscipiunt: vt deū a se et sua mente excludāt ⁊ sue libidini ita vacent: sicut equ⁹ ⁊ mulus q̄bus nō est intellect⁹. habet sup eos demoniū potestatē. Jdeo hodie mr̄imonia veniūt ad malū finē: q̄ vel nō ꝯueniunt: sed sunt semꝑ in rixa et discordia: vel nō habent ꝓlem: vel si hn̄t sunt stulti ⁊ infirmi: ⁊ iō antiq̄t⁹ ꝯfitebant: ⁊ die nuptiarū cōicabant et stabāt ꝑ tres noctes cōtinentes: sed modo faciūt sicut equ⁹ et mulus. Scd̄a ꝯditio est bona ⁊ vera dilectio int̄ eos. Si esset possibile amor p̄me hebdomade deberet semꝑ durare. Sed postq̄ꝫ sunt sociati vir despicit vxorem ⁊ vxor vult dn̄ari. Et idō dicit scriptura. Mulieres subdite estote viri ꝫ sicut oꝑtet in dn̄o Uiri diligite vxores vr̄as Coll. iij. Nota ꝙ dn̄t ꝯuare fidē mutuā ⁊c̄. Jtē mlier dꝫ obedire viro nisi in his q̄ sūt ꝯtra deū ⁊c̄. Dic vt expedit. Tertia ꝯditio est vt curēt nutrire ꝓlem cū timore dei. Multi solum curāt ꝙ sint sani ⁊ induti. Dic exemplū d̄ illo q̄ cū duceret ad mortē p̄cidit nasū patris dentib⁹ ⁊c̄. Jō Eph. vj. Patres nolite ad iracundiā.s. dei ꝓuocare filios vr̄os sed educate illos ⁊c̄.

Eadem die dn̄ica de nuptijs Sermo. xiiij.

De tertia nuptie facte sūt in chana Galilee. Jo. ij. nuptie dicūt q̄ttuor modis. Primo em̄ dicunt nuptie ip̄e ꝯsensus mr̄imonialis: q̄ est cā efficiens mr̄imonij. Hoc mō accipit Hest. ij. Jussit ꝯuiuiuꝫ p̄parari ꝑmagnificū cūctis p̄ncipib⁹ ⁊ seruis suis ꝑ ꝯiunctiōe nuptijs Hest. ij. ff. de reg. iu. Nuptias nō ꝯuict⁹ sed ꝯsensus facit. Dicūt nuptie ip̄e carnal' copula seq̄ns mr̄imoniū. Hoc mō Gen̄. xxix. Tādē potit⁹ optatꝫ nuptijs amorē seq̄ntꝫ p̄ori p̄tulit. Tertio dicunt nuptie dotes q̄ dant viro ad supportāda onera matrimonij. Hoc mō accipit. Exod. xxj. Prouidebit puelle nuptias ⁊ vestimēta ⁊ p̄ciū pudicitie nō negabit. Quarto dn̄t nuptie ip̄m ꝯuiuiū q̄d in solēnitate mr̄imonij fieri ꝯsueuit. Hoc mō accipit Gen̄. xxix. Uocatꝫ mltis amicoꝝ turbis i cōuiuiū: fecit nuptias. Et ita accipiūt hic. De istis ḡ nuptijs erit ꝯmo Salutet ꝟgo Maria ⁊c̄. Pro cōplemēto ꝯmonis exponent ꝟba ꝓposita q̄druplicit ꝯm ꝙ q̄druplex ē differētia nuptiaꝝ. Primo sūt nuptie historice siue lr̄ales. Scd̄o sunt nuptie Tropologice siue morales. Tertio sūt Allegorice siue diuiales. Quarto sūt Anagogice siue sup̄nales. Prio ḡ nuptie ⁊c̄ Jste ꝯhunt int̄ virū ⁊ vxorē. De q̄bus hr̄ in euāgelio: ⁊ fieri dn̄t i chana galilee die tertia. Chana interp̄tat zel⁹ ⁊ ꝯcat amorē q̄ int̄ ꝯiuges esse dꝫ. Eph. v. Uiri diligite vxores vr̄as sic̄ ⁊ chrīs dilexit ecclesiā ⁊ tradidit semetip̄m ꝑ ea. Et subdit Uiri dn̄t diliget vxores suas vt corꝑa sua q̄ vxorē suā diligit seip̄m diligit: dꝫ tamen iste amor eē ordinat⁹ sub dō ⁊ ei⁹ mādatꝫ. Nō em̄ dꝫ aliq̄d facere vir ꝑ vxore ꝯ̄ deuꝫ nec econuerso: q̄d faciūt q̄dā ⁊c̄. Dic vt expedit. Jō Hiero. ⁊ habet in decretꝫ. xxxij. q. iiij. Origo. Adulter inq̄t est i suā vxorē amator ardētior: i aliena q̄ppe vxore ois amor turpis ē: i sua nimis ⁊c̄. Galilea ꝟo interp̄tat rota seu trāsmigratio: ⁊ designat mōm q̄ sꝑ est in rota. Un̄ mōs dicit a motu: q̄ sꝑ mouet triplici motu.s. locali. Nā celi semꝑ sūt in motu. Jtē motu naturali corruptiōis ⁊ generatōis: ⁊ q̄ hodie viuimus ⁊ cras morimur et corrupimur. Jtē motu sp̄ūali seu morali: q̄ volūtates: de

sideria/et passiones hũane mutant. Job. xiiij. Homo natus de mliere breui viuēs tempe: replet mltis miserijs/qui q̃si flos egredit et ɔterit/ꝛ nunq̃ in eodē statu ꝑmanet. Sic et bona tēpalia.s. dignitates: officia/honores/glorie/regna/pompa/diuitie: semꝑ sunt in motu. Vñ Ouis. Oia sunt hoim tenui pendētia filo. Et subito casu q̃ valuere ruunt Ouidi⁹ in lib.iiij.de ponto. Itē Boeti⁹. Quid me felicē totiens iactastis amici. Qui cecidit: stabili nō erat ille gradu. Igit q nuptie fiant in galilea designat q nuptie solū in vita presenti et in mūdo isto durant. post mortem dissoluit vinculū nuptiale. Ro.vij. Que sub viro est mlier viuēte viro alligata est legi. Si autē mortu⁹ fuerit vir: soluta est a lege. Et h̄ in.c.penul.et fi.de secūdis nuptijs. Et iō dicunt Theologi: Canoniste et legiste: q si vir mortu⁹ resurgeret/nō tenet recipe illā q̃ dum viueret fuerat vxor sua/nec ecōuerso. Ratio est: qꝛ matrimoniū ꝑ mortem dissoluit: vt dictū est. Et in aute.de nupt.§.Deinceps.coll.iiij. Obligatio autem semel extincta nūq̃ reuiuiscit.l.qui res.§.Ad eam.ff.de solutio.ca. Queris.de conse.dist.iiij.ergo ꝛc. Secus aūt est in alijs sacramentꝭ ɔferentib⁹ caracterē cuiusmodi est baptism⁹/crisma et ordo: qꝛ talia nō sunt iteranda post mortē/si resurgeret baptizatus/ɔfirmat⁹ vel ordinatus. Ratio differentie est: qꝛ illa imprimūt caracterē in aīa indelebilē: qui fundat in ipsa essentia anime/sed mrīmoniū non. Obligatio em̄ q̃ ex mrīmonio orit ꝛ vinculū mrīmoniale sunt ens ratiōis fundatū sup corꝑibus ɔiugum. Vñ eis corruptis corrumpit simul/et ipsa obligatio et vinculū mrīmoniale. De his nota ꝑ Joan.et alios in.c.Fraternitatis.de frigi.et malefi. Similit etiā post resurrectionē generalē corpoꝝ si vir habuisset plures vxores vel econuerso: nullum erit mrīmoniū. Mat.xxij. In resurrectione neq̃ nubent neq̃ nubent: sed erūt sicut angeli dei in celo. Ecce ꝙ quō nuptie fiunt in Chana galilee. Sꝫ vt thema: qꝛ die tertia facte sunt. ꝑ tres dies significāt tria bona mrīmonij in q̄bus consistit essentialit matrimoniuꝫ ꝑser tim in triplici bono.

Prima dies est bonū prolis.

Scd̄a est bonum fidei.

Tertia est bonū sacramenti.

¶ Ad hūc principalē finē institutū est a deo mrīmoniū in ꝑadiso terrestri. Gen.j. Crescite et mltiplicamini. Vel ꝑ alia verba. Nucios ex ossib⁹ meis. Gen.ij.c.in fi. Et nota in ca.vno.de voto.li.vj. In h̄ verum est. Si ɔiuges sunt potentes prolem facere: et intendūt ɔiungere vt coniuges. Si vero impotentes sunt ad prolem: possunt aliū finem honestū intēdere. puta finem euitande fornicatiōis si saltē sunt potentes ad actum carnalem: sic ɔtrahunt senes. Vel etiā si nō ad hunc actū potentes sunt: possunt intendere finē sicut cohabitantes insimul vt frat et soror: cōmunicēt sibi mutua seruitia ꝛ auxilia: vt in.c. Consultationi.de frigidis. Similr etiā potentes sunt mascul⁹ ꝛ femina ad prolem generandā: nō tamen intendant ɔtrahere ꝑpter prolē: qꝛ non intendūt cohabitare sicut ɔiuges. sed sicut frat ꝛ soror: p̄nt aliuꝫ finem intendere sicē fuit mrīmoniuꝫ inter virginē ꝛ Joseph. Inter q̄s fuit verū mrīmoniū: q̄uis nō esset int eos intentio saltem explicita prolem generādi: presertim ex parte virginis gl̄iose. Luce.j. Quō fiet istud qm̄ virū non cognosco? Et habet in decretꝭ.xxvij.q.ij. Beata maria. Ex q̄ pꝫ q intentio ad ꝑlem nō est de essentia mrīmonij: neq̃ explicita neq̃ etiā implicita: sic ꝓbat.c. Cōmissum.de sponsali. q̄uis si intentio non habendi proleꝫ exprimat per modum turpis conditionis nihil valeret mrīmoniū propt ꝓhibitionē legis canonice. De q̄ in.c.vltimo de condi.appositis.

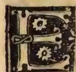
¶ Scd̄s dies/est bonū fidei qd̄ hꝫ duos actus. Primus est affirmatiu⁹ vt.s. vir ꝛ vxor mutuo sibi debitū reddāt.j. Cor.vij. Vxori vir debitum reddat: similit ꝛ vxor viro. Unde si petat debituꝫ vir etiā in die festo: dꝫ vxor reddere ei si vir monit⁹ dulcit nolit abstinere. Scd̄s actus est negatiuus: vt cū altero vel altera non polluat neq̃ ducat aliū virū viuente primo: ꝛ econuerso ꝛc. Quāuis fuerit vir absens ꝑ quadriennū causa captiuitatꝭ vel ꝑegrinationis quinimo quantocūq̃ annoꝝ numero fuerit vir absens: non debꝫ vxor aliū virū ducere: nisi certū nunciū recipiat de morte viri. Vt ꝓbat.iij.c. In p̄sentia. de spon.

sal. Quāuis olim d̄ iure ciuili. ff sol. ma. Et. aliter fuerit ordinatū. vt in. l. vxores. ff. de diuortijs. et. C. d̄ repudijs. l. vxor. Que leges sunt hodie etiā de iure ciuili reuocate vt in auten. hodie. C. de repu. q̄ sumit ex corpore. autē. vt liceat matri et auie. §. qd̄ aūt. coll. viij. Sʒ adhuc p istos duos dies non perficit matrimoniū: qꝛ posset esse intentio prolis et ablutio ad fideʒ/etiā inter cōcupiscētias. Requirit ergo tertia dies q̄ sequit. ¶ Tertia ergo dies est bonū sacramenti: et accipit hic sacramentū pro inseparabilitate. nō autēʒ pro ipso sacramēto matrimonij: qꝛ sic nō est bonū/sed est substantia mrimonij. vt notat. xxij. q. ij. omē. Est autē notandū q quadruplex insepera bilitas debet esse in matrimonio ad perfectionē ipsius: vicʒ inseparabilitas animorū corporū/habitatiōis/et vinculi. Prima est animorū: que est essentia matrimonij quādo ꝯtrahūt. Dʒ etiā esse cōiunctio animorum in mutuo amore. Vide alibi. Secūda est cōiunctio corporū: de qua dictuʒ est alibi in alio smone. Hec cōiunctio potest p adulteriū alterius cōiugis separi. de diuortijs. ex literis. et. c. significasti. xxvij. q. ij. c. agathosa. Tertia est ꝯiunctio vinculi matrimonialis: et hec est inseparabilis/nisi per mortē naturalē/si matrimoniū est cōsummatū. si vero nō sit cōsummatū: est separabilis per ingressum religionis: q̄ est mors spiritualis. De cōuersi. coniu. verū. et. c. ex publico. Unde alia causa: nec papa posset dissoluere sʒ theologos. De quo videtur casus in. c. ex pte. et ibi per do. Abba. sicu. de cōuersi. coniu. Canoniste tamē dicunt contrariū: quorū opinio videtur pbari in dicto capi. ex publico. Quarta coiunctio est habitationis: quia debent simul habitare/vt mutua sibi seruitia reddāt. Ergo quattuor cōiunctiōes debent esse inter cōiuges/ad hoc vt matrimoniū eorū sit sanctum. Dicūtur autē ista tria bona dies/p pter lucē gratie: que confert in matrimonio fideliū. Nam cū matrimoniū fideliū sit sacramentū noue legis: sequit q ex eo confertur gratia instrumētaliter: quia sacramētū est inuisibilis gratie/visibilis forma cuius imaginem gerit et causa existit. Unde sacramēta noue legis sunt/et signa et causa gratie: ad differentiā sacramētorū veteris legis/que erāt tm̄ signa gratie. vt notat magr̄ sen. in. iiij. dist. j. Et pter hoc reprobat opinio quorūdam canonistarū qui tenēt contrariū. vt notat Glo. c. significante. qui matri. accu. pos. Dicunt em q in matrimonio nō confert gratia: allegantes duas rationes. Prima est q in matrimonio interfuit pecunia/scʒ dos. sed p pecuniā nō confert gratia: quia pecunia est cōtraria gratie. Actuū. viij. dixit Petrus ad Simonē magum. Pecunia tua tecum sit in perditiōe: quonia donū dei existimasti pecunia possideri. Secūda ratio: quia matrimoniū est cōmune fidelibus et infidelibus. De diuor. gaudemus. et de cōsan. et affini. de infidelib. Infideles autē non sunt capaces gratie: qꝛ sine fide impossibile est placere deo. Heb. xj. Sed ex pdictis ptʒ/q expositio siue oppositio ista est contraria veritati: et designat in hoc euangelio/in quo dicit q saluator honorauit nuptias triplici honore. s. Primo per exhibitionē sue pñtie. Scd̄o p ostensioneʒ sue potētie. Tertio p infusionē vere credētie. Per qd̄ datur intelligi q quādo mrimoniū cū dei timore cōtrahit: christus venit ad cōiuges p gratiā/et cōuertit aquā concupiscētie carnalis in vinū charitatis: per quam fides viuit q̄ prius forsitan mortua erat. Nec obstant rōnes in cōtrarium allegate: qꝛ ad primā dico q pecunia non interuenit pter sacramentū matrimonij/sʒ pter matrimonij onera supportanda: propter q̄ licent q̄nqʒ ea q̄ al's nō licerent. Sicut ptʒ in simili. Nam pter onera matrimonij licitū est genero accipere fructus pignoris vltra sortē in principale sine vitio vsurarie prauitatis: qd̄ al's non liceret. qꝛ fructus pignoris regulariter cōputant in sortē. Probant hec in. c. salubriter. et. c. j. d̄ vsuris. Ad secundā rationē dico q matrimoniū infideliū non est sacramentū q̄uis sit verū matrimoniū: qꝛ baptismus est ianua sacramentorū et fundamentū: vt in. c. venies. de psby. nō bap. et in. c. j. de cogna. spi. li. vj. Et io nec mirū si gratia ex eo nō cōfertur: amplius dico q in matrimonio fideliū nō cōferet g̃ra: si cōiuges se nō disponūt ad grām recipiendā: qꝛ actus actiuorū sunt in patiēte disposito. Et ideo debēt cōiuges se cū reuerētia pparare/cū inten

dunt ↄtrahere mr̄imoniū:p̄missa.s.contri
tione pctōꝝ:confessione ⁊ satisfactiōe ⁊c̄.
Alioquin non solū nō confert eis grā:q̄n
imo diabolus noie Asmodeus super eos
accipit p̄tātez ex iusto dei iudicio. Vñ di
xit angelus Raphael Tobie. Audi me ⁊
ostendā tibi q̄ sunt quibꝫ p̄ualere pōt de-
moniū.in eos qui ↄiugiū ita suscipiūt/vt
deū a se ⁊ a sua mēte excludāt/⁊ sue libidi
ni ita vacēt sicut equ⁹ ⁊ mulus quibꝫ non
est intellect⁹:habet p̄tātem demoniū sup
eos. Tob.vj. ¶ Scd̄e nuptie sunt Tro-
pologice siue morales:q̄ sunt inter deuz ⁊
aiam fidelē. De quibꝫ Osee.ij. Spōsabo
te mihi in fide. Iste ↄtrahunt die tertia.s.
tribus virtutibꝫ theologicis.s.fide/spe/ ⁊
charitate informata. Et iō signant in cha
na.i.in zelo amoris diuini celebrant. Vñ
apl's.j.Coꝛ.vj. Qui adheret deo vn⁹ spi
rit⁹ est.j.Ioā.iiij. De⁹ charitas est:⁊ qui
manet in charitate in deo manet ⁊ de⁹ in
eo. Si eñ aliquis haberet fidē:nō adhuc
ↄiungit cū deo/ q2 fides pōt esse informis
Sicut est in demonibꝫ. Iac̄.ij. Demones
credūt ⁊ cōtremiscūt. Idē est in spe:q̄uis
non sit p̄prie spes sine charitate sed p̄sum
ptio.p charitatē ergo vnit hō deo. Hac ra
tiōe apl's dicit q charitas est excellētior fi
de ⁊ spe.j.Co.xiij. Nūc manet fides/spes
charitas tria hec:maior hoꝛ est charitas.
Dicunt aūt ↄtrahi in Galilea.i.in mūdo
seu vita p̄senti:q2 post mortē nō est status
adq̄rendi charitatē:q2 nō est hō tūc in sta
tu merēdi. Ps̄. Iō couertet p̄pl's me⁹ hic.
Et iste nuptie morales signātur p cōiun-
ctionē amicoꝝ int ↄiuges carnales:vt in
c.debitum.de bigamis. ¶ Tertie nuptie
sunt allegorice siue diuinales:q̄ ↄtrahunt
inter chr̄m ⁊ ecc̄liam. De q̄bꝫ dicit Mat.
xxij. Sile factū est regnū celorū hoi regi q̄
fecit nuptias filio suo ⁊c̄. Iste cōtrahunt
de tertio tp̄e grē. Sunt eñ tria tp̄a/quasi
tres dies. Primū tp̄s fuit legis nature:et
durauit ab Adā vsq3 ad Moysen:qñ ho
mines nō habebāt legē scriptā/ s3 viuebāt
s̄m legez naturalis rōnis. De quo Ro.ij.
Cū eñ gētes q̄ legez nō hn̄t naturalit ea
q̄ legis sunt faciūt ⁊c̄.ps̄. Signatū est sup
nos lumē vultus tui dñe. Scd̄m fuit tp̄s
legis scripte:et durauit a Moyse vsq3 ad
saluatorē nr̄m Iesuz chr̄m. Tertiū est tp̄s
legis grē/a chr̄o vsq3 ad finē mūdi. Ro.j.
Lex p Moysen data est:grā ⁊ veritas per
Iesuz chr̄m facta est. Hoc ḡ tp̄e fuerūt cō
tracte nuptie iste in thalamo vteri v̄ginis
⁊ ↄsūmate in cruce. Ioā.xix. Consūmatū
est. Hec signant Hester.j. vbi d̄r q Assue
rus.iij.anno imperij sui fecit grande cōui
uiū cūctis principibꝫ ⁊ pueris suis fortissi
mis. Assuer⁹ interp̄tat beatitudo ei⁹:⁊ s̄cat
deuz q̄ est nr̄a beatitudo. Per tertiū annū
designat tertiū tp̄s.s.grē. Dicit aūt in cha
na.i.in zelo ⁊ amore:q2 causa principalis
incarnationis filij dei fuit amor. Ioā.iij.
Sic de⁹ dilexit mundū vt filiū suū vnige
nitū daret. Iō dicit fili⁹ dei cōceptus de
spūsctō q̄ est amor p̄ris ⁊ filij. Itē in Ga-
lilea.i.in mūdo. Vel ad l̄ram:q2 in Naza
reth ciuitate galilee fuit cōcept⁹ fili⁹ dei.
Iste nuptie designant p cōiunctionē cor-
poꝛ:q̄ est inter cōiuges carnales. vt in.c.
debitū.de bigamis. Eph.v. Sacramentū
hoc magnū est:ego autē dico in chr̄o ⁊ ec-
clesia. ¶ Quarte nuptie sunt anagogice
siue sup̄nales. De istis dicit Apo.xix. Be
ati q̄ ad cenā nuptiaꝝ agni vocati sūt. Itē
Mat.xxv. Que p̄ate erāt intrauerūt cuz
eo ad nuptias. Nota q̄ parate erāt. Req̄-
ritur ergo p̄paratio ad h̄ vt intrare valea
mus ad nuptias vite btē:cōtra illos q̄ nō
curāt se p̄parare dicētes. Aut sum p̄scitus
ad dānationē/aut p̄destinatus ad salutez
⁊ vtroq3 casu nō requirit p̄paratio:q2 aut
erit inutilis p̄patio si p̄scitus sum:aut sup
flua si p̄destinat⁹.q2 p̄sciētia ⁊ p̄destinatio
diuia mutari nō p̄t. Et cū isto errore trāś
eūtes/a diabolo mirabilit obcecant. S3
q̄ro ab eis q̄re rōnem istaz nō faciūt circa
vitā istam p̄sentē:nā determinatū est tp̄s
vite. Iob.xiiij. Cōstituisti terminos ei⁹ q̄
p̄teriri nō poterūt. Cur ḡ preparāt se dor
miēdo/comedendo/bibendo/pestes fugiē
do/medicos cōsulendo ad diu viuendū in
vita mortali:⁊ nō p̄parāt se ad btē viuen-
duz in vita eternali: Deceptio magna est
ista:iō req̄ritur p̄paratio. Iste aūt nuptie
die tertia celebrātur. Prima dies est visio
spōdēs fidei. Scd̄a tētio respondens spei.
Tertia ē fruitio:in q̄ p̄ficiunt nuptie iste.
et hec rn̄det charitati. De ista vltima die
dicit in ps̄.lxxxiij. Melior est dies vna in
atrijs tuis sup milia. Cōtrahunt autē in

chana.i.amore. Hiere. In charitate ppetua dilexi te: ideo attraxi te miserans. Et quia britudo etiā amore pficit. Galilea interpretatur trāsmigratio/et designat q britudo pfecta nō pōt hri/nisi aia trāsmigret de vita pñti. Exo.xxxiij. Nō me videbit hō z viuet. Rogem9 ergo dnm vt nos ad has nuptias pducere dignetur.

Dñica.ij.post octa.epipha.de significatiōe lepre p.vij.effect9 eius: z de illi9 curatiōe. Ser.xv

Ecce leprosus veniēs adorabat eum. Mat.viij. Pro declaratōe themat3 moralit z materie introductiōe est notādū q in sacra scriptura cbr̄s multiplr noiaf fm diuersas suas excellētias. Et int cetera noia vocaf medic9: qd qdē pbat ratio et auctoritas. Rō est ista: qz ille dicit bonus medicus q habet theoricā in intellectu z practicā in ope. Primo quidē theoricā3.f.scire pprietates herbarū z lapidū zc. z quō debet infirmitatib9 applicari. Scdo practicā in opere: al's nō esset bon9 medic9/si nō habet ista duo zc. Q3 autē cbr̄s habuit ista duo/nemo est q nesciat. Habuit em̄ pmo sciētiā. Qui em meli9 scit pprietates rerū q̄ ille q creauit eas: fons sapie verbu3 dei. Scdo habuit practicā. qz a principio mūdi vsqz nūc sp practicauit zc. Vñ Dauid nō medicis se ipsi gr̄as agere de sanitate recepta dī. Benedic aia mea dño zc. vsqz: Qui sanat oēs infirmitates tuas Ps.cij. Fiat g rō. Quicūqz h3 bñ theorica3 z practicā est bon9 medicus: cbr̄s habuit vtrūqz g zc. Auctoritas ipsi9 cbr̄i met q ait. Nō ē op9 valētib9 medic9: s3 male habētib9 Mat. ix. Dic practice historiā illā. Itē Luce.v. Non egent q sani sunt medico/sed q male hñt. qz vn9 ipsorū erat infirm9 de supbia. ali9 de auaritia. ali9 de luxuria zc. Iō bonū erat q cbr̄s medicus fuit int eos dicit hic Glo. Aug. Magn9 ad nos venit medicus: qz magnus p totū mundū vbiqz iacebat egrot9. Itē ps.cvj. Misit v̄bu3 suū z sanauit eos. Patet g rōne z auctoritate q cbr̄s est bon9 medic9: nec solū ipse cbr̄s s3 etiā apli ei9 ab ipso docti fuerūt magni medici. Mat. vlt. In noie meo demonia eijciēt/serpētes tollet. z si mortiferū qd biberint nō eos nocebit. sup egros manus imponēt z bñ habebūt. Iō g leprosus venit ad eū zc. vt dr in themate. In q duo ondunt. Primo nr̄a infirmitas spūalis. ecce leprosus. Scdo nr̄a sanitas mūdialis. Venit ado. eū. Quātū ad primū nota q lepra est ifirmitas corpal hns septē magis defect9 p qs signf pctā mortalia. z st isti vi3.

Prim9 est corpis inflatio: p quā signat supbia.

Scds est sitis accensio: per quam signatur auaritia.

Tertius est cōtagiosa affectio: p quam signatur luxuria.

Quartus est humidi radicalis cōsumptio: per quā signatur inuidia.

Quintus est fetida anhelatio. p quam signatur gula.

Sext9 ē rauca locutio p quā signaf ira

Septimus est mēbrorū debilitatio: per quam signatur acidia.

Prim9 defect9 ē corpis inflatio p quā significaf supbia q inflat. Qñ hō cogitat excellētiā suā: vt generi3 parētū z auorū dicēdo. Ego sū tātorū parētū fili9. S3 falsū est. Vñ v̄sus Ouid. de Pōto li.j. Si mō nō celsus/nec clarū nomē auorū. S3 pbitas magnos ingeniuqz facit. Iuue.saty.viij. Tota licet veteres exornent vndiqz cere. Atria nobilitas sola ē atqz vnica v̄t9. vel cogitādo dignitatē suā vt parētū dicēdo. Ego su3 dñs vel capitane9 vel eps zc. vt cogitādo diuitias vel sciaz. Qz scia inflat j. Co. viij. Vel qd deteri9 est de gr̄a supna li qñqz supbit z homo: et de bonis opib9. Aug. in rt̄a. In mal' opib9 iniqtas exercef vt fiat: supbia etiā bonis opib9 insidiaf vt pereāt. z qd pdest dare paupib9 z paupe3 fieri: si aia misera supbior efficif: diuitias ptēnendo q̄ fuerat possidēdo: S3 p illos q supbiūt de pñdētia et dignitate: spēalit dr i sacra scptura. Iudiciū durissimū his q psunt fiet. Exiguo em̄ cōcedit miscdia. Potētes autem potēter tormēta patiētur Sap.vj. Nota durissimū in superlatiuo: durū fit iudiciū cuilibet quādo morif: cui dicet cbr̄s. Redde ratiōnē villicatōis tue. Lu.xvj. sci3 de cogitatiōe locutiōe z opatione zc. Duri9 fiet iudiciū illis q nō solū p

psona sua: sed etiã de sua familia / et de do
mo sua reddẽt rõnẽ tc. Sz purissimũ fiet
prelatis z rectorib9: qui nõ solũ de se z de
domo / sed etiã de omnib9 subditis z vasal
lis tenẽtur reddere rationẽ. Vel dic q du
rum iudiciũ fiet ex eo q male intrauerũt.
durius ex eo q male vixerunt. durissimuz
ex eo q male gubernauerũt. Vide in smo
ne de beato Blasio. Jam videtz quõ pre
lati hodie curant. Contra superbos facit:
qa quicqd homo habet / a deo habet. Cur
ergo extollit ɔtra deũ? Jõ apl's. j. Co. iiij.
Quid habes qð nõ accepisti? Si autẽ ac
cepisti: quid gloriaris quasi nõ acceperis?
¶ Secũdus defectus lepre est sitis accẽ
sio: hoc significat auaritiaz. Unde versus
Juuenalis. Crescit amor nũmi quãtum
ipa pecunia crescit. M. Cicero in parado
xis. Nunq̃ expletur neq̃ satiatur cupiditã
tis sitis. Horat. in epistolis. Semp aua
rus eget. Est eñi auarus insaturabilr omĩ
bus reb9 insaturabilis. Nã sicut dicit Sa
lomon Prouerb. xl. Tria sunt insaturabi
lia. s. infernus. os vulue. z terra sitiẽs / que
nunq̃ satiatur aqua. Auarus autẽ est in
saturabilior q̃ infernus: q postq̃ erit ple
nus. s. post vniuersale iudiciuz: dicet suffi
cit. Auarus autẽ quanto magis est plen9
tanto magis est cupidus. Prouerb. xxvij.
Infernus z perditio nõ replebunt: similr
z oculi hoim insatiabiles. Jtez Eccl's. v.
Auarus nõ implebit pecunia. Secundo
auarus est insatiabilior q̃ os vulue. i. car
nalis cõcupiscẽtie: que in hoie sene dicit /
sufficit. Auaritia eñi in hoie sene nõ sene
scit: sed potius iuuenescit. Hiero. Cũ cete
ra vitia senescant in hoie: sola auaritia iu
uenescit. Tertio auarus est insaturabilior
q̃ terra sitiẽs: que dicit sufficit qñ est ma
gna inundatio aquarũ. Sed ignis auari
tie nunq̃ dicit sufficit. Nec in homie diui
tijs pleno / nec in hoie inueterato / nec i ho
mine supra pleno. Eccl. xxiij. Aia calida
quasi ignis ardẽs nõ extinguet donec ali
quid glutiat. Jtẽ Baruch. iij. Qui argen
tũ thesaurizant z aurũ in quo cõfidũt ho
mines: z nõ est finis acqsitio eorũ. Ratio
est quare auarus nunq̃ satiat: qa sicut ex
solo visu vini vel aque sitiẽs nõ satiat / qz
nõ i ntrant in stomachũ: sic nec pecunia in
trat in aiam: bene replet capsam / replet
bursam: sed nõ aiam. Jðo Eccl's. v. Aua
rus nõ implebit pecunia. Et q amat diui
tias / fructus non capiet ex eis. Nota fru
ctus. s. satietatis. Hiero. Auaro tãz deest
qð habet q̃ qð non habet. Jsta est ratio.
Quare hodie q̃nto sũt maiores diuites vl
dñi: tãto sunt maiores vsurarij vel rapto
res: z tñ nõ puniunt. Nota exẽplũ de Pi
rata capto ab Alexãdro tc. Alexãder au
tem erat ita cupidus: q cuz semel audiret
opinionẽ Democriti phi ponẽtis q infini
ti erãt mundi suspirans ait. Heu mihi: qz
adhuc nõ potui habere vnũ de illis. Hoc
dixit qz nõ erat adhuc satiat9. Jlli ergo so
lũ satiãtur qz nihil terrenũ cõcupiscũt: sed
ad supna flueta fontis vite suspirãt. Joã.
iiij. Qui biberit ex aqua hac sitiet iterum
Qui aũt biberit ex aqua quã ego dabo ei
nõ sitiet in eternũ. Vale. Omnia nimirũ
habet q nihil cõcupiscit. ¶ Tertius defe
ctus lepre est contagiosa affectio: qz inficit
cohabitãtes qz est morbus ɔtagiosus. No
ta h de domo fetida leprosis extra muros
ciuitatis / z significat luxuriam. j. Cor. v.
Modicũ fermentũ totã massam corrum
pit. Vñ versus. Una infecta pec9 inficit
oẽ pec9. Et illud. Morbida fcã pec9 / totũ
corrũpit ouile. Jtẽ Eccl'i. iij. Qui tetige
rit picẽ inquinabit ab ea. Nota hic cõtra
meretrices q̃ stant in hospitijs vl extra lu
panar: qz sunt occasio ruine multoꝝ. Lu
panaria cõia bene sustinent ꝑpter maiora
pctã vitanda. Vñ Aug9. Aufer meretri
ces de mũdo z totũ turbabis libidine: sed
in pticularib9 domibus nõ debẽt pmitti /
sicut nec leprosi cũ alijs pmittũt habitare
Num. v. Precipe filijs isrl' vt eijciãt de ca
stris oẽm leprosum. Ad idẽ facit qð legit
Leui. xiij. Quia g luxuria est ɔtagiosa: iõ
debem9 fugere cõuersationes luxuriosoꝝ
sicut z leprosoꝝ / ne inficiamur. Jõ dicit p
pheta. Egredimi de medio babylonis po
pulus me9 vt saluet vnusqsq̃ aiam suã ab
ira furoris dñi: z ne forte molestet cor ve
strũ z timeatis auditũ qui audiet in terra
Hiere. lj. Ex quib9 verbis habet / q ille q
vitat malas societates quattuor mala vi
tat. Primo aie sue pditionẽ. qð notat cũ
dicit: vt saluet vnusqsq̃ aiam suã: qz sepe
boni int malos aias pdunt Ps. Cũ puer
so puerteris. Scðo vitat diuinã idignatiõ

rez: quā sepe incurrūt q̄ inter malos habi
tant. ij. Paral. xix. His qui oderunt dn̄m
amicitia iūgeris: ꝛ idcirco iram dn̄i mere
baris. Et hic vero cū dicit: ab ira fu. dn̄i.
Tertio vitāt mentis emollitionē: q2 sepe
habitātes cū malis a virtutꝫ rigore molle
scunt. Hoc notat cū dicit: Ne forte mol.
cor. ve. Quarto vitant diabolicā tentatio
nem: q2 sepe diabolus ꝑuertit bonos per
malos. Hic nota cū dicit: Ne forte time-
atis auditū ꝛc̄. Iste audit⁹ est diabolica
suggestio: quā ꝑ malos exercet diabolus.
¶ Quartus defectus lepre est: q2 consu-
mit humidū radicale in quo cōsistit vita
humana. Sicut lumen durat in lampade
q̄diu durat oleū qd̄ paulatim cōsumit ab
igne: ꝛ significat inuidiam q̄ cōsumit cha
ritatē/ in qua cōsistit vita grē. j. Joan. iij.
Nos scimus qm̄ trāslati sumus de morte
ad vitā: qm̄ diligim⁹ fratres. q̄ nō diligit
manet in morte. Hoc pctm̄ maxime facit
hoīes filios diaboli/ cuius ꝓpriū pctm̄ est
inuidia: q2 inuidet nob. Sap. ij. Inuidia
diaboli mors introiuit in orbē terrarum.
Imitant aūt illum q̄ sunt ex ꝑte illi⁹. Ad
idē facit. xj. q. ij. visis. Vn̄ sicut ex charita
te cognoscit vere discipulus chr̄i: iuxta il-
lud. In hoc cognoscēt oēs q2 discipuli mei
eritis si dilectionē habueritis ad inuicem.
Joā. xiij. Sic vere discipulus diaboli esse
cognoscitur q̄ marcessit inuidia. ¶ Quin
tus defect⁹ lepre est/ q2 reddit anhelitū fe-
tidū ꝛ totū corpus facit fetidū. Propter-
ea dicit Leui. xiij. Q, leprosus habeat os
veste tectū/ ꝛ significat gulosum: q2 habet
anhelitū fetidum ꝓpter corruptionē cibi
ꝛ potus. Nota q2 cibus vt proficiat debet
habere tres digestiones. Primam in olla.
Secundā in ore masticādo. Tertiā in sto
macho: aliter corrūpitur intus et generat
multas infirmitates in corpe ꝛ in anima.
Nota q2 a principio mūdi. s. ab Adā vsqꝫ
ad Noe fluxerūt plus q̄ mille ꝛ quingēti
anni. ꝛ hoīes nō comedebāt carnes neqꝫ
pisces/ sed solū fructus ꝛ bibebāt aquā: et
sic viuebāt lōgissima tpa. vt habet Gen.
v. Post ꝓo diluuiū qd̄ destruxit fructus ꝛ
aquas/ gētes inceperūt comedere carnes
ꝛ pisces: ꝛ comedebāt semel in meridie et
bibebāt vinū. Tūc fuerūt dies hoīs cen-
tū viginti annoꝝ: vt habet Gen̄. vj. Dein

de tpe Dauid inceperūt homīes cenare: ꝛ
tūc fuit diminuta vita hominis. Ps. Dies
annoꝝ nr̄oꝝ in ipsis. lx. annis ꝛc̄ Et pau-
latim pluries comedēdo in die minuit vi
ta hoīm. Jō chr̄s. Attendite ne grauētur
corda vestra crapula ꝛ ebrietate Luc. xxj.
Nota exēplū de Alexādro eunte ad Bra
gmanos: q̄ lōgo viuebāt tpe ꝛc̄. Vide qd̄
scripsi post festum trinitatis ser. xlv. q̄ inci
pit. Vir⁹ de illo exibat ꝛc̄. pte. j. ꝛc̄. j. No
ta q2 gula pōt offendere qnqꝫ modis sicut
ponit Greg. sup Job. ꝛ habet in decretis
de cōse. di. v. Quinqꝫ modis ꝛc̄. Qui cōti
nent in hoc ꝟsu. Prepropere: laute: nimis
ardent: studiose. ¶ Sextus defect⁹ lepre
est: q2 facit vocē raucā. ꝛ significat irā: q2
iracudus semꝑ loquit inordinate ꝛ rauce
ꝛ cōfuse: q2 ira impedit intellectū: ꝛ ꝑ con
seq̄ns os. Vn̄ versus Catonis. Impedit
ira animū ne possit cernere verū. Itē ira
facit hoīem irasci ꝛ clamare/ ex q̄ fit rau-
cus. loquit ergo iracūdus inordinate/ rau
ce ꝛ confuse. Primo cōtra deū iurando et
blasphemādo. Scd̄o ꝯtra ꝓximū minan
do/ iniuriādo/ detrahendo. Nota ꝯ pctm̄
blasphemie dei ꝑut expedit. Jō Tob. xiij
Dn̄e maledicti erunt q̄ cōtempserūt te: et
cōdēnati q̄ blasphemauerūt te. Nota tria
remedia ad corrigendū hoc pctm̄ blasphe
mie. Primū pertinet ad parētes vt corri-
gant filios ne iurēt ꝛc̄. Scd̄m ad seipsos:
vt q̄libet ponat sibi legē. sicut ille/ q̄ quo-
tiēs iurabat ponebat in bursa quos dena
rios ꝑ elemosyna. Tertiū ꝑtinet ad recto
res ciuitatum: vt faciāt ordinationē cū cer
ta pena ꝛc̄. Sicut fecit btūs Ludouicus
Rex francoꝝ. Jō dicit apl's. Irascimini ꝛ
nolite peccare: sol nō occidat sup iracun-
diā vestrā Eph. iiij. Nota sol. s. rōnis. Vel
fm Glo. i. de⁹ ne ꝑ irā quasi ꝑ mortē inter
positā obscuret vobis. ¶ Septim⁹ defe-
ctus lepre est q2 debilitat mēbra corpis ad
operandū: ꝛ significat ex h̄ pctm̄ acidie/ per
quā hō reddit inutilis ad operandū merito
rie: q2 licꝫ discurrat ꝑ mūdū operando conti
nue ꝓ lucris terrenis vel alijs factis mū-
danis: tn̄ ociosus dr̄ si in sero nullū lucrū
portat ad domū. Nota silitudinē de seruo
q̄ nullū lucꝝ portat ad domū veniēs de fo
ro. iudicabit ociosus/ licet tota die labora
uerit. Sic in sero mortis ꝛc̄. Declara. Et

vide in dnica septuagesime in smone q in cipit. Quid hic statis tota die ociosi. Jo dicit Sap.iiij. Fama est spes illorum et labores sine fructu et inutilia opera eorum. Ps. Dormierunt somnum suum: et nihil inuenerunt. o.vi.di.in ma.suis. Hoc aut no intelligunt hoies mudani: sed in inferno dana ti tuc intelliget. Vn clamabut vlulantes et pre angustia spirit gemetes. Lassati sumus in via iniquitatis et pditionis: et ambulauimus vias difficiles: via aut domini ignorauim. Quid nobis pfuit superbia/aut diuitiarum iactatia quid otulit nobis: trasierut oia illa taq vmbra etc. Sap. v. E couerso de bonis psonis qui laborat p operibus spiritualibus dicit Mat.xx. Cu aut sero factu esset dixit dns vinee procuratori suo. Voca operarios et redde illis mercede suam. Igit accipite consiliu. Et nota peeptu scripture dicetis. Quodcuq pot manus tua facere instanter opare: qr nec opus/nec ratio/nec sciētia/nec sapia/erut apud inferos. Eccls.ix. Circa scdm principale notat nra medicina virtualis/cu dicit. Veniēs adorabat eu dicēs. Hic ponit modus sanandi a lepra petorum. Peccator aut ex quolibet pcto mortali elongatur a chro. Prouer.xv. Longe est dns ab impijs. Ps.cxviij. Longe a peccatoribus salus. Debet ergo redire ad chrm tribus passibus: q notatur in tribus q fecit chrs in sanando istu leprosum. Primo quidē tetigit eu manu sua. Scdo dixit. Vade ostende te sacerdotibus. Tertio dixit ei. Offer munus tuu. Prim passus significat cordis contritionē: q ostendit in tactu man christi: qa nullus pot coteri/nisi tangat a chro. Ezech.iij. Abij amarus in indignatione spus mei. Man em dni erat mecu confortans me. Quinq digiti hui manus sunt quinq nociua q inducut ad cotritionem. vicz Prim est incertitudo mortis/qua formidam. Scds est pena/qua peccando meruim. Terti est gra: qua peccando pdidimus. Quartus est gloria: a qua p culpa excludimur. Quint est gloria paradisi/qua puari sumus. Secudus passus e oris cofessio: dq dicit. Vade ostēde te sacerdotibus. Et nota q qn ibat ad sacerdotē sanatus est. ad ostendendu q statim qn hō conterit/etiā anteq cofiteatur actu: liberat a culpa. iuxta illud ps.xxxi. Dixi cofitebor aduer. me iniusti. me. et tu remi. impie. pecca. mei. Terti passus est operis satisfactio: que ostendit ibi. Offer munus tuu. Nota q ad satisfaciendu pro peccatis debem offerre tria munera que habem a deo. s. aiam rationalē: corp materiale: et bonu tpale. Hec tria pfecte offerutur p ingressum religiōis in qua offert.

Primo anima per votum obedientie.
Secudo corpus per votum castitatis.
Tertio bona tpalia p votu paupratis.

Vel anima per orationē: corpus p corporis mortificationē que fit p ieiuniu. bona tpalia p elemosynaru largitionē: que tria sunt tres ptes satisfactionis.

Eadē dnica post octa epiph. de mō sequēdi chrm. Ser.xvi.

Secute sunt eu turbe multe. Mat.viij. Materia sermonis erit quib modis debem sequi chrm/vt puentamus ad gloriā etc. Declara thema iuxta intellectu literalem. Origenes ponit quattuor rōnes pter quas turbe sequebant chrm. Prima ratio est pter charitatē: cupientes audire dulcissima verba eius: vt apes mel. Nec miru: qr Moyses stetit in monte Synai xl. dieb et xl. noctib sine cibo et potu: tantam dulcedinē sentiebat ex collocutōe dei quē nō videbat. quāto magis audire verba ab ore dei incarnati. Jo Luc. Omnis pls suspensus erat audiētes illu Lu.xix. in fine. Scda ratio pter qua quidam sequebātur eu pter necessitatē vt infirmi: qr chrs curabat oēs infirmitates: dando surdis auditu/cecis visum. Jdo Luc.vj. Multitudo copiosa plebis ab omi iudea et Hierlm/et Maritima/et Tyri/et Sydonis: q venerāt vt audirēt eu et sanarent a languoribus suis. et q vexabant a spiritib immundis curabant/et ois turba querebat eu tangere: qr virtus de illo exibat et sanabat oēs. Tertia causa qre qda sequebātur chrm est pt curiositatē/vt viderēt miracula: et ista est vana. De istis dicit Jo. Sequebat eu multitudo magna: qr videbāt signa q faciebat sup his qui infirmabant

Jo. vj. Quarta causa ꝛ peior: q᷑ aliqui se quebant ex malignitate: vt pharisei et doctores. q̄ quāto erāt maiores sciētie / tāto peioris ꝯsciē: vt possent chr̄m accusare dicentes. Vn̄ h̄ ꝙ iste iesus velit q̄libet dicere: cū nunq̄ fuerit in studio generali vel ꝑticulari: Unus. Faber lignari⁹ vult p̄dicare: impossibile ꝙ non dicat errores. De his dicit Luc. xj. Ceperunt pharisei ꝛ legisperiti grauiter insistere ꝛ os ei⁹ opprimere: vt de multis accusarēt illū. Ptz thema ad literam. Sed ip̄o dimisso inuenio iuxta itellectū moralē ꝙ debem⁹ seq̄ chr̄m aliīs q̄ttuor modis: vt ꝑueniam⁹ ad gl̄az.

Primo tanq̄ lucem dirigentem: et hoc per veram credentiam.

Secūdo tanq̄ ducem p̄cedentē: et hoc per plenam obedientiam.

Tertio tanq̄ patrem morientem: ꝛ hoc per dignam penitentiam.

Quarto tanq̄ regem promouētem: et hoc per gloriosam excellentiam.

¶ Dico p̄mo ꝑ verā credentiā. Christus nanq̄ est datus nobis in lucē ad illuminandū nos ad credendū ea q̄ sunt fidei: q᷑ naturalis intellect⁹ noster nō pōt capere. Vn̄ chr̄s fuit positus in mūdo tanq̄ cereus in camera obscura: in quo sunt tria. s. cera / lychnū seu papyr⁹ / ꝛ lux. Sic in chr̄o. Cera est caro quā assumpsit de vtero v̄ginis. Papyr⁹ intus cādidus est aīa purissima. Lux est diuinitas. Et ista tria sunt vn⁹ cereus. i. vna ꝑsona chr̄i. Vn̄ Athanasius. Nā sicut aīa rōnalis ꝛ caro vnus est hō: ita de⁹ ꝛ hō vn⁹ est chr̄s. nō cōfusiōe sicut mixtio aque ꝛ vini ꝯfundit᷑: nō sic in chr̄o. Iste ḡ cereus. i. chr̄s illuminauit q̄ntū est ex ꝑte sua totū mundū. Jo. j. Erat lux vera q̄ illuminat ꝛc̄. Et sciatis necessitatem nature: q᷑ an̄ chr̄i aduētū gētes ibāt in tenebris errorū. Jō Dauid. Nescierūt neq̄ intellexerūt: in tene. ambu. nescierūt. s. ph̄i ꝑ sciam. neq̄ intellexerūt. s. iudei ꝑ intellectū. Licet em̄ ph̄i cognouerint sicut cām ꝑ effectū vnū deū: vt dicit᷑ Rom. j. tn̄ illa cognitio v̄itatis fuit mixta cū m̄ltis erroribus. vt ptz in p̄destinatiōe ꝛ ꝑuidētia diuina / in q̄ multi errauerūt. Itē in creatōe mōi: quā ph̄i dogmatizabāt fuisse ab eterno. Itē nec iudei intellexerūt v̄itatē fidei christiane: q̄ ꝯtinebat᷑ in ꝑabolis ꝛ figuris legis Moysi. Vn̄ ad h̄ vt ostēderet Moyses ꝙ vmbratice ꝛ enigmatice loqueret᷑: qn̄ descēdebat de monte habebat faciē velatā corā filiīs isrl̄. Exo. xxxiiij. Hoc autē velū scissum fuit in morte chr̄i. Sz iudei adhuc hn̄t velamē istud in cordib⁹ suis. ij. Cor. iij. Nec etiā ph̄i cognouerūt trinitatē ꝑsonaꝝ / nec alios articulos fidei. Non em̄ habebāt verā lucē. i. chr̄m: sz solū habebāt paruū lumē intellect⁹ naturalis. Jō chr̄s ait. Ambulate dū lucē habetis Jo. xij. ꝛ loquit᷑ de se. Et Jo. viij. Ego sū lux mūdi ꝛc̄. Post ascēsionē v̄o q᷑ nō habem⁹ ip̄m p̄sentē dimisit nobis lumē fidei in lucerna doctrine fidei. s. symbolū. s. credo in deū. Jō Ro. x. Si ꝯfitēris in ore tuo dn̄m iesum: ꝛ in corde tuo credideris ꝙ de⁹ illū suscitauit a mortuis: salu⁹ eris. ¶ Scd̄o debem⁹ seq̄ chr̄m ꝑ plenā obediētiā. De⁹ siq̄dē a p̄ncipio mūdi dedit hūano generi ductores. s. Adā ꝛ Euā: ꝛ posuit eos i via ꝑadisi: q᷑ in gr̄a creati fuerunt. q̄si diceret eis de⁹. Hec est via / ambulate i ea: nō declinetis neq̄ ad dex. neq̄ ad sini. ꝛc̄. Esaie. xxx. Sz in p̄ma dieta isti ductores errauerūt. Eua declinauit ad dexterā. Adā v̄o ad sinistrā. dextera ē amor: sinistra timor. Eua ꝑdidit viā ꝑadisi amore sciē / qn̄ audiuit. Eritis sicut dij sciētes bonū ꝛ malū Gen̄. iij. Adā v̄o peccauit nō amore sciē / sz timore ne molestaret suas delitias: vt dr̄ Aug. iō declinauit ad sinistrā. Nota ꝙ Adā nō fuit seduct⁹: m̄lier aūt seducta fuit in p̄uaricatiōe. j. Tim. ij. Nota q̄lit᷑ Eua Ade dedit de fructu ꝛc̄. Si ḡ ductores errauerūt ꝯseq̄nter etiā alij errauerūt. Si cec⁹ ceco ducatū p̄stet: ambo in foueā cadūt Mat. xv. Jō Dauid plorans h̄ dicebat ps. xiij. Oēs declinauerūt sil' inutiles facti sunt: nō est q̄ faciat bonū nō ē vsq̄ ad vnū. Jō de⁹ p̄r sciēs h̄ dedit nob chr̄m in ductorē: qui nō pōt errare. j. Pe. ij. Seq̄mini vestigia ei⁹. Esa. lv. Ecce testē p̄plis dedi eum ducere ꝛ p̄ceptorē gentib⁹. Nota tn̄ ꝙ quedā facta chr̄i debem⁹ potius admirari q̄ imitari. Sicut sunt ea q̄ ex ꝑtāte faciebat / sicut miracula. Itē absoluere a pctīs sine cōfessiōe: Sicut fecit Marie magdalene Lu. vij. Itē adultere Jō. viij. Qd̄ nō posset etiā Papa sine cōfessione ꝛ absolutiōe Itē ieiunare. xl. dieb⁹. Nota ꝙ i via ꝑadisi

si sunt multa biuia p q̄ facile est errare viā. Primū biuiū est supbia ⁊ vanitas ex vna pte: ⁊ mãsuetudo ⁊ hũilitas ex altera pte. Vide ḡ p quā viā iuit chr̄s, ⁊ illā ꝓsequere. Jde de auaritia ⁊c̄. Dicit vsurarius ꝙ vult ire ad padisum/ sʒ mentit̄: quia capit viā inferni ⁊c̄. Sic ð alijs pctis. Sicut si tu videres aliquē ire per viā Rome: diceres ꝓculdubio/ hic vadit Romam: vel ad aliā ciuitatē ⁊c̄. Sic qñ vides aliquēʒ ire p viā pctoꝝ: tu potes dicere hic vadit ad infernū. Btūs ḡ est q̄ pt dicere. Vestigia ei⁹ secut⁹ est pes me⁹ Job. xxiij. Vestigia chr̄i sunt virtutes q̄s reqrit: q: suis militib⁹ ipm sequentib⁹ dat magna p̄mia ⁊ salaria .s. gl̄iaʒ celi. ¶ Tertio debem⁹ seq̄ chr̄m ⁊c̄. p dignā pniam. Cõsuetudo est in mũdo ꝙ mortuo p̄re filij ipm sequũtur ad sepulturā flentes ⁊c̄. Chr̄s est pat̄ nr̄. Vn⁹ est pat̄ vr̄ ⁊c̄. Mat. xxiij. Qui genuit nos de vxore sua ecclia. Semē est verbum dei .s. forma baptismi: iō oēs baptizati sum⁹ frēs. Oēs vos frēs estis Mat. xxiij. Jste pat̄. i. chr̄s mortuus est in cruce: iō sequamur euʒ p pniam flentes sicut mulieres q̄ ibãt post ipm lamẽtantes: vt dr̄ Lu. xxiij. De hoc chr̄s. Si q̄s vult post me venire abneget semetipm ⁊ tollat crucē suaʒ. Nō dicit meā. s. pniam ⁊ sequat̄ me. Jdē Lu. xiiij. Qui non baiulat crucē suam ⁊ venit post me: non potest meus esse discipulus. ¶ Quarto debem⁹ seq̄ chr̄m p gl̄iosaʒ excellentiā ⁊c̄. Si rex vadēs ad preliū ꝓmitteret ca.l.ꝝ cuilibet sequẽti se: quot irent? Chr̄s aũt ꝓmittit sequẽtibus cũ vitā eternā Qui sequitur me nō ambulat in tenebris: sed habebit lumē vite. Joā. viij. Jō ꝑseueremus Primo in vera credẽtia. Secũdo in plena obediẽtia. Tertio in digna pnia. Et tũc veniet nobis chr̄s. De q̄ scriptũ est Eccli. xxiij. Glia mag est seq̄ dñm.

¶ Dñica. iiij. post octa. Epipha. de septē bellis hoīs. Ser. xvij.

Oli vinci a malo: sʒ vince in bono malũ. Ro. xij. Sermo erit de victoria quā debem⁹ habere de peccatꝭ mortalib⁹: vt possim⁹ habere gloriā paradisi. Pro declaratiōe sciēdum ꝙ regula ⁊ doctrina vniuersalis in theologia est ꝙ nullus intrauit nec intrabit gloriā paradisi/ nisi p victoriā. Jsta doctrina declarat̄ primo in angelis. Michael ⁊ ceteri pugnauerũt cũ Lucifero ⁊ sequacib⁹ ei⁹ ⁊c̄. De quo bello dicit̄ Apoc. xij. Factũ est pliũ ⁊c̄. Scdo pʒ in terra de hoīb⁹. Et nunq̄ ptiarcha aliq̄s nec ꝓpheta: nec ali⁹ sine victoria in bello cõtra tentatiões ⁊ inclinatiões carnis/ tentatiões mũdi/ ⁊ tẽtatiões diaboli: deniq̄ ne forte possent hoīes ɔq̄ri vl̄ negligent̄ bellari: neq̄ chr̄s intrauit ad gloriā resurrectionis corporis sui/ sine victoria. Vñ dicit Lu. vlti. Nōne sic oportuit chr̄m pati ⁊ ita intrare in gloriā suā? Secus de glia anie quā ab instanti cõceptionis habuit. Jō apl̄s. Non coronabit̄ nisi q̄ legitime certauerit. ij. Timo. ij. Si instantiā faceret aliq̄s de puerꝭ baptizatis. Rñdeo ꝙ victoria chr̄i applicat̄ eis. Sic victoria regis q̄ vicit ciuitatē vel villā applicat̄ infirmis ⁊ debilibus q̄ post victoriā regis intrabunt ciuitatē si fuerũt de exercitu regis. Sic hic ⁊c̄. Nota ꝙ in hoc mũdo habem⁹ septē bella cõtra septē pctā mortalia: ɔtra q̄ si habem⁹ victoriaʒ coronabimur. Sicut chr̄s facit ꝑconizari Preco est Joā. euange. vt infra videbit̄. Primũ preliū est ɔ pctm̄ supbie: q̄ nimis regnat tā in dñis q̄ in plat̄ ⁊ militib⁹ ⁊c̄. Hec supbia ꝓcedit ex cõsideratione excellentie ꝓprie respectu bonoꝝ spũaliū vl̄ temporaliū. Verbi grā. Aliq̄s supbit ex genere nobilitate ⁊c̄. Sed debet ɔsiderare q̄ ð terra est ⁊ in terrā reuertet̄. Gen̄. iij. Puluis es ⁊c̄. Ali⁹ superbit de sciẽtia ⁊c̄. Sʒ cõsidera ꝙ ea q̄ scimus sunt minima pars eoꝝ q̄ ignoramus. Vnð Socrates. Hoc vnũ scio q̄d nescio. S ue scientia destruet̄ j. Coꝛ. xiij. Declara si videt̄. Alius superbit ex dominio ⁊ potẽtia. Sʒ ɔsideret potentiā Octauiani ⁊ ceteroꝝ olim regũʒ ⁊ potentũ vbi sunt. Ali⁹ ex seritate. Sed cõsideret ꝙ nihil boni habet ex se/ sed a deo. Nota ꝙ sufficiẽtes scim⁹ cogitare aliqd a nobis q̄si ex nobis: sed sufficientia nostra ex deo est. ij. Coꝛ. iij. Alius supbit ex diuitijs/ sed nō satiāt aiam: q: nō intrāt in eā. ⁊ iō nunq̄ pñt ɔtentare hoīes: imo faciũt hominē miserũ: q: efficitur seruus earum.

Magna miseria est esse seruū homis: sed peior esse seruum pecunie. Prouerb.xvij. Quid pdest stulto hre diuitias. Jdeo scriptura. Agite nunc diuites: plorate vlulātes in miserijs vris q̄ aduenient vobis diuitie vre putrefacte sunt et vestimēta vra a tineis comesta sūt rc̄. Usqz. ignis Jac.v Debet ḡ hō: q̄to plura habet: tanto magis humiliari. Sicut Pascasi⁹ tāto vadit hūilius q̄to fardellū est grauⁱ⁹ rc̄. Quia rōnem debes reddere deo de oib⁹. Jō dt scriptura. Quāto maior es hūilia te in omībus: et corā deo iuenies grām: qm̄ potētia magna dei soli⁹ et ab humilib⁹ honorat. Ecci.iij. Sic obtinebitis pmissionē factā a chro Apoc.ij. Qui habet aurē audiat: qd spūs dicat ecclys. Uincēti.s. supbiā p verā humilitatē: dabo edere de ligno vite qd est in padiso dei mei. Nota cognitionē arboris ligni vite: cui⁹ fruct⁹ pseruat creaturā a senectute r ab omī malo corpali: r significat chrīm cui⁹ fruct⁹ sunt britudines r fruitiōes: q̄ pseruāt angelos r scōs in aiab⁹ r corp̄ib⁹ post resurrectionē ab oībus miserys rc̄. ¶ Scōm preliū est ɔtra pctm̄ auaritie: q̄ hodie totū mōm inficit. Unī illō Hiere.vj. A minori vsqz ad maiorē oēs auaritie studēt. Uictoria hui⁹ habef p miscdiam et liberalitatē. Modum vincendi ponit ps.lxv. dicēs. Nolite sperare in iniquitate. rc̄. Nota tres cōditiones hoim. Quidā sunt diuites de male ablatis: r talib⁹ dt. Nolite sperare in iniq̄tate: q̄si dicat nolite spare qd ex his diuitijs domus vra vel filioꝝ psperef imo destruit. Unī dicit cōiter qd male ablatis nō gaudebit: terti⁹ heres. qz p quā viā veniunt p candē exeunt. Nota exemplū de Gaietanis diuitib⁹. Quidā sō sunt paupes: q̄ nō hnt de male ablatis sed vellēt incipere facere vsuras/fraudes rc̄. His dt pphā David. Rapinas nolite cōcupiscere: qz Qui volūt diuites fieri incidūt in tēptationē et in laque. dia. r desi. multa in. r no. q̄ mer. ho. ad interitū r pditionē. j. Tim.vj. Quidā sō sūt diuites de bono iusto: his dicit. Diuitie si affluāt nolite cor apponere Nota Cor. licitū est apponere oclos custodiē do: man⁹ cōputando: r distribuēdo in necessarijs r nō in vanitatib⁹: sed nō licz cor apponere in diuitijs sperādo rc̄. Non potestis deo fuire r māmone. Mat.vj. Talib⁹ hntib⁹ victoriā pmittit salariū Apoc. xx. Qui habet aurē rc̄. Qui vicerit nō ledef a morte scda. Nota.iiij. mortes illatas hūano generi ex pctō Ade: vt in.ij. plogo sup Mat. Quaꝝ due sunt corpis et due anie. Prima mors anie est qn̄ p pctm̄ perdit grām dei: q̄ dat vitā anie: ido dicif peccatū mortale. Scda mors anie est/qn̄ psona morif in pctō mortali r dānaf in inferno. Ab hac.ij. morte liberaf q̄ vicit peccatū auaritie p miscdiam r liberalitatem Auctoritas Tob.iiij. Elemosyna ab oī pctō r a morte liberat: r nō patief aniam ire in tenebras Boeti⁹. Diuitie mag̃ effundēdo q̄ retinēdo meli⁹ nitent. Si qui dē auaritia sp odiosos: claros largitas facit. Claros.s.i hac vita: qz liberales r misericordes diligunf r exaltanf etiā in futura vita. Mortes etiā corpis sunt due. Pria est qn̄ ania recedit a corpe: r ab ista null⁹ euadit: qz statutū est hoib⁹ semel mori Heb.vj. Scda mors corpis erit post iudiciū/qn̄ ibit cū aia damnabif: r ab ista liberabif q̄ vicerit auaritiā p miscdiaz r liberalitatē. ¶ Tertiū preliū est ɔtra pctm̄ luxurie/de q̄. Non est q̄ se abscondat a calore ei⁹: r istud vincif p munditiā r castitatē. Non licz gustare de h̄ vitio etiā cogitando: qz venenū est pessimū. Nullum em̄ venenū occidit solo cogitatu vel visu: nisi venenū illud luxurie. Solo visu fuit occisus David in Bersabee.ij. Reg.xj. Qui viderit mulierē ad cōcupiscendū eam rc̄. Mat.v. Talis vincēs habebit repromissionē. De q̄ Apoc.ij. Qui habet aurē rc̄. Uincēti dabo māna absconditū et dabo illi calculū candidū: r in calculo nomē nouum scriptum/qd nemo scit nisi q̄ accipit. Nota Manna quod dabaf in cibū filijs israel.xl. annis in deserto in quo viuebāt. Exo.xvj. Dicit ḡ vincenti/q̄si dicat illi q̄ nō vult habere delectationē bestialem: dabo delectationē spūalem r celestialē quā deus dat castis: et nemo scit nisi q̄ accipit gustando rc̄. ps.xxx. Quā magna multitudo dulcedis tue quā absc̄o. timētib⁹ te rc̄ ¶ Quartū bellū est ɔtra peccatū inuidie q̄ viget in toto mūdo: sed maxie inter prelatos r dños. Unī Ecci.iiij. Contemplatus sum oēs labores hoim: et industrias:

animaduerti placere inuidie primi. Hoc pec catū vincit p dilectionē z charitatē proximi orando p illo cui inuides vt deus conseruet sibi illa bona:de quib⁹ sibi inuides:talis habebit pmiū. De q̄ Apoc.ij. Qui habet aures audiat qd spirit⁹ dicat. Qui vicerit z custodierit vsq̄ in finē opa mea dabo illi ptātem sup gentes: et reget eos in virga ferrea z tanq̄ vas figuli cōfringent. Et dabo illi stellā matutinā. Nota opera mea. Opa chrī sunt incarnatio zc. Et qc quid fecit amore hoim voluit esse humilis: vt nos exaltaret. Deus q̄ in filij tui humilitate iacentē mundū erexisti. Jtē voluit esse paup: vt nos ditaret/ppterea dr. Qui vicerit.s. pctm̄ inuidie z custo. opera mea supple dilectionis: et stella matutina est angel⁹ q̄ portabit aniam ei⁹ ad padisum. Angel⁹ dicit stella: qz stelle celi empyrei dicunt angeli Baruch.iij. Stelle dederūt lumē in custodijs suis/et dicit matutina: qz angel⁹ iste dat in morte q̄ est finis noctis hui⁹ miserie z principiū diei alterius vite. ¶ Quintū preliū est cōtra pctm̄ gule q̄ vincit p tēperantiā z parcitatē. Nullū anial est tam magnū sicut hō cū tā paruo ore. z hoc facit de⁹ vt homo sit parcior alijs anialib⁹ in cibo et potu/z tn̄ est totū oppositū:qz postq̄ Asinus bibit:nō bibit p rege zc. Sed hō cōtra. Jō dicit Qui vicerit sic vestiet vestiment῀ albis: z nō delebo nomē ei⁹ de libro vite zc. vsq̄ angel ei⁹ Apoc.iij. Nota vestiment῀ albis pctm̄ hoc puocat ad luxuriā: qz ille ptes sūt vicine: sed abstinēs est dn̄s sui corpis: qz dat sibi q̄tū natura indiget: z nil dat illis partib⁹. Jdeo dicit q̄ induet vestimēt῀ albis scz castitat῀ z bone fame. Sequit. Et nō delebo nomē ei⁹ de l.b.vite. Ex textu Biblie habem⁹ q̄ psone q̄ sunt in grā dei fm psentē iustitiā correspōdet cathedra in celo vbi scriptū est nomē: sed qn̄ peccat stati radit nomē. Auctoritas. Qui peccauerit mihi delebo eū de libro meo. Exod.xxxij. Quia g̃ gulosus et luxuriosus/ideo suū nomē radit: sed abstinēs viuit gratia dei: ido dicit nō delebo nomē eius. Sequit z cōfitebor nomē ei⁹ corā patre meo et corā angelis dei. cōfitebor.s.confessione laudis qualis gloria erit laudari ab ore christi. ¶ Sextū preliū est cōtra pctm̄ ire z illud vincit p patientiā pctm̄ ire multū regnat in mūdo: qz nescimus nos supportare iniuriā: anialia viuūt in pace: lupi: vrsi leones. Sed hoies cōtra. Jdeo peiores sunt bestijs. Jlli g̃ qui vicerit iram pmittit regnū dei. Qui vicerit faciā illum columnā in tēplo dei mei Apo.iij. Nota columnā. Colūna est res firma sustinēs edificiū: z significat firmitatē grē: et qz patiens fuit firmus in bono amore: ideo sibi rndet firmitas grie: qz dicit colūna: qz est firma et eterna. ¶ Septimū preliū est cōtra pctm̄ acidie z illud vincit p diligentiam. Nota q̄ in factis tpalib⁹ qlibet est valde diligēs sed in spūalib⁹ hoies sunt negligentissimi nesciūt orare nisi qn̄ induūt se: nec cōfiteri nec ieiunare zc. Nota diligentiā quā debet habere.s.orare zc. Quelibz hebdomada audire missam: sermonē zc. Quolibet mense cōfiteri: quolibet anno cōicare. Tales g̃ habebūt salariū pmissum. Qui vicerit dabo illi sedere mecū in throno meo sic z ego vici z sedeo cū patre meo in throno eius. Apo.iij. Nota in throno meo cū tn̄ null⁹ sedeat cū papa in eadē cathedra: nec cū rege. Et chrs dicit dabo illi sedere mecū in throno meo. Jste thron⁹ siue cathedra est eternitas siue vita eterna: quia sicut nō est nisi vna et̄nitas.s. patr῀ z filij et spūs sancti. sic nō est nisi vna essentia dei z vna vita eterna et ibi recipit psona diligens z spūalis eternā tranquillitatē i do eternalit̄ cōtēplarā. Jdeo de oib⁹ pdictis sit thema. Noli vinci a malo.s. pctō sed vince in bono maium zc.

¶ Dñica.iiij. post octa. epipha. de euangelio. Sermo.xviij.

Triticum congregate in horreū meū Math.xiij. Jn hoc euāgelio. Notat totus hūane creature decursus: et q̄ creator ipse p suā oipotentiā creauit quēq̄ eam p suā iustitiā premiabit: z sic a die creatiōis vsq̄ ad diem iudicij: z sunt q̄ttuor status. Prim⁹ status legis naturalis ab Adam vsq̄ ad Moysem qui fuit legislator. Scds stat⁹ legis scripte a Moyse vsq̄ ad Christū: qui fuit lator legis grē: qz lex p Moysi

sen data est: grā ꝛ veritas p Jesum christū
facta est. Joā. j. Tertius stat⁹ legis grē a
chr̄o vsq ad finē mūdi. Quart⁹ stat⁹ glīe
q̄ succedet grē. Sicut gratia successit legi
scripte: q2 sic dicit Dionysi⁹ in. iiij. ca. Ec-
clesi. hierarchie. Sic se habet hierarchia
leg3 ad nostrā hierarchiā. Ita se h3 nostra
ad celestē. Vide Tho. in. iij. sen. dis. j. q. j.
ar. iiij. in. iij. rōne. Ex q̄ euāgelio habem⁹
cām amandi: vigilādi: sperandi: ꝛ timēdi.
Amādi q̄dē deū ꝑpter infinitā bonitatē.
Vigilādi sup nobis: ꝑpter hostis pessimā
iniquitatē. Sperandi ꝑpter diuinā lōga-
nimitatē. Itē timendi ꝑpter ipius iustissi
mā seueritatē. Dicit ḡ simile factū est re-
gnum celoꝝ ꝛc̄. Hic historiā euangelicā.
Que recitata. Nota q̄ttuor principalit̄ in
hoc euangelio notanda.

Pr̄io notat̄ diuia bonitas/in creando.

Scdo notat̄ diabolica nequitia: in de-
peccando.

Tertio notat̄ diuina patientia in expe-
ctando.

Quarto diūa iustitia in remunerādo

¶ Primo ḡ notat̄ diuina bonitas ꝛc̄. Et
hoc est qd̄ dicit̄ in euāgelio. Simile factū
est regnū celoꝝ homini q̄ seminauit bonū
semen in agro suo hō iste est deus: q̄ dicit̄
homo vel ab hūanitate. i. benignitate vel
q2 humanat⁹ est in vtero ꝟginali: q̄ semi-
nauit bonū semen in agro suo. Ubi nota
q̄ q̄druplex est ager dei: in quoꝝ q̄libz di-
uina bonitas seminauit p creationē bonū
semē. Primus ager est suprem⁹. i. natura
angelica Gen̄. j. In principio crea. de⁹ ce.
ꝛ terrā. Glo. Augu. i. Naturā angelicā q̄
est bonū semē tuū rōne creationis: q2 de⁹
bon⁹ nil facere pōt nisi bonū: q2 arbor bō-
na ꝛc̄. Mat. vij. Tū etiā rōne rei create:
q2 angelica natura nō solū est bona boni-
tate naturali: sed etiā sup naturali: q2 an-
geli fuerūt creati in grā gratū faciente: vt
ponit Tho. pte. j. q. lxij. ar. iij. Tū etiā rō-
ne finis ad quē creati sunt. s. ad glīaz vite
eīne: ad quā grām ordinant̄: sicut ad finē
Scds ager est mūs: sic padisus terrestr3:
ꝛ in h̄ agro seminauit bonū semē: q2 posu
it ibi Adā ꝛ ibi est pducta natura hūana
q̄ est bonū semē: q2 est facta ad imaginem
dei Gen̄ j. Faciam⁹ hoiem ꝛc̄. Imago di
ꝯsistit in aīa q̄tuz ad ꝓprietates natura-
les: scz q̄tum ad memoriā intelligentiam
ꝛ voluntatē. Silitudo aūt in gratuitis: et
tō silitudo est quedā ꝑfectio imaginis: q2
grā ꝑficit naturā sm Nicolaū de lyra vbi
sup̄. Fuit eīm prim⁹ hō creat⁹ in grā sicut
ꝛ angelus: vt ponit Tho. pte. j. q. xcv. ar.
j. Et hoc fuit bonū semen: q2 omis creatu
ra dei bona est: ꝛ q2 ad imaginē ꝛ silitudi
nē dei factus est hō ꝛc̄. Terti⁹ ager est in-
fimus. s. mund⁹ iste. i. eccl̄ia militans. in q̄
agro seminauit deus bonū semē: ꝛ istō se-
men est doctrina euāgelica: q̄ ꝯsistit in q̄t-
tuor. Primo in credendis. Scdo in agen-
dis. Tertio in vitādis. Quarto in speran
dis. Vel dic in q̄ agro de⁹ seminauit bo-
nū semē. i. pacē ꝛ fraternā charitatē Joā.
xiiij. Pacē relinq̄ vobis pa. me. do vobis
ꝛc̄. Itē Mat. xxij. Diliges ꝓximū tuū si-
cut te ipm: ꝛ hoc est bonū semē: q2 facit ho
mines bonos. Quartus ager est intimus
siue interior. i. aīa hoīs: in q̄ de⁹ semina-
uit virtutes ꝛ dona in baptismo: ꝛ bona ꝓ-
posita: que sunt bonū semē. Omia ḡ p̄dic-
ta semina sunt bona seminata a deo in a-
gris suis. Unde Gen̄. j. De vna quaq re
creata dicit̄. Vidit deus q̄ esset bonum ꝛ
postea de omib9 similit̄ dicit̄. Vidit deus
cuncta q̄ fecerat ꝛ erant valde bona. et sic
patz primū. ¶ Scdo notat̄ diabolica ne-
q̄tia ꝛc̄. Ibi. Cū aūt dormirēt hoies ve-
nit inimic⁹ eius ꝛ supseminauit zizaniā.
In q̄libet eīm p̄dictoꝝ q̄ttuor agroꝝ dia-
bolus supseminauit zizania. i. malū semē.
Nā in agro supremo. i. in celo diabol⁹ sup
seminauit supbiaz: p quā corrupit seipm:
dicēs illō Esa. xiiij. In celū cōscendā: sup
astra celi exaltabo soliū meū: in mōte dei
in latere aq̄. astē. in al. nu. silis ero altissi-
mo. Corrupit etiā mltos alios angelos a
postatas q̄ dicunt̄ dormire: q2 nō fuerunt
vigilātes ad cognoscendā ꝛ respuendā su-
perbiā luciferi. Apo. xij. Cauda draconis
trahebat tertiā partem stellaꝝ celi. Nota
stellaꝝ: id est angeloꝝ. Nota tertiā partē.
vna pars fuit illoꝝ angeloꝝ qui deo assi-
stunt: alia illorum qui deo ministrant.
Tertia illoꝝ qui deo noluerunt assistere
nec mistrare: hi sunt demones. In secūdo
agro. i. in paradiso terrestri in quo fuerat
bonū semē seminatū a deo. diabol⁹ etiam
supseminauit zizania. i. inobedientiam et

ſideria/et paſſiones hūane mutant̄.Job. xiiij.Homo natus de mliere breui viuēs tempe: replet̄ m̄ltis miſerijs/qui q̄ſi flos egredit̄ et ꝯterit̄/ꝛ nunq̄ in eodē ſtatu ꝑ maner.Sic et bona tp̄alia.ſ.dignitates: officia/honores/glorie/regna/pompa/diuitie:ſemꝑ ſunt in motu.Vñ ꝟſus.Oia ſunt hoim tenui pendētia filo.Et ſubito caſu q̄ valuere ruunt Ouidi⁹ in lib.iiij.de ponto.Itē Boeti⁹.Quid me felicez totiens iactaſtis amici.Qui cecidit:ſtabili nō erat ille gradu.Igit̄ q̄ nuptie fiant in galilea deſignat q̄ nuptie ſolū in vita preſenti et in mūdo iſto durant.poſt mortem ꝓ ſoluit̄ vinculū nuptiale.Ro.vij.Que ſub viro eſt mlier viuēte viro alligata eſt legi.Si autē mortu⁹ fuerit vir:ſoluta eſt a lege.Et hīn.c.penul.et fi.de ſecūdis nuptijs.Et iō dicunt Theologi:Canoniſte et legiſte:q̄ ſi vir mortu⁹ reſurgeret/nō tenet̄ recipe illā q̄ dum viueret fuerat vxor ſua/nec econuerſo.Ratio eſt:q: matrimoniū ꝑ mortem diſſoluit̄:vt dictū eſt.Et in autē.de nupt̄.§.Deinceps.coll.iiij.Obligatio autem ſemel extincta nūq̄ reuiuiſcit.l.qui res.§.Ad eam.ff.de ſolutio.ca. Queris.de conſe.diſt.iiij.ergo ꝛc.Secus aūt eſt in alijs ſacramentꝫ ꝯferentib; caracterē cuiuſmodi eſt baptiſm⁹/criſma et ordo:q: talia nō ſunt iteranda poſt mortē/ſi reſurgeret baptizatus/ꝯfirmat⁹ vel ordinatus.Ratio differentie eſt:q: illa imprimūt caracterē in aīa indelebilē:qui fundat̄ in ipſa eſſentia anime/ſed m̄rimoniū non.Obligatio eīn q̄ ex m̄rimonio orit̄ ꝛ vinculū m̄rimoniale ſunt ens ratiōis fundatū ſuꝑ corꝑibus ꝯiugum.Vñ cis corruptis corrumpit̄ ſimul/et ipſa obligatio et vinculū m̄rimoniale.De his nota ꝑ Joā. an.et alios in.c.Fraternitatis.de frigi.et malefi.Similit̄ etiā poſt reſurrectionē generalē corpoꝝ ſi vir habuiſſet plures vxores vel econuerſo:nullum erit m̄rimoniū. Mat.xxij.In reſurrectione neq̄ nubent neq̄ nubent̄:ſed erūt ſicut angeli dei in celo.Ecce q̄ quō nuptie fiunt in Chana galilee.Sꝫ dr thema:q̄ die tertia facte ſunt. ꝑ tres dies ſignificat̄ tria bona m̄rimonij in q̄bus conſiſtit eſſentialit̄ matrimoniuz ꝓ̄ſer tim in triplici bono.

Prima dies eſt bonū prolis.

Scda eſt bonum fidei.

Tertia eſt bonū ſacramenti.

¶ Ad hūc principalē finē inſtitutū eſt a deo m̄rimoniū in ꝑadiſo terreſtri.Geñ.j. Creſcite et m̄ltiplicamini.Vel ꝑ alia verba.Nūcios ex oſſib⁹ meis.Geñ.ij.c.in fi. Et nota in ca.vno.de voto.li.vj.In h̄ verum eſt.Si ꝯiuges ſunt potentes prolem facere:et intendunt ꝯiungere vt coniuges. Si vero impotentes ſunt ad prolem:poſſunt aliū finem honeſtū intēdere.puta finem euitande fornicatiōis ſi ſaltē ſunt potentes ad actum carnalem:ſic ꝯtrahunt ſenes.Vel etiā ſi nō ad hunc actū potentes ſunt:poſſunt intendere finē ſicut cohabitantes inſimul vt frat̄ et ſoror:cōmunicēt ſibi mutua ſeruitia ꝛ auxilia:vt in.c.Conſultationi.de frigidis.Similr̄ etiā potentes ſunt maſcul⁹ ꝛ femina ad prolem generandā:nō tamen intendant ꝯtrahere ꝓpter prolē:q: non intendūt cohabitare ſicut ꝯiuges.ſed ſicut frat̄ ꝛ ſoror:pn̄t aliuz finem intendere ſicē fuit m̄rimoniuz inter virginē ꝛ Joſeph.Inter q̄s fuit verū m̄rimoniū:q̄uis nō eſſet int̄ eos intentio ſaltem explicita prolem generādi:preſertim ex parte virginis glioſe.Luce.j.Quō fiet iſtud q̄m virū non cognoſco?Et habet̄ in decretꝫ.xxvij.q.ij.Beata maria.Ex q̄ pꝫ q̄ intentio ad ꝓlem nō eſt de eſſentia m̄rimonij:neq̄ explicita neq̄ etiā implicita: ſicē ꝓbat̄.c.Cōmiſſum.de ſponſali.q̄uis ſi intentio non habendi proleꝫ exprimat̄ per modum turpis conditionis nihil valeret m̄rimoniū propt̄ ꝓhibitionē legis canonice.De q̄ in.c.vltimo de condi.appoſitis.

¶ Scōa dies/eſt bonū fidei qd̄ hꝫ duos actus.Primus eſt affirmatiu⁹ vt.ſ.vir,ꝛ vxor mutuo ſibi debitū reddāt.j.Cor.vij Vxori vir debitum reddat:ſimilit̄ ꝛ vxor viro.Unde ſi petat debituꝫ vir etiā in die feſto:dꝫ vxor reddere ei ſi vir monit⁹ dulcit̄ nolit abſtinere.Scōs actus eſt negatiuus:vt cū altero vel altera non polluat̄ neq̄ ducat aliū virū viuente primo:ꝛ econuerſo ꝛc.Quāuis fuerit vir abſens ꝑ quadrienniū cauſa captiuitatꝫ vel ꝑegrinationis quinimo quantocūq̄ annoꝝ numero fuerit vir abſens:non debꝫ vxor aliū virū ducere:niſi certū nunciū recipiat de morte viri.Vt ꝓbat̄.iū.c.In p̄ſentia.de ſpon

sal. Quãuis olim d iure ciuili.ff ôq.z.C. aliter fuerit ordinatũ. vt in.l.vxores.ff. de diuortijs.z.C.d repudijs.l.vxor. Que leges sunt hodie etiã de iure ciuili reuocate vt in auten.hodie.C. de repu.q̃ sumit ex corpore.autẽ.vt liceat matri et auie.§.qd aũt.coll.viij. Sz adhuc p istos duos dies non perficit matrimoniũ: qz posset esse in tentio prolis et ablutio ad fidez/etiã inter cõcupiscẽtias. Requirit ergo tertia dies q̃ sequit. ¶ Tertia ergo dies est bonũ sacramenti: z accipit hic sacramentũ pro inseparabilitate.nõ autez pro ipso sacramẽto matrimonij: qz sic nõ est bonũ/sed est substantia mrimonij. vt notat. xxij.q.ij.omē. Est autẽ notandũ q quadruplex insepera bilitas debet esse in matrimonio ad perfectionẽ ipsius: vicz inseparabilitas animorũ corporũ habitatiõis/z vinculi. Prima est animorũ: que est essentia matrimonij quãdo ɔtrahũt. Pz etiã esse cõiunctio animorum in mutuo amore. Uide alibi. Secũda est cõiunctio corporũ: de qua dictuz est alibi in alio smone. Hec cõiunctio potest p adulteriũ alteri᷒ cõiugꝭ separi. de diuortijs.ex literis.z.c.significasti.xxvij.q.ij.c. agathosa. Tertia est ɔiunctio vinculi matrimonialis: z hec est inseparabilis/nisi per mortẽ naturalẽ/si matrimoniũ est cõsummatũ. si vero nõ sit cõsummatũ: est separabilis per ingressum religionis: q̃ est mors spiritualis. De cõuersi.coniu.verũ.et.c.ex publico. Unde alia causa: nec papa posset dissoluere sz theologos. De quo videtur casus in.c.ex pte.z ibi per do. Abba.sicu. de cõuersi.coniu. Canoniste tamẽ dicunt contrariũ: quorũ opinio videtur pbari in dicto capi.ex publico. Quarta cõiunctio est habitationis: quia debent simul habitare/vt mutua sibi seruitia reddãt. Ergo quattuor cõiunctiões debent esse inter cõiuges/ad hoc vt matrimoniũ eorũ sit sanctum. Dicũtur autẽ ista tria bona dies/p pter lucẽ gratie: que confert in matrimonio fideliũ. Nam cũ matrimoniũ fideliũ sit sacramentũ noue legis: sequit q ex eo confer tur gratia instrumẽtaliter: quia sacramẽtũ est inuisibilis gratie/visibilis forma cuius imaginem gerit z causa existit. Unde sacrameta noue legis sunt/et signa z causa gratie: ad differentiã sacramẽtorũ veteris legis/que erãt tm̃ signa gratie. vt notat magr̃ sen.in.iiij.dist.j. Et pter hoc reprobat opinio quorũdam canonistaruz qui tenẽt contrariũ. vt notat Glo.c.significante.qui matri.accu.pos. Dicunt em̃ q in matrimonio nõ confert gratia: allegantes duas rationes. Prima est q in matrimonio interfuit pecunia/scz dos.sed p pecuniã nõ confert gratia: quia pecunia est cõtraria gratie. Actuũ.viij.dixit Petrus ad Simonẽ magum. Pecunia tua tecum sit in perditiõe: quoniã donũ dei existimasti pecunia possideri. Secũda ratio: quia matrimoniũ est cõmune fidelibus z infidelibus. De diuor.gaudem᷒.et de cõsan. z affini.de infidelib᷒. Infideles autẽ non sunt capaces gratie: qz sine fide impossibile est placere deo. Heb.xj. Sed ex pdictis pz/q expositio siue oppositio ista est contraria veritati: z designat in hoc euangelio/in quo dicit q saluator honorauit nuptias triplici honore.s. Primo per exhibitionẽ sue psentie. Scdo p ostensionez sue potẽtie. Tertio p infusionẽ vere credẽtie. Per qd datur intelligi q quãdo mrimoniũ cũ dei timore cõtrahit: christus venit ad cõiuges p gratiã/z cõuertit aquã concupiscẽtie carnalis in vinũ charitatis: per quam fides viuit q̃ prius forsasse mortua erat. Nec obstant rõnes in cõtrarium allegate: qz ad primã dico q pecunia non interuenit pter sacramentũ matrimonij/sz pter matrimonij onera supportanda: propter q̃ licent qñq ea q̃ al's nõ licerent. Sicut pz in simili. Nam pter onera matrimonij licitũ est genero accipere fruct᷒ pignoris vltra sortẽ in principale sine vitio vsurarie prauitatis: qd al's non liceret.qz fructus pignoris regulariter cõputant in sortẽ. Probant hec in.c.salubriter.z.c.j.d vsuris. Ad secundã rationẽ dico q matrimoniũ infideliũ non est sacramentũ q̃uis sit verũ matrimoniũ: qz baptismus est ianua sacramentorũ z fundamentũ: vt in.c. veniẽs.de pſby.nõ bap.z in.c.j.de cogna. spi.li.vj. Et id nec mirũ si gratia ex eo nõ cõfertur: amplius dico q in matrimonio fideliũ nõ cõferet grã: si cõiuges se nõ disponũt ad grãm recipiendã: qz act᷒ actiuorũ sunt in patiẽte disposito. Et ideo debẽt cõiuges se cũ reuerẽtia pparare/cũ inten-

dunt ɔtrahere ni?monii:pmissa.s.contritione peccatorum:confessione et satisfactione etc. Alioquin non solum non confert eis gratiam:quinimo diabolus noie Asmodeus super eos accipit ptatem ex iusto dei iudicio. Unde dixit angelus Raphael Tobie. Audi me et ostendam tibi qui sunt quibus prualere pot demonium.in eos qui ɔiugium ita suscipiunt/ut deum a se et a sua mente excludant/et sue libidini ita vacent sicut equus et mulus quibus non est intellectus:habet ptatem demonium super eos. Tob.vj. ¶ Scde nuptie sunt Tropologice sive morales:que sunt inter deum et aiam fidelem. De quibus Osee.ij. Sponsabo te mihi in fide. Iste ɔtrahuntur die tertia.s. tribus virtutibus theologicis.s.fide/spe/et charitate informata. Et ideo signantur in chana.i.in zelo amoris divini celebrantur. Unde apls.j.Cor.vj. Qui adheret deo unus spiritus est.j.Ioan.iiij. Deus charitas est:et qui manet in charitate in deo manet et deus in eo. Si enim aliquis haberet fidem:non adhuc ɔiungitur cum deo/quia fides pot esse informis Sicut est in demonibus. Iac.ij. Demones credunt et contremiscunt. Idem est in spe:quamvis non sit proprie spes sine charitate sed psum ptio.p charitatem ergo unitur homo deo. Hac ratione apls dicit quod charitas est excellentior fide et spe.j.Co.xiij. Nunc manent fides/spes charitas tria hec:maior horum est charitas. Dicuntur autem ɔtrahi in Galilea.i.in mundo seu vita psenti:quia post mortem non est status acquirendi charitatem:quia non est homo tunc in statu merendi. Ps. Ideo couertetur apls meus hic. Et iste nuptie morales signatur p coniunctionem amicorum inter ɔiuges carnales:ut in c.debitum.de bigamis. ¶ Tertie nuptie sunt allegorice sive divinales:que ɔtrahuntur inter christum et ecclesiam. De quibus dicitur Mat. xxij. Simile factum est regnum celorum homini regi qui fecit nuptias filio suo etc. Iste contrahuntur de tertio tempore gratie. Sunt enim tria tempora/quasi tres dies. Primum tempus fuit legis nature:et durauit ab Adam usque ad Moysen:quando homines non habebant legem scriptam sed vivebant secundum legem naturalis rationis. De quo Ro.ij. Cum enim gentes que legem non habent naturaliter ea que legis sunt faciunt etc. ps. Signatum est super nos lumen vultus tui domine. Secundum fuit tempus legis scripte:et durauit a Moyse usque ad saluatorem nostrum Iesum christum. Tertium est tempus legis gratie/a christo usque ad finem mundi. Ro.s. Lex p Moysen data est:gratia et veritas per Iesum christum facta est. Hoc ergo tempore fuerunt contracte nuptie iste in thalamo virginis virginis et ɔsumate in cruce. Ioan.xix. Consummatum est. Hec signantur Hester.j.ubi dicitur quod Assuerus.iij.anno imperij sui fecit grande conuiuium cunctis principibus et pueris suis fortissimis. Assuerus interpretatur britudo eius:et signat deum qui est nostra beatitudo. Per tertium annum designatur tertium tempus.s.gratie. Dicitur autem in chana.i.in zelo et amore:quia causa principalis incarnationis filij dei fuit amor. Ioan.iij. Sic deus dilexit mundum ut filium suum unigenitum daret. Ideo dicitur filius dei conceptus de spiritusancto qui est amor patris et filij. Item in Galilea.i.in mundo. Uel ad literam:quia in Nazareth ciuitate galilee fuit conceptus filius dei. Iste nuptie designantur p coniunctionem corporum:que est inter coniuges carnales. ut in.c. debitum.de bigamis. Eph.v. Sacramentum hoc magnum est:ego autem dico in christo et ecclesia. ¶ Quarte nuptie sunt anagogice sive supernales. De istis dicitur Apo.xix. Beati qui ad cenam nuptiarum agni vocati sunt. Item Mat.xxv. Que parate erant intrauerunt cum eo ad nuptias. Nota que parate erant. Requiritur ergo pparatio ad hoc ut intrare valeamus ad nuptias vite eterne:contra illos qui non curant se pparare dicentes. Aut sum pscitus ad dānationem/aut pdestinatus ad salutem et utroque casu non requiritur pparatio:quia aut erit inutilis pparatio si pscitus sum:aut superflua si pdestinatus.quia pscientia et pdestinatio diuina mutari non pt. Et cum isto errore transeuntes/a diabolo mirabiliter obcecantur. Sed quaro ab eis quare rationem istam non faciunt circa vitam istam psentem:nam determinatum est tempus vite. Iob.xiiij. Constituisti terminos eius qui preteriri non poterunt. Cur ergo preparant se dormiendo/comedendo/bibendo/pestes fugiendo/medicos consulendo ad diu viuendum in vita mortali:et non pparant se ad eterne viuendum in vita eternali? Deceptio magna est ista:ideo requiritur pparatio. Iste autem nuptie die tertia celebrantur. Prima dies est visio spondens fidei. Secunda tertio respondens spei. Tertia est fruitio:in qua pficiuntur nuptie iste. et hec rndet charitati. De ista ultima die dicitur in ps.lxxxiij. Melior est dies una in atrijs tuis super milia. Contrahuntur autem in

thana.i.amore. Hiere. In charitate ppetua dilexi te:ideo attraxi te miserans. Et quia britudo etiã amore pficit. Galilea interpretatur trãsmigratio/et designat q britudo pfecta nõ pot hñi/nisi aia trãsmigret de vita pñti. Exod.xxxiij. Nõ me videbit hõ et viuet. Rogem⁹ ergo dñm vt nos ad has nuptias pducere dignetur.

¶ Dñica.ij. post octa. epipha. de significatiõe lepre p.vij. effect⁹ eius: et de illi⁹ curatiõe. Ser.xv

Ecce lepro/sus veniẽs adorabat eum. Mat.viij. Pro declaratõe themat⁊ moralit᷑ et materie introductiõe est notãdũ q in sacra scriptura chřs multipl'r noiat᷑ fm diuersas suas excellẽtias. Et int᷑ cetera noia vocat᷑ medic⁹: qd qdẽ pbat ratio et auctoritas. Rõ est ista: qr ille dicit᷑ bonus medicus q habet theoricã in intellectu et practicã in ope. Primo quidẽ theoricã.s. scire pprietates herbarũ et lapidũ etc. et quõ debet infirmitatib⁹ applicari. Scdo practicã in opere: al's nõ esset bon⁹ medic⁹/si nõ habet ista duo etc. Sꝫ autẽ chřs habuit ista duo/nemo est q nesciat. Habuit em pmo sciẽtiã. Qui em meli⁹ scit pprietates rerũ q ille q creauit eas: fons sapie verbuꝫ dei. Scdo habuit practicã. qr a principio mũdi vsq nũc sp practicauit etc. Vñ Dauid nõ medicis se ipsi gras agere de sanitate recepta di. Benedic aia mea dño etc. vsq: Qui sanat oẽs infirmitates tuas Ps.cij. Fiat g rõ. Quicũq hꝫ bñ theoricã et practicã est bon⁹ medicus: chřs habuit vtrũq g etc. Auctoritas ipsi⁹ chři met q ait. Nõ ẽ op⁹ valẽtib⁹ medic⁹: sꝫ male habẽtib⁹ Mat. ix. Hic practice historiã illã. Itẽ Luce.v. Non egent q sani sunt medico/sed q male hñt. qr vn⁹ ipsorũ erat infirm⁹ de supbia, ali⁹ de auaritia, ali⁹ de luxuria etc. Ideo bonũ erat q chřs medicus fuit int᷑ eos dicit hic Glo. Aug. Magn⁹ ad nos venit medicus: qr magnus p totũ mundũ vbiq iacebat egrot⁹. Itẽ ps.cvj. Misit vbuꝫ suũ et sanauit eos. Patet g rõne et auctoritate q chřs est bon⁹ medic⁹: nec solũ ipse chřs

sꝫ etiã apli et⁹ ab ipso docti fuerũt magni medici. Mat. vlt. In noie meo demonia eijciẽt/serpẽtes tollẽt. et si mortiferũ qd biberint nõ eos nocebit. sup egros manus imponẽt et bñ habebũt. Ideo g leprosus venit ad eũ etc. vt dr in themate. In q duo oñdun tur. Primo nrã infirmitas spũalis. ecce leprosus. Scdo nrã sanitas mũdialis. Veni. ado. eũ. Quãtũ ad primũ nota q lepra est ifirmitas corpal' hñs septẽ magis defect⁹ p qs signif pctã mortalia. et sꝫ isti vi cꝫ.

Prim⁹ est corpis inflatio: p quã signat᷑ (supbia.

Scds est sitis accensio: per quam signatur auaritia.

Tertius est cõtagiosa affectio: p quam signatur luxuria.

Quartus est humidi radicalis cõsumptio: per quã signatur inuidia.

Quintus est fetida anhelatio. p quam signatur gula.

Sext⁹ ẽ rauca locutio p quã signat᷑ ira

Septimus est mẽbroꝝ debilitatio: per quam signatur acidia.

¶ Prim⁹ defect⁹ ẽ corpis inflatio p quã significat᷑ supbia q inflat. Vñ hõ cogitat excellẽtiã suã: vt' generꝭ parẽtũ et auoꝝ dicẽdo. Ego sũ tãtoꝝ parẽtũ fili⁹. Sꝫ falsũ est. Vñ vsus Oui.i. de Põto li.j. Si mõ nõ cẽsus/nec claꝝ nomẽ auoꝝ. Sꝫ pbitas magnos ingeniũq facit. Iuue. saty. viij. Tota licet veteres exornent vndiq cere, Atria nobilitas sola ẽ atq vnica vt⁹. vel cogitãdo dignitatẽ suã vt' parẽtũ dicẽdo. Ego suꝫ dñs vel capitane⁹ vel eps etc. vt' cogitãdo diuitias vel sciaꝫ. Qr scia inflat j. Co. viij. Vel qd deteri⁹ est de gra supna si qñq supbit et homo: et de bonis opib⁹. Aug. in rla. In mal' opib⁹ iniqtas exercet᷑ vt fiãt: supbia etiã bonis opib⁹ insidiat᷑ vt pereãt. et qd pdest dare paupib⁹ et paupeꝝ fieri: si aia misera supbior efficit᷑: diuitias ptẽnendo q fuerat possidẽdo: Sꝫ ꝯ illos q supbiũt de psidẽtia et dignitate: spẽalit᷑ dr i sacra scptura. Iudiciũ durissimũ his q psunt fiet. Exiguo em cõcedit᷑ miscdia. Potẽtes autem potẽter tormẽta patiẽtur Sap. vj. Nota durissimũ in superlatiuo: durũ fit iudiciũ cuilibet quãdo morit᷑: cui dicet chřs. Redde ratiõnẽ villicatõis tue. Lu. xvj. scꝫ de cogitatiõe locutiõe et opatione etc. Duri⁹ fiet iudiciũ illis q nõ solũ d

psona sua: sed etiã de sua familia/et de do mo sua reddet rõnẽ ꝛc. Sʒ purissimũ fiet p̃latis ꝛ rectoꝛibꝰ: qui nõ soluʒ de se ꝛ de domo/sed etiã de omnibꝰ subditis ꝛ vasal lis tenẽtur reddere rationẽ. Uel dic ꝙ du rum iudiciũ fiet ex eo ꝙ male intrauerũt. durius ex eo ꝙ male vixerunt. durissimuʒ ex eo ꝙ male gubernauerũt. Uide in ſmo ne de beato Blasio. Jam videtʒ quõ p̃e lati hodie curant. Contra superbos facit: q̃a quicq̃d homo habet/a deo habet. Cur ergo extollit̃ ↄtra deũ? Jõ apl's. j. Co. iiij. Quid habes qd̃ nõ accepisti? Si autẽ ac cepisti: quid gloriaris quasi nõ acceperis? ¶ Secũdus defectus lepre est sitis accẽ sio: hoc significat auaritiaʒ. Unde versus Juuenalis. Crescit amoꝛ nũmi quãtum ipa pecunia crescit. M. Cicero in parado xis. Nunq̃ explet̃ur neq̃ satiat̃ cupiditati tis sitis. Hoꝛat. in epistolis. Semp auarus eget. Est em̃ auarus insaturabiliꝰ omĩ bus rebꝰ insaturabilis. Nã sicut dicit Sa lomon Pꝛouerb. xl. Tria sunt insaturabi lia .s. infernus. os vulue. ꝛ terra sitiẽs/que nunq̃ satiatur aqua. Auarus autẽ est in saturabilioꝛ q̃ʒ infernus: q̃ postq̃ erit ple nus .s. post vniuersale iudiciuʒ: dicet suffi cit. Auarus autẽ quanto magis est plenꝰ tanto magis est cupidus. Pꝛouerb. xxvij. Infernꝰ ꝛ perditio nõ replebunt̃: similit̃ ꝛ oculi hoim insatiabiles. Jteʒ Eccl's. v. Auarus nõ implebit̃ pecunia. Secundo auarus est insatiabilioꝛ q̃ʒ os vulue .i. car nalis cõcupiscẽtie: que in hoie sene dicit/ sufficit. Auaritia em̃ in hoie sene nõ senes scit: sed potius iuuenescit. Hiero. Cũ cete ra vitia senescant in hoie: sola auaritia iu uenescit. Tertio auarus est insaturabilioꝛ q̃ʒ terra sitiẽs: que dicit sufficit q̃n est ma gna inundatio aquarũ. Sed ignis auari tie nunq̃ dicit sufficit. Nec in homie diui tijs pleno/nec in hoie inueterato/nec i ho mine supꝛa pleno. Eccl. xxiiij. Aĩa calida quasi ignis ardẽs nõ extinguet̃ donec ali quid glutiat. Jtẽ Baruch. iij. Qui argen tũ thesaurizant ꝛ aurũ in quo cõfidũt ho mines: ꝛ nõ est finis acq̃sitio eoꝝ. Ratio est quare auarus nunq̃ satiat̃: q̃a sicut ex solo visu vini vel aque sitiẽs nõ satiat̃/q: nõ i ntrant in stomachũ: sic nec pecunia in trat in aĩam: bene replet capsam/replet

bursam: sed nõ aĩam. Jdõ Eccl's. v. Aua rus nõ implebit̃ pecunia. Et q̃ amat diui tias/fructus non capiet ex eis. Nota fru ctus .s. satietatis. Hiero. Auaro tã deest qd̃ habet q̃ʒ qd̃ non habet. Jsta est ratio. Quare hodie q̃nto sũt maioꝛes diuites vl̃ dñi: tãto sunt maioꝛes vsurarij vel rapto res: ꝛ tñ nõ puniunt̃. Nota exẽplũ de Pi rata capto ab Alexãdro ꝛc. Alexãder au tem erat ita cupidus: ꝙ cuʒ semel audiret opinionẽ Democriti phi ponẽtis ꝙ infini ti erãt mundi suspirans ait. Heu mihi: q: adhuc nõ potui habere vnũ de illis. Hoc dixit q: nõ erat adhuc satiatꝰ. Jlli ergo so lũ satiãtur q: nihil terrenũ cõcupiscũt: sed ad supna flucta fontis vite suspirãt. Joã. iiij. Qui biberit ex aqua hac sitiet iterum Qui aũt biberit ex aqua quã ego dabo ei nõ sitiet in eternũ. Uale. Omnia nimirũ habet q̃ nihil cõcupiscit. ¶ Tertius defe ctus lepre est contagiosa affectio: q: inficit cohabitãtes q: est moꝛbus ↄtagiosus. No ta h̃ de domo fetida leꝓsis extra muros ciuitatis/ꝛ significat luxuriam .j. Coꝛ. v. Modicũ fermentũ totã massam coꝛrum pit. Uñ versus. Una infecta pecꝰ inficit oẽ pecꝰ. Et illud. Moꝛbida fcã pecꝰ/totũ corrũpit ouile. Jtẽ Eccli. iij. Qui tetige rit picẽ inquinabit̃ ab ea. Nota hic cõtra meretrices q̃ stant in hospitijs vl̃ extra lu panar: q: sunt occasio ruine multoꝝ. Lu panaria cõia bene sustinent̃ ꝑter maioꝛa pctã vitanda. Uñ Aug. Aufer meretri ces de mũdo ꝛ totũ turbabis libidine: sed in pticularibꝰ domibus nõ debẽt pmitti/ sicut nec leꝓsi cũ alijs pmittũt̃ habitare Num. v. Pꝛecipe filijs isrl' vt eijciãt de ca stris oẽm leꝓsum. Ad idẽ facit qd̃ legit̃ Leui. xiij. Quia g̃ luxuria est ↄtagiosa: iõ debemꝰ fugere couersationes luxurioſoꝝ sicut ꝛ leꝓsoꝝ/ne inficiamur. Jõ dicit p pheta. Egredimi de medio babylonis po pulus meꝰ vt saluet vnusq̃sq̃ aĩam suã ab ira furoꝛis dñi: ꝛ ne foꝛte molestet coꝛ ve strũ ꝛ timeatis auditũ qui audiet in terra Hiere. lj. Ex quibꝰ verbis habet̃ ꝙ ille q̃ vitat malas societates quattuoꝛ mala vi tat. Pꝛimo aĩe sue pditionẽ. qd̃ notat cũ dicit: vt saluet vnusq̃sq̃ aĩam suã: q: sepe boni int̃ malos aĩas pdunt Ps. Cũ puer so puerteris. Scdo vitat diuinã idignatio

ncȝ: quā sepe incurrūt q̄ inter malos habi tant. ij. Paral. xix. His qui oderunt dn̄m amicitia iūgeris: ꝛ idcirco irām dn̄i mereberis. Et hic vero cuȝ dicit: ab ira fu. dn̄i. Tertio vitāt mentis emollitionē: q꞉ sepe habitātes cū malis a virtutꝫ rigore mollescunt. Hoc notat cuȝ dicit: Ne forte mol. cor. ve. Quarto vitant diabolicā tentationem: q꞉ sepe diabolus puertit bonos per malos. Hic nota cū dicit: Ne forte timeatis auditū ꝛc. Iste audit⁹ est diabolica suggestio: quā p malos exercet diabolus. ¶ Quartus defectus lepre est: q꞉ consumit humidū radicale in quo cōsistit vita humana. Sicut lumen durat in lampade q̄diu durat oleū qd̄ paulatim cōsumit ab igne: ꝛ significat inuidiam q̄ cōsumit charitatē in qua cōsistit vita gr̄e. j. Ioan. iij. Nos scimus qm̄ trāslati sumus de morte ad vitā: qm̄ diligim⁹ fratres. q̄ nō diligit manet in morte. Hoc pctm̄ maxime facit hoies filios diaboli/ cuius ꝓpriū pctm̄ est inuidia: q꞉ inuidet nob. Sap. ij. Inuidia diaboli mors introiuit in orbē terrarum. Imitant aūt illum q̄ sunt ex pte illi⁹. Ad idē facit. xj. q. ij. visis. Vn̄ sicut ex charitate cognoscit vere discipulus chr̄i iuxta illud. In hoc cognoscēt oēs q discipuli mei eritis si dilectionē habueritis ad inuicem. Ioā. xiij. Sic vere discipulus diaboli esse cognoscitur q̄ marcessit inuidia. ¶ Quintus defect⁹ lepre est/ q reddit anhelitū fetidū ꝛ totū corpus facit fetidū. Propterea dicit Leui. xiij. Q. leprosus habeat os veste tectū/ ꝛ significat gulosum: q꞉ habet anhelitū fetidum ꝓpter corruptionē cibi ꝛ potus. Nota q cibus vt proficiat debet habere tres digestiones. Primam in olla. Secundā in ore masticādo. Tertiā in stomacho: aliter corrūpitur intus et generat multas infirmitates in corpe ꝛ in anima. Nota q a principio mūdi. s. ab Adaȝ vsq ad Noe fluxerūt plus q̄ mille ꝛ quingēti anni. ꝛ hoies nō comedebāt carnes neq pisces/ sed solū fructus ꝛ bibebāt aquā: et sic viuebāt lōgissima tpa. vt habet Gen. v. Post ꝯo diluuiū qd̄ destruxit fructus ꝛ aquas/ gētes inceperūt comedere carnes ꝛ pisces: ꝛ comedebāt semel in meridie et bibebāt vinū. Tūc fuerūt dies hois centū viginti annoꝝ: vt habet Gen̄. vj. Dein de tpe Dauid inceperūt homies cenare: ꝛ tūc fuit diminuta vita homis. Ps. Dies annoꝝ nr̄oꝝ in ipsis. lx. annis ꝛc. Et paulatim plures comededo in die minuit vita hoim. Jō cbr̄s. Attendite ne grauētur corda vestra crapula ꝛ ebrietate Luc. xxj. Nota exēplū de Alexādro eunte ad Bragmanos: q̄ lōgo viuebāt tpe ꝛc. Vide qd̄ scripsi post festum trinitatis ser. xlv. q̄ incipit. Virt⁹ de illo exibat ꝛc. pte. j. ꝛc. j. Nota q gula pōt offendere qnq modis sicut ponit Greg. sup Iob. ꝛ habet in decretis de cōse. di. v. Quinq modis ꝛc. Qui cōtinent in hoc ꝟsu. Preꝑpere: laute: nimis ardent: studiose. ¶ Sextus defect⁹ lepre est: q꞉ facit vocē raucā. ꝛ significat iraȝ: q꞉ iracūdus semꝑ loquit inordinate ꝛ rauce ꝛ cōfuse: q꞉ ira impedit intellectū: ꝛ p consequēs os. Vn̄ versus Catonis. Impedit ira animū ne possit cernere verū. Itē ira facit hoiem irasci ꝛ clamare/ ex q̄ fit raucus. loquit ergo iracūdus inordinate/ rauce ꝛ confuse. Primo cōtra deū iurando et blasphemādo. Scd̄o ꝯtra ꝓximū minando/ iniuriādo/ detrahendo. Nota ꝙ pctm̄ blasphemie dei/ put expedit. Jō Tob. xiij Oēs maledicti erunt q̄ cōtempserūt te: et cōdēnati q̄ blasphemauerūt te. Nota tria remedia ad corrigendū hoc pctm̄ blasphemie. Primū pertinet ad parētes vt corrigant filios ne iurēt ꝛc. Scd̄m ad seipsos: vt q̄libet ponat sibi legē. sicut ille/ q̄ quotiēs iurabat ponebat in bursa duos denarios p elemosyna. Tertiū ꝑtinet ad rectores ciuitatum: vt faciāt ordinationē cū certa pena ꝛc. Sicut fecit btūs Ludouicus Rex francoꝝ. Jō dicit apl's. Irascimini ꝛ nolite peccare: sol nō occidat sup iracundiā vestrā Eph. iiij. Nota sol. s. ronis. Vel fm Glo. i. de⁹ ne p irā quasi p mortē inter positā obscuret vobis. ¶ Septim⁹ defectus lepre est q debilitat mēbra corporis ad operandū: ꝛ significat ex ꝙ pctm̄ acidie/ per quā hō reddit inutilis ad operandū merito rie: q꞉ licꝫ discurrat p mūdū operando continue p lucris terrenis vel alijs factis mūdanis: tn̄ ociosus dr̄ si in sero nullū lucruȝ portat ad domū. Nota silitudinē de seruo q̄ nullū lucꝝ portat ad domū veniēs de foro. iudicabit ociosus/ licet tota die laborauerit. Sic in sero mortis ꝛc. Declara. Et

vide in dñica septuagesime in smone q̄ in cipit. Quid hic statis tota die ociosi. Jō dicit Sap.iij. Fama est spes illoꝝ ꝛ labores sine fructu ꝛ inutilia opera eoꝝ. Ps. Dormierunt somnū suum: ꝛ nihil inuenerunt.o.vi.di.in ma.suis. Hoc aūt nō intelligunt hoīes mūdani: sed in inferno dānati tūc intelligēt. Vn̄ clamabūt vlulantes ꝛ pre angustia spirit⁹ gemētes. Lassati sumus in via iniquitatis ꝛ pditionis: ꝛ ambulauimus vias difficiles: viā aūt domini ignorauim⁹. Quid nobis pfuit superbia/aut diuitiarū iactātia quid ꝯtulit nobis: trāsierūt oīa illa tāq̄ vmbra ꝛc. Sap.v. E cōuerso de bonis psonis qui laborāt p operib⁹ spiritualib⁹ dicit Mat.xx. Cū aūt sero factū esset dixit dn̄s vinee procuratori suo. Voca operarios et redde illis mercedē suam. Igit accipite consiliū. Et nota p̄ceptū scripture dicētis. Quodcūq̄ pōt manus tua facere instanter opare: q̄r nec opus/nec ratio/nec sciētia/nec sapia/ erūt apud inferos. Eccl's.ix. Circa scd̄m principale notat n̄ra medicina virtualis/ cū dicit. Veniēs adorabat eū dicēs. Hic ponit modus sanandi a lepra pctōꝝ. Peccator aūt ex quolibet pctō mortali elongatur a chrō. Prouer.xv. Longe est dn̄s ab impijs. Ps.cxviij. Longe a peccatorib⁹ salus. Debet ergo redire ad chr̄m trib⁹ passibus: q̄ notātur in tribus q̄ fecit chrīs in sanando istū leprosum. Primo quidē tetigit eū manu sua. Scd̄o dixit. Vade ostende te sacerdotibus. Tertio dixit ei. Offer munus tuū. Prim⁹ passus significat cordis contritionē: q̄ ostendit in tactu man⁹ christi: q̄a nullus pōt cōteri/nisi tangat a chrō. Ezech.iij. Abij amarus in indignatione spūs mei. Man⁹ eīm dn̄i erat mecū ꝯfortans me. Quinq̄ digiti hui⁹ manus sunt quinq̄ nociua q̄ inducūt ad cōtritionem. vicȝ Prim⁹ est incertitudo mortis/ quā formidam⁹. Scd̄s est pena/quā peccando meruim⁹. Terti⁹ est grā: quā peccando pdidimus. Quartus est gloria: a qua p culpā excludimur. Quint⁹ est gloria paradisi/qua p̄uati sumus. Secūdus passus ē oris cōfessio: dū dicit. Vade ostē de te sacerdotib⁹. Et nota q̄ qn̄ ibat ad sacerdotē sanatus est. ad ostendendū q̄ sta tim qn̄ hō conterit/etiā anteq̄ cōfiteatur actu: liberat a culpa. iuxta illud ps.xxxi. Dixi cōfitebor aduer.me iniusti.me.et tu remi.impie.pecca.mei. Terti⁹ passus est operis satisfactio: que ostendit ib'. Offer munus tuū. Nota q̄ ad satisfaciendū pro peccatis debem⁹ offerre tria munera que habem⁹ a deo.s.aīam rationalē: corp⁹ materiale: ꝛ bonū tp̄ale. Hec tria pfecte offerūtur p ingressum religiōis in qua offert.

Primo anima per votum obedientie.
Secūdo corpus per votum castitatis.
Tertio bona tp̄alia p votū paupertatis.

Vel anima per orationē: corpus p corporis mortificationē que fit p ieiuniū. bona tp̄alia p elemosynarū largitionē: que tria sunt tres ptes satisfactionis.

¶ Eadē dn̄ica post octa.epiph. de mō sequēdi chr̄m. Ser.xvj.

Secute sunt eū turbe multe. Mat.viij. Materia sermonis erit quib⁹ modis debem⁹ sequi chr̄m/vt ꝑuenīamus ad gloriā ꝛc. Declara thema iuxta intellectū litteralem Origenes ponit quattuor rōnes ꝑpter quas turbe sequebant chr̄m. Prima ratio est ꝑpter charitatē: cupientes audire dulcissima verba eius: vt apes mel. Nec mirū: q̄r Moyses stetit in monte Synai xl.dieb⁹ ꝛ.xl.noctib⁹ sine cibo ꝛ potu: tantam dulcedinē sentiebat ex collocutōe dei quē nō videbat. quāto magis audire verba ab ore dei incarnati. Jō Luc. Omnis ppl's suspensus erat audiētes illū. Lu.xix. in fine. Scd̄a ratio ꝑpter quā quidam sequebātur eū ꝑpter necessitatē vt infirmi: q̄r chrīs curabat oēs infirmitates: dando surdis auditū/cecis visum. Jōo Luc.vj. Multitudo copiosa plebis ab omī iudea ꝛ Hierl'm/ꝛ Maritima/ ꝛ Tyri/ꝛ Sydonis: q̄ venerāt vt audirēt eū ꝛ sanarent a languorib⁹ suis. ꝛ q̄ vexabant a spiritib⁹ imundis curabant/ꝛ oīs turba querebat eū tangere: q̄r virtus de illo exibat ꝛ sanabat oēs. Tertia causa q̄re q̄dā sequebātur chr̄m est ꝑpt curiositatē/vt viderēt miracula: ꝛ ista est vana. De istis dicit Jo. Sequebat eū multitudo magna: q̄r videbāt signa q̄ faciebat sup his qui infirmabant

Jo.vj. Quarta causa ⁊ peior: q̄ꝛ aliqui se
quebant ex malignitate: vt pharisei et do-
ctores. q̄ quāto erāt maiores sciētie/tāto
peioris ꝯsciē: vt possent chr̄m accusare di
centes. Unū h̄ ꝙ iste iesus velit q̄libet dic
p̄dicare: cū nunq̄ꝫ fuerit in studio generali
vel ꝑticulari: Unus. Faber lignariꝰ vult
p̄dicare: impossibile ꝙ non dicat errores.
De his dicit Luc.xj. Ceperunt pharisei ⁊
legisperiti grauiter insistere ⁊ os eiꝰ oppri
mere: vt de multis accusarēt illū. Patꝫ the
ma ad literam. Sed ipo dimisso inuenio
iuxta itellectū moralē ꝙ debemꝰ seq̄ chr̄m
aliis q̄ttuor modis: vt ꝑueniamꝰ ad glāꝫ.

Primo tanq̄ꝫ lucem dirigentem: et hoc
per veram credentiam.

Secūdo tanq̄ꝫ ducem p̄cedentē: et hoc
per plenam obedientiam.

Tertio tanq̄ꝫ patrem morientem: ⁊ hoc
per dignam penitentiam.

Quarto tanq̄ꝫ regem promouētem: et
hoc per gloriosam excellentiam.

¶ Dico p̄mo ꝑ verā credentiā. Christus
naq̄ꝫ est datus nobis in lucē ad illuminan
dū nos ad credendū ea q̄ sunt fidei: q̄ꝛ na-
turalis intellectꝰ noster nō pōt cape. Unū
chr̄s fuit positus in mūdo tanq̄ꝫ cereus in
camera obscura: in quo sunt tria.s. cera/ly
chnū seu papyrꝰ/⁊ lux. Sic in chr̄o. Ce-
ra est caro quā assumpsit de vtero v̄ginis.
Papyrꝰ intus cādidus est aīa purissima.
Lux est diuinitas. Et ista tria sunt vnꝰ ce
reus.i. vna ꝑsona chr̄i. Unū Athanasius.
Nā sicut aīa rōnalis ⁊ caro vnus est hō:
ita deꝰ ⁊ hō vnꝰ est chr̄s. nō cōfusiōe sicut
mixtio aque ⁊ vini ꝯfundit: nō sic in chr̄o.
Iste ḡ cereus.i. chr̄s illuminauit q̄ntū est
ex ꝑte sua totū mundū. Jo.j. Erat lux ve
ra q̄ illuminat ⁊c̄. Et sciatis necessitatem
nature: q̄ꝛ añ chr̄i aduētū gētes ibāt in te-
nebris errorū. Jō Dauid. Nescierūt neq̄ꝫ
intellexerūt: in tene. ambu. nescierūt.s. phi
ꝑ sciam. neq̄ꝫ intellexerūt.s. iudei ꝑ intelle
ctū. Licet em̄ p̄hi cognouerint sicut cām
ꝑfectū vnū deū: vt dicit Rom̄.j. tñ illa
cognitio v̄itatis fuit mixta cū m̄ltis erro
ribus. vt patꝫ in p̄destinatiōe ⁊ ꝓuidētia di
uina/in q̄ multi errauerūt. Itē in creatōe
mūdi: quā phi dogmatizabāt fuisse ab eter
no. Itē nec iudei intellexerūt v̄itatē fidei
chr̄iane: q̄ ꝯtinebat in ꝑabolis ⁊ figuris le
gis Moysi. Unū ad h̄ vt ostēderet Moy
ses ꝙ vmbratice ⁊ enigmatice loqueret:
qñ descēdebat de monte habebat faciē ve
latā corā filiis isrl̄. Exo.xxxiiij. Hoc autē
velū scissum fuit in morte chr̄i. Sꝫ iudei
adhuc hn̄t velamē istud in cordibꝰ suis. ij.
Cor.iij. Nec etiā p̄hi cognouerūt trinita
tē ꝑsonaꝝ/nec alios articulos fidei. Non
em̄ habebāt verā lucē.i. chr̄m: sꝫ solū habe
bāt paruū lumē intellectꝰ naturalis. Jō
chr̄s ait. Ambulate dū lucē habetis Jo.
xij. ⁊ loquit de se. Et Jo.viij. Ego sū lux
mūdi ⁊c̄. Post ascēsionē v̄o q̄ꝛ nō habemꝰ
ip̄m p̄sentē dimisit nobis lumē fidei in lu
cerna doctrine fidei.s. symbolū.s. credo in
deū. Jō Ro.x. Si ꝯfitetis in ore tuo dn̄m
iesum: ⁊ in corde tuo credideris ꝙ deꝰ illū
suscitauit a mortuis: saluꝰ eris. ¶ Scd̄o
debemꝰ seq̄ chr̄m ꝑ plenā obediētiā. Deꝰ
siq̄dē a p̄ncipio mūdi dedit hūano generi
ductores.s. Adā ⁊ Euā: ⁊ posuit eos i via
ꝑadisi: q̄ꝛ in grā creati fuerunt. q̄si diceret
eis deꝰ. Hec est via/ambulate i ea: nō de
cli. neq̄ꝫ ad dex. neq̄ꝫ ad sini. ⁊c̄. Esaie.xxx.
Sꝫ in p̄ma dieta isti ductores errauerūt.
Eua declinauit ad dexterā. Adā v̄o ad si
nistrā. dextera ē amor: sinistra timor. Eua
ꝑdidit viā ꝑadisi amore scie/qñ audiuit.
Eritis sicut dii sciētes bonū ⁊ malū Geñ.iij.
Adā v̄o peccauit nō amore scie/sꝫ timore
ne molestaret suas delitias: vt dr̄ Aug. iō
declinauit ad sinistrā. Nota ꝙ Adā nō fu
it seductꝰ: mlier aūt seducta fuit in p̄uari-
catiōe. j. Tim̄.ij. Nota q̄lit Eua Ade de
dit de fructu ⁊c̄. Si ḡ ductores errauerūt
ꝯseq̄nter etiā alii errauerūt. Si cecꝰ ceco
ducatū p̄stet: ambo in foueā cadūt Mat.
xv. Jō Dauid plorans h̄ dicebat ps̄.xiij.
Oēs declinauerūt simꝰ inutiles facti sunt:
nō est q̄ faciat bonū nō ē vsq̄ꝫ ad vnū. Jō
deꝰ p̄i sciēs h̄ dedit nob̄ chr̄m in ductorē:
qui nō pōt errare. j. Pe.ij. Seq̄mini vesti
gia eiꝰ. Esa.lv. Ecce testē ꝓplis dedi eum
ducere ⁊ p̄ceptorē gentibꝰ. Nota tñ ꝙ que
dā facta chr̄i debemꝰ potius admirari q̄ꝫ
imitari. Sicut sunt ea q̄ ex ꝑtāte faciebat/si
cut miracula. Itē absoluere a pctis sine
cōfessiōe: Sicut fecit Marie magdalene
Lu.vij. Itē adultere Jō.viij. Quod nō pos
set etiā Papa sine cōfessione ⁊ absolutiōe
Itē ieiunare.xl. diebꝰ. Nota ꝙ i via ꝑadi-

si sunt mlta biuia p q̄ facile est errare viā. Primū biuiū est supbia ꝛ vanitas ex vna pte: ꝛ mãsuetudo ꝛ hūilitas ex altera pte. Uide g̃ p quā viā iuit xp̄s, ꝛ illā ꝓsequere. Idē de auaritia ꝛc̄. Dicit vsurarius ꝙ vult ire ad pa͞disum/ ſꝫ mentit: quia capit viā inferni ꝛc̄. Sic d̄ alijs pctis. Sicut si tu videres aliquē ire per viā Rome: diceres ꝓculdubio/ hic vadit Romam: vel ad aliā ciuitatē ꝛc̄. Sic qñ vides aliquē ire p viā pctoꝝ: ſꝫ potes dicere hic vadit ad infernū. Btūs g̃ est q̄ pt dicere. Uestigia ei⁹ secut⁹ est pes me⁹. Job. xxiij. Uestigia xp̄i sunt v̄tutes q̄s reqrit: q: suis militib⁹ ipm sequentib⁹ dat magna pmia ꝛ salaria .s. gl̃iaꝫ celi. ¶ Tertio debem⁹ seq̄ xp̄m ꝛc̄. p dignā pniam. Cōsuetudo est in mūdo ꝙ mortuo p̄re filij ipm sequūtur ad sepulturā flentes ꝛc̄. Xp̄s est paṫ nr̄. Un⁹ est paṫ vr̄ ꝛc̄. Mat. xxiij. Qui genuit nos de vxore sua eccl̃ia. Semē est verbum dei .s. forma baptismi: ió oēs baptizati sum⁹ frēs. Oēs vos frēs estis Mat. xxiij. Iste paṫ. i. xp̄s mortuus est in cruce: iō sequamur euꝫ p pniam flentes sicut mulieres q̄ ibāt post ipm lamētantes: vt d̄r Lu. xxiij. De hoc xp̄s. Si q̄s vult post me venire abneget semetipm ꝛ tollat crucē suaꝫ. Nō dicit meā. i. pniam ꝛ sequaṫ me. Idē Lu. xiiij. Qui non baiulat crucē suam ꝛ venit post me: non potest meus esse discipulus. ¶ Quarto debem⁹ seq̄ xp̄m p gl̃iosaꝫ excellentiā ꝛc̄. Si rex vadēs ad preliū pmitteret cal'q cuilibet sequēti se: quot irent? Xp̄s aūt pmittit sequētibus eū vitā eternā. Qui sequitur me nō ambulat in tenebris: sed habebit lumē vite. Joā. viij. Iō pseueremus Primo in vera credētia. Secūdo in plena obedictia. Tertio in digna pnia. Et tūc veniet nobis xp̄s. De q̄ scri pṫū est Eccli. xxiiij. Gl̃ia mag est seq̄ dñm.

Dñica. iij. post octa. Epipha. de septē bellis hoīs. Ser. xvij.

Noli vinci a malo: ſꝫ vince in bono malū. Ro. xij. Sermo erit de victoria quā debem⁹ habere de peccatꝭ mortalib⁹: vt possim⁹ habere gloriā paradisi. Pro declaratiōe sciēdum ꝙ regula ꝛ doctrina vniuersalis in theologia est ꝙ nullus intrauit nec intrabit gloriā paradisi/ nisi p victoriā. Ista doctrina declaraṫ primo in angelis. Michael ꝛ ceteri pugnauerūt cū Lucifero ꝛ sequacib⁹ ei⁹ ꝛc̄. De quo bello dicit Apoc̄. xij. Factū est pliū ꝛc̄. Scd̄o pꝫ in terra de hoib⁹. Et nunq̄ ptiarcha aliq̄s nec ꝓpheta: nec ali⁹ sine victoria in bello cōtra tentatōes ꝛ inclinatiōes carnis/ tentatiōes mūdi/ ꝛ tētatiōes diaboli: deniq̄ ne forte possent hoies ꝯqri vl' negligent bellari: neq̄ xp̄s intrauit ad gloriā resurrectionis corporis sui, sine victoria. Uñ dicit Lu. vlti. Nōne sic oportuit xp̄m pati ꝛ ita intrare in gloriā suā? Secus de gl̃ia anie quā ab instanti cōceptionis habuit. Iō apl̃s. Non coronabit nisi q̄ legitime certauerit. ij. Timo. ij. Si instantiā faceret aliq̄s de puer̄ baptizatis. Rñdeo ꝙ victoria xp̄i applicaṫ eis. Sic victoria regis q̄ vicit ciuitatē vel villā applicaṫ infirmis ꝛ debilibus q̄ post victoriā regis intrabunt ciuitatē si fuerūt de exercitu regis. Sic hic ꝛc̄. Nota ꝙ in hoc mūdo habem⁹ septē bella cōtra septē pctā mortalia: ꝯtra q̄ si habem⁹ victoriaꝫ coronabimur. Sicut xp̄s facit p̄conizari Preco est Joā. euange. vt infra videbiṫ. Primū preliū est ꝯ pctm̄ supbie: q̄ nimis regnat tā in dñis q̄ꝫ in plat̄ ꝛ militib⁹ ꝛc̄. Hec supbia pcedit ex cōsideratione excellentie ꝓprie respectu bonoꝝ spūaliū vl' temporaliū. Verbi grā. Aliq̄s supbit ex generis nobilitate ꝛc̄. Sed debet ꝯsiderare q̄a d̄ terra est ꝛ in terrā reuerteṫ. Gen̄. ij. Pul uis es ꝛc̄. Ali⁹ superbit de sciētia ꝛc̄. Sꝫ cōsidera ꝙ ea q̄ scimus sunt minima pars eoꝝ q̄ ignoramus. Und̄ Socrates. Hoc vnū scio q̄d nescio. S ue scientia destrueṫ j. Coꝛ. xiij. Declara si videṫ. Alius superbit ex dominio ꝛ potētia. Sꝫ ꝯsideret potentiā Octauiani ꝛ ceteroꝝ olim regū ꝛ potentū vbi sunt. Ali⁹ ex sctitate. Sed cōsideret ꝙ nihil boni habet ex se/ sed a deo. Nota ꝙ sufficiētes scim⁹ cogitare aliq̄d a nobis q̄si ex nobis: sed sufficientia nostra ex deo est. ij. Coꝛ. iij. Alius supbit ex diuitijs/ sed nō satiāt aiam: q: nō intrāt in eā. ꝛ iō nunq̄ ptit ꝯtentare hoies: imo faciūt hominē miserū: q: efficitur seruus earum.

Magna miseria est esse seruū hominis: sed peior esse seruum pecunie. Prouerb.xvij. Quid pdest stulto hře diuitias. Ido scriptura. Agite nunc diuites: plorate vlulātes in miserijs vřis q̄ aduenient vobis diuitie vře putrefacte sunt et vestimēta vřa a tineis comesta sūt ⁊c̄. Vsq₃. ignis Jac.v. Debet ḡ hō: q̄to plura habet: tanto magis humiliari. Sicut Pascasi⁹ tāto vadit hūilius q̄to fardellū est grauius ⁊c̄. Quia rōnem debes reddere deo de oib⁹. Ido dt scptura. Quāto maior es hūilia te in omībus: ⁊ corā deo inuenies grām: qm̄ potētia magna dei soli⁹ et ab humilib⁹ honorat. Ecci.iij. Sic obtinebitis pmissionē factā a christo Apoc.ij. Qui habet aurē audiat: q̄d spūs dicat ecclesijs. Vincēti.s. supbiā p verā humilitatē: dabo edere de ligno vite q̄d est in padiso dei mei. Nota cognitionē arboris ligni vite: cui⁹ fruct⁹ ꝯseruat creaturā a senectute ⁊ ab omī malo corpali: ⁊ significat christū cui⁹ fruct⁹ sunt btitudines ⁊ fruitiōes: q̄ ꝯseruāt angelos ⁊ sctōs in aīab⁹ ⁊ corpib⁹ post resurrectionē ab oībus miserijs ⁊c̄. ¶ Scd̄m preliū est ꝯtra pctm̄ auaritie: q̄ hodie totū mūdm̄ inficit. Vn̄ illō Hiere.vj. A minori vsq₃ ad maiorē oēs auaritie studēt. Victoria hui⁹ habet p misericordiam et liberalitatē. Modum vincendi ponit ps.lxv. dicēs. Nolite sperare in iniquita.⁊c̄. Nota tres cōditiones hoim. Quidā sunt diuites de male ablatis: ⁊ talib⁹ dt. Nolite sperare in iniq̄tate: q̄si dicat nolite spare q̄d ex his diuitijs domus vřa vel filioꝝ ꝓsperet imo destruit. Vn̄ dicit cōiter q̄d male ablatis nō gaudebit: terti⁹ heres. q: p quā viā veniunt p eandē exeunt. Nota exemplū de Gaietanis diuitib⁹. Quidā p̄o sunt paupes: q̄ nō hūt de male ablat₃ sed vellēt incipere facere vsuras/fraudes ⁊c̄. His dt ꝓpha David. Rapinas nolite cōcupiscere: q: Qui volūt diuites fieri incidūt in tētationē et in laque.dia.⁊ desi. multa in. ⁊ no. q̄ mer. ho.ad interitū ⁊ pditionē.j.Tim.vj. Quidā p̄o sūt diuites de bono iusto: his dicit. Diuitie si affluāt nolite cor apponere Nota Cor. licitū est apponere oculos custodiēdo: man⁹ cōputando: ⁊ distribuēdo in necessarijs ⁊ nō in vanitatib⁹: sed nō lic₃ cor apponere in diuitijs sperādo ⁊c̄. Non potestis deo fuire ⁊ māmone. Mat.vj. Talib⁹ hn̄tib⁹ victoriā pmittit salariū Apoc. xx. Qui habet aurē ⁊c̄. Qui vicerit nō ledet a morte scd̄a. Nota.iij. mortes illatas hūano generi ex pctō Ade: vt in.ij. plogo sup Mat. Quaꝝ due sunt corpis et due anie. Prima mors anie est qn̄ p pctm̄ perdit grām dei: q̄ dat vitā anie: ido dicit peccatū mortale. Scd̄a mors anie est/qn̄ psona morit in pctō mortali ⁊ dānat in inferno. Ab hac.ij. morte liberat q̄ vicit peccatū auaritie p misericordiam ⁊ liberalitatem Auctoritas Tob.iiij. Elemosyna ab oī pctō ⁊ a morte liberat: ⁊ nō patiet aniam ire in tenebras Boeti⁹. Diuitie magis effundēdo q̄ retinēdo meli⁹ nitent. Si qui dē auaritia sp odiosos: claros largitas facit. Claros.s.i hac vita: q: liberales ⁊ misericordes diligunt ⁊ exaltant etiā in futura vita. Mortes etia₃ corpis sunt due. Pria est qn̄ ania recedit a corpe: ⁊ ab ista null⁹ euadit: q: statutū est hoib⁹ semel mori Heb.vj. Scd̄a mors corpis erit post iudiciū/qn̄ siet cū ania damnabit ⁊ ab ista liberabit q̄ vicerit auaritiā p misericordia₃ ⁊ liberalitatē. ¶ Tertiū preliū est ꝯtra pctm̄ luxurie/de q. Non est q̄ se abscondat a calore ei⁹: ⁊ istud vincit p munditiā ⁊ castitatē. Non lic₃ gustare de h̄ viro etiā cogitando: q: venenū est pessimū. Nullum em̄ venenū occidit solo cogitatu vel visu: nisi venenū illud luxurie. Solo visu fuit occisus David in Betsabee.ij. Reg.xj. Qui viderit mulierē ad cōcupiscendū eam ⁊c̄. Mat.v. Talis vincēs habebit repromissionē. De q̄ Apoc.ij. Qui habet aurē ⁊c̄. Vincēti dabo māna absconditū et dabo illi calculū candidū: ⁊ in calculo nomē nouum scriptum/q̄d nemo scit nisi q̄ accipit. Nota Manna quod dabat in cibū filijs israel.xl. annis in deserto in quo viuebāt. Exo.xvj. Dicit ḡ vincenti/q̄si dicat illi q̄ nō vult habere delectationē bestialem: dabo delectationē spūalem ⁊ celestialē quā deus dat castis: et nemo scit nisi q̄ accipit gustando ⁊c̄. ps.xxx. Quā magna multitudo dulcedīs tue quā abscō. timētib⁹ te ⁊c̄ ¶ Quartū bellū est ꝯtra peccatū inuidie q̄ viget in toto mūdo: sed maxie inter prelatos ⁊ dn̄os. Vn̄ Ecci.iiij. Contemplatus sum oēs labores hoim: et industrias:

sen data est: grã et veritas per Jesum christū facta est. Joã. j. Tertius stat⁹ legis grē a chro vsq ad finē mūdi. Quart⁹ stat⁹ glie q succedet grē. Sicut gratia successit legi scripte: qz sic dicit Dionysi⁹ in. iiij. ca. Ecclesi. hierarchie. Sic se habet hierarchia leg ad nostrā hierarchiā. Ita se hz nostra ad celestē. Uide Tho. in. iiij. sen. dis. j. q. j. ar. iiij. in. iij. rōne. Ex q euāgelio habem⁹ cām amandi: vigilādi: sperandi: et timēdi. Amādi qdē deū pter infinitā bonitatē. Uigilādi sup nobis: pter hostis pessimā iniquitatē. Sperandi pter diuinā lōganimitatē. Itē timendi pter ipius iustissimā seueritatē. &c. Dicit q simile factū est regnum celoz &c. Dic historiā euangelicā. Que recitata. Nota qttuor principalit in hoc euangelio notanda.

Prio notat diuia bonitas / in creando.

Scdo notat diabolica nequitia: in depraecando.

Tertio notat diuina patientia in expectando.

Quarto dina iustitia in remunerādo

¶ Primo q notat diuina bonitas &c. Et hoc est qd dicit in euāgelio. Simile factū est regnū celoz homini q seminauit bonū semen in agro suo hō iste est deus: q dicit homo vel ab hūanitate. i. benignitate vel qz humanat⁹ est in vtero vginali: q seminauit bonū semen in agro suo. Ubi nota q qdruplex est ager dei: in quoz qlibz diuina bonitas seminauit p creationē bonū semē. Primus ager est suprem⁹. i. natura angelica Geñ. j. In principio crea. de⁹ ce. et terrā. Glo. Augu. i. Naturā angelicā q est bonū semē tuū rōne creationis: qz de⁹ bon⁹ nil facere pōt nisi bonū: qz arbor bōna &c. Mat. vij. Tuz etiā rōne rei create: qz angelica natura nō solū est bona bonitate naturali: sed etiā sup naturali: qz angeli fuerūt creati in grā gratū faciente: vt ponit Tho. pte. j. q. lxij. ar. iij. Tū etiā rōne finis ad quē creati sunt. s. ad gliaz vite eterne: ad quā grām ordinant: sicut ad finē Scdo ager est mūdus: sic padisus terrestris: et in h agro seminauit bonū semē: qz posuit ibi Adā et ibi est pducta natura hūana q est bonū semē: qz est facta ad imaginem dei Geñ j. Faciam⁹ hoiem &c. Jmago dei psistit in aña qtruz ad ptietates naturales: scz qtum ad memoriā intelligentiam et voluntatē. Silitudo aūt in gratuitis: et īsilitudo est quedā pfectio imaginis: qz grā pficit naturā fm Nicolaū de lyra vbi sup. Fuit eñ prim⁹ hō creat⁹ in grā sicut et angelus: vt ponit Tho. pte. j. q. xcv. ar. j. Et hoc fuit bonū semen: qz oñis creatura dei bona est: et qz ad imaginē et silitudinē dei factus est hō &c. Terti⁹ ager est infimus. s. mund⁹ iste. i. eccłia militans. in q agro seminauit deus bonū semē: et istd semen est doctrina euāgelica: q psistit in qttuoz. Primo in credendis. Scdo in agendis. Tertio in vitādis. Quarto in sperandis. Uel dic in q agro de⁹ seminauit bonū semē. i. pacē et fraternā charitatē Joā. xiiij. Pacē relinq vobis pa. me. do vobis &c. Itē Mat. xxij. Diliges ximū tuū sicut te ipm: et hoc est bonū semē: qz facit homines bonos. Quartus ager est intimus siue interior. i. aña hois: in q de⁹ seminauit virtutes et dona in baptismo: et bona pposita: que sunt bonū semē. Oñia q pdicta semina sunt bona seminata a deo in agris suis. Unde Geñ. j. De vna quaq re creata dicit. Uidit deus q esset bonum et postea de oñib similit dicit. Uidit deus cuncta q fecerat et erant valde bona. et sic patz primū. ¶ Scdo notat diabolica nequitia &c. Ibi. Cuz aūt dormirēt hoies venit inimic⁹ eius et superseminauit zizaniā. In qlibet eñ pdictoz qttuor agroz diabolus superseminauit zizania. i. malū semē. Nā in agro supremo. i. in celo diabol⁹ superseminauit supbiaz: p quā corrupit seipm: dicēs illd Esa. xiiij. In celū cōscendā: sup astra celi exaltabo soliū meū: in mōte dei in latere aq. astē. in al. nu. silis ero altissimo. Corrupit etiā mltos alios angelos a postatas q dicunt dormire: qz nō fuerunt vigilātes ad cognoscendā et respuendā supbiā luciferi. Apo. xij. Cauda draconis trahebat tertiā partem stellaz celi. Nota stellaz: id est angeloz. Nota tertiā partē. vna pars fuit illoz angeloz qui deo assistunt: alia illorum qui deo ministrant. Tertia illoz qui deo noluerunt assistere nec mistrare: hi sunt demones. In secūdo agro. i. in paradiso terrestri in quo fuerat bonū semē seminatū a deo. diabo l⁹ etiam superseminauit zizania. i. inobedientiam et

hoc/cū dormirēt ipsi Adā ⁊ Eua pceptū dñi negligendo. Propterea dicit Sap. ij. Inuidia diaboli mors introiuit in orbē terrarū. In tertio agro .i. in mūdo .i. in ecclesia militante diabol⁹ supseminauit zizania .i. hereses scismata ⁊ psecutiones magnas quas eccl'ia patit ⁊ multo maiores passura est tpe Antechristi. Nihilomin⁹ semp eccl'ia remanebit nec vnq̄ deficiet: qꝛ nauicl'a petri fluctib⁹ magnis ꝯquassari poterit perire nō poterit ꝓbat ꝑ Apoc. xij. Ubi dicit ꝙ postq̄ vidit ꝙ draco ꝓiectus esset in terrā psecutus est mulierē .i. ecclesiā/q̄ tandē saluata est ⁊c. Dic vt expedit. In quarto agro .i. in aīa supseminauit zizania .i. carnalia desideria et alia vitia. Unde nota ꝙ diabolus adinuenit mala semina ꝯtra oēm virtutē. Naz cōtra semen humilitatꝫ supseminauit zizania superbie. Contra semen misc'die supseminauit zizania auaritie. Cōtra semen castitatis luxuriā. Contra semen charitatꝫ inuidiā. Contra semen abstinētie gulam. Cōtra semen pacis iracundiā lites ⁊ discordias. Prouer. vj. Omni tpe iurgia seminat/⁊ sic de ceteris. Seminat autē cū suggerit praua desideria ⁊ imittit malas cogitatiōes. Hoc semen p delectationē mittit radices: p ꝯsensum vero incipit germinare/⁊ p opatione iam fructificat fructū culpe mortalis ⁊ pene etnalis. Sic igitur prudēs aīa vigilet ne talia semina diabolus spargat in ipa: ꝙ si aliquādo sparsa fuerūt/statim extra agrū sue mentꝫ illa ꝓijciat. Unā Jac. iiij. Resistite diabolo ⁊ fugiet a vobis. Itē Ouidi⁹ de remedio amoris. lib. j. Principijs obsta/sero medicina parat. Cum mala p lōgas cōualuere moras. Ecce ḡ quō diabol⁹ supseminauit zizania. Propterea dicit de eo. Prouer. vj. Hō apostata: vir inutilis gradit ore puerso: terit pede: annuit oculis/⁊ in oīni tpe iurgia seminat. Nota Hō diabolus dicit hō: qꝛ hoiem vicit. Sicut ab aphrica deuicta dr Scipio aphrican⁹ ⁊c. Apostata: qꝛ a deo apostatauit ⁊ est inutilis/imo valde nociu⁹ ⁊ gradit ore puerso: qꝛ mendax est ⁊ pat ei⁹ ⁊ sic ptꝫ secundū. ¶ Tertio notat diuia patientia in expectādo. Unō dr in euāgelio. Cū aūt creuisset herba ⁊ fructū fecisset tunc apparuerūt zizania. Nota ꝙ cū semen chri .i. virt⁹ crescit ⁊ fructū facit/tūc dicunt zizania apparere. Nō eīn apparet differētia zizanie ⁊ tritici. zizania ē herba ꝓm Hiero. que habꝫ q̄si similitudinē tritici: qꝛ quantū ad exteriorē apparentiā nō est differētia int semen chri/⁊ semē diaboli: sed in fructu dephendit diuersitas: qꝛ vt dicit Matt. vij. A fructib⁹ eoꝝ cognoscetꝫ eos. Patiētia aūt diuia notat dupliciī. Unomō in pma responsiōe patrisfamilias/dū interrogat⁹ a seruis. Dñe nōne bonū semē seminasti in agro tuo. vñ ḡ habꝫ zizania: Rñdit. Inimic⁹ hō ꝑ fecit nō exarsit ad iram/nō turbat⁹ est: sed cum patiētia rñdit dicēs. Inimic⁹ hō ⁊c. Diabolus dicit hō qꝛ vicit hoiem: vt dictū est sup̄ ꝓxima pte in fine. et dicit inimic⁹: q̄a semp aduersat volūtati diuine. Mat. xij. Qui nō est mecū ꝯ me est. ⁊ q̄ nō colligit mecū dispgit. Est aūt notandū: ꝙ iste patfamilias .i. de⁹ pat/ habꝫ duplex gen⁹ seruoꝝ. Sicut dr Raban⁹ q̄s ad agri sui ministeriū deputauit. Quosdā eīn hꝫ seruos quib⁹ tpe messiū .i. in die iudicij cōmittet officiū metēdi: ⁊ isti sūt angeli. Mat. xiij. Sic erit in ꝯsūmatione secli. Exibunt angeli ⁊c. Uide .j. iiij. pte. Quosdā alios hꝫ suos q̄b⁹ cōmisit tpe isto medio officiū custodiēdi: et isti sunt plati. Isti ḡ serui q̄b⁹ agri custodia est cōmissa pcipientes zizania cū tritico .i. hereticos cū catholicis et malos cū bonis in agro dñi .i. in eccl'ia parit crescere cū dolore ⁊ admiratione referūt dño dicētes. Dñe nōne bonū semē seminasti ⁊c. Nōne hoiem creasti in mūdo bonū ⁊ purū. Et nō interrogāt dubitatiue sed admiratiue. Unā ḡ habꝫ zizania: vñ tot hereses: vnde tanta ambitio: vñ tanta discordia: vnde tot scismata: ⁊ psecutiōes contra ecclesiam: vñ tot guerre inter principes: vnō tot diuisiones in ciuitatibus: vnde tanta superbia ⁊ inuidia inter oēs: Et ait illis. Inimicus homo superseminauit zizania: quia supbia et inuidia diaboli fuit ⁊ est initium omnis mali. Unde Joan. papa: et habetur in decretis. xvj. q. ij. ca. Uilis. Habet enim .s. diabolus mille tentandi ac nocendi modos nec ignoramus astutiam eius conatur nanq̄ a pncipio ruine sue vnitatem ecclesie rescindere: charitatem vulnerare: sanctorum opē

rũ dulcedinẽ inuidie felle inficere: ⁊ omnibus modis humanũ genus euertere et pturbare Dolet em̃ satis ⁊ erubescit charitatez quaz in celo; nequit habere homies cõstantes ex lutea materia in terra tenere Scdo appet magna patiẽtia dei in scda rñsione. Dum em̃ dicerent serui eius. vis im⁹ ⁊ colligem⁹ ea? Ait nõ. Ne forte colligentes zizania eradicetis cuz eis simul et triticuz. Circa quã rñsionez duo q̃runtur ¶ Primo quare deus tolerat malos in. h̄ mũdo. ¶ Secũdo quare cõtra inhibitionez istam faciunt principes ⁊ potestates: qui hereticos conburũt ⁊ fures/latrones et homicidas decapitãt vel suspẽdũt? ¶ Ad primum ergo dicenduz: ꝙ duplici de causa deus tolerat malos i hoc mũdo. Prima est ꝓpter malorum correptionem. Scda v̱o ꝓpter bonorum excitationez siue exercitationẽ seu ꝑfectiõez. ¶ Pria cã est: vt mali corrigantur. Cõtingit em̃ plerũq꜄ ꝙ qui sũt mali vno tempore: cõuertãtur ad pniam ⁊ efficiãtur boni: ⁊ sic de zizania efficitur triticum. Talis fuit Dauid: Magdalẽa: Paul⁹: Matthe⁹: Petr⁹ ⁊ hmõi Esa. xxx. Proptea expectat vos dñs vt misereatur vri. Item Ro. xij. Ignoras qm̃ benignitas dei ad penitentiã te expectat. Hãc bẽignitatẽ nõ exhibuit angelis peccantib⁹: q2 nõ expectauit eos ad pniaz per vnũ momẽtũ tpis. s3 hoies sic. Et h̄ est qd̄ dr̄ i euãgelio. Nõ/ne forte colligẽtes zizania eradicetis simul ⁊ triticuz. Nã q̄ hodie sũt mali cras poterũt eẽ boni. Ezech. xviij. Si ipius egerit penitẽtiã ab oib⁹ pctis suis q̄ opatus est: vitã viuet et nõ morieť. Nũq̄d volũtatis mee est mors impij dr̄ dñs. ⁊ nõ vt ꝯuertať a vijs suis ⁊ viuat? Scda rõ: est ad h̄ vt ꝑ malos boni exerceanť. Sic em̃ per flagelluz excutitur palea a grano ⁊ remanet granũ purũ: sic ꝑ viros malos flagellati mundanť a paleis desiderioꝝ terrenoꝝ ⁊ imꝑfectionũ suaꝝ: vł sepe ꝑ malos exuunť boni a palea carnis ꝑ mortẽ eis illatam: vt sic mũdi cõgregẽť in horreo vite etne. Sic fuerũt martyres tpe Dioclitiani ⁊ Maximiãi: ⁊ alioꝝ tyrannoꝝ Agatha a q̄ntiano: Lucia a pascasio: Catheria a Marẽtio ⁊c̄. Sic herodes n̄ potuisset tm̄ ꝓdesse Innocẽtib⁹: q̄ꝫtũ intendẽs obesse: ꝓfuit occidẽdo. Sic et

optuit chr̄m pati ⁊ ita itrare in glĩaz suã: sicut dr̄ Luc. vlti. Sic etiã hereses mltas ꝑmisit de⁹, vt doctoꝝ catholicoꝝ acuerenť ingenia: ⁊ eoꝝ sciẽtia effulgeret. vñ Aug. in decretis. xxiiij. q. iij. c. vltimo. Idõ diuina ꝓuidẽtia mltos diuersi erroris hereticos eẽ permittit vt cũ interrogãt nos: ea q̄ nescim⁹: sic discutiamus pigritiã ⁊ diuinas scpturas capiam⁹. Propterea Apls ait. Vt ꝓbati manifesti fiant: hi em̃ deo ꝓbati sũt q̄ bene pñt: docẽt. Hec ille. Ad idem Aug. xvj. de ciui. dei. c. ij. Oportet hereses eẽ vt ꝓbati manifesti fiant in nob. Vñ scriptũ est. Filius erudit⁹ sapiẽs erit: imprudẽte aũt ministro vtere. multa q̄ppe ad fidẽ catholicã ꝑtinẽtia dũ hereticoꝝ callida inquietudie exagitanť: vt ad versus eos defendi possũt: ⁊ cõsiderantur diligentius: ⁊ intelliguntť clarius: ⁊ instãti⁹ predicãtur ⁊ ab aduersario mota questio discẽdi existit occasio ⁊c̄. Itẽ Aug. xviij c. v. Loquens de hereticis sic ait. Sic q̄ppe feris illis catholicꝫ mẽbris chr̄i malo suo prosunt: dũ deus vtiť ⁊ malis bene: ⁊ diligentib⁹ deũ oĩa coopantur i bonũ: inimici em̃ oẽs ecclie quolibet errore tenẽtur: vt malitia deprauentur. Si accipiũt potestatẽ corporalẽ affligendi exercent ei⁹ sapientiã: vt etiã inimici diliganť: exercent ei⁹ beniuolentiã: vt etiã beneficẽtiã: siue suadibili doctria cũ eis agatur: siue terribili disciplia Hec ille. Similiť etiã si tollerentur de ecclia tentationes diabolice: eradicarẽtur v̱tutes. Unde Apls passus ẽ carnis stimulũ ne eradicarenť eius v̱tutes. ij. Cor. xij. Virt⁹ i infirmitate ꝑficiť. Unde ps. lxvij. Increpa feras arũdinis: cõgregatio tauroꝝ in vaccis populoꝝ vt excludãt eos q̄ probati sũt argento. Sed postea q̄d facit de⁹ ⁊c̄. Nota similitudinẽ de patre familias quãdo accipit v̱gaz ad verberãdũ filios familias: postq̄ aũt verberauit proijcit virgã illaz ad ignem ⁊c̄. Sic diuĩa sapiẽtia postq̄ vsa ẽ malis hominib⁹ tanq̄ virga ad flagellandũ bonos proijcit illos malos ad ignẽ eternũ ⁊c̄. q2 iam expletũ est officiũ eoꝝ. Ad secundam questionẽ est dicẽdum ꝙ principes ⁊ iudices faciẽtes occidi malefactores nõ faciũt cõtra inhibitionẽ istam dũmodo seruent suãda q̄ꝫtũ ad modum ⁊ intentionẽ ⁊ ord

dinem. Un̄ Nota regulam generalē affirmatiuā q̄ iudices et prītes possunt licite exercere vindictā/aduersus hoies malos qn imo ad hoc tenenť. Non em̄ iudex sine causa gladiū portat: sed dei minister ē vindex in irā: ei q̄ male agit. Ro. xiij. Hec aūt regula patiť sex exceptiōes. Prima est qn̄ delinquētes nō sunt nostri iuris: vt ponit Gratia. in decretis. xxiij. q. iiij. His ita respondeť. Un̄ Apl's. j. Cor. Quid em̄ mihi attinet de his q̄ foris sunt iudicare. De his em̄ dn̄s iudicabit. Ad idē facit qd̄ notať in. c. At si clerici de iudic. Et in. c. Si iudex laicus de sen. excō. lib. vj. Non em̄ debet ponere q̄s falcem in messem alienā ď sepul. c. j. Hic potes q̄rere quid si iudex sit excōicatus. Item ex hoc nota q̄ iudex laicus nō pōt iudicare de clerico. Uide i summa. Iudex. j. §. vl. Et vide. xxiij. q. v. Principes ¶ Scd̄a exceptio est qn̄ nō est certū de aliquo qd̄ sit zizania: q̄uis q̄busdam signis appareat: vt ďr glo. Occultorū em̄ solus deus est cognitor z vindex vt ďr tex. in. c. Erubescant. xxxij. di. z in. c. fi. de simo. z in. c. sicut tuis er. c. tria nos. eo. ti. Quādo ḡ occultū est delictū: vľ dubiū est quis nā deliquerit: nō deb; fieri eradicatio: ne siť cum zizania eradiceť z triticū z sic pōt intelligi inhibitio ista de qua in euangelio: z ɔcordant legiste dicentes: q̄ facili⁹ est impunitū relinqui facin⁹ nocētis/q̄ȝ innocētē cōdemnare. ff. de penis. l. abeuntē. Pone exemplū. Si aliq̄s fuerit occisus in seditione p̄pli: delictū quidē certū est z manifestū: sed nesciť p̄sona q̄ cōmisit delictū: tūc debet poti⁹ relinqui facin⁹ impunitū q̄ȝ innocentē punire. Pōt tn̄ p̄latus inq̄rere. Uide tn̄ ad hoc qd̄ legiť et notať. xxiij. q. viij. ca. vlti. z. ff. ad. l. acq̄l. l. ita vulnerat⁹. in fi. Propť h̄ rep̄hensibilis fuit valde Theodosi⁹: q̄ cū apd̄ Thessalonicā seditio esset exorta: z quidā vir ex militarib̄ impetu fuisset p̄pli furentis extinctus: repentini nunciȷ atrocitate succensus ad ludos circenses inuitari populū fecit: eiq̄ȝ ex inprouiso circūfundi milites atq̄ȝ obtruncari passim: put q̄sq̄ȝ occurrisset gladio iussit: z vindictā dare nō criminis sed furori: vt diciť in historia ecclīastica Et habeť in decret; in. c. cū apud Thessalonicā. xj. q. iij. Ipse tn̄ Theodosi⁹ ad penitentiā cōuersus: non erubuit penitentiā publicā agere zc̄. Nota quō nō fuit receptus in ecclīa ab Ambrosio donec publicam penitentiā ageret zc̄. Et ip̄e post modū leges sanxit: vt sententie principū sup aiaduersione p̄late: in dies. xxx. ab executorib̄ differenť quo locus misc̄die vel si retulisset penitētie nō periret: vt diciť in prealligato. c. Cum apd̄ thessalonicā. xj. q. iij. ¶ Tertia exceptio ē quādo eradicatio zizanie esset p̄iculosa: vt q̄ nō posset eradicari zizania sine p̄iculo tritici. Ideo dicit. Ne forte colligentes zizania: eradicet; siť z triticū. Uerbi gr̄a. Si malus hō sit ita potens q̄ si velis ip̄m punire seq̄reť opp̄ssio innocentū vel scisma tūc dissimulari d; punitio. Un̄ Aug. ɔtra epl'am Parmeniani z habeť in decret; xxiij. q. iiij. Cū q̄sq̄ȝ fratrū z christianoꝝ intus in ecclīe societate ɔstitutoꝝ in aliquo tali pctō fuit dep̄hensus: vt anathemate dignus habeat: fiat hoc vbi p̄iculū scismatis nullū est. Et infra. Quādo vero cuiusq̄ȝ crimē est notū z oibus execrabile apparet vt vel nullos prorsus vľ nō tales habeat defensores p̄ quos possit scisma ɔtingere: tūc nō dormiat seueritas disciplie. Hec ille. Ad idē facit qd̄ dicit idē Aug. z habeť in decret;. xxiij. q. vij. c. j. z. xxiiij. q. j. Quisquis. Nō nullos inq̄r toleram⁹ q̄s corrigere vel punire nō possum⁹: neq̄ȝ p̄pter palcam relinq̄mus arcam dn̄i: neq̄ȝ p̄pter pisces malos rumpim⁹ retia dn̄i: neq̄ȝ p̄pter eos in fine segregandos deserim⁹ gregē dn̄i. Et h̄ etiam casu pōt intelligi inhibitio in h̄ euāgelio facta dum dicit. Non, ne forte colli. zizania zc̄. ¶ Quarta exceptio est qn̄ eradicatio zizanie esset valde damnosa: puta m̄ltitudo est in delicto. Un̄ dicit Aug. ad Aureliū ep̄m: z habeť in decret;. xliiij. di. Comessationes. Seueritas exercenda est in pctā paucoꝝ. Et idē Aug. ad Bonifaciū. z habeť. j. di. Ut ɔstitueret. xxiij. q. iiij Ipsa pietas. In hmōi causis vbi p̄ g̃ues dissentionū scissuras nō hui⁹ aut illi⁹ hominis p̄iculū: sed plurimoꝝ strages iacet: detrahendū est aliquid seueritati: vt maiorib̄ sanādis malis charitas sincera subueniat. Hec ille. Ad idē facit tex. j. q. vlť. ca. Quotiēs. vbi ďr text⁹. Innocētij. Quotiens a p̄plis aut a turba peccať. q̄ in oēs

ꝓpter multitudinē vindicare nō pōt: multū solet trāsire ⁊c̄. Uide qd̄ scripsi: sup pr̄ noster. ¶ Quinta exceptio est. qñ eradicatio zizanie esset libidinosa: vt qñ ex libidine vindicte: vl' mot⁹ impatientie vellet tūc malos auferre. q: tūc patiētia est suanda. Jaco.v. Patientes estote frēs mei vsq ad aduētū dñi. Propterea legim⁹. Lu. ix. Qd cū trāsiret Jesus ꝑ q̄ndā ciuitatē Samaritanoꝝ ⁊ nō fuisset ibi receptus: nec inuenisset ibi ad mādūcandū. videtes h̄ Jacob⁹ ⁊ Joā. dixerūt. Uis dicam⁹ vt descēdat ignis d̄ celo ⁊c̄. Dic historiā. Et dr̄ magr̄ in historijs: ꝙ illud qd̄ laudat̄ in Helia. iiij. Reg. j. de duobus q̄nquagenarijs: i his discipulis reꝑhendit̄: ꝙ illi ex charitate: isti ꝟo ex ira h̄ appetebāt ⁊ hoc etiā ꝓbat̄ ꝑ textū Amb. in. c. Qd chr̄s. xxiij. q. iiij. vbi sic dicit Amb. Qd chr̄s discipl'os suos icrepauit: q: ignē descēdere sup eos gestiebant q̄ ipm nō receperāt: oñdit̄ nob nō sp̄ in eos q̄ peccant vindicandū: q: non nūq̄ ampli⁹ ꝓdest clemētia tibi ad patiētiā ꝙ lapso ad correctionē: supple psit vindicta glo. Deniq̄ samaritani ciui⁹ credidertūt: a qb⁹ hoc loco ignis arcet̄: nec discipli peccārūt q̄ legē sequūt̄. Sciebāt em̄ ⁊ Phinee esse reputatū ad iustitiā: ꝙ sacrilegos interemerat: ⁊ ad p̄ces helye ignē descēdisse de celo. Hec ille. Sed intelliget̄ h̄ qd̄ dicit̄. nec discipli peccabāt respectu rei quā volebāt sed bene peccabāt in mō volendi: q: nō amore correctōnis: sed odio desiderabāt vindictā. vt dr̄ Aug. in li. de s̄mone dñi in mōte: ⁊ habet̄ in decret̄. xxiij. q. iiij. Ea vidicta. Et h̄ sentit glo. hui⁹. c. ⁊ Gratian⁹ etiā in dicto. c. Qd chr̄s. §. potest ⁊c̄

¶ Sexta exceptio est qñ eradicatio zizanie esset p̄cipitata: puta qñ iudex ad ꝯdēnationē delinq̄ntis nō seruat̄ suandis. s. sine ꝓcessu ⁊ ordine iudiciario p̄cipitaret sniam. Debet ḡ iudex discrete deliberare: ⁊ ordinē iudiciariū obseruare. s. citationez faciēdo ⁊c̄. Jō dñs anteq̄ ꝯdēnaret sodomitas ait. Descendā ⁊ videbo vtr̄ clamorē ope ꝯpleuerint Gen. xviij. Uide de h̄. ij. q. j. Deus omps. Et. c. de manifesta. de coha. cleri. ⁊ muli. c. vestra. Sic faciebat. Job. xi. Cām quā nesciebā diligētissime inuestigabā. Job. xxix. Sic iudex anteq̄ ex. dicet oz onere. ⁊c̄. De sen. ex. Sacro.

¶ Septima exceptio pōt addi: in casu in q̄ princeps pōt remittere iniurias ⁊ dāna illata ꝓpter bonum cōmune pacis fiende. Octaua qñ consuetudo vniuersal' excusat vt in. ca. Sane. de temp̄ o. ordi. Et notat glo. ibi. Et etiā in. c. Deniq̄. iiij. di. Et sic p3 hec materia. Pōt etiā intelligi inhibitio euangelij de eradicatōe zizanie vniuersali ⁊ oimoda. que fienda est t̄pe messis. i. in fine seculi. Jdo dicit̄. Sinite vtraq̄ crescere vsq ad messem ⁊c̄. ¶ Quarto ⁊ vltimo notat̄ diuina iustitia in remunerādo et hoc est qd̄ dicit̄. Sinite vtraq̄ crescere vsq ad messem: ⁊ in tempe messis dicam messorib⁹. Colligite primum zizaniā ⁊c̄. Esa. xxiiij. Congregabunt̄ cōgregatione vni⁹ fascis in lacū: ⁊ claudent̄ ibi in carcere ⁊c̄. Generalis ista messis est remuneratio extremi iudicij. Messores aūt erūt angeli: quib⁹ dicet christus. Mat. xiij. Colligite primū zizania ⁊c̄.

Dñica in septuagesima. De euangelio. Sermo. xix.

Uoca operarios ⁊ redde illis mercedē suā incipiens a nouissimis vsq ad p̄mos Matt. xx. Jsta dñica dicit̄ in. lxx. Ratio q: antiq̄ patres incipiebant hodie ieiunare: ⁊ vocabāt istā dñicam de septuagesima: q: pnia fit ꝯtra septē pctā mortalia: in qb⁹ oia alia pctā reducunt̄: iminuti ꝟo in deuotione nō incipiūt pniam vsq ad q̄dragesimā. Sic officiū: ⁊ nomē hui⁹ dñice adhuc remāet. De dñica ḡ ista erit s̄mo. Tenebo modū ꝯsuetū: q: iup mē saz euāgelij dabo vob de trib⁹ ecē3: i qs diuidit̄ totū euāgelium.

Prima diuina vocatio.
Scḋa est digna retributio.
Tertia est humana correctio.

¶ De p̄ma dr̄ thema. Uoca. ⁊c̄. Et ē ꝟbū p̄ris ad filiū. ¶ Prima ḡ est diuia vocatio: qñ de⁹ vocat aliquē ꝑ grāz ad vineā. i. ad bonā vitā: ⁊ ista vocatio fit diuersimode: vt dr̄ p̄ncipiū euāgelij: q: q̄sdā vocat hora p̄me ⁊c̄. Quiq̄ hore ponūt̄ i euāgelio ad denotandu3. v. hominis etates. Prima est hora prime: et nota primā etatem: que dicitur pueritia vsq ad. xiiij. an

nū: qa sicut illa hora incipit claritas diei fugans tenebras noctis: sic in hac etate in- cipit claritas discretiōis & timoris dei &c. Tales quādoqꝫ vocant a deo p gratiā: sic legit de Mauro & Placido & Musa pu- ella: de q Greg. in dialogo lib. ij. & iiij. c. xv- viij. Et ad hoc multū possunt iuuare pa- rentes: q debēt tales instruere in hac eta- te: q sunt sicut arbores flexibiles: vel sicut cera mollis. Debent ḡ parētes instruere tales ad adorandū: & audiendū sermones: ad cōfitendum etiam a quinqꝫ annis: quia Greg. recitat in. iiij. Dialogoꝝ. c. xix. Pu er qnqꝫ annoꝝ fuit dānatus. & decretalis extra de delic. pueroꝝ. c. j. dicit q talis e- tas plena est delictis pter fornicationem Itē quādo sunt decē vel duodecim anno rū q cōmunicent &c. Sed multi non cu- rant de bono nutrimēto pueroꝝ: sed soluꝫ q sint pasti &c. Dic vt expedit. Ideo apl's Patres nolite ad iracundiā supple dei p- uocare filios vestros: sed educate illos in disciplina & correptiōe dñi. Ephe. vj. No ta in fine isti⁹ pme partis: q puer ante pu bertatē. i. xiiij. anos in mare / & xij. in femi na: nō potest assumere habituꝫ pbationis in aliqua religione inuito patre: sed habꝫ annū & diē ad reuocandū. xx. q. ij. c. j. Et c. Puella. Nota q etiā volēte patre in hac etate nō pōt pfiteri vt in. c. j. de reg. li. vj. De talibꝫ dicit. Iustus cor suuꝫ tradidit ad vigilandū diluculo: ad deū q fecit illū &c. ¶ Scḋa hora dicit hora tertia: & signi ficat secundā etatē hois que dicit adole- scentia. a. xiiij. anno vsqꝫ ad. xxv. In hac etate sunt maiora picula p insurgētes mo tus tentationū &c. De talibꝫ Trenoꝝ. iij. Bonū est viro cum portauerit iugum ab adolescentia sua: scꝫ obedientia deuotiōis In hac etate possunt intrare religionē: et non ante: vt in. c. j. de regularibus lib. vj. ¶ Tertia hora dicit hora. vj. In qua sol est i medio &c. Talis etas dicit Iuuent⁹ seu virilitas a. xxv. anno vsqꝫ ad. l. Postqꝫ primas etates expendit hō in vanitate. & postea cognoscens hō q honores mōi: di- uitie: & voluptates: nō sunt nisi vent⁹ &c. cōuersus ad deum dicit vocari hora sexta Et pōt dicere illud ps. lviij. Fortitudinē meā ad te custodiaꝫ &c. ¶ Quarta hora dicit nona: in qua incipit sol declinare. i. senectus in q fortitudo corpis et claritas intellect⁹ incipit deficere: tunc aliqui cō- uertunt ad deum: sed cū difficultate. Vñ dicit v'sus prouerbialis. Qui nō assuescit vtuti dum iuuenescit. A vitijs nescit disce dere quādo senescit. Et puerbiū est Ado- lescens iuxta viam suā & cum senuerit nō recedet ab ea. Illi tamē qui cōuertunt ad deū in senectute dicunt vocari hora nona ¶ Quinta hora. xj. q est inter vesperas & completoriū dicit decrepitas: sed est diffi- cultas magna pter cōsuetudinē: q est effe- cta altera natura. l. j. vbi glo. ff. ad macedo. & p philosophū in li. de memoria & remi- ni. Iere. xiij. Si mutare potest ethiops pellem suaꝫ: aut pardus varietates suas: sic & vos poteritis benefacere cū didiceri- tis malū. ideo caueatis a mala cōsuetudi- ne. Oēs vellēt vocari ista hora: sicut bo nus latro ad vinee culturā. Querit sctūs Tho. in. ij. ij. q. xcvij. ar. iij. Vtrū cōsuetu- do pīudicet legi: Respondet q sic cōtra le- gem humanalē sed non diuinalē: q tunc cōsuetudo nō minuit pctm: sed auget. Cō- cordant Canoniste. de simo. c. Non satis. Et q nota. viij. di. frustra. & in. c. fi. de cōsue tudine. Et quod dico de vna psona ne as- suescat peccatis: idem dico de cōitate: ne assuescat dissimulare pctā notoria: alias ira dei est cōtra eam: nō dico meretricibus publicis: q pter maius malū euitanduꝫ pmittunt ab ecclesia: sed de alijs: sicut de facturis notorijs: de blasphemijs: de ne gligentijs festiualibꝫ: de lenonibꝫ: de me- retricibꝫ particularibꝫ extra locū publicū .s. lupanar. Sed nota q potest dici q hec hora. xj. est vltimus terminus vite hois. p pinquus morti: in quo plerūqꝫ cōuertun tur aliqui licet pauci. Dic exemplū quod refert Greg. in homelia hodierna & etiam refert in. iiij. dialog. ca. xl. de Theodoro: q in morte videbat se deuorandū a dracone &c. Talis etiā fuit latro in cruce. Et nota conducti in tertia hora vsqꝫ ad vndecimā dicunt fuisse ociosi &c. Ociosi dicunt qui aut nihil operant: aut inutiliter operant. Sicut sunt q stant in mundo: qui in sero mortis nihil reportant &c. Sed nota q di cit multi sunt vocati pauci vero &c. Ideo christus. Contendite inqt intrare p angu stam portam: q multi dico vobis querēt

intrare et non poterūt Luc. xiij. Angusta porta est: penitentia etc. Ecce prima esca. ¶ Secūda esca est digna retributio. s. p glo riā de q dicit thema. Uoca operarios etc. Sunt vba dei pris ad filium: q inquantū de⁹ est dns cū patre: sed inquantū hō est pcurator dei etc. Nota singulos denarios denari⁹ significat gloriā. Nota q sunt in denario. Primo scriptura: scdo est ibi imago principis: tertio est figura sphaerica: scz rotunda. Scriptura significat vnā excellentiā. s. scientiam: qua implet qntūcunq fuerit hō rudis. Uidet em oīa in verbo. Pa similitudinē sicut si esset vnū speculū in q repsentarent oēs creature. vn̄ Greg. Quid est qd nō videant q videntē oīa vident. Et. j. Cor. xiij. Uidemus nunc p speculum in enigmate: tunc autē facie ad faciē nunc cognosco ex parte: tunc cognoscam sicut cognitus sum. Debet ḡ studere hō in studio bone vite. Nota ptra illos qui student in speculatiuis: et nolunt scire patriā dum sunt in vita. Talibus ptinget sicut illis q dum ambulant: tenent oclos eleuatos ad sydera et celū: et in itinere est puteus in quē cadunt: q nō videbāt illū. etc. Sic tales q vacant speculatiuis incidunt in puteum peccati mortalis. quē nō vident: q nihil sciunt de casib⁹ pscientie: et de his que ptinent ad pscientiā dirigendā: dum vacāt curiositatib⁹ speculatiuis. Scdo imago denarij significat fruitionē quā habent de deo: cui assimilant p glīaz: p quā habent omia bona. Boeti⁹. Beatitudo est status oim bonoꝝ aggregatione pfect⁹. Nota oim bonoꝝ. Sicut si ego haberē vnū lapidē preciosū et respiciēdo in eum haberē quicqd vellem. Sic ibi anie ptemplantes in chrm habent vnū lapidē preciosum. De q in epla. Petra autē erat chrs: quē intuendo habēt omē bonū. s. qn eris in gloria. Exo. xxxiij. Uel dic q imago significat dilectionē qua diligūt deū. Imago em est causa dilectionis et etiā similitudo. Nota tres imagines. Una que habet p naturā: de qua Gen. j. Faciamus hoiem ad imaginē nostrā etc. Scda per grām: hec perdit p peccatū mortale. Tertia p glīam: et hanc habent beati: q efficiunt siles deo p participationē glie: q consistit in visione dei: iuxta illd. Hec est aūt vita eterna: vt cogno. te solū deum verum et quē misisti Jesum chrm. Joā. xvij. De hac imagine loqt Apls. ij. Cor. iij. Nos vero oēs reuelata facie gloriā dni speculātes in eandē imaginē trāsformamur a claritate i claritatē: tāq a dni spū etc. Propt hāc silitudinē bti vocāt dij. ps. Dij estis etc. scz pticipatiue. Un̄. j. Joā. iij. Scim⁹ qm cū appuerit siles ei erim⁹: qm videbim⁹ eū sicuti est. Itē Ro. viij. Quos psciuit et pdestinauit pformes fieri imaginis filij sui. vt sit ipse pmogenit⁹ in mltis fratribus. Quarto dicit denari⁹: q dat in premiū obseruātie decē pceptoꝝ legis. Quinto dicit denari⁹: q glīa dicit dies pter claritatē et lumē: et est vna dies. ps. lxxxiij. Melior est vna dies in atrijs tuis etc. vt dicit denari⁹: q dat in premiū gratie: q est dies Joā. ix. Tertio figura circularis denarij significat perpetuitatē glorie: q sicut talis figura nō habet principiū neq finē: sic nec gloria vite eterne respectu obiecti. Et est duplex qstio. Prima est: q si omes beati habent qlibet vnū denariū: vt dicit in euangelio. ergo oēs sunt eqles in gloria. Rn̄. q glīa obiectiua non est nisi vna: sed possessores sunt mlti: scdm diuersitatē aūt possessoꝝ diuersificat gloria. Exemplū de sole qui nō est nisi vn⁹: sed ei⁹ calor nō eqliter sentit ab oib⁹: q plus cholericus q flegmatic⁹. Itē claritas solis eqliter tangit oia vasa: sed plus resplendet vas auri vl argenti q ligni. Idē de deo. Nā fm q ferciūs plus habuit de charitate: vel de grā hic: tanto plus hz de glīa ibi. Ideo apls. j. Cor. xv. Alia claritas solis: alia claritas lune: et alia claritas stellarū. Stella em a stella differt in claritate etc. Ita de sanctis in gloria. Joā. xiiij. In domo patris mei māsiones multe sunt: p quas vt Aug. dicit. Diuerse meritoꝝ dignitates intelligūtur in vita eterna. Dicerēt aliqs: et est secūda qstio. Nunqd illi q habēt paruā glīaz inuident illis q habēt maiorē. Dico q nō Silitudo de filijs magnis et paruis: quorū iunior nō inuidet de tunica maioris: q vis habeat plus de pāno: q nō competit sibi. Sic sctī induunt eodē panno glie obiectiue: sed vnus habet plus: alius vo minus: nec inuident nec vellent permutare. Quilibet em ptentat de hoc quod habet:

⁊ gaudet de gloria alteri⁹. Ideo Apl's. j. Cor. iij. Unusquisq̄ autē ꝓpriā mercedē accipiet ſm ſuū laborē. Et ſicut vnus nō inuidet alteri: ſic etiā nec vn⁹ deſiderat gloriā alteri⁹ maiorē alias nō eſſet btūs ſi deſideraret aliq̇d qđ nō haberet. Et ratō q̄re nō deſiderat eſt: vt dicit Tho. in. j. ij. q. v. ⁊. ij. ij. q. xxvj. art. iiij. Qr̄ q̇libet ibi diligit plus deū q̄ ſeipſū: ⁊ ideo mag' vellet illud q̄ eſt ꝯuenienti⁹ deo q̄ illud qđ melius eſſet ſibi ⁊c. Eſt ⁊ alia ratio q̄ q̇libet beat⁹ eſt pfectus ⁊ iuſtus/ ğ nō deſiderat iniuſtum. Eſſet autē iniuſtum q̄ glīa deſ maior q̄ requirat meritum ipſius ⁊c. Nec obſtat qđ dicit̄ hic de murmuratiōe. Reſpondet vt in tertia parte ſmonis ſequet̄ ¶ Tertia ratio/eſt ratiōe ſufficientie: q̇a q̇libet eſt btūs ⁊ ꝯtentus. Non autē eſſet btūs ſi aliquid deſideraret q̄ careret. Incipiens a nouiſſimis: h̄ intelligit̄ tripliciť ¶ Primo tēpore vocationis pticularis. Un gloſ. Prius latronē q̄ Petrū in paradiſum introduxit. Scđo modo a nouiſſimis ſ3 ſtatū ecc̄ie de vtroq̄ pp̄lo collecte Et ſic nouiſſimi dicunt̄ gentiles. Primi ꝯo iudei: vt hic dr̄. Tertio mō nouiſſimi ſm etatem hoim a nouiſſimis vſq̄ ad primos etate hoim. Un glo. pri⁹ aliq̄n remunerant̄ vocati in ſenectute q̄ in iuuētute: q2 prius de corpe exeunt. ¶ Tertia eſca eſt ſpūalis correptio p iuſtitiā. ſ. q̄ de⁹ corrigat defectus noſtros p iuſtitiā cu3 dicit. Et accipiētes murmurabāt. Non intelligatis q̄ in padiſo ſit inuidia ſed in h̄ mundo. q2 apl'us quī pmo venit in vinea3 dei: ſc3 ad ſeruitiū dei. Primo vocati fuerunt iudei: ⁊ nos chriſtiani vltimo: ⁊ inuidēt nobis in tm̄ q̄ credūt q̄ ſaluator non debuit ſaluare niſi iudeos. Ideo q̄n chr̄s predicabat alijs. ſ. Samaritanis indignati dicebant ſibi. Jo. viij. Nōne bene dicim⁹ nos: q2 Samaritan⁹ es ⁊ demoniū habes: Et hec inuidia Judeoꝝ adhuc durat: in tm̄ q̄ ſi poſſent occidere nos facerēt. Nota exemplū de q̄dā Judeo moriente: qui dixit amic' flentib9: q2 letus moriebat̄. quia de inimicis eoꝝ occiderat mille arte ſua medicine. Nota hic pticipationē chriſtianoꝝ cū Judeis. Hic popul⁹ incepit murmurare q2 diſplicet eis q̄ ſaluemur. S3 tūc obſtat. quia dicit̄ q̄ accepeꝛūt ſinguli ſingulos denarios. Sed Rñ. dicunt̄ accipientes. i. putantes ſe accepturos.

¶ Eadem dñica ſeptuageſime de Ocio. Sermo. xx.

Quid hic ſtatis tota die ocioſi: Math. xx. Verbū ꝓpoſitū3 dat mihi motiuū pdicandi de pctō ocioſitatis: vel aciđie: q2 iſtud iducit alia pctā ⁊c. Sciendū eſt q̄ pſona dicit̄ ocioſa: vel q2 nihil facit niſi vana vel q2 lic3 laboret tamen de ſero nullū lucrū apportat. Sic ſpūalit̄ quidam differunt ocioſi: q2 nihil faciūt: aut q2 viuunt in pctō mortali: qđ nihil eſt niſi ꝑuatio. Aug. Peccatū eſt priuatio vl' negatio ſpeciei: modi: ⁊ ordinis: ſpēi. ſ. nature quādo. ſ. opus de ſui natura eſt malū vt furtū homicidiū ⁊c. Quādoq̄ ꝑuatio modi: vt q̄n opus nō eſt malū/ſed nō adhibet̄ debitus mod⁹. Verbi grā. facere litterā ex importunitate petentis. Itē tali modo poſſet dici miſſa q̄ eſſ3 pctm̄ mortale: vt poſt prandiū: ⁊ ſic de alijs vt i loco inhoneſto: vel ſine aliq̄ veſte puta planeta/vel ſtola: vel camiſia ⁊c. Quādoq̄ eſt priuatio ordinis. i. finis ad quē debet ordinari opus vt ſi q̇s facit elemoſynā vidue: vel puelle intentione peccandi cū ea: nō eſt ibi ordo: q2 intentio ordinat̄ ad pctm̄. Idem ſi dicatur miſſa/vel predicet̄ intentione laudis humane. Patet ğ q̄ pctm̄ mortale nō eſt niſi priuatio formalit̄: vl' negatiue. Item Aug. ſup Joan. Oīa p ip̄m facta ſunt: ⁊ ſine ipſo factū eſt nihil Joā. j. dr̄. Peccatū nihil eſt: ideo hoies cū peccant faciunt nihil: ⁊ nihil fiunt: ⁊ ſic actiue ⁊ paſſiue. Non q̄dem quantū ad natura3 ſed q̄tum ad gratiā dei: ad cui⁹ gratie habende finē creatus eſt hō: quē finem cū nō habet dicit̄ nihil eſſe: ſicut dicit̄ arbor nihil valere ſi nō facit fructū: quia fruſtrat̄ fine ſuo: q̄ eſt fruct⁹: lic3 habeat eſſe: vt valeat ad comburendū. Ideo Hiere. x. Corripe me dñe veruntm̄ in iudicio et nō in furore tuo: ne forte ad nihilu3 redigas me. Qui ğ viuit in peccat' dicit̄ ocioſus: q2 nihil facit. Secundo dicunt̄ ocioſi: q2 mlta faciūt ⁊ mal

gna: sed in sero mortis nihil portant vt illi qui laborant hic ad aggregandū diuitias possessiones: dignitates: officia ꝛc. q̄ oia remanent hic quādo moriunt: ꝛ aīa nuda vadit coram chr̄o. Cui dicit chr̄s. O miser vbi sunt tot diuitie ꝛc. Et io vt ociosus ↄdemnabit: ꝛ tanq̄ nudus ꝛ pauper mittet ad hospitale miseroꝝ .i. in infernū. De talib9 dicit scriptura. Infelix est ꝛ vacua spes illoꝝ: ꝛ labores sine fructu: ꝛ inutilia opa illoꝝ. Sap. iij. Et Sap. v. dicunt damnati in inferno. Quid nobis pfuit supbia: aut diuitiaꝝ iactantia q̄d contulit nobis? Transierūt oia illa tanq̄ vmbra ꝛ tanq̄ nuncius pcurrens ꝛc. Ecōtra de illis q̄ ↄgregant thesauros spūales audiendo missas / sermones: faciendo elemosynas ꝛc. Tales vadunt cū thesauris meritorijs: ꝛ semp erūt in gloria beati. Apo. xiiij. Audiui vocem de celo dicentē mihi scribe: bti mortui q̄ in dn̄o moriunt. Opa eñi illoꝝ sequunt illos. Non eñi sequunt eos amici: nec parentes nisi vsq ad ecclesiam: nō thesauri: neq honores. ps. xlviij. Diues cū dormierit nō sumet omnia neq descendet cū eo glia eius: sed solū opa illorum sequunt illos. Unde habet premiū: s3 denariū diurnū vt hic. Ex istis sequit corollariū: q falsū est iudiciū hoim mūdanoꝝ. Dicit de diligenti mercatore: vel laboratore. O quō est diligens: sic de armigero ꝛc. Sed si vacat deo ꝛ spiritualibus dicunt. O quō est ociosus. Sic dicebat Julianus apostata. ꝛc. Sed in sero mortis videtur quis fuit ociosus vel diligens: q2 tunc dicet chr̄s mūdanis. Quid hic .s. in hoc mundo statis tota die ociosi? Rephendendo dure illos qui nō faciunt opa spūalia. Patet thema. Nota q in themate sunt quinq dictiōes: ꝛ vltimo .s. ociosi includit vitium seu pctm̄ ociositat3. q̄d habet q̄rtuor rephensiones: pter q̄d ppōnunt quattuor dictiones: ꝛ qlibet dat rationē q̄re vitiū ociositat3 est rephensibile.

Primo q2 est ↄtra virtualē opationem vel discretionē: quid ociosi.

Scd̄o q2 ē ↄtra naturalē habitationē: hic ociosi.

Tertio ↄtra humanalē conditionē: statis ociosi.

Quarto q2 est ↄtra tpalē durationē: tota die ociosi.

Primo dico q ocium est cōtra virtualem operationē eo q est cōtra ordinē rōnis: q̄ ↄsistit in h̄ q vult descere. Uñ nota q cōsuetudo scpture est quādo vult rephendere aliq̄d q̄d est ↄtra virtutē / rephendit cōmunit p quid. vt pz Mat. xxvj. Nota hīstoriā de Magdalena. De q̄ chr̄s rephendens aplos dicit. Quid molesti est3 huic mlieri? ꝛc. Sic chr̄s rephendens in nobis pctm̄ ociositat3 dicit. Quid hic statis ociosi: q2 ↄtra virtutē ꝛ discretionē est. Ratio: q2 si rusticus q̄ habet domū plenā filijs ꝛ nō potest eis puidere: cui dn̄s compatiēs tradit possessiones vt inde viuat laborādo ꝛc. Si talis nō vellet laborare: immo permitteret se mori fame: digne reprehēderetur. Quid hic stas ociose: sic de9 cuilibet nostrum dedit possessione3 terre: s3 corp9. Gen̄. ij. Formauit igitur deus hominē3 de limo terre. Quare? vt laborem9 et quia spinas et tribulos germinat nob. Unde illud quod dixit dn̄s Ade. Maledicta terra in opere tuo: i labore comedes et ea cunctis diebus vite tue spinas et tribulos germinabit tibi Gen̄. iij. Potest intelligi etiam de terra corporis: que germinat nobis spinas tentationum ꝛ tribulos concupiscentiarum et miseriarum ꝛ infirmitatū ꝛc. Formauit igitur nos deus de limo terre vt laborem9 et seminarem9 in ipsa terra: s3 in corpore et faciamus fructus penitentie ꝛc. Quibus possumus viuere in vita beata. Ista possessio terre aratur cum cilitio: foditur cum disciplina vt faciebat sanct9 Dominicus: Franciscus: Benedictus ꝛc. Si anime damnatorum possent impetrare tantam carne3 q̄ta est vna auellana et essent viatrices: facerent tantam penitentiam: q saluarentur: quia l3 modo faciāt penitentiā: tñ est infructuosa: q2 est extra carnē ꝛc. Ideo faciamus pniam. Primo in oculis plorando. Scd̄o in auribus audiendo missas et sermones. In naribus sentiendo fetorem corporis ꝛ despiciendo nos ipsos et humiliādo. Ore Orando ꝛ ↄfitendo. Corde ↄterendo de peccat3. Pedibus peregrinando ꝛc. Ecce quare deus dedit nobis corpus vt faciamus fructus ꝛc. Ideo christus. Ego elegi vos: vt eatis ꝛ fructū afferat3 et fruct9

vester ma. Jo. xv. Ex hac parte stulticia illorum q nolūt facere penitētiā. Jdeo dicit. Quid ociosi. Jdeo scriptura ait. Qui operatur in terra sua satiabitur panibus: qui sectatur ociū replebitur egestate Prouer. xxviij. Nota panibus in plurali: quia qui facit penitētiā habebit panē remissionis pctōr. Jtē gratiā dei illuminantē. Jtē gloriā in futuro. Nota hic exemplū de formica. Nota hic quanta mala sequūtur ex vitio ociositatis. Ad qđ nota historiā Romanorum sicut refert Aug. de ciui. dei. j. lib. ca. xxx. de Scipione Nasica Pontifice maximo: q consuluit ne Carthago destrueretur: vt Romani vacarēt exercitio guerrarum rc. Et quia nō fuerūt executi consiliū suū deuenerūt Romani in ociuz propter qđ succreuit inter eos emulatio inuidia: luxuria/odia/contentiōes rc. Et Roma: quā mundus totus destruere nō potuit: ocio corruit. Sic hodie iuuenes stant in sedilibus ociosi z nihil faciūt nisi loqui z deridere alios: detrahere: philocapi et vachezare rc. Dicūt aliq. Ludamus ad zarrā: ad tabulas ne stemus in ocio: rc. Et idē est ac si dicerēt Operemur malū ne stemus in ocio: rc. et idē est. Vel perdamus tempus ne stemus in ocio presertim in ludo scachorū in q perditur multū tempus. Dic cōtra hec sicut expedit z videtur. Et ideo Ecci. xxxiij. Multā maliciā docuit ociositas. Et Prouer. xij. Qui ociuz sectatur: stultissimus est. Et Ezech. xvj Hec fuit iniquitas sororis tue: supbia z saturitas panis z abundātia et ociū ipsius. Jdeo Hiero. Et habetur in decretis de consec. dis. v. c. Nunqȝ. Semp aliqđ boni operis facito vt diabolus sp inueniat te occupatū. Visus. Ouidi de remedio amoris lib. j. Ocia si tollas: piere cupidinis arcus. Contemptecqȝ iacēt z sine luce faces. Nota exemplū de Dauid: qui dum ambularet in solario domus regie vacans ocio captus est amore Bersabee. ij. Reg. xj. Dic historiam. Dico scdo rc. Jdeo dicit hic. s. in hoc mundo. Ratio. Nam quādo quis faceret aliqđ indecens in ecclesia diceret sibi reprehensiue: quare facis hoc hic? Da exempluz de his que prohibentur fieri in ecclesia: vt negotiationes rc. vt in ca. Decet domū dñi. de immunitate ecclesie li. vj. Vnde Esaie xxij. Quid tu hic? Aut qsi quis hic? subdit. Expellā te de statione tua: z de ministerio tuo deponā te. Et qđ tu hic/est locus christianitatis in q sumus: et tante dignitatis q nō requirit q simus ociosi. Jtē alia similitudo. Arbor sterilis in iardino seu pomerio vel in vinea nō sustinetur. Jmo iuxta illud. Jam enī securis ad radicē arboris posita est. Jdeo de arbore existente in pomerio vel in orto z hmōi dicitur. Omīs arbor q nō facit fructū bonū excidetur z in ignem mittetur. Mat. iij. Jdeo dicit hic ociosi: sic christus plantauit nos die baptismi in vinea ecclesie: q ab Abel iusto vsqȝ ad vltimū electum: q in fine mūdi nasciturus est quot sāctos protulit quasi tot palmites misit sm Greg. Jn home. hodierna: q ecclesia dicitur vinea Esa. v. Vinea dñi exercituū. i. angelorum. Domus Jsrael est. i. vidēs deū vt ecclia christiana: q videt deū hic p fidem. Videmus nunc p speculū in enigmate. j. Cor. xiij. Nos sumus arbores. Vñ Mar. viij. Video hoies velut arbores ambulātes. Jdeo vult q nō sumus steriles p ociositatē: sed faciamus fructū. Nota hic parabolā christi de arbore fici: rc. Lu. xiij. Expone. Primus annus est pueritia. Scđs est iuuētus. Tertius est senectus. Et in q̄libet deus vult a nobis fructus rc. Vide in festo angelorum pte. v. Jdeo dum tps habemus operemur bonū. ¶ Dico. iij. rc. Cōtra cōditionem humanalē: cū dicit Statis. Conditio humana est quia in hoc mundo nō sumus ad habitandum: sed ad ambulandū. Vbi sunt illi q iam sunt centum anni rc. Jdeo Apls. Non habemus hic ciuitatē manentē: sed futurā inquirimus Heb. vlti. Sic ergo sumus ambulātes: semp ducimur ad mortem velocius qȝ sagitta rc. Omnes morimur z q̄si aque dilabimur in terrā q non reuertuntur. ij. Reg. xiiij. Sumus ergo pegrini in hoc mundo. Si ergo vultis peregrinari ad sanctū Jacobū: z in via inueniretis vnum hominē stantē et etiaz ingressu admiraremini dicentes. Quomodo hic stat ille? rc. Sic nos sumus peregrini ad sanctū Jacobum celi. Si ergo stamus in via nō ambulando per sancta desideria et bona opera: digni sumus reprehensione. Verbi gratia de Religioso q incepit ambulare in nouitiatu z postea stat non perficiendo rc. Jn via dei non pgredi/regredi est sm Bernar. Surgite ergo de aci

dia z ite in vineā meā:vel dic q condicio hūana est:vt laborando acquiram⁹ victū nō solū corporalē/sed potiꝰ spūales. Non ex solo pane viuit homo zc. Mat.iiij.zc. Qui nō laborat facit ꝯ cōditionē hūanā. Vñ Geñ.iij.in pniam peccati iniūxit de⁹ boi dicēs. In labore vult⁹ tui vesceris pa ne tuo.qd intelligi pōt nō solum de pane corpali/sed etiā spūali grē. Hic est panis q de celo descendit.Jo.vj. Qui nō labo rat vt acquirat grām:ociosus dicif z facit cōtra cōditionē humanalē z cōtra pniam a deo iniūctā. Jō Job.v. Homo ad labo rez nascif z auis ad volandū zc. Nota q ante pctm.s.in statu innocētie dicif hō la borasse. Geñ.ij. Tulit deus boiem z po suit eū in paradiso voluptatꝫ vt operaref z custodiret illū:sed in statu illo ille labor nō erat boi penosus/sed delectabilis.sed post pctm datū est boi in penā. Et nota q iste labor dat⁹ boi est cōis omnibꝫ creatu ris:vt pꝫ de angelis.Heb.j. Omes sunt administratorij spūs in ministeriū missi ꝑ pter eos q capiunt hereditatē salutis. De celo. Nota lunā z stellas:pꝫ ad oculuꝫ q cōtinue laborāt.i.mouent. Elemēta etiaꝫ mouētur/ac etiā terra:sed nō motu locali sed alteratōis: oia etiā aialia cū labore vi ctū querunt. Prouer.vj. Vade ad formi cā o piger z cōsidera vias eius. Et de api bus dicif q nō patiūtur ociosam in ꝯgre gatiōe viuere. Jō Boetius dicit. O qui ꝑpetua mundū rōne gubnas: Terraꝝ ce liqꝫ sator q tps ab euo Ire iubes stabilisq manēs das cuncta moueri. Dico qrto cōtra tēporalē durationē. Tota die deus diuisit tps in diem z noctē.Geñ.j. Appel lauit lucē/diem/z tenebras nocte:et ordi nauit q in die laborem⁹ z i nocte quiesca mus. Ps. Exibit homo ad opꝰ suū. Qui igif in die vult quiescere/rephensibilis ē. Sicut vita p̄sens est deus:mors vero est nox.debem⁹ ergo in die laborare vt qui escamus in nocte mortis. Jō quilibet no strum debet dicere. Oportet opari donec dies est:veniet nox quādo nemo pōt ope rari. Joā.ix. Hoc debet dicere religiosus clericus.laicus zc. Nota nemo pōt opera ri scꝫ meritorie:qz post vitā istaꝫ nō est sta tus merendi sed retribuendi. Apoc.xiiij. Amodo iam dicit spiritus:vt requiescāt a laboribꝫ suis. Opera em̄ illoꝝ sequūtur illos. Nota q p̄ciosissima rerū est tēpus: qz si diceres anie dānate. Dō vis potius oēm thesaurū mūdi z dominiū totiꝰ mun di:aut spaciū vnius hore? Rñderet:potiꝰ vellē vnā horā. Nota hic exemplū qd legi tur in dialogo lib.iiij.c.xl. De illo q pete bat inducias existēs in morte:vicꝫ de Cri saurio. De quo etiā habef in homelia.xij. bti Greg.zc.nec habuit. Sic hodie quot sunt hoies qui vixerunt p.xxx.xl.l.vel.lx. annos et nō curant de tpe isto. sed veniet hora in qua desiderabūt z carpendēt ma xime habere spaciū triū horarū ad penitē dum.scꝫ in morte. Jō apl's Ro.ij. Igno ras qm̄ benignitas dei zc.vbi s.in.v.pte. Jō Hiere.viij. Miluus in celo cognouit tps suū zc. Et iō dicif Eccl's.ix. Qdcūqꝫ pōt facere manus tua instāter operare:qz nec opus/nec ratio/nec sapiētia erūt apd inferos:quo tu ꝑperas.

¶ Dñica in sexagesima de euā gelio. Sermo.xxi.

Qui habꝫ au res audiendi zc. Luc.viij. Ista dñica dicif sexagesi ne. Ratio quia patres an tiqui attendentes q decē sunt p̄cepta cōtra que peccamus ex negligētia:sex opera mi sericordie que ponit christus/z non plura Mat.xxv. Sex autē decies sunt sexagin ta:ideo quia hodie incipiebant peniten tiam vsqꝫ ad quadragesimā zc. In isto ser mone tenebo modum edificationis. Fun damentū firmius celo z terra est euange liū zc. Lu.xxj. Celū z terra transibūt:ver ba autē mea non transibūt. Postea edifi cabo aliquas cameras ꝑ habitatiōe ania rum nostrarū. Primo fundamentū ponā Nota historiā euangelicā. Nota quō qui dam sequebanf chrm̄ ex charitate zc.qdā ex necessitate zc. Vide supra dñica.ij.post octauas epiphanie in principio euangelij Ideo dicit euāgelium in principio. Cum turba plurima zc.s.p̄dictis qttuor rōnibꝫ. Cum aūt ipse videret tantū ꝑplm̄:incepit p̄dicare dicēs. Exit q seminat zc. Et in fi ne parabole dicit thema ꝓpositū. Qui hꝫ au

res rc. Ecce fundamētum. Modo super dicto themate dicit Hiero. in prologo su per Joelē: q quando scriptura sic loquit Qui habet aures audiēdi rc. ibi sunt ma gna secreta spūalia. Sup ergo fundamen tū edificabo tres cameras. i. tres intelle ctus spirituales sacrescripture.

Prima dr anagogica: de mūdi creatiōe
Scda allegorica de diuiali incarnatōe
Tertia tropologica: de humanali in formatione.

¶ Prima camera dicit anagogica. Que est quādo facta r dicta in hoc mūdo expo nunt alte de deo: r dicit ab ana qđ est sur sum/ r goge qđ est ductio. i. sursum ducēs Scdm hunc modū exponā euangeliū de creatione mundi. Querunt multi vbi de morabatur anteq̄ crearet mundū: Respō deo. q in camera sue eternitatis in q̄ etiaz nūc stat: q̄ maior est celo r terra: quia ipse nō indiget celo per se. Esa. lvij. De excel sus r sublimis habitans eternitatez. ecce sua habitatio: r ibi erat ita secret q a nul la creatura cognoscebat: quia nō erat ali qua adhuc creatura. r in creatiōe mundi exiuit extra: nō motu vel mutatiōe locali sed per effectus. sicut radij solis abscondi ti in terra exeunt per effectus ad extra: q̄a ipse nō mouetur: sic ante creationē mūdi deus erat secretus. j. Joā. j. Deū nemo vi dit vnq̄: sed p effectus exiuit extra crean do celum/elementa rc. Et sic cognit fuit ex creaturis r a creaturis/sicut arbor ex flo ribus/folijs/ r fructib. Ideo aplš Ro. j. Inuisibilia dei a creatura mūdi p ea que facta sunt intellecta cōspiciūtur: sempiter na quoq̄ virtus eius: r ita vt sint inexcu sabiles. i. nō credētes. Inuisibilia sūt tres psone r attributa diuina. s. potētia/sapiē tia/bonitas: r hec attributa cognoscūtur per creaturas. Hic modū quo philosophi puenerūt ad cognitiōez vnius dei rc. vt3 p sensum r mo ū. Respōsio in sermonib de articulis fidei ser. viij. vbi agitur de vnita te dei: ideo nō excusantur idolatre ignorā tes rc. Ideo dicit euāgeliū. Exijt. s. de ca mera secreta sue eternitatis: seminat. s. cre ando semē suū. Primo in agro celi empy rei. Nota quō sunt nouē celi fm philoso phos: quia decimū. s. empyreū non cogno uerunt/ q̄r est imortale: r ibi seminauit no uem sulcos id est nouem ordines angelo rum: q̄ sunt angeli/archangeli rc. Secun do in celo firmamenti: qđ dicit celum fir mamentū. s. sydereū. et omne illud in quo est aliq̄s planeta: r sic sunt octo orbes seu sphere: in quibus seminauit solem/lunaz r stellas. Primū luna. Secundū Mer curius rc. Itez descēdendo seminauit ele menta plura. s. ignem cū suis qualitatib: aerem cū auibus: aquā cum piscibus: ter ram cū animalib/plantis/ r hominibus/ fontibus r metallis. Ecce intellect ana goricus. Exijt qui seminat. Sed qui ha bet aures audiendi audiat rc. Sed nota cū dicit. q quattuor partes facte sūt de se mine: q̄r aliud cecidit secus viā rc. Aliud supra petram. aliud inter spinas: aliud in terrā bonaz. ¶ Primo ergo aliud cecidit secus viam. s. deus/qui est via. Joan. xiiij. Ego sum via rc. Et pculcatū est/et volu cres celi comederūt illud. Hoc semē fuit Lucifer cum suis sequacib. s. malis ange lis. Ita em̄ erant ,ppe viaz. i. deum: q vno passu. s. in primo ope meritorio adepti fu issent gloriā: quia oēs angeli fuerūt creati in gr̄a f3 doctores/maxime bti Tho. j. p. q. lxij. ar. iij. Nota quō Lucifer quādo vi dit se excellentē super omnes creaturas: r supra se solum vidit deum/voluit se parifi cari deo rc. Ideo hoc semen conculcatum est. i. cōdemnatū: r volucres celi. s. angeli sancti non consentiētes comederunt illud . i. deuorauerunt illos. Auctoritas Apoc. xij. Et factū est p̄liū magnū in celo: Mi chael r angeli eius prelia bant cum draco ne. r draco pugnabat r angeli eius: et nō preualuerunt/ neq̄ locus inuētus est eorū amplius in celo. Et Esaie. xiiij. Quomo do cecidisti Lucifer: rc. Aliud cecidit sup petrā rc. Ecce Adam r Eua siue genus humanū: quod cecidit supra petram durā sc3 inobedientie rc. Hic quō deus manda uit sibi rc. r quare rc. Non enim manda uit sibi q nō comederet de illo ligno: quasi lignū illud esset malum: sed in signū do minij vt haberet causam merēdi rc. Sed secutum est q natum aruit. s. quia perdi dit gratiam dei: eo q non habebat humo rem charitatis et deuotionis. Aliud ceci dit inter spinas penalitatum: quia ex illo peccato omnia mala culpe r pene sunt se

cuta.s.calor/frigus/fames/sitis/labor/infirmitas/z mors. Et suffocauerunt illud quia habem⁹ mori finaliter. Heb.ix. Statutu3 est hominib₉ semel mori. Aliud cecidit in terrã bonã.s.obedientie: vt angeli boni/Michael/Gabriel zc. Ideo ortu ta le semẽ fecit fructũ centuplũ: quia statim fuerũt cõfirmati in gratia z in gloria. Ecce quare dicit Exijt q̃ seminat.i.creat. Et ex hoc dicit Qui habet aures audiẽdi audiat.s.anagogiã. Moraliter etiã nos debemus assimilari semini qđ cecidit in terram bonã.s.obedientie: vt sancti angeli. Si volumus facere fructu3 centuplũ hic gratie z in futuro glorie: hoc fit q̃nq̃ modis. Primo religiosi obediẽdo prelatis: et obseruãtes tria vota z cerimonias religionis zc. Secũdo clerici debẽt obedire prelatis z ecclesie ordinatiõib₉ in tribus.s.primo in dicẽdo officiũ deuote zc. vt in.c.dolẽtes.de cele.mis. Secũdo missam digne Tertio caste viuẽdo: z dando bonũ exemplum populo zc. Tertio pplus debet obedire dominis/nõ rebellãdo/nec redditus defraudando zc. Quarto filij debent obedire parẽtibus in his que nõ sunt contra deũ: alr̃s secus zc. Quinto oẽs homies debent obedire deo seruãdo eius mãdata et precepta. Act.v. Obedire oportet do magis q̃ hominib₉. Ideo Heb.xiij. Obedite prepositis vestris zc. ¶ Scda camera dicit allegorica seu figuralis: que est quãdo facta z dicta in hoc mũdo applicantur christo: ab aleo qđ est alienũ/z goge sentẽtia/pro locutio: quasi aliena locutio. Cu3 ergo dicit: Exijt qui seminat ante christi incarnationẽ de⁹ habitabat in domo stricta rigoris iustitie: que erat/statim q̃n hõ peccabat puniebat: vt pat3 de filijs israel murmurãtib₉: z oẽs mortui sunt in deserto.s.sexcenta milia/preter duos Josue et Caleph. Nume.xiiij. Ite3 patet de Oza: q̃ percussus a dño interijt/eo q̃ arcã tetigit ij.Re.vj. Itẽ de rege Ozia: qui effectus est leprosus eo q̃ p̃sumpsit offerre incẽsu3 zc. z Paral.xxvj. Propter hoc dicebatur deus vltionũ deus zc. Ite3 de Nadab et Abiu filijs Aarõ zc. Leui.x. Itẽ de Dathan z Abiron: et multa alia exẽpla possunt dari: que ponit apl's.j.Cor.x. Item quantũcunq̃ hoies fuissent sancti in morte descẽdebãt in infernũ ex peccato pomi Ade: z trãsierũt vltra q̃nq̃ milia annorum. Ido Dauid ps.lxxxviij. Quis est homo qui viuit z nõ videbit mortem? Ecce quõ deus habitat in camera stricta rigoris iustitie: sed in incarnatiõe exiuit extra.s.in campũ misericordie latũ. Ex hoc patet: q̃ cum tot peccata fiant hodie in mũdo: tamen nõ videmus iustitiã: imo si post infinita peccata homo conterat/cõsequit misericordiã. Et ideo modo.s.post incarnationẽ filij dei verificat. Qđ Dauid dixit de deo in ps.cxliij. Miseratiões eius super oia opera ei⁹. Si em̃ vni regi aliquis interfecisset filios: z postea illi peniteret rex pceret/reputaret stultus. Et tñ deus parcit et pepercisset etiam crucifixoribus filij sui: z de facto pepercit Longino militi: q̃ lancea latus eius aperuit: z etiã Centurioni qui credidit dicẽs. Uere filius dei erat iste. Ideo dicit apl's. Apparuit benignitas z humanitas saluatoris nostri dei zc. Titũ.ij. Nota benignitas: q: nat⁹ est filius dei pure: z ideo benignus. Quia sicut puer irat⁹ placat modica re sicut vno pomo: sic hodie deus placatur vna lachryma cõtritionis. Ecce quomodo deus exijt in incarnatione de stricta camera rigoris in palatiũ largum misericordie z benignitatis. Et sic de⁹ pater exijt per misericordiam seminare semen suũ/id est verbũ dei De quo in euangelio hodierno. Semen est verbum dei. Et Jo.j. In principio.s. mundi erat verbum. Et istud semen seminauit deus in campo vteri virginalis.sc3 quãdo verbũ caro factum est id est deus factus est homo. O benedictus cãpus in quo nunq̃ fuerunt spine peccatorũ. Ideo Matth.xiij. Simile est regnũ celorũ homini qui seminauit bonu3 semen in agro suo/sc3 in vtero virgineo. Ecce intellect⁹ allegoricus. Sed qui habet aures audiendi audiat: quia dicit q̃ facte sũt quattuor partes: quia primo cecidit secus via3 zc. Ubi nota tota vita christi. Primo cecidit non in via/sed secus viam.sc3 in natiuitate: quãdo virgo peperit non in domo/nec in palatio/nec in via: sed secus viam. Et cõculcatũ est/id est despectũ per Judeos Notat quõ nox claruit z m'lti cturbãt: s3 iudei timore Herodis despexerunt: cũ vi

derent illum esse messiã ⁊c̄. Et bestie ipm
adoꝛabant. Cognouit bos possessoꝛē suū
⁊ asinus pꝛesepe domini sui. Israel autē
me non cognouit ⁊ populus meus nõ in
tellexit. Esa. j. Sed sequitur: et volucres
celi/scz reges oꝛientis: scz magi velociter
venientes comederunt illum: per fidē et
deuotionē. Dicũtur autē magi volucres
pꝛopter velocitatem itineris in cõtempla
tionem seu fidem: per quã tam alte vola-
uerunt ꝙ cognouerũt diuinitatem chꝛisti
dicentes. Ubi est qui natus est rex iudeo
rum: Uidimus eīn stellam eius in oꝛien-
te: ⁊ venimus cũ muneribus adoꝛare eũ.
Mat. ij. Dicũtur ergo volucres: quia fu-
erunt veloces etiam coꝛpoꝛe et spiritu: et
in altũ fidei se leuauerũt ⁊ isidias Hero-
dis euaserũt: q: frustra iacit rete ante ocu
los pēnatoꝛum. Pꝛouerb. j. Secundo ce-
cidit super petram: scz in sua conuersatio
ne: quia pluries iudei voluerunt eum la-
pidare: vt patet Joan. viij. Cum dixisset.
Anteꝗ̄ Abꝛaam fieret ego suz: ostendēs
suam diuinitatē. Tulerũt lapides ⁊c̄. Itē
quia repꝛehendebat peccata coꝝ: vt Luc.
iiij. Tertio cecidit inter spinas/scz in sua
passione: quando fuit in domo Pilati co
rona spinea coꝛonatus: ⁊ in cruce fuit in-
ter spinas scz clauoꝝ ⁊ detrahentium ⁊ la
tronũ: ⁊ tunc verificatum fuit illud Cañ.
ij. Sicut liliũ inter spinas sic anima mea
.i. humanitas: et suffocauerunt illud/scz
per moꝛtem. Quarto cecidit in terraz bo
nam/scz in tumulatione: quia coꝛpus fuit
in monumento ⁊ anima in limbo. ⁊ oꝛtũ/
scz in resurrectione fecit fructum centuplũ
scz liberando patres in limbo existēres: et
redimendo genus humanum: et ponitur
numerus determinatus pꝛo indetermina
to. sicut ibi: centuplum accipietis ⁊ vitaz
eternam possidebitis Matth. ix. Et tunc
fuit completum quod ipse chꝛistus dixe-
rat. Nisi granum frumēti cadens in terrã
moꝛtuũ fuerit ipsum ⁊c̄. Joã. xij. Qui ha
bet aures audiendi audiat/scz secretũ hu
ius camere. Quiescamus hic moꝛaliter
sicut chꝛistus quadrupliciter cecidit: sed
in moꝛte fecit fructum ⁊c̄. Sic nos moꝛti
ficando coꝛpus faciamus fructum peni-
tentie. Juxta illud Lu. iij. Facite fructus
dignos penitentie. Ubi dicit Glo. ꝙ hoc
fit quando pena coꝛrespondet culpe ex op
posito. Deuter. xxv. Juxta mensuram de
licti erit ⁊ plagarum modus. Item Ro.
vj. Sicut exhibuistis membꝛa vestra ser-
uire imunditie ⁊ iniquitati ad iniquitatē:
vestra ita nunc exhibere mēbꝛa seruire iu-
stitie in sanctificationez. Ut verbi gratia
Si peccas coꝛde/dignus fructus est con-
teri: si oꝛe/cõfiteri/oꝛare ⁊c̄. Si oculis vel
auribus: audiendo missas/sermones ⁊c̄.
Sic de alijs. nullum aliud remediũ ha-
bemus. Ideo chꝛistus. Nisi penitētiã ege
ritis/oēs simul peribitis. Luce. xiij. Quã
tam pniaz faceret latro vt furcã euaderet
multo magis nos ⁊c̄. Ezech. xviij. Nolo
moꝛtem peccatoꝛis: sed vt magis conuer-
tatur ⁊ viuat ¶ Tetia camera dicit Tro
pologica: scz quando facta et dicta appli-
cantur ad fienda. A tropos qd̓ est conuer
sus/⁊ logos qd̓ est sermo: quasi sermo con
uersus. Chꝛistus tenuit talez modum: ꝙ
nec pꝛedicauit/nec fecit miracula quo-
usqꝫ fuit. xxx. annoꝝ. Ratio: vt daret no-
bis exempluz ꝙ nullus pꝛedicet/nisi sit ꝑ
fectus in vita/ et scientia. Et opere com-
pleat quod oꝛe ꝓnũciat. Juxta illud. Ce-
pit Jesus facere ⁊ docere. Act. j. Non au
deo aliquid loqui eoꝛum que per me non
efficit chꝛistus. Ro. xv. Pꝛimo ibi chꝛistꝰ
stabat secrete in hospitio ꝟginis ꝙ nullus
ipsum cognoscebat esse saluatoꝛem mun-
di: licet ipsum cognoscerēt sanctũ ⁊ bonũ.
Et fuit verificata ꝓphetia Esa. xlv. Ue
re tu es deus absconditus. sed quando vo
luit seminare verbum: exijt qui seminat
⁊c̄. Quia pͥmo seminauit in Capharnaũ
deinde in villã seminando doctrinã euan
gelicã. Ideo ipse dicit Matth. xiij. Qui
seminat bonũ semen de hospitio exijt: et q
seminat. i. pꝛedicat semen suum. Et aliud
cecidit ⁊c̄. Potest etiam exponi de pꝛedi-
catoꝛe qui exijt de domo coꝛpoꝛali ad se-
minandũ: vel exijt de interioꝛi contempla
tione verbi dei ad expꝛimendum illud ex-
terius. Quattuoꝛ partes fiunt de pꝛedi-
catione. Pꝛima secus viam per negligen
tiam. Aliud supꝛa petram per inconstan-
tiam. Aliud inter spinas per concupiscen
tiam. Aliud in terram bonam per patien
tiam. Pꝛima pars cecidit secus viam/scili
cet in coꝛdibus nostris: ⁊ conculcatum est

et volucres celi.i. demones comederunt illud/quia in vna aure intrat et de alia exit: et nihil ponunt in opere/nec corrigunt vitam. Ecce negligentia: quam singulariter tangit dominos/qui corrigunt peccata notoria. Dicantur hic aliqua etc. De isto dicitur. Quod autem secus viam cecidit. Hi sunt qui audiunt: deinde venit diabolus et tollit verbum de corde eorum ne credentes salui fiant. Mirum est quod liber Baro habet aduocatum qui loquitur: et christus rex nullum habet: quia nihil dare videtur sicut Baro: sed tamen dat nobis animam. Aliud cecidit super petram per inconstantiam: quando aliqui audiunt verbum dei et proponunt corrigere se etc. Sed superueniente modica tentatione deficiunt: ideo irruit. Verbi gratia. de muliere proponente dimittere vanitates et ornatus vanos/sed postea nihil etc. Idem de vsurario/sed quando aperit capsam et videt peniteret: vel quando videt tot panes: et quod sibi remanet etc. Irruit. Idem de intrantibus religionem cum bono proposito/ sed postmodum aduenienti tentatione recedunt et efficiuntur nouissima illorum peiora prioribus. Item de nouitijs: quod bene perseuerantes in nouiciatu: recipiuntur cum deuotione ad professionem/sed post professionem recedunt a via dei/et efficiuntur dissoluti. et mali: et vitiosi: et efficiuntur nouissima hominis peiora prioribus Mat. xij. Item de coniugibus qui a principio bene se gerunt/sed postea etc. Dic vt expedit. Item de luxurioso etc. Sed quando concubina plorat coram eo etc. Irruit. Item de iracundo/qui proponit sumere vindictam sed parcere: et nascitur herba/sed postmodum quando dicitur sibi. Quid vultis facere. Dicetur quod estis vilis homo et vilis conditionis etc. Irruit. de illis dicit christus. Qui autem super petram. hi sunt qui eum audiunt cum gaudio suscipiunt verbum dei. Et hi radicem non habent: quia ad christum credunt/et in tempore tentationis recedunt. Quod inter spinas etc.i. concupiscentias. Qui viuit simpliciter: facit fructum/sed diabolus in mente ponit concupiscentiam: dicens. Quare non ascenditis. Adhuc posse tis esse episcopus: ecce spine. Sic de laico qui proponit esse diues. j. Tim. vj. Qui volunt diuites fieri incidunt in tentationem et in laqueum diaboli: et desideria multa inutilia et nociua: que mergunt homines in interitum/et sic de alijs. Ideo christus. Quod autem inter spinas cecidit/hi sunt qui audierunt et a solicitudinibus et diuitijs: et voluptatibus vite euntes suffocantur/et non referunt fructum. Aliud cecidit in terram bonam: scilicet per patientiam/quia firmant cor in seruitio dei/adeo quod nec tentationibus/nec persecutionibus/nec derisionibus dimittunt vitam bonam/exemplo christi in cruce/qui deridebatur a dicentibus. Si filius dei es/descende de cruce et credemus tibi Matth. xxvij. Tamen ipse non descendit etc. De his dicit christus. Quod autem in terram bonam: hi sunt qui in corde bono et optimo audientes verbum retinent et fructum afferunt in patientia. Ideo apostolus ad Heb. x. Patientia nobis necessaria est. Nota quia dicit in corde bono/et hoc quo ad cogitationem/et optimo quo ad effectiuam audientes verbum retinet/quo ad memoratiuam/et fructum afferunt/quo ad operatiuam/in patientia: quo ad stabilitatem/vel fortitudinem etiam supportatiuam/et perseuerantiam. in quo est consummatio boni meriti/quia patientia opus perfectum habet. Iaco. j. Ipsa est que perducit ad fructum bone vite. Hic per gratiam et in futuro per gloriam/ ad quam nos perducat ipse dominus Iesus christus Amen.

Eadem dominica in sexagesima. De nouem conditionibus bonorum operum. Sermo xxij.

Exiit qui seminat seminare semen suum. Intendo predicare conditiones quas habere debemus ad habendam gloriam ad instar hominis seminantis. Salutetur virgo etc. Pro declaratione thematis et introductione mea Debetis scire quod in scriptura sacra bone operationes comparantur semini/ et bene operari dicitur seminare. Ratio est duplex que sumitur a similitudine. Prima quia sicut semen in terra est necessarium ad vitam corporalem: Sic bene operari

est necessariū ad colligendū fructum vite eterne: qz si homo nō bene operat: non habet gratiā nec meritū: ꝯsequent nec gl'iaz Esa.j. Nisi dñs exercituū reliquisset nob semē q̄si Sodoma essem⁹. ꝛ q̄si Gomorra siles fuissem⁹: quasi dicat si nō haberemus bonas opationes ignis infernalis combureret nos: sicut ignis irreparabilis cōbussit ciuitates illas Gen̄.xix. Unusq̄sq̄ nostrū exijt de mente matris ad seruandū opa ꝛ opandū: qz hō nascit ad laborez ꝛ auis ad volandū Job.v. Usq̄ sero motis.ps.ciij. Exibit hō ad opus suū ꝛ ad operationē suā vsq̄ ad vesperā. Nota exibit: nō solum aūt exit hō de ventre matris corpaliter vt laboret ꝛ operet meritorie: sz etiā oportet q̄ exeat de vtero matrꝫ ecclesie p baptismū Joā.iij. Nisi qs renat⁹ fuerit ꝛc. Usq̄ ad vesperaz.i. mortē: qz Non qui inceperit sed q̄ pseuerauerit vsq̄ ad finem hic saluus erit. Uñ Eccl.xj. Mane semina semē tuum vespe nō cesset manus tua. Scḋa ratio: qz sicut ille q̄ seminat do nec seminat nihil lucrat q̄nimo potius laborat ꝛ perdit ꝑpter spem colligēdi in tp̄e suo/ sic hi q̄ bene opant in hoc mundo ꝛc. Jđo nō debet mirari hō nec deficere nec a bonis opibus cessare: qz non recipit remunerationē in hac vita: qz nō est temp⁹ metendi hic sed seminandi. Ideo Ap̄lus Gal'.vj. Bonū autē facientes nō deficiamus/ tp̄e em̄ suo metemus. Nota deficientes.ps. Euntes ibant ꝛ flebant mittētes semina sua. ve. autē ve. cū exul. por ma. suos. patet thema. Quesiui quot conditiones bonas debem⁹ habere in nostris operibus bonis/ ad hoc vt germinent nobis fructum vite eterne. Et inueni q̄ sunt nouem ad similitudinē illaꝝ quas habēt illi qui seminant in campo. Prima ergo conditio seminatoris est. quia seminat non sedendo sicut faciunt sutores et scriptores: sed itinerando donec campus sit cōplet⁹ quia de vna parte campi vadit ad aliam ꝛc. Sic ꝛ nos qui debemus semp deambulare de bono in meli⁹ ps. Ibunt de virtute in virtutem: quousq̄ tempus humane vite sit completum: in quo sunt septem etates. Prima infantia vsq̄ ad septimuz annum. Scḋa pueritia vsq̄ ad.xiij. annuz vel.xiiij. annuz. Tertia adolescentia vsq̄ ad.xxv. annū. Quarta est iuuentus: vsq̄ ad.xl. ānum. Quinta virilitas vsq̄ ad.l. Sexta senectus vsq̄ ad.lx. Septima decrepitas vsq̄ ad mortem. De his p glos. in probe. in ṽbo. ꝑfectus in.l.si in fan. C. de iure deliberandi. In q̄libet ḡ istaꝝ etatum debet homo: seminare fm q̄litatem suam ꝛ statum suū. Dic vt expedit. Nota hic ꝯtra multos: q̄ nō solum nō ꝑficiunt: sed deficiūt retrocedētes timore detractionis vel alicu⁹ detractionis: cōtra quos dicit Lu.ix. Nemo mittens manū ad aratrū ꝛ respiciens retro aptus est regno dei Nota figurā de vxore Loth. Respiciente retro ꝛc. Gen̄.xix. Et Luc.ij. Memores estote vxoris Loth. Jō dicit Ap'ls. Fratres mei dilecti stabiles estote ꝛ imobiles abundantes in om̄i tempe dñi: scientes q̄ labor vester nō est inanis i dño.j. Cor. xv. Sed habemus etiaz figurā de Loth q̄ in Sodomis iustus fuit/ sed in mōte peccauit: sic quādoq̄ ꝯtingit q̄ homo quādo est in seculo cauet sibi a ꝑiculis ꝛ ꝯseruat se in iustitia: postq̄ vero ingredit religionem reputat se securuz: ex securitate nascitur negligentia/ ex negligentia tepiditas ex tepiditate dissolutio: ex dissolutōe multitudo peccatoꝝ: ꝛ sic efficiunt nouissima hominis illius peiora prioribꝫ Matt.xij. Et sic labitur ad infernū. O quot hodie incedūt p hanc viam/ quidā vero semp ꝓcedunt de bono in melius: ꝛ hi metent ab vndātes in tempore suo.ps. Beatus vir cuius est auxiliū abs te: ascensiones in cor. suo. dis. in val. lachry. ꝛc. Et de talibꝫ dicitur Prouerb.iiij. Justoꝝ semita quasi lux splendens ꝓcedit: ꝛ crescit vsq̄ ad presentem diem. Scḋa conditio est: quia tempore suo seminat vigent frigus et pluuie: qz tunc cessat calliditas/ sic qui bene operatur debet semper plorare de peccatꝭ cōmissis: licet ex alia parte debeat gaudere de bonis operibꝫ.ps. Euntes ibant et flebant ꝛc. Et de quolibꝫ mortali debet flere.ps. Lauabo per singulas noctes lectū meū. ꝛc. Uel dic q̄ pluuia significat gratiam dei: que dat incrementuz semini: q̄a alias dicit.ps. Anima mea sicut terra sine aqua tibi: sed cuz gr̄a dei bene seminam⁹: qz meritorie opamur.j. Cor.iij. Ego plantaui. Apollo rigauit: sed deus nunc

incrementū dedit. Tertia conditio semi̅natoris est: q̄ seminat cum manu dextra ꝛ nō sinistra. sic ꝛ nos debem⁹ facere bona opa cum dextra manu. i. cum recta intentione: alias nō est opus meritoriū: sed potius demeritoriū: q: intentio finis dat formā actibus moral. bꝫ. Quattuor ergo requirunt ad hoc vt opus sit meritorium Primum ex parte operātis: q̄ sit in statu gratie. Scd̄m ex parte operis: q̄ sit de gn̄e bonoꝝ. Tertiū ex parte intentionis: q̄ sit recta / nō ꝓpter vanam gloriā / aut alium respectum mundanū. Da exemplum ꝛc. Quarto requirit modus. i. q̄ bono modo fiat: aut debitis circūstantijs. Da exemplum ꝛc. Ideo dicit dn̄s. Te autem facie̅nte elemosynā nesciat sinistra tua q̄d faciat dextera tua Mat. vj. Quarta q: licet semen ꝓijciatur cum manu dextra bene ꝓijcitur semen ad sinistrā. per dexterā significatur intentio recta ꝛ celestis vt sup dixi per sinistram vita presens Cant. viij. Leua eius sub capite meo ꝛ dextera illi⁹ amplexabit me. Debemus ergo cum manu dextra. i. cum intētione celestiali et recta. proijcere semen ad sinistraꝫ. i. in hac vita. Alioquin nō expecter facere post morteꝫ. Joan. ix. Me oportet operari donec dies est. s. vite presentis. veniet nox. s. mortis: quādo nemo pōt operari. s. meritorie. Jō Apoc. xiiij. Amodo iam dicit spirit⁹ vt requiescāt a laborib⁹ suis. Quinta conditio quia seminator semꝑ respicit meliorē terram: vt plures fructus colligat: ꝛ malam terram dimittit: que germinat spinas ꝛc. Sic ꝛ nos habemus duos campos seminandi. Vnū malū ꝛ alterū bonuꝫ. Mal⁹ campus est corpus in quo seminātur comestiones: ebrietates: crapule: luxurie ꝛc. Et tunc germinat spinas pctōꝝ. Gen̄. iij. Maledicta terra in ope tuo. spinas ꝛ tribulos germinabit tibi. Nota q̄ hec maledictio fuit illata homini post pctm̄: quia ante nō erat corp⁹ ita corruptū. bon⁹ aūt campus est aia: in quo seminant cogitationes bone deuotiōes: meditatiōes: contēplationes que dant fructū magne ꝯsolatiōis ꝛ magni meriti. Auctoritas. Que seminauerit hō hec et metet: qui enim seminat in carne de carne et metet corruptionem: ꝛ qui seminat de spiritu in spiritu metet vitam eternā. Gal. vj. De vtriusq̄ aūt fructib⁹. s. carnis ꝛ spūs loquit Aplūs Gal. v. dicens. Manifesta aūt sunt opera carnis que sunt fornicatio / imundicia: ipudicitia: auaritia q̄ est idoloꝝ seruit⁹: veneficia: inimicicie: ꝯtentōnes: emulationes: ire: rixe: dissensiōes: secte: inuidie: ꝛ his similia q̄ predico vobis sicut predixi / qm̄ q̄ talia agunt regnū dei nō ꝯsequūtur. fructus aut spūs sunt charitas / gaudiū / pax: patientia / lōganimitas / bonitas / benignitas / mansuetudo / fides / modestia / ꝯtinentia / castitas. Sexta cōditio: quia seminator mūdat in capisterio semen vt sit mundum: ne simul cum grano misceat zizania vel lolium ꝛc. Et mūdat campū: ne semē cadat supra petram: vel inter spinas vt dicitur in euāgelio. Hic potes texere historiam euangelij. Sic ꝛ nos debemus purgare bona opera ne cuꝫ eis misceam⁹ mala / sicut aliqui q̄ audiūt missas ꝛ sermones faciunt elemosynas / ꝛ tamen nō desinunt extorquere vsuras. Vn̄ Eccli. xxxiiij. Dona iniquoꝝ nō probat altissimus / nec respicit in oblationib⁹ iniquorum. Nota de religiosis qui totū lucrum quod acquirūt ex regularib⁹ obseruātijs perdūt per ꝟba ociosa / vl' ritosa ꝛc. Quidā etiaꝫ faciētes aliqua bona nō dimittunt pompas suas ꝛ fornicationes ꝛc. Tales nunq̄ faciunt fructum. Ideo Hiere. iiij. Nouate vobis nouale / ꝛ nolite seminare sup spinas. Nota noiale est ager de nouo ad culturā redactus vt dicit tex. in. c. Quid per nouale de ꝟbo. signi. De tali ergo dicit in euāgelio. Semen aūt cecidit inter spinas: et simul exorte spine suffocauerūt illud. Luc. viij. Septia conditio est: quia seminator quādo seminat accipit semen cum manu plena ꝛ non cum duobus digitis. Sic ꝛ nos debemus seminare bona opera abundanter. Sunt multi nobiles qui edificāt hic domos / pascunt canes et famulos / ꝛ falcones ꝛ multas expensas superfluas faciunt ꝛc. Conueniēt pauper petens elemosynam amore Christi nō dant / aut si dant dabunt sibi vnum denarium vel vnum corruptum. Verbi gratia. Quando aliquis habet bonum vinum in domo / dicit istud est bonum pro me / si autem est limphatum vel acetosum vel corruptum

dicit. O istud est bonū p famulis: vel pro paupibus zc. sic de fructibus. Tales sūt sicut Chain. q offerebat deo deteriora de fructibus. Abel vero de pmo genitis gregis sui z de pinguibus eorum. Et ideo dicit sacra scriptura: q respexit dns ad Abel z ad munera eius: ad Chain vero et ad munera eius nō Gen. iiij. Sunt aliqui q nihil dant: sz dicūt deus tibi faciat bonū. Aliqui dant bona verba: z faciūt pauperē reuerti: z tamen nihil dant. Aliqui dāt parū. Aliqui dant aliqd corruptū vt dixi. Aliqui vero dant cū indignatione. Nota de illo paupe q recepit panē sibi piectum cū indignatione. Aliqui dant pinguē elemosynā cū bona voluntate zc. Aliqui pō nec dant elemosynam/nec bona vba. Tu vero accipe bonū psilium: qd est vt des secundū facultatē tuā copiose z letant elemosynā paupi qz copiosam misedam z copiosa merita a deo accipies. Auctoritas. Qui parce seminat parce z metet: z qui seminat in benedictionibus z metet vitā eternā. ij. Cor. ix. Idem dixit Tobias filio suo. Quomō poteris esto misericors: si multū tibi fuerit abundant tribue: si exiguū fuerit et exiguum libenter impartiri stude. Tob. iiij. Nota exemplū de illa vidua paupcula: q posuit duo era in gazophilatiū Luc. xxj. Octaua pditio est: qz seminator quando vult seminare cooperit semen sub terra ne aues comedant illud: sic et nos debemus opa nostra z bona coopire: ne aues: idest inimici nostri impediant vel destruāt ipsa Duas differentias habemus inimicorum: scz inuisibiles z visibiles. Inuisibiles sūt demones: q destruūt bona opa nostra p elationē z vanā gliam/que interdū cōtingit in principio opis: interdū in medio/interdum in fine post factū opus. pter qd dicit in euangelio. Aliud cecidit secus viam z pculcatum est: z volucres celi comederūt illud: ppterea cooperienda sunt opa bona zc. Unde dñs Matt. vj. Cum facis elemosynā noli tuba canere ante te: sicut faciunt hypocrite zc. Nota cōtra illos qui faciunt calices et paramenta ecclesiastica vel capellas: et faciunt sculpi arma sua zc. Quandoqz tamen expedit vt bonum opus palam faciamus pter gloriam dei: z edificationē proximorum. Matt. v. Sic luceat lux vestra coram hominibus/vt videant vestra opera bona: et glo. pa. v. qui in celis est. Celandū est bonum opus precipue tale cui vt plurimū resistitur: sicut ē religionis ingressus Mat. x. Inimici hominis domestici eius. Nona conditio est: qz seminator eligit tempus oportunuz de mense septēbris vel octobris: z metit post ea in Junio vel Julio. Stultus esset ille qui vellet seminare in Julio: quia illd est tempus metendi. Item elegit tempus diei nō noctis. Tempus oportunū serendi bona opera est vita psens: tempus vero metendi est mors. Debemus ergo donec viuimus z sani sumus bene agere/et stultus est ille/qui expectat mortem. Auctoritas Joan. ix. Oportet operari donec dies est: scz vite presentis. venit nox: scilicz mortis quādo nemo potest operari: scz meritorie Apoco. xiiij. Amodo iam dicit spiritus: vt requiescant a laboribus suis: scz meritoriis. Plus quia quādo homo est infirmus adhuc negligit confiteri. Sed quādo videt se desperatum a medicis: tunc vult confiteri. Et quando vult confiteri. Et confessor venit: dicit expediat cito: quia nō possum bene loqui. Et sic anima illa erit de corpore associata multis milibus demonum. Ideo dicit Augu. de pe. di. vij. Age penitentiā dum sanus es. Si autem vis agere penitentiā quando peccare non potes: peccata te dimiserunt: nō tu illa. Sic dicit etiam iuuenis: qdiu florebo in iuuentute gaudebo/postmodum faciam penitentiam. Sed anteqz multū tempus transeat venit mors: et sic decipit. Ideo Eccl. xij. Memento creatoris tui in diebus iuuentutis tue: anteqz veniat tempus afflictionis: z appropinquent anni de quibus dicas: non mihi placent. Item eccles. xj. Mane semina semen tuum: z vespere nō cesset manus tua.

Dominica in quiquagesima de tribus virtutibus. Theologicis. s. Fide Spe z Charitate. Sermo. xxiij.

Nunc manet fides/spes/ charitas/tria hec.j.Cor.xiij.Sermo noster erit de tribus virtutibus theologicis. Salutetur virgo Maria &c. Verbum propositum est declarandum secundum duplicem intellectum. Primus est pro viuis. Secundus pro mortuis. Primus erit pro introductione. Secundus pro prosecutione. Pro primo sciendum quod in hac vita summe sunt necessarie ille tres virtutes theologicales. scilicet fides/spes/charitas. De quibus loquitur apostolus pro eundo ad paradisum. Et probatur hoc auctoritate et ratione. Auctoritas de fide habetur Heb.xj. Sine fide impossibile est placere deo. Et ibi. Oportet accedentem ad deum credere quia est: et quod inquirentibus se remunerator sit de spe. Ps.xxxvj. Spera in domino et fac bonitatem. De charitate.j.Cor.xiij. Si charitatem non habuero/nihil sum. Item.j.Joan.iij. Qui non diligit/ manet in morte. De omnibus simul habetur auctoritas Ecclesiastici.ij. Qui timetis deum credite illi: et non euacuabitur merces vestra. Qui timetis dominum: diligite illum et illuminabuntur corda vestra. Secundo probatur ratione que sumitur a similitudine. Cuilibet enim viatori ascensiuo ad castrum altissimum/tria sunt necessaria.

Primo visibilitas ocularis
Secundo animositas cordialis
Tertio vigorositas corporalis.

¶ Primo dico &c. Nam si quis vult securus ire/oportet quod viam videat: et terminum seu finem agnoscat.quia finis mouet agentem. Modo clarum est quod totum tempus vite nostre in hoc mundo non est nisi vna via: per quam vadimus ascendendo ad castrum altissimum celi empyrei. Non habemus hic manentem ciuitatem/sed futuram inquirimus Heb.vlti. Ideo indiget his tribus predictis que habentur per has tres virtutes: fidem/spem/et charitatem. Et ex hoc possumus cognoscere necessitatem harum trium virtutum. Primo quia per fidem videmus finem seu terminum vite nostre. scilicet celum beatorum et etiam viam. Finis autem vel terminus noster est vita eterna, Ro.vj. Libera ti a peccato: serui autem facti deo: habetis fructum vestrum in sanctificatione. finem vero vitam eternam: que consistit in tribus. Primo quantum ad animam: que beatificatur per visionem diuine essentie. Joan.xvij. Hec est vita eter. vt co.te.so.&c. Secundo quantum ad corpus: in corporis glorificatione. Phil.iij. Saluatorem expectamus: qui refor.cor.p[us] humilitatis nostre confi.cor.cla.sue. Tertio quantum ad locum in celo empyreo. Lu.x. Gaudete et exultate: quoniam merces vestra multa est in celo. Omnia autem ista tria ignorauerant philosophi naturales: nec possunt sciri nisi per fidem. Nam primum/scilicet visio diuine essentie ignorabatur: quia quamuis philosophi ponerent animam immortalem et eius beatitudinem: tamen ignorabant hec fieri per visionem essentie diuine. Secundum etiam ignorabant: quinimo penitus repudiabant remittentes se regule naturali: que habet quod a pura priuatione ad habitum non est regressus. Vnde nota quod Paulo predicante Athenis: philosophi audientes ea que predicabat deridebant eum dicentes. Quid vult seminator verborum hic dicere? Alij vero dicebant. Nouorum demoniorum videtur annunciator esse: quia iesum resurrectionem annunciabat eis Act.xvij. Tertium etiam locum celi empyrei ignorauerunt: scilicet deum ponentes loco beatitudinis/campos elysios: sicut ponit Virg.in.vj.enei. Bene autem cognouerunt philosophi nouem celos &c. vt supra dixi: sed non celum empyreum. Patet ergo quod necessaria est fides ad cognitionem vie Et quia modicum esset scire locum beatitudinis nisi etiam sciremus vias: ideo nota tres vias/quas etiam scimus per fidem. Et quidem prima via est de innocentia baptismali. Et istam scimus per fidem et verbum christi dicentis. Amen amen dico vobis: nisi quis renatus fuerit denuo/non potest videre regnum dei. Joan.iij. Affirmatiua est et negatiua. Secunda via est digna penitentia. Et per istam habuerunt ire illi qui perdiderunt primam viam. Digna penitentia est dolere de peccatis: et confiteri cum proposito non redeundi. Et hec via scitur per fidem et verbum christi dicentis. Penitentiam agite/appropinquabit enim regnum celorum Mat.iiij. Tertia via est firma obedientia hoc est viuere secundum dei ordinationem/et non secundum propriam inclinationem et voluntatem. Et hoc

etiã scitur p fidem & verbũ christi dicẽtis. Si vis ad vitam ingredi: serua mãdata. Mat. xix. Jõ apls. ij. Cor. v. Per fidem em ambulam⁹/et nõ per speciẽ. Nota per fidem. scz viuendo p intellectũ illa deo flu minãte terminũ & viã. Uel dic q via sunt xij. articuli fidei habẽs duodecim dietas. Uel dic q vie gadissi sunt virtutes: de qui bus dicit Sap. x. Justũ deduxit dñs per vias rectas. inter quas est abstinentia/ de qua hodie pdicatũ est. Et q hec sit via vi te ptz. Uñ Greg. in homel. xvj. di. A para disi gaudijs p cibũ cecidimus: ad hec per abstinentiã resurgamus. ¶ Secũdo di co q necessariũ est viatori animositas cor dis: scz nõ timere. Nec ꝓpter altitudinẽ lo ci debet quis dubitare ãn possit ascẽdere: nõ tamẽ debet homo ↄfidere de se nec de suo intellectu. nõ de suis operibus/ sed de deo dicendo. Deus q de nihilo me forma uit/ & redemit: & in illũ locũ precio sui san guinis emit: & me per baptismũ mũdauit & sacramentoꝝ remedia ordinauit. iõ non dubito ãn illuc ascendã: qꝫ nõ pro se/ qꝫ in corporeus est. Deus em spiritus est. Joã. iiij. sed p me illum locũ creauit tã pulchre ornatũ & ordinatũ. Nota ad ꝓpositũ qd le gitur de beato Bernardo. Cum semel ex tremũ spm iam trahere videret in excessu mentis sue/ ante tribunal dei visus est pre sentari. Affuit aũt & sathanas ex aduerso improbis eũ accusationib⁹ pulsans. Ubi vero ille oia fuisset ꝓsecut⁹: & viro dei pro sua fuit pte dicendũ. nihil territ⁹ aut tur batus ait. Fateor: nõ sum dign⁹ ego/ nec ꝓprijs possũ meritis regnũ obtinere celoꝝ. Ceteꝝ duplici iure illũd obtinẽs dñs me⁹ hereditate. scz patris & merito passiõis: al tero ipse ↄtentus alteꝝ mihi donat: ex cu ius dono iure mihi vendicãs nõ ↄfundor. Confusus in hoc ꝟbo inimicus couentus ille solut⁹: & vir dei in se reuersus est. Pre dicta habent in legẽda beati Berñ. Ex h ergo habet q aniositas necessaria est vir tuose opando. Nota hic quõ virtuosi sunt anio ferreo fortes ad bene operãdũ & ac quirendũ regnũ celoꝝ. Et sunt patientes cõtra multas tentatiões diaboli/ carnis/ & mũdi. Jõ dicit Prouer. xvj. Melior est patiẽs viro forti. Et q dominat anio suo expugnatore vrbiũ. quã animositatẽ p for titudinẽ habẽt in deo. Jdo Esa. liij. dicit. Qui sperãt in domino mutabũt fortitudi nem: assument pẽnas vt aquile: currẽt et nõ laborabunt: ambulabũt et nõ deficiẽt. Nota mutabunt fortitudinẽ: quia si ante habuerũt in hoc mũdo fortitudinẽ corpo ralem ad ambulandũ/ saltandũ &c. Mu tabũt fortitudinẽ corporis in feruorẽ cor dis. Si queratur. & quõ fiet: Respondet assument pẽnas &c. Ubi ponit tres gra dus beatarũ psonarũ. Primus gradus est cõtemplatiuoꝝ. Nam isti assumẽt alas vt aquile. Due ale sunt due spes. Una õ dei potẽtia: altera õ dei misericordia. Prima assumit per confidẽtiam de dei potentia: scilꝫ q põt nos facere equales angelis in gloria. Secũda assumit cõfitendo de dei misericordia: que nõ solum põt/ imo vult nos saluos facere. j. Timo. ij. Hoc em bo num et acceptũ est coraꝫ saluatore nostro deo/ qui vult oẽs hoĩes saluos fieri &c. His duabus alis ↄtemplatiui volant ad paradisum. Scdus gradus est actiuoꝝ: qui currẽdo p magna opera misericordie & penitẽtie: festinãter cum magno ardore spirit⁹ currũt ad paradisum. De his ergo dicit: Current & nõ laborabunt. Tertius gradus est obedientiũ/ cũ dicit. Ambula bunt & nõ deficiẽt/ scz faciẽdo illa ad que tenẽtur diligẽter. Jn omnib⁹ istis necessa ria est virtus spei: que dat animositatẽ siu e ardimẽtũ cordis. ¶ Tertio dico q ne cessaria est viatori ascendenti in altum cu ratio corporalis seu fortitudinis: ne defi ciat in medio coste. Hec autẽ duratio for titudinis habet per ꝟtutẽ charitatis. Nã charitas dat fortitudinẽ volũtati ne mu tet ꝓpositum. sed q perseueret. Jtem dat etiã fortitudinẽ perseuerandi cõtra tenta tiones diaboli: cõtra occasiones mundi & inclinatiões carnis. Uñ Ro. viij. Quis nos sepabit a charitate chri: tribulatio an angustia: &c. Et Canti. vlti. Fortis est vt mors dilectio &c. Et ideo dicebat aplus Eph. iij. Det vob's deus vt in charitate radicati et fundati possitis cõprehendere cũ omnib⁹ sanctis: supple gloriã dei. No ta differentiã inter radicatũ & fundatum. Radicatũ pertinet ad arbores: quaꝝ esse & viuere est a radice. Fundatũ est domus cuius esse & ꝑmanere est bono supposito &

fundamẽto. Radix est virtus charitatis dans humiditatẽ deuotionis essendi ꝛ viuendi spiritualiter: ꝛ fundamentũ essendi ꝛ ꝑmanendi in eadem. Multi tamẽ sunt radicati per deuotionẽ/ sed nõ sunt fundati: quia modico vento tentatõis statim cadunt ꝛ eradicãtur: sed si sunt fundati non timent. Patet necessitas istarũ triũ virtutum in hoc mũdo. Jõ dicit thema. Nunc scʒ in hoc mũdo manẽt fides/ spes ꝛc̃. Dicuntur autẽ virtutes theologicales ꝓpter duo. Primo ꝓpter obiectũ seu finem. Secundo ꝓpter causam. De primo ꝛc̃. Nota obiectũ aliarũ virtutũ est res certa: q₂ obiectũ humilitatis est despectus honoris. Obiectũ castitatis est despectus luxurie Obiectũ misericordie est dispẽsatio bonorum tẽporaliũ in pijs causis: ꝛ sic de alijs Sed obiectũ harũ virtutũ est deus: quia deus est obiectũ fidei. q₂ fides nihil aliud est ꝙ̃ credere ꝙ de⁹ sit. Spes est expectatio ꝙ deus ꝓmisit. Charitas est diligere deum ꝓpter se: ꝛ proximũ ꝓpter deum. Et secundo dicunt̃ theologicales proter causam. Naʒ alias virtutes põt homo acquirere per se viuendo moraliter: sed he tres virtutes nõ possunt haberi/ nisi a deo specialiter infundant̃. Tertia ratio est: q̃a sola diuina reuelatiõe in sacra scriptura huiusmodi virtutes tradunt̃: vt dicit beat⁹ Tho. j ij. q. lxij. ar. j. Et in. iij. sentẽ. distin. xxiij. q. j. ar. iiij. q. iij. Et idem dicit in questionibus disputatis de virtutibus. q. j. c. xij. Ideo pro ipsis orat ecclesia. Omnipotens sempiterne deus da nobis fidei/ spei ꝛ charitatꝭ augmentum: et vt mereamur assequi qđ ꝓmittis: fac nos amare quod precipis. Et patet prima pars. Secundo declarãda sunt verba apostoli ſm intellectum appropriatũ seu spiritualẽ. Pro quo sciendũ est ꝙ in alio mũdo sunt tria principalia loca siue receptacula animarum ex hac vita decedentiũ. vicʒ

Infernus damnatorum
Locus purgandorum
Sinus beatoꝝ siue electorum

¶ In ꝑmo est fides sine charitate. In secundo est spes glĩe. In tertio est charitas excellẽtie. Uel dic ordinatius et meli⁹/ ꝙ post hãc vitã. Tria sunt loca decendentiũ. Prim⁹ ergo loc⁹ est dãnatoꝝ ꝛc̃. Et in inferno quidẽ est fides: q₂ vt dicit Tho. ij. ij. q. viij. ar. ij. Demones ꝛ damnati hoies in inferno velint nolint habẽt credere ex euidentia facti quãdo sentiũt penas ꝛ tormẽta/ ꝛ vident gloriã beatoꝝ fidẽ christianã esse veraʒ. Auctoritas. Tu credis quoniã deus est vnus. Benefacꝭ ꝛ demones credunt ꝛ cõtremiscunt. Iac. ij. Nota contremiscunt: quoniã demones ꝛ anie damnate timẽt diem iudicij. Ratio. Nã sicut miles captus in lata captione si sciret tali die se esse mittendũ in angusto loco ꝛ i obscuro/ fetido ꝛ horrendo: multũ timeret illã diẽ. Sic est de demonibꝫ: qui habent mõ latã captionẽ: ꝛ anie etiã damnate. sed in die iudicij recludent̃ in angusta captione in qua erũt ꝛ recludẽtur cũ corporibꝫ ignitis ꝛ fetidis. Ista ergo rõne cõtremiscunt Et tu luxuriose ꝛc̃. non ꝯtremiscis de iudicio? ergo peior es diabolo. Pat ʒ ergo ꝙ in iferno est fides: ſʒ nõ est ibi spes. Mortuo hoie impio nulla erit vltra spes. Prouerb. xj. Impenitẽs dicit̃ impius. i. incredulus: q₂ noluit liberare filiã regis. s. animã ꝓpriã ab incendio cuʒ posset. ideo ipso mortuo nulla erit vltra spes ei. scʒ nec redemptionis nec liberatiõis. Hic extirpatur error aliquoꝝ antiquoꝝ theologoruʒ: ꝛ glosarũ antiquorũ iuristarũ: dicentiũ ꝙ licet in inferno nulla sit redemptio: tamẽ est ibi penaꝝ reuelatio. Et dant exemplũ de illo q̃ portat magnũ on⁹ ꝛc̃. Uide qđ scripsi dominica prima post festum trinitatis. Unde illa glosa iuris canonici. xiij. q. ij. tempus. nõ est tenẽda. Nec obstat de Traiano imperatore: pro quo orauit Gregorius. quia illud est speciale. Et ideo nõ est trahendũ ad consequentiã: ꝙuis bene fuerit de hoc punitus Gregorius. vt patʒ in legenda sua. Itẽ in inferno nõ est charitas: sed cõtrarietas ꝛ malignitas: q₂ pater odit filiũ/ pro quo fuit dãnatus: ꝛ ecõuerso. vir cõtra vxorẽ. Et quanto hic fuerunt maiores amores/ tãto ibi erit maius odiũ dicendo. In malignitate nostra consumpti sumus ꝛc̃. Sap. v. Sed hic est argumentũ in oppositũ. Nã dicit text⁹ Lu. xvj. De illo diuite: q̃ licet nullã spem haberet liberatiõis nec releuationis: q₂ nec guttã aque potuit obtinere: tñ orauit dicẽs. Rogo te pr̃ vt mittas Lazaꝝ i domũ

patris mei. Habeo em̄ quinq; fratres vt testetur illis: ne ⁊ ipsi veniāt in locum hunc tormentoꝝ. Videt ergo ꝙ illa petitio fuerit ex charitate. Respondeo ꝙ in inferno nulla est charitas/ sꝫ tota malignitas. Ad auctoritatē dico. ꝙ sic in h̄ mundo sunt socij in peccatis: sic etiā in alio mūdo erunt socij in penis. Et quia multi simul sociari cū minori timore peccāt ꝙ̄ vnus solus: sic pena maior est quādo sunt plures. ⁊ quāto magis crescit numerus socioꝝ: tāto magis augmentatur pena. Sicut de igne: in quo quanto magis ponit de lignis: tanto magis augmētatur flamma: ⁊ vnū lignū incendit aliud. Ideo diues ille orauit: nō ex charitate/ sꝫ timore: ne pena augeretur in aduentu fratrū suoꝝ: qui socij fuerāt in peccatis. Hec tamē ratio videtur dubitabilis: qꝛ fm̄ boc damnati nollent aliquez damnari/ ne pena eoꝝ augeret. Quod est falsum. quia immo vellent oēs damnari/ ⁊ sanctos ꝑpter inuidiā ⁊ prauas affectiones: que cū eis descenderēt in infernuꝫ. Vn̄ super illud Esa. xiiij. Surrexerūt de solijs suis dicit Glo. Solatium est damnatis socios habere sue miserie. Dic ergo sꝫ Tho. quodli. viij. ar. xvij. ꝙ damnati inuidia stimulante vellent ꝓpinquos suos cū omnibus alijs esse damnatos: ⁊ dolebūt si sciāt aliquos esse saluatos ⁊c̄. Secundus locus est purgandoꝝ: vbi habēt fidem/ spem/ et charitatē. Primo quidē habent fidē: quia nondū vident p speciē. Item habēt spem firmissimā ⁊ certissimā de tribus. ¶ Primo de adiutorio amicoꝝ ꝙ suffragia sibi fient: ⁊ de hoc sperant. Vn̄ dicit Job. xix. Miseremi mei miseremini mei saltē vos amici mei: qꝛ ma. do. te. me. ¶ Scdo hn̄t spem exeūdi de purgatorio. ¶ Tertio spē habendi paradisum/ ꝙ nō possunt peccare qꝛ anima separata se firmat in gratia vel culpa mortali/ fm̄ statū in quo egredit de corpore. Vn̄ Grego. xxv. di. Qualis hinc quisq; egredit/ talis in iudicio presentat. Et flagella dei patiēter sustinet in purgatorio ⁊c̄. Tertius locus est beatoꝝ. s. paradisus: vbi nō est fides nec spes/ sed pfecta charitas soluꝫ: ⁊ excellit. Fides em̄ habet defectū essendi annexū: sed in celo omnia videntur clare. i. Coꝛ. xv. Videmus nunc speculū in enigmate: tunc aūt facie ad faciem. Spes habꝫ etiā defectū essendi. ps. xvj. Satiabor cuꝫ apparuerit gloria tua. Charitas autē nō habet defectus essendi bonoꝝ: sed perficiet. iuxta illō qđ possunt dicere beati. j. Jo. iiij. Deus in nobis manet: ⁊ charitas eius in nobis pfecta est ⁊c̄. Quartus locus pōt addi. s. locus pueroꝝ ⁊ ibi nō est neq; fides/ neq; spes/ neq; charitas. Nā ꝺ spe ⁊ charitate ꝯstat ꝙ ibi nō est: sed etiā fides nō est. tum qꝛ aīe puerorum ibi nō habēt cognitionē de deo. Ro. x. Fides ex auditu ⁊c̄. tum qa fides est de nō visis. s. per rationē naturalem. Heb. x. Fides est argumentū non apparentiū ⁊c̄. Deo gratias. Amen.

¶ Finis sermonū de aduētu dn̄i vsq; ad. xl.

Ad Lectorem.

¶ Quisquis es/ lecturus hos Petri Hieremie Siculi smones/ admonemus/ ne aliqua cōfusione terrearis: si qđ ex autoris allegatiōe in hisce partibus incertitudis occurrerit. Nam sermonū diuisiones ⁊ ordinē abcdariū adeo ꝯfusum accepimus. vt aut mutatiōe aut pari erroris inuolucro nobis opus esset: alteꝝ mediocriter spero ꝯfecimus/ vt nullus ex eo superet fastidio. (nulla em̄ ps citat nisi etiā titulus/ quē frōte gerit in tabula/ apponet: vtputa de perō de pnia. de. x. ꝑceptis ⁊c̄.) alterū omni studio conatmur effugere. vt nr̄ conatus nō vbiq; incassuꝫ cedat: nā in q̄dridūo ducētos/ vel eo amplius errores ex archetypo int egēdu exemimus: cuius rei occasionē eē ꝺiudico icui tā gallice pubis sp plus dedite nūmo ꝙ̄ vtuti. Quare hic in nr̄a editiōe obseruamus: cū numero folioꝝ/ tū ordine alphabetico: serie eā/ q̄ videbat aptior ⁊ ad tpa ⁊ ad ritum catholice ecclie. Habet tn̄ queq; ps/ q̄ ad fieri potuit/ frontē ⁊ dorsum: vt eam faciliter tuo placito quo lubet ordinare poteris. Vale.

¶ Sequit alia pars sermonū de Peccato per. xl.

Incipit q̃dragesimale de peccatis in genere eiusdez fr̄is Petri Hieremie Et pͥmo de diffinitiōe peccati: Sermo.j.

Quasi a facie colubri fuge peccatuz. Eccli.xxj. Dicturus cū diuino patrocinio de peccatis in genere/i hac sacra q̃dragesima ante oīa inuocandū arbitror spūs sancti gratiā. A quo om̄e datū optimū ꝛ omne donū ꝑfectū originat̄. Jac.j. Sed q꞉ indignissimū me reputo: imediate ipsum p̄cib꞉ adire/recurro ad aduocatā nostrā potentissimā/ꝛ gloriosam virginez Mariā dicendo. Aue maria ꝛc. Quasi a fac͛e colubri ꝛc. vbi s̄. Quia vt supra dixi intendo in hoc sacro ꝑe p̄dicare de peccatis in genere: iō talis ordo mihi assumendus erit in hac materia: ꝑ clariori audientiū intellectu ꝛ memoria tenatiori.

Primo nāq꞉ dicaz de pctō in genere

Scdō de pctō originali ꝺm se. ꝛ de pena eius/ꝛ de remedijs ipsius.

Tertio de pctō actuali mortali: ꝛ de penis/seu de effectu ipius ꝛ de remedijs ei⁹.

Quarto de peccato veniali/et de pena ei⁹/ꝛ de remedijs ipsius. Loquēdo ergo de pctō in genere: querit̄ primo quidnam sit pctm̄? Circa qd̄ nota ꝙ ꝺm quadruplicem causam rei datur quadruplex diffinitio de pctō. Sed attende ꝙ infra scripte diffinitiones nō dantur de pctō originali in quo nō est cōuersio: nec de pctō veniali in quo nō est ꝯuersio: sed de mortali actuali/in quo est conuersio ꝛ auersio.

¶ Primo quidē ꝺm causaz efficientē peccatu sic diffinit̄ ab Aug. lib. de duab⁹ naturis. Peccatū est voluntas ꝯsequēdi vel retinēdi qd̄ iustitia vetat. Voluntas aūt est animi motus ad aliquid: vel nō imitādum vel adipiscendū ꝺm Aug. j. lib. retractationū. Et. xv. q. j. c. j. in p̄n. Voluntas igit̄ est causa efficiēs peccati: adeo vt sine ipsa nullū peccatū cōmittatur. Vn̄ Aug. in lib. de vera religione. ꝛ in li. retractationū. Et Gratianus. xv. q. j. ca. j. Vsq꞉adeo peccatū voluntariuz malum est: vt nullo modo peccatū sit si nō sit voluntariū. Eodem modo nec pena eterna que consequit̄ peccatū meret̄ quis cōdemnari/nisi ꝓpria voluntas adesset. Bern̄. Tolle ꝓpria voluntatē/ꝛ nō erit infernus. Item Aug⁹. xxiij. q. iiij. Nabuchodonosor. Vasis ire nunq꞉ deus redderet interitū si nō spōtaneū inuenirec̄ homo habere pctm̄. Unde si aliquis ignorātia inuincibili aliquid de genere maloꝝ faceret non reputaret̄ ei ad peccatū: quia hmōi ignorantia tollit voluntatē ꝺm Tho. p. ij. q. vj. art. viij. Et in decretis. xv. q. j. aliquos. ꝛ. c. se. Et Tho. s. ij. q. lxxvj. ar. iij. Et sic ecōtra: nullus potest mereri sine voluntate. Nec obstat de Salomone: q̇ dormiēs impetrauit a deo donū sapiētie: vt d꞉. iij. Re. iij. ꝛ. ij. Paral. j. Quia Salomon nō meruit in dormiēdo sapientiā a deo: sed fuit signū precedētis desiderij: ꝓpter qd̄ dicitur talis petitio deo placuisse. vt dicit Aug. xij. sup Gen̄. ad l̄: terā. Et nota Tho. ij. ij. q. cliiij. ar. v. ad primū. Unde Chrys. super Mat. ꝛ in decretis. xxxij. q. v. Sicut em̄ pctm̄ opus sine volūtate nō facit: ita ꝛ iustitia ex opere non consumat̄ nisi ꝛ voluntas affuerit ꝛc. Si autez querat̄: que causa efficiens est male voluntatis? Respōdeo nullā esse causam/nisi quia ex nullo facta est: vt dicit Aug. xij. de ciui. dei. c. vij. vbi sic inquit Nemo igit̄ querat efficientē causam male volūtatis. Non em̄ est efficiēs/sed deficiēs: q꞉ nec illa effectio/sed defectio. Deficere nāq꞉ ab eo ꝙ summe est: ad id qd̄ minus est hoc incipere habere voluntatē malam. Porro causas defectionū istarū quū efficietes non sint vt dixi/sed deficientes velle inuenire: tale est ac si quisq꞉ velit videre tenebras vel audire silentium: qd̄ tamen vtrūq꞉ nobis notū est. Neq꞉ illud nisi per oculos: neq꞉ hoc nisi per aures non sane in specie nisi speciei priuatione. Hec ille. Sed nota ꝙ cū voluntas a deo sit nō potest esse nisi bona. Et ideo ꝺm se nō est nata dicere nisi bonū: q꞉ vt d꞉ Matt. vij. Non pōt bona arbor fruct⁹ malos facere. Dic ergo ꝙ cū dicit̄/volūtas est causa effi

ciens peccati debet intelligi voluntas effi
ciēs.i.deficiēs seu defectus/seu inordina
tio volūtatis/seu volūtas carēs directiōe
regule rōnis et legis diuine. Que quidez
si intēdit aliqđ bonū cōmutabile: est cau
sa actus quidē peccati per se: sed inordina
tionis actus ꝑ accidēs ⁊ p̄ter intentionē.
Prouenit eni̅ defectus ordinis in actu ex
defectu directiōis in voluntate: ⁊ hoc sen
tit Tho.j.ij.q.lxxv.ar.j. Sed tunc instaꝛ
ꝙ cuz omne malum sit p̄ter intentionē et
voluntatē agentis: vt dicit Dio.iiij.de di
uinis noibus. ⁊ ꝓbatur in.iij.cōtra genti
les.c.iiij. Videtur ꝙ pctm̄ cū sit maluz sit
p̄ter intentionē agentis. ergo nō videtur
esse pctm̄: quia de rōne peccati est ꝙ sit vo
luntariū/ vt hic dicitur. Et p̄terea omne qđ
est p̄ter intentionē agētis dicitur esse a casu
vel a fortuna. vt nota. in.iij. ꝯtra gentiles
c.iij. sed inordinatio peccati est p̄ter inten
tionē vt dictū est: ergo est a casu. Casualia
aūt nō imputantur nobis. ergo ⁊c. Solutio
nem horū vide in.iij. cōtra gentiles.c.vj.
Preterea videtur ꝙ voluntas nō sit causa
efficiēs peccati: quia nō pōt esse idem sub
iectū peccati/ ⁊ causa efficiēs: qꝛ causa effi
ciens ⁊ materialis incidūt in eisdē: vt dici
tur in.ij. physicoꝝ. Sed volūtas est subie
ctū peccati. ergo ⁊c. Sed ⁊ nota ꝙ ratio il
la ꝓcedit in causis efficiētibꝰ quarū actio
nes trāseunt in materiā exteriorē: ⁊ ꝙ non
mouēt se sed alia: cuiꝰ contrariū est in vo
luntate. ⁊ ideo ratio nō sequitur. Ex predi
ctis ergo patz/ ꝙ malū nō est pctm̄ nisi sit
volūtariū. ⁊ ideo si homo faceret aliquid
ex violētia in nullo peccat. si vis infertur
p̄cise vel absolute.l.di. presbyteros. Secꝰ
autē si sit cōditionalis sicut metꝰ: quia ta
lis metꝰ nō totaliter excusat a pctō: quia
nō totaliter tollit voluntatez. Vn̄ ⁊ Glo.
dicūt ꝙ coacta voluntas voluntas est: vn̄
nō excusat a toto: licet excuset a tāto. Ex
tra. quod metus causa. sacris. et de bapt.
maiores. Et Thom̄. idez vult p̄te.ij.q.vj.
¶ Scđa diffinitio peccati datur ab Augꝰ.
ꝛm causam materialē.xij. ꝯtra Faustū sic.
Peccatū est dictū vel factū vel concupitū
ꝯtra legē eternā.i.dei. In qua quidē diffi
nitiōe ponūtur duo. Vnū.s. qđ ꝑtinet ad
substantiā actus humani: qđ est quasi ma
teriale in pctō/ cū dicit: Dictū vel factū vel
cōcupitū. Aliud aūt qđ ꝑtinet ad rationē
mali: qđ est causa formalis cū dixit: Con
tra legē eternā. De hac aūt diffinitiōe vi
de latius ꝑ Tho.j.ij.q.lxxj.ar.vj. ¶ Ter
tia diffinitio peccati est ꝛm cām formalē:
⁊ datur ab Amb. sic. Pctm̄ est p̄uaricatio
legis diuine ⁊ celestiū: inobediētia man
datoꝝ. Quā quidē diffinitionē exponere
omitto. Vel dic ꝛm Aug. Pctm̄ est priua
tio speciei/ modi/ ⁊ ordinis. Declara vt ha
betur in sermone septuagesime: q̄ incipit.
Quid hic statis tota die ociosi. in introitu.
¶ Quarta diffinitio pcti datur ab Augꝰ.
ꝛm causam finalē: ⁊ est ista. Pctm̄ est spre
to incōmutabili bono rebus mutabilibꝰ
adherere. Circa quā diffinitionē notādū
ꝙ in pctō duo sunt. Primuz est auersio a
creatore. Scđm est cōuersio ad creaturā.
Deus aūt dicitur bonū incōmutabile: ⁊ cre
atura bonū mutabile. Vide in sermonibꝰ
xl. de penitētia. ser.j. in introitu. Istoꝝ au
tē duoꝝ primū est quasi formale in pctō.
Scđm vero est quasi materiale. Qꝛ autē
forma dat esse rei: iō cōuersio ad creaturā
nō habet rōnem peccati nisi ex auersione
in q̄ est deformitas ⁊ cōtemptus. Qꝫ aūt
ratio cōuersionis actus nō sit pctm̄/ ꝓbatur.
Qꝛ qn̄qꝫ sine aliq̄ pctō cōuertitur q̄s ad cre
aturā: vt cū cōuersio seu delectatio est na
turalis ꝛm qđ visus delectatur in viridi/ gu
stus in dulci: ⁊ sic de aliis. Quādoqꝫ etiā
cū merito: qn̄.s. illa delectatio refertur ad
deuz. Vn̄ ps. Delectasti me dn̄e in factu
ra tua. Da exēplū de cōtemplantibꝰ crea
turas vt cognoscāt ⁊ diligant creatorem.
Quādoqꝫ cū pctō veniali tm̄: vt cuz quis
delectatur in creatura plus debito: sꝫ tamē
circa deū. Da exemplū de primis motibꝰ
vel aliis peccatis venialibꝰ: vt infra dicet
dn̄o cōcedente. Quādoqꝫ cū pctō mortali
vt qn̄ ꝯuersio est cū auersione a deo/ vt di
ctū est. Qꝛ aūt cōuersio est ad aliq̄d ⁊ ha
bet actū nature substractū.i. subnixū: idō
pctm̄ accipitur in m̄ltiplicationē ⁊ numerū.
Vn̄ cōuersio inordinata ad ꝓpriā excellē
tiā dicitur supbia. Cōuersio vero inordina
ta ad bona t̄palia dicitur auaritia. Conuer
sio ꝟo inordinata ad delectatiōes venere
as dicitur luxuria. Cōuersio ad vindictā di
citur ira. Cōuersio ꝟo inordinata ad cibū
⁊ potū dicitur gula: ⁊ sic de aliis mortalibꝰ.

Sed nota q cũ actus morales accipiant formã ex fine.i. ex intẽtione finis agẽtis: vt notat Tho. pte.ij.q.j.ar.iij. videtur q causa formalis z finalis pcti sit eadẽ. Sz rñde q quantũ ad actũ pcti/pctm̃ accipit formã ex fine vt dicit in argumẽto:sed sm hoc actus nõ habet rõnem pcti. Quantũ vero ad inordinatõez actus:forma actus pcti est ipsa puaricatio diuine legis:vt dicitur hicsupra in pma pte.j.diffinitiõe. Uel dic meli⁹.q ipsius pcti in genere forma est inordinatio act⁹:sed ipsius pcti in specie forma est finis intent⁹a peccante:q finis est obiectũ forme ipsius act⁹. Si igitur pctm in genere sortit formã ex auersione a deo:sed pctm in specie sortit formaz ex ɔuersiõe ad creaturã. Ex pdictis ꝑ pz q pctm̃ formalit loquẽdo nõ est nisi priuatio qdã defectus z corruptela. Et qz defect⁹ sunt puatiões bonoꝝ:z puatões nihil sunt sm phm.sic tenebra q̃ est puatio luc iõ pctm̃ dr eẽ nihil.sz tñ alicui⁹ est:qz alicui⁹ sp boni puatio est. Dicit aũt pctm̃ eẽ nihil triplici ratione:sed p intellectu hoꝝ deccara Primo quõ duo sunt in peccato. sc3 actus/z inordinatio rõnis actus. Uerbi gratia in homicidio vel furto zc. Act⁹ quidẽ nõ est pctm̃ sm se:sed ordinatio rationis facit illud esse pctm̃. Pone exẽpluz de iudice faciẽte mori hominẽ suadẽte iustitia. Item in deo precipiẽte Abrae occidere filium Geñ.xxij.z in rebus Egyptioꝝ ablatis p Israelitas precipiẽte domino Exo.vij. Patet ergo q actus de se non est pctm̃/sed defectus rationis:z hoc non est nisi priuatio sicut tenebra zc. Et iõ nihil est ista. tamẽ inordinatio non põt esse sine actu:quia om̃e malũ est in bono. Probatur ergo triplici ratiõe q pctm̃ nihil est Prima pter defectũ:qz pctm̃ vt dixi nõ est aliqua res naturalis/sed defectus boni siue corruptio. Exẽplũ vt dictũ est pz de tenebra que nihil aliud est nisi puatio lucis:z sic nõ est aliud nisi nõ existẽtia lucis per modũ priuatiõis.nõ esse aũt nihil est:z hoc clarius pbatur sic sm Boetiuz. Constat deuz oia posse/nec esse aliud qd nõ possit si velit:sed peccare nõ potest:vt patz clare.ergo pctm̃ nihil est/cũ illud nec in se nec in alio possit de⁹. Nec est instãtia si dicas q currere/latrare:vel similia operari nõ possit.qz z si talia nequeat facere in seipo:ea tamẽ facit in alio.qz imutabilis in se manẽs. Terrarum celiqz sator q̃ tpѕ ab euo Ire iubes: stabilisqz manẽs das cuncta moueri. Sed pctm̃ sicut nec in se/ita nec in aliis põt efficere. Et sic ɔstat pctm̃ nihil esse. Ad idẽ. Omne qd est. est a deo qz oia per ipm facta sunt Io.j. Sed pctm̃ nõ est a deo. Qd pbatur:qz om̃e qd est a deo diligit de⁹. iuxta illud Sap.xj. Nihil odisti eoꝝ que fecisti.sed pctm̃ est exosum deo:iuxta illud Sap.xliij. Odio sunt deo impi⁹ z impietas ei⁹. Et Ps. Odisti oẽs q operant iniqtatẽ.ergo pctm nõ est a deo. Et h põt esse vna alia ratio q pctm̃ est nihil. Dicit glo. Aug. Nihil.i.pctm̃.z sic posset ɔgrue exponi illud Io.xv. Sine me nihil potestis facere. ¶ Scda ratio q̃re peccatũ est nihil/est pter effectũ:qz facit hominẽ nihil esse.nõ quidẽ quãtũ ad esse naturale/sed q̃ntũ ad esse spũale.qz per peccatũ priuat homo gratia z charitate:z ceteris virtutib⁹ infusis z donis/pter qd dicitur hõ nihil z ad nihilũ redigi.q̃ntuz ad esse spũale: vt dixi:cuz peccãt mortalit.iuxta illud.j.Coꝝ.xiij. Si habuero phiam z nouerim mysteria oia z oẽm sciẽtiã:et si habuero oẽm fidẽ ita vt montes transferam:charitatẽ aũt nõ habuero/nihil sum Itẽ Hiere.x. Corripe me dñe.verũtamẽ i iudicio z nõ i furore tuo.ne forte ad nihilum rediges me. ¶ Tertia ratio est pter despectũ:qz vilissimũ facit hoiem z indignissimũ omi pmio. Uñ dr Aug. q pctor nõ meret panẽ quem mãducat. Hiere.ij. Quã vilis facta es ni.ite.vi.r. Et h pz ex loco vbi pctõres ponũt:qz loc⁹ pportionari dz locato. Uilior aũt loc⁹ vniuersi est infern⁹.tũ rõne sic qz est infim⁹.tũ rõne fetoris qz zc. Et iõ pz ex h q ipsi pctõres sit vilissimi q ibi ponunt. Itẽ pz ex ɔditiõe: qz seru⁹ efficit hõ p pctm̃. Dicam⁹ aũt q suit⁹ est vilissima ɔditio.z q̃nto vilior est patron⁹/tãto vilior ẽ seru⁹. Quid aũt vili⁹ est pctõr: Nihil est. Tanto em̃ vilior est res q̃nto mag distat a dõ.nihil aũt tm̃ distat a deo q̃ illud est.qz pm⁹ gradus ꝑ appinquat deo est eẽ:pctm̃ autẽ est nihil.ꝑ est vilissimũ. Pctõr autẽ fit seru⁹ peccati. Ioã.viij. Qui facit pctm̃ seru⁹ est peccati. ergo est vilissimus z plusqz peccatũ cuius

Pctm̃ est nihil 3ª rõne pbᵗ.

est seruus: et ex hoc debz homo abhorrere peccatū. Aug. Appende te ex precio/ne tibi vilescas. Sene. Si scirē deos ignoscituros et hoīes ignoraturos: adhuc tamen abhorrerē peccatū. Idē phs. Maior sum et ad maiora natus: q̄ vt fiam mancipiū corporis mei. Cice. iij. offi. lib. suasum esse debet. Si oēs deos hominesq̄ celare possemus: nihil tamen auare/nihil iniuste/nihil libidinose/nihil incōtinent esse faciendum. Patet ergo ex p̄dictis q̄ peccatū dicitur nihil. Sed restat modo quedā dubitatio. Si peccatū nihil est/quare ergo dicitur occidere hominē spūaliter? Constat enī q̄ occidi est passio: oīs autez passio est ab actiōe. ergo occidere est actio: sed quod nihil est nihil agere pōt. ergo occidere hominē potest. Quomodo ergo in scriptura peccatores mortui appellātur? Ps. Non mortui laudabūt te domine. Iterz Iac. j. Peccatū cum cōsummatū fuerit generat mortē. Preterea si peccatū est nihil: q̄ est diuina iustitia que p peccato hominē eternaliter punit? Nam p nihilo hominē eterne pene tradere nō videtur opus esse iustitie: vt patet ex se. Sed respōdeo q̄ ad agendum semp requirit aliquod agens: sed ad deficiendū nomē agens requirit: sed sufficit q̄ ab actione cesset. Totus autē actus peccati nō est actio/sed defectio: et ideo nō requirit q̄ peccatū aliud agat: quia nihil agere pōt cum sit defectus. Occidit ergo peccatū hominē non agendo/sed deficiendo seu nihil agēdo. Uel dic q̄ illud quod est nihil nō potest esse causa alicui⁹ per se/pōt tamē esse causa p accidens. sicut remotio phibētis: sicut patet de ignorātia/que est priuatio sciētie. Nihil enī est: tamē est quādoq̄ causa peccati inquantū est priuatio scientie qua phibetur pctm̄. et ita dicit Tho. j. ij. q. lxxvj. ar. j. ad pmū. Et sic peccatū dicit causa per accidēs occisionis anime et dānationis/inquantū. s. q̄ priuat hominez gratia que est vita anie. Et ad hoc intelligendū nota tria exempla.

Primū erit exemplū naturale
Secundū est exemplū morale
Tertiū est exemplū scripturale.

¶ Exemplū ergo naturale est istud. Non māducare nō est aliud facere: et tamē si q̄s nō comederet moreret: quia mori est a vita deficere. et iō mori quis pōt nihil omnino agens: sed ab actiōe se subtrahēs. Sic et nō ambulare nō est aliquid facere: et tamen si diu quis in cippo teneret/perderet vsum et scientiā ambulandi. Sic si diues vidit pauperē fame vel frigore morietem et nihil ei dat: dicit ipm occidere cū tamē nihil faciat. Unde Amb. lxxxvj. dist. Pasce fame morientē si nō paueris/fame occidisti. Patet ergo q̄ ad purū defectū nulla causa agens reqrit: sed sufficit q̄ ab eo qd̄ est faciendū cesset. Patz ergo primū exemplū naturale. ¶ Scdm exēplū est morale. Uerbi gratia. si rex pciperet q̄ quilibet vadat ad ecclesiā vel cōuiuiū: qd̄ ipse facturus est sub pena capitis vel alterius mēbri: aliquis nō iuit. manifestū est q̄ nō eundo nō facit aliquid: sed nihil facit: q̄a solū omittit: et tamē odium regis et penaz incurrit. Nec obstat si dicas: q̄ hec plana vident esse in pceptz affirmatiuis: sed q̄n tum ad negatiua pcepta questio nō videt soluta. Nunquid enī fornicari/furari: et c. Nō est aliud facere. Ad qd̄ respōdetur q̄ eum dico hominē occidere/duo dico: fm q̄ hominē occidere est peccatū. Naz dico primo actum. s. qui est occidere hominē. secundo dico defectū circa actū. s. volūtaris. Dico ergo q̄ ille actus fm se nō est mal⁹: quinimo est a deo ille actus peccati. cui⁹ ratio est: quia cū ille act⁹ peccati sit quidē motus liberi arbitrij. deus autē est causa omniū motionū: vt Aug⁹. dicit. iij. de trinitate. sequit q̄ volūtas dei sit causa act⁹ peccati. et hoc vult Tho. j. ij. q. lxxix. ar. ij. Nec in hoc pctm̄ fm se: q: vt dixi sup/act⁹ nō habet rōnem peccati ex pte cōuersiōis ad creaturā. et hoc ptz: q: aliq̄n quis ppetrabit actū qui in genere nature erit mal⁹ tū ex aliqua circūstantia erit bon⁹: vt puta q: suadet iustitia: bene et meritorie pōt q̄s hoīem occidere si habet iurisditionē. Unī et q̄nq̄ a deo ille act⁹ est iussus: vt patz in Achior Iosue. vij. in Chananeis et ceteris gentib⁹ inimicis pp̄li isrl: quos de⁹ precepit occidi. sic et pcepit Sauli vt interficeret regē Agag cū omni pp̄lo ei⁹. s. Amalechitaꝝ: et inficeret oēs a viro vsq̄ ad mulierē: et puulū atq̄ lactantē. bouē et ouē camelū et asinū. j. Re. xv. et in m̄ltis alijs locis scpture. Sicut etiā ptz de Abraā: cui

pcepit vt occideret filiū Gen.xxij. Unde z aplūs dic/ q nō sine causa gladiuz portat Ro.xiij. ergo actꝰ pcti nō est malū ſm ſe ſed est a deo: ſed deformitas circa actuz q̄ eſt defectꝰ volūtatis q̄ formalit eſt pctm̄ nihil eſt: q2 eſt tm̄ boni priuatio. et iō queſtio ē ſoluta vt pꝰ. Nō tn̄ eſt ɔcedēdū q fornicari z furari/ z ceteri actꝰ cōſiles ſine a deo: q2 talia noīa nō dicūt pure actū/ ſed actū deformatū aliqua deformitate. Uñ qñ filij iſrael ſpoliauerūt egyptū/ nō fuit ibi rapina vel furtū: q2 furtū eſt cōtrectatio rei aliene inuito dño. ſed ibi facta fuit trāſlatio dñij illaꝝ rerū ab egyptijs ad hebreos ab eo cuiꝰ eſt terra z plenitudo eiꝰ. ¶ Tertiū exēplū ſcpturale habet in multis locis noui teſtamēti. Primo hꝫ Mat. xxij. Amice quō huc intraſti nō habēs veſtē nuptialē: At ille obmutuit. Tūc dixit rex miniſtris. Ligatis manibꝫ z pedibus eiꝰ mittite eū in tenebras exteriores. Ibi erit fletus z ſtridor dentiū. Quid p veſtē nuptialē niſi charitas deſignat: Quā qui nō habet/ nihil facit. z tamē dignꝰ eſt pena eo q ɔtra pceptū chri facit. Sicut etiā ſi rex pciperet q quicūqꝫ ex ſeruis ſuis talē nō haberet veſtimētū/ ſed appareret nudus: igni traderet. certū eſt q quicūqꝫ nō haberet illud veſtimentū: pene ignis ſubiaceret. nec dānaret iſte p nihilo: ſed q2 ſignū non habet amicitie regie q tenet habere. veſtimēta aūt anie quid ſunt niſi virtutes z dona q̄ hō quilibet tenet habere. Camiſia ſignificat caſtitatē que cōtingit carnē. Diplois ſignificat hoiem ſignatuz abſtinētia: q̄ eſt neceſſaria ad caſtitatē ſeruandā. Per tunicā ſignificat charitas: vt ibi dicit. Per chlamydē ſiue mantelluz ſignificatur patiētia q̄ defendit ab eſtu z a pluuia a verbis et cōtumelia. Et iō ſi hō talia veſtimēta virtutū nō habet: meretur penā. Uñ Apoc.xvj. dicit. Beūs qui vigilat z cuſtodit veſtimenta ſua ne nudus ambulet z videāt turpitudinē eius. Turpitudo aūt huiꝰ/ eſt turpitudo pctōꝝ que operit a veſtimēto charitatis. Prouer.x. Uniuerſa delicta operit charitas. Uñ .j. Pe.iiij. Charitas opit multitudinē pctōrū. Pš. Bti quoꝝ remiſſe ſunt iniqtates z q̄ꝝ tecta ſunt pctā. Sic z ſcdo habet exemplū in ficulnea in ſcriptura. cui maledixit dñs: q2 fructus in ea dū qreret nō inuenit: vt legit Mat.xxj. Sic z tertio habet exēplū de ficulnea: quā quidā plantatam habebat in vinea ſua: z venit querēs fructū in illa z non inuenit. Dixit aūt ad cultorē vinee. Ecce anni ſunt tres ex q̄ venio querēs fructū in ficulnea hac z nō īuenio Succide ergo illā. Ut quid ergo terram occupat: Luc.xiij. Igit etiā ſic pro nihilo arbor hūana a deo ſuccidit: q2 fructꝰ in ea debitus nullatenꝰ inuenit. Nullus eſt em̄ hō qui vineā haberet in qua plurimū expendiſſet/ z in ea excolenda plurimū laboraſſet: nihilqꝫ de cōtingentibꝫ omiſiſſet. q. ſi illa fructus nō afferret/ qn eā iuberet incidi/ z oia eiꝰ igni tradi. Sed quis homo vnqꝫ tantū laborauit in mōo in vinea ſua q̄ntū chrūs in ſua: q̄ eſt aīa humana: Quis vnqꝫ ſic vineā excoluit: qs in ea tāto laborauit labore: Quis p vinea ſua in mortez ſe tradidit niſi chrūs: Uñ in figuraz huius Naboth figurās chrm̄ p vinea ſua ē mortuꝰ .iij. Re.xxj. eo q eā Achab regi diabolū ſignificāti tradere noluit. Ergo hmōi vinea ē iuſtiſſime icidēda igniqꝫ tradēda ſi poſt tātos ſudores z tā amplas expēſas nullū ſuo dño fructiferat. Igit tota ſollicitudine laboremꝰ vt chrūs in vinea anime nr̄e fructus dēbitos ſuo tpe recipiat: vt ſic habeamꝰ denariū diurnū: q̄ ex cōdigno laborantibꝫ eſt pmiſſus. Mat.xx. Hoc aūt faciemꝰ ſi totis viribꝰ pctm̄ quaſi a facie colubri fugiamꝰ. Formalit ergo ad argumentū reſpōdendū: cū dicit: q ſi pctm̄ eſt nihil: ḡ pctōr dānat p nihilo: qḋ eſt inconueniēs. Rñdeo q dānari pctōrē p nihilo accipit dupliciter. Uno mō p nihilo .i. ſine cauſa. z ſic nullus dānatur p nihilo. Alio mō p nihilo .i. non p aliq̄ poſitiuo. z ſic dānat pctōr p nihilo: nō tn̄ ſine cā .ſ. pueriua. vt pꝫ in ſiītitudinibꝫ ſupra poſitis.

¶ Quare deꝰ fecit hominē peccabilem. Sermo .ij.

Quaſi a facie colubri fuge pctm̄. Eccli.xxj. Hoc mane dño ɔcedēte cōtinuādo materiā pmi articuli de pctō in genere/ intendo pdicare de peccabilitate hominis: q̄re .ſ. deꝰ fecit hoiez talē q peccare

xps p vine mortuus

posset: siue quare deus fecit hominem peccabilem: vbi etiã solu(itur) questio quorũdam cu riose q̃rentiũ/ quare deus cum presciret ipm cõtinuo peccaturũ creauit? Nã in statu innocẽtie nõ stetit homo nisi per spaciuz circiter sex horaꝝ/a mane .s. vsq; ad meridiẽ. Saluter primo virgo ꝛc. Pro huius ergo materie intellectu clariori est notãdum/ ꝙ ꝯclusio vera est in sacra theologia/ ꝙ diuina sapiẽtia qua oia creata sunt creauit oẽs creaturas in quibus põt cadere pctm̃ cũ defectu peccabilitatis .i. possent peccare: in cuius signũ peccauerũt alique ipsarũ. Et vide prius de angelis qui sm naturaz suã in qua creati sunt peccare potuerunt. ꝛ sic potuit ꝑ effectũ de Lucifero/ et alijs angelis apostatis ꝛc. Sed qui fuerũt firmi: vt Michael/ Gabriel/ et reliq: fuerũt postea ꝯfirmati in gratia. adeo vt peccare amplius non possint/ ex gratia non ex natura. Primi autez .i. rebelles fuerunt retrusi ad infernũ. sicut pꝫ Apo. xij. Ratio aũt q̃re angeli sunt peccabiles creati/ est: quia de nihilo creati sunt. ꝛ hec etiaz ratio põt cõpetere siue assignari in hoibus q̃re sunt peccabiles. Vide per Tho. sup. ij sent. di. xxxij. q. j. ar. j. ꝛ. ij. ꝛ di. ij. q. j. ar. j. Sic etiã pꝫ de hoibus. qui licet fuerũt a deo creati a principio in grã: tñ peccabiles fuerũt ꝛ de facto peccauerũt. q2 grã nõ habet cogere sed ꝑficere liberũ arbitrium. ꝓpter qd̃ dicit scriptura. Inueni ꝙ fecerit deus hoiez rectum: ꝛ ipse se infinitis miscuerit q̃stionibus. Eccle. vij. Nota Rectũ. hec rectitudo cõsistebat principalĩr in tali subiectiõe anime humane ad deũ. vt infra patebit latius cuz de pctõ originali agetur. Nota Infi. se misc. q̃stionibus. Et hoc ꝓpter pctm̃: ꝓpter qd̃ habet questionẽ hõ cũ deo/ ꝛ cũ ꝓximo/ et cũ seipso. Aug. Iussisti dñe et sic est: vt pena sibi sit ois inordinatus animus. Et Iob. vij. Posuisti me cõtrariũ tibi/ ꝛ factus sum mihimet ipsi grauis. Ex hoc ḡ defectu peccabilitatis ꝓcessit pctm̃ primoꝝ parentum. ex quo ita est ꝓstrata hũana natura et ad malũ inclinata: ꝙ exceptis chro ꝛ virgine Maria/ nullus hõ mũdi q̃ntũcunq; fuerit sanctitatis/ fuit a pctõ imunis. Vñ. j. Io. j. Si dixerimus q2 pctm̃ nõ habemus: ipsi nos seducimus/ ꝛ veritas in nobis non est. Et Augus. in lib. de natura et grã. Si oẽs sancti ꝛ scẽ dũ hic viuerẽt interrogati fuissent/ vtrũ sine pctõ essent: oẽs vna voce dixissent. Si dix. ꝙ pec. nõ ha. ip. nos se. ꝛ ve. in no. nõ est. Vñ Aug. xiiij. de ci. dei. c. ix. Nunc .i. in vita p̃senti satis bñ viuitur si sine crimine viuit. Sine pctõ autẽ q̃ se viuere existimat: non id agit vt pctm̃ nõ habeat/ sꝫ vt veniã nõ accipiat. Ratio aũt huius peccabilitatis in hoie habetur per regulã phie/ q̃ dicit. Qd̃ a natura est sp in est. Da exẽplũ de nigredine corui/ ꝛ de albedine cygni/ ꝛ de pictura pauonis/ ꝛ viriditate papagalli. ꝛ de risibilitate hois ꝛc. Modo ad ꝓpositũ ꝑ scripturã noui ꝛ veteris testamẽti clare habetur ꝙ peccare est hominibus a natura. nõ quidẽ q̃ntũ ad cõsummationẽ pcti/ sed q̃ntũ ad inclinationez ꝛ meditationẽ. Nã in pctõ cõcurrũt tria seu tres gradus: sꝫ principiũ/ mediũ/ ꝛ finis. Principiũ peccati ꝓcedit a sensu .i. a sensualitate. a quo sensu ois nr̃a cognitio originatur. Verbi grã. videt hõ mulierẽ et ex hoc incipit pctm̃. sic de auditu/ odoratu/ tactu ꝛc. Deinde ꝓcedit ad cogitandũ. Sic ergo sensus hois est principiũ pcti/ ꝛ cogitatio est mediũ. sed sensus q̃ est principiũ pcti/ ꝛ ipsa cogitatio q̃ est mediũ: sunt naturalĩr inclinati ad malũ potius q̃ ad bonuz. Auctoritas. Sensus eñ ꝛ cogitatio humani cordis ꝓna sunt ad malũ ab adolescẽtia. Gen. viij. Patet ḡ ꝙ principiuz et mediũ pcti sũt a natura. Et hoc ꝓcedit ex corruptiõe pcti originalis: qd̃ est cõtra naturale nobis. ex quo ꝓcedit ꝓnitas ad malum ꝛ difficultas ad bonũ. Ro. vij. Condelector eñ legi dei sm interiorẽ hoiem: sed finis .i. ꝯsũmatio pcti est a voluntate. que si assentit principio ꝛ medio: perficit pctm̃ mortale. Pctm̃ aũt cũ ꝯsũmatũ fuerit generat mortẽ. Iac. j. Et q̃ntũ ad hoc .i. ꝯsũmationẽ pcti pctm̃ est cõtra naturã hois. Ratio: q2 natura hois est a forma. Forma aũt hois est aia rõnalis. ꝛ iõ que cunq; sunt cõtra rõnem naturalem hois/ sunt ꝯtra naturã hois. hmõi aũt est vitiũ ꝛ pctm̃. ergo hoc respectu vitiũ ꝛ peccatũ sunt cõtra naturã hois. virtutes aũt sunt naturales hoi. Unde dicit Tul. in rheto. sua: ꝙ vtus est habitus in modũ nature rationi cõsentaneus. Qd̃ quõ intelligitur vide Tho. j. ij. q. lxxj. ar. ij. ꝛ. q. lxiij. ar. j. Pꝫ

ergo q̄ pctm̄ inest a natura homini quātū ad principiū ⁊ mediuz. Sed pbemus hoc p auctoritates clariores. Prima habetur: qm̄ in veteri testamēto. Nequā est natio eorū: ⁊ naturalis malitia ipsoꝝ non poterat mutari cogitatio eorum in perpetuū. Sap. xij. Itez Eccli. xj. Error et tenebre pctōrib9 cōcreta sunt. Itē ps. lvij. Alienati sunt pctōres a vulua: errauerūt ab vtero ⁊c̄. Nota i auctoritate supiori Nequaz .i. nō equa. qr a principio fuerat formatus hō a deo ⁊ mulier in magna equitate: intantū q̄ sensus ⁊ cogitatio cōcordabāt cū rōne. Vn̄ cuz essent nudi in paradiso ⁊ illa esset pulcherrima mulierū q̄ vnq̄ fuerunt in mūdo/excepta virgine Maria: tñ nō erubescebāt/nec insurgebāt motus sensualitatis: ⁊ hec vocabat̄ originalis iustitia. Sed postq̄ peccauerūt: abstulit de9 in penaz pcti dictā equitatē ⁊ remāserunt in puris naturalib9: ⁊ statim fuit i eis motus sensualitatis ⁊c̄. Intantū q̄ fecerūt sibi perizomata .i. brachas de folijs ficus: et postmoduz sine vlla equitate nati sunt oēs hoies mundi/p̄ter chrm̄ ⁊ virginē. Iō subdit. Naturalis malitia .i. pctm̄. Et sic ptz q̄ pctm̄ quantū ad principiū et mediū ē naturale homini. Alia auctoritas in nouo testamēto habet̄ ab aplo. Nos omnes aliqñ conuersati sumus in desiderijs carnis nr̄e/faciētes voluntatē carnis .i. sensualitatis. ecce p̄ncipiū pcti. ⁊ cogitationū: ecce mediū. ⁊ eram9 natura filij ire sic̄ ⁊ ceteri. Eph. ij. Ptz ergo q̄ pctm̄ est naturale homini: vide Tho. j. ij. q. lxxj. ar. ij. Ex hoc ḡ sequit̄ q̄ semp est in oib9 hoibus p regulā supradictā. Sed diceret aliq̄s. Ego bene acquiesco p autoritates predictas q̄ pctm̄ sit hoi a natura/put supra dictuz est. Sed quero q̄re diuina sapiētia naturā hois sic creauit vt esset peccabilis: Circa qd̄ nota q̄ multe rōnes assignātur a theologis de hoc: sed p fundamēto in parū quattuor rationū/p̄suppono q̄ deus creauit munduz p̄ncipaliter ꝓpter ostensionē excellētie sue iuxta illud Prouer. xvj. Vniuersa ꝓpt̄ semetip̄m operatus est dn̄s. ¶ Prima igit̄ ratio est ꝓpt̄ potētie diuine ostēsionē: qr de9 est solus inuertibilis ⁊ imutabilis. Mal. iij. Ego dn̄s ⁊ nō mutor. In q̄ ostēdit̄ maxima potētia dei. qr cū sit ipse imutabilis est tñ causa oim mutationū ⁊ motionū in vniuerso. iuxta illud Boetij. Stabilisq̄ manēs dans cūcta moueri. Creature aūt oēs sunt ex natura mutabiles: tā pure spirituales/sicut angeli: q̄ mixte ex spiritu et corpe/sicut hoies: q̄ etiā pure corpales/sicut celi ⁊ alie. Ps. Initio tu dn̄e terram fundasti/⁊ opa manuū tuarū sunt celi. ip̄i pibunt/tu autē pmanes: ⁊ oēs sicut vestimētū veterascēt. ⁊ sicut opertoriū mutabis eos ⁊ mutabunt̄: tu aūt idē ipse es ⁊ anni tui nō defi. ps̄. c. Nota ibi peribūt: h̄ intellige q̄ntū ad q̄litates accidētales. q̄ntū v̄o ad subaz nota ps̄. cxlviij. Statuit ea i eternū ⁊ in seculū seculi. Itē Eccs. j. Generatio p̄terit ⁊ generatio aduenit: terra autez in eternū stat. Itē Ro. viij. Vanitati em̄ creatura subiecta est. vanitati .i. mutabilitati Et lz ibi exponat̄ de creatura hūana: nihilomin9 vex est de oi creatura. qr sicut ois creatura ex nihilo a deo creata est: ita ad nihilū naturalit̄ tendit/nisi a deo cōseruetur. Ps. Aperiēte te manū tuā oia implebunt̄ bonitate. auertēte autē te faciem turbabunt̄. auferes sp̄m eorū ⁊ deficiēt et in puluerez suū reuertētur. Declara si vis lati9 hāc rōnem sicut scripsi in dn̄ica. ij. aduent9 in s̄mone q̄ incipit. Scitote qm̄ prope est regnuz dei. pte. j. ¶ Scd̄a ratio est ꝓpter diuine sapiētie manifestationē/q̄ ex malo scit elicere bonū. Vn̄ Aug. in ench. dicit: q̄ deus est ita bonus/q̄ nullū malū sineret fieri nisi ex eo eliceret aliqd̄ bonū. Maius em̄ bonū fuit secutū humane nature ꝓpter peccatū Ade/q̄ si nō peccasset. Nam ꝓpter pctm̄ suū incarnatus est fili9 dei: ⁊ sic de9 fact9 est homo: ⁊ excellentissime magnificata ē humana natura supra naturā angeloꝝ. Nusq̄ em̄ angelos apprehendit. sed semē Abrae apprehēdit. Heb. ij. Et hoc q̄ntū ad vtrūq̄ sexum. vt ptz in chr̄o ⁊ in v̄gine matre ei9. qr Exaltata est sancta dei genitrix sup choros angeloꝝ ad celestia regna. Iō cantat eccl'ia in benedictione cerei pas. O felix culpa q̄ talem ac tantū meruit habere redemptorē. O certe necessariū Ade peccatū. qd̄ christi morte deletum est. Hoc autē nō euenisset/nisi homo esset peccabilis. Vn̄ sup illud v̄buz j. Tim. j. Christus venit in hunc mundū peccatores saluos facere dicit Glo. Nul-

la causa veniēdi fuit chřo dño/nisi pecca-
tores saluos facere. Tolle morbos/tolle
vulnera: ⁊ nulla causa est medicine. De h
vide Tho. pte. iij. q. j. ar. iij. ¶ Tertia ra-
tio est ꝓpter diuine clemētie declaratione
que tāta fuit vt filiū suū vellet mori ꝓpter
pctōꝝ remissionē: ⁊ quotidie etiaz merito
passiōis chři remittit pctā penitentibꝫ. qđ
est maximū opus dei. Vñ sup illud Jo.
xiiij. Maiora horum faciet. dicit Aug. ꝙ
Maius est opꝰ dei ex impio facere iustū
ꝙ̄ creare celū ⁊ terrā. Vñ ps. Miseratio
nes eius sup oia opa eiꝰ. Et in collecta di
citur. Deus q̄ oipotentiā tuaz parcendo
maxime ⁊ miserādo manifestas. qđ intel-
ligit quantū ad magnitudinē eius qđ fit:
nō aūt quātū ad modū agendi/ſm Tho.
j. ij. q. cxiij. art. ix. ex q̄ manifestat maxime
clemētia dei: que maiorē vtilitatē cōtulit
hūane nature ꝙ̄ pctm̄ Ade damnū: vt p-
bat apls Ro. v. Naz ex pctō Ade infecta
est natura humana quantū ad pctm̄ origi-
nale tm̄ qđ ex natura contrahit. Peccata
aūt actualia non ab ipso cōtrahunt/sed a
nr̄a voluntate causant. sed grā chři libera
uit humanā naturā ab omni pctō/ ⁊ origi-
nali ⁊ actuali. Itez pctm̄ Ade fuit causa
per quā humana natura pctm̄ contrahit:
grā chři est nō solū causa remissionis pec-
catoꝝ: sed etiā collatiōis ꝟtutis ⁊ donoꝝ.
Itē pctm̄ Ade fuit tꝑale vsqꝫ. s. ad mortē
chři: quo mortuo liberant oēs q̄ baptizan
tur. sed grā chři est eterna/qꝛ semper dura
bit. Jō apls Ro. v. Non sicut delictū ita
⁊ donū. Si em̄ vnius delicti multi mor-
tui sunt: multo magis grā dei et donū/in
grā vnius hōis iesu chři in plures abūda-
uit. Nota in plures. i. multos: vt nō suma
tur cōparatiue sed absolute. Nota em̄ plu
res iustificātur ꝑ christuz/ꝙ̄ cōdemnant
ꝑ Adaz. Vñ nō fit ꝯparatio respectu nūeri
sed respectu abundātie boni in quo donuz
chři delicto Ade pꝛefert. Jō dicit Mul-
to magis ⁊c. ſm Hugonē cardinalē. Vel
pōt dici ꝙ gratia chři in plures ē nata de-
scendere ꝙ̄ culpa Ade. quia si aliquis nō
fret nō per viā seminalē/sꝫ alio mō virtu-
te diuina sicut chřus: vel de manu/vel de
alio mēbro hominis sicut Eua/nō cōtra
heret originale. ⁊ sic culpa Ade ad istū nō
extenderet: sed bene extēderet gratia chři-

sti. ⁊ necessariū esset hunc baptizari/tum
ꝓpter characterē/tum ꝓpter preceptū chři
sti adimplendū. De quo Jo. iij. Nisi quis
renatꝰ fuerit ex aqua et spiritusancto ⁊c.
Patet ergo quō magnificata ⁊ manifesta
ta est maxima clementia dei ꝓpter peccatū
Ade: qđ nō contigisset si homo nō pecca-
bilis fuisset. ¶ Quarta ratio est vt osten
datur diuina iustitia: que ꝯsistit in hoc vt
bonos pmiet ⁊ puniet malos. Nullus au
tem homo fuisset malus si peccabilis non
fuisset: imo neqꝫ bonꝰ. vt infra patebit in
proxima ratiōe. Et iō ad hoc vt diuina iu
stitia ostenderet in redditione premioꝝ q̄
debentur bonis/ ⁊ in redditiōe supplicio-
rum q̄ debent malis: fuit expediēs/vt hō
peccare posset. Et hanc rōnem tangit apo
stolus Ro. ix. ¶ Quīta ratio est ꝓpter hu
mane laudis ostensionē seu ꝑ virtutis lau
dationē. Que em̄ esset laus hōis si pecca-
re nō posset? Nulla. Et ꝯsequēter hō non
fuisset dignus premio nec pena: ⁊ sic non
esset paradisus nec infernus ⁊c. Vide in-
fra ar. ij. ser. iij. in introitu. in secūda rōne.
Laus ergo viri iusti est quādo habꝫ opor
tunitatē peccandi ⁊ abstinet se a peccato.
Unde dicit scriptura. Beatus vir qui in
uentus est sine macula. Et infra. Qui po
tuit trāsgredi et nō est trāsgressus, facere
malū ⁊ nō fecit. Eccli. xxxj. ¶ Sexta ra-
tio est: vt boni exercitētur per malos. et sic
meritum bonoꝝ augeatur per patiētiam
⁊ beniuolentiā. quia boni nō solū patien
ter sustinent/sed etiā diligunt malos: iu-
xta consiliū domini Matth. v. Audistis
quia dictuz est. diliges proximū tuū: et o.
ha. ini. tu. Ego autez dico vobis diligite
inimicos vestros ⁊c. Nota euāgeliuz. Et
hanc rationē confirmat Aug. xiiij. de ciui
tate dei: circa finem loquēs de casu pmi
hominis. Cum igit (inquit) futuri casus
humani deus non esset ignarus: cur eum
non sineret inuidi angeli malignitate ten
tari? Nullo modo quidē ꝙ vinceret in cer
tis: sed nihilominus prescius ꝙ ab eius se
mine adiuto sua gratia/idem ipse diabo-
lus fuerat sanctoꝝ gloria maiore vincen-
dus. Hec ille. Si enim nō essent mali ho
mines: multa merita et virtutes deessent
bonis. quia Marcet sine aduersario vir-
tus: vt ait Sene. Mali ergo cōculcātes

bonos fuit occasio fabricandi coronas bonis. et sunt occasio virtutis et augmenti premiorum. Verbi gratia: si non fuisset Pilatus et Herodes et Cayphas et Judas non fuisset clarificatus filius hominis per mortem: per quam meruit gloriam corporis: nec humanum genus fuisset redemptum. Item si non fuisset Quintianus non fuisset Agatha gloria martyrii coronata: et sic de aliis. Unde si non fuissent tyranni: non fuissent sancti viri martyres. Ideo dicit christus. Beati estis cum maledixerint vobis homines et persecuti vos fuerint: et dixerint omne malum adversus vos mentientes: propter nomen meum. Gaudete et exultate: quoniam merces vestra copiosa est in celis. Mat. v. ¶ Septima ratio est propter universi decorem seu decorationem: quia opposita: iuxta se posita: magis elucescunt. Nota similitudinem de campo qui in vere apparet pulchrius propter diversitatem florum et colorum et odorum et formarum. ps. Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato circumdata varie. Sic et mali bonos commendant/adinuicem comparati. Sic econtrario mali magis vituperantur bonis comparati. Nec excusationem aliquam pretendere possunt propter fragilitatem aut concupiscentiam aut aliam causam, nam et hec fuerunt apud bonos qui tamen represserunt passiones mediantibus virtutibus. contra quos dicit dominus. Viri niniuite surgent in iudicio cum generatione ista et condemnabunt eam: quia penitentiam egerunt in predicatione Jone et ecce plus quam Jonas hic. Mat. xii. Si enim in iudicio excusare se vellet homo de peccato luxurie propter concupiscentiam innatam: dicet christus. Et quare tot virgines viri et mulieres abstinuerunt et cetera. Sic si excusaret se de peccato commisso propter timorem mortis: opponet ei christus martyres. Sic de quolibet statu: dic pertice. ¶ Octava est propter creaturarum conditionem scilicet ut homo non sit peioris conditionis quam alie creature: quas omnes sic deus administrat/ut agere propriis motibus sinat. unde etiam hominem arbitrio proprio relinquere debuit. Unde dicit Tho. ii. sent. dist. xxiii. q. i. ar. i. in corpore questionis: quod nulli creature communicatum est nec communicabile fuit/quod peccare non posset per conditionem nature sue: nec hoc contingit ex imperfectione divine potentie sed ex imperfectione creature: que hoc recipere non potest: et etiam ex hoc quod quedam impossibilitas contingeret ex implicatione contradictoriorum/secundum Tho. Debuit igitur relinquere hominem arbitrio proprio: ideo dicit scriptura. Deus ab initio constituit hominem et reliquit illum in manu consilii sui. i. in libertate arbitrii. Ecci. xv. patet ergo ratio quare deus fecit hominem peccabilem.

¶ De novem causis quibus aggravatur peccatum. Sermo iiii.

Quasi a facie colubri fuge peccatum et cetera. ubi supra. Prosequendo materiam: adhuc primi articuli: scilicet de peccato in genere sequitur considerare de gravitate ipsius. et secundum quid attendatur/et ex quo unum dicatur gravius altero. Circa quod nota. quod questio fit in sacra theologia. Utrum unum peccatum sit gravius altero. Circa quod notandum quod opinio fuit stoicorum quod omnia peccata erant paria: et ex hoc etiam deriuatum est quorundam hereticorum error: qui ponentes omnia peccata esse paria: dicunt etiam omnes penas inferni esse pares. Mouentur autem ipsi ut refert Tho. i. ii. q. lxxiii. arti. ii. ex hoc quod considerabant peccatum ex parte privationis tantum: prout scilicet est recessus a ratione. Unde similiter existimantes quod nulla privatio susciperet magis et minus/posuerunt omnia peccata esse paria. Et pro istis facit: quia peccatum in scriptura quandoque dicitur mors spiritualis: iuxta illud ps. Non mortui laudabunt te domine. Et Jaco. i. peccatum cum consummatum fuerit generat mortem. In morte autem non cadit magis et minus cum sit pura privatio. Non enim minus mortuus est aliquis primo die mortis quam tertio vel quarto: quam post annum quando cadaver fuerit resolutum. Et similiter non est magis tenebrosa domus si lucerna sit operta pluribus velaminibus: quam si sit operta uno solo velamine: totum lumen intercludente. Sed hec opinio est contra veritatem et reprobatur ratione et auctoritate. Ratione quidem: quia secundum Tho. ubi supra. Si quis diligenter consideret inveniet duplex privationum genus. Est enim quedam simplex et pura privatio/que consistit quasi in corruptum esse: sicut mors est privatio vite: et tenebra est privatio luminis: et tales privationes non recipiunt magis et mi

nus: q2 nihil residuu3 est de habitu oppo/sito: z de his puationib9 pcedit ratio stoi/corum. Sed pctm nō est talis priuatio vt infra patebit. Est aūt alia puatio nō sim/plex sed aliqd retinēs d habitu opposito. q̄ quidē priuatio magis ɔsistit in corrumpi ꝙ in corruptū esse: sicut egritudo q̄ priuat debita3 mensurationē humoꝝ ita tamē ꝙ aliqd eius remanet/alioqn nō remaneret animal viuū. z similiter est de turpitudine et alijs hmōi. Huiusmodi aūt puationes re/cipiunt magis z min9 ex pte ei9 qd rema/net de habitu ɔtrario. Multu3 em̄ refert ad egritudinē vel turpitudinē: vtrū plus vel min9 a debita cōmensuratiōe humoꝝ vel membroꝝ recedat. Et similit' dicen/dū est de vitijs z pctis. Sic em̄ priuat in eis debita cōmensuratio rōnis vt nō tota liter rōnis ordo tollat': alioquin si totalit' rōnis ordo tolleret': nō esset pctm̄ sicut est in furiosis z freneticis/infantib9 z arrepti/tijs z hmōi. Est autē notandū ꝙ peccatū mortale potest dupliciter ɔsiderari sm ꝙ duos effectus vel defectus pducit. Uno modo pctm̄ inquātum est gratie diuie pri/uatiuu3 z in hoc mō potest pctm̄ mortale dici pura priuatio. Unde ex illo respectu nō dicit'/dari magis vel min9 in pctis: q̄a sicut priuat' homo gratia ꝓpter vnū pctm̄ mortale min9 graue: sicut p magis graue z sic p vnum sicut per centū. Jaco. ij. Qui totam legem seruauerit: offendat autē in vno factus est omniū reus. Et hoc respe/ctu peccatū assimilat' morti vt dictu3 est. z dicit' mortale eo ꝙ aufert ab anima radi/cem vite spiritualis: q̄ est gratie z charita/tis. Item sicut nō potest homo mortuus resurgere per se nisi ex potentia dei: sic nec peccator nisi per misercdiam dei. Osee. xiij. Perditio tua isrl' ex te: tm̄modo ex me au/xiliū tuū. De quo vide. j. arti. iij. sermo. x. pte. j. Alio modo pōt ɔsiderari pctm̄ mor/tale inquātum est rōnis deordinatiuū. et sic nō est pura rationis: nec assimilat' mor/ti: sed infirmitati p rōnē sancti Tho. q̄ hic ponit': z isto respectu vnū peccatū est gra/uius altero: inquātū magis deordinat or/dinē rōnis: z ɔsequēter mag' facit ɔtra p/ceptu3 dei z ɔtra charitatē. Et ideo dicit Glo. sup illud Joā. iiij. Qui totā legē ser/uauerit offendat zc. Cur g̃ non dicamus paria pctā: nisi forte: q2 magis facit cōtra charitatē q̄ graui9 peccat. igit' vt dictū est in vitijs z peccatis sic priuat debita com/mensuratio rōnis vt tamē nō totalit' ratio/nis ordo tollat'. alioquin malū si sit inte/grū seipsu3 destruit/vt dicit' in. iiij. Ethi. Peccatū ergo mortale cū sit egritudo spiri/tualis nō est pura puatio sicut nec egritu/do corpalis. z ideo recipit magis z min9. Quod aūt peccatū comparet' infirmitati non solū in sacra scriptura q̄ frequent' hoc dicit': iuxta illō ps. Misereri mei dn̄e qm̄ infirmus sum zc. Sana me dn̄e qm̄ ɔtur/bata sunt omīa ossa mea zc. sed etiā ex do/ctrinis gentiliu3 vt ponit Tho. j. ij. q. lxx/vij. ar. iij. Tullius z Seneca vitia appel/lant egritudines. Patet ergo ratio quare pctā non sunt paria: sed vnū tanto magis est ḡuius altero: quāto magis recedit ab ordine rōnis. Auctoritate pbatur p illud ꝙ dixit domin9 Pilato. Joā. xix. Qui me tradidit maius pctm̄ h3. Et Hiero. dicit. Quis dubitat sceleratius esse cōmissum: quia grauius est punitū. Patet etia3 hoc exclusi penis taxatis a iure ciuili z canoni/co: sm diuersam grauitatē peccatoꝝ: z sic patet ɔclusio. Diceret aliquis: satis mihi clarum est rōne z auctoritate ꝙ vnū pec/catu3 est graui9 altero: sed vellem scire ex quib9 causis vnū peccatū ē graui9 altero. Circa ꝙ nota: ꝙ ex multis attendit' graui/tas pctoꝝ: put late ponit Tho. j. ij. q. lxx/iij. per totū. sed ego recolligo causas istas in nouē que cōtinent' in hoc versu. Quis quid. vbi. p quos. quotiēs. cur quō. quan/do. z habent hec ab Aug. in lib. de penitē/tia. z in decret'. de peni. dist. v. c. j. z in. ca. Sicut dignū. de homici. Et per Tho. j. ij q. vij. ar. iij. Et ponit etiam iuris ɔsultus in. l. Aut facta. de pe. c. canoniȝatu. de pe. dist. j. Aut facta.

Prima causa est magnitudo ꝑsone a q̄ peccat': hoc nota in vbo. quis.

Scḋa causa est ɔditio ꝑsone inquā pec/catur: hoc pōt notari eodē verbo,

Tertia causa est grauitas peti qd com/mitt' t. Quid,

Quarta causa est irreuerētia loci in q̄ peccatur. Ubi.

Quinta causa est multitudo ꝑsonaꝝ q̄ ad pctm̄ inducunt'. Per quos,

Sexta causa est ꝯsuetudo peccandi q̃ peccatum multiplicatur. Quotiens.

Septima causa est motiuũ peccandi q̃ pctõ mouetur. Cur.

Octaua causa est modus quo peccatũ cõmittitur. Quõ.

Nona causa est tpis incõgruitas. quo pctm̃ ꝑpetratur. Quãdo.

¶ Prima ergo causa aggrauationis pcti est magnitudo ꝑsone peccantis. Circa qd̃ nota ſm Tho. j. ij. q. lxxiij. ar. vi. Duplex est pctm̃: quoddã ex subreptione ꝓueniẽs ꝓpter infirmitatẽ humane nature: et tale pctm̃ minus reputatur ei q̃ est maior in virtute eo ꝙ minus negligit hec pctã reprimere. q̃ tamen oino subterfugere infirmitas humana nõ sinit. Alia vero sunt pctã ex deliberatione ꝓcedentia: et ista pctã tanto magis alicui imputãtur: quãto maior est. Unde Isidorus in. ij. lib. de sũmo bono. Tanto maius cognoscitur esse pctm̃: quãto maior q̃ peccat habetur. Item Hilarius papa. xxv. q. j. Nulli fas: vbi sic ait. Siquidem maiori reatu delinquit q̃ potiori honore fruitur. et grauiora facit vitia pctõꝝ: sublimitas peccantiũ. Et Iuuenalis satyra. viij. Omne animi vitiũ tanto ꝯspectius in se Crimen habet: quãto maior q̃ peccat habetur. Et hoc põt esse ꝓpter q̃ttuor. ¶ Primo quia facilius possunt resistere pctõ maiores: puta q̃ excedunt in scientia et virtute. Unde deus dicit Luc. xij. ꝙ Seruus sciens voluntatẽ dñi sui et nõ faciens digne plagis vapulabit multis. Nota hic ꝯtra theologos: iuristas et phos. qui scienter cõmittunt pctã. et sic religiosi q̃ sciunt regulã: et ꝯstitutiones magis peccant etc. Tales sunt similes demonibus etc. Itẽ nota quõ ignorantia excusat a toto interdũ. quãdo totaliter causat in voluntatẽ: interdũ autẽ a tanto. quando minuit voluntatẽ: de q̃ tangitur sup̃ sermõe. j. pte. j. Et nota ꝙ primi ex scientia peccantes efficiuntur peiores postea q̃ prius erãt: quia spũs nequã reuertitur cũ septẽ aliis spiritibus nequioribus se. Mat. xij. Secundo ꝓpter ingratitudinẽ: quia oẽ bonũ quo quis magnificatur est ei beneficiũ cui bõ fit ingratus peccando: et quantũ ad hoc q̃libet maioritas etiã in tpalibus bonis pctm̃ aggrauat: ſm illud Sap. vj. Potentes potenter tormenta patientur. Tertio ꝓpter specialem repugnantiã actus peccati ad magnitudinem ꝑsone: sicut si princeps iustitiã violet qui ponitur iustitie custos. et si sacerdos fornicetur qui castitatẽ vouit. Quarto ꝓpter exemplũ siue scandalũ quia vt dicit Grego. in pastorali. in exemplũ vehementer culpa extẽditur: quãdo ꝓ reuerentia gradus peccator honoratur. Nota ꝯtra religiosos tenentes banderiã in campanili in carnisp̃uio. Itẽ de rectoribus ciuitatis qui tpe natalis dñi ludunt ad aleas et tẽpore carnisp̃: siue sunt principaliores ad ludendũ ad pluriũ etiã notitiã ꝯueniũt pctã magnoꝝ: et magis hoies ea indigne ferunt: ſecundum Tho. vbi sup̃. j. ij. q. lxxiij. ar. x. ¶ Scd̃o grauatur peccatũ ꝓpter ꝯditionẽ ꝑsone in quã peccatur. Quanto enim ꝑsona in quã peccatur: siue cui infertur iniuria est excellentior: tanto grauius est pctm̃. Quia ergo ꝑsona diuina seu essentia eius est infinite excellentie. ideo peccata q̃ inmediate cõmittuntur ꝯtra ipsum dñm sunt grauissima: sicut idolatria/infidelitas/periuriũ/fractio voti/heresis et diuinatio et hmõi. Scd̃o post illa est grauius pctm̃ si offenditur ꝑsona que est ꝯiuncta deo. Deo aũt tanto magis aliq̃s cõiungitur quãto est virtuosior: vel deo sacratior et ideo iniuria illata tali persone magis redundat in dominũ: iuxta illud Zach. ij. Qui vos tangit quasi tangat pupillam oculi mei. Et ps. Nolite tãgere christos meos. Nota hic contra blasphematores christi et beate virginis et sanctoꝝ dei. Nota etiam hic cõtra sacrilegos seu corruptores monialiũ. Item ꝯtra ꝯcupiscentias sacerdotum. Tertio grauatur peccatũ ex conditione ꝑsone cõiuncte ipsi peccanti. Tanto enim grauius quis peccat/quãto in magis cõiunctam ꝑsonã peccat/seu naturali ꝯiunctiõe seu beneficiis seu quacũq̃ cõiunctione: quia videtur in seipm magis peccare et pro tanto grauius peccat: ſm illud Eccl. xiiij. Qui sibi neq̃ est: cui alij bonus erit? Quarto grauatur pctm̃ ex parte dignitatis persone in quam peccatur. Et ideo peccatũ ꝙ fit in ꝑsonam publicam: puta regem vel principem qui gerit ꝑsonam totius multitudinis est grauius q̃ qd̃ cõmittitur ꝯtra vnã personam priuatam eo qui plures tangit. Unde specialiter dicitur. Exod. xxij. Principi populi tui nõ maledices. Et similiter

iniuria q̄ fit alicui famose psone videt̄ esse
grauior: ex h̄ q̄ in scandalū ⁊ turbationez
plurimoꝝ redūdat: sm sententiā Tho. j. ij
q. lxxiij. art. ix. Et cōcordat lex humana q̄
grauiꝰ puniunt̄ delicta q̄ cōmittunt̄ in p
sonā principis q̄z alia: vt ptz. C. ad le. iul.
maiestatꝫ. l. Quisquis canonizata. vj. q. j.
Siquis. ¶ Tertio grauat̄ pctm̄ ex quan-
titate pcti qđ cōmittit̄. qđ tanto grauiꝰ est
q̄to maius nocumentū ex pctō infert̄. Et
siquidē nocumētū sit preuisuz et intentū:
et tunc directa quātitas nocumēti adau-
get grauitatē pcti: q2 tunc nocumentū est
p se obiectum pcti. Vn̄ homicidiū est gra
uius detractione: q2 p primū infertur no-
cumentū vite corpali: p sm fame q̄ est mi
nus bonū. Itē detractio est grauior furto
eadē rōne. Item pctā spūalia. i. p que pn-
cipalr̄ infert̄ nocumentū anie/ sunt graui
ora p̄dictis: sicut seditio hereticoꝝ. Si ve
ro nocumentū nō sit intentū: nec preuisuz
siq̄dē sequit̄ p se ex actu pcti directe pec-
catū aggrauat: puta si aliq̄s publice forni
cat̄: sequit̄ scandalū pximoꝝ: qđ q̄uis ipe
nō intendat nec forte preuideat directe/ p
h̄ aggrauat̄ pctm̄. Si aūt nocumentū nō
p se/ sed p accidens sequat̄ ex actu pcti nō
aggrauat pctm̄ directe: sed pter negligen
tiā ꝯsiderandi nocumenta q̄ cōsequi pos-
sent: imputant̄ homini ad penā que mala
euenuīt pter eius intentionē/ si dabat ope
ram rei illicite. Da exēplū demādāte ali-
quē verberari solū. si sequat̄ occasio verbe
rati vel verberantis imputant̄ mandāti: vt
ca. vl. de homicidio li. vj. Item alia exem
pla potes videre sicut scripsi in sermonib
q̄dragesimalib de preceptis in. v. p̄cepto.
Nō occides in sermo. de homicidio casua-
li. Predicta sunt de mēte Tho. p. ij. q. lxx
iij. ar. viij. vbi latius ponit. Est etiā pctm̄
spūale grauiꝰ q̄z carnale. ceteris paribus.
Licet pctā carnalia sint maioris infamie
q̄z spūalia sz Greg. ⁊ ponit Tho. s. ij. q. lxx
iij. ar. v. Sunt aūt pctā spūalia: superbia:
auaritia: ira: inuidia ⁊ acidia. Pctā vero
carnalia sunt luxuria: ⁊ gula. Illud etiaz
notandū q̄ pctm̄ grauat̄ ex actu. Nā gra-
uius est pctm̄ quod a volūtate deducit̄ in
actū: q̄z qđ in sola volūtate ꝯsistit. Ratio
est: q2 cū sm pctm̄ in deordinatiōe volun
tatꝫ ꝯsistat. tanto grauiꝰ est pctm̄ quanto
actꝰ est magꝫ inordinatꝰ: magis aūt inor
dinatꝰ est/ cū ad opus deducit̄ a volūtate
q̄z cū i sola volūtate ꝯsistat ceterꝫ paribꝫ.
licz dn̄s dicat Mat. v. Qui viderit mlieꝛ
rē ad ꝯcupiscendā eam iam mechatꝰ est in
corde suo. tamē grauiꝰ peccat cū actu lu-
xuriat̄ cū mliere: q2 ipse actus exterior cō-
munit̄ adauget voluntatē in malis ope-
ribꝫ: ⁊ sō magis deordinat̄ volūtas. ⁊ ꝯse
quēter actꝰ exterior pcti efficit̄ grauior. Est
aūt notandū sm Pet. q̄ si voluntas ⁊ opꝰ
pcti sunt sepata sz diuersa tp̄a/ sunt diuer
sa pctā: q2 sunt diuerse auersiones ⁊ ꝯuer-
siones: sed si voluntas ⁊ opus sunt coiun-
cta vt causa ⁊ effectꝰ. sic sūt vnū peccatū
formalit̄/ licz plura materialit̄. ¶ Quar-
to grauat̄ pctm̄ ex circūstātia loci. s. si fiat
pctm̄ in loco sacro. Nā si nō fit furtū in lo
co sacro sed extra: dicit̄ furtū. Si aūt in lo
co sacro: dicit̄ sacrilegiū. Simile de forni
catiōe. Bene dr̄ textꝰ in. ca. Siq̄s. xvij. q.
iiij. q̄ sacrilegiū est siue sacrū de sacro/ siue
nō sacrū de sacro: siue sacrū de nō sacro au
ferat̄. Vn̄ ⁊ violat̄ templū vl̄ ecclia p san
guinis vl̄ seminis effusionē: vt in. ca. j. de
ꝯse. ecclie vel alt. li. vj. pter qđ dn̄s zelās
reuerentiā domꝰ dei facto flagello de fu-
niculis expulit vendētes ⁊ ementes de tē
plo: vt legitur Matt. xxj. iuxta illud Ps̄.
Quoniaz zelus domus tue comedit me.
Nota hic contra illos qui vagizant mul
eres in ecclesia/ vel aliud turpius faciunt
in ea. Item contra illos qui faciunt in ea
contractus vel parlamenta vel iudicia et
litigia: contra q̄ habetur in. ca. Decet do
mum domini: de immuni. eccle. li. vj. Hic
vt expedit. Et ideo. ps̄. Domū tuam do-
mine decet sanctitudo ⁊c̄. Et si contra fiat
processus iudicum secularium: ac senten-
tie in eisdem locis prolate non valent vt
ibi dicitur. Item non debent fieri in ec-
clesijs confabulationes. ¶ Quinto gra-
uatur peccatū ex multitudine personarū
⁊c̄. puta si adhibentur mediatores vel in-
ternuncij: q2 oēs tales sunt p̄cipes ⁊ cri-
minis ⁊ etiā damnationis: sicut etiam si
adhibētur socij criminis vel fautores seu
cooperatores in delicto. Hic de rufianis ⁊c̄
¶ Sexto grauatur ex iteratione seu con-
suetudine delinquendi: q2 vt dicit canon.
Cōsuetudo nō minuit pctm̄ sed auget: vt

in.c. Non sat3. de simo. Et tanto grauiora sunt petã quãto diuti⁹ infelicẽ aiam detinẽt alligatã: vt dicit tex. in.c. vlt. de ↄsuetu. Et pter h difficilius pctõr resipiscit a pctis ↄsuetis. Et ↄfirmat hoc pmo rõne naturali. Scdo rõne morali. Tertio rõne legali. Quarto auctoritate scpturali. Primo quidẽ rõne naturali: qꝛ ea que in ↄsuetudinẽ deducunt efficiunt qsi naturalia. Vñ cõmunit dicit ꝙ ↄsuetudo est altera natura vt dicit Arist. lib. de memoria ⁊c. Et in peni. Jõ sicut a cibo et potu ⁊ alijs naturalib⁹ ita a pctis ↄsuetis cuꝫ difficultate recedit. Propter qd dicit Hiere. xiij. Si mutare põt ethyops pellẽ suã. aut pardus varietates suas: ⁊ vos poteritꝫ bene facere cũ didiceritꝫ malum. Et cõcordant psus isti. Qui nõ assuescit ꝟtutib⁹ dum iuuenescit. A vitijs nescit discedere qñ senescit. Jtẽ Aug. in. viij. confessionũ. Velle meũ tenebat inimic⁹. ⁊ idẽ mihi cathenã fecerat ⁊ ↄstrinxerat me quippe ex voluntate peruersa facta est libido: ⁊ duꝫ seruit libidini facta est ↄsuetudo/⁊ dum ↄsuetudini nõ resistit/facta est necessitas/quib⁹ qsi ãnulis sibimet innexis cathenã appellaui. pbos morales ex iteratiõe actuũ acquiritur. Scdo rõne morali: qꝛ sm quidẽ habitus similis actib⁹ nature ex ↄsuetudie peccandi acqritur habit⁹ vitiorꝫ q est eqlitas de difficili mobilis. Propter h dicit Aug. ꝙ vulnus iteratũ tardius sanat: vt habet de peni. dis. ij. Jnanis. Tertio rõne legali: qꝛ peccatũ in cõsuetudinẽ ductũ acqrit quasi quoddã ius dñi sup pctõrem ex pscriptiõe quadã sicut de iure ciuili bõ pscribit rem mobilẽ vel imobilem p diuturnitatẽ tpis a lege diffiniti: pter quod peccator dicit seru⁹ peti. Joã. viij. Qui facit petm̃ seruus est peti: ideo dt Ouidi⁹. in li. õ remedio. Principijs obsta sero medicina parat. Cum mala p lõgas cõualuere moras. Exemplũ habem⁹ de illo sene i pctis inueterato noie Nicolao q pter cõtinuũ vsum quẽ habuit in pctõ carnis nõ poterat ab ipso abstinere. legit in legenda bti Andree. ¶ Quarto auctoritate scriptūrali. pbatur figuratiue in suscitatione Lazari. Nam xps tres mortuos suscitauit p quos tres gradus seu differẽtie peccatorꝫ designant. Unde Aug. de peni. di. ij. Sicut tribus gradib⁹ ad petm̃ puenit: suggestiõe/delectatiõe/ↄsensione. ita ipi⁹ peccati tres sunt differentie ⁊ in corde: ⁊ i facto: ⁊ in ↄsuetudine tanꝙ tres mortes. Vnã quasi in domo. i. cum in corde cõsentitur libidini altera qsi platã iam extra portã: cum in factũ pcedit assensio. tertia cũ vi ↄsuetudinis male tanꝙ male terrena premit animus. quasi in sepulchro iam putẽs. q tria genera mortuorꝫ dñm suscitasse quisqs euãgeliũ legit agnoscit. Hec ille. Plurimos aũt mortuos xps solo imperio suscitauit: sed Lazarũ qdriduanũ fetentẽ nõ nisi pcedentib⁹ precibus Marie ⁊ Marthe. Jtem cũ oratione sua et fletu ⁊ clamore dñs eum suscitauit: q postea pcepit apostolis vt soluerẽt ipsum: vt legit Joã. xj. ¶ Septimo grauat petm̃ ex motiuo q peccator mouet ad peccandum: qd notat cuꝫ dicit Cur. qd declarat frat Jo. in sum. confe. lib. iij. titu. xxxiiij. Rubrica de ↄfessione ⁊ absolutione. q. lxxxvij. de q̃bus sint interrogatiões faciende ⁊c. dicit Cur. i. quali tentione h facit: ⁊ vtrũ puenit ipam tentationẽ vel fuerit puent⁹ ab ea. vtrum spõte: vel coactus. ⁊ quali coactione. ↄditionali: vicꝫ an absoluta. Jteꝫ vtrũ cupiditate vel paupate: vtrũ ludendo vel anio nocendi ⁊ silia. Hec ille. Vel põt intelligi cur. i. q fine inductus est ad peccandũ: qꝛ cũ actus morales recipiant speciẽꝫ/ab obiecto obiectum aũt formale actus fit. finis aũt in moralib⁹ habet se sicut principiũ in speculatiuis: qꝛ mouet agentẽ: ipse act⁹ recipit speciẽ a fine ⁊ etiaꝫ grauitatẽ: que quãto peiori fine mouetur tãto grauı⁹ est peccatũ. Et quãdoqꝫ vnũ peccatũ materialit est vnius speciei sꝫ formalit alteri⁹ pter finẽ sicut qñ quis tuetur ad finẽ luxuriãdi. De q dic p Tho. i. ij. q. j. ar. iij. ⁊ q. lxxij. art. iij. ¶ Octauo grauat peccatũ ex modo agendi: qꝛ quanto peiori mõ cõmittit petm̃ tanto est grauius: q fornicat cum femina mõ naturali peccat grauit sed graui⁹ qui ↄtra naturaꝫ xxxij. q. vij. Adulteriũ malũ. ¶ Nono grauatur ex tempe: qꝛ grauius est peccatũ ꝙ fit in festis precipuis vel. xl. vel alijs ieiunijs ꝙ in alio tempe nõ sacro. Jtem grauius est peccatũ qd fit post penitentiã acceptũ: ꝙ ante frangẽdo ipam penitentiã:

quia maior est ingratitudo post penitentiam quam ante. Predicta oia p maiori parte ponit Aug. in li. d pe. z hz in decre. dis. v. Cōsideret. Uel dic q̄ qndecim circūstantie sunt peccatū aggrauātes. Unde vsus. Aggrauat ordo: locus: mora: causa/scientia/tempus: Lucta pusilla/modus/culpe genus: et status altus. Conditio: numerus: etas: z scandala/sexus: Ordo/quē tenuisti. s. circa peccatum. Locus: quia grauius in ecclesia q̄ extra. Mora: q̄tum in pctō stetisti. Causa: qua peccauisti. Scientia. s. cum quāta malitia peccasti. Tempus q̄z grauius in festo q̄ in feria. Lucta pusilla: q̄z grauius cū pauca tentatiōe q̄ ecōtra. Modus z quō peccasti. Culpe genus: q̄z grauius est homicidiū q̄ fornicatio. et illa quā furtū. Et status altus: q̄z grauius peccat sacerdos q̄ laicus: z magis platus q̄ subditus. z grauissime papa. Conditio. s. psone offense. Numerus: scz q̄tiens peccasti. Etas: q̄z grauius peccat senex fornicando q̄ iuuenis. Scandala: q̄z grauius pctm̄ est. n et eo m̄lti scādalizant ex malo exemplo. Sexus: quia grauius vir q̄ mlier ceteris paribus.

Ex quibus causis pcedit peccatum. Sermo iiij.

Quasi a facie colubri. zc. Proseq̄ndo hūc primū articulū intendo dño pcedente h̄ mane predicare d causalitate pcti. i. q̄bus ex causis pcedit pctm̄. Pro cuius introductiōe materie: est notanduz q̄ fit q̄stio in theologia. Utrū deus sit cā pcti: hanc materiā diffuse tractat. s. Tho. in q̄stionibz de ma. q. iij. ar. j. z. ij. z dubiū est ppter hoc q̄ videt prima facie q̄ sic. ꝓpt aliq̄s auctoritates scripture z veterꝫ z noui testi. Ueteris q̄dem sicut Esa. xlv. Ego dñs z nō est alter. formās lucē z creans tenebras faciēs pacē z creans malū ego dñs faciens oia hec. Itē Amos. iij. Si erit malū i ciuitate: q̄d dominus nō fecerit. Itē Ecci. xj. Bona z mala vita z mors. paupras z honestas a deo sūt In nouo etiā testamēto videt esse autoritas clara. Nā apl's Rom. j. de q̄busdā supbis loq̄ns dī. Tradidit illos deus in reprobū sensuz. vt faciāt ea q̄ cōueniūt replectos omni iniq̄tate. malitia/fornicatiōe/auaritia/neq̄tia/ plenos inuidia. homicidijs ꝯtētiōe/dolo/ malignitate. susurrones. detractores. deo odibiles. ꝯtumeliosos. supbos: elatos. inuētores malorū/parētibz nō obediētes zc. Sup q̄ tex. dr glo. Aug. q̄d deum opat in cordibz hoim inclinādo voluntates eorꝫ in q̄dcūq̄ voluerit siue i bonū siue in malū. Facere aūt q̄ nō ꝯueniūt: z inclinari fm voluntatē ad malū: est peccatū: q̄ videt q̄ hoibus deus sit causa peccati. Ad idē facit ratio: q̄z q̄ pōt phibere delictū z nō phibet: videt fauere z facere delictuꝫ: vt habet infra in scda pte fmonis. sed deus pōt phibere pctā ergo si nō phibet videt esse causa zc. sed in r̄nde vt infra. Pro clariori q̄ intellectu materie z solutione q̄stionis est notādū q̄ theologi distinguūt tripliciter malū. s. malū culpe/malum pene/z malū dāni. q̄d opponit triplici bono. s. honesto. delectabili z vtili. Nā bono honesto opponit culpa. bono delectabili pena: bono vo vtili damnū. Est aūt differētia mltiplex: int dānuꝫ culpe. z alia duo mala: q̄z malū culpe est in agēdo. q̄z pctm̄ nihil aliud est q̄ dictū vel factū vl ꝯcupitū ꝯtra legē dei fm Aug. z scripsi sup sermone pmo pte prima. Malū vo pene et damni ꝯsistit in patiēdo. Itē malū culpe est voluntariū. malū vo pene z dāni sunt ꝯtra voluntatē. Itē differt maluz pene a malo damni: q̄z malū pene habet respectū ad culpam sine q̄ nūq̄ debet pena: sꝫ malū dāni secus: sicut p̄z in Job z Tobia vt infra dicet. Hoc q̄ psuppositō ad q̄stionez ppositam est dicenduꝫ q̄ loq̄mur de malo pene: dicendū est: z firmit tenēdū: q̄z deus est causa mali pene. Ratio q̄z pena est iusta: oēs aūt iusti sicut z boni entis est causa deus. p penā em reducit in ordine iustitie quicq̄d ordinatū fuit in culpa: z sic loq̄ūtur autoritates p̄dicte veterꝫ testamēti: z ꝯfirmat hec ꝯclusio p autoritatē ecclesie: q̄ reprobat opinionē q̄rundā hereticorꝫ dicentiū q̄ deus nō faciat mala pene vt refert Gratianus in decretꝫ. xxiij. q. iij. ca. Quidē autē. §. Coliciani. Uñ ad h̄ ppositū habes notabilē autoritatē. Ecci. xxxix.

q̄ dicit. Sunt spūs qui ad vindictā creati
sunt ꝛ in furore suo ꝯfirmauerūt tormēta
sua ꝛ in tpe ꝯsummationis effundent vir-
tutē: ꝛ furorē eius q̄ fecit illos ꝯfundent.
Ignis/grādo/ fames/ ꝛ mors: oia hec ad
vindictā creata sunt. bestiaꝝ dētes: ꝛ scor-
piĳ: ꝛ serpentes. ꝛ rumphea vindicans in
exterminiū impios. Hic practice de malis
pene ꝯtingentib⁹ hoibus quō patient̄ su-
stinere debent eo ꝙ a deo iustissimo sint in-
flicta. Et siliter dicendū est de malo dāni
sicut pꝫ in Job ꝛ Tobia ꝛ Paulo quib⁹
nō ꝓpter demeritū pcti: sed pro augmēto
meriti vel ꝑ p̄seruatione a pctō deus intu-
lit multa mala damni. Vñ nō dixit Job.
Dñs dedit. caldei abstulerūt: ſꝫ dixit. Do-
min⁹ dedit dñs abstulit. Job. j. ꝛ h̄ sentit
Tho. ꝑte. j. q. xix. ar. ix. Ad ideꝫ facit tex.
in. c. Remittunt̄. §. hinc. Nota. xxiĳ. q. v.
vbi sic dicit̄. Hinc notandū est ꝙ aliquā-
do punit de⁹ pctā ꝑ nesciētes: aliquādo ꝑ
scientes. Per nesciētes pctā punit sicut ꝑ
Sēnacherib: ꝑ Nabuchodonosor: ꝑ An-
tiochū. ꝛ ꝑ princicipes romanoꝝ. ꝛ ꝑ non
nullos reges gentiliū populū israeliticuꝫ
delinquentē aliqñ afflixit. aliquādo capti-
uauit. Vñ ipse dñs ait per ꝓphā Esa. x.
Virga furoris mei assur. i. sēnacherib: ipe
aūt nō cognouit. Assur erat virga furoris
dñi: q: per eum innumeras gentes diuina
iustitia flagellare disposuit. Ipse vero nō
cognouit q: in supbiaꝫ elat⁹ victoriā quā
assecut⁹ fuerat nō diuine potētie: sed suis
virib⁹ attribuit. Vnd̄ ꝯtra eius supbiam
dñs loquit̄ dicēs. Nunq̄d gloriabit̄ serra
ꝯtra cuꝫ q̄ secat in ea: aut nunq̄d exaltabi-
tur securis ꝯtra eum qui cedit in ea. Qui-
bus siitudinib⁹ satis ꝑspicue ostendit̄ ꝙ
sicut serra ꝛ securꝭ nec secare. nec cedere li-
gna possunt nisi ab aliquo regant̄. ac ideo
ꝯtra regentē se supbire nō debent: sic illi ꝑ
quos punit deus absq̄ nutu diuine dispo-
sitionis nihil agere valent. ac ideo contra
regentē se supbire eis nō licet ꝛc̄. Exem-
plū ponit̄ ibi de Nabuchodonoso: supbi-
ente qui q̄si bestia iter bestias vixit septē
annis. Item paꝫ exemplū de Sēnache-
rib supbiente ꝯtra dñm: cuius exercit⁹ ab
angelo exterminat⁹ est. Sed si tertio loq̄-
mur de malo culpe. tunc nullo modo de⁹
est causa culpe. nec directe nec indirecte.

Pro cui⁹ declaratione no. Nam d̄t Tho.
j. ĳ. q. lxix. ar. j. homo pōt esse causa pecca-
ti vel sui vel alteri⁹ dupliciť. Vno mō di-
recte inclinando. s. voluntatē suā vel alte-
rius ad peccandū. Alio mō indirecte duꝫ
scꝫ nō retrahit quādo debet: et quō debet
aliquos a pctō. Ezech. iĳ. Si dicente me
ad impiū morte morieris nō annūciauerꝭ
ei nec locut⁹ fuerꝭ vt auertat̄ a via sua im-
pia ꝛ viuat. ipse impi⁹ in iniq̄tate sua mo-
rietur sanguinē aūt eius de manu tua req̄-
ram. Similiť dicit canon. Negligere cuꝫ
possis perturbare ꝑuersos: nihil est aliud
quā fouere: nec caret scrupulo societatis
occulte. qui manifesto facinori desinit ob-
uiare. ĳ. q. vĳ. Negligere. Concor. ca. Ne
fame. de sen. excō. ꝛ. c. Quāto. de offi. or.
Vide etiā infra ꝑte. ĳ. sermonis. de⁹ autē
nō potest esse directe causa peccati vel sui
vel alterius: quia om̄e peccatū est per re-
cessum ab ordine qui est in ip̄m sicut in fi-
nē. deus aūt om̄ia inclinat ꝛ ꝯuertit in se-
ipsuꝫ sicut in vltimū finē sicut Diony. di-
cit in. ĳ. c. de diui. no. Vnd̄ impossibile est
ꝙ sit sibi vel alĳs causa discedendi ab or-
dine qui est in ip̄m. vnde. ĳ. Tim̄. ĳ. De⁹
fidelis ꝑmanet: seip̄m negare non potest
ꝛc̄. negaret aūt seipm si ipm ordinē iusti-
tie sue auferret. Vnde nō potest esse dire-
cte causa peccati. Silr̄ etiā nec indirecte.
Cōtingit eñ ꝙ de⁹ aliq̄bus nō p̄bet auxi-
liū ad vitandū pctā ꝙ si p̄beret nō pecca-
rent: sed hoc totuꝫ facit ſm ordinē sue sa-
pientie: ꝛ iustitie: cū ip̄e sit sapientia ꝛ iu-
stitia. Vnde nō imputat̄ ei ꝙ alius pec-
cat: sicut causa peccati: sic̄ gubernator ꝙ
nō dicit̄ causa submersionis nauis ex hoc
nō gubernat nauim nisi qñ subtrahit gu-
bernationē/potēs ꝛ debens gubernare. ꝛ
sic patet ꝙ de⁹ nullo modo est causa pec-
cati: ſm Tho. cōcor. Tho. j. ĳ. q. vj. ar. iĳ.
Quod aūt dicit̄. Rom̄. j. ꝙ deus tradidit
illos in reprobū sensuꝫ: ex ip̄o textu patet
solutio. Si eñ de⁹ tradidit in reprobū sen-
sum: iam ergo reprobū sensum hñt ad fa-
ciendū ea que nō cōueniūt. Dicitur ergo
tradere eos in reprobū sensum inquantuꝫ
nō prohibet eos quin suum sensum repro-
bū sequātur: sicut dicimur exponere illos
quos nō tuemur. Qd̄ aūt Aug. dic̄ in lib.
de grā ꝛ libero arbitrio vñ sumpta est il-

la glosa: q deus inclinat hoim volūtates in bonū z malū: sic intelligendū est: q in bonū quidē directe inclinat volūtatē/in malū aūt inquātū nō pbibet: sicut dictuz est. Et tñ hoc etiā ptingit ex merito pcedentiz peccati fm Tho. q. vbi. s. in rñsione ad primū. ptz ergo responsio ad qstionē q deus nullo mō est causa pcti. Uideamus ergo q sit causa pcti. Ubi nota. vij. causas: nō tñ cogentes sed inducētes ad peccatū ex qbus peccatum procedit.

Primo a demone suggerente.
Scdo ab hoie instigante.
Tertio a pctō demerente.
Quarto a pcupiscētia inclināte.
Quinto a malitia inficiente.
Sexto ab ignorātia obcecante.
Septimo a fragilitate impellente.

¶ Primo ergo zc. A demone suggerente Sed quō hoc ptingat p declaratione nota pmo: q demon nō pōt quidem directe mouere voluntatē ad peccandū, q: h solius dei est/vel ipius voluntatis: sed indirecte mouet: z hoc mltipliciter. Primo obiectuz pponendo. Scdo intellectuz decipiendo. Tertio imaginatiōes offerendo. Quarto appetitū sensitiuū excitando. Primo quidem pponendo vel offerendo obiectū appetibile sensui. Exemplū in Dauid vidente Bersabee. Posset em forte dici qd diabolo pcurante obiectū illud. i. mulier fuit oblata oculis Dauid. ij. Reg. xj. De hac materia videas sermone. xiv. j. Ubi agitur de qttuor causis pcti: z est prima causa. Scdo modo psuadendo obiectū ppositū habere rōnem boni: vt sic voluntas moueatur ad illud: sicut diabolus fecit Eue quādo dixit Eue. Nequaq moriemini. Scit em deus q in quocūq die comederitiz ex eo apientur oculi vestri z eritis sicut dij scientes bonū z malū Gen. iij. Sic volebat suadere cbro quādo ipm tentauit Mat. iiij. sic etiā hodie psuadet infinitis hoibus. Naz auaro psuadet summū bonū eē diuitias/ supbo honores. luxurioso delectatiōes venereas/ iracundo vindictas zc. Sic interdum psuadet homini diabolus: vt vitā cōmunē plurium sequatur: sicut quidā hodie dicūt, Ego nolo renouare mundū sicut ipm inueni: sic volo dimittere. Hoc mō diabolus decepit quēdam ducē frisonum noie Richoldum de q legitur in Cronica martiniana sub tpe Leonis. iij. imperatoris qui cū ad pdicationē Uolfrāni epi senonēsis adductus esset vt baptizaretur. cuz vnū pedē lauacro imposuisset/alterū retraxit: querens vbi plures maioz suoz essent in inferno vel in padiso. z audiēs q in inferno infixum etiā pedem retraxit. Satius est inquit vt plures q pauciores sequar. et ita ludificatus a diabolo cum sibi multa bona in annos plrimos pmitteret tertia die subita morte defunctus est. Hec ibi. Tertio mō psuadet imaginatiōi aliquas formas imaginarias psentendo z illas imagines quādoq tanq res veras psuadendo. Sic decipit istas strigas siue imatas. quas ita dementat vt nocturnis silentijs credāt se multa terraz spatia ptransire vel in medio mulierū esse quas vulgariter appellāt donne da for. vel cum viuis vel cum mortuis loqui: q totuz fit a demone pponente hec imaginationi. Uñ nō in corpe sed in spiritu hec ptingunt. sicut z dormientibus solet accidere. Et ideo ecclesia pcepit ne talibus fides detur vt habetur in. c. Epi. xxvj. q. v. vbi etiā reprobatur falsus error qrundā credentiū q mlieres couertantur in gatas. vñ dicitur ibidem in fine. Quisqs credidit posse fieri aliquā creaturā aut in melius aut in deterius imutari. aut transformari in aliam speciem vel in altā similitudinē. nisi ab ipo creatore qui oīa fecit z p quē omnia facta sunt. pculdubio infidelis est z paganno deterior. Hec ibi. Sic etiā decipit diabolus mulieres vel viros euntes ad diuinos p occultis cognoscēdis. vel p sanitate habenda. Quarto modo psuadet diabolus peccatū excitando appetituz sensitiuū ad aliquā passionē inflāmando pcupiscibilē vel irascibilem. Nota de illo q erat inflāmatus ptra primū. q dixit modo. Quod etiā si sciret se pdemnandū in inferno propter homicidiū illius: tñ nō desistere ab eo zc. Predicta plenius dclarat Tho. j. ij. q. lxxx. ar. j. z. ij. Illud tñ notandū est q diabolus nō pōt necessitatē inferre ad peccādum: licz possit ppria virtute si non refrenetur a deo aliqñ inducere ex necessitate ad faciendū aliquē actum q de suo gñe pctm est. nō aūt pōt inducere necessitatē peccādi. Quod ptz ex hoc: q: homo motiuo ad

peccandū non resistit nisi p rōnem: cuius vsum totalit demō impedire pōt mouēdo imaginatiōes z appetitū sensitiuū. sicut in abreptitiis ptz. sed tūc rōne sic ligata: qcqd hō agat nō imputat ei ad pctm. Sile etiā dicit de furiosis/demētibus. q siqd faciūt qd sit de genere malorū: nō imputat eis ad culpā. vt pbat. xv. q. j. aliquos. z c. illa. z in cle. Si furiosus. de homicidio sicut de ebriis. sic ptz exēplū de Loth Gen. xix. z habet. xv. q. j. inebriauerūt. z c. sane. Sz si ratio nō sit totalr ligata ex ea parte qua est libera pōt resistere pctō. fm Tho. vbi s. ar. iij. Ideo si homo resistit diabolo nō pōt ab ipso cogi: maxime in principio temptationis. Ps. cxxvj. Btūs q tenebit z allidet puulos. s. ad petrā. Jō Ouid. lib. j. de reme. amo. Principiis obsta: sero medicina parat Cū mala p longas cōualuere moras. Resistit aūt p fidez/iuxta illud j. Pe. vl. Aduersari⁹ vester dia. tanq̄ leo ru. cir. que. quē deuo. cui re. for. in fide. et Ja. iiij. Resistite diabolo/z fugiet a vob. Illud etiā notandū: q licz diabol⁹ sit causa pcti eo mō quo dictum est: nō tamē oia pctā hoim sunt ex suggestiōe diaboli. Naz vt pbat Aug. z refert Tho. q. vbi s. arti. iiij. etiam si diabolus nō esset/hoies haberent appetitū cibi z venereoz/z similiuz. q posset esse inordinatus/nisi rōne ordinaretur: qd subiacet libero arbitrio. z sic patet primū. ❡ Scda causa pcti est ab hoie zc. Pōt aūt homo esse causa pcti quadrupliciter. Primo quidē inclinado voluntatē alteri⁹ ad peccandū. puta ondendo vtilitatez que sequit ex pctō/vel ɔsultando. Nota cōtra cōsultores principū: qn vidēt animū eius inclinatū ad vnū/nō dicūt ei qd dictat cōsciētia/nec querūt quid velit ius: sed quid velit princeps. z sic nunq̄ dicunt sibi veritatē. Nota qn Seneca dixit Neroni: q nlla re indigebat nisi hoie qui dicat sibi veritatē. Nota contra dños vel patronos qui mādant seruis vl famulis aliqd iniustū. puta homicidiū/vel furtū/vel lenociniū zc. Scdo modo obiectū appetibile pponendo: sicut faciunt mulieres ostendētes māmillas hoibȝ/ornātes se vt appareāt pulchriores zc. satis debȝ sufficere ɔcupiscētie malitia sua. Tertio alios a pctō nō retrahēdo: qz vident fauere pctō z esse causaz ei⁹. Vide auctoritatē Ezech. iij. q habet supra. Vn z dicūt canoniste: q nō defendēs clericū verberatū/cuz possit sine periculo sui: incidit in excōicationē. pbatur in. c. quāte. de sen. excōi. z in. c. dilecto. e. ti. li. vj. Vn dicit canon. Negligere cū possis prurbare puersos: nihil est aliō q̄ fouere. nec caret scrupulo societatis occulte/q manifesto facinori desinit obuiare. ij. q. vij. negligere. z. lxxxiij. dist. error. z xxiij. q. iij. qui pōt. Nota cōtra rectores ciuitatis nō punientes manifesta pctā. Itez cōtra dños seu patronos qui pmittūt seruos vel ancillas fornicari sciēter. Item cōtra dños Sicilie: q nō solūz nō pbibent a pctō/sed fauēt delinqnti. qz si vn⁹ occidit hoiem vel pcutit: cōfugit ad dños z tuentur eū. Quarto mō homo est causa peccati alteri⁹/malū exēplū dando. qz sicut pomū infectū corrūpit alia: ita hic zc. Vna infecta pecus inficit oē pec⁹. Vn. j. Cor. v. Modicū fermentū totā massam corrūpit. ❡ Tertio pcedit pctm a pctō de mente/ppter demeritū peccati pcedentis: vel pter inclinationē remanentē/vel dispositionē ex pctō cōmisso ad similia ppetranda. Vn nota q vnū pctm pōt esse causa alterius pcti. Naz vt dicit Tho. j. ij. q. lxxv. ar. vlti. cū pctm habeat causaz ex preact⁹. hoc mō vnū pctm pōt esse causa alterius: sicut vn⁹ actus human⁹ pōt esse causa alterius actus. Cōtingit aūt vnū pctm esse causa alteri⁹ fm quattuor genera causaz. ❡ Primo quidē fm modū cause efficientis vel mouētis/z p se z per accidēs. Per accidēs quidē sicut remouēs/pbibens dicitur mouēs p accidēs. Cū em p vnū actū peccati hō amittit gratiā/charitatē/vl verecundiā: vl qdcūq aliud retrahēs a peccato: incidit ex hī in aliud pctm. Et sic primū pctm est causa secūdi pcti p accidēs: z dicit scdm pctm z culpa z pena. Culpa qdē rōne actionis pcedētis a volūtate. Pena vo rōne passionis. Et hoc patz p aplm Ro. j. vbi loquēs de phis dicit. Qui cum deū cognouissent: nō sicut deum glorificauerūt/sed eua in co. s. z ob. est. insi. cor eo. di. em se esse. sa. stul. fac. sunt zc. Et infra. pp qd tradidit illos de⁹ i dsideria cordis eoz z in imūditiā zc. Itē Gre. sup Eze. Pctm qd p pniam citi⁹ nō delet: pctm est

Nota qualiter pctm sit ... peccati.

et causa pcti. Hoc etiaz mo pot dici pctm pmoꝝ parentū fuisse cām pcti originalis Jtē Gre. Pctm qd p pniam nō diluitur mor suo pondere ad aliud trahit. g se aūt sicut cuz ex vno actu pctm hō disponit ad hoc q aliū actū cōsimilē facilꝰ cōmittat. ex actib9 em causant dispositiones z habitus inclinātes ad siles actꝰ. ¶ Scdm vero genꝰ cāe materialis/vnū pctm est cā alterius inqntū pparat ei materiā/sicut auaritia pparat materiaz litigio: qd plerūq ē de diuitijs ɔgregatis. in cōpendio theologie sic dicit lib. iij. c. de effectu pcti. q aūt vnū pctm nascat ex alio apparet. Supbia vult oēs pcellere: dolet si aliqs ei equet: z sic ex ea nascit inuidia. Jnuidus ẜo quia de facili irascit ei cui inuidet. z iō ex ea nascitur ira. Sz ira cū nō pōt se vindicare tristatur: et iō ex ea nascit acidia. Acidia ẜo ɔsolationē querēs in exteriorib9 facit auarū. Auaritia autē qz in tpalib9 abūdat/pt magis exercere gulā. Gula ẜo p ventris repletionē de facili spumat in libidinem. Hec ibi. ¶ Scdm ẜo genꝰ cause finalis/vnū pctm est causa alterꝰ inqntū ꝑpter finem vniꝰ pcti/aliqs cōmittit aliud pctm. sicut cū aliquis cōmittit simoniā ꝑpter finem ambitiōis/vel ꝑpter furtū/vel ꝑpter fornicationē: sicut dñi tpales z milites cōmittūt rapinas/expoliatiōes iniustas/ad finē viuendi honorate zc. Et qa finis dat formā in moralib9: ex hoc etiā sequitur q vnuz pctm sit causa formalis alterius/in actu em fornicatiōis q ꝑpter furtū cōmittit. est qdē fornicatio sicut materiale: furtū ẜo sicut formale: fm Tho. vbi supra. ¶ Quarta causa pcti est cōcupiscentia inclinante. Probat hoc auctoritate aptl'i di. Radix oim maloꝝ ē cupiditas. ij. Tim. vj. Jtē sup illud verbū Ro. vij. Occasione aūt accepta pctm per ma. ope. est in me oēm cōcupiscentiā. dt Glo. Bona ē lex: q dū cōcupiscentiā phibet/omne malū phibet. Est aūt notandū q triplex est cōcupiscētia: fm qd dicit Jo. in. s. canonica sua epla. ij. c. Omne qd est in mundo/aut est cōcupiscētia carnis/aut cōcpiscētia oculorum/aut superbia vite. ¶ Prima ergo cōcupiscētia dicit carnis: et hec dicit cōcupiscētia naturalis. que est eoꝝ quib9 natura corporis sustentat: siue quantū ad conseruationē indiuidui: sicut cibus z potus et alia hmōi. siue quantū ad ɔseruationē speciei: sicut in venereis. z hoꝝ inordinatus appetitꝰ dicit ɔcupiscētia carnis fz Tho. j. ij. q. lxxvij. ar. v. Hec cōcupiscentia ergo hodie multoꝝ peccatoꝝ est causa: nam cōcupiscētia eoꝝ que ptinet ad sustētationē indiuidui facit multos frangere quadragesimā z ieiunia ecclesie: qd est graue peccatū. Dicunt aliq. O qd pctm est hoc: qd quidē intrat in os nō coinquinat hoiem. Mat. xv. sed errant: qz non cibus z potus coinquinat animā/que est spiritualis: sed inobedientia pcepti dñi z ecclesie. de quo habet in. c. quadam. de conse. dist. v. Uide exēplū de pomo vetito a pmis parentib9 comesto. Quid em fuit vnuz pomū: certe nullius valoris zc. Et tamē a deo grauissimū fuit pctm eoꝝ/q totum humanū genus infecit. Un̄ hoc: non ꝑpter pomū: sed ꝑpter inobedientiā eoꝝ zc. Concupiscentia etiā venereoꝝ multos inficit adeo: q vix pauci sunt qui abscondant se a calore eius: ibo etiā habēt vxorē/tenēt tn̄ publice concubinā. Nota de illo qui mortuꝰ est ex morsu canis infirmitate rabiei. qui dū veniret ad mortē/ait. Rogo dñm vt talē mortē faciat/quicūqs tenet cōcubinā cum vxore/qualem ego facio: qui hoc peccatuz etiā cōmisi. Jdeo dicit scriptura. Post cōcupiscētias tuas nō eas: et a volūtate tua auertere. Si pstes anie tue cōcupiscētias eiꝰ: faciet te in gaudiū inimicis tuis. Ecclesi. xviij. ¶ Scda ɔcupiscētia dicit oculoꝝ: nō intelligit hic fm Tho. vbi sup. de ɔcupiscētia oim rerū q oculis videri pnt: alioquin nō diuideret a concupiscētia carnis: que maxime ex visione oculoꝝ causatur. fm illud Dan. xiij. Spes decepit te. Sed intelligit hic ɔcupiscētia oculoꝝ. s. solum eaꝝ rerū in quib9 nō querit delectatio carnis/que est fm tactū: sed solū delectatio oculi. i. cuiuscūqs apprehensiue virtutis. sicut sunt pecunia ornatus vestiū: z hmōi. Quia aūt sensus visus est excellentior int oēs alios sensus/z ad plura se extendēs. vt dicit in principio Metaph. iō nomē eius transfert ad oēs inferiores. vt Aug. dicit in lib. de verbis dñi. fm Tho. vbi s. z hec ɔcupiscētia pecunie z diuitiarum/q demergat in profundū inferni: ne

mo est q nesciat. Nam dñi tpales/prelati clerici/religiosi/iudices/aduocati/mercatores. et breuiter oes pene sunt hac concupiscētia infecti. Antiquitus nullus erat vsurari⁹: sꝫ hodie ꝛc. Vñ verificat hodie dictū Hiere. vi. A minore vsqꝫ ad maiorē oēs auaritie student. ꝛ a ꝓpheta vsqꝫ ad sacerdotē cuncti faciūt dolū. Hiere. vj. Et vtinā esset finis ꝛ mensura lucrādi. Sed crescit amor nūmi quātū ipsa pecunia crescit. iuxta Iuuenalē saty. xiiij. Vñ ꝛ Baruch. iij. ꝯtra auaros loqns dicit. Qui argentū thesaurizant ꝛ aurū: in quo ꝯfidūt hoies/ꝛ nō est finis acquisitiōis eoꝝ. Vide aliquas auctoritates quas scripsi ꝯtra ꝯcupiscentiā siue cupiditatē/post festū trinitatis dñica. vj. fer. iiij. pre. ij. in additionibus. Audiui in Sicilia esse quandā cōsuetudinē/ꝙ patiētes naufragiū spoliant ꝛc. qḋ est ꝯtra omne ius: ꝛ quidē ꝯtra naturale. Nam ꝛ natura equū est nemīnē locupletari cū aliena tristitia. ff. de ꝯdi. inde. l. nam ꝛ natura. Itē cōtra diuinū: qḋ prohibet furta ꝛ rapinas. Exo. xx. ꝛ Deut. v. Item ꝯtra ius humanū/canonicū/ꝛ ciuile: qḋ specialr reprobat hanc ꝯsuetudinē. vt in autē. naufigia. C. de fur. c. excōmunicationi. de rapto. vbi tales spoliātes sunt ipso iure excōicati: si post admonitōez vel morā nō restituūt cū possunt. Ratio: quia consuetudo ꝯtra ius diuinū vel naturale nō valet. viij. di. frustra. et de cōsuetu. c. fi. Cōsuetudo aūt in talibus nō minuit peccatū/sed auget. de simo. c. nō satis. Dic vt expedit. ¶ Tertia cōcupiscētia est supbia vite. que est appetitus inordinat⁹ extollēdo: ꝛ sic ꝑtinet sub ꝯcupiscētia. Quot aūt in hoc pctō corruūt/patꝫ: qꝛ quilibet vult ascendere ad superiorē gradū: nec vnqꝫ est finis ascensionis. Si eī est artifex/ vult ascendere ꝛc. Si est notari⁹/vult esse legista. Si est legista/vult effici baro ꝛ vocari dñs Si ē baro/comes ꝛc. Ps. lxx. ij. Superbia eoꝝ qui te oderūt ascendit sp. Dic vt expedit. ¶ Quinta causa pcti est a malitia inficiēte. Quando aūt dicat quis ex certa malitia peccare. Nota ꝙ vt dr Tho. j. ij. q. lxxvij. ar. iij. volūtas aliter se habet ad bonū/ꝛ aliter ad malū. ex natura enim sue potētie inclinat ad bonū ratiōis/sicut ad ꝓpriū obiectuꝫ. Vñ ꝛ omne pctm̄ dicit esse ꝯtra naturā. ꝙ ḡ in aliqḋ malū volūtas eligēdo inclinet. oportet ꝙ aliūde cōtingat. Et quādoqꝫ quidē ꝯtingit ex defectu rōnis: sicut cū aliqs ex ignorantia peccat. Quādoqꝫ aūt ex impulsu appetit⁹ sensitiui: sicut cū peccat ex passione. sed neutrum horū est ex certa malitia peccare: sed solū tunc aliquis ex certa malitia peccat/ quādo ipsa volūtas ex se mouet ad malū. Qḋ pōt ꝯtingere dupliciter. Uno quidē modo ex hoc ꝙ homo habet aliquā dispositionē corruptā inclinantē ad malum: ita ꝙ fm illā dispositionē sit homini quasi cōueniēs ꝛ simile aliquod malū. ꝛ in hoc ratione cōueniēte tendit voluntas quasi in bonū: quia vnūqḋqꝫ fm se tendit in id qḋ est sibi cōueniēs. Talis aūt dispositio corrupta: vel est aliquis habit⁹ acquisitus ex ꝯsuetudine que vertitur in naturā. vel est aliqua egritudinalis habitudo ex pte corporis: sicut aliquis habēs quasdā naturales inclinatiōes ad aliqua peccata ꝓpter corruptionē nature in ipsis. Alio mō contingit ꝙ voluntas per se tendit in aliquod malū/per remotionē alicuius ꝓhibentis. puta si aliquis ꝓhiberet peccare: nō quia pctm̄ ei fm se displiceat/sed ꝓpter spem vite eterne/vel ꝓpter timorē gehenne: remota spe p desperationē: vel timore per ꝓsumptionē. sequit ꝙ ex certa malitia qa absqꝫ freno peccet. Tho. vbi s. Et hoc dicitur pctm̄ in spm̄sctm̄. vt no. Tho. ij. ij. q. xiiij. ar. j. ꝛ nota infra. ar. iij. fer. ij. p. j. ꝛ. ij. Sic peccauit diabolus: q non ex defectu intellectus vel rōnis. i. ignorātia peccauit: nec ex impulsu appetit⁹ sensitiui/ qui nō est in angelis: sꝫ ex certa malitia peccauit. et ideo nō meruit penitentiā nec remissionē peccati sui: fm Greg. ¶ Sexta causa peccati est ab ignorātia obcecāte. Qñqꝫ eī cōtingit ꝙ hō peccat ex ignorātia: q̄ ē causa peccati ꝛ causa act⁹: aliodn si sciret/nō peccaret. Ecce quō ignorātia est causa peccati. Pro latiori tñ declaratiōe hui⁹ materie ē notandū ꝙ ignorātia multiplr distinguit Primo fm ea q̄ ignorant. Scdo fm modū ignorandi. ignorātia eī distinguit fm ea q̄ ignorant. Qñqꝫ eī ignorantia est corū que sunt iuris naturalis: quādoqꝫ iuris diuini: qñqꝫ iuris positiui generalis: qñqꝫ est iuris ꝑticularis siue sinodalis: quādoqꝫ

ignorãtia facti. Hec prima distinctio ptinet ad legistas. Scda distinctio ignorantie ptinet ad theologos: et est ista. qr ignorantia qñqz nõ est causa pcti: sed habet se cõcomitant ad pctm̄. Verbi grã. siqs fornicat cũ virgine putãs eã eẽ corruptã: nihilomin⁹ idẽ facturus si eam sciret vginẽ. vel siquis occidit clericũ credens ipm clericũ esse laicũ: idẽ facturus si sciret esse clericũ. Qñqz ignorãtia est causa pcti: et tũc tripliciter distinguit. Quedã em̄ est oino inuolũtaria. et hec dicit inuincibilis: qr. s. studio superari non põt: de qua exẽpla ponã infra. Quedã dicit voluntaria volũtate directa. puta qr homo vult ignorare vt liberi⁹ peccet: et talis dicit ignorãtia affectata. iuxta illud Job. xxj. Scientiã viarum tuarũ nolum⁹. et ps. xxxv. Noluit intelligere vt bene ageret. Quedã dicit voluntaria volũtate indirecta: sicut cũ aliqs pter laborẽ vel pter alias occupationes negligit addiscere illud: p qd a pctõ retraheretur. Talis em̄ negligẽtia facit ipsam ignorantiã esse voluntariã et pctm̄: dũmodo sit eoꝝ que qs tenet et põt scire. vt ponit Tho. j. ij. q. lxxvj. ar. iij. Hãc materiã diffusius vide in qstionib9 de ma. q. iij. ar. vj. vij. et. viij. His psuppositis sunt notande in hac materia qttuor cõclusiones. Prima est qz qñqz ignorãtia excusat a toto siue formaliter a pctõ. Scda cõclusio est qz qñqz ignorãtia minuit seu alleuiat pctm̄. et sic excusat a tanto/ nõ a toto. Tertia conclusio est qz qñqz ignorãtia aggrauat peccatũ. Quarta cõclusio ẽ qz qñqz nec auget nec minuit. ¶ Prima g̃ cõclusio est qz ignorãtia qñqz excusat a toto siue formalit. et hec ẽ qñ ignorãtia est causa act⁹: et est inuincibil. et hoc qz fit inuincibil põt ɔtingere triplr. Primo ex pte rei ignorate: puta qr nõ cadit sub cognitiõe hũana: sicut est numer⁹ stellarũ vel numer⁹ arene. Itẽ cognitio rerũ occultarũ oino. ¶ Scdo contingit ex pte psone ignorãtis seu nesciẽtis puta qr infans vel furiosus. tales em̄ neqz iniuriaȝ pati põt nec facere. vt habet. xv. q. j. illud. et. c. aliqs. et. c. illa. cuius illa dicatur poti⁹ nesciẽtia qz ignorãtia. vt ponit Tho. j. ij. q. lxxvj. art. ij. Tertio cõtingere põt qñ pmissa diligentia ad sciendũ aliud illd ignorat: et id illud agit. sicut cũ aliqs diligẽtia adhibita nesciẽs aliquẽ trãsire p viã pijcit sagittã/ qua interficit trãseuntẽ: talis em̄ ignorãtia causat inuolũtariũ simpliciter/ et ɔñter excusat formalit a pctõ: vt ponit Tho. j. ij. q. vj. ar. viij. et. q. lxxvj. art. iij. sicut põt poni exẽplũ in ignorantia iure: ab idiota/ seu iuris positiui ignaro: qui post misit diligentiã ad sciendũ/ cõsulẽdo peritiores: a quib9 tñ aliter habuit qz veritas esset. ratio est: qr illa ignorãtia dicit inuincibilis etc. qr talis ignorantia excusat a toto: vt nota. glo. in. c. dura. de fal. ¶ Secũda ɔclusio est qz ignorãtia qñqz minuit pctm̄. et h̃ cõtingit qñ ignorantia est causa pcti/ et volũtaria indirecte. qr em̄ est volũtaria/ id nõ excusat totalit a pctõ: sed quia indirecte siue p accidẽs/ sic alleuiat pctm̄. puta cũ aliqs non vult laborare in studio ex q̃ sequit eũ esse ignorantẽ. vel cuȝ aliqs vult bibere vinũ imoderate: ex q̃ sequitur eũ inebriari et discretiõe carere. Talis em̄ ignorãtia diminuit volũtatẽ/ et p ɔsequẽs pctm̄. Cũ aliqd nõ cognoscit esse peccatũ: nõ põt dici qz volũtas directe et p se ferat in pctm̄/ sed p accidens. Vñ ibi est minor cõtempt⁹: et p ɔñs min⁹ pctm̄: sm Tho. j. ij. q. lxxvj. ar. iiij. Vñ dicit Amb in li. de patriarchis: et habet in decret. xv. q. j. sane. Si q̃ ebrij p vinũ deliquerint: apud sapiẽtes iudices venia quidẽ facta donant: sed leuitatis dãnant auctores. Exempluȝ de Loth inebriato/ cõmittente incestum etc. Geñ. xix. De q̃ vide qd scripsi in sermone de. x. pceptis pcepto. v. ¶ Tertia cõclusio est qz qñqz ignorãtia aggrauat pctm̄. et hoc est quãdo est volũtaria directe: qr ẽ causa pcti: q̃ dicit ignorantia affectata. sicut sup̃ dictũ est. talis em̄ ignorãtia videt augere volũtatẽ et pctm̄: ex intẽtiõe em̄ volũtatis ad peccãdũ puenit qz aliqs vult subire ignorãtie dãnũ pp̃t libertatẽ peccãdi. Nota moraliter ɔ illos q̃ nolunt ire ad pdicationẽ/ vt nõ instruant de agendis: sed liberi⁹ corruãt ad peccata. Ps. Noluit intelligere vt bene ageret. ¶ Quarta cõclusio est qz qñqz ignorantia neqz auget pctm̄ neqz minuit. et hoc est quãdo ignorãtia cõcomitanter se habȝ ad peccatũ. puta quãdo nõ est causa peccati: sicut in exẽplis supra positis. Et nota hic Tho. j. ij. q. lxxvj. ar. iiij Talis em̄ ignorãtia nõ facit inuolũtariũ

put phs dicit. q2 non causat aliquid qd sit repugnās voluntati. Sed facit nō voluntariū: quia non pōt esse actu volitū qd est ignoratū: vt ponit Thō. j. ij. q. vj. art. viij. Sicut in casu posito aliquis occidit clericū/ putās eū esse laicum: occisurus etiā si sciret eū clericū: peccat qdē ac si sciret eū clericū: et hoc qntū ad culpā. sed quātū ad penā excōicationis dic vt no. in. c. si vo. ij. de sentē. excōi. vbi distinguit. Aut fuit probabilis ignorantia: et tunc nō incidit in canonem excōmunicationis. aut nō: et tunc incidit. De quo dic vt ibi.

De octo mal' q̄ facit peccatu3 Sermo. v.

Quasi a facie colubri etc. Sequit de effectu pcti in genere pdicare: primu3 articulū psequendo. Pro cui⁹ introductione pmo queri pōt: Utrū pctm̄ possit aliquē effectū pducere? Et dubiu3 est ppter hoc: q2 cū ipsum pctm̄ sit priuatio ordinis rōnis. et psequēter est. Nihil videt qd nihil agere possit. Sup quo dic vt scripsi su pra ser. j. in. iij. pte. ver. Et pdictis g pars etc. Ubi dictū est q pctm̄ int ceteros effectus siue defect⁹ hoc operat: q2 facit hoie3 esse nihil. iuxta illud. j. Cor. xiij. Si charitatē nō habuero/ nihil sum. S3 est sciendū q pctm̄ aliquos effect⁹ malos pducit sicut mala arbor. Mat. vij. Nā pmo quidem nocet ipsi facienti: vt infra latius patebit. Propt qd dicebat Dauid postq̄ peccauit. Pctm̄ meū ptra me est semp. Scdo nocet pximis viatorib: tum p eo q acies eo2 cotra demones muniūtur. quāto em̄ plures sunt boni/ tāto facilius demonib⁹ resistunt. iuxta illud. Frater q iuuat a fratre quasi ciuitas firma. Prouer. xviij. Et facili⁹ a deo grām impetrāt: multiplicat3 intercessorib: tum p eo q pctōr alios malo exēplo corrūpit et scādaliza t. iuxta illō Modicū fermenti totā massam corrūpit j. Cor. v. Sic pomū infectū cetera poma inficit. et Una infecta pec⁹ inficit oē pec⁹. Tertio nocet his qui sunt in purgatorio: qs nō pōt pctōr iuuare ta3 efficacit sicut si esset in gra. Rō. q2 nec orōnes sue/ nec ieiunia: nec aliq̄ bona opa a pctōre facta vt recte pdest illis/ eo q sit mortu⁹. Gre. Cu3 his q displicet ad intercedendū mittitur: irati anim⁹ ad deteriora puocat. Quarto nocet dānatis in inferno: et hoc p modum cōiunctiōis. Quāto em̄ plures sunt in inferno/ tāto maior est ibi horror et pena. sic si titioni q combunt addant alij titiones/ magis auget ignis etc. Fallit hec regl'a ibi Solatiū est miser3 socios hre penaz. Propter h diues Epulo petebat ab Abraā vt fratres sui nō descēderēt in infernū. Luc. xvj. Quinto nocet saluatis: et h in modū subtractiōis. nā ex psortio ac societate glificato2 auget eo2 gaudiū accidētale spūaliter si suo bono exēplo ducat: vl' disciplia alij saluant. Sic maxime letat btūs Dnicus si vn⁹ frater pdicator saluat. et beat⁹ Frācisc⁹ de fratre minore saluato: et sic de alijs scris. Sexto ifert iniuriā deo inqntū nō obedit ei cui oēs creature obediūnt ad nutū. Ps. cxxxiiij. Oia q̄cunq3 voluit de⁹ fecit in celo et in ter. et in o. abyssis. Septimo infert iniuriā cb'o inqntum vilipēdit passionē ei⁹ et merita. Octauo pōt dici q pctm̄ inferat nocumentū agris satis et arboribs ordinatis ad vitā humanā. q2 ppter pctm̄ de⁹ imittit siccitates et caumata in penā pcti. Ps. cvj. Posuit flumina in desertū: et exit⁹ aquarū in sitim̄: terrā fructiferā in salsuginē a malitia inhabitātiū in ea. et ex h etia3 bestie patiūtur. Nota quō tpe Helie nō pluit trib9 annis cum dimidio. iij. Re. xviij. Et Jac. vl. Loquēdo tn̄ specialit de nocumēto/ qd specialit et pnncipaliter patit pctōr: ex ipso pctō. Nota q pctm̄ multa mala facit pctōri. et ante mortem/ et in morte/ et post mortē.

Primo em̄ pctm̄ hoie3 inimicū deo fac
Scdo a corpe cb'i mystico abscindit.
Tertio intellectū obcecat.
Quarto affectū obdurat.
Quinto naturalia vulnerat.
Sexto bona opera mortificat.
Septio in bestialē naturā trāsformat.
Octauo ad penā eternā obligat.

Et pmo videam⁹ de malis ante mortē illatis p pctm̄. Primo g pctm̄ hoie3 inimicū deo facit. Sicut eīn q negat deū est inimicus dei: sic qlibet pctōr est inimic⁹ dei. q2 videt negare deū. iuxta illō aplī. Titū.

j. Cõfitent se nosse deũ: factis aũt negãt. Sup quo textu dicit Hieroñ. et habet in decretis. xj. q. iij. existimant quidã zc. Vide infra de articulis fidei ser. ix pte. iiij. in fine. Et q̃ ↄsequẽter sequit q gr̃a dei bõ priuat. p quã priuatiõne gr̃e infertur quedã macula spũalis aie: p quã pdidit nitorem luminis gratie z sapiẽtie diuine ex cõtactu: z cõsequẽter incurrit pctõr odiũ dei. iuxta illud Sap̃. iiij. Similiter odio sunt deo impi⁹ z impietas ei⁹. z ps̃. Odisti oẽs q̃ operant iniquitatẽ. qd̃ intelligo q̃ntũ ad culpã. q̃ntũ vero ad naturã / deus om̃ia diligit. iuxta illud Sap̃. xj. Diligis oia q̃ sunt: z nihil odisti eorũ q̃ fecisti. Ex hoc odio cõsequit mors aie spũalis: que est p separatiõnẽ dei ab aia. Jaco. j. Peccatũ cũ ↄsummatũ fuerit generat mortẽ. Quantũ vero de⁹ habeat odio pctm̃ z cõsequẽter peccatorẽ / ptz per effectũ: qr ppt pctm̃ delendũ et occidendũ: voluit filiũ suũ vnigenitũ perimere z occidere. iuxta illud Esa. liij. Propter scelus ppl̃i mei pcussi eũ. Et Ro. viij. De⁹ filiũ suũ mittẽs in silitudinẽ carnis peccati. et d pec. dam. pctm̃. Jtẽ etiã matrẽ suam zc. Luc. ij. Et tuã ipsi⁹ aiaz ptransibit gladi⁹. ¶ Scdo a corpe chr̃i mystico abscindit. qd̃ est ecclesia / q̃ est corpus chr̃i: z quilibet chr̃ianus est pticeps omniũ bonoꝝ q̃ fiunt in ecclesia. Da silitudinẽ de corpe vero: cuius mẽbra pticipãt bona collata corpori in potu z cibo zc. Sic in pposito: ecclesia ẽ corp⁹ christi / z nos sum⁹ mẽbra. Ro. xij. Sicut em̃ in vno corpe multa mẽbra habemus. oia autẽ mẽbra nõ eundẽ actũ habent: ita multi vnũ corpus sum⁹ in christo. singuli aũt alter alteri⁹ mẽbra. Vñ quilibz christian⁹ in gr̃a ↄstitutus est pticeps omniũ bonoꝝ eccle. ps̃. Particeps ego sum. om. ti. te. z cu. mã. tua. Si aũt mẽbrũ precidit a corpe tanq̃ mortuũ: nulli⁹ boni pticeps est. sic etiã chr̃ianus precidit ab hoc corpe eccl̃ie p gladiũ peccati: iuxta illud. i. Co. xvj. Siq̃s non amat dñm iesum chr̃m: sit anathema / et separatus ab eccl̃ia. Et iõ est expers omniũ bonoꝝ q̃ fiunt in ecclesia / donec sanetur p pniaz. ¶ Tertio intellectũ obcecat. z hoc ptz rõne / exẽplo / z experientia / z figura. ¶ Primo quidẽ ratiõe: quia p pctm̃ tollitur lumẽ gratie / p qd̃ illuminat aia. Jtẽ etiã obscurat lumen ratiõis naturalis: hoc em̃ duplici lumine illuminat intellectus. De hoc vltimo dicit ps̃. iiij. Signatũ est sup nos lumẽ vultus tui dñe. Contra hoc autẽ lumẽ rõnis agit pctõr peccãdo: q̃a sicut virtus est nature cõsentanea: ita vitiũ est nature contrariũ. Jdo de peccatoribꝫ dicit ps̃. lxxxj. Nescierunt neq̧ intel. in te. am. Jtẽ Sap̃. ij. Excecauit illos malitia eoꝝ. Vide Tho. ij. ij q. xv. arti. j. vbi ponit de cecitate mentis. Jtẽ Prouer. iiij. Via impioꝝ tenebrosa: nesciunt vbi corruãt. ¶ Scdo idem patz exẽplo in Adam: q̃ tũc erat in statu innocentie. Tãte sapiẽtie z sciẽtie erat: q oibꝫ animalibꝫ noia imposuit: z diuinarũ z humanarũ rerũ cognitiõẽ habebat. tñ p pec catũ in tantã cecitatẽ deuenit / q abscõdere se putabat a facie dñi: cum oia nuda et aperta sint añ oculos ei⁹. sicut legit Geñ. iij. Cum audissent vocẽ dñi dei deambulantis in paradiso ad aurã post meridiẽ: abscõdit se Adam z vxor eius a facie dñi dei in medio ligni paradisi. Sic de Salomone legit: q fuit cecatus ppter pctm̃ luxurie. iij. Reg. xj. z E. cti. xlvij. ¶ Tertio idẽ ptz experiẽtia. nam pculdubio fatuus esset ille q̃ verbis z factis puocaret illum ad iram q̃ haberet gladiũ nudũ ad guttur eius zc. Sic in pposito: quia om̃es sumus in manu dñi. Deut. xxxij. Ego occidam z ego viuere faciã: pcu. ego z sa. z nõ est qui de ma. mea pos. eruere. z tamẽ pctõr non veretur ip̃m offendere. Vñ hoc: q̃a cecus est nec cõsiderat zc. cũ tamẽ hoiem timebit offendere: z offensũ placare conabit. ¶ Quarto apparet iõ per figurã que habetur Tob. ij. vbi legit q oculi Tobie fuerũt cecati stercore hirũdinis cũ dormiret iuxta parietẽ. Per sterc⁹ hirũdinis: qd̃ est calidũ: significat pctm̃ inflãmans aiaz / vl̃ tpalia: q̃ sunt causa peccati. p qd̃ cecantur oculi intellect⁹ hois dormiẽtis. i. quiescẽtis in lecto delectatiõis tpalis. Ad idem de Sansone cecato a Phylisteis Judic. xvj. Jtẽ figura de Sedechia rege: cuius oclos erui fecit Nabuchodonosor rex post q̃ ante oculos ei⁹ fecit occidi filiũ ei⁹. Et iõ pctõr nõ ppendit de grauitate peccati / sicut canis submergẽdus nõ sentit lapidẽ in collo / donec in aquã extra nauẽ pyciat

tur. Sic peccator q̄ delectat in culpa/non sentit nec cognoscit grauitatē peccati do- nec demergat in ꝓfundum inferni. Greg. Oculos quos culpa claudit/pena aperit. Et ideo de peccatore dicit Job.xxi. Cor eius indurabit. ¶ Quarto affectū obdurat quasi lapis: ⁊ stringet quasi malleatoris incus. Vide in sermonib⁹ de pnia: sermone qui incipit. Dic vt lapides isti ⁊c. in introitu. his affectus sequit ad superiorem primū: nā actus voluntatis sequitur ad intellectū. q2 quādo homo putat aliqđ bonū: inclinat affectus ad illud. Per peccatū autē hō reputat melius bonū creaturam/ꝙ creatorē: ex quo sequit inclinatio ⁊ obduratio voluntatis ad bonū. Vñ de Pharaone dicit. Induratū est cor Pharaonis. Exod.iij. Inde ꝓuenit ꝙ nō delectat pctōr de verbis/nec d libris sanctis: sicut sunt biblia/eplē Hieronymi/moralia Gregorij: et hmōi. sed Virgilio/Tullio. Itē de Tristano ⁊ Lācilotto: de centū nouellis: de Philostrato. Tales sūt filij isrl': qui desiderabāt in deserto pepones/cucumeres/⁊ alea/⁊ porros Egypti cū haberent māna. Num.xi. Nota exēplū de Hieronymo rapto in spiritu: ⁊ corā iudice presentato ⁊c. ¶ Quinto naturalia vulnerat. Bona aut nature possunt triplicit dici fm Tho.j.ij.q.lxxxv.ar.j. Primo q̄dē ipsa principia nature ex quib⁹ ipsa natura cōstituit ⁊ ꝓprietates ex his causate: sicut potētie anie. ⁊ hmōi. Scđo q2 homo habz a natura inclinationē ad virtutē: ipa inclinatio ad virtutē est quoddā bonū nature. Tertio mō pōt dici bonū nature/bonum originalis iustitie: qđ fuit in pmo homie collatum toti humane nature. Primū bonū nature/nec tollitur/nec diminuit per pctm̄. Ratio: q2 etiā in demonibus bona naturalia manēt integra post peccatū vt Diony. dicit. iiij.c. de diui. nomin. Tertiū vero bonū nature totaliter est ablatū ꝑ pctm̄ primi parētis. sed mediū bonū nature. s. ipsa naturalis inclinatio: ad virtutē diminuit ꝑ pctm̄. nō quidē per modū subtractiōis: alioquin posset totaliter tolli hui⁹ inclinatio ad ṽtutē per mltiplicationē peccatoꝝ: q2 hic inclinatio est finita Diminuit ergo ꝑ modum additionis impedimenti: quia per hoc ꝙ hic peccatū additur modo/additur impedimētum ante per qđ hic inclinatio ad virtutē diminuit infra posita. Declara hoc fm Thom̄. vbi supra. q. vbi s. art.ij. ad primū. Naturalis igit iclīatio ad ṽtutē diminuit ꝑ pctm̄ ꝑ actus em̄ humanos fit q̄dā inclinatio ad similes actus. Oportet aūt ꝙ ex hoc ꝙ aliquis inclinat ad vnū cōtrarioꝝ: diminuatur inclinatio eius ad aliud. Vñ cū peccatū sit cōtrariū virtuti: ex hoc ipso ꝙ homo peccat diminuit bonū nature: qđ est inclinatio ad virtutē. Vnde Luc.x. Homo descendēs ab Hierusalē in Hiericho. Tho. i. in desertū peccat: ⁊ angustia gře expoliatur. s. gratuitis: ⁊ vulnerat in naturalibus: fm Tho. vbi supra. Et idō libertas arbitrij diminuit in peccatore: et hinc est ꝙ peccator dicit se non posse penitere/ nec portare ciliciū in carne ⁊c. cū tamē ꝓ rebus mūdi ⁊ ꝓ luxuria maiora faciat: q2 libertas arbitrij a peccato ligat ⁊c. Ideo Prouerb.v. Iniquitates sue capiunt impiū: ⁊ funibus peccatoꝝ suorū vnusquisqꝫ astringitur. Ratio est: quia a peccato vincitur. Ro.vj. An nescitis: q2 cui exhibetis vos seruos ad obediendū/serui eius estis cui obedistis. Est em̄ notandū/ꝙ quia predicta naturalis inclinatio ad virtutē/conuenit homini hoc ipso ꝙ rationalis est: ex hoc em̄ habet ꝙ fm rationē operet: quod est agere fm virtutē per peccatū: al's non potest totaliter ab homine tolli ꝙ sit irrationalis: quia iam nō esset capax peccati. Ideo nō est possibile ꝙ predictum bonū nature/⁊ totaliter tollatur. fm Tho.j.ij. q.lxxxv.ar.ij. qđ declara vt ibi. Vñ etiam in damnatis manet naturalis inclinatio ad virtutē: alioquin nō essz in eis morsus cōscientie. sed ꝙ nō reducat ad actū cōtingit: quia deest gratia fm diuinā iustitiā. Sicut etiā in ceco remanet aptitudo ad videndū in ipsa radice nature inquātum est anial naturaliter habēs visum: sed nō reducit in actū: q2 deest causa que reducere possit formādo organū: qđ requirit ad videndū fm Tho. q. vbi sup: in responsione ad tertiū. ¶ Sexto bona opera mortificat. De hoc effectu deo dāte dicet infra cū de effectu peccati mortalis agetur sermone.iij. ¶ Septimo i bestialē naturā transformat. Ratio: q2 non est differētia

aliqua inter hoiem et bestiã: nisi ratio naturalis. Pctõr autẽ postponit rõnem/nec ea vtitur vt debet. ergo efficitur vt bestia quia cessat differẽtia specifica et formalis inter hoiem et bestiã. que est ratio naturalis: vt dixi in Eccl. iij. Dixi in corde meo de filijs hoim: vt pbaret eos deus et ostenderet similes esse bestijs. Itez ps. Homo cũ in honore esset non intel. copara. est iumen. insi. et fac. est si. illis. Seneca. Quid interest in beluã transformari/aut sub hominis figura aim belue gerere: quinimo si fas est dicere: peior et deterior est pctõr q̃ bestia. tum respectu sui: tum respectu pximi. Respectu sui: qr imputat sibi ad culpam/si nõ vtitur rõne quã naturaliter habet: qđ non est bestia. Itẽ respectu pximi: qr dolum habet quo nocere magis possit q̃ bestia. et ideo bestie post morte corporis nõ sunt obnoxie alicui pene: sed hoies sic. vt in seqnti effectu pz. O infelix pctõr: minus malum tibi foret esse bestiã q̃ peccatorem: qr bestia nõ damnat post mortem: sed pctõr sic. ¶ Octauo pctm hominẽ ad penã seu mortẽ eternã obligat: iuxta illđ. Aia q̃ peccauerit/ipa morietur. Ezech. xviij. Itẽ Mat. xxv. Ibũt hi in supplicium eternũ/et sentẽtia iam data est: sed differt executio quo ad vsq3 iustitia puertatur in iudiciũ. Itẽ Gen. ij. Quacunq3 die comederitis morte moriemini. De quo dic p Tho. j. ij. q. lxxxvij. ar. iij. ¶ Sequitur de malo qđ hoi infligit pctm in morte: quod est turbatõis: qr turbabit pctõr in morte quando videbit multitudinẽ demonũ aduenisse ad animã eius accipiẽdã/sicut leones paratos ad predã. Vñ Thre. j. Oẽs inimici eius apprehenderũt eã inter angustias. Nota hic duodecim nouissima q̃ concurrũt in morte: q̃ sunt memorãda diligẽter. Vide in dñica. xxv. post festũ trinitatis: in sermone magistri Vincẽrij: qui incipit. Ecce dies veniunt. pte j. ¶ Tertio videndũ qualiter pctm punit hoiem post mortẽ. Primo nãq3 cõfusionẽ habebit ex operũ denudatione: quia libri aperientur. Hiere. xx. Cõfundent vehemẽter. qr non intellexerũt opprobriũ sempiternũ. qđ nũq̃ delebit. Scđo exprobationẽ christi audiet in iudicio. Esuriui eñi et nõ dedistis mihi mãducare. Mat. xxv. Que erat eis intolerabilior q̃ ipsa gehẽna. Apoc. vj. in fine. Tertio regẽ et luce priuat. Mat. xxij. Ligatis manib9 et pedib9 mit. eum in te. exte. Vñ nõ pderit ei cãtus: Requiẽ eternã dona et c. Nõ gaudebit. Eia. vlti. Vermis eo4 nõ morieť. Quarto suffragijs ecclesie: et ignis eorũ nõ extinguet. Quinto in infernũ precipitabit. Exeplũ de lapide materiali. quẽ piecit angelus in mari dicẽs. Hoc impetu mittet babylon in infernũ. Apoc. xviij. Sexto a deo et mẽbris electis eius separabit. Mat. xv. Ite maledicti in ignẽ eternũ. Septimo inimicitiam oim creaturarũ incurret. Sap. xvj. Creatura eñi tibi factori deseruiens exardescet in tormentũ aduersus iniustos: sicut q̃ est inimicus regis efficit inimicus oim vasallorũ ei9. et sic patet materia ista.

¶ De peccato originali in q̃ est Sermo. vj. *Pulcher totus.*

Quasi a facie colubri et c. Sequit scđs articulus: vbi dicendu3 est de peccato originali: in quo est quadruplex consideratio.

Prio qđẽ: qđ ẽ pctm originale formalr

Secundo: vnde habet q traducatur in humanum genus.

Tertio: de penis siue effectibus peccati originalis.

Quarto de remedijs eius.

¶ In hoc g̃ smone dño cõcedẽte dicem9 tm de pma ꝯsideratiõe: pcui9 introductione querit Vtrũ sit necesse ponere pctm originale: Ad qđ dicendũ q sic. et h̃ probatur auctoritate scripture/et rõne. Et pmo rõne: pq̃a assumedũ est qđ dicit Gen. ij. Tulit g̃ de9 hoiem et posuit eũ in paradiso: pcepitq3 ei. Ex oi ligno padisi comede: de ligno aũt scie boni et mali nõ comedes In qcũq3 aũt die comederis ex eo: morte morier3. S3 qr Adã nec eodẽ die q̃ comedit mortu9 est actu: optet sic itelligi. morte morier3/necessitati mortis eris addict9 qđ qdẽ frustra diceret/si hõ ex institutiõe seu nature necessitatem moriẽdi haberet. optet g̃ dicere q mors et necessitas moriẽdi sit pena hoi p pctõ inflicta. Pena autez

non infligit iuste/nisi p culpa in quibus/cūcꝫ iuenit:necesse est vt in oibꝫ inueniat aliqua culpa:sed in hoie inuenit hec pena etiā a principio sue natiuitatis:ꝛ tunc eēm nascitur necessitati mortis addict⁹. Unde ꝛ aliq mox post natiuitatē moriunt ꝰ vtero translati ad tumulū:ergo in eis est aliquod pctm̄/sed nō pctm̄ actuale:q₂ nō habent pueri vsum liberi arbitrij sine q̄ nihil imputat hoi ad pctm̄:vt ex his q̄ dicta sūt in lib.ij.apparet.necesse est ergo dicere:q̄ in eis sit peccatū p originē traductū. hec Tho.in lib.iiij.ꝯtra gentiles.c.l. Sed notandū hic:quod ꝓprie loquēdo mors non videt pena peccati originalis duplici rōe. Primo q₂ originali nō debet pena sensus sed tantū damni:mors autē est pena sens⁹ ꝛc. Scdo q₂ si mors esset pena originalis sequeret q̄ sublato originali p baptismū tolleretur ꝛ mors q̄ est falsum.dic ergo q̄ mors est pena originalis p accidens·quia pctm̄ originale est causa mortis/tanq̄ remouens ꝓhibens:q₂ remouit iustitiā originalem/q̄ ꝓhibebat mortē:sed p se mors puenit ex principijs nature:q₂ natura cōpositus est homo ex quattuor elemētis cōtrarijs.vt nota.ī.ar.ij.sermo.iiij.patꝫ ergo rōne:q̄ necesse est ponere pctm̄ originale. Scdo pbat scriptura q̄ tam in veteri q̄ in nouo manifeste pbat pctm̄ originale. In veteri quidē habet auctoritas Gen. xvij.dic practice. Quomō deus apparuit Abraam/ꝛ pcepit ei circūcisionē di. Circūcidet in vobis ome masculinū ꝛ circūcidetis carnem ꝓputij:caro que circūcisa nō fuerit:delebit aia illa de pplo suo:q₂ pactū meū irritū fecit. Nota pactū meū irritum fecit.de q̄ pctō loquat hic de⁹ dubitari pt. Nā si intelligit de pacto circūcisiōis inter deū ꝛ Abraam inito.non videt cōuenire rōni. Quō eīn per.x.dies vel.xx.potuit dici irritare h̄ pactū dei/cū nō habeat vsum rōnis ꝛc. Sicut eēm hui⁹ etatis hō non pt mereri sic nec demereri ꝓpter defectū vs⁹ rōnis. Oportet ḡ q̄ intelligatur de pacto inito/inter deum et Adam de esu pomi. Quō aūt diceret aliqs/irritare potuit huiusmodi puer h̄ pctm̄ cū eadē rō sit/q̄ sup dr̄. Rn̄deo:q̄ talis puer irritauit pctm̄ illud in Adā/in q̄ oēs peccauerūt. Ro.v.vt infra declarabit fmōe sequēti. Nō aūt i se. si igit puer non circūcidebat/deleri merebat de pplo suo Glo.i.de cetu scōꝝ.q₂ patrum dei irritū fecit.i.q₂ peccauit in Adā. si aūt circūcidebat:nō delebat de pplo di:q₂ p circūcisionē purgabat.illō pctm̄ Ade in ipo puero. Et ex h̄ textu pbat q̄ oēs cōtrahūt originale.alioquin cur deleri merebat puer de cetu scōꝝ/si nō fuisset circūcisus nulla esset rō. Et hoc expsse ponit Augusti.xvj.de ciui.dei.c.xxix.vbi ait. Pōt mouere quō intelligi oporteat/q̄d hic dictū est:mascul⁹ q̄ non circūcideret carnē ꝓputij sui octauo die:interibit anima illa de genere suo:q₂ testm̄ meū dissipauit.cū hic nulla culpa sit paruuli cui⁹ dixit aiam perituram:nec ipe dissipauit testm̄ dei:sed maiores q̄ eū circūcidere non curarūt.nisi q₂ etiā paruuli nō fm̄ sue vite ꝓprietatē:sꝫ fm̄ cōem humani generꝫ originē oēs in illo vno testamentū di dissipauerūt/in quo oēs peccauerūt.ꝛ infra.si eēm dixisset:q₂ h̄ testm̄ meū dissipauit/nō nisi de illa circūcisione intelligi cogeret.nūc vero qm̄ nō exp̄ssit cuiusmodi testm̄ puulus dissipauit. liberū est intelligere de illo restamēto dictū cui⁹ dissipatio ptinere possit ad paruuluꝫ. Hec ille.igit ꝛc. Alia auctoritas hr̄ Gen. xxxvij. q̄ Jacob audita morte Joseph: scissis vestibꝫ indutus est cilicio lugēs filium suum mlto tpe. Cōgregatis aūt ceteris liberis ei⁹ vt leniret dolorē patris noluit ꝯsolationē recipere:sed ait:descendam ad filiū meum lugens in infernū. Nota in infernū cū Joseph esset sanctus hō ꝛ Jacob pater ei⁹ dixit de.ad.fi.me.lu.in infer. ergo etiā sanct⁹ hō ibat ad infernū. Dicūt iudei q̄ cū dixit Jacob in infernū/debꝫ intelligi in sepulchrū:sed h̄ manifeste pꝫ esse falsum:q₂ Jacob putabat q̄ bestia comedisset Joseph:ꝛ ꝯsequenter putabat q̄ corpus Joseph in stomacho bestie esset:nō in sepulchro. Uñ dic̄ text⁹.Gen.xxxvij. Fera pessima comedit filium meuꝫ.i.bestia deuorauit Joseph.oportet ḡ q̄ intelligat de ꝓo iferno:ꝛ de aia Joseph:nō ꝰ corpe. ꝛ ꝯseq̄nt oportet dici:q̄ Joseph fuerit i inferno.i.in limbo ꝓpt pctm̄/nō q̄dē actuale mortale.qꝺ nō erat in eo:nec veniale:q̄a meruissꝫ purgatoriū:sꝫ originale ꝓpter qꝺ merebat esse i limbo scōꝝ patrū. ꝛ sic pꝫ idē. Alia auctoritas p Dauid.ps.l. Ecce

 iustitia orig. quid sit

em in iniq̄tatib⁹ ɔcept⁹ sum: ꝛ in pec. con. me mater mea. nō loquit̄ Dauid de pctō cōmisso a parentib⁹ in actu m̄rimoniali: q: illud sine pctō exerceri potest: licet sine pctō raro exerceat̄: vt dicit Greg. xxxiij. q. iiij. c. Uir cū ꝓpria. p̄terea intētio Dauid erat accusare se ꝛ pctā sua/ nō aūt pctā parentū suoꝝ. oportet ḡ q̄ d̄ alio pctō loquat̄ ꝛ hoc nihil aliud esse pōt p̄terq̄ʒ originale: ꝛ sic etiā habet̄ ꝓpositum. Et nota. qd̄ dicit in iniq̄tatib⁹ in plurali nnmero: nō q̄ sint plura pctā originalia. sʒ loquit̄ sʒ morem scripture: que frequēter ponit pluralē numeꝝ p singulari: sicut Mat. ij. Defuncti sunt q̄ querebāt aiam pueri: vl' quia in pctō originali ꝟtualiter periſtunt oīa peccata actualia: sicut in quodā ꝑncipio. Uñ est multiplex virtute: vel q: in pctō primi parentis qd̄ ꝑ originē traducit̄: fuerūt plures deformitates. s. superbie/ inobediētie/ gule: ꝛ alia hmōi: vel q̄ multe partes aie inficiunt̄ ꝑ originalē: fm Tho. j. ij. q. lxxxvij. ar. ij. ad ꝑmū. ¶ Alia etiā auctoritas eiusdē Dauid. ps. lxxxviij. Quis est hō q̄ viuet ꝛ nō videbit mortē: eruet aiam suaʒ de manu inferi: quasi dicat nullus: ergo ꝛ mali ꝛ boni hoīes nō poterāt eruere aias suas de inferno: q̄ non poterat cōtingere semꝑ/ nisi ꝓpter pctm̄ originale ꝛc. Item alia auctoritas habet̄ Job. xiiij. Quis pōt facere mundū de in mūdo cōceptū semine nōne tu qui solus es: et q̄ manifeste accipi pōt: q̄ ex imunditia hūani seminis aliqua imunditia ad hoiem ex sem̄ne cōceptū ꝑueniat. q̄ oportet intelligi d̄ imūditia peccati: pro q̄ sola hō ad iudiciū deducit̄. p̄termittit̄ ei. ꝛ dignū duc̄ sup huiuscemōi apire oculos tuos. ꝛ adducere eū tecum in iudiciū. sic igit̄ aliqd̄ pctm̄ est: qd̄ hō contrahit ab ip̄a sui origine: qd̄ originale d̄r. hoc ponit Tho. in. iiij. ɔtra gentiles. c. l. Auctoritates aūt noui testamēti m̄lte sut: sʒ ꝑ nūc sufficiat vna Apo. Ro. v. Per vnū hoiem pctm̄ intrauit in mundū. ꝛ ꝑ pctm̄ mors: ꝛ ita in oēs hoīes mors ptransijt in q̄ oēs peccauerūt. nota ꝑ vnū hoiem peccatū intrauit in mundū: qd̄ nō pōt intelligi ꝑ modū imitationis: ꝓpter hoc qd̄ dicit̄ Sap. ij. Inuidia diaboli mors introiuit in orbē terraꝝ. Restat ḡ q̄ ꝑ originē a primo hoie pctm̄ in huūc mundū intrauit: vt dicit Tho. j. ij. q. lxxxj. ar. j. patet ḡ auctoritatib⁹ scripture: q̄ est necesse ponere peccatū originale. Et sic patet pctm̄ originale esse: ꝛ rōne ꝛ scriptura. Pro euidentia ḡ q̄stionis iam ꝓposite vicʒ: q̄d est pctm̄ originale ē notandū: q̄ cū oē pctm̄ sit ꝑuatio quedā: priuatio aūt opponat̄ habitui n̄ pōt ipsa priuatio d̄ se bn̄ cognosci/ nisi per cognitionē habit⁹ cōtrarij: cū ꝑuatio fm se nihil sit. pctm̄ ḡ originale est quedā ꝑuatio originalꝭ iustitie formalr̄: vt dicūt theologi. oportet ergo vt prius videam⁹ quid erat iustitia originalꝭ: vt veniamus postea ad cognitionē pcti originalis: q: ɔ̄trarioꝝ eadem est disciplina. ꝛ rectum est iudex sui ꝛ obliqui: vt dicit̄ in ꝑmo de aia. Erat autē iustitia originalis quedā rectitudo: ꝑ quā corp⁹ erat aie subditū ꝛ vires inferiores rōni: q̄diu aīma subdita esset suo creatori fm Nico. de ly. sup Ro. j. Iustitia originalis erat q̄ddā donū sup̄nale datum hoī a deo: ꝑ qd̄ ipse hō erat totaliter subiectū deo q̄ntū ad rōneʒ. rationi ꝟo erant subiecte vires inferiores. s. irascibilis ꝛ ɔcupiscibilis/ ꝛ aie corp⁹ que nō erant rebelles rationi nec mouebant̄: nisi fm imꝑiū rōnis Ideo nō erubescebāt de nuditate Gen. ij. Erat aūt vterq̄ʒ nudus. Adā. s. ꝛ vxor ei⁹ Prima autem subiectio erat causa. ij. ꝛ. iij. Quādiu eīn rō manebat deo subiecta inferiora ei subdebant̄. ꝛ hāc iustitiā originalē vocat Salomon rectitudinē. Ecc. vij. Inueni q̄ de⁹ fecit hoiem rectū/ cui⁹ rectitudinis interioris fuit q̄si q̄ddā signaculū rectitudo exterior corꝑis hūani/ qd̄ recte respicit celū cū cetera aialia ad terrā ꝓclina sint: iuxta illud Ouidij. j. meta. Prona q̄ʒ cū spectēt aialia cetera terrā. Os homini sublime dedit celūq̄ʒ videre Iussit: ꝛ erectos ad sidera tollere vult⁹. Hoc aūt donum rectitudinis siue iustitie originalis dedit etiā de⁹ angelis oib⁹ simul: sʒ hoi dedit vni ꝑ omib⁹ posteris: ita q̄ si nō peccasset Adā: fuisset ꝑ originē illud donū traductū ad posteros. ꝛ ad h̄ vt adam haberet cām meriti acq̄rendi ꝑ actuʒ obedientie: dedit eis de⁹ preceptū: vt de ligno scientie non ederēt Gen. ij. Et nota vlteri⁹: q̄ deus dedit tria ꝑcepta Ade ꝛ Eue. Primū ꝓ conseruatiōe speciei. Gen. j. Crescite ꝛ multiplicamini. Scdm̄ ꝑ ɔseruatiōe indiuidui

Effectus iustitie orig.

quando dixit de omī ligno paradisi comede. Tertiū ꝑ acquisitiōe vite eterne: quando dixit de ligno scientie nō comedes ⁊c. Habebat aūt hoc donum iustitie originalis: multos effectus.

Primo erat grē infusio
Scdo erat intellect⁹ illuminatio
Tertio erat a culpa ꝑseruatio
Quarto erat ꝟtutū oim repletio.
Quinto imortalitatꝫ adeptio
Sexto creaturaꝝ oim dn̄atio.

¶ Et primo effectus iustitie originalis: erat grē infusio. oportet eñ dici ꝙ primus hō fuerat creat⁹ in grā. Nā vt dicit Tho. par. j. q. xcv. ar. j. illa subiectio corporis ad aiam ⁊ inferioꝝ viriū ad rōnē nō erat naturalis. alioqn post pctm̄ mansissꝫ. cū etiā demonib⁹ data naturalia ꝑmanserūt post pctm̄: vt Diony. dic̄. iiij. c. de diuinis nominib⁹. Vn̄ manifestuꝫ est ꝙ et illa prima subiectio: q̄ ratio deo subdebat̄/ nō erat solum fm naturā: sed fm fraternalis grē donum. Nō eñ pōt effect⁹ esse potētior cā. Vn̄ Aug. dic̄. xiij. de ciui. dei. Hiere. xiij. ꝙ postea quā ꝑcepti facta est transgressio: ꝯfestim grā diuina deserente de corporuꝫ suoꝝ nuditate ꝯfusi sunt. senserūt eñ motus inobediētꝫ carnis sue tanꝗ̄ reciprocā penā inobedientie sue. Ex q̄ datur intelligi si deserente grā: soluta est obediētia carnis ad animā ꝙ ꝑ gratiā in aiaꝫ existentē: inferiora ei subdebant̄ fm Tho. vbi supra Nā Adam habuit intellectum. ¶ Scdo effect⁹ erat intellect⁹ illuminādo: ita clarū ꝙ habuit scientiā oim/ q̄ naturaliter ꝑ hoies cognosci pn̄t/ ⁊ rō est: q: res in ꝑmo statu fuerūt a deo institute/ non solum vt essent in se ipsis: sꝫ vt etiā alioꝝ principia. Et ideo oia ꝑducta sūt in statu ꝑfecto/ in q̄ possent esse principia ⁊c. Sicut patꝫ in plantis/ ⁊ piscib⁹ ⁊ aialib⁹/ ⁊ alijs. hō igit̄ debuit formari ⁊ creari a deo in statu ꝑfecto: sicut alie creature: vt posset esse principiū alioꝝ hoim. Potest aūt esse hō ꝑncipiū alioꝝ hoim dupliciter. Vno mō ꝑ corporalē generationē. Et iō fuit institut⁹ in statu ꝑfecto quātū ad corp⁹ vt statim posset generare. Alio mō ꝑ instructionē ⁊ gubernationē: quoniā ali⁹ nullus pōt instruere alios/ nisi ipse prius fuerit instruct⁹: iō oportuit vt hō istrueret̄ in statu perfecto: etiam quantū ad animā vt posset alios instruere ⁊ dirigere seu gubernare. Et ideo oportuit ꝙ ipse prius homo instrueretur a deo. sic vt haberet scientiam omniū in q̄bus homo natus est instrui. ⁊ hec sunt oia illa: que virtualiter existunt in primis ꝑncipijs ꝑ se notis: quecūqꝫ: scꝫ homines naturaliter ꝑ se cognoscere pn̄t. et hoc ptꝫ ex eo: q: pater Adam iposuit noia oib⁹ aialibus: vt dicit̄ Gen̄. j. Nomia aūt debēt naturis rerum cōgruere: ⁊ sic Adaꝫ sciuit naturas omniū animaliū: ⁊ pari ratione habuit oim alioꝝ scientiā: quia autem ad gubernationē vite proprie ⁊ alioꝝ nō solum requiritur cognitio eorum que naturalit̄ sciri possunt: sed etiā cognitio eorum que naturalem cognitionē excedūt. eo ꝙ vita hominis ordinatur ad quendaꝫ finem supernaturalem: sicut nobis ad conseruationem vite nostre necessariuꝫ est cognoscere que fidei sunt. Heb. xj. Oportet eñ accedentem ad deum credere: quia est ⁊ ꝙ inquirentib⁹ se remunerator sit. ⁊ ibideꝫ. Sine fide eñ impossibile est placere dō. Vn̄ ⁊ de his supernaturalib⁹ tantam cognitionem primus homo accepit quanta erat necessaria ad gubernationem vite humane fm statum illum. Vnde dicit Tho. ij. ij. q ij. art. vij. ꝙ primus homo ante statū peccati cognouit mysterium incarnationis filij dei fm ꝙ ordinabatur ad cōsummationem glorie. non autem fm ꝙ ordinabatur ad liberationem a peccato per passionem ⁊ resurrectionem: quia homo nō fuit prescius peccati futuri. Alia vero que nec naturali studio homo cognoscere potest/ nec sunt necessaria ad gubernationeꝫ humane vite: primus homo non cognouit. sicut sunt futura contingētia ⁊ cogitatiōes hominū: ⁊ quedam singularia: puta quot lapilli iacēt in flumie: ⁊ alia hmōi fm Tho. ꝑte. j. q. xciiij. ar. iij. Ois eñ culpa cōmittit̄ ab aliq̄. ¶ Terti⁹ effect⁹ erat a culpa ꝑseruatio triū. Vn̄ ꝓpter intellectū male iudicantē: vel ꝓpter voluntatē male eligentem: vel ꝓpter appetitū sensitiuū male inflammantē. Vide supra sermone proximo ꝑte. v. Hoc aūt n̄ poterat esse in ꝑmo statu. nā intellect⁹ nō poterat decipi: vt dr Tho. ꝑ. j. q. xciiij. ar. iiij. nec obstat. qd̄ dr apl's. j Tim. ij. ꝙ mlier seducta fuit i ꝑuaricatōe

q: vt dicit Tho. vbi supra in responsione ad primũ/illa seductio mulieris/ et si pcess fert pctm̃ hois/ subsecuta est tñ pctm̃ in terne elatiõis: iuxta illd. Cõtritoȝ pcedit supbia: et añ ruinã exaltat spũs. Prouerb. xvj. et hoc idẽ ponit Aug. xiiij. de ciui. dei. c. xiij. dicit eñ Aug. xj. sup Gen. ad lram. q mulier verbis serpentis nõ crederet/ nisi iam inesset mẽti ei9 amor ppriе potestatis: et quedã de se psumptio. Patet g q in intellect9 pmoȝ parentũ in statu innocentie decipi nõ poterat/ q: erat informat9 oi scientia. Itẽ nec volũtas poterat male eligere/ q: erat informata originali iustitia: p quã subdebat totaliter ipsi deo: vt dictũ est supra. Itẽ nec appetitus sensitiu9 poterat male inflãmare: q: vires iferiores ipi9 appetitus sensitiui: id est irascibilis et concupiscibilis erant totaliter subdite ratiõi: vt dictũ est. Et ideo nõ erubescebãt de nuditate: quia non mouebat cõcupiscentia/ nisi ad appetitũ rationis: et sic ipa originalis iustitia a pctõ pseruabat. Et si diceres tu quare g peccauerũt? Rñdeo. q: gratia illa originalis nõ cogebat liberũ arbitrium. Unuȝ qdq; cũ recipit fm modũ recipientis: mod9 ãt nãe itellectualis et rõnalis est vt libere feratur in ea que vult. et ideo inclinatio gratie non imponit necẽtateȝ: sed habens grãm potest ea non vti et peccare: vnde lȝ hõ haberet hãc gratiam/ tñ peccauit sicut et angeli: lȝ etiaȝ fuerint creati in gratia tñ peccauerũt: vt ponit Tho. j. pte q. lxv. ar. iij. ad scdm. ¶ Quart9 erat effectus virtutũ oim collatio: quia durãte iustitia illa originali omi virtute decoratus erat Adã et Eua: et hoc patet ex pdictis. nam vt dicit Tho. pte. j. q. xcv. ar. iij. dictũ est supra. talis erat rectitudo primi status qd non erat deo subiecta: inferiores vires rationi. virtutes aũt nihil aliud sunt q pfectiones quedam/ quib9 ratio ordinat in deum. Inferiores vires disponunt fm regulã rationis. Un̄ rectitudo pmi status exigebat: vt hõ aliqliter oẽs virtutes haberet. Sed psiderandũ est: q virtutũ qdã sũt q de sui rõne nullã imperfectionẽ iportãt vt charitas et iustitia/ et hmõi vtutes fuerũt in statu innocentie simplr/ et quantuȝ ad habitũ et qñtũ ad actũ. sed qd de pseuerantia? Rñdeo. Perseuerãtia pt dupliciter accipi. vno modo tanq virt9/ et sic fuit in primo hoie. Alio modo tãq circũstantia/ et sic non fuit. Quedã vo sunt q de sui rõe impfectionẽ importãt/ vel ex parte actus: vel ex parte materie: et hmõi impfectio nõ repugnat pfectiõi primi stat9. nihilomin9 hmõi virtutes esse poterãt in primo statu: sicut fides est eoȝ que non vident/ et spes est eoȝ que non habent. perfectio eñ pmi status nõ se extendebat ad hoc: vt videret deum p essentiã: et vt haberet eũ fruitione finalis btitudinis. Un̄ et fides et spes esse poterant in pmo statu. et quantũ ad habitum/ et quãtũ ad actũ. si vero impfectio q est de ratione vtutis alicui9 repugnat pfectioni primi status: poterat esse hec virt9 ibi fm habitũ/ sed nõ fm actũ: vt patet de penitentia/ que est dolor de pctõ cõmisso: et de miscdia que est dolor de miseria aliena. pfectioni aũt primi status repugnat tam dolor q culpa et miseria. Unde et huiusmodi virtutes in primo homine fm habitum erant/ et non fm actum. Erat enim primus homo sic dispositus: vt si peccatũ precessisset doleret/ et similiter si miseriam in alio videret eam pro posse repelleret/ sicut phus dicit in. iiij. ethicoȝ. q verecundia que est de turpi/ cõtigit studioso soluȝ sub pditione: est eñ sic disp osit9 q verecũdaret/ si turpe aliqd pmitteret Tho. vbi. s. ¶ Quintus effectus est immortalitatis adeptio. nam mors per pctm̃ intrauit in mundũ: vt dicit apostolus Ro. v. Ergo ante pctm̃ homo erat immortalis/ nõ qdẽ per naturã: sed per quoddã supnale donũ. ¶ Pro cuius materie clariori intellectu nota q sicut dicit Tho. pte. j. q. xcvij. ar. j. aliquid potest dici incorruptibile tripliciter Uno modo ex pte materie. eo. s. q vel nõ habet materiã: sicut angel9: vl hȝ materiã que non est in potẽtia: nisi ad vnã formã: sicut corpus celeste. et hoc dicit fm naturã incorruptibile: et hoc modo hõ non erat in corruptibilis: vt nota. infra eo. ar. fmo. iiij parte. q. iij. et. iiij. Scdo modo dicitur aliqd incorruptibile ex parte forme: q: s. rei corruptibili per naturã inheret aliqua dispositio per quã totaliter a corruptione prohibetur. et hoc dicit incorruptibile fm gloriã: q: vt dic Aug. in epl'a ad Dioscoȝ: tã potenti natura deus fecit aiam: vt ex eius

Pone ista ? [illegible] q amor [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

britudine redūdet in corp⁹ plenitudo sani tatis.i.vigor incorruptibil'. ¶ Tertio mō dicit' aliqd incorruptibile ex pte cause effi cientꝫ. ⁊ hoc mō in statu innocētie fuisset hō incorruptibilis ⁊ imortalis. qꝛ vt dicit Aug. in li. de q̄stionib⁹ noui ⁊ veterꝫ testi. De⁹ hoīeꝫ fecit q̄ q̄diu nō peccaret imor talitate vigeret: vt ip̄e sibi auctor esset aut ad vitā aut ad mortē. Non em̄ erat corp⁹ ei⁹ indissolubile: p aliquē imortalitatꝫ vi gorē in eo existentē: sed inerat aīe vis q̄ dā supnaturalit' diuinit⁹ data/p quā pote rat corp⁹ ab om̄i corruptōe p̄seruari: q̄diu ipi deo subiecta mansisset. q̄ rōnabilit' fa ctū est: qꝛ em̄ aīa rōnalis excedit pporti onē corpalis materie: cōueniēs fuit vt in principio ei virt⁹ daret': p quā corpus con seruare posset sup̄ naturā corpalis mate rie Tho. vbi supra. vn̄ licꝫ corp⁹ humanū esset dissolubile p naturā: tn̄ de⁹ dedit ho mini triplex remediū sicut triplicit' pōt de ficere corpus humanū. ¶ Primo em̄ pōt deficere p famē ⁊ ꝯtra hoc erat primū re mediū: qd̄ dedit de⁹ p̄cipiendo Ade: q̄ co mederet de om̄i ligno paradisi p̄ter quaꝫ de ligno scientie ⁊c̄. Da exēplū de oleo in lucerna ⁊c̄. ¶ Scd̄o pōt deficere ex sene ctute q̄ causat' ex defectu seu debilitate di gestiue ⁊ actiue virtutꝫ: licꝫ em̄ p cibū re staurare' humidū deperditū p actionē ca lidi naturalis. inde ista restauratio nō fit fm̄ equalentiā: fm̄ qd̄ dicit ph̄s in primo de gn̄a. qꝛ caro generata ex alimento im purior est quā prima: sicut vinū mixtū cū aqua ⁊c̄. vide infra co. ar. ij. fmone. iiij. p. iiij. Ad hoc ḡ q̄ p̄dicta restauratio fieret fm̄ equalentiā: ⁊ p ꝯseq̄ns impedire' sene ctus. indigebat hō esu ligni vite. Vn̄ dic̄ Aug. xiiij. de ciui. dei. c. xxvj. q̄ cibus ad erat homini ne esuriret: potus ne sitiret. li gnū vite ne illū senecta dissolueret. ⁊ h̄ eti am vult Tho. pte. j. q. xcvij. art. iiij. Ter tio pōt deficere corp⁹ humanū p infirmi tate: ⁊ ꝯtra hoc de⁹ dedit tertiū remediū. Nā ante pctm̄ erat vis quedā aīe supna turalit' data diuinit⁹: p quā vt dictū ē po test corpus ab om̄i corruptione p̄seruari quā diu deo subiecta mā sisset. Utrū autē lignū vite ꝯferret hoi imortalitatē. Dic q̄ nō simplr̄: qꝛ virt⁹ cuiuscūq̄ corpis est fi nita. vn̄ nō poterat virt⁹ ligni vite ad hoc

se extendere vt daret corpi durandi virtu tē tpe infinito: sed vsq̄ ad tēpus determi natū q̄ finito vel homo trāslat⁹ fuisset ad spūalē vitā/vel indiguisset iteꝝ sumere d̄ ligno vite: vt not. Tho. pte. j. q. xcvij. ar. iiij. ¶ Sextus effect⁹ iustitie originalis erat creaturaꝝ dn̄atio. Vn̄ Gen̄. j. fa. ho. ad ima. et si. no. et p̄sit pis. ma. ⁊ vo. ce. et be. vniuerseq̄ terre: omiq̄ reptili qd̄ mo uet' in terra. qd̄ intellige d̄ creatura q̄ non est ad imaginē dei. naꝫ sup angelos hō nō habuisset dn̄ium: sed de alijs creaturꝫ: sic sunt oīa aīalia vt d̄t text⁹ vbi sup̄. vt not. Tho. pte. j. q. xcvj. ar. j. ⁊. ij. q̄ dic vt ibi p eū late ponit'. Vn̄ ad preceptū Ade aīa lia sibi obedissent ⁊ qd̄ miꝝ: Cū etiā in vi tis patrū legat' idem de q̄busdā patrib⁹ q̄ bus bestie q̄dam fere obediebāt: sicut cro codyli: vrsi: leones: dracones: ⁊ alie huius modi. Ex p̄missis ḡ habem⁹ qd̄ erat iusti tia originalꝫ ⁊ quos effect⁹ habebat: ex q̄ ꝯsequēt' clare sequit' qd̄ sit pctm̄ originale qd̄ opponit' iustitie originali p̄uatiue. Et ideo theologi dn̄t: q̄ pctm̄ originale nihil aliud est q̄ carētia illi⁹ originalis iustitie cū debito habēdi eam. Priuatio autē sola hꝫ potius rōneꝫ pene q̄ culpe cū sit poti⁹ passio q̄ actio. Quare ḡ dicit' esse culpa: Rn̄. qꝛ huic p̄uationi adiuncta est volun tas Ade: ⁊ ꝯseq̄nt' oīm ab eo p rōneꝫ semi nalē descendentiū: qꝛ oēs in eo peccauer̄t vt ait Apl's. Rom̄. v. Ideo ḡ habuit rō nem culpe pp̄ter actū volūtatis adiunctū. Quia aūt null⁹ est culpabilis: si nō habet illud: qd̄ nō tenet' habere. Ideo adiungit' in diffinitōne cū debito habendi eā. Hoc aūt q̄ hic sup̄ dicit' q̄ p̄uatio sola hꝫ poti⁹ rōnem pene q̄ culpe: intellige formalr̄: sꝫ materialit' est ꝯcupiscentia. vt no. Tho. j. ij. q. lxxxij. art. iij. Et declaro hoc q̄ dicit'. q̄ est carētia ⁊c̄. Nā postq̄ Adā peccauit fuit soluta rectitudo illa: q̄ erat ratio deo subiecta. Cum aūt esset causa aliaꝝ subie ctionū. s. viriū inferioꝝ ad rōneꝫ: ⁊ corpis ad aīam: ⁊ aīaliū ad hoiem: ꝯseq̄nter fuit subsecuta etiā illaꝝ dissolutio. Et sic disso luta hac armonia: incōtinenti vires infe riores rebellauerūt ꝯtra rōnem: ita vt sen tirēt mot⁹ ꝯcupiscētie. Et pp̄terea: erubu erūt de nuditate: vt dictū est. s. pte. j. hui⁹ fmonis: ⁊ sic corp⁹ rebellabit se ꝯtra aīam

Pctm ori
quid sit

z bestie boi. Patz ergo. qd sit pctm origi nale. Quomo aut istud pctm traducatur ad posteros: z quare: z vn traducat. dicet dno pcedete. j. pmoe pcio sequeti Amen.

Peccatu originale a septem causis traducit. Ser. VII.

Quasi a facie colubri zc. Prosequedo scdm articulu de pctō originali: sequit videre de scda psideratioe: videlicz de traductione peti originalis in posteros. Salutet vgo maria zc. Pro introductioe ergo z coplemento materie querit: vnde: z ex quibz causis pctm originale traducat ad posteros: z p clariore intellectu videt q a nulla causa neqz aliqua ratoe possit z debeat traduci. Nam pmo no imprimit a deo in aiam creante: qz deus no pot esse autor mali culpe/nec causa peti: vt dictuz est sup. ar. j. ser. iiij. de causalitate pcti. Cu em deus sit ipa bonitas: no pot esse causa mali: qz bona arbor non facit fructus malos. Mat. vij. Secudo videt q nec ab Ada peccante possit traduci. Scriptu est em. Filius non portabit iniquitate patris: nec pater portabit iniqtate filij. Eze. xviij. z pfirmat ratio. Nam quida fecit penite tiam: p qua recupauit gratia dei: iuxta illud Sap. x. Hui9. s. sapiétie illud q prius formatus est a deo. pater orbis terraz cu solus esset creat9 custodiuit z eduxit illuz a delicto suo: sed penitentia Ade non profuit posteris nec traducta fuit. Ergo multo minus peccatu Ade debuit traduci: qz potentior est gratia qz culpa: vt pbat apostolus Ro. v. Tertio: nec a pmo parente generante: quia iam fuit mundatus ab originali per baptismu. Nemo aut dat q no hz. Quarto nec amore pcipiente: qz mater tantu pstat materia. Vn si Eua tatu peccasset: no haberem9 originale peccatu: fm illud Ro. v. Per vnu hoiez pctm intrauit i mdm. Et nota Tho. j. ij. q lxxxj ar. v. Quito no ab actu mrimoniali. qa sile act9 si fiat cu debitz circustantijs sine pctō fit/imo cu merito: qz e act9 religiōis: vel obedientie ad mandatum dei. Gen. ix. Crescite z mltiplicamini: licet dicat Aug. Quod vix sine pctō fiat. xxxij. q. iiij. vir cu ppria. Sexto no ab aia nostra: quia a deo creata est pura: z tanqz tabula munda: qz ois creatura bona est. Et pterea de ratioe pcti est: q sit voluntariu. Vn dicit Aug9. q. j. c. j. Vsqz adeo pctm voluntariu malum est: vt si non sit voluntarium: desinat esse pctm: vt dixi sup. arti. j. sermo. j. pte. j. Septimo: nec videt posse traduci a carne inquinate. Ratio: qz ois carnis inqnatio est corporalis. No em potest caro subiectu esse peccati. sed solu aia. Nullu aut corporale inqnat aiam: sic dicit saluator. Mat. xv. Vn pot semen corruptu vel defectiuu esse causa corruptiōis corpalis: sic lepros9 qnqz generat leprosuz: z podagricus podagricu. z etia spualis q tame no n sit culpa: sicut fatu9 generat fatuu: sz no poterit defectus corpalis esse causa directe defect9 spualis: qui sit culpa: psertim in alio: cum vt dixi idem in rone culpe est q sit volutaria z ipsa volutas sit causa effect9 culpe. Cuz g fides catholica teneat/et est veritas/q pctm originale traducat. querit: vnde habeat peccatuz originale: q traducat: Circa q est notandu: qd a septe causis habetz qd traducat diuersis tame respectibz.

Primo quidem a diabolo primordialit z suggestiue

Scdo a muliere originalr z incitatiue

Tertio ab Adaz pncipalr z copletiue.

Quarto a paretibz proximis instrumetaliter: z causatiue

Quito a carne nra carnalit z effectiue

Sexto a deo precipiente occasionaliter et permissiue

Septimo a deo puniente iustitialiter z inordinatiue

Primo g traducit hoc pctm a diabolo zc. qz ipe decepit mulierem: sicut habetur. Gen. iij. Si em diabolus non fraudasset muliere: no peccasset mulier/z cosequeter nec Adam zc. Propter hoc dicit Sapietie. ij. Inuidia diaboli mors introiuit i orbem terraru. Vide sup. sermone primo in tertio effectu. Nota cu dixit diabol9 Eue Cur pcepit vt no comederetis d omni ligno paradisi: zc. qz si Eua fuisset sapies z obediens debuisset respōdere: vade maledicte: no em debem9 qrere rationez pcepti diuini. sed debemus simpliciter deo obedi

te ꝛc̃.sed nō fecit sic: sed voluit disputare cū diabolo. ꝛ ideo incepit dubitare dicēs. ne forte ꝛc̃. ꝛ idcirco diabolus eā decepit di. Nequaq̄ moriemini. ¶ Ex quo nota mo raliter/ ꝙ his q̄ nobis ꝓponunt a deo agen da vel credēda: simpliciter debem⁹ creder re. Vide in sermōib⁹ de articulis fidei: ser mone.v.pte.j.non excusat homo: ꝙ ↄsilio alterius fecit: q2 debuit ꝛ potuit explora re apud semetipm/an expediret ei tale con silium.ff.māda.l.ij.in fi. ꝛ si q̄s dubitat deb3 ↄsulere peritiores.hoc notat glo.in.c.j.de sum.trini.sup ꝟbo.suggestione. ¶ Scdo pcessit mulier minus ṗncipaliter: q2 ipsa fuit seducta in preuaricatiōe: ꝛ nō homo. Vñ apl's.j.Tim.ij. Adam nō est seduct⁹ mlier aūt seducta in ꝑuaricatiōe fuit. No ta. Nō est seduct⁹. Glo. eo modo q̄ muli er. Vñ dicit sanct⁹ Tho.ā. Gen̄.ij.super ꝟbo. Deditq̄ viro suo. Hec fuit occasio mouēs vir̄ ad comedendu3. Putabat em̄ eam tabescere si solatio viri destitueret. sic̄ dicit Augusti. ꝛ ideo comedit ad suggesti onē ipsi⁹. Itē q2 vidēs eā comedere ꝛ nō mori: putabat nō tm̄ esse pctm̄. Promissio q̄ diaboli nō mouit ipm ad comedendū. Vñ Aug.xiiij.de ciui.dei.c.xj. Sicut em̄ Aaron erranti ꝑplo ad idolum fabricādū nō ↄsensit inductus/sed cessit astrict⁹. nec Salomonē credibile est errore putasse ido lis esse seruiendū: sed blandiciis femineis ad illa sacrilegia fuisse cōpulsum. Ita cre dendū est illū virum sue femine: vnū vnu3 hoiem homini/cōiugē coniugi. ad dei le gem transgrediendū: nō tanq̄ verū loquē ti credidisse seductū: s3 sociali necessitate paruisse: nō em̄ frustra dixit apostolus: s3 Adā nō est seduct⁹/mulier aūt seducta est q2 illa q̄d ei serpens locut⁹ est tāq̄ verum esse accepit ꝛc̃. Et nota ꝙ quantū ad aliq̄d vno genere peccati peccauerūt vir ꝛ mlier .s.quantū ad actū exteriorē. sc3 pcti gule ꝛ inobediētie: ꝛ quātū ad aliud nō sc3 effectū interiorē. Vñ Aug. Alio mō decept⁹ est vir/q̄ mlier: q̄ falsu vex̄ putauit. Vñ adā nō credidit esse vex̄ ꝙ diabol⁹ suggerebat nec apetiit ꝙ mlier apetiit: sc3 excellentia3 diuinitat3. lic3 gradū aliquē ex comestiōe pomi putaret se cōsequi. hec Tho. vbi sup Si q̄ mlier fuit cā peccati: viri nō aūt ab ipsa ṗncipaliter ꝛ cōpletiue peccatū origi nale contractū est: q2 si ipsa sola peccasset: nō fuisset ↄtractū originale: sed q2 fuit cā pcti viri. Jō d2 etiā a muliere pctm̄ origi nale originē traxisse. min⁹ tn̄ ṗncipaliter. Jō d2 Eccī.xxv. A muliere initiū factū ē pcti: ꝛ ꝑp'ipum oēs morimur/ q̄d est verū initiatiue: sed nō cōpletiue ꝛ terminatiue vt dixi. ¶ Tertio pcessit ab Adā ṗncipa liter ꝛ cōpletiue: sicut em̄ donū iusticie ori ginalis fuit collatū.primo homini nō ſm se: sed vt erat via ꝓpagationis ꝛ principiū totius humani generis: ita ꝙ tale donum ꝑ ꝓpagationē ꝛ originē deriuatū fuisset ad omnes posteros. Ita similiter Adam pec cante facta fuit carētia talis rectitudinis. et talis iustitie in ipso: non solum ſm se: s3 vt talis carentia debebat per originem et propagationē in omnes posteros deriua ri. sicut si rex dedisset vnū castrum vel ci uitatem cuidā militi pro se et suis heredi bus in ꝑpetuū: sed postea miles ille cōmi sisset crimē rebellionis vel lese maiestatis in regem: iuste ꝑuaretur castro ipe ꝛ here des sui: ꝛ si postea venirēt ad regem: dicen tes. Domine date nobis castrū. Diceret rex/nō debetis habere: q2 estis filii ꝑditoꝛ ris. Domine nō cōmisim⁹ nos culpa3: s3 pater noster. Respōderet. Et ideo non do vobis penam sensibilem seu positiuam: s3 priuatiuam sic: quia castrum non habebi tis: quia sicut ipe miles habuit castrum ꝑ se ꝛ filiis. ita ipe perdidit ꝑ se ꝛ filiis. Sic in proposito ꝛc̃. Notandū tamen ꝙ hec si militudo bene probat quomodo peccatu3 originale traducitur ad posteros: inquan tum est pena peccati primi parent3: sed nō probat ꝙ habeat rationem culpe. de cu ius ratione est ꝙ sit voluntaria. Oportet ergo huic rationi addere rationem sancti Tho. que infra statim ponitur. de quattu or locis animarū in eodē secundo articulo vbi agitur de limbo puerorum. sermōe.ij. Et si dicatur quare Adam non recupera uit gratiam iustitie originalis ꝑ penitenti am: sicut recuperauit gratiam ad remissio nem culpe: et meritum glorie: iuxta illud Sap.x. Eduxit illum a delicto suo: ex q̄ videtur quod debuit recuperare gratiam etiam ad amisse immortalitatis effectum Sed respondeo ꝙ ratio est: quia hec reser uabatur christo per quē nature ↄfectus in

melius reparand⁹ erat vt nor. Tho.j.p. q.xcvij.ar.j.ad tertiū. Itē si dicaꝝ quō pu nit filius ex culpa pris: respondeo. Fili⁹ non puniꝝ p peccato patr3 nisi sit princeps culpe. ꝛ sic est in proposito. deriuaꝝ em p ori ginale culpa a patre in filiū: sicut ꝛ pecca tū actuale p imitationē. Quomō aūt oēs nos dicimur peccasse in Adam: est decla randū. Pro cui⁹ intellectu, fm Tho. j.ij.q lxxxj.ar.j. est notandū. qd omes homines q nascunꝝ ex Adam possunt cōsiderari vt vnus hō/ inquantū cōueniunt in natura quā a pmo parente accipiūt. secundū qd in ciuitatib⁹ omes: qui sunt vni⁹ cōitatis reputanꝝ quasi vnū corpus: ꝛ tota cōmu nitas quasi vnus hō. si igiꝝ omes hoies ex Adam deriuati sunt tanquā multa mem bra vni⁹ corporis. Actus aūt vni⁹ mēbri corpis puta man⁹ non est voluntari⁹ vo luntate ipsi⁹ manus, sed volūtate anime q pmo mouet membra. Vñ homicidiū qd manus ↄmittit nō imputaꝝ manui ad pctm: si ↄsideraꝝ manus fm se: vt diuisa a corpe: sed imputareꝝ ei inquantū est aliqd hoīs qd moueꝝ a pmo principio mo tiuo hominis. Sic igiꝝ inordinatio q est in ipso hoie ex Adam generato: nō est vo luntate ipsi⁹: sed voluntate pmi paren tis: q mouet motione generatōis oēs qui ex ei⁹ origine deriuanꝝ: sicut volūtas aie mouet omia mēbra ad actum. Vnd pctm q a pmo parente in posteros deriuaꝝ dr originale: sicut peccatū q ab aia deriuaꝝ ad mēbra corpis dr actuale: ꝛ sic pctm actu le q p mēbrū aliqd cōmittiꝝ nō est pecca tū illi⁹ mēbri/ nisi inquantū illud mēbrū est aliquid ipsi⁹ hoīs/ pter qd vocaꝝ pec catū humanū: ita peccatū originale nō est pctm hui⁹ psone: nisi inquantū hec psona accipit naturā a pmo parente. Vn vo caꝝ pctm nature fm illud Ephe.ij. Era mus natura filij ire. fm Tho. vbi s. Et p hoc p3 quō peccatū originale habeat rō nem culpe in omib⁹ ho.bus descendentib⁹ ab Adam p seminalē rōnem. i. p viā acti uā in generatiōe. Et p h respondeꝝ ad oia argumēta: q possent fieri in ↄtrariu3 per que pbatur q vnus p alio puniri non de bet. psertim pena spirituali que est puatio gratie: q formaui infra in smonib⁹ de qt tuor locis. ar.ij. vbi agitur de limbo pue rorum: qꝛ hic hoies puniunꝝ quidē priua tione originalis iustitie. ꝛ gratie pter pec catū patrū quod comiserūt in Adam ra tione iam dicta. Sed si peccatū originale nō haberet rōnē culpe in nobis: adhuc nō esset incōgruum filios puniri p peccatis parentū pena positiua corpali: vel tempa li vel etiā spirituali priuatiua. Sicut p3 hi gra p3. de iure diuino. Exo.xx. Ego sum deus zelotes visitans iniquitatē patrū in filios: in tertia3 ꝛ quartā generatōe3. Si cut etiā de iure ciuili. patet in crimine lese maiestat3. C.ad.l.iul.ma.l. Quisqs cano nizata. in decret3.vj.q.vj.quisqs. sic etiā de iure canonico p3 in hereticis. de hereti cis.ca. Vergentis. Itē in scismaticis. De scismaticis.ca. vnico. libro sexto. Itē in p secutorib⁹ cardinaliū. de penis.ca. felicis li.vj. Item in alio casu. de penis.c.in quī busdā. facit qd nor. Glo. Joan.and. in re gula. nō debet. li.vj. Sic etiā qd facit col legiū ciuitatis imputaꝝ toti ciuitati: ꝛ qd facit princeps etiā imputaꝝ populo. Vñ pter delictu3 principis pōt ciuitas inter dici: vt in.c. si snia.§.j.ij.ō sen.ex cōi.li.vj. nor.in.c. Quod nōnullus. de prin. ꝛ in.c. j. de vsu.li.vj. ꝛ in.c. roma.§.fi. de sen.ex cōi.li.vj. ¶ Quarto pcedit a parentib⁹ p ximis ꝛc. Nec obstat si dicaꝝ. q ipsi nō ha bēt illud originale pctm: qꝛ Rñ. q ipi nō habent illud reatu: sed actu: si actus pec peti originalis est carētia ipsi⁹ originalis iustitie sine sames seu ↄcupiscētia ꝛc. Et declarabiꝝ infra cum agetur de remedijs peccati originalis. Exemplū habem⁹ seu similitudinē: sicut iudeus circūcisus gene rat filiū cū prepucio ꝛ granū mundū semi natū pcreat granū cum palea. ꝛ ratio hu ius est: qꝛ pater generat filiū cum pputio non fm q curatus est in mente: sed fm q corruptus est in carne: non fm q est spūa lis: sed fm q est carnalis. Et h vult Tho. j.ij.q.lxxxj.ar.iij.ad.iij. Est aūt notan. q vt dicit Tho.in.ij.sen. ꝛ tāgit in.iij.di.xxx ij.q.ij.ar.ij.q corruptio originalis quan tū ad illud q est culpe transit in prolem a patre: quantū vero ad illud qd tantu3 est pene: sicut sunt corpis passibilitates trā sit in prole3 a matre. qꝛ materiā ministrat fm Tho. Et p3 in christo qui qꝛ nō fu it ↄceptus a semine viri: ideo non ↄtraxit

culpã: sed q2 fuit cõceptꝰ de semine mulie
ris/iõ traxit penã. Jdõ dicit apl's Ro.viij.
Q3 deus misit filiũ suũ in silitudinẽ car/
nis pcti. ¶ Quinto causatur hoc pctm̃ a
carne nr̃a carnaliter ⁊ effectiue. nã anima
nr̃a est forma ⁊ actus corꝑis: et iõ agit in
corpus sicut in materiã. Actus autẽ acti
uorũ sunt in patiẽte bene disposito: ⁊ vnũ
qdqꝫ recipit s3 modũ recipiẽtis. Cũ ergo
caro nr̃a infecta/sit traducta ex carne infe
cta: nõ est apta nata nec ẽ disposita reciꝑe
aiam cũ illa pulchritudine: ⁊ cũ illa recti
tudine originalis iusticie/cũ qua recepta
fuit in carne primi hois anteqꝫ peccaret:
oportꝫ g̃ ꝙ caro sic infecta recipiat aiaꝫ
cũ carẽtia illius pulchritudinis ⁊ rectitu/
dinis: licꝫ aia a deo pura creetur ⁊ mũda.
Accipe silitudinẽ de vino: qd̃ q̃ntũcunqꝫ
sit purũ ⁊ sanũ: si recipiatur in vegete infe
cta ⁊ corrupta: inficit et corrũpit. Et pos
muꝫ q̃ntũcunqꝫ mundũ: si poneret in ma/
nu ifecta ⁊ deturpata: inficeret ⁊ deturpa
retur a manu. Propt̃ qd̃ dicit in ps̃.l. Ec
ce em̃ in iniq̃tatibꝰ cõceptꝰ sum. S3 atten
de ꝙ ista silitudo non est vsqꝫquaqꝫ bona:
q̃a vnũ est quid corꝑale. vñ vero miruꝫ si
inficiat a re corꝑali. sed dic ꝙ corpus non
põt directe esse causa infectiõis aie.i.cul
pe: sed ꝑ accidẽs: sic sicut causa sine q̃ nõ.
sicut videmus in pctõ actuali. Quia q̃s si
comedit carnes in quadragesima: ille car
nes nõ coinquinãt directe animã. Mat.
xv. Non qd̃ intrat in os coinq̃nat aiaꝫ ⁊c̃.
sed inobediẽtia ⁊ rebellio ad deũ coinqui/
nat aiam ꝓpter esum carniũ: ⁊ sic caro in
fecta nõ infic̃ alaꝫ directe: s3 ip̃a culpa ori
ginalis quã oẽs cõmisimꝰ in Adam: que
cõtrahit ab aia dum infundit carni: ita
ꝙ caro nõ est causa directa ⁊ ꝑ se inficiẽdi
aiam: sed est causa ꝑ accidẽs: sine qua nõ.
Vel dic ꝙ caro põt esse causa culpe: causa
inquã instrumẽtalis: nõ aũt principalis.
⁊ sentit Tho.j.ij.q.lxxxiij.ar.j. ¶ Sexto
ꝓcedit ex p̃cepto dei siue a deo p̃cipiente:
occasionalit̃ tamẽ. Si em̃ deus nõ ꝓhibu
isset ipsi Ade esum ligni vetiti: tunc come
dendo de illo non peccasset. ꝓpter hoc pec
cauit: q2 ꝓhibitũ fuit/⁊ cõtra ꝓhibitiõem
fecit. Et sic p̃ceptũ illd̃ dei fuit origo pec/
cati occasionalit̃/eo modo quo apl's dicit
Roꝫ.vij. Occasiõe aũt accepta pctm̃ per
mandatũ operatũ est in me oẽm cõcupi/
scentiã. Et infra. ⁊ inuentũ est mihi: man
datũ qd̃ erat ad vitaꝫ/esse ad mortẽ. Itẽ
Ro.v. Subintrauit lex vt abundaret de/
lictuꝫ. ¶ Septimo ꝓcedit ex lege diuina
puniẽte ⁊ regulante. Sicut em̃ princeps
eccl'ie iuste ordinauit/ꝙ quicũqꝫ nascit ex
fornicatione: ipso facto incurrat notã irre
gularitatis: ⁊ talis nota infligit a iure. si/
cut in veteri testamẽto ordinauerat deus
ꝙ multi essent ꝓhibiti ministrare. sicut na
tus ex scorto/⁊ habẽs retortũ nasum/⁊ le/
prosuꝫ ⁊c̃. De q̃ ꝑ Gre.xlix.di. hinc etem̃.
sic etiã ip̃e deus totius machine vniuersa
lis/legeꝫ statuit a principio. vt si q̃s ab eo
apostataret: tota eiꝰ ꝓpagatio pctm̃ origi
nale incurreret. vt dicit in.ij.sniarũ. Iteꝫ
sicut hõ quantũcunqꝫ cõtinẽs sit de se: tm̃
efficit bigamus ⁊ irregularis/si cõtrahat
cuꝫ muliere corrupta ex lege diuina: sicut
apostolo ordinante/ꝙ clericus debet esse
vnius vxoris incorrupte vir: sicut dicit.j.
Tim.iij. ⁊ in decretis.xxxiij.di.curãduꝫ.
⁊.c. siquis viduã. sic sp̃us rõnalis contra/
hens matrimoniũ cũ carne q̃ fuit in Adã
corrupta: cõtrahit reatũ peccati origina/
lis: ꝓpter quẽ est ineptꝰ ad ordines hierar
chie celestis/nisi postea dispenset cum eo.
Et si dicas: qualiter punit iste cũ tale ma
trimoniũ nõ possit vitare/cũ talis consen
sus non sit in eius ptãte: Rñdeo. punit ex
culpa Ade/in quo oẽs peccauerũt. Ro.v.
Punit aũt pena nõ positiua.i.sensus: sed
tm̃ priuatiua.i.damni: sicut iudex qñ effi/
citur irregularis. De q̃ tñ latius deo dan
te dicet infra seq̃nti s̃mone: vbi agetur de
pena peccati originalis. ⁊ sic patet quõ et
qñ ⁊ vnde traducat originale.

¶ De.viij. penis pcti originalis Sermo.viij.

O Vasi a facie
colubri ⁊c̃. Sequit videre de
tertia ꝯsideratiõe secũdi articu
li/vicꝫ d̃ pena pcti originalis. Saluteriir
virgo ⁊c̃. Pro huiꝰ g̃ materie declaratiõe
querit Vtrũ remaneat aliq̃ pena ex pctõ
originali: Et videt prima facie ꝙ nõ. Nã
remota cã remouet effectꝰ.i ff.c. ⁊ si chis.

Quare remaneat aliqua pene et post baptismum.

de iureiu.c.cuz infirmitas.de pe.z remis. c.cū cessante.de appel. Causa aūt penarū q̄ ex pctō inferūtur originali/est pctm̄ originale.sed pctm̄ originale tollit per baptismū:q̄ operat remissionē omniū pctōꝝ in virtute passiōis chr̄i.ḡ videt ꝙ post baptismū nulla pena originalis debeat remanere. Ad qḋ dicēdū ꝙ mediāte ꝟtute passionis chr̄i ex qua ꝓcedit virt⁹ baptismal': ois pena pcti originalis delet.tn̄ diuersimode:q꞉ quedā pene delent statim per baptismū:sicut pena spūalis.s.macula anie z pena dānatōis q̄ debet origiali. Iste ei pene ꝯsequūtur pctm̄ ꝑ se:z nō oēs hmōi pene sunt sublate sublata culpa ꝑ baptismū: sed passibilitas/et mortalitas/z fames/et sitis:z hmōi.z etiā ꝯcupiscētia siue fomes sūt pene culpe originalis nō ꝑ se:sed ꝑ accn̄s: pctm̄ ei origiale causauit has penas rancꝫ remouēs/ꝓhibēs. Remouit em̄ iusticiā orig'nalē:ꝑ quā cōseruabat hō ex supernaturali dono dei in imortalitate:cuz rn̄ ſm naturā mortal' esset. sublata aūt iusticia originali ꝑ pctm̄:remāsit hō in naturalibꝫ puris/z iō remāsit mortalis. ḡ est a natura ꝑ se:sꝫ ex pctō orgiali ꝑ accn̄s. sublato ḡ pctō origiali q̄ntū ad culpā ꝑ baptismū:cōsequēter auferūtur pene cōseq̄ntes ꝑ se:nō aūt tollunt pene cōtrahentes ꝑ accidēs. Et si q̄rat:quare? Rn̄deo,quadruplici rōne:vt infra subdit. sed principalis ratio est:q꞉ ille nō sunt pene pcti originalis.de quo sūt q̄ncꝫ rōnes. Et est sexta ratio.q꞉ etiam si hmōi essent pene pcti originalis:tn̄ nō tolluut/eo ꝙ nō totaliter tollitur pctm̄ originale ꝑ baptismū nisi q̄ntū ad culpā:tunc em̄ tolleret pctm̄ originale qn̄ recuperaret iustitia originalis.qḋ non fit:ergo zc̄. Et si dicat.quare ḡ tolluntur macule anie z pene damni/z iste alie pene nō? Rn̄deo:q꞉ ille cōsequūtur pctm̄ originale ex pte culpe.q̄a ergo culpa aufertur ꝑ baptismū/cōseq̄nter auferunt z ille.iste aūt pene.s.mors z hmōi:nō ꝯsequūtur originale ex pte culpe/sed ex ꝑte pene.i.priuationis iustitie originalis.que q꞉ etiā post baptismū remanet: ꝯn̄ter etiaz pene iste. Quedā ꝟo pene nō statim/sed tpe a diuina sapiētia ordinate:sicut ē passibilitas et mortalitas:fames/sitis:z hmōi:q̄ nō nūc ꝓpter cām iā dictā:sed post resurrectionez corpoꝝ tollentur.pn̄t etiam/assignari alique cāe morales q̄ii dicte penalitates etiā pene:necnon dimittunt. ¶ Prima est vt mēbra capiti ꝯformēt. Caput em̄ nostꝝ est chr̄s. Eph.j. Ipm̄.s.chr̄m dedit caput sup oēm eccl'iaz q̄ est corp⁹ ipsi⁹. Ro.viij. Quos p̄sciuit z p̄destinauit cōformes fieri imaginis filij ei⁹ zc̄. Et iō oportz ꝙ ipsaz ipassibilitatē z imortalitate cōseq̄mur eo mō q̄ chr̄s cōsequutus est. Nō em̄ erit cōgruū ꝙ mēbrū caput excederet. Ipe autem chr̄s licz esset plen⁹ oi gr̄a z ꝟtute:tn̄ habuit corp⁹ passibile in q̄ salutē nr̄am exercuit. Impassibilitatē aūt corpis nō habuerit nisi merito passiōis z crucis z post resurrectiōez:iuxta illud Phil'.ij. Habuit semetip̄m zc̄. Sic etiā z nos vt sibi cōformemur acq̄siuimus gr̄am post baptismū q̄ntū ad aiaz:corp⁹ tn̄ debem⁹ hr̄e passibile:sic̄ chr̄s passus est ꝓ nob. Et hāc rōnem videt ponere apl'us Ro.v. vbi dicit. Ipse em̄ spūs testimoniū reddet spiritui nr̄o ꝙ sum⁹ filij dei. Si aūt filij z heredes:heredes quidē dei:coheredes aūt chr̄i:si tn̄ cōpatimur/vt z simul gl'ificemur. Impassibilitatē aūt ꝯsequemur sic̄ chr̄s. Et h̄ etiā habet Ro.vj. Si em̄ cōplantati sumus mortis ei⁹ simul z resurrectōis erim⁹. Et ibidē premittit. Viuificabit mortalia corpora nr̄a:ꝓpt' inhabitantē spm̄ ei⁹ in nob. Ptz p̄ma rō. ¶ Scḋa ratio est vt hō pugnando ꝯtra cōcupiscentiā ad alias passiones vincendo meret coronaz. Virt⁹ em̄ in infirmitate ꝑficit. j.Coꝝ.xij. Que aūt esset virtus hōis meritoria vite eterne/si nō peccaret nō habēs occasionē peccādi: certe nulla aut modica. Sene. Virtus sine hoste marcessit. vn̄ z diuina ꝓuidentia nuncꝫ voluit aliquā creaturā necꝫ angelicā necꝫ humanā sine certamine et pugna acquirere coronā. Nā z angeli q̄ nunc sancti z bt̄i antecꝫ beatitudinē acq̄rerent pugnauerūt:iuxta illud Apoc.xij. Factū est pliuz magnū in celo. Michael pugnauit cum dracone:z draco pugnabat z angeli ei⁹/z nō p̄ualuerūt zc̄. Sic voluit ꝙ nullus hō sine pugna intraret vitā eternam. Et iō voluit de⁹ vt hoi post baptismū remaneret motus ꝯcupiscētie z cetere passiones:vt meritō victorie coronā acq̄reret. j.Timo.ij. Non coronabit nisi q̄ legitime

certauerit. Patz scda ratio. ¶ Tertia rō est. qz si baptism⁹ auferret passibilitatem corpis magis q̄rerēt hoies baptismū ꝓpt gaudiū p̄ntis vite/q̄ꝫ ꝓpt vtilitatē aie:ad quā principalit baptism⁹ est ordinat⁹. Et sic ptz tertia rō. ¶ Quarta ratio est:ne fides q̄ habet de baptismi effectu perderet meritū:qd̄ ꝓculdubio pderet si humanis sensib⁹ baptismi effect⁹ q̄ est ipassibilitas ꝛ imortalitas pateret/dicēte Greg. Fides nō habꝫ meritū/cui hūana rō p̄bet experimentū. Fides eīm est argumentū nō apparentiū. vt dicit Heb.xj. Ptz ergo p rōnes q̄re diuina sapiētia ordinauit:ꝙ licet culpa originalis p baptismū tollat:tñ aliquī defect⁹ remanēt i vita p̄senti:in futuro tñ post resurrectiōeꝫ tollendi p virtutē baptismi opērātis in ṽtute passiōis cħri. Et sic p hec dicta ptz respōsio ad articulū:videamus ḡ quas penas incurrim⁹ ꝓpter originale pctm̄ contractū a primis parētibus.

Prima pena est illatio macule spūalis.
Scda est corruptio boni naturalis.
Tertia est iniūctio laboris corpalis.
Quarta est afflictio ptis penalis.
Quinta est subiectio p̄tātis hūanalis.
Sexta est incursio mortis corpalis.
Septima est p̄uatio visionis naturalꝭ.

¶ Prima ḡ pena est icursio macule spiritual. Dices tu/q̄d est macula: Respōdeo fꝫ Tho.j.ij.q.lxxxvj.ar.j. ꝙ macula ꝓprie dicit in corpalib⁹:qn̄ aliqd corpus nitidū pdit suū nitorē ꝛc. Hic vt ibi:sed q̄ntū ad ꝓpositū ptinet. Nitor aie est duplex. Vn⁹ quidē nitor causat ex refulgētia luminis naturalis rōnis. alter ṽo ex refulgētia diuini luminis s. sapiētie ꝛ grē diuine. p contactū aūt pomi vetiti aīa Ade pdidit nitorē luminis grē diuine:ꝛ cōsequēter etiā anie oim ex eo descendentiū sine hoc nitore creant. alius ṽo nitor luminis rōnis naturalis nō quidē totaliter pditur:sed valde obtenebrat p contactuꝫ carnis infecte inq̄ntū infundit. intantū ꝙ nō est apta ingredi vitā eternā:qz nihil coinquinatū intrabit in illā. Apoc.xxj. Nota similitudineꝫ de imagine cħri vel virginis argentea vel aurea.q dum portat ad ecclīam cadit in lutū:maculat quidē a luto/adeo ꝙ nō portat ad ecclīam nec ponit in altari nisi p9s lauetur ꝛc. Sic in ꝓposito aīa q̄ est imago dei. Gen.j. Faciamus hoiem ad imag. ꝛc.cadit in lutum carnis infecte:ꝛ iō maculā incurrit/adeo ꝙ non est digna sup altari celestis ecclīe poni/nisi prius lauetur p baptismū. Patz igitur quid est macula.

¶ Scda pena est corruptio boni naturalis. Ubi notanduꝫ ꝙ vltra ea q̄ dicta sunt supra ar.j.ser.iiij.de effectu peccati ptc.v. vbi vide sicut dicit Tho.j.ij.q.lxxxv.ar.iij. Per iustitiā originalē pfecte rōnis continebat aīa vires inferiores/ꝛ ipsa ratio a deo pficiebat ei subiecta: hec aūt originalis iustitia subtracta est ꝓpt pctm̄ p̄mi parētis.ꝛ iō oēs vires aie remanēt:ꝛ quodāmodo distincte ꝓprio ordine q̄ naturalr ordinātur ad ṽtutē. Et ipa destitutio vulneratio nature dicit. Sunt autē quattuor potētie anie q̄ possunt esse subiecta virtutū.s.ratio in qua est ꝓudētia volūtatis/in q̄ est iustitia irascibilis/in q̄ est fortitudo cōcupiscibilis/in q̄ est tēperātia. Inq̄ntū igit ratio destituit suo ordine ad veruꝫ est vulnus ignorātie:inq̄ntū ṽo voluntas destituit ordine ad bonū:est vulnus malitie. Gene.viij. Sensus ꝛ cuncta cogitatio humani cordis ꝓna sunt ad malū ab adolescētia sua.inq̄ntū ṽo irascibilis destituit suo ordine ad arduū:est vulnus infirmitatis.inq̄ntū ṽo cōcupiscibilis destituit suo ordine ad delectabile moderatū rōne:est vulnus ꝯcupiscētie. Vn̄ sicut dicit Aug. xiiij.de ciui.dei.c.xiij. Postq̄ꝫ p̄cepti facta trāsgressio est:ꝯfestim grā deserēte diuina de corpoꝝ suoꝝ nuditate cōfusi sunt. Vn̄ in folijs ficulneis:q̄ forte a ꝑturbatis primo cōperta sunt:pudēda texerūt/q̄ prius eadē mēbra erāt:sed pudēda nō erāt.senserunt eīm nouū motū inobedientis carnis sue: tanq̄ reciprocā penā inobediētie sue. Et infra. Et qz supiorē dn̄m suo arbitrio deseruerat/inferiorē famuluꝫ ad suū arbitrium nō tenebat/nec oino habebat subditā carnē sicut semꝑ habere potuisset si deo subdita ipsa mansisset ꝛc. Sic igitur ista quattuor sunt vulnera inflicta toti humane nature ex peccato primi parētis. Tho. vbi supra. Pone in practica de ignorātia humana:cuꝫ qua nascitur homo adeo:ꝙ bestie nascuntur cum minori ignorantia q̄ꝫ homo. Sicut patꝫ in pullo gallinē:qui natura cognoscit miluū.et agno:q̄ instin-

ctu naturali lupū ꝛ etiā matrē ad vocem eiꝰ: sed puer nihil cognoscit. Jtē bestie instinctu naturali discernūt conuenientiā nature a disconuenientibus. s. herbas venenosas/ꝛ bonas. Jtē aquā venenosā ꝛc. Sz homo nihil/nisi experiat̄ p gustū ꝛc. Sic etiā de alijs vulneribꝫ nature ꝛc. Hic vt expedit. ¶ Tertia pena est iniūctio laboris corpalis: sicut habet̄ Gen. iij. Maledicta terra in opere tuo: ꝛ comedes ex ea cū ctis diebꝫ vite tue spinas ꝛ tribulos germinabit: comedes herbas terre. Jn sudore vultꝰ tui vesceris pane tuo. Nota q̄ deus sic fecit Ade/sicut facit cōfessor pctōri quādo iniūgit sibi pniam ꝛc. Nota maledicta terra: nō maledixit dn̄s Ade sicut fecit Cain. q̄a ille ex malitia: sed Adam ex ignorātia et fragilitate peccauit. Nota in sudore ꝛc. Vn̄ sudor/fames/infirmitates ꝛ passibilitates/sunt pene originalis peccati. ¶ Quarta pena est afflictio partus. vn̄ dixit deꝰ Eue. Jn dolore paries filios ꝛc. Gen. iij. ¶ Quinta pena est subiectio. vn̄ subdit̄. Et sub viri ptāte eris. ꝛ h̄ fuit sibi iniūctum in penā: q2 al's fm naturam nō debuit eē subdita viro. Jn cuiꝰ figurā deus formauit mulierē non de pede viri/nec de capite viri: quia nō fuerat instituta mulier vt esset dn̄a viri/nec serua: sz de latere viri vt eēt socia et eq̄lis viro. h̄ notat Glo. xxxiij. q. v. c. fi. Sed q2 ipsa fuit causa pcti viri: ꝛ sic male vsa est parilitate et equalitate illa. iō in penā sui fuit subdita viro. s. subiectiōe seruitutis: fm quā p̄sidens vtit̄ sibi subdito ad suppliꝰ vtilitatē. Hac em̄ subiectione nō erat subdita mulier viro ante pctm̄: q2 talis subiectio fuit introducta post pctm̄. Sed est alia subiectio economica: fm quā p̄sidens vtit̄ subiectis ad eoꝝ bonoꝝ: ꝛ illa subiectio fuisset ante pctm̄: q2 alioquin defuisset bonū ordinis in humana multitudine: siquidē p alios sapiētiores gubernati nō fuissent. Et ex tali subiectiōe naturalit̄ mulier subiecta est viro: q2 naturalit̄ in viro magis viget ꝛ abundat discretio rōnis: nec inequalitas hoim excludit̄ per innocētie statuz. h̄ vult Tho. p. j. q. xcij. ar. ij. ꝛ. q. xcvj. ar. iij. ꝛ. iiij. et pp̄ h̄ fuit subdita viro: q2 priuilegiū meret̄ amittere/q̄ concessa sibi abutitur ptāte. xj. q. iij. priuilegiū. Vn̄ nota q̄ sicut cōfitēs nō faciēs pniam a sacerdote sibi iniūctam/peccat: sic mulier que nō vult esse subdita viro/sed dn̄ari/peccat: q2 facit cōtra penitentiā sibi iniūctam a deo pp̄ter demeritū pcti sui. Rogemus dn̄m ꝛc. De alijs duabus penis dicet̄ dn̄o concedente in proximo sermone.

¶ De causis ex quibꝰ procedit mors corporalis: et ideo nota Sermo ix.

Quasi a facie colubri ꝛc. Prosequēdo adhuc scd̄m articulū: sequit̄ predicare de duabꝫ reliquis penis pcti originalis q̄ supra tacte sunt in sermone pximo p̄cedenti. i. de pena mortis corpalis/ꝛ de damno priuationis iussionis diuinalis: hoc mane dicemus de morte: ꝛ si tp̄s patietur de limbo pueroꝝ aliquid tangā/vel in sequēti sermone. Pro introductiōe ꝛ cōplemento huiꝰ materie querit̄ Vn̄ ꝛ ex quibꝫ causis p̄cedit mors corpalis? Et dicendū q̄ ex sex. quaꝝ tres sunt rōnes theologicales: ꝛ alie tres naturales. nā prima/q̄nta ꝛ sexta sunt rōnes theologice. scd̄a vo/tertia ꝛ quarta sunt ratiōes phice: alias propter beatitudinē eternalem.

Primo pp̄ter iustitiā diuinalem.
Scd̄o pp̄ter cōpositionē naturalem.
Tertio pp̄ter distantiā localem.
Quinto pp̄ter fruitionē diuinalem.
Sexto pp̄ter punitionē iustitialem.

¶ Primo quidē pp̄ter iustitiā diuinalem .i. impunitiōez peccati Ade/in quo omnes peccauerūt. Deꝰ em̄ ɔtulerat Ade imortalitatem ex quodā dono spirituali: que erat effectꝰ quidā iustitie originalis: vt dictum est supra eo. art. ser. j. parte. v. ꝛ sic ex gratia erat. Peccāte autē Adā/fuit ei sublatū illud donū. ꝛ cōsequēter fuit effectus mortalis: id ē morte necessitati subiectus Gen. ij. Jn quacūq3 die comederis ex eo: morte morierꝪ. Jn pena g̃ huiꝰ pcti Ade mors est inflicta in humano generi. Jdō dicit̄ Rom. v. Per vnū hominē peccatuz intrauit in mundū/ꝛ per peccatū mors: ꝛ sic mors a deo est puniēte: non autē principalit̄ intendēte. ꝛ sic cōcordant̄ due aucto

ritates in scriptura. Nã Eccl.xj.dr̃. Bona et mala vita: et mors paupertas et honestas a deo sũt. Nota mors ideo q2 de9 est auctor mali pene: vt dixi supra. ar.j. sermõe v.ð causalitate pcti. in introitu: mors aũt est pena. ergo etc. Vñ.j. Reg.ij. Dñs mortificat et viuificat etc. Itẽ Deu.xxxij. Ego occidã et ego viuere faciam. Alia vero est auctoritas: q̃ videt̃ huic cõtraria. Sap.j. Deus mortẽ nõ fecit/rõ est: q2 mors ẽ pura puatio vite: et sic nihil est. Et iõ nõ est a deo/q̃d intellige per se intenta: vt ponit Tho.in.j.pte.q.xlix.ar.ij. ¶ Scda causa mortis: est cõpositio naturalis: et quantũ ad h̃ mors ẽ ex natura. Nã i corpe hũano sunt q̃ttuor elemẽta: ex qb9 corpa componunt̃. et ista q̃ttuor elemẽta afficiunt̃ q̃ttuor q̃litatib9 ɔtrarijs: scz frigiditate/caliditate/hũiditate/et siccitate. Et iõ ad modũ q̃ttuor inimicoꝝ sunt in cõtinua pugna et discordia: ex quoꝝ discordia dissoluit̃ corporis armonia. Da siltitudinẽ de incarceratis: q̃ nocte et die nitunt̃ frangere carceres et fugere et ad ꝓpria loca redire. Sic igit̃ q̃ttuor inimici corpis frangũt et destruũt vt ad loca ꝓpria reuertant̃/vt leuia vadãt sursum/grauia ꝟo deorsum. et ex hac causa mors naturalis est homini. De h̃ vide Tho.j.ij.q.lxxxv.ar.vlt. et vide infra.ar. iij.sermõe.j.pte.ij. ¶ Tertia causa est ꝓpt̃ distantiã localez. eo q multum distam9 a deo: et ꝓpter hãc distantiã sancti patres ex desiderio essendi cũ deo appellabant se pegrinos et aduenas super terram. ps. Heu me quia incola. meus prolonga. est. Nam licet deus sit vbiq3: iuxta illud. ps. Quo ibo a spiritu tuo: et quo a facie tua fugiã: si as.in ce.tu il.es: si descen.ad infer.ades. precipue tamẽ est in celo vbi residet p gloriam: sicut anima licet vbiq3 sit in corpore precipue tamẽ est in facie too: dicit̃ Gen. ij. Formauit igitur deus hominẽ de limo terre/et inspirauit in faciem eius spiraculum vite. Nota in faciẽ eius etc. Rõ quare dicat de sola facie est: q2 ibi relucent opa aie/q̃ntũ ad oẽs sensus. sic de9 etc. Iõ ps. Ad te leuaui oculos meos: q̃ ha.in celis. Et hui9 signũ est: q2 q̃n hoies et cetere creature patiunt̃ aliq̃d: leuãt oculos in celũ naturali instinctu: q2 aũt ip̃e deus/qui est in celo/est principiuz fontale ois esse et incorruptiõis. quãto magis creatura distat a deo: tanto est magis corruptibilis: sicut gñabilia et corruptibilia q̃ sunt sub celo: q̃ aũt magis appropinquãt deo ppetuo solidant̃. sicut pz de corpib9 supcelestib9/que nulla alteratione mutant̃: q2 aũt q̃diu sumus in hac vita/multũ distam9 a deo: et pegrinamur ab ipso: iõ sum9 subiecti mortalitati et miserie. ¶ Quarta rõ: ꝓpter deficientiã virtualẽ. Nam virtus naturalis semp debilitat̃ in agendo. Humidũ ẽm radicale cõsumit̃ semp a calore naturali: nec posset hõ viuere/nisi suppleret hũc defectũ p cibum corpalem. sicut est siltitudo ð candela olei siue lucerna accẽsa: in qua semp ignis cõsumit oleum/adeo q extinguetur lux: nisi suppleret̃ p oleũ. et cetera. sic i ꝓposito etc. Repletio aũt cibi ẽ necessaria adolescentib9 vsq3 ad.xxj. annũ ad duo. Prio quidẽ ad restaurationẽ deprditi. Scdo ad augmentũ sm Tho.pte.j.q.xcvij.art.iiij. Sed postea solũ ad restaurationẽ depditi q2 restauratio ista nõ fit eq̃liter: q2 impurior est cib9 quã illud q deperdit̃ ꝓpter admixtionẽ ɔtrarij vel extranei. Iõo paulatim virt9 naturalis deficit: sicut ponit sapiens exemplũ de vino/cui semp admiscet̃ aqua: q̃d tãdẽ fit aquosum: q2 aqua inualescit/et virtus vini debilitat̃: et sm hunc modũ hoies senescũt: q2 mlte sũt cõmixtiones: et sic fit mixtio multi extranei: et est in eis defect9 virtutꝫ naturalis: que ñ põt extraneũ cõuertere et ɔsimilare. Et ꝓpter hoc in senib9 multe sũt superfluitates. Et iõ hoies senescunt et naturaliter moriunt̃. iõ dicit apl's ad Heb.viij. Oẽ q antiquat̃ et senescit ꝓpe interitũ est. ¶ Quinta rõ ẽ ꝓpter fruitionẽ diuinalẽ. Hõ ẽm ad hũc finem creatus est/vt deũ cognosceret et cognoscendo diligeret et diligẽdo possideret. q̃ vita eterna est finis vltim9 hois: iuxta illud Ioã.xx. Hec aũt scripta sunt vt credatis/q2 Iesus est fili9 dei: et vt credentes vitam habeatis in noie ipsi9. et hinc est q hõ non satiat̃ in vita p̃senti quãtũcũq3 bonis tpalib9 repleat̃. Nunq̃ ẽm aliqua res quiescit/nisi pueniat ad finem ꝓpriũ. Exẽplũ de naui que non quiescit/donec perueniat ad portũ. Itẽ lapis nunq̃ quiescit donec sit in terra: aqua etiã semp nitit̃ ad locũ ꝓprium puenire in mare. Item sagitta

nunq̃ quiescit donec sit insigno:sic grauia deorsum/ et leuia sursum. huius signũ est:quia omnes res extra proprium locũ corrumpunt: sed in loco proprio conseruant:sicut aqua in fonte cõseruat. sed in vegete corrumpit:sicut etiam planta in terra conseruat:sed si euellat siccat. Unde locus proprius est causa cõseruationis locati: et hec ratio sumit a loco: sed predicta sumit a fine. finis aũt noster deus est. Apoc. j. Ego sum alpha et o. principiũ et finis. ideo nunq̃ mens nostra quiescere nec beata esse potest: nisi perueniat ad deum per visionem et fruitionem. Aug. j. lib. confes. Fecisti nos dñe ad te: et inquietũ est cor nostrũ donec requiescat in te. Et ideo nõ satiat homo bonis temporalibus: ideo quanto plus habet tanto plus desiderat habere/ et hoc est maxima pena: quod homo semp comedat et semper famescat/semp bibat et semp sitiat. Et ratio est etiã alia/ quia nunq̃ hõ satiatur de rebus exterioribus nisi res intrent in aiam. Da exemplũ de pecunia posita in capsa que bene implet bursam vel capsam: sic et cibus bene implet corpus siue stomachũ in quem intrat/sed aiam nõ: quia nõ intrat in eam. ideo etc. Propter hoc dicit dñs Joã. iiij. Qui biberit ex hac aquã sitiet iterum. Nota ex hac aquã .i. concupiscentia bonorum temporaliũ, qui autẽ biberit ex aqua quam ego dabo ei, i. de fonte vite que inebriant electi in resurrectiõe non sitiet iterũ. i. nullũ defectum vel anxietatẽ patiet. aia que donec est in mũdo isto ẽ vacua: cũ igit deus ita naturã ordinauerit: vt nihil sit vacuũ in natura ad diuinã prouidentiã ptinet animã vacuã replere: sed impleri non põt nisi visione dei fruat. ps. Satiabor cũ apparuerit gloria tua. Ad videndũ autẽ deum hõ non põt puenire: ita vt ineternũ sit beatus nisi per mortem: iuxta illud. Quod dixit dominus moysi. Exod. xxxiij. Non me videbit homo et viuet. Ergo necessaria fuit mors propter fruitionẽ diuinalẽ: ideo dicebat apostolus ad Phil. j. Cupio dissolui et esse cum christo. Ista tñ ratio patit instantiã: quia in statu Innocentie homo fuisset translatus ad dei visionem sine morte corporali: ex quo videtur quod mors corporalis nõ sit necessaria simpliciter ad hoc vt homo fruat deo nisi post peccatũ. ¶ Sexta ratio est propter punitionẽ iustitialem. Nam peccatores nõ possunt congrue puniri nisi per mortẽ. Unde et iura ciuilia multis delictis imponũt penam mortis. Diuina aũt prouidentia ordinauit: quod vt plurimum peccatores in hac vita non puniant. quinimo prosperant in malis suis. de quo mirãs Hiere. dicebat Justus quidẽ tu es dñe si disputem tecum quare via impiorum prosperatur: et bene ẽ omnibus qui preuaricant et iniq̃ agũt: plãtasti eos et radicẽ miserũt proficiũt et faciũt fructũ. Hiere. xij. Boni aũt econtra in hoc mũdo aduersitatibus molestant. et ideo deus esset iustus si alibi non puniret iniustos et premiaret iustos. propter hoc que diuina prouidentia mortẽ induxit: vt post mortẽ puniret iniustos. quamq̃ tñ diuina iustitia in hac vita exardescit aduersus iniustos mortẽ corporalẽ pariter et spiritualẽ infendo. Nam propter peccatũ luxurie hoies perierũt in diluuio: quia sicut dic aliis magister historiarum Uerbodius in tm̃ inualuit luxuria: quod mulieres super gradiebant viros: propter hoc dixit deus ad Noe: repleta est terra iniquitate a facie eorum et ego disperdam eos cũ terra: penitet enim me fecisse hominẽ: Gen. vj. Item propter peccatũ contra naturã perdidit Sodomam et gomorrã. et super eas pluit ignẽ et sulphur vt pena tota respõderet culpe: quia in peccato illo est ardor et fetor. Itẽ habetur in auten. vt nõ luxu. contra naturã in prin. colla. vj. Item propter peccatũ superbie et blasphemie: angelus dni percussit castra assiriorũ et occidit vna nocte centum octoginta q̃nq̃ millia virorum. iiij. Reg. xix. Similiter de Herode Agrippa rege qui vestitus veste regia sedit pro tribunali et cõtionabatur ad populũ. Populus aũt clamabat dei voces et nõ hominũ. Actu. xij. Et exhibebant ei honorẽ deo debitum/ et nõ homini: et statim percussit eum angelus dñi eo quod nõ dedisset honorem deo et consumptus vermibus expirauit. sic habetur de pueris blasphemãtibus siue deridentibus Helyseũ. iiij. Reg. iij. Patet ergo quod fuit necessaria mors propter punitionẽ peccatorum. Ideo apls. Statutũ est hominibus semel mori et post hoc iudiciũ. Heb. ix. Nota post hoc: quia iudiciũ est post mortẽ: nõ ante. ideo petebat dauid dicẽs. Exaltare qui iudicas terrã redde retributionẽ superbis. Usq̃ quo peccatores dñe vsq̃ quo peccatores gloriabunt: effabunt et

De pena damni puerorum.

loquenť iniq̄tatē loquenť om̄es qui ope
ranť iniustitiā ⁊c̄. Et infra: qꝛ nō repellet
dn̄s plebē suam: ⁊ hereditatē suā non de
relinquet quoadusq; iustitia conuertať in
iudiciū. Ps.xciij. Nota iustitia dei est sp̄
hic ⁊ vbiq;: qꝛ est ipse deus: sed iudicium
est actus iustitie: et non est hic semper: sed
post mortē/qꝛ tunc iustitia dei cōuertitur
in iudiciū reddendo premiationē bonis ⁊
punitionē malis. Et sic patz: quare mors
fuit a diuina ꝓuidentia ordinata. Sequi
tur videre de pena damni: quā infligit pe
na originalis: vbi nota ꝙ pctm̄ originale
minus punitur in alio mundo q̄ȝ actuale
mortale. Pro cui⁹ declaratōe sciēdū: ꝙ vt
sup̄dictum est: pena debet correspondere
culpe: qꝛ ꝑ maioritate vel minoritate cul
pe debet infligi maior vel minor pena: iu
xta illud. Deuť.xxv. Juxta mensurā deli
cti erit ⁊ plagaruȝ modus. ⁊ Apoc̄.xviij.
Quantū glrificauit se in delitijs tm̄ date
illi tormentū ⁊ luctū. Culpa aūt actualis
mortalis ꝯtinet duo.s. ꝯuersionē ad crea
turā ⁊ auersioneȝ ab incōmutabili bono:
sic ⁊ in iferno damnatoꝝ est duplex pena.
vna est pena sensus q̄ ꝯsistit in gehēna: in
visione demonū: in remorsu ꝯscientie que
vocať vermis: vt ifra diceť: cū de inferno
ageť. Et hic r̄ndet ꝯuersioni ad creaturā.
Dignū em̄ ē vt q̄ iordinate delectat⁹ ē in
creatura ordinate puniať ꝑ creaturā. Vn̄
Sap̄.xvj. creatura ei tibi factori deseruiēs
exardescit i tormētū aduers⁹ iniustos p̄s.
Ignis sulphur ⁊ sp̄us ꝓcel. pars cal. eoꝝ.
Item Sap̄.v. Pugnabat orbis terraruȝ
contra insensatos. Nam quia inordina
te vsus est creatura peccator: iustum est
ꝑ creaturā puniať: quia per que quis pec
cat ꝑ hec ⁊ torqueť. Sap̄.xj. Alia pena ē
priuationis visionis diuine essentie. ⁊ hec
diciť pena damni. iustū est em̄ vt q̄ auer
tit faciem suā.i. lumen rōnis naturalis a
deo/ꝙ de⁹ auertat faciē suā ab eo: ⁊ hec pe
na respōdet auersioni: ⁊ sicut in pctō mor
tali auersio est principalior: qꝛ formaliter
dat esse peccato: sic pena damni est princi
palior in inferno. in pctō aūt originali nō
est conuersio ad creaturā: sed solum auer
sio/⁊ ideo nō meretur vtrāq; penā. Et q̄a
in inferno damnatorū est vtraq; pena vt
dixi: ideo nō meretur anima ꝓpter deme
ritum pcti originalis detrudi in infernuȝ:
sed portať ad limbum pueroꝝ/vbi solum
est pena dāni sine pena sensus/nec de hac
pena priuatiōis sipe damni dolent: sic̄ nō
displicet rustico ꝙ nō habeat regnuȝ fran
cie: qꝛ sibi nō competit: sȝ filio regis displi
ceret. Nec obstat si dicatur qd̄ pueri sunt
creati ad beatitudinē consequendaȝ: ergo
nō potest nō dolere si carent: quia illud ve
rum est d̄ beatitudine q̄ȝ ex natura possūt
consequi q̄ consistit in contemplatiōe pri
me cause. hanc autē penam damni Augu.
vocat ignem: sicut scribit ipse ad Petrū: ⁊
habeť de conse. di.iiij. Firmissime tene. nō
solū homines ratione vtentes/verum etiā
paruulos: qui siue in vteris maternis vi
uere incipiūt ⁊ ibi moriantur: siue iam de
matrib⁹ nati sī sine sacramento baptismi
q̄d dať in noie p̄ris ⁊ filij ⁊ sp̄ussc̄ti: de hoc
seculo trāseūt sempiterno igne puniēdos:
qꝛ ⁊ si pctm̄ ꝓprie actionis nō habeant: ori
ginalis tamē pcti damnationē carnali cō
ceptione ex natiuitate traxerunt. hec ille.
Nota sempiterno igne. Glo.j. pena dāni:
qꝛ sempꝛ erūt i tenebris: vt.j.c. nulla. Con
cordat Tho. in.iiij. sen. di. xxxiij. q.ij. ar.j.
ad primū. Et ideo pro talib⁹ nō sunt faci
ende elemosyne: qꝛ frustra fierēt. Sed que
rit Tho.i.iiij. sen. di. xlvij. q.j. ar.iij. ad.iij.
Nunquid tales pueri non baptizati dece
dentes resurgent in iudicio? Respondet ꝙ
sic: cū corporib⁹ integris i etate. xxx. anno
rum: etiā si mortui fuerit in vtero matris:
post tm̄ infusionē aīe rationalis. Vn̄ apl's
Ephe.iiij. Omnes resurgem⁹ in similitu
dinem etatis plenitudinis christi: sȝ nō re
surgent ad gloriā: qꝛ nō habuerūt gratiaȝ
per baptismū: sed ad penaȝ nō sensus/que
datur ꝓpter peccatū actuale: sed damni. et
istud est generale in om̄ibus paruulis de
cedentib⁹ ante vsum rarōis sine baptismo
tam filijs christianorū q̄ȝ iudeoꝝ et paga
norum. nō stabunt ergo ad dexterā chr̄i in
iudicio: nec ad sinistram. Dices tu/ad q̄d
resurgent? R̄ndeo. ad petendum vindictā
de illis qui fuerūt causa quod nō fuerunt
baptizati/⁊ clamabunt voce flebili dicen
tes. Justissime iudex dn̄e iesu christe vin
dictam petimus a te de nostris parentib⁹:
qui fuerūt causa nostre damnatiōis: qꝛ cū
essem⁹ in vtero male tractauerūt matres

nostras verberando dando calces: fatigā do eas rc. a deo q necati sumus in vtero. Aliqui alij dicēt. Juste iudex vindica nos de nostris matribꝰ: que ꝓpter eaꝝ i discreti onē seu vanitatē seu iniquitatē nos necauerunt: scꝫ nimis laborando/ vel stringen do eaꝝ indumēta/ vel chorizādo/ ꝛ priua uerunt nos tāto bono. Alij dicent. Juste iudex: vindica nos de patribꝰ ꝛ matribꝰ/ q̄ cōtra voluntatē tuā luxuriauerūt ꝛ genue runt nos/ ꝛ timētes verecundiā mūdi vel penam occiderūt nos in vtero patronādo matres grauitas. Nota de illa moniali/ q̄ fuit impregnata a quodā nobili siue cuiusdam ciuitatis/ mater aūt illiꝰ monialis re quisita ab ea q daret sibi potionē ꝓabor su faciendo/ dedit ei potionē venenatā/ vt ꝛ ipsa simul cū puerperio necaret/ ꝛ sic necata est rc. Alij clamabūt dicētes. Juste iudex: vindica nos de medicis ꝛ aromatarijs/ q̄ consulerūt matribus nostris: vt acciperent medicinas ꝓ aborsione fienda/ ꝛ sic matres deserrate genuerūt mortuos ꝛ sine baptismo rc. Alij querent vindictā d̄ māmonis ex quarū defectu pueri nascuntur mortui vel ignorauerunt scientiaꝫ baptismi: ꝛ sic sine baptismo decesserūt: quia māmone debent scire hmōi formam rc. Alij de sacerdotibꝰ/ qui ignorātes formaꝫ baptismi baptizauerunt eos rc. Et sic de singulis: dic vt expedit. patꝫ ergo ad quid tales pueri resurgent in iudicio.

¶ De remedijs peccati origi(n)alis. Sermo x.

Quasi a facie colubri rc. Adhuc ꝓsequendo scdm ar. s. de pctō originali restat predicare de remedijs institutis a deo ꝓpter pctm̄ originale/ q̄ erit q̄rta ꝯsideratio. Salutet ꝑgo maria rc. Pro introductiōe igit̄ ꝑmōis/ q̄rit: nunqd sit institutū aliqd remediū ꝯtra pctm̄ originale: Et dubiuꝫ huiꝰ q̄stionis ꝯsistit in h̄ q videt̄ pma facie q nō. Rō: q: ꝑuatio nō tollit̄ nisi ꝑ habitū ꝯtrariū: q: nihil tollit̄ nisi a cōtrario: sic macula pcti mortalis: nō tollit̄ nisi per grām q̄ ꝯtrariat̄ ei. Peccatū aūt originale est/ ꝑuatio quedā iustitie originalis: vt sup dictū est. ꝫ videt̄ q nūq̄ tollat̄ nisi ꝑ iustitiā originale: sed iustitia originalis nunq̄ reddit̄ aie: q: semp remanet in aīa discrepantia illiꝰ armonie/ in qua ꝯsistebat origi nalis iustitia: ꝓpter qd̄ d̄r Geñ. viij. q sensꝰ ꝛ cogitatio huanī cordis ꝓna sūt ad malum ab adolescētia sua: ergo rc. Pro huius q̄stionis solutiōe est notādū: q pctm̄ originale ꝛ est culpa ꝛ est pena: inquātū ē culpa pctm̄ originale est in aīa: sicut i subiecto: sꝫ inquātū est pena est i carne: vt notat Tho. j. ij. q. lxxxij. ar. j. Pctm̄ em̄ originale nō dic̄ solū ꝑuatione originalis iustitie: q: h̄ habet potius rōneꝫ pene q̄ culpe: sed dic̄ ꝑuatione hmōi: cū debito habēdi iustitiā originalē. ꝛ ꝑm h̄ habet rōnem culpe: q: hō ex suo d̄fectu caꝝ illo q̄d tenetur h̄re. ꝛ hoc fac̄ ipsaꝫ ꝑuatione originalē iustitie esse pctm̄. Sic dicimꝰ in pctō actuali mortali/ qd̄ dic̄ ꝑuatione ordinis rationis: nec tn̄ hoc solū facit esse pctm̄/ nisi in illo q̄ rōnis ordineꝫ sequi tenet̄: sicut sunt oēs habētes vsum rōnis. Si aūt nō tenet̄ sequi ordinē rōnis: nō esset pctm̄ in ipō: sic patet in furiosis: vel infantibꝰ: vel dormientibꝰ: vt in cle Si furiosus. d̄ homicidio. sic igit̄ ꝑ remedia a diuia bonitate instituta/ tollit̄ originale: inquātū hꝫ rōneꝫ culpe/ nō tn̄ inquātū est pena. Nā licet illa discrepantia armonie ꝛ ꝑuatio iustitie originalis rei. aneant: tn̄ tollit̄ obligatio: q: prius tenebat̄ hō habere iustitiā originalē: ꝛ ꝯsequenter tollit̄ culpa: q: nemo culpabilis reputat̄ si careat aliq̄ re quā nō tenet̄ h̄re: sic ꝛ dicimus in sili de ignorantia q̄ est ꝑuatio scie: que interdū est pctm̄ mortale: vt notat Tho. j. ij. q. lxxvj. arti. ij. Et tn̄ quātūcunq̄ hō agat pniam de omnibꝰ pctis suis: remanet tn̄ ignorantia: ꝓut est ꝑuatio scie: nō tn̄ remanet negligētia ꝑm quā ignorātia d̄: pctm̄: vt no. Tho. j. ij. q. lxxvj. ar. ij. in rn̄siōe ad quartū. Et hoc est q̄d dicit mgr̄ in. ij. sen. ꝛ alij doc. theolo. q pctm̄ originale tollit̄ reatu: sꝫ remanet actu sumpto remedio ipsiꝰ. Actꝰ quidē peccati originalis est carētia iustitie originalis hec aūt remanet: sꝫ tn̄ hec carētia nō reputat̄ culpa post sumptionem remedij: vt dixi. Econtra ꝑo pctm̄ actuale remanet reatu: sed transit actu ante penitentiā rc. Patet ergo rn̄sio ad q̄stioneꝫ rc. ¶ Videamus

ergo q̄ remedia sunt a diuina ꝓuidētia in
stituta ꝯ pctm̄ originale. Ubi nota. ꝙ sm
diuersitatē tēpoꝝ diuina ꝓuidentia reme
dia istituit. Nā in lege nature fuerūt tria
sicut dr Hugo de scrō Uictore. in lege ꝟo
scripta fuit vnū: ⁊ in lege grē vnū: ⁊ sic sūt
quinqꝫ. In lege quidē nature primū remediū
fuit oblatio. ⁊ hoc incepit ab Abel et du
rauit vsqꝫ ad diluuiū. Un̄ dr Gen̄. iiij. ꝙ
Abel obtulit de pmo genitis gregꝫ sui et
dedit de adipibꝫ eoꝝ. Cain ꝟo de fructibꝰ
terre. Scdm̄ remediū fuit sacrificioꝝ ob
latio. ⁊ istud incepit a Noe ⁊ durauit vsqꝫ
ad Abraā. Nam vt dr Greg. Ista sacrifi
cia erāt ꝯtra originale pctm̄. Tertiū reme
diū fuit decimatio. ⁊ istud icepit ab Abra
am ⁊ Melchisedech: sicut dr Gen̄. xiiij. ꝙ
Abraaꝫ dedit Melchisedech decimas ex
oibꝫ. Nā sm Aug. decimabaꝛ qd curaba
tur. In lege aūt scpture. i. Mosayce / fuit
instituta circūcisio: licet ꝓprie loquēdo an
legē Moysi fuerit data. i. ipsi Abrae cir
cūcisio: sicut legiꝛ Gen̄. xvij. Jō dr Jo. vij.
Propterea Moyses dedit vob circūcisio
nē. Non quia ex Moyse est / sed ex patribus
Diciꝛ ergo circūcisio esse tpe legꝫ scripte
.i. Mosayce. nō qꝛ illo tpe fuerit instituta
sed qꝛ fuerit illo tpe ꝓmulgata per Moy
sen: ⁊ nouiter sibi a dn̄o imperata / ⁊ a pa
tribꝫ cōprobata. Tunc em̄ dr lex instituta
cū ꝓmulgaꝛ: firmaꝛ tunc cū moribꝫ vten
tiū approbaꝛ / ait Aug. in li. de vera religi
one. ⁊ in decre. iiij. di. leges. Hoc autē re
mediū circūsionis dabaꝛ soluꝫ illi ꝓplo et
masculis: sicut pꝫ Gen̄. xvij. Jdeoqꝫ mulie
res ꝓpli ⁊ etiā viri aliaꝝ gentiū sine illo re
medio saluari poterāt / nisi aliqd obstaꝫ.
sicut pꝫ in Abimelech ⁊ Job. Sꝫ rema
net hic dubitatio: cū ꝑ ista qtuor remedia
tollebaꝛ olim originale. Queriꝛ q̄re anie
nō intrabāt in ꝑadisum vel inocentiū vel
penitentiū sicut hodie? Rn̄deo: qꝛ nondū
aperta erat ianua ꝑadisi. in cuiꝰ signū qn̄
Adā ⁊ Eua fuerūt expulsi a ꝑadiso / collo
cauit deꝰ ante ꝑaditum voluptatis cheru
bin ⁊ flāmeū gladiū atqꝫ versatilē / ad cu
stodiendū viā ligni vite. Gen̄. iij. Diceret
aliquis. Nihil claudebat ianuā nisi pctm̄
originale: sed h̄ sublatū erat ꝑ remedia su
pra dicta. g̃ ⁊c̄. Rn̄. ꝙ pctm̄ originale infi
ciebat ⁊ inficit naturā ⁊ ꝑsonaꝫ: ⁊ qꝛ ꝑso

na Ade infecta ifecit naturā: et natura in
fecta infecit ꝑsonā. inq̄ntū g̃ pctm̄ origina
le erat infectiuū ꝑsone: tollebaꝛ per reme
dia supra dicta: sꝫ nō tollebaꝛ inq̄ntū erat
infectiuū nature / sm qd impediebat aper
turā ianue: qꝛ nōdū erat solutū preciū per
mortē chri. Et iō ipe chrs solus est q̄ habꝫ
clauē Dauid: q̄ aperit ⁊ nēo claudit: clau
dit ⁊ nemo aperit. Apoc. iij. Et in huiꝰ si
gnū Jo. bap. licꝫ esset sctificatus in vtero
mrīs et postea circūcisus: tn̄ dixit christo
Mat. iij. Ego a te debeo baptizari / et tu
venis a me baptizari. Glo. i. a pctō origi
nali mūdari. Et h̄ est de mēte Tho. in. iiij
sen. di. iiij. q. iiij. ar. ij. q. iiij. ⁊ ad scdm. In
lege aūt grē. i. post chrm̄ q̄ dedit legē grē.
Jo. j. Lex ꝑ Moysen data est: grā ⁊ veri
tas ꝑ iesum chrm̄ facta est. Instituit aūt
ipse chrs legislator baptismū. Jo. iij. Nisi
qs renatꝰ fuerit ex aqua et spūscō: nō pōt
introire in regnū dei. Distinguūt aūt doct.
theolo. triplicē differentiā baptismatū qui
bus tolliꝛ pctm̄ originale.

Primꝰ est baptismꝰ de aqua sacramen
tali: ⁊ vocaꝛ baptismus fluminis.

Scdˢ est baptismꝰ de gratia spirituali
⁊ vocatur baptismus flaminis.

Tertiꝰ est baptismꝰ de sanguine marty
riali: ⁊ vocaꝛ baptismus sanguinis.

¶ Primus g̃ baptismꝰ ⁊c̄. Et iste ꝑncipa
lior baptismꝰ ⁊ cōmunior aliis: ē ianua sa
cramētoꝝ. Hoc baptismo mūdanꝛ ab ori
ginali: nō solū pueri / sꝫ etiā adulti / infide
les / iudei / saraceni / tartari ⁊c̄. ab omnibꝫ
pctis q̄ntū ad culpā et q̄ntū ad penaꝫ: nec
requiriꝛ in suscipiēte cōtritio / nec cōfessio:
iuxta illud Apo. xx. Sine pnia em̄ sūt do
na ⁊ vocatio dei. qd ꝟbuꝫ exponēs Amb.
ait / ⁊ habeꝛ in dcre. de ꝯse. di. iiij. sine pnia
sūt dona ⁊ vocatio dei: qꝛ grā dei in bapti
smate nō reqrit gemitū / nō reqrit planctū
vel opꝰ aliqd: sed solā fidē / ⁊ oia gratꝫ cō
donat. Hec ille. Reqriꝛ tn̄ attritio de pec
catis actualibꝫ in suscipiēte: q̄ est dolor in
formis. Un̄ dixit Petrꝰ. Pniam agite: ⁊
baptizeꝛ vnusqsqꝫ vrm in noie iesu chri in
remissionē pctoꝝ. Act. ij. De h̄ baptismo
loquiꝛ articulꝰ fidei dicēs. Cōfiteor vnuꝫ
baptisma in remissionem pctoꝝ. Diceret
aliqs. Uos ꝑdicatores dicitis ꝙ tria ba
ptismata sꝛ: sed articulꝰ fidei nō ponit nisi

vnū τc. Itē Ephe.iiij. Unus deꝰ/vna fides/vnū baptisma. Rñdeo ꝙ articulus fidei solū loquif de baptismo aque/q̇ dicif esse vnꝰ triplici rōne. Primo ꝓpter vnitatem materie. Scdo ꝓpter vnitatez forme. Tertio ꝓpter vnitatē vsus. Primo q̇dem ꝓpter vnitatē materie q̄ est vna.s.aqua naturalis/nō aūt artificialis: puta aqua rosacea vel limpha/vel aqua vitis. hic ostendit chr̄s in suo baptismo: q̇ aqua naturali nō aūt artificiali baptizari voluit: sicut legitur Mat.iij. τ Luc.iij. De h̄ baptismo loquif Zach.xiij. In die illa erit fons patens domui Dauid τ habitantibꝰ hierlm in ablutionem pctōꝝ τ mēstruate. Nota pctōꝝ q̄tū ad pctā actualia. mēstruate. hoc significat originale qḋ est naturale/sicut τ mēstruū. Scdo dicif vnus a forma: q̄ est vna.s. Ego te baptizo: in noie pr̄is et fi. τ spi.san. quā formā docuit chr̄s Mat. vlti. Licz olim in ꝑmitiua eccl'ia baptizarēt apl'i in noie iesu chr̄i/vt habef Act.xix sed illud fecerūt apl'i ex speciali instinctu sp̄ūssctī: vt amorē iesu chr̄i infigerēt cordibus fideliū. Uñ eccl'ia non posset hic vti illa forma: vt ponit Tho.i iiij.di.iij.ar.ij. q.ij.ad tertiū. quicq̇d dicat Innocē.in.c. j.de bap. Nota de illo magr̄o in theologia q̇ fuerat baptizatus a quadā vetula q̄ ignorabat formā baptismi. qḋ cōperiens dictus magr̄ fecit se baptizari. Tertio dicif vnus ꝓpter vnitatē vsus: q: semel tm̄ conferri debet. Ratio. q: rep̄sentat passionez/ mortē/τ sepulturā chr̄i. cuiꝰ passionis effectus applicaf suscipiēti/τ ꝑ instrumētum baptismi: q̇ tm̄ semel mortuꝰ est. Hanc rationē ponit apl's Ro.vj. dicēs. Consepulti eīm sumꝰ cū chr̄o ꝑ baptismū in morte. τ infra. Chr̄s resurgēs ex mortuis iā non morif: mors il. vltra nō do. ꝙ eīm mor. est pe. mor. est se. qḋ aūt viuit vi. deo. Nota h̄ de puulis q̇ exponunf ad hospitalia: quia exponētes debent ꝑ aliqḋ signū innotescere vtrū sint baptizati vel nō: ne contingat iterari baptismū. Si aūt h̄ non fit: τ ignoretur vtrū sint baptizati: debet cōferri baptismus sub ꝯditiōe. Si tu nō es baptizatus: ego te baptizo in noie pa. τ filij τ spi. san. amē. vt habef de ꝯse. di.iiij. puulis. de baptismo.c.ij. Ptz ergo baptismꝰ primus aque sacramētalis. ¶ Scd̄s baptismꝰ dicitur grē spūalis: vt qñ infidelis cupit baptizari τ nō habet oportunitatē/nec ipsemet pōt se baptizare. q: sicut nullus pōt seipm generare/sic nec regenerare: vt dic textus in.c. debitū. de bap. dic casum illius c.ḋ illo iudeo τc. Talis ergo si morif sine baptismo aque/nō tamē morif sine baptismo grē diuine: q: baptizatus est in fonte spūsscti. Da exēplū de Socrate: q̇ recessit de barbaria cū aīo suscipiendi baptismū: τ mortuꝰ est ꝑ viā. De h̄ baptismo loquif dñs Act.j. Joānes quidē baptizauit aq̄. Uos autē baptizabimini spūscto: nō post multos hos dies. Iste tn̄ baptismus licet sufficiat ad salutē/nō tn̄ est tante efficacie sicut ꝑmꝰ. Nā ꝑmus dat characterē: q̇ est quidā ornatꝰ inuisibilis in aīa existens. sicut stella in fronte ꝑ quem in ꝑadiso cognoscunf. τ sic in inferno. Item ꝑmus remittit oīa pctā/τ q̄ntū ad cl'pā τ q̄ntū ad penā. Iste autē dat remissionē a culpa/sz nō a pena. nisi tn̄ ſm q̄ntitatem fidei τ deuotionis. Sicut exemplū de catecumino mortuo τ suscitato a sctō Martino: q̇ dixit se fuisse ductuz per vias tenebrosas ad purgatoriū/τ tn̄ baptizatus erat a baptismo flaminis.i. grā spūali/ꝓpter fidē τ deuotionē. Ex quo ptz ꝙ hic baptismꝰ nō liberat ab oī pctō τ pena: sed ꝑ btm̄ Martinū fuit suscitatꝰ: qui ꝑ eo flens orabat/dubitādo ne esset dānatus. Iste baptismus dat nobis magnā ꝯsolationē τ securitatē. Nā si aliq̇s nostrū nō esset vere baptizatꝰ Primo baptismo baptizatꝰ isto. Secūdo q: si sciret se nō baptizatū/faceret se baptizari. Et hoc approbaf ꝑ auctoritatez apl'i ij. Co.viij. Si eīm volūtas ꝓmpta est: ſm illud qḋ habz accepta est/nō ſm illud qḋ nō habz. Iste aūt baptismus habet tantū mō locū in adultis: nō aūt in pueris in quibus nō cadit fides. nec deuotio ꝓpter defectū vsus rōnis. Uñ si puer qui portaf ad baptismū morif in via nō saluaf: sicut etiā si natus in deserto moriaf sine baptismo. ¶ Tertio baptismus τc̄. puta qñ quis nō baptizatus primo baptismo occiditur propter chr̄m. talis saluaf. vt patz de q̇nquaginta rhetoribꝰ beate Catarine. dic hystoriā: et quō sine dolore mortui sunt. De tali baptismo dicit chr̄s martyribꝰ. Calicez quidē quez ego bibo biberis: et baptismo

quo ego baptizor baptizabimini Mar.x. Iste baptismus est minor primo et maior in aliquo. minor est in hoc/quia non dat characterem vt primus. Sed est maior in hoc/ quia non solum vt baptismus aque liberat a culpis et penis/sed etiam sanctificat creaturam vt de ea fiat festum. Unde Aug.xiij.de ciui.dei.c.vij. Quid est preciosius quam mors: per quam fit vt etiam delicta omnia amittantur et merita cumulatius augeantur. Necque enim tanti sunt meriti/qui cum mortem differre non possent baptizati sunt: deletisque omnibus peccatis ex hac vita emigrant. Quanti sunt hi qui mortem differre cum possent ideo non distulerunt: quia maluerunt christum confitendo finire hanc vitam/quam eum negando ad eius baptismum peruenire. Quod vtique si fecissent: etiam hoc eis in illo lauacro dimitteretur/quod timore mortis negauerunt christum. in quo lauacro et illis facinus tam imane dimissum est qui occiderunt christum. De hoc baptismo loquitur Jo. Apoc.xxij.dicens. Beati qui lauant stolas suas in sanguine agni: vt sit potestas eorum in ligno vite/et per portas intrent ciuitatem. Nota stolas suas.i.corpora. quia sicut vestis cooperit corpus/ita corpus in sanguine agni. Quid si aliquis occidatur pro christo suffocatus/vel alio modo non effundendo sanguinem: puta fame vel aqua etc. Nunquid est martyr: Dic quod sic: quia in sanguine agni .i.pro fide christi moritur. Item quare non dicitur in sanguine proprio: Respondeo. quia modicum valet effundere sanguinem proprium: quia cum sit infectus peccatis/non posset lauare animam: ideo lauatur anima a peccatis ex vi sanguinis agni.i.christi. Ideo de martyribus dicitur Apoc.vij. Hi sunt qui venerunt ex magna tribulatione et lauerunt stolas suas in san. agni: vt sit potestas eorum i ligno vite. supple ad accipiendum fructus eius. Lignum vite est christus: qui producit fructus gaudij et leticie/charitatis et sanctitatis: et per portas.i. virtutes intrent ciuitatem.s.celestem. Non dicit per portam in singulari/sed per portas in plurali. Ad innuendum quod non solum sunt martyres illi qui occiduntur pro fide christi: sed etiam pro quacunque virtute seu iustitia manu tenenda Unde Joannes bap. est martyr propterea martyr/heremitique cultor: non tamen pro fide/quia nulla sibi fiebat questio de fide: sed pro virtute castitatis vel iustitie occisus est. O quot martyres essent hodie in mundo si vellent. Verbi gratia. Si quis hominem audiret blasphemantem: et aliquis reprehendens eum occidit: propter reprehensionem huiusmodi martyr est. Item de illis qui occiduntur propter defensionem reipublice: vt iudex propter sententiam. vel si notarius occidetur: quia non vult facere contractum vsurarium. vel si sacerdos occidatur/quia non vult celebrare coram excommunicato vel in loco interdicto etc. Vel mulier propter castitatem seruandam non occidendo seipsam/sic fecit Lucretia: sed ab alio: quia non vult frangere castitatem etc. Ecce quare dicit per portas in plurali. Per hunc ergo baptismum sanguinis tollitur originale etiam in pueris: vt dixi. Sed nota casum de quo nuper consultus fui. Quidam Pyrata christianus qui narrauit mihi hunc casum exercebat artem pyraticam contra Teucros et alios infideles. Accidit per semel: rapuit quosdam Teucros inter quos erant quedam mulieres teucre/inter quas erat quedam pregnans. Cumque venisset tempus pariendi/peperit masculum alijs mulieribus paganis presentibus et obstetricantibus. Timentes autem ille mulieres ne Pyrata christianus patronus earum illum puerum baptizaret/suffocauerunt illum puerum. Queritur vtrum puer talis saluus sit: Quod videtur prima facie: quia propter christum occisus fuit: ergo videtur baptizatione sanguinis baptizatus: sic dicimus de innocentibus ab Herode occisis etc. Econtra quod non: quia sicut filij iudeorum et paganorum non sunt inuitis parentibus baptizandi baptismo aque. immo si de facto fuerint baptizati: baptismus nihil valet/nec character imprimitur: sic ponit Petrus de pal. in.iiij.sen.di.iiij.q.iiij.ar.ij. et scripsi in verbo baptismus: charta. Sic et hic videtur quod sanguis effusio vel mors propter christum illata non prosit huic puero quando parentes sui sunt pagani: eo quod in huiusmodi pueris non habentibus vsum rationis. consensus parentum reputatur consensus ipsorum/et sic etiam dissensus. Nec obstat si dicatur quod mulier erat ancilla illius Pyrate christiani: et ideo non est querenda voluntas sua filium baptizandum: quia eius est velle cuius est nolle: nec habet in potestate filium cuius sit ancilla. quinimo etiam mater libera non habet in potestate de iure ciuili. insti. de nuptijs. in prin. et adoptio. §. femine. presertim cum etiam ipse filius sit seruus expertus sequitur ventrem. l. partum. c. de

rei vendi. q: in his q̄ ptinēt ad necessaria ad salutē anie ɀ etiā corpis: q: pōt seruus etiam inuito patrono comedere ɀ bibere. Nō est seru⁹ neqȝ liber barbarus neqȝ scitta. Vn̄ sicut seru⁹ inuitus baptizari nō dȝ q̄nuis cūqȝ patronus ipm̄ cogat baptizari: sic etiā inuito patrono baptizari pōt ɀ debet si ipse velit. Et cōfirmat̄ ratio: ɀ iudei sunt sui christianoꝝ. vt dicit tert⁹. eos. in c. ɀ si iudei. extra de iudeis. ɀ tn̄ nec ipi inuiti nec eoꝝ filij ipsis inuitꝫ debēt quōlibet baptizari. xl. di. q̄ sincera. j. c. d iudeis. Sȝ ɀtra h̄ facit: q: mr̄es innocentū occisorum ab Herode fuerūt inuite et male cōtente de morte: ɀ tn̄ martyres reputātur. Et si dicat̄ q ille mr̄es erāt fideles: non obstat. nā Herodes erat infidel̄: ɀ tn̄ vt dr̄ inter illos pueros fuit occisus quidā fili⁹ ipsi⁹ Herodis: q̄ tn̄ cū alijs martyrib⁹ innocētibus reputat̄. In h̄ dubio puto primā ptē veriore: videt̄ q talis puer saluat̄ p baptismū sanguinis sicut ɀ de innocētibus dicimus. ɀ hoc etiā videt̄ tenere Tho. in. iiij. sen. di. iiij. ar. iij. q. iij. vbi agit̄ verū baptismus sanguinis suppleat vicē baptismi. vbi cōcludit in fine solutiōis primi articuli: q si pueri ɀuis vsum liberi arbitrij nō habeāt occidūtur p christo: in suo sanguine baptizati saluātur.

¶ De pctō mortali. s. q̄d est peccatū mortale. Sermo. xi.

Quasi a facie colubri ɀc. Sequit̄ pdicare de iij. art. vicȝ de peccato actuali mortali: vbi sunt q̄nqȝ ɀsiderāda. Primū est q̄d est pctm̄ mortale: ɀ q̄re dicit̄ mortale. Scd̄m est de distinctiōe pcti mortalis vbi videbit̄ de pctō in spm̄scm̄. Tertium est de causis pcti mortalis. Quartū est de effectib⁹ eius. Quintū est de remedijs ei⁹. Hoc ḡ mane videbim⁹ de primo/ vicȝ q̄d est mortale pctm̄. Salutet̄ virgo ɀc. Pro declaratiōe ergo ɀ introductiōe notādū: q pctm̄ mortale dicit̄ a morte: mors autē est priuatio vite. distinguit̄ ergo mors f̄m q distinguit̄ vita anie: q: cōtrarioꝝ eadē est disciplina. Vita autē aie est duplex: vna quidē nature/ altera grē. Vita anie naturalis est illa: qua essentialit̄ viuit in se/ et hoc nunqȝ pditur: q: anima est infinita ex pte post/ licet sit finita ex pte ante. q: creatura est a deo. Nec obstat q̄d dicit̄ Eccs. iij. Dixi in corde meo de filijs hoim vt pbaret eos de⁹ ɀ ostēderet siles esse bestijs: Idcirco vn⁹ est interit⁹ hois ɀ iumētoꝝ: ɀ equa vtriusqȝ cōditio. sicut morit̄ homo/ ita illa moriūtur. Silr̄ spirant hec oia: et nihil habet hō iumēto amplius. q: illa vera intelligūtur q̄ntū ad corpus/ nō quātū ad aiam. q: ania iumēti est mortalis cum corpe cū sit educta de potētia materie. Et iō sequit̄ naturā materie: que cū sit cōposita ex q̄ttuor elementis est corruptibilis. Ania vo hois est imortalis: cū sit de nouo creata a dō/ ɀ sit supra oēm naturā materie. Et hoc innuit̄ Gen. j. Nā cū formaret de⁹ bestias ɀ iumēta/ dixit. Producat terra aiam viuentē in genere suo/ iumēta ɀ reptilia ɀ bestias t̄re: terra f̄m spēs suas. ɀ sic d auib⁹ ɀ piscib⁹ dixerat inq̄ntū dic. Producāt aq̄ reptile aie viuētis ɀ volatile sup terrā sub firmamento celi. Sed qn̄ formauit de⁹ hoiē nō est vsus hoc modo loquendi: pducat terra hoiem/ sed ait. Faciamus ho. ad ima. ɀ silitudinē nostrā ɀc. Per q̄d innuit̄ q ania hūana non est educta de potētia materie sicut anie bestiarū/ auiū/ ɀ pisciū: ɀ aliaꝝ creaturaꝝ vegetabiliū: sȝ ē sup oēs mām de nouo creata a dō. Pōt etiā intelligi predicta auctitas Eccs. vel sicut exponit Greg. in. iiij. dial. q ibi loquit̄ Salomon cōcionando ɀ disputādo: aūt diffiniēdo. Vn̄ Ecclīastes dicit̄ ɀcionator. ɀ ptȝ h̄ q̄d in fine illi⁹ libri diffiniēs sic ait. Finē loquendi oēs parit̄ audiam⁹: deū time ɀ mādata ei⁹ obserua: ɀ h̄ est ois hō. Hoc. i. ppter h̄: ɀ subdit. Cūcta q̄ fiūt adducet de⁹ in iudiciū p oi errato siue bonū siue malū. Eccl's xij. Ptȝ ḡ q ania hūmana q̄ntū ad vitā nature est imortalis: sed altera vita anie est grē q̄ est ppter vnionē ipam grē diuie ad aiam q̄ dat esse ɀ viuere spūalit̄. Et q̄ntū ad hoc ania dicit̄ in hoc mūdo mortal̄. Ratio: q: sicut ania est vita corpis: ita chr̄s siue de⁹ est vita anie. Jo. xiiij. Ego sum via veritas ɀ vita. ɀ Jo. j. Q̄d factū est in ipo vita erat. Per pctm̄ aūt mortale sepat̄ de⁹ ab ania p puatiōē grē q̄ nō cōpatit̄ cū pctō mortali in eodē.

subiecto/eo q p gratiam diligit anima a deo: p pctm vero mortale odit. Ps. Odisti oes q operant rc. ℨ rc. Pctm ergo p qd offenditur de⁹/separat aiaz a deo: ex qua separatione cotingit mors ipsi anie: et hoc est pctm mortale. Patz ergo qd est mortale pctm: et qre dicit mortale. licet latius h scripserim supra articulo pmo: vbi posui qdruplicez diffinitioné peti mortalis. Sed vt clari⁹ z lati⁹ hac materiã intelligatis: notãdum q pctm mortale infert qttuor mortes hominis: vt ponit Hieroñ. in scdo plogo sup Mat. dicés. Gen⁹ humanũ quadrifariã morté parentũ/ quattuor euãgelioz erat pdicatione viuificandum.

Prima mors est spiritualis: et hanc debemus fugere.

Secunda mors est corporalis: z hanc debemus prouidere.

Tertia mors est gehennalis: z hanc debemus timere.

Quarta est mors eternalis: et hanc debemus abhorrere.

¶ Prima ℨ est mors spũalis. Nã p pctm mortale pditur gra/p quã anima viuebat spũaliter. qua pdita dicit homo mortuus spũalit. z licet homo lecet/comedat/z bibat/z ornet exterius: aia tñ interi⁹ iacet mortua/corrupta z fetida/sicut corp⁹ mortuũ in sepulchro. Jõ dixit chris peccatoribus. Ve vobis q similes estis sepulchris dealbatis: q a foris apparent hoibꝫ speciosa: intus ꝟo sunt plena ossibus mortuoz/ z omni spurcitia. Mat. xxiij. De hac ergo morte do vobis autoritates z silitudines Autoritates quidé habent in veteri testaméto z in nouo. Jn veteri quidé/sufficiat p nunc vna q habet Ezech. xviij. Aia q peccauerit/ipsa morieť. Nota peccauerit .s. mortalr: qr pctm veniale nõ dat morté hanc anie/nisi dispositiue. vt infra dicet in materia peti venialis. Jtez in nouo testamento: pctm supple mortale cũ cõsummatum fuerit/generat morté. Jac. j. Non loquitur de morte corpis: qr nõ statim moritur pctõr morte corpali: sed loquit de morte anie. z dicit/cũ cõsummatũ fuerit. s. p cõsensum. Pctm em habet principiũ in cogitatione: mediũ in delectatiõe. finé ꝟo seu cõsummationé in ꝯsensu. Principiũ .i. sola cogitatio est veniale. Mediũ est veniale. Cõsummatio aũt cũ cõsensu/est mortale: si ille actus de genere suo est mortale: etiã si non pcedat ad opus externũ: z generat morté anie de iure diuino/licz de iure positiuo in foro cõtentioso talis cõsensus nõ sit punibilis: si nõ pcedat ad actũ exteriorẽ. qr cogitatiõis penã nemo patiat: vt dicit textus. l. cogitationis. ff. de penis. z de peni. di. j. cogitatõis. z occultoz siue secretorum cognitor deus iudex est. vt dixit textus. xxxij. di. erubescãt. z extra de simo. c. tua. z. c. sicut. Nota hic ꝯtra aliquos q male sciunt ꝯfiteri: qr nunq̃ cõfitent de cogitationibꝫ malis: qr ex q homo non pcedit ad actũ exteriorẽ credit se nõ peccasse. Cõtra qd dicit Mat. v. Qui viderit mlierez ad cõcupiscendũ eã: iã mechatus est eã in corde suo. Silitudo aũt p quã ostendit q p pctm mortale hõ dicit mortu⁹ qntuz ad aiam/siue a morte corpali: nã ꝓpter duo signa ostendit hoiem esse mortuũ corpalr.

¶ Primũ est imobilitas. Scdm é insensibilitas. sic in pctõre: qa p pctm mortale efficit hõ immobilis sicut lapis. Exo. xv. Fiãt imobiles qsi lapis. Sic em lapis nũq̃ mouet/neq̃ minuit neq̃ auget: sic peccator excisus a deo cũ gladio peti mortal/ intantũ fit dur⁹ in corde et anio/q neq̃ a terrenoz effectu eleuat neq̃ i sua malitia minuit: nec auget in bono ſꝫ in malo. Sicut ps. Supbia eoz qui te oderũt ascédit sp. Jõ sicut lapis dicit qsi ledens pedé: sic pctõr est apt⁹ alios ledere ꝓpt scandalũ et malũ exéplũ: a quibꝫ orabat Dauid liberari di. Custodi me a laqueo quem statuerũt mihi: z a scan. opan. ini. rc. ¶ Scdm signũ est insensibilitas: qr oés sensus in eo pdunt. Caret em spũali visu ꝓpt ignorantiã: qr ois pctõr ignorãs est. Vñ Sap. ij. Excecauit illos malitia illoz. Jtez caret auditu ꝓpt inobedientiã: z efficit ita dur⁹ q nõ vult audire vocé dei cõtinue vociferãtis p scripturas/p pdicatiões/p exépla mortuoz. Nã de pctõre dic Job. Cor ei⁹ indurabit sicut lapis rc. Job. xlj. Nõne dur⁹ eét lapis q nõ posset frãgi nec p malleũ/nec p picoñé/vel p scarpellũ/vel molliri p igné rc. Sic cor pctõris impenitẽs nõ frãgit p malleũ verboz dei/q dicũtur malleu z etiã ignis. Hiere. xxiij. Nũquid ꝟba mea sunt qsi ignis ardés/dicit dñs: et

quasi malleus cõterēs petrā. Itē nō frangitur p piconē et scarpellū exēplo aliorū/ quos ɔtinue videtis migrare de hoc seculo fraudatos a desiderijs suis: q̄a desideriū petoꝝ pibit/et tñ estis ſp in eodē statu omni die venitis ad pdicatiões ⁊ ad missas/⁊ tñ nō mouemini modo/neq̄ vsurarius ab vsura/nec fugbus ab honorib⁹ et officijs/nec luxuriosus a voluptatib⁹: imo qd̄ peius est/m̄lti vadūt ad ecclias vt videāt mulieres ⁊c̄. Nota de mercato quod fit in maiori ecclia ⁊c̄. Ecce quō petōr perdit auditū. Ecōtra de hoie bono dicitur. In auditu auris obediuit mihi. Item caret olfactu pp̄ter inuidiā: que nō pmittit bonū odore habere nec cōplacentiā in bonis pximi. vel p odorē intelligo famā quā petm̄ facit pdere. Itē caret gustu p acidiā que nō gustat bona spūalia/q: non vacat nec videt q̄ suauis est dn̄s. j. Cor. ij. Animalis homo non pcipit ea q̄ dei sunt. sicut ⁊ porcus magis delectat̄ de luto q̄ de aq̄ mūda. ⁊ leo magis delectat̄ de carnib⁹ q̄ de florib⁹. Quo ɔtra dicit̄ Esa. v. di. Ve qui dicitis malū bonū/⁊ bonū malū: ponentes tenebras lucē/⁊ lucē tenebras: ponentes amarū in dulce/⁊ dulce in amarꝫ. Itē caret tactu p inertiā: q̄a nō extendūt manus ad bona opa. Vñ de talib⁹ posset dici illud. Oculos hñt ⁊ nō videbūt: Aures hñt ⁊ nō audiēt: Nares hñt ⁊ nō odorabunt: Manus hñt ⁊ nō palpabūt: Pedes hñt ⁊ nō ambulabūt ⁊c̄. ps. Itē Esa. vj. ⁊ Mat. xiij. Auditu audietis ⁊ nō intelligetis ⁊c̄. videtes videbitis ⁊ nō videbitis. Incrassatū est cor ppl'i hui⁹/⁊ auribus grauiter audierūt/⁊ oc'los suos clauserūt: nequādo videāt oculis/⁊ aurib⁹ audiant/⁊ corde intelligāt: ⁊ cōuertant̄ ⁊ sanem eū. Ex. v. c. pcipit diabolo dicēs. Exceca cor ppl'i hui⁹. f. pp̄ter demeritū peti: ⁊ aures ei⁹ aggraua ⁊ oculos ei⁹ claude: ne forte videat oculis suis/⁊ aurib⁹ suis audiat: ⁊ corde suo intelligat ⁊ ɔuertatur vt sanē eos. Et Hiere. v. Audi pple stulte q̄ nō habes cor: q̄ habetis oculos ⁊ nō videtis/aures ⁊ nō audit;. Et Esa. xliij. Educ foras pplm̄ cecū ⁊ oculos habentē: surdus ⁊ aures ei sunt. Istaꝫ ergo mortē debem⁹ fugere: q: potius oia mala debemus pati q̄ peccare. Nota exēplū de Susanna q̄ dixit. Si enī hoc egero/mors inest: si aūt nō egero: nō effugiā man⁹ vr̄as. s; meli⁹ mihi est incidere absq̄ opere in manus vr̄as/q̄ peccare in ɔspectu dn̄i. Dan. xiij. S; heu hodie pauci sunt q̄ effugiūt istā mortē: sed mortē corpalē multi ⁊c̄. cum tñ hec fugi ⁊ euitari possit: illa ꝟo non. Iō dicit̄ Eccl. xxj. Quasi a facie colubri fuge petm̄. ⁊ infra. Dentes leonis/dentes ei⁹ interficientes aias hoim. ¶ Scōa mors est corporalis. Heb. ix. Statutū est hoib⁹ semel mori. ⁊ hec mors pcedit ex prima: q: nisi fuisset mors anie ex petō/nō fuisset mors corporis. nō quidē ex natura/s; ex grā. vt supra dictū est. Vide supra ar. ij. fer. j. pte. v. Postq̄ enī homines diu vixissent in padiso terrestri: dixisset de⁹ Michaeli vt collocaret in padiso celesti/et sine dolore et morte fuissent in paradiso celesti collocati: sed ex morte anie pcessit mors corpis. vt pꝫ Gen. ij. qñ de⁹ dedit pceptū ipsi Ade dicens. In quacunq̄ die comederis/morte morier;. De⁹ dedit hoc pceptū Ade vt cognosceret sup se dn̄m ⁊ superiorē: alioquin forsitā graui⁹ corruisset p superbiā. Nota morte morieris. f. anie ⁊ etiā corpis. Diceret aliq̄s. quō est verū hoc/cū Adā postq̄ peccauit vixerit nongentis annis et. xxx. sicut habet̄ Gen. v. Rn̄deo. hoc dixit pp̄ necessitatē moriendi ⁊ cōtinuū cursuꝫ ad mortē. Est enī differentia int̄ mori ⁊ mortuū esse. Nā nos oēs nō sumus mortui/⁊ tñ cōtinue morimur dū viuim⁹. q: media vita in morte sumus. ij. Re. xiiij. Oēs morimur et q̄si aque in terra dilabimur: que nō reuertunt̄. Sic lapis dū cadit de alto dicit̄ lapis cadit: sed qñ iā est in terra/dicitur lapis cecidit. Iō qñ aliq̄s interrogat̄ quid facit/pōt rn̄dere morior: sicut qñ fur ducit̄ ad furcas/potest dicere Vado ad mortem. Sic et nos ducimur ad mortem: cum quadriga solis qui habet quattuor rotas. f. quattuor tempora anni. sc; ver/estatē/autumnū/⁊ hyemē. ⁊ sic fit ex eo ecuso ⁊ snia iā lata: et est cōformatus processus. De quo pcessu notari⁹ dei Dauid scribit di ps. cxxxviij. Impfectū meū viderūt oculi tui. et in li. tuo om. scri. di. for. ⁊c̄. Sniaꝫ aūt scripsit alius notari⁹ dei. f. Eze. di. Aīa q̄ peccauerit/ipsa morietur Eze. xviij. Iō debem⁹ totis viribus viuere

nā misericordiam fletibus flectere/ vt mutet sententiā in nobis rc. Et sic nota q mors dicit naturalis r penalis diuersis respecti bus. Nam si cōsideref respectu cause effi cientis pncipalis q est deus/hō est imor talis: et sic etiaz ex parte cause formalis q est anima imortalis. r sic non est mors natu ralis/sed est pena illata pter culpā. si aūt ɔsideref homo ex pte cause materialis/est naturalis mors. vt dixi supra ar. ij. ser. iiij. pte. ij. iij. r. iiij. Et idez si cōsideraf homo ex pte cause finalis que est visio dei: potest dici mors naturalis. Exo. xxxiij. Non me videbit homo r viuet. vt dixi fmone vbi supra pte. v. Et tangit Tho. j. ij. q. lxxxv. ar. vlt. Sed vide latius hoc infert in hoc sermone imediate in questione q incipit: Quero vtrum mors rc. Ptz ergo quō ex petō mors pcessit: mors nō solū anie/sed etiā corporis. Jō Ro. v. Per vnū hoiem petm intrauit in mundū/et per peccatum mors. Et qr illa mors incerta est quadru plici incertitudine. s. quādo/vbi/quō/r in q statu. Declara. licet certissima sit. Et iō deberem pnidere/ qr fugere eā non possu mus. Jō dicit ecclia. Emendem in me lius q ignoranter peccauimus: ne subito pocupati die mortis queram spatiū pe nitētie r inuenire nō possimus. Ideo in die cineruz daturcinis/r dicit Memēto homo qr cinis es r in cinerē reuerteris. No ta practice ɔtra multos q fugiunt mortē corporis/sed nō anie rc. Prouideam ergo cōficendo de peccatis p tpe/r nolim ex pectare ad mortē: qr nemo scit vtrū homo moriaf cū lingua vl sine lingua rc. Eccl. xvij. dr. Ne demoreris in errore impiorū. ante mortē cōfitere. a mortuo eīn quasi ni hil perit ɔfessio: cōfiteberis viuēs. viu r sanus cōfiteberis r laudabis dn̄m/r glo riaberis in miserationib eius. Item dn̄s dicit Luc. xij. Jōq estote parati: qa qua hora nō putatis filius hois veniet. Nota hic d testamēntis fiendis a viuis rc. Nota cōtra illos q debēt restituere mala ablata r dicunt. Ego dimittā in testamēto. Pri mo eīn nesciūt si moriant cū lingua. Nota de dn̄o Nicolao speāli rc. Scdo dico q etiā si faciāt testamentū in morte/tūc nō pñt bene facere. tū pter molestiā infirmi tatis/tū pter horrorē mortis. qr mens te statoris mortis/cogitatōe turbaf. tum qr videt cōtrouersias consanguineoꝝ de te stamēti factiōe. Tertio dico q h non suffi cit/qr tenef statim restituere si pōt. Jō de bet vnusqsq vīm se pparare Primo p cō fessionē. Scdo p testamēti factionē ieiu nando/opa misc̄dic exercēdo: r alia bona opa faciendo. ❡ Tertia mors dr gehēna lis vel infernalis: r h in alio mōo. Postq̄ eīn aīa trāsit de corpe cū pctō mortali/sta tim detrudif ad infernū. vt pbaf Job. xxj Tenēt tympanū r cytharā/r gaudent ad sonitū organi: ducūt in bonis dies suos et in pūcto ad infernū descendūt. Nota tym panū fcat petm luxurie. cythara peccatū auaritie. organū petm supbie rc. Declara vt habef p mgrm Vincē. dn̄ica. ij. post fe stū trini. fer. v. p. iij. Itē Luc. xvj. Mortu est diues r sepult ē in infer. Probaf r ra tiōe. qr sicut bonis pmiū/sic r malis pena debef. Sz de bonis ptz/q statim ad padi sum euolāt si sint pfecte boni. vt ptz Luc. xxiij. cū dn̄s pendēs in cruce dixit latroni. Hodie mecū eris in padiso. g rc. Ad idez facit qd dic apls. ij. Co. v. Scim eīn qm si terrestris do. no. hu. ha. dis. q edi. ex deo habe. do. nō ma. s eternā in ce. Per hoc g excludif error qrūdā grecoꝝ: q dicūt aias añ corpoꝝ resurrectionē neq ad celū ascē dere/neq ad infimuz demergi. De quo p Tho. in. iiij. cōtra gentil. c. xcj. De hac igi tur morte gehēnali loquif Dauid dicens. Mors peccatoꝝ pessima. ps. xxxiij. Ma la est mors q priuat hominem vita corpa li. peior qa priuat vita spirituali grām dei ab anima auferēdo. sed pessima est hec ge hennalis: qr priuat vita eterna mors eter nalis: q differt a tertia morte hic sup posi ta. ❡ Quarta est hec: qr illa mors est so lum in aia: sed hec etiā post diē iudicij in ania r in corpe. De hac morte dicit Joā. Timidis r incredul/et execrat/r homi cidis/et fornicatorib/et nephariis/r ido latris/r oib mēdacib: ps illoꝝ est in sta gno ignis ardētis/qd est mors. Apo. xxj. Nota hic. viij. genera petoꝝ rc. Dic vt ha bef in fmone pdicto allegato sup pxima pte. iiij. Et nota dū dicit q est mors scda. Diceret aliqs: quō dicis q scda mors est qrta? Nota q dixi: qttuor mortes icurrit hō pter petm, quarum due prime sunt in

hoc mũdo: alie vero due.s. tertia z quarta sunt in alio mundo.s. mors gehennalis z mors eternalis: q̃ est scða alterius mũdi: z est quarta/cõputando mortes hui⁹ mũdi z alterius. vel dic q̇ est scða mors q̃ntũ ad corp⁹: de hac vita debemus semꝑ orare dominũ dicẽtes. Libera me domine de morte eterna zc. Quod nobis concedat ipse dominus. Amen.

¶ Quero circa p̄dictam materiã vtrum mors corp̃alis sit naturalꝭ homini: Et videtur p̄mo q̇ nõ: q2 natura est instituta a deo. Jo. j. Oĩa p̄ ipm̃ facta sunt. s3 mors nõ est a deo. Nã dicit Sap. j. De⁹ mortẽ nõ fecit. iõ zc. Preterea illud qð est s3 naturã nõ est pena hoi: q2 naturalia sunt conuenĩetia hoi/z cuiuscũqꝫ: sed postea discõueniẽs est. sed mors fuit pena originalis. Gen. j. Quocũqꝫ die comederꝭ/morte morieris. Ro. v. Per vnũ hoiem pctm̃ intrauit in mũdm̃. z post pctm̃ mors: g̃ zc. Sed ↄtra: quicq̃d est cõpositũ ex materia quattuor elemẽtoꝝ est corruptibile p̄ naturaꝫ: sed hõ est hmõi. ergo zc. Preterea quicq̃d ponit in diffinitiõe rei est de natura rei: s3 mortalꝭ ponit in diffinitiõe hois. ergo zc. Preterea si mors hois nõ esset naturalis: g̃ naturalit̃ esset hõ imortalis. g̃ pctm̃ eẽt etiã imortalis. Non em̃ fuiss̃. t sublata p̄ pctm̃ hoi imortalitas/sic nõ imortalitas angeli: q̃a angelus nõ p̄didit naturalia p̄ pctm̃ vt dicit Damas. ergo nec hõ. Dicẽdum g̃ q̇ mors aliquib⁹ respectib⁹ z rationib⁹ est homini naturalis: aliquib⁹ ꝟo nõ. Pro cui⁹ intelligẽtia est notandũ q̇ in homine est cõsiderãda quadruplex causa.

Prima est causa p̃ncipalis z effectiua.
Scða est causa formalis z ꝑfectiua.
Tertia est causa materialis subiectiua.
Quarta est causa finalis cõpletiua.

¶ Quantũ ergo ad primã causaꝫ/mors nõ est homini naturalis: z sic credo debere intelligi dictũ Aug. xiij. de ciui. dei. ca. xiij. in fine. vbi sic dicit. Vñ constat inter chrĩanos veraciter catholicos tenẽtes fidem: etiã ipsam nobis corꝑis mortẽ nõ lege nature/quia nullam mortem homini deus fecit: sed merito inflictã esse peccati: qm̃ pctm̃ vindicãs/deus dixit homini: in quo tũc oẽs eramus. Terra es z in terraꝫ ibis. Pro cui⁹ intellectu notandũ q̇ deus est p̃ncipalis causa effectiua hois sicut et aliarũ creaturarũ. Sciendũ aũt q̇ agens intendit eligere materiã ꝓportionatã formę. Si aũt aliqua materia nõ ꝓportionaretur hoi: hoc nõ ↄtingit ex intetione agẽtis/sed ex ↄditiõe materie. Sic faber ad faciẽdũ cultellũ eligit materiã durã z ductilem q̃ subtiliari possit vt sic sit apta incisioni: z s̃m hãc incisionẽ materia ferri est ꝓportionata forme cultelli. Sed h̃ q̇ ferrũ sit fragile z rubiginẽ ↄtrahens: consequit̃ ex naturali cõditiõe ferri: nec hoc eligit artifex in ferro/s3 mag̃ repudiaret si poss̃. Sil̃r natura eligit corpus humanũ vt sit materia cõueniẽs forme hũane: q̃ est anima q̃ntũ ad hoc q̇ est tẽperate cõplexionis vt possit esse cõueniẽs organũ tactus/z aliarũ ꝟrutũ sensitiuaꝝ z motiuaꝝ. Sed q̇ sit corruptibile hoc est ex cõditione materie nec est electũ a natura quin poti⁹ natura eligeret materiã incorruptibileꝫ si posset. De⁹ ergo cui subiacet oĩs natura in ipsa ↄ̃ditiõe hois suppleuit defectũ nature z dono iustitie originalis dedit corpi incorruptiõeꝫ q̃ndã. Et s̃m h̃ d. cit q̇ de⁹ mortẽ nõ fecit. Sap. j. z q̇ mors est pena pcti. vt dicitur Ro. v. Et h̃ vult Tho. j. ij. q. lxxvj. ar. v. Deus g̃ non fecit mortẽ q̃ntũ p̄ se intentã duplici rõne. Prima phica z naturalis: q2 vt d. xi/intẽtio agẽtis est eligere materiã ꝓportionatã forme. anima autẽ hũana q̃ est forma hois est incorruptibilis: sed q̇ sit incorruptibilis/est ex cõditiõe materie vt dixi: z sic intelligit̃ illud. Deus mortẽ nõ fecit. Sap. j. s. p̄ se intentã: vt exponit Tho. p. j. q. xlix. ar. ij. scripsi supra: licꝫ aũt potuisset deus eligere materiã incorruptibilẽ homini: tñ noluit/q2 nõ erat cõueniẽtior materia ad talẽ formã. Jtem vt ordo vniuersi cõseruaret: q̃ ordo reqrit q̇ q̃dam sint q̃ possint deficere: q2 corruptio vnius est generatio alteri⁹. Et s̃m h̃ vt ↄseruaretur bonũ vniuersi/de⁹ ex cõsequẽti z q̃si p̄ accñs causat corruptiões reꝝ. iuxta illud j. Reg. ij. Et dñs mortificat z viuificat. z Deu. xxij. Occidã z ego viuere faciã. Et h̃ vult Tho. p. j. q. xlix. ar. ij. Jtẽ est tertia rõ q̃re de⁹ cõposuit hoiem ex materia corruptibili/vt iustitia dei ↄseruet: p̄ quã hõ q2 peccabilis erat z peccaturus puniri potuisset/cui⁹ pcti p̃sci⁹ erat de⁹. Hõ e declã

ra vt scripsi sup̄ ar:ij.ſmone.iiij.pte.j. Itē est.iiij.rō vt posset hō pmiari p dei fruitionē/vt habet infra in.iiij.parte. ¶ Scda ratio q deꝰ non fecit morte p se intentā est theologicalis: qz deus dedit donū iustitie originalis p qd pseruari poterat hō a corruptione. Ideo Tho.in pte.j q.xcvij.ar.j. Dicit q ex pte cause efficientis q est deus instatu innocētie erat hō incorruptibilis z imortalis. z sic etiā est.iij. ratio qz mors cū sit pura puatio est nihil. g nō est a deo pncipalit intendente sed pmissiue. Et sic habes primū. Item sctūs Tho.in.iiij.cōtra gen.c.lij. ¶ Quātū aūt ad scdam causam formalē etiā erat hō imortalis. z hoc siue loqmur de forma essentiali siue accidētali. De forma qdē essentiali q̄ est aia rōnalis. Patet primo qdem: qz aia est incorruptibilis ſm naturā. Vn̄ z qūtum in se est appetit materiā incorruptibilē. Preterea si forma corpis celestis pter suā nobilitatē z pfectionē ita satiat appetitū materie. vt nō appetat aliā formā pter quod dicimꝰ materiā corpalem: celestiū esse incorruptibilē/multo magis aia rōnalis q̄ est nobilior forma: q̄s forma corporū celestiū debet h facere. Nō g ex defectu ipius anie est q corpus sit corruptibile. sed potius qntū est in ipa eēt incorruptibil. z cōfirmat rōne: qz in omi re natura pticulars q̄ habet a forma eiꝰ/est pria virtꝰ actiua z pseruatiua ipius. z ſm h ois corruptio z defectus est ptra naturā pticularē cuiuscūqz rei: vt dicit.in.ij.de celo. z no.Tho.j.ij.q.lxxxv.ar.vlt. Vnd dicit ibi Tho. q ex pte sue forme naturalior est homini incorruptio: q̄s alijs rebus incorruptibilibus eo q nulla forma rei corruptibilis potest assequi ppetuitatē sui pter animā rōnalē: eo q ipa nō est oino subiecta materie corporali: sicut alie forme: qnimo habet priā operationē z imaterialē. De forma vero accidentali loquēdo etiā nō est mors homini naturalis: q ptz z instatu innocentie z in statu glie. Nam instatu innocētie est imortalitas data hoi ex dono gre institie originalis. Inerat em̄ aie vis quedā supnaturalit diuinitꝰ data/p quā poterat corpus ab omi corruptione pseruari quā diu ipa subiecta deo mansisset: q rōnabilit factum est: vt ipa forma accidētalis esset cōformis forme essentiali. Quia em̄ anima rōnalis excedit pportionē corpalis materie. cōueniens fuit vt in principio ei virtꝰ daret p quam corpus pseruare posset/sup naturā materie corpalis. Istam aūt vim pdidit ipe homo p peccatū: z qūuis grām recuperauerit ad remissionē culpe z meritum glorie: nō tamen ad amisse imortalitatis effectū: hec em̄ reseruabat chro p quā nature defectus in meliꝰ reparandꝰ erat: vt dr Tho.pte.j.q.xcvij.ar.j.ad.ij. in statu etiā glorie inherebit anie dispositio qdam p quā formalit a corruptione phibetur. qz vt dicit Aug.in epla ad Dioscor. Tam potenti natura deꝰ fecit aiam vt eiꝰ beatitudine redundet in corpus plenitudo sanitatis.i. virtꝰ incorruptionis et ſm hoc dicit homo incorruptibilis ex pte corporis. vt no. Tho.pte.j.q.xcvij.ar.vbi.s. Quantū ad tertiū.s.cām materialē mors est hoi naturalis triplici rōne. Prima pter cōpositionē materialē. Scda pter distantiā localē. Tertia pter deficientiā virtualē. De qbus dic vt scripsi sup̄ ar.ij. ſmone iiij.vbi agit de morte: q̄ est pena peti originalis pte.ij.iij.et.iiij. Quantū ad qrtaz cām finalē etiā videt mors esse naturalis. Finis em̄ pter quē creatus est hō vt fruatur deo: frui aūt deo non pōt hō: nisi post mortē. ergo zc. Declara latius hanc rōnē sicē scripsi sup̄ arti.ij.ſmone.iiij.pte.v.

¶ De pctō in spiritū sanctum. Sermo xiij.

Quasi a facie colubri.zc. Sequit predicare hoc mane de scda psideratione peti mortalis: vbi videbit de pctō in spm̄ sctm̄. Materia est vtilis z deuota. Salutetur vgo maria. Pro introductōe z cōplemento sermonis est notandū/q inter ceteras diuisiones datas a theologis de pctō mortali quas longū esset enumerare longius de eis pdicare: vna distinctio datur q est talis: q pctm̄ mortale cōmittit: aut ptra deum: aut ptra seipsuz: aut ptra proximū. De hac aūt distinctiōe trimēbri relinquam duo vltima mēbra: z pdicabo de primo mēbro: vicz de pctō cōmisso in deū sub quo cadit pctm̄ in spiritū sanctū: de q

hoc mane p̄dicare intendo dn̄o ꝯcedente. Pro declaratione ꝗ huius materie. Tria puncta sunt p̄ncipalit̄ videnda.
Primo quidē de ip̄ius quidditate.
Scdo de specieꝝ ei⁹ diuersitate.
Tertio de ei⁹ irremissibilitate.
Quantū ad primū. nota ꝙ pctm̄ in sp̄ritumsanctū dicit̄: q̄r cōmittitur ꝯtra sp̄ritumsanctū: in .p. cōtra. Quia aūt spirit⁹ sctūs vt notat Tho. p. j. q. xxxvj. art. j. ad primū: dupliciter potest accipi: ideo dupliciter potest dici peccatū in spiritūsanctum. Uno quidē modo pōt accipi in v̄tute duaꝝ diuisionum / ⁊ hoc modo q̄libet p̄sona trinitatis potest dici spiritussanctus. Nam ⁊ pater sp̄us est / ⁊ est sctūs. Et fili⁹ sp̄us est ⁊ est sanct⁹. Joā. iiij. Deus sp̄us est. ergo ⁊c. Per hoc em̄ qd̄ dicit̄ spiritus imaterialitas diuine substantie designat̄ Spirit⁹ em̄ incorporeus ⁊ inuisibilis est ⁊ parum habet de materia. Uñ omībus substātijs imaterialib⁹ ⁊ inuisibilib⁹ h̄ nomen attribuim⁹. Per hoc ꝯo ꝙ dicit̄ sanctus: significat̄ puritas diuine bonitatis. Alio modo pōt accipi sp̄ussanctus in virtute vni⁹ diuisiōis: ⁊ hoc mō ex vsu ecclesie hoc nomē sp̄ussanct⁹ est accōmodatum ad significandū vnā triū p̄sonarū trinitatis. q̄ p̄cedit p modū amoris a patre ⁊ filio. Scd̄m hanc ꝗ duplicē differentiā / potest dupliciter accipi pctm̄ in spiritusanctū. Nam si accipim⁹ p̄mo modo peccatū in sp̄umsctm̄ / dicit̄ quelibet blasphemia dicta ꝯtra diuinitatē patris aut filij aut sp̄ussancti aut cōtra opa eius. Et distinguit̄ hoc mō peccatū in spiritūsanctū cōtra peccatū seu blasphemiā in filiū hominis de quo scribit̄. Matt. xij. Ubi dn̄s dicit. quicūq̄ dixerit verbū ꝯtra filiū hominis remittet̄ ei: qui aūt dixerit ꝯtra spiritūsanctū nō remittet̄ ei / neq̄ in h̄ seculo neq̄ in futuro. Peccatū em̄ in filiū hominis / intelligit̄ blasphemia in chr̄m s̄m humanitatē. ⁊ vtroq̄ modo peccabāt iudei in chr̄m / sicut etiā peccauerūt olim in deserto: vt habetur infra in. iij. p̄te s̄monis. Nam vt dicit Tho. ij. ij. q. xiiij. ar. j. Chr̄s opabatur q̄dā humanit⁹ comedendo: bibendo: ⁊ alia hm̄ōi faciendo. ⁊ q̄dam diuinit⁹. s. demones eijciendo: mortuos suscitando ⁊c. hm̄ōi. q̄ quidē agebat p virtutē ꝓp̄ie diuinitatis: ⁊ p opatione sp̄us scti ꝗ s̄m humanitatē erat replet⁹. Judei aūt p̄mo q̄dē dixerūt blasphemiā ꝯtra filiū hominis cū dicebāt eū voracē ⁊ potatorē vini ⁊ publicanoꝝ amatorē. vt habet̄ Mat. xj. Post modū aūt blasphemauerūt in spiritūsctm̄ dum opa q̄ ip̄se opabatur v̄tute ꝓp̄ie diuinitatꝭ ⁊ p opatione sp̄ussc̄ti attribuerūt p̄ncipi demonioꝝ. Dicebāt em̄ Hic nō eijcit demōes nisi in belzebub p̄ncipe demonioꝝ. Mat. xij. Mar. iij. ⁊ Lu. xj. Hodie etiā iudei non cessant blasphemare chr̄m v̄bo ⁊ ope: ⁊ si occulte faciunt nō imputat̄ rectorib⁹ ciuitatū: sed q̄ñ publice secus. Nota hic ꝯtra chr̄ianos q̄ p̄mittunt iudeos emere seruos q̄s faciūt circūcidi ⁊ fieri iudeos ⁊ paulatim incipiūt emere teucros: sub quib⁹ ement rusos: ⁊ sic erūt dn̄i chr̄ianoꝝ cū sint serui nr̄i i. c. Et si iudeos. d. iudeis. Quinimo seru⁹ empt⁹ ab eis si vult effici chr̄ian⁹ eripit̄ in libertatē: vt in. c. j. ⁊ vl. de iudeis ⁊c. Dic vt expedit ꝯtra hūc defectū. Et sic iudei ꝓpter p̄dicta dicunt̄ in sp̄umsctm̄ blasphemare. Et sic p̄ꝫ quō intelligat̄ hoc mō pctm̄ in sp̄umsctm̄. Et hoc mō intellexerūt antiq̄ doc. s. Athanasi⁹. Hilari⁹. Ambro. Hieronyꝰ. ⁊ Chryso. vt refert Tho. ij. ij. q. vbi sup̄. Scd̄o autē mō pōt accipi sp̄ussctūs: vt dixi supra in v̄tute vnius dictionis: ita vt significet vnā p̄sonā trinitatꝭ p̄cedentē a patre ⁊ filio. Et s̄m h̄ dicit̄ pctm̄ in sp̄m sctm̄ put differt a pctō cōmisso cōtra p̄sonā p̄ris vl̄ filij. Dicit̄ aūt peccare in patrē vel filium: vel sp̄uſctm̄: q̄ñ peccat ꝯtra aliq̄d approp̄atū patri vl̄ filio vl̄ sp̄iritui scto. Est autē notandū: ꝙ patri attribuit̄ potētia: filio sapiētia: sp̄uisancto bonitas. Ideo pctm̄ ꝙ cōmittit̄ ex infirmitate id ē ex impulsu passiōis dicit̄ ꝯtra patrē. Peccatū vero ꝙ fit ex ignorantia est ꝯtra filiū Peccatū aūt ex certa malitia q̄ opponitur bonitati est pctm̄ in spiritūsanctū. qd̄ non intelligit̄ quādo ex habitu vitij acquisito peccat̄: sed quādo volūtas tendit in aliqd̄ malū p remotionē vel ꝯtemptū alicui⁹ p̄hibentꝭ pctm̄. vt declarat Tho. ij. ij. q. xiiij. ar. vbi. s. ij. ij. q. lxxviij. art. iij. ⁊ scripsi sup ar. j. s̄mone. v. p. v. Pono exemplū in Petro: Paulo ⁊ iuda. Petr⁹ negauit ter chr̄m in nocte passiōis. ꝓpter infirmitatē

id est ꝓpter impulsū passionis timoꝛis: q̄a timens moꝛtē negauit eū magis diligens coꝛpus suū q̄ x̄pm. Non eīm peccabat ex ignoꝛātia quā ꝯfessus fuerat coꝛde ⁊ oꝛe di. Tu es x̄ps filiꝰ dei viui. Mat.xvj. Et sic ex fragilitate peccauit ⁊ sic dicit̄ peccas se ꝯtra patrē: cui appropriat̄ potētia. Sic etiā dauid peccauit ex fragilitate cū Bersabee.ij.Reg.xj. Et ideo x̄ps misertꝰ est sibi. Nā sicut dicit̄. Luc.xxij. Conuersus dñs respexit Petrū ⁊ recoꝛdatꝰ est Petrꝰ vbis dñi: sicut dixerat: ꝙ priꝰ anteq̄ gallus cantet ter me negabis: et egressus foras fleuit amare. Paulus aūt peccauit ex ignoꝛātia: q: credebat bñ facere ꝑsequendo ecclīam dei: ⁊ sic dicebat̄ peccare cōtra filiū: cui appropriat̄ sapientia. Et iō necessaria fuit sibi medela scientie quā ꝯtulit sibi x̄ps cū iret damascū ⁊ cete. Sicut legitur. Act.ix. vbi dicit̄ ꝙ circūfulsit illū lux de celo qđ nō solum fuit verū de luce visibili: sed etiā de luce sapientie inuisibili: q̄ illuminauit intellectū eiꝰ de sapiētia ⁊ fide vera. Jđ dicit ip̄e de se. Primꝰ fui blasphemꝰ ⁊ ꝑsecutoꝛ ⁊ ꝯtumeliosus: sed misericoꝛdiā ꝯsecutꝰ sum: q: ignoꝛans feci in incredulitate.j.Tim.j. Sic etiā Traianꝰ imperatoꝛ ex ignoꝛātia peccauit ꝑsequēs x̄ianos: ⁊ ideo mīscđiam ꝯsequutus est oꝛante ꝑ eo Greg. Quamuis illud fuerit specialissimū ꝯsequi veniā. Sic etiā peccauit Adam in filiū. Quāuis eīm Adam nō fuerit seductus in h̄ in quo mlier sicut dicit Apl'us.j.Tim.ij. Tamen in hoc seductꝰ est. qđ credidit veniale qđ moꝛtale erat. vt dt Aug. ⁊ post Tho.ij.sen.di.xlij ar.vj. Argumēto. Judas aūt peccauit ex malitia: nō eīm ex infirmitate/nec ex ignorantia. q: iam nouerat ꝙ ad inuocationes nois Jesu x̄i: ip̄se faciebat miracl'a sicut ceteri ap̄li sicut legit̄ Mat.x. Jdeo peccauit i spūmsanctū: cui appropriat̄ bonitas. Et q: hoc peccatū est grauissimū: iō nūq̄ meruit remissionem q̄uis multis medijs: x̄ps voluerit ip̄m cōuertere: sc3 amoꝛe: qñ lauit illi pedes: timoꝛe: qñ dixit. ve homini illi ⁊c. Bonū erat ei si natus nō fuisset hō ille. Mat.xxij. Doloꝛe: cū p̄dixit traditionē di. Unus vestrū me traditurꝰ est et ꝯtristati val.ce.di Nūquid ego sum rabi ⁊c. Pudoꝛe: cū dixit Jude: Tu dixisti ⁊c.

Sed nō fuit possibile: q: pctm̄ ꝙ ex malitia ꝯceperat erat adeo grauissimū ꝙ coꝛ suū fecerat lapideū: ⁊ sic etiā pctm̄ diaboli nō ex ignoꝛātia: nec ex infirmitate ꝓcessit. Et iō q: nullo impellente peccauit: veniā non meruit nec merebit̄ in eternū. Ex his q̄ p3: q̄d est pctm̄ in spiritūsctm̄: illud sc3 qđ ex certa malitia cōmittit̄ q̄ oppōnit̄ bonitati q̄ appropat̄ spūiscto. ⁊ h̄ vult magister senten.in.ij.dis.xliij. Tertio ꝓo mō accipit Aug. pctm̄ in spūmsanctū: qđ dic̄ esse finalē impniam. De quo dicit̄ infra. iij.pte s̄monis.iij.puncto. Et sic p3 p̄ma pars: vic3 quid est peccatū in spiritūsctm̄

Quantū ad secundū: sc3 de specie₂ suarū diuersitate: est notandū ꝑut ponit Tho. ij ij.q.xxiiij.arti.ij.quod accipiendo pctm̄ in spiritumsanctū. Scđo mō supra vic3 ꝑ pctō/ꝙ ex malitia cōmittitur. diuidit̄ hic pctm̄ in sex species: q̄ sunt iste vic3.

Prima est desperatio.
Scđa est p̄sumptio.
Tertia est finalis impenitētia
Quarta est obstinatio.
Quinta est ipugnatio ṽitatis agnite.
Sexta inuidētia fraterne gratie.

¶ Et ꝑ sufficientia ista₂ specierū est notandū: ꝙ sicut sup̄dictū est pctm̄ in spūm sanctū: dicit̄ qñ voluntas hois ex malitia ꝯtēnit illa remedia a bonitate spūsancti instituta: ꝑ q̄ hō retrahit̄ a pctō vel ad penitentiā ꝓuocat̄. hec aūt remedia sunt sex quo₂ duo ꝑtinent ad ip̄m dñm remittentē in q̄ sunt duo ꝑ que hō retrahit̄ a pctō: et ad pniam ꝓuocat̄. Primū est mīscđia: de qua datur homini spes ꝙ remittant̄ sibi peccata. ⁊ ꝙ p̄mient̄ bona. ⁊ ꝯtra hanc peccat̄ ꝑ desperationē. ⁊ ideo desperatio ē peccatū in spiritūsanctū. Exemplū habetur de Cain ⁊c. Hic histoꝛiā: quando occidit Abel fratrē suum videns eīm se deprehensum a deo ⁊c. Dixit maioꝛ est iniquitas mea quā vt veniam merear. Gen.iiij. Grauius peccauit desperando q̄ fratrem occidendo/sic ⁊ iudas desperans laqueo se suspendit. sic ⁊ multi interficiūt se ex desperatione. sed foꝛte talium desperatio potiꝰ est circūstantia peccati q̄ pctm̄ speciale in sp̄m. quia voluntas eoꝛum non directe fertur cōtra spem diuine venie ꝑ contemptum eius. Secundū ꝙ est in deo re-

 In spm scm.

trabens a pctō homīnē ꝛ puocans ad pe-nitentiā. est iustitia. de q̄ insurgit homini timor de punitione pcti: q̄ quanto magis differt tanto magis infert. iuxta illud. ps vij. Deus iudex ius. fo:. ꝛ patiens nunqd̄ ira. per. sin. di. nisi cōuer. fue. gla. suū z. vi. ar. su. te. ꝛ pa. illum ꝛc. Et Ualerius. j. ca. d neglecta religione. Lento em̄ gradu ad vindictā sui diuina pcedit ira tarditatēq3 supplicij grauitate cōpensat. Et ꝯtra hoc peccat homo p p̄sumptionē duz aliquis se p̄sumit gl'iam adipisci sine meritis: vl' ve-niā sine penitētia/ qd̄ q̄dē est magna blas-phemia ꝯtra deū: q2 facit deū iniustū. ꝛ h' pctm̄ p̄sumptionis videt' incidisse Origi-nes: q̄ dixit omēs etiā damnatos saluan-dos esse. Et ideo post mortē anatematiza tus est. di. xiiij. q. ij. c. fi. Si quis aūt pec-cat cū spe venie mediante pnia quā putat vel intendit agere: nō peccat in spm̄ scm̄. Alia vero duo remedia ꝑtinent ad pniā3 p quā mittunt' pctā: in qua reqrūtur duo. Primū est dolor de pctō. Scdm̄ est ꝓposi-tum abstinendi de futuro. Sic em̄ diffini-tur pnia ab Ambro. Penitentia est pctā mala plangere ꝛ plangēda itex nō cōmit tere. Contra primū ergo. i. ꝯtra dolorē d pctō cōmisso peccat' p finalē impenitentiā que accipit' nō eo mō quo dicit pmanētiā in pctō vsq3 ad mortē: sic em̄ nō esset spēa-le peccatū: sed quedā peccati circūstantia ꝛ videt' idem pctm̄ esse cum obstinatōne: vt dicit Tho. in. ij. sen. dis. xliij. sup litterā in fi. Et sic accipit' pnia ab Aug. Sed hic accipitur impenitētia s3 q' importat ꝓpo situm nō penitendi fm̄ Tho. Talis ergo impnia dicit' spēale pctm̄ in spiritūsanctū q' nunq3 remittit' neq3 in hoc seculo: neq3 in futuro. Unde Hierony. sup Amos. ij. ꝛ habet' in decretis. de pe. dist. j. Sup tri-bus sceleribꝫ damasci et sup quattuor nō cōuertam eum: iuxta tropologiā hoc pos-sumus dicere. Primū peccatū est cogitar' se q̄ mala sunt. Scdm̄ cogitationibꝫ acq̄e uisse ꝑuersis. Tertiū q' mente decreuens ope complere. Quartū post pctm̄ nō age re pniam. ꝛ suo sibi cōplacere delicto: hec ille. Unū ꝓuerbiū est. Humanū est pecca-re diabolicū pseuerare: sed angelicū emen dare. Contra scdm̄. i. ꝯtra ꝓpositum absti-nendi a pctis futuris peccat p obstinatio nem qn̄. s. homo firmat suū ꝓpositū in hoc q' pctō inhereat animo studet inuenire di uersos modos patrandi pctā: exultat cuz inuenerit ꝯtra quos dicit'. letant' cū male fecerint/ et exultant in rebꝫ pessimis. Pro uerb. ij. vj. Et alibi. non em̄ dormiunt nisi malefecerint / nec capit' somnus ab eis ni si supplātauerint: comedūt panē impieta tis. et vinū iniquitatis bibunt. Prouerb. iiij. De his etiā duobꝫ modis peccandi dicit'. Hiere. viij. Nullus est q̄ agat pniam de pctō suo di. quid feci. ecce ꝓmum. Omēs cōuersi sunt ad cursum suū quasi equ9 im petu vadens ad p̄lium: ecce secundū. Hic practice sicut expedit. Nota hic exemplū d illo armigero q̄ dixit Abbati sancte Ju stine. Quid feci. ego nunq3 feci passus ad derobandū hoīes: nunq3 hoīe3 occidi ꝛc. Cui respondit abbas. Credas frater mi qd̄ vnū peccatū mortale damnat ai'ā: sicut p vnū paruum foramē pditur nauis lic3 sit alias noua ꝛ fortis. Alia vero duo remedia quibus volūtas hoīs retrahit' a peccato ꝛ ad pniam ꝓuocatur sūmunt' ex parte donoꝝ ip̄ius dei. quoꝝ vnū est cog-nitio veritatis fidei: per quā illuminat' ad cognoscendū spiritualia. et ꝯtra hoc oppo-nitur impugnatio veritatis agnite: dum sc3 aliquis veritatem fidei agnite impu-gnat vt liberius peccet. Sed nota q' veri-tas ꝛ sapientia et hmōi possunt dupliciter cōsiderari. vel fm̄ ꝓpriam rationem: et sic approprian' filio: ꝛ sic impugnans verita tem peccat in filium. vel fm̄ quod habent rationem boni. ꝛ sic appropriatur spiritui sancto: q̄ est primū donū in quo omia do-na donant': ꝛ sic aliquis impugnans veri tatem agnitā ex certa malitia in spiritum sanctū peccat fm̄ Tho. in. iij. sen. dis. xliij. Et nota. hic ꝯtra doc. legistas q̄ scient' di-cunt ꝯtra ius. Aliud est auxiliū interioꝝ grē ꝯtra qd̄ ponit' inuidētia fraterne grē: dum sc3 nō solū inuider psone fratris/ sed etiā inuidet gratie dei crescenti in mūdo: ita qd̄ vellet/ q' nullus haberet gratiā dei vt totus mūdus esset socius culpe sue. O voluntas diabolica: nō ergo inuidia fra-tris est pctm̄ in spiritū sanctū. Puta quan do qs inuidet de pspitate vl' exaltatiōe hoīs: sed inuidia fraterne gratie est pecca-tum in spūm sanctū: sc3 qn̄ quis inuidet

de exaltatione grẽ: sicut ꝙ multi ꝯuertan
tur vel aliqd hmõi. ſm Tho. in. ij. ſen. di.
xliij. Nota hic practice ꝯtra aliquos p̄di-
catores q̄ emulant᷑ alijs p̄dicatoribꝫ faci-
entibꝫ fructũ ⁊c̃. Cum tamẽ debẽt gaude
re ſi verã charitatẽ haberẽt. ſicut letat᷑ hõ
q̄ñ habet aliq̄s coadiutores exercitio ſeu
labori ſuo. Sed iam implet᷑ verbuꝫ aplĩ.
Phil. j. Quidã quidẽ ꝓpter inuidiã ⁊ cõ-
tentionẽ, quidã aũt ꝓpter bonã voluntatẽ
c̃ xp̃m p̄dicabãt q̄dã ex charitate ⁊c̃. Cõtra
hanc aũt inuidentiã fraterne grẽ ſiue cha
ritatis. Nota exemplũ qͦd legit᷑ de quodã
eremita: legit᷑ nãq̄ꝫ de eo ꝙ ipe aſperrimã
vitã diu fecerat ad quẽ cũ quidã latro ve-
niſſet q̄ multos ſpoliauerat: facta ꝯfeſſione
cũ nullã pniam ab eo vellet recipe: nec ie-
iuniũ: nec oratõeꝫ. nec elemoſynã ⁊c̃. Tã-
deꝫ eremita ab illo qͦd potuit accepit. Et
iniunxit ei ꝙq̄ties: iuxta viã crucẽ aliquã
videret flexo genu orationẽ diceꝛꝫ aliquã.
cũq̄ꝫ latro hanc ſolã penitẽtiã acceptaſſet
remotꝰ paululũ a cella eremite videns ho
ſtes ſuos quoꝝ cõſanguineos occiderat:
fugere cepit: q̄ fugiente crux ſupra viã ere
cta illuc occurrit: et ſtatim flexo genu ce-
pit orationẽ dñicam dicere ⁊ crucẽ adora-
re. ⁊ cuꝫ euadere potuiſſet ſi ꝯtinuo cucur-
riſſet maluit mori quã penitentiã ſibi in-
iunctã p̄terire. Cuꝫ ḡ ab hoſtibꝫ fuiſſet oc-
ciſus vidit dictꝰ eremita angelos cũ gau-
dio portãtes aiam latronis vl᷑ potiꝰ mar-
tyris: quo viſo cepit diabolica inſtigatiõe
valde dolere ⁊ indignari ꝙ ꝑ multos ãnos
duriſſimã pniam feciſſet: ⁊ tamẽ latro ille
q̄ nunq̄ꝫ pniam fecerat eũ in gloriã p̄ceſſiſ
ſet ⁊ ſic relicto eremo ad ſcl᷑m redijt. Dia-
bolus aũt accepta iuſte a dño poteſtate ti
mens ne aliq̄ñ ad pniaꝫ rediret: poſito in
via obſtaculo in qͦ corruit ⁊ collo cõfra-
cto mortuus eſt: in iferno aiam eiꝰ ſepeli-
uit. Vñ dicit᷑. Finis nõ pugna coronat. ⁊
ſic pꝫ ſufficientia iſtaꝝ ſpecieꝝ pcti in ſpi
ritum ſctm̃. ¶ Quantũ ad tertiũ. ſ. de re-
miſſibilitate ipius pcti in ſpiritũ ſctm̃: eſt
notandũ ꝙ tripliciᷓ põt accipi pctm̃ in ſpi
ritũ ſanctũ. Uno modo ſm Aug. ꝓ finali
impenitẽtia. ſm ꝙ eſt circũſtantia quedaꝫ
peccati. Et ſic dicit᷑ ꝓprie irremiſſibile: q̄a
nll'o modo remittit᷑ pctm̃ mortale in quo
homo ꝑſeuerat vſq̄ꝫ ad mortem: q̄ꝛ in hac
vita nõ remittit᷑ ꝑ penitentiã nec etiam in
futuro dimittet᷑. Vñ dicit᷑ Eccl's. xj. Si
ceciderit lignũ ad auſtrũ aut ad aquilonẽ
in q̄cũq̄ꝫ loco ceciderit ibi erit. Ite Greg.
⁊ habet᷑ in decretis. xxv. di. Qualis hinc
quiſq̄ꝫ egredit᷑: talis in iudicio p̄ſentatur.
¶ Scḋo modo põt accipi pctm̃ in ſpiritũ
ſctm̃ ꝓ qualibet blaſphemia dicta contra
diuinitatẽ patris vel filij vel ſpũs ſancti.
vel ꝯtra opera eius: ⁊ hoc dicit᷑ eo modo
irremiſſibile q̄ peccatũ ſequens. Vel dic
meliꝰ qͦd tunc dicit᷑ irremiſſibile: q̄ꝛ de dif
ficili remittit᷑: nõ tñ eſt difficile ſic̃ ſequẽs
¶ Tertio modo põt accipi ꝓ pctõ ex ma-
litia cõmiſſo: put dictũ eſt ſup qͦd ⁊ diui-
ditur in ſex ſpecies ſup̄ poſitas. Et ſm h̄
dicit᷑ irremiſſibile: nõ q̄ꝛ nullo mõ remit-
tat᷑: ſed q̄ꝛ quantũ eſt de ſe habet meritum
vt nõ remittat᷑. Et hoc dupliciᷓ, vno qui-
dẽ modo: quantũ ad culpã. ſicut em̃ aliq̄s
dicit᷑ morbꝫ incurabilis ſm naturã morbi
ꝑ quã tollit᷑ illud ꝑ qͦd morbus põt curari
puta cũ morbus tollit virtutẽ nature: vel
inducit faſtidiũ cibi ⁊ medicine: licet etiã
talẽ morbũ deus poſſet curare. Ita etiam
pctm̃ in ſpiritũ ſanctũ dicit᷑ irremiſſibile:
ſm naturã ſuã inquantũ excludit ea ꝑ que
fit remiſſio pctõꝝ. Per hoc tñ nõ precludi
tur via remittendi ⁊ ſanandi oipotentie ⁊
miſcḋie dei: ꝑ q̄ꝫ aliq̄ñ tales quaſi miracu-
loſe ſpiritualiᷓ ſanãtur ſm Tho. ij. ij. q. xx
iiij. ar. iij. Et ſic itelligit᷑ qͦd ḋr dñs Mat.
xij. ⁊ Mar. iij. ꝙ hoc pcm̃ nõ dimittit᷑/ nec
in hoc ſeculo/ neq̄ꝫ in futuro. Cum ḡ dicit᷑
pctm̃ in ſpũm ſctm̃ eſſe irremiſſibile. nõ in-
telligit᷑ ꝑ hoc qͦd priuet᷑ potentia abſolute
ad remiſſionẽ: nec ex ꝑte dei remittẽtis: q̄ꝛ
potentia ipius infinita ⁊c̃. Nec ex ꝑte ciꝰ
cui fit remiſſio: cui ineſt natura liberũ arbi
trium in ſtatu vie exiſtẽs: qͦd etiã poſt pec
catũ in ſpũm ſanctũ manet. Priuat᷑ ḡ per
hoc potius aptitudo vel facilitas quedaꝫ
ad remiſſionẽ. ſm Tho. in ij. ſen. diſt. xliij.
ar. iiij. in vl. ar. Et h̄ pꝫ in exemplo Pe-
tri: Pauli: ⁊ Iude. de quibꝫ dictũ eſt ſup̄
ꝑte. j. ſermonis. Quantũ vero ad penam
dicit᷑ irremiſſibile. i. habere meritũ vt non
remittat᷑: q̄ꝛ qui peccat ex ignorantia vel
infirmitate minorem penam meretur: qui
autẽ ex certa malitia peccat nõ habet ali-
quã excuſationẽ: vnde eius pena minuat᷑.

Similiť etiã quí blaſphemat in filiũ hoīminis: eiꝰ diuinitate nondũ reuelata poterat habere aliquã excuſationẽ ꝑpť infirmitatẽ carnis quã in eo aſpiciebat: ⁊ ſic minorẽ penã merebať. Sed quí ipam diuinitatẽ blaſphemabat opera ſpũs ſcti diabolo attribuens nullã excuſationẽ habebat vñ eius pena diminuereť. Et iõ diciť ſm expoſitionẽ Chryſoſtomi hoc pcm̄ nõ remitti: nec in hͦ ſeculo/nec in futuro. qa ꝓ eo paſſi ſunt penã iudei. ⁊ in pñti vita ꝑ romanos/⁊ in futura vita penã inferni. Sic etiã Athanaſiꝰ inducit exemplũ de eoꝝ parentibꝫ qui pmo q̃dem ꝯtra Moyſen ꝯtenderũt ꝓpter defectũ aque ⁊ panis ⁊ hoc dñs ſuſtinuit patienť. Habebãt em̄ excuſationẽ ex infirmitate carnis: ſꝫ poſt modũ grauiꝰ peccauerũt quãdo blaſphemantes in ſpiritũ ſanctũ: beneficia dei q̃ eos de egypto eduxerat idolo attribuẽtes cũ dixerunt: hi ſunt dij tui iſrael: q̃ te eduxerunt de terra egypti: et ideo dñs etiam ꝑaliť fecit eos puniri: q: ceciderũt in die illo: quaſi .xxiij. milia hoim. Exo. xxxij. Et in futurũ eis penã cõminatur dicẽs. Ego aũt in die vltionis viſitabo hoc pctm̄ eoꝝ ſm Tho. vbi ſup. Et ſic pꝫ tertia pars.

¶ De quattuor cauſis quibus poteſt homo cadere in peccatũ. Sermo .xiij.

Quaſi a facie colubri. ⁊c. Proſeq̃ndo adhuc tertiũ arti. Sequiť pdicare de cauſis pcti mortal' ⁊ licet ſufficienť dictũ ſit de hac materia. ſ. arti. j. ſermone. v. vbi dictũ eſt de cauſalitate pcti. tamen ad hoc moraliť loquẽdo. Nota q̃tuor cauſas q̃bus põt homo cadere in peccatũ ⁊ ſpecialiter ꝑtinet hoc ad hoiem deuotũ: ⁊ ꝓpterea monet nos apl's dicens. Qui ſe exiſtimat ſtare videat ne cadat. j. Coꝛ. x. Nota Stare. Diciť homo ſtare q̃ eſt in grã: per quã hõ habet rectũ vultuꝫ: ſeu faciẽ anie ad deũ: q̃ facies anie eſt ratio naturalis: ſꝫ cadit ꝑ pctm̄ moꝛtale ꝑ qd̄ adheret terre: ⁊ oſculať ⁊ diligit bona terre: et q: gratia nõ habet cogere liberũ arbitriuꝫ. Ideo nõ facit hoiem adeo ſtabilẽ quĩn poſſit a gratia cadere: ſic ⁊ econtra. Peccatoꝛ poteſt a pctõ reſurgere ad ſtatũ gratie ꝓpter libertatẽ arbitrij. que adhuc durat in eo. Ideo dicit apl's vbi ſupꝛa. Qui ſe exiſtimat ſtare ⁊c. Cauſe ergo ſunt iſte.

Prima eſt diabolica tentatio.
Scda eſt familiaris affectio.
Tertia eſt delitioſa cõuerſatio.
Quarta eſt negligens operatio.

¶ Prima g̃ cauſa ⁊c. Licet em̄ diabolus nõ poſſit cogere liberũ arbitriũ: tñ tẽtatio ſua eſt tante impetuoſitatꝫ. ꝙ niſi hõ ſit diligens ⁊c. Exemplum habeť in Dauid. ij. Reg. xj. Quãdo vidit Berſabee ⁊c. O q̃lis turris erat: q: iam puer cuſtodiẽs gregem patris ſui interficere potuit leone ⁊c. Ideo dixit ipſe. Impulſus ſum: vt caderẽ ⁊ dñs ſuſcepit me. Poſt modũ dat remediũ ꝙ hõ de cetero nõ cadat di. Foꝛtitudo mea ⁊ laus mea dñs/et factꝰ eſt mihi in ſalutẽ. pſ. cxij. Sicut em̄ ille q̃ tenet ſe foꝛtiter cũ amabus manibꝫ ad columnã non cadit: ſic q̃ tenet ſe cũ deo cum duabꝫ manibus. ſ. cũ vigilia ⁊ oꝛatione ⁊c. Ideo dr̄ Prouerb. xviij. Turris foꝛtitudinis nomen dñi. Ad ipm̄ ꝯfugiet iuſtus ⁊ ſaluabiť. Hoc ꝯſilium dedit dñs in nocte paſſionis apl's di. Vigilate ⁊ oꝛate. ne intretꝫ in tentationẽ. Mat. xxvj. Sed q: apl'i nõ tenuerũt eius ꝯſilium: nõ ceciderũt. Quãdo g̃ religioſus: vel monialis vel ſeclaris videt ꝙ vires ſue nõ ſufficiũt ad acquirendas vel manutenẽdas virtutes remedium eſt/vt recurrat ad oꝛationẽ in q̃ petat auxiliũ a deo. pſ. xlix. Immola deo ſacrificiũ laudis ⁊ red. al. vo. t. ⁊ inuo. me. in die tribu. eruam te ⁊c. Itẽ pſ. xc. Clamauit ad me ⁊ ego exa. eũ. ⁊c. ¶ Scda cauſa eſt familiaris affectio ml'ieris ad virum ⁊ ecõtra: q: ſicut palea ad ignẽ ꝯiuncta quã cito incendiť: ſic ⁊c. Ideo caueat vnuſq̃ſq; a familiaritate hmõi quãtũcũq; illa ꝑſona ſit neceſſaria vel bona ⁊ honeſta: q: terra eſt bona: ⁊ aqua eſt bona: ⁊ tamen ſil' iuncte faciunt lutum. Mat. xviij. Si oculus tu. ſcan. te. er. eum. et pꝛo. abſte bonuꝫ eſt tibi cũ vno oclo ad vi. intra. quã. d. ocu. ha. mi. in gehen. ignis. Unde ait poeta. Que nocitura tenes q̃uis ſint cara relinque. Propterea eſt maximũ ꝑiculum monialibꝫ cõ-

ad Moniales.

uersari cũ viris ⁊ religiosis vel clericis: et quãto sunt sciores, tanto grauiꝰ corruũt Da silitudinẽ de his q̃ currunt: q̃ facilius ⁊ grauiꝰ cadũt q̃ꝫ qui ambulant affatim: sic ⁊ viri sancti et mlieres qui currunt ad vitam eternã. ꝑ viam mãdatoꝝ dei ⁊ consilioꝝ: grauiꝰ ⁊ faciliꝰ cadunt/ ⁊ grauiter in talibꝫ. Unde Hiere. dicit. Fortis impegit in fortẽ ⁊ ambo pariť corruerũt Hiere. xlvj. Uñ tot monasteria viroꝝ et conuentuũ: nisi ꝓpter nimiã familiaritatẽ cuꝫ secularibꝫ: dissipata sunt. ps̄. cv. Et commixti sunt inter gentes ⁊ didicerũt opera coꝝ ⁊ factũ est illis in scandalũ. Nota contra mlicres q̃ vadunt ad visitandũ moniales ornare ⁊ parare ps̄. xvij. Cum sancto sctũs eris. Nota etiã exemplũ in vitis patrum de btõ Arsenio q̃ fugiebat omẽs presertim mlieres. semel autẽ cũ quedã honesta mulier ab vrbe roma venisset ad eũ visitandũ. nõ tamen preciũ visitatiõis et rogasset eũ vel haberet memoriã eiꝰ in orationibꝫ suis. Respondit. Rogo deũ vt memoria tua penitꝰ tollať de corde meo ⁊c̃. Hic historiã. Ideo Hiero. Hospitiolum tuũ aut raro aut nunq̃ꝫ mulierũ pedes terant: quia non potest toto corde habitare cũ deo qui feminarũ accessibꝫ copulatur. Femina quã bñ videris cõuersantẽ mente dilige nõ corporali frequẽtia. Hoc habeť in decretꝫ. xxxv. distin. Hospitiolium

¶ Tertia causa est delitiosa ꝯuersatio: qꝛ quãdo homo deliciose viuit/ licet sit bonꝰ tamen cito cadet imersus luto delitiaruꝫ: puta bene comedẽdo: bene bibendo: dormiendo ⁊c̃. ðt em̃. Hoc nõ est pctm̃ mortale sicut faciunt religiosi: q̃ nõ curant seruare cerimonias religionis: inportãdo linum in carne: in tenẽdo silentiũ in ieiunãdo: in comestione carniũ ⁊ ceteris cerimonialibꝫ. Tales nõ possunt stare diu in gr̃a dei. Oportet em̃ q̃ cadant: qꝛ late et ample volunt viuere ⁊ incipiũt tepescere a deuotione. ps̄. cj. Aruit cor meũ: qꝛ oblitus sum comedere panẽ meũ. s. pnie. ps̄. lxxix. Cibabis nos pane lachrymaꝝ: postea ꝓpo incrassitus cõscientia/ incipit relinquere dñm fac. suuꝫ ⁊ recessit a deo salutari suo. tandẽ cadit in multa pctã mortalia: qꝛ sicut vinea nõ potest diu durare sine maceria. alioq̃n intrant ⁊ diripiunt eam oẽs transeuntes viam: ⁊ etiã bestie agri. Sic ⁊ religiosi nõ possunt diu durare: etiã in substãtialibꝫ sine maceria cerimonialiũ. Iõ dicitur Treñ. iiij. Lubricauerũt vestigia nr̃a in itinere plateaꝝ nr̃aꝝ ⁊ appropinquit finis noster. Nota plateaꝝ. Est differentia inter plateas ⁊ vicos: platee sunt volũtates carnis ⁊ mũdi ꝑ quas late ptꝫ oĩbus via: qꝛ lata est via: q̃ ducit ad ꝑditionem. Mat. vij. Uici q̃ sunt stricti significãt asperitatem ⁊ artitudinẽ penitẽtie: ꝑ quaꝫ pauci vadũt: qꝛ arta est via q̃ ducit ad vitã ⁊ pauci intrãt ꝑ eã. vbi sup. dicit g̃. Lubrica ve. no. in iti. pla. i. deliciaꝝ nostrarũ ⁊c̃. Et appropinquit finis noster. i. destructio nr̃a. Sicut em̃ q̃ vadit ꝑ viã lutosam sepiꝰ cadit in lutũ: secus si ꝑ viã siccã. Sic q̃ gradiť in luto voluptatꝫ cadit. secus de illo q̃ vadit ꝑ viam siccã abstinẽtie ⁊ penitentie. iõ remediũ est qd̃ dat aplus dicẽs. Carnis curã ne feceritꝫ in desiderijs. Ro. xiij. Nota in desiderijs: qꝛ in necessarijs hõ debet habere curã carnis. Puta quando infirmať ꝑsona deuota: q̃ alias nõ consueuit comedere carnes nec dormire in loco ⁊c̃. In infirmitate nõ debet ista seruare: qꝛ sicut asinꝰ oneratꝰ cadens in terram nõ põt cõmode eleuari nisi onus deponať q̃ eleuato iterũ onus imponiť sibi. ita in ꝓposito nõ potest hõ infirmus cõmode curari nisi deponat parum onus penitentie: satis bona penitẽtia est habere patientiaꝫ in infirmitate: qua remota onus penitentie resumat. Ideo dicit apl's. Nemo vnq̃ꝫ carneꝫ suã odio habuit: sed nutrit ⁊ fouet eã. s. in necessarijs. Ephe. v. Quarta occasio est negligentialis operatio. Sicut em̃ videmus in rebus temporalibus q̃ muri ciuitatis faciunt fortem ciuitatem: ita q̃ non potest capi ab inimicis. Ita opera penitentialia puta orationes: vigilie: et alie virtutes sunt muri ciuitatis anime. De quibus muris dicit David. Benigne fac in bona vo. tua sy. vt edi. mu. hierusalem. ps̄. l. Si autem aliquis destruit illos muros patet ciuitatis introitus hostibus. sic qui per negligentiam dimittit orationes ⁊ vigilias: di. Quid oportet surgere ad matutinas/ ieiunare vel orare genibus flexis ⁊c̃. Talis cito cadet: ⁊ hostes occupabunt eum: quia muri ciuitatis destruun-

tur. O quot sunt q̄ bene incipiunt cū fer-uore ꝛ postmodū ꝑ negligentiā corruunt q̄si redeuntes retrorsum. de talib⁹ pōt veri-ficari illud. Joā. xviij. Abierūt retrorsuz et ceciderunt in terram. Figura de vxore Loth: que respexit retro ꝛ effecta est sta-tua salis q̄ nō pōt fructū facere. Gen̄. xix. Itē figura de Loth: qui sodomis iustus fuit: lz in mōte peccauit: qꝛ negligēs fuit. sic in ꝓposito ꝛc̄. Ideo dn̄s. Memores e-stote vxoris Loth. Luce. xvij. Itē Luc. ix. Nemo mittens man⁹ suas ad aratrū ꝛ re-spiciēs retro apt⁹ est regno dei. Remediū ꝙ habem⁹: illud qd̄ dicit dn̄s moralit̄ ex-ponendo. iiij Regū. iiij. Accinge lumbos tuos: ꝛ tolle baculū meuz in manu tua ꝛ vade. Nota accinge lumbos tuos: quādo aliqs vadit sine cinctura vel zona vt cori-gia ore vestiuz/si valde vadunt ꝑ terram: ita negligētes qui nō cingūt se zona. i. pe-nitentia: vadunt ꝑ terrā. Ideo dicit Ac-cinge lumbos tuos: ꝛ tolle baculū. Bacu-lus significat crucē chr̄i: cum q̄ chr̄s tran-siuit fluuiū hui⁹ mundi ad ripam alterius mundi: iuxta illud. Gen̄. xxxij. Cū baculo meo transiui iordanē Talem baculū cru-cis debem⁹ sumere vt sustentemur in via grē: qꝛ sicut ille q̄ est debilis: ꝛ infirm⁹ nō pōt sustētari sine baculo quin cadat: si ꝓ-babz baculū in manib⁹ sustentat̄. Sic qn̄ ꝑsona deuota aliquādo acidiat̄: ꝛ ex hoc venit in negligentiā assumat baculū cru-cis chr̄i ꝛ passionē: nō solū oculis ꝯsidera-tionis: sed etiā manib⁹ opatiōis. Maius em̄ ꝯfortamentū qd̄ possit haberi in opa-tionib⁹ bonis: est memoria passionis chr̄i Verbi grā. Si habetis tediuz de ieiunio cogitetis ieiuniū christi: ꝛ prandiū qd̄ ha-buit in cruce. Si molestant vos pulices: cogitate pūcturas ꝛ aculeos i capite chr̄i: ꝛ in manib⁹ ꝛ in pedib⁹ puncturas clauo-rū. Si de lecto duro: cogitate lectū cruc̄ chr̄i. Si de paupꝛtate: cogitate chr̄m nu-dum in cruce. Si ꝯtumelie ꝛ offense: cogi-tate ꝯtumelias ꝛ iniurias illatas christo in cruce pendēti ꝛ dicenti. Pater ignosce illis ꝛc̄. Ecce q̄re dicit. Tolle baculū meū in manu tuā. Figurā hui⁹ habem⁹ in pas-sione chr̄i: qn̄ Symon cyreneus portabat crucē chr̄i ex vna pte et chr̄s ex altera: q̄a chr̄s portat crucē penitentie nostre simul nos adiuuando ꝛ ꝯfortando nos. De ista tamen materia. s. de causis pc̄ti mortalis: vide lati⁹ vt scripsi sup̄ arti. j. sermone. iiij vbi agit̄ de causalitate pc̄ti.

De effectib⁹ peccati mortalis. Sermo xiiij.

O Vasi a facie colubri ꝛc̄. Sequit̄ p̄dicare de quarta ꝯsuetudine tertij arti-culi: vicz de effectib⁹ pc̄ti mortalis qd̄ ha-bet inferre multa mala hoi ꝛ vltra ea que dicta sunt sup̄ ar. j. ser. iiij. de effectu pc̄ti: ꝛ supra eodē arti. iij. sermo. j. vbi dictū est de q̄druplici morte illata homini ꝓpt̄ deme-ritū pc̄ti mortalis. Nūc p̄dicabo de q̄dam alio effectu vicz: qꝛ mortificat opa bona q̄ fiunt in statu pc̄ti mortalis: ꝛ facta fuerāt ante. Salutet̄ virgo ꝛc̄. Pro intellectu ꝙ hui⁹ materie debetꝫ scire ꝙ in sacra theo-logia distinguūt omia opa nr̄a q̄drifarie. Sūt em̄ opa nr̄a in q̄druplici differentia.

Quedā em̄ opera sunt viua.
Quedam mortua.
Quedā mortificata.
Quedam viuificata.

¶ Et ꝑ declaratiōe hui⁹ pone exemplū de aliq̄ mēbro corꝑis: puta manu q̄ qn̄q₃ est viua. s. qn̄ habet p̄ncipiū vite: ꝛ opati-onē vite. Principiū vite corꝑis est anima. Gen̄. ij. Formauit igr̄ de⁹ hoiem de limo terre: ꝛ inspi. in fa. ei⁹ spi. vite. Opatio aūt vite ꝯsistit in sensu ꝛ motu: qn̄ ꝙ man⁹ est vnita corꝑi ꝛ sentit etiaz mouet̄ dr̄ viua: qꝛ hz p̄ncipiū ꝛ opationē vite. Qn̄q₃ autē est mortua: puta qn̄ neutrū illoꝝ hz. puta qꝛ est p̄cisa a corꝑe vl' est vnita corꝑi mor-tuo. Qn̄q₃ ꝛ tertio est mortificata. s. qn̄ hz principiū q̄dē vite. i. aīam qꝛ est vnita cor-pori viuo: sed nō habet opationē vite. ꝓpt̄ aliqd̄ ipedimentū alicui⁹ infirmitatꝭ: pu-ta ꝓpter paralysim. Qn̄q₃ et. iiij. est viui-ficata. s. quādo illud impedimentū tollit̄ ꝛ man⁹ restituit̄ in pristinū statū sanitatꝭ ꝛ hz principiū ꝛ opationē vite. Sic ꝙ in ꝓ-posito. Opera nr̄a dicunt̄ viua qn̄ habet vite principiū ꝛ meritū vite. Principium vite spūalis est grā dei ꝑ quā aīa viuit vi-ta grē. Gal'. v. Fratres spū viuim⁹. i. grā

ſpūſſancti data nobis ꝑ meritū chꝛi. Pſ.
Nos q̇ viuimus benediciꝰ dño. Opera
tio aūt vite ſpūalis dicit meritū vite eter
ne. Opa ergo bona dicunt viua qn̄ proce
dūt ex ꝑncipio vite: qḋ eſt grā. qa ſunt fa
cta in grā cū debitis circūſtātijs/et habēt
opationē vite. i. meritū vite eterne. Quā
doq3 et ſcḋo dicunt opa mortua: qn̄. ſ. care
rent vtroq3 ⁊ ꝑncipio vite: qḋ eſt gratia. ⁊
etiā opatiōe vite. i. efficacia merendi. De
quibꝫ opibꝰ loquit aplſ di. Sanguis chꝛi
emūdabit cōſcientias nr̄as ab opibꝰ mor
tuis ad ſeruiendū deo viuēti. Heb. ix. Et
hec opa mortua ſunt in q̄druplici drn̄tia.
Qn̄q3 em̄ ſunt opa mortua ex defectu ꝑn
cipij vite grē. puta quādo fiunt opa de ge
nere bonoꝝ ab eo/q̇ nō habet grā3 ſeu cha
ritatē: talia nō habēt ꝑncipiū vite/et cōſe
quēter nec opationē vite: qꝛ nō merētur.
Vn̄ ⁊ de talibꝫ opibꝰ nunq3 remunerabit
hō. iō quo ad vitā eternā/etiā ſi poſtea cō
uertat ad pniam ⁊ reducat ad ſtatu3 grē.
Et hoc ꝓbat rōne ⁊ auctoritate. Ratio ē
duplex. ¶ Prima quidē eſt illa. qa cū deꝰ
bonoꝝ nr̄oꝝ nō indigeat nunq3 acceptat
opa hoim tāq3 remūeratiōe digna nec tā
q3 ſatiſfactoria: niſi acceptet opantē. Vn
Gen̄. iiij. ⁊ de pe. di. v. c. j. in fine. Reſpexit
deus ad Abel ⁊ ad munera eiꝰ. dicit ꝙ do
minꝰ reſpexit ad munera: ꝑmiſit ꝙ deꝰ re
ſpexit ad Abel ⁊c̄. Sed deꝰ non acceptat
hoiem exiſtentē in pctō mortali: qa in illo
ſtatu eſt inimicꝰ dei. Pſ. v. Odiſti oēs q̇
opant iniquitatē ⁊c̄. Itē Sap. xiiij. Simi
ter odio ſunt deo impius ⁊ impietas eiꝰ:
ḡ multo minꝰ acceptat opa eius. ¶ Se
cūda ratio eſt. qꝛ ſicut ramus ꝑcīſus ab ar
bore nō pt facere fructū. qa origo fructuū
oim eſt radix arboris ſiue ipa arbor. Sic
in ꝓpoſito. radix ſiue arbor fructuū. ſ. ope
rū meritorioꝝ eſt chꝛs ſeu grā chꝛi. ꝑcidit
aliquis aūt a chꝛo ꝑ mortale pctm̄. j. Co.
xvj. Siq̇s nō amat dn̄m nr̄m Ieſum chꝛi
ſtu3/ſit anathema. ergo nō pōt facere opꝰ
meritoriū. Et hoc eſt qḋ ait dn̄s Joā. xv.
Sicut palmes non pōt fructū facere niſi
manſerit in vite: ſic nec vos niſi in me mā
ſeritis. Ego ſum vitꝫ ⁊ vos palmites: qui
manet in me et ego in eo/hic fert fructum
multū. quia ſine me nihil poteſtis facere/
ſc3 meritorie. Auctoritas autē clara habe

tur ꝑ aplm̄ dicentē. j. ad Coꝛ. xiij. Si di
ſtribuero oēs facultates meas in cibos
pauperū/⁊ ſi tradidero corpꝰ meū ita vt
ardeam: charitatē autē nō habuero/nihil
mihi ꝓdeſt. ſ. quantū ad regnū celoꝝ obti
nendū. vt ponit Aug. in lib. de penitētia.
⁊ habet in decretis. de peni. diſt. iij. c. vlti.
Ad idem facit qḋ dicit dn̄s Mat. v. Si
offers munꝰ tuū ad altare/⁊ ibi recordatꝰ
fuerꝫ ꝙ frat tuꝰ hꝫ aliq̇d aduerſum te: re
linque ibi munus tuū ante altare/⁊ vade
prius recōciliari fratri tuo: ⁊ tunc veniēs
offeres munꝰ tuū. Ex quo ꝓbatur ꝙ ope
ratio bona nō valet/niſi operās ꝑſona ſit
in grā. Et iō dicit Glo. Bernar. in c. j de
colluſione. ꝙ dixit quidā ſapiens noīe Jo
annes fantaſma: ꝙ deus nō eſt remunera
tor nominū/ſed aduerbioꝝ: hoc eſt dicere
nō remūerat deꝰ bonū qḋ fit/ſꝫ qḋ bn̄ fit.
Hec glo. Ibi bene autē nō pōt fieri a per
ſona bonū ſi ſine charitate ſit. Vn̄ ſi iniun
ctam penitētiā quis ꝑagat in mortali: nō
ꝓdeſt ſibi quo ad remiſſione3 pene debite
in foro dei/licet ꝓſit ſibi quantū ad ſatiſfa
ctionē precepti a ſacerdote ſibi iniūcti/cui
obedire tenet: ꝓdeſt ſibi etiā q̄ ad alia. vt i
fra dicā. Nam ad ſatiſfactionē preceptoꝝ
dei/ſufficit obedire etiā ſine charitate. vt
no. Tho. j. ij. q. c. ar. j. ⁊. x. Et h̄ qḋ hic di
citur/etiā ponit de peni. di. iij ſiquis aūt.
circa finē illius diſtinctiōis. Hec autē pre
dicta cōcluſio eſt vera niſi in tribus caſibꝰ
in quibꝫ opera de genere bonorū facta ab
eo qui nō eſt in gratia. poſtea adueniente
gratia viuificātur. ¶ Primus eſt niſi ſint
opa que habēt efficatia ex opere operato/
ſicut baptiſmus: quia tunc recedēte fictio
ne opatur. Idem pōt eſſe in omnibꝫ ſacra
mentꝫ cōferentibꝫ characterē ſicut eſt cō
firmatio/⁊ ordo preter baptiſmu3. Ratio
autē huiꝰ eſt: quia ſicut dicit Tho. in. iiij.
di. q. iij. ar. iiij. qꝛ baptiſmus nō habet effi
caciā ſolu3 ex opere operāte ſed magis ex
opere operato: qḋ eſt opus dei ⁊ nō hoīs.
⁊ ideo nō poteſt eſſe mortuū ſm̄ Tho. ibi.
Sed hec ratio videtur dubia: qꝛ ſm̄ hanc
idem eſſet in alijs ſacramētis. ¶ Secun
dus caſus eſt: niſi ſint opera ex quibus nō
cōſequitur meritū immediate/ſed ex alio
opere ſub cōditione illius operis: ſicut eſt
in indulgētijs. vt infra dicetur cum de in

dulgētijs dicetur. ¶ Tertius est: nisi sint illa opera in meritu alterius existentis in gratia: nō autē operanf per modum nudi ministri existentis in mortali: sicut noto. Tho. in. iiij. sentē. dist. xlv. q. ij. ar. j. q. iij. et dicā infra ar. iiij. cū de suffragijs agetur. Patet ergo quō opera dicunf mortua ex defectu principij vite spūalis/ qō est gratia. ¶ Secūdo autē modo dicūtur opera mortua ex defectu finis: quia sunt quidez facta ab eo qui est in gratia: sed nō sunt ordinata ad finē debitū. puta qn fit elemosyna ppē vanā gloriā: nō tamē tantaz q̄ sit peccatū mortale: qa tūc opus esset mortuū prima ratione. i. pter defectuz principij. vel sit aliquod bonū opus pter aliquem respectū tēporalē/ puta amore vel timore alicuius psone: vel hmōi. Tunc em̄ opus est mortuū nō quidez ex defectu principij: qz fit ab eo/ qui est in gratia: sz ex defectu finis intenti. qui cū det formā in actibus moralibus si sit malus: etiā opus faciet malum formaliter/ licet sit bonū materialiter. Finis em̄ operis et operātis debet esse charitas: quia vt dicit apl's. j. Timo. j. Finis pcepti est charitas. ¶ Tertio dicunf opera mortua: non quidē ex defectu pncipij/ quia fiunt ab eo q̄ habent gratiā. neqz ex defectu finis: qz intēditur debitus finis. sed ex defectu materie: vt mendaciū officiosum dictū ab eo qui est in charitate/ vel aliqō aliud veniale: tunc opus dicif mortuū. Et hec opera mortua secūdo et tertio modo assumpta/ nulla remuneratōe sunt digna. sed assumpta pmo modo aliud merentur ex cōgruo. vt infra dicef. ¶ Quarto dicūtur opera mortua ex defectu modi agendi. puta qz opus est bonū/ et operans in charitate/ et finis bonus: tamen deficit modus puta si dicat quis missam sine lumine/ vel cum calice vitreo/ vel sine stola etc. de quo in c. fi. de cele. miss. In quolibet em̄ ope ad hoc vt sit meritoriū/ requirunf ex parte operātis tria. scz species/ modus et ordo. ¶ Quādoqz et tertio dicūtur opera mortificata: puta quādo nō carēt principio vite qz sunt de genere bonorū facta in gratia: sed postmodū sequitur peccatū mortale per qō dicunf mortificari opera bona facta in grā/ et meritoria. Mortificantur autē quo ad operationē. i. meritū: qz si moritur quis in illo mortali de pmiis bonis operibus nullū meritū habebit. Au ctoritas. Ezech. xviij. Si auerterit se iustus a iustitia sua et fecerit iniqtates fm omnes abominationes quas operari solet impius/ nūquid viuet: oēs iustitie eius quas fecerat nō recordabūtur. Unde nec Jude nec Sauli aliquid psunt bona que fecerūt quo ad meritū de quo loquimur. ¶ Quedā et quarto opera sunt viuificata: illa scz que semel fuerūt viua/ et postea per peccatū mortale mortificata. tandem peccato sublato reuiuiscūt: qz recuperant meritū vite/ qō fuerat mortificatum. Dic practice: si fecisset homo mlta opera bona etc. Unde Aug. in lib. de penitētia et trāsumptiue de peni. dist. iiij. Pium est credere/ et nostra fides hoc expostulat/ vt cum gratia chri in hoie destruxerit mala priora/ etiā remuneret bona. et cū destruit qō suū nō inuenit: amat et diligit bonū quod in peccāte plātauit. Patet ergo ex pdictis q si homo vult mereri ex operibus bonis: debet illa facere in gratia exīstēs/ al's non sunt meritoria. Ideo Jo. ix. Oportz operari donec dies est: veniet nox quando nemo potest operari. Nota donec dies est. i. donec grā signata p diem est in hoie. Per diez em̄ significaf gratia: iuxta illud Prouerb. iiij. Iustorū semita quasi lux splendens pcedit et crescit vsqz ad perfectū diē. venit nox. s. peccati mortalis/ quando nemo pōt opari. s. meritorie. Inuenio tamē fm sententiā theologoz et canonistarū: q opera bona sine gratia facta: vel facta in gratia/ sed postmodū per peccatū mortale mortificata habēt sex effectus bonos: quoz aliquos ponunt theologi: aliqs canoniste. sicut notaf in. c. q quidā. de peni. et remis. et Glo. in decretis. de peni. di. iij. siquis autē. circa finē distinctōis. Et oēs isti sex effectus continenf in his versibus qui sequūtur. Que cū mortali bona fiūt dant bona terre. Cor faciunt humile: minuūt tormenta gehenne. Inclinant: repellunt hostem: penamqz retardant.

Primo valeut: ad bonoz tēporaliū acquisitionē. dant bona terre.

Secūdo ad vere ptritionis impetrationem. cor faciunt humile.

Tertio ad pene eterne diminutionem.

minuũt tormenta gehenne.
Quarto ad bonorum operum assuefactionem.inclinant.
Quinto ad diabolice potestatis repressionem.reprimunt hostem.
Sexto ad pene temporalis retardationem/penamq retardant.
¶ Primo ergo valent ꝛc. Nota ꝙ deus est ita iustus ꝛ bonus: ꝙ sicut nullũ malũ dimittit impunitũ/ita nullum bonũ irremuneratũ. Unde Hiero. de peni. dist. ij. Si quãdo videris int multa opera pctõꝝ facere quenꝗ aliqua q̃ iusta sunt: nõ est ita iniustus deus/vt ꝑpter multa mala obliuiscatur paucoꝝ bonoꝝ. Hec ille. Exemplum in nouo testamẽto de diuite epulone/cui dixit Abraã. Fili recepisti bona in vita tua. Luc. xvj. qꝺ non fuit ꝑpter aliud vt dicit Greg. in home. de diuite epulone. ꝛ habet de peni. dist. iij. c. cauendũ est. nisi qꝛ aliqua bona fecerat in hac vita: de quibus in p̄senti seculo remuneratiõnẽ accepit. Ideo dicit Chrys. e. dist. c. quid ergo. Non debes turbari nec emulari quãdo vides in hoc mũdo impios ꝓsperare: quia illud est remuneratio bonoꝝ/q̃ hic faciũt sine spe future remunerationis. Ps. Noli emulari in malignãtibus. Sicut econtra quãdo vides bonos in hoc mũdo aduersitatibus fatigari: quia illud ꝯtingit ꝑpter culpas quasdam siue veniales siue mortales p̄teritas vel remissas. quidẽ ꝑ penitẽtiã/sed nondũ bene purgatas ꝑ satisfactionem. Exemplũ etiã habemꝰ de obstetricibus iudeoꝝ: de quibꝫ Exod. j. in fine. vbi dicit quia timuerũt obstetrices deũ. Edificauit illis domos. Sup quo textu dicit Greg. ꝛ habet in decretis. xxij. q. ij. si quelibet ibi. nam benignitatis earũ merces q̃ eis in terra potuit vita retribui ꝑmissa culpa mendacij in terrena est recõpensatione declinata. ¶ Scdõ valẽt ad vere cõtritionis seu penitẽtie impetrationẽ. Põt poni exemplũ de Cornelio Centurione. Item de latrone: de quo frater Jacobus de voragine ponit in sermone suo de innocentibus. Q, fugiente virgine cũ Joseph in Egyptũ: cum latrones irruissent q̃ eos expoliare volebãt/vnus eoꝝ pueꝝ respiciẽs ait. Uere dico vobis/ꝙ si possibile essꝫ deum incarnari: dicerẽ puerũ istũ dñm esse. ꝛ sic socios induxit vt eos abire illesos ꝑmitterent. Iste dr fuisse ille latro cui post modũ chrũs dixit. Amen dico tibi/hodie mecũ eris in paradiso. Luc. xxij. Hec ille. Ad idẽ facit qꝺ legit in ecclastica histor. li. vj. c. v. vbi dicit. Q, cũ quedã sanctissima chriana noie Potamiana ad martyriũ duceret: post multa supplicia multi impudici ꝛ impij hoies ipsam verbis ꝛ iniurijs conabant illudere. Quidã ꝓo spiculator paganus q̃ ipsam ducebat noie Basilides cepit abigere eos impudẽtiꝰ irruentes hũanitatis ꝛ miseratiõis obtentu. At illa videns religiosum illiꝰ viri votũ erga se/ait. Certꝰ esto Basilides/ꝙ cũ abiero ad deũ meũ: sine mora boni huius tibi remuneratiõnẽ parabo. Et sic postea contigit. Nã ille nõ post multos dies cõuersus ad fidẽ ꝑ eã martyriũ sumpsit. ꝛ interrogãtibus eũ fidelibꝫ de causa tã subite mutationis/dixit ꝙ Potamiana post diẽ tertiũ martyrij sui noctu assistens coronã capiti suo iposuit dicẽs depcatã se ꝓ ipo dñm et ipetrasse sm qꝺ scptũ est: qꝛ q̃ recipit martyrẽ: mercedẽ martyris ꝯseq̃t. Exẽplũ in Uitispatrũ de illo principe latronũ q̃ seruauit quandã virginẽ ne a socijs corrũperetur. ꝑpter qꝺ cõuersus ad dñm effectus est sctũs: sicut reuelauit deus abbati Pafnutio. Itẽ hic latro alio tpe inuenit quãdã mulierẽ errantẽ in eremo: q̃ interrogata ab eo/dixit ꝙ maritus suꝰ ꝑpter debitũ detinebat in carcere ꝛ sepe cruciabatur et tormentabat. tres etiã filij sui ꝑ eodeꝫ debito distrahendi erãt: ipsa q̃ꝗ ad similes penas inquirebat. Tũc ille latro misericordia ductꝰ dedit ei trecẽtos solidos/ꝑ quibus vir ꝛ filij detinebant obnoxij. Proptẽ quã eidẽ fuit reuelatũ Pafnutio/ꝙ idẽ ꝑmiũ habiturꝰ esset in glia. At ille fistulas q̃s manu gerebat abijciẽs: qꝛ de latrocinio artẽ simphoniaci exercebat. sequutꝰ est Pafnutiũ ad eremũ: et cõtinue ꝑ triennĩu sanctissimã vitã agẽs: tandẽ cũ excellẽti glia vitã eternã adeptꝰ est. Hiero. in vitispa. Propter qꝺ cõcludit ibi/ꝙ nullus in h̄ seculo debꝫ despici/etiã si latro sit aut negociator/aut maximꝰ pctõr: qꝛ in oi ordine hũane vite sũt aie deo placẽtes. hñtes aliq̃s actꝰ occultos quibꝫ delectat deus. Iõ male dicũt aliq̃ dicẽtes. Postꝗ sũ in mo

tali pctõ ꝛ bona opa q̃ facio non sunt me ritoria vite eterne. ergo nihil boni faciam ꝛc. Immo debẽt hoies tunc magis inten dere bonis operibꝰ: qa tũc magis indigẽt ad puocandũ diuinã clementiã/ vt resipiscãt a laqueo diaboli ꝛ illuminent a deo. sicut infirmus tũc magis bonis cibis indiget cũ grauiꝰ infirmat. Jõ Greg. de pen. di. v. falsas. in fi. Non desperet pctõꝛ et in terim quicqd boni facere poterit exhorta mur vt faciat: vt oipotens deꝰ coꝛ illius il lustret ad pniam. Hec ille. ¶ Dico tertio q valent ad pene eterne diminutionẽ. qd intellige nõ q dãnati sentiant aliqd refri geriũ de bonis q̃ fecerũt in mũdo: quia di ues epulo petijt vnã guttã aque: ꝛ iã sunt mille q̃dringenti anni q eã petijt/ ꝛ semp petet vsq in diẽ iudicij/ ꝛ nunq̃ habebit. sed intelligendũ est q damnati minus toꝛ mentũ patient q̃ si nõ fecissent id bonum opus: pſertim qñ est necessariũ ad salutem. Vñ Augꝰ. in lib. de peni. loquẽs de illo q̃ sine charitate passus est martyriũ/ et alia mala p fide chri non neganda/ dicit. Extri mandũ ẽ foꝛtasse tolerabiliꝰ ei futuꝝ iudi ciũ q̃ si non negando nihil eoꝝ pateretur. de peni. di. iij. c. vlti. qd incipit. Sicqs aũt. ¶ Dico quarto q valent ad bonoꝝ opeꝝ assuefactionẽ. Rõ. qꝛ ex multiplicatiõe actuũ bonoꝝ generat habitus qdã in aia sitis q̃ est q̃litas qdã d difficili mobilis/ p quã hõ efficit pnus ad cõsimiles actꝰ ꝛc. Exemplũ de baptismo collato a Jo. bap. per hoc eñ Jo. baptizabat: nõ autẽ remit tebat pctã. Vñ dicit. Ego baptizo vos in aqua ꝛc. Jo. j. Jõ Lu. j. Tu puer pphета altissimi vocaberis: pꝛe. eñ añ fa. dñi pa. vi. eiꝰ. ꝛc. Aug. ponit de cõse. di. iiij. c. non regenerabat. sic ecõtra de mala cõsuetudi ne. ¶ Dico quinto q valent ad diabolice ptãtis repssiones. Exemplũ habet de illo iudeo q̃ signauit se signo crucis in templo Apollinis doꝛmiẽs ꝛc. De quo Greg in dial. lib. iij. c. vij. ꝛ habet in glo. de cõic. di. iij. c. postea. ¶ Dico sexto q valẽt ad pe ne tpalis retardationem. Exemplũ habet de Achab. iij. Reg. xxj. De quo qꝛ humi liauit se ad pniam p verbum Helie/ dixit dñs ad Heliã. Nõ vidisti Achab humi liatũ coꝛã me. qꝛ g̃ hũiliatꝰ est mei causa/ nõ inducã malũ in diebꝰ eiꝰ: sꝫ in diebꝰ fi

lij sui inferã malũ domui eiꝰ ꝛc. De pred. ctis vide in sũma cõfesso. li. iij. ti. xxxiij. q. cxlij. ad qd g̃ valẽt: et plurib͛ sequẽtibꝰ.

¶ De tribus alijs effectibꝰ pec cati moꝛtalis. Sermo. xv.

Quasi a facie colubꝛi ꝛc. Sequitur p̄dicare de aliq̃bꝰ alijs effectibꝰ pcti moꝛ talis. Salutet virgo ꝛc. Ultra ergo p̄di ctum effectũ pcti moꝛtalis/ qd est opeꝛuꝫ bonoꝝ moꝛtificatio: est videndũ de aliqui bus alijs effectibus/ ꝛ p hoc mane. Nota tres alios effectꝰ vel potius defectꝰ. De pꝛimo vide supꝛa arti. j. ser. v. pte. v. De se cundo vide in ser. Hugonis de pꝛato ser. j. q̃ incipit: Miseros facit populos pctm̃.

Pꝛimus est: quia facit hoiem spiritualiter infirmitatem incurrere.

Secũdus est: quia facit hoiem in alia peccata incidere.

Tertiꝰ est: qꝛ habet hoiem seruituti mi serabili mãcipare in nouo malo qd infert pctm̃ homini. Latiꝰ aũt idẽ Hugo ponit in sermonibꝰ. xl. feria. v. post tertiã dñicaꝫ q̃dragesime pte. j. De tertio vide qd scri psi in sermonibꝰ post festũ trinitatis dñica viij. ser. iij. et qd scripsi in sermonibꝰ. xl. de x. pceptis in tertio pcepto de modo seruan di festa. parte. j. Circa pꝛimũ ergo vide s.

¶ Circa scdm̃ dic sm̃ pꝛefatũ Hugonẽ. q pctm̃ moꝛtale facit hoiem incurrere fe bꝛem spũalẽ: qꝛ homo p pctm̃ efficit febꝛi cosus/ ꝛ magnis febꝛibꝰ possidetur. nã per febꝛẽ pctm̃ significat. Quia sicut febris ẽ quidã caloꝛ innaturalis ad cõsumptioneꝫ vite coꝛpis agens: ita pctm̃ est amoꝛ inna turalis ꝛ impꝛopꝛiꝰ ad consumptionẽ vi te anime tendens. Amoꝛ eñ caloꝛi cõpa ratur ꝛ igni: de quo dicit Mat. x. Ignem veni mittere in terrã. Unde Aug. in. xiiij. de ciui. dei. c. vlt. dicit. Fecerunt itaqꝫ ciui tates duas amoꝛes duo: terrenaꝫ. s. amoꝛ sui vsq ad contemptũ dei. celestẽ vero/ amoꝛ dei vsq ad cõtemptũ sui ꝛc. Hic eñ ↄstituit Hierusalẽ supnaꝫ ꝛ celestẽ. amoꝛ vo pꝛius vsq ad cõtemptũ dei cõstituit ciuitatẽ Babylonis. s. infernalẽ. Et q ho mo p pctm̃ febꝛiciter/ patet p hoc. Quia

peccatū illa facit in aīa que febris facit in corpe. Naȝ febris habet septē mala effi cere circa corpus/que peccatū per septem capitalia vitia efficit circa animā/ipsam nequiter alterando. Istos aūt effectus fe bris ordina ꝺm nomē Saligia.

Primo est pulsus concitatio/supbia
Secundo sitis accensio/auaritia
Tertio est sanguis calefactio/luxuria
Quarto est quietis remotio/ira
Quinto est fetida anhelatio/gula
Sexto est lucis oditio/inuidia
Septimo est appetit⁹ turbatio/acidia.

¶ Primo em̄ febris pulsum concitat ele uando ꝛ deprimēdo: in quo ↄtingit cū su perbia. nā supbia facit creaturā eleuare ꝛ postea depmit vltra modū. Esa. xiiij. Su pra celum ascendā: sup astra celi exaltabo soliū meū. Et sequit. Verūtamē ad infer nū detraheris in ꝓfundum laci. Job. xxx. Eleuasti me: ꝛ quasi ꝑ ventū ponēs elisi sti me valde: scio ꝙ morti trades me. Itē Luc. j. Dispersit supbos mēte cordis sui. Deposuit potētes de sede/ ꝛ exaltauit hu miles. ¶ Scdo facit lucem odire. Aug. Oculis egris odiosa est lux/que puris est amabilis in quo cōtingit cū inuidia. q̄ lu cem ꝓximi ꝛ bonū eius videre non patit: imo in ipsa multū offendit plus ꝙ febrici tans de luce. Vn̄ Horat. in eplis. Inui dus alteri⁹ marcescit reb⁹ opimis. Sap. ij. Grauis est nobis ad videndū. Sic fr̄es Joseph nō poterant ipm respicere/nec ei quicꝙ pacifice loqui. vt patȝ Gen̄. xxxvij. Nota exemplū de duobus/quoꝝ vn⁹ erat inuidus ꝛ alter auarus: quibꝫ rex ꝓposuit vt vnus peteret aliquid a rege/ꝛ rex ꝓmi sit ꝙ alteri duplū datur⁹ esset eius q̄d pri mus esset accepturus⁹. Auar⁹ nolebat pete re ꝓmo/vt postmodū duplū ei⁹ q̄d dandū erat inuido ↄsequeret. Postꝙ lōga cōten tio facta est int̄ eos q̄s ꝓmo peteret: volē te vtroꝙ ꝙ alter ꝓmo peteret. Inuid⁹ ꝓ ne alter ↄsequeret duplū si bonū aliq̄d pe teret: petijt vt effoderet sibi vnus oculus. ¶ Tertio quietē tollit: q2 febricitās quie scere nō pōt: in quo ↄtingit cū ira. Iracū dus em̄ nō ↄcordat cū aliquo/nec pōt cū aliquo cōuersari. Prouer. xxvij. Ira nō ha bet misericordiaȝ nec erūpens furor et impetū ↄcitati spūs ferre q̄s poterit: quiescite ab hoīe cui⁹ spūs in narib⁹ eius. ¶ Quarto appetitū turbat: q2 febricitāti nihil ꝓficuū sapit: sed fructus ꝛ aqua/ꝛ nociua deside rat/ꝛ dulcia ei videnť amara: in quo cōn tingit cū acidia. Acidiosus ei nihil spūale sapit: ĩō in omnibꝫ spūalibꝫ attediaẜ ꝛ nau seat: ꝛ vana/ vt trufas ꝛ noua libēter loq̄ tur. Num. xj. nota de filijs israel: quibꝫ fa stiebat māna ꝛ desiderabāt allia ꝛ cepas. Vn̄ ꝛ dicebāt. Aīa nostra nauseat super cibo isto leuissimo: in mentē nobis veniūt cucumeres ꝛ pepones porriꝗ: ꝛ cepe ꝛ al lia. aīa nostra arida est: nihil aliud respi ciūt oculi nostri nisi manna. Sic acidio sus desiderat cucumeres et pepones. i. no ua ꝛ trufas mūdi: et cepas ꝛ allia. i. bona mūdi que faciunt gemere ꝛ plorare: sic ce pe ꝛ allia. Nota cōtra illos qui delectātur de historijs Tristani ꝛ Lanciloti. Itē de illis qui delectanẜ de poetis ꝛ ph̄s pagā nis ꝛ historiographis: ꝛ libros sctōs ꝛ ver ba sancta fastidiūt. Hieronym⁹ ꝓpter hu iusmodi fuit flagellat⁹ ab angelis. Dic hi storiā ꝛc̄. Esa. v. Ve q̄ dicitis malū bonū/ ꝛ bonū malum: ponētes tenebras lucē/et lucē tenebras: ponētes amaꝝ dulce/et dul ce amarū. ¶ Quinto febris totū corp⁹ ca lefacit: in quo cōtingit cum luxuria. quia ignis est totū corpus adurens ꝛ aīam con sumens: in cuius signū quādo luxuriosus est in actu luxurie/rubescit. De hoc igne loquiẜ Job. xxxj. Ignis est vsꝙ ad ↄsum ptionē deuorās: et oīa eradicans genimi na. s. gratie virtutū theologicaꝝ moraliū/ ꝛ donoꝝ spiritussancti. Nota deuorās: q2 deuorat animā/corp⁹/virtutes. ꝛ merita. quia si aliquis acquisiuisset merita Joan nis baptiste: per vnū actum luxurie oīa perdit. In hoc igne filius ꝓdigus cōsum psit oīa bona sua viuendo luxuriose. Luc ce. xv. Nota cōtra illos qui tenent cōcubi nas cuȝ vxore: ꝛ dic vt expedit. ¶ Sexto febris anhelitū fetidum facit: in quo con tingit cuȝ peccato gule. Gulosus em̄ ex ni mio potu ꝛ cibo habet os fetidum valde. Ps. Sepulchrū patens est guttur eoruȝ. Nota quomodo plures interfecit gula ꝙ gladi⁹: et quomodo abstinētia auget vtiā anime ꝛ corporis: ꝛ quomodo oēs pecca uimus in Adaȝ peccāte: ꝛ hui⁹ causa peti fuit gula. q̄ fuit causa oim maloꝝ q̄ in mū

do vnq fuerunt z fient. Vñ poeta. Mala mali malo: mala ꝯtulit oia mundo. O malũ miser: o miserabile malũ. ¶ Septimo valde sitire facit: in quo cõtingit cum auaritia. quia auarus sitit z nõ satiatur: z tanto plus sitit quanto plus habz. Juue. saty. xiiij. Crescit amor nũmi quantũ ipsa pecunia crescit. Eccõ. v. Auarus nõ implebitur pecunia: z q amat diuitias/fructus nõ capiet ex eis. Hiero. Auaro tam deest qd habet q̃ qd nõ habet. Hora. in ep̃lis. Semp auarus eget ¶ Circa tertium notandũ: q ois peccator est seruus peccati: iuxta illud Jo. viij. Qui facit peccatũ seruus est peccati. z hoc iustissimũ est. Pro cuius rõne est aduertendũ q aliquis potest fieri seruus alterius triplici causa.

Primo p cõmissam iniquitatem.
Scdo p aduersam calamitatẽ.
Tertio p ꝓpriam voluntatem.

¶ Omnibus ergo istis tribus modis z rationibus peccator efficit seruus. Primo g modo scz per cõmissam iniquitatẽ fit seruus aliquis. Exẽplũ in filijs Cham: qui ꝓpter iniquitatẽ patris fuerunt maledicti a Noe/maledictiõe pene. i. seruitutis dicente. Maledictus Chanaã puer: seruus seruoꝝ erit fratribus suis. Dixitq benedictus dñs deus Sem. Sit chanaã seruus eius. Gen. ix. Et hoc fuit prima seruitus vt dicit Amb. xlv. dist. sexto die. Quare aũt noluit Noe maledicere Cham/sz filio eius Chanaã: Dicit magr in histo:ijs q ideo: q: deus benedixerat ei. et cõcordat Glo. j. q. iiij. itez peccato. hec ergo fuit prima causa seruitutis. s. peccatũ. Nõ em̃ deus fecit hominẽ vt dominaret homini: sed soluz irrationabilibus animalibus. Unde Aug. xix. de ciui. dei. c. xvij. in prin. ita deus hominem cõdidit. Nam dominet (inquit) piscium maris z volatiliũ celi: z omniũ reptilium que reptant sup terram/rationale fructuz ad imaginẽ suaz noluit nisi irrationalibus dominari. nõ hominẽ homini/sed hominẽ pecori. inde primi iusti pastores pecorum magis q̃ reges hominũ cõstituti sunt: vt etiã sic insinuaret deus quid postulet ordo creaturarũ. quid exigat meritũ pctoꝝ. cõditio quippe fuitutis iure intelligit imposita peccatori. pinde nusq̃ i scptura legimus seruũ anteq̃ hoc vocabulo Noe iustus filij pctm vindicaret. Nomẽ itaq illud culpa meruit nõ natura. origo aũt vocabuli seruorũ zc. Uide residuũ huius auctoritatis infra in ij. efficit quis seruus: vbi dicit. z cõcordat Aug. Patz ergo q ꝓpter iniquitatẽ fit aliquis de iure diuino seruus. Sic etiaz in iure canonico interdũ ꝓpter iniquitatẽ alicuius indicit ei seruitus: sicut patz in illo qui defert arma vel lignamia galeaꝝ saracenis: vel in coꝝ nauibus z galeis pyraticis exercent regimẽ. Talis em̃ si est christianus/est excõicatus: et vltra alias penas efficit seruus capientiũ. vt pbat extra. de iudeis. c. ita quorũdã. z. c. ad liberandã. Hoc g mõ z rõne iuste peccator fit seruus pcti ꝓpter eius demeritũ in penã eius iniqtatis. Juste em̃ fit vt qui noluit seruire deo bene viuendo cui fuire regnare est quo nihil maius in hac vita excogitari põt/seruiat peccato quo nihil peius est. Hier. ij. Quã vilis facta es iterãs vias tuas. z iõ trahit ab iniquitate quasi a quodã dño cui resistere nõ põt. Prouer. v. Iniqtates sue capiunt impiũ: z funibus pctoꝝ suorũ vnusquisq constringit. Ps. cxviij. Funes peccatoꝝ circũplexi sunt me. Nota exemplũ de Diogene pho: q dixit regi Alexãdro q erat seruus seruoꝝ suoꝝ. i. ꝯcupiscẽtiarũ et passionũ zc. ¶ Scdo efficit quis seruus ꝓpter aduersam calamitatẽ: sicut cũ quis in bello publico vincit z capit fit seruus capiẽtis/seruata sibi vita. Vñ seruus dicit a seruãdo/ nõ aũt a seruiẽdo: sicut dicũt legiste. z etiã cõcordat Aug. xix. de ciui. dei. c. xv. vbi sic dicit. Origo autẽ vocabuli seruoꝝ in latina lingua inde credit ducta: q hi qui iure belli cũ possent occidi auctoribus cõseruabant: serui fiebãt a fuãdo appellati. qd z ipm sine pcti merito nõ est. Nã z cũ iustũ gerit bellũ/p pctõ ecõtrario dimicatur. z ois victoria cũ etiã malis puenit: diuino iudicio victos humiliãs vel emendãs peccata vel puniẽs. Testis est hõ dei Daniel cuz in captiuitate positus pctã sua z pctã ppli sui ꝯfitetur deo: z hãc esse cãm illius captiuitatis pio dolore testatur zc. Hac etiã rõne pctõr efficit seruus pcti: naz vincit a pctõ in bello publico/indicto a diuina sapiẽtia inter nos z pctã. Istã rõnem ponit btũs Petrus apl's in canonica sua di. A q em̃ quis supatus est/huius z seruus est.

ij. Pe. ij. Et bellū est publicū: de quo Job vij. Militia ē vita hoīs sup terrā. ¶ Tertio efficit quis seru⁹ p ppriā voluntatē: qñ .s. quis se vendit alicui ad preciū pticipandū ex paupertate: pter quā etiā filiū posset vēdere. C. de patrib⁹ q filios distraxerūt. p totū. Et hac etiā rōne pctōr fit seru⁹ peccati: qr sponte vendit se peccato pcio modice delectationis. Malus mercator est cū aīa sit infinite estimatōis/adeo q nec aurū nec argentū/neqȝ aliqs lapis preciosus/nec aliqd corpe fuit dignū preciū aie humane/nisi pciosissimus sanguis christi Jō Petr⁹. j. Pe. ij. Nō corruptibilib⁹ auro z argēto redempti estis: sed pcioso sanguine agni imaculati Jesu chri. Nō auro z argēto. Rō. qr nō fuisset equalens pciū vnius tm anie. Mat. xvj. Quid em̄ proficit hoi si vni. mū. lu. anie: vero. s. detri. pa. aut quā da. ho. ꝯ. p. a. sua: qsi dicat/nullā. Homo tñ vilissimus z insipientissim⁹ rā pciosā creaturā vēdit/p delectatōe modica luxurie/vl alteri⁹ pcti. Dic practice pabolā de mliere q vēdidit pcio vni⁹ lacrucę lapidē pciosū magni valoris/quā sibi recōmēdauerat maritus ei⁹ vt diligētissime custodiret. Sic in pposito zc. Hāc ratione assignat apl's dicēs An nescitis cui exhibetis vos seruos ad obediendū: serui estis ei⁹ cui obeditis/siue pcti ad mortē/siue obeditiōis ad iustitiā. Ro. vj. Pꝫ ḡ q multiplici rōne peccator meret hac penā vt efficiat seruus pcti: qua seruitute dominus nos liberare dignetur.

¶ Quomodo vn⁹ punitur pro pctō alteri⁹. Sermo. xvj.

Qualis facies colubri zc. Prosequēdo adhuc iij. ar. z iiij. eius cōsideratiōez: restaret videre de quodā alio effectu pcti q est q vnus punit qñqȝ p pctō alterius. De q ponit Tho. in. j. ij. q. lxxxvij. ar. viij. z in. xxij. q. cviij. ar. vlt. Et p declaratione huius materie q est mixta. s. theologica/et canonica/et ciuilis. Videt primo q null⁹ debet puniri p pctō alteri⁹: qa hoc esset ꝯ ius diuinū/naturale/canonicum z ciuile. Primo ꝯ ius diuinū: qd habet Eze. xviij Aia q peccauit/ipa moriet. Fi. nō por. ini. pris zc. Itē Deut. xxiiij. Nō occident patres pro filijs. Scdo videt esse ꝯ ius naturale: nā rō naturalis dictat q null⁹ debet pati penā/si nō delinqt. pena em̄ respōdet culpe. Vñ pfus. Auctores pprios sua crimina iure tenebunt. Nullus plectet nisi q pctōr habet. Tertio ꝯ ius canonicū: q cauet q petm̄ suos tenere debeat auctores: nec pena est vlteri⁹ ptrahenda q delictū fuerit in excedente repertū. extra de his q fi. a maio. p. ca. qsiuit. ꝯcordat regula iur. di. nō debet aliqs alteri⁹ odio pgrauari. li. vj. Quarto ꝯ ius ciuile: q cauet q pctā suos teneant auctores: nec vlteri⁹ pgrediat metus q reperiat delictū. C. de penis. l. sancimus. Nota mer⁹/glo. i. pena. In cōtrariū facit auctoritas Exo. xx. Ego sum de⁹ zelotes zc. Itē Mat. xxiij. Vt veniat sup vos ois sanguis iustus zc. Itē Jo. ix. Rabi qs peccauit hic aut parētes ei⁹. Vi de. j. p. iij. pe finē. Itē de ꝯse. di. j c. in sancta. dr q iust⁹ sepissime perit p ipso. Pro solutiōe ḡ hui⁹ materie est notandū q de pena possum⁹ loq tripli/seu pena pt ꝯsiderari tripli. Vno mō inqntū est satisfactoria q volūtarie assumit: et sic qnqȝ vn⁹ p pctō alteri⁹ punit: qr volūtarie illā assumit. sic assumpsit chrs Esa. liij. Ipe autē vulnerat⁹ est pp iniqtates nras: attritus est pter scelera nra. et infra. Et dñs posuit in eo iniqtates oim nrm. Ps. lxviij. Que nō rapui tūc exoluebā. Sic et mlti sancti assumebāt p alijs orādo/ieiunādo/elemosynas faciēdo. Vñ de Carolo magno audita ē vox egidij. Merito Caroli pctā dimitto. z in h differt iustitia diuia ab hūana: sm quā nullus etiā volēs ꝯdēnari ꝫ pena corpali p culpa vel pctō alterius: qr sancti⁹ est ipunitū relinq facin⁹ nocētis/q inocentē ꝯdēnare. vt dr rex. in. l. absentez. ff. de penis. lꝫ pecuniarū debitū possit vn⁹ soluere p alio. Et rō dr̄fitie est int forū dei z forū mūdi: qr in pmo foro pualet charitas z mia: in scdo iustitia. Scdo mō inqntū p eā hꝫ rōne pene: de cui⁹ rōne est q sit ꝯ volūtatē patiētis/z sit solū vnusquisqȝ. Tertio pōt pena cōsiderari inqntū habet rōnem medicine. Et sic ꝯtingit q vnus p pctō alterius puniat. sicut filij p patrib⁹: subditi p dñis/inqntūsunt res eorꝫ: q habet quidē rōnem pene/qntū ad cuꝫ p quo

punit̃:sed habet rõnem medicine quantũ ad eũ qui punit̃. Hec ponit Thom.j.ij.q. lxxxvij.ar.viij.ꝛ Tho.in.ij.sentẽ.di.xxxiij. q.j.ar.ij. Et hoc quantũ ad q̃stionẽ illam qua querit̃ vtrũ vnus puniat̃ ꝓ pctõ alterius. Si ꝟo querat̃ qua pena quis punit̃ ꝓ peccato alteri⁹: Dic ꝙ quedã pene sunt q̃ possunt habere rõnez medicine put.s.ordinant̃ ad salutẽ anie:ꝛ istis penis potest quis ꝓ alio puniri/al's nõ. Pro cuius maiori declaratione distinguenda sunt quattuoꝛ genera penarum.

Primo pena eternalis.
Secundo pena spiritualis.
Tertio pena coꝛpoꝛalis.
Quarto pena tempoꝛalis.

¶ Circa primã penã nota/ꝙ null⁹ debet pena eterna puniri ꝓ culpa alteri⁹. Et rõ est:qꝛ hec pena nullo mõ põt h̃re rõne medicine:qꝛ nõ põt oꝛdinari ad salutẽ anie.ꝛ hec est cõclusio indubitata : ꝓbata ꝑ iura superius allegata.ꝛ facit.j.q.iiij crimen.ꝛ c.iã vtraq3. Vñ nõ licet optare hãc penã ꝓ salute alterius:imo nec ꝓ salute totius mũdi/qꝛ prima oꝛdinata charitas incipit a seipso.i.ꝑses.C.de fui.ꝛ aqua.c.petitio. de iureiur.cã.ij.oꝛdinauit in me charitatem. Nec obstat qđ dicit Moyses Exod. xxxij. Aut dimitte ꝑplo hanc noxã/aut dele me de libꝛo vite.qꝛ rñ.vt dixi in ꝯmone j.post festũ trinitatis pte.j.ꝛ scpsi etiã sup illo textu Exo.xxxij. Nõ obstat. Rom.ix. Optabã em̃ ego ipse eẽ anathema a chꝛo ꝓ fratribꝫ meis.qꝛ illđ exponit̃ sic.optabã .i.optarẽ si fieri possꝫ: anathema eẽ a chꝛisto.i.sepatus a chꝛo ad hoꝛã/vel in hac vita vel post moꝛtẽ:salua tñ charitate ꝛ salute eťna:ꝓ fratribꝫ meis.i.iudeis saluãdis. Vñ Phil.j.dr. Desideriũ hñs dissolui et esse cũ chꝛo:ꝑmanere aũt in carne necessariũ est ꝓpt vos. Põt etiaz aliter intelligi: vicz referẽdo h̃ verbũ ad tps in q̃ Paulus ꝑsequebat̃ chꝛm in mẽbꝛis suis.i.ꝛ h̃ ex zelo iudaice legis sic optabat esse sepatus a chꝛo:ꝯm Nico.de lyr. Sic ꝯ hac pena nullus ꝓ alio punit̃/ꝯuis petm alteri⁹ sepe sit occasio ꝙ al⁹ dãnet̃:non quidẽ ex pctõ illi⁹/sed suo:qꝛ imitat̃ petm illius. puta si vsurari⁹ reliq̃t vsuras filijs:dãnant̃ filij. nõ quidẽ ex vsura paťna/ſ3 ex suo pctõ.qa noluit restituere. Nota exẽplũ illius vsurarij q̃ reliquit duos filios: quoꝝ vn⁹ est ingressus religionẽ ꝛc. ¶ Scđa pena ẽ spiritualis:ꝛ hec est mltiplex. Prima est priuatio gre gratũ faciẽtꝭ:ꝛ tali pena nunq̃ vn⁹ punit̃ ꝓ pctõ alteri⁹. Eze.xviij. Fili⁹ nõ poꝛtabit iniq̃tatẽ patrꝭ ꝛc. Anima q̃ peccauerit ipa moriet̃. Nec obstat si opponas de pctõ oꝛiginali qđ traducit̃ in posteros Rñ.qꝛ in illo quilibet nrm est pticeps culpe. Ro.v. Oẽs in Adã peccauerunt.sicut diť Tho.j.ij.q.lj.ar.j. Alia pena spũalis est de iure positiuo q̃ dicit̃ excõicatio qua pena nulla maioꝛ est in ecclia dei.xxiiij.q. iij.coꝛripiant̃.et hac pena nullus punit̃ ꝓ pctõ alteri⁹.xxiiij.q.iij.si habes. Ratio.qa nõ debet ferri nisi ꝓ culpa moꝛti ꝓpria.xj. q.iij.nemo epoꝝ.vñ neq3 pat̃ ꝓ filio/neq3 vxoꝛ ꝓ viro:neq3 ecõuerso excõicari dꝫ.hñ facit qđ legit̃ ꝛ notat̃ in.c.romana.§.fi.de sen.excõi.li.vj.ꝛ.c.j.de vsu.eodẽ lib. Alia est pena interdicti:et illa pena punit̃ vn⁹ ꝓ delicto alterius.vt.ꝓbat̃.de spõsal.c.nõ est nobis. Pro delicto regis anglie multe ei⁹ ciuitates interdici iubent̃.de sen.excõ. c.si snia.§.cetex.li.vj. Alia est pena suspẽsionis ꝛ irregularitatꝭ:ꝛ hec inferunt̃ etiã ꝓ delicto alterius. Vñ pro delicto vxoris vir:ꝛ remouet̃ ꝓmotione.xxxiiij.di.si cuius. Itẽ ꝓ delicto patrisfamilias tota dom⁹ ei⁹ ab oblationibꝫ ꝓhibet̃.xvij.q.iiij. miroꝛ.licꝫ em̃ regulariť aliquis nõ debeat sine culpa suo iure priuari:tamẽ quãdoq3 causa suggerente/quis suo iure priuat̃.de priuil.c.antiqua.de diuoꝛ.c.quanto.ꝯcoꝛ. sicꝯpt foꝛnicatõeꝫ vxoꝛis ꝑuant̃ viri iure exigendi debitũ/nisi sit coꝛrepta:vt ibidẽ dicit̃.qꝛ patronus turpitudinis est qui crimen vxoꝛis celat. xxxij.q.j.sicut crudelis. sic ꝓpter incõtinentiã patrꝭ fili⁹ fit illegitimus ꝙ nõ pꝛomouet̃.lvj.dist.ꝑ totum.et de filijs pꝛesb.ꝑ totum. Que autẽ sit ratio differẽtie inter excõicatõeꝫ ꝛ alias penas spirituales:vide qđ notant canoniste in.c. romana.§.fi.de sen.excõi.lib.vj.in.c.j.de vsu.eodẽ lib.vbi ponũtur a doctoꝛibꝫ multe rationes q̃ videnť insufficiẽtes. Posset ergo ratio differẽtie esse illa:quia excõicatio est maioꝛ pena spiritualis q̃ fit in ecclesia dei:vt dictum est.q̃ separat a sacramẽtoꝛum cõmunione ꝛ pticipatione fideliũ. ꝛ iõ noluit ecclia punire aliquẽ hac pena:

nisi p delicto ꝓprio et mortali. vt dicit .xj. q.iiij. Nemo episcopoꝝ. Unde olim excōicatus tradebat sathane. vt notant doc. s. j. Co. v. Nota quō nō curāt hodie boles de excōicatione ꝛc. Illud postremo notādum qḋ vbicunq aliqs punit pro delicto alteri⁹: illud nō habet rōnem pene sed medicine. vt dicā. j. ar. iiij. ꝯclusiōe. ij. ¶ Prima ꝯclusio est/ ꝙ de iure diuino punit corporalit ex voluntate dei qn̄q vnus ꝓpter culpā alteri⁹: siue sit fili⁹ delinquētis/ siue extraneus: vt patz primo in pctō Cham quo peccante fili⁹ eius maledicit. Gen̄. ix. Nō em̄ maledixit Noe Cham: qꝛ dn̄s benedixerat ei. Un̄ nō fuit ausus maledicere. Itē patz in diluuio/ vbi p peccatꝫ parētū submersi fuīt puuli. Itē Giezi delinquēte lepra trāsmittit ad posteros. iiij. Re. v. Itē puulos sodomitaꝝ nō excusauit ignorantia: qn̄ p paterno scelere celesti igne cōsumerēt Gen̄. ix. Et h̄ cessit in bonū ipsoꝝ puuloꝝ: q̄ si vixissent fuissent imitatores culpe paterne: ꝛ ideo damnati in inferno. Tunc ḡ in īfantia cōbusti: aut ad limbuꝫ patrū descendebāt si in fide parētū moriebant: aut ad limbū pueroꝝ/ qḋ min⁹ malū est. Sic ꝛ nūc pueri si moriant ꝓpt peccatū parentū: cedit eis in bonū: qꝛ aut baptizati euolant ad paradisuꝫ: aut nō baptizati descendūt ad limbū: q̄ si vixissent descēdissēt ad ifernū. Neq em̄ alit existimādū diuinā bonitatē eis mortē intulisse: nisi p pter aliqḋ eoꝝ bonū: sic de innocentib⁹ ꝛc. Ideo de iuda scriptuꝫ est. Bonū erat ei si natus nō fuisset Mat. xxvj. Idem ꝯ paruulis: q̄ pctō Dathan ꝛ Abiron viui descenderūt ad inferos. Numeri. xvj. Item Achior peccante multi ceciderūt in bello Iudic. vj. Item Dauid populū numerauit ḡ pacto gladi⁹ dn̄i descendit in populū. ij. Reg. xxiiij. Item iudeis clamātib⁹. Sanguis ei⁹ sup nos ꝛ sup filios nr̄os: reliquie eoꝝ pene mortis chr̄i addite sūt. de pe. di. iij. §. Ecce cui⁹. j. q. iiij. §. Itē pctō. vbi de h̄. Itē iudeis peccātib⁹ ꝯtra chr̄m puuli: qꝛ timore herodis nō receperūt eū: puniti sunt in filijs eoꝝ a bimatu. ꝛ infra. Mat. ij. Et sic in multis exemplis scripture patere pōt: ꝙ patre peccāte fili⁹ hac pena punit ꝛ etiā extranea. Multi ꝓpt vni us noxaꝫ plectunt adeo. Propt hoc dn̄s dixit Exo. xx. Ego suꝫ de⁹ zelotes visitās iniq̄tatē patrū in filios in tertiā ꝛ quartā generationē: his q̄ oderūt me. Itē in nouo testamēto Mat. xxiij. Dicit dn̄s. vt veniat sup vos om̄is sanguis iustus q̄ effusus est sup terrā a san. abel. iu. vsq ad sā. za. fi. ba. quē occi. inter tem. ꝛ al: Itē Io. ix. Rabi. qs peccauit hic aut parētes eius vt cec⁹ nasceret: ꝛc. Ex q̄ textu pbat ꝙ qn̄q punit fili⁹ pro pctō paterno. Predicta aūt hoc mō sunt accipienda: vt qn̄ fili⁹ punit. p pctō patris. Pena illa habet rōnem pene respectu culpe patrꝫ / q̄ punit in filio q̄si in re quadā sua: qꝛ fili⁹ res est q̄dā patris: sed respectu filij rōne medicine: nisi sit imitator culpe paterne/ vt infra latius dicā in. ij. ꝯclusiōe. iij. ar. Et iōo nō obstat ꝙ dt dn̄s Deut. xxiiij. Non occident p̄res p filijs nec ecōuerso. qꝛ vt dt vbi Nico. de lira. Illud intelligendū est iniq̄stū occisio hꝫ rōnē pene pcise/ nō aūt iniq̄stum habet rōnē medicine. ¶ Scd̄a ꝯclusio ē/ ꝙ hac pena de iure hūano nūq aliqs punit pro culpa alteri⁹. Un̄ dicit lex: ꝙ sancti⁹ ē impunitū relinq̄ facin⁹ nocentꝫ: q̄ innocentē ꝯdēnare. ff. de penis. l. absentē. ꝛ. C. eo. l. Sancim⁹. Et rō hui⁹ est: q̄a occisio seu punitio innocētis est directe ꝯtra pceptū diuinū q̄ dicit. Exo. xxiij. Innocentē ꝛ iustū nō occides. Et alibi nō occident p̄res p filijs nec ecōuerso Deut. xxiiij. Et etiā est ꝯtra pceptuꝫ iuris naturalis: q̄ pcepta sunt indispēsabilia falte p hoies. Hoc aūt debet intelligi ita/ ꝙ occisio seu alia pena corpalis habeat rōnē pene: nō aūt iniq̄stuꝫ hꝫ rōnem medicine: vt infra dicā. Nō em̄ putarē incōueniēs/ ꝙ lex hūana dānet filiū/ etiā pena corpali ꝓpter culpā patrꝫ. ꝛ hec nō habꝫ rōnē pene respectu filij: sꝫ medicine: vt nō imitet culpā parentū. hꝫ tn̄ rōnē pene respectu culpe prīs: ꝓpter quaꝫ ipse pat delinquēs punit in filio. Un̄ posset lex hūana iuste denouo statuere: vt fili⁹ puniat morte ꝓpter culpā legis lese maiestatꝫ cōmissam a patre cui⁹ timet filius etiā criminis esse successor. Et h̄ probat p textū in. l. q̄sq̄s. C. ad. l. iul. maiesta. canonizata. vj. q. j. q̄sq̄s. vbi sic dt. Filij vero q̄b⁹ vitā imperatoria spēalr lenitate cōcedim⁹. paterno em̄ debēt perire supplicio. i q̄b⁹ pat in h̄ est hereditarij criminis exem

pla metunt: a successiōe oim̄ ꝑimoꝝ ha-
beāt alieni. Et ꝯfirmat etiā h̄ ꝑ textū i.c.
Cū multe.xv q.vlt. statuit: ꝙ nati ex mrī-
monio ꝯtracto a clerico in sacris ꝯstituto
sūt serui ecclie. Ad idē facit ꝙ dt Tho.j.ij
q.lxxxvij.ar.viij. ¶ Tertia pena est corpa-
lis: circa quā nota. ꝙ hui⁹ pene corpalis ē
qntuplex differētia. Prima est ieiunij ab-
stinētia q̄ solū qn̄qꝫ infligit incarceratꝫ ꝓ
coꝝ sceleribꝰ. ꝺ hac pōt intelligi illō. di.xc.
Si qs cōtristat⁹.⁊.xxiij.q.j. Si hō esses.
Scda est ꝟberatiōis.xxiij.q.v. Circūcisio-
nes. Tertia est fuitutꝫ. Quarta est exilij.
lviij.di.in sinodo.in fi. Hoc aūt exiliū pōt
esse triplex. Unū in loco certo: vt cum qs
detrudit in monasterio. vt.c. Omis.in fi.
de peni.⁊ remis. Aliud a loco certo: qn̄.s.
quis ab aliq̄ loco ꝓhibet. ij.q.j.in primis
Tertio ab omi loco: vt cū interdicit qbus-
dā penitētibꝰ/ne moreñt in aliq̄ loco: vel
vnū vl' duos dies. ꝺ peni. di.vj. sacerdos.
Quinta pena corpalis est mors q̄ dicit vl-
timū suppliciū. Itē mutilatio mēbri. Est
aūt notandū: ꝙ ois pena corpalis reputa-
tur grauior omi pena pecūiaria apō legi-
stas. ff. de penis. l. In seruoꝝ. Circa quaꝫ
penā corpalem est duplex ꝯclusio. Prima
ꝯclusio ē/ꝙ de iure diuio punit corpalr ⁊c̄
¶ Quarta pena est tpalis.i. circa tpalia
bona: pecuniā: possessiones ⁊c̄. Circa quā
est duplex ꝯclusio. Prima ꝯclusio ē/ꝙ de
iure etiā hūano/qn̄qꝫ punit qs pena ꝓua-
tionis bonoꝝ ꝓ pctō alteri⁹.s. fili⁹ ꝓ pctō
patris: ⁊ h̄ est in duobꝰ casibꝰ. Primo i cri-
mine lese maiestatꝫ de iure ciuili. l. Quis-
qs. C. ad le. iul. maie. canonizata. vj.q.j.
ca. quisqs. fac. xv q.iij. Sane. ⁊ c. nemini.
Scdo in crimie heret. ⁊ de iure canonico:
vt in. ca. vergētis. extra. de hereti. ⁊. C. de
hereticꝫ. aut. manicheos. Nota tamen ꝙ
sic dt Ray. In sum. de here. Itē qd si ha-
beret. Hoc videt intelligendū cū pat pu-
blice ꝑdicat ꝯtra fidē catholicā. vel publi-
ce ꝓfitet: vel defendit errorē: vel corā p̄la-
to suo cōuictus est: vel ꝯfessus: vel finalit
ꝯdemnat de heresi. extra ꝺ ꝟbo. significa.
Sup qbusdā. Potest addi terti⁹ casus in
interfectione clerici facta a patrono vl' feu-
dario: qr priuāt filij omi bn̄ficio ecclastico.
co. nec succedūt ad ꝑdicta iura: scꝫ patro-
nat⁹ ⁊ feudi vsqꝫ ad quartā gn̄ationē. vt i
ca. In qbusdā. de penis. Adde ⁊ quartuꝫ
casuꝫ.s. in ꝑsecutoribꝰ cardinaliū. de penis
c. Felicis. li. vj. Itē de ꝑcutientibꝰ/capien-
tibꝰ ep̄os. in cle. j. de penis. Alij casus po-
nūtur in. c. Cū secundūqꝫ. de hereti. li. vj.
Facit ꝙ nota. in. c. Uno. de scismatꝫ. eodē
li. Reēa. tn̄ cōtra est: qr regl'arit bona da-
mnatoꝝ deuoluūt ad heredes. i. ad ascēdē-
tes ⁊ descēdētes vsqꝫ ad tertiū gradū/tan-
tū. vt in autētica. bona dānatoꝝ. C. ꝺ bo.
dam. Scda ꝯclusio est ꝑ declaratiōe coꝝ
q̄ dicta sūt ⁊ rōne. ꝓ qbus sciendū ꝙ sic dt
Tho. j. ij. q. lxxxvij. ar. viij. ꝺ pena inflicta
possum⁹ loq̄ dupliciť. Uno mō ꝑut pena
hꝫ ratiōnē pene. ⁊ sic soluꝫ vnusqsqꝫ ꝓ suo
pctō punit: qr act⁹ pcti aliqd ꝑsonale est.
Scdo mō possum⁹ loq̄ de pena ꝑut habꝫ
rōneꝫ medicine: ⁊ sic ꝯtingit ꝙ vn⁹ punit
ꝓ pctō alteri⁹. Detrimēta eñ corpaliū re-
rū siue ipius corpis sunt q̄dā penales me-
dicine ordinate ad salutē anie. iuxta dictū
apli. cū infirmor tūc fortior sum. ij. Coꝝ.
xij. Undō nihil ꝓhibet talibꝰ penis aliquē
puniri ꝓ pctō alteri⁹: vl' a deo vl' ab hoie:
vtpote filios ꝓ patribꝰ: ⁊ subditos ꝓ dn̄is.
inqꝫtū sunt q̄dā res coꝝ: ita tamē ꝙ si fili⁹
vel subdit⁹ est ꝑticeps culpe: hmōi penal'
defect⁹ hꝫ rōnem pene q̄ntū ad vtrūqꝫ: scꝫ
ad eū qui punit ⁊ euꝫ ꝓ quo punit. Si ꝟo
nō sit ꝑticeps culpe hmōi penal' defect⁹:
hꝫ rōnem pene quantū ad euꝫ: ꝓ q̄ punit.
Quantū vero ad eū q̄ punit habet rōneꝫ
medicine tantū: nisi ꝑ accidēs: inq̄ntū pec-
cato alteri⁹ ꝯsētit. ordinat eñ ei ad bonū
anie si patient sustineat. Da exempluꝫ: vt
si rex dilaceraret cuidā tunicā de burello/
vel albuso/vt daret illi tunicā mlt'o maio-
ris valoris: puta regalē. vl' destrueret ma-
gale vel pagheriū vt daret sibi castrū. Pe-
ne ꝟo spūales nō sunt medicinales tantū:
qr bonū anie nō ordinat ad aliud melius
bonū. Un̄ in bonis anie null⁹ patit detri-
mētū sine culpa ꝓpria. Hoc tn̄ intelligo ꝺ
detrimēto spūali: qō est culpa vel ꝓuatio
grē: vel signū ꝯsequēs ad ꝓuatione gratie
Sicut excōicatio. Alia ꝟo detrimēta spi-
ritualia canonica: puta suspensio ⁊ inter-
dictū: pōt qs pati ꝓ culpa alteri⁹ qn̄qꝫ: vt
notaui sup eodē sermo. ar. ij. Un̄ null⁹ pa-
tit detrimentū in bonis anie sine culpa ꝓ-
pria. Et ꝓpter hoc etiam talibꝰ penis: vt

Hierony. dicit in epl'a ad Auitum. vnus nō punit̄ p alio: q2 quantū ad aiam filius nō est res patris. Vñ z hmōi causaz dñs assignās dr Ezech. xviij. Oēs anie mee sūt. Qd g̃ dr dñs Exo. xx. Ego sum dñs zelotes visitās iniq̄tatē patrū in filios vsq3 ad tertiā z quartā gñationē3. Et Mat. xxiij. vt veniat sup vos zc̄. Vide sup parte tertia. Referendu3 est ad penas tp̄ales vel corp̄ales: in q̄btum filij sunt res quedā parentū: z successores p̄decessor̄: z tūc respectu filior̄ habet rōnem medicine: vt dictū est sup̄: vel si referat̄ ad penas spūales hoc dicit̄ pp̄ter imitationē culpe. Vnd in Exo. addit̄ his q̄ oderūt me. z in Matt. dicit̄. Et vos implete mēsurā patrū vr̄or̄. Dicunt̄ aūt puniri pctā parentū in filijs: q2 filij in pctis parentū nutriti proniores sūt ad peccandū: tū pp̄ter ɔ̄suetudinē: tu3 etiā pp̄ter exemplū patru3 q̄si auctoritatē eor̄ sequētes / sūt etiā maiori pena digni: si pena patrū vidētes correcti nō sūt: ideo aūt addidit in tertiā z quartā gñatione3: q2 tm̄ ɔ̄sueuerūt hoies viuere: vt in tertiā vel quartā gñationē videāt filios. Et sic mutuo videre pn̄t: z filij pctā parentū ad imitandū: z p̄es penas filior̄ ad addēdū fm Tho. Sed cur nō ipsi patres delinq̄ntes puniūtur in p̄ma gñatione. Rñdeo h̄ est pp̄ter clementiā diuinā. Vñ Aug. j. q. iiij. ɔ̄ dñs ad Moysen in tertiā z q̄rtā generationē / pctā patrū se dñs cōminat̄ in lege filijs redditurū / nō in eq̄litate iudicij: vt alij peccent / z alij puniūtur. sed magnitudine clemētie diu3 semp expectat ad penitentiā: z q̄ in p̄ma gñatione delinquit̄ nō prius corripit z emendat / nisi tertia et quarta gñatio euenerit Aug. j. q. iiij. Per h̄ pz̄ solio z declaratio auctoritatū in cōtrariū allegatar̄. z sic pz̄ ista materia.

¶ De septē stultitijs pcti mortalis. Sermo. xvij. *Moralis*.

QVasi a facie colubri zc̄. Sequit̄ p̄dicare de quodā alio effectu pcti mortalis: q2 facit hoiem fatuū z insipientē zc̄. De q̄ vide in fmonib9 post festū trinitat3 dñica. xx. fmone. iij. q̄ incipit. Nō q̄li insipientes in labijs meis zc̄. Pro euidētia g̃ nota: q̄ in scriptura sacra q̄ est os dei. ps̄. cxviij. Pronūciaui oīa iudicia oris tui. Pctōres dicūt̄ stulti siue fatui / z h̄ in multis locis pz̄: s3 p nūc sufficiat allegare vnā auctoritatē Eccs. j. Stultor̄ infinitus est numer9. Et p hoc facit satis rō per similitudinē d̄ ambulātib9 p viā: q̄ p̄ueniūt ad q̄ddā biuiū / in q̄ vna via est arcta z spinosa / sed secura: altera q̄ est ad sinistrā / q̄ est lata pulchra z delitiosa: cum arborib9 circūquaq3 z cū aquar̄ decursib9: z cū tabernis zc̄. Sed in ea est passus q̄dā p̄iculosus in q̄ ɔ̄tinue sunt latrones: derobātes siue depredātes viatores zc̄. Et in h̄ biuio est q̄dam turris alta: in q̄ manēt custodes: qui q̄n vident itinerātes clamāt dicētes. Accipite viā dextrā: q̄ est secura nō sinistrā zc̄. Si aliquis illor̄ itinerantiū diceret: nam isti clamātes volūt nos decipere: eamus p viam sinistrā videt3 q̄ nō est pulchra zc̄. Eandē incidūt in latrones zc̄. Alij vero credentes clamātib9 sumūt viam dextra3 z vadunt securi zc̄. Rogo vos q̄ istor̄ dici debēt sapiētes vel fatui: nōne illi q̄ incipiunt dextrā viam debēt dici sapiētes: z alij fatui q̄ sinistrā: vtiq3. Sic i p̄posito. Oēs sum9 viatores in via hac vite nr̄e / z currimus semp velocissime: siue dormiam9: siue vigilam9: sicut existētes in naui zc̄. Et finis noster debet esse vita eterna. Ro. vj. Habetis fructū vr̄m in sctificationē: finē vero vitā eternā. Et oēs nos in biuio: q̄a via dextera est via virtutū z penitentie: q̄ est arcta z spinosa: tamē secura. Duru3 est ɔ̄tinere / asperum est ieiunare: vigilare: offensas libent̄ parcere zc̄. Sed hec via ducit ad vitā eternā. Ideo chr̄s in. j. fmone suo ait Matt. iiij. penitentiā agite approp̄inquabit eīm regnū celor̄. Et Mat. vij. Arcta est via que ducit ad vita3: et pauci sunt q̄ inueniūt eam. Via vero a sinistris est deliciosa z carnalis: sc3 comedere: bibere / dormire: et luxuriari: vindicare se zc̄. Sed in hac est passus periculosus in quo omnes derobantur et occiduntur: et hic passus est mors. O dices tu. Etiā in alia via est passus periculosus mortis: verū est: sed non depredantur: quia secum portant thesaurum meritorum et bonorum operum. Ideo domin9 Matth. vj. Thesaurizate vobis thesauros in celo: vbi neq3 erugo:

neq tinea demolit/ et vbi fures nō effodi/unt nec furant. Sunt aūt quidā viri sapi entissimi q̄ sunt in turri et clamāt viatori bus etc. Et isti sūt p̄triarche et p̄phete: ap̄li: doctores: q̄ nouerūt optime viā veram et bonā: q̄ stantes in turri gr̄e dei vel p̄dica/tionis: clamāt nobis dicētes. Nolite am/bulare p viam sinistrā vitiorum etc. Sed per d̄ xterā virtutū etc. Inter quos Salomō sapiens dixit clamās: vias q̄ a dextris sunt nouit dn̄s: scz scientia p̄bationis. Peruer se vero sunt q̄ a sinistris sunt. Prouer. iiij. Et Dauid pater eius. ps. j. Quoniā no/uit dn̄s viā iustorum et iter impiorum peribit. Nam in primo passu mortis depredatur homo peccator omnibus bonis q̄ habet. Pri mo quidā bonis fortune: et bonis t̄palibus depredat ab vxore et consanguineis. Nota de consuetudine que est neapoli: q quecūq̄ habet super p̄sonā suam mulieri in tēpore mortis mariti sunt sua etc. Quō cingit se zonis argenteis etc. Scd̄o bonis nature et pulchritudinis et fortitudinis corporalis: de p̄datur a vermibus. Tertio bonis gr̄e. Jaz fuerat dep̄datus a demonibus/ sed tunc. s. tempore mortis aīa eius damnat a demo nibus. Nota hic etiā q quedā mlieres fa ciunt testamentū ad cōmoditatē viri sui: putātes sanari d̄ infirmitate sua. et de aī ma nihil curāt etc. Videtur ḡ vobis velle ire p viam sinistrā vitiorum quā scitis/ q du cit ad infernuz: certe magna stultitia: si h̄ nō credis hereticus es: si credis es fatuus si non emendas. Quesiui q̄t sunt species stultitie: et inueni quot sūt septē: q̄bus dicit peccator stultus. Et sunt iste vicz.

Prima est frenesia.
Scd̄a est epilentia.
Tertia est demonia.
Quarta est rabia.
Quinta est insensia.
Sexta est furia.
Septima est ebria.

¶ Et iste septē adaptant septem peccatis mortalibus: vt infra patebit. Prima est er/go frenesia: ita vocat a physicis qn̄ febris ascēdit in caput et conturbat imaginationē loquitur stultitias. Talis dicit frenetic⁹. Ecce hoc petm̄ sup̄bie qd̄ nihil aliud est nisi febris: q̄ ascendit in caput quando hō p̄sumit et superbit de bonis t̄palibus. dicen do. Ego sum talis: siue magni sanguinis. siue magne scientie: et isti tales scientia in flāmātur. j. Cor. viij. Ecce fatuitas: q̄ ē cinis et puluis fact⁹ de terra. Vñ dicitur hō ab humo. i. terra. nutrit et ad terrā re/uertet. Patet ergo quō sup̄bus est freneti cus p̄pter febrē sup̄bie ascēdentē ad caput Sapiens p̄o q̄tucunq̄ sit in alto positus semp̄ seipm̄ humiliat cogitans: q̄re ad ter ram reuersur⁹ est. ps. cij. Recordatus est qm̄ puluis sumus hō sicut fenuz etc. Et q iudicand⁹ est ante tribunal dei s̄m opera sua. Vultis videre rōnem vt meli⁹ intellī gat. Da similitudinē de duobus sententiatis ad furcas: et dum ducunt ad furcas. vnus eorum flens petit veniā ab omnibus di. Parca tis mihi et oretis p me: alter p̄o ridens di cebat. O q̄tum bonuz mihi est quō vado associat⁹ vado cātando etc. Sic in propo/sito om̄es nos sum⁹ criminosi et latrones: q̄ furati sum⁹ honorē dei. ps. xiij. Om̄es declinauerūt simul inutiles facti sunt non est qui faciat bonū/ nō est vsq̄ ad vnū. Et noueritis q p̄cessus contra nos est fact⁹. ps. cxxxviij. Imperfectū meū viderūt ocl'i tui. et in li. t. o. scri. et s̄nia mortis iam est data. Heb. ix. Statutū est hoībus semel mori et post hoc iudiciū: et iam nūc fit executio. q̄ om̄es ducimur ad mortē cum equo tē/poris seu solis: et cū quattuor rotis. i. quat/tuor tēporibus anni. s. vere/ estate/ autūno: et hyeme. j. Reg. iiij. Om̄s morimur et q̄si aque dilabimur in terrā que nō reuertit. Illi ḡ qui in h̄ mūdo humiliant. flent/ ro gant deuz vt parcat eis etc. Itē rogant vt orent p ipsis: sunt sapiētes. At cōtra q̄ ri/dent et gloriant et superbiūt: sūt fatui. Jō dicit Eccl's. vij. Cor sapientiū vbi tristi/tia: et cor stultorum vbi leticia. Tales erant illi philosophi de q̄bus dicit ap̄lus Ro. j. Qui cū deuz cognouissent nō sicut dn̄m glificauerūt aut gra. ege. sed eua. in co. su. et ob. est insi. co. eorum. Dicētes em̄ se esse sa/piētes: stulti facti sūt. Talis etiā fuit Na buchodonosor: q̄ p̄pter superbiā cōuersus est in bestiā etc. Daniel. iiij. Debem⁹ ergo in hac valle miserie: et in hoc mundo po/tius vacare tristitie q̄ leticie. Exemplū habemus in christo: Qui propter excel/lentiam infinitam: quam habebat: potu isset gloriari plusq̄ alij etc. Tamen di/

citur ꝙ nūq̄ꝫ visus est ridere:sed flere. Sic
virgo maria excellentissima sup oēm crea-
turam: erat tamē repleta omi humilitate
rc̄. Sic ꝛ nos debem⁹ facere. Ideo dicit.
Ecci.iij. Quanto magnus es humilia te
in omibus ꝛ corā deo inuenies gratiam.
¶ Scd̄a species stulticie est epilentia:scꝫ
morbꝰ caducus:q꞉ in cella cerebri genera
tur vna gutta ex bullitione stomachi ꝛ ca
lore cordis.ꝛ quādo illa gutta est frigida:
cadit sup telam cordis/et cadunt in terrā:
et ꝑdunt intellectū. Ecce hoc peccatū aua
ritie q̄ ascendit ad cerebrū: quādo cogitat
ꝓ certo:ego volo ditari deinde cadit super
cor ꝑ ꝯsensum dicendo. Si ego volo viue
re plane de meis redditibꝰ ꝛ possessionibꝰ
vel laboribꝰ in capite anni nihil remane-
bit. Ideo q̄d dimittā filijs rc̄. Et ꝓpter h̄
lucrabor iuste vel iniuste rc̄. Et sic faciūt
fraudes/vsuras/maloꝝ ꝯtractus:ꝛ mille
extorsiones. ꝛ sic cadunt in terrā ꝑ pecca-
tū mortale. Et ecce epilentia:et tandē de
terra cadūt in infernū.j.Tim.vj. Qui vo
lunt diuites fieri/incidunt in tentationē ꝛ
in laqueū diaboli ꝛ desideria vana et in-
utilia/q̄ mergunt hoies in interitū et ꝑdi-
tionē.hec est ratio q̄re in omni genere ho-
minū fiunt extorsiones:scꝫ vt viuāt pom-
pose rc̄. ꝓpter hoc em̄ fit symonia a p̄latis
extorsiōes a dn̄is tꝑalibꝰ a iudicibꝰ/ nota
rijs/mercatoribꝰ ꝛ hmōi. Nota ꝯtra abusi
onem q̄ est in q̄busdā partibꝰ/ꝙ patiētes
naufragiū derobant/quādo frangunt in
terrā rc̄. Qd̄ est ꝯtra ius naturale:q꞉ non
debet dari afflictio afflictis:et ꝓpterea nō
equū est aliquē locupletari cum aliena ia-
ctura.l. Nam hoc natura.ff.de cōdi.inde.
Item cōtra ius diuinū:non furtū facies.
Exod.xx. Item ꝯtra ius ciuile. C.de fur
tis. auten.nauigia. vbi expresse hoc pro-
hibet:ꝛ reprobat ꝯtraria ꝯsuetudo:ꝛ sub
ditur ibi:nisi talia sint nauigia:q̄ piraticā
operāt prauitatē/aut sint nobis aut chri
stiano noi inimica. Itē ꝯtra ius canoni-
cū.c.excōicatiōi.de raptoribꝰ. Hinc etiā ꝓ
cedunt ludi alearū ꝛ taxilloꝝ. Nota ꝙ se-
ptem genera ꝑsonaꝝ damnantur ex ludo.
Primo lusores. Scd̄o participātes in lu
cro. Tertio assistentes/q̄ dant fauorē rc̄.
Quarto prestātes domū. Quinto p̄stan-
tes taxillos vel tabulariū. Sexto prestan
tes pecuniā ad ludendū. Septimo recto-
res q̄ sustinēt tales:q̄ sciūt lucrari ꝑ extor-
sionē. reputant sapiētes in mūdo:q꞉ dici
tur de eis. O iste est sapiens faciet bonaꝫ
domū.sed tamē stulti sunt. vn̄ ap̄ls. Non-
ne stultā facit dn̄s sapientiā hui⁹ mundi.
j.Coꝝ.j.p̄s.ix. Quoniā laudat peccator
in desiderijs aie sue rc̄. ¶ Tertia species
fatuitatꝫ est demonia:quādo.s. demon in
trat in corp⁹ hois:perdit hō pro tūc vsum
sui intellectus:et demon loquit ꝛ operat
ꝑ eum. Ecce hoc pctm̄ luxurie:q꞉ luxurio
sus semꝑ habꝫ demonē secū,qui vocat As
modeus:qui ita possidet luxuriosuꝫ vt fa
ciat esse sine intellectu. Sicut equ⁹ ꝛ mu-
lus quibꝰ nō est intellect⁹.imo tm̄ p̄ualet
diabolus:ꝙ nō solū possidet. illos q̄ forni
cant/verū etiā illos q̄ sunt in cōiugio ple-
rūq̄ꝫ. Cunq̄ꝫ etiā facit aliq̄s ꝯtrahere ma-
trimoniū/qd̄ tamē nō est verū mr̄imoniū
ꝓpter aliquod impedimentuꝫ. Sicut xbi
grā. Et audio qd̄ in hac ciuitate sūt ples:
q꞉ vir habet aliquā vxorē in a qua separa-
tus ꝑ curiā archiepiscopalē: ducit postea
aliam vxorē,cum tamē etiā papa nō pos-
set separare mr̄imoniū p̄sertim cōsūmatū
Quia quos deus cōiunxit homo nō sepa
ret. Mat.xix. Et de cōuer.cōiu.c. Ex pu-
blico.ꝛ.c.placet. Plus dico ꝙ etiam mor
tua prima vxore:nō potest esse secūda am
plius vxor ei⁹:ꝓpter impedimentū crimi-
nis/sicut legit extra.de eo q̄ ducit in mr̄i-
quā polu.ꝑ adul.p̄sertim in c.fi.alique xo
mlieres post quā viri eoꝝ absentauerūt se
ꝛ manserūt ꝑ septem annos:nec de eis ha
bent nouū/ducūt alios viros/ꝙ est cōtra
ius diuinū ꝛ canonicū:ꝛ licet de iure ciui-
li/videat hoc ꝑmitti. tamē illud ius nō te
net:q꞉ in spiritualibꝰ ꝛ maxie in sacramē-
tis:nullā potestatē habet ius ciuile. vt le
git et notat in.c. ecclesia sancte marie. ex
tra de cōsti.ꝛ in regla.possessor.de reg.iu.
li.vj. Permittit em de iure ciuili.ꝙ si vir
captus est ab hostibꝰ/et incertū sit an vi-
uat vel mortu⁹ sit: tūc post q̄nquenniū a
captiuitate:mlier pōt cū alio ꝯtrahere. ꝛ
idē ecōuerso de viro/vt est casus in.l. vxo
res.ff.de diuor. Sed de iure canoni.qd̄ in
spūalibꝰ p̄ualet iuri ciuili:statutū est ꝙ q̄n
tūcunq̄ꝫ annoꝝ numero mlieres careāt p̄
sentia viroꝝ viuētibꝰ viris suis nō possūt

ad alioꝝ cōsortium cōuolare: donec certū nuncium recipiant de morte viroꝝ: vt dr extra. in. c. in presentia. de spōsali. Et videt̃ hodie idē esse de iure ciuili: vt in autē. ho die. C. de repudijs. q̄ auten. est sup. l. vxor. eo. titu. Ecce quātuz p̄ualet diabol⁹: ⁊ infatuat hoīes: ideo Tob. vj. Dicit raphael angel⁹ Tobie. Audi me ⁊ ostendā tibi q̄ sunt q̄bus p̄ualere potest demoniū in eis q̄ ꝯiugia ita suscipiūt: vt deū a se ⁊ a mēte sua excludāt. et sue libidini ita vacēt sicut equus ⁊ mulus: in his habet potestatē demoniuz. Nota parabolā de vxore/cui vir pegre pficiscēs cōmisit custodiendū lapidem p̄ciosum maximi valoris. At illa cupiēs lactucā/vendidit illū p lactuca seu permutauit ⁊c̄. Sic christ⁹ cōmittit cuilibet aiam dī. Custodi temetip̄m ⁊ animā tuā sollicite. Deut. iiij. Uel grām q̄ est infinitus thesaur⁹ sicut dicit̃ Sap. vij. At luxuriosus vēdit aiam ⁊ grām p lactuca. i. modica delectatōne luxurie: magna stulticia est. Ecce quō diabol⁹ infatuat hoīes: taceo de sodomitis et de pctō bestiali. i. cum bestijs cōmisso. ⁊ d̄ vxore fratrꝭ. Jō dicit̃ .j. Cor. ij. Aīalis hō nō pcipit ea q̄ sunt spūs dei. stulticia eīm est illi. Nota aīalis .i. bestialis ⁊ occidūt̃ tales q̄nq̄ a bestijs. Nota de illo sodomita cui⁹ preputiū fuit morsuz a scorpionib⁹ ⁊ inflatū mirabilit̃ ⁊c̄. Itē de illo q̄ tenebat ꝯcubinā ⁊ vxorē q̄ fact⁹ est rabiosus ex morsu canis rabiosi ex quo mortu⁹ est q̄ in fine habuit dicere. Rogo deū vt talē mortē faciat quicūq̄ tenet concubinā cum vxore sicut ⁊ ego ⁊c̄.

¶ Quarta species stulticie ē rabia. Sūt aliqui stulti q̄ nulli nocent nisi sibi ip̄is: et hoc mō sunt stulti illi q̄ sunt infecti rabie inuidie: q̄ sibi solis nocēt: q̄ Inuid⁹ inuidia comburit̃ intus et extra. Oratius in ep̄lis. Inuidus alteri⁹ marcessit reb⁹ opimis. Magnū tormentū est inuido videre bona alioꝝ. Nota historiā de boue Eneo vacuo intus in q̄ ponebat̃ homo ⁊ subtus incendebat̃ ignis ⁊c̄. Magnū tormentū erat: sed maius est inuidia. Jō dr Orati⁹ in ep̄lis. Inuidia siculi nō inuenere tyrāni Maius tormētū. Et in tantū illō peccatū facit hoiem stultum: q̄ non ꝯsiderat q̄d facit. Exemplū de phariseis: qui ꝓpter inuidiā occiderūt chrm̄ Mat. xxvij. Sciebat eīm: scz Pilat⁹ q̄ ꝓpter inuidiā tradidissent eum: cū tamen cognoscerēt chrm̄ esse verū messiam pmissum in lege ⁊ in ꝓphetis: iuxta illō. Mat. xxj. Hic est heres venite occidamus eum ⁊c̄. Cauete ḡ ab hac stulticia.

¶ Quinta species est insensia: p quā dicit̃ homo insensat⁹: vt plurimū cōtingit in senib⁹ ꝓpter antiquitatē ⁊ in pueris. Pueri eīm recipiūt quicq̄d eis datur. nec sciunt distinguere inter bonū ⁊ malū: q̄ infantil' etas q̄cquid videt ignorat. C. de falsa. mo. l. Unica. Nota exempluz de Moyse puero. qui recepit prunā ⁊ statim misit in os suū ⁊c̄. Hac stulticia inficiunt̃ hoīes ex pctō gule: qui nō recipiunt escas cū regula temperantie/sed p excessum ⁊c̄. Ideo sunt sibi venenose. Ecce quō tales sunt insensati. Nota hic ꝯtra illos q̄ nō ieiunant ⁊ volunt redimere ieiuniū q̄dragesimale p elemosynas ⁊c̄. Dicentes: q̄ melior est elemosyna q̄ ieiuniū ⁊c̄. Sed qui ita sapiunt dissipiunt: q̄ licz melior sit elemosyna fm̄ se/q̄ ieiuniū ⁊c̄. Tamen melior est obediētia q̄ elemosyna ⁊c̄. Quidā vero dicūt ⁊ q̄d pctm̄ est comedere bis in die. Quia nō q̄d intrat in os coinquinat animā. vt dicit dn̄s Mat. xv. Sed veruz est/q̄ cibus vel potus nō coinq̄nat aiam: q̄ nō intrat in eaz: sed in corp⁹: sed inobediētia ⁊ rebellio ad diuina mādata coinquinat hoiem. Quidā vō dicunt. Et nunq̄d p vno pisce deus vult pdere animā hominis: sed nō ꝯsiderant q̄ de⁹ p vno fructu comesto ab Adam dānauit totū gen⁹ humanū. Quia in Adā oēs peccauerūt Rom. v. Ecce quō tales sūt insensati. Uñ tot infirmitates pueniūt hodie: cū oculis ifirmis: gulosi: pedagrosi: tremulosi: catarosi: nisi ꝓpter gulā: ⁊c̄. Efficiūt̃ tales ita insensati q̄ sūt peiores bestijs: q̄ bestie sumunt cibū et potū ad sufficientiā ⁊ nō vltra: sicut leones vrsi ⁊c̄. Sed hō gulosus excedit ⁊c̄. Jō dicit scrip̄tura ꝓpter crapulā multi obierūt: q̄ autē abstinēs est adijciet vitā Eccl. xxxvij.

¶ Sexta est furia. Furiosus nō respicit q̄d facit: et nulli facit reuerentiā: et q̄nq̄ verberabit vl' occidet seip̄m: sicut iracūdus habens odio p̄ximū. Primū occidit seip̄m: q̄ qui odit fratrem suuz homicida est. s. sui ip̄si⁹. j. Joā. j. Nec facit reuerentiā alicui: q̄ q̄n irascit̃ diuinā

maiestatē blasphemat zc. Itē nec primo q: qñq infamat eum: qñq iniuriaf ei zc. qñq blasphemat. Nota de illis mulierib' q alio die ꝯquerētes de frumēto: qđ dimi nuit recegant: blasphemabāt illū q miserat zc. quib' ꝗ respondit/ꝙ ipse peius sibi nocebāt quā nocuit ille zc. Nota exēplū de qdā mercatore q venit ad mgr̄m Vincentiū di. Noueritis ꝙ fui defraudatus a factore meo tāta pecuie qntitate z fugit: ꝓpt̄ ꝙ odiui eū in tm̄/ꝙ si possem eū inuenire ip̄m dentib' lacerare: z hac. xl. fui cōfessus. et ꝯfessor me' noluit me absoluere. di. ꝙ debeo sibi pcere. paf qđ dicitis vos: Cui rn̄dit magister Vincenti'. Nō tenemini sibi parcere: pcatis vobis ip̄i. Et ille dixit. Pater nō intelligo vos. Rn̄dit. Dicatis mihi odiū qđ habetis in corde cui nocet illi vel vobis? Nō illi q comedit bibit z delectaf: sed vobis qđ animā v̄ram occidit. Et ille rn̄dit. Nūc cognosco ꝙ sit stulticia hr̄e odiū ꝯtra aliū. Nūqđ esset bona vindicta ꝯtra inimicū tuum/si tu biberes vnā tacia veneni vt interficeres eū. stulticia esset: sic z tu: cum tn̄ ecōuerso/reputaf hodie stult' ille q parcit z dicif ei. O tu es qdā rudis z fatu' zc. Prouer. j. Sapientiā atq doctrinā stulti despiciūt. ¶ Secūda species stulticie est ebrietas: siue ebrietas. Ebri' est em̄ stultus nihil pōt facere zc. Non habz aliđ remediū nisi dormire. Ecce hoc pctm̄ accidie: qui nō curat de opib' meritorijs: et pdit tēpus tam pciosum. qđ de' nobis dedit ad lucrandū infer riora h' mūdi: sed nō sūt pigri ad opandū et laborandū in dieb' festiuis. Nota ꝯtra qsdā rusticos q dieb' festiuis z dn̄icis vadunt p aptandis ligonib': vel p solandis ocreis siue stiualib': quidā aūt veniūt mane die dn̄ico: cū iumētis oneratis palea vl' lignis z frangūt festa: nec audiūt missas. magna abusio est et pctm̄ ipsoꝝ: z etiā dominoꝝ seu patronoꝝ ipsoꝝ. Cuꝫ tamē: vt dixi sint accidiosi in bonis opibus. Et ideo in tp̄e famis vel caristie bonoꝝ sp̄ualium qđ est tēpus mortis indigebūt: nec dabif eis. Et ideo mittenf ad hospitale miseroꝝ qđ est infernus. Ideo Prouer. xx. Propt̄ frigus piger arare noluit. Mendicabit ꝗ estate z nō dabif ei. Estate. i. tp̄e mortis: vbi est estus et calor mortis: et fames: et siccitas z om̄is angustia anie et corp̄is zc. Rogemus ergo deum zc.

¶ Quō peccatū mortale infert mortē eternā. Sermo xviij.

Vasi a facie colubri. zc. Sequif predicare de vltimo effectu pcti mortalis q est damnatio et'nalis inferni zc. De hoc etiā habes sup̄ sermone. xj. quō pctm̄ mortale infert q̄druplicē mortem zc. Pro hui' euidētia et introductiōe est sciendū ꝙ firma ꝯclusio est fidei catholice/ꝙ i inferno ꝓpter demeritū pcti mortal' punief totus hō. s. ania z in corpe post resurrectionē corpoꝝ: licet nūc sola ania patiaf: sicut em̄ prius ania peccat cogitando z postea corpus exequendo: sic z prius ania punif z postea corpus. Et hoc pbatur ratōne z auctoritate. ratio quidē est: q: sicut totus hō peccauit in ania et corpe. sic totus hō puniri dz. auctoritas. Jo. vj. Uenit hora in qua oēs qui in monumētis sunt au. vo. filij dei z pcedēt q bona fece. in resurrectione vite: qui vo mala in resurrectionē iudicij. ¶ Sed hic cadit duplex dubitatio. Prima est de anima. Scd̄a de corpe. De ania quidē quō pōt ab igne corporeo pati cuꝫ ania sit sp̄us: nec possit ab igne tangi. qđ aūt nō tangit nō agit. Pro hui' declaratione est notandū fm̄ Tho. in. ij. qlibeto. q. xiij. ꝙ assumēdo passionē ꝓprie fm̄ cōtrarietatē agent' ad patiēs: put. s. pati dicimur/cū quid nobis adueniat. qđ est cōtrariū nature vel voluntate nostre prout infirmitas: z tristitia: passiones dicūtur. Potest dupliciter hic passio sumi. Uno em̄ modo potest esse passio p receptionē forme ꝯtrarie: sicut aqua patif ab igne inqn̄tum calefit: z p ꝯsequens diminuif qualitas naturalis eius. Et hoc modo ania separata nō pōt pati ab igne corporeo: quia nec calefieri pōt nec desiccari: nec fm̄ formā aut q̄litatē quācunq ignis corporei immutari: sed h' nō verū est naturali v'tute sꝫ supnaturali virtute diuina. Videf ꝙ ania possit pati ardorē ab igne in sui pena. sicut videtur pbari. Luce. xvj. Dum dicit Anima diuitis dānati. Pater Abraam mitte

Lazarū: vt in tin.ex.di. fui in aq̄ vt refrilin.meā: q2 crucior in hac flāma. Ad quid em̄ petebat refrigeriū aque: nisi vt refrigerareť ardor quē sentiebat: et h̄ videť tenere. Pe. de taran. in. iiij. sen. di. ij. Idem videt sentire Greg. i. iiij. dialogo. c. xxx. di. Teneri aūt p ignē spūm dicim⁹: vt in tormento ignis/sit videndo atq3 sentiendo. Ignē nāq3 eo ipo patiť quo videt: q2 eum cremari se aspicit cōcremať: r infra. q̄uis colligere dictis euāgelicis possum⁹: q2 incendiū aīa nō solum videndo: sed etiā experiendo patiať: veritas etenim voce diues mortu⁹ in iferno dicit sepult⁹ r c. Sed dic q ille ardor r illa flāma intelligiť spiritualiť. sicut Aug⁹. li. xxj. de ciui. dei. c. x. vbi sic dr. dicerē q̄dem sic arsuros sine vllo suo corpore spūs: sicut ardebat apd inferos ille diues: quando dicebat Crucior in hac flāma: q̄si cōuenienť responderi cernerē. talem fuisse illā flammā: quales ocľi q̄s leuauit r Lazar vidit: q̄lis lingua cui humore exiguū desiderauit infundi: qualis digit⁹ Lazari de q̄ id sibi fieri postulauit. Vn̄ erant sine corporib⁹ anie. sic ḡ incorpaliter illa flāma q̄ exarsit. r illa gutula quā poposcit: q̄lia sūt etiā visa dormiētium/siue in extasi existentiū/res incorpales: habētes tamen silitudinē corpo. Est tamē notandū: q licet in inferno vnus sit ignis: tamē diuersimode anie cruciāť fm diuersitatē culpa. Vn̄ Greg. in. iiij dialogo. c. xlv. vn⁹ q̄dē est gehēne ignis: sed nō vno mō oēs cruciat pctōres. vnusq̄sq̄ q em̄ q̄rum exigit culpa: tm̄ illic sentiruť pena. Nam sicut in hoc mūdo sub vno sole multi ɔsistunt/nec tamē eiusdē solis ardorem equaliť sentiūt: q2 alius plus estuat: atq3 alius min⁹: ita illic i vno igne nō vnus est mod⁹ incendij: q2 qđ hic diuersitas corpo: hoc illic agit diuersitas pctōrū: vt r ignē nō dissimilē habeāt. r tamen eosdē singulos dissimiliť exurat. Hec ille Potest etiā poni exemplū de duob⁹ incarceratis: quo vn⁹ qui est melācolicus naturaliť mag affligiť et dolet q̄ alter qui est sanguine⁹. Alio mō diciť pati oīe qđ quocūq3 mō impediť a suo ɋprio impetu vel inclinatione sicut si dicam⁹: lapidē descendentē pati cū impediť ne deorsu3 perueniat: r sic dicimus hoiem pati cū detineť vel ligatur: q non vadat quo vult: r ita p modu ligationis cuiusdā anīa patiť ab igne corporeo. vt Aug⁹. li. xxj. de ciui. dei. c. x. Non em̄ hoc est ɔtra naturā spūs incorporei alligari: cū videamus animā tanq3 formā naturaliť alligari corpori ad viuificandū ipm/demones etiā p nigromantiā ptāte superio dmonū alligať/aliquib⁹ imaginib⁹ vel aliquib⁹ alijs rebus. Unde multo magis possunt spūs alligari diuia ɋture igni corporeo. nō vt dent vitā: s3 vt accipiāt penā. Sicut Aug. dicit. Sed q̄a qđ est minoris ɋtutis/nō potest sua virtute ligare id quod est maioris ɋtutis. Et ɋpter hoc diciť q ignis corporeus agit in aiam separatā nō virtute ɋpria: sed inquātū est instrumentū diuine iustitie iudicantis. Vn̄ nota. q multiplr spūs diciť alligari a corpore. Uno mō tanq3 forma materie sicut anīa humana corpori. Alio mō tanq3 motor rei: sicut angel⁹ corpori celesti. Alio mō tanq3 locatu3 loco sicut anīa in iferno. Uidem⁹ ḡ q anīa sepius r multis modis in corpore existēs patiť siue corpus patiať: vt cū infirmať. vel verberať: siue corpus nō patiať. vt cū anima tristať de aliqua re: puta de aliq̄ nouo sibi displicente. Puta de morte filij vel alteri⁹ dilecti: vel etiā in somno sepius corpe descendente anīa patiť. sic ḡ r anīa separata potest pati. r est multo magis acerba pena anie separate q̄ coniuncte. tum q2 ipsa anīa est fons r origo passionis tm̄: q2 imediate patitur. Sed ɔtra illud q dicit Tho. q anīa patiať ab igne/ex hoc q alligatur. sic opponiť. Illud em̄ qđ est alligatū alicui nō potest ab illo separari: sed spūs dānati separať aliquādo ab igne corporeo infernali. Nam demones dicunť esse in h̄ aere caliginoso: anie etiā damnato interdū aliquib⁹ apparuerūt. Ergo videť q anīa nō patiať ab igne corporeo vt alligata. Sed respondeo. Anima affligitur ab igne corporeo inq̄ntum apprehendit eū/sibi vt nocituum p modū alligatiōis r detentionis. Hec aūt apprehensio affligere potest etiā cum nō est actu alligata/et hoc solū q apprehendit se allegationi deputatā. Et ɋpter hoc dicunť demones secum ferre gehennā quocūq3 vadūt. Hoc ponit Tho, in quadā q̄stione: vice3 in. j. pte. q. lxiiij. ar.

iiij. ad tertiū. Utrū autē demones secum portent ignē: vide in festo angelorum Petri Hieremie ser. iiij. pte vlti. ¶ Scda dubitatio de corporibus damnatorum post resurrectionē: quō possunt pati ⁊ nō consumi: qa erūt incorruptibilia. qz cessante motu celi q̄ est causa generationis ⁊ corruptiōis: nō erit corruptio nec generatio. Cū ergo sint incorruptibilia/ quō poterūt pati? Respondeo qz hoc cōtingit duplici rōne.

Prima sumitur ex pte dei facientis.
Scda ex pte corporis patientis.

¶ Ex pte quidē dei: qz ipse deus cui ois creatura obedit ad nutum/ instituit illuz ignē ad affligendū nō ad corrūpendū ⁊c̄. Omnis eīm creatura sicut habet esse a deo sic ⁊ opari ⁊c̄. Exēplū de pueris in camino ignis ardētis ⁊c̄. Dan. iiij. Itē de sancto Policarpo. Itez de sanctis Agnete/ Lucia/ Cecilia: ⁊ sic etiā de. l. rhetoribus btē Catarine: quos quidē ignis extinxit/ sed nō cōbussit. Uide hanc rōnem clari⁹ ⁊ latius sicut scripsi infra in sermonibus quadragesimalibus de pnia in sermone de inferno. pte. v. Ex pte vero corpis patientis sumitur ratio: qz corpa tunc erūt incorruptibilia ⁊ imortalia: ⁊ ratio ē duplex. s. naturalis ⁊ theologicalis. Naturalis ratio est qz cessabit mot⁹ celi: vt dixi supra. Theologicalis est: qz corpus est in hac vita mortale p culpā: ppter cuius reatū debitor est homo mortis. Mortuo corpe simul soluta est pena. Itaqz post resurrectionē non est debitor homo ampli⁹ mortꝫ corpalis: quia nō iudicabit deus bis in idipm. Itez bona fides nō patit vt bis idez exigatur. ⁊ ideo tūc erit corpus imortale. Si dicis: quō ergo est passibile? Ratio: qz hoc vult diuina iustitia. Itē nō valet argumentū: est imortale ḡ est impassibile: qa aīa pōt pati/ sed mori nō pōt. Sic aurum in igne purgat/ sed nō cōsumit. Uide infra in sermone vbi supra. pte. v. Hoc ergo pͣsupposito/ notandū q̄ qa infra dicā q̄ tot⁹ homo patit in inferno/ qz corpus et aīa: iō octo pene erūt in inferno: q̄ appropriātur qnqz sensibus corpis/ et tribus potētiis aie: quas adapta vt notaui in smone vbi s. p. vij.

¶ De eternitate pene īfernalis Sermo. xix.

Quasi a facie colubri ⁊c̄. Prosequēdo adhuc quartā cōsideratiōnē tertij ar. vicꝫ de effectibus peccati mortal': remanet vltimo pdicare de eternitate pene infernalis. Salutet virgo ⁊c̄. Pro introductiōe materie notandum/ q̄ est cōclusio vera in theologia p fidez catholicā approbata: q̄ pena inferni est et̄na. Auctoritas. Ite maledicti in ignē eternū: qui paratus est diabolo ⁊ angelis ei⁹. Et infra. Ibunt hi in suppliciū eternū. Mat. xxv. Itē Mar. iij. Qui aūt blasphemauerit in spm̄sctm̄: nō habet remissionē in eternū. Item ps. Introibit vsqz in pgenies patrū suorum/ ⁊ vsqz in et̄nū nō videbit lumē: introibit. s. pctor pͥm suorum. i. dmonū. Jo. viij. Uos ex pr̄e diabolo estis. Itē Esa. vlti. Uermis eorum nō morietur. Itez Greg. in. iiij. dial'. c. xlvij. Anima q̄ in inferno posita est/ beate eternitatis viuere pdidit: sed esse ⁊ viuere misere nō amittit/ eo q̄ cogatur vt ⁊ morte sine morte/ ⁊ defectū sine defectu/ ⁊ finez sine fine in ppetuū patiatur: vt sit ei mors imortalis/ defect⁹ indeficiēs/ ⁊ finis simpliciter infinit⁹. Sed hic est questio quaz sepe multi faciūt: et est magna questio in theologia. s. q̄ videt q̄ pena inferni nō debet esse eterna. Qd̄ pbat primo de iure diuino. Scdo de iure humano. Et pmo de iure diuio: qz pena debet ꝯmensurari culpe in q̄ntitate. iuxta illud Deut. xxv. Pro mensura pcti erit ⁊ plagarū modus. Itez Apoc. xviij. Quantū glificauit se ⁊ in delitijs fuerit: tantuꝫ da. il. tor. ⁊ luc. Scdo pbat de iure humano: nā canoniste dicūt q̄ pena nō est vlterius ptrahenda q̄̄ delictū fuerit in excedēte repertū. extra d̄ his q̄ fi. a malo. pre cap. c. q̄siuit. ⁊ c. de penis. l. sanctinus. Cum ergo culpa fuerit hic finita: puta luxurie/ blasphemie/ homicidij vsure ⁊c̄. quare pena est infinita? Non videtur hoc esse couenies diuine iustitie: et multo minus misericordie: ad quā ptinet mitigare penas potius q̄̄ augere: cū etiā de iure humano pene interpretatiōe benigna molliende sunt potius q̄̄ exasperāde. ff. de penis. l. interpretatiōe. et in regula. Odia restringi fauores cōtingit ampliari.

lib.vj. Notare hic potes errorē Origenis qui vt referunt glo.et.iiij.q.ij.in fi.dixit. Omnē hoiem esse saluādū p illud. Nihil odisti eorū q̄ fecisti. Sap.xj. Itē ps.lxxvj Nunq̄d obliuiscef misereri deus/aut cōti nebit in ira sua miscdias suas? Per h̄ etiā adducebat Origenes illud Esa.xxiiij.vbi loq̄ns de dānatis subdit dicēs. Post mul tos dies viuificabunt ꝛ erubescet luna/ꝛ cōfundef sol.s.pter claritatē chri ꝛc. Sꝫ dic ꝙ visitatio illa intelligit in malum:q2 resumptis corporib9 cruciabunt eternalr: ꝛ ita dū volebat asserere deū misericordē/ dixit nō iustum. Itē dicebat chrm passu/ rum iterū in aere p diabolis saluandis.qd est cōtra auctoritatē scripture Mat.xxv. vt supra dicit.ido fuit Origenes tanq̄ he/ reticus ab ecclia condēnatus post mortē: vt refert Gratian9 vbi s̄. ꝛ Aug.etiā.xxj. de ciui.dei.c.xij.ꝛ in ca.xvj. refert quosdā dixisse/ꝙ in die iudicij sancti orabunt pro dānatis:ꝛ sic saluabūtur dānati. Neq3 em credendū est vt dicūt/ꝙ tūc sancti amissu ri sint miscdiam qn̄ erunt pfecti sancti:et io cū nūc in vita psenti sancti orent p ini/ micis ꝛ patiūtur psecutores:multo mag3 orabunt tūc p illis quos habebunt suppli ces. Cum etiā deus nūc exaudiat sanctos orantes/qn̄ sine petō non sunt:multo ma gis qn̄ tunc sine petō erūt. Et allegāt ps. Nunq̄d obliuiscef ꝛc.vbi s̄. Sed q2 hoc est hereticū:io nota rōnes adhuc ex quib9 potest colligi responsio.

Prima ratio sumif ex pene pportione.
Secunda ex culpe duratione.
Tertia ex peccati aggrauatione.
Quarta ex peccantis intentione.
Quinta ex fori mutatione.

¶ Prima ratio est:q2 nō est necesse ꝙ pe/ na cōmensuref culpe q̄ntū ad durationē. Nā vt ait Aug9.xxj.de ciui.dei.in illo iu dicio requirit vt pena adequef culpe quā tū ad durationē. nam adulteriū/homici diū/ ꝛ hmōi:in momēto cōmittunt/tamē nō momentanea pena puniūtur:sed qn̄q3 q̄ de ppetuo carcere vel exilio.ꝛ quandoq3 etiā morte in qua nō cōsiderat occisionis mora:sed potius ꝙ in ppetuū auferatur a societate viuentiū. Et hoc vult Tho.j.ij. q.lxxxvij.art.iiij.ad primū. Q2 ergo dicit ꝙ p mensura peti erit ꝛ plagarū modus: debet intelligi de mensura pportionis/nō autē de mensura durationis. Quāto em̄ est culpa grauior:tāto pena debꝫ esse acer bior. ¶ Secūda ratio ꝛc.q2 etiā posito ꝙ q̄ntū ad durationē pena debeat cōmensu rari culpe:tamē ad hoc pena inferni debꝫ esse infinita q̄ntū ad durationē. Probaf rōne/auctoritate/ꝛ exemplo/ꝛ silitudine. Et primo pbatur rōne. Pro cui9 declara tione est notandū/ꝙ q̄diu aia est cōiun/ cta mortali corpori/recipit cōditiones cor poris.s.mutabilitatē ꝛ variabilitatē/tristi tiam ꝛ letitiā ꝛc. Hui9 auctoritas. Cor/ pus qd corrūpitur aggrauat aiam:et de/ primit terrena inhabitatio sensum multa cogitantē. Sap.ix. Nota:aggrauat tra hendo.s.eā ad suas cōditiones. Vn̄ nemo duꝫ viuit debet desperare pter pctā quia pōt penitere. Et econuerso nemo q̄ntūcūq3 bonus debet securus esse:q2 pōt cadere.j. Cor.x. Qui se existimat stare/videat ne cadat. Sicut em̄ petm̄ nō tollit libertatē arbitrij:sic nec gratia ꝛc.sed postq̄ aia est separata stat in sua natura/q̄ est vt muta/ ri nō possit.nec sit vertibilis ad opposita/ siue sit in gloria cōstituta siue in pena.q2 Ligatis manib9 ꝛ pedib9 pijcitur in tene bras exteriores. Mat.xx. Vn̄ nō pōt ani ma dānata veram pniam agere:vt de pec cato doleat put est offensa dei/licꝫ doleat de eo put meref penā ꝛc.vt habef Sap.s. v.Auctoritas. Si ceciderit lignuꝫ ad au/ strū aut ad aquilonē:in quocūq3 loco ceci derit/ibi erit. Eccle.xj. Nā vt dicit Tho. in.ij.ij.q.xiij.ar.iiij. Dānati q̄uis doleāt de petis que cōmiserunt:nō tn̄ q2 dolent ipsa odiūt/sed q2 p eis puniūtur. Et ibidē dicit in responsione ad scdm articulū.ꝙ ma la in dānatis nō sunt demeritoria/sed ptī nent ad dānationis penā. Et hoc pbatur. Quare si alīs demererētur et blasphemys/ semp pena augeref:ꝛ sic esset infinita pena intensiue.qd est incōueniēs. Est et alia rō quare nō demerenf:q2 nō sūt in statu vie Vn̄ dicit Tho.ibidē:ꝙ mereri ꝛ demere/ ri ptinet ad statū vie. Vn̄ bona vel mala ī viatorib9 sunt meritoria et demeritoria: sed bona post mortē facta nō sunt merito ria/sed ptinētia ad eorū beatitudinis pre/ miū.ꝛ similit mala post mortē nō sunt de meritoria/sed ptinēt ad dānatiōis penaꝫ. Tho. Et ad pdictā autē rōnem de imuta bilitate aīe separate posset fieri instātia

de corpe resumpto post resurrectionem:q2 tunc videref q tollatur imutabilitas illa ex quo corpus resumif. Sed dictũ q cum corp⁹ est mortale/deseruit anie ad prias opatiões naturales: vt existẽs i ipo corpo re ania pficiaf/quasi ad pfectionẽ nata. et tõ ania disponif z mutaf fm corpis quali tatẽ z dispositionẽ: sed post resurrectionẽ corpa disponenf fm exigentiã anie: z ido anime nõ mutabũtur p corpora. Hec fm Tho. in. iiij. ztra gẽtil. c. xcv. Vide qd no taui in sermonib; de pnia ser. ij. pte. j. Ani ma ergo dãnata in inferno penitere nõ po test de culpa/qnimo semp exaggerat cul pam blasphemãdo deũ z bonitatẽ z iusti tiã eius. Apo. xvj. Comanducauerũt lin guas pre dolore: z blasphemauerũt deu3 celi pre doloribus z vulnerib; suis: z non egerũt pniam ex operib; suis. Vñ ania q migrat de corpe cum pctõ mortali forni cationis: semp in eadẽ voluntate pmanet z desiderio: sic z si trãsit cũ pctõ odij/z hu iusmodi. Sic z demones: q postq3 ceciderunt de celo: sunt obstinati q nõ pñt peni tere de culpa. Si em peniterẽt/de⁹ pfecto eis pceret: vt ait btũs Martin⁹: qui etiã diabolo spopõdit dicẽs. Si tu miser peni tere velles: ego de dei bonitate cõfidẽs/ti bi mĩscdiã pollicerer. Vñ Sathanas in eodẽ desiderio habendi equalitatẽ dei et nũc: z in eternũ erit sicut a pncipio fui ca sus. Vñ cum culpa nõ tollaf nisi p pniã: pnia autẽ in inferno esse nõ põt: sequif q culpa ibi semp duret/z cõsequẽter etiã pe na. Culpa g cũ sit eterna: erit eterna etiã pena Jõ dicif Esa. xxvij. In mẽsura con tra mẽsurã/cũ abiecta fuerit iudicabo eã. Nota in mẽsura. s. pene: cõtra mensurã. s. culpe. cũ abiecta fuerit. s. ania a corpe: iu dicabo eã. i. eternaliter condẽnabo: cũ cul pa sit eterna. Et hoc nõ solũ ver de culpa mortali/sed etiã de pctõ z culpa veniali p eandẽ rõne3. Vñ aia in inferno etiã p ve niali eternalr puniet. qquis em veniali nõ debeaf pena eterna p se: tñ p accidens est eterna pena ibi p veniali/eo q nlla culpa ibi sit remissibilis: ex q infert q etiã pena durabit in eternu3. Et h vult Tho. in. ij. sen. di. xxxiij. q. ij. ar. j. ad scdm. etiã in. iiij. sen. di. xlv. q. j. ar. iij. ad. vj. Et hec est vna ratio qre in inferno nõ remittif culpa. s. q2 ania dãnata nõ habet pniam de culpa/qn imo vellet de nouo offendere deũ si posset. qd pz/q2 semp blasphemat deũ. Est etiã alia rõ. q2 nulla culpa remittif sine gratia dei gratũ faciẽte: sed ibi nulla gra dei est. ergo zc. Sic g cũ causa. i. culpa/sit eterna oporter q effectus. i. pena etia3 sit eterna. Da similitudine3 de eo q pcussus est gladio i latere. lic3 ictus gladij momẽto transiue rit: tñ multo tpe dolebit. et si plaga ex ictu causata esset eterna: cõsequẽter etiã dolor ex ipso causat⁹ esset etern⁹. sicut ignis cau sat dolorẽ q esset etern⁹/sic ignis eẽt eter nus. z sic distẽperãtia humor ex q causaf febris eẽt eterna/febr etiã eẽt eterna. Et hoc est qd ait Greg. xxv. di. Qualis hinc quisq3 egredif/talis in iudicio presentaf. ¶ Tertia rõ zc. q etiã posito q culpa qn tu ad durationẽ nõ sit infinita: tñ pena de bet esse infinita qntũ ad durationẽ. Nam culpa mortalis lic3 nõ esset infinita exten siue: q2 extẽsio ꝯsideraf ex pte actus pcti/ siue ꝯuersionis ad creaturã que est finita extẽsiue: tñ est infinita intẽsiue/qa intẽsio ꝯsideraf ex pte auersionis a deo q dat esse pctõ formalr/cũ aũt culpa grauef fm con ditionẽ illius in quẽ peccaf. vt no. Tho. j. ij. q. lxxij. ar. ix. Et de⁹ sit infinite z imẽsu rabilr z inẽnarabilr excellẽtie z dignitat: sequif q etiã culpa d3 eẽ infinita. Ex q in ferf q etiã pena d3 eẽ infinita intẽsiue sc3. Nõ põt aũt pena esse infinita intẽsiue. s. q ad acerbitatẽ: q2 sic annihilaret creaturã q nõ est ifinite capacitat sz finite. oportet g q sit finita extẽsiue. s. qntũ ad duratiõe3. In tẽsiue aũt pena est maior vel minor fm q fuit maior vl minor delectatio i ꝯuersiõe ad cõmutabile bonũ/qd ẽ creatura. iuxta illud Apo. xviij. Quãtũ glificauit se z in dlitijs fuit: tãtũ da. il. tor. z luc. ¶ Quar ta rõ zc. peccãtis intẽtio: q2 in pctõ attẽdi tur volũtas z intẽtio peccãt/z nõ act⁹ ex terior pcti. Coco2. legisse di. q volũtas et ꝓpositũ distinguũt maleficia. ff. de fur. l. q iniurie. z. c. cũ volũtate. õ sen. excõ. L3 aũt act⁹ exterior pcti fuerit finit⁹: tñ volũtas peccãt fuit infinita. Voluisset em pctõr sine fine viuere vt sine fine peccaret. Vnõ dt idẽ Gre. xxj. mor. Iniq voluissent sine fine viuere/vt sine fine potuissent in iniq tatib; pmanere. Iustũ est g sz Gre. q q in

suo eterno peccauit contra deū: in eterno dei puniat. Dicit autē aliquis in suo eterno peccasse: nō solū sm cōtinuationē act⁹ in tota hois vita durantis/ sed qr ex hoc q homo finem in peccato cōstituit/ voluntatem habet in eternū peccandi. sm qd dicit Tho. in j. ij. q. lxxxvij. ar. iij. ad primū. Et hoc pbatur sic. Quia q ꝓpter aliqd tēporale bonū auersus est ab vltimo fine qui in eternū possidetur: pposuit fruitionē temporalem illius boni tēporalis eterne fruitioni vltimi finis. Vñ patet q multo magis voluisset in eternū illo bono temporali frui. Ergo sm diuinū iudiciū ita puniri debet ac si eternalit peccasset. Hec Tho. in. iij. cōtra gentil. c. cxlj. Et ideo Greg. in. iiij. dial. ait. Ostendūt em q in peccato semꝑ viuere cupiunt/ q nunq̄ desinūt peccare dum viuūt. Iustuz est ergo vt nunq̄ careant supplicijs/ qui nunq̄ voluerūt carere peccatis. Nec obstat si dicat q sm leges humanas nō debet puniri affect⁹ nisi sequat effectus. ff. de penis. l. cogitatiōis penā nemo meret. ⁊ est canonizata in decre. de peni. di. j. cogitatiōis. quia ad hanc respōdet dupliciter. ¶ Primo qr illud verum est nisi in atrocioribꝫ in quib⁹ punit affectus/ licet non sequat effectus: dūmodo affectus ostensus fuerit ꝑ aliquē exteriorem actum. vt pbatur in. l. siquis. nō dicam rapere. C. de epis. ⁊ cle. ⁊. l. vnica. C. de raptu virginū. Si autē nullo modo ꝓgrederet affectus in actum exteriorē: tūc ille affectus nō est punibilis apud humanū iudiciū: vt infra dicet. quia occultorū solus cognitor ⁊ vindex est deus. xxxij. di. c. erubescant. ⁊ de simo. c. tua nos. cū similibus. ¶ Scd̄o respōdet q quantū ad homines delictū non dicit perfectū realiter/ nisi quādo venitur ad actuz exteriorē perfectum vl proximū perfectiori. Ratio. qa nō pertinet ad hominē de occultis iudicare. de simo. c. sicut. ⁊. c. tua. Et idō non punitur affectus nisi sequat effect⁹: vt dictū est. De his em solūmō pt legislator penā inferre/ de qbꝫ pōt iudicare: ⁊ nō de alijs. Itē qr ius ciuile ad hoc principalit est institutū/ vt hō sit iustus ⁊ iuste se habeat erga proximū: ad quē iustitia ciuilis ordinatur/ nō aūt vt sit iustus erga deū principaliter. Vñ iusiurādi cōtemptor: religio solū deū habet vltorē iusiurādi. C. de iureiur. Peccatū aūt qd solū in affectu seu voluntate cōsistit/ nō est nociuū ꝓximo: et idō nō punit regulariter a iure humano: sed quātū ad deū qui cordiū humanoꝝ solus scrutator est. iuxta illud Hiere. xxvij. Prauuz est cor hois ⁊ scrutabile: ⁊ quis cognoscet illud: Ego dñs scrutās corda ⁊ pbans renes. Delictū dicat perfectū sola volūtate deliberata: etiā si nō ꝑueniat ad actum exteriorē: ⁊ idō voluntas sola punit apud deum. Cum ergo voluntas hois in infinitū pretendat ad peccandū si in infinitū viueret/ ⁊ bene etiā libēter peccator vellet paciscī cū deo vt nunq̄ mori deberet/ vt posset semꝑ in pctō delectari/ nec curat de vita eterna. Ps. Pro nihilo habuerūt terrā desiderabilē. Quia ergo hoc ppositū iam cōcipit pctōr: licet act⁹ exterior peccati nō duret in infinitū/ tamē iuste punit in infinitū ⁊ eternaliter. Et cōfirmat ratio: naz etiā de iure canonico punit interdū volūtas/ dūmodo aliquo signo exteriori manifestetur/ licet delictum nō fuerit ꝑfectuz. sicut pꝫ in heretico in cle. ij. de hereticis. Ad idē fac qd legit ⁊ no. in. c. j. de homi. li. vj. vbi solū mandatū punit/ licet nō sequat effectus. Et bene facit ad pdicta qd notat Io. an. in. ij. in penis. lib. vj. in mercur. ¶ Quinta rō ⁊ē est rōne diuersitatis fori. Nā non est incōueniēs q in vno foro imponat certa pena vni delicto: et in alio foro minor vel maior eidē delicto: sic etiā videm⁹ mutari penas sm diuersitatē ciuitatū. Nā ꝑ furto in vna ciuitate fur flagellabit: in alia pcidet sibi auris: in alia vero erit suspēsus. Et sic etiā mutant leges et statuta sm diuersitatē tēporū et locoꝝ. vt pbat in. c. nō debꝫ. extra de cōian. ⁊ affi. ⁊ xxix. di. sciendū. Hāc rōnē sentit Tho. qn̄ uis loquat de purgatorio in. iiij. sen. di. xx art. j. q. iij. ad scd̄m. Silr̄ dicim⁹ de pena purgatorij. q̄ licꝫ minia sit in purgatorio: est tn̄ maior q̄libet pena hui⁹ mūdi. Pctā aūt venialia q hic leui ⁊ breui pnia purgarent/ in purgatorio grauissime puniūt/ respectu penarū hui⁹ mūdi. Et h̄ cōtingit ꝓpt diuersitatē fori. In iferno aūt pctā venialia puniūt eťnalr: si qs decedat cū mortali ⁊ veniali: lꝫ sꝫ se pctm̄ vēiale nō mereat penā eťnā. ⁊ h̄ cōtingit ꝓpt diuersitatē fori:

vt dixi. Vide Tho. i. iiij. sen. di. xx. ar. j. q. iij. ad scdm. Et di. xxj. ar. j. q. iij. ad scdm. Et sic pz qre pena peti mortalis est eterna in iferno. licz culpa mortalis ex pte cõuersionis z duratiõis/sit finita z tpalis. imo postq̃ steterint ibi p mille milia ãnorũ, adhuc habebũt ibi stare p tot milia miliũ annorũ: quot sũt oĩs stelle celorũ/quot sunt gutte mariũ oim z aquarũ: q̃t sunt lapilli z harenule oium littorũ: q̃t sunt pili oim animaliũ. squame oim pisciũ: z penne oim auiũ. z pili z capilli oim hoim. q̃t folia/flores: z fruct⁹ arborũ et plantarũ: q̃t herbe z flores camporũ z pratorũ: z q̃t racemi vinearũ. z quot grana feminũ. Vñ Apoc. xiiij. Ascendet fum⁹ tormẽtorũ eorũ in secula seculorũ. A qua pena liberet nos deus gloriosus.

De septem causis que cõcurrunt in remissione peccatorũ. Sermo. xx.

Quasi a facie colubri. zc. Sequit mõ predicare de q̃nta z vltima ↄsideratione tertij arti. vicz de remedijs peti mortalis/vbi est duplex iterũ ↄsideratio faciẽda. Primo de causa remediorũ. Scdo de modo. Circa primũ nota: q in remissione petorũ concurrunt septem cause.

Prima est causa pncipalis effectiua.
Scda est meritat collatiua inductiua.
Tertia est causa instrumẽtalis.
Quarta est causa materialr receptiua.
Quinta est causa spũalis dispositiua.
Sexta est causa formalis pfectiua.
Septima est causa finalis cõpletiua.

De hac materia vide q scripsi in smonib q̃dragesimalib de articlis fidei: smone. xiij. Prima g̃ causa est pncipalis effectiua: z illa est de⁹ gliosus: q solus remittit pncipaliter petã lauãdo animã z iustificando eã. Ido dicit Mat. ix. et Mar. ij. z Luc. v. Quis põt remittere petã: nisi solus de⁹? Ité Esa. xliij. Ego sum qui deleo iniq̃tates tuas pter me: z petorũ tuorũ nõ recordabor. Item Osee. xiij. Perditio tua isrl ex te: tantũmodo ex me auxiliũ tuũ. Sic g̃ nullus pncipalit põt remittere petã p modũ auctoritatz nisi sol⁹ de⁹ vt dixi: z pbatũ est p auctoritates. Sed pbet hoc etiã rõne. Conclusio est in theologia/q null⁹ põt creare nisi solus de⁹. et h̃ ideo: qz creare eũ sit de nihilo aliqd facere reqrit in creante ptãtem infinitã: q nõ est cõicabilis creature/q̃ est capacitatz finite zc. Et hoc nec pncipalit, nec instrumẽtalit: vt dicit Tho. pte. j. q. xlv. ar. v. Unde Aug. in d trini. dicit/qd nec boni nec mali angeli possũt esse creatores alicu⁹ rei: multo ergo minus alie creature: et hoc non procedit ex defectu diuine potestatis sed defectu potẽtie passiue creature/q̃ nõ est capax hui⁹ potestatz cũ sit finita. Da exemplũ si tu haberes lagenã aque vacuã z ego fontẽ aque magnũ: nõ posset tota aq̃ fontis poni in lagena ex defectu illi⁹ lagene. Vñ hec ptãs nõ cõpetit etiaz chro fm qd hõ. Nec obstat ad hoc qd obijci posset de sacerdote/qui absoluit a petis in sacro dicendo. Ego te absoluo a petis: qz illud exponit a q̃busdaz. i. absolutũ ondo. Vel dic meli⁹/q sacerdos absoluit p modũ ministerij: de⁹ vero p modũ auctoritatz: chri stus vero fm qd hõ p potestatẽ excellẽtie vt nota. j. prima pte. Null⁹ g̃ põt creare: nisi solus de⁹. In qlibet aũt peti mortalis remissione: cõcurrũt q̃ndecim creature de nouo create. Prima est grã gratũ faciẽs q̃ est nobilissima creatura: adeo q sine ipsa aĩa q̃ est in petõ mortali est turpissima: cũ ipsa est pulcherrima: adeo q de⁹ phi locapt⁹ de ipa accipit eã in sponsaz. Osee. ij. Sponsabo te mihi in sempiternũ. z spõsabo te mihi in iustitia z iudicio z misericordia z miseratõnib: z sponsabo te mihi in fide: z scies qz ego dñs. Et dr ter sponsabo. pter tres effect⁹ grẽ. Prim⁹ ẽ remotio culpe. Scds est remotio pene toti⁹ vel ptis. Tertius est meritũ vite eterne. Nec exit gratia talis de potẽtia materie: sed de nouo creatur. Scda creatura est fides vera viua: qz est formata charitate: qz fides q̃ habet ab homie in petõ mortali. est mortua. Et dicit fides equiuoce. sicut hõ mortuus dicit homo. Jac. ij. Fides sine operibus mortua ẽ. Tertia creat spes: qz spes que habet a petõre: dicit poti⁹ psumptio. Quarta causat charitas que est flãma ignis diuini in corde hominis posita. Ro. v. Charitas dei diffusa est in cordib nris

per spi.san.q̄ da.est nobis. Et Luce.xij.dt domin⁹. Ignē veni mittere in terram:et q̄d volo:nisi vt ardeat. Quinto creaṫ pru dentia infusa: que dirigit hoiem circa di/ uina nō circa mūdana: q: prudentia erga mūdana ꝛ prudētia erga diuina differūt in gn̄e:ꝛ etiā effectu. Vñ Ro.viij. Pru dentia carnis mors est:prudētia aūt spūs vita/ꝛ pax. Sexto creaṫ iustitia ꝑ quā hō subijcitur deo/ꝛ reddit ipsi honorē ꝛ satis facit ei de pctis cōmissis ꝛ etiā proximo. Rom.xiij. Reddite omībꝫ debita: cui tri/ butum:tributū ꝛc. Septimo creatur tem perātia/vt corpus maceret ne recalcitret ꝯtra animā. Octauo fortitudo:nō corpo ris:q: hanc habet leo ꝛ bestie.ps. Non in forti. equi vo.ha.neq₃ in ti.vi.be. erit ei. sed fortitudo animi ad resistendū diaboli cis temptatiōibus ꝛ ab aduersitatibꝫ: ꝛ sic sunt octo creature. Item sunt septē dona spiritussancti:sc₃ sapientia/intellect⁹/con siliū/ꝛ fortitudo/scientia/pietas/et timor dn̄i. De quibꝫ habeṫ Esa.xj. Differt autē fortitudo put est donū ab ea que est vir/ tus:q: fortitudo prout est virtus hominē fortificat put moueṫ a regula rōnis natu ralis:sed fortitudo put est donū fortificat hominē put moueṫ a supiori principio.s. instinctu spūssancti.fm Tho.j.ij.q.lxviij Patet ꝑ ꝙ.xv.creature de nouo creanṫ in aia qn̄ remittiṫ pctm̄. Ideo Dauid in.ps. ciij. Emitte spūm tuū ꝛ creabunṫ.ꝛ reno/ uabis faciē terre. Nota. Creabunṫ.s.gra tie virtutes ꝛ dona:ꝛ renouabis faciē terre Nam sicut terra renouaṫ in vere ꝑ flores ꝛ in estate ꝑ fructus:ꝛ sic aīa ꝑ spiritum sctm̄ renouaṫ:vt pducat flores bonoꝝ ver borum/ꝛ fruct⁹ bonoꝝ operuꝫ. Fiat ergo ratio. Solus deus pōt creare. In remissi one aūt pcti:requiriṫ noua creatio/ꝗ sol⁹ deus pōt principaliṫ et effectiue pctā re/ mittere. Et ꝯfirmaṫ ratio:q: dicit Aug. sup illud verbū Joan.xiiij. Maiora hoꝝ faciet ꝛc. Prorsus maius hoc eē dixerim vt ex impio iustus fiat:ꝗ̄ creare celū ꝛ ter rā.qd̄ intellige q̄tum ad opus qd̄ fit: nō aūt modū agendi: fm Tho.j.ij.q.ciij.ar. ix. Patet rō. Ideo ps. Beat⁹ vir cui non imputauit dn̄s pctm̄. Moraliṫ nota quō pctō: peccando mortaliṫ occidit p̄d cras. xv.creaturas:q̄ sunt excellentiores ꝗ̄ sol:

luna:oīes stelle ꝛc. Item occidit animā suā que inextimabilis est pcij ꝛ valoris Mat.xvj. Quid eīn pficit hoi si vniuer/ sum mūdū lucreṫ:aīe vero sue detrimen/ tū patiaṫ. Aut.q.d.hō.cōmu.pro.a.sua.q d.nullā. ¶ Scd̄a causa est meritalis col latiua/ꝛ h̄ est passio chr̄i.q̄ meritorie ope/ raṫ remissiōne pctōꝝ. iuxta illud Ro.iiij. Tradit⁹ est ꝓpter delicta nostra:ꝛ resurre xit ꝓpter iustificatiōnē nr̄am. Itē Ro.iij. Iustificati gratis ꝑ gratiā ipsi⁹:ꝛ ꝑ redem ptionē q̄ est in chr̄o Jesu:quē ꝓposuit de⁹ ꝓpitiatorē per fidem in sanguine ipsius. ꝛ j.Pe.ij. Peccata nr̄a ipse ptulit in corpe suo sup lignū: vt pctis mortui iustitie vi/ uam⁹/cui⁹ liuore sanati sum⁹. ¶ Notan/ dū autē ꝓ intellectu hui⁹:ꝙ triplex pote/ stas instituta est a deo/circa pctōꝝ remis/ sionē. Prima est potestas auctoritatis:et hec soli⁹ di:vt dixi supra prima pte. Hoc vult Tho.in.iij.p.q.lxiiij.ar.iij.ꝛ.iiij. Et hec etiā potestas cōpetit chr̄o fm ꝙ deus. ꝛ talis potestas nulli creature pōt cōicari sicut nec diuina essentia cōicatur:vt dixi. Alia vero ptās est ministerij eccl'ie q̄ cō/ petit sacerdotibꝫ q̄ sunt ministri eccl'ie:de q̄ diciṫ in.iij.pte. sermonis. Tertia est po/ testas excellentie/ꝛ hoc cōpetit soli christo fm ꝙ hō. Licet eīn de⁹ illā ptātem alijs cōicare possit/tamē soli chr̄o cōicauit: f₃ ꝙ homo:ꝛ hec ꝯsistit in q̄ttuor. Primo ꝙ meritū ꝛ virtus passionis ei⁹ opereṫ in sa/ cramētis:vt dictū est. Scd̄o q: virt⁹ pas/ sionis chr̄i copulaṫ nobis ꝑ fidē.fm illud Ro.iij. Quē ꝓposuit deus ꝓpitiatorē per fidē in sanguine eius. Quā fidē ꝑ inuoca tionē nois chr̄i prestanṫ: ideo ad hanc po testatē excellentie ptinet/ꝙ in ei⁹ nomine sacramēta sanctificāṫ. Tertio q: sacramē/ ta ex institutiōe virtutē obtinēt. Inde est ꝙ ad potestatē excellentie ptinet/ꝙ ipse q̄ dedit virtutē sacramētis potuit instituere sacra ꝛ instituit. Hic qn̄ instituit.vt dixi i. v.libel.c.lxxxj.§.j. Quarto q: causa non dependet ab effectu:sed poti⁹ ecōtra/ideo ad ptātem excellentie ptinet/ꝙ ipe christ⁹ fm qd̄ homo potuit effectū sacramentoꝝ sine exteriori sacro ꝯferre: vt ptꝫ in Ma ria magdalena: cui dixit Remittunṫ tibi pctā tua. Lu.vij. Et in paralytico Mat. ix.cui dixit. Cōfide fili:remittunṫ tibi pec

cata tua. Idē habet Mat.ix. Vñ nec papa nec ali⁹ posset alicui remittere pctm̄ sine sacro penitētie sumpto actu vl' ꝓposito Nota cōtra illos q̄ dicunt/ꝙ indulgentia est cōcessa de pena ꝛ culpa: ꝛ nota ꝙ concurrit etiā meritū ecclie/extra quā nō est salus sicut extra arcam Noe nulli homini salus fuit. Itē ex merito orationū ꝛ bonorū q̄ fiunt in ecclia: multi pctōres conuertuntur ad deū ꝛ resurgunt de morte peccati ad vitaꝫ grē. Figura habet de vidua cui⁹ filiū mortuū suscitauit chr̄s: cum iret in ciuitatē Naym Lu.vij. ❡ Tertia causa/est causa instrumētalis que causa aliquid operat. Da exemplū de scriptore/q̄ est causa ꝑncipalis in scribēdo: sed calam⁹ est causa instrumētal. Sic in sutore acus ꝛc. Sic in remissione pctōꝝ causa instrumētalis est cōfessor: in quo tria reqrunt quatuor ad hoc: vt possit instrumētalit absoluere. Primo requirit potestas ordinis sacerdotalis/in q̄ sunt omes sacerdotes eq̄les. vñ in hac ptāte papa nulli sacerdoti ꝑponit: et in hac ptāte maior est sacerdos Joā. baptista: imo maior angelis: q̄a angeli hmōi ptātem nō habēt q̄nimo ꝛ maior ꝟgine maria. Nam sicut dicit tex. in c. Noua. de peni. ꝛ remis. licꝫ btissima ꝟgo maria dignior et excellentior fuerit aplis vniuersis: nō tñ illi/sed istis dñs claues regni celoꝝ cōmisit. Et ideo null⁹ nisi sacerdos pōt ꝯcurrere tanq̄ causa instrumētalis in hmōi absolutōe/pōt tamē ꝯcurrere tanq̄ causa meritoria ex cōgruo. s. orando vel alia bona faciendo nō aūt absoluēdo. Exēplū habet Mat.ix. de paralytico quē offerebāt chr̄o: vbi dicit tex. Vidēs autē fidē illoꝝ Jesus/dixit ꝑalytico. Confide fili remittunt tibi pctā tua. Vñ etiā si in casu necessitatꝭ. s. i articlo mortꝭ aliqs ꝯfitebat nō sacerdoti qd̄ est ꝯsiliū/ille cōfessor nō debꝫ nec pōt absoluere: q: caret clauibus: vt notāt theologi in. iiij. sen. di. xvij. Et glo. Jo. an. in. ca. Si epūs. de pen'. ꝛ remis. li. vj. licet glo. Benar. teneat ꝯtrariū. ꝛ male: in. c. Pastoralis. de offi. ordi. in fine glo. sue. ❡ Scdo requirit in absoluēte ptās iurisdictiōis ordinaria vel delegata. Hoc eñ duplici mō q̄rit sacerdos ꝑ pri⁹ q̄ ad ꝯfessionē audiendā ꝛ absoluēdū vt in. c. Omis vtriusq; sex⁹. de pe. ꝛ remis. sed ad cōmissionē in auditōe ꝯfessionū sacerdos ꝑ prius dicit ille sol⁹ est ordinari⁹ Potestas q̄ iurisdictiōis q̄ reqrit in absoluēte ꝑualet in materiā. i. subditū: q: sicut ignis hꝫ ptātem actiuā vrendi: sed dꝫ applicari materie: alias nō vreret. Sic i ꝓposito. quilibet sacerdos hꝫ quandā ptātem actiuā absoluēdi. i. ptāteꝫ ordinis: sed illa ptās nō pōt deduci i actū: nisi in subditū cui possit absolutio applicari. Et iō reqritur hec ptās iurisdictiōis q̄ dat subditum. et h̄ ex ecclie ordinatiōe. Et iō prima potestas est de iure diuio: sed scda est de iure positiuo/ꝙ q̄ habet de pe. di. vj. Placuit. Et de peni. ꝛ re. c. Omis vtriusq; sexus. ❡ Tertio requirit in absoluēte exercitiū hui⁹ ptātis: q: precisi ab ecclia nō possunt absoluere. Vñ sancti⁹ est non ꝯfiteri/etiā in necessitatꝭ articlo q̄ ꝯfiteri excōicato: vel al's ꝑciso ab ecclia: nisi forsitā hodie ꝑ ꝯstitutionē Martini. Et idē dicendū est de cōione. xxxv. di. verū. Et. xxiiij. q. j. Si qs dederit. et. c. fi. Sec⁹ i baptismo q̄ i necessitate recipi posset a q̄cunq; etiā heretico: vt ibidē notat. ꝛ in. c. nō est. de sponsa. ꝑ glo. ꝛ doc. ❡ Quarto requirit sciētia sufficiēs in absoluēte. de pe. dis. vj. c. j. vbi Aug. sic dr. Qui vult ꝯfiteri pctā vt inueniat grām: q̄rat sacerdotē sciētē ligare et soluere: ne cum negligens circa se extiterit negligat ab eo: eū misericordit monet ꝛ petit: ne ambo i foueā cadant ꝛc. Dic hic vt expedit. Sed notandū ꝑ reꝑhensione q̄rundā/ꙗ nlla ars mechanica q̄tūcūq; vilis exercet sine mgro ꝛc. Sola ars regiminis aniaꝝ de q̄ dr Greg. ꙗ est Ars artiū regimē aiarū: sine doctore exercet a sacerdotib⁹. Et q: cec⁹ ceco ducatū ꝑstat ambo in foueā cadūt: q: efficit ante magister erroris q̄ fiat discipul⁹ veritatꝭ. Diceret aliqs: si ego nescio ꙗ ille sit ignorās: ꝛ cōfiteor ei. quero vtrum excuser. Rñdeo. vt cūq; excusat⁹ es: sꝫ si ē famos⁹ idiota dēbes idcirco pitiorē vt dr Aug. de pe. di. j. Quē penitꝫ. sic ꝑ sanitate corꝑis q̄rit melior medic⁹. q̄nimo et ꝑ iumēto tuo ꝑasino ꝑ eq̄ infirmo querꝭ meliorē maniscalcū. Quid ergo pro anima fiet? Sed heu dolor: quia multi maiorem diligentiā habent de iumento suo q̄ de aia sua. Similes in hoc pharisceis: qui in sabbato extrahebant asinū cadētem in puteum: sed de ꝓximo toto sanando sibi ꝛ christo conscientiam facie

bant. Luce. xiiij. Hic vt expedit. Ex his ꝑ
q̄ dicunt in hac ṗdicta tertia pte: Nota ꝙ
sacerdos in absolutiōe pctōris nō solū ab
soluit a pena/ sed etiā a culpa: qꝛ cōcurrit
in hac absolutiōe tanq̄ȝ instrumentū ani/
matū dei. Qḋ est ꝯtra illos q̄ asserūt con
trarium: dicētes ꝙ sacerdos nō absoluit a
culpa: sed absolutū ostendit et eccl'ie recō
ciliat. Pro quo videt facere tex. Gre. xxvj
moral. ꝛ habet in decre. xj. q. iij. tunc vera.
vbi sic ait. Tunc vera est absolutio ṗsidē/
tis/ cū interni sequit arbitriū iudicis. Qḋ
bene quatriduanum mortuū resuscitatio
illa figurat: que vicȝ demonstrat qꝛ prius
dn̄s mortuū suscitauit ꝛ viuificauit dicēs
Lazare veni foras. ꝛ postmodū is qui vi/
uus fuerat egressus/ a discipl'is est solutꝰ:
sicut scriptū est. Hec ille. Ex quo pꝫ ꝙ sa
cerdos nō absoluit pctōreȝ nisi ṗus fuerit
a deo solutꝰ. ꝛ ꝯsequēt sequit ꝙ sacerdos
nō eū soluit: qꝛ iam solutꝰ erat/ sed absolu
tū ostēdit. sed cōtrariū est verū. Alioquin
seq̄ret ꝙ sacr̄m penitētie nō esset causa gr̄e
inuisibilis/ sed solū signū: qḋ est ꝯtra diffi
nitionē sacramēti. de q̄ habet in. iiij. sent.
di. j. Igit distingue: qꝛ aut cōfitens venit
ad cōfitendū vere cōtritꝰ: ꝛ tunc sacerdos
nō tam absoluit q̄ȝ absolutū ostēdit. vt di
cit opinio cōtraria. Aut venit nō ꝯtritus
sed attritꝰ: ꝛ tūc illa attritio vi sacramēti
fit ꝯtritio. Et isto casu sacerdos absoluit
a culpa instr̄alit/ ꝛ a pena etn̄a: ꝛ aliq̄d ḋ
pena tēporali relaxat ꝛ eccl'ie reconciliat.
Hoc tn̄ intelligo de sufficiēti attritōe ꝛc̄.
Uide qḋ scripsi post festū trinitatis dn̄i/
ca. xxiiij. sermone q̄ incipit. Ecce ṗnceps.
pte. ij. Quarta causa est spūalis seu ꝟtua/
lis dispositiua. Sicut ad scribendū req̄rit
nō solū scribens ꝛ calamus/ sed etiā subie
ctū. i. charta bene disposita: ꝛ ꝙ pergame/
nū sit rasum. Hic seruiat nobis ancilla. i.
ph'ia/ q̄ dicit. Actus actiuoꝝ sunt in patiē
te disposito. Uerbi grā. Si lignuȝ viride
ponit in igne: nō vrit necȝ accipit formaȝ
ignis/ nisi prius disponat ꝑ siccitatē. Ua
dit nūc ancilla ad coquinā et veniamꝰ ad
dn̄am. i. theologiā/ ſm quā dico: qꝛ etiam
in pctōre req̄runt dispositiōes/ sine quibꝰ
nō potest habere remissionē. Et sunt tres
principales dispositiōes. ¶ Prima est do
lor de pctis/ inq̄ntum sunt offensa dei: q̄lis
etiā damnati dolent. vt probat Sap. v. ꝛ
Esau de q̄ dicit apl's/ ꝙ nō inuenit penitē
tie locū q̄ȝtūcunq̄ȝ cum lachrymis inqui/
sisset eā. Heb. xij. Sic ꝛ antiochꝰ. de q̄ ij.
Mach. ix. Scḋa est ꝙ habeat spem venie
alias ꝛc̄. sicut iudas q̄ doluit de pctō: sed
nō habuit spē venie: ideo suspēsus crepuit
mediꝰ. Act. j. Sic et Cain q̄ dixit. Ma/
ior est iniquitas mea: q̄ȝ vt veniā merear.
Gen̄. iiij. ¶ Tertia est ꝓpositū cauendi de
futuro ꝛ satisfaciēdi. Un̄ Ambro. Peni/
tentia est ṗterita mala plangere ꝛ plangē
da iterū nō cōmittere. Sic in ꝓposito. Un̄
Esa. j. Quiescite agere ꝑuerse. Et seq̄tur.
Si fuerint pctā vestra/ vt coccinū: quasi
nix dealbabunt. Item ꝓpositum ꝯfitendi
ps̄. Dixi confitebor adduersum me. in/
iusti. me. do. ꝛ tu remi. im. pe. mei. ¶ Po/
test addi alia dispositio siue circūstantia:
ꝙ peccator doleat volūtarie. Qui aūt nō
vult de pctō dolere/ vel dolet nō volunta
rie nō est dispositus ad ꝯsequendū formā
gratie ꝛc̄. Et illḋ dicit pcc̄m in spiritūsan
ctum. De quo Mat. xij. Qui dixerit con
tra spiritūscc̄m non remittet ei/ necȝ in h̄
seculo/ necȝ in futuro. Qḋ Aug. intelligit
de finali impenitentia. Nota exemplū de
illo q̄ habens ꝯcubinā: cum in īfirmitate
de qua mortuꝰ est/ ꝯfiteret cuidam fratri
nostro: ꝛ ille sibi diceret ꝙ dimitteret illā:
rn̄dit ꝙ nolebat. Cui cū frat diceret. Tu
ibis ad infernū. respondit ego volo ire ad
infernū ꝛc̄. Et sic mortuus est. Ista ꝓprie
dicit finalis impenitētia. quā Aug. dicit
esse pcc̄m in spiritū scc̄m. ¶ Quinta cau/
sa est materialis siue subiectalis recepti/
ua. Ubi videndū que creatura sit recepti
ua penitētie/ vbi nota tria. Primo ꝙ solū
homo est penitētie receptiuus nō angelꝰ:
qꝛ angeli boni nō peccant. mali autem nō
sunt receptiui venie: eo ꝙ deficit in eis q̄r
ta causa supra posita. s. dispositio: qꝛ volū/
tas coꝝ ꝯfirmata est in malū. Un̄ Dama
scenus dicit/ ꝙ illud qḋ est hoibus mors:
hoc est angelis casus. Item nec alie crea/
ture tam sensibiles q̄ȝ insensibiles peccāt:
qꝛ nulla creaturaꝝ illaꝝ transgredit man
datū dei: etiā quantū ad vnuȝ punctū: vt
patent exēpla in celestibꝫ. Nam sol ꝛ luna
ꝛ stelle semꝑ renuerūt ꝛ tenent ꝛ tenebūt
vsq̄ȝ ad diem iudicij illū ordinē quem sibi

ab initio pfixit diuina sapiētia girando/
mutando tpa &c. vt pz Geñ.j. z Eccls.j.
Sic clemēta sic bestie: vt leones &c. Aues
volantes &c. Arbores/plāte &c. Sic mon
tes z cāpi &c. Ps. Ascendūt montes z de
scēdūt cāpi in locū quē fundasti eis: termi
nū posuisti quē nō transgredient/neqz cō
uertent ope. terrā. Itē alibi. Preceptum
posuisti z non preteribit. Sunt iam preterita
multa annoꝝ curricula.i.sex milia annoꝝ
z nunq̄ trāsgresse sunt mādata dei: sed in
die iudicij dicet domin⁹ soli/lune/ et stel
lis. Quiescatis amodo &c. z quiescent nec
mouebunt. Jō dicit Hest.xiij. Dñe deus
ops: in ditiōe tua cūcta sunt posita/z nō ē
q̄ possit resistere tue voluntati. Tu fecisti
celū z terrā/z quicq̄d celi ambitu ptinet:
dñs vniuersoꝝ tu es. Omnes ḡ creature
obediūt diuie volūtati ad nutū: solus mi
serabilis hō sibi resistit. Nā de⁹ pcipit hu
militatē/z hō est supbus. De⁹ pcipit casti
tatē/z hō est luxuriosus. et sic de singulis.
Ecce grates de mūere dato. Jō solus hō
est receptiu⁹ remissiōis: qz pctōr. Scdo re
quirit q̄ hō viuat in hac vita: qz post mor
te nō est pnie receptiuus. Nā in illa dispo
sitione in q̄ trāsit/ip in eternuz durat. Vñ
Grego.xxv.di. Qualis hinc q̄sqz egredit:
talis in iudicio psentat. Itē Eccs.xj. Si
ceciderit lignū ad austrū aut ad aquilonē:
in quocūqz loco ceciderit ibi erit. Expone
&c. Ex puilegio aūt fuit cōcessum Traia
no impatori: qd nō est trahendum in cōse
quentiā. Illud em contigit p meritū Gre
gorij z pter iustitiam ipsi⁹ Traiani. Ra
tio aūt q̄re ania nō pōt pniam agere post
trāsitū/sed tm duz est in corpe mortali: est
qz dū viuit in corpe sequit cōditiones cor
poris.s. mutabilitatē &c. s3 postea stat im
mobilis: ita q̄ nec velle nec opari bonum
pōt. Mat.xxij. Ligatis ma. et pe. mittite
eū in te. ex. Jō Prouer.xj. Mortuo hoie
impio nulla est vltra spes. In hac ḡ vita
solū est locus pnie. Ps. Jō couertet ꝑls
me⁹ hic. Tertio requirit q̄ hō sit pctōr: qz
iusti nō indigēt remissione. Lu.xv. Jō di
citur.ij.Paral.vl. Tu aūt dñe fm bonita
tē tuā pmisisti pniam remissionis pctōꝝ:
z tu dñe iustoꝝ non posuisti pniam iustis
his q̄ tibi nō peccauerūt &c. Et sic paret
q̄nta cā. ¶ Sexta cā est cā formalis gfe
ctiua: que est dilectio/deuotio/z charitas
dei: q̄ remittit formalr pctā/eo q̄ est ptra
ria pctō. Vñ vnū ptrariū tollit aliud: sic
tenebra z nix tollit calore sol. Vñ de Ma
ria magd. dr Lu.vij. Dimissa sunt ei pctā
multa/qm dilexit multū. Cui aūt minus
dimittit/min⁹ diligit. Hoc autē intellige
de pctō mortali: qz veniale nō remittitur
nec tollit p charitatē. Rō est: qz nō cōtra
riat charitati. Pōt em in eodem subiecto
charitas z pctm veniale psistere: sic pz in
sctis/q̄z vn⁹ dicit. Si dixerimus qz pctm
nō habem⁹: ipi nos se. z ve. in no. ut est j.
Jo.j. Remittit tñ veniale p feruorē cha
ritat3 sibi ptrariū: vt q̄n de illo pctō quis
conterit spēalr vel gñalr. Notandū tñ est
q̄ in adultis charitas requirit ad remissio
nē pcti/etiā q̄ ad actuz. Jō dicit. Dimissa
sunt ei pctā multa/qm dilexit multū. ecce
act⁹ charitatis multū. In pueris aūt nō
habētib⁹ vsum rōnis/sufficit habit⁹ chari
tatis ad remissionē culpe originalis: vt ha
bet in.c. maiores. de baptismo. Vide ibi.
¶ Septima cā pcurrēs est finalis cōplet
tiua: z h est salus anie z vita etna. Mat.
iiij. Pniam agite/appropinq̄bit em regnū
celoꝝ. Itē Ro.vj. Nunc liberati a pctō/
serui aūt facti deo: habetis fructū vestrū
in sanctificatiōe: finē vo vitā eternā. Ista
aūt sal⁹ habet hic in spe. Ro.viij. Spe em
salui facti sum⁹. et in futura vita habet in
re: vbi videbim⁹ deū sicuti est: in cui⁹ vi
sione essentialr cōsistit vita etna. Ad quā
nos pducat iesus chrs filius dei. Amē

¶ De decē modis q̄s obseruat de⁹ i remissiōe3 pctoꝝ. Ser.xxi

Quasi a facie
colubri &c. Continuādo q̄nta
psideratiōes tertij articuli.s. de
remedijs pcti mortalis: est vidēdū de mo
dis quib⁹ diuia clemētia remittit pctā ho
minib⁹. Salutet virgo maria &c. Pro in
troductiōe z euidētia materie est notādū
q̄ est cōclusio vera in theologia/q̄ licz hō
possit de se in pctm cadere: nō tñ pōt de se
a pctō resurgere/nisi diuia grā et clemētia
ipm educat. Da exēplū de hoie q̄ cadit in
puteū volūtarie: tñ nō pōt de eo eleuari z
resurgere nisi adiuuet &c. Talus ḡ est i sua

volūtate/sed nō līberādo. Sic in pposito ⁊c̄. Et hoc pbať auctoritate noui ⁊ vete-ris testamenti. Veterꝫ quidē sicut habeť Osee.xiij. Perditio tua isrl' ex te:tātūmō ex me auxilium tuū. Declara. Itē Esaie xliij. Ego sum qui deleo iniqtates tuas ꝓpter me:⁊ peccatoꝝ tuoꝝ nō recordabor. Noui vero testamēti in multis locis:sed ꝑ nunc sufficiat aliquas auctoritates alle-gare/scꝫ Ro.iij. Iustificati gratis ꝑ gra-ciam ipsius. Itē Ro.ix. Non est volentis neqꝫ currentis/sed miserantis dei. Item Mar.ij. Quis pōt dimittere peccata/ni-si solus deꝰ: Ptꝫ ergo cōclusio. Posset hic q̄stio ꝓbari etiā ratione. De q̄ vide Tho. i.ij.q.cxiij.arti.ij.⁊ latius.q.cix.ar.vij. Et hanc veritatē ꝯsiderās David postqꝫ pec-cauit ⁊ curatus fuit a pctō:nō regratiať alteri nisi deo a q̄ principaliť remissionē pctōꝝ ꝯsequutꝰ est/di. Bñdic aīa m.dño ⁊ oīa q̄ in.me sunt no.sctō eiꝰ. Bñdic aīa do.⁊ ñ ob.oēs re.eiꝰ q̄ ꝓpi.o.ini.tu.q̄ sa.o. infir.tu.⁊c̄. ps.cij. Itē añqꝫ curatꝰ eēt pe-tebat a deo. Miserere mei dñe qm̄ infir. sum:sana me dñe qm̄ cōtur.sunt oīa ossa mea/et aīa mea turbata est valde. Hoc ergo p̄suppositō notandū q̄ diuina clemē-tia q̄ nihil omittit ad salutē nostrā:obser-uat decē modos ad curationē pctōꝝ actu aliū/ad siītudinē medicoꝝ qui curant in-firmos corpe:q̄ etiā tenēt decē modos.

Primus est ꝑ sudorē.i.cōtritionē.
Scđs est ꝑ vomitū.i.confessionē.
Tertius est ꝑ dietā.i.abstinentiā.
Quartus est ꝑ vnctionē.i.orationē.
Quintus est ꝑ minutionē.i.elȳnam.
Sextus est ꝑ cauteriū.i.tribulationeꝫ.
Septimꝰ ē ꝑ cristeř.i.ꝑ iīuriaꝝ remissi-onē.
Octauꝰ ē ꝑ sonū.i.ꝯteplationē.
Nonus est ꝑ exercitiū.i.pniam.
Decimꝰ est ꝑ potionē.i.eucharistiā.

¶ Oēs istos decē modos tenet chrūs in curatiōe aīaꝝ a pctis. Primꝰ modꝰ est ꝑ sudorē/qñ dicit:medicꝰ. Cooperiať ⁊ su-dat:⁊ sic mali humores exeūt ꝑ poros et corpus purificať. Ita chrīs curat multas aīas infirmas ex pctis ꝑ sudorē lachrymo-se cōtritionis. Quādo hō recordať de pec-catȳ/cū dolore dic̄. O miser ego feci h ⁊ h ⁊c̄.⁊ lachrymas fūdit ex corde:ille lachry-me sunt sudores aīe. Iste sudor est tante virtutis/q̄ vna gutta curat aīam ab oīni infirmitate oīm pctōꝝ mortaliuꝫ: qꝛ pctā mortalia sunt cōnexa ex ꝑte remissionis. Sola eñ cōtritio remittit pctā. Et ante cōfessionē dixit. Confi.aduer.me iniusti. meam do.⁊ tu remi.im.pec.mei. Verūta-mē teneť postea cōfiteri ⁊ satisfacere:alio-quin peccat mortaliť/qꝫuis pctā remissa nō redeant.qꝛ actio semel extincta nō re-uiuiscit.l.qui res.§.areā.ff. de solutiōibꝰ. Scitis quō generantur ibi sudores: illo. mō quo chrīs sudauit in nocte passiōis.de quo Lu.xxij. Factꝰ in agonia ꝓlixius ora-bat:⁊ factꝰ est sudor eiꝰ sicut gutte sangui-nis decurrētis in terrā. Nota agonia gre-ce.i.bataliā. Non credatis q̄ in chrō fue-rit tale belluꝫ quale est in nobis.s.cōtradi-tionis inter sensualitatē et spm̄ vel rōneꝫ: q̄ in chrō ita optime cōcordabant.sed bel-lum chri erat sensualitas ob metū passio-nis:qꝛ sciebat ⁊ videbat corā se q̄ debebat caput ligari/flagellari ⁊c̄. ⁊ tandeꝫ mori. Ratio ſo ⁊ sensualitas videntes q̄ debe-bat ista sustinere:vñ restrinxerūt se/et ido emisit sudorē sanguinis. Isto mō debent generari in nob lachryme cōtritiōis. Qui-libet eñ debet videre corā se penaꝫ eterne dānationis ex pctis sibi debitā:cogitādo. O miser quid dicā in iudicio: quō euadā de manibus demonū:et tūc veniet sudor lachrymarū qui deberet esse sanguineus. Tāta est illa pena/p̄sertim cogitādo eter-nitatē pene. Nota exemplū horologij sa-pientie. Exēplū etiā de Ezechia rege.iiij. Reg.xx. Hoc mō fuit tactus Petrus qñ egressus foras fleuit amare. Lu.xxij. Sic etiā David de se dicit. Exitus aquarū de-du.ocu.mei:quia nō cust.le.tu. Et subdit cām quare oculi sui deduxerunt istas la-chrymas di. Iustus es dñe ⁊ rec.iudi.tu. Itē alibi. Lauabo ꝑ sin.noctes lec.meuꝫ la.me.stra.me.rigabo. Nota hic exēplum illius monachi:q̄ raptus ad iudiciū vidit matrē suaꝫ redarguentē de negligētia ⁊c̄. ⁊ cōfusus maxime egit pniam. Ps. Con-fige timore tuo car.me.a iu.eñ tu.timui. Ex ꝯsideratione ergo iudicij diuini hō se-pius lachrymať. ¶ Scđs modus est per vomitū. Iaꝫ scitis q̄ qñ aliquis comedit nimis ⁊ habet stomachū alteratū ⁊ grauatū:nec pōt digerere/nec pōt quiescere/nec

pōt quiete dormire ꝓpter imbaſtū/et ſi re cipiat potiōes: remediū eſt euomere anteq̄ veniat ad cor venenū potiōis ⁊c̄. Iſto mō chr̄s ordinauit ꝑ vomitū ſanare animam Cōfeſſio em̄ nihil aliud eſt q̄ vomitus ci borū.i. pctōꝝ digeſtibiliū: que ſunt in ſto macho cōſcīe. O quot potiones hō bi bit infra annū. Remediū ḡ eſt ad pedes ↄfeſſoris euomere. Confeſſor tenet caput infirmi qn̄ abſoluit/⁊ poſtea ſentit ſe totū alleuiatū hō. Et ſic vomitus fit cū labore maxio qn̄ hō hꝫ pectus ſtrictū: ita ↄfeſſio fit cū labore ꝓpter verecūdiā ↄfeſſiōis ⁊ dif famatōis ſuſpiti/adeo ꝙ plerūq̄ ↄfitētes ſudāt. Auctitas. Si coact⁹ fueris in edeni do mltū: ſurge e medio ⁊ vome ⁊ refrige rab t te/⁊ nō adduces corpori tuo infirmi tatē. Eccli. xxxi. Nota ſi coact⁹ fuerꝭ. Ab ſolute nullus cogit edere niſi rogando vel dicēdo. Et cōedatis. ⁊ ſic cogit comedere vxor a viro/⁊ ecōuerſo. ⁊ amic⁹ ab amico. Ita eſt de pctis: qa quādoq̄ quaſi coacte hō peccat: nō quidē coactiōe abſoluta/ qa nō eſſet pctm̄ niſi eſſet voluntariū. xv. q. i. §. viſq̄ adeo. ⁊ xxiij. q. iiij. Nabuchodonoſor. ſed coactiōe ↄditionata: q̄ nō excuſat a to to/lꝫ a tāto. Extra. qd̄ me. cā. c. ſacris. qn̄ dicit aliqs amicus amico. Volo me vindi care de tali iniuria/venias mecuꝫ: ⁊ alter reſpōdet. Non veniā: q2 ⁊c̄. Certe venies ⁊c̄. ⁊ ſic vadit. ecce ſforza ⁊ coactio. Poti⁹ em̄ hō debet oia mala pati/q̄ pctō cōſen tire. xxxij. q. v. ita ne. Item qn̄ aliqs dicit mulieri. Faciam⁹ mō pctm̄/q2 null⁹ ſciet. ſforzamini ⁊c̄. Itēꝫ qn̄ mediator dicit di uiti. Ciuitas indiget pecunijs: ſi vultꝫ lu crari ⁊c̄. O dicit diues/vſura eſt. Nota: q2 dicit notario ꝙ tantū eſt ⁊c̄. vel dic̄. O ↄſuetudo eſt ſic in toto mūdo ⁊c̄. Iſti pre dicatores decipiūt nos. Vel dicunt vt re linquat eis ⁊c̄. Sic miſer homo ducit ad pctm̄ quaſi ouis ad macellū: ⁊ tandē du cit ad infernū. Ps. Sicut oues in inferno poſiti ſunt/mors depaſcet eos. Itē qn̄ iu uenis dicit alteri. Vadamus ad lupanar vel ad hortos ad furandū fruct⁹ ⁊c̄. Itēꝫ quādo ciuis dic̄ alteri. Ludam⁹ ad taxil los. Rn̄dit nō/q2 eſt pctm̄ ⁊c̄. Iō ludem⁹ ⁊ faciam⁹ honorē feſto: ⁊ ludit/malus ho nor eſt ⁊c̄. Ecce quō homines cogūtur ad peccata/ſed ad illa que dei ſunt nullus co

git: nec dicit vadam⁹ ad miſſam: ad ſmo nē: ad ↄfitendū: ad cōmunicāduꝫ ⁊c̄. Re mediū eſt ergo ſurgere e medio recedēdo a mala ſocietate: ⁊ vomere ↄfitēdo. O be nedictū vomitū. Primo em̄ doloroſā ↄtri tionē ⁊ lachrymas/ſequit verecunda con feſſio ⁊ abſolutio. Nō em̄ debet ſacerdos abſoluere/niſi quē credit eſſe contritū/et ↄſeq̄nter a deo abſolutū. Vn̄ Greg. xj. q. iij. Tūc vera ⁊c̄. Vide ſup ſmone pmo. pre. iij. ¶ Tertius modus ꝑ dietā. i. abſti nentiā. Dicit medic⁹ febricitanti. Auiſetꝫ vos: nō comedatis carnes/fructus/nec bi batis vinum: ſed comedatꝫ hoc ⁊ hoc ⁊c̄. Greg. Dignitas ↄditionis humane ꝑ im moderantiā. i. exceſſuꝫ ſauciata: medicina lis parſimonie. i. diete ſtudio reformetur. Itē Greg. A paradiſi gaudijs ꝑ cibū ceci dim⁹: ad h̄ ꝑ abſtinentiā reſurgam⁹. Iſto mō etiā chr̄s ſanat animā/quādo aliq̄ vo lūt abſtinere a vitijs carnalib⁹: ⁊ ab eſu car niū certis dieb⁹ ⁊ a voluptatib⁹ mōi amo re chr̄i: q̄ licet illa ſint minima tamē repu tat magna: tunc aīa curat. Si etiā ꝓ ſani tate corpis homo tantā dietā facit: licꝫ ſit delicat⁹: q̄nto magis ꝓ ſanitate anie ⁊c̄. Dic practice: quādo venit medic⁹ ad viſi tandū infirmū corpe/⁊ iniungit ſibi abſti nentiā tot dieb⁹: q̄ modo infirm⁹ libenter acceptat. ſed ꝓ aīa qn̄ ↄfeſſor iniūgit ieiu nia quō ſe excuſat: ſic de elemoſyna: ⁊ ta men ꝓ femina habēda expendit ſine reſpe ctu: vel ꝓ cōuiuio: vel ꝓ veſtib⁹ ⁊ pompis ⁊ faſtu ⁊c̄. Magn⁹ defect⁹ eſt. Qui ḡ ab ſtinet amore chr̄i curatur ⁊c̄. Auctoritas. Chariſſimi obſecro vos tanq̄ aduenas ⁊ pegrinos abſtinere vos a carnalib⁹ deſide rijs: q̄ militāt aduerſ⁹ aīam/ↄuerſatiōeꝫ veſtrā inter gētes habētes bonam. i. Pe. ij. Nota. Tanq̄ aduenas ⁊ pegrinos q̄ ſo lū in via recepiūt neceſſitatē: nō curāt de licamētis nec voluptatib⁹. ſic nos q̄ ſum⁹ viatores: q2 nō habem⁹ hic ciuitatē manē tem: ſed futurā inqrim⁹. Heb. vlt. Dom⁹ aūt noſtra eſt in celo. In domo patrꝭ mei man. multe ſunt. Io. xiiij. Debemus ⁊c̄. ¶ Quartus mod⁹ eſt ꝑ vnctionē. Quan do virtus eſt cōſtipata: vel caro tumeſcit in vulnerib⁹. medici vngunt ⁊c̄. Iſto mō chr̄s curat aīas. Vnguentū eſt orō. Ber. Orō vngit. Quando ḡ aliqs orat ꝓ pec

catoꝝ remissionē/cogitās ꝙ videt christū
iratū cōtra se: tūc curat. Exemplū de illo
pctōre supbo: de q̄ Mat. xviij. Hic histo-
riā. qui dixit orando ꝓstrat⁹ corā dn̄o. Pa
tientiā habe in me/ et oīa reddā tibi. Dn̄s
aūt dedit plus ꝙ̄ petiit: q: totū debitū di
misit ei. Et nota ꝙ nō soluz oratio sua/ sed
etiā oratio et meritū alioꝝ est efficax ad re
missionē pctōꝝ. Luc. v. Quoꝝ fidē vt vi-
dit/ ait palytico. Hō remittūtur tibi pctā
tua. Hic historiā. Vn̄ de Carolo magno
audita est vox. Egidij merito Caroli pec
cata dimitto. Sic orōne bti Andree de⁹
pepercit cuidā seni Nicolao etc. Sic ora-
tiōe Gregorij aīa Traiani imparoris sal
uata est. Sic de illo scrō patre q̄ ꝓ socio
q̄ fornicatus est fecit pniām et orōnē: et de⁹
ꝓpiciatus est socio eius ꝓpter eū. Itē nota
exēplū de illo scrō patre: q̄ tentat⁹ de luxu
ria recessit a cella vt iret ad seculū. deinde
in via cōuersus rediit ad cellā: et rādiu ora
uit quousq3 pctm̄ fuit sibi remissuz. qd̓ co
gnouit ex accēsione lumis in lucerna quā
posuit in cacabo siue olla: vt in vitispatrū
legit. S3 oratio vr̄a nihil valet: q: quādo
induitis vos/ tūc oratis etc. Cū reuerētia
ꝙ̄ oretis/ et tūc dimittent vobis pctā. Au-
ctoritas. Vnguētari⁹ faciet pigmēta sua-
uia/ et vnctiones cōficiet sanitatis. Eccl's
xxxviij. ¶ Quint⁹ modus ꝑ minutionē:
q: qui hnt sanguinē corruptū vl' abundāt
sanguine etc. Isto mō chr̄s curat animas.
Minutio est elēyna q̄ in duob9 casibus est
necessaria. Primo si abundat: q3 de super
fluo indigenti est elēyna fienda. Scd̓o ei q̄
est in extrema necessitate: alit dare elēynā
est in cōsilio. Sed si habetis sanguinē cor
ruptū. i. de male ablatis. q: si sunt certe ꝑ-
sone quib9 debent/ debetꝭ restituere illis.
alioqn si sunt incerte/ debetis pauperib⁹
erogare. Extra de vsu. c. cuz tu. de iudeis.
c. cū sit. alioqn si hoc nō faciti3: corrūpent
diuitie/ et cōsequēter corrūpunt aīas ve-
stras. Dicit diues. Et q̄d est mihi expēde
re qnquaginta florenos vt habeā istā puel
lam/ vel viduā etc. Vel vt vindicā me de
inimico etc. Iō ossa guardādo pauperib⁹
in redēptione captiuoꝝ vl' maritagiū etc.
Fiat ergo ista minutio de vena cordis: q3
vbi est thesaur⁹ tu⁹/ ibi est cor tuū. Mat.
vj. De ista minutione dicit chr̄s. Qd̓ sup
est date elemosynā: et ecce oīa mūda sunt
vobis. Luc. xj. Nota qd̓ supest: nō dicit ꝙ
expolietis vos/ nec vxorē/ nec filios: quia
nō esset bonū totū sanguinē per minutio-
nē effundere: sed tm̄ illū qui supfluus est.
S3 quidā de supfluo pascunt canes/ fal-
cones: et in vanitatib9 expendūt etc. sed ꝑ
chr̄o et ꝑ aīa sua nihil etc. Hic vt expedit
Iō Dan. iiij. Peccata tua elemosynis re-
dime/ et iniqtates tuas misericordijs pau-
perum. ¶ Sextus modus ꝑ cauterium.
Quādo em̄ aliquis habet plagā infistula
tam et corruptā: oportet per cauteriū cuz
ferro ignito de ossibus extrahere fistulas:
medicina est valde dolorosa. Isto modo
christus sanat illos qui sunt infistulati. i.
corrupti et inueterati in peccatꝭ. Si dicit
eis. Et quare? etc. Respondent cū ira. Va
datis et faciatꝭ facta vestra: q: ita bene sal
uabor: sicut et vos etc. O dixit chr̄s. Iste in
diget cauterio. i. tribulatione. Frangit sibi
tibiaz vel brachiū: vel mittit infirmitatē
etc. et tunc cōuertit et confitet. Idē de mu-
lierib9 que nec ꝑ predicatores/ nec cōfesso
res volunt dimittere vanitates. sed chr̄us
cauterio cancri vel leprosi/ sanat vl' mittit
in oculū eius vnā de margaritꝭ quas por
tabat in pectore vel manica. Bona est tri
bulatio corporis q̄ sanat aīam. Et nota ꝙ
quādo peccator ad hmōi tribulationē nō
sanatur: non expectat aliud nisi iram dei.
Exemplū de Pharaone/ qui nō est corre-
ptus ad flagella dei. Et iō postea submer
sus fuit ī mari rubro cū toto suo exercitu
ꝙ̄uis nō oēs dānati fuerūt: vt dt Hiero.
xxiij. q. v. q̄d ergo. Iō dicit. Btūs inquit
homo qui corripit a dn̄o. Increpationez
ergo domini ne reprobes: quia ipse vulne
rat et medetur/ percutit et man⁹ eius sana
bunt. Job. v. Item Tob. iij. Cum iratus
fueris/ misericordiā facis. ¶ Septimus
modus est ꝑ cristere. Medicina est vere-
cunda: sed dicunt medici ꝙ est valde profi
cua. Ecce hic remissio iniuriarū. Quādo
mali humores nō possunt exire de corpe:
datur cristere. Ita q̄ habet odiū vel ranco
rē in corde. O mala materia est et venena
ta. Remediū est recipere cristere. Scitis
ꝙ cristere cōponit de multꝭ materieb9. O
dicit hō: quō possem remittere iniuriā vel
mortē pr̄is mei vl' fratris? etc. Recipiatis

cristere.i.remediū cōpositū ex multis materiebꝫ. Primū est passiōis chri.q̄ cū videret patre paratū recipere vindictā de crucifixoribꝫ/dixit. Pat ignosce illis ꝛc. Secundū est de virgine Maria:q̄ qñ ibat p vie: Ihrl'm/dicebāt. O illa est mat illi' ꝛc.et nihilomin' ipsa salutabat eos d' Dñs sit vobiscū:cum tñ diabolus esset cū eis. Et mō femina dicit Pro certo/nō loquerer eis ꝛc. Tertiū est exemplū de sanctis martyribus:de quib' dicit. Sedūtur gladijs more bidentiū:nō murmur resonat nō q. sed cor.ta.mens bene cō.cōser.patien.specialiter de btō Stephano:qui orauit p lapidatoribus. Quartū est exemplū pbaꝝ sicut Dauid/Samuel/ꝛ Moyses:q inimicis suis bene fecerūt. Quintū est recogitare.ꝙ sicut tu vis tibi remitti a deo iniurias quas sibi fecisti/sic et tu remittas alijs. Ecce cristere. Ponatur ḡ in manica memorie et transeat p cānam timoris de eterna dānatiōe:medicina est bona/sed verecūda q̄ntū ad modū:q̄ qñ quis vult remittere iniuriā sibi illatā. dicunt alij mūdani. Tu es vilis animi:cum tñ sit oppositū.iō dicit Relinque proximo tuo nocēti te:ꝛ tunc depcanti tibi petā soluent. Hō homini seruat irā/ꝛ a deo querit medelā. Eccli.xxviij. Itē Mat.v. Dimittite ꝛ dimittet vobis. Octau' modus est per somnū. Ratō qn hō vigilat:oēs sensus.s. visus ꝛc. ꝛ potētie anie laborant/non hñt occasionē curandi:sed qñ hō dormit/natura desicit/recreat ꝛ sanat. Auctoritas. Si dormit salu' est. Io.xj. Dic historiaꝫ quō chrs loquebat de morte Lazari ꝛc. Vnd in amphorismo Hypocratis dicit. In q̄ morbo somn' labore pstat/mortale.si vero iuuerit/nō mortale. Isto mō christ' sanat aiam. Somn' anie est cessare a labore negocioꝝ tpaliū ꝛ ꝯtemplari de rebus diuinis:puta de glia angeloꝝ/de pulchritudine celorū. Ecce quō refrigerat ania. Ps. In pace in idipm dor.ꝛ requi. Item cogitare de morte/de penis iferni. de purgatorio/ꝯ vita sanctoꝝ:sic accendit ignis deuotiōis ꝛc. Ps. In meditatiōe mea exardescit ignis.ꝛ sic sanat anima. Auctoritas. Hec dr dñs de' scrūs isrl:si fuertimini ꝛ descat'/salui eritis:i silētio ꝛ i spe erit fortitudo vra. Esa.xxx. Nota si reuertimini infra hebdomadā vos scīares:si pgit' vos vn' ad forū/alius ad apothecā/ali' ad curiā/alius ad campū ꝛc. Saltē in dñicis ꝛ alijs festis pcipuis reuertimini ꝛ qescat'/ꝛ salui eritis. Nonus est p exercitiū:qñ dicit medic' ꝛc. Isto mō deus curat aiaꝫ p exercitiū pnie:ieiunādo/portando ciliciū/dormiendo sup terrā. Exerce teipsum ad pietatē.nā corpal' exercitatio ad modicū vtilis ē:pietas āt ad oia vtilis ē/pmissionē hñs vite q̄ nūc est ꝛ future.j.Tim.iiij. Pietas ꝛ miscdia differunt:q: misericordia est laborare circa vtilitateꝫ primi: sed pietas est laborare in operibꝫ spūalib' ad vtilitatē ꝛ saluatiōnē sui corpis. Exercitatio.s.circa negocia hui' mundi ad modicū vtilis est:q: totuꝫ remanet hic:qñ hō morit. Dic ꝯtra detractores dei.s ꝛ insipiētes:qui qñ vident aliquē orantē dicūt. Ecce ociosus est. Sed qñ laborat in reb' mūdanis dnī. O iste est sollicitus ꝛc. Sꝫ in sero mortis apparebit qui est ociosus. iō subdit. Pietas aūt ad oia vtilis est ꝛc. Decim' modus est p potionē.s.medicine/q̄ purificat totū corpusꝫ dat cooperitū intiato:vel si sit comestibilis sicut pilule/dat cooperta nebulis. Isto etiaꝫ mō sanat chrs aiaꝫ. Vltima em̄ medicina ꝛ alijs melior est medicina spūalis.s.sctā cōmunio in hostia etiā cōsecrata purgat: seu medicina.i.caro chri vera:q̄ datur cooperta nebulis.i. accidētibꝫ panis:qa als esset abominatio comedere carnes humanas/psertim crudas.imo si p miraculū videret ibi aliqd/nō esset illa hostia sumenda. Ista purgat aiam. Vñ eccia. Culpat caro/purgat caro/regt de' di charo. Culpat caro.s.nrā peccādo. purgat caro.s.chri sti. Nota exemplū Luce.xix. de Zacheo q̄ recepit chrm in domo sua:dixit christus. Hodie salus huic domui facta est. Iō cōmunicate saltē semel in anno. Si qs manducauerit ex hoc pane/viuet in eternum. Ioā.vj. Item Eccli.xxxviij. Altissimus de terra creauit medicinā:et vir prudens non abhorrebit eam. Nota de terra/id est de vtero virginali. Ps. Veritas de terra orta est ꝛc.

De peccato veniali. Sermo xxij.

Quasi a facie colubri &c. Sequitur nunc predicare de quarto articulo/ vicz de pecto veniali. Ubi est triplex consideratio. Primo de ipso pecto veniali fm se. Scdo de effectu ipsius. Tertio de remediis eius. Salutet ergo &c. Circa primu est triplex consideratio isto mane de ipso pecto veniali.

Primo qd sit petm veniale fm qditatem

Scdo: nunquid veniale possit fieri mortale fm veritatem.

Tertio: nunquid veniale sit confitendu fm necessitatem.

¶ Circa primu ergo est notandu, p euidentia/ q sumedo petm veniale largo modo: pot dici petm veniale quadrupliciter. ¶ Primo qdem ex euentu: z hoc mo dicit veniale omne illud petm qd z venia cosequitur etiam si fuerit mortale. Dicit ergo veniale a venia recepta: qz omne petm p pniam fit veniale. Vn dicit Amb. de peni. di. j. serpes. Venialis est culpa qua sequitur pfessio delictorum. Et hoc mo petm David dicitur veniale. sic z petm Matthei: q fuit auarus z vsurarius. sic etia petm Pauli/ q fuit superbus. sic z petm Marie magd. q fuit luxuriosa: dicunt venialia/ qz venia consecuta sunt. Sic pcta oim penitentiu: qntecuqz grauitatis extiterint/ venialia dici pnt. et io no in inferno puniutur/ sed in purgatorio purgant pena tpali p talibus remissis/ vel in hoc mudo. Vide in sermone seque. pre. iq. ¶ Scdo mo dicunt venialia peccata ex causa: z hoc est qn petm habz in se aliqd vn venia cosequat: etia si illud de se sit petm mortale. sicut petm comissum ex infirmitate seu fragilitate: sicut peccauit Petrus negas chim ex fragilitate/ vicz ex impulsu passionis/ timoris mortis: q fragilitas diminuit culpa: etsi no in toto/ tn in pte: z cosequenter habebat aliqua cam venie habende. q tandem habita est: qz respiciente ipm dno recordatus est verbi qd dixerat ei dns/ q anteqz gallus cantet &c. Et egressus foras fleuit amare. Lu. xxij. Eode mo dici pot veniale petm comissuz ex ignorantia: sicut petm Pauli/ q de seipo loques dicit. Prius fui blasphemus z psecutor z cotumeliosus. sed misericordiam consecutus sum: quia ignoras feci in incredulitate. j. Timo. j. Et fm hoc peccata infidelium sunt minus grauia qz peccata fidelium ceteris paribus: pter sacramenta gratie. iuxta illud Heb. x. Quanto magis putatis deteriora mereri supplicia: qui sanguine testamenti: quo est sanctificatus pollutu duxerit. Hoc notat Tho. j. ij. q. lxxxix. art. v. Notandu aute q accipiedo peccatu veniale hoc secudo modo: no in purgatorio/ sed in inferno punit/ si peccator decedat ante penitentia. Peccatuz igitur comissum ex ignorantia dicit veniale modo predicto: et hoc intellige no de ignorantia inuincibili: quia ista totaliter excusat a peccato. sicut patet in infantibus z furiosis in cle. vna. de homi. xv. q. j. illa. z. ca. sane. de homicidio. nec de ignorantia affectata: quia illa nullo modo excusat/ sed aggrauat petm. ps. Noluit intelligere vt bene ageret. Sicut sunt illi qui nolunt studere: vt non intelligant ea que sunt ad salute necessaria. Nota de episcopo Gaiete/ qui dixit mihi Hanc gratia fecit mihi dominus q no studui: z sic non habeo conscientia scrupulosam &c. Sic z quidam dixit. Magna gratiam cotulit mihi deus q nunqz comunicaui. Sic z dicendu est de illis qui nolut venire ad pdicatione ex industria vt ignorent. Contra quod dicitur. j. Corin. xiiij. Qui ignorat ignorabitur. M ergo dicitur q peccatu ignorantia comissum habet causam venie: no est intelligedu de ignorantia ex negligetia studij puenietes. Et intellige quado ignorantia est causa actus: qa vicz si sciret non faceret: alias no excusat petorez nec a toto nec a tanto. Vn. xxxviij. di. Ignorantia cuctorum est mater errorum. Secus aut est de pecto ex malitia comisso: qz illud nulla cam venie habz. z sic vt plurimu contingit/ q no cosequitur veniaz. Sicut patet de Juda qui peccauit ex malitia praua: q tande laqueo se suspedit. Item de Cain qz ex malitia praua fratrez suu Abel occidit in agro Gen. iiij. ¶ Tertio mo dicit petm veniale ex mo: sicut sunt motus sensualitatis ad aliqd qd ex genere est mortale sine psensu: sicut pz in motu luxurie: si no cosentit est veniale. sic z in motu vindicte z inuidie z ire: z hmoi: q etiaz qnqz in sanctis viris cotingut. sic dicit apls. Condelector em le. dei fz inte. ho. Video aute alia le. in me. me. repu. le. me. m. z captiua

te me in lege peti q est in mebr; meis. In felix ego ho/qs me liberabit d corpe mortis huius? Ro.vij. Et hoc est qd dicit q pri mi motus sunt peta venialia. Qd intelligitur de primis motibus sensualitatis/no aut de primis motibus naturalib pertinentib ad aiam vegetatiua;: sicut esurire z sitire zc. Quia tales motus non sunt aliquo mo peta: qz no subiacet imperio ronis sicut nec actus aliaru potentiaz vegetabilis aie. vt nor. Tho. in. iiij. sdli. q. j. z scpsit quinto libello. Uide etia qd notat Tho. j. ij. q. lxxxviij. artic. v. Et si diceretur: imo videtur q no sint peta venialia hmoi primi motus/eo q no sunt in prate nostra. Uñ sequit illud verbu Ro. vj. No regnet peccatu in nro mortali corpe. dicit Glo. Non phibet cocupiscentia q vitari no pot. Ex quo videt q pcupiscentia que est prim? motus/no est petm: qz vitari no pot. Sed respodeo fm Tho. in. iiij. sdli. vbi supra. q cocupiscetia no pot vitari/sic q nullus cocupicentie motus insurgat: qz du resistit vni/insurgit alius: possunt tn vitari singuli. Da exemplu de multis lapidib quoru qlibet ponderaret. x. rotulos: quelibet em ipsoz possem portare: s; no oes sil. Sic z decé hostib qz quelib; possem debellare s; no oes sil zc. Et ex h qlib; mot? b; ronem peti/licet no habeat ronem pfecti peti: qd est petm mortale fm Tho. z hoc veru est vt dixi/qn no est coscius. Si aute huiusmodi pmis motib ad illd qd est de genere suo mortale/psensus volutatis accederet: iam non esset veniale hoc mo/sed mortale. Da exemplu de videre muliere: si est pmus mot? z no vltra pgredit ad psensu; est veniale. Si aut pgredit ad psensum/e mortale. Ratio est: qz ia; no est amplius primus mot?/sed pfectu est petm. Jac. j. Petm cu psumatu fuerit/generat morte. Uñ dicit dns Mat. v. Qui viderit mlie re ad cocupiscedu ea: iam me. est ea in cor. suo. ¶ Quarto mo dicit veniale ex genere/z hoc pprie dicit veniale: z hoc mo dicitur veniale qn fit aliquid qd ex suo genere no est mortale. De quo multa exempla ponit Aug. xxv. di. §. criminis appellatio. Sed pendiosius z ornati? dic q illa peccata venialia tripliciter comittunt. Primo modo faciedo, Secudo loquedo, Tertio mittendo. Isto triplici modo petoz venit aliu pot adaptari auctoritas aplí. j. Cor. iij. Siquis sup hoc fundametu edificauerit lignu: fenu: z stipula/detrimetu patiet: ipe aut saluus erit, sic tame qsi p igne;: ita vt p lignu intelligant peta venialia in faciendo/p fenu in loquedo: p stipula po in omittedo. Potest z addi. Quart? mod?: sc; cogitando. Uñ pot dici qdruplicit comitti posse petm veniale. s. cogitatoe: locutione: ope: z omissione. Uel dic q oia illa venialia qlitercuq comittant sunt in triplici differetia: qz queda sunt maxia signifcata p lignu. queda sunt minora significata p fenu. queda sunt minima significata p stipula;. Ligna em sunt diutius in igne qua fenu: z fenu diutius q stipula/et sic exponit Glo. xxv. dis. v. Criminis appellatio. in verbo/ligna. ¶ Primo g comittit petm veniale in faciendo: puta quado excedit in cibo aut potu: vt dicit Aug. vbi sup: qd intelligit s; glo. ibi qn no ex ptemptu fit/z no ad ingurgitatione fit: alr eet mortale. xliij. di. Si rector. Item si nimis dormit. Plus vigila semp nec somno deditus esto. Sic si aliquis comedit vel bibit quado no oportet: puta in meridie vel alia hora incopetéti vbi sit ieiuniu eccl'ie: qz tunc comedere vltra semel esset mortale. Si paupib esurientib nimiu delitiosa vel sumptuosa pparauit conuiuia. Sic si imoderate risit: vt dicit Greg. xxv. dist. qualis. Sic z hmoi similia. Sic etia si aliquis inebriat no ex industria: sed qz ignorat potentia vini/ sicut p; d Loth z Noe. Si aute studiose qs inebriat: est mortale. xxxv. di. Ante oia. z notat in. §. criminis a ut. xxv. dis. Talis est peior q bestia q no bibit vltra necessitate. Ite bestia scit ire p via stricta: sed ebri? etia in via lata vadit idoreza. i. appogia. ¶ Scdo comittit petm veniale loqndo: puta ociosus smo. Ociosus aut d fm Greg. qn necessitate vl' vtilitate caret: sicut si dicat mendaciu: qd intellige de medacio iocoso vl' officioso sine iurameto: al'a esset piuriu; z pseqnt esset mortale. Ite intelligo nisi dicat medaciu in iudicio a teste vl' pte interrogata a iudice: vt dicat veritate/ Si dixerit medaciu; peccat mortalr. si iudex iuridice procedit. Sic et medaciu in pdicatoe e mortale: vt

z fruitur creatura. Frui em nō est aliud nisi adherere creature ꝓpter se: sicut dr Augu.in.j. de doctrina chriana. Et h est vt dicit Aug.xxv.di.§. Criminis aūt. ꝙ nullū pctm̄ est a deo veniale/qd nō fiat criminale dum placet. Qd intellige dū placet: scꝫ placētia fruitiōis. Et hoc vult Tho. in.iiij di.xxj.q.j.in corpe q̄stionis. Vl' vt dr glo.ibi.dum placet.i. dum in ꝯtemptū fit: qꝛ omis act⁹ q̄ fm se est veniale vel indifferēs/efficit mortale si fiat p ꝯtemptū. Sic etiā dicit de cerimonialiū fractione a religioso zc. Vn̄ in ꝯstitutionib⁹ nostris dicit. ꝙ cōstitutiōes nr̄e nō obligant nos ad culpā nisi ꝓpter ꝯtemptū vel pceptum Et iste pōt esse alius modus p quē de veniali efficit mortale/vltra alios modos.

¶ Tertio ꝯtingit ꝙ veniale efficit mortale ex intentōne: puta qñ veniale refert ad mortale pctm̄: sicut ad finem. Sicut si aliqs diceret verbū ociosum ad finē fornicādi: vel diceret mendaciū ad finē furandi: vel aliq̄ mō iniuste lucrandi. Sic z si mulier portat caudā ad finē corrumpēdi animos hominū: vel alias se ornet ad hunc finem: sicut de illis q̄ parant se ad rep̄sentationes ad finē apparendi mlierib⁹ zc. Dic vt expedit. Ratio aūt hui⁹: qꝛ in actibus moralib⁹ illud qd dat formā actui est finis q̄ habet se in opabilib⁹ sicut principiū in speculabilib⁹. vt not. Tho.j.ij.q.j.ar.iij z hoc etiā vult Tho.j.ij.q.lxxxviij.ar.ij. z.iiij. ¶ Quarto ꝯtingit ex dispōtione: z h patꝫ triplici rōne. Primo quidē ꝓpter remissionē feruoris charitatis: cui feruori opponit veniale. Per veniale etiā remittit feruor charitatis: nō tamen q̄libet: sed ille tantū cui opponit veniale. feruor aūt dat fortitudinē anie ad resistendū tentationib⁹ Remisso ḡ feruore: z subueniente tepiditate/remanet aīa debilis in bello spūali: ideo facilit deijcit ad mortale ex impulsu diaboli vl' passionis. sicut patꝫ exemplū in Dauid q̄ peccauit: vt puto venialr ambulando p solariū dom⁹ regie. z iō ex impulsu tentatiōis decidit in mortale: vt habet ij. Reg.xj. Sic etiā pōt dici de Petro Jacobo z Joāne qui ex negligētia z somnolentia nō adorabāt iuxta ꝯsiliū dn̄i dicētis. Vigilate z orate ne intretis in tentationē: z ideo deciderūt in pctm̄ mortale infidelitatis et negationis chri. Scda aūt ratio est: qꝛ pctm̄ veniale disponit ad mortale p quādā ꝯseq̄ntiā. Nam vt dr Tho. j.ij.q.lxxxviij.ar.iij. augmētata dispositōe vel habituata p act⁹ pctōꝝ venialiū intm̄ pōt libido peccādi crescere/ꝙ ille q̄ peccat finē suū ꝯstituet in pctō veniali. Naꝫ vnicuiqꝫ habēti habitū inquantū hmōi finis est opatio fm habitū. z sic multotiēs peccando venialit disponit mortale ad pctm̄ fm Tho. vbi supra. ¶ Tertia ratio est ꝓpter remotionē ꝓhibentis. Qui em̄ peccat venialit ex gñe ꝑtermittit aliquē ordinē: z ex hoc ꝙ consuescit voluntate suā in minorib⁹/non subijcere debito ordini vltimi finis. eligēdo illud quod est pctm̄ veniale ex genere. facilit cadit in mortale. Propt qd dicit Eccl.xix. Qui spernit minima paulatim defluit: sꝫ Tho. vbi.s. ¶ Quinto ꝯtingit. ꝙ veniale fiat mortale ex deliberatiōe: qꝛ qñ ꝯsurgit prim⁹ mot⁹ peccati mortalis puta luxurie vel ire. si nō ꝓhibet potest ꝓgredi vsqꝫ ad mortale/non quidē ꝙ ipsum veniale in specie fiat mortale: vt dictuꝫ est supra: sed qꝛ ex ipso occasionalit fieret ꝓgrediendo mortale si ꝯsensus accedit. Vn̄ Jaco.j. Peccatū cum ꝯsummatū fuerit: generat mortē. sicut de modica scintilla qñqꝫ surgit maximus ignis. Jdō dr poeta. Principijs obsta: sero medicina parat. Cu mala p longas cōualuere moras. Jtem ps. Beat⁹ qui tene. z al. par. s. ad petrā. Et sic patet quō de veniali fit mortale. Non aūt est verꝫ illud qd quidā dicūt. ꝙ multa venialia ꝯstituāt vnū mortale integralit. Hoc em̄ videt dicere Augu. d pe. dis.j. Tres sunt actiones: vbi dr loquēs de pctis venialib⁹: que. s. venialia si collecta ꝯtra nos fuerint: ita nos aggrauabunt z opprimēt sicut vnū aliqd grande pctm̄ zc. Non em̄ omnia pctā venialia de mūdo possunt habere tantuꝫ de reatu: q̄tum vnū pctm̄ mortale. Qd patꝫ ex pte durationis: qꝛ pctm̄ mortale habet reatū pene eterne. pctm̄ aūt veniale habꝫ reatū pene tꝑalis. Patet etiam hoc ex pte pene dāni: qꝛ pctm̄ mortale meret carentiā visionis diuine/cui nulla alia pena cōparari pōt: vt Cb: ysos. dr. Patet etiā ex pte culpe qꝛ veniale nō auertit a deo sicut mortale. Auersio aūt a deo est infinite grauitatis: cui

nõ põt eq̄ri q̃dcūq̧ finitū. Est ğ intelligē-dum/ q̄ ex multis pctis venialib⁹ ɔstituat̃ vnū mortale dispositiue: fm qd dictū est supra. Et hoc not. Tho. j. ij. q. lxxxviij: ar. iiij. Concor. Pe. de tarā. in. iiij. di. xx. Ex dictis patz si bñ attendant/ q̄ sunt septem modi qb⁹ pctm̄ veniale põt fieri mortale.

Primo em rõne ɔscientie errantis.

Scđo rõne dubij ꝓuenientis.

Tertio ratione finis.

Quarto rõne cōtempt⁹ despicient̃.

Quinto rõne intentiõis ꝑuertentis.

Sexto rõne dispositiõis inclinātis.

Septimo rõne consensus deliberantis siue perfurentis.

¶ Circa tertiū est dicendū fm Pe. de tarā. in. iiij. sen. dis. xvij. ar. iiij. q̄ ꝑ venialia nõ fit separatio a regno ecclie triūphantis nec militantis. Cum ergo ꝑ ipsa regnū nõ claudat̃: nõ indigent de necessitate officio clauiū ꝑ qd regnū aperit̃: nõ ergo necesse est ɔfiteri venialia ꝑ se loquēdo. ꝑ accidēs tamen põt esse necessariū: vel rõne dubij quādo credunt̃ esse mortalia: vel rõne sta-tuti: qñ homo q̄ tenet̃ ɔfiteri semel in an-no nõ hz nisi venialia: vel rõne ꝑiculi quā-do venialis delectatio ad h̄ ꝑducta est qd nisi qs se auertat traheret i mortale. Hec ille. Nõ obstat q̄ dicit̃ Ja. v. Cõfitemini alterutrū pctā vr̃a: q: q̃tum ad pctā mor-talia est p̄ceptū: sed q̄ntū ad venialia ē cõ-siliū fm Tho. in. iiij. sen. di. xvj. q. ij. ar. ij. q. iij. ad p̄mū. Nota hic q̄ accipiēdo venia-le p̄mo mõ. s. ex cuētu nõ requirit̃ ɔfessio si semel de illo qs ɔfessus est. Si aūt non est ɔfessus qs/ sed solū ɔtritus: tunc sp ca-dit sub necītate ɔfessionis: q: illud pctm̄ mortale est. Sic etiā accipiēdo scđo mõ. s. ex causa: q: sp cadit sub necītate ɔfessiõis q: illd etiā est mortale. Articul⁹ ğ iste ter-ti⁹ dz intelligi de venialib⁹. iij. z. iiij. mõ ac ceptis. Nota ğ q̄ in q̄ttuor casib⁹ est neces-saria ɔfessio de venialib⁹. Primo rõne sta-tuti. Scđo rõne erronee ɔscientie: qñ. s. venit sibi post actū. Nā si ante actū habet qs ɔscientiā erroneā credēs esse mortale: q̄ est veniale: peccat mortalit̃: vt dictū est sup p̄te p̄ma. Tertio rõne dubij. Quar-to rõne periculi.

¶ De effectu pcti venialis et de purgatorio. Sermo xxiij.

Quasi a facie colubri. zc. Sequit̃ hoc mane ꝑdicare de scđa cõsideratione q̄rti arti. vicz de pena siue effectu pcti ve-nialis. Ubi notandū q̄ mltos effect⁹ ꝓ-ducit pctm̄ veniale/ z in h̄ mūdo z in alio. Nā in hoc mūdo. Primo obligat ad penā t̄palem/ etiā morte q̄ q̄nq̧ est illata a deo ꝓpter demeritū pcti venialis: vt pz in ꝓ-phia. de quo legit̃. iij. Reg. xiij. z declarat Greg. i. iiij. dial. c. xxv. Scđo disponit ad mortale. Tertio minuit feruorē. Quarto potētias anīe in bonis lassat. sicut qñ po-nit̃ onus sup equū/ min⁹ est ꝓmpt⁹ ad am-bulandū. ¶ Pro latiori materia nota/ q̄ q̄nq̧ sunt q̄ debēt hoīes timere circa pcā venialia. De quib⁹ vide in sum. vitioꝝ in vitia p̄te: vbi agit̃ de pcõ lingue. In alio ꝓo mūdo pctm̄ veniale/ infert aliū effectū siue defectū: q: retardat a glia: q: aīa puri-gat̃ in purgatorio antequā intret in vitā et̃nā. Et de h̄ vltimo effectu: scz de pur-gatorio erit fmo noster. Alios aūt effect⁹ gr̄a breuitatis omitto: p̄sertim cū aliq̄s te-tigerim sup fmone p̄mo p̄te. ij. Salute-tur ꝑgo maria zc. Pro euidētia z itrodu-ctiõe materie est notandū/ q̄ vera ɔclusio ē in theologia z ꝑ fidē catholicā approba-ta/ q̄ necessariū ē fm iustitiā diuina pone-re purgatoriū. Et ꝑ maiori declaratiõe ꝓ-bat̃ p̄mo aliquib⁹ argumētis/ q̄ nõ sit pur-gatoriū. ¶ Primo sic. Aut aīa transit a corpe sine mortali z veniali: aut cū morta-li tm̄/ aut cū veniali tm̄. Prio casu euolat ad celū. Scđo detrudit̃ ad ifernū. Tertio etiā videt̃ q̄ ad infernū vadat. Ratio q̄a aīa post transitū penitere nõ põt de culpa eo q̄ sit de nat̃a sua imutabilis. Ergo cul-pa nūq̄ remitt̃: post hāc vitā: eo q̄ nulla culpa sine pnia remittat̃. Ergo nec pena vnq̄ remittet̃: z sic pena ē eterna. ¶ Se-cūdo ɔfirmat̃ rõ ꝑ autoritatē Greg. dicētis Qualis hinc q̄sq̧ egredit̃ talis in iudicio p̄ntabit̃ zc. xxv. di. qualis. Preterea z tertio post mortē nõ est lo.⁹ remissiõis culpe. q: nõ sūt anīe in statu merēdi nec demerēdi: z sic idem qd prius. Si dicat̃ q̄ anīe sepa-te quārū ad remissionē venialis sunt z ad-huc in statu merēdi sicut viatores. Tunc

arguit sic. Concesso hoc q sit veruz: dolor
ↄtritionis post hanc vitã: est maior q̄ q̄li
bet dolor ↄtritionis in hac vita: tum quia
intensi⁹ z ardenti⁹ diligit deũ aĩa q̄ nũc:
tum ꝓpter q̄litatẽ subiecti. Cum ergo ali-
quis dolor cõtritionis in vita tm̃ veniale
remittat quantũ ad culpam et penã: ergo
multo magis post mortẽ aĩa sepata do-
lẽs de pctõ/cõsequet remissionẽ oĩs culpe
venialis z pene. ergo nõ erit i purgatorio
puniẽda vt purgãda. ergo nõ est dare pur
gatoriũ: z sic idẽ qd prius. Fiat ergo ratio
sic. Aut culpa venialis post mortez est re-
missibilis/aut nõ. Si non: ergo culpa re-
manet in eternũ: ergo z pena. et sic nõ erit
purgatoriũ. Si sic cuz statim aĩa sepata
sit cõtrita de pctõ cõmisso/dolore ↄtritio-
nis maximo: rõne iã dicta. g̃ cõsequit sta-
tim remissionẽ oĩs culpe venialis: z cõse-
quẽter nõ debet purgari ampli⁹: qz Nõ iu
dicabit de⁹ bis in idipm/ nec cõsurget du
plex tribulatio. sicut dr Naũ. j. Preterea
pctõ veniali nõ debet pena damni: qz hec
pena rñdet pctõ ex pte auersiõis ab incõ-
mutabili bono. In pctõ aũt veniali nõ est
auersio. g̃ zc̃. Predicta aũt ↄclusio. s. q sit
purgatoriũ post hãc vitam/ ꝓbat rõne/au
ctoritate/ z exẽplo: q̄uis h nomẽ in scptu
ra sacra. s. purgatoriũ nullibi repiat. ꝓpter
qd aliq heretici negauerũt purgatoriũ. vt
de Tho. in. iiij. ↄ ge. in. c. xc. Rõ aũt est: qz
ↄtingit sepi⁹ mori hoiem in charitate cuz
culpa veniali/vl cũ reatu pene tpalis de-
bite culpe mortali remisse h p pniam. Ta
lis g̃ nõ dz dãnari in iferno/eo q in chari-
tate decessit: et ↄñr sine mortali pctõ: qd
solũ detrahit ad infernũ: nec pt saluari in
padiso donec in eo remanet miseria culpe
vel reat⁹ pene. qz Nihil coinq̄natũ intra-
bit in illã: vt dr Apo. vl. Nec i limbo pue
roꝝ: qz solũ originale pun. ibi. Nec i lim
bo patrũ/ea rõne q nec in padiso. et p̄serti
post chr̄i mortẽ nullus ibi fuit aut vadit.
Oportz g̃ dicere q sit aliq̄s loc⁹ in q pur
get aĩa anq̄ intret in vitã eternã: q̄si in d
serto medio int egyptũ z terrã ꝓmissiõis/
lacte z melle manantẽ. Patz rõ. Auctori
tas in veteri testõ z in nouo habet. In ve
teri q̄dẽ hr̄. ij. Mach. xij. Uir fortissimus
Iudas collatõe facta. xij. milia dragmas
argẽti misit hierlm. offerri eas ibi p pctis
mortuoꝝ. Et. j. Sctã g̃ et salubris ẽ cogi
tatio p defũctis exorare/vt a pctis soluãt.
g̃ etiã a culpis est remissio i purgatorio. qd
itellige q̄dẽ d venialib. vt no. j. in. iij. p. F.
Itẽ alia auctas in veteri testo hr̄ Mal.
iij. Ipe ei q̄si ignis ↄflãs z q̄si herba fullo
nũ: z sedebit ↄflans z emũdãs q̄si argẽtũ
z purgabit filios Leui/ z colabit eos qua
si aurũ z q̄si argentũ. In nouo autẽ testõ
habet auctas chr̄i dicẽtis Mat. xij. Qui
dixerit ꝟbũ ↄ spm̃ sctm̃: nõ remittet ei neq̄
in h seculo neq̄ in futuro. Sup q textu di
cit Greg. in. iiij. dial. z habet in decre. xxv.
di. q̄lis. Hac snia dat intelligi in h seculo
quasdã culpas z q̄sdaz in futuro posse re-
laxari. Q, em̃ de vno negat cõseq̄ns intel
lectus ptz: qz de q̄busdã ↄcedit. Hec ille.
Itẽ alia habet p aplm. j. Cor. iij. Si q̄s
supedificauerit supra fundamẽtũ h lignũ/
fenũ z stipulã/detrimẽtũ patiet. Ipse aũt
salu⁹ erit: sic tm̃ quasi p ignẽ. Nota funda-
mentũ. i. fidei: sine q nll's põt saluari. Per
lignũ/fenũ/ z stipulã intelligunt peccata
venialia fm doctores. Per lignũ quidem
maiora pctã venialia. z p fenũ minora. et
p stipulã minima intelligunt: fm qd dicit
glo. xxv. di. §. criminis. Ligna em̃ diutius
sũt in igne q̄ fenũ: fenũ diuti⁹ q̄ stipula.
vt dicit Glo. ibidẽ. Quicũq̄ ergo hec pec
cata venialia supedificauerit/salu⁹ quidẽ
erit. s. p ignẽ purgatorij. Patz auctoritas.
Et confirmat p auctoritatẽ ecclie q facit
suffragia: q nõ ꝓsunt btis nec dãnatis/sed
illis q sunt in purgatorio. vt. j. dicet cuz de
suffragijs dicet. Pro assertiõe purgatorij
bene facit qd dñs reuelauit btõ Patritio
Itẽ btõ Martiali zc̃. hic adduci pñt pro
tertio medio quo probat purgatoriũ esse.
vicz p exẽplo. Ad idẽ facit exẽplũ qd no-
taui. j. in. ij. pte hui⁹ sermonis qd incipit:
Nota exẽplũ zc̃. Ptz g̃ rõne/auctoritate/
z exẽplo multiplici q sit purgatoriũ. Lo-
quẽdo g̃ de purgatorio sex sũt cõsiderãda.

Primo loci congruitas.
Scdo penarũ acerbitas.
Tertio punitoꝝ diuersitas.
Quarto operũ paupertas.
Quinto gratie stabilitas.
Sexto glorie securitas.

¶ Primo ergo est ↄsiderãda loci cõgrui-
tas. Querũt doctores theologi, in q loco

est purgatoriū. Respōdet q̄ est duplex locus. Un⁹ ſm legē cōem. ⁊ iste credit̄ esse in inferno circa centrū terre: ſupior tñ infernō dānatoꝝ. Nota q̄ttuor domos in inferno. Suprior ē limbꝰ pꝛīm: ⁊ iste ē vacu⁹ nūc. Deide ſeqt̄ ſm q̄ſdā purgatoriū. Tercia ē ex pte iferior limbꝰ pueroꝝ. Quarta est infern⁹ dānatoꝝ. Et de pmo ſupiori ⁊ vltimo inferiori oēs doctores cōcordant: ⁊ ſic est maxia distātia inter eos ſm ſitū: iuxta illō Luc. xvj. Uidit Abraā a lōge. Et .j. Chaos magnū inter nos ⁊ vos firmatū est ⁊c̄. Sed de duobꝰ medijs ē dubitatio: q: Tho. in .iiij. ſupponit limbū pueroꝝ ꝑpter eternitatē: ⁊ ne loc⁹ euacuet̄ extremis repletis. Sed Pe. de taran. .ꝫ. p q̄ facit: q: nō videt̄ q̄ pueri i limbo ſint ſub purgādis. q: tūc vel ignis purgatorij non cōnumerat̄ igni iferni. Et ſic nō esset vn⁹ nūero: vel essent in igne anie pueroꝝ: qd̄ nō videt̄: ſed nō affligerēt̄: ſicut nec pueri in camino. Dañ. iij. Uñ videt̄ pbabilius q̄ ſupior ſit limbꝰ patrū: in qbꝰ ſimplr̄ minus erat ꝺ culpa: ⁊ de pena: poſt quē limbus pueroꝝ: in qbꝰ etiā min⁹ eſt ꝺ vtroqꝫ ſaltē inteſiue. Et hec duo receptacl'a ſunt ſine igne: al's fruſtra ibi eſt ignis. Tertio ē purgatoriū. Quarto infern⁹. Et h̄ etiā vult. Per. de palu. in .iiij. ſen. di. xlv. q. v. ar. ij. ꝯcluſiōe. ij. Alr̄ ꝓo eſt loc⁹ purgatorij ſm ſpēalem diſpēſatiōnē: ⁊ hic nō ē determinat⁹: ſꝫ vel vbi peccauerūt: vel alibi vbi apparēt in aſſumptꝭ corpibꝰ. Qd̄ expedit vt viuis ad edificationē: vel ipſis mortuis ad ſuffragioꝝ petitionēꝫ: ſicut refert Greg. de mꝛtꝭs in .iiij. dialo. vl' ad minorē penā. Nota exēplū de aia Paſcaſij aplice ſedis diacono. q purgabat̄ in caloribꝰ thermarū ſeu balneoꝝ. vbi German⁹ epūs capuan⁹ cuꝫ inuenit: ⁊ p ipſo dñm exorauit ⁊c̄. Nota etiā exēplū de q̄dā abbate: q venīēs ad mortē: carnali amore duct⁹ ꝯſuluit, q̄ nepos ſu⁹ ſubſtitueret̄ ſibi: q̄ fact⁹ abbas dū ſemel ſol⁹ iret ad fontē quendā q̄ erat in horto audiuit ex eo: q̄ſi vocē aiūculi eiulātis. q adiurat⁹ ab eo. dixit ſe ibi ꝺē ineſtimabilit̄ vri: q: eū carnalit̄ ꝑſuaſerat a requirētibꝰ eligi in abbatē. Et cuꝫ nepos diceret eū nō poſſe multū in fonte tēperato affligi: rogauit vt candelabrū cupreū in fontē ꝓijceret: q̄ ſtatim liq̄facto il le abbatie renūciās. ſpm amplius nō vidit. Sic ⁊ q̄nqꝫ anie in glacie purgant̄ ſicut legit̄ in legēda de mortuis. Ibi vide ꝺ materia iſta. ¶ Scdo eſt ꝯſideranda penarū acerbitas. Nam vt dr̄ Aug. in q̄dā ſmōe. xxx. di. qui in aliud. Ille ignis durior erit q̄cq̄d in h̄ ſclo aut ſentire: aut videre: aut cogitare quiſq̄ pōt. Et vñ dura fuit pena Bartho. Laurētij. Uincētij. ⁊ alioꝝ martyrū: ſed tñ nō ſūt eq̄les minime pene purgatorij. Rōnem aūt hui⁹ aſſignāt doctores: q: in purgatorio eſt duplex pena: ſcꝫ dāni ⁊ ſenſus. Pena aūt dāni eſt carentia viſionis diuie ad temp⁹: ⁊ hec pena eſt affectiua ꝑpter carentiā boni deſiderati. Si eīm aliquis careret aliqua re nō deſiderata/nō eſſet pena. Uñ dicit̄ Prouerb xiij. Spes q̄ differt̄ affligit animā. Et hoc ſequit̄ q̄ q̄nto bonū magis deſiderat̄. tanto maior eſt afflictio ꝑpter illi⁹ boni carentiā Nihil aūt boni pōt deſiderari in hac vita ardent̄: ſicut aia ſeparata a charitate exiſtens/ardēter deſiderat deū videre. Et idō magis affligit̄ in carētia viſionis diuie: p ſertim cū ꝑpter pꝛimū peccatū ab hac viſione retardet̄. Uñ poteſt ꝯgrue illud dicere. O vos omēs q̄ trāſitis p viam: attendite ⁊ videre. ſi eſt dolor ſicut dolor meus Treñ. j. Qd̄ licꝫ intelligat̄ de chřo: tñ allegorice intelligit̄ de aia q̄ eſt in purgatorio: cui⁹ eſt tanta pena. q̄ vna hora videtur ſibi mille anni. Nota exemplū de illo infirmo/qui potius elegit eſſe p duos dies in purgatorio: q̄ p duos annos hic infirmari ⁊c̄. Non ſic fecit Greg. qui p̄elegit toto tempe vite ſue infirmari/quā duobꝰ diebꝰ in purgatorio eſſe. vt dicit̄ in legēda ſua. Alia vero eſt pena ſenſus. ⁊ hec etiam eſt grauior omni pena ſenſus. quā in vita hō pati poteſt. Nam ſi ꝑpter animā corp⁹ affligit̄/⁊ dolet: multo maior eſt dolor ſi le: qui ad nudaꝫ animā pōt puenire. dicit Ariſto. in .j. poſter. q̄ ꝑpter quod vnūq̄dqꝫ ⁊ illud magis: ſed corpus patit̄ in h̄ mundo ꝑpter animā in q̄ntum cuꝫ eo cōiuncta eſt: ergo aia magis paſſibilis eſt ⁊c̄. Nota exemplū qd̄ legit̄ in vitꝭ fratꝝ: de illo q̄ apparuit aduocate cuidā ſocio ſuo ⁊c̄. Interrogat⁹ dixit ſe eſſe in purgatorio. Et de pena reſpōdit: q̄ ſi mūdus ⁊ oīa viſibilia in eo arderent: nō poſſent equiparat

ni ardori ꝛc. Et tandē dixit ꝙ aduocat⁹ in malo statu erat ꝛc. Hic exemplū totum. Vñ Aug. xv. di. Qui in aliud sclm distulit fructū cõuersionis: prius purgabit in igne purgatõis. Hic ignis ꝛ si nõ sit eternus: miro tñ mõ grauis ē: supat eīm oēm penā quā vnꝗ hõ aliqs passus est in hac vita vl pati potest. Et dicūt doc. ꝙ ignis purgatorij est idē ignis cū igni iferni. Et licꝫ illa pena purgatorij sit maior põdere nõ tñ valore: qꝛ min⁹ hꝫ de volūtario fm Pe. de tarā. sup. j. Cor. iij. Qꝺ aūt illa pena sit grauior: ꝯtingit duplici rõne. Tum ꝓpt dispositionē subiecti: qꝺ ē magꝭ afflictibile in purgatorio ꝙ̄ in h mõdo. Sicut ille q est melior cõplexionis magꝭ punit eisdē plagis impositꝭ ꝙ̄ alt⁹. vt no. Tho. in. iiij. dis. xxj. q. j ar. j. q. iij. in corpe qstiõis. ꝛ in rñsione ad scõm articulū. Tum ꝓpter diuersitatē fori: sic̄ in diuersis terrꝭ diuerse pene imponunt ꝓ eisdē culpis. vt notat Tho. in. iiij. di. xx. ar. j. q. iij. ad scõm. Quāuis aūt sit grauior illa pena omī pena hui⁹ mūdi: tñ nõ excedit qntitatē culpe ꝓportionabilit: nec est grauior/pena hui⁹ mõi grauitate ꝓportionis: sed grauitate seu qntitate absoluta tantū. Est tñ notandū qꝺ pene purgatorij non sunt eqles in aniabus: sed aīa q peccauerit graui⁹ vel pluries intēsius ardebit. Que aūt adhesit firmi⁹ pctõ diuti⁹ purgabit. Et si dixeris quõ potest esse/qꝺ vna aīa magꝭ puniat ꝙ̄ alia: cuꝫ sit idem ignis ꝛ eadem pena damni. Rñ. ꝙ hoc cõtingit ꝓpter diuersitatē culparū. Unde Greg. in. iiij. dialo. c. xlv. Sic ait. Unus quidē est gehenne ignis: sed nõ eodem modo cruciat pctõres. Unusquisꝗ eīm qntū exigit culpa: tm̄ illic sentit pena. Nā sicut in hoc mūdo sub vno sole multi ꝯsistūt: nec tñ eiusdē solis ardorē eqlit sentiūt: qꝛ alius plus estuat atꝗ alius min⁹ ita illic in vno igne: nõ vn⁹ est mod⁹ incēdij: qꝛ qꝺ hic diuersitas corpoꝝ: hoc illic agit diuersitas pctõꝝ: vt ꝛ igne non dissimilē habeāt: ꝛ tñ eosdē singlos dissimilit exurat. Hec ille. Notandū etiā ꝙ nõ affligunt anie a spiritib bonis/q nõ tam crudelit suos cõciues affligerēt: licꝫ eos visitent ꝛ ꝯfortent: sicut aliqs amic⁹ incarceratū vel infirmū. Nec etiā demones torquēt eos: qꝛ q hostē vicit finalit nõ debet

dari in potestate ei⁹. Et qꝺ dicit illos habebūt tortores in pena qs habuerūt incētores in culpa: intelligit de damnatꝭ: fm Pe. de pa. in. iiij. dis. xxj. q. j. ar. j. cõclu. vj. Dicit tamē Tho. ibidē qꝺ possibile est qꝺ angeli boni aīas ad loca penaꝝ deducāt ꝛ etiā ipsi demones q de penis hoim letāt̄ tur eas comitant: ꝛ assistunt purgādis: vt tum de eaꝝ penis satient: tum ꝛ vt in eaꝝ exitu a corpe suū aliqd ibi reperiant: sicut et chro fecit diabol⁹. Tertio ꝯsideranda est punitoꝝ diuersitas. Ubi notandū primo/ꝙ ibi nulla culpa mortalis purgat ps. c. Nõ habitabit in medio dom⁹ mee q facit superbiā. qꝛ qꝺ est angelis casus: hoc est hoib mors. Vñ sicut pctm̄ angeli fuit irremissibile. sic pctm̄ hominis post morteꝫ: ꝛ h est pctm̄ ad mortē: ꝓ quo ꝓhibet Ioā. orare di. Qui scit fratrē suū peccare pctm̄ nõ ad mortē: petat ꝛ dabit ei vita peccāti nõ ad mortē. Est pctm̄ ad mortē: non pro illo dico vt roget qs. j. Io. v. Purgant ḡ ibi tres differētie pctõꝝ. Primo naꝗ purgant q in hoc seclo peccauerūt mortalit. de quib in pctis mortalib ꝯtritionē habuerūt ꝓ quā remisse sunt culpe: sed nõ soluerūt penā tpalem plene/ad quā tenebant: Si in h statu decedāt purgant in purgatorio vbi soluit pena pdicta: ꝛ ē h verū: nisi habuissent tantā ꝯtritionē: ꝙ omis culpa ꝛ etiam pena remitteret: sicut fuit latro ꝛ Maria magdalena. Vñ Hiero. Apud dñm nõ tam valet mēsura tpis ꝙ̄ doloris nec abstinētia ciboꝝ ꝙ̄ mortificatio vitiorū. de pe. dis. j. Mensuraꝫ. Diceret aliqs. Ponam⁹ ꝙ ego fui ꝯfessus ꝛ peregi penitētiā mihi a sacerdote iniunctā: nūqd sufficit/ vl debeo vlteri⁹ in purgatorio puniri. Rñ. ꝙ pnia iniūcta a sacerdote: aut est maior ꝙ̄ illa q debet ꝓ pctõ cõmisso aut ē eqlis/aut minor. Si maior tūc id qꝺ plus fecisti: cedit tibi in augmentū grie. Si eqlis: tunc sufficit tibi ad solutionē toti⁹ pene: quia. Nõ iudicabit deus bis in idipm nec ꝯsurget duplex tribulatio. Nau. j. Et bona fides non patit: vt bis idem exigat: fm iuristas. Si vero minor: tunc residuū soluat in purgatorio: ex ꝟtute diuine iustitie. Deus eīm q modos ꝛ mēsuras pctõꝝ: ꝛ penarū nouit addit penā sufficientē: ne aliquod pctm̄ impunitū remaneat. Et h

verū: nisi fuerit magna ↄtritio: vt tota pe
na relaxet: vt dixi supra/ ⁊ hec est pma dif
ferentia illoꝝ q̄ ibi puniunt. Circa penaꝫ
sensus q̄ est in purgatorio. dicit sup gte. ij
qđ ē pena ignis. Sed pōt q̄ri si sit alia pe
na sensus ibi/ q̄ȝ pena ignis: ⁊ visio demo
nū: R̄n. Si loquimur đ purgatorio ordina
to a diuina iustitia: fm legem cōmunē: in
scriptura sacra nō memini me legisse aliā
penā q̄ȝ pdictas penas. Tho. etiā in. iiij.
sen. dis. xxj. q. j. ar. j. q. ij. ad scđm dic/ q qꝛ
pena purgatorij nō est principalit ad affli
gendū/ sed ad purgandū: ideo p solū igneꝫ
fieri debet: q̄ habet maximā vim purgati
uā: sed dānatoꝝ pena nō ordinat ad pur
gandū. ⁊ ideo vltra ignē sunt etiā in infer
no alie pene sensus. iuxta illđ. ps. Ignis.
sul. ⁊ spi. pro. pars. calicis eoꝝ ⁊c. Job. xx
iiij. Ab aquis niuiū: trāsibunt ad caloreꝫ
nimiū. Si autē loquamur de purgatorio
fm specialē dispensationē: tunc ⁊ in legen
da de mortuis: et in q̄rto dialogoꝝ beati
Greg. legunt aliquae anie purgate in gla
cie ⁊ in balneis. ¶ Scđa differētia est eo
rū q̄ peccant venialit: ⁊ cuꝫ solis venialib
migrant nō remissis/ etiā quātū ad culpā.
⁊ tales in purgatorio purgant etiaꝫ q̄ ad
culpā. Et hoc pbatur p auctoritates alle
gatas. supra in introitu huiꝰ fmonis. Vn
de ibi nec obstat qđ dicit Grego. xxv. dist.
Qualis hinc quisq̄ egredit talis in iudi
cio psentat. Et Eccl. xj. Si ceciderit lig
num ad austrū/ aut aqlonem in q̄cunq̄ lo
co ceciderit ibi erit: qꝛ venialia nō mutant
statū hōis: neq̄ tollunt/ neq̄ diminuūt
charitatē. Et iđo p hoc/ q venialia dimit
tunt vel cōmittunt/ talis manet aia qua
lis prius: fm Tho. in. iiij. di. xxj. q. j. ar. iij
q. j. ad tertiū. ¶ Tertia differētia est eoꝝ
q̄ de pctis venialib habuerūt hic remissi
onē quantū ad culpā: sed nō quo ad penā.
Vnđ talis pena in purgatorio soluet: ibi
soluitur in charitate: ⁊ solutione eiꝰ quod
debet: oīs obligatio tollitur. Instit. qui
bus modis tollit obligatio. in principio.
Sed querūt doc. ponat q̄n aliquis dece
dit cū mortali ⁊ veniali sit: nūqd p veni
ali puniet in inferno eternalit: R̄n. hec q̄
stio pōt dupliciť intelligi. Vno mō quan
do veniale nō est dimissum in hac vita q̄
ad culpam: ⁊ hoc casu eternalit puniet in
inferno p veniali: qꝛ ibi nō potest remitti
aliq̄ culpa: q̄nimo nec hic pōt veniale di
mitti sine mortali. Nec obstat q veniali
nō debet pena eterna: qꝛ est verū secundū
se: sed p accidēs sic: eo q nihil est ibi q pos
sit delere venialē culpā. Scđo modo pōt
intelligi/ qđ quādo veniale est dimissuꝫ q̄
q̄ ad culpā: manēte reatu: ⁊ sic hō moriat
cum mortali ⁊ reatu venialis. Utrū p il
lo veniali puniat eternalit: Tho. i. iiij. sen.
di. xxj. q. j. ar. ij. q. iij. dicit q sic: rōne sub
iecti qđ nō est capax remissionis. Idē dz
in. iiij. di. xxij. q. j. ar. j. ad quintū. vbi dicit
q aliqui dicūt/ q pena cuiꝰ est aliqs debi
tor postculpā remissaꝫ in iferno puniet tē
poralit/ nec ꝓpter hoc sequit/ q sit in infer
no redemptio: qꝛ pena que non soluit: nec
est incōueniens/ qđ quantū ad aliud acci
dētale pena minuat vsq̄ ad diem iudicij:
sicut etiā auget: fm Tho. Prima tn̄ opi
nio placꝫ Pet. de pal. in. iiij. di. xxj. q. j. ar.
iij. ↄclu. iij. ⁊ scripsi in. v. libello. ¶ Item
quero qđ si aliqs moriat cum originali et
veniali sine mortali. Talis videtur q ad
nullū locum ire poterit. Non quidē ad pa
radisuꝫ ꝓpter defectū gratie: nō ad limbū
patrum: qꝛ ille locus est vacuus/ ⁊ pterea
ibi nl'la culpa punit infectiua psone. Ter
tio nō ad limbū pueroꝝ: qꝛ ibi non punit
actuale pctm̄. Quarto nō ad purgatoriū
quia nō habet gratiā. Quinto non ad in
fernū: qꝛ non habet mortale: R̄n. hoc nō
pōt ↄtingere: vt no. Tho. j. ij. q. lxxxix. ar.
vj. posito tamē qđ sit possibile: talis puni
etur in inferno ꝓpter culpā actualem quā
habet/ q̄ licet venialis: ⁊ ↄsequēter nō me
reatur penā eternā: tamen p accidens pōt
eternalit puniri: vt dictum est hic supra p
xima q̄stione: ⁊ hoc sentit Tho. in. iiij. dis.
xlv. q. j. ar. iij. vide ibi. ⁊ qđ scripsi in sermo
nibꝰ de diuersis locis aiarū. ar. ij. Et sic
patet predicta triplex differentia peccato
rum seu penaꝝ que ibi purgantur: cui po
test aptari auctoritas Apostoli de ligno.
feno. et stipula: que habentur. j. Coꝝ. iij.
¶ Quarto considerandū est opeꝝ paup
tas: qꝛ nō possunt facere opera meritoria.
Vnđ possunt dicere Pater noster ⁊ Aue
maria: sed nō cū merito. Ratio est qꝛ deꝰ
diuisit tempora. s. tempꝰ lucrandi ⁊ tēpus
quiescendi. Tempus lucrandi est in psen

ti vita: sed post morte tunc no. Ideo dicit chris. Me oportet operari opera eius qui misit me donec dies e. Uenit nox quado nemo potest operari: scz meritorie Ioan. ix. Licet em ibi anie laborent multuz in pe nis: tn labores illi sunt sine merito. Ideo dicit Apoc. xiiij. Audiui. vo. di. mihi. be. mor. qui in domi. moriunt. Amodo iam dicit spiritus. vt requi. a la. suis zc. Que auctoritas intelligit de labore opationis ad meredum/no de labore pene ad purgadu; fm qd exponit Tho. in. iiij. di. xxj. q. j. ar. j. q. j. ad primu. Et ideo multu indi gent suffragijs nris: z dicut illud qd habe tur Job. xix. Miseremini mei miseremi ni mei saltē vos amici mei: q man9 dni tetigit me. Itē dicit scriptura. Quodcu q pōt facere man9 tua instāter opare: q nec op9: nec rō: nec sapia: nec scia erūt apd inferos: q tu ppera Eccs. ix. ¶ Quinto psideranda est gre stabilitas. Licet em aie purgatorij babeat liberuarbitriu: tn pec care no possunt: q posse peccare diminu it de liberoarbitrio: sicut qui no pōt capi ab hostibus/est magis liber: q qui pōt zc Ratio aut quare ania separata: in purga torio z in vita eterna peccare non pōt: est q e imutabilis: adheret em ita vni q mu tari no potest. Quadiu aut est coniuncta corpori: decipit pditiōes corpis: z est mu tabilis sicut corpus. Ideo dicit Sap. ix. Corpus qd corrumpit aggrauat aiam z deprimit terrena inhabitatio sensum mul ta cogitante. Sed deposito corpe p mor tē: remanet ania imutabilis zc. Eccs. xj. Si ceciderit lignu ad austruz zc. Decla ra hāc regulā, put habet in smoē. ij. dnice xj. post festu trinitat: z habet sup. ar. iij. ¶ Sexto cōsideranda est glie securitas. hec pcedit ex primo supiori. Declara, put habet in pdicto smone parte. ij.

¶ De remedijs pcti venialis. Sermo. xxiiij.

Olasti a facie colubri. zc. Sequit hoc mane pdicare de tertia psideratione quarti ar. vicz de remedijs peccati venia lis: vbi habeb im9 materia deuota zc. Sa luter sgo maria zc. Pro introductione et cōplemento materie est notandu: q pclu sio est in sacra theologia: q diuia miscdia adhibuit remedia ptra ptā venialia et h z in futuro seculo. Non sic de mortali: qa in iferno nulla est redemptio. Prouer. xj. Mortuo hoie ipio: nulla erit vltra spes. Sed pctis venialib adhibita sunt multa remedia hic et in futuro seclo: vt dixi. Et in hoc quide seclo sunt sex pncipalia reme dia q ponunt doc. canoniste/psertim Ho stiensis sup. c. Omis vtriusq sexus. de pe. z re. q infra scripto vsu ptinent. fm Pe. de pal. in. iiij. di. xvj. q. j. ar. ij. Orans. tinct9. edens. pfessus. dans. bnd cens. In futu ro vero seclo/sunt duo remedia vltra solu tione q fit in purgatorio: vicz suffragia et indulgetie. De primis sex dicem9 hodie. Primu g remediu ptra veniale in hac vi ta est oratio. cu dicit Orans. Ubi nota q oratio dnica. s. Pater noster habet delere venialia: sicut dicit Chrysosto. al. Aug. d pe. di. iij. c. De qtidianis: vbi dicit. De q tidianis breuib leuibusq pctis sine qbus hec vita no ducit: quotidiana fidelis oro satisfacit. Eor em e dicere. Pater noster qui es in celis. q iam spualiter regenerati sunt ex aq z spusancto zc. Et ratio huius est: q chris qui est aduocatus noster/hanc oratione instituit ad remissione pctor ob tinedā. Cu g ipe aduocat9 noster sit fact9 iudex noster. no pōt respuere orone ab ipo institutā: nec venire ptra factuz suu. Ar gumentu in. c. diuersis fallacijs. Extra de cleri. cōiugatis. Adde hic de iecore piscis Tob: cui9 fum9 fugauit demone Asmo deu. Tob. viij. Itē de incenso q eccia vtit ps. Dirigat oratio mea: sicut incensuz in pspectu tuo. Sub hoc primo mō pōt etiā ptineri: vt dicit Aug. tonsio pctoris: que ad oratione ptinet: p quā tonsione etiā ve nialia remittunt. vt dicit Aug. de pe. di. j. Tres sunt actiōes. z hoc habuit ortu: vt puta ex eo q fecit ille publican9/q pcutie bat pectus suu. di. Deus ppitius esto mi hi pctori. Et subdit. Amē dico vobis. de scendit hic iustificat9 in domu suā ab illo. Luc. xviij. Siliter etiā dicit Pe. de pal. in. iiij. dis. xv. q. v. ar. iij. cōclu. vj. de orone facta in eccia psecrata. vt habet iij. Reg. viij. Si qs cognouerit plagā cordis sui: z

expādertt man⁹ suas in domo hac: tu exaudies ī celo ⁊ repropitiaberis ⁊c. ¶ Secundū remediū est aspersio aq̄ bn̄dicte: qd̄ notat cū dicit tinct⁹. Vn̄ de h̄ est text⁹ in. c. Aquā. de cōse. di. iij. vbi sic dicit. Aquā sale cōspersam populis bn̄diximus/vt ea cūcti aspersi sanctificent ⁊ purificent: qd̄ ⁊ oibus sacerdotib⁹ faciendū esse mādam⁹. Nā si cinis vitule aspersus ppl̄m sctificabat atq̄ mūdabat: mlto magis aqua sale aspersa diuinisq̄ p̄cibus sacrata/ppl̄m sanctificat atq̄ mūdat. Et si sale aspso p̄ Heliseū pph̄am sterilitas aque sanata ē: quāto magis diuinis p̄cibus sacrat⁹ sal sterilitatē rerū aufert hūanar̄: ⁊ coinq̄nato sctificat ⁊ purgat ⁊ cetera bona mlt̄iplicat: ⁊ insidias diaboli auertit ⁊ a fantasmatic̄ɋ̄ versutijs hoīes defendit ⁊c. Heb. iiij. Sanguis hircor̄ ⁊ tauror̄ ⁊ cinis vitule aspersus inq̄natos sanctificat ad emūdationem carnis. ¶ Tertiū remediū est eucharistie cōmunio: ꝙ nota cū dicit edēs: nā si hō cū debita p̄paratione ⁊ reuerētia accedit ad cōionē: ɔsequit remissionē venialiū ⁊ etiā mortaliū oblitor̄. Vn̄ Amb. de ɔse. di. ij. Si q̄tiēscūq̄ effundit sanguis chr̄i: in remissionē pctōr̄ effundit: debeo semp accipere medicinā/ɔcordat tex. in. c. Cū om̄e crimē eadē. di. Pctā em̄ venialia nō impediūt cōionē. Vn̄ Hilari⁹ eadē di. Si nō sunt tanta pctā/vt excōicet q̄s/ nō se debz a medicina corp̄is dn̄i separare. Concordat tex. in. c. Et si nō freq̄nti⁹. eadē distinctōe. Si aūt sit mortale scitū ⁊ nō ɔfessū repellit a cōione: ⁊ nō est tali sumēti medicina: sed culpa mortis. Jsido. de ɔse. di. ij. Qui scelerate viuūt in ecclia/⁊ cōicare nō desinūt putantes se tali cōione mūdari discant ad emūdationē nihil p̄ficere sibi: dicente pph̄a. Quid est qd̄ dilect⁹ me⁹ facit in domo mea scelera mlt̄a: nunq̄d carnes sctē auferent a te malitias tuas? Et apl̄s. Probet inq̄t seip̄m hō/et sic de pane illo edat ⁊ de cali. bibat. Hec ille. Et in h̄ pctm̄ grauissimū pluries incidūt sacerdotes mali/p̄sertim illi q̄ habēt curā aīar̄. Patet ḡ ꝙ cōione eucharistie remittūt venialia. Addit Petr⁹ de pal. d. qd̄ idē etiā operat oīs digna sacri susceptio/non solū extrema vnctio: vt p̄bat in. c. vnico. extra de sacra vnctione: iīmo q̄cūq̄ sacramēta/lis vnctio/vt ep̄or̄ ⁊ regū. Vn̄. j. Ro. xvj Cum Samuel vnxisset David. Spirit⁹ dn̄i venit in eū. Vn̄ dicit text⁹. Tulit igit Samuel cornu olei ⁊ vnxit eū: sc̄z David in medio fratrū eius/et directus est sp̄us dn̄i a die illa in David ⁊ deinceps. Jdē de vnctione q̄ vngunt baptizati/et man⁹ sacerdotū. Sec⁹ de vnctiōe q̄ vngunt pugiles q̄ oīno carnalis est. f̄m Pet. de pal. in. iiij. dis. xvj. q. j. ar. ij. ¶ Quartū remediū est ɔfessio nō solū specialis: sed etiā generalis/vbi notandū ꝙ duplex est ɔfessio generalis: q̄r quedā est sacramētalis/quādo sc̄z aliq̄s in secreto cōfitet sacerdoti q̄dam quor̄ meminit ⁊ alia venialia in generali. ⁊ tunc illa ḡnalis ɔfessio ex q̄ttuor habz/ꝙ valeat ad remissionē venialiū q̄ntū ad culpā/⁊ etiā quantū ad penā: vel in toto vel in p̄te. Primo quidē ex ɔtritione ɔfitentis. Scd̄o ex humilitate ɔfessiōis. Tertio ex oratione sacerdot̄ɋ̄ inq̄ntū est q̄dam p̄sona. Quarto ex vi clauiū ⁊ p̄ hanc etiā ɔfessionē generalē remittūt etiā pctā mortalia/de q̄b⁹ memoria nō habet. Alia est ɔfessio generalis/nō sacramētalis. que fit publice coram mult̄ɋ̄: ⁊ cū multis in ecclesia: vt in p̄ma et cōpletorio ⁊ ante missam/⁊ hec habet efficatiā ad remissionē venialiū: ex trib⁹ p̄mis ⁊ nō ex quarto. s. ex vi clauiū. Et p̄pter hoc etiā nō subiūgitur in p̄ma ⁊ cōpletorio absolutio: nec satisfactionis iniūctio: sed solū misereat. vt vult Tho. in. iiij. sen. di. xxj. ⁊ ɔcordat cū his. Petr⁹ de taran. ibidē. ¶ Quintū remediū est elemosynar̄ largitio: ꝙ nota cū dī Dans. Vn̄ Ambro. de pe. di. j. Medicina miscdie tollit pctā magna. Habem⁹ plura subsidia quib⁹ pctā nr̄a redimim⁹. Pecuniā habes: redime pctm̄ tuū. nō venalis est dn̄s: sed tu ip̄se venalis es. peccatis venūdatus es: redime te operibus tuis/redime te pecunia tua. vilis pecūia/ sed p̄ciosa est miscdia. Elemosyna iq̄uit a pctō liberat: anie ḡ elemosynis redimunt ⁊ ɔcor. tex. Hierony. in eadē di. c. Quam obrem. vbi Hiero. inducit illud Dan̄. iiij. Quāobrem rex ɔsilium meū tibi placeat pctā tua elemosynis redime/et iniq̄tates tuas miscdijs paupez. Predicta aūt sunt vera nō solū de el̄ynis corp̄alib⁹ s̄z etiā de sp̄ualib⁹ ⁊c. Dic el̄ynas corp̄ales q̄ sūt sep

ptez ꝛ spūales ꝛc̄. Uisito/poto/cibo/redimo/tego/colligo/ꝯdo. Cōsule/castiga/remitte/solare/fer/ora. ¶ Sextū remediū est bn̄dictio: qd̄ notaᵗ in ṽbo Bn̄dicens: qd̄ intelligiᵗ de multiplici bn̄dictiōe. Primo de bn̄dictiōe ep̄ali. Num. vj. Inuocate nomē meū sup filios israel/ꝛ ego bn̄dicā eis. Facit. j. q. j. dictuꝫ. ꝛ. c. bn̄dictio. c. multi. in fi. Idē. Scd̄o de bn̄dictiōe abbatū: vt pbaᵗ ibidē. Tertio de bn̄dictione sacerdotali in missa. et h̄ tenent Ray. Gul. et Durā. p auctitates supra positas. Itē tenet Pe. de palu. in. iiij. di. xvj. q. j. ar. ij. de bn̄dictiōe monialiū. qd̄ intelligo de potētia/nō de actu: siue de passiua/nō de actiua. Idē etiā dt̄ de pane bn̄dicto: nō dico de pane cōmuni q̄ cū bn̄dictiōe sumiᵗ fm eū. Ptꝫ g̃ ꝙ sex etiā modis in hac vita venialia remittunᵗ. Sꝫ vt bn̄ intelligaᵗ hoc est notandū ꝙ ista remedia nō dimittunt veniale sine cōtritiōe. Nullū em̄ pctm̄ pōt dimitti q̄diu volūtas manet in illo. ipm aūt recedere volūtate ab eo qd̄ qs pr⁹ volebat/est displicere ei qd̄ voluit. Talis āt displicētia dolor cōtritionis dr̄/qn̄ est gr̄a informata. Et iō pctm̄ etiam veniale sine ꝯtritiōe nō dimittiᵗ. Uñ si aliqs sit i mortali constitut⁹/nō pōt ꝯseq̄ remissionē venialis durāte mortali/q̄uis aspergaᵗ aq̄ bn̄dicta: qꝛ etiā tota aq̄ maris nō lauaret eū. Qd̄ g̃ diciᵗ ꝙ p hmōi remedia tolluntᵗ venialia: est intelligendū qn̄ cū deuotiōe sumunᵗ. Et si dixerit aliqs: h̄ videᵗ ꝙ ad nihil psint p̄dicta remedia. nā etiā si p̄dicta remedia nō acciperntᵗ: tn̄ sola cōtritiōe delenᵗ pctā oia venialia. Sꝫ huic r̄ndetur ꝙ licꝫ verū sit ꝙ sine cōtritiōe nullū pctm̄ deleᵗ: tn̄ illa remedia dicūᵗ delere inq̄ntū isti modi p̄dicti pl⁹ incitāt hoieꝫ ad motū liberi arbitrij detestātis pctā/q̄ cetera bona opa. Et iō qꝛ magis mouēt ad ꝯtritionem q̄ cetera opa bona: dicunᵗ remittere pctā. Scd̄o qꝛ pl⁹ valēt ad remissionē pene ꝑpē meritū ꝛ p̄ces tot⁹ eccl̄ie/q̄ multa ex his opanᵗ. Tertio qꝛ plus sufficit generalis cōtritio h̄ q̄ alibi: ita tn̄ ꝙ hō vtaᵗ his hac intētiōe: vt dt̄ Pe. de pa. in. iiij. di. xvj. q. j. ar. ij. ꝯclone. iiij. ꝛ scḣsi i ṽbo: pcm.

De suffragijs mortuorum. Sermo xxv.

Quasi a facie colubri ꝛc̄. Prosequēdo adhuc tertiā ꝯsiderationē q̄rti articli vicꝫ de remedijs pcti venialis: sequiᵗ hoc mane p̄dicare de suffragijs/q̄ sūt remedia pcti venialis post hāc vitaꝫ. ꝛ in h̄ relucet nob̄ ꝛ misc̄dia ꝛ iustitia diuina. Misc̄dia q̄dē in eo/ꝙ diuia bonitas ordinauit certos modos q̄bꝫ aia etiā post mortē purgatur. Iustitia ṽo i acerbitate pene post hāc vitā. Iō Dauid. Misc̄diaꝫ ꝛ iudiciū cantabo tibi dn̄e. ps̄. c. Erit aūt duplex ꝯsideratio. Pria de suffragijs. Scd̄a de indulgētijs. Saluteᵗ ṽgo ꝛc̄. Pro ꝯpletiōe materie d̄ suffragijs sunt q̄nq̧ p̄ucta vidēda p ordinē. De duobꝫ p̄mis dicem⁹ in p̄senti. De tribꝫ vltimis in s̄mone sequēti.

Primo q̄ ꝛ quot suffragia p̄sint.
Secūdo quibus prosint.
Tertio p quos facta p̄sint.
Quarto quantū p̄sint.
Quinto quō quis ab eis liberet.

¶ Quantū ad p̄mū notādū/ꝙ fm theologos ꝛ canonistas sunt q̄tuor dr̄e suffragiorꝫ. s. missa/oratio/elemosyna. et ieiuniū. Uñ Gre. xiij. q. ij. Aie defunctorꝫ q̄ttuor modis soluūtur: aut oblationibꝫ sacerdotū: aut p̄cibꝫ sctōꝝ: aut charoꝝ elmis: aut ieiunio cognatoꝝ. Sꝫ etiā pōt addi q̄nt⁹ modus. s. indulgētia. Et p istoꝝ q̄nq̧ sufficiētia notandū ꝙ p suffragia nō acquiriᵗ nec augeᵗ meritū vite eterne aiabꝫ defunctoꝝ: sed solū remittiᵗ vel soluiᵗ pena. Et h̄ vel ad penaꝝ mitigationē/vl̄ ad celeriorē liberationē. Et rō quare nō acq̄riᵗ nec augeᵗ meritū vite eterne: qꝛ nō sunt in statu merendi. Uñ Apo. xiiij. Amodo iā dt̄ sp̄us vt req̄escāt in laboribꝫ suis ꝛc̄. Duobus autē modis pōt qs p alios a pena debita liberari. Da silitudinē de aliq̄ qui eēt debitor alicu⁹ pene p̄sonalis vel pecuniarie. Posset em̄ liberari ab h̄ debito dupl̄r. Uno mō p viā gr̄e. Alio mō p viam iustitie. Per viā quidē gr̄e duobꝫ modis. Primo p intercessionē filij regis orātis ꝛ intercedētis p debitore. Alio mō p intercessionē amicoꝝ regis. s. comitū/baronū/militū: vel alioꝝ curialiū. Per viā etiā iustitie pōt qs liberari tripl̄r. Uno mō p viam re

demptiōis pene: qꝫ aliqs soluit centū vnciās, vt aliꝰ liberet a pena. Scḋo mō per viā solutionis in ꝓpria ꝑsona. Tertio mō ꝑ solutionē factā de thesauro publico: qa respublica soluit ꝓ ciue suo debitū pene. Et sic sunt qnqꝫ modi rc. Sic in ꝓposito pōt liberari aīa defuncti a penis purgatorij debitis ꝓpter pctā venialia vel mortalia hic remissa. Primo em̄ modo ꝑ viam grē dupl'r liberat̄ aīa. Uno mō ꝑ intercessionē filij regis iesu chr̄i filij dei qui est caput ecclie: et hoc mō liberat̄ aīa ꝑ oblatōēꝫ sacramēti misse/in q̄ ipse filius dei oblatus sub specie panis et vini intercedit ꝓ nobꝫ: ꝓpter quā intercessionē gratiose liberat̄ aīa merito passionis chr̄i. qḋ quidē meritum q̄uis sit infinitū: tn̄ applicat̄ aīabꝫ purgatorij finite ſm q̄ntitatē charitatis ipsiꝰ aie ꝓ quo offert̄/et etiā offerētis. Nota hic exemplū qḋ legit̄ in vitis fratrū: de illo nr̄o fratre defuncto q̄ apparuit cuidā fratri viro scto: et postulauit ab eo missam rc. quo deuote celebrāte apparēs sequēti nocte/ei dixit se liberatū esse: et ei grās egit. Ideo Ro. viij. Quis accusabit aduersꝰ electos dei? Et infra. Jesus chr̄s q̄ mortuꝰ est: immo q̄ et resurrexit, q̄ est ad dexterā dei/qui etiaꝫ interpellat ꝓ nobis. Nota q̄ mortuꝰ est: qꝫ mediāte morte ipse factꝰ est intercessor nr̄: q̄ mors figurat̄ ꝑ sacrificium misse. Un̄ Lu. xxij. Hoc facite in meā cōmemorationē. Figura habet̄ de sanguine agni ꝑ quē liberati sunt filij isrl' ab extermiatore et de carcere egyptij Exo. xij. Alio ꝑo mō ꝑ viā grē liberat̄ aīa ꝑ intercessionē amicorū dei: et hoc mō liberat̄ aīa ꝑ orōnem sanctorꝫ: nō solū cōprehensorꝫ/sed etiā viatorū: q̄ fuerūt et sunt amici dei. Joā. xiiij. Uos amici mei estis si feceritis q̄ ego precipio vob. Et hec est scḋa differētia suffragiorū. Tertio mō liberat̄ aīa ꝑ viā iustitie. s. ꝑ modū redēptiōis. Ecce elemosynaꝝ largitio ꝑ quā redimit̄ aīa a debito pene/quā pati deberet. Quarto ꝑ viā solutiōis pene facte a se vel ab alio. A se quidē: si hic dū viueret ieiunauit/vel alias afflictōes corporales fecerit. vl' ab alio/q̄n alius ieiunat ꝓ aīa q̄ est in purgatorio vel alias afflictiones patit̄: qꝫ tūc in corpe suo sustinet et soluit penā. Exemplū de btō Dn̄co: q̄ omi nocte cū catena ferrea tres disciplinas acci-

piebat: quarū vna erat ꝓ aīabꝫ purgatorij/alia ꝓ pctōribꝫ mūdi: tertia ꝓ peccatis suis. Sicut etiā ingressus religiōis cuiusdam q̄ volebat crucē assumere ꝓ explēdo voto patris defuncti/liberauit aīam pr̄is a purgatorio. Hic exēplū sicut legit̄ in vitis fratrū. Quinto mō q̄n soluit̄ pena de thesauro publico. i. de meritis chr̄i: beate ꝟginis: et aliorū sctōꝝ. Et hoc mō liberat̄ aīa ꝑ indulgētias: vt infra latiꝰ patebit cū de indulgētijs aget̄. Patet ḡ differētia istoꝝ modoꝝ suffragiorū. Inter hos autē q̄nqꝫ modos pcipui sunt missa/orō ecclie/et elemosyna: q̄uis q̄cūqꝫ alia bona si ex charitate fiāt ꝓ defunctis eis valeāt. ſm Tho. in. iiij. di. xlv. q. ij ar. j. Proptea ḡ ista suffragia cōferenda bonū est et vtile aīabꝫ quorū corpa in ecclia sepeliūt̄. qḋ intelligit̄ ꝓ aīabꝫ q̄ sunt in purgatorio: secus aūt de dānatis. Uide Gre. in. iiij. dial'. ¶ Quātū ad scḋm. i. quibꝫ ꝓsint suffragia/notanda sunt octo. ¶ Primo notandū est q̄ suffragia hmōi nō ꝓsunt aīabꝫ q̄ sunt in vita eterna ꝑ modū indigētie/nec q̄ ad premiū essentiale. Unde de cele. miss. cū marthe. dicit̄ mutata secreta Leōis pape: qua dicebat̄. Annue nobis dn̄e: vt anie famuli tui Leonis hec ꝓsit oblatio. et postea fuit mutata hoc mō. Annue dn̄e: q̄sumus intercessiōe bti Leonis hec nobis ꝓsit oblatio. Et iō subdit̄ ibi. Qꝫ iniuriā facit martyri q̄ orat ꝓ martyre. Et hoc verū si ē certū aliquē esse in celo: qꝫ tūc videt̄ infidelitas orare ꝓ eo. Si autē nō est certū: licitū est orare ꝓ eo. et tunc si nō indiget/puta qꝫ est in vita eterna: meritū orōnis redūdat ad orantē. iuxta illḋ ps. Orō mea in sinu meo conuertet̄. Et licꝫ nō ꝓsit sibi q̄ ad gaudiū essentiale/qḋ nūqꝫ auget̄ nec minuit̄: pdest tn̄ sibi quo ad gaudiū accidētale: nō q̄dē vt sit maiꝰ/sed vt de pluribꝫ gaudeat. Et si q̄ris a me: quō pōt esse certum q̄ aliqs sit in celo? Rn̄deo. multis modis: ſm Pe. de pal'. in. iiij. di. xlv. q. j. art. ij. Primo quidē ꝑ biblīā: vt de quibusdā scriptū est: sicut de aplis/pter filiū ꝑditionis. Itē de latrone Luc. xxij. Hodie mecū eris in paradiso. Itē de oibꝫ quos enumerat aplus Heb. xj. Itē de aīa Lazari paupis Lu. xvj. Itē de patribꝫ veteris testamēti. Un̄ male dixit q̄ dicebat q̄ nolebat esse vbi est

Petr⁹/sed vbi credebat eē Petrū:q2 non
dz hesitare chrian⁹. Hoc significatū est in
morte Stephani ꝓtomartyr3:cui aptum
est celū. Vñ dixit. Ecce video celos aper.
7c. Act.vij. De baptizatis p̄o ꝙ euolant
ad celū/significat Luc.iij. Jesu baptiza/
to 7 orante apertū est celū 7c. Scđo quia
xp̄i fide sustinuit martyriū/licet añ pecca/
uerit:sicut Cyprian⁹. quia falce martyrij
oia credunt purgata:lic3 posset esse cōt ra
riū.iuxta illud.j.Cor.xiij. Si tradidero
cor.meū ita vt ar.cba.aūt nō ha.nihil mi/
hi pdest. Tertio si post baptismū stati de/
cedat puulus:7 tunc si missa dicat dz esse
cōis p oib9 defunctis/nō p illo. Nā si ma/
ior fuisset infante/orari posset.cū etiam in
iiij.dial.c.xix. dicat Grego. dānatū puerū
nec dū qnquennem. S3 etiā si adultus sta
tim morit post baptismū:orari pt p eo/qa
forte nō penituit nisi de mortalib9 7 nō de
venialib9:io indiget suffragijs. Quarto si
est canonizat⁹:q2 sacrilegij instar est dubi
tare/vtz dign⁹ sit quē elegerit impator.l.
ij.C.de cri.sacrile. Lic3 eñ ecclesia errare
possit iudicādo hūc esse virū 7 illā vxorē.
vt pbat extra.de frigidis.c.fraternitatis. et
de sen.excō.c.a nob.7.c.inqsitiōi.nō tamē
pōt errare in sacro m̄rimonij/nec in alijs
sacramētis:s3 etiā nec in his q̄ sunt fidei.
xxiiij.q.ij.c.a recta.7.c.pudēda. Lu.xxij.
Ego rogaui p te vt nō deficiat fides tua.
Cū g cultus religiōis sit pfessio qdā exte
rior fidei nr̄e:si ecclīa erraret in canonizā/
do scm̄ quē indicit colēdū vl̄i ecclīe:vide
tur errare in cōtingentib9 fidē.io 7c. Et h
tenet Pe.de pal.vbi s̄.7 Tho.licet Glo.
Jo.an.teneat 9trariū/7 male.in.c.vnico.
de reli.7 ve.san.li.vj. Q3 aūt dicit. Mul
toz corpa venerant in terris q̄z anie cru/
ciant in inferno:intelligit nō de canoniza
tis:sic de latrone bti Martini 7c. Dic ex
emplū. Pro talib9 g de quib9 certū est esse
in celo nō est licitū orare:s3 nec officiū pu
blicū 7 solēne facere/nisi sint canonizati.
vt no. Bern. Inno. 7 Host.in rubrica de
reli.7 ve.sctōz.7 nota Glo. vbi s̄. In pua
to tñ licitū est venerari nōdū canonizatū.
Addedū qntū modū:vicz p diuinā reuelati
onē.sic habet exēpl3 de Trapella amita
Gregorij:q̄ in exitu vidit dñm iesu3 chrm
7 astantib9 ait, Discedite: Jesus venit 7c.

7 sic defuncta est.in.iiij.dial. Itē de Ser
uulo paralytico:ibidē. Itē de illo egroto:cu
ius aiam vidit qdā sctūs pat accipi a Mi
chaele peunte cantu Dauid 7c.legit in vi
tispatrū. Itez de illo sacerdote q̄ habebat
pr̄byterissam 7c. de q̄ refert Greg.in.iiij.
dial.ꝙ vidit sanctos aplos in trāsitu suo.
¶ Scđo notandū ꝙ suffragia nō pderāt
an mortē chri illis q̄ erāt in limbo patrū/
nec ad merēdū:q2 nll's mortu⁹ est in statu
merēdi:sic nec angelus.nec ad satisfacien
dum:q2 nō hñt satisfacere nisi p debito na
ture.i.pcti originalis.qđ solū chrs potuit
soluere:fm Pe.de pal.vbi s̄.nisi dicam⁹/
ꝙ eo fortasse mō pderāt eis suffragia quo
psunt aiab9 q̄ sunt in vita etna.vt sup di/
ctū est. ¶ Tertio notandū ꝙ suffragia nō
psunt illis q̄ fuerunt/sunt/vel erūt in lim
bo pueroz:q2 nō sūt in statu grē:sicut nec
damnati. Vñ nec passio chri illis profuit.
¶ Quarto notādū ꝙ suffragia nullo mō
psunt illis q̄ sunt in inferno dānatorū/sic
nec demonib9:q2 in inferno nll'a est redem
ptio. Prouer.xj. Mortuo ho.im.nul.erit
vl.spes. Pro talib9 g si fiāt suffragia/sunt
9solatiōes viuoz potius q̄ remedia mor
tuoz.vt dt tex.in.c.cū marthe.circa fi.de
cele.mis. Nō g suffragia psunt illis q̄ sunt
in inferno.qđ verū est nō solū q̄ ad totalē
liberationē/s3 etiā q̄ ad mitiorē penā susti
nendā. Itē tenet frat Jaco.de vora.in le
gēda de mortuis. Idē Tho.in.iiij.sen.dis.
xlv.q.j.ar.ij.sic ptz de diuite epulōe petē/
te guttā aq̄ ab Abraā:quaz nunq̄ habuit
nec habebit. Lu.xv.lic3 glo.iurz cano.alit
sentiat/7 male.xiij.q.ij.tps. Et vide quod
scripsi dñica.j.post festū trini.ser.j. Vñ si
certū est aliquē eē dānatū in inferno:nō li
ceret p eo suffragia facere. Nec obstat de
Traiano impatore:p q̄ orauit Gre.qđ est
spēale:7 iō nō est trahēdū ad 9ñiā:q2uis
fuerit bñ de h punit⁹ Gre.sic legit in legē
da sua. Pōt aūt eē certū aliquē eē dānatū
m̄ltis modis:fz Pe.de pa.vbi s̄. Primo de
hereticis 7 paganis Scđo de iudeis:vnde
trāsiēs p cemiteriū eoz̄/nō dz dicere Pat
nr̄. Itē de his q̄s scriptura damnat:sic de
Cain/Esau/Saul/Antiocho/Juda:et
similib9. De chrianis aūt nō sic pōt eē certus
nisi ex reuelatiōe. Sic de illo mortuo qui
ad petitōz Martini dixit se fuisse latroēz

cū tñ adoraret ꝓ martyr. Itē ꝺ illo ꝙ extīs mortu⁹ in feretro dixit. Iusto dei iudicio ꝯdēnatus sum: ꝑꝑ qꝺ introduct⁹ est ordo cartusiēsiū. Vñ qꝛuis pctm̄ sit manifestū ⁊ non pnīa: pōt orari ꝓ eo in secreto/ ⁊ debent reddi suffragia: siue se occiderit siue in bello iniusto/ siue in duello vel torneamēto/ vel cū meretrice mortu⁹ sit. Unde Aug⁹. Pro oibus regeneratis debet fieri oro: sed nō publice ꝑꝑ scandalū. Et sic intelligēda est Glo. in. c. ꝓ obeuntib. xiij. q. ij. vbi dicit. Q. ꝓ illis qs ꝯstat in mortali decessisse/ nō est orādū. Intellige publice/ sed secrete pōt orari: vt dictū est. ⁊ clarius scripsi in libellis nr̄is in vbo: Suffragia. Exēplū habet de monacho ꝓpetario. Vi de Greg. xiij. q. ij. c. vl. ⁊ c. ꝓ obeuntib. c. monachi. ⁊ c. cum ad monasteriū. de statu mona. Et silr orari pōt ꝓ suspensis ⁊ iuste dānatis: qꝛ etiā latro in morte penituit. sꝫ si inueniat mortu⁹ subito ꝙ prius fuit bone vite: in publico oblatio ꝓ eo fieri debꝫ. qꝛ Iustus si morte ꝓoccupat⁹ fuerit/ erit in refrigerio: fm Pet. vbi s. ¶ Quinto notādum ꝙ ꝓsunt suffragia oib ⁊ solis ꝙ sunt in purgatorio: qꝛ pñt ꝑ alios satisfacere: qui nō pñt ꝑ seipsos. sicut ptꝫ ꝑ mlta exēpla in. iiij. dial. fm Petrū vbi s. Unde Aug. ⁊ habet in. c. cū marthe. de cele. mis. Defunctoꝝ alij sunt valde boni: alij valde mali: alij mediocrit boni: alij mediocriter mali. Vñ suffragia ꝙ fiunt a fidelibus in ecclia ꝓ valde bonis: actiōes sunt grāꝝ. ꝓ valde malis: ꝯsolationes viuoꝝ. expiationes vo ꝓ mediocriter bonis: ⁊ ꝓpitiationes ꝓ mediocrit malis. Hec ille. ¶ Sexto notandū ꝙ etiā viuis ꝓfuisse mltis exemplis ondit: sicut legit in legēda de mortuis. Et Gre. ponit in. iiij. dial. in fi. Hic illud exēplū ꝓsertim illius ꝓ ꝙ in captiuitate posito/ vxor dieb certꝭ sacrificiū offerri faciebat: ⁊ in illis dieb eius vincula in carcere soluebant: vt ipse postea rediēs reuelauit. Itē dic exemplū de Agathone archiepō panormitano ⁊c. de ꝙ ibi Gre. subdit ⁊c. Hic exēplū put expedit. ¶ Septimo notandū vtrū suffragia ꝓsint facienti ipa suffragia ꝓ alio: Rñdeo fm mentē Petri de pal. vbi s. Aut querit an ꝓsint suffragia faciēti qñtū ad merendū: Dic ꝙ sic/ si faciēs est in charitate: ⁊ nihil minus ꝓsunt sibi ꝙ̄ si ꝓ se fierēt. fm illud Oratio mea in sinu meo ꝯuertet. Et qñqꝫ pl⁹ meret celebrādo ꝓ alio ꝙ̄ ꝓ se: qꝛ maiori feruore charitatis accensus videt ꝙ scintillas emittit ad alios/ et maxime ad inimicos. Vñ ⁊ dñs ꝯuersus est ad pniam Iob/ cū oraret ꝓ amicis suis. Iob vl. Pro hꝫ facit exēplū qꝺ legit in vitis patꝝ: de illis duobus eremitis euntib⁹ ad ciuitatē/ quoꝝ vn⁹ peccauit fornicando/ ⁊ alter nō: sed ꝑ pniam ipsi⁹ dñs remisit pctm̄ alteri. Aut querit: nunqd ꝓsint suffragia faciēti qñtū ad satisfaciendū: ⁊ tūc dicendū ꝙ directe quidē nō: qꝛ ꝓ alio quidē intendit. Valor aūt suffragioꝝ qñtū ad satisfaciendū attēdit fm intētionē faciētis. Sꝫ indirecte ꝓdest faciēti suffragiū qñtū ad satisfactiōēꝫ dupl'r. Vno mō qñ ille ꝓ quo fit aut non indiget: vt qꝛ soluat⁹, aut capax nō est: vt qꝛ dānat⁹. qñ faciēs est talis intētiōis in habitu/ ꝙ ꝓ se faceret si crederet ꝙ nō ꝓficeret illi ꝓ quo intēdit. Vñ Mat. ⁊ Et si quidē fuit ibi fili⁹ pacis/ residebit sup eū pax vr̄a: sinaūt/ ad vos reuertet. Alio mō qñ ꝑ illū cui suffragia ꝓstant/ ꝙ tenet orare ꝓ faciēte suffragiū: al's esset ingrat⁹ nō reddens antidota. Et sic est melius orare ꝓ mortuis ꝙ̄ ꝓ viuis: qꝛ mortui quando erūt in padiso/ sciūt illos ꝙ ꝓ eis orauerit. ⁊ ꝓ eis orabunt/ etiā si suffragātes ꝓpter pctā sua illis nō ꝓfuerunt: qꝛ amicitia respicit affectū plus ꝙ̄ effectū. ⁊ sunt in charitate ꝑfecta/ ꝑ quā oro eoꝝ expressa exauditur. Viu⁹ aūt ꝓ quo suffragia facio forte ignorat: ⁊ sic nō orabit ꝓ me. Itē forte est pctōr: ⁊ sic paꝝ valebit mihi oro sua. vł si est iustus: nō tñ in via semp ad votū exauditur. ¶ Octauo est notandū: vtrū obsit defūcto si omittant suffragia ab eo mādata: Rñdeo fm eundē Pe. de pal. vbi s. Primo quidē qñtū ad meritū nihil obest qꝛ totū in hac vita ꝯparat respectu cui⁹ bona voluntas ꝓ facto reputat. Secūdo nec ꝙ ad pene intētionē obest: qꝛ pena illa cū aīa egredit: sic sibi taxat/ ꝙ nec auget nec diminuit. Tertio nec ꝙ ad ꝑpetuatiōnēꝫ. Si eēm aliquis sit in carcere ꝓ debito qꝺ alij soluendū cōmisit: alio non soluēte ꝑpetuo ibi tenebit/ nisi ꝑ se soluat. sed si ꝑ se manēdo in carcere soluerit: solutiōe peracta liberat/ etiāꝫ ꝓcuratore nō soluente.

Quarto nocz si qd potuit solui in vita vt' ciro post morte/mandauit solui tardius. Un melius faciut q in vita soluut testamentu suu/vel antequam bona ad heredes perue niat.q: modicu in vita suffragij plus valet q multa post morte: z quanto citius/tanto melius. Quinto nocet sola negligentia procu ratoris siue executoris/ad hoc vt diutius ibi moref:q: nec ex ope operato qd no est/ nec ex ope operante executoru liberaf: fm Petru vbi s. Cocordat in pdictis z Tho. in.vj.qdli.q.iij. Est tn notandu q execu tori imputat ad pctm mortale: z cosequet ter ad dnatione/si no exequif voluntate defuncti. Un etia legif in legeda de mort tuis in fi. Miles quidaz in bello Caroli magni cu mauris pugnaturus rogauit co gnatu suu/vt si in bello moreref/equu suu vendere z preciu pauperib daret. quo mortuo cu equus nimis sibi placeret/eu sibi retinuit: z post modicu tps defunctus tanq sol fulges apparuit dices. Cognate: bene p octo dies me fecisti pati penas in purgatorio pter equu: cuius preciu vt dis xera pauperib no dedisti: sed impune no feres. Hodie em ferent aiam tua in infer nu diaboli: z ego purgatus vado ad regnu dei. Ad qd ille nos pducat qui viuit z re gnat in secula seculoz. Amen.

¶ De eadem materia: scz de suf fragijs. Sermo xxvj.

Qualia facie colubri zc. Dicto de duobus punctis materie de suffragijs/ sequif mo videre de alijs tribus supra ser mone primo notatis. Et primo p qs suf fragia facta psint. Circa q tertiu punctu vicz de psonis facientib suffragia/ querif p quas psonas suffragia facta psint? Cir ca qd notandu fm Pe.de.pal.in.iiij.sen. dis.xlv.q.j.ar.j.q in hac materia sut quinq coclusiones. ¶ Prima coclusio est: q per vnu viuu facta psunt alteri viuo ppter cha ritatis vnione. etia sic pdest bonu factum alij bono: fm illud. Sanctoz comunione. Et ps. Particeps ego sum oim timentiu te. Pa exeplu naturale de corpe naturali in q ois comestio pdest oib mebris: quia vna est oim fideliu vtis ecclesia charitate

piuncta: q est societas z amicitia spualis. Un sicut qn cotracta est societas oim bo noz inter aliqs: quicqd vnus lucraf/ oib est coe: sic z hic spualiter. no aute pctori: q no est de corpe christi/ sed mebru diaboli: q: no est comunio christi ad belial. Un existes in pcto mortali etiaz no excoicatus: no est pticeps alicuius boni: qd fit in ecclia p vnio one/ cu sit mebru pcisum a corpe qd no re cepit influentia ab aia. Scdo mo p mo du intetionis psunt suffragia oib etia ma lis p quib ecclia intedit orare/nisi sint ex coicati: p quib ecclia no intedit orare pu blice/sed puate. Un sicut seruus cois plus acqrit illi dno cui nominatim stipulaf: q alijs: q: obligatio illi querif insolidu. Si militer si iussu dni vnius vel ex re ipsius/seruus cois acqrat illi/spealiter acquirif. Sic est in pposito. No solu em papa/sed qlibet vz se reputare seruu fuoz dei. sic scribit Ra banus in.ij.plo.machabeoz. Un illi speali ter pdest cui intedit/etia pctori: cui ita po test intedere sicut iusto: sz no p modu me riti. fm illud. Ne forte non sufficiat nob z vobis. q: nullus pot alteri mereri prima graz nisi christus. vt pz in puulis baptizatis. Un Eze.xiiij. Si fuerint coram me Noe Daniel z Job: aias filioz no liberabut. Sicut alteri stipulari nemo pot nisi q ei iuri subiectus est. sicut pat filio: aut ecouer so.l.stipulatio. ista.§.alteri.ff.de ver.obli. Un christus meref nobis sicut filijs: et vnus bonus alijs sicut seruus dnis. sed malis sicut extraneis: nisi merito cogrui forte. vel per modu impetratiois sic. Qz nisi Stephas nus p Paulo oraffet/Paulus saluus no fu isset: vt dicit Aug. Et de Carolo magno audita est vox. Egidij merito Caroli pec cata dimitto. Et sic pdest recipi ad benefi cia in speali alicuius hois/vel multitudis. siue sic receptus sit pctor: q: tuc receptus fit pticeps p intetione/q no erat p vnione. si ue sit iustus: q: plus fit iustus q impius. ¶ Se cuda coclusio est: quo suffragiu viui pro dest mortuo? Rndeo q pdest. Primo qde ppter charitatis vnione: q: charitas nuq excidit.j.Cor.xiij. licet amicitia politica pereat fm phm. Et sic oia bona bonoz p sunt mortuis/etia si fiat p viuis: sic missa. de cele.mis.c.ij. vbi dr. De eade die missas audiat p salute viuoz z etia defunctoz.

Scdo ppt intentionē: q: viuūt in memo rijs viuoꝝ: ꝛ sic oēs misse eis pſūt in qb̄ ē vnū memēto p mortuis. nō sic aūt alia bona/ in quibꝰ nō fert intētio ad defunctos. Nec obstat. Bti mortui q̄ in dn̄o moriuntur. Apoc. xiiij. q: illi in quibꝰ pnceps mūdi huiꝰ tpe exitus nō habet quicq̄ nec penā nec culpā. sicut btūs Martinꝰ: statim sunt beati in re/ nec egent suffragijs. Qui vo sic in dn̄o moriunt q suꝑedificauerūt lignū/ fenū ꝛ stipulā: saluabunt. sic tamē quasi ꝑ ignē. j. Coꝛ. iij. ꝛ bti nō in re/ sed in spe. sicut etiā omni tpe pciosa in conspectu dn̄i moꝛs sctōꝝ eiꝰ. etiā ante apertōez celi in spe ꝛ nō in re. ¶ Tertia ꝯclusio: an suffragia ꝑ malos facta pſint: Rn̄deo regulariter q nō: q: vt dicit Greg. Cū is q̄ displicet ad intercedendū mittit: irati animus ad deteriora puocat. Sz pſunt Primo ex ope opato: vt missa mali tantū valet q̄ntū boni: sicut ꝛ baptismus. Et sic nihil pdest nisi sacrm̄ noue legis: vl̄ aliud sacramētale/ vt aqua bn̄dicta et exoꝛcismꝰ: nō autē oīo/ ieiuniū/ ꝛ elemosyna. Et hoc quidē dicit de missa mali sacerdotis. Intellige q nō sit pcisus ab eccl̄ia: alioquin potiꝰ noceret taz illi q̄ celebrat q̄ illi p quo celebrat/ si scienter iniūgit illi vt celebret. Vide de h in. c. vīa. de coha. cle. et mulie. ꝛ. xxxij. di. verbū. Vel dic q nō est dr̄ia inter pcisum ꝛ nō pcisum. Si eīn aliq̄s cōmittit sibi celebrare ꝛ sit i moꝛtali: peccat omittēs si scit illū in moꝛtali/ siue sit pcisus siue nō. Si aūt nō cōmittit sibi ꝛ ille motu ppo celebrat p illo: valet sibi ex ope opato/ nō ex ope operāte: siue sit pcisus siue nō. Scdo ex ope operāte vl'is eccl'ie/ cuiꝰ minister est petō: nō pcisus: al's nō est minister q̄ dic̄ vigilias p moꝛtuis. nec solū vigilie curati pſunt parochianis suis quoꝝ est publica ꝑsona/ sz etiā extraneis/ respectu quoꝝ est puata ꝑsona: q: est minister nō solū huiꝰ particularis eccl'ie/ sed etiā vl'is eccl'ie: cuiꝰ oēs boni sunt mēbra. Tertio ex ope opante eius q̄ rogat vl' mādat p se fieri: sicut bonꝰ dn̄s ꝑ malū seruū faciēdo elynas/ meret ꝛ satisfacit. q: q̄ per aliū facit/ p seipm̄ facere videtur. Sicut chr̄s ꝑ malos ministros benedicit ꝛ baptizat. Vn̄ dicit tex. in. c. vīa. de coha. cleri. ꝛ mulie. Nō pōt aliq̄s q̄ntumcūq̄ pollutꝰ/ diuina polluere sacra: q̄ purgatoꝛia cūctarū cōtagionū existunt/ qualiscūq̄ eīn sacerdos sit: q̄ scta sunt coinq̄nari nō pn̄t. Hoc aūt intellige/ q̄n is q̄ rogat ignoꝛat ministrū quē rogat esse maluz. ꝛ sic suffragia a defunctis mādata vel petita ꝑ malos exhibita eis pſunt. Nec obstat q malus nō potest satisfacere p alio: q: vez est pncipal'r/ sed instrumētali'r sic. Quarto ex ope opante alteriꝰ mādatis: vtputa executoꝛis. vel alterius ppt eandē rōnem. sicut papa mādauit fieri solēnes vigilias p defūcto summo pōtifice. de elec. vbi maius. li. vj. Pōt etiā quis subito p se ꝛ p alijs oꝛōnes iniūgere: ꝛ etiā cōfessoꝛ penitēti q p̄o se oꝛet. Quinto ex ope operāte ministri: quia ipe operat aliq̄ mō. Vn̄ si p̄latus malus iniūgat bono subdito dicere psalteriū pro aliq̄ viuo vel moꝛtuo: et bonꝰ subditus dicat/ al's nō dicturus: intendēs p illo dicere in speāli p quo sibi iniunctū est/ vel p quo iniungēs intēdit: pdest illi: ꝛ si nō ex intētione mādātis/ tn̄ mādatarij. Si aūt subditꝰ diceret/ nō intēdēs p alio nisi p seipso/ ad expletionē obediētie: tūc nō pdesset extraneo illi p quo iniūgēs intēdebat/ nec exprimebat: nec ex intētione mandantis q̄ indignus est: nec mādatarij q̄ hoc nō intēdit: sed solū ppt charitatis vnionez q̄ est in exeq̄nte: al's aūt general'r nō valet suffragia ꝑ malos. vt dictū est in pncipio sermonis huiꝰ. q: cuz is q̄ displicet ad intcedendū mittit. vbi sup. Qd̄ verū est ꝑ modū vnionis: q: vnitus nō est. nec ꝑ moduz meriti: q: nō meret. sed q̄nq̄ ꝑ modū impetratiōis pſunt: q: oīo petōꝛis q̄nq̄ est impetratiua p se ꝛ alijs. vt pz in miraclis q̄ q̄nq̄ fiūt ꝑ ipsos ad cōuersionē infideliuz. sicut Judas q̄ cū alijs aplis sanabat ifirmos. Sz plꝰ valet suffragiū boni bono: q: oibꝰ modis post modūplus boni malo q̄ per modū freq̄ntis impetratiōis. q: voluntatē timentiū se faciet etiā p indignis. Tertio mali p bono. Quarto mali p malo: sz nō tantū nec tā freq̄nter: q: deus petōꝛes non exaudit. Joan. ix. sic. s. sicut iustos. ¶ Quarta ꝯclusio est: an suffragia pſunt facienti ꝛ quidē ad merendū: Si sit in charitate/ nō minus pſunt q̄ si p se fierēt. fm̄ illud. Oꝛatio mea in sinu meo cōuertet. ꝛ q̄nq̄ plus meret bō celebrando p alio q̄

p se:qz maiori feruore charitatis accessus videt qui scintillas emittit ad alios:z maxime ad inimicos. Dñs em̄ conuersus est ad pniam Job/cū oraret pro amicis suis. Scḋo pdest ad satisfaciẽdum directe:qñ ille p quo fit/aut non indiget: vt qz saluus. aut capax nō est:vt qa dānatus. Qñ faciēs est talis intētionis in habitu q p se faceret si crederet non pficere illi p quo intendit. Vñ Mat. x. Et siquidē fuerit ibi filiꝰ pacꝫ:residebit sup illū pax v̄ra. sin aūt/ ad vos cōuertet. Tertio indirecte p illuz cui suffragiū pstat:q̄ tenet orare p faciente suffragiū:als esset ingratus nō reddēs antidota. Et sic est meliꝰ orare p mortuis q̄ p viuis:qa mortui qñ erunt in padiso/ sciunt illos q̄ p eis orauerunt. z etiā p eis orabūt/si suffragātes pter pctm̄ suū illis nō pfuerūt:qz amicitia 2siderat affectum plꝰ q̄ effectū. z sunt in charitate pfecta p quā orō eoꝝ expssa exaudit. Viuꝰ aūt p q̄ suffragiū facio/forte ignorat:z sic nō orabit p me. Itē forte est pctōr/z sic parū valebit mihi orō sua. aut si est iustus:nō tñ in vita semp ad votuz exaudit. ¶ Quarto non pdest ad satisfaciendū directe:vt si est mihi iniunctū vnū psalteriū/z tibi aliud: dicendo p te vnū/adhuc sum obligatus p me ad vnū:sicut si debemꝰ ego z tu quilibet Tirio decem soluēdo p te/adhuc maneo obligatus p me. ¶ Quinta 2clusio est:an obsit defūcto si omittant suffragia ab eo mādata: Et quidē nec quo ad meritū totū in hac vita cōparat respectu cuius bona volūtas p facto reputat. Scḋo nec quo ad pene intētionē:qz pena illa cū aia egredit/sic sibi taxat:q nec auget nec diminuit. Tertio nec q̄ ad ppetuatiōeꝫ. Si em̄ aliqs sit in carcere p debito qḋ alij soluendū cōmisit:alio nō soluēte/ppetuo ibi tenebit/nisi p se soluat. Sed si p se manendo i carcere solueret: solutiōe pacta/etiā p curatore nō soluēte ea fctā:libaret. z sic ē h. Sꝫ si qs mādat solui fcte facta z nō soluant:si fuerit in mora soluendi in vita et nō penituit/dānat:retinēdo opꝰ mercēnariū vsq mane. Si autē nō fuit in mora vel penituit:tūc nō dānabit/sed stabit in purgatorio minꝰ p h̄ q solui mādauit: q̄ si p obliuionē venialē nō soluisset nec solui mādasset. Quarto nocet si qḋ potuit soluere in vita vel cito post mortē:mandauit solui tardius. Vñ melius faciūt qui in vita soluūt testamentū suū: vel anteq̄ bona p ueniāt ad heredes:qz modicū in vita sua fragiq plus valet q̄ multa post morteꝫ:et q̄nto citius tāto meliꝰ. Quinto nocet sola negligētia pcuratoris:ad hoc vt diutiꝰ ibi moret:qz nec ex opere opato qḋ nō est nec ex ope operante executoꝝ liberat. ipe tñ executor dānat aiam suaꝫ si nō exequit zc. ¶ Nota exēplū vltimū qḋ habet in legenda de mortuis in fine. Sicut dñs pōt excōicari iuste qñ citatus misit pcuratorē qui nō cōparuit:cū sit 2tumacia vera vel psumpta:ex q̄ citatus nec p se nec p aliuꝫ cōparuit. Sed qñ pcurator dnē accipit:et ipse citatus est z nō dñs:licꝫ noie dñi. ppē cuiꝰ cōtumaciā dñe excōicari nō debꝫ:cū nō sit cōtumax ipse q̄ citatus nō est:licet fuerit negligēs eligēdo talem:qz p negligentia siue cōtumacia nō debet qs excōicari. Sꝫ iste mortuꝰ est obligatus p se. vñ si nō soluat p se vl aliū:detinebit quousq soluerit p seipm. ¶ Circa quartū punctū vicꝫ q̄ntū suffragia psint:sunt q̄nq 2clusiones. ¶ Prima q nō tantū psunt illi p quo nō fiut q̄ntū illi p quo specialiter fiunt:z ex intētione. Ex q̄ em̄ fm illū modū psunt suffragia defunctis scḋm quē viuis.qz plus valet viuo p q̄ fit determiate q̄ alijs:sic z mortuo:nō obstāte exemplo posito de luce z doctrina:qz talia nō operant fm intentiōeꝫ:sed ex necessitate nature. ¶ Scḋa 2clusio est:q suffragiū factū p multis:tantū valet q̄ntū ad gaudiū cuilibꝫ:q̄ntū si p q̄libꝫ fieret:qz charitas de q̄ scptū ē:q nō q̄rit q̄ sua sūt cōia ppijs:z nō ppia cōibꝫ anponit. Vñ sic religiosus bñ dispositꝰ plus gaudet de legato facto cōitati q̄ d legato simpliciter sibi facto:sic ibi. Sed q̄ ad liberatiōeꝫ nō p se:sicut etiā de bitū solutū p mltis:oim debitū attenuat sed nullū ex toto liberat:cuꝫ tñ posset pro vno solutū ipm ex toto liberare:vt si tātū soluant p oibꝫ q̄tū q̄libet p se:sed p accñs pōt tantū valere:vt dicet in sequēti ar. Est aūt hic dubiū:qz dicunt doctores: q ille q̄ est in maiori charitate plus gaudet de suffragio facto p alio q̄ gaudeat ille p q̄ fit. Hoc em̄ vno mō est verū:alio mō est falsum. Suffragiū em̄ est bonū facientis in

q̄ntū est actus ei⁹ bonus/reddens ip̄m cō
mendabilē ⁊ acceptū coram deo: ⁊ est bo
nū ei⁹ ꝓ quo fit/inq̄ntū pro eo satisfacit.
Quantū ad primā bonitatē plus gaudet
de suffragio ille q̄ est in maiori charitate/
q̄ȝ ille ꝓ quo fit. q꞉ cū ⁊ illo mō suffragiū
nō sit magis bonū vnius defuncti q̄ȝ alte
rius: sed sit bonū solius faciētis/de eo tā
q̄ȝ de equali bono: plus gaudet ille q̄ plus
habet de charitate. Sed q̄ntū ad valorē
scd̄m: cū ille valor sit bonū illi⁹ solius pro
q̄ fit/⁊ vnicuiq̄ȝ magis est amabile ꝓpriū
bonū q̄ȝ alienū: idō q̄ntū ad istam cōsidera
tionem plus gaudet de suffragio ille pro
q̄ fit/existēs in minori charitate/ q̄ȝ ille ꝓ
quo nō fit: dato q̄ ille sit i maiori charita
te ¶ Tertia conclusio est: q̄ hn̄s speciale
suffragium ⁊ cōe/citius liberat̄ q̄ȝ hn̄s tm̄
cōe: licet gaudiū sit cōe mō quo dictū est.
In die aūt aiaꝝ nō debet principalit̄ dici
missa nec ꝓ patre nec ꝓ matre: sed ꝓ oib⁹
fidelibꝫ defunctꝫ. sicut qd̄ dandū est pau
peribꝫ nō dandū est amicꝫ carnalib⁹ magꝫ
q̄ȝ alijs. Pōt tn̄ quis secūdario spēalit̄ in
tendere suos charos/⁊ ꝓ eis spēaliter face
re oblationē: sed debet fieri missa ⁊ officiū
principalr̄ ꝓ oibꝫ. Sed q̄a diuites plures
elemosynas faciunt: inde est q̄ elēna quo
ad suffragia plus ꝓdest diuiti q̄ȝ pauperi
ꝑ accidens: q꞉ plus tenent̄ orare beneficia
ei ꝓ factoribꝫ suis q̄ȝ ꝓ alijs: al's essent in
grati. ¶ Quarta cōclusio est: q̄ q̄n fiunt
specialia ⁊ multa suffragia ꝓ illo q̄ non in
diget: vtputa q꞉ iam est in glīa/vel q꞉ mi
nus indiget: q̄n supest diuidit̄ indigētib⁹:
vt nō petentiū preces petentibꝫ accrescāt. si
cut Aug. dicit in regula. Cū quis suis fi
lijs aliquā cōtulerit vestē: sit in p̄rāte pre
positi/vt in rem cōem redactū cui necesse
fuerit p̄beatur. Sic de⁹ nō indigēti datū
dat alij indigēti. qd̄ verum est in missa de
Requiē: in qua debet esse talis intētio di
centis/vt ceteris ꝓsit si illi ꝓ quo fit nō ꝓ
sit. Sed in missa de viuis: vt si celebretur
de beata virgine ꝓ patre meo: magis cele
braturus ꝓ me q̄ȝ pro quocunq̄ȝ alio viuo
vel mortuo. si scirē ei non ꝓdesse: orō mea
in sinu meo cōuertet̄/nō alioꝝ purgando
rū. s̄m illud Mat. x. si autē/ad vos reuer
tetur. ¶ Quinta cōclusio est. vtrū valeāt
tantū suffragia successiue ꝯtinuata/q̄ntū
simul multiplicata: vtputa vnū tricesima
le continuatū/quantū. xxx. misse vno die
a. xxx. sacerdotibꝫ dicte. et silr̄ annuale/q̄ȝ
trecente sexaginta sex misse vna ebdoma
da a diuersis sacerdotibꝫ dicte: et sic de a
lijs. Dicendū q̄ tantū ⁊ plus valet q̄ntū
ad meritū instituētis: q꞉ magis est ad ho
norē dei ꝯtinuando taliū anniuersarioꝝ:
et hoc cōsiderās eccl̄ia/ea rōne statuit sic.
Sed ad celeriorē liberationē a purgato
rio ⁊ citius videndū deū/ plus valet acce
lerata multiplicatio: q꞉ sacratū in ꝓposito
habitū/nunq̄ȝ valet tantū ad pene remissi
onē ex opere op̄ato. q̄ntū actu exercitum.
Sicut p꞉ in baptismo flaminis q̄ non re
mittit totā penā sicut baptism⁹ fluminis.
Sic etiā missa nōdum celebrata ex opere
operato/nō potest habere tantā efficaciā
quantā habet iam celebrata. Et forte nō
tādiu est ille māsurus in purgatorio q̄ vl
tima missa anniuersarij ꝑpetui cātetur et
eū liberet. Neutrū est ergo condēnandū:
q꞉ vtrūq̄ȝ bona intētione fieri pōt. ⁊ anni
uersariū/vt de⁹ clarius videatur ꝑ opus
sibi honorificū. ⁊ multitudo missarū a di
uersis simul dicendarū: vt deus citius vi
deat̄. Et non solū ꝓ amore sui: sed etiā ne
diutius maneat vel torqueat̄. ¶ Quātū
ad quintū de liberatiōe a suffragijs. sunt
q̄nq̄ȝ cōclusiones. ¶ Prima ꝯclusio: q̄ sol
uens ꝑ aliū liberat̄ sicut soluēs ꝑ seipsum/
etiā si ꝑsone industria sit electa: quia nō re
fert quid exequi ꝓ quibꝫ fiat/ nec ꝑ quem
fiat: dū tn̄ eque bn̄. Esset autē ꝓsumptuo
sus q̄ tenet̄ ad suffragia/si putaret orōnē
suā meliorē oibus alioꝝ: sicut phariseus.
Vn̄ si missam quā debeo/ꝓcuro dici per
aliū: liberat⁹ sum/ sic̄ si ꝑ me ip̄m dixissem.
⁊ sic de alijs. ¶ Scd̄a cōclusio est: q̄ libe
ratur q̄s/soluendo suffragia cū alio/sicut
solus: nō solū soluēdo duplr̄. Vt si dicam
vnū psalteriū tecū/⁊ tu aliud mecū/cū q̄s
libet teneat̄ ad vnū. q꞉ hoc dubitatōez nō
habet cū hoc nihil min⁹ soluat̄ a duob⁹ si
mul quasi si solueret̄ a quolibet ꝑ se: imo
si soluat̄ etiā a duobꝫ simul simplū. Vt si
sint duo quoꝝ q̄libet debet ꝓ mortuo psal
teriū: dicat simul ꝓ illo vnū psalteriū. Qd̄
apparet ꝯsimile de horis canonicis/ad q̄s
quilibet insolidū ⁊ per se tenetur: et tamē
simul oēs dicētes liberātur. Sicut etiam

oẽs sil' audiẽtes missam liberant̄ ab ob
ligatione q̄ singli tenent̄ vnā missam au/
dire. ¶ Tertia ꝯclusio vtrū soluēs suffra
gia in pctō mortali liberet̄: an teneat̄ iterꝫ
soluere? Et videt̄ ꝙ sic: qꝛ ille q̄ fecit peni
tentiā ꝓ se in pctō mortali: ꝓ tanto non te
net̄ iterare: qꝛ pōt in alio sec̄lo satisfacere.
alioq̄n qd̄ in alio sec̄lo fieri nō potest: in il
lo fieri necesse est / suffragia aūt ꝓ alio hic
quidē ꝛ non in purgatorio solui possunt.
Nā ibi ꝓ se ꝛ nō ꝓ alio q̄s soluit / ḡ in hac
vita tenet̄ suffragari sibi. Solutio nō est
verꝫ: p̄mo quidē: qꝛ aut est obligat⁹ ad suf
fragia ex statuto sup̄ioris / et tūc nō tenet̄
iterare. tuꝫ qꝛ sup̄ior nō potuit eū obliga
re ad h̄ / ꝙ faceret ex charitate: sed solū ad
substantiā facti. tuꝫ qꝛ debet supponere / ꝙ
sup̄ior statuēs vł iniūgens sit in charitate
ꝛ ita suffragiū valet ex merito mādantis /
ꝛ si nō exequit̄ q̄ sibi cōsci⁹ est de mortali.
¶ Aut ex ꝓmissione ꝓpria: ꝛ tūc nō est ve
risimile ꝙ se obligauerit ad dicendū in cha
ritate: sed solū ad dicendū vel faciēdū ab/
solute: aut solū rōne bn̄ficij accepti / ꝛ tunc
vel nō est obligat⁹ de necitate: sed de con/
gruitate tm̄. vel si ē obligat⁹ d̄ necessitate /
nō tamē determiate ad h̄ suffragiū vel ad
aliud. Vn̄ illd̄ nō tenet̄ iterare: sicē nec illd̄
dicere tenebat̄. imo nec tenet̄ illud facere
si fuerit missa / cui⁹ p̄ncipalis efficatia est
ex ope opato: etiā si sit mal⁹ minister. imo
nec si sit aliud iterare tenetur: qꝛ valet ex
charitate postulātis suffragiū interp̄tati/
ue ꝑ beneficij collationē. Sed h̄ videt̄ esse
ꝯtra illud qd̄ alijs dictū est / ꝙ nullus pōt
satisfacere ꝑ aliū / nisi ille alius sit in chari
tate. Cui⁹ em̄ opus in se mortuū est ꝓ nul
lo pōt esse satisfactoriū. Ad hoc posset di/
ci / ꝙ si ex mādato vł rogatu alteri⁹ in cha
ritate existentꝫ viui vel mortui / ali⁹ pctōr
alias nō factur⁹: q̄si ex ꝑsona illius faciat
suffragiū ꝓdest illi. Si aūt q̄si noie suo fa
ciens vellet tm̄ illi applicare. tūc non possꝫ
peccator ꝓ alio satisfacere. Vnd̄ pctōr vt
ꝓcurator non pōt ꝓ alio satisfacere: sed vt
nūc: vo. Pet. de pal. vel dic clari⁹ ꝙ hic est
duplex q̄stio. Vna ē vtꝝ pctōr soluēs alie
na suffragia liberet̄: ꝛ ista ē q̄stio p̄ncipa/
lis de q̄ hic q̄rit̄. Alia est q̄stio vtrū satisfa
ciat / ꝛ q̄ntū ad hāc scd̄aꝫ. p̄mo r̄ndeo ꝙ nō
satisfacit / nisi illis modis q̄bꝫ dictū est sup

eodē s̄mone ꝑte. j. ꝯclusiōe. iij. sed q̄ntū ad
p̄mā q̄stionē. Vtrū liberet̄ videtur ꝙ sic.
Non em̄ plus obligat̄ hō homini q̄ꝫ deo:
sed deo licꝫ q̄libet sit obligat⁹ seruare p̄ce/
pta / tn̄ non tenet̄ illa p̄cepta s̄uare ex cha
ritate: de q̄ tamē dic ꝑ Tho. j. ij. q. c. ar. x.
Nec obstat ꝙ intētio iniūgentis suffragia
fuit / vt ꝓmittens satisfaceret: qꝛ illa intē/
tio nō obligat ꝓmittentē sicut nec intētio
dei obligat hoiem / q̄ est vt ad finē charita
tis seruet mādata: qꝛ substātia mādati ob
ligat subditū / non aūt finis mādati. Vi/
det̄ tamē ꝙ ꝓmittens alij facere suffragia
ꝑ eo si ꝯscius est se esse in mortali / ꝛ ꝯseq̄n
ter ꝓ eo satisfacere nō posse / ꝙ videt̄ illuꝫ
decipere ꝛ ꝯseq̄nt̄ teneat̄ ei satisfacere: qd̄
aliter vt videt̄ fieri non pōt: nisi iterū sol/
uat. sicut q̄ decipit aliū tenet̄ ad interesse
actione de dolo. l. Et elegant̄. in p̄n. ff. de
dolo. Et. l. Si sterilis. §. cuꝫ ꝑ vēditorē. ff.
de actio. empti. ¶ Quarta ꝯclusio / vtruꝫ
soluēs ꝓ multꝫ tot suffragia q̄t debet oibꝫ
singlariter liberet̄. Vt si soluo. xxx. missas
ꝓ recōmendatis mihi in. c. ꝛ nō hāc ꝓ hoc
vel ꝓ illo ꝛc̄. Dico ꝙ non ꝑfecte: qꝛ min⁹
soluit cuilibet: ꝛ ꝑ ꝯn̄s non liberat̄. Nam
ꝑticularis solutio mł'ta habet incōmoda:
vt si debeā tibi. x. Titio. x. Seio. x. ꝛ soluo
hodie. x. tribꝫ ꝛ cras. x. tribꝫ. ꝛ post cras. x.
tribꝫ. non tantū ꝓdest q̄ꝫ si statim vni sol/
uissem. x. qꝛ ille potuisset statim de illis. x.
facere volūtatē suā. Et sic est hic / vt si sint
tres in carcere tres debeāt. x. ꝓ q̄libet ꝓ oī
bus: ꝛ si p̄mo die soluo. x. nullus euadet
carcerē licꝫ debitū omniū minuat̄. si scd̄a
die. x. adhuc nł's liberat̄: si tertia / tūc oēs
sil' liberant̄: sed soluēdo ꝓ singlis p̄m⁹ p̄ri
mo die. ij. scd̄a. iij. tertia fuisset liberat⁹: et
sic duoꝝ feci ꝯditionē deteriorē. Si ḡ ali
qui in purgatorio existētes sic sūt dispositi
ꝙ vn⁹ vna missa ꝛ nō minori suffragio li/
berand⁹ sit / ꝛ sint mł'ti tales vna missa ꝓ
oibꝫ istis dicta nullū eripit: sed dicta ꝓ q̄li
bet ipoꝝ vna statim eū eripit / ꝛ sic diuīt⁹
singli tenēt̄ ꝛc̄. ¶ Quinta ꝯclusio ē / vtrū
soluēs ꝓ multis ꝙ debꝫ ꝓ vno illoꝝ / ꝛ nō
plus liberet̄. Dicendū ꝙ sic / dum tn̄ p̄nci
palit̄ fiat pro illo ꝓ quo debet. ꝛ ꝓ alijs se/
cūdario. Et ꝙ in suffragio habēte op⁹ ope
ratū efficax sicut in missa h̄ liceat parꝫ in
canone: vbi semꝑ fit memoria taꝫ ꝓ viuis

x̄p̄o defunctis. Sed qd si aliqs pmisit singillatim diuersis vnā missam: vtrū liberat celebrando/ vnā p omnib eqliter intendendo Pe. de pal. dt q non regularit a toto: sed tanto: qz soluit min⁹ quā debet sicut p mittens Titio vnā marchā: z Seio vnā z nō totalit liberat offerendo duob vnā. sic z missa celebrata p mltis nō tm valet singulis. Pōt aūt excusari qnqz modis. Primo pter impossibilitate celebrādi p qlib et spēaliter: puta si collegiū saluo officio ad qd est institutū nō potest soluere pluś q̄ tres aut duas/ aut vnā missam. Aut si religiosio postq̄ pmisit alicui a supiore imponātur alie misse: qz difficultas pstationis z si nō liberat tñ non excusat. Da exemplū de debito hereditario: qñ bona defuncti nō sufficiūt. Scdo pter psuetudinē: maxie apud eum/ q scit vel scire tenet: qz scienti dol⁹ nō infert: sicut de parrochianis q petunt missas a curat z c. Tertio pter couentionē si expresse h dicat pmittens: qz ptractus ex couentione lege accipiunt. l. Si cōuenerint. ff. depositi: qd etiam sufficit dicere executori: qz cui cōmisit testator distributionē pecunie/ pmissa videt etiaz cōmisisse ordinatione de missa pcuranda. Quarto pter recōpensatione: quia nō refert qd ex equipollentib fiat: vt si in alijs missis vel suffragijs recōpenset/ sicut apud nos missa dicēda a puentu imponit octo fratrib. Quinto pt supplectionez dei z c. Sed qz in h est difficultas: ideo pōt illa in pdicando dimittere. Et p dicta sz p3 Pe. d. pa. in. iiij. di. xlv. q. j. z. ij.

De indulgētijs. Ser. xxvij.

O Uasta facie solubri. z c. Prosequēdo adhuc tertiā psideratione q̄rti articli vicz de remedijs ptra veniale pctm remanet vltimo loqui d indulgētijs p quas remittunt pctā/ etiā in purgatorio. vt infra dicet. No em sunt institute indulgētie ad remissionē culpe: sed pene debite mortali remisso vel veniali. Saluet virgo maria z c. Pro cōplemēto hui⁹ materie debem⁹ notare tres articulos.

Prim⁹ est de indulgētie valore.
Scdus de earundē susceptore.
Terti⁹ de earundē collatore.

¶ Primus ergo articlus est de valore indulgentiaz. Ubi sunt tria videnda. Primū de causa valoris: q est thesaur⁹ ecclie p quo soluit pena debita p pctis venialib z etiaz mortalib hic remissis/ aperiente illo q habz claues ecclie. soli aūt Petro et successorib ei⁹ date sunt claues. xxiij. q. j. ca. Quodcunqz. Et de trāsla. pla. Quanto. Da silitudinē de eo: q habz claues thesauri materiales respublice: d q soluendū est debitū alteri⁹ z c. Sic in pposito z c. Mater em ecclia psiderās q p qlibet peccato mortali debet septennis pnia. xxxiij. q. ij. h ipm. Et notat. xxij. q. j. Predicandū. Cōsiderās etiā q mlta pctā cōmittunt ad q̄rū satisfactionē nō sufficeret vita hois ad pniam pagendā: sed remanet ania purgāda in purgatorio: psiderās etiā penā purgatorij esse accerbissimā: mota pietate materna: instituit indulgētias p qs soluunt dbita penaz d thesauro publico z c. Thesaurus em iste cōsistit in duob. Primo qdē in merito chri: qui dotauit ecclīaz suaz notabili thesauro/ de q ista sumunt. f. merito z satisfactiōe sua/ quā fecit ieiunādo: orando: laborādo: itinerādo: pdicando. sustinendo: z tandē morte patiēdo. cui⁹ vna gutta sanguinis sufficeisset: z hic thesaur⁹ est infinit⁹: adeo q semp restat ad mutuādū gratis pctorib vn satisfaciant. Unde Sap. vij. dicit q sapia. f. chri: qui est sapientia patr infinit⁹ thesaur⁹ est hoib: quo q vsi sunt: pticipes facti sunt amicitie dei. ¶ Scdo hic thesaur⁹ cōsistit in meritis scōz z penalitatib passiōib eoz: q multa supererogauerūt q̄ meruerit pctā eoz. et sic illud superfluū reponit in thesauro ecclesie: qz sctī hac intentōe fecerūt opa satisfactionis: vt nō solū sibi: sed etiā corpori chri/ qd est tota ecclia facta pdessent: sicut Paul⁹ dt. Omia sustineo pter electos: vt z ipi salutē psequāt q est in chro Iesu. ij. Tim. ij. Et Col. j. Impleo ea q desunt passioni chri in carne mea: p corpe ei⁹ qd est ecclia cui⁹ fact⁹ sum minister fm dispēsatiōnē dei. Nota Christi. i. corpis christi mystici: qz nre passiones q sum⁹ membra chri/ ipsius chri sunt: qz est vnū caput cum vno corpe. Qui g membruz chri est qcqd patit ab eis/ q nō sunt in mebris chri: dei

erat passionibꝰ chri. Sed attēde ꝙ nō determinate ꝓ illo q̄ remissione indiget: sci hōi opa fecerūt/alꝰ absqꝫ omi indulgētia remissionē ꝯseq̄ret: sed cōit ꝓ tota ecclesia: sic apls dicit in auctoritate hic sup allegata: ⁊ iō ꝑdicta merita sūt cōia totiꝰ ecclie. Ea aūt q̄ sunt cōia multitudinis alicuiꝰ distribuūt: singlis de multitudine sm arbitriū eiꝰ/q̄ multitudini preest. Un̄ sicut aliqs ꝯseq̄ret remissionē pene/si aliqs ꝓ eo satisfecisset: ita si est satisfactio alteriꝰ ⁊ ꝑ eū q̄ pōt distribuat. sm Tho. in. iiij. dis. xx. q. ij. ar. ij. Patet ergo quō intelligit thesaurꝰ iste ecclie/q̄ est causa valoris indulgentiaꝝ: qꝛ a chrō ⁊ sctis: ⁊ ab eo q̄ hꝫ claues ecclie. i. papa dat de illo thesauro: tm̄ q̄ntū sufficit singulis fidelibꝰ: ad solutiōeꝫ pene debite ꝓ pctī totiꝰ vl ptis: put dispēsantis arbitrio videt. Totꝰ eīm thesaurꝰ iste est in dispensatōe eiꝰ/qui preest eccle gnali. Un̄ petro claues regni celoꝝ cōmisit chrs. Mat. xvj. Per qs ipse vl papa q̄ locū eiꝰ tenet. aperit tanqꝫ thesaurariꝰ archā thesauri hꝰ: qn̄ vtilitas vl necessitas exposcit. Patet ergo quō thesaurꝰ iste integrat.

¶ Sed remanet vna dubitatio. Nam videt qd de meritis chri ⁊ sctoꝝ nihil restet: qꝛ de omi pena ⁊ labore chri/⁊ sctoꝝ fuerūt ⁊ sūt plene ꝑ iustitiā diuinā ⁊ miscdiā remunerati vl remunerādi/resumptis corporibꝰ a deo/q̄ reddit vnicuiqꝫ sꝫ opa sua. ergo nō videt aliqd penalitatis/posse fieri satisfactoriū ab eis ꝓ aliis: qꝛ sicut nō iudicat deꝰ bis i idipm/⁊ non ꝯsurgit duplex tribulatio. Nauꝫ. j. sic nec remunerat bis bonū opus: qꝛ bona fides nō patit/vt bis idē exigat. Sed dicendū ꝙ opus bonū penale sctoꝝ pt dupliciter ꝯsiderari: sꝫ Pe. de pal. in. iiij. dis. xx. q. iiij. Uno mō inquātū est meritoriū: ⁊ sic nō transgredit ꝑsonam nisi solū meritū chri: qui sibi ⁊ aliis meruit/nō quātū ad gliam anie: qꝛ illā statim habuit in instanti ꝯceptiōis corꝑis ⁊ creatiōis anie: sed q̄ntū ad gloriā corꝑis: quā meruit merito passionis: iuxta illd Phil. ij. Humiliauit se ip. fac. obe. vs. ad mortē mortē aūt crucis. ꝓpter qd de. ex. li. ⁊ do. li. no. qd ē supʼ ome no. ⁊c. Nec potuit/vt videt: chro remunerari sꝫ mēsurā meriti: qꝛ meritū eiꝰ fuit infinitū: remuneratio autē finita: qꝛ inq̄ntū hō nō pt in infinitū remunerari intensiue/ceteroꝝ vero meritū sibi soli ꝓdest. Et ideo nec aliꝗa chro plus meruit/ꝙ acceperit vl recepturꝰ sit in seipso.

¶ Scdo modo pōt est satisfactoriū: ⁊ sic multi plus satisfecerūt ꝙ debuerūt. Licet ei pena purgatorij sit maior oi pena mūdi: nō tn̄ sequit: tale pctm̄ meret talē penā in purgatorio. ergo grauissima in mundo. alias nullꝰ posset pati penā vltra culpā/cū a veniali nullꝰ sit imunis: cuꝫ tn̄ dicat Job. Utinā appēderent pctā mea/qbꝰ irā merui/⁊ calamitas quā patior in staterā q̄si arena maris: hec grauior appareret. Job. vj. In hoc ergo cōueniunt sctī cū chrō in his q̄ fuerūt supererogationis: qd aliqd ponūt in thesauro ecclie sicut chrs: sed in hoc discōueniūt: qꝛ tota satisfactio chri cessit i thesauro ecclie preterqꝫ ⁊ nihil ꝓ se: qꝛ pctm̄ nō fecit/nec inuentꝰ est dolus in ore eiꝰ. j. Pet. ij. Un̄ nullꝰ debitor fuit nec pene originalis: nec actualis: qꝛ ab eo est thesaurꝰ infinitꝰ: alij aūt sctī non. Urā aūt virgo medio mō se habuit: qꝛ de suis penalitatibꝰ illud solū ꝓ eo satisfacit/qd erat pena pcti originalis: sic mors nature cuius ipa debitrix fuit. reliq̄ aūt penalitates sponte assūpte tote nobis cedūt: nō illi qꝛ nulliꝰ culpe actualis rea fuit. ⁊ idē est de martyrio innocentū ⁊ alioꝝ/q̄ nec venialit peccauerūt. Hoc tn̄ qd dicit de beata vgine non predices. Itē discōueniūt in merito: qꝛ chrs sibi ⁊ aliis meruit de cōdigno. alij aūt sctī solū sibi de ꝯdigno: aliis nō de ꝯgruo solū.

¶ Scdo notandū est de valore indulgētiaꝝ in generali: vbi nota duo. Primo q̄ntum valent indulgētie. Scdo vtrū tantū ꝓsint vni: q̄ minus dat ⁊ minꝰ laborat ꝙ ei q̄ plus dat ⁊ plus laborat. Circa pmuꝫ multi multa dixerūt: vt refert Glo. in. ca. Qd aūt. de pe. ⁊ re. Et docto. theologi in. iiij. sen. di. xx. sed verior opinio est: sicut dē Pe. de taran. vbi sup ꝙ tantū valēt indulgentie q̄ntum sonant. Ualent etiaꝫ q̄dragīnta dies indulgentie cuilibet habenti: tm̄ q̄ntum eidem. xl. dies penitētie. vel annus indulgētie/ꝙ vnus annꝰ penitentie facte: sm determinationē vel taxationem factam: siue a sacerdote: siue a iure: siue a iustitia diuina. ⁊ sic valent quo ad forum dei. Et hoc ꝓbatur. tum ex eo quod dictū est Petro. Qdcunqꝫ solueris super terraꝫ

erat solutus et in celis. propter quod probatur quod remissio que fit quo ad forum ecclesie/valet etiam quo ad forum dei: tum quia alias ecclesia huiusmodi indulgentias faciens magis damnificaret quam adiuvaret: quia remitterentur ad grauiores penas: scilicet purgatorii absoluendo a penitentiis iniunctis: secundum Tho. in. iiii. di. xx. Anni vero predicti non sunt anni celi vel purgatorii sed mundi: quia in mundo est huiusmodi distinctio dierum non autem in celo vel purgatorio secundum Pe. Concor. Gof. in sum. de penitentiis et re. in fine. et Jo. an. in. c. Quod autem. eo. titulo. in nouella: qui sic dicit. Et licet quidam hic diuersimode intelligant et interpretentur indulgentias istas: ego tamen simpliciter intelligo sicut sonant: vt secundum quod continent et permittunt/remittunt. Nam qualitercunque satisfiat ecclesie non refert: et absolutus est quem absoluit ecclesia et ligatus quem ligat. xxiiii. q. j. Quodcunque. Vide vt scripsi in verbo indulgentia. Valet igitur indulgentia ad remissionem pene non autem culpe: et ideo abusiua locutio est dicentium quod hec vel illa indulgentia remittit penam et culpam. Vide in Cle. Religiosi. de priuilegiis. Nulla enim culpa remittitur sine contritione: sed indulgentia penam remittit non culpam. Sed videtur quod etiam penam non remittat: quia remissio pene est effectus sacramenti penitentie: sed effectus sacramenti non potest conferri sine sacramento: quia hoc pertinet ad potestatem excellentie: que soli christo competit: secundum quod homo deo vnitus: sed et cetera. Respondeo remissio pene est effectus sacramenti penitentie: per modum remissionis gratuite: sed per indulgentiam remittitur pena per modum solutionis: et sic non obstat. ¶ Circa secundum vero: vtrum indulgentie omnibus prosint equaliter. Verbi gratia: quidam vadunt ad visitandum limina apostolorum Petri et Pauli romam a longinquo per mille miliaria. Alii sicut romani non vadunt a longinquo/nisi per vnum iactum baliste: nunquid equaliter prosint indulgentie omnibus? Vel pone quod detur indulgentia omnibus/qui conferunt aliquid ad edificationem pontis vel ecclesie: secundum suarum facultatum quantitatem: quidam dant centum ducatos: quidam vero decem. vel pone in similibus et cetera. Vtrum equaliter valeant omnibus indulgentie? Respondeo in indulgentiis est vel potest considerari quadruplex valor. ¶ Primo quidam valor meriti: et quantum ad hoc qui plus laborat plus meretur secundum Tho. ¶ Secundo consideratur valor laboris: non per modum indulgentie: sed per modum satisfactionis de peccatis commissis: et quantum ad hoc qui plus laborat/vel dat plus satisfacit: vt sentit Petrus de taran. in. iiii. di. xx. Ratio quia iste valor proportionatur quantitati laboris illius qui laborat: non autem thesauro ecclesie. Differentia enim satisfactionis et indulgentie est ista. quia per satisfactionem proprio labore soluit: quis penam de proprio thesauro: sed per indulgentiam soluitur debitum pene de alieno. i. de communi thesauro. ¶ Tertio consideratur valor laboris quantum ad preseruationem de peccatis futuris. et quantum ad hoc maior labor et elemosyna magis preseruant a futuris/indulgentia enim supplet locum satisfactionis/inquantum satisfactio est punitiua: quia scilicet pena quam alius sustinuit reputatur isti/ac si iste sustinuisset: et ideo reatus pene tollitur: sed non succedit in locum satisfactionis/inquantum est medicina: quia adhuc remanent pronitates ad peccandum derelicte ex priore peccato/ad quas sanandas necessarius est labor satisfactionis. Et ideo cruce signatis est consulendum dum viuunt: vt non pretermittant satisfactionis opera: inquantum sunt preseruatiua a peccatis futuris: licet reatus pene sit totaliter solutus: nec ad hoc requiratur aliquis labor: quia sufficit labor passionis christi. mortientibus autem non est necessaria preseruatio huiusmodi: sed solum liberatio a reatu pene: et hec vult Tho. in. iiii. quodlibet. q. vii. ad tertium articulum. Idem notat. Tho. in. iiii. di. xx. vbi dicit quod consulendum est eis: qui indulgentiam consequuntur ne propter hoc ab operibus penitentie iniunctis abstineant: vt ex his remedium consequantur: quamuis a debito pene essent immunes: et precipue: quia quandoque sunt plurium debitores quam credant. Tho. ¶ Quarto in indulgentiis consideratur valor indulgentie. Et quantum ad hoc equaliter valent omnibus. Ratio est secundum Tho. quia remissio hec per indulgentias non proportionatur laboribus: sed meritis que dispensantur: ideo tantam indulgentiam consequitur qui minus laborat quantam qui plus. ¶ Tertio notandum est de valore indulgentiarum in speciali. Vbi nota tria. Primo si datur indulgentia conferenti de substantia sua/ad edificationem pontis: et aliquis non potest dare propter paupertatem: tamen habet intentionem dandi: an lucretur indulgentiam? Respondeo secundum Pe. de pa. in iiii. di. xx. Si est determinata quantitas quam non dat tamen: quia non potest non lucratur indulgentiam: licet alias bona voluntas suf

ficiat ad meredum: sed nō ad satisfaciēdū. Sȝ arguit ꝯtra. Nā in regl'a. imputari. li. vj. dr. Jmputari nō dȝ ei p quē non stat si nō faciat/ qd p eū fuerat faciendū. Sȝ respōde dicēs/ ꝙ licȝ nō iputet ad culpā vel ad penā: vt in regl'a dr: tñ nō debet lucrari: vt hic. Uide ifra pte. ij. ꝯclu. ij. Si aūt simplicit dicat qd indulgētiā habeat: q ta li pio loco subuenerit: intelligit fm suā cōditionē. Scdo nota ꝙ si dat indulgētia euntib ad ecclīā sctī Petri. Utrū in eadē die totiēs lucret qtiēs intrat. Jo. an. in. c. Cū ex eo. de pe. 7 remiss. allegat Uinc. dicentē: ꝙ si eadem psona/ eodem die sepius cōuenit ad locū p q indulget remissio: vel septꝰ dat denariū: septꝰ habebit. xl. dies dū durat tps vl' dies remissiōis: qꝛ nō est cōmissa remissio solum pter iter vel denariū sed 7 pter obligationē ecclīe/ q sic remittēdo se obligat orare p alio. Sit igit discretꝰ 7 remissionē faciēs. Idē Guill. in speculo. eo. ti. ver. qd si eadē: vbi addit rōnē: ꝙ in bñficijs dȝ fieri larga interptatio fm Jo. an. Sed Pe. ď pal. in. iiij. di. xx. tenet ꝯtrariū di. In perēnib indulgētijs sicut in ecclīa sctī Petri. xl. dierū qtiens aliqs vadit totiens indulgentiā ꝯsequtur. verū est qlibet mēse. 7 q'libet die: sed pluries in die nō videt sensisse ꝯcedēs indulgētiā/ qꝛ posset cedere in derisionē: qꝛ nō faceret hō nisi ponere pedē 7 exire: 7 redire. Uideret etiā nō rōnabile si totiens lucraret. Et supponendū est: ꝙ papa nō potuit vel noluit dare indulgentiā p causa non iusta fm eundē Petrū. ¶ Tertio notandū vtrū indulgētie durēt post mortē ꝯcedētis. Et dicendū fm Pe. ď pal. vbi sup de indulgētia pape ꝙ sic. Si h intēdebat: puta qꝛ dixit. qlibet iam nō simplr: qꝛ grā ꝯcessa nō expirat p morte ꝯcedentȝ: vt in. c. Si sup grā. ď offi. deleg. li. vj. Et in. c. Si cui nulla. de prebē. eo. li. Si aūt dixit vsq ad qnquēniū: vsq tunc valet 7 nō plus. si superuiuat nec minꝰ si ante moriat: qꝛ vt dictū est grā nō expirat p morte ꝯcedentȝ. Idē videt de indulgētijs epoꝝ qs ꝯcedunt in dedicationib ecclīaꝝ ꝙ ppetuo durant p qd verū est/ si cōcedēs ꝯcedat simplr. Si aūt ꝯcedant grē vsq ad bñplacitū pape extinguunt gratie mortuo papa. Si aūt ꝯcedant vsq ad bñplacitū sedis aplice. durabūt ppetuo: qꝛ sedes ipsa nō morit: nisi a successore fuerint reuocate/ vt habet casꝰ in. c. Si gratiose. ď rescriptȝ. li. vj. Si aūt ꝯcederent psone: puta vni cōuerso ad illiꝰ psone vitā durāt 7 nō plus: qꝛ priuilegiū psonale psonā sequtur: 7 extinguit cū psona: vt in regl'a. pruilegiū. li. vj. Sed locus est imortalis. Uñ indulgētie ꝯcesse loco/ tādiu durant qdiu locꝰ: pter qd si ecclīa sic destruat/ ꝙ oporteat eā dedicare iterū: p illā destructionē potētie indulgentie destruūt: fm Petrū de pal. ¶ Scds articulus de indulgentiaꝝ susceptore. Uñ vidēdum est/ qb indulgētie psunt 7 quib nō. Ubi nota. sex ꝯclusiones fm Pe. de pal. vbi sup ¶ Prima cōclusio est/ ꝙ nō prosunt indulgētie existētib in mortali. Uñ dicit in eis vere penitētib 7 ꝯfessis: intelligo de cōfessis in proposito: qꝛ nō optet de facto. Cōtra qd tamē est: qꝛ in qbusdā exprimit/ vl' q infra mēsem fuerint confessi. Uñ videt ex mente 7 pactione ecclīe ꝯcedentis ꝙ q quādo implet ꝯditionē nō est in statu grē: postea recedente fictione recepit effectū. ¶ Scda ꝯclusio est: ꝙ mō implenti ꝯditionē non psunt: siue paupertate: siue impotētiā impediat: qm nō hoc princeps vult: qm qui iturus vltra mare moriti/ nisi forma h habeat nō ꝯsequit indulgentiā. Antiq eīn forma quā ponit Hostiens. de iudeis. c. Ad liberandā. qtidie immutat 7 innouat. Nec obstat ꝙ voluntas p facto habet. qn quis nō pōt. 7 cōcordat regula iuris: q dicit. Jmputari nō dȝ ei p quā nō stat si nō facit/ ꝙ p eū fuerit faciēdū. ď reg. iurȝ. c. Jmputari. li. vj. Itē alia regula iuris q dicit. Cum nō stat p eū ad quē ptinet/ ꝙ minꝰ ꝯditio impleat: haberi debȝ pinde: ac si impleta fuisset. Quia respondeo ꝙ illud verū est/ quātū ad meritū seu premiū essentiale: nō aūt qntum ad accidetale: puta remissiōis pene vl' hmōi cuiusmodi est indulgētia: fm Tho. in. iiij. dis. xx. art. v. q. iij. ad pmū. Conditiones hmōi sūt iplende i forma specificata. Sic ecōtra dicimꝰ de irregularitate/ quā nō incurrit qs si nō occidat: vel mutilet aliquē. qꝛuis eū fuerit psecutꝰ: 7 p eo nō deficit: qꝛ lex pmotiōis factū reqrit. xv. q. j. c. vlt. Sic nec excōicationē incurrit/ qs si psequt clericū: nō tū tangit: qꝛuis qtū ad meritū

culpe tantũ demereaꝛ quãtũ ꝑcutiẽdo: ſi
ꝑ eum nõ ſtetit: qꝛ apud deũ ꝯſenſus ꝓ fa-
cto habeꝛ Mat. v. Qui viderit mlierẽ ad
ꝯcu. eã ⁊c. Si ḡ daꝛ indulgẽtia oĩbꝫ cru
cẽ ſumẽtibꝫ eo ipo ꝙ eam ſumerẽt/⁊ ſi plꝰ
nõ facerẽt eam lucrarẽtur. Concoꝛ. Tho.
in. ij. q̃libet. q. vlꝛ. Sed ſi dicaꝛ tranſfretã
tibꝫ non habet anteꝗ̃ ſint vltra mare. Si.
aũt dicaꝛ cũtibꝫ ꝯſequiꝛ in via. ⁊ ſic d̕ alijs
modis. Si tamẽ vadit exiſtens in moꝛta
li: fructũ nõ ꝑcipit q̃uſꝗ̃ ſit penitẽs/ſꝫ tũc
ſic. Nec obſtat ꝙ opus moꝛtuũ nũꝗ̃ reui-
uiſcit. qꝛ hoc verũ eſt q̃ntuꝫ ad hoc: vt hõ
aliqd̕ ex illo oꝑe mereaꝛ. Ad hec recedẽte
fictione non mereꝛ hõ remiſſionẽ pene ex
oꝑe illo: ſed ex theſauro eccl̕ie q̃ ẽ cauſa re
miſſionis pene ꝑ modũ ſolutõnis: ſꝫm qd̕
diĉ Tho. in. iiij. diſ. xx. ar. iij. q. ij. Si quis
aũt ſumẽdo crucẽ nõ intendat ire/niſi do
minꝰ ſuꝰ vadat cũ q̃ ire intendit: illo moꝛ
tuo vl̕ nõ volente ire/nõ teneꝛ ire. Ratio
qꝛ deficit ꝯditio intenta. Sed tale ꝓpoſi-
tuꝫ q̃ vult ire nõ ſimpliciꝛ. ſed ſub ꝯditio-
ne: ſi interim moꝛiaꝛ nõ facit eum lucrari
indulgentiã quã lucrareꝛ/ſi ſine ꝯditione
ire decreuiſſet. ¶ Tertia cõcluſio ꝙ nõ ꝓ
ſunt nõ ſubdito: niſi de licẽtia ꝓprij epiſco
pi aut ꝓprij iudicis. Extra. co. Qd̕ aut. vñ
⁊ videꝛ ſufficere ex licẽtia curati. Sic eñ
curatus nõ ſacerdos põt licentiare: vt nõ
curatꝰ ſacerdos abſoluat: ꝗ̃uis ipe nõ poſ
ſet abſoluere: qꝛ aliꝰ iure ſuo abſoluit cuꝫ
ſit ſacerdos/dum tñ habeat materiã: ſic ⁊
hic ſibi ſubditũ alteri tradidit/⁊ ille cũ ſit
epũs iure ſuo dat indulgentiã quã iſte tra-
dens nõ poſſet dare: ꝓpter qd̕ curati abſol
uẽtes debẽt eis iniũgere oẽs indulgẽtias
q̃s poterũt obtinere. Nota ḡ ex p̄dictis ꝙ
fidꝭs vadit ad eccl̕iaꝫ ſubditã alteri epõ ꝓ
indulgẽtia nõ lucraꝛ indulgentiã: niſi ha-
beat licentiã ab epõ ſuo/vel curato. Sed
videꝛ ꝙ ſi ꝯſuetudo eſt eundi ⁊ epi ſciunt
⁊ tolerãt: videnꝛ tacite ꝯſentire. Argumẽ
tũ in regl̕a. Qui tacet. li. vj. ¶ Quarta
cõcluſio eſt/ꝙ exemptis ꝓſunt: nõ ſolũ de
licentia ſuoꝝ ſuꝑioꝝ: ſed de iure cõmuni.
A quo ad hoc nõ videnꝛ exempti: qꝛ h̕ no-
luerũt impetrare qd̕ eſt malũ ſuũ: nec exi-
miens cõcedere: ꝗ̃uis nõ poſſent abſolui
ab epiſcopo in foro ꝯſcientie: quia ibi etiã
opoꝛtet ligare: ⁊ non poſſunt ab eo ligari:

ſed dans indulgentias ad nihil ligat/nec
ꝓprie ſoluit: ſed ſolum theſaurũ diſpenſat:
quia ſꝫo diſpenſatio ſibi tradita eſt ꝓ tota
ſua dioceſi: vt illis diſpenſet theſaurũ chꝛi
inde eſt ꝙ etiaꝫ exemptis põt diſpenſari:
qꝛ ſunt de ſua dioceſi: licꝫ nõ ſubditi: quia
etiã ſubditi ſuffraganeoꝝ nõ ſunt ſubditi
metropolitano: a quo tñ indulgẽtias cõ-
ſequũtur. Sed nõ poteſt epũs dare illis q̃
nõ ſunt de ſua dioceſi: qꝛ ꝓ illis diſpenſa-
tionẽ nõ ſuſcepit. ¶ Quinta cõcluſio eſt:
ꝙ illi qui dedit indulgentias valet/ſi im-
plet ꝯditiõeꝫ: qꝛ ſibi poteſt hõ accipere de
bonis cõmunibꝫ/ſicut alijs diſpenſare: ꝗ̃-
uis ſibi nõ poſſit homo dare: qꝛ inter dan
tem ⁊ recipientẽ debet eſſe differẽtia ꝑſo-
nalis: vt in. c. Debitũ. de baptiſmo. Hoc
dictũ patitur dubitationẽ: ſed etiã illi pro
quo fit: ſiue ſit viuus/ſiue ſit moꝛtuꝰ: duꝫ
tñ foꝛma indulgẽtie h̕ habebat. ¶ Sexta
cõcluſio eſt/ꝙ indulgẽtia nõ ſolum vicꝫ il
li qui implet ꝯditionem puta qd̕ dicatur.
Quicũꝗ̃ hoc fecerit vel ꝓ quocũꝗ̃ h̕ fece
rit ſiue viuus/ſiue moꝛtuus habeat tantã
indulgẽtiam/ſiue tm̃ de indulgẽtia. Se-
cus aũt ſi foꝛma hoc non habeat: qꝛ q̃ dat
indulgẽtiam eſt diſpenſatoꝛ: ⁊ applicat cui
vult. nõ autẽ ille q̃ implet cõditionẽ. Vñ
qd̕ dicũt aliqui/ꝙ indulgẽtia ex intentõe
ſuſcipiẽtis trãſfertur in illũ qui eſt in pur-
gatoꝛio: nõ videꝛ verũ niſi foꝛma cõcedẽ-
tis hoc habeat: qꝛ ſicut nõ extendiꝛ vltra
quãtitatem nõ expꝛeſſam: ſic nec ꝑſonam
tranſgrediꝛ: ſed ſunt ſtricti iuris. ſ. intentio
diſpenſantis hoc facit: quia ſicut bona vi-
uoꝝ eis cõmunicãtur: ſic ⁊ theſaurꝰ moꝛ-
tuoꝝ. Innocẽ. tñ extra. eo. ti. Qd̕ aũt diĉ
ꝙ ſoliꝰ pape indulgẽtia valet defunctis:
ſꝫm Pet. de pal. Idem tenet Tho. ꝗ̃tum
ad hanc ſextã q̃ſtionẽ in. iiij. di. xx. ar. v q.
iij. ad ſcd̕m. Et diſ. xlv. q. ij. ar. iij. q. ij. Sꝫ
Petrꝰ de tarã. videꝛ tenere ꝯtrariu in. iiij.
ſen. di. xx. ꝓblemate. iij. ar. iij. ad ſcd̕am. q.
vbi ſic d̕r. Ad ſcd̕am q̃ſtionẽ rñdeo. Aliꝛ
ipendiꝛ alicui ſuffragiũ: aliꝛ indulgẽtia.
Suffragiũ ꝑ charitatẽ/indulgẽtia ꝑ au-
ctoꝛitatẽ. Eccl̕ia cũ illis q̃ ſunt in purga-
toꝛio hꝫ cõem charitatẽ: ſed nõ habet ſuꝑ
illos auctoꝛitatẽ: id̕ põt eis cõicare ſuffra-
gia ⁊ bona ſua: nõ tñ indulgẽtias põt da-
re directe/qꝛ nec de foꝛo ſuo ſũt: nec illa ꝑ

quib9 indulgẽtia dari possunt facere: sȝ ĩn directe.s.p suffragiũ ꝛ ministeriũ viuẽtiũ: q adhuc sũt de foro eccl'ie: sm Pe. d' tarã. Prima opinio verior ẽ: qꝛ sic eccl'ia approbat/ ꝯcedẽdo indulgẽtias etiã defunctis. Ad illud aũt ꝙ opponit, ꝙ ptãs pape nõ extẽditur ad nõ subditos cuiusmodi sunt defuncti/ad h est triplex r̃nsio. Prima ꝙ anie q sũt in purgatorio sũt subdite ptãti eccl'ie. Nec obstat qd d' Mat. xvj. Qdcũ ꝗ ligaueris sup terrã/ ꝛ qdcũꝗ solueꝛ super terrã ꝛc. qꝛ exponit: qdcunꝗ ligaueꝛ sup terrã. i. ꝗdiu fueris sup terrã. Sed qꝛ ista responsio videt reprobari p tex. in. c. Legat. in fi. xxiiij. q. ij. Ideo dici põt scdo ꝙ aut loqmur de ligatiõe culpe/ ꝛ tũc tm̃ sup terrã. i. viuos põt papa ligare ꝛ soluere. Aut de ligatiõe pene/et tũc defunctos etiã soluere põt. Sed ꝯtra h facit: qꝛ h in nl'la auctoritate inuenit. ḋnimo ecõtra. c. Legat. sup allegatũ. Et preterea ex h sequitur/ꝙ cũ possit papa absoluere aiam a purgatoriꝫ pena: g videt ꝙ possit illam ligare ad penã purgatoriꝫ: vt diuti9 vel acerbi9 puniat. Eius est em̃ ligare/cui9 est absoluere ꝛ ecõuerso. xxj. di. Inferior. Et de iudicijs. c. Cũ nõ abhoie. sed h est falsuȝ: qa nõ potest ligare papa aias in purgatorio existẽtes g ꝛc. Iõ põt tertio dici ꝙ verꝫ est ꝙ anie de purgatorio nl'lo mõ subsunt potestati pape p illud. qdcũꝗ solueꝛ ꝛ ligaueris sup terraȝ ꝛc. sed tñ bene põt eis indulgẽtia ꝯcedere. sȝ ꝙ ponit pma opinio q ab eccl'ia approbat. Non obstat si dicat ꝙ ad indulgẽtiam requirit ptãs ex parte ꝯcedentis: vt in. c. Qd aũt. de pe. ꝛ re. Rñdeo ꝙ duplex est potestas. Una est potestas ad aperiendũ: altera ad psidendũ. Prima ptãs est necessaria ad indulgẽtiã qꝛ nõ potest qs ꝯcedere indulgẽtiã nisi habeat ptãtem/siue claue aperiendi thesauros eccl'ie. Un̄ ꝓuat9 hõ qntecũꝗ sanctitatis nõ põt indulgentiã ꝯcedere, etiã virgo maria neꝗ angel9: qꝛ nõ hꝫ claues: papa aũt habꝫ claues plenarias: g ꝛc. Et sic intelligit/ꝙ dictũ est reqri ptãte ad indulgẽtias ꝯcedendas. Altera est ptãs psidenda/ꝛ hec nõ reqrit in indulgẽtijs. Et h p bat duplici rõe. Prima qꝛ indulgẽtia soluit a pena p modũ solutõis de thesauro publico: vt dicũt doc. non aũt p modũ ab solutionis q est ex ptãte: ꝛ hoc d' Albertus in cõpendio theologie. Manifestũ ẽ aũt ꝙ thesaurari9 potest etiã p nõ subdito soluere debitũ: dũmodo habeat claue thesauri: ꝛ sic est in ꝓposito g ꝛc. Preterea ex scdo dicũt doc. ꝛ notatũ est sup. ꝙ platus põt gaudere indulgẽtia indulta si implet ꝯditionẽ: g sequit ꝙ non requirit ptãs psidendi in cõcedente: alioqn non lucraret ipe ꝯcedens indulgentiã: qꝛ nemo sibi subdit9 est. l. liber homo. ff. ad. l. acql. sicut nemo põt seipm absoluere ab excõcatiõe vel ligare. Patet g ꝙ in indulgẽtijs ꝯcedendis nõ requirit ptãs psidendi: sed sufficit ptãs aperiendi. Nec obstat. c. Qd aũt. de pe. ꝛ re. qd dicit ꝙ indulgẽtia nõ pdest nõ subditis: qꝛ illud verũ est in epis ꝛ alijs platis inferiorib9: in qb9 etiã requirit ptãs psidendi: nõ quidẽ de essentia indulgẽtie sm se: sed qꝛ sic ordinauit eccl'ia. ne indulgẽtie vilescãt si passim oibus ab holb9 cõcedi possent: ꝛ sic illõ incõueniẽs. seqret ꝙ claues eccl'ie ꝯtẽnerent: ꝛ sic pnialis satisfactio eneruaret ꝯtra. c. Cũ ex eo. de pe. ꝛ re. nõ aũt loquit d' papa: qꝛ in terra nõ hꝫ supiorẽ. Et h innuit in illo textu. alijs ꝗ bis q remittentib9 subsunt ꝛc. Pape aũt subsunt oẽs: g nõ loquit in papa. Et hoc vult Glo. Tancredi. q d' sup illo ṽbo subsũt. Per h ptꝫ ꝙ nõ loquit de remissiõib9 q fiunt a papa. Cõclusio g est ꝙ indulgẽtie ꝯcesse a papa extendũt ad anias purgatoriꝫ: si h intendit. intẽdere aũt videt si exprimit hoc in bulla. alias nõ: qꝛ in puilegys respiciẽdus est tenor ṽboꝝ: vt in. c. j. Porro. d' puilegũs. Indulgẽtie aũt epoꝝ nõ psunt nõ subditꝫ: vt in. d. c. Qd aũt. et qꝛ anie defunctoꝝ nõ sunt subdite ipis: id circo nõ psunt eis. Et hoc vult Innocen. in. d. c. Qd aũt. Dicẽs ꝙ soli9 pape indulgẽtie valẽt defunctꝫ sm eũ. Potest tamẽ papa ꝯcedere epis ꝙ possint ꝯferre: indulgẽtias etiã defunctꝫ p rõnem iam dictaȝ. Et sic ꝯcludo in hac materia: saluo iudicio saniori. Illud autẽ vltimo põt queri. Nunqd requirit ꝙ viuẽs expleat causaȝ indulgentie in charitate: ad hoc vt psit in dulgẽtia defunctis. Dicendũ ꝙ nõ: cũ prebeat nudũ ministeriũ/sicut ꝛ de satisfactione dictũ est supra sermone proximo pre prima. cõclusione tertia. Sic etiam notat

in simili. b. Tho. in. iiij. di. xlv. q. ij. art. iij. q. j. Tertius articl's erat de indulgētia῾ dator̄e. Ubi videndū est/ qs possit indulgentias dare. Circa qd̄ nota q̄tuor̄ cōclusiones. Prima est/ q̄ papa in hoc habz plenitudinē ptātis. Sum̄ penitētiari⁹ dat centū dies. legat⁹ potest dare in sua puīcia: indulgētias ꝑennes. de offi. deleg. c. vl. in glo. Et idem nota. Glo. in. c. penl'. de pe. ₇ re. Eps ₇ supior̄es. xl. dies cōiter. In dedicatōne aūt ecclie vnū annū: siue sit vn⁹ siue plures: sꝫ p anniuersario nisi. xl. dies. de pe. ₇ remis. c. Cuꝫ ex eo. Abbas aūt nō pōt dare indulgētias. extra de exces. p̄re. c. Accedentib⁹. nec q̄cunq̄ inferior̄es epis. Itē archieps pōt dare ꝑ totā suam puīnciā indulgentias. de pe. ₇ remis. c. Nostro. ₇. c. j. ₇ vlt. li. vj. Quicūq̄ aūt esset ab ecclesia p̄cisus: nō posset dare indulgētias: q₂ indulgētie nō ꝓsunt nisi subditis. Extra eo. Quod autem p̄cisus nō habet subditos/ saltē quo ad vsum iurisdictiōis. xxiiij. q. j. Audiuim⁹. Et not. Glo. xj. q. iij. Julian⁹. ❡ Scd'a cōclusio est/ q̄ quidā dicūt q̄ null⁹ pōt dare indulgētias: nisi sit sacerdos: q₂ nemo pōt in remissione pene in foro pnie/ nisi qui pōt in remissione culpe: sed nō sacerdos/ nihil pōt in remissiōe culpe: ḡ nec pene. Sed ꝑ indulgentiā remittit pena/ non ꝑtinens ad forum contētiosuꝫ laicor̄: q₂ cruce signat⁹/ licꝫ sit absolutus ab omi pena/ nihilo min⁹ suspendet si prius meruerit vel etiā pōt/ nec quo ad forū ecclīasticū. Uñ penitentie iniūcte in capit'lo nr̄o. nō ꝓpter hoc relaxant: ₇ sic ꝑtinent ad forū ꝯscientie: ergo ₇c̄. Sic tenet Host. vt refert Jo. an. in. c. Accedentib⁹. de exces. p̄re. vbi tenet Host. q̄ elect⁹ in epm̄ ꝯfirmat⁹ ₇ nō ꝯsecrat⁹ si sacerdos nō sit/ nō pōt dare indulgētias: cū careat epali ₇ sacerdotali ordine. Idē tenet Archidia. in. c. Romana. de pe. ₇ remis. li. vj. Glo. Pet. ipse tamē tenet ꝯtrariū in sum. co. ti. quis possit. vbi tenet primā opinionē: sic scripsi in s'mo de indulgētia. Sed dicendū ad hanc rōnē: q̄ ꝓprie loquēdo ꝺ dimissione pene/ q̄ est ꝑ remissionē liberaleꝫ null⁹ habꝫ ptātem: nisi q̄ etiā pōt in remissionē culpe: sed ad solutioneꝫ pene/ vel in dando vnꝺ soluat: potest q̄libet ₇ ipsemet penitēs q̄ se acquietat soluēdo/ ₇ alius p̄uatus q̄ satisfacit ꝓ eo. Illa ḡ remissio pene nō p̄supponit in remittente ptātem remissionis culpe: fm̄ Pe. ꝺ pal. Et cōcordat Tho. in. iiij. q̄libet. q. vlt. ad scd'm articulū. ibi expresse dixit: q̄ etiā nō sacerdos pōt indulgentiā facere: si sit ei cōmissum: q₂ indulgētia nō est sacramētalis. vñ non sequit ordinē: sed iurisdictionē: fm̄ Tho. ꝓ hoc facit text⁹ in dicto. c. Qd̄ aūt. de pe. ₇ re. Et p̄dictꝫ pōt inferri ad q̄stionē. vtꝝ capl'm sede vacante possit dare indulgētias. Et Jo. an. in. c. Accedētib⁹. de exces. p̄la. videt tenere q̄ nō: licꝫ dicat ipe q̄ q̄daꝫ seruēt ꝯtrariū: vt refert Archi. de pe. ₇ re. romana. li. vj. Et facit ad materiā qd̄ no. Cle. j. ꝺ here. in Glo. Hec littera. Pro h̄ facit: q₂ dare lr̄as indulgētiaꝝ est dignitatis epalis: vt ꝺt text⁹ in dicto. c. Accedētib⁹. de exces. p̄la. ḡ nō ꝑtinet ad capl'm. Ista tñ q̄stio pēdet ex illo fundamēto: vtꝝ indulgētia sequat ordinē an iurisdictionē. Quia si dicim⁹ q̄ sequit iurisdictionē: sic videt tenere Tho. ₇ Pe. de pal. tūc capitulū pōt lr̄as indulgētiaꝝ dare: q₂ i his q̄ sunt iurisdictiōis capl'm: vt videt succedere loco epi. de malo. ₇ obedi. c. Unico. lib. v. Tertia ꝯclusio est q̄ tenēt q̄daꝫ: q̄ sol⁹ papa iure ordinario eas dat: ₇ si eps aliq̄bus ꝯcedat illis denūciat nō dat: q₂ delegat⁹ non pōt subdelegare. Sed ꝯ: q₂ summus pniarius dat auctoritate ordinaria: centū dies de indulgētia. q̄ pōt dici ordinari⁹ in sp̄ualib⁹. Sicut legat⁹ dicit ordinari⁹ in tpalib⁹. Itē delegat⁹ a p̄ncipe in his q̄ sunt fidei nō pōt subdelegare: sꝫ eps cōmittit p̄dicatorib⁹ dare indulgētias: ḡ est ordinari⁹ in h̄ ₇ nō delegat⁹. Itē fm̄ q̄ Bar. notat in. l. Et q₂. ff. de iuris. om. iudicū. Lex dat ordinariā iurisditiōeꝫ: sed a iure est q̄ eps det. xl. dies. ḡ auctoritate ordinaria hec facit. Et h̄ tenet Pet. de pal. vbi sup̄. Pro h̄ etiā facit extra. de exces. p̄re la. c. Accedētib⁹. q̄ dare lr̄as indulgētiaꝝ est dignitatꝭ epalis. Jō nō cōpetit abbatib⁹. Ergo videt q̄ eps habꝫ a lege auctoritatē ordinariā indulgentias cōcedendi. Et sic idem quod prius.

❡ Finis sermonū. xxvij. q̄dragesimaliuꝫ de peccātis fris Pe. Hieremie siculi. Sequitur eiusdē s'mōes q̄dragesimales de pnia.

Sequunt sermones de agēda pnia: predicabiles p totā quadragesimā: consūmatissimi viri et doctoris egregij fratris Petri Hieremie: ordis Almifici p̄dicatorū. Una cū q̄stionibus in cuiuscūq3 sermonis initio nup additis.

¶ De necessitate: qualitate: integritate: z vtilitate penitentie Sermo Primus.

Enitētia agite: appropinq̄bit em regnum celorum. Mat. iiij. Predicaturus cū grā dñi nr̄i iesu chr̄i in hac. xl. ð pnia, cogrue istud thema pposui: p qd ad pniam puocamur duplici rōne. Prima ex psona pcipiēte. Scda ex affectu allicīete. Ex psona quidē pcipiēte: q2 verba p̄dicta sunt dñi z saluatoris iesu chr̄i: q in verbis p̄dictis pcipit nob vt agam9 pniā3. Agite: qd est verbū impatiui modi: z cōseq̄nter ad pceptū astringit: vt infra dicet. Et io tenemur pniam agere/iuxta admonitionē virginis gl'iose dicentis. Qdcunq3 dixerit vobis facite. Jo. ij. Ex affectu vero allicīete puocamur/cu3 ait: appropinq̄bit em regnū celo2. Ultimus nāq3 effect9 penitētie est cōsecutio regni celo2. Persona ergo pcipiēs habz se vt causa efficiēs principalis pnie. Effect9 vo vltimus habet se vt causa vltima finalis. Ut igit digni9 z fructuosi9 de ipa pnia p̄dicem9/pmo curramus ad ipsa3 virginē gl'iosam p grā impetrāda d cēteris. Aue maria. ¶ Pro fundamēto sermōis orit theologicalis q̄stio. ¶ Queri. Utr3 pnia sit virtus? Arguit q nō. Nullū sacrm est virtus: sed pnia est sacrm: igit nō est virtus. In oppositu3 ait ph's. ij. Eth. c. v. Uirtus est habit9 bonus q habentē pficit z opus eius bonū reddit: sed talis est habit9 pnie: g pnia est virtus. z sic questio manet p vtraq3 parte dubia. ¶ Ad questionē respōdendū est fm Richardū sup. iiij. sentē. dist. xiiij. q. j. q pnia q̄ttuor modis pōt accipi. Uno mō pro remedio cōtra mortale pctm̄ actuale per sacerdotes ministrato: et sic ad dubiū dicit q pnia est sacrm z nō virtus. Alio mō capitur p habitu humiliante hoiem ad penitendū sub debiti circūstantijs: z sic ad dubiū dicit q pnia est virtus. Alio mō capitur p penitendi actu: z sic dicit ad dubiu3 q pnia nō est virt9 sed act9 virtutis. Alio modo capit pnia p dolore sensibili p pctō ōmisso: q si pcedat actū penitendi/ipm pmouet seu intendit. si autē sequatur tanq3 causat9 ex illo: intentionē eius vel pfectionem ostendit. Et sic ad dubiū dicit q penitētia nō est virtus/sed passio. z sic habet solutio argumenti: quā agere debemus z ad quā nos hortantur verba p̄assumpta. ¶ Pro cōplemēto huius materie/sex principalia puncta sunt videnda. sc3

Primo de penitentie necessitate.
Secundo de penitētie qualitate.
Tertio de penitentie quiditate.
Quarto de penitētie causalitate.
Quinto de penitentie integritate.
Sexto de penitentie vtilitate.

¶ Primo g videamus de pnie necessitate. Ubi notādū q cōclusio est indubitata apd oēs theologos/ et singularit s. Tho. pte. iij. q. lxxxiiij. ar. v. z. iiij. cōtra gentil. c. lxxj. q pnia est necessaria ad salutē. Sed p latiori declaratiōe sciendū/q duplex est necessitas. Una dicit absoluta: Altera dr ex suppositiōe absolute. Dicit necessariū illud/sine q res esse nō pōt. sicut dicit cib9 necessari9 ad humanā naturā. S3 et suppositione dicit necessariū illud/sine q non pōt esse res/ vel cōseruari aliquo psupposito. sicut medicina ē necessaria homini/presupposito morbo: vt dicit s. Tho. iij. pte. q. lxxxiiij. ar. v. Itē in. iiij. cōtra genti. c. lxxj. Itē in. iiij. sen. dist. xiiij. q. ij. ar. v. Mō ad ppositū. Si querit de prima necessitate. s. absoluta: tunc pnia nō est necessaria ad salutē: q2 si sic/nullus posset cōsequi salute3 sine ea. Qd p3 esse falsum: q2 pueri inno

centes baptizati ꝛ iusti hoies sine pnia sal
uant. Non ḡ oibꝫ est pnia necessaria. Uñ
ij. Paral. vlti. dr. Et tu dñe iustoꝝ nō po
suisti pniam iustis Abraam/Ysaac/ꝛ Ja
cob his q̄ nō peccauerūt. Sed hac prima
necitate absoluta est necessaria gr̄a dei ad
salutē hois. Ro. vj. Gr̄a dei vita eterna.
Et baptism⁹ actu vel ꝓposito. Jo. iij. Ni
si q̄s renatus fuerit ex aqua ꝛ spūsan. non
po. in. in reg. dei. Si ꝟo loq̄mur de secun
da necessitate supponis: ꝓculdubio pnia
est necessaria/ p̄supposito pctō mortali. Et
ꝓbaꝭ ista ꝯclusio quadruplici medio, scꝫ
Ratione.
Similitudine.
Auctoritate.
Exemplo.

¶ Ratio est triplex. s. naturalis/theologi
calis/ꝛ legalis. ¶ Prima ratio ē natura
lis. Cōtraria cōtrarijs curanꝭ. Peccatuꝫ
aūt ꝯsistit in ꝯplacētia volūtatis ad actū
malū: ḡ curatio a languore spūali q̄ incur
ritur ꝑ ip̄m actū. cōsistit in displicētia eius
dē act⁹. hec ēt displicētia est pnia: igiꝭ ꝛc.
¶ Scd̄a theologicalis est: q꞉ pctm̄ cura
ri nō pōt nisi ꝑ gr̄aꝫ dei. Juxta illud Ro.
iij. Justificati gratis ꝑ gr̄am ipsi⁹. Pctm̄
autē est offensa dei: q̄ directe opponiꝭ gr̄e.
Ex hoc eñ diciꝭ aliq̄s alteri esse offensus
q꞉ repellit eū a gr̄a sua. fm b. Tho. pte. iij.
q. lxxxvj. ar. ij. Ergo ꝑ contrarios motus
gr̄a acquiriꝭ/ q̄ ꝯmittaꝭ pctm̄. Sed pctm̄
mortale ꝯmittitur ꝑ appetitū ꝛ delectatio
nem circa res creatas: ḡ oportet ꝙ gr̄a ac
quiraꝭ ꝑ aliqua penalia/quib⁹ affligaꝭ ꝑ
hoc ꝙ peccauit. Et hec penalis afflictio ē
pnia. Uñ diciꝭ pnia quasi pene tētio. Uñ
apl's. ij. Coꝝ. vij. Que fm deū tristicia est
pniaꝫ in salutē stabileꝫ operaꝭ. ¶ Tertia
ratio est legalis: q꞉ de iure ciuili ꝛ canoni
co est/ ꝙ ille qui offendit aliū: nunq̄ ab
eo veniā cōsequi mereꝭ nisi ei satisfaciat
de culpa. vt in regula. Pctm̄ nō remittiꝭ/
nisi restituaꝭ ablatū. de reg. iu. lib. vj. xiiij.
q. vj. c. si res aliena. ꝛ. c. cū tu. de vsuris. Et
etiā q꞉ ullm̄ malū transit impunitū. vt. ff.
ad. l. aquil. l. ita vulneratus. et. ff. de iudi
cijs. l. si longi⁹. §. j. ꝛ. ff. de noxalibꝫ. l. iiij. §.
cuꝫ dñs. ꝛ. C. de defen. ciui. l. ꝑ oēs. ꝛ. c. vt
fame. d̄ sen. exco. dic vt ibi. Et publice vti
litatis interest ne crimina remaneāt impu
nita. Patꝫ rō. Satisfacere eñ nō pōt quis
alteri offenso / donec sibi placet offensa.
multo min⁹ pōt quis satisfacere deo/ donec
volūtas adheret pctō. Oportet ḡ ꝙ offen
sa displiceat: ꝛ sic idē qd̄ pri⁹. Et cōfirma
tur rō ex hoc/ ꝙ ordo diuie iustitie ꝛ huma
ne requirit vt pctō pena reddaꝭ. Patꝫ rō.
He autē rōnes ꝑtinent ad pniam/ ꝓut est
virt⁹ vel ꝟtutis act⁹. Sꝫ de ea vt ē sacrm̄
diciꝭ infra cū ageꝭ de offensiōe. ¶ Simi
litudo daꝭ a doctorib⁹ de naufragio: post
qd̄ naufragātes nullū hn̄t remediū salutis
nisi accipere aliquā tabulā ꝛc. Sic in ꝓpo
sito dñs ꝛ saluator noster. Jesus chr̄s tanq̄
magn⁹ magr̄ siue carpētarius fecit q̄ndaꝫ
pulchrā nauim ad nauigandū ad portum
sup̄ne hierl'm secure. s. ꝑ inocentiā: ꝛ q̄cūq̄
in ista nauigauit recte: vt ꝟgo gloriosa/ et
pueri innocētes: vadūt ad ꝑadisuꝫ. Sap.
xiiij. Trāseuntes mare per ratem liberati
sunt. Jn hanc nauim intrauit saluator nr̄
Mat. viij. Ascendēte iesu in nauiculā: se
cuti sūt eū discipuli ei⁹. s. chr̄iani noui baptizati.
Hec nauis naufragiū patiꝭ: vel i
pulsu vēti supbie et vanitatis/ vl' fluxu lu
xurie ꝛ carnalitatis: vel ipulsu auaritie ꝛ
cupiditatis: ꝛ tot in istis ꝑiculis pereūt/ ꝙ
de. c. milibꝫ vn⁹ nō trāsferꝭ cū ista naui in
nocētie baptismal'. Jō q̄libet pctōr dꝫ re
currere ad tabulā si vult se saluare: clamā
do ad deū ex cordis cōtritōe dicēdo cū ps̄.
Saluū me fac de⁹: qm̄ intrauerūt aq̄ vsq̄
ad aiaꝫ meā ꝛc. Et ħ dicūt oēs doctores
ꝛ theologi ꝛ canoniste: ꝛ ꝑsertim Hiero.
Pnia est scd̄a tabula post naufragiū. Et
etiā magr̄ sen. in. iiij. di. xiiij. Ad hoc facit
de pe. di. j. c. multiplex. ꝛ. c. scd̄a tabula. et
c. sup̄ tribus. Diciꝭ autē scd̄a tabula respe
ctu p̄me/ q̄ est baptism⁹. Prima tamē est
ante naufragiuꝫ pcti mortalis. Scd̄a ꝟo
est post naufragiū. Uel dic ꝙ duo sūt nau
fragia. Primum est respectu iustitie origi
nalis q̄ fuit perdita ꝑ pctm̄ Ade. Ro. v.
Per vnū hoiem pctm̄ intrauit in mundū
ꝛ ꝑ pctm̄ mors. Et iō de⁹ ordinauit p̄mā
tabulā post naufragiū: q̄ est innocētia ba
ptismalis. ꝛ istd̄ naufragiū fuit generale.
Uñ Aug. Jn Adam oēs peccauerūt ꝛc.
Scd̄m est naufragiuꝫ ꝑticulare. s. peccati
mortalis: ꝑ qd̄ frangiꝭ tabula. s. innocētie
baptismalis. Et iō diuina bonitas ordina

uit pniaʒ:q̄ ē scḋa tabula post naufragiū. Et sic p̄tʒ similitudo. ¶ Auctoritates plurimę habent: ꝛ p̄mo in themate. Pniaʒ agite. vt in ep̄la hodierna: que habet Joel. ij. Cōuertimini ad me ꝛc̄. Itē ois lex dicit/ ꝙ penitere licitū est. ff. de intro. actio. l. de etate. §. Celsus. ibi. Celsus scribit licere respōsū penitere: si nulla captio ex eiꝰ pnia sit actoris. Nā ꝛ qui optauit acetū p vino pōt iterū optare vinū. vt. ff. de optione legata. l. ij §. fi. ibi dicit. Cum cui centū amphorarꝝ vini electio data sit: acetū eligente nō ꝯsumere optionē/ si id acetū elegerit qḋ vini numero paterfa. non habuit. s. si ħ ante degustatiōnē acetū elegerit. Et q̄ iurat aliter ꝙ ei debet: iterū iurare debꝫ. ff. de iureiur. l. qui p salutē. ibi dicit. Qui per salutē suā iurat: si nō ita sp̄aliter iusiurādum ei delatū est/ iurasse nō videt. Et iō ex integro solēniter iurandūʒ est. adde. l. si pecuniā. ibi dicit. Si pecuniā ideo acceperis vt Capuā eas: cū p te non steterit: pōt dici repetitionem cessare. Sed cuʒ liceat penitere ei q̄ dedit: pculdubio reperit id qḋ datū est/ nisi forte tua intersit non accepisse pecuniā. ff. de cōdictiōe causa data. Et sic q̄ male pnūciat/ iterum iudicat. vt C. de accusat. l. iij. ibi dicit. Si accusatoribus absentibꝫ ꝛ nō p cōtumaciā preses pnūcie non causa cognita sniam dixerit: causa interāti criminis apḋ eundē vel successorē eius: more iudiciorū tractabit. Et iste auctoritates loquūtur dulcit̄ psuadēdo/ ꝛ nō pcipiēdo. Sed al's oñs pcipit penitentiā: cōminando mala plurima cōtra illos q̄ nolunt agere pniam. et hoc dupl'r. Primo cōminādo mala i generali. Scḋo in p̄ticulari. In generali qḋē cū dicit Lu. xiij. Dico vobis: ꝙ nisi pniaʒ egeritis oēs simul pibitis morte. s. eterna. In p̄ticulari ħo sub figura ciuitatis hierl'm ꝯminatur mala multa anie impenitēti/ illa singulariter enumerādo. Vn̄ dicit Luce. xix. Videns iesus ciuitatē/ fleuit sup illā dicens. Qr si cognouisses: ꝛ tu. Et qḋē in hac die tua q̄ ad pacē tibi: nūc aūt abscōdita sunt ab oculis tuis. Qr veniēt dies in te: ꝛ circundabūt te inimici tui vallo. Et circūdabūt te ꝛ coangustabūt te vndiq3: ꝛ ad terrā p̄sternēt te ꝛ filios tuos q̄ in te sunt: et nō relinq̄nt in te lapi. sup lapi. eo ꝙ nō cogno. tp̄s visita. tue. Ubi notant septē mala q̄ cōminat deus anie impenitēti.

Primū est senectutꝫ aggrauatio/ ibi. ve

Scḋm est mortis trepidatio/ (niēt dies. tio/ ibi. ꝛ circundabunt.

Tertiū ē dēonū obsessio/ ibi. inimici tui.

Quartū iudicij astrictio/ ibi. coāgustab.

Quintū infernalis detrusio/ ibi. (būt. ad terram p̄sternent.

Sextū est gñal' d'structio/ ibi. ꝛ filios

Septim ē bonoꝝ dissipatio/ ibi. ꝛ ñ re.

¶ Primuʒ est senectutis aggrauatio/ qñ impenitētes venit ad senectutē: dies/ hore: ꝛ oia sunt cōtra eū. qñ erat iuuenis oia vi debant esse p eo: qñ est senex/ oia ꝯtra eū. Oculi q: nō vident: aures q̄ nō audiūt. caput ꝛ brachia tremūt: dolet stomachꝰ. Dies est ꝯtra eū: q: nō pōt laborare. Nox q: nō pōt dormire. deficit memoria et intellectꝰ. ꝛ ꝙuis illa mala sint cōia etiā electis: suscipiūt tñ ea i patientia ꝛ spe. ꝛ q: nō curāt de vita p̄senti sꝫ de futura: ad quam tāto sunt p̄ximiores q̄nto seniores. Unde Eccli. iiij. Qui custodit p̄ceptū/ nō expectet quicq̄ mali. Ro. viij. Scimꝰ qm̄ diligentibꝫ deū oia cooperant in bonū. Sed ipenitētes q̄ nō h̄nt spem vite future: patiunt mala ista cū magno pondere ꝛ amaritudine. Vn̄ d̄r. Venient dies in te. i. ꝯtra te. Est ne aliqḋ remediū ad hoc? Nō: nisi illud qḋ d̄r scriptura. Memēto creatoris tui in diebꝫ iuuētutꝫ tue/ anq̄ veniat tp̄s afflictōis. i. senectutis: ꝛ appropinquēt anni de qbꝫ dicas: nō mihi placet. Eccēs. xij. Nota stultitiā illoꝝ q̄ dicunt. qñ ero senex faciā pniaʒ ꝛc̄. Duplex est stultitia istoꝝ. Prima q: nesciunt si veniēt ad senectutē. Scḋa: q: dato ꝙ veniant ad senectutē: tñ nō erit tunc locus pnie deficientibꝫ viribꝫ corp̄is. Vn̄ Aug. in decre. de pe. di. vij. in p̄n. Si vis agere pniam: qñ iam peccare nō potes: p̄ctā te dimiserūt/ nō tu illa. Si labor te terret: vide mercedē. Sꝫ d̄r al' q̄s Iuuēis sui: faciā mō qḋ delectat ꝛ postea pniam agā. ac si diceret. Percutiā me crudeli gladio ꝛ postea vadā ad medicū. Satis a fide alienꝰ est q̄ ad agendā pniaʒ tp̄s senectutis expectat. Ualde em̄ timēdū est ne dū vituperāt veniā/ incidāt in iudiciū. Dic vt expedit. ¶ Scḋm malū mortꝫ/ ē trepidatio: q̄ notat cū d̄r. circunda. te ini. Nota

tui vallo. Inimici sunt timor et dolor de
morte instare. Ps. Timor ꝛ tremor vene
rũt sup me. In morte nãq tot⁹ hõ patit.
Primo in sensibus corpis. s. visu. qꝛ oculis
egris odiosa lux: q̃ pur est amabilis. Itez
videt filios/vxore/ꝛ ꝯsanguineos fletes:
q̃s cũ magno dolore relinquit. Itez patit
audit⁹: cũ audit fletus ꝛ voces plãgentiũ.
Itez odorat⁹: ex fetore sui corpis infirmi.
Itẽ gustus: qꝛ habz palatũ amarũ ex infe
ctiõe febꝛ. Itẽ tact⁹: qꝛ totũ corp⁹ dolet.
Scdo patit aia. ꝛ pmo intellect⁹: q̃a co
gnoscit se de pximo moriturũ. Memoria
qꝛ recordat de mala vita p̃terita ꝛ delecta
tionib⁹. q̃ couertent ei in amaritudines: q̃
nunq̃ deficiẽt. Volũtas dolet valde se p
dere aurũ ꝛ argentũ/ possessiões/ filios/ ꝛ
ꝯsanguineos/ ꝛ corp⁹ suũ: ꝛ qd̃ est deterl⁹
aiam. O q̃t angustie. Iõ dic phs: q mors
est vltimũ terribiliũ. Et quõ aia poterit
cogitare d̃ deo tot doloribus inuoluta atq
submersa: Iõ David in psona morientis
d̃t. Circũdederũt me dolores mortis/ ꝛ pe
ricula inferni inuenerũt me. Iõ ꝯsulo vo
bis/ q qñ sani estis disponatis de reb⁹ ve
stris: faciẽdo testm̃ vrm ꝛ placãdo deum.
Vñ d̃t ecclia. Emẽdem⁹ in meli⁹ q̃ igno
rater peccauim⁹: ne subito p̃occupati die
mortis q̃ram⁹ spaciũ pnie/ ꝛ inuenire non
possimus. ¶ Tertiũ malũ est obsessio de
monũ/ dũ dicit: circũdabunt te. Nota simi
tudinẽ de pdice abscõdita in fractura. Si
in circuitu cẽnt mille canes/ in aere falco
nes/ ꝛ hoies venatores eã fugãtes ꝛ expellẽ
tes baculis de fractura illa: ibi remanere
nõ posset. q̃d misera pdix faceret: Ita est
de aia hois impenitẽtis. fractura ẽ corp⁹.
canes in circuitu sunt demones q̃ sunt in
terra. falcones sunt demões q̃ sunt in aere
vt athomi in radijs solis/ ꝛ nõ vident. ps.
Inhabitabũt ꝛ abscõdẽt/ ipi calcaneũ me
um obseruabũt. Etiã chr̃o appuit diabol⁹
in dextro brachio crucis: vt d̃t Beda sup
Tob. Btã vgo p grãm obtinuit q ei non
apparerẽt demões in morte. Dolores vo
corpis vrgẽt vt aia exeat: nec põt aliq̃ mõ
ibi manere. Ecce misera aia in q̃li p̃ssura
est. Libẽter tũc aia vellet hre plongatiõez
tpis ad penitẽdũ/ sz nõ dat. Nota exẽpluz
de q̃dã scrõ p̃te. q̃ vidẽs demones horribi
liter tremẽs clamabat inducias vsq mane.

scdo clamãs ꝛ se reuoluẽs p lectũ/ expira
uit. in. iiij. dia. Itẽ d̃t scriptura aie impeni
tẽti. Infern⁹ subt⁹ cõturbat⁹ est in occur
sum tui: suscitauit tibi gigãtes. i. demões.
Esa. xiiij. ¶ Quartũ malũ est iudicij di
strictio/ q̃ notat cũ ait. et coangustabũt te
vndiq. Aia ei impenitẽtis tũc hẽbit mul
tos aduersarios. Pmo q̃dẽ demones accu
santes. Scdo angelos bonos ꝯfirmãtes.
Tertio ꝯsciam testificantẽ. Ro. ij. Testi
moniũ eis reddente cõscia ipoꝝ. Quarto
p̃triarchas/ xphas/ aplos/ martyres/ ꝯfesso
res atq vgies: q̃ oẽs clamabũt. Repellat
a ꝯsortio nr̃o tanq̃ indign⁹. Vltimo deũ:
q̃ ꝛ iudex ꝛ testis ꝯ eum erit. Hiere. xxix.
Ego sum iudex ꝛ testis d̃t dñs. Vñ tunc
dicet misera aia. Angustie mihi st̃ vndiq.
Dañ. xiij. c. ¶ Quintũ malũ est infernal
detrusio siue dãnatio/ cũ d̃r. ad terrã pster
nẽt te. Ista ẽ terra illa de q̃ dicit Job. iij.
Terrã miserie ꝛ tenebraꝝ ꝛc̃. Data ei sen
tẽtia a chr̃o iudice: detrudet in ifernũ eter
nalit puniẽda. Lu. xvj. Mortu⁹ est dives
ꝛ sepul in infer. Nota sepult⁹. Notare hic
potes q tres ceremonias obseruãt demões
qñ aia sepelit in inferno/ q̃ obseruant in se
pultura corpoꝝ. de q̃b⁹ vide dñica. ij. post
festũ trini. ꝛ dñica. ij. aduẽ. smõe q̃ incipit
Qui iudicat me dñs est. pte. iij. ¶ Sextũ
malũ est gñalis destructio/ cũ d̃r. et filios
tuos q̃ in te sũt. s. psternẽt ad terrã. i. in in
fernũ. Filij ei vsurarioꝝ ꝛ similiũ/ dãnant
vt plurimũ: nõ q̃dẽ ex pctis parentũ. qꝛ fi
li⁹ nõ portabit iniq̃tatẽ pr̃is/ nec pr̃ porta
bit iniq̃tatẽ filij. vt d̃r Eze. xviij. sz dãnan
tur ex pctis pprijs: qꝛ vsuras q̃s pr̃ exegit/
nolũt restituere: ñ solũ filij/ sz mlti alij. pt̃
h̃ dãnant: qꝛ sunt pticipes in h̃ pctõ. No
ta g̃ q decez drñe psonaꝝ dãnant. Pmo
nãq dãnat vsurari⁹. Scdo filij ꝛ heredes
nõ restituẽtes vsuram sciẽter. Tertio filia
dotata ex pecũia vsuraria. Quarto gener
recipiẽs vsuras in dotẽ. Quinto vxor vsu
rarij viuẽs ex bonis vsurarij. Sexto nota
ri⁹ cõficiẽs sciẽter instrm̃ vsurariũ. Septi
mo testis. Octauo dñs ciuitatis pmittẽs.
Nono iudex iudicãs vsuras debere solui.
Decio statuta: statuẽs vsuras nõ posse re
peti. De his trib⁹ vltimis h̃r in Cle. j. de
vsuris. Vndecio põt addi psenera. Duo
decimo pticipãs i crimie vsure. s. ꝯsulẽdo/

Nota de vsura.

mādando rc. Q) aūt dixi de filia dotata z genero:est verū nisi in trib9 casib9. Pri mus est qñ socer dotās hʒ alia bona de q̃ bus dotat filiā. Scdo ē:qñ licʒ nihil aliō babeat pr nisi vsuras:tñ creditores sūt in certi,q2 tūc cū restituēda sit vsura pauperi bus,vt in Cle.j.de vsur. pōt de vsura da re dotē filie:nō vt filie/sʒ vt pauperi/sic z alijs pauperib9:maxie cuʒ auctoritate seu ɔsilio epi. Et q2 vt paupi donat:nō ad pō pā z supfluitatē dare dʒ/sed solū ad nēcita tē.xvj.q.j.si cupis.in fi. Tertius est:qñ fi lia z gener recipiūt ignorāter:qa tūc vidē tur excusari q̄diu durat ignorātia. Post q̄ ṗo scit/nunqd tenet? Rñdeo:de cōsum ptʒ nō videt tenri:q2 bone fidei possessor facit fruct9 suos.l.fruct9.ff.de rei ven.z.l. certū.C.co.ti.vbi dr.Certū est male fidei possessores/oēs fruct9 debere cū ipa re pre stare:bona ṗo fide extāris.post litē aūt cō testatioñē/vniuersos. De extātib9 tñ tene tur gener ad restitutionē illis q̃b9 socer re nebat. Itē q̄ dixi de vsura vsurarū:intelli ge cū determinatiōe seu limitatōe quā po nit Ray.in sūma. Et nota in sūma Pisa na.restitutio.j.ij.z.vij. Ptʒ ḡ q2 dānant fi lij ex pctō parētū a do. Dixit dñs Moysi Exo.xx. Ego suʒ de9 zelotes visitās pctā pr̄m in filios vsq̄ i tertiā z q̄rtā gñatiōeʒ eoꝝ q̄ oderūt me. Esa.xiiij. Nō vocabit in eternū semē pessimoꝝ. Preparate filios ei9 occisioni in iniq̄.pa.eoꝝ:nō resurgēt neq̄ hereditabūt ter.neq̄ implebūt facieʒ orb ciuitatū. ¶ Septimū malum est bonoꝝ dissipatio/ibi.z nō relin.lapi.sup lapi. At de bonis hoim impenitentiū/pliertim vsu rarioꝝ:nihil remanet. Nā ex iusto dei iu dicio/mortuo vsurario filij statim moriū tur z relinquūt alienis diuitias suas:z se pulchra eoꝝ dom9 illoꝝ in eternū.ps. Jō dr alibi. Thesaurizat z ignorat cui cōgre gabit ea.z si filij sui diu vixerint/erūt dis sipatores bonoꝝ. Vñ Eccs.ij. Detestat9 sum oēm industriā/q̄ sub sole studiosissi me laboraui:habiturus9 heredē post me quē ignoro vtrū sapiēs vel stult9 sit. Uel alio mō ex diuia puidētia dissipant bona ipsa z pereūt.q2 notū est:de bonis male acq̄si tis nō gaudebit terti9 heres. Vñ de diui tijs male acq̄sitis nihil inde remanet/nisi culpa. Vñ Chry.sup Mat.z hr in decre.

lxxviij.di.c.ejiciens. Quēadmodū eñ si triticū aut aliud tale cernas in cribro:huc buc et illuc iactat/oia grana paulatim de orsum cadūt/z in cribro nihil remanet ni si sterc9.sic de suba negociatoꝝ nouissime nihil remanet nisi solū pctm̄. Et ɔfirmat auctoritate scp̄ture dicēs. De mercedib9 meretricis cōgregata sunt:z vsq̄ ad mer cedē meretricis reuertent sup h plāgaʒ/et vlulabo:vadā spoliat9 z nud9. Michee.j. Nota de mercede meretric.i.auaritie.q̄a sic meretrix cōlcat oib9 laicis/clicis/z reli giosis:ita vsq̄ ad meretricē.q2 sic malo mō sꝫ diuitie acq̄site:sic malo mō dispgēt. Sup h plangā.i.p ɔtritionē.vlulabo p cōfessio nē.vadā discalciat9 z nudus/p satisfactio nē. Ista tria dātur vsurario remedia. Pot stremo subiūgit dñs rōnez oim maloꝝ di. Eo q2 nō cognueris tp̄s visitatōis tue. Ui sitat de9 pctōrē dupl'r. Pr̄io interi9 inspi rādo z suadēdo. Apo.iij. Ego sto ad ostiū z pulso. Scdo exteri9 p pdicatiōes publi cas fratrū/p infirmitates. Job.x. Uisitat tio tua custodiuit spm̄ meū. Sʒ hoies pec catores min9 intelligūt/q̄ anialia irrōna bilia tp̄is cōgnitatē. Cōtra q̄s Hiere.e. probās sic ait. Miluus9 in celo cognouit tp̄s suū:turtur z hirūdo z ciconia custodierūt tp̄s aduētus sui:pp̄ls autē me9 nō cognuit iudiciū dñi. Hier.viij. Ergo pniam agere q2 est necessariū. ¶ Quarto z vltimo pro bat pniaʒ esse necessariā exēplo. Uidem9 q2 oē aial cū se infirmū sentit/sollicite pcu rat z q̄rit sue sanatōis remediū. Sic dicit Amb.in Hexa. Ursus eñ cū se grauatū sentit:q̄rit formicas z comedit/z per eas purgat tanq̄ p medicinā. Similitudo vt re fert Uale. Ceru9 cū se vulneratū sentit sa gitta venenata:currit ad herbaʒ dictamū comedendā.sicq̄ cū eā comederit/ferꝝ de vulnere exilit cuʒ veneno/z sanat. Sic et mustela cū patit ab aspide cū veneno:q̄rit cardellā. Hoies etiā cū sunt corpalit infir mi:q̄runt sollicite medicos a quib9 curari pñt. Cū igit vulnera aie.i.vitia:z peccata grauiora sint z piculosiora q̄ vulnera cor poris.tū q2 occultiora/tū q2 ad peiorē pni ciē finalit pducūt:q2 ad mortē aie nō tpa lē sʒ eternā:cur miser hō nō mag' sollicite q̄rere dʒ remediū pnie q̄ morbi z vulnera aie sanatur? Sʒ o cecitas pctōꝝ. nā malo

re diligentiã hз pctõr ĩpenitẽs de iumẽto suo vel de asino/ꝗ̃ de aĩa. q2 si asin⁹ infir maẜ. ꝯtinuo et statim mittit ꝑ maniscbal cbo/ ꝛ ꝑ meliore ciuitatis. ſ3 si pctõr infir maẜ in aĩa: negligit. Jtẽ maiorẽ honorẽ3 facit calciamẽto suo ꝗ̃ anie: q2 caligã lace ratã facit ꝯtinuo sui. ſed aĩa ꝗ̃dĩe laceraẜ ꝛ nõ curat. Debet ꝗ̃ q̄libet pctõr/ ꝛ marie in h̄ tpe q̄dragesimali fortiter clamare ad deũ cũ rugitu cordis ꝛ cõtritione dĩ. Pctã mea q̄si sagitta infixa sunt in me: ſed añꝗ̃ vulnera generẽ in me/ sana me dñe medi camẽto pnie de⁹. Sic dauid clamauit dĩ. Miserere mei dñe: q̄m ꝯturbata sunt oia ossa mea. i. ꝟtutes aĩe q̄b⁹ sustẽtaẜ in gr̃a dei: sicut corpus ossib⁹ sustentaẜ ne cadat. Et sic faciendo habebim⁹ hic gr̃am ꝛ glo riam in futuro. Amen.

¶ De vtilitate ꝛ infructuositate penitẽtie. Sermo ij.

Penitẽtiã agi te ꝛc. Supra in ſmone ꝑmo dictũ est ð pnie necessitate: mõ sequiẜ de pnie q̄litate/ vicз de pnia inutili ꝛ infructuosa: in sequẽti ſmone videndũ est de pnia vtili ꝛ fructuosa. Saluteẜ vir go ꝛc. ¶ Pro fundamẽto ſmonis oritur theologicalis q̄stio. ¶ Queriẜ. Utrꝫ per pniaз possit remitti q̄dcũꝗ̃ pctm̃: Arguiẜ ꝙ nõ illud ꝑ q̄d remittiẜ pctm̃ rãte bonita tis dз esse quãta est malitia in pctõ. Sed malitia pcti est infinita/ cũ sit ꝯ̃ bonũ infi nitũ. ſed bonitas pnie nr̃e est infinita: igiẜ. Jn oppositũ habeẜ Eze. xviij. Si impius egerit pniam ab oĩb⁹ pctis suis: oim iniq̄ tatũ ei⁹ q̄s opat⁹ est nõ recordabor. Ergo ꝑ pniam põt remitti q̄dcũꝗ̃ pctm̃: ꝛ sic q̄ stio manet pro vtraꝗ̃ pte dubia. Ad q̄stio nẽ respondendũ est ſm̃ Rich. sup. iiij. sen. dĩ. xiij. ar. vij. q. j. ꝙ pnia põt accipi ꝑ pnia informi aut formata ꝑ gr̃az: et vtroꝗ̃ mõ põt accipi ꝑ habitu vel actu interiori vel exteriori. Dico ꝗ̃ ꝙ pniaз informẽ/ siue ac cipiaẜ ꝑ habitu siue ꝑ actu/ iteriori siue ex teriori/ siue ꝑ oib⁹ sil: nõ remittiẜ pctm̃ ni si dispositiue/ inq̄ntũ ꝑ ipsam disponiẜ hõ ad suscipiendũ gr̃am dei ꝑ quã formaliter re mittiẜ pctm̃. ſpeal⁹ tñ disponit ꝛ directi⁹ ad pcti remissionẽ quaз q̄cũꝗ̃ alia virtus informis. q2 oia pctã in h̄ ꝯueniũt: ꝙ vnũ q̄dꝗ̃ est q̄dã iniustitia. i. ꝯtra iustitiã leg̃ diuie. ꝛ pnia ſpẽaliter ꝛ directe disponit hoiem ad h̄ vt possit ꝛ velit ꝑ illa iniuria debitã emendã facere cum adiutorio dei. Et ad argumentũ dr̃/ ꝙ ꝗ̃uis bonitas pe nitẽtie nr̃e sit finita: tñ ꝟtus meriti cbri: sine qua ꝑ pniaз nõ possem⁹ mereri remis sionẽ pcti aliq̄ mõ: est infinita inq̄ntũ fuit meritũ illi⁹ q̄ bonitatẽ habet infinitã. Ad quã faciendã nos exhortanẜ ꝟba passum pta. ꝛ sic de alijs. ¶ Pro euidẽtia dicẽdo rũ: notandũ ꝙ circa pniam agendã q̄nꝗ̃ differẽtib⁹ modis se hñt hoies. Primo q̄daз nec peccãt nec pniaз agũt. Jsti sunt velut angeli: de q̄b⁹ possum⁹ admirari dicẽtes. Quis est hic ꝛ laudabim⁹ eum: Fecit eñ mirabilia in vita sua. Ecci. xxxj. Tales sẜ infantes baptizati. De adultis aũt pau cissimi sũt/ nec memini me legisse aliqueз adultũ talẽ/ ꝗ̃uis multi sci ꝛ plures ipso rũ statũ innocẽtie ꝯseruasse leganẜ: tñ oẽs se in afflictõe pnie macerauerũt/ sicut Jo annes bap. ꝛ ceteri siles. De q̄b⁹ dicit scri ptura. ij. Paral. vlti. Et tu dñe iustorꝫ nõ posuisti pniam iustis Abrahã Jsaac ꝛ Ja cob/ his q̄ tibi nõ pecca. Tales vt dixi sũt siles angelis: q̄ nec peccãt nec agũt pniaз ij. Reg. xiiij. c. Sicut est angelus dñi/ sic est dñs me⁹ rex: vt nec bñdictiõe nec maledi ctione moueaẜ. Quidã ꝛ ſcdo mõ nõ pec cant/ ꝛ tñ agũt pniam ieiunãdo/ orando/ vigilando: ꝛ corpa affligẽdo. Jsti sunt vi ri ꝑfecti: sicut fuit saluator, q̄ ꝗ̃uis pctm̃ nõ fecit nec inuẽtus est dolus in ore eius sicut dr̃ Esa. liij. ꝛ. j. Pe. ij. c. tñ totã vitaз suaз cõpleuit vigilijs/ oronib⁹/ ꝛ ieiunijs. Unñ ieiunauit q̄draginta dieb⁹ ꝛ q̄dragin ta noctib⁹/ nõ manducãs neꝗ̃ bibẽs. sicut dr̃ Mat. iiij. Jtẽ Luc. vj. Exijt in montẽ ꝛ erat ꝑnoctãs in orõne dei. Sic fuit glo riosa ꝟgo Maria: q̄ totã vitã suã duxit in vigilijs ꝛ oronib⁹. Talis etiã fuit Job: de q̄ dicit ꝙ nõ peccauerit mortaliẜ: ꝛ tñ ð se dr̃. Jpse me repꝛehendo ꝛ ago pniam in fa uilla ꝛ cinere. Job. xlij. Quidem ꝛ tertio mõ peccãt/ ſed nolũt agere pniam: quorũ finis interit⁹. Cõtra q̄s loquiẜ Hiere. dĩ. Nemo q̄d bonũ est loquiẜ: nullus est qui agat pniam de pctõ suo dicens quid feci. Oẽs cõuersi sunt ad cursũ suũ quasi equ⁹ in

impetu vadēs ad pliū. Hiere. viij. 7 Job xxiij. ait. Dedit ei de⁹ locū pnie: 7 ipe ab utit⁹ eo in superbiā: qnimo totū tps vite sue expēdit in gaudijs vanis 7 delectatio nib⁹ carnis/ dicēs illud Sap. ij. Dixerūt eīm impij apō semetipōs/ 13 nō recte. Exi guū 7 cū tedio est tps vite nr̄e: 7 nō est re frigeriū in fine hois. 7 nō est q̄ agnitus sit reuersus ab inferis: quia ex nihilo nati su mus/ 7 post hec erim⁹ tanq̄ nō fuerimus qm̄ fumus afflat⁹ est in narib⁹ nr̄is: et ser mo scintille ad cōmouendū co2 nr̄m. qa ex tinct⁹ cinis erit corp⁹ nr̄m/ 7 spūs diffun detur tanq̄ mollis aer: 7 transiet vita nr̄a tanq̄ vestigia nubis/ 7 sicut nebula dissol uet. q̄ fugata est a radijs solis 7 calo2e ei⁹ aggrauata: 7 nomen nr̄m obliuionē acci piet p tps/ 7 nemo habebit memoriā ope rū nro2. vmbre eīm transit⁹ est tps nr̄m: 7 nō est reuersio finis nr̄i/ qm̄ cōsignata est 7 nemo reuertet. Venite ḡ 7 fruamur bo nis q̄ sunt/ 7 vtamur creatura tāq̄ in iuuē tute celeriter vino p̄cioso: 7 vnguētis nos impleam⁹ 7 nō p̄tereat nos flos tēpo2is: co2onem⁹ nos rosis anteq̄ marcescāt: nul lum p2atū sit q̄ nō ptranseat luxuria nr̄a: nemo nostrū sit exo2s luxurie nr̄e. Vbiq̄ relinqm⁹ signa leticie: qm̄ hec est ps no stra 7 hec so2s. Opp2imamus pauperē iu stu3 7 nō parcam⁹ vidue nec veterano: nō reuereamur canos multi tpis. sit autē fo2 titudo nr̄a lex iniustitie: qd ei infirmū est inutile inuenit. Tales sunt multi q̄ nullā pniam agere volūt: qnimo de pctis cōmis sis letant 7 exultāt. Juxta illud Prouer. ij. Qui relinquūt iter rectū 7 ambulant p vias tenebrosas: q̄ letant cū male fecerint 7 exultāt in reb⁹ pessimis. Necessariū est vt ad eternā dānationē3 p̄cipitent. Juxta illud Job. xxj. Tenent tympanū 7 cytha rā/ 7 gaudēt ad sonitū o2gani. ducūt in bo nis dies suos: 7 in pūcto ad inferna descē dūt. Istud nāq̄ est illō pctm̄ qō nūq̄ me rer remissiōe3. i. finalis impnia. Vñ sup il lud Amos. j. Sup trib⁹ sceleribus damasci 7 sup q̄ttuo2 nō couertā eū. Dicit Hiero. 7 hr̄ in decre. de pe. di. j. Sup trib⁹ sceleri bus 7 sup q̄ttuo2 nō couertā eū. iuxta tro pologiā h possum⁹ dicere. Primū pctm̄ ē cogitasse q̄ mala sunt. Scōm cogitatiōib⁹ acqeuisse puersis. Tertiū qō mente decre ueris ope cōplere. Quartū post pctm̄ non agere pniam/ 7 suo sibi cōplacere delicto. Hec ille. Isti tales ipenitentes sr̄ deterio res Juda: q̄ pnia duct⁹ est. vt dicet. j. pre ij. 7 sunt silēs diabolo. Et h est illud pctm̄ p q̄ phib3 Joānes apl̄s o2are di. Jn p2ia Jo. v. Qui scit frēm suū peccare pctm̄ nō ad mo2tē: petat 7 dabit ei vita peccāti nō ad mo2tē. Est pctm̄ ad mo2tē nō p illo dic co vt roget q̄s. Hoc pctm̄ ad mo2tē est fi nalis impnia: vt declarat Aug. 7 hr̄ de pe. di. j. pōt. Et sic p3 tertia dr̄ña. Quidam peccāt 7 agūt pniam infructuosā3 7 inuti lē. Quidā ḡ peccant 7 agunt pniam fru ctuosam 7 vtilē: de q̄ dicet in smone seq̄n ti. Jn p̄nti ho loquemur de quarta diffe rentia: p cui⁹ plena declaratiōe nota: q̄ se ptem sunt differētie persona2 que agunt penitentiā infructuosam: vi3

Quidā nāq̄ agunt penitentiā serā3: 7 hec est damnato2um.

Quidā pnia3 desparā. 7 hec est pdito2.
Quidā simulatā. 7 hec est hypocritarū
Quidā coactā. 7 hec est malefacto2u3.
Quidam falsam. 7 hec est obstinato2ū
Quidā indiscretā. 7 hec ē supstitioso2ū.
Quidā momētaneā. 7 hec ē recidiuo2.

¶ P2ima ḡ pnia sera est dānato2 existen tiū in inferno. Tales eīm agūt pniam/ sed tardā: q2 nō in tpe remissiōis. Q3 autem agant pniam serā/ pbat Sap. v. vbi in p sona dānato2 dr̄. Tunc stabūt isti in ma gna ɔstātia aduersus eos q̄ se angustiaue runt/ 7 qui abstulerūt labo2es illo2. Vi dētes turbabunt timo2e ho2ribili: 7 mira bunt in subitatiōe insperate salutis: dicen tes intra se p nia3 agētes/ 7 p angustia spi rit⁹ gemētes. Hi sūt q̄s aliqñ habuim⁹ in derisu3 7 in silitudinē impropeij. Nos in sensati vitā illo2 extimabam⁹ insaniā/ 7 fi nē illo2 sine hono2e. Ecce quō cōputati sr̄ int filios dei 7 int scōs so2s illo2 est. Er go errauim⁹ a via vitatis 7 iustitie: lumē nō luxit nob/ 7 sol intelligētie non est o2t⁹ nob. Lassati sum⁹ in via iniqtat3 7 pditio nis/ 7 ambulauim⁹ vias difficiles: viam āt dñi ignrauim⁹. Quid nob pfuit supbia nr̄a: aut qd diuitia2 iactantia ɔtulit nob. Trāsierūt oia illa tāq̄ vmbra: 7 tāq̄ nun ti⁹ pcurrēs: 7 tāq̄ nauis q̄ trāsit fluctuātē aquā: c⁹ cū pterierit nō ē vestigiū iuenire

necq̃ semitã carine illius in fluctib⁹. Aut auis q̃ transuolat in aere: nullũ inuenit argumentũ itinerꝫ illi⁹ sed tm̃ sonitũ alarũ ꝟberãs leuẽ ventũ ⁊ scindẽs p vim itineris aerẽ/cõmotꝫ alis trãsuolauit. Et post h̃ nullũ signũ inuenit itinerꝫ illi⁹. aut tãq̃ sagitta emissa in locum destinatũ: diuisus aer ↄtinuo in se reclusus est: ita vt ignoret trãsit⁹ illi⁹. Sic ⁊ nos nati ↄtinuo desinimus eẽ: ⁊ ṽtutis q̃dẽ signũ nllm̃ valuim⁹ ostẽdere: i malignitate aut nr̃a ↄsumpti sumus. Talia dixerũt in iferno hi q̃ peccauerũt: qm̃ spes impij q̃si lanugo est/q̃ a vẽto tollit: ⁊ tãq̃ spuma gracilis q̃ a pcella dispergit. ⁊ tãq̃ fum⁹ q̃ a vẽto diffusus ẽ: et tãq̃ memoria hospitis vni⁹ diei ptereuntis. Sꝫ dices. Quare ḡ nõ ↄsequũt veniã ex q̃ pniãꝫ agũt? Nõ em̃ videt equũ: si bonã volũtatẽ hñt q̃ ꝑpetuo puniant: maxime cũ ps̃. dicat. Nunq̃d obliuiscet misereri de⁹/aut ↄtinebit in ira sua miscđias suas? Sꝫ r̃ndeo q̃ nõ agũt pniãꝫ ꝺ culpa in q̃ntũ est culpa ⁊ offensa dei: sꝫ ꝺ pena inq̃ntũ est afflictiua ipsoꝝ. vt no. b. Tho. ij. ij. q. xiij. ar. iiij. ⁊ iõ de pena dolẽt poti⁹ q̃ de culpa. nã in culpa hñt fixã volũtatẽ ⁊ immobilẽ. Qꝛ ḡ culpa est et̃na/iõ ⁊ pena est et̃na. Qꝫ autẽ culpa dãnatoꝝ sit eterna pbat triplici rõne. Pria est ꝓpt imobilitatẽ volũtatꝫ: qꝛ imobilit manet volũtas fixa adeo q̃ nõ põt mutari in bonũ. Vñ nõ põt velle bñ/nec opari. Quãuis em̃ dãnati aliq̃d bonũ possint velle: nũq̃ tñ illud bonũ volũt bñ/sꝫ male: qꝛ ad malũ finẽ oĩa conuertũt. Sic ptꝫ de diuite epulone/q̃ petebat Lazarũ mitti ad frẽs suos/ne ⁊ ipi descenderẽt in locũ illũ tormẽtoꝝ. Luc. xvj. hoc em̃ volẽdo/vtiq̃ bonũ volebat: sed qꝛ ad malũ finẽ illud volebat/iõ illud bonũ male volebat. Sic ⁊ demones ⁊ ꝓe credere pñt ⁊ dicere. Luc. iiij. Exibãt demonia clamãtia ⁊ dicẽtia: qꝛ tu es fili⁹ dei. Itẽꝫ Ja. ij. Demõcs credũt ⁊ ↄtremiscũt. quin imo q̃cq̃d demones circa hoies opant. bonũ ⁊ iustũ ẽ. Vñ sup illo. j. Re. xvj. Spirit⁹ dñi mal⁹ vexabat Saul: dr̃ Gre. Sciendũ q̃ sathane voluntas ⁊ si sp̃ mala sit/ nũq̃ tñ ptãs iniusta. igit dãnati in iferno nihil pñt bene velle nec opari. Et hoc no. Mat. xxij. vbi dr̃. Ligatis ma. eius ⁊ pe. mit. eũ in te. exte. Per man⁹ intelligũtur opatiões: qꝛ man⁹ sũt organa organoꝝ. ꝑ pedes ꝓo affectões: q̃ adeo sũt ligate q̃ nec pñt nec volũt operari aliq̃d bonũ vt dixi. Vñ dãnati etiã ꝓ venialib⁹ pctĩs et̃naliť puniunt. Et rõ hui⁹ imobilitatis ẽ: q̃a rõ mobilitatꝫ aie corpi mortali vnite: pcedit ab ipo corpe. qꝛ vnũq̃dq̃ recipit in altero p modũ recipiẽtis. Corp⁹ ẽ mortale dũ ẽ corruptibile: iõ ad sui dõtionẽ trahit aiaꝫ Sap. ix. Corp⁹ q̃d corrũ. ag. aiaꝫ ⁊ depri. ter. inha. sen. mul. cogi. Dispositio aũt aie mouet p accñs ẽm aliquẽ motum corpis. Cũ em̃ corp⁹ desuiat aie ad ꝓpas opatiões: ad h̃ em̃ corp⁹ datũ ẽ/vt in ipso et̃ñs pficiat q̃si ad pfectionẽ p motuꝫ. Qñ igit erit a corpe separata: non erit in statu vt moueat ad finẽ sꝫ vt in fine adepto quiescat. immobilẽ igit ẽ volũtas cuiusq̃ ad desidetiũ vltimi finis. Ex vltimo aũt fine depẽdet volũtas bona: qꝛ q̃cũq̃ aliq̃s vult in ordine ad bonũ finẽ/bñ vult. male aũt q̃cũq̃ ad malũ finẽ. Nõ est igr̃ volũtas aie separate mobilẽ de bono in malũ/vl' ecõtra: lꝫ sit mobilẽ de vno volito in aliud: suato tñ ordie ad eũdẽ vltimũ finẽ. nec ꝓpt h̃ rñ separate sũt puate libero arbitrio. Tal' ei mobilitas volũtatꝫ libero arbitrio ñ repugnãt: cui⁹ act⁹ est eligere. Electio aũt est eoꝝ q̃ sũt ad finẽ: nõ aũt vltimi finis. Sicut igit nũc nõ repugnat libero arbitrio/q̃ imobili volũtate desideram⁹ btitudinẽ/⁊ miseriã fugiam⁹ in cõi: ita tũc nõ erit ↄ libeꝝ arbitriũ/q̃ volũtas imobilit ferat in aliq̃d determiatũ sicut in vltimũ finẽ. Qꝛ sic nũc immobilit nob adheret nã cõie p quã btitudinẽ appetim⁹ in cõi/ita etiã illa spũalis dispositio p quã hõ vult/illũ desiderat vt ⁊ vltimũ finẽ. nec etiã existimãdũ/q̃ anie postq̃ imobilit resument corpa in resurrectiõe: imobilitatẽ volũtatis amittãt/lꝫ in ea ꝑseuerabũt: qꝛ corpa in resurrectiõe disponent ẽm exigentiã anie/nõ autẽ immutabunt p corpa pdicta. vt ponit b. Tho. in iiij. ↄ gẽtil. c. xcv. Propterea apl's vocat corpora post resurrectões spũalia. j. Cor. xv. Semiat corp⁹ aiale/resurget corp⁹ spũale: qꝛ totalit subijciet aie seu spũi ⁊ disponetur ẽm exigẽtiã ei⁹. ¶ Scđa rõ est ꝓpt penalitatꝫ et̃nitatẽ. Dãnati em̃ merent penã et̃nã: qꝛ sic offensa est ifinita ꝓpt dignitatẽ ei⁹ q̃ offendit. s. dei: q̃ est ifinite dignitatis: sic ⁊ pena dꝫ esse et̃na ⁊ infinita. Nõ autẽ põt esse et̃na ⁊ infinita intẽsiue q̃ntũ

sz ad acerbitatē: qꝛ sic annihilaret aiam: q̄ est finite capacitatꝫ. Oportet ḡ ꝙ sit infinita extēsiue. s. qūtum ad durationē. Inter ceteras aūt penas quas dānati patiūtur: vna est ipa inordinatio volūtatꝫ: qꝛ inquātū hñt inordinatā volūtatē/displicēt eis oīa: q̄ recta sūt. ⁊ ꝯñr displicet eis: ꝙ dī volūtas implet in oībꝫ cui peccādo restiterunt. Igit inordinata volūtas ab eis nō tollet. Jo dr. Eccl. xj. Si ceciderit lignū ad austrū vel ad aqlonē: in q̄cūq̄ loco ceciderit ibi erit. ¶ Tertia ratio est: ꝓpter ꝑuationē grē ⁊ charitatis. Qđ eī volūtas a pctō mutet in bonū: nō nisi p grām dei ꝯtingit. Juxta illđ Ro. ix. c. Nō est volētis neq̄ currētis: sed miserētis dei. Jtē. ij. Cor. iij. Nō ꝙ sufficiētes simꝰ cogitare aliq̄d a nobꝫ q̄si ex nobis: sꝫ sufficiētia nr̄a ex deo est. Et ex eadē grā est ꝙ pctā penitētibꝫ remittant. Ro. iij. Justificati gratis p grām ipius. Si aūt anie bonoꝝ admittunt ad ꝑfectā pticipationē diuine bonitatꝫ: ita dānatoꝝ aie a grā totalit excludunt. Nō ḡ poterūt mutare i meliꝰ volūtatē. Et ex q̄ pꝫ / ꝙ opinio Origēis ē. falsa ē ⁊ heretica: q̄ posuit oēs demōes ⁊ oēs homies esse saluādos. Cōtra qđ est expresse auctoritas saluatoris dicētis. Mat. xxv. Jte maledicti in ignē eternū: q̄ paratꝰ est diabolo ⁊ angel' eiꝰ. Propt h igr fuit Origenes tāq̄ hereticꝰ ab eccl'ia dānatꝰ. Vt hr̄ in decret. xxiij. q. ij. in fine. De h vide qđ scripsi in ſmōib de pctis in gñe: ſmo. ix. ⁊ dnica. ij. post festū trinitatꝫ: ſmone q̄ incipit. Jratꝰ deꝰ eiꝰ ⁊c. ¶ Scđa est pnia despata: ⁊ h est pditoꝝ sicut fuit pnia Jude traditorꝫ q̄ pnia ductꝰ: retulit triginta argēteos dī. Peccaui tradēs sanguinē iustū. Matt. xxvij. Sꝫ nō ꝓfuit ei: qꝛ defuit sibi forma pnie. s. spes venie. Vñ dsperatꝰ laq̄o se suspēdit: ⁊ diffusa sunt oīa viscera eiꝰ. Act. j. Et hoc / iō qꝛ nō accessit ad eos q̄ poterāt sibi de pnie remedio ꝓuidere: et ꝯsiliū dare. Debebat eīm Judas accedere ad ꝟginem gloriosaꝫ: vt p eo intercederet. Vel si d ea erubescebat: debuit ire ad mariā magdalenā ⁊ marthaꝫ: vel ad apl'os. Vñ Aug. d pe. di. vj. c. Qui vult ꝯfiteri pctā sua. sic ait. Jō q̄ nō petat sacerdotē p aliquā culpā / ab vnitate eccl'ie diuisos. Judas eīm penitēs: iuit ad phariseos: ⁊ relinquēs aplos nihil iuenit auxiliū / nisi argumētū desparōis. Dixerūt eīm. Quid ad nos: tu videris. Si peccasti: tibi sit: nō tibi succurrimꝰ: pctā tua nō charitatiue suscipimꝰ: nō cōportāda ꝑmittimꝰ: nec q̄lit deponas onꝰ docemꝰ. quid enim nobis ⁊ misericordie: q̄ nec opa seq̄mur iustitie. Sed si iuisset ad frēs: q̄ orauerāt p socru petri febricitāte: q̄ cananeā improba mie obruleurāt: infrogasset Petrū p se effundentē lachrymas: nō fugisset Mariā ⁊ Marthā q̄ vitā Lazaro ipetrauerūt / nō turbā plorātē: q̄ vnicū filiū acq̄sierat vidue. iuit ad diuisos / ⁊ diuisus perijt: hoc ibi. Talis eīm fuit pnia Cain q̄ desperās ait. Maior est iniq̄tas mea: q̄ vt veniā merear. Gen. iiij. Tal' etiā fuit ille mercator q̄ cū ad extremū venisset / rogatꝰ fuisset a circūstantibꝫ vt testamētū ꝯderet ⁊ ꝯfiteret: postq̄ renuit / tādē illoꝝ victꝰ instātia: ait testamētū meū est h: qꝛ bona mea relinq̄ filio meo: corpꝰ pr̄sbytero parochiali: aīam vero relinq̄ diabolo ⁊ defunctꝰ est. Sic est hodie de multꝫ: q̄ iusto dī iudicio desperātes potiꝰ cū Juda vadūt ad phariseos. i. audiūt demonū ꝑuasiones q̄ sctōꝝ / ⁊ nolūt ꝯfiteri: qꝛ diabolꝰ cuiꝰ suasionibꝫ credūt: linguas ipoꝝ ꝑmittēte deo claudit. Et recte facit diabolꝰ sicut lupꝰ / q̄n rapuit ouē: qꝛ accipit eā p gutt' vt clamare non possit. Vñ legit ꝙ cū q̄dā demoniacꝰ / ad quēdā virū sctm̄ fuissꝫ adductꝰ: ⁊ cū demone adiuraffet vt recederet: ⁊ nomen suū sibi diceret. Ille ait. Nos sumꝰ tres frēs: q̄ habemus nr̄a officia determinata. Ego eī vocor claudēs cor. Alius claudēs os. Tertiꝰ vocat claudēs marsupiū. Officiū eīm meū ē cor petōris indurare: vt nō possit hr̄e ꝯtritionē: sed si forte cōterit laborat fratꝰ meꝰ: sꝫ claudēs os: vt ꝯfessionē ipediat. Et si forte ꝯfessus fuerit: laborat tertiꝰ fratꝰ meꝰ. s. claudēs marsupiū ne sat' fciat: ⁊ ne male ablata restituat. Et ex h fit pnia inutil'. ¶ Tertia pnia est simulata: ⁊ hec ē hypocritaꝝ ꝯtra illud. Cū ieiunatꝭ nolite fieri sic hypocrite tristes Mat. v. Tal' fortasse fuit pnia Esau: de q̄ dicit Apl'. Heb. xij. Qđ nō inuenit locū pnie: q̄q̄ cū lachrymis inq̄sisset eā. Tales hypocrite sūt: sicut arbores frōdose et ifructuose: q̄ merent a chr̄o maledici: ⁊ arescere ita vt nihil alitꝰ

hypocrisis species ?

valeāt:nisi ad cibū ignis. Figura de hoc hr̄ in ficu: cui dn̄s maledixit: d̄ q̄ hr̄ Mat. xxi. Hic historiā. Et nota p materie am/pliori declaratōe: q̄ q̄ttuor sūt spēs hypo/crisis. Prima est boni silatio, cum.s. hō si/mulat se bonū facere qd̄ non facit. Tales erāt illi hypocrite ꝯ q̄s loquit̄ dn̄s. Mat. vij.c. Attēdite a falsis ꝓphis. Et ꝯtra hoc sic ait. Greg. Simlata eq̄tas ē duplex ini/q̄tas. Tales sūt siles arboribꝰ sodomoꝝ: d̄ q̄bꝰ dicit̄ in historia scholastica: q̄ faciunt iuxta mare mortuū poma liuida in appa/rētia exteriori: sed cū matura credūt̄ r ape/riūt̄ scintillis plena inueniūt̄. Scd̄a spēs est boni defedatio/seu deturpatio. Tunc aūt hoīes bona sua fedant: qn̄ ea q̄ sūt de se bona/r de suo gn̄e mala intentiōe cor/rūpūt̄ ea faciētes/vt hoibꝰ placeant: vl̄ vt bona tp̄alia ꝯseq̄nt̄: puta dignitates/ho/nores/diuitias rc̄. Nō aūt vt placeāt d̄o. Tales etiā dānant̄ sicut falsarij monete. Nā monetā q̄ debet esse aurea vl̄ argētea: faciūt stanneā. Sic opa eoꝝ/q̄ debēt esse aurea p charitatē/vl̄ argentea p puritatē falsa sūt: q: habēt solā silitudinē boni rc̄. Cōtra q̄s dr̄ dn̄s. Mat. xv. hypocrite bn̄ ꝓphetauit d̄ vob̄ Esaias ꝓpha di. Pplus hic labijs me: honorat cor aūt eoꝝ longe ē a me. Vn̄ dr̄ hypocris ab hypos/qd̄ ē sub r crisis: aurū q̄.i. alid̄ habēs sub auro.i. sit apparētia boni. Cōtra q̄s terribilit̄ iterū clamat dn̄s. Mat. xxiij. dicēs. Ve vobis scribe r pharisei hypocrite/q̄ siles estis se/pulchris dealbatꝫ: q̄ foris apparēt hoibꝰ speciosa: intꝰ vero plena sūt ossibꝰ mortu/orū/r omi spurcitia. Sic r vos foris/q̄dē appareꝫ hoibꝰ iusti: intꝰ aūt pleni estꝫ hy/pocrisi r iniq̄tate. Tertia spēs hypocrisis est mali palliatio: qn̄ scꝫ bonis obūbrati/onibꝰ mala sua depingūt: qn̄ vlꝫ aliquas ostētatiōes faciunt: vt mala sua cautiꝰ fa/ciāt/r extra hoīb̄ nō appareāt. Tales sunt sic lupi: de q̄bꝰ ait dn̄s. Mat. vij. Attēdi/te a falsis ꝓpheꝫ/q̄ ve. ad vo. in uest. o. in/trin. aūt sunt lupi rapaces. dic. Arist. De naturꝫ aialium: q̄ lupi aphricani sibillos pastoꝝ fingūt: r oues eos ee pastores pu/tantes ad eos ꝯueniūt: r ipsi postq̄ꝫ tenu/erāt eas diripiūt. Jo. x. Lupꝰ rapit r di/spergit oues. Tales sūt hypocrite: fingūt se esse bonos palliātes mala sua: vt decipiāt oues chr̄i. Quarta spēs hypocrisis/r etiā boni simlatio hoc.s. mō cū aliq̄s simlat se velle occultare bona sua: cū tn̄ appetāt ea manifestare hoibꝰ: ne appareāt esse hypo/crite/vl̄ vt meliores reputēt̄. Cōtra tales dr̄. Mat. vj. Amāt orare in angul̄ platea/rū. In plateis q̄dē amāt orare vt videāt̄: sꝫ in angulis/vt credāt̄ nolle videri. Isto/rū q̄ttuor hypocritaꝝ pnia est infructuosa eo q̄ nō sit ꝟa sed simulata. ¶ Quarta est pnia coacta: r hec est malefactoꝝ. Qn̄ em̄ ducūt̄ ad furcas/dolēt r penitēt de pctō: ꝓpt̄ hoc q̄ sūt ad suspēdia ꝯdēnati: sed q̄a coacte faciūt/nihil pdest. Tales em̄ sūt si/miles latroni sinistro. Lu. xxiij. Et symo/ni cyreneo q̄ nō volūtarie: sꝫ coacte porta/uit crucē dn̄o. Nō tn̄ nego/q̄n tales possint verā pniam agere: sic̄ latro dexter i cruce. Jō talibꝰ nō negat̄ pnia: nec ꝯfessio pctō/rū: nec est ꝯ̈tra ꝯsuetudo: vt in cle.i. d̄ pe. r re. Nec eucharistia denegat̄. de pe. r re. ca. q̄ in te. nec sepultura ecclīastica. xiij. q. vlt̄. c. vl. Dicit tn̄ Hosti. in. c. ex pte. ij. §. Sepulturas. q̄ furca suspēsus nō depone/tur sine licētia iudicꝫ: quā tn̄ petitā facile ꝯcedere dꝫ. ff. de cada. puni. l. j. ij. r. iij. Et postea si fuerit penitēs sepelit̄: vt in. d. c. vl. Et ꝯcordat glo. ibi Jo. an. cōia d̄ leg. j Sed valde difficile est: siles malefactores verā pniaꝫ agere. Eccl. v. Sup furē est cō/clusio r pnia. Et iō dr̄ Petrꝰ. Nemo vr̄m patiat̄ sic̄ homicida aut fur: aut maledicꝰ aut alie. appeti. i. Pe. iiij. Talis fuit pnia Antiochi regis: q̄ cū pcussus esset a d̄o: p/pter suā supbiā: apphēdit euꝫ dolor dirus viscerū r amara interioꝝ tormēta: et cepit ex gn̄i supbia deduci: r ad agnitōeꝫ sui ve/nire. Et cū iā fetorē suū ferre nō possꝫ: vt ait. Justuꝫ est subditū esse deo: r mortalē nō paria deo sentire. Sꝫ stati subdit scri/ptura di. Orabat aūt hic scelestꝰ dn̄m: a q̄ nō erat miam ꝯsecuturus. ij. Macha. ix. ¶ Quita est falsa: r hec est impfectoꝝ: si/ue obstinatoꝝ: puta qn̄ agit pniaꝫ de vno pctō mortali: r nō d̄ alio. Talis em̄ est pe/nitētia falsa. fm Greg. Et hr̄ in decretꝫ. d̄ pe. di. v. Falsas. Vbi sic dr̄. Falsas pnias dicimꝰ: q̄ nō fm auctoritatē sctōꝝ patruꝫ p q̄litate criminis iponūt̄. Jdēq̄ꝫ miles vl̄ negociator vel alicui deditꝰ: qd̄ sine pctō exerceri nō possit: si culpis grauioribꝰ irretit

tus ad pniaz venerit: vel q̄ bona alter⁹ iniuste detinet/vel q̄ odiū in corde gerit recognoscat se verā pniam nō posset pagere p quā ad eternā vitaz puenire valeat: nisi negociū relinq̄t/vl' officiū deserat: z odiuz ex corde dimittat. Bona q̄dē q̄ iniuste abstulit restituat/arma deponat/vlteriusq̄z non deferat: nisi ɔsilio religiosoꝝ epoꝝ p defendēda iustitia: nec tñ si noluerit desperet: z interim q̄cq̄d boni fecerit/vl' poterit facere: hortamur vt faciat: vt oipotēs de⁹ cor illi⁹ illustret ad pniaz. Et nō fm glo. q vbi ait exercere non pōt: difficultas notat nō ipossibilitas. Et vniuersalit' falsa pnia est: de vno penitere/z non de alio. Vñ scriptū est. Qui totā legē suauerit: offendat aūt in vno: fact⁹ est oim re⁹. s. q̄otū ad vitā eternā. Et Chryso. sup Matt. ꝺ negotiatore sic ait. Eycies de⁹. lxxxviij. di. Eyciens vendētes z emēdentes de tēplo significauit: q mercator nūq̄ pōt deo placere. Et iō null⁹ pōt esse chřian⁹ mercator: aut si voluerit esse, pyciat' de ecclīa dicēte pphta: q: nō cognoui negotiatōes introibo in potētias dñi. Et infra subdit. Ostendā q̄s nō est negotiator: vt q̄ talis nō fuerit eū intelligas esse negotiatorē q cūq̄ rē cōparat: nō vt ita integrā z imutatā vēdat: sz vt materia sit sibi aliq̄d operandi: ille nō est negotiator. Qui vero rē cōparat: vt integrā z imutatā vēdēdo lucret' ille est mercator: q̄ de tēplo dei eycit'. de h etiā ꝺ pe. di. v. Qualitas lucri. ¶ Sexta est pnia indiscreta: z hec ē supstitiosoꝝ: q in tm se macerāt/vigilando/ieiunādo vel hmōi faciēdo: q debilitant' corpe: et q̄nq̄ deficiūt sensu. Cōtra q̄s ꝺ Ro. xij. Obsecro vos frēs p miam dei: vt exhibeatꝭ corpora vrā hostiā viuentē scām: deo placē: rōnabile obsequiū vrm. Ad hoc aūt vt discrete pnia fiat: dꝫ penitēs ɔsilio senioꝝ adherere: nō ɔprio iudicio. Hoc eī mō acq̄rit' discretio, q̄ est mat' z origo oim v̄tutū: vt hꝫ in collatiōib⁹ patrū in s̄ba collatiōe abbatꝭ Moysi: z in. j. de offi. custo. in c. psentiū. j. q. v. Vñ in hui⁹ figura in veteri testamēto. i q̄libet sacrificio debebat apponi sal. Vñ Leui. ij. In oi sacrificio tuo oblatōe offerēs sal. ¶ Septia ē pnia momētanea. i. instabilis z incōstās: z hec ē recidiuoꝝ. i. illoꝝ q̄ post pniam redeunt ad petā. Vñ Isidor⁹ ꝺ sum. bono. Et hꝫ de pe. di. iij. Irrisor est nō penitēs/q̄ adhuc agit q̄d penitet/nec videt' deū poscere s̄bdit⁹: sz subsannare supb⁹ zc. Ibi vide. Et etiā in capl'is seq̄ntib⁹. Tales puniunt' p petis remissis: q̄ p ingratitudinē redeunt Mat. xviij. Irat⁹ dñs ei⁹ tradidit eū tortorib⁹. Ꝺ quō intelligat' vide q̄d scripsi i dnica. xxij. post festū trinitatꝭ. fmōe q̄ incipit. Oportuit z te misereri ɔserui tui.

¶ De fructuositate et vera et maxia vtilitate pnie. Ser. iij.

Penitētiā agite: appropinq̄bit regnū celoꝝ. Mat. iiij. Cū duplex sit pnia: scꝫ infructuosa z fructuosa: de infructuosa vidim⁹. Nūc dicendū restat de fructuosa. Salutet' pgo Maria. ¶ Pro fundamēto fmōis orit' theologicalis q̄stio.

¶ Querit' vtrū p pniaz possit remitti tota pena petō debita. ¶ Arguit' q nō. habet' Sap. xj. p que peccat quis/p hec z torquet': g cū si tm peccet corde: sz ore z corpe nūq̄ tñ hō pōt penitere in corde, q̄n sit debitor pene in corpe. igit'. ¶ In oppositū latro p pniam meruit totā remissionē pene petō suo debite/alit' nō dixisset ei chřs: hodie mecū eris in padiso. ergo p pniam pōt remitti tota pena/petō debita: Et sic questio manet, p vtraq̄ pte dubia. ¶ Ad q̄stionem respondendū est fm Richardū sup. iiij. sen. di. xiiij. ar. vij. q. ij. q nō est dubiū/quin p penitentiā rōne sui actus interioris/vel exterioris simul/possit remitti tota pena petō debita/tāta etiā potest esse intentio actus interioris: q p eius pfectionē z dolorē sensibilē causatū ex pfectione actus meret' penitēs remissionē toti⁹ pene petō debite/vel p equiualentiā solute totā penam petō debitā/ita q si post completū illius contritionis motū decederet/nullā penā i purgatorio sustineret/h aūtē nō ɔuenit cuilibet cōtritiōi: q: nō s̄cd'ū remittit' offensa/remitit' satisfactoria emenda. Et ad argumētū dꝫ: q p mēbra nō peccet/nisi instrumētaliter: ita q q̄cq̄d faciūt homie totū iputādū ē volūtati. illō tꝫ h̄ū supl

eutie intelligit fm ꝯgruitaté/nō necītaté
ad quā pniaȝ nos exhortant ꝟba passum⸗
pta ꝛ sic de alijs. ¶ Qualis aūt esse debe
at pnia fructuosa: q est electoꝝ ꝛ saluādo⸗
rū: oñdit nobis Joel in epl'a· q̄ fuit lecta
in pma die. xl. sic di. Conuertimini ad me
ꝛc̄. vsqȝ. ꝛ nō vestiméta vr̄a. Joel. ij. Ubi
notant nouem ꝯditiones vere penitétie.
Debet em̄ esse primo.

- Festina/ibi conuertimini.
- Recta/ibi ad me.
- Integra/ibi toto.
- Uoluntaria/ibi corde.
- Propria/ibi vestro.
- Austera/ibi ieiunio.
- Lachrymosa/ibi fletu.
- Deuota/ibi planctu.
- Pia/ibi scindite corda vestra.

¶ Prima ꝯditio vere pnie est: φ dȝ esse fe
stina. Un̄ dr. Conuertimini. in pn̄ti nō in
futuro. Debet ḡ pctōr statim cōuerti: nō
expectare annū nō mēsem: nō hebdoma⸗
dā/nō horā/vel dieȝ: q2 q̄ pmittit tibi ve⸗
niā de pctis penitēti: diē crastinū nō spo⸗
pondit dissimulanti. Ignoram⁹ em̄ q̄d sit
dies crastina paritura. O q̄t anie sūt in i⸗
ferno: q̄ expectātes tēpus faciēdi pniam:
frustrate sunt ab expectatiōe sua morte p̄⸗
ueniēte. Prouenit aūt ista pcrastinatio ex
hoc: φ pctōr pmittit sibi longā vitā. Eccl.
xxix. Repromissio nequissima mltos pdi⸗
dit. Nota nequissima in suplatiuo gradu.
Est em̄ ista repromissio mala peior pessi⸗
ma. Mala q̄dē ꝛ fatua est: q2 vsurpat si⸗
bi pctōr in hoc/q̄d soluȝ est ipsius dei: scȝ
de futuro tp̄e disperneré. h̄ surgente diabo
lo: sic suggessit Eue dicēs. Nequaqȝ mori
emini. Gen̄. iij. Sed o insensati nescitis q̄d
scribit. Act. j. non est vestrū nosce tp̄a vel
momenta: que pater posuit in sua ptāte.
¶ Peior est: q2 credidit φ de⁹ multū tē⸗
poris datur⁹ sit: q̄d tn̄ fatue ꝛ male expen
dit/cū ꝛ si dn̄s longū tp̄s sibi pmisisset: ni⸗
hilomin⁹ illud posset hreuiare/si penitere
nō vellet: q2 illa pmissio itelligeret sub cō
ditione: si pniam agat/φ pȝ Gen̄. vj. Nō
pmanebit sp̄us me⁹ i hoie in eternū: erūt
qȝ dies ei⁹. cxx. annoꝝ. Nota sp̄us me⁹. i.
indignatio mea: erūtqȝ dies ei⁹. cxx. anno
rū ad penitenduȝ. Hoc em̄ dixit deus fm
spaciū: eo anno q̄ cepit archa fieri. Sȝ q2
hoies in malicia pseuerauerūt ante p̄fixū
terminū. i. c. ānos deleti sūt. Si ḡ de⁹ tp̄s
pmissuȝ nolētib⁹ penitere abstulit: q̄d faci
et de illis: q̄b⁹ nullū tp̄s pmisit. Adidē fa
cit in illi: q̄n pmisit de⁹ Dauid de Salo⸗
mone dicēs. ij. Reg. vij. Et stabiliā tronū
regni ei⁹ vsqȝ in sempiternū. Et tn̄ postea
illo regnū abstulit p maiori pte Roboaȝ:
sicut paȝ. iij. Reg. xij. Uide in fmonibus
de oratione dominica. Sermone. ij. par⸗
te. iij. ¶ Pessima ꝟo est repromissio ista:
q2 pctōr nō tantū tp̄s datū pdit: imo i cō⸗
tumeliā ipsius largitoris expendit: sed etiā
futurū tp̄s in cōtumeliā eiusdē expendere
disponit. Quia ḡ fatue p̄sumit: φ de⁹ qui
ista nouit: debeat sibi dare longā vitā: te⸗
neam⁹ ꝯsiliū dn̄i dicētis. Nō tardes ꝯuer
ti ad dn̄m ꝛc̄. Figura etiā habet de coruo
emisso ab arca: q̄ nūqȝ reuersus est ad eaȝ
cantās cra cra: p̄sumēs d̄ crastina expecta
tiōe nūqȝ puenit ad crastinū: iuxta illud.
Gen̄. viij. Et Aug. Ipa res ē q̄ mltos oc
cidit: cū dicūt cras cras: ꝛ subito hostium
claudit ꝛ remanēt foris: cū voce coruina:
q2 nō habuerūt gemitū colūbinū: hostiuȝ
claudit ꝛ cras cras vox coruina ē. hec ille
in fmone. Itē admonet nos de⁹ nr̄. So⸗
pho. ij. Uox cātantis i fenestra coru⁹ in sup
liminari. Sic pctōr egredit de arca. i. d̄ ec⸗
clesia p pctm̄ mortale. Si ḡ silis efficitur
coruo in crastinando pniam: sil's fiet ei in
nūqȝ redeūdo ad arcā. Jō dr. Eccl. v. Nō
tardes ꝯuerti ad dn̄m: ꝛ ne differas d̄ die
in diē: ne subito veniat ira illi⁹: ꝛ i tp̄e vin
dicte disperdat te. Itē ibideȝ. De ꝓpiciato
pcōꝝ noli esse sine metu: neqȝ adijcias pec
catū sup pc̄m: ꝛ ne dicas. miseratio d̄i ma
gna ē: multitudis pctōꝝ meoꝝ miserebit
Mia em̄ ꝛ ira ab illo cito pximat: ꝛ i pec
catores respic̄ ira illi⁹. ñ tardes ꝯuerti ꝛc̄.
Tēpus aūt vindicte ꝛ iusticie est tp̄s mor
tis: q2 tp̄s vite pn̄tis: ē tp̄s mie. ps. Cū ac
cepero tēpus: ego iusticias iudicabo. Ad
Heb. ix. Statutū ē oib⁹ hoib⁹ semel mori
Orati⁹ in odis. Oēs vna mācet nox: ꝛ cal
canda semel via leti est. Jō scā mat eccia
admōet vo. Emēdem⁹ in meli⁹. Itē Hie⸗
ro. ad paulinū. Festina q̄so te: ꝛ herēti i sa⸗
lo nauicule funē magis p̄cide q̄ solue. Et
Luca. li. vj. Tolle moras sp: nocuit differ
re paratis. ¶ Scd̄a cōditio pnie est: q2 dȝ

esse recta qd notat/cuz dicit ad me. Ubi
nota. q certitudo pnie pficit ex duob. Pri
mo ex couersione. Un dicit couertimini.
Est em peccator silis infirmo: cui cura e
p ctrariu. Item silis baculo curuo: qui vt
optet in ctrariuz verti: ad hoc vt dirigat.
Nam vt ait Amb. Peccatu est spreto in-
comutabili bono/bonis comutabilib adhe
rere. Bonu aut incomutabile est deus
Malach. iij. Ego deus/ z no mutor. Bo
num vero comutabile est mudus: z omia
ei bona comutabilia sunt/sicut honores/
pompe/dignitates/officia/potentie/volu
ptates/diuitie/gloria mudi. Ro. vj. c. Ua
nitati em creatura subiecta est. Experien
tia etia docet oia bona mundi mutabilia
esse. Na hodie est ho i dignitate/cras no.
Et sic de alijs bonis mundi. Boe. Quid
me felicem totiens iactastis amici. Qui
cecidit stabili no erat ille gradu. Item. j.
Jo. ij. Mund transit z ccupiscentia ei.
Pctores aut vertunt tergu deo: z faciem
creature. Ideo ctra eos coqueritur deus di
cens. Uerterut terga z no facie. Ponam
in practica. Auarus ipreto incomutabili
bono: scz deo/z ei mandatis: adheret mu
do: sequendo diuitias z lucra terena. Si g
vult rectificari vertat in criu: vt scz sper-
nat mundu z adhereat deo. Sic fecit bea
tus euagelista Matthe qn relictis oib se
cutus est chrm. Mat. ix. Ite bonu comu
tabile est caro/z eius voluptates. Esa. xl.
Omis caro fenuz/z omis gloria eius qsi
flos feni. Na mane. i. in iuuentute sic her-
ba transit/z floret. vespere. i. in senectute
decidit: indurat: z arescit vtiq in ifirmita
te. Luxuriosus aut spernedo deu sequitur
carne. Un si vult rectificari/vertat in co
trariu: scz spreta carne sequat deu. Rom.
viij. Si em fm carne vixeritis moriemini.
Si aut spiritu facta carnis mortificaueri
tis viuetis. Ite Gall. v. Spiritu ambulan-
te/z desideria carnis no pficietis. Sicud
fecit maria magda. postq couersa fuit ad
chrm. Lu. vij. Et Maria egyptiaca in vi
tis patru. Ite glia mudi: honores: digni-
tates: sut bona comutabilia. Supb aut
vt csequtur ista bona/spernit deu z ei pce
pta. Et io si vult spualr rectificari: gliam
mudi z cetera pdicta spernat: vt heat glo-
ria celi: q solis huilib dat: iuxta illd Job.
xxij. Qui huiliat fuerit: erit in glia. Sic
fecit Dauid di. Elegi abiect esse zc. Se
cudo rectitudo pnie pficit ex fine. Sic em
ho no recte sagittat/qn no respicit signu:
ita ho no recte penitet/nisi respiciat deu:
vt scz pter deu/z no pter aliu fine labo-
re pnie portet: io dr. ad me. Debet em pec
cator penites dolere pter deu offensuz: z
pt deu habendu: q2 ipse dz esse finis oim
opez nroz. Multi em labores z dolores
patiunt: sed q2 no sunt pter deu: io sut in
fructuosi z inutiles Sap. iij. Infelix z va
cua est spes illoz: z labores sine fructu et
inutilia opa eoz. Forma g pficiens cosistit
in fine: quado intendit deus a penitenti.
¶ Tertio debet esse pnia voluntaria: dum
dr corde. i. volutate: vt sit spotanea: no co
acta vl inuita: sicut est pnia carceratoz: vel
violent suspensoz: sicut patiebat latro si-
nisterior. Lu. xxiij. Et Symo cyrene: de
q ibide dicit: q no volutarie: sz coacte por
tauit cruce dni. Un Can. v. Surrexi vt
aperire dilecto meo/man mee distilauert
myrrhaz pura. Per myrrhaz q est amara
significat pnia. Pura myrrha est/q no a-
git p violentia incisionis vl aliqua vim.
Un designat spontanea volutate penite-
di. No est talis pnia pyrataru: q p timore
vl violetias tepestatis penitet/z cofitent:
sed sedata tepestate fiut deteriores q ate
fuerant. Nota hic moralit q triplex dicit
crux. s. chri; latronis dextri/z sinistri. Pri
ma signat pniam volutarie assumpta. Na
chrs volutarie passus est cruce. Esa. liij. c.
Oblat est. q2 ipse voluit. Et tal pnia sa-
tis placz deo: qn scz ho sponte seipm affli-
git/ieiunado/orando: vigilado: elemosy-
nas facedo. ps. Volutarie sacrificabo ti-
bi. Scda crux: scz latronis boni significat
pniam: no qde assumpta: sed illata a deo:
vel cfessore: q tn penites humilit sustinet
sic qn de infert hoi infirmitate vel morte
filioz: vel csanguineoz vel alia hmoi ad
uersa: z hoc placet deo: sic fuit crux latro
nis boni. ps. Qm grauata est sup me ma-
nus tua cuersus sum in eru. m. dum cofi.
spina. s. aduersitatis. Tertia crux significat
pniaz ipoz q coacte faciut: sic cu latro du
cit ad suspendiu: h no placet deo: sicut nec
crux latrois sinistri. Jo dr apls. ij. Co. ix.
Unusqsq put destinauit in corde suo: no

ex tristitia: aut ex necessitate. hilarē ei dato-
rem diligit de⁹. ¶ Quarto dz esse pnia
integra: qd notat cuz dicit in toto corde.
Et pmo quidē qntū ad ɔtritionē: vt de oi-
bus doleat: ⁊ oia relinqt: alioqn nō cura-
ret. Legit in legēda bti Sebastiani: q cū
Cromati⁹ maxim⁹ ⁊ ditissim⁹ grauissime
egrotaret: ⁊ pmisisset btō Sebastiano: q
conuerteret ad fidē/ si daret ei aliqd reme-
diū q curaret: ipse dixit q cōfringeret oia
idola: ⁊ baptizaret ⁊ tūc curaret. Qd ille
fecit/ vno tantuz retento. s. solis ⁊ lune et
stellaꝝ/ qd erat aureū ⁊ valde preciosum.
Baptizat g ⁊ nō curat. Postq vero peni-
tuit ⁊ ɔfessus fuit: ⁊ destruxit illd simula-
chrū/ qd retinuerat: apparuit ei angelus
dñi: pfecte curans eū. Sic silr ania pe-
nitēs nō curat: nisi de oib⁹ doleat pt̄ā. La-
uabo p sing. noc. lec. meū la. m. stra. me. ri-
gabo. ¶ Scdo debet esse integra in ɔfessi-
one: vt penitēs oia pctā ɔfiteat: ⁊ dicat in
spēali scita: igrata: ⁊ oblita i gnāli. Est ei
pctōr illaqueat⁹ mltis laqueis: sic vulne-
rat⁹ mltis vulnerib⁹ letalib⁹/ q nō euadit
mortē/ nisi oia curent. Et iō opꝫ/ vt oia
detegat medico. ¶ Tertio debet esse in-
tegra in satisfactiōe. alioqn oportebit satis-
facere alibi. i. i purgatorio/ vbi gauissima ē
pena. Nā vt ait Aug. i decre. xxv. di. Qui
in aliud secl'm distulit fructū ɔuersiōis: p-
us purgabit igne purgatōis. Hic ignis ⁊
si nō sit etern⁹: miro tn̄ mō grauis est: su-
perat em̄ oēm penā: quā passus est aliqs i
hac vita vl pati pōt. Idē in. c. null⁹. d pe.
dis. vii. ¶ Quinto dz esse ppria. Ideo dr
vr̄o. Ecōtra accidit in baptismo. Sufficit
puero fides aliena cū fctō pprio: vt ipe ba-
ptismū ⁊ ei⁹ esse suscipiat: sed in pnia ecō-
trario: sufficit ɔtritio cū fctō alieno. Pōt
em̄ vn⁹ hō p alio satisfacere: sed nō ɔfiteri.
Vn̄ sic medicina cōposita vni mēbro: nō
sanat alid mēbrū: puta apposita calcaneo:
nō sanat oclm: ita vni⁹ cordis ɔtritio non
sanat cor alteri⁹. ¶ Sexto debet esse au-
stera. Vn̄ dr in ieiunio: quo scꝫ affligit ca-
ro exteri⁹. Vn̄ eccl'ia scta statuit ieiuniū.
xl. dierū. Nā vt ait Greg. in h mortali cor-
pore ex qtuor elemētis subsistim⁹: ⁊ p vo-
luptates eiusdē corpis pcepta dñica ɔtra-
im⁹: q p decalogū sunt accepta. Qui g p
carnis desideria decalogi mādata ɔtēpni-
mus: dignū est vt eandē carnē qterdecies
affligam⁹. hec ille. Et p qdragenariū nu-
merū ieiunij dam⁹ deo decimas anni ⁊c.
Vt not. de pe. di. v. Quadragesima. Ex-
cusant tn̄ aliqui: puta mlieres pregnātes
Scdo mlieres lactantes. Tertio infirmi.
Quarto paupes. Quito itinerātes. Sex-
to laborātes. Septimo pueri. Octauo se-
nes. Nono positi in necessitate: i. c. j. d ob-
seruatōe ieiunij ⁊c. Est tn̄ notādū/ q nō so-
lū a cibis dz hō abstinere: sed etiā a vitijs.
Qui ieiunant ⁊ a vitijs nō abstinēt: siles
sūt diabolo ⁊c. Vn̄ dnt hoies ab odio/ a li-
tib⁹/ a ɔtentōib⁹ abstinere: iuxta illd Esa.
lviij. c. Ecce in die ieiunij vr̄i inuenit vo-
lūtas vr̄a: ⁊ oēs debitores vr̄os repetitꝫ.
Ecce ad lites ⁊ ɔtentiōes ieiunatꝫ: ⁊ pcu-
titꝫ pugno impie. Itē a celebratōe nupti-
arū/ ⁊ ɔiugijs abstinēdū est. Vt hr̄. xxxiij.
q. iiij. c. christiano. ⁊ c. nō opꝫ. ⁊ c. nec vxo-
rē. Etiā carnalis copula int ɔiuges h tpe
phibet: vt dr in. c. christiano. Sed dr Glo.
ibi: q h est de ɔsilio intelligendū. ¶ Se-
ptio dz eē lachrymosa/ q notat ibi. fletu:
sic faciebat q dicebat. Lauabo p sing. noc.
lec. meū ⁊c. Itē fuerūt mihi lachryme mee
panes ⁊c. Sic ⁊ maria magda. de q dicit.
Lu. vij. Que stans retro sec⁹ pedes ei⁹: la-
chrymis cepit rigare pedes ei⁹: ⁊ capillis
capitꝫ sui tergebat/ ⁊ osculebat pedes ei⁹:
⁊ vnguēto vngebat. Qd si non pōt hō la-
chrymas exteriores emittere/ saltē emittat
interiores. Nota hic/ q defect⁹ lachryma-
rū pōt ɔtingere ex mltiplici causa. Primo
ex defectu dolorꝫ: q si hō minus dolet de
pctō/ q de dāno tpali. Scdo cōtingit ex
abundātia dolorꝫ: q lachrymas exiccat p
calorē concitatiuū. Tertia ɔtingit ex h: q
hō se ɔtinet: vt corā solo dō doleat. Quar-
to qn̄ ex duritia cōplexionis est: q hō nō
pt flere corpalit p pctis/ ⁊ si fleat p morte
aic: q dolor ille magꝫ sensibilis est. Et iō
magꝫ vicin⁹ ad resoluēdū corp⁹ in lachry-
mas. hec ponit b. Tho. in. iiij. sen. di. xv. su-
per lr̄am. ¶ Octauo dz esse deuota: dum
dr. in planctu. Hec aūt deuotio hr̄/ ⁊ ostē-
dit p orōnes assiduas. Debet ei pctōr hu-
miliare se/ ⁊ plāgere: ⁊ veniā a deo de suis
pctis postulare. Sic faciebat ille: q proci-
dēs i terrā ait. Patiētiā habe in me: ⁊ oia
reddā tibi. Et audiuit. Oē debitū dimisi

tibi:qm̄ rogasti me. Mat.xviij. Et idē dt
dñs. Mat.vj. Unge caput tuū:z faciem
tuā laua.i.mentē tuā vnge vnctiōe deuo-
tiōis. Per caput nāq mēs designat. Ut
c.vnico. De sacra vnctiōe. Et faciē tuā la
ua.i. cōsciētiā tuā aq̄ lachrymaꝝ/vel aq̄
pnie. Sic publican⁹ hūilit̄ percutiens depca
bat̄ di. Deus ꝓpiti⁹ esto mihi pctōri. Luc.
xviij. ¶ Nono debet esse pia:dū dr. Scin
dite corda vr̄a:scʒ ad cōpassionē ꝓximoꝝ:
qb⁹ debem⁹ cōpati:z elēmos largiri ꝓser-
tim h̄ tpe q̄dragesime. Jō Gre.sup homl.
euangelij pme dñice q̄dragesime ait. Ne-
mo sibi abstinētiā solā credat sufficere: cū
dñs p ꝓphām dicat. nōne h̄ est magꝭ ieiu-
niū qd̄ eleg :frange esurienti panē tuū:et
egenos vagosq induc in domū tuā: cum
videris nudū operi eū:et carnē tuā ne de-
spexerꝭ. Illud ḡ ieiuniū de⁹ approbat:qd̄
ad ci⁹ oclos man⁹ elēmosinaꝝ leuat/qd̄ cū ꝓxi
mi dilectiōe agit̄:qd̄ et pietate condirur.
Hoc ḡ qd̄ tibi subtrahis alteri largire: et
vn̄ tua caro affligit̄ inde egētis ꝓximi cor-
po reparet̄. Lūc etēm p ꝓphām dñs dicit.
Cū ieiunaretꝭ z plangeretꝭ/nūq̄d ieiuniū
ieiunastis mihi? Et cū comedistꝭ et bibi-
stis:nunq̄d nō vobis comedistis: z vobis-
metipsis bibistis? Sibi eīm comedit z bi-
bit:q̄ alimēta corpis q̄ sunt cōia dona cō-
ditoris/sine indigētib⁹ pcipit: z sibi quisq̄
ieiunat/si ea que sibi ad tps subtrahit/nō
paupib⁹ tribuit:sed ventri postmodū offe
renda custodit. Hinc p Joel. ait. Scrifi-
care ieiuniū. Jeiuniū quippe scrificare est
adiūctis bonis alijs:digna deo abstinen-
tiā carnis ostēdere. Cesset ira/sopiant̄ iur-
gia. Incassuꝫ eīm caro atterit̄: si a prauis
suis voluptatib⁹ anim⁹ nō refrenat̄:cuꝫ p
ꝓphām dñs dicat. Ecce in die ieiunij ve-
stri inuenit̄ volūtas vr̄a: z oēs debitores
vr̄os repetitꝭ: ecce ad lites z ꝯtentiōes ie
iunatis/z pcutitis pugno impie. Notan-
dū q̄ ait oēs debitores vr̄os repetitꝭ. Ne-
q̄ eīm q̄ debitorē suuꝫ: h̄ qd̄ dedit repetit:
aliq̄d iniustū facit: sed dignū est: vt q̄sq̄s
se i pnia macerat etiā hoc/qd̄ sibi iuste cō-
petit interdicat. sic nobis afflictis: z peni-
tentib⁹ a deo dimittit̄ q̄ iuste egim⁹ si pro
minori/illi⁹ etiā h̄ qd̄ nob̄ iuste cōpetit re
laxem⁹. hec ille. Si ḡ pnia cū p̄dictis ꝯdi
tiōib⁹ fiat; pculdubio erit fructuosa; z me

ritoria vite et̄ne: sicut dr thema. Pniam
agite appro. eīm reg. celoꝝ. Ad qd̄ ille nos
pducat q̄ sine fine viuit z regnat. Amē.

¶ De q̄ditate: in quo tractat̄ an
pnia sit virt⁹ an sacramentū: an
act⁹ virtutis an passio. Ser.iiij

Penitētiā agi-
te zc̄. Supradictuꝫ est de pnie
necessitate z q̄litate: nō seq̄tur
p̄dicare de eius quiditate. Sed pri⁹ salu
tet̄ ꝟgo maria. ¶ Pro fundamēto sermo
nis oritur theologicalis q̄stio.

¶ Querit̄ vtrū penitētia sit ḡnalis virt⁹.
Arguit̄ q̄ sic. virt⁹ opposita omi vitio est
ḡnalis:sed pnia est virt⁹ opposita omi vi-
tio:ḡ pnia est ꝟtus ḡnalis. In oppositū.
virt⁹ cui⁹ actus nō est ḡnalis/nō est virt⁹
ḡnalis:sed actus pnie/q̄ est detestari pec-
catū/inq̄tum est expiabile p actū penitē-
tis/virt⁹ nō est ḡnalis: q2 nō ꝯuenit cuili
bet ꝟtuti. ḡ pnia nō est virtus ḡnalis. z sic
questio manet p vtraq̄ pte dubia. ¶ Ad
questionē respondendū est: fm Richardū
de media villa sup.iiij sentē. dist.xiiij.q.ij.
q̄ virtutē esse generalē/potest intelligi tri
plicit̄: scʒ essentialit̄: causalit̄/dispositiue.
Primo modo est virt⁹ ḡnalis que predica
tur de q̄libet virtute: nec est distincta p es-
sentiā a virtute aliqua: z hoc mō virt⁹ ge-
neralis nihil aliud dicit/q̄ quālibet virtu
tē modo indeterminato: sicut genus im-
portat quālibet speciem modo indetermi
nato: z sic pnia non est virtus generalis:
est eīm virtus p essentiā distincta ab omni
alia virtute. Scd̄o modo charitas virtus
est generalis: ad omnes alias virtutes in-
quātum habent completū esse ꝟtutis: q̄a
cōpletio cuiuslibet habit⁹ in esse virtutis
est p charitatē/sicut p causā formalē. Ter
tio pnia virtus est ḡnalis/vt eīm inferius
ostendet̄ p penitentiaꝫ: disponitur homo
ad susceptionem aliarū virtutum: distin-
ctionē autē essentie eius cognoscere debe-
mus p eius obiectuꝫ: q̄ quidā dicunt esse
peccatū sub ratione qua dei est offensiuū.
¶ Ad argumētū dicit̄: q̄ maior est falsa:
vna eīm virtus ab alijs p essentiam distin-

cta potest esse exposita/cuilibet vitio sub
vna rõne q̄ in q̄lib; vitio reperit̃ charitas
em̃ opponit cuilibet pctõ mortali: inquã
tũ q̄ꝺlibet peccatũ est ↄtrariũ summe bo
nitati. ⁊ penitẽtia/cuilibet pctõ inquãtu;
est ↄtra iustitiam diuine legis: ⁊ expiabi
le ꝑ actu; penitent;/ad quã penitentiã fa
ciendã nos exhortantur verba preassum
ta: ⁊ sic de aliis. ¶ Pro euidẽtia dicendo
rum: notandũ est ꝙ pnia potest quattuor
modis sumi.

- Primo prout est virtus.
- Scd̃o prout est sacramentũ.
- Tertio prout est ꝟtutis actus.
- Quarto prout est passio.

¶ Primo ergo modo potest accipi/vt est
virtus: ⁊ secundũ hoc pnia est habitus: vt
infra dicet: qui est in volũtate/sicut in sub
iecto. Et ꝙ sit virtus, ꝓbatur sic: q2 ꝑcepta
legis nõ dantur/nisi de actib; virtutũ: qa
hoc intendit legislator: vt dicit in primo
ethicor: sed penitẽtia cadit sub ꝑcepto le
gis. vt dicit in themate nostro: ꝗ peniten
tia est virtus. ¶ Scd̃o mõ accipit prout
est sacramentu;: q2 vt dicit Hugo de scõ
victore. Sacramenta sunt q̄dam medici
ne: que pctõr vulnerib; adhibent. pecca
tũ autẽ ꝑ penitẽtiã sanat. ergo pnia est sa
cramentũ. Ideo eccl'ia in psona peccator;
ait: pctã mea sicut sagitte infixa sũt in me:
sed anteq̃ vulnera generẽt in me: sana me
dñe medicamẽto penitẽtie deus. Differt
aũt penitẽtia hoc modo sumpta: a penitẽ
tia put est virtꝰ: q2 in illa se hab; penitẽs
vt agens: sed in pnia put est sacrm: habet
se penitẽs. vt patiens ⁊ recipiens. Sicut
em̃ in corporalib; medicinis quedã sunt: q̄
ↄsistunt in sola passione/vel receptõe cau
sati/vt sectio vulner;: vel appositio empla
stri: quedã vero q̄ consistunt in actu labo
rantis: sicut exercitatões ⁊ hmõi. Ita etiã
in sacramẽtis: quedã nõ requirũt actũ eiꝰ
q̄ satisfaciat quantũ ad sacramẽti substan
tiã: nisi ꝑ accidẽs sicut remouẽs/ꝓhibẽs/
vt in baptismate ⁊ cõfirmatione/⁊ hmõi.
Quedã aũt reqrunt essentialr: ⁊ ꝑ se actũ
eiꝰ: q̄ sacrm recipit ad essentiã sacri: sicut
pt; in penitẽtia/⁊ sacro mrimonij. Reqri
tur ergo/vt penitens doleat ⁊ cõfiteat: et
satisfaciat saltem in ꝓposito ad essentiã sa
cramẽti pnie. ¶ Tertio modo accipit pe
nitentia/put est actus ꝟtutis: qñ sc; hõ a
ctualit̃ dolet de pctis: q̄ dolor si pcedit ex
habitu pnie iã acquisito vl' infuso: dicit a
ctus ꝟtutis: nõ quidẽ ex virtute pnie eli
citꝰ: sed ꝟtutis generatiuꝰ siue causatiuꝰ.
Et sic dolor accipit ꝑ penitẽtia a Grego.
⁊ Ambro. cum dicunt/ꝙ pnia est pterita
mala plangere. Isto etia; modo pnia put
est actus ꝟtutis: differt a pnia put est ha
bitꝰ: q2 habitꝰ est in aĩa dormient;: actꝰ
vero pnie est solũ in vigilante/cum dolet
actualit de pctis: sicut ceteri actꝰ ꝟtutis.
¶ Quarto modo accipit pnia put est: de
quattuor passionib; corpalib; q̄ sunt gau
diũ/dolor/timor/⁊ spes/quas aĩe nostre
ex corpor qualitate suscipiũt. Iuxta illud
Virgilij in. vj. Eneidos. Hinc metuunt
cupiũt: gaudentq; dolẽtq;: nec auras Su
spiciũt clause tenebris/et carcere ceco. Et
q2 hoc vltimo mõ non est meritoria: q2 nõ
est ex electione: sed ex naturali instinctu.
Virtus aũt ⁊ eius actꝰ sunt ex electione:
q2 vt dicit. viij. Ethicor. Principale i vir
tute morali est electio. Idcirco de ista pe
nitentia dimittemꝰ. De pnia ꝟo scd̃o mõ
sumpta: qñ est sacrm dicet infra vbi aget
de. v. ar. s. de pnie integritate. Nunc autẽ
dicemꝰ: de pnia vt est virtꝰ ⁊ ꝟtutis actꝰ.
Loquẽdo igit de pnia vt est virtꝰ diffinit
sic a mgro in. iiij. sen. di. xiiij. Penitẽtia est
gratia/q̄ cõmissa mala cum emẽdationis
ꝓposito plangimꝰ: ⁊ odimus: ⁊ plangẽda
cõmittere nolumꝰ iter;. Dicit autẽ gratia
pnia: nõ vt sit idẽ ꝑ gra ꝑ essentiã: sed dici
tur gratia: q2 cõuenit cum gra in scd̃o effe
ctu. Effectus em̃ gratie ꝓprius est iustifi
care: ⁊ deo gratũ reddere/⁊ hic est effectꝰ
pnie: vt. j. dicet. Possumꝰ aũt clariꝰ ⁊ cõ
pletius/sic pniam diffinire vt oẽs eiꝰ cau
se cõprehendant. Penitẽtia est virtꝰ a dõ
nobis infusa/q̄ cõmissa mala plangimꝰ:
cũ emendationis ꝓposito: ipsi deo nos re
concilians. In qua diffinitione notantur
quattuor cause.

Prima est causa principalis effectiua:
cum dicitur/a deo.

Scd̃a est causa formalis ꝑfectiua: cum
dicitur/infusa.

Tertia est causa materialis obiectiua:
ibi/ cõmissa mala.

Quarta est causa finalis ↄpletiua: ibi/

ipsi deo nos.
¶ Prima ḡ causa ē principalis effectiua/
cu dicit̄.pnia est virtus a deo ꝛc̄. Non em̄
possum⁹ habere virtutē pnie a nobis/sed
a deo habem⁹: ꝛ hoc est cōe oi virtuti infu
se. Vn̄ Aug. diffiniēs virtutez theologice
sic ait. Virt⁹ est bona qualitas mentis q̄
recte viuim⁹: qua nullus male vtit̄: quaz
de⁹ in nobis sine nob̄ operat̄. Q₃ autē ha
beam⁹ ipsam virtutē pnie a deo/ ꝓbat̄ per
aplm̄ Ro.ix. Non est volētis neqꝫ curren
tis/sꝫ miserētis est dei. Itē.ij.Cor.iij. Nō
sum⁹ sufficiētes cogitare aliq̄d a nobis q̄si
ex nobis: sed sufficietia nr̄a ex deo est. Qđ
etiā clari⁹ patebit infra in.ij.pte s̄monis.
Jō dicit Hiere. in ꝑsona pctōꝛis peniten
tis. Cōuerte me dn̄e ꝛ ꝯuertar: q꞉ tu dn̄s
deus me⁹ postqꝫ cōuertisti me egi pniam.
Hiere.xxxi. Sed nota ꝙ nō debet ꝓpter h̄
pctōꝛ totū onus relinq̄re deo/sicut faciūt
insipiētes dicendo. Qn̄ deus dabit mihi
grām penitendi/tūc satisfaciā ꝛc̄. Sed dꝫ
pctōꝛ ex se facere quicq̄d boni pōt: ꝛ tūc ꝓ
culdubio de⁹ dabit sibi donū. Vn̄ Aug.
sup Joā. Qui creauit te sine te: nō iustifi
cabit te sine te. Est aūt notādū ꝙ ista vir
tus ꝑtinet ad iustitiam vindicatiuā: q̄ est
circa punitionē offense. Vn̄ Amb. in lib.
de pnia. ꝛ habet̄ in decre. de pe. di.iij.c. Pe
nitētia est quedā dolentis vindicta semꝑ
puniēs in se: qđ dolet cōmisisse. Vn̄ dicit̄
pnia quasi penā tenens/vel penitētia đꝛ a
puniēdo. q꞉ requirit̄ ꝙ pctōꝛ in se semꝑ pu
niat vlciscendo quicq̄d cōmisit peccando.
Differt autem pnia a iustitia vindicatiua
in duobꝫ: vt ponit Thom. in.iiij. ibi vide.
¶ Scđa ē causa formalis ꝑfectiua: q̄ no
tat̄ cū đꝛ/ꝙ pnia est infusa virt⁹.i. ꝑ grām
gratū facientē: sine q̄ nulla pnia est vera:
nll'ꝰ doloꝛ de pctis est vtilis. Per nos em̄
possum⁹ in pctā dilabi: sed nō possum⁹ a
pctis resurgere/nec veniā consequi pctōꝝ
sine grā diuina. Et hoc ꝓbat̄ tripl'r. aucto
ritate/rōne/ꝛ exemplo. Auctoritas habet̄
multiplex in veteri ꝛ nouo testamēto. In
veteri quidez Osee.xiij. Perditio tua Isrl'
ex te: tantūmō ex me auxiliuz tuū. Isrl'.i.
hō vidēs deū. Jo/em̄ hō/ra. vidēs el. de⁹
đꝛ. Et h̄ est chꝛianus vidēs deū et cogno
scens eū ꝑ fidē.j.Coꝛ.xiij. Videm⁹ nūc ꝑ
speculū ꝛ in enigmate ꝛc̄. Jude⁹ aūt cec⁹
est/ꝛ q̄libet ali⁹ infidelis: q̄a nec oculo de
xtro videt diuinitatē chꝛi/nec sinistro hu
manitatē. Itē Esa.xliij. Ego sum q̄ deleo
iniq̄tates tuas ꝓpt̄ me: ꝛ pctōꝝ tuoꝝ non
recoꝛdaboꝛ. Itē in nouo testō Jo.vj. Ne
mo pōt venire ad me: nisi pat̄ me⁹ q̄ misit
me traxerit eum. Itez Ro.iij. Justificati
gratis ꝑ grām ipius. Ad idē faciūt aucto
ritates allegat' supra pte p̄missa. Item
triplici ratione ꝓbatur.
Prima est naturalis.
Secūda est theologicalis.
Tertia est legalis.
¶ Prima igit̄ rō nālis est: q꞉ vnumqđqꝫ
est reducibile ad principiū suū vn̄ sumptū
est. Vn̄ videm⁹ ꝙ oia coꝛruptibilia cōpo
sita ex q̄ttuoꝛ elemētis resoluūtur in ipsa
q̄ttuoꝛ elemēta: sic ꝛ bestie formate de ter
ra ad terrā nāliter reuertunt̄. Juxta illud
Eccs.iij. Cuncta subiacēt vanitati et oia
ꝑgunt ad vnū locū: de terra facta sūt et in
terrā parit̄ reuertunt̄. Mō videamus de
q̄ hō fact⁹ est/ꝛ q̄d est q̄ntū ad coꝛp⁹. Ju
xta illđ Gen̄.iij. In su. vul. tui ves. pa. tuo
donec reuer. in ter. de qua sum. es: q꞉ pul.
es ꝛ in pul. reuer. Quantū ꝟo ad aiam/q̄
est subiectū grē vel culpe: non possum⁹ di
cere ꝙ sit ꝓducta de terra vel đ alio elemē
to: nec de materia celi: q꞉ humana aia ꝓpt̄
sui nobilitatē est sup̄ oēm p̄parationē ma
terie coꝛꝑalis: nec educit̄ de potētia mate
rie/sed est creata de nihilo. ḡ est naturalit̄
reducibilis ad nihilū. Cū ḡ pctm̄ sit nihil:
q꞉ est priuatio speciei/modi/ꝛ oꝛdinis s̄m
Aug⁹. sequit̄ ꝙ aia nāliter pōt peccare.
Vn̄ sup illud Jo.j. Sine ipō factū est ni
hil: dicit Aug nihil.i. pctm̄. Et hac ratōe
sequit̄ ꝙ peccare adeo ē ḡnale homini ꝙ
null⁹ hō vnqꝫ fuit sine pctō/exceptis duo
bus. Pret̄ em̄ dn̄m Jesum et ꝟginē Ma
riā oēs peccauerūt. Vn̄.j.Jo.j. Si dixe.
q꞉ pec. nō ha. ipsi nos sedu. et ve. in no. nō
est. Hāc rōnem Aug. ponit.xj. de ciui. dei.
Vt natura sit/ex eo hꝫ ꝙ a deo facta est:
vt aūt deficiat ab eo qđ habet/q꞉ de nihi
lo facta est. Sic ḡ natura aie redit ad nihi
lū/ex q̄ de nihilo est creata. Si fuissꝫ crea
ta vel ꝓducta de grā: ꝑ se rediret ad grām
nāliter. Si de nā celi: rediret ꝑ se ad celū.
Sed q꞉ est creatura đ nihilo/ꝑ se redit ad
nihilū. Et iō peccare pōt ꝑ se/sed non pōt

resurgere p se a pctō/nec veniā ꝯsequi per se. Et sic ptꝫ rō naturał. ¶ Scōa ratio est theologicalis. Reglā em theologie est/ꝙ potētia creādi est soli deo ꝓpria: nec est cōmunicabilis creature etiā instrumētalit. vt no. s. Tho. j. p. q. xlv. ar. v. Manifestū est aūt/ꝙ in remissione pctī ⁊ iustificatōe pctōris cōcurrit creatio grē: virtutū theologicarū ⁊ moraliū/⁊ donoꝝ spūssancti. ⁊ sic a nullo pōt fieri hmōi iustificatio/nisi a deo ⁊ p gram sui. Hāc rōnem declaraui cut scripsi in sermonib⁹ de pctis in genere artꝭ. iij. ser. iiij. ¶ Tertia rō est legal. Per pctm̄ nāqꝫ deus offendit: offensa aūt non remittit/nisi p hoc ꝙ anim⁹ offensi sibi placatur. Qꝫ aūt animus offensi placeꝭ/est a voluntate ipius offensi. Per leges nullus cogiꝭ de iure ciuili remittere offensam sibi illatā: sed pōt in iudicio accusare vł agere ꝯtra iniuriantē. qꝛ nemini facit iniuriā qui vtiꝭ iure suo. c. cū eccłia. de elect. Non ḡ est in ptāte pctōris offendētis/sed offensi offensam remittere. Et sic in sola volūtate dei est/ꝑstare veniā peccatorib⁹: ⁊ nō in ptāte ipoꝝ pctōꝝ. Ps. Beatus vir cui nō imputauit dn̄s pctm̄. Hanc rōnem ponit b. Tho. j. ij. q. cxiij. ar. ij. sed clarius. q. cix. ar. vij. ¶ Quarto ptꝫ p similitudinē Nā quilibet pōt libera voluntate se in pfundū putei ꝓijcere: sed nō inde exire pōt sine auxilio alteri⁹. Sic in ꝓposito. Notare potes hic exēplū qd̄ legiꝭ in Barlaam qd̄ scripsi dn̄ica. ij. de aduentu: sermone q̄ incipit. Scitote qm̄ ꝓpe est regnū dei. pte prima. Dicit etiā Jo. Chry. in home. Cū appropinquasset Jesus hierosolymis ⁊c. in dn̄ica prima aduētus ⁊ in dn̄ica palmarum. Jō clamare debet pctōr cum Dauid dicēs. Nō me demergat tēpestas aque ⁊c. ¶ Tertia causa mālis obiectiua notatur cu dicitꝭ in diffinitione. qua cōmissa mala plangim⁹ ⁊c. Et intellige de malis culpe actualis. Hec vltima differētia est cōpletiua diffinitionis: qꝛ dolere de pctis cōmissis ptinet ad charitatē/⁊ ad quācunqꝫ aliā virtutē. Eiusdē nāqꝫ virtutis est gaudere de bono actu suo/⁊ tristari de contrario. Cū āt charitas ꝯgaudeat de bono: vt dicit apłs. j. Coz. xiij. sequiꝭ ꝙ ad charitatem ptinet tristari de malo. Qꝫ ḡ dicit cū emendationis ꝓposito: ptinet specifice ad pniaꝫ. Sufficit ḡ ad virtutē pnie cōmissa plangere/⁊ firmiter in anio ꝓponere alia nō cōmittere. q̄ si cōmittanꝭ: apparet tunc ꝙ prima pnia nō fuit pfecta: nec ꝓdest ad salutē/nisi p aliā pniam iterū repareꝭ. Vn̄ Aug. Jnanis est pnia quā sequens culpa coinquinat. de pe. di. iij. inanis. Et ibidēꝫ Jsido. Jrrisor est/nō penitens/qui adhuc agit qd̄ penitet. Non tamen sequiꝭ ex hoc ꝙ penitētia prima nō fuerit. Et hoc pbat Gratian⁹ de pe. dist. iij. ¶ Quarta est causa finalis/cum dicitur. deo recōsilians: de qua dicetur infra. Amen.

¶ De causalitate pnie. i. causis ⁊ motiuis ⁊ rōnibus quib⁹ penitentia agitur. Sermo. v.

Penitētiā agite ⁊c. Supra habitꝭ est de penitētie quiditate: mō sequiꝭ de pnie causalitate. i. de causis siue motiuis ⁊ rōnibus quib⁹ pctōres debēt ad pniam ꝓuocari. q̄ si sepius cogitaret/vix ad pctā mortalia labereꝭ. ⁊ si quādo eū cadere contingeret faciliter pniam ageret. Saluteꝭ virgo ⁊c. ¶ Pro fundamēto ſmonis oritur theologicalis q̄stio. ¶ Queriꝭ. Vtrū oēs vtutes amisse p pniaꝫ restituanꝭ: Arguiꝭ ꝙ nō. Jllud p qd̄ vtutes restituunꝭ earū infusionē pcedit: sed pnia non pcedit vtutes alias: qꝛ oēs virtutes simul infundunꝭ. ergo p pniam oēs virtutes restituūtur. Jn oppositū. p pniam penitēs iustificatur: sed ḡnalis iustitia p quā aliqs in cōspectu dei iustus diciꝭ/ꝯprehēdit oēm virtutē: qꝛ innocēs vita oēm reqrit virtuteꝫ. ergo p pniam oēs virtutes amisse restituūtur: ⁊ sic questio manet p vtraqꝫ parte dubia. Ad q̄stionē respōdendū est ſm Rich. sup. iiij. sen. di. xiiij. ar. viij. q. vij. ꝙ p penitentiā oēs virtutes amisse restituūtur: loquēdo de illis virtutib⁹ que in hoie sunt p infusionē. Charitas em̄ nō pōt esse in aia cū carētia alicuius virtutis necessarie ad rectitudinē spūalis vite. Sicut p pniam oīa pctā remittūtur: q̄ remissio esse nō potest sine charitate p pniam: ergo restituiꝭ virtus charitatis. ad qd̄ sequiꝭ ꝙ p pniam restituūtur oēs virtutes amisse necessarie

ad rectitudinē vite. Ad argumentū dicit/ q̄ q̄uis actus infuse pnie/ virtutes alias nō pcedat: tamē actus pnie acquisite/ vel actus penitendi ipsam pcedens/ pcedit ordine durationis vel nature restitutionē amissarū vtutū. Pniaz ergo habeam⁹ vt virtutes recuperemus/ q̄s p pctm perdidimus. Ad quā penitentiā faciendā nos exbortātur verba pa ssumpta. et sic de alijs.

¶ Consideranti mihi/ occurrunt impsentiarum. xiij. diuersa motiua quib⁹ prouocamur ad penitentiā.

Primū est diuina benignitas.
Scdm est saluatoris exemplaritas.
Tertiū est angelorum festiuitas.
Quartū est gratie preciositas.
Quintū est anime securitas.
Sextū est glorie sublimitas.
Septimū est mortis dubietas.
Octauū est peccati malignitas.
Nonum est pene acerbitas.
Decimū est finis mundi ppinquitas.
Undecimū est iudicij rigorositas.
Duodecimū est dilatōis periculositas.
Tertiūdecimū est penitētie vtilitas.

¶ Primū ergo motiuū ad faciendū penitentiā/ est diuia benignitas: cui reperitur pctōr ingratus. Ingratitudo autē est ventus vrens et desiccans fontē pietatis diuine: vt ait Bern. Et q̄maxima sit ingratitudo ista: ppendere possum⁹ ex magnitudine beneficiorum q̄ ab ipa diuina bonitate pcepimus. q̄ sunt infinita: nec posset humana lingua exprimere vel narrare. Sed in generali nunc sufficiet dicere sex: quorum quodlibet est infinitum.

Primū est beneficiū creationis.
Scdm est beneficiū redemptionis.
Tertiū est beneficiū pseruationis.
Quartū est beneficiū expectationis.
Quintū est beneficiū iustificationis.
Sextū est beneficiū glorificationis.

¶ Primū ergo beneficiū est creatiōis. qd est infinitū. s. de nō esse ad esse: et dedit nobis nobilissimū esse int creaturas. Quattuor em gradus pstituit de⁹ in creaturis.

Primus gradus est: quia dedit aliquibus creaturis solum esse.

Scds: qa aliquib⁹ dedit esse et viuere.

Tertius: quia dedit aliquibus esse/ viuere et sentire.

Quartus: q2 dedit aliquib⁹ esse/ viuere sentire/ et intelligere. Uide de his q̄ttuor gradib⁹ qd scripsit Aug. xi. de ciui. dei. c. xvi. et qd scripsi in sermone de cōuersione beati Pauli apli/ sermone q̄ incipit. Uas electiōis et c. in introitu. In hoc aūt quarto gradu constituit hoiem: quē caractere sue imaginis silitudinis isigniuit. Gen. j. Faciamus hoiez ad imaginē et similitudinem nostrā. Nota q̄ inter deū et hominē est quincuplex silitudo. Naturationis/ dilectionis/ seruitiōis/ humanatiōis/ glorificationis. vic3 tres respectu anie: et due respectu corporis. ¶ Prima ḡ respectu anie est silitudo nature: q̄ cōsistit in hoc. Q2 sicut in deo sunt tres psone et vna essentia: sic in aia sunt tres psone et vna essentia. De hac prima dicit Gen. j. Faciamus hominez et c. vt s. ¶ Scda est imago gratie: quā consequit homo diligēdo deū ex charitate/ sicut ipse de⁹ seipm diligit. Col. iij. Expoliantes vos veterē hoiem cū actib⁹ suis: induite nouū hoiem: qui renouat in agnitionē dei fm imaginez eius q̄ creauit eū. pter quā imaginē dicimur filij dei per adoptionē/ sicut filius est ad imaginē patris: cōsequēter sumus p hanc imaginē cōformes et cōfratres christi. Ro. viij. Ipse spūs testimonium reddit spiritui nr̄o q̄ sumus filij dei. Si aūt filij et heres: heredes q̄dē dei: coheredes āt chri. Et subdit ibidē. Quos presciuit et pdestinauit cōformes fieri imaginis filij sui: vt sit ipe primogenitus in multis fratrib⁹. ¶ Tertia imago est glorie: p quaz efficimur pfecte beati ad imaginē dei/ ipso deo fruendo sicut et ipse seipso fruit. De hac imagine loquit aplus di. ij. Cor. iij. Nos vo reuelata facie gl'iaz dn̄i speculātes/ in eandē imaginē trāsfor. a cla. in clari. tanq̄ a domini spiritu. Itez j. Joā. iij. Scimus quoniā cū apparuerit similes ei erimus: quoniā videbimus eū sicuti est. ¶ Quarta imago ē respectu corporis: q2 filius dei assumpsit humanitatē p quā effectus est hō similis nobis: passibilis/ mortalis/ et subiect⁹ nostris miserijs pter culpā et ignorantiā. Phil. ij. Qui cuz in forma dei esset: nō rapinā arbitrat⁹ est esse se equalē do/ s3 se. exi. for. ser. acci. in si. ho. fac. et ha. inuen. vt homo. Itez Rom. viij. Misit de⁹ filiuz suū in si. car. pcti et c.

¶ Quinta imago est regula respectu cor
poris: qz resumemus corpa gloriosa cōfor
mia corpori chri. Phil.iij. Saluatorē ex
pectam⁹: q̄ reformabit corp⁹ hūilitatꝫ no
stre confi. cor. clari. sue. Ecce q̄ntus amor
est dei erga nos: cui⁹ tot signacula nob̄ ap
parent. Silitudo enim est causa amoris.
Grauitas aūt peti in hoie pōt ex hac con
sideratiōe monstrari. Si em̄ vnus accipe
ret imaginē crucifixi vel v̄ginis Marie:
z p̄iceret eā in lutū vel ignem: q̄nta pena
dign⁹ essz: zc. Multo magis qui p̄icit se
ip̄m in lutū auaritie vel ignez luxurie zc.
Uide qđ scripsi in s̄mone bte Agathe: q̄
incipit. Silis est hoi patrifamilias: in in
troitu. Cur ḡ o ingratissime petōr offen
dis deū: z si offendisti: cur totis virib⁹ euz
nō placas pniam agendo: Hiere. ij. Sci
to z vide: qz malum z amarꝫ est reliquisse
te dn̄m deū tuū / z nō esse timorē ei⁹ apud
te: dicit dn̄s exercituū. Nota q̄nta pena di
gnus est q̄ offendit regē suū: q̄a ɔtra hunc
tanq̄ reū criminis lese maiestatꝫ armant̄
leges: clamat mūdus / seuiūt iudices z li
ctores. vt in. l. quisquis. C. ad. l. iul. ma. ca
nonizata. j. q. j. quisquis. al's. siq̄s cū mili
tibus. zc. q̄nto magꝫ si offendis dominū.
Jō loquēs scriptura ɔtra petōres / sic ait.
Generatio praua atq̄ p̄uersa: heccine red
dis dn̄o popule stulte z insipiens: nūquid
nō ipse est pater tuus / q̄ possedit te z fecit
te z creauit te zc. Deut. xxxij. ¶ Secūdū
est beneficiū redēptionis: cui b̄nficio ma
xime reperit̄ ingratus petōr. Nōne ingra
tissim⁹ reputaret̄ qui eū offenderet q̄ ip̄m
a morte p̄seruasset vel resuscitasset: j. Pe.
ij. Christus passus est p̄ nobis. j. Cor. vi.
Empti estis p̄cio magno. Jtez. c. vj. Pre
cio empti estis glorifi. Pet. j. Non corru
ptibilib⁹ auro zc. Sic zc. Nō silitudinē d
pelicano zc. Petōr ḡ in hoc est deterior be
stijs. Legit̄ in ecctiastica histo. q̄ iuxta san
ctū Machariū in deserto leena crudelis
bestia morabat̄: q̄ cū cecos filios genuis
set / eos ad ip̄m Machariuz tulit: z signis
quib; potuit supplicauit vt eos redderet
luci. Quod vir dei intelligēs / ipsis signo
crucis lucē restituit. itaq̄ illa cuz filijs ad
speluncā redijt: z accipiēs om̄es pelles q̄s
habebat ex bestijs quas fuerat dep̄data /
ad cellaz ipius detulit: sic mercedē z gr̄as
referēs de beneficio recepto. Ad idē facit
exēplū de leone beati Hieronymi zc. Jtē
de leone de quo legit̄ in Esopo. Ad idē le
gitur de quodā leone: q̄ cauda ligatus a q̄
dā serpēte maxime tenebat̄. Cunq̄ pre ni
mio dolore fortiter clamās rugitu: z qui
dā miles p̄ desertū incedēs / leonis clamo
re motus venit / et extracto ense serpentez
occidit: z sic ligatū leonē absoluit. q̄ adeo
beneficio gratus fuit / q̄ semp̄ vsq̄ ad mor
tem sibi adhesit. Patz ergo ex his q̄uāte in
gratitudinis sit petōr q̄ hoc maxime bene
ficio reperit̄ ingratus. nā in hoc reperitur
deterior bestijs et filijs serpētū: q̄ benefico
suo reddit virus p̄ gratitudine. Ps. cviij.
Pro eo vt me diligerēt detrahebāt mihi zc.
Et posuerūt aduersuz me mala p̄ bonis: z
odiū p̄ dilectiōe mea. Recordare paupert
tatꝫ z trāsgressiōis mee / absinthij z fellis.
Thren. iij. Jdō Aug. in p̄sona saluatoris
nr̄i sic ait. Cuz inimic⁹ esses o hō ingrate
patri meo / reconciliaui te. cū esses longe /
veni q̄rere te. cū venditus esses / veni redi
mere te. cū inter mōtes et siluas errares /
quesiui te. z ne ore ferarū laniareris / colle
gi te: laboraui / sudaui / ploraui / frigus ha
bui / caput meū spinis opposui: manus et
pedes clauis obieci: z latus meū lancea p̄
forari p̄misi: sanguinē meū fudi: aiam po
sui vt adiungerez te mihi: z tu ingrate se
pararis a me. ¶ Tertiū est beneficiū con
seruatiōis: qz postq̄ nos creauit cōseruat
dās nobis thalamū vteri materni / z cella
riū mām̄illarū. Conseruat nos etiaz a de
monū insidijs: dans nobis custodiā ange
loꝝ. Ps. Angelis suis de⁹ mādauit de te
vt custodiāt te in oib; vijs tuis. ¶ Quar
tū est beneficiū expectationis ad pniam.
Si em̄ deus vellet cōtra petōres rigorē iu
stitie exercere: deberet terra apiri z viuos
hiatu suo eos deglutire: sicut Dathan et
Abiron. de quib; dicit ps. Aperta ē terra
z deglutiuit Dathan / z operuit sup̄ con
gregationē Abiron. Et tn̄ deus expectat
ad pniam petōres p̄ multū tp̄s. Q, q̄ma
gnū sit beneficiū / pōt ex duobus cōsidera
ri. Primo ex hoc q̄ angelis peccantib; hoc
beneficiū nō contulit: sed statim eos post
petm̄ ad infernale barathrum detrusit sine
spe aliqua remissionis: nos autē expectat
tanto tp̄e. Thren. iij. Miscdie dn̄i / qz nō

sumus cōsumpti: qꝛ nō defecerunt miserationes eius. ¶ Scdo apparet ex similitudine iudicis, qui sententiā tulisset ꝯtra delinqntē ad mortē: ⁊ tñ eius executionē ex miscdia differret ⁊c. Si contra peccatores in curia diuine iustitie data est sentētia que habet Eze. xviij. Aīa q̄ peccauerit/ ipsa morietur. nihilominus differt executio vt detur nobis locus penitētie. Esaie xxx. Propterea expectat dñs vt misereatur nostri. Et iō exaltabitur parcēs nobis: qa deus iudicij dñs. Ad idē facit parabola de filio ꝓdigo Lu. xv. Ps. Quēadmodū miseret pater filiorum: misertus est domin⁹ timētibus se ⁊c. Et licet nō exequat deus sententiā datā cōtra peccatores: sed expectat eos ad penitentiā/ vt dictū est: tñ ipsi ducunt cōtinue ad executionē sentētie ea velocitate qua currimus oēs ad mortem cū quadriga q̄ttuor tempoꝝ anni/ ⁊ equo solis. Sed notandū/ ꝙ nō solum deus expectat: quin etiā inuitat aīam peccatricē ad penitentiā cum angelis sanctis ⁊ tota curia celesti: dicēs illud verbum qd legit Cañ. vj. Reuertere reuertere sunamitis: reuertere reuertere vt intueamur te. Nota sunamitis. i. captiua aīa: quā. s. diabolus ꝓpter delitias hui⁹ mundi captiuā duxit ad inferos. Iuxta illud. ij. Tim. ij. Resipiscant a diaboli laqueis. a quo captiui tenent ad ipsi⁹ volūtatē. Quādo dicit reuertere: ꝓpter quattuor genera peccatorū .s. praue cogitatiōis/ locutionis/ operationis/ omissionis vl male ꝯsuetudinis. Dicit ergo reuertere a peccato praue cogitatiōis: reuertere a peccato locutiōis: reuertere a peccato operatiōis: reuertere a peccato cōsuetudinis. Itē reuertere ꝑ cordis ꝯtritionē: reuertere ꝑ oris ꝯfessionē: reuertere ꝑ opis satisfactoꝝ: r̄uertere ꝑ bōe vite cōtinuatiōez: qꝛ q̄ ꝑseuerauerit/ salu⁹ erit. Mat. x. Ut intueamur te. i. vt sic possim⁹ videre ī te imaginē ⁊ silitudinē dei/ qd fer uēti dsiderio optā⁹. O si dñs q̄dā magn⁹ nos inuitarz: nūq̄d etiā remaneremꝰ: Certe nō. Alioqn iuste indignatiōis causam cōtra nos haberet: quāto magis. ergo ⁊c. Ideo aplȝ Rom. ij. An diuitias bonitatis eius ⁊ patiētie ⁊ longanimitatis contemnis: Ignoras quoniā benignitas dei ad penitentiā te adducit. Scdm duritiā autē tuā ⁊ cor impenitēs thesaurizas tibi iram in die ire/ ⁊ reuelationis iusti iudicij dei: ⁊ reddet vnicuiq̄ iuxta opa sua. Itē Uale. in. j. lib. de neglecta religione. Lento etem̄ gradu ad vindictā sui/ diuina procedit ira: tarditatemq̄ supplicij grauitate cōpensat. Ista autē duritia peccatoris ꝓcedit ex eo/ ꝙ deus nō statim punit peccatum. Iuxta illud Eccs. viij. Quia nō profertur cito cōtra malos sentētia: absq̄ vllo timore filij hominū ꝑpetrāt mala. sed insipiētes sunt. Ps. Nisi conuersi fueritis gladiū suū vibrauit: ar. suū teten. ⁊ para. illum ⁊c. ¶ Quintū beneficiū est iustificationis: quia quantūcunq̄ homo fecerit infinita peccata: si tamē ad penitētiā redit/ oia peccata sibi dimittunt ex diuina misericordia. Sicut ptz exēplo serui debitoris decē milium talentoꝝ: de quo Mat. xviij. Unde Ezech. xviij. Si impius egerit penitentiā ab omnib⁹ peccatis q̄ operatus est: omniū iniquitatum eius quas operat⁹ est nō recordabor. Item Esaie. xliij. Ego sum qui deleo iniquitates tuas ꝓpter me: ⁊ peccatoꝝ tuoꝝ non recordabor. Nec solum remittit culpas/ sed etiā penas. Dicit ecclesia in hymno sancte Marie magdalene. Uni trinoq̄ dño sit sempiterna gloria qui culpas ⁊ supplicia remittit ⁊ dat premia. Itē cōfert gratiā. Itē virtutes theologicas/ quib⁹ homo ordinatur in deum: ꝑ fidem quidē ad deū cognoscendū, ꝑ spem ad ipsum sperandū, per charitatē ad ipsum diligendū. Itē dat sibi virtutes cardinales/ quibus ordinat in proximū: ita ꝙ per prudentiā in eligendis, ꝑ fortitudinē in tolerandis, ꝑ temperantiā in vtendis, ⁊ per iustitiā in distribuendis. Item cōfert sibi dona spūssancti: que sunt sapiētia. Esaie xj. Intellectus/ cōsilium/ fortitudo/ scientia/ pietas/ ⁊ timor dñi. Ecce quāta beneficia deo debes o peccator: conuertere ad deū. Alioqn de peccatore obdurato dicit ps. Dilexit maledictiōez ⁊ veniet ei: ⁊ noluit bñdictionē: ⁊ elon. ab eo. et induit maledictionē sicut vestimētū: ⁊ intrauit sicut aqua in interiora ei⁹: ⁊ sicut oleū in ossib⁹ eius. fiat ei sicut vestimentū quo operit: ⁊ sicut zona qua semp ꝯstringit. ¶ Sextum est beneficiū glorificatiōis quā expectam⁹ post mortē q̄ntū ad gloriā aīe. ij. Cor. v.

Scimus em qm si terrestris dom⁹ nostra hui⁹ habitatois dissoluat: qd edificatoez ex deo habeamus domu nō manufacta in celis. postmodu in fine mudi expectam⁹ gloriā corporū. Phil. iij. Saluatorē expectamus dn̄m nostrū Jesum chr̄m: qui re. cor. hu. n̄re confi. cor. cla. sue. De istis duo bus vltimis bn̄ficijs Dauid valde regratiatur deo di. Benedic aia mea dn̄o: et noli obliuisci oēs retributiōis eius: qui ppitiat omnib⁹ iniquitatib⁹ tuis: qui sanat oēs infirmitates tuas q redi. de inte. vitā tuā: q coro. te. in miscōia z miseratiōib⁹: q replet i bonis desi. t. z renouabit vt aq̄le iuuētus tua. Ergo pniaz agite. Amē

De sex motiuis principalib⁹ quib⁹ mouetur pctōr penitētiā agere. Sermo. vj.

Penitētiā agite zc. Supra fmone primo pposita sunt tredecim motiua si ue rōnes ad pniam pagendā: z dictum est de pmo tīmodo. In isto pō sermone intendo pdicare de sex subseqntibus. Salu tetur virgo zc. Pro fundamēto sermo nis oritur theologicalis qstio. Queritur. Utrū de pctō p pniam remisso teneatur hō ampli⁹ penitere? Arguitur q non: Homo nō pōt esse certus de lege pmuni de remissione culpe sue. iuxta illud Eccli. ix. Nemo scit vtrū odio an amore dignus sit. ergo si nō semp penitz: piculo discrimi nis se exponit. qd quilibet vitare tenetur. In oppositū. Uera pnia hic reddit homi nē innocentē: sed innocēs penitere non tenetur. ergo hō post pctōz remissionē de il lis penitere nō tenet: et sic questio manet p vtraq pte dubia. Ad questionē respondendū est fm Rich. sup. iiij. sen. di. xiiij. ar. ix. q. j. q pnia pōt accipi p pnia q est virtus/vel p pnia qd est sacrm. Dico ergo q de pctō remisso p pniam qd est virtus: tenetur hō sacrm penitentiā suscipe si pōt. s. accipiēdo penitet: pro exteriori actu virtutz nō tenet homo penitere de pctō p pe nitentiā rem isso: z qntū ad culpā z qntuz ad penā. similiter nec loquēdo de penitere inqntū dicit interiorē actuz virtutis, nisi in casu. s. inqntū non adest pbabilis coniectura. De remissione pcti aūt quando de pctō suo ex deliberatiōe recogitat: tūc em illud detestari tenet. Non em fideliter ser uat repatū fedus diuie amicitie cui actu nō displicet quādo de hoc deliberat illud qd inter spm z deuz causa fuit inimicitie continue: tn̄ tenet habitualit penitere qn nō pōt dimittere habitū pnie nisi ruendo in pctm mortale. De habitu aūt penitētie aut de interiori actu in casib⁹ supra dictis intelligi debet illud verbū Hugo. ij. li. de sacra. parte. j. c. ij. cuz dicit. Necesse habes semp penitere: satisfacere pōt/nimis face re nō pōt. melius est vt plus facias/q̄ mi nus. Ad argumentū dicit q hō nō pōt cer tus esse de remissione pcti: certitudine sci entie: nō sufficit certitudo pbabilis coniecture/ad hoc q si exponat discrimini si ita nō vacat actui nō penitendi sicut anteq̄ haberet pbabilē coiecturā de remissione pcti sui. Tunc aūt est pbabilis coiectura qn homo fecit qd in se est: dolendo/confitendo/satisfaciendo/z ppositū cauēdi habendo. pniaz ergo agam⁹. Ad quā nos exhortant verba pcassumpta. z sic de alijs. Primū ergo motiuū istoz sex est.

Primū est saluatoris exēplaritas.
Scdm est angeloz festiuitas.
Tertiū est gratie preciositas.
Quartū est anime securitas.
Quintū est glorie sublimitas.
Sextū est mortis dubietas.

Primū ergo motiuuz est saluatoris exemplaritas. Pro hui⁹ ergo motiui declaratione notandū: qd vt ponit Tho. parte iij. q. xviij. ar. vj. Et est cōclusio vera et firma in sacra theologia p fidē catholicā approbata. q sup oēs hoies mundi saluator noster habebat vnā excellentiā inter ceteras: q inter aiam z corpus/siue inter spm z carnē/z inter rōnem z sensualitatē/nullam habebat resistentiā z ptrarietatē: sed quicqd volebat aia/volebat z corp⁹: quicqd ratio z sensualitas sine aliqua cōtradictione. Nō sic in nobis z ceterz hoibus: q aia vult vnū z caro aliud. Uerbi gratia. Aia vult ieiunare/caro comedere. aia orare corp⁹ ludere. aia vigilare/corpus dormire. aia delectari de castitate corp⁹ de luxuria. Vn̄ aplS Gal. v. Caro cōcupi

scit aduersus spm: spūs autē aduersus carnē. Hec aūt sibi inuicē aduersant: vt nō q̄cunq̄ vultis illa faciatis. Itez Rom. vij. Scio em̄ q̄ nō habitat in me: hoc ē in carne mea bonū. nā velle adiacet mihi: pficere aūt bonū nō inuenio. Non em̄ qd̄ volo bonū hoc facio: s3 qd̄ nolo malū hoc ago. Et hoc est bellū valde durū/in q̄ exercent oēs sctī viri: quia pueri z pctōres nō senciūt istā cōtrarietatē: q̄ nō resistunt s3 obediunt carni: sicut equ⁹ z mulus quib⁹ non est intellect⁹. Vñ intantū pualet hoc bellum: q̄ nō pōt in eo haberi victoria/nisi p grām dei. Vñ apl's cōplangēs hūane fragilitati z miserie/sic ait. Cōdelector em̄ legi dei fm interiorē hoiez. Uideo aūt aliā legē in mēbris meis repugnantē legi mētis mee/z captiuantē me in lege pcti: que est in mēbris meis. Infelix ego hō/qs me liberabit de corpe mortis hui⁹? Et respōdit. Gratia dei p iesum chrm dnm nostr̄. Ro. vij. Ad istam aūt grām habendā/necessaria est orō deuota: ideo dñs in nocte passionis aplos hortabat di. Uigilate et orate: vt nō intretis in tētationē. spiritus q̄dē promptus est: caro aūt infirma. Mat. xxvj. Qd̄ illi tres nō fecerūt: q̄ neq̄ vigilauerūt neq̄ orauerūt. z iō in h̄ bello succubuerunt: q̄ timore mortis fugerūt/z fidē pdiderunt: z Petrus ipm ter negauit zc. Sed in saluatore nr̄o nō sic erat: q̄ semp inter aīam z corpus fuit ɔformitas z perfecta subiectio corpis ad aiam/z sensualitatis ad rationez: multo magis q̄ fuerat in primis parentib⁹ in statu innocētie. Et p declaratione differētie nota rōnem z auctoritatē. Rō est ista. Contrarietas in nobis pcedit ex infectiōe pestifera pcti originalis: pter quā natura humana est difficilis ad bonū z pna ad malū. Iuxta illud Gen. viij. Sensus em̄ z cogitatio humani cordis pna sunt ad maluz ab adolescentia sua. Propt̄ qd̄ etiā Dauid cōplangēs dicebat. Ecce em̄ in iniqui. cō. sum: z in pec. ɔ. me ma. mea. ps. l. Cōstat aūt q̄ chrs nō cōtraxit originale: q̄ non ex virili semine/sed mystico spiramie verbū dei factū caro fructusq̄ vētris floruit. Lu. j. Spūsscūs superueniet in te: z vir. altissi. obum. tibi zc. Itē Mat. j. Qd̄ in ea natū est/de spūsancto est. Ideoq̄ in chrō nō fuit ista contrarietas. q̄ cessante causa/cessat effectu s. c. cū cessante. de appel. Patz ratio. Auctoritas habet p Dauid ps. lxxxiij. Etem̄ passer inuenit sibi domū/z turtur nidum vbi re. pul. suos. Passer volans significat spm chri: z turtur fcat carnē chri: q fuit castissima signata p turturez. que est adeo casta/q̄ mortuo masculo nulli alteri sociat: nec ponit se in arbore viridi/sed arida: nec bibit aquā clarā/sed turbidā: z dat gemituz p cātu. Sic caro christi fuit castissima/et semp in paupertate/dolore/z erūna tpōrali/z planctu voluit esse. Ps. Pauper sum ego: z in laborib⁹ a iuuētute mea. Itē alibi. De torrēte in via bibit. Dicit ḡ: passer .i. aīa chri inuenit sibi domū: z turtur .i. caro nidum. .i. in celo. Et ibidē prius premittit. Cor meū et caro mea exultauerūt in deuz viuū. Et alibi. Sitiuit in te anima mea: q̄ multipliciter tibi caro mea. Patz auctoritas. Nec obstat pdictis qd̄ dicit Lu. xxij. Factus in agonia prolixius orabat: z factus est sudor ei⁹ sicut gutte sanguinis decurrētis in terrā. Ex quo videt q̄ inter rōnem z sensualitatē fuerit cōtrarietas ex q̄ pcedebat illa agonia: q̄ cōtraria sunt fz idem z respectu eiusdē. Ratio autē et sensualitas nō erant discordātes: quia nō fm idē/sed diuersis respectib⁹ fereban̄t ad passionem. Ratio em̄ volebat passionem put erat salutifera toti humano generi: nō autez put erat afflictio innocētis: q̄ hoc mō etiā voluntas rōnis chri refugiebat passionem. Vñ ibidē dicit. Non mea volūtas sed tua fiat. Sensualitas aūt cui⁹ non est conferre/sed in aliq̄d absolute ferri: nō volebat hanc passionē. Et in hoc concordat voluntas rōnis volūtati diuine: quia nec ipse de⁹ passionē chri volebat fm se cōsideratā. nec i h̄ ɔdicebat sensualitatꝫ rōi: nec rōnē retardabat voluntati rōnis. Placebat aūt chrō fm voluntatē diuinā/z etiaz fm voluntatē rōnis: vt voluntas naturalis in chrō/et voluntas sensualitatis: fm ordinē sue nature mouerent. vt no. Tho. parte. iij. q. xviij. ar. vj. Duplici ergo ratione sensualitas nō discordabat a rōne. Prima: quia ratio z sensualitas non circa idē sed circa diuersa ferebātur. Secūdo: quia motus ille sensualitatis placebat rōni et diuine volūtati. Et si pcat. Unde ergo il

la agonia pcedebat? Respōdeo q agonia illa nō fuit in chr̄o q̄ntū ad partē anie rationalē: fm qd̄ importat cōcertationē voluntatū ex diuersitate rationū pcedentē: sed fuit agonia illa q̄ntū ad ptē sensitiuā/ fm qd̄ importat timorē infortunij iminētis: fm Tho. q. vbi s. in rūsione ad tertiū ar. Ex predictis ergo pz/ q chr̄s nullā cōtradictionē habebat inter carnē z aiam: z cōsequēter nunq̄ pctm̄ cōmisit/ nec cōmittere poterat. j. Pe. ij. Qui pctm̄ non fecit/ nec inuētus est dolus in ore eius. z nihilo minus ipse pniam egit de pctis: nō quidē suis/ sed nr̄is: q̄ reputabat sua pter vnionem capitis z mēbrorum. Et hoc patz q̄ntū ad oēs tres ptes integrales pnie. ¶ Primo nāq habuit ɔtritionē cordis. Ps. xxj. Factū est cor meū tanq̄ cera liquescēs in medio cordis mei. ¶ Scd̄o confessus est petā: et hoc bis. Primo in vita. Ps. Deus tu scis insipientiā meā/ z delicta mea a te nō sūt abscōdita. Nota delicta mea. i. ppl'i. Scd̄o in morte. Ps. xxj. Deus deus meus respice in me: q̄re me dereliquisti longe a salute mea vba delictorum meorum. Nota longe a salute mea. Nico. de lyr. sic exponit. i. corpali. q: nō fuit pseruatus a morte/ verba delictorum meorum/ delicta ppl'i sua dicit. tum pter mēbrorum z capitis affinitatē: tū q: sua fecit quodāmodo sustinendo p eis penā. Iuxta illud ps. Que nō rapui/ tūc exoluebam. Ad idez facit illud Iob/ vbi loquit Iob in psona chr̄i di. Utinam appenderent petā mea quibus irām merui: et calamitas quā patior in statera quasi arena maris: hec grauior appareret. ¶ Tertio satisfecit p eisdē peccatis orando ieiunando/ patiendo frigus/ famē/ sitim/ vigilando: ita q tota sctissima vita sua fuit semp in doloribus z penis/ vt satisfaceret p peccatis nostris q̄ sua reputabat. Ps. Pauper sum ego: z in laboribus a iuuētute mea. Exaltatus autē. s. in cruce humiliatus z cōturbatus. Fiat ergo ratio a maiori. Si saluator noster q̄ non indigebat penitētia/ fecit pniam cōterendo/ cōfitendo/ z satisfaciendo: vt dictū est. ergo mlto magis nos peccatores zc. Naz ois chr̄isti actio nostra est instructio: vt ait Aug. Nota exemplū de Cesare Iulio: qui nunq̄ legit dixisse militibus/ cātis: sed camus ad preliū. Sic saluator zc. Ioā. xiij. Exeplū em̄ dedi vobis vt quēadmoduz ego feci vobis/ z vos faciatis. ¶ Scd̄m mortuū est angelorum festiuitas. Angeli nāq magnū festū faciūt de peccatore cū cōuertit ad pniam. Luce xv. Gaudiuz erit angelis dei sup vno peccatore pniam agente. Potes referre parabolam q̄ ibi legit. Tota etiam curia celestis letatur z excitat nos ad pniam dicēs Reuertere/ reuertere sunamitis zc. Vide supra sermone proximo pte. iiij. versu: nec solum. Et ecōtra vero angeli dolent/ quādo peccamus: intelligendo tamē de dolore exprobrationis. Iuxta illud Esa. xxxiij. Ecce videtes clamabūt foris angeli. Angeli pacis amare flebunt. ¶ Tertiū mortiuū est gratie pciositas zc. Quis non dolet quādo thesaurū magnū amittit? Quātum dolet mercator/ quādo nauis in qua totum thesaurū suū habebat perditur zc. Quanto magis ergo debet dolere peccator de amissione gratie: q̄ est thesaurus inextimabilis. De quo Sap. vij. Preposui illā regnis z sedibus: z diuitias nihil esse dixi in cōparatiōe illius. nec cōparaui illi lapidē preciosum: q̄m omne aurū in cōparatiōe illius arena est exigua. quo qui vsi fuerint/ participes facti sūt amicitie dei. Itē siquis haberet aliqd̄ signū a rege: per qd̄ oia obtineret/ etiā si peteret regnū: q̄ntū doleret si h' signū amitterz. Tale signū est gr̄a. Declara zc. Iō q̄ntū dolere dz pctōr de gr̄a amissa. Hiere. vj. Luctū vnigeniti fac tibi planctum amarū. ¶ Quartuz mortiuū est anie securitas/ qua pdit homo p peccatū. vt dicet infra sermone. iiij. pte vj. Ecōtra vero per penitentiā recuperat securitas anie. Vn̄ versus. Absq timore dei viuēs homo cūcta timebit. Cuncta timent eū/ si timet ipse deū. Experiētia hoc docet: q: is qui est in peccato/ maxime timet aduersa: z spēaliter mortez. Sed is q̄ est in gratia/ aut nō timet: aut si timet naturali quodāmodo timore: confortat maxime a spe future vite z future glorie: quā sperat p gr̄am quā habet. Ro. v. Non solū aūt: sed z gloriamur in tribulationibus: scientes q tribulatio patientiā operatur: patientia autē probatiōnē: pbatio vo spem: Spes autez nō confundit. quia charitas dei diffusa est in cordibus nostris per spi

ritumsanctū: q̄ datus est nobis. Prouer. xv. Secura mens: q̄si iuge conuiuiū. Vide de pe. dist. vj. Qui egerit. ¶ Quintum motiuum est glorie sublimitas/quā pecca tor perdit p pctm̄. O quātū doleret ciuis si a ciuitate sua exul pperuo fieret: ppt delictum suū: pfecto iste in ɔtinua tristitia esset: ꝛ faciē suā perpetuis/ꝛ amaris gemitibus irrigaret. Sic in pposito ꝛc. Item ppter pctm̄ homo pdit deū. De⁹ aūt ē sum mū bonum. Exo. xxxiij. Ostendā tibi omne bonū. Ergo hō pdendo deū pter peccatū perdit oē bonū. Et ideo dicit. Hiere. ij. Scito ꝛ vide: q2 malū ꝛ amarū est reliq̄sse te dn̄m deū tuū: ꝛ nō eē timorē ei⁹ apd te: dicit dn̄s deus exercituū. ¶ Sextum motiuum est mortis dubietas. Multi em̄ sunt q̄ spe diu viuēdi pcrastināt facere penitentiā: qui tn̄ morte pcuenti frustrant spe sua: q2 nil certi⁹ morte: ꝛ nil incertius hora mortis. l. j. ff. de ɔditionib9 ꝛ demonstrationib9. Quattuor sunt dubia siue incerta: vic3 tēpus: modus: locus: ꝛ status. Primo ḡ temp⁹ vtrū sc3 mors venire debeat in pueritia/vel in adolescētia/vel iuuentute: aut senectute. q2 mors cum falce sua oē fenū metit. Eccl. ix. Nescit homo finē suū. Et ideo fatuus est ille/q̄ spe longioris vite negligit pniam facere. Fatuitas aūt ista pbatur ex auctoritate euāgelij ꝛ exemplo. Auctoritas habet Luc. xij. De illo diuite q̄ dicebat. O ania mea habes mlt'a bona posita in annos plurimos requiesce: comede: bibe: epulare. Dixit aūt illi deus: stulte hac nocte aniam tuā repetent a te: q̄ aūt parasti cui⁹ erūt? Exēplum etiā pbat stultitiā istius: sicut patet in exemplo parabolico: qđ legit in Barlaam ꝺ illo: q̄ fugiens vnicornē cecidit in quēdam puteum pfundissimū ꝛc. Ex quo exēplo notat quadruplex stultitia pctōris nolentis agere pniam. Prima est: q2 non timet mortē: que p vnicornē designat: inebriat⁹ dulcedine vni⁹ gutte mellis ꝛc. Scđa q2 nō timet infernū: qui p draconē denotat. Tertia q2 non attendit vite fragilitatē/q̄ ɔtinue deficit nocte ꝛ die: q̄ signat p mures duos: scilic3 albū ꝛ nigrum rodentes ɔtinue arborem: ꝛ per quattuor aspides: quattuor elementa/seu quattuor humores ɔtrarios: qui semper vite humane insidiant. Quarta q2 pōt se liberare de tantis piculis ascēdendo scalam: quā ille strenuus miles sibi porrigit: q̄ significat chri stū: q̄ miles sup os putei existens sibi scalā ipam porrigebat. Miles est chr̄s: q̄ vicit vnicornē. i. mortē in cruce. Osee. xiij. Ero mors tua o mors ꝛc. Scala est penitētia: q̄ habet mltos gradus: sc3 tres: cordis cōtritio: oris ɔfessio: ꝛ opis satisfactio. Patet ḡ magna stultitia pctōris impenitent. Ideo eccl'ia. Emēdemus in melius: que ignorant peccauim⁹: ne subito pōccupati die mortꝫ q̄ramus spaciū pnie: ꝛ inuenire nō possumus. Item dn̄s. Matt. xxiiij. Ideo ꝛ vos estote parati: q2 qua hora nō putatis fili⁹ hois veniet. ¶ Scđo circa mortē est incert⁹ mod⁹: q2 nescit hō vtrum febre/vel igne/vl' aqua: vel alio modo sit moritur⁹: qui tn̄ modi sunt pene infiniti. Vn̄ v'sus: Ferro/peste/fame/vinculis/algore/calore. Mille modis miseros mors rapit vna hoies. ¶ Tertio est incertus locus. Multi nāq3 olim opinabāt in lectulis suis mori: qui tn̄ postea in mari: vel in desertꝫ mortui sunt: ꝛ p sepultura ventrem lupi ꝛ vrsi sortiti sūt. Sene. Nescis hō q̄ loco mors te expecta: iō tu eam oīi loco expecta. Cum ḡ nesciat hō quo loco debeat eam expectare. Ergo aut in oīi loco debet eam expectare: aut in nullo: ḡ in oīi loco expectāda est. ¶ Quarto est incert⁹ status: q2 incert⁹ hō/vtrū in statu mortal pcti: vel in statu grē sit decessur⁹. Eccl. ix. Sunt iusti atq3 sapiētes/ꝛ opa eoꝝ i manu dei: ꝛ tamē nescit hō vtrum amore: an odio dign⁹ sit: sed oīa in futurū seruant incerta. Et hec inter alias incertitudines pdicta est magis timēda: q2 nō multū curandū est: quo tpe/vel quo mō aliq̄s moriat: sed tantū in q̄ statu aliquis de corpe educatur. Nam si in bono statu: sc3 gratie quis morit: bene moritur quādocunq3: ꝛ vbicūq3 moriat. Quid em̄ obest hoi mori in sterqulinio: si post mortē ania gloria pfruat? Sic ecōtrario. Quid pdest homini in pcio loco mori cū seruitorib9: medicis: ꝛ medicinis: si post mortē ania ei⁹ ad infernū detrudit? vn̄ Aug. j. de ciui. dei. Mala mors putāda nō est: quā bona vita precesserit: neq3 em̄ facit malā mortē: nisi qđ sequit mortē: nō itaq3 multū timendū est

Stulticia impenitentis

eis: q necessario morituri sunt: qd accidat vt moriantur: sed moriendo q̄ ire cogantur. Cū igitur christiani nouerint longe melius ez fuisse religiosi paupis mortē / inter lingentiū canū linguas: q̄ impiū diuitis in purpura: et bisso horrēda illa genera mortiū: qd mortuis offuerūt: q bñ vixerūt: hec ille.

De malignitate pctī. Ser. vij

Penitētiā agite rc. Supra duobus primis sermonibus dictū est de septē mortiuis: puocātibus nos ad pniam: modo sequitur pdicare de octauo motiuo: q̄ qdez est peccati malignitas. Salutetur pgo maria.

¶ Pro fundamento sermonis / qui est de pctō oritur theologicalis questio.

¶ Queritur vtrū potētia peccādi sit mala. Arguitur q̄ sic / cuius vsus malus est ipsum quoqz malū est: sicut cuius vsus bonus est rc. Sed vsus potentie peccandi est peccare: et peccare est malū: g et potentia peccandi mala est. ¶ In oppositum / si potētia peccandi est mala: g potens peccare est malus sed iustus et sctūs pōt peccare: ergo iustus et sctūs est malus. Quod est falsū: igitur potentia peccandi est mala: et sic qstio manet p vtraqz pte dubia. ¶ Ad qstionē respōdēdū est: sm Bonauē. sup. ij. sen. di. xliij. q. ij. q̄ sicut potentia respectu bonoz non dicit actualē ordinationē ad effectū: sz solū habitualē: volūtas vero dicit actualē ordinationē: sic et in malis itelligendū est q̄ potētia nō dicit actualē ordinationē ad effectū: sed potius habitualē: vñ non dicitur aliquis habere potentiā male faciēdi: qa actualiter tendat in malū: sed quia pōt tendere in malū. Voluntas aūt actualē ordinationē dicit / nō eī dicitur iste vult malum: nisi quādo actualiter tendit in malū: quia voluntas est approximatiua ipsius potentie ad agendū: et ideo qz esse malū dicit aliquē defectum psentem in eo / vel circa id de quo dicitur: hinc est q̄ voluntas peccādi mala / et velle peccare est malū. Potētia aūt peccādi non est mala: qd patet quia si potentia peccandi est mala / aut ergo malo pene / aut malo culpe: malo pene non: quia illud sequitur malum culpe / malo culpe nō: quia culpa psequitur peccandi potentiā tempore et natura. Prius eñ hō et angelus peccare potuit q̄ peccauit: sequitur q̄ potentia peccandi nō est mala. ¶ Ad argumentū dicitur / q̄ vsus potentie peccandi inq̄tum huiusmōi est malus. dicendū est q̄ maxima illa intelligitur de vsu ad quē vnaqueq̄ res directe / et de proximo ordinatur: sed potentia peccandi nō ordinatur: nec directe nec de primo ad actum peccādi / pro eo q̄ illa eadē potētia est ad opposita / et ad suum oppositum ordinatur p se: ad hoc aūt ordinatur p accidens: vñ oppositum pctī est eius vsus: et pctm̄ est eius abusus. Et ideo non sequitur qd si peccare sit malū / quod ppter hoc potentia peccādi sit mala. Si igitur habemus potentiā peccandi non peccemus: Quia in pctō est magna malignitas: vt q̄ infra dicetur: et si peccauimus penitentiā agamus de pctō: ad quā agendā nos exhortantur verba premissa: et sic de alijs.

¶ Quanta sit pctī malignitas: et quanta mala ex eo pcedāt: q̄ lingua est narrare sufficiens: aut quis intellectus cogitare: profecto nullus: qz infinitoz maloz peccatū mortale est causa et origo. Jō dicitur Hieremie. ij. Scito et vide qz malū est / et amarū dereliquisse te deū dñm tuū: et nō esse timorē eius apud te / dicit dñs exercituū. Sed p modo intellectus nostri possumus psiderare viginti duo mala: que ex peccato pcedunt. Quoz prima septē sunt mala generalia: que inferuntur cōtra deū et creaturas. Reliqua quindecim sunt specialia q̄ inferuntur ipsi peccatori: et sunt ista vicz.

Primū est diuine maiestatis offensiuū.
Scdm redemptoris contemptiuū.
Tertiū primoz viuentiū infectiuū.
Quartū suffragioz subtractiuū.
Quintū dānatoz pturbatiuū.
Sextū beatoz contristatiuū.
Septimū elementoz corruptiuū.
Octauū diuine inimicitie causatiuū.
Nonū pctōz vilificatiuum.
Decimū a corpe chrī separatiuū.
Undecimū intellectus excecatiuū.
Duodecimū affectus induratiuū.
Tertiūdecimū timoris incussiuū.
Quartūdecimum naturaliū bonoz vulneratiuum.
Quintūdecimum spiritualis thesauri

destructiuum.

Decimūsextum in bestialem naturam transformatiuum.

Decimūseptimum nocumēti maximi inductiuum.

Decimūoctauum diabolice potestatꝫ causatiuum.

Decimūnonum mortis temporalis ac celeratiuum.

Vicesimū eterne pene obligatiuū.

Vicesimūprimū temporis amissiuū.

Vicesimūsecundū quietis anime perturbatiuum.

¶ De primis septē generalibꝫ malis erit hodie sermo noster: de reliquis qndecim dicet infra tribꝫ smonibꝫ sequētibus dño ꝯcedente. ¶ Primū ergo malū/quod ex pctō mortali pcedit est: qꝛ infert iniuriaꝫ deo inquātum facit hoīem non obedire: quinimo rebellē esse deo: cui tū oēs creature ad nutū obediunt. Sicut ptꝫ pmo: in celestibꝫ corpibꝫ. Nam sol/luna/stelle/ ꝛ sphere/semꝑ mouet ad pceptum magni dei/vsqꝫ ad diem iudicij: ꝛ tunc pcipiente deo/ne moueāt amplius: nō mouebūtur: qꝛ tunc cessabit motus celi. Sic elemēta: ignis: aer: aqua: terra: bestie terre: volucres celi: ꝛ pisces maris: ꝛ oīa ad nutuꝫ oipotentꝫ mouētur ꝛ parēt ei. Ps. cxlviij. Statuit ea in eternū: ꝛ in seculū seculi pceptum posuit ꝛ nō pteribit. ¶ De igne patet/ꝙ fuerit obediens deo/etiā ꝯtra naturaꝫ sui. Daniel. iij. Ubi loqtur ꝙ ignis non nocuit in aliquo illis tribꝫ pueris: scꝫ sidrach: misach: ꝛ abdenago: missis in fornacē ignis ardentis nec solū deo: sed etiā seruis dei fuit: ꝛ est obediēs ignis. Sicut patꝫ in Helia. iiij. Reg. j. ¶ Scdo idem ptꝫ: ō aere: qñ dñs imperauit ventꝫ ꝛ mari/ꝛ facta est trāquillitas magna. Mat. viij. Et btō Dominico obediuit pluuia. ¶ Tertio de aqua. Nā mare pbuit se soliduꝫ sub pedibꝫ dñi. Mat. xiiij. ¶ Quarto de terra: qñ ad pceptum dñi mortuos resuscitabat. sicut patꝫ. Mat. ix. Et Luce. vij. ¶ Quinto aues. sicut patꝫ. iij. Reg. xvij. De coruis ministrātibꝫ Helie panē ꝛ carnes. Vñ dicit ibi: ꝙ dixit de⁹ Helie: coruis pcepi: vt pascant te ibi. ¶ Sexto pisces: sicut ptꝫ Jone: ꝛ dixit dñs pisci: ꝛ euomuit Jonā. Itē Lu. v. Cōcluserūt piscīū mltitudinē copiosam. ¶ Septio bestie terre: sicut ptꝫ: qñ dñs in deserto ieiunabat: ꝗ dormiebat inf bestias ꝛc. Mar. j. Eratqꝫ cū bestijs ꝛc. Hic practice. Itē Paulo vipera ñ nocuit. Act. xxviij. Itē in vitis patrū ascendebant scti patres sup crocodylos: ꝛ trāsibāt flumina. ¶ Octauo morbi ꝛ īfirmitates: sicut lepra febris: ꝛ hec obediebāt dño: sicut ptꝫ. Mat. viij. ¶ Nono etiā demones ad sui pceptū exibāt: de corpibꝫ obsessoꝝ. Mat. viij. ꝛ Lu. vij. ¶ Decimo infern⁹ restituebat aīas in ipō detrusas ad pceptuꝫ dñi: vt aniam Lazari resuscitati. Jo. xj. Et aīas sctoꝝ patrū quos limbus retinuerat. Et iō dicitur Hester. xiij. Dñe deus oipotens: in dicione tua cūcta sunt posita: ꝛ nō ē ꝗ possit resistere volūtati tue. Tu fecisti celū ꝛ terrā: ꝛ oīa ꝗ ambitu celi ꝯtinenf: dñs vniuersoꝝ tu es. Itē ps. cxviij. Ordinatione tua pseuerāt dies: qm oīa seruiūt tibi. Itē eccīa. Cui luna/sol: ꝛ oīa/deseruiūt ꝑ tpa Origenes in omel. sup euāgeliū dñice. ij. post octauas epiphanie. Ascēdēte Jesu in nauiculā. Matt. viij. Hi ꝗ prudētie ꝛ intellect⁹ expertes sunt: inclinanf iubēti ꝗbus neqꝫ loquela: neqꝫ smo est/obediūt: in eadē aūt substātia in ꝗ sunt: ꝛ sua natura mouenf: ꝛ iussioni deseruiūt ad ꝯfusionē mortaliū/ad ꝯdēnationē corruptibiliū. Jubet mari ꝛ nō ꝯtemnit: dicit ventꝫ ꝛ tēpestatibꝫ ꝛ cōpescunf. Jubet omi creature ꝛ nō supgrediꝫ iussionē ei⁹: ꝛ vnum hoim genus: qđ sm similitudinē dei honorificatū est: cui verbū ꝛ prudentia data est: hi soli hoies resistunt: hi tm inobedientes sunt: hi soli in iudicio dānabunf: ꝛ a iusticia puniētur: velut deteriores mltis aniaꝫ libꝫ. vt his ꝗ sine spū ꝛ aīa sūt/in isto mūdo. Solus tu o miserrime pctōr es rebellis deo: ꝛ iniuriarꝫ ei/cogitatōibꝫ/vbis/ꝛ opibꝫ. Et ꝑpter hoc ē peior: ꝛ deterior hō pctō: diabolo: ꝛ ceterꝫ creaturꝫ. Iō i iudicio: oēs creature cōtra pctōres insurgent. Sap. v. Accipiet armaturā zelus illi⁹: et armabit creaturā in vltionē inimicorum. Itē. Eiusdē. xvj. Creatura eni tibi factori deseruiēs exardescet in tormētū aduersus iniustos. ¶ Scdo pctm est saluatorꝫ ꝯtēptiuū: qꝛ pctōr ꝯtēnit ꝛ vilipēdit effectū ñ solū passiōis ꝛ mortꝫ cbri: sꝫ ꝛ coce

petonis et natiuitatis et miraculorum et verborum eius: paruipendit baptismū et eterna sacramēta: paruipendit euāgelicā doctrinā: et pdicatorum exhortatiões et cōminatiões: et pphetias pphetarum: et doctrinas aplorum: qa videntur oia pdicta petōres p nihilo habere: et irridere morte christi: rursum crucifigētes sibimetipsis filiū dei: sicut dr aplus Heb. vj. Tales ergo petōres sūt siles iudeis illudentibus christum in die sue passionis: q genu flectentes dicebant. Aue rex iudeorum. Mat. xxvij. Jo. xix. Et postmodū dabat sibi alapas et illudebāt eum: et tandē eum crucifixerūt. Sic petōres christiani genu flectunt ante christum: et confitentur eū regē deum et hoiem. Postmodū vero ipm verberant in seruis suis et crucifigūt: qr quātū est in ipsis reiterant cām sue crucifixionis: que fuit petm. Et ideo merentur a christo contemni: et cū demonibus condemnari. Juxta illud. j. Reg. ij. Quicūqz honorificauerit me honorificabo eū. Qui aūt contemnūt me erūt ignobiles. Jdeo dr eis christus. Ego honorifico patrē meum: et vos inhonorastis me. Jo. viij. Sed nō effugient tales vltrices penas/ etiā in hac vita. ¶ Tertio peccatū est/ proximorum viuentiū infectiuū. Nocet em petm proximis viatoribus tripliciter. ¶ Primo qr acies eorum contra demōes minuuntur: qr quāto plures sūt boni: tanto facilius demonibus resistunt. Juxta illō. Prouer. xviij. Frater q iuuatur a fratre/ qsi ciuitas firma: facilius etiā grās et bñficia/ a deo mltiplicatis intercessoribus impetrāt. ¶ Scdo quia peccatores alios malo exemplo corrumpunt et scandalizant. Quot em hoies prouocantur ad vsuras faciēdas exēplis vsurariorum: qt ad cōcubinas retinēdas: qt ad iniurias vindicandas: quot ad alia pctā ppetranda aliorum exēplis scandalizati. Juxta illō. j. Cor. v. Modicū fermentū totā massam corrūpit: sicut pomū infectū cetera poma inficit: et vna infecta pecus inficit omē pecus. ¶ Tertio qr quādoqz propter petm malorum/ deus punit bonos: qūuis in bonis illa afflictio nō hēat rōnem pene: sed medicine: sicut patet Josue. vij. Quia Acham peccāte punitus est ppłus. Jtem Dauid numerāte pplm: pcussus est ppłus peste. ij. Reg. vlti. Jdē pz in diluuio et sodomitis et cetera. Et qnqz etiam/ ipsi boni sunt participes aliqlis culpe: qr nō clamant cōtra malos: cū tamē bene clamarēt contra vrsum/ vel lupū vel leonem: si ingrederētur ciuitatē. Jdeo dicitur Exo. xx. Ego sum deus zelotes/ vindicās pctm patrū in filios vsqz ad tertiam et quartā generationem. ¶ Quarto petm est suffragiorum subtractiuum: ex quo malo sequitur: q peccatū mortale nocet aiabus: q sunt in purgatorio: quas peccator nō pōt iuuare tam efficaciter: sicut si esset in gratia constitutus: ratio qr nec orationes sue: nec ieiunia: nec aliqd opus bonū a peccatore factū directe prodest illis/ eo q sit mortuū: et qr nunqz opus qd habet efficatiā ex opere opante accepū est deo: nisi psona operās sit accepta. Vñ Gen. iiij. Respexit deus ad Abel et ad munera eius. Jdō dicit Greg. Et habetur in decretis. iij. di. in prin. Cum is q displicet ad intercedendū mittitur: irati animus ad deteriora puocatur. ¶ Quinto est dānatorū conturbatiuū: peccatū nāqz mortale nocet etiā dānatis in inferno: et hoc p modū cōiunctionis: quāto em plures sunt in inferno: tāto maior est ibi horror et pena: sicut si titioni: qui comburitur addantur alij titiones: magis augetur ignis: nō em est incōueniens dicere: q dānatis semp possit augeri pena accidentalis vsqz ad diem iudicij: sicut et beatis augetur gloria accidentalis: sicut dicitur. j. pte. vj. Vnd Esa. xiiij. Jnfernus subtus cōturbatus est in occursum aduentus tui: suscitabit tibi gigātes. Fallit ei ibi regula: qr solatiū est miseris socios habere penarum. Pro etiā similitudinē: si infirmo febricitanti adiungeretur alius infirmus in eodē lecto adderetur sibi pena: propter hoc diues epulo petebat ab Abraam: vt mitteret Lazarū ad qnqz fratres suos: ne descēderet in infernum. Luc. xvj. Quāuis em dānatis augetur pena/ ex aliorum dānatorum adiunctu: tamē volūtate absoluta vellēt oēs hoies dānari inuidia stimulāte. Sed qa sciunt nō oēs dānandos: sed aliqs saluandos: malunt suos ppinquos qz alios a dānatione liberari: qr in hoc etiā inuidia torquebuntur si videant alios saluari/ et suos dānari: et per hunc modū diues dānatus nolebat suorum damnationē: nūqd ex charitate: sed ex inuidia: sm Tho. in quolibet. xj. ¶ Sexto petm mortale est beatorum contri-

statuū: si tristitia in eos cadere ptē: sed ac cipim⁹ hic tristitiā p horrore/ et etiā p no⁊ cumēto/ qđ beatis infert p modū subtra⁊ ctionis. Nam ex cōsortio et societate glifi catorꝝ augetē eorꝝ gaudiū accidētale/ et spi⁊ rituale si suo bono exēplo: ducatu: vł disci plina alīq saluantē: sicut maxime letatē bea⁊ tus Dominic⁹: si vnus fratē predicatorꝝ or dinis saluatē: sic btūs Benedict⁹: sic btūs Francisc⁹ etc. Quia gaudiuꝫ accidentale scōꝝ potest augeri/ vsqꝫ ad diem iudicij. Ergo et angeli scti de nostris culpis lugēt Juxta illud. Esa.xxxiij. Ecce videtes cla⁊ mabūt foris angeli pacis amare flebunt. ¶ Septimo pctm̄ est elemētoꝝ corrupti uum. Nam aer/ aqua/ et terra/ corrūpunē ꝓpter pctm̄ boim et iusto dei iudicio. Vñ ꝓpter peccatū Achab regis israel clausuꝫ est celū: et nō pluit tribus annis/ et sex me sib⁹.iij. Re.xvij. Propter qđ patiunē: nō solū hoīes: sed etiā bestie. Vñ ps̄.cvj. Po suit flumina in desertū: et exitus aquaꝝ in sitim: terram fructiferā in salsugine am a litia inhabitātiū in ea: diluuiū etiā imisit de⁹ in mundū/ ꝓpter demerita pctōꝝ. Et vñ pestilentie ꝯtinue quas patimur: Vñ fames: vnđ guerre: et alia flagella nobis a deo illata: nisi ꝓpter pctā nostra: Sicut em̄ ꝓpter rebellionē vasalloꝝ: rex destruit ter ra eoꝝ: sic in penā rebellionis pctōꝝ: deus destruit elemēta et mundū: qꝛ elementa ipa et creature corꝑales ꝓpter hoīeꝫ facta sūt: de h̄ habetē auctoritas. Leuit.xxvj. Si nō obedieritꝭ mihi addā correptiones septu⁊ plū: ꝓpter pctā vestra/ et cōteram supbiam duritie vestre: daboqꝫ celū vobis durū de sup: sicut ferrū: et terrā eneam: ꝯsumetē in⁊ cassum labor vester: non ꝓferet terra ger⁊ men: nec arbores poma prebebūt. Nota Adam qđ habuit ꝓpter pctā: Jam scitis: ꝙ om̄ia pctā mundi reducunē ad septē ca pitalia q̄ sunt: superbia: auaritia: luxuria: ira: gula: inuidia:: et acidia. Et sic omnes puniciones licꝫ mltē sunt: possunt reduci ad septē. Propꝰea dr̄/ ꝙ puniet septuplū. Et seruat deus regulā scripture que dicit Per q̄ qs peccat: p hec et torquetē. Sap.xj Et ꝯcordat regula iuris ciuil. dī. Qđ qsqꝫ iuris in aliū statuit ipe eodem iure vta tur.l.j.ff. qđ quisqꝫ iuris etc.c. Euꝫ om̄es. de ꝯstitutio. Et loquitē ꝺ penis: quas de⁹ infert peccatoribꝫ in hac vita. ¶ Primuꝫ peccatū est supbia: que nihil aliud est: nisi vent⁹ capitis et cordis. Vñ Hiere. loq̄ns in ꝑsona dei/ ꝯtra supbos ait. Ecce ego su scitabo ꝯtra Babylonē: et super habitato res ei⁹: q̄ cor suū leuauerūt ꝯtra me: qua si ventū pestilentē. Hiere.lj. Ideo de⁹ pu nit h̄ peccatū p tēpestates: et ventos et tur bines: q̄ ꝯcitant naufragia: et pereunt na⁊ ues: eradicāt arbores: et vineaꝝ palmites a vite ꝑcidunt. Osee.viij. Ventū semina būt: et turbinē metent. sic factū est in dieb⁹ nostris sepe. ¶ Scdm̄ pctm̄ est auaritia. Istud pctm̄ punit p indigentias et paupꝰ⁊ tates. Auari em̄ p furta: rapinas: vsuras: simonias: fraudulētias: ꝯgregant diuiti⁊ as: et mltos depauperāt. Ideo puniunē p paupꝰtates et indigentias: qꝛ semp viuūt miserabilitē: nec audēt vti bonis suis in vi ta sua: et post mortē ad nihilū deuenit eoꝝ hereditas: qꝛ puerbium est: ꝙ de malis ac quisitꝭ nō gaudebit terti⁹ heres: imo nec p̄m⁹. Vñ Jac.v. Agite nūc diuites plo rate: et vlulate in miserijs vestris/ q̄ adue⁊ nient vobis. Diuitie vr̄e putrefacte sunt: et vestimēta vr̄a a tineis comesta sunt/ au⁊ rū et argentū vr̄m eruginauit etc. Miche. j. De mercedibꝫ meretricꝭ ꝯgregata sunt: et vsqꝫ ad mercedē meretricꝭ ꝯuertenē etc. Vide expositionē hui⁹ auctoritatꝭ. Sup ar.j. smōe.j. pte. vlti. Sicut ḡ auar⁹ alijs rapuit p auaritiā ab alijs bona sua p aua ritiā rapienē. Esa.xxxiij. Veh q̄ predaris: nōne et ipse ꝑdaberis. Vñ ꝯtra auarū im⁊ precatē blasphemiā Dauid dī. Nudantes transferanē filij ei⁹: et mēdicent: et ejcienē de habitationibꝫ suis. Scrutetē fenerator oēm substantiā ei⁹: et diripiāt alieni labo⁊ res eius etc. ps̄.cviij. Si ḡ vultis esse di⁊ uites vos: et diuitie vestre ꝯseruenē etiā filijs et nepotibꝫ vestris: faciatꝭ sicut ille q̄ vult cōseruare pecora. Respicit nāqꝫ si est aliqua ouis infecta: et eā ejcit extra ouile sic et de pomis. Sic respice/ si est aliqs flo ren⁹ infect⁹ tabe auaritie: et turpis lucri: restituite etc. Alioqn alios corrūpit et di⁊ uitie vestre peribūt: dic vt expedit. Exem pluꝫ est de illo: q̄ vidit in copia pecuniarū suaꝝ/ diabolū sedere sup pecunias suas: p pter sola duo era minuta: q̄ erāt male ac⁊ qsita. ¶ Tertiū pctm̄ est luxuria. Contra

hoc est punitio de diluuijs aquarum: quod vulgo dicunt dragonarie: quia luxuria non est: nisi effusio aque. Semen ergo non debet effundi: nisi in matrimonio ad generandum prolem ad bonorem dei etc. Sicut tempore Noe luxuria fuit punita diluuio. Gen. vj. Uidentes filij dei filias hominum: quod essent pulchre: acceperunt vxores sibi ex omnibus quas elegerant etc. Per filios dei intelliguntur filij Seth: qui a patre suo fuerant instructi in cultu diuino. Fideles enim frequenter in scriptura vocantur filij dei. Per filias hominum intelliguntur mulieres descendentes de Cain: que erant curiose dissolute/ et lubrice/ et de illis preceperat Seth filijs suis: de voluntate dei/ quod non contraherent matrimonia cum eis: sicut dominus preceperat filijs israel: quod non contraherent matrimonium cum mulieribus cananeis. Sed filij Seth procedente tempore transgressi sunt hoc preceptum. Et ideo dicitur/ acceperunt sibi vxores etc. secundum Nico. de lira. dicitur etiam ibi. omnis quippe caro corruperat viam suam. ¶ Quartum peccatum est inuidia: que valde abundat in mundo. Eccl. iiij. Contemplatus sum omnes labores hominum et industrias: animaduerti patere inuidie proximi. Et quia cor inuidi est siccum et destitutum omni humore charitatis: cui nihil tam contrarium est sicut inuidia: ideo hoc peccatum punitur a deo per siccitates et fames.

¶ Quintum peccatum est gula: per quam franguntur ieiunia ecclesie etc. Istud autem punitur per infirmitates/ et dolores corporales: quia sicut gulosus delicate nutrit corpus/ sic in corpore flagellat. Nunquam fortasse in mundo fuerunt tot infirmi homines: tot diuersis infirmitatibus: sicut hodie sunt/ presertim de malo ilium et infirmitatis iliace sicut audiui: in quo est maximus dolor. ¶ Sextum est ira adinuicem: punitio est prelie/ guerra/ regni contra regnum: nec solum inter regnum et regnum: sed inter ciuitatem et ciuitatem. Item in eadem ciuitate sunt inimicitie inter ciues. Item in eadem domo inter fratres. Inter consanguineos etc. Item inter virum et vxorem etc. ¶ Septimum est acidia in spiritualibus. Non curant enim homines de salute anime sed perdunt tempus/ quod est res preciosissima rerum etc. Punitio autem huius peccatum fit per epidimias et mortalitates. Iusta est ista punitio: quia tempus dedit nobis deus ad merendum/ et bene operandum. Ideo deus recipit sibi tempus locatum nobis. Da similitudinem de domino directo alicuius domus: vel possessionis locate/ qui recipit sibi domum: si pensio siue census: sibi per triennium non soluatur vel per bienniuum ab ecclesia: vt in. c. Potuit. de loca. et in. l. ij. C. de iure. emphi. Ecce quomodo respondetur. addam correptiones septuplum. Sed notandum quod dicit contera superbiam duriciei vestre. Dicens tu: quare solum loquitur de superbia: cum peccata sint septem: vt dictum est. Respondeo quia radix et initium omnium aliorum peccatorum est superbia: quam qui vellet euitare peccare non posset. Unde nam procedit auaritia: nisi ex superbia: quia deus dedit legem homini/ quomodo debet acquirere bona iuste sine vsura Lu. vj. Mutuum date: nihil inde sperantes/ et quomodo debet vti iuste acquisitis etc. Sed auarus non vult subijci huic legi. Ecce superbia. Sic de alijs peccatis: et sic etiam impenitentes peccatores non vult subijci precepto dei mandantis: vt penitentiam agat. Ideo de talibus dicitur. Job. xxj. Qui dixerunt deo: recede a nobis: scientiam viarum tuarum nolumus: quid est omnipotens vt seruiamus ei: et quid nobis prodest si adorauerimus illum? Ideo dicitur. Eccl. x. Initium omnis peccati superbia est: qui tenuerit illam adimplebitur maledictione. Ex predictis infertur. quod peccatum omnibus creaturis est nociuum: quia ex corruptione elementorum nocumentum infertur omnibus creaturis. Unde in die iudicij posset dicere sol si sciret loqui: ego propter peccatum hominis claritatem meam amisi. Irrationabilia aialia possent dicere similiter/ si facultatem haberent. Nos propter hominem in diluuijs periuimus. Terra posset etiam dicere. Ego propter ipm maledicta fui: et spinas et tribulos germinaui etc.

¶ De vndecim malis specialibus: que peccatoribus inferuntur. Sermo. viij.

Penitentiam agite etc. Supra sermone primo dictum est de septem malis: que ex peccato causantur in generali: modo sequitur predicare de vndecim alijs specialibus/ que peccatoribus inferuntur ex demerito peccatorum suorum. Sed hodie de sex tantum predicabimus. Salutemus primo virginem etc. ¶ Pro fundamento sermonis/ qui est de peccato oritur theologicalis questio.

¶ Queritur vtrum omne peccatum sit remissibile: Arguitur quod non/ habetur Matth. xij. Spiritus blasphemie non remittetur: et etiam Glos. sup hoc. Blasphemia remittetur: spiritus autem

blaſphemie nõ remittet̃ in hoc ſeculo/nec
in futuro. habet̃ etiã Mat.xij. Qui dixe
rit verbũ ↄtra ſpiritũſanctũ nõ remittet̃/
neq; in hoc ſeculo/neq; in futuro. Sed chri
ſtus nullo mõ põt mentiri: ergo illud pec
catũ nullo modo põt remitti: igit̃ oẽ pec
catũ non eſt remiſſibile. ¶ In oppoſitũ.
Potentior eſt gratia ⁊ virtus in bonũ: ꝙ
ſit pctm̃ in malum: ſed nulla virt⁹ reddit
hoiem ex ſuo actu impoſſibilẽ ad peccãdũ
nec penitẽtia/nec alia: ergo videt̃ ꝙ nulla
culpa reddat hoiem impoſſibilẽ ad reſur
gẽdũ: ſed nõ reſurgit hõ a pctõ/niſi remit
tat̃ peccatũ/⁊ etiã ſi hoc eſſet: ꝙ nõ poſſet
remitti. aut hoc eſſet: qꝛ de⁹ non poſſet in
fundere gratiã/qđ eſt falſuȝ. aut hoc eſſet
qꝛ aliquis nõ poſſet gratiã recipere qđ eſt
falſum: qꝛ habet liberũ arbitriũ libertatẽ: ꝗ
oẽ peccatũ eſt remiſſibile: ⁊ ſic q̃ſtio ma
net ꝑ vtraq; parte dubia. ¶ Ad q̃ſtionẽ
reſpondendũ eſt: ſm̃ Magiſtrum de ales
iij. parte ſũme: ꝙ aliqua pctã dicunt̃ irre
miſſibilia tripliciter. Primo mõ negatiue:
q̃ nullo mõ remitti poterũt: ſicut ſũt pecca
ta maloꝝ angeloꝝ ⁊ dãnatoꝝ/⁊ ſic ad du
biũ dicit̃/ꝙ non oẽ pctm̃ eſt remiſſibile.
imo pctã predictoꝝ irremiſſibilia ſunt ne
gatiue/⁊ nulla alia ab iſtis irremiſſibilia
ſũt. Scđo modo aliqua pctã ſunt irremiſ
ſibilia priuatiue/⁊ ſic ad dubium dicit̃: ꝙ
oẽ peccatũ hoc modo eſt irremiſſibile/⁊
nullũ eſt remiſſibile: qꝛ vt dicit Hierony.
Pro minimo peccato nõ habẽt: vñ ſatiſfa
ciant ſimul hoies vniuerſi: qꝛ nemo aliqđ
ex ſe habet quo remittent̃. Tertio modo
pctã dicunt̃ irremiſſibilia ↄtrarie: eo ꝙ cõ
trarie diſponũt ad gratiã ꝑ quam remitti
poſſunt/⁊ ſic ad dubiũ dicit̃/ꝙ peccata in
ſpiritũſanctũ ſunt irremiſſibilia: quia con
trarie diſponunt hoiem: vt remiſſionẽ cõ
ſequat̃/vt ſunt iſta: preſumptio de miſeri
cordia dĩ/deſperatio: impugnatio verita
tis agnite: inuidentia fraterne gratie: ob
ſtinatio: ⁊ impenitẽtia. Et ad argumẽtũ
dicitur: ꝙ intelligit̃ quantũ ad remiſſiõis
priuationẽ ſm̃ ↄſuetudinem/⁊ nõ ſm̃ poſ
ſibilitatẽ ⁊ aptitudinẽ. Uel dicẽdũ eſt/ꝙ
intelligit̃ ſi fuerit impenitẽtia puta/vt cũ
quis ꝑſeuerat in illo vſq; ad mortẽ/ſi igit̃
peccauerim⁹ nõ ſimus ipenitentes: ſȝ pe
nitẽtes verã agẽdo pniam ad quã nos ex
hortant̃ v̾ba p̃aſſumpta. Mala ꝗ ſpẽalia
q̃ pctõr incurrit ex pctõ ſunt iſta vicȝ.

Primo peccatũ eſt: diuine inimicitie
cauſatiuum.

Scđo eſt pctõꝝ peccantiũ vilificatiuũ

Tertio eſt a corpe chr̃i ſeparatiuũ.

Quarto eſt intellect⁹ obcecatiuũ.

Quinto eſt affectus induratiuũ.

Sexto eſt timoris incuſſiuum.

¶ Primo igit̃ pctm̃ eſt: diuine inimicitie
cauſatiuũ: qꝛ ꝓpter pctm̃ de⁹ eſt inimicus
hoim pctõꝝ/adeo ꝙ ipos odiat: Juxta il
lud Sap.xiiij. Siĩr odio ſũt deo impius:
⁊ impietas ei⁹. pſ. Odiſti om.q.o.ini.per.
om.q.lo.mendaciũ. Quantũ aũt habeat
odio pctm̃ de⁹: poteſt oſtendi duplici rõe.
Prima quia ſi q̃s diceret/ꝙ in tantuȝ
odiret aliq̃ue/ꝙ vellet eum cum ꝓprio fi
lio vnigenito vno gladio tranſuerberare/
ſiue occidere: vel cũ ꝓpria matre/ſatis vi
detur/ꝙ haberet eum odio. Sic de⁹ pater
in tm̃ odio habet peccatũ/ꝙ vt illud dele
ret/⁊ annihilaret: ipſum cuȝ filio ſuo vni
genito crucifigere voluit: iuxta illđ. Eſa.
liij. Propter ſcelus populi mei ꝑcuſſi euȝ.
Item Rom.viij. Deus filiũ ſuũ mittens
in ſimilitudinẽ carnis peccati: de peccato
damnauit pctm̃. Nota de peccato.i.đ cor
pore chr̃i/facto hoſtia ꝑ pctõ/ſicut dicitur
Oſee.iiij. Peccata populi mei comedent
qꝛ ſacerdotes hoſtias ꝑ peccato comede
bant: damnauit.i. deleuit peccatũ ꝑ ſuam
paſſionẽ. Unde Aug. Super illud. Col.
ij. vbi loq̃tur de chirographo ait. Inno
cens occidit̃: pctm̃ tranſfigit̃. Uñ ſi quis
diceret deo patri. O dñe de⁹ pater: quare
filiũ tuũ cruci tradidiſti? Reſpõderet ꝓpter
ſcelus ꝑpli mei ⁊c. Hic practice. Primo
vt occideret de⁹ ſupbiã: voluit ꝙ fili⁹ ſu⁹
humilit̃ portaret crucẽ. Scđo vt occideret
auaritiã: voluit vt nudus cruci affigeret̃.
Tertio vt occideret luxuriã: voluit vt̃ cla
uis amariſſime corp⁹ penetraret̃. Quar
to vt occideret irã: voluit vt ꝑ crucifixori
bus deprecaret̃. Quĩto vt occideret gulã:
voluit vt felle ⁊ aceto potaret̃. Sexto vt
occideret inuidiã: voluit vt lat⁹ ei⁹ lancea
pforaret̃. Septio vt occideret acidiã: vo
luit vt in oratione occuparet̃. Uide đ his
in ſermonib⁹ de articlis fidei. Sermone.
xviij. Jõ.j. Pe.ij. Peccata nr̃a ipſe pertu

sit in corpore suo/sup lignuz rc. Moralit nota rc. Qui sūt chri: carnē suā crucifixe rūt cuz vitijs: r ɔcupiscentijs. Sic eī glorificabimur cū christo: si cuz chro cōpatimur. Ro. viij. Ipse spūs testimoniū reddit spiritui nro: q̄ filij dei sum⁹. Si aūt filij r heredes/he. quidē dei: cohe. aūt chri. si tn̄ cōpatimur vt glificemur. Si eīn de⁹ voluit occidere filiū suū/vt occideret peccatū: qd in eo non erat: qd faciet de⁹ de te pctōre/in q̄ multa pctā inueniet: Voluit etiā animā sue matris cū gladio trāsuerberare. Vñ Lu. ij. Dixit Simeon ad btām virginē/r tuā ipsius animā ptransibit gladius: scz p cōpassionez. ¶ Scda rō est: q̄ illud pper qd deus marie videt odire diabolū/est peccatū. Non eīn illū odit: nisi rōne pcti r eum amaret si pctm̄ non esset in eo: tanq̄ creaturā suā: iuxta illd. Sap. xj. Diligis oīa q̄ sunt: r nihil odisti eorū q̄ fecisti. qd intelligēdū est/nisi pter pctm̄ adiunctū: qd ipse de⁹ nō fecit. Vñ cū illd pter qd est tale: sit magis tale: constat q̄ pctm̄ est mag̃ exosuz deo q̄ diabolo. ps. Iniquos odio habui. Ex pdictis ergo sequit: q̄ oīs creatura pctōri est inimica: q2 quib⁹ est inimic⁹ rex: etiā vasalli sūt inimici. Vñ oēs angeli/demōes/celi: et elemēta sūt inimici pctōrib⁹. Sap. xvj. Creatura tibi factori deseruiens exardescit in tormētū aduersus iniustos. ¶ Scdo peccatū est/peccātiū vilificatiuū. Pro cui⁹ intelligētia notādū: q̄ si bene ɔsideram⁹: nihil est in toto vniuerso vili⁹ pctōre. Manifestū est nanq̄: q̄ peccator seru⁹ est pcti. Joā. viij. Qui facit pctm̄/seru⁹ est peccati. l. fi. C. de sententiā passis. ibi. libidinum oīmq̄ vitioꝝ seruoꝝ. vbi glo. hoc no. Itē Ro. vj. Nescitis q̄m cui exhibetis vos seruos ad obediendū: serui estis ei⁹ cui obedistis: siue pcti ad mortē: siue obeditionis ad iustitiā. Seruus aūt est vilissima ɔditio hoim. Multe nāq̄ sunt ɔditiones hominū. Quidā sunt ingenui. Quidā liberti. quidā serui. vt insti. d iure psonaꝝ. p totū. Item ingenuoꝝ: quidā sunt nobiles: quidā illustres: quidā clarissimi rc. Vilissima ɔditionū oim est seruitus. Tanto aūt vilior est seru⁹: quāto est vilius id cui seruit. Vilior nāq̄ est seru⁹ iudei/q̄ christiani: r plebei q̄ nobilis rc. Quid autez vilius pctō: nihil: pter pctōrem. qd pbat. Nam res tanto nobilior est: quāto deo p ximior: r tanto deficit a nobilitate/quāto magis a deo elongat. verbi grā. Incipiamus de aīa chri/que nobilissima creaturarū est: q2 ppinquissima deo. Deinde virgo gliosa: deinde seraphin: postmodū cherubin rc. Et sic gradatim descendēdo vsq̄ ad creaturas: q̄ habēt solū esse/sic̄ terra r lapides rc. Quid aūt mag̃ distat a deo q̄ illud/qd nihil est. Peccatū aūt nihil ē: tum q2 est quedā priuatio speciei/modi/r ordinis: vt ait Aug. Sic̄ tenebra rc. Tū q2 pctm̄ nō est a deo: q̄ est nihil: q2 oīa p ipm̄ deū facta sunt. Jo. j. Sine ipo factuz est nihil. Dicit glo. Aug. i. pctm̄. Et Jo. xv. Sine me nihil potestis facere: nih. i. i. pctm̄. Cum aūt peccator sit seruus pcti. q̄ est vilior ipo pctō. Ex q̄ magna ɔfusio peccatoris: cū sit seru⁹ vilioris rei: q̄ sit in rerū natura. Ido dicit Hiere. anime peccatrici. q̄ vilis facta es: nimis iterans vias tuas. Hiere. ij. r Grego. Erubesce miser pctōr: r stude diligent: r nitere virib⁹ totis excutere a collo tuo: iugū hui⁹ tam vilissime seruitutis: r h p pniam obtinebis. Vñ ait phs. Maior sūz r ad maiora natus: q̄ vt fiam mancipiū corpis nri. Itez Sene. Si scirē deos ignoscituros r hoies ignoraturos: tn̄ ad horrerē pctm̄. Ido bene dixit Diogenes Alexandro: q̄ erat ser uus seruoꝝ. i. ɔcupiscentiaꝝ. Vide q̄ scripsi in smonib⁹ sup oratione dnica smone. xxiiij. In Introitu. Et in smone in festo sctī Petri ad vincla. ¶ Tertio pctm̄ est a corpe chri diuisiuū: siue separatiuū. Et pbat trib⁹ medijs. Rōne: auctoritate: exemplo. Corpus chri mysticuz est ecclia: cui⁹ caput est chrs. Ephe. j. Ipm dedit caput sup oēm ecclesiam: q̄ est corp⁹ ei⁹. Hui⁹ aūt corpis q̄libet chrianus in grā ɔstitut⁹ est membrū. Ro. xij. Sicut eīn in vno corpe multa mēbra habem⁹: oīa aūt mēbra nō eundē actū habēt: sic multi vnū corp⁹ sumus in chro: singuli aūt alter alteri⁹ mēbra. Et sicut q̄libet membrū est pticeps vite corpis: r nutrimēti: q̄ corpus sustentat sic q̄libet fidelis in grā existēs/est particeps oim bonoꝝ suffragioꝝ/r meritoꝝ: q̄ fiunt in ecclīa. Ps. Particeps ego sum oīm. ti. te. r custo. man. tua. Peccatū autē

mortale separat hoiez ab ecclia dei/ inqn-tū puat ipm gra τ charitate: q est glutinū hui⁹ vnionis. Esa. lv. Iniqtates vre diui-serūt inter vos τ deū vrm. Petm eni mor-tale est quasi gladi⁹ p quē mēbꝝ precidit a corpe. Mēbrū autē diuisum ab vnitate corpis fit putridū τ corruptꝰ. Sic pctōr τc. Iuxta illō. j. Cor. xvj. Si qs nō amat dnm iesum chrm: sit anathema/ marana tha. Anathema. i. sepatus ab ecclia: mara-natha. i. donec veniat dns ad ipm illumi-nandū. Ex his sequit q pctōr est expers oim bonoꝝ τ meritoꝝ eccle: q ex charita-te sortiunt effectū. In cui⁹ figurā dicitur Leui. xxij. Nō de semine Aaron/ q fuerit leprosus: nō vescet de his q sctificata sunt mihi/ donec sanet. i. qcunq christian⁹ macu-latus fuerit lepra pcti mortalis: nō habe-bit partē bonoꝝ q fiūt in ecclia/ donec sa-netur p pniam. ¶ Quarto petm est intel-lect⁹ obcecatiuū. Sed cōtra: q2 multi pec-catores inueniūtur q hnt eximiū intelle-ctū ad capiēdū. Dic illud qd hic dr de ob-scuratiōe intellect⁹: intellige de obtusio-ne intellect⁹ practici. sz qd ois malus est ignorās: τ nō de obtusiōe intellect⁹ specu-latiui. sm Tho. in. ij. sen. di. xviij. sup lram Est g petm intellectus obcecatiuū. Hoc ptz quadruplici medio. vz rōne/ exēplo/ experimēto/ τ figura. ¶ Primo qdē rōne q2 intellect⁹ hūanus duplici lumine illu-minat. Lumine grē: et lumine rōnis natu-ralis. Primū aūt lumē grē totaliter tollit p pctm. Scdm lumē rōnis nālis: de quo ps. Signatū est sup nos lumē vultus tui dne. Et si nō totalit subtrahat p pctm: tn valde obscurat. vt infra patebit. q2 ctra h lumē rōnis agit hō peccando. q2 sicut vir-tus est nature cōsentanea: vt dic Tul. ita vitiū est nature cōtrariū. Iō ctra pctōres dr Sap. ij. Excecauit illos malitia illoꝝ. Itē ps. Nescierūt neq intel. in te. ambu. Itē Prouer. iiij. Via impioꝝ tenebrosa: nesciūt vbi corruāt. Vide circa hoc Tho. ij. ij. q. xv. ar. j. vbi loquit de cecitate men-tis. ¶ Scdo ptz exēplo in Adā. q cū esset in statu innocētie/ magnā sapiētiā de diui-nis habebat/ et sciētiā de nālib: adeo vt oi b aialib noīa iponeret. τ tn post petm in tantā decidit cecitatem/ q abscōdere se posse extimabat a facie dni ipm vocātis.

Gen. iij. Cū audissent vo. d. dei deā. in pa. ad aurā post meri. abscon. se Adā τ vx. ei⁹ a fa. dni in me. lig. pa. Sic de Salomone legit/ q fuit cecat⁹ ꝓpt petm luxurie: adeo q etiā tēplū Idolis fabricaret. iij. Re. xj. τ Eccli. xlvij. τ in decre. xxxij. q. iiij. Salo-mon ꝓpter h dr Soph. j. Ambulabūt vt ceci/ q2 dno peccauerūt. ¶ Tertio idē ptz experiētia. Nā ꝓculdubio cecus esset τ fa-tu⁹ ille: q verbis cōtumeliosis τ factꝭ ꝓuo-caret illū ad irā q haberet gladiū nudum ad guttur ei⁹ τc. Sic in ꝓposito oēs sum⁹ in manu dei. Deute. xxxij. Ego occidam τ ego viuere faciā: p. τ e. sa. τ nō est q de ma-nu mea pos. eru. τ tn pctōr nō veret ipsum qtidie offendere. Vn hoc ꝓfecto q2 cecus est: cū tn hoiem mortalē timebit offende-re/ τ offensum conat placare. ¶ Quarto idē apparet ex figura Tob. ij. vbi legit q oculi Tobie fuerūt cecati stercore hirūdi-nis dū dormiret iuxta parietē. Per sterc⁹ hirūdinis qd est calidū: significat peccatū qd aiam inflāmat ad cōcupiscētiā terreno-rū: τ p ipm cecant ocli intellect⁹ hois dor-miētis in lecto pcti/ in q requiescit sic dor-miēs: sed qs illa cōuertet in sempitnū la-borē. Dic practice quō descit sugh⁹ in ho-noribꝰ τ dignitatib. auarus in diuitijs. lu-xuriosus in voluptatib τc. Iō pctōr cec⁹ nō ꝓpēdit nec intelligit grauitatē pcti. sic canis submergēd⁹ nō sentit lapidē in suo collo ligatū/ donec extra nauiculā ꝓijciat in mare τc. Sic pctōr nō sentit grauitatē pcti: donec ꝓiect⁹ est extra nauiculā corpo-ris sui/ seu vite ꝓsentis/ τ demergat in ꝓ-fundū inferni. Gre. Oclos qs culpa clau-sit pena ap̄it. Ad idē fac figura de Sanso-ne cecato a Philisteis. Iud. xvj. ¶ Quin-to pctm est effect⁹ induratiuū. Nō eni de-lectant pctōres de reb diuinis τ spūalib q sunt dulciores sup mel τ fauū. sed de re-bus tpalib/ de iocis/ de cantib⁹ vanis/ de lectiōe libroꝝ vanoꝝ τ inutiliū: sicut sūt li-bri dicti vulgo Centū nouelle/ Philostra-tu. delectant de nouis et vanitatib mūdi sic filij isrl: q cōcupierūt cōcupiscētias in deserto: q iam fastidiebāt māna. τ desi-derabāt porros/ allia et pepōes egypti di-cētes. In mentē nob veniūt cucumeres/ porriq/ τ cepe et allia. Aia nra arida est: nihil eni respiciūt oculi nri nisi māna τc.

Nu.xi. Et vñ h̃. nisi qa hñt palatũ infectũ febre ɔcupiscẽtie ⁊ iniqtatis. Aug. Ocul' egris odiosa est lux: q̃ pur; est amabil'. Et palato nõ sano pena est panis: q̃ sano est suauis. Nota exem̃ d̃ Hieronymo rapto in spũ ⁊c. Jõ de pctõre indurato põt intelligi illud qd̃ dicit' Job. xli. Cor eius indurabit' quasi lapis: ⁊ stringet' quasi mallea toris incus. Nonne durus esset valde lapis si nec igne possz liquefieri/nec malleo posset ɔteri: Sic est cor ipenitẽtis/qd̃ nõ frãgit' malleo verbi dei/nec liquefit igne p̃dicatiõis. Hiere. xxiij. Nunqd nõ verba mea sunt q̃si ignis ardẽs dicit dñs: ⁊ qua si malleus cõterẽs petrã: Jdo cor pctõris est q̃si incus malleatoris: q quãto pl' verberat'/tãto mag; calcat' ⁊ indurat'. ¶ Se xto pctm̃ est timoris incussiuuz. Gen. iij. Vocẽ tuam dñe audiui ⁊ timui: eo q nudus essem. ⁊ tñ illa vox erat vox clemẽtie Peccator nãq; timet oia aduersa/siue sit pest;/siue guerra/siue infirmitas: siue alia qcunq;. O q̃ magna seruitus est ista/⁊ q̃ magna miseria. Vñ versus. Absq; timore dei viuẽs homo cũcta timebit. Cuncta timẽt ⁊ eũ/si timet ipse deũ. Vñ ad ꝓpositũ dicã vobis historiã quã refert Boe. in iij. de ɔsola. ⁊ Tul. in tuscu. viri. q. de quodaz magno dñõ Sicilie. s. Dionysio. Q; cũ quidã amicus su' laudaret eũ ⁊ felicez diceret: ipse volẽs oñdere q nullus hõ in hoc mũdo/p̃sertim pctõr habeat verã felicitatẽ: inuitauit ipm ad prandiũ siue cenã ⁊ parauit sibi omne gen' deliciaꝝ: ⁊ introductus in q̃ndã camerã politissimã et ornatã/ponit' in mẽsa dñi/sedẽs cũ eo: ⁊ corã eo fuit apportatũ omne gen' deliciarũ: cibi/vina/iuuenes/⁊ iuuẽcule cãtatrices/ ⁊ sonus suauissim'. Ecõtra dñs mãdauerat poni vnũ ensẽ nudũ ⁊ acutũ sup caput dicti amici discũbentis: pendentẽ ppendicularriter sup verticẽ ipsi' cũ vno filo equino. Amicus ꝟo ille ppendẽs grauitatẽ ensis/⁊ eius acuitatẽ/⁊ tenuitatem fili ipm tenẽtis: ita pauefact' est q oẽs delitie ille videbant' sibi tormẽta: nec volebat comedere nec bibere/nec tantã speciositatẽ iuuenũ videre/nec cãtus ⁊ musicas audire. Cũq; dñs interogasset euz q̃re int' tot delitias nõ comederet/dixit. Utinã essem in mea domũcula: nã acumen hui' ensis oẽs delitias istas mihi in tormẽta ɔuertit. At dñs ait. Amice considera q̃ sic me esse int istas delicias: tñ ɔsidero tremendum iudiciũ dei graue esse sup me: q̃ nõ me iudices felicẽ in p̃senti vita volubili/q̃uis sim in magno dñio ⁊ honore. Jõ dicit Grego. in mora. lib. xxxij. c. xix. ⁊ in decre. xij. di. nerui. Omne qd̃ bicẽminet: plus meroribus affecit' q̃ honoribꝫ gaudet. ⁊ dũ cor tribulationibꝫ p̃mit': ad memoriã culpa reuocatur. Ex dictis iã ptz q̃ntũ timorẽ pctõr incurrit ex pctõ. Econtra dicit' Prouer. xv. Secura mens quasi iuge cõuiuiũ.

¶ De nouez malis q̃ ex mortali pctõ pcedunt. Sermo. ix.

Penitẽtiã agite ⁊c. Sequit' p̃dicare de nouẽ aliis malis/q̃ ex mortali peccato pcedunt: de q̃bꝫ ser hodie p̃dicabimus. Salutet' virgo ⁊c. ¶ Pro s̃monis fundamẽto/in q̃ agit' de pctõ: oritur theologica lis q̃stio. ¶ Querit'. Utꝝ oia pctã remissa: p sequẽs mortale pctm̃ redeat q̃ntũ ad penã: Arguit' q sic. xv. q. ij. Eps q̃ mancipiũ. fu' manumissus ꝑpt' ingratitudinẽ iteꝝ pene suitutis iuste subijcit'. g̃ a simili hõ a suitute pcti p dei miscdiam liberat'/ p ingratitudinẽ pene p̃cedẽtis suitut; iterũ subijcit'. Jn oppositũ habet' de pnia. di. iiij. ꝟsus fine. Diuia clemẽtia dimissa peccata/in vltionẽ vlteri' redire nõ patit'. igitur ⁊c. Jtẽ pena nõ debet' nisi culpe: s; peccata nõ reuertũtur q̃ntũ ad culpam. g̃ nec q̃ntũ ad penam. ⁊ sic q̃stio manet p vtraq; pte dubia. Ad q̃stionẽ respõdendũ est fm Rich. sup. iiij. sen. dist. xxij. ar. j. q. iij. q pena q̃ ante debebat' p pctis p pniam dimissis: aut est tota expleta an̄ sequẽs mortale pctm̃/aut nõ. Si sic: dico q sequẽs mortale pctm̃/pctã pri' dimissa nõ redeant q̃ntũ ad penã/nisi inq̃ntũ aggrauãt sequens pctm̃: ꝑpt' quã aggrauationẽ sibi pena maior debet'. Vñ ait Grego. ⁊ habet' de pnia di. iij. Qui ɔmissa plangit/nec tñ deserit: pene grauiori se subijcit. Si nõ: tunc dico q remanet obligat' ad solutionez residui pene/⁊ si in illo pctõ mortali moriat' p peccat; illis q̃ ad culpã: nõ tñ q̃ad penã pu'

dimissis/in inferno pena eterna puniet. s. p accñs. Qr in pctõ mortali nulla pena est satisfactoria in ꝯspectu di: ⁊ id qñtumcũq; puniať/sp remanet ad penã obligat⁹: tñ illa pena min⁹ erit intensa ꝙ si illa pctã nõ fuissent ei dimissa. Et ad argumentũ diciť: ꝙ nõ prius ꝯcludit/nisi ꝙ p seqñs peccatũ mortale iterũ in seruitutẽ deduciť. Et hoc est verũ: nõ tñ reducũt in illã eandẽ in qua erat p illa pctã q̃ sibi fuerunt dimissa: nec in tantã sicut si illa pctã sibi nõ fuissent dimissa. A pctis igiť abstineam⁹/q̃ mala hoibus mlťa inferũt: ⁊ si peccauerim⁹/pniã agam⁹. Ad quã agendã nos hortatur verba pассumpta. Pniam agite ⁊c. ¶ Ultra supra dicta sunt alia sex: que sunt ista. viꝫ

Primo peccatũ est naturalium bonorũ vulneratiuum.

Scđo est spũalis thesauri priuatiuũ.

Tertio ẽ i bestialẽ nãm trãsformatiuũ

Quarto ẽ nocumẽti maximi inductiuũ

Quito ẽ sbiectiõis diabolice causatiuũ

Sexto est mortis eternalis acceleratiuũ.

¶ Primo ꝙ pctm est naturaliũ bonorum vulneratiuũ. Ubi notandũ p declaratiõe ꝙ sm doctrinã b. Tho. j. ij. q. lxxxv. arti. j. bona nature põt tripl'r dici. Primo quidẽ ipsa pncipia nature. s. ex qbꝫ ipa natura cõstituiť/⁊ ꝓprietates ex his causate: sic potẽtie aie. et alia hmõi. Scđo qꝛ hõ habꝫ a natura inclinationẽ ad virtutẽ: qđ est quoddã bonũ nature. Tertio mõ põt dici bonũ nature donũ originalis iustitie: qđ fuit in primo hoie collatũ toti humane nature: q̃ inclinatio cõsistebat in rectitudine quadã p quã hõ erat subiect⁹ deo/et sensualitas rõni. De qua rectitudine aie et corpis dicit Ouid. in. j. Metha. Pronaq; cũ spectent aialia cetera trã. Os hoi sublime dedit: celũq; videre. Jussit: ⁊ erectos ad sidera tollere vult⁹. Primũ ꝙ bonũ nãe neq; tolliť neq; diminuiť p pctm. Rõ est: qꝛ etiam in demonibꝫ bona naturalia manẽt integra post pctm. vt dicit Dioñ. iiij. c. de diui. no. Tertio ꝟo bonũ nature totaliter est ablatũ p pctm primi parẽtis. Sꝫ mediũ bonũ nature. s. ipsa naturalis inclinatio ad virtutẽ ex parte. s. anie: nã ex parte corpis diciť Gen. viij. Sẽsus ⁊ cogitatio humani cordis pna sunt ad malũ ab adolescẽtia sua. diminuiť per pctm: p actus em̃ humanos fit q̃dã inclinatio ad similes actus. oportet autẽ ex hoc ꝙ aliquid inclinať ad vnũ contrariorũ/diminuať inclinatio eius ad aliud. Unde cũ pctm sit contrariũ virtuti: ex hoc ipso ꝙ hõ peccat diminuit bonũ nature: qđ est inclinatio ad virtutẽ. Unđ Luc. x. dr ꝙ hõ descẽdẽs ab hierlm in hiericõ. i. in defectũ pcti: expoliať in gratuitis ⁊ vulneratur in naturalibꝫ: vt Beda exponit. Predicta autẽ diminutio nõ fit p modum subtractionis: alioquin posset hmõi inclinatio ad virtutẽ totaliter tolli p multiplicationẽ peccatorũ/cuꝫ sit finita. quod nõ est verum/cuꝫ etiã in damnatis hmõi inclinatio maneat: aliodn non esset in eis remorsus ꝯscientie. Diminuiť ergo hmõi inclinatio per moduꝫ additionis impedimẽti: qđ neq; tollit neq; diminuit radicẽ inclinationis. sicut patꝫ in diaphano corpore: qđ quidem habet inclinationẽ ad susceptionẽ lucis ex hoc ipso ꝙ est diaphanuꝫ. Diminuiť aũt inclinatio vel habilitas ex pte nebularũ superuenientiũ: cũ tamẽ semp maneat in radice nature: sm Tho. q. vbi supra. art. ij. ¶ Scđo est spũalis thesauri priuatiuũ. Thesaurus autẽ spũalis consistit in quattuor. viꝫ Primo in gratia dei. Scđo in ꝟtutibꝫ. Tertio in donis. Quarto in meritis. Hec oĩa destruit et perimit peccatũ. ¶ Primo em̃ destruit grãm: que per peccatũ mortale amittiť. Et ratio: qꝛ peccatũ est offensa dei. Offensa autẽ ⁊ gratia opponũtur. Ex hoc em̃ dicitur aliquis alteri esse offensus: quia repellit eũ a gratia sua. vt no. supra arti. j. sermone. j. parte j. in secũda ratione. Igitur gratia ⁊ peccatum mortale simul esse non possunt in eodem subiecto. Gratia autẽ est thesaur⁹ infinitus: iuxta illud Sap. vij. Infinit⁹ em̃ thesaurus est hominibꝫ: quo qui vsi sunt/participes facti sũt amicitie dei. ¶ Secundo destruit virtutes. s. theologicas et morales infusas. Nã fides p mortale peccatũ occidiť. quia vt diciť Jac. ij. Fides sine operibꝫ mortua est. Item. Spes q̃ habetur a peccatore dicitur psumptio: ⁊ non spes vera. Spes enim vera habetur ab illis tm̃ qui sunt boni. Ps. Spera in dño ⁊ fac bonitatẽ. Item charitas: que cũ peccato mortali nõ põt esse simul in eodẽ subiecto. ij. Cor. vj. Que enim participatio iu

stitie cū iniqtate: aut q̄ societas luci ad te nebras: zc. Pctōr em̄ mag⁹ diligit creaturā q̄ deū: qz fruit creatura. vt dicit Aug. in. j. de doctrina chr̄iana. Itē prudētia nō est in pctōre. Que em̄ prudētia est in eo/q̄ ꝑponit creaturā creatori? Et tandē peccator pdet vtrūq̄. s. creatorē quē habere hic noluit. creaturā vero/qz illam habere nō potuit. Et sic facit pctōr ꝯtra regulā prudentie. Quicqd agis/prudēter agas: z respice finē. Et iō in sacra scriptura pctōres dicunt stulti. Eccl's. j. Stultoꝝ infinitus est nūerus. Itē iustitia non est in pctōre: qz nō reddit deo qd̄ suū est. s. obedientiā z honorē. Mal. j. Filius honorat patrem/z seru⁹ dn̄m suū. Si ḡ pat' ego sum/ vbi est honor meus? Et si dn̄s ego sum: vbi est timor me⁹ dicit dn̄s exercituū? Itē fortitudo nō est in pctōre: qz quidē a pctō separi permittit. Esa j. Erit fortitudo vestra vt fauilla stupe: z op⁹ vr̄m q̄si scintilla. Itez temperātia deficit in peccatore: qn̄ quidē nō refrenat mot⁹ luxurie gule: z aliarum passionū subijciēs eas rationi: sed viuit sicut equ⁹ z mulus quib⁹ nō est intellect⁹. ¶ Tertio destruit dona sp̄ussancti: q̄ sūt septē. de quib⁹ Esa. xj. scz Sapiētia/intellectus/cōsiliū fortitudo/ sciētia/pietas/z timor dn̄i. ¶ Quarto destruit oīa merita q̄ olim hō in gr̄a cōstitutus acq̄sierat. Eze. xviij. Si auerterit se iustus a iustitia sua: z fecerit iniq̄tatē fm̄ oēs abominationes suas q̄s operari solet impius: nūquid viuet? Oēs iustitie eius q̄s fecerat nō recordabunt. Vn̄ de pctō mortali Job dic̄ xxxj. Ignis est vsq̄ ad ꝯsumationē deuorans: z oia eradicans genimina. i. merita. Ad qd̄ aūt valeant bona facta in mortali pctō: vide in sermonib⁹ de pctis in genere ar. iij. ser. iiij. z de hoc fiat alius sermo. Destruit etiā siue impedit merita acqrenda: qz de his bonis q̄ hō in pctō mortali cōstitut⁹ operat/nihil meret. Hoc ꝓbat auctoritate/rōne/z silitudine. Auctoritas habetur. j. Cor. xiij. Si distribuero in ci. pau. oēs fa. ul. m. z si tra. co. z. me. i. a vt ar. cha. aūt nō ha. ni. mi. pdest. Rō est: qz de⁹ non acceptat opa nisi acceptz opantē zc. Dic vt in s̄mone de pctis in gn̄e. ar. iij ser. iiij. Silitudo est de ramo pciso ab arbore zc. vt in dicto s̄mone. Est et alia rō: dic illud qd̄ no. glo. in. c. s. de colluſ. quā scripsi vbi supra. Hec aūt cōclusio vera ē nisi duob⁹ casib⁹. Primo in operib⁹ q̄ valent ex opere opato/z cōferentib⁹ caracterē. sicut baptismus/cōfirmatio/z ordo. Scdo in opib⁹ bonis q̄ fiūt a pctōre sicut a nudo ministro. Dic vt ibidē. Est aūt notandū q̄ sex virtutes hn̄t hmōi opa. Dic vt ibidē. Ecce ḡ q̄ntū thesaurū perdit pctōr ex vnico peccato mortali. Iō dicit dn̄s Mat. xvj. Quid em̄ ꝓficit hoi si vniuer. mū. lucret: anie vo sue detrimentū patiat? Aut quā dabit hō cōmutationē ꝓ aīa sua? Iō debes o peccator maxime flere de amissione tā inextimabilis et incōpabilis thesauri magis q̄ mercator: q̄ vno naufragio perdit totā substantiā suā quā cū multis laborib⁹ p multa tpa lucratus est. ¶ Tertio est in bestialem naturā trāsformatiuū. Hoc ꝓbatur rōne z auctoritate. Rō est: qz hō peccator postposita rōne viuit fm̄ motū sensualitatis: z ꝯsequēter cessat in eo ratio natural' ꝯtra quā peccando operat. Inter hoiem aūt z bestiā nō est dr̄ntia nisi p rōnez: q̄ est differētia specifica int' ip̄m z bestiā. Ergo cessante rōne/cessat differētia ipsa formalis: z ꝯsequēter efficit bestia. Vn̄ superbus pōt dici leo. auar⁹ vulpes. luxuriosus porcus. iracūdus canis rabiosus. gulosus lupus. inuidus basiliscus. acidiosus asinus. Et cōfirmat ratio ista ex eo q̄a pōt dici q̄ pctm̄ trāsformauit angelos in bestias: q̄a demōes bestie dicunt in scp̄tura. Vn̄ diabolus dicit draco Apoc. xij. Ad idez facit exēpliū qd̄ refert Grego. in. iij. dial. de Dacio Mediolanēn. epō: qn̄ transiens p Corinthū hospitatus est in domo quā demones inhabitabāt zc. Hoc scripsi in sermonib⁹ de ar. fidei. ser. xvij. p. iij. Auctoritas habet Eccl's. iij. Dixi in cor. meo de fi. ho. vt pba. e. de. z ostē. si. cē bestijs. Itē hō cuz in ho. eēt nō intel. cō. est iu. insi. z si. fac. est illis. Itē Sene. Quid interest in beluam trāsformari/aut sub homis figura animū bois non gerere? Ad idē Boet. in. iiij. ꝓsa iiij. li. de ꝯsolat. Versi inqt in malitiā: humanā q̄q̄ amisere nām. Et subdit. Eueniet igr: vt quē trāsformatū vitijs videas: hoiem estimare nō possis/sz beluā. Et subdit in fine dl. Ita fit: vt q̄ ꝓbitate deserta hō eē desierit: cū in diuinā ꝯditōez trāsire.

nō poterit: vertat i beluinā. Hoc etiā sen ferūt antiqui pagani/in fabula quam scribunt de dea Circe. Uide q̄d scripsi in dñica.xxiiij. post festū trini. sermone q̄ incipit. Cuiꝰ est imago hec. in itroitu. Quintūmo veracit dicere possumꝰ/ꝙ deterior est peccator ꝙ̄ bestia. Qd̄ ꝓbat tripli̅r. Primo ratione culpe: q: imputat sibi ad culpā/si sine rōe viuit: qd̄ nō est i bestia. q̄a viuere sine rōne/bestijs est ex natura: sȝ hoi ꝓcedit ex culpa. Scd̄o rōne nocumēti. q: hō peccator magis nocet ꝓximis ꝙ̄ bestia: q̄a in hoie est dolus/q̄ nō est in bestijs. Tertio rōne pene. q: bestie post mortē nō sunt obnoxie alicui pene: q: aīa cū corpe morit. sed petōr est obnoxiꝰ pene eterne post mortē: vt infra patebit in .vij. effectu. Et ideo minꝰ malū esset tibi o infelix petōr/bestiā esse ꝙ̄ petōrē: si pniam nō agis. ¶ Quarto est nocumēti maximi inductiuū: naȝ sine petō nihil pōt hoi nocere. Nā nec diabolus. nec hō malus. nec infirmitas. nec mors. nec alia aduersitas poterit ei nocere. si a petō hō abstineat. Uñ ecclia in prima feria. vj. q̄dragesime: in orōne q̄ dicit in vesperis: vbi sic dicit. Tuere dñe ppl̄m tuū: ꝛ ab oibꝫ petis clemēter emūda. quia nulla ei nocebit aduersitas/si nulla dominetur iniq̄tas. Itē Eccl'e. viij. Qui custodit ꝓceptū/nō experiet quicq̄ȝ mali. Iteȝ Esa. iij. Dicite iusto/q̄m bene: q̄m fructū adinuentionū suaꝝ comedet. ꝛ veh impio in malū. Itē. j. Pet. iij. Et q̄s est q̄ vobis noceat/si boni emulatores fueritis? Quin imo sine petō oīa aduersa cōuertunt in bonū hoi. Ro. viij. Scimꝰ q̄m diligentibꝫ deū oīa coopant in bonū. Et plus nō pōt diabolus vel ꝓsecutor nocere iusto/nisi q: fabricat ei coronā eternā. Bern. Mirandū dei iudiciū: ꝙ ille sugbꝰ mallea tor nc̄ saēs eis coronas fabricat ꝑpetuas: omes impugnando/ꝛ oibꝫ succūbendo. Et Dauid in ps̄. Supra dorsum meū fabricaue rūt petōres: fabricauerūt inq̄ā coronam ꝑpetuā. Exēpluȝ de Agatha. Lucia. Catarina. Laurētio. ꝛ ceteris martyribꝫ: qui nō essent corona martyrij laureati/nisi diabolus eis illas medijs tyrannis ꝓsecutoribus fabricasset. Et nihilominus ꝓdicta sunt maxime nociua homini. ꝑ petm̄. Sūma ergo diligētia est fugiendū petm̄: et ꝑ pniam delendū. Si eīn vniuersi demōes ꝛ mali hoies/ꝛ bestie: ꝛ oēs aliene creature q̄ homini pn̄t nocere/essent congregati ex vna pte: magis timendū esset vnū mortale petm̄. ꝙ̄ oīa illa. Uñ dicit Aug. j. de ciui. dei. ꝛ habet in decre. xxxij. q. v. ita ne. ꝙ hō debet potius oia mala pati/ꝙ̄ peccato ꝯsentire. Itē Sene. Cum heibꝫ inquit pacē habet: cū vitijs bellū. Et iteꝝ. Uitia sine mō ꝛ ordine ꝯsequēda sunt: q̄a modū ꝛ ordinē nō hn̄t. Et ꝯcordat scriptura di. Quasi a facie colubri fuge petm̄. Eccli. xxi. ¶ Quinto est subiectionis diabolice causatiuū: q: ꝑ petm̄ efficit hō seruꝰ diaboli. Iuxta illud Petri apl'i ij. Pe. ij. A quo eīn q̄is fugatus est/huiꝰ ꝛ seruꝰ est. Naȝ et de iure ciuili: victus siue captꝰ in bello publico: efficit seruꝰ capiētis. vt. ff. de captiuis. ibi. Ab hostibꝫ captus: puta a germanis seu Parthꝭ: seruꝰ est hostiū. ꝛ i. l. et seruoꝝ. ff. de sta. ho. ibi. Iure gentium serui nostri sunt/q̄ ab hostibꝫ capiunt. Item Ro. vj. Nescitꝭ q̄m cui exhibuistis vos seruos ad obediendū: serui estis eiꝰ cui obeditis. Ecce ꝙ̄ maluȝ dñm habent petōres. Hiere. xvj. Seruietis dijs alienis die ac nocte: qui nō dabunt vobis requiē. Nota dijs in plurali numero: nam tot demonū petōr est seruꝰ/quot peccatoꝝ est reꝰ. Superbꝰ nāq̄ est seruꝰ leuiathan: ipse est rex sup oēs filios sugbie. Auarus māmone ꝛc. Nota ad hoc parabolā illius filij adolescentis q̄ dispersit oia bona sua: q̄ postea adhesit vni ciuiū illius regiōis. Luce. xv. .i. diabolo: q̄ est ciuis et princeps regiōis petōꝝ. Jo. xij. Nunc princeps mūdi huiꝰ eijciet foras. Jō ꝑcipit apl's petōribus di. Resipiscāt a diaboli laqueis/a quo capti tenent ad ipsius voluntatē. ij. Tim. ij. ¶ Sexto est mortis tp̄alis acceleratiuū: q: ꝓpter demeritū pcī diminuit vita peccatori. Ps̄. Uiri sanguinū ꝛ doloſi non dimidiabunt dies suos. Uñ ꝛ de iure canonico: ꝓpter petm̄ hō citius mori p̄sumit. xj. q. iij. epi si sacerdotali. ꝛ no. i. c. qua frōte. de appel. Et in hoc d'uia bonitas ꝛ iustē ꝛ misericorditer cū petōribꝫ agit. Juste quidē: q: meret peccator vitaȝ ꝑdere/qua male vtitur. Juxta illud Sap. xj. Per q̄ quis peccat/ꝑ hec ꝛ torquet. Uñ ꝓpter demeritū peccati pmi parētis: mors huma

no generi idicta est. Gen. ij. Quacūq3 die comederis/morte morieris. Jtē Rom. v. Per vnū hoiē3 pctm intrauit in mundū. z p pctm mors. Et cocordat etiā simile de iure ciuili: quo disponit q si coductor domus ea male vtatur/q pōt ei ea auferri a dño. z pbat in. l. edem. C. loca. Sic deus locat nobis vita3 tpalem vt ei reddamus mercedē bonoz operū. Si igit male vtat homo ipsa vita: dign9 est vt ipsa priuetur. Jō etiā deus ppter pctā hoim immisit diluuiū: z vitā humanā diminuit deus propter malitiā hoim. Gen. vj. Non pmanebit spūs me9 in hoie in eternū: q2 caro est. eruntq3 dies ei9 centū viginti annoz. Misericorditer etiā deus cū peccatoribꝫ agit/ diminuēdo eis vitā: q2 tollit deus malos de medio/ne pctm eorū augeant. vt dicit Aug. z in decret. xxiij. q. iiij. ea vindicta. Et alibi dicit idē Aug. Cui licētia iniquitatis eripit/vtilr9 vincit: qm nihil est infelicius felicitate peccātiū: qua penalis nutrit impunitas/z mala voluntas velut hostis interior roborat. xxiij. q. j. parat9. in fi. Ad idem facit. xlv. di. z qui emendat. Ergo penitentiā agite zc.

¶ De tribꝫ vltimis malis: q̄ causantur ex pctō. Sermo. x.

Penitētiā agite zc. Jn pcedentibꝫ dictu3 est de differētis z nouē malis que sequūtur ex pctō: nūc ꝓo dicendū est de tribus vltimis malis ꝑ cōplemento hui9 articuli. Salutet virgo zc. ¶ Pro fmonis fundamēto/qui est de pctō: orit theologicalis questio. ¶ Querit. Utrū pctm voluntatis z operis/sint duo pctā vel vnū: Arguit q sint duo. Multiplicato inferiori/multiplicat superius: sed fornicatio exterior pctm est speciale: volūtas etiā fornicandi pctm est speciale. sed volūtas fornicandi est aliud q̄ ip̄e act9 fornicatiōis: ḡ si ista sunt diuersa/z sunt pctā: loquēdo formalit: ergo sunt diuersa pctā. Jn oppositū. Actio inchoata nō ponit nūeru3 nisi seipsa ꝯsūmata: sed pctm inchoat in voluntate z ꝯsumit in ope. fm qd dicit Jaco. j. Concupis. cū ꝯceperit parit pctm: pec. ꝓo cū cōsumatū fuerit generat mortē. ḡ pctm volūtatis z opis sunt vnū pctm: z sic questio manet ꝑ vtraq3 pte dubia. Ad qstionē respōdendū fm Bonauē. sup. ij. sen. di. xlij. q. j. q dupliciter cōtingit cōparari pctm operis exterioris z voluntatis interioris. Uno mō. put ista duo cōiuncta sunt et ordinata/ita q vnū est ex altero: z sic voluntas interior actu exteriori nō facit diuersa pctā. ꝑ eo q vn9 est ibi ɔtēpt9/z vna auersio z vna cōuersio. Uolūtas em est q̄ contēnendo cōuertit. dū ad bonū cōmendabile cōuertit. nō solū qntū ad actū ꝑriū sed etiā qntū ad actū inferioris potentie qui ei subijcit. Si aūt cōparemus volūtate interiorē ad opus exteri9 put sunt sepata: ita q vn9 peccet voluntate tm: al9 peccet voluntate z ope. Pctm voluntatis z operis sunt diuersa pctā. Et ad argumtū dr in q̄ loquit de multiplicato inferiori z superiori: dicendū est q verū est de illo inferiori/cuius superi9 est essentiale: z nō sic est in ꝓposito cu3 pctm sit accidēs. Agam9 ḡ pniam de pctis tā volūtat q̄ opis: ad quā agendā nos exhortatur vba pasumpta zc.

Primū est tēporis amissiuū.
Scōm est quietis perturbatiuū.
Tertiū est pene eterne obligatiuū.

¶ Primo est tpis amissiuū. Per pctm eni hō amittit tps: qd est pciosissima rez. Nā si aia dānata posset recuperare in hac vita spaciū medie hodie: cari pēderet magis z pciosiorē illā reputaret/q̄ totū mundi thesauz. Un̄ Bern. Nihil pciosius tpe: heu nihil hodie vili9 reputat. Nota exemplū Cesauri: de quo in. iiij. dial. z in hoin. xij. qui in extremo vite tps modicū postulabat di. Jnducias vsq3 mane zc. Sic ille dñs Nicolaus de Sicilia. q cū esset peste pcussus: videns se morti ꝓpinquū/misit ꝑ quodā venerabili religioso. Qui cu3 venisset ad eū/quereret quid postularet dixit. Rogo te pat vt petas a dño inducias mihi decē dierū: infra quos valeā disponere aiam z bona mea zc. At ille dixit. Et q̄t annos in hac vita pegistis: Respondit sexaginta. At ille. Et qre in tot annis neglexistis disponere vitā vestrā: Modo autē petitis decē dies. Tandē illeaū terminū. illum petitū expirauit: cum vitā suā valde seculariter pegisset. Jō Eccli. xiiij. Fili cons

ſerua tp̄s ⁊ declina a malo. Nota cõſerua tp̄s ⁊c̄. Ratio eſt: q2 ſic tranſit qđ eſt irrecuperabile. Om̄ia alia bona tēporalia ſi amittant̄/recuperari poſſunt: ſolū tp̄s irrecuperabile eſt. Virgi. in. x. eneid. Stat ſua cuiq3 dies breue ⁊ irreparabile tēpus. Om̄ibꝫ eſt vite. Hoc ergo tp̄s maxime ꝑdit pctm̄: nõ ſolū ꝑdit: ſed cõtra ſemetip̄m ⁊ ꝯtra largitorē tēporis/q̄ eſt deus: expendit in vanitatibꝫ ⁊ pctis. Ps̄. Cū accepero tp̄s/ego iuſtitias iudicabo. Ideo faciamus conſiliū Salomonis dicētis. Quid neceſſe eſt hoi maiora ſe querere: cū ignoret quid cõducat ſibi in vita ſua numero dieꝝ ꝑegrinatiõis ſue: ⁊ tp̄e qđ velut vmbra p̄terit: Eccl̄s. vij. ¶ Scđo eſt quietis aīe ꝑturbatiuū. Nunq3 em̄ miſera anima quieſcit in pctõ mortali. Cū em̄ quies ſit termin⁹ motus: aīa aūt peccatoris ſit ſp̄ in ꝯtinuo motu cū voluntate peccandi: ſequit̄ ꝙ miſera illa aīa non poſſit quieſcere. Alia cauſa. Cū de⁹ habeat aīam quietare inq̄ntū habet rõnem boni: obiectum autē voluntatis ⁊ finis aīe ſit ipſe deus. Aug. in lib. cõfeſſ. In p̄ncipio feciſti nos dñe ad te: ⁊ inquietū eſt cor noſtrū donec requieſcat in te. ſequit̄ ꝙ nunq̄3 aīa quietat̄: donec ſit cū deo ſeu tendat in deū. Sz aīa peccatoris eſt contra deū/⁊ recedit a deo ꝑ pctm̄: qđ eſt auerſio a bono incõmutabili ⁊ cõuerſio ad bonū cõmutabile. ſm Aug⁹. ſequit̄ ꝙ nunq̄3 talis aīa habebit quietē. Hoc eſt qđ dicit Aug. in lib. ꝯfeſ. Iuſſiſti domine et ſic eſt vt pena ſit ſibi oīs inordinat⁹ amor quē hn̄t peccatores circa ea q̄ mouēt eos ad peccādū: q̄ amor eſt eis pena. Si volum⁹ iſta videre clari⁹ diſcurramus ꝑ ſingula pctā mortalia: ⁊ videbim⁹ penas ⁊ amaritudines q̄ ex ipſis oriunt̄. Ecõtra aūt dulcedines ⁊ conſolationes ⁊ quietes q̄ ex virtutib⁹ oppoſitis cauſant̄. Primo ſupbus hābēs inordinatū amorē ⁊ cupiditatē honoris inquietus eſt: q2 ſibi videt̄ ꝙ oēs deſpiciāt eū. primo vxor. ſcđo filij ⁊ alij. q2 videt ſe ab eis non tantū reuereri q̄ntū deberet. Ecce dolor ⁊ quietis ꝑturbatio. Itē quādo intrat plateam vel quādo tranſit: ſi omnes non ſurgunt/videt̄ ab eis deſpici. Itē dicit ſuperbus. Talis fuit capitane⁹ vel vicari⁹/ego nõ. Ecce dolor. Vn̄ Iſido. lib. ethi. Superbus inquit dict⁹ eſt: q2 vult ſupꝛ videri q̄3 eſt. Qui enī vult ſupgredi/ſupbus eſt. Sicut dicit Aug. lib. xiiij. de ciui. dei. ꝙ ſuperbia eſt celſitudinis appetit⁹. Hic aūt appetitus nunq̄3 poterit ſatiari vel quietari. ꝯ ſeq̄ñs hoc pctm̄ eſt quietis aīe ꝑturbatiuū; Hoc etiā dicit Aug. xiiij. de ciui. dei. Superbia ꝑuerſe imitat̄ deū: odit nāq3 conſortijs equalitatē/ſub illo: ſed imponere vult ſocijs dñationē ſuā/ꝓ illo. Ecce dolor et inordiat⁹ aīus/⁊ inq̄etudo aīe. Cõtra. humiles q̄n hn̄t ſibi magni honores dicūt. Nõ nobis dñe nõ nobis: ſ3 nomini tuo ⁊c̄. Ecce quies mentis ⁊ aīe. Scđo auarus de oibꝫ habet dolorē. Q̄n em̄ videt in menſa vxorē/filios/⁊ famulos bene comedētes/ dicit. O miſer deſtruct⁹ ſū. Et tantū dolet ꝙ nõ ſentit delectatiõez cibi vel potus. Si videt farinā3 iminutā/dicit. O miſer ꝑdit⁹ ſum. Iđ Eccl̄s. ij. Cūcti dies erūnis ⁊ doloribꝫ pleni ſunt. Iđo Sene. in tragedijs. Auaro q̄d mala optas/niſi ꝙ viuat: Si filius currit/dicit. O miſer: q2 ſotulares frangit. Si dormit: ſomniat latrones. Si ſentit mures: credit fures. Ecce inq̄etas aīe. Hoc eſt qđ dicit Salomon Eccl̄es. v. Auarus nõ implebit̄ pecunia. Et q̄ amat diuitias/nõ capiet ex eis fructū. Or vt dr̄ Hiero. Auaro tā deeſt qđ hab3 q̄3 qđ nõ h3. Vn̄ etiā nõ iplebit̄ pecunijs: q2 aſſimulat̄ inferno ꝑ augmentū di. Auarus eſt inferno ſiĺis. q̄ q̄ntacūq3 deuorauerit/nūq̄3 dr̄ ſufficit. ſic nec auarus poterit ſatiari. Iđ Eccl̄i. x. Auaro nihil ſceleſti⁹ Et poſtea ſubdit̄. Nihil iniqui⁹ q̄3 amare pecuniā. Ecce inordinatus amor. Et ſubdit. Hic em̄ ⁊ aīam ſuā venalem h3. Tul. de offi. li. j. Nihil eſt tā exigui aī ⁊c̄. Hab3 ḡ aīam inq̄etā: ⁊ hoc eſt ꝓprie ꝓpriū auaro: ḡ auaritia eſt q̄etis aīe ꝑturbatio. Econtra. ꝑſona liberalis letat̄ quando videt vxorem ⁊ familiā comedētes ⁊ dr̄. Comedamus ⁊ dñs ꝓuidebit nob̄: ſi ſeruabim⁹ ei⁹ p̄cepta. Iđ ps̄. Iuſti. i. liberales exultent in cõ. dei: ⁊ delec. i le. Itē luxurioſus q̄ntā penā h3: q̄n eſt philocapi⁹ đ aliq̄ dõicella vl̄ vidua ⁊c̄. vadit die nocteq3 cū armis ⁊ magnis ꝑiculis. nõ põt comedere nec dormire: ſ3 vadit ſic ſtult⁹. Vn̄ ꝓſus. Neſcio q̄d ſit amor: nec amo2 ſētio nodū. Sz ſcio ſi q̄s amat/neſcit hr̄e modū. Et ſicut rei ve

Cor impij q̄ȷ mare feruens quod quieſcere nõ poteſt.

state. Vñ Aug⁹. O amatores mūdi: nō est requies vbi q̄ritis eā: vitā btām querītis in regione mortis. Et si ꝯsequit̄ intentū suū statim dicit. Non: sed cū alia habe rē maiorē delectationē: vel seruabo aliuȝ modū vt magis delecter. Quare dr phs: q̄ ꝯcupiscētia carnalis est infinita ⁊ non habet terminū. Jō Boet. Quid de voluptatibus corpoꝝ loquar: quarū appetētia quidē plena anxietatȝ satietas penitētie? Nec est mirū de nostris iuuenib̄ fatuis: cū Salomon tam sapiēs ꝑ luxuriā fuerit deuictus. ⁊ Dauid tā sctūs. Vñ Aug⁹. j. soliloquioꝝ. Nihil esse censeo qđ magȝ ex arte deijciat animū virilē q̄ blandimēta femine: corporeusq̄ ille conat⁹. Jtē Tul. de senectute. Cū natura siue de⁹ nihil hominī mēte p̄stabili⁹ dedisset: scias huic diuino munerī nihil esse magȝ contrariū q̄ voluptatē. Sed q̄ differētia est inter iuuenē luxuriosuȝ ⁊ senē? Audi Sene. dicentē Adolescens luxuriosus peccat: senex insanit. Sȝ peius ē de ꝑsona nobili et graduata dignitate. Nā dicit Fulgē. lib. ij. mitologiarū. Quāuis in oibus amor libidinis sit: tñ deterior cuȝ se honorato miscuerit. Libido eñ honestatis duȝ quid expediat nescit: semꝑ est maiestatis ꝯtraria. Jtem Tul. in Paradox. An mihi liber videtur cui mulier imperat: cui leges imponit. Vocat/ veniēdū est. Ejcit/ abeundū est. Minatur/ extimescēdū est. An ergo mirū? Sȝ nequissimū seruū/ etiā si in amplissima familia nat⁹ sit. appellandū puto. Persona aūt casta si sit de matrimonio: ꝯtentat̄ de sua societate/ siue sit iuuenis siue antiqua alba vl' nigra. Dicit vir. Sufficit mihi q̄ vxor mea est. Alij aūt qui nō sunt de matrimonio: nō curant nec loquūtur de illa materia/ ⁊ viuūt leti ⁊ quieti. Jō ps. Renuit ꝯsolari aia mea. s. in bonis carnalib̄. Ergo in quib̄? Rñ. Memor fui dei ⁊ delectat⁹ sum. Jtē inuidus nunq̄ q̄escit/ sed sp̄ in tristitia manet: q: inuidia nihil aliud est q̄ dolor de bono alteri⁹. Vñ Gre. vj. moral. Jnuidere nō possum⁹/ nisi eis q̄s in aliq̄ cernimus meliores. Et dicit phs in. ij. eth. Jnuidebūt tales: quib̄ sunt aliq̄ siles/ aut ꝑm gen⁹/ aut ꝑm cognitionē/ vel ꝑm staturā/ habitū/ aut ꝑm opinionē. Et dicit Damas. Jnuidia est tristitia in alienis bonis. Et phs. ij. eth. Quid dolet inuidus? De eo de quo est gaudendū dolet. Qñ videt inuidus q̄ alius plus honorat̄ vel ditat̄: vel est in officio/ vl' in amore p̄ncipis: tristat̄ inuidus/ et frāgit̄ corde. Vñ est quidā v̄sus. Jnuidus inuidia cōburit̄ intus ⁊ extra. Vñ sic diffinit̄ ab Aug. in ꝑmone. Jnuidia est dolor felicitatis alterius. Jtē Damas. in ꝑmone. Jnuidia est ignis inextinguibilis. Etem̄ sicut tinea comedit vestimenta: sic inuidia eum q̄ zelat̄ cōsumit ⁊ rodit. Porp̄tea Aug. de ci. dei. Jnuidia p̄mū sui mordax est. Et Job. i. Paruulū occidit inuidia. Persona autem charitatiua nō tristat̄ de bono alteri⁹/ sed letat̄ ⁊ dicit. Dñe ꝯserua hec sibi: ꝫ recordare de me/ q: sum creatura tua sicut iste. Ex charitate aūt dñs illi puidet abundāter. Jō apls ad Gal. v. Fruct⁹ autē spirit⁹ est charitas gaudiū: pax ⁊c. Gula etiā secū trahit dolorē ⁊ inq̄etudinē: q: gulosi sic cōiter potatores/ hñtq̄ oculos scarlatiuos ⁊ tremūt: q: vinū ferit neruos. Peccatur aūt q̄ttuor modis i gula. Primo mō: cū in cibo hora ordinati tp̄is p̄uenit̄. Scđo cū cibus nimis splēdidus p̄parat̄. Tertio cū sibi plurimū ⁊ vltra debitā nature conformē q̄ntitatē accipit̄. Quarto: cū nimis ardēti auiditate recipit̄. Et quōcūq̄ capiatur gula vnoq̄q̄ istoꝝ modorū: sp̄ est inq̄etudo aie. Nā p̄mo aie reqes impeditur qñ corp⁹ añ debitā horā implet̄. Vñ scribit̄. Ve tibi terra cui⁹ rex puer est/ ⁊ p̄ncipes mane comedūt. Scđo peccat̄ cū cibus splēdidus p̄parat̄. Nā ex splēdiditate cibi causat̄ repletio. Et videnẗ tales totaȝ curā h̄re de corpe. cōtra q̄s dr. Quoꝝ de⁹ vēter ē. Vñ Sen. Palatū tuū fames excitet/ nō sapores. Tertio peccat̄ in q̄ntitate excessiua. Nā fiūt inordiate mortales diuersaꝝ specieꝝ carnes ⁊ fercula sub varijs ꝯdimētis: ⁊ alie multiformes ciboꝝ manenries: vina grandia ⁊ diuersa/ ex appetitu illo tracti. q̄ potētiā ⁊ diuersitatē hui⁹ humane nature fragilitas digerere ac sustinere nō pōt. Et sic ex corrupta digestione in hūores corruptos cibaria in corpib̄ hūanis trāseūt: ex q̄b̄ dolores. febres. podagre aliaq̄ infirmitates: tādē ad destructōeȝ vite ducūt̄. Propt̄ qđ dr Boe. ꝺ ꝯso. Paucis eñ minimisq̄ nā ꝯtēta ē: cui⁹ satietatē si

supfluis agere vel: aut inocūdū: qđ infu/dis fict aut noxiū. Eccl. xvij. Propter cra pulā multi pierūt. Et in multis escis erit infirmitas. Quarto peccat: qñ nimis ar/denti auiditate recipit: 9tra qđ. Eccl. xxx vij. Noli esse auid⁹ in omi epulatiōe: nec te effundas sup oēm escam. Exemplū de Esau. Qui pter scutellā lenticularū: p/mogeniturā vēdidit. Ideo hoc pctm oi/no abijciendū est. Item iracund⁹ etiā tra hit secū penā: qñ tristat de aliqua iniuria: ꝛ est cū desiderio vindicte: ꝛ semp cū dolo re: ꝛ inqetudine cogitationis circa vindi/ctā: dicēdo. Tu facis sic ꝛ sic ꝛc. Qui scri/psit hunc librū: legit in quodā fmone ali/qua scripta manu ppria: bone mēo:ie pa/tris nostri: fratrꝭ Petri: de hieremia: qui dixit/ꝙ viderat qndā hoiem: q̄ dixit eidē fri Petro: ꝙ nō poterat comedere/nec bi/bere/nec dormire/nisi sumeret vindictam de inimico. Et tandē interfecit eū cū suo mario piculo. Ecce dolo:/ꝛ inqetudo. Et postq̄ iracund⁹ cepit vindictā: timet ami cos ꝛ 9sanguineos illi⁹. Si capit suspen dit. Si fugit bannit/ꝛ pdit sua bona. Jō Sene. Ira in temeritate prona est: ꝛ dū periculū vult inferre: nō cauet. Cōtra hō pacific⁹ dicit. Ues iniuriā mihi fecistis. Et ego recipere possem vindictā. Jō par co vobis: vt de⁹ mihi parcat. Jdō Lu. xxj In patientia vestra possidebitꝭ ꝛc. Acidi osus etiā trahit secū penā: ꝛ a diabolo tri/bulat/ꝛ tentat: Jdeo Hiero. Semp ali/quid boni facito: vt diabolus inueniat te occupatū. Cōtra. Mulieres q̄ nolunt la/borare in domo: sed dicunt: vir me⁹ habet ancillas. Et sic stant ociose: ꝛ p 9sequens tentate: ꝛ deuicte. Homo ad laborē nasci/tur: ꝛ auis ad volandū. Job. v. Cōtra: dr homini laborioso. Quod pōt manus tua: instanter opare. Eccl. vlti. c. Ecce quō pec cato: 9turbat a peti s: ꝛ inquietat. Jdeo Esa. lvij. Co: impij sicut mare feruēs: qđ quiescere non pōt ꝛc. ¶ Tertio pctm est pe ne eterne obligatiuū. Ro. vj. Stipendia peti mo:s: ſʒ tēgalis ꝛ etnalis. Apoc. xxj. Timidis/ꝛ incredulis/execratꝭ/ꝛ homi/cidis. ꝛ fornicato:ib⁹/ꝛ veneficꝭ/ꝛ idolatrꝭ et oib⁹ mēdacib⁹: pars illoꝝ erit in stagno ardenti igne ꝛ sulphure: qđ est mo:s scda Nota octo gña pctoꝝ: q̄ maxie hodie re/gnāt in mūdo. ¶ Primū cū dicit timidis. Timidi sūt: q̄ timore iniusto nō audēt bo nā vitam incipere: vel inceptā cōtinuare: ducti timore: aut detractōis: aut qꝛ timēt nō posse sustinere pniam. Sic est q̄ timo/re nō displicēdi alicui: aliqd iniuste facit. Sicut sunt iudices in sentētia pferenda. Medici q̄ nō dicūt infirmis: vt 9fiteāt: timētes ne displiceant infirmis: 9tra. ca. Cū infirmitas. de peni. ꝛ remis. Notarij dictātes 9tractus vsurarios: artifices in diebus festiuis laborātes/ne displiceant alijs. Sicut sunt barbitonso:es: q̄ radunt barbas in dñicis ꝛ festiuitatib⁹: ꝛ simlr in alijs 9tra quos. Illic trepidauerūt timo re/vbi non erat timo:. Ps. xiij. ¶ Scdm ꝛ incredulis: sic sunt iudei/saraceni/theu cri/tartari/ꝛ etiā heretici: ꝛ falsi chrianī: q̄ dubitāt de aliquo fidei articl'o: qꝛ dubi⁹ in fide infidelis est: vt dr ex. in. c. j. de he/reticꝭ. ¶ Tertiū et execratꝭ. i. abhomina/bilib⁹ facientib⁹ pctā 9tra naturā: vt est ois modus luxurie: p quē nō potest sequi ge/neratio: sicut sunt mollicies/sodomia: p/sertim cū vxore: ꝙ ē grauī⁹ alijs sodomijs: ꝛ etiā bestialitas. Talia em̄ pctā sunt illa pter que venit ira dei in filios diffidētie. de vita ꝛ honesta. clerico. Et de excessib⁹ prela. cleri. ꝛ in auten. vt nō luxu. 9tra na turā. Coll. vj. Tales etiam de iure ciuili vltio supplicio. i. mo:te puniri debēt: vt di cit in dicto autētico. ꝛ C. đ adulte. l. Cū vir nubit in feminā. ¶ Quartū ꝛ homici dis: non intelligit de iudicib⁹ 9demnanti bus malefacto:es ad mo:tē: qꝛ tales non peccāt: sed merent: nec pprie dicunt homi cide: sed de illis q̄ occidunt ex vindicta: si/ue iniuste. Sub hoc crimine ptinent etiā q̄ detrahunt alijs. Jtem q̄ odiūt pximos Hoc em̄ triplici mō dicit homicidiū. vnđ dicit Clemēs ꝛ habet in decretꝭ. de pe. di. j. Homicidioꝝ tria gña dicebat esse bea/tus Petr⁹: ꝛ penā eoꝝ parilē fo:e dicebat Sicut em̄ homicidas iterfecto:es fratꝝ: ita detracto:es eo:um: eosqꝫ odientes ho micidas esse māifestabat: ꝛ qui occiderit ꝛ q̄ odit fratrē suū: ꝛ q̄ detrahit ei pariter homicida esse demōstrat. Jtē. j. Jo. Qui odit fratrē suū homicida est. ¶ Quintū ꝛ fornicato:ib⁹. Nota hic 9tra illos q̄ di/cūt/ꝙ inter solutū ꝛ solutā. nō fit peccatū

r v

Timidis. et incredulis. execratis. et Homicidis et fornicatoribus. et veneficis. et idolatris. et omnibus mendacibus: Pars illorum erit in stagno ardenti igne et

que errorem reprobat iste textus: q2 noie fornicatiōis intelligit actus luxurie inter solutū z solutā. Et si dicat cui fit iniuria si ɔsentiunt ad inuicē: Respon. dicendo: sicut fit iniuria regi/siquis fornicet cū filia eius licz volēte. Nec obstat q in decalogo sola mechia.i.adulteriū ꝓhiberi videtur: q2 sub noie mechie/intelligit omis illicit⁹ ɔcubitus: vt dt Aug. z Isidor⁹. Et tota eccl'ia hoc vult: vt ꝓbat. xxxij.q.iiij. Meretrices: z.q.v. Non mechaberis.

¶ Sextus3 veneficis.i.venenū facientib9 aut dantib9: sic sunt mlieres: q̄ recipiūt venenū vt faciant abortum. Ite q̄ dant. Nota de illa mliere: q̄ comperiēs filiā suaz: q̄ erat monialis fore grauidā peteti filie q daret sibi potationē: vt abortiret: mat dedit ei potationē qua occideret: z sic mortua est/h matre serio faciēte: z hoc retulit mihi ipa mat. ¶ Septimū idolatris: idolatre sunt diuini z sortilegi: q̄ cōfidunt in demonib9: z eos magis q̄ deū venerāt et adorant: pōt etiā dici q idolatre sunt oēs auari: vsurarij: fures: raptores: simoniaci quoq3 de⁹ est nūd⁹. Propterea apl'us vocat auaritiā seruitutē idolorum. Eph.v. Hoc scitote intelligētes: q ois fornicator aut imund⁹: aut auarus: q est idoloꝝ fuitus non habet hereditatē in regno christi z dei. ¶ Octauo et oibus mendacib9: nō loquit de mēdacio officioso vel iocoso: q̄a talia mendacia nō sūt mortalia: nisi addatur iuramentū: q2 tunc esset piuriū: z ɔsequēt mortale/etiā si ꝓ salute alteri⁹ fiat: q2 vt dt Aug. Nemo ad salutē adducendus est opitulante mēdatio ꝑnitioso: vel q̄cūq3 piurio: taliū ḡ oim p̄dictoꝝ pars ē stagno ardenti igne: z sulphure: que est mors scḋa respectu ꝑme: q̄ est mors corpalis/vl' respectu ꝑme: q̄ est mors sp̄ualis: q̄ ē ꝑ uatio gr̄e grā faciēt3: g ꝑniaz agite zc̄.

¶ De acerbitate pene: vbi agit de penis debitis pctō. Ser xi.

Penitētiā agite zc̄. Supra q̄ttuor primis sermonib9 dictū est: ḋ octauo motiuo vos ad pniam puocante: vic3 de peccati malignitate. Modo sequit p̄dicare de nono motiuo: quod est pene acerbitas. Vbi agit de penis pctō debitis post hāc vitam. z loquor de peccatore impenitēte/cui debetur infernus. Salutetur ꝑgo zc̄.

¶ Pro fundamēto sermōis q̄ est de acerbitate pene peccati debite in inferno. Oritur de ipa pena infernali theologicat q̄o.

¶ Querit vtrū dānati cruciabunt perpetuo quattuor elemētis. Arguit q non ab illis nō affligunt simul/que habēt actiones ɔtrarias/z ɔtraria nō possunt sil' esse in eodem saltē in cōplementis suis: nec alternatim: q2 afflictio ꝑ ignē ɔsolatoriū est transferri in aquā/ergo dānati nō cruciabunt simul q̄ttuor elemētis. ¶ In oppositum. Ps. Ignis sulphur z spirit⁹ procellarū pars calic3 eoꝝ: ergo affligunt aqua z terra fetida q̄ significat ꝑ sulphur z aere pcelloso/q̄ dicit spirit⁹ tempestat3/z q affligant ꝑ aquā pz Sap.v. Scādescet in illos aqua maris/z flumina ɔcurrent duriter. ꝑ testimoniū ergo dānati cruciabuntur ꝑpetuo quattuor elemētis. z sic q̄stio manet ꝑ vtraq3 pte dubia. Ad questionez respondendū est: fm Rich. de media villa sup.iiij.sen.di.xliij.arti.ij.q.z.q damnati nō tantū affligent ab igne: s3 etiā ab alijs elementis cui⁹ ratio est. Nā habet Sap. ij.ꝑ que peccat quis/ꝑ hec z torquet. homines vero reprobi ꝑ quattuor elementa peccauerūt/inquantū peccauerūt in corporib9 compositis ex q̄ttuor elementis/ et inquantū inordinate dilexerūt elementa: nec3 solū secundū aliquos punient ab elementi3: sed etiā corpoꝝ celestiū influentia puniet z eos. iustum em est: vt q2 rebelles fuerunt creatori/q ois creatura ɔtrariet eis in vltione: iuxta illud Sap.v. armauit vir creaturā ad vltionē inimicoꝝ: quia tamen ignis z aqua ex sui natura/magis sūt afflictiua quā aer z terra. Iō mag3 fit mentio in cruciatu eoꝝ de igne z aqua q̄ terra z aere. Quia ignis magis est actiuus q̄ aqua: ideo sub nomie ignis dns cōprehendit oēm penā quā a reb⁹ corporeis patiant/vt cū dt Mat.xxv. Ite maledicti in ignē eternū: q aūt illi q̄ sunt in purgatorio puniunt/vt purgent ꝑ ignis naturā purgatiuā: ideo videtur aliquib9/q anie in purgatorio a nullo alio elemento: nisi ab igne puniūt. ¶ Ad argumentū dz q de q̄libet damnato/q ad nimiū calorez

transiet ab aquis niuiu; : qd verbu sonare videt damnatos puniri a frigido et calido alternatim: nec tamen erit aliqua mitigatio vniusque per aliud: quia per virtutem diuinam supernaturaliter fiet/ vt in eodem instanti cesset tota afflictio que fuit a calido: et introducatur completa afflictio a frigido/ ita vt nec successiue/ vna recedente alia successiue adueniet/ ne igitur ad tales penas tolerandas eamus penitentiam agamus/ ad quam faciendam nos exhortantur verba preassumpta: et sic de aliis.

¶ Pro declaratione materie predicande. Notandum quod communis sententia theologorum per fidem catholicam approbata est: quod anima peccatoris in inferno duas penas patitur in generali.

Prima est pena damni: que consistit in priuatione diuine visionis:

Secunda est pena sensus: que consistit in experientia alicuius nociui. Et de vtraque pena probatur ista conclusio triplici medio: vicz. Ratione. Auctoritate: et Exemplo.

¶ Prima ratio sumitur a culpe et pene commensuratione. Secunda sumitur a premii et pene equiparatione/ seu proportione. Tertia a timoris incussione. Quarta a creature inordinata fruitione. ¶ Prima ergo ratio sumitur a culpe et pene commensuratione: quia oportet quod pena commensuretur culpe. Esa. xxvii. In mensura contra mensuram: cum abiecta fuerit: iudicabo eam. Nota in mensura: scz pene contra mensuram scz culpe: cum abiecta fuerit. s. aia a corpore: quoniam aut non est iudicium in hac vita: quia nec mali condigne puniuntur: nec boni premiantur: quousque iustitia couertatur in iudicium. Heb. ix. Statutum est omnibus hominibus semel mori: et post hoc iudicium. Constat autem quod peccator duo incommoda facit peccando mortaliter. Primo quod declinat: quia auertit se ab vltimo fine: qui est deus. Secundo quia conuertit se inordinate ad creaturam: quia fruitur ea: cum tamen vti deberet ea: vt dicit Aug. in li. de doctrina christiana. Unde alibi dicit Aug. quod peccatum mortale est spreto incommutabili bono: bonis commutabilibus adherere: vt no. s. ar. ii. sermone. ii. pre. ii. Conueniens est igitur quod aia dupliciter puniatur. Primo in priuatione vltimi finis. s. dei. Secundo per realem passionem a creaturis iuxta illud. Sap. xi. Per que quis peccat: per hec et torquetur. Prima pena dicitur damni. Secunda vero sensus. Sicut dicitur de eo qui offendit regem: qui non solum meretur pati persecutionem ab eo: et eius gratia priuari: sed etiam a vasallis eius. Propterea dicitur Sap. xvi. Creatura enim tibi factori deseruiens exardescit in tormentum aduersus iniustos. Item eiusdem. v. Pugnabit cum illo orbis terrarum contra insensatos. Unde dicit Hugo. de s. victo. Iustum est consonumque rationi et iustitie: vt aia que se sponte vilioribus rebus subiecit in culpa: deo iudicante eisdem subiciatur in pena.

¶ Secunda ratio sumitur a similitudine: seu comparatione pene ad premium: et est talis. Sicut ei recte agentibus debetur gloria: sic peruerse agentibus debetur pena. Sed recte agentes gloriabuntur et gaudebunt non solum de vltio fine. i. de deo sed etiam de his/ que sunt ad finem. i. de creaturis. ps. Delectasti me domine in fac. tua: et in ope. ma. tua. exul. Ergo et peruerse agentes non solum punientur per priuationem vltimi finis: sed etiam per sensibilem dolorem/ eis a creaturis illatum: et sic idem quod prius. ¶ Tertia ratio sumitur a timoris incussione: que est: quia pene inferuntur pro culpis: vt. s. timore penarum homines a peccatis retrahantur. Unde dicit Isid. lib. ethimologiarum. Et in decre. iiii. di. Facte sunt autem leges vt earum metu humana coherceatur audacia: tutaque sit inter improbos innocentia: et in ipsis improbis formidato supplicio refrenetur audacia: et nocendi facultas. hec ille. l. j. § j. ff. de insti. et iure. ibi dicit. Bonos non solum metu penarum: verum premiorum quoque exhortatione efficere cupientes. Et Oratius in epistola. Oderunt peccare mali formidine pene. Nullus autem timet amittere id quod non desiderat adipisci. Qui autem bonum voluntate auersam ab vltio fine: non timet excludi ab illo: quia magis timent perdere nummum quam deum. Non ergo per exclusione ab vltio fine: a peccando reuocarentur. Ergo oportet peccantibus aliam penam adhiberi quam peccantes timeant: et hec est experientia alicuius nociui: que dicitur pena sensus: et sic idem. ¶ Quarta ratio sumitur a creature inordinata fruitione: quia sicut eo quod est ad finem inordinate vtitur: non solum priuatur fine: sed etiam aliud nocumentum incurrit: vt patet in cibo inordinate sumpto: quia non solum firmitatem non confert: sed etiam egritudinem inducit. Qui autem in rebus finem constituit: eis non vtitur: sicut oportet: referendo. s. ad vltimum finem. Non ergo solum debet puniri pro hoc quod beatitudine careat: sed etiam pro hoc quod aliquod nocumentum ab ipsis experiatur. has duas vltimas rationes ponit Tho. in. iii. contra gentiles. c. cxlii. Et sic patet primum remedium. Auctoritates plurime habentur. Prima in veteri testamento. ps. Pluet super peccatores laqueos ignis:

sulphur ⁊ spūs pcellarū: pars calicꝫ eoꝝ.
Item in nouo. Mat. xxv. Discedite a me
maledicti in ignez eternū ⁊c. Multe etiā
auctoritates patebūt infra in pcessu s̄mo-
nis. Vñ sup illud verbū. ps. Vox dñi in-
tercidentis flāmas ignis: dicit Basilius:
ꝙ in fine ignis et alia elemēta diuidenť.
Et quicq̄d est in eis pulchrū: ⁊ clarū: re-
manebit superi⁹ ad gloriaz electoꝝ: q̄cq̄d
aūt est in eis feculentū ⁊ penosum: descen
det ad infernū ad penaz dānatoꝝ. Et ita
feces oīm creaturaꝝ in infernū colligenť:
et q̄bꝫ intollerabilis fetor emanabit in pe
nā dānatoꝝ. Et sic pꝫ s̄m mediū. ¶ Ex-
empla habem⁹ in diuite epulone: q̄ dicit
se cruciari in flāma. Lu. xvj. Pater Abra
am mitte Lazarū: vt intingat extremū di
giti sui in aqua: vt re. lin. q̄ cru. in hac flā-
ma. Item in vitis patrum legiť: ꝙ abbas
Macharī⁹ ambulans p heremū inuenit
caput hoīs siue caluitiū: qḋ cuz tangeret
cū virga: ⁊ inq̄reret quis naz fuisset: respō
dit ꝙ fuerat sacerdos gentiliū: ⁊ quantuz
distabat celū a terra / tantū habebat de ig
ne sup caput suū / ⁊ sub pedibꝫ eius. Et ta
men sub eo erāt mali chriani: q̄ dei māda
ta contempserant: ⁊ ei⁹ beneficia vilipende-
rant. Et sic pꝫ ergo tribꝫ medijs approba
ta / cōmunis snīa theologoꝝ in principio
posita. His ḡ suppositis omittendo hodie
pdicare de pena dāni: videam⁹ solūmodo
de pena sensus: q̄ pctōribus impenitētibꝫ
debeť. Quāuis ḡ multiplex pena sensus in
sacra scptura legať: possum⁹ tamē illas ad
octo reducere: q̄ infra scriptis v̄sibus cōti
nenť. Sicut legiť in legēda beati Ioānis
euāgeliste. Vermes ⁊ tenebre flagellum:
frigus: ⁊ ignis. Demonis aspect⁹: scelerū
cōfusio luct⁹. ¶ Primo ḡ pena sensus dā-
natoꝝ / est v̄mis corrosio. De hac pena dr
scptura. Esa. vlti. Vermis eoꝝ nō morie-
tur. In iferno nāqꝫ vermes imortales cre
dendi sūt: q̄ carnes impioꝝ sine fine corro
dent. Vñ Iudith. xvj. Dabit ignē ⁊ ver-
mes in carnes eoꝝ. Itē Eccl. vij. Vindi-
cta carnis impij ignis ⁊ vermis. An autē
iste vermes intelligant spūales: vł corpa-
les. Vide Tho. in. iiij. ɔtra genti. c. xix. in
fine. Et in. iiij. sen. di. l. ar. ij. q. iij. Et scpsi
dñica. xx. post festum trinitatꝫ s̄mone: qui
incipit, ligatis manibꝫ ⁊ pedibus ⁊c. Et
si spiritualr intelligamus vermē: nihil est
aliud v̄mis: ꝙ ɔscientie morsus: q̄ dicitur
vermis inq̄ntum oriť ex putredine pcti: et
aiam affligit pungendo: s̄m Tho. in. iiij.
sen. di. vbi. s̄. Si aūt intelligam⁹ corpalr
ꝙ in inferno sit vermis / h̄ erit ex diuia po
tētia in vltionē iustā dānatoꝝ: vt sicut in
hac vita de vermibꝫ delectati sunt. i. de re
bus corruptioni subiectꝫ: qḋ maxie v̄ifica
tur in luxuriosis: q̄ delectāť de carne: q̄ in
vermē cōuertiť: ppter qḋ diciť. Iob. xxiiij
Dulcedo illi⁹ vermis. Sic ⁊ vermes pa-
tiunť in penā: iuxta illud. Esa. xiiij. Sub-
ter te sterneť tinea: ⁊ operimētū tuū erūt
vermes. Nota hic exemplū de illo schola-
re bononie studenti: q̄ erat valde delicat⁹
cui cum supprior cōuent⁹ nostri diceret: ꝙ
dānati in inferno haberēt cubile de tinea:
⁊ v̄mibꝫ allegās scpture auctoritatē Esa.
Illeqꝫ plurimos dies cogitans duritiā il
li⁹ lecti: nunqꝫ potuit auferre a mente sua
cogitationē istā: adeo ꝙ tandē timore isto
duct⁹ reliquit mundū: ⁊ effect⁹ est frater
ordinis nostri. Attendāt igiť ad hec illi: q̄
sunt ita delicati: ꝙ nō possunt pati pulice
i lecto. Et ppter hoc timēt ieiunare ⁊ alia
penitētialia opa facere. Quomō ergo po
terunt vermes infernales / ceteraſqꝫ sensi
biles penas pati eternalit. ¶ Scḋa pena
est tenebraꝝ ɔfusio: dū dr et tenebre. Sūt
eñi in iferno ⁊ tenebre densissime: ⁊ obscu
ritas mirabilis lōge maior ꝙ fuerūt tene
bre q̄s immisit dñs in egypto i flagellū pha
raonis: p manū moysi: de q̄bꝫ legiť. Exo. x
Facte sunt tenebre horribiles in vniuersa
t̄ra egypti tribꝫ diebꝫ: nemo vidit frēm suū
nec mouit se de loco in q̄ erat. Quanto ḡ
maiores erūt tenebre date / a deo in flagel
lū dānatoꝝ in iferno: Rō aūt harū tene-
braꝝ est duplex: vna est physica ⁊ naturał:
altera est theologica ⁊ spūalis. ¶ Prima
rō naturał est: q̄ infern⁹ est in cetro terre
vt dicūt doc. in. iiij. sen. di. xliij. Et Greg.
in. iiij. dialog. Et ideo locus ille est maxie
remot⁹ a luce solis: ⁊ lune: ⁊ stellaꝝ: ⁊ etiā
lux occupabiť a mole terre: q̄ ē corp⁹ gros
suz ⁊ opacū. ¶ Scḋa rō theologica. Re-
probi in hac vita pposita sibi luce gr̄e: ele-
gerūt magꝫ tenebras ꝙ lucē: v̄bi gr̄a. Pre
posuit tibi de⁹ lucē humilitatis. ⁊ tu eligis
magꝫ tenebras sugbie ⁊ vanitatꝫ: q̄rendo

honores/dignitates/z officia zc. Item ꝓposuit tibi lucē castitatꝭ: z tu eligis tenebras luxurie z carnalitatꝭ: z tu eligis magis obscuritatē auaritie z cupiditatem: z sic de singul' pctis. ps. Nescierūt: neqꝫ intellexerūt/in tenebris ambulāt. Ideo dignū iustū et rōni ꝯsonum est: vt priuent ex necessitate luce in penā: quā ꝯtempserūt ex volūtate in culpa. Et ideo tenebrarꝫ caligine eternalit' puniunt. Ideo dicit dñs. Mat. xxij. Ligatis manib' z pedib' mittite eū in tenebras exteriores. Nota ꝙ tenebre infernales/dicunt exteriores multiplici rōne. ¶ Primo vt notet differētia culpe z pene. Culpa nāqꝫ est tenebra interior sicut de reprobo legit. Job. xx. Omnes tenebre abscōdite sūt in occlis eiꝰ. Sed pena ifernalis dicit tenebra exterior/exteriꝰ vicꝫ supueniēs. ¶ Scdō dicūt tenebre exteriores: q̄i extra naturā mētis: z extra limites rōnis existentes: dū ꝓpriā lucem rōnis naturalis pctōres relinquūt. Boe. de cōso. Heu q̄ꝫ pcipiti mersa pfūdo mēs hebet/z ꝓpria luce relicta: tendit in exteri nas ire tenebras. ¶ Tertio dicunt exteriores: quasi extra terminū z finem: q: ppetue sunt: iuxta illō. ps. Introibit vsqꝫ in ꝓgenies patrū suorꝫ: z vsqꝫ in eternū nō videbit lumē: supple pctōr impenitēs. Non patrū suorꝫ. i. demonū/q̄ sūt patres reproborꝫ: iuxta illō. Jo. viij. Vos ex patre diabolo estis. ¶ Quarto dicunt exteriores: q̄si extra experientiā hoīm. Nullꝰ em̄ hominū in hac vita p̄senti/expertus est tales tenebras. Nā z tenebre egypti modice fuerūt respectu istarꝫ: vt supra dictum est.

¶ Quinto dicunt exteriores: quasi extra misericordiam dei. Nam extra ambitū diuine misericordie esse vident. Quia em̄ ipenitētes q̄n potuerūt misericordiam dei ꝯsequi noluerūt: iustum est/vt nunc q̄n illā volūt: non ꝯsequārur. Prouer. xj. Mortuo hoie impio nulla erit vltra spes. ps. Dilexit maledictionē z ve. ei et no. bndictionē z elō. ab eo: z induit maledictionē zc. ¶ Sexto dicunt exteriores. i. extreme. i. maxime extra oēm lucē existentes. Nox em̄ apud nos nō est exterior tenebra: neqꝫ em̄ est extra oēm lucē/quā illustrāt sidera: z cui succedit lux diei. Illas vero tenebras infernales/nulla lux illuminat. Vn̄ dicit terra tenebrosa. s. tenebrarꝫ plena: z opta mortis caligne. Job. x. Vn̄ Virg. li. vj. Ibant obscuri sola sub nocte p vmbras. ¶ Tertia pena est flagellū: quo ꝯtinue flagellabunt z flagellant a demonib': ita ꝙ nūq̄ꝫ habebūt requiē vniꝰ momēti i spatio mille miliū annorꝫ. Jere. xvj. Seruietꝭ diis alienis/q̄ nō dabūt requiē die ac nocte: sꝫ post resurrectionē corporꝫ flagellabūt vivendo demones zc. Hec reserua ad dicendū. j. pte. vj. Sicut ptꝫ. Esa. lxv. Vbi cōminās deus peccatorib' p os Esa. ꝓphete sic ait. Pro eo ꝙ vocaui z nō respondistis locutꝰ sum et nō audistis: z faciebatꝭ malū in oclis meis: q̄ nolui elegistis. Propt hoc dicit dñs deꝰ: ecce serui mei comedēt et vos esurietis. Ecce serui mei b bent: et vos sitietis zc. Quanta aūt sit ibi sitis/z quāta refrigerij penuria: ptꝫ i diuite epulone: q̄ tot annorꝫ curricl'is petijt guttam aque: z semp petet vsqꝫ ad diem iudicij: z nunq̄ꝫ habuit: nec habere poterit. Lu. xvj. Itē ꝯtinue flagellabūtur metu/ egestate/ pauperie/infirmitatib'/senectute/et omi miseria postq̄ꝫ corpora re umenk: ita tñ ꝙ nō deficiēt: sed erit mors sine morte: z defectus sine defectu: z finis sine fine: vt dē Greg. in. iiij. dialog. Et in. ix. lib. moraliū. Nō tñ intelligas/ꝙ corpa dānatorꝫ resurgant in etate senili: q: oēs electi z reprobi resurgent in etate iuuenili: iuxta illud. Eph. iiij. Donec occurramꝰ oēs in virum pfectum in mensuram etatis plenitudinis chri. Et nota. Tho. in. iiij. sen. et d. s. xliiij. q. j. ar. iij. Quod ergo hic dicit: ꝙ flagellātur senectute: intellige nō quantū ad etatem: sed quātum ad labores et passiones q̄s infert senectꝰ hūano corpori. ¶ Quarta pena est frigus. Et hec tangit: cū dicit. Mat. xxij. Ibi erit fletꝰ et stridor dentiū. Stridor em̄ dentiū causat a frigore infernali. Vn̄ fm Ser. infernꝰ dicit tartarus a tremore frigoris: qō est apō inferos. vn̄ dicit Job. xxiiij. Ad nimiū calorē transibūt ab aquis niuiū. Causabit etiā ille stridor dētiū a nimia indignatōe/z furia mētis ꝯtra deū: et ꝯtra seipsos z ꝯtra illata tormēta. Propter h semp erūt in dolore et tremore. Esa. xv. Ecce serui mei letabunt z vos ꝯfundemini. Ecce serui mei laudabūt pre exultatione cordis: et vos clama

bitis p̄ dolore cordis: ⁊ pre ꝯtritiōe spūs vlulabit;. Uñ ꝓpter h̄ sp̄ blasphemāt dānati deū ⁊ sctōs ei⁹. Apoc. xvj. Cōmāducauerūt linguas suas p̄ dolore: ⁊ blasphemauerūt deū celi p̄ dolorib⁹ et vulnerib⁹ suis. ¶ Quinta pena est ignis. Luc. xvj. Crucior in hac flāma. Mat. xxv. Ite maledicti in ignē eternū: q̄ parat⁹ ē diabo: ⁊ angel' suis. Quō aūt ille ignis agat i aias separatas: ⁊ quō in corpus dānatoꝝ post resurrectionē. Uide in s̄monib⁹ ꝺ pctō in gn̄e ar. iij. s̄mo. viij. In introitu. Et in sermonib⁹ de receptaculis aiaꝝ s̄mōe. xiij. Sed hic est dubitatio: cū in inferno sit ignis/ vt dictū est: flāma aūt ignis illūinat: q̄re ḡ dictū est. s. q̄ sunt in iferno tenebre? Respō. q̄ s̄m sententiā. Greg. ix. li. moral. illa vltrix flāma vitioꝝ ꝯcremationē h3: sed lumē nō habet dicente ps̄. Supcecidit ignis ⁊ nō viderūt solē: q̄ illos q̄s gehēne flāma deuorat a visiōe veri luminis cecat: h̄ tñ ibi Greg. Qō ille ignis q̄ dānatis ad ꝯsolationē nō lucet: vt mag; torqueātur: ad illud lucet q̄tenus ex visione mutua ampli⁹ crucient'. Unō d̄r Tho. in iiij. sen. Qō in iferno: hoc modo deb3 esse loc⁹ dispositus ad videndū s̄m lucē ⁊ tenebras: q̄ nihil ibi ꝑspicue videat': sed solu3 modo sub q̄da3 vmbrositate videant' illa: q̄ afflictionē cordi ingerere possunt. Uñ simpl'r loquēdo: locus est tenebrosus: sed tñ ex diuina dispositione/ est ibi aliq̄d luminis q̄tum sufficit ad videndū illa: que aiam torq̄re pñt. Ad hoc satisfacit naturalis situs loci: q̄ in terre medio vbi infernus ponit': nō potest esse ignis: nisi feculētus ⁊ turbidus: ⁊ q̄si furiosus. Tho. Ad idē facit q̄ d̄r Isidor⁹ in. j. li. ꝺ sum. bono vbi sic ait. Ignis gehēne lucebit miseris ad augmentu pene/ vt videant vñ doleāt ⁊ nō lucebit ad ꝯsolationē: ne videāt: vñ gaudeant. ¶ Sexta pena est demonis aspectus. Sicut autē ex visione dei sequit': maxia ⁊ in effabilis delectatio in aia btā: ⁊ ex eadē visione ꝯsequit' aiā esse bonu3: iuxta illō. Exo. xxxiij. Ostendā tibi omē bonū: sic ex visione diaboli ꝯsequit' maximus horror et mirabil' pena. Uñ legit': q̄ fuit q̄dā sctūs monach⁹: q̄ in ecctia quada3 demoniacū inueniēs corā oīb⁹ demone adiurauit: vt cora3 astantib⁹ oib⁹ diceret de eterne pene magnitudine q̄d sentiret. Qui demon coact⁹ ait. Et q̄s hoc qō q̄ris v̄bis exp̄mere posset? Nam vt ꝺ innumeris penis tacea3/ q̄s miseri peccatores passuri sunt: tanta solu3 est pena i visione luciferi: q̄ si possibile esset mihi corp⁹ h̄re ac in oriente ꝯsisterē: totusq̄3 mūdus arderet: ⁊ flāmis exurentib⁹ plen⁹ esset/ potius ab oriente vsq̄3 ad solis occasu3/ ꝑ mediu3 flāme vorant; eligerē ꝑtransire: vt solam luciferi faciē declinarē. Iō dicit'. Job. xx. Uadent ⁊ veniēt sup eū horribiles. i. demones. Et nota q̄ in oibus sensib⁹ dānati

Primo in visu ꝑ demonu3 (punient'. aspectū/ vt dictum est supra.

Scdo in auditu: per lamenta et fletus damnatorum.

Tertio in odoratu: per fetorem ⁊c̄. Ut de supra: in introitu: in auctoritate basilij.

Quarto in gustu/ tum ꝓp̄ siccitatē causatam ab igne: ꝓpter qō diues epulo petebat refrigerari in lingua: ꝑ guttā aq̄. Lu. xvj. Tum etiā ꝓpter imundissimū liquorē: q̄ ora dānatoꝝ replebunt'. Tum etia3 ꝓpter famē ⁊ sitim: vt dicit' sup̄ ꝑte. iij. In tactu ꝓpter ignem. ¶ Septima pena est: scelerū ꝯfusio in iferno aūt q̄uis sit ordo in penis/ ex ꝑte diuine iustitie inferētis: q̄ omīa ꝯstituit in pondere: nūero: ⁊ mensura/ tñ ex ꝑte ipoꝝ dānatoꝝ null⁹ ordo ē: sed omīs ꝯfusio. Job. x. Ubi nullus ordo sed sempitern⁹ horror ihabitat. Et ꝑ intellectu hui⁹ nota/ q̄ q̄druplex ordo est dat⁹ a deo hoibus. Est em̄ prim⁹ ordo leg; diuinalis. Scdus est ordo rōnis naturalis Tertius est ordo leg; hūanalis. Quart⁹ est ordo grē spūalis. Et q̄libet istoꝝ ordinū est ꝑuersus in futuro dānatis. ¶ Primus ḡ ordo legis diuinalis ꝑuertit in eis q̄ nec diligūt deū: nec honorāt: q̄nimo sp̄ ipm blasphemāt. Apoc. xvj. Cōmāducauerūt linguas suas: ⁊ blasphemauerūt nomen dei. Uñ ex hac blasphemia nō demerent': q̄ nō sunt in statu merēdi: nec demerendi: sed poti⁹ ꝑtinet ad penā ipoꝝ: vt notat Tho. q. ij. q. xiij. ar. iiij. ad s3. Et vide qō scripsi in s̄monib⁹ de q̄ttuor receptaculis aiaꝝ. Sermōe. xj. Ubi agit' de penis iferni in speali ꝑte. iiij. ¶ Scdus ordo rōnis natural' etiā ꝑuertit in dānat;: q̄ pat nō amat filiu3: nec ecōuerso, Quinimo iq

mario odio se habēt. Et hec est regularis: q̄ quāto fuit intēsior amor in hac vita: tanto ibi est intēsius odiū. Sicut patz in exēplo vsurarij cuiusdā de q̄ scripsi in pdicto sermone: pre. iiij. ¶ Tertius ordo legis bōa ne/etiā puertit in dānatis: cui⁹ pcepta sūt tria: scz honeste viuere/aliū nō ledere: ius suū vnicuiqz tribuere. Insti. de iusti. z iu re. in prin. z. l. iustitia. §. iuris. ff. eo. ti. z in pohemio decretaliū. Ibi eīn nulla honestas est: imo omīs ihonestas: z puersitas. Itē ibi ledūt se inuicē inqātum possunt: z p̄seq̄uenter nō reddunt debitū amorē sibiipsis: quē qlibet tenet reddere pximo suo. Ro. xiij. Reddite oibus debita. Et infra. Nemini qcq̄ debeatis: nisi vt inuicē diligatis Semp etiā peccare desiderāt/z nihil boni meritorij pñt velle: vel opari/qd̄ nota. Mat. xxij. Ligatis ma. z pe. mittite eū in te. ex. Per pedes notat volūtas p manus v̄o opatio. Utrūqz istoz ligat triplici vinculo. Pīo ligat vinculo culpe pterite. vñ Virg. li. vj. Quin z supremo cū lumie vita reliqt: Non tñ oē malū miserz: nec fundit⁹ oēs Corpee excedūt pestes zc. Ergo exercent penis/veterūqz maloz Supplicia expendūt. Scdo ligat vinclo obstina ti ppositi. Iō dr. Eccl. ix. Qd̄cunqz pōt fa cere man⁹ tua: instant opare: qz nec opus nec ratio/nec sapientia/nec scientia erunt apd̄ inferos: q̄ tu ꝑperas. Tertio vinculo pene: quā sp cupiūt fugere nec pñt. Vnd legit in lib. de cosci. Ineternū nō obtinebūt: nūqz ipsam grām habebūt: sicut nec in hac vita h̄re curauerūt. Eccs. xj. Si ceciderit lignū ad austrū: vel ad aqlonē in q̄cūqz loco ceciderit: ibi erit. Itē Greg. i dial. Et in decre. xxv. di. Qualis hic q̄sqz egre dit: tal' i iudicio pñtat. ¶ Octaua pena est luct⁹. Mat. xxij. Ibi erit flet⁹ z stridor dentiū. Tho. i. iiij. di. l. q. ij. ar. iij. q. iij. In fletu corpali duo inueniūt: quoz vnuz est lachrymaz resolutio. Et q̄tuz ad h: flet⁹ corpalis in dānatz esse nō pōt: qz post diē iudicij q̄escente motu pmi mobil: nō erit alīq gñatio/z corruptio vel corpalis alteratio. In lachrymaz resolutiōe opter esse illi⁹ humoris gñationē: q̄ p lachrymas distillat. Vñ q̄ntū ad h corpalis flet⁹ in dānatis esse nō poterit post resurrectionem. Corpora eīn dānatoz nō solū ab exterio ri affligunt: sed etiā ab iterori: sm q̄ corpus imutat ad passionē aīe in bonū/vel inalū/z q̄tū ad h flet⁹ carnis resurrectionē iudicat. Et r̄nder delectatiōi culpe/q̄ fuit i aīa z in corpe. Tho. Nota etem qd̄ legit in horologio sapiētie de luctu z lamentatione: quā faciūt dānati zc. Iō p cuiꝰ rādis cor z tāris penis dānatoz: oremus humilit dñm dicētes illd̄ Iob. x. Dimitte q̄ me: vt plāgā paululū dolorē meū: scz p pniam anteqz vadā: z nō reuertar ad frāz tenebrosā: z opertā mortz caligine/terrā miserie: z tenebraz vbi vmbra mortz z nullus ordo: sed sempitern⁹ horror inhabitat. Qd̄ nob p̄cedere dignet iudex nr̄: in vniuersali iudicio futur⁹ cbr̄s Iesus. Amē.

¶ De iudicantib⁹. Ser. xiij.

PEnitētiā agite zc. Supra smōe prio dictū est d̄ decin. o motiuo: mō sequitur pdicare de vndecio motiuo: ad pniaz pagendā: qd̄ est iudicij rigorositas. Et cōsideratiōe nāqz ipi⁹ diuini iudicij/qd̄ val de rigorosuz ē p̄ dānatos. iuxta illd̄ Horribile ē incidere in man⁹ dei viuētis: isurget i nobis timor: ex q̄ orit in nobis pnia salutarz: iuxta illd̄ Esa. xxvj. scdm aliā lrā. A timore tuo dñe p̄cepim⁹: z q̄si parturiuim⁹: z peperim⁹ spūm salutis. Et pūerb. xvj. In timore dñi declinat a malo. Iō de vniuersali iudicio erit smo. de particulari iudicio/qd̄ fit in morte cuiuslibet omitto nūc. Et si vis de isto pdicare: vide qd̄ scripsi Dñica. iij. aduent⁹. Sermone: q̄ incipit. Qui iudicat me dñs est. De vniuersali q̄ iudicio erit duplex consideratio. Prima erit de iudicātib⁹. Scda de iudicādis z d̄ modo iudicij. De pma erit sermo iste. De scda dicet infra smone seqnti. Salutet pgo Maria zc. ¶ Pro fundamēto smonis/q̄ est de iudicātib⁹ in iudicio vli: z qz fit dubiū de illis inferius. Oritur de iudicatis theologicalis questio.

¶ Querit vtrz oēs in iudicio vli iudicabunt. Arguit q̄ sic. habet Actuū. xj. vbi dr de cbr̄o, q̄ p̄stitut⁹ ē ab eo iudex viuoꝝ rū z mortuoz: sz oēs fūt viui vl mortui q̄ oēs iudicabūt. i oppositū iudiciū erit ppe discussionē meritoz vl demeritoz: sz par

nulli nulla habuerūt merita vel demerita qꝛ meritū vel demeritū in actu cōsistit: ꝙ oēs non iudicabunt/ ꝛ sic qͣstio manet ꝓ vtraqꝫ pte dubia. ¶ Ad questionē respōdendū est. fm Ric. sup. iiij. sen. dis. xlvij. ar. j. q. vj. ꝙ in illo iudicio erit de meritis ꝛ demeritis disceptatio/ ꝛ ꝓ meritis/ et ꝓ demeritis retributio: qͣtum ad retributionē oēs iudicabunt: qꝛ augebit̄ suppliciū malor tam hoim ꝙ angelorū: ꝛ gaudium bonorꝫ/ tam hoim ꝙ angelorꝫ: boni eīm angeli qͣuis iam habeāt suā retributionē essentialē/ tamē ꝓ ministerio qđ nobis exhibēt: recipient aliqđ accidentale gaudiū: ꝛ mali angeli ꝓ malis q̄ bonis ꝓcurant/ recipient graue suppliciū. ꝑ resumptionē aūt reprobo corpor beim augebit̄ suppliciū: ꝛ electorꝫ augebit̄ premiū: vt inferi⁹ declarabitur. qm autē ad discussionē nō oēs iudicabūtur: qꝛ fm Greg. vj. li. moral. vltra mediū: ꝛ magistrū hui⁹ di. clij. alij iudicabunt ꝛ ꝑibunt: vt illi q̄ aliqua bona habuerunt ꝑmixta suis malis: sed mala finalit̄ ꝑponderauerūt ꝛ ꝑualuerūt/ alij nō iudicabunt et ꝑibunt: vt illi quorꝫ mala fuerunt ipermixta bonis: vt illi q̄ fundamēto fidei caruerūt/ alij iudicabūtur ꝛ saluabunt: vt illi quorꝫ mala fuerūt permixta malis: sed bona ꝑponderauerūt ꝛ ꝑualuerunt/ alij nō iudicabunt et saluabūtur: vt illi quorꝫ merita ita fuerūt ꝑfecta: ꝙ nullis malis aut paucissimis fuerūt ꝑmixta: vt viri ꝑfecti et etiā ꝑuuli purgati ab originali pctō: qui decesserunt ante libertarbitrij vsum: ꝛ angeli. Argumēta ad partē primā ꝓcedunt de iudicio qͣtum ad retributionē ꝛ premiū. Ad partē scđam patet solo ex dictis in questione ad scđm: dicendū ꝙ ꝓcedit de iudicio disceptatiōis. Ad argumentū dicit̄/ ꝙ ꝓcedit de iudicio qͣntum ad retributionē agam⁹: igit̄ penitentiā ad quā nos exhortant̄ vba preassumpta: ꝛ sic de aliis. ¶ Pro introductiōe sermonis est notādū: qꝛ in sacra theologia fit qͣstio. Quis erit iudex in iudicio vniuersali. Et difficultas est ꝓpter aliquas scpturē auctoritates: que vident̄ diuersa innuere. Nā quedā scripture vident̄ dicere: ꝙ deus pater. Vn̄ Daniel. vij. Et antiqu⁹ dierū sedit. Et postea subdit iudiciū. Sedit ꝛ libri aperti sunt. Per antiquū autē dierum intelligit̄ de⁹ pater fm doctores. Quedā vident̄ dicere: ꝙ iudicare ꝑtineat ꝑ modū attributōis ad spirituscm̄: iuxta illud. Jo. xv. Quū venerit ille. s. sanctus spūs arguet mundū de pctō: ꝛ de iudicio: et de iustitia. Quedā vero vident̄ dicere: ꝙ iudicialis potestas ꝑtinet ad filiū dei: iuxta illud. Jo. v. Pater nō iudicat quēꝗ. Sed omne iudiciū dedit filio. Quedā vero vident̄ innuere: ꝙ ad trinitatē vnuꝫ deū ꝑtineat potestas iudiciaria. ps. Deus iudex iust⁹ fortis/ ꝛ patiēs ꝛc̄. Itē Deut. xxxij. Si acuero/ vt fulgur gladiū meū: ꝛ arripuerit iudiciū manus mea: reddā vltionem hostibus meis: et his qui oderunt me retribuā. Quedā vero scripture videntur innuere: ꝙ iudiciaria potestas ꝑtinet ad chr̄m fm ꝙ homo: iuxta illud. Jo. v. Sicut pat̄ habet vitā in semetipso: sic dedit et filio: vitā habere in semetipso: ꝛ potestatē iudiciū facere ꝛc̄. Quedā vero vident̄ innuere: ꝙ oēs sc̄i erunt iudices: iuxta illud. Sap. iij. Judicabunt sc̄i nationes: ꝛ dn̄abunt ꝑpl'i. Item. j. ad Cor. vj. An nescitis: qm̄ sancti de hoc mundo iudicabūt. Pro declaratione hui⁹ questionis est notandū: ꝙ potestas iudicandi: seu iudicare pōt competere alicui qͣntupliciter: seu qͣnqꝫ modis potest intelligi ꝛc̄.

Primo ꝑ modum principalis iurisdictionis.

Scđo ꝑ modū ꝑmarie delegationis.

Tertio ꝑ modū assessorie cōmissionis.

Quarto ꝑ modum ꝓbationis.

Quinto ꝑ modū cōparationis.

¶ Primo ergo modo iudiciaria ptās cōpetit soli deo. Sancte Trinitati. s. patri ꝛ filio: ꝛ spirituisctō. Sed ꝓ quadā appropriatione ptās ista attribuit̄ ꝑsone filij. Ratio est: qꝛ ꝓpria forma iudicij: et ratio per quā iuste iudicat̄: est lex sapientie et veritatis: q̄ est in mente iudicantis: qꝛ sine ea nullū iudicare rectū est. Vn̄ dicit̄. Sap. j. Diligite iustitiā: q̄ iudicatis terrā. Et qꝛ filius ē sapiētia genita: ꝛ ṽitas a p̄re ꝓcedēs: ꝛ ipm ꝑfecte repn̄sentās: iō ꝓprie iudiciaria ptās attribuit̄ filio dī. Propterea legit̄ Jo. v. Pat̄ omē iudiciū dedit filio. ꝑ modū ꝑmarie ptātis. ¶ Scđo mō pōt ꝑtinere iudiciaria ptās ꝑ modū delegatiōis: sicut si ꝑnceps faceret aliquē iudicē dlegatū imo

diate p se. Et h mō hec ptās cōpetit chro fm q hō. Vñ Dañ. vij. Aspiciebā donec throni positi sūt: z antiqu⁹ dier. s. de⁹ pat sedit. Et infra. Et ecce in nūbib celi qsi fi li⁹ hois veniebat: z vsq ad antiquū dier puenit: z i pspectu ei⁹ obtulerūt eū/ z dedit ei ptātez z honorē z regnū. Et nota ptātē .s. iudiciariā. ps. De⁹ iudiciū tuū regi da zc. honorē .s. pontificalē. ps. Tu es sacer dos zc. Apo. xix. Habebat in vestimēto suo z in femore scrptū. Rex regū zc. In q innuit q ptās iudiciaria fuit hoi chro de legata/ vñ dr. dedit ei ptātē zc. Que qdez ptās lz ptineat ad merū imperiū: qd nihil aliud est q hre gladij ptātē ad animaduertē dū in facinorosos hoies. vt dicit tex. in. l. imperiū. ff. de iu. om. iudi. Verū aūt im periū de iure ciuili delegari nō possit. vt in l. j. ff. de offi. ei⁹ cui man. est iu. nihilomin⁹ de iure diuino sec⁹ est. vt in. c. eps. ne cle. vl mo. li. vj. Et hec qdē delegatio iudiciarie ptātis/ facta ē a deo puenies ipsi chro qn tuplici rōne. Prima xpi dignitatē capitis Chrs em fm nām hūanā est caput totius ecclie: iuxta illd Ep h. j. Ipm dedit caput sup oēm ecclam: q est corp⁹ ei⁹. Vñ z de⁹ oia subiecit sub pedib ei⁹ ps. Oia subie. sub pe. ei⁹ zc. Et iō digne pfectus est chrs iudex a deo: qz ad iudicē ptinet hre ptātē subditos coercēdi. Vñ Eccli. vij. Noli q rere fieri iudex/ nisi valeas virtute irrūpere iniqtates zc. Vñ Jo. v. Sicē em pr hz zc. z ptātē dedit zc. Sup q tex. dr Aug⁹. ex ponēdo ptātē. Dedit em nō qdē xpi cōdi tione nature: qz sic oēs hoies huiōi ptātes hñt: sz nec ptinet ad graz capitis quā chrs in hūana nafa accepit. Scda rō puenien tie fuit xpi cōuenientie affinitatē ipsius ad hoies. Sic em dr Dio De⁹ p causas me dias tanq pmotores effectus opat: et ita iudicat hoies p chrm hoiem: vt sit suaui⁹ iudiciū hoib. Vñ dr apls Hebr. iiij. Non habem⁹ pontificē q nō possit cōpati infir mitatib nris. temptatū p oia pro silitudine absq pctō. Adeam⁹ g cū fiducia ad thro nū gre ei⁹: sic z dñs pmisit ter Petr nega re chrm: quez tn pficere disposuerat ouib suis. vt ex fragilitate sua quā ipse in seipo fuit expertus: meli⁹ sciret cōpati infirmita tib⁹ subditor: vt ait Greg. z in decre. l. di. cōsiderādū. Tertia rō: qz in finali iudicio

vt Aug. dr sup Jo. aderit resurrectio cor porū mortuor: q suscitat de⁹ p filiū hois/ sic p eundē chrm suscitat anias inqntū est fili⁹ dei. Quarta rō est: qz sic Aug. dr in li bro de fbis dñi. Rectum erat vt iudicādi viderēt iudicē. Judicādi em erāt boni/ et mali. restabat vt in iudicio forma dei ho nis solis: sc̄dm hoiez z malis ondereē: for ma dei bonis solis reseruareē. Quinta rō est xpi meritū ipsi⁹ chri. Qz em p dei iustitia pugnauit z vicit/ z iniuste iudicat⁹ est z cō dēnatus: iō meruit inqntū hō esse iudex: vt alios iuste iudicet. Vñ ipe dr Apo. iij. Ego vici z sedi i throno prīs mei. In thro no āt intelligiē iudiciaria ptās: fz illd ps. Sedisti sup tro. q iudi. iusti. Et h pphauit Job di. ad chrm. Causa tua qsi impij iu dicata est: iudicium cāmq recipies. Job xxxvj. Nota iudicata est. glo. a Pilato qsi impij z pei⁹ q impij. Qz si latro vl homi cida acriter capiē: nō aliē pdēnaē, nisi pri⁹ fiat pcessus ordinari⁹: darq terminis z di lationib ad pbandū z reprobandū. Sed chrs absq pcessu in ordine iudiciario con dēnat⁹ nō defēdit se/ nō appellauit: sz tāq agn⁹ corā tondēte se obmutuit: et sic ouis ad occisionē duct⁹ est/ z nō apuit os suuz. sic pdixerat Esa. ppha. liij. z. j. Pe. ij. Qui cū malediceret nō maledicebat: quū pate reē nō cōminabaē. Nec ali⁹ appellauit p eo/ q̄uis in iure ciuili in cā capitali ali⁹ p cōdenato possit etiā inuito appellare. ff. de appel. l. nō tm. Nō quū dr iudiciuz cāmq recipiēs. glo. vt iuste iudices. Justū est em vt q iuste iudicaē ab alīq/ illū iudicet. No ta exm qd refert Gre. in. iiij. dial. de Theo dorico igatore: q Joānē papā z Simacū Patriciuz iniuste iudicauit z occidi fecit: z post mortē visus est a qdā sc̄to eremita i insula Lipar habitātē: ab eisdē qs pdēna uerat duci z pijci in infernuz. Pro q facit qd dr lex ciuiē. vz vt qd qsq iur i aliū sta tuit: ipe eodē iure vtaē. ff. qd qsq iuris. in rubro z nigro. Vñ puerbiū est. Patere le gē quā tu ipse tulerz. Tertio mō iudicare pperit sctis pfect: q fuerē paupes volūta rij z i statu pfectois existēt. sic fuerē apli: cetericq sc̄ti aplor vitā pfecte imitātes. sic Dnic⁹. Fracisc⁹. Hierony. Aug⁹. Grego. Marti. Antoni⁹. Bñdictus. ceterisq sc̄ti Vñ dñs Mat. xix. Amē dico vob: q vos

q reli. oia z secuti estis me: in regña. quuz sede. fi. ho. in se. m. s. se. z vos sup se. duodecim iudi. xij. trib⁹ israel. Nota reliqstis oia. nō solū exteriora/sed etiā interiora. i. affectū ad bona tpalia: in regñatiōe. Nota q duplex est gñatio/z duplex regñatio. s. aie z corporis. Gñatio est p creationē ad esse Pro declaratiōe notādū q pncipal' causa qre de⁹ creauit mūdū: fuit ppt ōnsionē excellentie sue/z ppt glīaz suā creaturis ostendendā. iuxta illud Prouer. xvj. Uniuersa ppt semetipm opat⁹ est dñs. Hoc psuppo sito/notandū q de⁹ voluit ōndere potētiā z imutabilitatē suā: qz de⁹ est sol⁹ inuertibilis z imutabil. Mal. iij. Ego dñs et nō mutor. Et in h bñ ōr maxia potētia dei: qz ipse sol⁹ est imutabilis: tā oim mutationū q̄ remotionū in vniuerso. iuxta illō Boe. Stabilisq manēs: das cuncta moueri. Creature g oēs ex natura sūt mutabiles quū sint pure spūales. sic sunt angeli: qz ex nihilo creati sunt/ita nālit ad nihilū redigent. Uñ z peccabiles zc. Ipi creati sūt z mlti ex eis peccauerūt. Naz z in angel suis reppit prauitatē Job. Uide de h qd scpsi dñica. ij. aduen. sermone q incipit. Scitote qm ppe est regnū dei. pre. j. Sic zc. Creature unitte ex spū et corpe/sic hoies. Ro. viij. Uanitati ei. i. mutabilitati: creatura .s. hūana subiecta est. Sol et astra. q quis sint incorruptibilia nālit qntū ad substam: tū sunt mutabilia qntū ad locū et qntū ad qlitates accidētales: sic z elemēta. Juxta illō ps. cij. Initio tu dñe zc. Ipsi peribūt zc. Scda rō est ppt diuie sapie ostēsionē. q et malo scit eligere bonū. Et in h zc. ostendit diuina bonitas. qz vt ait Aug. in enchi. De⁹ est ita bon⁹: q nullū malū fineret fieri/nisi ex eo eliceret aliqd bonuz. Maius aūt bonū fuit secutū ex h q hō fuit factus peccabilis. nā ppt pctm pmi hoīs incarnatus fuit fili⁹ dei/z sic de⁹ fact⁹ est hō: z excellētissime magnificata ē natura hūana/ et supra nām exaltata. Heb. ij. Nusq eñ angelos appbendit/sz semē Abrae apphēdit. Jō cantat eccl'ia in cerei bñdictiōe. O felix culpa/q talem ac tantū meruit hre redemptorē. O certe necessariū Ade pctm: qd chri morte deletū est. Et hoc qntuz ad vtrūq sexū. sicut ptz in chro z vgine mre ei⁹: q exaltata est sup choros angelorū ad celestia regna: qd est maximū bonū. Non autē hoc fuisset/nisi hō fuisset peccabilis. Uñ sup illō verbū. j. Tim. j. Chris venit in hūc mundū vt peccatores saluos faceret. dicit Glo. Nulla cā veniendi fuit chro dño/nisi pctōres saluos facere. De hoc vide Tho. pre. iij. q. j. ar. iij. Tertia causa est ppt diuie clemētie declarationez: que tāta fuit/vt filiū suū vellet mo ppt pctōz dimissionē. Uñ eccl'ia. O inextimabilis dilectio charitatis: vt seruū redimeres filiū tradidisti. Itē Ro. v. Cōmēdat autē de⁹ charitatē suā in nobis: qm cū inimici essemus/recōciliati sum⁹ deo per mortē filij ei⁹. Ostendit etiā scdo in h clemētia dei z patiētia: in supportando tot pctā q qtidie in iniuria diuie maiestatis in vniuerso orbe cōmittūt. Ro. ij. An diuitias bonitatis ei⁹: an patiētie et lōganimitatis cōtēnis? zc. Tertio ōndit diuina clemētia in cōuertendo pctōres ad pniam/et eoz pctā misericorditer remittēdo: qd est maximū opus dei. Uñ sup Jo. xiiij. Maiora hoz faciet dicit Aug⁹. q maius est op⁹ dei ex impio facere iustū/q creare celū z terram. Et ecclesia ōr in collecta. De⁹ q oipotentiā tuā pcendo maxime z miserando manifestas. Quarto ostēdit diuia clemētia in h q maiorē vtilitatē gra chri hūane nature cōtulit/q fuit dānū qd itulit eidē pctm Ade. sicut pbat apls Ro. v. qz ex pctō Ade infecta ē natura hūana qntū ad pctm origiale dūtaxat: qd ex natura ōhit. Pctā aūtē actualia nō ab ipo ōtrahim⁹/sed ex nra volūtate cōmittunt. Sed gra chri liberauit nām hūanā ab oi pctō originali z actuali. Itē pctm Ade fuit causa p quā hūana natura pctm ōtrabit: sed gra est cā nō solū remissionis pctōz/sz collatiōis virtutū et donoz. Itez pctm Ade fuit tpale vsq ad mortē chri: q mortuo liberant oēs qui baptizant: sz gra chri est etna. Itē in plures gra chri est nata descēdere q culpa Ade: qz si aliqs fieret nō p viā seminalez/sz alio mō vtute diuia: sicut chris. vl de manu vl de pede vel costa alicui⁹ hoīs/sic Eua: non ōheret orginalē: z sic culpa Ade ad istaz nō extēderet: sed bñ extēderet ad istā gra dei/z necessariū esset istā baptizari. tū ppt caracterē baptismalē recipiendū: tū pter pceptū saluatoris adimplendū. De quo

Congruentia hō peccabilis.
.7. rōnibus probatur.

Jo.iij. Nisi qs renatus fuerit ex aqua ꝛc.
Jõ dr aplš Ro.v. Nõ sicut delictũ ita et
donũ. Si eñ vnꝰ delicto mlti mortui sũt:
multo magis grã dei et donũ in grã vnꝰ
hoīs iesu chri in plures abũdauit. Patz ḡ
quõ declarata est ꝛ magnificata maxima
clemētia dei ꝑpt pctm̃ hoīs: qđ nõ cõtigis/
set si hõ peccabil' nõ fuisset. Quarta ratio
est ꝑpt diuie iustitie cõmendatiõez. Justi
tia nãq3 diuia ꝯsistit in hoc: vt p̄miet bo/
nos ꝛ puniat malos. Nullꝰ aũt hõ fuisset
malus/si peccabil' nõ fuisset: imo neq3 bo
nus. vt ifra patebit in ꝑxima rõne. Et iõ
ad h̄ vt diuia iustitia oñderet̃ in redditõe
p̄mioꝝ q̄ debent̃ bonis: ꝛ in redditiõe sup
pliciõꝝ q̄ debent̃ malis: fuit expediens vt
hõ peccare posset. Et hãc rõnē tãgit aplš
ad Ro.ix. Deꝰ volēs oñdere irã.i.iustitiã
suã/ꝛ notã facere potētiã suã: sustinuit in
multa patiētia vasa ire in interitũ/vt ostē
deret diuitias glie sue in vasa mĩsꝫdie/ q̄
p̄parauit in glia. Quinta rõ est ꝑpt hũane
ꝟtutis laudatiõnē siue exaltationez. Que
eñ virtꝰ aut q̄ laus esset hoīs nõ peccãdo
si peccare nõ posset: ꝑfecto nulla. Sic̄ nec
laus aialiũ brutoꝝ/aut auiũ/aut piscium
q2 nõ peccãt: q2 carent libertatis arbitrio
ꝛc. Consequēter nõ esset dignꝰ hõ corona
glie. q2 vt ait aplš.ij.Tim.ij. Non corona
bit̃ nisi q̄ legitime certauerit. Laus ḡ est
ꝛ virtus/qñ h3 ꝛ libertatē ꝛ oportunitatē
peccãdi/ꝛ amore ꝟtutis abstinet se a pctõ
Vñ dr Eccli.xxxi. Btũs vir q̄ inuē.est si/
ne ma. Et infra. Qui potuit transgredi ꝛ
nõ est trãsgressus: mala facere et nõ fecit.
Et ꝑ hoc pt3 rñsio ad p̃mã rõnē supra in
ꝯtrariũ allegatã. ꝑ quã arguit̃ q₉ cõpeten/
tiꝰ finis btitudinis acq̄reret̃ ab hoīe/si fa
ctus fuiss3 impeccabilis: q2 hec rõ p̄suppo
nit falsum. q2 imo ꝯpetētius finis btitudi
nis acq̄rit̃ a creatura rõnali vel intellectu
ali/cũ p̄tãte peccãdi q̄3 sine tali p̄tãte/per
rõnē iã dictã. Etiã aliter rñderi põt: sic̄ pa
rebit infra rõne.vij. Sexta rõ est ꝑpter bo
noꝝ exercitatiõnē.s.vt boni exercitent̃: nõ
solũ ꝑ ꝑnitatē ad peccandũ ꝛ fomitez q̄ in
hoīe est/sed etiã ꝑ alios malos hoīes et de
mones: ꝛ cõsequēter bonoꝝ merita ex pa
tiētia ꝛ victoria augerent̃. Si eñ nõ eēnt
mali hoīes: multa merita et virtutes de/
essent bonis. q2 vt ait Señ. Marcet sine
aduersario ꝟtus. Si nõ fuissent tyranni/
defuissent nob martyres: q̄ꝝ exemplis ad
magnã ꝯstantiã ꝑuocamur. Et si nõ fuis/
sent Herodes. Pilatꝰ. Caiphas. Judas:
ꝛ ceteri emuli chri: nõ fuisset clarificatꝰ fi
liꝰ hoīs ꝑ mortē/nec hoīm genꝰ redēptũ.
ꝛ sic đ alijs martyribꝫ/vt dictũ est. Fuit ḡ
ꝯueniēs vt hõ peccabilis fier3: vt possent
esse in mũdo hoīes pctõres: q̄ꝝ ꝑsecutiõe
bonorũ merita augerent̃. Unde saluator
Mat.xv. Bti estis/cũ vos maledixerint
hoīes ꝛc. Gaudete iterum/merces vr̃a ꝛc.
Hãc rõne ꝯfirmat Aug. loq̄ns đ casu p̄i
mi hoīs.xiiij. de ciui. dei. in fi.c.xxvij. Cur
igit̃ (inq̄t) huiꝰ futuri casus hũani deꝰ nõ
esset ignarꝰ: cur eũ nõ sineret inuidi angeli
malignitate tētari: Nullo mõ q̄dē q₉ vinceret̃
incertꝰ: s3 nihilominꝰ p̄sciꝰ q₉ ab eiꝰ se
mine adiuto sua glia/idē ipse diabolꝰ fue
rat sctõꝝ glia maiore vincendꝰ. Septima
rõ est ꝑpt totiꝰ vniuersi decorez. Pro cuiꝰ
declaratiõe notandũ/q₉ disparitas ꝑtium
ꝑtinet ad decorē vniuersi. exem̃ pt3 i mlt3.
Exem̃ in corꝑe hũano. Quãuis eñ oculꝰ
sit nobiliꝰ mēbrũ pede/ꝛ sic vnũ mēbrũ al
tero nobiliꝰ aut viliꝰ: tñ oportunũ fuit pe
dē in corꝑe facer̃. q2 si oīa mēbra eēnt ocl'i
nõ poss3 eē corpꝰ hũanũ: nec sic decoraret̃
ꝛ eēt ornatũ. Sic ager pulchrior apꝑet in
vere/ꝑpt diuersitatē florũ/coloꝝ/odoꝝ/et
figurarũ. Vñ dr Aug. lib.xix. de ciui. dei.
c.xiij. q₉ ordo est pariũ dispariũq3 rerũ sua
cuiq3 loca tribuēs dispositio. q2 vt dr aplš
ij.Tim.ij. Jn magna domo ñ solũ sũt vasa
aurea ꝛ argētea/s3 etiã lignea ꝛ fictilia. et
q̄dã q̄dē in honorē/q̄dã in ꝯtũeliã. sic ve/
stis coloꝝ varietate fit pulchrior. p̄s. Asti
tit regi. ꝛc. Mõ ad ꝑpositũ. Si hõ eēt im
peccabil'/tolleret̃ decor ꝛ ꝑfectio vniuersi:
ad cuiꝰ vniuersi ꝑfectiõz fuit necãriũ eē q̄/
druplicē differētiã nãꝝ hñtiũ itellectũ. Que
da3 eñ natura q̄ fm se ꝛ de sui nã peccare
nõ põt: sic̄ est deꝰ solꝰ. Quedã ꝟo est q̄ de
sui natura peccare q̄dē põt/s3 ꝑ grãm nõ:
sicut sunt angeli beati ꝛ aīe beate. Que/
dã ꝟo ꝛ tertio est q̄ peccare põt/sed põt re
surgere a pctõ: sicut hõ viator. Queda3 q̄
peccat̃ põt s3 nõ põt resurgere. sicut demo
nes ꝛ aīe dãnate. De qbꝫ dr Mat.xxij. Li
gatis ma. ꝛ pe. ꝛc. Si igit̃ hõ peccare non
posset: deficer3 iste decor ꝛ ꝑfectio vniuer

si:ḡ debuit hō apparere peccabil: ꝛ sic idez qḋ pri⁹. Et ꝑ h̄ pꝫ alia rn̄sio. Ad pmā responsionē est in ꝯriū allegatū: qꝛ sapiēs artifex nō tm̄ cōsiderat qḋ cōpetat pti edificiꝫ ꝼm se accipe/ ſꝫ etiā ꝼm ꝓportionē ad totuz edificiū. ꝛ iō vna pars aliā meliorē facit. Ita etiā de⁹ vnūqḋq3 facit in illa ꝓportione ad finē ſꝫ qḋ cōpetit nature sue in ordine ad totū vniuersum. ꝛ sic rn̄det Tho. in ij. sen. dist. xxiij. q. j. art. ij. in rn̄sione ad. j. ar. ꝛc̄. Octaua rō est ꝓpt̄ creaturarū ꝯditiōez De⁹ em̄ sic creaturas admistrat: vt ipsas agere ꝓprijs motib⁹ sinat. Quū ḡ naturale hoi sit ex libertate arbitrij agere: debuit hoiez arbitrio ꝓprio relinq̄re. Propter qḋ ḋr scriptura Ecli. xv. De⁹ ab initio cōstituit hoiem/ ꝛ reliq̄t eū in manu cōsilij sui. .i. in libertate arbitrij. Vn̄ ḋr Tho. in. ij. sen. di. xxiij. q. j. ar. j. in corꝑe q̄stionis. Omni creature cōicatū est nec cōicabile fuit q̄ peccare nō possit ꝑ cōditiōe nature sue. hoc ꝯtingit ex impfectiōe diuie potētie/ ꝛ impfectiōe creature: q̄ hoc recipe nō pōt. Et etiā ex hoc q̄ q̄dā impossibilitas cōtingeret ex implicatiōe ꝯdictoꝝ: ꝼm Tho. Ex p̄dictis his rōnib⁹ pꝫ respōsio ad secūdā rōnē supra formatā in cōtrariū. vbi arguit q̄ de⁹ videt̄ esse causa peti/ cuz possit illō ꝓhibere ꝛ nō ꝓhibeat: q̄a deus nō pōt esse causa peti neq3 directe neq3 indirecte. sic declarat Tho. j. ij. q. lxxix. ar. j. in corꝑe q̄stiōis. Cōtingit tn̄ q̄ de⁹ aliquib⁹ nō prebet auxiliū ad vitandū petm̄. qḋ si p̄beret nō peccarēt. Sꝫ hoc totū facit ꝼm ordinē sue sapie ꝛ iustitie cuz ipse sit sapia ꝛ iustitia. Vn̄ nō imputet̄ ei q̄ ali⁹ peccat: sicut cā peti. Sic gubernator nō ḋr cā submersionis nauis ex h̄ q̄ nō gubernat nauez: sic nō subtrahit gubernatiōez potēs ꝛ debēs gubernare De⁹ aūt nō debuit facere hominē impeccabilē/ nec ꝓhibere homies a petō ꝑ rōnes superi⁹ annotatas. Ex q̄b⁹ pꝫ q̄ ꝯueniēs est/ imo nec̄ariū ex ꝯdictiōe anie/ hoiem facere peccabilē. Amē.

¶ De iudicādis ꝛ mō iudicij. Sermo. xiij.

Penitētiā agite ꝛc̄. Supra ſmone primo dictū est de iudicantib⁹ seu de iudicib⁹/ q̄ erūt in iudicio vlī: mō ſeq̄tur p̄dicare de iudicādis ꝛ de mō iudicij. Salutetur ꝑius ꝓgo ꝛc̄. ¶ Pro fundamēto ſmonis q̄ est de mō iudicij: orit̄ de ipsis iudicādis theologicalis q̄stio. ¶ Querit̄. Vtꝝ oēs i iudicio ꝑsonalit̄ cōparebūt vt iudicētur: Arguit̄ q̄ nō. Ait magr̄. sen. in. iiij. di. xlvij. c. iij. aliq̄ peribūt ꝛ aliq̄ saluabūtur q̄ nō iudicabunt̄ ḡ illi in iudicio nō cōparebūt. igit̄. In oppositū. Citat⁹ ꝓ cā criminali tenet̄ ꝑsonalit̄ cōparere: sed oēs reprobi ad iudiciū vocabunt̄ ꝓ cā criminali: ḡ oēs oportebit ꝯpere ꝑsonalit̄: oēs ēt electi ꝯgregabūt̄. vt h̄r Mat. xiij. Oēs ḡ tā electi q̄3 reprobi ꝑsonalit̄ in iudicio cōꝑebūt: et sic q̄stio manet ꝓ vtraq3 pte dubia. Ad q̄stionē respōdendū est ꝼm Rich. de media vil. suꝑ. iiij. sen. di. xlvij. ar. j. q. iiij. q̄ oēs in iudicio ꝑsonalit̄ ꝯparebūt: vt ꝯsciētie singuloꝝ in p̄ntia iudicis/ singulis pateāt ad diuine iustitie manifestatiōem. ꝛ vt viui hic existētes ꝛ p̄audientes ꝑ sacrā scripturā/ q̄ sic oportebit eos ꝑsonalr̄ cōparere: diligētiu3 se p̄parēt ne in tāta cōgregatiōe corā tāto iudice/ extremā recipiant ꝯfusionē. et vt singuli iudicē q̄ ad hūanā nām videant ad ꝯsolatiōez electoꝝ/ ꝛ reprobo ꝝ ampliorem afflictionē. Reprobi em̄ in eius aspectu vehemēter affligent̄. Vnde Apocal. vj. ḋr de reprobis dicētib⁹ mōtib⁹ ꝛ petris. Cadite suꝑ nos ꝛ abscō. nos a fa. sedē. suꝑ thronū/ ꝛ ab ira agni. Ad argumētū ḋr q̄ oēs iudicabūtur q̄ntū ad retributōz: erūt tn̄ aliqui q̄ non iudicabūtur q̄ntū ad discetatōez. ꝛ sic intelligit̄ verbū Greg. Agamus igr̄ pniaz: ad quā nos exhortant̄ verba p̄assumpta. ꝛ sic de alijs. ¶ Pro introductiōe ſmonis nota q̄ firma ꝯclo est in sacra theologia ꝑ fidē catholicā approbata: q̄ duplex ē iudiciuz. Particulare: ꝛ h̄ ē occultū. Scḋm ꝓo vle: ꝛ h̄ erit manifestū. Primuz est in morte cuiuslibet: qꝛ tūc de⁹ reddet vnicuiq3 iuxta oꝑa sua. De q̄ iudicio loquit̄ apl's Heb. ix. Statutū est oib⁹ hoib⁹ semel mori: ꝛ post h̄ iudiciuz. Nota post h̄: qꝛ post mortē reddit̄ equalēs retributio bonis ꝛ malis hoib⁹: nā in hac vita nec reddit̄ tal̄. Quare q̄dē sicut ḋr Eccl's ix. Vniuersa eque veniūt iusto ꝛ ipio: bono ꝛ malo: mūdo ꝛ imundo: imolāti victimas ꝛ sacrificia ꝯtēnenti. Nec etiā reddi

potest in hac vita/talis equalens retribu
tio cū ꝛ iustis debeaꝛ merces īfinita: ꝛ re-
probis eterna pena. Unde si daret iusto ꝓ
premio tot⁹ mūdus nō esset ꝯdigna retribu
tio. Et ecōtrario si oīs pena corporalis infli
geret iniustis: nō esset ꝯdigna pena. Ideo
post mortē datur retributio ꝯdigna. Ideo
dicit aplūs: ubi sup. post hoc iudiciū. De hoc
etiā iudicio predicari habet. Eccl. iij. Me-
mor esto iudicij mei: sic enim erit ꝛ tuum.
Mihi heri/ ꝛ tibi hodie. Scdm est iudi-
ciū vle. Et hoc erit manifestū in fine mū-
di. De q̄ in hoc sermōe deo dante dicem⁹
Et cōueniens fuit hoc iudiciū a diuina ꝓui-
dētia ordinarū duplici rōne. Primo q2 q̄-
libet hō est singularis quedā ꝑsona: ꝛ est ꝑs
tot⁹ hūani generis. Unde ꝛ duplex ei iudi-
cium debet. Unū singulariter: qd̄ de eo fiet
post mortē: qn̄ recipiet iuxta ea q̄ in cor-
pore gessit. Aliud iudiciū dz esse de eo fm
q̄ est pars tot⁹ hūani gnīs: sicut aliqd iu
dicari dr fm diuinā iustitiā: ꝛ qn̄ iudiciū
daf de cōitate: cui⁹ ipe est pars: vñ ꝛ tunc
fiet iudiciū vle tot⁹ hūani generis ꝑ vni-
uersalē sepatiōnē bonoꝝ a malis/ ꝛ sic q̄li
bet ꝑ ꝯñs iudicabit. Scda rō cōueniētie
est/ vt retributio fiat pfecte tam bonis q̄
malis. Nunc em̄ solis aiabꝫ daf retribu-
tio tam bonoꝝ q̄ maloꝝ. Sed tūc aiab⁹
ꝛ corpibꝫ: q2 dignū est/ vt sicut vtrūq3 ope
ratū ē bona vel mala: vtrūq3 retributionē
accipiat. Jo. v. Uenit hora. in q̄ oēs q̄ in
monumētis sūt: audiūt vocē filij dei/ ꝛ p-
cedēt q̄ bona fecerūt in resurrectionē vite:
q̄ vero mala egerūt: in resurrectionē iudi-
cij. Nec obstat qd̄ dr. Nauz. j. Nō iudica-
bit de⁹ bis id ipm: q2 de⁹ nō duas penas:
quaꝝ q̄libet sit sufficiēs ꝓ vno pctō ifert:
sed pena q̄ ante iudiciū cōplete inflicta nō
fuerat: in vltio iudicio cōplebit. post qd̄
impij cruciabunt: q̄ ad corp⁹ ꝛ aiam. Si-
milit vt no. Tho. in. iiij. di. xlvij. q. j. ar. j.
ad pmū. His igit psuppositis notandū q̄
loquēdo de vltio iudicio vlī sex circūstātie
icteruenīūt/ q̄ in oi hūano iudicio reqrūt.

Primū est temporis intimatio.
Scdm est loci preparatio.
Tertiū est partiū citatio.
Quartū est ꝑsonalis cōparatio.
Quintū est iudicialis diffinitio.
Sextū est effectualis executio.

¶ Primū q̄ est tpis intimatio. In iudi-
cio nāq3 hūano iudex assignat tēpus par-
tibꝫ dicēs. Tali die iudex tenebit iudiciū
ꝛ pferret sniam ꝛc. Sic chrs faciet nobis
nō q̄dē qd̄ dicat nob diē determinatū ꝛc.
q2 hoc reseruat int arcana dei. Unde chrs nec
aplis voluit reuelare. Act. j. Non est vrm
nosce tpa vel momēta: q̄ paf posuit in sua
ptāte ꝛc. Et dictū est sup fmoe. viij. Sed
dedit nobis dñs q̄dā signa: qbꝫ cognoscē-
re valeam⁹ tēpus ꝓximū iudicij. Et posuit
dñs sex signa. Lu. xxj. Erūt signa in sole ꝛ
luna: ꝛ stellis: ꝛ in terris pressura gentiuz
ꝑ ꝯfusione sonit⁹ maris: ꝛ fluctuū: arescē
tibꝫ ho. ꝑ timore expectatōe: q̄ superuenīēt
vniuerso orbi. ¶ Primū signū igit est: q̄a
sol obscurabit qntū ad sui luminis ꝑuatio-
nē: vt paf familias hoie moriēte: q̄si luge
re videaf: vñ fiet sol niger tanq̄ facc⁹ cili
licin⁹: sicut dr Jo. Apoca. vj. ꝛ Mat. xxiiij.
sol obscurabit. ¶ Scdm signū erit in lu-
na: q2 vt dicit Mat. xxiiij. Luna non da-
bit lumē suū. Et Joel. ij. Sol cōuertetur
in tenebras/ ꝛ luna in sanguinē anteq̄ ve
niat dies dñi magn⁹ ꝛ horribil. Itē Apo
cal. vj. Luna facta est: sicut sanguis. Habe-
bit q̄ luna colorē sanguineū in signū vltio
nis diuine/ q̄ra sanguinem pctoꝝ: q2 san
guis in sciptura dicit pctm. ps. Libera me
de sanguinibꝫ ꝛc. ¶ Tertiū signū ē in stel
lis. Nā stelle cadēt de celo: vt dicit Mat.
xxiiij. ꝛ Apoc. vj. apparebūt cadere. Celuz
dicit hic aereū: ꝛ stelle vocant assub/ q̄ ha
bēt similitudinē stellaꝝ/ ꝛ dicunt stelle cade-
re de celo: fm Uulgi opinionē: qm̄ subito
descendūt. Unde sciptura ꝯformat se cōmu
ni mō loquēdi. Sic ꝛ fm ius ciuile verba
sunt intelligēda: fm cōem vsum loquēdi.
ff. de fundo instruc. l. eū de lanionis. §. asi-
nā. Tunc autē fiet maxie talis impressio:
q2 ignea q̄litas abūdabit. Et hoc faciet dñs
ad terrorē pctoꝝ. ¶ Quartū signū est: cū
dicit: ꝛ in terris pressura gentiū. Nam vt
dicit Mat. xxiiij. Erit tūc tribulatio talis:
q̄lis nūq̄ fuit ab initio mūdi: neq3 fiet ꝛc
Et hec tribulatio ꝯtiget ex psecutiōe ma
ledicti antichristi: q̄lis an ꝯfusio. ¶ Quī
tum signuz erit ꝯfusio maris dum dicit ꝑ
cōfusione ꝛ fluc. erit/ dicet infra. ¶ Sex
tū signū erit: q2 arescent hoies ꝑ timore ꝛ
expectatione: q̄ superuenient vniuerso orbi.

Quid autē ille timor: et expectatio propter quod arescent homines declarat Hiero. qui refert se inuenisse in annalibus hebreorum quindecim signa precedentia iudicij: que fient in quindecim diebus: sed non expressit utrum continua futura sint an interpolatim. ¶ Prima die se eriget se mare quadraginta cubitis super altitudinem montium: stans in loco suo: quasi murus. ¶ Secunda die tantum descendet: ut vix possit videri. ¶ Tertia marine belue apparentes super mare dabunt rugitus usque ad celum: et eorum mugitus solus deus intelliget. ¶ Quarta ardebit mare et aqua. ¶ Quinta arbores et herbe dabunt rorem sanguineum: In hac etiam quinta die dicunt: ut alij asserunt: quod omnia volatilia celi congregabuntur in celis: vnumquodque genus in ordine suo non gustantia/nec bibentia: sed vicinum aduentum formidantia ¶ Sexta die ruent edificia: in hac etiam sexta die/ut dicitur flumina ignea surgent ab occasu solis: contra faciem firmamenti/usque ad ortum concurrentia. ¶ Septima die petre adinuicem collidentur: et in quatuor partes scindentur/et vnaqueque pars: ut dicit collidet aliam: et non sciet homo sonum illum: sed tantum deus. ¶ Octaua die/fiet generalis motus. ps. Terra tremuit: et quieuit cum exurgeret in iudicio deus. Qui terremotus adeo erit magnus ut dicitur: quod nullus homo nullumque animal stare poterit: sed ad sonum omnia prosternentur. ¶ Nona die equalitur terra: et omnes montes in puluerem redigentur. ps. Montes sicut cera fluxerunt a facie domini: a facie domini omnis terra. ¶ Decima surgent ossa mortuorum: et stabunt super sepulchra: et sepulchra ab ortu solis usque ad occasum aperientur: ut inde mortui exire valeant. ¶ Undecima cadent stelle. Omnia enim sidera erratica/et stationaria spargent ex se comas igneas: et interim noue generabuntur a deo. ¶ Duodecima die dicitur/quod omnia animalia venient ad campos mugientia: non gustantia neque bibentia. ¶ Decimatertia morientur viuentes: ut cum mortuis resurgant. ¶ Decimaquarta ardebit celum et terra ¶ Decimaquinta fiet celum nouum: et terra noua: iuxta illud Esa. lxv. Ecce ego creo celos nouos: et terram nouam. Primum enim celum. i. ipsa terra abijt et mare iam non est. Item Apo. xxi. Vidi celum nouum et terram nouam. Primum enim celum ipsa terra obijt: et mare et iam non est: et resurget omnes. Predicta signa ponuntur in legenda aduentus domini. Hoc ultimum signum quod intelligatur: vide quod scripsi dominica. ij. aduentus domini: sermone qui incipit. Celum et terra transibunt. ¶ Secundum est loci preparatio. Circa quam preparationem duo sunt attendenda. Primum est quod locus sit communis. Secundum quod sit mundus. ¶ Quantum ad primum: quia debet esse locus communis. i. conueniens iudicandis: ideo locus iudicij erit in terra: quia celum et infernus non sunt loca communia: quia celum non conuenit damnatis/nec infernus bonis. ideo fiet in terra/que est locus communis. Auctoritas. Hiere. xxiij. Ecce dies veniunt dicit dominus: et suscitabo Dauid germen iustum et regnabit rex et sa. c. et fa. iu. et iusti. in terra. Non suscitabo: quia nunc videtur christus dormire: quia non punit peccata. Sed tunc euigilabit. ps. Excitatus est tanquam dormiens dominus/tanquam potens crapulatus a vino: ubi dicit Glo. Resurgens dominus a mortuis/tanquam vino passionis crapulatus percussit inimicos in posteriora: cum ab ipso in iudicio punientur extremo. Si autem queratur in qua parte terre fiet iudicium: dicitur quod in valle Iosaphat: iuxta illud Ioel. iiij. In diebus il. et in tempore illo cum conuertero captiuitatem Iuda: et hierusalem: congregabo omnes gentes: et deducam eas in valle Iosaphat: et disceptabo ibi cum eis. Si autem queritur quomodo tot milia hominum poterunt stare in illa valle tam parua. Respondetur secundum Pe. de pal. in. iiij. di. xlviij q. j. Quod dominus descendet super vallem iosaphat: non quidem super terram: sed ut prope terram. et usque ad locum/ubi amiserunt apostoli aspectum eius: quando ascendit in celum: et nubes suscepit eum: ab oculis eorum. Act. j. Boni autem et electi non erunt intra illum locum vallis iosaphat: sed rapientur obuiam christo in aera: iuxta illud Apli. j. Tessa. iiij. Mortui qui in christo sunt resurgent primi: deinde nos qui viuimus: qui relinquimur: qui residui sumus simul rapiemur: cum illis in nubibus obuiam christo in aera. Et sic semper cum domino erimus. Nota magnum honorem. Si aliquis electus esset in terra: cui christus diceret ascendas huc etc. Mali homines et reprobi in terra sternentur: et manebunt circa loca illa in regione circumquaque: ubi christum/et electos videre poterunt. Tum ratione altitudinis: tum ratione claritatis: iuxta illud Zach. Uiderunt in quem transfixerunt: vel per hoc: quia compressi stabunt in eodem loco simul: vel per hoc: quia ad quamcumque distantiam virtute diuina ad singulorum oculos species corporis christi deferentur: siue super mare stent deo sui

ſtentātē:ſiue cōpreſſi:vt dictū eſt. ¶ Se/cūdo attendendū eſt: q loc⁹ iudicij ſit mū/dus: qꝛ alias rex/vł iudex nō dignaret il/luc venire. Ꝑa ſilitudinē de loco:i q̄ dicāſ ſent beſtie: ſic ē ſtabulū/ſi i illo dꝫ fieri iudi ciū vł dꝫ fieri i eo ꝯcilū gn̄ale: deberꝫ ꝓu⁹ mōari ꝛc̄. Sic in ꝓpoſito mūd⁹ iſte eſt ple nus imunditijs: ꝛ fetore: eo qꝺ habitāt in eo iumēta: ꝛ beſtie.ſ. pctōres/q̄ beſtie poſ ſunt dici: ꝛ deteriores beſtijs: vt dictū eſt ſup eodē ar. ſmo. v. pte. iij. Propt̄ h̄ ḡ loc⁹ hmōi eſt corrupt⁹ ꝛ fetidus. Joel. j. Com putruerūt iumenta in ſtercore ſuo. Si di caſ ab aliq̄ nō ſentio iſtū fetorē: ſed nec re/gatius ſentit fetorē ſtabuli: nec porcus lu ti: qꝛ ibi ꝯtinue moraſ: ſic ꝛ nos. Nota ex/emplū in vitis patrū de angelo: ꝛ heremi ta ſit ambulantibꝫ ꝛc̄. Jdeo neceſſe eſt: vt priuſq̄ iudiciū teneaſ: mund⁹ iſte purifi/cet: ꝛ mundeſ: alioqn dicere poſſet virgo Maria ad filiū. O fili ꝛ quō duxiſti me ꝛ ſcrōs ad hoc ſtabulū ferēs ꝛc̄. Hec aūt purificatio fiet p ignem. Auctoritas. pſ. xcix. Jgnis ante ipſum ꝑcedet: ꝛ inflāma bit in circuitu inimicos ei⁹: illuxerūt ful/gura ei⁹ orbi terre: vidit ꝛ cōmota eſt ter/ra: mōtes ſicut cera fluxerūt a facie dñi/a facie dñi omis terra. Nota inimicos eius qꝛ q̄uis iuſti ꝛ amici dei illo igne cōburē tur: tamē aut nullā: aut modicā penā pa/tienſ ex illo igne: ſicut qnquaginta rheto res btē Catarine. Mali autē inimici dei maxie illo igne affligēſ. Jtē Malach. iij. Ecce veniet dicit dñs exercituū: ꝛ qs po terit cogitare diem aduent⁹ ei⁹? Et quis ſtabit ad videndū eū: Jpe em̄ q̄ſi ignis cō flās. ꝛ q̄ſi herba fullonū: et ꝯflans ſedebit ꝛ emūdās ꝛc̄. ¶ Tertiū eſt partiū citatio Vult em̄ de⁹ ſuare illō/qꝺ etiā de iure ci uili ſtatutū eſt: vicꝫ q citatio partiū dēat ꝑcedere: qꝛ citatio eſt ꝑncipiū ꝛ exordiuꝫ iudicij. Als nec ꝓceſſus: nec ſnīa valeret. ff. qn̄ appel. ſit. l. j. vł penult̄. Jta faciet ſal/uator. Mittet nunciū ad citādos oēs ho mies: ꝛ erit illa citatio pemptoria. Olim nāq̄ de⁹ miſit: ꝛ adhuc ꝯtinue mittit mul tos nuncios ad citandū hoies. Prio nāq̄ miſit pt̄iarchas: poſtea ꝓphas: poſtea a/poſtolos: poſtmodū doctores: ꝛ alios ꝑdi catores: eo: īnt̄ q̄s ego q̄uis mim⁹/ꝛ idign⁹ noie ꝑdicatiois/tn̄ ex pte dei: vos cito vt cōpareatꝭ: ꝛ ꝓparetꝭ vos in die iudicij in valle ioſaphat ꝛc̄. Jlle ḡ nūcius tunc erit Michael. q̄ cuꝫ altiſſima tuba clamabit ad oēs ptes mūdi: vicꝫ ad oriētē/occidētē/meridiē/ ꝛ ſeptētrionē/dicēs ſurgite mor tui: ꝛ venite ad iudiciū. Auct. j. Teſ. iiij. Jpe dñs in iuſſu: ꝛ i voce archāgeli: ꝛ in tuba dei deſcēdet de celo: ꝛ mortui qui in chrō ſūt: reſurgēt ꝑmi ꝛc̄. Nota in voce ar changeli. ſ. Michaelis: q̄ dꝛ vox archāge/li executiue: ſꝫ erit vox chrī iperatiue. Vn̄ Jo. v. Venit hora in q̄ oēs: q̄ i monume/tis ſūt: audiēt vocē filij dei. Sic ei vox ꝑ/conis/eſt vox ꝑncipis iubētꝭ impatiue: ſꝫ eſt ꝑconis obediētis executiue. Tūc ſubi/to in iſtāti oēs aie: q̄ erūt in iferno: purga torio: ꝑadiſo: inducet corpa ſua diuia vir/tute: nō autē potētia nature: nec alicuius creature. pſ. Ecce dabit voci ſue vocē vir tutꝭ. O q̄ terribilis ꝛ admirabił erit vox illa dānatis. Sic illis q̄ ſunt in carcere ꝓ/pter aliqꝺ crimē capitale: qn̄ citanſ: vt au diant ſniam vt ſuſpendanſ ꝛc̄. De hac vo ce dꝛ Hiero. Siue comedā: ſiue bibā: ſiue q̄d aliud faciā: ſp videſ meis auribꝫ into/nare vox illa terribilis. Surgite mortui: venite ad iudiciū. Nota exemplū in vitis patrū: de illis duobꝫ heremitꝭ q̄ iuerūt ad colligendū palmas: q̄ꝝ vn⁹ timēs cecidit ꝛ ad ſe reuerſus dixit ſocio q̄renti q̄d habe ret: fuit mihi viſuꝫ q audiuerim illā vocē ſurgite mortui ꝛ venite ad iudiciuꝫ: rogo te ducas me ad cellā/vt ibi me inueniat il la vox. Et nos miſeri non timem⁹ vocem iſtā? Adā timuit vocē dei vocantꝭ ad ve/niā: cū dixit Adā vbi es: vn̄ dixit Adā. Vocē tuā dñe audiui: ꝛ timui eo q eſſem nudus/ꝛ abſcōdi me ꝛc̄. Gen̄. iij. Et cuꝫ vox illa erat miſcdie: qꝛ vocabat eum: vt parceret ei: ſi veniam poſtulaſſet: quāto ḡ magꝭ dēm⁹ timere illā: q̄ erit rigida ꝛ au/ſtera. pſ. Vox dñi intercidētis flāmaꝝ ig/nis: vox dñi cōcu. deſertū ꝛc̄. ¶ Quartū ē ꝑſonał cōgitio. Duplex cōparitio erit. Vna ex pte iudicꝭ. ſ. chrī: q̄ tūc apparebit cū mag ſplēdore: ꝛ trore: ꝛ in maxia ꝑtāte ꝛ potētia. Nō ſic in ꝑmo aduētu: qꝛ tunc venit paup̄ hūił tāq̄ agn⁹ māſuet⁹. Vn̄ Joā. bap. cū vides dixit. Ecce agn⁹ dei. Jo. j. Et iō iudei ipm̄ deſpexerūt dicētes Nolum⁹ hūc regnare ſup nos. Lu. xix. dꝛ pſ. iiij. Jn humi. iudi. ei⁹ ſublatū eſt. Et ſic ꝓphetauerat Zacha. ix. Exulta ſatis fi

lia sion. Jubila filia hierusalez. Ecce rex
tu⁹ venit tibi mãsuet⁹ ꝛ saluatoꝛ: ꝛ ip̃e pau
per. Zach. iiij. Sed in aduẽtu ad iudiciuz
veniet cũ tanta potẽtia ꝛ maiestate: ꝙ to
tus mũs tremet. ps̃. Cognoscet dñs iudi
cia faciẽs: vt dr ipse. Mat. xxv. Cũ vene
rit fili⁹ hoĩs in sede maiestatꝫ sue: ꝛ om̃es
angeli ei⁹ cũ eo: qd̃ d̃ scis? Rñ. ꝙ etiã oẽs
sci venient cuz eo ad iudiciũ: iuxta illud.
Esa. iij. Dñs ad iudiciũ cum senibus: po
puli sui a ꝑncipib⁹ ei⁹. cum senib⁹: id est
scis/ q̃ dicunt seniores nõ rõne etatis. q̄
multi sancti fuerũt iuuenes: ꝛ oẽs resurgẽt
in etate iuuenili: in mẽsurã etatꝫ plenitu
dinis chr̃i: sed dicũt seniores nõ rõne eta
tis: sed rõne sapientie signate ꝑ senectutẽ.
Et nota cũ dicit in sede maiestatꝫ sue: q̃a
tũc chr̃s sedebit: sicut iudex sedere dꝫ quã
do vult ferre sñiam: vt in. c. vlti. de re iu
di. li. vj. Nota similitudinẽ de auiculis cãtan
tib⁹ in arbore: sed superueniẽte falcone vel
aq̃la oẽs pauescũt ꝛ silent ꝛc. Sic ꝯsidera
te: ꝙ hic mũdus sit q̃dã arboꝛ faciẽs fru
ctus dignitatũ/ honoꝝ/ diuitiaꝝ/ delitiaꝝ
officioꝝ ꝛc. Et q̃libet vult implere d̃ fru
ctib⁹ istis caputiũ. Aues vero ludẽtes in
hac arbore sũt oẽs creature corꝑales. Pri
mo sol ludit discurrẽdo ab oriente in occi
dentẽ/ ꝛ ecõuerso. In estate sol ascẽdit in
hyeme vero descẽdit. Eccl's. j. Oritur sol:
ꝛ occidit ad locũ suuz reuertit/ ibiq̃ rena
scens girat ꝑ meridiẽ: ꝛ flectit ad aq̃lonẽ:
lustrãs vniuersa in circuitu. Idẽ de luna:
ꝛ stellis: aere: aqua: ꝛ terra. Nõ faciũt nisi
ludere: pisces maris/ volucres celi/ ꝛ ania
lia in terra sp̃ ludunt. Cañ. ij. Delectabar
ꝑ singl'os dies: ludẽs coꝛaz eo om̃i tꝑe: lu
dens in orbẽ terraꝝ. Ad litterã loq̃tur hic
de ludo mũdi: sed q̃ñ veniet falco/ seu aq̃
la. i. chr̃s ad iudiciũ vl'e: iste ludus cessa
bit: q̄ oẽs creature timebũt/ ꝛ motus cor
poꝝ celestiũ: q̃ est q̃si quidã lud⁹ cessabit.
Jõ eccl'ia scã orat in collecta vigilie nati
uitatꝫ dñi: dicẽs. Presta q̃sumus oĩpotẽs
de⁹: vt vnigenitũ tuũ quẽ redemptorẽ le
ti suscipim⁹ venientẽ q̃z iudicẽ securi vi
deam⁹. ¶ Scd̃a cõparatio erit ex ꝑte iu
dicandoꝝ: q̃ statim apperebũt in valle io
saphat: vt dictũ est. Sed hic q̃rit quõ il
luc trãsibim⁹. Rñ. Quilibꝫ nr̃m portabi
tur ab angelo: q̃ nũc dat⁹ est nobis ad cu
stodiã. Et de electis q̃dẽ clarũ est: sed de
reprobis nõ auderẽ dicere: nisi q̄ saluatoꝛ
hec dr. Mat. xiij. Sic erit in ꝯsũmatione
secl'i: mittet fili⁹ hoĩs angelos suos: ꝛ col
ligẽt de regno ei⁹ oĩa scandala: ꝛ eos q̃ fa
ciunt iniq̃tatẽ: ꝛ mittẽt eos in caminũ ig
nis. Nota scandala. i. illos q̃ peccãt publi
ce: ꝛ eos q̃ faciũt iniuste: scꝫ occulte. Sed
differẽtia est inter electos ꝛ reprobos: q̄
electi cũ magna reuerẽtia ducent ab alijs
sic̃ trahit sponsa ad domũ sponsi ꝛc. Sꝫ re
ꝓbi cũ magno vituꝑio sic̃ trahit ad curiã
vel ad carcerẽ latro vel homicida inuitus
ꝛc. Jõ Saluatoꝛ ait. Exibũt angeli: ꝛ se
parabũt malos de medio iustoꝝ/ ꝛ mittẽt
eos in caminũ ignis: ibi erit flet⁹ ꝛ stridoꝛ
dentiũ. ibidẽ. Nota separabunt malos de
medio iustoꝝ: q̄ vicꝫ iustos statuẽt ad de
xterã: reprobos ad sinistrã iudicis. Tunc
aspect⁹ chr̃i erit intollerabil' malis: ꝛ vel
lent potius esse in iferno: q̃ȝ videre chr̃m
iratũ. Jõ Job i ꝑsona dãnati sic ait. Quis
mihi tribuat: vt in iferno me abscõdas do
nec ꝑtranseat furoꝛ tu⁹ ꝛc. Job. xiiij. Itẽ
Apoc. vj. Reges terre/ ꝛ ꝑncipes terre/ ꝛ
tribuni/ ꝛ milites/ ꝛ diuites/ ꝛ fortes: ꝛ oĩs
seru⁹/ ꝛ liber absconderũt se in speluncis: ꝛ
petris montiũ/ ꝛ dicent montib⁹. ꝛ petris
cadite suꝑ nos: ꝛ abscõdite nos a facie se
dentꝫ suꝑ terrã/ ꝛ ab ira agni. ¶ Quintũ
est iudicialis diffinitio. Sed q̄ iudex añ
q̃ȝ ferat sñiam: dꝫ videre ꝛ manifestare de
bita/ vl' merita partiũ recitãdo ꝓcessuz ꝛc.
Sic chr̃s. Jõ anteq̃ȝ sñia ꝓferat: aperient
libri ꝯscientiaꝝ: manifestabunt oib⁹ ange
lis/ ꝛ hoibus oĩa oꝑa bona ꝛ mala. De h
est auctoritas noui ꝛ veterꝫ testamẽti. In
veteri hr̃. Dañ. ij. Iudiciũ sedit: ꝛ libri aꝑ
ti sũt. In nouo hr̃. Apoc. xx. Uidi mortu
os magnos ꝛ pusillos stantes in ꝯspectu
throni: et libri aꝑti sũt/ ꝛ iudicati sũt mor
tui ex his: q̃ scripta erãt i libris scd̃m oꝑa
ipoꝝ. O q̃lis ꝛ q̃nta ꝯfusio erit reprobis:
q̄ mala ipoꝝ erũt oib⁹ manifesta. Reme
diũ ḡ est/ vt ꝓcuretis vobis palliuz pnie q̃
pctã operiãt. ps̃. Bti quoꝝ remisse sũt ini.
ꝛ quoꝝ tecta sũt pec. ps̃. xxxj. Itẽ. j. Pet.
iiij. Charitas operit mul'titudinem pctõꝝ.
Nota charitas: q̃ scꝫ hr̃ ꝑ ꝯtriturẽ pnie/ sine
q̃ nõ põt charitas amissa a pctõre recupa
ri. Igit apertꝫ libris ꝯscientiaꝝ: ꝛ mani

festatis opibus bonis z malis chris iudex vt deferat honore mri z sctis oibus:psertim illis q erut secu assessores/infrogabit eos. z primo dicet mri/infrogans ea de bonis q erut a pte dextra iudicis.Mat mea:qd vob videt de istis:Tuc mat rndebit.Fili ex q vixerut fm madata vra caste/patienter/humilit/obedieter/pacifice zc.z si qn aliqui eoz peccauerut:fecerut an morte penitentiā/ad mādatū vrm z psuasione pdicatoz vroz:io sunt digni regno tuo.Tuc chris interrogabit aplos:q ofirmabunt responsione virginis.sic martyres.sic ofessores.sic virgines:z ceteri scti.z chris dicet. Ex q videt vobis oibus:et ego tanq iudex vris fero sniam vt fiat sic dicitis.Et tunc vertēs se ad eos q a dextris ei erut/facie leta dicet eis.Uenite benedicti pris mei zc.Mat.xxv.Tuc electi gras aget genuflectētes atq dicētes illud qd dicit Mat. xxv.Dne qn te vidimus esurientē/z pauimus te zc.vsq ibi.Quādiu fecistis vni d his fratribus minimis:mihi fecistis.Tunc dicet electi.No nobis dne no nob:sed noi tuo da gliam.Queri pot hic:nuquid hec snia fiet vocalr vel mētalit:Quidā dicut q mentalit:qdā q vocalr.vt tāgit Tho. in.iiij.sen.di.xliij.Sz Pe.de pal.tenet ibidē mediā sniam dicēs.Q,q ad meritoruz discussione fiet mentalr:vicz cu dicet christus.Esuriui em zc.sed q ad snie platioez fiet vocalit.Ecotra vo chris intendes codēnare seu odēnatiuā sniaz ferre cōtra impios/dicz pmo mri sue.Mat mea:quid vob videt de his:Rndebit.Fili:ex q isti fuerut rebelles volutati tue/no obedientes mādatis tuis:noluerut agere pniam: paruipenderut incarnatoez/passione z morte/resurrectione z ascēsione tuā:otēpserut ecctiastica sacra/z admonitoes z psuasiones pdicatoz tuoz:idcirco digni sut morte eterna zc.Nota h q pictores q pingut mrez virginē genuflexā in ospectu chri qsi orante eu p pctoribus:falsum est:qa tuc no erit tps orandi nec miserēdi/sed vlciscēdi. Prouer.vj.Zelus et furor viri no pcet in die vindicte:nec acqescet cuiusq precibus. nec suscipiet p redēptoe dona plima.Tuc dicet chrus pifarchis.Et vos vultis hos in vra societate:Rndent.No dne:qz nos sumus misericordes:isti vo crudeles.Et chris.Et vos phete:Rndent.Non dne: qa nos fuim in fide deuoti:isti sine fide z deuotioe.Et vos apli:Absit dne.quia nos fuim charitatiui:isti sine charitate. Et vos martyres:Non dne.qz nos patiētiā habuim:z in maximis tormētis/otumelijs/z iniurijs vsq ad mortem inclusiue.isti aut fuerut vindicatiui z immodicq iniurijs zc.Et vos ofessores:No dne:qa nos fuimus abstinetes/z ieiunijs z vigilijs/egētes:angustiati/afflicti zc.isti autē fuert dediti gule:qz vēt de eoz fuit.Et vos vgines:Absit dne:qz nos fuim integri z mūdi corde z corpe.isti aut luxuriosi vt porci:z sicut equ z mul quibus non est intellect zc.Tunc dicet chris.Ego tanq iudex vris a deo ostitut:qz pat ptatē dedit mihi iudiciu facere zc.ofirmo sniam. Et tuc vertēs se ad reprobos q erut ad sinistrā/dicet.Ite maledicti in ignē eternū zc.Dic practice.Si dicerēt dānati chro. Dne postq dānati sum a te:fac nob gratiā vnā tm/vt simul maneamus tecū.Respōdet chris.Ite maledicti vel discedite a me.Tuc illi.O dne saltē benedic nobis. Rndebit chris:maledicti.Tuc illi.O domine saltē in aliq bono loco.Respōdebit In ignē eternū.At illi.O dne saltem da nobis aliquā bonā societatē.Respōdebit Qui paratus est diabolo z angel ei.Tunc data snia:mouebit inter eos qdā horribilis rumor/z planct/z clamor vsq ad celū:dicētes illd Hiere.Et maledicta dies in q nat sum:z dies in q peperit me mat mea non sit bndicta zc.Nota dies in q natus sum.i.in vtero z ex vtero:qa meli est nūq fuisse q eē dānatū.Mat.xxvj.Bonū erat ei si nat nō fuisset homo ille.Itē aliū planctū amarissimū faciēt dānati dicētes illud Threñ.v.Defecit gaudiū cordis nri:vsus est in luctū chorus nr:cecidit corona capitis nri.Ue nob qz peccauim. Tuc g insurget pat o filiū:z ecōuerso.vir o vxorē.ocubinari o ocubinā:z ecōuerso qz qnto fuit h intēsior amor iordiat/tāto illic erit intēsius odiū.¶Sextum est effectualis executio.Nota q snia dabit pmo p electis:scdo p reprobis.sed executio fiet ecōtra.Dicet g tuc chris.O inferne aperi os tuū:apiat terra z degluttat pctores. Tunc ad imperiū chri aperiet terra:z de

glutient̃ oēs repbi mox in infernū. Mat. xiij. In tp̃e messis dicā messorib⁹. Colligite p̄mū zizania/⁊ alligate ea fasciculis ad cōburendū. Nota fasciculos. q2 vn⁹ fasciculus fiet de oīis. ali⁹ de p̄latis malis. ali⁹ de religiosis. ali⁹ de cl'icis. alius de coniugatis. ali⁹ de viduis. alius de ꝟginib⁹ fatuis. ali⁹ de diuitib⁹ vsurarijs. ali⁹ de aduocatis. ali⁹ de sup̄bis. ali⁹ de auaris: ⁊ sic de singl'is. Et sic diuident̃ in carcere et'no inferni: vbi in eternū ⁊ in secl'm seculi sine vlla spe p̄manebūt. Prouer. xj. Mortuo hoie impio/nll'a erit vltra spes. Itē Esa. xxiiij. Cōgregabunt̃ cōgregatiōe vni⁹ fascis in lacū: ⁊ claudent̃ ibi in carcerē. Ecōtra ꝟo electi cū chr̄o ascendent in celū. Dicet em̄ chr̄s angelis. Precedite vos: ⁊ vos alij subseq̄mini. Et chr̄s in medio cū ꝟginē ascēdet ad celū cū gl'ia inextimabili. iuxta illud Esa. xxxv. ⁊. lv. Qui liberati fuerūt ⁊ redēpti a dn̄o: cōuertent̃ ⁊ venient in sion cū laude et leticia sempiterna: sup caput coꝝ gaudiū ⁊ leticiā obtinebunt/⁊ fugiet dolor ⁊ gemitus. Itē Apoc. xxj. Absterget dn̄s oēm lachrymā ab oclis scōꝝ ⁊ mors vltra nō erit neq3 luctus/neq3 clamor neq3 dolor erit vltra q̄ prius abierūt. Ergo pniaz agite: appropinq̄bit ei regnū celoꝝ. Qd̄ nob cōcedere dignet̃ ip̄e saluator nr̄: q̄ est bn̄dict⁹ in secula secl'oꝝ. Amē

De pnie itegritate. Ser. xiiij.

Penitētiā agite ⁊c̃. Supra dictū est de quatuor articlis pnie: vic3 de pnie necessitate/q̄litate/q̄ditate/⁊ causalitate: nō seq̄tur predicare de q̄nto/vic3 de pnie integritate. Salutet̃ virgo ⁊c̃. ¶ Pro sermonis fundamēto in q̄ agit̃ de pnie integritate: orit̃ theologicalis q̄stio. ¶ Queritur. Utrū sola cordis cōtritiōe ⁊ secreta satisfactiōe absq3 oris ꝯfessiōe quis q3 possit deo satisfacere? Arguit̃ ꝙ sic. Habetur de pe. di. j. Dixi ꝯfitebor aduersum me iniusticiā meā dn̄o: ⁊ tu remisisti impietatē pcti mei. igit̃. In oppositū habet̃ de pe. di. j. Amb. ait in lib. de pa̕diso. Non pōt q̄s q3 a pctō iustificari/nisi pctm̄ ante fuerit cōfessus: ꝗ sola cordis ꝯtritiōe absq3 oris cōfessione quis q3 deo satisfacere nō pōt. ⁊ sic q̄stio manet ꝑ vtraq3 p̄te dubia. Ad q̄stionē respōdendū est fm̄ qd̄ habet̃ de pe. dis. j. in glo. ꝙ sicut in trib⁹ deū offendim⁹: sc3 corde/ore/⁊ ope: ita trib⁹ modis ei satisfaciendū est. ¶ Primū dicit̃ ꝯtritio ⁊ dolor de pctis: q2 habet̃ vbi s̃. Lachryme lauāt delictū. qd̄ p3 de scō Petro vbi s̃. Petr⁹ doluit et fleuit/q2 errauit vt hō: cui deus pctā dimisit. P3 etiā de Magdalena: q̄ ꝯtritionē de pctis habuit/⁊ de⁹ ab ipsa septē demonia eiecit. s. pctā. Ita pctōr cōtritionē de pctis hr̄e debet. ¶ Scd̄m dr̄ confessio: de q̄ habet̃ de pe. di. j. Ecce nūc tp̄s acceptabile adest/in q̄ aiaz cōfessio a morte liberat. Cōfessio aperuit pa̕disum. confessio spe3 saluādi tribuit. Habet̃ etiā vbi supra. Perfecta pnia cogit pctōrē oia libēter sufferre. in corde em̄ ꝯtritio. in ore confessio. in ope tota humilitas. hec est fructifera pnia. Habet̃ vbi s̃. Nō pōt q̄s grām dei celestis accipe/nisi purgat⁹ fuerit ab omni sorde pcti ꝑ pnie cōfessionē. ¶ Tertiū dicit̃ opis satisfactio: de qua ait Aug. Non remittit̃ pctm̄/nisi restituat̃ ablatū. igit̃ satisfactio est faciēda/ablata restituēdo ⁊ pniaz agendo. Et ad argumentū ad p̄tē negatiuā dicit̃: ꝙ intell'git̃ in casu necessitatis. s. cū aliquis ꝯterit̃ ⁊ morte p̄uenit̃. Et ad argumētū in oppositū dicit̃: ꝙ intelligit̃ de interiori cōfessione: q̄ est recognitio pcti. vel ꝓpositū cōfitendi/si tp̄s vel loc⁹ affuerit. Uel intelligit̃ vbi facultas sacerdotis habet̃: et ista tria sunt p̄tes pnie ⁊ de integritate ipsius. Ad quā faciēdam nos exhortātur verba p̄assumpta. ¶ Pro declaratiōe ⁊ introductiōe materie nr̄e notādū: ꝙ q̄uis pnie fm̄ qd̄ est ꝟtus/nō assignent̃ p̄tes: fm̄ Tho. p. iij. q. xc. ar. j. ad secundū. eo ꝙ act⁹ humani q̄ multiplicātur in pnia: nō cōparant̃ ad habitū ꝟtutis sicut p̄tes/s3 sicut effect⁹: tn̄ pnia fm̄ qd̄ est sacr̄m habet aliq̄s p̄tes. Pro cui⁹ intelligētia est notādū fm̄ Tho. vbi s̃. ar. j. Et ꝙ sicut dr̄ xv. Metha. duplex est p̄s. s. p̄s essentie/et p̄s q̄ntitatis. Pars aūt essentie sunt nālit̃ forma ⁊ materia: logice aūt/gen⁹ ⁊ dr̄ia. Hoc autē mō q̄dlibet sacr̄m distinguit̃ in materiā ⁊ formā/sicut in p̄tes essentiales. Un̄ sicut dr̄ magr̄ in. iiij. sen. di. j. Sacra cōsistūt in reb⁹ ⁊ ꝟbis. Sed q̄a q̄ntitas se te

net ex pte materie: ideo ptes qntitatis se tenent ex pte materie: ideo ptes qntitatiue sunt ptes materie. Et hmo sacro pnie assignantur ptes: qntuz ad actus penitetis: q sunt materia huius sacri. Et he sunt tres ptes scz cordis otritio: oris ofessio: z opis satisfactio. De pe. dist. iij. c. pfecta. Et he sunt ptes materie: vt dixi. Alia est pars eentie q est forma. Et sic possunt dici qttuor partes. s. pdicte tres q sunt ptes integrales ipsius materie/ z absolutio sacerdotis/ q est forma. Et qr hmoi absolutio oferf a ministro huius sacri: q est summus sacerdos. vt in. ca. Omis vtriusqz sex. de pe. z re. Ideo etia de ipo ministro videndu est. Sunt g qttuor p ordine videnda in hoc. v. articulo.

Primo de cordis otritione.
Scdo de oris confessione.
Tertio de operis satisfactione.
Quarto de ministro instrumetali.

¶ Hodie g tantu de primo videbimus in hoc sermone: vicz de cordis otritione: q est vna de tribus partibus sacri pnie. De qbus tribus hr figura in veteri et nouo testameto. In veteri qde significanf pdicte tres partes p illd triduu: de q ait Moyses Exo. v. Deus hebreoz vocauit nos: vt eamus via triu dieru in solitudine/ sacrificemus dno deo nro: ne forte accidat nobis pestis: aut gladius. Per istos tres dies/ signanf pdicte tres ptes pnie: q dicuf dies/ eo q illuminet hoiem lumine gre: qr sine istis peccatores in tenebris ambulant. Debemus g in hac vita solitudine/ vite pfitis incedere p istud triduu: vt sacrificemus deo: qr vere penites offert aiaz z corpus suu: sacrificiuz deo in odore suauitatis. ps. Sacrificiu do spus otribulatus zc. Ite Ro. xij. Obsecro vos fra. vt exhi. cor. ve. ho. vi. san. do pla. ronabi. obse. ve. Nota ne nobis accidat pestis. s. culpe peti: z gladius. s. pene inflictio. In nouo po testamto signanf: p illud triduu: in q ego Maria cu Joseph doleces qsiuert chrm: que amiserat/ z post triduu inuenerut. Vn dr Lu. ij. Pater tuus z ego do. qre. te. Modo igif videamus de prima pte: vicz de cordis otritione: vbi solu videbimus/ qd sit cotritio. Na de eius effectu habemus. j. in. vj. ar. huius materie. Igif qquis de otritioe mlte sint date diffinitioes: tn hec est comunior: z a mgro data. Contritio est dolor p pctis assumptus/ cuz pposito ofitendi z satisfaciedi. In q diffinitoe ponunf qttuor. tria sunt de rone otritois in qntu est actus pruttis: quartu vero inquantum est pars sacramenti.

Primo g ponif verbu denotatiuu gnis materialis/ seu essentialis dolor.

Scdo ponif verbu declaratiuu obiecti formalis p peccatis.

Tertio ponif verbu designatiuu electionis virtualis assumptus.

Quarto ponif verbuz restrictiuu pniecialis: cu pposito ofitendi z satisfaciedi.

¶ Primo g ponif vbu denotatiuu gnis materialis cu dr/ q otritio est dolor. Dolor interior est actus volutatis: q nihil aliud est/ q displicetia alicuius mali: sz q affectus volutatis noiaf p noia passionuz: vt notaf in. iij. sen di. xxvj. Sic intelligedo de isto dolore otritio e dolor eentialr. Debz aut iste dolor esse acer: acrior: z acerrimus fz Bern. Acer qr offendimus deu z creatore oim. Acrior qr pcz nrm celeste: q nos pascit mltiplr. Acerrimus qa redeptore nrm q nos liberauit pcio sanguine a vinculis petoz/ a crudelitate demonu z acerbitate gehene. Est alius dolor in pte sensitiua: q est passio. Et hic pprie no est essentialr cotritio: put est prtus: sed magis effectus eius. Sic em pnie virtus exteriori pena suo corpori infligit/ ad recopensandu offensaz: q in deu comissa est officio mebroz: iuxta illud. Ro. vj Sic exhi. me. zc. fuire iu. i sanctifi. ita etia z ipi cocupiscibili pena ifert dolorz pcti: qr etia ipa ad pctm coopabaf Sed tn dolor hic sensibilif pot ptinere ad otritione/ inqntum est pars sacri: qr sacra no solu in interioribus actibus: sed etia in exterioribus: z in rebus sensibilibus nata sut esse: fm Tho. pte. iij. q j. ar. ij. ad pmu in addi. Ite nota q hic dolor/ designat pfecta displicetia de pctis pmissis. Si eim esset impfecta: no eet otritio: sz attritio fm Tho. q. z. arg. vbi sup ad scdm. Perfecta aut dr displicentia: qn habet gram informante. Et io in hoc denotaf forma gre: q est d essentia otritois: vt dicef infra in. iij. pte sermois circa fine. Nota etia q iste dolor cotritois: q est essentialr ipa otritio: est maximus oim alioz doloz: nec pot esse minus: z dz esse maior de grauiori peto q de mi

nus grauí. Secus aūt de exteriori dolore
sensibili: q̄ pōt esse nō maxim⁹/ et pōt esse
mim⁹. Nec opter q̄ sit maior ꝺ maiori pec
cato/ fm q̄ nascit̄ in pte sensibili ex impssi
one supioris appetit⁹: sed fm q̄ p pctō ex
electiōe sumit̄. Tūc maior dȝ esse talis do
lor de maiori pctō: q2 maiori culpe maior
pena debet̄. iuxta illud Deut. xxv. Scdm
mensurā pcti erit ꝛ plagarū mod⁹. ¶ Se
cūdo ponit̄ verbū declaratiuū obiecti for
mal'/ cū dr. p pctis. Ubi nota sex. ¶ Prio
q̄ intelligit̄ de pctis q̄ntū ad culpā nō q̄n
tū ad penā. q2 dolor de pena pcti nō est cō
tritio: siue sit pena de puatiōe boni nat̄e/
cuiusmodi ē infirmitas/ vl' mēbri decisio:
vel de priuatiōe bonoꝝ fortune/ cuiusmo
di est pauptas/ ꝛ amissio fauorꝫ/ fame/ ho
noris: vel hmōi. Tunc eñ nō esset digna
pnia. l. di. vt cōstituerer̄. siue ꝛ de puatiōe
grē: sicut est amissio virtutū. Un̄ dolor q̄
q̄s dolet de amissione p pctm̄: nō est essen
tialit̄ ipsa ꝯtritio/ sȝ est pncipiū ei⁹. Sicut
eñ aliq̄s mouet̄ ad appetendū aliqd ꝑpter
bonū qꝺ expectabat: ita mouet̄ ad dolēdū
de aliq̄ ꝑpt malū qꝺ inde cōsequutus est.
vt pōit Tho. p. iiij. q. j. ad. ij. ¶ Scdo no.
q̄ h̄ intelligit̄ de pctis actualibꝫ: nā de ori
ginali nō pōt esse ꝯtritio ꝑprie loquendo.
Medicina ꝟo dȝ esse ꝑportionata morbo:
sed pctm̄ originale sine nr̄a volūtate ꝯtra
bitur: ḡ nō requirit̄ q̄ p actū volūtatꝫ qui
est ipa ꝯtritio/ ab ipo purget̄. Et ꝯfirmat̄
rō. Nā originali nō debet̄ pena sensus/ cu
iusmodi est contritio: q2 hmōi pena rn̄det
ꝯuersioni inordinate ad bonū cōmutabile
q̄ nō repit̄ in originali. Hec Tho. in. iiij.
di. xvij. ꝛ vide infra ser. iiij. hui⁹ ar. pte. ij.
¶ Tertio no. q̄ hic itelligit̄ de oi pctō cō
misso/ siue sit mortale siue veniale. Alīm
eñ pctm̄ sine ꝯtritione remitti pōt: ꝛ q̄dli
ber pctm̄ p ꝯtritiōeȝ sibi oppositā remittit̄
q̄uis post ꝯtritionē de mortali possit re
manere veniale/ cū nō post ꝯtritōeȝ de ve
niali. Et iō de veniali remittendo dȝ esse
ꝯtritio. q̄ si in hac vita nō habet̄: post hāc
vitā in purgatorio remitti pōt/ etiā q̄ntū
ad culpam. vt canonistarū tenet opinio ꝛ
theologoꝝ. ¶ Quarto no. q̄ de oblitis ꝛ
ignoratꝫ pctis dȝ esse ꝯtritio in gnāli. Dȝ
aūt hō ꝯteri n̄ solū de pctō oblito/ sȝ etiā ꝺ
obliuiōe ei⁹ q̄ ex negligētia ꝯtigit. Si ꝟo
postea ad memoriā reducit̄ pctm̄: tūc tene
tur hō spēalit̄ ꝯteri. sicut de iure ciuili. Si
mile ē in pauꝑe debitore: q̄ dū laborat/ in
opia excusat̄: q2 inanis ē actio quā inopia
debitoris excludit. ff. de dolo. nā ꝛ is. Sȝ
si postea ad pinguiorē fortunā venerit: te
net̄ inq̄ntuȝ facere pōt: deductio ne egeat
si pri⁹ bonis cesserat. ff. de cessi. bonoꝝ. l. is
q̄ bonis. ¶ Quito itelligit̄ de pctis pteri
tis: nā de futuris nō est ꝑprie ꝯtritio q̄ntū
ad actū ꝑpriū: cum sit ps iustitie vindicati
ue q̄ respicit culpā pteritā. De pctō aūt fu
turo nō dr eē ꝑpe ꝯtritio/ sȝ magꝫ cautio:
q̄ ptinet ad prudētiā. Sapia eñ prudētis
de natura est motor in oibꝫ ꝟtutib⁹ mora
lib⁹. Un̄ dr auriga ꝟtutū fm Tho. pte. iij
q. ix. ꝛ ar. iiij. Et ꝯfirmat̄ rō ex eo q̄ cōtri
tio est ps pnie: q̄ respicit semp pterita ꝛc̄.
¶ Sexto no. q̄ h̄ itelligit̄ de pctis ꝑprijs:
nā de alienis pctis q̄uis ex charitate do
lere debeam⁹: tñ nō opter q̄ de eis attera
mur. q2 nō ois dolor de pctō pterito est cō
tritio/ nisi de ꝑprijs tm̄. ¶ Tertiuȝ ponit̄
ꝟbū designatū electōis ꝟtualis: q̄ requiri
tur ad actū virtutis. q̄ notat̄ cū dr: attum
ptus. Ubi notāda sunt tria. ¶ Primo: q̄
ꝯtritio dȝ esse ꝑpetua p totum spaciū vite
pn̄tis q̄ntū ad doloreȝ interiorē: q̄ est act⁹
volūtatꝫ: q̄ est displicētia de pctō ꝯmisso.
vt dictū est sup̄. Semp eñ dȝ hoi displice
re q̄ peccauit. Si eñ ei placeret peccasse:
iā ex h̄ pctm̄ incurreret ꝛ fruct⁹ venie pde
ret. Et p h̄ etiā facit rō ꝛ auc̄tas. Rō est:
q2 ꝯtritio rn̄det culpe ex pte aduersionis:
ex q̄ culpa hȝ q̄ndā infinitatē. ꝛ iō vera cō
tritio dȝ sp manere. Et ex hac rōne ptȝ dif
ferētia int̄ satisfactionē ꝛ cōtritionē: q2 sa
tisfactio attendit̄ fm penā cōiunctā/ q̄ pec
catori iniūgi dȝ. ꝛ iō pōt terminari vt non
opteat vlteri⁹ satisfacere. Hec eñ pena p̄
cipue ꝑportionat̄ culpe ex pte ꝯuersionis/
ex q̄ finitatē hȝ. ꝛ iō diuersa rō est i ea/ q̄ i
ꝯtritōe. Ptȝ rō. Auc̄tas ē Aug. i li. ꝺ pe.
Quid restat nob/ nisi dolere in vita? Ubi
eñ dolor finit̄/ deficit pnia. Si pnia finit̄
q̄d relinquit̄ de venia? Ad idē Hu. ꝺ scto
Victo. De⁹ (inq̄t) q̄n absoluit hoieȝ/ dn̄s
pcti ligat eū a vinclo ꝑpetue detestatōis.
Cui⁹ ad idē facit Eccl̄i. v. De ꝑpitiatu pec
catoꝝ noli eē sine metu. Ergo nec sine do
lore. Item Esa. xxxviij. Recogitabo tibi

oēs ānos meos in amaritudine anīe mee.
Dolor ē exterior a sensibili: qa displicētia
causat: ⁊ dꝫ esse ꝑpetu⁹ in hac vita. Et pre
dicta vera sūt de ꝯtritōe inq̄ꝫtuꝫ est actus
ꝟtutꝫ: sed ſm qꝺ est ps causalitati: inq̄ꝫtū
scꝫ ꝯtinet ꝓpositū ꝯfitendi ⁊ satisfaciendi:
nō optet: ꝙ sit ꝑpetua: sꝫ sufficit semel ꝯfi
teri ⁊ satisfacere. Et cōseq̄nt sufficit semel
h mō conteri cū ꝓposito ꝯfitēdi: nisi in ca-
sibꝫ illis: in qbꝫ reqrit iterata ꝯfessio: ⁊ sa-
tisfactio. De qbꝫ.j.dicet. ¶ Scđo nota ꝙ
dolor iste ꝯtritōis nō optet/ꝙ sit ꝯtinu⁹:
qꝛ necesse est/ꝙ act⁹ penitētis siue interior
siue exterior/interpollet ad min⁹ somno: ⁊
alijs q̄ ad necītate vite ꝑtinēt. Qñqꝫ etiā
act⁹ vni⁹ ꝟtutis/īpedit actū alteri⁹ magꝫ
necessariū. Et ideo ꝓ tūc optet intmittere
actū illū īpeditiuū meliorꝫ boni. ¶ Ter-
tio nota: ꝙ post hāc vitā nō cadit ꝯtritio.
Rō est: qꝛ in ꝯtritōe tria sūt.s. dolor: grā ⁊
meritū. In btis nō est dolor. vñ Esa.lxv.
Obliuiōe tradite sūt angustie priores. Itē
Apo.xxj. Iā nō erit am. neqꝫ lu. neqꝫ cla.
sed nec vll⁹ dolor. In dānatꝫ ꝟo nō ē grā.
In his q sūt in purgatorio nō est meritū:
qꝛ nō sūt in statu merēdi. Et iō ꝓprie pena
purgatorij/ñ dꝛ satisfactoria: qꝛ satisfactō
op⁹ meritoriū reqrit. Sꝫ largo mō dꝛ satis
factio pene debite solutio: ſꝫ Tho.pre.iij
q.lxiij.ar.iij.ad tertiū. In hac āt vita oia
ꝑdicta sīt. Et ꝯfirmat rō: qꝛ si ꝯtritio erit
p⁹ vitā: g eēt ⁊ culpe mortal remissio. Cō
seq̄ns est falsuꝫ: g ⁊ añcedēs. ¶ Quarto
ponit ꝟbū restrictiue pnie sacralis: cū dr:
cū ꝓposito ꝯfitēdi. Ista ei ꝟba addunt ad
diffinitione ꝯtritōis/put est ps sacri pnie
nō aūt put est act⁹ ꝟtutꝫ. Nā vt pnia ē sa-
crm: reqrūt hec tria: vt dictū ē.s. cordis cō
tritio: orꝫ ꝯfessio: ⁊ opis satisfactio: nō tñ
sil in actu: sꝫ in ꝓposito. In actu ꝟo successi
ue sīt: sic dicim⁹ horas ee pres iregles dici
tñ successiuas. Io.xj. nōne.xij. hore sīt diei
Est āt no. ꝙ qꝛ ista ꝟba addūt ad diffiniti
onē ꝯtritiōis: put ē ps sacri pnie vt dictū
ē: iō tē reqrit istō ꝓpositū ꝯfitēdi ⁊ satisfa
ciēdi: qñ pcm̄ cadit sub necītate ꝯfessiōis.
Alias sec⁹: ꝙ cōtingit in pluribꝫ casibꝫ: vt
patebit.j.cū de ꝯfessiōe aget.

¶ De cōfessiōe. ser.xv.

Penitētiā agi-

te ⁊c̄. Viso sup̄ primo ſmone de cōtritiōe
q est vna partiū integraliū sacri pnie: seq
tur mō videre de cōfessione. Salutet ꝟgo
Maria ⁊c̄. ¶ Circa ꝯfessionē g occurrut
duo principaliter consideranda.

Primū de eius necessitate.

Scđm de ei⁹ qlitate. Circa vero ei⁹ ne
cessitatē: tria sunt vidēda successiue. Prio
de rōnibꝫ ad cōfessionē inductiuis ample
ctēdis. Scđo de obstacul ei⁹ impeditiuis
remouēdis. Tertio de pctis necario in cō
fessiōe dicēdis. Circa pmū notādū ꝓ eui-
dētia dicēdorꝫ: ꝙ cōfessio pōt tripl̄r sumi:
ſm diuersas rōes: ⁊ significata. Et sic eqꝰ

Primo nāqꝫ confessio est diui- (uoce.
nalis magnificans.

Scđo est iudicialis cōdemnans.

Tertia est sacralis absoluēs. Et qlibꝫ
istaꝝ cōfessionū est necaria ad salutē: d q
bus vide qꝺ scripsi in ſmōe btē Barbare
q incipit. Cōfitebor tibi dñe rex: in introi
tu. Omissis g pmis duabꝫ videam⁹ d ter
tia cōfessione: de q̄ nobis ſmo est: qꝛ hec ē
ps sacri pnie ꝑ quā ꝯseqmur veniā pcōꝝ:
iuxta illō.j.Io.j. Si cōfiteamur pec. no.
fidel ⁊ iu. est deus: vt remit. no. pec. no. et
emū. nos ab om. ini. Igit de hac loquēdo
notādū est: ꝙ hec cōfessio est necaria ad sa
lutē: ⁊ hec est firma ꝯclusio oim theologo
rū: ⁊ ꝓbatur qnqꝫ modis.

Primo ratione naturali.

Scđo ꝑsuasione theologicali.

Tertio inductione diuinali.

Quarto auctoritate scripturali.

Quinto experientia exemplari.

¶ Primū g mediū est rō nālis. Nā vide-
mus ſm naturā/ꝙ nlla infirmitas potest
medelā recipe si medico occultet: ꝓpt hoc
optet ꝙ medic⁹ videat figurā infirmitatꝫ:
vicꝫ vrinā/tāgat pulsuꝫ/agnoscat tpꝰ in-
firmitatꝫ ⁊ modū ⁊c̄. Vt manifestata īfir
mitate: facili⁹ ⁊ cōmodi⁹ remediū adhi-
beat: sic ⁊ vuln⁹ nō pōt curari: nisi medi-
co patefactū. Vñ Boe. Si operā medi-
cantis expectas: optet vt vuln⁹ detegas.
Fatu⁹ em̄ esset ille q timore secatiōis vul
neris/nō patefaceret illud Medico: qꝛ sic
posset venire in fistulā: ⁊ ꝯseq̄nt fieret in-
curabile. Vnō Aug. in regl̄a. Si em̄ frat
tu⁹ vuln⁹ hꝫ in corꝑe/qꝺ velit occltari dū
timet secari: nōne crudeliter a te sileret: ⁊
misc̄diter iudicaret: Si g ꝓ salute corꝑis

mortiferi apis vulnus: cur nō magꝭ aspire debes vulnꝰ mētis ꝑ salute aīe imortalis. Vñ dī Aug. ꝙ ꝯfessio est ꝑ quā morbꝰ la tēs spe venie aperitur. Vñ ⁊ plerūqꝫ bestie vulnerate ostēdunt hūiliť vulnꝰ suū/ beibꝰ deposita feritate: vt curā recipiāt. Sicut p̄ꝫ in leone btī Hiero. Petōꝛ ḡ q̄ nō vult ꝯfiteri deterioꝛ est q̄ͣ bestia. Est etiā dete rioꝛ Juda ꝓditoꝛe: q̄ cōfessus est petm̄ suū dī. Peccaui tradēs sanguinē iustū. Et q̄ͣ uis nō susceperit veniā: illō fuit ꝓpť defe ctū spei. Nō aūt ꝓpter defectū ꝯfessionis. In petōꝛe aūt obstinato vtrūqꝫ deficit. s. cōfessio ⁊ spes venie: q̄ sine cōfessione bn̄i nō pōt. Tales ḡ q̄ nolūt cōfiteri: necesse ē vt male moꝛianť ⁊ desperati. Nota etem plū de illo: q̄ dum laboꝛaret in moꝛte: ⁊ in uitareť ad ꝯfessionē: ille nequā plenus et ira ⁊ vrgēte diuio iudicio rn̄dit corā oibus astantibꝰ dī. Postq̄ deꝰ aufert mihi corpꝰ ⁊ ego auferā sibi aiam: qꝛ aliam de eo nō possuꝫ sumere vindictā / nō attendēs mi/ ser / ꝙ dn̄ aiaꝫ deo auferret eā diabolo tra didit in sui perniciē: ⁊ eternā dānatiōnē. Et hec duritics ꝓcedit ex diabolica instī gatione. Uide exemplū qd̄ scripsi. s. arti. ⁊ ter. j. pre. ij. Tales etiā diligentioꝛē curā habēt de caliga aut d̄ sotulari q̄ͣ de aīa. Nā si caliga lacerať: statim illā reparant: sed aiam mime. Si camisia q̄libet ebdo/ na lauať: sꝫ aīa mime ⁊c̄. Jō tene ꝯsiliuꝫ scḋture o petōꝛ dicētis. Eccl. iiij. Non cō fundarꝭ ꝯfiteri petā tua. Et p̄dictꝭ ḡ p̄ꝫ: ꝙ ratō nālis dictat / ꝙ petōꝛ dꝫ ꝯfiteri pec catū suū. Et iō respectu h̄ pōt dici / ꝙ ꝯfes sio sit de iure nāli. Nam dī Pe. de tarā. in iiij. di. xij. Cōfiteri veritatē qn̄: vbi: quō: ⁊ cui opter est actꝰ ꝟtutis: ⁊ ꝯsequēter est d̄ iure nāli: qꝛ oēs actꝰ ꝟtutꝭ a rōne naturali ꝓcedunt. Et ꝯfirmať ratio: ex eo ꝙ con fessio ē d̄ iure diuino: vt patebit in. iij. pre fmonia. Jus aūt diuinū dī ius nāle. Nā cuilibꝫ rei illō est nāle qd̄ ⁊ a creatoꝛe suo imponiť: vt noť. Tho. ij. ij. q. xcj. ar. ij. Vñ ⁊ Jsid̄. dī ꝙ ius nāle est qd̄ in lege ⁊ euā gelio ꝯtinet. vt hꝫ in decre. j. dist. in ꝓin.

¶ Scd̄m mediū est ꝯsuasio theologicalis. Pro cuiꝰ intelligētia nota similitudinē. Si q̄s em̄ vellet ingredi domū seu palatium cuiꝰ ostiū est clausuꝫ: deberꝫ recurrere ad ostiariū: q̄ hꝫ claues / vt sibi ostiū aperiat: ⁊ sic ingredi possit. Sic in ꝓposito. Nam festū est ei ꝙ ꝑ pc̄m moꝛtale clauditř ostiū paradisi petōꝛi. Vñ pōt dicere petōꝛ illud Hiere. xxxvj. Ego clausus suꝫ: nec valeo ingredi domū dn̄i. Si igiť petōꝛ vult in trare i vitaꝫ eternā: opter ꝙ currat ad eos q̄ hn̄t claues: cuiusmodi sūt sacerdotes: q̄ bus dixit Mat. xvj. Quecūqꝫ liga. su. ter. erit liga. ⁊ in celis ⁊c̄. Et Jo. xx. Quoꝛū remiseritꝭ petā remittenť eis ⁊c̄. Has aūt claues ꝓncipaliť dn̄s tradidit Petro dī. Mat. xvj. Dabo tibi claues regni celoꝝ ⁊c̄. Et dif. xxij. Sacrosctā. qꝛ mitius agit petōꝛ / q̄n ꝯfitetur sacerdoti: qꝛ subijcit se eiꝰ ꝑtāti inuocās auctoꝛitatē clauiū suaꝝ ⁊ dicēs. Aperite mihi poꝛtas iustitie. ⁊ in gressus in eas ꝯfiteboꝛ dn̄o: hec poꝛta dn̄i iusti intrabūt in eā. ps. cxij. Vñ Ambro. Cōfessio a moꝛte aiam liberat: ꝯfessio a perit ꝑadisum: ꝯfessio spem salutꝭ tribuit qꝛ nō mereť iustificari: q̄ in vita sua pc̄m nō vult ꝯfiteri. ¶ Tertiū mediū est indu ctio diuīalis. Nam deꝰ Adā peccantē voꝰ cauit dī. Adā vbi es. Gen. iij. Hoc em̄ fe cit diuia bonitas nō ignoꝛās vbi esset: sed vt ex h̄ daret sibi occasionē ꝯfitendi pc̄m suū: ⁊ ꝯseqn̄ť veniā ꝯsequēdā. Sicut ipse Adam nō humiliť ꝯfessus est: sed se excu sans dixit. Mulier quā dedisti mihi sociā dedit mihi d̄ ligno ⁊ comedi: q̄si retoꝛq̄ns culpā in deuꝫ: q̄ talē sociā sibi dedit: q̄ sibi foret occasionē peccandi ꝓbitura. Sic fe cit ⁊ Eua dī. Serpens decepit me ⁊ co medi. Et idō nō obtinuerūt ꝑ tunc veniā sed postmodū eiecti d̄ ꝑadiso in penā peti. Penitentiā vero agēres misēdiam ꝯsecu ti sūt. Sic plerīqꝫ hodie faciūt: q̄ qn̄ cōfi tenť nō accusant se: sed vicinā vł vxoꝛē vł diabolū. Cōtra qd̄ dī ps. Non decli. coꝛ me. in ver. ma. ad excu. excusa. in pec. De bet ḡ ex inductione dei petōꝛ oino ꝯfiteri pc̄m: vt veniā ꝯsequať. Sic fecit Dauid q̄si dn̄s misit ad eū Nathan ꝓphām argu entē eū de petō: hūiliť ꝯfessus est pc̄m d̄. Peccaui: ⁊ statim audiuit ab eodē ꝓpha. Dn̄s q̄ꝫ trāstulit a te pc̄m tuū. ij. Re. xij. Vñ dī ipse alibi. Delictū meū ꝯgni. tibi feci ⁊ iusti. me. a te nō abscōdi ⁊c̄. Vñ no ta ꝙ opter alterū de duobꝰ esse: vlꝫ ꝙ aut petōꝛ clamet ad dn̄m vindicari. Vñ cum dn̄s induceret ad ꝯfessionē peti parricidiū Cain dī. Ubi est Abel fratˀ tuꝰ? Nolens Cain pc̄m ꝯfiteri: ⁊ dicēs nescio. Nūqͩ

custos fris mei sum ego? subiūxit dñs. vt.
Quid fecisti? Vox sanguinis fris tui cla
mat ad me de terra. Nūc igr̄ maledict⁹ eris
sup terrā: q̄ aperuit os suū: z suscepit san
guinē fris tui d̄ manu tua. Gen̄. iiij. Sic d̄
Sodomitis impenitētib⁹ dicit̄ Gen̄. xviij.
Clamor sodo. z gomor. mul. est: z pec. eo.
aggra. est ni. des. z vi. vtr̄ cla. q̄ ve. ad me:
ope cōple. Ex his ḡ habem⁹/ q̄ ex diuina
inductōe hō habz ɔfiteri pctm̄: sic em̄ mi
serias ɔseqtur. Vn̄ Aug. Si hō celat de⁹
detegit: et si hō detegit de⁹ tegit. pō. Vbi
q̄p re. sūt ini. z q̄p tec. sūt pec. ¶ Quartū
mediū est auctoritas scripturaꝝ. Quadru
plex em̄ scripturalis auctoritas habet̄: q̄ cō
fessio pcti sit necīaria. Pⁱᵃ auctoritas hz
in lege mosayca. Naz in veteri testamēto
erat i pcepto ɔfessio gn̄alis. Scd̄a a lege
euāgelica. Tertia a lege canonica. Quar
ta a lege ciuili seu laica. ¶ Prima ḡ au
ctoritas hz a lege mosayca. Naz in veteri
testamēto erat in pcepto ɔfessio gn̄alis/ et
indistincta p oblatione sacrificioꝝ p pctō
statuta: puta vituli/ vel hirci/ vel capre/ vl̄
ouis: s; diuersitatē pctōꝝ: sic hz Leui. iiij.
Ideo dicit̄ Prouer. xxviij. Qui abscondit
scelera sua nō dirigēt. Qui aūt ɔfessus fu
erit z reliq̄rit ea/ miam ɔsequet̄. Ite Esa.
xliij. Narra si q̄d habes vt iustificeris. Ite
Iob. xxx. Si abscōdit vt hō pctm̄. ¶ Se
cunda auctoritas hz a lege euāgelica. Nā
saluator pctōꝝ ɔfessionē instituit: z q̄uis
nō expresse z manifeste habeat̄ p se: tn̄ si
gnificatiue instituit. Vn̄ dt Tho. in. iiij.
sen. di. xvij. q. iij. Non legit̄ de ipsa ɔfessiōe
expressa institutio chri p se: sed p Jacobū
Jaco. v. Confitemini alterutrū pctā vra.
Sed bn̄ significāt chr̄s pcepit ɔfessionē
Nā pmo quidē pfiguratio q̄dā cōfessiōis
innuit in h: q̄ Joāni bap. ɔfitebant̄ pctā
q̄ baptismo ipsi⁹ ad gratiā ppatabant̄.
¶ Scd̄o etiā in hoc/ q̄ dn̄s sacerdotib⁹ le
prosos transmittit Luc. xvij. z Matt. viij.
Qui q̄uis nō essent noui testamēti sacer
dotes: tn̄ in eis noui testamēti sacerdotiū
figurabat̄. Vn̄ dixit dn̄s leprosis. Ite o
stēdite vos sacerdotib⁹. Lu. xvij. Nota Ite
ɔ illos q̄ sani sūt: z pn̄t ad ecclīam ire z vo
cant ɔfessores ad domū. Alij expectāt qn̄
infirmāt̄/ vt tūc ɔfiteant̄. Sed diabol⁹ ap
ponit aliq̄d ipedimētū: ꝓpter qd̄ ɔfiteri nō
pn̄t: z h̄ sepe ɔtingit. Dic vt expedit. Se
cūdo dt Ondite: ɔ illos q̄ dicūt. Pⁱ intro
getur me nō recordor d̄ pctis meis: tn̄ d̄ pec
cato vicini vl̄ pximi bn̄ recordat̄. Quidā
aūt sūt ita dispositi: q̄ nisi interroget̄ a ɔfes
sore de pctis nō dicūt. Tales nullo mō ve
niā ɔseq̄ pn̄t. Debet ḡ pctor totū cor suū
i ɔfessiōe apire: iuxta illd̄ Thren̄. ij. Effū
de sicut aq̄ cor tuū an̄ ɔspectū dn̄i. Nota. Si
cut aq̄. Pctā em̄ q̄ latēt i corde totalr̄ dn̄t
dici: sic aq̄ totalr̄ effūdit̄ de vase: ita q̄ nec
color: nec sapor: nec odor: nec aliq̄d vesti
giū remāet i vase d̄ aq̄. ¶ Tertio dt vos:
nō accusādo alios: sic fecerūt Adā z Eua
sic dictū ē. s. gre. iij. ¶ Quarto dt Sacer
dotib⁹. Alij nāq nō sūt recisse claues. vn̄
nec pn̄t absoluere: nisi sacerdotes eēnt. Si
eēt angel⁹ vl̄ Joā. bap. vl̄ ṽgo Maria: vt
dicet̄ infra cū aget̄ de mistro hui⁹ sacri. Itē
ḡ q̄ saluator significatiue pcepisse legit̄ cō
fessionē: z credit̄ etiā expsse instituisse: q: i
stitutio sacroꝝ ptinet ad chr̄m: sic q̄ hō ex
ptāte excellētie sibi cōmissa: q̄ nulli alij cre
ature est cōicata. Fuit etiā pfigurata ɔfes
sio in suscitatiōe Lazari/ qn̄ an̄q̄ chr̄s eū
suscitasset fec̄ monumētū apire d. Tollite
lapidē zc̄. Jo. xj. Per monumētū ei sicat̄
aia pctōris/ seu corp⁹ Mat. xxiij. Ve vo. hy.
zc̄. quā opret apiri p ɔfessiōez aūq̄ d̄ mor
te pcti ad vitā grē suscitet̄. Postmodū ho
dixit aplis. Soluite eū z sinite abire. Per
qd̄ significat̄ absolutio sacerdotis: q̄ tūc vo
cat eū. Interim iudicis iudiciū sequitur: q̄
papa dispensare nō pōt/ q̄ aliq̄s ad ɔfessi
one nō teneat̄. Sicut ei dispensare nō po
test p platos eccle: q̄ aliq̄s sine baptismo
saluet̄: ita nec q̄ aliq̄s sine remissione: sine
ɔfessiōe: z absolutiōe veniā ɔseq̄t̄: vt no.
Tho. ɔ gē. c. xxij. Hoc em̄ ptinet ad ptātē
excellētie: q̄ cōpetit soli christo: sm̄ q̄ hō.
Ipse nāq sol⁹ pōt ɔferre effectū sacri sine
sacra: sicut patuit in maria Magdalena.
Luc. vij. Et muliere adultera. Jo. viij. Sed
bn̄ posset papa dispēsare: q̄ nō teneat̄ ɔs
singulis ānis semel ɔfiteri: q: h̄ est de iure
positiuo hūano: vt in. c. Omnis vtriusq
sexus. sup q̄ habet plenitudinē potestatis.
Extra de vsu. pal. Ad honorē. Et de con
cess. prebē. Proposuisti. cū silib⁹. ¶ Tertia
auctoritas sumit̄ a lege canonica: vt in. c.
Ois vtriusq sex⁹. fidelis postq̄ ad ānos
discretionis puenerit oia sua pctā: saltē sel
in ānno fidelr̄ ɔfiteat̄ ꝓprio sacerdoti: z in

functā sibi pniam ꝓpꝛijs viribꝰ studeat ad implere: suscipiēs reuerēter ad minꝰ in pascbate eucharistie sacrm: nisi forte de ꝓprij sacerdotis ꝯsilio ob aliquā rōnabilē cām ad tps ab eiꝰ pceptiōe duxerit abstinēdū. alioquin ⁊ viuēs ab ingressu ecclie arceat: ⁊ moriēs ecclīastica careat sepultura. Hāc aūt annuā ꝯfessionē ecclīa scā statuit triplici rōne. Prima vt oēs pctōres se cognoscant. q: vt dr Ro. iij. Oēs peccauerunt ⁊ egent glīa dei. Scda vt cū maiori reuerētia hoies ad eucharistie sacrm accedāt. iuxta illud. j. Coꝛ. xj. Probet aūt seipm hō: ⁊ sic de pa.illo edat ⁊ de cali.bi.⁊c. Tertia vt ecclīaꝝ rectoꝛibꝫ sui subditi innotescāt: ne lupus lateat int̄ gregē: ⁊ vt plati agno scant vultū pecoꝛis sui: ⁊ pcauere eis. dicēte dn̄o Prouerb. xxvij. Diligēter agnosce vultū pecoꝛis tui: tuosqꝫ greges cōsidera. Nota hic de etate in q̄ teneref qlibet cōfiteri: q: textꝰ dr. oīs q̄ ad ānos discretōis ꝑuenerit. Et videf q annī discretōis sunt illi anni/in qbꝰ pōt hō peccare mortalif vt plurimū. ⁊ hcū est doli capax: q: tunc pōt peccare. Extra de delic. pueroꝝ. si aduer. delic. l. j. C. si minoꝛ se. ma. dixe. l. iiij. Hec aūt etas tūc videf incipe: qn̄ iā trāsierunt septē anni: nā in tali etate ꝯstitutꝰ pōt peccare. Quinimo vt dr textꝰ in. d. c. j. Quis audeat affirmare mēdacia et piuria nō eē pctā? Et bis plena ē puerilis etas: ꝗmis in eis nō ita vt in maioꝛibꝰ puniēda videanf: ⁊ loquif de pueris doli capacibꝫ: vīcꝫ septē annoꝝ. vt ibi dr glo j. Vn̄ ⁊ dicunt legiste: ⁊ glo. etiā notat in. d. c. j. in vltima glo. q oino delictū cadit in puerū postqꝫ ē doli capax/pter delictum carnis. ff. ad iul/le. l. j. §. ipubes. et. l. excipiūt. Et iō videf q in tali etate teneaf qs ꝯfiteri. Et h pbatur p tex. d. c. oīs vtriusqꝫ sexus. iūcta glo. q̄ est ibi. ⁊ in. d. c. j. de delic. pue. Et facit p h rō: q: pōt in tali etate hō incurrere in infirmitatē peti: ꝗ indiget medicina ꝯfessionis. Preterea si pt hō in hac etate se obligare diabolo: multo magis dꝫ obligari hō pcipiēti ꝯfessionē. Cōtra. Infās vo. i. qui infra septimū annū ꝯstitutꝰ est: nō tenef ad h pceptū ꝯfessiōis. Rō ē: q: infantꝭ etas q̄cq̄d videt igrat. C. de fal. mo. l. vnica. et vt dr ter. in pupillus. insti. de inuti. stip. infans. Et q̄ infanti ꝓtimꝰ est/nō multū distat a furioso: q: hmōi etas pupilli nllm in tellectū hn̄t. sꝫ in ꝓris ifanti ꝓpꝫ vtilitatē reꝝ benigniōꝛ iuris interptatio fcā est. vt idē ius habeāt qd pubrati ꝓximi. Nec obstat qd legif in dial. d pucro qnqꝫ annoꝛū q ꝓpt blasphemiā diui nois de sinu pris a diabolo raptꝰ est ⁊ ꝯseqnf peccauit moꝛtalif. q: illd est de raro ꝯtingentibꝫ: et vna hirūdo nō facit ver. Lex autē adaptaf ad ea q̄ freqnter accidūt: nō aūt ad ea q̄ raro eueniūt. vt dr tex. in. l. nā ad ea. ff. d legibꝫ. ¶ Quarta auctitas sumif a lege laica seu ciuili: q̄ statuit in cōfessiōe iudiciali/q reꝰ accusatꝰ dꝫ cōfiteri delictū. Vn̄ dr lex: q si reus accusatꝰ ciuilif de aliq dāno dato/⁊ agif ciuilr. l. aqlia dꝫ accusatꝰ ꝯfiteri: al's si pbaf ꝯ eū/dꝫ ꝯdēnari in duplū rōne infitiatiōis seu negationis. vt in. c. ad. l. aql. l. ꝯ negantē. Et dr Tho. ij. ij. q. lxix. art. j. q si aliqs accusaf coꝛā iudice de aliq̄ crimie qd cōmisit: tenef dicere veritatē ⁊ cōfiteri delictū iudici infrogāti ⁊ pcedēti fm foꝛmā iuris: al's peccat moꝛtalr. Silr etiā de d teste. ¶ Quintū mediū est expiētia exēplarꝫ. Nā mltis exēplis ōndif q damnati fuerūt aliq q̄ noluerūt cōfiteri pctm. ⁊ de mltis legif q fuerūt reuocati ad vitā vl a moꝛte repētina ꝯseruati vt ꝯfiterenf. Vn̄ legif q in Frācia in qdā monasterio qdaꝫ fuit puella sctīssima: q̄ cū neptis eēt abbatisse/eā p oia nutriebat vt filiā. Cūqꝫ admirabilꝭ eēt vite: fcā est tāte fame/vt ad se videndā mltos de lōginqs ptibꝫ attraherꝫ. Accidit aūt vt qdā miles pltimū spūal ad eā videndā veniret. ⁊ cū ei pltimū placuissꝫ sepe venire cepit vt cuꝫ ea loqref aliqd de diuis. ppt qd accidit: vt ex familiaritate nimia int̄ se/nimia sumpta fiducia cepērē narrare aliq inhōesta ⁊ calefacti pbis ceperūt se manibꝰ tāgere: crescēteqꝫ libidinis flāma in coꝛpe/diabolo incitāte: dei obliti ꝯceperūt doloꝛē ⁊ pegerūt iniqtatē. At misa illa/ꝓpt pcoīū sctitatꝫ/supbia tumida/⁊ a secūdie pudoꝛe deuicta. dū timuit famā pdere ⁊ hoibꝫ displicerꝫ: renuit ꝯfiteri/ꝗmis sepꝰ lachꝛymas fūderet. Factū ē ꝗ pꝰ modicū vt obiret nō ꝯfessa. Cūqꝫ haberef ab hoibꝫ velut scā: cuꝫ maggīa sepltā ē. Vn̄ abbatissa p nepte sollicita/oēs adiurat soꝛoꝛes vt deū deuotiꝰ exoꝛarent. Illa vo eis sbito appuit/⁊ qd poscerēt reqsiuit. Cui abbatissa ait. volumꝰ vt dicas nob qlif est tibi. Tūc priꝰ alta voce cāta

re cepit z dicere. Peccãte me z ñ penitẽte timor mortis cõturbat me: qr in iferno nlla est redẽptio. Sorores ceperũt cãtare z dicere. Miserere mei de⁹ z salua me. Qd dũ audiuit statim dispuit: sicq3 q̃re eẽt dãnatus/h eis nõ appuit. Sic etiã legit de q̃dã mercatore vsurario: q cũ venisset ad mortẽ z moneret ad cõfessionem/z ille audire renueret: q̃dã ex astãtibus dixit ei. Scias te eẽ dãnatũ si tu noluerȝ cõfiteri petm̃/z nõ restitueris alienũ. At ille vt fert. h solũ respõdit. Ego pbabo si ita sunt q̃ tu dicis. z nõ cõfessus vitã finiuit. z sic dixit pbatur⁹ accessit. Legit etiã q fuit q̃dã i ptib⁹ Lõbardie/q dñe nr̃e vigiliã ieiunabat valde duote. Cũq3 i q̃dã bello int Bononiẽses z Mutinẽses ex eo ro fuisset vulnerat⁹ ad mortẽ. ad pedẽ cuiusdã arborȝ derelict⁹ a suis: auxiliũ dñe inuocauit z qd postulauit accepit. Nã rãdiu ei⁹ adiuuãtib⁹ meritis/ nec mori potuit q̃usq3 sacerdos aduenit: q cũ cõfitentẽ ab oibus petis absoluit. Itẽ duo fr̃es minores p viã aliq̃n incedentes: q̃ndã inuenerũt i via letabilr vulneratũ a latronib⁹. quẽ mortuũ putãtes: z eũ sepelire volẽtes: ille signũ fec̃ q viueret. Tũc dixerũt ei. Vis cõfiteri? Et ille dixit. Volo qr dñã cui⁹ diẽ ego ieiunabã: sine pnia me mori nõ sinit. Jo teneas petõr cõsiliũ/imo pceptũ dñi dicẽtis Ecc. xvij. An mortẽ cõfitere. A mortuo q̃si nihil perit confessio. Cõfitebere viuẽs: viu⁹ z san⁹ cõfiteberis z laudab deũ/z gl'iaberis i resurrectõib⁹ ei⁹.

De impedimẽtis cõfessionis Sermo xvj.

Penitẽtiã agi/te zc. Sup smone prio dictũ ẽ de rõnib⁹ ad cõfessionẽ inducentib⁹: mõ sequit pdicare de obstaculis cõfessiõis impedimentũ remouẽtib⁹. Saluret pgo zc. ¶ Pro fundamẽto smonis q est de iped mẽtis cõfessiõis: orit theologicalis q̃stio. ¶ Querit. Utrũ sacerdote absente teneat penitẽs ei cõfiteri p scptũ? Arguit q sic. Qui obligat ad faciẽduȝ aliq̃d: si nõ põt totũ cõplere/tñ tenet facere qd põt. s3 hoies obligant ad cõfitẽdũ petã sua sacerdoti: g si aliq̃n hoc pfecte cõplere nõ pñt/ tenent facere de h qd pñt. g si nõ hñt pñsentiã sacerdotis cui petã sua possint manifestare p verbuȝ: si pñt scribere tenent ea sibi manifestare p scriptũ. Jn oppositũ. Sicut necariũ est cõfiteri vbo vel nutu si assit facultas: ita necariũ est cõfiteri sacerdoti si hẽri põt. s3 si sacerdos hẽri nõ possit: necariũ nõ est confiteri sacerdoti g a sili nõ tenet ea hõ manifestare sacerdoti scripto/q̃uis non possit vbo. z sic q̃stio manet p vtraq3 pte dubia. Ad q̃stionẽ respõdendũ est fm Rich. sup. iiij. sen. di. xvij. ar. xxj. q. v. q sacerdote absente nõ tenet penitens rentione necitatis ei cõfiteri p scriptũ: qr ad hoc nõ obligat hõ de iure nature: qr sacrm penitẽtie nõ est i iudicio publico/s3 secreto. in q iudicio sacerdos tenet penitentẽ diligent examinare peti z petõris circũstantias ingrẽdo: vt prudẽter intelligat: qualẽ ei dȝ pbere cõsiliũ: z remediũ adhiber diuersis experimẽtȝ ad sanãdũ egrorũ. Sequit q de necitate nõ tenet penitẽs sacerdote absente p scriptũ cõfiteri ei. z etiã ppt incõueniẽtias q ex scpto euenire possent. Et ad argumẽtuȝ dr: q frequẽt contingere põt q obligat⁹ ad faciendũ aliq̃d p vnuȝ modũ nõ tenet illud facere/si modũ illum obsuare nõ põt. sequit q q̃uis hõ teneat cõfiteri vbo vl nutu: tñ nõ tenet de necessitate cõfiteri q̃n cõfiteri nõ põt pdicto aliq modorȝ. Confiteamur igit petã nostra. ex suasionib⁹ demonũ de nõ cõfitendo petõ fidẽ nõ adhibeam⁹/z de ipsis agam⁹ pniaȝ Ad quã agendã nos exhortant verba pre assumpta zc. ¶ Pro introductiõe smõis notãdũ q diabol⁹ maxie nitit impedire illud op⁹ qd est maxie vtilitatis. Nã vt dicit Aug. in li. de pe. Cõfessio est salus aniarȝ. dissipatrix vitiorȝ. restaurarrix vtutũ. oppugnatrix demonũ. Quid plura: Obstruit os inferni/portas aperit padisi. Jdcirco diabolus vt a cõfessione retrahat/multos ipedimẽtorȝ laq̃os opponit. Jsta sex vicȝ

Primũ est pudor confitendi.
Scdm̃ est timor satisfaciendi.
Tertiũ est dulcedo peccandi.
Quartũ est spes finaliter penitendi.
Quintũ est desparatio veniã consequẽdi.
Sextũ est diffidentia.

¶ Primũ g ipedimẽtũ est pudor cõfitẽdi Jstõ tãgit coiter hypocritas et sugbos: q volũt appere hoib⁹ deforis sani et mõi/cũ tñ sint int⁹ ifirmi z turpissimi: sic̃ es phariseis/hypocritȝ. cõtra q̃s dr dñs Mat. xxiij

Ve vobis scribe et pharisei hypo. q si estis se. deal. q fo. appa. bo. spe. int⁹ ꝑo ple. sunt offi. mor. et oi spur. Et iõ tales aut nolũt ꝯfite ri oino/aut ꝯfitent quedã alia pctã: sed nõ il lud de q valde erubescũt. Vel qñq ꝯfite tur diuersis sacerdotibus diuersa pctã: qꝛ erubescũt apire totã sanie pctõꝝ vni medi co. Cõtra ḡ hoc pmũ impedimẽtum sunt tria remedia seu tres cõsiderationes.

Primũ ergo remedium est cõsideratio naturalis rationis.

Scdm est ꝯteplatio diuine intuitiõis.

Tertiũ est ꝯpatio future ꝯfusionis.

¶ Primũ ḡ remediũ est ꝯsideratio nãlis rõnis. Dꝫ eñ hõ cõsiderare intra se et dice re. Ah miser si nõ erubui peccare/qd ẽ in honestissimũ et vilissimũ: cur igr erubescã ꝯfiteri qd est honestũ et iustũ et vtilissimũ: Ber. O insania nimia hoim: pudet ablui et non pudet inqnari: pudet sordes abster gere et nõ pudet sordes ꝯhere. abstergit ca liga et ꝯtenit aia. Nota ꝯ plimos: q nõ ve recũdant facere pctã et verecũdant dici pec catores: timẽtes magis famã pdere q̃ cõ sciam: cũ tñ ꝯscia sit bonũ ꝓpriũ/fama ꝓ alienũ. Et iõ poti⁹ dꝫ hõ diligere et suare ꝯsciã q̃ famã: sic hõ magis diligit bona ꝓpria q̃ aliena: q̃uis vtrũq debeat hõ ser uare/ꝯsciam et famã. Vñ Aug xij. q. ij. no lo. Due res sunt: ꝯscia et fama. Cõscia est necẽria tibi: fama pximo tuo. Mlti ḡ ꝯtra faciũt: qꝛ volũt esse ꝯcubinarij et tñ itali⁹ sibi dicat: tu es ꝯcubinari⁹/hñt pro malo. Sic de vsurario. sic de simoniaco. et hmõi volũt esse, sꝫ nolũt appellari pctõres. Cõ tra q̃s est puerbiũ. Si nõ vis eẽ lup⁹/nõ vestias te pelle lupi. ¶ Scdm remediũ ẽ ꝯteplatio diuine intuitõis: cui nihil põt ce lari. qꝛ oia nuda et apta sunt añ oclos ei⁹. Heb. iiij. Quid ḡ erubescis reuelare hõi/q scit oia pctã tua? Qñ aũt reuelas pctã cõ fessori: reuelas sibi nõ vt hoi/sꝫ vt dei vica rio. Esa. xxix. Ve q pfũ. estis cor. vsq ḡ nõ intel. Vñ in nllo casu mõi põt sacerdos il lud reuelare notando ꝑsonã pctõꝛ/etiã si tot⁹ mõs piret, qnimo põt cũ secura ꝯscia iurare si adduceret tãq testis in iudiciũ ꝙ nihil scit: si illud pctm sciat solũ p sacrãle ꝯfessiões, vt no. Theo. i. iiij. sen. di. xxj. Et etiã si eps sciat pctm in ꝯfessiõe alicui⁹ sub diti sui. si petat ab eo iustitia p illũ cui dã mnũ illatũ ẽ: nõ dꝫ illũ pctõrẽ noiatim ex cõicare, sed indeterminate: dicẽdo. Excõico auctorẽ dãni. sic et saluator fec de Juda di. Vn⁹ vrm me traditur⁹ ẽ. Mar. xxvj. Et hꝫ in. c. si sacerdos. de offi. ordi. Nec ebrius fuit in hꝑditoꝛ criminis Jude: nec etiã cuꝫ dixit. Qui intigit mecũ manũ in ꝑapside. nec cũ dixit. Tu dixisti. De ꝯse. di. ij. cum oẽs. et. ij. q. j. si peccauerit. in Glo. ij. Dicit etiã Host. in. c. ois vtriusq sexus. ꝙ etiã si necẽitatis articlo qs laico ꝯfiteat: laic⁹ ille tenet celare ꝯfessionẽ sic et sacerdos: sꝫ cũ dẽ. et iõ puto ꝙ posset ille laic⁹ iurare se ne scire/sic et pſbyter rc. Pꝫ ḡ ꝙ pctõꝛ cõfi tẽdo reuelat deo pctm. Si ḡ tu miser pec catoꝛ nõ erubuisti peccare corã deo ad tui dãnationẽ: cur erubescis sibi illud ꝯfiteri ad tui saluationẽ? Ps. Jmpfectũ meũ vi derũt ocli tui: et in li. r. o. scri. Nota i libro tuo. ꝙ qñ tu peccas/de⁹ scribit i libro pcm et q̃litatẽ ei⁹ et q̃ntitatẽ dñtie/locũ et ꝑso nã rc. sꝫ qñ tu ꝯfiteris/de⁹ delet illa cũ pẽ na mie. Esa. xliij. Ego sum q de. iniq. r. p. me: et pec. r. nõ recoꝛ. Ps. Auerte fa. tu. a pec. m. et. o. iniq. m. dele. ¶ Tertiũ reme diũ est ꝯpatio future ꝯfusiõis. Dꝫ eñ pec catoꝛ ꝯpare ꝯfusionẽ quã patit cõfitendo cũ ꝯfusione quã passur⁹ est in extremo iu dicio. Et dꝫ eligere istã poti⁹ q̃ illã/tripli ci rõne. Pꝛia: qꝛ ista ꝯfusio ꝯfitẽtis est corã vno hoie et pctõre: qꝛ scit cõpati cõfusio ni peccãtꝫ: sꝫ illa cõfusio erit corã oibꝫ hoi bus pñtibꝫ et futurꝫ: et corã oibꝫ angelis. et sctis oibꝫ. Naũ. iij. Reuelabo pudẽ. t. i fa. tua: et ostẽ. gen. nudi. t. et reg. igno. tuã. Jõ Aug. in ꝑsona ꝯfessoris sic dicit sup psal. Cur ꝯfiteri erubescis pctã tua? Pctoꝛ suꝫ sic et tu: hõ sũ: hũanũ nihil a me alienũ. cõ fiteri hõ hoi: hõ pctõꝛ hoi pctõri. Jõ dꝛ cõ fessori figuratiue. Nõ abomina. idumeũ: qꝛ frat tu⁹ ẽ. nec egyptiũ: qꝛ aduena fuisti in tra ei⁹. Deut. xxiij. Nota idumeũ. i. san guineũ: q fcat pctõrẽ. qꝛ pctm in scriptura designat p sanguinẽ. ps. Libera me o san. de⁹ rc. Nec egyptiũ. i. tenebrosuꝫ. s. pctõrẽ qꝛ aduena fuisti rc. i. qꝛ tu aliqñ fuisti pec catoꝛ. Ergo duplici rõne nõ dꝫ ꝯfessoꝛ ab horrere pctõrẽ. tñ qꝛ pctõꝛ est frat su⁹: tuꝫ qꝛ ipse cõfessoꝛ aliqñ fuit pctõꝛ. Vñ Vir. Haud ignara mali miseris succurrere di sco. Vide in decre. l. di. cõsiderãdũ. Scda rõ q̃re pctõꝛ dꝫ eligere poti⁹ cõfusionẽ cõ fitẽdi hic q̃ in iferno/est. qꝛ ista ꝯfusio est

tpalis ꝛ momētanea: illa ꝓo etna. Hiere. xx. Cōfundent vehemēter: qꝛ nō intel. op ꝓpo. sempi. qd̄ nūꝗ̄ dele. Tertia rō est: qa ista ꝯfusio est honesta/fructuosa/ꝛ vtilis: qꝛ ꝑ eā remittit culpa ꝛ pena/vl̄ in pte vl̄ in toto. qꝛ tāta posset eē ꝯfusio/vl̄ tot posset sacerdotibꝫ cōfiteri: ꝙ nō solū ois culpa/ſ; etiā ois pena tolleret: sic fuit in Magdalena. Ʒ illa cōfusio erit gniciosa ꝛ maxime cōfusibil. Eccli. iiij. Pro aia tua nō cōfundaris dicere vep. Est em̄ cōfusio adducēs pctm̄: ꝛ est ꝯfusio adducēs grām ꝛ gl'iam.

¶ Scdm̄ ipedimētū est timor satisfactēdi. Timēt em̄ qdā nō posse ferre pnias q̄ eis iponūtur. s. ieiunia/cilicium ꝛc. Contra hoc ꝗ impedimentū quasi vulnus diaboli: est triplex remediū chꝛisti.

Primū est penitentie leuitas.
Scdm̄ est tēporis bꝛeuitas.
Tertiū est future pene grauitas.

¶ Primū ergo remediū est pene leuitas. Chr̄s ei adiuuat nos i fcrēda pnia dupl'r. vic; Pꝛio onꝰ pnie alleuiādo. Scdo ipaꝫ pniam dulcoꝛādo. Pꝛio ꝗ mō pniam alleuiat: qꝛ ipe saluatoꝛ crucē pnie nobiscū poꝛtat. Qd̄ figuratū est in eo ꝙ dn̄s poꝛtauit vnū latꝰ cruc;: ꝑ quā pnia designat. ꝛ Simon cyreneꝰ poꝛtabat aliō: ꝛ poꝛtabat Jesus latꝰ grauiꝰ. s. latꝰ superiꝰ: qꝛ ille Simō ibat pꝰ Jesuꝫ cū cruce. Lu. xxiij. Appꝛhenderūt q̄ndā Si. cy. re. venie. d̄ vil. ꝛ impo. il. cru. poꝛ. pꝰ Je. Ps̄. Cū ip. s. in tribu. er. eū: ꝛ glo. eum ꝛc. Scdo saluatoꝛ adiuuat pniaꝫ dulcoꝛādo: qa ꝗuis pnia sit amara ꝛ dura: tn̄ chr̄s facit eā dulcē: qꝛ lectus duris videt mollis. Jeiunia st̄ delectatiōes. Vigilie st̄ delitie ꝛc. Hoc fuit signatū in aq̄ amara: q̄ fuit dulcoꝛata filijs isrl' ꝑ ligni imissionē. Exo. xv. Aqua q̄ hꝫ lauare desigꝫ pniam q̄ lauat hoieꝫ a soꝛdibꝰ pctōrū. Esa. j. Lauami mūdi estote. Ps̄. Lauabo ꝑ sin. noc. lec. m. Hec ꝗ aq̄ ē amara: qa pnia est dura ꝛ amara/marie insuetꝫ. Ponas ꝗ huic aq̄ amare lignū crucis meditādo illā: ꝛ tūc fiet dulcis. Nā tu ieiunas ꝛ chr̄s ieiunauit in cruce. Tu scl' comedis i die: habes tn̄ vinū ꝛ panē ꝛc. Chr̄s ꝓ siti ties/aceto potatꝰ est ꝛ felle cibatꝰ. ps̄. Dederūt in escā meā fel: ꝛ in siti mea potauerūt me aceto. Jtē tu de nocte doꝛmis in lecto lato. Chr̄s in lecto cruc; artissimo ꝛc. Dic vt expedit. Lu. vlti. Opoꝛtuit chr̄m

patiꝛ ꝛ ita intrare in gl'iam suam. De pnia chr̄i scripsi s̄. ar. iiij. ser. ij. ¶ Scdm̄ remediū est tpꝛ's bꝛeuitas. Licet em̄ eēt durissima pnia: tn̄ eq̄nimit eēt sustinēda. Nā ꝛ si hō toto tpe vite sue lōgissime pniaꝫ ageꝛ: tn̄ vix eēt tpˀs decē annoꝝ. qd̄ est h tpˀs respectu eternitatis: Pꝛofecto minꝰ ꝙ̄ vna gutta aq̄ respectu totiꝰ maris oceani. Jō d: Eccl. vl. Modicū laboꝛaui ꝛ inueni multā requie. Hiero. sup Hiere. Allm longū tpˀs qd̄ finē hꝫ eternitati ꝯpatū: oē tpˀs breue est. Nota a minoꝛi similitudinē de studēte decē annis extra patriā ꝓ honoꝛe vel lucro caduco ꝛ fallaci acq̄rendo ꝛc. q̄nto magis ꝑ gl'ia etna acq̄rēda laboꝛat dēmꝰ. Jō apl's. ij. Coꝛ. iiij. Jd qd̄ in p̄nti est momētaneū ꝛ leue tribulatōis nr̄e: supꝛa modū in sublimitate eternū gl'ie pondus operat in nobis/nō ꝯteplantibꝫ nobis q̄ videtur sed q̄ nō vident. Que em̄ vident tpalia st̄: q̄ aūt nō vident eterna sunt. ¶ Tertiū remediū est future pene ꝗuitas. quaꝫ incurreret hō si nō confiteret. Job. vi. Qui timet pꝛuinā/irruet sup eū nix. Nō pꝛuinaꝫ .i. tpal'e penā sine pniaꝫ. irruet sup cū nix .i. pena etna. Vide in libro de vitiis fratꝝ nr̄oꝝ pte. iiij. c. de intrātibꝫ religionē ex cōsideratiōe penarū p̄sentiū ꝛ futurarū. Jō eccl'ia scā oꝛat feria. vj. pꝰ dn̄icā in passione di. Coꝛdibꝫ nr̄is q̄sumꝰ dn̄e auxiliū gr̄e tue benignꝰ infūde: vt pctā nr̄a castigatōe volūtaria cohibētes: tpal'r potius maceremur ꝙ̄ supplicijs d̄putemur etnis. ¶ Tertiū impedimētuꝫ est delectatio peccādi: q̄ ita allicit pctōꝛes sic cātꝰ Syrenarū: ꝛ facit hoiem ꝯtenere petm̄. Aug. li. l. ho. Dē peccatū ꝯsuetudie vilescit: ꝛ sic hoi q̄si nullaꝫ fit/doloꝛē ꝑdit. Qd̄ putridū est nō dolet: ꝛ si nō dolet: nō ē ꝓ sano habēdū/ſ; ꝑ moꝛtuo āputādū. Cōtra aūt h vulnꝰ diaboli tribꝫ alijs chr̄i remedijs est subueniēdum.

Pꝛīm ē loci ꝛ tpˀis icōgruitas. Scdꝫ ē doloꝝ admixtibilitas. Tertiū ē finis calamitas. ¶ Pꝛim ꝗ remediū ē loci ꝛ tpˀis incōgruitas. qꝛ h̄ mūdꝰ nō est locꝰ gaudij/ſ; meroꝛis: ꝛ tpˀs p̄nſ vite reqꝛit potiꝰ meroꝛē ꝙ̄ gaudiū ꝛ letitiā. Et ad h ostēdēdū: infans q̄si nascit incipit flere. Jō dr Aug. xxj. de ci. dei. c. xiij. Jnfantia q̄ nō a risu ſ; a fletu oꝛdit hāc lucem: q̄t maloꝝ passura sit nesciēs ꝓphat q̄dāmō: solū q̄si natꝰ ē ferūt risisse Zoꝛoastē: nec ei bōi aliq̄d mon

struosus risus ille ptendit. Nā magicarū artiū fuisse phibet inuētor: q̄ qdē illū: nec ad p̄ntis vite vanā felicitatē ɔtra suos inimicos pdesse potuerūt. A Nino quippe rege assyrioꝝ/cū esset ipse rex bactrianoꝝ bello supat⁹ est. Hec ille. Igit ex q̄ tp̄s et loc⁹ est flet⁹: debem⁹ flere ex ꝑtate pnie: ꝛ nō delectatiōe peti noxia vegetari. Nota silitudinē de fure vl' latrone/q̄ dum ducit ad furcas/iret ridēdo ꝛ gaudēdo ꝛc. repu taret fatu⁹: qꝛ deberꝫ flere ꝛ veniā ꝛ oroes ab aliis postulare. Sic i ꝓposito. Peccator iā dānat⁹ ē ad mortē eternā/p sniaꝫ latā in curia iustitie diuie: quā scripsit notari⁹ ei⁹. s. Ezechiel ꝓpha di. Aia q̄ peccauerit ipa morief. Ezech. xviii. Et continuo ducitur ad furcas iferni velocissimo cursu sol: q̄ dꝫ flere ꝛ veniā postulare poti⁹ q̄ gaudere: alias fatu⁹ est. Eccꝭ. xxii. Musica in luctu: iportuna narratio. Uñ Aug. In valle miserie sum⁹: in q̄ magis est flendū/q̄ min⁹ flemus. Quis sani capitis int tot aduersa gaudere ꝑt: Iō q̄tidie clamam⁹ ad ꝟginē dicētes. Ad te cla. eru. fi. eue: ad te sus. ge. ꝛ fle. i hac la. val. Silr vita p̄ns tp̄s est flēdi: qꝛ nemo facit festuꝫ ante vigiliā. Totū autē tp̄s vite p̄ntis est vigilia qdā future solēnitatꝫ. Et iō ꝑ est a vitiis/ꝛ gaudiis noxiis abstinēdū/ꝛ nō gaudendū. Alias q̄ facit festū hic/faciet vigiliā post mortē cū maria/ꝛ cū diuite epulone: q̄ nūq̄ potuit hr̄e guttā aque. Lu. xvi. ¶ Scdm remediū est doloꝝ admittibilitas: qꝛ vt dt Boe. Ois dulcedo felicitatꝫ hūane: m̄ltis amaritudinib⁹ est respersa. Aug. Tanꝫ̄mal' hec vita repleta ē: vt cōparatiōe ei⁹: mors remediū putet esse nō pēa. Uir. Optia q̄q dies miserꝫ ꝛc. Et iō fatu⁹ ē ille q̄ ꝓp dulcedinē peti tātꝫ̄mistiꝫ ꝛ mal' admixta: dimittit pniaꝫ fructuosaꝫ. Nota ad ꝓpositū pabolā: q̄ hr̄ in Barlaā d illo q̄ fugiēs vnicornē cecidit i puteū ꝛc. Et expone sic scripsi dn̄ica. ii. aduēt⁹ ser. q̄ incipit. Scitote q̄m ꝓpe est regnū di. pte i. ꝛ. s. ar. xl. ser. i. pte vl. Nota etiā exēpluꝫ Alexādri: qn̄ vidit in qdā tra hoies senes depictos i pariete: ꝛ titul⁹ dicebat. Hic vixit vna hora vl' vno die: vl' duob⁹: vl' trib⁹ ad pl⁹: qꝛ solū dies leticie cōputabant ꝛc. ¶ Tertiū remediū est finis calamitas: qꝛ ex delectatōe peti nihil remanet: nisi ɔfusio ꝛ luct⁹. Prouer. xiiii. Extrema gaudii luct⁹ occupat. Quid ei auaro remanet de oib⁹ diuitiis suis: nisi extrema paupertas: Quid luxurioso: nisi corruptio ꝛ vermis: q̄d supbo: nisi vilitas ꝛc. Et oib⁹ his eterna dānatio: iuxta. Job. xxi. Tenēt tympanū ꝛ cithară ꝛ gaudēt ad sonitū organi: ducūt in bonis dies suos: ꝛ in pūcto ad iferna descēdūt. Nota hic silitudinē hospitis: q̄ qn̄ pegrin⁹ viator dclinat ad eū/siue ad hospitiū suū: aptꝫ brachiis ꝛ leta facie recipit ipm: parat mēsaꝫ: sternit lectū: et oia sibi possibilia facit ad sui delectationem. Sed qn̄ vult recedere: artā rōneꝫ/ꝛ largā mercedē exigit ab eo ꝛc. Sic facit mund⁹ hoi peccatori. Iō dt scriptura Eccl. xi. Si annis m̄ltis vixerit h: ꝛ in his o. b⁹ let⁹ fuerit: mēinisse dꝫ tenebrosi tp̄is ꝛ dieꝝ multoꝝ: q̄ quū venerit vanitatꝫ arguent p̄terita. ¶ Quartū ipedimētū est spes finalis penitēdi. Et h̄ ꝓuenit illis ex spe diu viuēdi/vl' ex nimia ɔfidētia diuie mie: q̄ potius est dicēda p̄sūptio q̄ m̄lti sūt decepti/ꝛ q̄tidie dcipiūt a diabolo suggerēte. Cōtra h̄ est triplex remediū. ¶ Pmū ē mortꝫ dubietas. De q̄ vide qd̄ scpsi. s. ar. iii. ser. ii. pte. vl. ¶ Scdꝫ remediū ē peti q̄uitas: qꝛ q̄to pl⁹ hō in petō pseuerat: tāto ei⁹ cōditio peiorat ꝛ pcm̄ efficit q̄ui⁹. Nā vt dt tex. i. c. vlt. d ɔsuetudine. Tāto q̄uiora sūt petā: q̄to infelicē aiam diuti⁹ detinēt alligatā ꝛc. Et in. c. nō satꝫ: d simo. dt q̄ ɔsuetudo nō minuit pcm̄. ꝫ auget. ¶ Tertiū remediū ē ɔuersiōis difficltas. Dꝫ ei ɔsiderare petor: q̄ q̄to in petō pseuerat: tāto difficilior erit ei⁹ cōuersio: ꝓpt dn̄ium peti cui subiicit. Propt qd̄ dt Hier. xiii. Si pt mutare ethiops pellē suā: ꝛ par. varie. su. sic ꝛ vos poteritꝫ bñfacere cum didiceritꝫ malū. Nota ad h̄ figurā de coruo: q̄ semel emiss⁹ ab arca nūq̄ reuers⁹ est. Gen. viii. Ad idē facit qd̄ scripsi i s̄mōib⁹ d petis in gn̄e ar. i. ser. iii. vbi agit d q̄uitate peti pte. vi. ¶ Quintū ipedimētū est despatio veniā ɔseqndi: q̄ ɔtigit ex q̄uitate vl' diuturnitate peti. Dic ei ꝛc petor cū Cain. Maior est ini. m. q̄ vt ve. me. Gen. iiii. Sꝫ mētit. Talis et fuit Judas: q̄ ex despatoe venie laqo se suspēdit: ꝛ diffusa sūt oia viscera ei⁹. Act. i. Cōtra h̄ q̄ ē triplex remediū ¶ Prim ē passiōis chri efficatia: qꝛ meritu passiōis ei⁹ incōgabilr excedit oia pctā

cata mōi: iuxta illō .j. Jo. ij. Siqs peccauerit: aduocatū habem⁹ apō patrē Jesū christū iustū ipē est ꝓpiciatio ꝓ pctis nrīs. Nō ꝓ nrīs aūt tm̄: sed etiā ꝓ totius mūdi. Itē Job. vj. Utinā appēderēť pctā mea: qbꝰ irā merui/ ⁊ calamitas quā patior in statera: q̄si arena maris hec grauior appareret. Nota calamitas: quā patior. glo. hec est cruc ꝑpassiōis ⁊ mortꝫ chrī. ¶ Scōm remediū est infinita dei mia: q̄ in infinitū: est maior om̄i iniq̄tate: ⁊ hoim ⁊ demonū ps. Nūqd obliuiscet miseri de⁹ aut ɔtinebit in ira sua mias suas. Itē alibi. Suauis dn̄s vniuersis: ⁊ miseratōes ei⁹ sup oia opa ei⁹. Un̄ si oēs demōes peterēt veniā a dō/ ꝓculdubio veniā obtinerēt. Sic pollicit⁹ est btūs Martin⁹ demoni sibi apparēti ⁊c. Quid igiť pctōr desperaťō di mia q̄ sp est ꝓmpta ignoscere pctōri. Mat. xviij. Nō dico tibi septies: sꝫ vsq̄ septuagies septies. Nōne ipē ꝓ crucifixoribꝰ orauit. d. Paťignosce illi ⁊c. Jō ps. Quēadmoduꝫ miseref pr̄ filiorꝫ/ misert⁹ est dn̄s timētibꝰ se/ qm̄ ipē cognuit figmentū nrm̄. ¶ Tertiū remediū ē/ angelica sollicitudo ɔtinua ⁊ custodia: q̄r sp angeli sunt nrī aduocati. Sic pꝫ in pabola ficulnee: q̄ hr̄ Lu. xiij. Ipsi angeli adiuuāt nos ad pniāꝫ nos cōsolādo ⁊ ɔfortando. Figura hr̄ de Helia ambulāte ꝑ desertū. iij. Re. xix. Nota etiā de Heliseo q̄ pr̄es vidit angelos adiuuātes q̄ erāt hostes ꝑsecutores. iiij. Re. Nota etiā figurā de Daniele posito in lacu leonū. Dan. iiij. ¶ Sextū impedimētū est diffidētia in pnia ꝑseuerādi: ⁊ h̄ ꝓuenit ex defectu fortitudis mētalis: que cōtigit ex pctō: q̄ ex sui natura incutit timorē aniē ⁊ pusillanimitatē. Cōtra h̄ est triplex remediū. Primū est fideliū societas. Scōm ē aliorꝫ exēplaritas. Tertiū est virilis aniositas. ¶ Primū ḡ remediū est fideliū societas. Nō em̄ rꝫ diffidere pctōr ō ꝑseuerātia/ qn̄ tanti exercit⁹ diui iustorꝫ: tā hoim q̄ angelorꝫ p̄rocinio sustineť. Ps. Particeps ego suꝫ oim timētiū te ⁊c. Hec societas figurata ē. Judith. xv. Qn̄ assirij non adunati i fugā ibāt p̄cipites. Filij aūt isrť vno agmie ꝑseq̄ntes: debellabāt oēs q̄t inuenire potuissent. Sic ⁊ pctōr penitēs iuuať oibꝰ elynisꝫ ieiunijs/ oibꝰ/ ceterꝫ bōis opibꝰ: q̄ ꝑ totū mūdū a fidelibꝰ fiūt. Prouer. xviij. Fraťq̄ adiuuať a frē: q̄si ciuitas firma. ¶ Scōm remediū ē aliorꝫ exēplaritas. Nam videm⁹ ⁊ puellas ⁊ pueros: ⁊ alios adolescētes in statu religiōis ⁊ pnie ꝑseuerare vsq̄ ad mortē ex dono dei: ḡ et nos dēm⁹ de dono dei ɔfidere vt ꝑseueremus: q̄r apō deuꝫ nō est acceptio ꝑsonarꝫ. Esa. xl. Qui sperāt in dn̄o mutabūt fortitudinē: assumēt pēnas vt aqle: currēt ⁊ nō laborabūt/ ābulabūt ⁊ nō deficiēt. ¶ Tertiū remediū ē virilis aniositas. Debꝫ ei pctōr aniosus eē ⁊ virilis: parat⁹ ad pniāꝫ faciēdā: q̄ fuit ad ꝑpetrandū pctā. Ro. vj. Hūiliamini deo ꝓpť infirmitatē carnis vr̄e. Sicē em̄ exhibuistꝫ mēbra vr̄a fuire iūmūditie: ⁊ iniq̄tati ad iniq̄tatē: ita nūc exhibetē mēbra vr̄a iusticie i sctificatōe. Un̄ ad ꝓpositū ꝓuocat nos mgr̄ Goffred⁹ ad fortitudinē in sua poetria sic ait. Sed potes si arctū dilates aim. Si corp⁹ debile sit forte: ⁊ exiguas vires supplere memēto spe grādi facti/ grauitas cuiq̄ volēti ē leuis ⁊ leuitas aio cuicūq̄ rebelle est grauis: ḡ vilis et erit leue natura mereri.

¶ De cōfessione. Ser. xviij.

Penitētiā agite ⁊c. Sequiť videre de pctis necario i ɔfessiōe dicēdis. Saluteť ḡgo ⁊c. ¶ Pro fundamēto ꝯmonis q̄ est de cōfessione oriť theologicaľ q̄stio. ¶ Queriť vtrū hō teneať ɔfiteri oia pctā mortalia taꝫ secreta q̄ publica. Arguiť q̄ nō/ hr̄ extra. de accusatōibꝰ. euadētia ꝑpetrati scelerꝫ: nō indiget clamore accusatoris. ḡ de scelerisbꝰ/ q̄ euidēť ꝑpetrata sr̄ nō tenemur ɔfiteri. In oppositū ō q̄libꝫ pcō mortali tenemur itegre penitere. Sꝫ integra pnia nō tantū ɔphēdit ɔtritionē. Sꝫ etiā cōfessionē ⁊ exteriorē satisfactionē/ si sit possibile. ḡ hō teneť ɔfiteri oīa pctā mortalia/ tā secreta q̄ publica: et sic q̄stio manet ꝑ vtraq̄ pte dubia. Ad q̄stionē respōdendū est fm̄ Rich. ō media villa. sup iiij. sen. di. xvij. ar. iij. q. iiij. q̄ hō teneť ɔfiteri oia pctā mortalia tā secreta q̄ publica: q̄r ⁊ si secreta mori dēant interi⁹ ꝑ ɔtritionē/ deferri tn̄ dn̄t ad sepeliendū exteri⁹ ꝑ ɔfessionē: ⁊ q̄r nō sufficit aliqd eē notuꝫ iudici/ nisi sit ei notū i forma iudicij: q̄r iu-

der dz iudicare fm allegata. g pctā publi
cata q̄uis manifesta sacdoti sic hoi: qꝛ tn̄
nō sit ei manifesta sic vicario di: optꝫ ea cō
fiteri. Et ad argumētuꝫ dr ꝙ illa auctas
intelligēda ē in foro cōtētioso: vbi iudicat
malū de interiori ope: nō in foro pnie/ vbi
pncipaliꝰ iudicat de intētiōe. Cōfiteamur
g pctā oia ꝛ pniaꝫ agamꝰ: ad quā agendā
nos exhortant pa{s}sumpta vba ꝛc̄. ¶ No
ta p complemēto ꝙ ꝯclo theologoꝝ est: ꝙ
q̄uis pctm̄ sit materia ꝯfessiōis: tn̄ nō oē
pctm̄ subiacꝫ necessitati ꝯfessiōis. Quedā
em̄ pctā tenet hō ꝯfiteri: ꝛ q̄dam nō. Pro
huiꝰ g materie intelligētia notāduꝫ: ꝙ ad
h vt actꝰ cadat sb necītate ꝯfessiōis/ qnqꝫ
ꝯcurrūt ꝯditiōes. vicꝫ ꝙ sit pctm̄ actuale/
mortale/ mēale/ post baptismū/ nō ꝯfessum
als. ¶ Prima g ꝯditio: reqrit ꝙ actus ille
sit pctm: qꝛ in cōfessiōe nō sunt dicēda nisi
pctā. Et intellige etiā de pctis cordis: qa
talia pctā ita separāt a cōione sacroꝝ sic
pctā opis. g ita idigēt indicatiōe. Qꝫ aūt
dr in. iiij. sen. di. xvj. c. j. ꝙ ꝯtritio est ꝯ pec
catū cordis/ cōfessio ꝯ pctm opis: dr p qn
dā adaptatiōnē. nō aūt p ꝑcisionē fꝫ Pe.
de tarā. in. iiij. dist. xij. q. ij. Item intellige
de pctis tā manifestis q̄ occultꝫ: qꝛ fꝫ cuꝫ
dē Pe. vbi s. nō sufficit aliqd eē notū iudi
ci/ nisi sit ei notū in forma iudicij. Et ideo
q̄uis pctā māifesta nota sint sacerdoti/ qꝛ
tn̄ nō in forma iudicij: optꝫ ea ꝯfiteri. Itē
qꝛ de eisdē dꝫ esse ꝯtritio ꝛ satisfactio: g et
ꝯfessio. Nec obstat qđ dr Aug. ꝙ cōfessio
est q̄ morbꝰ latens spe venie agit. qꝛ q̄uis
pctm̄ sit manifestū: dr tn̄ latēs ipi sacerdo
ti vt dei vicario. Et dr. Et latēs morbus
pcti etiā māifesti q̄ ad cāꝫ morbi: nō essen
tiā q̄ est in corde. q̄uis pateat i effectu ex
teriori fꝫ eūdē Pe. vbi s. Est etiā notādū
ad h vt qs ꝯfiteat pctm̄: reqrit ꝙ etiā pcti
circūstantias ꝯfiteat: ꝑsertim illas q̄ tra
hūt ad aliā speꝫ pcti. Pro cuiꝰ declaratōe
nota ꝙ circūstātie pctoꝝ sunt in q̄druplici
drīa. Quedaꝫ em̄ circūstātie sunt q̄ nec
grauāt nec minuūt pctm̄: ꝛ tales nō st di
cēde in ꝯfessiōe/ nec de eis dꝫ sacerdos in
terrogare. vtputa ꝙ aliqs fecerit furtū cū
manu dextra vł sinistra ꝛc̄. Quedā vo sūt
circūstantie q̄ minuūt ꝛ alleuiāt pctm̄: pu
ta ignorātia talis. s. q̄ nō totalit excusat a
pctō. alioqn si totaliter excusaret: nō cadit

sub ꝯfessione ille actꝰ: qꝛ nō est pctm̄. ꝛ hu
iusmodi circūstātias nō oportet ꝯfiteri/ nec
est bonū cōfiteri. Dicit tn̄ Pe. de tarā. ꝙ p
accñs ne scādalizet ꝯfessor/ bonū est aliqs
tales cōfiteri. Ut quū qs comedit carnes
in q̄dragesima ex dispēsatione ꝛ cā. Que
dā vo sunt circūstātie q̄ aggrauāt qdē pec
catū: sꝫ nō trahūt in aliā speꝫ seu genꝰ. Et
tales st in duplici drīa. Quedaꝫ em̄ nō
notabilit grauāt: sicut scia ꝛ ingrtitudo. et
tales nō tenet qs ꝯfiteri/ q̄uis melius sit
ꝯfiteri: qꝛ sunt q̄si venialia pctā. Sꝫ atten
de ꝙ nō intelligo de scia circa actū ꝯmissū
qꝛ illa pōt mutare spēm pcti. Ut siqs forꝫ
nicet cū ꝯsanguinea sciens est incestꝰ. Si
vo ignorāter/ credēs illā esse suā vxorē: nō
est pctm̄ si fuit ignorātia pbabil. Sic patꝫ
i Jacob cognoscēte Liā. Sic siqs trahat
rē alienā sciēter/ est furtū. secꝰ si ignorāter/
credēs suā. Intelligo g de sciētia. i. habitu
scie quā hꝫ peccās. ex q̄ circūstantia pctm̄
aggrauat: qꝛ dꝫ magꝭ retrahi a pctō: quia
est magis gratꝰ deo q̄ ignorās: alioqn vo
aggrauāt notabilit pctm̄. Et tales oportet
confiteri fm magr̄m Vilhelmū antisido
rēsem. Nō em̄ sufficit illi q̄ cētū marchas
de alieno habuit/ dicere. Ego accepi alie
nū: cū ita bñ possit verificari/ si accepisset
vnū dnariū. Nec sufficiat illi q̄ gladio vul
neuerat primū/ dicere. Ego ꝑcussi primū.
Scđm alios vo canonistas nō tn̄ tutius
opināntes: nō opꝫ ꝙ sufficit cōfiteri q̄utita
te in spē/ lꝫ nō ꝑcise: qꝛ h nō pōt fieri. Nec
optꝫ fm totā q̄ntitatē pcti pniam taxare:
fm Pe. de tarā. in. iiij di. xij. Et idē videt
tenere Tho. in. iiij. di. xviij. Quedā vo cir
cūstātie sunt aggrauatiue/ ꝛ trahunt pctā
in aliā spēm seu genꝰ pcti. Et tales circun
stātie sunt ꝯfitēde. Vñ Aug. de pe. di. v.
Cōsideret. s. ꝯfessor q̄litatē criminis in lo
co/ tpe/ ꝛ pseuerātia: etiā varietate ꝑsone
ꝛ quali h fecerit tētatiōe: ꝛ ipsiꝰ vicij mul
tiplici exercitatiōe. Hmōi autē circūstantie
trahētes in aliā spēm: in his vsibꝰ ꝯtinent
Quis. qd. vbi. p qs. quotiēs. cur. quō. qñ.
Quilibꝫ obſuet aie medicina dādo. Hos
vsus ponit Tho. i. iiij. sen. dis. xvj. q. ij. ar.
j. Et sic expone. ¶ Quis: vtruꝫ pctor sit
masculꝰ vel fcia. iuuenis vł senex. Nō aūt
ignobilis/ liber vel seruꝰ. in dignitate vel
officio ꝯstitutꝰ. aut puatꝰ sane mētis auꝫ

Infanꝰ. sciēs vl' ignarꝰ. solutꝰ vel ꝯiugatꝰ. clericꝰ vel laicꝰ/vel claustral'. cōsanguineꝰ vl' extraneꝰ. ⁊ silia. ¶ Quid: vtrū hēc spe ciē vel illā. s. fornicatoꝫ vel adulteriū. vtꝝ etiā sit illđ mediocre/vel enorme/vl' ꝑuū. vtrū manifestū vel occultū. vtruꝫ fecēs ex ꝯsuetudine vel rccēs. ¶ Ubi: vtrū. s. in lo co sacro vel non sacro. in domo dñoꝝ aut alibi. ¶ Per q̄s. s. inf mediatores vl' inter nūcios: qꝛ oēs tales sunt ꝑticipes crimis ⁊ dānatiōis: ⁊ spē ē reꝰ ⁊ obligaꝰ ꝓ pctis coꝝ. Itē ꝑ q̄s. i. cū q̄bꝫ/⁊ ꝓ q̄bꝫ/⁊ ꝯ quos. ¶ Quotiēs. Debꝫ eñ pctōr ꝯfiteri nō so lu ipsa pctā sꝫ etiā vices ⁊ iteratōes: vt di cat q̄tiens cogñuit fornicariā vel adulterā: ⁊ vtꝝ vnā vel plēs. Quotiēs dixit ꝓximo suo ꝟba ꝯtumeliosa: q̄tiens iterauit iniu rias: ⁊ silia. qꝛ fm Aug. Ulnꝰ iteratum tardꝰ sanaf. de pe. di. iij. inanis. Et si pec cator dicat se nō recordari đ nūero: nō est stati dimittēdus/sꝫ insistēdū est q̄nto tpe stetit in tali vitio/⁊ q̄ꝫ freq̄nt iterauit ifra illđ tps. vt puta q̄tiēs i mēse vel hebdoma da: vt sic possit hēri nūerus pcti: ⁊ si nō pñt totalit' saltē fm aliquā ꝯputatōeꝫ. Et tñ declarādū ē sibi q̄ nō dicat plꝰ q̄ꝫ ꝯscia sua sibi dictat/vel minꝰ: vt pleriq̄ faciūt. Qꝛ vt đr Aug. ⁊ hr̄ in decre. xxij. q. ij. Cū hūili tatis cā mētiris: si nō eras pctōr añq̄ mēti reris/mētiēdo efficieris qđ euitaueras ⁊c. ¶ Cur: q̄li tētatione h̄ fecerit: ⁊ vtrū pre uenerit ipsam tētationē vel fuerit ꝑuentꝰ vtrū spōte vel coactꝰ. et q̄li coactiōe: an. s. ꝯditionali vl' absoluta. Itē: vtrū cupidita te vel paupᵉtate. vtrū ludēdo an aio nocen di: ⁊ silia. Iteꝫ cur. i. q̄ motu vel fine fece rit: qꝛ finis variat spēm/cū actꝰ hūani re cipiāt spēm a fine. Uñ q̄ mechaf cū mulie re vt auferat ei sua: dicēdus est magis fur q̄ꝫ mechꝰ: q̄uis mechia sit etiā ibi mālitr sꝫ formalit' furtū ē. Fač ad h̄ lex. ff. de fur. l. verū. ¶ Quō. s. de mō agēdi vel peccādi qđ meliꝰ actu q̄ꝫ locutiōe scit' ¶ Qñ: vtꝝ. s. in tpe sacro: puta in festis/in q̄dragesi ma ⁊ alijs ieiunijs. aut i nō sacro. Itē vtꝝ añ pniaꝫ acceptā/aut ēt post: frāgēdo illā pniaꝫ: qꝛ fm h̄ est maior ingr̄titudo. Ergo circūstātias dꝫ pctōr ꝯfiteri si scit: vl' sacer dos īterrogare si pctōr nescit. Dꝫ etiā ꝯfes sor īterrogare de pctis: vt đr Augꝰ. de pe. di. vj. c. j. Et debet sacerdos cōsiderare de ti. ij. q. iij. ad ꝑmū.

interrogatiōibꝫ faciēdis: vt đr Tho. in. iiij sen. di. xix. in expositiōe lr̄e. Primo vt q̄li bet pctōr interrogef de pctis. q̄ ꝯsueuerūt in oibꝫ illis ꝯditionibꝫ abūdare. Non eñ oꝑtet q̄ a milite q̄raf: đ pctō clericoꝝ: aut religiosoꝝ: aut ecōuerso. Scđo ut nō fiat explicita īterrogatio/vt si cōmisit dicat: et si nō cōmisit ꝑ addiscat. Tertio vt đ pctis ꝑcipue carnis nō descēdat: nimis ad ꝑticu lares circūstātias: qꝛ huiꝰ delectabilia q̄ꝫ to magꝫ i spēali ꝯsiderāt/ tanto magꝫ ꝯcu piscentiā nata sūt mouere: vt đr in. iij. ethi. Et iō pōt ꝯtingere: vt ꝯfessor talia q̄rens ⁊ sibi ꝯfitenti noceat. Et sic q̄ñq̄ deficiāt a suo scrutinio/iniquitates scrutātes: fm Tho. ibi. ¶ Scđo req̄rif ad hoc: vt pctm̄ subiaceat necītati ꝯfessionis. s. vt sit actua le. Nā de originali nō est necāria cōtritio: nec ꝯfessio. Uide sup̄ fmōe. j. huiꝰ articli ꝑte. ij. Rō duplex est. Primo qꝛ originale nō est cōmissum a nobis: sed ꝑ Adā a na tura ꝯtractū. Ro. v. Per vnū hoiem pcm̄ intrauit in mundū ⁊c. Et iđo nō requirif actꝰ noster: nec cōtritionis: nec ꝯfessionis ad eiꝰ remissionē: nisi ꝑ accidens si sit obex in recipiēte baptismū vl' pniaꝫ. Omis eñ res ꝑ quascūq̄ cās ꝯtrahif ꝑ easdē dissol uif: vt đr canon in. c. j. de reg. iur. Et lex. ff. de reg. iur. l. Nil tam nāle. Scđa rō est qꝛ originali non debef pena sensus: sed so lū damni ꝑ se: qꝛ in eo nō est cōuersio: sed auersio solū. Et iđo non est de eo necāria cōfessio: q̄ fit ad hoc: vt pctōri penitēti in iungaf pnia a sacerdote. Preterea effectꝰ ꝯfessionis ꝓcedit ex auctoritate clauiū sa cerdotibꝫ collataꝝ: ad remissionē aūt ori ginalis nō req̄rif ptās clauiū: qꝛ a mli'ere collatꝰ baptismꝰ remittit origiale. ¶ Ter tia conditio requirif/q̄ sit mortale: q̄a de venialibꝫ nō est necessaria cōfessio. Et rō nē assignat Petrus de tarā. in. iiij. dis. xij. Qꝛ ꝑ venialia nō fit sepatio a regno ecc̄ie triūphantis: nec a regno militātis. Cuꝫ ꝑ ꝑ ipsa regnuꝫ non excludaf nō indiget de necītate officio clauiū ꝑ qđ regnū apeif. Non ergo necesse est cōfiteri venialia ꝑ se loquēdo. Nec obstat Jač. v. Cōfitemini alterutrū pctā vr̄a: qꝛ verbū illđ q̄ntū ad pctā mortalia est ꝑceptū: sꝫ q̄ꝫtū ad venia lia ē ꝯsiliū: fꝫ Tho. i. iiij. sen. di. xvj. q. ij. ar ti. ij. q. iij. ad ꝑmū. Per accidēs aūt pōt cē

necāriū cōfiterī venialia fʒ Pe. vbi.s. vel rōne dubij: qñ credūt̄ esse mortalia: vl' rōe statuti: qñ hō q̄ tenet̄ cōfiteri semel/nō hʒ nisi venialia: vl' rōne pīculi: qñ veniale de lectatio ad h̄ pducta est: q̄ nisi qs se ab ea auertat traheret̄ in mortale: fm Pe. vbi supra. Prim⁹ aūt casus ptinet tres casus. ¶ Prim⁹ est: qñ dubitat qs vtr̄ pctm̄ cō missum sit mortale vl' veniale: q2 tūc cōfite ri tenet̄: sic de mortali. Et h̄ qñ dubitatio illa succedit actui patrato. Si v̄o dubita tio illa pcedit actū: q2 anteq̄ act⁹ ille cō mittat̄ dubitat an sit mortale vl' veniale: efficit̄ mortale rōne illi⁹ dubij. ¶ Scd̄s casus ē: qñ credit̄ esse mortale pctm̄ cōmis sū3. Nā tūc cadit sub necītate cōfessiōis rō ne cōscie: q̄ licʒ sit erronea obligat: q2 omē qd̄ nō est ex fide. i. ex cōscia pctm̄ ē. Ro. xiiij. Et in. c. fi. d̄ pscripti. ¶ Terti⁹ casus est/qñ scit illd̄ eē veniale: fʒ credit̄ d̄ eo il lud eē necāriū cōfiteri. Q2 tūc tenet̄ cōfite ri rōne pdicta. ¶ Quart⁹ casus est rōne statuti/vt dictū ē. In h̄ tñ casu st̄ due opi niones sic refert Tho. in. iiij. di. xvij. Vbi sic d̄r in casu isto/in q̄ qs nō h̄ret nisi ve nialia. Dicūt aliq̄ q̄ tenet̄ hō venialia cō fiteri. Alij v̄o dicunt q̄ sufficit/q̄ se pñtet sacerdoti: z se imunē a pcō mortali oñdat vt ad cōionē3 admitti possit. Preceptū ei ecclie est/ad obligandū illos q̄ hñt aliq̄: q̄ cōfiteri d̄eant. Cadit eñ sub pcepto mag̃ cātatio tpis q̄ ip̄e cōfessiōis act⁹: q2 actus ip̄e a iure diuio pcept⁹ est. Iac. v. Cōfite mini alterutr̄ pctā vr̄a. Vñ si alicui p gra tiā collatū esset: vt a pctō veniali eēt imu nis: sic btē v̄gini est collatū/nō teneret̄ ad illd̄ pceptū. Hec Tho. Cōcordat huic eē opinioī Pet̄ d̄ pal. in. iiij. di. xvij. q. ij. ar. iiij vbi sic d̄r: q̄ Papa si vellet nō posset obli gare aliquē ad cōfessionē venialiū: cū h̄ sit imutare materiā sacri: sed d̄ venialib⁹ face re materiā pnie: qd̄ de⁹ nō fecit: z hec opi nio videt̄ verior: fʒ pma securior. Nā nul lus pōt esse cert⁹/an sit imunis a mortali iuxta illd̄ Iob. ix. Et si simplex fuero hoc ip3 igrabat aia mea. Itē Eccs. ix. Nescit hō vtr̄ amore vl' odio dign⁹ sit. pō. Deli cta qs itelligit. Itē. j. Coz. iiij. Nihil mihi cōsci⁹ sū3: fʒ nō in h̄ iustificat⁹ sū3. Et iō tuti⁹ est pcepto ecclie de cōfessione annua obediat. Vñ fac qd̄ legit̄ z notat̄ in. c. fi. d̄ pur. ca. ¶ Quarta cōditio notat̄ cū d̄r p priū. Confitebor aduersum me in iustitiā meā dño. Itē Luc. xvij. Ite ostēdite vos sa cerdotib⁹. Aliena aūt pctā nō d3 qs cōfite ri/qñ sine alteri⁹ pcti manifestatione/pōt pctm̄ cōfitenti sufficiēt̄ maifestare sacerdo ti. Nā vt d̄r Tho. i. iiij. di. xvj. Hō in cōfes siōe d3 famā alteri⁹ custodire/q̄ntū pōt fʒ suā cōsciā3 mag̃ d3 purgare. Et iō si circū stātia: q̄ ducit in cognitionē psone sit d̄ ne cessitate cōfessiōis: vt q2 trahat in aliā spe ciē pcti mortal̄: tūc d3 cōfiteri: fʒ tñ si pōt occultādo psonā. Si aūt nō sit d̄ necītate cōfessiōis d3 dimittere: ne pctm̄ alteri⁹ pro dat. Vel petita licētia cōfiteat̄ alteri/vel superiori q̄ psonā ignoret. Si aūt exprimat eā bona intētione nō vt pdat: sed vt pnia ri⁹ oret p ea: aut vt secrete emēdet nō pec cat: fʒ meret̄. xxij. q. v. hoc videt̄. ycoz. Pe. d̄ pa. in. iiij. di. xxj. dicēs: q̄ qñ expssio pso ne alteri⁹ necāria ē ad expssionē pcti: tunc tenet̄ reuelare mlier cōfitēti incestū cū frē vnico. Non sufficit dicere cōcubui cū viro fʒ cū frē meo q̄uis p h̄ sacerdoti notificet̄ pctm̄ alteri⁹. Pe. v̄o de tarā. in. iiij. di. xxj. in h̄ casu distinguit. s. q̄ aut p h̄ imineret pīculū dicere aut nō. z tunc debet cōfiteri. ¶ Quita cōditio cū d̄r post baptismū: qa de pctis ante baptismū nec pōt eē cōfessio d̄ illis loq̄ndo de cōfessiōe q̄ est ps sacri pe nitētie/cū baptism⁹ sit fūdamētū z ianua sacroꝝ. de psbyte. nō bapti. veniēs. d̄ cog nat̄ spi. c. ij. li. vj. S3 nec ɔtritio ē necāria accipiēdo ɔtritiōe3 ꝓprie: put est dolor de pctis gra̅ informat3: q2 tūc in āno p baptis mū: fʒ p cōtritiōe3 nr̄e h̄ret̄: fʒ bñ est necā rius dolor de pctis saltē informis: q̄ est at tritio: q̄ ex vi sacri baptismi fit ɔtritio. vñ dixit Petr⁹ Act. ij. Pniam agite z bapti zet̄ vnusq̄sq̄ vr̄m. Vñ Aug. d̄ pe. di. iiij. Oēs q̄ iam sue volūtati arbit̄ cōstitut⁹ est cū accedit ad sacrm̄ fideliū: nisi oino peni teat veter̃ vite nō pōt nouā ichoare. Sa tisfactio ēt deo faciēda ñ req̄rit̄. Nā vt ait apl's. Ro. Sine pnia sūt dona z vocatio di. Sup q̄ tex. d̄r. Amb. et h̄r d̄ cōse. di. iiij Sine pnia sunt dona z vocatio di: q2 gra di in baptismate nō req̄rit planctū vl' op⁹ aliqd̄: fʒ solā fidē: z oia gratis cōdonat.

¶ Finis Ser. Petri Hiere. de pnia: se quutur eiusdē de oratione dñica.

Incipiũt sermones super expositione orationis dñice: cõpositi per Fratrẽ Petrũ Hieremiã Siculũ ordinis pdicatorũ.

De confutatione falsarũ opinionũ. Sermo Primus.

Oportet semp orare, & nõ deficere. Lu. xviij. Nota semp. i. horis ɔgruis & oportunis. Hoc em preceptũ cũ sit affirmatiuũ: obligat quidem semp/ sed nõ ad semp. Hoc aũt thema proposui ɔueniẽs materie expositiõis orationis dñice: circa quam ista qdragesima vacare intendo: nõ quippe ɔfidẽs de mea scientia/ cũ tenuissima sit: sed in diuino auxilio. Ipse eĩ deus ex infinita sua bonitate nos puocat vt de suo auxilio ɔfidamus/ dicens p Iaco. suũ aplm. Siqs vestrũ indiget sapiẽtia/ postulet a deo: q dat oibus affluẽter & nõ improperat. Iac. j. Et per pphetã suũ ait. Dilata os tuũ & implebo illud. ps. lxxx. Sed anteq ad ppositũ intẽtionẽ descendã: pmittã aliqua quasi pmordia. Circa materiã orõnis in generali pro posito themate loquif: igif circa eam quatuor p ordinez videamus.

Primo de orationis necessitate.
Secũdo de eius qualitate.
Tertio de eius vtilitate.
Quarto de petendorũ cõgruitate.

Et nota q infra scriptis sermonibꝰ multa ponũtur p materie declaratiõe: q tñ in pdicatione vtrũ sint recitanda/ pdicatoris arbitrio relinquif. Qui ɔsiderata audientiũ capacitate et tpis cõmoditate: an sint referenda vel omittenda/ poterit ponderare. Nã vt dicit Orige. sicut refert Gratianus in decre. xliij. di. In mãdatis noscere nos oportet: qs/ qualis ve sit is/ cui imortalitatis vba credenda sunt. Solliciti eñ esse debemꝰ/ ne margaritas nostras mittamus añ porcos. Igif circa primũ. s. orationis necessitatẽ: ɔquerũt doctores theologi. Utrũ oratio sit necessaria ad salutem? Ubi nota p euidentia: q circa hanc qstionẽ inuenif quadruplex opinio erronea ab antiquis phis posita: sicut tangit Tho. in iij. cõtra genti. c. xcvj.

Prima fuit opinio Epicureorũ.
Scda fuit opinio Peripateticorũ.
Tertia fuit opinio Stoicorũ.
Quarta fuit opinio Egyptiorũ.

In hoc ergo sermone insistaz tñ circa has opiniones falsas reprobãdas: vt post modũ purgato agro a sentibꝰ infructuosis seminari possit in eo granũ frumenti. i. vera et firma fidei catholice snia in sermone sequenti. Prima ergo falsa opinio fuit eorũ qui negabãt oino diuinã puidentiaz: ponẽtes mundũ factũ a casu/ & oia a casu cõtingere. Casus aũt est causa agens pter intẽtionẽ: sm phm in. ij. Physic. & hec fuit opinio Democriti et Epicureorũ. Et sm istos tollif oino fructꝰ & necessitas orõnis. Uñ sm eos vanũ est orare. Et huic opinioni videf prima facie pstare somẽtũ auctoritas sacre scripture: que sic ait. Uerti me ad aliud: vidiq sub sole/ nec velocium esse cursum. nec fortiũ bellũ. nec sapientiũ panẽ. nec doctorũ diuitias. nec artificum grãm. sed tps casumq in oibus. Eccs. ix. Sed hec opinio est oino falsa & ridiculosa: & destruif rõne/ & auctoritate. Rõ est: q q a casu cõtingũt/ nullũ ordinẽ habent in se. Uidemꝰ autẽ manifeste in toto vniuerso maximũ esse ordinẽ. sicut pz in motu corporũ celestiũ: solis/ lune/ & stellarũ. et in motu elemẽtorũ. Terra eñ sp eodez tpe pducit flores. fructꝰ &c. Propterea dr scriptura: q deus oia in numero/ pondere/ et mensura cõstituit. Destruif scdo hec opinio p auctoritatẽ scripture/ q dicit. Sapientia attingit a fine vsq ad finez fortiter/ et disponit oia suauiter. Sap. vij. Nota a fine. i. a creaturis habentibꝰ soluz esse vsq ad finẽ. i. vsq ad creaturas habẽtes intellectũ. Quinq eñ gradus diuina sapiẽtia ordinauit. Primꝰ est creaturarũ habentiũ solũ esse: sicut lapides. Scds habentiũ eẽ & viuere: sicut plante. Tertiꝰ habentiũ eẽ/ viuere/ & sentire: sicut animalia terre/ volu

creo celi et pisces maris. Quartꝰ gradus est habẽtiũ esse viuere/sentire/ꝛ intellige re cũ discursu sicut hoies: ꝙ intelligũt ra tiocinãdo/diuidendo/cõponendo. Quin tus habentiũ etiã intellectũ sine discursu: sicut sunt angeli. Oia ergo hmõi subsunt diuine dispositioni. Vñ Sap. xij. Nec est alius deꝰ ꝙ̃ tu: cui cura ẽ de oibꝫ. Nec ob stat auctoritas supra in cõtrariũ allegata q̃ loquit in psona vulgi errãtis. Hoc em̃ mõ loquendi vtit Salomon in libro illo: ꝓpterea liber ille noiatur Eccl's. i. cõciona tor: vt dicit Gre. in. iiij. dial. Disputãs em̃ Salomõ vtit sepe verbis illorũ q̃ terrena sapiũt: et talis est auctoritas ista. Non tñ est negandũ ꝙ multa in his inferiorib' a casu cõtingũt respectu causarũ scdaꝝ: ꝓpter quarũ ordinẽ multa cõtingũt: sicut aucto ritas allegata dicit. sed nõ respectu cause pme ꝛ vlis/q̃ est deꝰ: q: ab eiꝰ ordine ni hil põt subtrahi. Et ideo respectu dei nihil est casuale/sed puisum. Vñ Job. v. Nihil in terra sine causa fit. Sicut ꝯcursus duo rũ seruoꝝ: licꝫ sit casualis q̃ntũ ad eos/est tñ puisus a dño: q eos sciẽt sic ad vnũ locũ mittit/vt vnus de alio nesciat. fm Tho. pte. i. q. xxij. art. ij. ad primũ. Quis nõ pos sumꝰ scire rõnes quibꝫ diuina puidentia moueat ad hmõi cõtingẽtia disponenda. Vñ Eccs. viij. Intellexi ꝙ oim operum dei nullã possit hõ inuenire rõnem eorũ q̃ fiunt sub sole. et q̃nto plus laborauerit ad querendũ/tanto minꝰ inueniet: etiã si dix erit sapiẽs se nosse/non poterit reperire. Scda falsa opinio fuit illoꝝ qui dixeruñt diuinã puidentiã oia regere et gubernare ꝓpter actꝰ hũanos. ꝛ huiꝰ opinionis fuerũt Peripatetici: ex qua opiniõe sequit ꝙ va nũ sit orare ꝛ oino deũ colere cum nullus fructus ex orõne sequat. Qui quidẽ error tangit Mal. iij. Dixistis vanꝰ est q̃ seruit deo et qd emolumentũ: q: custodiuimus ꝓcepta eius/ꝛ q: ambulauimꝰ tristes co raꝫ dño exercituũ. Ergo nec btõs dicimꝰ arrogãtes: siquidẽ edificati sunt faciẽtes impietatẽ: ꝛ tentauerũt deũ aliqui nõ oẽs ꝛ salui facti sũt. In hoꝝ etiã psona loquit Job. xxij. Nubes latibulũ eiꝰ nec nr̃a cõ siderat: ꝛ circa cardines celi pambulat. q̃. d. sicut ipse deꝰ latet q̃si nubibꝫ occultatꝰ in q̃ntũ ea q̃ supra nos sũt plene cognosce re nõ valemꝰ: ita ecõtrario nec ipse ea q̃ ad nos ptinẽt q̃si sub nubibꝫ experiẽtia videt. sicut Ezech. ix. ex psona quorũdã dr̃. Dere liquit dñs terrã dñs nõ videt. ita exponit Tho. ibi. Itẽ ps̃. de istis dr̃. Populũ tuũ dñe humiliauerũt: ꝛ hereditatẽ tuã vexa uerunt viduã ꝛ aduenã interfecerũt ꝛ pu pillos occiderũt ꝛ dixerunt. Non videbit dñs nec intelliget deꝰ Jacob. Contra q̃s subdit. Intelligite insipiẽtes i pplo: ꝛ stul ti aliqñ sapite. q plantauit aure nõ audiet aut q̃ finxit oculũ nõ ꝯsiderat ꝛc. ps̃. xciij. Et alibi de hoie impio dicit. Dixit em̃ in corde suo: oblitꝰ est deus: auertit faciẽ suã ne videat in finẽ. ps̃. ix. Vide etiaꝫ Eccli. xxiij. Et in psona etiã istoꝝ loquit Boet. dicẽs. Oia certo fine gubernas: hoim so los respicis actꝰ. Huiꝰ etiaꝫ opinionis dr̃ fuisse Tul. in. ij. de legibꝫ dicit contrariũ .s. ꝙ oia et hoim vita iussis supne legis ob tẽperant. Mouebant aũt isti tales multi plici rõne: sicut ponit Tho. p. j. q. xxij. ar. ij. quarũ tñ q̃ttuor potissimas dicam gr̃a breuitatꝫ. Prima rõ est: q: multa mala vi debãt in rebꝰ esse/q̃ autẽ dicimꝰ deum nõ posse impedire: ꝛ sic nõ erit oipotens. aut posse: ꝛ sic cũ nõ impediat cũ possit/videt ꝯsentire ꝛ fomentũ dare malis q̃ fiũt. q̃a vt dr̃ canon. Error cui nõ resistit approba tur: ꝛ veritas cũ minie defensat opprimit. negligere q̃ppe cũ possis ꝑturbare peruer sos: nihil est aliud ꝙ̃ fouere. nec caret scru pulo societatꝫ occulte/q̃ manifesto facino ri desinit obuiare. lxxxiij. di. error. ꝛ. ij. q. vij. negligere. faciũt notata in. c. q̃nta. de sen. exco. ꝛ in. c. cuꝫ q̃s. eodẽ ti. li. vj. Scda rõ: q: nõ videbãt quõ potest stare sit libertas arbitrij cũ diuina puidẽtia. Tertia ratio: q: in euentibꝫ hũanis nullus certꝰ ordo ap paret. Non em̃ semꝑ bonis bona eueniũt aut malis mala: neqꝫ rursus semꝑ bonis mala eueniũt/aut malis bona: sed indiffe rẽter bonis ꝛ malis bona ꝛ mala. iuxta il lud Eccl's. ix. Uniuersa eque eueniũt iu sto ꝛ impio: bono ꝛ malo: mũdo ꝛ imũdo: imolanti victimas ꝛ sacrificia cõtemnẽti. Quarta rõ est: q: quicq̃d dimittit sibi/nõ subest alteriꝰ puidẽtie: sed hoies sibiipsis dimittunt a deo. Dicit em̃ Eccli. xv. Deꝰ ab initio cõstituit hoiem ꝛ reliquit euꝫ in manu cõsilij sui. ꝛ hec spẽalit videt esse in

malis: de qb9 dr. Et dimisi eos sm deside
ria cordis eoꝝ: ibūt in adinuētionib9 suis
ps. lxxx. Sed ista opinio est oino falsa: vt
pz ex eo: qz ex h tolleret pmiatio bonoꝝ
z dānatio maloꝝ: z timor dei pariter z a
mor, cōtra qd tota scriptura sacra innitit.
Et preterea sequeret ex hac positiōe q de9
nō eēt iustus: z dimitteret mala ipunita
z bona nō remūerata. Cōtra qd dr ps. vij
De9 iust9 iudex fortis z patiēs. Destruit
etiā hec opinio p auctoritates sup allega
tas. Sap. viij. Sapiētia attingit a fine vsqz
ad finē fortit z disponit oia suauit. Nō
restat respōdere ad rōnes in cōtrariū alle
gatas. Ad pmā g rōne dicēdū sm Tho.
vbi s. q aliter est de eo q hz curā alicuius
pticularis/z de puisore vli. Prouisor aūt
pticularis excludit defectū ab eo q eius p
uisioni subdit qntū pōt: sed puisor vlis p
mittit aliquē defectū in aliquo pticulari
accidere/ne impediat bonū toti9. vñ cor
ruptiōes z defect9 in reb9 naturalib9 dicū
tur esse cōtra naturā pticularē: sed tñ sunt
de intētione nature vlis/inqntū defectus
vni9 cedit in bonū alterius/ vel etiā toti9
vniuersi: qz corruptio vni9 est gnatio alte
rius: p quā spēs cōseruat. Cū ergo de9 sit
vlis puisor toti9 entis: ad ipsi9 puidentiā
ptinet vt pmittat aliqs defect9 esse in ali
quib9 pticularib9 reb9/ne impediat bonū
vniuersi pfectū. Si eī oia mala phiberē
tur: multa bona deessent vniuerso. Nō eī
esset vita leonis si nō esset occisio aialiū:
nec etiā patiētia martyrū si nō esset tyran
noꝝ psecutio. Vñ Aug. in Enchi. Deus
oipotens nullo mō fineret aliqd esse mali
in opib9 suis/nisi adeo esset oipotēs vt be
nefaceret etiā de malo. Ad scdam rōnem
q requirit latiorē indagatiōnē: respōdebit
infra cū aget contra tertiā opiniōnē circa
finē: versu. mō restat respōdere. Ad tertiā
rōnē. Q, bona z mala bonis z malis eue
niūt: cōtingit nō sine ordine diuine puidē
tie q tribuit vnicuiqz prout cuiqz expedit
qmuis intellect9 nr nō possit pcipere rōnes
puidētie sue: q mirabili z ieffabili mō oia
disponit: sicut medicus diuersis infirmis
puidet diuersis remedijs z cōtrarijs: non
tñ sine rōne artis medicine/qmuis rōnem
ipsam nō capiāt illi9 artis ignari/quib9 vi
deret medic9 a casu agere/et medicinas il
las ordinare: cū tñ nō a casu faciat/sed sm.
canones medicine. Sic z nos considerare
debem9: qz oia a diuina puidētia certo or
dine gubernant/qmuis causas z rōnes pui
sionis sue intelligere nō valeam9. Iuxta
illud Eccs. viij. Intellexi q oim opeꝝ dei
nullā possit hō inuenire rōnē eoꝝ q fiunt
sub sole zc. Ad quartā rōnē dicēdū q in h
q dr de9 hoiem sibi reliquisse: nō excludit
hō a diuia puidētia: sed ondit q nō pfigit
ei virt9 opatiua determiata ad vnū sic in
reb9 naturalib9: q agunt tm qsi ab alio di
recte: nō aūt ipsa se agūt qsi se dirigētia in
finē sicut creature ronales p vsum liberi
arbitrij/q cōsiliant z eligūt. vñ signanter
dicit: in manu cōsilij sui. Sz qz ipse act9 li
beri arbitrij reducit in deū sicut in causā
necesse est vt ea q ex libero arbitrio fiunt/
diuine puidentie subdant. Prouidētia eī
hois continet sub puidētia dei sicut causa
pticularis sub causa vli. hoim etiā iustoꝝ
quodā excellētiori mō deus hz puidentiā
q impioꝝ/inqntū nō pmittit aliqd eueni
re q eos qd finaliter impediat eoꝝ salutē.
Nā vt dr Ro. viij. Diligētib9 deū oia co
opant in bonū. Et ps. Qz non relinquet
dns virgā pctoꝝ sup sortē iustoꝝ: vt nō
ex. iu. ad ini. ma. s. Sz ex h ipso q impios
de9 nō retrahit a malo culpe: dr eos dimit
tere/ñ tñ ita q totalr ab ei9 puidētia exclu
dant: alioqn in nihilū redigerēt nisi eius
puidētia cōseruarent. Tertia falsa opinio
fuit illoꝝ q oia qdē puidētie diuine subdē
bant: sz ex necessitate cōtingere arbitrārut
siue ex imutabilitate puidentie siue ex ne
cessitate stellarum/siue ex cōnexione ani
morum. Et hec fuit opinio Stoicorum:
q quidē opinio duo incōueniētia iportat.
Primū est qz ponit oia ex necitate cōtinge
re: z sm h tollit libertas arbitrij. Et cōtra
h aget. j. in h smone: in q p rōnes z aucita
tes iste error iprobabit. Scdm icōueniēs
est: qz sequit ex hac opiniōe q nō opz ora
re/nec vllus fructus ex orōne sequit. Et cō
hoc aget infra in smōe primo: vbi ondit
mltiplici medio q orō est necessaria: et hu
ius opiniōis videt fuisse Virgili9 q ait in
vj. eneid. Desine fata deū flecti sperare pcā
do. Huic etiā errori qdā mō chriani inni
tunt paganizantes atqz dicētes. Quello
che deue esser couien chesia. Iuxta illd in

tragedijs. Fatꝫ agimur credite fatꝫ. Tol-
litur ꝗ ex hoc libertas arbitrij. Vñ hac fal
sa opinione quasi ꝗdã reti diabolus pluri
mos subtrahit ad ꝑditionẽ etnã. Igit ad
hui⁹ errorꝫ exclusionẽ duplici medio vtar
vicꝫ rõne ꝛ auctitate. Rõ erit sexcuplex.
Prima sumit ex ꝑte culpe cõmisse.
Secũda ex ꝑte pene debite.
Tertia ex ꝑte iustitie diuine.
Quarta ex ꝑte exꝑimentalis doctrine.
Quinta ex ꝑte scientie humane.
Sexta ex ꝑte ꝑfectionis mundane.
¶ Prima ergo sumit ex ꝑte culpe cõmisse
ꝛ est rõ talis. Certũ est ꝙ nullꝫ pctm̄ cõ-
mittit nisi ex volũtate libera. Vñ Aug⁹.
xv.q.j.in ꝑin. Pctm̄ adeo volũtariũ ma-
lum est: ꝙ si nõ sit voluntariũ: desinit esse
pctm̄. Vñ si aliquis act⁹ de genere malo-
rum cõmitteret ab aliꝗ sine ꝓpria volunta
te: nullo mõ esset pctm̄ si nullo mõ eẽꝫ vo
luntariũ. puta si a furioso vel frenetico cõ
mitteret homicidium. xv.q.j. sane. ꝛ c. ali-
quos. ꝛ c. illa. Sic ꝛ si ab ebrio: ꝗꝫuis ebri
etas illa tãto magis grauat quãto malo-
ra potuerãt ex ea mala sequi. Vñ Aug. cõ
tra Faustũ. ꝛ habet in decretꝫ. xv.q.j. In
ebriauerũt Loth filie ei⁹/ ꝛ se nesciẽti mi-
scuerunt: q̄ppropter culpãdus quidẽ nõ tã-
tum q̄ntũ ille incestus/ sed q̄ntũ ebrietas
illa meret. Sic si infans occidit hominẽ.
Sic si tract⁹ vi ꝑcisa: q̄ totaliter excludit
voluntariũ/ aliquid de genere maloꝝ cõ-
mittat: totaliter excusat a pctõ. l. di. ꝑsby-
teros. Si vero nõ fuerit vis ꝑcisa/ sed cau
satiua q̄ dicit metus: excusat quidẽ a tan-
to/ sed nõ a toto: q2 potius debet quis oĩa
mala pati ꝗꝫ pctõ consentire. xxxij.q.v. ita
ne. ꝛ de eo qð me. cã. sacris. Rõ est: q2 me-
tus nõ totaliter excludit voluntatẽ: q2 co
acta voluntas/ volũtas est: vt dicunt legi
ste. Si igit ex ꝓuidentia diuine infallibili
tatis ex necessitate cõtingerẽt/ ꝛ cõsequen
ter tolleret libertas arbitrij: ꝗ nullꝫ pec-
catũ cõmitteret in mundo: q2 ex necessita
te hõ ageret sicut aĩalia bruta: que potius
aguntur ꝗꝫ agũt. Sꝫ h̄ ptꝫ manifeste falsum
q2 oẽ ius. s. diuinũ/ naturale/ humanũ/ di-
ctat culpas cõmitti/ si aliqd cõtra deũ vel
primũ agat. Rõ em̄ nãlis dictat hoi ꝙ il-
lud qð ab eo fit ꝯtra rõnem naturalẽ/ sit
malũ. Ad quid em̄ data esset hoi rõ: si fas
eẽt passim hoi cõtra rõnẽ viuere ꝛ oꝑari?
Vñ ꝛ iuriscõsult⁹ dicit. ff. de iu. et iu. l. vt
vim. Cũ em̄ int hoies cognatõeꝫ q̄ndã na
tura cõstituit: ꝯñs est hoiem hoi insidiari
nephas esse ¶ Scða rõ sumit ex ꝑte pe-
ne debite. Null⁹ em̄ act⁹ ex necessitate cõ-
missus/ punibilis est nec ꝓmiabilis. Vnð
Aug⁹. xxij.q.iiij. Nabuchodonosor. Va-
sis inqt ire nunꝗꝫ de⁹ redderet interitũ/ ni
si volũtarium inueniret hõ habere pctm̄.
Propter h̄ dicũt iura: ꝙ si homicidiũ a fu-
rioso vel infante cõmittit: nõ est punibile
etiã pena irregularitatꝫ. Idẽ si ab artato
necitate defensiõis cũ moderamine incul
pate tutele occidit inuasor. vt in Cle. si fu
riosus. de homici. ff. ad. l. aql. l. sciam. §. q
cũ aliter. ꝛ. ff. de iusti. ꝛ iu. l. vt vim. et. C.
vñ vi. li. viij. Si igit dicerẽ⁹ oĩa ex necessi
tate cõtingere ꝓpt diuine ꝓuidẽtie infalli-
bilitatẽ: aut alia q̄uis causa seq̄ret hoiem
mala agẽteꝫ: nlla pena dignũ fore. ꝗ iniu
ste de⁹ hoicꝫ ꝯdẽnaret pena tꝑali vel etna
ꝓpt demerita pctõꝝ. Iniuste etiaꝫ sunt le-
ges diuie ꝛ hũane: q̄ malefactoribꝫ penas
cõdignas irrogãt. Vt qð lex diuina ꝛ hu-
mana punit homicidã morte: si ex necitate
ꝗs hoicꝫ occidit? Iniusta sunt etiã oĩa sta
tuta municipalia delinq̄ntes puniẽtia: et
ꝓmiãtia bonos: ꝛ sic dabit licẽtia iꝓbis
nocẽdi alijs. Cõtra qð dr̄ Isið. ꝛ habet in
decre. iiij. dist. Facte sunt aũt leges: vt eaꝝ
metu hũana coerceat audacia: tutaꝗꝫ sit
int improbos innocẽtia/ ꝛ ipsis improbis
formidato supplicio refrenet audacia ꝛ no
cendi facultas. Et sic ptꝫ scða rõ. ¶ Ter-
tia rõ sumit ex ꝑte diuie iustitie ꝛ bonita-
tis. Si em̄ dicerem⁹ in bonis hũanis oĩa
ex necitate ꝯtingere/ siue ex ꝓuidẽtie ne
cessitate/ siue ex ꝯstellatiõe: seq̄ret ꝙ deus
esset cã maloꝝ culpe q̄ cõmittũtur in mũ
do. Et ꝗ incõuenienti seq̄ret aliud triplex
incõueniẽs. Primo. s. q2 esset de⁹ sibi ꝯtra
rius: nã ex vna ꝑte ꝑcipit nob ne mala fa-
ciam⁹: ꝛ ex altera nos ipelleret ad maluꝫ.
Si em̄ homicidiũ/ furtũ/ adulteriũ: ꝛ hu-
iusmodi mala sunt: vt qð nos diuia ꝓuidẽ
tia impellit necario ad illa ꝑpetrãda? Si
aũt nõ sunt mala: vt qð illa ꝓhibet? Scðo
seq̄ret ꝙ de⁹ eẽ iniqu⁹: eẽt ei cã maloꝝ cul
pe q̄ cõmittunt. aut em̄ opꝫ dicere illð qð
agim⁹ nõ eẽ malũ. aut si malũ ẽ ꝛ culpabi

le magis culpabilis esset deus: q̃ nos ad il la necessaria ipellit z cogit. sicut si rex ali quid phiberet/et postmodū cogeret ad cō trariū faciendū. Tertio sequeret̃ q deus esset iniustus. si eni ex necessitate hō age ret malū/aut dicis hoiem agere/aut non. si nō: ergo iniuste de⁹ agit ipm puniendo. si sic: magis dign⁹ esset deus pena: q̃ illius mali esset causa: q2 cōsensus auctoritatis in delict⁹ est mag⁹ culpabilis z punibilis q̃ consensus opationis z coopationis. vt no. in. c. j. de offi. dele. Unde ad ppositum Aug. in. v. de ciui. dei. c. j. sic ait. Illi vero q̃ positionē stellarū quodāmō decernētiū qualiscūq3 sit: et qd ei pueniat boni q̃dve mali accidat ex dei volūtate suspendūt si easdē stellas putāt habere hāc ptātē tradi tā sibi a summa illi⁹ ptāte: vt volētes ista decernāt/magnā celo faciūt iniuriā: in cu ius velut clarissimo senatu ac splendidissi ma curia opinant̃ scelera facienda decer ni. qualia si aliq̃ terrena ciuitas decreuiss3 generi hūano decernēte fuerat euertenda Quale deīn iudiciū de hoim fact3: deo re linquit̃: quib⁹ celestis necessitas adhibet̃ cū dñs ille sit z siderum z hoim. Hec ille. ¶ Quarta rō sumit̃ ab experiētia. Uide mus eni duos sub vna ꝯstellatōe natos di uersis tñ morib⁹ viuer. vnū q̃dē virtuose: al terū vitiose. sicut p3 in Jacob z Esau Gen. xxv. Si g̃ ex ꝯstellatiōe dicat̃ quis ad ma lū cogi: vterq3 pfecto malus eēt cū vterq3 sub vna cōstellatiōe sit natus. Hāc etiā rōnem ponit Aug. in. v. de ciui. dei. c. j. et Greg. ¶ Quinta rō sumit̃ a sciētia huma nali: nā error iste destrueret phiam mora lē/theologiā/z scientiā legalē: q2 phi mo rales z theologi libros plurimos conscri pserūt/vt hoies viuerēt virtuose z fugerēt vitia. Et qd ergo oportuit istos libros cō ponere/z psuasionib⁹ suadere virtutes: si ex necessitate hoies sequerent̃ vitia vl' vir tutes: ꝯformiter etiā destrueret alias sciētias si bñ ꝯsideret̃. ¶ Sexta rō sumit̃ ex pfectiōe vniuersi: q̃ quidē nō esset si nō oēs grad⁹ essendi inuenirent̃ in reb⁹. Un ad diuinā puidentiā ptinet oēs grad⁹ en tiū pducere: z iō quibusdā effectib⁹ ppara uit cās necessarias/vt necessario euenirēt: q̃busdā vo cās cōtingētes/vt euenirēt cō tingēter fm cōditionē pximarū causaru3. Hanc rōnē assignat Tho. j. pte. q. xxij. ar. iiij. z sic patēt rones. Nō videam⁹ aucto ritates q̃bus pdict⁹ error destruit̃. Prima est Eccli. xv. De⁹ ab initio cōstituit hoie3 z reliquit eū in manu ꝯsilij sui: adiecit mā data z pcepta sua: si volueris mādata con seruare cōseruabūt te. apposuit tibi aquā z ignē: ad qd volueris porrige manū tuā. an hoiem vita z mors/bonū z malū: qd pla cuerit ei dabit̃ illi. Nota in manu consilij Glo. interliniar3. i. in libertate arbitrij: ab initio. s. mundi vel vite cuiuslibet/adiecit mādata et pcepta. Mādata sunt pcepta affirmatiua inducētia ad virtutes. Prece pta sūt negatiua a vitijs retrahētia: z obli gāt semp et ad sp. s3 affirmatiua obligāt semp/s3 nō ad semp. Aquā. i. bonā vitam seu deuotōe3: z ignē. s. eternū inferni. Bo nū. s. glorie/z malum pene. P3 prima au ctoritas. Scda habet̃ Gen. iiij. Dixit dñs ad Cain. Nōne si bñ eger3 recipies: sin aūt male/statim in forib⁹ pctm aderit. sed sub te erit appetit⁹ tu⁹: z tu dñaberis illi⁹. Ex q̃ textu clare pbat̃ q peccare ē in ptāte ho minis: g̃ necessitas diuine puidētie nō tol lit libertatē arbitrij. Nō restat respōdere ad rōnē q̃ fit in oppositū q̃ est talis. Cum diuina pdestinatio siue prouidētia mutari non possit: ergo necesse est ipsam impleri. Cōstat aūt/diuine puidētie oia subdant̃ etiā actus hūani: vt supra habitū est. g̃ vi det̃ q oia ex necessario pueniāt: q2 posita necessitate cāe/ponit̃ necitas effect⁹. Et p rñsione vtar duplici medio. s. rōne cōfir mata p auctoritates Aug. z Boetij: z ex emplo. Pro intellectu g̃ rōnis Nota q du plex est necitas. s. absoluta z suppositiōis q̃ dr cōditiōalis. Absoluta necitas est qñ res nō pōt aliter eē. sicut necesse ē ignē ar dere/graue descēdere/hoie3 esse mortalē. Necessitas vo suppositiōis est/qñ aliqd ē necessariū nō simplr/sed aliq̃ suppo: to. si cut comeder z bibere nō est necessariū ab solute hoi: q2 nō cogit̃ ad comedendū z bi bendū. sed supposito q hō velit viuere/ne cessariū est eu3 comedere z bibere. Hec g̃ necitas dr suppositionis/nō aūt absoluta. sic si tu curris necessario moueris: z tñ ab solute loquēdo/nec te currere est necariu3 nec te moueri. Sic si scio te ambulare/ne cesse ē te ambulare. nō eni pōt res alit̃ esse

q̄ sciat: z tñ absolute nō est necesse te ambulare. Hō in ꝓposito loq̄ndo/ de necessitate absoluta nō est necessariū te bene agere: sed si vis saluari/ est necessariuȝ te bene agere z bene viuere. Sic cōcedendū est si deꝰ te p̄destinauerit/ necessario saluaberȝ: sed tñ nō sequit̄ q̄ de necessitate bñ agas: nec q̄ saluerȝ simplr̄ z absolute: sed necessitate suppositiōis. sic hec tñ necessitas non tollit libertatē arbitrij/ sicut nec necessitas te mouendi tollit libertatē arbitrij/ q̄muis sit necessariū te moueri si curris. Et idē dicendū est de p̄sciētia circa dānādos. Hāc respōsionē facit Aug. sicut refert Gratianus: in decretȝ. xxiij. q. iiij. Nabuchodonosor. z idē de v̄bo ad verbū ponit Boec. in vlti. de cōso. circa finē. Dicūt ergo: si due sunt necessitates simplex vna: veluti necesse est oēs hoies esse mortales. Altera conditionis. vt si aliqueȝ ambulare q̄s sciat/ cum ambulare necesse est, q̄ eñ quisq̄ nouit illud aliter q̄ notuȝ est/ nequit: sed hec minime secū illā simplicē trahit. Hāc eñ necessitatē nō ꝓp̄ia facit natura/ sed cōditiōis adiectio. Nulla eñ necessitas cogit incedere voluntatē gradientē/ q̄muis eum tūc cū gradiat̄ incedere necessariū est. Eodem igit̄ mō: si q̄d ꝓuidētia p̄sens videre illud necesse est esse/ tam etsi nullā nature habeat necessitatē: at quidē ea futura q̄ ex arbitrij libertate ꝓueniūt p̄sentia cōtuet̄: hec igit̄ ad intuituȝ relata diuinū/ necessaria sunt p̄ dispositionē diuine notionis: p̄ se v̄o cōsiderata absolute nature sue libertatē nō deserūt. Fient igit̄ ꝓculdubio cuncta q̄ futura deꝰ esse p̄noscit: sed eoꝝ q̄daȝ de libero arbitrio ꝓficiscūtur. q̄ q̄muis eueniāt existendo: tñ naturā nō amittūt. que p̄riusq̄ fierent/ etiaȝ nō euenire potuerūt. Hec illi. Hō videamꝰ exēplū seu similitudinē. Pone aliq̄s esse in quadā turri altissima in biuio cōstituta/ ad monendum viatores ne p̄ viā malā incedāt: quoꝝ quidā ingrediunt̄ viā dextrā. q̄ q̄muis sit aspera/ tñ secura est: z finis eius salus. Alij intrāt p̄ viā sinistrā planā quidē z delectabilē/ ȝ plenā latronibꝫ: z finis eiꝰ interitꝰ et mors. Et illi in guardia ꝯstituti clamant viatoribꝰ/ vt dimissa via sinistra icedāt p̄ aliā. s. p̄ dexterā. Quidā ḡ viatoꝝ obediūt clamātibꝫ/ q̄daȝ nō: ȝ potiꝰ trufant̄ de eis z̄c. Custodes ḡ illi ꝓuident q̄ incedētes p̄ viā dextrā ꝓueniūt ad locū optatū: incedētes v̄o p̄ sinistrā/ incidūt in latrōes z pereūt. Quero ḡ: nunq̄d ꝓuisio illoꝝ custodū cogit illos p̄ viā sinistrā incedere/ z illos per dextrā: certe nō. Sic in ꝓposito: iste q̄ stat in guardia est deꝰ in turri altissima sue sapiētie z eternitatis ꝯstitutꝰ. Esa. lvj. Deꝰ excelsus z sublimis habitās eternitatē/ z scm̄ nomē eiꝰ in excelso. Itē ps̄. Quis sicut dn̄s deꝰ noster q̄ in altis habitat/ z humilia respicit in celo z i terra: z oia simplici intuitu contuet̄ p̄terita p̄ñtia/ z futura. Heb. iiij. Oia nuda sunt et apta añ oc̄los eius. Due v̄o vie. s. sinistra delectabilis/ est vita carnalis z voluptuosa: ȝ finis eiꝰ interitus. Prouer. xiiij. Est via q̄ videt̄ hoī bona: nouissima aūt eius ducūt ad interitū. Ad Ro. vj. Finis illoꝝ mors est. Via v̄o dextera asp̄a z difficilis/ est vita sp̄ualis z v̄tuosa: ȝ finis eiꝰ est salus et̄na. Auctoritas de vtraq̄ via. Lata porta z spaciosa est via q̄ ducit ad p̄ditionē/ z multi sunt q̄ intrāt p̄ eā. Ecce p̄ma via carnalis. Sequitur. Quā angusta porta et arta ē via q̄ ducit ad vitaȝ/ z pauci sunt q̄ inueniūt eam. Mat. vij. Itē Ro. viij. Frēs debitores sumus nō carni vt ȝ carnē viuamꝰ. Si eñ ḟm carnē vixeritȝ/ moriemini. Si aūt sp̄ū facta carnis mortificaueritȝ/ viuetȝ. Deꝰ igit̄ q̄ stat in altissima turri sapientie sue/ clamat p̄ se/ p̄ ꝓphās/ p̄ aplos/ z alios p̄dicatores: iter h̄o ego clamo vob in turri alta p̄guli siue pulp̄iti dicens. Hec via/ ambulate in ea. Esa. iij. Itē Prouer. iiij. Auerte pedē tuū a malo. Vias eñ que a dextris sunt nouit dn̄s: ꝑuerse v̄o sunt q̄ a sinistris sunt. Sȝ m̄lti ꝓchdolor ac pene infiniti viatores derident z despiciūt monitiōes clamantiū: q̄ stultoꝝ infinitꝰ est numerꝰ. Verbi gr̄a. vt cōcubinariꝰ cōfessori vel p̄dicatori. Velletȝ vos q̄ ego dimitterē istā iuuenē ex q̄ hēo filios/ z est paupcula vt vadat ad hospitale/ vel ad lupanare z̄c. Satis p̄ factȝ vr̄is z̄c. sic vindicator dicit. Vultis q̄ ego remittā iniuriam/ z dicerer q̄ ego sū iudeus z̄c. Ecce ḡ q̄ deus nō cogit liberꝝ arbitriū imo adiuuat ip̄m monitionibꝫ/ terroribꝫ z exēplis: et vellet q̄ oēs saluaremur. j. Tim. ij. Hoc eī bonū z acceptabile est corā saluatore nr̄o deo: q̄

vult oēs hoīes saluos fieri/ ⁊ ad agnitōez
veritatꝫ venire. Uiatoribꝫ aūt q̄ negligūt
vl' despiciūt ꝯsiliū ⁊ monitionē dei/cōmi
naꝛ ipse deus di. Extēdi manū meā ⁊ nō
fuit q̄ aspiceret. despexistis oē ꝯsiliū meū/
et increpatiōes meas neglexistis. ego q̄ꝫ
in interitu vr̄o ridebo ⁊ subsānabo/ cū vob
qḋ timebatꝫ aduenerit. Prouer.j. Ex his
ḡ ptꝫ ꝙ falsus ⁊ cec⁹ est error hui⁹ opposi-
tiōis. ¶ Quarta opinio falsa fuit egypti
orū: q̄ ecōuerso asserebāt diuinā dispositio
nē ꝑtibilē esse orōnibꝫ. Uñ dicebant ꝙ fa
tū orōnibꝫ ⁊ q̄busdā imaginibꝫ/suffumiga
tionibꝫ siue incātationibꝫ ꝑtebaꝛ. sicut re
fert Tho.in.iij.ꝯ gē.c.xcvj. Et ꝓ hac opi
niōe videnꝛ facere q̄dā q̄ in scripturꝫ diui-
nis dicunꝛ ꝼm illḋ qḋ ꝑma facie appꝫ ex
eis. Dicit em̄ Esa.xxxviij. ꝙ Esaias ex mā
dato dn̄i dixit Ezechie regi. Hec dī dn̄s.
Dispone domui tue. q̄ꝛ morierꝫ tu ⁊ nō vi
ues. ⁊ ꝙ post orōnē Ezechie factū est ver
bū dn̄i ad Esaiā di. Uade ⁊ dic Ezechie.
Audiui orōnē tuā: ecce adijciaꝫ sup̄ dies
tuos q̄ndeci annos. Hiere.xviij. dī ex ꝑso
na dn̄i. Repēte loq̄r aduersum gentē ⁊ ad
uersum regnū/ vt eradicē ⁊ destruā et dis-
perdā illḋ. Si pniam egerit gēs illa: a ma
lo suo qḋ locut⁹ sū aduersū eā: agā ⁊ ego
pniam sup̄ malo qḋ cogitaui vt facerē ei.
Et Joel.ij. Cōuertimi ad dn̄m deū vr̄m:
q̄ꝛ benign⁹ ⁊ misericors est. q̄s scit si cōuer
taꝛ ⁊ ignoscat de⁹: Ad idēꝫ facit qḋ legiꝛ
Jone.ij. de ꝯuersiōe Niniuitaꝝ. Hec aūt
opinio destruiꝛ manifeste per rōnes ⁊ au-
ctoritates scripture. Per rōnes q̄dē: q̄ꝛ ex
hac opiniōe sequūtur m̄lta incōueniētia.
Sequiꝛ em̄ ꝑmo ꝙ volūtas dei sit muta-
bilis. Itēꝫ ꝙ aliq̄d ex tp̄e deo adueniat. et
vlteri⁹ ꝙ aliq̄ tp̄alia q̄ in creaturꝫ sunt sic
causa alicui⁹ existētis in deo/ q̄ sunt mani
festis impossibilia. Aduersaꝛ etiā hec opi
nio auctatibꝫ sacre scripture. q̄ ineffabilē
⁊ expssam cōtinēt auctatē ⁊ ꝟtutē. Diciꝛ
Num.xxiij. Nō est de⁹ quasi hō vt mētiaꝛ
nec vt filius hoīs vt mutetꝛ. Dixit ḡ et nō
faciet: loquut⁹ ē ⁊ nō implebiꝛ. Et.j.Re.
xv. Triūphator in isr̄l nō pcet/ ⁊ penitudi
ne nō flecteꝛ. Itē Mal.iij. Ego de⁹ et nō
mutor. Itē Boet. in car. O q̄ ꝑpetua ⁊c̄.
Stabilisq̄ꝫ manēs dās cūcta moueri. Di
cendū est ḡ ꝙ ꝓuidētia diuina oīno est im
mutabilis/ ⁊ ꝯsequēter necesse est ipāꝫ im
pleri. Quāuis em̄ de⁹ velit mutabilia: tn̄
vult illa sine sui mutabilitate. Uide quod
scripsi dn̄ica scḋa post festū trini. ꝼmone q̄
incipit Misert⁹ dn̄s fui illi⁹. in introitu
ꝼmonis. Nec obstat qḋ diciꝛ de Ezechia ⁊
Niniue/ ⁊ alie auctates supra posite: ex q̄
bus videꝛ prima facie foueri opinio ꝯtra
ria: q̄ꝛ ipse auctates loquūtur nō de snia
dei diffinitiua/ sꝫ cōminatiua ⁊ tn̄ ꝟa. Nō
em̄ loquiꝛ Esaias et Jonas ꝓpha/ ⁊ alie
auctates ꝼm ordinē cause ꝑme: sed prenū
ciat illud qḋ fieri debebat ꝼm ordinē cau-
sarū scḋaꝝ: ꝼm q̄s debebat euenire illḋ qḋ
ꝓpheta cōminabaꝛ. Uñ dato ꝙ ex diuina
dispositiōe aliꝛ eueniret: nō tn̄ fuit falsuꝫ
qḋ ꝓpha prenūciauit: q̄ꝛ loquut⁹ est ꝼm or
dinē cause scḋe. Uñ cum dixit Jonas. Ad
huc q̄draginta dies et Niniue subuerteꝛ.
ē sensus. i. merita ei⁹ exigūt vt subuertaꝛ/
⁊ sic in veritate erat. ita exponit Tho.ij.ij
q.clxxj.ar.vj. ad scḋm. cōcordat idē Tho.
pte.j.q.xix.ar.vij. ad scḋm. Qñ ḡ ꝑ orōnē
mutaꝛ effect⁹ ille q̄ euenire debebat ꝼm or
dinē causaꝝ scḋaꝝ/ diciꝛ de⁹ cōuerti vl' pe
nitere: nō ꝙ eterna ei⁹ dispositio muteꝛ/ sꝫ
q̄ꝛ mutaꝛ aliq̄s ei⁹ effectus. Uñ ⁊ Greg.
dicit. ꝙ nō mutat de⁹ cōsiliuꝫ/ q̄uis q̄nq̄ꝫ
mutet sniam. nō illā q̄ exprimit dispositio
nem eternā: sed illā sniam q̄ exprimit ordi
nā inferioꝝ causarū/ ꝼm ꝙ Ezechias erat
moritur⁹ ⁊ gens Niniuitarū pro peccatis
suis puniēda. Talis aūt mutatio sentētie
diciꝛ trāssumptiua locutione dei peniten-
tia/ inq̄ntū deus ad penitentis similitudi
nem se habet: cui⁹ est mutare qḋ fecerat.
Per quē modū dī etiā methaphorice ira-
sci inq̄ntū puniendo facit irascētis effectū.
ꝼm qḋ ponit Thom̄. in.iij. cōtra gentil'.c.
xciiij. sicut ⁊ Gen̄.vj. Uidēs de⁹ ꝙ multa
malitia hoīm esset in terra: ⁊ cuncta cogi
tatio cordis intēta esset ad malū: penituit
eum ꝙ hoīeꝫ fecisset in terra/ ⁊ tactus do-
lore cordis intrinsec⁹ ⁊ precauēs in futuꝝ
Delebo inquit hoīem quem creaui a facie
terre: ab hoīe vsq̄ꝫ ad animantia: a reptili
vsq̄ꝫ ad volucres celi. penitet em̄ me fecis-
se eos. Potest tn̄ dici loquēdo spiritualiꝛ
ꝙ ꝓphetia Jone fuerit expleta: ꝼm quod
Aug. exponit. xxj. de ciui. dei. ca. xxiiij. Et
scripsi dn̄ica. xxij. post festuꝫ Trinitatis in

sermone predicto/qui incipit. Misertus dns serui illius.parte.j.et in dnica in Septuagesima/smone q incipit. Multi sut vocati.pte.iij.in fine pme qstionis

¶ De necessitate ozonis in communi. Sermo ij.

Reprobatis supra opinionib3 falsis q necitate ozonis excludebat: veluti cāpo vepzuz aculeis expurgato. Restat mō seminare bonū semē:vic3 ponere verā et firmā sniā3 fidei catholice.q habet Q3 sicut oia creata sunt a diuina potentia/sic oia a diuina puidētia gubernant/etiā actus humani:cōtra pmā 7 scdā3 opinionē supra positas. Itē q diuia puidētia imutabilis est/7 eā zsequēter necesse est impleri:ztra quartā opinionē supra positā. Item q remanet libertas arbitrij. Et iō opoztet q hō se disponat p ozones et alia opa bona/ad vitā btām acqrendā:ztra tertiā opinionē supra positā. Est ḡ necaria ozo ad salutē:7 hoc qdruplici medio cōfirmabit.

Pmo p auctozitates diuinales.
Scdo p rones theologicales.
Tertio p narrationes exēplares.
Quarto p silitudines euidētales.

¶ Et pmo qdē dicā de necitate ozonis in gnāli. Scdo in spēali/q ozo sit necessaria ad salutē:in sequēti sermōe. ¶ Primo ergo 7c. Auctitates multe 7 in plimis scripture sacre locis habētur. Pmo auctitas dni Lu.xviij. Opoztet semp ozare 7 non deficere.i.hozis cōpetentib3. Itē Luc.xj. Petite 7 dabit vobis. qrite 7 inuenietis/pulsate 7 aperiet vobis. Itē apls.j.Tess. vlti. Sine intermissione ozare.i.nō intermissis hozis canonicis. De quib3 ps. Septies in die laudē dixi tibi. Et qb3 auctoritatib3 manifeste pz q ozo est necessaria ad salutē.qd est verū nō necessitate absoluta siue pcisa/nec necessitate coactionis: qz ozo est act9 voluntatis.7 iō excludit tales necessitates.s3 est necessaria necessitate suppositiōis. Supposito eni q homo debeat siue velit cōsequi salutem q est finis noster:necesse est ozare. ¶ Scdo pbat per rones. Adduci aūt pnt qttuoz rones.

Prima sumit ex pte zpzie indulgētie.
Scda ex pte supnalis beniuolentie.
Tertia ex pte diuinalis reuerētie.
Quarta ex pte supernalis puidētie.

¶ Prima ratio sumit ex parte zpzie indulgentie. Na3 vnusquisq3 tenet ex charitate sibi pcurare bona spūalia multo magis q3 bona tpalia:q solū necessaria sunt ad vitā cozpozis. spūalia vero ad vitā aie. Et iō principalr ista bona spūalia querēda sunt tanq3 finis. Tempalia vo bona qrēda sunt nō tanq3 finis:qz hoc esset pctm mortale.sed tanq3 media qda3 per q peruenit ad finē. Iō in ozone dnica pmo talia bona spūalia ponūtur:7 vltimo tpalia/cum dicit. Panē3 nostrū quotidianū da nobis hodie. Iō pcipit dns Mat.vj. Querite pmū regnū dei 7 hec oia adjcient vobis. Manifestū ē aūt q hmōi bōa spūalia solū a deo habem9. Ps. Gratiā 7 gliam dabit dns.qnimo oia bona tā nature q3 fozture 7 grē 7 glie/ab ipso sūmo bono habem9 et nō ab alio. Iō Iaco.j. Omne datū optimū 7 omne donū pfectū de sursum est/descendens a patre luminū.i.angeloz. Nec alio mō haberi possunt ab ipso deo hmōi bona spūalia/nisi ab ipso postulando. Iō Iaco.j. Siquis vestrū3 indiget sapiētia: postulet illā a deo:q dat omnib3 affluēter 7 nō improperat. Ideo sup illud ps.lxv. Benedictus de9 qui nō amouit ozationē meā 7 misericozdiā suam a me. dicit Glo. Aug. Nunq3 ergo a te moueat ozatio tua 7 nunq3 amouebit a te misericozdia diuina. Ite3 Hiero.sup Mat xxiij. In tentatione intrat q ozare negligit. Et hoc etiā firmat exemplo illoz q aliqua re tēpozali indigēt.puta sanitate/elemosyna/officio/vel fauoze:qz videmus tales valde sollicitos ad petendū talia caduca.quanto ergo magis solliciti esse debemus ad petēdum diuina 7 spiritualia. Nota quō pauperes infirmi volentes petere elemosynā/ostendunt alijs vlcera vel vulnera sua:vt sic p uocent videntes ad compassionē et misericozdiam. Et sic nos facere debemus coram deo 7c. Sic faciebat Dauid ibi. Miserere mei dne quoniā infirmus sum:sana me dne quoniā zturbata sunt omnia ossa mea 7c. ps.vj. Et alibi. Putruerūt 7 cozrupte sūt cicatrices mee a facie insipiētie

mee.ps̄.xxxvij. Et sic orare nos docet san
cta mat ecclia di. Peccata mea dñe in fi-
xa sunt in me: sed anteq̄ vulnera generēt
in me sana me dñe: medicamēto pnie de⁹
¶ Scđa rō sumit ex pte supnalis beni-
uolentie. Nā ex hoc q̄ vnusquisq̄ tenet ex
charitatꝫ pcepto: primū suū diligere sicut
seipsuꝫ/tenet ei ꝯsequēt in necessitate sub
uenire: ꝛ bñficijs esse nō solum p corpales
subuētiones ꝛ elemosynas: sed etiā p ipūa
les: quoꝝ vna est oratio. ideo dicit. Pro-
uerb.xvij. Mandauit de⁹ vnicuiq̄ de p-
ximo suo. Nec solū p amicis. sed etiā p ini
micis orandū est iuxta illō Mat.v. Ora
te p psequētib⁹ ꝛ calūniantib⁹ vos: vt sitꝫ
filij pris vestri/q̄ in celis est: qui solē suuꝫ
oriri facit sup bonos ꝛ malos/ꝛ pluit sup
iustos ꝛ iniustos: talis aūt oratio p inimi
cis facta: magis placet deo. qꝛ ad orandū
amicis pōt mouere: amor nālis vel mūda
nus: sed p inimicis solū charitas puocat
orare. ideo dicit: vt sitis filij pris vri ꝛc̄.
¶ Tertia ratio sumit ex pte diuīalis re-
uerētie: qꝛ rō naturalis dictat hoi: vt deū
reuereamur ꝛ corde/ꝛ ope ꝛ ore: qꝛ vnū-
quodq̄ istoꝝ a deo habem⁹/ꝛ ei de quolibet
istoꝝ debem⁹ sacrificiū: ꝛ obsequiū redde-
re ne sim⁹ ingrati. vñ Osee.vlt. Oēm aufer
iniq̄tatē ꝛ accipe bonū ꝛ reddemus vitu-
los labioꝝ nroꝝ. ꝛ aplus Heb.vlt. Offe-
ramus hostias laudis semp deo. i. fructuꝫ
labioꝝ ꝯfitentiū noi eius. Itē.ps̄. Veni-
te adorem⁹: ꝛ pcidam⁹ ante deū plorem⁹
corā dño ꝛc̄. ¶ Quarta rō sumit ex parte
supernalis puidentie: p cuius intelligen
tia est notandū: fm Tho. pte.j.q.xxiij.ar.
viij. in cor.q. in fine. ꝛ in q̄stio. de veritate.
q.vj.ar.j. in fi.cor.q. q̄ non solū finis vlti
mus/q̄ est gloria eterna cadit sub diuina
puidētia. sed etiā mediū/q̄ puenit ad finē
nō eīn credatis/q̄ liber p̄destinationis sit
hoc mō scriptus Petrus saluabit. Mar-
tin⁹ saluabit ꝛc̄. sed sic Petr⁹ saluabit me
diante orōne Martin⁹ mediante elemo-
synaꝝ largitione ꝛc̄. oporet g̃ omēs prede
stinatos pparare se ad salutē p orationē/ꝛ
alia bona opa. Necessaria igit est orō nō
q̄dē: vt eterna dispositio imutet: qꝛ imuta
bilis est: vt supdictū est. sed vt impleat: qꝛ
ꝛ hoc ipm q̄ tali petenti h̄ ꝯcedat sub or-
dine diuine puidentie cadit. exemplū siue
similitudo pōt assumi: sicut si rex ordinas-
set/q̄ reus dign⁹ morte vel aliqua alia pe
na liberand⁹ esset: si p eo p̄ces ab aliquib⁹
funderent: tunc ergo p̄cantes p eo non id
agere intenderēt: vt regis dispositio imu-
tetur: sed vt impleat ad quā implendā ne
cessarie sunt p̄ces. Vñ Gre. in.iiij. dial. et
i decre.xxiij.q.iiij. Obtineri nequaq̄ pos
sunt q̄ p̄destinata nō sunt sed ea q̄ fieri vi-
ri orando efficiūt: ita p̄destinata sunt vt p̄
cibus obtineant: nā ipsa quoq̄ perennis re-
gni p̄destinatio: ita est ab oīpotēti deo di-
sposita: vt ad hanc electi ex labore puēni-
ant. q̄tenus postulādo mereant accipere/
qđ eis oīpotens de⁹ ante secula disposuit
donare: ꝛ p hoc ptꝫ rñsio ad illud: qđ ad-
uersarij dicunt: qđ oporteret orare cum pui
dentia diuia imutabilis sit? Ampli⁹ etiā
dico: q̄ si deus reuelaret tibi q̄ saluaberꝫ:
intelligit si bene vixeris. Et sic econtra si
de⁹ reuelaret alicui q̄ dānabit: intelligit
si in pctis pseuerauerit. Vñ dicit Tho. in
q̄stionib⁹ de v̄itate. q.xxiij.ar.viij. in rñsi-
one ad scđm argumētū. Idē in.j. sen. dist.
vlt.ar.iiij. in rñsione ad scđm argu. q̄ si ali
cui de⁹ reuelaret suā dānationē deberet in
telligi/nō fm modū pphie p̄destinationis
vel p̄scientie: sed p modū pphetie cōmina-
tionis/q̄ intelligit supposita ꝯditione ter
minoꝝ: nec p hoc p̄nūciatio falsa fuit: q̄a
intelligēda erat fm ordinē causaꝝ scđaꝝ:
vt dictū est sup̄ fmone primo parte.iiij. de
Niniuitis: vel intelligēda erat: sub ꝯditi-
one si pseuerarꝫ in peccādo/vt infra dicet
Qđ aūt si de⁹ reuelaret alicui suā dānati-
onē debeat intelligi/nō fm modū pphie p̄
destinatōis vel p̄scientie: sed p modū pro-
phetie cōminationis/q̄ intelligit supposi
ta cōditiōe terminoꝝ/pbatur auctoritate
manifesta. Ezech.xxxiij. Si dixero iusto/
q̄ vita viuet ꝛ cōfisus in iustitia sua fece-
rit iniq̄tatē: oēs iustitie ei⁹ obliuioni tra-
dent: in iniq̄tate sua quā opat⁹ est in ipsa
morief. Et subdit. Si autē dixero impio
morte morieris: ꝛ egerit penitentiā a pec-
cato suo: feceritq̄ iudiciū ꝛ iustitiaꝫ vita
viuet ꝛ nō morief. Ad idem Hiere.xviij.
Repente loquar aduersus gentē: ꝛ aduer
sus regnū: vt eradicē ꝛ destruaꝫ/et disper
dam illud. Si penitentiā egerit gens illa
a malo qđ loquut⁹ sum aduersus eā agā:

ego penitentiā sup malo/ꝙ loquut⁹ sum vt facerē ei. Exemplū etiā patz in Niniuitis: vt dixi sup sermone primo pte .iiij. Jō dicit Nico. de lyra sup .iiij. Reg. j. Qō promissiones diuine intelligēde sunt: sub cōditione. s. si ex pte hoim non ponat impedimentū. Plus etiā dico: ꝙ posito p populo ꝙ aliqs intraret padisum sine debita ppa ratione/tamen inde expelleret: vt pbatur. Mat. xxij. Amice quō huc intrasti nō habēs veste nuptialē? At ille obmutuit tunc dr rex ministris. Ligatis manib⁹ et pedib⁹ ei⁹: mitti. eum in tenebras exteriores/ibi erit flet⁹ et stridor dentiū. Si ḡ imppara tus intrans expelleret: mltomin⁹ nō paratus intrabit: qz turpi⁹ eijcit ꝙ nō admitti hospes. de tureiurā. queadmoduz. Ad materiā nota exemplū/ꝙ audiuit a qdam fratre minore: de btō Franci. cui reuelatū fuit a Chro/ꝙ nō cōuersaret ampli⁹ cuz quodā layco amico suo: qz dānand⁹ erat. Cumqz btūs Fran. fecit nō ꝯuersaret: et ille de hoc tristaret: et qreret cām btūs Franciscꝰ sibi reuelauit/qō audiēs ille pcidit ad pedes eius dicēs. Et si verū sit/ꝙ dicis nihilomin⁹ ꝯfidens in diuina miscdia/et in tuis meritis credo/ꝙ salutē meā poteris ab ipo pio dno impetrare: qō et fecit. Et hic ergo ptz qō oro necessaria est/non solū od impetrandā salutē pdestinatā: sed etiā ad sniam dei cōminatoriā reuocādā. Tertio pbatur hoc p narratiōes exemplares. Per mlta eni exepla ptz in veteri et nouo testamēto: qō oro necessaria est etiam ad obtinendū illud qō diuia puidentia pdestinauit. Primo hz in Abraam cui de⁹ pmisit dare filiū sicut ptz Gen. xiij. Et tn se plus Abraaz orabat deū p filio hndo: sic ptz Gen. xv. Dñe de⁹ qd dabis mihi ego vadā absqz liberis: et fili⁹ pcuratoris domus mee iste damasce⁹ Eliezer. addiditqz abraaz. Mihi aūt nō dedisti semē: et ecce vernacul⁹ me⁹/heres meus erit. statimqz sermo dñi fact⁹ est ad eū di. Non erit hic heres tuus: sed qui egredief de vtero tuo ipm habebis heredē. Sic et Jsaac cū sciret pmissionē a deo factā patri suo/de dilatatiōe seminis xū dixit angel⁹ ad Abraam. Bndicā tibi et mltiplicabo semē tuū: sic stellas celi et velut arenā: q est in littore maris. Gen. xxij. Tamen orabat deū p filio hndo. Gen. xxv. Depcat⁹ est Jsaac deuz p vxore sua/eo ꝙ esset sterilis: ex qb⁹ exeplis patz/ꝙ nō obstante qō aliquis sit pdestinat⁹ ad salutē: necessaria tn est oro/fatu⁹ est ḡ qui dr/ꝙ nō opztet orare: qa si sum pdestinat⁹/oino opoztet me saluari: si prescit⁹ dānandus sum. Ad idē facit exemplū de Achab: cui dixit dns p Heliā pphetā: ꝙ interficeret eum: et de eo vsqz ad mingentē ad parietē: et tamē postea qz humiliauit se et orauit: reuocauit deus sentētiā suā: sicut ptz .iij. Reg. xxj. ex quo ptz ꝙ illa dei snia cōminatoria intelligebat sub ꝯditione: si pniaz nō ageret: sicut illa cōminatio facta Ezechie regi p Esaiā pphaz: et Niniue p Jonā. Ad idem ecōuerso ptz de Salomone/de q pdixerat deus patri ei⁹ Dauid: stabiliā locū eius/vsqz in sempiternū. ij. Reg. vij. Et tn postea abstulit a domo eius regnū p maiori pte: tpe Roboam filij ei⁹: qz pdidit dnium decem tribuū remanēte sibi tribu iuda et beniamin sicut ptz .iij. Re. xij. Et postea tpe Sedechie regis totalit destructū est regnū illō et dom⁹ iuda pdidit sceptrū regni vsqz ad hodiernū diem. Jn nouo etiaz testamēto habef exemplū in decē vginib⁹: quaz qnqz sapiētes: q erāt pdestinate parauerūt se ad nuptias: ḡ in pdestinatis requirit ppa ratio q vero nō se parauerūt exclusē sunt: vt ptz Mat. xxv. Sic etiā nō obstante qō deus ab eterno aliquos pdestinauerit: iuxta illud. Ephe. j. Elegit nos in ipso ante mūdi ꝯstitutione: vt essem⁹ sancti et immaculati in cōspectu eius in charitate: nihilominus fuit necessaria chri incarnatio: ad hunc effectū implendū: et etiā eius oro: iuxta illud. Postula a me et dabo tibi gētes hereditatē tuā: et pos. tu. ter. terre. Ps. ij. Sic et dns noster Jesus chrs sepi⁹ orasse legit: ꝙuis orone nō indigeret: eo ꝙ i manu sua oia a patre suo tradita essent. Quāto ḡ magis nos: q p marie oronū suffragijs indigem⁹: Jdeo dicit ipe. Mat. xxvj. Vigilate et orate: vt nō intretis in tētatione: spūs qdē pmptus est caro aūt infirma. Jte Jo. xiij. Exemplū ei dedi vobis: vt queadmodū ego feci/ita et vos faciatis. Habem⁹ etiā exeplū in aialib⁹ brutis. Na elephas dū se infirmari ꝯsiderat: ad sibi medicū qidā salutiferas herbas legit: qs

anteqꝫ comedat: caput in celū cū herbis le uat: qsi a deo eas sibi salutiferas eē petēs Vñ ꝛ tpe Joelis ꝓphe magna siccitas cō tigit: ita ꝙ defecit aq̄ bestijs ꝛ hoībꝫ ad bibendū. Et tūc bestie eleuātes capita in celū clamabāt: q̄si petentes auxiliū a summo bonoꝝ largitore. Vñ dr̄ Joel. j. Ad te domine clamabo: q2 ignis comedit speciosa deserti: ꝛ flāma succēdit oīa ligna regiōis: sed ꝛ bestie agri q̄si area sitiēs imbre: suspexerūt ad te: qm̄ exiccati sūt fontes aquaꝝ: ꝛ ignis deuorauit speciosa deserti. Nōne aues oēs docēt pullos suos/ad cibū petēdū os aperire: nec vnq̄ exhibēt illis cibū: nisi aperiāt p̄iꝰ rostrū: ꝛ sic dn̄s dr̄ in ps. Aperi os tuū/ꝛ implebo illō. Aperi. s. ad petendū ꝛ iplebo illō. s. ad auxiliū tibi dādū. Et alibi dr̄. Os meū aperui: ꝛ attraxi spm̄. Et in legēda btī Tho. cantuarieñ. legit: ꝙ dum q̄dā auicula ab accipitre fuisset iuasa voce clara scti Thome auxiliuꝫ iplorabat dī. Sācte Thoma adiuua me: statim nisus cadens interijt. Narrat etiā Anselmꝰ. qȝ dū semel ꝑ viā eques icederet/q̄dam lepusculꝰ a canibꝫ insequutꝰ ad eū ꝯfugit. ꝛ eiꝰ auxilio se cōmisit. Quo ille vidēs plorauit/ꝛ ad socios suos ait. Sic demōes aīas insequūt. Tūc canibꝫ vt aufugerēt iperauit: ꝛ sic lepusculū libere abire ꝑmisit. Ergo si nouerunt tpe angustie bestie rōne carētes/ad deuꝫ ꝛ ad eiꝰ sctōs ꝯfugere. deteriores bestijs sūt hoīes: q̄ ad orōnis suffragiū nō recurrūt: p̄sertim i indigētijs ꝛ alijs eoꝝ necessitatibꝫ. Paret ḡ ꝑ exēpla: ꝙ necāria sit orō ad salutē. Q̄rto idē pꝫ ꝑ similitudines euidētiales. Multe eñ similitudines dari pñt: ꝑ quas manifeste ostēdit: ꝙ effectꝰ p̄ordinati a deo fiūt ꝑ causas medias. q̄s oportet ꝯcurrere ad eosdē ꝓducendos effectꝰ: sicut exēpli grā: p̄ordinauit deꝰ numerū dieꝝ vite nr̄e alicui plus alicui minꝰ. Job. xiiij. Breues dies hoīs sūt numerꝰ mensiū eiꝰ apud te est: cōstituisti terminos eiꝰ q̄ p̄re. nō po. Istud aūt tempus vite non aliter subsistit: nisi ꝑ causas medias: puta esum/ꝛ potū/somnū/ꝛ cetera hmōi: necāria ad ꝯseruatiōnē vite humane. Sīle est dicere: non esse orandū vt al q̄d ꝯseq̄mur a deo: q2 ordo sue ꝓuidentie est imutabilis: ac si diceret nō esse comedēdū: vt nutriamur: ex q̄ terminꝰ vite nr̄e est determinatꝰ a deo/qȝ pꝫ esse absurdissimū. Sic ꝛ si habes vineā. Jā p̄ordinatū est a deo/si dꝫ ꝛ q̄ntū dꝫ facere fructū: ꝛ tñ ista dei ordinatio nō excludit cōcursuꝫ causaꝝ scd̄aꝝ ad fructꝰ ꝓducēdos q̄ sunt putatio/ligonizatio/purgatio vitiū: ꝛ hūiditas terre ꝛ sol ꝛc. Sic in ifirmo q̄uis deꝰ p̄ordinauit/an dēat sanari vl' non: tñ opꝫ ꝓuidere de medico/ꝛ de medicinis ꝛc. vñ Aug. xxiij. q. iiij. Nabuchodonosor. in fi. sic inq̄t: q̄uis certissime sciamꝰ nemīnē vltra terminū a deo p̄fixū esse victuꝝ: oībꝫ tñ lāguētibꝫ nō incōgrue medemur. Sic q̄uis nemo saluet/nisi p̄destinatꝰ ad vitā: oībꝫ tñ delinq̄nti est adhibēda correptio: nec maloꝝ est negligēda disciplina. hec ille. Sic de rege q̄ vult bellare: q̄uis exitꝰ belli sit p̄ordinatꝰ a deo: tñ nō desistit ipse se cū armigeris ꝛ ceteris necessarijs ꝓparare. Sic ꝯ scietijs addiscēdis: sic in arboribꝫ fructificādis ꝛc. Deniqꝫ in oībꝫ effectibꝫ a natura ꝓductis/nō excludit ꝯcursꝰ causaꝝ scd̄aꝝ ab incōmutabili ordine diuine ꝓuidētie. S c ḡ in rebꝫ nālibꝫ ꝛ artificibꝫ h ꝯtingit: sic in moralibꝫ ꝛ spūalibꝫ diuina ꝓuidētia nō excludit effectū orōnis ꝛ ceteroꝝ bonoꝝ opeꝝ: imo icludit ad cōsecutionē vite btē. Jō dr̄ scptura Satagite: vt ꝑ bona oꝑa certā nr̄am vocatiōnē ꝛ electionē faciatis. ij. Pe. j.

De necessitate orationis in speciali. Sermo iij.

Supra sermōe ꝑximo dictū est/de orat̄ōis necessitate in generali: nūc seq̄tur de orōnis necītate in spēali. Salutet virgo ꝛc. Pro huiꝰ materie cōplemēto notādū: ꝙ ꝯclusio vera est/in sacra theologia: vt tangit Tho. in. iiij. sen. di. xv. ꝙ duplex est oratio. s. ꝓuata seu singlaris: ꝛ publica seu cōis. Priuata ē quā q̄s ꝑ se facit. Publica vo est: q̄ facienda est ab oībus ministris ecclīe. Vtraqꝫ aūt cadit sub p̄cepto: aliter tamē ꝛ aliter: q2 inter vtrāqꝫ orationem est quadruplex differētia.

Prima est quātum ad ꝑsonaruꝫ determinationem.

Scd̄a est quantū ad tp̄is limitationē.

Tertia est q̄ntū ad modi q̄lificatiōnē.

Quarta est q̃rū ad subiē declaratiōnē. ¶ Prima ergo differētia est/q̃tum ad psonaꝝ determinationē:q2 ad oṙonē puatā nulla psona est determiata: sed oibus incūbit in generali. Ad publicā aūt determinate tenenꝫ ministri eccl'ie: q2 ex officio sūt mediȷ inter deū ⁊ hoiem ꝯstituti. Vñ ad istā oṙonē publicā/siue coēm tenenꝫ. Primo oēs clerici in sacris ordinib9 ꝯstituti d̃ cele.missa.c.j. Scdo tenenꝫ oēs clerici in minorib9 ꝯstituti: dum tñ sint bñficiati fm doctores ibi.qð veꝝ est fm Frā. de zar.in cle.graui.d̃ cele.missa.etiā si bñficiū sit de pr̃imonio suo: ⁊ hoc si patrimoniū factum est beneficium: ⁊ sic intelligiꝫ ꝙ notaꝫ.lxxxq.di.c.si.E̾ ipuret sibi si bñficiū sit tenue:q2 nihilominus tenebiꝫ ad horas/ex q̃ fecit se ad h̃ intitulari: vt not. xcj.di.cleric9 victū.de cle.nō resi.ꝯq̃rēte. Bñficiat9 aūt dicꝫ q̃cūq3 habet bñficiū ꝑpter officiū spūale: qð respicit ipm diuinū officiū:q2 siq̃s ab eccl'ia habet reddit9 ꝑ officio m̄ticulari vel hm̄oi:q̃ nec est clericus:nec in choro recipiꝫ nō teneꝫ De illo aūt q̃ ꝑpter magisteriū habz redditus ab eccl'ia siue magr̄ in theologia:q̃ hz fructus vni9 ꝑbende:aut mgr̄ in grāmatica q̃ habet expensas/si ꝑpter hoc nō venit ad choꝝ/nō videꝫ teneri ad officiū. Si aūt ꝑpter h̃ venit ad choꝝ/videꝫ teneri saltem ad illā horā/in q̃ distributionē accipit fm pluꝫ:q̃ eiusmōi sūt:q2 nō hñt simplex beneficiū/⁊ ad vitā:sed ad tēpus:⁊ nō videtur simpl'r obligati:sicut nec cleric9 canonici q̃ associat eū in choro/⁊ comedit in mēsa ei9/nullos spēales reddit9 hñs/non videꝫ teneri ex h̃ solū ꝙ bonis illi9 eccl'ie sustentaꝫ:nec illi q̃ habent ꝑbendas vict9 corpalis in monasterȷs:siue pcio/siue dono:hoc not.Pe.de pal.in.iiij.di.s.xv.q.v. Si aūt bñficiat9 ullos fruct9 recipit d̃ bñficio tūc distinguiꝫ:q2 aut nō est in pacifica possessione bñficȷ: nec p eū stat:⁊ tunc nō teneꝫ:aut est in possessiōe vel p eū stat ⁊ tūc teneꝫ:ita notat Pe.d̃ pal.vbi.s̄. Si aūt hz duplex bñficiū:tūc siq̃dē iuste ex dispensatiōe eius:q̃ pōt dispēsare ⁊ ex causa legitima ⁊ rōnabili:⁊ tūc teneꝫ tm̄ ad vnicū bñficiū:q2 causa illa recōpensat. vide infra pte.iiȷ.circa finē ver.sed q̃ro. Si aūt iniuste tenet vtrūq3 vel alterū tm̄:tūc tenenꝫ ad duplicatū officiū p se:vel p aliū:q2 defraudat deuꝫ officio sibi debito. Si ꝑo nullū bñficiuꝫ hz:sed hz q̃tidianas distributiones:sic sunt plures canonici:reputatur bñficiat9:imo etiā si nullā distributionē pciperet/ex quo tñ recept9 est in canonicū ⁊ in fratrē:verū bñficiū habet:vt notaꝫ extra d̃ ꝯsti.c.Cū in ferarienꝫ.vñ obligat9 est:q2 vocē hz in caplo ⁊ stallū in choro ⁊ h̃ tenet idē Pe.de pal.vbi.s̄. Tertio tenenꝫ religiosi ꝑfessi:⁊ religiose siue moniales:q2 vt ministri eccl'ie de bonis eccl'ie sustentantur etiā mendicātes. Et hac rōne d̃r.Pe.d̃ pal.vbi sup:qð etiā nouitȷ tenenꝫ ad officiū:q2 licꝫ nō sint religiosi nec in sacris: obliganꝫ tñ q2 vt ministri eccl'ie de bonis ei9 sustentanꝫ: sicut d̃r decretalis de sen.excō.religioso.§.vl'.li.vj.ꝙ q̃uis nō sint religiosi: anteq3 sint religiones tacite vel expresse ꝑfessi:tñ q̃ manus inȷciunt in eos violentas:incidūt in canonem etiā si nō sint clerici a corona clericali: sed a corona monachali vel nl'ra vt conuersi. Itē cōuersi ad officium diuinū obliganꝫ fm modū sibi taxatū: nō aūt ad horas canonicas q̃ sunt tm̄ clericoꝝ:ita not.Pet. de pal.vbi supra: q̃uis de nouitȷs nō ita aliquib9 videaꝫ. Nā nouitȷ ꝓprie nō sunt religiosi:nisi in casib9 a iure exceptuaṫ/sicut est casus ille.qñ in eos aliq̃s man9 inȷcit violētas:q2 tūc excōicat9 est sic inȷciens man9 violentas in ꝓfessum ⁊ in alȷs similibus.si q̃ alȷ sūt in iure exꝑssi: nō aūt ex p̄mißꝫ casus iste:vic3 ꝙ teneāꝫ nouitȷ tāq3 veri religiosi:q̃ stet sub regl'a. s.ꝙ nō sūt religiosi:q̃ nō tenenꝫ vt religiosi dicere officiū:nec alia ratio ꝓponiꝫ ⁊c. ¶ Est aūt notādū/ꝙ excusanꝫ quidā de p̄dictis multipliciꝫ. Primo rōne infirmitatꝫ. Vñ dicit Ioā an in.c.j. de cele.mis. referens dictū Hostieñ.ꝙ infirmi excusanꝫ a dicēdo ⁊ etiā ab audiendo:si talis est infirmitas in qua direcre vel occasionaliꝫ timeretur obesse/si celebrationi diuinoꝝ interesset/ talibus infirmis nō sit lex posita. de obs. ieiu.ꝯsilium.secus fm Hosti.si esset vet9 quartana vl' alia debilis infirmitas: q̃ nō obstāte sua negotia ꝓcuraret.ff. d̃ re.iudi. q̃stū ad fi. ¶ Sed nūq̃d post cōualescentiā tenenꝫ dicere qð dimiserūt:videꝫ q̃busdā ꝙ siue ex necessitate/siue ex volupta

te vel accurata negligentiã omiserint: nõ
peccãt nõ resumẽdo. concor. Inno. ibi. sed
de pctõ omissionis est ei pnia indicẽda/ z
satis est ꝯueniẽs/ ꝙ sacerdos imponat ei
pniaȝ in eo/ in q̃ delĩqt. s. in officio omisso
redicẽdo: vel cõmutet in aliã pniaȝ/ si ma
gis credit ꝓficere h̃ vlmũ de cõmutatõne
in aliã pniam. Magꝭ placet Tho. z Pe.
de pal. vt ifra notat. Idẽ dixit Hosti. vbi
tãta esset omissaꝝ horarũ mltitudo/ ꝙ q̃si
ĩpossibile esset eas redicere. Ad h̃. ff. de re.
iur. l. Impossibiliũ. de pac. c. fi. Si ꝟo tã
ta fuisset infirmitas: vt ex toto impediat
libertatẽ ad horas dicẽdas. Tũc fm Ho
stieñ. nõ tenet redicere/ nec pniam agere.
ad h̃. de cle. nõ resi. ad audiẽtiã. Si tñ ad
cautelã h̃ facere velit: cõmẽdand⁹ ẽ: sec⁹
ẽ vbi finxit: q̃ casu penitere tenet: vt dictũ
est. Predicta notat Io. an. in. d. c. j. ꝯcor.
ꝑdictis Tho. in q̃libet. iij. ar. xxix. di. ꝙ sic
in officijs diuĩs exoluẽdo obꝟuãtia est cõ
gruitas loci: ita etiã ꝯgruitas tpis q̃ q̃deȝ
obꝟuari nõ posset/ si opꝫteret iniũgere omit
tẽti ꝙ horas diceret/ q̃s omisit forte ei in
ꝯpletorio diceꝛ: iã luce orto sidere/ z ĩ tpe
pascali diceꝛ officiũ dñice passiõis: ꝙ eet
absurdũ: z iõ nõ videt esse iniũgendũ ei q̃
omisit diuinũ officiũ: ꝙ horas easdẽ repe
tat: sed aliq̃d ad laudẽ diuinã ptinẽs. Pu
ta qõ dicat septẽ psalmos vel vnũ psalte
riũ/ vel aliq̃d ampli⁹ fm q̃ntitatẽ delicti
hoc Tho. ibi Con. Pe. de pal. in. iiij. sen.
di. xv. q. v. ar. ij. dicẽs: ꝙ oratio dꝫ esse inte
gra: vt nihil de ea furet sincopãdo: omit
tendo/ nimis festinãdo. Vñ tenet redice
re: q̃ notabilit male dixit: licꝫ posset ei pe
nitẽtia cõmutari ne duplicatuȝ dicat offi
ciũ. qꝛ dei vicari⁹ põt mutare restitutionẽ
deo faciendã in aliq̃d deo apti⁹. Restitu
tio aũt hoi faciẽda nõ sic subiacet arbitrio
ꝯfessoris. Qui aũt omisit horã vnã/ nõ dꝫ
dicere oẽs alias: nec etiã illa: qꝛ indecens
esset dicere cõpletoriũ in mane hec pe. ibi.
¶ Scdo excusant q̃dã rõe paupertatꝭ: pu
ta si non hẽret cleric⁹ breuiariũ/ emẽdo vel
cõmodato: debꝫ tñ recõpensare alijs psal
mis vl' oȯnib⁹. ¶ Tertio excusat cleric⁹
bñficiatus in minorib⁹ ꝯstitut⁹ rõne stu
dij/ vel alteri⁹ cause ꝓbabilis absẽns. Vt
ꝑ idoneum substitutũ vl' vicariũ/ officiet
ecclĩam z ita tenet Io. an. post. Pe. de pa.

z Ab. in. c. j. de cele. mis. Nec obstat decre
talis illa ꝑma/ q̃ videt facere ꝯ: qꝛ loq̃tur
de ꝑsbytero q̃ nõ solũ tenet ad horas rõne
bñficij: sed etiã ordinis sacerdotalis: licet
ꝑ in ecclĩa deseruiat ꝑ vicariũ vel schola
res: vt ibi dicit. Nihilomin⁹ tenet in ab
sentia horas dicere rõe ꝑdicti ordinis: hꝫ
eñ onus annexũ ꝑsone/ qõ sequit ipꝫ q̃cũ
q̃ vadat. Sic ergo in minorib⁹ bñficiat⁹
studẽs bene excusat si deseruiat/ z officiet
ecclĩam ꝑ vicariuȝ. z intelligit Io. an. de
bene studentib⁹. ꝺ cle. nõ resi. tue fraterni
tatꝭ. Ipse tñ Io. an. Per ea que dicit in
fine illius. c. Videt recedere ab opinione
Pet. z Abb. Qõ imo teneat zc̃. Et hanc
opinionẽ firmat Abb. Sic dicens: ꝙ hec
opinio est verior z tutior. Et ꝑ ea licꝫ ipse
non alleget. Facit optime dictũ bti Tho.
in q̃libet. vj. ar. viij. Ubi expresse ꝯcludit
Clicũ bñficiatũ in minorib⁹ cõstitutũ in
scholis existentẽ: teneri ad officiũ mortuo
rũ in ecclĩa sua dici ꝯsuetũ. Forti⁹ ꝑ ĩ alijs
horis z diuinis officijs. Quid de clerico ĩ
sacris: vl' in minorib⁹ bñficiato q̃ ignorat
officiũ: Rñdeo q̃uis peccauerit: tã ipe q̃
ordinãs totalit ignorãtẽ: nihilomin⁹ pu
ro ipm excusari/ dũmõ det operaȝ sciendi
cũ ea diligẽtia qua põt: debet tñ recõpen
sare iterim cũ alijs psalmis z oȯnib⁹. Se
cũdo differũt oratio publica z ꝑuata: q̃nto
rũ ad tpis limitationẽ: qꝛ oȯ singlaris vl'
ꝑuata nõ est determiata q̃ tpe: z q̃tiẽs fie
ri debeat: sed fm opportunitatẽ tpis: qꝛ ꝑ
ceptuȝ est affirmatiuũ: z iõ obligat ꝓ loco
z tpe solũ. Sꝫ ad oȯnẽ publicã vel cõem
determinat tp̃s: vt septies oret in die na
turali: vt in dicto. c. j. de cele. mis. põ. Se
pties in die laudẽ dixi tibi. Itẽ determia
tur tp̃s q̃tum ad auditionẽ misse: qꝛ qui
libet tenet dñicis dieb⁹ missaȝ audire in
tegrã: ꝺ ꝯse. di. j. Missas. z idẽ in festiuis
dieb⁹. s. ꝑcipuis: vt in. c. Ut dñicis vl' festi
uis. de paro. Et dꝫ dici qõlibet officiũ cu
iuslibet hore in hora sua: nisi ex cã rõnabi
li anticipet: vt in dicto. c. Vñ ille q̃ tenet
ad horas canonicas: pt dicere matutinas
sequẽtis diei de sero. Si h̃ faciat ꝓpter ne
cessitatẽ lictarũ z honestaꝝ occupationũ
Puta si cleric⁹ vl' magr̃ haber videre lectĩ
ones suas de nocte: vel ꝓpter aliq̃d aliud
hmõi: qꝛ melius est deo vtrũq̃ reddere. l.

debitas laudes: ⁊ alia honesta officia: ꝙꝫ
ꝙ ꝓ vnū aliud impediat: secus aūt si h̄ fa
ciat ꝓpter lasciuiā: vt. s. sōnolentie ⁊ volu-
ptati vacet: quia tunc peccat: ⁊ hoc tenet
Tho. i. vj. q̄libet. Siqͣs aūt ꝓpter cōmes-
sationes illicitas ⁊ ꝯfabulatiōes pteriret
horā dicendo officiū nō in hora sua/ pecca
ret: vt in. c. Dolentes. de cele. mis. ⁊ videt
esse mortale: vt ex textu illo videt inui. nō
tn̄ hoc firmo. Tertio differūs q̄ntū ad mo
di q̄lificatōez: qꝛ vt dͬ Tho. in. iiij. di. xv.
Oratio publica nō fit ab orante solū ꝓ se:
sed ꝓ alijs. Jdeo nō solū debet esse mētā-
lis: sed vocalis: vt ꝑ orōnē voce exp̄ssam:
etiā alij ad deuotionē excitent: ⁊ ꝓpterea
etiā cant⁹ est ab eccl'ia istitut⁹. Vn̄ Aug.
dͬ de seipso in lib. ꝯfessionū. ꝙ flebat vber
rime in hymnis ⁊ canticis/ suaue sonātes
eccl'ie vocib⁹ vehement affect⁹: ⁊ ꝙ voces
ille influebāt in aures ei⁹: ⁊ eliq̄bat veri-
tas in cor ei⁹: ⁊ fluebāt lachryme ⁊ bn̄ illi
erat cū eis. Oratio aūt ꝑuata quā qͥs ꝓ se
facit pōt ⁊ cū voce ⁊ sine voce fieri: h̄ vez
nisi orō sit nec̄aria/ ex vi voti vel precepti.
Puta qꝛ iniūcta est a ꝯfessore in pniaz: qͣ
tūc debet esse vocalis orō: alias pōt vt di-
xi ⁊ cū voce ⁊ sine voce fieri: fm ꝙ magis
orantis aīo suppetit. Vn̄ Joā. iiij. Veri
adoratores adorabūt p̄rem in spū ⁊ veri-
tate. Adiungit tn̄ vox orōni priuate ꝓpter
q̄ttuor. Primo vt hō excitet seip̄m verbis
ad deuote orādū. Nā vt dͬ Aug. ad Pro
bā. Verbis ⁊ signis nos ipsos excitam⁹/
ad sctm̄ desideriū augendū. Scd̄o vt intē
tionē custodiat ne vaget/ mag̀ eīm retine
tur ad vnū/ si v̄ba etiā orātis affectui cō-
iungant. Tertio ꝓpter debituz iustitie: qͥa
deo cui ꝑ orōnem reuerētia exhibet: nō so
lū mente: sed etiā corꝑe seruiēdū est/ facit
dͬ ꝯse. di. v. Nunqͥ. Jtē Heb. vlt. Offera
mus hostiā laudis sꝑ deo: ⁊ fructū labio-
rū ꝯfitētiū nōi ei⁹. Quarto ex vehemētia
deuotiōis in orāte vox seq̄t: qꝛ mot⁹ supi-
orū viriū si sit fortꝫ: etiā ad iferiores redū-
dat. Vn̄ etiā cū mens orātis ad deuotio-
nem accēdit: in flet⁹ ⁊ suspiria ⁊ iubilos ⁊
voces incōsiderate ꝓrūpit. Vn̄ ps. xv. Le
tatū est cor me. ⁊ exul. lin. me. De q̄litate
orōnis ꝑuate dicet i ser. p̄rio. Quarto dif
ferūt q̄ntū ad subam orōnis: qꝛ i orōne ꝑ-
uata nō ē determinatū qͥd orādū sit: ⁊ q̄ orō

dicēda: sed pōt q̄libet h̄ mō orās: quālibet
orōnez dicere: illā tn̄ dicere vtili⁹ est/ q̄ ad
deuotionē mag̀ ꝓuocat orantis affectū.
Sed in orōne publica est determinatū: q̄
orō sit dicēda ⁊ q̄ psalmi dici dn̄t: ⁊ si nō d
iure cōi tn̄ fm diuersaꝝ eccl'iaꝝ ꝯsuetudi-
nes. Vn̄ dꝫ cleric⁹ ꝯformare se ꝯsuetudi-
ni illi⁹ eccl'ie cui deseruit. ar. xlj. di. Siqͥs:
al's peccaret. xj. di. Jn his/ sic religiosi dn̄t
dicere officiū: fꝫ ritū illi⁹ religiōis quā ꝓ-
fessi sūt: ⁊ monachi fꝫ ritū monasterij in q̄
sūt dedicati: ⁊ bn̄ verū ꝙ aliq̄ sūt ꝑuilegi-
ati: puta clici ⁊ religiosi domestici cōmen-
sales cardinaliū vel ep̄oꝝ q̄ pn̄t se illis i di-
uinis officijs coaptare: nec tenent ad aliḋ
officiū dicendū: vt in cle. vl. de ce. mi. Qḋ
veꝝ est si ex gn̄ali obligatōe ordis sacri vl
bn̄ficij tenēt ad officiū aliqḋ. Secus si ex
sp̄eali voto ad aliqḋ officiū sp̄eale tenent:
nā a tali nō absoluit. Jta not. Pau. d lia-
za. in dicta cle. vl. Qui aūt dn̄r domestici
cōmēsales hꝫ in. c. fi. de ver. sig. li. vj. Cuz
ꝗ dēat dicere officiū ꝯsuetū in eccl'ia in q̄
ē ordinat⁹ vel intitulat⁹: seq̄t ex h̄ ꝙ si ibi
dicat officiū v̄gis: ⁊ officiū mortuoꝝ ꝙ ēt
ad hmōi officia teneat. Et tenet Pet. de
pal. in. iiij. sen. di. xv. q. v. Et refert ibi q̄s-
dā dicere oēs q̄cūqꝫ iure obligatos ad ho-
ras ꝑ ꝯseq̄ns obligari ad missaz ei die di-
cendā: vl audiendā: qꝛ ꝓpter qḋ vnū qḋqꝫ
tale ⁊ illḋ mag̀. Hore aūt sunt ꝓpter mis-
saz ⁊ ad illas ꝓpt illā obligant: sed ꝯtͣ dī-
cūt alij: qꝛ nō inuenit obligatio exp̄ssa. vn̄
cū dicat de ꝑui. c. vlt. li. vj. Qḋ epi in iti-
nere sup altare portatile: vbicūqꝫ pn̄t fa-
cere celebrari cū nō deceat eos aliquē diē
trāsigere sine missa/ suppōit eis n̄ obligari
ad q̄tidianā misse auditionē: nisi ex decē-
tia ⁊ mltomin⁹ alij ex debito obligāt. Nec
sequit si hore ad missā ordināt/ qḋ obliga
ti ad eas ad missaz obligant fm Pe. ibi. ⁊
ꝑ h̄ etiā facit: ꝙ missa licꝫ sit de officio nō
tn̄ est de horis: vt no. glo. in cle. j. de cele.
mis. Sed q̄ro qͥd si aliqͥs sit bn̄ficiatus in
duab⁹ eccl'ijs in q̄b⁹ sit diuersuz officiū: dꝫ
tūc dicere officiū illi⁹ eccl'ie in qua maiore
gradū hꝫ: fm Tho. in q̄dā q̄libet. j. ar. iij.
Puta si in vna sit decan⁹: ⁊ i alia simplex
canonic⁹: dꝫ dicere officiuz illi⁹ eccl'ie in q̄
ē decan⁹. Qḋ si in vtraqꝫ sit simplex cano
nic⁹ dꝫ dicere officiū digniorꝫ eccl'ie: q̄uiqꝫ

forte in minori ecclia habeat pinguiorē pȝ bendā:qȝ tēpalia nulliꝰ momēti sunt spūalibꝰ cōparata:si ꝟo ambe ecclie sunt eq̄lis dignitatꝭ:pōt sibi eligere qdcunqȝ officiū magni voluerit:si fuerit ab vtraqȝ ecclia absens. Si autē fuerit in aliq̄ eaꝝ pñs:dȝ se ɔformare illis cū qbꝰ ɔuersatꝰ ſm Tho. vbi.s. Illud aūt notādū:ꝙ si aliqs eēt ordinatꝰ ad titulū sue possessiōis vel pmonīj:tūc pōt dicere qdcūqȝ officiū voluerit ſm Jo. Qui h̄ no.xc.dī.c.fi.qȝ nō ē obligatꝰ spēalit ad istā ecclia vl ad illā.ar.de regīa.sup eo.ꝛ eo.ti.c.ɔstitutōēs.i.fi.li.vj.

¶ De oratiōis qualitate an perfectissima sit. Sermo iiij.

Dicto supra de oratiōis necessitate. Sequitur mō de oratiōis q̄litate: vbi habebimꝰ ꝙ oratio dñica de qua agemꝰ pfectissima sit:vt pote cōprehendēs q̄litates necias ad orōnē. Salutet ꝟgo ꝛc. Notandū est ꝓ euidētia materie:ꝙ orō ad h̄ vt sit exaudibilis debet esse suis ɔditiōnibus ꝛ circūstantijs q̄lificata. Sepe eī cōtingit ꝙ orōnes aliquoꝝ idō nō exaudiūtꝛ: qȝ nō fiūt cū debitꝭ circūstātijs:idō dr Jaco. petitis ꝛ nō accipitꝭ/eo ꝙ male petatꝭ Jac.iiij. Qñ ꝟo orō hȝ circūstātias necarias oino exauditꝛ Jo.xvj. Si qd petieritꝭ pātē in noīe meo:dabit vob. Igitꝛ nota ꝙ orō dȝ hīe septē circūstantias:dȝ eīn fieri (oratio.

Primo sinceriter.
Scdo vtiliter.
Tertio ɔfidenter.
Quarto ardenter.
Quinto humiliter.
Sexto prudenter.
Septimo ꝑseueranter.

¶ Primo sinceriter.i.cū sinceritate sciētie vt nō sit petōꝝ ɔtagio inqnata ꝛ obstinata/nā quis hō multa pctā cōmiserit:si tñ habet ꝓpositū de cetero se corrigere et a pctis abstinere:pōt ꝛ debet orare:qȝ exaudibilis est orō sua sicut patȝ in publicano. Luc.xviij. Si aūt sit in ꝓposito peccandi seu a pctis nō desistendi:oratio sua inefficax est:puta luxuriosus nō ꝓponit abstinere a luxuria:auarꝰ nō ꝓponit abstinere ab auaritia:supbus nō ꝓponit humiliter viuere:vindicator nō ꝓponit parcere ꝛc. Oratio taliū frustra fit. Prouerb.xxviij. Qui declinat aurē suā ne audiat legē/orō eius erit execrabilis.ideo debet orō fieri cū sinceritate ɔsciētie/saltē quātū ad ꝓpositum de futuro/ꝛ tunc exaudibilis est. adeo dīc Joā. Charissimi si cor nr̄m nō rephendit nos/fiduciā habemꝰ ad deū:vt qcqd petierimꝰ accipiemꝰ ab ipso.j.Jo.iij. Figura habetꝛ de Judith, de qua legitꝛ ꝙ pmo se lauabat:ꝛ sic ascēdebat ad adorandum deū. Judith.xij. vñ Thren.iij. Leuemus corda nr̄a cuȝ manibꝰ nr̄is ad deū. Greg. Cum manibꝰ cor ad deū leuat q̄ orōnem suā opibꝰ roborat. ¶ Sed circa h̄ quero nunqd deꝰ exaudiat orōnes pctōꝝ? Rñ. ſm Tho.ij.ij.q.lxxxiij.ar.xvj. Aut oratio pctōꝝ pcedit ex bono desiderio nature: et tunc ex vi iustitie ꝙ nō meretꝛ peccator exaudiri:qȝ etiā panē quē comedit nō, vt dt Aug. quia cū ipse peccator nō audiat deū ꝑcipientē:dignū est vt deꝰ nō audiat peccatorē dep̄cantē:iuxta illud. Prouer.xxviij. Qui autē suam ꝛc. vt supra. ꝛ Esa.j. Cum mltiplicaueritꝭ orōnes vestras nō exaudiam:manꝰ eīn vestre sanguine plene sunt:ꝛ ex hac ratione nec oratiōes a viro iusto facte pro peccatore merentꝛ exaudiri:iuxta illud Hiere.vij. Tu quoqȝ noli orare ꝓ populo hoc:nec assumas pro eis laudem ꝛ orationē/ꝛ non assistas mihi:qȝ nō exaudiam te. Item Hiere.xv. Si steterit Moyses ꝛ Samuel corā me:non est anima mea ad populū istum:sed ex misericordia deus qñqȝ exaudit orōnes peccatoꝝ sicut patȝ in publicano: vt supra dictum est:in debitore decem miliū talentoruȝ cum petente. Patientiā habe in me ꝛ omnia reddam tibi. Dimissum est tīn debitum sicut legitꝛ Mat.xviij. Unde sup illud verbū Joan.ix. Scimus quia peccatores deus nō exaudit:dīc Aug. Illud verbū est ceci adhuc nutanti.i.nondū ꝑfecte illuminati: ꝛ idō nō est ratū quis possit verificari si intelligatꝛ de peccatore:qñtum est petōꝝ: ꝑ quē modū orō eius dicitꝛ execrabilis vt dictū est. ¶ Aut orō pctōris:procedit ex malo desiderio:et tūc orō eiꝰ non exauditꝛ ex mīa dei:qȝ vt dr.ij. Macha.vj. Etenī nō sine mltō tpe pctō

ribus ex snia agere:sed statim vltionē ad/
hibere magni bñficij est iudiciū. Sz qñq3
exaudit ad vindictā dum de⁹ pmittit pec
catorē adhuc ⁊ ruere in pctā: vt maiorem
cumulū dānationis acqrat: iuxta illud.
Apoc.vlt. Qui in sordib⁹ est sordescet ad
huc. Sicut facit medic⁹ infirmo q̄ donec
est in spe curatōis/denegat sibi noxia ⁊ cō
cedit pficua:sed postq̄ desparatus est/cōce
dit sibi q̄cunq3 petit. Sic facit de⁹ pctōri
⁊c. Exemplū habem⁹ in scriptura sacra:
de filijs israel petentib⁹ carnes in deserto.
Num.xi. Et deus exaudiuit eos in dānū
ipoꝝ. Vñ ps. lxxvij. Adducauerūt ⁊ sa/
turati sunt nimis:⁊ desideriū eoꝝ attulit
eis. nō sunt fraudati ⁊c. vsq3 electos isrl'
impediuit. Ad idē facit exemplū d beato
Amb. Qñ itinerās vidit hospitē suū ab/
undantē ⁊ affluentē mundana pspertate
⁊c. Ideo Aug. dt q de⁹ quedā negat ppi/
tius:q̄ concedit iratus. Hec pma cōditio
notat in orōne dñica cum dicim⁹:pat no
ster:g nos sum⁹ filij: nullus aūt est filius
dei p adoptationē nisi grā mediāte:q̄ cuz
peccato non stat:⁊ ido p hoc notat:q orō
dz fieri ab eo/q̄ est in grā cōstitut⁹. ¶ Se
cūdo orō debet fieri vtilit:qz debem⁹ pe/
tere vtilia nobis nō noxia. Ibi distinguē
dum est:qz aut petimus tpalia bona/aut
spūalia: si tpalia bona:puta sciam/sanita/
tem:diuitias:honores: ⁊ officia ⁊c. hmōi
tunc non simplr:sed sub conditione pete/
re debem⁹:si nře saluti cōueniant:qz talia
tpalia debēt ordinari ad finē spūaliū:qñ/
q3 em credim⁹ tpalia bona esse vtilia:que
tn̄ sunt dānosa sicut ptingit infirmo. Vñ
Aug. in lib. sniaꝝ psperi dicit. q orās qñ/
q3 misericditer audit: ⁊ qñq3 misericditer non
audit:quid em̄ infirmo sit vtile magis no/
uit medic⁹:q̄ egrotus. Et Valeri⁹ li. vij
c.ij. Dicit q sepe votis expetim⁹/q nō im
petrasse meli⁹ foret. Et ponit exemplū di.
diuitias appetis q̄ multis fuerūt exitio: ho
nores cōcupiscis/qui q̄ plurimos pessum/
dederūt. Regna tecū ipe voluis/quoꝝ ex
itus sepe nūero miserabiles cernunt/splē
didis coniugijs manus ingicis:at hec:vt
aliqñ illustrant: ita fundit nonnūq3 do/
mos euertunt. Suadet g celesti arbitrio
nos submitti: hoc docuit nos dñs exēplo
suo:qñ orās q transferreret ab eo calix ⁊c

Subiunxit verūtamē non mea volūtas:
sed tua fiat. Vñ sup illud Jo.xvj. Si qd
petieritis pēm in noie meo dabit vobis:
dt Glo. Bede. Illos solum in noie salua
toris petere/q̄ ea que ad perpetuā salutez
ptinent petunt. ¶ Aut petim⁹ spūalia:et
tunc siquidē sunt necessaria ad salutē: sim
plicit possumus ⁊ debemus illa petere:si/
cut est remissio pctōꝝ:grā et virtutes ⁊ ista
petitio habz efficaciam magnā in cōuen/
tu dei:vt non solū spūalia hmōi petita:sed
etiaz tempalia nō petita concedant:sicut
patz exemplū in Salomone q̄ petijt a do
sapientiā necessariā ad populū illū cui pre
erat regendū:⁊ deus illi qd petijt/conces/
sit/⁊ diuitias/⁊ gliam. Vñ dr. iij. Reg. iij
Placuit sermo coram dño: q Salomon
rez huiuscemodi postulasset. Et dixit ad
Salomonē:qz postulasti verbū hoc ⁊ nō
petisti tibi dies multos: nec diuitias/aut
aīas inimicoꝝ tuoꝝ:sed postulasti tibi sa/
pientiā ad discernendū iudiciuz. Ecce feci
tibi fm smones tuos:⁊ dedi tibi cor sapi/
ens ⁊ intelligens/in tm̄:vt nullus ante te
silis tui fuerit:nec post te surrectur⁹ sit:sz
hec que nō postulasti dedi tibi: diuitias.s.
⁊ gliam. vt nemo fuerit silis tui in regib⁹
cunctis retro dieb⁹. ¶ Si vero spūalia bo
na sunt talia/que nō sunt necessaria ad sa
lutem:puta grā phie ⁊ miraculoꝝ/⁊ di/
scretio linguaꝝ/ ⁊ cetere gre gratis date:
quas enumerat Apls. j. Cor. xij. Et tunc
talia sub conditōe debem⁹ petere:vt si no
stre sint saluti pficua:qz qñq3 non sunt p/
ficua. Nam ex eis qñq3 intumescit anim⁹
in ruinā sui:⁊ silis est his petitio q hō nō
tentet:qz quādoq3 imo vt plurimū saluti
ferum est tentari:quis ergo debeam⁹ pe/
tere:vt a tentatiōe non supemur:qz tenta
ri sepe pficit ad salutez:⁊ non tentari esset
occasio dānatōnis sue:exemplū in aplo q̄
de se scribēs ait:ne magnitudo reuela. ex.
me. da. est mihi sti. car. mee. ang. satha. qui
me col. ppt qd ter do. rogaui vt dis. a me
⁊ dix. mi. suf. tibi gra. mea. Nam vir. i in/
fir. pficitur. ij. Cor. xij. Vbi dt Glos. q si
Paulus hac tentatōe non fuisset pbatus:
inter dānatos forte haberet. ¶ Hanc aūt
conditionē habz hec orō dñica: qz quicqd
in ea petit vtile nobis est. Tertio dz fieri
orō confident. Jac. j. Postulet autē in fi/

de nihil hesitās.q̄ eī̄ hesitat similis est flu ctui maris q̄ a vento mouet̄ ꝛ circunfert̄. Et Mat.vj. Quicq̄d orātes petitis cre dite:q2 accipiet̄ꝫ ꝛ fiet vobis. Ad hāc aūt fiduciā habendā ꝓuocat nos ipsemet dñs di. Luc.xj. Quis aūt ex vobis patrē petit panē:nunq̄d lapidē dabit illi: Aut piscē: nunq̄d ꝓ pisce serpentē dabit illi: Aut si pe tierit ouū:nunq̄d porriget ei scorpionem: Si ḡ vos cū sit̄ꝫ mali nostiꝫ bona data da re filijs vr̄is:q̄ntomagis pr̄ vester de celo dabit vobis spm̄ bonū petentib9 se. Nota hic q̄m miserabilis est homo q̄ nō ꝯfidit de deo/cū ꝯfidat de vno iudeo si habꝫ instru mentū ab eo ꝛc̄. Dic practice vt expedit. Hāc aūt cōditionē hꝫ in se ista oro:naꝫ vt cū magna fiducia orem9/ꝓmittit̄ Pat no ster. Quis eī̄ est filius q̄ nō cōfidat de pa tre quando indiget vestimēto vl' cibo/vel aliqua re necessaria:q2 pat̄ thesaurizat fi lio ꝛc̄. Itē ps. Quēadmodū miseret̄ pat̄ filioꝝ/miseret9 est dñs timētib9 se:quoniā ipse cognouit figmentū nr̄m ꝛc̄. Iō Heb. iiij. Adeam9 cū fiducia ad thronū gratie/ vt miscdiam ꝯsequamur:ꝛ grām inuenia mus in auxilio oportuno. Alia etiā ratio nos inducit vt cū fiducia oremus:q2 ipse ad quē ptinet exaudire:vna cū patre ꝛ spū ritusctō est aduocat9 noster. j. Io.ij. Filio li mei/hec scribo vobis vt nō peccetis.sed ꝛ si q̄s peccauerit:aduocatū habem9 apud patrē iesum xp̄m:ꝛ ipse est ꝓpitiatio ꝓ pec catis nr̄is. Ber. Magnā fiduciā habem9 ad deū:vbi mater ante filiū/fili9 ante pa trē.mater ostēdit filio pect9 ꝛ vbera:fili9 ostendit patri lat9 ꝛ vulnera. Nulla ḡ po terit ibi esse repulsa/vbi tot cōcurrūt chari tatꝫ insignia. Et tertia rō inducēs nos ad ꝯfidentiā dicit̄:q2 ipsemet de9 ꝓuocat nos ad orandū ꝛ ꝓmittit exauditionē. Lu.xj. Petite ꝛ accipietis:q̄rite ꝛ inuenietꝫ:pul sate ꝛ aperiet̄ vob. Est ꝛ quarta rō:q2 ipse dictauit nobis orōnē dñicā:et sic instruxit nos orare sicut oportet:q2 al's nesciremꝰ. Ro.viij. Nā quid oremus sicut oportꝫ ne scim9. Nota silitudinēꝫ:si rex doceret nos quō ab eo deberemus aliquā grām postu lare ꝛc̄. Quarto debet fieri oro ardēter siue deuote:q2 deuota et ardens petitio est clamor altus ad aures dei.q2 vt dr̄. j. Re. xvj. Hō videt ea q̄ parēt:deus aūt intuet̄ tur cor. Et ipse de9 respondit. Clamauit ad me ꝛ ego exaudiā eum ꝛc̄. Sic orabat Moyses:cui q̄uis nō loqueret̄ ore/q2 ta men ardēter desiderabat illius ppl'i libera tionē:respōdit dñs. Quid clamas ad me? Exo.xiiij. Dicūt glo. q̄ desideriū Moysi erat clamor in aurib9 dei:ꝛ obtinuit q̄ ma re diuideret̄/ꝛ filij israel ꝑ mediuꝫ maris transirēt liberati. Sic de Anna dicitur q̄ loquebat̄ in corde suo. j. Reg. j. Addit̄ tn̄ q̄nq̄ vox ad orationē. vt dicitur supra ser mone ꝓmo parte.iij. Hanc aūt cōditio nē habet ista oratio:tū q2 in spiritu fervo ris fuit a xp̄o dictata:tum q̄a oratio ista breuis est. Nam q2 plerūq̄ deuotio ꝓpter orōnis pluritatē excludit̄:ideo dñs super fluā pluritatē orōnis docuit vitare dicēs. Orantes aūt nolite multū loqui. Etiam Aug9. dicit ad Probā. Absit ab oratione multa locutio:sed nō desit mlt'a precatio/ si feruēs ꝑseueret intentio. Et iō dñs hāc orationē breuē fecit. Consurgit etiā deuo tio ex charitate/q̄ est amor dei ꝛ proximi: quoꝝ vtrūq̄ in hac orōne ostendit̄. Nam insinuandū diuinū amorē:vocamus eum patrē. Ad insinuandū aūt amorē proximi cōiter ꝓ omnib9 oramus/non aūt ꝓ singu lis. Non eī̄ dicimus/pater meus:nec pa nem meū quotidianū da mihi hodie. nec dicimus/ꝛ dimitte mihi debita mea:ꝛ ne me inducas in tētationē. nec sed libera me a malo:sed ꝓ omnib9 cōiter. Vn̄ Cypria nus. Deus pacis ꝛ cōcordie magister:qui docuit vnitatē:sic orare vnū ꝓ omnib9 vo luit/quō in vno oēs ipse portauit ꝛc̄. Sic fecerūt illi tres pueri positi in camino ig nis:de quib9 dicit̄. Tunc illi tres quasi ex vno ore:laudabāt ꝛ bn̄dicebāt deū. Dan. iij. Sic de aplis legit̄:q̄ erant ꝑseuerātes oēs vnanimiter in orōne cū mulieribus ꝛ Maria mr̄e Iesu. Act.j. Et hac rōne de bet esse oro attenta.si eī̄ deuota:ḡ atten ta. Vn̄ Aug. in r'la. Psalmis ꝛ hymnis cū oratis deū:hoc verset̄ in corde q̄d ꝓfertur in ore. Itē Cyprianus. Nil aliud cogitet anim9/q̄ illud solū q̄d precat̄. de cōse. dis. j. q̄n aūt. Dicūt eī̄ theologi q̄ nō requirit̄ q̄ attētio semꝑ maneat in orōne ꝑ act9 ei9 q2 h' videt̄ impossibile. ps. xxxix. Cor meū dereliq̄t me. sed satis est q̄ maneat ꝓ virtu tē:q̄d est q̄n cū bona intētiōe q̄s ad orōnē

accedit/quis in psecutiõe mẽs nõ ex ppo sito ad alia rapiat: tunc em̃ semp prime in tentiõis sue pmanet/nisi tãta sit euagatio q̄ attẽtio oino depereat. ¶ Quinto debz oõ fieri humilit. s. corde z corpe. Exẽplũ de phariseo z publicano Luc. xviij. Jõ dr scriptura. Oio humiliãtis se nubes pene/ trat/z nõ discedet donec altissimus respi/ ciat. Eccli. xxxv. Ps. Respexit in oõnem humiliũ. z nõ spreuit pces eoz. Ecõtra su perbi qñ orat deũ/reputat deuz teneri sibi ad exaudiẽdũ: z iõ si nõ exaudit idignat. z q̃a supbus plen⁹ est: nõ capit grãm dei. Exẽplũ de Antiocho supbo: de q̃ dicit. ij. Mach. ix. Orabat aũt hic scelestus dñm a q̃ nõ esset miscdiam cõsecutur⁹. Itẽ exẽ plũ de Alexãdro magno querẽte quõ pos set habere sapiam cui rñdit Didim⁹ phs. De⁹ cũ sit largissim⁹/parat⁹ est dare tibi sapiam: sed tu nõ habes vbi teneas: cũ suo perbia plen⁹ sis. Jõ Judith. ix. Supbi ab initio nõ placuerũt tibi: z humiliũ z man suetoz tibi sp placuit depcatio. Jõ Jaco. iiij. De⁹ supbis resistit: humilib⁹ autẽ dat grãm. Debet etiã esse humilitas in corpe genuflectẽdo/vel psternẽdo/vl incuruan do. nõ q̃dẽ refectiõis sed deuotõis obten tu. vt dr Jo. cassian⁹ in collationib⁹ patz. z facit. viij. q. j. sciendũ. Hanc g̃ pditiõnẽ hab3 oõ dñica. nã in eo q̄ petim⁹ dimitti nobis nr̃a/cõfitemur petõres et indigere grã dei. z iõ in hoc appet humilitas: qz iu stus in pncipio accusator ẽ sui. ¶ Sexto d3 fieri oõ prudẽter. Prudẽtia cõsistit in duob⁹. Primo q̃dẽ vt ordinate petat: sicut desideriũ nr̃m debet esse ordinatũ: qz orã tio est desiderij interpres. est aũt hic ordo de bit⁹/vt spũalia carnalib⁹/celestia terrenis desiderãdo z orando pferamus. fm illud Mat. vj. Primũ querite regnũ dei: z hec omnia adijcientur vobis. Hec dñs in hac orõẽ docuit obseruare: in qua prius pe tunt celestia z postmodu3 terrena. Scdo prudẽtia petitiõis cõsistit in h̃ vt petatur merces ab eo q̃ meret. alioqn digna eẽt re pulsione oõ hui⁹. Qz vt dr Gre. Cũ is q̃ displicet ad intercedendũ mittit: irati aius ad deteriora puocat. xlix. dist. in pn. Jõ re pulsa fuit petitio filioz Zebedei: quib⁹ di ctũ fuit. Nescitis q̃d petatis zc. Mat. xx. Silr fuit expulsus diabol⁹ de celo: q̃ pu⁹ appetijt acquiescere labori: z non pmisso merito appetijt premiũ/qñ dixit in corde suo. in celũ cõscendã sup astra celi z exal tabo soliũ meũ: sedebo in mõte testamẽti. Jõ subdit. Quõ cecidisti lucifer zc. Esa. xiiij. Hanc pditiõnẽ h3 hec oõ: qz antecq̃ petam⁹/adueniat regnũ tuũ. pmittit sanctificet nomẽ tuũ. qd exponit vno mõ. i. il lud nomẽ sctm̃ tuũ qd sortiti sum⁹ p regẽ nerationẽ spũalez: fiat z appareat sctm̃ in nob: vt z nos iuxta modulũ nr̃m sancti si mus. z p hãc sctificationẽ acq̃ram⁹ meritũ p qd digni simus pmio regni dei. ¶ Sex primo oõ d3 fieri pseuerãter. Luce. xviij. Oportet sp orare z nõ deficere. j. Tess. v. Sine intermissione orate. Qd q̃lr fieri de beat/docet nos dñs Lu. xj. Quis vestrũ habebit amicũ z ibit ad illũ media nocte: zc Dic totã pabolã z declara. Exẽplũ ha bem⁹ in Cananea Mat. xv. Figura habe tur de aplis excitãtib⁹ deũ dormiẽtem in nauicula q̃ piclitabat fluctib⁹: z excitatus impauit vetis z mari/z facta est trãquilli tas magna zc. Mat. viij. Sic qñ sumus in nocte tribulatiõis lacrati tẽpestati ten tationum in hoc mari magno z amarissi mo hui⁹ mundi. Ps. Hoc mare magnu3 z spatiosum manib⁹ zc. Clamamus qñq3 ad deũ: z ipe dormire dr/cũ nõ cito eripit nos. igit excitem⁹ eũ oõnib⁹ nr̃is ipostu nis dicẽtes ei. Exurge: q̃re obdormis dñe exurge z ne repellas in finẽ. ps. xliij. Sal ua nos dñe perim⁹. z sic igit excitat⁹ libe rabit vos. Ps. Clamauit ad me z ego ex audiã eũ: cũ ipso su3 in tribulatiõe eripiã eũ z glificabo eũ. Ipse etiã exhortat nos ad h̃ di. Immola deo sacrificiũ laudis/et redde altissimo vota tua: z inuoca me i die tribulatiõis/eruã te z honorificabis me. ps. xlix. Et hec pditio denotat in oratiõe dñica/cũ dr. panẽ nr̃m q̃tidianũ da nobis hodie. p qd datur nobis intelligi q̄ quotĩ die debem⁹ hãc orationẽ dicere: z cõsequẽ ter q̄ pseuerãter debemus orare.

¶ De oõnis vtilitate in gnãli. Sermo. v.

Circa tertiu3 articulũ/vicz de oõnis vtilita te occurrit duplex cõsideratio. Prio em̃ videbim⁹ de oõnis vtilitate in

gnali. scdo in speciali. Circa pmu no. q oro hz quattuor pncipales effectus. Oro nanq
Primo est meritorum accumulatiua.
Scdo est debitorum satisfactiua.
Tertio est mestorum consolatiua.
Quarto est petitorum impetratiua.
¶ Prim⁹ effect⁹ est rc. Oro em meritoria est. r ro est: qr ois act⁹ virtutis si fiat ex charitate/meritori⁹ est: adhibitis debitis circustantijs. sz oro est hmoi g rc. Pro declaratioe maioris No. q tria reqrunt ad h. Primo ex pte actus. s. q sit de gne bonoru actuu. na si eet de gne malorum/no eet meritori⁹: qr Mala fm se nunq pnt fieri bn: r io nuq sunt facieda/etia ppt bonu. vt in c. r si cbis. de iur. iu. sicut adulteriu/furtu r hmoi. Et si dicas q ppt pseruanda vita ppria vel aliena in casu extreme necitatis licitu est aliena cape etia inuito dno. Dicendu est q tuc no est furtu: qr in tali casu no est res aliena: qr i necitate oia sut coia. xlvij. di. sicut hi. de pse. di. v. discipulos. de furtis. si qs ppt necitate. vbi vide qstione qua ibi glo. facit. Poti⁹ em ho dz oia mala pati q petm facer r pcto psentire. xxxij. q. v. ita ne. r de eo qd me. ca. sacris. nec debet talia mala fieri etia p euitado maiori malo. Io culpat Loth: q voluit filias prostituere p euitado vitio nefando. xliij. dis. qd ait. Vn no excusant a mortali pcto illi q p salute ppria vel aliena/spuali vel corporali piurat vel fornicant/vel vsuras faciut: qr nemo adducedus e ad salute/opitulare medacio. xxij. q. ij. pmu. r. c. faciat. Scdo reqrit ex pte opantis: q. s. sit i statu meredi. i. q sit in charitate: q est radix oim meritorum. de pe. di. ij. charitas. de regulari. lz. in fi. Vbi dr q charitas e fons pprius/cui no coicat alien⁹. vn sine charitate nullu meritu acqri pot. j. Co. xiij. Si linguis hoim loqr r angelorum: chari. aut no ha. nihil sum. vel fact⁹ sum velut es sonas aut cymbalu tinnies rc. Tertio reqrit ex pte intentionis opantis/vt ad fine debitu opet. qr puersa intetio totu corrupit op⁹ bonu. Mat. vj. Si ocls tu⁹ fuerit simplex/totu corp⁹ tuu lucidu erit. si aut nequa fuerit/totu corp⁹ tuu tenebrosum erit rc. Igit si hec tria pcurrat in oroe: certu est q e meritoria/qius primu sit in oone. qr oro est act⁹ virtutis/vel charitatis/vl obedietie/vl latrie. Io ps. Oro mea in sinu meo couertet. ¶ Scds effect⁹ oronis e: qr est satisfactiua. Est em penal r afflictiua fm se: freques em meditatio e carnis afflictio. Vn Iacob emarcuit. Gen. xxxij. r Daniel elaguit. Dan. x. lz sit meti delectabil si fiat deuote. Satisfactio aut duos effect⁹ habet. Prio qr recopesat p culpa pterita. Scdo qr pseruat a futura. Vn fz Aug. Satisfacere est pteritorum cas excidere/r earum suggestionibus aditu no indulgere. vtruq aut facit oro. Initiu em et radix oim malorum est supbia. sicut dr Tob. iiij. Ite Eccli. x. Initiu ois pcti supbia. q tenuerit illaz adimplebit maledictis. Et io q h q ho humiliter spm suu p orone deo subdit: facit recopesatione p supbia pcedetis offense/r aditu aufert culpe future: radicez. s. supbia ei amputas. Sic pz in latroe: cui⁹ deuota oro fuit ado satisfactoria. q peteti ei ac dicetj: Memeto mei dne cu veneris in regnu tuu. dcm fuit. Ame dico tibi hodie mecu eris i padiso. Lu. xxiij. Et ita oro hz plene satisfaciedi rone. vn sup Mat. dr Hiero. No sanat ocls qd sanat calcaneu: ieiunio sanant pestes corpis: orone po sanant pestes metis. ¶ Terti⁹ effect⁹ oronis e: qr e psolatoria. Vn chro orati appuit angelus de celo pfortans eu. Lu. xxij. Vn nanq ta efficax remediu p tetatoes est q oro: Vn Hiero. sup Mat. xliij. In tetatoez intrat q orare negligit. Et Aug. Oro e orati psidiu/aduersario incediu/angel solatiu/deo gratu bnficiu. Vn Io. xvj. dr dns Petite r acci. vt gaudiu vrm sit plenu. No. exeplu de illo fre theutonico q hebat a pueritia i mag deuotioe passione chri r ei⁹ vulnera: r singul dieb dicebat ad illa vlnera Adoramus te chre r bndicim⁹ tibi: qr p cruce tua redemisti mom. qnq venias faciedo totide pr nr: rogas chrm vt daret sibi timore suu/parit r amore. Huic aut postea visibilit appuit dns iesus chrs: das ei d singulis vulnerib suis bibere mira dulcedine. q pcepta/ois mdi dulcedo r cosolatio in amaritudine est illi couersa. Exm hr in lib. de vit fratru nrorum pte. iiij. c. de virtute oronis/exeplo pmo. vbi etiaz vide multa alia exepla ad ppositu. Io dr Iac. v. Tristat aliqs in vob: oret equo aio r psallat. ¶ Quart⁹ effect⁹ oronis e: qr e ipetratiua

ꝛ hoc veꝝ cōcurrentibꝫ q̄ttuoꝛ ꝯditionibꝫ vt.s.petat pie/ꝑ se/ꝑseuerāter/ꝛ ad salutē. vt dicit glo.sup illud Lu.xj. Quis vestꝝ habebit amicū: Dicit aūt Tho.in.iiij.dj.xv.ꝛ.ij.ij.q.lxxxiij.ar.xv.ad scḋm.ꝙ iste cō ditiones nō hoc mō reqrunt ad efficaciaꝫ impetrandi quasi nihil impetret si aliq̄ de sit:qꝛ etiā qn̄qꝫ aliqs ꝓ alio orās exaudit: sed qꝛ his positis semꝑ oṙo efficaciā habet impetrādi:qꝛ ipetratio magis est ex ꝓposi to eius q̇ orat/q̄ꝫ ex orātis merito. Et iḋo etiā qn̄qꝫ petōꝛes orātes audiunt:qn̄ eoꝝ oṙo diuino ꝓposito cōcordat. Sciendū tn̄ ſm Tho.vbi s̄.ꝙ aliqn̄ aliquis pie petit q̇ pietatis fructeꝫ non hꝫ:sicut aliqs aliqn̄ aliqua ista fecit/q̇ iustitie habitū nō hꝫ:et sic etiā petōꝛes pn̄t aliqn̄ pie orare. Et ad hoc facit exēplū qḋ legit de Alexādro ma gno imꝑatoꝛe:de quo scribit mgr̄ in histo rijs scholasticis.ꝙ ad ei⁹ oṙonē mōtes cas pij clausi sunt miraculose:vt ꝑcluderetur aditus decē trib⁹:q̄ vltra illos mōtes ha bitabāt. Si ḡ oṙo pagani infidelis ita effi cax fuit ad impetrādū:q̇d erit de oṙone fi delis: ¶ Circa scḋm:vicꝫ de effectu oṙo nis in spēali est notādū ꝙ ꝑ oṙonē Primo ꝑseruamur a malis. Scḋo acq̇rim⁹ bona oīa. Et iō circa oīa mala taꝫ culpe q̄ꝫ pene remouende:ꝛ circa oīa bona nobis ferēda habet effectū. Sunt ḡ septē fructus.

Primus est maloꝝ culpe liberatio.
Scḋs est maloꝝ pene remotio.
Tertius est demonū oppressio.
Quart⁹ est bonoꝝ nature ꝯseruatio.
Quint⁹ est bonoꝝ fortune acq̇sitio.
Sext⁹ est bonoꝝ gratie infusio.
Septim⁹ est bonoꝝ glorie collatio.

¶ Primus ḡ effect⁹ est maloꝝ culpe libe ratio. Nā ꝑ oṙonē liberamur a malis cul pe:nō solū a nobis orantib⁹ cōmissis/sed etiā ꝑ alios cōmissis obtinemus ꝑ oṙoneꝫ liberationē. Et de cōmissis q̇deꝫ a nobis ptꝫ ꝑ multa exēpla scripture tā veteris q̄ꝫ noui testamēti. Et in veteri quidē patꝫ ex emplū in Dauid:q̇ orādo Miserere mei de⁹ ꝛc̄.obtinuit remissioneꝫ pc̄ti adulterij qḋ cōmisit in Bersabee: et homicidij qḋ etiā cōmisit in Vria eius viro.ij.Re.xij. Ad idē ptꝫ exēplū de Achab.iij.Re.xxj. Itē in Manasse filio Ezechie.ij.Paral. xxxiij. In nouo ꝟo testō etiā ptꝫ primo in filio ꝓdigo Lu.xv Itē Luc.xviij. Itē in Petro amare flente.Lu.xxij. Itē in Ma ria magḋ.Luc̄.vij. Propt̄ h̄ dn̄s instituit oṙonē dn̄icā:in q̄ petimus. Et dimitte no bis debita nr̄a ꝛc̄. Exēplū etiā habem⁹ in vitis patrū:de quodā petōꝛe quē beatus Paulus simplex vidit ecclīam intrare to tū obscuꝝ ꝛ nigrū/ꝛ a diabolo conductū. Qui cum in ecclīa demorat⁹ fuisset/ꝛ sibi ꝑcī humilit̄ postulasset:vidit eū foras ex ire splendidū ꝛ iuxta eū angeluꝫ stantē/ꝛ demonē ꝓcul pulsum. Circa remissionem etiā alioꝝ petōꝝ hꝫ effectū oṙo:sicut patꝫ in petō vituli quē ꝑpl'us isrl' adorauit:pro q̊ remittendo Moyses orauit deū. Obse cro dn̄e:peccauit ꝑpl's iste pctm̄ maximū/ feceruntqꝫ sibi deos aureos. Aut dimitte eis hāc noxā.aut si nō facis:dele me de li bro tuo quē scripsisti. Exo.xxxij. Et placa tus dn̄s remisit. Verūtn̄ Moyses zelo iu stitie mot⁹/fec̄ illo die occidi viginti milia hoim in vltionē illi⁹ pc̄ti. Qꝛ vt ait Gre. xx.moꝛa.ꝛ habet in decre.xlv.dj. Discipli na vl' miscḋa multū destruit/si vna sine al tera teneat.sed circa subditos inesse debet rectoribꝫ ꝛ iuste cōsulēs miscḋia/ꝛ pie se uiēs disciplina. ¶ Scḋs effect⁹ est malo rū pene remotio. Nā in multis legim⁹ ex emplis:ꝙ ꝑ oṙonē liberamur a malis pe nalib⁹/siue a deo illatis siue ab hoibꝫ. Et de imissis a deo exēplū ptꝫ i Dauid:q̇ pla gā pestis q̄ in ꝑpl'o grassabat:humili prece remouit.ij.Re.vl.ꝛ.j.Paral.xxj. Itē orā te Moyse placat⁹ est dn̄s ne faceꝛꝫ malū qḋ locut⁹ fuerat aduers⁹ ꝑpl'm suū. Exo. xxxij. Sꝫ de h̄ supra ꝓxima pte dictuꝫ est. Ad idē facit exēplū de btō Greg.q̇ ingui nariā pestē q̄ passim hoies occidebat:mul tis ꝓcibus effugauit ab vrbe:sic̄ legit in le gēda ei⁹. Itē Abraā impetrauit a dn̄o vt Loth nepos su⁹ liberaret a submersiōe so dome:sicut legit Gen̄.xviij. Vbi etiā ha bet ꝙ ꝑ oṙones ꝛ merita decē viroꝝ iusto rū dn̄s parat⁹ est ꝑcere toti ciuitati q̄ntuꝫ ad pene tp̄alis ꝑseruatōeꝫ. Sic de malis pene ab homine illatis patꝫ exēplū in Eze chia rege:cui⁹ oṙone angelus dn̄i ꝑcussit in castris assyrioꝝ.c.lxxxv.milia viroꝝ:et sic liberat⁹ fuit ꝑpl'us dei ab illo periculo. Esaie.xxxvij. Sic ꝛ Iudicū.x. q̄ꝫuis dixe rit domin⁹ filijs israel. Quia dereliquistis

me ⁊ coluistis deos alienos: non addā vl
trā vt liberē vos: ite et inuocate deos quos
elegistis/ ⁊ ipsi liberent vos in tpe angu-
stie. nihilominꝰ postea eū humilit̃ depcan
tibus/ verbū qđ dixerat imutauit/ et auxi
liū dedit. Et hic effectus nō solū in penis
tēpalibus legit̃/ sed qꝫ in liberatiōe pene
eternalis. Sicut ptꝫ in aīa Traiani impa
toris: q̄ q̄uis fuerit defunctꝰ in infidelita
te/ tñ orante Gregorio aīa sua de geben
na infernali liberata fuit: sicut omnes do
ctores theologi referunt: q̄uis regulari-
ter ab inferno nulla sit redēptio: iuxta illō
Prouer. xj. Mortuo hoīe impio nl'a erit
vltra spes ¶ Tertiꝰ effectꝰ est dmonū op
pressio. Per orōnē nāqꝫ nostrā demō val-
de opprimit̃/ et cōprimit̃ a virulentia sua.
Vñ sepiꝰ in historiis sctōꝝ legit̃: ꝙ sanctꝭ
orantibꝫ demōes clamauerūt dicētes. O
sctē. N. orōnes tue me incēdūt. Legit̃ etiā
ꝙ tpe Iuliani apostate q̄ post Cōstātinū
in malū sui ⁊ ꝑniciē aīe: gubernauit impe-
riū romanū. Dū ipse Iulianꝰ cōtra Per-
sas iret in preliū: misit demonē quendā in
occidentē/ vt sibi q̄ocitō referret qđ in occi
dentis ptibꝫ fierꝫ. arte eñ magica in oibꝰ
vtebat̃. Cūqꝫ demon Publiū monachū
orantē inuenisset in via: ꝓhibitꝰ est in orō
nibꝫ p̄fati monachi ne trāsiret. Cumqꝫ ille
ab orādo nō cessaret: demon ad Iulianū
sine fructu r̄nsionis reuersus est. Cūqꝫ Iu
lianus q̄reret q̄re tantū redire tardasset:
ille ait. Impeditꝰ orōne Publij monachi
tali loco substiti ⁊ vltra trāsire nequi: ⁊ iō
tibi nulla noua portaui. At ille miser ⁊ in
felix duꝫ virtutē orōnis mirari debuisset:
nō hoc admiratꝰ sed monacho ꝯminatus
est: ꝙ vindictā in eū faceret dū rediret: ig-
norans ꝙ reditꝰ nō esset. Nā in illo bel
lo lancea bti Mercurij trāsuerberatꝰ infe
liciter ⁊ dānabilit̃ occubuit. Ad idem q̄n-
tū displiceāt orōnes sctōꝝ demonibꝫ: patꝫ
in exēplo de btō Dñico orāte in eccl'ia san
cte Sabine. sug quē ꝓstratū in orōne dia
bolus de alto tecto eccl'ie ꝓiecit lapidē du
rissimū ⁊ ponderosum ⁊c̃. Hic historiā. et
ꝙ lapis seruat̃ adhuc in eccl'ia predicta in
memoriā facti. Figura huiꝰ hř Exo. xvij.
vbi dř: ꝙ Moyse tenēte manus eleuatas
ad celuꝫ/ vincebāt filij isrl' Amalechitas:
per q̄s demones figurant̃. sꝫ si deponebat
Moyses manꝰ/ filij isrl' sugabant̃: nec so-
lū demonū/ verūetiā maloꝝ hoim: q̄ sunt
ministri demonū violenti incursus orōni
bus ꝯprimūtur: sicut ptꝫ in venerabili Li
bertino Sundēsis monasterij p̄posito: de
quo refert Greg. in. j. lib. dial'. ꝙ cū ꝓ vtili
tate monasterij iter capiēs equo insideret
Gotthi ei obuiātes deiecerūt euꝫ ab equo
⁊ recedētes nunq̄ flumen vulturnū noīe
transire potuerūt q̄uis equos calcaribus
vrgerent: impediti merito orōnū Liberti
ni ⁊c̃. Hic totū exemplū. Iō eccl'ia sancta
docet nos orare dicens. Presta nobis dñe
auxiliū grē tue: vt ieiunijs et orōnibꝫ con
uenienter intenti liberemur ab hostibꝫ mē-
tis ⁊ corpis. Hec etiā figura talis fuit in
Tobia: cui dixit angelus/ ꝙ fumꝰ cordis
⁊ iecoris piscis sug carbones positi extri-
caret oē genꝰ demonioꝝ. Tob. vj. Cor
dis eiꝰ particulā si super carbones ponas
fumus eiꝰ extricat omne genꝰ demonioꝝ
siue a viro siue a muliere: ita vltra non ac
cedat ad eos. ꝑ fumū/ designat̃ oratio de-
uota: alioq̄n fumus ille impotens erat ad
demonē cōprimendū. qꝛ vt dicit̃ Iob. xlj.
Non est sug terrā ptās q̄ ꝯparet̃ ei qui fa
ctus est vt nullū timeret. Itē Mat. xvij.
Hoc genus demonioꝝ nō eijcit̃ nisi in ie-
iunio ⁊ orōne. ¶ Quartꝰ effectꝰ ē bonoꝝ
nature cōseruatio. Ptꝫ exēplū in Ezechia
rege: q̄ orando impetrauit ꝓlongatōeꝫ vi
te sue ꝑ. xv. annos: sicut legit̃ Esa. xxxviij.
Itē ptꝫ de Helia: de q̄ dic Iacobꝫ. Mul
tum valet depcatio iusti assidua: Helias
hō erat similis nobis passibilis: et oratiōe
orauit vt nō plueret sug terrā: ⁊ non pluit
annos tres ⁊ menses sex: et rursus orauit
⁊ celū dedit pluuiā ⁊ terra dedit fructum
suū. Iaco. vlti. Itē apl'i existentes in naui
cula excitātes xp̄m ibidē dormientē/ libe
rati sunt a periculo mortis euigilāte xp̄o
⁊ imperāte ventis ⁊ mari. Mat. viij. Ad
idē faciūt oīa exēpla de orōnibꝫ sctōꝝ: qui
orando impetrabāt a deo sanitates infir-
moꝝ ⁊ mortuoꝝ resuscitationē: q̄bꝫ exem
plis plene sunt legende sctōꝝ. Iō dñs ait
Io. xvj. Amē amē dico vobis: si q̄d petie-
ritꝭ patrē in noīe meo dabit vob. ¶ Quin-
tus effectus est bonoꝝ fortune acq̄sitio: cu
iusmodi sunt regna. potētia. diuitie. victo
ria hostiū: ⁊ cetia talia. Et de regno habet̃

exēplū in Manasse filio Ezechie: q̄ cum ꝓpter iniquitates suas fuisset capt⁹ ab exercitu regis assyrioꝝ: ⁊ vinct⁹ catenis et cōpedibꝫ duct⁹ esset in Babylonē: cōuersus est ⁊ pniam agēs depcatus est deum. ⁊ exaudiuit dn̄s orōnē eius: reduxitq̄ȝ eum in hierl'm in regnū suū: sicut legit̄. ij. Paral. xxxiij. De victoria etiā hostiuȝ habent̄ exempla multa: in quibꝫ ꝑ orōnis suffragiuȝ obtēta est. Et ꝑmo quidē pȝ hoc in bello filioꝝ israel cōtra Amalech: in q̄ plus fecit Moyses orando q̄ȝ Josue pugnādo: sicut habet̄ Exo. xvij. ⁊ in decre. xxxvj. di. c. vlt. Scḋo Judas machabeus sepi⁹ orōne ꝑmissa fugauit hostes: ⁊ q: nō orauit in exercitu ꝯtra Bacchidē: fuit occisus ⁊ exercitus debellat⁹. j Mach. ix. Tertio habetur exēplū in Theodosio seniore chr̄ianissimo imꝑatore: qui orōne sua miraculosam victoriā obtinuit contra Eugeniū et Arbegastē tyrānos: quoꝝ exercit⁹ iacula vehemētissim⁹ ventus retorquebat in iacientes: ⁊ iacula exercit⁹ Theodosij cū maxima vi vltra mensurā hūane fortitudinis impellebat in hostes. Orō aūt ipsi⁹ Theodosij talis fuisse legit̄. Omnipotēs de⁹ tu nosti q̄ in noīe chr̄i filij tui vltionis iuste vt puto ꝑlia suscepi: finalit̄ in me vindica Si ꝟo cū causa iusta ⁊ in te confisus huc veni: porrige dexterā tuā: ne forte dicant gētes Ubi ē de⁹ coꝝ: Hac igit̄ orōe finita vent⁹ vehemēs motus est q̄ ꝓ ipso pugnabat. Ūn̄ Claudian⁹ poeta q̄ tūc florebat hos ꝟsus ad laudeȝ Theodosij cōposuit. O nimiū dilecte deo cui militat ether. Et ꝯiurati veniūt ad classica venti. Predicta habent̄ originalit̄ in historia triꝑtita. Et Aug. refert in. v. de ciui. dei. circa fineȝ libri. ⁊ tangit Glo. Joā. an. in Cle. si dn̄m. de reli. ⁊ venera. scto꞉ꝝ. in glo. magna in fine. Quis etiā sufficeret enarrare quotiēs filios israel ꝑ totū exodū librūq̄ȝ nūeroꝝ Moyses nūc ab hostibꝫ/ nūc a serpentib⁹/ nūc ab ignibꝫ/ nūc ab alijs ꝑiculis precib⁹ liberauit: Ipsa ḡ orō est colūba: q̄ emissa ab arca dei. i. ab aīa deuota: ramū virentis oliue portās: q: pacē a deo impetrat/ ⁊ victoriā de inimicis ꝑstat: q̄ duo oliua designat. ¶ Sextus effect⁹ est bonoꝝ grē infusio. Duplex est aūt grā. Una gratuȝ faciēs: de qua supra in prima ꝑte sermonis dictū est: vbi dictum est q̄ orōnis merito pctōꝝ remissio obtinet̄. Scḋa est grā gratis data: ⁊ hec habet nouē species q̄s ponit apl's. j. Coꝝ. xij. Et q: longuȝ esset de oībꝫ dicere: dicā aliqua ḋ aliquibꝫ gratijs gratis datis. ¶ Primo quidē de grā miraculorū. Quis em̄ valeat sufficiēter enarrare quot miracl'a sancti orōnū suffragijs obtinuerūt: Nā Josue soleȝ ⁊ lunā orādo fixit in celo: ita vt vni⁹ diei spacio nō sint moti. Josue. x. Sic etiā habemus in vitis patrū de scō Mutio. Itē Helias ignem de celo descēdere fecit. iiij. Re. j. Itē clausit celū orando/ annis tribus ⁊ mensibꝫ sex iij. Regū. xvij. Et dictū est supra ꝑte. iiij. Ezechias rex orando meruit sanitatē miraculosam ⁊ signū regressus solis ꝑ decē lineas in horologio Achā. Esa. xxxviij. Nota etiā exēplum scē Scholastice/ q̄ orādo obtinuit vt plueret/ vt btm̄ Benedictū secū retineret. vt legit̄ in. ij. dial. Quis etiā posset sufficiēter exprimere q̄ot et quāta miracula dn̄s oꝑatus est merito bti Dominici patris nr̄i: Nā semel. xl. peregrini submersi in quodā fluuio/ orōnū eius merito reuixerūt. Idē pater de grā loquendi diuersis linguarū generibꝫ. Nā semel ideȝ pater sanct⁹ Dominic⁹/ cū semel iter ageret cum quodā fratre Bernardo socio itineris ⁊ sanctificatis sue de Tholosa Parisius: obuiauerūt ei quidā theutonici ⁊ ꝯseq̄rer nō poterāt eis spūalia seminare. cū tamē ab eis tēporalia meterent/ impetrauit a deo oratiōe facta/ vt theutonice intelligeret ⁊ loqueret̄: et sic ꝑ alios quattuor dies simul ambulātes de chr̄o iesu et reb⁹ diuinis dulciter ⁊ ardenter mutuo loquebant̄. Faciūt etiā multa exēpla ad ideȝ: de quibꝫ scripsi latius in sermone de eodē sancto Dn̄ico/ qui incipit. Hic magn⁹ vocabitur. ꝑ totū sermonē. Et breuiter discurre ꝑ scripturas veteris et noui testamēti/ ⁊ ꝑ historias sanctoꝝ: et inuenies oīa miraculosa oꝑa q̄ per sanctos facta fuere virtute orationis fuisse impetrata. Sic Salomon orās meruit sapientiaȝ infusaȝ sibi a deo. iij. Reg. ¶ Septim⁹ orationis effectus est bonoꝝ glīe collatio. Joā. xvj. Petite ⁊ accipietis: vt gaudiū vestꝝ sit plenū. Ūn̄ ⁊ ḋ Augustino legit̄/ q̄ cū ei⁹ ciuitas Hypona ab Afris obsessa fuisset: dn̄m

exorauit: vt vel obsidionis periculū remoueret vel sibi verā penitentiā daret: vt eū ad se ptraheret. dixitq3 fratrib9 se h tertiū a dño impetrasse: vt p mortem trāsiret ad dñm. Sic z latro in cruce orōnis merito/ illud verbū oīm suauitate suauius a dño meruit audire. Hodie mecū eris in paradiso. Luc. xxiij. Sicut etiā btūs Benedictus duz mortē adesse p̄sentiret in ecclīaz se deferri fecit: exitūq3 suuz dominici corporis pceptione muniuit: z int discipulorum man9 imbecillia mēbra sustentās manibus z oculis in celuz erectis/animā inter vba orōis efflauit: sicq3 eterne glorie corona eminētissime adeptus est: sicuti duob9 monachis diuinit9 reuelatū fuit: ido orōnibus instātes esse debem9. Nam. ps. ait in psona dñi. Clamauit ad me z ego exaudia eum: cū ipso sum in tribulatiōe eripiā eum z glificabo euz. ps. xc. Et alibi exhortat nos dñs dicēs. Jmola deo sacrificiuz laudis: z redde altissimo vota tua/ z inuoca me in die tribulationis et uam te: z honorificabis me.

De captatione beniuolētie z congruitate orationis. Ser. vj.

Pater noster. Sequit pdicare de quarta 9sideratōne circa materiā orōnis vicz de petendoz decentia z congruitate. Ubi notandū est qd sit orandū: et qz dñs in orōne dñica docuit discipulos qd sit orā duz: idcirco de ea videam9. Ubi de ea dicā qd potero: qz qz debeo nō sufficio. Naz vt dr aplūs. ij. Cor. iij. Non sum9 sufficientes cogitare aliqd a nobis tanq3 ex nobis sed omis sufficiētia nr̄a ex do est: z bn̄ fuit necariuz nos instrui de petēdis. Naz vt ait aplūs qd oremus: sicut oportet nescimus. Ro. viij. Salutet virgo zc. Pro introitu g smonis notandū qz sufficientissime nos dñs instruit in orōne dñica/ qd petere debeam9: qz vt dr Aug. ad Probā d orādo deū: qcūq3 licz dsiderare: licz p orōnē petere z hre. Jn orōne aūt dñica qcqd desiderare z petere debem9 sufficiētissime ponit: qz vt dr Aug. vbi. s. si recte z 9gruenf oram9 nihil aliud dicere possum9: q̄ qz in orōne dñica 9tinet Jn hac g sanctissima et sufficientissima oratiōe dñica duo principalit ponunt.

Primū est beniuolētie captatio.

Scdm est septiformis petitio.

¶ Primū ponit ibi. pat noster q es in celis. Scdm ibi. sanctificet nomē tuū zc. vsq3 in finē. Primo g vt dixi ponit beniuolētie captatio q necessaria est: vt ait Grego. Cum his q displicet ad intercedendū mittit: irati anim9 ad deteriora puocat. z hr in decre. xlix. di. in pn. Hec aūt beniuolentie captatio ponit in pdictz vbis. Pat noster q es in celis: qd nomē est nomē dulcedinis/ sic fili9 dei orās noiauit patrē di. Mat. xiiij. Abba pat oīa tibi possibilia sunt zc. Jn qb9 vbis ponunt tria q valde sunt 9fortatiua ad petendū.

Primū est bñficiū creatōis/pater.

Scdm est bñficiū reparatiōis/ noster.

Tertiū est beneficiū glorificationis/ q es in celis.

¶ Primo ergo ponit beneficiū creatiōis dum dicit pater: qz deus est pater omniū creatione. Un̄ Grecism9. Ast summū regem facit ipa creatio patrē. Quia eīn fiducia est vna 9ditio maxie necaria ad obtinendū orōnis effectū: iuxta illd. Matt. vij. Quicqd orantes petitis credite: qz accipietz z fiet vobis: z Jac. j. Postulet autē in fide nihil hesitans. Jdeo ex h verbo dat fiducia maxie orāti: quis eīn est fili9 z nisi oino puersus z fatuus: q nō secure accedat ad patrē: secure accedam9 ad deū dicētes Pater noster. Uere eīn est pater noster: a q oīs paternitas i celo z in terra noiat. Ephe. iij. Et in tm patres ceteros antecedit: vt respectu ei9 pat null9 dici possit pncipalit z vniuersalit. Un̄ Mat. xxiij. Patrē nolite vocare vobis sup terraz: vn9 est eīn pater noster q est in celis. Ex h ergo z captat beniuolētia eius q oratur: z magna fiducia nobis dat obtinendi illud qd oram9: qz pater largus est ad largiendū filijs pqb9 etiā thesaurizat: ita vt sepe etiā piculis in mortē vtriusq3 hois se exponat. Un̄ dum vir qdā paup Socrati pbo diceret: qd a quodā diuite nimiū amaret: ait ad eū/si te amat vt asseris quō tu pauper es z ille diues: q. d. si te amaret z tecū vniuersa diuideret. Nā z patres: qz filios multū amant illis thesaurizant: vt dixi z

qd mirũ in hominibꝫ/qḋ in brutis animalibꝫ inuenit̃:qḋ est eĩm animaliũ gen⁹:qḋ filios ex se natos nõ effectu mirabili diligat: Ergo si secure tu ad p̃rez carnalẽ accedis/q̃ te amore accidẽtali diligit/a q̃ etiã tm̃ carnẽ habes/quãto securi⁹ est tibi accedendũ ad illũ/q̃ nõ amore accidẽtali te diligit:sed essentiali.i.seipso a q̃ etiaꝫ nõ tm̃ ꝑticulã carnis:sed totũ corp⁹ ꝛ aĩam accepisti; vñ dixit illa sctã mlier filijs.ij.Macha.vij. Nescio q̃liter in vtero meo apparuistis:neqꝫ eĩm spm̃ ꝛ aĩam donaui vobis: ꝛ vitã et singuloꝝ mẽbra nõ ipsa cõpegi: sed mũdi creator ꝛc̃. ¶ Scḋo induciť ad fiduciã petendi ꝛ impetrãdi/ex beneficio redẽptionis/qḋ nota cũ diciť.noster. Qꝛ quãuis de⁹ rõne creatiõis sit de⁹ ꝛ dñs et pater oim̃ creaturaꝝ: tamẽ ꝑ beneficiũ reparatiõis/seu redẽptionis spẽalit̃ factus est deus noster:qꝛ os nostrũ ꝛ caro nostra est/ex q̃ verbũ caro factũ est:ideo.ps̃. Benedicat nos de⁹ deus noster:bñdicat nos deus ꝛc̃. Nota q̄ ter dicit de⁹ad designãdum tres ꝑsonas in diuinis:ꝛ in scḋo de⁹ ꝑ qḋ notať ꝑsona filij addiť noster: rõne qua sup̃. ¶ Tertio inducimur ad fiduciã petendi ꝛ impetrandi ex bñficio glĩficationis:qḋ cum diciť notať qḋ est intellect⁹ qḋ vno modo exponiť.i.in sanctis ꝑ glĩam vt patebit inferius:vbi deo dante videbimus quõ exponiť/q̃ es in celis. Circa paternitatẽ autẽ hanc q̃ ipsum deũ creatorez patrẽ vocam⁹/q̃ttuor sũt ↄsiderãda:vicꝫ.

Primo de paternitatis hui⁹ rõne.
Scḋo ipsius patris dilectione.
Tertio de eiusdẽ adoratione.
Quarto de ei⁹ hereditatis successione.

¶ Circa primũ notandũ:q̄ circa paternitatẽ dei diuersi modi ↄsiderãdi sunt. Est eĩm deus pater quattuor modis:vicꝫ.

Primo naturaliter.
Scḋo generaliter.
Tertio specialiter,
Quarto singulariter.

¶ Primo mõ nãliter/ deus est pater solũ vni⁹.s. Jesu chr̃i:quẽ de sua substantia ab eterno gñauit.sibi ꝑ oñia silez ꝛ eq̃lem in eadẽ essentia. Jo.x. Ego ꝛ pat̃ vnũ sum⁹. Jtẽ.ps̃.cix. Ex vtero.i. d̓ substantia mea ante luciferũ genui te. Cum eĩm ois ꝑfectio q̃ est in creaturis sit attribuẽda deo: vt pote ꝑme cause oim̃ creaturaꝝ. Sequiť q̄ etiã paternitas attribuẽda sit deo:quia ab ipso om̃is paternitas noiatur in celo ꝛ in terra:vt d̓t ap̃lus. Eph.iij. Oportet ḡ q̄ de⁹ generet filiũ. Et iõ d̓t ip̃e. Esa.lxvj Ego q̃ gñationẽ alijs tribuo: nũqd sterilis ero:talis aũt gñatio nõ est carnalis: neqꝫ materialis:qꝛ in deo nõ est caro neqꝫ materia:sed spũs. Jo.iiij. Deus spiritus est. Oportet ḡ q̄ sit spũalis/et est talis: vicꝫ qꝛ intelligẽdo seipsum: generat filiũ q̃ vocať verbũ patris/qḋ est idẽ in essentia:cũ ipso deo intelligẽte. Nã cum intellectum inq̄ntum tale sit ꝑfectio intelligẽtis:ꝛ de⁹ sit ꝑfectio sua/oꝑtet q̄ seipsuꝫ solũ de⁹ intelligat:ꝛ om̃ia alia in seipso:ꝛ talis relatio q̃ est in deo ꝑut est intelligẽs/ꝛ intellectũ est paternitas ꝛ filiatio:ꝛ ideo de⁹ inq̄ntum intelligit seipsum est de⁹ pater ꝛ inquãtũ est intellect⁹:est deus fili⁹:ꝛ sic ptꝫ. q̄ pater ꝛ fili⁹ sit eiusdẽ essentie ꝛ nature: ꝛ iḋo. Jo.x. Pater qḋ dedit mihi maius oibꝫ est:quia.i.dedit mihi totũ bonũ suuꝫ qḋ est maius oibus rebꝫ. Jdeo deus fili⁹ est oipotens om̃ia ↄtinẽs:om̃ia disponẽs sicut deus pater:iuxta illud. Heb.j. Qui cũ sit splendor glĩe/ꝛ figura substantie ei⁹. portans om̃ia v̓bo v̓tutis sue ꝛc̃. ¶ Sed videť ex p̄dictis seq̃/q̄ v̓bi diuini sit aliud verbũ:ꝛ filij sit alius fili⁹. Cum eĩm verbũ dei sit deus verus/vt dictũ est:oportet om̃ia que deo cõueniũt: verbo dei couenire:deus aũt ex necessitate seipsum intelligit:ꝛ verbũ igiť dei seipsum intelligit. Si igiť ex hoc/q̄ deus seipsum intelligit verbũ ab eo genitũ in deo ponať:ↄsequi videtur/q̄ etiã verbo inquãtũ seipsum intelligit aliud verbũ attribuať: et sic verbi erit verbũ ꝛ filij fili⁹:ꝛ illud verbũ si deus est: iterũ seipsum intelligit ꝛ habebit aliḋ verbũ:ꝛ sic in infinitũ gñatio diuina ꝓcedet. Sed rñdeo f̓m Tho.in.iiij. ↄtra gẽtiles. c.xiij. Quãuis verbũ dei sit de⁹: nõ tamẽ alius est de⁹ a deo cui⁹ est verbũ: sed vn⁹ oino: hoc solo ab eo distinctũ: qḋ ab eo vt verbũ ꝓcedens:sicut aũt verbũ nõ est ali⁹ de⁹:ita nec alius intellect⁹ ꝛ ꝑ ↄsequens; nec aliud intelligere:vñ nec aliud verbũ; nec tamẽ sequiť q̄ sit verbũ siue ipsi⁹: f̓m q̄ verbũ seipsum intelligit.nam in hoc solũ verbũ a dicente distinguiť;vt dictũ est;

ꝙ est ab ipso: omīa ergo alia cōiter attribuenda sunt deo dicenti/q̄ est pater: τ verbo/qđ est filiꝰ ꝓpter hoc qđ etiā verbū est deꝰ:sed h̄ solū vt ab eo sit verbū attribuēdū est ꝓprie patri: τ h̄ qđ est esse a deo dicēre attribuendū est ꝓprie filio:fm Tho. Uel dic: ꝙ verbū seipm intelligit: sed nō alio intellectu quaꝫ illo q̄ pater intelligit seipm. Et ideo nō est dare aliud verbum verbi:nec sequit̄ ꝙ sit verbū sui ipsiꝰ:quia illud intelligere nō est a verbo:sed a patre. τ in hoc relatiue distingunt̄ pater a filio: vicꝫ ꝑducere verbū siue ꝙ ab eo patre sit verbū:q̄uis ergo filiꝰ intelligat seipsum: tn̄ illud intelligere nō est ab eo: sed a p̄re: qꝛ idem est intellectꝰ/τ intelligere q̄ pater intelligit se/τ q̄ filius seipm intelligit. Et ideo non dicit̄ verbū ꝑducere verbū:necꝫ filiꝰ filiuꝫ:qꝛ illud intelligere nō ꝓcedit a vbo sed a patre. Scđo mō deus dicit̄ pat̄ generalit̄ oim.s.creaturaꝝ:τ ratio: qꝛ illa dat deus diuersis creaturꝭ q̄ pater dat filijs.dicit aūt phus/ꝙ a parentibꝫ tria habemus.s.esse/nutrimentū τ disciplinā:sic τ deus dat oibus creaturis esse incōparabilit̄/magis q̄ generās dat gn̄ato. Nam generās ꝑticulare mouet materiā p virtutem suā:sicut autē dicit in libro de causis. Causa prima plus est influēs sup causaꝫ cause scđe:q̄ ipsa causa scđa. Ipse ḡ deus causat in rebꝫ esse viuere/sentire/τ intelligere: omibꝫ em̄ creaturis dat esse:quibusdā aūt sup esse addit viuere:vt plantis: q̄busdā vo super esse τ viuere addit sentire: vt brutis τ alijs aiantibus:q̄busdaꝫ vero sup esse viuere τ sentire addit intelligere: q̄ est nobilissima opatio/vt angelis τ hoībꝫ:in q̄bus etiā triplicē vitam causat scꝫ vitā nature gratie τ glorie. Scđo dat deus creaturis oibus nutrimentū: qꝛ oia regit τ gubernat.ps. Oculi oim in te sperant dn̄e:τ tu das escam illis in tempore oportuno. Nā sicut dr̄ Greg. Sicut omīa ex nihilo facta sunt:ita in nihilū tenderēt nisi manus oipotentis ea teneret. Sap. viij. Attingit a fine vsꝫ ad fineꝫ fortiter τ disponit oīa suauit̄: disponit aūt omīa p seipsum τ ordinat:sed regit τ gubernat p angelos τ corpa celestia. Sua em̄ puidentia vsꝫ ad minima τ in minimis extendit̄.ps. Qui dat iumētis escā ipsoꝝ:τ pullis coruoꝝ inuocantibꝫ eū. Nota sup illud pullis coruoꝝ: quō pulli coruoꝝ relinquūtur a parentibꝫ:donec sunt cū pennis caniceis:siue albis τ diuina ꝓuidētia eos pascit τ nutrit. vn̄ Job.xxxviij. Quis preparat coruis escam suā/qn̄ pulli eiꝰ ad deū clamant vagientes eo ꝙ nō habeant cibos:sup q̄ textu dr̄ btūs Tho. ꝙ coruus pullos eiꝰ eductos nō pascit/donec suos esse depꝛehendens plumis nigrescere videt. Vn̄ septē diebꝫ eis cibos nō ministrat sed a deo sustentant̄ p naturalē virtutem eis inditam. ❡ Tertio dat deus creaturis disciplinā:qꝛ omīa docet τ instruit: sꝫ vniuscuiusꝫ rei capacitatē:sic ipe dat gallo intelligentiā:vt cantet in hora ante lucem. Job.xxxviij. Quis dedit gallo intelligentiā. Nōne ipse docet accipitrē ad austrum expandere alas suas:vt renouet̄ in plumis. Quis docuit hirūdines in eūdo: τ redeundo certa tēpora obsuare: q̄s docuit araneā talē telam texere: sic aptā captioni muscaꝝ τ hirūdinē/sic ꝯstruere nidum. Quis docuit serpentē pellē veteres deponere:dum artū foramen intrat:aut aspidē aures suas obturare/ne vocē audiat incantantis.ps. Sicut aspidis surde τ obturātis aures suas:q̄ nō exa.vo. incantantiū τ venefici incātantis sa. Certe deus pater tanq̄ oim mgr̄ τ doctor. Propterea dr̄ phs/ꝙ opus nature est opus intelligentie. veraciter ergo ipse est pater oim: τ oia q̄ ad patrē spectant ipē circa rē quālibet opatur. Tertio dicit̄ deꝰ pater specialiter.s.hominū: ipse em̄ deꝰ vltra illa tria generalia bn̄ficia/q̄ alijs exhibet creaturꝭ d quibꝫ supra primo dictū est: tres alias excellentias ꝯfert hominibꝫ.

Prima est circa esse p modū creatiōis.

Scđa est circa nutrimentū per moduꝫ ꝓuisionis.

Tertia est circa disciplinam p modum instructionis.

❡ Primo ergo circa esse τc̄. Quia ipsuꝫ hoiem creauit specialit̄ ad imaginē τ similitudinē suā:sup omēs alias creaturas corporales: sicut pat̄ generat filiū ad imaginē suā. Gen.j. Faciamꝰ hoiem ad imaginem τ silitudinē nostrā. Et nota ꝙ dr̄ faciamꝰ. In alijs aūt creaturis corpalibus nō est vsus h̄ verbo faciamꝰ: sed fiat siue

pducat ꝛc. Ad significādū ꝙ aīa humana non de potentia materie educat: qꝛ est ipa supra oēm materie ꝓportionē aīe rōnalis. Corpus vo humanū de q̄ttuoꝛ elementoꝝ materia formatū est a deo: ꝓpter qđ dicit Esa. Nūc dñe pater noster es tu: nos vero lutū: ꝛ fictoꝛ noster tu/ ꝛ opa manuū tuaꝝ oēs nos. Esa. lxiiij. Scđa excellentia est circa nutrimentū. Nam deꝰ oia ad hoīs cōmodum ꝛ ministeriū ordinauit vicꝫ aīalia/ elemēta/ ꝛ corpora celestia/ ꝛ ꝙ plus est etiā angelos. Nam de aīalibꝫ dicit. Gen. j. Crescite ꝛ mltiplicamini/ et replete terram ꝛ subijcite eam/ ꝛ dñamini piscibꝫ marꝫ/ ꝛ volatilibꝫ celi/ ꝛ vniuersis animātibꝫ q̄ mouent sup terrā. De corporibꝫ vo celestibꝫ dr. Deut. iiij. Custodite sollicite aīas vestras: ne forte ocłis eleuatis in celum: videas solem ꝛ lunam/ ꝛ oīa astra celi et erroꝛe deceptus adores ea ꝛ colas que creauit dñs deus tuus in ministeriū cūctꝫ gentibꝫ q̄ sub celo sunt. De ministerio vo angeloꝝ dicit. Heb. j. Oēs sunt administratoꝝ spūs in ministeriū missi ꝓpter eos/ q̄ hereditatē capiūt salutis: notandū tamen ꝙ etiā presciti ad dānationē habent angelos ad custodiā: ꝛ antichrūs habebit angelū custodē: saltem ad hunc effectum: vt a peioꝛibꝫ cōpescat agendis. Itē. ps. Angelꝭ suis deꝰ mandauit de te ꝛc. Ideo de his oībꝫ admirans Dauid: ait. Quid est hō ꝙ memoꝛ es eiꝰ aut filiꝰ hominis: qm̄ visitas eum minuisti eum/ paulominꝰ ab angelis glīa ꝛ honoꝛe coronasti eū ꝛ ꝯstituisti eum sup opa manuū tuaꝝ: oīa subieci. sub pedibꝫ eiꝰ oues ꝛ boues vniuersas ꝛc. Tertia excellētia est circa disciplinā: qꝛ spēaliter deus instruit hoīem p lumen rōnis. ps. Signatum est sup nos lumē vultus tui dñe: ꝛ h̄ ex pte interioꝛi. Ex parte vo exterioꝛi instruit hoīeꝫ p creaturas: qꝛ inuisibilia dei a creatura mundi. i. ab homie p ea q̄ facta sunt intellecta ꝯspiciunt. Ro. j. Et p scripturas ꝛ p spiritū ꝓphie. Job. xxxiij. Per somnū in visiōe nocturna: qn̄ irruit sopoꝛ sup hoīes ꝛ dormiūt in lectulo tunc aperit. s. deꝰ aures viroꝝ ꝛ erudiēs eos instruit disciplinā ꝛc. ps. Qui docet hominem sciētiā. Itē Job. xxv. Qui docet nos sup iumēta terraꝝ. Dedit etiā hoī deꝰ libertatem arbitrij: p quā possit deflectere malum ꝛ agere bonū: et imputat sibi actiōes suas in premiū vł in penā. Ecči. xv. Deꝰ ab initio ꝯstituit hominē et reliquit eū in manu consilij sui ꝛc. Hoc ergo modo spēcialit habet curā deus hoīm: nō aūt aliarū creaturaꝝ coꝛporaliū. j. Coꝝ. ix. Nunqđ de bobus cura est deo? Ideo suadet nobis petrꝰ apłs di. Omnē sollicitudinē vestrā ꝓijcientes in eū: qꝛ ipsi cura est de vobis. j. Pe. v. Quarto deꝰ est pater specialissime siue singularit chrīanoꝝ: ꝛ h̄ quantū ad septē: q̄ pat circa filios exercet: vicꝫ.

Primo quo ad generationē.
Scđo quo ad indutionē.
Tertio quo ad nutritionē.
Quarto quo ad instructionē.
Quinto quo ad curationē.
Sexto quo ad redemptionē.
Septimo quo ad hereditariam successionem.

¶ Primo quo ad generationeꝫ: quia deꝰ p gratiā spiritus sancti chrīanos adoptat in filios: ꝛ eos regenerat p baptismū. Jo. j. Quotquot aute rece. eum dedit eis po. fi. dei fieri. Item Ro. viij. Non em̄ accepistis spiritū futuris iterū in timoꝛe: sed accepistꝭ spūm adoptionis filioꝝ: in q̄ clamamus Abba pater. ꝛ ibidē. Quos p̄sciuit ꝛ p̄destinauit ꝯformes fieri imaginis filij sui: vt sit ipse pmogenitꝰ in multꝭ fratribꝫ. Debemꝰ ergo ꝯformari imagini filij eius. j. Coꝝ. xv. Sicut poꝛtauimꝰ imaginē terreni: ita poꝛtemꝰ imaginē celestꝭ: qlis terrenus tales terreni/ ꝛ qualis celestis/ ꝛ tales celestes. Itē. j. Jo. iij. Videte qualē charitatē dedit nobis deꝰ: vt filij dei nominaremur ꝛ simus: nō sic iudei et alij peccatores ꝛ infideles: qꝛ illis dicit. Vos ex p̄re diabolo estꝭ. Jo. viij. Et rōhuiꝰ est ex eo ꝙ dr. Esa. j. Filios enutriui ꝛ exaltaui: ipsi aūt spreuerunt me. Nota hic quāta cecitas occupat pctōꝛes/ q̄ potius volūt esse filij diaboli q̄ dei/ et serui pcti q̄ liberi iustitie. ¶ Scđo q̄ ad indutionē: qꝛ deꝰ vestit chrīanos veste polimita ꝛ stragulata. i. varia veste oim. s. virtutū ꝛ donoꝝ spūssancti. De veste virtutuꝫ ait. ps. Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato circūdata varietate. Virtutes aūt sunt habitꝰ aīe: hec vestis qua

vestit deꝰ chꝛianos facit eas dignos nuptijs eternis: quicūq̃ nō habuerit non solum efficit indignꝰ ad has nuptias intrādum: sed si intrauerit dignꝰ est vt expellatur. Math. xxij. Amice quō huc intrasti nō habens vestē nuptialē: ꝛ sequit. Ligatis ma. ꝛ pe. ejic. eū in te. exte. ꝛc̄. De h vestimēto dicit. Ecci. xvij. Ad imaginē suā fecit hoiem/ ꝛ ꝓm seipm vestiuit illū ꝟtute. Custodiamꝰ ergo sollicite hoc vestimētū ne inqnet luto a varietate/ aut cōburatur igne luxurie/ aut laceret spinis iuidie/ aut incidat gladio supbie: qđ si ꝯtingat ex nostra fragilitate recurramꝰ ad matrē nr̄am sanctā ecclīam: sicut facit puer q̄ cecidit in lutum/ qui lachꝛymās currit ad matrē vt lauet eum. Hoc tunc cōplebimus cuꝫ ad cōfessionis fontē recurrimꝰ de q̄ Zacha. xiij. In die illa erit fons patēs domꝰ Dauid: ꝛ habitātib in hierusalē in ablutiōeꝫ pctōꝛis et menstruate. Ideo Apoc. xvj. Beatꝰ qui vigilat ꝛ custodit vestimenta sua: ne nudus ambulet et videāt turpitudinē eiꝰ. Nota hic q̄stionē an in futura patria erimꝰ induti. ¶ Tertio q̄ ad nutritionem: qꝛ sicut pr̄ nutrit filiū. sic deꝰ specialissime nutrit ꝛ pascit chꝛianos cibo ꝛ potu mirabili: vicꝫ p̄ciosissimo corpoꝛe ꝛ sanguine suo. Jo. vj. Qui mādučat meā carnē: ꝛ bibit meū sanguinē habet vitā eternam. De quo cibo dicit. Sap. xvj. Paratum panē de celo p̄stitisti illis sine laboꝛe oēm delectationē i se habentē: ꝛ ois saporis suauitateꝫ: qui cibus incōparabilit est melioꝛ: ꝛ virtuosioꝛ q̄ manna datū patribus veteris testamēti. Vn̄ Amb. in li. de sacr̄atis. ꝛ de ꝯse. di. ij. reuera. Considera inq̄t/ vtrū nunc p̄stantioꝛ sit panis angeloꝝ/ an caro chꝛi que vtiq̃ corpꝰ est vite. Manna illđ de celo: hoc sup celū: illđ celi: hoc dn̄i celoꝝ: illđ corruptioni obnoxiū si in diē alterū seruaret. hoc alienū ab omi corruptione: vt q̄cūq̃ religiose gustauerit corruptionē sentire non poterit. ¶ Quarto quo ad instructionē: q̄a deꝰ docet christianos sup alias nationes: q̄ omes erroꝛibus inuoluūtur p̄terq̃ chꝛiani: qb ꝟitas fidei data est: ꝛ q̄ placet deo reuelata Baruch. iiij. Bti sumꝰ israel: qm̄ que deo placēt nobis manifesta sunt. Item Heb. xij. Pat spirituū erudit nos ad id: qđ vtile est in recipiendo satisfactionē eiꝰ. ps. Non fecit talit omi nationi: ꝛ iudicia sua nō manifestauit eis. Preterea in sectis alijs nulla gens est ita docta sicut chꝛiana. Unde nota q̄ nobis chꝛianis dat deꝰ q̄ttuoꝛ leges ꝓ instructione nostra. Primo legē nature. Scđo legē scripture. Tertio legem gratie: q̄ est lex euāgelica. Quarto legem hūanā. s. canonicā ꝛ ciuileꝫ. ¶ Quinto q̄ ad curationē: qꝛ cōtra infirmitates nr̄as spūales/ medicinas efficacissimas istituit ex mixtura iustitie ꝛ miscđie/ q̄ sunt sacr̄a eccl̄ie. Luc. x. Samaritanꝰ aūt quidā iter faciēs: alligauit vulnera eius infundens oleū ꝛ vinū. Ubi notandū/ q̄ omis infirmitas nr̄a spūalis est duplex. s. culpe ꝛ pene. Infirmitas culpe est triplex: vicꝫ originalis: actualis moꝛtalis: ꝛ actualis venialis. Contra primā est baptismꝰ: cōtra scđam est penitentia: ꝯtra tertiā est extrema vnctio. Infirmitas ꝟo pene est q̄druplex. s. ignoꝛātia: impotentia: siue fragilitas: malitia: ꝛ ꝯcupiscentia. Contra p̄mā scꝫ ignoꝛātiā est oꝛdo. ꝯtra scđam. s. impotētia est ꝯfirmatio seu chꝛisma. Cōtra tertiā. s. malitiā est eucharistia. Cōtra quartā. s. ꝯcupiscentiā/ est matrimoniū. Item sacr̄a p̄dicta sunt medicine ad adiuuandū virtutes. Nam in auxiliū fidei/ est baptismus: in auxiliū spei extrema vnctio: i auxiliū charitatꝫ: est eucharistia: in auxiliū prudētie/ oꝛdo: in auxiliū iustitie pnia: in auxiliū foꝛtitudinis ꝯfirmatio: in auxiliū tēperātie est matrimoniū. ps. Misit dn̄s verbū suū ꝛ sanauit eos: ꝛ eripuit eos de interitiōib eoꝝ. Igitur nō debemꝰ desperare in hmōi infirmitatib ꝺ misericoꝛdia talis et tanti patris: q̄uis simus maximi peccatoꝛes: qꝛ ipse est paratus semꝑ nos recipere: si nos ad eum redeamus. Exemplū de filio ꝓdigo. Lu. xv. Hic histoꝛiā si expediens est. Idō exhoꝛtat nos ipse dn̄s dicens per Hieremiaꝫ. vulgo dicitur Si dimiserit vir vxoꝛeꝫ suā et recedens ab eo duxerit virum alteꝛū: nunq̄d reuertet ad eum vltra: nunquid non polluta et cōtaminata est mulier illa: tu autem foꝛnicata es cum amatoꝛib multis: tamē reuertere ad me dicit dn̄s: ꝛ subdit: ergo saltem amodo voca me pater meus: dux virginitatis mee: tu es. Hiere. iij. ¶ Sexto q̄ ad

redēptionē: q2 redemit nos de manu dia-boli. Et vide quali z quāto precio. j. Pe-tri. j. Non auro z argēto redempti estis: sed precioso sanguine agni incōtaminati. Nota sanguine pcioso zc. Non ḡ dedit in preciuʒ aliqd corruptibile z vile: nō hunc visibileʒ mundū: quia oīs creatura cor-poralis non est equalens pciuʒ vni⁹ ani-me. Mat. xvj. Quid pficit homini si lu-cretur vniuersum mundū: anie vero sue de-tri. pa. aut quā dabit ho. cō. p anima sua. Non etiā dedit in preciū aliquē angeloꝝ seu ciuiū supernoꝝ: sed semetipsum. Joā. iij. Sic deus dilexit mundū: vt filiū suuʒ vnigenitū daret zc. Vñ eccłia cantat. O ineffabilis dilectio charitatis: vt seruū re-dimeres filiū tradidisti. Nec voluit vnaʒ guttā sanguinis effundere: sed totū. Sed nō fluxit ex corpe eius gutta sanguinis: ſʒ vnda. Ideo redempti: q̄si iterum z sepius empti. ps. Apud deuʒ misericordia: z copiosa apud eum redemptio. Per primā guttaʒ fuimus empti: p alias redēpti. Septimo q̄ ad hereditariā successionē: siue instituti-onē: q2 sicut pater instituit filiū heredem vniuersalē bonoꝝ suoꝝ: sic z de⁹ instituit christianos heredes regni celoꝝ: siue in omi-bus bonis suis. s. gratie z glorie: q2 heredi-tas nihil aliud est q̄ successio in vniuersuʒ ius: qd defunct⁹ habuerit. ff. de ver. signi. l. Nihil aliud. Clausula aūt institutionis hec. Luc. xxij. Ego dispono vob: sicut dispo-suit mihi pat meus regnū: vt edat z biba. sup mē. me. in reg. meo. Itē Lu. xij. Noli-te timere pusillus grex: q2 cōplacuit patri vrō dare vobis regnū. Et hic effect⁹ pce-dit ex pr̄io: q2 si sum⁹ filij: ḡ heredes. Ro. viij. Ipse spūs testimoniū reddit spiritui nr̄o: qd sum⁹ filij dei. Si aūt filij z here-des: heredes q̄dē dei: coheredes aūt chri. De h aūt dicet lati⁹ infra dño ɔcedēte.

De dilectione erga deum. Sermo septimus.

Pater noster.

Sequitur videre de dei dilectio-ne: hec est q̄re z quō debemus deum diligere. q2 ad hoc z naturali z sup naturali rōne inducimur. Naturali q̄dē: quia est pater noster: vt dictū est supra p-ximo smone: ergo naturalit est diligend⁹ sicut fili⁹ naturalit diligit patrē. Supna turali vero: quia ad hoc ex pcepto diuino obligamur dicēte. Diliges dnm deū tuuʒ ex toto corde tuo: et in tota aīa tua: z in tota mente tua. Hoc est maximū z primū mandatū. Mat. xxij. Addit. Marc. et ex tota virtute tua. Mar. xij. Luc. vero dr. Et ex oibus viribꝫ tuis. Lu. x. Ideo de h hodie deo dante videamus. Salutet vir-go zc. Notandū q̄ occurrit circa amoreʒ dei: p nunc triplex ɔsideratio.

Primo ḡ amore debem⁹ diligere deū.
Scdo qua ratione.
Tertio quō possumus cognoscere q̄ di-ligamus deū. Et de q̄libet fiet vn⁹ sermo.

Circa primū notandū: q̄ inuenit quadru-plex differentia amoris.

Primus est amor ɔcupiscentie.
Scdᵒ est amor nature.
Tertius est amor amicitie.
Quartus est amor gratie.

¶ Primus est mal⁹. Scdᵒ bonus. Ter-tius est melior. Quartus est optim⁹. Et hoc amore tenemur deū diligere: vt amor suus sit nobis salutiferus ¶ Prim⁹ ergo amor est ɔcupiscentie: z hoc est qñ aliqd amatur non intuitu z amore rei dilecte: sed diligentis sicut auarus amat aurum: sic superbus dignitates: sic luxuriosus mu-lierē. O vos mulieres credatis q̄ quādo aliqs diligit vos hoc amore: q̄ pter vos: non sed p se zc. Sic miles amat equū zc. Talis amor est hodie inter amicos mūdi: q2 vnus amat alium pter sui amorē z co-moditatē: vicʒ vt ab eo ɔsequat favoreʒ: honorē: lucra tpalia/officia/dignitates zc. Faciunt tales: sicut musce que sequūtur mel zc. z in huius signum tādiu iste amor durat: q̄diu sperat aliquid vtilitatꝫ ama-to. Postea vero cessat. Eccl. vj. Est ami-cus sm temp⁹ suū: z nō pmanet in die tri-bulationis. Vñ vsus. Tempe felici mlti numerant amici. Cum fortuna perit nul-lus amicus erit. Ouid. lib. j. de tristibus. Donec eris felix mltos numerabis ami-cos. Tempa si fuerint nubila solus eris. Tali amore quidā amant deum z hono-rant. Vadunt ad missas: audiunt sermo-nes/faciūt elemosynas: ad finē vt de⁹ det

eis sanitate rc. bona nature vel fortune. Ex quo patet q magis diuitias et comoda ppria diligunt q deum: quia finis ppo nitur his que sunt ad finem. quia propter vnumquodque r illud magis. Et talis amor est valde peruersus: quia facit de medio finem/ r de fine medium. Deus enim est finis omnium r principium. Apoc. j. Ego sum alpha r o. principium et finis. Item quia tali amore amas deum/ vti tur deo r non fruitur. Quod est contra ordinem charitatis: quia deo debemus frui r non vti. Frui autem est amore adherere alicui rei propter seipsam. Vti autem est quod in vsum venerit ad id quod amas obtinendum referre/ si tamen amandum est. Nam vsus illicitus/ abusus potius vel abusio noianda est: vt dicit Aug. in .j. de doctrina christiana. r tangit magister in .j. sen. in prin. ¶ Secundus amor est nature seu naturalis. Tali amore pater diligit filium: r econuerso. frater fratrem: r econuerso. Et hic amor bonus est: vtputa naturalis ab optimo deo institutus. sed non est meritorius/ r pariter nec sufficiens ad salutem: quia in naturalibus neque meremur neque demeremur. Unde r cois e inter oia aiantia: nam r canes/ r catte/ leones/ lupi/ vrsi r aues amant filios catulos r pullos suos/ r eis puidem. Unde Eccli. xiij. Omne animal diligit sibi simile rc. Hoc autem amore vnaqueque creatura amat ipsum deum creatorem naturaliter suo modo/ r plus q seipm. Insensibilia quidem naturaliter: bruta aialia sensitiue. Creatura vero ronalis per intellectualem amorem: qui pprie dilectio dicitur. Et ratio huius est: quia vnaqueque pars naturali quadam inclinatione operatur ad dilectionem totius: etiam cum periculo aut detrimento pprio. Ut patet cum aliquis exponit manum gladio ad defensionem capitis: ex quo dependet salus totius corporis. Unde naturale est vt qlibet pars suo modo plus amet totum q seipsam. Unde r scdm hanc naturalem ronem/ r scdm politicam virtutem bonus ciuis mortis periculo se exponere debet pro bono comuni. ff. de reli. r sump. fu. l. minime. Et medicus pro pseruatione totius corporis pcidit mebra putridum: r iudex pro pseruatione reipublice condenat malefactorem. qr expedit reipublice vt maleficia puniantur. vt in .c. vt fame. de sen. excom. r. ff. ad .l. aquil. l. ita vulneratus. Manifestum est autem q deus est bonum coe totius vniuersi r omnium partium eius: r ideo naturali dilectione magis diligit qlibet creatura deum q seipsam. Est r alia ro quare homo ex puris naturalibus diligit plus deum q seipm/ r oia: qr naturalis inclinatio indita est nature a deo r ideo non pot esse puersa. Esset autem puersa si naturali dilectione homo plus diligeret se q deum: qr frueretur se r non deo. Frui autem seipso inducit puersitatem peccati: vt dictum est sup prima pte. ¶ Tertius amor dicitur amicitie r est quando homo diligit aliquem non propter seipm diligentem/ sed propter rem dilectam: r pp bonum ipsius habitum vel habendum. Et ista est vera amicitia/ quamuis hodie raro inter mundanos hoies inueniatur. Et est hic amor melior q scds: qa iste pcedit ex electione: primus vero ex natura: qr tamen amor iste pot esse sine gratia. nam r in paganis r infidelibus reperitur: sicut patet per Tullium li. de amicitia. r per Valerium. lib. iiij. c. de amicitia. Ideo non est sufficiens ad salutem. Nam r pagani naturali ratione ducti: cosiderantes deum esse summe potentem/ r summe sapientem/ r summe bonum: ipm diligunt. quia bonum cognitum/ est obiectum voluntatis: q fertur in bonum amando ipm. Si ergo naturali rone intellectus ex creaturis ascendit ad cognitionem creatoris iuxta illud apli. Inuisibilia dei a creatura mundi/ per ea q facta sunt intellecta cospiciuntur. Sempiterna quoque virtus eius r diuinitas. Ro. j. ita r voluntas fertur ad amorem ipsius dei. Necessarius est igitur alius amor/ quo deum gratuite r meritorie diligamus/ iuxta pceptum diuinum: r est ille qui sequitur. ¶ Quartus amor dicitur gre: qui vocatur pprie charitas. Et hoc amore tenemur ex pcepto diuino diligere deum propter se/ r proximum propter deum ad finem. s. fruendi ipso deo optimo r summo bono. Et ratio est: qr sine charitate nullum meritum est/ nec acquiri pot. j. Co. xiij. Si linguis hoim loquar r angelorum rc. Effectus autem huius amoris/ est cosequutio ipsius vltimi finis: qui est deus. Jo. xiiij. Qui diligit me diligetur a patre meo: et ego diligam eum r manifestabo ei meipsum.

¶ Quare deus est diligendus. Sermo. viij.

Pater noster. Uiso supra sermone primo quo

amore debemus deū diligere: nunc videamus quare siue qua rōne. Salutet virgo maria rc. ¶ Pro ꝯplemēto sermonis notandū ꝙ q̄ttuor rōnibus debem⁹ deū diligere sup oia: sicut q̄ttuor sunt que inducūt nos ad aliquid diligendum.

Primo ratione excellentie.
Secūdo ratione amicitie.
Tertio ratione attinētie.
Quarto rōne beneficentie.

¶ Primo ḡ rōne excellentie. Naꝫ quāto res est excellentior/tāto est digna magis amari. Et q2 de⁹ est excellentim⁹ sup oia: iō sup oia est diligēdus. Amor etiā su⁹ est excellentior oi alio amore: et hoc euidenter apparet/si cōsideremus naturam amoris. Est ergo notandū ꝙ amor habet quattuor cōditiones innexas, vicꝫ quia

Primo est vis vnitiua.
Scdo est vis assimilatiua.
Tertio est vis electiua.
Quarto est vis sollicitatiua.

¶ Primo amor est vis vnitiua cōiungēs amantē cū amato. Res ꝓ̄o que diligit vere/cordi vnit. Uniri autē cordi: est duobꝫ modis. s. ſm similitudineꝫ et ſm veritatē. Unio ſm silitudinē nō satiat: sed vnio ſꝫ veritatē. Sic pone exemplū de comedēte panē/vere satiat: q2 panis vnit stomacho ſm veritatē. Secus de dormiēte qui somniat comedere vel bibere: q2 non satiat. q2 cibus ꝛ potus tunc vnit ei ſm silitudinē. Esa. xxix. Sicut somniat esuriēs ꝛ comedit. Cum autē fuerit expgefactus: vacua erit aīa ei⁹. ꝛ sicut somniat sitiēs ꝛ bibit: ꝛ postq̄ fuerit expgefactus lassus: adhuc sitit/ꝛ aīa ei⁹ vacua est. sic erit multitudo oim gentiū rc. Modo ad ꝓpositū: solus de⁹ intrat in aīam nostrā ſm veritatē: q2 ſm Aug. Intimior est de⁹ ipsi aie q̄ ipsa sibi: ꝛ ipse solus illabit aīabꝫ nris. j. Jo. iiij. Deus charitas est: ꝛ q̄ manet in charitate in deo manet ꝛ de⁹ in eo. Itē. j. Cor. vj. Qui adheret deo: vnus spūs est. Itēꝫ Hiere. xiiij. Tu in nob̄ es dñe. Nihil aūt tpale pōt intrare in aīam ſm veritatē sed solum ſm silitudinē: sed nec etiā spūale intrat in aīam. Uñ ꝛ in energuminis diabolus intrat corp⁹/nō aīam. et iō nll's amor creature alicui⁹ pōt aīam satiare. Et hec est rō q̄re auari nō satiant pecunijs. Eccl. v. Auar⁹ nō implebit pecunia. q̄nimo semꝑ crescit appetit⁹ habēdi: iuxta illud Iuue. Crescit amor nūmi q̄ntū ipsa pecunia crescit. Rō est: q2 nō intrat aurū in aīam. bñ posset intrare corpus/si auar⁹ biberet aurum liquefactū/sicut. M. Crassus. ꝛ tūc vtiq̄ satiaret corp⁹ sicut ꝛ satiat capsam ꝛ bursam/q̄ñ plena est auro. et q2 nō intrat in aīam/iō nō pōt aīa satiari. Sic nec sup̄bus honoribꝫ: q2 honor nō est in honorato sed in honorāte: vt dr̄ in. j. Ethic. Nec luxuriosus satiat luxuria. ꝛ sic de alijs reb⁹ tpalib⁹. Et h̄ voluit dñs dicere Samaritane/cū dixit. Qui biberit ex hac aq̄ sitiet iterū. Qui aūt biberit ex aqua quam ego dabo ei: nō sitiet in eternū. Sꝫ aqua quā ego dabo ei: fiet ei fons aq̄ salientis in vitā eternā. Joā. iiij. Nota ex aqua hac. i. amore rerū tpaliū: sitiet iteꝝ. q2 talis amor nō satiat. Ex aqua quaꝫ ego dabo ei. i. amore dei: nō sitiet in eternū. q2 plene satiat aīa ex tali amore. Ps. Satiabor cū apparuerit glia tua. ¶ Scdo amor est vis assimilatiua. Uñ Hugo. Scio aīa mea ꝙ dilectio est vita tua. et quicq̄d diligis: ipsa vi dilectiōis in ei⁹ silitudinē transformaris. Uñ q̄nto res est similior diligēti/tāto est diligibilior. q̄a silitudo est causa amoris. Eccli. xiij. Omē aīal diligit sibi sile rc. Constat aūt ꝙ aīe nihil deo sit similius. Ad imaginē quippe dei fact⁹ est hō Gen. ix. iō nihil tibi o aīa magis diligibili⁹ deo. Non autē aurū ꝛ argentū sunt silia aīe: nec honores. nec voluptates. nec potētia. et cetera hmōi. Et vt inesset nobis amor iste erga deū/q̄nq̄ silitudines habem⁹ cū deo incarnato. tres ſm aīam: et duas ſm corp⁹. Quantū ad aīam quidē/prima silitudo est nature. Gen. j. Faciam⁹ hoīeꝫ ad imaginē ꝛ silitudinē nraꝫ. Et hec imago ꝯsiderat in vnoquoq̄ hoīe/in hoc ꝙ habꝫ aptitudinē nāleꝫ ad intelligendū et amandū deū. Et hec aptitudo ꝯsistit in ipsa natura mētis: q̄ est cōis omībꝫ hoībꝫ. Scda silitudo siue imago gr̄e: q̄ cōsistit in hoc ꝙ actu vel habitu hō deū cognoscit ꝛ amat/ sed tñ impfecte. ꝛ hec imago solū in hoīb⁹ iustis reperit. Tertia est glie: q̄ considerat ſm ꝙ hō actu deū cognoscit ꝛ amat perfecte: ꝛ hec inuenit solū in beatꝭ. De q̄ silitudine dicit. j. Jo. iij. Scimus: q̄m cū appa

ruerit/sites ei erimus: q̄m videbim⁹ eum sicuti est. Itē. j. Cor. iij. Nos vero oēs re uelata facie gl'iam dn̄i speculātes: in eandē imaginē trāsformamur a claritate. s. fi dei: in claritatē. s. visionis/ tanq̄ a dn̄i spiritu. Quantū vo ad corpus/ sunt due silitudines iter nos et deū incarnatū. Prima est qua fili⁹ dei siliis nobis factus est: assumendo carnē humanā de vtero v̄ginali. Iuxta illud Phil. ij. Qui cū in forma dei esset: nō rapinā arbitrat⁹ est esse se equalē deo: sed semetip̄m exina. for. ser. accipiēs. in si. hoim fac. et ha. inuen. vt hō. Secūda vo erit in futura resurrectiōe: in qua accipiemus corpa gl'ificata cōfigurata corpori filij dei. Iuxta illud Phil. iij. Saluatorem expectam⁹ dn̄m nr̄m Iesum xp̄m: qui reformabit corp⁹ hu. no. cōfi. cor. cla. suc. Itē Ro. viij. Quos p̄destinauit et presciuit cōformes fieri imaginis filij sui: vt sit ipse p̄mogenit⁹ in multis fratrib⁹ etc. Pt3 ergo q̄ rōne silitudinis/ debem⁹ maxime diligere deū sup oēs creaturas. ¶ Tertio amor est vis electiua. Semp em̄ aia in diligibilib⁹ eligit qd̄ meli⁹ est. inde dicit dilectio/ quasi diuersorū electio. et dilectus/ quasi ex diuersis elect⁹. Iuxta illud Can. v. Dilect⁹ me⁹ cādidus et rubicūdus/ electus ex milib⁹ Cādidus p puritatē. rubicundus p charitatē. electus ex milib⁹ p dignitatē et nobilitatē. Inde est q̄ diligitur magis aurū q̄ palea etc. Cū ergo deo nihil sit nobili⁹ vel melius: imo ipse sit causa/ fons/ et origo ois boni: et respectu ipsi⁹ nihil pōt dici bonū. Iuxta illud Lu. xviij Nemo bon⁹ nisi solus de⁹. s. p essentiā. sequit q̄ nil sit diligibili⁹ deo: imo q̄ ipe sit sup oia diligēdus. Mat. xxij. Diliges dominū deū tuū ex toto corde tuo et ex tota aia tua et in tota mente tua etc. ¶ Quarto amor est vis sollicitatiua: Iuxta illud. Res est solliciti plena timoris amor. Illud em̄ qd̄ diligim⁹/ sp habere volumus: et in continua sollicitudine et timore sum⁹ ne illo caream⁹. cū magno dolore illud amittim⁹: extrema em̄ dolorj calcat amor. Propterea hoies mūdani maximo dolore afficiunt cū moriunt: q2 priuant his que maxime amabāt. Vn̄ versus. Diuitias nō cōgregat absq̄ labore. Non tenet absq̄ metu nec deserit absq̄ dolore. Sicut et supbi maxime dolēt in morte/ q2 p̄uant honore dilecto. Sic luxuriosus: q2 priuat voluptatib⁹. Ideo pōt q̄libet eor dicere illud verbū Agag reg' Amalech. Siccine sepat amara mors. j. Re. xv. nec solū actu alis mors/ sed etiā cogitatio mortj talib⁹ horribilis est. Ecc̄i. xlj. O mors q̄ amara est memoria tua hoi iniusto et pacē habenti in substātijs suis. Econtra de iustis dr. Preciosa in cōspectu dn̄i mors scto⁊ ei⁹. Constat igit q̄ bona tpalia cōtinue habere nō possum⁹: q2 om̄is creatura vanitati subiecta est. Ro. viij. Solus aūt de⁹ eternaliter haberi pōt. Vn̄ versus. Om̄ia pretereunt p̄ter amare deu3. Et. j. Cor. xiij. Charitas nunq̄ excidit/ siue p̄phetie euacuabunt/ siue lingue cessabūt/ siue sciētia destruet: g̃ solus deus est sup oia diligendus. ¶ Scdo debem⁹ diligere deū super oia rōne amicitie: q2 et naturalit amic⁹ diligit amicū. Hac rōne debem⁹ sup oia diligere deū. Quis em̄ charior amic⁹ nobis est q̄ ipe de⁹ q̄ nos tm̄ diligit. Nā alij amici diligūt nos amore accidētali: q̄ pōt eē et abesse. Ecc̄i. vj. Est amic⁹ q̄ querit ad inimicitiā. De⁹ aūt nūq̄ amore suū subtrahit a nob/ q̄uis ip̄m sepi⁹ offendam⁹. qd̄ pt3 ex eo: q2 nūq̄ subtrahit a nob̄ bn̄ficia sua/ s3 semp parat⁹ est nob̄ pcere/ si ad ip̄m cōuertamur p pniam. Sicut pt3 in filio prodigo Luc. xv. Ideo dicit dn̄s Mat. v. Diligite inimicos vr̄os: benefacite his q̄ oderūt vos. Et subdit. Vt sitis filij p̄ris vr̄i q̄ in celis est: q̄ solem suū oriri facit sup bonos et malos/ et pluit super iustos et iniustos. Nota hic exēplū qd̄ p̄posuit Barlaā regi Iosaphat de trib⁹ amicis: quorū tertius tm̄ in amore p̄māsit. Ideo dicit Ecc̄i. vj. Amicus fidelis p̄tectio fortis: q̄ inuenit illū inuenit thesaur. Et infra. Amic⁹ fidelis/ medicamētū vite et imortalitatis. Nota medicamentū vite: et in h̄ mundo p pctor remissionē: quā null⁹ pōt facere nisi solus de⁹. Marc. ij. Quis pōt remittere pctā nisi solus de⁹: et imortalitatis. s. et in alio: q2 de⁹ dat imortalitatē anie. et corpori dabit post resurrectionē corpo⁊/ quādo mortale h̄ induet imortalitatem/ et corruptibile h̄ induet icorruptionē. j. Cor. xv. ¶ Tertio debem⁹ diligere deū sup om̄ia ratiōe attinētie. Nam et ꝯsanguineos di

ligim⁹ naturali amore: ꝛ quis magis atti net nobis ꝙ ipse de⁹? qui et creauit aias nr̃as ꝛ corpa formauit: ꝓpter qḋ vocamus eũ patrẽ. Jõ dixit illa sancta mulier filijs ij. Mach vij. Nescio qualit̃ in vtero meo apparuistis ꝛc̃. Uide supra ſmone. vj. in introitu. ¶ Quarto diligere debem⁹ deũ sup oia rõne beneficentie. Nã ꝛ beneficijs ꝓuocamur ad dil' gendũ benefactores nostros: quibus ꝛ naturali rõne obligamur ad antidota. i. ad retributionẽ ꝛ gratiarũ actionẽ. Hac rõne maxime debemus diligere deũ: a quo infinita beneficia accepimus. Et in generali referã sex. vꝫ

Primũ est beneficiũ creationis.
Scõm est beneficiũ ꝑuisionis.
Tertiũ est beneficiũ redẽptionis.
Quartũ est beneficiũ expectationis.
Quintũ est beneficiũ iustificationis.
Sextum est beneficiũ glorificationis.

¶ Quomõ potest scire aliqͥs se diligere deũ. Sermo. ix.

Pater noster. Uiso supra sermone ꝓximo qͦbus rõnib⁹ inducimur ad deũ sup oia diligendũ. Nunc sequit̃ videre an possumus ꝑ certo cognoscere ꝙ ex charitate deũ diligam⁹. Salutet̃ ꝟgo ꝛc̃. ¶ Pro introductiõe ſmonis notandũ: ꝙ tota vis nostra ꝛ intẽtio debet ad hoc ferri/ vt charitatẽ dei habeam⁹. Ipsa eñ est regina et forma virtutũ: sine qua nulla alia ꝟa est/ ꝛ nullũ opus quantũlibꝫ bonũ/ est meritoriũ: a qua omne bonũ opus ꝓcedit ꝛ meritoriũ est. De ꝓmo loquit̃ ap'ls. j. Co. xiij. Si linguis hoim loquar ꝛ angeloꝝ: charitatẽ aũt nõ habuero/ factus sum velut es sonans aut cymbalũ tinniẽs. Et si habuero ꝓphetias ꝛ nouerim mysteria omnia/ ꝛ omnẽ scientiã: ꝛ habuero oẽm fidẽ/ ita vt montes transferã: charitatẽ aũt nõ habuero/ nihil sũ. Et si distribuero in cibos pauperuꝫ oẽs facultates meas: et si tradidero corpus meũ ita vt ardeam: charitatẽ autẽ nõ habuero/ nihil mihi ꝓdest. Ex qua auctoritate habet̃: ꝙ neqꝫ virtus theologica/ neqꝫ moralis/ neqꝫ gra gratis data/ neqꝫ aliqḋ genus de opere bonoꝝ/ valet ad meritũ sine charitate. De secũdo vero habet̃ ibidẽ/ cuꝫ subdit̃. Charitas patiẽs est/ benigna est. Charitas nõ emulatur. nõ agit perperã. nõ inflatur. nõ est ambitiosa. nõ querit q̃ sua sunt. nõ irritat̃. nõ cogitat malum. nõ gaudet sup iniquitateꝫ: cõgaudet aũt veritati: oia suffert: oia credit: oia sperat: oia sustinet. Ex qua auctoritate habetur: ꝙ oẽs act⁹ virtutũ theologicarũ ꝛ moraliũ/ impetrant̃ a charitate: vtpote a fonte ois bone opationis ꝛ ois meriti. Et iõ maxime debemus niti vt illã habeam⁹. et possideam⁹: qꝛ illa habita/ omne bonũ habemus: qꝛ oim bonoꝝ mater est. Et vt dicit Aug. xv. de trinitate/ loquẽs de charitate dicit. Nullũ est isto dono excelleñtius: solũ est qḋ diuidit inter filios regni eterni/ ꝛ filios ꝑditiõis eterne. Si autẽ querit̃ Utrũ ꝑ certo possum⁹ cognoscere ꝙ deũ ex charitate obligamus: Est notãduꝫ pro intelligẽtia clarior i hui⁹ questionis: ꝙ sic theologi dicũt. Duplex est amor quo possumus deũ diligere siue amare. Unus est amor naturalis: alter vero gratuitus. Et istoꝝ amorũ est triplex differẽtia. Prima est ex pte cause principalis. Scõa est ex pte obiecti formalis. Tertia est ex pte effectus final'. ¶ Prima ergo ex pte cause est ista: qꝛ amor dei naturalis ꝓcedit a natura: ſꝫ gratuit⁹ a grã dei. Declara. Nã quelibet creatura suo mõ amat deũ/ etiã plus ꝙ seipsam: insensibilia quidẽ naturaliter. Bruta aialia sensitiue. Creatura ꝟo rationalis ꝑ amorẽ intellectualẽ/ q̃ dilectio dicitur: ꝙ bonũ est qḋ oia appetunt implicite ꝛ explicite: ꝛ ipm bonũ est de⁹. Unumquodqꝫ eñ appetit finẽ suũ ꝓpter quẽ est: sed omnia sunt ordinata in deũ sicut in finẽ. Prouer. xvj. Uniuersa ꝓp̃ semetipm opatus est dñs. Ipse eñ de⁹ est cã efficiẽs ꝛ finalis oim. Apoc. j. Ego sũ alpha ꝛ o. ꝑncipiũ ꝛ finis. ꝭ naturalit̃ oia appetũt deũ/ ꝛ ꝯñter amãt ipm. Jtẽ ad idem. Unaqꝫqꝫ ps naturali quadaꝫ inclinatione operat̃ ad dilectionẽ toti⁹/ etiã cuꝫ piculo aut detrimẽto ꝓprio. Ut pꝫ cũ aliquis exponit manũ gladio ad defensionẽ capit'ꝭ: ex quo depẽdet salus toti⁹ corpis. Uñ naturale est/ vt qlibet ps suo mõ plus amẽt totum ꝙ seipsam. Uñ ſm hanc naturalẽ rõnem/ ꝛ ſm politicã virtutẽ: bonus ciuis mortis

periculo se exponit ꝓ bono cõmuni. Concordat lex ciuilis: q̄ dicit. Q, filius qui occidit patrē/aut pater filiū ꝓ patrie defensione/nō solū sine scelere est: sed etiā pmio eū afficiendū oēs cōstituerūt. ff. de reli. et sump. fu. l. minime. Sic ꝛ medicus ꝓ conseruatione totius corporis pcidit mēbrū putridū: ꝛ iudex ꝓ conseruatiōe reipublice cōdēnat malefactorē: q: expedit reipublice vt maleficia puniatur. ff. ad. l. aquil. ita vulneratꝰ. ꝛ de sen. excō. vt fame. Vñ bonū quanto cōmunius/tanto diuinius. Manifestū est autē q deꝰ est bonū cōmune totius vniuersi ꝛ omniū partiū eius: ꝛ iō naturali dilectiōe quelibet creatura magis diligit deū q̄ seipam. Et sic ptꝫ q ista dilectio procedit a natura. Gratuita vero dilectio ꝓcedit a gratia dei. nam hec dilectio dicit charitas: que est ꝟtus theologica: ideo a solo deo infundit. Et dicit theologica a theos qḋ est deus. Unde Ro. v. Charitas dei diffusa est in cordibus nr̄is per spm̄ sctm̄ qui datꝰ est nobis. Secunda differentia est ex parte obiecti formalis: quia obiectū formale dilectionis naturalis dei/est ipse deus dilectus inquantū est principiū totꝰ esse. Sed obiectū gratuite dilectiōis/que est charitas: est deus inq̄ntū est obiectū beatitudinis. quia finis intentus a diligēte deum/est frui deo/nō vti. vt dicit Aug. in. j. de doctrina christiana. ꝛ magister in. j. sentē. Tertia differētia est ex parte effectus finalis: quia prima dilectio nō est meritoria. quia in naturalibꝰ neq̄ meremur neq̄ demeremur. sꝫ gratuita dilectio est meritoria vite eterne. Luce x. Dignus est operarius mercede sua. Et Joā. xiiij. Qui diligit me diligeṫ a patre meo: ꝛ ego diligā euꝫ ꝛ manifestabo ei me ipsum. His ergo suppositis est notanduꝫ q si querit vtruꝫ possimus in hac vita cognoscere vtrū deū diligamus? Respondendum est ꝑ duplicē conclusionē. Prima cōclusio est. Q, si querit de prima dilectiōe naturali: tunc dicendū est q sic/per rōnes supra positas. q: vt dicit secūda ratio: vnaqueq̄ ps naturalit̄ plus amat suo modo totū q̄ seipsam. Secūda cōclusio est. q loquendo de gratuita dilectōe: tūc tripliciṫ distinguēdū est/fm q tripliciter pōt aliqḋ sciri. vt notat Tho. j. ij. q. cxij. ar. v.

Primo ꝑ reuelationē diuinalē.
Scdo ꝑ certificationē humanalē
Tertio ꝑ ꝓsumptionē cōiecturalē.

¶ Primo mō ꝛc. Hoc mō pōt aliqs scire in hac vita se diligere deū ex charitate: ex reuelatiōe diuina. Et hoc contingit qn̄q̄/q̄uis raro. sicut ptꝫ de Abraam/cui dixit deus. Nunc cognoui. i. cognoscere te feci/q timeas deuꝫ. Gen̄. xxij. Et loquit de timore casto: q̄ nō est sine charitate. Eccli. ij. Qui timetis deuꝫ diligite illū. Itē ꝓs. xviij. Timor domini sanctꝰ ꝑmanet in seculū seculi. vt ponit sctūs Tho. vbi supra. Sic pōt dici de Moyse/cui dixit dn̄s. Inuenisti grām corā me. Et infra. Ostendā omē bonū tibi. Exo. xxxiij. Sic reuelauit deus Magdalene/cū dixit. Dimissa sunt ei pctā multa qm̄ dilexit multū. Luc. vij. Sic ꝛ Paulo/cui dixit dn̄s. Sufficit tibi grā mea. ij. Cor. xij. Itēꝫ. j. Cor. ij. Nos aūt nō spm̄ huiꝰ mūdi accepimꝰ/ sed spm̄ q̄ ex deo est: vt sciamus q̄ a deo data sunt nobis. Itēꝫ Rom. viij. Quis nos sepabit a charitate christi: tribulatio an angustia ꝛc. Et subdit. Certꝰ sum em̄ q neq̄ mors neq̄ vita/neq̄ angeli/neq̄ ꝑncipatꝰ/neq̄ virtutes/neq̄ instantia/neq̄ futura/neq̄ for. neq̄ al. neq̄ ꝓfun. neq̄ creatura aliq̄ poterit nos sepāre a charitate dei/q̄ est in chr̄o iesu dn̄o nr̄o. Sic btē virgini/cui dictū est. Aue grā plena. Luc. j. ¶ Secūdo mō pōt aliqḋ sciri ꝑ humanaleꝫ certificatiōnē. Et fm hoc dicendū q nō pōt aliqs ꝓ certo scire q deum diligat ex charitate. Et hoc ꝓbaṫ rōne ꝛ auctoritate. Ratio q̄ dē est physica: vt ꝑ phm̄ de sensu ꝛ sensato Ois em̄ nr̄a cognitio ortū habet a sensu. Nulla em̄ sciētia/nulla ars liberalis neq̄ mechanica sciri pōt nisi mediāte sensu. sed nec fides habeṫ nisi ꝑ sensuꝫ. Si queraṫ a nobis. Creditis q deꝰ sit vnꝰ ꝛ trinꝰ? Respōdebitis ita. Et vñ hoc scitꝫ: nisi q: hic audiuistis. sic de alijs articulis fidei. Dic practice. Vñ Rom. x. Ergo fides ex auditu: auditus aūt ꝑ verbū chr̄i. Modo ad ꝓpositū. Amor seu charitas quā habemus ad deū/nullo sensu pcipi potest. Non em̄ ꝑ sensum visus: quia ꝑ hunc sensum soluꝫ colorata pcipimus. Charitas nō est colorata: q: nec viridis ē/nec rubea/nec alba ꝛc. ḡ hoc mō sciri nō pōt. Job. ix. Si venit

rit ad me.s.deus p charitatē z gratiā non videbo illum:si abierit nō intelligaȝ. Nec p sensum auditus:quia p hunc sensum solum vocē vel sonū percipimus. Charitas autē dei non est vox nec son⁹:q̄uis instrumentū ipsi⁹ sit vox.s.pdicator. Et s̄m hoc dicit Joā.iij. Spiritus vbi vult spirat:et vocem eius audis z nescis vn̄ veniat aut quo vadat. Tertio nō pōt percipi per sensum gustus:quia nō habȝ sapore nec amarum nec dulcē zc̄. Quarto nec per sensum odoratus:quia nō habet odorē. Quinto nec p sensum tactus:quia tangi nō potest cuȝ sit res spūalis/nō corporalis:ergo nullo sensu percipi et cōsequēter nec intelligi potest. Fiat ergo ratio formalis. Nullius rei cognitio haberi pōt nisi per sensuȝ:sed charitas dei pcipi sensu non pōt.ergo zc̄. Ideo dicit.j.Cor.ij. Que dei sunt nemo cognouit nisi spiritus dei. Parȝ ratio. Auctoritas Eccl's.ix. Sunt iusti atq; sapientes/z opera eoꝝ in manu dei:z tamen nescit homo vtrū odio vel amore dignus sit: sed oia in futurū seruantur incerta. Item Job.ix. Et si simplex fuero/hoc ip̄m ignorat aīa mea. Item apl's.j.Cor.iiij. Nihil mihi ɔscius sum:sed nō in h̄ iustificat⁹ sum:qui autēȝ iudicat me/dn̄s est. Item ps̄. Delicta q̄s intelligit:ab occultis meis munda me. Et sic patet ɔclusio. Bene tamē pōt homo scire pcerto q̄ non diligit deū ex charitate.sicut est ille qui tenet concubinaȝ.z ille q̄ facit vsuras. z ille q̄ odit proximū suū.z ille qui vult vindicari contra proximū suū zc̄. Et ideo cōdēnandus est ille tanq̄ piurus:qui iurat se imunem a delicto:quia iuramentū hoc temerariuȝ est.sicut habet in.c.si.de pur.cano. Et ex hoc habem⁹ q̄ quilibet homo q̄ntūcunq; sctūs:semp debȝ stare in timore z in suspitione de seipso.nūquid.s.sit acceptus deo z cōsequutus fuerit remissionē peccatoꝝ. Ideo Eccl'.v. De ppitiatu peccatoꝝ noli esse sine metu. Et ad istuȝ timorē inducit nos duplex ratio. Prima de p̄senti. Scda de futuro. De p̄senti quidē:quia incertuȝ est an homo nunc habeat gratiā. De futuro po:q2 nescit an salu⁹ erit/q̄uis sciret p certo se habere gratiā in presenti. Nam z Judas habuit gratiā et postea damnat⁹ est. Ideo Dauid. Confige timore tuo carnes meas:a iudi. em̄ tuis timui. ¶ Tertio modo pōt aliquid sciri p presumptiōeȝ ɔiecturalē:z hoc modo possumus scire.s. presumēdo q̄ diligamus deū ex charitate Ro.viij. Ipse em̄ spiritus testimoniū reddit spiritui nr̄o q̄ sumus filij dei zc̄. Sūt autēȝ octo signa huius ɔ̄sumptionis/per que scȝ possumus presumere verisimiliter nos deum diligere.

Prio ab intellectu:a q̄ sunt cogitatōes

Scdo a memoria:a q̄ sunt recordatōes

Tertio a voluntate:a q̄ sunt opatiōes.

Quarto a cōcupiscibili:a qua sunt delectationes.

Quīto ab irascibili:a q̄ sunt toleratōes

Sexto ab auditu:a quo sunt auditōes

Septimo a lingua:a q̄ sunt locutiones

Octauo a manu:a qua sunt largitōes.

¶ Primū signū est ab intellectu zc̄. Naȝ semp homo plus cogitat d̄ eis quos plus amat. Matth.vj. Ubi est thesaurus tu⁹ ibi est z cor tuū. Unde si homo exponit libenter intellectū suū ad cogitādū de deo plus q̄ de aliis rebus/z intelligēdū deū: signū est q̄ diligit deuȝ. Uerbi gratia. Si delectatur homo plus legere z intelligere libros sanctos qui de deo loquūtur:sicut est biblia z libri doctorum catholicoꝝ.sicut est Aug⁹.de ciui.dei.moralia Grego. epistole Hieronymi.et alij libri sancti:signū est q̄ diligit deuȝ ex charitate. Si vero homo non sit capax intelligendi hos libros/si sepe cogitat de deo:signū est diuini amoris. Unde sequit illud Joā.ij. Domine si tu sustulisti eum/dicito mihi. Dicit glo. Non dicit quē:quia hoc in aīa solet agere vis amoris:vt quē semp cogitat nullum aliuȝ ignorare credat. Econtra de illo qui delectatur studere in libris paganorum z poetaruȝ:signū est q̄ non diligit deum/sed potius seruiat diabolo. Unde Isido.in lib.sentē.z in decretis.xxxvij.di. Ideo prohibet christianis legere figmēta poetarū:quia per oblectationē fabularū nimiū mentē excitant ad incentiua libidinū. Non em̄ soluȝ thura offerendo demonibus imolatur:sed etiaȝ eoꝝ dicta libentius capiendo. Hec ille. Ideo videm⁹ vt plurimū tales malos esse christianos:nec mirū:quia huiusmōi homines fiunt tales quales libri quos legūt. Nam sicut hi qui

student in libris legistaꝝ per aliqđ tēpus fiunt legiste: sicut qui studēt in libris medicorū fiunt medici: sic philosophorū fiunt philosophi: sic theologorū theologi. Sic ergo ꝛ qui studēt in libris paganoꝝ de vanitate tractantiū fiunt pagani: quia ex cōtinuis actibus generaẜ habit⁹. ❡Secundū signū est a memoria: a qua sunt recordationes: quia semꝑ homo recordatur illius rei quā diligit: ꝛ quanto magis eam diligit/ tanto sepius recordaẜ cuȝ delectatione. sicut Dauid ps. Memor fui dei et delectatus sum ꝛc. Sic Tobias docebat filiū suū dicens. Omnib⁹ diebus vite tue semꝑ habeto in mēte deuȝ. Tob.iiij. Sic inuitat nos christus dicēs anime. Recordare paupertatis mee ꝛ trāsgressionis et absinthij ꝛ fellis. Et respōdet anima diligens deuȝ. Memoria memor ero et tabescet in me anīa mea. Thren.iij. Sȝ hodie conqueri pōt deus aduersus nos dicens. Obliuioni dat⁹ suȝ tanq̄ mortu⁹ a corde. Sed vt illis q̄ obliuiscunẜ dei: nā ꝯtingit eis illđ qđ dr Aug. Hoc iudicio plectiẜ pctōr: vt sic duȝ viueret oblit⁹ est dei: ita duȝ moriẜ obliuiscaẜ sui. Hic practice: q̄ tales veniunt ad mortē: amētes/ frenetici vel obdurati/ et obcecati ita vt nihil curent de anīa sua: sicut nec de tertio pede quandoq̄ ꝛ desperant se/ et sic moriūtur. Nota de illo mercatore qui duȝ esset infirmus/ ꝛ sollicitareẜ ab amicis ꝛ cōsanguineis: vt ꝯfiteretur ꝛ conderet testamentū cum diu restitisset tandē dixit testamētuȝ meum est: ꝙ bona mea relinquo Pape et animā diabolo: ꝛ sic defunctus est. Et sic seruaẜ in talibus regula theologie: que habet. Per que quis peccat/ ꝑ hec ꝛ torquetur. Sap.xj. Et regła iuris ciuilis que habet. Qđ quisq̄ iuris in aliuȝ statuit ipse eodē iure vtatur. c. Cum omēs. de constitutio. ❡Tertiū signuȝ est a voluntate: a qua sunt opationes. Nam quādo quis inuenit se promptā habere voluntatē ad obediendū diuinis mandatis. Hoc manifestum est signū diuini amoris: iuxta illđ Jo.xiiij. Siquis diligit me sermonē meū seruabit: ꝛ ibidē qui habet mādata mea ꝛ seruat ea: ille est q̄ diligit me. Unde est ꝙ ꝑhus dicit/ ꝙ signum generati habit⁹ est prompte ꝛ delectabiliẜ opari. De his tribus dicit Mat.xxij. diliges dn̄m deū tuū ex toto corde tuo. i. intellectu: ꝛ ex tota anima tua. i. volūtate: ꝛ in tota mente tua. i. memoria. ❡Quartū signū est/ a ꝯcupiscibili: a qua sunt delectationes senstitiue q̄s reprimere quis conatur: vt preseruet se a futuris delectatōnib⁹/ ꝛ de pctis cōmissis dolet: signū est diuini amoris. ps. Cor cōtritū ꝛ humiliatū deus nō despicies. Itē. ij. Cor.vij. Que ꝯm deum tristitia est penitentiā ꝛ salutē stabilem operaẜ. Exemplū in Magdalena que ex tristitia pctōrum suoꝝ: acquisiuit magnū culmē amoris diuini: de qua cantat eccłia. Post fluxe carnis scādala fit ex lebete fialia i vas translata gl'ie de vase ꝯtumelie. ❡Quintum signū ab irascibili: a q̄ sunt tollerationes. s. passionuȝ ꝛ aduersitatū: quia si homo libenter patitur aduersa ꝑ deo signuȝ diuini amoris est: qui ꝑbatur tribulatiōe sicut aurum in fornace. Un̄ de diligentibus deum diciẜ. Sap.iij. Tanq̄ auruȝ in fornace ꝑbauit illos: scȝ deus ꝛ quasi holocausti hostiam accepit illos. Unde ꝛ exemplū habemus a domino qui dixit Petro. Calicem quem dedit mihi pater meus: non vis vt bibam illuȝ. Jo.xviij. Un̄ si in tribulatione quis positus deficit per impatientiaȝ vel desperationē: signum est ꝙ nō amat deum. Nam vt ait Greg. in ꝑmo moraẜ. pena quippe interrogat si quis veraciter amat. Si autem fortiter siue patienter sustinet: signum est amoris. Can. vltimo. Aque multe nō potuerunt extinguere charitatem: nec flumina obruere illam. Item Rom.viij. Quis nos separabit a charitate christi ꝛc. Exemplū in euāgelio hodierno de tentatione domini ꝛc. ❡Sextum signū est ab auditu: q2 si libēter quis audit de deo: signum est charitatis: alias secus. Joā.viij. Qui ex deo est verba dei audit/ ꝑpterea vos non auditis quia ex deo non estis. Nota contra illos qui non veniunt ad audiendū sermones: et libentius ad theatrum q̄ ad ecclesiam vadunt. Ecōtra de Magdalena diciẜ. ꝙ stabat secus pedes dn̄i/ ꝛ audiebat verbū illius. Lu.x. ❡Septimū signū est a lingua: quia libenter homo loquiẜ đ re quā diligit. ꝛc. Ideo Matth.xij. Bonus homo de bono thesauro ꝓfert bona: et mal⁹

hõ de malo thesauro pfert mala. Nota cõtra mulieres/q̃ dimissis locutionib⁹ de diuinis/inserũt se locutionib⁹ et verbis ociosis/ꝛ de vanitatib⁹ mundi: et qḋ deterius est/detrahũt alijs: adinstar filioꝝ israel. q̃ nauseantes mãna/desiderabant allia ꝛ cepas egypti. Nũ. xj. ¶ Octauũ signum est a manu: a qua sunt largitiones. Vñ si homo libẽter dat elemosynas pauperib⁹ ꝓpter deũ: signũ manifestũ est diuini amoris. Cañ. vlti. Si dederit homo oẽm substantiã domus sue ꝓ dilectiõe: quasi nihil despiciet eã. Ecõtra vero dicit de auaris. j. Jo. iij. Qui habuerit substantiã mundi hui⁹/ꝛ viderit fratrẽ suũ necessitatẽ habere/ꝛ clauserit viscera sua ab eo: quõ charitas dei manet in illo?

¶ Quare deus sit adorãdus et honorandus. Sermo x.

Pater noster. Supra dictũ est ꝙ deus amandus est: ꝙ pater noster est/ꝛ q2 est pater/etiã honorandus est. Jõ sequit̃ pdicare de dei honoratiõe siue adoratiõe: quã multi christiani nõ exhibent ipsi deo sicut debent. Et iõ ipse cõquerit̃ dicẽs per Malachiã ꝓphetã. Filius honorat patrẽ ꝛ seruus dñm suũ. Si ergo pater ego suz: vbi est honor meus: ꝛ si dñs ego sum: vbi est timor meus: dicit dñs exercituũ. Malachie. j. Saluter virgo ꝛc. Circa hãc materiã tres cõsideratiões occurrũt faciẽde.

Prima quare de⁹ sit adorandus.
Scđa vtrũ solus deus sit adorãdus.
Tertia qualiter seu quõ sit adorãdus.

¶ Circa primũ notandũ ꝙ de⁹ multiplici rõne est adorand⁹ ꝛ honorand⁹. ꝛ q̃uis nõ valeat intellect⁹ noster cõsiderare oẽs rõnes quib⁹ deus sit adorãdus cũ sint infinite: tñ ꝓ modulo paucitatꝫ nr̃e adducemus sex rõnes fm ꝙ sex sunt cause ꝓpter quas debet̃ alicui hoi reuerẽtia et honor.

Primo est ꝓpter potentiã excellentẽ.
Scđo ꝓpter scientiã eminentẽ.
Tertio ꝓpter sanctitatẽ informantẽ.
Quarto ꝓpter dignitatẽ pfulgentẽ.
Quinto ꝓpter dignitatẽ sublimantẽ.
Sexto ꝓpter vtilitatẽ puenientẽ.

¶ Prima ergo causa qua honor seu reuerẽtia est alicui exhibẽda: est ꝓpter potẽtiã excellentẽ. Hac ḋ causa nos nõ solũ imperatores ꝛ reges/sed etiã officiales honoramus: ꝓpter hoc Petrus apl's/precepit honorari reges dicens. Deũ timete: regẽ honorificate. j. Pet. ij. Et apl's precipit seruitoribus vt dominos suos honorẽt/ dicẽs. Quicunq̧ sunt sub iugo serui: dominos suos oi honore dignos arbitrent̃. j. Tim. vj. Nota omni honore/supple licito et honesto: vt dicet̃ infra pmo sermone. Itẽz omni honore. s. cordis/ nõ displicẽdo: oris reuerẽter loq̄ndo/ꝛ operis humiliter seruiendo. Hac ergo rõne de⁹ summe honorandus est: quia ei⁹ potẽtia nullis limitib⁹ angustat̃/sed infinita est. Sicut patz in opere creatiõis: per qḋ de nihilo oĩa pduxit, in quo tam magna potestas ostenditur/ꝙ phi antiqui illã nõ intellexerunt. Ps. Ipse dixit ꝛ facta sunt. Et ꝓpter hoc dicit̃ omnipotẽs: a quo ois alia potestas spiritualis ꝛ tẽporalis ꝓcedit tanq̃ a fonte infinito ois potẽtie. Quid eñ sunt imperatores reges ꝛ mũdi principes/nisi officiales dei: Auctoritas. Omis aĩa potestatibus sublimiorib⁹ subdita sit. Non est eñ potestas nisi a deo: q̃ aũt sũt/a ḋo ordinata sunt: itaq̧ qui resistit potestati/dei ordinationi resistit. Ro. xiij. ꝛ. xj. q. iij. qui resistit. Nota non est ptãs nisi a deo. Glo. Aug. scꝫ iubente vel sinẽte. xxiij. q. j. quid culpatur. viij. q. j. audacter. Jubẽte sicut dem deo/est potestas iusta: sinẽte vero/tyrannica. Unde ait dñs Pilato. Nõ haberes potestatẽ vllã in me/nisi tibi data eẽt desuper. Joã. xix. Et nota ꝙ ex diuina potestate quasi ex fonte quodã/prouenit duplex potestas in nobis. s. spiritualis ꝛ temporalis. Et prima est melior q̃ secũda: vt habet̃ in. c. solite. ḋ ma. ꝛ obe. ꝛ vtraq̧ fuit in christo. Est ergo de⁹ omnipotẽs. Ideo Hester. xiij. Domine deus omnipotens: in ditione tua cuncta sunt posita: et nõ est qui possit tue resistere voluntati: tu fecisti celũ ꝛ terrã ꝛ quicq̄d celi ambitu cõtinet̃: dñs vniuersoꝝ tu es. Nota cũcta. nõ sic de dominis tp̃alibus. Dic regi ꝙ faciat flare vẽtos/pluere/mare quiescere/ꝛ terrã germinare/ignẽ frigescere ꝛc. Jõ cãtat eccl'ia

Tua est potentia tuũ regnũ domine ⁊c. Hac rõne debemus quãdo adoram⁹ do‑minuʒ flectere vtraqʒ genua. ¶ Scḋa cã q̃ honor est alicui exhibendus: est scientia eminens. Hac rõne precipit de⁹ honorari senem. Leuit. xix. Corã cano capite cõsur ge ⁊ honora ꝑsonã senis. Ratione huius assignat Job. dicens. In antiquis est sa‑pientia/⁊ in multo tpe prudẽtia Job. xij. Hac rõne sũme honorand⁹ ⁊ adorandus est deus: q̃ est fons omĩs sciencie ⁊ sapien tie. Eccl. j. Fons sapientie verbũ dei in ex celsis. vñ scientia nostra respectu sapiẽtie ⁊ scientie dei stulticia est. j. Cor. iij. Sapi entia hui⁹ mũdi stulticia est apud deum. Sicut em̃ noctua credidit habere bonos oc̃los: sed nos reputam⁹ ipsam cecam: sic ⁊ nos apud deũ: q2 vt ait phs. ij. meth. Si‑cut se habet ocul⁹ noctue ad solem: sic in‑tellect⁹ noster ad manifestissima nature. Jõ Socrates sapientissim⁹ phoꝝ: qui vt ait Ualerius: erat humane sapientie q̃si quoddã terrestre oraculũ/iterrogatus de sua scientia: rñdit. Unũ scio ꝙ nescio. Et phis q̃ reputabãt se scire multa dicit apłs Dicentes em̃ se esse sapientes stulti facti sunt. Ro. j. Diuina aũt sapientia est infi‑nita: omnia sciens/omĩa ꝓspiciens: quia omĩa nuda sunt/⁊ aperta ante oculus ei⁹ Heb. iiij. ps. Mirabilis facta est sciẽtia tua ex me. ꝯfor. est: ⁊ no. po. ad eã. Mora lit̃ Nota qñ aliq̃d oculte facis: debes co‑gitare ꝙ de⁹ te videt. Nota exemplũ de il lo scõ patre/q̃ hoc respectu cõuertit quã‑dam meretricẽ ⁊c. Legit̃ in vitis patrum Unde. ꝑ. Cum q̃d turpe facis/q̃ me spe ctãte ruberes. Cur spectãte deo nõ mag3 ipse rubes. ¶ Tertio debet̃ honor alicui ꝓpter sanctitatẽ informantẽ. Sanctis em̃ debet̃ honor: multo rõnabilior q̃3 alijs p̄‑dictis: Honor em̃ est reuerentia exhibita in testimoniũ virtutꝫ: vt dr phs. Hac rõ‑ne sũme debemus deũ honorare: q̃ est san‑ctitas a qua omĩs sanctitas ꝓcedit. Unḋ Esa. xl. Omnes gentes quasi stilla situle reputate sunt: sc3 in cõspectu dei. sicut em̃ situla descendit in puteuʒ ad hauriendũ/ aquã ⁊ ascendit stillando: sic chrs descen‑dit in puteum vteri virginalis: et in situ‑la humanitatꝫ hausit aquã sanctitatis: et de ea stillant gutte sanctitatꝫ in homines

Unde ⁊ quare Petrus ⁊ Paulus ⁊ alij sancti fuerũt scti: quia vna gutta illi⁹ sci‑tule stillauit in eos. Uñ Jo. j. De plenitu dine eius omnes accepim⁹. Ipse vero chri stus sine mensura habuit aquaʒ sctitatis. Jo. iij. Non em̃ dat de⁹ spm̃ ad mensurã: sc3 chrõ: sed alijs ad mensurã dat de⁹ spi‑ritũ: iuxta illud. Ro. xij. Unicuiqʒ de⁹ di uisit mensurã fidei ⁊c̃. Si ḡ vni sctõ debe tur honor: ꝓpter vnã guttã sanctitatis: q̃n to magis ipsi deo/q̃ est fons omĩs sctitatꝫ respectu etiã cuius null⁹ vere dicit̃ sctũs: neqʒ bon⁹. Uñ legit̃ Mat. x. Et Lu. xvi‑ij. ꝙ cũ q̃dam doctor diceret chrõ. Magi ster bone q̃d faciẽ. vitã eternã possidebo: Rñdit chrs. Quid me dicis bonũ: cuʒ ne‑mo bon⁹ sit/nisi sol⁹ de⁹: dices tu: ⁊ chrs nõne erat de⁹: Dicendũ ꝙ ille doctor cre debat chrm̃ esse bonum hoiem ⁊ sctm̃: sed nõ deũ. Ideo chrs innuens/ꝙ null⁹ est ꝑ fecte bonus/⁊ ꝑfecte sanct⁹ dixit. Nemo bon⁹. s. simplicit̃ ⁊ essentialit̃/nisi sol⁹ de⁹ nam omnes sancti sunt boni participatiue. Jo. j. Pe. iiij. In omĩb⁹ honorificet̃ deus ꝑ Jesum christum dominũ nostrũ: cui est gloria ⁊ imperiũ in secula seculoꝝ. Amen ¶ Quarto debet̃ honor: alicui ꝓpter di‑gnitateʒ prefulgentẽ: sicut pape ⁊ alijs p̄‑latis ecclesie debet̃ honor: hac rõne q̃uis sint mali. Uñ ⁊ dñs honorauit sacerdotes mittens ad eos leprosos. Matth. viij. et Luc. xvij. q̃uis sciret illos esse sacrilegos: vt not. Cyprian⁹. xciij. di. dñs noster. Sic ⁊ Cõstantin⁹ imperator legit̃ dixisse. Si ꝓprijs oclis vidissem sacerdotẽ dei aut ali quem coꝝ: qui monastico habitu amicti sunt peccantẽ chlamydẽ meã explicarem ⁊ cooperirem eum: ne ab aliquo videret̃: si cut legit̃. xcvj. dis. In scripturꝫ. Ad idẽ fa cit ꝙ legit̃. xj. q. iij. sacerdotib⁹. Hic histo‑riam: que ibi legitur. Hac rõne sũme de‑bemus honorare: ⁊ adorare deũ: a quo ꝓ cedit omĩs dignitas: ⁊ cui⁹ sunt ministri: ⁊ dispensatores omnes illi qui in dignita te sunt positi. j. Coꝝ. iiij. Sic nos existi‑met homo: vt ministros christi ⁊ dispensa tores mysterioꝝ dei ⁊c. ¶ Quinto debet̃ honor alicui propter nobilitatẽ sublimã‑tem: sicut filijs regum et alijs nobilibus. Hac ratione maxime debetur honor ipsi deo: sic dixit Agatha Quintiano. Sum

ma ingenuitas est qua chri seruitus com-
probatur: pter quod et ecclesia dicit. Deus
quē nosse viuere/cui seruire regnare est.
Si ergo ex seruitio dei magna datur nobi-
litas hominis: quāta et quā infinita est no
bilitas in ipso deo. Nota moraliter ꝙ nobi-
liores hoies mūdi sunt serui dei: quia virtus
est que facit nobiles. Unde poeta. Oui-
dius lib. j. de ponto. Non homines sensus
nec clarū nomen auorum. Sed pbitas cla-
ros ingenuosqȝ facit. Ratio est/quia no-
bilitas dicitur a notatione. Nihil autē facit
hoies notiores et manifestiores ꝙ̄ virtus
ps. In memoria eterna erit iustus rc. Itē
Sap. iiij. O quā pulchra est casta gñatio
cū claritate/imortalis est eīm memoria il-
lius: quia apud deū nota est/et apud hoies.
Exemplū de sanctis q̄ sunt in maiori no-
titia: et gloria quā omēs imperatores mū
di et pape: quāuis isti sancti fuerint i hac
vita humillime querfationis: sicut patȝ de
aplis qui fuerūt piscatores et de alijs quā
plurimis rc. ¶ Sexto debetur honor ali
cui pter vtilitatē puenientē. Ista rōne
fit honor medicis: quia sunt vtiles et necessa
rij. Eccli. xxxviij. Honora medicū pter
necessitatē creauit rc. Ista etiam ratōne
precipit deus: vt filij honorent parentes
pter vtilitatē quā ab eis habuerūt/et ex-
pectant habere. Ephe. vj. Honora patrē
tuū et matrē tuam: qđ est mandatū primū
in pmissione: vt bñ sit tibi/et sis longeuus
sup terrā. Hac ratione sūme debemus ho-
norare et adorare deum: quia ab ipso vtilita-
tes maximas habemus: quia quicqđ sumus
quicqđ erimus: quicqđ habemus ab ipso
habemus. In ipso eīm viuimus: mouemur
et sumus. Actu. xvij. Ideo aplus. Quid
habes ꝙ non accepisti. Si autē accepisti
quid gloriaris/quasi nō acceperis. j. Co-
rinth. iiij. Et si p vnum instans deus mo
ueret: a nobis manū suam omēs in nihi-
lum redigeremur: ergo venite adoremus
et pcedamus ante deum ploremus coram
dño q̄ fecit nos: quia ipē et dñs deus noster nos
aūt ppłus eius et oues pascue eius. ps. xciij.

¶ Utrum solus deus sit adorā dus. Sermo. xj.

Pater noster.

Dicto supra fmone primo/qua-
re deus sit adorandus. Nunc seq-
tur videre vtrum solus deus sit adorādus.
Salutet virgo rc. Pro introductiōe ma
terie querūt doctores theologi. Utrū so-
lus deus sit adorandus: et videtur ꝙ sic. Deut.
vj. et Mat. iiij. Dñm deum tuū adorabis
et illi soli seruies. Ecōtra quia omēs sanctos
adoramus. Item. ps. xcviij. Exaltate do-
minū deū nostrū: et adorate scabellum pe-
dum eius qm sanctū est. Per scabellū in-
telligitur caro christi que est creatura: vt dē
glo. Ergo non solū deus: sed etiā creatu-
ra aliqua est adoranda. Ad idem facit de
cõse. dis. iij. Prolatū r c. Uenerabiles. vbi
sic dicitur venerabiles imagines christiani
nō deos appellāt: nec seruiūt eis vt dijs:
nec spem salutis ponūt in eis: nec ab eis
expectant futurū iudicium: sed ad memo
riam et recordationē primitiuorum veneran
tur eas et adorant: sed nō seruiunt eis cul
tu diuino: nec alicui creature et habetur hoc
ex sexta synodo. Ad idem facit ꝙ legitur de
Abraam. Gen. xviij. Tres vidit et vnum
adorauit: cum illi tres essent angeli: vt di-
cunt doctores. Pro huius ḡ materie decla
ratione notandū: ꝙ a doctoribus theologis
ponitur triplex differentia adorationis si
ue reuerentie.

Prima est adoratio latrie.
Scda est adoratio dulie.
Tertia est adoratio hyperdulie.
Debita deo singulariter.
Debita sanctis generaliter.
Debita glīose virgini reuerent.

¶ Prima ergo adoratio vocatur latria: q̄
est quoddā obsequiū et seruitiū debitum
deo ratione creationis. Et nominatur hec
reuerētia seu obsequiū quattuor modis:
vt ponit Tho. iij. sen. di. ix. q. j. ar. j. Quā
doqȝ eīm dicitur latria. i. seruitus quātū ad
opera que exhibentur in recognitione domi
nij qđ deo competit ex iure creatiōis. Se
cundo dicitur pietas quātum ad effectū de
uotionis. Tertio dicitur Theosebia. i. di
uinus cultus/vel Eusebia. i. bonus cultus
quātum ad intentionē attentam. Quar-
to dicitur religio quātum ad determinatio-

nem opeꝝ ad que homo se obligat ad cul
tum dei. His ergo oibus nominib⁹ vna ꝛ
eadem virtus nominatᷣ scd̄m diuersa que
ad ipam ꝯcurrunt. Et predicta sumūtur
ex dictis Aug. in.x. ď ciui. dei. c.j. Est aūt
virtus ista non theologica. qa non habet
deum ꝑ obiecto: sed aliquid aliud: sꝫ ob-
sequium exhibitū: sed habet deum ꝑ fine
est ergo virtus cardinalis ꝛ reducitᷣ ad iu
stitiam: nō quasi species ad genus: sed q̄-
si virtus annexa ad principalē/qua parti
cipat modum eius ſm Tho. ibi. Igitur
loquēdo de hac adoratione dicitᷣ/ꝙ solus
de⁹ est adorand⁹: vt in auctoritate sup̄ al-
legata. Deut. vj. Et ea que ad ipsum spe
ctant que sūt sex. ¶ Primo ḡ debetᷣ ado-
ratio latrie: ipsi deo quē adoram⁹ tanquā
creatorē. Deut. vj. ꝛ Mat. iiij. Dominū
deum tuū adorabis/ ꝛ illi soli serui:es: nec
aliqua creatura est adoranda hoc modo.
Unde potius deberet hō subire mortem
q̄ꝫ adorare latria aliquaꝫ creaturā. Ideo
tres pueri ꝓiecti fuerūt in fornacē ignis.
Dan. iij. Paulus etiā ꝛ Barnabas refu-
tauerunt honores diuinos sibi oblatos:
vt legitᷣ Act. xiiij. Sic ꝛ angelus refuta-
uit adorationē Joānis Apo. vlti. Et q̄ꝫ-
uis Joānes nollet adorare angelū adora
tione latrie: vt puta: quia sciebat hanc nō
deberi nisi deo soli: sed dulie/tamē fuit ꝓ-
hibit⁹ ab angelo mltiplici ratiōe: sed vna
earū est ad euitandū speciem idolatrie: vt
no. Tho. in. iij. sen. di. xlj. ar. ij. q. vj. Ad ꝓ
mū. vñ subditᷣ. Deū adora. Sic ꝛ angelus
Manue dixit. Si vis holocaustū face-
re offer illud dño. Judicū. xiij. ꝛ Mardo
cheus noluit adorare Aman: timens ne
honorē dei trāsferret ad hominē: vt dicitᷣ
Hester. xiij. Uñ. exo. xxij. dicitᷣ qui immo-
lat dijs occideretur: ꝑter dño soli. ¶ Scd̄o
christus adorand⁹ est latria quātu ad di-
uinitatē: quātum ad humanitatē vero di-
stinguitᷣ: quia aut ꝯsideratur humanitas
ꝑut intelligitᷣ vnita verbo dei: ꝛ sic etiam
debetᷣ sibi latria. Nam quādo adoratᷣ per-
sona: adoratᷣ ea que sūt vnita ꝑsone. adora
re ergo carnē chri prout est vnita ꝟbo: ni-
hil aliud est q̄ꝫ adorare regem vestitū: ſm
Tho. ꝑte. iij. q. xxv. ar. ij. Aut ꝯsideratᷣ hu
manitas chri ꝑut est separata a ꝟbo: ꝛ tunc
debetᷣ ei dulia ſꝫ Tho. in. iij. sen. q. vbi. s.

ꝛ sic debet intelligi glo. sup̄ illud. Adora-
te scabellū pedū eius: q̄ dicit/ꝙ caro chri-
sti nō est adoranda illa adoratione latrie/
que soli deo debetᷣ: nec est incōueniens di
cere ꝙ vna ꝛ eadeꝫ ꝑsona christi adoratur
adoratione latrie/ꝓpter suam diuinitatē:
ꝛ adoratiōe dulie ꝓpter ꝑfectionē huma-
nitatis: qꝛ ꝛ ipsi deo patri debetᷣ honor la
trie ꝓpter diuinitatē: ꝛ honor dulie ꝓptᷣ
dominiū quo creaturas gubernat. Und̄
sup̄ illud. Dñe deus meus in te speraui:
dicit Glo. Dñe omniū cui ꝓpter creatio-
nē debetᷣ latria: ſm Tho. vbi sup̄. ¶ Ter
tio debetur honor latrie imagini chri inq̄ꝫ
tum imago: qꝛ imago inquantū hmōi ď
imaginatū. Uñ dicit Basilius: ꝙ honor
imaginis: ad ꝓtotypum refertur. i. ad ex-
emplar siue imaginatū: sed chrs est adorā
dus latria: vt dictū est: ergo ꝛ imago ei⁹.
Et Aug. in. iij. de doctrina chriana ait: q̄
autē operatur aut veneratᷣ vtile signū di-
uinitus institutū: cuius vim significatio-
nē ꝗꝫ intelligit: nō hoc veneratᷣ qď videtᷣ ꝛ
transit: sed illud potius quo talia cuncta
referenda sunt. Si autem ꝯsideretur ima
go chri ꝛ alioꝝ sanctoꝝ inquātum est res
quedā. Puta lignuꝫ sculptuꝫ vel pictum:
tunc nulla reuerētia ei debetur: alioquin
esset idolatria. Quia ergo circa adoratio-
nem imaginū fuit olim quedā opinio he-
retica dicens: qď nō sint imagines sancto
rū adorande ꝛ fortasse in mētib⁹ plurimo
rū hodie pullulat. Judei etiā contra nos
opponūt dicētes nos idolatrare: imagines
adorando: idcirco respondebo ad aliqua
motiua in ꝯtrariū facientia. Primo ꝯtra
illud ꝙ dictū est/ꝙ imagini chri sit latria
exhibenda inq̄ꝫtum est imago opponuntᷣ:
qꝛ ſm h̄ videtᷣ hoies ꝛ angeli sint adorati-
one latrie adorandi: qꝛ sunt ad imaginē ꝛ
silitudinē dei. Geñ. j. Et fiat rō sic. Ima-
go impressa diuinit⁹ nobilior est: q̄ꝫ q̄ fa-
cta est humanit⁹: sed imagines dei quas
fecit homo adorantur latria. Ergo multo
forti⁹ angeli ꝛ hoies ꝑsertim sancti in qui
bus de⁹ imaginē suā expressit ꝛ reforma-
uit: ꝓpter ꝙ dicuntur dij. ps. Ego dixi dij
estis. Sed respondeo ſm Tho. in. iij. sen.
dist. ix. q. j. arti. ij. q. v. ad icd̄m. dicendum
ꝙ homies sunt imagines dei ꝑ participa-
tionem sue beatitudinis facientis expres-

ſam ſimilitudinē: ꝛ hoc dat rei bonitatē
in ſe rōne cuius eſt res ipſa/ſm ſe honorā
da. Sed imagines picte nō ſūt imagines
ꝑ ſilitudinem in natura: ſed per inſtitutio
nem ad ſignificandū. Unde ex hoc nō ac
quirit eis: niſi honor relatus ad alterū.
¶ Scđo non obſtat/qđ obijciunt contra
nos iudei dicentes: nos idolatrare adorā
do imagines ſicut ꝛ pagani/aut qui ado
rant ſimulachra: ſed hoc nō obſtat: qꝛ ido
latrare eſſet ſi crederem⁹ in ipſis imagini
bus aliquod numē eſſe: ꝛ ipſas inquantū
ſunt res quedā adorarem⁹: ſicut antiq̄tus
idolatre credebāt in ipſis imaginib⁹ eſſe
aliqđ numen/ꝙ ex vi ſtellarū in ipſis ima
ginib⁹ acq̄reret ſub quib⁹ fiebant imagi-
nes ſicut Hermes dixit: ꝙ datū erat ho-
minib⁹ facere deos: ſicut refert Aug. in.
viij. de ciui. dei. c. xxiiij. Unđ duplici rōne
erat idolatria. Primo quia adorabāt ima
gines ipſas: vt res quaſdā credētes in eis
aliq̄d diuinitatis eſſe ꝓpter reſponſa q̄ de
mones in eis dabant: et alios mirabiles
hmōi effectus. Scđo ꝓpter res quaꝝ erāt
imagines. Statuebant eīm imagines in
aliquib⁹ creaturis: puta hoim vl' quadru
pedū: vel ſerpentū: nos aūt adoram⁹ ado-
ratione latrie imaginē illius/q̄ eſt verus
deus nō ꝓpter ipam imaginē: ſed ꝓpter eū
cui⁹ eſt imago: ſm Tho. pte. iij. q. xxv. ar.
iij. ad ſcđm. ꝛ in. iij. ſen. di. ix. q. j. art. ij. ad
ſcđm. Nec credimus in ipis imaginibus
numē aliqđ eſſe ſicͭ illi credebant. ¶ Ter
tio nō obſtat/ꝙ precipit deus in veteri te
ſtamēto. Exo. xx. dicens. Non facies tibi
ſculptile/neq̄ oēm ſimilitudinē ꝛc. Quia
rñ. ꝙ tunc deus ꝓhibebat fieri imagines
duplici rōne. Primo qꝛ deus nondū erat
incarnatus: ſed incorporeus: ꝛ ideo nul-
la poterat ei imago fieri: iuxta illud. Eſa.
xl. Cui ſimilē feciſtis deū aut quā imagi
nem ponetis ei? Nunq̄d ſculptile cōflabit
faber: aut artifex auro figurabit illđ? ꝛc.
Poſtq̄ autē deus fact⁹ eſt hō: potuit ha-
bere imaginē: ꝛ in illa adorari ſicͭ ꝛ ipe de
us: qꝛ idem motus eſt in imaginē/ꝛ in rē
imaginatā. Scđa ratio quare deus ꝓhi-
buit tunc imagines: fuit ꝓpter vitandam
adorationē imaginū quas gentiles facie-
bant in veneratiōe deoꝝ ſuoꝝ. i. demonū
quib⁹ nulla debet reuerentia ꝛ ideo ꝓmit-
titur. Nō habebis deos alienos corā me:
ꝛ preſertim: quia iudei valde proni erant
ad idolatriā: vt pꝫ in vitulo aureo quem
viuente adhuc Moyſe adorauerūt: alio-
quin non erant ꝓhibite imagines. Nam
ꝛ in tabernaculo Moyſi erant cherubin:
ſicut patꝫ. Exo. xxv. Et etiā in deſerto fe-
cit deus fieri ſerpentē eneum: Nume. xxi.
Sed poſtq̄ filij iſrael ceperūt adorare il-
lum ſerpentē ꝛ adolere ei incenſū fuit cō
fractus ab Ezechia rege iuda. Sicut legi
tur. iiij. Re. xviij. Prohibebat ergo per il-
lud p̄ceptum adoratio latrie imaginibus
creaturarū. Item adoratio dulie ad reue-
rentiā demonū. Nos autē neutrū horum
facimus: quia nec imaginib⁹ demonū fa-
cimus reuerentiā: nec imaginibus crea-
turarū exhibemus latriam: ſed imagini
chriſti: alioꝝ vero ſanctoꝝ imaginib⁹ du-
liam: ꝛ ſic non obſtat. Nam nec in veteri
teſtamēto ꝓhibebat adoratio dulie fieri
creaturis aliquibus excelentib⁹: que erāt
digne reuerentia: ſicut patꝫ de Abraam q̄
vidit tres viros: ꝛ vnū adorauit Gen. xv-
iij. Sic et Nathā ꝓpha adorauit Dauid
pronus in terrā. iij. Regū. j. Sic ꝛ Joſue
adorauit angelum ſibi apparentem in for
ma viri euaginatū gladium tenentē. Jo-
ſue. v. Item. pſ. xcviij. Exaltate dñm deū
noſtrum: ꝛ adorate ſcabellum ei⁹ qm̄ ſan-
ctum eſt. Per ſcabellum ad litterā. ibi in-
telligitur arca teſtamenti que erat ſub ꝓ-
pitiatorio: ita ꝙ ꝓpitiatorium erat quaſi
ſedile dei: ꝛ arca tanq̄ ſcabellum illius ſe
dis: ſm ꝙ ibi dicit Nicola⁹ de lyra: ꝛ tan-
git plenius. Exo. xxv. Sic ergo patet qđ
non intelligit ꝓhibita in primo precepto
decalogi adoratio dulie: creaturis excellē
tibus exhibenda: nec etiā adoratio latrie
imaginis dei poſtq̄ deus eſt incarnat⁹: ꝛ
ſic patet reſponſio ad hanc obiectionem.
¶ Quarto nō obſtat ſi q̄s diceret: ꝙ non
legit apl'os adoraſſe imagines: quia Rñ.
ſm Tho. in. j. ij. ſen. di. ix. ꝙ multa apoſto
li tradiderūt q̄ non ſunt ſcripta in canone:
inter que vnū eſt de vſu imaginū. Unđ ꝛ
Damaſcen⁹ đt: ꝙ Lucas depinxit imagi
nē chr̄i ꝛ beate ꝟginis. Et chr̄s etiā ſuam
imaginē Abagaro regi direxit: vt dicit in
eccl'iaſtica hiſtoria: vbi narrat Euſebius
ceſarienſis: ꝙ cum Abagarus rex miſiſſet

pictorē ꝑ depingenda imagine cħri/ꝛ ille depingere nō valeret ꝓpter coruscationē vultus eius: cħs pannū sue faciei suppo nēs imaginē suā illi impinxit. Item legit in chronica martiniana tēpore. Greg. pa pe tertij. ꝙ Greg. ꝯdemnauit Leonē impe ratorem vt hereticū: eo ꝙ deponi iusserat imaginē cħri ꝛ sctōꝝ: ꝛ qꝛ corrigibilis erat: Romā: Italiam: ꝛ Hispaniā totā: ab ei⁹ iure discedere fecit: ꝛ vectigalia interdixit synodūq pene mille epoꝝ Rome celebrā do venerationē sanctaꝝ imaginū ꝯfirma uit: atq violatores generali snia anathe matizari. hoc ibi. Et etiaꝫ statuit ecclia: vt habet de ꝯse. di. iij. Perlatum. ꝛ c. Uene rabiles. sicut scripsi sup in pncipio huius smonis. Fuit aūt triplex ratio institutōis imaginū in ecclia: sꝫ Tho. vbi. s. Primo ad instructionē rudiū. ꝙ eis quasi qbusdā libris edocerent. Un̄ Greg. dicit scribens Sereno epo massiliensi: ꝛ habet in dicto caplo. perlatū. qđ legentib⁹ scriptura hoc idiotis prestat pictura cernētib⁹: qꝛ in ipsa ignorātes vident qđ sequi debeāt: in ipsa legūt qui litteras nesciūt. Scda ratio vt incarnationis mysteriū/ et sctōꝝ exempla magis in memoria essent nostra: dum qti die oculis nostris repsentant. Tertia ad ex citandū deuotionis affectū: ꝙ ex visis ef ficaci⁹ excitat: ꝙ ex auditis: qꝛ certior au re arbiter est oclus: sm Tho. Quarto de bet honor latrie cruci cħri. Und̄ Ecclia. Te adorandā/ te crucem viuificā: ꝑ te re dempti dulce decus seculi: semp laudam⁹ semp tibi canim⁹: ꝑ lignū serui/ ꝑ te sum⁹ liberi. Possumus tn̄ de cruce cħri loq du pliciter. Uno modo de ipsa cruce qua dn̄s crucifixus est: ꝛ sic ipam adoramus latria dupliciter. Uno modo inquantū repsentat nobis figuraꝫ cħri extensi in ea. Alio mō ex ꝯtactu ad membra cħri: ꝛ ex hoc ꝙ ei⁹ sanguine est ꝑfusa: et vtroq modo ado ratur eadē adoratiōe cum cħo. s. latrie: ꝛ ꝓpter hoc etiā crucē alloquimur ꝛ depca mur dicētes. O crux aue spes vnica. Alio modo possum⁹ loqui de effigie cruc; cħri inqntum est materialis: puta lapidis vł li gni: argenti vł auri: sic veneramur cruceꝫ tm̄: vt imaginē cħri quā veneramur ado ratione latrie: vt sup dictū est. Hec Tho. ꝑte. iij. q. xxv. ar. iiij. Nota cōtra illos qui pingunt crucē in terrā/ siue sculpūt cōtra quos est statuta pena capit; de iure ciui li: vt habet. C. Ne sanctū signū crucis in marmore vel silice sculpat. l. vnica in li. j. codicis. ¶ Quinto adoranda sunt adora tione latrie oīa que fuerunt cħristi. s. ve stimentū/ claui/ lancea ꝛc. Non tn̄ sūt ima go cħri sicut crux: ꝛ inde ē ꝙ imaginē cru cis cħri veneramur in qcunq materia: nō aūt imaginē clauoꝝ vel qrūcūq sꝫ Tho. vbi. s. Nec obstat si dicat ꝙ sm hoc videt ꝙ etiā virgo Maria sit adorāda adoratio ne latrie: qꝛ rn̄detur: vt habet ifra. iij. pre smonis. ¶ Sexto debet honor latrie ho stie ꝯsecrate: qꝛ ibi est cħs verus deus et homo. Sꝫ quid si nō sit cōsecrata? Rn̄. ꝙ scit illam nō ꝯsecratā/ non debet illā ado rare. qui aūt ignorat ꝛ putat illam ꝯsecra tam dr Tho. in. iiij. sen. dist. ix. q. j. ar. v. q. vj. ad sctm. ꝙ qui adorat hostiā non ꝯse cratā: adorare eaꝫ cū ꝯditione debet si est ꝯsecrāta/ nō tn̄ oportet ꝙ hec ꝯditio sp sit actu explicita: sed sufficit ꝙ habitu teneat eam: vnde nō peccat adorans eā: qa nō ad dorat puram creaturā: sed extra intentio nē suam: sacerdos tamē qntum in se est fa cit populū idolatrare: qꝛ offert ei puram creaturā adorandā: sm Tho. vn̄ dr Ca non in. c. de homine. de celeb. missa. ꝙ sa cerdos talis ꝙ nō ꝯficit ꝛ simulat se ꝯfice re celebrans missaꝫ grau⁹ peccat/ ꝙ ꝙ ve re celebrat i mortali ꝯstitut⁹: quia falsa re media sunt veris piculis grauiora: vt ibi dicit tex. Sed qđ si angel⁹ apparet in spe cie cħristi. Rn̄dit Tho. vbi sup ꝙ nō pōt angelus in specie cħri apparens sine pcō adorari/ nisi sit ꝯditio actu explicita: quia ipa nouitas rei insolita ꝯsiderationē ꝛ at tentionē reqrit: sicut dicit de ꝟgine Lu. j. ꝙ cogitabat qlis esset ista salutatio. No ta ad hoc exemplū de diabolo/ ꝙ apparuit btō Martino in forma cħri ꝛc. Item de diabolo qui apparuit btō Antonio: ꝛ sic sepius legit in vitis patrū. Item đ diabo bolo qui apparuit cuidam nouitio in spe cie ꝟginis Marie/ in quā post multas ap paritiones spuit ex ꝯsilio magistri sui: cui hoc reuelauerat: qua ꝓpter nuq post mo dum sic sibi apparuit: hoc legit in libro de vita fratrū nostroꝝ: sic ꝛ hodie diabolus multis apparet in somnis sub specie ange

li vel alicuius anime beate: vel in purgatorio: vel damnate in inferno: vt decipiat eos quib⁹ apparet/vel vt iudicent malum de bonis vt econuerso. Ideo dicit. ij. Cor. xj. q̄ sathanas quādoq3 transfigurat se in angelū lucis: ⁊ sic p3 cui sit honor latrie exhibendus. Scda adoratio est dulie que ꝓprie dicit seruituté: sed extendit ad reuerentiā que creature exhibet ꝓpter suam excellentiam: prout ergo accipit ꝓprie dulia: debetur solū a seruo dño/cui est obnoxi⁹ rōne seruitutis. Sed put large accipitur ꝓ reuerentia creature exhibita: tunc dulia debetur omī creature ꝟtuose. Honor em̄ dulie est reuerētia exhibita alicui in testimoniū virtutis: vt dicit phs in .j. ethicorum. Unde non debet ꝓprie ⁊ directe/nisi habenti gratiā ⁊ virtuté: ⁊ hoc ꝯtingit tripliciter. ¶ Primo mō sicut actus ꝟtuosus: ⁊ huic directe: ⁊ sic se debet honor. ¶ Scdo mō sicut habens aptitudinē naturalē ad virtutem: ⁊ sic cuilibet habenti imaginem est exhibend⁹ honor: nisi sit ꝯfirmatus in malo: quia in tali ligatus est ordo ad ꝟtuté: vnd tali nullus debet honor/sicut est demon ⁊ anima damnata. ¶ Tertio modo sicut ordinatus ad inducendū vel ꝯseruandum virtuté. Et sic debet omībus ꝓlatis qui ad hoc ordinati sunt: vt alios dirigāt in ꝟtuté. vñ etiā si ꝓlati sit mali ⁊ peccōres hac ratione debet eis dulia/etiā maior q̄ bono subdito: rōne prelationis: licz bono subdito debeat maior reuerētia: fm se q̄ ꝓlato malo: licz aūt dixerim: q̄ ꝓlato etiā malo debet dulia/est verū: nisi dum est in actu peccati: q2 tunc nō debet ei exhiberi dulia: quia apparet in eo aliqd ꝯtrarium honori: sed ante vel post sibi exhiberi debet: quia nescit in quo statu sit. Hoc not. Tho. in. iij. sen. di. ix. q. ij. ar. iij. Hic ergo honor dulie debet omībus sanctis/ꝓ ratione primā sup positam: quia rōne sanctitatis sancti dicunt dij. ps. Ego dixi dij estis ⁊ etiam fratres ⁊ sorores et matres chri: vt in euāgelio dicit. Matt. xij. Hac g̃ ratione dulie. Natham adorauit Dauid et Abraam adorauit angelos: ⁊ etiā Josue sicut legitur Josue. v. Ut dictū est supra ꝑte. j. ꝟ. iij. ¶ Tertia adoratio est hyperdulie: que est virtus qua exhibet reuerentia creaturis: que habent quandā eminentiā ⁊ affinitatem ad deū: sicut est virgo Maria/cui debet maior reuerētia q̄ alijs sanctis/ea ratiōe: quia est mater dei. Nec obstat si dicat/q̄ videtur q̄ virgini Marie debet latria: q2 est aliquid chri/sicut lancea ⁊ claui quib⁹ dñs confixus est: quib⁹ debet latria: vt sup dictum est. Sed dicendum est/q̄ ꝟgini Marie debet aliqs honor rōne sui: quia est creatura rationalis excellens: ⁊ ideo debet sibi honor hyperdulie tanq̄ creature excellenti. Sed clauis ⁊ lancee ⁊ vestimētis christi: nullus fm se debet honor: sed rōne christi: ⁊ ideo idem honor debetur eis sicut chro: quia vbi eadem ratio/ibi eadem species: et hoc vult Tho. ꝑte. iij. q. xxv. ar. vlti.

¶ Qualiter deus sit adorand⁹. Sermo. xij.

Pater noster.

Supra sermone ꝑmo dictū est: vtrum solus deus sit adorādus/modo videndū restat qualit̄ sit adorand⁹. Salutet virgo Maria ⁊c. Pro introductione fmonis notandū/q̄ modum adorandi deū docuit nos dñs. Joan. iiij. In breuib⁹ d. Ueri adoratores adorabūt patrem in spiritu ⁊ veritate. Nam pater tales querit qui adorēt eum. Spirit⁹ est deus/⁊ eos qui adorant eum in spiritu et veritate oportet adorare. Pro cuius intellectu notandum: q̄ fm philosophū. Ueritas est adequatio rei ad intellectū. Declaremus hoc in artificialib⁹ et moralibus. In artificialib⁹ quidē. Uerbi gratia. Si video vas deauratū exterius ⁊ intellectu apprehendo/q̄ illud vas est aureum cum non sit: falsitas est: q2 res exterius non ita se habet/sicut apprehendit interius ab intellectu. Et ido ꝓprie dicimus omīa vasa deaurata esse falsa. Sed si eēnt aurea tūc esset veritas ⁊c. Sic in moralib⁹. Si homo exterius ostendit in gestubus ⁊ actib⁹: q̄ sit virtuosus ⁊ bonus: si non est ita interius: dicitur falsus homo ⁊ mendax: ideo meret maledici a chro: sicut arbor frondosa nō habens fructum. Matt. xxj. Si ꝟo est ita interius sicut apparet exterius: est verus. Modo ad ꝓpositum: fm q̄ dicunt

theologi ꝛ Tho. ij. ij. q. lxxxiij. ar. ij. Adoratio fit ꝑ exteriores actus corporeos. Puta genu flexiones/pstrationes ꝛ hmõi/q actus sunt signa exterioꝛa deuotiõis interioꝛis. Si igit in mente adoꝛatoꝛis seruet deuotio: pfecto talis dicit adoꝛare in spiritu. i. deuotione interioꝛi ꝛ veritate: fm ꝙ dñs dr. Alioquin falsa est adoꝛatio. Igit ad hoc/vt quis adoꝛet in spiritu ꝛ veritate: vt sit verus adoꝛatoꝛ: fm ꝙ dicit dominus. Requirit ꝯcursus quinqȝ rerũ: quis scda ꝛ vltima sit fm decentiã: vel veri⁹ dicimus/ꝙ sola pꝛima est necessaria ad verã adoꝛationẽ: quis alie reqrant ad ꝯgruitatem adoꝛationis pfecte.

Pꝛimũ est deuotio coꝛdialis.
Scdm est exclamatio vocalis.
Tertiũ est humiliatio coꝛpalis.
Quartũ est oblatio realis.
Quintũ est determinatio localis.

¶ Pꝛimũ est ergo deuotio coꝛdialis/que est tanqȝ foꝛma alioꝝ: quia de⁹ coꝛ nostrũ appetit. Pꝛouer. xxiij. Fili pꝛebe mihi coꝛ tuũ. ps. xxviij. Afferte dño gl'iam ꝛ honorẽ afferte dño gl'iam nomini ei⁹. Adoꝛate dñm in atrio scõ eius/ꝛ in coꝛde deuoto: in q̃ habitat de⁹ tanqȝ in atrio suo. Cõtra hoc faciunt multi quoꝝ os in choꝛo: ꝛ coꝛ in foꝛo. Et ista euagatio mẽtis ab oꝛatione ꝯtingit ex duplici causa. ¶ Pꝛima ex demonũ infestatiõe. Vnd in vitis patrum legit de Machario: ꝙ vidit demones/sicut ethiopes diuersas foꝛmas ipꝛimentes ante oculos monachoꝝ/duȝ cãnt in collecta ꝛc. Hic histoꝛiã ꝯtra tales dicitur. Esa. xxix. ꝛ Matt. xv. Popul⁹ hic labijs me honoꝛat: coꝛ aũt eoꝝ longe est a me. Scda ꝯtingit quãdoqȝ ex precedenti occupatione: cui adhuc ania intenta sepe vagat ab intentiõe adoꝛatiõis: ꝛ recogitãdũ ea in quibꝫ pauloante fuerat occupata Et ideo debet hõ ante oꝛonẽ ꝑparare se recolligẽdo mẽtẽ suã. ps. Preueni in maturitate ꝛ clamaui. Ideo dr apl's. Si oꝛẽ lingua: spũs meus oꝛat: mens aũt mea sine fructu ẽ. Quid ẽ est: oꝛabo spũ: oꝛabo ꝛ mente. Psallam spũ psallam ꝛ mente. j. Coꝛ. xiiij. Nota spũs me⁹ oꝛat. Spũs vocat vis anie inferioꝛ mente/vbi coꝛpaliũ reꝝ similitudines exꝑimunt. ¶ Scdo requiritur exclamatio vocalis. ps. Voce mea ad dñm clamaui: qꝛ de omĩ eo ꝙ habem⁹ a deo debem⁹ ei reddere obseq̃uiũ: sic faciebãt pueri adoꝛantes ꝛ laudãtes dñm dicẽtes. Osanna filio Dauid ꝛc. Mat. xxj. Propter hoc scã mater ecclia instituit sonos. ps. ꝛ cantus eccl'iasticos. An aũt debeat esse oꝛo vocalis: dixi sup sermone. iij pre. iij. Ad h̃ exhoꝛtat nos apl's. d. Offeramus hostiã laudis semp deo. i. fructũ labioꝝ ꝯfitentiũ nomini ei⁹. Heb. vlti. Et Osee. vlt. Omnẽ aufer iniq̃tatẽ ꝛ accipe bonũ: ꝛ reddemus vitulos labioꝝ nroꝝ. ¶ Tertio reqrit humiliatio coꝛpalis/vl genu ꝯtẽdo/vel pꝛsternendo/vel inclinãdo. Hoc etiã oꝛdinat rubrica nr̃a: fm diuersoꝝ tempoꝝ q̃litates. Hoc nos docuit dñs exemplo sancto suo. Nota q̃ttuoꝛ modos/q̃s tenebat dñs in oꝛãdo. Pꝛimo oculos erigendo. Ioã. xvij. Subleuatis Iesus oculis in celũ dixit. Pater venit hoꝛa: clarifica filiũ tuũ ꝛc. Scdo stando man⁹ eleuando. Act. j. Eleuatis manibꝫ ferebat in celũ ꝛc. Tertio genuflectẽdo. Luc. xxij. Positis genibꝫ oꝛabat di. Pat si vis transfer calicẽ istum a me. Quarto se pꝛsternendo. Mar. xiiij. Pꝛocidit sup terraȝ ꝛ oꝛabat: ꝙ si fieri posset transiret ab eo hoꝛa. Et ratio hmõi oꝛandi est ad insinuandũ reuerentiã: ꝛ potentiã diuine maiestatis. Nam sup omẽs creaturas deus habꝫ hanc excellentiã: vt sit dñs coꝛpis ꝛ anie. Domini tempales habẽt dñium sup coꝛpus tantũ. Ideo dr dñs Matt. x. Nolite timere eos q̃ occidunt coꝛp⁹: animã autẽ nõ possunt occidere ꝛc. Et ideo genu sinstrũ tm̃ est eis flectendũ. Prelati vo spũales habent dñium sup animas: quia sunt vicarij dei: ꝛ ideo eis flectẽdum est genu dextrũ tm̃: qꝛ ania est ꝑncipalioꝛ pars coꝛpoꝛis. Deo autẽ vtrũqȝ genu ratone iam dicta. Ro. xiiij. Viuo ego dicit dñs: quia mihi flectet omẽ genu: ꝛ omĩs lingua ꝯfitebit deo. Sic fecit Salomon/q̃ qñ voluit adoꝛare dñm: stetit ante altare dñi ꝛ expandit manus suas: ꝛ fixit vtrũqȝ genu in terrã: sicut dicit. iij. Reg. viij. ¶ Quarto reqrit oblatio realis. Puta offerẽdo candelas luminaria ꝛc. sacrificia nõ quidẽ ꝑpter ei⁹ indigentiã: cũ ipse dicat. Non accipiam de domo tua vitulos: neqȝ de gregibus tuis hircos: qm̃ mee sunt omẽs fe

re siluarū: iumēta in mōtib⁹ ꝛ boues. Co-gnoui oīa vo. ce. ꝛ pul. agri mecū est. Si esurierō nunqd dicam tibi. Meus est em orbis terre ꝛ plenitudo eius ꝛc. Ps. xlix. Sed hoc facere debem⁹ in recognitionē: ꝙ oīa habem⁹ ab ipso optimo deo. Sic feudatarius tenetur facere dn̄o suo. Prouerb. iij. Honora deū de tua substantia. Nota dicit. Tua: ergo nō ꝙ aliena. Nota ꝯtra illos qui nō restituūt aliena: sed faciunt paramenta ecclesiastica ꝛ fabricant ecclesias ꝛc. Contra quos dicit. Mat. viij. Misericordiā volo ꝛ non sacrificiū: ꝓpter quod instituite sunt decime/ ꝛ primitie/ et alie oblatiōes in veteri testamēto: ꝛ ab ecclesia cōfirmata in titulo de decimis. z. x. causa. per totū. Debet autē offerri de melioribus sicut faciebat Abel ꝛc. non aūt de peioribus ne cadat hō in iudiciū. Cain qui offerebat deteriora de fructibus. Abel vero de adipib⁹ pinguiū. Ideo dicit Gen. iiij. Respexit deus ad Abel ꝛ ad munera ei⁹ ad Cain aūt ꝛ ad munera ei⁹ nō respexit. sic fecerūt tres magi de qbus dicit. Procidentes adorauerūt eū: ꝛ apertis the. suis obtule. ei mune. aur. thus et myrrham. Mat. ij. Nō sicut faciebat Dionysius tyrannus siracusanus: de ꝙ Valeri⁹ ait lib. j. titu. de neglecta religione. Multa sacrilegia enarrat: inter que erat hoc qꝛ spoliabat simulachra deoꝝ. Quinto requiritur determinatio localis. Ubi nota fm Tho. ij. ij. q. lxxxiiij. ar. iij. ꝙ determinat⁹ locus eligit ad adorandū: nō ꝓpter deū ꝗ adoratur: qsi loco ꝯcludat. Un dixit Salomō. iij. Reg. viij. Si celum ꝛ celi celoꝝ te capere nō possunt: quāto magis dom⁹ quā edificaui tibi. Sed requirit locus propter ipos adorantes. Locus aūt cōuenientior est locus sacrat⁹/ ꝛ hoc triplici rōne. Prima quidē ꝓpter loci ꝯsecrationē: ex ꝗ ipeciale deuotionē ꝯcipiunt orantes/ vt magis exaudiant: sicut ptꝫ in adoratiōe Salomōis. iij. Re. viij. Scda ꝓpter sacra mysteria ꝛ alia sanctitatꝫ signa ꝗ ibi ꝯtinent. Tertia ꝓpter concursum multoꝝ ibi adorantiū/ et ꝗ fit adoratio magis exaudibilis: fm illō Mat. xviij. Ubi sunt duo vel tres ꝯgregati in noīe meo/ ibi sum ego in medio eoꝝ. Ideo. ps. v. Ego aūt in mltitudine mīsc̄oie tue: introibo in domū tuā adorabo ad templū sanctū tuū in timore tuo. ps. xxviij. Adorate dn̄m in atrio sctō eius. Dicit etiā Tho. vbi sup in responsione ad tertiū arg. ꝙ fm quandā decentiā adoram⁹ versus oriētē. Primo quidē ꝓpter diuie maiestatꝫ indiciū: ꝙ nobis manifestat in motu celi/ ꝗ est ab oriente. Secundo ꝓpter paradisuꝫ ꝗ est in oriente cōstitutus: vt legit Gen. ij. fm litterā Septuaginta quasi ꝗramus ad paradisuꝫ redire. Tertio ꝓpter chr̄m qui est lux mūdi: ꝛ oriens nominat. Zacha. vj. Ecce vir oriens nomē eius/ ꝛ ꝗ ascendit sup celuꝫ celi ad oriētē: ꝛ ab oriente etiā expectat venturus: fm illud. Matt. xxiiij. Sicut fulgur exit ab oriente ꝛ paret vsqꝫ ad occidētem: ita erit aduentus filij homis Tho. Item qꝛ fides gentiū ab oriēte cepit oriri Mat. ij. Ecce magi ab oriente venerunt Hierosolimam ꝛc.

De diuine hereditatis successione. Sermo. xiij.

Pater noster.

Supra dictum est de trib⁹ articlis paternitatꝫ diuine: vicꝫ Primo de paternitatis ratōne. Scdo de ipius dei patris dilectiōe. Tertio de eiusdem adoratōne. Modo igit sequit dicere de eius hereditatis successione: qꝛ ex quo vocamus deū patrē: dicentes. Pater noster ꝛc. ergo nos filij: ergo heredes. Gal. iiij. Si filij ꝛ heredes ꝑ deum. igit duo principalit videnda sunt. Primo de rōnibus qbus ad hereditatē diuinā admittimur. Scdo de rationib⁹ qbus ab hereditate ipsa excludimur. Primū erit ꝑ introductione sermonis. Scdm pro ꝓsecutiōe Salutet virgo ꝛc. Pro introductione sermonis notandū/ ꝙ ꝯclusio vera ꝛ approbata est de iure diuino: naturali: canonico ꝛ ciuili: ꝙ filius debet esse heres patris ꝛ ad eius bona succedere: qd est verū in filio legitimo/ ꝛ naturaliter legitimo tm̄. Primo igit probat de iure diuino: qd loqns ꝙ legitio naturali filio dei dic. Multipharie multisqꝫ modis olim de⁹ loqns patrib⁹ in ꝓphis: nouissime diebus istis locutus est nobis in filio: quē ꝯstituit here-

dem vniuersoꝝ ꝑ quē fecit ⁊ secl'a. Heb.j. De legitimis ṗo rm.i. de adoptiuis filijs cuiusmodi sumꝰ oēs nos regenerati spūali ter ꝑ baptismū: loquit alibi dicēs. Non em̄ accepistꝭ spūꝫ seruitutꝭ iterꝫ in timore: sed accepistꝭ spm̄ adoptiōis filioꝝ in q̄ cla mamꝰ abba pater. Ipē em̄ spūs testimo niū reddit spūi nr̄o ꝙ sumꝰ filij dī. Si aūt filij ⁊ heredes: heredes q̄dē dei: coheredes aūt chr̄i. Ro.viij. Scd̄o ꝓbat de iure na turali. Ratio em̄ naturalis dictat: sicut fi lius succedit in locū ꝑsone patrꝭ: sic ⁊ suc cedat in bona: quia plus est ꝑsona q̄ȝ bo na. Quādo em̄ pater relinq̄t filiū pꝰ mor tē suam: videt adhuc pater viuere i filio: eoꝙ filius repn̄tat ꝑsonā patris: imo ea dem ꝑsona videt ēē. Vn̄ Eccl'i.xxx. Mor tuus est pater eiꝰ ⁊ quasi nō est mortuus: similē em̄ relinq̄t sibi post se. Et eadem vox videt esse vox patrꝭ ⁊ filij. Insti. de inuti. stipula. §.ei. Et ex hoc a fortiori videt ꝙ multo magꝭ ad bona succedere debeat ex vi naturalis rōnis. Et hec ratō naturalis confirmat ꝑ legē que expſſe sic dicit. Non sic parētib ̓ liberoꝝ vt liberis parentū deb bet hereditas. parētes ad bona liberoꝝ ra tio miserationis admittit. liberoꝝ nature simul ⁊ parētū cōmune votū. ff. vn̄ liberi. l. scripto. Nota. Non sic parentib ̓ declaro Nā quādo filius ṗmorit patri: ex misera tione succedit ad bona filij defuncti sine fi lijs: ne addat afflictio: vt quia i vno gra uat in altero releuet. Non aūt ex natura: q̄ȝ naturali cursu deberet premori pater fi lio: ⁊ nō ecōuerso. Vn̄ dicit apl's.ij. Cor. xij. Nec debēt filij parentib ̓ thesaurizare: sed parentes filijs. Vn̄ tunc turbat ordo nature: vt dicit tex. in. l. Nam ⁊si parentī bus. ff. de inoffi. testa. Vn̄ Bulgarus le gū doctor egregiꝰ cum successisset filio eiꝰ ṗmortuo: dictū est ei. Ordie turbato suc cedis (glo.) Bulgare nato. Tertio ꝓbat de iure canonico: vt notat in c. Raynuciꝰ. de test. ⁊ in c. Si pater. eo. ti. li. vj. Vn̄ nō debet pr̄ exheredato filio ecclīam vl' pau peres instituere. Nam vt dicit Aug. in li. de vita clericoꝝ. ⁊ habet in decretꝭ. lxxvij. di. q. vl. c. vl. Quicūꝙ vult exheredato fi lio heredē facere ecclīam querat aliuꝫ qui suscipiat: nō Augustinū. Quarto ꝓbat d̄ iure ciuili fm̄ qd̄ ē dispositū ꝙ ꝑ̄ma cā in

successione est liberoꝝ. Insti. de here. que li. ⁊ diff. in ṗnci. Vnde etiā viuo patre re putat fili us qui est in eiꝰ potestate q̄si dn̄s paternoꝝ bonoꝝ. Et idcirco mortuo pa tre: non dicit filiꝰ ꝓprie adire paternā he reditatē: sed se imiscere hereditati. q̄ȝ post mortē patris non ꝑcipe hereditatē videt: sed magis liberam bonoꝝ administratio nē consequit: vt dicit tex. in. l. In suis. ff. d̄ lib. ⁊ posthu. Pater ḡ ꝙ in omni iure filiꝰ succedit ad hereditatē patrꝭ. Et ex hac cō clusione infert corollariuꝫ: ꝙ ius ciuile vl' statutū municipale non posset ṗuare filiū total'r ab hereditate paterna ⁊ legitia si bi debita: que d̄r debitū bonoꝝ subsidiuꝫ. puta statuēdo ꝙ ṗmogenitꝰ succedat i to tū: exclusis alijs filijs. Ratio: q̄ȝ cū d̄ iure naturali ⁊ diuio debeat patris hereditas filio: vt dictū est. ḡ per ius ciuile tolli non potest. quia ciuilis q̄dem ratio ciuilia sua ta ꝑimere pōt: naturalia ṗo nō vtiꝙ. Insti. d̄ legi. agna. tut. §. fi. ⁊. ff. de re. iu. l. iura sanguis. Vnde hac rōne nec contraria cōsuetudine valēt. viij. dist. frustra. et d̄ cō sue. c. fi. et nota. in dicto c. Raynuciꝰ. Et hoc etiā tenet in regl'a Indultū. li. vj. Cy nus in. l. sancimꝰ. C. de nup. ⁊ bal. in. l. cū lege. C. d̄ epi. ⁊cle. An aūt valeat statutū dispōnēs ꝙ exclusis filiab ̓ feminis mascu li tm̄modo succedāt: dubiū est. Bal. in di cta. l. cū lege: videt tenere ꝙ valet. Dynꝰ ṗo cōtrariū tenet in dicta regula. indultū Amplius dico ꝙ siqs nō habens filiū: bo na sua donasset ecclesie: ⁊ postea nascitur sibi filiꝰ legitimus ⁊ naturalis: potest fili us de iure vsꝙ ad quantitatē legitime si bi debitā dictā donatiōēs reuocare. vt ꝓ bat in. l. Si vnꝙ. C. de reuocādis dona. et in dicto c. vl. xvij. q. iiij. Hac etiā ratiōe si pater exheredat filiū in testamēto: pōt fi lius rumpe testamētū paternuꝫ inofficio sum. i. cōtra officiū pietatꝭ factū ꝑ q̄relā i offensi testamēti. Si ṗo ipm ṗterit. i. null lā mentionē de eo facit: pōt dicere ipsum nullū de iure ciuili: vel ꝯtra tabulas testa menti agere de iure ṗtorio vt in toto ti. ff. ꝯtracta. Predicta vera sunt nisi ex rōnabi li causa: qa tunc posset filius per iurꝭ vel patris dispositiōem totaliter ṗuari legi tima. puta ꝓpter aliquod delictum filij: q̄ȝ tunc ⁊ naturalis ratio hec suadet: que di

ctat q malecficia puniant.ff.ad.l.aql. Ita
vulnerat⁹.et in c.Ut fame.de sente.ex cō.
Determiare autē penam hmōi q̄ huic vel
alij delicto debet ptinet ad latorē legis ci
uilis. Uñ lex ciuilis nihil aliud est q̄ de-
terminatio iuris naturalis: vt dicit Tho.
j.ij.q.xcv.ar.ij.z.v. ¶ Mō ad ꝓpositum
nostrū: certum est q nos sum⁹ filij dei vo-
cantes ipm patrē nostrū. Unde Joan.j.
Quotq̄t aūt receperūt eū dedit eis po.fi.
dei fie.zč. Item.j.Joan.iij. Uidete q̄lez
charitatē dedit nobis pater vt filij dei vo
caremur z simus. g̃ omni iure debem⁹ cō
sequi hereditatē regni celoꝝ. quia nihil ali
ud est q̄ successio in vniuersum ius quod
defunct⁹ habuerit.ff.de ver.sig. Nihil ali
ud. Jus aūt vniuersum istud quod deus
habet est ipsa deitas: que est beatitudo ob
iectiue: que non diuidit p partes: s; tota
simul habet: q̄uis nō totaliter. quia vn⁹
est alio beatior. Debem⁹ g̃ omni iure hāc
hereditatē habere: nisi ꝓpter aliquod deli-
ctum excludi mereamur. Si aūt queris q̄
et quot sunt delicta ista ꝓpter que meret
quis priuari a censu paterne hereditatis:
Rñ. Jus ciuile ponit q̄ttuordecī causas
que dicunt cause ingratitudinis: que po-
nunt in aut.vt cū.d appel.cog.§.causas.
col.viij.et tangunt canoniste in c.Quita-
uallis.de iureiu.sed reducam illas ad q̄n-
q̄.vicz Procedunt em̄ sic

Quedam ex iracundia.
Quedā ex inuidia: al's ex malitia.
Quedam ex concupiscentia.
Quedam ex auaritia.
Quedam ex stulticia.

Ergo caueat se vnusquisq; ab hmōi deli-
ctis. ¶ Primo g̃ ex iracundia ꝓcedūt due
cause ingratitudinis. Prima est man⁹ in-
iectio. puta quando filius in patrē man⁹
inijcit violentas. Hic contra hoc vt expe-
dit. Moraliter. Pater noster est chr̄s ſm
q deus. quicūq; g̃ manus inijciunt here-
ditati patne merent expertes fieri. Hac ra-
tione exheredati sunt iudei qui in ipsum
christum manus iniecerūt zč. Nota para
bolam de colonis vinee qui postq̄ occide
runt seruos patrisfamilias: occiderunt fi-
lium dicētes. Hic est heres venite occida
mus eum: z habebim⁹ hereditatē eius. et
sequit. Ideo auferet a vobis regnū dei z
dabit genti facienti fructus eius. Matth.
xxj. Hoc modo etiā chr̄iani man⁹ inijciūt
in chr̄m qñ ꝑcutiunt ꝓximū. Probat rōne
et autoritate. Rō duplex. quia si ꝑcutis
mēbrū clamat di. Heu mihi zč. Sic my-
stice tota ecclesia est vnū corpus. Roma.
xij. Multi vnum corpus sum⁹ in christo:
singuli aūt alter alteri⁹ mēbra. Caput ꝟo
huius corꝑis est christus. Heb.j. Ipm de
dit.s.deus caput sup omnez ecc̄liam: q̄ est
corpus eius. Qñ g̃ ꝑcutis vnū chr̄ianum
chr̄s clamat acsi ipse esset ꝑcussus. Scd̄a
rō: quia q̄ ꝑcutit imaginē chr̄i videt chri-
stum ꝑcutere. Sicut em̄ reuerētia exhibi-
ta imagini/exhibet illi cui⁹ ē imago: vt ß.
dictū est ser.xj.sic iniuria zč. sed homo est
imago dei Geñ.j. Faciam⁹ hoiem ad ima
ginem z silitudinē nostrā. g̃ ꝑcutiens ho-
minē: ꝑcutere videt christum: z cōsequen
ter meret exheredari zč. Tales sunt simi-
les militib⁹ Pilati q̄ genuflectebant corā
christo: z postea eum ꝑcutiebant. Et hoc
maxime habet locum qñ ꝑcutis clericos
vel religiosos qui dicunt patres laicoꝝ:
z etiā dicunt chr̄i. Ps. Nolite tāgere chri
stos meos. vnde iuste ꝑcussores taliū ec-
clesia ꝑcutit anathemate. xvij.q.iiij. Si
quis suadēte. Patet rō. Autoritas Act.
ix. Saule saule q̄d me ꝑsequeris zč. Itē
Matth.xxv. Quod vni ex minimis meis
fecistis/mihi fecist;. ¶ Secūda causa est
exprobratio sicut cum fili⁹ blasphemat pa
trē vel inhoneste sibi cōuiciat. puta appel-
lando ipm ꝓditorē vel aliq̄d hmōi. Sub
hac causa comprehēdunt blasphemie. De
hoc peccato valde conquerit deus contra
rectores qui non puniūt taliter delinq̄n-
tes. Esa.lij. Dñatores populi mei inique
agunt: z iugiter tota die nomen meū blas
phemat: ꝓpter hoc sciet populus me⁹ no-
men meū in die illa: quia egoipse qui loq̄-
bar.s.cōminādo Ecce adsum.s. puniendo
Nota h̄ quomō antiq̄ patres i tāto horro
re hoc nomen habebāt vt etiā ipm nomi-
nare abhorrerent. Job.j. Ne forte pecca-
uerint filij mei z bñdixerint deo in cordi-
bus suis. De hoc dicet infra sermone vbi
aget de blasphemia. Tales ergo digni sūt
exheredes fieri ex hereditate di. Uñ apl's.
Neq; maledici regnum dei possidebunt.j.
Coꝝ.vj. ¶ Secūdo ex inuidia ꝓcedunt

due alie cause. Prima est oris accusatio. Scda est opis ppetratio. ¶ Prima ꝙ rc̄. Nam fili⁹ accusans patrē de causa. s. q nō sit aduersus pncipē vel rēpublicā/ exhere-dari pōt. Nā si contra pncipē vel rēpubli-cam licitū esset tunc filio etiā patrē occide-re iniuste cōtra rēpublicā agentē. ff. de re-li. et sump. fu. l. Minime. Sub hac causa cōprehendunt detractores et ifamatores pxiox. Nam tales chr̄m infamāt p rōnez supra pxime positā de membris in capite. Hmōi nanqꝫ detractores sunt deteriores furibꝫ. qꝛ illi bona tpalia: isti famā rapiūt ꝛ furant. ꝙd tāto deteri⁹ est q̄nto fama ce-teris bonis tpalibꝫ pciosior est. Prouerb. xxij. Meli⁹ est nomē bonū q̄ꝫ diuitie mlte. Unde Anaclet⁹ papa. vj. q. j. Deteriores sunt q doctox vitaz moresqꝫ corrūpūt his q substātias aliox pdiaqꝫ diripiūt rc̄. Ta-les sūt siles diabolo de q scribit Apoc. xij. Proiect⁹ est accusator fratx nr̄ox rc̄. Er-go sunt ei siles in culpa: erunt ei siles in pe-na: de q ps. lj. Dilexisti malitiaz sup beni-gnitatē: iniqtatē magis q̄ꝫ loq̄ equitatez: ppterea deus destruet in finē: euellet te et emigrabit te ꝛ radicem tuā de terra viuē-tiū. ¶ Scda causa est opis puersi ppetra-tio. puta si patrem vulnerauerit: vel als si eius vite insidiat⁹ fuerit. Sub hac causa cōtinent odiosi q odio habent pxios suos q̄a tunc exhibent venenū chr̄o. Chr̄s em̄ ppter odiū iudeox mortu⁹ ē. j. Jo. j. Qui odit patrē suū homicida ē. Tu em̄ q odio habes pximū tuū/ quantū in te est vene-no odij chr̄m occidis. Hebre. vj. Rursus crucifigētes chr̄m i semetipsis. ¶ Tertio ex cōcupia pcedūt due alie cause. ¶ Pri-ma: qꝛ fili⁹ thox paternū maculat siue sit vxor siue ꝯcubina patris. Sub hac causa moraliter ꝯtinent corruptores monialiū q sunt sponse chr̄i. Sic adulteri q corrum-pūt mr̄imoniū: ꝛ ꝯnter corrūpūt mr̄imo-niū chr̄i signatuz p mr̄imoniū carnale. q̄a vxor fcat ecclesiam: ꝛ vir chr̄m. Ephe. vj Sacr̄m h magnū est: ego dico i chr̄o ꝛ ec-clesia. Secūdus casus est: si pr̄ voluerit fi-liā maritare: ꝛ ipa ꝯ ei⁹ voluntatē pelegit fornicari dūmō sit infra annos. xxv. sec⁹ si post. qꝛ q̄ꝫuis filia fornicādo peccat mor-talit: tn̄ excusat ab hmōi igratitudie: si ex negligētia gentes distulerūt eā maritare. vt i aut. vt cū de ap. cog ꝙ. cās. ꝙ. si alicui ex pdictꝫ. coll. viij. Sub hac cā ꝯprehēdū-tur fornicarij q sunt exheredati a chr̄o ꝛ a regno celox. j. Cor. vj. Neqꝫ fornicarij re-gnū dei possidebūt. Itē hē. xiij. Fornicato-res ꝛ adulteros iudicabit de⁹. Nota ꝯ il-los q dicūt fornicationē simplicē non esse pctm̄. ꝯtra q̄s ē. xxxij. q. iiij. Meretrices. ij. q. v. Nō mechaberꝫ. ¶ Quarto ex aua-ritia pcedūt due alie cause. Prima in com-mittēdo. Scda in omittēdo. In cōmittē-do q̄dē: puta qn̄ fili⁹ pr̄em phibet testari: vl alius ꝯtradixerit testō. Sic moraliter christus cōdidit testamentū in q disposu-it q nullus faceret furtum/ vsuras/ rapi-nas rc̄. Exod. xx. Nō furtū facies: vsura-rij ꝛ alij rex alienax vsurpatores vere hu-ic testamēto ꝯtradicūt: qꝛ diripiūt aliena rc̄. Uel dic ad lr̄am: qꝛ si fili⁹ vel ali⁹ p-hibet pr̄em testari/ peccat mortalr: ꝛ ido puat hereditate regni celox: ꝛ in foro cō-sciētie tenet tal oibꝫ ill qbꝫ testator aliq̄d volebat relinq̄re: tales etiā patiūt a filijs suis qd ipi pr̄ibꝫ fecerīt: iuxta illud: Pate-re legē quā tuipē tuleris. ꝛ illd qd q̄sqꝫ iu-ris i aliū statuit/ ipse eodē iure vtat. qꝛ dr̄ fili⁹ ei⁹: Pat meus fecit vsuras ꝛ voluit q ego restituā: simplex homo fuit rc̄. ꝛ sic nihil facit de pecunie dispositiōe. Nota h exēplū de illo vsurario q habebat tres fili-os: q veniēs ad mortē: vocauit pmo ma-iorē rc̄. Scds casus est in omittēte: puta si patrē in captiuitate positū neglexerit fi-lius redimere: vel positū in carcere nolue-rit in sua fideiussione suscipe: vel infirmo patri vel furioso vel indigēti nō subuene-rit. Sub h casu moralr cōprehēdunt aua-ri: q in chr̄o paupibꝫ negligunt subuenire Dic vt expedit Math. xxv. Ite maledi-cti in ignē eternū qui paratus est diabolo ꝛ angelis eius. Esuriui em̄ ꝛ nō dedistis mihi manducare rc̄. Item Eph. vj. Hoc scitote intelligētes q omnis auarus non habet hereditatem chr̄i ꝛ dei. ¶ Quinto ex stultitia ex qua pcedūt due alie cause. Prima est infamis ꝯuersatio. Scda ē in cauta psumptio. Primo ꝙ rc̄. Sic qn̄ fili-us pter voluntatē patris inter ariolos vl mimos se sociauerit. Sic moraliter in p-posito: in hoc casu sunt omnes qui ꝯuer-santur cū meretricibꝫ/ tabernarijs/ ruffia-

nis ⁊ cum ribaldis. Prouerb. xiij. Qui cū sapientib⁹ gradit sapiens erit. amic⁹ vo stul toꝝ similis efficiet. Ps. Cum sancto san ctus eris: ⁊ cum peruerso peruerteris. Secun da causa est incauta ꝑsumptio: sicut q̄ ad ludos periculosos ⁊ mortiferos se ingerit: vel cum vilia fortit officia vel exercitia: et in hac ꝓfessione ꝑmanserit: nisi forsitan ⁊ parentes eius illius ꝓfessiōis fuerint. Nā tunc nil iudeus iudeo: nil catelina cethe go: nil dolosus doloso. ff. d dolo. l. si duo. C. de hereticꝫ qm̄. et. C. de inoffi. testa. l. In arena. Sub hac causa moralr̄ compḣen dunt oēs lusores taxilloꝝ vl̄ alearū. Ubi nota q̄ octo differentie ꝑsonarū ꝓpter hoc damnant. Primo ludentes. Secūdo assi stentes qui dant fauorem ludo. Tertio re ctores reipub. qui ꝑmittunt ludū. quia vt dicit tex. ij. q. vij. Negligere/cum possis ꝑ turbare peruersos: nihil aliud est q̄ͣ fouere. nec caret scrupulo societatis occulte q̄ ma nifesto facinori desinit obuiare. Ad idem facit. lxxxv. dist. Error. Quarto mutuan tes pecuniā. vbi nota q̄ q̄ mutuat pecuni am ludenti ad ludū in ludo aleaꝝ: nō pōt repetere de iure pecuniā mutuatā: q̄a in pa ri causa turpitudinis melior est ꝯditio pos sidentꝫ. l. Ubi aūt. ff. de cōdi. ob tur. cau. Si aūt is cui mutuatū est iurauit restitu ere: debet aut petere absolutiōem a iura mento a iudice ecclesiastico: aut restituere et postea repetere. vt i c. Debitores. de iu reiu. q̄uis de hoc vltimo dubitē aliqualit ter. et ideo istud non firmo. Quinto: pre stantes taxillos. Sexto: cōmodātes tabu lariū. Septimo ꝑstātes cādelas/ad lumē his tenebris dandū. Octauo cōmodātes locū siue domū: siue aliū locū. Ergo caue amus ab hmōi ingratitudinib⁹. et si quis vestrū in aliquo casu de ꝑdictis fuerit: re conciliet deo per pniam. Nam ex hoc pur gatur causa ingratitudinis. Nam sicut dr̄ Bar. in. l. iij. §. fi. ff. de adimen. lega. si pat exheredauerit filiū ex iusta cā ⁊ postea re cōciliauerit se cū eo: illa exheredatio ē adē pta. Et sic in ꝓposito: si qs nostꝝ recōcilia uerit se cū deo ꝑ pniam: maxie ꝑ ingressuꝫ religiōis purgat cā ingratitudinis. xix. q. iij. nō licet. et sic ꝯsequet vite btē heredita te. Ad quā nos ꝑducat ipse fili⁹ dei cuius nos coheredes futuros esse speramus.

¶ Qualiter de⁹ est ī creaturis Sermo XLIIII.

Qui es in ce lis. Supra exposita sūt verba illa Pater noster. Nō sequitur exponere ista verba: Qui es in celis. que verba ptinent etiam ad captatiōnē beniu uolētie: fm̄ q̄ ꝑmissuꝫ est sup̄ ser. vj. in ꝑn cipio. Salutet virgo ⁊c. ¶ Pro declara tione ergo hoꝝ verboꝝ notādū q̄ ista ver ba Qui es in celis: possunt dupliciť expo ni. Uno modo fm̄ sensum lr̄alem. Secū do modo fm̄ sensum moralē. Et de q̄libꝫ fiet vn⁹ sermo/dño cōcedēte. Primo q̄ mo fm̄ sensum lr̄alem est notandū: q̄ celi acci piunt h̄ ad lr̄am ꝑ corpib⁹ celestib⁹. Et sūt tres celi fm̄ Tho. parte. j. q. lxviij. art. iij. de quibus scriptura sacra mentionē facit. vicꝫ celum sidereū: crystallinū: ⁊ empyre um/in quo chr̄s est fm̄ diuinitatē ⁊ huā nitatē: ⁊ alij scti. Primū aūt celū sidereuꝫ ꝯtinet octo spheras. vicꝫ. Pria ē lune. Se cūda mercurij. Tertia venerꝫ. Quarta so lis. Quinta martꝫ. Sexta iouis. Septia saturni. Octaua celū sidereū in quo stelle sunt fixe: fm̄ q̄rūdā opinionē. Scd̄m hūc aūt modū exponēdo remanet difficultas. sed ꝑ intellectu vero no. q̄ ꝯtingit aliquid esse in loco triplr̄. Uno mō circūscriptiue et diffinitiue. sicut est corp⁹ in loco/q̄a cō cludit ⁊ mensurat loco: et sic est in vno lo co q̄ nō est alibi. Scd̄o mō est in loco dif finitiue tm̄: sicut est angelus: q̄ q̄uis non concludat nec mensuret loco: sic tn̄ est in vno loco q̄ nō est alibi. Tertio mō nec cir cūscriptiue nec diffinitiue: sicut est de⁹: q̄ nec cōcludit nec mēsurat loco: ⁊ sic ē i vno loco q̄ vbiqꝫ ē tot⁹. Hiere. xxiij. Celū ⁊ ter rā ego impleo: dr̄ dñs. Igit cū de⁹ vbiqꝫ sit incircūscpt⁹ ⁊ indiffinitus. incircūscri ptus: q: ñ ꝯcludit neqꝫ capit loco. iij. Re. viij. Celū ⁊ celi celoꝝ te cape ñpñt. Indif finit⁹ aūt: q: sic ē i vno loco q̄ē vbiqꝫ tot⁹. et tāte est infinitatꝫ q̄ ñ pōt loco cōprehē di nec claudi. nō sic angel⁹: vt dictum est. Quid ē q̄ q̄ dr̄: Qui es in celis: q̄si alibi ñ sit. Rñ. q̄ q̄uis de⁹ q̄ntū ad huānitatē q̄ i chr̄o est sit tm̄ in celo empyreo: localr̄ tn̄ fm̄ diuinitatē vbiqꝫ est tot⁹ in toto orbe ⁊

tot⁹ in q̄libet pte. Dicit̄ tñ specialr̄ esse i celis: q2 ibi maiora z pncipalia opa sua ostēdit mag3 q̄ alibi: sicut ē magnificētia: virtus z glīa. sm q̄ modū nō est de⁹ i mūdo in q̄ oīa sunt cōfusa z pmixta: eo q̄ int̄ bonū semē seminatū a deo / inimic⁹ hō supseminauit zizania. Vñ neq3 potētia dī ostēdit̄ in mūdo: q2 multa mala in hoc mūdo fiunt ipsi⁹ dei oculis cōniuētib⁹ acsi illa phibere neq̄at. nec iustitia: q2 ñ pmiat iustos nec corripit pctōres. nec sapiētia: q2 stultorū infinit⁹ est nūer⁹. Et q2 vt dr̄ Eccl. ix. Uniuersa eq̄ eueniūt iusto impio: bono z malo: mūdo z imūdo: imolanti victimas z sacrificia ptēnenti. ex q̄ exort⁹ est error i mētib⁹ plurimoꝝ: q̄ diuia puidētia ñ se extēdat ad act⁹ hūanos: vt dictū ē s. ser. j. Nec glīa. Exo. xxxiij. Nō me videbit hō z viuet In celo igit̄ ondit de⁹ oēm magnificētiā3 / virtutē z gliam suā quantū extēdit se capacitas creaturaꝝ. et hac rōne dr̄ deus specialiter esse in celo. sicut z aia q̄uis sit tota in toto corpe z tota i q̄libet pte corpis: tñ dr̄ specialr̄ esse in facie: q2 ibi ostēdit opationes sensitiuas q̄s corpi tradit. ꝓpter q̄d dr̄ Gen. ij. Formauit deus hoiem de limo terre: z inspirauit in faciē ei⁹ spiraculū vite. Nota spiraculū vite. q̄uis Basili⁹ itelligat p spiraculū vite gr̄am spūsscti: tñ cōmunior z melior ē expositio Augustini q̄ p spiraculū vite itelligit aiā: vt no. Tho. pte. j. q. xcj. ar. iiij. ad tertiū. Nota / in faciē ei⁹. q2 opationes vite magis manifestant̄ in facie hoīs ꝓpter sensus ibi existētes: sm Tho. vbi s. Ut aūt hāc materiā lati⁹ exordiamur z declarem⁹ Nota: q̄ de⁹ est in creaturis diuersis diuersimode sm diuersū modū recipiēdi: quia vnūq̄dq3 recipit̄ sm modū recipient3. Est g̊ deus in creaturis octo modis. videlicet

Primo p potentiā vniuersalem.
Secūdo p potentiā generalem.
Tertio p eentiā dinalē aut euidētialē.
Quarto p grām humanalem.
Quinto p glīam supnalē.
Sexto p vnionē psonalem.
Septimo p assumptionē carnalē.
Octauo p trāsmutatiōem sacramētalē.

¶ Primis trib⁹ modis de⁹ ē in oīb⁹ creaturis. Quarto vo mō ē solū in hoīb⁹ iust3 viatorib⁹. Quīto mō est i angel' z hoīb⁹ cōprehēsorib⁹. Sexto mō est solū in iesu chrīsto. Septimo mō fuit in vgine Maria. Octauo mō fuit i hostia ꝯsecrata. ¶ Primo mō. s. p potentiā est de⁹ in oīb⁹ creaturis: inq̄ntū. s. oīa ei⁹ ptāti subdūt̄: siue sint creature hñtes solū esse: siue etiā viuere: siue etiā sentire: siue intelligere. Sic eñ rex dr̄ esse in toto regno z in q̄libet ei⁹ pte per potētiā / q2 ad oēm locū regni extēdit̄ eius potētia: sic z mlto mag3 incōpabilr̄ ē de⁹ in oīb⁹ creatur3. Dic regi q̄ pcipiat monti q̄ est in reg̊ suo q̄ moueat̄: mari fluctuāti q̄ desccat: arbori q̄ fructificet: infirmanti q̄ ꝯualescat: mortuo q̄ resurgat z c̄. Certe nō potent. Sed de⁹ a pncipio pcepit soli z lune z siderib⁹ q̄ moueant̄. z sic obediunt ei oēs creature ad nutū. Ps. Statuit ea in eternū z in seculū seculi: pceptū posuit z ñ pteribit. Solus z miserabil' pctōr est deo rebellis. Et vt ait Aug. turpis est pars q̄ nō ꝯuenit vniuerso z c̄. Hester. xiij Dñe de⁹ oipotēs in ditione tua cūcta sunt posita z nō est q̄ possit tue resistere volūtati: tu fecisti celū z terrā z q̄cq̄d celi ambitu ꝯtinet̄: dñs vniuersoꝝ tu es. Extendit̄ etiā potētia dei ad oēm locū. s. in celū: in īfernū z in purgatoriū z in hunc mūdū. Jdo ps. Quo ibo a spū tuo z q̄ a facie tua fugiā. si ascēdero i celū tu illic es: si descē. in infer. ades. Si sūp. pē. m. dī. z hābi. i ex. ma. etei illuc ma. t. ñ. m. z te. me dex. t. ps. cxxxviij. Sic eñ nō pt̄ aliq̄s fugere ad aliq̄ē locū in q̄ nō inueniat celū: siue ad occidentē vadat: siue ad orientē3 z c̄. Sic nō pt̄ q̄s fugere deū q̄n ipm inueniat. si eñ fugit deū misericordē: inuenit deum iustū. z ecōuerso. Nota exemplū de Jona q̄ voluit fugere deū pcipientē: z inuenit deū irascentē. Jone. ij. Uñ Aug. in. iiij. ꝯfes. Te deū nemo amittit nisi q̄ dimittit: z qui dimittit: q̊ it aut q̄ fugit nisi a te placato ad te iratū z c̄. ¶ Scdo mō. s. p potētiā ē de⁹ in oīb⁹ creatur3: inq̄ntū. s. oīa nuda sunt et apta añ oclos ei⁹. Heb. iiij. Non sic rex in regno: q2 ñ videt oia: sed tm̄ illa cogñcit q̄ q̄b⁹ informat̄ p nūcios vel p lr̄as. S3 de⁹ est ita in oīb⁹ p potentiā q̄ etiā est vbiq3 p pñtiā. q2 oia videt z c̄. Ergo q̄ntū d3 caue re peccator a pctis: q2 videt̄ a deo. Mag cecitas fuit in Adā ex pctō suo sibi ꝓueniens: q̄ cū vocaret̄ z q̄reret̄ a deo: putabat

se posse abscõdere a facie dei. Vñ sic Gen. iij. Cum audisset vocẽ dñi deambulantis in padiso ad aurã post meridiẽ/abscondit se Adã ꝛ vxoꝛ eius a facie dei in medio li/gni padisi. Vocauitq; dñs deꝰ Adã: ꝛ di/xit ei. Vbi es? Qui ait. Vocẽ tuã audiui in padiso ꝛ timui: eoq; nudꝰ eẽm: ꝛ abscõdi me. Nota eoq; nudus essem. Vñ nudꝰ eras Adam in vtroq; hoie. nã ꝛ aiam suã spoliauerat vestimẽtis ꝟtutũ. q2 oẽs virtutes ꝛ gratiã ꝑdidit peccãdo. Sic ꝛ tu peccatoꝛ ꝛc. Dic vt expedit. Et ĩdo q̃libet debet erubescere a peccando in cõspectu dei. Nota exemplũ de btã Theodoꝛa de q̃ le/git in legẽdis sanctoꝝ ꝛc. Ideo Augꝰ. in regula. Nec putare dꝫ se nõ videri cũ hoc facit. videt oino: ꝛ a qbꝫ se videri nõ arbi/trat. sed tñ lateat ꝛ a nemine hoim videatur: q̃d faciet de illo desup inspectoꝛe quẽ latere nihil põt: q̃ tãto videt patiẽtius q̃nto sapientius. Vñ versus. Cum q̃d turpe facis qõ inspectãte ruberes. Cur spectante deo non magis ipe rubes? Adde qõ notaui s̃. sermone. x. pte. ij. Vnõ Prouer. xv In omni loco ocli dñi ɔtéplant bonos et malos. ¶ Tertio modo. s. p essentiã deus est in oibꝫ creaturis inq̃ntum oibꝫ adest vt causa essendi: fm Tho. parte. j. q. viij. art. iij. Est aũt deus cã efficiẽs creaturaꝝ p suam potentiã q̃ appropriat patri. Ps. Qui fecit celum ꝛ terram: mare ꝛ oia que i eis sunt. Et est causa foꝛmalis: lo quẽdo õ foꝛma extrinseca per suã sapiaꝫ. Ps. Oia in sapientia fecisti. Gen. j. In pncipio. i. in fi/lio creauit deus celũ ꝛ terrã. Sapiẽtia autẽ appropriat filio. Et est causa finalis per suam bonitatẽ: que appropriat spũisancto Prouerb. xvj. Uniuersa ꝑpter semetipm operatꝰ est dñs. Apoca. j. Ego sum alpha ꝛ o pncipiũ ꝛ finis: fm Tho. par. j. q. xliv. ar. j. in. ix. argumẽto. Latius pte. j. q. xliiij p totam q̃stionem. Unde si deus retraheret a creaturis manũ sue bonitatis: omnia in nihilũ redirẽt: sicut de nihilo facta sunt Ps. Aperiente te manũ tuã oia imple. bonitate. Auertẽte aũt te faciẽ tur. auferes spũm eoꝝ ꝛ deficient ꝛ in pul. suuꝫ reuer. ps. ciij. ¶ Quarto modo. s. p gratiam hu/manalẽ solũ est in creatura rõnali ꝛ in ho/mine ꝟtuoso ꝛ deũ timenti. Hierem. xiiij. Tu in nobis es dñe. Est autẽ isto mõ deꝰ in nobis Primo p fidem. Eph. iij. Habitare chꝛm per fide in coꝛdibꝫ nostris. Secundo p charitatẽ. Rom. v. Charitas dei diffusa est in coꝛdibꝫ nostris per spũmsanctum qui datus est nobis. Itẽ. j. Io. iiij. Deus charitas est ꝛ q̃ manet in charitate in deo manet ꝛ deus in eo. Tertio p obe/dientiã. Ioã. xiiij. Si q̃s diligit me sermonẽ meũ seruabit: ꝛ pater meꝰ diliget eũ: ꝛ ad eũ ve. ꝛ mã. apõ e. faciemꝰ. Hoc g̃ modo deꝰ est tm̃ in bonis hoibꝫ viatoꝛibꝫ: nõ aũt est in pctõribꝫ. Prouer. xv. Longe est dñs ab impijs. Item ps. Lõge a pctõribꝫ salus. Nota lõge/non p distantiã localem Nam vt ait Aug. in. j. confes. Nõ eñi pedibus aut spacijs locoꝝ itur abs te: aut redit ad te: sed p differentiaꝫ foꝛmalẽ: sic album differt a nigro. Nam deus est iustꝰ. peccatoꝛ iniustus. deus est bonus: pecca/toꝛ ꝓo malus. deus est misericoꝛs: pecca/toꝛ impius. deus est sapiens: peccatoꝛ est insipiẽs ꝛc. ij. Coꝛ. vj. Que pticipatio iu/stitie cũ iniq̃tate: aut que societas lucis ad tenebras: que aũt conuentio chꝛi ad beli/al? Ideo dixit Moyses filijs israel postq̃ murmurauerũt ꝛc. Nolite ascẽdere: non eñi est dñs vobiscũ: ne coꝛruatis coꝛaꝫ ini/micis vestris. Nũe. xiiij. ¶ Quinto mo/do. s. per gl̃iam supnalem deus est solũ in angelis ꝛ animabꝫ beatis in q̃bus est per gloꝛiã. Nam essentia dei est intra essentiã aiaꝝ sanctaꝝ: et sic habitat in eis q effi/ciunt dij per pticipationẽ diuinitatis. ps. v. Letent oẽs qui sperant in te: in eternuꝫ exultabunt ꝛ habitabis in eis. Itẽ Apoca. xxj. Ecce tabernaculũ dei cum hominibus ꝛ habitabit cum eis: ꝛ ipsi populꝰ eiꝰ erunt: ꝛ ipse deus cum eis erit eoꝝ deus. Item. j. Coꝛ. vj. Qui adheret deo vnus spiritus est. ¶ Sexto mõ excellẽtissimo et ineffabili. s. per vnionẽ psonalẽ est i vno tm̃ hoie. s. Jesu chꝛisto filio dei in quo natura diuina ꝛ humana sunt coniuncte in vnitate psone filij dei: ita vt vna de altera predicet: ꝛ ecõuerso. De hoc modo essen/di loquit dñs Joan. xiiij. Verba que lo/quoꝛ vobis/a meipso nõ loquoꝛ: pater autẽ in me manens ipse facit opa. Et Col. ij. In chꝛo inhabitat ois plenitudo diui/nitatis coꝛpaliter. nã inhabitat non soluꝫ pmis quinq; modis supradictis: sed etiam

per vnionē in eodem supposito. Nota corporaliter. quia. s. non tm̄ aia est a verbo assumpta: sed etiam corpus. Unde 7 in triduo mortis chri/corpus fuit vnitū diuinitati: q̄uis esset corpus ipm ab aia separatum. ¶ Septimo modo p assumptionē carnale fuit solum in virgine gloriosa: de cuius purissimis sanguinibꝫ assumpsit filius dei corpus hūanū: 7 habitauit in corpore virginis matris p nouē menses 7 sex dies decimi mensis. iuxta illud Sap. vij. Sum q̄dem 7 ego mortalis hō simil' oibꝫ et ex genere terreno illius qui prior fact⁹ est: et in ventre matris figuratus sum/caro decē mensiū tpe 7c. Unde 7 ipa virgo beata specialiter ꝓpter hoc dicit templum dei. vnde eccl'ia. Domus pudici pectoris templū repente fit dei. Item Eccl. xxiiij. Qui creauit me requieuit in tabnaclo meo. Ps. Sctificauit tabernaculū suū altissimus. ꝓpter hoc dixit angelus ꝟgini: Dñs tecum. Nam cū ipsa fuit domin⁹ pater p potentiā: qui hanc fecit virginē concipere Scdo fuit cū ea dñs fili⁹ p sapiaꝫ: p quā filius dei sciuit ingredi 7 egredi vtero virginis absq apertione vulue virginalis. iuxta illud Ezech. xliiij. Porta hec clausa erit 7 non aperiet: et vir non transibit p eā: qa domin⁹ deus israel ingressus est p eā. Tercio fuit cum ea dñs spūssanct⁹ per bonitatem 7 clementiā: per quā fecit vt sine peccato cōciperet. Hoc ergo modo q̄ fuit in beata ꝟgine/nunq fuit nec erit in alia creatura q̄ in ipsa virgine gloriosa digna oi gloria 7 honore. Et hec existentia dei i virgine fuit causa 7 origo ꝓpter quam de⁹ est in nobis per gratiā 7 gloriam. de quibus dicitur supra in. iiij. Et hoc modo ostēdi. Unde dixit Esa. d ꝟgie gl'iosa. Ecce virgo concipiet 7 pariet filiū 7 voca. nomen ei⁹ emanuel. i. nobiscū de⁹. Esa. vij. Fuit etiā nobiscū de⁹ per cōuersatiōem 7 habitationē terrenalē, iuxta illud Baruch. iij. Post hoc in terris visus est 7 cum hominibꝫ conuersat⁹ est. ¶ Octauo modo. s. p transmutationē sacramentalē est in hostia consecrata: in qua est corpus christi 7 anima cum diuinitate: nō q̄dem p moduꝫ quantitatis: sed p moduꝫ substantie: ita q diuisa hostia/in qualibet eius pte est totus christus. Nota similitudinem de speculo fracto 7c. Sicut aūt cōsecratiōem in qualibꝫ parte hostie erat tota substantia panis: sic 7 forme accidentales sunt in qualibet pte subiecti 7 tote in toto subiecto: Sic 7 corpus chri est totum in tota hostia cōsecrata: 7 totū in q̄libet pte. De hoc modo eē in dī ꝺ Matth. vlti. Ecce ego vobiscū sum omnibꝫ diebus vsq ad consūmatiōem seculi. Nota vobiscū suꝫ. s. per p̄sentiā sacramentalem in hostia consecrata.

¶ De et orationibus sancti dicūtur celi Sermo XV.

Qui es in celis. Supra smone prio exposita sunt ꝟba ista: qui es in cel' fm sensum lr̄aleꝫ. Nō sequit exponere ea fm sensum moralē. Salutetur virgo 7c. ¶ Pro cōplemento sermonis notandū q in sacra scriptura clare innuit q p celos spiritualiter loqndo intelligunt sancti hoies in quibus deus est per gratiam in hac vita et p gloriam in futura. Et ideo dicim⁹ Pater noster qui es in celis. id est in sanctis. Hoc aūt probo duplici medio. videlicet: autoritate 7 ratiōe. Autoritas Ps. xvj. Celi enarrāt gloriam dei. Ratio potest adduci. Quia eīm vis amoris trāsfert amantē in amatū. Sancti autē totis affectibus in hac vita celos diligunt: ideo dicuntur celi. Unde Hugo de sancto Vic. Scio inquit anima mea quia dilectio est vita tua: 7 quicqd diligis/ipsa vi dilectionis in eius similitudinem transformaris. Igitur sancti dicunt celi: quia celos diligunt. Unde de sancto q̄libet cantat sancta mater ecclesia. In hac pegrinatiōe solo corpe constitutus cogitatione 7 auiditate in illa eterna patria conuersatus est. Et apostolus de se 7 aliis sanctis loquēs dicit. Nr̄a conuersatio in celis est: Phil. iij. scilicꝫ per contemplatiōem 7 amorem. Potest 7 alia ratio adduci per similitudinem. Sicut eīm deus dicitur esse in celis: vt dictum est supra sermōe ꝓrio. Ps. Dominus in celo sedes eius. Item Ps. Dominus in celo parauit sedem suam. Sic 7 in sanctis dicit deus esse per gratiā in hac vita: 7 p gl'iam in alia: vt dictū fuit in di-

cto ſmone, primo: pte .iiij. ꝛ. v. Sed ꝑ ma
iori declaratiōe adducā alias ſeptē rōnes
qb⁹ merito ſancti dicunt̃ celi: quia ſpūali
ter habent ꝯditiones celi corporalis: que
ſunt ſeptem.

Primo nāqꝫ celi ſūt clari ſeu lucidi
Scdo ſūt ſublimes.
Tertio ſunt puri
Quarto ſūt rotūdi
Quinto ſunt vtiles
Sexto ſūt mobiles
Septimo ſūt eterni ſeu ꝑpetui.

¶ Sic ſcti ſūt Primo clari ꝑ fidei illumi nationē. Scdo ſūt ſublimes ꝑ terrenoꝝ deſpectionē. Tertio ſunt puri ꝑ caſtitatis ꝯſeruationē. Quarto ſūt rotūdi ꝑ doli ſiue duplicitatis ſeu malitie depoſitiōem. Quinto ſūt vtiles ꝑ gratiaꝝ cōicatiōem. Sexto ſunt mobiles ꝑ ꝟtutū augmētati onē. Septimo ſūt eterni ſeu ꝑpetui ꝑ ꝑſeuerātie ꝯtiunationē. ¶ Primo ǧ celi ſūt clari. Nō eñ eſt in celis tenebroſitas: nec viciſſitudo diei ꝛ noctis: ſed ſꝑ eſt ibi clari tas. ſic ſancti ſunt clari ꝑ fidei illuminati onē. Vñ Sene. Talis eſt anim⁹ ſapiētis qlis eſt mūdus ſup lunā: ſemꝑ illic ſerenū eſt. Nō ǧ eſt in ſctis aliq̄ tenebra erroris/ dubitatiōis vel falſe opiniōis: qm̄ habent corꝺaꝝ in his q̄ ſunt fidei: ꝛ maxime i di uina ſcꝑtura q̄ eſt lucida ꝛ clara. Ps. Lex dñi imaculata ꝯuertēs aīas: ꝑceptū dñi lucidū illuminās oculos. Nota figurā de nube q̄ erat lucida ex pte filioꝝ iſrael. Et hec eſt ſapientia vera ſctoꝝ: de qua loquit̃ Moyſes dicēs. Hec eſt eñ vīa ſapientia ꝛ intellect⁹ corā ꝑplis: vt audiētes vniuer ſi ꝑcepta hec dicāt. En ꝑpl's ſapiēs ꝛ intel ligēs gens magna. Deut. iiij. Nā fidē ca tholicā vocat ſapientiā ꝛ intellectū. ſꝫ nō ſcientiā. Ratio: qꝛ dt phs in. vj. Ethicoꝝ ꝙ tres ſunt ꝟtutes ſpūales ſpeculatiue. ſ. ſapientia/ intellect⁹ ꝛ ſcientia. Sapiētia ē cognitio diu noꝝ: licꝫ modo dicant̃ ſapiē tes ꝛc. ſed falſe: ad Roma. j. Dicētes eñ ſe eſſe ſapientes, ſtulti facti ſunt. Intelle ctus ꝟo ē cognitio ꝑncipioꝝ. Scietia ꝟo eſt cognitio cōcluſionū q̄ habent̃ ꝑ demō ſtrationes. Fides ergo dicit̃ ſapiētia: qꝛ ē de diuinis ꝛc. Dicit̃ intellect⁹: qꝛ articuli fidei ſunt ꝑncipia tot⁹ theologie. ſed fi des nō dicit̃ ſcientia: qꝛ articuli fidei nou ſunt ꝯcluſiōes habite ꝑ demōſtrationem quia licꝫ modo habeam⁹ rōnes ꝛ argumē ta ꝓbantia articulos fidei: nō tñ ſunt de mōſtratiōes. quia niſi deus reuelaſſet/ ra tōnes nō ſufficerēt: ſed ſūt ꝑſuaſiōes. Vñ fides eſt ſubſtātia reꝝ ſꝑerādaꝝ argumen tū nō apparētiū. Heb. xj. Ecce q̄re dicit Hec ē noſtra ſapiētia. ſ. fides catholica co ram ꝑplis: qꝛ nō ſufficit chriano hēre fidē in corde: ſed debet ꝛ ore ꝯfiteri. cauſa: Si cut lumē in laterna opoꝛtet ꝙ habeat ſpi raculū: aliter extingueret̃ Rom. x. Corde credit̃ ad iuſtitiā: ore aūt fit ꝯfeſſio ad ſa lutē. Ps. Credidi ꝓpter qđ locutus ſum. Et iō addiſcatis ſymbolū apoſtolicū ꝛc. ¶ Secundo celi ſunt ſublimes. Tāta eſt altitudo celi ꝙ mēſurari nō pōt: ꝯquis ali qui vt rabbi Moyſes: niſi fuerint menſu rare: ſicut refert̃ in legēda aſcēſiōis domi ni. q̄ dixit ꝙ qlibet circul⁹ cuiuſlibet pla nete habet in ſpiſſitudine viam qngētoꝝ annoꝝ. i. tantū ſpaciū q̄ntuꝫ poſſet aliqs ire de via plana in qngentis annis. ꝛ di ſtantia inter celū ꝛ celum, i. inter circuluꝫ ꝛ circulū eſt ſimiliter ꝛc. Hec ibi videas. Sed ridiculū eſt. qꝛ nō pōt ſciri ꝟitas niſi deus reuelaret. Vñ dt ſcꝑtura. Altitu dinē celi/ ꝛ latitudineꝫ terre/ ꝛ ꝓfundum abyſſi qs mēſus eſt: q. dice. nullus. Eccli. j. Niſi foꝛtaſſe diabolus qñ cecidit de celo qꝛ tūc illud ſpaciū menſurauit: ſicut dixit btūs Andreas in foꝛma ꝑegrini diabolo q̄ in foꝛma mulieris venerat ad tentādū epiſcopū q̄ndam deuotū beati Andree: ſi cut legit̃ in legēda eiuſdeꝫ. Fecit de⁹ ſicut magn⁹ domin⁹ ꝛ potēs: q̄ ꝑ ſe: vxoꝛe ꝛ fi lijs facit cameras in altū in ſummo pala tij ſui: ꝛ in finib⁹ facit ſtabulū iumētoꝝ: ꝛ ſub terra facit carcerē ꝛc. Declara. Unde Baruch. iij. O iſrael ꝙ magna eſt dom⁹ dñi: ꝛ ingēs locus poſſeſſiōis ei⁹. magn⁹ ꝛ nō habēs finē. ſ. in duratiōe: qꝛ genera tio ꝑterit ꝛ generatio aduenit: terra auteꝫ in eternū ſtat. Eccs. j. Iſtā ǧ qualitatem etiā habēt ꝛ habuerūt ſancti ꝑ terrenoꝝ deſpectionē: deſpiciendo. ſ. honoꝛes/ volu ptates/ diuitias: alioqn nō pōt eſſe in eoꝝ anima duplex amoꝛ ꝯtrari⁹. ſ. reꝝ terrena rum ꝛ celeſtiū. Iō dt aplus de ſe. Oia ar bitratus ſum vt ſtercoꝛa vt chꝛm lucrifa ciam: ꝛ vt inueniar in illo. Phil. iij. No

ra vt stercora: qñ aliqs in domo ꝯgregat sterc⁹: nocet habitantib⁹ in ea. q2 corrumpit aerem ꝛ domũ ꝛ psonas. Sed qñ stercus spargit in agris siccis facit illos fructificare. Ita qñ religiosus cleric⁹ vl' laicus ꝯgregat diuitias. Diuitie sũt q̃si stercus: qd corrũpit memoriã/intellectum/ꝛ volũtatẽ ꝛ ỽtutes. corrũpit domũ ꝛ illos d domo: q̃ qñq3 inficiũt patronos vt habeant diuitias. q2 vt dr Eccs.v. Diuitie ꝯseruate in malũ dñi sui. ḡ ex camera cordis sũt abijciẽde. Ps. Diuitie si affluant: nolite cor apponere. iõ spargi debẽt in terras arẽtes. i. in paupes sũt dispgẽde. q2 sic faciũt fructificare illos in orõnib⁹/ꝛ vos in meritis agẽdis: ꝛ addrẽda peccatoꝝ remissiõe. Alutis ne q corrũpãt vos Luc. vj. Facite vobis amicos de mãmona iniqtatis: vt cũ defeceritis recipiãt vos i eterna tabernacula. Vñ Ezech. vij. Argẽtu3 eoꝝ foris ꝓijciet: ꝛ auꝝ eoꝝ in sterqliniũ erit. Nota exẽplũ de fratre paruulo beati Bernardi noie Vinardo. q̃ cũ diceret sibi a fratre suo maiore noie Guido: Eia frat Vinarde ad te solũ respicit ois terra possessiõis nostre Rñdit. Vos ḡ celũ habebitis/ꝛ mihi terrã solũmodo relinqtis: non ex equo diuisio ista facta est. modico igit cũ pře remãsit: sed postea fres ad monasteriũ secut⁹ est. Iõ aplš. Si ꝯsurrexistis cũ chřo/q̃ sursum sũt qrite: vbi chřs ẽ in dextera dei sedẽs. q̃ sursum sũt sapite: ñ q̃ sup terrã. Col. iij. Et dñs Matth. vj. Nolite thesaurizare vobis thesauros i terra vbi eru. ꝛ ti. de. ꝛ vbi fu. nõ effo. nec fu. Et q debeam⁹ terrenis despectis celestia ꝯcupiscere: docet nos natura: q̃ nos facie ad celũ erecta formauit/cũ cetera aialia ad terra3 sint inclinata. Vñ Ouidi⁹ in. j. Metam. Pronaq3 cũ spectẽt ꝛc. ¶ Tertio celi sunt puri: q2 nullã habẽt macula3 nec habere pñt. Dicũt astrologi q elemẽtũ ignis tãgit celũ: tñ ipm nõ cõburit nec calefacit: nec nigrefacit: sic facit hec ignis noster illis q̃ tãgit. Iõ dixerit phs: q celũ nõ ẽ susceptiuũ pegrinaꝝ impssionũ. Istã q̃litatẽ habẽt sc̃ti ꝑ castitatis ꝯseruatõem ꝑ quã nõ cõburunt ꝑ luxuriã: nec calefiũt nec nigrefiũt. Nota q multi ꝯburunt per actũ luxurie ꝛc. qd qñq3 etiã ꝯtingit i clericis ꝛ religiosis ꝓpter nimiã familiaritatẽ cu3 mulierib⁹. q̃ q̃uis incipiat ex bona intentiõe: tñ finit in carnalitate. Incipiunt eñ a credo i deũ: ꝛ finiũt in carnis resurrectione3 ꝛc. Ideo de luxuria dr Job. Ignis est vsq3 ad ꝯsumationẽ deuorãs. ꝛ oia eradicãs germia. Job. xxxj. Nota ad ꝯsumptionẽ deuorãs: q2 mortificat oĩa merita ꝓcedẽtia: ꝛ oia eradicat germia. s. ỽtutũ. iõ caueat q̃cũq3 etiã religiosus a nimia familiaritate mulieꝝ. Nota exẽplu3 Arsenij q̃ cũ rogaret a q̃dã nobili muliere romana: q̃ venerat romã ad eũ visitandũ q haberet in memoria eã in orõnib⁹ suis. Rñdit. Ego rogo deũ vt deleat tui memoriã de corde meo ꝛc. Jõ dr Hiero. Hospiciolũ tuum aut raro aut nunq3 mulieꝝ pedes tereãt: q2 nõ põt toto corde habitare cũ deo q̃ feminaꝝ accessib⁹ copulat. Et infra. Femina quã bñ videris ꝯuersantem mẽte dilige nõ corpali freq̃ntia. xxxij. dist. Hospitiolũ. Aliq ỽo nõ cõburunt: sed calefiũt: q2 q̃uis nõ coinqnent actu carnali tñ respiciẽdo/loqndo/testando/calefiũt. De tali seu i psona talis dr Hiere. Satis calefact⁹ su3/q2 vidi focũ. Hiere. xliij. Quidã ỽo nigrescũt. s. in fama ꝓpter suspectã familiaritatẽ cũ aliqua: q̃uis non peccẽt cũ ea. ideo eoꝝ fama nigrescit i cordib⁹ alioꝝ. De talib⁹ dr Hiere. Denigrata est sup carbo. facies eoꝝ: ꝛ nõ sũt cogniti in plateis. Thren. iiij. Facies dr fama. q2 sicut in facie: sic in fama cognoscit qs. cũ sit bon⁹: bona fama cognoscit. si mal⁹: mala. Jõ dr aplš. Ab oi specie mala abstinete vos. j. Thes. v. ꝛ i c. Cũ ab omni. de vita ꝛ hone. cleri. Nec dicat aliqs: sufcit ꝯsciẽtia mea. qa oportet hře bonũ testimoniũ: etiã ab his q̃ foris sunt. nec negligẽda est fama bona. Vñ Aug. xij. q. j. Nolo. Due res sunt cõscientia ꝛ fama. ꝯsciẽtia est necessaria tibi: fama primo tuo. q̃ ꝯfidens ꝯscientie negligit famam suam crudelis est. ¶ Quarto celi sũt rotundi: quia carent angulis. Certũ est q de⁹ potuisset facere triangulatũ vel q̃dratũ: sed ordo sue sapientie fecit illud rotundũ totum: ad ostendẽdum eternitatẽ creatoris in q̃ nõ est ꝓncipium neq3 finis: sicut neq3 in figura sphetica siue rotunda. Ideo dicit sapientia diuina. Girum celi circuiui sola. Ecclesiastici. xxiiij. Hanc cõditione3

sancti habēt spiritualem: imitādo ꝑ dolí seu duplicitatis vel malitie depositionē: quia sunt simplices. nec habēt angulos malitie vel fraudulentie. sic nec ꝟitas: de q̃ dicit: ꝙ veritas nō hab. angulum: nec ostēdit vnū extra et aliud intra: sicut aliq̄ faciūt/ q̄ ostendūt se liberales. sed intus sūt auari/ vsurarij/ fures ꝛc. Ubi em̄ est angul⁹/ ibi sunt sordes. Jō exhortaꝝ nos Petr⁹ apostolus dicēs. Deponētes oēm malitiam ꝛ oēm dolum ꝛ simulationē ꝛ inuidias ꝛ oēs detractiones sicut mō geniti infantes rōnabiles sine dolo: lac ꝯcupiscite/ vt i eo crescatis in salutē. j. Pet. ij. Ubi nota ꝙ excludit a nobis q̄nq3 angulos prauitatꝫ. Primus est malitia cordis: sicut odium/ rancor/ ꝛ mala volūtas. vn̄ dicit: deponētes oēm malitiā. Scd̄s est dolū dr̄: ꝛ omnē dolū. Jste āgel⁹ ꝯsistit i ore: vt vi3 nō decipiat q̄s ꝓximū in vēdēdo vel emēdo: dicēdo/ tantū cōstat ꝛc. etiā piurādo vel mētiēdo: q2 mēdaciū nō deb3 dici/ etiā ꝓ salute alteri⁹ vel ꝓpria. q2 vt dr̄ Aug. in li. de mēdacio. ꝛ i decre. xxij. q ij. ꝓmū. Ad sempiternā salutē null⁹ adducend⁹ est opitulāte mendacio. Terti⁹ angul⁹ est in ope ꝛ simulatiōe. i. fictione: q̄n hō extra ostendit se bonū cū int⁹ sit malus. Uerbi grā. Jn habitu albo quē subtus gero/ designatur castitas siue puritas mētalis. in nigro supius/ designaꝝ asꝑitas ꝛc. Jdem de superpellicio clerici ꝛc. Si aūt est corruptus: est ibi angulus simulatiōis: ideo mereꝝ a chr̄o maledici: sicut ficulnea habēs solum folia sine fructu ꝛc. vt dr̄ Matt. xxj. Per ficulneā illā designaꝝ hypocrita siue simulator. Quart⁹ angulus est: ꝛ inuidias. Jnuidia est tristitia d̄ bono alteri⁹ siue sit honor/ siue officiū/ siue diuitie/ siue bonū spirituale: q2 in oib3 cadere pōt inuidia. Ecclesiastes. iiij. Cōtēplatus sum oēs labores. hoim ꝛ industrias: aniaduerti patere inuidie ꝓximi ꝛc. Quint⁹ angul⁹: ꝛ oēs detractiōes. Detractio est laudare ante et diffamare retro. Jō dr̄: sicut mō geniti infantes q̄ a talib3 angul' sūt liberi. sed quia pueritia siue infantia ista sine rōne nō est meritoria: iō addit rōnabiles: vt. s. ex electiōe rōnabili ꝓcedat. Mat. xviij. Nisi cōuersi fueritis ꝛ efficiamini sicut paruuli: nō intrabitis in regnū celoꝝ. ¶ Quinto

celi sunt vtiles: q2 oēs ꝓprietates/ virtutes ꝛ q̄litates q̄s deus celis cōicat/ nobis largiꝝ: vt p3 in sole/ q̄ tribuit nobis claritatē3. Jdē de luna ꝛ de stell'. Jtē ois virtus i ista inferiora influit a celis: ꝛ oia inferiora in eoꝝ ꝟtute ꝯsistūt. Gen̄. j. Fiant luminaria in firmamēto celi/ vt diuidant diē ac noctē: ꝛ sint in signa ꝛ tēpora ꝛ dies ꝛ annos. vel luceāt in firmamēto celi ꝛ illuminēt terrā. sed si celi ꝓ auaritiā vellēt sibi retinere: deus auferret eis ꝛc. Jstam q̄litatem habēt sancti per gratiaꝝ communicationē: q2 q̄cq̄d boni habēt spūalis ꝛ tēporalis/ libenter impertiunꝝ ꝓximis: q2 ad h̄ dedit deus gratias hoib3 vt ꝛ ipi salueꝝ: sicut gratia gratūfaciēs. vel saluenꝝ ꝑ eas ꝓximi: sicut gratia grat3 data. j. Corinth. xij. Unicuiq3 daꝝ manifestatio spiritus ad vtilitatē. s. alioꝝ: sicut pcipit de⁹ aplis dicēs Matt. x. Quinimo tot⁹ mūdus regiꝝ: manu teneꝝ ꝛ gubernaꝝ: merito sanctoꝝ. Et iō ille ciuitates Sodoma ꝛ gomorra ꝛ alie tres in q̄b3 decē iusti nō sunt inuēti/ submerse sunt: vt p3 Genesis. xix. Nō sic faciūt auari: q2 sunt tenaces: sicut diues epulo: de q̄ habeꝝ Luc. xvj. Dic vt expedit. ¶ Sexto celi sunt mobiles: q2 se ff i ꝯtiuo motu: nec vnq3 cessant. Sic sūt sancti q̄ se pficiūt de ꝟtute in ꝟtutē: ꝛ augēt merito hec bona opa accumulādo: sicē dixit deus ad Abraā Gen̄. xvij. Ambula corā me ꝛ esto ꝑfect⁹: q2 vt dr̄ Bern̄. Jn via dei nō ꝓgredi/ retrogradi est. Jō ps. Btūs vir cui⁹ est auxiliū abs te: ascēsiones in corde suo disposuit in valle lachrymaꝝ in loco quē posuit: etem̄ bn̄dictiōem dabit legislator: ibūt de ꝟtute in ꝟtutē: videbiꝝ deus deoꝝ in sion: deoꝝ. i. angeloꝝ. Et ratiō h⁹ ꝑfect⁹ ꝓcedit ex charitate. i. ex amore dei. q2 vt dr̄ Greg. Amor dei nunq3 ē ociosus: opaꝝ em̄ magna si est. si aūt opari desinit: ꝑfecto amor nō ē. Jo. xxj. Si diligis me pasce oues meas. Septimo celi sūt eterni seu ꝑpetui: q2 sunt incorruptibiles. lic3 em̄ habuerint pncipiū/ tamē nō habebūt finē in substātia. ps. Statuit ea in eternū ꝛ in seculū seculi: pceptū posuit ꝛ nō preteribit. Eccs. j. Generatio ꝑterit ꝛ generatio aduenit: terra aūt in eternum stat. Lic3 motus cessabit post diem iudicij: iuxta illud Celum ꝛ terra transibūt. Luce

xxj. scz quo ad q̃litates accidẽtales. Istã qualitatẽ habẽt sancti ⁊ nos debem⁹ habere p firmã pseuerantiã in bona vita ⁊c. Jõ aplus. Itaq3 frẽs mei dilectissimi stabiles estote ⁊ immobiles: abũdãtes in omni ope dñi: sciẽtes q labor vester nõ est inanis in dño. j. Cor. xv.

Q3 quadruplex est bonum
Sermo. XVI.

Sanctificetur nomẽ tuũ. Sup̃ in verbis illis Pater noster q̃ es in celis: ponitur captatio beniuolẽtie: vt dictũ ẽ. Nõ in ṽbis istis: sanctificeť nomẽ tuũ vsq3 i finem / poniť septiformis petitio: q̃rũ septez petionũ hec est pma. Et iõ de ea incipiamus pdicare cũ gr̃a dñi. Saluteť ṽgo maria ⁊c. Circa sufficiẽtiã petitionũ orõnis dñice notãdũ pmo q sicut dr Tho. ij. ij. q. lxxxiij. arti. ix. In orõne dñica nõ solũ petunť oĩa q̃ desiderare possum⁹ recte: sz etiam eo ordine petunť q̃ dsiderãda sunt: vt sic hec orõ nõ solum doceat nos orare siue petere: sed etiã sit informatiua totius nr̃i effect⁹. Et q̃uis ibi Thomas egregie exponat ordinem istar petitionũ: nihilominus nos aliũ ordinem psequmur fm aliq̃s alios doctores: psertim Albertũ ⁊ alios. Vñ notandũ q oĩs nr̃a petitio circa duo ordinať. vicz ad psecutionẽ boni: ⁊ ad euitatiõem mali. Jõ q̃ttuor pme petiões q̃ sunt d bono / sũt ante tres seq̃ntes / q̃ sunt de remotiõe mali. Postulať g̃ pmo collatio boni: dũ dr Sanctificeť nomẽ tuũ: adueniat regnũ tuũ: fiat volũtas tua sicut in celo ⁊ in terra: panẽ nostr q̃tidianũ da nobis hodie. Remotio ṽo mali petiť ibi: Et dimitte nobis debita nr̃a / sicut ⁊ nos dimittim⁹ debitoribꝫ nr̃is: vsq3 in finẽ. Circa g̃ petiõem boni sciendũ est q quadruplex est bonum

Primũ est bonũ iustificãs
Scdm ẽ bonũ glificãs
Tertiũ est bonũ operãs
Quartũ est bonũ adiuuãs

¶ Tria ex his respiciũt statũ vie: sed vnũ respicit statũ pñe. Primũ bonũ qd pmittitur ẽ bonũ grẽ: q̃ iustificamur interi⁹. Secũdũ ẽ bonũ glĩe. q̃ dicamur supi⁹. Tertium est bonũ obiecti q̃ opamur exterius. Quartũ ẽ bonũ eucharistie: q̃ piũgimur ferueñ⁹ ⁊ forti⁹. Primũ bonũ petim⁹ cũ dicim⁹ Sctificeť nomẽ tuũ: q̃uis hec vba alijs modis exponi possint: vt infra diceť. Scdm bonũ petim⁹ cũ dicim⁹ Adueniat regnũ tuũ. Tertiũ bonũ petim⁹ cum dicim⁹ Fiat volũtas tua sicut in celo ⁊ in terra. Quartũ bonũ petim⁹ cũ adiũgim⁹ Panẽ nr̃m q̃tidianũ da nob hodie. Qd intelligiť vno mõ de pane sacrali eucharistie diuinať: q̃uis ⁊ alijs mõis exponi possit: vt infra diceť. Scdo poniť petitio in euitatiõe mali. Vbi notadũ q i euitatiõe mali ordo est i petiõibꝫ fm mai⁹ malũ. qr aũt malũ culpe ẽ mai⁹ q̃ pene: ideo pmo ponunť petitiões de culpa remouẽda q̃ de pena. Malũ aũt culpe aut ẽ culpe pgpetrate de pterito: aut q̃ timeť perpetrãda de futuro. Et si ẽ culpe pgpetrate de pterito: tũc p̃ h malũ ordinať Quita petitio. Et dimitte nob dbita nr̃a sic ⁊ nos dimittim⁹ dbitoribꝫ nr̃is. Si ãt est malũ qd timeať pgpetrãdũ de futuro: tũc p̃ illd ordinať Sexta petitio: Et ne nos inducas i tẽtatiõem. Si ãt ẽ malũ pene nõ pmouentz ad meritũ: tũc p̃ illd ordinať petitio Septima q̃ dr Sz libera nos a malo. De malo aũt qd pmouet ad meritũ: nõ ẽ faciẽda petitio vt remoueať: qr illd vtile ⁊ necessariũ nob ẽ. Act. xiiij. Per mltas tribulatões optet nos itro. i reg. dei. Prima g̃ petitio ẽ de psecutiõe boni iustificãtis: dũ dr: Sãctificeť nomẽ tuũ. Sz platiori discussiõe materie notãdũ q ista petitio pt tripl'r itelligi fm q nomẽ illd pt tripl'r accipi: cũ dr Sctificeť nomẽ tuum. Triplex est g̃ nomẽ dei.

Primũ ẽ nomẽ diuinitatz eternať
Scdm ẽ nomẽ hũanitatis tpať
Tertiũ ẽ nomẽ regñatiõs spũalis

¶ Primũ ptinet ad ipm deũ. Scdm ad filiũ ei⁹ fm q hõ. Tertiũ ad nos christianos. Primo g̃ dicem⁹ de pmo noĩe. Vbi notandũ p introductione ṽmonis: q deus est omnino innominabilis pprie ⁊ perfecte. Et probatur hoc ratione ⁊ auctoritate. Ratio est: qr si loquamur de nomibꝫ substantiuis: nullũ nomẽ est sufficiens ad dñm nominãdũ. Nam vt dr phus in. iiij

Metaph. Nō significata p nomē est ei⁹ dffinitio. Manifestū est aūt q̄ d deo nulla pōt dari diffinitio. q2 ois diffinitio constat ex genere z differētia. De⁹ aūt nō est in genere aliq̄ sed supra oē gen⁹. nec est in eo differentia: q2 n̄ est cōposit⁹ sed simplicissim⁹ in natura. g̃ patet q̄ nullū nomen substantiuū p̄p̄rie z pfecte pt dici de deo. Si nos loq̄mur de noib₉ adiectiuis/ idez est: q2 nomia adiectiua imponunt̃ ad rep̄sentandas v̄tutes z p̄prietates rex. et inde est q̄ vna res p̄pter multas v̄tutes z p̄prietates q̄s habet/ pluribus noib₉ noiat̃. Certum est autē q̄ oia nomia mōi nō possent exp̄mere virtutes z p̄prietates dei. et ideo nō pōt noiari. Patet rō. Autoritas. Prouer. xxx. Qd nomē est ei⁹ z qd nomē filij eius si nosti. Et iō qd nomē impones ei. Verūtn̄ q2 voces referunt̃ ad res significadas mediāte p̄ceptiōe intellect⁹: q̄a vt ph̄s dicit Voces sunt signa intellectuū: Ideo fm q̄ aliq̄d a nobis itellectu cognosci pōt: sic a nob pōt noiari. Deus autez in hac vita de⁹ nō possit cognosci a nob p suā essentiam: cognoscit̃ tñ a nobis ex creaturis fm habitudinē pncipij z p modū excellentie z remotiōis. iuxta illud Ro. j. Inuisibilia dei a creatura mōi. i. ab homie p ea q̄ facta sunt intellecta cōspiciunt̃: sempiterna q̄z virt⁹ ei⁹ z diuinitas. Et Sap. xiij. A magnitudine em̄ speciei z creature cognoscibiliter poterit horuz creator videri. Et ideo sic pōt noiari a nobis ex creaturis. Unde noiam⁹ eum oipotentē Exod. xv. Dn̄s q̄si vir pugnator: oipotens nomē ei⁹ z c̄. sic nominam⁹ euz dn̄m Esa. xlij. Ego dn̄s hoc est nomē meū. Creatorē. ij. Macha. j. Dn̄e de⁹ oim creator terribilis z fortis: iust⁹ z misericors. Et in autoritate sapientie sup̄ allegata. Et deū: fm q̄ ipsum intelligim⁹: non aūt fm qd ip̄e est. Unde fm conceptiōem intellect⁹ nostri per hoc nomē deus: intelligim⁹ vnū q̄ creauit celū z terrā: z qui oia disponit z regit: z cuius maiestas z gloria est infinita. Scdm hec g̃ p hanc petitiōez petim⁹ h̄ nomē sanctificari. i. a nob. et h̄ q̄dē dignissime. q2 sic d2 ps̄. c. Sctm̄ z terribile nomē ei⁹. Et alibi. Cōfiteant̃ noi tuo mag: q̄m terribile z sctm̄ est. sanctum bonis. terribile malis. Tūc aūt sctificat̃ a nob istud nomē qn̄ damus ei debitā reuerētiā z honorē. et ad h̄ tenemur etiā ex p̄cepto ipsi⁹ dei dicentis. Nō assumes nomē dei tui invanū. nec em̄ hēbit dn̄s i sorte eū q̄ assūpserit nomē dn̄i dei sui frustra. Exo. xx. Est aūt notanduz q̄ tripl̄r debem⁹ huic scō nomi debitā reuerentiā z honorē: vt sic sanctificet̃ a nob hoc nomen: videlicet

Primo reuerenter ip̄m nominādo.

Scdo vota sibi facta reddendo.

Tertio iuramenta p̄stita obseruando.

Cōtra pm̄ū faciūt blasphēatores. Cōtra scdm̄ faciūt votox violatores. Cōtra tertiū faciūt iuramētox fractores. ¶ Circa pm̄ū g̃ vltra ea q̄ dicta sunt s̄. ser. x. z. xj. z. xij. vbi agit̃ d dei adoratiōe: Videam⁹ mō p̄ blasphematores q̄ nō sctificāt nomē dei sed ip̄m blasphemāt z vitupant. Sūt g̃ p̄ blasphemie vitiū tria pncipal̄r notāda

Primū de blasphemie q̄litate.

Secundū est de eius prauitate.

Tertiū est de eiusdem penalitate.

¶ Circa pm̄ū notandū: q̄ sicut d2 Tho. ij. q. xiij. ar. j. Nomē blasphemie importare videt̃ q̄ndā derogatiōez alicui⁹ excellētis bonitatis/ p̄cipue diue. Quicq̄d āt deo p̄uenit p̄tinet ad bonitatē ipi⁹. z q̄cq̄d ad ip̄m nō ptinet lōge ē a rōne pfecte bonitatis: q̄ est ei⁹ essentia fm Diony. Quicūq̄ g̃ vel negat aliq̄d de deo q̄d ei cōuenit: vel asserit de deo qd ei nō cōuenit: derogat diuine bonitati. Qd q̄dem pt p̄tingere dupliciter. Uno q̄dē modo fm solā opinionē intellect⁹. Alio mō p̄iūcta q̄dā affect⁹ detestatiōe: fm Tho. vbi s̄. Sed vt lati⁹ exordiamur Notādū: q̄ blasphemia pt cōmitti tripl̄r: quibus addim⁹ ad minus duos alios modos. Et sic erunt q̄nq̄ modi. Primo g̃ modo cōmittit̃ blasphemia: qn̄ aliq̄s negat de deo q̄d ei cōuenit. puta negando deū esse. Ps̄. Dixit insipiēs in corde suo: nō est deus. Vel negando deū esse oipotentē: sicut aliq̄ dicunt. et non haberet posse deus q̄ hoc vel illud non faciam pura interficiā te: vl aliq̄d tale. O lingua radicit⁹ p̄cidenda. Idem q̄ negat deū iustum. Sub hac specie blasphemie p̄tinentur macedoniani heretici: q̄ negabāt spm̄ sanctū esse deū. De quo errore habet̃. j. q. j. cos. z. xxiiij. q. iij. Quidā aūt. h. Macedoniani. Item Manichei qui negabant

deū esse creatorē visibiliū. Itē q̄ dicūt deum nō esse bonū vel creatorē vł gubernatorē oim: vel non esse trinum in ꝑsonis ⁊ vnū in essentia: vel asserit aliq̄d cōtra aliquē articulū fidei: q2 tūc negat ꝺ deo illō q̄d sibi cōuenit. Unde dicit Tho. vbi s. ꝙ blasphemia opponit cōfessiōi fidei. Scd̄o mō blasphemat de⁹ qn̄ attribuit ei vł asserit de eo q̄d ei nō cōuenit: puta ꝙ sit iniustus: vel ꝙ sit partialis: qd̄ est falsum. q2 apd̄ deū n̄ est acceptio ꝑsonarū. Sub hac specie continent q̄dā heretici q̄ vocabant antropomorfite: q̄ dicebāt deū esse corp⁹ ⁊ hr̄e hūana mēbra. De q̄ errore hr̄. xxiiij. q. iij. Quidā aūt. §. antropomorfite. Sic peccāt etiā illi q̄ inserūt nomen dei in aliq̄ charta cū aliq̄b⁹ caracterib⁹ ⁊ nomib⁹ diabolicis ꝑ aliq̄ vanitate. q2 attribuūt deo illud q̄d fit a diabolo. s. incantatiōes et facturas. et siq̄s effect⁹ ex eis cōtingit, attribuunt deo. ⁊ h̄ faciūt vt maior fides adhibeat. Sic ꝓprie facit diabolus sicut ille q̄ vult aliquē venenare: q2 miscet venenū cū melle. latet hoc in melle venenū. Sic peccant illi q̄ exponunt somnia ſm librū quēdam mēdacē quē q̄dā attribuūt Danieli Sic de illis necromāticis vel magis qui expellunt diabolū a corporib⁹ energuminorū ꝑ aliq̄s incant⁹ siue carmina diabolica et attribuunt hoc deo: ⁊ multa faciūt diaboli q̄ attribuunt deo. Quid de illis q̄ sanant morsus serpentū: qui vulgo dicūtur Giraldi? Rn̄. Si hoc ꝑ incant⁹ faciūt: sub hac specie ꝯtinent. q2 faciūt ꝟtute diaboli et appropriant btō Paulo. Quidā etiā attribuūt deo qd̄ ei non cōuenit, ꝑ modū assertionis vel imꝓcatiōis: dicendo. Maledicat de⁹ ⁊c̄. Nā maledictio nō conuenit deo: s3 ois glīa ⁊ bn̄dictio. Apoc. vij. Benedictio ⁊ claritas ⁊ sapīa ⁊ gr̄ar̄ actiō: honor virtus ⁊ fortitudo deo nr̄o in secl'a seculor̄. Amen. Ps̄. Sit nomē dn̄i benedictū ex h̄ nūc ⁊ vsq3 in seculū. Tertio modo cōmittit blasphemia econtra qn̄ attribuit creature qd̄ deo appropat: puta facere miracula. Sic faciebāt iudei ꝯ chr̄m dicentes. In Beelzebub ꝑncipe demonior̄ eijcit demonia. q̄d peccm̄ erat blasphemia in spm̄sctm̄. sicut dicit Mat. xij. ⁊ Mar. iij. et Lu. xj. Hec tn̄ pōt ꝑtinere ad ꝑmū modū blasphemie. Hoc etiā mō peccāt q̄cūq3 accedunt ad magos vel diuinos pro filijs habēdis: vł ꝑ sanitate habēda: vł h⁹ mōi q̄ soli deo ꝯueniūt vel ꝓpria sūt Deutero. xxxij. Ego occidā ⁊ ego viuere faciā ꝑcutiā ⁊ ego sanabo: ⁊ nō est q̄ de manu mea possit eruere. Sic etiā peccāt q̄cunq3 attribuūt nomē diuinitatis creature: sicut fecit Holofernes q̄ dixit ꝙ nō est deus nisi Nabuchodonosor Judith. v. Sic etiā peccāt q̄ dicūt scm̄ diabolū: sicut faciūt siculi. Sic etiā idolatre ⁊ oēs necromātici ⁊ diuinatores dicunt. ⁊ sunt blasphemi: ⁊ q̄ faciūt reuerētiā diabolo. vel q̄ adorāt lunā nouā vel aliā creaturā. Jō angelus ꝓhibuit ne Joānes eū adoraret. Apoc. xix ⁊. xxij. Sed ibi alia rō est: q2 nō ē ꝟisile ꝙ Joānes vellet adorare angelū adoratiōe latrie, sed dulie. Vide sup̄ ser. xj. parte. j. Quarto mō dicunt blasphemi c̄ꝑuis largo mō q̄cunq3 iurāt ꝑ mēbra dn̄i. xxij. q. j. Siq̄s ꝑ capillū vł caput iurauerit vł alio mō: blasphēia ꝯ deū vsus fuerit. Si ex ecclesiastico ordine est: deponat. si laic⁹: anathematizet. Quinto mō blasphemare vident q̄cunq3 ꝟbo vel facto detrahunt legi diuine vł canonice. Vn̄ dr̄ Damasus papa. xxv. q̄stione ꝑma. Violatores blasphemare spm̄sanctum nō incongrue vident q̄ contra eosdem sacros canones nō necessitate compulsi, sed libenter aliquid proterue agunt, aut facere presumunt, aut facere volentib⁹ sponte consentiunt. Et infra. qm̄ cōtra cum agit cui⁹ nutu ⁊ gratia sancti canones editi sunt. Hec ibi. Nota ergo ꝯtra illos qui dicunt despectiue istos canones quid iūt: fecerunt eos isti clerici in fauorem suum ⁊c̄. Et ista etiam ratōe videt idem in detrahētibus legi ciuili vel cōtra eam iudicantib⁹. quia vt dicit Prouer. viij. Per me reges regnāt, ⁊ legū cōditores iusta decernunt. Sic etiam blasphemant illi qui detrahunt alicui sancto ab ecclesia canonizato: quia sic detrahunt ecclesie ⁊ spūisancto: a quo ecclesia in talibus agit: quia in canonizatiōe sancti ecclesia n̄ pōt errare ſm Thomā. c̄ꝑuis glo. teneat ꝯtra ⁊ male in canone. gloriosius. de reliquijs ⁊ vene. san. li. vj. Vn̄ dr̄ Thomas. iiij. q. xiiij arti. j. Ad secūdu3: ꝙ sicut cū deus in sanctis suis laudatur: laudantur opera que deus in sanctis suis efficit.

ita blasphematio que fit in sanctis ex con
seq̄nti in deū redūdat. Sic multo magis
blasphem⁹ est q̄ detrahit euāgelijs: q2 p h
detrahit diuine ṽitati: asserēs deū mēdat
cē. Sic ⁊ illi q̄ blasphemāt sanctos: q2 hec
blasphemia redūdat i iniuriā diuine ma
iestatis: cui⁹ sunt sctī. Nota hic de pueris
d̄ridētib⁹ Heliseū. iiij. Reg. ij. Sic ⁊ blas
phem⁹ d̄r si q̄s inferret iniuriā alicui ima
gini chr̄i vel ṽginis vel sctōꝝ. in ɔtēptum
ipoꝝ: vel ꝑseq̄ret suos dei in iniuriaꝫ ipi
us dei: sic faciebat Saul⁹ Act. ix. Sau
lus adhuc spi. minaꝝ ⁊ cedis i discipulos
dn̄i ⁊c̄. vn̄ erat tūc blasphem⁹: sic̄ ipe post
ea ɔfitēs suū pctm̄ dixit. Pri⁹ fui blasphe
mus ⁊ ꝑsecutor ⁊ cōtumeliosus. j. Tim. j.
ps̄. Nolite tāgere christos meos. nā canis
si offendit in iniuriā patroni: offendit ipe
patron⁹. Vn̄ Zacha. ij. Qui vos tāgit q̄
si qui tāgit pupillā oculi mei. Nō autē est
blasphem⁹ q̄ a diabolo tentat in corde de
blasphemia. Illa em̄ est blasphemia dia
boli tētātis poti⁹ q̄ȝ homis tētati: q̄nimo
meret tentat⁹ si sibi displiceat: vt habet i
sūma vitioꝝ ⁊ i vitaspatꝝ. Circa scd̄m vi
delicꝫ de blasphemie grauitate Notandū
q sit graue pctm̄. istō pōt octo modis siue
medijs ostendi. Primo q2 p h pctm̄ imedi
ate deus offendit. ex q̄ rōne sequit q blas
phemia sit graui⁹ pctm̄ q̄ȝ homicidiū. Ra
tio q2 p blasphemiā imediate ⁊ directe of
fendit deus: p homicidiū ṽo pxim⁹. Ho
micida em̄ nō intēdit ṗncipalr offendere
deū: sed pximū: licꝫ ɔsequent offendat de
us: sed blasphemi intētio ṗncipalr fert in
deū. Rō em̄ sup q̄ fundat omne peccatuꝫ
est offensa dei. vn̄ nec homicidiū nec fur
tum nec fornicatio/nec aliq̄d aliud pctm̄
habet rationē peccati: nisi inq̄ntuꝫ p illud
offendit deus. vn̄ si deus nō offenderet nō
esset pctm̄: sicut patꝫ in Abraā volēte fi
liū occidere Gene. xxij. Itē in Sāsone se
ipm occidēte Iudi. h. xvj. ⁊ i ca. Gaude
mus. de diuor. Itē in filijs israel expoliāti
bus egyptū. Exodi. xij. Itē in Osee acci
piente mulierē fornicariā. Iteꝫ in Iacob
dicētis mēdaciū. Itē in iudice ɔdemnāte
hominē malefactorē ad mortem iustitia
suadente. Posset ḡ deus disponere q ho
micidium nō esset peccatū. Ideo. j. Regū
ij. d̄r. Si peccauerit vir in virum/placari

potest ei deus. Si aūt in deū peccauerit
vir: quis orabit p eo? Cū igit omnis act⁹
malus habeat rationē peccati/eo q sit of
fensa dei: ergo multo magis ipa dei offen
sa peccatū est. quia pp ter qd̄ vnūquodq;
⁊ illud magis. vn̄ blasphemia est maximū
peccatoꝝ. Vn̄ sup illud ṽbū Esaie. xviij.
Ad populū terribilē post quē nō fuit ali
us ⁊c̄. dicit glo. Om̄e peccatum blasphe
mie cōparatū leuius est. Ex hac etiā rati
one dicūt theologi: q peccata cōmissa cō
tra p̄cepta p̄me tabule/sunt grauiora his
q̄ comittunt cōtra p̄cepta secūde tabule.
Predictā rōnē pōit Tho. ij. ij. q. xiij. ar. iij
ad p̄mū. Vn̄ tāte grauitatis est h peccā
tū blasphemie q etiā antiqui patres non
audebāt ipm peccatū etiā ṽbo exp̄mere.
Vn̄ dicit Iob. j. Cōsurgēsq; diluculo of
ferebat holocausta p singulos dies. Dice
bat em̄: ne forte peccauerint filij mei ⁊ be
dixerint deo in cordib⁹ suis. Nota benedi
xerint. i. maledixerint. Vbi d̄r scd̄m Tho
mas: q crimen blasphemie tā horribile ē
vt pia ora ipm noiare formident. sed ipm
p ɔtrarium significant. Scd̄o quia pecca
tū mensurat s̄m cōditionē persone in quā
peccat. Quāto em̄ ꝑsona maioris ɔditio
nis offensa est: tanto graui⁹ est peccatū:
q2 autē ꝑsona diuina seu essentia ei⁹ est in
finite excellentie: ideo pctā q̄ immediate
cōmittunt cōtra ipm deū: sūt grauissima:
⁊ huiusmodi est blasphemia. Tertio quia
peius facit blasphem⁹ deo q̄ȝ domin⁹ ser
uo vel patronus famulo: q̄ nunq̄ȝ d̄r ei cō
uitiū sine demerito ipius serui vl famuli
Sed blasphem⁹ d̄r iniuriā deo sine suo de
merito. imo ex culpa diaboli blasphemus
iniuriat deo. verbi gratia. Si q̄s ludit ad
taxillos ⁊ perdit: causa huius ludi est dia
bolus/nō aūt deus: q̄nimo ipe deus p̄ce
pit q nō ludas ludo ⁊c̄. ⁊ tn̄ ribald⁹ lusor
⁊ cecus blasphemat deū sic rixosus. sic ve
nator q̄ ꝑdit p̄dā: sic equitator cadens ⁊c̄.
Dic vt expedit. Quarto quia blasphemi
sunt peiores iudeis q̄ chr̄m ɔtumelijs af
fecerūt. quia iudei affecerūt contumelijs
chr̄m mortalem infirmū ⁊ in statu humili
tatis: quia filius hois nō venit ministra
ri sed ministrare: ⁊ dare aiam suā p multꝫ
Matth. xx. Sed blasphemi afficiūt blas
phemijs ⁊ cōtumelijs chr̄istū immortale

τ regnātē in celis. Jtē iudei aliq̄ntulum p ignorantiā excusānt/nescietes chr̄m esse deum. Si em̄ cognouissent nunq̄ dn̄m glorie crucifixissent. j. Co. ij. Licz cognouerūt chr̄m esse messiaz Mat. xxj. Hic ē heres. Et h̄ verū est de phariseis τ scribis sed alij rudes τ ignari etiā h̄ nō cognouerūt Act. iij. Et nūc frēs scio q̄ p ignorātiam fecistis sicut τ pncipes vr̄i. Blasphemus aūt credit ip̄m eē deū. Jtē iudei illudebāt chr̄o q̄ ab oib̄ illudebat τc̄. Sz blasphemus videt chr̄m i toto mōdo adorari. Jtē iudei audita blasphemia obstruebāt aures suas. Vn̄ sup illud Act. vij. Cōtinuerūt aures suas: dr̄ glo. interli. ne blasphemiā audirēt. Blasphemi aūt apiūt τ os τ aures in ɔtumeliā dei. O iniq̄tas. Quinto q: blasphemi peiores sunt hereticis. q: heretici dicūt de deo q̄ credunt esse vera: blasphem⁹ aūt dr̄ de deo q̄ scit nō esse vera nec dicēda: τ sic ex malitia peccat. Sexto q: blasphemi peiores sūt canib̄: q: canis nō mordet nec lacerat dn̄m suum: sed blasphem⁹ sic. Vn̄ sūt similes canib̄ rabiosis q̄ mordēt manū eius q̄ dat eis panez Septimo q: blasphem⁹ est peior oib̄ creaturis: q: oēs creature laudāt deū modo suo ostendēdo dei potentiā/sapientiam τ bonitatē: τ inuitāt etiā nos ad laudandū deū. Daniel. iij. Bn̄dicite oīa opa dn̄i dn̄o τc̄. Vn̄ Greg. Mirū est quō hō deum nō laudat: cū eū ois creatura ad deuz laudandū inuitat. ps. Laudēt illū celi et terra/mare τ oīa reptilia ī eis. blasphem⁹ aūt nō laudat deū s; vitupāt. Ergo quia blasphemi assimilant dānatis: τ p nullum pctm̄ pōt ita mālfeste cognosci q̄ hō sit dānād⁹ sicut p pctm̄ blasphemie. Pro cuius rōnis intelligētia nota similitudinē ð aliq̄ quē nō cognosceres cui⁹ regiōis vel ciuitatis eēt cōpatriota vel ciuis. tūc si audires eū loq̄ntez ex loq̄la cognosceres. q: si frācigene loq̄ref/iudicares eū esse frācigenā: si arragonice/arragonē: si grece/grecū. τ sic de singul. Vn̄ ex h̄ dixerūt q̄dam Petro: Vere tu ex illis es: nā τ loq̄la tua manifestū te facit. Mat. xxvj. Mō ad ppositū in alio mōdo: sicut dicit Aug. in pemio de ciuitate dei. τ in li. xiiij. Sunt due ciuitates: vna ciuitas hierusalē q̄ est vita beata: alia babylon q̄ est ɔfusio: que est in fernus. de q̄ma Apoc. xxj. Vidi ciuitatē sctām hierlm̄ noua descendentē de celo a deo paratā: sicut spōsam ornatā viro suo. In hac ciuitate idioma est laus dei. psal. Beati q̄ habitāt in domo tua dn̄e: in secula seculoꝝ laudabūt te. Esaie. xxxv. Qui libe rati fuerūt τ redēpti a dn̄o ɔuertent: τ venient in sion cū laude τ leticia sempiterna: sup caput eoꝝ gaudiū τ leticiā obtinebūt τ fugiet dolor τ gemit⁹. Alia ciuitas est babylon. i. ɔfusio: τ significat infernū: vbi est ois ɔfusio. de qua dr̄ Job. x. Vbi nullus ordo sed sempitern⁹ horror inhabitat. De hac ciuitate dr̄ Apocal. xviij. Ve ve ciuitas illa magna babylon. Et dr̄ duplex ve Primū ppter demōes. Scdm̄ ppter aias dānatas. vel pmū ve ppter aias. scdm̄ ppter corpa dānatoꝝ q̄ in futuro cū aniab̄ cremabunt. τ in ista ciuitate nullū officiū aliud est nec ars. q: vt dr̄ Eccs. ix. Nec op⁹ nec rō/nec sapiētia: nec scientia erūt apud inferos: nisi vnū tm̄. s. blasphemare deuz: τ v̄ginē: τ oēs sctōs ei⁹ τ oīs creaturas. Apoc. xvj. Estuauerūt homies estu magno/τ blasphemauerūt nomē dei habētis ptātē sup has plagas. Et infra. Cōmanducauerūt linguas suas p̄ dolore: τ blasphemauerūt deū celi p̄ dolorib̄ τ vulneribus suis: τ nō egerūt pniam ex opib̄ suis Vn̄ q̄libet dānatus dr̄: Maledicta dies in q̄ natus sum: dies in q̄ peperit me mater mea non sit benedicta. Maledict⁹ hō qui annūciauit patri meo dicēs Natus est tibi puer masculus: τ quasi gaudio letificauit eum. Hiere. xx. Blasphemia g̃ est idioma illius ciuitatis: ꝙuis illa blasphemia in dānatis nō ɔtineat ad dmeritū: sed ad penā dānatiōis: vt dr̄ Tho. ij. ij. q. xiij. ar. iij. ad scdm̄. Qn̄ g̃ tu vides aliquē dlectari ð laude dei τ sctōꝝ. q: q̄ libenter loquit τ audit de laude dei: signū est q̄ sit ciuis illius serene ciuitatis hierusalē. Joā. viij. Qui ex deo est verba dei audit τc̄. Si vo aliquis est blasphem⁹: signū manifestuz est q̄ sit ciuis inferni: nam τ loquela sua manifestum eum facit. Ergo caueatis ne addiscatis idioma illius ciuitatis τc̄. Circa tertium. s. de blasphemie penalitate. ꝙ aūt hoc peccatū sit punibile τ dignū omī pena τ temporali τ spūali patz p multas auctoritates τ exempla. Et pmuz exem-

plũ habemꝰ i scriptura sacra: sicut ptz Le
uitici. xxiiij. vbi legit de quodam filio mulie
ris israelitidis que pepererat de viro egy
ptio: qui in iurgio qd habuerat cum viro
israelita blasphemauit nomẽ domini: cu
ius mat vocabat Salomith: filiã Dabri
de tribu Dan. qui fuit positꝰ in carcere. ⁊
ↄsultus dñs dixit Moysi. Educ blasphe
mũ extra castra ⁊ lapidet eũ ppl's vniuer
sus. Nota vniuersus. Vult ergo deus qȝ totꝰ
ppl's ↄsecret manus suas in vindicta blas
phemi. Vñ ⁊ ibidem facta est lex dicẽs.
Qui blasphẽmauerit nomẽ dñi morte mo
riat. Leuitici. xxiiij. Et ↄcordat ius ciui
le fm qȝ blasphemꝰ debz vltimo supplicio
puniri: vt in aut. vt nõ luxu. ↄ natu. circa
finẽ. coll. vj. ibi. Et qm̃ quidã ad hec q̃ pdi
ximus ⁊ blasphema vba ⁊ sacra de deo ir
ritãt deũ/ ad iracũdiã puocãtes. ⁊ istis in
iũgimꝰ abstinere ab hmõi blasphemis v
bis: ⁊ iurare p capillos ⁊ caput ⁊ de hu
iusmõi vbis. Si em̃ ↄtra hoies facte blas
phemie ipunite nõ relinquunt multo ma
gis q ipm deũ blasphemat dignꝰ est sup
plicia sustinere. Propterea igit oibꝫ hoibꝫ
hmõi pcipimꝰ a pdictis delictis abstinere
⁊ dei timorẽ in corde pcipe/ ⁊ sequi eos q
bñ viuũt: ppter talia em̃ delicta ⁊ fames
⁊ terremotꝰ ⁊ pestilẽtie fuerũt. Et ppter
ea admonemꝰ abstinere ab hmõi pdictis
illicitis vt nõ suas pdãt aias. Ultimum
aũt suppliciũ solaz morẽ interptamur: vt
ibidẽ dt glo. allegat. ff. de penis. l. vltimũ.
de iure vo canonico q̃ pena blasphemꝰ sit
plectendꝰ: vide c. j. ⁊. ij. de maledicis. Se
cundũ exẽplũ in scptura ht de Sẽnache
rib rege magno assyrioꝝ: q obsidẽs hieru
salẽ cũ exercitu magno/ blasphemauit de
um dicẽs. Nõ habet deus posse liberare
vos de manu mea: in cuiꝰ blasphemie pe
nã angelus dñi de nocte veniẽs occidit cẽ
tũ octogintaq̃nq milia viroꝝ de exercitu
suo. Ipe vo cũ paucis fugiẽs in terrã suã
scz Niniue occisus est in tẽplo dñi adora
ret Nesrach deũ suuz: ab Adramalech et
Sarasar filijs suis. Regnauitq Asaredõ
filius eius p eo. Esa. xxxvij. ⁊. iiij. Reguz
viij. ⁊. xix. Tertiũ exemplũ ponit Greg. in
iiij. dial. de infante illo q̃nquẽni q in sinu
pris blasphemauit deũ. ⁊ stati defunctꝰ ẽ
⁊ demões eiꝰ aiam rapuerũt. Quartũ exẽ
plũ audiui a quodã fratre nostro fidedigno:
qd ↄtigit syracuse de quodã magno nauato
re: q erat magnus blasphemꝰ. q cũ semel
de puppi se i mare tranqllũ pcipitasset cau
sa natãdi statiz submersus. ⁊ q postmodũ
ab amicis piscatus est: ⁊ eductꝰ de mari
mortuus. ⁊ inuentũ est cadauer totũ inte
grũ pter linguã: vt in illo mẽbro maxime
ostenderet deus vindictã in q peccauerat
iuxta illud Sap. xj. Per q̃ quis peccat p
hec ⁊ torq̃tur. Quintũ exemplũ ↄtigit in
quodam patrono nauis: q in quodam naufra
gio vidẽs qȝ nauis submergeda erat: nec
esset spes de eius euasiõe desperãs se blas
phemauit dñm dicẽs: Nõ habebis tu de
us posse qȝ moriar submersus. ⁊ his dictis
arripuit gladiũ ⁊ seipm ppzio mucrone pe
emit. Sextum exemplũ audiui attigisse i
sicilia de quodam muliõe: q vulgo dr bur
donarius. q cũ iter faceret cũ quodam iudeo
⁊ alijs chzianis: sepius in via blasphema
bat deũ/ virginẽ ⁊ sanctos: intantũ vt eti
am iudeus ille cõmotus eũ redarguit di
cẽs. O miser ego sum iudeus/ ⁊ abhorreo
blasphemias tuas: ⁊ similia vba dicendo.
At ille nõ solũ nõ est correptꝰ verũetiam
deterius postea fecit. Et ecce subito mota
est tẽpestas aeris: ⁊ nubes obscura stetit
sup capita eoꝝ: ⁊ ceperũt fulgura ⁊ toni
trua immitti. ⁊ venit quoddã fulgur ⁊ pcus
sit illũ blasphemũ cũ mulis ⁊ ceteris rebꝫ
suis ⁊ ipa combussit ⁊ ad cineres redegit
ceteris socijs suis ab omni malo pseruatꝫ
Patz ergo p exempla q̃nta pena digni sunt
blasphemi. vñ tales cõmuniter moriunt si
ne cõfessione ⁊ alijs sacramẽtis: ⁊ vepluri
mu occisi vel submersi vel alia morte subi
tanea ⁊ improuisa. Jõ dr Tobie. xiij. Do
mine maledicti erũt q ↄtempserũt te: ⁊ cõ
dẽnati erũt q blasphẽauerĩt te. ideo puniẽ
dum est a rectoribꝫ ciuitatũ: sicut legit de
btõ Ludouico rege francoꝝ: q acriter hoc
peccatũ puniebat: alioqn deus ipe faciet
vindicta. Naz deus ppzie facit sicut facit
homo q obsidetur in castro: ↄtra qd obsi
dentes faciunt balistas/ bombardas/ tra
bucos ⁊c. Ipe vo obsessus defendens se:
facit etiam contra obsidẽtes similia. Sic
blasphematores faciunt contra deũ bali
stas blasphemiaꝝ ⁊ bombardas maledi
ctionũ. ipe vo deus facit bombardas pe

ftium: rabucos famis cū māganellis siue bricolis guerrarꝝ: ⁊ cū balistꝫ siccitatū: terremotuū ⁊ infirmitatū: ⁊ totā ciuitatē punit ꝓpter peccata blasphemie ipunita. Et dices tu: ego qui nō sum blasphem⁹ quare debeo puniri? Rñdeo. q̄a auditꝫ eos et nō accusatꝫ: sed tacetꝫ ⁊ nō denūciatis ⁊c. Si intraret lupus vel vrsus in ciuitatem q̄libet clamaret ad lupū ⁊c. Sꝫ ꝯ̄ blasphemū nō clamatꝫ: q̄nimo (qḋ deteri⁹ ē) plerisq̄ q̄n sciūt aliquē blasphemū ꝓuocant eū vt irascat̃ ⁊ blasphemet: vt rideant ⁊ trufent̃. Quid dicā ḋ venatoribꝰ ⁊ aucupatoribꝰ: q̄ cum ꝑdūt p̄dā vł falconē ꝓ blasphemant deū ⁊ sanctos: ⁊ cātant totū kalendariū. O lingua maledica. Ideo vos rectores ciuitatꝫ debetꝫ suꝑ hoc ꝓuidere: aliōq̄n deus ipse suꝑplebit negligentiā v̄ram in ꝑniciē aiaꝝ v̄raꝝ ⁊ toti⁹ ciuitatꝫ. Cū em̄ q̄s blasphemat regē: oēs ꝯtra eū insurgūt. q̄libet q̄ntūcūq̄ pauꝑ habet aduocatū vel ꝓcuratorē in curia. solus christ⁹ caret aduocato. q̄nimo multi oppōnūt se ne blasphem⁹ puniat̃: q̄ sunt peiores q̄ saraceni qui lapidāt eos q̄ blasphemāt chr̄m et beatā virginē. Ideo conq̄rit̃ ipse deus cōtra rectores ciuitatis di. p̄ Esa. lij. ca. Dominatores ꝑpli mei inique agunt: ḋr dñs. ⁊ iugiter tota die nomē meū blasphemat̃. ꝓpter hoc sciet ꝑplus meus nomen meū in die illa: q: ego ipse q̄ loq̄bar ecce adsum. s. puniēdo. Ideo caueatꝫ vos rectores ne sitis negligentes ad puniēdū acriter h̄ peccatū. Et esset bon⁹ modus ad cautelā: de futuro ꝓhibere ludū taxilloꝝ: q̄ est fons ⁊ origo oīs blasphemie: vt ḋr ī ex. in aut. alearū vsus. C. de reli. ⁊ sum. fu.

De reuerentia exhibenda nomini Iesu Sermo XVII

Sanctificetur nomen tuum. Suꝑ in sex p̄rimis sermonibꝰ dictū est quomō debet sanctificari a nobis nomen scm̄ dei quod cōpetit sibi ratiōe diuinitatis eternalis: mō f̄m ordinem distinctiōis posite supra sermone. xvj. Sequit̃ videre quō et quare cōpetit sibi rōne hūanitatis tēalis. Saluteť virgo Maria. ¶ Pro introductione sermonis ē notandū q̄ ipsi deo icarnato cōpetūt due differentie noīm ratiōe hūanitatꝫ. vnū vicꝫ appellatiuū. ⁊ aliḋ ꝓprīū. Appellatiuū est multiplex: f̄m q̄ ex scriptura sacra colligim⁹ Nā p̄mo nomē appellatiuū sibi cōpetēs est Emanuel. iuxta illud Esa. vij. Ecce virgo cōcipiet ⁊ pariet filiū: ⁊ vocabit̃ nomē ei⁹ Emanuel. Item alia nomia ponunt̃ Esa. viij. Voca nomē eius accelera: spolia detrahe: festina predari. Itē alia nomia ponunt̃ Esa. ix. Paruulus em̄ natus est nobis. ⁊ filius dat⁹ ē nobis: et fact⁹ est p̄ncipatus suꝑ humerꝝ ei⁹: et vocabit̃ nomen eius admirabilis cōsiliarius: deus fortis: pater futuri seculi: p̄nceps pacis. Itē Hiere. xxiij. Hoc est nomen qḋ vocabunt eū: dñs iustus noster. Itē Apoca. xix. Vocabit̃ nomē eius verbum dei. Item vocat̃ christus Dan. viij. Post. lxij. hebdomadas occidet̃ chr̄s. Et de istis nomibꝰ cōsiderando dimittet̃ ad p̄sens: p̄sertim quia effect⁹ ⁊ ꝓprietates oēs significate per p̄dicta nomia cōtinent̃ sub significatiōe ꝓprij nomis: de quo infra dicetur. Est ḡ aliud nomen cōpetens deo ratione humanitatꝫ: quod est nomen ꝓpriū et hoc est Iesus. Hoc nomen est a ꝓphetꝫ p̄nunciatū Abac. iij. Ego aūt in dño gaudebo ⁊ exultabo in deo iesu meo. ab angelo p̄nunciatū: vt infra dicet̃. a deo exaltatum Phil. ij. et habet̃ infra. ab ap̄lis p̄dicatū. vñ de Paulo ḋr. Vas electōis ē mihi iste vt portet nomen meum ⁊c. Act. ix. Quod nomen est impositū christo a deo mediante angelo. Esa. lxij. Vocabit̃ tibi nomē nouum quod os dñi nomiauit. Luce. j. Ecce concipies ⁊ paries filiū ⁊ vocabis nomen eius Iesum. Fuit aūt hoc nomen impositū sibi in circūcisione. Luc. ij. Vocatū est nomen eius Iesus: quod vocatū est ab angelo p̄usq̄ in vtero cōciperet̃. Huic ergo sanctissimo nomi debem⁹ oēm reuerentiā exhibere: et ip̄m totis viribus sanctificare: vt sic adimpleat̃ a nobis petitio quam facim⁹ dicētes: Sanctificet̃ nomē tuū. s. corde: ore: ⁊ oꝑe. Et facere debemus triplici rōne.

Prima sumit̃ ab autoritate diuinali.
Scḋa sumit̃ a cōstitutione hūanali.
Tertia sumit̃ ab vtilitate effectuali.

¶ Prima ḡ rō sumit̃ ab autoritate diuina

li, ipse nāq3 deus p aplm Paulū nos idu-cit vt h scim nomē debeamus honorare z sctificare: dicēs. De⁹ exaltauit illū z donauit illi nomē qd est sup oē nomē vt in noie iesu oē genu flectat: celestiū: terre. z infer. z ois lin. ofi. q2 dñs iesus in glia est dei pris Phil. ij. Uides g in qnta reuerētia h nomē sit z apud creatorē deū: z apd creaturas. Nā pmo habet ipm in reuerētia mag deus. vnde dr. Illū exaltauit: z dona. illi nomē qd est sup oē nomen. Scdo angeli. vñ dicit. Ut in noie Jesu oē genu flectat Tertio ois creatura irrōnalis. vñ dic: terrestriū. vnde Agatha dicebat Quintiano Si feras pmitt3 audito chri noie: mansuescunt. Quarto demones. vñ dr: infernoꝝ. Quinto creatura rōnalis. i. hō. vnde dicit Ois lingua ofiteat q2 dñs iesus in gloria est dei patris. Hec aut cōfessio fit p grām spūssancti: z non aliter. j. Coꝝ. xij. Nemo pōt dicere dñs iesus: nisi in spiritusancto ¶ Scda rō sumit a ostitutione humana li: que habet in c. Decet domū dei. de immu. eccl'ia. li vj. Ubi sancta mr ecclia statuit q audito hoc nomie: oēs debent ei reuerentiā cordis z corpis exhibere. Unde sicut dr ibidē Cōuenientes. s. homies ibidē sc3 in ecclia: nomen illud qd est sup oē nomen: a quo aliud sub celo nō est datū hoibus i quo oporteat saluos fieri credētes. nomē vic3 Jesum chrm qui saluū fecit populū suū a peccat3 eoꝝ: exhibitiōe reuerēter speciali attollant. Et qd generalr scribitur: vt in nomie iesu oē genu flectat: singuli singulariter in seipsis implētes. pcipue dū agunt missaꝝ sacra mysteria: gloriosum illud nomē qñcūq3 recolit/ flectāt genua cordis sui: quod vl capitis inclinatione testent. Hec ibi. Et nota q pper reuerentiā tanti nois noluit de⁹ q alicui cōmunicaret hoc nomē quantū ad effectu3 salut3 vniuersal. sed qntum ad ipm nomē eius sit aliqbus antiqs patrib9 cōmunicatū: videlic3 Jesu naue: qui z Josue. z Jesu filio Syrach. Hinc patet rñsio ad qstionem quā format Joā. and. in dicto c. Decet domū dei. in nouella. in glo. sup verbo Jesus. vbi qrit: qre nos nō dicimur Jesuani a Jesu: sicut christiani a chro. Et assignat ibi duplicē rōnem. vna theologicalis. scda grāmatical. Prima theological'e ista quam assignat post Arch. di. q2 christus nobis cōicauit rē significatā hoc nomine christ⁹ q dr vnct⁹ spūscrō a deo pre. Ps. Dilexisti iustitiā z odisti iniqtatem: ppterea vnxit te de⁹ deus tu⁹ zc. Hāc vnctionē cōicauit nob. q2 vt dr Joā. j. de plenitudine ei⁹ oēs accepim⁹. et eius vnctio nos docet de oib9. de sacra vnctiōe. c. vno. et. j. Joā. ij. Sed rē significatā hoc nomie iesus quod sonat creatorē: nō cōicauit nobis. spūm em saluare sibi conuenit. vñ ipe est q saluum facit pplm suū: vt dr Lu. j. et dr in di. c. decet. acsi dicat nō alius. Ad h de consecra. di. iiij. Nemo. et c. Adest. z. x. q. iij. Illud. o pe. di. j. Mensurā. j. q. j. Ue euidenter. Rō scda q est grāmaticalis: est ista. q2 Jesus est nomē ppriū. vnde angel⁹ Lu. j. Uocabis nomē ei⁹ iesum. quod nomen (q2 pprīū) nō est cōicabile. sed christ⁹ est nomē appellatiuū: z etiā cōicabile. nā3 est nūcupatio cōis ptāt3. vñ h3 plale. iuxta illud. Nolite tāgere christos meos. Ideo aūt vngimur a chro: q2 fecit nos luctatores ō diabolū. de ose. di. j. c. ij. Hec Joan. an. vbi s. ¶ Tertia rō sumit ab vtilitate effectuali. Nam multiplicē vtilitatē cōsequimur ex virtute hui⁹ sanctissimi nominis Jesu. Et sunt iste: videlicet

Primo est languent3 aie medicatiuū.
Scdo est spūalis fortitudis collatiuū.
Tertio est duri cordis mollificatiuū.
Quarto ē corpal infirmitat3 sanatiuū.
Quinto est diabolice ptāt3 cōpressiuū.
Sexto est tpalis piculoꝝ liberatiuum.
Septimo est orationū exauditiuū.
Octauo est credentiū glorificatiuū.

¶ Primo g hoc nomen iesus ē languentis anie medicatiuū. Confert em medelā spūalē anie pctōꝝ languenti. Nam si peccator hūiliter inuocet nomē dñi iesu: sentit in se mirabiliter contritiōis dolorē: ita vt a pctis sanet. Joā. x. Ois qcūq3 inuocauerit nomen dñi saluus erit. ¶ Hoc signatū est qñ dño Jesu chro mortuo petre scisse sunt z monumēta apta sunt: z multa corpora sanctoꝝ surrexerūt. Mat. xxvij. Per petras significant corda dura pctōꝝ: que sunt dura sicut petre: z qñq3 plusq3 petre Nam petra rumpit ad ictus mallei repetitos z iteratos. corda aūt peccatoꝝ nō frāgunt ad ictus verbi dei: quod est malle⁹.

Item petra q̃uis sit dura: tamen liquefit per ignem. cor aũt peccatoris non liquefit vere ad v̾bum dei q̃d est ignis. Autoritas de vtroq̧ Hiere. xxiij. Nunqd non verba mea sunt quasi ignis ait dñs: ⁊ q̃si malle⁹ cõterens petrã: ideo duri⁹ est cor peccatorũ q̃ petra. Videm⁹ ꝑ experientiã q̧ q̃tidie venitis ad p̄dicatiõem: ⁊ tñ duriores estis scd̃o die q̃ p̄mo. Nam auar⁹ venit ⁊ recedit auarus: luxuriosus: ⁊ silr̃ vindicatiu⁹ venit ⁊ talis recedit: q̃nimo deterior. qa si prius ignorantia ducebat ad peccanduz: mõ non. Item fit magis ingrat⁹ deo post auditionẽ verbi dei q̃ antea. Cui ḡ cõparabimus: peccator eñ ex q̃ durior est q̃ petra: certe poterim⁹ ip̃m incudi cõpare q̧ ex ictu mallei magis firmat in terra siue in ligno: ⁊ durior fit. Ideo de peccatore duro dicit dñs ad Iob. Cor eius indurabit quasi lapis: ⁊ stringetur quasi malleatoris incus Iob. xlj. Ve ḡ illis peccatoribus qui sicut incudes duri sũt: qui nec flagellis cõterunt: nec v̾bo p̄dicatoris mouent. Remediũ est ḡ eis q̧ humiliter inuocẽt nomẽ dñi Iesu: quia eius v̾tute conterent: si tamen petre sunt. non incudes/ quales sunt illi qui sunt obstinati ad peccatũ: quia de talibus nulla spes ẽ. sicut sunt illi q̃ nec cõfiteri volũt nec r̾stituere male ablata: nec rancorẽ dimittere. De talib⁹ dicit Amos p̄pheta. Sup̾ trib⁹ scelerib⁹ damasci ⁊ sup̾ q̃ttuor non conuertã eũ. Amos. j. Damascus interp̾tat sanguinẽ bibens. et significat peccator qui bibit sanguinẽ. i. peccatũ quia delectat in peccato/ quod sanguinis nomie nuncupat. Ps. l. Libera me de sanguinib⁹. Sup̾ hoc ḡ tex. dicit glo. Hiero. sicut habet in c. Sup̾ trib⁹. de peni. dist. j. Iuxta tropologiã h̾ possum⁹ dicere. Primũ peccatũ est cogitasse que mala sũt. Secũdũ: cogitatiõib⁹ adq̃euisse peruersis. Tertium: q̃d mente decreuer̃ ope complere. Quartũ: post peccatũ non agere pniam ⁊ suo sibi complacere delicto. Ille ergo peccator qui non obstinat⁹ est q̃uis cor habeat durum ad contritiõem: inuocet nomen dñi Iesu ⁊ franget: sic̾ petre in morte christi ⁊c. Per monumenta v̾o intelliguntur corpora peccatorum/ que sunt speciosa exterius ⁊ depicta varijs vestimentorum coloribus ꝑ picturis: sed int⁹ in aia sunt fetidissima. De talib⁹ dicit dñs Math. xxiij. Ve vobis hypocrite q̃ sil̾es estis sepulchris dealbatis q̃ a foris apparent hoib⁹ speciosa: intus v̾o plena sunt ossibus mortuorum ⁊ omĩ spurcitia. Ista ḡ monumenta clausa sunt quando peccatores non cõfitent. sed remedium est vt inuocent deuote nomẽ dñi iesu: et sic apientur ora ad cõfitendũ: vt putredo vitiorum exeat que in corde paulo añ latebat. Et sic sanctorum corpa surrexerunt Per quod significat q̧ per contritiõem et cõfessionẽ quam ex v̾tute nomis iesu christi habuerũt: resurgũt peccatores a morte peccati ad vitam gratie. Et sic qui erãt prius mortui: postmodũ viui ⁊ sancti resurgunt. quia nõ est cõsiderãdũ in eis q̃d fuerunt: quia iam incipiũt esse q̃d nõ fuerũt. l. dist. Ferrũ. Vnde ⁊ olim in ecclesia primitiua conferebant baptismũ apl̃i in nomine Iesu christi: in cuius nomis virtute remittebant peccata in baptismo: ⁊ dabat gratia sp̃ussancti. Vnde Act. iiij. dicit Petrus Nec eñ nomen aliud sub celo est datum hoib⁹ in quo oportet nos saluos fieri. Et idẽ Petrus dicit Act. x. Huic omnes p̄phete testimoniũ perhibent remissionem accipe ꝑ nomen eius omnes q̃ credunt in eum. Item ps. xxiiij. Propt̾ nomen tuũ dñe ꝓpitiaberis peccato meo: multum est enim. ¶ Secundo hoc nomẽ sanctum Iesus est sp̃ualis fortitudinis collatiuũ in ꝑsecutiõib⁹. s. et aduersitatibus: sicut patet in martyribus: qui per m̃lta flagella ⁊ tormẽta grauissima fortissimi sustinebant inuocando nomẽ iesus. Vñ apostoli qui prius adeo pusillanimes erant q̧ ad verbũ vilissimarum ꝑsonarum timebant: sicut patet de Petro in nocte passionis christi: qui ad vocem ancille pertimescens/ negauit chr̃m. postmodũ v̾tute nomis iesu christi roborati/ in ꝑsecutionib⁹ letabant. Vnde de eis dicit Act. v. Ibant apl̃i gaudentes a conspectu cõcilij: q̃m di. ha. sũt ꝓ no. iesu ꝯtu. pa. Et eiusdẽ. xxj. dixit Paul⁹. Ego eñ non solũ alligari: sed etiã mori in hierusalem parat⁹ sum ꝓpter nomen dñi iesu. Ad idem facit exemplũ de beato Ignatio: de quo scribit q̧ inter tot tormentorũ genera nunq̃ ab inuocatiõe nois iesu chr̃i cessabat. que cum tortores req̃rerent: cur h̾ nomẽ toties replicaret: ait. Hoc nomẽ

cordi meo inscptũ habeo: ⁊ ideo ab eius in-
uocatiõe cessare nõ valeo. Post mortẽ igi-
tur eius illi q audierant h volẽtes curiose
experiri: cor eius ab eius corpe auulserunt:
et illud scindentes p mediũ: totuz cor scri-
ptum hoc nomine Jesus christus litteris
aureis inuenerũt. Unde ex h plimi credi-
derunt. Sic ⁊ Paulus aplus innũerabi-
les psecutiones ⁊ picula passus/oia in vir-
tute huius nomis supauit: quod intantũ
dilexit vt in epistolis suis qngentis vici-
bus hoc sanctuz nomen repiat ⁊ in scptu-
ra. Unde de eo dicit dñs. Uas electionis
est mihi iste vt portet nomen meũ coram
gẽtibus ⁊ regibus ⁊ filijs isrl Act. ix. Quint-
mo sic cordi suo hoc nomẽ medullit⁹ erat
infixũ: vt etiã post mortẽ caput eius decol-
latum/tribus vicibus hoc nomẽ Jesus no-
minauerit: dando tres saltus: ⁊ in qlibet
saltu vnus fons aque limpidissime scatu-
rijt: de qua aqua dante dño cum essem ro-
me bibi ego: licz indignus. Jdeo Prouer.
xviij. Turris fortissima nomẽ dñi: ad ipsaz
currit iust⁹ ⁊ exaltabit. ¶ Tertio hoc san-
ctũ nomẽ est duri cordis mollificatiuũ. scz
ad iniuriaz remissiõem. Unde dicit Can. j.
Oleum effusum nomẽ tuũ: ideo adolescẽ-
tule dilexerũt te nimis. Nota q oleuz ha-
bet ptetatẽ mollificandi dura. Dicit er-
go ecclesia sancta christo: Nomẽ tuũ. s. iesus
est oleuz: quia mollificat corda pctõz ad
remissionẽ iniuriaz receptarum. Et nota
dũ dicit: effusum. i. expensum. s. in celo: qz
ruine angeloz replent. ⁊ in terra: qa vbi-
qz per aplos nomen dñi Jesu pdicatũ est.
Ps. Jn oẽm terram exiuit sonus eoz ⁊c.
Et p effectũ salutis. Esa. xlviij. Dedi te i
lucẽ gentiũ vt sis salus mea vsqz ad extre-
mũ terre: ideo adolescẽtule. i. anime deuo-
te/ que dicunt adolescentule: quia nõ sunt
cõfecte vetustate pctõz: de quibus dicit ps.
Jnueterauit iter oẽs inimicos meos. No-
ta exemplũ qd cõtigit Florentie de cruci-
fixo qui est in monasterio sancti Miniatis
in cuius inuocatiõe mollificatũ est cor il-
lius cuius frater occisus fuerat: vt parce-
ret homicide fratris sui quẽ paulo ante q-
rebat occidere. Dic exemplũ. ¶ Quarto
est corpalis infirmitatis sanatiuũ: iuxta il-
lud Mar. vlti. Jn nomie meo sup egros
manus imponent ⁊ bene habebũt. Unde

Petrus Rauen. Hoc est nomẽ qd dedit
cecis visum: claudis gressum: surdis audi-
tum: loquelã mutis: ⁊ vitam mortuis re-
stituit. Et de hoc habem⁹ exemplũ Act.
iij. de viro claudo ex vtero matris sue q ba-
iulabat ⁊ portabat ante portaz tẽpli: q di-
cit speciosa: vt peteret elemosynã ab itroe-
untibus in templũ ⁊c. Dic historiã. Ubi di-
citur. Jntuens aũt in eum Petrus cũ Jo-
anne dixit. Respice in nos. At ille intẽde-
bat in eos/sperans aliqd acceptuz ab eis.
Petrus aũt dixit. Argentũ ⁊ aurũ nõ est
mihi: quod aũt habeo hoc tibi do: Jn no-
mine Jesu chri nazareni surge ⁊ ambula.
Et apphensa manu ei⁹ dextera alleuauit
eũ: ⁊ ptinus cõsolidate sunt bases eius et
plante: et exiliens stetit et ambulauit ⁊c.
Et illo die cõuersi sunt ad fidem qnqzmi-
lia viroz. Dic historiã. Ad idem facit exẽ-
plum de Enea paralytico octo annis: cui
dixit Petr⁹: Enea/sanet te dñs iesus chri-
stus: surge ⁊ sterne tibi. Et cõtinuo surre-
xit Act. ix. De oratiõe scti Uincentij: dic
qt milia sanauerit: dicẽdo Jesus Marie
fi. ⁊c. Sic dico vobis: si in ifirmitatibus ve-
stris inuocaueritis cũ vera fide ⁊ deuotõe
nomẽ dñi nri iesu christi: magis pficuum
esset q vnguenta ⁊c. continuo sanitatem
cõsequeremini: si vobis esset pficua, nõ alit.
Eccs. vij. Melius est nomẽ bonũ. s. Jesu
chri q pciosa vnguenta. quia. s. magis suf-
fragat virtus nois iesu q vnguenta pcio-
sa. Non g eatis ad diuinos ⁊ magos ⁊ i-
cantatores. quia nihil boni possunt face-
re: nec sanare: vt dr tex. in c. Admoneãt.
xxvj. q. vij. Nota in legenda beati Bar-
tholomei. Jdeo ps. xxxix. Beatus vir cu-
ius est nomen dñi spes eius ⁊ nõ respexit
in vanitates ⁊ insanias falsas. s. demonuz
⁊ diuinatoz. ¶ Quinto est diabolice po-
testatis compdiuũ. Nam diabolus audi-
to hoc sancto nomie expellit: et ptãs eius
compmit. Unde Mar. vlt. Jn noie meo
demonia eijcient. Unde apli in virtute hu-
ius nois demões expellebant. Lu. x. Re-
uersi sunt discipuli dicẽtes. Dñe in nomie
tuo etiã demonia subijciunt nobis. Figu-
ra ei⁹ hr in cithara Dauid: q pulsante: di-
abolus cessabat a vexatõe Saulis. j. Re.
xvj. in fi. vbi dr. Qñcũqz spũs dei mal⁹ ar-
ripiebat saul: Dauid tollebat citharã ⁊ p-

cutiebat manu sua et refocillabat Saul
⁊ leui⁹ habebat: recedebat eni ab eo spūs
malus. Cur hr nunq̄d timebat diabol⁹ so
nū citbare: certe nō: cum dicat Job de eo
Qui fact⁹ ē vt nullū timeret. Job. xl. Cur
g̃ fugiebat: Rñ. qa illa citbara figurabat
chr̄m iesum crucifixū. Nā citbara q̄ fit de
ligno figurabat crucē chr̄i. Chorde fō ci
thare cū clauilla tracte/ figurabant mēbra
chr̄i tracta ⁊ extensa cum clauis ⁊c. Et sic
citbara reddit sonū acutū: sic chr̄s in cru
ce reddidit sonū ualde acutū q̄ p totū mōm re
sonuit. Si g̃ diabolus fugiebat ad sonitū
citbare figurantis chr̄m: qnto mag fuga
bit ad vocē Jesu chr̄i figurati. Si signū
figurās expulit diabolū: qd faciet veritas
figurata: ¶ Sexto est tpaliū periculoꝝ
liberatiuū: maxie ad debellandos hostes.
ps. xliij. In te inimicos nostros ventilabi
mus. i. pycie⁹ ⁊ dispge⁹ inimicos no
stros. s. tam carnales q̄ spūales. Cornu. i.
defensione nra: quia cornib⁹ se defendunt
aialia. ⁊ in noie tuo. s. iesu chr̄i a q̄ dicimur
christiani ⁊c. Ad hoc facere potest exem
plū Theodosij senioris: q̄ facta oratōe bre
ui in nomie iesu chr̄i: habuit victoriā ɔtra
Eugeniū tyrannū ⁊ Arbogastē: sicut legi
tur. xi. li. ecclastice historie in fine. Et re
fert glo. magna in fine in cle. si dnm. de re
li. ⁊ vene. sanc. Et scripsi supra in sermone
vbi agit de oronis vtilitate. Ab alijs etiā
piculis liberant fideles in vtute nois Je
su chr̄i. sicut patet in multis exeplis. Vnd
Greg. in pmo dialo. refert de Honorato
viro ictissimo qui ducentoꝝ monachoꝝ
pater extitit: q̄ dū qdam die ex eo monte
q̄ eius monasterio in excelso pminebat:
ingentis saxi moles excerpta esset: ⁊ p de
iecti montis lat⁹ veniens/ totius celle rui
nam ⁊ oim fratrū interitū minaret: dum
eā vir dei desup venientē vidisset: freque
ti voce chr̄i nomē inuocans: extensa dexte
ra/ signū ei crucis opposuit: eaq̄ in ipo de
iecti montis latere cadentē fixit. et qr loc⁹
nō erat in q̄ moles illa cadēs inherere po
tuisset: aspicit etiā nunc ita vt casura pen
dere videat. Ad idem facit qd idem Gre
go. refert in li. iij. dial. d Sauino epo Pla
centine ciuitatis: cui cum fuisset nunciatū
q̄ padus fluui⁹ cursus sui alueū egressus:
ecclesie agros occupasset. Rndit diacono
suo hoc sibi referēti. Vade ⁊ dic ei: Man
dat tibi eps vt te cōpescas et ad pprium al
ueum redeas. Quod diaconus audiēs de
spexit ⁊ irrisit. Tunc vir dei accersito no
tario dictauit dicens. Sauin⁹ domini no
stri iesu christi seruus cōminatoriū pado
pcipio tibi in nomie iesu christi: de alueo
tuo in locis istis vlterius non exeas: nec
terras ecclesie ledere presumas. atq̄ eidē
notario subiunxit: dicēs. Vade et h scri
be: ⁊ in aquam eiusdem fluminis proijce.
Quo facto: sancti viri pceptum suscipiēs
aqua se compescuit: atq̄ ad pprium al
ueum reuersa: exire vlterius in loco eodē
non psumpsit. Et subdit Grego di. Qua
in re petere quid aliud q̄ inobedietiū ho
minū duritia confundit/ quando in virtu
te Jesu ⁊ elementū irrationabile sancti vi
ri precepto obediuit. Ad idem facit quod
refert Hieronym⁹ in libro de vitis patrū
dicens: q̄ ad inuocatione nomis Jesu fu
gauit ipse cum socijs crocodylos eos inse
quentes ⁊c. Patet ergo q̄ nomen domi
ni nostri iesu christi est liberatiuum a peri
culis: ideo Exo. xv. Domin⁹ quasi vir pu
gnator omnipotens nomen eius: currus
Pharaonis ⁊ exercitus eius piecit in ma
re. Item psal. xix. Hi in curribus: ⁊ hi in
equis: nos aūt nomē dni dei nostri inuoca
bimus. Ipsi obligati sūt ⁊ ceciderūt. nos
aūt surreximus ⁊ erecti sumus. ¶ Septi
mo est orationū exauditiuum. Joan. xvj.
Quicquid petieritis patrem in nomie meo
dabit vobis. Et ideo sancta mater eccle
sia in fine orationū omniū/ semper addit:
Per dominū nostrū iesum christum ⁊c.
¶ Octauo est credentiū honorificatiuū.
Joan. j. Quotqt aūt receperūt eum dedit
eis ptātem filios dei fieri his q̄ credūt in
nomie eius ⁊c. Magn⁹ honor est esse filiū
dei. et h confert vobis ex vtute nois Jesu
chr̄i: vt dicit autoritas allegata. Et q̄ seq
tur q̄ si filius g̃ ⁊ heres. Ro. viij. Si filij
⁊ heredes: heredes qdē dei: coheredes au
tē christi. Si tñ compatimur ⁊ cōglorifice
mur. Apoc. xxij. Videbunt faciē ei⁹: ⁊ no
men ei⁹ in frontib⁹ eoꝝ.

¶ Quomō sit sanctificandū nomen diuinū. Sermo XVIII

Sanctificetur nomẽ tuũ. In sermonib[us] p̃cedẽtib[us] actũ est quomõ sanctificandum est nomen diuinitatis eternalis: qd est deus: et nomen humanitatis tẽporalis: qd est nomen Jesus. Nõ ergo p̃sequẽdo ordinem distinctiõis supra posite in sermõe xvj. Restat dicendũ quõ sit sanctificãdu[m] nomen diuinũ: quod sortimur ex spiritua li regeneratiõe. Saluret virgo et c̃. ¶ Pro introductiõe et intelligentia hui[us] materie est notandũ: q[uod] conclusio firma est i sacra theologia q[uod] per regenerationem sp̃ualem: que fit maxime per baptismũ: iuxta illud Joã. iij. Nisi quis renatus fuerit ex aqua et sp̃usancto et c. consequimur et naturã et nomen diuinitatis. Probatur conclusio hec et ratione et autoritate. Ratio quidem sumitur a similitudine duplici. Prima est a similitudine generationis naturalis. Secunda a similitudine generatiõis eternalis. Prima ergo similitudo sumitur a generatione naturali. Nam videm[us] manifeste q[uod] ex generatione naturali cõmunicatur a generante generato: et natura et nomen. Pater em̃ homo mediante virtute semis generat filium. et in ipsa generatiõe cõmunicat ei et naturã et nomen. quia et in veritate est homo et vocatur homo. Secũda similitudo sumitur a generatiõe eternali. Nam deus pater generat deum filiũ: et in ipsa generatione dat nato q[uod] deus est et deus vocatur. Joan. j. In p̃ncipio erat verbum. Sic ad p̃positum: deus nos regenerat in baptismo per gratiã adoptionis/ per quã efficimur filij dei: eo modo quo et naturaliter generamur a parentib[us] carnalib[us]: videlicet p[er] virtutem seminis. Semẽ aũt in hac regeneratione est v̄bum dei conceptũ vel p̃latum. Cõceptũ verbũ est fides viua p[er] gratiam. verbũ v̄o p̃latũ est forma sacramenti baptismi: sicut infra dicetur. Per h̃ ergo semen conceptũ in vtero sancte matris ecclesie: q[uod] vterus est fons baptismalis: que ecclesia est sponsa christi. Joan. j. Qui hab[et] sponsam sponsus est: regeneramur in filios dei: et consequimur et naturã ipsi[us] diuinitatis: iuxta illud. ij. Pe. j. Per h̃ efficiamini diuine cõsortes nature. et etia[m] cõsequimur nomen et vocamur dij. Sed quõ dicimur cõsortes nature diuine: cũ solus ipse fili[us] dei sit eiusdẽ nature cũ patre: nec sit illa natura diuisibilis nec cõicabilis: q[uin]nimo nec nomen videtur cõicabile: iuxta illud Sap. xiiij. Incõmunicabile nomẽ lapidib[us] et lignis imposuerũt. Sed dicẽdũ q[uod] dicimur nature diuine p̃sortes p[er] aliquẽ effectũ virtutis quẽ particip[a]m[us] a diuina bonitate. Uirtutes em̃ nobis infunduntur a deo in q[uo] ipse v̄tutes sunt essentialiter et naturaliter: et ideo ipsas v̄tutes participando/ efficimur participatiue cõsortes diuine nature et ex hoc sumus et vocamur dij: non q[ui]dem p̃prie: sed s[ecundu]m similitudine[m] quandã: vt notat Tho. parte. j. q. xiij. ar. ix. Patet rõ. Autoritas. j. Joan. iij. Uidete q[ua]lem charitatem dedit nobis deus: vt filij dei vocaremur et simus. Et hinc manifeste patet q[uod] om̃es regenerati possunt dici fratres christi: q[ui]a et vere sunt fratres eius. Ro. viij. Quos p̃sciuit et p̃destinauit cõformes fieri imaginis filij sui: vt sit ipse primogenit[us] i m[ul]tis fratribus. Propter hoc merito dñs redarguit iudeos di. Joan. x. Nõne scriptũ est in lege vestra/ q[uia] ego dixi: dij estis. Si illos dixit deos/ ad quos sermo dei factus est: et non potest solui scriptura: quem pater sanctificauit et misit in mũdũ dicitis q[uia] blasphemus sum: quia dixi filius dei sũ. q. d. irronab[i]liter et mendaciter hoc dicitis. quia oẽs electi p[er] gratiam: dei sunt filij et nominantur filij dei. patet autoritas. Et q[ua]uis omnes electi mixti simus. i. filij dei cũ filijs diaboli hoc est ideo. quia nõdũ manifestatus est effect[us] huius filiatõnis. q[uia] q[ui]dem zizania est mixtũ cum tritico. Sed veniet dies in qua apparebit hui[us] effect[us]: et distinguentur ab inuicem: sicut pastor segregat oues ab hedis. Unde. j. Joan. iij. Charissimi: nunc filij dei sumus: sed nõdũ apparuit qd erim[us]: scim[us] aũt q[uonia]m cũ apparuerit similes ei erim[us]: q[uonia]m videbim[us] eum sicuti est. Igitur sic conformes sumus filio dei iesu christo q[ua]ntũ ad hoc vt filij dei nominemur et simus: sicut dictũ est. Sic debemus esse etiam ei cõformes in sanctificatione. vt sicut fili[us] dei est sc̃tificat[us] a patre: iuxta illõ Joan. x. Quẽ pater sc̃tificauit et misit i mũdũ. sic et nos sanctificemur ab ipo deo patre: vt sic sanctificem[us] in nob

nomen hoc diuinitatis quod ab ipso p rege nerationē spūalem sortiti sum⁹. sicut ꝛ ille qui factus est miles/debet honorare in se nomen illud militaris dignitatis. sic ꝛ co mes. sic ꝛ rex ꝛ doctor ꝛc. ne degeneret no men a morib. quia vt dicūt legiste: nomē debet esse consequēs rei. insti. de dona. §. est ꝛ aliud. Et hoc petiū⁹ p hanc petiōes Sanctificet nomen tuū. i. illud nomē tu um quod est in se sanctum: quod ꝛ sortiti sumus per regeneratiōem sacralem/fiat ꝛ appareat sanctū in nobis: vt nos iuxta mo dulū nostꝛ sancti simus sicut tu dñe sctūs es. Et hoc tunc fiet: qñ gratia quā in ba ptismo consecuti sum⁹ pseuerabit in nob: per quā semꝑ sancti sum⁹. Vñ Cyprianus Quia ipse deus dixit: sancti estote qm̄ ꝛ ego sanctus sum: ideo petimus ꝛ rogam⁹ vt q̄ in baptismo sanctificati sumus: in eo quod esse cepim⁹ pseuerem⁹. Igitur hinc sumpta occasione videamus quot modis possumus a deo sanctificari. qnto em̄ plu ribus modis sanctificatiōem habere pote rimus: tanto facilius adqrere poterimus huius petitionis effectum. Notandū igit ꝙ quinꝙ modi sunt a diuina bonitate in stituti ad sanctificandū nos: qui sūt quasi quinꝙ riuuli a fonte diuine gratie ꝓcedē tes. Primus est modus specialis ꝑuētio nis. Secundus est modus baptismal' ab lutionis. Tertius est modus sacramenta lis confessionis. Quartus est modus pe nitentialis contritōis. Quint⁹ est modus martyrialis afflictiōis. ¶ Prim⁹ modus ꝛc. Isto ꝑmo modo legunt tres sanctifi cati. vicꝫ Hieremias: d q̄ Hier. j. Priusq̄ te formarem in vtero noui te: ꝛ anteq̄ exi res d vulua sctificaui te. Scdo legit etiā de Ioāne bap. de q̄ dr Luc. j. Spūsancto replebit adhuc ex vtero mrīs sue. Fuit āt ista sanctificatio facta ex infusiōe spūssan cti ꝑ ꝟbū virginis gl'iose salutantꝭ Heli sabet: sicut dr Chry. Et sm ꝙ dr Tho. in iiij. dist. vj. super lrām. tūc visus liberi ar bitrij fuit accelerat⁹ in Ioāne miraculose Tertio legit de virgine Maria. de q̄ dic Berñ. in ser. ij. de assumptione eius. Bea tā virginē oib modis ꝯstat ab origial' pec cati coragio sola dei gratia p̄ꝰusq̄ nasce ret esse mundatā: quā nimiꝝ pietas chri stiana credere ꝓhibet vel min⁹ Hieremia

in vtero sanctificatā: vel nō magis Ioan ne spūsancto replerā. Idem Berñ. in epi stola ad canonicos Lugduñ. Ego puto ꝙ copiosior sctificatiōis benedictio q̄ i alijs sanctꝭ ab vtero sctificatis in eā descēderit: q̄ nō solū ipsi⁹ ortū sanctificaret: sed ꝛ vitā eius ab oī pctō deinceps imunē conserua ret: quod alteri nemini in natꝭ q̄dē mulie rū credit esse donatū. Quarto qdam asse runt de Iacob. sic refert magr in. iiij. sen. dist. vj. qr vicꝫ de illo anteq̄ nasceret scri ptum est: Iacob dilexi: Esau aūt odio ha bui. Malach. j. ꝛ Ro. ix. Quinto idē di cūt qdā de Iacobo minore: sicut videntur asserere Egesipp⁹ ꝛ Hiero. in li. de vir ꝭ il lustrib: dicentes ꝙ ipē ex matrꝭ vtero san ctificat⁹ fuit. Et idē videt tenere Iacob de voragine in qdam ser. de. eodē scrō Ia cobo. ¶ Secūdus modus est baptismal' ablutiōis: q̄ q̄uis directe sit ordinata con tra cōtagiū culpe originalis: nihilomin⁹ mundat etiam ab omni actuali: veniali ꝛ mortali: si illud inueniat in aīa baptizati ꝛ bñ dispositi. ꝛ hec opat in ꝟtute passiōis dñi. Aug. j. q. j. Detrahe. vnde ista tanta vis aq̄ vt corp⁹ tāgat ꝛ cor abluat. Et no ta ꝙ nō solum actu baptisma suscepū: sꝫ etiā ꝓposito mundat a culpis oib: qñ nō est copia baptizantꝭ vel aque: vel aliquod impedimētū impedit ab actuali susceptio ne. Nota exemplū qd refert text⁹ in c. De bitū. de bap. De isto ǧ modo sctificatiōis dr apl's. Peccatores aliqñ fuistꝭ: sed ablu ti estꝭ: sed sctificati sꝫ iustificati estꝭ i noie dñi nrī Iesu christi. j. Cor. vj. ¶ Terti⁹ modus est sacramentalis ꝯfessionis. Vir tute em̄ confessionis sacramentalis sctifi catur anima a peccatis. Ideo aūt dixi sa cramentalis: ad differentiā cōfessiōis iudi cialis. qr iste cōfessiões habēt ꝯtrarios ef fectus. Et vt de ceterꝭ taceā: dicā tm̄ vnū q̄ sequit ex confessione iudiciali. i. facta co rā iudice ab eo ꝯ quē agit: siue ꝑ modū ac cusationis: siue inq̄sitiōis: siue denuncia tionis. Isti em̄ sunt tres modi agendi: vt in c. Qualiter ꝛ qñ. de accu. Ex cōfessiōe inquā ista iudiciali sequit ꝯdenatio. qr sic dicit lex: in confessum nulle sunt ptes iu dicis: nisi in condemnādo. l. ꝓinde. ff. ad. l. aq̄l. c. Euidentia. de accusa. Nota exēplū de Achior cui dixit Iosue. Fili mi da glo

riā domino deo israel: ꝛ cōfitere atqȝ indica mihi qd feceris: ꝛ ne abscondas ꝛc. Post ꝙ aūt cōfessus fuit peccatū suum: dixit ei Josue. Quia turbasti nos: exturbet te dominꝰ in die hac. lapidauitqȝ eū omis israel: ꝛ cūcta q̄ illiꝰ erant igne ꝯsumpta sunt Josue. vij. Ex ꝯfessione aūt sacramētali sequit absolutio a peccatis ex potestate clauiū apostolis ꝛ alijs sacerdotibꝫ data. Joan. xx. Quoꝝ remiseritis peccata remittūtur eis: ꝛ q̄rū retinueritis retenta sunt. Hoc aūt dominꝰ figuratiue p̄cepit qn̄ leprosos ad sacerdotes misit: dicēs. Jte ondite vos sacerdotibꝫ. Luce. xvij. ꝛ Mat. viij. De hac ergo sanctificatione potest intelligi illud apostoli Roma. vj. Nūc liberati a peccato serui aūt facti deo habetis fructū vestrū in sanctificationē: finē ꝟo vitam eternā. ¶ Quartꝰ modus est penitētialis cōtritiōis: quia quādo deest copia cōfessoris/vel aliquo impedimēto interueniēte/peccator cōfiteri nō valet: tūc sufficit sola cōtritio ad sctificandū aiam. ps. Dixi cōfitebor aduersum me iniustitiam domino: ꝛ tu remisisti impietatē peccati mei. Exemplū habemꝰ in latrone cū domino crucifixo: cui ex vi cōtritiōis dominus peccata remisit/ꝛ paradisum ꝓmisit dicens. Amen dico tibi: hodie mecuȝ eris in paradiso. Luce. xxiij. Non em̄ latro ille martyr fuit: quia nō ꝓ christi nomine/sed ꝓ demeritis facinoꝝ suoꝝ crucifixus est: vt dicit Augustinꝰ in libro de vnico baptismo. ꝛ habet in decretis. de ꝯse. dist. iiij. Baptismi vicem. Nec obstat qḋ dr̄ Hieronymꝰ de peni. dist. j importuna. vbi loquēs de latrōe dicit: ꝙ fecit homicidij pena martyriū: quia vt dr̄ ibi glo. hoc intelligitur ratōe eterni pmij: quod q̄si martyr recepit cōfitēdo. Martyr em̄ dicit latro. i. cōfitens. martyr em̄ interpetat ꝯfitēs. Si aūt queras: vnde hanc cōtritionē habuit latro ille? Respōdeo: ex tactu vmbre brachij christi: nec miruȝ: cū de Petro legat Actuū. v. ꝙ vmbra eiꝰ sanabat infirmos. De hac ḡ sanctificatiōe in vlt'ma hora vite/pōt intelligi illḋ Hiere. xij. Congrega eos q̄si gregē ad victimā: ꝛ sanctifica eos in die occisiōis. Nota moraliter ꝯtra multos q̄ vellent sanctificari ad instar latronis: vellēt em̄ habere malā vitā ꝛ bonam mortē. De talibꝫ dr̄ Hiero. ꝙ vix de centū milibꝫ vnꝰ saluatur: ꝛ de nullo in scriptura legit nisi de latrōe. Vn̄ Aug. in li. de penitētia. ꝛ in decre. de pe. dis. vij. Nullꝰ expectet qn̄ peccare nō pōt. Arbitrij em̄ fcā rit libertatē. i. deꝰ vt delere possit cōmissa nō necessitatē. Qui ꝑus itaqȝ a peccatis relinquit/ꝙ ipe relinqt ea: nō libere sed q̄si necessitate ꝯdēnat ꝛc. Jdē Aug. in eadē dist. in c. Si qs posit. sic ait. Age penitētiā dū sanus es: si sic agis/dico tibi q: securus es. q: pniam egisti eo tpe q̄ peccare potuisti. Si aūt vis agere pniam qn̄ peccare nō potes: pctā te dimiserūt/nō tu illa. ¶ Quintꝰ modus est martyrialis afflictiōis: ꝛ h̄ veꝝ nō solū quādo ꝓ fide qs morit: sed etiā quādo ꝓ q̄cūqȝ virtute siue iustitie/siue castitatis/siue alterius. Probat hoc auctoritate ꝛ exēplo. Auctoritas habet Matth. v. Beati q̄ ꝑsecutionē patiunt ꝓpter iustitiā: qm̄ ipoꝝ est regnū celoꝝ. Nota ꝓpter iustitiā. i. generalē q̄ comp̄hēdit oēs virtutes. Exemplū habet in Joāne baptista: q̄ martyr est gloriosus: cuius nō ꝓpter fidem sed ꝓpter iustitiā occisus fit: vt ptȝ Mat. vj. De isto ḡ modo sctificatiōis pōt intelligi illud Sopho. j. P̄parauit dominꝰ hostiā: sanctificauit vocatos. Amen.

¶ De regno dei qḋ datur in vita p̄nti Sermo. xix.

Adueniat regnum tuū. Postqȝ in prima p̄cedēti petitiōe petiuimꝰ bonū iustificatiōis. i. grām gratūfacientē. Gra aūt ipa est via ad glām: q̄ nō est aliud ꝙ grā ꝯsūmata ꝛ ad cōplemētum adducta. Jdeo ꝯseqnter subdit hic scda petitio/ꝑ quā petimꝰ bonū glorificās: dicētes Adueniat regnum tuū. Saluetur ꝟgo maria ꝛc. Pro euidentia ꝛ intellectu huius petitiōis est notandū ꝙ hec petitio potest dupliciter intelligi: s̄m ꝙ dupliciter potest accipi regnū dei. Primo modo potest accipi regnum dei qḋ datur in vita p̄senti. Secūdo modo potest accipi regnū dei quod datur in vita futura. Primū regnū

dei est iustitia generalis: in qua cōprehendunt omnes virtutes. Propter quod dicit apostolus. Roma. xiiij. Nō est regnū dei esca & potus: sed iustitia & pax & gaudiū in spiritusancto. Et Gregorius dicit q summū bonum est iusticiam colere: ac sua cuique iura fuare. xij. q. ij. Cū deuotissimā. Hoc g regnum dei cōsistit in iustitia / put est virtus generalis: pax aūt & gaudiū sunt effectus cōsequentes ipam iustitiā quasi fructus & premia & remunerationes eius. Sicut em ex vitio sequitur turbatio & inquietudo: iuxta illud psal. Turbati sunt omnes insipientes corde. Esaie. lvij. Non est pax impijs dicit dominus. Item Augusti. Iussisti domine & sic est vt pena sit sibi omnis inordinatus animus. sic ex iustitia sequitur pax & gaudiū. psal. cxviij. Pax multa diligentibus legem tuam: & nō est illis scandalū. Item alibi psal. lxxxiiij. Audiam qd loquatur in me dominus deus: quoniā loquitur pacem in plebem suam: & sup san. su. & in eos q con. ad cor. Et quia iustitia & pax & gaudiū in nobis ipis sunt: si virtuose viuimus. Idcirco dixit dns Luce. xvij. Regnū dei intra vos est. Dicitur aūt iustitia regnum dei duplici ratiōe. s. passiue & actiue. Passiue quidem: quia p virtutes ipas in iustitia generali cōtentas deus regnat in nobis: & nos in ipo regimur: sicut regnū regitur a rege. et ipe rex regnat in regno per vasallos suos Virtutes em sūt vasalli christi: ꝓpter quod christus dicitur dominus virtutū. Ps. Dominus virtutum ipe est rex glorie. & de virtutibus put sunt habitus infusi. Actiue vo: quia per virtutes nos sumus reges / inquātū per eas bene regimus potentias anime quasi quattuor maximas ciuitates: quia vi3 potentiā intellectiuā bene regimus per fidem & prudentiā: potentiā appetitiuā rationalem que est voluntas / bene regimus per charitatem & iustitiam. potentia irascibilem per fortitudinem & patientiam. potentiam cōcupiscibilem per temperantiam & sobrietatem. Regimus etiā corpus cū quinque sensibus / quasi aliud regnū cū quinque castris. Propter qd dicitur Apocal. v. Fecisti nos deo nostro regnū & sacerdotes: & regnabimus super terrā. Vñ Aug. Si bene mēbra regis: es dignus noie regis. Hoc est regnū verū sine q nullus pōt vere dici rex. Nota hic exēplū Diogenis & Alexandri. q Diogenes cū dixisset q Alexander erat suus seruorum suorum: interrogat ab eo q̄re hoc dixerat: Respōdit: Ego pualeo cupiditatibus meis / refrenās illas: & subijciens mihi illas / vt mihi fuiant. Tibi aūt cupiditates pualent: & illarū seruus efficeris / illarū obtēperās iussiōi. g seruus es seruorum meorum. Iō dicit scriptura. Melior est patiens viro forti & q dominatur anio suo / expugnatore vrbiū. Prouerb. xvj. Itē ecclesia. Omnipotēs & misericors deus quem nosse viuere / cui fuire regnare est &c. Igitur fm hunc sensum: p hanc petitionē Adueniat regnū tuū / petimus iustitiam generalē: que vt dixi ptinet omēs virtutes. Et quis hec petitio posset intelligi in pma petitiōe / p quā petimus grām iustificantē: in q etiam cōnectitur iustitia & cetere omēs virtutes infuse. Nihilominus de huiōi iustitia sermo psens erit: exquo in ea dr̄ ɔsistere regnum dei. Notādū g q iustitia diffinitur sic a legistis. Iustitia est ɔstās & ppetua volūtas / ius suū vnicuique tribuēs: vt instit. de iusti. & iure. in pnci. & ff. eodē. ti. j. Justitia. Sic ät dicit Tho. ij. ij. q. lviij. ar. j. volūtas accipitur hic pactu: nō potētia. & accipitur hic actus p habitu: sicut cōsuetū erat apd antiquos diffinire habitus p actus: sicut Augusti. dicit sup Joānem. q fides est credere qd nō vides. Et Ambro. q penitētia est pterita mala plangere: & plangēda iterum nō committere. Dicitur aūt ppetua non ex parte actus: nō qz actus perpetuo duret: qa sic solius dei volūtas est perpetua: sed ex parte obiecti: qz sc3 aliqs vult ppetuo facere aliqd: & hoc reqritur ad ratōem iustitie Nō em sufficit ad ratōem iustitie q aliqs velit ad horam in aliq negotio fuare iustitiam: quia vix inuenitur aliqs q velit in omnibus iniusta agere. sed sequitur q homo habeat volūtatem perpetuo & in omnibus iustitiam ɔseruādi. Qd aūt sequitur: ius suum vnicuique tribuēs: intelligitur vel p modū imperantis & dirigētis: & hoc pertinet ad iudicem: qz iudex est iustū animatū. & pnceps est custos iusti. vt dr̄ in. v. Ethicorū. Vel per modum exequntis: & sic subditur reddūt quod suū est vnicuique. Est igitur notādū q loqndo de iustitia prout est virtus generalis fm qd accipitur cū dicitur q re

gnū dei ē iustitia ꝛc̄. Ad iustitiam ptinet
vnicuiq3 reddere qđ suū est. Tūc ergo erim⁹
iusti cū reddiderim⁹ vnicuiq3 qđ suū est. i.
ↄbitū. Et ↄseqnt̄ adueniet ad nos regnū
dei/inqntū pōt in pñti vita haberi. Qui⸗
bus ergo debem⁹ diuersis que debem⁹ eis
soluere: videlic3

Primo debem⁹ deo verā credētiā
Scđo supiori ꝑ̄mptā obedientiā.
Tertio eq̄li gn̄alē beniuolētiā
Quarto īferiori sollicitā diligētiā
Quinto nobisμetipsis puram conti⸗
nentiam.

¶ Primo ergo ꝛc̄. Vera credētia est qn̄ cre
dulitas interior est ↄformis opib3 exterio
rib3. Veritas eīn vt ait phūs est adeq̄tio
rei ad intellectū. tūc ergo est vera fides qn̄ ē
cordial' ꝛ verbal': vt qđ cor credit os loq̄t̄
ↄfitēdo. Talis erat fides dauid: q̄ dicebat
Credidi ꝑpter qđ locut⁹ sum ꝛc̄. Notādū
ergo q̄ circa fidē habet se q̄drifariā gen⁹ hu⸗
manū. Quidā eīn habēt fidem cordialē/ꝛ
nō ꝟbalē: sicut sūt illi q̄ timore mortis ab⸗
negāt fidē chr̄i ore: tn̄ corde tenent eā ꝛc̄.
Tales si i tali statu decedūt/dānant̄. Ro
ma. x. Corde credit̄ ad iustitiā: ore aūt cō
fessio fit ad salutē. Nota exēplū de Elea⸗
zaro sene: q̄ noluit mortē euitare/simulan
do se carnes porcinas mādūcasse ꝛc̄. sicut
legit̄. ij. Macha. vj. Quidā ꝟo ecōtra ha
bent fidē ꝟbalē3: sed nō realē: sicut sūt fal
si chr̄iani: q̄ ↄfitētes ꝟbo chr̄i fidē: in cor⸗
de tn̄ nō credūt/aut dubitāt. dubi⁹ aūt in
fide infidelis est: sicut dr̄ text⁹ in c. j. de he
reticis. Multi sūt hodie tales q̄ adorant
chr̄m: audiūt missas ꝛ sermones: sed i cor⸗
de nō credūt. Quod pat3. quia viuūt car
naliter ꝛ in peccatis mortalib3: sicut sunt
concubinarij/vsurarij/simoniaci/pirate/
vīdicatiui ꝛ ceteri hmōi: tales nō sunt ve⸗
re fideles. Unde apl's ad Titū. j. Confi⸗
tent̄ se nosse deū: factis aūt negant. Sup
q̄ textu dr̄ Hiero. ꝛ habet̄ in decret3. xj. q.
iij. Estimāt q̄dā in eo deum tm̄ negari: si
in ꝑsecutiōib3 q̄s a gētilitate cōprehēsus
cōfiteri renuerit se esse chr̄ianū. Ecce apo
stolus omnib3 q̄ ꝑuersa sunt factis deū af
ferit negari. chr̄s sapiētia est: iustitia: veri
tas: sanctitas: fortitudo. Negat̄ ꝑ insipiē
tiam sapiētia: ꝑ iniq̄tatē iustitia: per men
daciū veritas: per turpitudinē sanctitas:

per imbecillitatē animi fortitudo. Quotiens
cūq3 vincimur a vitijs atq3 peccatis/toti⸗
ens negam⁹ deū. Quidā eīn ꝛ tertij/neu
trā fidem habēt neq3 cordialē neq3 ꝟbalē:
sicut sūt infideles. Cōtra q̄s dr̄ Joan. iij.
Qui nō credit/iā iudicat⁹ est. Itē Mar.
vlti. Qui ꝟo nō crediderit/cōdemnabit̄.
Quidā ꝛ q̄rti habent vtrāq3: sicut sūt ve⸗
ri chr̄iani q̄ ꝛ corde ꝑfecto credūt ꝛ nullo
timore ↄcussi confiteri chr̄m ꝑtimescunt.
Hāc credulitatē debem⁹ deo: nā ꝛ ip̄e p̄⸗
cepit discipulis dicēs. Eritis mihi testes
in hierl'm ꝛ in omī iudea ꝛ samaria ꝛ vsq3
ad vltimū terre. Jō apl's Heb. xj. Opor⸗
tet accedentē ad deū credere ꝛc̄. Sic ergo fa
ciendo reddem⁹ deo credentiā debitam.
¶ Scđo debemus supiori ꝑ̄mptā obedi
entiā: ꝛ hoc duplici rōne. Prima est: q2 su
perior tā sp̄ūalis q̄3 tēporalis est vicarius
dei. vn̄ sicut debet̄ obediētia deo: sic ꝛ vi⸗
cario eius: q2 repñtat ꝑsonā eius. Luce. x
Qui vos audit me audit: ꝛ q̄ vos spernit
me spernit. Itē Roma. xiij. Ois aīa po
testatib3 sublimiorib3 subdita sit: nō eīn ē
potestas nisi a deo. q̄ aūt a deo sūt ordina⸗
ta sunt. Itaq3 q̄ resistit ptāti/dei ordinati
oni resistit. Et infra. Dei eīn minister est
vindex in irā ei q̄ malū agit. Ad idē facit
xj. q. iij. Qui resistit. Scđa rō est: q2 obe⸗
diētia est q̄dā prestatio fidei interioris: et
iō sicut ꝺbet̄ fides deo vt sup̄ dictū est: sic
ꝛ obediencia. Ip̄e aūt de⁹ p̄cepit vt obedi
amus p̄latis: ergo debemus p̄latis obedire.
Heb. xiij. Obedite p̄positis vestris ꝛ sub
iacete eis. Ipi eīn ꝑuigilāt q̄si rōnē ꝓ aīa⸗
bus vestris reddituri. Un̄ ad ꝓpositum
dr̄ Greg. in mora. li. vl'. ꝛ hr̄. viij. q. j. Sci
endū. Obediētia victimis iure p̄ponitur.
q2 ꝑ victimas aliena caro: ꝑ obedientiam
ꝟo ꝓpria volūtas mactat̄. Ex aduerso er⸗
go meli⁹ ostendit̄ q̄d de eius laude sentia
tur. Si eīn q̄si ariolādi est pctm̄ repugna
re/ꝛ q̄si scel⁹ idolatrie nolle adq̄escere: so⸗
la est q̄ fidei possidet meritū obediencia.
sine q̄ quisq3 infidelis esse ↄuicit̄/etiāsi fi⸗
delis esse videat̄. Ex q̄ textu pat3 q̄ ino⸗
bediens dicit̄ esse infidelis: ꝛ ideo maxie
est puniendus inobediens. Unde Pius
papa. xj. q. j. Si quis sacerdotum vel re⸗
liq̄rum clericoꝝ suo episcopo inobediens
fuerit/aut ei insidias parauerit/aut cōtu

meliam aut calũniam vel cõuitia intulerit ꝛ cõuinci potuerit: mox depositꝰ curie tradat: ꝛ recipiat qd̃ inique gessit. Predicta ꝟo pa sũt in licitis ꝛ honestis: alioqn nõ tenet subditus obedire supiori si ei pcipiat aliqd inhonestũ ꝛ iniustũ: dũmõ manifestũ sit iniustũ: vt pbat. xi. q. iij. Si dominꝰ ꝛ c. Julianꝰ. ꝛ not. glo. in ca. Neruis testiculoꝝ leuiatbã. xiij. dis. vide hoc. Si aũt nõ sit manifeste iniustũ: excusat subditus obediẽdo rõne dubij ꝛ subiectionis. xxiij. q. j. Quid culpat. ¶ Tertio debemus equali generalẽ beniuolentiã: nõ excipiẽdo aliquẽ: sed omnes debemus diligere bonos ꝛ malos/amicos ꝛ inimicos ꝛc̃. Probat rõne ꝛ auctoritate. Ratio sumitur a similitudine. Nã videmus ꝙ ppter reuerentiã ꝛ amorẽ quẽ gerimus ad deum/diligimꝰ ꝛ honoramus imagines suas cuiuscunqꝫ sint materie: siue de auro siue de argẽto: siue ꝺ lapide siue de ligno: siue etiã de carbone. ꝛ hoc nõ rõne imaginis: sed rõne imaginati: vt pbat de ↄse. di stin. iij. Venerabiles. ꝛ c. Peruenit. Ideo de imagine ꝟginis ꝛ sanctoꝝ. Nõ nulla imago in creaturis corporalibꝫ est magis ꝓxia deo ꝙ homo. Gene. j. Faciamꝰ hominẽ ꝛc̃. Et ad eiusdeꝫ imaginẽ qꝛ ipe dei factus est homo. Declara ꝛc̃. Oportet ergo ꝙ exhibeãꝰ reuerẽtiã hoibꝫ ꝛ beniuolẽtiam/cuiuscũqꝫ sint qualitatis: siue sint ꝺ auro: vt sunt persone habẽtes charitateꝫ. siue sint de argento: vt sunt homines habẽtes sciẽtiã. siue sint ꝺ lapide: vt sũt iracundi. siue de ligno: vt ꝑsone mũdane: que sunt vt ligna arida. siue ꝺ carbone: vt sũt peccatores ꝛ ribaldi: q̃ interius sunt nigri ꝑ malam ↄsciam: ꝛ exteriꝰ ꝑ malã famã. Thrẽ. iiij. Denigrata est sup carbões facies eoꝝ/ꝛ nõ cogniti in plateis. s. vite bone: qꝛ omẽs ad imaginẽ ipe dei facti sũt Ideo dꝛ. j. Joã. iiij. Si qs dixerit qm̃ diligo deũ ꝛ frẽm suũ oderit: mẽdax ẽ. Qui eñ nõ diligit fratrẽ suũ queꝫ videt: deum quẽ nõ videt quõ põt diligere: Item alia auctoritas Matt. vj. Diligite inimicos vestros: bñfacite his q oderũt vos ꝛc̃. Nota bñfacite. debet eñ ista dilectio ꝛ beniuolentia hẽre tria. s. cor/linguã ꝛ opꝰ: alioqn nõ ẽ vera. j. Joã. iij. Qui habuerit substantiã huiꝰ mũdi ꝛ viderit frẽm suũ necessitatẽ hẽre/ꝛ clauserit viscera sua ab eo/qñ mõ charitas dei manet i illo: Filioli nõ diligamꝰ ꝟbo neqꝫ lingua tm̃: sed ope ꝛ ꝟitate. Patꝫ ꝙ ꝙ debemꝰ eqli beniuolẽtiaꝫ generalẽ. Ideo dr apl'us Roma. xiij. Reddite oibꝫ debita: cui tributum/tributuꝫ: cui vectigal/vectigal: cui timorẽ/timorẽ: cui honorẽ/honorẽ. nemini qcq̃ debeatis nisi vt inuicẽ diligatis ¶ Quarto debemꝰ inferiori sollicitã diligentiã ne occasiõe negligẽtie plati subditꝰ pereat: ꝛ exigat sanguis eius de manibꝫ suis. Rom. xij. Qui pest in solicitudie: nec excusat si pastor dicat se ignorare subditos esse malos: sicut pleriqꝫ plati se excusant: qꝛ cuilibꝫ pastori pcipit a deo dicẽte. Diligent agnosce vultũ pecoris tui: tuosqꝫ greges ↄsidera. Prouerb. xxvij. Ideo dr Greg. in Registro. ꝛ habet in ca. Quis. de regu. iu. Nõ excusat pastor si lupus comedit oues ꝛ pastor ignorat. qñimo pastor debet exponere vitã suam pro salute subditoꝝ. Joan. x. Bonus pastor animã suam dat ꝓ ouibꝫ suis. Super q̃ textu dr Grego. in homel. Primum nobis est exteriora nostra misericorditer ouibꝫ impendere. postremuꝫ ꝟo si necesse sit etiã mortẽ nostrã ꝑ eiudem ouibꝫ ministrare. A pmo aũt hoc minimo ꝓuenitur ad postremũ maius. Sed cũ incomparabiliter longe sit melior anima qua viuimus terrena substantia quã exterius possidemus qui nõ dat ꝑ ouibꝫ substantiã suam quãdo pro his daturus est animã suam. ¶ Quinto debemus nobiſmetipis purã continentiam. Roma. viij. Fratres debitores sumus nõ carni vt ꝺm carnẽ viuamꝰ Si eñ ꝺm carnem vixeritis/morieminí: Si autẽ spiritu facta carnis mortificaueritis/viuetis ꝛc̃. Amen

¶ Quid sit regnum dei. Sermo. xx.

Adueniat regnuꝫ tuũ. Sup ꝟmone primo exposita est hec petitio ꝺm primũ modu: put. s. accipit regnum dei pro ut datur in vita presenti. Modo restat exponere ꝺm secundum modum: videlicet

put regnū dei accipit quod dat in vita futura. Salutet virgo tc. ¶ Igit intelligēdo hanc petitiōem de regno dei qd dat in vita futura: est sensus cū dicimus. Adueniat regnū tuum.i.petim⁹ vt pducas nos ad regnū tuū.hoc est regnū nō caducū: nō vanū: non transitoriū: sicut fuerunt ⁊ sunt regna mōi. Nōne vanū ⁊ caducū fuit regnum assyrioꝝ: nōne fuit vanū regnū psarū ⁊ medoꝝ: nōne fuit vanū regnū grecorum: nonne vanū fuit etiam regnū romanoꝝ: Ista eīm fuerūt pncipalia regna mūdi que fuerūt ostensa ex diuina reuelatiōe Danieli in visione sub specie quattuor bestiarum: vt legit Dañ.vij.

Primū regnum assyrioꝝ ostensum fuit sibi sub specie leene.

Secundum.s. Persarum et Medoꝝ sub specie vrsi.

Tertiū Grecoꝝ sub specie pardi.

Quartum Romanoꝝ sub specie bestie terribilis atqꝫ mirabil' ⁊ fortis nimis: dentes ferreos habentis. De qua bestia dicit Pō. Singl'aris fer⁹ depastus est eā. Oia ergo regna terrena vana sunt. Ideo dicit Hecuba vxor regis Priami: lamentans destructionē Troie: sicut refert Sene.in prin.vj. Tragedie. Quicūqꝫ regno fidit ⁊ magna potēs dñat aula: Nec leues metuit deos: animūqꝫ reb⁹ credulū letis dedit: me videat ⁊ te Troia: non vnqꝫ tulit documenta fors maiora qꝫ fragili loco starēt supbi. Igit non hoc regnum petamus a deo patre nostro. quia miserrimus est qui spem ponit in hui⁹ regni caducis ⁊ in affluentia tpaliuꝫ pspiratū: ⁊ fidit in fallaci fortuna. j.Coꝛ.xv. Si in hac vita tm̄ in christo sperātes sumus: miserabiliores sumus omnib⁹ homib⁹. Petamus igitur regnum stabile illud ⁊ eternū qd ab eterno est electis paratum. iuxta illud Matth. xxviij. Uenite benedicti patris mei pcipite regnum quod paratū est vobis a constitutione mōi. Hoc regnū instruct⁹ a spiritusancto petiuit latro i cruce dicēs Memento mei dñe dum veneris in regnū tuum Luc.xxiij. De quo Dauid i ps. Regnū tuum regnū oim seculoꝝ tc. Itē Daniel vij. Ptās ei⁹ ptās eterna q̄ non auferet: ⁊ regnum eius qd non corrūpet. De h̄ igit regno tria nobis consideranda occurrūt.

Primo quid sit.

Secundo quantum sit.

Tertio quotum sit.

¶ Circa primū erit sermo noster hodie. Pro declaratione igit nota q̄ regnū dei ē vita eterna. vita aūt eterna cōsistit in clara cognitione dei. iuxta illud Joan.xvij. Hec est aūt vita eterna vt cognoscant te solum verū deum ⁊ quē misisti iesum christū. Ex hac aūt cognitione dei pcedūt duodecim beatitudines: que significant per duodecim fructus ligni vite: de quibus legitur Apocal. vlt. Istarū igitur duodecim beatitudinū: quattuor ptinent ad animā quattuor ꝓo ad corpus: quattuor ad compositum.

Prima ergo beatitudo concernens animā: est clara visio.

Secunda est firma tentio.

Tertia est delectabilis fruitio.

Quarta creaturaꝝ cognitio.

¶ Prima concernēs corpus est immortalis ⁊ impassibilis.

Secunda leuis subtilitas.

Tertia penetrabilis agilitas.

Quarta fulgens claritas.

¶ Prima concernēs compositū est cōcordiā seu pax generalis.

Secūda est abūdantia vniuersalis.

Tertia est plena iocunditas.

Quarta est certa ppetuitas.

¶ Prima ergo ē clara visio.j.Joā.j. Uidebimus deum sicuti est.i.suam maiestatē: claritatē: benignitatē tc. Uidebit autē ipsa diuina essentia ab omnibus beatis tota: sed non totaliter.i.put ē infinita. Uidebitur tamen essentia diuina limpidius ab vno qꝫ ab alio: vt notat Tho.j.parte. q.xij.ar.vj. Et ista diuersitas erit ex parte videntium: non visi.s.dei. quia idē erit visum. Ex pte ergo obiecti.s.dei cū sit vnuꝫ simplicissimū: nulla potest esse diuersitas: sed ex parte potentie. Nam quantuꝫ vna potentia magis erit pfecta lumine glorie qꝫ altera: tanto perfectius operabitur circa vnum idem obiectum. sicut idem sol diuersimode aspicitur vel eadem littera a diuersis legentibus: fm q̄ oculus magis et minus est dispositus ad videndū. Et ista autē visione causabitur triplex gaudium. Primū erit in videndo faciem diuinā.pꝫ.

Ostēde faciem tuā ꝛ salui erim⁹. Bern.i epl'a ad Sophiā ꝟginē. Reuera illud est verū ꝛ solum gaudiū qđ nō de creatura ſʒ creatore ꝯcipit. qđ cum possederis/nemo tollet a te: cui compata omnis aliūde io/cunditas mero: est: omnis suauitas dolor est: oīe dulce amarꝫ: oīe decorꝫ fedū: oē postremo q̄dcunq̧ delectare possit mole/stum ꝛc. Hec ille. Hāc facieʒ desiderabat Moyses videre. Exo.xxxiij. dicēs. Ostē de mihi faciē tuam. Et audiuit a domio. Ostendā tibi oīe bonū. Scđm gaudiuʒ erit videndo humanitatē chri. Esa.xxxiij Regē in decore suo videbūt. Bern. Ple/nū ꝯsus omnis suauitatis dulcedine vi/dere hoiēm/hois ꝯditorē. Tertiū gaudiū erit in ꝯsideratiōe vniōis humāe nature ad diuinā. Mirabile eīm gaudiuʒ electis erit cū cognoscēt q̧ frater eorꝫ ſm carneʒ verus deus est. Nota qn̄ aliq̇s est ꝓmot⁹ in potētiā/q̄ntū gaudēt ꝯsanguinei ei⁹ ꝛc Eccs.xj. Dulce lumē ꝛ dlectabile ē ocu lis videre solē. ¶ Scđa btitudo est firma tentio. Cōprehēdent eīm bti deū in se: sic currite vt comꝑhendatis. j. Cor.ix. Non q̄dem comꝑhensione tali q̧ deus comꝑ/hensus includat in electis: qꝛ h̄ est ipossi bilē intellectui creato. Aug. ad Paulinū in libro de vidēdo deū. Attingere mēn/te deū magna est btitudo: comꝑhendere aūt est impossibile. Sed comꝑhēdit ani/ma beata deum cōprehensiōe tentionis: quia tenet eū ita fortit' q̧ nunq̧ ab eo se/parari pōt. Vn̄ Canti.iij. dr q̄libet beat⁹ Inueni quē diligit aīa mea: teneā eum nec dimittā. Vide Tho.j.ij.q.iiij.ar.iij. ꝛ parte.j.q.xij.ar.vij. in respōsione ad pri mū. Hoc mō loq̄ndi vtit' aptius Phil.iij. di. Sequor aūt si q̄ modo comꝑhēdā ꝛc. ¶ Tertia est delectabilis fruitio: qꝛ aīa fruit' deo: que q̄ʒ delectabilis sit nō posset exꝑmi/si oīa membra humana ꝯuertē/rent in linguas. Possum⁹ aūt de h̄ aliq̄d cōijcere ex scriptura ꝛ ex creatura. Ex scri ptura q̄deʒ. Nam Petr⁹ aliq̄d minimum illius fruitionis gustauit: ꝛ statim inebri atus dixit. Domine bonū est nos hic esse: faciam⁹ hic tria tabernacula: tibi vnum: Moysi vnū ꝛ Helie vnū: nesciēs q̄d dice ret: vt dr Mat.xvij. ꝛ Luc.ix. Ex creatu ra vo. Nam videm⁹ q̧ fruitio creaturarū intantū delectat peccatores: q̧ inebriant ꝛ oīa postponūt: vt creaturā dilectā conse quant: etiam seipsos postergātes ꝛ expo/nētes piculis: sicut pꝫ de luxurioso: vt cō sequat voluptates: đ auaro/vt ꝯsequatur diuitias: de supbo/vt cōsequat honores. Quāto q̄ magis delectat fruitio dei q̄ est fons infinitus ois bonitatis: in cui⁹ frui/tione oīa bona aīa simul cōsequit. nō sic in fruitiōe creature: qꝛ vnū tm̄ bonū cō sequit fruens ꝛc. Jō Dauid dicebat deo q̄ aliquā minimā guttaʒ gustabat de illa dulcedine: Quāmagna multitudo dulce dinis tue domine: quā abscondisti timēti bus te ꝛc. Item Augu. Introducis me dn̄e in quādā dulcedinē: q̄ si ꝑficiat in me si nō est vita eterna/nescio q̄d sit aliud vita btā. Propter hāc martyres ꝯtempsērt vi/tam ꝑriā: ꝯfessores mūdū: ꝟgines volu/ptates: ꝛ ceteri sancti oēs creaturas. Phi lippēn.iij. Omnia arbitror vt stercora: vt chrm lucrifaciā/ꝛ inueniar in illo. Et de Augustino legit': q̧ displicebat ei quicq̄d agebat in seculo ꝑ dulcedine dei ꝛ decore domus eius quā dilexit. ps.xxxj. Gustate ꝛ videre qm̄ suauis est dn̄s: beatus vir q̄ spat in eo. ¶ Quarta est creaturarꝫ cogni tio. Aīa eīm vni⁹ rustici vel pueri bapti/zata/plus in vita beata cognoscit. de rebꝰ diuinis ꝛ creatis: q̄ʒ aliq̇s vnq̧ theolog⁹ vel ꝑ hus in hac vita longe clarius. ꝛ certi us. Notādū aūt q̧ anima separata beata pōt habere triplicē cognitionē de creatu ris. Vnā ꝑ species adq̇sitas: si hic in ꝑsen ti vita adq̇siuit ꝑ sciētiā. Alterā ꝑ species infusās: etiamsi sit anima pueri baptizati vel rustici. Tertiā ꝑ cognitōem in verbo in quo relucent omniū creaturarꝫ ratiōes sicut in speculo que vocant' idee: ꝛ sūt ipe deus. Joan.j. Quod factū est in ipo vita erat. Et hec cognitio ꝓpter sui claritatem dicit' matutina. Cognoscere autē creatu/ras in seipis dicitur visio seu cognitio ve spertina. Hac autem visione in verbo dei omnia cognoscūt anime beate que ad sui gloriā pertinēt. Nota q̧ beatus Benedi/ctus vidit totum mundū sub vno solis ra dio. Grego. Quid est quod nō videant q̄ vidente omnia vident? Vide Thomā.j. parte.q.xij.ar.viij. ¶ Quinta btitudo q̄ est prima respectu corporis glorificati: est

impassibilitas: qꝛ corp⁹ nostꝝ erit imorta
le ⁊ impassibile. Esaie. xxv. Precipitabit
dñs in sempiternũ mortez. Et Apoc. xx.
Mors vltra nõ erit. Ratio ẽ: vt ꝯformē-
mur chr̃o resurgẽti. Rom. vj. Chr̃s resur
gens ex mortuis iã nõ morit̃: mors illi vl
tra nõ dominabit̃ ⁊c̃. Phil. iij. Saluato-
rem expectam⁹ dñm nostꝝ Jesum chr̃m:
q̃ reformabit corpus humilitatis nr̃e cõ-
figuratũ corpori claritatis sue. Vide d̃ hi
larius in ſmone de articulis fidei: q̃ scḋsi
ſmõe. xvj. vbi agit̃ de q̃litate corpoꝝ resur
gendoꝝ. Hanc aũt btitudinẽ merent̃ ele-
cti ꝑpter ṽtutẽ patiẽtie: ꝑpter quaz fuerũt
quasi impassibiles in aduersitatib⁹ sibi a
deo ⁊ ab homib⁹ illatis Luc. xxj. In pa-
tiẽtia vestra possidebitis aĩas vestras.
¶ Sexta beatitudo ⁊ scḋa corꝑis glorifi
cati/est subtilitas. Hanc etiã beati habe-
bũt ꝑ eãdem rõnem: vt ꝯformēt̃ corpo-
ri chr̃i: q̃ vsus est hac beatitudine qñ exi-
uit de sacratissimo vtero ṽgis clauso. Itẽ
qñ exiuit de sepulchro: ⁊ qñ ianuis clau-
sis ingressus est ad apostolos in locũ vbi
erant ꝯgregati ꝑpter metũ iudeoꝝ. Joã.
xx. Hanc btitudinẽ merent̃ electi merito
abstinẽtie seu temperãtie ab oĩ volupta
te ⁊ ab vsu q̃nq3 sensuũ: seruãtes effectus
suos in puritate ꝑfecta ⁊ gratia. Prouer.
iiij. Omni custodia serua cor tuũ: qꝛ ex ipo
vita ꝑcedit. ¶ Septima beatitudo ⁊ ter
tia corporis/est agilitas: eadẽ rõne vt con
formemur corꝑi chr̃i: qui vsus est hac be
atitudine siue dote/quãdo suꝑ maris ꝑcel
las siccis pedib⁹ ambulauit. Matt. xiiij.
Et quãdo post resurrectionẽ de paradiso
terrestri: in quo degebat (vt plerĩq3 opinã
tur) subito apostolis apparuit. Itez in die
ascẽsiõis: quãdo in momẽto penetrauit ce
los. Hanc beatitudinem ꝯsequent̃ electi
merito diligentie spũalis quã habuerunt
i obseruãtia mãdatoꝝ dei ⁊ in fũcto eius
dem Ideo dicit̃. ij. Paral. xix. Agite dili
genter ⁊ erit dñs vobiscũ. ¶ Octaua be
atitudo ⁊ q̃rta corꝑis/est claritas. Mat.
xiij. Fulgebũt iusti sicut sol in regno patris
mei: ⁊ h̃ vt cõformemur christo: qui vsus
est hac btitudine in transfiguratione sua:
quãdo resplenduit facies eius sicut sol: ve
stimenta aũt sicut nix. Mat. xvij. ⁊ Luc.
ix. Istam beatitudinem consequent̃ ele-
cti merito castitatis. Nã sicut castitas fa-
cit hominẽ claꝝ in ꝯscientia ⁊ in corꝑe et
in fama: iuxta illud Sapiẽ. iiij. O q̃ pul
chra est casta generatio cum claritate: im
mortalis est em̃ memoria illius ⁊c̃. sic cor
pus erit claritatis beatitudine insigne.
¶ Nona beatitudo ⁊ ꝓma ꝑtinens ad cõ
positum erit ꝯcordia ⁊ pax generalis. ps̃.
lxvij. Qui habitare facit vnanimes in do
mo. Esaie. ix. Pacis nõ erit finis Roma.
x. Nõ est regnum dei esca ⁊ potus: sed iu-
stitia ⁊ pax ⁊ gaudiũ in spũsancto. Tri-
plex pax erit in beatis. Prima pax superi
or cũ deo. Scḋa pax iterior cũ seipo. Ter
tia pax exterior cũ ꝓximis: quia inter san-
ctos erit magna pax. Esa. xxxij. Sedebit
ꝑpls meus in pulchritudine pacis: ⁊ in ta
bernaculis fiducie: in requie opulẽta. ps̃.
Qui posuit fines tuos pacẽ. ¶ Decima
btitudo ⁊ secũda cõpositi erit abũdantia
vniuersalis: quia ibi totũ desiderium no-
strum adimplebit̃. ps̃. Qui replet in bo-
nis desideriũ tuum. Appetitus etiã homi
nis satiabitur. psal. Satiabor cum appa-
ruerit gloria tua: nec tamẽ ex satietate ipa
fastidium generabit̃. Grego. Satiati de-
siderabimus/ne satietas generet fastidiũ:
desiderantes satiabimur: ne cum anxieta-
te sit desideriũ. Ecõtra: in inferno erit cõ
tinua penuria bonoꝝ: perpetua fames et
sitis: sicut patz in diuite epulone: q̃ in siti
sua postulans guttã aque/nõ potuit obti
nere. Lu. xvj. Esa. lxv. Pro eo q̃ vocaui ⁊
nõ respõdistis: locutus sum/⁊ nõ audistis
me: ꝑpter hoc hec dicit domin⁹ deus: Ec
ce serui mei comedẽt/⁊ vos esurietis. ecce
serui mei bibent ⁊ vos sitietis: ⁊ ecce serui
mei letabunt̃/⁊ vos ꝯfundebimini. Igit̃
beati satiant̃ in mensa domini. Luce. xxij
Ego dispono vobis sicut disposuit mihi
pater meus: vt edatis ⁊ bibatis suꝑ men-
sam meã in regno meo. Nota: sicut dispo
suit mihi pater. nõ aliter disposuit pat̃ fi-
lium suũ intrare in regnuz dei quantũ ad
gloriam corporis nisi ꝑ passiõem ⁊ mor-
tem. Luc. vlti. Nonne sic oportuit chr̃m
pati ⁊ ita intrare in gloriã suã. Sic ⁊ nos
si volumus in hãc abũdãtiam regni cele-
stis intrare: oportet q̃ christo patienti cõ
formemur. Roma. viij. Ipe spũs testimo
niũ reddet spiritui nostro: q̃ sum⁹ filij dei

⁊ heredes. heredes quidem dei: coheredes autem christi. Si tamen compatimur vt ⁊ conglorificemur. Item Actuum.xiiij. Per multas tribulationes oportet nos introire in regnum dei. ¶ Undecima beatitudo que est tertia dos coniuncti/erit plena iocunditas: quia de omnibus gaudebunt beati. Primo gaudebunt de beata trinitate: vt dixi supra eodem sermone: parte prima. Secundo de iocunda societate. Tertio de loci amenitate. Quarto de seipsis. Quinto de damnatis. psal. Letabitur iustus cum viderit vindictam. Esaie.xxxv. Et.lj. Leticia sempiterna super capita eorum. gaudium ⁊ leticiam obtinebunt: ⁊ fugiet dolor ⁊ gemitus. Quam magnum autem sit gaudium notatur cum dicit dominus: Euge serue bone ⁊ fidelis: quia in pauca fuisti fidelis. super multa te constituam: intra in gaudium domini tui. Matt.xxv. In verbo intrandi/innuitur magnitudo gaudij: quod hominem vndique cingeret. Item Joan.xvj. Iterum videbo vos/ ⁊ gaudebit cor vestrum: ⁊ gaudium vestrum nemo tollet a vobis. psalmus. Torrente voluptatis tue potabis eos. ¶ Duodecima beatitudo ⁊ quarta coniuncti/ est certa perpetuitas. Mat.xxv. Ibunt hi in supplicium eternum: iusti autem in vitam eternam. Ad quam perducat ille qui pro nobis mori dignatus est. Amen.

¶ Quomodo ⁊ quantum sit magnum regnum dei. Sermo.xxi.

Adueniat regnum tuum. Supra sermone primo dictum est quid sit ⁊ in quo consistit regnum dei. Modo sequitur considerare quantum: id est quam magnum sit illud. Salutetur virgo Maria ⁊c. Ad instructionem igitur eorum qui pennas non habent ad volandum: qui dicunt cum Dauid. Quis dabit mihi pennas sicut columbe ⁊ volabo ⁊ requiescam. De magnitudine glorie regni dei notandum quod impossibile est perfecte scire in hac presenti vita magnitudinem glorie: iuxta illud.j. Cor.ij. Oculus non vidit nec auris audiuit: nec in cor hominis ascendit: que preparauit deus diligentibus se: nisi ex reuelatione diuina alicui specialiter concedatur: sicut Paulo. Ideo subdit ibi dicens. Nobis autem reuelauit deus per spiritum suum. fuit enim raptus vsque ad tertium celum. i. vsque ad visionem diuine essentie: ⁊ vidit arcana dei. i. gloriam dei: sic aiunt breui dente. Nihilominus possumus aliqualiter cognoscere ex rationibus multis: quod illa gloria illius regni dei est maxima. Ad hoc valere possunt.xiiij. rones quibus agnoscere possumus: quia licet filii de electi in hac vita sint humiles ⁊ abiecti tamen in futura vita magna erit gloria eorum: iuxta illud psalmus. Quis sicut dominus deus noster qui in altis habitat: ⁊ humilia respicit in celo ⁊ in terra: Suscitans a terra inopem: ⁊ de stercore eriges pauperem. vt collocet cum cum principibus: cum principibus populi sui. Item alibi. Et scitote quoniam mirificauit dominus sanctum suum Prima ratio sumitur ex parte munificentie diuinalis. Cum enim deus sancta trinitas sit fons infinitus omnis bonitatis: natura autem omnis bonitatis sit communicabilitas. sequitur quod ad diuinam magnificentiam pertinet se communicare quantum potest res cui communicatur esse capax. Quanto enim persona dans aliquid donum est nobilior ⁊ excellentior: tanto ea decet excellentius ⁊ nobilius donum conferre. Quia igitur ipse deus est infinite excellentie/dignitatis ⁊ liberalitatis: decuit ipsum conferre infinitum donum. In deo enim tria sunt: essentia: persona ⁊ gloria. Persona autem diuina non est communicabilis: quia persona est rationalis creature indiuidua substantia: essentiam vero decuit ipsam communicare: quia vt ait Boetius. Nullius boni sine socio potest esse iocunda possessio. Hanc ergo essentiam deus pater communicauit filio ⁊ spiritui sancto. Restabat ergo communicare gloriam suam creaturis illis que sunt glorie sue capaces: cuiusmodi sunt angeli ⁊ homines: qui sunt participes libertatis arbitrij. Et hoc ergo sequitur quod gloria electis fidelibus reseruata sit maxima: ex quo est quedam participatio glorie diuine: propter quam participationem glorie dicimur similes deo. Joan.iij. Filij dei sumus: sed nondum apparuit quid erimus. cum autem apparuerit/similes ei erimus. Propter hoc dominus ipsam gloriam vocat cenam magnam. Luce.xiiij. Homo quidam fecit cenam magnam ⁊c. Hanc rationem tangit Petrus.ij. Petri.j. dicens. Per quem scilicet Jesum christum deus ma-

pma z pciosa bñficia nobis donauit: vt p h efficiamini diuine cõsortes nature. Dicimur diuine cõsortes nature: nõ q ppriе sed ꝑm qndam similitudinem: sicut declarat Thomas pte.j.q.xiij.art.ix.z dictum est sup ꝑmone.xiij.arti.j.in introitu. propter hãc etiã glorie diuine participatione dicimur filij z heredes dei: coheredes autẽ chri. ¶ Secũda ratio sumit ex pte medij qd diuia bonitas ordiauit ad nob hmõi gloriam cõferendam. quod mediuz maximũ fuit. Misit em deus filium suum factum ex muliere factum sub lege. Gal.iiij O qmaxima res est incarnatio filij dei: z qmaxima z gloriosa fuerũt ea que ipe filius dei fecit. Igit si tam maximũ fuit op9 istud quod fecit deus p gloria cõferenda: manifeste patz q ipa gloria electoꝝ maxima est: ne als dici possit: Parturiẽt montes nascet ridiculus mus. Horati9 in arte poetica. Jõ dr domin9 Jo.iij. Sic deus dilexit mundũ vt filiũ suum vnigenitum daret: vt omnis q credit in eum non pereat/sed habeat vitam eternã. Item ecclesia O ineffabilis dilectio charitatis: vt seruũ redimeres filiũ tradidi. Rom.viij. Deus ppzio filio nõ pepercit: sed p nobis omnibz tradidit illum: qmõ nõ etiã cum illo oĩa nobis donauit? ¶ Tertia ratõ sumit ex parte meriti ipius filij dei incarnati: qd meritum fuit infinitũ. Multa ei ineffabilia opa fecit chrs: ex quibz in infinitũ merebat. nõ qdez pro se: sed p nobis. psertim opus passionis z mortis. Manifestũ est autẽ q pmiũ debet esse equalens merito. cũ igit meritũ christi p nobis fuit maximũ: sequit q maximũ debz esse pmium glorie/qd nobis ex merito suo est conferẽdũ ¶ Quarta sumit ex pte meriti nostri. Naz opa bona a nobis facta dum sumus in gratia cõstituti pcedunt a duobz pncipijs. Vnũ est pncipium creatũ: quod est libertas arbitrij/eligens illud op9 bonum. z ꝑm h nõ merent opera nostra pmium vite eterne. Rom.viij. Nõ sunt cõdigne passiões huius tẽporis ad futurã gloriam q reuelabit in nobis. Et ex h habemus qnta sit illa gloria electis pparata: quãdoqdem pter nulla opa nostra/qtuis maxia/possum9 illaz adqrere nec mereri. Aliud est pncipiũ increatuz: qd est spũssan. ctũs: q p grãm gratũfaciente mouet liberũ arbitriũ ad bn operãdũ: sicut sessor mouet equũ. Rom.viij. Qui spiritu dei agũtur/hi filij sunt dei. non est volentis neqz currentis: sed miserentis est dei. Rom.ix. Et dñs dr Joan.v. Sine me nihil potestis facere. s. meritoriũ.zc. Ex hoc rspectu opa nostra in gratia facta habent q merẽtur pmium infinitũ. Sic em valor meriti attendit ꝑm virtutem spũssancti mouẽtis nos in vitã eternã. Gratia etiam dei q formaliter mouemur ab ipo spũsancto/infinita est: iuxta illud Sap.vij. Infinit9 em thesaurus est hominibz: q qui vsi sũt/participes facti sunt amicitie dei. z sic ex hoc habẽt opa nostra q maximũ pmiũ merentur. g maxima erit gloria quam electi habent in vita beata. Dign9 est em operarius mercede sua. Luc.x. Ideo põt dicere qlibet fidelis in grã cõstitutus cum Paulo. Bonũ certamen certaui: cursum ɔsũmaui: fidem seruaui: in reliquo reposita ẽ mihi corona iustitie: quã rddet mihi dñs in illo die iustus iudex. ij. Tim.iiij. ¶ Quinta ratio sumit ex parte martyꝝ z aliorũ sanctoꝝ q fuerũt amici maximi dei: qbus tamen ipe deus ita care vendidit gloriam ipam. Petrus eam emit martyrio crucis. Paulus amputatiõe capitis. Etiã certũ est q chrs nõ decepit eos: cũ sit amic9 fidelissimus. imo qd plus est: ipemet emit sibi gliam istã carissime qntũ ad gloriam corporis/quã meruit merito amarissime passionis. Luc.vlti. Nõne sic oportuit pati chrm z ita intrare in gliam suam. Gloriam aũt anie nõ meruit sibi chrs: q: absqz merito habuit ab instanti ɔceptiõis i vnione verbi. sed gliam corpis ex merito passionis adept9 est. Phil.ij. Humiliauit semet. fac. obe. vsqz ad mor. mor. ãt crucis. Propter qd de9 exal. il. z de. il. no. qd ẽ super oẽ no. zc. Emit etiã chrs gliam illaz carissime amicz suis. s. crucz ignominia. Vñ ex h agicere possum9 magnã eẽ gliaz quã chrs tãta ignominia emit nob. Heb.xij. Aspicientes i auctorẽ fidei z ɔsũma. iesuz: q pposito sibi gaudio sustinuit crucẽ ɔfusione ɔtẽpta: atqz i dextra dei sedet. Itẽ Jo.iij. Sic exaltauit moy. spẽ. i des. ita exal.

oportet filiũ hoīs: vt oīs q̄ credit in eũ nō pereat sed habeat vitã eternã. ¶ Sexta rō sumit̄ ex honore quē chr̄s cōtulit cruci: q̄ seruiuit ei ad misteriũ redēptiōis humane. Aug⁹. sup p̄s. Crux de penis latronũ transit ad frōtes impatoꝝ. Quid ḡ faciet deus fidelib⁹ suis q̄ tantũ honore contulit tormentꝫ suis: Et ꝯfirmat̄ rō: q̄a finis est nobilior his q̄ sunt ad finẽ. q̄a ꝓpt quod vnũqdq̄ꝫ: ꝛ illud magis. Finis autē ꝓpter quē chr̄s voluit pati crucē/fuit glīa electoꝝ. Joan. iij. Sic de⁹ dilexit mundũ vt filiũ suũ vnigenitũ daret: vt oīs q̄ credit in ip̄m non pereat: sed habeat vitã eternã. igit̄ nobilior ē ꝛ excellētior glīa electorũ q̄ꝫ crux. ḡ si tanta est glīa crucis: multo magis est glīa btōꝝ. Vñ Amb. sup Beati immaculati: dr̄. Si opprobriũ tuũ glīa est dñe iesu: q̄nta est glīa tua: tuc igit̄ participatione glīe q̄d erim⁹ cui⁹ sumus opprobrio glīosi? ¶ Septima rō sumit̄ ex honore/quo chr̄s honorat sctōs suos in terris. Maior eñ reuerētia exhibet̄ pulueribus et ossib⁹ sctōꝝ vel etiaꝫ pāniculis q̄b⁹ induti fuerunt q̄ꝫ exhibet̄ maxīs ꝑncipib⁹ huius mūdi. vñ verisile est q̄ multũ sit eos honoratur⁹ in celis q̄ facit eos tantũ honorari in terris: et si tantam glīam facit exhiberi corpi corrupto: q̄ntã faciet aīe viuēti ꝛ incorruptibili? ¶ Octaua rō sumit̄ ex parte loci in q̄ christi benignitas vult beatas esse. Joan. xij. Vbi ego sum illic ꝛ minister me⁹ erit. Itē eiusdē. xiiij. Si abiero ꝛ ꝑparauero vob̄ locũ iteꝝ venio ꝛ accipio vos ad meip̄m: vt vbi sum ego ꝛ vos sitꝫ. Itē eiusdē. xvij. P̄r quos dedisti mihi volo vt vbi sum ego ꝛ illi sint mecũ: vt videāt claritatē meã. Loc⁹ aũt glīe est excellentior ꝛ nobilior q̄ꝫ sit i toto vniuerso. s. celũ empyreũ. ¶ Nona rō sumit̄ ex pte mistri. quia de⁹ eos ꝓprio misterio honorabit. Lu. xij. Precinget se ꝛ faciet illos discumbere et trāsiēs mistrabit illis. Hec mistratio erit ostensio diuine faciei in q̄ sũt sūme delitie Ps̄. Letificabis eũ in gaudio cum vultu tuo. Itē ps̄. Ostende faciē tuã ꝛ salui erim⁹ Itē Job. xxxiij. Videbit faciē ei⁹ in iubilo. nunc facies illa nob̄ abscondita est. sed tunc videbim⁹ facie ad faciem. Job. xxvj. Qui tenet vultum solij sui ꝛ expandit super illud nebulam suã. ¶ Decima rō sumitur ex pulchritudine quã videm⁹ etiaꝫ in inferiorib⁹ ꝛ vilib⁹ creaturis quas dñs tanta decorat pulchritudine Nam lilium in hyeme apparet quasi nulli⁹ pulchritudinis. in estate ꝟo cum dño placet decorare illud: mirabilis est pulchritudinis. Idē videm⁹ in rosis ꝛ alijs florib⁹: ꝛ in pratis Mat. vj. Considerate lilia agri quō crescunt. ꝛ subdit. Dico aũt vobis q̄ nec Salomon in omni glīa sua coopertus est sicut vnũ ex istis. Si aũt fenuꝫ agri qd̄ hodie ē ꝛ cras in clibanũ mittit̄: de⁹ sic vestit: q̄nto magis vos modice fidei. ¶ Vndecima ratio sumit̄ ex pte honoꝝ tp̄aliuꝫ: que tãmagna hominib⁹ videnẗ q̄ exponāt se oībus periculis ꝛ laborib⁹ infinitis ꝑ illoꝝ addi̅tione. sicut patet in auaro q̄ maxime laborat ꝛ multꝫ ꝑiculis se exponit ꝑ addi̅tiōe diuitiaꝝ. sic ꝛ luxuriosus ꝑ voluptatibus. sic supbus ꝑ honorib⁹. Quid dicã de romanis qui ꝑ libertate patrie: ꝑ dñio adquirendo: ꝛ ꝑ gloria tp̄ali habenda/tot ꝛ tãardua opa fecerunt. nam vt ait Aug. in v. de ciui. dei. ca. xij. vsq̄ ad. xix. Ista laudis auiditas ꝛ cupido glīe multa illa miranda fecit. laudabilia. s. atq̄ꝫ glīosa fm̄ hominũ estimationē. Et subdit. Tunc itaq̄ magnũ illis fuit aut fortiter emori: aut liberos viuere. sed cum esset adepta libertas tanta cupido glorie incesserit: vt paꝝ esset sola libertas nisi ꝛ dñatio q̄reret̄. Vnde ꝛ Tullius in libris q̄s de republica scp̄sit: vbi ꝛ loquit̄ de instituēdo ꝑncipe ciuitatis: dicit eũ alendũ esse glīa. et consequenẗ cōmemorat maiores suos mlta mira atq̄ꝫ ꝑclara glīe cupiditate fecisse. hinc intuit vniuersaleꝫ generaleq̄ꝫ snīam: Honos alit artes: omēs accēdunt̄ ad studia glīa: iacentq̄ꝫ ea semꝑ que apud q̄sq̄ꝫ improbãtur. Deinde ponit Aug⁹. aliq̄ ꝑclara exēpla quorundã romanoꝝ q̄ ꝑ gloria adipiscenda fecerũt. Nã ꝑ glīa tp̄ali Brut⁹ occidit filios: quē tñ Virgili⁹ i. vj. Eneid. laudans infelicē vocat. Ait eñ. Natosq̄ꝫ pater noua bella mouētes Ad penaꝫ pulchra ꝑ libertate vocabat Infelix vtcunq̄ꝫ ferent ea facta minores. Sed versu sequēti consolat⁹ ē infelicē dicēs. Vincit amor patrie laudũq̄ꝫ imensa cupido. Itē Torquat⁹ romanus ꝑnceps filium nō q̄a contra patriã: sed etiam ꝑ patria: tamen quia

contra impium suū.i.contra q̄d impaue-
tat pater imperator/et ab hoste puocat⁹ iu-
uenili ardore pugnauerat: licz vicisset/oc-
cidit: ne plus mali esset in exēplo imperij
cōtempti: q̄ boni in glīa hostis occisi. Itez
Furi⁹ Camillus etiā ingratā patriā/a cu-
ius ceruicib⁹ acerrimoꝝ hostiū venientiū
iugū depulerat dānat⁹ ab emulis fuerat:
a gallis iterꝝ liberauit. Item Mucius vt
cū Porsena rege Etruscoꝝ pax fieret qui
grauissimo bello romanos pmebat: q: Por
senā ip̄m nō occidit: in ardētē arā ante ocu-
los dexterā extendit: dicēs multos tales
q̄lem videret illū in ei⁹ exitium coniurasse.
cuius ille fortitudinē ⁊ cōiuratiōem taliū
phorrescēs: sine vlla dilatiōe se ab illo bel
lo facta pace/cōpescuit. Itē Curti⁹ arma
tus equo concito in abruptū hiatuz terre se
pcipitē dedit: deoꝝ suoꝝ oraculis seruiēs
qui iusserant: ⁊ illuc id q̄d Romani habe
rent optimū mitterēt. Itē Decij se occidē
dos certis v̄bis q̄dāmō ꝯsecrātes deuoue-
runt: vt illis cadentib⁹ ⁊ irā deoꝝ sangui-
ne suo placantib⁹/roman⁹ liberaret̄ exer-
citus. Ponit etiā idē Aug. multa alia mi
randa opa q̄ alij romani fecerūt p glīa tē-
poralis cupiditatis. Ut igit̄ de⁹ redderet
mercedē bonis actib⁹ romanoꝝ: contulit
eis imperium mōi: q̄b⁹ nō erat collatur⁹ vi-
tā eternā: q: nec fidē habebant: nec p vita
eterna acq̄renda hmōi magna opa facie-
bant. Uerūtñ (vt ibidē Aug. ait) nō soluz
vt talis merces talib⁹ hoib⁹ redderet̄/ro
manū imperium ad humanā glīaz dilatatū
est: verūetiā vt ciues eterne illi⁹ ciuitatis
q̄diu hic pegrinant̄/ diligenter ⁊ sobrie il-
la intueant̄ exēpla: ⁊ videāt q̄nta dilectio
debeat̄ eterne patrie ppter vitā eternā: si tā-
tū a suis ciuib⁹ terrena dilecta ē ppter ho-
minū glīaz. Hec ille. Si igit̄ tāmagna est
glīa tpalis: vt tāmagna opa homines fece-
rint ⁊ faciant p illa habēda: q̄nta ⁊ q̄ma-
gna est illa glīa diuina ⁊ eterna/quam re-
promittit de⁹ diligentib⁹ se: ⁊ q̄nta opa de
bet hō facere p illa eterna gloria obtinen-
da: cum vt ait Aug. ibidē: ciuitas illa su-
pna in qua nobis regnare pmissum est tan
tum ab hac distet q̄ntū distat celum a ter-
ra: a tpali leticia vita eterna: ab inanibus
laudib⁹ solida gloria: a societate mortaliū
societas angeloꝝ: a lumine solis ⁊ lune lu
men eius q̄ fecit solem ⁊ lunam. Ideo dē
apl̄us. Non contēplantib⁹ nobis q̄ viden
tur: sed que non vident̄. que eñ vident̄ tē-
poralia sunt. que aūt non vident̄/eterna.
ij. Coꝛ. iiij. ¶ Duodecima rō sumitur ex
verbis scrōꝝ quib⁹ deus reuelauit magni
tudinē glīe tam in veteri q̄ in nouo testa
mento. ex veteri q̄dem habet̄ in multis lo
cis. Nam Geñ. xv. dixit de⁹ ad Abraam:
Ego sum merces tua magna nimis. Itē
Exo. xxxiij. ait Moyses ad deū Ostende
mihi glīam tuā. q̄ rñdit ei: ostendā tibi oē
bonū. Ex q̄ habet̄ clare q̄magna sit glīa
illa: q̄ñq̄dez aīa beata acq̄rendo gloriaz
illā nanciscit̄ omne bonuz. Itē Dauid ps.
xxx. Quāmagna multitudo dulcedis tue
dñe quā abscondisti timentib⁹ te ⁊c. et loq
tur de viatorib⁹. Ex q̄ sequit̄ arguendo a
minori q̄nta sit gloria illa q̄ daē ab eo cō-
phensorib⁹. Sic ⁊ alibi loq̄ns de iudicijs
dñi ⁊ mandatis ei⁹: dicit. Judicia dñi ve-
ra iustificata in semetipa desiderabilia su-
p aur ⁊ lapidē pciosum multū: ⁊ dulcio-
ra sup mel ⁊ fauū. Etenī seruus tuus cu-
stodit ea: in custodiēdis illꝭ retributio mul
ta. ps. xviij. Nota In custodiēdis. i. dū cu
stodiunt̄. Quanto ḡ maior retributio ele
ctis p custodiēdis illis: si in custodiendis
multa est retributio q̄ tñ nō est plena retri-
butio: sed illa retributio q̄ daē p custodiē-
dis illis plenarie. Itē alibi. Nimis hono
rati sunt amici tui de⁹ ⁊c. Itē Salomon
Prouer. xj. Desideriū iustoꝝ oē bonū est.
Itē apl̄s Ro. viij. Nō sūt ꝯdigne ⁊c. Ut
de h̄. in q̄rta rōne. Itē. ij. Coꝛ. iiij. Id q̄d
in p̄nti est momētaneū ⁊ leue tribulatōis
nr̄e sup modū in sublimitate etne glīe pō-
dus opaē in nob. Itē. j. Coꝛ. ij. Ocul⁹ nō
vid. ⁊ ⁊c. vt h̄. in p̄n. ser. ¶ Decimatertia
rō sumit̄ p h̄ q̄d legit̄ Matt. xvij. in trāsf-
figuratione dñi factū: q̄ resplēduit facies
eius sicut sol: ⁊ vestimēta ei⁹ facta sunt al
ba sicut nix. Uoluit eñ tunc dñs ostēdere
glīam quā habitura sūt corpa nostra in re
surrectiōe. ¶ Decimaquarta rō sumit̄ ex
hoc: q̄ electi habebunt regnū. Mat. xxv.
Uenite bñdicti patris mei pcipite re. ⁊c.
Apoca. xxij. Et regnabūt in secula seclo-
rū. Et quia regib⁹ debet̄ corona: ideo bea
ti habebunt coronas. Apoca. xij. Signū
magnū apparuit in celo: mulier amicta so

le z luna zc. sole. i. christo. luna. i. mutabilitas cui in hac vita subditi sum⁹: sub pedib⁹ eius: q2 imutabilis effecta ē. ps. xlv. De⁹ in medio eius non cōmouebit. Et in capite ei⁹ corona stellaꝝ. xij. p quā significat pmiū vite eterne: qd dat anie in meritū credulitatꝫ. xij. articuloꝝ fidei. ij. Tim. iiij. Bonū certamē certaui: cursum consūmaui: fidē seruaui: in reliq reposita ē mihi corōa iustitie. Tob. iij. Hoc habet pro certo ois qui colit te: quia vita ei⁹ si in pbatione fuerit coronabit. Qd nob cōcedere dignet ille qui fuit p nobis corona spinea coronatus Amen.

¶ Quibus datur regnum dei Sermo XXII.

ADueniat regnū tuū. In duob⁹ sermonib⁹ supiorib⁹ pximis visum est qd sit regnū dei. Qd ꝓseqndo ordinē diuisionis datū s. ser. xv. Restat videndū quibus sit seu qb⁹ debet regnū dī: z ꝯseqnter quo aduenit ad nos regnum dei. Salutet virgo Maria zc. ¶ Pro cōplemēto sermonis notandū: q li qrit: qui sunt illi ad qs regnū dei aduenit: seu qꝫ sit regnū dī. Declarat istā questionē dñs Mat. xxj. vbi loquēs iudeis z in ꝑsonis coꝝ oib⁹ pctōrib⁹ impenitentib⁹ sic dicit. Dico vobis: q2 auferet a vobis regnū dei: z dabit genti facienti fruct⁹ eius. In quib⁹ qdē verbis duo dicit dñs. Prio qb⁹ regnū dei auferr. Secūdo qb⁹ cōferr. Primū nota cū dr: auferet a vob regnū dei: qntū ad lrām intelligit de iudeis: q ꝓpter incredulitatem digni erant excludi a regno dei. Unō de eis alīs dixit do. Mat. viij. Multi venient ab oriente z occidente z recūbent cū Abraaꝫ Isaac z Iacob in regno celoꝝ: filij aūt regni eijcient in tene. exte. i. iudei q dicebant filij regni: eoq ipi ad regnū dei vocati ꝑ pdicationē chrī fuerūt. Matt. xv. Nō sum missus nisi ad oues q perierūt dom⁹ israel. et ꝑ pdicatiōem aplōꝝ. Unī dixerūt Paulus z Barnabas iudeis. Vobis oportebat pmū loq vbū dei. sed qm repellitꝫ illō z indignos vos iudicatis eterne vite: ecce cōuertimur ad gētes. Act. xiij. Sed pt extēdi pdictū verbū dñi ad oēs pctōres impenitentes: vt sit sensus. Auferet a vobis pctōrib⁹ obstinatꝫ regnū dei: q2 nihil coinqnatū intrabit in illō. Apoc. vl. Foris canes z venefici z ipudici z homicide z idolis seruiētes z ois q amat z facit mēdaciū. Scdm. i. qb⁹ ꝯfert regnū dei Nota: cū dr dñs: dabit gēti faciēti fruct⁹ ei⁹. Ubi notādū q octo sunt fruct⁹ spūales ꝓpter qs nobis facientib⁹ illos dabit regnū dei.

Primus est innocentia baptismalis.
Scds est obedientia generalis.
Tertius est pnia virtualis.
Quart⁹ est patientia martyrialis.
Quint⁹ est indigentia aplicalis.
Sextus est misedia pximalis.
Septim⁹ est diligētia spūalis.
Octauus est hūilitas cordialis.

¶ Prim⁹ q fruct⁹ ē innocentia baptismalis: ꝑ quā abluit hō a contagio pcti originalis: per quod ipediebat ante baptismū ab introitu regni dei: adeo q si etiaꝫ puer nasceret in deserto vbi nō pōt aqua inueniri: z moriat ibi sine baptismo ante vsuꝫ rōnis: non potest conseq salutē: nisi ꝓpter chrm occideret: vt ponit Tho. in. vj. qdl. q. iiij. Unde Joan. iij. Nisi qs renatus fuerit ex aqua z spūsancto: non potest introire in regnum dei. Ad idem facit tex. August. de conse. dist iiij. Firmissime. Si igitur ab hac macula originalis pcti abluat ꝑ baptismū. dignus est ingredi regnū dei ꝓpter fructū baptismalis innocentie. De hoc pōt intelligi qd dicit dñs Lu. xij. Nolite timere pusillus grex: q2 ꝯplacuit patri vestro dare vobis regnū dei. Nota in hac autoritate duo puncta. Primū est: cū dīc: pusillus grex. q: numer⁹ electoꝝ modic⁹ ē z paruus respectu numeri dānatoꝝ. Luc. xiiij. Multi sunt vocati: pauci vo electi. z hoc veꝝ est respectiue. q2 respectu dānatorū pauci sunt electi. sed absolute electoruꝫ numer⁹ magnus est. Apoc. vij. Post hec vidi turbā magnā quā d: numerare nemo poterat. Secundū vo nota cum dr: q2 cōplacuit pri vestro zc. Hic nota q rō principalis salutis humane: est volūtas diuina. ps. Saluū me fec qm voluit me. Ubi notādū q si baptizati sīt pueri: tūc solū meritū passiōis chri aperit eis introitū regni dei: nō aūt ꝓprium meritū ipsoꝝ. q2 nihil

mereri pñt ex ꝓprio actu propter defectuȝ vsus rōnis. Ps. Innocētes ꝛ recti adheserunt mihi: qꝛ sustinui te. Et sunt ꝟba filij ad prēm. et dr: adheserūt mihi. s. ꝑ conformitatē glie. Ro. viij. Quos ꝑdestinauit cōformes fieri imagis filij sui ꝛc̄. quia sustinui te. s. in crucis patibulo assumēdo voluntariā morteȝ ex volūtate pris. Esa. liij. Oblat⁹ ē qꝛ ipe voluit. Ro. viij. Qui etiā ꝓprio filio suo nō pepcit: sed ꝓ oibꝫ nobis tradidit illū. Si ꝟo baptizati sīt adulti: cooꝑanṫ ipsi diuine voluntati et christi merito ꝑ meritū ꝓprij act⁹ fidei ꝛ charitatis. In adultꝫ em̄ reqrunṫ act⁹ fidei ꝛ charitatꝫ ad hoc vt ex baptismo ꝯseqn̄ṫ remissione pctōꝝ ꝛ regnuȝ dei. Et sic intelligiṫ illud q̄d dicit dñs Mar. vl. Qui crediderit ꝛ baptizat⁹ fuerit salu⁹ erit. Et illō Luce. vij. Dimissa sunt ei pctā multa: qm̄ dilexit multū. Que autoritates nō in puerꝫ intelliguntṫ: sed in adultꝫ. vt dicit tex. in c. Maiores. de baptismo. Est hic ḡ primus fructus quo daṫ regnū dei. ¶ Secūdus fruct⁹ quo daṫ regnū dei: est obediētia ꝛc̄. Nam post baptismū receptū/ si hō adhuc viuat ꝛ habet vsum rōnis: debet obedire mandatis dei ꝛ eccl'ie. alioq̄n non est possibile ipm ingredi regnū dei. Matth. xix. Si vis ad vitā igredi: serua mādata. Si ꝟo sit obediens omnibꝫ diuinis mandatꝫ mereṫ vitam eternā. alioq̄n nō suffic̄ obedire aliq̄bꝫ. quia vt dr Iaco. Qui totā legē seruauerit: offendat aūt in vno: fact⁹ ē oim reus: Iaco. ij. Oportet ḡ q̄ sit obediencia generalis ad oia mandata dei vt sit meritoria regni dei. Ideo dr dñs Matt. vij. Nō ois q̄ dr mihi dñe dñe intrabit in regnū celoꝝ: sed q̄ fecerit voluntatē patris mei q̄ in celis est/ ipse intrabit in regnū celoꝝ. Nota ꝓ intellectu hui⁹ autoritatis: q̄ ad salutē humanā reqrunṫ tria: q̄ significātur in dicēdo ter: dñe. Primū est fides vera ꝛ firma. alioq̄n dubius i fide/ infidelis est. de here. c. j. Unde sicut diruto fundamento oportȝ domū cadere: sic tota cōgeries edificij spūalis. i. collectio bonorum opeꝝ destruiṫ. Fides est fundamentū ois bone oꝑatiōis. j. Coꝝ. iij. Fūdamētū aliō nemo pōt ponere p̄ter id q̄d positū est: q̄d est chr̄s Iesus. glo. id ē fides iesu chr̄i. Et qꝛ ad dñm ꝑtinet fundamentū domus iacere: ideo ad chr̄m ꝑtinet fidē dare. Ideo ex hac ratione chr̄s dr dñs. Ecce ꝑmum dñe. Secundū est baptism⁹: q̄ est necessari⁹ hn̄ti copiā baptizātꝫ: alias sufficit fides vt in c. Debitū. de bap. In baptismo aūt hō recipit chr̄m dñm: ꝛ facit ei homagiū: abrenūciās diabolo ꝛ pōpis ei⁹. Ecce secūdū dñe. Tertiū est obedientia. Nā nullus rex esset cōtent⁹ de solo homagio sine obedientia. Nota h̄ ꝯ q̄dā qui faciūt homagiū chr̄o ꝛ reddūt obedientiā diabolo. ideo dr Iac. Quid ꝓderit frēs mei si fidē dicat se q̄s hr̄e: oꝑa aūt nō habeat: nunq̄d poterit fides saluare eū? Iac. ij. Ecce tertiū dñe. Hic extirpaṫ error dicentiū nō eē necesse oꝑari: qꝛ sola fides sufficit: ꝑ illud qō hr̄ Mar. vl. Qui crediderit ꝛ baptizatus fuerit salu⁹ erit. vbi nihil dr de oꝑibꝫ. Sed error iste multos forrasse ad infernū ducit. nā cū dr chr̄s: q̄ crediderit ꝛc̄. nō loquiṫ de fide mortua (qꝛ nullū saluat) sed ō viua. Uiuit aūt fides ꝑ oꝑa facta in charitate. Gal. v. Fides ꝑ dilectiōem oꝑatur. Itē Iaco. ij. Sicut eñ corp⁹ sine spū mortuū est: ita fides sine oꝑibꝫ mortua ē. Cōtra istos ḡ dr dñs. Nō ois q̄ dr mihi dñe dñe ꝛc̄. Itē Lu. vj. Quid vocatꝫ me dñe dñe ꝛ nō facitꝫ q̄ dico? ¶ Terti⁹ fruct⁹ est pnia virtualis. Nam si q̄s amiserit primū fructū. s. innocētie baptismalis. et secundū scȝ obedientie generalis: tunc diuina bonitas ꝓuidet tali ō tertio fructu. s. penitētie ꝟtualis: ꝑ quē adq̄riṫ regnū dei. Ideo dñs in ꝑma ꝑdicatiōe sua quā incepit: ꝓposuit thema dī. Pniam agite appropinq̄bit eñ regnum celoꝝ. Mar. iiij. et Lu. iij. Alioq̄n ꝓ pctō mortali cōmisso nulluȝ remediū daṫ aliud nisi pnia. Lu. xiij. Nisi penitentiā egeritꝫ oēs siṫ ꝑibitis. Debet aūt esse virtualis pnia ad hoc vt faciat fructū dignū regno celoꝝ. Pro cui⁹ intelligentia notādū: q̄ penitētia equoce sumpta diciṫ multipl'r. Quedaȝ eñ est pnia falsa: sic̄ est illoꝝ qui non integre relinquunt oia peccata: sed aliq̄ retinent. Tales nō dn̄t absolui a sacerdote. etsi absoluunṫ: nihil valet absolutio. De talibꝫ loquiṫ textus in c. Falsas. de peni. dist. vj. Quedā est penitētia ficta: sicut faciūt hypocrite q̄ exterminant facies suas vt appareāt hominibꝫ ieiunātes. Tales sunt sicut arbores autūna-

les infructuose: sicut dr in epla Jude. et so digna est talis arbor maledici a christo sicut arbor ficus habens folia sine fructibus: de qua legitur Mat. xxi. Quedam est pnia desperata: sicut fuit illa quam fecit Judas proditor: q pnia ductus retulit triginta argenteos: et abiens laqueo se suspendit Matth. xxvii. Et diffusa sunt oia viscera eius. Act. i. Quedam e pnia vitiosa: non enim fit de peccato ingratu est offensa dei: sed ingratu peccator consequitur penam ex peccato. Talis est pnia furum et latronum: q cum ducuntur ad furcas penitent de peccato. Ideo dicit Petrus Nemo vestrum patiatur quasi homicida aut fur aut maledicus aut alienorum appetitor. i. Petri. iiii. Talis fuit pnia Esau. de quo dicit aplus Heb. xii. q non invenit pnie locum: quamquam cum lachrymis inquisisset eam. Talis etiam fuit pnia Antiochi regis: de quo dr. ii. Machab. ix. Orabat hic scelestus dnm a quo non esset miam consecuturus. Talis etiam pt dici penitentia dampnatorum in iferno. de quibus dr Sap. v. Videntes turbabuntur timore horribili: et mirabuntur in subitatione insperate salutis: gementes pre angustia spus: et dicent inter se pniam agentes etc. Quedam est penitentia indiscreta: sicut contingit illis q se nimis mortificant: contra quos dicitur Ro. xii. Exhibeatis corpora vestra hostiam viventem sanctam deo placentem: rationabile obsequium vestrum. Quedam est pnia virtuosa: q aperit januam vite eterne: et hec est de q loquimur. Talis fuit penitentia latronis: cui ex corde dicenti Memento mei dne cum veneris in regnum tuum. Respondit dns. Amen dico tibi: hodie mecum eris in paradiso Luc. xxiii. ¶ Quartus fructus est patientia martyrialis. Talem fructum faciunt martyres: et hi sive amore fidei: sive alterius virtutis propter deum patiuntur mortem: puta castitatis: iustitie: charitatis etc. Sicut patet de Joan. bap. Mat. xiiii. Ideo dicit dns Matth. v. Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam: qm ipsorum est regnum celorum. Nota propter iustitiam. Accipitur h iustitia pro generali iustitia que continet oem virtutem. g propter quamcunque virtutem moriens martyr est. dummodo propter deum faciat. alioqn nihil pdest. i. Corinth. xiii. Et si tradidero corpus meum ita vt ardeam: charitatem autem non habuero: nihil mihi pdest. Vide Tho. ii. ii. q. cxxiiii. art. v. ¶ Quintus fructus est indigentia. s. paupertas aplica: sicut faciunt illi qui relinquunt oia propter chrm. Nota oia: quia non solum exteriora: sed etiam affectus interiores debent relinquere: alioqn non dicitur paupertas voluntaria: sed potius paupertas miserrima. nihil enim habere/res necessitatis est. nihil enim velle habere/res virtutis est. Unde Grego. In hac re affectum magis debemus pensare quam censum. multum enim reliquit q nihil sibi retinuit. multum reliquit qui (quantuis parum) totum deseruit. Talibus g debetur non solum regnum dei sed etiam assessoria iudicandi prae deo. De primo dicit Mat. v. Beati pauperes spu: qm ipsorum est regnum celorum. De scdo dicit Mat. xix. Amen dico vobis q vos q reliquistis omnia et secuti estis me: in regeneratione cum se. filius ho. in sede maie. su. se. et vos sup se. xii. iu. xii. tribus isrl. Et subdit postea clausulam generalem dicens. Et ois qui reliq. do. vel fratres aut so. aut pa. aut ma. aut vxores aut fi. aut agros propter nomen meum: cen. accipiet et vitam eternam possidebit. ¶ Sextus fructus est misericordia pximalis: cuius misericordie opera sunt septem corporalia et septem spualia. Unde. v. Visito: poto: cibo: redimo: tego: colligo: condo. Consule: castiga: solare: remitte: fer: ora. Pro talibus g misericordie operibus meretur qs regnum dei. Matth. xxv. Venite bndicti patris mei pcipite regnum vobis paratum a consti. mudi. Esuriui et dedistis mihi manducare etc. Item Tob. xii. Elemosyna a morte liberat: et ipsa e que purgat peccata et facit invenire vitam eternam. Item aplus. i. Tim. iiii. Exerce teipm ad pietate. Nam corporalis exercitatio ad modicum vtilis est. Pietas aut ad omnia vtilis est: pmissionem habens vite q nunc e et future. ¶ Septimus fructus est diligentia spualis. sicut sunt religiosi servantes regulas et institutiones suas. clerici devote dicentes officium: servantes castitatem et abstinentes a simonia etc. Item laici q sepius orant et audiunt missam integram in dnicis et in festis pcipuis: confitentur sepe: et devote cõicant: saltem semel in anno. vt i c. Ois vtriusque sexus. de pe. et re. Tales ergo faciunt fructum dignum regno dei. Matt. xxv. Euge serve bone et fidelis quia in pauca fuisti fidelis: supra multa te constituam: intra in gaudium dni tui. Nota totam parabolam quam

ponit ibi dñs de habentibus quinq3 talenta z habentibus duo z vnu3 zc̃. Et subdit de inutili. Inutilẽ seruum eijcite in tenebras exteriores. Ex quibus habet: q ꝓpter negligentiã dignus est homo dãnatione eterna. ꝓpter diligentiã p̃o regno celoru3. Lu. xij. Beati serui illi quos cum venerit dñs inuenerit vigilantes. Amen dico vobis q p̃cinget se z faciet illos discumbere z transiens ministrabit illis. Ad idem fac quod dicit lex. Vigilantibus z nõ dormientibus iura subueniunt. ff. q in frau. cre. l. pupillus. in fi. ¶ Octauus est humilitas cordialis. j. Pe. v. Humiliami sub potenti manu dei: vt vos exaltet i tpe visitatõis. Nota historiam que refert Mat. xviij. z. xvj. Mar. ix. et Lu. ix. et. xxij. Isti tres sancti euangeliste referunt q semel apostoli inceperunt contendere inter se quis eoꝝ esset maior. Vnde dicit Lu. Facta est contentio inter eos quis eoꝝ videret esse maior. G erant discordes. Marcus dicit q disputauerunt. G rõnes faciebant vnusquisq3 pro se. Et sicut possumus cõiecturari Petrus pro se poterat allegare q christus pmiserat sibi se facturꝝ eum vicariũ suu3: et sic oibus p̃futurꝝ: cum dixit. Tibi dabo claues regni celoꝝ zc̃. Mat. xvj. Andreas p se allegare poterat: q p̃mus fuerat discipulus christi. Joã. j. Joãnes p se allegabat virginitatẽ z christi familiaritatẽ. Pre oibus alijs Jacobus maior: quia erat pmogenitus: secũdo Joãnes et Maria Salome. Jacobus p̃o minor z Simon z Thadeus / quia erant consobrini christi ex p̃ma sorore virginis. s. Maria Cleophe. Matheus p̃o p se poterat allegare: q2 plura reliq̃rat ꝓpter christũ q3 p̃dicti apl̃i. quia reliq̃rat teloneum z largas diuitias. Philippus p̃o q2 fuerat prius vocatus a christo q3 alij: sicut patet Joã. j. Bartholomeus p̃o quia erat nobilis de genere regio. vt no. in c. Venerabilis. de pbẽ. Thomas poterat dicere: nõne ego sum doctor? Nam vocor thomas. i. abyssus scie. vos autẽ estis rudes z grossi. Vltimo Judas poterat dicere pro se: q2 erat pcurator: tenebat em̃ pecuniã cõitatis aplice ex christi cõmissione. ex quo videbat q christus magis de ipo q3 de alijs cõfideret. Ecce quomõ cõtendebant z disputabant de maioritate. Dicit Marcus q cũ domi esset interrogabat eos: qd in via tractabatis? At illi tacebãt. Et addit Matheus dicens. Et accesserũt discipuli ad Jesum dicẽtes. Quis putas maior est i regno celoꝝ? Dicit eis Jesus: quid g fuit cõclusum inter vos? et quilibet p̃ verecundia tacebat. Et potuit dicere Petro: Tu allegas p te p̃matũ: z nõne lucifer qui in celo primatũ habuit inter angelos cecidit: z mõ ẽ inferior angelis in inferno. et tu Andrea simili ratiõe caueas zc̃. Et tu Joãnes allegas virginitatẽ: z Adam nõne erat virgo quãdo fuit expulsus d paradiso? certe sic. Et sic quẽlibet cõfutabat de ratione qua3 qlibet pro se allegabat. Dicit g Matt. q aduocans iesus paruulũ qui erat beatus Martialis: sicut aliq dicunt. et dicit Marcus q statuit eũ in medio eoꝝ z eum complexus est: z dixit eis (vt dicit Mat.) Amẽ amen dico vobis: nisi cõuersi fueritis z efficiamini sicut paruuli: non intrabitis in regnum celoꝝ. Quicunq3 g humiliauerit se sicut paruulus iste: hic maior est in regno celoꝝ. Paruulus em̃ nõ appetit exaltatioem suã / nec p̃sumptionẽ de se habet. G in humilitate consistit regnũ glorie. Luc. j. Deposuit potentes de sede z exaltauit humiles. Item eiusdẽ. xiiij. Ois q se exaltat hũiliabit. z q se hũiliat exaltabit.

¶ Quomõ debemus orare prudenter z petere vt adimpleatur eius voluntas et nõ nostra propter tria

Sermo XXIII

Fiat volũtas tua sicut in celo z in terra. Hic ponit tertia petitio p quam petimus tertium bonũ qd est bonum operans quod est obedientia: per quã implet a nobis diuina voluntas: per quã etiam consequi meremur bonũ glorificãs. i. vitã eternam: de qua sup̃ prima petitiõne actũ est: q3uis hec petitio alijs modis possit intelligi sm q infra dicetur sermonibus pximis. Salutemus virginẽ gloriosam: dicentes Aue Maria zc̃. ¶ Pro declaratione huius petitionis notandũ: q hec petitio pot

test intelligi tribus modis.
Primo modo oramus prudenter.
Secūdo modo oram⁹ obedienter.
Tertio mō oramus salubriter.
Ista eīm tria reqruntur ad orōnem vt valeat sortiri effectū suū: vt s̄. dictū est.

¶ Primo ḡ modo. s. prudenter: est sensus vt nō nostra sed dei volūtas in omnib⁹ impleat. Et ad hoc petendū inducimur dupliciter. Primo exemplo diuinali. Secundo ratione morali. Exemplū diuinale habemus a dño deo nostro Jesu chrō qui sic orauit dī. Pater/si possibile est transeat a me calix iste: tamē nō mea volūtas: sꝫ tua fiat. Lu. xxij. Ad idem Joā. v. Nō quero voluntatē meā: sed volūtatēꝫ eius q̄ misit me. et Joā. vj. Descēdi de celo nō vt faciā volūtatē meā: sed ei⁹ q̄ misit me. Nec tñ est credēdū ꝙ volūtas chri discordaret a volūtate patris. Pro cui⁹ intellectu notādū ꝙ in chrō erat triplex volūtas. Una fm suam diuinitatē. et hec erat vna voluntas cum voluntate patris: sicut vna essentia ꝛ vna natura. Joan. xvij. Omīa mea tua sunt. Alia erat voluntas rōnis: et fm hanc pro salute hūana volebat mori. Hie re. liij. Oblatus est quia ipe voluit. Et sic fm hanc voluntatē concors erat volūtas christi diuine voluntati. Tertia erat volūtas nature ꝛ sensualitatis: fm quam mortem recusabat ꝛ penas. et fm hanc dr: nō mea volūtas: sed tua fiat. Sed ꝛ fm h̄ nō discordabat a volūtate patris. Nam passio christi dupliciť ꝯsiderari potuit. Uno modo fm se: inq̄ntum erat quedā afflictio innocentis. Alio modo fm fructū ad quē deus eam ordinabat. et sic erat a deo volita: non pmo modo. Uoluntas ḡ christi q̄ poterat istū ordinē considerare. i. volūtas rationis/hanc passiōem volebat sicut ꝛ deus. sed voluntas sensualitatis cuius non est conferre: sed in aliquid absolute ferri: non volebat hanc passionē. et in hoc ꝛ diuine voluntati q̄dāmodo in volito cōformabat. quia nec ipse deus passionem chri sti vellet fm se solꝫ cōsideratā. Et sic etiā dicimus de volūtate virginis glorīose. cꝫ eius volūtas dissentiebat a passiōe christi in se considerata: volebat tñ fructum salutis qui ex passione chri ꝯseq̄baf. ꝛ ita diuine voluntati cōformabat etiā q̄ntuꝫ ad hoc q̄d volebat. Et hoc vult Tho. in q̄sti onib⁹ de veritate. q. xxiij. ar. viij. j. i n̄sio. ad iiij. ꝛ. v. arg. Ex hoc ḡ exemplo habem⁹ ꝙ debemus petere ꝙ nō nr̄a fiat volūtas: sꝫ voluntas dei. Idem etiam patet ratione multiplici.

Prima rō est ꝑpter intellect⁹ obcecatōēꝫ.
Secunda propter volūtatis inordina(tiōnē.
Tertia ꝑpter appetitus sensu/alis corruptionem.

¶ Prima rō ꝛc. Quia intellect⁹ noster in tenebris ignorantie inuoluit/maxime circa ea q̄ sunt supnaturalia. quia vt dr Phs in. ij. Metaph. Sicut se habet oculus noctue ad solē: sic se hꝫ intellect⁹ nr̄ ad manifestissima in natura. q̄nto ḡ magis infirm⁹ ē intellect⁹ nr̄ ꝛ ꝯsiter ad ea q̄ sunt occultissima in natura: cuiusmodi sunt ea q̄ sē necessaria ad salutē. ꝑpter q̄d dicit apl's. Qd oculus nō vidit: nec auris audiuit: nec in cor hominis ascendit q̄ ꝑparauit de⁹ diligentibus se. j. Cor. ij. Et si dicas. Quō ḡ cognouit apl's huiōi trāscendentia necessaria ad salutē: Rñ. ꝙ ꝑ reuelatiōem diuinā. ideo subdidit. Nob aūt reuelauit deus ꝑ spūm suum. ibidē. vñ apl's cum peteret stimulū carnis a se remoueri: credebat bene velle: et tamē errabat: cū tant⁹ esset: qꝛ stimul⁹ ille vtilis sibi erat: quia ꝯseruauit eum ne elatus corrueret. vñ dicit. Ne magnitudo reuelationū extollat me: dat⁹ est mihi stimulus carnis mee angelus sathane q̄ me colaphizet: ꝑpter q̄d ter do. roga. vt discē. a me. ꝛ dixit mihi. Sufficit tibi grā mea. ij Cor. xij. Sic ꝛ Petr⁹ credebat bñ velle qñ volēt ꝙ christus ñ moreret. Ait eīm: absit a te dñe: nō erit tibi h̄. ꝛ tñ errabat. vñ dñs respōdit ei. Uade p⁹ me sathana: scādalū mihi es: qꝛ nō sapis ea q̄ dei sunt: sed ea q̄ hoim. Mat. xvj. Et ideo dr apl's Ro. viij. Nā quid orem⁹ sicut oportet nescimus: ipse spūs postulat ꝑ nobis gemitibus inenarrabilib⁹. Sic ꝛ freq̄nter hō habet conscientiā erroneā. Unde Joan. xvj Uenit hora in qua omīs q̄ interficit vos arbit᷑ se obsequiū se prestare deo. Ex hac ratione concluditur ꝙ debemus voluntatem nostram postponere voluntati diuine. ¶ Secunda ratio ꝑpter voluntatꝫ inordinatiōem: q̄uis et voluntas humana in appetendo vltimū finem in generali nō

sit inordinata: q: dt Boeti. Naturaliter mentib hominū ver: boni est inserta cupiditas. Et Augusti. in. xiij. de trini. dt q oēs homines ɔueniūt in appetendo vltimū finem/ q est beatitudo. nihilomin⁹ mlti homies errāt in speciali rōne beatitudinis quantū ad id. s. in q beatitudo ɔsistit. Quidā em existimāt summū bonū diuitias: qdaꝫ voluptates: alij honores: alij potentiā. Vñ idem Boeti⁹ ait in. iij. de cōsolatiōe p̄sa. ij. Omis mortaliū cura quā multiplicīū studiorū labor exercet: diuerso qdem calle p̄cedit: ad vnū tamē beatitudinis finem nititur ɔuenire. idcirco voluntas interdum appetit nō appetēda: ⁊ non appetit appetenda. Ideo dicit Gene. viij. Sensus em ⁊ cogitatio humani cordis prona sunt ad malū ab adolescentia sua: ⁊ est causa dānatōis humane. Esa. v. Ve q dicī. malū bonū ⁊ bonū ma. Rō aūt hui⁹ inordinatiōis p̄cedit a cecitate intellect⁹: quia em volūtas fert in bonū cognitum: oportet q illō bonū appetat voluntas qd intellectus iudicat esse bonū. quia g intellectus errat sepius vt dictū est. Ideo etiā voluntas est inordinata: ⁊ ido oportet vt petam⁹ q nō nostra voluntas/ sed dei fiat ⁊ sic idem qd p⁹s. ¶ Tertia rō est, pp̄ter sensualis appetit⁹ corruptionē. Habem⁹ em appetitū istum corruptū sicut febricitās. ⁊ ideo sicut febricitāti videt dulcia amara: ⁊ ecōuerso. sic ⁊ nobis. Aug. Oculis egris odiosa est lux/ q puris ē amabil. ⁊ palato nō sano pena est panis/ q sano est suauis. ⁊ intātū p̄dominat homini iste appetitus corruptus: q necesse est hominez ipm sequi: nisi virtus ei subueniat. pp̄ter quod dicebat apostolus: Cōdelector legi dei fm interiorem hominē. Video autez aliam legem in mēbris meis repugnantē legi mentis mee ⁊ captiuuꝫ me ducentem in legē peccati. Infelix ego homo qs me liberabit de corpore mortis hui⁹. Et subdit. Gratia dei p Jesum chrm. Roma. vij. Et ibidem. Velle adiacet mihi: perficere autē hoc nō inuenio. nō em qd volo bonum hoc ago: sed quod nolo maluꝫ illud facio. Ideo oportet q petam⁹ q non nostra voluntas sensualis fiat: q: solū delectabilia appetit. sed volūtas dei fiat q nec errat nec errare pōt. Per hanc g petitionē petim⁹ q sicut sancti hi sunt in celo in omnib⁹ suā volūtatem subiciūt volūtati dei: ⁊ ei in omnib⁹ se cōformant. sic fiat in nobis q sum⁹ i terra/ vt nihil nisi qd deo placet velimus: ⁊ suam voluntatē nostre in omnib⁹ p̄ponamus. Vñ hoc mō dicim⁹ Fiat volūtas tua: sicut sapiēs infirmus cupiēs sanari dicit medico. Volo tale quid: si vos vultis: quod tamē pcise nō vult: sed de voluntate medici: al's stulte vellet. ⁊ sic petere debem⁹ a deo q sua voluntas ⁊ nō nostra fiat. Et ideo dt scriptura cum ignoremus quid agere debemus: hoc solū habemus residui/ vt oculos nostros erigam⁹ ad te. ij. Paral. xx. Hic plurimorū cecitas redarguit: q cū q̄tidie hoc postulent a deo/ vt nō sua sed dei voluntas fiat. nihilomin⁹ quādo aliquid sinistri patiunt moleste ferunt ⁊ murmurāt/ irascunt/ resistunt/ ɔturbant: p̄sertim in morte. Vñ Cyprian⁹. ⁊ habet in decretis. xiij. q. ij. q̄ p̄posterū est q̄ ꝗuersum vt cum dei voluntate fieri postulem⁹: qñ euocat nos ⁊ accessis de hoc mūdo: nō statim voluntatis eius imperio pareamus obnitimur ⁊ reluctamur ⁊ pulcariūꝫ more suorū ad ɔspectū dñi cū tristicia ⁊ merore p̄ducimur exeuntes istinc cū necessitatis vinculo nō voluntatis obsequio: ⁊ volumus ab eo p̄mijs celestib⁹ honorari: ad quē venim⁹ inuiti. Hec ille. Jō debem⁹ aduersa fortiter tolerare: qñqdem scim⁹ omnia ex diuinā volūtate ɔtingere: cui nihil nisi iusta placent. Vñ Greg. in. ij. moral. c. xvij. Cum em inqt in hac vita ea q volum⁹ patimur necesse est vt ad eū q inuisū velle nihil p̄ter studia nostre voluntatis inclinemus. Magna qppe ɔsolatio est in eo qd displicet/ qd illo ordināte erga nos agit/ cui nō nisi iustū placet. Si igit iusta deo placere scim⁹: pati aūt nulla nisi q dño placuerint possum⁹: iusta sunt cuncta que patimur. ⁊ valde iniustū est si de iusta passiōe murmuramus. Hec ille.

¶ Quomodo debemus orare obedienter ⁊ obedire voluntati diuine propter multa Sermo. XXIIII

Fiat volũtas tua sicut in celo et in terra. Pōt hec petitio scdō mō exponi obedienter: vt intelligatur peti bonum operās qd est bonū obedientie: vt sit sensus. Fiat voluntas tua etc. Primo oram⁹ vt impleam⁹ volūtatē suā/ipsi i oibus et p oia obediendo. qz h' ē illd bonū p qd puenim⁹ ad bonum glorie/quod est vita eterna: iuxta illud Mat.xix. Si vis ad vitā ingredi/ferua mandata. et h fiat in terra.i.in peccatoribus/q dicunt terra: quia terrena meditant terrena diligūt: terrena loquunt et terrena requirūt et terrena opant: et omnia facta eoz circa terrena versant. Joan.iij. Qui de terra est/de terra loquit. Fiat ḡ voluntas tua p obedientiā. sic in terra.i.in peccatoribus: sicut in celo.i.hoibus iustis q dicunt celum: quia celestia meditant et diligunt: iuxta illud Phil.iij. Nostra querstio in celis est: vt dictū est sup sermoē.xv. Hec est volūtas dei q̄ vult nos eius mandata fuare. De qua dicit Roma.xij. Rationabile sit obsequiū vestrū vt pbetis q̄ sit voluntas dei bona et beneplacēs et pfecta. bona: qz vtilis. Ego dñs docēs te vtilia: beneplacēs amāti. et si als nō sit grata amāti: tñ delectabilis est.ps. Lux orta ē iusto et rectis corde leticia. pfecta: qz honesta. Notandū est autē q ex h mō loqndi dat nobis doctria. Nō em dicit fac: nec faciam⁹: sed dt Fiat voluntas tua: qz ad vitam eternā duo sunt necessaria.s. gratia dei et voluntas hominis. et licz deus sine homine creauit hominē non tñ iustificat eū sine eo: quia vult q hō operet. Zacha.j. Conuertimini ad me et ego querrar ad vos.j. Coz.xv. Gratia dei sum id qd suz. Nō ḡ psumas de te: sed pfidas de grā dei nec negligas: sed adhibeas studiū tuum Et ideo nō dt faciamus: ne videret q nihil faceret grā dei. nec dic fac: ne videret q nihil faceret conat⁹ noster: sed dt fiat: p grām dei: addito tñ studio a conatu nro. Hec Tho. sup Pater noster. Vl' tenēdo eundē sensum pōt exponi Sicut in celo.i. spū: sic et in terra.i. in carne.i. ppnpta sit caro ad obediēdū volūtati diuie: sicut et spiritus: q naturali inclinatiōe qtrariū expli-tur: iuxta illud Matt.xxvj. Spūs qdem pmptus: caro aūt infirma. Item Gala.v. Caro qcupiscit aduersum spm: spūs aduersus carnem: hec em sibi inuicē aduersant: vt nō qcūq vultis illa faciatis. Vñ Cyprianus sup Pater noster. Fiat voluntas tua sicut in celo et in terra. nō vt deus faciat quod vult: sed vt nos facere possimus quod vult. nam deo qs obsistit q̄ minus qd velit faciat. Et infra subdit dicēs. Fieri aūt petim⁹ volūtatē dei in celo et in terra: quod vtrūq ad qsūmationē nostre incolumitatis ptinet et salutis. nā cū corpus e terra et spm e celo possideamus: ipsi terra et celum sumus. et in vtroq.i. corpe et spū vt dei volūtas fiat oram⁹. Est enim inter carnē et spm collucratio/et discordantibus aduersus se inuicē qtidiana qgressio: vt nō q volum⁹ ipa faciam⁹: dū spūs celestia et diuia qrit: caro terrēa et terrestria cōcupiscit. Et ideo petim⁹ inter duo ista p opem et auxiliū dei qcordiā fieri: vt duz spū et carne volūtas dei gerit/q per eū renata est anima seruet. Hec ille. Igit ptz quia hoc mō intelligēdo petim⁹ obedientiam ad diuinā volūtatē. Et notandū p introductiōe smonis q qclusio vera est i sacra theologia q necessariū est nobis ad salutem scire velle et facere voluntatē dei. tria ḡ ista sunt necessaria. Et pmo q tenemur scire voluntatē dei. pbat ex qseqnti bus. Si em tenemur et velle et facere dei volūtatē ḡ et scire: qz nisi seru⁹ sciat volūtatē dñi nō poterit pculdubio eius volūtatem facere: quia posset qtingere q in q̄ credit sibi bene fuire et obedire/displicerz ei: iuxta illud: Displicet imprudens vnde placere studet. et pter hoc dignat⁹ est ipe deus nobis manifestare: que vult a nob fieri. vt infra dicet in seqnti smōe: quod ē magna grā dei. Vñ Baruch.iiij. Beati sumus israel: qm q deo placent manifesta nobis sunt. qd intelligendū est qntum ad ea q nobis ipe reuelat p scripturā sacrā vl' alio mō sibi bñplacito: nā als impossibile est scire eius volūtatem: iuxta illud Sapien.ix. Quis em hominū poterit scire cōsiliū dei: aut qs poterit cogitare quid velit deus: qsi dice. nullus. Et subdit. Difficile estimamus que in terra sunt: et que in prospectu sunt inuenimus cum labore: q

in celis aũt sũt qs investigabit? Jtē Ro. xj. O altitudo divitiaꝝ sapiētie ꝛ sciētie dei ꝙ incõprehēsibilia sunt iudicia eius: ꝛ investigabiles vie eius. Quis eĩ cognouit sensũ dñi: aut qs ꝯsiliarius eiꝰ fuit? Ptꝫ ꝙ quomõ intelligat id qꝺ dictũ est: vicꝫ ꝙ tenemur scire volũtatē dei orat p nobis aptus dicēs. Nõ cessamꝰ pro vobis orantes ꝛ postulantes vt impleamini agnitiõe voluntatis dei ꝛc. Col. j. Secũdo tenemur velle qꝺ vult deus. ꝛ h̄ pro bat rõne ꝛ auctoritate. Ratio est: quia in quolibet genere est vnũ p̄mũ qꝺ est mensura omniũ q̄ sunt in illo genere in q̄ perfectissime natura generꝭ invenit. sicut natura coloꝝ in albedine. q. p tanto omniũ coloꝝ mensura dicit: qꝛ de vnoquoqꝫ colore cognoscit q̄ntum participat de natura generis ex ꝓpinquitate ad albedinem vel ex remotiõe ab ipa: vt dꝫ in. x. Metha. Sicut etiã in genere coloris est color ignis Et p hũc modũ ipe deus est mēsura oim entiũ vt ex dictis comētatoris ibidē haberi põt. Tantũ eĩ vnũquodqꝫ habet de esse q̄ntũ ei per similitudinē appropinquat: s̄m q ꝙ ei dissimile invenit/ad nõ esse accedit. Et sic de omĩbꝫ que i deo ꝛ creaturis pariter inveniunt dici oportet. vñ ꝛ intellectus eius omnis cognitiõis est mēsura et bonitas oĩs bonitatis: ꝛ bona volũtas omnis bone voluntatis. sic de potētia eiꝰ sic de sapiētia. Ex h̄ ergo vnaqꝫ volũtas bona est ꝙ divine voluntati cõformat. vñ cũ q̄libet teneat ad habendã bonã volũtatem/tenet pariter ad habendũ voluntatē volũtati divine ꝯformē. Et sic patꝫ ratio quã ponit Thomas in q̄stionibꝫ de veritate. q. xxiij. ar. vij. Auctoritas patꝫ etiaꝫ. Nã sup illud ps. Nõ adhesit mihi cor prauum: dꝫ glo. Cor tortũ habꝫ q̄ nõ vult q̄cunqꝫ deus vult. Jtem sup illꝺ psal. xxxij Rectos decet collaudatio. dꝫ glos. Recti sũt q̄ dirigũt cor suũ s̄m voluntatem dei: nec patitur instātiã de volũtate chr̄i/qui videt noluisse pati cũ dixit Si possibile ē trãseat a me calix iste. qꝛ respõdendũ ē vt scripsi s̄m õe ꝓmo: ꝓtē. j. Tertio tenet q̄libet facere volũtatē dei: aliqn impossibile esset cõsequi salutē: sicut nõ meret mercenariꝰ mercedē nisi fecerit voluntatē domini sui. Vñ Matth. vij. Nõ omnis qui dꝫ mihi dñe domine: intra. i regnum celorum: sed q̄ fecerit voluntatem patris mei qui in celis est ipe intrabit in regnũ celorum. Ergo a cõtrario sensu qui nõ fecerit voluntatē patris mei nõ in intrabit in regnũ celoꝝ: sed in infernũ dãnatoꝝ. Jdeo Luce. xij. Jlle fuus q̄ cognouit voluntatē dñi sui ꝛ nõ fecit s̄m volũtatē eiꝰ/plagꝭ va. multꝭ. Jõ peramꝰ cũ David dicētes Eripe me de inimicis meis dñe ad te cõfugi: doce me facere volũtatem tuam: q̄a deus meus es tu. psal. cxlij. Nota eripe me dñe de inimicis meis: dñe ad te ꝯfugi doce me facere volũtatē tuam. i. de diabolo carne ꝛ mũdo. Diabolus eĩ resistit nobꝫ vt nõ faciamꝰ dei voluntatē per supbiã. caro per ꝯcupiscentiam: mũdꝰ per auaritiam. Modo ꝙ ex q̄ tenemur scire velle ꝛ facere dei volũtatem: ideo debemus petere ab eo dicentes Fiat volũtas tua ꝛc. Pro latiori ꝙ discursũ videamus q̄re debemꝰ ipam voluntatē dei facere: ꝛ ei in omnibꝫ humiliter obedire. ¶ Nota ꝙ ꝙ q̄nqꝫ aliis rõnibꝫ tenemur ipi deo obedire: sicut sunt q̄nqꝫ differētie personaꝝ in hac vita q̄ tenentur aliis obedire. Primo nãqꝫ tenent filij obedire parētibꝫ. Secũdo serui domĩs. Tertio discipuli mgr̄is. Quarto religiosi ꝛ clerici p̄latis. Quito vxores viris. Sic ꝙ ꝛ nos istis q̄nqꝫ rõnibꝫ tenemur divine volũtati parere

Primo ꝓpt parētele dilectionē.

Scđo ꝓpt ꝯuilē subiectionē

Tertio propter magistralem instructionem.

Quarto propter pastoralem prelationem.

Quinto propter maritalem coniunctionem.

¶ Primo ꝛc. quia filij debent parentibꝫ obedire. Ephes. vj. Filij obedite parentibus si pcipiant aliq̄d quod sit s̄m deũ: nõ autē contra deum. Hic practice cõtra aliquos qui mãdat filijs illicita/prout experit Et vide ad ꝓpositũ quod scripsi in sermonibꝫ de decem p̄ceptis decalogi an q̄rto precepto: sermõe scđo. Hac ergo ratione debemus deo in omnibꝫ obedire: quia ipe est pater noster: vt dictum ē supra sermone. vj. Et multo magis ꝙ carnales parentes: quia isti quicquid operantur ad

dandū nobis esse operantur instrumentaliter ad carnis generationē. Deus autē pncipaliter format i nobis organa et lineamenta corporis in vtero matris: et ipse facit nos nasci ps. Quoniā tu es qui traxisti me de ventre/spes mea ab vberibꝰ matris mee etc. Ipse creat aīam ad imaginē et similitudinē suam. Ipse nobis preparauit lac ad nutriendū etc. g incōpabilit͛ magꝰ ipsi deo ꝙ parētibꝰ obedire tenemur sine aliqua differentia mādatoꝝ. Nam ipsa diuina volūtas est regula rectissima actuum humanoꝝ: quicquid ergo pcipit ea ratione iustissimū est: quia ipse vult. Quecūꝗ eī vult deus: nō ideo ipsa vult quia iusta sunt: sed ideo ipsa iusta sunt/quia ipsa vult deus. psal. Iudicia dn̄i vera iustificata in semetipsa. Et ideo si aliquid pcipe ret vobis deus qđ esset cōtra diuina mādata secūde tabule/omino sibi obediēdū esset. Sicut patet in Abraā volente filiū imolare ad dei preceptū Genes. xxij. Item in filijs israel expoliantibꝰ egyptū. Exodi. xij. Item in Osee accipiente vxorem fornicariā. Osee. j. Ideo aplus Hebre. xij. Patres qdē carnis nostre habuimus eruditores et reuerebamur eos: non multo magis obtemperabimus patri spirituū et viuemꝰ. Ideo laudat͛ ille de q̄ dicit͛ Deute. xxxiij. qui dixit patri suo et matri sue: nescio vos. et fratribꝰ suis: ignoro illos: et nesciērūt filios suos. hi custodierūt eloquiū tuū: et pactū tuū seruauerūt etc. ¶ Secūdo debemꝰ deo in omnibꝰ obedire pꝓter seruilē subiectionē: quia serui debent dominis obedire: iuxta illud. j. Pet. ij. Serui subditi estote in oīmi timore dominis: nō tm̄ bonis et modestis: sed etiam dyscolis. Hac ratione debemus chr̄o obedire: quia dn̄s noster est triplici ratione. Primo ratione creatiōis. Secūdo ratiōe redemptionis. Tertio rōne subiectionis. Primo ratiōe creatiōis. Nā si quis in sua possessiōe de suo ꝓprio edificat domū/dicitur dominꝰ domꝰ. Sic chr̄s de suo proprio .i. de sua potētia/sapiētia/ et bonitate creauit domū huius mūdi: ergo est dn̄s. Ideo dicebat Mardocheus. Dn̄e deus omnipotēs in ditiōe tua cūcta sunt posita: et nō est qui possit tue resistere volūtati. tu fecisti celū et terrā/ et quicqđ celi ambitu cōtinet͛ dn̄s vniuersoꝝ tu es. Hester xiij. Secūdo ratione redemptiōis: quia q̄ emit seruos de ꝓprijs suis pecunijs: sui serui sunt. Sic chr̄s de ꝓpria moneta burse sue .i. de sanguine corporis sui emit nos: et pro omibꝰ soluit pciū in banco cambij .i. i cruce. j. Petri. j. Nō corruptibilibꝰ auro et argento redempti estis a vana vestra conuersatione: sed pcioso sanguine quasi agni incōtaminati et immaculati christi etc. Ideo oēs sumus serui sui. licet iudei et alij infideles fugiant nūc ab eo et latitēt p nemora et cauernas infidelitatis. Ideo Dauid in psal. lxvij. Cātate deo: psalmum dicite nomini eius: iter facite ei q ascēdit sup occasum: dn̄s nomē illi. Nota iter facite ei: scʒ in vestro corde et opibꝰ p obedientiā per quā ipse chr̄s venit ad nos/et nos imꝰ ad ipm. de pmo Ioā. xiiij. Si qs diligit me smonē meū suabit: et pat͛ meꝰ diliget eū et ad eū veniemꝰ et māsionē apud eū faciemus. De scđo dr̄ ps. Viā mādatoꝝ tuorū cucurri: cū dilatasti cor me. Nō eīn qui ascendit sup occasum .i. mortem quā occasus sol͛ significat. qr sicut sol occidit cū certitudine ꝙ in crastinū exiet: ita chr̄s sol iustitie mortuꝰ fuit cū certitudine resurrectionis. Nota: dn̄s nomē illi. Rom. xiiij. In hoc eīn chr̄s mortuꝰ ē et resurrexit: vt mortuorū et viuoꝝ dn̄et. Tertio rōne subiectionis. Nā oēs creature sūt subiecte ipi chr̄o siue volūtarie sicut boni chr̄iani/siue ꝯ volūtatē coꝝ: sicut sūt infideles et mali chr̄iani. Mat. vlt. Data ē mihi ois ptās i celo et in terra. ¶ Tertio debemꝰ deo obedire rōne magistralis instructiōis: qr sicut discipuli debēt obedire mgr̄o/sic nos ipi chr̄o: q̄ est magister nr̄. Mat. xxiij. Nec vocemini mgr̄i: qr mgr̄ vester vnꝰ est chr̄us. ps. Qui docet hoiem sciam. Vn̄ de sapia dr̄ q̄ est chr̄s dr̄ Sap. viij. Doctrix eīn disciplinē dr̄ et electrix opeꝝ illiꝰ. Et subdit declarās qđ doceat in speāli. Sobrietatē ei et prudētiā docꝫ et iustitiā et ꝟtutē: qbꝰ vtilius nihil ē in vita hoibꝰ. Quattuor enim ꝟtutes cardinales ponunt͛ hic: qs chr̄istꝰ docuit ꝟbo et facto. Declara etc. Ido sibi dicere debemꝰ: Magister scimus qr verax es et viā dei in ꝟitate doces. Matth. xxij. Itē Io. xiij. Vos vocatis me magister et dn̄e: et bn̄ dicitis/sum etem. ¶ Quarto p

pter pastorale plationē. Subditi em tenē tur obedire platis. quia plati repsentāt psonam dei. Mat. x. Qui vos audit me audit: & q vos spnit/me spnit. q aūt me spernit/spnit eū q me misit. Sic & chro debemus obedire: q2 nr platus est: & nos oues sue. Joan. x. Ego sum pastor bon⁹. Et vide q2 bon⁹: q2 bon⁹ pastor aiam suā dat p ouib9 suis. Igit sicut oues sequunt pastorē: q2 p viam quā eis pastor ostendit incedūt: sic & nos seq debem⁹ chrm: ex q semel eum in pastorē nostrū assumpsim⁹. Quia aūt eram⁹ oues sine pastore. j. Pe. ij. Eratis eni sicut oues errantes: sed cōuersi estis nunc ad pastorē & epm aniaꝝ vestraꝝ. igitur ei in omnib9 parere debemus: sequētes eius vestigia. q2 ipse se hūiliauit fact⁹ obediens vsq ad mortē: mortem aūt crucis. Phil. ij. Sic & nos exēplo suo vsq ad mortē ipsi obed'am⁹. Non eni habem⁹ pontificē q nō possit cōpati infirmitatib9 nostris: tentatū aūt p oia p similitudine absq peccato. Heb. iiij. ❡ Quinto pter maritales coniunctiōem. q2 chrs est vir aniaꝝ nraꝝ. despōsauit eni nos in baptismo. Et sicut matrimoniū habet tres gradus: sic & istō spūale matrimoniū. Est aūt mrimonium initiatū: ratum & cōsūmatū. Initiatū per verba de futuro. ratū p vba de pnti. cōsūmatū p copulam carnalē. Sic & istō matrimoniū initiat in baptismo in quo ania desponsata a chro recipit ab eo pmissiones de futura vita: si seruet fidē spōso. Osee. ij. Sponsabo te mihi in sempiternū. Et infra. & spōsabo te mihi in fide: & scies quia ego dñs. Ratificat aūt hoc mrimoniū in morte: in q quasi p vba de pnti ania de psenti videt essentiā dei: in q consistit vita eterna. Joā. xvij. Hec aūt est vita eterna vt cognoscant te solū verū deū & quē misisti iesum chrm. Cōsūmabit vo hoc matrimoniū in resurrectione corpoꝝ in qua totaliter pfecta erit glia anie. nunc eni imperfecta est: qnqudē adhuc anima beata stat in desiderio corpis gliosi resumēdi. q2 naturaliter aia inclinat ad hoc desideriū. q2 forma licz subsistens sine materia imperfecta est: qd desideriū nōdū impletū est: tūc vo post resurrectiōem cōsūmabit/ cum sociabit totalr chro glia totius cōpositi: & cū erimus cōformes in oibus ipsi sponso nostro iesu christo. iuxta illud Phil. iij. Saluatorē expectam⁹ dñm nostrū iesum christum: qui re. cor. hu. no. confi. cor. cla. sue. Item Ro. viij. Quos psciuit & pdestinauit conformes fieri imagini filij sui: vt sit ipse pmogenit⁹ in multis fratrib9. Igitur quia ania nostra est vxor chri: debemus ei subijci in omnib9 & ei obedire. Nā & vxor subiecta debet eē viro. Gen. iij. Sub viri ptāte eris. et ei d3 obedire. Eph. v. Mulieres viris subdite sint sic dño serui: quoniā vir caput est mulieris: sicut christus caput est ecclesie.

❡ Quomō debemus orare salubriter: et agitur vtrū voluntas dei que est de salute hominū sp adimpleatur: & q octo sunt que deus requirit a nobis.

Sermo XXV.

Fiat volūtas tua sicut in celo & in terra. Tertio modo pōt hec petitio exponi salubriter de voluntate dī qua vult nobis beatitudinem. Pro cuius euidētia est notandū q conclusio firma est in sacra theologia q deus vult q quilibet homo saluet. Hec conclusio probatur ratiōe. Ratio est que sic ponit. Quicūq eni facit aliquid, ppter aliquē finem: vult de illa re illū finem ppter quē facit eam. Deus aūt fecit hominem: sed nō pro nihilo. quia sicut dicit ps. lxxxviij. Nunqd vane cōstituisti oēs filios hominū: Fecit ergo de⁹ hominē ppter aliquid: sed non ppter diuitias aut honores aut voluptates: aut aliud tpale. quia finis nobilior est his que sūt ad finem. sed nullum tēporale est nobilius homine quātum ad animā. ergo &c. sed propter vitam eternā que est finis vltimus homis. Ro. vj. Nunc liberati a peccato: serui aūt facti deo habetis fructū vestrū in sanctificatione: finem vo vitam eternā. ergo cū homo habet vitam eternā/hoc vult deus. Joā. vj. Hec est volūtas eius q misit me patris vt oē qd dedit mihi non pdā ex eo &c. Item ps. Saluū me fecit qm voluit me. Hec aūt voluntas in angelis beatis iam com

pleta est: q̄ vident semp faciez patris q̄ in celis est: sicut dr̄ Math. xviij. Et etiā in sanctis q̄ sunt in patria: quia vidēt deū ꝛ cognoscūt/ꝛ fruunt deo. Joā. xvij. Hec ē aūt vita eterna vt cognoscāt te deū verū ꝛ quē misisti Jesum chr̄m. Sed nos desideram⁹ ꝙ sicut hec volūtas cōpleta est in beatis q̄ sunt in p̄ria: ita cōpleat in nob̄ q̄ in terra sum⁹. ꝛ h̄ petim⁹ cū oramus Fiat volūtas tua in terra. i. in nobis q̄ sum⁹ in terra: sicut in celo. i. beatꝫ q̄ sunt in patria celesti. Et ſm hūc modū intelligendi petitur in hac petitiōe bonū gl̄ificans: qd̄ tamen petitū est sup̄ p̄xima petitiōe. Et ido peior ꝛ melior est p̄ma ꝛ secunda expositio supra posita q̄ ista: nihilominus in h̄ sermōe p̄sequimur istā expositionē. Pro cuius declaratiōe querit vtrū voluntas dei que est de salute hominū semp impleat: ꝛ videt ꝙ sic: q₂ in psal. dr̄. Oīa quecūꝗ voluit dn̄s fecit in celo ꝛ in terra in mari ꝛ in omib̄ abyssis. Jtē Rom. ix. Miserebor. Et infra. Voluntati em̄ eius quis resistet? Et ex h̄ videt etiā petitio ista superflua esse: nam q̄d o portet petere qd̄ omnino fiēdū est. cum ḡ volūtas dei semp impleat videtur ꝙ sup̄fluū sit h̄ petere. Unde ꝛ legiste dicunt: ꝙ frustra p̄cib̄ imploratur qd̄ de iure cōmuni cōcedit. Ecōtra videtur ꝙ nō impleat volūtas dei circa saluādos. Nā ap̄lus dr̄. j. Tim. ij. De⁹ vult omnes homies saluos fieri/ꝛ ad agnitionē veritatis venire. Manifestū est autem ꝙ nō oēs homines salui fiunt: nec oēs ad agnitionē veritatis veniunt: sicut iudei/saraceni/heucri ꝛc. ḡ ꝛc. Jtē dr̄ ap̄o stol⁹. j. Thes. iiij. Hec est volūtas dei sanctificatio vestra: sed non oēs sanctificant quia stultoꝝ infinit⁹ est numer⁹. Eccs. j. ergo ꝛc. Et ex h̄ etiā videt ꝙ ista petitio sit inutilis ꝛ vana: q₂ nō implet in omib̄ hoib̄. Pro hui⁹ ergo materie declaratōe notandū ꝙ ſm sniam theologoꝝ duplex est volūtas dei. s. bn̄placiti ꝛ signi. Nam ꝛ scriptura in plurali vtitur hoc modo loquendi de volūtate dei: iuxta illud Magna opera domini exq̄sita in omēs voluntates eius. Et q̄uis iste modus loquēdi denotet in deo duplicē volūtatē: nō tamē debet intelligi ꝙ in deo sit duplex voluntas: cum deus sit simplicissime nature. et ideo nō dixi in deo: sed dei voluntatē esse duplicē: quia voluntas signi nō est i deo: sed a deo. Jsta ergo distinctio voluntatuꝫ nō est ex parte actus voluntatis: cū in diuina voluntate nō sit ordo nec distinctio: sed est solūmodo ex parte volitoꝝ. Igitur volūtas beneplaciti est illa quā deus habet in seipo: quī om̄ potens est. ꝛ quia in deo nihil est nisi ip̄e deus: ideo voluntas ista beneplaciti est ip̄a essentia diuina: vt dr̄ Magister in p̄mo sniaꝝ: disti. xlv. Et ideo hec volūtas beneplaciti omnipotēs est: ꝛ impediri nō potest. q̄n semp volituꝫ consequat. Et sic intelligit auctoritas in psal. supra allegata. Omnia q̄cunꝗ voluit deus facere fecit in celo ꝛ in terra in mare ꝛ in omnib̄ abyssis. Et Rom. ix. Voluntati em̄ eius q̄s resistet: p̄s. Tu terribilis ꝛ q̄s resistet tibi: Jtē Hester. xiij. Domine deus rex omnipotēs in di. tua cūcta sunt posi. ꝛ nō est q̄ pos. resi. vo. tue. Si decreueris saluare isr̄. ꝛc. Et ſm hāc volūtatem bn̄placiti vult deus solū p̄destinatos saluos fieri: ꝛ sic intelligit auctoritas apostoli. j. Timo. ij. Qui vult omēs homies saluos fieri ſm p̄mū ꝛ scd̄m moduꝫ exponendi: qui infra ponit. Et ſm h̄ respondetur ad duo contraria supra formata. Primo q̄dem dū dicit: ꝙ ista petitio est superflua ex quo oino voluntas dei implēda est Respōdet: q₂ orationē istaꝫ facim⁹ nō vt inflectamus diuinā volūtatē ad aliq̄d qd̄ al's nō intendit: sed potius vt diuinā voluntatē impleam⁹/q̄ ordinauit salutē humanā p̄ mediū orationū. Vn̄ Grego. in iij. dialo. ꝛ habet in decre. xiij. q. iiij. Obtineri nequaꝗ possunt q̄ p̄destinata non sunt: sed ea que sancti viri orādo efficiunt ita p̄destinata sunt vt p̄cib̄ obtineantur. De h̄ vide latius sup̄ ſmōe. Hec aūt voluntas bn̄placiti distinguit in volūtatem antecedentē ꝛ voluntatē ꝯsequentē: vt notat Tho. in q̄stiōib̄ de v̄itate. q. xxiij. art. ij. ad scd̄m. ꝛ in corpe q̄stiōis. Non obstat etiam ad hoc illud qd̄ ponebat secundo: ꝙ ista voluntas non videt semp impleri: cum dicat apostol⁹ ꝙ deus vult omēs homines saluos fieri. quia illud v̄bum ap̄li potest intelligi dupliciter: vt notat Tho. parte. j. q. xix. art. vj. ad p̄mū. Uno modo vt sit accōmoda distributio ſm hunc sen

sum. Deus vult oẽs homines saluos fieri q̃ saluant: non quia null⁹ homo sit quem saluũ fieri nõ velit: sed q: nullus salu⁹ fit quẽ saluũ fieri nõ velit: vt Aug⁹. dr. sic ꝛ in simili exponit illud Ioã. j. Erat lux vera q̃ illuminat oẽm hoiem venientẽ i hũc mõdũ. Secũdo põt intelligi vt fiat distributio pro generib⁹ singuloꝝ ꝛ nõ ꝑ singulis generꝫ. Et fm hunc sensum deus vult de qlibet statu hoim saluos fieri mares ꝛ femias: iudeos ꝛ gẽtiles: magnos ꝛ paruos. nõ tñ omes de singulis statib⁹: quia vt dt aplus Col. iij. In chr̃o Iesu non est masculus vel femina: gentilis ꝛ iude⁹: circũcisio ꝛ ꝑputiũ: barbar⁹ ꝛ scytha: seru⁹ ꝛ liber: sed omnia ꝛ in om̃ib⁹ chr̃s. Tertio fm Damascenũ intelligit de volũtate antecedente ꝛ nõ de volũtate ɔsequẽte. que qdem distinctio nõ accipit ex parte voluntatis diuine/in qua nihil est prius vł posterius: sed ex parte volitoꝝ. Ad cui⁹ intellectum sciendũ: q̃ vnũqdq; fm q̃ est bonuꝫ sic est volitũ a deo. Aliqd autẽ põt esse in ꝑma sui cõsideratiõe fm q̃ absolute cõsiderat bonũ vel malũ: quod tamẽ ꝑut cuꝫ aliq̃ adiuncto ɔsiderat que est cõsequens ɔsideratio eius ecõuerso se habet. sicut hominẽ viuere est bonuꝫ: ꝛ hominem occidi est malũ fm absolutaꝫ ɔsideratiõnẽ. sed si addat circa aliqueꝫ hominẽ q̃ sit homicida vel viuẽs in ꝑiculum multitudinis: sic bonũ est eũ occidi: ꝛ maluꝫ est eũ viuere. Vñ potest dici q̃ iudex iustus antecedenter vult omnẽ hominẽ viuere: sed ɔseqñt vult homicidã suspẽdi. Similit de⁹ vult antecedenter omnẽ hoiem saluari: sed ɔsequent vult q̃sdam damnari fm exigentiã sue iustitie. nec tamẽ illud qd ancedenter volumus simpliciter volum⁹: sed fm qd. q: volũtas cõparat ad res fm q̃ in seipis sũt/in seipis aũt sũt/i particlari. Vñ simpliciter volum⁹ aliqd fm q̃ volum⁹ illud ɔsideratis om̃ib⁹ circũstantijs particularib⁹: qd est ɔseqnter velle. Vñ põt dici q̃ iudex iustus simpliciter vult homicidaꝫ suspendi: sed fm qd vellet eũ viuere. s. inquãtum est homo. Vñ magis potest dici velleitas q̃ absoluta volũtas. Et sic patꝫ q̃ quicquid deus simpliciter vult/fit: licꝫ illud qd antecedenter vult/non fiat. Hec Thomas vbi sup. Ex ꝑdictis patꝫ etiam q̃ ista petitio non est inutilis: quia tñ nõ impleat in omnib⁹ hominib⁹ quãtum ad effectum salutis eterne: impletur tamen in ꝑdestinatis: ꝑ quib⁹ tm̃modo orare intendimus. nam ꝛ christus instituit hanc oratiõem solum ꝑ predestinatis/pro qb⁹ tm̃modo intẽdebat orare: iuxta illud Ioan. xvij. Ego ꝑ eis rogo: nõ pro mũdo rogo: sed ꝑ his quos dedisti mihi: quia tui sunt. Vñ ꝛ quãdo domin⁹ orauit in cruce dicens: Pater ignosce illis quia nesciunt quid faciunt. Luce. xxiij. Intẽtio sua fuit solum orare ꝑ predestinatis: vt dicit Hieronym⁹. ꝛ sic fuit exaudita oratõ sua iuxta illud. In dieb⁹ carnis sue ꝑces supplicationesq; cũ clamore valido ꝛ lachrymis offerens exauditus est pro sua reuerẽtia. Hebre. v. Idem Thom. in. iij. sen. dist. xvij. Secũda volũtas dei dicit volũtas signi: que est effectus ꝑme volũtatis ꝛ est illa quã aliq̃ signo exp̃ssit: sicut ꝛ cõtingit in nobis qui ꝑ aliqua signa cõsueuimus demõstrare nos aliqd velle. Et h̃ cõtingit quinq; modis: q̃ in hoc versu cõtinent. Imperat ꝛ ꝓhibet/ꝑmittit/consulit/implet. De qbus infra dicet. Impat scꝫ bona. ꝓhibet mala. permittit mala. cõsulit meliora. implet ꝑ opera exemplaria. Est aũt notandũ q̃ voluntas signi nõ distinguit cõtra volũtatem bñplaciti per h̃ qd est impleri ꝛ nõ impleri. Vñ q̃uis voluntas beneplaciti semꝑ impleat: põt tamen etiam ad voluntatẽ signi aliquid ꝑtinere quod impletur. Unde ea que deus ꝑcipit vel ɔsulit qñq; vult voluntatẽ beneplaciti: ꝛ hoc contingit in predestinatis q̃ adimplent precepta dei: ꝛ q̃dam eorũ etiam cõsilia. Distinguit autẽ volũtas signi a voluntate beneplaciti: quia vnũ est ip̃e deus: aliud est effectus eius: vt dictũ est supra. Oportet ergo q̃ effect⁹ iste semper sit cõformis voluntati bñplaciti q̃ est causa istius voluntatis signi. Et tamẽ cõtrarium videt infra dici de volũtate ꝑmissionis maloꝝ/que nunq̃ coincidit cũ voluntate beneplaciti. Sed dicendũ q̃ hoc verum est q̃ntum ad malũ quod ꝑmittit nõ aũt quãtum ad ip̃am permissiõem. nã aliud est obiectũ voluntatis beneplaciti: ꝛ aliud voluntatis permissionis: que est voluntas signi. Nam obiectũ voluntatis

beneplaciti e permissio: et ideo bene dicere possum⁹ q deus volūtate bñplaciti neqꝫ vult mala fieri neqꝫ vult mala nō fieri: sꝫ bñ vult pmitte mala fieri: vt dr Tho. p. .i. q. xix. art. ix. ad tertiū. Et sic dici pōt q ista signa qnqꝫ per q distinguit voluntas signi semp sit vera. Et q̄uis qd deus pcipit z cōsulit nō semp velit fieri: tamē semper vult illud pcipi. z sic q̄uis illud qd permittit nō velit fieri: tamē semp vult illud pmittere. Et sciendū est q volūtas signi tribus modis se habet ad voluntatē beneplaciti. Quedā em est volūtas signi que nunqꝫ incidit in idem cū volūtate beneplaciti: sicut pmissio. quia pmittit mala fieri cum mala fieri nunqꝫ velit. Quedam vo semp incidit: sicut opatio. Quedam vo quandoqꝫ incidit z quādoqꝫ non sicut preceptū z phibitio z cōsiliū. Et hoc notat Thomas in q̄stiōib⁹ de veritate. q. xxiij. arti. iij. in respōsione ad tertiū argu. Hanc igitur voluntatē qntuplicem petimus fieri in nobis/sicut in celo z in terra: hoc est. sic fiat i terestri vita/nostra dispositione: sicut ipa pficienda ordinata est in celo in dei sapiētia z intellectu z scientia Hoc aūt nunc facim⁹ cum pceptū dei adimplemus: phibitionē cauemus: consiliū amplectimur: operationē sequimur tanqꝫ exemplū: z in permissione studem⁹ bonum in nobis pficere: ppter quod pmittit a deo malum fieri. Sic em facimus illud Roma. xij. Probātes q sit voluntas bona/beneplacēs z pfecta. bona qdem in pceptis z phibitiōib⁹: bñplacens in ɔsilijs z operationib⁹ exemplarib⁹: pfecta autē in bono quod in nobis de pmissis in alio malis eligit. Sic etiā petebat Dauid dicens. Benigne fac in bona volūtate tua sion dñe: vt edificent muri hierusalē. Et h fit qñ deus volūtatem nostrā ɔformat voluntati sue per qd edificant muri hierusalē: q de viuis z voluntate dei facientibus lapidib⁹ instaurant. Videam⁹ igit d singulis istis qnqꝫ signis q dicunt diuine volūtates. Et pmo de pcepto. vbi notandū q octo vult de⁹ a nob pcipiēdo

Primū e vitas diuinal.
Scdm e charitas cordial.
Tertiū e puritas psonal.
Quartū e honestas exēplaris.
Quintū est volūtas amical.
Sextū est pietas fraternal.
Septimū e austeritas pnial.
Octauū est infirmitas vtual.

¶ Primū g qd deus vult a nobis est veritas diuinalis: que est vitas fidei a deo incarnato nobis reuelata. Vult g deus q integre oms articulos fidei teneam⁹. Nā si in alijs scient ys grāmatice/logice/philosophie zc. hō habet falsam opinionē vel errorē de vna ɔclusiōe: nō est pculū anime vt plurimū. quia si nō credis Priscia no in grāmatica: non est periculū anime. Sic si non credis Aristoteli Platoni zc. Sed si nō credis chro z sancte matri ecclesie in vno articulo fidei: est pculū dānationis anime. Joan. iij. Qui nō credit iam iudicatus est. Marci vl. Qui vo nō diderit cōdēnabit. Jō vult deus q credamus oēs articulos fidei. q em vnū tm nō crederet: nullā fidē haberet etiā de alijs quos credit: sed opinionē tm: vt dr Thomas. ij. ij. q. v. ar. iij. De hac voluntate dei dr aplus. Bonū est z acceptū corā saluatore nostro deo/qui vult omnes homines saluos fieri z ad agnitōem vitatis venire. j. Timo. ij. Nota q vult oēs homies saluos fieri: nō vult deus cogere liberū arbitriū. Jō q̄uis ipe hoc velit: tñ multi sūt q nolūt huic vitati assentire/sicut sūt infideles z mali chriani. ¶ Scdo vult a nobis deus q habeam⁹ charitatem cordialem: q: non sufficit q intellectus sit informat⁹ vitate: sed optet q etiā volūtas informet charitatē. Ratio hui⁹ fundat sup eo qd dictū est supra prima parte. Nā deus vult oēs hoies saluos fieri. Vñ Joan. xvij. Volo pr vt vbi ego sum illic sit z minister meus. Sal⁹ autē vite eterne addqri nō pōt sine merito. nā nec merces tēporalis sine merito dat. Meritū autē fundat sup charitate q est radix merendi. Nullū em opus qntūcūqꝫ sit de genere bonoꝝ sine charitate valet. Vñ aplus. j. Coꝝ xiij Si linguis hoim loqr z angeloꝝ charitatē aūt nō habuero: fact⁹ sum velut es sonans aut cymba. tinni. z c. vsqꝫ. nihil mihi pdest. g ɔsequter de⁹ vult q habeam⁹ charitatē. De ista volūtate dei dr scriptura. Jgnem veni mittere in terrā: z qd volo nisi vt ardeat. Luc. xij. Nota ignē illū

scȝ quē misit sup᷑ aplos in die pētecostes: qui ignis est charitas. Moraliter ɔtra illos q̄ nō habent charitatem ⁊ dilectōem sed querūt vindictam ɔtra ꝓximos: cum tamē q̄tidie petant veniam a deo/ dicēdo orationē dominicaȝ. Sic ⁊ multi nō subueniūt pauperibꝫ indigentibꝫ: ɔtra quos dt Joan. Qui habuerit substantiā huius mūdi ⁊ viderit fratrem suū necessitatem habere/ ⁊ clauserit viscera sua ab eo: quomodo charitas dī manet i illo: Filioli nō diligamus v̄bo neq̄ lingua: sed ope ⁊ veritate. j. Joan. iij. ¶ Tertio vult a nobis deus puritatem ꝑsonalem. i. vt ɔseruem᷒ nos immaculatos ⁊ mundos a luto luxurie. ⁊ hoc triplici ratiōe. Primo rōne creationis. Scdo rōne redemptiōis. Tertio rōne regeneratiōis. ¶ Prima ratio est ꝓpter creatiōem/ q̄ creati sum᷒ ad imaginē dei q̄ntum ad animā. Faciam᷒ hominē ad imaginē ⁊ similitudinē nostrā. Gene. j. Ergo debem᷒ ei reuerentiā ꝓpter reuerentiam eius cuius est imago: alioq̄n maxim est peccatū: sicut ꝓijcere imaginē chri i lutū. Ideo cuilibet nostrū dicit᷑. Serua animā tuam ⁊ da illi honorem s̄m meritum suū. Eccli. x. ¶ Secūda ratio est ꝓpter redemptionē: quia filius dei ꝓ nostra redēptione assumpsit carnē humanā. Phil᷑. ij. Qui cū in forma dei esset nō rapinā arbitratus est esse se eq̄lem deo: sed semetip̄m exinaniuit: formā serui accipiēs in simili. ho. fac. ⁊ habi. inuētus vt homo. Et ideo maior reuerētia debetur humane nature post chri incarnationē q̄ȝ ante. Et hinc ē q̄ angelus nō ꝑmisit se adorari a Joanne sicut dicit᷑ Apocal᷑. xix. ⁊ xx. Cecidi añ pedes eius vt adorarem eum: ⁊ dixit mihi. Vide ne feceris: ɔseruus tuus sum ⁊ fratrum tuoꝝ ⁊c̄. Et ideo maxima reuerētia debet᷑ humane nature hodie. Cōtra quaȝ faciūt fornicatores: ꝑsertim diabolici sodomite. De quibꝫ dicit Hieronymus: q̄ omnes in nocte natiuitatis domini mortui sunt. ¶ Tertia ratio est ꝓpter regenerationē/ quam ɔseq̄mur in baptismo: per quā sumus effecti templa dei. j. Coꝝ. vj. An nescitis q̄m membra vestra templum sunt spiritusscti q̄ in nobis est ⁊c̄. Et hinc possumus videre q̄ȝ graue sit peccatū templa huiusmodi polluere contagio luxurie ad instar illoꝝ qui diruerunt vel violauerunt templū dei frangēdo vel incēdendo: qui sunt excōmnicati ip̄o facto: vt i c. Cōquesti. de sen. excōmu. Ideo aplus. j. Corinth. iij. Nescitis quia templum dei estis vos: ⁊ spūs dei habitat in vobis. Si q̄s aūt templū dei violauerit: disperdet illū deus. Ex his ḡ tribꝫ rationibꝫ patȝ q̄ deus vult a nobis puritatem ꝑsonalem. Auctoritas. Hec est voluntas dei sanctificatio vestra/ vt abstineatis vos a fornicatione: vt sciat vnusquisq̄ȝ vestrū suum vas possidere in sanctificatione ⁊ honore: non in passione desiderij/ sicut ⁊ gētes q̄ ignorāt deū. j. Thes᷑. iiij. ¶ Quarto vult de᷒ a nobis honestatē exemplarē ⁊c̄.

Deo gratias. Amen.

¶ Finis sermonū orationis dominice Petri Hieremie. Sequūtur eiusdē de decē p̄ceptis

Sequunt sermones de decem preceptis vna cũ passione saluatoris nostri Jesu christi eiusdem Petri Hieremie siculi.

De quadruplici lege. Sermo Primus.

Sic currite vt cõprehendatis .j. Cor.ix. Et in epistola hodierna pdicaturus dño concedẽte. de materia pceptorum decalogi. ⁊ cursurus p viam eorundẽ ad finem cõprehẽdẽdi diuinã essentiã in cui⁹ visiõe essentialiter cõsistit diuina btitudo iuxta dictũ dñi Joan.xvij. Hec est aũt vita eterna vt cognoscant te solum verũ deũ ⁊ quẽ misisti Jesum christũ. Nam vt ait Aug⁹. Visio est tota merces. Gratia diuina me fateor indigere: qr omne datum optimum ⁊ omne donum pfectum de sursum est descendens a patre luminum. Jaco.j. Pro hac ergo gratia impetranda recurramus ad virginem gloriosam matrem dei ipsam humiliter salutãdo. Aue Maria ⁊c. Sic currite ⁊c. vbi supra. Istud verbum habet difficultatem in sacra theologia. Nam verbum istud/vt cõprehendatis/intelligitur de brauio quod est premium cursus: vt dt Glo. Brauium autem istud est corona glorie: de qua apostolus.ij. Tim.vlti. Bonũ certamen certaui/cursum cõsumaui/fidem seruaui: in reliquo reposita est mihi corona iustitie ⁊c. Vult ergo apostol⁹ in summa dicere. Sic currite vt cõprehendatis coronam glorie eterne: que cõsistit in dei visione. Sed contra. Cum vita eterna obiectaliter sit ipse deus: iuxta illud Joã. xj. Ego sum resurrectio et vita. Et.xiiij. Ego sum via: veritas ⁊ vita. Deus autem a creatura comprehendi nõ potest: cũ deus sit infinitus. creatura vero finita: ergo videtur q homo non possit cõprehendere deum nec vitam eternam. Et confirmat ratio p Augu. ad Paulinã de videndo deum: vbi dicit. Attingere mẽte deũ magna est beatitudo: cõprehendere autem est impossibile. Sed dicendũ: q cõprehensio dupliciter põt accipi: vt tangit sanct⁹ Tho. j.ij.q.iiij.ar.iij.ad primum argumentum. ⁊ pte.j.q.xij.arti.j.ad primũ. Uno modo put est inclusio cõprehensi in cõprehendẽte: sicut vinũ comprehendit in vegete: vel homo in vestimento vel loco: vel sicut puer in vtero matris: ⁊ sic omne quod cõprehenditur a finito est finitũ. Unde hoc mõ deus nõ potest comprehendi ab aliquo intellectu creato. Alio modo cõprehensio nihil aliud nominat q tentionẽ alicuius rei tam presentialiter habite: sicut aliquis cõsequens aliquem dicit eum cõprehendere: quando tenet eum: ⁊ sic potest deus cõprehendi. Et ad hoc hortatur nos apostolus in verbis ppositis di. Sic currite ⁊c. Unde Can.iij. In lectulo meo quesiui p noctes quẽ diligit anima mea. ⁊ infra. Inueni quẽ diligit aia mea tenui eũ nec dimittam ⁊c. Et sic patet difficultatis solutio. Sed posset aliquis querere: de quo cursu loquit apostol⁹ dum dicit. Sic currite. Respõdeo: hoc declarat Dauid di. Viam mandatorũ tuorum cucurri. Cursus ergo iste est obedientia mandatorũ dei per quẽ si bene currim⁹: cõsequimur vitam eternã: iuxta illud Math.xix. Si vis ad vitam ingredi serua mandata: ⁊ idem est qd dicit apostol⁹. Nam quod dicit apostol⁹. Sic currite. Domin⁹ dicit. Serua mandata: qd autẽ dicit apostolus: vt comprehendatis. Domin⁹ dicit. Si vis ad vitam ingredi serua mandata. patet ergo thema. Et sumus in pposita materia mandatorũ: de quibus predicatur⁹ sum domino concedente per totam quadragesimã: incipiẽs ab hac dominica septuagesime. Sed anteq descendam ad specialem materiam mandatorum: premittenda sunt aliqua de lege diuina q fuit: ⁊ est causa efficiens preceptorum: vt pote ordinantis ipsa precepta: Sed vt altius exordiamur. Notandum q pro directione humane vite data est nobis a deo quadruplex lex. Nam ⁊ lex humana a deo est. Unde Prouer.viij. Per me reges regnãt ⁊ legum conditores iusta decernunt. Et

sunt iste quattuor leges videlicet.

Prima est lex nature
Scd'a est lex scripture
Tertia est lex gratie
Quarta est lex ecclesie.

Ultima vero diuidit͛ in duas scȝ legem canonicam ⁊ ciuilem: vel dic ꝙ triplex est lex nobis a deo data: scȝ lex naturalis: lex diuinalis: ⁊ lex humanalis. Lex autē diuinalis subdiuidit͛ in duas: scȝ in legē veteris testamenti que dicitur lex scripture: ⁊ in legem noui testamenti que dicitur lex gratie. Item lex humanalis diuidit͛ in duas: scȝ generalē ⁊ particularē. Lex generalis est duplex: scȝ canonica ⁊ ciuilis. Item vtraqꝫ potest subdiuidi in legem scriptam ⁊ non scriptā: vt infra subdit͛. Lex aūt particularis est duplex. s. lex scripta ⁊ lex non scripta: scripta dicit͛ statutū. non scripta vero cōsuetudo: que est ius quoddam moribus institutum: vt dicit Gratian⁹ di. j. Cōsuetudo. Ponit etiā Gratian⁹ multa alia iura que tn̄ sub predictis cōtinēt͛. Nā ius gentiū continetur sub iure naturali: vt infra dicet͛. Ius vero militare continetur sub iure gentiū: ⁊ ꝯsequenter etiā sub naturali. ius publicū contineť sub eodem vl' sub canonico vel ciuili. Ius quiritū. i. romanoꝝ ꝑtinetur sub iure ciuili: ⁊ sic patet multiplex legum distinctio. Ponit͛ etiam alia lex a theologis: que dicit͛ lex eterna q̄ nihil aliud est q̄ꝫ ratio diuine sapiētie: ſm ꝙ est directiua oim actuū ⁊ motionuȝ: sic ratio diuine sapiētie inquantū ꝑ eam cuncta sunt creata habet rationē artis vel exemplaris vel idee. ſm Tho. j. ij. q. xciij. ar. j. Item ponit͛ a theologis etiam alia lex q̄ dicit͛ lex cōcupiscentie. De qua Apl's Ro. vij. Uideo aliā legem in mēbris meis repugnantē legi mentis mee: ⁊ captiuū me ducentem in lege peti q̄ est in mēbris meis. Et dicit͛ lex non tanq̄ꝫ regulans ⁊ mensurans: sed tanq̄ꝫ mensurata et regulata. Quelibet em̄ inclinatio ꝓueniens ex aliq̄ lege dici pōt lex: nō essentialiter: sed quasi participatiue. Et hoc mō ipsa inclinatio mēbroꝝ ad cōcupiscentiā: lex mēbroꝝ vocatur ſm Tho. j. ij. q. xc. ar. j. ad primum. Sic ergo ꝯcupiscentia siue fomes dr̄ lex: ⁊ habet rōnem legis in hoie: inquantū est pena ꝯsequēs diuinā iustitiaȝ punitiuam culpe ipsius Ade. Inquātū vero inclinat ad pctm̄ cōtrariat͛ legi dei / nec habet rōem legis ſcdm ꝙ notat Tho. j. ij. q. xciij. ar. iij ad primū. Circa primā ꝗ legem nature de qua hodie dn̄o cōcedente ꝑdicatur⁹ sum: sunt vidēda tria puncta principalia: vicȝ.

Primo de ipsi⁹ legis quiditate.
Scd'o de ei⁹ effectualitate
Tertio de ei⁹ mutabilitate

¶ Circa primū est notandū: ꝙ lex nature dicit͛ a natura. Triplex autem natura pōt cōsiderari in homine. Est em̄ quedā natura in homine ſcdȝ quā cōmunicat cū oib⁹ substantijs: ⁊ sic est natura generis generalissimi. Et ſcdm hmōi nature inclinatiōȝ pertinet ad legē naturalē omnia per q̄ vita hominis ꝯseruatur: ⁊ ꝯtrariū impedit͛: ſm qd' dicit Tho. j. ij. q. xciij. ar. ij. Quelibet em̄ substantia naturaliter appetit conseruationē sui esse: ſcdm modū sue nature. Da exemplum de omni creatura sensitiua vel vegetatiua que habet solum esse. Et ſm h̄ ꝑtinet ad ius naturale fugere mortem: appetere vitam: diligere seipsum. Et ſm hoc potest dici ꝙ comedere / bibere / et dormire. fit de hoc iure: quia pertinent ad cōseruationeȝ sui: ⁊ multa alia similia Et ſȝ hoc potest dici ꝙ defensio sit d' iure naturali ſm hanc legem naturalē. Secundo est natura generis subalterni ſm quā communicat homo cum ceterꝫ animalib⁹. Et ſm hāc legē naturalē dicunt͛ ea esse de lege naturali: que natura omnia animalia docuit: vt est coniunctio maris et femine: quā nos matrimoniū appellam⁹. Itē procreatio ⁊ educatio filioꝝ: vt dicit iurisconsultus in. l. j. ff. de iustitia ⁊ iure. Et gratian⁹. j. di. ius naturale. Nota hic contra mulieres nolētes lactare filios suos. De quo vide Grego. v. di. ad ei⁹. Sed hic pōt fieri obiectio: quia de ratiōe matrimonij est ꝙ sit ꝯiūctio maris ⁊ femie indiuiduā vite ꝯsuetudinē retinens: vt. xxvij. q. ij. §. j. Et extra. de presump. c. illud. Inseparabilitas autē ista non est cōmunis omnib⁹ animantib⁹. Ergo matrimōiuȝ non est de iure naturali hoc modo. Ad hoc pōt rn̄deri ꝙ in diffinitione predicta matrimonij ponit͛ primo coniunctio maris ⁊ femine: ⁊ hoc est tanq̄ꝫ materiale. Secūdo ponitur indiuiduā ⁊c̄. Et h̄ est tāq̄ꝫ formale

Quantū ergo ad primū qđ est materiale matrimonij est de hoc iure naturali: sed quantū ad scđm nō est de iure naturali: sȝ tertio mō sumptū. s. fm naturaȝ spēi: de q iure statim dicef. Nec obstat si dicas q sȝ hoc sequeref q fornicatio est de iure naturali: ꝛ ꝯñter q sit licita. Rñ. q licȝ fornicatio sit de iure naturali hoc scđo mō: tñ nō oīa q̄ sunt de iure naturali hoc scđo modo sumpto sunt licita: q aūt fornicatio sit de iure naturali hoc scđo mō: sentit Tho. j. ij q. xciiij. ar. iij. ad scđm. Et vide glo. j. di. Jus naturale. sup verbo maris et femine cōiunctio. Tertio est ꝯsideranda in homie natura spēi quā sortit homo ex differētia: specifica: q̄ est ratio sibi ꝓpria: fm quā hō distinguit ab alijs animalibꝫ: ꝛ fm hāc ad legem naturalē ꝑtinēt ea q̄ spectant ad inclinationē huiꝰ nature: ꝛ sūt ea ad q̄ inclinatur hō ex instinctu rationis naturalis: sic q veritatē cognoscāt de deo: q in societate viuat: q ignorantiā vitet: q alios nō offendat cū qbꝫ couersari debet ꝛc̄ hmōi. vt notat Tho. j. ij. q. xciiij. arti. ij. Jtem q virtuose viuat: qꝛ actus virtutū sunt d̄ lege nature: vt notat Tho. ibidem. Jtēȝ ad hanc legē nature spectat erga deuȝ religio Jtem vt parentibꝫ honorem prebeamus. Jtem vt vim atq iniuriā propulsemꝰ: vt dicit iurisconsultꝰ in. l. j. §. fi. ꝛ duabꝫ legibus sequentibꝫ de iusti. ꝛ iure. Et fm hoc lex naturalis diffinit: q est quedā ꝓpositō vniuersalis fabricata: p actu rationis practice ad directionem actuū humanorum ordinata: ꝛ sic diffinit Aug. de ancho. super eplaȝ ad Ro. vij. Uel dic q lex nature est quoddā lumē intellectꝰ insitū nobis a do in creatiōe p q̄d inclinamur ad bonuȝ. De q̄ lumine loquit. ps. Signatū est sup nos lumen vultus tui dñe. Uel dic q lex naturalis nihil aliud est q̄ participatio legis eterne in rationali creatura fm Tho. j. ij. q. xcj. ar. ij. Hic applica. ca. decreti. ꝛc̄. Et fm hoc lex naturalis hoc mō accepta aut in nullo aut parū differt a iure gentiū. de q̄ vide Tho. j. ij. q. xcv. ar. iiij. ꝛ. ij. ij. q. lvij ar. iij. Et multa gra breuitatȝ omitto: eo q latiori discussione indigeāt. Circa scđm scȝ de legis naturalis effectu est notandū q lex naturalis tertio mō sumpta (quia d̄ hac sermo nobis est) habet tres effectus

Primꝰ est circa credenda
Scđs est circa agenda
Tertiꝰ est circa speranda

¶ Circa credēda quidē: quia hac lege instruimur ad dei cognitionē: de qua lumie naturali cognoscimꝰ tria scȝ eius potētiā/ eius sapientiā/ ꝛ eius bonitatē: que sūt appropriata tribꝫ ꝑsonis trinitatis: ꝛ consequenter naturaliter cognoscimꝰ deum esse nisi homo sit insipiens: iuxta illud. ps. Dixit insipiens in corde suo, non est deus. Sȝ videamꝰ quomodo. Cape exemplum. Si tu videres pulchrū ꝛ magnum palatium: nonne cognosceres ex hoc potentiā illius qui fecit illud edificari: ꝛ sapientiā edificatoris ꝛ bonitatem illiꝰ qui illud palatium fecit ad fineȝ hominum scȝ habitādi: ꝛc̄. Sic hic mundus est quoddam palatium dei. Auctoritas. O israel q̄ magna est domus domini: ꝛ ingens locus possessionis eius: magnus ꝛ non habens finem: excelsus ꝛ immēsus Baruc. iij. Nota nō habens finem scȝ quantum ad durationeȝ. Considerans ergo homo mundum cognoscit aliquem esse eius conditorem: qui cū magna potentia condidit ꝛ sapiētia ordinauit: ꝛ bonitate gubernat illū: ꝛ hic est deus. Et hoc confirmat auctoritate sacre scripture veteris ꝛ noui testamēti. De veteri habet Sap. xiij. A magnitudine eñi speciei ꝛ creature cognoscibilit poterit horum creator videri. De nouo habet Ro. j. Jnuisibilia dei a creatura mundi p ea q̄ facta sunt intellecta cōspiciunt: sempiterna quoq virtus eius et diuitas. Hoc mō cognouerunt antiqui philosophi naturales vnum deum. cognouerūt etiā appropriata tribꝫ ꝑsonis scȝ potentiā/ sapientiam/ et bonitatem dei. per que relucet nobis vestigium trinitatis. Non autem cognouerūt propria que sunt generatio/ paternitas: et processio: iuxta illud Apostoli. Loquimur dei sapientiam/ quā nemo principum huius seculi cognouit. j. Cor. ij. Principuȝ .i. philosophoꝝ fȝ glo. ꝛ ponit Tho. pte. j q. xxxij. arti. j. Et ꝑpter hoc ratio naturalis dicitur vultus dei: iuxta illud. ps. Signatum est super nos lumen vultus tui domine: quia sicut per vultū cognoscit hō: sic p rationē naturalē cognoscitur deus: patet q̄ primus effectꝰ naturalis circa credēda

Non

Hec ponant in sermone de dominō dei

¶ Scḋs effectus est circa agenda. Nam etiā si a deo nulla data esset lex scripta sufficienter: nihilominus instruimur ab hoc lumine rōnis circa moralia p̄cepta. Nam hec lex naturalis habet quedā p̄ncipalia p̄cepta/ que sunt fundamentū omniū p̄ceptoꝝ moralium: ex quibꝫ principalibꝫ preceptis elicit quasdam ꝯclusiones imediatas/ que sunt p̄cepta decalogi. Verbi gratia. Principaliꝰ preceptuꝫ legis naturalis est: ꝙ bonū est faciendū: ⁊ malum vitandum: ex quo p̄cepto eliciunt imediate oia alia precepta decalogi. Nam ex p̄te precepti: scꝫ ꝙ bonuꝫ sit faciendū: eliciuntur omnia precepta moralia affirmatiua. Et scḋa vero parte: scꝫ ꝙ malū sit fugienduꝫ: eliciunt oīa p̄cepta moralia negatiua/ ⁊ sm̄ hoc oīa p̄cepta decalogi possunt dici esse de iure naturali: qꝛ sunt ꝯclusiones quedam imediate elicite a p̄mis p̄ceptis iuris naturalis: ⁊ hoc est qḋ dicit Isidorus: ⁊ habet in decretis. j. dist. in p̄ncipio. vbi dicit. Jus naturale est qḋ in lege/ ⁊ in euāgelio cōtinetur: qḋ verbum nō est sic intelligendū: quasi oia que in lege ⁊ euāgelio cōtinentur/ sint de lege nature: cum multa tradant ibi sup̄ naturā. Sed quia ea que sūt de lege nature: plenarie ibi tradunt. Vn̄ cuꝫ dixisset ibi Gratianꝰ: ꝙ ius naturale est qḋ in lege ⁊ euāgelio continetur: statim exemplificādo subiūxit: quod quisqꝫ iubet alij facere qḋ sibi vult fieri/ ⁊ ꝓhibet alij facere/ qḋ sibi nolit fieri. Hoc ponit Tho. j. ij. q. xciij. arti. iiij. ad p̄muꝫ. Et ꝯcordat Gratianꝰ in decre. vj. dist. §. his respondet. Ponamꝰ igitur in practica qḋ hic sup̄dictū ē: videlꝫ qḋ ex p̄te p̄cepti. s. qḋ bonū sit faciendū: eliciunt oīa precepta moralia affirmatiua. Et ex scḋa parte scꝫ ꝙ malū sit fugiendū: eliciunt oīa precepta moralia negatiua. Lumen nāqꝫ intellectꝰ naturalis instruit nos/ ꝙ bonū est diligere illū a quo bn̄ficia cōsequimur: et quāto magis bonuꝫ ꝯsequimur: tanto est magis diligendꝰ. Et qꝛ a deo recepimus bn̄ficiū creationis: qḋ est bn̄ficium infinitū: ideo instruimur et ꝓuocamur ad ipsuꝫ deū totis viribꝫ diligendū: qḋ est primum p̄ceptū morale decalogi. ¶ Scḋo instruitur homo hac lege naturali: ꝙ quilibet seruus debet loqui de domino suo reuerent: quia hoc est bonū ergo faciendū. Et ex h̄ habemꝰ scḋm preceptuꝫ. s. nō assumes nomen dei tui in vanū. ¶ Tertia ratio naturalis dictat homini: ꝙ seruꝰ cui ꝓuidetur a dn̄o: debet eidem dn̄o aliquod seruitiuꝫ exhibere: ⁊ ex hoc habet tertiū preceptuꝫ. Memento ⁊c̄. Vn̄ḋ tempe legis nature hoīes ex naturali instinctu reddebant obsequia/ ⁊ seruitia deo sacrificando vel aliquid offerendo: vt patꝫ de Abel. Enoch. Noe. Abraaꝫ. Isaac. Jacob. ⁊ multꝭ alijs in ꝓstatione dn̄i/ ⁊ in reuerentiā diuine maiestatis. Vn̄ dictū est supra/ ꝙ religio est de iure naturali. ¶ Quarta ratio naturalis dictat homini/ ꝙ bonuꝫ est ꝙ hi a quibꝫ beneficia accipimꝰ debeant honorari. Cum ergo a parentibꝫ accipiamꝰ esse: nutrimentū ⁊ disciplinā. ergo debemꝰ honorare parētes: ⁊ ex h̄ habet quartū preceptū. ¶ Quinta ratio naturalis dictat homini: ꝙ malū est nocere alteri: ⁊ qḋ tibi nō vis fieri alijs non feceris. Vnde dicit iurisconsultꝰ. Cum inter hoīes cognationē quandā natura cōstituit: ꝯsequens est hominē homini insidiari nephas esse. ff. ḋ iu. ⁊ iure. l. vt vim. Econtra ḋr dominus. Mat. vij. quecūqꝫ vultꝭ vt faciant vobis hoīes: ⁊ vos facite illis. Et ex hoc instruitur homo ad oīa p̄cepta scḋe tabule negatiua: quibꝫ ꝓhibet ꝓximis inferre nocumenta. Potest autē nocumentū inferri ꝓximo circa quattuor. Primo in ꝑsona ꝓpria: ⁊ ꝑ hoc ꝓhibet homicidiū: qḋ est q̄ntum p̄ceptum. Non occides. Scḋo in persona cōiuncta ꝓximo/ quantū ad ꝓpagationeꝫ prolis: ⁊ ꝑ hoc ꝓhibet adulteriū qḋ est sextū p̄ceptum. Non mechaberis. Tertio in rebus: ⁊ ꝑ hoc ꝓhibet furtuꝫ: ⁊ quelibet etiaꝫ iniusta vsurpatio rei aliene: qḋ est septimū p̄ceptum. Non furtum facies. Nam ⁊ natura equū est neminē locupletari debere cum aliena iactura. ff. de codi. inde. l. Nam ⁊ natura. Quarto potest inferri nocumentū in fama: ⁊ per hoc ꝓhibetur quelibet detractio ⁊ infamatio ꝓximi/ quod est octauū p̄ceptum. Non dices contra ꝓximum tuū falsum testimonium. Potest etiam circa sextum ⁊ septimū p̄ceptum offendi nō solum opere: sed etiā corde: ideo ꝓhibetur ꝯcupiscentia vxoris aliene: ⁊ etiam rei aliene ꝑ que habent nonū

ꝛ decimū preceptum. ¶ Sed hic pōt que ri cum possit offendi corde ꝛ ope ↄtra q̄ntum pceptuꝫ. Non occides. ꝛ octauū/cur nō phibetur in decalogo ita homicidium cordis: sicut fornicatio ꝛ furtū: ꝛc. Respō deo: s̄m Tho. j. ij. q. c. arti. v. ad q̄rtū. De lectatio adulterij. ꝛ vtilitas diuitiaꝝ sunt p seipsa appetibilia/inquantū habēt ratio nem boni delectabilis vel vtilis: ꝛ ꝓpter h̄ oportuit in eis phiberi nō soluꝫ opus: sed etiā concupiscentia: sed homicidiū ꝛ falsi tas sunt s̄m se horribilia: quia ꝓximus et veritas naturalit̄ amantur: ꝛ non deside rantur nisi ꝓpter aliud. ꝛ ideo nō oportuit circa ipsum pctm̄ homicidij/ꝛ falsi testi monij phibere pctm̄ cordis: sed solū opis. Hec Tho. Patet ergo quō hac lege natu rali. i. lumine rōnis naturalis sufficient̄ instruimur circa agenda: ꝛ hoc probatur etiā auctoritate ap̄li dicent̄. Cum em̄ gē tes que legem nō habent naturalit̄ ea q̄ le gis sunt faciunt/ipsi sibi sunt lex: q̄ osten dunt opus legis scriptum in cordibꝫ suis. Ro. ij. Sup q̄ textu dicit glo. q̄ gentes ꝛ si nō habēt legē scriptā. s. Moysi: habēt tamē legeꝫ naturalē qua q̄sq; intelligit: et sibi ↄscius est quid bonū/ꝛ q̄d malū. Nota rex. dum dicit. In cordibꝫ suis: quia lex ista nō est scripta in lapideis tabulis: sicut lex scripture: sꝫ in tabulis cordis humani q̄ sunt excellētiores ꝛc. vtpote capaces in tellect⁹ ꝛc. Tertius effect⁹ hm̄oi legis na turalis est circa sperāda. Nam lumē natu ralis rōnis instruit hoiem: q̄ quilibet bo nus ꝛ iust⁹ dn̄s det retributionē suis ser uitoribꝫ. Cum ergo deus sit sūme bon⁹ sa piens ꝛ iustus: sequit̄ q̄ det premiuꝫ suis bonis seruitoribꝫ: ꝛ penā malis cōtumaci bus ꝛ rebellibꝫ. aliquin nō esset iustus nec bonus: qd̄ est ita impossibile/sicut impos sibile est deū nō esse. Cum ergo in hac vi ta non fiat hm̄oi retributio. sequitur q̄ ra tio naturalis cogit nos ad credendū ꝛ spe randū q̄ alia sit vita in qua hm̄oi retribu tio bonoꝝ ꝛ maloꝝ fiat. Patet ratio. Au ctoritas habetur p Dauid. ps̄. Sacrifica te inquit sacrificiū iustitie: ꝛ sperate in do mino. Multi dicunt quis ostendit nobis bona: Signatuꝫ est sup nos lumen vult⁹ tui dn̄e ꝛc. Nota multi. s. dubitātes. Dn̄e quis ostendit nobis bona. s. futura eterna quasi di. Quis inde veniens renunciauit nobis/que essent illa bona. Isti quidē du bitant: sed nos habem⁹ inde certitudineꝫ: q2 signatum est sup nos. i. in supiori parte nostra. i. in anima: quia inferior est sensua litas. Lumen vultus tui dn̄e. i. lumen ra tionis naturalis que dicit̄ vultus dei: q2 p ea cognoscimus deum: sicut p vultū co gnoscit̄ homo. Et ex hoc habem⁹ effectuꝫ spei/p queꝫ letamur sperantes futura illa bona. Ideo subdit. Dedisti letitiā in cor meo. Patet ergo terti⁹ effectus legis na turalis: ꝛ est necessarius homini ad salu tē: iuxta illud ap̄li. Credere oportet: acce dentē ad deum quia est: ꝛ q̄ inquirētibꝫ se remunerator sit. Heb. xj. ¶ Circa tertiū: vicꝫ de hu⁹ legꝭ naturalis mutabilitate. vtrum scꝫ hec lex naturalis sit mutabilis: qd̄ Tho. tangit. j. ij. q. c. arti. viij. q. xciiij. ar. v. Ubi videt̄ dicendū: quod dupliciter possumus loqui de pceptis legis naturalꝭ: siue de lege naturali. Uno modo q̄ntuꝫ ad rōnes ipsoꝝ que sunt iste: scꝫ vt homo ordinate se habeat ad deum ꝛ ad ꝓximū. Item quod bonū sit faciendū/ꝛ malū fu giendū: que sunt prima principia legis na turalis: vt supra dixi. Et quantū ad hoc lex naturalis est imutabilis/ꝛ indispensa bilis non solū ab hoie: sed etiā a deo. Naꝫ vt ait Ap̄lus. ij. Tim. ij. Deus fidelis p manet: negare seipsuꝫ nō potest. Negaret autē seipsum si ipsum ordinem sue iustitie auferret: cū ipse sit ip̄a iustitia: ideo in hoc de⁹ dispensare nō pōt: vt hoi liceat nō or dinate se habere ad deū: vel nō subdi or dini iustitie ei⁹/in his in quibꝫ scd̄m se ho mines adinuicē ordināt̄. Scd̄o mō possu mus loqui de lege naturali: ꝛ pceptis ei⁹ quantū ad v̄ba: siue quantū ad ↄclusiōes elicitas ex primis p̄ncipijs legis naturalꝭ: q̄ ↄclusiones ꝑtinent̄ in pceptis decalogi: ꝛ quantū ad hoc pōt quidē deus dispensa re: ꝛ etiā vtens iure ꝛ auctoritate dei: sicut princeps: aliter tamē ꝛ aliter. Naꝫ de⁹ di spensare pōt. circa p̄cepta legis naturalis siue subsit causa extrinseca: siue nō. Puta q̄ occidatur hō siue sit nocens/siue inno cens: vt ptꝫ de Abraam. Gen̄. xxij. Ratio q2 cū volūtas dei sit regla hūanoꝝ actuū principalit̄ directiua: ideo illud dicit̄ bo nū ꝛ iustū qd̄ deo placet. Et ideo occidere

holem innocentē ex volūtate dei iustū est z bonum: p̄sertim ea rōne: q2 etiā innocēs hō est debitor mortis ꝓpter pctm̄ originale: que quidē mors diuina ptāte inducit: ſm illud. j. Reg. ij. Dn̄s mortificat z viuificat z Deut. xxxij. Ego occidā z ego viuere faciā. Sic etiam excusat Sāson ab homicidio: z Jacob a mendatio: vt habet in c. Gaudemus. extra. de diuortijs z. xxiij. q. v. Si non licet: et. q. viij. Occidit. Sic etiā dispensauit deus in furto: qn̄ filij israel precepto dei tulerunt egyptiorum spolia. Exo. xiij. Nam illud ꝓprie nō fuit furtū: q2 illa spolia debebant filijs ex voluntate dei/ cuius est terra z plenitudo eius. Furtuz aūt est ɔtrectatio rei aliene inuito dn̄o. ergo nō fuit furtū ſm Tho. Sed etiā si diceremus furtū fuisse nō fuit pctm̄ ex eo: qa volūtate dei fuit factuz qui est legislator. Eius autē est tollere cuius est cōdere: vt in ca. Omnis res. de reg. iur. z in. l. Nihil taz naturale. ff. c. Sic etiaz deus dispensauit in fornicatiōe Osee: qui accessit ad vxorē fornicariā/ vl' ad mulierē adulterā: nō em̄ fuit mechatus vel fornicatus: q2 accessit ad eam q̄ sua erat ſm mandatū diuinū: q est auctor institutōis m̄rimonij: ſz' Tho. ij. ij. q. cliij. ar. ij. ad ſcdm. Vel etiā si dicamus fuisse fornicationē/ tamē nō fuit peccatū. imo virtutis actus ex q̄/ ex voluntate dei facta est: p rationē supradictā. Patz ergo q deus pōt dispensare in p̄ceptis decalogi/ siue subsit aliqua causa extrinseca: puta delictum: siue nō: q2 voluntas diuina est sufficientissima/ et iustissima causa dispensandi: q2 quod principi placuit leg̃ habet vigorē. l. j. ff. de cōsti. princi. Homo aūt fungens auctoritate dei sicut sunt p̄lati/ potest quidē dispensare data causa extrinseca: puta delicto vel alia hmōi: iuxta illud Apli. ij. Cor. ij. Nam z ego q donaui/ siquid donaui ꝓpter vos in ꝑsona christi zc. Et alibi dicit. Christi legatiōe fungimur. Et Rom. xiij. Non est ptās nisi a deo. z ifra. Itaq3 qui potestati resistit dei ordinatiōi resistit. Et habet xj. q. iij. Qui resistit. nec sufficit volūtas p̄lati. Vn̄ nō posset aliqs p̄nceps eccl'iasticus vel tpalis dispensare/ q hō innocēs occidat. Vn̄ lex dt: q sanctius est impunitū relinqui facinus nocētis/ q̄ innocentē condēnare. l. ab sentē. ff. de penis. Vn̄ Aug. ad bonifaciū: z hr̄ in decret3. ix. di. Quicūq3 imperatorum legibus/ q̄ p veritate fuerūt obtēperare nō vult acq̄rit grande supplicitū. Quicūq3 ergo imperatorum legibus q ɔtra dei voluntatē ferunt obtēperare nō vult/ acq̄rit grande premiū. Pōt ergo p̄nceps dispensare vel statuere/ qd hō occidat dato delicto: nec tunc ꝓprie dicit mutare statutū legis naturalis. q2 vt dic̄ Tho. vbi. s. Occisio hois ꝓhibet in decalogo/ put habet rōnez indebiti. Vn̄ iudex q occidit lattonē: vl' miles q occidit hostē rei publice/ nō appellāt homicide: vt Aug. dt in li. d libero arbitrio z nota. Tho. j. ij. q. lxxxviij. ar. vj. ad tertiū. Sic g̃ in dispensatiōe p̄ncipis/ req̄rit causa legitima: al's nō dicit dispensatio/ s3 dissipatio: vt notāt canoniste in. c. De multa. de prebē. z. j. q. vij. Req̄rentis. §. Nisi rigor. iuriste d hac materia vtrū. s. p̄nceps possit tollere vl' rescribere ɔtra legē nālez tractāt in. l. rescpta. C. de precibus impera. offe. z in. l. fi. C. si ɔtra ius. vl' vtili. pu. Canoniste vero. vj. di. §. his ita.

De lege scripture. Ser. ij.

Sic currite vt cōprehendatis. j. Cor. ix. Seq̄tur predicare d lege scripture q̄ incipit a Moyse: ɔcurrens tn̄ cū p̄ma lege. s. nature. De hac ergo lege scpture: occurrūt videnda tria hodie.

Primo de eius exigentia z nec̄itate.

Scdo de preceptorum eius differentia et pluralitate.

Tertio de eius excellentia z nobilitate.

De mutabilitate aūt eorum. i. vtrū possit dispensari in p̄ceptis moralibus: vide supra ſmo. primo pte. iij. Circa p̄mū g̃ nota q rō q̄re lex scripture. i. mosayca fuit necessaria est: q2 licz lex nat'e fuerit d se sufficiens ad instruendū hoiem/ de credendis agēdis z sperandis: vt dixi. s. tn̄ fuit multū illa lex nature postea obscurata depressa/ z viciata p legē ɔcupiscentie q̄ est i mēbris nr̄is: ꝓpter qd indiguit hō alia lege instruente q fuit lex Moysi. Fuit aūt lex nature obscurata p legē ɔcupiscentie in oībus illis effectibus: de quibus dictum est supra.

¶ Primo quidē in credēdis. Nā licet hō lumine rōnis naturalis: siue legis nature manuducaī ad cognitionē dei: tñ in tm̄ invaluit ꝯcupiscentia hūana / vt obtenebraret lumē illud in tm̄ / ꝙ venerunt hoies ad magnos ꝛ diuersos errores d̄ deo. Quidā em̄ dixerūt / ꝙ nō erat deus. ps. Dixit insipiens in corde suo nō est deus. Quidā ꝑo posuerūt plures deos: ꝓpter qd̄ fere totus mūdus / hoc errore seductus declinauerat ad idolatriā: pr̄sertim tempe Abrae. Quidā etiā adorabāt solem / quidā lunā / quidā ignem ꝛ aquā / quidā ligna / quidā lapides / quidā cepas / ꝛ allia / vt egyptij. Ps. Simulachra gentiū argētū ꝛ auꝝ. Quidā etiā adorabāt anseres / vt romani. De quibꝰ Aug. in. ij. de ciui. dei. c. xxij. Quidā vero dixerūt esse deū: sed nullā ꝓuidentiā habere circa creaturas. Quidā vero dixerunt incorruptibilia / ꝛ supiora regi diuina ꝓuidentia: sed nō inferiora corruptibilia: pr̄sertim actus hūanos ex liberoarbitrio ꝓcedentes: ex quoꝝ ꝑsona dr̄. Job. xxij. Nubes latibulū eiꝰ circa cardines celi pambulat / nec nostra ꝯsiderat. Itē Boetiꝰ loquēs ad dn̄m in ꝑsona istoꝝ dicit. Omnia recto fine gubernas. Hoim solos respuis actus. Iste error ē maximꝰ: q2 tolleret iusticiā dei / ꝛ misericordiam. Item tolleret ꝟtutem ꝛ vitia. Itē paradisum ꝛ infernū / cōtra qd̄ dicit Aplus Heb. xj. Oportet accedentē ad deū credere q2 est: ꝛ ꝙ inqrentibus se remunerator sit. Quidā vero errauerūt circa creationē mundi. Nam multi dixerunt mundū ab eterno factū / ꝛ in eternum duraturū. Quidā vero circa anime durationē. nā dixerūt animā esse mortalē cū corpe. In quoꝝ ꝑsona dicit Salomon Unus interitꝰ est hois / ꝛ iumentoꝝ ꝛ eq̄ vtriusq3 ꝯditio / sic morit hō: sic ꝛ illa moriunt. similiter spirant oīa: ꝛ nihil habz hō iumēto ampliꝰ. Eccl's. iij. Item. Sap. ij. Dixerūt impij cogitātes apud se nō recte. Exiguū ꝛ cū tedio est tēpus vite nostre: ꝛ nō est refrigeriū in fine hois: ꝛ non est q̄ agnitꝰ sit reuersus ab iferis ꝛc. Et ps. iiij Multi dicūt qs oñdit nobis bona. Uide ḡ quantū obscuratū fuit lumē rōnis naturalis: ꝛ depressiuz ꝑ tenebras ꝯcupiscētie. Oportuit ḡ ꝙ hō illuminaret alio lumie diuino ad tollēdos errores ꝑdictos. Ideo diuina ꝓuidētia ex misericordia sua / ne homo deuio errore laberet ꝓmulgauit legē scripture: ꝑ quā manifeste declarauit eē vnū deū creatorē ꝛ ꝓuisorem totiꝰ vniuersi dr̄. In pn̄cipio creauit deus celū ꝛ terraz ꝛc. Que verba licet nō sint de lege moysi: tamen a Moyse ꝓphice ꝓlata fuerūt. Item Deut. xxxij. Uidete ꝙ ego sim solꝰ / ꝛ non sit alius deus ꝑter me. Itē eiusdē. vj. Dominū deū tuū adorabis / ꝛ illi soli seruies. Dando etiā legē scripture: oñdit deus ꝙ ipē habeat ꝓuidentiā non solū supioꝝ creaturaꝝ ꝛ celestiuz / sed etiā inferioꝝ: declarauit etiā animā esse imortalē. patet ergo q̄re fuit necāria lex scripture circa credēda.

¶ Scdo obscuratū erat lumen legis naturalis circa agenda. Intantū em̄ ꝑualebat lex ꝯcupiscentie in membris hoim / ꝙ nō ꝑmittebat hoiem dirigi / fm̄ legem nature. Uñ ad oīe genꝰ vitioꝝ plapsus erat hō: ita ꝙ homo ꝯtrariū legis naturalis / vt plurimū faciebat. Et iō vt nequā seruus contumacit rebellabat: licet lumē legis naturalis ꝯtrariū suaderet. Uñ aplūs. Condelector em̄ legi dei: fm̄ interiorē hoīem: video aūt alterā legē in mēbris meis repugnantē legi mentis mee / ꝛ captiuantē me in lege pcti: que est in mēbris meis. Ro. vij. Plus dico: q2 intantū etiā obscuratuz fuerat lumē legis naturalis / siue rōnis naturalis: ꝙ apud germanos olim latrocinīu non reputabat iniquum: cum tamē sit expresse contra legem nature: vt dixi supra: vt refert Julius Cesar in libro de bello gallico. Et refert Thom. j. ij. q. xciiij. art. iiij. Sic etiam nec ꝯcupiscentia mala credebatur esse peccatū. Unde Ro. vij. Peccatum non cognoui / nisi per legem. Nam concupiscentiā nesciebam: scilicet esse peccatū / nisi lex diceret / non cōcupisces. Fuit igitur necessaria lex scripture ad illuminādum hominem circa cognitionem peccatoꝝ / et ad coercendum ipsum a peccatis: quod ipsa lex facit dupliciter. ¶ Primo penam adijciendo. Unde deus dedit duas tabulas lapideas Moysi / in quibus erant scripta decē precepta: et statim post precepta subiungit penam transgressionis: quia tempore legis nature non erat pena imposita transgressori legis. Unde Rom. v. Usq3 ad legem enim peccatum

erat in mundo: peccatū autē nō imputa-
batur cū lex nō esset. vbi dicit Glo. q̄ quidam peccata esse nesciebāt: oīa vero apd̄ deum impunita esse putabāt. Et idō post legem scriptam de decem p̄ceptis statim subiungit penā transgressori dicēs Exo. xxij. Qui imolat dijs occidet. ꝛ supra. maleficos nō patieris viuere ꝛc̄. Item Exo. xxj. Qui ꝑcusserit hominē volens occide-
re: morte moriat: ꝛ sic in ceterꝫ culpis. Nā ꝑ transgressiōe cuiuslibet p̄cepti apposita est pena in lege scripture: q̄ꝛ seruus contu-
max metu pene a culpa est coercēd⁹. Vn̄ Gal. iij. Lex ꝓpter transgressores posita ē: ꝓpterea lex illa Moysi vocat lex seruorꝫ. In cuius signū quando lex illa data fuit audita sunt tonitrua: et visa sunt fulgura ꝛ totus mons fumigabat: ꝓpt̄ quod filij israel timuerūt valde. Et steterūt ꝓcul di-
centes Moysi. non loquet nobis domin⁹ ne forte moriamur. ꝛ ait Moyses ad po-
pulum: vt probaret vos venit dn̄s: ꝛ vt ti-
mor illi⁹ esset in vobis ꝛ nō peccetꝫ. Exo. xxij. ¶ Scd̄o coercuit lex hominē a pecca-
tis bona tp̄alia ꝓmittendo: vt patꝫ Esa. j. Si volueritis ꝛ audieritis me: bona terre comedetis. ꝛ expressi⁹ habet Deut. xxviij. Patet ḡ quō fuit necessaria lex scripture circa agēda. ¶ Tertio obscurata erat lex nature circa sperāda: que obscuritas conse-
quitur ex prima: q̄ꝛ si nō cognoscebāt nec credebant deū vel ꝓuidentiā diuinam cre-
debant nullā esse/ cōsequenter nullaꝫ bea-
tam vitam sperabāt: Oportuit ergo dare legem q̄ instrueret eos. de alia vita: ꝛ licet hoc expresse nō habeat in lege Moysi: sed sub velamine figure: tn̄ expresse habet in ꝓphetis veteris testamenti p̄sertim Danielis. xij. Multi de his q̄ dormiūt in terre puluere vigilabūt: alij in vitaꝫ eternā: alij in obprobriū: vt videāt semꝑ ꝛc̄. Patet ḡ quare fuit necessaria lex scripture: sed re-
stat vna dubitatio: quare nō ante Moy-
sen fuit data lex: vel statim post peccatuꝫ cū iam homines corrupti ꝛ damnati erant per cōcupiscentiā: oīs quippe caro corru-
perat viam suam: vt dicit Gen̄. vj. Rn̄. Sicut in naturalib⁹ nl̄la forma imprimit in materia: nisi pri⁹ materia sit disposita: ꝛ sic in moralib⁹ nullum bonū/ nulla gra-
tia diuina datur homini: nisi cōuenienter disposito. Ad dispositionē aūt doni diui-
ni/ vel gratie recipiende: precipue requirit humilitas: iuxta illud Jac. iiij. Deus su-
perbis resistit: humilib⁹ aūt dat gratiam. ps. Bonuꝫ mihi dn̄e: quia humiliasti me: vt discam iustificatiōes tuas. Et alibi. Cu-
stodiens paruulos dn̄s humiliat⁹ sum et liberauit me. Oportuit ḡ q̄ ad hoc vt hō aptus esset/ ꝛ disposit⁹ ad legem diuinam recipiendā: q̄ cognosceret defectū suum: ꝛ ex hoc humiliaret: homo aūt superbiebat de scientia quare ratio naturalis posset ei suf-
ficere ad salutē. Et ideo vt de eius superbia cōuinceret ꝑmissus est homo regimini sue ratiōis: absq̄ adminiculo legis scripte: et experimento didicit tandē q̄ patiebat ra-
tionis defectuꝫ: ꝑ hoc q̄ homines vsq̄ ad idolatriā ꝛ turpissima vitia circa tempora Abrae sunt ꝓlapsi. Et ideo post hec tēꝑa fuit necessariū legem dari in remediū hu-
mane ignorantie: q̄ꝛ per legeꝫ est cognitio peccati: vt dicit Ro. v. Et hec ratio ꝑtinet ad malos homines et superbos. Ex pte ꝓ bonorum lex scripture data est in auxiliū: quod quidē: tunc primo maxime necessa-
rium fuit qn̄ lex naturalis obscurari incipi-
ebat ꝓpter abundantiā ꝛ exuberantiā pec-
catorꝫ circa tp̄a Abrae: vt dixi. Et hāc ra-
tiōꝫ ꝑtit Tho. j. ij. q xcviij. ar. vi. ¶ Circa scd̄m. s. de p̄ceptorꝫ differentia ꝛ pluralita-
te notandū: q̄ in lege scripture. s. mosaica triplex p̄ceptorū distinctio inuenit ẜm q̄ tangit Tho. j. ij. q. xcix. ar. iiij. Et Gratia-
nus in decre. vj. dist. §. his ita. Quedam enī precepta sūt moralia: quedā cerimoni-
alia: ꝛ quedā iudicialia. de q̄b⁹ dic̄ Moy-
ses populo. Deut. vj. Hec sūt p̄cepta ꝛ ce-
rimonie atq̄ iudicia q̄ mandauit dn̄s de⁹ vester ꝛc̄. Precepta antonomasice dicunt moralia. Pro istorꝫ ḡ preceptorū itellectu ꝛ declaratiōe est notandū ẜm Tho. q. vbi supra. ar. iiij. q̄ ad legem diuinā pertinet: vt ordinet homines ad inuicē ꝛ ad deuꝫ. vtrūq̄ aūt horū in cōmuni quideꝫ ꝑtinet ad dicta legis nature: ad qd̄ referunt mo-
ralia precepta. Sꝫ oportet qd̄ determinet ꝑ legem diuinā vel humanā: ꝛ hec determi-
natio ꝑtinet ad p̄ceptū cerimoniale. Sic etiā honorare parentes ꝛ nō occidere ho-
minē: ꝛ nō facere furtum: non mechari: ꝛ hmōi sūt indita homini ex dictamine leg̃

naturalis vt supra dictum est. Item indi tum est homini ex eadem lege naturali: q transgressio pdictoꝝ preceptorum debeat puniri: sed determinare qualis pena z qn ta sit inferenda trāsgressori: nō statim oc currit homini ex dictamine legis nature sue rationis naturalis: sed oportet qd de terminet a legislatore deo vel homine: z h pertinet ad preceptū iudiciale: puta si qs furat vnā ouem reddat qttuor: si quis ma ledixerit patri vel matri morte moriatur. Determinatio g cōmunis precepti d cul tu diuino fit p precepta cerimonialia. De terminatio vero cōmunis precepti de iusti tia seruanda inter hoies fit p precepta iu dicialia. Et sm hoc oportet predicta tria legis precepta ponere: scz moralia: q sunt de dictamine legis nature. Cerimonialia que sūt determinatōes cultus diuini: z iu dicialia q sunt determinatiōes iustitie int homies obseruande. Vñ cum Apostolus dixisset Ro.vij. q lex est ira: subiunxit qd mandatū est iustum z sanctū et bonū. iu stum quidē quantū ad iudicialia. sanctum ad cerimonialia. Nam sanctuz dicit q est deo dicatum: bonū vero honestū quantū ad moralia sm Tho. vbi supra. Dicūtur autem cerimonialia quasi munia: id ē do na Cereris que dicebatur dea frugum vt quidam dicunt: eo q primo ex frugib9 ob lationes deo offerebant: siue vt Valeri9 maximus refert: nomen Cerimonie intro ductum est ad significandū cultum diui num apud latinos: a quodam oppido iux ta romam quod cerere vocabatur: eo q roma capta a gallis illuc sacra romanoꝝ allata sunt z reuerentissime habita sm q refert Tho.j.ij.q.xcix.arti.iij. Est autem notandū: q quia quadruplicē differentiā inuenio inter moralia pcepta ex vna pte: z cerimonialia z iudiciaria ex altera. Pri ma differentia est quia moralia habēt vim obligandi ex ipso dictamine rationis. Vñ pertinēt ad legem nature vt dixi supra ser mone proximo. parte.ij. Et dicunt mora lia: eo q a ratione dicunt mores humani. Cerimonialia autem z iudicialia habent vim obligandi ex sola institutione diuina vel humana: quia in se cōsiderata non ha bent absolute rationem debiti vel indebi ti: sed habent vim obligandi ex sola insti tutione diuina vel humana vt dixi: z sat habetur ex supradictis. Et hanc differen tiam ponit Tho.j.ij.q.ciij. arti.j. Se cunda differentia e: quia precepta cerimo nialia ordinant hominez ad deum tantū: iudicialia vero ad hominem tantū: sz mo ralia ad vtrūqz. Ex hac ergo scda differen tia z prima. Nota q in duobus cōsistit ra tio cerimonialium preceptorum z etiā iu dicialium. Nam ratio cerimonialiū con sistit. Primo vt pertineant ad ordinatio nem hominis ad deum. Secundo vt non habeant vim obligandi ex sola ratiōe: sed ex sola institutione. Sic etiam ratio iudi cialium cōsistit Primo vt pertineāt ad or dinatiōnē hominū ad inuicem. Secundo vt habeant vim obligandi nō ex sola rati one: sed ex institutiōe sm Tho. vbi supra.

Tertia differentia est. quia pcepta mo ralia: scz decalogi. deus per seipsum dicit populo proposuisse. Exo.xx. Alia vero prece pta proposuit populo p Moysen. Hanc differentiam ponit Tho.j.ij. q. c. arti.iij.

Quarta differentia est: quia precepta moralia. s. decalogi fuerunt data a deo in tabulis lapideis scriptis digito dei. In quarum prima continebant tria precepta pertinentia ad cultum dei. In secūda vo continebant septem precepta pertinentia ad proximum. Sed nō sic fuerunt data ce rimonialia z iudicialia: z hoc in signuz q nō erant tantū duratura quantū moralia: vt infra clarius apparebit. Quinta dif ferentia potest addi: quia precepta mora lia nō erant figuratiua: sed erant tm intel ligenda sm litteralē sensum. Sed cerimo nialia z iudicialia erāt figuratiua et vm bratica veritatis in nouo testamēto mani festande: sed aliter z aliter: qz cerimonia lia principaliter figurabāt: nō sic iudicia lia. vide infra sermone.v. parte.ij. Vlteri us notandū: q cerimonie veteris legis di uidebant in quattuor. s. sacrificia/ sacra/ sa cramenta/ z oblationes. Pro cui9 decla ratione est notandū sm Tho.j.ij.q. cj.ar. iiij. q cerimonialia precepta ordinant ad cultū dei. in quo quidem cultu cōsiderari potest z ipse cultus z colētes: z instrumē ta colendi. ipse autē cult9 specialiter consi stit in sacrificijs que in dei reuerentiā of ferunt: d quib9 Leuiti.xv. Offerat vitulū

ꝛ sacrificia eiꝰ ad libamenta vt cerimonie eius postulent. Instrumēta autē colendi ptinēt ad sacra: sicut est tabernaculum ꝛ vasa: ꝛ alia hmōi. de quibus Exo. xxxviij. Hec sunt instrumēta tabernaculi testimonij ꝛ cerimonie leuitarū. Ex parte autem colentium duo possunt cōsiderari: scȝ coꝝ institutio ad cultum diuinum: quod fit ꝑ quandam consecrationē/ vel populi vl̄ ministrorum: ꝛ ad hoc pertinent sacramēta. Puta sacramentū ordinis. De quo Leui. viij. Hec est vnctio Aaron et filiorum eiꝰ in cerimonijs ꝛc̄. Et iterum potest considerari eorum singularis cōuersatio ꝑ quā distinguūtur ab his qui deum nō colunt. Et ad hoc pertinent obseruantie: puta in cibis ꝛ vestimentis: ꝛ alijs huiusmodi: de quibus dicitur. iij. Reg. ix. Si auersi fueritis non sequentes me: nec seruantes cerimonias quas ꝓposui vob ꝛc̄. ſm Tho. Multa etiam alia circa cerimonialia. vide per Tho. j. ij. q ciij. per totam. Et de iudicialibus et multa per eundem ibidem. q. ciiij. ꝛ. q. cv. Que gratia breuitatȝ omitto. Predicta etiam omnia si referenda sūt dimitto arbitrio predicantis qui debet cōsiderare qualitates audientiuȝ/ temporis cōmoditatem. ¶ Circa tertiā partem notandum: ꝙ accipiendo legem scripture ꝑ lege veteri ꝛ noua scripta. Nam et lex noui testamenti quantū ad litteram dicitur lex scripture. Unde super illud. ij. Coꝝ. iij Littera occidit: spiritus autem viuificat. Augu. exponēs dicit. per litteram intelligitur quelibet scriptura extra hominē existens etiam moralium preceptorum qualia in euangelio continentur. Accipiendo ergo legem scripture hoc modo. Nota ꝙ lex scripture siue scientia legis diuine excedit omnem aliam scientiam in septē. Primo in causa efficiente. Secundo in causa materiali. Tertio in causa formali. Quarto in causa finali. Quinto in profunditate. Sexto in sensuum multiplicitate. Septimo in dignitate. De quibus omnibus ad presens omitto. Sed vide in sermone quodam: qui incipit. Narrauerunt mihi iniqui fabulationes ꝛc̄. Ad predicta etiā facit qd̓ notat Nicolaus de lyra in prologo super bibliā: qui incipit. Hec omia liber vite. Deo gratias. Amen.

¶ Nūquid christus seruauerit legem scripture. Sermo. III.

Sic currite vt cōprehendatis. j. Coꝝ. ix. Supꝰ sermone proximo visum est ꝺ lege scripture in generali. Nunc videndum est de eadem lege vnuȝ dubiū. Nunquid scȝ christus seruauerit legem scripture: scȝ Moysi. In quo dubio duo videda sunt. Primo: vtrum christus seruauerit legem scripture quātū ad ꝑcepta moralia. Secūdo: vtrum seruauerit eandē legem quātū ad cerimonialia. De primo hodie videndum est. De secundo in sequenti sermone.

Circa primū ergo premittendū est pro introductiōe materie predicande ꝙd christus venit in hunc mundū nō solū vt nos redimeret sanguine suo precioso: sȝ vt nos de veritate instrueret: sicut ipse dixit coraȝ Pilato positus. Ego in hoc natus sum et ad hoc veni in mundū vt testimoniū perhibeam veritati. omnis qui est ex veritate: audit vocem meam. Joan. xviij. Instruxit autē nos de veritate nō solum verbo loquendo ꝛ docendo: sed etiā facto exemplo operando ꝛ virtuosissime ꝯuersando. Joā. xiij. Exemplū em̄ dedi vobis: vt quemadmodū ego feci vobis: ita ꝛ vos faciatis. fecit em̄ christꝰ sicut mgr̄ et doctor: nam nō sufficeret si mgr̄ soluȝ verbo instrueret discipulū nisi exemplo ꝛc̄. Exempluȝ de pictore ꝛc̄. vel de carpentario/ barbitonsore ꝛc̄. Uolens igit̄ christus nos docere virtutes voluit ipse non solum verbo: sed etiā exemplo monstrare: patȝ ꝺ penitētia: ieiunio ꝛc̄. Sic de humilitate ꝛc̄. sic de patientia in passiōe ꝛc̄. nullus ꝗ potest se excusare ꝛc̄. Sicut si rex iret humiliter ad ecclesiam ꝛc̄. Nota de Cesare qui nunꝙ̄ dicebat: eatis ad bellum: sed eamus ꝛc̄. Nota hic contra predicatorē qui docet populū verbo n̄ exemplo: cū (vt ait Grego.) magis moueant exempla quā verba ꝛc̄. Uoluit ergo christꝰ docere nos ꝛ verbo ꝛ exēplo esse obedientes. Nihil em̄ docuit nisi ꝑ ꝰs exemplo instrueret: nā vt dicit̄ Actuū j. Cepit Jesus facere ꝛ docere. Uoluit ꝗ christꝰ nos instruere verbo ꝛ ꝓuocare exēplo ad implendū diuina precepta in deca-

logo ſcripta. verbo quidez cū dixit. Si vis ad vitam ingredi ſerua mādata. Matth. xix. Exemplo autē ipſa precepta ꝑ ſeipſum implendo. nam vt ipſe ait. Nolite putare: quoniaȝ veni ſoluere legem aut ꝓphetas. non veni ſoluere: ſed adimplere. Mat. v. Videamꝰ igitur quomodo ipſe moralia precepta ſeruauit. Primū ergo preceptū eſt. Ego ſum dominꝰ deus tuus: non habebis deos alienos coraȝ me. Exo. xx. Ex quo mandato habemꝰ ꝙ debemus ſolum vnum deū adorare. Item ꝙ nō eſt exhibēdus honor aliquis demonibꝫ. Iſtud preceptum ſeruauit chriſtꝰ bis ſicut habemꝰ in euangelio. Primo quādo tentatꝰ a diabolo dicente ſibi. Hec oia tibi dabo ſi cadens adoraueris me. Reſpōdit. Vade ſathana: ſcriptū eſt em̄: dominū deum tuum adorabis: ⁊ illi ſoli ſeruies. Matthei. iiij. Hic hiſtoriā totam ſi videtur. Scdo ſeruauit hoc preceptū. nam cum chriſtus p̄dicaret per iudeam dicens ſe eſſe meſſiam ⁊ ſaluatorem ꝓmiſſum in lege Iudei noluerunt credere ſibi. Ratio quia ipſi putabant ⁊ adhuc expectāt ꝙ meſſias eſſet venturus cū magna potentia ⁊ diuitijs: cū tn̄ contrariuȝ habeatur in ꝓphetis preſertim Zacha. ix. Exulta ſatis filia ſion iubila filia hieruſalē. Ecce rex tuꝰ venit tibi iuſtꝰ ⁊ ſaluator ipſe pauper ⁊c̄. Videntes ergo chriſtum eſſe pauperem noluerūt ei credere: imo poſtq̄ Ioan. baptiſta dixit. Ecce agnus dei. Ioan. j. Dixerunt iudei. noluimus hunc regnare ſuper nos. Lu. xix. In diebus ergo illis/demones in corporibus humanis clamantes dicebant ⁊ affirmabant chriſtū eſſe filium dei ⁊ meſſiaȝ ⁊ ſaluatorem mundi. audiētes autem iudei dicebant. O meſſias debet eſſe iſte: credentes magis demonibꝫ quam chriſto: ſȝ chriſtus non ſinebat ea loqui. Unde dicitur Luc. iiij. Exibant autem demonia a multis clamantia ⁊ dicentia: quia tu es filiꝰ dei ⁊ increpans non ſinebat ea loqui. Vn̄ dicitur Luc. iiij. Quia ſciebāt ipſum eſſe chriſtum nō quidem certitudinaliter. Vide. j. Cor. ij. Quem nemo principū huiꝰ ſeculi cognouit. Si em̄ cognouiſſent nūq̄ deum glorie crucifixiſſent. quod ergo dicit ſciebant. ſ. per ſuſpitiones. i. ſuſpicabātur: ſicut dicit glo. ſup Mat. j. c. Sed diceret etiam aliquis quare chriſtus nō permittēbat hoc: ex quo dicebat veritatē ⁊ forſitan omnes iudei fuiſſent conuerſi? Rn̄. vt ſeruaret legem/nec volebat ꝓ ſaluatione hominū vti miniſterio demonum: tum quia idigni ſūt h̄ miniſterio: tum qꝛ quātūcūq̄ dicāt demones veritatē. tamē oia faciunt ad finem mēdacij. Item vt falſa admiſcētes veris incautos corrumperent: vt dicit glo. quia mendax eſt: ⁊ pater eius. Ioan. viij. Ex quo moraliter inſtruimur ꝙ etiaȝ pro veritate inquirēda: puta pro repetēda fortuna vel ꝓ ſcientia acquirenda vel ꝓ ſanitate recuperāda: vel pro alia re obtinēda: nō debemus auxilio demonū vti. alioquin tranſgredimur iſtud preceptū. Contra hoc faciūt illi qui recurrūt ad magos pro p̄dictis vel alijs hmōi ⁊c̄. Dic vt expedit. Patet ergo quō chriſtꝰ ſeruauit primū preceptum. Ideo dicit: nō veni ſoluere legem: ſed adimplere. Mat. v. ¶ Secundū preceptū eſt. Non aſſumes nomen dei tui in vanum. Nec em̄ habebit inſontem dn̄s eum qui aſſumpſit nomen dn̄i dei ſui fruſtra. Exo. xx. Per hoc precipitur reuerentia nominis dei. h̄ ſuauit chr̄s dupliciter Primo: quia quando volebat aliqd dicere non iurabat niſi per aduerbium amen. Et quādo volebat illa affirmare duplicabat dicendo bis amen amen ⁊c̄. Vt dicit Ioā. ſolus. Et ſic etiā verbo inſtruxit dicens. Audiſtis qꝛ dictum eſt antiquis nō periurabis. Reddes aūt domino iuramēta tua. Ego autem dico vobis non iurare omnino ⁊. j. ſit āt ſmo veſter eſt eſt: nō nō ꝙ aūt his abūdātiꝰ eſt a malo eſt. Mat. v. Nota contra illos qui pro minima re iurant ⁊c̄. Sic ergo deberis inſtruere filios veſtros ⁊c̄. Scdo: qꝛ quando interrogatus a Caypha dicente. Adiuro te ꝑ deum viuū: vt dicas nobis ſi tu es chr̄s filiꝰ dei. Mat. xxvj. Tūc chr̄s q̄ ante tacuerat: lȝ ſciret ex reſponſiōe ſua ſe mortē incurſurū: tamē ad reuerentiā nois dei reſpondit di. Tu dixiſti: verū ꝗ dico vobis amodo videbitis filiū hois ſedentē a dextris virtutis dei ⁊ venientē in nubibꝫ celi ⁊c̄. Ibidē. Exemplū habemꝰ hic ꝙ delato iuramento dȝ hō a iudice īterrogatꝰ dicere ꝟitateȝ etiā ſi mortē ſit incurſurꝰ exemplo chriſti. alioqn grauiter peccat: vt dr̄ Tho. ij. ij. q.

lxix.ar.j.multo magis debet dicere verita
tem in causa alteriꝰ.alioquin peccat mor⸗
talit/⁊ debz tribus q̄dragesimis penitere
vt dr.xxij.q.v.c.Siqs coactꝰ. ¶ Tertiuz
preceptū est.Memento vt diē sabbati scti⸗
fices.Exod.xx. Istud p̄ceptum seruauit
chr̄s a pueritia sua. Nam cū ꝟgine matre
⁊ cū Joseph: ibat ad templū de nazareth
vsq̧ in hierusalē. Auctoritas. Cum esset
Jesus annoꝝ duodecim ascendentibꝫ pa⸗
rentibꝫ eiꝰ hierosolymā s̄m ꝯsuetudinem
diei festi ⁊c̄.Lu.ij.De hoc aūt p̄cepto:qꝛ
partim ē morale partim cerimoniale:quō
chr̄s fuauerit latius dicet.j. sermone pri⸗
mo.Nota hic contēplationez: ac si loq̄re⸗
mur cū virgine itinerante ad templū cuz
frigore ⁊ pluuia. O virgo gl'iosa ⁊ tu nō⸗
ne es templū dei excellentiꝰ illo ⁊ domus
spūssancti domꝰ pudici pectoris templuz
repente fit dei excellentiꝰ illo.ps̄.Sancti
ficauit taber.suū altissimꝰ: ⁊ christꝰ etiaz
filiꝰ vester nonne est templū: Jo.xij.Hoc
aūt dicebat de tēplo corpis sui.Respōdis⸗
set virgo Maria cum filio/verū est:sed h̄
facimus ad exemplū christianoꝝ ⁊c̄. Dic
vt expedit. ¶ Quartū p̄ceptū est.Hono⸗
ra patrē tuū ⁊ matrē tuā/vt sis longeuus
sup terrā.Exo.xx.Istud p̄ceptum adim⸗
pleuit chr̄s. Dic practice:q cū ꝟgo ⁊ Jo⸗
seph habitarēt in Nazareth/nō legit q ha
berēt aliquā ancillā nec famulū ⁊c̄.Et ta
men certū est q indigebāt seruitijs modo
quis credit; seruiebat eis: Interrogemꝰ
Lucā.O Luca quis seruiebat: Respon⸗
dit/descendit cū illis: scz de hierusalē ⁊ ve
nit in nazareth:⁊ erat subditꝰ illis.Lu.ij.
Et sic clare habet q ipse christꝰ seruiebat:
imo etiā ipse hoc dicit.Filius hoīs nō ve⸗
nit ministrari/sed ministrare.Matth.xx.
Cū ergo chr̄s esset decē vel duodecim an
noꝝ seruiebat in domo. Et singularit di⸗
cā vobis vnū/qd refert magister historia
rū scholasticaꝝ.s.q chr̄s de fōte nazareth
portabat aquā. Si contēplando interro⸗
gemꝰ chr̄m.O dn̄e ⁊ vos portatis:⁊c̄.Et
quare nō precipit; angelo Michaeli vel
Gabrieli ⁊c̄.vl alij angelo: Respondisset.
Ut dem exemplū alijs precipue chr̄ianis
obedire parentibꝫ. ¶ Sed restat mō vna
questio. Nam videt q chr̄s ꝯtrariū dixe⸗
rit.Dic practice:quō christo p̄dicante mul

ti veniebant post eum quibꝫ dixit. Quid
vultis: Dn̄e volumꝰ sequi te vt audiamꝰ
verba tua ⁊ sermones tuos ⁊c̄.Quibꝫ di⸗
xit.Siquis venit ad me ⁊ nō odit patrez
suū/⁊ matrē/⁊ vxorem/⁊ filios/⁊ fratres
⁊ sorores. Adhuc aūt ⁊ animā suā nō pōt
meꝰ esse discipulus.Lu.xiiij. Respondeo
q auctoritas ista loquit de parentibꝫ ma⸗
lis:qui debent haberi odio/hoc modo:vt
non obediat eis. Ubi nota.q tria sunt di
stinguēda:quedā sunt iusta ⁊ honesta que
pater p̄cipit:⁊ in his debet filius obedire
parētibꝫ: quedā iniusta ⁊ inhonesta: ⁊ in
his debet nō obedire:imo habere odio ef⸗
fectu:⁊ nō affectu.ps̄. Perfecto odio ode
ram illos.Et hoc vult Glo.ibi. Unde sup
verbo.Non odit.dicit glo.inquātū in dei
itinere obsistit: ⁊ infra sup verbo. Et frēs
Glo.simul odisse possumus:⁊ amare nob
cognatiōe ꝯiūctos.diligere ex dei p̄cepto.
odire illos q̄ in via dei aduersant.Et vt h̄
odium non de affectione: sed de charitate
videat p̄cedere/subdit.Adhuc aūt ⁊ ani⸗
mā suaz.i.animalitatē. quā odit:qui eius
desiderijs nō acquiescit sequi reluctat ⁊c̄
Verbi gr̄a. Si pater preciperet filio:vt
vadat ad magos ⁊c̄.Uel faciat falsuz iu⸗
ramentū ⁊c̄. Uel laboret die festo ⁊c̄.vel
occidat hoīem ⁊c̄.vel q n̄ intret in religio⸗
nem ⁊c̄.In talibꝫ debet hō habere odio p̄
ceptū patris/⁊ etiā animā.i. voluntatem
vel sensualitatē suam.Quedā vero sunt q̄
sunt in differentia:⁊ in his debet obedire
parentibꝫ:nisi in matrimonio ꝯtrahendo
in quo non tenet obedire eis:nec etiā tene
tur eis obedire ꝯtradicentibꝫ d religionis
ingressu.l.deo nobis.C. de episco.⁊ cleri.
⁊.xix.q.iij.non liceat. Ista clarius ⁊ latiꝰ
infra dicent:pater ergo ⁊c̄.Non veni sol⸗
uere:sed adimplere. ¶ Quintū preceptū
est.Non occides.Exo.xx.Istud preceptū
christus adimpleuit:quia nō solum aliuz
non occidit:imo etiā p̄hibuit occisionem
⁊ vindictam.Et de hoc dicam vobis tria
exempla. Primū dic de muliere adultera
de qua Joā.viij.Dic historiā. Scdo q̄n
iuit ad quoddam castrum in ciuitate Sa
maritanoꝝ ⁊c̄.qui noluerunt eum recipe
re/nec victualia sibi vendere ⁊c̄. Dixerūt
ergo Jaco.⁊ Joan. Domine vis q dica⸗
mus ignis descendat de celo ⁊ comburat

eos: sicut Helias fecit. Dic textus q̃ chri stus increpauit eos di. Nescitis cuius spi ritus estis. Filius em̃ hominis non venit pdere animas hominũ: sed saluare: ꝛ abie runt in aliud castallum. Luc. ix. Sed nun quid peccauerũt apostoli p̄fati: Respon dit glo. non: quia zelo legꝭ ducebant: sicut Phinees. Nũe. xxv. Et Helyas. iiij. Regũ xviij. Sed in lege veteri permittebantur vindicari iniurie: quia seruiebant ex timo re: nõ vindicari ꝑo christianoꝝ est: qui ni hil timent/ nec eos qui occidunt corpus. Matth. x. Quia seruiũt ex amore. hec idē vult Ambro. vt habet in decre. xxiij. q. iiij q̃ christus. vbi dicit. Nec discipuli peccant quia legē sequunt. Sciebant em̃ ꝛ Phine es reputatũ ē ad iustitiam q̃ sacrilegos interemerat: ꝛ ad preces Helye ignem de scendisse de celo. Hec Ambro.. Hoc autē intelligit glo. ibi q̃ apostoli non peccaue runt in hoc: quantum ad rem quam vole bant. Iustum enim erat q̃ ille gentes hoc paterent: qd̃ apostoli postulabant: sed bñ peccabãt apostoli in modo volendi: quia non amore correptionis: sed odio: deside rabant vindictã: vt dicit Augu. xxiij. q. iiij c. Ea vindicta. Tertium exemplum cum esset crucifixus ꝛ pateretur dolores et pe nas ꝛc̃. Et videret patrem suum paratũ de crucifixoribus vindictam recipere iu stam/ si ipse christus voluisset. Dixit. Pa ter ignosce illis quia nesciunt quid faciũt. Luc. xxiij. Ex quo multi habuerunt con tritionez: quia dicit Lucas: q̃ reuerteban tur percutientes pectora sua: ꝛ non solum facto ꝛ exemplo: sed etiã verbo hoc docu it di. Audistis: quia dictum est antiquis. Oculum pro oculo: dentem pro dente. Ego autem dico vobis non resistere ma lo ꝛc̃. Mat. v. Patet ergo quomodo chri stus non venit soluere legem: sed adimple re. practice. Dic vt expedit. sed clarius et latius infra. ¶ Sextum preceptum est. Non mechaberis. Exo. xx. In quo prohi betur omnis illicitus concubitus vel act⁹ carnalis ꝛc̃. Et quid expedit istud in chri sto prosequi quandoquidē multi serui ei⁹ virgines fuerunt: ꝛ ipse matrem virginez elegerit vt virginitatem verbo ꝛ opere co probaret. Potuisset siquidem ex matre vi dua carnem assumere: sed maluit ex virgi ne: cui tantam puritatem contulit qua sub deo nequit excellentior reperiri: vt ait Ansel. Unde ipsa sola virgo digna dicit: ecclesia dicente. Aue stella matutina pec catorum medicina: sola virgo digna dici/ contra tela inimici: clypeuz pone salutis: tue titulum virtutis ꝛc̃. Ideo dicit apl's. Talis enim decebat vt nobis esꝫ pōtifex: sanctus: innocēs: impollutus: segregat⁹ a peccatoribus ꝛ excelsior celis fact⁹. Heb. vij. Nota sanctus. i. omni gratia plenus ꝛ confirmatus. innocens a peccato actuali: impollutus a macula originali. segregat⁹ a peccatoribꝫ: quia caro eius de massa pec catrice assumpta est ꝛ mundata ꝛ excel sior celis. i. angelis factus: quia verbo vni tus: nõ solum autē matrem virginem vo luit esse: sed etiam discipulũ quem dilige bat. i. Ioan. Dic practice historiaꝫ que ha betur. Ioan. ij. Nuptie facte sunt in cana galilee ꝛc̃. et quomodo ipsum volentez nu bere. i. matrimonium cõsũmare euocauit de nuptijs. ¶ Septimuꝫ preceptũ est. Nõ furtum facies. Exo. xx. Istud preceptum ꝑfectissime sicut ꝛc̃. seruauit christ⁹. Per fecte em̃ seruatur h̄ preceptuꝫ ab illis qui nunq̃ rem alienã furati sunt: vel alio iniu sto modo acquisiuerũt: sed ꝑfectissime qñ aliquis non solũ non furatus est alienuꝫ: sed etiaꝫ quando raptum ab alio ipse suis sumptibus restituit zelo charitatꝭ et iusti tie. Sic fecit christus/ quia furtuꝫ subtra ctum ab Adam de arbore scientie boni et mali: christus sumptibus suis restituit in arbore crucis: quando ipse semetipsum in ipsa obtulit: qui em̃ fruct⁹ fuit vteri vir ginalis nascendo. Luc. j. Benedictus fru ctus ventris tui. factus est fructus arboꝛ crucis moriendo/ que dicitur arbor sciētie boni ꝛ mali. Ante em̃ cognoscebatur expi mento malum pene inferni: nõ aũt bonuꝫ vite eterne: sed postq̃ fructus iste appens⁹ est in arbore: cognitum fuit bonuꝫ vite a credentibus: ꝛ malũ pene eterne ab incre dulis. de hac restitutione dicit. ps̃. in ꝑso na christi. Que non rapui tunc exoluebaꝫ. dicunt greci q̃ de eodē ligno fuit crux chri sti: de quo fuit pomum quod furata fuit Eua ꝛc̃. ¶ Octauum preceptũ est. Non dices contra proximum tuum falsum te stimonium. Exo. xx. Hoc etiam preceptũ

seruauit christus dupliciter. Primo quia cum esset ipse veritas. Ioa. xiiij. Ego sum via veritas et vita: non potuit aliquid falsum dicere: sed semper veritatem loquebatur. Unde Io. xviij. Ego in hoc natus sum et ad hoc veni in mundum vt testimonium phibeam veritati. omnis qui est ex veritate audit vocem meam. Secundo seruauit in alijs: quia etiam non patiebatur christus quod aliquis diceret malum de alijs viuis vel mortuis. De viuis nota exemplum: quando Iudas et aliqui alij discipuli murmurabant de Magdalena dicentes: vt quid perditio hec? etc. Christus respondit. Ut quid molesti estis huic mulieri etc. Mat. xxvj. Item de mortuis da exemplum: sicut legitur. Luc. xiij. De iuda Galileo qui dicebat se esse messiam: et fautoribus eius qui fuerunt interfecti a Pilato etc. Dicebant aliqui. Mali homines erant illi etc. Christus autem statim faciens se aduocatum illorum mortuorum dixit putatis quod hi galilei pre omnibus galileis peccatores fuerunt: quia talia passi sunt? non: dico vobis: sed nisi penitentiam habueritis: omnes similiter peribitis: sicut et illi decem et octo sup quos cecidit turris in syloe et occidit eos: putatis quia et ipsi debitores fuerunt preter omnes habitantes in hierusalem? non dico vobis: sed nisi penitentiam habueritis omnes similiter peribitis. Luc. xiij. Syloe est fons in hierusalem. Esa. viij. Aquas syloe que vadunt cum silentio: patet ergo etc. Ideo Petrus dicit loquens de christo: Qui peccatum non fecit/ nec inuentus est dolus in ore eius. j. Pe. ij. ¶ Nonum preceptum est. Non concupisces vxorem proximi tui. Exo. xx. Hoc preceptum proculdubio christus impleuit verbo et etiam opere. verbo quidem cum dixit: qui viderit mulierem ad concupiscendum eam: iam mechatus est eam in corde suo. Mat. v. Opere autem quia anima sua ita erat vnita deo/ quod nihil aliud cogitabat: quam deum. quo etiam semper fruebatur vtpote comprehensor. vnde de eo dicit scriptura. Candor est enim lucis eterne et speculum sine macula: dei maiestatis et imago bonitatis illius. Sap. vij. Ratio autem horum est: quia omnis concupiscentia procedit ex infectione culpe originalis que est fomes omnis peccati/ cum autem christus nullum contraxerit originale peccatum consequenter nulla potuit contagione concupiscentie maculari. ¶ Decimum preceptum. Non concupisces rem proximi tui. Exo. xx. Hoc etiam preceptum christus perfectissime obseruasse nemo est qui nesciat: non solum rem alienam non concupiuit. sed etiam propria contemptui habebat: adeo quod pauperculam vitam duxit. Pauper enim fuit in natiuitate: quia in tugurio natus et in presepio positus: pauper fuit in oblatione: quia par turturum etc. non agnus etc. Item in conuersatione: quia non habebat lectum nec domum: sed ibat ad domum Marthe in Bethaniam. Unde semel quidam cupidus: dixit ei. Magister sequar te quocunque ieris. Matth. viij. dicit glo. hic. Quod ipse ficte hoc dicebat: quia dicebat in corde suo. Ego adherebo christo vt discam facere miracula: et postea lucrabor ex hoc multas pecunias. Ideo christus quem nullum latet secretum dixit ei. Uulpes foueas habent et volucres celi nidos: filius autem hominis non habet vbi caput suum reclinet. quasi dicat secundum Hiero. Quid me propter diuitias et seculi lucra cupis? qui cum tante sum paupertatis vt nec hospitiolum quidem habeam et tecto vtar non meo. Item pauper fuit in morte: quia in cruce mortuus est etc. Item pauper fuit in tumulatione: quia in alieno sepulchro tumulatus. Sic etiam christus alijs viam perfectionis opere et verbo ostendens paupertatem voluntariam persuadebat dicens. Si vis perfectus esse vade et vende omnia que habes et da pauperibus et sequere me. Matth. xix. Sic etiam contemptum rerum mundanarum consulebat dicens. Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra etc. Matth. vj. Et etiam persuadebat contemptum honoris mundani in eodem euangelio in principio. Patet ergo quomodo christus omnia moralia precepta decalogi obseruauit: ideo ipse dixit. Non veni soluere legem: sed adimplere. Mat. v. Ergo et nos debemus illa seruare: quia omnis christi actio nostra est instructio: quod nobis ipse concedat qui est benedictus in secula seculorum. Amen.

¶ An christus seruauerit precepta cerimonialia. Ser. xiiij.

Sic currite vt cōprehendatis rc. Superiori sermone vt dictum est: q christus seruauerit legem Moysi quantum ad precepta moralia. Sequitur hodie predicare: nūquid christus seruauerit legē Moysi quātum ad precepta cerimonialia: vbi dicendū est q sic. Matth. v. Nolite putare qm veni soluere legem aut phe. nō veni soluere sed adimplere. Super q̄ textu dicit Chrys. Legem impleuit. Primo quidē nihil trāsgrediendo legalium. Secundo iustificando quod lex p litteram facere nō valebat. Seruauit autē legalia legis veteris chrūs quintupliciter. De primis tribus dicamus hodie. De alijs vero duobus sequenti smōe.

Primo mandata legis obseruādo
Scdo finē legis adimplēdo
Tertio intellectū legis exprimēdo
Quarto pcepta legis ordinādo
Quinto perfectionis consilia superaddendo.

¶ Primo dico rc. Hoc patet in multis exemplis. Primo: q voluit circūcidi octaua die. Luce. ij. Que quidem circūcisio est quedam protestatio totius legis implende: iuxta illud Gal. v. Testificor omni homini circuncidenti se quoniam debitor ē vniuerse legis faciende. Secūdo etiā in templo offerri voluit. Luce. ij. Quod erat preceptum cerimoniale legis mosayce: vt patet Leuit. xij. et xv. Tertio voluit vti fimbrijs in veste: quā fecit sibi virgo gloriosa a pueritia sua rc. vt pz Matth. ix. Mar. v. et Luce. viij. Qd erat preceptum veteris legis: vt patz Numeri. xv. Quarto misit leprosos ad sacerdotes. Matth. viij. et Luce. xvij. Quod erat preceptum cerimoniale veteris legis: vt patet Leuitici. xiiij. Quinto patet in esu agni paschalis. Ioā. xij. Quod erat preceptum veteris legis: vt patet. Exo. xij. Et dicit magister historiarum super Gen. ij. Quod non legitur q christus comederit carnem nisi de agno paschali. Hec autem christus obseruauit: non quia debitor esset legis: eo q legislator pura imperator vel papa non sunt subditi legi ab eo late. l. ex imperfecto. ff. de leg. ij. Licet deceat principem legem obseruare. nam vt dicit lex. Digna vox est maiestate regnantis legibus alligatum se principem profiteri. l. Digna vox. C. de legibus: iuxta illud. Patere legem quam tu ipse tuleris: et quod quisq iuris in alium statuit ipse eodem iure vtatur. c. Cū oēs. de consti. Licet ergo christus solutus esset ab obligatione legalium: voluit tamen legalia obseruare quadruplici ratiōe: vt ponit Thom. parte. iij. q. xl. articu. vlti. Prima vt legem veterem comprobaret. Fuerunt enim quidā heretici dicentes legem veterem non esse datam a deo: vt tāgit magister historiarū. Exo. xx. Et Thom. j. ij. q. xcviij. articu. ij. Secunda ratio est vt eā obseruando in seipso cōsummaret et terminaret ostendens q ad ipsum erat ordinata: iuxta q Apostolus dicit. Finis eni legis christus est ad iustitiaz omni credenti. Roma. x. Quia omnes leges r prophete tendunt ad christū sicut sagittantes ad signū prophetādo vl figurādo d chro. Tertia ratio est vt iudeis calumniādi occasionem subtraheret: qui potuissent allegare iustam occasionem ipsum non recipiendi si legalia non obseruasset. Quarta vt homines de seruitute legis liberaret. Et hoc est contra multos qui dicunt cum christus seruauerit legalia. Ergo r vos christiani seruare debetis: q omnis chri actio vra est instructio. Sed si ista rō esset bona: sequeret q sicut chrs mortuus est: ita et nos in cruce mori debemus: q est falsum: q chrs ideo mortuus est: vt nos a morte liberaret: iuxta illd Apli. Nos redemit de maledicto legis factus p nobis maledictus sez maledictiōe pene: q scriptū est. Maledictus ois q pēdit in ligno. Gal. iij. r dns. Ioā. iij. Sic deus dilexit mundū vt filiū suum vnigenitū daret: vt ois q cre. in ipm n pereat: sed habeat vitam eternā. Et iō sic chrs mori voluit vt nos a morte redimeret. sic r voluit legalia obseruare: vt nos a seruitute legis absolueret. Et hoc est q dc apls. At vbi venit ple. tēpo. misit deus filiu suū fac. ex mu. factū sub lege vt. o. q sub le. e. redimeret. Gal. iiij. Quinta rō pt addi: vt virtutē obediētie quā sepe vbo pdicauerat etiā suo cōmēdaret exēplo. Exēplū eni dedi vob vt queadmodū ego feci vob. ita r vos faciatis. Io. xiij. Pz g quō chrs ser

uauit legalia. Sed restat mō vna dubitatio. ¶ Diceret aliqs videt q chrīs legalia ñ suauerit. nā primo lex mādauerat: vt in sabbato nihil opis fieret/ sicut deus die se prima requieuit ab omī ope qd patrarat: s chrīst' in sabbato qnqz aliqd opus fecit. Nam sabbato curauit hoiem: z ei mādauit/ vt tolleret lectū suum. Sic vt curauit manū aridam cuiusdā sabbato: sicut legit Mat.xij. z Luc.vj. Sic etiā tāgendo leprosuz mūdauit ptra legē. Mat.viij. Sic etiā curauit hydropicū sabbato. Luc.xiiij Preterea z scdo ex pcepto legis mosayce quidā cibi erāt imūdi/ sic carnes porcine z qdam alie: vt pz Leui.xj. Christ' autē sepdicans puocatis ad se turbis dixit. Audite z intelligite: nō qd intrat in os coinqnat hoiem: sed qd pcedit ex ore hoc coinqnat hoiem. Mat.xv. Qd videt cōtra pceptū legis. Preterea z tertio semel dum discipuli transirēt p sata sabbato z euellerēt spicas: chrīs excusauit eos: vt pz Mat.xij z Luc.vj. Per qd videt q chrīs qnqz legalia nō suauerit. Sed dicendū fm q vult Tho. pte.iij.q.xl.ar.vlti.q dñs se excusat a transgressione legis tripliciter. Uno qdez modo: q p preceptū de scificatiōe sabbati nō interdicit opus diuinū: sed opus humanū. Quāuis em deus die septia cessauerit a nouis creaturz cōdendis: semp tñ opatus est in rerū pseruatioe z gubernatione z etiā creatiōe: q semp de' de nouo creat aias hoim. Qd g dr Tho.s. qd de' cessauit a nouis creaturz cōdēdis vez est: intelligēdo tñ q nihil postea fecit cui' rñe nō fecisset materiā vt corpoz: vel silitudinē vt aniaz fm magrm historiaz. Gen.ij. Qd aūt chrīs miracula faciebat: erat opis diuini. Uñ ipse dicit. Jo.v. Pater me' vsqz modo operat. z ego operor. Scdo excusat se p hoc/ q illo pcepto nō phibentur opa q sunt de necessitate salutis corpalis vñ ipse dicit. Lu.xiij. Unusqsqz vestrū nō soluit sabbato boue suū: aut asinū a presepio z ducit adaqre z c. Et eiusdē.xiiij. dicit Cui' vestrū asinus/ aut bos in puteū cadit: z nō ptinuo extrahit illū in die sabbati: Manifestū est aūt: q opera miraculoz que chrīs faciebat ad salutē corpis et anie ptinebant: fm Tho. Et hac rōne excusauit discipulos euellentes spicas sabbato: ppter necessitatē famis: sicut etiam Dauid nō fuit transgressor legis: qñ ppter necessitatē famis comedit panes quos ei comedere nō licebat: vt habet.j.Reg.xxj. Tertio excusat se: q illo pcepto nō phibentur opa que ptinebant ad dei cultum. Unde Mat.xij. dixit. An nō legistis in lege: qa sabbatz sacerdotes in templū sabbatū violant/ z sine crimine sunt. Itē Joā.vij. Dicitur q circūcisionez accipit ho in sabbato Quod autē christ' paralytico mandauit vt lectū suū sabbato portaret ad cultū dei ptinebat.i.ad laudem ptutis diuine. Ex quo pz/ q chrīs sabbatū non soluebat. qñuis ei iudei hoc falso obijcerent dicentes. Non est hic hō a deo/ qui sabbatū non custodit. Ad aliud autē qd dicit de tactu leprosi. Mat.viij. Respondit Gratian' in decretis.xxv.q.j.§. His ita. Rñdetur vbi dicit. licet chrīs solutus esset a lege: vtpote legislator: tñ ipsam legē carnalit impleuit octaua die circūcisus qdragesimo die cuz hostijs in templo est psentat': vt ipe in seipso eā sanctificaret. Postea vo vt se dñm legis ostenderet ptra litterā legis leprosū tangēdo mūdauit. Sed melior responsio est illa q supra habet p Tho. in pmo modo se excusandi z c. Ad aliud autē qd christus ait. Non qd intrat in os coinqnat hominez z c. Dicendū fm Tho. vbi supra q christ' voluit ostendere p illa verba/ q hō nō redditr imundus fm animā ex esu ciborum qrūcunqz: fm suam naturā. sed soluz fm quandā significationē. q autē in lege quidā cibi dicut imundi: hoc est ppter qndam significationē. Uñ Aug. dicit ptra Faustū. Si de porco z agno reqrat vtrūqz natura mundū est: q omīs creatura dei bona est. Quadā vero significatiōe agn' mūdus: porcus vero imund' est fm Tho. vbi supra. z sic patet quō z quare christus seruauerit legalia. ¶ Scdo z c. Finem legis adimplendo/ erat em legis finis iustificatio hominū/ sicut z cuiuslibet legis finis est/ vt hoies efficiant iusti z virtuosi: vt dicit.ij. Ethicoz. z not. Tho.j.ij.q.xcij arti.j. Istam autē iustificatione lex vet' pmittebat quidē z figurabat. nō autē poterat illam efficere. non em pferebat gratiaz: z psequent nec remittebat pctā. Uñ Heb.x. Impossibile est sanguine tauro

rum ⁊ hircoꝝ auferri peccata. Solū autē ex fide fiebat iustificatio: nō autē ex operibus legis. Unde Gal.iij. Quoniā autē in lege nemo iustificat apud deum. Manifestū est/ꝙ iustus ex fide viuit. Abacuc.ij ⁊. Rom.iij. Arbitramur enī iustificari hominē ꝑ fidem sine operib⁊ legis. Unde et Gen.xv. Credidit Abraam deo ⁊ reputatū est illi ad iustitiā. ⁊ habet Ro.iiij. Gal.iij. Lex ergo scripta nō iustificabat: sed ostendebat ⁊ mandabat bene viuere/⁊ puniebat transgressores: sed nō conferebat gratiā adiutricē ad bñ viuendū: ⁊ sic erat potius occasio ad peccandū. Unde.ij.Cor.iij. Littera occidit spūs autē viuificat. ⁊ Rom.vij. Occasione autē accepta peccatū ꝑ mandatū operatū est in me oēm concupiscentiā ⁊c. Diceret aliquis. Cum lex vet⁹ data fuerit ad finē iustificandi hoies: frustra ergo data est lex/si iustificare nō poterat. Rñ. Justificatio pōt fieri dupliciter. vno mō formalit/alio modo dispositiue.

¶ Primo quidem modo iustificatio fit ꝑ gratiā gratū facientē: quā q⁊ lex non conferebat vt dixi: iō nec iustificabat h mō.

¶ Scdo autē modo dispositiue pōt dici: ꝙ lex iustificabat: inquantū pcipiebat bñ viuere: ⁊ coercebat timore pene a vitijs. lex enī ꝓpter trāsgressores posita est: vt dicitur. Gal.iij. Bene autē viuendo acquirit homo virtutē acquisitā/ꝑ quā disponitur ad virtutē infusam. ꝑ quā homo vere ⁊ ꝑfecte iustificat. Et ideo lex vetus iustificabat quidē dispositiue: non autē formalit ⁊ effectiue. Et hoc mō potest dici/ꝙ etiā lex humana iustificat.s. dispositiue: inquātum intentio legislatoris est: vt faciat homines bonos: vt dr in scdo ethicoꝝ. Efficiunt autē homies boni ꝑ virtutē: ergo ⁊c. vt notat. Tho.j.ij.q.xcij.ar.j. Et hoc etiā vult idem Tho.in.iij.sentē.dist.xl.ar.iij. Christus autē veniens ꝟtute ⁊ merito passionis contulit gratiā ꝑ quā iustificatio cōfert: q⁊ lex ꝑ Moysen gratia autē ⁊ virtus ꝑ Jesum christū facta est. Jo.j. Et h est qd ꝓmisit de⁹ Abrae. Gen.xxij. In semine tuo benedicent omnes gentes. in semine tuo.i.in christo: vt dicitur. Gal.iij. Per quod innuebat ꝙ benedictio.i. gratie ⁊ glorie collatio: siue iustificatio erat conferenda a deo omnibus gentibus/nō solum iudeis: nō ꝑ legem: sed ꝑ semē Abrae .i. christū. Si enī ꝑ legem data esset iustificatio: sequeret triplex incōueniens. Primo ꝙ ꝓmissio dei facta Abrae: de qua supra dictū est/fuerit irritata ꝑ legem. contra quod dicit Aplus. Gal.iij. Lex ergo aduersus promissa dei. absit. Promiserat autē deus/ꝙ ꝑ semen Abrae benedictio gētibus conferretur: nō autē per legem. Secūdo sequeret ꝙ solum iudeis benedictio/siue sanctificatio daretur: non autē gentibus: q⁊ solum iudeis data est lex: qd est cōtra pdictam auctoritatē. Item contra illud Esa.xlix. Parum est vt sis mihi seru⁹ ad suscitandas trib⁊ Jacob ⁊ feces israel cōuer. dedi te in lucem gentiū: vt sis salus mea vsq⁊ ad extremū terre. Tertio sequeretur ꝙ chrs frustra venisset: hec oia sentit Apls Gal.iij. Cōtra qd Pau. Gal.ij. ⁊ in fi. Si enī ꝑ legē iustitia: ergo christ⁹ gratis mortuus est. Uide latius infra sermone.vj. Christus ergo veniens in hunc mundū contulit ꝟtute/⁊ merito sue passionis gratiā ꝑ quā facta est iustificatio. ⁊ h lex vetus figurabat. Unde Col.ij. de cerimonialib⁊ dicit: ꝙ erant vmbra futuroꝝ. Corpus autē chri.i. veritas ꝑtinet ad christū. Uñ ⁊ lex noua dicit lex veritatis ⁊ dies. Lex autē vetus dicit lex vmbre vl figure ⁊ nox. iuxta illud. Heb.x. Umbrā habens lex futuroꝝ bonoꝝ ⁊c. Et Ro.xiij. Nox precessit: dies autē appropinquāt: ⁊ h sentit Tho.j.ij.q.cvij.ar.ij. Et sic patz quō christus seruauit legem Moysi/finē eius adimplendo. Tertio.s. intellectū verū legis explicando. Ubi notandū: ꝙ sicut dicit Tho.j.ij.q.cviij.ar.iij. Domin⁹ nihil ordinauit de nouo circa precepta cerimonialia legis veteris: sed solū circa moralia ⁊ iudicialia. Cuius ratio est: q⁊ precepta moralia oino in noua lege remanere debebant: quia ſm se ꝑtinent ad rationē virtutis. Precepta autē iudicialia non remanebant ex necessitate: ſm modū quem lex determinauerat: sed relinquebat arbitrio hominū: vtrum sic vel aliter esset determinādum. Et ideo cōuenienter dominus circa hec duo genera preceptoꝝ ordinauit. Preceptoꝝ autem cerimonialiū obseruatio totaliter per rei impletionem tollebatur: et ideo circa hmōi precepta in illa cōmuni

doctrina que habet Matt.v. nihil ordi-nauit. Ostendit tñ alibi q totus corpora lis cult? q erat determinat? in lege/erat in spūalem cōmutand?: vt ptz. Joan.iiij. Ubi dixit. venit hora quādo neqꝫ in mon te hoc/neqꝫ hierosolymis adorabitis pa-trē:sed veri adoratores adorabūt patrē in spiritu z veritate. Ergo circa pcepta mo-ralia dñs ordinauit aliq:nō tñ qtū ad oia sed tm qtū ad illa in qb scribe z pharisei nō rectū itellectū habebāt: z h stringebat pcipue circa tria pcepta decalogi. Primo circa adulteriū. Scdo circa homicidium. Tertio circa piurium. Nam circa phibi-tionē adulterij:z homicidij existimabant solum exteriorē actū phiberi:nō aūt inte-riorem appetitū: qd magis credebāt circa homicidiū z adulteriū/q circa furtū vel falsum testimoniū:qz motus ire in homi-cidiū tendens:z cupi.centie motus ten-dens ad adulteriū: videt nobis aliqualit a natura esse: nō aūt appetit? iurandi vel falsum testimoniuz dicendi. Et ideo dñs legē adimpleuit ostendendo/etiā interio-res actus pctōꝝ cadere sub phibitiōe dūz dixit. Audistis:qz dictuz est antiqs. Non occides:qui autez oc.re.erit iu. Ego autē dico vobis: qa omis qui ira. fratri suo re? erit iudicio zc. Item de adulterio dixit. Qui viderit mulierē ad cōcu. eā iam me. est eā in cor.suo. Circūapiuri po habebāt falsum intellectū:credētes quidē piuriuz esse pctm. Iuramentū aūt p se esse appetē dum z frequētandū:qz videt ad dei reue-rentiaz ptinere: z ideo dñs ostendit iura-mentū nō esse appetendū. tanqꝫ bonū sed melius esse absqꝫ iuramento loqui:nisi ne cessitas cogat. Scdo circa precepta iudi-cialia dupliciter scribe z pharisei errabant Primo quidem: qz quedā in lege Moysi erāt tradita:tanqꝫ pmissiones q existima-bant p se esse iusta.f.repudiū vxoris. z vsu ras accipere ab extraneis. Et ideo dñs p hibuit vxoris repudiū. Mat.v. dicēs. Di ctum est aūt/qcunqꝫ dimiserit vxorē suaz det ei libellū repudij. Ego aūt dico vobis Quicunqꝫ dimiserit vxorē suam:excepta fornicationis causa facit eam mechari zc. Item phibuit vsuraꝝ acceptionē Lu.vj. Mutuum date nihil inde sperātes. Alio modo errabant credendo quedā q lex ve-tus instituerat faciēda/pter iustitiā esse exequēda ex appetitu vindicte: vt ex cupi ditate temporaliū rez vel ex odio inimico rū:z hoc in trib preceptis. Appetitū em vindicte credebant esse licituz/pter prece ptū datum de pena talionis qd quidē fui it datum vt iustitia seruaret:nō vt homo vindictā qreret. Et ido dñs ad hoc remo uendū:docet animū hois sic debere para-tum esse:vt si necesse sit parat? sit etiā plu ra sustinere. Motū autē cupiditatis exi-stimabant esse licitū:pter pcepta iudicia-lia in quib mandabat restitutio rei abla-te fieri etiā cum aliqua additōne. Et hoc quidē lex mandauit pter iustitiā obseruā dam:nō vt daret cupiditati locū. Et ideo dñs docet/vt ex cupiditate nostra non re-petam?:sed simus parati si necesse fuerit/ etiā ampliora dare. Motuz vero odij cre debant esse licitū pter pcepta legis data de hostiū interfectione:qd quidē lex statu it pter iustitiā implendā: non pter odia exaturāda:z ideo dñs docet vt ad inimi-cos dilectionez habeam?:z parati sim? si opus fuerit etiā bñfacere eis. Hec eñ pre cepta fm pparationem sunt accipiēda. vt Aug.exponit in smone de puero Centuri-onis.z habet in decre.xxiij.q.j.pat?. Ubi dicit sic. Deniqꝫ ista pcepta magis sūt ad preparationē cordis q ad opus qd in ap-to fit:vt teneat in secreto animi patientia cū beniuolentia:in manifesto autē id fiat q eis videt pdesse:quib bene velle debe-mus zc. Uñ si nō pdest iniuriāti nō debz qs parare alterā maxillā. Nam z chrs nō parauit alterā cū alapā recepit. Jo.xviij. Nec Paul. Act.xxiij. Et concor. Tho.ij ij.q.lxxij.ar.iij. Uñ z plectendo z ignoscē do/h solū bene agit: vt vita hoim corriga tur:vt ait Aug.xxiij.q.v.pdest. Et sic cir ca tria tm precepta iudicialia dñs aliquid ordinauit.f. circa repudiuz vxoris: z circa penā talionis:z circa psecutionē inimico rum:quia circa ista tria errabant scribe z pharisei:vt dictū est. Et ponit Thomas. q.ij.arti.vbi supra.

¶ Duobus alijs modis serua-uit christus cerimonialia.

Sermo.V.

Sic currite vt &c. Prosequēdo materiā superioris sermonis. vicȝ vtrū christus seruauerit legeȝ Moysi quantū ad cerimonialia. Sequitur videre de quarto articulo: vicȝ quod christus seruauit cerimonialia veteris legis. Vel vt melius dicam⁹ seruauit legeȝ veterem: vltra modos iam dictos duob⁹ alijs modis: videlicet.

Primo precepta legis ordinando.
Scdo pfectiōis ꝯsilia superaddendo.

¶ Quantū ad primū &c. Nam adimpleuit precepta legis ordinando/moduȝ quo tutius conseruaretur/qđ lex vetus statuerat. Verbi gratia. Vetus lex statuerat. Non occides. Hoc autē vt tutius ꝯseruaretur: ordinauit dñs dicens. Audistis/quia dictuȝ est antiquis. Non occides: qui aūt occiderit reus erit iudicio. Ego aūt dico vobis: q2 omīs qui irascitur fratri suo reus erit iudicio &c. Ubi dicit Beda. qui docet vt nō irascamur: nō soluit legē vt nō occidam⁹: sed implet potius: vt ⁊ foris dum nō occidamus: ⁊ in corde dum nō irascimur innocentiā custodiam⁹ &c. Item vetus lex statuerat/ꝙ hō non piuraret. Exo.xx. Deut.vj. Et hoc tutius cōseruatur: si oino a iuramento abstineatur: nisi in casu necessitatis. Et ideo ordinauit dñs di. Audistis/quia dictū est antiqs nō piurabis: reddes autē dño iuramenta tua. Ego aūt dico vobis nō iurare oino: neqȝ p celū: q2 thron⁹ dei est: neqȝ p terr. q2 sca.pe.ei⁹ est. ⁊ infra. Sit aūt sermo noster est.est.nō.non. ꝙ aūt his abundanti⁹ est/a malo est. Mat.v. vide. Tho.ij.ij.q.lxxxix.art.vj. ¶ Quantū ad scdm notandū/ꝙ dñs vltra pcepta veterȝ legis adiunxit duodecim ꝯsilia/q̄ ad pfectionē spūalis vite ptinent/que ⁊ vbo et facto adimpleuit: iuxta illud Actȝ.j. Cepit Jesus facere ⁊ docere. Primū est cōsilium paupertatis voluntarie/q̄ ꝯsistit in abiectione ꝓprietatis oim rerū temporaliuȝ. Vnđ dixit. Bti paupes spū: qm ipsoꝝ est regnū celoꝝ. Mat.v. Nota spū.i. voluntarie: q2 multi sunt paupes ex necessitate: sed paupertas volūtaria est felicitas. Paupertas si leta venit ditissima res ē. Est ditissima ꝓpter bonū pacis: qđ in hac vita cōsequitur: ⁊ bonū futurū in futura. Vñ dñs. Mat.xix. Omīs qui reliqrit domū: vel fratres aut sorores: aut patrē: aut matrē: aut filios: aut vxorē: aut agros ꝓpter nomē meū: centuplū accipiet.s. in hac vita. ⁊ vitā eternam possidebit. Nota historiā que habetur ibi de illo interrogāte chrm di. Magister bone quid boni faciā: vt habeā vitā eternam: ⁊ chrs ad eum. Si vis inquit ad vitā ingredi serua mandata. ⁊ infra. Si vis pfect⁹ esse: vende omīa q̄ habes ⁊ da pauperib⁹/⁊ habebis thesauruȝ in celo: ⁊ veni sequere me. Et postea interrogāte Petro Ecce nos relinqmus omīa: ⁊ sequuti sumus te: qđ ergo erit nobis: Rñdit Jesus &c. Nota quō hodie nō est fides in hoib⁹: q2 siquis diceret tibi. da.x. ⁊ accipies mille ⁊ ecce instrumentū: statim prompt⁹ dares: sed ꝓpter vitaȝ eternā nō das: q2 chro nō credis. ptȝ ergo primū consiliuȝ. Istud adimpleuit chrs etiā facto: q2 de paupere cōceptus vgine: fuit pauper: ⁊ in paupere loco natus: ⁊ paup couersat⁹. Matt.viij. Vulpes foueas hñt ⁊ vo.ce. nidos fi. au. ho. nō ha. vbi. caput suū recliner. Pauper mortu⁹: q2 nud⁹. nō in lecto: sed in cruce. paup sepult⁹ in nō suo/sed Joseph ab arimathia sepulchro. Paup etiā in veste: q2 vnica veste.s. inconsutili quā sibi fecit btā vgo mater sua a pueritia ei⁹. Itē quō postq̄ pdicauerat/nūqȝ circūspectis oibus recedebat. vt dicitur. Mat.xj. Hec autē faciebat/vt videret si alīqs eum inuitasset ad prandiū. Ideo dicitur. Zacha.ix. Exulta filia sion iubila filia Hierusalē: ecce rex tuus venit tibi iust⁹/⁊ saluator ⁊ ipse paup &c. ps. Pauper sum ego/⁊ in laborib⁹ a iuuentute mea. Patet ergo primū consiliuȝ. ¶ Scdm ꝯsiliuȝ fuit de castitate. Mat.xix. Sūt eunuchi qui seipsos castrauerūt ꝓpter regnū celoꝝ. q pōt capere capiat. Et hoc nō debet intelligi ad sensuȝ quā littera sonat. sicut fecerūt illi duo de qb⁹ legitur in vitis patrū. Sed spūaliter eunuchū se facere intelligitur/q̄ caste intēdit viuere.i. sine vxore vel viro: h aūt nō est pceptū/sed ꝯsiliū.j. Cor.vij. De vginib⁹ aūt pceptuȝ dñi nō habeo: ꝯsilium aūt do &c. Et ita q̄ matrimonio iungit virginē suā bñ facit: ⁊ qui nō iungit meli⁹ facit. Istud ꝯsiliuȝ quomodo seruauerit christus: lȝ superflu-

um prosequi videat᷑. tamē vide supra ser-
mone. iij. vbi agitur: vtrū chr̄s fuauerit le-
gē scripture quantum ad p̄cepta moralia
parte. vj. ¶ Tertiū consiliū fuit ꝺ obediē-
tia vniuersali: vn̄ dixit Mat. xxiij. Sup
cathedra Moysi sederūt scribe ꝛ pharisei:
omnia ergo quecūq₃ dixerint vobis facite
ꝛ seruate: s̄m vero opera eoꝝ nolite face-
re ꝛc̄. Ubi datur intelligi ꝙ obediētia de-
betur n̄ solū bonis p̄latis: s₃ etiam malis:
dūmodo iusta precipiāt. ꝛ concordat Pe-
trus di. Subiecti estote omi hūane crea-
ture ꝓpter deū siue regi quasi excellenti: si-
ue ducib₉ tāq₃ ab eo missis: ꝛ infra. Ser-
ui subditi estote: in omni timore dn̄is. nō
tantū bonis ꝛ modestis: sed etiā discolis.
j. Pe. ij. Et hoc verū est: vt dixi/ qn̄ iusta
precipiūt: alias obediendū est magis deo
q₃ hoib₉. Act. v. ꝛ habet᷑. xj. q. iij. Si dn̄s.
ꝛ. c. Qui resistit potestati dei ordinatiōi re-
sistit. ꝛ. c. Julian⁹. vbi dicit᷑: Julian⁹ im-
perator quāuis esset apostata: habuit tn̄
christianos sub se milites: quibus cū di-
cebat: producite aciem ꝓ defensiōe reipu-
blice obediūt ei. Cum autem diceret eis:
ꝓducite arma in christianos: tūc cognosce-
bant imperatorē celi. Istud autem prece-
ptum vel cōsilium debet fieri diuersis re-
spectibus s̄m intentionē ipsius prelati pre-
cipientis expresse vel cōsulentis. Hic per
Tho. ij. ij. q. ciiij. arti. v. Quomodo autē
hoc cōsilium facto christus impleuit/ pat₃
ex eo: ꝙ erat subdit⁹ deo patri adeo ꝙ po-
tius voluit perdere vitam q₃ obedientiā.
Joan. viij. Que placita sunt ei facio sem-
per. Item Lu. ij. Erat subditus illis. No-
ta quando erat: puer ibat ad fontem pro
aqua haurieda. Uide. s. s̄mōe. iij. p̄te. iiij.
¶ Quartū consiliū est de mansuetudine
Mat. v. Si quis te ꝑcusserit in vnam ma-
xilla prebe ei ꝛ alterā: quod intelligit᷑ quā-
tum ad preparationem animi: vt exponit
Aug. xxiij. q. j. Paratus. ꝛ Tho. sup Joā.
Super eo quod dicitur tempore passiōis
christi: ꝙ christum existentē ante Annam
vnus de seruis eum alapa percussit. Ui-
de sermōe proximo in fine: ꝛ hoc respectu
lesionis corporalis. S₃ ꝛ idē est respectu
oblationis rerum: cum dixit: qui vult te-
cum in iudicio cōtendere: ꝛ tunicā tollere
dimitte ei ꝛ palliū. Hoc consiliū christ⁹ et
facto adimpleuit quando se a diabolo ten-
tari permisit. Matth. iiij. Itē quādo mā-
suetudinem habuit in tot contumelijs et
ꝛ obprobrijs sibi a iudeis illatis. Unde et
ligari se permisit. ꝛ flagellari/ alapis cedi
ꝛ colaphizari/ ꝛ tandem crucifigi. Unde
ipse ꝑ os Esa. dicit. Corpus meum dedi
percutientib₉: ꝛ genas meas vellentibus
faciē meā nō auerti increpāti. i me. Esa. l.
¶ Quintū ꝯsilium est amoris ꝛ dilectio-
nis. Matth. v. ꝛ Lu. vj. Diligite inimi-
cos vestros: benefacite his qui ꝑsequunt᷑
vos. quod quomodo intelligat᷑: declarat
Tho. ij. ij. q. xxv. ar. viij. ꝛ. ix. Ubi conclu-
siue dicit ꝙ quandoq₃ diligere inimicū est
contra charitatē: quandoq₃ est de necessi-
tate charitatis: qn̄q₃ ꝛ tertio est de perfe-
ctione charitatis. Malum est ꝛ cōtra cha-
ritatē diligere inimicū inquantū est ini-
micus. Unde. ij. Reg. xix. exprobādo dici-
tur ad Dauid. Diligis odientes te: ꝛ odio
habes diligentes te. Ad necessitatē vero
charitatis est diligere inimicos quantum
ad naturam ꝛ in vniuersali. Nam aliquis
diligens deum ꝛ proximum ab illa gene-
ralitate dilectionis inimicos suos non de-
bet excludere. De perfectione vero chari-
tatis est moueri ad dilectionem inimico-
rum spirituali motu dilectiōis. hoc enim
non est de necessitate charitatis. nisi s̄m p̄-
paratione animi: vt sc₃ homo habeat ani-
mum paratū ad hoc ꝙ in singulari velit
inimicū diligere: si necessitas occurreret.
Sed ꝙ absq₃ articulo necessitatis homo
etiā hoc actu impleat vt diligat inimicū
propter deum: hoc pertinet ad perfectiōē
charitatis. Et sicut dictum est de affectu
charitatis: ita etiā est dicendū de effectu.
Unde sicut dilectio interior ad inimicum
in cōmuni quidē est ꝺ necessitate precepti
absolute. In spirituali vero nō absolute:
sed s̄m p̄parationē animi (vt vt dictū est)
Sic ꝛ dicendū est de effectu vel signo dile-
ctionis exterius exhibendo. Un̄ signa vel
beneficia que exhibent᷑ ꝓximis in cōmuni
de necessitate precepti charitatis: exhiben-
da sunt etiam inimicis: puta cū quis orat
pro omnib₉ fidelibus: vel ꝓ toto populo:
aut cum aliquis beneficiū impendit toti
cōitati ꝛ hmōi. alias ptineret ad liuorem
vindicte qđ est ꝯ illud qđ legit᷑ Leuit. xix.

Non queras vltionē/ z nō eris memor in iuriē ciuiū tuor: sicut fecit Dauid inimico suo Sauli. qñ ipso Saule purgante vētrē pcidit orā chlamydis zc. Et nō occidit eum. j. Reg. xxiiij. dic historiā. Signa vero dilectiōis vel bñficia/ q̄ quis exhibet pticulariē aliquibꝫ psonis nō est de necessitate charitatꝫ exhibere inimicis: nisi fm pparationē animi: vt. s. subueniat eis in articulo necessitatꝫ: fm illud Prouer. xxv. Si esurierit inimicꝰ tuꝰ ciba illū/ z si sitit potū da illi. vel qñ inimicꝰ veniā petit. vñ ex hoc videt/ q̄ qñ inimicꝰ salutat te/ tu teneris eū resalutare: vel loq̄ si tibi loquat: q̄ hoc z ceteris oibꝫ facis. Sed q̄ pter articulū necessitatꝫ hmōi bñficia aliqs inimicis exhibeat: ptinet ad pfectionē charitatis: fm Tho. vbi. s. Hoc aūt ꝯsiliū christus fuauit. Vñ orauit p crucifigentibꝫ eū. di. Pater igno. il. zc. Luc. xxiij. ps. Cū his q̄ oderūt pacē eram pacificꝰ zc. ¶ Sextum ꝯsiliū ē miscdie z supererogationis: vt est illud omī petēti te tribue. Lu. vj. Itē Luc. xj. Qd supest date elemosynā: z ecce oia mūda sunt vobis. hāūt est de necitate salutꝫ/ de supfluo dare indigēti: sed de nō supfluo est ꝯsiliū: vide qd̄ scripsi i materia de elemosyna. Hoc aūt ꝯsiliū dñs etiam adimpleuit: q̄ dedit quicq̄d habuit nobis indigentibꝫ. s. animā in meritū nr̄m. corpꝰ z sanguinē in eucharistiā: vitā in cruce: et diuinitatē in obiectū btitudinis. se nascēs dedit sociū: ꝯuescens in eduliū: se moriēs in pciū: se regnās dat in premiū. dr Tho. i offi. corpis chr̄i. ¶ Septimū ꝯsiliū dedit de simplicitate locutōis cū dixit. Ego aūt dico vob. nolite iurare oino: z. j. Sit autē sermo vester est est: nō non: qd̄ aūt amplius est a malo est. Prohibuit aūt dñs iuramentū nō tanq̄ malū: sed vt facilꝰ a piurio caueremꝰ. ¶ Hoc autē ꝯsilium christus adimpleuit: q̄ nūq̄ iurabat: sed semper dicebat. Amē dico vob. vl bis amen. vide supra sermo. iij. pte. ij. ¶ Octauū ꝯsilium est de fraterna correctione. Math. xviij. Si peccauerit in te frater tuus vade z corripe eum inter te z ipsū solū. hoc autē quādoq̄ est preceptū: scꝫ p mortalibꝫ Sed quia est affirmatiuū obligat quidē semp: sed nō ad semp sed p loco z tempe. quādo. s. vacat et licet z credit q̄ vtilis sit correctio. quādoq̄ est ꝯsiliū quando. s. quis corripit p venialibꝫ. Cum autē quis ex odio accusaret aliquē ad infamandū/ z nō ad corrigēdū/ mortalit peccaret. Hoc ꝯsilium chrs seruauit: qñ corripiebat phariseos z scribas di. Ve vobis scribe z pharisei zc. Mat. xxiij. Item quādo rephendit Petrum dicentē sibi q̄ non moreret. Mat. xvj. Itē. Mat. xv. rephendit Apostolos di. Adhuc vos sine intellectu estis Unde in quadā epl̄a de figura corporis chr̄i dicit: q̄ erat increpatione terribilis. ¶ Nonum ꝯsiliū est de vitanda occasione peccandi. Mat. xviij. Si oculꝰ tuus scandalizat te erue eum zc. qd̄ non est intelligendū ad litterā: fꝫ Aug. Sed de occasione peccandi declara: vt scripsi dñica scd̄a post festū trinitatꝫ sermone. vj. q̄ incipit. Diligamꝰ ope z veritate. pte. ij. Hoc ꝯsiliū chrs nō indigebat implere: q̄ peccare nō poterat. euitabat tñ quandoq̄ occasionē peccādi in alijs: puta qñ voluerūt concives sui eū pcipitare. Jesus aūt transiens p mediū illor ibat. Luc. iiij. Itē qñ abscondit se/ vt non lapidaret. Joan. viij. Item quādo abijt in ciuitatem effren zc. Jo. xj. Itē qñ nō credebat se oibꝫ. Jo. ij. ¶ Decimū ꝯsiliū est de ꝯformitate operis ac doctrine. Mat. xxiij. Alligāt autē onera grauia z importabilia: digito autē suo nolunt ea mouere: dicunt em̄ z non faciūt. Item hypocrita: eijce primū trabē de oculo tuo. Ubi nota q̄ malus hō pdicādo peccat mortalit: si sit in pctō notorio siue hoc faciat ex necitate officij: siue voluntarie hoc est preceptū loquēdo de mortalibus/ q̄ pdicator z iudex debet cauere/ vt rectus predicet: sed ꝯsilium est: loquendo de venialibꝫ. Si ho in occulto/ adhuc peccat si nō studet ex suo dicto cōpungi: quia videtur contēnere. Tho. aūt in. iiij. di. xix q. ij. ar. ij. q. ij. ad quartū dicit: q̄ homo in peccato mortali si predicat: peccat mortaliter siue sit notoriū siue occultū. pro hoc facit textꝰ. Rom. ij. In quo em̄ alium iudicas teipsum condenas. Hoc consilium christꝰ adimpleuit: q̄ nihil pdicauit q̄ nō prius in seipso compleuerit. Actuū. j. Cepit Jesus facere z docere. Unde predicabat humilitatē quā in se prius habuit/ predicabat patientiā charitatē z ceteras vir

tutes quib9 repletus erat. Joā.j. Plenuz
gratie ⁊ veritatis. ¶ Undecimū consiliū
est de vitanda sollicitudine tpaliū. Mat.
vj. Nolite soll. esse. di. qd mā. aut qd bibe.
ꝛc. Item nolite cogitare de crastino. No
ta q̄ triplex est sollicitudo: vna est lauda-
bilis/⁊ est pudentia spūalis. j. Cor. vij.
Qui sine vxore est sollicit9 est: que sūt dei
⁊ quomō placeat deo. Rom. xij. Qui pest
in sollicitudine. Scōa est tollerabil' q̄ ad
corpus. Luc. x. Martha martha sollicita
es ꝛc. Tertia est vituperabilis: ⁊ supflua
thesaurisando quo ad auaritiaz. Eccl's. ij.
Peccatori dedit de9 afflictionē ⁊ curā sup
fluaz: vt addat ⁊ cōgreget: ⁊ hec ē vanitas
⁊ cassa sollicitudo mentis. Prima pcipitur
Scōa pmittit. Tertia phibet. Hoc etiaz
psiliuz christus impleuit: q2 nihil terrenū
qrebat. Mat. viij. Vulpes foueas hñt ꝛc
¶ Duodecimū psilium est/de rectitudie
intentionis ⁊ simplicitate finis. Mat v.
Attendite ne iustitiā vrām faciatis coram
ho. vt vi. ab eis. Itē nesciat sinistra tua ꝛc
Nota ptra illos qui faciūt pingi arma in
paramētis eccl'iasticis vel ornamentis ꝛc
Canunt eñ tuba ante se: h̄ est preceptū q̄
glia mūdana principalit' nō queraf: tāq̄
finis al's est consiliū: hoc psiliuz chr̄s im-
pleuit Joā. iiij. Meus cibus est: vt faciā
voluntatē eius qui misit me.

¶ Utrum nos seruare debem9 precepta legalia. Ser. VI.

Sic currite vt ꝛc. Viso supra smonib9 proxi-
mis duob9 quomō christus ser-
uauit legalia veteris legis. Nunc videndū
est/vtrū nos eadem seruare debeam9. Et
videf prima facie q̄ sic. Om̄is eñ christi
actio nostra est instructio. Exemplū eñ
dedi vobis ꝛc. Sed chr̄s illa suauit. Vñ
ait. Mat. v. Non veni soluere legē sed ad
implere/ergo ⁊ nos ꝛc. Preterea etiā ipsi
apl'i legalia seruauerūt post christi ascensi
onē sicut patz de pncipib9 apl'oꝝ Petro et
Paulo. de Petro: patz Gal'. ij. de Paulo
etiā Actuū. xvj. q̄ Paul9 existens iude9
⁊ iustus circūcidit Tim. In ptrariuz est
veritas. Nam apl'i pgregato concilio hie
rosolymis super circūcisionis obseruatio-
ne ⁊ legalib9. de quib9 quidā ex iudeis cō-
uersi ad fidez christi: dogmatizabāt opor-
tere circūcidi/⁊ seruare legem Moysi: de
terminauerūt cōtrariū. Unde ⁊ miserunt
antiochiam Paulum/⁊ barnabā/iudam
⁊ sillam scribentes in hec vba. Visuz est spi
ritui sancto/⁊ nobis nihil vltra imponere
vobis oneris q̄ hec necessaria: vt abstine-
atis vos ab imolatis simulachroꝝ ⁊ san-
guine ⁊ suffocato. ⁊ fornicatiōe ⁊ ea que
vobis fieri nō vultis alij non feceritis ꝛc.
Actu. xv. Item Apostolus. Gal'. v. Ecce
ego Paulus dico vobis: quoniā si circūci
damini christus nihil pderit vobis. Hoc
etiam patet in visione ⁊ reuelatione facta
Petro. Actuū. x. vbi dictū est sibi. Quod
deus purificauit: tu ne cōe dixeris. Item
Rom. xiiij. Scio ⁊ confido in dño Jesu:
q2 nihil cōe per ipsuz nisi ei qui existimat
quid cōmune esse: illi cōmune est. Itē do-
minus hoc innuit cum dixit. Jo. iiij. Ue
nit hora in q̄ neq3 in monte hoc/neq3 hie-
rosolymis adorabitis patrē ꝛc. Multe etiā
alie auctoritates ad h̄ adduci possent: q̄s
gratia breuitatis omitto. Ut ergo ista ma
teria clarius elucescat. notandū q̄ legalia
veteris legis superueniente lege euāgelica:
cessare debuerūt quadruplici rōne/que ex
veteri ⁊ nouo testamēto colligunf.

Prima est: q2 erāt inefficacia ad homi-
nis iustificationem.

Scōa est: q2 erant vmbratica ad veri-
tatis manifestationē.

Tertia est: q2 sunt reuocata per nouam
dispositionem.

Quarta est: quia sunt terminata p ad-
impletionem.

Alia ratio: q2 erāt impossibilia siue in-
sufficientia ad eternaz saluationē. de hac
rōne. v. vide infra sermone primo pre iij.
sed hec pōt reduci ad primā. ¶ Prima er
go ratio ꝛc. Sacrificia eñ veteris legis/
siue holocausta/siue pacifica/siue alie ceri
monie: nō conferebāt gratiā gratum faci
entem: ⁊ psequēter nec iustificabant mū-
dando a pctis. Rom. iij. Justificati gratis
per gratiā ipsius. nec vitam eternā confe-
rebant: nō eñ p legem erat gratia/sed per
fidem vnius mediatoris Jesu christi. Et

hoc pbatur auctoritatibꝫ veteris ⁊ noui testamēti. Sed anteꝗ has rōnes videamꝰ posset aliquis querere: quō tunc fides. qñ christꝰ nondum venerat: ⁊ effectus nō est prior causa sua? Ideo p responsione notandum/ꝙ ſm illud tempus nullus saluabatur: nisi p christū. Act. iiij. Nec em̄ aliud nomen sub celo datū est ho.ibus/in ꝗ oporteat nos saluos fieri. Ista autē salus pōt dupliciter hoibus applicari. Uno mō p fidem/⁊ sic p christū saluabantur patres veteris testamēti.s.p fidem christi venturi: aliquid em̄ anteꝗ sit in effectu bene mouet: ſm actum anie/sicut finis mouet agentē. credere ẏo est actus anime. Alio mō applicatur salus p sacramēta hoibus adhibita que sunt nostre sctificationis instrumēta separata: tamē sicut em̄ edificationis materialis/artifex est causa efficiens pncipalis: manus vero eius instrumētalis cōiuncta: securis vero separata. sic in sctificatiōe p gratiā deitas est causa efficiens principalis: humanitas chri sicut instrumentuꝫ coniunctū. Sacramēto vero noue legis: sicut instrumēta separata/recipiētia ad h virtutē a deo/mediāte hūanitate chri: sic securis agit in edificationē/p motionē artificis mediante manu: q est instrumētuꝫ coniunctū: talis aūt virtꝰ dei seu actio nō fuit in sacris veterꝫ legis/que nō poterāt habere virtutē tale ab hūanitate chri futura: quia causa effectiua nō est posterior suo effectu. Et ideo dr apl's. Ro. viij. Nā qd impossibile erat legi in q infirmabat p carnē: deus filiū suū mittēs in silitudinē carnis peti. de petō dānauit pctm̄ in carne: vt iustificatio legꝫ impleret in nob ⁊c. predicta ponit Nico. de lyra. sup eplam. Ro. iij. Ad ideꝫ vide p eundē Nicolaū in pemio sup eplā ad Heb. ij. ca. x. Eiusdem eple. Uideamꝰ ꝗ nūc auctoritatē ⁊ pmo veterꝫ testamēti/vt ɔfundant iudei. Primo em hr. Gen. xxij. In semine tuo bndicent oēs gentes. Nota in semine tuo. i. in chro bndicent. i. eternā btitudinē ɔsequet oēs gentes: nō ergo tantū iudei. Ex hac ꝗ auctoritate pbat ꝙ bndictio. i. gratie collatio que ɔferenda erat gentibꝫ: ⁊ toti mūdo erat cōferenda p semen Abrae. i. chrm nō ꝗ p legem nō em dixit in lege/sed in semine tuo. alioqn seqret triplex incōueniēs.

¶ Primuꝫ ꝙ pmisso dei facta Abrae. de qua sup fuisset irritata p legem. nā si p legem fuisset bndictio dei collata/iam nō p semen Abrae: sed p legem fuissꝫ bndictio. ⁊ sic sequeret ꝙ lex frustrasset pmissionem dei factā Abrae qd est incōueniens. Unde Aplus. Gal. iij. Lex ergo aduersus pmissa dei abiit. Hanc rationē iam dictam ponit ibi Apl'us. ¶ Scdm incōueniens seqretur/qd soluꝫ iudeis benedictio. i. gratie collatio daret. nō autē gentibꝫ: qr lex solū iudeis data est. ps. Qui annunciant verbum suū Jacob iusti. ⁊ iu. sua israel non fecit taliter omni nationi. Si ergo p legē data fuisset benedictio: sicut lex soluꝫ iudeis data est sic ⁊ bndictio: ⁊ hoc est ɔtra auctoritatē allegataꝫ vbi dicit: ꝙ in semine tuo benedicent omes gentes. ergo nō solū iudei. ⁊ concor. Esa. xlix. Ubi introducit patrē loquentē ad filiū. di. Parum est: vt sis mihi seruꝰ ad suscitandas tribꝫ Jacob et feces israel cōuertendas. dedi te in lucem gentiū: vt sis salus mea: vsqꝫ ad extremuꝫ terre. Item. ps. Uiderūt omes fines terre salutare dei nostri. Item alibi oīnes gētes quascūqꝫ fecisti/venient ⁊ adorabunt coram te dñe/⁊ glorificabūt nomē tuum: ⁊ concor. Esa. ij. Ecce dies veniunt dr dñs Et infra. erit mons domus domini vertice montium ⁊ eleuabitur sup colles: ⁊ fluent ad eum omes gentes. ¶ Tertiū incōueniens sequeret. ꝙ si per legeꝫ gratia data fuisset: frustra christus mortuꝰ fuisset. iuxta illud Apostoli. Gal. ij. Si em per legem iustitia: ergo christus gratis mortuꝰ est. Nota gratis id est frustra ⁊ sine causa. Patet ergo: ꝙ non per legem data est gratia iustificans: sed per fidem christi. Ideo Genes. xij. Dixit deus Abrahe in te benedicent omnes gentes. Nota in te. i. in imitatiōe fidei tue. Item Gen. xv. Credidit Abraam deo ⁊ reputatuꝫ est illi ad iustitiam. Nota credidit. Fuit ergo iustificatus Abraam per fidem anteꝗ reciperet circūcisionem: per quod pbatur etiam/ꝙ non per legem esset iustificatio: sed per fidem Jesu christi. Unde Abacuc. ij. Iustus autē in fide sua viuet: ⁊ concor. Apostolus. Rom. iiij. ¶ Secūda auctoritas ad idem. Leui. iiij. ⁊. v. vbi dicitur. in oblatione hostiarū p peccato orabit p eo: scꝫ

offerente sacerdos: et dimittetur ei: ex quo innuit: q̄ pctm̄ nō dimittebaẗ ex vi sacrifi ciorū: sed ex fide et deuotōe offerētiū. Hāc rōnē ponit Tho. j. ij. q. ciij. ar. ij. ¶ Tertia auctoritas ad idem. ps̄. l. Postq̄ enim Dauid peccauit ꝯuersus ad penitentiam dixit. Qm̄ si voluisses sacrificiū dedissem: vtiq̄ holo. non delec. sacrificiū deo spirit⁹ cōtribulat⁹ cor cōtri. et humi. de⁹ nō despi cies. Nota holocaustis nō delec. Si em̄ p holocausta fuisset gr̄a collata: et ꝯsequenẗ iustificatio facta/ nō vtiq̄ dixisset Dauid Holocaustis nō delectaberis. Item. ps̄. xxxix. Sacrificiū et oblatiōnē noluisti/ au res aūt perfecisti mihi. holocaustū et pro peccato ñ postulasti/ tūc dixi ecce venio. Et sunt verba filij ad patrem. Nota. tūc dixi id est deliberaui. Ecce venio. i. vnio mihi humanitatē: q̄si dicat: ex q̄ homines pec catores non expianẗ a peccatis p sacrificia et holocausta/ necesse est vt ego christ⁹ ve niam p gratia iustificatiōis conferenda. et cōcordat Jo. j. Lex p Moysen data est. gratia et veritas per Jesum christū facta est. Ad idem. ps̄. xlix. Audi popul⁹ meus: et lo. isrl̄ et test. tibi dn̄s deus tu⁹ ego sum: nō in sacrificijs tuis arguā te. Glo. ibi. li ñ offers sacrificia carnalia nō offendar. ho locausta aūt tua/ nō vituloꝝ sed tua: id est q̄ in te ipso sūt. s. spirit⁹ ꝯtribulat⁹: in ꝯspe ctu meo sūt semp. dico nō arguam: q: ñ ac cipiam de domo tua vitulos. i. non habeo gratos vitulos. neq̄ de gregib⁹ tuis hir cos et c. vsq̄. sanguinem hircorum potabo. Ostendēs ergo de⁹ q̄ sacrificia nō sibi pla cebāt. ita q̄d p ea gratia ꝯferreẗ: vult mo do ostendere quid sibi placet: ideo subdit. Immola deo sacrificium laudis et redde altissimo vota tua: et inuoca me in die tri bulationis. eruam te et honorificabis me. Nota immola deo sacrificiū laudis: id est lauda deum ita q̄d laus tua sit ei sacrifi cium: scʒ imolando teipsum s̄m libidinē: luxuriam: superbiam: auaritiam: Patet q̄ q̄ per legalia nō iustificabatur quis a pec catis. ¶ Quarta auctoritas Ezechiel. xx. vbi dixit deus. Dedi eis precepta non bo na et iudicia i quib⁹ nō viuēt: quare autē dicanẗ precepta ñ bona. vide infra ad idē. Esaie. j. Holocausta arietum: adipem pin guium et sanguinem vituloꝝ et hircorum

et agnorū nolui. Ad idem Michee. vj. vbi dicit. Quid dignū afferam dn̄o: curuabo genua deo excelso: nūquid offeram holo caustomata et vitulos anniculos: nūqd placari potest deus in milib⁹ arietum an i multis milib⁹ hircorum pinguium. Nun quid primogenitū dabo meum pro scele re meo: fructum ventris mei pro peccato anime mee. Indicabo tibi homo q̄d sit bo nū: et quid dn̄s querat a te. vtiq̄ facere iu dicium: et diligere misericordiā et solicitus ambulare cū deo tuo: et sic patet multe au ctoritates veteꝝ testamēti. Modo venia mus ad auctoritates noui testamenti. Et primo apostol⁹ expresse dixit h̄ presertim Heb. x. Impossibile est inquit sanguine hircorum et tauroꝝ auferri peccata. Et Gal. iij. Qm̄ autē in lege nemo iustificaẗ apud deum manifestū est: q: iustus ex fi de viuit. Itē ibidem. Si data esset lex que posset iustificare: Christ⁹ gratis mortu⁹ est. Item Ro. iij. Arbitramur em̄ iustifi cari hominē per fidem sine operib⁹ legis: Patet ergo q̄ legalia erant inefficacia ad iustificationē. Propter hoc ergo christus veniēs tulit legem euangelicā per quā in fundiẗ gratia iustificans a peccatis. Nā sacramenta noue legis a christo instituta habēt efficaciā cōferendi gratiā instrumē taliter ex ipso opere operato: q̄d non pote rant legalia. Et hanc primā rationē assi gnat ap̄lus. Heb. vij. di. Reprobatio q̄dē fit p̄cedentis mādati ꝓpter infirmitatem eius et inutilitatē: nihil em̄ ad perfectum adduxit lex. Diceret aliquis. Si legalia ñ iustificabāt/ nec gratiā conferabāt et c. Ad quid ergo fuerāt instituta: Rn̄. ad multa. Primo loquendo de moralibus: ad hoc q̄ pctā cognoscerenẗ: que prius nō cognosce banẗ: offuscato lumine ratiōis naturalis per cōcupiscentiā: vt dixi supra. sermōe. ij. pre. j. Item precipiebāt bene viuere. Itē loquendo de preceptis iudicialib⁹ punie bant transgressores: vt patet Exo. xx. Et sequentib⁹ capitulis. Unde Gal. iij. Lex propter trāsgressores posita est. Et ex hoc lex erat magna occasio peccādi. Cum em̄ preciperet bene viuere et non cōferret gra tiam adiutricem: erat occasio peccatoꝝ: eo q̄ semp homo nitimur in vetitum sem per cupimusq̄ negata: et ideo multi erant.

transgressores legis. Et hoc ꝑmisit deus vt hoīes nō supbirent: de ꝓpria virtute: sꝫ humiliarent̃ se nō posse seruare iustitiam sine adiutorio diuino. ꝓpter h̄ dicit̃ Ezech. xx. Dedi eis p̄cepta nō bona ꝛ iudicia in quibꝫ nō viuet. Itē Ro.vij. Occasiōe āt accepta pctm̄ ꝑ mādatū operatū est in me oēm ꝯcupiscentiā: ꝛ infra ꝛ inuentū est mihi mandatū quod erat ad vitā: hoc esse ad mortē. Itē loquēdo de cerimonialibꝫ fuerunt instituta multiplici de causa. Primo ad cultū diuinū exercendū. Scdo ad fugiendā idolatriā: ad quā iudei erāt valde ꝓni: ꝛ h̄ vult Hiero. sup Mat. ꝛ hr̄ i decretis. xxij. q. j. Considera. Vn̄ ne illa sacrificia idolis offerent: p̄cepit deꝰ vt sibi offerent̃. Ad silitudinē de aliquo q̄ essꝫ ꝓnus ad cantandū aliq̄d vanū: cui prudens hō iniungeret: vt cantet aliquā laudē chr̄i vl' virginis. Tertio qꝛ cerimonialia q̄ veterꝫ legis erant ꝓtestatiōes fidei: vt ptꝫ d̄ circuncisiōe q̄ fuit data in signū fidei Abrae vt patet Ro. iiij. Figurabāt statū noue legis: vt infra dicet̃. Itē quarto tollebant ꝛ purgabāt maculas irregularitatꝫ ꝯtractas ex statuto veteris legis. Vn̄ dic̄ Apostolus Heb. ix. ꝙ sanguis hircorū ꝛ taurorꝫ ꝛ sanguis vitule aspersꝰ inq̄natos sanctificat ad emundationē carnis: nō dicit anie: sed carnis. Et ideo etiā cerimonie veterꝫ legis vocant̃ ab Ap'lo ibidem: iustitie carnis. Iustitijs inquit carnis vsq3 ad tempꝰ correctiōis iposits. Et sic dꝫ intelligi dictū Hiero. ꝙ hr̄ in decretis. xij. q. ij. gloria. vbi dicit: ꝙ sanguis pecudū erat remissio peccatorū. i. figura remissiōis pctōꝝ: sic ibidē Hiero. subdit di. Quāquā hec oia p̄cesserint in figura ꝛc̄. ptꝫ ꝓma ratio. Sed in fine istiꝰ ꝓme ratiōis mouet̃ dubiū: qꝛ videt̃ ꝙ lex mosayca iustificaret: saltē quātū ad moralia. Mat. xix. Si vis ad vitaꝫ ingredi serua mandata. Et loquit̃ de mādatis decalogi. Rn̄deo s̄m Tho. in. iij. sentē. dist. xl. arti. iij. Obseruātia mādatoꝝ ad vitam eternā ꝯsequendā requirebat̃: qꝛ sine ea ad vitā eternam intrare nō pōt: q̄ tempus habet operandi: non tamē obseruantia mandatorū ad vitā eternam cōsequendam sufficiebat: nisi modus charitatis adiungeret̃: quā lex nullo modo causare poterat. Et ideo non perfecte iustificabat s̄ꝫ Tho. Item contra Leuit. xviij. Custodite leges meas atq3 iudicia: q̄ faciens hō viuet in eis. Sed Rn̄. Loquit̃ d̄ vita corporali quā perdere d̄bebat per iudiciū legꝫ: sicut patet ibidē. Itē contra de circūcisiōe per quā conferebat̃ gratia iustificās: ꝛ tollebat̃ originale. Sed Rn̄. Circūcisio non erat introducta nec instituta ꝑ legem mosaycaꝫ: sed ante: qꝛ fuit data Abrae. Gen̄. xvij. Vn̄ Joan. vij. Moyses dedit vobis circuncisionē non qꝛ ex Moyse est: sed ex patribus: vel dic q̄d circūcisio iustificabat non ꝑ se: sed per fidē christi. Scda rō est quia erat vmbratica. Nam legalia erant vmbra: siue figura eoꝝ que ꝯtinent̃ i vno testamēto: sic̄ agnus paschalis: de q̄ Exo. xij. figurabat christū occidendū. Vn̄ Jo. Allegauit h̄ di. Os non cōminuetꝫ ex eo Joā. xix. Itē circuncisio figurabat baptismum. Coll. ij. Circūcisi estis circūcisione nō manufacta: sed in circuncisione christi cōsepulti ei in baptismo. Itē sabbatum figurabat requiē christi in sepulchro q̄ntuꝫ ad diei determinationē: s̄m quā preceptuꝫ de sabbato erat cerimoniale: ꝓpter hoc dic̄ ap'ls. j. Coꝝ. x. ꝙ oia in figura ꝯtingebant illis: hoc aūt ꝓbatur auctoritatibꝫ veterꝫ testamēti. Nā in signum huiꝰ ꝙ ea q̄ erāt in veteri testamēto: erant velata ꝛ obscura reuelāda ꝑ veritatē noui testamēti. d̄r Exo. xxxiiij. ꝙ Moyses velabat faciē suā q̄n loquebat̃ filijs israel: velamen autem istud fuit sublatum ꝑ christū: per quē veritas ꝛ gratia data ꝛ facta est. Joan. j. Lex per Moysen data est: gratia ꝛ veritas per Jesum christū facta est. Sed velamē istō adhuc manet in cordibus iudeoꝝ: ꝛ manebit vsq3 ad finem mundi vsq3 quo. s. veniet Helyas qui docebit iudeos: tunc existētes legem Moysi intelligendā esse spiritualiter: quā nunc carnaliter intelligunt: ꝓpter ergo hanc obscuritatē iudeoꝝ d̄r. ps̄. Obscurent̃ oculi eorum ne videant ꝛ dorsum eoꝝ semꝑ incurua. ꝛ Ap'ls. ij. Coꝝ. iij. Sicut Moyses ponebat velamen sup faciem suam: vt nō intenderent filij israel in faciem eius ꝙ euacuat̃: sed obtusi sunt sensus eoꝝ vsq3 in hodiernū diem idipsuꝫ velamen in lectione veterꝫ testamēti manet nō reuelatū: q̄m in christo euacuat̃: sed vsq3 in hodiernuꝫ diem cum legit̃ Moyses

velamē est positū sup' co2 eorum: fuit ergo lex vetus vmbratica z figuratiua lucis et veritatꝫ noui testamēti reuelati p christū. Vn̄ Heb.x. Vmbrā habens lex futurorū bonoꝝ nō ipsam imaginē rerū glo.i. veri-tatē hoc etiā3 nota. Ezech.j. Vbi dicit q erat rota in medio rote quod exponit Gre. i. nouū testamentū in veteri in cui9 signū chro mortuo in cruce velū templi qd erat an̄ sancta sctōꝝ scissuꝫ est. Mat.xxvij. Et io sic vmbra cessat adueniēte luce: sic z le-galia cessauerūt adueniente chro q est lux vera: p3 scd'a ratio. z hāc rōnem assignat apls di. Nemo vos iudicꝫ in cibo aut i po tu/aut in pte diei festi/aut neomenie/aut sabbatoꝝ q sūt vmbra futuroꝝ: corp9 aūt christi. Col.ij. Sed q lex antiq fuerit: fi-guratiua z vmbratica: pbat multiplici ex rōne. Prima videlicꝫ q antiquit9 pmitte bat lex in premiū seruitij dei bona tpalia: iuxta illd q hr Deu.xxvij. z.xxviij. z Esa. j. Si volueritis z audieritꝫ bona terre co-medetis. tunc arguit sic. no o3 meritū esse excellenti9 z nobilius pmio: sed virt9 pro cui9 mercede pmittebant bona terena erat excellentior qbuscūq bonis tpalib9: g nō debuit in premiū virtutis. premiū bonoruꝫ tpaliū pmitti. Preterea vita hoīs est no-bilius bonū tpale: q cetera tempalia. Si aūt in lege veti pcipiebat: vt vita deberet perdi potius q lex nō obseruari. opo2tꝫ di-cere q aliqd premiū esset pmissum in recō pensatione mortis q bona tpalia: que du rant tm̄ in vita ista. Istud autē premiū nō pōt esse alid nisi vita eterna. que tn̄ expsse pmissa non erat in lege Moysi. opo2tet g dicere q figuratiue pmittebat sub repro-missiōe bonorū tpaliū. z sic p3 q lex antiq erat figura z vmbratica. Preterea z ter-tio nō pōt esse repromissio z premiū bono rum illud q est cōmune malis z bonis: sꝫ bona tpalia fuerūt z sunt cōia malis z bo nis: vt p3 p experientiā. nam z antiquit9 quecūq bona tpalia pmittebant iudeis i pmiū legalis obseruantie fuerūt eqlit. quin imo largi9 collata paganis q iudeis: vt p3 de dn̄io z multiplicatiōe reꝝ tpaliuꝫ: longitudine vite: scientia et ceterꝫ hmōi: z multiplicatiōe seminis repromissa Ab b:ae. Gen̄.xxij. q multo plus fuit multi-plicatū in paganis. Et sic etiā hodie vide mus bona tpalia ex diuina puidentia cō-cedi electis z malis: ppter qd dr Eccs.ix. Vniuersa eque eueniūt iusto z ipso bono z malo/mūdo z imundo: imolanti victi-mas z sacrificia ptēnenti. Opo2tet g dice re qd aliud premiū sub vmbra z figura q-dam pmittebat ipsis iudeis p obseruātia legis: quod alid excogitari nō pōt: nisi vi-ta eterna: quā christ9 clare manifestauit. Et ideo patet qd illa lex erat vmbratica: z sic p terram pmissiōis lacte z melle manā tem figuratiue intelligebat terra viuētiū id est vita eterna. alioquin fertilior terra erat egyptus quā illa. Sic p hierusalēꝫ ter restrē intelligit supna hierusalē: q est mat nostra. Gal.iiij. Sic p sabbatū z alia ceri monialia. z hoc vult Aug. in li.iiij. c Fau stum: vt refert sctūs Tho.j.ij.q.vlti.arti. vlti. Vbi dic Aug. q in illis tpalib9 pmis sis figure fuerūt futuroꝝ spūaliū: q im plentur in nobis. Adde que notāt in.iij. senten. distin.xl.q.iiij.ar.j. Tertia rō: q: sunt remota p nouam dispositionē: hec rō potest dici legalis. Pa similitudinē de testa-tore: qui cōdidit primū testamentū: z po-stea condit scdm: q: per scdm reuocat pri mum sm leges. xij.q.ij.c.vl. voluntas. sic z papa faciens secundā ɔstitutionē nouā: reuocat primā: si de prima nō faciat men-tionē. de consti.c.j.lib.vj. Modo ad ppo-situm diuina sapientia cōdidit duplex te-stamentū. Primū fuit lex mosayca: cuius testamenti notarius fuit Moyses testes Aaron z Maria: in qua lege pmisit here ditatē bonorū tpaliū populo suo fideli: nō autē eternā: q: nullibi legitur in lege mo-sayca pmissa vita eterna: sed prosperitas z abundantia bonorū tpaliū: vt p3 Deut. xxviij. Esa.j. Si volueritꝫ z audieritꝫ bo na terre comederis. non aūt pmittebat vi tam eternaꝫ. Ratio: q: vita eterna datur ex amore. Lex aūt illa erat lex timoris nō amoris. Ro.viij. Nō em̄ accepistis spiritū seruitutis iterum in timore: sed accepistis spm adoptionis filioꝝ: in quo clamamus abba pat. In cui9 signū fuit data cū timo re: vt p3 Exo.xx. Et dixi sup sermone.ij. pte.j. Postmodū xo fecit sm testamentū: qd est lex noua euangelica: in q pmisit de us vitā eternā suantib9 legē. Vnde prima chri pdicatio incepit. Penitentiam agite

appro. enim reg. celorum. Matth. iiij. et Mat. xix. Si vis ad vitã ingredi serua mãdata: quare aũt lex vetus nõ pmittebat nisi solum tpalia: et lex noua euangelica pmittit eterna. Ponit Tho. in. iij. sen. di. xl. vbi sic dic. Dicendũ q̃ fm Diony. in. iij. c. Celestis hierarchie. lex noua media est inter ecclesiã celestẽ et statũ veteris legis: ideo etiã bona: q̃ in celesti ecclia palam et copiose exhibent in lege noua manifeste pmittunt. in veteri aũt lege nõ pmittebant nisi sub quibusdã figuris. Vñ Heb. x. dicit: vmbrã habens lex futurorum bonorũ etc. Et hoc propter tres causas precise. Primo: vt ex his q̃ cognoscebãt assuefierent: etiã maiora a deo sperare. Scdo vt nõ solum cognitio: sz affectus a tpalibus ad eterna manu ducerent. Tertio qz bona etna nõ statim poterant eis exhiberi: nondum soluto pcio. Vñ dilatio pmissorum inefficacẽ faceret apud ifirmos pmissionẽ. Tho. Per h̃ q̃ q̃ fecit fm testamẽtũ reuocauit primũ: et qz testamentũ sumit robur et efficaciã ex morte testatoris: voluit deus hũanari et mori: vt testamentũ istud cõfirmaret. Et hec ratio pbat veteri et nouo testamẽto. veteris quidẽ testamẽti auctoritas sumit ex Hieremia. xxxj. vbi sic dic. Ecce dies venient: dic dñs. Et ɔsũmabo supra domũ israel et supra domũ Juda testamentũ nouũ: non fm testamentũ: qd feci patribus eorum in die qua apphẽdi manũ eorum: vt adducerẽ eos de tra egypti: et infra. hoc erit pactũ: qd feriam cũ domo israel. Post dies illos dicit dñs. Dabo legẽ meã in visceribus eorum et in corde eorũ scribam eã: et ero eis in deuz: ipsi erũt mihi in pplm. Nota fm testamentũ q̃ feci pribus eorũ: qz. s. illud pmittebat solũ terrena. nouũ vero eterna: vt. s. dixi. Vñ in ɔsecratiõe sanguinis dixit chrust. Hic est calix sanguis noui et etni testamẽti etc. Itẽ illud i timorẽ: vtpote fuis datus ẽ. Exo. xx. Istud po i amorẽ: vt pz. Mat. v. Itẽ illud solũ iudeis datũ est. Istud ãt oi creature. Mar. vl. Itẽ illud a deo i forma seu in specie ignis. Istud aũt a deo in forma hũana: et in corde eorum scribaz eam. Ro. v. Charitas dei diffusa est i cordibus nris: p spm sctm q̃ datus est nob. Ad idez. Esa. ij. De sion exibit lex: et verbũ dñi: de hierusalẽ: de qua loquit pheta hic in futuro: non quidẽ de lege Moysi: qz illa data fuerat. Oportet g̃ q̃ intelligatur de lege euangelica: que data erat in sion: qz in templo Salomonis: qd erat situ in sion chrs predicabat. Item Esa. xx. Attẽdite popule meus ad me: et tribus mea audite me: quia lex a me exiet et iudiciũ meũ in lucez populorum requiescet etc. Non põt ista auctoritas intelligi nisi de lege noua euãgelica quã etiaz expectabat Dauid dicẽs. Legez pone mihi dñe viã iusti. tuarum. Videamus mõ auctoritates noui testamenti. Aplus Heb. viij. Introducẽs. Hieremie pphiaz subdit. Dicẽdo aũt nouũ veterauit prius qd aũt antiquat et senescit: pe interitum est. Quia aũt ad testamentũ cõfirmandũ requirit mors testatoris: ideo voluit testator mori. Mori aũt nõ poterat in diuinitate. ideo assumpsit humanitatẽ: in q̃ moriendo ɔfirmauit testamentũ nouũ. Vnd Apls. Heb. ix. Noui testamenti mediator est. s. chrust vt morte intercedẽte in redemptiõez earũ puaricationũ: q̃ erãt sub priori testamẽto repromissionẽ accipiant: q̃ vocati sunt eterne hereditatis: vbi em testamentũ est: necesse ẽ vt mors intercedat testatoris. Testamẽtũ em in mortuis confirmatũ est. alioquin nondũ valet dum viuit q̃ testat est. Ad idem habẽt etiã auctoritates veteris testamẽti. s. de irritatiõe sacrificiorũ veteris legis. Dañ. ix. Postq̃ ei pphã posuit temp aduẽtus christi et mortem ipsius dixit. Confirmabit aũt multis pactum hebdomada vna: et i dimidio hebdomadis deficiet hostia et sacrificiũ etc. hic extractuz est illud. Cum venerit sanctus sanctorũ cessabit vnctio vestra. hoc autez qd hic dicitur de hebdomada etc. intelligẽdum est fm Magistrũ historiarũ scholasticarũ de tribus annis et dimidio: quibus predicauit christus. et qd patribus promiserat confirmauit. Nam tres anni et dimidius huius hebdomadis nouissime pterierant quando baptizatus est dominus: et in dimidio eiusdem hebdomadis: residuo circa finem deficiet hostia et sacrificiũ id ẽ veniente veritate cessabunt vmbre: et in templo erit abominatio desolationis. i. abominanda et desolata erũt sacrificia oino post mortẽ chri: et vsq ad finẽ mõi durabit hec dsolatio. Itẽ Osee. iij. dies multos sede

bunt filij israel sine rege/ et sine principe/ et sine sacrificio/ et sine altari/ et sine ephot/ et sine seraphin: et post hec reuertentur filij israel et querent dominum deum suum: et Dauid regem suum etc. Item Malach. j. Non est mihi volun tas in vobis/ dicit dominus exercituum: et munus non suscipiam de manu vestra: ab ortu enim solis vsque ad occasum/ magnum est nomen meum in gentibus dicit dominus exercituum. Ad idem lex antiqua et sacerdotium sunt inuicem coniuncta sed sacerdotium Aaron a deo institutum/ erat mutandum per sacerdotium christi: ergo et lex etiam erat mutanda per legem christi minor probatur per ps. cix. Iurauit dominus et non penit. eum: tu es sacer. in eter. secundum ordi. mel. Nota secundum ordinem melchisedech. non dixit secundum ordinem Aaron mutandum quia erat sacerdotium Aaron: in sacerdotium christi: quod est secundum ordinem melchisedech. quia consequenter et lex mutanda erat. hac ratione assignat Apostolus. Heb. vij. vbi dicit Translato enim sacerdotio necesse est: vt et legis translatio fiat. vide ibi de hoc latius. Et sic patet tertia ratio. ¶ Quarta ratio: quia sunt terminata per adimpletionem. Pone exemplum in instrumento in quo continetur promissio alicuius debiti soluendi tali tempore certo vel incerto: certum est quod soluto debito adimpletur promissio et cassatur instrumentum. Sic in proposito in lege veteri promittebatur messias venturus/ per quem lex noua fereda erat: vt habetur sup prima parte. et per hoc firmando et credendo instituit deus in veteri testamento legem prophetias/ et figuras. Aduenientem quia christo et lege noua: iam impleta est promissio legis veteris: et probatur. Vnde Mat. v. Non veni soluere/ sed adimplere. Adimpleta quia promissione restat/ vt cassetur instrumentum promissionis quod erat vetus testamentum. Christus ergo fuit finis legis. Ro. x. Finis enim legis christus est: ad iustitiam omni credenti: et ipsam legem seruauit: vt ipsam impleret et terminaret: et consequenter per christum liberati sumus a seruitute legis. Vnde Gal. iiij. At vbi venit ple. te. misit deus filium suum fac. ex mul. factum sub lege: vt eosque sub lege erant redimeret. Sic et mori voluit/ vt a morte nos redimeret: sicut notatur sup sermone primo parte. j. in. iiij. ratione. Et per hoc respond. ad primam rationem sup formatam in principio sermonis: que arguebatur/ quod nos tenemur seruare legalia etc: eo quia christus seruauit illa. Erat ergo per aduentum christi et mortem eius: lex antiqua mutanda in legem nouam: et testamentum vetus mutandum in testamentum nouum: et cultus cerimonialis mutandus in cultum spiritualem. Et hoc innuit ipse christus. Io. iiij. Quando loquens cum samaritana dixit. Venit hora/ quando neque in monte hoc/ neque hierosolymis adorabitis patrem. Sed veri adoratores adorabunt patrem in spiritu et veritate. In quibus verbis dominus innuit: quod cultus cerimonialis qui erat olim determinatus/ in lege erat in spiritualem commutandus. Sicut nota. Tho. j. ij. q. cviij. art. iij. ad tertium. Hoc etiam vult apostolus/ quando assimilauit legem pedagogo di. Itaque lex pedagogus noster fuit in christo: vt ex fide iustificaremur. At vbi venit fides/ iam non sumus sub pedagogo. Gal. iij. Et sic patet quarta ratio. Restat modo respondere ad illud quod in contrarium opponebatur: videlicet quod Petrus et Paulus seruauerunt legalia. De quo dic per Tho. j. ij. q. ciij. ar. iiij. ad primum et secundum.

¶ De lege gratie. videlicet de lege euangelica. Sermo. VII.

Sic currite vt etc. Viso de lege nature/ et de lege scripture restat modo videre de lege gratie: que dicitur lex noua. s. euangelica que incepit a christo. Prima enim durauit vsque ad Moysen. Secunda a Moyse vsque ad christum. Tertia a christo vsque in sempiternum: ideo dicitur testamentum nouum et eternum. Pro huius declaratione est notandum/ quod vera conclusio est in theologia/ quod lex noua siue euangelica est principaliter lex indita: sed secundario est lex scripta: vt ponit Tho. j. ij. q. cvj ar. j. Lex autem indita est lex spiritussancti que non scribitur in chartis membranis: nec bombicinis: nec in tabulis lapideis: sicut olim fuerat lex scripture: sed in corde hominis scribitur. non quidem naturaliter: quia hec est lex nature. de qua Rom. ij. Cum enim gentes que legem non habent naturaliter. ea que legis sunt faciunt ipsi sunt sibi lex: qui o. opus. l. scrip. in cordibus suis. sed scribitur supnaturaliter a spiritusancto: que dicitur lex vite quasi regula quedam dirigens hominem ad vitam. de qua lege dicit apostolus

Ro.viij. Lex spirit⁹ vite in christo Jesu li beravit me a lege peccati ꝛ mortis. Ideo de hac lege ꝓphetans Hieremias postꝙ dixit. Ecce dies venient dicit dñs. Et consumabo sup domū Juda: ꝛ sup domū Isrl testamentū nouū ꝛc. Subdit. post dies illos dicit dñs. Dabo legem meā in visceribus eoꝝ: ꝛ in corde eorū scribam eam ꝛc. Hiere. xxxj. Et hanc legem dedit christus Vñ Joan. j. Lex ꝑ Moysen data est gratia ꝛ veritas per Jesum christū facta est. Joan. xx. Insufflauit ꝛ dixit eis. Accipite spiritūsanctum. Lex ergo euangelica pncipaliter est lex indita. i. gratia spūsancti: nō tamē intelligas ꝙ ante christū gratia spūssancti nō fuerit data pluribꝫ. Nā multi in antiqua lege saluabant: sed non in tanta abundātia fuit olim data gratia: sicut post christum. Item quicunqꝫ habebat gratiam in veteri lege habebat nō aliter: nisi per fidem christi: quia fides iustificabat: non autem lex Moysi: vt dixi sup sermōe ꝓmo: parte. j. Ubi agit: Utrū teneamur obseruare legalia veteris legꝭ. Unde quicunqꝫ habuit gratiā olim fm hoc pertinebat ad legem nouam siue ad nouū testamentū: vt dicit Tho. j. ij. q. cvj. ar. j. ad tertium. ꝛ arti. iij. ad scdm. ꝛ. q. cj. arti. j. in responsiōe ad scdꝫ ꝛ tertiū argumētū. ❡ Sed qꝛ ad recipiendam istam gratiā requiritur ꝙ homo se preparet ꝛ disponat quia actus actiuoꝝ sunt in patiente dispositoꝫ: ideo christus dedit aliqua documēta verbis ꝛ in scriptis que informant intellectum: ꝛ voluntatem hoīs: ꝛ disponunt ad gratiam huiusmodi recipiendā. Illa aūt que disponunt intellectum sunt documēta fidei. s. credere in vnum deū patrem oīpotentem creatorē celi ꝛ terre ꝛc. que cōtinentur in symbolo. s. articuli fidei quibꝫ instruitur homo circa credenda. Illa aūt que disponūt affectū ꝛ voluntatē sunt scripta bene viuendi que continentur in lege euangelica: in quibꝫ quidem preceptis cōtinent pcepta legis nature: ꝛ etiā legꝭ scripte. s. mosayce: in qbꝫ instruitur homo circa agenda. De pceptis legis nature habet Mat. vij. Quecūqꝫ vultis vt faciant vobis homines ꝛ vos facite illis de preceptꝭ legis scripte habetur Mat. xix. Si vis ad vitam ingredi serua mandata. Addidit ēt alia precepta vltra precepta legis nature ꝛ scripte. s. de sacramentꝭ recipiendis. Et sꝫ hoc lex noua dicit lex scripta secūdario sed principaliter lex indita: vt dictum est. Quare autem ista lex noua nō fuit data a deo a principio mundi: ponit Tho. tres ratiōes quas gratia breuitatꝭ omitto: de quibꝫ vide Tho. j. ij. q. cvj. arti. iij. Si autem vis facere introductionē breuiorem dic sic: videlicꝫ Notandū ꝙ lex gratie dicitur lex euangelica: et hoc triplici ratione. Pmo ratiōne dantis: qꝛ lex antiqua veteris testamēti fuit data a deo mediante Moyse ꝛ in forma ignis Exo. xix. Lex aūt euāgelica data ē a deo imediate ꝛ ī forma humana. i. christo. Scdo ratiōne modi: qꝛ lex vetus fuit data cū terrore: vt patet Exo. xix. Dic historiam ꝛc. Sed lex noua cū dulcedine: vt patet Mat. v. Uide ifra in eodem sermōe. parte. j. Tertio ratiōe effectus: qꝛ per legem veterē non dabatur gratia ꝛc. vt dixi sermone ꝓmo. parte. j. Sed per legem nouā sic: vt habetur infra in eodē sermone. pte. iij. Ideo dicit Joā. j. Lex per Moysen data est gratia ꝛ veritas per Jesum christū ꝛc. Loquēdo ergo hodie de hac lege gratie siue euāgelica est notandū: ꝙ ista lex excedit omnē aliam legem datam humaniter vł diuinit⁹ in sex. ꝓpter quod potest dici ꝙ lex gratie fuit necessaria vltra legem scripture ꝛc.

Pmo in vitioꝝ extirpatiōe.
Scdo in moꝝ ordinatiōe.
Tertio in felicitatis collatiōe.
Quarto in veritatꝭ dilucidatiōe.
Quinto in facili impletiōe
Sexto in gnālitatis extentiōe.

❡ Pma igit excellentia legis euāgelice qꝫ oēs alias leges excellit est in vitioꝝ extirpatione: ad hoc em̄ leges sunt date vt vitia extirpent: ꝛ quos priuata castigatio cohibere non potuit metu penarū que legibus infligunt a maleficijs retrahant. ꝓpe qd dicit apostol⁹. j. Tim. j. Justo lex nō ē posita sed iniustis: ꝛ non subditis impijs ꝛ peccatoribꝫ: sceleratis ꝛ contaminatis: patricidijs ꝛ matricidijs: homicidijs fornicarijs: masculorū cōcubitoribꝫ: plagiarijs: mendacibus ꝛ periurijs: ꝛ siquid aliud sane doctrine aduersatur ꝛc. In hac āt extirpatione vitioꝝ lex humana inuenit

defectiua: q non potest prohibere omnia mala. Cuius rō est: q cōmunitati ꝓponitur obseruāda: in cōmunitate aūt pauci inueniunt' ꝟtuosi ⁊ pfecti ⁊ plures imꝑfecti et defectuosi: q stultoꝝ infinit' est numer'. Eccē. j. Et ideo sicut pueris aliqua ꝑmittunt' que nō ꝑmitterent' viris pfectis. Ita in legib' q̄ cōitati seruāde imponunt' aliq̄ mala minora ꝑmittunt': vt maiora vitent': sicut lex canonica meretricia publica: ꝓpt' imꝑfectionē multitudinis que castitatē obseruare nō potest: dissensionē incurrat. Uñ Aug. in li. ꝺ ordie. Aufer meretrices de ciuitatib' ⁊ oīa cōturbabis libidinib'. tamē nō excusant' a pctō ⁊c. Sic ⁊ multa alia lex ciuilis ꝑmittit: que a lege diuina reprobant': vt dicam infra sermo. ꝓximo. Uerūtamē ista mala que auferre homo n̄ pōt: relinquit iudicio diuino punienda. sic ⁊ dicit lex: q iurisiurandi ɔ̄tempta religio solum deū habet vltorē. l. iureiurādi. C. de iureiu. Uñ Augu. in li. de liberoarbitrio. lex ista que regendis ciuitatib' fertur multa cōcedit atq3 īpunita relinquit que p diuinam puidentiā iudicant'. Silr lex mosayca diuinit' data aliqua mala ꝑmittit: sic ꝑmisit dare libellū repudij: vt habet' Deu. xxiiij. Ne vxores interficerentur: sic ꝑmisit tradere ad vsuram extraneis: ne fratres ꝓprios grauarēt: sic habet' Deut. xxiij. Cuius ratio: q lex illa fuit data populo rudi dure ceruicis ⁊ imꝑfecto. Et ideo fuīt eis ꝑmissa aliqua mala minora vt euitentur maiora: ꝓpter quod saluator dixit iudeis: loquēs de diuisione vxoris cū interrogassent eum. Quid ḡ Moyses mandauit dari libellū repudij ⁊ dimittere: ait illis q̄m Moyses ad duritiā cordis vestri ꝑmisit. Sic igit' patet: q tam lex humana q̄ lex mosayca ꝑmittit aliqua mala: ⁊ sic reperit' imꝑfecta quantū ad extirpationē vitiorū. S3 lex euāgelica nullū malū ꝑmittit tanq̄ pfectissima: sed oīa excludit et punienda p̄dicit ꝓpter qđ legislator euangelic' Ies' chr̄s dicit. Dico aūt vobis: q de omni verbo ocioso q locuti fuerint hoīes sup terrā reddent rōnē in die iudicij. Mat. xij. Si de oī verbo ocioso mlto magis de nociuo. Et si de verbo multo magis de facto. Et p̄sertim lex euangelica excludit illud ꝺ libello repudij: vt hz Mat. xix. ⁊ eiusdē. v. Ubi dicit': dictū est autē: quicūq3 dimiserit vxorē suam det ei libellū repudij. Ego autē dico vobis quia quicūq3 dimiserit vxorem excepta causa fornicatiōis: facit eā mechari ⁊c. Itē ꝺ vsura Lu. vj. Mutuū date nihil inde sperātes. Et sic p3 p̄mū.

¶ Scđa excellentia ⁊c. in morū ordinatione. Nā ad q̄libz legē ꝑtinet act' hūanos ad bonū ordinare. Uñ dicit ph̄s in. ij. ethicorꝝ. q intentio cuiuslibet legislatoris est ciues facere bonos. in hoc autē inuenit' lex humana defectiua: p̄sertim circa actus interiores ⁊ occultos: q homo nō pōt de secretis cordium iudicare. ⁊ ideo nō pōt lex humāna nisi de actib' exteriorib' ordinare: q de his pōt homo legem ferre: de q̄b' potest iudicare: homo autē videt ea q̄ parent: de' aūt intuet' cor. Sicut di. j. Reg. xvj. Item Hiere. xvij. Prauū est cor hoīs ⁊ inscrutabile: ⁊ q̄s cognoscet illud. Ego dñs scrutās cor: ⁊ ꝓbans renes. Ideo lex humana nō pōt actus interiores ordinare sed hoc ꝑtinet ad legem diuinā. Uñ dicit lex canonica. de manifestis quidē loq̄mur secretorum autem iudex ⁊ cognitor deus est. xxxij. di. erubescāt. Ad idem facit text' c. fi. de simo. Idem dicit lex cogitatiōis penam nemo patiat'. ff. de penis. l. cogitationis canonizata. de pe. di. j. cogitatiōis. qđ intellige sane q̄n cogitatio illa non ꝓgreditur ad actū exteriorē al's secus. l. Siquis non dicas rapere. C. de epi. ⁊ cle. Sic ergo lex humana in h̄ est defectiua. Sic etiā ⁊ lex mosayca reperit' i h̄ defectiua: ꝓpter qđ dicit' a doctorib' antiq̄s: q lex vetus ꝓhibet manū non animū vt habetur in glo. Phil. iij. Qđ itelligūt doctores iudeoꝝ ⁊ male: dicētes volūtatē malā n̄ eē pctm̄: nisi aliq̄ modo exeat i actū exteriorē. vt pa3 ꝑ Iosephū. xij. libro āntiq̄tatū ⁊ q̄n arguebat' ɔ̄ eos q scriptū est. Exo. xx Non ɔcupisces rem ꝓximi tui. Rñdebāt sic: q hoc p̄cepto nō ꝓhibetur cōcupiscētia interior: s3 manifestatio exterior: q̄si dicat: nō cōcupisces. i. signa ɔcupiscētie nō facies: vt amplexus ⁊ oscula ⁊ his similia: s3 hoc est manifeste falsum: q actus exterior nō h3 maliciā vel bonitatē moralē: nisi in quantum p̄cedit ab actu interiori: pctm̄ eñ vt dicit Aug. xv. q. j. c. j. in fi adeo malum voluntariū est: vt nisi sit voluntariū oīno non sit

peccatū. Vñ meli⁹ intelligit qd̄ dictū est q lex vetus ꝓhibet manū nō animū: quia lex vetus in paucis ꝓhibet aim seu concupiscentiā interiorem: videlicz in mechia ꝛ auaritia tm̄: nō aūt in homicidio ꝛ furto: ꝛ ꝑterea lz ꝓhibuerit in illis ꝯcupiscentiā. nō tñ transgressorib⁹ infligit aliquā penā. Et ideo in talib⁹ inuenit īpfecta. Quare aūt infligat aliquā penā. Vide Tho.j.ij.q.xvj.ar.v.ad quintū. Lex vero euangelica tanꝗ̄ pfectissima generalit̄ dirigit hoiez nō solū: circa act⁹ exterio:es: sz ēt circa act⁹ interiores. Mat.v. Qui viderit mulie. ad ꝯcu.eā iā mecb. est in corde suo ꝛc. vñ ꝓhibet etiā act⁹ interiores malos puta cō cupiscentiā: ꝛ ꝯcupiscentib⁹ iponit penā. ꝓpter qd̄ saluator Mat.v. Audistis quia dictū est antiquis. Nō occides: q̄ aūt occiderit reus erit iudicio: q̄ aūt dixerit fratri suo racha reus erit cōcilio. q̄ aūt dixerit fatue: reus erit gehenne ignis. Et eodē mō dicit in alijs ꝓceptis. Sic etiam addit lex euāgelica ꝯsilia pfectiōis ꝓceptis veteris legis vt pfecti⁹ ordinet mores hoim. Vñ Mat.xix. Si vis pfect⁹ esse vade ꝛ vēde oia q̄ habes ꝛ da paupib⁹ ꝛ seq̄re me. Itē Mat.v. Audistis q2 dictū est antiq̄s: oculum ꝓ oculo: dentē ꝓ dente. Ego aūt dico vobis nō resistere malo. Sz si q̄s te ꝑcusserit in dexterā maxillā p2be ei ꝛ aliā ꝛc. ꝛ sic in multis q̄ ibi ponunt. lex aūt mosayca nō instituerat ꝯsilia ista pfectionis: sed poti⁹ ꝓuocabat hoies ad obseruanda mādata diuina ꝓmissione bonoꝝ tpalium: vt patz Deut.xxviij. Et Esa.j. De ꝯsilio aūt siquis te ꝑcusserit in vnā maxillā p2ebe ei aliā. Vide.s.smōe.iiij.in fi. Patz ḡ q lex euangelica pfectius ordinat mores hoim quā oes alie leges hūane ꝛ diuine. ¶ Tercia excellētia ꝛc. s. in felicitatꝫ collatiōe: sicut ad felicitatē inductiōe. Nā ad legē ptinet ad felicitatez hoies inducere. Verūtñ lex hūana nō inducit nisi ad politicā: que est tranq̄ll⁹ ꝛ pacific⁹ stat⁹ ciuitatis i vita ista mortali: hō aūt fm intellectū: q̄ est ps ꝓncipalior hois: imortal̄ est. ꝛ ido oportet aliā felicitatē extra viā istā assignare. Ad hāc āt nō pōt ordinare lex hūana: q2 finis dz eē ꝓportiōat⁹ his q̄ sūt ad finē. felicitas autem etna excedit limites felicitatꝫ hūane. Vñ.j. Cor.ij. Ocul⁹ nō vidit/nec auris audiuit/nec in cor hoīs ascendit. q̄ p2epa. de⁹ dili.se. Oportet ḡ q lex diuina ordinet ad istū finē: ꝛ ꝓpterea assignat a doctorib⁹ necessitas sacre doctrine: q2 hō ad quādā btitudinē supnalez ordinat ad quā p legē diuinā dirigit. Ad conferēdaz autē istā felicitatē lex mosayca inuenit defectiua: q2 btitudo supnalis nō hr̄ nisi p gratiā ꝛ amorē dei. Ro.vj. Gratia dei vita etna. hāc aūt graz lex mosayca nō dabat: sz tm̄ disponebat: vt dixi.s. smōe primo. pte.j. et smone.iiij.pte.ij. ꝓpter qd̄ dr̄ Heb.vij. Nemīnē ad pfectuz adduxit lex. Sed lex euāgelica tanꝗ̄ pfectissima ꝯfert graz. imo est ipa grā spūsscti ꝓncipal̄r: vt dixi.s. Vñ Jo.j. Lex p Moysen data ē: grā et veritas p Jesum xp̄m facta ē: ꝓpt qd̄ saluator in ꝓncipio euāgelice pdicatiōis dixit. Penitēz agite ap.ēm reg.celoꝝ. Mat.iiij. Vñ duplex ē finis legꝭ euāgelice. Vn⁹ imediat⁹ scz fides formata p grāz. Alter ē mediat⁹ scz vita eterna: ꝛ vtrūq̄ finē istū lex euāgelica opat. Vñ Jo.xx. Hec aūt scripta sunt vt credatꝭ: q2 Jes⁹ ē fili⁹ dei: ꝛ vt credētes vitā habeatꝭ in noīe ei⁹. Lex aūt vet⁹ ꝓmittebat solū terrena: vt dixi.s.ser.prio pte.iiij. nec ꝓmittebat vitā etnā i pmiū ꝫtutū ꝛ obediētie: sz solū bona tr̄ena. Itē nec alicubi legit in lege mosayca: q Moyses faceret mentionē de resurrectiōe corporū: ꝛ h̄ q lex mosaica erat isufficiēs ad gratiā ꝯferēdā fuit significatū in eo q Moyses q̄ fuit legis illi⁹ lator nō potuit intrare in terrā ꝓmissiōis. Et licz finis legis mosayce esset idē: cū fine legis euāgelice. s. vt hoies subdant deo q̄ est finis ꝓrim⁹: tñ remoti⁹ ꝛ imperfecti⁹ dirigebat ad hunc finē lex mosayca q̄ lex euangelica: q2 illa ex timore: hec āt amore: vt nota Tho.j.ij.q.c vij.ar.j. Et sic ptz tertiū. ¶ Quarta excellentia in ꝟitatꝫ dilucidatiōe. Nā ad legez ptinet ꝟitatē plane ꝛ lucide tradere. Vnō inter ceteras ꝯditiōes legꝭ quas Isidor⁹ in lib. etymologiaꝝ enumerat/est ista vna q debet esse manifesta/ne aliq̄d ꝓpter obscuritatē in captiōe ꝯtineat: vt refert Gratian⁹.iiij. di. erit aūt lex. Cuius ratio est: quia lex proponitur multitudini intelligēda ꝛ seruanda. in multitudine autem plures sūt deficiētes ingenio: ꝛ pauci subtiles ꝛ ingeniosi: ꝓpt qd̄ q̄ mltitudini ꝓponit de

bet veritatez plane ⁊ lucide tradere. In h
autē inuenit͛ lex humana defectiua. quia
ibi inueniūtur multe obscuritates: ⁊ ꝯple
xitates: tum ꝓpter legum multitudine ac
varietatē ⁊ mutationē ⁊ aliquaꝝ abroga
tionē: tum etiā ꝓpter compositoꝝ mltipli
citatē: q᷑ multi iuriscōsulti/multi impato
res fuerunt: ⁊ multi doctores: quoꝝ q̄t ca
pita tot diuerse sentētie. Vn̄ ꝓfunda ⁊ ob
scura legū abyssus: que olim ꝑ Iustinia-
nū christianissimū imperatorem in ꝯsonan
tiā luculentā (vt ipse refert in ꝑncipio con
stitutionū) redacta fuerat: hodie obscurio
ri ꝯplexitati intricata est. Silit͛ in hoc re-
perit͛ lex mosayca defectiua: q᷑ in volumi
nibꝫ ⁊ figuris tradidit veritatē de agibili-
bus ⁊ credendis. ꝓpter qđ lex illa appella
tur ab Ap̄lo vmbratica. Heb. x. Vmbrā
habēs lex futuroꝝ bonoꝝ: nō ip̄am imagi
nē rerū. Glo. i. veritatē. fuit ei lex illa vm-
bratica ⁊ figuratiua ꝟitatis explicande in
nouo testamēto. In cuiꝰ signuz Moyses
velata facie loq̄bat͛ ad ꝑp̄lm sic̄ legit͛. Ex-
odi. xxiiij. Propt͛ qđ dicit Ap̄lus. j. Cor.
x. Om̄ia in figurā ꝯtingebāt illis. ⁊ de h
dixi sup̄ sermone ꝑximo ꝑte. ij. ¶ Sed lex
euāgelica in hoc inuenit͛ ꝑfecta: q᷑ ꝟitas
q̄ in veteri testamēto in figuris latebat oc-
culta: ꝑ euidentiā facti facta ē manifesta.
Verbi gratia. De ministerio trinitatis qđ
in veteri testamēto nō expresse manifesta
tur: sed sub figuris/sicut ꝑz quando tres
viri apparuerunt Abrae: ⁊ vnū adorauit.
Gen̄. xviij. Sed in nouo testamēto expres
se manifestū est. j. Ioā. iiij. Tres sunt q̄ te
stimoniū dant in celo. pater verbū ⁊ sp̄us-
sctūs: ⁊ hi tres vnū sunt. ¶ Sic de incar
natione filij dei reuelatū est Abrae dicen
te deo. In semine tuo bn̄dicent͛ oēs gen-
tes. Gen̄. xxij. Sed ꝙ vna ex tribꝫ ꝑsonis
scꝫ filius dei fuerit incarnatꝰ/etiā cōtinēt
diuina mysteria veteris testamēti. Esa. ix.
Paruulus datꝰ est nobis/⁊ filiꝰ datꝰ est
nobis. nota filiꝰ. q᷑ nō pat͛ nec sp̄ussctūs.
¶ Item. ps̄. Benedicat nos deus: deus
noster: ⁊ benedicat nos deꝰ. Hic nota. tri
nitas dum dicit͛ deus ter: sed in eo ꝙ ꝓno
men noster ponit in scđo deus: denotat͛ ꝙ
filius erat fiendus noster frater ꝑ incarna
tionē. ps̄. Narrabo nomen tuuz fratribus
meis. In nouo autē testamēto expressius
⁊ manifestiꝰ ista mysteria declarata sunt.
¶ Sic de passione figuratiue cōtinebat͛.
Exo. xij. de agno paschali assando ⁊c̄. Os
non confringentis ex eo: qđ allegat. Io.
euāgeli. ꝓ christo. Io. xix. Sic ⁊ de eucha
ristia: que figurabat͛ ꝑ manna datū a deo
in deserto: ⁊ sic de ceteris miraculis fidei
⁊c̄. Patet ergo ꝙ veritas q̄ in veteri testa
mēto/⁊ in lege mosayca enigmatice figu-
rabat͛: in lege euāgelica manifestiꝰ eluci-
datur: ⁊ in signuz huiꝰ in passione dn̄i. qn̄
mysteria noue legis fuerunt impleta velū
templi scissum est in duas ꝑtes. Mat. xx-
vij. Et Luc. xxiij. Propter qđ dicit salua-
tor. Io. x. Venit hora cū iam nō in ꝓuer-
bijs loquar vobis: sed palaz de patre meo
annūciabo vobis: ⁊ sequit͛. dicunt ei disci-
puli eius. Ecce modo palam loqueris: et
ꝓuerbiū nullū dicis ⁊c̄. Io. xvj. Et sic ꝑz
quartū vicꝫ: ꝙ lex euāgelica excedit omnē
aliā legē in tradendo plane hac lucide ve-
ritatē. de his q̄ttuor loquit͛ psalmus. Lex
dn̄i imaculata: quātum ad primū. cōuer-
tens animas: quātūad scđm/ testimoniū
fidele: quātum ad tertiū/sapientiā ꝑstans
paruulis: quātū ad quartū. Vide Tho.
j. ij. q. xcj. ar. iiij. Et Nicolaū de lyra. in ꝓ-
logo sup̄ euangelia. ¶ Quinta excellen-
tia ⁊c̄. In facili impletione: q᷑ alie leges:
ꝓpter mltiplicitatē preceptoꝝ/⁊ prohibi-
tionū sunt difficiles ad obseruandū: preser
tim lex mosayca in qua dicunt iudei conti
neri sexcenta tredecim precepta. Inter q̄
erāt quedā valde difficilia ad obseruādū:
ꝓpter quod dicit Petrus ap̄lus: ⁊ senior͛
bus in cōsilio cōgregatis. Quid tentatis
deū imponere iugum sup̄ ceruicē discipu-
loꝝ: qđ neqꝫ patres nostri: neqꝫ nos por-
tare potuimus. Actꝫ. xv. Sed in noua le
ge ꝑter precepta legis nature: paucissima
ꝑcepta supaddunt͛ in doctrina chr̄i ⁊ apo
stoloꝝ. ꝓpter qđ dicit dn̄s. Mat. xj. Veni
te ad me oēs q̄ laboratis ⁊ onerati estis: et
ego reficiam vos. Iugum em̄ meū suaue
est: ⁊ onus meū leue/quod exponens Hi
larius dicit. Legis difficultatibꝫ laboran
tes ⁊ ꝑcis seculi oneratos ad se aduocat.
Item Io. v. Mandata eius grauia non
sunt. Vide Tho. j. ij. q. cvij. arti. vlti. Est
⁊ alia ratio. q᷑ lex mosayca non erat lex a-
moris/sed timoris: q᷑ nō dabat gratiā: sed

puniebat transgressores: ꝓpter qđ dicitur. Gal.iij. Lex ꝓpter trāsgressores posita est. Et ideo mandata ei⁹ cum difficultate ser uabant: ꝛ quasi coactus velut a seruis ob bediebat dño non amore sed timore. Sed in noua lege datur gratia spūssancti. Ro. v. Charitas dei diffusa est in cordibus no stris ꝑ spiritūsanctuꝫ qui datus est nobis. Propter qđ mandata noue legis ex amo re seruant. Et ideo cū dilectōne ꝛ dulcedi ne: qꝛ qui operat cum amore dulciter ope ratur. ¶ Sexta excellētia ꝛc. In genera litatis extensione: qꝛ lex humana ciuilis nō ligat: nisi subditos imperio. Vñ multi putant se exemptos a subiectione legis ci uilis puta. Francie ꝛ Venecie ꝛ similib⁹: licet de iure ciuili imperator qui est lator legis ciuilis: dicat domin⁹ totius mundi vt ꝓbatur in.l. Deprecatio.ff.ad.l.rodi.ð iactu. ꝛ Vide ꝑ canonistas in.c. qđ super his.§.rursus.de voto. Similit lex mosay ca fuit data tantū illi populo: ex quo cum deberet nasci chr̄s / voluit de⁹ illuꝫ magis esse ordinatū circa cultū diuinū / ꝑ ꝓcepta cerimonialia ꝛ iudicialia aliȷ̄ popul. ps. Qui annunciat verbū suū Jacob: iusti tias ꝛ iudicia sua israel. nō fecit talit omni nationi ꝛc. Idem habet Ro.iij. in princi pio. Unde aliȷ̄ populi nō obligabant legi Moy. quātuꝫ ad dicta precepta. ꝓpterea sine lege Moysi / multi saluari fūt olim si cut Job. Ruth. ꝛ aliȷ̄ habētes fidem vni⁹ dei / ꝛ viuentes ſm legē nature: sicut dicit Apłus Rom.ij. Cum em̄ gentes q̄ legeꝫ nō habent naturalit: ea q̄ legis sūt faciunt ipsi sibi sunt lex: qui ostendunt opus legis scrip. in cordi. suis. Sed lex euangelica de ore dei incarnati habet vim obligatiuam generalē in toto mundo: sine q̄ nemo pōt saluari. Unde Joā.iij. Nisi quis renatus fuerit ex aqua ꝛ spūsancto. non pōt intro ire in regnuꝫ dei. ꝛ Mat. vlti. Euntes in mundū vniuersum. pre. e. omni. cre. q̄ cre. ꝛ bap. fu. sal. erit. qui vero non crediderit condemnabit. Et sic fuerat ꝓphetatū per Esa. xlix. Parum est vt sis mihi seru⁹ ad suscitandas trib⁹ Jacob / ꝛ feces israel cō uertendas. dedi te in lucem gentiū: vt sis salus mea vsq ad extremum terre. Et sic patet sextum.

¶ De passione dñi. Ser. VIII.

Ecce morior cum nihil horum fecerim / que isti malitiose composuerūt ad uersuꝫ me. Dañ. xiij. ca. Salutatio cruc.

¶ Aue digna de honore.
Croce sancta ꝛ benedicta
Il dolce Jesu in te se afta
Par saluare tote gente
In questo iorno de passione
Te preciame humilmente
Que ne debes impetrare
Da Jesu christe gratia ꝛ salute
Che ne dia gratia de faire
La sua sancta voluntade
Et alli peccori vollia pardonnare
Tutte le sues iniquitade.

¶ Dies hec dilectissimi dies luctus ꝛ la mentatiōis: dies doloris ꝛ afflictionis: di es lachrymaꝝ ꝛ cōpunctionis: in qua do lorissime mortis / ꝛ ignominiose passionis christi: ac saluatoris nostri memoria ante oculoꝝ nostroꝝ ꝯspectum ab ecclia p̄sen tatur: ꝛ q̄uis hui⁹ sacratissime passionis memoriā / ac redemptionē nostrā toto tē pore vite nostre debemus ante ꝯspectum mentis nostre statuere speciali⁹ tamen: ꝛ singulari⁹ in tali die: qualis est hec / debet om̄is verus christianus tanti bñficiȷ̄ recor dari: ꝛ de eo cū magno feruore đo regrati ari. Et hoc est illud / qđ ipse chr̄s existens in cruce ꝑ ꝓpheraꝫ. Thren.j. petere videt cū dicit. O vos oēs qui trāsitis ꝑ viā attē dite ꝛ videte si est dolor silis / sicut dolor me⁹. Audite obsecro ꝛ vniuersi ꝑpli attē dite dolorē meū. In cui⁹ ꝑsona Bern. in quit. O hō vide q̄d ꝑ te patior si est dolor sicut q̄ crucior. ad te clamo q̄ ꝑ te morior. vide penas quib⁹ affligor / vide clauos q̄ bus ꝯfodior. cuꝫ sit dolor tantus exterior intus pena grauior / cum te ingratū exper ior. Propterea cū de tanto mysterio ani maduertā debere loqui: tibie tremūt: vox deficit: intellect⁹ hebetat ꝛ obsternat. vi res debilitant: lingua mutescit: ꝛ ois mea fortitudo ac spirit⁹ annihilat. Videns ꝙ Jesu vires / qui est mundi sustantamentū defecerūt: sine quo nihil oino boni possu mus. qua ꝓpter cognosco ꝙ plures debe rēt esse lachryme q̄ verba. Et miror certe

quõ aliqs audire vel recitare valeat hanc dolorissimã z acerbissimã passionez:quin cor eius pre cõpassionis z doloris/ac amoris magnitudine liquescat/audientiũ aures linguaqz predicantiũ constipetur.igitur dicere possum cuz Bernardo.Fletus deducite oculi mei/z liquesce anima mea igne cõpassionis sup contritione viri istius quẽ tanta amaritudine mentis vides afflictum doloribz. O qȝ malum z pessimũ signũ est illoz:qui dolorẽ dñice passionis nõ sentiunt. Est em̃ signũ/qȝ mortui sunt ad similitudinem mẽbri non dolentis capite languente. Unde Bern̄.in smone de passione ait. Qui nõ sentit dolorem tuũ dñe qȝ fetidus est/z quasi mortuus.hic quidẽ dolor vehementissim9 corda nostra transfigit si cõsideremus:simul cũ sacris doctoribus atqz theologis sup distinctione.xvj tertij libri modũ patiendi cũ oibz mẽbris corporis passus sit:fm ꝓphetam Esa.j. A planta pedis vsqz ad verticem capitis nõ fuit in eo sanitas.satis ostendit doloris acerbitas/z passionis magnitudo/eo qȝ tali die fuerit in capite corona spinea coronatus:in facie sputis iudeoz inquinatus:in oculis ad modũ latronis velatus. In auribus crudelit blasphemat9:in ore felle z aceto potatus:in manibz z pedibz/clauis ligno cõfixus:in latere crudeli lancea vulnerat9:in toto corpe acerbissime flagellatus:de quibz oibus ait deuot9 Bernard9 Caput angelicũ desitare spinaz pungit. facies pulchra pre filijs hoim sputis iudeorũ deturpat.Oculi sole lucidiores velant z in morte caligant.aures q̃ audiũt cant9 angelicos/audiunt iudeoz insultus. Os qd docet angelos felle z aceto potat. manus q̃ celos formauerũt/z pedes qz scãbellũ adorat in cruce extendunt z clauis affligunt.lancea lat9 pforat/z corp9 crudelit verberat.Quid plura:nihil remãsit in eo nisi ligua:vt pcrucifixoribz exoraret z matrẽ discipulo cõmendaret. Ut gͦ efficat9 dolorẽ z passionẽ chr̄i sentiam9.tria impensentiaz p ordinẽ sunt videnda:vicz.

Mortis christi processio.
Mortis christi preparatio.
Mortis christi ordinatio.

¶ Quo ad primũ mysteriũ sciendũ m fm cõm doctoz sententiã: qȝ sacratissima christi passio a tribz principalit pcessit.s.a peccatto primi patris Ade. a iudeoz inuidia. a Jude ꝓterua auaritia. Prima igit radix est ipsum peccatũ nostrũ:vt elici põt ex q̃dam glosa sup illud ad Heb.ix.capl'o. vt morte ipius intercedente:in redemptionẽ eaz preuaricationũ q̃ erant sub priori testamento.vbi glo.mors erat necessaria:et subdit.Tantũ fuit peccatũ nostrũ:vt saluari nõ possem9/nisi vnigenit9 dei fili9 p nobis debitoribz moreret. Hanc pcessionem pleni9 tangit. Esa.liij capl'o. Et ascẽdet sicut virgultũ corã eo: z sicut radix de terra sitienti z nõ est species ei neqz decor:z vidimus hunc z nõ erat aspectus/z desiderauim9 eum despectũ z nouissimuz viroz virũ doloz/z scientẽ infirmitatẽ/et quasi abscondit9 vult9 eius z despectus. vnde nec reputauim9 eum.vere languores nostros ipse tulit:z dolores nros ipse portauit.z nos reputauim9 eum/quasi leprosum z pcussum a deo:z humiliatũ. ipe autẽ vulnerat9 est ꝓpter iniqtates nostras z attritus est ꝓpter scelera nostra.disciplina pacis nostre sup eum:z liuore eius sanati sumus. Omnes nos quasi oues errauimus:vnusquisqz in viam suam declinauit:z posuit dñs in eo iniquitatẽ oim nostrũ.oblatus est:qz ipse voluit:z non aperuit os suũ:sicut ouis ad occisionẽ ducit/z sicut agn9 corã tondente se obmutescet:z nõ aperiet os suũ.de angustia z de iudicio sublat9 est. gñationẽ ei9 qs enarrabit: Quia abscissus est de terra viuentiũ:ꝓpter scelus ꝓpli mei pcussi cuz/z dabit impios p sepultura z diuites pro morte sua:eo qȝ iniqtatem nõ fecerit/nec dolus inuentus fuerit in ore ei9.z dñs voluit eũ cõterere in ifirmitate:si posuerit p pctõ aiam suã. Uidebit semẽ longeuũ z voluntas dñi in man9 ei9 dirigetur:p eo qȝ tradidit in mortẽ aiam suã/z cũ sceleratis reputat9 est/z ipe pctã mltoz tulit:z p trãsgressoribz orauit vt nõ perirent. Ex ista em̃ pcessione cogimur chro patienti sũme cõpati/vt gladio doloris trãsuerberatũ cũ videam9 ipm non ꝓpria culpa pati. Sed fm Petrũ. Peccattũ nõ fecit/nec inuent9 est dol9 in ore ei9: sed p aliena.nõ tm̃ p amicis:sed etiã p inimicis. Et insup p his qs marie videbat ingros. O cecitas hũana agnosce hodie tuã

redēptoris dulcedinē/q̄ tua pctā tanto la
bore sup te portat: q2 disciplina pacis nr̄e
rc. Un̄ Bern̄. O hō ɔsidera octo mētali
q̄nto remuneratōis debito astringar ɔdn̄o
patiēti: respice sudorē sanguineū: alapatū
cōtumeliā/flagellor̄ instantiā: coronā spi
2 neā/sputa/ludibria/arida pocula caput i
clinatū gemelatiōes miseras. ¶ Secūda
quidem mortis chr̄i pcessio fuit iudeor̄ in
uidia. Ubi est notandū/q̄ sicut inuidia dia
boli mors introiuit in orbē terrar̄. Sap. ij.
Ita sub inuidia extincta est vita. s. chr̄s r
suor̄ sequaciū. s. iudeor̄: sed ip̄e diabol⁹ et
sui seq̄ces suemet gladio inuidie/q̄ mortē
protoplasti inuenit concitata inuidia cōtra
auctorē vite: p scribas r phariscos seip̄m
in: eremit interimēdo auctorē vite: vt im
pleat̄ qd̄ dicit̄ p pph̄az. Gladi⁹ eor̄ intret
in corda ip̄or̄/r arcus eor̄ ɔfringat̄. Et
licz tota vita chr̄i fuerit plena anxietatib⁹
r dolorib⁹ s̄m q̄ dicit̄ Hiere. j. Habitauit
inter gētes nec inuenit requiē. tn̄ hoc ma-
xime fuit illis trib⁹ annis qb⁹ p̄dicauit: et
h ppter scribar̄ r phariseor̄ bullientē inui
dia: ido vt maxia virt⁹ ei⁹ patient ōn̄dere
tur: q2 s̄m. ps̄. Cū his q̄ oderūt pacē eraz
pacific⁹. Nam oia opa ei⁹ erāt eis q̄dā gla
di⁹ lacerās corda eor̄: venenū rodēs eorū
viscera. r ideo omi sollicitudine satagebāt
ei⁹ opib⁹ detrahere/occultare/diffamare/
exprobrare/r insidiari vite ei⁹: r q̄rere cau
sas mortis. Hec aūt inuidia sūpmaxie cre
uit in resurrectiōe Lazari. Nā multi viden
tes tale ac tantū miraculū r audiētes cre
debant in eū: vt habet̄ Ioā. xij. Propt qd̄
s̄m Io. xj. caplo. Collegerūt pontifices r
pharisei ɔcilium aduersum Iesum r dice
bāt. q̄d facimus? q2 hic hō multa signa fa
cit: si dimittim⁹ eū sic/oēs credent in euz r
venient Romani r tollent nostrū locū et
gentē. Unus aūt ex ipsis caiphas noie cū
esset pontifex anni illi⁹ dixit eis. Uos ne
scitis quicq̄ nec cogitatis: q2 expedit vobis
vt vnus hō moriat̄ p pplo r nō tota gens
pereat: h tn̄ a semetipso nō dixit: sed cū eēt
pōtifex anni illi⁹ pphetauit: q2 Iesus mo
riturus erat p gente/r nō tantuz p gente:
sed vt filios dei q̄ erāt dispersi cōgregaret
in vnū. Ab illo ergo die cogitauerūt vt in
terficerēt eū. ppter qd̄ sequit̄ q̄ Iesus nō
ambulabat iā palā apud iudeos: sed abijt
in regionē iuxta desertū in ciuitatē q̄ dicit̄
effren: r ibi morabat̄ cū discipulis suis. Ab
illo g̃ die. s. resuscitatiōe Lazari/q̄ in p̄ma
luna primi mēsis: sicut Exo. xij. De agno
imolando q̄ chr̄m significabat: ordinatuz
fuerat. Prima nāq3 luna primi mensis a-
gnus q̄ in pascha imolandus erat accipie-
bat̄: r decima p̄sentabat̄ r mensis decima
q̄rta imolabat̄. Sic verus agn⁹ dn̄s Ies⁹
(cui⁹ ille figura erat) scd̄m repsentationez
eccl̄ie hodie sunt quindecim dies in p̄ma
luna primi mensis: duct⁹ est occidi in ɔci
lio: decima aūt die. s. dn̄ica p̄terita venit ad
passionis locū. s. hierusalē: sicut audistis. r
in decimaquarta. s. hodie oblat⁹ est. h autē
totū factuz est: vt impleret̄ illud. Sap. ij.
Circūueniamus g̃ iustum: q2 inutilis est
nobis/r ɔtrari⁹ est opibus nostris: r im-
ppetat nobis pctā legis r diffamat in nos
pctā discipline nr̄e: pmittit ei scientiā dei
se habere r filiū dei se noiat: fact⁹ est nob
in traductionez cogitationū nostrar̄: gra-
uis est etiā nobis ad videndū: qm̄ dissilis
est alijs vita illi⁹: r imutate sūt vie ei⁹/tā-
q̄ nugaces estimati sum⁹ ab illo: r absti-
net se a vijs nr̄is tanq̄ ab imūditijs: r p̄-
fert nouissima iustor̄: r gloriat̄ p̄rez se ha
bere deū. Uideam⁹ igit̄ si s̄mones illi⁹ ve
ri sūt: r tentem⁹ q̄ vētura sūt illi/r sciem⁹
q̄ erūt nouissima illi⁹. Si em̄ est ver⁹ fili⁹
dei suscipiet eū r liberabit illū d̄ māib⁹ ɔtr̄i
orū. Cōtumelia r tormēto interrogem⁹ eū:
vt sciam⁹ reuerētiā ei⁹ r pbem⁹ patientiā
illi⁹: morte turpissima cōdēnem⁹ eū. Erit
em̄ ei respect⁹ ex s̄mōib⁹ illi⁹: hec cogitaue
rūt r errauerūt: excecauit em̄ illos malitia
illor̄: r nescierūt sacr̄a dei: neq3 mercedē
sperauerūt iustitie. nec iudicauert honorez
aiar̄ sctār̄ alias suar̄: h iterū hr̄. ps̄. xxx.
In eo dū cōuenirēt sil̄ accipere aiaz meā
ɔsiliati sunt: r q2 iudeor̄ inuidia ad capiē
dū dn̄m nō sufficiebat: iō necāria fuit ter-
tia pcessio. ¶ Tertia pcessio fuit Iude a- 3
uaritia: quō aūt iudas cōceperit. Io. c. xij
narrat dicens. Qd̄ cū ante sex dies pasche
venisset Iesus bethaniā p̄mo sabbato pal
marū. vbi fuerat Lazar⁹ mortu⁹ quē susci
tauit Iesus: fecerūt ei cenā ibi et martha
ministrabat: Lazar⁹ vo erat vn⁹ de discū-
bētib⁹. Maria aūt accepit librā vnguenti
nardi pistici preciosi r vnxit pedes Iesu.

Et extersit capillis suis pedes eius. ꝛ do-
mus impleta est ex odore vnguenti. Dixit
g̃ vn⁹ ex discipulis suis Judas scarioth q̄
eū erat traditurus: duct⁹ auaritia. Qua-
re hoc vnguentū nō vendidit trecentis de-
narijs ꝛ datū est egenis. Nō dixit h̄ autē:
qꝛ de egenis ptinebat ad eū: sꝫ qꝛ fur erat
ꝛ latro ꝛ loculos habēs ea q̄ mittebantur
portabat. Et licet alij discipuli h̄ idē dixe-
rant tn̄ iste vt dicit Aug. li. de cōcordia euā-
gelistarū. duct⁹ fuit auaritia: alij aūt ege-
norū pietate. Dixit g̃ Jesus. sinite eaꝫ vt
in die sepulture mee seruet illud. pauperes
eñ semp̱ habebitis vobiscū: me aūt non sp̱
habebitis. Et nota q̄ Judas non tūc est
p̄mo p̱uersus cū tradidit Jesuꝫ s̄m Aug.
vbi. s̄. sed etiā prius fur erat: ꝛ qꝛ vnguentū
h̄ in p̱sona chr̄i expēsum trecentis denarijs
a Juda estimatū ē: vt decimā p̱tem lucri
more solito h̄re posset triginta argēteos p̱
ditiōe q̄siuit. hinc Mat. xxvj. di. Cōstitu-
erūt ei triginta argenteos. Hinc Aug. ait
O Juda auare pessime potuisti petere a
m̄re ei⁹ triginta denarios ꝛ ipa hostiatim
eundo tibi ip̄aꝫ pecuniā inuenisset anteq̄
ita filiū suū turpiter vendidisses. Et q̄daꝫ
ali⁹ deuot⁹: Cur nō vendidisti m̄reꝫ cū fi-
lio: vt sicut erat insepabilis ꝛ insolubilis a-
mor ꝛ charitas: ꝯformis fieret passio vtri-
usq̄. Crede si quelibet istorū hic existētiū in-
terrogasset se poti⁹ vēdidissent. Sꝫ q̄liter
iste auaritia duct⁹ malitiā p̄priā in suū ma-
gistrū expleuerit: nota. Nā facta cena i do-
mo marie Magdalene bethanie: ꝛ adue-
niente die dn̄ico scꝫ palmarū: vt adimpleret
qd̄ p̱ p̄phetā Zach. ix. c. fuerat p̄phetatū.
Ecce rex tu⁹ veniet tibi iustus/ ꝛ saluator
ipse paup̱ ꝛ ascendēs sup̱ asinā ꝛ pullū asi-
ne: decreuit eo ordie q̄ dictū est die dn̄ico
p̄cedēti hiersl̄m venire. Cūq̄ mane dicti dn̄i-
ce p̱gere vellet mgr̄ p̱ affectu retrahebat
dn̄a eū. Fili mi q̄ vis ire: tu scis ꝯspiratōꝫ
aduersuꝫ te factam: quō vadis int̄ eos/ rogo
te vt n̄ vadas. Siłr ꝛ discipli ꝛ itolerabile
eis videbat̃: ꝛ vt poterant retrahebāt eum.
Dicebat Magdalena: n̄ caris p̱ deo vos
scitis quō desiderāt mortē vr̄aꝫ. O de⁹ quō
diligebāt eū: quō erat eis amarū q̄cq̄d le-
deret ipsum. Et r̄ndens eis: volūtas p̄ris
est q̄ ego vadam: sinite me nec teneatis: qꝛ
defendet nos p̄r: ꝛ hoc sero redibim⁹ illesi

Cepit igit̃ ire ꝛ illa paruo tēp̱e secuta est
ip̄m. Et cū venisset bethphage p̄pe monteꝫ
oliueti: ꝛ misisset discip̄los vt adducerent
asinā ꝛ pullū ꝛ ascendisset sup̱ eos: veniēs-
q̄ ac videns culpā ꝛ penā tali pene condi-
gnā fleuit. Cui cū obuiassent pueri: cū ra-
mis oliuarū ꝛ magno honore recept⁹ fuit.
O aīa sponsa chr̄i ꝯtemplare q̄ in illa die
chr̄s fuit cū maximo honore ꝛ reuerētia po-
situs: hodie aūt cū multa ignominia i pa-
tibulo crucis collocat⁹: in illa vestimēta sua
p̄strauerūt in via: in ista s̄c̄o die p̄prijs spo-
liauerūt: in illa ramos oliuarū sibi obuiaꝫ
portauerūt: in ista spinas acutissimas ei⁹
capiti affixerūt: in illa regē eū vocauerūt:
in ista āt negauerūt eū: in illa b̄ndixerūt: ꝛ
in ista maledixerūt. Ecce q̄nta diuersitas
Et stetit Jes⁹ in tēplo: ꝛ eiecit oēs emen-
tes ꝛ vēdētes i illo ꝛc̄. ꝛ publice p̄dicauit
vsq̄ q̄si i sero. Et lꝫ sic honorat⁹ fuisset nō
ē inuēt⁹ aliq̄s q̄ eū ad bibendū inuitaret.
p̄p̄t qd̄ i sero in bethaniā reuers⁹ est: vt h̄r
Mat. xxj. dicens: die aūt lune: s̄m Mat.
Reuertēs i ciuitatē ꝛ vidēs ficū arborem
vnā sec⁹ viaꝫ nihil inueniēs in ea nisi folia
tm̄: ait illi. nūq̄ nascat̃ fruct⁹ ex te i sempi-
ternū: q̄ maledicta statim aruit: qꝛ s̄c̄abat
synagogā iudeoꝝ solū folia h̄ñs i cerimōijs
sine fructu salutis: ꝛ veniēs ad tēpluꝫ tota
die p̄dicauit: ꝛ cū p̄ncipib⁹ ꝛ phariseis dis-
putauit: vt p̄ꝫ Mat. xij. ꝛ. xxij. vt puta d̄
baptismo Jo. de mliere adultā ꝛ de censu
cesa. ꝛ de mltis alijs q̄ longū eēꝫ narrare:
In sero āt reuers⁹ bethaniā: die s̄c̄o martis
iter̄ veniēs in hierl̄m stetit i tēplo p̄dicās
ꝛ illos exprobrās: vt Mat. xxij. et. xxiij ꝛ
xxiiij. ꝛ tūc voluerūt eū cap̱e s̄ꝫ Luc. xxij. et
iter̄ s̄ꝫ Mat. reuers⁹ ē bethaniā: ꝛ in via
stetit in montē oliueti ꝛ p̄dixit de mltis int̄
alia. Scitis qꝛ post biduuꝫ pascha fiet: et
fili⁹ hoīs ꝛc̄. Ut crucifigat̃. Et licꝫ mltoti-
ens h̄ p̄dixisset eis nō tn̄ ita determinate et
venit bethaniā a q̄ die mercurij nō reces-
sit: q̄ die p̄ncipes sacerdotū ꝛ seniores po-
puli disputatiōib⁹ n̄ occupati cōgregati sūt
in atriū p̄ncipis sacerdotū q̄ dicebat̃ Cay-
phas ꝛ ꝯsiliū fecerūt vt iesū dolo tenerēt et
occiderēt Sꝫ dicebāt n̄ i die festo ne forte
tumultus fieret in populo. Timebant eñ
populum videntes q̄ multum diligebat
Jesum. Sed qꝛ hec inuidia nō sufficiebat

ad capiendum:ꝓpterea fuit auaritia iude necessaria. Cui scienti ꝯgregatos princi- pes sacerdotū/ꝛ machinates mortē chri: suggessit sathanas:vt ad eos accedat atq̄ disponat vt tradat sine turbis. Accessit ergo ꝛ dixit. Quid vultis mihi dare/ꝛ ego eū vobis tradā:q̄ḋ videtes gauisi sūt ꝛ pacti sunt ei pecuniā dare. Hoc aūt fecit die mer- curij/q̄ḋ approbat ecclīa eo q̄ illo die legit ꝓphetiā Esaie. vbi dr̄ ecce saluator tu⁹ ve- nit/ꝛ merces ei⁹ cū eo:ex illa hora q̄rebat opportunitatē:vt eū traderet sine turbis. Et hoc est quo ad primū principale:vicꝫ ac- cerbissime passionis ꝓcessio. Hic autē q̄ri pōt si Judas nō tradidisset chrm̄: ꝛ iudei nō crucifixissent eū fuissꝫ gen⁹ hūanū rede- ptum: Alexā. in.iij. pte sum. respondet/q̄ sic:q: in tali casu sola voluntas patiēti suf- fecisset/nō ergo excusanť/nec iudei/nec iu- das. ¶ Quo ad scḋm principale. s. mortis chri ꝓparationē/q̄ licet aīa ꝟginis cir- ca filij sui actus fuerit illustrata oīm sapi- entia. tamē ministeriose mīa ab ea celata sunt. Primū q̄ deberet esse mater dei: vt versareť in humilitate. vnde dicit q̄ quan- do apparuit ei angelus Gabriel legebat il- lum passum Esaie.vij. Ecce ꝟgo cōcipiet Unde dicebat. vtinā esset ista virgo bea- tissima meo tpe:vt ei seruirē:ꝛ filij sui pe- das lauare possem/q̄ ex ea nasciturus est. Et tūc mente ꝯtemplanti apparuit ei an- gelus. Scḋm q̄ḋ est ꝟgini celatū:quando amisit filiū in templo cū esset annoꝝ duo- decim. Ut pꝫ Luc.ij. vbi dicit/q̄ cum fa- ctus esset Jesus annoꝝ duodecim ꝛc. Et ista duo nō solum nesciuit:sed nec suspiti- onē habuit vbi esset/nisi quādo eū reperit Tertiū fuit quō fili⁹ suus deberꝫ mori: ꝛ quādo. Et hoc mysteriū factū est/ne p̄sci- endo milies moreret: ꝛ ne tam diuturno dolore afficeret: sed bn̄ de hoc pluries su- spectata fuit. Prima em̄ suspicatio ꝓcede- bat ex instinctu diuino:q: cū sciret eū sal- uatorē mundi ꝯtemplabať modū quo po- terat saluare mundū/ꝛ reddere iustitiam patri ꝓ pctō hominis. Nam sciebat pmū hoiem meruisse mortē. vñ inflexibilis dei iustitia dictabat: q̄ si venerat satisfacere ꝓ hūana natura debebat eādē portare pe- nā: vñ audierat eū p̄dicantē. Jo.iij. q̄ sic Moyses exaltauit serpentē in eremo ita ligno:ita exaltari oportet filiū hoīs:ꝛ ali- bi. Jo.xij. Et ego si exaltat⁹ fuero oīa tra- ham ad meipsum/ꝛ alibi baptismo habeo baptizari:ꝛ coartor vsq̄ dum pficiā: vnde q̄ñ recedebat a p̄dicatione ista intra se re- uoluebat/i corde suo dicēs. Et q̄ḋ vis dī- cere: q̄ debeas exaltari: sicut iste serpens: deberes ne vnq̄ suspendi laqueo:sicut ser- pens ille:aut q̄ḋ est q̄ deberes baptizari: Non ne ego te feci circūcidi cū esses par- uulus:ꝛ postea te Joānes in iordane bap- tizauit:ꝓ certo dubito:q̄ iste non sit bap- tism⁹ tui sanguinis:ꝓpterea dicit. Lu.ij. O, Maria ꝯseruabat oīa ꝟba hec con- ferens in corde suo. Scḋa suspitio ab in- stinctu materno ꝛ naturali:quia videbat eū ita zelantē salutē animaꝝ ꝛ strictiori af- fectu/eum diligebat semp zelabat de salu- te ei⁹:vñ videbat eū fatigari ex itinere. nō comedere q̄ñ discipli dicebāt. Jo.iiij. Ra- bi māduca:ꝛ ip̄e dicebat. Me⁹ cibꝰ est vt faciā volūtate patris mei. Et ip̄a dicebat in ip̄a. O vtinā iste tant⁹ zelus aīaꝝ nō redundet in dispendiū tue salutis fili mi. Sciensq̄ ip̄m esse saluatorē mōi dicebat. eēt ne iste mod⁹/vt fili⁹ me⁹ tm̄ deberet la- borare ꝛ fatigari p̄dicādo discurrēdo/su- dādo:ꝛ balneādo:q̄ ex hoc debeat infirmari ꝛ mori ꝛ sic saluare gen⁹ humanū. Tertia su- spitio fuit a grādi noticia/odij q̄ḋ sciebat scribas ꝛ phariseos hr̄e aduersus eū sciēs q̄ voluerāt eū sepi⁹ lapidare. de mōte p̄ci- pitare ꝛ capere:vt Jo.vij. dr̄. Quid me q̄ri- ritis inficere: Rn̄dit turba. demoniū hēs q̄s te q̄rit interficere: ꝛ in eodē caplo seq̄ť Querebat ergo turba apphēdere eū/ꝛ nemo misit in illū man⁹:q: nōdū venerat hora ei⁹. ꝛ Jo.vij. Sustuleřt lapides iudei vt lapidarēt eū Jesus abscōdit se:ꝛ in eo. ca- pitulo. q̄ḋ me q̄ritis interficere hoiē/qui vera locut⁹ sum vobis: Et Jo.ix. de ceco illūinato:dixerūt. da gl̄iaꝫ deo nos scim⁹ q: hic pctōr est. ꝛ Jo.x. cū dr̄. Ego ꝛ pat vnū sum⁹ voluerť illū lapidare. iō dr̄. mul- ta bona opat⁹ sum vobis. ꝓpter q̄ḋ horū opus vultis me lapidare. ꝛ in fine capli di- cit. Querebāt ergo eū tenere/ꝛ exiuit d ma- nibꝰ eoꝝ. Ista ergo ꝯsiderās pia mater dice- bat heu mihi:q: bn̄ video q̄ istō odiū vna die faciet filio meo mortē. Nā q̄ñ n̄ poťat ire ad p̄dicationē/postea eo redeūte ex re

bat a Joāne/quō fecit quid dixit hodie fi
lius me⁹? Et ip̄se r̄ndit q̄liter exprobaue/
rūt: q habebat demoniū ⁊ voluerūt inter
ficere: ⁊ īdo rogabat Joānez/vt nō ꝑmit
teret eū ire in iudeā: ⁊ īō in resuscitatione
Lazari dicit. Magister mō iudei q̄rebāt
te interficere. ⁊ iterū vadis illuc/⁊ īō dicit
Jo. vij. Pō ambulabat Jesus in galileā
nō eñ volebat in iudeā ambulare: q: q̄re
bant eū iudei interficere/nā intra se dolo/
re suspicio affligebat: dicēdo q̄d vult h̄ si/
gnificās/q nō vadit in iudeā ꝓ certo ali/
q̄d debet esse. O fili mi q̄ iniuria fit tibi:
vt cum sis creator celi ⁊ terre oporteat te
ire latitādo ⁊ nō audeas ire q̄ vis/tibi qui
venisti dare vitā isidiet dari mors. Quar/
ta suspicio fuit ante sex dies pasche primo
sabbato post resurrectionē Lazari: vt Jo.
xij. dt q Jesus ante sex dies pasche venit
bethaniaz vbi fuerat Lazar⁹ mortu⁹ ⁊c.
vsq3 ibi. sine illā/vt i die sepulture mee ser
uet illud. vñ hec fuit vna trāsl ancealis su/
spicio ꝟgini dicenti intra se: heu mihi q̄d h̄
verbū significat i die sepulture mee: ergo
deb3 mori. Duplici eñ ꝺ causa mota fuit
Magdalena vngere chr̄m: ꝑma q: ex fa/
tigatione itinerū Jesus ceperat calorēz et
siccitatē: ideo vnguēto humido ⁊ precioso
vnxit. Erat eñ factū de nardo qð h3 ꝟtu/
tem ꝯfortandi cerebrū: ⁊ corpa recreandi/
⁊ a putredine ꝯseruandi. Quare aūt hoc
nō fecit ante cenā sicut postea? rōnem dat
Aug⁹. lib de ꝟbis dñi: q: illi iudei q̄ vene
rāt ad videndū Lazarū interrogabāt euz
de alia vita. ⁊ inter cetera si dolor mortis
ita erat magn⁹ sic dicebat? Et r̄ndet La/
zarus/q erat maxim⁹ sup oēs dolores mū
di. Et h̄ ideo: q: vbi est maior amor: ibi est
maior3 amoris ꝯiūctio. Sed maior amor
q̄ sit in mōo est ꝯiūctionis anie ad corp⁹
ḡ cū talis amor separat est maxim⁹ dolor
Chr̄s ꝟo audiens ⁊ sciēs/q cito debebat
ꝓbare ꝑ serio illū dolorē: cepit sudare pa/
uere ⁊ tremere. vñ impletuz est illud Cor
meū ꝯturbatū est in me: ⁊ formido mort3
cecidit sup me: īō vt ꝯfortaret eū fecit. vñ
iudas sentiēs ꝑciositatē vnguēti ex odore
vertēs se ad ap̄los dixit: vt q̄d ꝑditio vn/
guēti illa facta est paupibꝫ? alij ap̄li cepe/
rūt murmurare: sed alit q̄3 iudas: q̄a non
malitiose sed indiscrete: iudas ꝟo ꝑpt aua

ritiā: q: furabat decimā ꝑtē de elemosis: et
dabat vxori ⁊ filijs/ex q̄ lucrat⁹ fuisset. xxx.
denarios. Et ab illo die cogitauit quō pos
set Jesum tradere: vñ Jesus cepit Mag
dalenā dulciter excusare: ꝑmo loq̄ns oibꝫ.
vt q̄d molesti estis huic mulieri? Opus eñ
bonū opata est in me: q: nō fecit a seipsa:
sed docta a spūsctō: q: voluit me vngere si
cut mortui ne putrescāt significet me cito
debere mori. īō nolite murmurare ꝯtra il
lā/naz ꝑ cōpassionē paupes hēbit3 sp̄ vo.
⁊ cū volueritis potest3 illis bñfacere. me
aūt nō sp̄ hēbit3. s. spūalit. dixit iude: sine il
lā tu iuda vt in die sepulture mee seruet il
lud. Vnð cū h̄ audissent ap̄li ipi penitue
rūt: ⁊ Jesus illis pepcit/s3 iudas stetit ino
durat⁹ Quita suspitio fuit die mart3/qñ
secrete vocabat ap̄los ⁊ caute ne mat per
penderet. Et eis dixit scit3: q: post biduuz
⁊c. Vñ cū h̄ audissent ceperūt flere: qð vt
audiuit pia ⁊ suspicabil mat. Misit ꝑ Pe
tro ⁊ Joāne ⁊ rogat eos/vt sibi debeāt di
cere si aliq̄d sciūt noui de Jesu: ⁊ si eis di/
xit aliq̄d? Tūc r̄ndēt q ñ curet scire. Tūc
illa amplectit Joānez ⁊ osculat/⁊ Pe. ro
gās/vt ꝑ illā dilectionē quā tulit eis ies⁹:
q: scit q oia sua secreta nota fac eis: vt ei
debeāt dicere. At illi stātes ꝑplexi ignora
bāt/q̄d ei respōdere debeāt dicētes: si dica
mus q nescim⁹ mētimur. Si ꝟo dicam⁹
ꝟitatē trāsfanceabim⁹ cor ei⁹/⁊ ꝯ̄ ꝑceptuz
mgr̄i nr̄i faciem⁹. ꝑplexi ḡ ceperūt lach: y
mas emittere: ⁊ int has angustias hōesto
recessu ab ea effugerūt: ⁊ tūc ꝟgini creuit
maior suspicio ⁊ auiditas. Sexta suspi/
cio fuit qñ adueniēte die mercurij: sicut de
mane: sic alias ꝯsueuerat/nō iuit in hieru
salē ad ꝑdicādū: vt iudas possit sine timo
re explere ꝑditionē. Audierat ei die mart3
pulsare ꝯsiliū ⁊ inq̄sitione facta cognouit
q in illa die tractabat ꝺ morte chr̄i: ꝑpter
qð die mercurij ad eos iuit. In q̄ consilio
fuit Joseph ab arimathia q̄ erat occultus
discipl's Jesu. Et ꝑpt metū iudeoꝝ nō cō
senserat ꝯsilio nec actibꝫ coꝝ. Et Nicode
mus q̄ dixerat ꝑncipibꝫ sacerdotū: nunq̄d
lex nr̄a iudicet hoiez/nisi pri⁹ cognouerit ab
eo. Hic ḡ accessit ad Jesuz nocte: ⁊ dixit
chr̄o ⁊ ap̄lis qð factū fuerat ⁊ mlta alia:
vt h̄r. Jo. iij. Hoc vidēs mat pia q̄rit a di
scipl'is: q̄re mgr̄ nō iuit hierl'em? Et q̄d re

lūt isti/ q ita secrete venerūt de nocte? Et rñdent ex bona causa h̄ esse: ne curet vlteri⁹ scire: ꝛ tūc ei maioꝛ suspicio creuit. Se prima suspicio fuit: ꝓpᵗ mores isolitos q̄s aduenie̅te sero diei mercurij Jesus tenuit q: cepit mesti⁹ esse tot⁹: qd nō poterat celare/sic p̄cedēte die martis conat⁹ fuerat Vñ appropinq̄nte hoꝛa cene Jesus vocat secreto Magdalenā: ꝛ dr̄ ei. Filia benedicta rogo te: vt mēsa3 vnā in aliq̄ loco secre top me ꝛ mr̄e mea p̄pares. Tūc Magda. spūssanct⁹ suggessit: vt intelligeret ex his q̄ videbat: illa v̄ba q̄ ei dixerat. s. vt in die sepulture mee seruet illd: q̄ tūc cū dixit nō intellexit. ꝓpᵗ qd stabat mesta ꝛ trist3: nihil omin⁹ rn̄ fecit ea q̄ chr̄s iusserat ei. Jnstante ḡ hoꝛa cene mittit v̄go ꝓ filio: vt veniat ꝛ cenet q̄ rñdit. Dicat3 discipl'is oib' q cenēt/ ꝛ de me nō curēt: q: aliqd habeo agere: ꝛ matri mee q expectet me. videns ḡ pia maᵗ Magdalenā totā mestā: interrogat qd haberat: at illa suspirās ait he: qd habeo. tunc v̄gini increuit suspicio. Et instanti⁹ inq̄rit rogās eā vt ei dicat. At illa dico vobis/ nō curet3 q: nō est bonū ꝓ vobis ꝛ placida reuerēria aufugit. Tūc v̄go ꝛ oēs discipli ceperūt lachrymas erūpere Nūc attende in ꝯtēplatione aploꝝ: q̄liter anxia maᵗ petit p̄mo a Petro/ q̄ p̄nimio doloꝛe videbaᵗ alien⁹ a sensu: ꝛ pect⁹ eius singult⁹ ita aspos ꝛ sensibiles emittebat: vt videreᵗ oēs iūcture coꝛpis ei⁹ dissolui Nō inueniᵗ coꝛ ita durū/ qd tūc hūc vidēdo nō fuisset in lachrymas resolutū: et qd putas faciebāt alij apli: Sed sup oia ania chr̄iana leua oclos ment3 ad matrē ꝛ ꝯtēplare illā: mō pect⁹ ꝑcutientē suū mō manus cū oclis lachrymosis leuabat ad celū Nō audebat vocē emittere: ne filiū in camera existentē turbaret. iō acrioꝛi mō coꝛ ei⁹ cruciabaᵗ. O chr̄iani/ nonne plangere vult3 cū aplis aut saltē cū mr̄e pia. cū aūt discipli eēnt in mēsa sine mgr̄o/ nullus comedere poᵗat: sed vn⁹ faciē pallio coopie bat: ali⁹ caput tenebat singult⁹ maxios emittebāt: ꝛ sic illa cena discipłoꝝ fuit tota luct⁹ ꝛ planct⁹. Jnterim iesus facit matrē vocare/ vt veniat ad cenā ꝛ oib' dispositis ꝑ Magdalenā: illa r̄cedēte chr̄s ꝛ pia mater faciūt bn̄dictione3 q̄ facta sedēt. Tunc v̄go gl'osa attente respiciebat oēs actus ꝛ gest⁹ filij sui. Et vidēs sibi tā familiariᵗ vltra solitū adherere: valde suspicabaᵗ i mēte audiēs alta suspiria ex ei⁹ coꝛde ꝓcedentia ꝯfoꝛtabat illū mater/ ꝛ rogat vt comedat. Jlle v̄o fingēs comedere: ꝯglutire panē non poᵗat maᵗ filiū respicit ꝛ ꝯfoꝛtat. O fili mi: rogo te comedas. Jlle aūt alta voce ploꝛare cepit qd vidēs maᵗ maxie cepit d̄ filio suspicari: ꝛ añ filiū genuflectēs cepit rogare ꝛ exq̄rere ab eo cur tāta in eo vltra solitū appeat mesticia. Et ille se fingēs nihil h̄re: l3 intēsus doloꝛ celari neq̄t/ ne ad extioꝛa ꝓdeat. illa genuflectēs: ꝛ amplectēs eū rogitabat di. Per illā scām habitatione̅ quā fecisti nouē mēsib' i coꝛpe meo. ꝛ ꝑ illd sacratissimū lac qd suxisti ab vberib' meis: ꝛ ꝑ illos sc̄tissimos laboꝛes q̄s ꝓ te ꝑtuli: ꝛ ꝑ illā dulcissimā societatē quā mihi tāto tp̄e fecisti: ne a me h̄ celes. Nōne ego sum maᵗ tua q̄s d3 scire secreta filij nisi maᵗ: tu nunq̄ a me celasti alia tua secreta. Et ip̄e genuflectēs amplectiᵗ ea3 di. rogo te mater/ ne me aliqd h̄re cogites At ipa ad h̄ sciendū audius aniaᵗ di. fili mi bn̄dicte nō recedā hinc genuflexa q̄usq dixer3 mihi. ꝛ totū terre spaciū qd occupo circūquaq lachrymis rigabo. At ille. O maᵗ dulcissima nō curet3 neq cogitetis: vt hanc rē vobis dicā: q: nō facit ꝓ vobis. At illa dic mi q̄so fili bn̄dicte: nec me mittes moꝛi facies. Meli⁹ ēm mihi est vt semel moꝛiar. Et ille. heu transuerberabo coꝛ vestrū scio/ ꝛ postea erit3 male cōtenta me dixisse. Rogo ḡ vt mihi hanc grām faciatis/ q saltē differat3 vsq ad diē crastinā de mane ꝛ iurat se illi oīno dicturū. Cogitā ḡ q totā illā noctē duxit in somnē p angustia: adueniēte die iouis: pia mater lachrymis nō cessat a filio q̄rere qd ꝓmisit: tunc vehemētissime suspirans cepit eā taliter alloqui dicens. O maria maᵗ signa ꝛ mirabilia de me vidisti: ꝛ de tua v̄ginitate tu⁹ paᵗ me ꝓduxit/ ꝛ nomē salut3 mihi imposuit. Et ideo: O maria plāgam⁹ oēs clamātes o maria desolata rer. postea si p̄dicatoꝛi videaᵗ iclinet se paululū sup pulpitū. Ecce fili⁹ tuus. Ecce caro tua. Confiteoꝛ ēm q de te natus sum: ꝛ hāc carnē de tua assūpsi. Sed ecce qd tuu3 est tolle ꝛ accipe ampli⁹ ēm nō comedā/ nec bibā tecū: cum velut agnus innocēs ad moꝛtē

tum iturus. Ideo de ipsa consolatione accipias vt placet. Ad hec verba velut exanimis et mortua: et pre nimio dolore ad terram prostrata: per magnum spacium non potuit loqui. Tunc christus tam ex dolore matris quam sue passionis et ipse ad terram prostratus et faciem suam super faciem matris ponens nihil loquebatur: eo quod pre dolore loqui non poterat: tande ad se rediens christus matrem alloquitur dicens. O maria ideo talia verba tibi predico: vt paulatim tibi dolor insit et non subitaneus ne ex dolore moriaris. Tunc pia mater viribus vtcunque resumptis filium amplexatur et osculatur et de eius tractatione nullatenus satiatur. Nihil tamen pre angustia cordis loquendo. O maria dulcissima mater audi: licet moriar. die tamen dominico ante diem ad te redibo: quapropter consolare mater mea/eo quod per mortem meam genus humanum erit redemptum et angelice ruine casus erit reparatus: obedientia patris erit adimpleta: et patres in limbo erunt liberati per eam. Ad quem mater tu duo mihi dicis. O fili charissime primum vt confortet: secundum quia oportet mori pro generis humani redemptione. Et ego ad primum respondeo quomodo possum me confortare: quia solatio et confortatio mea: fili dulcissime es. Cui christus. O maria licet caro segregatur a te: anima tamen non recedet. Angeli defendent te: spiritussanctus confortabit te: et pater ita confortabit et fortificabit te: quod dolorem non tolerabis. Et tu fili ait confortare et ad patrem tuum recurre vt tuum mitiget dolorem: Secundum quod te oportet mori fili. O amarissimum verbum pertingens vsque ad diuisionem anime et quomodo te oportet mori fili qui es ab omni peccati contagione alienus. Nonne scriptura dicit. Exo. xxiij. Innocentem et iustum non occidas. et Hiere. xviij. Anima que peccauerit ipsa morietur: et filius non portabit iniquitatem patris. Cum igitur sis innocens et absque peccato fili nulla ratione/nullo pacto debes mori. Ad quam filius. Nonne videtis quod si non suscepero mortem humanum genus erit perditum: angelice ruine non restaurabuntur: patris obedientia non implebitur: patres in limbo et in tenebris sedentes non liberabuntur: prophetie prophetarum non implebuntur: offensio patris non purgabitur/doctrina mea non confirmabitur/nomen meum non dilatabitur/sapientia mea non manifestabitur/et amor in cordibus hominum non diffundetur. Et mater ait: nunquid fili posset fieri quod non moriaris. Ad quam christus: quis posset aliter genus humanum saluari: et angelice ruine reparari: et si iste modus est conuenientissimus et patri gratissimus. Cui mater. Contentor fili: vt pro peccatoribus moriaris. O ineffabilis dilectio virginis marie matris: et dic mihi obsecro fili quando hoc fiet: et per quot annos stabis adhuc mecum: Hac nocte fiet dilectissima mater quod predico. Illa vero altius plorans dicebat. O fili dulcissime debes esse hic ita cito/debes a me auferri tam cito: consolatio mea/nutrimentum meum. O dulcis vita anime mee. O lumen oculorum meorum: quomodo me in tenebris relinquis. O dulcis et amena societas: quam cito desolato merore disiungeris. O dulcis fruitio anime mee: quomodo me amaram derelinquis: Sed qua morte fili debes mori dic: rogat matrem obnixe ne velit hoc exquirere. At illa. O fili mi: dic mihi quia volo mori tecum: non credas quod ego velim tibi superuiuere: quia meum viuere christus est. Et post multas instantias dicit ei. Sciatis quod ego debeo mori morte turpissima crucis et clauis cuspidatis configi: et a planta pedis vsque ad verticem flagellari/in facie conspui/alapa cedi/et diuersimode illudi. At illa maioribus vocibus et vlulatibus dicebat. O fili mi: que mors crudelis est ista: et turpis: que solis latronibus datur et sceleratis hominibus: dimitte me fili vt prius osculer tuum vultum angelicum: et antequam a me recedas oro: me tuis angelicis manibus benedicas et tuo me patri commendas. Cui christus. O maria tu es benedicta a patre: qui te sponsam elegit: tu es benedicta a filio qui te in matrem habere voluit: tu es benedicta a spiritusancto qui te super omnes mulieres sanctificauit. Tunc filius genuflectens dicit. O mater pia transit hora: rogo benedictionem tuam des mihi antequam recedam. Tunc illa amplectitur filium suum dicens. O absit quod manus fiat homicida sanguinis innocentis: et tantum fecit quod dedit ei benedictionem dicens. Benedictus sit filius qui sic obedire est paratus. benedictus sit spiritussanctus: de quo te concepi. Ad hunc autem clamorem Magdalena currit: et alij de domo multis lachrymis rogantes eum ne ab eis discedat: sed cum eis et matre pascha faciat. Cui ait. Maria filia benedicta. tuum feruentem amorem cognosco: sed nescis que pro humani generis salute mihi sunt necessaria. Ideo oportet me in hierusalem pascha facere: et diligentius tibi matrem

meam cōmendo:⁊ cum surrexisset a terra
vadit versus ostiū:⁊ mat̄ currit ꝓsus osti-
um dicens. Pro certo fili non relinquam
te:⁊ iterū atq̄ iterū osculat̄ eū:⁊ ipe retro
gradit̄:⁊ introduxit eā ⁊ ꝯfortat iterū di-
cēs. O mater dulcissima facias mihi sal-
tem vltimā grāz: nunq̄ vllā aliā a vobis
petā. Que est tā dura q̄ filio merito ñ cō-
cedat in illo puncto quicq̄d petat. Si me
vnq̄ dilexistꝪ demōstretꝪ mihi mō:⁊ egres-
sus introducit eā ⁊ recessit. O quant⁹ cla
mor: O quāte lachryme:tā ex parte mr̄is
q̄ filij. vn̄ statim ad orōnē vadens ꝓ filio
patrē rogabat. Propterea sciendū ē/rece-
dente Jesu a mr̄e ⁊ bn̄dictiōe accepta:ve
nit in montē oliueti:⁊ ibi sedēs cū discipu
lis suis vocauit Petrū ⁊ Joannē ⁊ ait il-
lis:vt hr̄ Lu.xxij. Eūtes parate nobis pa
scha. Et ōbebat fieri tertia luna Aprilis.
In q̄ die exierūt filij israel de egypto:⁊ in
memoria horū debebāt comedere agnū as
satū. Et dixit ad eos. Ecce introeūtib⁹ vo
bis in ciuitatē occurret vobis hō ampho-
rā aque portās:seq̄mini eū in domū i quā
intrat/⁊ dicetis prīfamilias dom⁹. Mgr̄
⁊c̄. Existimant aūt doctores q̄ hec fuerit
dom⁹ cuiusdā de.lxx.discipulis. vn̄ eūtes
inuenerūt sic̄ dixerat illis Jesus:⁊ paraue
rūt pascha. quo parato:sic̄ dr̄ Mar.xiiij.
Vespe aūt facto venit cū duodecim.s.ad
locū. Ubi est sciendū q̄ sicut hr̄ in historia
bti Martialis q̄ etiaz in p̄dicta cena fuit
eo q̄ existēs de.lxx.discipulis fuluit chr̄o
⁊ aquā cū christus discipuloꝝ pedes lauit
portauit: q̄ cōgregatꝪ discipulis in q̄dā so
lari supiori/fuit in terra mēsa disposita sup
vnā tabulā marmoreā q̄drā d̄ diuersis co
lorib⁹:q̄ est rome in sctā sctōꝝ. In cui⁹ q̄li
bet quadro poterāt tres psone sedere:⁊ fa
cta bn̄dictiōe chr̄s cū apl̄is posuerunt se:
circa istā mēsaz stātes erecti cū baculis in
manib⁹:vt lex p̄cipiebat: Exo.xij. Et por-
tato pane chr̄s suis manib⁹ fregit/⁊ cū si-
lentio ⁊ tremore comederūt ne aliq̄d sini-
stri eueniret. Jō postq̄ agnus fuit posit⁹
in mēsa inter discipulos ⁊ chr̄m nullū fuit
xbū:⁊ q̄ lex mandabat vt comederent fe-
stinant̄:⁊ q̄ chr̄s cū discipulis erat fameli
cus:q̄ p totā diē nō comederat.⁊ agn⁹ ni-
si vn⁹. Jō q̄si subito comederēt pascha. Un̄
comesto agno christ⁹ recessit a mēsa:⁊ de-
scendit de cenaculo supiori:⁊ venit i thea-
trū vbi sedes erāt circūcirca:⁊ ibi fec̄ disci
pulos sedere ⁊ eoꝝ pedes lauit.⁊ hoc ē q̄d
dr̄ Joā.xiij. Surgit a cena ⁊ ponit vesti-
menta sua.⁊ cū p̄cinxisset linteo se.deinde
aquā misit in peluim ⁊ cepit lauare pedes
discipuloꝝ suoꝝ:⁊ extersit linteo q̄ erat p̄-
cinct⁹: Et credit̄ q̄ primo lauit pedes ꝓdi
toris:vn̄ sequit̄. Uenit ḡ ad simonē Pe-
trū ⁊ dixit ei silr̄ Petr⁹:dn̄e tu nō lauabis
mihi pedes q̄ resistens audiuit. Dic̄ Jes⁹.
Qd̄ ego facio:tu nescis mō:scies aūt po-
stea. Dixit Petr⁹. Non lauabis mihi pe-
des inet̄nū. Dic̄ Jesus. Si ñ lauero te ⁊c̄
Seq̄t̄. postq̄ lauit pedes discipuloꝝ acce
pit vestimēta sua:⁊ cū recubuisset:iterꝝ di
xit. Uos vocatꝪ me mgr̄ ⁊ dn̄e ⁊ bn̄ dici-
tis ⁊c̄. vsq̄. ita ⁊ vos faciatꝪ: Un̄ resedētes
iterꝝ posuit Joānem a latere suo dextro:⁊
Petrū iuxta Joānē: ⁊ postea alij. Judas
xo stans q̄rebat causaz quō posset eū tra-
dere. ⁊ ſm Mat.xxvj. Edentib⁹ illis Jes⁹
nō manducās:sꝫ suspirās:ait illis. Deside
rio d̄siderauí mādacare h̄ pascha vobiscū
anq̄ patiar. dico em̄ vobis:q̄ nō bibam d̄
h̄ genimine vitis:donec bibā illō vobiscū
in regno dei:⁊ reddit causaz. Amē amē di
co vobis:vnus vr̄m me tradit̄ur⁹ est:⁊ cō
tristati valde ceperūt singli dicere. Nūq̄d
ego sum dn̄e: Et ille r̄n̄des ait. Qui intin
git manū suaz i parapside hic me tradet.
Uerūtn̄ manus tradētꝪ mecū est in mēsa:
vt impleret̄ ꝓphetia. Tu xo vnanimis dux
me⁹:⁊ notus me⁹ q̄ simul mecū dulces ca
piebas cibos. Et quidē fili⁹ homi's vadit
sic̄ scriptuz est de illo. Uerūtn̄ ve hoi illi p
quē fili⁹ hois tradet̄. Meli⁹ em̄ erat illi si
nat⁹ nō fuisset hō ille. O Juda pditor ne
q̄ssime quō talia audire aut sustinere pote
ras:quō a tanto malo ꝓposito non recede-
bas:nec p hoc manifestat⁹ est:q̄ oēs i ca-
tino manus ꝯtingūt:sꝫ tu ꝓditor poti⁹ au
daciā sumens dixisti. Nūq̄d ego sum rab-
bi: Rabbi dic̄:q̄ cōtinue docebat̄ ab illo:
sed nō dn̄e sic̄ alij:q̄ recesserat ab eius do-
minio. At Jesus. Tu dixisti. O dn̄e Jesu
ex hac r̄n̄sione non indicasti:sed in magna
suspitiōe discipulos posuisti. vn̄ Petr⁹ di-
xit Joāni. Obsecro interroga mgr̄m q̄s sit.
Et Joā. ait. O dn̄e q̄s est qui te tradet: et
Jesus plano mō r̄n̄dit. Ille cui porrexero

buccellā panis: ⁊ statim intixit ⁊ tradidit
Iude. Tūc Ioh. sopit⁹ est supra pect⁹ Ie
su: ⁊ rñsuꝫ ñ dedit Petro: vt esset alijs disci
pulis occultū. Dicit em̄ Hiero. q̄ si Petr⁹
sciuisset Iudā dētib⁹ lacerasset: sꝫ Ioāni
ch̄rs tantū manifestauit vt esset testis quō
Iesus ꝓditorē sciebat: ⁊ q̄ voluntarie morie
bat. Cōsiderās Iesus suos discipulos ex suo
decessu ꝯtristari: cogitauit qd charius eis re
linqre posset: ex q̄ ꝯtinuā d̄ ip̄o possent ha
bere memoriā: ⁊ ex q̄ solatiū singulare ca
perēt: ⁊ cogitauit seipsū relinqre: vñ cenā-
tib⁹ illis accepit panem ⁊ bñdixit / fregit /
deditq̄ discipulis suis: ⁊ ait. Accipite ⁊ mā
ducate h̄ē corp⁹ meū. Et accipiēs calicem
grās egit ⁊ dedit illis dicens. Bibite ex h̄
oēs. Hic ē sanguis me⁹ noui testamēti q̄ p
multis effūdet i remissionē peccatoꝝ. Tūc Iu-
das post acceptā buccellā s̄m Aug. xiij. q
tiij c. tu bon⁹. Cui ch̄rs vt h̄r Ioā. xiij. di-
xit. Quod facis fac citi⁹: h̄ aūt nemo sciuit
discūbētiū ad qd dixit. Quidā ei putabāt
q̄ loculos habebat Iudas q̄ dixisset ei Ie
sus q̄ iret ad q̄rēdū ea q̄ op⁹ fuerūt ad di-
em festum: aut egenis aliqd daret vt erat
mos. Hic Ansel. Hoc aūt totū mansuetu
dinis tue erat dñe Iesu: vt ꝑfidū illū in ce
tu apl'oꝝ detegere ⁊ ꝯfūdere noluisti. Iñ
em̄ videri pōt q̄nta fuerit erga nos ch̄ri di
lectio: q̄ seip̄m in cibū ⁊ potū nobis dare
voluit ⁊ ñtm̄ bōis: sꝫ etiā prauis: vñ ⁊ sic
tā dictū est: ⁊ Iudā cōicauit q̄ recedēs inh
de: q̄q̄ q̄q̄ b̄nficia tanta recepit ⁊ q̄q̄ q̄q̄ ei tā-
ta charitatis atq̄ hūilitatis insignia ostēde
rit: tñ accessit ad principes sic prius ordina
uerat ⁊ accepit cohortem q̄ sibi obedire de-
bebit. Est opinio q̄ fuerunt. m. ccccc. eo q̄
p̄ncipes ꝑplus timebāt. quā ab Herode et
Pilato habuerūt. Ipse ꝟo añcedebat eos
q̄ sciebat locū: vbi de nocte orare ꝯsueue-
rat. dederat āt eis signū di. Quecūq̄ oscu
lat⁹ fuero: ip̄e ē tenete eū: ⁊ dic h̄ ne Iaco
bū silem ch̄ro caperēt. Christ⁹ aūt p⁹ Iu-
de recessuꝫ discipulos suos mestos ꝯforta
uit: ⁊ eos maxie instruxit d̄ charitate dicē
do. Filioli paululū vobiscū sū: q̄ vado ad
eū q̄ misit me. Iō attēdite: q̄ mandatū no
uū do vob vt diligatis inuicē ⁊c. In h̄ cog
noscent oēs q̄ mei discipli estis ⁊c. Si dili
gitis me / mādata mea s̄uate ⁊c. Iō nō dicā
vos seruos: sꝫ amicos: q̄ quecūq̄ habui a

patre meo nota feci vobis: vos amici mei
estis si feceritis q̄ p̄cipio vobis. Scd̄o in-
struxit eos de fide. Creditis in deū: ⁊ in me
credite: ⁊ q̄ videt me videt ⁊ p̄rēꝫ meū: an
nō creditis: q̄ ego in p̄re ⁊ p̄r in me ē. Ter-
tio d̄ spe cū dixit. Si abiero ⁊ p̄parauero
vobis locū. Iterū veniā et assumā vos ad
meip̄m: stetis securi: q̄ in domo p̄ris mei
multe mansiōes sūt. Illi aūt plorabāt: q̄b⁹
ait. Filioli mei nolite ꝯtristari nō vos re-
linquaꝫ orphanos vado et venio ad vos.
Si diligeretis me gauderetis vtiq̄: q̄ vado
ad p̄rem: exiui a p̄re et veni in mūdū. Et
iterū relinq̄ mūdū ⁊ vado ad p̄rēꝫ: ⁊ ꝟitatem
dico vobis. Quarto ad patientiā eos ani
mauit cū dixit. Plorabitis ⁊ flebitis / mūdus
aūt gaudebit / vos ꝟo ꝯtristabimi. Si mū
dus vos odit scitote: q̄ me priorem vobis
odio habuit si de mūdo fuissetis mūd⁹ qd̄ su
um erat diligeret: q̄ ꝟo de mūdo nō estis:
ꝓpterea odit vos mūd⁹: sꝫ ego elegi vos d̄
mūdo. Mementote s̄mōis mei que ego di
xi vobis: q̄ nō ē seru⁹ maior dño suo: si me
ꝑsecuti sūt ⁊ vos ꝑsequent: veniet hora vt
ois q̄ interficit ⁊c. sꝫ in patiētia v̄ra possi-
debitis aias v̄ras. Hoc ab initio vobis nō
dixi: q̄ vobiscū erā: sed q̄ vado nūc ad pa
trē q̄ misit me. Iō dixi: vt cū venerit hora
reminiscamini: q̄ ego dixi vobis. Illi aūt
plorabāt magis dicētes. O mḡr sancte qd
sine te faciem⁹ p̄ceptore nr̄o: At ille. Pa-
raclet⁹ aūt spūs quē mittet pat̄ in nomie
meo docebit vos ⁊c. Et nūc vltro pacem
meā do vobis pacē meā relinq̄ vobis: sed
ecce venit ⁊ iā venit: vt dispgamini vnus-
q̄sq̄ in ꝓpria ⁊ me solū relinquitis: sꝫ tñ nō
solus: q̄ p̄r mecū est. Post h̄ oculis suble-
uatis in celū dixit. Pater venit hora: clari
fica filiū tuū: vt fili⁹ tu⁹ clarificet te: sicut
dedisti ei p̄tātem ois carnis: vt omne qd de-
disti ei det eis vitam eternā. Hec est autē
vita eterna: vt cognoscāt te solū verū deū
⁊ quē misisti Iesū ch̄rm. Ego te clarifica
ui sup terrā: opus ꝯsūmaui qd dedisti mi
hi vt faciā: ⁊ nūc clarifica me tu pat̄ apud
te meip̄m claritate quā habui p̄usq̄ mūd⁹
fieret apud te: manifestaui nomē tuū hoi-
bus q̄s dedisti mihi de mūdo: tui erāt ⁊ eos
mihi dedisti: ⁊ sermonē meū nūc cognoue
rūt: q̄ oia q̄ dedisti mihi abs te sūt: q̄ ver-
ba q̄ dedisti mihi dedi eis: ⁊ ipsi cognoue-

runt ⁊ acceperūt vere: q₂ a te exiui: et crediderūt: q₂ tu me misisti. Ego ꝓ eis rogo: nō ꝓ mūdo: sed ꝓ his q̄s dedisti mihi q₂ tui sūt: ⁊ oia mea tua sūt: ⁊ tua mea sūt: ⁊ clarificat⁹ sum in eis: ⁊ iam nō sum in mūdo: ⁊ hi in mūdo sūt: ⁊ ego ad te venio: pat̄ sctē serua eos in noīe tuo quos dedisti mihi vt sint vnū sic̄ ⁊ nos. Cū essem cū eis suābā eos: in noīe tuo: q̄s dedisti mihi custodiui ⁊ nemo ex eis perijt nisi fili⁹ ꝑditionis: vt scriptura impleaṫ. Nūc aūt ad te venio: ⁊ hec loquor in mūdo vt habeāt gaudiū meū ipletū in semetipsis. Ego dedi eis s̄monē tuū ⁊ mūd⁹ eos odio habuit: q₂ non sūt de mūdo: sic̄ ⁊ ego nō sum de mūdo. Sctifica eos in v̄itate q₂ s̄mo tu⁹ veritas: sic̄ tu me misisti in mūdū: ita ⁊ ego eos misi in mūdū ⁊ ego ꝓ eis sanctifico meip̄m vt sint ⁊ ipsi sanctificati in v̄itate: nō tm̄ aūt rogo ꝓ eis s₂ ꝓ his q̄ credituri sūt ꝑ verbū illoꝝ i me vt vnū sint oēs: sicut tu p̄r i me ⁊ ego i te: vt ⁊ ip̄i in nobis vnū sint: vt mūd⁹ credat q₂ tu me misisti: Pater q̄s mihi dedisti volo vt vbi ego sum illi sint mecū vt videant claritatē meā quā d̄disti mihi: q₂ dilexisti me ante mūdi ꝯstitutionē Pater iuste: mūdus nō te cognouit: ego aūt te cognoui: et hi cognouerūt q₂ tu me misisti: ⁊ notū feci eis nomē tuū: ⁊ notū faciam: vt dilectio q̄ dilexisti in ipsis sit ⁊ ego in ipsis. Et post multas lachrymas osculatus est eos. Et hymno dicto (vt h₂ Mat. xxvj.) Exierunt in montē oliueti. Factū est aūt dum esset vt exhortaret eos vehemēt⁹ licet nox: et plenus tantis amaritudib₉ ess₃/ vnō dixit Filioli mei. Oēs vos scandalū patiemini in me in ista nocte. Scriptum ē eñ. Percutiā pastorē ⁊ dispergenṫ oues greg₃. Et tunc vt h₂ Lu. xxij. ait Simōi. Ecce satbanas expetiuit vos ⁊c̄. Ego āt rogaui vt n̄ deficiat fides tua: ⁊ tu aliqñ ꝯuersus ꝯfirma fr̄es tuos. Qui r̄ndit: vt h₂ Mat. xxvj. Et si oēs scandalizati fuerint i te ego nō scandalizabor. Ait illi Jes⁹. Amē dico tibi q₂ in hac nocte ter me negabis an̄q̄ gall⁹ cantet: ⁊ Mar. xiiij. An̄q̄ gall⁹ bis voces dederit. Ait illi. Etiā si oporteuerit me mori tecū nō te negabo: vbi Glo. Quid dic₃ Petre: dupliciter em̄ peccas: q₂ oib₉ te p̄ponis: cū dicis: ⁊ si oēs ⁊c̄. Et rursū dn̄o te oppo nis q₂ ille dixit: ter me negabis: ⁊ tu dic₃. Te nō negabo. merito ꝑ cades. Grego. dr̄ Petrū h̄ nō dixisse ex p̄sumptiōe: s₂ ex feruenti dilectiōe. Nā silr̄ oēs discipuli dixerunt. Ait eñ Greg. Diuina dispensatiōe factū est: p̄uidebat em̄ dn̄s futurū Petrū eccl̄ie sue pastorē ⁊ durū ad parcendū sic̄ aliqñ dixerat dn̄o. Si peccauerit i me frater me⁹: vsq₃ septies dimittā ei: Et r̄ndit q nō tantum septies: s₂ vsq₃ septuagies septies. Permisit ꝑ eū dn̄s cadere vt in sua culpa disceret q̄liter alijs indulgeret. His dictis: venit trans torrentē cedron in villā que dr̄ getsemani. vbi erat hort⁹ in quē introiuit ipse ⁊ discip̄li ei⁹. ⁊ dixit eis. Sedete hic ⁊ vigilate mecū donec vadā illuc et rogem: ⁊ oro ne me in tanta angustia positū deserat₃ ⁊ assūpto Petro: ⁊ duob₉ filijs Sebedei cepit ꝯtristari: ⁊ mestus esse. Et ait illis. Trist₃ est aīa mea vsq₃ ad mortē: ⁊ cōmouit eos vt vigilarēt secū dicēdo sustinete hic ⁊ vigilate mecū. ⁊ reuersus est ab eis: q̄ntū distat iact⁹ lapidis: et ꝓcidit in faciem suam orans ⁊ dicens. Pater mi si possibile est transeat a me calix iste: ac si dicat s̄m Augustinū. Pater mi fac me nō n̄ orientē vt mors moriaṫ: homo redimaṫ celum aperiatur: ideo dicit. Si possibile ē: id est si alius modus potest esse ad liberādum hominem ⁊ si nō reperitur: fiat voluntas tua: vbi Augu. ait. Docet humanam voluntatē diuine cōformari. Et venit ad discipulos ⁊ inuenit eos dormientes: et p̄ angustia vigilare nō poterant: ⁊ dixit Petro. Sic nō potuisti vigilare mecū vna hora: quasi diceret. O Petre vbi est feruor tuus qui paulo ante pro me vitam tuam sic ponere asserebas: vigila Petre. aliter timeo q tentatio p̄ualebit. ꝓterea submisit. Vigilate ⁊ orate ne intretis in tentatiōnē. Spiritus quidem promptus est caro aūt infirma. Abijt secūdo ⁊ orauit eundē sermonē dicens. Pater mi si nō potest iste calix transire a me: nisi bibā illum fiat voluntas tua. quasi dicat. pater sancte inclina aurem tuam in verba oris mei q̄m tribulatio proxima est ⁊ non est qui adiuuet. Mi pater dulcissime exaudias oro orōnē meā: ⁊ ne despexeris dep̄catione meā. intende mihi ⁊ exaudi me: q₂ cōtristat⁹ sū in exercitatione mea: ⁊ infirmatus est in me

sensus meus: et in me turbatū est cor meū. Magr in.iij.di.xv.c. Non aūt.habuit em verū dolorē et tristitiā in natura hois: sed nō sic nos q̄ sum⁹ mēbra ei⁹. nos eni causa pcti his defectib⁹ subiacem⁹ necario/ et in nob sūt isti defect⁹ fm ꝓpassionē/ et fm passionē: sed i chr̄o nō fuit/ nisi fm ꝓpassionē. afficit ei qs interdū timore vł tristitia: ita vt mētis intellect⁹ nō sō moueat a rectitudine vel dei ꝯtēplatione: et tūc ꝓpassio est. Aliqñ ĥo mouet et turbat et tūc passio est. chr̄s ĥo ita fuit turbat⁹ in aīa timore vł tristitia/ vt a rectitudine vł dei ꝯtēplatione: aliqñ declinaret fm aliquē modū itelłect⁹/ cū dicit nō timuisse vł tristis fuisse. vñ Hiero. sup Mat.xxvj. vbi dicit: cepit tristari et mest⁹ esse. vt veritatē ꝓbaret hominis assūpti vere ꝯtristat⁹ est: sed passio eius nō dñatur. vñ ait euāgelista cepit tristari: aliō ē em ꝯtristari/ et aliō incipe ꝯtristari. Qō ē dicere. alit tristat qs p ꝓpassionē: alit p passiōez. vñ Amb. li. de tri. iij. vt hō ñ turbat: vt hō flet ñ turbat aīa ꝫ hūane fragilitatꝫ assūptionē. Vñ sciendū fm Bona. in. iij. di. xv. q̄est duplex tristitia: q̄ dā/ q̄ ꝯsurgit ṗter rōnis imperiū ex q̄dam necītate: sic chr̄s mor⁹: q̄ est cōis sapiētib⁹ et insipiētib⁹. Et q̄dā tristitia subiecta rōis iperio/ qñ qs tristat rōne dictante/ ipm tā tū rōnabilit sup aliq̄ debere ꝯtristari: q̄ sola fuit in chr̄o ex volūtate/ licꝫ in hoie alio insit necītate. Sic igit mest⁹ venit ad discipulos/ et inuenit eos dormiētes p̄ tristitia: erāt em ocli eoꝝ grauati: et ignorabāt q̄d rñderent ei: et ait illis dormite iā et requiescite. Et relictis illis iterū abijt et orauit tertio eundē fmonē di. Et tūc cepit cogitare q subito dēbat mori: et quō: oia ei sue passiōis instrumēta ante oclos mētis sue allata sunt. s. maria crux et grauissima: claui/ lancea/ flagella aspera/ acetū/ fel/ sputa corona spinea/ vestis purpurea/ et euelli barbā/ et oīa q̄ pati debebat. et quō erat discipłos relictur⁹/ et matrē gladio doloꝝ transuerberari: adeo pugnauerūt in eo timor et amor. et adeo ei⁹ sensualis appetit⁹ ꝑcussus est. Naꝫ amor dicebat volo q moriaris p salute gñis hūani: sensualitas recusabat. et tanto impetu pugnauerunt: vt sanguis p oēs poros/ q̄ tanto dolore apperti sunt exiuit vsq ad terraꝫ: et h̄ est q̄ð.

Luc. xxij. ait. Et factus est sudor ei⁹ sicut gutte sanguinis decurrētis in terrā. Qua ꝓpter pater cōmotus cōpassione: misit angelū ꝯfortantē ipm. Vñ sequit. Apparuit aūt ei angel⁹ de celo cōfortans eū dicēs Salue Jesu salus mundi: glia celi fili dei benedicti: anxietatē tuā et sudorē tuū portaui apud patrē tuū: et vna mecū tota celestis curia genuflexim⁹ deprecātes: si alit q̄ p mortē tuā humani gnis redēptio fieri posset. Pater vtiq rñdit. Fili⁹ optime nouit esse diffinitū ipm p humani generꝫ salute debere mori: qm̄ p mortē suā non solūꝫ saluabit: sed et tot⁹ mūdus illūinabit: augmētabit gloria btoꝝ: et erit sua mors gloria et honor totius beatissime trinitatꝫ ipse humiliabit p me/ et ego exaltabo euꝫ. Tunc ait Jesus. Parat⁹ sum p hūani generis salute facere voluntatē patris mei. Tunc ait angelus ei. O dñe Jesu confortare et recordare sponsionis antiq: quō te pmisisti patrib⁹. Memento quō p̄res sancti te expectant. Cōfortamini g̃ viriliter agite: cito ptransibūt penosa. Et postea succedēt gliosa. Et sic ꝯfortat⁹: angelus recessit. Et sic patꝫ scdm ṗncipale q̄ð passionis ꝓparatio dicit. Sequit tertiū. s. mortis christi ordinatio. ¶ Quo ad tertiū ṗncipale. s. mortis christi ordinationeꝫ q̄ in plib⁹ ꝯsistit speālr in q̄ttuor: vicꝫ.

Primo in Jesu captione.
Scdo in Jesu accusatione.
Tertio in Jesu illusione.
Quarto in Jesu crucifixione.

¶ Primo in Jesu captione. Sciendūꝫ q finita oratiōe et ꝯfortat⁹ ab angelo venit ad aplos: et ait ill. dormite iam et requiescite: et cū paululū dormisset dixit: sufficit venit hora: et fili⁹ hois tradet in man⁹ pctōrum. Quid dormitis: nonne videtis quō Judas nō dormit: ꝫ festinat me tradere. Nam adhuc eo loquēte. Ecce iudas vn⁹ ex duodecim discipłis: et cū eo turba multa cum gladijs et fustib⁹ missi a principib⁹ sacerdotū: et senioꝛib⁹ ṗpłi. Qui aūt tradidit eū/ dedit eis signū di. Quēcūq osculatus fuero ipse est et c. Preuenit igit iudas ne appareret/ q ipse esset de ꝯsortio eoꝝ: et dedit hoc signū eis triplici rōne. Prima fm Origenē ne iudei decepti eēnt in trāsfiguratiōe: qꝛ Jesus se transfigurabat ad

votū: vt Lu. iiij. Cum voluerūt eū de sup cilio mōtis p̄cipitare ⁊ Jo. viij. Cū voluerūt lapidare. Scd'a vt Hiero. ⁊ Joseph dicūt: ne iudei decepti essent in assimilatione Jacobi: cui christ⁹ valde similis erat corpore: q̄ ſm aliquos causa similitudinis capt⁹ est. vn̄ dicit̄ Mar. xiiij. Adolescēs aūt quidā sequebat̄ eū amictus sindone sup nudo/ ⁊ tenuerūt eum. At ille relicta sindone: nudus pfugit ab eis. Iste ſm aliquos fuit Jacob⁹ minor. Licet multi alit̄ sentiant. Ideo/ q2 mos erat discipulis dn̄i du3 ipsi recedebāt a cb'o: accipiebant bn̄dictionē: ⁊ in reuersione dabāt ei osculū pacis. Hic aūt preueniēdo vt dicit̄ Mat. xxvj. ait Aue rabbi ⁊ osculat⁹ est eū. dixitq3 illi Jesus. Amice ad qd venisti: preterea signo amicitie me tradis: ⁊ infert̄ Lu. xxij. Juda filiū hoīs osculo tradis. Super qd quidā deuotus doctor. O iuda magistrū vocas cui⁹ doctrinā ⁊ correctionē totaliter contempsisti: mel portas in ore ⁊ amaritudinē atq3 venenū in corde. O iuda de mūdo te vocaui: ⁊ tibi mecū cōsortium exhibui/ tibi regnū glie mee pollicebar: ad qd venisti: ad pdendū pacē/ ad extinguendū lucē: ad necandū vitā: ad amicitiā dissoluēdā: ad magistrū ⁊ pastorē tuū occidendū. O apostole falsissime. O homicidij ppetrator. O possessio demonio⁊: quō nō timuisti eū osculo pditoris tradere/ q̄ tecu3 deus ⁊ hō sero in eodē vase comederat: ⁊ corā te humilit̄ genuflectēs tuos maledictos pedes lauit atq3 osculat⁹ est: Jesus itaq3 sciens oia q̄ ventura erāt sup eū Jo. xviij. pcessit ⁊ dixit eis. Quē q̄ritis: At illi dixerūt. Jesum nazarenū: vt g̃ dixit ego sum/ abierūt retrorsum ⁊ ceciderūt in terrā. vbi Aug. Quid iudicatur⁹ faciet si iudicand⁹ h̄ facit: qd regnatur⁹/ si moritur⁹ hoc potuit: hoc aūt fecit Jesus: vt ostēderet q̄ volūtarie moriebat̄. discipuli autē h̄ videntes dixerūt: vt habet̄ Lu. xxij. Dn̄e si pcutimus in gladio: Et Petr⁹ nō expectato responso accepit gladiū: ⁊ voluit pcutere sup caput serui pontificis/ forte q2 erat plus volēs capere Jesum: sed fefellit ictū ⁊ amputauit auriculam ei⁹ dextrā: forte credebat q̄ esset volūtas chri: vt oēs ociderent eo q̄ ad vocē ei⁹ oēs in terrā ceciderūt. Dixit g̃ Jesus Petro. Mitte gladiū tuū in vaginā. Oēs eīn qui acceperūt gladiū gladio peribūt. Calicē quē dedit mihi pat̄ nō vis vt bibā illū: an putas q2 nō possum rogare patrē meū/ ⁊ exhibebit mihi modo plusq3 duodecim legiones angelo⁊: quō ergo implebunt̄ scripture: q2 sic oportet fieri. q̄si diceret: non oportet q̄ tu adiuues me. Et ait illis Jesus. Sinite vsq3 huc. Lu. xxij. Et cū tetigisset auriculā eū sanauit. Et iterū interrogauit iudeos di. Quē q̄ritis. Illi aūt responderūt Jesum nazarenū. Respōdit Jesus. Dixi vobis: q2 ego sum. Si g̃ me queritis sinite hos abire. Ut impleret̄ sermo quē dixit: Jo. xvij. q2 quos dedisti mihi nō pdidi ex eis quēq3. tūc accesserūt ⁊ man⁹ iniecerūt in Jesum/ ⁊ tenuerūt eū. Cohors g̃ ⁊ tribunus ⁊ ministri iudeo⁊ cōprehenderūt Jesu3 ⁊ ligauerūt. Tunc discipuli relicto eo fugerūt. Videntes eū ita male tractari: tūc Jesus dixit iudeis. Tāq3 ad latronē existis cū gladijs ⁊ fustib⁹ cōp̄hēdere me. q̄tidie apud vos sedebā in templo docens: ⁊ nō me tenuistis: sed hec est hora vestra: vbi Bern. O pie Jesu vbi sunt misericordie tue nō est q̄ tibi misereat̄/ nō qui te associet. Ecce iam oēs te derelinqunt vt impleret̄ illud. ps. x. Noti mei q̄si alieni recesserūt a me. Adolescēs aūt seqbat̄ eu3 amict⁹ sindone sup nudo: ⁊ tenuerūt eum At ille relicta sindone nud⁹ pfugit ab eis hic fuit Joānes ſm Grego. xiiij. moral. ⁊ Bedā qui postq3 resumpsit palliū redijt: ⁊ sub dubia noctis luce se turbis ducentiū Jesum: q̄si vn⁹ de ipsis imiscuit: donec ad atriū pōtificis: cui not⁹ erat puenit. ⁊ hoc est qd dicit̄. Joānes sequebat̄ eū: vt videret finē Petr⁹ aūt a longe. ¶ Quo ad secundū hui⁹ ptis. s. accusationē. Sciendū est q̄ trib⁹ locis fuit facta accusatio. Primo apud pontificē antiquiorē Annā. vbi eū ligauerūt: duxeruntq3 eū sic ligatū ⁊ presentauerūt eu3 antiquiori pōtifici. s. Anne q̄ erat socer Cayphe. Erat aūt Cayphas q̄ cōsiliū dederat iudeis: q2 expedit vobis vt vn⁹ hō ⁊c. Na3 tunc tp̄is cōtra legē erant duo pōtifices: ⁊ fungebant̄ officio/ vnus succedēs alteri p annū: ⁊ isti duo ppt parētelā quā sibi fecerāt adinuicē sibi emerāt tale officiū pontificat⁹. Veniēs g̃ ad Annā tāq3 ad seniorē: ⁊ q2 p̄mo dom⁹ ei⁹ in-

ueniebat. Interrogat⁹ est ab eo ꝺ discipulis ꝛ de doctrina ei⁹. ꝛ qꝛ discipuli ei⁹ aufugerūt: de doctrina dūtaxat rn̄dit dicēs. Ego semꝑ docui in synagoga ꝛ i tēplo ꝛc̄. ꝛ in occulto locut⁹ suz nihil. Quid me interrogas: interroga eos ꝗ me audierūt ꝗd dixerim ego. Hec cū dixisset vn⁹ assistens ministroꝝ dedit alapā Jesu dicens: sic respōdes pontifici: Hic dicūt quidā/ꝙ fuit ille cui⁹ auriculā sanauerat. Jesus rn̄dit. Si male locut⁹ sum testimoniū ꝑhibe de malo. Si aūt bene ꝗd me cedis: O paciētia inaudita. O humilitas ꝓfunda: ꝗ nec se excusauit: nec ipm̄ dire ꝟberātē puniuit Quid hac rn̄sione mansuetius: Scd̄o fuit accusat⁹ apud pontificē maiorē. Nā Annas misit eū illico ad Cayphā pontificē: vbi scribe ꝛ seniores cōuenerāt. Sequebaꝑ autē Jesum Simon Petr⁹ ꝛ alt⁹ discipul⁹: discipul⁹ aūt ille erat not⁹ pontifici: ꝛ introiuit cū Jesu in atriū pontificis. Petr⁹ aūt ad ostiū foris stabat: exiuit ꝫ discipul⁹ alius ꝛ dicit hostiarie: ꝛ introduxit Petrū: dixit ꝫ Simoni Petro ancilla hostiaria. Nunqd et tu ex discipulis es isti⁹: Dixit ille. ego nō sum ꝛ exiuit foras ante atriū ꝛ gallus cantauit: sed Petrus nō audiuit eū. Stabant aūt ministri ꝛ serui ad prunas: qꝛ frig⁹ erat: ꝛ calefaciebāt se: ꝛ cū vidisset euz alia ancilla ostiaria: dixit his ꝗ erāt ibi: ꝛ hic cū Jesu galileo erat ꝛ iteruz negauit Petr⁹: ꝛ dixit. nō sum: ꝛ Matt. xxvj. dicit ꝙ negauit cū iuramēto: qꝛ nō noui hoiem. Et interuallo facto: ꝗsi hore vni⁹: vt Luc. ibidē ait. ꝗdam alius scꝫ cognat⁹ ei⁹: cui⁹ Petr⁹ absciderat auriculam ſm Joānem in eodez loco dixit: nōne ego te vidi in horto cū illo: Nā ꝛ galileus es. loq̄la tua manifestū te facit: tūc Petr⁹ cepit detestari ꝛ iurare/ꝙ nō nouisset hoiem: ꝛ ꝯtinuo gallus cātauit: ꝛ conuersus Jesus respexit Petrū qd̄ ad lr̄am potuit esse verū: vel ſm Aug. ꝛ Bedam. Oculo pietatꝫ: ꝛ tūc recordat⁹ est Petr⁹ ꝟbi qd̄ dixerat Jesus. priusq̄ȝ gallus cātet ter me negabis: ꝛ egressus foras fleuit amare: ꝛ sic legiꝑ i itinerario Clemētꝫ. Petrus extunc in ꝯsuetudinē duxit sꝑ a ꝓmo galloꝝ cātu: vsq̄ȝ ad horā matutinā ꝑuigil in orōne ꝑsistere: culpā illam deplorando. Sequiꝑ. Principes aūt sacerdotū querebant falsuz testimoniū ꝯtra Jesum: vt eū morti traderēt ꝛ nō inuenerūt cum multi falsi testes accessissent. Nouissime ꝟo venerūt duo falsi testes ꝛ dixerūt: hic dixit, Possum destruere templū dei: ꝛ in triduo reedificare illd̄: ꝛ nō erat ꝯtra eū testimoniū illud. s. ad dānationē suā: ꝛ surgēs princeps sacerdotū ait illi. Nihil respōdes ad ea ꝗ isti dicūt aduersum te: Adiuro te per deū viuū: vt dicas nobis si tu es chr̄s filius dei viui. Dixit ei Jes⁹. Tu dixisti. Verūtamē dico vobis: amodo videbitꝫ filiuz hoīs sedentē a dextris ꝟtutis dei ꝛ venientē in nubib⁹ celi. Tunc princeps sacerdotū scidit vestimēta sua dicens blasphemauit. Quid adhuc egem⁹ testib⁹: Ecce nūc audistis blasphemiā. Quid vobis videꝑ: At illi oēs ꝯdēnauerūt eum esse reū mortis. Tunc expuerūt sacerdotes i faciē ei⁹. velantes eū (nō em̄ audebant vultū angelicū aspicere) ꝛ alapis eū cedebāt dicētes. Prophetiza nobis ꝗs est ꝗ te ꝑcussit: Heu Heu. Vultum tuū dn̄e Jesu in quē desiderāt angeli respicere: sputis inquinauerūt manib⁹ ꝑcusserūt/velo operuerūt: nec amaris amaritudinib⁹ pepercerunt: ꝛ sic ꝑ totaz noctē illā/Jesus manib⁹ illoꝝ sterit crudeliꝑ vsq̄ȝ ad mane tractat⁹. Sed duz ꝑ totam noctē flagellaꝑ dn̄s Jesus. Joā. euāgelista (ꝗuis nō expliceꝑ in euangelio: tn̄ vt pie credi pōt) iuit ad matrē Jesu: vt nūciaret ꝗd de filio suo viderat. Virgo autē vt a mr̄is crediꝑ in bethania erat: ꝛ ꝑuigil in orōne stabat expectās audire noua de filio suo. Qui aūt cū venisset ad domū tot⁹ gemebund⁹: ꝛ pulsasset ostiuz plane. Magdalena venit citius ad aperiendū ꝛ audito tristi nūcio: qꝛ tot⁹ infusus lachrymis loqui nō poterat: silentiū Joāni imponebat: qꝛ dolorosa maꝑ sentiēs ꝛ curiose sciscitans ocius occurrit ei: ꝛ videns eū gemebundū/ꝛ solū cū festinatōne venisse dixit. O Joānes tu iuisti cum filio meo: vbi est fili⁹ meus: ꝗd est de filio meo: scisne aliꝗd de illo: Joānes ꝟo p̄e dolore loqui nō poterat: ꝛ Maria dicit. O fili mi. Joānes mihi nō loq̄ris: eris tu ne nūcius ille quē tanto dolore expectabā: ꝛ Joannes resūptis virib⁹ ait. O maria tibi narrabo oia ꝗ filio tuo facta sunt/ꝛ ꝗ pacto: tūc incepit Joānes narrare oīa que chr̄us

fecerat/ꝛ toꝛmēta q̃ ſuſtinuerat:his audi-
tis pia ꝑgo verſus ciuitatē eundo mō ad
eum:mō ad ſocias:modo ad ſeipſam ↄuer
tens dixit.Et cōuerſa eſt ad patrē.O pa-
ter tua eſt potētia:tuū eſt regnū:tu es ſuꝑ
oēs gentes dñs et princeps:ergo o pater
tuū velle ſufficit ad ſalutē gn̄is humani/ꝛ
ideo rogo te pater parce filio tuo:parce fi-
lio meo. Secūdo ꝯtebat ſe ad ſpm̄ſctm̄ et
dicebat. O amoꝛ et̄ne: tu es ſine ꝓncipio
ꝛ ſine fine.ama ḡ naturā humanā ꝛ ſemꝑ
erit amata.Pōt em̄ aliquid diligi amoꝛe
eterno qḋ damnet̄ eterne:ſufficit tua dile
ctio/ꝛ humana fiet redēptio.Tertio ver-
tebat ſe ad filium ꝛ dicebat.O fili mi cha
riſſime:qd eſt hoc qḋ audio de te: tu mo-
rieris ſine me fili mi. O fili mi ꝑcuſſiōes
tue ſunt percuſſiōes mee:oppꝛobꝛia tua/
mea ſunt.O fili mi recurras ad prē3 tuū3
ꝛ ip̄e exaudiet te:ex quo nō vult exaudire
me.Quarto ſe ꝯtebat ad ſocias:ſpecialit̄
ad Magdalenā dicens. O Magdalena
ſocia mea ꝛc̄.Quinto ꝯtebat ſe ad ſeipſa3
dicens. O mater doloꝛoſa:tibi dictū fuit
ꝙ eras plena letitie/nunc aūt triſtitie:tu
fuiſti ab angelo ſalutata/mō es a iudeis
blaſphemata.tu fuiſti ab angelis/paſtoꝛi
bus/ꝛ regibꝫ viſitata/mō es ab oibus de-
relicta.O mater doloꝛoſa:nā q̄ tibi dicta
ſunt ab angelo verba/ſunt in cōtrariū.O
angele dei quō a te decepta ſum:O Heli
ſabet cognata mea vbi ſūt q̄ dixiſti mihi:
O mat̄ deſolata/mō quo ibis:vbi ſtabis:
quid facies:ꝛ ſic cū gemitibꝫ ꝛ lachꝛymis
mat̄ ad filiū venit ad domū Cayphe/vbi
ſtabat:nec tn̄ cu3 videre aut alloqui pote
rat/ſ3 i foꝛibꝫ amare flebat. Tertio chꝛi
ſtus accuſat⁹ eſt apud Pilatū.Mane em̄
facto conſiliū inierūt principes ſacerdotū
ꝛ ſenioꝛes ꝑpli aduerſus Jeſum vt morti
traderēt eū:ꝛ vinctū adduxerūt pōtio Pi
lato p̄ſidi.Tunc vidēs Judas qui eū tra
didit ꝙ dānatus eſſet:pnia ductus reddi
dit triginta argenteos principibꝫ ſacerdo
tum ꝛ ſenioꝛibꝫ dicēs.Peccaui tradēs ſan
guinē iuſtū.Ubi Oꝛigenes. Foꝛſitā ꝛ ſa-
thanas q̄ in eū igreſſus eſt:p̄ſto fuit ei do
nec Chꝛm̄ Pilato traderet̄. Poſtq̄3 aute3
fecit qḋ voluit:receſſit ab eis.at illi dixe-
rūt.Quid ad nos/tu videris.i.quale op⁹
tuū fuerit,manifeſtabit̄ cuius reputatio-
nis reputaris apud nos:qꝛ cu3 tradidiſti/
iuſtum cōfiteris. Et ꝓiectis in tēplo ar-
genteis/abiens laqueo ſe ſuſpēdit. Scḋ3
autē Aug.in lib.veteris ꝛ noui teſtamen
ti:creditur ꝙ nō die veneris/ſed die domi
nico audita chꝛiſti reſurrectiōe ſe ſuſpēdit:
ad quē Leo papa clamat dicens. Sceleſta
tioꝛ oibus ꝛ infelicioꝛ fuiſti o Juda:que3
nō penitētia duxit ad dn̄m/ſed deſperatio
traxit ad laqueū.Hugo de ſancto Victo-
re inq̄t.Prima ſalus eſt declinare culpa3.
Secūda/nō deſperare venia3. Sequitur.
Principes autē ſacerdotū acceptis argen
teis dixerūt.Non licet eos mittere in coꝛ-
bonā/qꝛ preciū ſanguinis eſt:in coꝛbona3
gazophilatiū vbi reponebant̄ oblata.Cō
cilio aūt inito/ emerūt ex illis agrū figuli
in ſepulturā ꝑegrinoꝝ:ꝓpter hoc vocatus
acheldemach/h̄ ē ager ſanguis:vſq3 in ho
diernū die3.Tūc impletū eſt qḋ dr̄ ꝑ Hie
remiā ꝓphetā.Et acceperūt triginta argē
teos p̄ciū appꝛeciati/quē app̄ciauerūt a fi
lijs iſrl̄/ꝛ dederūt eos in agrū figuli:ſicut
cōſtituit mihi dn̄s.Sequit̄.Erat aūt ma
ne ꝛ ipſi non introierūt in p̄toꝛiū Pilati/
vt nō cōtaminarent̄/ſed mūdi māducarēt
paſcha.i.azymos panes.Cōtamiatio au-
tem erat ipſis intrare habitaculū alienige
ne:in q̄ pt3 coꝝ cecitas.Ubi Aug. O im
pia cecitas:in p̄toꝛiū intrare timebant et
innocētis ſanguinē effundere nō timebāt.
ſub habitaculo cōtaminant̄ alieno/et nō
cōtaminant̄ ſcelere ꝓꝛio.Jeſus aute3 ſte
tit ante p̄ſidē ꝛ accuſabat̄ a ꝓncipibꝫ ſacer-
dotū ꝛ ſenioꝛibꝫ ꝑpli:ꝛ nihil reſpondebat.
Tūc dixit ei Pilat⁹.Nō audis q̄nta dicūt
aduerſu3 te teſtimonia:ꝛ nō r̄ndit ei ad vl
lum ꝟbū:ita vt p̄ſes vehemēter miraret̄.
Exiuit ḡ Pilat⁹ foras dicens.Quā accu
ſationē affertis aduerſus hoiem hūc:Re-
ſpōderūt ꝛ dixerūt ei.Si nō eſſet hic ma-
lefactoꝛ nō tibi tradidiſſem⁹ eū. Ceperūt
aūt accuſare ieſu3 dicētes.Hūc inuenim⁹
ſubuertētē gētes/ꝛ ꝓhibentē dari tributa
Ceſari:ꝛ dicentē ſe chꝛm̄ regē eſſe. Dixit
eis Pilat⁹.Accipite eū vos ꝛ ſm legē ve
ſtrā iudicate eū.Dixerūt ḡ iudei.Nob nō
l3 interficere quēq̄3. Introiuit ḡ iterū in
p̄toꝛiū Pilat⁹ ꝛ vocauit Jeſum ꝛ dixit ei
Jo.xviij Tu es rex iudeoꝝ:De duabꝫ ac
cuſationibꝫ nō interrogauit/nō de ſubuer-

fione gentiū: q2 iudei dicebant ipm facere miracla. z hoc nō erat subuertere gentes: nec de tributo q2 fuḡ hoc audierat respon sum chri. Respondit Jesus. A temetipso h dicis an alij tibi dixerūt de me? Respon dit Pilat⁹. Nūquid ego iudeus sum? gēs tua z pontifices tui tradiderunt te mihi. Quid fecisti? Rndit Jesus. Regnū meū nō est de h mūdo. si ex hoc mūdo esset regnū meū: ministri mei vtiqꝫ decertarēt/ vt non traderer iudeis. Nūc autē regnū non est hinc. Dixit itaqꝫ ei Pilat⁹: ergo rex es tu? Rndit Jesus: tu dicis: quia rex ego sum. Ego in h nat⁹ sum: z ad hoc veni in mun dū: vt testimoniū phibeam veritati. Ois em̄ qui ex veritate est/ audit vocē meam. Tunc ait ei Pilat⁹. Quid est vitas? quā solutionē audire nō meruit: q2 iudiciū a veritate incboauit: sed in veritate nō ste tit. Uel scd̄m Aug. solutionē nō audiuit: q2 subito venit in mentē ꝙ dimittēdo vnū in paschate. z Jdeo cū hoc dixisset. Jte rū exiit ad iudeos z dixit eis. Ego nullā inuenio in eo causā. At illi inualescebāt dicētes. Cōmouit ppl'm docens p vniuer sam iudeam incipiens a galilea vsqꝫ huc. ¶ Quo ad tertiū hui⁹ partis. s. eius illu sionē. Est sciendū ꝙ Pilat⁹ audiens gali leam. Jnterrogauit si hō galileus erat: vt aūt cognouit qd̄ de ptāte Herodis esset: remisit eum ad Herodē: q2 ipse hierosoly mis erat illis dieb⁹. Nam Herodes viso Jesu gauisus est: z sperabat signa ab eo fi eri. Jnterrogabat aūt Jesum mltis smo nib⁹: vtꝫ fm Anselmū. Si esset ille pter quē pater suus fecerat interficere innocē tes? z si esset ille quē pater su⁹ volebat in terficere? Et si esset q Lazarū resuscitauit Et miracula tot fecerat? At ille nihil re spondit: tum q2 curiose q̄rebat: tum q2 ei⁹ passionē impedisset. Nam pmittebat eū liberare si ad votū eius fecisset. Stabāt aūt principes sacerdotū z scribe accusan tes eum. Nam vidēs Herodes ꝙ nihil si bi rn̄debat: credens eum esse fatuū spreuit z illusit eū: z induit eum veste alba. Et re misit eum ad Pilatum/ z facti sunt amici. Herodes z Pilatus in illa die. Nam an tea erāt inimici adinuicē. z hoc pter duo pmo q2 Pilat⁹ pcurauerat sibi a Tiberio cesare mlta pecunia oblata ptē regni ipsi⁹. herodis. Scdo q2 in histori[illegible] scholastic[illegible] Quidā em̄ se faciens filiū dei mltos ꝙ ga lilea seduxit/ veniēs aūt ad iudeā fecit eū Pilat⁹ occidi. vn̄ Herodes turbatus est: q2 erat de iurisdictione sua: sed nunc quia pmo remisit ad eū. facti sūt amici: z im pleta est phetia. Astiterūt reges: z princi pes zc̄. Pilatus vidēs qd̄ Herodes remi sit Jesum/ ꝯtristatus est valde: et vocatis pncipib⁹ sacerdotū z magistratib⁹ z plebe exiuit foras z dixit illis. Obtulistis mihi hoiem hunc quasi auertentē ppl'm: z ecce eum corā vobis interrogās: nullā causam in eo inuenio ex his in q̄bus eū accusatis: sed neqꝫ Herodes: nā remisi vos ad illū. Ecce nihil dignū morte actum est ei: emē datū ergo illū dimittā: quasi diceret: fm Bedam. flagellis quantū iubetis afficiā dūmodo sanguinē innoxiū nō sinatis effū dere. sequit̄. Est autē vobis cōsuetudo vt vnū dimittā vobis in pascha: vultis ḡ di mittā vobis regē iudeoꝝ. Sciebat em̄ ꝙ p inuidiā tradidissent eū sūmi sacerdotes Principes aūt sacerdotū z seniores suase rūt pplo: vt peterēt Barrabā. Jesū vero pderēt. rn̄dens ergo preses ait illis. Que vultis vobis de duob⁹ dimitti barrabā an Jesū ꝙ dicit̄ chrs? Erat aūt Barrabas latro/ q p seditionē z homicidiū miss⁹ erat i carcerē. exclamauit āt vniuersa turba di cēs. Tolle hunc z dimitte nobis Barra bam. Dixit eis Pilat⁹: quid igit̄ faciā de Jesu ꝙ dicit̄ chrs? dicūt omēs ꝙ crucifiga tur. O iniustū z puersum iudiciū. vbi de⁹ despicit̄/ seruus postulat̄/ iustus punit̄/ et inqu⁹ liberat̄/ agnus occidit̄/ z lupus ac ceptat̄/ vita deserit̄/ z mors ꝯseruat̄. Tūc Pilat⁹ iterū q̄rens eius liberationē. Ait illis. q̄d em̄ mali fecit? At illi mag' clama bāt dicētes. Crucifige Crucifige eū. Et Pilat⁹ ait illis. Nullā causam inuenio in illo. Corripiā ḡ z dimittā. Et illi inualē scebāt vocib⁹ magnis postulātes/ vt cruci figeret̄. Tūc apphēdit Pilat⁹ Jesū z fla gellauit eū. Primo fm Hiero. q2 ois cru cifigēd⁹ debebat flagellari: q2 credidit eū tali flagellatiōe liberari: satisfaciēs pplo. Milites ḡ suscipiētes eū i pretorio ꝯgrega uerūt ad eū vniuersā cohortē. z exuentes eū vestimēt' suis chlamydē coccineā circū dederūt: q̄ ē vest' ꝙ serico rubeo colore bis ti

era quasi purpura ꝛ plectētes coronā/de spinis posuerūt sup caput ei⁹/ꝛ arundinē in dexterā ei⁹: ꝛ genuflexis illudebant ei dicētes. Aue rex iudeoꝝ ꝛ expuentes i euȝ acceperūt arūdinē: ꝛ ꝑcutiebāt caput ei⁹: ꝛ dabāt ei alapas. O mūdi atq₃ vanitatū amatores: respicite dn̄m ꝑfecto nō solū co lūna illa verūetiā terra sub pedib⁹ ei⁹ erat sanguine ꝑcioso respersa. Tūc impleta est ꝓphia illa. Esa. j. A planta pedis vsq₃ ad verticē capitꝭ nō est in eo sanitas. Iterum aūt exiuit ad eos Pilat⁹ foras ꝛ dixit eis. Ecce adduco eū foras/vt cognoscatis q̄a nullā inuenio in eo causaȝ. exiuit ergo Iesus portās spineā coronā/ꝛ purpureū vestimentū: ꝛ dixit eis Pilat⁹. Ecce hō. In ipsa aūt hora superuenit pia mater cū alijs: scȝ Ioāne/Magdalena/ꝛ alijs sororib⁹. Postq̄ȝ mater fuisset filiū intuita: alapis cesum: facie ꝯsputuȝ: spinis coronatū: veste purpurea vestitū: defecit spūs ei⁹: ꝛ nō erat fere vox nec sensus: at tandē reuersa cepit publice clamare. Oyme sole resplendente. Oyme luce resplendente. O mie figliolo innocente como te veghio obscurato. O mio chro: mio amore. Oyme chro meo do lore tu sic lo cultello dedimio core de Simeone ꝓphetizato. O Pilato non faire piu a mio figliolo tormentare che io posse mōstrare como a torto est accusato. Nā cū eū foras venientē pōtifices: ꝛ ministri vidissent clamabāt di. Crucifige. crucifige eū: dixit eis Pilat⁹. Accipite eū vos ꝛ crucifigite: ego eñ in eo nō inuenio causam. Rn̄derūt iudei ꝛ dixerūt. Nos legeȝ habem⁹/ꝛ ſm legē debet mori: q₂ filiū dei se fecit. Cū aūt audisset Pilat⁹ hos ſmones magꝭ timuit. ꝛ ingressus est pretoriū iterū: ꝛ dixit Iesu. vnō es tu? Iesus autē responsuȝ nō dedit ei. Dixit ḡ Pilatus ei. Mihi nō loq̄ris nescis q₂ ptātē habeo dimittere te/ꝛ crucifigere te? O Pilate efficacit̄ te accusas: q₂ Iesum inocentē potes dimittere: Rn̄dit Iesus. Non haberes i me ptātem vllā/nisi data esset tibi desup. Propterea q̄ me tradidit tibi maius peccatū h₃. s. q₂ ex inuidia fecerūt: tu aūt ex timore. vn̄ Aug. ab ip̄o deo ptātem accepit hō/vt iudicaret deū: q₂ teste ꝓpha ibi ē abscōdita fortitudo. Et exinde q̄rebat oportunitatē dimittere euȝ. Iudei aūt clamabāt dicētes. si hūc dimittis nō es amicus Cesaris. Omis eñ q̄ se regē facit ꝯdicit cesari. Nā timēs Cesarē Pilat⁹ eduxit foras Iesuȝ/ꝛ sedit ꝓ tribunali. Erat autē parasceue hora q̄si sexta: ꝛ sedit ꝓ tribunali in loco q̄ dicit̄ licostratos. hebraice autē golgota. ꝛ dixit iudeis. Ecce rex vester. Illi aūt clamabāt. Tolle tolle crucifige eū. Dixit eis Pilat⁹. Regē vr̄m crucifigaȝ: rn̄derunt pontifices. nō habem⁹ regē nisi Cesarē. Sedente aūt ꝓ tribunali. misit ad eū vxor sua dicēs. Multa hodie passa suȝ ꝑ visum ꝓpter Iesum. Ideo dimitte illū. Nam ſm Rabanū diabol⁹ vidēs patientiā chri: ꝛ cognoscēs psternendū ab humilitate chri: voluit ꝑ mlierē reuocare ꝓcessum passionis chri/sicut ꝑ mulierē ꝓcurauit dānationē hūani generꝭ. vn̄ dixit Pilatus. Ego nullā cām mortꝭ inuenio in hoc hoie. At illi magꝭ clamabāt vt crucifigeretur. Vidēs aūt Pilat⁹ q̄ nihil ꝓficeret: sȝ magis tumult⁹ fieret: accepta aqua lauit man⁹ suas corā ꝓp̄lo/dicēs. Innocēs ego sum a sanguine iusti hui⁹. Rn̄derūt autē. Sāguis ei⁹ sup nos ꝛ sup filios nr̄os: ꝛ factū est in posterū: q̄m triginta dabant̄ pro denario. Tūc Pilatus corā ꝓp̄lo m̄re misera ꝓsente sentētiauit Iesuȝ crucifigēdū. O gladi⁹ penetrans cor ꝟginis. ¶ Quo ad quartū hui⁹ ptis. s. eius crucifixioneȝ est sciendū/q̄ data sn̄ia: vt aliqui doct. dicūt ad instātiā iudeoꝝ milites ceperūt iterū ei illudere: ꝛ chlamydē coccineā itexcircūdederūt ei: ꝛ coronā spineā posuerūt super caput ei⁹: ꝛ arūdinē in dextra ei⁹ ꝑcutiētes caput ei⁹ dicētes. Aue rex iudeoꝝ. Interim parant̄ instrumēta passiōis: claui: crux/ꝓ eo ꝛ ꝓ duob⁹ alijs: sed chri crux maior erat: ꝛ hoc est q̄d sequit̄. Postq̄ȝ illuserūt ei: exuerūt eū chlamyde coccinea: ꝛ induerūt eū vestimētis suis ꝛ duxerunt vt crucifigerent eū: ꝛ sic pulsantib⁹ tubis ibat Iesus in medio latronū. O quantaȝ verecūdiaȝ patiebat̄ chr̄s: tūc q̄ ꝓmo tāte sctitatis fuerat extimat⁹: modo tante iniq̄tatis reputet̄. O hypocrita: demonū incātator o seductor. Alius eñ sup eū imūditiā ꝓijciēs. Ali⁹ in facie ei⁹ spuens clamabat. moriat̄ pseudo ꝓpha. Et baiulans sibi crucē exiuit in eū locuȝ q̄ d̄r caluarie: hebraice aūt golgota. Tunc Magdalena

⁊ Joães vidētes a longe Jesuʒ portan-
tē crucē. currunt ad Mariā. O ma done:
eccho la croce p occidere la nro duce: Jesu
chro vera luce de ti vgine nato. Conabať
ire ad filiū misera mať: vt eum iuuaret ad
portandū crucē: q̄ magna ⁊ ponderosa ni-
mis affligebat Jesuʒ/ vberib⁹ cruentatū/
⁊ sanguine deficiēte debilitatū: sed mini-
stri diaboli nefarie eū in terrā cadere facie
bant. Tūc angustiata mať. dicit Joām ⁊
Magdalene. Ducite me q̄so ad locū quo
valeā videre ⁊ tāgere filiū meū/ anteq̄ p̄
dolore hic moriar: ⁊ veniēte eo p metodū
ante portā ciuitatꝫ: aspiciēs a longe vidēs
filiū sub cruce pene deficientē: afflicta ni-
mis cepit dicere. O fili mi: quis mihi tri
buat/ vt ego p te moriar. Fili mi ambula-
re nō potes: crucē ampli⁹ ferre non vales:
⁊ te iuuare nō sinor. Miseremini miserere-
mini mei saltē vos amici mei: q: manus
dñi tetigit me: ⁊ vertens se ad socios dice
bat. O Joānes est ne hic magr̄ tuus: O
Magdalena est hic ne fili⁹ me⁹: O soro-
res cetere agnoscatꝫ nepotē vīm: est ne il-
le q̄ velut leprosus ⁊ mortu⁹ venit. Tunc
oēs amarissime flebāt Jlle est afflicta ma
ter fili⁹ tuus. ⁊ appropinq̄ns filio suo, p̄ie-
cit se sup turbā: ⁊ amplectēs eū clamabat
O fili mi dulcissime. O fili mi sāctissime
spes ⁊ refugiū meū: quāte angustie/ quāti
dolores circūdederūt te. ⁊ hec dicēs velut
mortua in terrā cecidit. Quo vidēs Jesus
p̄ dolore/ ⁊ angustia crucē ampli⁹ portare
nō valuit: ⁊ sup matreʒ q̄si mortu⁹ cecidit.
quē cū violentia leuātes de terra apprehē
derūt Simonē quēdā cirenēsem venieteʒ
de villa patrē Alexādri ⁊ ruffi: ⁊ angaria
uerūt eum: ⁊ imposuerūt illi crucē post ie-
sum. At vgines erigentes vginē cū ea plā
gebant post eū/ ⁊ couersus ad eas Jesus
ait. Filie Hierusalē nolite flere sup me: ſꝫ
sup vos ip̄as flete: q̄m ecce venient dies in
quib⁹ dicēt. Beate steriles ⁊ vētres q̄ non
genuerūt: ⁊ vbera q̄ nō lactauerūt. Tunc
incipient dicere montib⁹ Cadite sup nos
⁊ collib⁹ cooperite nos: q: si hoc in viridi
ligno faciūt i arido qd fiet: Ducebāť duo
alij nequā cū eo/ vt interficerenť. O anie
deuote qd facitꝫ: pmittitꝫ ne chrm̄ solū as
cēdere in montē. saltē matrē associate. Et
postq̄ venerit in locū q̄ dr̄ caluarie ibi cru
cifixerūt. O aīa excitare q̄so/ ⁊ nota mo-
dū crucifixiōis. Primo cū illuc venerit ex
poliauerūt euʒ vsq̄ ad femoralia: ⁊ in illo
actu oēs plage sūt renouate. Deinde cru-
cē in terrā mittētes foramīa faciūt. factis
foraminib⁹ Jesuʒ canes furibūdi: ita nu-
dū sup eā magno impetu piecerūt: deinde
accep̄tꝫ clauis grossis de cupisdatꝫ ⁊ qua
dratis/ q̄ carnē neruoꝝ sit in foramia por
tabāt manū dexterā appendentē p̄mā affi
xerūt: ⁊ ictus mallei erat gladi⁹ penetrās
cor vginis. O man⁹ sctissime q̄ celos fo-
masti: cecos illūinastis: quō tractamini.
deinde aliā extēdentes: ⁊ cū nō bñ appro-
pinq̄ret foramini vi nimia traxerūt: ⁊ fu-
nib⁹ adeo vt totū ei⁹ pect⁹ dirumperet aut
aperiret. deinō pedes ꝯfigētes crucē leua
uerūt. O chrīani ecce vexillū sūmi regꝫ: ⁊
in medio duoꝝ latronū posit⁹ est: vñ seqť
⁊ crucifixi sūt cū eo duo latrones: vnus a
dextris ali⁹ a sinistris. Tūc impleta ē scri
ptura q̄ dicit. Et cū iniq̄s deputatus est.
Foderunt man⁹ meas ⁊ pedes meos ⁊c.
Scripsit autē Pilat⁹ titulū sup crucē: scꝫ.
J. N. R. J. Hūc g̃ titulū mlti legerūt: q:
p̄pe ciuitatē erat loc⁹ vbi crucifix⁹ ē: ⁊ erat
hebraice/ grece/ ⁊ latine. dixerūt g̃ Pilato
iudei. Noli scribere rex iudeoꝝ sed q: dixit
rex suʒ iudeoꝝ. Rñdit Pilat⁹. Qd scripsi
scripsi. Postq̄ aūt crucifixerūt diuiserunt
sibi vestimēta. Et fecerūt q̄ttuor ptes vni-
cuiq̄ militi ptē ⁊ tunicā. Erat aūt tunica
incōsutilis desup ꝯtexta p totū. Dixerunt
g̃ adinuicē. Non scindam⁹ eaʒ: sed sortia
mur de illa cui⁹ sit: vt scp̄tura impleret q̄
dr̄. Diuiserunt sibi vestimēta ⁊c. Stabat
aūt ⁊ pplus expectās ⁊ deridebāt eū dicē
tes. Alios saluos fecit/ seip̄m saluuʒ faci-
at. Matt. aūt dr̄. p̄tereuntes aūt blasphe
mabāt eū dicētes. vah q̄ destruis tēplū dī
⁊ in triduo re edificas illō. salua temetip̄ʒ
si fili⁹ dei es descēde de cruce. Silr̄ p̄nci-
pes sacerdotū illudētes cū scribis ⁊ senio-
rib⁹ dī. Alios saluos fecit seip̄m saluū fa-
cere nō pōt: si rex isrl̄ es descēde nūc de cru
ce ⁊ credim⁹ tibi: ꝯfidit in deo liberet euʒ
nūc si vult. vt scp̄tura ipleret. Oēs viden
tes me deriserūt me. Tūc vgo gl'iosa in se
reuersa: ⁊ vidēs filiū pēdētē clamauit. O
misera/ morit fili⁹ me⁹ cur secū nō morior:
⁊ ingerēs ap̄d illū dicebat. O fili mi dulc

cissime. noli me derelinq̄re: trahe me post
te/vt tecū moriar. O fili cognosce miserā
matrē tuā. Jesus aūt cuȝ eēt in cruce vo-
lens v̄bo ꝛ exēplo docere: ꝛ vidēs iudeoꝝ
pctm̄ maxim ad p̄rem ꝑ eis loq̄r dicēs: s̄ȝ
Lucā. Pat̄ ignosce illis: q̄ꝛ nesciūt q̄d fa-
ciūt. Ubi Jsidor⁹ d̄r. O chꝛiane a chꝛo
disce tolerātiā: q̄ꝛ palmis est ꝑcussus/fla-
gellis cesus: sputis illusus: clauis affixus:
spinis coronat⁹: morte dānat⁹: oiȝ t̄n ime
mor dicit. Pat̄ parce ꝛc̄. Unus de his la
tronib⁹ q̄ pēdebat. s. gesmas a sinistrꝫ blas
phemabat euȝ di. Si tu es chꝛs saluū fac
temetip̄m ꝛ nos. R̄ndens alt̄ dismas in-
crepabat eū di. Nec̄ tu times deū q̄ in ea
dē dānatione es: ꝛ nos q̄dē digna factꝫ re
cipim⁹: hic aūt q̄d mali fecit: ꝛ dicebat Je
su. Lu. xxiij. Memēto mei dn̄e dū venerꝫ
in regnū tuū. Quis illū docebat/nisi q̄ iu
xta euȝ pēdebat. Nā cuȝ eēt circa horā no-
nā: ꝛ Jesus mlt̄ū se volueret ad occidēte:
vmbra chꝛi venit sup̄ eū. tūc vt daret omi
pctōꝛ spem de sua passione dixit ei. Amē
dico tibi hodie mecū eris in ꝑadiso. Sta-
bāt autē iuxta crucē. Maria mat̄ Jesu ꝛ
Maria Jacobi ꝛ Salome. Naȝ pia mat̄
vidēs q̄ latroni taȝ pia v̄ba dixisset: ꝛ sibi
exq̄ sub cruce steterat nihil/nimis afflicta
clamabat. O fili mi q̄d ego faciā mat̄ tua
cui me desolatā relinq̄s: Nōne ego suȝ mr̄
tua/q̄ nouē mēsib⁹ te portaui i vētre meo
q̄re ḡ me nō vocas matrē tuā. bn̄ video q̄
me r̄futas. Cū eā chꝛs vidissȝ: ꝛ discipl̄m
stantē quē diligebat/dixit mr̄i sue. Muli
er. Ecce fili⁹ tu⁹. deīn dixit discipl̄o. Ecce
mat̄ tua. ꝛ ex illa hora accepit eā discipl̄s
in suā. vbi Ber. n̄. O q̄lis cōmutatio. Jo.
ꝑ chꝛo tradit̄. fu⁹ ꝑ dn̄o. discipl̄us ꝑ mḡro
fili⁹ Zebedei ꝑ filio dei. pur⁹ hō ꝑ deo v̄o.
Quō nō tuā aiam scindit. h̄ audiēs q̄n et
nr̄a licȝ saxea/licȝ ferrea pectora sola scin-
dit recordatio. Oyme che cābio eq̄sto ce-
dato al mio cuore tristo vno xistatore ꝑ ie-
su chꝛo in tāto dolore me lassato. Tūc sen
tiens nec̄ sensualitatē/nec̄ refrigeriū h̄re
eo q̄ in puris nālib⁹ derelicta eēt: vt iple-
ret illō. ps̄. Oēs fluc. tuos indux. sup̄ me:
vt crederem⁹ eū vere passuȝ. Un̄ seq̄r. Se
xta aūt hora vsq̄ ad nonā tenebre facte st̄
sup̄ terrā vniuersaȝ: ꝛ obscurat⁹ est sol. Et
circa horā nonā clamauit Jesus voce ma
gna di. heloy heloy lāma azabathani. h̄ ē.
de⁹ me⁹ vt q̄d dereliq̄sti me. q̄si dicat. O
pat̄ eterne nō videt̄/q̄ sim fili⁹ tu⁹/ꝛ q̄ to
talit̄ sis oblit⁹ p̄ꝛni amorꝫ te rogo respice
ad te clamauerūt p̄res nr̄i. Daniel in lacu
leonū Joseph i carcere. Susāna in angu-
stijs ꝛ salui facti sūt/in te sperauer̄t ꝛ libe-
rasti eos. Ego aūt q̄ sū fili⁹ tu⁹ nō estimor
a te/nisi tāq̄ v̄mis: ꝛ nō hō. O q̄ntus do-
lor hec v̄ba fuerūt mr̄i. O fili vellē te iu-
uare: sed nequeo. Quidā illic stātes ꝛ au-
diētes. s. romani milites linguā hebraicaȝ
nesciētes dicebāt Heliam vocat iste. Alij
autē dicebāt. sine videam⁹ an Helias ve-
niat liberās euȝ. Nā sciens Jesus q̄ omia
ꝯsūmata sunt: vt sc̄ptura impleret̄ d̄r. Si
tio: vbi Bern̄. O bone iesu q̄d loq̄ris q̄d
dicis in cruce. cuȝ iniq̄s suspēderis in lig-
no. clauis ꝯfigeris ꝛ dicis: sitio: q. d. tot fi-
nisti cruciat⁹ dolorib⁹: ꝛ nullaten⁹ es cōq̄
stus/ꝛ mō dicis sitio. incipis ꝯqueri nō a-
queum liquorē: sed fidē ꝛ salutē miserabi
liū pctōꝝ: ꝑ quoꝝ salute sic aspere crucia-
ris. Uas ḡ plenū acceto ad potandū erat
ꝛ ꝯtinuo currēs vn⁹ spongiā plenā imple
uit aceto/circūponēsq̄ calamo obtulit ori
ei⁹: ꝛ dabāt ei bibere myrrhatū vinū cum
felle mixtuȝ. Dicūt quidā q̄ dederunt sibi
ex cōpassione vt citi⁹ moreret̄. Tūc imple
tū est illud. ps̄. Dederūt in escā meā fel ꝛ.
in si. me. pota. me ace. O q̄ntus dolor fuit
mr̄i cū filio suo siti morienti nō potuit suc-
currere. Cōsiderans aūt q̄ tp̄s aduenisset
ad patrē redeūdi Eleuata capite v̄sus ce-
lū di. in ma. tu. cō. s. meū: Jes⁹ aūt clamās
voce mag̃ d̄r. Cōsumatū ē. s. mysteriū xp̄t
qd̄ carnē assūpsi: ꝛ oia q̄ de me sc̄pta sunt
iā ꝯpleta vident̄: ꝛ hec di. expirauit. Ubi
Ber. ait. Ascēdit in altū vt lōgi⁹ audiret̄
fortit̄ clamauit. vt non excusaret̄. clamori
lachrymas addidit/vt hō cōpateret̄: hec
fuit p̄ma dolorꝫ vox. ꝑ q̄ tota mūdi machi-
na visa est ꝑit̄ doluisse. t̄ra tremorib⁹ q̄tit̄:
aperiūt̄ sepulchra: velū tēpli scindit̄: ꝛ ce
lu i suis lūīnarib⁹ obscurat̄. solū hō nō cō-
patit̄ ꝑ q̄ iesus occidit̄. Seq̄r ꝛ velū tēpli
scissuȝ ē in duas ꝑtes a sūmo vsq̄ deorsuȝ
ꝛ t̄ra mota ē/ꝛ petre scisse st̄/ꝛ monumē-
ta ap̄ta st̄: ꝛ mlt̄a corꝑa sctōꝝ q̄ dormierāt
surrexer̄t ꝛ exierūt d̄ monumētis p⁹ resur
rectionē iesu/venientes in sc̄tām ciuitatē et

apparuerūt multis. Tunc mater ad filiū ait. Oyme. f. vita mea laia te visita la tua pena infinita me ha ferito mortificato. O yme sole resplendēte. Oyme sole refulgēte. Oyme figliolo innocente comode vegbio obscurato. O Joānes: figliolo nello morto e il tuo fratello ferita seno de quel lo coltello che me fu pphetato la luce vera si se peruta che e morto coluy che a vita p luy la morte e finita z lo inferno spoliato. O crux seuera q̄ mat̄ filiū es effecta: q: abstulisti eū mihi ego āplexabar eum cū brachijs z tu stringis cum clauis: ego inuolui eū pannis: z tu extēdisti eū lignis: ego cū lacte potaui: et tu aceto. red de filiū meum flecte ramos arbor alta. O mors miserere mei. Tu sola refrigeriū mihi dare potes. Centurio autē z q̄ cū eo erāt custodiētes Jesuz viso terre motu z his q̄ fiebant: z q̄ sic clamās expirasset timuerūt valde z glorificauerūt deū sic dicētes. Vere fili⁹ dei erat iste: z cōis turba eoꝝ q̄ simul aderāt ad spectaculū illud et videbāt que fiebāt pcutiētes pectora sua reuertebant. iudei vero qm̄ parasceue erat vt nō remanerēt in cruce corpa sabbato. erat em̄ magnus eis dies sabbati pseuerātes i neqtia z crudelitate ñ satiati rogauerūt Pilatū vt frangerent eoꝝ crura z tollerēt. Venerūt ḡ principes z fregerūt eoꝝ crura q̄ crucifixi erāt cū eo. q̄s vidēs pia mr̄ et nesciēs quō filiū defendere posset ad hūilitatē ve niā recurrit genuflexa añ eos et dixit: ego sum misera mr̄ hui⁹ iam in cruce defuncti parcite pcōr ei: q: mortu⁹ est: et ego parco vobis mortez quā dedistē filio meo. Vn⁹ aūt militū Longin⁹ appuit lat⁹ ei⁹ lācea z ptinuo exiuit sanguis z aqua: tūc mr̄ nimio dolore afflicta velut mortua cecidit in t̄ra. Naz post cū illud factū essz: q: erat parasceue qd̄ est añ sabbatū venit qdā bō diues ab arimathia ciuitate iudee q̄ erat decurio vrban⁹ z iust⁹ nōie Joseph q̄ z ip̄e erat discipulus Jesu. occult⁹ tñ ppt̄ metū iudeoꝝ expectās regnū dei hic ñ acqeuit consilio: z actib⁹ eoꝝ audito q̄ milites venerāt hac de cā. s. vt frāgerēt eoꝝ crura z deponerēt ne arriperēt corp⁹ Jesu z male tractarēt audact̄ intrauit ad Pilatū et petijt corp⁹ Jesu. Pilat⁹ āt fm̄ Marcuz mirat⁹ ē z accersito Centuriōe si mortu⁹ esset interrogauit eū: z cum cognouisset a Centuriōe donauit corp⁹ Jesu. Joseph āt mercat⁹ sindonē venit z tulit corp⁹ Jesu. Venit āt z Nicodem⁹ q̄ venit ad eum nocte primū ferēs mixturaz myrrhe z aloes q̄si libras centū. Quos vt a longe pspexit mr̄ afflicta timēs cē alios q̄ ad nocēdū venirēt ad Joānē stantē cū ea se puertēs aiebat / q̄d faciā de filio meo. Ecce canes adueniūt ñ satiati morte eius crudelissima. o Jo. o Maria. o cetere sorores iuuate defendite filiū meū ad ei⁹ v̄ba cuncti flētib⁹. Jo. illis obuiā vadit: z illos agnoscēs reuſ⁹: ait ad vgiem. Noli timere mr̄ scīssima. sc̄ em̄ discipli Joseph z Nicodem⁹ q̄ veniūt z appropinqntes salutata z cōfortata mr̄e luct⁹ erat maxim⁹: sz tesumpto tandē spiritu parauerūt ad depositionē corpis / q̄s vidēs mr̄ volētes Jesum deponere q̄si de morte reuixit ei⁹ spūs / et put poterat eos adiuuabat: statimq̄ defixa vna manu cepit eam manib⁹ sustinere: z cū dposit⁹ essz cepit eū in gremio suo: nūc caput nūc manus amplexabat̄ dr̄. O fili mi nōne h̄ est os bñdictū qd̄ sic dulcit̄ iudeis p̄dicabat: he ne sunt man⁹ q̄ tot miracula faciebāt: hi ne sūt pedes q̄s seue iudei pclauabant: nōne hoc est lat⁹ ei⁹ quo iudeos tam ardē ter amabat. vñ fili mi tāta crudelitas / tanta ipietas / tanta canitas / et his silib⁹ oēs ad fletū inuitabat: Magdalena v̄o ad pedes q̄si ebria. Jo. ppe mr̄e z: z sic oēs a matre flebant. Adueniēte ḡ sero Joseph z Nicodem⁹ voluerūt tradere corpus sepulture: sed afflicta mr̄ nō permittēs aiebat. O amici mei nolite tā cito subtrahere a me filiū meū quē nō valui tenere viuū / saltez teneam mortuū: tunc Jo. ait. O dñā mea tarda est hora / pmitte sepelire filiū tuū: ne z hi habeāt scādalū a iudeis. z sic ad preces Joannis ligato iam corpore more iudeorū posuerūt illud in monumēto nouo in loco qui erat in horto vbi crucifixus est Jesus. Ibi ḡ pter parascenen iudeorum quia iuxta erat monumētū posuerunt Jesum: z aduoluerūt saxum magnū ad hostium monumēti: z abierūt oēs plorantes i ciuitatem. Amen.

Finis sermonū de decem preceptis cū passione. Sequuntur de Fide.

Sequuntur Sermones Petri Hieremie De fide: vna cum theologicalibus in cuiuscūqȝ sermonis initio questionibus nuperrime additis.

De necessitate fidei Sermo .I.

Fides tua te saluū fecit. Lu. vij. et Lu xviij. Dicit Fides tua te saluū fecit: in genere masculino: cape q̄d vis. sȝ melius ē dicere/saluā: fm q̄ legit in euāgelio q̄nq̄gesime. In q̄ dñica incipe p̄dicare. Verba p̄posita l̄raliter sunt dicta p saluatore Marie magdalene Sȝ moralr pōt adaptari cuilibet aīe christiane de h̄ seculo migrāti: cui saluator dicit. Fides tua tc̄. Pro sermonis fundamēto in q̄ agit d̄ fide/oritur theologicalis q̄o Queritur Utrū añ christi aduentū fuerit fides necessaria de his q̄ nō crediᵐ? Arguitur q̄ nō. Ad p̄fectā obedientiā sufficit iplere q̄ p̄cipiunt cū p̄mptitudine iplendi alia si p̄cipienr. igit ad p̄fectā fidē sufficit credere qd̄ explicat credēdū cū volūtate credēdi alia si explicarent sibi. Sed añ christi aduētū nō fuerūt tot credibilia reuelata: q̄t mō sunt a nob credita. nō em̄ fuerūt tūc sacramenta noue legis instituta: nec p̄tūc fuerūt reuelata m̄lta cōtenta in nouo testamēto q̄ non p̄tinebant in veteri testō. igitur tc̄. In oppositū. Pro oī statu fuit necessariū hoi diligere oia diligibilia ex charitate: q̄ cuilibet necessariū fuit charitatē habere: z charitas in q̄cūqȝ gradu ad oia diligibilia se extēdit. g̃ sil'r p oī statu necessaria fuit fides respectu oim credibiliuȝ: q̄a charitas n̄ p̄ficit sine fide. sequit. Et q̄stio manet p vtraqȝ p̄te dubia vor. Ad q̄stionē r̄ndendū est fm Sco. sup iij. sen. dist. xxv. q. j. q̄ ad actū fidei duo cōcurrūt necessario. Primū d̄ habitus inclinās determinate i verū. Secūdū: dicunt credibilia aliq̄ modo p̄ñtia. credibilia nō adsunt presentia in habitu: ideo requirit doctor qui aliquo modo ipa explicet. s. deus: vel aliqs aliᵘ. Quilibet igit tenet ad tot credenda ex habitu/quot credibilia sunt sibi explicita ab aliqs scientib. Et q̄a nullᵘ i veteri lege habuit tot sibi explicita quot habemᵘ i lege noua: ideo nullᵘ tenebat ad tot explicite credenda. Etsi aliqs habuerit sibi tot reuelata vt forte Abraā/tenebat illa credere/z aliqs credēda explicare p captu mētis sue/z p statu illo. ideo sequit q̄ q̄ntuȝ ad actū fidei/q̄ui d̄ habitᵘ inclinās in verū/ante christi aduētuȝ fuit fides necessaria de his q̄ mō credimᵘ. quod patet p r̄ōneȝ Scoti vbi s. quia sicut aīa nō est accepta deo/nisi ornet z p̄ficiat per charitatē q̄ ad voluntatē: sic nō acceptat a deo/nisi p̄ficiatur habitu supnaturali q̄ ad intellectum scȝ p fidem. Et sicut necessariū fuit oībus ante christi aduentū habere charitatē: sic et habere fidem. Et ad argumentū d̄ q̄ est simile: q̄ fides est in intellectu subiectiue Ideo fidem habeamus/vt dicat nobis h̄ quod habet iuxta v̄ba p̄assumpta: Fides tua tc̄. Predicaturᵘ igit de articulis fidei: q̄dam de fide p̄mordia ponā p nostra instructione z p̄paratione materie articulorū clarius intelligende. Et de quolibet istorū fieri poterit vnus sermo/put dominus gratiam dederit.

Primo q̄dem de fidei necessitate.
Secundo de fidei quiditate.
Tertio de fidei veritate.
Quarto de fidei p̄fectibilitate.
Quinto de fidei vtilitate.

Hodie aūt sufficiet predicare de p̄mo pucto, videlicȝ de fidei necessitate. et erit materia aliq̄liter speculatiua. Pro huiᵘ g̃ materie declaratione est notandū: q̄ vera p̄clusio est in sancta theologia: q̄ fides est necessaria ad salutē humanā. Hec aūt cōclusio p̄bat ratione: autoritate: z exēplo. z ponet in fine sermonis. Pro r̄ōnis aūt intellectu est notandū q̄ in omni via z in oi opatione est p̄mo necessaria cognitio sui ipsius opationis vel vie. Et huiᵘ ratio est. quia finis ē causa causarū que mouet agētē: z p̄ncipiū opationū nostrarū. Licet em̄

finis sit vltimus in executiõe: tñ est pmus
in intentiõe: z mouet agentē. Sicut em̄ se
hñt pncipia indemõstrabilia in speculabi
libȝ: sic habet se finis i opabilibȝ. Pone exē
plū. Si dicis famlo tuo vel seruo: Ambu
la. statim q̄rit/quo. Sic si tu motus fuerꝭ
ad ambulādū: statī añq̄ ambl'are incipi-
as/pcõcipis finē q̄ vadas. et sic est in q̄cū
q̄ opatiõe. Da exēplū de illo qui fabricat
domū: qꝛ intēdit finē habitādi vel vēden
di. Sic de scribente libꝝ. sic de muliere fi
lante vel texente. sic de medico medicante
scȝ ad finē sanitatis. sic de legista zc̄. Nec
ad rem ptinet: siue sit malus: siue sit bonꝰ
finis. Nā q̄liscūq̄ sit finis: sp mouet agen
tē. Mõ ad ppositū. Nos oēs in hoc mūdo
sumꝰ viatores: nõ em̄ hēmꝰ h ciuitatē ma
nentē sed futurā inq̄rimꝰ: Heb. vi. Finis
aūt ad quē ordinati sumꝰ z tendere debe-
mus: est deꝰ. nõ autē diuitie: nec honores
nec voluptates z hmõi. Sicut em̄ ipe de
us est cā efficiēs oim p potentiā suā: z exē
plaris p suā sapiam: sic est z finalis p suaȝ
bonitatē. Apoc. j. Ego sū alpha z o: pnci
piū z finis. Nā sicut dr magr sen. i. ij. di. j.
Ad hūc finē creatꝰ est hõ vt cognoscat de-
um: z ꝯgscēdo diligat: diligēdo possideat.
possidendo fruat̄. In cognitiõe dei consi-
stit pfectissime hūana btitudo/q̄ est finis
nr̄. Itē Aug. xix. de ciui. dei. c. xx. Nõ est
vera sapia q̄ intentiõem suā in his q̄ pru-
denter discernit: gerit fortiter: cohibet tē-
peranter: iusteq̄ distribuit: nõ ad illū di-
rigit finē/vbi deꝰ erit oia in oibȝ: eternita-
te certa atq̄ pace pfecta. Hec ille. Et ideo
ad ipm tēdere debemꝰ cū toto intellectu:
cū toto affectu: cū totꝭ viribȝ corpis. Ps.
Accedite ad eū z illuminami: z facies ve
stre nõ confundent̄. Et sic deꝰ incarnatus
nos ad ipm inuitat dicens. Venite ad me
oēs q̄ laboratꝭ z onerāti estꝭ Mat. xj. Cū
g̃ deꝰ sit finis nr̄: sequit̄ q̄ nos dbemꝰ ipm
scire z cogscere. Vide in. iij. ꝯ gen. c. xxv.
vbi agit̄ q̄ intelligere deū/est finis ois in-
tellectualis substantie. Itē in. j. ꝯ gen. c. v
vbi dr q̄ phs in. x. eth. rephēdit Simoni-
dē quēdā q̄ psuadebat hoibȝ vt ptermitte
rent diuinā cognitiõem z hūanis rebȝ in-
geniū applicarēt. Oportȝ (inq̄ebat) hūana
sape hoiem: z mortalia mortalē. Vñ phs
rephēdēs eū dt. Hõ se dȝ ad imortalia et
diuina trahere q̄ntū pōt. Et q̄nto pfectiꝰ
cognoscimꝰ ipm deū: tāto feliciores z be-
atiores sumus. qꝛ vltima z pfecta btitudo
hoīs in dei cognitiõe ꝯsistit. iuxta illud
Joā. xvij. Hec est aūt vita eterna: vt cog-
scant te solū verꝝ deū z quē misisti Jesum
chrm. Itē ecc̄ia. Deꝰ quē nosse viuere zc̄.
Itē ps. Vacate z videte q̄m ego sum de-
us zc̄. Nota Vacare p ꝯteplatoēȝ: z vide
re p cognitiõem. Et ex h infert̄ q̄ necessa-
ria est homi cognitio de diuis. nullū autē
est ita ꝯueniēs z sufficiēs mediū ad habē
dū cognitiõem de diuis in hac vita/sicut
fides. Pro cuiꝰ etiā clariori intellectu de-
bemꝰ notare: q̄ sicut tāgit b. Tho. in. iiij.
ꝯ gen. in proemio. Hõ de diuis triplicem
cognitiõem hre pōt. Prima ē cognitio na
ture. et hec hr̄ p cognitiõem naturalē. Se
cūda grē: et hec hr̄ p reuelatiõem diuialē.
Tertia glie: z hec hr̄ p visionē supnatura-
lē. pma est bona. secūda melior. tertia opti
ma. Prima g̃ cognitio de diuis hr̄ ab ho-
mine naturalr̄ p creaturā. Nā sic p sensuȝ
z motū mēbrorꝝ corpis cogscimꝰ aiaȝ esse
in corpe hois: vt dr Phs. j de aia. licȝ sen-
su nõ pcipiat̄: vtpote cū sit spūs. sic z p mo
tū mūdi cognoscit̄ q̄ sit deꝰ. Verbi gratia.
Vides celos moueri: solē: lunā: z stellas.
sic etiā vides motū elemētorꝝ: siue loqua-
mur de motu locali: siue de motu genera-
tionis z corruptionis. Ex hoc motu ꝯgscit̄
q̄ sit deꝰ naturalr̄. Isto modo cogñuerunt
phi naturalr̄ deū esse. Vñ Virgiliꝰ in. vj
Eneid. carēs q̄dē fide/sed lumie natura-
rõnis illustratꝰ: sic inq̄t. Principio celū et
terrā cāposq̄ liq̄ntes: Lucentēq̄ globuȝ
lune titaniaq̄ astra Spūs intꝰ alit: totaq̄
infusa p artus Mens agitat molē: et ma
gno se corpore miscet. Patet g̃ q̄ ex motu
mūdi cogscit̄ deꝰ naturali cognitione. Hoc
etiā apls attestat̄ Rom̄. j. Inuisibilia em̄
dei/a creatura mūdi p ea q̄ facta sunt intel
lecta ꝯspiciunt̄: sempitna q̄ȝ virtꝰ eiꝰ z di-
uinitas. Nota Inuisibilia dei. s. attributa
psonis diuis. s. potētia: sapia: bonitas. Po
tētia aūt dei cogscit̄ p magnitudinē crea-
turarꝝ. Sap. xiij. A magnitudine em̄ spe-
ciei z creature/cogscibilr̄ poterit creator ho
rū videri. Sapia: in ordie dato creaturꝭ. s.
in cursu stellarꝝ z solis z lune z in elemētꝭ
z in mutatiõe tēporꝝ zc̄. Bonitas eius in

cõseruatiõe creaturaꝝ. Uide õ hoc clariꝰ post festũ Trinitatis ser. xviij. pte. j. Nota etiã q creatura mõi.i.ab hoie: q particit pat cũ oi creatura.s.cũ creaturis hñtibꝫ so lũ esse: ⁊ etiã cũ hñtibꝫ viuere: ⁊ cũ hñtibꝫ sentire: ⁊ etiã cũ hñtibꝫ intelligere.s.cũ an gelis. Jõo vocat hõ creatura mõi. Mat. vl. Predicate euãgeliũ oi creature. Glo.i. homi. Patet g pma cognitio de diuinis. Sed qꝛ intellectꝰ nr̃ nõ põt naturalr̃ inue stigare oia q̃ sunt necessario cogscẽda õ di uinis: qꝛ sunt trãscẽdentia hũanã ratiões: ideo est necessaria scõa cognitio/q̃ hr̃ p fi dẽ. Nã licꝫ in reꝝ natura nihil sit cogscibi lius ⁊ manifestiꝰ deo: tñ pter modicitatẽ intellectꝰ nr̃i nõ possumꝰ ptingere ad ple nã cognitionem diuinoꝝ: qñtũ ptinet ad necessitatẽ saluꝭ nr̃e. Propter qd dr̃ phs i ij. Meta. q sicut se habet oculꝰ noctue ad solẽ: sic intellectus noster ad ea q̃ sunt ma nifestissima in natura. Declara silitudinẽ de oculo noctue ad solẽ. ¶ Et ideo ẽ scõa cognitio q̃ habet p fideꝫ p quã hõ cogno scit aliq̃ de diuinis: q̃ hũana rõne inuesti gari nõ pñt. ⁊ h̃ ex reuelatõe dei facta per scpturã ⁊ reuelata interiꝰ p inspirationẽ ⁊ p grãm, iuxta illud Joã. x. Hec aũt scpta sunt vt credatis: et vt credẽtes vitã habe atis in noie eiꝰ. Jtẽ. j. Coꝛ. ij. Oculꝰ non vidit: nec auris audiuit: nec i coꝛ hois ascẽ dit/q̃ pparauit deꝰ diligẽtibꝫ se. Nobis aũt reuelauit deꝰ p spũm suũ. Et hec cognitio est melioꝛ q̃ pma: vt ifra patebit. ¶ Ter tia aũt cognitio de diuinis est optima: q̃ñ aĩa separata videt i patria deũ sicuti ẽ: cla re ⁊ limpide. De q̃ visione loquit aplꝰs. j. Coꝛ. xiij. Et pte eni nũc cognoscimꝰ ⁊ ex parte pphetamꝰ. Uidemꝰ nuc p speculum in enigmate: tunc aũt facie ad faciẽ. Con cordat Joãnes. j. Jo. iij. Uidebimꝰ eum sicuti ẽ. Ps. Sicut audiuimꝰ sic vidimꝰ in ciuitate dñi vtutũ ⁊c̃. De oibꝫ his tribus cognitioibꝫ hr̃ autoritas Job. xxvj. Ecce hec ex pte dicta sunt viaꝝ eiꝰ. Uiaꝝ.i.cre aturaꝝ: hoc q̃ ad pmã. Et cũ vix paruam stillã sermonũ eiꝰ audierimꝰ: q̃ ad secũdã. Sermonũ eiꝰ: ecce fides/q̃ p sermões dei reuelãt hr̃. Nota Audierimꝰ: qꝛ fides ex auditu: auditꝰ aũt p vbũ chr̃i. Ro. x. Nul lo eñi sensu pcipiunt ea q̃ sunt fidei/nisi p auditũ. Dic practice. Quis poterit toni truũ magnitudinis eiꝰ intueri: q̃ ad tertiaꝫ. Quis poterit ⁊c̃. q̃si di. nullꝰ in hac vita moꝛtali: vt infra sequit. Sic igit de diuis triplicẽ cognitiõem hr̃e possumꝰ. Nõ ter tia cognitio q̃ ẽ clarissima/in hac vita hr̃i nõ põt: iuxta illd Exo. xxxiij. Nõ me videbit hõ ⁊ viuet. Et itellige/nisi ex puilegio sic Paulo fuit cõcessũ. Prima aũt cogni tio nõ sufficit ad salutẽ: coꝙ ñ plene istru it nos ad salutẽ de diuis: vt infra patebit. Et iõ est necessaria scõa cognitio fidei q̃ ẽ media: q̃a p eã plꝰa cogscimꝰ de diuis q̃ p pmã: licꝫ minꝰ q̃ p tertiam. Et sic patꝫ ra tio: quare est necessaria fides in hac vita. Autoritas Heb. xj. Sine fide impossibi le est placere deo. Credere eñi opoꝛꝫ acce dentẽ ad deum qꝛ est: ⁊ q inqrentibꝫ se re muneratoꝛ sit. Et qꝛ vt dixi: cognitio finis est pma in intellectu: ⁊ finis est pmꝰ in in tentione: Jõ fides ẽ pma int ceteras vtu tes: vt ifra dicet ser. pxio. pte. ij. Sed ad huc vt clariꝰ cogscat q̃re pma cognitio õ diuinis q̃ naturali rõne habet nõ sufficit homi ad salutẽ: sed fuerit necessaria cogni tio fidei: est notandũ q pp̃ qnq; rões.

Prima: quia cognitio fidei cognitione naturali est certioꝛ.

Secunda: quia est citioꝛ.

Tertia: quia est cõmunioꝛ.

Quarta quia est latioꝛ siue amplioꝛ.

Quinta: quia est vtilioꝛ.

¶ Prima cognitio fidei ẽ certioꝛ. Rõ. qa naturalis ratio ẽ multũ deficiẽs a cogni tione diuioꝝ. Et huiꝰ signũ est: qꝛ phi de reb diuinis naturali inuestigatione pscrutan tes/in multꝭ errauerũt: nec sibi ip̃is cõsense runt. Uñ qdã dixerũt oia a causa eẽ facta sic Democritꝰ. Quidã dixerũt solẽ vl̃ ali qd hmõi eẽ deũ. Quidã dixerunt plꝭes de os esse. Uide de hoc post finem sermonis huiꝰ. qꝛ sup h̃ dr̃ Aug. Et qd mirũ: cũ etiã in rebus sensibilibꝫ que sensu pcipiunt/nõ põt ratio humana pertingere ad pfectam cognitiõem eaꝝ. Hoc etiã patet in oi sciẽ tia in qua man festũ est q multe ɔ̃rie opi niones doctoꝝ inueniunt. Sicut patet in iure ciuili ⁊ canonico ⁊ medicina ⁊c̃. Qõ aũt diuersum est ⁊ contrariũ: certum esse non potest. Unde homo põt falli ⁊ etiam fallere aliũ: etiã si ipse non fallat. sed deus nec falli potest/ nec fallere: qꝛ veritas est.

Igitur cū ratio humana nō potest ptingere ad pfectā cognitiōem rez creaturaz sensibiliū: quanto magis in reb⁹ diuinis q̄ nullo sensu pcipi possunt. Ut igitur esset apud hoīes indubitata ⁊ certa cognitio de deo: oportuit q diuina eis p modū fidei traderentur: q̄si a deo dicta/ q̄ mētiri nō p̄t. quam q̄dem cognitiōem hr̄e hō nō pōt/ nisi per modū dicentis a deo. iuxta illud Joā.vj. Oīs qui audit a patre ⁊ didicit: venit ad me. Unde certior est cognitio q̄ habetur p fidem/ q̄ q̄ hr̄ p sciam. Ex pte etiā certitudinis: q2 fides innititur veritati diuine: que est ei⁹ obiectū. Scientia aūt innititur ratiōi humane: vt no.b.Tho.ij.ij.q.iiij.ar.vlt. Unā Eph.iiij. Non ampli⁹ ambuletis: sic̄ ⁊ gentes ambulāt in vanitate sensus sui: tenebris obscuratū habentes intellectuz. Itez Esa.liiij. Ponā vniuersos filios tuos doctos a dn̄o. Uide infra ser.v.par.iij Nec obstat q2 visus est certior q̄ auditus. q2 certior aure arbiter est oculus. sed fides est ex auditu: vt d2 Ro.x. In scia aūt ⁊ intellectu ⁊ sapia includitur q̄dam intellectualis visio. ex q̄ videtur q sit certior cognitio scie q̄ fidei. Rn̄. fm b.Tho. art. vbi s̄. ad secundū: q ceteris parib⁹/ visio ē certior auditu. sed si ille a quo auditus multuz excedat visum videntis: sic certior est auditus q̄ visus. sicut aliq̄s parue scientie magis certificatur de eo qd̄ audit de aliq̄ scientifico: q̄ de eo qd̄ sibi fm suam ratōem videtur Et mlto magis hō certior est de eo qd̄ audit a deo/ qui falli non pōt: q̄ de eo qd̄ videt pria ratione/ que falli pōt. ¶ Secunda cognitio fidei certior est q̄ cognitio scientie. Scientia eīn ad quaz ptinet pbare deū esse ⁊ esse vnū: ⁊ alia hmōi d deo s. eē potentissimū: sapientissimū ⁊c̄. vltio hoībus addiscēda ponitur: suppositis mltis aliis scientijs: ⁊ nō nisi post magnū tp̄s. Unā metaphysica q̄ circa diuina v'satur/ inter phie ptes vltima remanet addiscēda. Qd̄ etiā patet in cognitiōe rez sensibiliū ad quam hō nō pōt ptingere/ nisi post longū studiū Unde hoīes p multos annos in studijs manent anteq̄ possint addiscere pfecte scientiam illā. Unā de q̄dam phō d2 q stetit trigita annis in deserto vt cognosceret naturam apis. Quanto g̃ mlto magis post multū tp̄s vacabit ad cognitionē naturalem diuinoz. Et hoc valde damnosū eēt hoī q̄ ad opa meritoria: que sine dei cognitione non psunt. Unde sup illō Ro.xiiij. Omne q̄d nō est ex fide/ peccatū est: dicit glo. Aug. Ubi deest cognitio veritatis etne: falsa est virtus/ etiā in optimis moribus. Ut g̃ citi⁹ hō cognoscat deū: fuit necessariū vt deū ⁊ diuina p fidem cognōsceret: que statim hō pcipere pōt/ postq̄ ad vsum rōnis puenerit. ¶ Tertia cognitio fidei est cōmunior. multi eīn in studio scie pficere nō pn̄t pter multa impedimēta. Btūs Tho. in pmo ꝯ gē.c.iiij. ponit tres causas quib⁹ plurimi impediuntur a fructu studiose inq̄sitiōis que est inuētio veritatis. Quidā siq̄dem impediuntur pter complexionis indispositiōem: ex q̄ multi naturaliter sunt indispositi ad studendū. Unde nullo studio ad hoc ptingere possent vt sūmū gradū humane cognitiōis attingerēt: q̄ in cognōscēndo deū consistit. Quidam pro impediuntur necessitate rei familiaris. Oportz eīn esse inter homies aliq̄s q̄ tpalibus admistrandis insistant: q̄ tantuz tp̄is in ocio/ cōtemplatiōe cognitiōis non possent expendere/ vt ad summū fastigiū humane inq̄sitionis ptingerent. s. dei cognitionē. Quidā aūt impediuntur pigritia ⁊c̄. Isti g̃ tales oīno a dei cognitione fraudarentur: ⁊ cōsequenter a felicitate pfecta. Fuit g̃ necessariū vt diuina p modū fidei credenda pponerentur: cuius cognitio cōis est omnib⁹ hoīb⁹: vt sic oīs caro saluari possit Quia sicut d2 aplus Col.iij. In chrō nō est mascul⁹ ⁊ femia: gentilis ⁊ iudeus: circūcisio ⁊ pputium: barbarus ⁊ scytha: seruus ⁊ liber. sed omnia ⁊ in omnib⁹ chrs. Rom.j. Non eīn erubesco euangeliū: virtus eīn dei est in salutē omni credenti. iudeo pmū ⁊ greco. ¶ Quarta cognitio fidei est latior siue amplior. quia ad plā extenditur q̄ cognitio que habetur p ratione naturalem. Nā p rōnem naturalē nō possumus cognoscere de deo/ nisi q est de⁹ ⁊ q sit vnus: ⁊ q sit oīpotens: iustus ⁊c̄. Sed vide de hoc practice in festo Epiphie: in sermone magr̄i Uincentij q̄ incipit Ambulabunt gentes in lumie tuo. pte.ij. Q, sit trin⁹ in psonis/ nō pōt rōne naturali comphendi. Itē mysteriū icarnatōis: nec passionis: nec alij articli fidei. q̄s oēs cogno

scimus p fidez. Et ideo amplior est z maior. Vñ apls. Loqmur dei sapiam in mysterio q̃ abscondita est/quã nemo pncipũ hu⁹ seculi cognouit. Principũ. Glo.i. phi losophoꝝ. Et infra. Nobis aũt reuelauit de⁹ p spum suum. j. Coꝝ. ij. Ideo maiorẽ cognitiõem de diuis habet hodie vna vetula: q̃ olim maximi phi: Plato: Aristo. z ceteri. Vñ dr Eccl.iij. Plurima eñi sup sensum hoĩs ostensa sunt tibi. Et h̃ etiã vult b. Tho. ij.ij. q.ij. ar.iij. ad tertiũ. Itez Esa.xj. Repleta est terra sciẽtia dñi sic aq mariũ operientis. ¶ Quinta cognitio fit dei ẽ vtilior. Nã assentire his ad q̃ꝝ pgnitione manuducit hõ p rõnem hũanã/nullius meriti est. Verbi grã. Credere q sol moueat. vl q hõ sit mortalis z hmõi: que humano sensu z rõne cognoscunt. Grego. Fides non habet meritũ: cui humana ratio pbet experimentuz. Sed assentire his q̃ humana rõne cõprehẽdi ñ pñt: sed ex diuina reuelatiõe cognoscunt: est maximi meriti/duplici rõne. Primo rõne reuerẽtie quã exhibet hõ deo: quia credit/z etiaz ea que nõ capit. Nam qñ aliqs credit simplici ṽbo alicui⁹ de his q̃ al's ignorat: facit sibi honorẽ. qa facto videt assentire ipm eẽ hoiem fidedignũ. Sic z in pposito debet homo dicere: Dñe ego credo patri meo et matri dicẽtib⁹ se esse parẽtes meos. g̃ multo magis dñe ego credam tibi/q reuelasti nobis ea q̃ sunt fidei. Al's multũ offendit deus ab illis q̃ nolunt credere verbis ei⁹/sine cautione rationũ: quã q̃runt gẽtiles. vel cautione signoꝝ quã querunt iudei. j. Coꝝ. j. Judei signa petunt: z greci sapiẽtiam q̃rũt. Quantũ aũt de hoc dñs offendat. ostẽdit Matt. xij. Generatio mala z adultera signũ querit zc. Et eiusdẽ. xvij. O generatio incredula z puersa vsq̃quo patiar vos? Nota exemplũ de Hypocrate z Pythagora: q̃ indixerũt hanc legẽ discipulis suis: vt non auderẽt in sententijs suis interrogare pter q̃d: sed eis p ratiõe esset dicentiz auctoritas. Quanto mag; auctoritas diuia p rõne hñda est. Scdo rõne hũilitatiz: q2 hũiliat hõ intellectũ suum ad credendũ ea q̃ intellectu nõ põt pcipe: dicendo. Dñe licz nõ possim cõprehẽdere q̃nã modo fieri possit/vt in tamparua hostia sit tantũ corp⁹ chri. vl q mater vestra remansit ṽgo post partũ. z sic de alijs. tamen q2 ita vos dicitiz/volo ista credere: qa maior est potentia vr̃a q̃ intellect⁹ seu intelligentia mea. Ideo meret multũ hõ pp̃ter h̃. Presumptuosissimũ eñi eẽt: vt hõ nollet credere/nisi q̃d intellect⁹ capit. Nota exemplũ de b. Augustino q̃ vidit pueꝝ in litore maris q̃ volebat ponere totũ mare in parua fouea/quã in litore mariz fecetat. Magna g̃ hũilitas reqrit et ostendit in credendo magistro: iuxta illud ps. Credidi pter. qd locutus sum: ego aũt humiliatus suz nimis. Et ex hoc habet meritũ. Vñ dr Heb.xj. Sancti p fidẽ vicerũt regna: adepti sunt repromissiões. Qd ñ esset nisi credendo mereret hõ. Vide. ij.ij. q.ij. ar.ix. Itẽ Joan.x. Hec aũt scripta sunt vt credatis: quia Jesus est chr̃s fili⁹ dei: et vt credentes vitã habeatis in noĩe ipsi⁹. Ad taliter g̃ credendũ Apl's exhortat nos. j Coꝝ.x. In captiuitatẽ redigẽtes oẽm humanũ itellectũ: in obsequiũ chr̃i. Et sic patet q fides ẽst nob necessaria. Exẽpla etiã patent multa: sicut de phis paganis: qui cognouerũt deum naturali cognitõne: tñ sunt oẽs in inferno dãnati. Cõtra q̃s ĩue hit apls Ro.j. Qui cũ deũ cognouissent nõ sicut deũ glificauerũt aut grãs egerũt zc. Nota exemplũ Aristo. qui post mortẽ apparuit cuidã scholari suo/q̃ dixit se esse damnatũ/z nihil se agnoscere nec cogitare/nisi penã quã patiebat. ¶ Pro euidentia materie que tractat in sermone sequenti: vicz de q̃litate fidei: est notandũ: q fides multipl'r sumit. Unde Glo. xxij q.j.c. Mouet te. sic ait. Multipliciter dr fides. Qñq3 idẽ est qd sacramentũ baptismi: vt xlv. dist. de iudeis. Item dr fides castitas thori. vt. xxvij. q.ij. Cõiuges. Qñq3 dr fides securitas siue pactũ. i. pmissio. xxiij. q. j. Noli. ibi dr. Fides q̃ pmittit/etiaz hosti seruãda est. Itẽ dr fides cõscientia: vt ibi. Oẽ qd nõ est ex fide: pctm̃ est. xxviij. q. j. §. j. Et de p̃scptõe.c. vlti. Itẽ dr fides habitus mentiz bñ pstitute. Itẽ dr fides credulitas: fm quã credim⁹ illud qd non videmus: vt ibi. Fides non h3 meritum zc. vt ibi. Fides eñi est de re ñ visa. de pe. dist. iiij. In domo. Itẽ dr fides obiectuz fidei materiale. i. illud q̃d credit. sic dr iesus christus est fides nr̃a. Qñq3 etiaz fides ponit

pro actu fidei: iuxta illud. Fides aūt catho lica hec est: vt vnū deū in trinitate / z trini tatē in vnitate veneremur. Jtē Aug. Fi des est credere q̄d nō vides. Jtē dr fides eq̄tas in actiōib⁹ ↄsiderata. Jnstit. de act. §. Actionū. Quedā sunt bone fidei: q̄da3 sunt stricti iuris. Jtē ibi. Bona fides n̄ pa tit vt bis idē exigat. Sed h̄ pōt accipi fi des p ↄscia. Adde. Glo. ordi. in Rubrica de summa trini. z fide catho.

De quiditate fidei Sermo II

Fides tua te saluū fecit. Luc. xviij. Dictū est sup de fidei necessitate. Sequit hodie p̄dicare de fidei q̄ditate: vic3 q̄d est fides. Pro euidentia hui⁹ materie nota: q̄ fides multiplr dr. vt h̄ s̄. post finē p̄mi sermonis. Salutet̄ ṗgo Maria. ¶ Pro fundamento sermonis qui est de fide ori tur theologicalis questio.

¶ Querit̄ Utr̄ fides sit ṽtus theologi calis: Arguit̄ q̄ non. Jn petōrib⁹ repit̄ fi des z etiā in demonib⁹. q2 ait mgr. iij. sen. dist. xxiij. Fides ḡ quam demones z falsi christiani hn̄t / q̄litas mentꝫ est: z in talib⁹ nō repit̄ virt⁹. sequit̄. Jn oppositū: ait ma gister ibidē: Fides est virt⁹ qua credunt̄ q̄ non vident̄. z nō cardinalis: sequit̄ q̄ the ologica. l. igit̄ q̄stio manet p vtraq̄ pte du bia. ¶ Ad q̄stionē r̄ndendū est f̄m Bern. in q̄da epla: z f̄m mgr̄m ibidē / q̄ triplex ē fides: siue fides capit̄ tripliciter.

Prima dr fides mortua.
Secunda dr fides ficta.
Tertia dr fides pbata.

¶ Prima dr fides mortua: que. s. nō ope rat̄ corde: ore: vel ope per dilectiōem. Ja co. ij. Fides sine opib⁹ mortua est. z hāc fi dem mali hn̄t z etiā demōes. Jac. ij. De mones credūt z ↄtremiscunt. q2 intellect⁹ eoꝝ ↄuincit̄ ab h̄ q̄ indicet doctrinā eccle sie esse a deo: lic3 nō cōuincat̄ p euidentia3 rei: vt dr Tho. ij. ij. q. v. Et dr mortua: q̄a sine charitate ē. et dr fides: q2 tales credūt q̄d nō vident. s. deū esse. Paul⁹ ad Tit. j. Confitent̄ se nosse deū: factꝫ aūt negant. Et de tali fide intelligit̄ argumētū. Et sic ad dubiū dr: q̄ fides non est ṗprie virtus. quia ait mgr senten. ibidē. Fides autē qua credit̄ cum charitate virtus est. ¶ Se cunda dr fides fragilis z ficta: que. s. susce pta vita z charitate / moueri q̄dem incho at ad bn̄ opandū. s3 minime p̄seuerat: mor riturq̄ cito tanq̄ abortiua. Talē fidē illi habent de q̄b⁹ dr Lu. viij. Ad tps credūt: z in tpe tentationis recedunt. et tūc dicit̄ q̄ ṗprie non est fides: quia nō est perfecta charitas. ¶ Tertia dicit̄ fides pbata. s. in charitate z duratione: cui⁹ signū est q̄n in opus exuberat p̄seuerāter. Jdeo dicit ma gister sen. ibidem: q̄ si capiat̄ fides p eo q̄ credit̄ / est virtus: q2 fit cum charitate. De qua loquit̄ Amb. sup eplam ad Roma. j. Charitas mater est oim virtutū qua oēs informant̄: sine q̄ nulla vera virt⁹ est. si ca piat̄ p illo quod credit̄ / virtus nō est: quia non est fundamentū: q2 sine dilectiōe. S3 est p̄ma qua mediāte homo saluat̄: iuxta verba Fides tua zc. ¶ Pro hui⁹ ḡ mate rie pleniori intellectu est notandū: q̄ in fi de vera possum⁹ cōsiderare q̄druplicē cau sam: f̄m q̄s pōt fides diuersimode descri bi vel diffiniri.

Prima causa principalis est effectiua.
Secunda causa formalis pfectiua.
Tertia causa materialis subiectiua.
Quarta causa finalis completiua.

¶ Prima ḡ causa zc. et hec est deus: q̄ est causa fidei nr̄e duplici rōne. Prima ratio sumit̄ ex pte credendoꝝ. Cū eīm ea q̄ sunt fidei excedant hūanā rōnem / nō posset hō ex se inuenire nec ↄtēplari ea q̄ sunt fidei: nisi deo reuelante: vt s̄. dictū est sermone primo. Uñ aplš. Loqmur dei sapiam in mysterio: quam nemo p̄ncipū hui⁹ seculi cognouit. nobis aūt reuelauit de⁹ p spūm suum. j. Coꝛ. ij. Jtē ibidē. Qd ocul⁹ non vidit: nec auris audiuit: nec in coꝛ hominis ascēdit q̄ p̄parauit de⁹ diligentib⁹ se. Nota oculus. s. pphoꝝ. nec auris. s. iudeoꝝ. nec in coꝛ hominis ascendit. s. ex ratione naturali. Oia aūt q̄ sūt fidei de⁹ reuelauit: q̄busdā tamē imediate: sicut sunt reuelata aplis z pphet̄. q̄busdā mediate a deo mittēte p̄di catores fidei: iuxta illud Rom. x. Quō cre dent sine p̄dicante: et quō p̄dicabunt nisi mittant̄: zc. Scd̄a rō est ex pte assensus hois ad ea q̄ sūt fidei. Nō eīm pōt hō assen

tire his que sunt fidei/ nisi deus moueat voluntatem eius ad assentiendum. Unde .j. Cor. xij. Nemo potest dicere: dominus iesus/ nisi in spiritu sancto. Et hoc patet. Nam predicatoribus fidei. i. apostolis/ per modum fidei veritatem serentibus et miraculorum prodigijs confirmantibus: quidam credebant: quidam non credebant. Quod non ex alio procedebat/ nisi quia credentium voluntates a deo mouebantur ad assentiendum his que sunt fidei. Unde latronum qui cum domino Jesu crucifixi fuerunt vnus credidit: alter non credidit. Quare hoc: quia vnius mouit dominus voluntatem: alterius non mouit. Et si tu dicis Ergo acceptio personarum est apud deum: Respondeo. Cui datur: misericorditer datur, quibus autem non datur: ex iustitia non datur/ in penam precedentis peccati: saltem originalis: vt Aug. dicit in li. de correptione et gratia. Et no. b. Tho. ij. ij. q. ij. art. v. ad quartum. Unde si quis nasceretur in deserto et nunquam audisset predicare nomen christi: si sic moreretur/ damnaretur. Nota exemplum de duobus latronibus qui ducuntur ad furcas: quorum vnum liberat rex et alterum non. primo facit misericordiam: secundo iustitiam: et ideo non potest conqueri. Ideo dicitur Rom. ix. in persona dei. Miserebor cui misertus sum: et misericordiam prestabo cuius miserebor. Et Aug. super illud Joan. vj. Nemo potest venire ad me/ nisi pater qui misit me traxerit eum: dicit. Quem trahat et quem non trahat: quare illum trahat et istum non trahat: noli velle iudicare si non vis errare. Semel accipe et intellige. si nondum traheris: ora vt traharis. Patet ergo quod deus est principalis causa fidei nostre. Hoc ergo respectu. i. esse principaliter effectiue fides potest sic describi. Fides est donum dei instruentis et mouentis hominem ad credendum que non videntur. Et hec diffinitio sumitur ex dictis Augustini: dum dicit quod fides est virtus qua creduntur que non videntur. Et probatur dicto conse. di. iiij. Gratia. vbi dicit Aug. Spiritus gratie dat fidem: que etiam non petita a deo conceditur: vt homini petenti et alia concedantur. Nam fides non est liberi arbitrij tamen: sed donum dei. Hec ibi Et etiam Eph. ij. Gratia enim saluati estis per fidem: et hoc non ex vobis. Donum enim dei est: vt ne quis glorietur. Non enim ex nobis principaliter fidem et salutem habemus: sed a deo. Et in hoc differt fides a virtutibus moralibus. quia ille possunt ex actibus humanis acquiri: et dicuntur tunc virtutes acquisite: que possunt esse etiam in paganis Sed virtus fidei per actus humanos acquiri non potest: sed a deo solo infundente: sic et virtutes morales infuse. Unde Aug. diffiniens virtutem infusam, dicit: quod virtus est bona qualitas mentis: qua recte viuitur: qua nullus male vtitur: quam deus in nobis sine nobis operatur Virtus ergo fidei per actus humanos acquiri non potest: sed a deo solo infundente causatur: sicut et cetere virtutes theologice. Et ideo dicuntur theologice. s. a theos quod est deus quia a solo deo infunduntur: secundum quod tangit b. Tho. j. ij. q. lxij. ar. j. Si tamen fides sit infusa a deo: si per peccatum sequens amittatur/ remanet habitus eius informis. Et idem de spe dicendum est: secundum b. Tho. j. ij. q. lxxj. ar. xij.

¶ Secunda causa est formalis perfectiua. Et loquor de forma intrinseca: ex qua fit vnum cum eo cuius est forma. Non autem de forma extrinseca/ que est charitas: que dicitur forma fidei: inquantum informat actum fidei: vt ponit b. Tho. ij. ij. q. iiij. ar. iiij. Et secundum hoc diffinitur ab apostolo sic: Fides est substantia rerum sperandarum argumentum non apparentium Hebre. xj. Ubi notandum quod primo ponit habitudinem actus fidei ad finem qui est obiectum voluntatis: dum dicit. substantia rerum sperandarum. Secundo ponit habitudinem actus fidei ad obiectum intellectus: secundum quod est obiectum fidei: dum dicit Argumentum non apparentium: vt declarat b. Tho. ij. ij. q. iiij. ar. j. Sed pro maiori declaratione intellectus nota: quod in fide possumus quattuor considerare. Prima duo considerantur ex parte habitus fidei. Tertium ex parte actus. Quartum vero ex parte obiecti. Primo quod ipsa fides est prima et principalior virtus inter alias virtutes: per quam homo efficitur capax consecutionis vite eterne: iuxta illud Prima petit campum dubia sub sorte duelli Pugnatura fides. Quia vero finis omnium virtutum tam theologicarum quam moralium infusarum est deus: qui etiam debet esse finis omnium operationum humanarum: vt dixi supra sermone proximo. Uoluntas autem que est principium omnium operationum nostrarum/ non potest ferri nisi in rem cognitam oportet ergo quod res sit prius cognita. Cognitio autem dei habetur per fidem: vt dixi supra sermone proximo in principio. Et ideo fides est prima omnium virtutum. Heb. xj. Oportet accedentem ad deum credere et c. Et Aug. super illud Roma. xiiij. Quod non est ex

fide/peccatum est: dr. Ubi deest cognitio
veritatis: falsa est virtus in optimis moribus.
Unde nota q nullū op⁹ factū ab ifideli qn-
tūcūqz bonū/est meritoriū: nec a christiano
nō hnte fidē viuā. nec virt⁹ aliq pōt eē i eis
pprie loqndo. Et pp̄ter h̄ apl's vocat fidez
subam rer̄ sperādar̄. Que qdē suba non
sumit hic pprie: sm q est gen⁹ generalissi-
mū ptra alia genera diuisum: sed sm q in
qlibet genere inuenit qdā similitudo sub
stātie: put. s. pmū in qlibet genere ptinet i
se alia virtute: dr esse suba illor̄: sm beatū
Tho. ij. ij. q. iiij. ar. j. ad pmū. Unde sic suba
est pma in aliq re: vt pz de muro in q nō
esset dare qntitatē/nec grossitiē: nec albe-
dinē: nisi pus esset suba muri. Et sic est in
qlibet re. Pri⁹ dico natura z nō tpe: sic et
fides ē pma virtus q cognoscim⁹ deū: a q/
p quē/z in q speram⁹ brificari. Et iō dici
tur suba rer̄ sperādaruz. Scdo psiderare
possum⁹ in fide q est solū fundamētū sup
q fundat notitia rer̄ eternaliū. Nā i pria
qn ania separata videt deū facie ad faciem/
clare intuet oia in deo: z iō nō p fidē/sed
p apta visionē de ill' hī notitia: iuxta illud
j. Cor. xiij. Videm⁹ aūt nūc p speculū in
enigma. tūc āt facie ad faciē. sed i pnti vi-
ta i q facie ad faciē deū videre n̄ possum⁹
sine diuinis: aut nullā aut modicā cogni-
tionē hr̄e nō possum⁹ nisi p fidē. z iō fides
dr fundamētū: iuxta illd. j. Cor. iij. Fun-
damētū nemo pōt aliō ponere pter id qd
positū est. qd est chrs Jesus. glos. i. fides
Jesu chri. Sicut em̄ dom⁹ nō pōt sine fū
damēto subsistere: itaqz fundamentū est
totū sustētamentū edificij. sic z totū qcqd
de reb⁹ diuinis cognoscim⁹ a deo reuela-
tis: fundat sup fidē. Et nihil aliud ē p qd
cogscam⁹ diuina sm q p illa brificiamur:
nisi fides. Jō dr: Fundamētū aliō nemo
pōt ponere zc̄. Propter h̄ g aplus vocat
etiā scda rōne fidez sustētamentū. qz sicut
substātia est fundamentū oim qlitatū ac-
cidentaliū rei. qz omia accidētia fundant
in subiecto: eo q accidētz esse est, inesse id
est in subiecto esse: vt pz in pdicabilib⁹ i
c. de accidēte: a Porphirio. ita z fides ē fū
damentū diuinar̄ rer̄ qb⁹ beatificamur:
vt dictū est. Ecce qre duplici rōne aplus
vocat fidem substātiā. Et iō valde diligē
ter custodire debemus ne pdat fides i no

bis. qz diabolus maxime conat subuerte-
re fidem hominis: vt totū edificiū spūale vir-
tutum corruat: et pseqnt nulla spes de fu
tura vita habeat. quia fide sublata omis
virtus corruit z annihilat: sicut fundamē-
to fracto corruit castrū. Sicut em̄ fides ē
pncipiū omis virtutis: z ois meritorie ope
rationis z vite etne: iuxta illd: Just⁹ autē
meus ex fide viuit. Abac. ij. Et sic infide
litas est pncipiū ois pcti z pditiōis. Un-
de qn aliqs retēta fide peccat mortalr/sp
timet: ne sic credēs damnet. Sed si pdat
fidem absqz vllo timore/libere z letanter
peccat: iō in omne pcti gen⁹ labit. Nota
exemplū de Juliano apostata. ¶ Tertio
psiderandū est in fide: q de rōne fidei ē q
homo habeat notitiā firmā Et pp̄ter hoc
aplus dr q est argumentū: p effectu argu
menti: vt dr brūs Tho. vbi s. q effect⁹ est
adhesio firma. Et pp̄ter h̄ differt fides a
scientia/opinione z suspitiōe z dubitati-
one. In h̄ em̄ q dr: q est argumētū. i. fir-
ma adhesio: differt a dubitatiōe/suspitiōe
z opiniōe. Nā dubitās i neutrā partē de
clinat: suspicās vo in vnā partē mag' de-
clinat: sicut habet in fine. j. Poster. z. vj.
Ethi. Est tn̄ triplex. s. violēta: vehemēs:
z leuis. De q vide qd legit z notat in ca.
Cū ptumacia. de here. li. vj. Et in c. inq-
sitiōi. de sen. excō. Opinās vo adheret q-
dē vni parti: tn̄ cuz formidine alteri⁹. sed
actus fidei q est credere/habet firmā ad-
hesiōem ad vnā partē: sm btm̄ Tho. ij. ij.
q. ij. ar. j. ¶ Quarto possum⁹ psiderare:
q de rōne fidei est q q credunt nō appare
ant. iō dr: Nō apparentiū. in q differt a sci
entia: q est de his q apparēt p rōnē natu-
ralē: siue de visis/de qb⁹ nō pōt esse fides
nec spes. qz qd videt qs/qd sperat? Rom.
viij. Nec obstat qd dr de Thoma: cui dic
dns. Quia vidisti me credidisti. Bti q n̄
viderūt z crediderīt. Jo. xx. qz Thomas
aliō vidit: aliud credidit. Hominē em̄ vi-
dit: z deū credidit. pfessus est ore dicens:
Dns meus z de⁹ meus: sm btm̄ tho. ij. ij.
q. j. ar. iiij. ad pmū. ¶ Tertia causa ē ma
terialis subiectiua. intelligo aūt nō de q:
sed in q fides existit: z h̄ est subiectū fidei.
Etqdem subiectū fidei imediatū est intel
lectus q pficit per fidem: sicut volūtas p
spem z charitatem. sed mediatū subiectuz

fidei est creatura credēs. Et fm̄ h̄ diffinit fides p̄ Diony. c. vij. de diuinis noib⁹: vt refert btūs Tho. ij. ij. q. iiij. arti. j. Fides ē mānens credentiū fundamētū: collocans eos in v̄itate: τ in ip̄is veritatē. In q̄ q̄dē diffinitiōe est notandū circa illō qđ dicit: credentiū Qui sunt credētes: q̄ fidem habent. Pro cui⁹ intellectu est notanduʒ: q̄ de rōne cuiuslibet habitus est obiectū formale. Obiectū aūt formale fidei includit duo. Primū est v̄itas p̄ma siue diuina: fm̄ q̄ manifestat in scp̄turis sacris τ doctrina eccl'ie. Scđm est/ q̄ v̄itas illa p̄ma sit nō visa. q̄ vt dictū est sup̄ Fides est argumētū nō appar̄etiū. Quotienscūq̄ g̃ aliq̄d p̄dictoꝝ duoꝝ deficit: deficit ɔseq̄nter obiectum formale fidei: τ ɔsequet̄ ip̄e habit⁹ fidei. Et iō btūs Tho. dt. ij. ij. q. v. art. iij. q̄ si aliq̄s credit articulos fidei p̄ter vnū: dicit: q̄ de nullo articuloꝝ habʒ fidē: sed solū opiniōem. Ratio est: quia om̄es articuli fidei habēt vnū fundamentū. s. ineffabilem v̄itatem diuinā. Qui g̃ non credit vnū articulū fidei: iā nō credit fundamentū: iō de nullo habet fidem. Da similitudinē de domo in q̄ essent duodecim camere: q̄ dom⁹ esset fundata sup̄ vna colūna. Nam colūna illa dirupta: nō solū vna camera/ sʒ tota dom⁹ corruit. τ sic oēs camere cadunt. Sic de fundamēto fidei. τ intelligo de illo/ qui ptinaciter tenent. Naʒ siquis ptinaciter nō teneret: sed putaret aliq̄d ɔtra aliquē articulū fidei: iam non esset hereticus sʒ errans: fm̄ btm̄ Thomā vbi s̄. Pertinacia em̄ facit hereticū. xxiiij q. j. Dixit ap̄lus. Cōcor. Innocē. in c. j. d̄ summa trini. τ fide cathol. q̄ dicit: q̄ si q̄s false opinat aliq̄d ɔtra illō qđ tenet ecclesia/ putat t̄n eccl'iam sic tenere: τ suaʒ opiniōem fidei eccl'ie supponit: nō est hereticus/ nec peccat. Item si teneret ɔtra determinatiōem vniuersalis ecclesie. Nā si aliqua ecclesia particularis determiaret aliq̄d qđ esset erroneum τ alienū a fide/ non puto esse hereticum illū qui teneret cōtra determinatiōem illius ecclesie: quia h̄ videtur ptinere ad eccl'iam romanā vel ad papam: sicut τ cetere cause maiores. extra de baptismo. c. Maiore. quia ecclesia vniuersalis errare nō pōt: iuxta illō: Ego pro te oraui Petre vt non deficiat fides tua. Lu. xxij. Et Joan. xvj. Cum venerit ille spiritus v̄itatis/ docebit vos oēm v̄itatē. Eodem mō nō est fides in illis q̄ clare vident v̄itatem p̄mā: sicut patʒ in cb̄ro: in q̄ nunq̄ fuit fides: etiā cū esset hic mortalis Sic τ angeli beati τ anie beate nō habēt q̄ ad actum: eo q̄ videant deū facie ad faciem. Vñ. j. Corinth. xiij. Cū venerit qđ pfectū est: euacuabit qđ ex parte ē. Erat tamē in angelis fides in p̄ma sui ɔditiōe anteq̄ ɔfirmarent in gratia vel laberent in culpam: p̄supposito q̄ angeli fuerūt creati in gratia. Et idem dicendū est de hoīe ante pctm̄ q̄ habebat fideʒ: vt ponit btūs Tho. ij. ij. q. v. ar. j. Sic est fides in hoib⁹ viatorib⁹ τ etiam dānatis: licʒ sit in illis informis fides. Sic etiā est fides i demonib⁹: iuxta illō Jacobi. ij. Et demōes credūt τ ɔtremiscunt: sed alio mō q̄ in hoibus fidelib⁹. quia in hominib⁹ fidelib⁹ fides est voluntaria. Voluntas em̄ mouet intellectū ad assentiēdū his q̄ per affectū ducunt ad bonū. Vñ. Aug. dt q̄ credere ē cum assentione cogitare: vt dt btūs Thomas. ij. ij. q. ij. arti. j. sed fides demonū est q̄dam mō coacta. Vident em̄ demōes mlta manifesta indicia e quib⁹ ɔcipiunt doctrinam eccl'ie esse a deo τ ɔseq̄nter eē veram. Et iō demones p̄ ora arreptitioꝝum clamabāt cb̄m esse filium dei: iuxta illō Luce. iiij. Exibāt aūt demonia a multis clamātia τ dicentia: quia tu es filius dei. Et increpās nō sinebat ea loqui: quia sciebant ip̄m esse cb̄m. Nota sciebāt. i. cognoscebant p̄ fidem. Vel dic q̄ illud/ q̄ sciebant/ ponat materialit̄: vt sit sensus. non sinebat ea loqui: h̄ vicʒ q̄ sciebāt ip̄m τc̄. Percipiūt g̃ demōes doctrinā ecclesie eē a deo: q̄uis ip̄i res ip̄as quas eccl'ia docet nō videant: puta deum esse trinum vl' vnum: vel aliō hmōi: vt ponit btūs Thomas. ij. q. v. ar. ij. ¶ Quarta causa ē finalis completiua/ q̄ est vita eterna: iuxta illud Joan. ca. vlti. Hec aūt scripta sunt vt credatis quia Jesus est filius dei: τ vt credentes vitam habeatis in noīe ip̄sius. per fidem em̄ incboat in nobis vita eterna. Propter qđ vocat ap̄ls fidem substātiam rerū sperandarū: vt dictum est sup̄. quia. s. p̄ma incboatio rerum sperandarū in nobis est per assensum fidei: q̄ virtute

ptinet oēs res sperandas. In hēm sperамus beatificari: q̄ videbim⁹ apta visiōe v̄itatem: cui p̄ fidem adherem⁹. fm̄ hoc ꝙ fides sic diffinit. Fides est habit⁹ mentis qua inchoat vita eterna in nobis: faciēs intellectū assentire nō apparētib⁹. Hāc diffinitiōem ponit btūs Thomas. ij. ij. q. iiij ar. j. In q̄ diffinitiōe ponunt tria. s. gen⁹: differētia z effectus. Gen⁹ dū dicit: habitus mentis: q: omnis v̄tus est habit⁹. Et differētia dū dr: faciens intellectū assentire nō apparētib⁹. Effectum v̄o dum dicit Qua inchoat vita eterna in nobis. De q̄ effectu videbim⁹ infra dñō ꝯcedēte. Notandū est aūt q̄ in oīb⁹ fidelib⁹ inchoat nūc vita eterna/ z post mortē ꝯtinuat: sicut dicūt legiste de suitate i filijsfamilias ff. de liberis z posthu. l. in suis. Nam filij incipiūt habere hereditatē viuentib⁹ parentib⁹. sunt em̄ q̄si dñi z ꝯsequunt eam post mortē parentū ꝯtinuatōe dominij in eos. Sic fideles incipiūt hic p̄ fidē z post mortē ꝯtinuāt. Propter h̄ dr dn̄s Matt. v. Beati paupes sp̄ū: qm̄ ip̄oꝝ est regnū celoꝝ. Nota: est. nō dr erit. sicut ecōtra reprobis i q̄b⁹ incipit nūc infern⁹. Dic p̄cticē de supbo ambitioso quō semp est in anxietate z in pena: q: nō habꝫ honores vel dignitates q̄s desiderat. Sic d̄ auaro zc̄. Crescit amor nūmi: q̄ntū ip̄a pecunia crescit. Juuena. Sic d̄ luxurioso zc̄. vn̄ v̄sus Nescio q̄d sit amor: n⁹ amorꝫ sentio nodū Sed scio si q̄s amat: nescit habere modū. Jō dr Deut. xxxij. Ignis succensus est in furore meo: z ardebit vsq̄ ad inferni nouissima. A quo liberet nos Jesus christ⁹ dominus noster Amen

¶ De veritate fidei christiane: siue q̄ sola fides chrīanoꝝ ē vera. Sermo. III.

Fides tua te saluū fecit. Luce. xviij. Sequit hodie p̄dicare de fidei veritate. Vn̄ multis rōnib⁹ suasiuis apparebit fidem christianā esse solam verā fidē. Nō em̄ pōt ratio demōstratiua adduci: q: tunc iā nō esset fides. Saluret ꝙ virgo maria zc̄.

Pro fundamēto s̄mōis q̄ est de fide oritur theologicalis q̄stio

¶ Querit: vtrū simplices q̄ in subtilitatib⁹ fidei errāt peccēt mortalr: Arguit q̄ sic. Nullus dānat nisi p̄pter pctm̄ mortale. sed p̄pter errorē in fide/ hoīes dānantur. Athanasius ait. Hec fides catholica: quā zc̄. Igit. In oppositū ait Scot⁹ in iij. dist. xv. Simplices nō tenent de necessitate omnia credibilia explicite z distincte credere. igit simplices q̄ in subtilitatibus fidei errāt/ nō peccāt. q: null⁹ peccat nisi agat ꝯtra h̄ q̄d tenet obseruare ex precepto diuio. Et sic q̄ō manet p̄ vtraq̄ parte dubia. ¶ Ad q̄stionē respōdendū ē fm̄ Tho. ij. ij. ar. vj. q̄ tales nō peccāt si nō ptinaciter z p̄uerse doctrine inhereāt i pticulari ꝯtra vniuersalis ecclie fidem. Jdō ad q̄stionē respōdendū est p̄ tres ꝯclusiōnes. Prima: q̄ aliq̄n talis error pōt eē meritorius: vtputa aliq̄s audit aliquē p̄dicatorē famosum vel aliquē ep̄m p̄dicantem aliquē errorem: z simplex credit animo obediendi fidei: parat⁹ tamen corrigi. nam ex intētiōe opa iudicant. c. Cum volūtate. de sentē. excōi. Scd̄a est: q̄ talis error aliquādo est cum pctō veniali: vtputa vetula credit trinitatē esse vnā feminā. z q: credit eccl̄iam sic tenere/ sic credit: z tamen nō est heretica: quia ꝯditionaliter credit: si ecclia sic tenet z credit. Tertia est: q̄ talis error aliq̄n est cū peccato mortali. z est quādo hō scienter credit aliq̄d q̄d est contra articulos fidei/ vel determinatōem ecclesie. z h̄ patꝫ ex c. Dānam⁹. in fine. de sūma trinita. z fide cathol. Et hoc modo intelligit argumentū. Jō dr Bon. in. iij. distinc. xv. z ꝯuenit cū eo Richar. ibidez. q̄ credere explicite z distincte/ est fidei p̄uecte. z nō est necessariū nisi illis q̄ fidem necessario alijs habent manifestare/ q̄ officium p̄dicandi z docendi susceperūt: tn̄ bn̄ tenent credere implicite/ si velint saluari iuxta verba preassumpta: Fides tua zc̄.

¶ Pro introductiōe ꝙ materie: notandū q̄ vera cōclusio est in sancta theologia: sicut tangit btūs Thomas. ij. ij. q. iiij. ar. vj q̄ impossibile est q̄ sint p̄les fides: sꝫ vna tm̄ est fides. Et pbat. Ratio est ista. Cuꝫ em̄ fides sit habitus q̄dam. habitus q̄deꝫ distinguit fm̄ diuersa obiecta: oportet q̄

ibi est vnum obiectum vbi sit vnus habi
tus. Obiectuz aūt formale fidei est veritas
prima siue diuina: sub cuius rōne credun
tur diuersi fidei articuli. Quare ei credo
christum filium dei/crucifixū/mortuū: et re
surrexisse &c. et remissionē peccatorum: et car
nis resurrectionē &c. Nō ob aliā rōnē nisi
quia sic deus reuelauit. et sic vna est ratio for
malis fidei: q dicit obiectū formale: et cō
sequenter sequit q vna sit fides specie: li
cet differat numero in diuersis subiectiue
Sicut vnū lumē solis multos pducit ra
dios: et in multis diuersimode recipit. xx
iiij. q. j. Loquit. Pz g ratio. Auctoritas
Vnus dominus: vna fides: vnū baptisma.
vnus deus et pater omniū. Eph. iiij. Vñ
et dñs querēs a discipulis: Quē dicūt ho
mines esse filiū hominis: audiuit a Petro:
Tu es christus filius dei viui. Et respōdit
Tu es petrus: et sup hanc petrā edificabo
ecclesiam meā. Matth. xvj. Nota: sup hāc
petram. glo. i. sup hanc soliditatem fidei.
quia dicit vnā in numero singulari. sic vo
luit deus q ecclesia esset vna: iuxta illō Cā
tico. vj. Vna est colūba mea: pfecta mea.
Ad idem facit. xxiiij. q. j. Loquit. Vna ē
matri sue: electa genitrici sue. Cantic. vj.
Nota: matri sue. i. ecclesie triūphantis. Et
propterea etiā voluit deus q sicut est vna fi
des: ita sit vnus pastor. Et hic fuit primus
Petrus: sicut habet Matth. xvj. et Joā.
x. Alias oues habeo que nō sūt ex h oui
li: et illas oportet me adducere: et vocem
meam audiēt: et fiet vnū ouile et vnus pa
stor. Cum g sit vna fides: et videamus di
uersas credentiū hominū opiniones siue
credulitates: quia vna contrariat alteri: opor
tet q oēs sint false pt vnā. nec saluat qlibz
in credulitate sua: sicut falso opinant ma
humetiste siue saraceni. Quia cuz sit vna
vera tm: ista sola est causa salutis. reliq au
tē cū sint false nō pñt saluare aliquem: quia
false cū sint male. nō aūt pñt esse causa sa
lutis: quia Arbor mala nō potest facere
fructus bonos. Mat. vij. Fides g bona est
vna. Sz videamus q sit ista. Et dico q hec ē
fides christi. Et h pbat octo rōnibus: et sunt
generales. De specialibus autē auctoritati
bus et rationibus prophetarum alias deo dan
te loquemur.

Prima sumit ex interiori inspiratiōe

Scda ex testimonior approbatiōe
Tertia ex miraculor patratiōe
Quarta ex psecutor pstratiōe.
Quinta ex aliar sectar assertiōe
Sexta ex physica institutiōe
Septima ex diuturna duratiōe
Octaua ex malor ppetratiōe

¶ Prima est propria tm hōis fidelibus. Pri
ma g rō est ex interiori ispiratiōe. Et hec
rō est nō solū illis q hñt fidē formatā p cha
ritatē: q interius sentiūt i mēte qndā spūs
scti pñtiā/q sentiri qdē pōt: dici vo nō pt.
p quā agnoscūt veritatē fidei christiane: sm il
lud. j. Jo. vi. Spūs ē q testificat: qm chri
stus ē veritas. Dic pretice. Pone hoiem in
pctō mortali ↄstitutū/hñtē qdē fidē: sz in
formē: iste nō poterit sentire dulcedinē il
lā spūssci/q ↄfirmet i fide Et iō fides sua
est aqtica et facilr ei suadet ↄtrū fidei: aut
a diabolo iterius suggerētē: iuxta illō Mō
sec⁹ viā. hi sūt q audiūt: deinde venit dia
bolus et tollit vbū de corde eor/ne creden
tes salui fiāt Luc. viij. aut ab hoie exterius
instigāte. Sed postq̄ iste tal hō agit pe
nitētiā de pctō/iā sentit ispiratione occul
tā interius a spūscrō: p quā imutat totus hō
Nā ante delectabat hō comedere: nūc ie
iunare. añ de luxuria: nūc de castitate. añ
de cātādo vane: nūc de orādo. añ de ridē
do: nūc deplāgēdo. añ de tripudiādo et dis
currendo: nūc de audiēdo vbū dei. ante d
ornatu: nūc de honestate &c. ps. Hec mu
tatio dextre excelsi. Per quā etiā inspira
tiōem homo q fuerat pctōr confirmat in
fide christi. Et hoc est qd dñs dt Joā. xv.
Cū venerit paraclet⁹ quē ego mittā vo
bis a patre spm veritatis q a patre pcedit:
ille testimoniū phibebit de me. Hinc vi
demus q qnto plus homo elongat a pec
catis/tāto plus cōfirmat in fide. Et quā
to plus peccat: magis elongat a fide. Et
ratio huius est duplex. Prima est priuatiua.
Scda est positiua.

Prima ratio sumitur ex parte auersio
nis a deo.

Scda ex pte ↄuersiōis ad creaturā

¶ Prima rō priuatiua est: quia intellect⁹ hu
manus nō capit ea que sunt fidei per ra
tionem naturalem nisi illuminet a spiritu
sancto: iuxta illud apli: Nemo pōt dice
re Dñs Jesus: nisi in spūscrō. j. Cor. xij.

Et dixi sup:a sermone .prio .pte .j. Per pec catū aūt mortale pdit hō spūmscm: iuxta illud. In maliuolā aiam nō introibit sapientia: nec habitabit in corpe subdito pectatis Sap. j. Et pseqnter sequit q nō potest homo hmōi credere firmiter ea q̄ sūt fidei. quia cessante cā/cessat effect⁹. Hinc est q dñs dixit Joā. xiiij. Ego rogabo patrē z aliū paracletū dabit vobis: vt maneat vobiscū in eternū: spūm veritatis: quē mūdus nō pōt accipe: q: nō videt eū: nec scit eum Uos aūt cognoscet eū: q: apud vos manebit z in vobis erit. Hec ibi. Mūdus non pōt accipe. i. hō mūdan⁹ carnalr z mundane viuens. Quia ḡ in pctō mortali existens spūmscm̄ nō pōt accipe: ideo n̄ pōt ea q̄ sunt fidei firmiter credere. Et io adueniente psecutione/abnegat fidē. Et ido apl's ait. Aialis hō nō pcipit ea q̄ sūt spiritus dei: stultitia est em illi. j. Corinth. ij. ¶ Scda rō est positiua: q: intellect⁹ hūanus q̄ est subiectū fidei/ita obscurat a concupiscentia pcti mortalis: q nō pōt clare cognoscere ea q̄ sunt fidei: iuxta illō Boetij. Nubib⁹ atris cōdita nullū fūdere pūt sidera lumē. Da silitudinē de illo q̄ poneret obicē lumi solis: puta murū vl' tabulā vel aliud hmōi. Ps. Supcecidit ignis et nō viderūt solē. Et qd mirū: cū etiā circa naturalē cognitōem obscuret intellectus p pcupiam: Non em dedit⁹ concupiscētie carnali vel cupiditati lucri tpalis vel ambitioni: pōt adqrere pfecte scientiā aliquā qa intellect⁹ eius a cōcupiscentie caligine occupat. Et hac rōne multi hodie: aut nō credūt: aut dubitāt. q: intellect⁹ est obscuratus fumo pcupie. Et hanc rōnem assigāt apl's. Radix oim malorū ē cupiditas. quā qdam appetentes errauerūt a fide. j. Ti. v. Et q̄nto mag̃ crescit pcupia: tāto magis elōgat a fide. Un̄ Salomō sapiētissim⁹ pcupie z luxurie caligine obcecat⁹/in illud pcipitium lapsus est/vt idolis genua curuaret: sicut dr. iij. Reg. xj. Et Julian⁹ apostata pcupia regnādi seduct⁹/apostauit a fide. Sic z Judas pcupia auaricie infect⁹/vendidit chrm: vt infra dicet. Sic em pcupia auertit hoiem a charitate z spe. nam multi pcupia ducti/ auertūt se a deo p pctā mortalia: sic z a fide. Unde vt h̄ sup dixi: Judas pcupia ductus vēdidit chrm: in cuius nomie mortuos suscitauerat. Et ex hoc hō fidelis magis pfirmat in fide. qa ex q̄ peccatū z cōcupiscētia diminuūt fidem chri z totalr tollūt: ḡ cōcupiscentia z fides chri sunt ptraria. Fiat ḡ ratio. Qn̄ sunt duo ptraria quorū vnum est malū: alterū est bonū. sz pcupia z fides chri sunt cōtraria: q: vnū tollit aliud. ḡ cū pcupia sit mala: sequit q fides chri sit bona/z pseqnt vera. Uidem⁹ nāqz q sic ē in pfidia Mahumeti z iudeorū. qa hō q̄nto magis adheret peccatis: tanto magis cōfirmat in illa pfidia. At in fide chri econtra. qa quanto mag̃ hō peccat: tanto magis dubitat in fide. Et q̄nto magis a peccato elōgat: tanto mag̃ in fide cōfirmat. Patet ḡ pma rō. ¶ Scda rō ex testimoniorū approbatiōe. Nihil em tāaltū ē z difficile ad credendū qd nō fiat credibile/qn̄ testes fidedigni de illa re phibent testimoniū. Da exēplum qd posui s. sermone .prio pte .ij. .v̄. ij. rone testimonij. Pdō ad ppositū. Nulla fides ē tot testib⁹ vallata z tanta dignitate z claritate pdita z dotata: sic fides nr̄a. Nā vt pretermittam⁹ chrm cui⁹ auctoritas infinita est: Primo fuerūt pphe de chriana fide pherātes: q̄ fuerūt multi z fidedigni. Un̄ Act. x. Huic. s. chrō q̄ est pncipiū fidei nr̄e/oēs pphe testimoniū phibent/remissionē pctorū accipe p nomen eius oēs q̄ credunt in eum. Itez dñs Joan. v. Scrutamini scpturas i quibus putatis vitā eternā habere: z ille sunt q̄ testimoniū phibent de me. Et nō solū hoc est verum de pphetis fidelib⁹: sed etiam de gētilib⁹ z infidelib⁹: quorū qdam illustrati gratia pphie/multa d chrō pdixerūt. sicut patet de Balaā Nūe. xxiiij. cū dixit. Orietur stella ex Jacob: psurget virga d israel: et pcutiet duces moab. Sic z d Sibylla vt refert Lactātius z Aug. in ser. de natiuitate dn̄i: q mlta clare de chrō pphauit. Originalr aūt h̄ dr Aug. xviij. de ciui. di. c. xxiij. vbi ponit. xxvij. versus sibylle Erithree: vel sm qsdā Cumee: qui incipiūt: Judicij signum tellus sudore madescet. E celo rex adueniet p secla futur⁹ Scilicet in carne presens vt iudicet orbem. Un̄ dicit Aug. q si litteras que sunt in capitibus oim versuū cōnectentes: excepto. v. versu z. xviij. et. xix. horum triū que scpte

sunt nō legam⁹: sed ꝑ eis.y.lrām tanꝗ i
eisdē locis ipa sit posita recordemur. Et ex
ꝑmim⁹ in q̄ncꝫ vbis: Jesus chr̄s dei fili⁹
saluator. Jtē q̄d Plato senserit de chr̄o ꝛ
q̄d p̄cogauerit: vide ifra ser. viij. pte. j. Ad
idē facit qđ refert btūs Tho. ij. ij. q. ij. ar.
vij. ad tertiū arg. vbi sic dr̄. Jnuenit in hi
storijs romanoꝝ ꝙ tpe Cōstātini augusti
ꝛ Helene m̄ris ei⁹ inuētū fuit q̄ddā sepul
chꝝ in q̄ iacebat hō aureā laminā h̄ns in
pectore: in q̄ scptū erat Chr̄s nascet ex vir
gine/ꝛ credo i eū. o sol sub Helene ꝛ Cō
stantini tpib⁹ iterū me videb. Ad idē facit
qđ legit in chronica martiniana sub Fede
rico impatore scđo. vbi dr̄ ꝙ tpe regis Fe
rādi in Toleto ciuitate hispanie: q̄dā iude
us cōminuēdo vnā rupē ꝑ vinea ampliād
da: in medio rupis iuenit ɔcauitatē vnā:
nullā penit⁹ diuisionē habentē necscissu-
rā. ꝛ in ɔcauitate illa reperit vnū librū
q̄si folia lignea habentē: q̄ liber trib⁹ lin-
guis scpt⁹ erat: vicꝫ hebraice/grece ꝛ lati
ne. ꝛ tantū de lr̄a habebat q̄ntū vnū psal-
teriū. ꝛ loq̄bat de triplici mōdo ab Adam
vsqꝫ ad antichr̄m: ꝓprietates hoim cuiusl
cūqꝫ mōi exp̄mēdo. P̄ncipiū p̄o tertij mū
di posuit in chr̄o: sic dicēs. Jn tertio mū-
do fili⁹ dei nascet ex v̄gine Maria: ꝛ pro
salute hoim patiet. Qđ legēs iude⁹: statī
cū tota domo sua baptizat⁹ ē. Erat etiā i
libro scriptū ꝙ tpe Ferādi regis Castelle
debebat liber iueniri: ꝛ hibi. Jō eccl'ia cā
tat. Esaias cecinit synagoga meminit: nū
ꝙ tn̄ desinit esse ceca. Si nō suis vatibus
credat vel gētilib⁹ sibyllinis ꝓlib⁹ hec pdi-
cta. Pꝫ ḡ p̄mū testimoniū ꝓphetaꝝ. Jn
nulla aūt secta p̄cesserūt vaticinia ꝓpheta
rū sicut in nr̄a. Vn̄ pfidia Mahumeti a
nullo ꝓphetaꝝ fuit p̄nūciata: q̄n poti⁹ q̄si
oia ve. ꝛ no. testa. documēta fabl'osa nar-
ratōe depuat: vtꝫ ei⁹ legē iuēti. Vn̄ astu
to ɔsilio libros ve. ꝛ no. testa. suis seq̄cib⁹
nō reliq̄t legēdos: ne ꝑ eos falsitas redar
gueret f̄m b̄tm Tho. j. ɔ gēti. c. vj. Chr̄s
tn̄ inq̄ntū scio/h̄n ð eo p̄dixit cū dixit. Vi
dete ne q̄s vos seducat. Multi em̄ venient
in noīe meo dicētes: ego sum chr̄s ꝛ mul-
tos seducēt. Matth. xxiiij. Tales fuerūt
Simon mag⁹ ꝛ Mahumet⁹: ꝛ q̄daꝫ ali⁹
q̄ dicēs se esse messiā seduxit aliq̄s iudeos
Sic etiam secta ꝛ pfidia iudeoꝝ post chr̄i
aduentū nullū habuit ꝓphetā affirmantē
eoꝝ sectā esse verā: q2 oēs ꝓphete ꝛ lex vsqꝫ
ad Joānē ꝓphetauerūt. Matt. xj. Ro
colligit ex silitudine de rege vēturo in re-
gnū: sed postꝙ venit nō oportet p̄nunciare.
Aliā silitudinē ponit Greg. in. j. moral. ð
stell' in nocte puenienti⁹ sole. ¶ Secūdo
fuit ɔfirmata testimonijs apl'oꝝ: q2 son⁹
in oēm terrā exiuit: approbādo testimoniū
ipoꝝ: ꝛ v̄tuose viuēdo/ꝛ miracula facien
do: vt ifra dicet pte. p̄xima. ¶ Tertio te-
stimonio euāgelistaꝝ: q̄ fuerūt ꝛ scpserūt
q̄ttuor euāgelia q̄si q̄ttuor instrumēta/oi
robore ꝛ fide vallata: cū tn̄ de q̄lib3 re cre
dat vni instr̄o/a p̄sona fidedigna ɔscpto.
¶ Quarto martyrib⁹ ꝓpriū sāguinē ꝑ fidē
chr̄i fundētib⁹: q2 numer⁹ tātus est vt di-
cat Joānes ꝙ vidit turbā magnā quā di
numerare nemo poterat ꝛc. Apocal. vij.
¶ Quinto testimonio doctoꝝ oi scia ꝛ
sapientia preditoꝝ. Et nulla secta vnqꝫ
habuit tot ꝛ tantos doctores: sicut christi
ana fides. ¶ Sexto cōfessorum.
¶ Septimo v̄ginum
¶ Octauo penitentiū
¶ Nono regū ꝛ p̄ncipū mūdi: q̄ fidē exal
tauerūt/eccl'ias ꝛ monasteria edificādo:
ꝛ ꝑ fide bellādo. sicut fuit Cōstantin⁹ im
parator. Justinian⁹. Theodosi⁹: ꝛ reliq̄ p̄n
cipes romani. q̄ cū eēnt dn̄i toti⁹ mōi/cru
cis iugo ceruices humilr̄ submiserūt. Pꝫ
ḡ v̄itas fidei chr̄iane multoꝝ miliū testiū
fide dignissimoꝝ testimonijs approbatā.
cū tn̄ diuino ꝛ humano iure/in ore duoꝝ
vel triū testiū stet oē v̄bum. Deut. xix. ꝛ
C. de testi. l. iurisiurādi. Jtē. ff. eo. l. Vbi
numer⁹ testiū nō addicit: ibi duo suffici-
ant. pluris enim locutio duorum nume-
ro ɔtēta est. Jō dr̄ b̄tūs Maxim⁹ in ser.
de martyrib⁹. Magni itaqꝫ picul' re⁹ est
si post ꝓphetaꝝ oracula· post apl'oꝝ testio-
nia: post martyꝝ vulnera: veterē fidē q̄si
nouellā discutere p̄sumas. ꝛ post morien-
tiū sudores ociosa disputatōe de religiōis
v̄itate cōtendas. Nota similitudinē ð du
cato aureo colato ꝑ furnellū ignis: ꝛ per
multoꝝ manus trāseūte. Nam q̄n illū re-
cipis: pōis i bursa sine discussiōe an sit au
re⁹. Sic ð fide ꝛc. ¶ Tertia ratio est mi
raculoꝝ patratione. Nulla em̄ secta fuit
miraculis approbata p̄ter fidē chr̄i. Nā ꝛ

saraceni cōfitent q mahumet⁹ dicebat se nō in miraculis sed in potētia armoꝝ esse missum: q̄ signa etiā latronibꝫ ꝛ tyrannis cōsa sūt. cū tñ nulli debeat credi dicenti se missuꝫ esse a deo: nisi aut ꝓphetaꝝ oraculis: sicut Joānes baptista: aut signoꝝ euidētijs: sicut Moyses approbet. sicut dr in c. Cū ex iniūcto. extra de hereticꝭ. q̄ꝝ vtrū q defuit Mahumeto. Et iō magna stulticia est illoꝝ q̄ illū imitant. Si aūt q̄ris quō traxerit homies ad se: Rñdeo q dupliciter Primo dādo pcepta carnalia voluptati ꝯformia: qbꝫ hoies ad se traxit: sic ꝛ ipe carnal'erat. Vñ nota quō iactabat se sic potentē ad coeundū cū mulierībꝫ sicut quadraginti viri. Prob pudor ꝛ fetor. Nota exēplū illi⁹ saraceni phi q̄ dixit regi q male faciebat adorare Mahumetū: q fuit q̄dā bestia: ꝓpter qđ rex fecit ipum occidi ex cōsilio suoꝝ. Promisit etiā Mahumet⁹ in pmiuꝫ carnales voluptates: q̄ bestijs ꝛ hominibꝫ cōes sunt. documēta etiā vera nō attulit nisi q̄ de facili a q̄libꝫ mediocriter sapiēte naturali ingenio cognosci pñt: qn pot⁹ vera q̄ docuit/ fabulis et falsissimis doctrinis immiscuit: sicut pōit btūs Tho. in. j. ꝯtra genti. c. vj. ¶ Scdo traxit ad se hoies vi armoꝝ: in q̄ꝝ potētia dixit se missuꝫ: vt sup dixi. Ea etiā nō alij qui sapiētes i rebꝫ diuinis ꝛ humanis exercitati a pncipio crediderūt. sed homines bestiales i dserto manētes ois doctrie diuie pr⁹ ignari vsqꝫ ad hodiernū diē: q̄ etiam nūc omi pito hoie destituti sunt. Vnde nec phos habēt nec medicos: nec theologos ꝛc. vt audiui. p q̄rū multitudinem alios armorū violētia in suā legē coegit: fm btm Tho. vbi s. Cū g nullo miraculo sectā suā mahumet⁹ cōfirmauit nec diuino oraculo: manifestū est q falsa est secta sua. q2 nescit diuina iustitia patrocinīū pstare crimibꝫ. Notandū etiā q si mahumet⁹ vel alij hoies illius secte vel aliarū miracula fecissent aut fecerint fuerunt falsa miracula: vel si vera: tñ ad finē falsitatis ex ꝟtute diaboli ppetrata: sicut erūt illa antichrīi: de q̄ dicet infra. Pñt autē signa facta p bonos distingui ab his q̄ per malos fiūt q̄drupl'r sicut notat btūs Tho. in. ij. sen. di. vij. q. iij. ar. j. ꝛ i rūsiōe ad. ij. argu. Primo ex efficacia ꝟtutis opantis: q̄a signa facta p bonos dīuīa ꝟtute fūt in illa etiā ad q̄ ꝟtus actiua nature se nullo mō extēdit: sicut suscitare mortuos: ꝛ hmōi: q̄ demōes fm ꝟitatē facere nō pñt: sed i prestigijs q̄ durare nō pñt. ¶ Scdo ex vtilitate signoꝝ: q̄ꝝ signa q̄ p bonos facta sūt: sūt de rebꝫ vtilibꝫ: vt in curatiōibꝫ ifirmitatū ꝛ hmōi. Signa aūt p malos facta sunt in rebꝫ nociuis vel vanis: sicut q̄ volāt in aere: vt reddūt mēbra hoim stupida ꝛ huiusmōi. Et hāc differētiā assigt btūs Petrus i itinerario Clemētis. ¶ Tertia differētia est q̄ntū ad finē: q2 signa bonoꝝ ordinant ad edificationē fidei ꝛ bonorum moꝝ: iuxta illud Mat. vlti. Illi aūt pfecti pdicauerūt vbiqꝫ dño copante ꝛ smo. ꝯfir. seq̄ntibꝫ signis. Sed signa malorum sūt in manifestū nocumentū fidei ꝛ bonitatis. ¶ Quarto q̄ntū ad modū: q2 boni opant miracula p inuocationē diuini nomis pie ꝛ reuerent. sed mali q̄busdā delirametis: sicut q̄ inscidūt se cultris ꝛ faciunt turpia. Et ita signa p bonos fcā posīt manifeste discerni ab his q̄ ꝟtute dmonis fiūt. be. Tho. vbi s. Secta etiā iudeorū post chri aduentū nullo miraculo ꝯfirmata est: qn pot⁹ videm⁹ q iudei cōiter adhibēt studiū artibꝫ magicis ꝛ diuinatonibꝫ: qbꝫ a diabolo seducti i sua pfidia cōfirmant. Semp em spūiscō restiterūt: sicut arguit eos btūs Stephan⁹ Act. vij. Vñ em lex moysaica i suo vigore manebat semp apostatabāt ab illa vera lege: ꝛ ad idolatriā declinabāt. Nā etiā viuente Moyse vitulū aureū adorauerūt: sicut legit Exo. xxxij. sic ꝛ successiue vsqꝫ ad chrīstū puaricabant: a lege Moysi ad ritū gētiū diuertebāt. Faciebāt sibi preputia/ ꝛ alia legalia postergātes: sicut ptꝫ in libris Macha. Postqꝫ āt illa lex accepit terminū in chro. Nā finis legis chrs est: ad iustitiā oi credenti. Ro. x. Vñ extunc fuit mortifera lex illa q̄ntū ad cerimonialia ꝛ iudicialia: ita se fixerūt iudei illi legi q sīlā trāsgredi nullo mō volūt: q̄qꝫ etiā d legalibꝫ illi⁹ legis pauca obseruēt: sicut ē sabbatū ꝛ circūcisio, ꝛ abstinētia ab aliqbꝫ cibis. Sola igit fides chri oracul' nō minimis ꝫ maxīs ꝯfirmata ē. sicut ptꝫ pmo in chro: cui oia elemēta ꝛ celestia corpa attestata sūt q ipe fuit ꝟitas ꝛ ver⁹ messias.

Nã terra testata ē q ipe fuit ver⁹ messias qñ impio suo mortui resurgebāt Mat.ix. Luc.vij. Jo.xj. Mare qñq3 solidū se pbuit pedib⁹ ei⁹. Aer etiā qñ impabat vētis vt cessarēt: z facta ē tranquillitas mag̃. Mat. viij. Corpa etiā celestia: qñ in morte eius obscurat⁹ ē sol. Itē qñ stella appuit Magis i ei⁹ natiuitate scrissima: z etiā angeli cātātes glia in excelsis. Itē demōes qñ expellebant solo impio chri a corpib⁹ per ipos vexatis: sicut z i multis alijs zc. Sed qd magis videt nō solū ipe chrs sed etiā discipuli sui z alij i noie ei⁹ qd nunq3 factuz fuit i ve.testa. multa miracula faciebant: mirabilr sanādo lāguores: mortuos suscitādo: curuos erigēdo: claudos dirigēdo: cecos illuminādo. Sed qd ē mirabili⁹/idiote z simplices paupes z deiecti/sūmā sapientiā z facūdiā i instāti ɔsecuti sunt: z per mōm discurrētes ipm chri fidei submiserūt. Qd oib⁹ mirabilib⁹ mirabili⁹ ē/q̃druplici rōne. ¶ Primo ex pte pdicantiū qui erāt idiote z simplices q̃ntū ad sciam acq̃sitā: ppt qd chrs noluit hre Nathanael i aplm: qz erat magn⁹ legis doctor: sicut legit Jo.j. Uide etiā l Aug.xxij. de ciui. dei c.v. z seqntib⁹. Erāt etiā chri discipuli qñtū ad mōz valde deiecti. ¶ Scdo ex pte illoz q̃s ɔuerterūt. Nā erāt hoies magne potētie z nobilitatis: sicut romani fuerūt: qz impio tot⁹ mōs regebat. z tñ cū eēnt supbissimi z magni estimatōis apd semet ipos: nihilomin⁹ humilr submisert: z potentiā z nobilitatē z diuitias paupib⁹ hoib⁹ z deiectis: qd nō nisi diuia opatiōe factū est: nec alit fieri potuit. Itē ɔuersi fuerūt ad fidē chri hoies sapiētissimi z magni phi: sicut ptz de Dionysio ariopagita Policarpo z Cypriano: z multis alijs.

¶ Tertio ex pte rei pdicate. Predicabāt em res supnaturales. q̃s intellect⁹ humanus naturali rōne cape nō pōt. s. deū trinū z vnū. Itē hoiem mortuū/crucifixum cū magno vitupio/z sepultū/esse deū saluatore. Uñ aplus. j. Cor. j. Judei signa petūt: greci sapiam q̃rūt: nos āt pdicam⁹ chrm crucifixū. Judeis q̃dē scādalū: gētibus aūt stultitiā: ipis āt vocatis iudeis atq3 grecis chrm dei vtutē z dei sapiam. Predicabāt etiā chri mrem eē post ptū virginē. i hostia ɔsecrata totum corp⁹ chri ɔtineri mortuoz resurrectionē zc. q̃ impossibilia erāt mētib⁹ hūanis ifigere/nisi diuia vt⁹ opata fuisset. qd fuit maximū miraculorū.

¶ Quarto fuit mirabilissimū ex pte modi ɔuertēdi. Nō em p potētiā armoz apostoli mōm ad fidē chri traxert/sic mahumet⁹ fecit: vt dictū ē: cū eēnt deiecti z humiles. nō p diuitias: qz paupimi erant z inopes: q̃nimo despiciēdas z relinq̃ndas suadebāt z exēplis z vbis: z oēs vtutes āplectēdas pdicabāt: sicut z chrs fecerat. Nō etiā p voluptates sic etiā mahumet⁹ fec. qz pdicabāt hoib⁹ a voluptatib⁹ z carnalib⁹ abstinēdū eē: z castitati z abstinentie vacādū. vñ oēs voluptates penit⁹ cohibebāt. nō p sciam acq̃sitā: qz idiote erāt Nec p eloq̃ntiā: qz simplices erāt. Uñ et apls ait. j. Cor. ij. Ego cū vēissez ad vos frēs veni nō i sublimitate smōis aut sapientie annūciās vob testioniū chri. Nō em iudicaui me aliq̃d scire int vos nisi Jesuz chrm z hūc crucifixū. Et ita smo me⁹ z pdicatio mea nō in psuasibilib⁹ hūane sapie vbis: sz i oñsiōe spūs z vtutis. vt fides nra nō sit i sapia hoim/sz i vtute dei. Ptz g̃ q nulla vi: nulla rōne: nulla occasiōe tpali siue hūana pdicatores fidei chriane mōm ad chri fidē traxerūt. Relinq̃tur g̃ q sola vtute diuia: iuxta illd dni. Nemo pōt venire ad me: nisi pr̃ q̃ misit me traxe. e. Jo. vj. Etsi diceret aliq̃s q apli vtute diaboli traxerūt mōm ad fidē chri: nō valet: qz p chrm z aplos diaboli sūt expulsi a mōdo qz z idola dstrui faciebāt: z ab obsessoruz corpib⁹ expellebāt eos. q̃nimo oēs artes magicas z diabolicas fides chri reprobat z ɔdēnat. Ad h facit rō quā fec dñs ɔ iudeos Luc. xj. q̃ dicebāt chrm i beelzebub pncipe dmōioz eijcere dmōia Adhuc etiam mirabilissimū fuit: q inter psecutiōes tyrannoz innumera hominū turba nō solum simpliciū sed etiā sapientissimoz hominū ad chrianā fidem ɔuolabāt: vt infra tanget prima ratiōe. Si q̃s aūt ita ptinacissim⁹ esset q negaret miracula esse facta ad cofirmationem fidei christiane: oportet q confiteat oino miracula esse facta. Nam quid mirabilius esse potuit (vt ait Aug. xxij. de ciui. dei. c. v. Et b. Tho. ɔ gen. c. vj.) q3 ad credendū tam ardua et ad operandū tam difficilia: z ad sperādū

tā alta/hoīes absq̄ mirabilib' signis idu/cere/ et ad relinquēdū idoloꝝ cultū q̄ tot milib' annoꝝ mōm vniuersū infecerat: Cōstat q̄ tūc tpīs p̄dicantib' aplīs/idola p mōm celebrabāt. nūc aūt oīa sūt subla/ta. Quō si absq̄ miraculis factū est: nil isto mirabili' esse pōt. Relinquit ḡ q̄ diuina ꝟtute fides chr̄i miracul' maximis ē ɔfir/mata. Vn̄ et Mat. vl. dr̄. Illi aūt. i. apli ꝑfecti predicauerūt vbiq̄: dño cooperante et ꝟmonē ɔfirmātē seq̄ntib' signis. Et sic p̄z q̄rta rō. Alias aūt rōnes ponā in ꝟmo ne p̄mo seq̄nti. ¶ De miracul' factis p aplos et alios sanctos ad glīam dei et ɔfir mationē fidei chr̄iane nimis lōgū imo im possibile esset oīa narrare. Sed inter cete ra nota vnū qd̄ ɔtigit tpe Cōstātini imꝑatoris: i historia Tripita: li. xxij. et Vincētio historiali: vbi sic dr̄. Tpe Cōstātini imꝑatoris et Helene vxoris ei' i Syria ciuitate Berith: q̄ subiacz Antiochie iudei imaginē saluatoris Jesu chr̄i inue/niētes in domo cuiusdā iudei sibi relictā a q̄dam chr̄iano q̄ ibi māserat: eā iniuriose deposuerūt: et oīa opꝓbria q̄ iudei q̄ndā chr̄o Jesu intulerūt/illi imagini īferebāt. illudētes ei/criminose cōuitiātes/eāq̄ ꝑcutiētes/manus et pedes ei' clauis ɔfigē tes: acetū et fel ei porrigētes. Tande late re eius apto exiuit sanguis et aq̄. Quō illi supposita āpulla suscipiētes ad ex̄pimētū vtrū fuerint vera miracula q̄ Jesum fecis se audierāt oēs infirmos in synagoga col lectos hoc sanguine aspgebāt: et a q̄cunq̄ lāguore detinebant liberabant. Vn̄ tādē iudei cōpūcti ad Deodatū ciuitatis epm̄ oēs cucurrerūt: eiq̄ re ista narrata imagi nē cū sanguie eidē dederūt. Quib' bapti zatis episcop' sanguinē p ampullas diui sim lōge lateq̄ dirigēs/p̄dicabat magna/lia dei. Obtestans oēs vt singulis annis dnto id' nouēbris celebraret passio dñice imaginis. Hec ille. Item potes h̄ notare miraculū de ɔuersiōe Cōstātini imꝑato/ris. Sed illō vide infra in ser. p̄io: p̄te. j. Si aūt ab aliq̄ diceret: q̄ etiā demōes mi racula facere pn̄t et etiā fecerūt tpe q̄ p to tū mōm tanq̄ dij ab hoib' colebant. Rn̄/dēdū ē q̄ nullo mō pōt fieri ab aliq̄ crea/tura veꝝ miraculū: sed a solo deo. Et d̄ h̄ dic ꝟm btm̄ Tho. i q̄stiōib' de potētia dei Et Aug. aliq̄d tāgit. xxj. de ciui. dei. c. vij. ix. et xij. Propterea quō dmōes miracula fecissent ad destruēdū cultū ipoꝝ q̄ p totū orbē tanq̄ dij colebant.

¶ De fidei perfectione. Sermo IIII

Fides tua te saluū fecit. Luc. xviij. Sup̄iori p̄mo ꝟmōe vidim' tres rōes q̄b' ꝓbat fidē chr̄i solā eē verā fidē. mō se quit videre alias q̄nq̄ rōnes q̄ sup̄ p̄mo ꝟmone notate sūt. Salutet virgo ma. ec.

Pro fundamēto ꝟmōis q̄ ē de fide oit theologicalis q̄stio

¶ Querit: vtrū cuiuslibet symboli atq̄ articuli fidei cognitio siue credētia ad sa lutē hoīs req̄rat: Arguit q̄ nō. Nihil est ad salutē hoīs necessariū nisi q̄ pōt salua/ri. sed sine fide cuiuslibet articuli pōt ho/mo saluari: igit. Maior patet et eo q̄ ne cessariū et impossibile nō esse/eq̄ pollēt ex ij. ꝑiherme. Sed ꝓbat minor. Tū q̄z pos/sibile fuit chr̄m nō incarnari/et ita articu/li nō fuissent ad humanitatē ꝑtinētes: tū q̄z fides est q̄ddā accidēs i aīa existēs ho minis. et ita eo nō pōsito pōt hoi dari sa/lus. tū tertio: q̄z i p̄sīa sine fide sūt bi: ergo pn̄t etiā i via cum stat' p̄ñte statui vie succedat/et eūdē ɔficiat. sequit. In oppo sitū hr̄ et glo. sup̄ illo ꝟbo vbi dr̄ de lepro/so Leuit. xiiij. q̄ offerat sextariū p emūda tiōe. habz glo. Sextari' est ꝟissima fidei ɔfessio: vbi si pl' ē/effundit. si min' ē/de ficit. et ita videt req̄ri p salute hoīs cogni tio siue credentia cuiuslibet articuli. et sic q̄stio manet p vtraq̄ pte dubia ¶ Ad q̄stionē respōdendū ē ꝟm Scotū sup̄. iij. sen ten. di. xxv. q. j. q̄ pōt intelligi dupl'r q̄ cog/nitio siue credētia cuiuslibet articuli fidei ad salutē hoīs req̄rat. Vno mō explicite/q̄ ē fidei ꝓuecte. et sic ad dubiū dr̄ q̄ nō re q̄rit cognitio siue credētia ec. q̄z de' nullū obligat ad ipossibile. vt si sit aliq̄s rudis: q̄ nō possit ɔcipe q̄d ē natura: et q̄d ꝑsona necesse ē q̄ hēat actū explicitū de articulo ꝑtinēte ad eēntie vnitatē/et ꝑsonaꝝ trini/

tate distincte/sicut hñt clerici litterati. Sed
sufficit ꝙ si nõ põt talia intelligere: credat
hoc q̃d ecclia credit. Qlibet tñ hñs vsũ rõ-
nis tenet ꝑ aliqñ ad aliquẽ actũ explicitũ:
ꝛ maxie ad illa q̃ sunt grossa ad capiẽdũ:
sicut ꝙ chr̃s nat⁹ ẽ: passus ẽ: ꝛ alia q̃ ꝑtinent
ad redẽptiõem. Sed ad oia credẽda expli-
cite tenent maiores in ecclia: ꝛ tenent ali-
os instruere. Alio mõ intelligit iplicite. et
sic dr̃ ad dubiũ ꝙ oẽs fideles catholici oia
tenent fidei symbola credere ꝛ scire. patz:
qꝛ ois fidelis catholic⁹ debet iplicite cre-
dere illud q̃d credit ecclia. sed ecclia oia fi-
dei credit symbola. igit. Augustin⁹ ꝯ fun-
damentũ Manicheoꝝ. Euãgelio nõ cre-
derẽ/ nisi qꝛ ecclie catholice credo: et si ali-
quis ꝑtinacit aliter crederet/ eẽt heretic⁹
et dãnãdus/ si seq̃ret. Et ad argumẽtũ dr̃:
ꝙ intelligit de potentia dei absoluta ꝛ nõ
ord nata. Fidẽ igit habeam⁹ vt salutẽ ꝯse-
q̃mur: vt de nob dicat iuxta ṽba ṗassũpta
Fides tẽ. ¶ Quarta ġ rõ: q̃ ꝓbat veritas
fidei chr̃iane: est ex tyrãnoꝝ ꝑsecutiõe. nã
nunq̃ fuit aliq̃d regnũ tã excellẽs qd nõ
destrueret ꝑ potentiã hostiũ. Fuerunt em̃
q̃ttuor regna ṗncipalia in mõdo/ q̃ oia sunt
hodie destructa. Primũ fuit regnũ chal-
deoꝝ ꝛ Assyrioꝝ. Secundũ ṽo fuit Per-
saꝝ ꝛ Medoꝝ. Tertiũ Grecoꝝ/ q̃d ince-
pit in Alexãdro magno. Quartũ ceteris
potenti⁹ fuit Romanoꝝ. Hec q̃ttuor re-
gna fuerũt signata in visiõe Daniel: in q̃
vidit bestias q̃ttuor. Prima erat silis lee-
ne. Scd̃a silis vrso. Tertia similis pardo
Quarte autẽ bestie nomẽ nõ ponit: sed dr̃
ꝙ erat terribil atq̃ mirabilis ꝛ fortis ni-
mis: dentes ferreos hñs magnos: come-
dens atq̃ cõminuẽs: ꝛ reliq̃ pedib⁹ suis cõ-
culcans: Dan. vij. Per leenã designat pri-
mũ regnũ Chaldeoꝝ ꝛ Assyrioꝝ. Per vr-
suz regnũ Persaꝝ ꝛ Medoꝝ. Per pardũ
regnũ Grecoꝝ. Per q̃rtã bestia: regnũ ro-
manoꝝ: q̃ oia destructa sũt: vt patz ꝑ expi-
entiã: q̃ntũcũq̃ essent potẽtissima ꝛ d̃ tissi-
ma. Fides aũt christiana ꝛ ecclesia habu-
it m̃ltas ꝑsecutiões. Nã ex vna ꝑte freme-
bant ṗncipes romani ꝛ alij tyranni paga-
ni cũ potẽtia mag̃ ꝛ crudelitate. Ex alia
ꝑte heretici cũ sapia magna ꝛ sciẽtia. Ex
alia ꝑte iudei cũ astutia: et nihilomin⁹ de-
us ꝑ̃iosus semꝑ ꝑ̃seruauit eccliam ꝛ fidẽ
chr̃ianaz vt nunq̃ deficeret. Quinimo sp
inter ꝑsecutões maxias augebat ꝛ firma-
bat: iuxta figurã q̃ hr̃ Exo. j. vbi dr̃: ꝙ q̃n-
to mag̃ Egyptij oppmebãt iudeos: tãto
mag̃ multiplicabant ꝛ crescebant. Item
in arca Noe q̃ a fluctib⁹ supior eleuabat. ꝛ
hoc fuit significatũ in nauicla Petri q̃ ia-
ctabat ꝛ oꝑiebat fluctib⁹. sed chr̃o imꝑan-
te vento ꝛ mari: facta est tranq̃llitas ma-
gna. Matt. viij. Plus etiã: qꝛ oẽs ꝑsecu-
tores fidei mirabilr̃ a deo hũiliati sunt ad
cõfirmationẽ fidei christiane. Nã vt de ce-
teꝝ imꝑatorib⁹ taceã: Julianus apostata
imꝑator/ fidei christiane seuissim⁹ persecu-
tor/ fuit mirabilr̃ occisus. Qui q̃n fuit ꝑ-
cussus a sctõ Mercurio: manib⁹ suis acce-
pit sanguinẽ ꝛ in aerẽ illũ ꝓijciẽs/ aiebat.
Vicisti Jesu nazarene: vincis rex magne
minorẽ. Per os mihi misero parcere nãq̃
soles. in bello ꝑdico: vt legit i historia ec-
clesiastica. et vide in legẽda beati Juliani
martyꝝ. Itẽ Cõstantin⁹ imꝑator fuit ꝑ-
cussus a lepra incurabili ꝑ naturam ꝓpter
ꝑsecutionẽ quã fidei chr̃iane inferebat: et
nunq̃ sanari potuit/ nisi postq̃ fidez chr̃i-
cũ baptismo suscepit a b. Siluestro. Itez
de Decio imꝑatore crudelissimo q̃ occidi
fecit b. Laurentiũ/ legit ꝙ suffocat⁹ a dia-
bolo expirauit. De Quintiano ẽt q̃ mar-
tyrizari fecit btãm Agathã/ legit ꝙ sũmer-
sus in flũine/ miserabilr̃ ꝛ mirabilr̃ expi-
rauit. Multa etiã alia silia legunt i legẽ-
dis sctõꝝ. Itẽ de Theodosio seniore imꝑa-
tore: q̃ miraculose habuit victoriã ꝯ Eu-
geniũ ꝛ Arbagastẽ ꝛc̃. sicut legit in histo-
ria triꝑtita. li. xviij. et in Vincetio histori-
ali. De iudeis ṽo qui ꝑsecuti sunt chr̃m ꝛ
aplos: q̃nta damnatiõe luerũt pctm̃ suũ:
nemo est q̃ nesciat. Sicut patz in destru-
ctione hierl̃m ꝑ Titũ ꝛ Vespasianũ. de q̃
vide in legẽda btõꝝ Philippi ꝛ Jacobi. et
etiã patet in dispsione eorundẽ ꝑ vniuer-
sum mõm: vbi ab oi natione despecti sunt
et velut serui subiecti. De hereticꝭ aũt q̃n-
tũ sint a deo hũiliati: patz i inuẽtib⁹ chroni-
cas. Sz dicã duo exẽpla. Primũ d̃ Arrio
heresiarcha: cui⁹ heresis maxie eccliaz affli-
xit ꝛ dissipauit. Iste ġ Arri⁹ ṗmo ꝑ Nice-
nũ ꝯdẽnat⁹ ẽ: ꝑ Cõstãtinũ in exiliũ relega-
tus: tãdẽ ꝑ eũdẽ ab exilio reuocat⁹/ Ale-
xandrie morabat. Eusebi⁹ ãt magn⁹ arrij

fautor Nicomediensis eps Cōstātinopolim Arriū euocauit: et imperialib ibidē edictis euocari/ꝯciliū fecit: vbi maxie ꝯuenerūt illi epi q Arriū sectabanť. Itaqꝫ Alexandro Cōstātinopolitano archiepo diez statuerūt in q vel Arriū i cōione susciperet: vel ipse ab ecclia pulsus discedat. At ipse nocte pcedente diē statutū puigilē in orationib duxit. Et sub altari tota nocte iacēs: causam ecclie dño cōmendabat. Igiť toti ppli sūma expectatio erat: vt ipo mane vel susciperet Arri: vel Alexāder pelleret eps. Arri sūmo mane ꝯsurgēs et epoꝝ ac ploꝝ freqntia vallat/ad ecclia ꝑgens: cū in media via esset/qdaz remorsus ꝯscie ipm iuasit q adeo ei vniuersa interiora cōmouit vt locū qreret q declinare possz ad secreta nature. Cūqꝫ illi locū publicū ostēdissent: illuc cito pgēs/oia intestina emisit: et in manib diaboli miserā aiaz expirauit. et sic adinuēte heresis penā soluit. Qd cū audisset Eusebi oesqꝫ fautores ipsi: tāto pudore cōsternati sunt: vt qd facerēt vel q diuerterēt/oino nescirēt. Et sic psecutio illa ꝯqeuit. Sile dr de qdā Leone papa q Arrij fautor erat. hic cōciliū aduocauit vt oēs epos cogeret vt in arriana pfidia ꝯsentirent. Ad hoc cōciliū nō vocat venit Hilari Pictauiensis eps. Qd dū papa audisset/oib mādauit ceris ꝯgregatis vt venienti Hilario null assurgeret: nec illi inť se locū daret. Cūqꝫ Hilari aduenisset et cerneret qz sibi locū nō facerēt: dixit. Dñi est terra et plenitudo ei. Cunqꝫ sup terrā ad sedendū se posuissz/terra ꝯsurgēs cathedrā illi fecit. Tūc papa dixit ad euz. Tu es Hilari gallus? Et ille ait. Nō sū gall: sed manēs i gallia. Et ille ait. Si tu es Hilari manēs i gallia: ego sū Leo romane sedis antistes. cui Hilari. Etsi tu es leo: nō tn de tribu Juda. Et Leo ait. Qui sū/mō tibi oñdā: expecta me paulū donec redeā. Cui Hilari. Etsi ñ redieris: qs mihi iustitiā exhibebit? Ego mox redeam ait Leo: et iuxta merita tibi reddā. ita qꝫ ad sellaz accessit ad secreta nature: et sic Arri/oia itestina cū vita effudit. Morte igiť in ꝯcilio nūciata: Hilari i mediū surrexit: et oēs ad catholicā fidē reduxit. Pater ġ quō psecutores fidei chrīane diuina puidētia hūiliauit: vt chrīane fidei pitatez astrueret. Illa pō.ſ. fides christiana velut pelagi rupes imota remāsit. Qd ñ eēt possibile via hūana. Restat ġ qꝫ diuina pture fides chrīana seruať: et ꝯnter qꝫ ipa sola sit vera. ¶ Quinta rō ē ex aliaꝝ sectaꝝ assertione. qa oēs secte dicūt qꝫ pꝰ suā nra ē melior et magis cōnabiľ. sic exemplariť dr de Soldano: q semel cōuocauit ad se vnum chrīanū: vnū saracenū: et vnū iudeū. Cūqꝫ interrogasset singľos d fide sua: vnusquisqꝫ laudabat fidē chrīani pꝰ suā. Chrīanꝰ aūt interrogatꝰ vltimo/dixit: qꝫ sua fides erat vera. Introgat iteꝝ a Soldano qnā melior eet post suā. Rndit qꝫ nulla ē bona nisi fides chrīi tm. qz oēs alie dānanť. qa vnꝰ dñs: vna fides: vnum baptisma Eph. iiij. Facit etiā ad hoc testimoniū Josephi de dño nro Jesu chro in li. xviij. antiqtatū. c. vij. q sic ait. Fuit hisdē tpib Jesus sapiēs vir: si tn viꝝ eū noiare fas ē. erat eñ mirabiliū opeꝝ effector et doctor eoꝝ hoim q libenter q vera sunt audiūt. et mltos qdem iudeoꝝ: mltos etiā ex gētib sibi adiūxit: chrs hic erat. Hūc accusatione pmoꝝ nře gētꝫ viroꝝ: cū Pilatꝰ in cruce agendū esse decreuisset: nō deseruerūt hi qui ab initio eū dilexerāt. Apparuit eñ eis tertia die iteꝝ viuꝰ: fm qꝫ diuinitus inspirati pphe: vel hec vel alia de eo inūera miracľa futura cēpdixerant. Sed et i hodiernū diē chrīanoꝝ q ab ipo nūcupati sunt et nomen pseuerat et genꝰ. Ad idē facit epľa Lucij Lētuli romani ad romanos: vt refert Eutropius se reppisse in annalib iudeoꝝ. que incipit. Apparuit tpib et adhuc ē hō magne virtūtꝫ noiatꝰ iesus chrs: q dr a gētib ppha veritatꝫ: quē ei discipľi vocāt filiū dei: suscitās mortuos et sanās oēs lāguores. Hō qdē statura, pcere mediocrꝫ et spectabiľ: vultū hñs venerabilē: quē intuētes pñt diligere et formidare: capillos hñs coloris nucꝫ auellane pmature: et planos vsqꝫ ad aures: ab aurib cincinos crispos aliqntulū ceruleos et fulgētiores ab hūeris ventilantes. Discrimē habēs i medio capitꝫ iuxta more nazareoꝝ. frōtē planā atqꝫ serenissimā cū facie sine ruga et macľa aliq: quā rubor moderatꝰ venustat. Nasi et oris nulla pꝛsus ē rephēsio. barbā hñs copiosaz et impuberē capilľ colore simillimā/nō lōgā: sz i medio bifurcatā. aspectū hñs simplicē et maturū: oculis glaucꝫ varijs et clarꝫ existētib. In increpatōe terribiľ: in admonitōe

blidus ꝛ amabil: bilarꝭ, seruata grauitate: ꝙnunꝙ visus est ridere: flere at sic. In sta tura corpis ꝓpagat⁹: rectus: man⁹ bñs ꝛ brachia visu delectabilia. In colloq̄o gra uis: rar⁹ ꝛ modest⁹. speciosus inť filios bo minū. Mahumet⁹ dī i lege sua ꝙ chřs ēt fuit magn⁹ ꝓpha ꝛ sctissim⁹ hō ꝛ valde ami cus dei. ꝛ vocabat chřm flatū dei. ꝛ nřez et⁹ dixit esse ꝟginē. vñ blasphēatores nois chři ꝛ ꝟgis Marie apd eos puniunť. Dic etiā Mahumet⁹ ꝙ de⁹ mlta miracła fec peū. dī etiā ꝙ illi q̄ ꝑfecte sequunť chřm: saluāť. Ex q̄ appet ꝙ oino ꝯcludiť ꝙ nřa fides sit vera. qꝛ si chřs fuit amic⁹ dī ꝛ san ct⁹ hō. ḡ ñ fuit mēdax ꝛ deceptor. sed ipse i plib⁹ locꝭ dixit se eē verū filiū dei ꝛ veruꝫ boiem: ꝛ dixit necessariū esse baptismū ad salutē: ꝛ alia sacra ꝛ alios articulos f dei docuit. ḡ aut dicebat veꝝ ꝛ habeť ꝓpositū. aut si metiebať ꝛ seducebat ꝑlꝫ: quō erat amic⁹ dei. Certe nō posset h̄ eē. Nullū em̄ pctm̄ ꝛ nullū malū fuissꝫ isto grau⁹. ꝛ fuisꝫ set supbia incōpabil⁹ dicēs se eē filiū dī cū nō esset. Patet ḡ ex his ꝙ chřiana fides ē vera. ¶ Sexta rō ē ex phyłica institutōe. q̄a vita quā chřs istituit ꝛ a verꝭ chřianis seruať/ est vita moral⁹ ꝛ ꝟtuosissima: ꝛ con formis i oib⁹ morali phie. q̄d nō ē in aliȷs sectꝭ. Vñ sic recitať in histo. ecclˇiast. viden tes phi pagani ꝙ chřiani viuebāt ꝟtuosis sime: mltū inclinabanť ad chři fidē recipi endā. Licꝫ em̄ audirēt aliq̄n a mltꝭ detra hi chřianis: tñ ipi diligēt⁹ ꝑscrutātes vi tā eoꝝ/ inueniebāt ipāꝫ ꝟtuosissimā. De inde vlteri⁹ aspicietes miracła a chřianis in chři noie facta ꝛ obstupescētes admira banť. Postrēo videbāt chřianos q̄n ꝓpť fi dē chři ducebāť ad mortē letanť accedere: ꝛ mutuo sese exhortātes: ac si eēnt ad epulas inuitati. Et cū eēnt corā cippo certatim pre conabanť ad mortē alť alteꝝ pūeire. Nō vidētes phi: māifeste cogñcebāt ꝙ erat im possibile ipos gaudenť mori: si vitiose vi xissent. Et ex h̄ mlti illoꝝ ꝯuertebāť ad fi de chři. Illi ꝟo q̄ ñ ꝯuertebanť laudabāt poti⁹ vita ipoꝝ. vñ ꝛ magnū argumtū h⁹ q: mlti docti viri pagani scͥpserūt libros p⁹ chřm: ꝛ tñ nullā faciut mētōeꝫ ď chřianis. sic Iuuenal⁹ satyric⁹ q̄ fuit rephēsor vitioꝝ: Stati⁹: Lucan⁹: Seneca: ꝛ mlti aliȷ: q̄d ē signū ꝙ ñ inueniebāt i fide chři aliq̄d reph̄ hēsibile. alioq̄n ꝟisiře ē ꝙ illā vitupassēt i libꝛꝭ suis sic ꝛ cetera vitia. vñ dī Aug. vj. ď ci dī. ꝙ Seneca inť alias supstitōes rephē dit ꝛ sacra iudeoꝝ ꝛ maxie sabbata: iutilit eos facere affirmās: ꝙ ꝑ illos singłos. vȷj inꝑpositos dies: septimā fere pře etatꝭ sue ꝑdāt vacādo ꝛ mlta i tpe vrgētia ñ agēdo ledāť. chřianos tñ tūc iudeis inimicissimos in neutrā pře ꝯmeōrare ausus ē: ne vł lau daret ꝯ sue pře veteꝝ ꝯsuetudiꝫ: vł reph̄ē deret ꝯ ꝓpriā forsitā volūtatē. hec ille. Idē possꝫ dici ď iurisꝯsultꝭ q̄ fuerūt pagani. et mlti eoꝝ p⁹ chřm. ¶ Septia rō est ex diu turna duratōe. nā malū ꝛ falsū ñ pt cū tpe durare. Vñ vidē⁹ oīa regñ mutata ꝛ distru cta ꝛ magis ciuitates subuersas ꝓpť mala q̄ fiebāt i eis: sic Sodoma: Gomorra ꝛc. Ge. xviij. vñ dī scͥptura. Regnū a gēte in gētē trāsferť ꝓpť iniustitias ꝛ iniurias ꝛ cō tumelias ꝛ diuersos dolos Eccl. x. Cū ḡ chři fides durauerit tāto tpe. ḡ ꝛc. Nā iā durauit a mille q̄d̄ igēt ꝭ ānis circa: q̄nimo a ꝑncipio mōi. ab Adā. qꝛ eadē est fides nřa cū fide antiq̄ꝝ patꝝ veterꝭ testi et ēt legꝭ nature. nā ꝛ ipi credebāt i chřm q̄ tūc erat ventur⁹. nos āt credim⁹ i chřm q̄ iam venit. ḡ eadeꝫ fides ē specie: licꝫ sit diuersa nūero: vt dixi s. i ꝑn. pri ꝟmōis i introitu. Vñ a ꝑncipio mōi vsꝙ nūc sp durauit et durabit vsꝙ ad finē mōi. Mat vlti. Ecce ego vobiscū sū oī. dī. vsꝙ ad ꝯsū. secłi. Per. q̄d arguiť ꝙ fides chři sit ꝟa ꝛ bōa. Et ꝓpť h̄ ille venerabil⁹ legꝭ doctor Gamaliel lo q̄ns iudeis. cū pri⁹ allegassꝫ exēplū Theo de ꝛ iude galilei: q̄ auerterēt successiue ꝑlꝫ p⁹ se: ꝛ tādē dissipati sunt ipsi ꝛ oēs fauto res ipoꝝ. Postea subiūxit dicēs. Et nunc itaꝙ dico vob: discedite ab hoib⁹ istꝭ ꝛ si nite illos. q̄m si est ab hoib⁹ ꝯsiliū h̄ aut op⁹/ dissolueť. Si ꝟo ex deo ē/ nō poteritꝭ dissoluere eos: ne forte ꝛ deo repugn̄re vi deamí. Act. v. Eťi obȷceret ď lege Ma humeti q̄ tantū durauit: iā sunt octingēti circiť anni. Ad hoc facił ē rñsio. qꝛ lex illa est delectabilis valde ꝛ carnalis. Vñ non durat qꝛ bona: sed qꝛ delectabił ꝛ facilis: sic pctm semꝑ durat/ nō qꝛ bonū: sꝫ qꝛ de lectabile. Lex āt chřiana ē difficił ꝛ auste ra/ ꝛ itellectui ꝛ volūtati multū repugns. ꝟm se. Eodē mō pt rñderi ad culturā idoł loꝝ q̄ an chřm mltꝭ millib⁹ ānoꝝ in mūdo

durauerat. Rō est.s.q: demōes q̄ hitabāt in idolis suadebāt oēs voluptatē z carnalitatē: ideo isto mō mōm alliciebāt. iuxta qd̄ dr Sap. xiiij. Infādoꝝ eni idoloꝝ cultura ois mali cā est z initiuz z finis. Si aūt obijciaꝰ etiā de iudeis q̄ durāt adhuc. Rn̄deo qꝫ h̄ est triplici rōne. Prima ē: vt iudei sint i testimoniū scpturaꝝ/ q̄s i chri testimoniū allegamꝰ: ne aliq̄ fortasse putarēt nos illa finxisse. Vn̄ Aug. xviij. d ci vi. dei. c. xlvj. Iudei q̄ chrm occiderūt et in eū credere noluerūt (q: oportebat eū mori z resurgere) vastati ifeliciꝰ a romanis funditꝰ q3 suo regᷣ/ vbi iā eis alienigene dn̄antur eradicati/ dispsiq3 per terras: q̄nq̄dem vbiq3 nō desunt ꝑ scpturas suas testionio nob sunt ꝓphias n̄ finxisse d chro zc̄. Hec ille. Et de h̄ allegat ꝓphiam p̄s. lviij. Deꝰ ostēdit mihi sup inimicos meos: ne occidas eos ne q̄n obliuiscāꝰ ꝓpl'i mei. S3 s̄m aliā lr̄am. lxx. ne q̄n obliuiscanꝰ legē meā Quā lr̄az refert Aug. vbi s̄. Dispge illos in ꝟtute tua: et depone eos protector meus dn̄e. Tria ḡ petit a chro de iudeis q̄ oia sc̄ iplera hodie. Prio ne occidas eos. i. ne fūditus pereāt: vt dr glo. q̄uis magᷣ ps eoꝝ fuerit occisa. q: dr i legēda sctōꝝ Philippi z Jacobi. vndecies cētena milia peste: fame z gladio ꝑierūt. Vl' s̄m Aug. dic: ne occidas eos. i. nō in eis ꝑdas qꝫ sc̄ iudei. Secūdo petit: dispge illos i ꝟtute tua. Nā vt ait Aug. vbi s̄. Paꝝ fuit vt diceret: occidas eos ne q̄n obliuiscāꝰ legē tuā: nisi adderet: et dispge eos. q̄m si cū isto testionio scpturaꝝ i sua tm̄mō terra/ nō vbiq3 eēnt: ꝑfecto ecclia q̄ vbiq3 est eos ꝓphiaꝝ que d chro ꝓmisse sunt testes in oib gētib hr̄e n̄ posset. Tertio petit: depone eos. s. a regᷣ z ptāte. q: in nulla ꝑte mōi regnāt. iuxta illud Osee. iij. Dies m'ltos sedebūt filij isrl' sine rege z sine ꝑncipe: sine sacrificio z sine altari z sine ephot z sine seraphin. Et post hec reuertenꝰ filij israel: z q̄rent dn̄m deū suū: z Dauid regē suū. Scd̄a rō q̄re iudei adhuc durāt/ et diuia ꝓuidētia ē: vt sint in testimoniū mortꝫ chri. q: ꝓpter culpā quā cōmiserūt patiunꝰ penā istā dispsionis z subuersiōis. q: i oēz terrā sūt subiecti z dispsi z deiecti: sic māifeste ꝯspicimꝰ. et hāc penā nō ꝓpꝰ aliā culpā nisi ꝓpꝰ mortē chri. Nā vt dr Glo. in p̄s. p̄allegato: sic Cain signū habuit vt nemo eū occideret: z tn̄ ꝓfugꝰ eēt sup terrā: Ita gēs iudaica hn̄s signū circūcisiōis z sabbati z pasche: nō est occisa: z tn̄ sic dispsa z ꝓfuga. Et de hoc hr̄ Amos. ij. Hec dr dn̄s Sup trib sceleribꝰ isrl' z sup q̄ttuor nō ꝯuertā eū: ꝑ eo qꝫ vēdiderūt iustū argēto: z pauꝑez ꝑ calciamentꝫ. Nota sup trib sceleribꝰ israel.

Primū fuit scelus venditiōis Joseph Gen̄. xxxvij.

Secundum adoratiōis vituli aurei in deserto. Exo. xxxij.

Tertium occisionis ꝓphetaꝝ.

¶ Pro ꝑmo passi sunt penā: q: steterunt q̄draginta annis in Egypto sub Pharaone zc̄. Pro scd̄o oēs fuerūt mortui in deserto ꝑter duos. s. Caleph filiū Jephone: z Josue filiū Num. Pro tertio fuerūt captiuati ꝑ Nabuchodonosor. lxx. ānis: s̄m qꝫ ꝓphetatū fuerat per Hieremiā ꝓphāz: z tādē ꝯuersi sunt ad deū z habuerūt misericordiā. sed ꝑ q̄rto nequaq3. Qd̄ aūt fuerit q̄rtū scelꝰ/ declarat ꝓpha dicēs. Pro eo qꝫ vēdiderūt iustū ꝑ argēto. i. chrm quē vendiderūt z occiderūt. Tertia rō est: vt ꝓphetie ꝟitas ipleaꝰ: q̄ dr qꝫ iudei debēt durare vsq3 ad finē mōi. Et ibi q̄ tūc reꝑienꝰ salui fient: iuxta illud p̄s. Conuertenꝰ ad vespam: z famē patienꝰ vt canes. Item Esa. j. Si fuerit nūerꝰ filioꝝ isrl' sic̄ arena maris: reliq̄e salue fient. Ad idē trāssūptiue Ro. ix. Itē Hiere. xxiij. Ecce dies veniunt dr dn̄s: et suscitabo Dauid germen iustū: z regnabit rex z sapiēs erit: z faciet iudiciū z iustitiā in terra. In dieb ill' saluabiꝰ iuda zc̄. ¶ Octaua rō ē ex maloꝝ ꝑpetratione q̄ fiunt in ecclia: q̄ tot sunt qꝫ ꝓpter ea merito extirpari z dstrui deberēt hūanitꝰ loq̄ndo. Quis eni posset nūerare diluuiū pctōꝝ q̄ a chr̄ianis q̄tidie cōmittunꝰ: et tn̄ fides z ecclesia semꝑ stat: Nulla natio tantū offendit ꝯ fidem suaz sicut christiani: et maxime vbi deberet esse fons sanctitatꝫ. s. in clero z in ecclesia romana: vbi est sentina vitioꝝ. Hic cadit exēplum q̄d referꝰ ꝑ Joannē boccatiū: in libro q̄ intitulaꝰ le cento nouelle. de illo iudeo q̄ anteq3 baptizareꝰ voluit venire ad ecclesiaz romanā: qui videns ibi multa peccata cōmitti: dixit. Vere fides ista sustētaꝰ a deo: et sic baptismū sumpsit.

¶ De fidei conditione. Sermo V

Fides tua te saluū fecit. Luc. xviij. Dicto su pra de fidei virtute: sequitur hodie videre de quarto articulo, videlicet de fidei perfectibilitate siue perfectione. Salutetur virgo Maria rc. ¶ Pro fundamento sermonis oritur theologicalis questio.

¶ Queritur Utrum fides a spe differat? Arguitur quod non. Ait Gre. sup Ezech. Fidem: spem: charitatem atque operationem dum in hac vita viuimus equales sibi apud nos inuenimus. quia quantum credimus tantum amamus: et quantum amamus tantum de spe presumimus. Magister sen. di. xxv. Quisquis enim fidelis tantum credit quantum sperat et amat: et tantum operatur quantum credit: amat et sperat. Aug. i enchi. Fides operans per dilectionem vtique sine spe esse non potest. sequitur rc. In oppositum. Ait magister sen. di. xxv. Distinguitur tamen fides a spe. Est enim fides malarum rerum et bonarum: quia et bona creduntur et mala. et hec fide bona: non mala. est etiam fides et preteritarum rerum et presentium et futurarum. spes autem non nisi bonarum rerum: nec nisi futurarum. Ergo fides differt a spe. Et sic questio pro vtraque parte manet dubia. ¶ Ad questionem respondendum est: quod loquendo de differentia aliquali secundum Vorrilonem sup. iij. senten. et Bonauen. ibidem: quod spes et fides in certitudine habent tres differentias. Prima est: quia certitudo fidei opponitur errori: certitudo spei hesitationi. vnde per fidem quis certus est tam de euentu quam de ordine. per spem autem solum est certitudo de ordine. Secunda est quod certitudo fidei est circa complexum magis: vt quod deus est vnus trinus: vel dei filius incarnatus: et sic de aliis. Certitudo spei magis circa incomplexum. spe enim vita speratur eterna. Tertia differentia est: quia certitudo fidei est in intellectu. certitudo spei in affectu. Et ex quo patet quod certitudo spei non est quasi quedam particulare suptum sub certitudine fidei. sic quidam dicunt. vt cognosces omnem mulam sterilem: cogitat hanc sterilem. Applica ad propositum. Ideo dicit Sco. sup. iij. di. xxvj. q. j. quod spes aggregat in se quodammodo duas virtutes. scilicet fidem et charitatem. actus enim spei qui est expectare: includit certitudinem. et hec certitudo pertinet ad intellectum et fidem. Includit etiam desiderium quod pertinet ad voluntatem. et si sic: desiderium meritorum pertinet ad charitatem et perficit voluntatem. Dicit tamen Sco. ibidem quod melius videtur esse ponendum quod spes intantum conuenit cum fide quod non est alia virtus: quia non est alius habitus huius et illius. Et dicit idem ibidem. Propterea quod spes est de futuris: fides vero de presentibus et futuris: quod illa specificatio non variat habitum: sed distinguitur spes a fide: eo quod spes dicit futuritionem tantum: fides vero presentiam et futuritionem. ideo est aliqualis conuenientia et aliqualis differentia inter spem et fidem. Et per hoc habetur solutio argumentorum ad ambas partes. De qua fide fit sermo iuxta verba pallumpta Fides tua rc. ¶ Pro complemento sermonis est notandum: quod secundum sententiam theologorum ad hoc vt fides sit perfecta requiruntur septem conditiones siue circumstantie: sine quibus aut non est fides: aut est imperfecta.

Primo requiritur simplicitas/sine disputatione.

Secundo integritas/sine diminutione.

Tertio firmitas/sine dubitatione.

Quarto veritas/sine simulatione.

Quinto charitas/pro informatione.

Sexto animositas/cum fortificatione.

Septimo humilitas/cum subiectione.

¶ Primo igitur requiritur simplicitas rc. Ambro. Tolle argumenta: vbi fides queritur. Et ideo de iure ciuili prohibitum est de fide publice disputare. vt in. l. nemo. C. de sum. tri. et fi. catho. De iure vero canonico solum laice persone prohibitum est publice vel priuate de fide catholica disputare. vt i c. Quicunque. §. v. Prohibemus. de here. li. vj. Dicit etiam Innocen. in c. Damnamus. de sum. tri. et fi. catho. quod disputare de fide non licet publice turbis coadunatis/cum tumultu: vel sue confidie defendende. C. de sum. tri. et fi. ca. li. j. Si autem ad confusionem hereticorum vel ad virtutem clarificandam disputaret aliquis/non credimus malum: vt fecit Siluester. Hoc Innocen. Sed quia post Innocentium fuit statutum simpliciter quod laico non licet de fide disputare: vt in dicto. § Inhibemus. Ideo simpliciter est intelligendum et indistincte: vt sentit ibi Glo. Sed dices tu. Et quomodo ergo cum predicatores/tot rationes i sermonibus predictis induxisti pro fidei virtute: et doctores theologi etiam scripserunt libros multos fidem rationibus roborando. j. Pet. iij. Parati semper ad satisfactionem rc. vt. j. Pro huius ergo puncti intellectu notandum: quod sic ponit b. Tho. ij. ij

q.ij.ar.x. Rō hūana inducta ad ea q̄ sūt fi dei duplr̄ p̄t se hēre ad volūtatē credentis. Uno mō ānecederet. Alio mō ꝯseq̄nt. An tecederet qn̄: sic p̄cedēs: puta qum quis aut n̄ hēret volūtatē: aut n̄ hēret p̄mpta vo lūtatē ad credēdū: nisi rō hūana iduceret, sic Tho.apl's voluit tangere ꝛ videre. Et sic rō hūana iducta diminuit meritū fidei Un̄ Gre. Fides n̄ hȝ meritū vbi hūana rō p̄bet experimentū. Unde tal' hō q̄ sic induceret rōnes hūanā/poti⁹ eēt ifidelis q̄ fidel'. Nō em̄ hō dȝ credere ea q̄ sūt fidei ꝑpt̄ rōnem hūanā: sed ꝑpt̄ autoritatē diuinā: duplici rōne. Prima ꝑpt̄ reuerentiā: q: nec fallere nec falli pōt. aliōqn sibi mag̃ irreuerentia infert ꝛ iniuria. Credis em̄ p̄ri tuo dicēti te esse filiū suū: cū tn̄ incertū sit apd̄ oēs p̄ ter q̄ apd̄ matrē. Un̄ dicūt legiste q̄ mat' sp̄ ē certa: sed p̄r incert⁹ est/nisi p̄sūptiue. l. Quicq̄. §. pences. ff. de in ius vo. et de cō di, ꝛ dmō. l. Luci⁹. Et h̄ ve ē apd̄ alios. sed fili⁹ incert⁹ ē de vtroq̄. Credis ēt istru mēto notarij in q̄ ꝑtinet cōtract⁹ vl' testm̄ vel aliqd tale. Cur q̄tuoꝛ instrumētis ebāl n̄ credis. i. q̄tuoꝛ euāgelijs sc̄ptis a q̄tuoꝛ notarijs cū fide ꝛ oi credulitate dignis et oi exceptiōe maioꝛib⁹: Credis cuilibet ar tifici de arte sua: cur diuie sapie incarnate nō credis: Certe mag̃ sibi irreuerētia ifer tur. doctrix est em̄ discipline dei: ꝛ electrix opeꝝ ip̄ius. Sap. viij. Dic mihi: si rex aut aliq̄ fidedigna p̄sona ꝛ reuerenda diceret tibi aliqd: tu ꝓ nolles credere/nisi ancil la sua id assereret: nōne sibi magnā iniuri am faceres: Certe sic. Sic natural' rō est ancilla dei. Iō Amb. vt dictū est ait. Tol le argumēta vbi fides q̄rit'. Scd̄a rō est q: stultitia ē q̄rere rōnes hūanas h̄ mō ad credēdū ea q̄ sunt fidei. Sic em̄ stult⁹ essꝫ cec⁹ q̄ vellet de coloꝛib⁹ disputare: sic stul tus eēt ille q̄ vellet ea q̄ sunt fidei per hūa nas rōnes inuestigare: cū etiā in naturalib⁹ q̄ sensu ꝑcipi p̄nt inuestigādis intellect⁹ nr̄ multū deficiēs inueniat'. qa vt dicitur: sic se hȝ oculus noctue ad lumē solis: ita se hȝ intellect⁹ nr̄ ad manifestissima in natura: s̄m p̄hm. ij. Metaphy. Et ideo ille q̄ vult ꝑ hūanas rōnes inuestigare ea q̄ sūt fidei: intrat in temptatiōem ꝛ in laqueū diaboli: a q̄ faciliter decipit'. Nota h̄ exemplū de Eua volēte cū diabolo disputare. Unde

apl's. ij. Coꝛ. xj. Timeo ne sic serpēs Euā seduxit astutia sua: ita coꝛrumpant' sensus vri: ꝛ excidant a simplicitate fidei q̄ est in chr̄o. Declara vt notaui in dn̄ica in octa ua pasche, sermōe. v. q̄ incipit. Noli eē in credulus ꝛc. pte. j. Itē cadit h̄ exēplū illi⁹ magr̄i in theologia: q̄ totā fidē collegerat in rōnib⁹ ꝛ articul'. Qn̄ ḡ venit ad moꝛtē temptat⁹ a diabolo ꝛ vict⁹: dixit matrē dn̄i nō esse v̄ginē ꝛc. sed postea pniaꝫ egit. Si ḡ naturalia nō pōt intellect⁹ nr̄ vt dictuꝫ est/inuestigare: mlt̄o min⁹ inuestigare ea q̄ sunt sup̄naturalia: cuiusmodi sunt ea q̄ sunt fidei. Da exēplum de calce q̄ ignis la tens cōtinet'. Et cū naturalr̄ aq̄ extinguat ignē ꝛ oleū ip̄m nutriat. tn̄ si qs aquam in calcē mittit/ignis latens incipit feruere ꝛ aquā calefacit. Si aūt calx ponat' in oleo ille ignis extinguit' ꝛ nō feruet. Itē cū ar gentū sit claꝝ: ꝛ ignis etiā sit clar⁹ ꝛ luci dus: q̄re denigrant q̄b⁹ apponunt' ea: Itē cur palee q̄ sunt tante caliditatis q̄ poma cruda nō matura maturant: tn̄ sunt tante frigiditatis q̄ niues in medio estate cōser uant ne fluat. Itē in Egypto sunt duo fō tes iuxta se positi. in q̄ꝝ vno faces accen se extinguunt': ꝛ in altero extincte accēdūt Et vn⁹ est tā calidus in nocte vt tangi nō possit: ꝛ tā frigidus in die vt bibi n̄ possit. Sic ꝛ in mlt̄is alijs exēplis patet q̄ n̄ poss sum⁹ naturalia inuestigare. Quantū stultū est ḡ p̄sumere sup̄naturalia inuestigare: ḡ mire arcana dī celūq̄ inquirere qd sit: vt ait Cato. Itē de magnete q̄ trahit ferrū: impossibile videt' scire rōnes. Itē dr̄: q̄ ea q̄ scim⁹/sūt minima p̄s eoꝝ q̄ ignoram⁹. Et iō postposita oi rōne humana dȝ hō credere. In cui⁹ signū dr̄ Apoc. xij. q̄ mlier ami cta sole. i. aia hūana glificata hēbat lunaꝫ sub pedib⁹. Per lunā intellige sciaꝫ p̄hicā q̄ supponi dȝ autoritati diuie. Dicit em̄ re gula p̄hie q̄ multiplicatis supposit' multi plicant' cēnte. Auicē. v. Meta. ꝛ Cōme. xij. metaph. Hoc veꝝ ē/nisi in diuis. Itē dr̄: q̄ finiti ad infinitū/nulla ē ꝓportio. in j. p̄hyic. iij. ꝛ. viij. et in poste. de ce. ꝛ mō Hoc veꝝ est/nisi in chr̄o deo ꝛ hoīe. Itē dr̄: q̄ loc⁹ dȝ ꝓportionari locato. iiij. p̄hysi. Hoc veꝝ ē/nisi in eucharistia. Itē q̄ ipos sibile ē deū moꝛi ꝛc. Un̄ apl's. Uidete ne qs vos seducat ꝑ p̄hiam ꝛ inanē fallaciaꝫ

Col. ij. Scdo mo rō hūana pōt se hr̃e ad voluntatē credentis ɔ̄seq̄nt. Cū em̄ hō hȝ voluntatē ꝓmptā ad credēdū/diligit voluntatē creditā: ꝛ sup eā excogitat ꝛ ãplectit̃: siq̃s rōnes adhuc inuenire pt. Et q̃ntū ad h̃ rō hūana ñ excludit meritū fidei: sed est signū maioris meriti. Et h̃ ꝑcat Joā. iiij. vbi samaritani ad mulierē (p quā rō hūana significat̃) dixerūt. Jā nō ꝓpt̃ tuā loq̄lā credim⁹. ipsi em̄ audiuim⁹ ꝛ scim⁹ quia hic ē vere saluator mōi. Adducere ḡ rationes hūanas ꝑ fidei ɔ̄firmarōe hac de cā ñ erat inutile: q̄nimo theolog⁹ fide xp̄isto respectu dȝ niti rōnes inducere ad fideliū cōsolationē: ꝛ infideliū ɔ̄futatiōem: iuxta illō Pe. apl̃i. Parati sp̄ ad satisfactiōem oi poscenti vos rōnem de ea q̄ in vob̄ est fide ꝛ spe. j. Pe. iij. Licȝ rōnes iste q̄ iducunt̃ ad ṽitatē fidei ɔ̄firmandā nō sint demonstrationes q̄ in visionē intelligibilē possint inducere intellectū hūanū: alioq̄n iā nō esſȝ fides sed scia. sed remouēt ipedimēta fidi: ostēdēdo nō eē ipossibile q̄d in fide ꝓponit̃. Vñ p tales rōnes nō diminuit̃ meritū fidei nec rō: ſm b. Tho. q. ꝛ ar. vbi s. iij. pte in respō. ad scdm. ¶ Scdo req̄rit̃ integritas ꝛc. Rō: q: q̄ oēs articl'os crederet preter vnū: iā nō hȝ fidē/tā de illo quē ñ credit q̄ȝ de ill' q̄s credit: de q̄b ñ fidē sed opinionē hȝ: ſm b. Tho. ij. ij. q. v. ar. iij. De q̄ dic vt dixi s. ser. ij. pte. iij. Vñ oēs articuli integralr̃ sunt credendi. Sūt aūt. xij. articuli vl. xiiij. ſm diuersas cōputatiōes. Pro cui⁹ declaratiōe nota: q ſm q ōr b. Tho. ij. ij. q. j. ar. viij. illa p se ptinent ad fidē q̄ꝝ visione in vita et̃na ꝑfruemur: ꝛ p q̄ ducemur in vitā et̃naȝ. Duo aūt nob̄ videnda ꝓponent̃. s. occultū obiectū diuitatis: cui⁹ nos visio btōs facit. ꝛ mysteriū hūanitatis chr̄i p quē in gl'iaȝ filioꝝ dei accessū hēm⁹ vt ōr Ro. v. Vñ ōr Jo. xvij. Hec ē aūt vita et̃na vt cog̃scāt te solū veꝝ deū ꝛ quem mi. iesum chr̄m. Et iō p̄ma distinctio credibiliū ē: q q̄dā ptinēt ad maiestatē diuinitatis: q̄dā ṽo ptinēt ad mysteriū hūanitatis chr̄i: q̄d ē pietatis sacr̄m: vt ōr. j. Ti. iiij. Circa maiestatē diuitatis tria ꝓponūt̃ nob̄ credēda. Pmo q̄dem vnitas deitatis. et ad h̃ ptinet p̄m⁹ articulus. Scdo trinitas ꝑsonaꝝ. ꝛ ad h̃ sūt tres articl'i ſm tres ꝑsonas. Tertio ꝓponunt̃ nob̄ opa diuitatis ꝓpria. Quoꝝ p̄mū ptinet ad esse nature. et sic ꝓponit̃ articulus creatiōis. Scdm ṽo ad esse grē. et sic ꝓponunt̃ nob̄ sub vno articulo oia ptinentia ad scrificatōeȝ hūanā. Tertio ṽo ptinet ad esse gl'ie. et sic ponit̃ ali⁹ articulus ad resurrectiōem carnis et ō vita eterna. Et ita sūt septē articuli ad diuitatē ptinētes. Silr̃ ēt circa hūanitatē chr̄i ponunt̃ septem. Ad q̄d facit visio q̄ hr̃ Apoc. v. de libro q̄ erat scp̄t⁹ intus ꝛ foris ꝛ sig̃t⁹ septē sigill'. i. septē articul' circa hūanitatē chr̄i ptinētib⁹. ſm vnā expositiōem Quoꝝ articl'oꝝ p̄m⁹ ē de icarnatōe siue ō ɔ̄ceptiōe chr̄i. Scds ō natiuitate ei⁹ ṽgis Terti⁹ de passiōe ei⁹ ꝛ morte ꝛ sepultura. Quart⁹ e de descēsu ad iferos. Quit⁹ ē de resurrectōe. Sext⁹ ō ascēsiōe. Septim⁹ ō aduētu ad iudiciū. Et sic i vniuerso sūt. xiiij Quidā tñ distinguūt. xij. articl'os fidi: sex ptinētes ad diuitatē: ꝛ sex ptinētes ad humanitatē. Tres em̄ articl'os triū ꝑsonaꝝ ɔ̄phēdūt sub vno. q: eadē ē cognitio triū ꝑsonaꝝ. Articulū de ope gl'ificatiōis distinguunt in duos. s. in resurrectiōeȝ carnis ꝛ in gl'iam aie. Silr̃ articulū ɔ̄ceptōis ꝛ natiuitatis ɔ̄iūgunt i vnū. b. Tho. Oēs ḡ p̄dicti articuli integralr̃ ꝛ explicite sunt credendi. al's si q̄s vnū illoꝝ ñ crederet dānaret̃. Quia sic̄ q̄ totā legē obseruauerit: offenderit aūt i vno: fact⁹ ē oim re⁹: Jac. ij. Sic q̄ oēs articl'os credident p̄ter vnū: ꝑdit fidē de oib⁹. Rō est. q: sic̄ oia mādata hn̄t cōnexionē q̄ndā in charitate: q̄ ꝑdita: nullū mandatū pōt perfecte seruari: Sic oēs articuli hn̄t cōnexionem in ṽitate diuina: cui detrahit̃/ si vn⁹ articulus non credat̃. ¶ Tertio req̄rit̃ firmitas sine dubitatiōe Quia alioq̄n dubius in fide infidel' est. de hereticis. c. j. Nō dico de illo q̄ aliq̄ñ tētat̃ de his q̄ sunt fidei. tñ sp̄ deliberato aio credit q̄cq̄d credit scta mr̃ eccl'ia. q̄a talis non est dubitatio: sed tentatio. Sed ille ōr dubitare de his q̄ sunt fidei: qui nō declinat ad vnam ptē: puta affirmatiuā plusq̄ȝ ad negatiuā: vel ecōuerso: talis est dubi⁹ i fide: ꝛ ɔ̄seq̄nter infidelis. Jste ergo si in tali statu moreret̃/ ꝓculdubio damnaret̃. q̄a nō credit. Qui aūt nō credit: iam iudicatus. i. ɔ̄dēnat⁹ est. Joā. iij. Credere em̄ est cū assensione cogitare: vt dicit Aug. Cū maiori ḡ certitudine et firmitate debem⁹

tenere ea q̄ sunt fidei q̄ ea q̄ intellectu vel sensu pcipim⁹. Nō est: q2 qn̄q3 sensus deci pi pōt: vel ex pte subiecti vel ex pte medij. Uide sup ser. j. pte. j. Sic z ppt medij di stātiā videbit hō z apparebit aial brutū. vel ex defectu lumis: q2 de nocte vnū ap parebit esse aliō. Sic z intellect⁹ pōt deci pi: sicut pz i oi scia in q̄ null⁹ pene doctor fuit qui nō aliqn̄ errauerit. Un̄ dr. Qn̄q3 bon⁹ dormitat Homer⁹. S3 vitas diui na cui fides initit nō pōt decipe. z iō cer tiora sūt ea q̄ sūt fidei q̄ ea q̄ itellectu pci piunt. Jō dr Jaco. j. Postulet in fide nihil hesitās. Qui em̄ hesitat: silis ē fluctui maris. Nota: fluctui mar3. Sicut em̄ vn da mar3 nō stat firma s3 agitat vētis: mō huc mō illuc. sic psona q̄ dubitat agitatur hinc inde argumētis z rōnib9. Uide sup ser ij. vbi agit de fidei vitate: pte. j. Nota ex emplū de Eua: q̄ voluit cū diabolo dispu tare: iō d̄ vbis dei dubitauit z cecidit. Jō ait apls. j. Timo. j. Habēs fidē z bona cō sciētiā: quā qdā repellētes circa fidē nau fragauerūt. Et. ij. Cor. xj. Timeo āt zc. Un̄ cōiter vt plurimū tales hoies q̄ d̄ fi de dubitāt sūt hoies male ɔ̄ciē: q̄ vt liber ri⁹ voluptatib9 z pctis vacet dicūt. Et qd scit hō de alio mōdo: si ē infern⁹ vel purga toriū zc. Forsitan clerici h̄ inuenerūt. Et ex h̄ vide qn̄tū occupat hō a pctō: q2 ma gis credit psuasiōi false quā sibi petm̄ fac q̄ chrō/ aplis/ euāgelistis/ martyrib9/ do ctorib9/ pdicatorib9/ z toti mōdo. Tales ei peiores sūt diabolo in h̄: q2 demones cre dūt z ptremisc. Jac. ij. Isti aūt nō credūt z ɔ̄ñter nō timēt: q2 timor ē effect⁹ credu litatis siue fidei. Cessante aūt cā cessat ef fect⁹. Exēplū audiui de q̄dā solēni medi co: q̄ vocabat mgr̄ Jacob9 de Forliuio: q̄ dubitabat de articulo eucharistie. z cū ve niret ad mortē/ z suaderet sibi vt cōicaret Missum ē p sacerdote: cui dictū ē a q̄dā. Uide quō istū cōicas: q2 nō credit. Dum āt sacerdos veniret cū corpe chri: interroga uit sacerdos z petij vtz crederet: zc. Rn̄ dit: vtz h̄ crediderit Hieronym⁹ z Aug⁹. Rn̄. sacerdos: q̄ ita. At ille dixit. Postq̄ tāti hoies h̄ crediderūt/ z ego credo: z sic sūpsit cōionē. Un̄ āt hō d̄ dubitatōe tētat bonū ē recurrere ad auctē chri z magnoz doctoz q̄ fuerūt i ecclia. Un̄ b. Maxim⁹ i

ser. Magni itaq3 picul res ē si post pba rū oracula: post testionia aplōz: post mar tyz vulnera: veterē fidem q̄si nouellā dis putare p̄sumas. z post mortetiu3 sudores ociosa disputatiōe de vitate religiōis ɔ̄tē das. ¶ Quarto reqrit vitas sine simula tiōe. Ueritas ē adeq̄tio rei ad intellectu3 Tūc ḡ fides ē vera qn̄ cū actu inferiori cre dulitat3 cordiat ɔ̄cordat act⁹ exterior. Tria ḡ debēt ɔ̄currere ad h̄ vt fides sit vā. Pri mo credulitas cordis inferior firma: vt dic tū ē. Scdo ɔ̄fessio oris: vt hō oi die ɔ̄fite atur ipa: ad similitudinē milit3/ qn̄ facit ho magiū regi genu flexo zc. Sic q̄libz māe z sero d3 hō ɔ̄fiteri ore fidē: dicēdo: credo in deū zc. alioqn̄ fides inferior si p os nō ex terius pcedit/ paulati deficit: sicut lumen lucerne si nō h3 spiraculū. Et iō ɔ̄fessio cū fide est necessaria. Quid si q̄s negat chrīm ore vict⁹ fortasse tormēt3: s3 nō corde: Re spōdeo Peccauit mortalr absq3 dubio. q2 nulla rōne d3 ad h̄ induci. xxij. q. ij. Primū Et h̄ notat glos. xj. q. iij. Nō solum. z tex. z glo. Ad idē facit Rom. x. Corde credit ad iustitiā: ore āt ɔ̄fessio fit ad salu. Ter tio reqrit mānifestatio opis. Quia si habe ret3 tātā fidē qn̄tā habuerūt Petr⁹ z Pau lus: nihil pdesset vob nisi vtuose opamī Un̄ Jac. Quid pderit frēs mei si fidē di cat q̄s se hre/ opa āt nō hēat: nunqd poterit fides saluare eū: q. d. nō. Et infra. Sicut em̄ corp⁹ sine spū mortuū ē: ita z fides si ne opib9 mortua ē. Jac. ij. Uerbi gratia. Uos creditis q̄ tres psone pr̄ z fili⁹ z spi ritussctūs ē vn⁹ de⁹: huic credulitati corr ridet: qn̄ aia/ corp⁹ z vita ɔ̄cordāt vtuose opant. Itē credit3 q̄ chrs tātū humiliaue rit se ad recipiēdū miseriā nr̄e humilitat3 cū miserijs nr̄is zc. Hic ondat3 ope q̄ qn̄tū cūq3 sitis alti nobilitate/ dnio/ dignitate/ z scia zc. humiller3 vos: iuxta illō Eccl. iij. Quāto maior es humilia re i oib9: z coram dno iuenies grām. Itē credit3 q̄ chrs ele git virginē i mrem: cū tn̄ de alia potuiss3 na sci. z ipe etiā virgo fuit: ondat3 h̄ ope vt ser uetis castitatē. Dic. vtz copula carnal inter ɔ̄iuges sit licita tpe q̄dragesime: dic q̄ nō xxxiij. q. iiij. chriāo. tn̄ nō ē mortale s3 ve niale: vt dicūt theol. vt nullū/ nisi p ptem ptū: q2 tūc ē mortale. Itē credit q̄ chrus fuit paup: adeo q̄ nō hebat lectū aut do

mū: vñ ꝺ nocte sepe ibat in desertū ad dor
miēdū si nō hēbat aliū locū. Matth. viij.
Vulpes foueas hñt ꝛ vo.ce.ni.fi.āt ho.
nō hȝ vbi ca.su.recli. Ondatꝫ h ope vt ꝛsi
paupꝑtatē volūtariā aut nō vis aut nō pos
tes hēre: saltē aliēa restituas: ꝛ elꝫnas pau
ꝑib⁹ de eo qꝺ tibi supꝑ ē facias. Itē creditꝫ
ꝙ chꝛs fuit passus iniurias/derisiōes ꝛc.
ꝛ tādē mortē. nec voluit recipe vindictā:
imo rogauit pꝛem di. Pꝛ igsce ill' qꝛ nesci.
qd faci. Luc. xxiij. Ondatꝫ h ope patie te
mittēdo iiurias inimicis ꝛc. alioqn mor
tua ē fides tua. Item creditꝫ ꝙ chꝛs fuit
mortu⁹ i cruce ꝛ tertia die resurrexit: sic ꝛ
vos morlemi qntū ad vitā petōꝝ in cruce
pnie. ꝛ sic post tertiū diē. s. ꝯtritōis/ꝯfessi
onis ꝛ satisfactōis: ꝑsertim h tpe qdrage
sime: rsurgetis ad vitā grē. Rom. iiij. Si
cut chꝛs resurrexit a mortuis ꝑ gliam pa
tris: ita ꝛ nos i nouitate vite ambulem⁹.
Itē creditꝫ ꝙ chꝛs ascēdit i celū: ondatis
h ope/vt i dieb⁹ dñicis ꝛ festiuitatib⁹ ꝑci
puis ascēdatꝫ ꝑ ꝯtēplatiōēȝ ꝛ orōnē. Au
diatis etiā missam totā ꝛ smonē: vt dica
tis cū aplo: Nrā ꝯuersatio i cel' est. Phil.
iij. Itē creditꝫ ꝙ chꝛs ē in hostia ꝯsecrata
Ondatꝫ h ope vt duore cōicetꝫ i pascate
saltē iuxta ꝑceptū qꝺ hꝛ ꝺ pe. ꝛ re.c. Ois
vtriusqꝫ sex⁹. Tūc g est ꝟa fides qñ opera
extiora sūt ꝯformia fidei chꝛiane: al's fidēs
falsa ē in homie q vitiose viuit: licȝ ꝟbis
chꝛm ꝯfiteat'. Et hoꝝ magna ē multitudo
do: qꝛ credere corde ꝛ ꝯfiteri solū ore fidē
ꝛ genuflectere corā chꝛo: paꝝ ē. Quid ei
tibi ꝯstat: qd ꝑdis audiēdo missam ꝛ ser
mōes ꝛc. De talib⁹ ꝺr aplus ad Titū. j.
Cōfitent' se nosse deū: factꝫ āt negāt. Su
per q textu ꝺr Hiero. ꝛ hꝛ i decre. xj. q. iij
Estimāt qdā i eo tm̄ deū negari si i ꝑsecu
tiōe qs a gētib⁹ cōprehēsus se ꝯfiteri rnue
rit eē chꝛianū Ecce apl's i oib⁹ q ꝑuersa sūt
factis deū asseruit negari. Chꝛs sapia est
iustitia/ꝟitas/scitas/fortitudo. Negat' ꝑ
insipiētiā sapia: ꝑ iniqtatē iustitia: ꝑ mē
daciū ꝟitas: ꝑ turpitudinē scitas: ꝑ imbe
cillitatē animi fortitudo. Quotiēscūqꝫ vi
cimur a vitijs atqꝫ pctis/totiēs deū nega
mus ꝛc. Itē saluator Mat. vij. Nō ois q
ꝺr mi. dñe dñe: intra. i reg. celo. sȝ q fac vo
lūta. pꝛis mei q in ce. ē ipe intra. i reg. ce.
Primū siqdē dñe credulitatē cordis. scꝺȝ
dñe significat ꝯfessionē oris. Iste nō itra
bit i regnū celoꝝ. sed q facit volūtatē ꝛc.
ꝑ opis manifestatione. Nota ꝙ illi q ore
ꝯfitent' fidē ꝛ nō ope: sūt siles ill' q genu
flectebāt añ chꝛm: ꝛ postea ꝑcutiebāt ipȝ
arūdie. sic tales genuflectūt ꝛ adorāt chꝛi
stū ꝛ ipm ꝯfitent' ore: ꝛ postmodū ipm in
ꝓximo ꝑcutiūt. Mat. xxv. Qꝺ vni ex mi
nimis me. fe. ꝛc. ¶ Quinto reqrit' causa
litas ꝑ informatōe. ꝛ ista ē clauis ꝑfectio
nis fidei. Naȝ charitas ē forma fidei: fm
b. Tho. ij. ij. q. iiij. ar. iij. Nā sine charita
te nᶜ ꝑfecta ē fides i se. nec pt opari: qꝛ vt
ꝺr ad Gal'. v. Fides ꝑ charitatē opat'. Et
si qs fidel' opat' sine charitate/caret meri
to: iuxta illꝺ. j. Coꝝ. xiij. Si habuero o
mnē fidē ita vt mōtes trāsferā: chari. aūt
nō habue. nihil suȝ. Tūc āt ē ꝑfecta fides
qñ charitate iformat'. Tal' fuit fides ma
gdalene cui licȝ dñs dixerit: Fides tua te
saluā fecit: tñ vt oñderet ꝙ illā salutē ope
rata sit fides sꝑ charitate informata: dixit
Dimissa sūt ei pctā multa/qm̄ dilexit mul
tū. Luc. vij. Charitatē deo exhibeam⁹ de
corde puro: ꝯscia bona: ꝛ fide nō ficta. de
pe. di. ij. c. Ergo. Nō g fides sine charitate
pctā dimittit: sȝ formata charitate. qꝛ vt
ꝺr Prouer. x. Uniuersa delicta opit chari
tas. Et h etiā vult b. Tho. ij. ij q. vij. ar. ij
Et ē tāti vigoris fides cū charitate: ꝙ ēt
añ baptismū actu sūptuȝ pctm̄ remittit ꝛ
grām ꝯfert: sicut ptȝ i Cornelio cēturiōe
Act. x. Uñ facit c. Debitū. de baptismo.
¶ Sexto reqrit' animositas cū fortifica
tiōe. Reqrit' ei ꝙ fides sit fortitudie robo
rata: vt hō sit parat⁹ oia subire: etiā mor
tē pati ꝓpt' fidē. Tal' fuit fides Stephani
Laurētij ꝛ alioꝝ martyꝝ: q ꝑ fidē vicerūt
regna: opati sūt iustitiā: adepti sūt repro
missiōes. Heb. ij. Uñ Apoc. ij. Esto fidel
lis vsqꝫ ad mortē: ꝛ tibi dabo coronā vite.
De q corona hꝛ Apoc. xij. Mulier ami.
sole ꝛc. ¶ Septio reqrit' hūilitas cū sub
iectiōe: vt. s. hō hūilliet' corā deo qntūcūqꝫ
sit fidel'. Nec ꝑsumat de se nec sugbiat: ali
oqn fides sua sibi inutil' erit. sicut exēpluȝ
ptȝ in Petro qñ ꝓpter fidē suā ꝑsumēs ꝓ
rupit in illꝺ ꝟbū dicēs. Etsi oēs scādali
zati fuerint in te: sed nō ego. Et ibidē etiā
am. Si oportuerit me mori tecū: nō te ne
gabo. Et iō eadē nocte tētat⁹ de fide/gra

uiter corruit ⁊ ter fideꝫ negauit. qꝛ ꝑ ꝗ̄ ꝗs peccat ꝑ hec ⁊ torquet. Sap. xj. Hac eñ de cā corruit: qꝛ nō se humiliauit/ ſꝫ pſū m pſit de ſe: ðt Amb. vj. q. j. Imitare. Debꝫ ꝗ fides eē humil: qꝛ dū hūilitate ſubÿcit: i ſeipa ꝑficit. Talis fuit fides ꝟgis glīoſe: q̄ ait: Ecce ancilla dñi: fiat mihi ſm ꝟbuꝫ tuū. Lu. j. Credidit eñ illō i ſe cōpleri q̄d ab angelo ꝑnūciatū ſibi fuerat. Et licꝫ illud maximū donū oia alia dona exceſſerat: tñ ex h̄ ſe nō exaltauit ſed hūiliauit ſe. vñ ⁊ dixit. Quia reſpexit hūilitatē ancil. ſue: ecce eñ ⁊c̄. Tal' etiā fuit fides chananee: q̄ i fide ꝟa ſolidata in tāte hūilitatꝭ ꝑfunditate ſe collocauit: vt nec ꝑ̄ chr̄i taciturnitatē nec ꝑ̄ negatiuā rñſionē: nec nec ꝑ̄ illatū ꝯuitiū retro diſceſſerit: ſꝫ ſemetipam magis humiliās ait: Dñe etiaꝫ catelli edūt de micꝭ q̄ cedūt de mēſa dñorū ſuoꝝ. Propt̄ quā hūilitatē adeo ꝑfecta fuit fides ſua: vt dñs rñdēs dixerit ei. O mulier: magna ē fides tua/ fiat tibi ſicut vis. Mat. xv. Tal' etiā fuit fides Dauid q̄ dicebat: Credidi ꝑ̄ q̄d locut' ſuꝫ. Credidi. ſ. corde: ꝑ̄ q̄d locut' ſuꝫ. ſ. ore. Ego āt humiliat' ſum nimis Amen.

De fidei vtilitate vel de effectibꝫ fidei Sermo. VI.

Fides tua te ſaluū fecit. Luc. xviij. Viſo ſup̄ de q̄rto articulo vicꝫ de fidei ꝑfectiōe: reſtat mō videre de q̄nto articulo q̄ eſt vltim' vicꝫ de fidei vtilitate. Saluatet ꝟgo ma. ⁊c̄. Pro fundamēto ſmōis ōit' theological' q̄ō.

Querit': vtꝝ de credibilibus reuelatis poſſit aliq̄s hr̄e ſimul ſciam ⁊ fidē: loq̄ndo de ſcia vt accipit' ꝑ oi notitia certa: Arguitur ꝙ ſic. Joā. xx. Quia vidiſti me Thoma credidiſti: Thomas ſit' habuit ð chr̄o certā notitiā intuitiuā ⁊ tamen fidē. etiaꝫ Petr' ⁊ Joānes viderūt chr̄m crucifigi: ſꝫ vn' articul' ē de chr̄o hoīe crucifixo: igitur ſimul habuerūt notitiā itutiuā: qꝛ ille hō crucifix': ⁊ fidē: qꝛ nō ē dictū eos fuiſſe extra fidē vl' cognitionē fidei: qꝛ h̄ viderūt: igit' ſtāt ſil' de eodeꝫ ſcia ⁊ fides. In oppoſitū. ij. ad Coꝝ. v. Per fidē ei ambulam' nō ꝑ ſpēm. gloſ. Mō ꝑ fidē tm̄ illuminamur. ſi tm̄ ꝑ fidē: igit' nō habem' nec hr̄e poſſum' i via ſil' ſciam ⁊ fidē de credibilibꝫ reuelatꝭ. Ad q̄ōnē rñdendū eſt ſm Scotū in. iij. di. xxiij. q. j. ꝙ ſcia multipliciter pt̄ capi. Vno mō put ē aliq̄ notitia cū adheſiōe firma/ ðꝛ ſcia. ⁊ ꝙ tal' ſcia poſſit ſtare cū fide vult Aug. j. retrac. ca. xiij. Sed iſto mō nō q̄rit q̄ſtio de ſcia: qꝛ nō tm̄ de credibilibꝫ reuelatꝭ pt̄ eē ſcia h̄ mō: firmit' adherēdo teſtimōio alieno ⁊ ſic ſtare cū fide. ſꝫ etiā ipa fides ē ſcia iſto mō: ſicut ptꝫ ꝑ Aug. i. xj. de ciui. c. ij. Profecto indr̄ ea q̄ remota ſūt a ſenſibꝫ nr̄is (q̄m teſtimōio nr̄o ſcire nō poſſum') ð his alios teſtes requirim': eiſq̄ꝫ credim' a q̄ꝝ ſenſibꝫ rmota eē vl' fuiſſe nō credim'. ⁊ ſic eſt i ſenſu ꝙ credim' alÿs de his q̄ viderūt. Sic ē in itellectu ſm ipm de his q̄ mēte ſentiunt': qꝛ ⁊ ipe ſenſus mētꝭ rectiſſime ſenſus ðꝛ. Alio mō capit' ſcia ſicut aſſenſus: nō ſolū ꝑ credulitatē adherēdo teſtimonio alieno: ſed pt̄ eē ſicut ꝟitati ſi te aſſentit': licꝫ ſi ex his dē cauſis ſcīetia eſt neceſſaria. De q̄ aſſenſu loquit' phus. vj. Eth. di. ꝙ habitu intellectuali ðt aliq̄s determinate veꝝ. ⁊ aſſentit vni parti: ſicut aliq̄s aſſentiret ꝯcluſiōi demōſtrate. ⁊ ita fides q̄ aſſentit' alteri parti ꝯtradictōis determinate: eēt ſcia ſm phm. ⁊ iſto mō fides infuſa ⁊ ſcīetia ð reuelatꝭ ſtāt ſil': qꝛ ſic nō accipit' ꝓprie ſcia Alio mō accipit' ſcia ꝓprie: vt accipit'. j. poſterioꝝ. ⁊ ad illā q̄ttuor reqrunt' ꝯditiōes in ſcientia.

Prima ꝙ ſit certa excludēdo oēm dubitatiōem ⁊ diſceptatiōem

Scda ꝙ ſit de cognito neceſſario

Tertia ꝙ ſup cām euidētē i intellectu

Quarta ꝙ ſit ꝑ cām neceſſariā euidēteꝫ applicatā ad ꝯclōnē ꝑ diſcurſum ſyllogiſticū. Jō ðt phs. j. Poſter. Scire opinamur vnūq̄dq̄ꝫ ſimplr ⁊ nō ſophiſtico mō q̄ eſt ſm accidēs. Et illo mō accipiēdo ſciam impoſſibile ē de eodē eē ſimul ſciam ⁊ fidem. Et ad argumētū ðꝛ ꝙ Thom. aliō vidit ⁊ aliō credidit. vidit hoieꝫ ⁊ credidit deū. ⁊ Petr' ⁊ Joā. viderīt illū hoiem crucifigi: ita credidiſſent ſi nō vidiſſēt. ſed ex q̄ viderūt nō crediderīt ꝑ tūc. nec cogitādo crucifixiōem/ habuerūt fidē de ea: hēbāt tñ habituꝫ q̄ illō credidiſſent/ ſi nō vidiſſent:

q̃ mediãte saluati sūt: iuxta v̄ba p̄assūpta
Fides tua. ¶ Pro cōplemēto s̄mōis no-
tandū q̄ si q̄s vellet oēs effect⁹ fidei nume
rare poti⁹ sibi tp̄s deficeret: aut memoria
q̄ materia. Vñ apl'us loq̄ns de fide di-
cit. Quid adhuc dicaz: deficiet enim me
tp̄s enarrãtē. Heb. xj. Et h̄ dr postq̄ mul
tas laudes de fide narrauit. Nota silitu-
dinē de fonte q̄ p̄ducit multa flumina ꝛc̄.
Sic fides ē fons q̄dā. Eccl̄. j. Fons sapie
v̄bū dei. Et p̄ducit multa flumia. i. mul-
tos effect⁹ Jo. vij. Qui credit i me (sic̄ dr
sc̄ptura) flumia de vētre ei⁹ fluēt aq̄ viue.
Sūt aūt octo flumina: sic̄ hic infra dicet̄
Vñ sic̄ origo oim fructuū ē arbor: sic ori-
go ꝛ fundamētū oim v̄tutū / ois grē ꝛ ois
meriti / ē fides. Jō dr: suba reꝝ sperādaꝝ.
Heb. xj. q̄ hz rōnē ꝛ p̄mi fundamēti: vt
dicit s. ser. ij. p̄te. ij. Vñ. j. Tim. j. Funda-
mētū aliō neō p̄t pōere p̄ter id qō po. ē: qō
est iesus chr̄s. glo. i. fides iesu chr̄i. Aliq̄s
g̃ i p̄nti s̄mōe effect⁹ fidei p̄seq̄mur. Vbi
nota octo effectus.

Primo em̄ fides pctā diluit
Scdo hoiem deo subijcit
Tertio mōm vincit
Quarto carnē cōprimit.
Quinto demonē deprimit.
Sexto mirabilia facit
Septimo grām influit
Octauo gliam tribuit

Primū est grē infusio
Scdm ē peccatoꝝ remissio
Tertiū est diuina subiectio.
Quartū est mōi despectio
Quintū ē carnis cōpressio
Sextū est diaboli p̄stratio.
Septimū ē miraculoꝝ op̄atio
Octauū est glie collatio

¶ Prim⁹ g̃ effect⁹ siue vtilitas fidei ē: q̄
pctā diluit. Probat̄ rōne / exēplo / ꝛ auctē
Rō ē ista Pctm̄ ei n̄ p̄t nisi p̄ ꝯtritionē de
leri q̄ est dolor de pctis voluntarie assūpt⁹
Jlla em̄ inordiatio q̄ ē facta i pctō p̄ inor-
dinatā delectationē reducit̄ ad eq̄litatē iu
stitie p̄ dolorē ꝯtritōis. Dolor āt ille est ō
pctō inq̄ntū p̄ illō offensus est de⁹ ꝛ pctōr
incurrit reatū pene eterne. Propter h̄ em̄
pctōr dolet: q̄ putat se offendisse deū per
pctm̄: ꝛ se esse reū pene eterne. ꝛ debz etiā
credere ꝛ sperare veniā a deo. Req̄rit̄ g̃ q̄
ad h̄ vt iustificet̄ a pctō: credat deū iustifi
catorē hoim p̄ ministeriū chr̄i. Tria g̃ cre
dit pctōr q̄ ꝯterit̄. Primuz est: q̄ credit se
offendisse deū peccādo. Scdo credit se di
uinam grām p̄didisse peccato. Tertio cre
dit se dignū eterna pena: ꝛ iō timet. ꝛ q̄d-
libet istoꝝ habz p̄ fidez. Dic p̄tice. Jdeo
Roma. iiij. Credēti in eū q̄ iustificat im-
piū reputat̄ fides ei⁹ ad iustitiā s̄m p̄posi
tū gratie dei. Si qō istoꝝ triuz deficiat:
nō pōt vera ꝯtritio haberi. Vide b. Tho
mā. j. ij. q. xiij. ar. iiij. Q, aūt pctōr h̄ putet
vñ habz nisi ex fide: Ergo fides est origo
ꝛ fundamentū ꝯtritōis ꝛ ꝯseq̄nt̄ remissi
onis pctōꝝ ex parte ipi⁹ pctōris: sed ex p̄-
te dei ē grā ꝛ miscdia dei: sed ex p̄te chr̄i ē
meritū passiōis sue. Hec aūt triplex cau-
sa ꝯcurrit in pctōꝝ remissiōez. ex p̄te q̄dē
dei miscdia: ex pate chr̄i q̄ est de⁹ ꝛ hō / est
meritū mortis sue: ex p̄te nr̄a fides. Hāc
triplicē causam ponit apl'us Rom̄. iij. Ju
stificati gratis p̄ grām ipi⁹: ecce p̄ma. Et
p̄ redēptionē q̄ est in chr̄o Jesu: quē p̄po-
suit de⁹ p̄pitiatorē p̄ fidē in sanguine ipi⁹:
ecce scda. Et infra. Arbitramur em̄ iustifi
cari hoiem p̄ fidē sine opib⁹ legis: ecce ter
tia. Patz g̃ q̄ fides est origo ꝛ causa iusti-
ficatiōis pctōꝝ ex p̄te nr̄a. Vñ Abac. ij.
Justus aūt me⁹ ex fide viuit. Et sic patz
rō. Exēplū habem⁹ in Cornelio cēturiōe
q̄ cū adhuc nō esset baptizat⁹: q̄ tñ habe
bat fidē implicitā ꝯsecut⁹ est pctōꝝ remis
siōem. ꝛ accepte erāt elemosyne sue coraz
deo. Vñ dixit ei āgel⁹. Oīones tue ꝛ ele
mosyne ascēderūt in memoriā in ꝯspectu
dñi. Vñ vt plem⁹ in fide instrueret̄ appa
ruit ei angelus dñi manifeste: monēs euz
vt accersiri faceret Simonē petꝝ. p̄ quez
plen⁹ instrueret̄ de his q̄ sunt fidei. Act.
x. Ex his patz etiā sine baptismo peccata
dimitti. baptismo dico actuali: vt p̄z etiā
extra in c. Debitū. de baptismo. Bapti-
smus aūt nullū pctm̄ pōt remittere sine fi
de actuali i adultꝭ: vl' habituali / sic̄ i pue-
ris. vt extra in c. Maiores. de baptismo.
Nā dr Mar. vl. Qui crediderit ꝛ bapti-
zat⁹ fuerit: salu⁹ erit. Qui v̄o nō credide
rit / cōdēnabit̄. Vñ saracen⁹ vel iude⁹ eo
ip̄o q̄ fidem habet purgat̄ a peccatis: eti-
am anteq̄ actualiter baptizet̄. Jdeo dici
tur Act. xv. Fide purificās corda eorum

Et nota q fides tollit pctā non solū q̄ntū ad culpā: sed etiā q̄ntū ad penā eternā: τ etiā tpalē/si ē pfecta fides τ ɔtritio. sic fuit in magdalena τ bono latrone. Exēpluz etiā hꝫ de Niniuitꝭ: q credētes ṽbis Jone egerūt pniaz. Nec solū fides ꝓpria est cā et origo remissiōis pctōꝝ: sed etiā fides aliena: de ɔgruo tñ: nō de ɔdigno. In cui⁹ signū legit Mat. viij. de Centurione ꝓpt cuius fide sanat⁹ ē puer su⁹. Vñ dixit ei dñs Vade τ sicut credidisti fiat tibi. τ sanatus ē puer in illa hora. Mat. viij. Dic totaz historiaz. Sic ad pces Jairi archisynagogi suscitauit chr̄s filiā ei⁹: sicut legit Mat. ix τ Mar. v. Sic ad fidē τ pces Marthe τ Magdalene suscitauit Lazarū. Et vt h̄ māifeste ōnderet exq̄siuit chr̄s a Martha ɔfessiōem anteq̄ ipm resuscitaret: dicens Ego sum resurrectio τ vita: q credit i me etiāsi mortu⁹ fuerit/viuet: τ ois q credit i me nō morieť in eternū. Credis h̄? Ait illi. Utiq̄ dñe: ego credidi qa tu es chr̄s filius dei viui q in hūc mūdm venisti. Jo. xj Et tūc statim postea chr̄s suscitauit Lazaꝝ. sic τ ad fidē illoꝝ q portabant paralyticū. Vñ dr̄ Matt. ix. Ecce offerebāt ei palyticū in lecto iacentē. Videns aūt Jesus fidē illorū: dixit palytico. Cōfide fili: remittunť tibi pctā tua. Sic τ fides chananee subuenit filie q a diabolo vexabať. Matt. xv. vñ dixit ei. O mlier: magna est fides tua τc. Sup q ṽbo dr̄ glo. Quantū valet apud deū fides ꝓpria: apud quē tantū valuit aliena: vt intus τ extra sanaret hoiem? Vñ τ hodie multi pctōres cōuertunť ꝓpt fidē τ oratiōnē eccl'ie. Sic fides τ orō scē Monice subuenit Augustino filio suo. Vñ legiť. Hui⁹ mr̄ deuotissima quē carne pus peperat mūdo: charitatꝭ visceribꝫ postmodū mlťo semie lachrymarū genuit chr̄o. Patet pmus effect⁹ fidei.

¶ Scd̄s effect⁹ fidei ē: qꝛ hoiem deo subijcit. Et h̄ q̄ntū ad tria. Primo q̄ntū ad intellectū. Scd̄o q̄ntū ad voluntatē. Tertio q̄ntum ad vitā. Quantū ad intellectū: qꝛ subijcit intellectū hūanū ad credēduz deo de his q etiā intelligere pfecte nō pōt. qd est valde mirabile. Rō: qa facit hoiez operari sup naturalē potētiā. Nā naturaliter ɔgnitio nr̄a hꝫ ortū a sensu. nec pt hō cognoscere naturalr nisi q sensu pcipit. et tñ p fidē eleuať hō ad cognoscendū illa q sensu pcipi nō pñt: nisi solo auditu. Rom. x. ergo fides ex auditu τc. Et id̄ ē mirabile. sicut si aial brutū eleuareť ad volandū in aere. Jdō aplus ij. Cor. x. In captiuitatē redigētes intellectū vrm: in obsequiū chr̄i. Vñ dr̄ Ber. q tria singl'arit mirabilr fecit de⁹ in assumptione nature hūane. Cōiuncta em̄ sūt sil' de⁹ τ hō: mr̄ τ ṽgo: fides τ cor hūanum. Hec ille. Scd̄o fides subijcit deo volūtatē hois ad obediendū ei in oibꝫ q̄ntūcūq̄ arduis. Exemplū hēm⁹ de Abraā qñ ei pcepit de⁹ vt imolaret Jsaac vnigenitū suū In q qdez facto magn ɔcertatio esse poterat inter naturā τ fidē. Nā ex pte vna videbat Abraā q erat fili⁹ suus. Jtē vnic⁹. Jtē legitim⁹ τ natural': dilect⁹ valde. Jtē nō spabat aliū ex vxore suscipe: eo q eet iā puecte etatꝭ. Ex alia pte fides vrgebat eū Exq em̄ de⁹ sibi pmiserat dicēs. In Jsaac vocabiť tibi semē. Gen. xxj Credidit q licꝫ ipm occideret ex pcepto di: poterat deus ipm a morte suscitare. et hac de cā in h̄ tāgraui certamie vicit naturā fides Vnd̄ iuit ad mōtez illū vt ipm dño imolaret. sicut legiť Gen. xxij. Vñ apl's fidē ipsi⁹ Abrae magnificās ait. Fide obtulit Abraā Jsaac cū tētareť τ vnigēitū offerebat: q susceperat pmissiōes. Ad quē dictuz est: qa in Jsaac vocabiť tibi semen: arbitrans qꝛ a mortuis suscitare eū potēs ē de⁹. Heb. xj. Tertio fides subijcit deo corp⁹ τ vitā hominis. Quid em̄ mouit martyres ad sustinendū diuersa tormenta τ mortē crudelē: nisi fides? Positi em̄ erant in h̄ certamine vtꝝ vellent vitam aut fidem pdere: τ elegerūt vitam pdere q̄ fidē: ꝓpter quā ludibria expti: insup τ vincl'a τ carceres. lapidati sunt: secti sunt: tentati sunt: in occisione gladij mortui sť. Heb. xj. Nota h̄ moraliter ɔ illos q pro chr̄o nolūt dare bona tpalia i subuentione paupeꝝ. Quō ergo darent vitā qñ nō dant bona tpalia? Et hoc ꝓpter defectū fidei. Et h̄ patet manifeste. Nam vnusq̄sq̄ libenter daret ducatum p lucranda vna ciuitate si haberet instrumentum pmissiōis validū τ roboratū. Et tamen chr̄s pmittit pro vno centum τ vitaz eternam: iuxta illud Mat. xix. Centuplū accipietis τ vitam eternam possidebitꝭ. τ tamen non dant. Quod non ex alio pce-

dit nisi ex defectu fidei. Magis ei credūt instrumēto notarij q̃ instrō chri: ꝛ mag[is] ꝟbis iudei q̃ ꝟbis dei. Mr̃ g̊ martyrij fides catholica ē: q̄ deo mirabili mō hoīs subijcit itellectū/volūtatē ꝛ vitā. Intātū etiā fides subijcit aīam deo: ꝙ ipam deo vnit ꝛ facit vnū cum deo: sicut vir ꝛ vxor fiūt vna caro. Vñ ꝛ ꝑ fidē despōsat̄ aīa a deo: iuxta illō Osee. ij. Spōsabo te mihi in fide. Vñ Jo. xvij. Nō ꝓ eis rogo tm̄ sȝ etiā ꝓ eis q̄ credituri sūt ꝑ ꝟbuȝ eoꝝ i me: vt oēs vnū sint sicut tu pr̄ i me: ꝛ ego i te. Et infra. sicut ꝛ nos vnū sum⁹. ¶ Tertius effect⁹ fidei ē: q2 vincit mōm. j. Joā. v. Hec ē victoria q̄ vicit mōm fides nostra Quis ē āt q̄ vincit mōm nisi q̄ credit qm̄ Jesus est fili⁹ dei. Bellat eñ mōs ꝯ nos dupl'r. Primo ꝓsperis blādiēdo ꝛ alliciēdo. Scđo aduers[is] terrēdo: vtroqꝫ mō hoīnē sepe a deo recedere facit. Fides āt in vtroqꝫ bello facit hoīem vincere. Nā si hō est in ꝓsperitate ꝯsiderat ꝙ ꝓsperitas illa trāsitoria est: ꝛ ꝙ nulli⁹ momēti est respectu futuroꝝ bonoꝝ q̄ in futura glīa expectam⁹/ꝛ ex h̄ ꝯtēnit ipa: nec ponit spē in ipis. ꝑsertim q2 ꝯsiderat hō ꝙ bona tpalia sunt ipeditiua bonoꝝ eternoꝝ. vñ Grego. Tāto q̄s a supno amore disiūgit̄: q̄nto q̄s inferi⁹ declinat̄. Et ad h̄ etiā inducit fides. s. ad mōi ꝯtēptū exēplo chri q̄ ꝓsperitatē ꝛ bona tpalia ꝯtēpsit ꝛ aduersa sustinuit: vñ regnū fugit. Joā. vj. nō autē crucē. Jō Hebre. xij. Aspiciētes i auctorē fidei ꝛ ꝯsūmatorē Jesum. q̄ ꝓposito sibi gaudio sustinuit crucē ꝯfusiōe ꝯtempta. Sūt g̊ bona tpalia ipeditiua bonoꝝ eternoꝝ. Propter qđ dicebat saluator: ꝙ facilius pōt camel⁹ ꝑ foramē ac⁹ itrare q̄ diues i regnū celoꝝ. Mat. xiiij. Vñ plerūqꝫ hō relinq̄t oīa tpalia bona ꝛ parētes ꝛ amicos vt expediti⁹ adq̄rat eterna. Et h̄ vñ: nisi ex fide quā habet de eternis ꝓpter ꝟbū chri dicētis: Oīs q̄ reliq̄rit domū vl' frēs/aut sorores/aut pr̄em/aut agros/ꝓpter nomē meū: centuplū accipiet/ꝛ vitā eternā possidebit. Mat. xix. Si autē hō ē in aduersitate: patient̄ ꝑ fidē sustinet. Cōsiderat eñ ꝙ ꝑ tribulatiōes hui⁹ mōi patiēter sustētas hō adq̄rit vitā eternā incōꝑabilr meliorē ista. ij. Coꝝ. iiij. Id eñ qđ in p̄nti est momentaneū ꝛ leuis tribulationis nostre: sup̄ modū in sublimitate eternū glorie pōdus operat̄ in nobis. Nec sūt ꝯdigne passiōes hui⁹ tpis ad futurā glīaȝ q̄ reuelabit̄ in nobis. Rom. viij. Propter h̄ ergo hō sustinēdo patiēter vincit mōm Et h̄ vñ habȝ: nisi ex fide? Si aūt fidē nō habet: oīa timet: oībꝫ passiōibꝫ ē subiect⁹: ꝛ in ꝓsperitatibꝫ tēporalibꝫ bonis spē figit ꝛ sic tandē a mūdo vincit̄ ꝛ decipit̄. Figura ad h̄ habet̄ de virga Moysi q̄ percussit mare ꝛ diuisit: vt sic filij israel trāsirent liberati ab opp̄ssiōe Pharaōis Exo. xiiij. Virga significat fidē q̄ trāsit illesus hō ꝑ mare hui⁹ mūdi. Ad idē facit figura đ arca Noe: quā aq̄ diluuij ad sublimiora tulit. Gene. vij. Oēs aūt q̄s extra arcā inuenit/extinxit: vt ponit Greg. i li. moral'. Et habet̄ i decre. xxiiij. q. j. Quia ex sola. Sicut igit̄ insurgētibꝫ aq̄s arca eleuabat̄ supius: sic tūc fides eleuat hoīem ad supiora cū magis insurgūt mūdi aduersitates. Roma. v. Nō solū aūt: sed ꝛ glīamur i tribulatiōibꝫ: sciētes q2 tribulatio patientiā operat̄: patiētia aūt ꝓbatiōem: ꝓbatio ꝟo spē. Ad idē i nouo testamēto hr̄ figura đ Petro q̄ ad iussum dn̄i ambulabat super mare vt iret ad iesum. sed cū timuisset vētū validū cepit mergi. Vñ ꝯtinuo Jesus extēdēs manū app̄hēdit eū: ꝛ ait illi. Modice fidei cur dubitasti: Mat. xiiij. Nota g̊ ꝙ q̄diu habuit Petrus fidem firmam: ibat sup̄ mare. sed q̄ primū cepit dubitare cepit mergi. ad significandū ꝙ in mari hui⁹ mōi hō illesus vadit q̄diu hō firmā fidē habet: q2 ꝑ fidē ꝯtēnit aduersa mūdi ꝛ q̄nqꝫ ꝑ fidē a mult[is] ꝑiculis ꝑseruat̄. Sȝ q̄ dubitat de fide: multa incurrit ꝑicula: qbꝫ vincit̄ ꝛ in corꝑe ꝛ in aīa. Vñ ad ꝓpositū đt Ambro. ꝛ hr̄ i decre. xxiiij. q. j. Nō turbat̄ nauis q̄ Petrū habet: turbat̄ illa q̄ Judā habȝ. Et si multa illic discipuloꝝ merita nauigabāt: tñ adhuc eā ꝓditoris ꝑfidia agitabat. In vtraqꝫ Petr⁹: sȝ q̄ suis meritis firm⁹ ē/turbat̄ alienis. Caueamus igit̄ ꝑfidū: caueam⁹ ꝓditorē: ne per vnū fluctuem⁹ plurimi. Et infra. Ibi ergo turbatio vbi modica fides. ibi securitas: vbi ꝑfecta dilectio. Et ita etiā experimēto didici q̄nqꝫ. Nota exēplū de domino Stephano medico q̄ capt⁹ a curia in vigilia natiuitatis dn̄i ꝓpter ꝓditionē discoꝝ

tã: cũ fuisset actiꝰ q̃stionatꝰ: dixit cõpellẽte eũ diuino iudicio. Merito h̃ tali die patior: q: olim nõ credebã natiuitatẽ dñi rc. Postea p̃o decapitatꝰ est: r in fide ecclie me pñte mortuꝰ est. Hec ẽ est victoria q̃ vincit mõm fides nr̃a. j. Joã. v. ¶ Quartus effectꝰ ẽ: q: carnẽ cõpͥmit. Caro em̃ bellat aduersus spm̃ cũ delectatõib᷒ r voluptatib᷒. Vñ Gal. v. Caro ꝯcupiscit aduersus spm̃ r spũs aduersus carnẽ: hec ei sibi inuicẽ aduersanť: vt nõ q̃cũq̃ vultis illa faciatꝫ. Sed quõ in h̃ bello sperať victoria nisi ꝑ fidẽ? Nã fides oñdit hoi ꝙ si carni ꝯsentit ꝑ delectatiõe momẽtanea q̃ cõis est nob᷒ r bestijs ꝑdit bõ eterna: q̃ cõmunia sũt nob᷒ r angel᷒: r penas incurrũt eternas. Rom. viij. Si em̃ ẽm carnẽ vixeritis/ moriemini Si aũt spũ facta carnis mortificaue. viuetꝫ. Itẽ Gal. vj. Qui seminat i carne/ de carne r metet corruptionẽ. Qui aũt semiat i spũ: de spũ metet vitã eternã. Qui aũr fidẽ nõ habẽt/ opret ꝙ carni succũbãt. Jõ apl's hortať di. In oibus sumẽtes scutũ fidei in q̃ possitis oia tela neq̃ssimi ignea extinguere. Eph. vj. Vñ Hiero. ad Eustoch. de ꝯgitate suanda. Si q̃n senseris exteriorẽ hoiem/ florẽ adolescẽtie suspirare. r accepto cibo eunte in lecto cõposita dulcis libidinũ põpa cõcusserit: arripe scutũ fidei in q̃ ignite diaboli extiguunť sagitte. Nota exẽplũ de illo eremita q̃ rẽtatꝰ a q̃dã muliere/ oẽs sibi digitos ꝯbussit rc. sic Antoniꝰ: sic Hieronymꝰ: sic Bñdictꝰ: sic Dñicꝰ: sic Fraciscꝰ Et oẽs sctí ꝑ fidẽ vicerũt regna: r carnales tẽtatões. Heb. xj. Scẽi ꝑ fidẽ vicerũt regna: opati sũt iustitiã rc. ¶ Quintꝰ effectus ẽ: q: depͥmit demonẽ. Diabolꝰ em̃ q̃rit libenť eruere bois fidẽ: q̃ est ocul᷒ aie Sicut corꝰ ꝓmo currit ad oculũ cadaueris. Jtẽ oculũ fidei diabolꝰ sibi ꝯsentientib᷒ velat: ne videãt q̃ ducanť. sicut solẽt oculi velari his q̃ ducunť ad patibulum. Itẽ facit diabolꝰ sicut pecori fit seu aiali q̃n molit ad rotã siue molẽdinũ/ alioquin nõ vult circuire. Sic diabolꝰ si operuerit oculos mẽtis tollendo fideꝫ i oẽ pctm̃ qõ voluerit hoiem inducit. Tentat igit hoiminẽ diabolꝰ de oi pctõ: ſꝫ p̃cipue de superbia: vt nõ obediat p̃ceptꝫ dei: nec deo subijciať/ ſꝫ sibi. Hoc aũt remouet fides. per

quã cog̃scimꝰ ꝙ deꝰ est dñs oim: r ei soli sit obtpandũ: r ipe solꝰ sit adorãdꝰ: iuxta illõ Mat. iiij. Vnũ deũ adorab/ r illi soli fuies. Propť h̃ exhortať nos apl's Petrꝰ di. Aduersariꝰ vr̃ diabolꝰ tanq̃ leo rugiens cir. rc. j. Pet. vlti. Figura hi᷒ de Dauid vincẽte Goliath cũ q̃nq̃ lapidib᷒ de torrente r cũ funda r baculo. Goliath interp̃tať trãsiens: r s̃cat q̃ trãsiuit de celo i terrã: de gr̃a in culpã: de fecũditate angelica ad penã infernaleꝫ. r de angelo factꝰ ẽ diabolꝰ. Mar. vl. Signa aũt eos q̃ crediderint hec seq̃nť. In noie meo demõia ejcient. rc. Per fundã p̃o põt dici ꝙ significať orõ. Per perã p̃o pastoralẽ vbi lapides reponunť: significať memoria. Triplex aũt ict᷒ lapidũ q̃s Dauid, ꝓiecit in Goliath: significat fidẽ trinitatis. Vel aliť. Per baculum significať crux chr̃i. Per q̃nq̃ lapides de torrẽte q̃nq̃ vlnera chr̃i. Per fundã significať memoria. r sic ꝑ fideꝫ chr̃i r memoriã crucꝫ vinciť diabolꝰ. Hic historiã si videť tibi: pur hĩ. j. Reg. xvij. Item p̃t poni exẽplũ de sctã Justina r õ sancto Cypriano. ¶ Sextꝰ effectꝰ est: q: mirabilia facit. Oĩa em̃ mirabilia q̃ fuerũt ab aplĩs r alijs sctĩs facta: v̄tute fidei patrata sũt: vl' ipoꝝ facientiũ/ vel illoꝝ q̃b᷒ facta sũt. Vñ r chr̃s faciebat miracula: nõ ꝑpter eiꝰ fidẽ/ q: fides nõ erat i eo: sed ẽm fidẽ illoꝝ q̃b᷒ ipe miracula faciebat. Vñ dixit centurioñi. Vade r sicut credidisti fiat tibi. Mat. viij. Et Mat. xj. dr̃: ꝙ ñ poterat i patria sua facere signũ ꝑpt incredulitatem eoꝝ. Nota: nõ poterat. i. nolebat: q: potẽtie sue nõ ꝯgruebat. Sic exponit glo. j. q. j. c. Paulanistc. i glo. vlti. Vl' dic ẽm Tho. ꝙ h̃ qõ dr̃/ nõ poterat: nõ referť ad potentiã absolutã: sed ad id qõ p̃t fieri ꝯgruenť. Nõ em̃ cõgruum erat vr inter incredulos opareť miracula. Vñ subdit. Et mirabať ꝑpter incredulitateꝫ coꝝ. Em quẽ modũ dr̃ Gen. xviij. Vñ celare potero Abrahã q̃ gesturꝰ sũ? Et Gen. xix. Nõ potero facere q̃cq̃ donec ingrediarꝫ illuc ita expõit b. Tho. p̃te. iij. q. xliij. ar. ij. i rñsione ad ꝓmũ. Fides ẽ inr̃ oim miraculoꝝ q̃ facta sũt i mõo. O fidei magna potẽtia Nã elemẽta oia r corpa celestia/ fidei obedientiã exhibuerũt. Nam ꝓmo terra fidei obediuit dũ ꝑ chr̃m r Petrũ r alios sctõs

mortui resuscitati sūt: ad cuius imperium terra se aperuit &c. Propter quod dicit dominus. Si habueritis fidē sicut granū sinapis: diceretis mōti huic/trāsi hinc: & trāsibit. Math. xvij.

Secūdo aqua fidei obediuit: sicut patuit in mari rubro quod se aperuit ad imperiū Moysi Exo. xiiij. Itē in trāsitu iordanis per Josue.

Tertio aer: sicut patuit quando christo percipienti vēto & mari facta est trāquillitas magna Mat. viij. Item Theodosio imperatori: ad cuius fidem & orationē motus est ventus maximus: qui irruit vehementer in hostes/adeo vt omnes debellati fuerint. sicut legitur in Ecclesiastica historia. Et refert glo. magna Jo. an. i cle. Si dominum. de reliquiis & de ve. san. i fi. glo. Quarto ignis: sicut patet in tribus pueris proiectis in camino ignis ardentis: quos omnino non tetigit ignis nec contristauit. sicut legitur Dan. iij. Idē patet in multis sanctis qui in ignem proiecti illesi manebāt

Quinto corpora celestia: sicut patet de sole qui ad iussum Josue stetit. Josue. x. Item tempore Ezechie reuersus est sol decē lineis. Esa. xxxviij. Sexto demōes. vnde ad fidē apostolorum et aliorum expellebantur de corporibus energuminū obsessorum. Septimo oēs creature: vnde oēs lāguores sanabātur: sicut patet de Enea Act. ix. Et ad vmbrā Petri sanabantur infirmi sicut dicitur Act. v. Vnde Mar. vl. dicitur. Signa autem eos qui crediderint hec sequuntur. In noīe meo demōia eiciēt: linguis loquentur nouis: serpentes tollēt: & si mortiferum quid biberint non eos nocebit. Super egros manus imponēt & bene habebūt. Patet ergo quot mirabilia fides operatur Itē Mar. ix. Si potes credere: oīa possibilia sūt credenti. ¶ Septimus effectus est: quia grām influit seu infundit. Rō est: quia grā cū sit forma quedā nō infunditur in subiectū quod est aīa: nisi conueniēter preparatū. quia actus actiuorum sūt in patiēte disposito. Disponitur autem aīa ad grām per volūtatē ad bonū. j. Reg. vij. Preparate corda vestra dño. Volūtas autem presupponit cognitiōem intellectus. quia nō potest volūtas ferri nisi in rē apprehēsam. Intellectus autem perficitur in cognitiōe diuinorum per fidē: igitur fides est dispositiō aīe ad grām suscipiēdā. & sic est cā grē gratūfaciētis: & hoc verum est de fide informi. Sed fides formata per charitatē est effectus grē potius quam cā. Vnde Heb. xj. Sine fide impossibile est placere deo. Pro latiori tamen declaratiōe Nota quod grā dupliciter potest dici. Vno mō ipm auxiliū dei mouentis aīam ad bonū: & tūc fides est effectus ipsius grē: vt dictū est supra sermōe scdo: vbi agitur de qditate fidei: pte. j. Alio mō dicitur grā ipum habituale dei donū: & sic preexigitur fides preparationem que hic ponitur. Patet ratio. Auctoritas. Oportet accedērem ad deū credere Heb. xj. Itē Jo. vij. Qui credit in me sicut dicit scriptura: flumina de vētre eius fluēt aque viue. Hoc autem dixit de spiritu quē accepturi erāt credētes i eū. Et hinc est quod cathecismus precedit baptismū. Ante enim quam baptizetur quis instruitur de his que sūt fidei &c. vt detur intelligi quia ad receptiōem grē baptismalis requiritur preparatio fidei. Joā. xj. Qui credit in me: etiā si mortuus fuerit &c. s. vita grē. Et sic duplici medio conclusio ista probatur. s. rōne & auctoritate. Itē Rom. j. Heb. x. Iustus ex fide viuit. ¶ Octauus effectus est: quia gloriā tribuit. Patet rō & auctoritas. Rō est: quia sine principio nō potest esse mediū neque finis: sed principiū glorie est fides. Sicut enim tempore diluuij nō fuit salus alicui sine arca: sic nec alicui est salus sine fide. Figura de scala Jacob. Vnde fides dicitur substātia rerum sperādarū Heb. xj. Ergo primordiū & origo glorie est fides. Vnde Mar. vl. Qui crediderit & baptizatus fuerit: saluus erit. Exemplū patet in latrone: & in Magdalena: cui dictū est: Fides tua te saluā fecit. Luc. vij. Et in pueris baptizatis. Et de Thoma: cui dictū est Beati qui nō viderūt & crediderūt. Jo. x. Ideo dicit Joānes. Hec autem scripta sūt vt credatis quia Jesus est filius dei: & vt credētes vitā habeatis in noīe ipsius. Itē Jo. iij. Sic deus dilexit mundum vt filiū suū vnigenitū daret: vt oīs qui credit in ipm non pereat: sed habeat vitā eternā. Itē Jo. vj. Qui credit in me: habet vitā eternā. Itē Jo. xj. Ego sum resurrectio & vita: qui credit in me etiā si mortuus fuerit viuet. & oīs qui viuit & credit in me: nō morietur in eternū. Itē. j. Jo. v. Hec scribo vobis: vt sciatis quoniam vitam habetis eternā qui credit in nomine filij dei. Fides ergo est stella/reges spūales ad saluatorem adducens. Matt. ij. Patet ergo quod effectus & finis fidei est vita eterna. De hoc habetur visio Joānis apostoli Apocal. xij. Mulier amicta sole/& luna sub pedibus eius & in capite eius corona stellarum. xij. Expone figurā istam sicut scripsi in sermōe. v. in octaua pasche/qui incipit: Noli esse incredulus:

pte.iij. Propter hoc dr thema. Fides tua te saluum fecit rc. Amen.

De immortalitate anime · Sermo.VII.

Fides tua te saluũ fecit. Lu.xvij. Quia vltimus et final' effect⁹ fidei formate ẽ glia vite eterne: vt dictũ ẽ sup primo. gliam aũt vite eterne nõ posset hũana natura adipisci nisi eet imortal'. Jõ añq̃ ad articulos fidei dscẽdam⁹/videam⁹ aliqd de spi⁹ aie imortalitate: put. s. aia naturaliter ẽ imortal'. Saluter pmo pgo ma. rc.

Pro smõis fundamẽto in q̃ agit de aia: de ipa aia orit theological' qõ

Querit: vtr aia separata cogscat aliqd sensibilr. Arguit q sic: ait ph'us.j.de ania. Desideriũ/ osidẽtia/timor et gaudiũ ptinẽt ad potẽtiã sensitiuã: sz talia sũt in aia separata: g in ea ẽ potẽtia sensitiua. et si sic: põt aliqd sensibilr cogscere. Jn oppositũ ait phs.ij.de aia. Sol⁹ intellect⁹ ẽ separabilis ab alijs potẽtijs: sicut ppetuũ a corruptibili. g in separatõe aie corrũpunt potẽtie sensitiue. et si sic: ania separata nihil pt cog scere. et sic qõ manet p vtraq pte dubia.

Ad qõnẽ rñdendũ ẽ fm Ricb. de media villa in.iiij.dist.l.ar.j.q.j. q sicut se habẽt intellect⁹ et volũtas ad essentiã aie intellectiue: sic mõ suo se habẽt potẽtie sensitiue ad essentiã aie sensitiue: qz intellect⁹ et volũtas nõ addũt rẽ absolutã vltra eẽntiã aie itellectiue: qũuis ab ea differat fm rõnẽ et relationẽ. g silr potẽtie sensitiue ab eẽntia aie sensitiue nõ differũt/nisi fm rõnem/ hoc excepto: q potentie sensitiue nõ pñt esse in actib⁹ suis/nisi mediãtib⁹ organis. intellect⁹ aũt et volũtas organis alligate nõ sũt: qũuis dũ ania intellectiua corpori corruptibili est vnita/ad directionez suoꝝ actuũ indigeat ministerio viriũ sensitiuaꝝ de cõi lege: ex quib⁹ sequit/ q siue aia intellectiua et sensitiua in hoie sint eadẽ essentia siue nõ/ q aia itellectiua a corpore separata/nihil põt sensibilr cognoscere qz. si nõ sũt eadẽ essentia/nõ remanẽt i aia separata potentie sensitiue: sed in et⁹ separatiõe a corpe corrũpunt. Jõ restat q aia separata nihil põt sensibilr cognoscere ex parte cognoscentis. s. p potentiã sensitiuã: tñ bñ ex pte rei cognite: vt p itellectũ sensibilia et sensibiles eoꝝ modos pt cogscere. Et ad argumẽtũ dr q timor et gaudiũ nõ sũt vniuoce passiões cõuenientes aie separate: vt ptz ex dictꝫ de qb⁹ habẽda ẽ fides. de q̃ fide loquit: iuxta vba Fides tua rc.

Pro cõplemẽto g sermõis ẽ notãdũ q qttuor modis vti possum⁹ ad pbãdũ anie rõnal' immortalitatẽ

Primo per rões theologicales

Scdo p deductiones naturales.

Tertio p visiões exẽplares

Quarto p auctes doctorales

Nõ tñ istis medijs pncipalr initi debemus ad hoc credendũ: sz diuine vitati et auctoritati soli/q̃ p xbim maxime reuelata ẽ dicentez: Venite bñdicti pris rc. Et Jte maledicti in ignẽ eternũ. Mat.xxv. Has g rões nõ añcedent sz 9nter allegam⁹ p 9firmatiõe vitatis fidei. Nec miret qs si hãc materiã aggredior pdicãdo ipam fide lib⁹. Nã et hoc idẽ facit Grego.iiij. dialogo.

Primũ g mediũ trifariã diuidet fm q tres rões theologice adduci pñt ad ppositũ. Prima rõ sumit ex parte diuine iustitie. Scda ex pte diuine sapientie. Tertia ex parte diuine clemẽtie. Prima g rõ ẽ ex parte diuine iustitie. Sicut em necesse est deũ esse: sic necesse ẽ ipm iustũ esse. Nõ em sicut in nobis iustitia/ita in deo est accidẽs: qd põt adesse et abesse pter subiecti corruptiõem: qz iustitia i deo est ipa essentia diuia. Quicqd em ẽ in do est de⁹. Vñ sicut necesse ẽ ipm deuz esse: ita necesse est ipum iustũ esse/bonũ esse: potentẽ esse rc. ps. De⁹ iust⁹ iudex/fortis et patiẽs: nun qd irascet p singulos dies? Nec posset de9 us iniustitiã facere: sicut nec posset seipm annihilare. ij. Tim. ij. Deus fidel' pmaet: negare seipm nõ põt. Oportet g q de⁹ sit remunerator bonoꝝ: et punitor maloꝝ Heb.xj. Oportet accedẽtẽ ad deũ credere qz est: et inqrentib⁹ se remunerator sit. qz. hoc ad iustitiã ptinet. Vñ diffinit. Justitia est 9stãs et ppetua volũtas/ius suũ vnicuiq tribuens. instit. de iusti. et iu. in pn. et. l. Justitia. ff. co. ti. Vñ ps. et hr Rom. ij. Deus reddet vnicuiq iuxta opa sua. Videmus aũt manifeste in hac vita mul

tos hoies trāsgressa naturalis ordis rōne seu naturalis rōnis ordie. z etiā fracto vinculo leg̃ diuie/ꝗ abrupta vitioꝝ icedere: sugbos: luxuriosos: auaros: iracūdos: inuidos: gulosos zc. nec tñ de eoꝝ pctis puniri: sed poti⁹ in bonis tp̄alib⁹ abūdare. iuxta illō ps. Zelaui sup iniq̃s: pacem pctōꝝ vidēs zc. Itē ps. cxliij. Erue me de manu filioꝝ alienoꝝ q̃ꝝ os locutū est vanitatez Dextra eoꝝ dextra iniq̃tatꝫ: q̃ꝝ filij sic nouelle plātatiōes in iu. s. Filie eoꝝ cōpo. cir. vt simi. tē. pmp. eoꝝ ple. eruc. ex h̄ in illud Oues eoꝝ fe. ab. in gref. s. bo. eoꝝ cras. ñ ē ru. ma. neq̄ trā. neq̄ cla. in pla. eoꝝ. De q̄ Hieremias admirās: sic inq̄t. Iust⁹ q̄dez es dñe si dispute tecū: verūtñ iusta loquar ad te. Quare via ipioꝝ p̄spat: bñ est oib⁹ q̄ p̄uaricant z iniq̄ agunt? Plātasti eos z radicē miserūt: p̄ficiūt z faciūt fructū. Prope es tu ori eoꝝ: z lōge a renib⁹ eoꝝ. Hie. xij. Ecōtra hoies q̄ in h̄ seculo iuste viuunt/ſm lumē rōnis natural' vitā suā dirigētes: q̄d a deo hoib⁹ datū est: q̄d ē participatio q̄daz diuini luminis. iuxta illō ps. Signatū est sup nos lumē vult⁹ tui dne. obediūt etiā diuis mandatꝫ. et ex h̄ merentur maximū p̄miū. cū hoies hmōi sint dō files. Nā vt ait phs in. x. Eth. Hō sapiēs est deo simillim⁹ z sibi amātissim⁹. Ex q̄ sequit̄ q̄ c̄quis bonoꝝ sit p̄miū z i testimoniū v̄tutꝫ: tñ nō est cōdignū p̄miū. q̄a nullus bonoꝝ tp̄alis est sufficiēs p̄miū v̄tutꝫ. Et rō est: q̄a act⁹ v̄tutis gr̄a informat⁹ hꝫ infinitatē quandā respectu meriti: eoq̄ p̄cedit a p̄ncipio increato q̄d est sp̄ussctus: q̄ mouet agentē sicut sessor equū: iuxta illud Ro. viij. Qui sp̄ū dei agunt̄ hi filij sūt dei. Nō etiā p̄nt hoies boni z v̄tuosi i hac vita p̄miū equalēs v̄tuti recipe. q̄a oia bona tp̄alia cōpata v̄tutib⁹ iferiora iueniūt̄. sic etiā nec mali digne i hac vita p̄nt puniri. q̄ grauitas mortal' culpe excedit oēs p̄portiōem pene tp̄alis. Rō est. quia pena hmōi ē finita: culpa v̄o infinita. nō p̄nt ḡ bona tp̄alia eē c̄gruū p̄miū virtuose vite. Nā p̄miū opoꝛꝫ q̄ sit excellēti⁹ merito. Quinimo nedū in hac vita nō p̄sumātur verūetiā affligunt̄: tentant̄: tribulant̄. sicut patet intuentib⁹ vitā sc̄tōꝝ oim. Vñ dicit̄ Judith. viij. Oēs q̄ placuerūt deo: p mul tas tribulatiōes trāsierunt. Heb. xj. Alij v̄o ludibria z v̄bera experti sūt: insup z vincula z carceres: lapidati sūt: secti sunt: tentati sunt: in occisione gladij mortui sunt: circūierunt in melotꝫ z in pellib⁹ caprīs: egentes: angustiati: afflicti: q̄b⁹ dign⁹ non erat mūd⁹. Vñ etiā p leuib⁹ modicisq̄ peccatis de⁹ acrit̄ punit bonos in hac vita. sic legit̄. iij. Reg. xiij. de p̄pha q̄ occisus fuit a leone in via p̄pter inobedientiā q̄ solū fuit veniale pctm̄: vt vult Gre. in. iiij. dialog. q̄netiā sine pctō deus multa mala iustꝫ infligit. sicut patet de Job: Tobia zc. Cum ḡ nec malis pene debite irrogent̄ a deo h̄: nec iustꝫ c̄grua p̄mia reddant̄: patet q̄ p⁹ vitā istā istō iudiciū exercet̄ a deo. alioq̄n iniust⁹ eēt de⁹. Et ex h̄ infert̄ q̄ post vitaz istā aia viuit z sit imortalis: vt possit a dō recipe c̄grua p̄mia v̄tuose vite: vel p peccatis suis debitas penas soluere. Exēplū patet de diuite epulone z Lazaro. Dictū est ei diuiti. Fili recordare q̄ accepisti bona i vita tua: z Lazar⁹ sil'r mala. Nūc v̄o hic c̄solat̄: tu v̄o cruciarꝫ. Lu. xvj. Unde apl's. Statū ē hoib⁹ semel mori: p⁹ h̄ autē iudiciū Heb. ix. Nota post h̄. i. p⁹ mortez. q̄ in hac vita nō est iudiciū sꝫ iustitia tm̄. sed p⁹ mortē iustitia c̄uertet̄ in iudicium. Itē Ro. ij. sc̄ptū est em̄ q̄ de⁹ reddet vnicuiq̄ iuxta opa sua: his q̄ ſm patientiā boni opis: gl'iam z honorē z incorruptiōem q̄rentib⁹ vitā eternā. His aūt q̄ sūt ex cōtentione z q̄ ñ adq̄escunt v̄itati: credūt āt iniq̄tati: ira z indignatio zc. Et hec ratio oino c̄cludit: p̄supposito q̄ act⁹ hūani diuine puidētie subijciant̄: put fides catholica tenet z sc̄ptura tota p̄bat. z p nūc istō supponam⁹. infra tñ de h̄ nob sermo erit. Qō z h. Tho. p̄bat in. iij. c̄ gen. c. cxl. vbi agit̄ q̄ act⁹ hoim p̄miant̄ vel puniunt̄ a deo: iuxta illud Sap. viij. Sapia attigit a fine vsq̄ ad finez fortiter: z disponit oia suauiter. Nota oia zc. ¶ Scda rō sumit̄ ex pte diuie sapie: q̄ ē tal'. Sapiētꝫ ē ordinare bona ad bonū: z optia ad optimū finē. Vñ dixit q̄dā. Quicq̄d ag̃: prudēter agas: z respice finē. Manifestū est aūt q̄ de⁹ ē sūma sapia. ḡ debuit oia ordinare ad finē bonū ſm q̄litatē reꝝ ordinataꝝ. Videm⁹ aūt oēs pene creaturas ordiatas ad finē hoīs. Nā vt de iferiorib⁹ icipiam⁹: plante: pisces: bestie: ad hoies sūt ordinate.

Gen.j. Faciam⁹ hoiem ad ima. ꝛ simi.no. ꝛ psit piscib⁹ mar꜒ ꝛ volatilib⁹ celi ꝛ bestijs tre: vniuerseq₃ creature: oiq₃ reptili qḋ mouet in tra. Itē in ps. Qui pducit fenū iument꜒: ꝛ herbā seruituti hoim. Itē corpora celestia sūt a deo pducta ad distiguēdā diē ac noctē: ꝛ vt sint in signa ꝛ tpa ꝛ dies ꝛ noctes. Gen.j. Itē Deut.iiij. Custodite igit sollicite aias vras: ne forte ocul eleuat꜒ i celū: videat꜒ solē ꝛ lunā ꝛ omnia astra celi. et errore decept⁹ adores ea ꝛ colas q̄ creauit dn̄s de⁹ tu⁹ in misteriū cūct꜒ gētib⁹ q̄ sub celo sūt. Pat꜒ ḡ ꝙ hō est finis creaturaꝝ. Finis aūt ē oib⁹ nobilior q̄ st ad finē. Cū ḡ mūds sit ppetu⁹: vt pat꜒ de elemēt꜒ Eccs.j. Generatio pterit ꝛ generatio aduenit: terra aūt i etnū stat. Itē Ps. Statuit ea i etnū ꝛ i seculū se. pceptū po. ꝛ n̄ pteribit. Et Boe. O q̄ ppetua mūdum rōne gubnas. ḡ multo magis hō q̄ntū ad animā saltē d₃ eē ppetu⁹. q̄ ppter q̄d vnūq̄dq₃ tale: illḋ mag꜒. Hāc rōnē ponit Lactan. in. vj. dicēs. Si hoim cā fact⁹ ē mūds et ita fact⁹ ē vt esset etern⁹. Cur ipi q̄ꝝ cā fact⁹ est nō st sempiterni: q̄si dicat sempiterni pfecto sūt. ¶ Tertia rō sumit ex pte diuine bonitat꜒ siue clementie. Cū eīn de⁹ sit sūme bon⁹: opoꝛt꜒ ꝙ bonū sit oē op⁹ suum. Vn̄ in istitutiōe creaturaꝝ post q̄dlibet op⁹ dt scriptura. Vidit de⁹ ꝙ eēt bonū ꝛc. Gen.j. Bonū aūt op⁹ cōsideraf marie ex pte finis. Vn̄ ꝛ in actib⁹ moralib⁹: si finis ab agēte intēt⁹ sit malus: ipm q₃ op⁹ malū erit: si bon⁹/bonū. Si igit ad finem mortis solū de⁹ hoiem pdidisset: cū mors ipa sit mala: ꝓpt qḋ dicit ꝙ de⁹ mortē n̄ fecit. Sap.j. ꝯseq̄nt etiā ipm op⁹ eēt malū: q̄d indecēs deo eēt ꝛ homi etiā q̄ ꝓpt h̄ sp flere deberet ꝛ dolere: ꝛ nūq̄ fruitōe opari. iuxta illud q̄d ex psona ipioꝝ dr. Ex nihilo nati sum⁹: ꝛ post h̄ erīa erim⁹ tanq̄ n̄ fuerimus ꝛc. venite ḡ ꝛ fruamur bonis q̄ sūt ꝛ vtamur creatura tanq̄ i iuuētute celeriter. Sap.ij. Ad q̄d eīn dedit de⁹ homi rōnem: nisi vt bn̄ opef: Ad q̄d aūt pdesset bona opatio: si p mercede bone opatiōis mortē expectaret: Nā vt ait Aug⁹. Nihil pdest bn̄ viuere: cui n̄ daf sp viuere. Hāc rōnē ponit Hilari⁹.j. de trini. vbi de his q̄ se doctrine accōmodarūt: sic ait. Opinabant vitā ipam nō ad mortē tm̄ ab imortali deo tribui existimādu₃: cū boni largitor n̄ esse itelligeret si viuēdi iocūdissimū sensum ad tristissimū moriēdi finē tribuisset. Patet ḡ pmū mediū p tres rōnes theologicas. ¶ Scdm mediū ē p deductiones naturales seu physicas in q̄ adducentur decē rōnes eandē vitatē ꝯfirmātes. s. aiam hūanā eē imortalē. Dic aliq̄s ipsaꝝ fm audientiū capacitatem.

Prima rō sumit ab vniuersi pfectiōe.
Scda a nature hūane inclinatiōe.
Tertia a cause corruptōis cessatione.
Quarta a ꝑuatione seu negatiōe.
Quinta a ꝯtrarietat꜒ remotōe.
Sexta a ꝓpria anime opatione. (one
Septia a formaꝝ icorruptibilū rceptib
Octaua a materie pme incorruptiōe.
Nona ab intellect⁹ agent꜒ opatione.
Decima ab anime pfectione.

¶ Prima rō sumit ꝓpt vniuersi pfectiōe₃: ad quā reqrit ꝙ diuersus modus creatōis inueniat in creatur꜒. Creauit aūt de⁹ q̄dā oino icorruptibilia: sic st angeli. Quedā ꝟo oino corruptilia: sic st bruta: plante et hmōi. Fuit ḡ nece ad pfectiōe₃ vniuersi vt q̄dā crearent media/q̄ eēnt q̄ntū ad aliq̄d corruptibilia ꝛ icorruptibilia. sic est hō: q̄ q̄ntū ad corp⁹ ē corruptibil: ꝛ q̄ntū ad animā est icorruptibil. Hāc rōnē ponit Gre. in. iiij. dial. c. iij. Tres q̄ppe inquit vitales spūs creauit oipotēs de⁹. Vnū q̄ carne n̄ tegit. Scdm q̄ carne tegit sed n̄ cū carne morit. Tertiū q̄ carne tegit et cum carne morit. Spūs naq₃ ē q̄ carne n̄ tegit angeloꝝ spūs. Qui cū carne tegit ꝛ cū carne n̄ morit/hoim. Spūs q̄ cū carne tegit ꝛ cū carne morit/iumētoꝝ: oimq₃ brutoꝝ aialiū. Hō itaq₃ sic i medio creat⁹ ē/vt eēt iferior angelo: supior iumēto. ita aliq̄d hab₃ cōe cū sūmo: aliq̄d cū infimo. imortalitatē sc₃ spūs cū angelo: mortalitatē ꝟo carnis cū iumēto. Hec ille. ¶ Scda rō sumitur ꝓpt nature iclinatiōe₃. Impossibile naq₃ ē appetitū naturalē eē frustra. sed hō naturalr appetit ppetuo viuere. Qḋ p₃ ex h̄ ꝙ eē est q̄d ab oib⁹ appetit. hō aūt p itellectū apphēdit eē n̄ ī lū vt nūc: sic bruta aialia: ₃ simplr absq₃ h̄ ꝛ nūc. ꝛ sic fm oē tps. fm aūt ꝙ apphēdit ita naturalr appetit. Cōsequit igit hō ppetuitate₃ fm aia₃ q̄ esse simplr ꝛ fm oē tps apphēdit. Hanc rōnē

affiigt b. Tho. q. 3 gen. c. lxxix. Idē ponit pte. j. q. lxxv. ar. vj. in corpe qōnis i fi. vbi sic dr. Naturalr vnūqdqz suo mō dsiderat esse. I: ē naturalr desiderat vnūqdqz suaz pfectoēz. hois āt pfectio ↄsistit i intellectu z volūtate. pfectio aūt intellect⁹ ↄsistit in cognitiōe pme cause. i. dei. cogscit āt de⁹ ab hoie nō pōt i hac vita. g p⁹ vitā hāc itellect⁹ cogscit deū: z sic erit pfect⁹. g imortal ē. Silr pfectio z desideriū volūtatz ↄsistit in h q naturalr dsiderat esse ppetuū: vt h dr. g z c. Uide b. Tho. p. j. q. xcj. ar. j. Desideriū aūt in reb⁹ ↄgscētib⁹ sequit cognitionē. sensus āt n cogscit eē nisi sub h z nunc. sed intellect⁹ apphēdit esse absolute z fm oē tps. Uñ esse hñs itellectū naturalr desiderat eē sp. Naturale āt desideriū nō pōt eē inane. oīs g intellectual substātia ē incorruptibil: fm b. Tho. et sic idez qd pri⁹. aliōqn hoi fieret iniuria. etiā eēt miserabilior ceterz creaturz/ si in ill naturale desideriū adipleret: z hoi nō. Uñ aplś. j. Cor. xv Si in hac vita tm sperantes sum⁹: miserabiliores sū⁹ oib⁹ hoib⁹. Nota hoib⁹: qnimo oibus creaturis: vt dictū ē. Et ↄfirmat hec scda ratio: qz appetit britudinem: de cui⁹ rōne ē eternitas. Nihil em est pfecte beatuz nisi sit eternū. B̄ritudo aūt nihil aliō est q̄ stat⁹ oim bonoꝝ aggregatiōe pfectus: fm Boe. Quā qdē britudinē qlibet hō naturaliter desiderat. Uñ Boe. i. iij. de ↄsola. Ois qdē mortaliū cura quā multipliciuz studioꝝ laboꝝ exercet/ diuerso qdē calle pcedit: ad vnū tñ britudis finē nitit puenire. Cōsistit aūt britudo hois in pfectione intellect⁹ z volūtatz. Duo g desiderat hō naturalr. Pmo ppetuitatē: de q ē. dr. Secundo britudinē: vt pz in dicto Boetij. q britudo ↄsistit in itellectu p visiōez dī. Jo an. xvij. Hec ē āt vita et. vt cog. te so. v. d. z quē mi. iesū chrm. Itē i volūtate p fruitionē: qꝝ neutꝝ pt eē i hac vita. Exo. xxxiij Nō me videbit hō z viuet. g p⁹ hāc vitā. et sic idē quod pri⁹. Est g duplex rō hui⁹. Pmia sumit a ppetuitate quā hō naturalr desiderat. Scda a britudine. sed pma solū hz ad ↄpositū: qz loquit de aie ppetuitate: nō aūt d britudie. Sed qz britudo reqrit ppetuitatē: iō etiā hec rō facit ad ↄpositū.

¶ Tertia rō sumit ppt eē corruptibil cessatiōez: seu ppt corruptōis cessatōez. et est tal. Mot⁹ em celi ē cā generatōis z corruptōis: vt dicūt naturales. Huic āt motui n ē aia hūana subiecta. nullū em min⁹ nobile pt agere i magz nobile: nec illd destruere. Certū ē āt q aia rōnal q ē spūs/ nobilior ē celo qd ē corp⁹. Qd pbat rōne z autoritate. Rō ē. qz qnto creatura ē nobilior tāto magis appropiat deo. Uñ creature q hñt solū eē/ sīt i ifimo gdu nobilitatz. Creature āt q hñt esse: viuere: z sentire. nobiliores sīt illq hñt esse z viuere tm. Creature āt q hñt esse: viuere: z itelligere. nobiliores sīt aliīs creaturz. cuiu smodi ē hō respectu aie rōnal. Cū g celi habeāt solū eē z n viuere: qcquid aliq phi alit dixerint: seqt q aia hūana nobilior sit celo. Autoritas pz Mat. xvj. Quid eim pficit hoi si vniuersū mūdū lucret z c. Itē etiā ex eo: qz hō finis ē ppt quē creatū ē celū: vt pz i autoritatib⁹ positz sup. j. pte hui⁹ fmōis. rōne secūda. Qz igit aia nobilior ē celo/ n subijcit ei: nec ei⁹ influētijs: qnimo pt inclinationes corpis ex influētijs corporū celestiuz puenientes reprimere z refrenare. Propter qd dr q vir sapiēs dñabit astrz. et fuit verbū originale Ptolomei astrologi. vñ nec a celo causat ania: nec ipi subijcit: sed pot⁹ dñat. nec educit de potētia materie: vt infra dicet. Corruptio g q causat ex motu celi: nō pt agere in aiam q ē nobilior celo. g aia ē incorruptibil. qz cessante cā cessat effect⁹. vt c. Cū cessante. extra d appella. Fiat g rō sic. Oē qd corrūpit subiectū est motui celi. qz ipe mot⁹ celi ē cā generatiōis z corruptiōis. sz aia hūana n ē subiecta motui celi: vt dictū ē. g ē icorruptibil.

¶ Quarta rō sumit ex pte imaterialitatz scz ppt materie puatiōem siue negatōem. et ē tal. Ois corruptio pcedit a cōditione materie. licz em materia sit icorruptibil z ingenita fm se: vt dr i. j. phys. tñ est cā corruptiōis: eo q ē in potētia ad multas formas: nec satisfacit appetitui suo p aliquaz formā corpoꝝ iferioꝝ. Uñ licz materia p pie n corrūpat p se: nec forma p se sz solū cōpositū: tñ corruptōis huius causa ē materia: vt dictū est. Sed ania hūana nō est cōposita ex materia z forma: quia tūc nō dicit aia: sed animatuz. Item nō reciperet formas sine materia: qz vnūquodqz recipit fm modū recipientz. g patz q ania est

incorruptibil᷑:q₂ cessante materia cessat ⁊ corruptio:q̄ ē ei⁹ effect⁹.⁊ sic ē idē. Sʒ q̄d dices de aiab⁹ brutoꝝ aialiū.q̄ etiā nō sūt cōposite ex forma ⁊ materia:⁊ tñ sūt corruptibiles: R̄ndeo: licʒ ille nō sint cōposite ex materia ⁊ forma:tñ depēdēt a materia:q₂ de potētia materie educte sūt:ſʒ nō sic ania hūana q̄ p creationē a deo imediate pducit᷑. Et h̄ inuit᷑ Geñ.j. Nā de bestijs dr̄. Producat terra aiam viuētē ⁊c̄. Sʒ d̄ hoie dr̄: Faciam⁹ hoiem ⁊c̄. Jteʒ Geñ.ij. Jnspirauit i faciē ei⁹ spiraculū vite. Jteʒ Geñ.ix. de aiali bruto dr̄. Ania illi⁹ i sanguie ē:q̄si dicat:ex sanguis pmanētia esse illi⁹ depēdet. Uide b. Tho.ij.ↄ̄ gēt.c.lxxx ⁊.lxxix. ¶ Quīta rō sumit᷑ ex pte ↄtrarietatis. Quia dato q̄ aia eēt ex materia et forma cōposita:tñ adhuc oporteret ponere eā incorruptibilē:q₂ nō inuenit᷑ corruptio nisi vbi inuenit᷑ ↄtrarietas. Generationes eñ ⁊ corruptōes ex ↄ̄rijs ⁊ i ↄ̄ria fi͡ut. Uñ corpa celestia q₂ nō hñt materiā ↄ̄ue tati subiectā/sūt icorruptibilia. Jn aia aūt itellectiua nō pōt eē aliq̄ ↄ̄rietas.qd̄ patʒ ex h̄.recipit eñ fm modū sui eē. Ea ꝟo q̄ in ipa recipiunt᷑:sūt absq̄ ↄ̄rietate. nā itellig᷑ ignē ⁊ aquā sine ↄtrarietate. Cōtrarioꝝ eñ eadē ē disciplina. Nā rōnes ↄ̄rioꝝ i intellectu nō sūt ↄ̄rie:ſʒ ē vna sciētia ↄ̄rioꝝ.impossibile est ḡ q̄ aia itellectiua sit corruptibil᷑.⁊ sic idē. Hanc rōnē ponit b. Tho.pte.j.q.lxxv.ar.vj. ¶ Sexta rō sumit᷑ ex pte sue opatōis ꝓprie:⁊ ē tal᷑. Unūq̄dq̄ eñ opat᷑ fm q̄ ē ens.vñ ꝓpria opatō rei sequit᷑ ꝓpriaʒ naturā. Propa āt opatio anie ē intelligere ⁊ velle:p hāc eñ differt a brutis ⁊ platis ⁊ etiā ianiatis.intelligere aūt ē vniuersaliū ⁊ icorruptiliū inq̄ntū hmōi.ḡ aia hūana ē incorruptibil᷑. Perfectiones eñ oportet eē pfectibilib⁹ ꝓportionatas. Hāc rōnē ponit b. Tho.ij.ↄ̄ gēti. c.lxxviij. Jtē opatio ꝓpria hois q̄ ē intelligere ⁊ velle/ē sine orgāo corporeo:⁊ iō ñ indiget corpe.ḡ aia q̄ntū ad eēntiā suā ⁊ esse nō indiget corpe:ſʒ p ſe ē subsistēs. Q, āt aia q̄ntū ad intelligere nō indigeat corpe/pbat᷑.q₂ q̄nto pl⁹ a corporeis sensib⁹ sepat᷑/tāto meli⁹ intelligit:sicut patʒ i somniabilib⁹ ⁊ sincopabilibus ⁊ extasim passis. Uñ apl's. Siue in corpe siue extra corp⁹ nescio:de⁹ scit.j.Coꝝ.xij. Nec im merito h̄ accidit.q₂ cū aia hūana sit i ↄ̄finio corporeaꝝ ⁊ incorporeaꝝ subaꝝ q̄si in orizōte ext̄nis eternitatꝭ ⁊ tpis recedēs ab infimo appropinq̄t ad sūmū.vñ ⁊ q̄n tota liter erit a corpe separata/pfecte assimilabit᷑ substātijs sepatis/q̄ntuʒ ad modum intelligendi. Uñ licʒ intelligere nostrum fm modum vite presentis corrupto corpe corrūpat᷑:iuxta qd̄ dr̄ apl's. Siue scia destruet᷑.j.Coꝝ.xiij. Succedat tñ alius modus itelligēdi altior fm b. Tho.ij.ↄ̄ gen. c.lxxix. ¶ Septima rō ē. Unūq̄dq̄ qd̄ recipit᷑ in aliq̄/recipit᷑ in eo fm modū ei⁹ in q̄ ē. Forme aūt reꝝ recipiunt᷑ in itellectu possibili:put sūt intelligibiles actu. Sūt āt intelligibiles actu put sūt imateriales vniuersales:⁊ p ↄ̄ñs incorruptibiles. ḡ intellect⁹ possibil᷑ est incorruptibil᷑.ſʒ intellectus possibil᷑ ē aliq̄d anie humane. ḡ ania hūana ē incorruptibil᷑ fm be. Tho. vbi s̄. ¶ Octaua rō est. Sicut eē intelligibile ē pmanētius q̄ꝫ eē sensibile:sic ⁊ recipiens eē intelligibile ē pmanēti⁹ q̄ꝫ recipiēs esse sensibile.ſʒ r̄cipiēs eē sensibile ē icorruptibile fm suā subam.s.materiā pmā:q̄ ē ingenita ⁊ incorruptibil᷑:vt dictū ē:ḡ multo forti⁹ intellect⁹ possibil᷑.q̄ ē receptiu⁹ formaꝝ itelligibiliū.ḡ ⁊ aia hūana cui⁹ itellect⁹ possibil᷑ ē ps.incorruptibil᷑ ē fm be. Tho.vbi s̄.vbi etiā ponit aliā q̄ est ista. ¶ Nona rō ē tal᷑. Faciēs ē nobili⁹ facto: vt etiā Arist.dr̄.ſʒ itellect⁹ agēs facit actu itelligibilia.cū ḡ intelligibilia actu inq̄ntū hmōi sint incorruptibilia:multo forti⁹ itellect⁹ agēs erit incorruptibil᷑.ḡ ⁊ ania hūana c⁹ lumē ē intellect⁹ agēs. ¶ Decia rō q̄ pt addi talis ē. Nulla res corrūpit᷑ ex eo in q̄ ↄ̄sistit sua pfectio. Perfectio āt aie humane ↄ̄sistit i abstractiōe q̄daʒ a corpe. Perficit᷑ eñ aia humana scia ⁊ ꝟtute. Fm sciam āt tāto magis pficit᷑ q̄nto mag᷑ immaterialia ↄ̄siderat. Uirtutis aūt pfectō ↄ̄sistit i h̄:q̄ hō corpis passiōes nō sequat᷑ ſʒ eas fm rōnē tēperet ⁊ refrenet. Nō ḡ corruptio aie ↄ̄sistit in h̄ q̄ a corpe sepat᷑. Si āt dicat᷑ q̄ pfectio aie ↄ̄sistit i sepatiōe ei⁹ a corpe fm opationē. Corruptio āt i sepatōe fm esse nō ↄueniēt᷑ obijcit᷑:opatio āt rei nō ↄueniēt᷑ demonstrat subam ⁊ esse ipi⁹.qm̄ vnūq̄dq̄ opat᷑ fm q̄ ē ens:⁊ ꝓpa opatio rei sequit᷑ ipi⁹ ꝓpriā naturā. Nō pt

ꝙ ꝑficiʹ opatio alicuiꝰ rei nisi ẜm ꝙ ꝑficiť eiꝰ suba. Si igiť opatio aie ẜm opatiōem suā ꝑficiť in relinquendo corpꝰ: ꝛ corporea suba sua i eē suo nō deficiet ꝑ h̄ ꝙ a corpe separeť. Hoc b. Tho. ij. ꝯ gēti. c. lxxix. Et declaro h̄ ꝑ illō qō scpsi sup ibi. Itez opeꝝ ratio bois. Est tn̄ tenēdū ꝙ q̄uis humaꝝ na aia sit incorruptibiľ ꝛ imortaľ: nihilo minꝰ firmiť tenendū ē ꝙ sit forma corpis hūani ꝑ se ꝛ eēntiaľr: ꝛ aliō tenere eēt heꝝ reticū, vt ꝓbať in cle. Vna. §. porro. de sūꝝ ma tri. ꝛ fi. catho. ¶ Tertiū medium ē ꝑ visiōes exēplares siue experimētales. Nam multis exēplis experimentalibꝫ cognitū est aias hūanas esse imortales: h̄ deo reuelāte ꝛ opante. Nā pmo scimꝰ ꝙ multa miꝝ racula facta fuerūt ꝛ fiūt ad ꝯtactū corporū scrōꝝ mortuoꝝ vel ꝟtute eoꝝ. Naz vt ait Greg. i. iiij. dial. Ad extricta corpa scrōrū viuētes egri veniūt ꝛ sanant. demonia ci veniūt ꝛ liberanť. leprosi veniūt ꝛ mundanť. deferūť mortui ꝛ suscitanť. pēsa itaꝝ ꝙ aie eoꝝ q̄liť viuūt q̄ꝝ hic ꝛ mortua corpora in tot miraculꝰ viuūt. Si igiť vitam anie manētis i corpe depꝑhendis ex motu mēbroꝝ: cur nō ꝑpēdis vitā anie post corpus etiā ꝑ ossa mortua i ꝟtute miraculoꝝ rū. Hec ille. Ex h̄ ptz ꝙ manifeste cogīciꝝ mus imortalē aiam post mortē corpis: lz illā videre n̄ possimꝰ: eo ꝙ corporeis oculꝰ videri nō pōt cū spūs sit. Ad h̄ tn̄ diuina clemētia aliq̄n certiꝰ imortalitatē anie deꝝ dit itelligi. Nā interdū ipam aniam post exitū corpis/visibiľr oculꝰ corporeis ōmōstrauit: sicut refert Greg. i. iiij. dial. ꝑ multa exēpla. Primo de aia Germani epī caꝝ puani: qua vidit btūs Bn̄dictꝰ in globo igneo ab angelꝰ ferri ad celū. Sic etiā viꝝ dit aiam btē Scholastice sororis sue/celi secreta penetrare i forma columbe. Sic ō aia Theodorici regis: quā vidit q̄dā scūs eremita i insula lipparꝫ degēs: deduci ad infernū sub specie corpis nudi seu camisia coopti/ligatis manibꝫ retro a Simacho patritio ꝛ Ioāne papa deduci: ꝛ detrudi i os Vulcani. Sic ꝛ Antoniꝰ vidit aniꝝ mā Pauli pmi eremite inť apl'os ad celū ferri. Potes etiā h̄ referre exēplū qō legiť i monasterijs cartusiēsiū/de illo defuncto q̄ dū eēt i ecclia i feretro posit' surgēs ait Corā dei iudicio vocatꝰ sum ꝛc. Dic roꝝ tū. Multa etiā exēpla ponit ibi. Greg. q̄ cā breuitatꝫ dimitto. Sz ad idē cōprobāꝝ dū refert Valeriꝰ i. j. li. c. v. de somnijs. ꝙ Simonide q̄dā poeta sic indens. Is. s. Siꝝ monides cū ad litꝰ nauē appulisset: ibiq̄ ꝫ matūcq̄ corpꝰ sepulture mādasset: admōitus ab eo ne ꝓximo die nauigaret/in terꝝ ra remāsit. Qui inde soluerant: fluctibꝫ ꝛ ꝓcelľi ꝯspectu eiꝰ obruti sūt. Ipe letatꝰ ē ꝙ vitā suā somnio/quā naui credere maꝝ luisset. Memor autē bn̄ficij elegātissimo carmine/eternitati ꝯsecrauit: meliꝰ illi ꝛ diuturniꝰ i aīs boim sepulchꝝ ꝯstituens q̄ in desertꝫ ꝛ ig̃tis arenis struxerat. Hec Valeriꝰ. Ad idez audiui nuꝑ Bononie ꝯtigisse: duos scholares in societate vitaz duxisse. q̄ꝝ vnꝰ defunctꝰ apparuit postmodū socio totꝰ i parte diuisus. Videbať em̄ socio illi ꝙ videret eū mēbratim diuidi ꝛ discerpi: ꝛ iteꝝ reintegrari/iterūq̄ discerꝝ pi. Qō cū introgassꝫ cur ista tā dura pateref: Propť h̄ inqt: q: aiaz imortalē ee dū mortaľ eēm credere recusabā. Ad hāc etiam ꝟitatē ꝯfirmādā naturali experimento cognicimꝰ: ꝙ nec lupꝰ nec canis mortuꝰ timeť: nec aliq̄d aliud aiaľ/solꝰ hō mortuꝰ timeť. ex q̄ innuiť ꝙ post mortē hois aliq̄d viuēs remanet/qō timeť. Et q̄d h̄ nisi ania: ¶ Quartū mediū ē ꝑ auctoritates doctorales. Supfluū ē hoi fideli ꝟitatez hanc scripturaꝝ auctoritatibꝫ suadere. Oēs q̄ppe scripture diuīe huic rei testimonia ꝑꝝ hibēt: tā vicꝫ veterꝫ q̄ noui testamēti. De veteri q̄dē h̄z Esa. vl. Vermis eoꝝ n̄ moꝝ rieť: ꝛ ignis eoꝝ nō extigueť. Itē Sap. v Iusti in ꝑpetuū viuēt. Itē Dan. xij. Eui gilabūt de puluere terre: alij in vitā etnā: alij in opprobriū vt videāt sp. Itē de noꝝ uo testamēto Mat. xv. Ibūt hi i supplicium etnū: iusti āt in vitā etnā. Itē. ij. Coꝝ rin. v. Scimꝰ āt ꝙ si terrestrꝫ domus nr̄a huiꝰ habitatōis dissoluať: ꝙ edificationē ex deo habeamꝰ domū nō manu factā/etnā in celꝰ. Plato i Timeo ait. Post oē corpus aias i sinū p̄tis reuerti. Et in li. ij. dt tot esse aias q̄t sūt stelle: ꝛ leges imortalitatis h̄re. Itē idē Plato i Timeo dt aias post dissolutionē varijs penis affligi Itē Diogenes se dixit descēsuꝝ ad infernū pꝰ mortē: ꝛ cupiditate imortalitatꝫ scipm occidit: vt ait Lactā. vbi s̄. Dicit b. Tho. i

liij.sen.di.xliij.q.j. ar.j.in corpe qōnis p̄h
me.q̄ q̄rundā positio fuit.s. Pythagore ꝛ
Platonis ponētiū q̄dē aiam imortalē:sȝ
de corpe in corp⁹ trā ire. Sȝ hāc positōē
iprobat phs in post.de aia dicēs.q̄ aia ē
forma corpis ꝛ motor ei⁹. Oportet āt vt
deſminate forme deſminata mā debeaſ:
ꝛ deſminato motori deſ determinatū or
ganū:sicut q̄libet ars in agēdo vtiſ ꝓꝛijs
instr̄is.vn̄ hec aia nō p̄t eē forma ꝛ mo
tor:nisi hui⁹ corpis:ſm Thom̄. Ponebat
āt Plato vt refert b.Aug.xij.de ciui.dei.i
fine.eos q̄ imoderate ꝛ inhoneste vixerūt
ꝓ ſluēdas penas ad corpa redire morta
lia Plato q̄dē etiā bestiaꝝ ponit: Porphi
ri⁹ tm̄mō hoim.sapiētiū ꝟo aias p⁹ mortē
trāsferri ad sidera:vt aliq̄nto diutius in
astro sibi ꝯgruo q̄sq̄ requiescat:atq̄ deinde
rurs⁹ miſie p̄stie oblit⁹:ꝛ cupiditate hūdi
corpis victus redeat ad labores erūnasq̄
mortaliū:vt refert idē.xiij.de ciui.dei.ca.
xix. Et i.xliij.de ciui.dei.c.v. Et h̄ sentit
Virgili⁹ i ꝟsib⁹ infra positꝫ i fine. Archi
ta tarētin⁹ etiā vt ait Tulli⁹ in li.de sene
ctute dicebat mētē nr̄am q̄ddā eē diuinū.
Itē Arist.ij.de aia.c.ij.ait de aia hūana:
q̄ separatur tanq̄ ꝑpetuū a corruptibili.
Idē sentit in.xj. Meta. Itē Tulli⁹ d̄ sō.
Scipiōis in p̄n. Cōstat inq̄t certū eē i ce
lo diffinitū locū vbi bti sempiťno euo fru
unſ:vbi viuūt q̄ corpoꝝ vincul' euolauere
Vr̄a ꝟo q̄ dr̄ vita mors ē. Sen̄.i epistola
lxxxvij. (loq̄ns de Scipiōe)ait:aiam q̄dē
ei⁹ eē in celo ꝑsuadeo mihi. Quintilian⁹
cā.iiij.ait. Si q̄s scit q̄b⁹ sit finis bonoꝝ:
q̄ vera felicitas:nunq̄ sibi videbiſ p̄matu
ra morte moriturus. Macrobi⁹ sup̄ som.
Scipiōis. Ver⁹ inq̄t hō ipa aia ē.a q̄ re
giſ q̄d videſ.si cū morte aia discesserit:aia
tio ipa cadit:corp⁹ regēte viduatuȝ.ꝛ h̄ ē
q̄d videſ i hoīe mortale. Aia ꝟo q̄ ver⁹ hō
est/ab oi ꝯditōe mortalitatꝫ ē aliena:adeo
vt ad imitatiōem dei regētis mūdm/regat
ipa corp⁹. Auerrois sup̄.iij.d̄ aia ait. Nos
ponim⁹ intellectū eternū eē ꝛ incorrupti
bilē. Idē sup̄.xj. Metaph̄.dr̄ q̄ aia rōnal'
manet post mortē:ꝛ finis ꝓsperitatꝫ eius
erit si ꝯiungaſ p̄mo motori.i.deo. Patēt
auctoritates phoꝝ. Tertio etiā h̄ ipm as
serūt poete gētiles. Vn̄ de Virgilio Au
gus.j.de ciui.dei.c.iiij.dr̄. Virgiliū ꝓpter
ea paruuli legūt.vt viꝫ poeta magn⁹ oi
umq̄ ꝓclarissim⁹ atq̄ optim⁹:ꝛ teneris
ebibit⁹ annis nō facile obliuiōe possit ab
oleri:ſm illō Horatij. Quo semel imbu
ta ē recēs ſuabit odorē Testa diu. Hec il
le. Virgili⁹ ḡ in.vj. Enei.ꝑ totū loquiſ d̄
inferno ꝛ d̄ penis aiaꝝ hūanaꝝ post mor
tē. Vn̄ ibidē inť cetera dr̄. Igne⁹ est ollis
vigor ꝛ celestis origo. Semib⁹ q̄ntū non
noxia corpa tardāt. Et paulo post sic ait.
Ergo exercenſ penis veterūq̄ malorū
Supplicia expēdūt:alie pādunſ inanes
Suspēse ad vētos:alijs sub gurgite vasto
Infectū eluiſ scel⁹:aut exuriſ igni (plu
Quisq̄ suos patimur manes:exīde ꝑ am
Mittimur elysiū:ꝛ pauci leta arua tenē⁹
Donec lōga dies ꝑfecto tpis orbe.
Cōcretā exemit labeȝ purūq̄ reliq̄t
Ethereū sensuȝ:atq̄ aurai simplicꝫ ignē
Has oēs vbi mille rotā voluere ꝑ annos
Letheū ad fluuiū de⁹ euocat agmīe mag
Scilicȝ imemores sup̄ vt ꝯuexa reuisent
Rursus ꝛ incipiāt in corpa velle reuerti.
Hec ille. ¶ Ex q̄b⁹ ꝟsib⁹ p̄ꝫ Virgilium
manifeste tenere aias hoim immortales.
Itē Lucan⁹ li.ix.ꝓpe p̄ncipiū de aia Pō
pei a corpe sepata sic ait. Vidit q̄nta sub
nocte iaceret Nostra dies:risitq̄ sui ludi
bria trūci. Ouid.in Metamor.lib.vlť.ex
s̄nia Pythagore sic ait. Morte carēt aie
semp̄q̄ p̄ore relicta Sede:nouis domib⁹
viuūt habitantq̄ recepte. Alie auctorita
tes ad ꝟitatē hāc astruēdam adduci pos
sent:q̄s curioso lectori relinquo. Restatȝ
mō r̄ndere auctoritati Salomōis q̄ vide
tur ꝯtrariū p̄ma frōte innuere. Dicit em̄
Eccs.iij. Dixi in corde meo d̄ filijs hoim
vt ꝓbaret eos de⁹ ꝛ ostenderet siles eē be
stijs. Idcirco vn⁹ est interitus hoim ꝛ iu
mētoꝝ:ꝛ eq̄ vtriusq̄ ꝯditio. Sicut moriſ
hō:sic ꝛ illa moriunſ. Silr̄ sperāt oīa ꝛ
nihil hȝ hō iumēto ampli⁹:sȝ iumēta simť
etiā corpe ꝛ aia moriunſ. ḡ videſ q̄ etiā
hō. Sȝ r̄ndeo ſm btm̄ Tho.in.ij.sen.dis.
xix.q.j ad p̄mū. Salomō ibi loquiſ mo
re ꝯcionatoꝝ:assumēs i se diuersoꝝ hoim
s̄nias ꝛ sapiētū ꝛ stultoꝝ:vt i fine ex oib⁹
appeat q̄ sit ꝟior s̄nia. Vn̄ ꝯcludit q̄si sen
tentiā ꝓferēs ꝛ dicēs. Finē loq̄ndi oēs pa
riť audiam⁹. Deū time ꝛ mādata ei⁹ obſ
ua:h̄ ē em̄ ois hō. Cūctaq̄ q̄ fiūt adducȝ

de⁹ in iudiciū ꝑ omi creato siue bonū siue malū sit Eccẽs.xii. Idē ibi. Reuertat̃ pul uis in terraȝ suā vñ erat: ꝛ spūs redeat ad deū q̄ dedit illū. Illud āt qḋ in pallegata auctoritate dr: est vnū ex ill' q̄ ab eo in pso na stultoꝝ inducunt̃ fm btm Tho.coco. Greg.in.iiij.dial. Sicut ē illḋ Sapiētie Ex nihilo nati sum⁹: ꝛ post h̄ erim⁹ tāq̄ nō fuerim⁹. Uel dic q̄ auctoritas p̄dicta intelligit̃ q̄ntū ad corp⁹ qḋ ē corruptile in hoīe sicut in alijs aīalib⁹: ꝛ nihil hȝ hō iu mēto ampli⁹ q̄ntū ad corpus p̄ naturā: q̄ uis ex diuina potētia corpa hoīm sint in fi ne mōi suscitāda sup potētiā nature Amē

De entitate fidei: vel q̄ de⁹ ē Sermo.VIII.

Fides tua te saluū fecit. Luc.xviij. Expeditꝭ qbusdā p̄mordȳs articuloꝝ fi dei in sup̄iorib⁹ fmōib⁹: descēdendū est ad materiā articuloꝝ fidei quā p̄seq̄ intēdo: nō fm q̄ ponunt̃ articuli in symbolo apo stoloꝝ: sȝ fm q̄ a doctorib⁹ theologicis ma gistralit̃ ordinant̃: fm q̄ tāgit btūs Tho. ij.ij.q.j.arti.viij. ꝛ scrpsi sup fmōe.v.pte.ij. vbi agit̃ de fidei itegritate. Saluet̃ ꝑgo ma.ꝛc. Pro fundamēto fmōis in q̄ agit̃ de articul̃ fidei ont̃ theologicalis q̄stio d̄ p̄mo articulo.

¶ Querit̃: vtꝝ de⁹ vn⁹ intima singulari tate nature pati q̄at p̄sonaꝝ pluralitateȝ: Arguit̃ p̄mo q̄ nō oīa entia i vnicū debēt reduci p̄ncipiū q̄ nō sūt plures in eadē di uinitate p̄sone. Probat̃ p̄seq̄ntia: q: tunc entia nō in vnū ſȝ in plura reducerent̃. Af sumptū patȝ auctē Aristo.xij. Metaph. Entia n̄ołt nolūt male gubnari: vn⁹ ē er go p̄nceps. igit̃. In oppositū ex euāgelio Marci vl. Ite baptizātes eos in noīe pa tris ꝛ filij ꝛ sp̄ūſcti. Et in canone: vt ha bet̃ Ioā.v. Tres sūt q̄ testimoniū dāt i ce lo: q̄ de⁹ in vni⁹ intima singularitate na ture p̄lalitatē p̄sonaꝝ pati pt. ꝛ sic qō ma net ꝑ vtraq̄ pte dubia. Ad q̄ōnē r̄ndendū q̄ iste tres p̄sone reducunt̃ ꝛ in vnā p̄sonā ꝛ i vnicā essentiā: ita fili⁹ ꝛ sp̄ūſctūs p̄ci piunt a p̄re: ita p̄ est p̄ncipiū toti⁹ diuini tatꝭ: nō sūt tres p̄sone. ꝛ p̄ h̄ soluit̃ argumē

tū qḋ credere velimus si saluos esse volu mus: iuxta ỽba. ¶ Pro huius materie in troductiōe est notandū q̄ fudamentū to ius fidei n̄re est Iesus chrs: iuxta illud.j. Cor.iij. Fundamētū aliud nemo pōt po nere p̄ter id qḋ positū est: qḋ est chrs Ie sus. Per istud em̄ fundamētū incboat̃ in anima vita eterna in p̄senti vita per grām gratūfacientē: ꝛ perficit̃ post mortem per gloriam que cōsistit in diuina visione que est premiū fidei. Quare em̄ homo p̄ fideȝ credit nō visa: ideo ille p̄ spēcē videbit p̄ us credita. ꝛ in illa visione p̄sistit essentia liter vita eterna: quia vt ait btūs Augu. Uisio est tota merces. igit̃ chrs est totuȝ fundamentū fidei nostre: vt dixi: ꝛ incho atio vite eterne. Uñ Ioan.xvij. Hec ē vi ta eterna vt cog.te so.veꝝ deū ꝛ quē misi sti Iesum chrm. Chrs aūt idē est qḋ de⁹ ꝛ hō. q̄ tota fides fundat̃ sup diuinitate ꝛ humanitate chri. Ideo Math.xvj. di xit Petrus chro. Tu es filius dei viuiꝭ. Et chrs ad eū. Tu es Petrus: ꝛ sup hanc petram edificabo eccl'iam meā. Nota pe trā.i.soliditatē fidei: vt exponit glo.xxiiij. q.j. Loquit̃. Sup diuinitate aūt ponunt̃ sex articuli: ꝛ sup humanitate alij sex: sicut scripsi fm btm Tho.in fmone vbi supra. Hodie ergo dn̄o cōcedente p̄dicabo de p̄ mo articulo pertinente ad diuinitatem: q̄ est de vnitate dei. Unde dicit̃ in symbo lo. Credo in vnū: siue credo in deū. Sed ꝑ maiori euidentia est notandū q̄ duo sūt p̄ncipalia symbola fidei. s. vnū paruū siue min⁹ qḋ apostoli ediderūt: ꝛ incipit. Cre do in deū patrem: creatorē celi ꝛ terre ꝛc. Et alteꝝ maius qḋ sancti patres in Ni ceno p̄cilio ediderūt: vbi interfuerūt.ccc. ꝛ.xviij. patres: vt dicit̃ in clemen.xv.di.st. c. Canones. quod incipit. Credo in vnuȝ deum patrem omīpotentē ꝛc. Ad exclu dēduȝ multos errores qui ex p̄mo symbo lo sunt exorti. In q̄ q̄dem symbolo decla rant̃ q̄dam articuli fidei explicite: q̄ in p̄ mo symbolo implicite cōtinebant̃. Est et aliud symbolū tertiū Athanasij. Uñ lati us notandū q̄ triplex symbolū inuenitur scȝ apostoloꝝ: cōcilij Niceni: ꝛ Athana sij. Symbolū apostoloꝝ dicit̃ qḋ apostoli post ascēſiōnē dn̄i n̄ri Iesu chri ad docen dum fidē tanq̄ regulam fidei ediderunt.

Dicit aut̄ symbolū a syn q̄d ē con vel simul z bolus q̄d ē morsellus. q: q̄libet aplo͛rū bolū.s.particulā vnā in eodem posuit. Et istō symbolū incipit Credo i deū zc̄. Naz s̄m q̄ dt Alb.i expositōe misse: p̄mū arti culū.s.Credo in deū pa.o.cre.ce.z ter.po suit Petr⁹. Scd̄m ̷ro Et i iesū chr̄m fi.e. vni.do.no.posuit Andreas. Tertiū. Qui ꝯcept⁹ ē de sp̄ūsct̄o na. ex Ma.vir. posuit Jacob⁹ maior. Quartū Passus sub pon. Pilato:cru.mor.z sepl.posuit Joā. Quin tū. Descēdit ad infer.tertia die resur.a mor. posuit Philipp⁹. Sextū. Ascēdit ad ce.se. ad dex.dei pa.oi. posuit Bartho. Septi mū. Inde vē.ē iu.vi.z mor. posuit Tho. Octauū. Credo i sp̄m sc̄m. posuit Matt. Nonū.s.Sct̄am eccl̄.ca.posuit Jacob⁹ mi nor. Decimū. Remissiōez pec.posuit Si mō chananeꝰ. Undecimū Carnis resur. posuit Thadeꝰ. Duodecimū. Vitā et̄nā. posuit Matthias. Et ̷ro p̄dc̄m symbolū fuit editū qn̄ fides nōdū erat ꝓpalata: ideo d: nō palā: s; i secreto. Itē q: fuit editum ad ꝓponēdū fidei doctrinā: iō d: q̄tidie in matutino: p̄ma: z icōpletorio/q̄si in p̄nci pio diei z noct;: ad dsignādū q̄ ois nr̄a opa tio a fide d; icipe initiū: z termiari ad finē fidei. Et ēt q: p ip̄am fidē dirigimur in ꝓ sper; z aduersis. p diē em̄ ꝓspitas: z p noc tē aduersitas designat̄. Symbolū āt Ni ceni ꝯcilij icipit. Credo i vnū deū zc̄. Qd̄ sc̄ti p̄res int̄ q̄s interfuit sc̄tus Nicola⁹ in p̄ma vniuersali synodo apd̄ Nicenā vrbē ꝯgregati ediderūt/ad declaratiōez fidei z ad ꝯfutatōez heresum q̄ a t̄pib⁹ aplo͛ꝝ vs q̄ tūc fuerāt p diuersos hereticos suscita te: ꝑsertim ad ꝯfutatiōez heresis arriane. Vn̄ d: in decre.xv.di. Canones: q̄ Nice na synod⁹.cccxviij.epo͛ꝝ Cōstātino ipan te augusto pacta ē: in q̄ arriane ꝑfidie cō denata ē blasphemia: quā de ineq̄litate sc̄tē trinitat; idē Arrian⁹ asserebat.et ꝯsubstā tialē deo p̄ri dei filiū: sc̄tā synodus eadē p symbolū diffiniuit. In q̄ q̄dē symbolo cla ri⁹ explicant̄ q̄ in p̄mo iplicite ꝯtinebant̄. Et ̷ro p̄dictū Nicenū symboluz fuit edi tū t̄pe fidei approbate: iō d: stati; p⁹ euā geliū imediate: q̄si expositio ip̄i⁹. Forma aūt s̄m quā cantat̄ in missa/tradita fuit a sc̄tis p̄rib⁹ ꝯgregat; i sc̄da synodo vniuer sali apd̄ Cōstātinopoli ꝯgregata t̄pe Da masi pape z epī sub imp̄atore Theodosio seniore: vt h̄r.xv.dist. Canones.§. Syno dus. Symbolū ̷ro Athanasij icipit Qui cūq̄ vult zc̄. Ip̄e sc̄tus Athanasi⁹ Alexā drie vrbis venerabil̄ p̄riarcha edidit ꝓ in tegritate fidei ostendēda special̄r ꝯ here ticos q̄ in suis t̄pib⁹ insurrexerunt ꝯ ꝑsonā dn̄i nr̄i Jesu chr̄i q̄ntū ad vtrāq̄ naturaz: diuinā.s.z hūanā. Et ̷ro illud symboluz est ꝯ hereticos editū: iō d: in p̄ma diei ho ra q̄si hereticoꝝ tenebris iaz expulsis. Et ̷ro symbolū Nicenū z symbolū Athana sij fuerīt edita n̄ q̄dez ad ꝓponēdā fidē sicut symbolū aplo͛ꝝ: s; poti⁹ ad defendēdā seu elucidandā ip̄am fidē: iō nō dicunt̄ singu lis dieb⁹: sed i illis in q̄b⁹ hoīes maxie ad eccl̄iam ꝯuenire ꝯsueuerūt/z in q̄b⁹ fit ali q̄ solēnizatio d̄ illis q̄ noscunt̄ ad artic͛los fidei ptinere. His ḡ ꝑsuppositi; ē notandū q̄ vltra ea q̄ ponit b. Tho.ij.q.q.j.ar.vj. Articulus d: q̄si artans mentē ad creden dū. Vl' d: articulus indiuisibilis v̄itas d̄ deo. Vn̄ Isido. Articulus ē ꝑceptio diui ne veritat; tendēs in ip̄am. Sicut em̄ mē bra illa dicunt̄ articuli q̄ nō p̄nt diuidi in alia mēbra: sic in ꝓposito/illa q̄ nō ꝓbāt̄ur p alia nec resoluunt̄ i aliq̄ p̄ncipia: sed sup ponunt̄ tanq̄ p̄ncipia theologie: dicūtur articuli fidei. Veniēdo ḡ ad ꝓpositū: Pri mus articuloꝝ fidei ptinēs ad diuitatez ē Credo in deum. Et fuit positus iste arti culus vt s̄.dictū est a beato Petro aplo͛rū p̄ncipe.siue in vnū deū: sicut d: in symbo lo concilij Nicen. Ubi notādū q̄ duo ꝓ ponunt̄ nobis credenda de deo in hoc p̄ mo articulo.

Primū est dei entitas.

Secundum est dei vnitas.

¶ De primo tm̄ hodie erit sermo: Cras ̷ro dn̄o concedente/de secundo. Quantū ḡ ad entitatē dei notandū q̄ s̄m doctrinā theologoꝝ ē triplex grad⁹ seu triplex mo dus credendi de diuinis.

Primus est credere deum.

Secundus est credere deo.

Tertius est credere in deum.

Primus habet̄ per scientiam intellectua lem. Secundus per reuerentiam cordia lem. Tertius p obedientiam generalem. Et lic; quilibet istorum graduum sit ne cessarius ad salutez: tamen solum tertius

saluat hominē: q2 prim⁹ ⁊ secund⁹ compe
tunt etiā malis: sed terti⁹ tantū bonis. Et
de hoc tertio loquitur articulus dicens.
Credo in deum.

¶ Prim⁹ ergo grad⁹ est credere deū esse. ⁊ semp fuit necessari⁹ ad salutē. Heb. xj. Oportet accedentē ad deum credere quia est ⁊c. Conuincimur autē credere deū esse duplici medio. Primo p scripturā. Scdo per creaturā. Per scripturā quidē sacrā pene infinitas auctoritates habem⁹: sed sufficiant due. prima. Exo. iij. Qui est misit me ad vos. Ego sū qui sum. q2 de⁹ est suū esse. ⁊ ideo est causa ois esse. Vn̄ si ipe manū suam retraheret ois creatura rediret in nihilū: sicut d nihilo facta est. Nota historiā practice: qn̄ Moyses fuit missus a deo ad liberādū populū israeliticū. Itēq ps. Ab eterno vsq in seculū tu es. Nec solum scriptura sacra hoc attestat: sed etiam oi ū paganoꝝ ⁊ infidelium libri ⁊ cult⁹. Nunq̄ eīn sub celo aliquis popul⁹ fuit q̄ nō esse deum in generali crediderit: q̄uis in speciali errauerit: sicut quidā colebāt solem pro deo/ quidā ignem ⁊c. ex quo pbat q̄ quelibet gens psupponebat deū esse: ⁊ oe pba t posiiū nr̄m. Nō eīn hic agim⁹ qd sit de⁹: sz q̄d de⁹ ē. Vn̄ Romāi oiū gentiū deos habebant. ⁊ oib⁹ templa cōstruerant: ⁊ thura omnib⁹ offerebāt. Quod faciebant: tum quia credebant deos gentiū vbiq eos fecisse victores: tum ne incurrerent odium ⁊ rebellionē aliarū gentium si deos earum destruerent: sic incurrisse audierāt Nabuchodonosor quādo precepit Holoferni oēs deos gentiū destrui: vt ipe solus pro deo adoraretur: sicut legit Iudith. j. Et certe mirū fuit de romanis: q̄ cum oēs deos venerarent ⁊ colerent. soli deo quē iudei colebant. ps. Notus in iudea deus: qui solus deus est omnib⁹ verus erat. ps. Omnes dij gentiū demonia: dns autē celos fecit: diuinos honores minime offerebant. Sed ideo hoc faciebāt: q2 se solum coli mandabat: ideo si eum coluissent oportuisset eos vt a ceteris aim reuocassent: qd ei nepharium videbat: Iudicabant nihilomin⁹ eum deū esse valde supbum: cū nollet hēe parē vel sociū. Itaq contēnebant eū. Sic igit omniū paganoꝝ nationū ⁊ gentiū scriptura: deū esse affirmat. licet errauerit in particulari. Et etiā oim philosophoꝝ libri idem asserūt. Secundo ꝑo mō cogimur huic veritati assentire p creaturā: p quā demōstratiue pbat deum esse: demonstratiōe quidē nō ꝓpter quid q̄ est p causā i qua demōstratiōe accipitur p medio essentia rei siue q̄dditas significata p nomen. Impossibile autē est nobis cognoscere essentiā dei: vñ non est possibile nobis cognoscere de deo q̄d est. ⁊ quid nō est. Etiā de⁹ nō potest cognosci q̄d est. q2 vt dictū est supra: q̄d sit res cognoscit p diffinitionē: diffinitio autē cōstat ex genere ⁊ differētia. ⁊ sic diffinitio cadit in cōpositis: sed deus non est cōposit⁹ aliq̄ modo: sz summe simplex: ergo ⁊c. Demōstratio g̃ qua demonstrat deū esse. ⁊ demōstratio quia: que est p effect⁹: vt nota. b. Tho. parte. j. q. ij. ar. ij. Per quattuor aūt effectus qui sunt in creaturis potest demōstrari deum esse.

Prim⁹ sumit ex motu ⁊ mouēte.
Scds a causa efficiente
Terti⁹ a pncipio ordināte
Quart⁹ ab hoie appetēte.

¶ Primus g̃ effectus est a moto ⁊ mouēte: de quo dic per b. Tho. parte. j. q. ij. ar. iij. Vel alio mō declara sic. Sicut eīn ex motu mēbroꝝ corpis cognoscit aia esse in corpore licz nō videat: sic a motu corporū celestiū ⁊ aliaꝝ partiū mūdi cognoscit deū esse. Sic cognouerūt phi esse deū. Hanc rōnē tangit Apl's Ro. j. Inuisibilia dei p ea que facta sunt intellecta ꝯspiciuntur. Nec solū cognoscim⁹ hoc mō deum esse: sed potentē esse: sapientē esse: iustum esse. Vn̄ Sap. xiij. A magnitudine eīn speciei cognoscibilit poterit hoꝝ creator videri.

¶ Scds effect⁹ creaturaꝝ quo cognoscit demonstratiōe deū esse sumit a causa efficiente. Nā vt ait btūs Tho. q. vbi. s. Inuenim⁹ in istis sensibilib⁹ esse ordinē causarū efficientium: non tamē inuenit nec est possibile q̄ aliqd sit causa efficiens suipsi⁹ q2 sic aliqd esset pri⁹ seipso: qd est impossibile. Nō aūt est possibile q̄ in causis efficientib⁹ pcedat in infinitū: q2 in oib⁹ cau efficientib⁹ ordinatis. Primum est causa medij: ⁊ mediū est causa vltimi siue medium sit vnū tm̄ siue multa. Remota autē causa remouet effect⁹. g̃ si nō fuerit pmū

in causis efficientib⁹: nō erit medium nec vltimū. Sed si ꝑcedat in infinitū in cau efficientib⁹ nō erit ꝑma cā efficiēs. Sic ēt nec erit effect⁹ vltim⁹: nec cause efficiētes medie: qđ patz esse falsuz: ḡ necesse est po nere aliquā cāz effluentē primā quā deuz noiam⁹ ꝑm b. Tho. Da silitudinē. Si qs ingrederet pulcherrimū palatiū ꝛc. Cog nosceret ex eo aliquez artificem fuisse ꝛc. Uide dñica. xxj. post festū trinitatꝫ: ſmōe q̄ incipit. Credidit ipe ꝛ dom⁹ ei⁹ tota ꝛc. ¶ Terti⁹ effect⁹ sumit a ꝑncipio ordinā ꝛc. Uidem⁹ em̄ vt ait btūs Tho. vbi sup ꝙ aliq̄ q̄ cognitiōe carēt sicut corpora natu ralia opant ꝑpter finē. Qđ ptꝫ ꝑ hoc: q: sp aut vt frequēter eodem mō opant: ꝛ cōse quunt id qđ est optimū. Uñ ptꝫ ꝙ nō a ca su: sꝫ ex intentiōe ꝑueniūt ad finē: Ea aūt q̄ nō hñt cognitionē nō tendūt in finē/ nisi directa ab aliq̄ intelligēte nō cognoscente sic sagitta a sagittāte. est ḡ aliqs intellect⁹ a q̄ omēs res naturales ordinant in finez ꝛ hūc dicim⁹ deū: ꝑm b. Tho. ¶ Quart⁹ effect⁹ sumit ab hoīe appetēte. Cōstat em̄ ꝑm sniam Boetij: ꝙ naturalit mētib⁹ oim hoim sūmi veriqꝫ boni ē inserta cupiditas. Quis ad falsa bona oculus error abducat Ois em̄ (vt ait) cura mortaliū q̄rū multi plicium studiorꝫ labor exercet q̄uis diuerso calle ꝑcedat/ ad vnū tñ btitudinis finem nitit peruenire. Quid aūt est summū: nisi id qđ dū quis fuerit adept⁹: nil oino que rat vlteri⁹ eo qđ sit in eo status oim bono rū aggregatiōe pfect⁹. Et hoc qđ aliud est nisi de⁹? Cū ḡ nihil frustra plantatū sit in natura. frustra aūt hic appetit⁹ esset. si sū mū bonū nō esset: qđ desideriū hui⁹ deter minaret ꝛ adipleret. sequit ḡ ex h̄ ꝙ sit sū mū bonū: qđ est de⁹. Uñ ꝛ Socrates ipe cernēs hoiem ꝑ naturā esse beatū. ꝛ h̄ ap petere hoīs/ nō esse frustra in natura plā tatū. q̄ nihil hꝫ supfluum nec diminutū/ vt pote creata ab optimo deo. Deut. iij. Dei ꝑfecta sūt opa: simulqꝫ ꝯsiderās hoiez be atū esse nō posse: nisi summi boni ꝑticipa tiōe: summumqꝫ bonum conspici vel habe ri non posse: nisi optimis moribus. Oēm philosophiam (Augu. teste. viij. de ci. dei) trarit ad mores: vt moribus emendatus in summum bonum naturaliter concupi tum dirigeret oculi mētalis aspectum. iux ta illud dñi. Beati mūdo corde: q̄m ipsi deū videbūt. Mat. v. Nam vt ait Augu. Mēt ꝫ hūane inualida acies in tā excellen ti luce nō figit: nisi ꝑ iustitiā fidei emēda ta. Sciebat em̄ Socrates ꝙ finis his q̄ sunt ad finē necītatē iponit: ꝛ iō aliqñ ter minādū hūc btitudis appetitū. Plato ēt hui⁹ Socratꝫ maior discipul⁹: q̄ cunctos alios sapia anceſſit (vt Aug. ondit) de deo tā alte sensit vt dicat eū ꝑncipiū naturaꝝ oim lumē/ oim bonū ꝛ finē oim actionuꝫ. Sine q̄ deo (vt ait) nulla natura subsistit/ nulla scia instruit/ ꝛ nulla opera expedit. Quid hac ꝯfessiōe nobili⁹? Et tñ d̄ eo ma ius qđ dr̄: scꝫ ꝙ in chr̄m credidit. Hoc nō assertiue dico: q: ñ sufficient ostēdit: ꝓser tim q: Aug. in. viij. de ciui. dei. c. xj. dt/ ꝙ oēs achademici siue platōici: ꝛ ēt ipe Pla to dijs ꝑmis eē sacradū putauerūt. Sūt tñ de ꝓdicta credulitate Platonis aliq̄ sig. Primū ē: q: Aug. dt se legisse i libꝛꝫ Pla tonis totū ꝑncipiū euāgelij Joānis: vſqꝫ ad illud ꝟbū. Et ꝟbū caro factū est. Hoc verꝫ nō erat: q: nōdū fili⁹ dei carnē assum pserat. Scd̄m signū ē: q: legit in q̄busdā histori͛s ꝛ greci hoc dicūt/ ꝙ dū ei⁹ sepul chrū casu sei fuisset apertū sup pect⁹ ipsi⁹ lamina aurea ē inuēta. in q̄ hec ꝟba scripta erāt. Credo in Jesū chr̄m q̄ d̄ Maria vir gine nascitur⁹ ē. Tertium signum est: q: Chr̄ys. exponēs illud ꝟbū bti. Petri aplí j. Pe. iij. Jn q̄. s. spū ꝛ his q̄ in carcere con clusi erant spūalr veniēs ꝓdicauit. s. ꝙ dñs ꝓdicauit his q̄ in carcere erāt/ qđ valde ex pssi⁹ ē in greco: dixit chr̄m apud iferos ꝓ dicasse ꝛ oēs illos ab inferis l berasse: q̄ si fuissent in mōdo tpe sue ꝓdicatōis: ꝛ eius predicationez audissent ꝛ miracula vidis sent credidissent in eum. Dicūt igit greci Platonē forac eductū: eo ꝙ chr̄o. apud ife ros ꝓdicāte: Plato credidit mox in eū. Et ad h̄ expimentū tle asserūt accidisse: q: dū q̄dā scholarꝫ q̄dā dicta platonica legeret/ nec ea itelligere posset/ eo ꝙ ꝑ q̄sdā silitu dies loq̄ret/ cepit i auctorē maledicta con uertere/ q̄si q̄ sic voluerit snias tradere vt itelligere ñ posset. Cui Plato apparuit di cēs. Quid me amice sic laceras cū ego sim saluus ꝛ fuerim ex oib⁹ pm⁹ q̄ in chr̄m cre didi apō iferos ꝓdicātē? Ptꝫ ḡ ꝙ phoꝝ ēt libri attestant eritatē dei. Sic ꝛ Aristo. ꝛ Porphi. ꝛ oēs alij phi huic rei testimo niū ꝑhibent: ꝛ ipsarū creaturaꝝ esse idem

astruūt. Nihil em̄ in toto manifesti⁹ ē:q̄ ip̄m deū esse. Erubescat ḡ xp̄ianis pctor q̄ deū esse nō credit. Multis cognoscere q̄ in xp̄ianis aut nulla fides est. Da silitudinez de illo cui diceret q̄ mutuaret denariū vt reciperet ducatū cū instrumēto autentīcato ꝛc. qlibet mutuaret:posito q̄ nō essꝫ petīm qꝛ cōfideret in istrumēto:sꝫ in chr̄o nō credis q̄ dic. Da paupibꝫ ꝛ habebis thesaurū in celo. ¶ Sꝫ qret aliq̄s cū ita sit manifestū ꝛ necariuz deū esse vt demōstratio patens ondit. Cur aliq̄s dubitare de re tam certa ꝯtingit:iuxta illud.ps. Dixit insipiens i corde suo nō est de⁹. Rñ.q̄ hoc cōtingit duplici rōne. Pzīo quidē rōe ꝯditiōis corpalis. Scdo rōne cecitatꝫ intellectual.

Primo dico rōne cōditiōis corpalis. Qz em̄ intellect⁹ vnit⁹ corpori nihil pōt nisi p fantasmata intelligere:qꝛ vt ait Phs.iij de aia. Opoꝛtꝫ itellectū fantasmata speculari:idō aia phantasmatibꝫ plena nullū spirituale cogscit i sua nā:sꝫ sub corpeis fantasmatibꝫ. Sic em̄ ocul⁹ corpore⁹ assuet⁹ in tenebris nō pt ꝯspicere lucē. Da exēplū de hoīe p plēs annos i obscuro carcere detento. Uide Gre.in pemio.iiij.dialo. Sic intellect⁹ nr̄ assuet⁹ speculari fantasmata ꝛ tot⁹ in his absoꝛpt⁹ dū vult respicere foꝛmalē lucē sūmi esse scꝫ ip̄m deū.ad vidēdū ꝛ cogscendū ineptioꝛ reddit. Ppꝛ h̄ dic̄ Phs.ij.meta.q̄ sic ocul⁹ vespertilionis vel noctue se hꝫ ad lumē solis. sic itellect⁹ nr̄ ad māifestissima in nā. Scda rō est ꝑpter cecitatē intellectualē:q̄ ꝯtingit ex culpa p̄sertim moꝛtali q̄ intellect⁹ sic obceca tur vt tot⁹ ad tpalia rapiat:ꝛ ex h̄ cec⁹ ad intuenduꝫ spūalia reddit. Ppꝛ qd̄ dicit Apls. Aialis hō ñ pcipit ea q̄ sūt spūs dī j.Coꝛ.ij. Exemplū seu silitudo ptꝫ in sensibꝫ corpoꝛeis. Nā sūt mlti q̄ rei alieni nimis intenti grossa pulsante campana:ꝛ si ea audiūt tñ nō se pcipiūt audire. Sic ꝛ ꝺ illis q̄ sūt i regiōe vbi ex altissimis rupibꝫ fluui⁹ cadit:q̄ de paradiso descēdit.quos Amb.oēs asserit esse surdos.nō qꝛ illū sonum nō audiāt:sed assueti ñ pcipiūt se audire. Sic ꝛ aliqñ ꝯtingit.q̄ hō sic ē intēt⁹ rebꝫ aliq̄bꝫ:q̄ hoiem corā se trāseūtē sibiq̄ loquētē:si viderit ꝛ audiat nō tñ videre se pcipit vł audire. Uñ de btō Aug. legit q̄ ad eū sic̄ q̄dā mlier p q̄dā ꝯsillo veniens:

eūq̄ de quadā qōne cogitātē inueniēs/dū illa sibi assistēs totū suū casū ꝓponeret/ille q̄d diceret vł q̄ sibi assisteret nō aduertēs:nihil sibi rñdit. Sic ꝛ de b. Tho.de aq̄no sepi⁹ legit q̄ intm̄ erat q̄nq̄ intēt⁹ ꝯtēplatiōi vel studio/q̄ a sensibꝫ corpeis abstrahebat:adeo q̄ nō sentiret incisionē vlcerū q̄ tibia infecta erat. vel nō videret psonas sibi p̄ntes. Sic ꝛ ꝺ Bartholo legū doctore audiui a suo nepote dño Salustio:qꝛ mr̄ sua filia ipsi⁹ Bartholi:cū essꝫ puella ibat ad ip̄m vocandū ad cenā de nocte:q̄ ita erat studio intent⁹ q̄ ip̄az nō videbat:nisi post longā moꝛā. Sic ḡ de aia hūana rebꝫ transitoꝛijs p inoꝛdinatā cupiditatez intenta nō ꝯspicit diuina.vel si ꝯspicit per intellectū.tñ nō colit p effectū. Sic ptꝫ ꝺ phis antiq̄s q̄ cū cogscerent vnū deuz:tñ adoꝛabāt idola. Cōtra q̄s Apls ait. Qui cū cognouissent deū:nō sic deū glificauerūt aut grās egerūt:sꝫ euanuerūt i cogitatōibꝫ suis.ꝛ obscuratū ē insipiēs coꝛ eoꝝ. Dicētes em̄ se esse sapiētes stulti facti sūt:ꝛ mutauerūt gliaꝫ incoꝛruptibił dei i silitudiēz imagis coꝛruptibił hois ꝛ volucrū ꝛ q̄drupedū ꝛ serpētū. Ro.j. Sic ꝛ hodie sł mlti magni phi/magni theologi/magni legiste. Qui ꝯfitent se nosse deū. Factꝭ aūt negāt. Tit.j. Et hoc idō:qꝛ hñt coꝛ obscuratū fumo ꝯcupie. Dic practice ꝺ hoīe auaro q̄ intātū absoꝛpt⁹ ē a ꝯcupia diuitiaꝝ:q̄ submergit in ipsis:nec deū pōt cogscere Sic de luxurioso:sic de supbo:sic de iracūdo appetēte vindictā:q̄ die noctuq̄ illō cogitat:circa illō sp psat.semp in illo voluit ꝛ inuoluit. Et ex hoc nota piculuꝫ illoꝝ q̄ expectāt pniam agere ꝛ satisfacere in infirmitate:qꝛ tm̄ inuoluunt i angustijs mētalibꝫ ꝛ corpalibꝫ:q̄ nō valēt dolere ꝺ pctō:inquātū est offensa dī. Nota exēplū ꝺ illo religioso bone ꝯsciētie:q̄ cū esset in naue q̄ patiebat naufragiū adeo erat timoꝛe perterrit⁹ q̄ nō poterat eleuare mentē ad deū p habenda deuotōe ꝛc. Jō.ps. Uacate ꝛ videte:qm̄ suauis est dñs. Nota Uacate qꝛ qui vult diuina cogscere et sapere deuꝫ a tpalibꝫ rebus vacare debet. Unde dicit scriptura. Sapiētia scribe in tempoꝛe vacuitatis:ꝛ qui minoꝛat actu sapientiā pcipiet:qꝛ sapientia replebitur. Eccl.xxxviij. ¶ Scōs grad⁹ credendi: est credere deo

i. verbis dei: et ille est melior primo. Multi enim credunt deum/ qui non credunt deo: sicut multi credunt me esse hominem/ qui non credunt mihi. Sic et credimus demones esse/ et tamen non credimus demoni: quia mendax est et pater eius. Qui autem credunt deum: debent etiam credere deo: et ex hoc placent plus deo. Unde de Abraam legitur quod promisit ei deus dare filium ex uxore sene et sterili. Credidit igitur Abraam deo: et reputatum est illi ad iustitiam. Genes. xv. Et ex hoc fit magna reverentia deo: et contrarium faciendo fieret ei magna irreverentia. Quia si unicuique artifici creditur in arte sua: cur non creditur deo? Hic potes inserere que deus nobis revelavit credenda. Vide dominica. xxi. post festum trini. sermone qui incipit. Credidit ipse etc. parte. ii. Sic ergo debemus ipsi deo credere de omnibus articulis fidei. Ratio: quia articuli fidei ab ipso deo sunt revelati: ut patebit infra in singulis articulis ergo etc. Ideo dicit scriptura. Qui timetis deum credite illi: et non evacuabitur merces vestra Eccli. ii. Infideles iudei et Agareni credunt deum sed non deo: ideo evacuabitur merces eorum. ¶ Tertius gradus est credere in deum: et iste est optimus. Quid autem sit credere in deum. Aug. exponit super illud Apostoli. Credenti in eum qui iustificat impium etc. Ro. iiii. ubi dicit Glo. Aug. Quid est credere in deum: nisi credendo amare: credendo diligere: credendo in eum ire: et eius membris incorporari: Et ex hoc patet quod ille qui est in peccato mortali licet credat deum et credat deo. tamen non credit in deum. et sic mentitur cum dicit credo in deum. si intendit illud dicere in propria persona. Aliud est dicere si intendit illud dicere in persona ecclesie/ fidem ecclesie profitendo. Qui ergo est in peccato mortali. conetur ire in deum per tres passus aut saltus. s. per cordis contritionem: per oris confessionem: et per operis satisfactionem et hoc modo credet in deum et consequenter salvabitur. Unde Apostolus. Omnis qui credit in illum: non confundetur. Ro. x. Et salvator ait. Sic deus dilexit mundum: ut unigenitum filium suum daret ut omnis qui credit in ipsum non pereat: sed habeat vitam eternam. Jo. iii. Ad quam nos perducat ipse filius dei. Amen.

¶ De unitate fidei: vel quod deus unus est. Sermo. IX.

Fides tua te salvum fecit. Lu. xviii. Dictum supra primo sermone de entitate fidei que etiam pertinet ad eundem primum articulum sequitur hodie predicare de unitate dei. que etiam pertinet ad eundem primum articulum. Salutetur virgo etc. Pro fundamento sermonis in quo agitur de unitate/ oritur de ipso deo questio theologicalis.

¶ Queritur utrum deus alium deum genuit. Arguitur quod non. Si deus alium deum genuit: aut alium in divinitate/ aut alium in persona. Sed utrumque est falsum: igitur: assumptum patet ex divisione sufficienti/ minor probatur. Primo quod non alium in divinitate: quia tunc essent duo dii: quod nec etiam in persona: quia persona super divinitatem nihil addit: alioquin esset compositio. Si igitur divinitatem non genuit/ nec personam genuit. igitur etc. In oppositum nulla compositio distinguenda: est neganda simpliciter. Sed eius sunt sensus apperiendi. Sed ista est distinguenda: et de facto a magistro in primi distinctione distinguitur. igitur non debet simpliciter negari: ergo deus alium deum genuit. et sic questio manet pro veraque parte dubia. ¶ Ad questionem respondendum est/ quod generationis divine totale principium productivum intellectus est divinus: cum essentia divina: quod tripliciter patet. Primo sic. Illa sunt principium unum productivum totale alicuius/ que ita se habent: quod neutrum ex se solo producit hoc: et ambo illud producunt. Sed sic est de intellectu divino: et divina essentia: maior patet exemplo. Si enim sunt duo et quilibet separatim navem trahere non possit: sed coniunctim sic: tunc ambo sunt unum principium tractus navis: minor patet primo de essentia divina: essentia enim divina cum sit terminus formalis generationis/ si etiam esset principium totale productivum/ solum fundaret relationem eiusdem rationis. et sic filius et spiritussanctus eadem essent persona: quod est falsum. igitur. probatur sic. Principia productiva in divinis sunt circa divinam generationem. Sed principia productiva sunt divina essentia: et intellectus divinus. igitur. minor probatur: quia in divinis non sunt nisi due productiones: sicut duo producta per modum intellectus et voluntatis. Intellectus enim voluntatem ordine nature precedit: sicut et actus intellectus actum voluntatis: essentia

vero diuina ambo pcedit: q2 radix scdm diuinu Dionysiu diuinaru psonaru: igit. Tertio pbat sic: diuin9 intellect9 z essentia diuina integrat memoria diuina/imo sunt ipa memoria. memoria enim non est nisi obiectu z potetia. Sed memoria fecunda est principiu generatiois diuine. igit. z sic patz prima pclusio. Scda pclusio est q de9 genuit deu: omne habes aliqd principiu pductiuu pfectissimu a se/sic in pfectione ab eterno aliu pduxit: sed de9 ab eterno habuit essentia diuina z intellectu diuinu: z a se z sine impfectioe. igit: aliu pducit seu genuit. Tertia pclusio: licz apud aliqs hec: de9 generat aliu deu sit distinguenda si capiat li ali9 adiectiue vt cadit sup deu vt fcat alietate i diuitate: z sic illa e falsa: no tn si capiat substatiue: vt sit sensus de9 generat aliu deu: id est de9 generat aliuz: q est deus: z in sensu est vera. Ad argumetu di: q psona addit relatioez nec est copositio: z de hoc fide hre debem9 si velimus saluari: iuxta vba. Fides tua.

Circa ergo hanc materia notandum: q circa veritate dei debem9 quattuor psiderare speculatiue z moralit q sut ista: vicz

Pmo debem9 vnu deu itellectu credere
Scdo debem9 vnu deu affectu diligere
Tertio debem9 vnu deu ore laudare.
Quarto debem9 vnu deu ope honorare

Primu erit speculatiuu: reliqua vero tria erunt moralia. Primu debem9 vnum deum intellectu credere. Ad h aut indui cimur. Primo auctoritate scripturali. Scdo ex rone naturali. Ex auctoritate quide scripturali supfluu esset oes auctoritates scpture adducere ad hac vitate manifestanda: tn aliquas bonu erit ponere. Prio Exo.xx. Audi israel: dns ds tu9 de9 vnus est. Itez Deut.vj. Audi israel: dns de9 tuus deus vn9 est. Item Deut.xxxij. Videte q ego sum sol9 z no sit ali9 deus pter me. Ite Mat.iiij. Dnz deu tuu adorabis: z illi soli seruies. Deute.vj. Item Ephe.iiij. Vn9 dns/vna fides/vnum baptisma/vn9 de9 et pater oim zc. Scdo rone naturali pot hoc pbari. Multe qdez rones adduci pnt: sic ponit beatus Tho. pte.j.q.ij.ar.iij.tn ad pns pter breuitatez due sufficiet. Pri ra qde sumit ex creatore: q talis est, Oportet em q qcqd boni z pfectiois est in creatura eminenti9 sit in creatore: q2 nemo dat qd no habet z causa potior est effectu: sz vt dic Boeti9. oes creature desiderat vnitate sicut id in quo psistunt z pseruant: q2 tadiu ois creatura cosistit: qdiu pot vnu3 esse: sed necesse est interire du destiterit ee vnu. Quod pbat

Primo in naturalib9.
Scdo in artificialib9.
Tertio in moralib9 seu politicis.

Et primo in naturalib9. Na aial tadiu psistit in esse qdiu corpus z aia in vnum coueniunt: sed si fuerint sepate desinit esse aial. Ite de arbore q tadiu esse qdiu est integra: sed cum separat desinit esse arbor. Scdo ptz de artificialib9. Da exeplu3 in edificijs. Ite in nauib9. Tertio pbat in moralib9 in ciuitate z regno q tadiu coseruant qdiu ciues sut vniti: sz si diuidat in scismata destruunt ciuitates et regna: iuxta dictu dni. Lu.xj. Omne regnum in seipsuz diuisuz desolabit: z dom9 supra domum cadet. Ideo di Ciuitas qsi ciuium vnitas. Vn phs dic.ij.z.v. Meta. q vnu z ens puertunt. Vn si deficiat vnitas deficit entitas rei. Magna est g virt9 vnitatis z pfectio in creaturis: q2 ois creatura in ea pseruat. Et io oportet q hec virt9 z pfectio vnitatz sit eminenti9 in creatore Fiat g ro zc. Et io deus est maxie vnus: z tres psone diuine.s.pater/filius/ z spiritussanct9: magis sut vnu: qres aliqua i se ipsa. Vnd ipsaz diuinaz psonaz est oino vnu esse/vnuz cognoscere/vnu velle/vna potentia/vna virt9/vna opatio. Vn dns Ego inquit z pater vnum sum9. Ioa.x.

Scda ratio e ex pfectoe diuine nature. Oportet em necessario vt probat Phs q primu pncipiu qd est de9: sit sume pfectu. Hoc em intelligim9 dicendo deu.i. sume pfectu cui nulla pfectio deest/nulla bonitas/nulla potetia/nulla sapientia, denicz summu z pfectissimu bonum. Si g essent plura pncipia siue plures dij: oportebit q vnuqdqz sit sume pfectu. Aut g oino pueniut aut differut. Si i oib9 coueniut oino g no essent duo/sz vnu: q2 vbi nulla diuersitas/nulla pot esse pluralitas: q2 differentia est q res in numez ponit et res numerales fac. Si aut differunt in aliq: g aliqd conueniret vni q non pueniret alteri. Et

si quidē hoc esset priuatio:nō esset simpliciter pfectū. Si aūt hoc esset pfectio ⁊ alteri eo℞ deesset.ergo non erit deus/cū deꝰ sit maxie pfectꝰ. Et sic pꝫ ꝙ est ipossibile eē plures deos. Vñ antiq̄ phi q̄si ab ipsa veritate coacti cū ponerēt pncipiū infinitū/posuerūt vnū tm̄ principiū:q̄uis aliq̄ eorū ꝯtra ꝯscientiā agentes pluribꝰ dijs diuinos honores offerrent:quos reprehendit Aug.in.j.lib.de ci.dei. Et Apls.Rom.j. Qui cū inquit deū cognouissent nō sic deum glorificauerūt aut gr̄as egerūt:sꝫ euanuerūt in cogitatiōibꝰ suis ⁊ obscuratū est insipiēs cor eo℞:dicētes em̄ se esse sapiētes stulti facti sūt:⁊ cōmutauerūt gl'iā incorruptibilis dei in silitudinē imaginis corruptibilis hōis:⁊ volucrū ⁊ quadrupedū ⁊ serpentū. Addamꝰ etiā aliā rōnē que ē: ꝙ si essent plures dij:cū deū intelligamus oipotentē ⁊c̄.aut vnꝰ posset sup aliū aut nō:si sic ergo ille sup quē aliꝰ pōt nō est deus q: nō est oipotēs. Si nō ergo nullꝰeorum est oipotens.ergo nec deꝰ. Ex his rōnibꝰ demonstratiue pbaf vnū deum esse:⁊ ideo hoc nō est articulꝰ fidei ꝓprie apud eos q̄ demōstrationē capiūt:sed apud alios:sic dicit b.Tho.ij.ij.q.j.arti.v. Et pte.j.q.ij.ar.ij. Vide tn̄ rōnes pdictas.p b.Tho.j.ꝯ gentiles.c.xlij. Quibꝰ aūt de causis processerit olim idolatria.vide qd scripsi i sermonibꝰ q̄dragesimalibꝰ de decē pceptis. In primo pcepto sermone.xij.vbi agif de idolatria fugiēda. Et adde qd scripsi sup sermōe.pr̄io.pte.j.pma rōne. ¶ Scdo debemꝰ vnū deum affectu diligere. Sic em̄ nō solum intellectū:sed etiā voluntatē:sic de vtroq̄ debemꝰ dare ipsi deo tributū ad silitudinē vasalli/q̄ habet feudū a dn̄o in recognitiōe dominij.vl' ad silitudinē illiꝰ q̄ esset monoculus:cui alqs magnus medicꝰ restituisset sibi aliū oculū:vel aliud membrū iam perditū:quātū illū diligeret:q̄nto ergo magis debemꝰ diligere deū a quo habemꝰ intellectū:voluntatē:⁊ memoriā:sensus corpis:aiam:corpus:⁊ vitam. Primo habemꝰ a deo bn̄ficiū creatiōis:p quā habemꝰ a deo aiam ⁊ corpꝰ ⁊c̄. vt hic supra dc̄:⁊ h̄ est infinitū.

Scdo habemꝰ ab eo bn̄ficiū redēptiōis p sanguinē filij sui. Tertio bn̄ficiū expectatiōis ad penitentiā:qd angelis peccantibus collatū nō fuit. Quarto bn̄ficium iustificatiōis a petis.Ro.iij. Iustificati gratis p grām ipsiꝰ ⁊c̄. Quinto bn̄ficiū ꝓuisionis:q: dat nobis victualia ⁊c̄.cum tn̄ peccatores nō merent panē quē comedit.

Sexto bn̄ficiū glorificatiōis aie post trāsitum vite. Ideoq̄ q: totū quicq̄d sumus habemꝰ a deo vno.ipsū debemꝰ toto corde diligere sup oēs creaturā:sicut oleū natat sup aquā:⁊ sic lumen accendif in lampade ⁊ durat ⁊c̄. Sic in ꝓposito:amor dei debet supeminere in nobis sup oēm alium amorē. Diligere possumꝰ ⁊ debemꝰ pr̄em/matrē/filios/fratres/amicos ⁊c̄.sed sub deo. alias ⁊c̄. Vñ Mat.x. Qui amat patrem aut matrē plusq̄ me/nō ē me dignꝰ. Et q̄ amat filiū aut filiā sup me/nō ē me dignꝰ. Ideo dic̄ Mat.xxij. Diliges dn̄m deū tuū ex toto corde tuo.i.intellectu.ex tota aia tua.i.voluntate.ex tota mēte tua .i.memoria. Non sic dicif de amore pximi ex toto corde ⁊c̄.sed dr̄:diliges pximū tuū sicut teipsū ⁊c̄.sed non ex toto corde. qm̄ deus nō vult partē cordis:sed totū. Quia est incōueniēs vt aurum sit sociꝰ dei i corde humano:vel caro:vel demon:vel mundus. Nā in dominijs mūdanis vnū regnū nō capit duos. Quicūq̄ ergo aut simul cum deo:aut magis q̄ deū diligit aliq̄d ⁊ colit: idolatra est:vt infra dicef. Sicut ergo debemus credere vnū deū tm̄.sic vnum deum tm̄ debemꝰ diligere sup oia:sed multi hodie sūt idolatre. Quid em̄ est idolatra:nisi aliū deū colere q̄ vnū deum verū: Ille em̄ est deus alienꝰ quē ipse magis colit q̄ deum:plus est em̄ colere corde ⁊ aio q̄ genua curuare. Da silitudinē ⁊c̄. Verbi gratia. Auarus habet p deo ducatū vel carlenum:q: magis illū colit q̄ deū. Probaf: q: potiꝰ obediet ducato q̄ deo. Nā deus pcipit ꝙ nō fiat vsura:ducatꝰ ꝯtra:auarꝰ autē faciet vsuram:ergo ⁊c̄. Sic fur:sic piratas:sic alij raptores. Ideo Apls vocat auariciā/idolo℞ seruitutem. Gal.v.⁊ Col.iij. Sic ergo auari nummū potiꝰ colūt q̄ deum. Pro ipso em̄ denario libenter patiunf labores:noctes isomnes:ducūt dies malos patiunf famē ⁊ sitim.comedūt etiā panē vermibꝰ scaturientē:bibunt etiā aquā fetidam. In naufragijs procellis:⁊ piratarū pīcula gradiunf:in alienis ptibꝰ pegrināf

pro nūmo. Nōne ista est magna seruitus?
Auarꝰ em̄ gratiꝰ videt aurum q̄ȝ solē vt
dic Amb.xlvij.dis.Sic hi. Nota solem.i.
chr̄m:q̄ est sol iustitie. Vñ Horatiꝰ. Per
mare pauperiē fugiēs p saxa p ignes.⁊ tñ
ignorāt q̄p futuræ sint diuitie sue pꝰ mor-
tem suā.ps. Thesaurizat ⁊ ignorat cui cō
gregabit ea. Cōtigit em̄ qñqȝ q tales nō
habēt filios:vl' si hñt filij statim moriēt
post mortē parentū.vel erūt insipiētes:ru
des ⁊ simplices:q̄ oia dispdent. Audi q̄d
dicit Salomō ad ꝓpositū. Rursꝰ inq̄t de-
testatꝰ sum oēm industriā meaȝ q̄ sub sole
studiosissime laboraui. habiturꝰ heredeȝ
post me quē ignoro vtrū sapiēs aut stultꝰ
sit:⁊ dñabit in laborib' meis q̄b' desuda-
ui ⁊ sollicitꝰ fui.⁊ est q̄cq̄ȝ tam vanū? Vñ
cessaui: renūciauitqȝ cor meū vltra labo-
rare sub sole. Eccs.ij. O miserabil' hō:vti-
nam sepiꝰ hec cogitares:q: ne dum in co-
dicib' ista:sed etiā experimēto ꝯtinue ad-
discimꝰ. Cuȝ ḡ tot vt diximꝰ labores:tot
pericl'a ⁊c̄.patiat' ꝓ nūmis. Et ꝓ seruitio
dei nolit pati vnā malā noctem:non mini
mū dolorem capitis:nō ieiuniū vnꝰ diei:
patet manifeste q deus suus ē pecūnia.⁊
cōsequenter est idolatra:q: seruit idolo.i.
denario in q̄ picta est imago ad siītudinē
idoli. Jō dñs. Nō potestis inquit deo ser-
uire ⁊ māmone. Mat.vj. Est ḡ seruus pe
cunie. Vñ apl's. Nescitis q̄m cui exhibu-
istis vos suos ad obediēdū:sui eiꝰ estis cui
obedistis. Ro.vj. Sil'r gulosus habet gu
lam ꝓ deo siue ventrem:q: magis sibi obe
dit q̄ȝ deo. Deus em̄ p̄cipit q ieiunet:gula
q nō ieiunet:potiꝰ obedit gule:ḡ est deus
suus. Vñ apl'us cōdolens ait. Multi em̄
ambulant quos sepe dicebam vobis:nūc
aūt ⁊ flens dico inimicos crucis chr̄i:quoꝝ
finis interitꝰ quoꝝ deꝰ venter est:⁊ gloria
in ꝯfusione ipsoꝝ:q̄ terrena sapiūt. Phil'.
iij. Nota inimicos crucis christi:quia licȝ
crucem adorēt verbis: tñ factis abhorrēt
q: nolunt aliq̄d pati abstinētie.nec cōpati
felli ⁊ aceto chr̄i. Tit.j. Cōfitent' se nosse
deū:factis aūt negant. Nota etiā. Quorū
deꝰ venter est. Huiꝰ dei eccl'ia:est coq̄na.
Altare seu ara:est mēsa. Clerici sūt coqui
⁊ seruitores quoꝝ princeps scȝ Nabuzar-
dā destruxit muros hierl'm.i.virtutes ꝓ q̄b'
muris edificandis orabat Dauid dicens.
Benigne fac in bona voluntate tua sion:
vt edificēt' muri hierusalē. Sic etiā luxu-
riosus hȝ pro deo mulierē:illā em̄ diligit ⁊
colit plusqȝ deū illā semp cogitat:illā libē-
ter videt:illā laudat:illā seq̄t':illaȝ vachi-
zat:illi obedit:illi seruit. Vñ Tulliꝰ. Ne
ego dicā liberū cui mulier imperat:leges
p̄scribit vocat veniendū est: minat' extimē
scēdū est: poscit dandū est. eijcit abeundū
est.hunc ego nō libeꝝ:sed neq̄ssimū seruū
reputo ⁊c̄.ergo mulier est idolū suū.⁊ con
sequēter idolatra est. Sic supb' hȝ pro deo
suo honorē vel dignitateȝ mundi.sic p̄latꝰ
q̄ habet bñficiū vel p̄laturā vel simoniaȝ.
habet ꝓ deo suo episcopatū vel abbatiam
⁊c̄. Sic ⁊ mulier q̄ habet filiū pro q̄ infir-
mo vel absente vadit ad diuinū:vel incan
tatorē vel magū:vel diabolū:q: ad illum
recurrit in necitatib' suis:sic ad deū.xxvj.
q.v. Episcopi.talis mulier habet filiū suū
pro deo:q: plus filiū q̄ȝ deū colit. Sed p-
mitto vobis q veniet dies in qua vtrūqȝ
deum perdes. Deū em̄ tuum o gulose:vel
luxuriose:perdes in morte:q: te adiuuare
nō poterit. Deum verū perdes: q: ipsum
noluisti. Jdeo dr̄ tali homini. Deut.xxxij.
Deum q̄ te genuit dereliquisti ⁊ oblitꝰ es
dñi creatoris tui. Vidit dominꝰ ⁊ ad ira-
cundiam cōcitatus est:quia ꝓuocauerunt
eum filij sui ⁊ filie ⁊ ait. Abscondam faci
em meam ab eis ⁊ considerabo nouissima
eorum. Nota nouissima eorum.i.morteȝ
in qua vt dixi vtrūqȝ perdēt. Jtem ibidē.
Videte q: ego sum solus/⁊ nō sit aliꝰ deꝰ
p̄ter me. Ego occidam ⁊ ego viuere faciā
percutiā ⁊ ego sanabo:⁊ nō est qui de ma-
nu mea possit eruere. Ergo vnū solum de
um debemus colere/adorare/⁊ ei seruire:
iuxta illud. Vnū deum adorabis:⁊ illi so
li seruies. Mat.iiij. Et Deut.vj. ¶ Ter-
tio debemꝰ vnū deum ore laudare. Ratio
pulchra. Cōis em̄ experientia docet/q q̄li
bet debȝ se tempestiue assuefacere officio:
de quo habet semp viuere. Jdeo pater si
vult q filiꝰ suꝰ sit legista:iam quando pu
er est ostendit ei litteras.et postea mittit
ipsum ad studiuȝ.vt ibi septenniū vel plꝰ
addiscat ⁊c̄. Sic d̄ medico vl' notario. Sic
de artifice:q̄ vult addiscere artē bellandi.
Mō videāꝰ q̄d officiū habebimꝰ:vl' de q̄
viuemꝰ in alio mōo. Jn celo em̄ ñ sūt sar-

tores: qr vestis glie nūq̄ rumpit: nec mei dici: qr nūq̄ ibi beati infirmant: nec sūt le giste: qr ibi nulla fit q̄stio: quia deus facit habitare vnanimes in domo: nec sunt ibi alij artifices rc̄. Unū est ḡ ibi officiū solū scȝ laudandi deū de quo officio delectant maxie beati r viuūt vita glorie. ps. Beati q̄ habitant in domo tua dn̄e: in secl'a secu loꝝ laudabūt te. ps. lxxxiij. Fiat ḡ ratio Quilibet debet addiscere officiū de q̄ vi uat: r nos in alio mūdo debem⁹ viuere d officio laudandi deū ḡ iam hic debemus h officiū addiscere r linguā abilitare. Jō ps. Qui timetis deū laudate eū rc̄. Sed heu m̄lti miserabiles sunt q̄ iam h officiuȝ nō addiscunt. sed officiū inferni qd̄ est ma ledicere r blasphemare deū. Hoc eīn soluȝ officiū est in inferno. Maledicūt eīn deo chr̄o/ b'tē v'gini/ oībus sc̄tis: maledicūt pa tri r matri/ maledicūt diei r hore in q̄ na ti sūt. Apoc. xvj. Manducauerūt. s. dāna ti in iferno linguas suas pre dolere: r blas phemauerūt deū celi p̄ doloꝛib⁹ suis. Jteȝ Hiere. loquēs in psona dānati. Maledi cta dies in q̄ nat⁹ sum/ dies in qua peperit me mat mea nō sit bn̄dicta. r infra. Qua re de vulua egressus sum vt viderē: labo rē r dolorē: r ꝯsumerent in ꝯfusione dies mei. Hiere. xx. Multi eīn addiscunt istud maledictū officiū in hac vita/ p̄sertim ve natores: aucupatores: qui qn̄ pdunt aueȝ vel leporē vel porcū blasphemāt: maledi cunt. O maledicta hora q̄ vadunt ad sic venandū: qr ipsi venant aues vel porcos: r diaboli venant aīas suas. Sic de luso rib⁹ ad aleas. Dic etiā d alijs si placȝ. Et est maximū signuȝ q̄ erūt oēs tales ciues inferni post mortē. Declara hoc. Ar illi q̄ volūt esse ciues celestis hierusalē: debent addiscere officiū laudandi deū hic/ vt deo viuāt ibi. Vn̄ q̄libet talis debet dicere q̄ tidie. Benedicaȝ do. in oī tē. s. laus ei⁹ in o. m. ps. xxxiij. Pōt hoc referri ad laicum vel ad clericū. Si ad clericū: tunc d̄r bn̄di cam do. in oi tē. i. omī die ac nocte septem vicib⁹: sȝ q̄ sunt septē hore canonice. Dic illas. Sic ei faciebat Dauid: di. Septies in die laudē dixi tibi. Et potes illas tu cle rice approꝛiare passioni chr̄i: vtcȝ debet hō dicere matutinas cogitās/ q̄ in illa ho ra chr̄s fuit capt⁹ rc̄. Et sic de alijs. Nota

ꝯtra clericos q̄ dicūt matutinas octo sole r ꝯfuse: vt in. c. Dolentes. de cele. mis. Si aūt referf ad laicū: tūc d̄t. Bn̄dicā do. in o. t. i. die ac nocte: salt̄e sel' in die r sel' in no cte. Vel oi tp̄e. i. tp̄e p̄speritatȝ. s. regr̄iādo deo: r tp̄e aduersitatȝ inuocādo deū: vt li berer eū sic fecit chananea rc̄. Dic euāge. Jdo Tob. iiij. Omi tp̄e benedic deū r pe te ab eo/ vt vias tuas dirigat: r ꝯsilia tua in ipso pmaneāt. ¶ Quarto debem⁹ vnū deū ope honorare. aliodn ipse de⁹ ꝯquere tur ꝯtra nos dicēs mala. i. filius honorat patrē r seru⁹ dn̄m suū. Si ḡ pat ego sum: vbi est honoꝛ me⁹? dic dn̄s exercituū. De bem⁹ ḡ deū ope honorare r hoc dupliciī.

Primo debem⁹ honorare deū de nostro corpe. Scd̄o de nr̄a substātia. De corpe quidē: tūc honorē deo exhibem⁹: qn̄ peni tentiā agim⁹. Dicūt aliqui stulti: q̄re pe nitētia est necaria: r q̄d p̄ficit deo mea pe nitētia r ieiuniū rc̄. Rn̄. Si rex cōmittis tibi castrū ad custodiendū ꝯ hostes: nōne est honoꝛ regi si bn̄ illō custodis ꝯ hostiuȝ incursus. Sic etiā hic. De⁹ cōmisit tibi ca strū corpis tui ad custodiēduȝ ꝯ hostes. i. sensus. Sensus eīn r cogitatio hūani coꝛ dis pna sunt ad malū. Gen̄. viij. Jtē ꝯtra malas inclinatiōes carnis/ r infestatiōes demonū: r insidias mūdi. ḡ si tu bn̄ custo dias corp⁹ p pniam: exhibes magnū ho norē deo: alias es pditoꝛ r facis sibi iniu riā r verecundiā. Jō Apl's. Obsecro vos frēs p misc̄dīam dei: vt exhibeatis corpa vr̄a hostiā viuentē/ sc̄tām/ do placentē/ rō nabile obsequiū vr̄m. Ro. xij. Jtē. j. Coꝛ. vj. Empti eīn estis pcio magno: glificare r poꝛtare deū in corpe vr̄o. Scd̄o debe mus deū honorare de nr̄a suba dādo pau perib⁹ elynaȝ: p̄sertim hoc tp̄e q̄dragesime in q̄ debem⁹ p̄cā nr̄a redimere p elynas: iuxta ꝯsiliū Danielis qd̄ ip̄e dedit Nabu chodonosoꝛ di. P̄cā tua elynis redime: et iniq̄tates tuas miscd̄ijs paupeꝝ. Daniel. iiij. Hoc ḡ mō hō benefacit sibi: qr acq̄rit veniā pcoꝝ. Jtē miseref p̄ximo. Jteȝ re uereī deū: iuxta illō Honora deū de tua substantia: r de p̄mitijs oim frugū tuaꝝ da paupib⁹. Prouer. iij. Nota de tua suba nō de aliena: sic faciūt quidā q̄ subtrahūt r dāt pauperib⁹. Ergo de tua suba fac ele mosynā. Sed dicit quidā. O timeo ne mi

bi deficiat rc. Ideo dicit scriptura ibidem. Et implebuntur horrea tua saturitate: et vino torcularia redundabunt. Et isto modo nos deum honoramus: nobis proficimus: et proximo subvenimus. Quod prestet dominus qui est benedictus in secula. Amen.

De trinitate personarum. Sermo.X.

Fides tua te salvum fecit. Lu. xviij. Pro sermonis fundamento quod est de secundo articulo fidei oritur theologicalis questio.

Queritur utrum in his que fidei sunt rationes debeant queri et introduci. Arguitur quod non: non est querenda ratio que mediante querenti habetur meriti deperditio: sed mediantibus rationibus humanis habetur meriti deperditio. ut ait Grego. in Homel. Fides non habet meritum cui humana ratio prebet experimentum. igitur. In oppositum ait Aug. primo libro de trinitate ad versus garrulos ratiocinatores elatos magis quam capaces: rationibus catholicis et similitudinibus ad assertionem fidei est utendum. ergo in his que fidei sunt rationes debent queri et introduci. Et sic questio manet per utramque partem dubia. Ad questionem respondendum est secundum Bona. in. q. ij. et prologo primi sententiarum quod quamvis non debeamus ea que sunt fidei nostre principaliter credere propter rationes evidentes: nihilominus rationes ad ea que sunt fidei nostre utilissime sunt propter tria genera hominum. que rationes post hac dilucidande sunt.

Primo propter infideles.

Secundo propter in fide imbecilles.

Tertio propter in fide firmiter stabiles.

Quo ad primos necessarie sunt rationes circa ea que sunt fidei nostre: ne infideles videntes rationes nobis deficere putarent veritatem fidei nostre esse confictam: quia ait Aristo. vij. methaphysices. homines decipiuntur circa ea que ignorant. Secundo propter infirmos in fide seu imbecilles/ sic deus charitatem inferiorum firmat per bona temporalia: sic infirmorum fidem per argumenta probabilia. Hugo de sancto vict. Credo firmiter et non dubito ad quorumlibet explanationem/ quod necesse esse argumenta probabilia: immo etiam necessaria non deesse licet contingat nostram industriam latere. Tertio propter perfectos in fide. miro enim modo anima delectatur intelligendo/ quod perfecta fide creditur. unde Bern. Nihil libentius intelligimus/ quam quod iam fide credimus. igitur in his que fidei sunt rationes debent queri et introduci. Et ad argumentum dicitur quod si intelligatur maior de rationibus, que per sensus exteriores percipiuntur illa est vera: non tamen si intelligatur de rationibus quas per intellectum cognoscimus vel similitudinibus. Quia firmiter credere debemus. Si salutem adipisci cordi sedeat: iuxta verba rc.

Expedito primo articulo pertinente ad dei unitatem: videlicet de divine essentie unitate: sequitur predicare de secundo articulo: videlicet de personarum divinarum trinitate. Potes etiam hic predicare de attributis tribus personis divinis.

Primo quidem patri attribuitur potentia.

Secundo filio sapientia.

Tertio spiritusancto bonitas.

De potentia autem dei vide. b. Tho. parte. j. q. xxv. Item in. iij. sen. di. xlij. ar. iij. Et vide de his que scripsi in festo trinitatis: sermone que incipit. Nemo potest facere que tu facis. Item potes hic facere alium sermonem de paternitate dei. cuius dicitur in symbolo Patrem omnipotentem. De que vide in sermonibus de oratione dominica. sermone. vj. Salutetur pergo rc. Secretum est mysterium sacratissime trinitatis quo. s. est unus deus omnipotens eternus rc. et ille deus unus essentia: est trinus in personis: est ita transcendens et altum: sicut in tota theologia alia materia invenitur. Unde numquam a principio mundi usque ad finem fuisset scitum per inventionem humanam: nisi deus revelasset nobis: quia intellectus humanus non est capax tanti mysterij. Iam videtis quanta est altitudo celi super corpora nostra: maior incomperabiliter est altitudo secretissime trinitatis super animas. et sic nullo modo homo creatus tenens pedes in terra posset digito celos tangere. Unde dicunt legiste/ quod conditio ista si digito celum tetigeris est impossibilis: ita nec intellectus de se posset capere mysterium trinitatis. Et quod mirum: cum etiam in cognitione naturalium intellectus noster multum invenitur defectibilis: Unde dicit phus. ij. Meta. quod sic se habet oculus noctue seu vespertilionis ad solem: sic intellectus noster ad manifestissima in natura: sic super sepius repetitum est. Unde dicitur Sap. ix. difficile estimamus que in terra sunt/ et que in prospectu sunt invenimus cum labore: que in celis autem sunt quis investigabit: Sensum autem tuum quis sciet/ nisi tu dederis

sapiam: ꝛ miseris spiritūsctm̄ tuū de altissimis? Itē Apl's Ro.xj. O altitudo diuitiaꝝ sapiētie ꝛ sciētie dei: q̄ incōprehensibilia sūt iudicia ei⁹/et inuestigabiles vie ei⁹. Quis em̄ cognouit sensuz dn̄i: aut q̄s ꝯsiliari⁹ ei⁹ fuit ꝛc. Dupliciť aūt fieri pōt ꝙ hō tāgeret celū sup̱naturaliť. Uno mō si ex potetia dei celū inclinareť deorsū/vľ ꝙ hō eleuareť a deo ad celū/alias esset impossibile. Ita de sctā trinitate circa aīas nr̄as. Digitus siquidē aīe q̄ tāgunť subtilia est intellect⁹. Sicut ḡ corp⁹ hoīs nō pōt tangere celū nāliter: sic nec intellect⁹ noster mysteriū sctē trinitatꝫ: sed bene sup̱naturaliť. Et hoc dupliciť. Uno mō ꝙ celū.i.secretū inclineť deorsum: vľ ꝙ intellectus eleueť sursuz: ꝛ vtrūq; modū de⁹ benignissim⁹ fuauit in nobis. Nam celū fuit ad nos inclinatū in benignissima incarnatione filij dei. ps. Inclinauit celos ꝛ descendit. in qua incarnatōe maxie altitudo diuitiaꝝ inclinauit se humiliando se/ad assumendū carnē humanā: ꝛ īfirmitates nostras: ꝛ d̾ eterno fecit se mortalē: de impassibili passibilē: de magno paruū: d̾ illo magno palatio celi artauit se paruo thalamo vteri v̄ginalis. Et existens in mūdo p̄dicauit/reuelauit/et declarauit/quō est vnus de⁹ trinus in p̱sonis dī. Ego ꝛ pater vnū sum⁹. Jo.x. Et Mat. vlti. Docete om̄es gentes baptizātes eos in noie patris ꝛ filij ꝛ spūsscti. Nota i noie: ecce vnitas. Patris ꝛ filij ꝛ spūssancti. Ecce trinitas. Iō mō tangim⁹ ip̄m mysteriū trinitatꝫ altissimū digito intellect⁹. Scdo fuauit fm modū.i.eleuādo nos in celū: sicut apl's p̄sertim Paul⁹ q̄ fuit rapt⁹ vsq; ad tertiū celū.i. vsq; ad mysteriuz trinitatꝫ. Nam fm vnū modū exponēdi: p̱ p̱mū celū intelligiť cognitio celestiū corpoꝝ: p̱ scd̄m celū: cognitio celestiū spūuz: p̱ tertiū celū cognitio diuinaꝝ p̱sonaꝝ.s. patris ꝛ filij ꝛ spūssancti. Un̄ ad hoc insinuandū eccl'ia cantat. Ex q̄ oia: p̱ quē oia/ꝛ in q̄ oia: ipi gl'ia in secl'a. Itē Apl's Ro.xj. Ex ipso ꝛ p̱ ip̄z ꝛ in ip̄o sunt oia: ipsi honor: ꝛ gl'ia in secl'a secl'oꝝ amen. Sic eleuauit etiā aquilā nobilissimā Ioānem euangelistā/q̄ hoc mysteriū clarissime cognouit ꝛ declarauit dī. Tres sunt q̄ testimoniū dant in celo: pať. verbū ꝛ spūssanct⁹. ꝛ hi tres vnuz sunt. j. Jo.v. Sic eleuauit intellectū doctoꝝ/cōfessoꝝ/ꝛ ceteroꝝ sctōꝝ: q̄ digito intellect⁹ tetigeꝛt mysteriū trinitatꝫ. Ecce quō duobus modis de⁹ hoc fecit: ꝛ vtrūq; moduz petebat Dauid: in ps̄. dicēs. Dn̄e inclina celos tuos ꝛ descende: ecce p̱im⁹. Tange mōtes ꝛ fumigabunt: ecce scd̄s. ps̄. cxliij. Nota. Celos tuos.i.mysteria secreta trinitatꝫ: vnū celū est q̄d est vnus de⁹: aliud est/ꝙ est trin⁹ in p̱sonis. Aliud ꝙ sol⁹ pať generat filiū. Aliud ꝙ a solo patre p̱cedit fili⁹ p̱ eternā gn̄atione. Aliud ꝙ spūsscτūs p̱cedit a patre ꝛ filio: ꝛ sic de alijs. Tange mōtes. Montes vocat aplos martyres/ꝯfessores/doctores q̄ habuerūt intellectū eleuatū p̱ altā ꝯtēplatione ꝛ spūalē vitaz. ps̄. Leuaui oclos meos in mōtes.i.sctōs. Valles terrestres sunt hoies ꝛ gētes mūdane. Et fumigabūt nō de fumo fornacꝫ ꝛ ignium ꝛc. sed de fumo doctrinaꝝ ꝛ p̄dicationū: q̄ sunt odorifere/sicut fum⁹ incensi ꝯfortantes ꝛ calefaciētes nos: q̄bus cognosciť a nobis mysteriū trinitatꝫ: sicut ex fumo cognosciť ignis: cui⁹ naturale signū est fum⁹. Istis duob⁹ modis tāgim⁹ altitudinē trinitatis: alias impossibile esset ꝛc. vn̄ apl's. De⁹ habitat lucē inaccessibilē: quā null⁹ hoim vidit: sed nec videre pōt. j. Tim̄. vj. Potes hic notare exēpluz de Aug. q̄ ambulās p̱ littus maris: vidit puerū q̄ volebat mittere in paruū fontē totius maris aquā. Hic historiā sic expedit. Iđo q2 ex dono dei tangim⁹: vt cūq; digito intellect⁹ mysteriū sacratissime trinitatis: aliq̄s rōnes siue aliqua media hodie adducā ad p̱bationē ipsi⁹. Nō quidē inniťendo in ipsis medijs: sed solū auctoritati diuie/q̄ est firmū fidei fundamentū. Ita ꝙ rōnes iste hn̄t se ꝯsequēter: nō aūt antecedenť ad fidē: vt sup̄ ser. v. p̱te. j. dictū est.

Primū mediū erit p̱ auctoritates diuinales: ꝛ h̄ erit ad ꝯfutationē iudeoꝝ.

Scd̄m mediū erit p̱ rōnes nāles: ꝛ hoc erit ad reprobationē paganoꝝ.

Tertiū mediū erit p̱ silitudines exēplares: ꝛ h̄ erit ad ꝯsolationē chrianoꝝ.

Quartū mediū erit p̱ oꝛationes v̄tuales: ꝛ h̄ erit ad excitationē deuotoꝝ.

¶ Primū mediū ꝛc. ad ꝯfutationē iudeorū: nō est ꝯgruū mediū auctoritas noui testamēti: q2 illud nō recipiūt: sed videam⁹

auctoritates veterē testamēti qđ ipsi recli piūt. Et vt ceteras auctoritates sub compendio referem⁹: videmus q̄ttuor auctoritates ꝓbaꝝ/q̄ fuerūt p̄ncipaliores in veteri testamēto. Primo q̄dē Moysi. Scđo Dauid. Tertio Salomōis. Quarto Esaie. Prima habet. Gen̄. j. vbi dr. In principio creauit deus celū ꝛ terrā ꝛc̄. Ueritas hebraica habet sic. In p̄ncipio creauit heloym celū ꝛ terrā. Heloym aūt est nomen plurale hui⁹ nois. vel heloy: qđ significat deū in singl'ari. Et h̄ satis ptꝫ scientib ꝓprietates idiomatis hebraici. sicut dr Nicola⁹ de lira. in q̄dā tractatu ꝯtra iudeos. Per hoc aūt ꝙ nomē pl'e diuinū iungit cū ṽbo singularis nūeri: cū dr Creauit heloym: ac si diceret creauit dij ondit scptura/ ꝙ in deo est pl'alitas in vnitate eēntie: qui talis mod⁹ frequētissime in veteri testamēto inuenit de deo: ꝛ a nullo alio. Et q̄ satis ptꝫ/ꝙ in vnitate diuie essentie est aliq pluralitas ꝑsonaꝝ in vna simplici essentia: q̄ in p̄dicto mō loquēdi designat: p ṽbū singularē nūeri cōiunctū nūero plurali. Cui quidē auctoritati licꝫ iudei rn̄dere nitant tn̄ respōsio ipoꝝ friuola est: vt idē Nico. d lira. ponit vbi sup. Uide ibi. Ratio aūt qꝛ dixit heloym in pl'i est: vt onderet Moyses. ꝙ oēs tres ꝑsone diuie ꝯcurrūt in creatione reꝝ: sicut scripsi in ſmone de annūtiatōe: q̄ incipit. Ecce cōcipies in vtero pte. j. Ad idē facit tex. Gen̄. j. in principio vbi exꝓmunt tres ꝑsone diuine. Dum em̄ dicit in p̄ncipio creauit de⁹. s. pater. Et in fra. Et sp̄us dn̄i ferebat sup aq̄s ꝛc̄. Ecce sp̄ussctūs. Deinde cū scptura voluit ostendere modū q̄ de⁹ ꝓduxit creaturas: singulis q̄buscꝫ creaturaꝝ sp̄ebꝫ p̄mittit. Et dixit de⁹. Fiat hoc ꝛc̄. Ex q̄ dat intelligi: ꝙ p verbū suū deus creauit cuncta: hoc aūt verbū dicim⁹ filiū dei. Jo. j. In principio erat verbū: ꝛ ideo cōuenient exponit vno mō in p̄ncipio creauit de⁹ ꝛc̄. In p̄ncipio .i. in filio: sic exponit Aug. xj. ciui. di circa finē: q̄ dicit principiū. Jo. viij. Ego p̄ncipiū q̄ ꝛ loquor vobis. Qui fili⁹ alibi dicit sapia. ps. Omia in sapia fecisti. Nota historiā de illo saraceno: de q̄ infra in scđo medio fit mētio. ¶ Scđa auctoritas veterē testamēti: p qua arguit pl'itas ꝑsonaꝝ cū vnitate essentie i diuinis: habet p Dauid ps. xliiij. q̄ incipit. Eructauit cor meū verbonū: q ad litterā non pōt exponi/nisi de chro. Unn̄ apl's Heb. j. hāc auctoritatē allegat ad hoc: in q̄ ps. sic dicit de chro siue ad chrm p Dauid. Sedes tua de⁹ in seculū secli: ṽga directiōis: alias eq̄tatis: ṽga re. t. Dilexisti iu. ꝛ odi. ini. ꝓpterea vnxit te de⁹ deus t. ol. le. p̄ꝛ con. t. In hac auctoritate loq̄t Dauid ad deū duꝫ dr. Sedes tua de⁹ ꝛc̄. Deus est vocatiui casus: o de⁹ ꝛ loquit chro. Uide Nicolaū d lira Heb. j. exprimit ipe de⁹ vnct⁹: qꝛ ipe p naturaꝫ hūanaꝫ assumptā/vnctus est p plenitudinē gr̄e. Jo. j. Uidim⁹ gl'iam ei⁹: gl'iam q̄si vni. a pa. ple. gr̄e ꝛ ve. Exprimit etiaꝫ hic de⁹ vngēs ip̄m: ex q̄ innuit/ꝙ deus inungēs est ꝑsona distincta a deo vncta: qꝛ scriptura sacra loq̄tur de ipo vnigenito tanq̄ de alia ꝑsona. Notādū etiā/ꝙ ex pte vngentis dei: duplicat hoc nomē de⁹: quū dixit. Unxit te de⁹ de⁹ tu⁹: ad denotādū ꝑsonā p̄ris ꝛ sp̄ussctī. Et sic ptꝫ ex auc̄itate hac pl'itas ꝑsonaꝝ ꝛ diuinitas ipsi⁹ chri. Propter qđ ad idē ꝓbandū inducit eaꝫ aplus Heb. j. Alia auctoritas eiusdē Dauid h̄ꝫ ps. cix. vbi dicit. Dixit dn̄s d. me. se. a dex. meis. Et ista sūt ṽba p̄ris ad filiū. Pat' p trāslationē caldaicā. q dr sic. Dixit dn̄s ṽbo suo. Patet etiā p id qđ sequit in eodē. ps. Ex vtero ante luciferū genui te: qđ nō pt cōpetere/nisi filio dei. Per h̄ aūt ꝙ hic dr: verbū dei esse ex vtero dei. i. ex sba dei ondit vnitas essentie: qꝛ diuitas pl'ificari nō pōt. Et ad idē astruendū facit qđ dicit Ante luciferū. i. ante oēm creatur̄aꝫ. q̄ ab eterno. q̄ est de⁹ iste genit⁹. Duꝫ q̄ dr. Ex vtero denotat ꝯsubstātialitas. Dū dr Ante luciferū: denotat eternitas. Duꝫ ṽo dr Genui: denotat ꝑsonaꝝ diuersitas: qꝛ nulla res seipam gignit. Jtē ps. ij. Dn̄s dixit ad me filius meus es tu ego hodie genui te ꝛc̄. Nota. Hodie. i. eternal'r ſm Glo. qꝛ eternitati oia sunt p̄ntia. Jtē Prouerb. xxx. Qđ nomē ei⁹: ꝛ qđ nomē filij ei⁹: si nosti: Et sil'r in auctoritate p̄dicta: p h̄ qđ null⁹ dr sedere ad dexterā suꝑp̄ri⁹ ideꝫ ꝓbat. Et sic ex hac auc̄itate p̄dicti ps. ptꝫ pl'itas ꝑsonaꝝ. Eo marie qꝛ hic ps. nō pt exponi ad l'raꝫ: nisi de chro. Propt' qđ saluator allegat hūc ps. ad hūc sensū. Mat. xxij. Et apl's heb. j. ¶ Tertia auc̄itas h̄ꝫ a Salo.

Prouer. viij. vbi dicit in persona sapientie diuine. Dominus possedit me ab initio viarum suarum: antequam quicquam faceret a principio ab eterno ordinata sum. Et infra. Nondum erant abyssi: et ego iam concepta eram etc. Ex qua auctoritate patet quod cum dicit. Ab eterno ordinata sum: quod ipsa sapientia dei de qua loquitur est deus: quia nihil est ab eterno: nisi deus. Et postea dicit. Nondum erant abyssi et ego iam concepta eram. Ex quo patet quod filius est: quod est deus filius. Cuius filius? Non alterius nisi dei. quod ipsa sapientia dei est dei: filius dei. Nota quod in scriptura et veteris et noui testamenti: nomina dicuntur de filio dei/siue de sapientia dei. Primo quod sit concepta. Secundo quod sit nata. Tertio quod sit genita. Quarto quod sit creata. Quinto quod sit verbum. Sexto quod sit filius. Septimo quod sit imago: quamuis omnia ista nomina vni creature conuenire non possunt. Ratio autem horum nominum sic sumi potest. Primo quidem quod conceptum est manet in eo a quo conceptum est: ideo filius dei dicitur conceptus a patre: quia in patre manet. Unde dicitur Prouer. viij. Nondum erant abyssi et ego iam concepta eram. Et Jo. j. dicitur quod filius dei est in sinu patris. et quod verbum erat apud deum. Secundo ne credatur quod nulla distinctio sit inter deum et filium dei. et hoc quod illud quod conceptum est in concipiente est: ideo vt detur intelligi distinctio relationis seu personalitatis esse realis: dicitur natus: et deus eo dicitur partus. Unde Prouer. viij. Ante omnes colles ego parturiebar. Sed quia loquitur in preterito imperfecto: quod notat successionem temporis. quod autem parturit in parturiendo: non est a parturiente distinctum. ideo postquam ex ore sapientie dictum est. Ante omnes colles ego parturiebar: ne intelligeretur quod cum parturiretur non esset: subditur. Quando preparabat celos aderam cum eo cuncta componens. Tertio vt denotetur quod filius sit eiusdem nature cum patre dicitur genitus. psalmo. Dominus dixit ad me etc. Ego hodie genui te. Hodie. i. in eternitate: que semper est presens: et nulla est in ea ratio preteriti et futuri. Eccl. xxiiij. Ego ex ore altissimi prodij: primo genita ante omnem creaturam.

Quarto vt designetur quod in hac generatione nulla sit mutabilitas temporis: dicitur filius creatus: iuxta illud Eccl. xxiiij. Qui creauit me requieuit in tabernaculo meo. Et infra. Ab initio et ante secula creata sum. Quinto dicitur de filio dei quod sit verbum dei. Jo. j. In principio erat verbum quod est conceptio mentis. Ipse autem filius est in mente diuina conceptus: sicut declaratur infra in iiij. parte huius sermonis. in secunda ratione. Sexto dicitur filius. psalmo ij. Dominus dixit ad me filius meus es tu etc. Et Prouer. xxx. Quod nomen eius et quod nomen filij eius: si nosti? Et ratio est: quia procedit a patre per modum quantitatis. psalmo. Ego hodie genui te. vt dixi hic. s. g. etc. Septimo quod filius sit imago patris. Et hoc dicitur: quia hic se ad patrem sicut ad principium cuius est similitudo. Ideo dicitur filius dei imago dei. Unde Col. j. dicitur quod est imago inuisibilis dei. Et quia non potest esse imago dei: nisi quantum ad eius essentiam. Ideo dicitur Heb. j. quod est figura substantie ipsius. Nam et in intellectu nostro est similitudo rei intellecte: quantum ad eius essentiam: ad cuius cognitionem pertingit intellectus: quia obiectum est quod quid est: vt dicitur in iij. de anima. In sensu vero est similitudo rei sensibilis solum quantum ad eius accidentia: quia sensus apprehendit rem solum quantum ad eius accidentia exteriora: que sunt color/sapor/quantitas: et alia huiusmodi. Predicta sunt de mente b. Tho. in iiij. contra gen. c. xj. et c. lxxxiiij. ¶ Quarta auctoritas habetur per Esa. per quam non tantum pluralitas personarum exprimitur: sed etiam pluritas personarum determinari videtur: sicut patet Esa. xlviij. vbi sic dicitur. Non a principio in abscondito locutus sum. Ex tempore antequam fierent ibi eram. et nunc dominus deus misit me et spiritus eius. Ista verba sunt domini loquentis. quod patet ex textu immediate precedenti: quod dicit. Audi me Jacob et israel: quem ego voco. Ego ipse/ego primus/et ego nouissimus: manus quoque mea fundauit terram: et dextra mea mensa est celos etc. Hanc auctoritatem allegat Aug. xx. de ci. dei. in fine. Et subditur: Hec dicit redemptor tuus: sanctus israel. In hac igitur auctoritate Esaie predicta. loquitur dominus de datione legis: que data fuit manifesto: quia de ac toto populo audiente vocem domini loquentis: vt habetur Exo. xviij. et xx. Hoc quod dicitur. Non a principio et in abscondito locutus sum. A principio. i. quando lex fuit data populo. Et immediate sequitur. Et nunc dominus misit me et spiritus eius. Deum autem missum dicimus deum incarnatum. deum autem mittentem et spiritum eius dicimus patrem et spiritum sanctum. Et sic patet trinitas personarum. Multe alie auctoritates veteris testamenti adduci possent ad propositum. quas gratia breuitatis omitto. ¶ Secundum membrum est per rationes naturales ad reprobationem paganorum. Ad propositum autem nostrum tres tantum rationes adducam in presentiarum: que sunt iste: videlicet.

Prima est ratio necessarie productionis

Secunda est ratio diuinalis perfectionis

Tertia est ratio vniuersalis diffusionis.

¶ Prima ergo ratio &c. Sed p ista pma ratiõe. p̄suppono q in deo est infinita potentia/infinita sapiētia/infinita bonitas/infinita iustitia/infinita sublimitas/z qcquid est/in deo est infinitū. Hec predicta null⁹ etiā pagan⁹ negaret. Ratio ergo talis est. Aut deus potuit/sciuit: sed noluit alium generare p oīa sibi equalē: z sic inuidus est de⁹ summa bonitas: qd nephariū est in deo ponere. Aut potuit/voluit: sed nesciuit/z sic est ignorātia sūma sapiētia: qd est absurdum. Aut sciuit/voluit: sz nō potuit z sic impotēs/z inualida sūma potentia: q oīa sunt absurda z diuie altitudinis destructiua z ɔ̄dictoria. Igitur nō aliud restat q̄ʒ qd sciuit/voluit/z potuit/sibi similē generare: sed qñcunq̄ȝ ista tria ɔcurrunt in aliq̄ mox effect⁹ ɔsequit voluntatē. ergo ɔcludit/q sicut de⁹ pater ab eterno voluit: sic ab eterno filiū gñauit cui dedit oīe qd potuit: oīe qd sciuit: oē qd voluit: z oīe qd habuit: qz p̄tem dare nō potuit. cū in deo pars nulla penit⁹ esse possit: cū sit simplicissime nature. vñ Ioā. xiij. Oīa dedit sibi pater in manus. Et Mat. xj. Oīa mihi tradita sūt a patre meo &c. Et Col. ij. dicit: q i chr̄o habitat ois plenitudo diuinitatȝ: sic igit de⁹ coeq̄lem sibi p oīa filiū generauit. Nā omne generās naturalit hoc faceret: si posse haberet. Nā z s̄m physicū documētū/oīe agens intendit assimilare sibi patiens/quātū pōt. ij. de gñatione. Ad quid eñ ignis agit in aliud elementū: nisi vt faciat id q̄ʒ tum pōt sibi simillimū/vl' totalit transferat in seip̄m: Si etiā aīalia cuncta generāt filios sibi siles. Patz prima ratio. Est aūt notandū/q p hanc rōnez z etiā p tertiam: pbat q de⁹ diuinitatē suā cōicat alteri: sed nō pbat q ille cui cōicatur sit filius dei cōicantȝ. sed p scdām rōnez sic. Probat etiā p auctoritates sup̄ allegatas: per q̄s habet: q cui cōicatur diuinitas p modū gñatiōis pcedit a deo: vt habet. Ecci. xxiij. Prouerb. viij. z ps. ij. Dñs dixit ad me &c. ¶ Scda rō est rōne diuinalis pfectionis. Quicq̄d eñ pfectionis est in creatura. eminēt⁹ est in creatore: qz nemo dat qd nō habet. l. traditio. ff. de acq. reruz do. Et. c. Albertū. j. q. vij. Et causa est potior suo effectu. Videm⁹ q ad pfectionē cuiuslibet creature ptinet/posse sibi silem pducere: q est pfectio scda: que ɔsistit in opari prima autē pfectio ɔsistit in esse. g̃ magis cōuenit hmōi pfectio creatori. Vñ dr ip̄e deus. Ego q gñationē aliis tribuo: nūq̄d sterilis ero. Esa. lxvj. quasi dicat nō. Et licet dici posset hanc auctoritatē referendā esse ad mltiplicationē filioꝝ isrl' d captiuitate reuertentiū in terrā suā: qz premittit Parturiuit z peperit sion filios: tñ hoc nō obstat ad qd eque ratio aptet. Ista tamen rō que ex dei ore inducit firma z stabilis manet: vt si ip̄e aliis gñationē tribuat sterilis nō sit. Nec esset ɔueniēs/q qui alios generare facit: ipse nō vere: sed p similitudinē gñaret: cum oporteat aliq̄d nobilius esse in causa q̄ʒ in causatȝ. Hec b. Tho. in. iiij. ɔtra gen. c. ij. Sed ne erretȝ in hac generatiōe: non credatȝ q talis sit gñatio in creatore q̄lis est in creatura. Nam in creatura gñatio est opus transiens in exteriorē materiā q nō pficit operantē: sed in creatore est opatio intus manēs. Nō eñ trāsit in exteriorē substātiā: sicut est intelligere z velle. Talis g̃ gnātio in deo est spūalis z intellectiua/z nō carnalis: qz nō caro sed spūs est de⁹. Io. iiij. Ideo fili⁹ dei est verbū Io. j. Verbū aūt est ɔcept⁹ mentis seu intellect⁹. Vñ nota q necesse est dicere deū seip̄m itelligere: seip̄m amare: sic nos intelligim⁹ nos ipsos: z amam⁹. Intelligendo g̃ deus seip̄m generat filiū: qui vocat verbū patris: qz cū intellectū inq̄ʒtū tale sit pfectio intelligētis: z de⁹ sit pfectio sua: opꝫt q seip̄m solū deū intelligat z oia alia in se. Et ido talis relatio q est i deo/put est intelligēs z intellect⁹: est paternitas z filiatio. Et ido de⁹: inq̄ʒtum intelligit seip̄m est de⁹ pater: z inq̄ʒtuȝ est intellect⁹ a seip̄o: est deus fil⁹: licȝ sint diuerse psone. Nota exemplū de quodā saraceno: q interrogauit a quodā fratre nr̄o di. Quomō est possibile q de⁹ habeat filiū: Qui rñdit. Frater credis q deus sit: Respondit. Ita. Rursus frater. Credis ait. q ille de⁹ sit mutus vel loquat: Ait ille. Credo q loquat. Et frat. Illud g̃ verbū qd de⁹ loquit: est fili⁹ dei. Io. j. Et de hoc v̄bo loquit scp̄tura. Gen. j. Dixit de⁹ fiat lux &c. vt det intelligi/q deus oia pduxit v̄bo suo. i. p filiū suū. Io. j. Oīa p ipsuȝ

facta sunt/ q̄ est sapientia patris: sic͂ vt artifex p arte͂ que est in mente sua operat̄ artificiu͂. ps. Om̄ia in sapie͂tia fecisti. Si vero queris: q2 de⁹ pater nō plures genuit filios: Uide Glo. in Cle. j. in prin. de sum. trini. z fi. cato. in v̄bo vnigenitu͂. qua͂ scri psi ifra s̄mone. xvij. vbi agit̄ de primo articlo fidei ptine͂te ad hu͂anitate͂ christi zc̄. In introitu in additione q̄ incipit. Uide glo. zc̄. Et sic pz q de⁹ pat̄ z de⁹ fili⁹ licz sint diuerse pote͂tie: sunt t͞n eiusde͂ essentie z eiusde͂ nature: q2 res intellige͂s z intellige͂tia eiusde͂ nature est z essentie. Un̄ dn̄s Jo. x. Ego z pater vnu͂ sum⁹. In qua͂tuz au͂t de⁹ diligit seip̄m est amor q̄ vocatur sp̄ussanct⁹. Si e͂m deus pat̄ generat filiu͂ eo mō quo dictu͂ est sup: ꝯstat q su͂me euz diligit: z ecōuerso filius patrem. Sed hic amor q̄ ab vtroq̄ pcedit nō differt ab eis essentialit̄/ nec accidentalit̄: sed psonaliter Igit̄ in eis sunt persone plures z coeterne z coeq̄les. Una t͞m genera͂s: z altera t͞m generata: z alia pcedens ab vtraq̄ q̄ dicit̄ sp̄ussct͞us. Ha͂c declaratione͂ ponit Aug. xj. de ciui. dei. c. xxix. Ponens e͂m hec tria ad simitudine͂ trinitat3 intelligendu͂ dicit. Nam z sum⁹/ z nos esse nouim⁹/ z nostr͂ esse ac nosse diligim⁹. z btu͂s Tho. lati⁹ p sequit̄ hoc. in. iiij. ꝯtra gen. c. xj. ¶ Tertia ratio est ꝓter vniuersale͂ diffusione͂. Naz vt ait Dion̄. Bonu͂ est sui diffusiuu͂ z cōmunicatiuu͂: vt pz in luce/ que p oia mōi corpa se diffundit: z virtute sua͂ vsq̄ ad profundissima terre mittit: z p̄ciosissima metalla in visceribꝫ terre gignit. Sic pluuia sic elementa om̄ia: z oe͂s creature oibus se diffundu͂t s̄m modu͂ suu͂. Patz ergo q bonu͂ est sui diffusiuu͂ z cōicatiuuz. Et quanto mai⁹ est bonu͂: tanto mag3 est sui diffusiuu͂. Ergo summu͂ bonu͂ su͂me est sui diffusiuuz: sed non pōt de⁹ se su͂me diffundere pducendo bonu͂ q̄dcu͂q̄ creatu͂ cu͂ semper illud excedat in infinitu͂. g̃ necesse est credere q generet aliu͂ sibi in natura eade͂ q̄ se sola p sonalitate z p̄prietate distinctu͂: cui totu͂ suu͂ posse cōicat: totu͂ suu͂ nosse: et totu͂ suu͂ velle: z hoc est fili⁹ dei. Ido dicit Ap͞lus Col. ij. q in ch͞ro habitat ois plenitudo diuinitat3. Et ibide͂ d͞r/ q in ch͞ro su͂t oe͂s thesauri sapie͂tie z scie͂tie dei. Itez Jo. xvj. Om̄ia q̄ habet pat̄/ mea sunt. Et Jo. xvij. Mea oia tua su͂t: z tua mea sunt. Et sic pz s̄m mediu͂: iuxta q̄d d͞r ch͞ro. Pater q̄d dedit mihi: maius oibus est. Jo. x. Qui dedit mihi totu͂ bonu͂ suu͂: q̄d est maius oibus rebꝫ. ¶ Tertiu͂ mediu͂ est p simitudines exe͂plares. Ubi nota duas simitudines in creaturis. ad intelligendu͂ in creatore mysteriu͂ sacratissime trinitat3: eo mō quo possibile est nobis.

Prima simitudo erit in creatur3: in q̄bꝫ reperit̄ imaginis signaculu͂.

Scd͞a simitudo erit in creatur3: in quibꝫ reperit̄ trinitatis vestigiu͂.

¶ Prima ergo simitudo zc̄. Sicut e͂m aia ronalis. in qua refulget simitudo deitatis m͞ltiplex. Primo quide͂: q2 aia est vna in toto corpe z nō ples. Nota hoc quō p̄mo est in embrione aia vegetatiua: z postmo du͂ sensitiua. z tertio intellectiua: q̄ aduenie͂te alie corru͂punt̄: vt notat b. Tho. p̄te. j. lxxvj. q. ar. iij. Sic z i toto mōo est vn⁹ de⁹: de cui⁹ vnitate dictu͂ est sup s̄mone. primo. Scd͞o q2 sic aia ronalis hꝫ triplice͂ pote͂tia͂ in se. s. memoratiua͂ q̄ recordamur z intelligentia͂ q̄ intelligim⁹ p̄sentia/ z volu͂tate͂ q̄ desideram⁹ futura: vt infirmus sanitate͂/ paup diuitias zc̄. Et t͞n mēoria/ volu͂tas/ z intellect⁹/ nō est nisi vna aia. Ita in diuis su͂t tres psone. s. pat̄. z fili⁹. z sp̄ussct͞us. q̄ t͞n nō sunt nisi vn⁹ de⁹. Deut. xxxij. Uidete q ego sim sol⁹: z nō sit ali⁹ de⁹ p̄ter me. Tertio q2 sic aia dat esse toti corpori/ z regit totu͂ corp⁹. s. caput/ brachia/ pedes/ man⁹ zc̄. Sic de⁹ dat e͂e oib⁹ creatur3/ z regit totu͂ mōm: cui⁹ caput est celu͂. brachia su͂t stelle: q̄bꝫ facit op͞a. Uenter su͂t ignis/ aer/ z aqua/ pedes sunt terra. Boeti⁹. O qui p̄petua mōm rōne gubernas Terrar͂ celiq̄ sator zc̄. Quarto q2 sic͂ aia replet totu͂ corp⁹: z est tota in q̄libet pte: sic de⁹ replet totu͂ mu͂duz. Hiere. xxiij. Celu͂ z terra ego impleo d͞r dn̄s. Et est tot⁹ deus in q̄libet pte/ z in q̄libet loco mōi: q2 nō est diuisibil̄. Quito q2 sic aia videt oia z non videt̄: sic de⁹ oia videt q2 oia nuda su͂t/ z apta a͞te oc͞los ei⁹. z t͞n ipse ab alijs nō videt̄. Exo. xxxij. Nō me videbit hō/ z viuet. Ite͂. j. Tim. vj. De⁹ habitat luce͂ inaccessibile͂: que͂ null⁹ hoim vidit sed nec videre pōt. Ite͂ sic aia diligit totu͂ corp⁹/ z oi͂nes ptes seu oia me͂bra eius: sic

de⁹ rc̄.Sap.xj. Diligis oia q̄ sunt nihil:
odisti eoꝝ q̄ fecisti. Propt̄ hoc ꝙ dicit̄ aia
ad imaginē z silitudinē dei facta: nō alia
creatura corꝑalis nisi hō tm̄. Ad qḋ innu
endū. de⁹/qn̄ creauit mōꝫ dixit. Fiat lux.
Fiāt luminaria rc̄. Producat terra aiam
viuentē rc̄. Gen̄.j. Sed qn̄ voluit forma
re hoiem: nō dixit. Fiat hō: sed q̄si tenerēt
cōsistoꝛiū pat̄ z fili⁹ z spūssctūs: dixit de⁹.
Faciam⁹ hoiem ad imaginē z silitudinez
nr̄am. Gen̄.j. Patet ꝙ rc̄. Moralit̄ aūt no
tandū/ꝙ si q̄libet hō habet imaginē trini/
tatꝫ z vnitatꝫ diuīe in aīa: q̄ꝫ reuerēt̄ de
bet hō istā imaginē ꝯseruare. Nota cū q̄n
ta reuerētia seruat hō imaginē chr̄i z ꝟgi/
nis Marie in camera q̄ ponit illā in loco
sublimi cū lampade accensa rc̄. Itē ponit
eā sup altare rc̄. Et q̄ntū sacrilegiū puta/
ret̄: siq̄s finderet illā cuꝫ ense/vel ꝓijceret
in igne vl̄ latrinā rc̄. q̄libet clamaret ꝯtra
eū. O ꝓditoꝛ. O sacrileg⁹ z canis renega
tus rc̄. Magis ꝓprie imago dei z excellē/
tioꝛ est aīa hūana q̄ꝫ illa imago rc̄. dupli
ci rōne. Primo ex ꝑte imaginis.s. repñsen
tātis: q̄ꝛ illa est lignea vl̄ lapidea/vel ar/
gētea rc̄. corruptibilis z insensibil̄: sed aia
est imoꝛtalis z excellentioꝛ oīmi corꝑe/z in
corruptibilis/z imoꝛtalis: excedēs ꝓpoꝛti
onē oīmis rei corꝑalis. Et adeo est excellē
tissime nature aīa: ꝙ nl̄la materia digna
fuit intrare cōpositionē suā: sed sine mate
ria a deo ꝺ nouo imediate creat̄. Nō est ꝑ
ciū corꝑaliū oīm rerū equalēs ei. Mat.x/
vj. Quid em̄ ꝓdest hoi si vniuersuꝫ mūdū
lucret̄: aīe ꝟo sue detrimētū patiat̄? Aut
quā dabit hō cōmutatiōnē: ꝓ anima sua?
Scḋo rōne rei repñsentate: q̄ꝛ ꝑ imaginē
siue figurā ligneā rc̄. repñsentat̄ hūanitas
chr̄i nati/vel crucifixi vel ꝟginis Marie:
vel alterius scti: sed ꝑ aiam repñsentat̄ vni
tas z trinitas ineffabilis diuitatꝫ. Quan
to ꝙ maius sacrilegiū est iniuriaꝫ imagini
isti facere. Aliqui scindūt eam vt iracūdi
vindicatiui occidēdo hoiem: z illi q̄ semi/
nant discoꝛdiā inter frēs. Tales assumūt
sibi officiū diaboli. Et dicūt tales. O ipse
interfecit patrē meū vl̄ fratrē rc̄. Et si ip̄e
est sacrileg⁹: q̄re tu vis idē facere vel esse?
Jō vindicta est deo dimittēda rc̄. Ro.xij
Mihi vindictā z ego retribuā dicit dn̄s.
Alioq̄n peioꝛ es tu q̄ꝫ ille qui occidit̄ filiū
tuuꝫ. Ille em̄ occidit corpus filij tui/non
aiam: nisi ꝑ accidēs: tu autē occidis aiam
tuā. Quā stultus esset ille q̄ vellet se prius
occidere: vt aliū postea occideret? Jḋo di
xit de⁹. Quicūq̄ꝫ effuderit hūanū sangui/
nē effundet̄ sanguis illi⁹. Et subdit̄ ratio.
Ad imaginē quippe dei fact⁹ est hō. Gen̄.
ix. Nota effundet̄ sanguis illi⁹: hoc intelli
git̄ dupliciť/vel a iudice iustitiā faciente:
vel ab ip̄omet ꝑ penitentiā. Qui em̄ occi/
dit vel ꝯsentit in moꝛtē alteri⁹ hois. ꝓpria
pnīa est effundere de sanguine suo cū disci
plinis. Alij aūt nō scindūt istā imaginez:
sed ꝓijciunt eaꝫ in ignē. Isti sūt auari: q̄a
auaritia nō est nisi ignis: q̄ accēdit̄ in coꝛ
de auari/ad ꝯgregandū ꝑ vsuras vel rapi
nas rc̄. Alij aūt ꝓijciūt hmōi imaginē in
latrinā luxurie. Quid est luxuria: nisi ster
cus rc̄. Hic ꝯtra illos q̄ dicunt foꝛnicatio
nē simplicē non esse pctm̄ rc̄. Ideo ꝺt scri/
ptura. Fili in mā̄suetudie serua aiam tuā:
z da illi honoꝛē ꝫ meritū suū. s. q̄ꝛ imago
dei ē. Peccātē in aīa sua q̄s iustificabit: z
q̄s honoꝛificabit exhonoꝛantē aiam suā?
Eccl̄i.x. Et sic ptꝫ prima silitudo trinitatꝫ
q̄ resultat in aīa hūana. ¶ Scḋa silitu/
do est in sole. ps̄. In sole posuit tabnacl̄m
suū.i. signū siue vestigiū: q̄ꝛ sol valde repꝛe
sentat vnitatē z trinitatē dei. z hoc quan
tū ad sex. Sex em̄ modis possum⁹ solem z
q̄ in sole sunt ꝯsiderare: in quibꝫ resultat z
relucet trinitas z vnitas diuinitatꝫ. Nam
vt ꝺt Aug. In sole est quedā vnitas z tri
nitas repñsentans trinitatē z vnitatē diui
nā. Sicut vestigiū pedis repñsentat pedeꝫ
Anima vero humana z angel⁹ hoc ipsum
repꝛesentant: sed tanq̄ꝫ speculum repñsen/
tant imaginē: ideo magis perfecte. Pri/
mo nanq̄ꝫ in sole est ipsa substantia solis
tanq̄ꝫ pater/qui a nullo generat̄/nec ꝓce/
dit: a quo sole splendoꝛis radius genera/
tur: sicut filius dei a patre. Et ab vtroq̄ꝫ
scꝫ sole z radio eius procedit caloꝛ. sic spiri
tussanctus a patre z filio. Et hec tria sunt
simul tempoꝛe: sicut pater z filius z spiri/
tussanctus: sunt simul in eternitate: quia
sol statim/quando fuit creatus emisit ra/
dium: z eodē tempꝛe virt⁹ caloꝛis ab vtro
q̄ꝫ ꝓcessit: sic deus pater ab eterno filium
genuit: z ab vtroq̄ꝫ spiritus sanctus ꝓces/
sit. Scḋo sicut radi⁹ splendoꝛis a princi

pio fuit a sole natus et semper ab eo nascitur. et calor a principio processit ab utroque et semper procedit: sic filius dei ab eterno fuit genitus a patre: et semper gignitur et generatur: et spiritussanctus ab eterno ab utroque processit/et semper procedit. ps. Dominus dixit ad me filius es tu. ego hodie. i. ab eterno genui te. Tertio sicut radius solis manens in sole totum mundum implet lumine: ita filius dei splendor glorie dei manens in patre est ubique et omnia replet. vel dic quod sicut radius solis descendens in mundum et non recedit a sole: sic filius dei sic venit in mundum/quod non recessit vel recedit a patre: semper in patre est et pater in eo: iuxta illud Io. xvij Tu pater in me et ego in te. Quarto sicut calor procedens a sole et a radio eius omnia calefacit et facit fructificare: sic spiritussanctus a patre et filio procedens: corda hominum calefacit et fructus spiritus facit producere. Et propterea in specie ignis apparuit. Act. ij. Quinto sicut sol per splendorem suum omnia illuminat: sic deus per filium omnia vera luce perfundit: iuxta illud Ioan. j. Erat lux vera que illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. Sexto sicut sol per radium splendoris et per calorem omnia operatur et in omnia suam virtutem influit. ita deus per filium et spiritumsanctum omnia operatur et in omnibus suam virtutem influxit et infundit. quia indivisa sunt opera trinitatis: ut dicit Augustinus de pre. di. liij. c. Omnis mirabiliter ergo trinitatis vestigium resultat in sole. ¶ Quartum medium est per operationes virtuales. Per effectus enim et virtutes devenimus in cognitionem esse: sic per operationes et effectus quas in nobis sacratissima trinitas operatur. cognoscimus hoc quarto modo ipsius mysterium. Licet autem multe et pene infinite sint operationes eius in nobis: tamen in presenti sermone tres tantum referam pro devotarum personarum excitatione.

Prima operatio eius in nobis est quare animam vivificat seu iustificat

Secunda operatio eius est quia animam fortificat

Tertia operatio eius est: quia animam glorificat.

¶ Prima operatio etc. Anima enim per peccatum mortificatur. Ia. ij. Peccatum cum consummatum fuerit: generat mortem. Quando autem peccatum sibi dimittitur anima vivificatur: de morte ad vitam. i. de morte peccati ad vitam gratie. De qua dicit dominus Io. x. Qui credit in me etiam si mortuus fuerit vivet. A nullo autem potest anima vivificari per modum auctoritatis: nisi ab ipsa sanctissima trinitate. Et in signum huius: quando christus misit apostolos per universum mundum ad predicandum: dixit eis. Euntes docete omnes gentes: batizantes eos in nomine patris et filij et spiritussancti. Mat. vlti. In baptismo quoque ponitur invocatio trinitatis: que est de essentia baptismi: ut dicunt Theologi in. iiij. senten. Et canoniste in c. j. de baptismo: ad insinuandum quod ipsa trinitas auctoritative peccata remittens animam vivificat: licet concurrat meritum passionis Iesu christi: iuxta illud. Iustificati gratis per gratiam ipsius/et per redemptionem: que est in christo Iesu. Ro. iij. Sic et in penitentie sacramento quando absolvitur penitens: ponitur in absolutione invocatio trinitatis. Unde dicit confessor. Ego te absolvo. In nomine patris et filij et spiritussancti licet invocatio trinitatis in hoc sacramento non sit de essentia forme sacramenti/sicut in baptismo: et rationes differentie: quia non pertinet ad propositum nostrum: causa brevitatis omitto. ¶ Secunda operatio trinitatis in nobis est: quia anima fortificatur in bello spirituali. Nihil est enim per quod sic fortificetur anima/presertim contra diabolum: sicut invocatio trinitatis: quam non solum verbo: sed etiam signo crucis invocamus. Huius exemplum habemus in Chananea: de qua hodie in euangelio legitur. Nam orauit christum di. Miserere mei fili David: filia mea male a demonio vexatur. Mat. xv. Questio est hic: quare Chananea non vocavit eum filium dei. Hoc enim videbatur efficatius. quia plus potest christus secundum quod est filius dei/quam secundum quod est filius David. Ratio hec non est sine mysterio Nam legitur de David: quod vicit Goliath cum quinque lapidibus/et cum baculo pastorali/et cum pera et funda: iaciens in eum triplicem lapidem: sicut dicit Magister in historijs. Et legitur j. Reg. xvij. Hic historia. Quid per Goliath nisi diablus designatur. Interpretatur enim Goliath transmigrans. Ipse enim diabolus transmigravit de celo ad infernum per superbiam suam. Per tres lapides intelligunt tres personas sancte trinitatis: que ponuntur primo in pera. i. in corde. et postea in funda. i. in ore invocando trinitatis auxilium: et hoc modo deus Goliath. i. diabolus vincitur. per baculum intelligitur crux christi: cum qua debemus nos signare

qñ inuocam⁹ trinitatē faciendo crucē nobis/ꝛ dicendo. In noie pr̄is ꝛ filij ꝛ spiritus sancti. Dic quō debeat fieri crux: qꝛ multi errāt i hoc. Propt̄ h̄ hoc dixit: fili Dauid q̄si diceret. Sic̄ Dauid vicit Goliath q̄ figurabat diabolū: sic da mihi gr̄az dn̄e: vt diabol⁹ vincat̄ nūc/ꝛ expellat̄ a filia mea. Patet h̄ scd̄a opatio trinitat̄ꝫ. Jō dr̄ ipsa trinitas de viro bono. Clamabit ad me et ego ex.eū.cū.ip.s.ꝛc̄.ps̄.xc. Itē alibi. Immola do sacrificiū laudis: ꝛ redde altiss. vota tua. Et iuocabis me i die tribulationis: eruā te ꝛ honorificabis me. Multi in hoc certamine succūbunt: qꝛ trinitatꝫ auxiliū inuocare aut obliuiscunt̄/aut negligūt: ꝛ io inuocetis ipāz. ¶ Tertia opatio trinitatis ē: qꝛ aiam glificat. Nā post mortē aia clare intuet̄ trinitatē ipsaz: in cuius visiōe aia glificat̄: ꝛ a q̄libꝫ psona trinitatꝫ aia recipit magnā gl'iaz. Nā a psona pr̄is recipit potentia/q̄ quecūq; aia vult pt̄: vñ pōt dici ops. Sic̄ em̄ bti dicunt̄ dij pticipatione: iuxta illud. Ego dixi dij estis ꝛc̄. sic ꝛ dicunt̄ oipotētes. Nā si apl's dū essꝫ in hac vita mortali dixit. Oia possum in eo q̄ me ꝯfortat. Phil.iiij. quāto magis h̄ cōpetit aie q̄ hꝫ btitudine in re: Vñ pt pl⁹ aia btā q̄ oes demones scit. Scd̄o a psona filij ꝯsequit̄ aia mirabilē sapiaz: q̄ oia cognoscit q̄ntū ad suā gl'iam ptinet. Vide b. Tho.pte.j.q.xij.ar.viij. Et.q.lxxxix.arti.iij. Vñ aia segata pueri baptizati pl⁹ scit de naturalib⁹ ꝛ supnaturalib⁹ etiā diuinis q̄ oēs phi ꝛ theologi q̄ vnq̄ in h̄ mōdo fuerūt. Vñ Greg.in.iiij.dialo. Quid est qd̄ nō videāt: q̄ videntē oia vident: Tertio recipit aia a spūsctō mirabilē charitatē q̄ ardentissime ꝛ pfectissime diligit deū sup seipsuꝫ: ꝛ p̄rimū sic̄ seipm̄. Ibi em̄ pfecte ista duo p̄cepta charitatꝫ implent̄. ps̄. Te decet hymn⁹ de⁹ in sion: ꝛ tibi reddet̄ votū in hierl̄m. Vñ aia btā philocapta ō do sp laudat ip̄m vnū in trinitate/ꝛ trinuꝫ in vnitate. Hoc fuit reuelatū Esaie: q̄ dic ꝙ vidit seraphin q̄ clamabāt: sctūs sctūs sanctus dn̄s de⁹ exercituū: plena est ois terra glia ei⁹. Esa.vj. Et pari rōne idē ē ō alijs angel̄ btis ꝛ aiab⁹: q̄ sp laudāt ip̄am trinitateq̄ inuit dū ter sctūs noiat̄. Et dū dic: dn̄s de⁹ in singulari: vnitas essentie designat̄. Ipsuꝫ h̄ deū vnum ꝛ trinū sp sancti glorificāt: iuxta illud.ps̄. Bti q̄ habitant in domo tua dn̄e: in sc̄.sc̄.l.te. Qd̄ nob cōcedat ipsa trinitas. Amen.

¶ De mundi creatiōe ac eius fine. Sermo.xi.

Fides tua te saluū fecit. Lu.xviij. Dicto supra de scd̄o articulo fidei ptinente ad diuinitatē: vicꝫ de psonaꝝ diuinarū trinitate: seq̄t̄ mō p̄dicare de tertio articulo: vicꝫ de opatiōe ipsi⁹ trinitatꝫ. De opatiōe dico nature q̄ ē creatio mūdi. De q̄ dr̄ in symbolo aplico. Creatorē celi ꝛ t̄re: quē posuit ēt b. Petr⁹ apl's. In q̄ habem⁹ materiā partim speculatiuā: ꝛ partim moralē. Salutet̄ p̄go Maria ꝛc̄. Pro fundamento s̄monis in q̄ agit̄ de creatiōe: oritur de ipsa creatiōe theologicalis questio.

¶ Querit̄. Vtrū vnicū summū p̄ncipiuꝫ ō nihilo creaturā p̄duxerit. Argūit̄ ꝙ nō. Si em̄ illud vnicū p̄ncipiū p̄duxerit res/aut actiōe antiqua aut noua. Sed nec sic: nec sic. igit̄. Maior ptꝫ ex diuisiōe sufficiēter: sed pbat̄ minor. Probatur p̄mo ꝙ nō antiq̄: qꝛ tunc ab eterno res fuissent p̄ducte implicat nempe ꝯtradictionē ꝙ aliqs aliq̄d agat: ꝛ nihil sit actuꝫ ꝛ ꝙ sit actio et nihil agat̄ ꝙ etiā nō agat noua actōe. Probat̄: qꝛ tūc mutaret̄ ō nō actiōe in actiōeꝫ nec pōt esse fuga ad creaturā cū non habeat actionē: sed passionē. igit̄. In oppositū habet̄ i symbolo: Credo in vnūꝫ deū: ecce vnitas p̄ncipij. factorē. i. creatorem: q̄ ad aliud scꝫ de nihilo: celi ꝛ terre: visibilium oim ꝛ inuisibilium: quo ad p̄ducibile: igit̄ vnicū summū p̄ncipiū de nihilo creaturā p̄duxit: ꝛ sic q̄stio manet pro vtraq; parte dubia. Ad q̄stionē respondēdum est s̄m mgr̄m Guillermū vorrilonē sup. j. senten. arti.ij. per tres conclusiōes.

Prima est de summo principio
Scd̄a ē de reꝝ creatiōe: ab isto p̄ncipio
Tertia de nihilo quō se habeat ad res.

¶ Pria igit̄ hec est: visibiliū ꝛ inuisibiliū/vnicū ē p̄ncipiū summū: ꝛ finis vnicus: qd̄ ptꝫ quo ad p̄mā ptem: ois m̄ltitudo reducit̄ ad vnū qd̄ ē supra illā m̄ltitudinē. Sꝫ visibilia ꝛ inuisibilia quandā exaggerant

multitudinē:igit̄ ad vnum debent reduci principiū:igit̄.quantū ad scđaʒ ptem:con- clusiōis pʒ:in q̄ dī q etiā oim reꝝ est fi- nis vnic⁹:qꝛ sūmū bonū:ꝛ finis vltimus sūt idē:qꝛ ait Arist.ij.meta. Qui tollit tō- nē finis/tollit rōnē boni. Sʒ vnicū ē sum mū bonū. Arḡ.v.topi.qđ ꝑ supabūdātiā dr̄ vni soli ꝯuenit:igit̄ vnic⁹ oim extat fi- nis.s.vlti⁹.igit̄. Scđa cōclusio: a pncipio ab eterno pductiuo non extat p etnō crea tura pducibilis. Pria ps pbat̄:qꝛ ab eter- no de⁹ est oipotēs:ſʒ oipotētia sua pducit creaturas.igit̄. Scđa pars pʒ sic:nulluʒ implicās ꝯtradictionē ē factibile. Sʒ crea turā fuisse ab eterno est hmōi.igit̄.ꝛ sic de aliis. Tertia cōclusio est de nihilo quō ad res se habeat:ꝛ est hec. Sic ab exordio de nihilo de⁹ res ꝯdere potuit:vt de materia aliq̄ nūc pducant̄. Prima ꝯclusiōis ps pʒ:quāto aliq̄d agens est potēti⁹ ꝛ pfecti us/tāto min⁹ reqrit adiutoriū in sua opa tione:sed de⁹ est agēs potentissimū:nō po tuit nullo alio adiutorio vl̄ adiuuante de nihilo aliq̄d pducere:qđ est factū in reruʒ creatiōe.igit̄ ꝛc. Et ad argumentū dī.s.ad minorē q agit ex pte sui/actiōe antiqua et eterna:qꝛ sua volitiōe q̄ ipse est:nectamē oportet effectū esse eternū:qꝛ licʒ agat ab eterno/nō tñ p eterno:sed p tpe effect⁹ p- ducendi sūt:sic volitiōe hodierna:cras qs vult ire ad missam ꝛ dum dī:quō pōt esse actio si nihil agit̄:dico q sit pductio i esse volito ꝛ sufficit qđ credere debem⁹ si sal- uari velim⁹:iuxta vba pāssumpta. Fides tua. Pro cōplemēto smōis considerāda sunt duo pncipalia puncta

Prio de pncipali mōi creatiōe

Scđo de finali mōi terminatiōe

¶ Circa pmū notādū q qꝛ circa mōi cre ationē diuersi diuersos errores habuerūt: vt ꝟitas elucesceret opus fuit reuelatione diuina:qꝛ vbi m̄ltitudo diuersarū opinio- nū ibi ꝯfusio. Et iō spūssctūs Moysen do no ꝓphetie illustrās: sic per os ei⁹ de mōi creatiōe loq̄t̄. In pncipio creauit de⁹ ce- lū ꝛ t̄rā ꝛc. Geñ.j. In qb⁹ q̄dē ꝟbis q̄ttu- or tollunt̄ errores. Quidā eñ mōꝫ ab et- no ponebāt:ꝛ hui⁹ opiniōis fuit Aristo. Et hec opio reprobat̄ auc̄tate dei dicēt̄. In pncipio.s.tpis:p qđ clare pbat̄:q pn- cipiū mūd⁹ habuit:ḡ ñ ab etnō fuit. Qđ aūt dī in pncipio tpis mōꝫ creatū: nō itel ligas q̄ꝫ pncipiū tpis sit mēsura creatiōis. Rō:qꝛ si sic esset:tps fuisset creatū añ mū dū:qđ iplicat ꝯdictionē. Dr̄ ꝑ mōm intel- ligi⁹ vniūsitatē creaturaꝝ:int̄ q̄s et tēp⁹ ꝯputat̄. Preterea tps ē mēsura mot⁹ pmi mo bil̄ fm pri⁹ ꝛ posteri⁹. ḡ ñ fuit tps añ pmū mobile:qđ ē celū crystallinū ñ ḡ itelligas q pncipiū tpis sit mēsura creatiōis:sʒ qa simul cū tpe celuꝫ ꝛ t̄ra creata sūt. Quat tuor ei ponunt̄ sil̄ creata scʒ celū empyreū natura angelica/materia corpalis q̄ noie t̄re intelligit̄:ꝛ tēp⁹. Hic nota.b.Tho.p. j.q.xlvj.ar.iij. Dic̄ aūt rabbi Moyses:q bis phis:q̄ posuerūt mōꝫ etnū/accidit sic puero:q̄ mox natus poneret̄ in insula/vbi nūq̄ vidisset ꝑgnantē mlierē vel pueꝝ na sci. Iste tal̄ si sibi diceret̄:quō puer ꝯcipit̄ ꝑ tēp⁹ morat̄ i vtero mr̄is/ꝛ postea nascit̄ in mōo:nullo mō vellet credere:sʒ videret̄ sibi ipossibile:qꝛ nūq̄ vidit hec. Iste q̄deꝫ stult⁹ esſʒ ꝛ ꝓteru⁹ ꝛ durus:q̄ iō nō vellet credere.:qꝛ nūq̄ vidit tale q̄d. Mlta ei ñ videm⁹:ꝛ tñ credim⁹. Sic illi phi antiq̄ q̄ nō viderūt exēplū in aliq̄ creatura.q̄ tota de nouo incipiat esse:putauerūt res sic ſp fuisse. Et iō stultos appellat eos apostol⁹ Ro.j.dicēs. Dicētes se eē sapiētes stulti fa cti sūt. ¶ Vltra et auc̄tatē diuinā ad reꝫ pbationē opiniōis pdicte:etiā nāles rōes nō defuit. Pro q̄ꝝ euidētia plurꝫ onēda sūt tria:vicʒ. Pmū ē q ipossibile ē ifinitū ḡ trāsiri:qꝛ qđ ꝯtrāsiri pt ifinitū ñ ē. Scđm ē:qꝛ ifinito nō pt addi:qꝛ oē illō cui aliq̄d addi vel modicū pt:finitū ē. Tertiū ē:qa ifinito ñ pt eē aliq̄d maius:qꝛ si aliq̄d ma ius esſʒ:vel et eē possʒ:necario esſʒ finitū. His ita suppositis ꝑ se notis:sic pcedit̄ ad rōes. Pria rō ē ista. Si mūd⁹ esſʒ etnus nec pncipiū habuisset cū ꝯstet q mūd⁹ nō fuerit sine dieb⁹ ꝛ noctib⁹. q̄ro vtrū huc di em i q̄ nūc sum⁹ ifiniti dies pcesserīt: Si nō:ḡ est dare aliquē pmū diē.ꝛ sic mūdus necario incepit q̄ nūq̄ extitit sine die. Si āt dies ifiniti diē istū pcesserint:xum iuxta suppositionē pmā ifinita sit ipossibile per trāsire:ipossibile fuit puenire ad pñtē huc diē:sʒ puentū ē.ḡ nō pcesserūt ifiniti dies huc diē ḡ necariu ē ponere aliquē pmū di em:ꝛ pñt mūd⁹ incepit. Item Si iuxta suppositionē scđaꝫ ifinito ñ pt addi aliq̄d

q̃ si hunc diē p̄ntem īfiniti dies p̄cesserūt
null⁹ ali⁹ dies posset illis addi: sꝫ sp̄ dies
addit̄ diei. q̃ illi nō sūt infiniti. Tertia rō
est: q2 si mūd⁹ esset etern⁹/sequeret̄ q̄ in cau/
sis efficientib⁹ sit p̄cedere in infinitū si ge/
neratio fuit sp̄ qđ opoꝛꝫ dicere mōdo sp̄ ex
istente. Nā cā filij est p̄r: ꝛ hui⁹ ali⁹. Et sic
in infinitū p̄cedit̄: qđ ē incōueniēs. Quar
ta rō: q2 si mūd⁹ esset etern⁹: cū mūd⁹ sine
hoīe fuerit: q2 vt phs dt. Plantꝫ ꝛ aīalib⁹
sp̄ plen⁹ fuit: q̃ infiniti hoīes fuerūt i mū/
do. q̃ infinite aīe. sed q̄t fuerūt tot mō sūt
aīe cū imoꝛtales sint. q̃ aīe sūt infinite actu
q̄ est ipossibile cū infinitas nulli cōueniat
creature. Et cū ēt videam⁹ q̄ aīab⁹ p̄teritꝫ
addant̄ etiā aīe tota die: cū tn̄ sit ipossibile
aliq̄d addere infinito: q̃ nō sūt aīe infinite
ꝛ p̄ñs hoīes infiniti. q̃ necāriō ē ponere ho
minē p̄mū: ꝛ p̄ñs mōdꝫ habuisse p̄ncipiū.
Quīta rō sumit̄ ex fine diuine volūtatꝫ. Fi
nis ei diuine volūtatꝫ i rex p̄ductiōe ē bōitas
in q̄tū p creata maīfestat̄ dīna bōitas et
v̄t⁹: iuxta illđ Pꝛoū. xvj. Vniūsa p̄p̄ se met
ipsuꝫ opat⁹ est de⁹. Potissime aūt mani/
festat̄ diuina bonitas p h': q̄ res alie p̄ter
ip̄m nō sp̄ fuerūt. Ex h̄ em̄ ōndit̄ māifeste
q̄ res alie p̄ter ip̄m ab ip̄o esse h̄nt: q2 ñ sp̄
fuerūt: ōndit̄ etiā q̄ nō agit p necītatē na/
ture: ꝛ q̄ virt⁹ sua ē infinita in agēdo. Hoc
em̄ p̄uenīētissimū fuit diuine bonitati: vt
reb⁹ creatis p̄ncipiū duratiōis daret. Est
aūt notādū: q̄ sic ponit b. Tho. ij. ꝯ gē. c.
xxxvij. p̄dicte rōnes nō de necītate conclu
dūt: licꝫ p̄babilitatē habeāt. Vñ mūdum
habuisse p̄ncipiū ꝛ nō sp̄ fuisse: tenet̄ sola
fide: ꝛ demōstratiue p̄bari nō p̄t: vt ēt po
nit b. Tho. par. j. q. xlvj. art. ij. Predictas
āt rōnes recitare in p̄dicatiōe: p̄dicatoris
arbitrio derelinq̄. Patꝫ g̃ p̄im⁹ erroꝛ Ari
sto. ponētꝫ mōm etnū/auc̄itate dīna repro
bat⁹. ¶ Quidā āt ꝛ scđo ponebāt mōm
q̄dē factū: sꝫ habuisse materiale p̄ncipiuꝫ.
ꝛ p̄ñs nō esse de nihilo. Ista positio videt̄
fuisse oīm antiq̄x phoꝝ paganoꝝ: q̄ igno
rauerūt creatiōnē dicētes/q̄ ex nihilo ni/
hil fit. Vñ ꝛ Plato in Timeo quē libꝝ ð
ꝯstitutiōe mūdi ꝯscripsit: dic̄ deū illo ope
terrā p̄mo igneq̄ꝫ iunxisse: vt refert Au
gu. viij/de ci. dei. Nō dic̄ q̃ deū creasse: sꝫ
iunxisse terrā ꝛ ignē: p q̄ intelligit̄ celū.
Et ista positio erronea p̄bat̄ auctoꝛitate
diuina: cū dr̄: Creauit. Gen. j. Creare em̄
vt dic̄ Glo. est ex nihilo aliq̄d facere. Ista
aūt p̄positio ex/nō designat cām materia
lē: sꝫ oꝛdinē tm̄. Sic cū dr̄: ex mane fit me/
ridies. i. post mane: vt nota. b. Tho. p̄te. j.
q. xlv. ar. j. ad tertiū. ¶ Quidā ꝛ tertio di
cebāt coꝛpalia creata esse a deo medianti
bus creaturis sp̄ūalib⁹. i. angelis. Et ad h̄
refellendū: dic̄ scriptura. De⁹. Gen. j. So
lius em̄ dei p̄p̄iū est creare: nec pōt alicui
creature p̄uenire: nec virtute p̄pꝛia: nec in
strumentaliter. Cum creatio nō sit ex ali
quo p̄supposito qđ possit disponi p actiōeꝫ
instrumētalis agentꝫ: fm̄ b. Tho. p̄te. j. q.
xlv. ar. v. ꝛ. q. lxv. ar. iij. Vñ ad hanc positi
onē reprobandā exponitur etiam alio mo
do in principio. i. ante omnia: fm̄ b. Tho.
parte. j. q. xlvj. ar. iij. ¶ Quidā etiā ꝛ q̄r/
to posuerūt duo creatiōis pꝛincipia: vnuꝫ
scꝫ summū bonū. ꝛ aliud summe malum:
ꝛ isti fuerunt Manichei dicētes incoꝛru/
ptibilia esse a bono pꝛincipio: sed coꝛrupti
bilia a pꝛincipio malo. Et ad hoc excludē
dum dicit scriptura. In principio creauit
deus celum ꝛ terram. Et sic etiam dic̄ ar/
ticulus fidei: Creatoꝛem celi et terre. Et
clarius in symbolo Niceno dicit̄. Factoꝛē
celi ꝛ terre visibiliū omniū et inuisibiliuꝫ.
In quo verbo intelligit̄ creatio angeloꝝ.
Qui oēs creati fuerūt in gratia: ꝛ quidaꝫ
fuerunt in gratia ꝯfirmati: qđ notat̄. cum
dicit scriptura. q̄ facta est lux: ꝛ diuisit de/
us lucem a tenebꝛis: vt ponit Aug. de ci.
dei. lib. xj. c. xix. Ad dictū etiā erroꝛem re/
fellendū. exponit̄ tertio modo. In princi/
pio. i. in filio. Sicut em̄ pꝛincipium effe/
ctiuum appꝛopꝛiatur patri pꝛopter potenti
am: ita pꝛincipium exemplare appꝛopꝛiat̄
filio pꝛopter sapientiā: vt sicut dicit̄ in. ps.
ciij. Omnia in sapientia fecisti impleta ē
terra possessione tua: ita intelligat̄ deum
omnia in pꝛincipio fecisse. i. in filio: fm̄ il/
lud Apl̄i. Col. j. In ipso scꝫ filio condita
sunt vniuersa. Hec ponit b. Tho. parte. j.
q. xlvj. ar. iij. Et pꝫ p̄imū punctū de mōi
p̄maria creatiōe. Quō aūt fuerit creatus
videbitur sermone sequenti. ¶ Scđm er/
go punctū est videre de finali mōi termi/
natione siue resolutiōe. Vbi notādū: q̄ lꝫ
p certo sciri ñ possit qñ mōi finis aduene/
rit: q2 h̄ ē de secretꝫ diuīe volūtatꝫ: adeo vt

nec ap̄lis voluerit reuelare dicēs eis. Nō est vestrū nosse tpa vel momēta/q̄ paf posuit in sua ptāte ⁊c̄. Act;.j. Plus etiā dicēs. Mat.xxiiij. De die autē illo ⁊ hora nemo scit: nec angeli in celo/neq̄ fili⁹ nisi pater solus. Et q̄ videt q̄ etiā fili⁹ dei nesciat finē mūdi. Qđ intelligo sic: vt reuelet alijs. Nihilomin⁹ ex quibusdā côiecturis ⁊ signis: possum⁹ suspicari ⁊ p̄sumere q̄ primus sit finis mūdi. Qđ apparet per qnq̄ signa instar hois morituri depp̄mo. Vn̄ potest dicere mūd⁹. Temp⁹ mee resolutionis instat. Signa aūt sunt ista.

Primū signū/est tp̄alis decrepitas.
Scdm signū/est totalis frigiditas.
Tertiū signū/est gn̄alis infirmitas.
Quartū signū/est sensual' obscuritas.
Quintū signū/est cibalis respuitas.

¶ Primū ḡ signū: est tp̄alis decrepitas. Decrepitas aūt est vltia etas hois: q̄ incipit.lxx.anno. in q̄ etate qn̄ hō est ɔstitut⁹ certum signū est future p̄ime mortis: iuxta illō Ap̄li. Qđ aūt antiquat ⁊ senescit: p̄pe interitū est. Heb.viij. Modo videamus in q̄ etate mund⁹ est. Sancti doctores diuidūt totū temp⁹ duratiōis mundi in septē etates: in silitudinē etat; hominis.

Prima etas hois est ifantia: ⁊ durat vsq̄ ad septēnium: in qua etate hō nihil cognoscit: q: infantilis etas quicq̄d videt ignorat.l.vnica.C.de fal.mo. In hac ergo etate fuit mund⁹ ab Adam vsq̄ ad Noe. Dicit aūt Aug.xv.de ciui.dei.c.xxj. q̄ ab Adam vsq̄ ad diluuiū cōputant anni s̄z codices nr̄os.ij.mil.lxij. Scdm hebreos autē.mil.dc.lvj. In qua etate mūdus sic infans nullā cognitionē habebat traditā sibi a lege scripta diuia vel hūana: q: solū s̄m legē nālem viuebāt homies. Scda etas hois est pueritia: que durat a septe; annis vsq̄.xiiij.in masculo.⁊.xij.in femina. In qua etate homo est purus in malitia ⁊ p̄tis luxurie: vt in.ca.j. De delictis pueroꝝ. In hac etate fuit mūd⁹ a Noe vsq̄ ad Abraam: q: tūc mūdus fuit purificat⁹ a deo p̄ aquas diluuij. Et Aug.xvj. đ ciui.dei.c.x.⁊ colligit ex sc̄ptura/q̄ a diluuio vsq̄ ad Abraā: fuerūt āni.mil.lxxij. s̄m vulgarā editiōnē hoc est.lxx.interp̄tu; in hebreis autē codicib; longe pauciores ānos p̄hibent inueniri: de q̄b; rōnem aut nullā/aut difficillimā reddāt. Hec Aug.

Tertia etas est adolescētia: q̄ durat a.xiiij.annis vsq̄ ad.xxv. In q̄ etate hō crescit in cognitiōe. In hac etate fuit mūdus ab Abraā vsq̄ ad Moysen. Q: crescebāt hoies in cognitiōes dei: p̄sertim Abraa; q̄ loquebat cum deo ⁊c̄. Quarta etas est iuuēt⁹a.xxv.vsq̄.xl. In hac etate fuit mūdus a Moyse vsq̄ ad Dauid. Quinta etas est virilitas a.xl.anno vsq̄ ad.l. In q̄ hō est in sua p̄fecta fortitudine et vigore. In hac etate fuit mūd⁹ a Dauid: vsq̄ ad transmigr̄tionē babylonis. Sexta etas hominis est senect⁹a.l.anno vsq̄ ad.lxx. In hac etate fuit mund⁹ a transmigratiōe babylonis vsq̄ ad chr̄m. Septima etas hois est decrepitas a.lxx.āno vsq̄ ad finē vite. In hac etate est mūd⁹ mō: vsq̄ ad finē.ḡ mund⁹ est in vltima etate.j.Cor.x. Nos sum⁹ in q̄s fines seculoꝝ deuenerūt. Et.j.Jo.ij. Filioli mei: nouissima hora ē. Sicut ḡ qn̄ hō diu vixit in decrepita etate: statim arguit q̄ cito moriet: sic de mōdo pōt argui: q̄ in hac vltia etate iā durauit p̄.mil.cccclxvj.annos: ex h̄ arguit q̄ finis mōi cito erit. Jdō Ap̄ls.j.Cor.vij. Hoc itaq̄ dico vob̄ frēs. Tēpus brēue est. Et infra. Preterit eīm figura hui⁹mōi. Et sic p̄z p̄mū. ¶ Scdm signū: est totalis frigiditas. Qn̄ eīm hō p̄dit calorē naturalē: ⁊ medic⁹ tangit eū: ⁊ nullū calorē sentit ī eo: dr̄ factū est. Jste est mortu⁹. Et q̄uis h̄ p̄bat experientia: tn̄ adhuc est auctoritas de Dauid: morti p̄ximo.iij.Re.j. Et rex Dauid senuerat habebatq̄ etat; p̄limos dies: cunq̄ operiret vestib; nō calefiebat. Modo videm⁹ si iste mōs est calid⁹ calore charitat; erga deū ⁊ p̄mū vel frigid⁹ Antiq̄ hoies erāt calidi calore charitat; erga deū: q: qn̄ de mane surgebāt đ lecto: statim postq̄ erāt induti genib; flexis/vir ī vno angulo/⁊ vxor in alio: ⁊ filij in alijs deū orabāt deuote/⁊ mō nihil. Jtē antiq̄tus deuote audiebāt missa; q̄tidie: modo aūt nō audiunt etiā dn̄icis nec festis: nisi pauci: ɔtra.c.Missas.de ɔse.di.j. Et qn̄ audiūt missas vel officia. loquūt de negotiatiōib; ⁊ tp̄alib;: ɔtra.c. Decet domum dei.de imu.ec.li.vj. Sic de vesp̄is cōpletorio: ⁊ alijs horis canonic;. Dic vt expedit audiētib;. Jtē dic defectū ɔfessiōis an

nue. Itē cōmuniōis: q̄ antiq̄t⁹ cū mag̃ feruore fiebat q̄tidie: postmodū alit̃ ⁊c̄. Vid̄ īfra. pte. v. ⁊ omitte. vel dic vt ibi. Itē dic de defectu ieiunioꝝ: ⁊ p̄cipue. xl. ꝯ. c. q̄dragesima. de ꝯse. di. v. Itē de defectu obſuātie festoꝝ: vt expedit ⁊c̄. Itē de calore charitatis erga ꝓximū. Antiq̄t⁹ si mercator vel aliq̄s ali⁹ venisset ad paupͣtatē: stati alij iuuabāt eū. Mō aūt si possent euellerent sibi pellē. Itē antiq̄t⁹: si diues vidisset agrū alteri⁹ vel vineā incultā, q̄rebat cāз. ⁊ si respōdebat̃ ei ꝓpter paupͣtatē ⁊c̄. Tūc diues mutuabat sibi pladū / pecuniā vel boues ⁊c̄. Mō aūt si paup̲ rustic⁹ vel ali⁹ venit ad diuitē. tradetis mihi: q̄ vult talia dare dic scribetis. xij. p. x. in istrumēto ⁊c̄. vel detis mihi annuatim tm̄ lucruз ⁊ vocat vsurā censū ⁊c̄. Itē antiq̄t⁹ qn̄ diues videbat viduā iuuenē adultam: petebat a pr̄e q̄re nō datis sibi virū? Cui si respondebat̃ ꝓpt̃ paupͣtatē: tunc ille mutuabat libent̃ ⁊ grat̃ ⁊ sine vsura de suo ⁊c̄. sз mō qn̄ diues videt puellā pauperē mittit sibi lenonissē dicēs. Si vult loq̄ mecū dabo sibi tunicā. Itē olim mercatores vēdebant sine fraude / sine ꝑiurio / sine vsura ꝓpter tp̄s ꝯcessum solutiōi. Mō aūt ꝯtra. Dic de patiētia / de māsuetudine / ꝺ remissiōe offensaꝝ / de hūilitate. ⁊ alijs v̓tutibus q̄ tūc erant apd̄ chr̄ianos. Dic vt expedit. Ptз ḡ quō iste mūd⁹ est frigid⁹ ꝺ charitate: ⁊ ꝯn̄t est ꝓpe terminū ⁊ finē. Iō dt dn̄s Qm̄ sup̲abūdabit iniq̄tas: refrigescet charitas multoꝝ. Et subdit̃. Et tūc veniet cōsūmatio. Mat. xxiiij. ḡ mūd⁹ pōt dicere. Temp⁹ mee resolutiōis istat. ij. Tim. iiij.

¶ Tertiū signū ē general̃ infirmitas. qn̄ p̲sona solū patit̃ in vno mēbro: n̄ p̄t argui: ꝙ cito morieт̃: sз qn̄ infirmatur generalit̃ p̲ totū corp⁹: tūc dr̄. Pro certo ꝓpinquus ē morti. Mō videam⁹ si mūd⁹ īfirmat̃ i oibus mēbris. Et certe pōt de eo dici illud Esa. j. Omē caput languidū: ⁊ oē cor merens: a planta pedis vsq̄ ad verticē nō est in eo sanitas. Incipiam⁹ ḡ a capite. i. a statu p̄latoꝝ. Antiq̄tus coacti trahebant̃ ad episcopatū: sciētes q̄ p̲icłosū ē reddere rōnē de aiabꝫ subditoꝝ: cū magnuз onus sit reddere rōnē de aia ꝓpria. ⁊ sic ꝺ iure diuino ⁊ hūano. Heb. v. Nec q̄sq̄ sumat sibi honorē: sз q̄ vocat̃ a deo tāq̄ Aaron. Ad idem fac̄ exēplū Moysi. viij. q. j. In scp̄turis. Et. C. de epi. ⁊ cle. l. Si quēq̄. vbi dr̄. Si quēq̄ vel in hac vrbe regia vel in ceteris ꝓuincijs q̄ in toto orbe diffuse sunt ad episcopat⁹ gradū ꝓuehi deo auctore cōtigerit / puris hoim mentibꝫ electiōis / scientia nuda / syncero oim iudicio ꝓferat̃. Nemo gradū sacerdocij precij venalitate mercet̃: quātū q̄sq̄ mereat̃: nō q̄ntū dare sufficiat estimet̃. Profecto em̄ q̄s locus tu⁹ et q̄ cā poterit esse excusata si veneranda dei templa pecunijs expugnent̃: quē muꝝ integritat̃: aut vallum fidei ꝓuidebimus? si auri sacra fames penetralia venerāda ꝓserpit? Quod deniq̄ cautū esse poterit aut securū: si sctitas incorrupta corrumpit̃? Cesset altaribꝫ iminere ꝓphanus ardor auaritie: ⁊ a sacris adytis repellat̃ flagitiū piacula re. Ita castus ⁊ humil̃ nr̄is tp̲ibꝫ eligat̃ ep̄s: vt locorū q̄cūq̄ p̲uenerit / oia vite ꝓprie integritate purificet. Non precio: sed p̄cibꝫ ordinet̃ antistes. Tm̄ ab ambitu dз esse seposit⁹: vt q̄rat̃ cogend⁹ / rogatus recedat / inuitat⁹ effugiat: sola illi necessitas suffraget̃ excusanti. Profecto em̄ indignus ē sacerdotio / nisi fuerit ordinat⁹ inuit⁹. Cū sane quisq̄s hanc sctāз ⁊ venerādā antistit̃ sedē pecunie interuētu subisse aut si quis vt alteꝝ eligeret vel ordinaret aliq̄d accepisse detegit̃: ad istar publici criminis ⁊ lese maiestat̃ accusatiōe p̲posita / a gradu sacerdocij retrahat̃. Nec h̄ solū de incep̄s honore p̄uari / sз p̲petua q̄q̄ īfamia damnari decernim⁹: vt quos facinus par coinq̄nat ⁊ equat vtrosq̄ silis pena comitet̃. Sed mō nihil curant ꝺ aiabꝫ. sз ꝺ redditibꝫ / ⁊ imergunt se p̄laturis sic porc⁹ i lutū: ⁊ emunt sibi ep̄atus. imo infernuз magno precio: cū tn̄ paradisuз mł̃to minori p̄cio emere possent. Et tot pompas faciūt ꝙ nō sufficiūt reddit⁹. Et iō oportз eos extorq̄re. Qd̄ q̄dā p̄lati faciūt colorate sub p̄textu pietatis: dicētes ꝙ sūt patres pauperū: ⁊ volūt erogare male ablata incerta ⁊ exeq̄ testamēta ⁊c̄. ⁊ imbursāt sibi ⁊c̄. Potes ēt latius te extēdere ꝺ singul̃ pctis mortalibꝫ p̄dicādo ⁊ inuehendo ꝯ p̄latos in gn̄e. Aut em̄ nullū aut minimū exēplū possum⁹ ab eis de vita v̓tuosa recip̲e. Primo naq̄ n̄ de hūilitate: qr sūt pleni fastu ⁊ oi pompa. Contra qd̄ Greg. c. di. Contra

morē. decorari pallio volum⁹: forsitan mo ribꝰ indecori/cuꝫ tñ in epāli ceruice nihil splendidiꝰ fulgeat ꝙ̄ bullitas. Nec de libe ralitate: qꝛ elemosynas non largiunt. imo rapiunt ꝗcqd pñt. Vñ curāt plati accipe quartā de legatꝭ in testamēto relictis: sed nō ꝙ executorꝭ mādent testamēta. Tertio nec de castitate ꝛc̄. Quarto nec de charita te. Quinto nec de abstinentia. Sexto nec de iustitia: qꝛ iudicāt fm fauorē ꝛ ꝑticula res affectiōes ꝛ hmōi. Huiꝰ aūt iniqtatis cā maxima: ē ingressus iniustꝰ ad platurā. iuxta illud Leonis. j. q. j. Principatꝰ. Dif ficile ē inquit vt bono pāganf exitu: que malo sūt inchoata ꝑncipio. Itē antiquitꝰ dñi tpales cōtentabant de suis redditibꝰ ꝛ vnicuiqꝫ ministrabāt iustitiā: hoc tenētur facere ꝑncipes seculares. Vñ Hiero. xxiij q. v. Regū est officiū ꝓpriū facere iudiciū atqꝫ iustitiā ꝛ liberare de manu calumniā tiū vi oppressos: ꝛ ꝑegrinis pupillisqꝫ ꝛ viduęq facilꝰ opprimunt a potētibꝰ pbeā re auxiliū ꝛc̄. Itē debēt ecclīaꝫ defendere ꝯ infestos ꝛ hostes. Vñ Isidorꝰ: causa et q. vbi. s. Principes seculi nō nūqꝫ intra ec clesiā potestatis adepte culmina tenēt: vt ꝑ candē potestatē disciplinā ecclīasticam muniāt. Et infra. Sepe ꝑ regnum terre/ nū celeste regnū ꝓficit: vt q intra ecclesiaꝫ positi cōtra fideꝫ: ꝛ cōtra disciplinā agūt rigore principū cōterant. Vñ Prouer. xx Misericōia ꝛ ꝟitas custodiūt regem: ꝛ robo rat clementia thronꝰ eiꝰ. Modo autē dñi tē porales sūt peiores ꝙ̄ latrones/raptores ꝛc̄. Iō Esa. j. Principes tui infideles: soā ciū furum. Oēs diligūt munera: sequunt retributiōes pupillo nō iudicāt. ꝛ causa vi due nō ingredit ad eos. Expone auctoritā tatē. Itē religiosi antiqtus seruabāt cum magno feruore sua vota et cerimonias ꝛc̄. sed hodie nihil ꝛc̄. Item clerici olim dice/ bāt matutinas ꝛc̄. sed hodie vel nō dicūt: vel dicūt indeuotissime ꝛc̄. cōtra. c. Dolē tes. de cele. miss. Et tenebāt castitatē. Noā ta exēplū ꝙd refert Greg. de illo sacerdote ꝗ existens in extremis dixit mulieri illi: ꝗ apposuit aures ad os ꝛc̄. Tolle paleaꝫ: qꝛ igniculꝰ adhuc viuit. Ex ꝗ ptꝫ: ꝙ̄ caste vi uebāt antiqtꝰ. Itē olim coniuges cū maā gna pace viuebant ꝛc̄. sed hodie ꝯ. Item olim instruebāt filios disciplinare bonos

mores ꝛc̄. sed hodie ꝯ ꝛc̄. Dic vt expedit. Nota etiā ꝙ quēlibet artificem defectum vniuscuiusqꝫ specialiter ꝯtra baratariā que pene in ꝗlibet artifice inuenit: qꝛ ꝓmittūt aliqd facere vel venire: ꝛ nihil faciunt ꝛc̄. Et sic totus mūdꝰ in oibꝰ mēbris suis est infirmꝰ. Vnd̄ Bernar. Recessit deuotio a religiosis/custodia a platis/reuerētia a subditꝭ/ꝯsiliū a senibꝰ/lex a sacerdotibꝰ/iu stitia a rectoribꝰ/eqtas a iudicibꝰ/vnitas a ciuibꝰ/pietas a diuitibꝰ/veritas a merca toribꝰ/ꝛ charitas a mōo. Fiat ꝑ ratio. Si infirmitas generalis est certū signū ꝛ mor tis seu finis vite: ꝛ mūdꝰ est totꝰ infirmꝰ. ꝑ est ꝓximꝰ fini suo. Et hͦ notat figuratiā ue: sub aliꝭ tñ verbis. Lu. xj. Erūt signa in sole/luna/ꝛ stellis. Per solē intelligitur status ecclesiasticꝰ. Per lunā status dñoꝝ tpaliū: vt in. c. Solite. ð maio. ꝛ obe. Per stellas singlī fideles: ꝓsertim illi ꝗ alios erudiūt: iuxta illud Dan. xij. Qui ad iusti tiā erudiūt plurimos: erunt ꝗ̄si stelle in ꝑā petuas eternitates. Vide qꝺ scripsi dñica se cunda: in aduentu dñi. ¶ Quartū signuꝫ ꝛc̄. Quādo eīn ꝑsona nec audit/nec videt nec sentit odorē/nec tactū ꝛc̄. signū ē mor tis. Iō dixit Berzellay ad Dauid. ij. Re gū. xix. Nunqd vigent sensus mei ad disā cernendū suaue ꝛ amaꝝ ꝛc̄. Modo videa mus quō mūdꝰ iste nihil sentit de deo: ꝫ sentiat bñ iniurias ꝛc̄. Verbi gr̄a. Si spi na pungit pedē bñ sentis: sed qñ vadis ad diuinos: ꝛ lancea diaboli te trāsuerberat: nihil sentis. Itē sentis pondus ꝗd habes sup humeros tuos: sed nō sentis pondus pcti mortal̄ sup aīam tuā. Bene illud sen tiebat Dauid dicens Qm̄ iniqtates mee supgresse sunt caput meū: ꝛ sicͭ onus graā ue grauate sūt sup me. Tu autem senties istud onus ꝛ istud pondꝰ post mortē: qñ pondus pcti demerget te ad infernū. Itē ꝗlibet sentit puncturā acus: ꝫ mulier non sentit puncturā diaboli pungētis eam: qñ portat caudā vel aliqd vanū ꝛc̄. Itē sentit ꝗlibet in stomacho supfluitatē cibi ꝛ euoā mit: ꝫ ñ sentit in stomacho aie supfluitatē pctoꝝ. ꝑ sentias ꝛ euome. Vomitꝰ ē ꝯfesā sio pctoꝝ. Itē sentꝫ venenū in cibo: ꝫ ñ sen tis venenū odij ꝛ rancorꝭ i corde. Et sic ð aliꝭ pctis ꝑt dici: put expedit audiētibus. Iō Apls. Aialis hō nō ꝑcipit ea que sūt

spiritꝰ dei.j.Coꝛ.ij.Et.ps.Os habent et
nõ loquenť:oculos hñt ⁊ nõ videbũt:au/
res hñt ⁊ nõ audiẽt:nares hñt ⁊ nõ odoꝛa
bũt.Manꝰ hñt ⁊ nõ palpabũt/pedes hñt
⁊ nõ ambulabũt:nõ clamabũt in gutture
suo.Jõ põt mũdꝰ dicere.Uerberauerunt
me:sȝ nõ dolui:traxerũt me ⁊ ego nõ sen/
si.Prouerb.xxiij.ğ finis mõi ꝓximus est.
¶ Quintũ signũ est:qñ infirmꝰ non vult
recipe nec far/nec syrupũ/nec zuchaꝝ ⁊c̃.
vel si qñ recipit euomit.Di.Factũ ẽ.Ipse
est moꝛtuꝰ.Jõ Dauid in.ps.cvj.Omnẽ
escam abominata ẽ aĩa coꝝ:⁊ appropinq̃/
uerũt vsqȝ ad poꝛtas moꝛtȝ.Sic in isto sã
respuiť cibꝫ vite spũalis ⁊ vite aĩe:q̃ est ꝟ/
bũ dei.Mat.iiij.Nõ i solo pane viuit hõ:
sȝ ex oi ꝟbo quod ꝓcedit ex oꝛe dei.Hic ğ
quõ deꝰ oꝛdinauit chꝛiãnis scripturas sa/
cras:scȝ ꝓphetaꝝ/euãgelioꝝ/eplaꝝ/⁊ do/
ctoꝝ/q̃ scpture sũt cibꝫ q̃ nutriť aĩa in via
dei.Sȝ hodie chꝛiani fastidiũt talẽ cibuȝ.
scȝ tles scpturas:sȝ legũt libꝛos gentiliũ:
scȝ Ciceroĩs/Virgilij/Ouidij/Terẽtij/
⁊c̃.Et rudes legunt histoꝛias Tristani et
Lanciloti ⁊c̃.Sičes filij israel:q̃ fastidiẽ
tes mãna ꝺsiderabant cepas ⁊ allia:⁊ cu
cumeres egypti:sič legiť Nũe.xj.Jõ Jsi/
do.xxxvij.di.Jõ ꝓhibeť chꝛiãis legere fi/
gmẽta poetaꝝ:q꞉ ꝑ oblectamẽta fabulaꝝ
nimiũ mentẽ excitãt ad incẽtiua libidinũ.
Nõ eñ solũ thura offerẽdo demõibꝫ imo/
laťsed ẽt coꝝ dicta libentiꝰ capiẽdo.Sũt
etiã aliq̃ q̃ audiũt ꝟbũ dei:sȝ nihil faciunt
coꝝ q̃ audiũt ⁊c̃.Hic vt expedit.Uel dic
etiã quõ cibꝫ vite est coꝛpꝰ chꝛi.De q̃ dñs
Jo.vj.Panis quẽ ego dabo:caro mea ẽ
ꝓ mõi vita:sȝ mõ fastidit mũdꝰ cibũ istum
Antiqtus in ꝓncipio ecctie cõmunicabãt
chꝛistiani oi die ab a liq̃ aplo:q̃ celebꝛabat
Act.ij.Erant aũt ꝑseuerãtes in doctrina
aploꝝ ⁊ cõmuniõe fractiõis panis.Glo.
i.eucharistie.Sȝ apli assumpti postq̃ sũt
ad gloꝛiã vite eterne incepit dim inui de/
uotio.Et iõ fuit oꝛdinatũ vt solũ diebus
dñicȝ cõicarẽt:sȝ q̃libet die dareť pax in si
gnũ cõionis q̃tidiane.Deinde venerunt
scti ꝯfessoꝛes q̃ videntes deuotionẽ dimi/
nui:oꝛdinauerũt ꝙ solũ cõicarent in q̃ttu
oꝛ vel tribꝫ festis anni:scȝ natalis/pasce/
pentecostes:sič hr̃ de ꝯse.di.iij.c.Et si nõ
frequentiꝰ:sed dareť panis bñdictꝰ q̃libet
die dominico in signũ sctẽ cõionis.Dein/
de venit Jnno.papa tertiꝰ q̃ videns ꝓpli
deuotionẽ plus minoꝛatã ⁊ chꝛiãnos mul
tũ indeuotos:fecit decretalẽ.Ois vtriusq̃
qȝ sexus.de pe.⁊ re.in q̃ oꝛdinauit ꝙ q̃libet
christianꝰ saltem semel in anno in pascate
cõmunicaret:⁊ h̃ durat vsqȝ adhuc:sed tñ
mũdꝰ respuit istũ cibũ:q꞉ mlti ⁊ o quãti sũt
q̃ in pascate nõ cõicant:⁊ si cõmunicãt sta
tim inde ad duos vel tres dies euomunt
istum cibũ:redeundo ad pctã.Aliq̃ etiam
sunt q̃ cum stomacho pleno flegmatibus
pctõꝝ istum cibum assumũt:⁊ sic indigne
assumẽtes iudiciũ sibi manducãt ⁊ bibũt.
j.Coꝛ.x.Ex quo habeť signũ ꝙ mundus
ꝓpinquus est moꝛti.Jdeo Joan.vj.Amẽ
amen dico vobis:nisi manducaueritȝ car
nem filij hoĩs ⁊ biberitis eiꝰ sanguinẽ:nõ
habebi.vitam in vobis.Et idcirco possu
mus ꝑ oĩa que dicta sunt ꝯiecturare ꝙ de
us cito destruet mundũ:q̃uis vt dictum
est.de h̃ nlla certitudo possit haberi.Amẽ

¶ De creatiõis mõ.Ser.xii.

Fides tua te saluũ fecit.Luc.xviij. Sequiť
hodie ꝑdicare de eodem tertio
articulo.s.de creatione mundi que habeť
in symbolo apostolico:dum diciť.Creato
rem celi ⁊ terre vb.videbimꝰ ꝺ modo quẽ
tenuit deus ad creandũ mundũ.⁊ etiam
habebimꝰ de triplici opere dei:erga crea/
turas.Saluretur virgo Maria ⁊c̃.Pro
fundamẽto sermonis qui est de modo cre
ationis:oꝛitur de ipsa creatione theologi/
¶ Queriť.Utrũ vnum (calis questio.
pꝛimum pꝛincipiuȝ oia ꝓduxerit a se ipso
aut mediãte alio.Arguiť ꝙ mediãte alio:
de nobilitate agẽtȝ est facere nobilissima
opa ꝑ seipm/⁊ minꝰ nobilia ꝑ instrumen/
tũ:vt ptȝ.decet eñ regẽ iudicare.Sed nõ
decet eũ coq̃nã facere.ğ si pꝛimꝰ rex est no
bilissimꝰ:⁊ ꝓduxit res icõm ꝙ decet eius
nobilitatẽ.videť ꝙ ipse debuit aliud ꝓdu
cere.⁊ ꝑ illud minꝰ nobilia.igiť.Jn oppo
situ q̃ntũ hõ recipit ab alio tãtum ei teneť.
Sȝ ad solũ deũ teneť creata ex toto:solũ
ei deũ dȝ diligere hõ ex toto coꝛde ⁊ nihil
aliꝺ eq̃liť:ğ solꝰ deꝰ dat totũ:sȝ creatio est

actio in qua totū pducit̄.ergo vnū primū principiū oia pduxit a se ipso/ꝛ nō mediāte alio: ꝛ sic q̄stio manet p vtraq̄ pte dubia. Ad q̄stionē respondendū est ẜm Bonauē.sup.ij.sen.di.j.q.ij.ꝙ vnū primū principiū/oia pduxit a se ipo: qd̄ pbat̄ tripliciter. Primo.mai⁹ est rē d̄ nō esse ad esse pducere q̄ ꝯseruare ꝛ pficere.ḡ si de⁹ mediante alio pduceret res: videt̄ ꝙ mediāte alio cōseruaret ꝛ pficeret.ergo res nullo mō deo indigerēt: ḡ nec ad deū tenderēt: sȝ oia sūt bona q̄ tendūt ad ipm ꝛ ordinata. ḡ nihil esset bonū/nec ordinatū in ḡ eē pncipaliter ē ratio finis/in eodē est ratio boni.igitur ꝛc̄. Scd̄o impossibile est creaturā agere p potentiā infinitā. Sed inter oino nihil ꝛ aliq̄d: est distantia infinita. ḡ nō pōt reduci nisi ab agente ṽtutis infinite: tale aūt est sol⁹ deus. igit̄. Tertio pbat̄ sic dic̄ fides nr̄a: ꝙ omnia in pma ꝯditione in mediate a deo sunt pducta: q̄ eē creatio est tot⁹ sube ẜcd̄m totū/ido decuit esse solius dei: nec potuit esse alteri⁹ sicut p alterū.ḡ vnū pmū pncipiū oia pduxit a se ipo. Ad argumentū dicit̄/ꝙ tam liberalitas q̄ nobilitas supponit ordinē ꝛ possibilitatē: in actu eē creationis attendit̄ ordo. eq̄lis ei ṽtutis ꝛ dignitatꝭ est pducere asinū ex nihilo ꝛ angelū: q̄ vtrūq̄ infinitū ꝛ de rege nō sile/qd̄ credere dēm⁹: iuxta verba ꝛc̄.

¶ Pro introductione materie pdicande: est notandū ꝙ vera ꝯclusio est in sc̄rā theologia: ꝙ sic̄ est vna eēntia/vna suba/vna natura diuinaꝝ psonaꝝ: ita sit oim diuinarū psonaꝝ/vna opatio ꝛ indiuisibil̄. Vide infra ẜmōe.xvij.in introitu. Indiuisa sunt eē opa trinitatꝭ. Vn̄ Aug.in lib.de trini.ꝛ hr̄ in decre.de ꝯse.di.iij.c. Omēs. Pater ꝛ fili⁹ ꝛ sp̄ūsc̄tus: sicut inseparabiles sunt: ita inseparabilit̄ operant̄. Qd̄ intelligendū est de opatione extrinseca: sicut est opatio creationis mūdi. Opatio eē extrinseca.s.in his in q̄b⁹ relatiue dicunt̄. ita est ꝓpria vni psone ꝙ nō alij: sic̄ est ḡnare ꝛ generari: pcedere ꝛc̄. Quāuis ergo opationes trinitatꝭ extrinsece sint cōes oibus psonis: tn̄ appropriate attribuit̄ vna operatio vni psone: ꝙ nō attribuit̄ alteri: sic̄ potentia attribuit̄ patri/sapiētia filio/bonitas sp̄ūisancto: cū tamē equalis imo eadē sit potētia filij/ꝛ sp̄ūsancti q̄ in patre est: ꝛ eadē sit sapientia oim psonaꝝ: ꝛ eadem bonitas earūdem. Modo ad ꝓpositū. Inter cetera opa trinitatis/inuenio tria pncipalia in hoc mundo.

Primū est opus creationis.

Scd̄m op⁹ recreatiōis siue redēptiōis.

Tertiū est opus iustificationis.

Et licet omia ista opa: ꝛ alia sint cōmunia oibus psonis trinitatꝭ: tn̄ appropriantur singula opa/singulis psonis. Primum opus creationis appropriat̄ patri. Scd̄m filio. Tertiū sp̄ūisancto. Et in q̄libet ope q̄libet psona suam septimanā adhibuit.

¶ Primū ergo opus creatiōis appropriatur patri: q̄ vnā hebdomodā in hoc opere adhibuit.in qua ipe de⁹ pater creauit mūdū cū elemētis. Et de hoc ope dicit scptura. In principio creauit deus celū ꝛ terrā Gen̄.j. Declara vt sup primo ẜmone. Et pfecit hoc opus sex dieb⁹: ꝛ i septio requieuit. Ido dicit̄ in symbolo. Credo in deū patrē oipotentē creatorē celi ꝛ terre: ex q̄ innuit̄/ꝙ creatio celi ꝛ terre attribuit̄ p̄ri. Distinguit̄ aūt istud opus in tres partes Nam pmo creauit. Scd̄o distinxit. Tertio ornauit. Creatio fuit facta sit̄ in istanti ante oēm diem: iuxta illud. Eccī xviij. Qui viuit ineternū: creauit oia sit̄. In primis aūt trib⁹ dieb⁹ distinxit creaturas: in alijs vero trib⁹ ornauit. In pmo ḡ die fecit de⁹ lucē: que vice ꝛ loco solis oia corpora illustraret.i. diē ꝛ noctē discerneret. Vn̄ dicit̄. Gen̄.j. Dixitq̄ de⁹. Fiat lux: et facta est lux. Et vidit de⁹ lucē ꝙ esset bona: ꝛ diuisit lucē a tenebris. Appellauitq̄ lucē diē ꝛ tenebras noctē. Factūq̄ est vespere ꝛ mane dies vnus. Nota. Vespere: prime diei: ꝛ mane subseq̄ntis noctis. dies vnus.s.naturalis. In quo quidē opere auctor luc̄ innuit nobis/se nō amare opa q̄ in tenebris fiunt: q̄m mala sunt. Vnde Jo.iij. Omis q̄ male agit odit lucē: ꝛ nō venit ad lucē: vt nō arguant̄ opa ei⁹. Seneca. Que facies: sic fac q̄si spectet aliq̄s: omīa mala nobis solitudo imperat. Vnd̄ ꝓsus. Cum q̄d turpe facis/qd̄ me spectāte rubereς. Cur spectāte deo: nō maḡ ipe rubes? Scd̄o die fecit deus firmamentū: vt aquas supiores ab inferiorib⁹ separaret. Et dicit̄ firmamentū: eo ꝙ sit firmū Vn̄ dicit̄ Gen̄.j. Dixit quoq̄ de⁹. Erat

firmamentū in medio aquaꝝ: vt diuidat aquas ab aquis. Et infra. Uocauitq; de⁹ firmamentū celum: ⁊ factū est vespere: et mane dies scda. Sup quo triplex qstio occurrit. Prima est/quid p firmamentū intelligat. Si em̄ est celum: vt videt dici in textu, ergo celū videt factum scda die: sed 9trariū dicit sup: vbi dicitur. In pncipio creauit de⁹ celū ⁊ terrā. Scda dubitatio quid p aquas supiores intelligat. Tertia questio est: q intelligendo firmamentū p celo sidereo: quō intelligit q fuit factū secunda die. vtruꝫ fm formā substantialem aut fm formas accidentales. De qb; dic vt ibi scripsi. Tertio ergo die 9gregauit aquas/q erāt sub firmamēto in locū vnū vt appareat. Et vocauit deus aridam terraꝫ 9gregationesq; aquaꝝ appellauit maria. Item eadē die dicēs. Germinet terra herbam virentē: ⁊ facientē semen: ⁊ lignū pomiferū faciēs fructū: iuxta gen⁹ suū ⁊c. Ornauit terrā arborib; herbis ⁊ plantis.

Quarta die ornauit firmamentū luminarib; .s. sole luna ⁊ stellis. Quinta die ornauit aerem auibus ⁊ mare piscibus.

Sexta die ornauit terrā iumētis reptilibus ⁊ bestijs. Nouissime eodē die fact⁹ est hō nō in ornatū terre: sed vt oim dñs ⁊ patronus. Uñ dixit de⁹. Faciam⁹ hoiem ad imaginē ⁊ silitudinē nostrā: ⁊ presit piscibus marꝫ: ⁊ volatilib; celi ⁊ bestijs terre. vniuersisq; creature oiq; reptili/qđ mouet in terra. Geñ. j. Factus est aūt homo de terra/q̄ntum ad corpus/⁊ in terra. s. in campo damasceno: sed nō ad terrā: sed ad celū ppetuo habitandū. Nec pter terraꝫ: sed pter eū q fecit celū ⁊ terrā. Septia aūt die peractis oibus requieuit in seipo ab eterno: sed post opa requeuit in seipo soluꝫ die septima. Hec est septimana creatiōis appropriata psone patris. De quo loquit text⁹. Geñ. j. Et articulis fidei dicit: vt sup Credo in deū patrem omipotentē creatorem celi ⁊ terre. ¶ Scdm opus est recreationis/siue reparatōnis/siue redēptiōis: qđ appropriat psone filij p quē restaurata sunt omia. Qui fili⁹ licet ab instanti conceptionis p. xxxiij. annos: totū se in opus nostre redeptionis expenderit/pdicando/ sancte viuendo/⁊ miracula faciēdo: nihil omin⁹ in vltima septimana/q̄ vocat penosa nr̄am restaurationē fecit: iuxta illđ Daniel. ix. Cōfirmabit aūt pctm mltꝫ hebdomada vna. Filius ergo opatus est recreationē seu reparationē: sicut pater creationem: iuxta illud. Jo. v. Pater meus/vsq; mō operat. ⁊ ego operor Prima ḡ die. s. dñica palmaꝝ creauit luceꝫ fidei in mēte turbarū/cum florib; ⁊ palmis obuiantiū sibi. Et qꝛ vt dicit Rom. x. Corde credit ad iustitiā: ore aūtē 9fessio fit ad salutē: iō fidem cordis ostendebāt assertiōe veritatis/clamātes ⁊ dicētes. Benedict⁹ qui venit in noīe dñi osanna i excelsis. Mat. xxj Hanc lucem diuisit a tenebris: quādo ingressus in templū dei eiecit vendentes et emētes. ośdens illos esse in tenebris q obscuri erant p infidelitatē: ⁊ frigidi p cupiditatē. Uñ Jo. ix. In iudiciū ego veni in mundū: vt qui nō vidēt. s. simplices: videant. ⁊ q vidēt. s. sapiētes apud semetipos: ceci fiant Scda die creauit firmamētū penitētie in muliere adultera in tēplo sibi oblata: cui ait Jo. viij. Uade/⁊ iam amplius noli peccare. Firmamentū est firmuꝫ ppositum nō peccandi/sine q̄ inutilit sumitur psentia: sicut sine fundamēto nō valet fabrica. vñ Lu. ix. Firmauit Jesus facieꝫ suā/vt iret in hierusalē: ita ⁊ penitētes debent firmare mētes: vt tendant ad patriā celestē. Hic diuidit aqs ab aquis. Aque supiores sunt penitētes: ad appetitū celestiū eleuati. Aque inferiores sūt carnales: ad amorē terrenoꝝ depressi. Tertia die 9gregauit aquas in locū vnū: qꝛ cōfutatꝫ scribis/⁊ phariseis docuit discipl'os de cōsumatione seculi: ⁊ de distinctione iudicij: q peracto detrudent oēs mali in carcerē inferni. Unđ Esa. xxiiij. Congregabunt 9gregatione vni⁹ fascis in lacū: ⁊ claudētur in carcere. Et tunc apparebit arida. i. ecclia ab humore carnalis 9cupiscentie separata: pferens herbaꝫ sanctaꝝ cogitationū: ⁊ fruct⁹ sctōꝝ operū. Quarto die factus est sol. i. cbris venalis tanq̄ vile mācipiū. Judas em̄ audiēs a dño in vespere pcedentis diei/q in primo erat passurus voluit mortē ei⁹ facere sibi lucrosam: vnđ ad pncipes sacerdotū accessit: pactuꝫ cum eis fecit de tradēdo dñm p triginta denarijs: ⁊ ab h eodeꝫ die legit pphetia Esa. in q agit de mercede p chri venditiōe. Esa.

lxij. Ecce merces eius cũ eo ⁊c̃. Facta est
etiã luna.i.caro chr̃i sicut sanguis: qꝛ prin-
cipes sacerdotũ audiẽtes a dn̄o in p̄ceden
ti die: nõ me videbitis amodo: donec dica
tis. Benedict⁹ q̄ venit in noie. Mat.xxiij
Putauerũt ꝙ vellet subterfugere manus
ipsoꝝ. Et ido ꝯgregati sunt in atrio Cay
phe/deliberantes eum capere ⁊ occidere.
Formate etiã sũt stelle.i.apl'i cadẽtes. Nã
iudas tali die ꝑ p̄ditionẽ: ⁊ alij apl'i i passi
one relicto eo fugerũt. De his Apoc.vj.
Sol factus est niger tãq̃ saccus cilicin⁹:
⁊ luna facta est sicut sanguis ⁊ stelle ceci-
derũt sup̱ terrã. Quinta die facti sũt pi
sces ⁊ volucres: qꝛ illo die lauit pedes a-
postoloꝝ. in quibꝫ designat' status penitẽ
tiũ: qui tanq̃ pisces viuũt in aquis lachry
marũ: ⁊ extra eas moriunt'.s. cũ redeũt ad
peccatũ. Vñ Esa.l. Cõputruerũt pisces
sine aqua ⁊ moriunt' in siti. Instituit etiaꝫ
illo die sacramentũ corp̱is sui. ad qd̄ opor
tet hoiem volare ꝑ intellectũ ⁊ effectũ tã-
q̃ duabꝫ alis: cũ sit nimis arduũ sup̱ sensũ
humanũ. Vñ Mat.xxiiij. Ubi fuerit cor
pus.s. in dextera dei sedẽs: illic ꝯgregabũt'
⁊ aq̄le. In hoc autẽ ꝙ p̄mo pedes coꝝ la
uit. ostẽdit ꝙ nõ licet nobis accedere ad sa-
cramẽtũ eucharistie: nisi cũ labore pnie et
lachrymaꝝ: nisi prius mũdati fuerimus a
sordibus pctõꝝ nr̃oꝝ. Gen.iij. In sudore
vultus tui: vesceris pane tuo. Job Ante-
q̃ comedo suspiro Sexto die facta sunt
iumẽta ⁊ reptilia ⁊ bestie: qꝛ principes sa-
cerdotũ: scribe ⁊ pharisei ⁊ seniores ꝑpl'i be
stialit' in dei filiũ seuierũt: qꝛ iumẽta dicũ
tur ꝑ castrimargiã siue gulã. reptilia ꝓpter
auaritiã: bestie ꝓpter inuidiã. Nam ꝓpter
hec tria interfecerũt chr̃m. Primo ne amit-
terent oblationẽ. Scd̄o ne ꝑderent regnũ
⁊ gẽtes. Tertio/ qꝛ inuidia mouebant' cõ-
tra ip̄m. Eodẽ die fact⁹ est hõ.i. reforma-
tũ est gen⁹ humanũ obseruando regulã me
dicoꝝ: q̄ habet/ꝙ ꝯtraria ꝯtrarijs purgã
tur: vt infra dicit'. Nã ꝓpter qd̄ Adaꝫ pec
cauit in paradiso: chr̃s capt⁹ fuit in horto
qꝛ ille pomũ curiose aspexit: chr̃us habuit
velamẽ in oculis. Quia ille ṽba mulieris
audiuit: chr̃s cesus alapis fuit/ ⁊ ꝯtume-
lias ⁊ cõuitia iniuriaꝝ audiuit: iuxta illd̄
ps̄. Opprobria exprobantiũ tibi: ceciderũt sup̱ me. Qꝛ ille porrexit manũ ad veti
tũ: chr̃s extendit man⁹ suas ad patibulũ.
Quia ille delectat⁹ fuit ad esuꝫ pomi: chri-
stus amaricat⁹ fuit in potatiõe fellis ⁊ ace
ti. Quia ille texit pudẽda folijs fic⁹: chr̃s
suspensus est in cruce nud⁹. Qꝛ ille pctm̄
excusauit: chr̃s accusat⁹ nihil respondit.
ps̄. Ego aũt tanq̃ sur. nõ audi. ⁊ sic mut⁹
nõ ape. os suũ. Quia ille transfudit pctm̄
suũ ad posteros: chr̃s trãsmisit mortis sue
meritũ ad redemptos. Iteꝫ sicut ex latere
dormiẽtꝭ formata est eua: sic ex latere chr̃i
dormiẽtis in cruce producta est ecctia. qñ
vn⁹ militũ lancea ei⁹ lat⁹ aperuit: ⁊ ꝯtinuo
exiuit sanguis ⁊ aqua. Jo.xix. sanguis in
p̄ciũ ⁊ aqua in lauacrũ. Septio die.s.
sabbato corpus ei⁹ requieuit in sepulchro ⁊
aia ei⁹ in limbo. Threñ.iij. Lapsa est in la
cum vita mea: ⁊ anĩa mea in limbũ infer
ni. Et sic patꝫ hebdomada filij in op̱e recre
atiõis. Uel aliter ꝓcede in ista hebdoma
da: in q̄ ipse fili⁹ dei op̱at⁹ est recreationẽ
siue op̱ationẽ mũdi. Nam prim⁹ dies in
qua formauit lucem: fuit ei⁹ gl'iosa natiui
tas q̄ die dñico facta est/ in q̄ fecit lucẽ: qñ
ostendit corp⁹ suũ ⁊ hũanitatẽ suã visibilẽ
oibus: q̄ est lux mũdi. Jo.j. Erat lux vera
q̄ illuminat oẽm hoiem venientẽ in hunc
mũdũ ⁊c̃. Jo.viij. Ego sum lux mũdi. Et
in signũ hui⁹ circũfulsit pastores. Luc.ij.
Claritas dei circũfulsit illos: ⁊ nox sicut
dies illũinata est/ vt p̄nũciauerat Dauid
in ps̄. vñ Esa.ix. Populus q̄ ambulabat
in tenebris: vidit lucẽ magnã. Ambulãti
bus in regione vmbre mortis. lux orta est
eis. Scd̄s dies est p̄dicatio: in q̄ fecit fir
mamẽtũ.i. celũ: qꝛ celestꝭ regni spem i mẽ
tibꝫ hoim figebat di. Penitentiã agite ap
propinq̄bit eñi regnũ celoꝝ. Mat.iiij. Et
hoc fuit primũ ṽbũ/ ꝙ chr̃s p̄dicans dixit
Itẽ Mat.v. Beati pau. sp̄u q̄m ip.ẽ reg.
celoꝝ. Firmabat etiã sua p̄dicatiõe mẽtes
hoim in veritate credendoꝝ: ⁊ in firmita-
te sperandoꝝ: ⁊ in actibilitate agendoruꝫ.
Hac etiã die diuisit aq̃s inferiores a sup̱i
oribꝫ: qꝛ p̄dicabat bonos sup̱ celos assumẽ
dos: ⁊ malos in ifernũ detrudẽdos: vt patꝫ
Mat.xiij. Exibũt angeli ⁊ separabũt ma
los de medio iustoꝝ: ⁊ mittẽt eos in cami
nũ ignis. Ibi erit flet⁹ ⁊ stridor dẽtiũ. Et
Mat.xxv. Uenite bñdicti p̄ris mei possi
dete paratũ vobis regnũ a ꝯstitutiõe mũ-

di. Et. j. Discedite a me maledicti in ignẽ eternū: q̄ parat' est diabolo, z angelis ei'. Et infra. Ibūt hi in suppliciū eternū: iu=sti aūt in vitā eternā. Itē ondebat iudeos ad ifernū detrahēdos/ z gētiles ad celum assumēdos. Iō dixit iudeis. Ido auferet a vobis regnū dei: z dabitur genti facienti fruct' eius. Mat. xxj. z in euāgelio hodi erno. Terti' dies hui' hebdomade: est sacratissima passio sua: in qua cōgregauit aq̄s in locū vnū/ z separauit eas in terra: z apparuit arida. Sic in passiōe sua sepa=rauit humorē sanguineū z aqueū a corpe suo: z remāsit caro sua arida z sicca ab oi humore: ppter qd valde sitiebat d. Sitio. Modica q̄ntitas remāsit sanguis: z illa3 etiā expendit in terrā: qn vnus militū lan cea latus ei' aperuit: z ptinuo exiuit san=guis z aq̄. Io. xix. Aqua illa fuit pa aq̄: nō humor flegmatic': vt habet in. c. In q̄ dā. de cele. mis. z ex h ornata est terra. i. ec=clesia: q̄ est corp' chri mysticū: iuxta illud Ephe. j. Oim ipm dedit caput sup omnē ecclia3: q̄ est corp' ei'. Hāc terrā ornauit arborib' z plant3. i. sacris fact3: z oim vir tutū mirabilib' exēplis: q2 in passione dnī oēs mirabilit relu xerunt. Quart' dies resurrectio: in q̄ fecit solem/ z lunā/ z stel=las. Et p solē intelligit ipse chrs: q̄ in die resurrectiōis fact' est imortalis z gliosus lucens plusq̄ sol p dotē claritat3. Facta ē luna. i. vgo Maria illūinata p letitiā que paulo ante p dolorem fuerat obscurata. Quid putas mai' fuerit: dolor vginis in passione z morte chri: an letitia in resurre ctione: Puto sine pludicio veritat3 maio rē fuisse letitiā: q2 dolor fuit tēperatus et mixtus spe resurrectiōis: q2 hoc fuisse pre nūciatū p ,phas vgo sciebat: sed in letitia illa nō fuit mixtura tristitie. Nota quō, p' ut est verisimile: vgo videns resuscitatū chrm osculata est eum sepius/ pedes/ ma=nus/ os zc. d. O vulnera pciosa: z q̄ntum dolorem mihi intulist3 die vener3 zc. Et quō chrs ei. Mater mea de cetero gaude re: q2 nō habebit3 amodo nisi gaudiū. Ec ce quō facta est luna. i. vgo illūinata a chri sto/ sicut luna a sole: z illuminans celos. i. oēs nos. Vn̄ Maria interpretatur illumi=nata vl illūinatrix. Facte sunt stelle. i. apli illūinati sūt p fidē: quā in nocte passionis pdiderant: z chrm solē corpe z mēte relī q̄rant: q̄ adeo illūinati sunt q totū mūdu3 postea illūinauerūt. Quint' dies est a=scensio in q̄ fecit aues et pisces. Per aues designāt ptēplatiui: p pisces actiui. Ipos q̄ aplos eo die fecit aues p ptēplatiōnē: z ex tūc ascenderūt ad celū p desideria scrā. In q̄ sciebāt chrm corpalit esse. vn̄ Mat. xxiiij. Ubi fuerit corp': illic cōgregabunt z aq̄le. Quia amor est quoddā vinculu3: qd trahit amantē ad amatū. Itē Io. xiiij Expedit vobis vt ego vadā. Si ei nō ab iero pacle' nō veniet ad vos. Si aūt ab=iero: mittā illū ad vos. Itē fecit ipos apo stolos pisces p vitā actiuā: qn misit eos p mare mundi hui' di. Euntes in mundu3 vniuersum: predicate euangeliū omi creā ture. Mar. vl. Baptizātes eos zc. Mat. vlti. Predicatio em et baptizatio: ptinet ad vitam actiuā. Sextus dies fuit mis sio spiritussancti in die pentecostes in q̄ fe cit hoiem. i. genus humanū siue collegiu3 aplo2 pfecit/ qd prius valde erat impfe=ctum z fragile. ppter qd noluit dns/ vt an pdicarent: nec exirent ciuitatē ppter ei' re surrectione3. Act3. j. Et cōuescens pcepit eis ab hierosolymis ne discederent: sed ex=pec. pmis. patris quā au. inqt p os meū. Sed in die pente. repleti sunt spūsancto: et fuerunt apli ex tunc pfectissimi hoies. adeo in gratia pfirmati/ q nullo modo de cetero mortalit peccauerūt: nec morte3 ti=mebant/ nec totum mundū. Vn̄ Petrus q̄ ad vocem ancille timore ductus ter ne=gauerat christū: postea coram regib' z pn cipibus mundi non timebat pfiteri nomē christi. Item alij apli/ qui in nocte passio nis christi fugerant relinquētes ipsum so lum: postea ibant gaudentes a conspectu concilij: quoniā digni habiti sunt p nomie Iesu ptumeliam pati. Actuū. v. Et tunc etia3 sunt diuise bestie ab eis. i. iudei incre duli z bestiales: quia dicebant ipsos mu=sto plenos: cum tamē essent pleni spiritu=sctō. Act3. ij. Vn̄ in pdicatiōe Petri pma cōuersa sunt tria milia hoim ad christu3: sicut ibidē legit. Septima dies erit ad uentus ad iudicium vniuersale: in q̄ post q̄ chrs iudicauerit mundū: requiescet cū sanctis suis ab omi opere recreationis: di cēs eis. Venite benedicti zc. Mat. xxv.

¶ Tertium opus est iustificatiõis. In q̃ spūssanct⁹ adhibuit hebdomodā suā septe dierū.i.septē sacramētoꝝ:p q̃ septē virtutes tribuit. Primo die creauit lucē fidei p sacramētū baptismi:q̃ interdū dr̄ fides.xlv.di.De iudeis. In baptismo creat grām fidei:q̃ est lux aīe:ꝛ p quā fideles ab īfidelib⁹ separanť:q: lux a tenebr̄ȝ separať. Vnd̄ Ephe.v. Eratis aliqñ tenebre: nūc aūt lux in dño. Hec ē nubes lucida:q̃ filiis israel i deserto lucebat:nō autem egyptiis.i.tenebrosis:sicut legitur Exo.xiiij.

Scd̄s dies ē sacramētū ꝯfirmatiōis sicue chrismatē:in q̃ creat firmamētū.i.grāȝ fortitudinis. Quia id sacr̄m dať ad robur fidei chr̄iane ꝛ ꝑseuerātiā habendā:p quā diuidunť aque ab aqs.i.ꝑseuerātes a nō ꝑseuerātib⁹. Vñ Mat.xij. Qui ꝑseuerauerit vsq̃ in finē:saluus erit.ꝛ sic ascēdet sup celū.ĝ q̃ ñ ꝑseuerauerit:erit sub firmēmēto:q: detrudeť ad infernū. Tertius dies est sacr̄m eucharistie per q̃d infundit grāȝ charitatȝ q̃ cōpať ꝯgregationi aquarū:in vnū.q: p ipsam mēbra eccl'ie vniunť chr̄o. Jo.vj. Qui man.car.me.ꝛ bi.sang.me.in me manet ꝛ ego in ipso. Itē.j.Joa.iiij.De⁹ charitas ē:ꝛ q̃ ma.in cha.ꝛc. Itē p charitatē mēbra eccl'ie vniunť in vnum corp⁹. Vñ.j.Cor.x. Vn⁹ panis ꝛ vnum corp⁹ multi sum⁹:oēs q̃dē de vno pane et d̄ vno calice pticipam⁹. Quart⁹ dies ē sacr̄ȝ pnie:in q̃ creat gratiā iustitie p quā opera tenebraꝝ abiiciunť:ꝛ induimur arma lucis. Ro.xiij. Ideoq̃ cōpať creationi lumiariū. Tūc ei creať feruor diuini amoris tanq̃ sol lucens in aia ꝛ ardēs. ꝛ luna .i.virt⁹ hūilitatis.ꝛ stelle.i.actus singularū virtutū:p quas penitentes lucent aliis p exēpla v̄tuosa:iuxta illud dñi. Sic lu. lux ve.co.bo.vt vi.o.v.bo.ꝛ glo.p.v.q̃ in ce.est.Mat.v. Et iō exēpla hmōi.dicunť stelle lucētes:p q̃s etiā oēs nr̄os aduersarios debellam⁹. Vñ Judi.v. Stelle manentes in ordine suo aduersus Sisarā pugnauerūt. Sisara interp̄tať exclusio gaudii:ꝛ significat diabolū:q̃ excludiť cum sibi ꝑsentiētib⁹ a gaudio paradisi. Quintus dies est sacr̄m extreme vnctiōis:in q̃ conferť grā spei.ꝛ etiā grā ad remissionē venialium vt cito aia volet ad deum. Et ideo cōparať creationi volatiliū:que separantur a piscib⁹:quia per hanc separantur electi a damnatis in damnationē fluentibus. Vel p gratiā spei collataȝ in sacramēto extreme vnctiouis fiant hoies pisces ꝛ aues:q: bene natant in mari.i.amaritudine mortis sine periculo naufragii desperationis. Et postea fiunt aues:quia euolāt ad celum. Sextus dies est sacramentū matrimonii:in quo confertur gratia temperantie ad reprimendos motus bestiales cōcupiscentie carnalis.et ideo comparatur sexte diei creationis:in qua creauit deus bestias terre:et postea hominem:vt dominaretur eis. Per bestias enim designantur brutales motus concupiscentie carnalis:vt dixit:qui dicuť fieri i hac pte quia apparent et insurgunt tales motus inter coniuges:sed reprimi debent ꝛ reprimuntur per gratiam temperātie collataȝ in matrimonio per quā fit homo:id est rectificatur:ut sciat vas suum possidere in sanctificatiōe et honore. His autem motibus homo dominari debet per virtutes temperantie que matrimonio infunditur a spirituſancto per quam virtutem homo viuit ſm rationem humanam. Alioquin homo est similis bestiis.ps. Homo cum in honore esset nō intellexit:comparatus est iumentis insipientib⁹:ꝛ similis factus est illis. Septimus dies est sacramentum ordinis:in quo spirituſsanctus creat gratiam prudentie et perfectionis:p quā debet homo a negociis mūdanis quiescere:iuxta illud Apostoli. Nemo militans deo implicat se negociis secularibus:vt ei placeat cui se ꝓbauit.ij. Timo.ij. Alioquin cithara cum psalterio non bene concordat:vt dicit textus in.c. Diuersis fallaciis.de cle.cōiugatis. Finis. Quia ad istū articulum de creatiōe mundi potest pertinere etiam prouidētia diuina super gubernatione vniuersi:ideo potes predicare de prouidentia seu predestinatione diuina:de qua vide plene in sermone dominice.lxx.qui incipit. Multi sunt vocati ꝛc.

¶ De iustificatione peccatoris. Siue de his que concurrūt ad iustificationem humanam. Sermo.XIII.

Fides tua te saluū fecit. Luc. xviij. Sequitur hodie pdicare d quarto articlo prinente ad diuinitatē: vicz de ope iustificatiōis q in symbolo aplico hoc mō ponitur. Sanctā ecclīam catholicā: scrōꝝ cōiōnez: remissionē petōꝝ. Et posuerūt istū articulū Simon ⁊ Thadeus. Nā Simō dixit. Sanctā ecclīaz catholicā. Thadeꝰ subiūxit. Scrōꝝ cōionem: remissionē peccatoꝝ: vt dr Hugo de prato. In symbolo vero Niceno sic describit. Et vnā scrāz catholicā ⁊ aplicam ecclīaz. Confiteor vnū baptisma in remissionē petōꝝ. ḡ huiꝰ articuli erit hoc mane pdicatio nr̄a. Saluteꝫ virgo ⁊c. Pro fundamēto smonis q est de iustificatione petōꝝ: oritur de ipsa iustificatione theologicalis questio.

¶ Querit vtrū iustificatio impij sit miraculosa. Arguit q sic. Glo. sup illud. Jo. xiiij. maiora hoꝝ faciet. maiꝰ est impios iustificare q̄ iustos creare. Sed sm Aug. j. de ciui. dei. c. v. illō est mirabiliꝰ: qd est potentiꝰ. ḡ magnū miraclm est impios iustificare. In oppositū. Aug. x. de ciui. c. xij. dc qd mirabile fit in h mūdo pfecto/minus ē q̄ totꝰ hic mōs. Sed q̄uis creatio mōi fuerit supnaturalis. nō tn̄ dicit fuisse miraculosa. ḡ q̄uis iustificatio impij sit supnaturalis/nō tn̄ est miraclosa. ⁊ sic q̄stio manet p vtraq̄ pte dubia. ¶ Ad q̄stionē respōdendū est: q q̄uis iustificatio impij sit supnaturalis/nō tn̄ est miraclosa. quia de rōne miraculi tria sunt. Unuz est q fiat p actiuā potentiā supnālis agētis: qd opere nature fit. ⁊ si q̄nq̄ fit mirabile miraclm nō est. Aliud est/q in materia nō sit aliq̄ dispositio: nisi solū pura potētia obediētie ad h q in ipa de ipa fiat illud opus/quod est miraclm. Tertiū est vt fit pter moduz ↄsuetū: ⁊ pter ista tria dicit/q miraclm ē opus arduū/pter cursuz nature ⁊ isolitū. cū ḡ iustificatio impij nō sit insolita: et de lege cōi requirat aliq̄ dispositio in adulto q iustificat: iustificatio impij q fit de lege cōi nō est miraclosa: q̄uis effectiue fiat p potentiā supnālis agentis. iustificatio aūt impij pter legē cōem/q fit si dn̄s iustificat adultum aliquē/qui pꝰus se nō disposuit miraculosa est: q in tali iustificatiōe sunt oīa illa tria q̄ ad miraclm reqrūt. Et ad argumētū dicit: q nō debet capi miraclm pprie: qn loquit de creatiōe. Et ad aucto. Aug. di. q capitur miraclm p mirabili: et qn dicit mirabiliꝰ: qd est potentiꝰ/intelligit ceterꝭ paribꝰ: ⁊ hoc est fides nr̄a: de q̄ fit smo iuxta ⁊c. ¶ Pro declaratiōe huiꝰ articuli ⁊ introductōe materie pdicande: est notandū q sm q dicit. b. Tho. ij. ij. q. j. ar. viij. sub hoc articlo ponūt nobis credenda oia ptinētia ad sanctificationē humanā. Oportet ḡ q de oībus illis sit sermo noster/q ad sctificationē humanā cōcurrūt. Concurrūt aūt septē cause: q sunt iste: videlicet.

Prima est causa pncipalis effectiua.
Scda est causa meritalis inductiua.
Tertia est cā instrumētalis cooperatiua
Quarta est cā materialis receptiua.
Quinta est cā ↄtrualis dispositiua.
Sexta est cā formalis pfectiua.
Septima est cā finalis cōpletiua.

De quibꝰ oībꝰ scripsi in sermonibꝰ. xl. de petis in genere: ⁊ in. iij. arti. de peccato mortali smōe. x. vbi agit de remedijs peti mortalis. quantū ad causaz. Sed in psenti smone de materia ista in q̄busdā alit pcedemꝰ. ¶ Prima ḡ causa est principalis effectiua. ⁊ ista est deus solus/q ex sua misericordia petā principalit remittit lauando ⁊ iustificādo. Et hoc pꝫ rōne ⁊ auctoritate. Probat aūt hoc pmo rōne: quā fundo ex quodā dicto Augustini sup Jo. Nā sup illud verbū dn̄i qd h̄r Joā. xiiij. Qui credit in me: opa q̄ ego facio/⁊ ipse faciet/ ⁊ maiora hoꝝ faciet: dicit Augu. Prorsus maiꝰ h esse dixerim: vt ex impio iustꝰ fiat: q̄ creare celum ⁊ terrā. Quod intelligendū est/nō q̄ntum ad modū agēdi: sed quantū ad rem factā siue ad modū rei facte. Pro cuiꝰ intellectu notādū: q vt dr. b. Tho. j. ij. q. cxiij. ar. ix. opus aliqd pōt dici magnū dupliciter. Uno mō ex pte modi agendi: ⁊ sic maximū est opus creatōis: in q ex nihilo fit aliqd: ⁊ maiꝰ est q̄ opus iustificatiōis. Ratio est: q in creatiōe nihil potuit cooperari agenti: cuꝫ ex nihilo aliqd factum fuerit: sed in ope iustificatiōis cooperat deo liberūarbitriū hominis. s. fides. Matt. vlti. Qui crederit ⁊ bapti. fue. sal.

erit: qui nō credi. condē. Heb. xj. Accedētē rem ad deū o portet credere. Itē charitas actualis in adulto. Lu. vij. Dimissa sūt ei pctā multa: qm dilexit multū. Vñ Aug. Qui creauit te sine te: nō iustificabit te si ne te. i. sine opatione tua. Quattuor em̄ re qrunt ad iustificationē impij. quoꝝ duo sunt ex pte nr̄a: reliqua ꝯo duo ex pte dei.

Prima duo sunt ista. Motus liberi arbitrij in deū p fidem: motus liberiarbitrij in pctm̄. Alia vero duo sunt ista. s. gratie infusio: ꝛ culpe remissio. De qbus vide b. Tho. j. ij. q. cxiij. ar. vj. Nota moralit̄ ꝯtra illos q expectant: vt moueanť a deo: ꝛ ido nō curant orare dicētes. Deus est ille qui mouet ꝛ om̄ia facit: heresis est: q2 nos de bem⁹ coopari deo: vt dicit Aug⁹. vbi sup. Ido dicit dn̄s. Cōuertimini ad me ꝛ ego cōuertar ad vos. Zacha. j. Nota exemplū de illo q cum esset infirmus/ ꝛ nollet recipere medicinā: relinquēs sanitatē ꝛ mortem suā deo/ stultitia esset: q2 deus ordinauit media quib3 vita spūalis ꝛ corpalis cōseruet. Nota exemplū qđ legit̄ in colla. patrum. de illis duob3 qui recedētes a cella ꝓposuerunt se nūq̄ comesturos/ nisi mitteret deus eis cibum. Cūq3 incidissent in latrones/ vnus latronū porrexit eis panem quē vnus accepit. arbitrans a deo sibi illū dari ꝛ comedit. Alter ꝯo mori se dimisit: ꝛ sic mortu⁹ est corpaliter/ ꝛ spūaliter. Ex quo pꝫ/ ꝙ deus operať effectus suos mediantib3 causis scd̄is. Sicut in salute corporis: sic ꝛ in salute anime. Alio mō potest dici magnū opus/ ꝓpter magnitudinē eius qđ fit: ꝛ ſm hoc maius opus est iustificatio impij q̄ creatio celi ꝛ terre: ſm ꝙ dr̄ Aug. Ratio est: quia iustificatio impij terminať ad bonū eternū: qđ in diuina participatione ꝛ visione ꝯsistit. creatio ꝯo celi ꝛ terre/ terminať ad bonū nature mutabilis. Et ideo Aug. cū dixisset ꝙ maius est ꝙ ex impio fiat iustus q̄ creare celū ꝛ terram subiungit. Celū em̄ ꝛ terra transibit: ꝑdestinatoꝝ vero salus ꝛ iustificatio pmanebit. Itē quia in creatiōe mōi nihil fuit resistens deo: sed in iustificatiōe impij sic: sc3 voluntas ipsi⁹ pctōris. Nota moralit̄: quot modos tenuit/ ꝛ tenet deus ad conuertendū pctōres. cū tñ pctōr semp sit durus: ꝛ ꝓpter hoc ꝑdicta iustificatio impij est maius opus q̄ creatio mūdi. Ideo ecclesia in oratiōe ait. Deus qui omnipotentiā tuā parcendo maxime: ꝛ miserādo manifestas. Et pō. Miseratiōes e. su. om. o. e. Fiat ğ ratio a minori. Qui nō pōt facere min⁹: non pōt facere maius: sed opus iustificatōis est maius q̄ creationis. ğ cum opus creatiōis nulli creature cōperat: sed ꝓpriu3 est opus dei: multo minus poterit creatura iustificare p modū principalis agentis. Ideo ergo dixi/ ꝙ ꝑncipalis causa effectiua sanctificationis hūane: est solus deus. Scd̄o hoc idem ꝓbatur auctoritate. Esa. xliij. Ego sum q deleo iniquitates tuas ꝓpter me: ꝛ peccatoꝝ tuoꝝ nō recordabor. Item Leuit. xx. Custodite ꝑcepta mea ꝛ facite ea: q2 ego sum dn̄s q sanctifico vos. Itē Rom. iij. Iustificati gratis p gratiā ipsi⁹. Et Mat. ix. Et Mar. ij. Quis pōt remittere peccata: nisi solus de⁹: Et sic pꝫ prima causa. ¶ Scd̄a causa est meritalis inductiua. Et hec est duplex. Prima est passio vnius hoīs Iesu chri: cuius merito inducit̄ siue inclinatur deus ad remissiōnē pctōꝝ: ꝛ ad sanctificādum hoīem. Unde aplūs Ro. iij. Iustificati gratis p gratiā ipsi⁹. ecce prima principalis causa. Et p redemptione3 q est in christo Iesu: quē ꝓposuit deus ꝓpiciatorē p fidem in sanguine ipsi⁹. ecce scd̄a causa meritoria. Nota practice quādo p peccatorib3 vt cōuertanť: orat primo ꝯgo Maria chr̄m filium suū. qui quãq3 zelo iustitie motus: dat matri repulsam. Mater ostēdit sibi pectus ꝛ vbera/ quib3 ipsu3 lactauit dicēs. Fili p istud pectus: ꝛ p ista vbera quib3 te lactaui exaudi me. Christ⁹ aūt pietate ꝛ precum maternaꝝ instantia victus voluit se ad patrē dicēs. Pater ignosce ꝛ c̄. q si habet repulsā a patre: ostēdit sibi vulnera: ꝛ hoc mō pater merito sue passionis inclinať ad misc̄diam Bern. Mať ośidit filio pectus: ꝛ vbera. filius ostendit patri latus ꝛ vulnera: nulla ğ poterit esse repulsa. vbi cōcurrunt tot charitatis insignia. Ecce prima causa meritoria inductiua. Vñ. j. Io. ij. Filioli mei hoc scribo vobis: vt non peccetis: sed siquis peccauerit aduocatū habem⁹ apud patrē Iesu3 christum: ꝛ ipse ꝓpiciatio est p pctis nostris.

Scd̄a causa meritať inductiua: est vna

tas meritorũ/ꝛ oratio totius vniuersalis eccl'ie christiane: que ꝯtinue orat ꝓ pctõꝝ cõuersione ad deum tanq̃ mater ꝓ filijs. Ideo dicit articul⁹ fidei. Credo in sanctã ecclesiam catholicã/sanctoꝝ cõmunionẽ/ remissionẽ peccatoꝝ. Ubi notãdũ: ꝙ orõnes eccl'ie ꝓsunt chr̃ianis dupliciter. Uno mõ ex charitatis vnione: ꝛ sic soluꝫ bonis in grã ꝯstitutis ꝓsunt. Ideo dicit. Sanctoꝝ cõmunionem: sicut cibus sumpt⁹ ꝑ os ꝓdest omib⁹ membris corporis. ps. Particeps sum oim timentiũ te. Alio mõ ex ecclesie intẽtione siue orõne: ꝛ sic ꝓsunt etiaꝫ malis chr̃ianis. Unde sepius de⁹ conuertit pctõres ꝑ orationẽ: vt infra dicit. De quo dic latius/vt scripsi in ſmonib⁹ de peccatis in genere argu. iiij. ſmone. v. in prima ꝯclusione. Igit iam videm⁹ quantã sollicitudinẽ habet mater ꝓ liberatiõe filij in carcerati in mortẽ vl' captiui in barbaria: multo magis sollicita est sctã mater ecclesia ꝓ liberatione pctõꝝ: qui detinent captiui a diabolo in carcere peccati mortalis. Unde merito eccl'ie orantis deus suscitatur ad suscitandũ peccatorẽ/de morte peccati mortalis ad vitã gratie. In cuius signum siue figurã habet: ꝙ chr̃s dum iret in ciuitatẽ/que vocat Naym videns adolescentẽ/qui efferebat mortu⁹ filius vnic⁹ matris sue/que vidua erat. videns etiam dñs matrẽ illam flenrẽ: misertus mot⁹ dixit illi. Noli flere/ꝛ statim resuscitauit illum: sicut habet Luc. vij. Quid ꝑ viduaꝫ matreꝫ/nisi eccl'ia designat: que mater est oim fideliũ. Et est viduata a presentia corporali Jesu chr̃i sponsi sui. Unde Thren. j. Facta est quasi vidua dña gentiũ. Et ps. Viduã eius bñdicens benedicã. Glo. viduam. i. eccl'iam. Per mortuũ vero filiuꝫ: peccator designat: qui mortu⁹ est quantũ ad vitaꝫ gratie: qua priuat per petm̃. Sic eñ anima est vita corpis: sic deus est vita anie. Joã. xiiij. Ego sum via veritas et vita. Et ꝯsequẽt sicut aĩa separata a corpore/corpus est mortuũ: sic ꝛc. Ad fletuꝫ ergo. i. orõnes hui⁹ vidue. i. eccl'ie. de⁹ suscitat pctõres ad vitaꝫ grẽ. vñ dicit Eccl. xxxv. Nõ despiciet deus preces pupilli: nec viduã: si effundat loquelã gemit⁹. Nonne lachryme vidue descendũt ad maxillam? A maxilla etiã ascendũt vsq ad celum: ꝛ dñs exauditor nõ delectabit in illis. Pupillus est qui caret matre: mater nostra ẽ eccl'ia. qua caret q̃ est in pctõ mortali. ꝛ iõ dicit pupillus: qui tamẽ si oret nõ despicitur et deus preces suas. ps. Dñs custodit aduenas: pu. ꝛ vi. su. ꝛ vi. ꝛc. Unde Grecism⁹ Pupillus matre caret: orphanus est sine patre. Ad id idẽ qđ legit de Petro. Act. xij. Unde ad preces eccl'ie Petrus a vinclis liberatus est. Expone moralit. In tm̃ aũt vnitas ecclesie valet: ꝙ extra eccl'iam nulla est salus: sicut nec extra arcaꝫ Noe. Unde Greg. in lib moral'. Et in decre. xxiiij. q. j. Quia ex sola catholica eccl'ia veritas ꝯspicitur: apud se esse locũ dñs ꝓhibet de quo videat. in petra Moyses ponit/vt dei faciem ꝯtemplet: q2 nisi quis fidei soliditatẽ tenuerit/diuinã ꝑsentiam nõ agnoscit. De q̃ soliditate dñs dicit. Super hanc petrã edificabo eccl'iam meaꝫ. Sola quippe est ꝑ quam sacrificiũ domin⁹ accipiat libẽter/que sola ꝓ errantib⁹ intercedat fiducialiter. Unde etiaꝫ de agni hostia domin⁹ ꝑcepit dicens. In vna domo comedetis: nec efferetis de carnibus eius extra fores In vna nãq domo comedit: q2 in catholica ecclesia: vera hostia redemptionis immolat de cui⁹ carnib⁹ diuina lex foras efferri ꝓhibet: quia dari canib⁹ sanctũ vetat. Sola est q̃ intra se positos valida charitatꝫ compage custodit. Unde ꝛ aqua diluuij arcam ad sublimiora sustulit. Omnes aũt q̃s extra arca [illegible] extinxit. Hec ille. ¶ Tertia causa est instrumẽtalis cooperatiua. ꝛ hec est duplex/ſm ꝙ duplex instrumentũ concurrit in hui⁹ sanctificatione. Unũ est instrumentũ animatuꝫ: aliud est instrumẽtũ inanimatũ. Animatũ est sacerdos ad quẽ solũ ex officio cõpetit ministrare sacra. licet q̃dam sacramẽta sint/q̃ requirant in ministerio ordinẽ episcopalẽ: sicut est sacramẽtũ ordinis ꝛ chrismatꝫ: nec valet ꝯsuetudo ꝯtria: vt in. c. Quãto. de ꝯsuetu. Quedã vero sacra nõ reqrũt de essentia potestatẽ aliquã in ministerio: sicut est baptismus/ꝛ matrimoniũ: tñ ex officio solus sacerdos baptizat: ꝛ benedicit nuptias ꝛc. sacramẽta ad ipm ꝑtinẽtia confert. Quot aũt requirunt in sacerdote q̃ sacramentũ penitẽtie cõferre vult cõfitentib⁹: vide quod scripsi in sermonib⁹ quadrage

simalib⁹ de pctis in genere. ar. iiij. smone. x vbi vide oino. vbi agit de remediis peccati mortalis: quãtũ ad causaz. Instrumẽtũ aũt inanimatũ est sacramẽtũ. Est aũt notandũ: q septẽ sunt sacramenta instituta a chr̃o: fm q septẽ mala p pctm incurrim⁹. Sũt aũt sacramẽta instituta a chr̃o in medicinã humani generis. ps. Misit verbũ suũ z sanauit eos: z eripuit eos de interitionib⁹ eoz. Et iõ oportuit tot instituere sacramẽta: quot infirmitates per pctm incurrim⁹. Septẽ aũt infirmitates incurrimus. s. tres culpe: z quattuor pene. Prima infirmitas culpe est pctm originale: et ɔtra hoc institutũ est sacramẽtũ baptismi. Scda infirmitas culpe: est pctm mortale: z ɔtra hoc institutũ est sacramẽtũ penitentie. Tertia infirmitas culpe est peccatũ veniale: z ɔtra h̃ institutũ est sacramẽtũ extreme vnctiõis. b. Tho. tñ dic̃ q nullum sacramẽtũ est institutũ ad pcti venialis remissionẽ: sicut ad principalẽ effectũ: vt ipse notat in. iiij. sentẽ. dis. xv. q. j. ar. ij. q. iij. ad primũ. Et in. iij. pte. q. lxv. ar. j. ad octauũ. Itẽ prima infirmitas pene ẽ fragilitas siue impotẽtia ad bonũ: z ɔtra hoc est ɔfirmatio siue chrisma. Scda infirmitas pene ẽ ignorãtia: z cõtra hoc est ordo. Tertia infirmitas pene est malitia: z cõtra h̃ est eucharistia: in q̃ est fons ois boni tatis realiter ɔtente. Quarta ifirmitas pene est ɔcupiscẽtia: p quã sumus valde proni ad malũ: iuxta illud. Sensus em̃ et cogitatio hũani cordis: pna sũt ad maluz ab adolescentia sua. Gen. viij. Cõtra h̃ est matrimoniũ: p q̃d confert grã ad repressionẽ ɔcupiscẽtie. Predicta ĝ sacramẽta sũt cause instrumẽtales sctificationis hũane: sine qb⁹ nõ posset etiã papa remittere culpam aliquã: qz ɔferre effectũ pncipalẽ sacramenti sine sacramẽto ptinet ad ptãtez excellentie: q̃ competit soli chr̃o fm q hõ: sic pz i maria Magdalena: cui dixit. Remittunt tibi pctã tua. Lu. vij. z Mat. ix. Et ex h̃ nota ɔ illos q̃ dicũt. Est indulgẽtia pene z culpe. ¶ Quarta cã est materialis receptiua. Uide de ista cã: et de aliis trib⁹ sequẽtib⁹: sic scripsi in smõe vt. s̃. vicz in smõib⁹ q̃dragesimalib⁹ õ pctis in gñe. ar. iij. smõe. x. vbi agit õ remediis peccati mortal': q̃rũ ad cãm. pte. iiij. v. vj. z. vij.

¶ De gloria aie. Ser. xiiii.

Fides tua te saluũ fecit. Lu. xviij. Supra visum est õ quarto articulo fidei: nũc videndũ est de quinto ptinente ad diuinitatẽ: vicz de opere dei: circa gubernationẽ nature humane. Qui q̃dẽ articulus sic in symbolo aplico ponit. Carnis resurrectionẽ. In symbolo aũt Niceno dr̃. Et expecto resurrectionẽ mortuoz: z vitã vẽturi seculi Amen. Predictũ autẽ articulũ apostolicũ cõposuit btũs Matthe⁹ aplo: sed doctores theologie ponẽtes. xij. articulos diuidunt istũ articuluz siue ista verba in duos articulos scz in gloriã corpoz dũ dicit. Carnis resurrectionẽ. Et in gloriaz aie dum dr̃. Uitã eternã Amẽ. Primus autẽ articul⁹ istoz duoz est glia anime: tum qz aia est nobilior corpore: tum quia glia anie est ante siue prior tpe: q̃ glia corporis. Et ideo hodie dño ɔcedente de gloria anie p̃dicabim⁹. In sequẽti vero smone de gloria corporis. Salutet ṽgo Maria zc. Pro fundamẽto sermõis qui est õ gloria anime: oritur de ipsa anie glia theo ¶ Querit. Utrum (logicalis questio. anima beata maiorẽ habeat gloriam post corporis sui reassumptionẽ q̃ ante. Arguit q non: anie gloria consistit in dei cõtemplatiõe z fruitiõe. Sed anima beata est magis apta ad cõtemplandũ deum exuta corpori q̃ induta: igit. In oppositũ: pfectior est virtus in toto q̃ in partib⁹ separatis: sed quelibet pars dum actu est in toto: participat pfectione toti⁹: ergo cum gloria erit in corpore z aia beata post corporis sui reassumptionẽ/ania beata maiorem habebit gloriã post corpoz sui reassũptionẽ q̃ ante. et sic questio manet p vtraq̃ parte dubia. Ad questionẽ respondendum est fm Richar. iiij. senten. di. xlix. ar. ij. q. vij. q ania beata maiorẽ habebit gloriaz post corpoz sui reassumptionẽ q̃ añ: quod probat triplicit. Primo: qz q̃ntuz creatura que est gaudij susceptibilis gaudet de maiori bono z ampliori tanto magis maiorem habet gloriam. Sed anima beata post corporis sui reassumptionem gaudebit de maiori bono et ampliori q̃

ante: qꝛ nunc gaudet de bono suo ꝓprio tã tũ/ ꝛ post gaudebit de bono suo ꝛ de bono corpoꝝ sui. igit. Scḋo quãto res habet ꝑfectioꝛe essendi modũ ꝑfect⁹ põt habere sue virtutꝫ operationẽ. Sed aïa brõ post sui corporis reassumptionẽ habebit ꝑfectioꝛem modũ essendi ꝙ̃ ante: qꝛ ois pars hꝫ ꝑfectioꝛem modũ essendi in toto ꝙ̃ separata ab eo: anima enim creata est vt homis pars: cũ ideo quia aïa separata a suo corpoꝛe ꝯstituerit iterũ hoïs essentiaꝫ. igitur post corporis reassũptionẽ habebit potẽtioꝛem virtutẽ ꝛ ꝑfectioꝛem modũ essendi ꝙ̃ ante. igif ꝛc. Tertio natura recta nõ appetit naturaliter habere aliqđ ꝗ̃ habito nõ fieret ꝑfectioꝛ secundũ modũ essendi: ꝛ ſm virtutẽ. Sꝫ natura cuiuslibet anie est recta ꝛ quelibet appetit naturaliter reassumptionẽ corporis sui: ergo per illam reassumptionẽ fiet ꝑfectioꝛ sꝫ modũ essendi: ꝛ ſm virtutẽ: ergo gloria anime beate erit maioꝛ post corporis reassumptionem ꝙ̃ ante. Ad argumẽtũ dicif ꝙ pcedit de aïa q̃ est vnita corpori moꝛtali/ ꝛ nõ d corpoꝛe glorificato. ꝛ hec est fides nr̃a d qua fit sermo: iuxta verba. Fides tua. Pro introductiõe materie ꝑdicande notandũ: ꝙ firma cõclusio est in sctã theologia approbata ꝑ fidem catholicã ꝙ aïa separata a corpoꝛe: si nõ habet in se aliqđ pctm̃ oꝛiginale/ nec moꝛtale/ nec veniale: nec etiã est obnoxia alicui⁹ pene reatus/ statim euolat ad celũ: vbi ꝯsequif vitã eternã. Probatur hec ꝯclusio. Rõne/ auctoꝛitate/ et exemplo. Rõ est multiplex. Prima ẽ hec In vita ista est status merẽdi vel demerẽdi. vñ cõparaf militie ꝛ dieb⁹ mercẽnarij. Job. vij. Militia est vita hoïs sup terrã: ꝛ sicut mercẽnarij dies eius. Sed post statũ milit ie ꝛ laboꝛẽ mercẽnarius statim debetur pꝛemiũ uel pena bene vel male certantib⁹. Vñ Leui. xix. dĩ. Non moꝛabitur opus mercennarij cui apud te vsq̃ mane. Dñs etiã dic̃ Joel. vlt. Cito velocif reddam vicissitudinẽ vobis sup caput vestrũ. Statim igif post moꝛtẽ reddif aïe pꝛemiũ vite. Scḋa rõ est arguendo de pena inferni ad pꝛemium glorie. Peccatoꝛibus eñ statim datur infern⁹ post moꝛtẽ. Job xxj. Ducũt in bonis dies suos: et in puncto ad inferna descendũt ꝗ̃ ꝛ iustis statim datur paradisus. Itẽ Lu. xvj. Moꝛtuus est diues: ꝛ sepult⁹ est in inferno. Alias rões ponit btũs Thom. in. iiij. ꝯtra gen. c. lxj.

Scḋo ꝓbaf auctoꝛitate. ij. Coꝛ. v. Scimus eñ ꝗm̃ si terrestris dom⁹ nr̃a huius habitatiõis dissoluatur: ꝙ edificationẽ ex deo habeam⁹ domũ nõ manufactã: sed eternam in celis. Itẽ Mat. xx. de opariis qui bus de sero data est merces denarij diurni. Per sero aũt intelligif moꝛs: ꝑ denariũ diurnũ vita eterna. Vñ dicif ibi. Cũ sero aũt factũ esset dicit do. vi. ꝓco. s. Vo. op. et redde illis mer. inci. a no. vsq̃ ad pꝛimos. Ad idẽ dic̃ apl's. Phil. j. Desideriũ habeo dissolui ꝛ esse cũ chr̃o. Chꝛist⁹ aũt in celis est. Sperabat ꝗ̃ apl's statim post corporꝫ dissolutionẽ se ꝑuenturũ ad celũ ꝛ chꝛistũ. Et sic idẽ ꝙ pꝛius. Exemplũ d latrone cui dixit dñs. Hodie mecũ eris in paradiso. Lu. xxiij. Quãte aũt sit excellẽtie ꝛ magnitudinis gl'ia illa: si vellẽ hoc attentare temerariũ esset ꝛ ipossibile describere. Cũ Paul⁹ q̃ fuit raptus ad videndũ illã gloriam cũ postꝙ̃ ad se reuersus interrogaretur: q̃nam vidisset: nihil aliud maius de illa gl'ia dicere potuit nisi ꝙ ocul⁹ nõ vidit nec auris audiuit/ nec in coꝛ hoïs ascẽdit: que ꝑparauit de⁹ diligẽtib⁹ se. j. Coꝛ. ij. Quid igif attẽtabo exꝑmere gl'iam illam quã nũq̃ vidi. cũ is q̃ viderit: nesciuerit exꝑmere? Aliq̃ tñ de illa possum⁹ intellecta cõpꝛehẽdere ſm modulũ nr̃m. ſm ꝙ theologi de ipsa aliq̃lr̃ tractauerũt. Notandũ igif. ꝙ qꝛ gloꝛia vite eterne datur in pꝛemium victoꝛie: quã bõ habꝫ ꝯtra vitia ꝛ peccata ꝑ virtutes: iuxta illũ. Qui vicerit dabo ei sedere mecũ in thꝛono meo. sicͤ ꝛ ego vici ꝛ sedi cũ pr̃e meo in thꝛono ei⁹. Apoc iij. Ideo ſm numeꝝ virtutũ pñt diuersa ꝑmia glorie adaptari. Sũt aũt septem virtutes q̃b⁹ meremur vitã eternã: quaꝛꝫ tres sũt theologice: ꝛ quattuoꝛ cardinales q̃bus respondet septem ꝑmia vite eterne.

Pria virt⁹ theologica est fides: ꝛ huic respondet diuina cognitio cũ clara visiõe.

Scḋa virt⁹ theologica est spes: ꝛ huic respondet diuina ꝯtemplatio siue cõpꝛehensio cum firma adhesione. Tertia virtus theologica est charitas: ꝛ huic respondet diuina delectatio cũ fruitiõe. Quarta virtus ꝛ pꝛimia cardinalis ẽ pꝛudẽtia:

ꝛ huic respondet creaturaꝝ cognitio sine
dubitatiõe. Quinta virtꝰ cardinalis est
iustitia: ꝛ huic rñdet de oibꝫ exultatio cuz
iubilatiõe. Sexta virtꝰ cardinalis ẽ for
titudo: ꝛ huic rñdet pacꝫ possessio absqꝫ ꝑ
turbatiõe. Septima virtꝰ cardinalis est
temꝑantia: ꝛ huic respõdet plena satiatio
absqꝫ defectiõe. Pria tria ꝑtinent ad glo
riã essentialẽ aie: q est gaudiũ de creatore.
Alia q̃ttuor ꝑtinent ad gloriã accidentalẽ
q est gaudiũ de creatura: sed incipe narra-
re a ꝑmijs. Quoꝝ primũ premiũ est diuina
cognitio cũ clara visione: ꝛ h̃ respondet fi-
dei ꝛc̃. Et sic de singul'. Vel potes dicere:
ꝙ gaudia paradisi sunt .xij. et sũt ista: vicꝫ
tres dotes aie: in qbꝫ ꝯsistit glia essential'.
Itẽ q̃tuor corporis. Itẽ sũt qnqꝫ gaudia
correspõdentia sensibꝫ: q oẽs actuabunt i
gloria. Vide post festũ trini. ſmõe .lxxxij.
ꝑte .j. Vel fac aliũ ꝓcessũ ſm ꝙ scripsi in ſ
monibꝫ de orõne dñica: sup scd̃a petitione
scꝫ. Adueniat regnũ tuũ ꝛc̃. ¶ Primũ ḡ
premiũ vite ete ne est diuina cognitio cũ
clara visione: ꝛ h̃ respõdet fidei. Sicut enim
hõ ꝑ fidem humiliat intellectũ ad creden-
dũ ea q nõ videt ꝓpt diuinã auctoritatẽ:
iuxta illud Apli. In captiuitatẽ redigen-
tes oẽꝫ intellectũ i obsequiũ chri. ij. Cor.
x. Ita cõgruũ est: vt merito huiꝰ fidei cla
re videat ea q prius nõ visa credidit. Dic
practice: quõ deus dicẽ aie separate. Tu cre-
didisti ea q dicta sũt tibi ab eccl'ia / humili
ando intellectũ tuũ: sꝫ ea nõ vidisti. Idcir
co in ꝑmiũ huiꝰ ꝛc̃. Vñ statim aĩa videt
essentiã diuinã: iuxta illud .j. Cor. iij. Vi
debimꝰ eũ sicuti est. Et .j. Cor. xiij. Nũc
videmꝰ ꝑ speculũ in enigmate: tũc aũt fa
cie ad faciẽ. Itẽ Io. xvij. Hec est vita eter-
na: vt co. te. so. ve. de. ꝛ quẽ mi. Iesũ chrm
In q visiõe efficit aia btã. Vñ Augu. Vi
sio est tota merces. Quod intelligẽdũ est
vel q: totam mercedẽ inchoat. vel q: q̃dã
modo totã mercedẽ causat. Succedẽte ḡ
visione cedit fides: q: de rõne fidei est ꝙ q
credunt nõ videant. Vñ dic̃ Apl's / ꝙ fi-
des est sperandaꝝ suba rerũ / argumẽtũ ñ
appare ntiũ. Heb. xj. Et Aug. dic̃: ꝙ fides
est credere q̃d nõ vides. Videt ẽt aia chrꝫ
ꝛ ꝟginẽ Mariã / ꝛ alios scõs. Quantam
aũt btitudinẽ aia ꝯsequat ex hmõi visiõe:
ipossibile est enarrare. Possuꝫ aũt aliquid
de hoc existimare ꝑ creaturã / ꝛ ex scriptu
ra. Ex creatura q̃dẽꝫ tripliciter considera.
Nota hic si vis ꝯtẽplari quãta sit pulchri
tudo dei triplicẽ creaturã: ex cuiꝰ ꝯsidera-
tione hoc poterit ꝑcipi aliqualiter.

Primo ex creatura corꝑali.
Scd̃o ex creatura rõnali.
Tertio ex creatura spiritualí.

¶ Ex creatura corporali: q est q̃si quedã
scala habẽs .xiiij. scalinos .i. q̃ttuor elemẽ-
ta: ꝛ .x. celos. Primo ḡ ꝯsidera terrã. Se-
cundo mare pulchriꝰ ꝛc̃. Tertio aerẽ pul
chriorẽ. ꝛ sic ascendas de gradu in graduꝫ.
ꝛ inuenies maximã pulchritudinẽ celi em
pyrei. ꝛ sic differũt stelle in pulchritudine.
¶ Scd̃o ex creatura rõnali: q est aia. Cõ
sidera ꝙ vna sola aia est pulchrior omnibꝫ
creaturis corꝑalibꝫ: ꝛ ẽt mille mũdis lõge
nobilior. Mat. xvj. Quid ꝓficit homini
si vniuersum mundũ lucret: aie ṽo sue de
trimentũ patiat? Aut quã da. homo com
mutationẽ pro aia sua? Extra. de simo. c.
Matheꝰ. in fi. j. q. j. Sicqꝫ necꝫ. Ratio ẽ
quia in ea relucet imago dei. Gen. ix. Ad
imaginẽ quippe dei factꝰ est hõ. Hinc est
ꝙ si hõ dominaret toti terre / mari / ꝛ aeri.
ꝛ etiã omnibꝫ celis ꝛ angelis: nunq̃ ꝯten
taret: sed solo deo: quo habito sine istis cõ
tentaret. Et hec est pulchritudo natural'
anie beate. Et cũ in paradiso sint q̃si infi-
nite aie beate differentes in pulchritudine
cogita quãta sit pulchritudo anie beatio-
ris. Fulgebunt etiã iusti septies plus sole.
Cum ḡ tot sint anime beate quantum pu
tas lucent? Intellectꝰ hebet / memoria of-
fuscatur: voluntas deficit ista cõprehen-
dere. Et sic patet scd̃a scala. Sed ascende
tertiã scalam q sequit. ¶ Tertia ḡ scala ẽ
ꝯsideratio creature spiritualis: scꝫ ange-
lorũ: cõsidera tria. Primo eoꝝ pulchritu-
dinẽ. Scd̃o eoꝝ multitudinẽ. Tertio eoꝝ
distinctionẽ. Primo ḡ ꝛc̃. Ita eñ sũt pul-
chri angeli ꝙ minimꝰ angelus q est in pa
radiso: est pulchrior decies pulchriori aia
quã deus creauit: de pulchritudine natu-
rali loquendo. Scd̃o vero multitudinez:
q: sunt plures q̃ꝫ arena maris ꝛc̃. Quili-
bet hõ vel bonꝰ vel malus habet angelũ i
custodia de infimo ordine / nec soluꝫ hoies
sed etiã plãte / musce / pulices / canes: ꝛ q̃-
libet spẽs creaturaꝝ hꝫ vnũ angelum pro

custodia: ſm Aug. Origenē/ ꝛ Damaſce
num. Nā natura pulicis eſt tanta: ꝙ a no
bis intelligi nō pōt: ꝛ eſt nobilioꝛ ꝙ̄ que-
libet planta. Cū habeat eſſe/viuere/ꝛ ſen
tire. Nec mireris de his: qꝛ vides ꝙ domi
ni tꝑales habēt miniſtros ſuꝑ canes/eq̄s/
falcones. ꝛ ſic de alijs. Et ſic̄ iſti ſūt ſolli-
citi circa officiū ſuū ꝓpter gratiam dn̄i ſui
acquirendā: ſic ꝛ angeli multo plus. Ter-
tio videas diſtinctionē: qꝛ vnuſq̄ſqꝫ ange
lus differt ab angelo ſpecie. ꝛ ſic vnus an
gelus eſt pulchrioꝛ altero. Verbi gratia.
Secundꝰ angelus eſt pulchrioꝛ p̄mo an-
gelo decies. tertius vigeſies. quartꝰ trige
ſies. ꝛ ſic de alijs: ſemꝑ multiplicādo vſqꝫ
ad vltimū ſeraphin. Et ꝯſiderando terrā
primo: ſc̄do aquā q̄ ē decies pulchrioꝛ ter-
ra. ꝛ ſic de aere/de igne/de ſtellis. ꝛ ſic d̄ ce
lis. deinde ꝯſiderando pulchritudinē an-
geloꝝ ꝛ animaꝝ: inuenies mirabilia. Sꝫ
quid de deo dicimus: qui hec oia creauit:
Cuiꝰ pulchritudo tanta eſt ꝙ nulla com-
paratio inter creaturas ꝛ deum cadit/nec
cadere poteſt: qꝛ finiti ad infinitū nulla ē
ꝓpoꝛtio. ꝛ ſic poterimꝰ vtcūqꝫ cognoſcere
ſcꝫ ex pulchritudine elementoꝝ/celoꝝ/ſy-
derum atqꝫ planetaꝝ/aiaꝝ. in tanta mul-
titudine ibi exiſtentiū/necnon ꝛ ſpirituū
beatoꝝ ſcꝫ angeloꝝ/archangeloꝝ: quantꝰ
ſplendoꝛ rutilantis decoꝛis debet eſſe i au
la illius ſummi imꝑatoꝛis: quanta beati-
tudo: ꝛ quanta gloꝛia. Ex quo cōſiderari
poteſt ꝙ̄ dulce ꝙ̄ gloꝛioſum ſit videre deū
ꝑ eſſentiam: ꝛ eius curiam gloꝛioſam. Fi
gura de regina Sabba q̄ venit videre ſa-
pientiaꝫ ꝛ gloꝛiam Salomonis. De qua
dicit textu s. Videns aūt regina omnē ſa-
pientiam Salomonis ꝛ domū quā edifi-
cauerat. ꝛ cibos menſe eius: ꝛ habitatio-
nes ſeruoꝝ: ꝛ oꝛdines miniſtrantiū: veſteſ
qꝫ eoꝝ: ꝛ pincernas: ꝛ holocaſta que offere
bat in domo dn̄i: nō habebat vltra ſpiritū
dixitqꝫ ad regem. Verus eſt ſermo quem
audiui. Et ifra. Maioꝛ eſt ſapiētia ꝛ ope-
ra tua: ꝙ̄ rumoꝛ quē audiui. Beati ſerui
tui. ꝛc̄. iij. Reg. x. Item de Moyſe. Ex-
odi. xxxiij. vt ſupꝛa dicit: Item de Petro
qn̄ vidit chr̄m trāſfiguratū. Matth. xvij
Vide ifra ꝑte. iij. Ex creaturaꝝ ḡ pulchri
tudine deuenimꝰ in aliq̄lē cognitionē ifi-
nite pulchritudis diuine. Vn̄. Ro. j. In-
uiſibilia dei ꝑ ea q̄ facta ſunt a creatura
mūdi. i. hoie intellecta ꝯſpiciunt: ſempitna
q̄qꝫ virtꝰ eiꝰ ꝛ diuinitas. Ex pulchritudi-
ne etiā rei artificiate cog̃ſcimꝰ ſapientiaꝫ
artificis: in cuiꝰ mēte longe excellētiꝰ eſt
forma artis: ꝙ̄ in illa re materiali. Patꝫ ḡ
ꝙ ex creatura hec noſcimꝰ. Itē ex ſcꝑtura
Quāta em̄ dulcedie fruebat̄ et reficiebat̄
Moyſes audiēdo vocē dei in mōte ſinai.
Exod. xxiij. cognoſcere poſſumꝰ ex h̄ ꝙ q̄
dragiīta diebꝫ ꝛ q̄dragiīta noctibꝫ ſine ci
bo ꝛ potu ꝑmanſit: ita delectabat̄ in audi
endo vocem dei ꝛ loquēdo: cū tn̄ ille non
eſſꝫ deꝰ: ſꝫ āgelꝰ loques in ꝑſona dī ſic̄ dic̄
brūs Stephanꝰ. Act. vij. Et Apl's Gal.
iij. vbi dic̄ ꝙ lex fuit oꝛdinata ꝑ angelos i
manu mediatoꝛis. i. Moyſi. Si igit̄ tāta
dulcedo fuit in audiendo vocē angeli: q̄n-
ta eſt illa quā ꝯſequit̄ aia in videndo deū
ꝑ eſſentiaꝫ: Vn̄ ꝛ Moyſes h̄ petebat dī.
Si inueni gratiā in cōſpectu tuo: oſtēde
mihi faciem tuā. Exo. xxxiij. Sꝫ nō obti-
nuit. Vn̄ dixit dn̄s ei. Poſterioꝛa mea vi-
debis faciem autē meam videre nō poterꝭ
id eſt ſupple in preſenti vita. Sed vt daret̄
intelligi ꝙ in viſione faciei diuine ꝯſequi
tur aīa maximā gloꝛiā dicit̄ ibidē. Oſtē-
dam tibi omne bonum. Et concoꝛdat au
ctoꝛitas chriſti dicentis. Hec eſt autem vi
ta eterna: vt cogno. te ſolum verum deuꝫ
ꝛ quem mi. ꝛc̄. Jo. xvij. Nota omne bonū
quaſi dicat. Quando videbis faciē meaꝫ
videbis omne bonum. Et nota: ꝙ diuina
eſſentia videbit̄ ab oibꝫ beatis tota: ſed nō
totaliter. ꝓut eſt infinita. Videbit̄ tamen
lympidiꝰ eſſentia diuia ab vno ꝙ̄ ab alio.
Et iſte defectus erit ex parte videntis: nō
viſi: qꝛ idem erit viſum. Ex parte ḡ obie-
cti ſcꝫ dei cū ſit vnum ſimpliciſſimū nulla
pōt eſſe diuerſitas: ſꝫ ex parte potētie. Nā
inquantū vna potentia magis erit perfe-
cta lumie gloꝛie ꝙ̄ altera/tanto ꝑfectius
operabat̄ circa vnū ꝛ idem obiectū: ſicut
idem ſol diuerſimode aſpicit̄: vel eadē lit-
tera a diuerſis legentibꝫ ſm ꝙ oculus ma
gis vel minus eſt diſpoſitus ad videndū.
Eſt aūt notandū: ꝙ tribꝫ modis aliquid
cognoſcit̄. vel ſcꝫ ꝙ eſt vel ſic̄ eſt: vel q̄d ē.
Primo modo cognoſcit̄ deꝰ i via ēt a ma
lis. Ro. j. Inuiſi. dei a creatura ꝛc̄. Sc̄do
mō videbit̄ i ꝑria a bonis. Vn̄. j. Joan. j.

Similes ei erimus: qm̄ videbim⁹ eū sicuti est. i. suā maiestatē/claritatē/bonitatē zc. Tertio mō nec a bonis videbit nec a malis: nec in via: nec i patria: q: finitū nūq̄ capiet infinitū. Videbim⁹ etiā deū in se/z deū in nobis/z nos in deo/z deum in creaturis/z creaturas in deo. Cognoscere aūt deū in sua essentia est visio meridiana: cognoscere vo creaturas in vbo: est visio matutina. Videbit aūt deus sine medio deferēte z obnubilāte: sed nō sine medio disponēte. Predicta latius vide in cōpendio theologice veritatis. ¶ Scdm̄ premiū glie eterne est diuina cōprehensio cū firma adhesiōe: z hec rñdet spei. Nam q̄a hō in hac vita sperat se ɔsecuturū qd non habet. ideo in futura vita cōprehēdit z tenet qd diu sperauit: z tūc succedēte cōprehensione deficit spes. Nam qd videt quis q̄d sperat: Ro. viij. q̄si dicat nihil. Cōprehendit ḡ aīa deū: nō quidē cōprehēsione tali/q̄ includat deū cōprehensū in se: q̄a: h̄ est impossibile intellectui creato. Unde Aug. ad Paulinū in libro de vidēdo deū. Attingere mēte deū magna est btitudo: cōprehendere aūt est possibile: sed cōphendit aīa deū cōprehensione tēntionis: q: tenet eum ita fortit/q̄ nunq̄ ab eo separari pōt. Un̄ Cant. iij. dt aīa. Inueni quē diligit aīa mea: tenui eū nec dimittā. Uide de hoc qd notaui in smonib quadragesima lib de decē pceptis smone. j. in introitu. Coꝛ. ix. Sic currite: vt comprehendatis. ¶ Tertiū premiū est diuia delectatio cū fruitione/z respōdet charitati. Nā q: hic hō desiderat z diligit deū. iō ille maxime delectat de deo viso z cōprehenso. Delectatio eīm ista ɔsequit ad visionē. z ibi nō deficit charitas sicut fides z spes: sed magis pficit. pter qd dic aplus/q̄ charitas nūq̄ excidit. j. Coꝛ. xiij. Quāta eīm sit delectatio illa quā ɔsequit aīa fruendo deū: nec lingua pōt exprimere/nec intellect⁹ pcipere: sed possum⁹ hoc aliqualit itelligere/ex delectatiōe maxia quā habet hō in creaturis. Quātam delectationē habet auarus in diuitijs: iam videm⁹ q̄tū delectatur in illis: q̄ postponit coꝛp⁹ suū/z aiam suā: vt illas ɔsequat. īnimo qd peius est etiā postponit deū creatorē suū: dn̄m suū gubernatorē suū/redēptorē suū diuitijs. Deberet eīm apertis oculis intellect⁹ ɔsiderare. ꝗ tm̄ delectāt diuitie in hac vita/q̄ cōmunes sunt bonis z malis: z caduce z corruptibiles: nec faciūt animā hōis btām q̄ta delectatio debz esse in deo/q̄ est creatoꝛ diuitiaꝝ z oim rerū: Ppt defectū ergo hui⁹ ɔsideratiōis imergit in ipis diuitijs. Et ppt ipas acquirēdas in qb⁹ sentit guttulā dulcedinis/postponit formale pncipiū oīs delectatiōis z dulcedinis. s. deū z facit sicut equus/q̄ qn̄ famescit: z auriga ei⁹ vl dn̄s dat sibi oꝛdeū statim voluit sibi calces vt pcutiat eū: z non ɔsiderans q̄ dn̄s est ille q̄ dat sibi oꝛdeū zc. ps. Nolite fieri sicut equ⁹ z mul⁹ zc. Sic z supb⁹ in honoꝛib. sic z luxuriosus in luxuria: sic gulosus in cibo z potu ḡ ex his debemus cogitare q̄ magna sit dulcedo in fruitiōe diuina. alioqn pdit hō vtraq̄ creaturā: q: deficit a creatoꝛe: q: illū noluit. Ideo dic scriptura. Creature dei facte sunt in odium z in tentationē aie hoim/z muscipulā pedib insipientiū. Sap. xiiij. Possum⁹ etiā cōprehendere aliq̄d de magnitudine delectatiōis hui⁹ ex scptura. Nam Petr⁹ gustam illi⁹ dulcedinis diuie sentiēs adeo fuit inebriat⁹: q̄ prupit ad illa vba. Dn̄e bonū est nos hic esse. Faciam⁹ hic tria ta. i. s. v. moy. v. z he. v. nesciēs q̄d diceret: vt dr. Mat. xvij. Et Lu. ix. Sic ergo Dauid dicit tam magnā multitudinē dulcedinis/ex ḡ gustauit vnā guttā dulcedinis illi⁹: q̄ta debet esse dulcedo bibere abundant in illo flumine: De quo ps. Fluminis impetus letificat ciuitatē dī. Ppt hoc sancti q̄ inebriant illa dulcedie relinquebāt oia: possessiōes/agros/parentes/filios/frēs/diuitias/deniq̄ seipos/z coꝛp⁹ z vitā: vt illā ad plenū lucrificarēt. Tradebant coꝛpoꝛa sua bestijs/aque/igni/gladijs/supplicijs. pter ipam gl'iā quā hic gustabāt ꝓpināte deo. Un̄ Aug. in lib. ɔfes. Introducis me dn̄e in q̄ndā dulcedinē/q̄ si pficiat in me: si nō est vita eterna/nescio q̄d sit aliud btā vita. Itē Ber. Semel inq̄t te gustaui bone Jesu: z vtinam millesies moꝛi possem/vt itex te gustē. Itē Hiero. in epla ad Eusto. c. xxvj. vbi sic ait. Scio q̄d loquoꝛ: charissima. Nā vt insipietiā loquar: ego homūculus sic abiect⁹/sic vilis in domo dn̄i: adhuc viuēs in coꝛpe/ange

lozuz sepe choris interfui: de corporeis p hebdomadas nihil sentiēs etiā diuine visionis intuitu post multorz forte diez spacia psci⁹ futuroz corpi reddit⁹ flebam: qd ibi manēs felicitatis habebā: qd inenarrabilis delectatiōis sentiebā/testis ē ipsa trinitas quā cernebaz: nescio q̄ intuitu testes sūt z ipsi bti spūs q̄ aderāt. testis est z ɔscia mea: q tantz bonis ipe fruebar q̄r et glia nescit pferre mollities corporis mei. Vñ vna stilla illi⁹ glie ɔgustata. Stephano lapides dulces fuerūt. Laurētio craticula. sic Vincētio. sic Agathe. ego i his penis ita dele. tor sic q̄ bonū nuntiū audit: z sic q̄ magnū thesauz inuenit: vl q̄ videt q̄d diu desiderauit. Sic et talis dulcedo sepe tollit dolorē z timorē mortz. imo cū delectatiōe morit hō. Nota exēplū de q̄dā paralytico noie Seruul⁹. De q̄ Greg. refert in. iiij. dialo. Vita tn̄ sup hoc patet extra in legēdis scrōz. ¶ Quartū premiū ē creaturaz cognitio q rn̄det prudētie. Sicē ei hō p virtutē prudētie hui⁹ ē diligēs ad intelligendū ea q̄ sūt dei: vt illis mediantib⁹ pueniat ad ipm deū: sic merito hui⁹ vtutz dotat aia oi scia. Ois eī aia videns deuz cognoscit oia similitudinē. sic si haberemus corā nobis speculū ɔgscim⁹ et videmus oia q̄ relucēt in speculo: sic i pposito. Oim eī creaturaz idee relucēt in mēte diuia: z iō videntes deum oia vident sil in ipso. Greg. Quid est qd nō videāt q̄ videntem oia videt: De h dic Tho. p. j. q. xij. ar. viij Vñ nota q aia vni⁹ rustici vel puerulu baptizati videns deū plus cogicit de reb⁹ diuinis vel hūanis: q̄s aliq̄s vnq̄s doctor i p̄senti vita existens: z certius z clari⁹ incōparabiliter. Nota q aia separa pōt hēre triplicē cognitionē de creaturis. Vnā p species acq̄sitas: si hic in p̄nti vita acquisiuit sciaz zc̄. Scdo p species infusas: etiā si sit aia pueri baptizati. Tertio p cognitionez in vbo. Et nota q sic spōsis carnalib⁹ tria danl sc3 dos: donatio ppt nuptias: z parafernalia: sic z aie btē. Vide in cōpēdio theologie. ¶ Quintū premiū est de oib⁹ exultatio cū iubilatiōe: qd rn̄der iustitie. Sicē eī hō in hac vita oib⁹ reddit debitū p virtutē iustitie. Itē q: p iustitiā affligit se i h mōo p ɔtritionē de petis p ɔfessionē: p satisfactionē: p disciplinas: p ieiunia: per elemosynas: p orōnes: p peregrinatiōes: per afflictionē sensuū: z hmōi opa que ptinēt ad penitentiā/q̄ est pars iustitie: z oi creatura iuste vsus est. Iō delectabit ibi i alia vita z gaudebit d oib⁹. Primo de deo. Secundo de angelis. Tertio de alijs sanctz: z eoz ɔsortio. Vñ ibi nullus inuidet: s3 gaudet vnus de maiori glia alteri⁹. Vñ nec vellet hēre gliam illi⁹. Nā si de⁹ daret eis electionē dicēdo vni. Vis gloriā illi⁹ maioris: Rn̄deret. nō dñe: q: nō est mihi proportionata. Sic filius minor non inuidet de tuenia maioris filij: q: nō est sibi pportionata. vñ de oim gloria gaudent. Videbunt q̄ iusti deū vt gaudeāt. videbūt gloriā scrōz: vt cōgaudeāt. videbunt q̄s penas reproboz: vt de periculoruz euasione grās agant. Gaudebūt igit de oib⁹ creaturis: z etiā de dānatis: licet sint parētes sui ps. Videbūt iusti z ti. z sup. e. ri. z di. Ecce hō qui non po. d. ad. s. sed spera. in. mul. di. s. z preua. in va. sua. Itez ps. Letabit iustus cū viderit vindictā. Vñ Esa. xxxv Gaudiū z letitiā obtinebunt: z fugiet dolor z gemit⁹. Et iō ex abundantia gaudij cordialis prumpēt in laudes diuinas. ps. Beati q̄ habitāt i domo tua dñe: in se. se. lau. te. ¶ Sextū premiuz est plene pacis possessio: q̄ rn̄der fortitudini. Quia eī fuit hic in vita ista fortis z patiens circa infirmitates sibi immissas a deo z ɔtuelias sibi illatas a pximo: iō ibi/plena pace erit. Ecōtra mali z dānati erūt in ɔtinuis tribulatiōib⁹ z guerris. vnde molestabunt z patient ab oib⁹ creaturis. Sap. xvj. Creatura ei tibi factori deseruiēs: exardescet in tormētū aduersus iniustos. Erit igit pax inter deū z btōs: inter angelos z ipsos beatos mutuo/nō timebūt guerrā: non hostes zc̄. ps. Qui habitare facis vni⁹ morz in domo. Itē Esa. xxxij. Sedebit ppls meus in pulchritudine pacis: in tabernacul iustitie z in requie opulēta. ¶ Septimū premiū est plena satietas: q̄ rndet temperantie. Quia eī hic esuriuit hō/sitiuit/ieiunauit. z fec vigiliā: iō ibi habebit festū. vbi plene satiabit in mensa chri. Vñ chrs Lu. xxij. Ego dispono vobis sic dispo. mihi pa. m. re. vt eda. z bi. sup m. m. in re. m. Ecōtra mali: q̄ hic faciūt festū comedēdo z bibendo zc̄. Iō ibi faciēt vigiliam: quia

esurient et sitient: et petent et nō dabitur eis Exemplū hī de diuite epulōe: q: iam sūt mille q̄dringenti anni et plus q̄ petijt gut tam aque et nūq̄ habuit/nec ineternū ha bebit. Lu. xvj. Jō dic̄ Esa. et loquit̄ dn̄s per os eius damnatis siue pctō:ib. Pro eo q̄ vocaui et nō respondistis. locut⁹ sum et non audistis: et faciebatis malū in oculis vr̄is: et q̄ nolui elegistis: ppter h̄ dic̄ dn̄s de⁹. Ecce serui mei comedēt et vos esurietis. Ecce serui mei letabunt: vos aūt cōfundemini et c̄. Esa. lxv. ps̄. Satiabor: cū apparuerit glīa tua. Nota q̄ Nicola⁹ de lyra sup illō verbū Gen. j. Creauit de⁹ cete grandia dī q̄ hebrei dicūt hic q̄ istud genus pisciū est incredibilis magnitudinis, ppter qd̄ si multiplicata fuissent indiuidua destructū fuisset seculū: q: mare n̄ esset nauigabile: nec alij pisces possent stare in mari. Jō postq̄ deus creauerat hanc specie in sexu masculino et feminino occidit femellā ne multiplicarent indiuidua: et reseruat eam iustis ad comedendū in futuro seculo. Et q̄ p̄z iudeos cecidisse in errorē saracenoꝝ q̄ btitudinē future vite ponunt in delectationib̄ corpalib̄ ciboꝝ et venereoꝝ. Quod nō solum apud catholicos absurdū reputat: s̄ etiā apud gentiles phos: q̄ beatitudinem ponūt in opib̄ intellectiue partis: asserentes vitam voluptuosā esse vitā porcoꝝ: vt p̄z in. j. Ethi. Propt̄ q̄ beatitudo non ibi est ponēda: cū felicitas nullo mō pertineat ad bruta aīalia: sed solū ad intellectualē et rōnalem creaturā: ppter q̄d theologi bene ponūt btitudinē in visiōe et fruitiōe ipsi⁹ dei. et ab hac btitudine aie post resurrectionē fiet redundātia ad corpus p̄ quā fiet gloriosum p̄ dotes corpis: inter quas ponit impassibilitas. et p̄ ꝯsequēs resurrectio erit ad vitā immortalē: opib̄ nutritiue et generatiue nō indigentē. Et ad hoc sūt auctoritates clarissime noui testamēti. S3 q: nō recipiunt a iudeis: ad h̄ pōt adduci auctoritas, ꝓphete dicentis: Satiabor cum apparuerit et c̄. q: ex btitudine aie fiet talis redundātia ad corpus: q̄ satiabit hoīs appetitus. Ad h̄ aūt fac̄ exemplū Moysi q̄ existens in monte cū dn̄o. xl. dieb̄ et. xl. noctib̄ nō comedit: neq̄ bibit: cōsortio tātū dn̄i satiatus. Et multo minus in statu future btitudinis v̄us ciboꝝ est ponendus. Hec Nicolaus de lyra. Si tibi videbitur poteris ppter prolixitatē sermōis derelinquere hoc q̄d dī de Nicolao d̄ lyra.

De resurrectione vniuersali. Sermo. XV.

Fides tua te saluū fecit. Lu. xvij. Supra sermone primo visum est de q̄nto articulo fidei ptinente ad diuinitatē: vicz de glorificatiōe aiaꝝ. Modo q̄ seq̄t videre de sexto articulo diuinitatis. scz de glorificatiōe corpoꝝ. De qua dic̄ symbolū apostolicū. Carnis resurrectionē. Erit aūt circa hunc articulū triplex cōsideratio. Prio vtrū resurrectio sit futura. Scdo quomō. Tertio qualis. Et de q̄libet pōt fieri vn⁹ sermo: sed tantū de duab̄ ꝯsideratiōib̄ p̄dicabim⁹ hodie vnū sermonē: et cras aliū. Salutet virgo et c̄. Pro fundamēto sermonis q̄ est de resurrectiōe vniuersali: oritur de resurrectione theologicalis questio.

¶ Querit. Utrum omnes resurgent in eisdem locis in quibus fuerūt sepulti. Arguit q̄ n̄. resurrectio erit a morte: s̄ mors magis de prope respicit locū mortis q̄ sepulture. g̃ resurgent in locis in quibus decesserūt. Jn oppositum. Ezechiel. xxxvij. Ego aperiā tumulos v̄ros: et educā vos de sepulchris vestris p̄le meus. ergo oēs resurgent in locis in q̄b̄ fuerunt sepulti. et sic questio manet pro vtraq̄ parte dubia. Ad questionē respondendū est s̄m Ricb. iiij. senten. dist. xliij. arti. vj. q. iij. q̄ mortui resurgent in illis locis in q̄b̄ tempore resurrectionis erit pars p̄ncipalior corporis siue ibi a p̄ncipio fuerunt sepulta eorum corpora siue non: aut illo t̄pe ꝯtingat alicuius corporis partes eque p̄ncipales esse in pluribus locis: vtpote quia medietas capitis et medietas corpis et medietas oiū alioꝝ membrorum in vno loco: et alie medietates in alio: et sint eque distantes a loco mortis et loco iudicij: tunc cum non sit ratio quare magis resurgat in vno loco q̄ istorum in alio. Dicendū est: q̄ rōnabili⁹ est q̄ resurgat in illo loco in quo de⁹ eū resurgere voluerit. Et ad argumentū dicit: q̄ resurrectio non tantum erit a morte: sed

etiã ab incineratiõe: que incineratio respi-cit locum sepulture: et hec est fides nostra. de qua fit sermo: iuxta verba p̃assumpta. Fides tua etc. Pro introductiõe materie p̃dicande est notandũ: q̃ vera cõclusio ẽ in sancta theologia per fidem catholicaꝫ ap-probata: q̃ oẽs homines mũdi qui fuerũt sunt et erunt: siue boni siue mali cuiuscũq̃ secte: cõditionis vel status: aut etatis fue rint: resurgent in nouissimo die cũ corpori bus p̃priis. Hoc probat̃ rõne: et auctoritat-te. Ratiõe aũt quadruplici ad h̃ p̃bandũ.

Prima sumit̃ ex p̃te diuine iustitie.
Scda ex p̃te diuine sapientie.
Tertia ex parte diuine clemẽtie.
Quarta ex p̃te humane aie.

¶ Prima g̃ rõ sumit̃ ex parte diuine iusti tie et est ista. Ad iustitiam diuinam p̃tinet q̃ ille premiet̃ vel puniat̃ q̃ meruit vel pec cauit. psal. Duo hec audiui: q̃r potestas dei est. scꝫ ad puniendum malos. Et tibi dñe misericordia: scꝫ ad premiandũ bonos: q̃a tu reddes vnicuiq̃ iuxta op̃a sua. In hac aũt vita/ q̃r actiões (vt ait p̃hs) sunt suppo sitorũ: neq̃ aia sola: neq̃ corpus solũ: sꝫ hõ ex aia et corpore cõpositus peccat vel me-retur. g̃ debet̃ toti homini f̃m aiam et cor-pus premiũ vel pena. Manifestũ est autẽ q̃ in hac vita hoĩes premiũ vltime felici-tat̃ cõseq̃ nõ possũt. Multotiẽs etiã nec iu sti in hac vita premiãt̃: imo ɔ̃tra: iuxta il-lud Job. xxi. Impii viuũt: et sublimati sũt ɔfortatiq̃ diuitiis etc. Ad idẽ. Hiere. xii. Justus quidẽ tu es dñe etc. Vide sup̃ ser mone. vii. p̃te. i. Vt g̃ sit retributio bonis et malis: necessario est iteratã aie et corpo-ris ponere ɔiunctionẽ. Vbi hõ in corpore et aia premiari et puniri possit. Et ɔfirma tur hec ratio auctoritate Ap̃li dicentis. Oẽs nos manifestari oportet añ tribunal chr̃i: vt referat vnusquisq̃ p̃pria sui corpis p̃ut gessit: siue bonũ siue malũ. ii. Cor. v.

¶ Scda ratio est ex parte diuine sapien-tie: ad quã pertinet oia ordinare: et nihil inordinatũ relinquere. Manifestũ est aũt q̃ ois pars extra suũ totũ existens/ est in-ordinata. partes aũt hoĩs sũt aia et corpus q̃ ab inuicem separate inordinate manẽt f̃m naturã. oportet g̃ dicere q̃ sapiẽtia dei que oia ordinat et disponit: f̃m illũ Sap. viii. Sapiẽtia attingit a fine vsq̃ ad finẽ fortiter et disponit oĩa suauiter: cõiungat iterũ aiam corpori: vt natura ordinet̃. Et ɔfirmat̃ ratio: est em̃ cõtra naturã animã esse absq̃ corpore: cũ sit f̃m essentiã suam corporis forma. Cũ igit̃ anima sit immor talis (vt supra ostensum est) remanet q̃ sit resumptura corpus suũ immortale: quod erit in resurrectiõe vniuersali. Nã nihil q̃-dem ɔ̃tra naturã potest esse p̃petuum. nõ igit̃ perpetua erit aia absq̃ corpore. ergo resumet quandoq̃ corpus. Et hoc ponit btũs Tho. in. iiii. contra gentiles. c. lxxix. Vñ apostol⁹. i. Cor. xv. Oportꝫ corrupti bile hoc induere incorruptionẽ: et mortale hoc induere immortalitatẽ. ¶ Tertia rõ sumit̃ ex parte diuine clemẽtie. Nã p̃ chr̃i stũ liberati sumus ab oib⁹ his q̃ per pct̃m primi hominis incurrim⁹: et multo magꝫ: q̃r potentior est gr̃a christi ad liberãdũ: q̃ pct̃m Ade ad destruendũ siue ad inficien-dũ: vt p̃bat Ap̃lus Ro. v. Si em̃ vni⁹ de licto m̃lti mortui sũt: m̃lto magꝫ gr̃a dei et donum in gloria vni⁹ hominis Jesu chri in plures abundauit. Peccante aũt p̃mo hoĩe: nõ solũ in nos peccatũ deriuatũ est: sed etiã mors q̃ est pena peccati: f̃m illud Ro. v. Per vnũ hoĩem pec. int. in mun. et p̃ pct̃m mors: necessariũ est g̃ q̃ p̃ christuꝫ ab vtroq̃ liberet̃: a culpa. s. et a morte. Vñ ibidẽ dĩt ap̃lus. Si vnius delicto mors regnauit p̃ vnũ: multo magis abundãtiã gratie/ et donatiõis/ et iustitie accipientes: in vita regnabũt p̃ vnũ Jesum christum. Et idẽ Ap̃ls. i. Cor. xv. Chr̃s resurrexit a mortuis primitie dormientiũ: qm̃q̃dem p̃ hoĩem mors: et p̃ hoĩem resurrectio mor tuoꝝ. Effectũ aũt mortis chr̃i q̃tũ ad re-missionẽ culpe ɔ̃sequimur in sacramẽtis: q̃r sacramẽta in virtute passiõis chr̃i ope-rant̃. effectũ aũt resurrectiõis chr̃i quãtũ ad liberationẽ a morte in fine seculi conse quemur. Est igit̃ de necessitate fidei cre-dere resurrectiõeꝫ mortuoꝝ futurã eẽ: f̃m b. Tho. in. iiii. ɔ̃tra gen. c. lxxx. in p̃ncipio. ¶ Quarta ratio sumit̃ ex p̃te ipsius ani-me humane. Naturale em̃ desiderium q̃d a natura non frustra plãtatũ ẽ oportꝫ im-pleri: q̃r nihil natura frustra instituit. Na turale aũt est hoĩs desideriũ ad felicitatẽ tendere. Vñ Boetius in. iii. de ɔ̃solatõe. Omnis mortaliũ cura quã multiplicium

studioꝝ laboꝛ exercet. diuerso q̄dē calle p/
cedit: ad vnū tñ btitudinis finē nitit̄ ꝑue
nire. Itē ibidē. Naturalit̄ mentib' hoīm
veri boni est inserta cupiditas. Felicitas
aūt vltima ē homis ꝑfectio. Cuicūq3 igit̄
deest aliq̄d ad ꝑfectionē: nondū h3 felicita
tē ꝑfectā: q2 nōdū eī' desideriū totalit̄ q̄e/
tatur. Vñ r Boe. dic̄: q btitudo ē status
oīm bonoꝝ aggregatiōe ꝑfect'. Oē impꝑ/
fectū naturalr̄ ꝑfectionē cupit. Aia aūt a
corꝑe separata: q̄uis sit btā ꝑ dei visionē et
fruitionē: nihilomin' est aliq̄ mō impꝑfecta
sic ōis ꝑs extra suū totū existens. Aia em̄
est ꝑs hūane nature naturalr̄. Vñ sꝑ desi
derat naturalr̄ aia vniri corꝑi. Vñ r Ioā.
in Apoc. dic̄ q Subt' altare dei scti cla/
mant: vindica sanguinē nr̄m q̄ effusus est
rc̄. Et Apoc. vj. Vsq3 q̄ dñe sctūs r ver'
nō iudicas r vindicas sanguinē3 nr̄m: de
his q̄ habitāt in tra: Sup q̄ textu d̄t Glo.
Mō aie sctōꝝ sūt existētes subt'. i. in mi
nori dignitate q̄3 sint future. Vñ r Aug.
xij. sup Gen. ad lrām: cū quesisset: vtrū spi
ritib' defunctoꝝ sine corꝑib' possit sūma
btitudo illa preberi: Rñdet: q nō sic pñt
videre incōmutabilē subam vt scti angeli
vidēt: sine alia latente cā. siue idō q2 est in
eis naturalr̄ q̄dā appetit' corp' administrā
di. Igit̄ necessaria ē corꝑis resumptio ad
ꝑfecta btitudinē adipiscendā. Natura di/
co: nō q̄dē essentialit̄: s3 de bñ esse. Confir
mat̄ aūt hec rō auctoritate aplī dicēt3. Ex
pectatio creature reuelationē filioꝝ3 dei
expectat. Q2 r supra. Ipsa creatura libe/
rat̄ a seruitute corruptōis in libertatē glo
rie filioꝝ dei. Scim' em̄ q oīs creatura i/
gemiscit r ꝑturit vsq3 adhuc Ro. viij. Pt3
ꝑ rōne r auctoritate, q resurrectio corpoꝝ
sit futura. Et ꝯfirmat̄ ēt auc̄itate veteris
testamēti. Vñ Iob. xix. Scio inq̄t q redē
ptoꝛ me' viuit: r in nouissimo die d̄ terra
surrectur' sum: r in car. m. vi. sal. m. quem
vi. sum e. i. r nō a. r ocl'i m. ꝯspec. sūt. Ite3
ꝯfirmat̄ ipsa ꝟitate diuina. Nota q sadu/
cei accesserūt ad Iesu3 negātes resurrecti
onē de muliere q̄ habuit. vij. viros rc̄. q̄si
volētes resurrectionē ad incōueniēs redu
cere: sic̄ legit̄ Matth. xxij. Et Lu. xx. Dic
historiā r rñsionē chri. Ad predicta adde
q̄d notat b. Tho. in. iiij. ꝯ gen. c. lxxix. vbi
ꝑgit̄ q ꝑ chrm̄ resurrectio sit futura. Mō

videam' quō illa ḡnalis resurrectio fiet.
Inueni hoc in q̄da auc̄itate illius magni
doctoꝝ q̄ studuit in studio sctissime trini/
tat3. s. Iesu chri: in q̄ ipse dñs ponit modū
r practicā resurrectiōis dñi dicēris. Noli/
te mirari hoc. s. opus resurrectiōis: q2 vēit
hora in qua. o. q̄ in mo. sūt audi. vo. fi. dei.
Et pce. q̄ bo. fe. in re. vi. q̄ ꝟo ma. ege. i re.
iu. Ioā. v. vbi dñs ponit clausulas: in q̄b'
ostendit̄ q illa generalis resurrectio habe
bit sex ꝯditiones: videlicet.

Pria q2 erit ꝟtuosa: ibi. nolite mirari h̄.
Scda q2 erit subitosa: ibi. venit hora.
Tertia q2 erit copiosa: ibi. In q̄ o. q̄ in
Quarta q2 erit timo (monumētis sūt
rosa: ibi. Audiēt vo. fi. dei.
Quinta q2 erit gl'iosa. Et proce. q̄ bo.
Sexta q2 erit doloꝛosa. (fe. in re. vi.
ibi. Qui vero ma. ege. in re. iu.

¶ Dico primo: q resurrectio vniuersalis
erit ꝟtuosa: q2 res tanto est ꝟtuosioꝛ r ex/
cellentioꝛ: q̄nto ab excellētioꝛi ꝟtute r po
tentia ꝓcedit. Maioꝛ āt ē potētia r virt'
dei incōꝑabilit̄ q̄3 potētia nature: r idō re/
surrectio illa erit ꝟtuosioꝛ oī potētia natu
rali: q2 nō fiet ꝑ naturā/ neq3 ꝟtute alicui'
creature: sed solū ꝟtute dei. Idō dic̄ prima
clausula. Nolite mirari h̄: q̄si dicat. si hec
resurrectio mortuoꝛū fieret ꝑ naturā/ vel
ꝯstellationē/ vel virtute elemētoꝝ: h̄ esset
mirandū: imo nec credendū. Et idō philo/
sophi pagani nō credebāt resurrectionem
corpoꝝ: vt ponit Aug. xxij. de ci. dei. c. xij.
Nā virtute nature fieri nō pōt: vt corpus
corruptum idē numero reparet̄: q2 nō est
regressus a pura priuatiōe ad habitū. Na
tura em̄ semꝑ ꝑ formam aliquā operatur
quod aūt habet formā iam est. Vñ seipm̄
nihil iam generare pōt: sed generat aliq̄d
aliud s̄m speciē simile. Cū vero corruptū
est/ formam amisit: que poterat esse princi
pium actionis. r ideo operatione nature
quod corruptum est idē numero reparari
nō potest. De' ergo est ille q̄ corpora moꝛ
tua eadem numero reparabit. Et ideo nō
est mirandū: quia si deus creauit omia ex
nihilo quod maius est. q̄d mirum si corpo
ra corrupta reparare potest quod min' ē:
q2 presupponit materiā: Idō de h̄ nō mira
bat̄ sanctus Iob. d. Scio em̄ q redēptoꝛ
me' rc̄. Iob. xix. Vid̄. s̄. Nota Redēptoꝛ

me⁹.i.Chris:qꝫ tpe Job.viuebat incognitus
deus.Ego ipe ꝛ nō alius.i.hō qꝫ idem hō
nūero q̄ sũ ero tūc: sed phi attendētes ad
pncipia phie/q̄ in virtute nature fundāf:
mirabanf de resurrectiōe:adeo ꝙ nō pote
rant credere. Vñ legif Actꝫ.xvij. ꝙ cum
Paul⁹ iuisset athenas ꝛ ibi pdicaret:phi
ipm libēter audierūt pdicantē de articlis
fidei:vsqꝫquo pdicauit eis articlm resurre
ctionis.Qñ em pdicauit eis hunc articu
lū:admirātes dixerūt adinuicē.Quid vult
seminiuerbi⁹ hic dicere?Alij dicebāt.No
uoꝝ demonioꝝ videf hic annūciator esse:
qꝫ Jesum ꝛ resurrectionē annūciabat eis
Nota.Seminiuerbi⁹:qꝫ pdicabat Pau
lus simplicif fidē/ꝛ nō curabat de rōnibꝫ
phicis:nec de oꝛnatu verboꝝ:sicut ipe dt
j.Coꝛ.ij.Sermo me⁹ ꝛ pdicatio mea non
in psuasibilibꝫ humane sapiētie vbis:sed
in ostensione spūs ꝛ virtutis:vt fides nr̄a
nō sit in sapiētia hoim: sed in virtute dei.
Et ido phi illi murmurādo ꝯtra Paulꝫ
dicebāt. Quid vult seminatoꝛ verboꝝ?qꝫ
ipi attribuebant causis naturalibꝫ/ꝛ dice
bant. Natura nō pōt hoc facere:ḡ nō fiet.
Sed nō valet argumtū.Sicut dicere.ista
ancilla nō pōt hoc:ḡ nec rex:qꝫ natura nō
est nisi ancilla dei. Jō apl's de phis dicit.
Euanuerūt in cogitationibꝫ suis: ꝛ obscu
ratū est insipiēs coꝛ eoꝝ. Dicētes em se eē
sapiētes:stulti facti sūt.Ro.j.Nota hic ꝙ
Paul⁹ conuertit Dionysiū ariopagi.Dic
modū de ara cōsecrata.Jgnoto deo/ꝛ de
resurrectōe cuiusdā moꝛtui ꝛc. Vel meli⁹
de illūinatiōe ceci:vt habef in legēda bti
Dionysij. Jnuenif tñ ꝙ quidā phi plato
nici posuerūt eadē tpaliū rex volumia re
pleri vtute nature:sic vbi gra.sicut in isto
seclo Plato phs in vrbe athenīensiū:ꝛ in
eadē schola q̄ Academica dicta est discipu
los docuit: ita p inumerabilia retro secla
mltis qdē plixis interuallis:sed tñ certꝫ.s.
triginta sex milibꝫ ānis: ꝛ audiuit.idē pla
toꝛ eadē ciuitas.ꝛ eadē schola:idēqꝫ disci
puli repetiti ꝛ p inumerabilia demū secla
repetēdi sūt: vt Aug.introducit.xij.de ci.
dei.c.xiij.vbi Aug. postqꝫ retulit pdictā
falsam positionē:sic ait. Absit vt nos ista
credam⁹.Sēl em chrs moꝛtu⁹ est p pctis
nr̄is: surgēs aūt a moꝛtuis iā nō moꝛif ꝛ
moꝛs ei vltra nō dñabif: ꝛ nos post resur
rectionē sp cū dño erim⁹. Cui mō dicim⁹
qd facer admonet.ps.Tu dñe sua.nos:ꝛ
custodies nos a ge.hac ieternū. Satꝫ aūt
istis existimo cōuenire qd seqꝛ. Jncircuitu
tu impij ambulant. Non qꝛ p circulos ōs
opinanf/coꝛ vita est recursura:sed qꝛ mō
talis est erroꝛis via.i.falsa doctrina. Hec
Aug. Vñ ibidē.Aug.dt ꝙ quidā referre
volūt ad pbandū hunc erroꝛē illud qd dt.
Eccl's.j.Quid est qd fuit?Jpm qd futu
rū est. Quid est qd factū est? Jpm qd fa
ciendū est. Nihil sub sole nouū:nec valet
q̄sqꝫ dicere. Ecce hic recens est. Jā em p
cessit in seclis q̄ fuerūt ante nos.Sꝫ vt dt
b.Tho.in.iiij.ꝯ gentil.c.lxxxij.vbi agif ꝙ
hoies resurgēt imoꝛtales.Pꝛedicta sūt er
ronea:nec est intelligēdū qd sup dicit scri
ptura. Eccl's.j. q̄si eadē numero p gnatio
nes varias repetanf:sed silia spē: sic ꝛ gra
na semināf ꝛ coꝛrūpunf: ꝛ eadē spē surgūt
ꝛ nascunf nō eadē numero:vt Aug. ibidē
soluit.Et Arist.in fine ō gnatione:h ipm
docuit:ꝯtra pdictā sectā loquēs:sm btm
Tho. Quidā aūt vba pdicta. Eccl's.j.sic
intellexerūt tanqꝫ in pdestinatiōe dei iam
facta fuisse oia.sapiēs ille voluisset intelli
gi.ꝛ iō nihil recēs esse sub sole sic Aug.re
fert.xij.de ciui.dei.c.xiiij.Sic ḡ vtute na
ture impossibile est/ꝙ eadē nūero reputā
tur:sed vtute dei sic: sic in resurrectōe vni
uersali ꝯtinget.Ex q̄ apparꝫ ꝙ resurrectio
illa erit vtuosa.Et sic ptꝫ pmū.Jgif no
lite mirari hoc. ¶ Scdo dico/ꝙ resurre
ctio vniuersalis erit subitosa.Jn hac vita
indigem⁹ mltis annis anteqꝫ sim⁹ pfecti
viri:sed tūc in pūcto resurgem⁹ in pfectos
viros.iō dt.Venit hoꝛa. Non dicit venit
ann⁹ vel septimana vel dies:sed venit ho
ra:q̄ est minoꝛ pars tpis q̄ vtimur ad lo
quendū cōiter: qꝛ in illa hoꝛa in q̄ moꝛtui
audient vocē illā.o.surgite moꝛtui ꝛ veni
te ad iudiciū:nō opoꝛtebit eos excitari de
vno in vnū:sed subito oēs resurgēt. Vnō
dt apl's. Ecce mysteriū vobis dico. Oēs
quidē resurgem⁹:sed non omes imutabi
mur:in momēto in ictu ocli in nouissima
tuba.j.Coꝛ.xiiij. Jmmutabimur Glo.in
imoꝛtalitatē gloꝛiosam. Sed ꝯtra.j.Thes.
iiij.Moꝛtui q̄ in chro sūt resurgēt pmi.ḡ
in resurrectiōe coꝛpoꝝ erit pꝛioꝛitas ꝛ poste
rioꝛitas resurgentiū. Rñ.sm.b.Tho.sup

illo tex. vbi reprobat ꝗbusdā opinionibꝫ dixit sic Apl's nō ponit hic ordinē resurrectiōis ad resurrectionē: sꝫ ordinē ad raptū vł occursuꝫ. Nā p̄mo veniēte dn̄o morient̄ ꝗ inuenient̄ viui. ⁊ tūc statim cū illis ꝗ prius mortui fuerāt resurgētes reperient̄ in nubibꝫ ⁊c̄. vt Apl's hic dr̄. hec b. Tho. Vide de sup hunc tex. Nico. ð lira. ꝗ dicit ꝙ ista posterioritas ⁊ p̄oritas non pōt referri ad actū resurgētis. Nā oīes resurgēt in eodē instāti: vt. s. dictū est. Nec pōt hic accipi p̄oritas dignitatꝫ: qꝛ p̄res veterꝫ testamēti in resurrectōe nō erunt digniores apl'is ꝗ erūt assessores iudicꝫ: ſm illð Mat. xix Sedebitis ⁊ vos ⁊c̄. Propterea dr̄ ipse/ ꝙ ista p̄oritas ⁊ posterioritas sit referēda ad quietē in chr̄o ꝑ bonā mentē: sic iungendo lrām. Mortui ꝗ in chr̄o sunt. i. ꝗescūt eiꝰ fide mortui: p̄mi respectu nr̄i ꝗ adhuc viuimꝰ: resurgēt cū posteris. Deinde nos ꝗ viuimꝰ: supple ꝗeicētes in chr̄o i eius fide moriēdo. simł rapiemur cū illis iam resuscitati cū ip̄is obuiā chr̄o veniēti ad iudiciū in aera: vbi ꝓferet sniam iudicij sup valle Iosaphat ⁊c̄. Nota ꝓ declaratiōe dicti textus apl'i. s. Ego mysteriū vobis dico ⁊c̄. j. Cor. xv. ꝙ sunt tria ꝯsiderāda in resurrectione vl't. Primū ꝯgregatio ossium seu cinerū vel mēbroꝝ: ⁊ hoc fiet in tp̄e ministerio angeloꝝ: qꝛ ibi erit motꝰ corp̄alis qui non pōt fieri in instanti. De h̄ dicit apl'us ꝙ fiet in momēto: qð est pars tp̄is licꝫ breuissima. Scðm erit informatio/ seu infusio aiaꝝ in corp̄a. Et illa fiet in instanti. Ideo dr̄ Apl's. In ictu ocl'i. i. in instanti. Qn̄ fiet. Rn̄det. In nouissima tuba: que est illa vox terribilis. Surgite mortui ⁊c̄ vt dicā infra in. ij. p̄te. ⁊ tūc oēs mortui resurgēt ad modū filij/ qn̄ exijt de vētre matris. vn̄ Esa. vlt. Quis audiuit vnꝗ̄ tale: ⁊ ꝗs vidit huic simł'e. Nūꝗd parturiet terra in die vna/ aut periet gens simł. Non parturiet terra. Propt̄ hoc terra dicit̄ mat̄ nr̄a: qꝛ tenet oēs in ventre tam mortuos/ ꝗ̄ viuētes/ ⁊ nascituros. Primꝰ filiꝰ eius fuit Adam: qꝛ formatus fuit de limo terre. ⁊ sic ⁊c̄. Dic de ꝗcūꝗ statu hoim: qꝛ oēs de terra formati sūt: ideo dr̄ hō ab humo. Iō Eccl'i. xl. Occupatio magn̄ creata ē in oībꝫ hoibꝫ: ⁊ iugū graue sup filios Adā a die exitꝰ de ventre m̄ris eoꝝ: vsꝗ in diē sepulture in matrē eoꝝ. Iō Iob. j. Nudꝰ egressus sum de vtero m̄ris mee. nudus reuertar illuc. Terra ḡ in die iudicij pariet oēs mortuos in simł'itudinē m̄ris ⁊c̄. Sed differentia tn̄ erit. Primo mł'ier/ qn̄ parit clamat multū ⁊ dr̄ mł'ta ꝟba: ⁊ tn̄ non parit: nisi vnū vł duos filios. Terra aūt ad vnā vocē tube pariet plusꝗ̄ mille milia in vna ventrata. Et ꝗs posset nūerare. Itē mł'ier parit vnū filiū paruulū quē postea nutrit cū labore: sed terra tūc pariet oēs filios etatis. xxx. vel. xxxiij. annoꝝ. In tali ei etate Adam fuit formatꝰ ⁊ chr̄s resurrexit. Vn̄ etiā pueri in vtero m̄ris mortui i tali etate resurgēt. Auctoritas. Ip̄e dedit ꝗsdā apl'os/ ꝗsdā aūt ꝓphas. Alios ꝟo euangelistas. Et. j. Donec occuramꝰ oīes in vnitatē fidei/ ⁊ agnitōnis filij dei in virū ꝑfectū: in mensurā etatis plenitudinis chr̄i. Ephe. iiij. Nec ꝓpter h̄ erūt alia corp̄a licꝫ sint alia accidētia. Nā mutatio accidētiū nō mutat subām corp̄is: sicut patꝫ in eo ꝗ crescit in magna ꝗ̄ntitate: cū tamē qn̄ exiuit de vtero matrꝫ erat valde paruus. sic ⁊ in ifirmo postꝗ̄ factꝰ est sanus ⁊c̄. Est tn̄ notandū ꝙ licꝫ oēs resurgēt in eadē etate: tn̄ nō in eadē statura: sed in illa statura ꝗ hēt resurget: ad quā natura si impedita nō fuisset ꝗcūꝗ tp̄e ꝑduxisset. De ꝗ vide Aug. xxij. de ciui. dei. c. xiiij. ⁊ sequēti. Itē oēs resurgēt in sexu ꝓprio. Vn̄ Augꝰ. vbi sup̄. c. xvij. Melius mihi sapere vident̄ ꝗ vtrūꝗ sexuꝫ resurrecturū esse nō dubitāt. nō em̄ libido ibi erit: ꝗ̄ ꝯfusionis est causa Nā priusꝗ̄ peccassent nudi erāt: ⁊ non cōfundebant̄ vir et femina. Corp̄ibꝫ ḡ illis vitia detrahent̄/ natura seruabit̄. Non est aūt initiū sexus feminꝰ: sed natura. Hec Aug. ¶ Tertia ꝯditio resurrectōnis erit: qꝛ resurrectio erit copiosa: qꝛ oīs creatura hūana resurget/ siue bona siue mala/ cuiuscūꝗ secte fuerit. Ideo dicit tertia clausula. Oīes ꝗ in monumētis sunt ⁊c̄. s. resurgent. Sed ꝯtra ps̄. j. Non resurgēt impij in iudicio: neꝗ peccatores in ꝯsilio iustoꝝ. Sed ſm Glo. pōt intelligi ille textꝰ de duplici resurrectione. s. anie ⁊ corporꝫ. Due em̄ sunt resurrectiōes. Vna anie in presenti qua resurgit a pctis. de ꝗ̄ Apl'us Ephe. v. Surge ꝗ dormis: exurge a mortuis ⁊ illuminabit te chr̄s. Altera corp̄is

in futuro. Potest ergo ille textus intelligi de pma resurrectione anie: ideo dr. Nõ resurgent impij in iudicio pma resurrectiõe q̃ est in fide. i. a pctis: et hoc in iudicio. i. vt se iudicēt et accusent penitēdo et cõfitendo pctã. Neqꝫ pec. in consi. iustoꝝ. Glo. vt volunratē dei suis pferant volũtatibꝫ: qꝺ est ꝯsilium iustoꝝ. Uel aliter littera. In concilio. i. in ꝯcordi mltitudine iustoꝝ. Et est idem sensus cũ priori: et accipit eosdē peccatores et impios. Scdo modo intelligit de resurrectione corpis in iudicio futuro. Et sic iteruꝫ dupliciter intelligit. Uno modo. Non resurgēt impij in iudicio. i. vt iudicent: neqꝫ peccatores in conci. iustoꝝ. i. in iudicio: quod concilium dicit: et sic pro eodem accipimus impios et peccatores. Alio modo vt alios accipiamus impios: alios peccatores. Nam vt dicit Glo. impij sunt infideles/idolatre/apostate/q̃ cũ resurgent nõ iudicabunt: qꝛ iam iudicati sunt. Jo. iij. Qui nõ credit: iam iudicatus est. Peccatores sunt falsi chriani q̃ non resurgent. i. vt iudicent: sed iudicabunt tantũ. Uñ nota fꝫ Glo. quattuor ordines in iudicio erunt. Alij nãqꝫ erunt qui iudicabunt/et non iudicabunt: vt apli et alij pfectissimi. Alij q̃ nec iudicabunt nec iudicabunt: quia iam iudicati sunt. sententia em̃ dãnationis eoꝝ toti ecclie nota est: vt infideles. Alij iudicabunt et saluabũt: vt mediocrit boni. Alij iudicabunt et dãnabuntur: vt mediocrit mali: fꝫ Glo. Resurgēt g̃ oẽs mortui. et etiaꝫ qui viui reperient morient. Sed põt hic q̃ri/ꝙ beati et dãnati resurgent: iam hic sup pbatuꝫ est: sed de pueris q̃ in originali tantuꝫ mortui sunt: ad quid resurgent? Non quidē ad btitudinē/nec ad dãnationē: sed duplici resurgēt rõne. Primo ad habendũ naturã pfectaꝫ. Pertinet em̃ ad sapientiã dei pficere naturã: vt sup dictum est in introitu. Scdo rõne ad accusandũ parētes vl illos quoꝝ effectu mortui sunt ipi sine baptismo. Dic practice: sicut scripsi in smonibꝫ de peccatis in genere articlo. ij. ser. iiij. vbi agit de morte q̃ est pena originalis pcti. in fine sermonis. Sed circa pdicta diceret aliquis. Multi sunt mortui quoꝝ corpa nũqꝫ fuerunt in monumētis: quia fuerũt a bestijs deuorati/vl submersi/vl cõbusti. chrs aũt dicit solũ de illis q̃ in monumētis sunt: g̃ quid erit de alijs et c̃. Pro declaratiõe notandũ: ꝙ impossibile est aliquē mori/q̃cũqꝫ modo quin sepeliat in aliquo monumēto. Unꝺ nota/ꝙ deus fecit quattuor monumēta generalia p corpibꝫ humanis generãdis et sepeliendis: et nullus est hõ qui in aliquo istoꝝ nõ sepeliat. Ista quattuor monumēta sunt q̃ttuor elementa: terra/aqua/aer/et ignis. Terra est monumentuꝫ cõmune: sed nobiliꝰ monumētũ est aqua: licet nõ sit ꝯsuetuꝫ: qꝛ illi qui sepeliunt in aqua cõmedunt a piscibus: sed qui in terra a vermibꝫ et serpentibꝫ. Adhuc nobiliꝰ est monumētũ aer: in quo sepeliunt suspēsi: qꝛ comedunt ab auibus. Alij sepeliuntur in igne si cõburunt. Qui aũt comedũtur a bestijs/tandē oportet ꝙ resoluantur in elemēta ex quibꝫ fuerunt cõpositi. Nullus ergo est qui in aliquo istoꝝ monumētoꝝ nõ sepeliatur vl inomibꝫ. Qꝫ aũt elementa dicant monumēta pbat auctoritate: in ps̃. Audite hec oẽs gentes. Et post Sepulchra eoꝝ. i. hominũ: domus illoꝝ in eternũ. Nota. In eternũ. Nec monumēta ppli/nec regum/nec chri durabunt in eternũ: quia ignis cõflagrationis destruet oĩa. ergo necessario auctoritas intelligit de elementis: qꝛ nullũ aliud monumētuꝫ in eternũ durabit. Et de istꝫ elemētis loq̃t chrs: q̃n dicit. Oẽs q̃ in monumētis sũt. ¶ Quarta ꝯditio et c̃. qꝛ erit timorosa resurrectio siue formidolosa. Qꝺ oñdit cuꝫ dr. Audiēt vo. fi. dei. Quidã docto. dicũt ꝙ erit illa vox chri. Qꝺ pbat in vbis pdictis. Quidã fo dñt ꝙ erit vox Michael archangeli. Et vtrũqꝫ est verũ. Uñ em̃ p co clamat: vox etꝰ est q̃dē vox sua misteriaĺis et executiue: fꝫ est vox regꝫ iubētꝫ imparatiue. Sic i ꝓposito et c̃. Jõ qnqꝫ dr illa vox vox filij di. q̃nqꝫ vero dr vox Michaelis archãgeli: vt hr. j. The. iiij. Ipse dñs i iussu et in voce archãgeli: et in tuba dei descēdet de celo/et mortui q̃ in chro sunt resurgēt pmi et c̃. Dic pctice. Michael g̃ ad iussũ chri clamabit ad q̃ttuor ptes mũdi. s. orientē/occidentē et c̃. altissima voce dicēdo. Surgite mortui venite ad iudiciũ. Tunc subito et in istanti oẽs aie q̃ sũt in padiso: i purgatorio: et in iferno: et i limbo pueroꝝ induēt corpa sua. ps̃. Ecce da. v. sue vo. v. O q̃ terribilis vox erit illa dãnatis. Da silitudinē de illis q̃ sunt in carcere qñ alij

q̄d crimen capitale: q̄n audiũt sententiam vt suspēdant ⁊c̄. Nota de illo q̄ cũ esset in carcerat⁹/audiuit ab illo dño qui eũ deti-nebat. Confitere: q꞉ faciã te diuidi p me-diũ: quo audito cecidit in terrã sincopizã-do vt semimortu⁹. Cur nõ timẽt nunc istã vocẽ: magis timebũt tunc: sed scti multũ timebãt. Vñ Hiero. Siue inquit come-dã siue bibam/siue q̄d aliud faciã: semper videt in meis aurib⁹ intonare illa vox ter-ribilis. Surgite mortui/venite ad iudiciũ Sic ⁊ legit in vitaspatrũ de duob⁹ eremi-tis: q̄ iuerũt ad colligendũ palmas: quoꝝ vnus timẽs cecidit: ⁊ ad se reuersus dixit socio querenti q̄d nam haberet. Fuit mihi visum q̄ audiuerim illã vocem. Surgite mortui ⁊c̄. Rogo te ducas me ad cellã vt ibi me inueniat illa vox. Et nos nõ time-mus: Ve illis q̄ nõ timent. Adam timu-it vocẽ dei dicentis. Adã vbi es: Vñ dixit Vocẽ tuã de⁹ audiui in paradiso/⁊ timui eo q̄ nud⁹ essem: ⁊ abscondi me. Geñ. iij. Et tñ illa vox erat vox miscdie: q꞉ voca-bat eũ vt parceret ei si veniam postulasset: quãto magis plus timebũt illi q̄ audient vocẽ in inferno: Quãto etiã magis debe-mus timere nos istã vocẽ que est vox rigo-ris ⁊ iusticie: Jõ hodie: si vocẽ ei⁹ audieri-tis q̄ est vox miscdie. nolite obdurare cor-da vestra: q꞉ q̄ audit vocẽ dei nunc: non ti-mebit tũc. Alioquin ⁊c̄. Vñ Job. xxxvij. Tonabit de⁹ in voce sua mirabilit. Quin-ta ꝯditio ⁊c̄: q꞉ vniuersalis resurrectio erit gliosa. s. electis. Vñ dic̄. Et p̄ce. qui bo. fe. in res. vi. Corpa eñ btõꝝ resurget cũ q̄ttu-or dotib⁹: de q̄b⁹ hr̄ supra ſmõe p̄rimo: sꝫ vltra illas dotes habebũt etiaꝫ alia p̄mia in corpib⁹: q꞉ oẽs sensus corpis mirabili dlectatiõe fruẽt. Nã p̄mo delectabit vis⁹ in videndo mirabilem pulchritudinem celorum. Nota quãtum delectatur visus hic. in vidẽdo pulchrã ecctiaꝫ et marmora ⁊ sculpturas auri ⁊ argẽti ⁊c̄. Itẽ d̃ pãno purpureo facto ab hoie: q̄d erit d̃ celꝭ qui fuerũt formati a tota sctã trinitate cũ to-to suo studio ⁊ prudẽtia ⁊ arte: ꝙ ⁊c̄. Vñ d̃ Esa. lx. Tũc videbis ⁊ afflues ⁊ mirabit ⁊ dilatabit cor tuũ. Scdo satiabit audit⁹. Si tantũ delectat hõ in audiẽdo sonũ ci-thare ⁊c̄. qui son⁹ resultat ex budellis seu viscerib⁹ bestie: q̄d erit tũc audiẽdo cant⁹

angeloꝝ. Nota miraculũ de religioso sa-crista q̄ trecẽtis annis stetit sine cibo/nec fuit antiquat⁹ audiẽdo cantũ angeli i for-ma auicule ⁊c̄. De isto cantu dic̄ Jo. Cã-tabant canticũ nouũ añ sedem dei: ⁊ ante q̄ttuor aïalia ⁊ seniores. Apoc. xiiij. Ante q̄ttuor aïalia. i. ante sctõs noui testamẽti ⁊ seniores. i. ante sctõs veteris testamẽti. Vñ sup illud. ps̄. Exultatiões dei in gut-ture eoꝝ: dic̄ Augu. q̄ corda ⁊ lingue non desinent laudare deum. Tertio satiabit odorat⁹. Quanta fragrantia exit de vul-nerib⁹ christi ⁊ de corpe ṽginis Marie et aliorũ sctõꝝ: Nõ posset q̄s cogitare. Si tan-ta fragrantia exit de rosis ⁊ lilijs ⁊ violis ⁊c̄. quãta erit ibi ⁊c̄. Nota exemplũ d̃ Ba-lena quõ comedit: q꞉ trahit pisces ad odo-rem suũ qui exit de suo ore: vt dic̄ b. Tho. sup Job. Jõ Canta. j. Trahe me post te: ⁊ curren⁹ in odorem vnguentoꝝ tuorum. Quarto satiabit tactus. Nota q̄ sensus tactus magis delectatur q̄ȝ alij sensus: vt dicũt philosophi. Si tanta delectatio est in creaturis ex tactu: quid erit ex tactu cor-poris christi quẽ omnes electi poterũt tã-gere ⁊ amplecti ⁊ osculari: Unde ecclesia. Qui pascis inter lilia: septus choreis vir-ginum: sponsus decorus gloria: sponsisq̄ reddens premia. Quinto satiabit gustus ex cibo ⁊ potu: nõ illo quem bestialis ma-humetus promittit. s. ex fluminib⁹ lactis ⁊ mellis: quia nõ est regnum dei esca ⁊ po-tus: sed ex cibo qui propinatur ex mensa christi. Vide supra sermone proximo par-te vltima. Unde dominus Luc̄. xij. Ego dispo. sicut dispo. mihi pater m. ⁊c̄. Nota Sicut disposuit mihi pater me⁹: quia sic christus ex p̄uidentia patris cũ labori-b⁹ ⁊ tribulationib⁹ ad illud regnum venit: iuxta illud Luc̄. vltimo. Nonne oportuit christũ pati: ⁊ ita intrare in gloriaꝫ suam: sic ⁊ nos: iuxta illð Act. xiiij. Per mltas tribulatiões oportꝫ nos introire in regnũ dei. Itẽ Ro. viij. Non sunt cõdigne passi-ones hui⁹ temporis: ad futuram gloriaꝫ que re. in nobis. ¶ Sexta ꝯditio. q꞉ resur-rectio vniuersalis erit dolorosa scꝫ malis. Vñ dicit. Qui vero ma. ege. in resurrecti-one iudicij: id est damnatiois. Vñ Mat. xiij. Sic erit i ꝯsũmatõe secli. Exibũt ãge-li ⁊ segabũt malos d̃ medio iustoꝝ ⁊ mit-

tent eos i caminū ignis ardētē: ibi erit fletus et stridor dentiū. Sicut eni corp⁹ gloriosum erit impassibile: subtile: agile: et clar. Sic corp⁹ dānati ecōtra passibile: valde grossum: graue: et obscur. Nota exemplū qd scpsi. j. sermone, pmo pte. ij. i fi. Potes etiā h tāgere illud pūctū: quō erit possibile q corpa dānator sint passibilia et imortalia. Uide qd scripsi in sermōib qdragesimalib de pnia. in fmōe de iferno. pte. v.

¶ De qualitate corporū resuscitandorū Sermo XVI.

Fides tua te saluū fecit. Luc. xvij. Dicto sup vero quō corporū hūanor resurrectio sit futura. Nūc sequit pdicare d qlitate corpor resuscitādor: quod ptinet etiā ad eundē articulū sextū fidei ad diuinitatē ptinētē. Salutet pgo Maria zc.

¶ Pro fundamēto sermōis q̄ e de qlitate corpor resuscitādor oril theologicat qō.

¶ Querit Utr corpa btor erunt clara? Arguit q nō. Corporis claritas obiecta oculis/de necessitate videt. Sed discipuli post resurrectiōem viderunt chrm: nec tn refert sptura q in corpe ei⁹ aliquā claritatē viderūt. igit. In oppositū Matt. xiij. Tūc fulgebūt iusti sic sol in reg pris eor. igit corpa btor erūt clara. Et sic qstio manet p vtraq pte dubia. ¶ Ad qstionē respondendū est fm Ric. sup. iiij. sen. dist. xlix. ar. iij. q. vj. q corpa beator erunt clara. quia vt ait aplus ad Phil. iij. Saluatore expectam⁹ dnm nostrū Jesum chrm q reformabit corp⁹ hūilitat nostre configuratū corpi claritatis sue. Sed qz claritas illa causabit a btitudine anie: qd inequaliter bti participant. ideo si corpa erūt clara: nō tn erit eqliter. nō tn p mltiplicationē corpis claritas causabit a claritate anime: sed p hoc qd educit de potētia corporis p vtutē beatitudinis anime. et hoc erit p vtutē supnaturalis agentis. Nō tn est intelligendū q oēs partes corpis eqliter clare erunt/nisi fm pportiōem quā magis reqret corpis pulchritudo. Et ad argumentū dr: q claritas gloriosi corporis est donū ex merito volūtat. et ideo ei⁹ occultatio et manifestatio impio voluntatis subdet. ideo chrs noluit manifestare discipulis suis corporis claritatē: quia eā non sustinuisset humanus atq infirmus aspectus/quādo ille a suis ita debebat attendi vt posset cognosci. et hoc ait Aug. xxij. de ciui. dei. c. xix. Et hec fides nra: de q̄ impsentiar fit fmo iuxta vba passumpta zc.

¶ Pro introductiōe materie pdicāde: est notandū/q ē oclusio vera in sacra theologia/p fidē catholicā approbata: q postq̄ resurrectio corpor hūanor erit facta: gloria ipsi⁹ anie quam ipsa consequit pncipaliter ex visione diuina (vt s. dictum est in sermone. xiij.) redūdabit in corpus: ita q corp⁹ erit etiā gliosum. sicut lumen redūdat in laternā vitream vel crystallinam.

Qualiter aūt ipm corpus gloriosum erit et quā gloriā consequit: declarat apls dicens. Saluatorē expectamus dnm nostr Jesum chrstū: qui reformabit corp⁹ humilitatis nostre configuratū corpi claritatis sue. Phil. iij. Ex quo habemus q illa gloria erunt dotata corpa beator post resurrectionē/qua et corpus christi: vt membra capiti conformenē. iuxta illō. Quos psciuit et pdestinauit cōformes fieri imaginis filij sui: vt sit ipse pmogenit⁹ i multis fratribus Rom. viij. Corpus chri aūt habuit qtuor dotes et habet post resurrectionem. Sic g et corpora btor habebunt qtuor post resurrectiōem ex redundantia glorie anime: vt supra dixi. Que aūt sint iste qtuor dotes: adhuc expssius declarat apostol⁹. j. Cor. xv. dicens. Sic erit resurrectio mortuor. seminat corpus in corruptione: resurget in icorruptione. semiat in ignobilitate: surget in glia. seminat in infirmitate: surget in virtute. seminat corp⁹ animale: surget spūale corpus. Et nota q bene compat Aplus sepelire vel mori ad seminare. quia sicut granū vel semen aliō prius seminat et corrūpit/postea germiat et facit fructū: iuxta illud Joan. xij. Nisi granū frumēti cadēs in ter. mortuū fuerit ipm so. ma. si aūt mor. fu. mul. fruc. affert. Sic et corp⁹ hūanū non pri⁹ pōt resurgere ad vitā gliosam: nisi prius corrūpat. Jdo j. Cor. xv. Quod tu seminas/non viuificat nisi prius moriat. Ponit g apostolus in pdicta autoritate quattuor dotes cor-

⁊ huic respondet creaturaꝝ cognitio sine dubitatiõe. Quinta virt⁹ cardinalis est iustitia: ⁊ huic rñdet de oib⁹ exultatio cũ iubilatiõe. Sexta virt⁹ cardinalis ẽ fortitudo: ⁊ huic rñdet pacꝫ possessio absqꝫ p̱turbatiõe. Septima virt⁹ cardinalis est temperantia: ⁊ huic respõdet plena satiatio absqꝫ defectiõe. Pria tria ptinent ad gloriã essentialẽ aie: q est gaudiũ de creatore. Alia q̃ttuor ptinent ad glorã accidentalẽ q est gaudiũ de creatura: sed incipe narrare a pmijs. Quoꝝ primũ premiũ est diuina cognitio cũ clara visione: ⁊ h̃ respondet fidei ⁊c̃. Et sic de singul. Uel potes dicere: q̱ gaudia paradisi sunt .xij. et sũt ista: vicꝫ tres dotes aie: in q̱b⁹ ɔsistit gl̃a essential. Itẽ q̃tuor corporis. Itẽ sũt qnqꝫ gaudia correspõdentia sensib⁹: q̄ oẽs actuabunt i gloria. Uide post festũ trini. s̄moẽ .lxxxv. pte .j. Uel fac aliũ p̱cessũ sm̄ q̱ scripsi in s̄monib⁹ de oõne dñica: sup scḋa petitione scꝫ. Adueniat regnũ tuũ ⁊c̃. ¶ Primũ g̃ premiũ vite eterne est diuina cognitio cũ clara visione: ⁊ h̃ respõdet fidei. Sicenim hõ p̱ fidem humiliat intellectũ ad credendũ ea q̃ nõ videt p̱pt̃ diuinã auctoritatẽ: iuxta illud Apli. In captiuitatẽ redigentes oẽꝫ intellectũ i obsequiũ chri. ij. Coꝝ. x. Ita cõgruũ est: vt merito hui⁹ fidei clare videat ea q̃ prius nõ visa credidit. Dic practice: quõ deus dic̃ aie separe. Tu credidisti ea q̃ dicta sũt tibi ab eccl̃ia/humiliando intellectũ tuũ: sꝫ ea nõ vidisti. Idcirco in p̄miũ hui⁹ ⁊c̃. Uñ statim ania videt essentiã diuinã: iuxta illud .j. Coꝝ. iij. Uidebim⁹ eũ sicuti est. Et .j. Coꝝ. xiij. Nũc videm⁹ p̱ speculũ in enigmate: tũc aũt facie ad faciẽ. Itẽ Jo. xvij. Hec est vita eterna: vt co. te. so. ve. de. ⁊ quẽ mi. Jesũ chr̄m In q̃ visiõe efficit aia btã. Uñ Augu. Uisio est tota merces. Quod intelligedũ est vel q̱ totam mercedẽ in. hoat. vel q̱ q̄dã modo totã mercedẽ causat. Succedẽte g̃ visione cedit fides: q̱ de rõne fidei est q̱ q̄ credunt nõ videant. Uñ dic̃ Apl's/q̱ fides est sperandaꝝ suba rerũ/argumẽtũ ñ app̱arentiũ. Heb. xj. Et Aug. dic̃: q̱ fides est credere q̄d nõ vides. Uidet ẽt aia chr̄ꝫ ⁊ ṽginẽ Mariã/⁊ alios sctõs. Quantam aũt btitudinẽ aia ɔsequat ex hmõi visiõe: ipossibile est enarrare. Possũ aũt aliquid de hoc extimare p̱ creaturã/⁊ ex scriptura. Ex creatura q̄deꝫ tripliciter considera. Nota hic si vis ɔ̃ẽplari quãta sit pulchritudo dei triplicẽ creaturã: ex cui⁹ ɔsideratione hoc poterit p̱cipi aliqualiter.

Primo ex creatura corp̱ali.
Scḋo ex creatura rõnali.
Tertio ex creatura spirituali.

¶ Ex creatura corporali: q̄ est q̃si quedã scala habẽs .xiiij. scalinos .s. q̃ttuor elemẽta: ⁊ .x. celos. Primo g̃ ɔsidera terrã. Secundo mare pulchri⁹ ⁊c̃. Tertio aerẽ pulchriorẽ. ⁊ sic ascendas de gradu in graduꝫ. ⁊ inuenies maximã pulchritudinẽ celi empyrei. ⁊ sic differũt stelle in pulchritudine. ¶ Scḋo ex creatura rõnali: q̄ est aia. Cõsidera q̱ vna sola aia est pulchrior omnib⁹ creaturis corp̱alib⁹: ⁊ ẽt mille mũdis lõge nobilior. Mat. xvj. Quid p̱ficit homini si vniuersum mundũ lucret: aie vo sue detrimentũ patiat? Aut quã da. homo commutationẽ pro aia sua? Extra. de simo. c. Matthe⁹. in fi. j. q. j. Siq̄s necꝫ. Ratio ẽ quia in ea relucet imago dei. Gen. ix. Ad imaginẽ quippe dei fact⁹ est hõ. Hinc est q̱ si hõ dominaret toti terre/mari/⁊ aeri. ⁊ etiã omnib⁹ celis ⁊ angelis: nunq̃ ɔtentaret: sed solo deo: quo habito sine istis cõtentaret. Et hec est pulchritudo natural anie beate. Et cũ in paradiso sint q̃si infinite aie beate differentes in pulchritudine cogita quãta sit pulchritudo anie beatioris. Fulgebunt etiã iusti septies plus sole. Cum g̃ tot sint anime beate quantum putas lucent? Intellect⁹ hebet/memoria offuscatur: voluntas deficit ista cõp̱rehendere. Et sic patet scḋa scala. Sed ascende terciã scalam q̄ sequit. ¶ Tercia g̃ scala ẽ ɔsideratio creature spiritualis: scꝫ angelorũ: cõsidera tria. Primo eoꝝ pulchritudinẽ. Scḋo eoꝝ multitudinẽ. Tertio eoꝝ distinctionẽ. Primo g̃ ⁊c̃. Ita eñ sũt pulchri angeli q̱ minim⁹ angelus q̄ est in paradiso: est pulchrior decies pulchriori aia quã deus creauit: de pulchritudine naturali loquendo. Scḋo vero multitudineꝫ: q̱ sunt plures q̃ arena maris ⁊c̃. Quilibet hõ vel bon⁹ vel malus habet angelũ i custodia de infimo ordine/nec soluꝫ hoies sed etiã plãte/ musce/ pulices/canes: ⁊ q̄libet spẽs creaturaꝝ h̄ꝫ vnũ angelum pro

custodia: fm Aug. Origenē/ et Damascenum. Nā natura pulicis est tanta: q a nobis intelligi nō pōt: et est nobilior q̄ quelibet planta. Cū habeat esse/ viuere/ et sentire. Nec mireris de his: q; vides q domini tpales habēt ministros sup canes/ equos/ falcones. et sic de alijs. Et sic isti sūt solliciti circa officiū suū ppter gratiam dñi sui acquirendā: sic et angeli multo plus. Certio videas distinctionē: q; vnusq; angelus differt ab angelo specie. et sic vnus angelus est pulchrior altero. Verbi gratia. Secund' angelus est pulchrior pmo angelo decies. tertius vigesies. quart' trigesies. et sic de alijs: semp multiplicādo vsq; ad vltimū seraphin. Et ɔsiderando terrā primo: scdo aquā q̄ ē decies pulchrior terra. et sic de aere/ de igne/ de stellis. et sic d celis. deinde ɔsiderando pulchritudinē angelorum et animarum: inuenies mirabilia. Sz quid de deo dicimus: qui hec oia creauit? Cui' pulchritudo tanta est q nulla comparatio inter creaturas et deum cadit/ nec cadere potest: q; finiti ad infinitū nulla ē pportio. et sic poterim' vtcūq; cognoscere sc3 ex pulchritudine elementorum/ celorum/ syderum atq; planetarum/ aiarum. in tanta multitudine ibi existentiū/ necnon et spirituū beatorum sc3 angelorum/ archangelorum: quant' splendor rutilantis decoris debet esse i aula illius summi imperatoris: quanta beatitudo: et quanta gloria. Ex quo cōsiderari potest q̄ dulce q̄ gloriosum sit videre deū p essentiam: et eius curiam gloriosam. Figura de regina Sabba q̄ venit videre sapientiam et gloriam Salomonis. De qua dicit textu s. Videns aūt regina omnē sapientiam Salomonis et domū quā edificauerat. et cibos mense eius: et habitationes seruorum: et ordines ministrantiū: vestes q; eorum: et pincernas: et holocasta que offerebat in domo dñi: nō habebat vltra spiritū dixitq; ad regem. Verus est sermo quem audiui. Et infra. Maior est sapiētia et opera tua: q̄ rumor quē audiui. Beati serui tui. et c. iij. Reg. x. Item de Moyse. Exodi. xxxiij. vt supra dicit: Item de Petro qñ vidit chr̄m trāsfiguratū. Matth. xvij. Vide infra ptē. iij. Ex creaturarum g̃ pulchritudine deuenim' in aliqlē cognitionē infinite pulchritudis diuine. Vñ. Ro. j. Inuisibilia dei p ea q̄ facta sunt a creatura mūdi. i. hoie intellecta ɔspiciunt: sempitna q̄q; virt' ei' et diuinitas. Ex pulchritudine etiā rei artificiate cognoscim' sapientiam artificis: in cui' mēte longe excellēti' est forma artis: q̄ in illa re materiali. Patz g̃ q ex creatura hec noscim'. Itē ex scptura Quāta cū dulcedie fruebaē et reficiebaē Moyses audiēdo vocē dei in mōte sinai. Exo. xxiij. cognoscere possum' ex h q q̄dragīnta dieb; et q̄dragīta noctib; sine cibo et potu pmansit: ita delectabaē in audiendo vocem dei et loquēdo: cū tñ ille non essz de': sz āgel' loquēs in psona di sic dicē brūs Stephan'. Act. vij. Et Apls Gal. iij. vbi dic̄ q lex fuit ordinata p angelos i manu mediatoris. i. Moysi. Si igiē tāta dulcedo fuit in audiendo vocē angeli: qñta est illa quā ɔsequiē aia in videndo deū p essentiaz? Vñ et Moyses h petebat di. Si inueni gratiā in cōspectu tuo: ostēde mihi faciem tuā. Exo. xxxiij. Sz nō obtinuit. Vñ dixit dñs ei. Posteriora mea videbis faciem autē meam videre nō poterz id est supple in presenti vita. Sed vt darē intelligi q in visione faciei diuine ɔsequitur aia maximā gloriā dicit ibidē. Ostēdam tibi omne bonum. Et concordat auctoritas christi dicentis. Hec est autem vita eterna: vt cogno. te solum verum deuz et quem mi. et c. Jo. xvij. Nota omne bonū quasi dicat. Quando videbis faciē meaz videbis omne bonum. Et nota: q diuina essentia videbiē ab oib; beatis tota: sed nō totaliter. put est infinita. Videbiē tamen lympidi' essentia diuia ab vno q̄ ab alio. Et iste defectus erit ex parte videntis: nō visi: q; idem erit visum. Ex parte g̃ obiecti sc3 dei cū sit vnum simplicissimū nulla pōt esse diuersitas: sz ex parte potētie. Nā inquantū vna potentia magis erit perfecta lumie glorie q̄ altera/ tanto pfectius operabaē circa vnū et idem obiectū: sicut idem sol diuersimode aspiciē: vel eadē littera a diuersis legentib; fm q oculus magis vel minus est dispositus ad videndū. Est aūt notandū: q trib; modis aliquid cognosciē: vel sc3 q est vel sic est: vel qd ē. Primo modo cognosciē de' i via et a malis. Ro. j. Inuisi. dei a creatura et c. Scdo mō videbiē i pria a bonis. Vñ. j. Joan. j.

Similes ei erimus: qm̄ videbim⁹ eū sicu-
ti est. i. suā maiestatē/claritatē/bonitatē
zc̄. Tertio mō nec a bonis videbit/nec a
malis: neq̧ in via: neq̧ i patria: qꝛ finituꝫ
nūq̄ capiet infinitū. Uidebim⁹ etiā deuꝫ
in se/ꝛ deū in nobis/ꝛ nos in deo/ꝛ deum
in creaturꝭ/ꝛ creaturas in deo. Cognosce-
re aūt deū in sua essentia est visio meridia-
na: cognoscere vo creaturas in vbo: est vi-
sio matutina. Uidebit aūt deus sine me-
dio deferēte ꝛ obnubilāte: sed nō sine me-
dio disponēte. Predicta latius vide in cō-
pendio theologice veritatꝭ. ¶ Scdm pre-
miū glie eterne est diuina cōprehensio cū
firma adhesiōe: ꝛ hec rn̄det spei. Nam qa
hō in hac vita sperat se ꝯsecuturū qd non
habet, ideo in futura vita cōprehēdit ꝛ te-
net qd diu sperauit: ꝛ tūc succedēte cōpre-
hensione deficit spes. Nam qd videt quis
qd sperat: Ro. viij. q̄si dicat nihil. Cōpre-
hendit ḡ aīa deū: nō quidē cōprehēsione
tali/ꝙ includat deū cōprehensuꝫ in se: qꝛ
h̄ est impossibile intellectui creato. Unde
Aug. ad Paulinū in libro de vidēdo deū.
Attingere mēte deuꝫ magna est btitudo:
cōprehendere aūt est possibile: sed cōphen-
dit aīa deū cōprehensione tēti ōnis: qꝛ te-
net eum ita fortit/ꝙ nunq̄ ab eo separari
pōt. Uñ Cant. iij. dt aīa. Inueni quē di-
ligit aīa mea: tenui eū nec dimittā. Uide
de hoc qd notaui in s̄monib' q̄dragesima-
lib' de decē p̄ceptis s̄mone. j. in introitu.
Coꝛ. ix. Sic currite: vt comprehendatis.
¶ Tertiū premiū est diuia delectatio cū
fruitione/ꝛ respōdet charitati. Nā qꝛ hic
hō desiderat ꝛ diligit deū, iō ille maxime
delectat de deo viso ꝛ cōprehenso. Dele-
ctatio em̄ ista ꝯsequit ad visionē. ꝛ ibi nō
deficit charitas sicut fides ꝛ spes: sed ma-
gis ꝑficit. ꝓpter qd dic̄ aplus/ꝙ charitas
nūq̄ excidit. j. Coꝛ. xiij. Quāta em̄ sit de-
lectatio illa quā ꝯsequit aīa fruendo deū:
nec lingua pōt exp̄mere/nec intellect⁹ ꝑci-
pere: sed possum⁹ hoc aliqualit itelligere/
ex delectatiōe maxia quā habet hō in cre-
aturis. Quātam delectationē habet aua-
rus in diuitijs: iam videm⁹ q̄tuꝫ delecta-
tur in illis: ꝙ postponit coꝛp⁹ suū/ꝛ aīam
suā: vt illas ꝯsequat. q̄nimo qd peius est
etiā postponit deū creatorē suū: dn̄m suuꝫ
gubernatorē suū/redēptorē suuꝫ diuitijs.

Deberet em̄ apertꝭ oculis intellect⁹ ꝯside-
rare, si tm̄ delectāt diuitie in hac vita/q̄ cō-
munes sunt bonis ꝛ malis: ꝛ caduce ꝛ coꝛ-
ruptibiles: nec faciūt animā hoīs btāꝫ q̄-
ta delectatio debꝫ esse in deo/q̄ est creatoꝛ
diuitiaꝝ ꝛ oīm rerū: Propt defectū ergo
hui⁹ ꝯsiderationis imergit in ipis diuitijs.
Et ꝓpt ipas acquirēdas in q̄b⁹ sentit gut-
tulā dulcedinis/postponit foꝛmale princi-
piū oīnis delectatiōis ꝛ dulcedinis. s. deū
ꝛ facit sicut equus/q̄ qn̄ famescit: ꝛ auri-
ga ei⁹ vl' dn̄s dat sibi oꝛdeū statim voluit
sibi calces vt ꝑcutiat eū: ꝛ non ꝯsiderans
ꝙ dn̄s est ille q̄ dat sibi oꝛdeū zc̄. ps̄. Noli-
te fieri sicut equ⁹ ꝛ mul⁹ zc̄. Sic ꝛ supb⁹
in honoꝛib', sic ꝛ luxuriosus in luxuria: sic
gulosus in cibo ꝛ potu. ḡ ex his debemus
cogitare q̄ꝫ magna sit dulcedo in fruitiōe
diuina. alioq̄n ꝑdit hō vtrāq̧ creaturā: qꝛ
deficit a creatoꝛe: qꝛ illū noluit. Ideo dic̄
scp̄tura. Creature dei facte sunt in odium
ꝛ in temtationē aīe hoīm/ꝛ muscipulā pe-
dib' insipientiū. Sap. xiiij. Possum⁹ etiā
cōprehendere aliq̄d de magnitudine dele-
ctatiōis hui⁹ ex scp̄tura. Nam Petr⁹ gu-
stam illi⁹ dulcedinis diuie sentiēs adeo fu-
it inebriat⁹: ꝙ ꝓrupit ad illa vba. Dn̄e bo-
nū est nos hic esse. Faciam⁹ hic tria ta. i.
v. moy. v. ꝛ he. v. nesciēs q̄d diceret: vt dr.
Mat. xvij. Et Lu. ix. Sic ergo Dauid di-
cit tam magnā ml'titudinē dulcedinis/ex
q̄ gustauit vnā guttā dulcedinis illi⁹: q̄n-
ta debet esse dulcedo bibere abundant in
illo flumine: De quo ps̄. Fluminis impe-
tus letificat ciuitatē dī. Propt hoc sancti
q̄ inebriant illa dulcedie relinquebāt oīa:
possessiōes/agros/parentes/filios/frēs/
diuitias/deniq̧ seipos/ꝛ coꝛp⁹ ꝛ vitaꝫ: vt
illā ad plenū lucrificarēt. Tradebant coꝛ-
poꝛa sua bestijs/aque/igni/gladijs/sup-
plicijs. ꝓpter ipam gl'iaꝫ quā hic gustabāt
ꝓpināte deo. Uñ Aug. in lib. ꝯfes. Intro-
ducis me dn̄e in q̄ndā dulcedinē/q̄ si ꝑfi-
ciat in me: si nō est vita eterna/nescio q̄d
sit aliud btā vita. Itē Ber. Semel inq̄-
te gustaui bone Iesu: ꝛ vtinam millesies
moꝛi possem/vt iteꝝ te gustē. Itē Hiero.
in epla ad Eusto. c. xxvj. vbi sic ait. Scio
q̄d loquoꝛ charissima. Nā vt insipiētiā lo-
quar: ego homūculus sic abiect⁹/sic vilis
in domo dn̄i: adhuc viuēs in coꝛpe/ange-

loru3 sepe choris interfui:de corporeis p hebdomadas nihil sentiēs etiā diuine vi-sionis intuitu post multorꝫ forte dierꝫ spacia psci⁹ futurorꝫ corpi reddit⁹ flebam:qd ibi manēs felicitatis habebā:qd inenarrabilis delectatiōis sentiebā/testis ē ipsa trinitas quā cernebā:nescio q̄ intuitu testes sūt ⁊ ipsi bti spūs q̄ aderāt.testis est ⁊ ↄscia mea:ꝙ tantꝫ bonis ipe fruebar q̄t et glia nescit pferre mollities corporis mei. Vñ vna stilla illi⁹ glie ↄgustata.Stepha no lapides dulces fuerūt. Laurētio craticula.sic Vincētio.sic Agathe.ego i his penis ita dele. to:sicut q̄ bonū nuntiū audit:⁊ sicut q̄ magnū thesaurꝫ inuenit:vl' q̄ videt q̄d diu desiderauit.Sic et talis dulcedo sepe tollit dolorē ⁊ timorē mortꝫ.imo cū delectatiōe morit hō.Nota exēplū de q̄dā paralytico noie Seruul⁹. De q̄ Greg.refert in.iiij.dialo.Multa tñ sup hoc patet extra in legēdis sctoꝝ.¶Quartū premiū ē creaturaꝝ cognitio q rñdet prudētie. Sic ei hō p virtutē prudētie hui⁹ ē diligēs ad intelligendū ea q̄ sūt dei:vt illis mediantib⁹ pueniat ad ipm deū:sic merito hui⁹ ↄrutꝫ dotat aīa oī scia.Ois eīm aīa videns deuꝫ cognoscit Da silitudinē.sicut si haberemus corā nobis speculū cognscim⁹ et videmus oīa q̄ relucēt in speculo:sic i ꝓposito. Oim eīm creaturaꝝ idee relucēt in mēte diuina: ⁊ iō videntes deum oia vident sit' in ipso. Greg. Quid est qȝ nō videāt q̄ videntem oīa videt:De h dic Tho.p.j.q.xij.ar.viij Vñ nota ꝙ aīa vni⁹ rustici vel pueruli baptizati videns deū plus cogscit de reb⁹ diuinis vel hūanis:q̄ aliq̄s vnq̄ doctor i psenti vita existens:⁊ certius ⁊ clari⁹ incōparabiliter.Nota ꝙ aīa separata pōt h̄re triplicē cognitionē de creaturis.Vnā p species acq̄sitas:si hic in pnti vita acquisiuit sciāꝫ ⁊c.Scdo p species infusas:etiā si sit aīa pueri baptizati.Tertio p cognitionēꝫ in vbo.Et nota ꝙ sicut spōsis carnalib⁹ tria dant scꝫ dos:donatio ꝓp̄ nuptias:⁊ parafernalia:sic ⁊ aīe btē. Vide in cōpēdio theologie.¶Quintū premiū est de oib⁹ exultatio cū iubilatiōe:qd rñdet iustitie. Sicut eīm hō in hac vita oib⁹ reddit debitū p virtutē iustitie. Itē qꝫ p iustitiā affligit se i hōc mōdo p ↄtritionē de pctis p ↄfessionē:p satisfactionē:p disciplinas:p ieiunia:per elemosynas:p orōnes:p peregrinatiōes:per afflictionē sensuū:⁊ hmōi opa que ptinēt ad penitentiā/q̄ est pars iustitie: ⁊ oi creatura iuste vsus est.Iō delectabit ibi i alia vita ⁊ gaudebit d oib⁹. Primo de deo.Secundo de angelis.Tertio de aliis sanctꝫ:⁊ coꝝ ↄsortio. Vñ ibi nullus inuidet:sꝫ gaudet vnus de maiori glīa alteri⁹. Vnd nec vellet h̄re glīam illi⁹. Nā si de⁹ daret eis electionē dicēdo vni. Vis gloriā illi⁹ maioris:Rñderet.nō dñe:qꝫ nō est mihi proportionata.Sic filius minor non inuidet de hereditate maioris filij:qꝫ nō est sibi ꝓportionata.vñ de oim gloria gaudent.Videbunt q̄ iusti deū vt gaudeāt.videbūt gloriā sctoꝝ:vt cōgaudeāt.videbunt q̄ꝫ penas reproboꝝ:vt de periculoruꝫ euasione grās agant.Gaudebūt igif de oib⁹ creaturis:⁊ etiā de dānatis:licet sint parētes sui ps. Videbūt iusti ⁊ ti.⁊ sup.c.ri.⁊ di. Ecce hō qui non po.d.ad.s.sed spera.in.mul. di.s.⁊ preua.in va.sua.Itē ps. Letabit iustus cū viderit vindictā. Vñ Esa.xxxv Gaudiū ⁊ letitiā obtinebunt:⁊ fugiet dolor ⁊ gemit⁹.Et iō ex abundantia gaudij cordialis ꝓrumpēt in laudes diuinas.ps. Beati q̄ habitāt i domo tua dñe:in se.se. lau.te.¶Sextū premiuꝫ est plene pacis possessio:q̄ rñdet fortitudini.Quia eīm fuit hic in vita ista fortis ⁊ patiens circa infirmitates sibi immissas a deo ⁊ ↄtuelias sibi illatas a ꝓximo:iō ibi/plena pace erit. Ecōtra mali ⁊ dānati erūt in ↄtinuis tribulatiōib⁹ ⁊ guerris.vnde molestabunt ⁊ patient ab oib⁹ creaturis.Sap.xvj.Creatura ei tibi factori deseruiēs: exardescet in tormētū aduersus iniustos. Erit igif pax inter deū ⁊ btōs:inter angelos ⁊ ipsos beatos mutuo/nō timebūt guerrā:non hostes ⁊c.ps. Qui habitare facis vni⁹ morꝫ in domo.Itē Esa.xxxij.Sedebit ꝓpls meus in pulchritudine pacis:in tabernacul' iustitie ⁊ in requie opulēta.¶Septimū premiū est plena satietas:q̄ rñdet temperantie. Quia eīm hic esuriuit hō/sitiuit/ieiunauit.⁊ fecit vigiliā:iō ibi habebit festū. vbi plene satiabit in mensa chri. Vñ chrs Lu.xxij.Ego dispono vobis sicut dispo.mihi p̄r.m.re.vt eda.⁊ bi. sup m,m,in re.m. Ecōtra mali:q̄ hic faciūt festū comedēdo ⁊ bibendo ⁊c.Iō ibi faciēt vigiliam:quia

esurient ꝛ sitient: ꝛ petent ꝛ nõ dabit᷑ eis Exemplũ hꝫ de diuite epulõe: qꝛ iam sũt mille q̃dringenti anni ꝛ plus ꝙ petijt gut tam aque ꝛ nũq̄ꝫ habuit/ nec in eternũ ha-bebit. Lu. xvj. Jõ dic̄ Esa. ꝛ loq̇t᷑ dñs per os eius damnatis siue pctõꝛibꝫ. Pꝛo eo ꝙ vocaui ꝛ nõ respondistꝭ. locut⁹ sum ꝛ non audistis: ꝛ faciebatꝭ malũ in oculis vr̄is: ꝛ q̄ nolui elegistꝭ: ꝓpter h̄ dic̄ dñs de⁹. Ecce serui mei comedet ꝛ vos esurietꝭ. Ecce serui mei letabunt᷑: vos aũt cõfundemini ꝛc̄. Esa. lxv. ps̄. Satiaboꝛ: cũꝫ apparuerit gl'ia tua. Nota ꝙ Nicola⁹ de lyra sup̱ illõ verbũ Gen̄. j. Creauit de⁹ cete grandia d̄r ꝙ hebꝛei dicũt h: ꝙ istud genus pisciũ est incredibilis magnitudis ꝓpter qd̄ si mul-tiplicata fuissent indiuidua destructũ fu-isset seculũ: qꝛ mare ñ esset nauigabile: nec alij pisces possent stare in mari. Jõ postq̄ꝫ deus creauerat hanc specie͂ in sexu mascu-lino ꝛ feminino occidit femellã ne m̄l'tipli carent᷑ indiuidua: ꝛ reseruat eam iustꝭ ad comedendũ in futuro seculo. Ex q̄ p꜔ꝫ iu-deos cecidisse in errore͂ saracenoꝝ q̄ btitu dine͂ future vite ponunt in delectationibꝫ coꝛp̱alibꝫ ciboꝝ ꝛ venereoꝝ. Quod nõ so-lum apud catholicos absurdũ reputat᷑: sꝫ etiã apud gentiles phos: q̄ beatitudinem ponũt in op̱ibꝫ intellectiue partis: asserẽ-tes vitam voluptuosaꝫ esse vitã poꝛcoꝛũ: vt p꜔ꝫ in. j. Ethi. Pꝛopt᷑ ꝙ beatitudo non ibi est poneda: cũ felicitas nullo mõ perti neat ad bꝛuta aialia: sed solũ ad intellectu alē ꝛ rõnalem creaturã: ꝓpter q̄d theologi bene ponũt btitudine͂ in visiõe ꝛ fruitiõe ipsi⁹ dei. ꝛ ab hac btitudine aie post resur-rectione͂ fiet redundãtia ad coꝛpus p̱ quã fiet glorioſum p̱ dotes coꝛp̱is: inter quas ponit᷑ impassibilitas. ꝛ p̱ ꝯseque͂s resurre-ctio erit ad vitã immoꝛale͂: op̱ibꝫ nutritiue ꝛ generatiue nõ indigente͂. Et ad hoc sũt auctoꝛitates clarissime noui testam̄ti. Sꝫ qꝛ nõ recipiunt᷑ a iudeis: ad h̄ põt adduci auctoꝛitas ꝓphete dicentꝭ: Satiaboꝛ cum apparuerit ꝛc̄. qꝛ ex btitudine aie fiet talis redundãtia ad coꝛpus: ꝙ satiabit᷑ hoīs ap petitus. Ad h̄ aũt fac̄ exemplũ Moysi q̄ existens in monte cũ dño. xl. dieb꜔ ꝛ. xl. no-ctib꜔ nõ comedit: neq̄ꝫ bibit: cõsoꝛtio tãtũ dñi satiatus. Et multo minus in statu fu ture btitudinis vsus ciboꝝ est ponendus.

Hec Nicolaus de lyra. Si tibi videbitur poteris ꝓpter pꝛolixitate͂ sermõis derelin-quere hoc q̄d dī de Nicolao d̄ lyra.

De resurrectione vniuersali. Sermo. XV.

Fides tua te saluũ fecit. Lu. xviij. Supꝛa ser mone pꝛimo visum est de q̄nto articulo fidei p̱tinente ad diuinitate͂: vieꝫ de gloꝛificatiõe aiaꝝ. Modo g̃ seq̇t᷑ vide-re de sexto articulo diuinitatꝭ. lꝫ de glori-ficatiõe coꝛpoꝝ. De qua dic̄ symbolũ apo stolicũ. Carnis resurrectione͂. Erit aũt cir ca hunc articulũ triplex cõsideratio. Pꝛio vtrũ resurrectio sit futura. Scd̄o quomõ. Tertio qualis. Et de q̄libet põt fieri vn⁹ sermo: sed tantũ de duabꝫ ꝯsideratiõibꝫ p̄-dicabim⁹ hodie vnũ sermone͂: ꝛ cras aliũ. Salutet᷑ virgo ꝛc̄. Pꝛo fundamẽto ser-monis q̄ est de resurrectiõe vniuersali: oꝛi tur de resurrectione theologicalis questio.

Querit᷑. Utrum omnes resurgent in eisdem locis in quibus fuerũt sepulti. Ar guit᷑ ꝙ ñ. resurrectio erit a moꝛte: sꝫ moꝛs magis de pꝛope respicit locũ moꝛtis q̄ꝫ se pulture. g̃ resurgent in locis in quibus de cesserũt. In oppositum. Ezechiel. xxxvij. Ego aperiã tumulos vr̄os: ꝛ educaꝫ vos de sepulchꝛis vestris ꝓpl'e meus. ergo oēs resurgent in locis in q̄bꝫ fuerunt sepulti. ꝛ sic questio manet pꝛo vtraq̄ꝫ parte dubia. Ad questione͂ respondendũ est ſm Rich. iiij. senten. dist. xliij. arti. vj. q. iij. ꝙ moꝛtui resurgent in illis locis in q̄bꝫ tempoꝛe re-surrectionis erit pars p̄ncipalioꝛ coꝛpoꝛis siue ibi a p̄ncipio fuerunt sepulta eoꝛum coꝛpoꝛa siue non: aut illo tp̱e ꝯtingat ali-cuius coꝛpoꝛis partes eque p̄ncipales esse in pluribus locis: vtpote quia medietas capitis ꝛ medietas coꝛp̱is ꝛ medietas oīꝫ alioꝝ membꝛoꝛum in vno loco: ꝛ alie me dietates in alio: ꝛ sint eque distantes a lo-co moꝛtis ꝛ loco iudicij: tunc cum non sit ratio quare magis resurgat in vno loco q̄ꝫ istoꝛum in alio. Dicendũ est: ꝙ rõnabili⁹ est ꝙ resurgat in illo loco in quo de⁹ eũ re surgere voluerit. Et ad argumentũ dicit᷑: ꝙ resurrectio non tantum erit a moꝛte: sed

etiã ab incineratiõe: que incineratio respi/cit locum sepulture: z hec est fides nostra. de qua fit sermo: iuxta verba pãssumpta. Fides tua zc. Pro introductiõe materie pdicande est notandũ: q vera cõclusio ẽ in sancta theologia per fidem catholicã apꝓbata: q oẽs homines mũdi qui fuerũt sunt z erunt: siue boni siue mali cuiuscũq secte: cõditionis vel status: aut etatis fuerint: resurgent in nouissimo die cũ corporibus ꝓpriis. Hoc probat rõne: z auctoritate. Ratiõe aũt quadruplici ad h̃ ꝓbandũ.

Prima sumit ex pte diuine iustitie
Scda ex pte diuine sapientie.
Tertia ex parte diuine clemẽtie.
Quarta ex pte humane aie.

¶ Prima g̃ rõ sumit ex parte diuine iustitie z est ista. Ad iustitiam diuinam ptinet q ille premiet vl puniat q meruit vel peccauit. psal. Duo hec audiui: q2 potestas dĩ est. s3 ad puniendum malos. Et tibi dñe misericordia: s3 ad premiandũ bonos: qa tu reddes vnicuiq iuxta opa sua. In hac aũt vita/q2 actiões (vt ait phs) sunt suppositorũ: neq aia sola: neq corpus solũ: s3 hõ ex aia z corpore cõpositus peccat vel meretur. g̃ debet toti homini fm aiam z corpus premiũ vel pena. Manifestũ est autẽ q in hac vita hoies premiũ vltime felicitat ꝯseq nõ possũt. Multotiẽs etiã nec iusti in hac vita premiat: imo ꝯtra: iuxta illud Job. xxj. Impij viuũt: z sublimati sũt ꝯfortatiq diuitijs zc. Ad idẽ. Hiere. xij. Justus quidẽ tu es dñe zc. Uide sup sermone. vij. pte. j. Ut g̃ sit retributio bonis z malis: necessario est iteratã aie z corporis ponere ꝯiunctionẽ. Ubi hõ in corpore z aia premiari z puniri possit. Et ꝯfirmatur hec ratio auctoritate Apl'i dicentis. Oẽs nos manifestari oportet añ tribunal chr̃i: vt referat vnusquisq ꝓpria sui corporis put gessit: siue bonũ siue malũ. ij. Cor. v.

¶ Scda ratio est ex parte diuine sapientie: ad quã pertinet oia ordinare: et nihil inordinatũ relinquere. Manifestũ est aũt q ois pars extra suũ totũ existens/est inordinata. partes aũt hois sũt aia z corpus q̃ ab inuicem separate inordinate manẽt fm naturã. oporter g̃ dicere q sapiẽtia dei que oia ordinat z disponit: fm illõ Sap. viij. Sapiẽtia attingit a fine vsq ad finẽ fortiter z disponit oia suauiter: cõiungat iterũ aiam corpori: vt natura ordinet. Et ꝯfirmat ratio: est em cõtra naturã animã esse absq corpore: cũ sit fm essentiã suam corporis forma. Cũ igit anima sit immortalis (vt supra ostensum est) remanet q sit resumptura corpus suũ immortale: quod erit in resurrectiõe vniuersali. Nã nihil qdem ꝯtra naturã potest esse ꝑpetuum. nõ igit perpetua erit aia absq corpore. ergo resumet quandoq corpus. Et hoc ponit btũs Tho. in. iiij. contra gentiles. c. lxxix. Unñ apostol9. j. Cor. xv. Oportz corruptibile hoc induere incorruptionẽ: z mortale hoc induere immortalitatẽ.

¶ Tertia rõ sumit ex parte diuine clementie. Nã p chr̃ stũ liberati sumus ab oib9 his q̃ per pctm̃ primi hominis incurrim9: z multo magis: q2 potentior est gr̃a christi ad liberãdũ: q̃s pctm̃ Ade ad destruendũ siue ad inficiendũ: vt ꝓbat Apl'us Ro. v. Si em̃ vni9 delicto mlti mortui sũt: mlto mag gr̃a dei z donum in gloria vni9 hominis Jesu chr̃i in plures abundauit. Peccante aũt pmo hoie: nõ solũ in nos peccatũ deriuatũ est: sed etiã mors q̃ est pena peccati: fm illud Ro. v. Per vnũ hoiem pec. int. in mun. et p pctm̃ mors: necessariũ est g̃ q p christuz ab vtroq liberet: a culpa. s. z a morte. Uñ ibidez dĩt apl'us. Si vnius delicto mors regnauit p vnũ: multo magis abundãtiã gratie/z donatiõis/z iustitie accipientes: in vita regnabũt p vnũ Jesum christum. Et idẽ Apl's. j. Cor. xv. Chr̃s resurrexit a mortuis primitie dormientiũ: qm̃qdem p hoiem mors: z p hoiem resurrectio mortuoꝝ. Effectũ aũt mortis chr̃i q̃tũ ad remissionẽ culpe ꝯsequimur in sacramẽtis: q2 sacramẽta in virtute passiõis chr̃i operant. effectũ aũt resurrectiõis chr̃i quãtũ ad liberatiõnẽ a morte in fine seculi consequemur. Est igit de necessitate fidei credere resurrectiõez mortuoꝝ futurã eẽ: fm b. Tho. in. iiij. ꝯtra gen. c. lxxv. in pncipio.

¶ Quarta ratio sumit ex pte ipsius anime humane. Naturale em̃ desiderium qđ a natura non frustra plãtatũ ẽ oportz impleri: q2 nihil natura frustra instituit. Naturale aũt est hois desideriũ ad felicitatẽ tendere. Uñ Boetius in. iij. de ꝯsolatiõe. Omnis mortaliũ cura quã multiplicium

meꝰ.i.Chr̄s:q tp̄e Job.viuebat incarnatꝰ
deus.Ego ip̄e ⁊ nō alius.s.hō qꝛ idem hō
nūero ꝗ̄ sū ero tūc: sed ph̄i attendētes ad
pncipia ph̄ie/q̄ in virtute nature fundāt:
mirabant de resurrectiōe:adeo ꝙ nō pote
rant credere. Vñ legit Act.xvij. ꝙ cum
Paulꝰ iuisset athenas ⁊ ibi p̄dicaret:ph̄i
ip̄m libēter audierūt p̄dicantē de articlis
fidei:vsqȝquo p̄dicauit eis articlm resurre
ctionis.Qñ em̄ p̄dicauit eis hunc articu
lū:admirātes dixerūt adinuicē.Quid vult
seminiuerbiꝰ hic dicere?Alij dicebāt.No
uoꝝ demonioꝝ videt hic annūciator esse:
qꝛ Jesum ⁊ resurrectionē annūciabat eis
Nota.Seminiuerbiꝰ:qꝛ p̄dicabat Pau
lus simpliciter fidē/⁊ nō curabat de rōnibꝫ
ph̄icis:nec de ornatu verboꝝ:sicut ip̄e dr
j.Cor.ij.Sermo meꝰ ⁊ p̄dicatio mea non
in ꝑsuasibilibꝫ humane sapiētie vbis:sed
in ostensione spūs ⁊ virtutis:vt fides nr̄a
nō sit in sapiētia hoim: sed in virtute dei.
Et iō ph̄i illi murmurādo ꝯtra Paulū
dicebāt. Quid vult seminator verboꝝ?qꝛ
ip̄i attribuebant causis naturalibꝫ/⁊ dice
bant. Natura nō pōt hoc facere:ḡ nō fiet.
Sed nō valet argumētū.Sicut diceret.ista
ancilla nō pōt hoc:ḡ nec rex:qꝛ natura nō
est nisi ancilla dei. Jō apl's de ph̄is dicit.
Euanuerūt in cogitationibꝫ suis: ⁊ obscu
ratū est insipiēs coꝛ eoꝝ. Dicētes em̄ se eē
sapiētes:stulti facti sūt.Ro.j.Nota hic ꝙ
Paulꝰ conuertit Dionysiū ariopagi.Dic
modū de ara cōsecrata. Jgnoto deo/⁊ de
resurrectōe cuiusdā mortui ⁊c̄.Vel meliꝰ
de illūinatiōe ceci:vt habet in legēda bti
Dionysij. Jnuenit tñ ꝙ quidā ph̄i plato
nici posuerūt eadē tp̄aliū reꝝ volumia re
pleri vtute nature:sic vbi grā.sicut in isto
secl'o Plato ph̄s in vrbe athenensiū:⁊ in
eadē schola q̄ Academica dicta est discipu
los docuit: ita ꝑ inumerabilia retro secl'a
mltis qdē ꝓlixis interuallis:sed tñ certis.s.
triginta sex milibꝫ ānis:⁊ audiuit.idē pla
toꝛ eadē ciuitas.⁊ eadē schola:idēqȝ disci
puli repetiti ⁊ ꝑ inumerabilia demū secl'a
repetēdi sūt: vt Aug.introducit.xij.de ci.
dei.c.xiiij.vbi Aug. postqȝ retulit p̄dictā
falsam positionē:sic ait. Absit vt nos ista
credamꝰ.Scl' em̄ chr̄s mortuꝰ est ꝓ pctis
nr̄is: surgēs aūt a mortuis iā nō morit ⁊
mors ei vltra nō dn̄abit:⁊ nos post resur

rectionē sꝑ cū dn̄o erimꝰ. Cui mō dicimꝰ
qd̄ sacer admonet.ps̄.Tu dn̄e sua.nos:⁊
custodies nos a ge.hac ieternū. Satis aūt
istis existimo cōuenire qd̄ seqt. Jncircui
tu impij ambulant.Non qꝛ ꝑ circulos q̄s
opinant/eoꝝ vita est recursura:sed qꝛ mō
talis est erroris via.i.falsa doctrina. Hec
Aug. Vñ ibidē.Aug.dr ꝙ quidā referre
volūt ad ꝓbandū hunc errorē illud qd̄ dr.
Eccl's.j.Quid est qd̄ fuit?Jp̄m qd̄ futu
rū est.Quid est qd̄ factū est?Jp̄m qd̄ fa
ciendū est. Nihil sub sole nouū:nec valet
qsqȝ dicere.Ecce hic recens est. Jā em̄ p̄
cessit in secl'is q̄ fuerūt ante nos.Sȝ vt dr
b.Tho.in.iiij.ꝯ gentil'.c.lxxxij.vbi agit ꝙ
hoies resurgēt imortales.Predicta sūt er
ronea:nec est intelligēdū qd̄ sup̄ dicit scri
ptura.Eccl's.j.q̄si eadē numero ꝑ gn̄atio
nes varias repetant:sed siliā sp̄ē: sic ⁊ gra
na semināt ⁊ corrūpunt:⁊ eadē sp̄ē surgūt
⁊ nascunt nō eadē numero:vt Aug. ibidē
soluit.Et Arist.in fine ḋ gn̄atione:h ip̄m
docuit:ꝯtra p̄dictā sectā loquēs:fm btm̄
Tho.Quidā aūt vba p̄dicta.Eccl's.j.sic
intellexerūt tanqȝ in p̄destinatiōe dei iam
facta fuisse oia.sapiēs ille voluisset intelli
gi.⁊ iō nihil recēs esse sub sole sic Aug.re
fert.xij.de ciui.dei.c.xiiij.Sic ḡ vtute na
ture impossibile est/ꝙ eadē nūero reputā
tur:sed vtute dei sic:sic in resurrectōe vni
uersali ꝯtinget.Ex q̄ apparꝫ ꝙ resurrectio
illa erit vtuosa.Et sic ptꝫ primū.Jgit no
lite mirari hoc. ¶ Scdo dico/ꝙ resurre
ctio vniuersalis erit subitosa.Jn hac vita
indigemꝰ mltis annis antequā simꝰ ꝑfecti
viri:sed tūc in pūcto resurgemꝰ in ꝑfectos
viros.iō dr.Venit hora. Non dicit venit
annꝰ vel septimana vel dies:sed venit ho
ra:q̄ est minor pars tp̄is q̄ vtimur ad lo
quendū cōiter:qꝛ in illa hora in q̄ mortui
audient vocē illā.d.surgite mortui ⁊ veni
te ad iudiciū:nō oportebit eos excitari de
vno in vnū:sed subito oēs resurgēt. Vñ
dr apl's. Ecce mysteriū vobis dico. Oēs
quidē resurgemꝰ:sed non omēs imutabi
mur:in momēto in ictu ocl'i in nouissima
tuba.j.Cor.xliij. Jmmutabimur Glo.in
imortalitatē gl'iosam. Sed ꝯtra.j.Thes.
iiij.Mortui q in chr̄o sūt resurgēt p̄mi.ḡ
in resurrectiōe corpoꝝ erit p̄oritas ⁊ poste
rioritas resurgentiū. Rñ.fm.b.Tho.sup

illo tex. vbi reprobatꝫ quibusdā opinionibꝰ dixit sic Apl's nō ponit hic ordinē resurrectiōis ad resurrectionē: sꝫ ordinē ad raptū vl' occursuꝫ. Nā pͥmo venientē dño morientur q̄ inuenient viui, ꝛ tūc statim cū illis q̄ prius mortui fuerāt resurgētes reperient in nubibꝰ ꝛc. vt Apl's hic dr. hec b. Tho. Uide sup hunc tex. Nico. d lira. q̄ dicit ꝙ ista posterioritas ꝛ pͥoritas non pōt referri ad actū resurgētis. Nā oīes resurgēt in eodē instāti: vt. s. dictū est. Nec pōt hic accipi pͥoritas dignitatꝫ: qꝛ pr̄es veterꝫ testamēti in resurrectōe nō erunt digniores aplis q̄ erūt assessores iudicꝫ: sm illd Mat. xix Sedebitis ꝛ vos ꝛc. Ppͥterea dr ipse/ꝙ ista pͥoritas ꝛ posterioritas sit referēda ad quietē in chrō ꝑ bonā mentē: sic iungendo lrām. Mortui q̄ in chrō sunt. i. decesserūt eiꝰ fide mortui: pͥmi respectu nr̄i q̄ adhuc viuimꝰ: resurgēt cū posteris. Deinde nos q̄ viuimꝰ: supple deicērēs in chrō i eius fide moriēdo. sic rapiemur cū illis iam resuscitati cū ipis obuiā chrō venienti ad iudiciū in aera: vbi pferet sniam iudicij sup valle Josaphat ꝛc. Nota ꝑ declaratiōe dicti textus apl'i. s. Ego mysteriū vobis dico ꝛc. j. Cor. xv. ꝙ sunt tria ꝯsiderāda in resurrectione vl'i. Primū ꝯgregatio ossium seu cinerū vel mebroꝝ: ꝛ hoc fiet in tpe ministerio angeloꝝ: qꝛ ibi erit motꝰ corꝑalis qui non pōt fieri in momēto. De h dicit aplus ꝙ fiet in momēto: qd est pars tpis licꝫ breuissima. Scdm erit informatio/seu infusio aiaꝝ in corpa. Et illa fiet in instanti. Ideo dr Apl's. In ictu ocli. i. in instanti. Uñ fiet. Rndet. In nouissima tuba: que est illa vox terribilis. Surgite mortui ꝛc vt dicā infra in. ij. pte. ꝛ tūc oēs mortui resurgēt ad modū filij/qn exijt de vētre matris. vñ Esa. vlt. Quis audiuit vnꝙ̄ tale: ꝛ qs vidit huc sile. Nūqd parturiet terra in die vna aut periet gens sil'. Non parturiet terra. Propt' hoc terra dicit mat' nr̄a: qꝛ tenet oēs in ventre tam mortuos/ꝙ̄ viuētes/ꝛ nasciturós. Primꝰ filiꝰ eius fuit Adam: qꝛ formatus fuit de limo terre. ꝛ sic ꝛc. Dic de q̄cūꝙ̄ statu hoim: qꝛ oēs de terra formati sūt: ideo dr hō ab humo. Jō Eccl. xl. Occupatio mag̃ creata ē in oibꝰ hoibꝰ: ꝛ iugū graue sup filios Adā a die exitꝰ de ventre mr̄is eoꝝ: vsꝙ̄ in diē sepulture in matrē coꝝ. Jō Job. j. Nudꝰ egressus sum de vtero mr̄is mee. nudus reuertar illuc. Terra g̃ in die iudicij pariet oēs mortuos in silitudinē mr̄is ꝛc. Sed differentia tñ erit. Primo mlier/qn parit clamat multū ꝛ dr mītra v̄ba: ꝛ tñ non parit: nisi vnū vl' duos filios. Terra aūt ad vnā vocē tube pariet plusꝙ̄ mille milia in vna ventrata. Et qs posset nūerare. Itē mlier parit vnū filiū paruulū quē postea nutrit cū labore: sed terra tūc pariet oēs filios etatis. xxx. vel. xxxiij. annoꝝ. Jn tali ei etate Adam fuit formatꝰ ꝛ chrīs resurrexit. Uñ etiā pueri in vtero mr̄is mortui i tali etate resurgēt. Auctoritas. Ipe dedit q̄sdā aplos/q̄sdā aūt ꝑphas. Alios v̄o euangelistas. Et. j. Donec occuramꝰ omes in vnitatē fidei/ꝛ agnitōnis filij dei in virū pfectū: in mensurā etatis plenitudis chrī. Ephe. iiij. Nec ꝑpter h erūt alia corpa licꝫ sint alia accidētia. Nā mutatio accidētiū nō mutat subām corꝑis: sicut patꝫ in eo q̄ crescit in magna q̄ntitate: cū tamē qn exiuit de vtero matris erat valde paruus. sic ꝛ in infirmo postꝙ̄ factꝰ est sanus ꝛc. Est tñ notandū ꝙ licꝫ oēs resurgēt in eadē etate: tñ nō in eadē statura: sed in illa statura q̄ liber resurget: ad quā natura si impedita nō fuisset q̄cūꝙ̄ tpe pduxisset. De q̄ vide Aug. xxij. de ciui. dei. c. xiiij. ꝛ sequēti. Itē oēs resurgēt in sexu ꝓprio. Uñ Augꝰ. vbi sup. c. xvij. Melius mihi sapere videnr q̄ vtrūꝙ̄ sexuꝫ resurrecturū esse nō dubitāt. nō em libido ibi erit: q̄ ꝯfusionis est causa Nā priusꝙ̄ peccassent nudi erāt: ꝛ non cōfundebant vir et femina. Corꝑibꝰ g̃ illis vitia detrahent/natura seruabit. Non est aūt initiū sexus feminꝰ: sed natura. Hec Aug. ¶ Tertia ꝯditio resurrectōnis erit: qꝛ resurrectio erit copiosa: qꝛ oīs creatura hūana resurget/siue bona siue mala cuiuscūꝙ̄ secte fuerit. Ideo dicit tertia clausula. Oēs q̄ in monumētis sunt ꝛc. s. resurgent. Sed ꝯtra ps. j. Non resurgēt impij in iudicio: neꝙ̄ peccatores in ꝯsilio iustoꝝ. Sed sm Glo. pōt intelligi ille textꝰ de duplici resurrectione. s. aie ꝛ corpoꝝ. Due em sunt resurrectiōes. Una aie in presenti qua resurgit a pctis. de q̄ Aplus Ephe. v. Surge q̄ dormis: exurge a mortuis ꝛ illuminabit te chrs. Altera corꝑis

in futuro. Potest ergo ille textus intelligi
de pma resurrectione anie: ideo dr. Nō re
surgent impij in iudicio pma resurrectiōe
q̄ est in fide.i.a pctis: ꝛ hoc in iudicio.i.vt
se iudicēt ꝛ accusent penitēdo ꝛ cōfitendo
pctā. Neqꝫ pec.in consi.iustoꝝ. Glo.vt vo
luntatē dei suis pferant volūtatibꝫ: qḋ est
ꝯsilium iustoꝝ. Uel aliter littera. In con
cilio.i.in ꝯcordi multitudine iustoꝝ. Et est
idem sensus cū priori: ꝛ accipit eosdē pec
catores ꝛ impios. Scḋo modo intelligit
de resurrectione corpis in iudicio futuro.
Et sic iteruꝫ dupliciꝉ intelligiꝉ. Uno mo-
do. Non resurgēt impij in iudicio.i.vt iu-
dicent: neqꝫ peccatores in conci.iustoꝝ.i.
in iudicio: quod concilium dicꝉ: ꝛ sic pro
eodem accipimus impios et peccatores.
Alio modo vt alios accipiamus impios:
alios peccatores. Nam vt dicit Glo.im-
pij sunt infideles/idolatre/apostate/q̄ cū
resurgent nō iudicabunꝉ: qꝛ iam iudicati
sunt. Jo.iij. Qui nō credit: iam iudicatus
est. Peccatores sunt falsi chꝛiani q̄ non re
surgent.i.vt iudicent: sed iudicabunꝉ tan-
tū. Un̄ nota sꝫ Glo.quattuor ordines in
iudicio erunt. Alij naqꝫ erunt qui iudica
bunt/ꝛ non iudicabunꝉ: vt apli ꝛ alij pfe-
ctissimi. Alij q̄ nec iudicabunt nec iudica
bunꝉ: quia iam iudicati sunt. sententia em̄
dānationis eoꝝ toti ecclie nota est: vt infi
deles. Alij iudicabunꝉ ꝛ saluabūꝉ: vt me
diocriꝉ boni. Alij iudicabunꝉ ꝛ dānabun
tur: vt mediocriꝉ mali: sꝫ Glo. Resurgēt
ḡ om̄es mortui. ꝛ etiaꝫ qui viui reperienꝉ
morienꝉ. Sed pōt hic q̄ri/ꝙ beati ꝛ dāna
ti resurgent: iam hic sup̄ pbatuꝫ est: sed de
pueris q̄ in originali tantuꝫ mortui sunt:
ad quid resurgent? Non quidē ad btitudi
nē/nec ad dānationē: sed duplici resurgēt
rōne. Primo ad habendū naturā pfectaꝫ
Pertinet em̄ ad sapientiā dei pficere na-
turā: vt sup̄ dictum est in introitu. Scḋo
rōne ad accusandū parētes vꝉ illos quoꝝ
effectu mortui sunt ipi sine baptismo. Hic
practice: sicut scripsi in ſmonibꝫ de pecca-
tis in genere articlo.ij.ser.iiij. vbi agiꝉ de
morte q̄ est pena originalis pcti.in fine ser
monis. Sed circa pdicta diceret aliquis.
Multi sunt mortui quoꝝ corpa nūqꝫ fue
runt in monnmētis: quia fuerūt a bestijs
deuorati/vꝉ submersi/vꝉ cōbusti. chꝛs aūt
dicit solū de illis q̄ in monumētis sunt: ḡ
quid erit de alijs ꝛc̄. Pro declaratiōe no-
tandū: ꝙ impossibile est aliquē mori/q̄cū
qꝫ modo quin sepeliaꝉ in aliquo monumē
to. Unḋ nota/ꝙ deus fecit quattuor mo
numēta generalia p corpibꝰ humanis ge-
nerādis ꝛ sepeliendis: ꝛ nullus est hō qui
in aliquo istoꝝ nō sepeliaꝉ. Ista quattuor
monumēta sunt q̄ttuor elementa: terra/a
qua/aer/ꝛ ignis. Terra est monumentuꝫ
cōmune: sed nobiliꝰ monumētū est aqua:
licet nō sit ꝯsuetuꝫ: qꝛ illi qui sepeliunꝉ in
aqua cōmedunꝉ a piscibus: sed qui in ter-
ra a vermibꝫ ꝛ serpentibꝫ. Adhuc nobiliꝰ
est monumētū aer: in quo sepeliunꝉ suspē-
si: qꝛ comedunꝉ ab auibus. Alij sepeliun
tur in igne si cōburunꝉ. Qui aūt comedū-
tur a bestijs/tandē oportet ꝙ resoluantur
in elemēta ex quibꝫ fuerunt cōpositi. Nul-
lus ergo est qui in aliquo istoꝝ monumē-
toꝝ no sepeliatur vꝉ in omībꝫ. Qꝫ aūt ele
menta dicanꝉ monumēta pbaꝉ auctorita
te: in ps̄. Audite hec oēs gentes. Et post
Sepulchra eoꝝ.i. hominū: domus illorū
ineternū. Nota. Ineternū. Nec monumē
ta ppli/nec regum/nec chꝛi durabunt ine-
ternū: quia ignis cōflagrationis destruet
om̄ia. ergo necessario auctoritas intelligiꝉ
de elementis: qꝛ nullū aliud monumētuꝫ
ineternū durabit. Et de istꝫ elemētis loqꝉ
chꝛs: qn̄ dicit. Oēs q̄ in monumētis sūt.
¶ Quarta ꝯditio ꝛc̄. qꝛ erit timorosa re-
surrectio siue formidolosa. Qḋ ondiꝉ cuꝫ
dr. Audiēt vo.fi.dei. Quidā docto. dicūt
ꝙ erit illa vox chꝛi. Qḋ pbaꝉ in ſbis pdi-
ctis. Quidā ſo dnt ꝙ erit vox Michael
archangeli. Et vtrūqꝫ est verū. Qn̄ em̄ p
co clamat: vox eiꝰ est q̄dē vox sua misteria
liꝉ ꝛ executiue: sꝫ est vox regꝫ iubētꝫ impa
tiue. Sic i pposito ꝛc̄. Jō qn̄qꝫ dr illa vox
vox filij di. qn̄qꝫ vero dr vox Michaelis
archāgeli: vt hꝛ.j. The.iiij. Ipse dn̄s i ius
su ꝛ in voce archāgeli: ꝛ in tuba dei descē
det de celo/ꝛ mortui q̄ in chꝛo sunt resur-
gēt pmi ꝛc̄. Hic p̄tice. Michael ḡ ad ius
sū chꝛi clamabit ad q̄ttuor ptes mōi.i.ori
entē/occidentē ꝛc̄. altissima voce dicēdo.
Surgite mortui venite ad iudiciū. Tunc
subito ꝛ in istanti oēs aie q̄ sūt in padiso:
i purgatorio: ꝛ in iferno: ꝛ i limbo pueroꝝ
induēt corpa sua. ps̄. Ecce da.v.sue vo.ꝟ.
O q̄ꝫ terribilis vox erit illa dānatis. Da
similitudinē de illis q̄ sunt in carcere ppꝉ alia

ad crimen capitale: q̄ñ audiūt sententiam vt suspēdanſ ꝛc. Nota de illo q̄ cū esset in carcerat⁹/audiuit ab illo dn̄o qui eū detinebat. Confitere: q̄ faciā te diuidi ꝑ mediū: quo audito cecidit in terrā sincopizādo vt semimortu⁹. Cur nō timēt nunc istā vocē: magis timebūt tunc: sed sctī multū timebāt. Vn̄ Hiero. Siue inquit comedā siue bibam/siue q̄d aliud faciā: semper videſ in meis aurib⁹ intonare illa vox terribilis. Surgite mortui/venite ad iudiciū Sic ꝛ legiſ in vitaſpatrū de duob⁹ eremitis: q̄ iuerūt ad colligendū palmas: quoꝝ vnus timēs cecidit: ꝛ ad se reuersus dixit socio querenti q̄d nam haberet. Fuit mihi visum q̄ audiuerim illā vocem. Surgite mortui ꝛc. Rogo te ducas me ad cellā vt ibi me inueniat illa vox. Et nos nō timemus: Ve illis q̄ nō timent. Adam timuit vocē dei dicentꝭ. Adā vbi es: Vn̄ dixit Vocē tuā de⁹ audiui in paradiso/ꝛ timui eo q̄ nud⁹ essem: ꝛ abscondi me. Gen̄. iij. Et tñ illa vox erat vox miſcd̄ie: q̄ vocabat eū vt parceret ei ſi veniam postulasset: quāto magis plus timebūt illi q̄ audient vocē in inferno: Quāto etiā magis debemus timere nos istā vocē que est vox rigoris ꝛ iustitie: Jō hodie: si vocē ei⁹ audieritis q̄ est vox miſcd̄ie. nolite obdurare corda vestra: q̄ q̄ audit vocē dei nunc: non timebit tūc. Alioquin ꝛc. Vn̄ Job. xxxvij. Tonabit de⁹ in voce sua mirabiliſ. Quinta ꝯditio ꝛc: q̄ vniuersalis resurrectio erit gl'iosa. s. electꝭ. Vn̄ dic̄. Et pce. qui bo. fe. in res. vi. Corꝑa em̄ btōꝝ reiurget cū q̄ttuor dotib⁹: de q̄b⁹ hr̄ supra ſmōe ꝑmo: ſꝫ vltra illas dotes habebūt etiā alia p̄mia in corꝑib⁹: q̄ oēs sensus corꝑis mirabili d̄lectatiōe fruēſ. Nā p̄mo delectabiſ vis⁹ in videndo mirabilem pulchritudinem celorum. Nota quātum delectatur visus hic. in vidēdo pulchrā ecclīā et marmora ꝛ sculpturas auri ꝛ argēti ꝛc. Jtē d̄ pāno purpureo facto ab hoīe: q̄d erit d̄ celꝭ q̄i fuerūt formati a tota sctā trinitate cū toto suo studio ꝛ prudētia ꝛ arte: ꝙ ꝛc. Vn̄ Esa. lx. Tūc videbis ꝛ affluēs ꝛ mirabiſ ꝛ dilatabiſ cor tuū. Scd̄o satiabiſ audit⁹. Si tantū delectaſ hō in audiēdo sonū cithare ꝛc. qui sou⁹ resultat ex budellis seu visceribꝰ bestie: q̄d erit tūc audiēdo cant⁹ angeloꝝ. Nota miraculū de religioso sctō cristā q̄ trecētis annis stetit sine cibo/nec fuit antiquat⁹ audiēdo cantū angeli i forma aucule ꝛc. De isto cantu dic̄ Jo. Cātabant canticū nouū añ sedem dei: ꝛ ante q̄ttuor aīalia ꝛ seniores. Apoc. xiiij. Ante q̄ttuor aīalia. i. ante sctōs noui testamēti ꝛ seniores. i. ante sctōs veteris testamēti. Vn̄ suꝑ illud. ps. Exultatiōes dei in gutture eoꝝ: dic̄ Augu. q̄ corda ꝛ lingue non desinent laudare deum. Tertio satiabiſ odorat⁹. Quanta fragrantia exit de vulneribꝰ christi ꝛ de corꝑe v̄ginis Marie et alioꝝ sctōꝝ: Nō posset ꝗ cogitare. Si tanta fragrantia exit de rosis ꝛ lilijs ꝛ violis ꝛc. quāta erit ibi ꝛc. Nota exemplū d̄ Balena quō comedit: q̄ trahit pisces ad odorem suū qui exit de suo ore: vt dic̄ b. Tho. suꝑ Job. Jō Canta. j. Trahe me post te: ꝛ curremꝰ in odorem vnguentoꝝ tuoꝝ. Quarto satiabiſ tactus. Nota q̄ sensus tactus magis delectatur q̄ȝ alij sensus: vt dicūt philosophi. Si tanta delectatio est in creaturis ex tactu: quid erit ex tactu corꝑis christi quē omnes electi poterūt tāgere ꝛ amplecti ꝛ osculari: Unde ecclesia. Qui pascis inter lilia: septus choreis virginum: sponsus decorus gloria: sponsisq̄ reddens premia. Quinto satiabiſ gustus ex cibo ꝛ potu: nō illo quem bestialis mahumetus p̄misit. s. ex flumīb⁹ lactis ꝛ mellis: quia nō est regnum dei esca ꝛ potus: sed ex cibo qui propinatur ex mensa christi. Vide supra sermone proximo parte vltima. Unde dominus Luc̄. xij. Ego dispo. sicut dispo. mihi pater m. ꝛc. Nota Sicut disposuit mihi pater me⁹: quia sic christus ex ꝓuidentia patris cū laborib⁹ ꝛ tribulationib⁹ ad illud regnum venit: iuxta illud Luc̄. vltimo. Nonne oportuit christū pati: ꝛ ita intrare in gloriā suam: sic ꝛ nos: iuxta illō Act. xiiij. Per multas tribulatiōes oportꝫ nos introire in regnū dei. Jtē Ro. viij. Non sunt cōdigne passiones hui⁹ temporis: ad futuram gloriā que re. in nobis. ¶ Sexta ꝯditio. q̄ resurrectio vniuersalis erit dolorosa scꝫ malis. Vn̄ dicit. Qui vero ma. ege. in resurrectione iudicij: id est damnatiōis. Vn̄ Mat. xiij. Sic erit i ꝯsūmatōe seclī. Exibūt āgeli ꝛ seꝑabūt malos d̄ medio iustoꝝ ꝛ mit-

tent eos i caminū ignis ardētꝫ: ibi erit fletus ꝛ stridoꝛ dentiū. Sicut eīm corp⁹ gloriosum erit ipassibile: subtile: agile: ꝛ claꝝ. Sic corp⁹ dānati ecōtra passibile: valde grossum: graue: ꝛ obscuꝝ. Nota exemplū qd scpsi. j. sermone, prio pte. ij. i fi. Potes etiā h tāgere illud pūctū: quō erit possibile q corpa dānatoꝝ sint passibilia ꝛ imortalia. Vide qd scripsi in sermōibꝫ qdragesimalibꝫ de pnia. in smōe de iferno. pte. v.

¶ De qualitate corporū resuscitandorū Sermo xvi.

Fides tua te saluū fecit. Luc. xviij. Dicto supra ꝛ quō corporū hūanoꝝ resurrectio sit futura. Nō sequit̄ pdicare d q̄litate corpoꝝ resuscitādoꝝ: quod ptinet etiā ad eundē articulū sextū fidei ad diuinitatē ptinētē. Salutet̄ vgo Maria ꝛc̄.

¶ Pro fundamēto sermōis q̄ ē de q̄litate corpoꝝ resuscitādoꝝ orit̄ theologicalē qō.

¶ Querit̄ Vtꝝ corpa btōꝝ erunt clara? Arguit̄ q nō. Corporis claritas obiecta oculis/ de necessitate videt̄. Sed discipuli post resurrectiōem viderunt chrm: nec tn̄ refert scptura q in corpe ei⁹ aliquā claritatē viderūt, igit̄. In oppositū Matt. xiij. Tūc fulgebūt iusti sic sol in reg pris eoꝝ. igit̄ corpa btōꝝ erūt clara. Et sic q̄stio manet p vtraqꝫ pte dubia. ¶ Ad q̄stionē respondendū est s̄m Ric. sup. iiij. sen. dist. xlix. ar. iij. q. vj. q corpa beatoꝝ erunt clara. quia vt ait aplus ad Phil. iij. Saluatore expectam⁹ dn̄m nostrū Jesum chrm q reformabit corp⁹ hūilitatꝫ nostre configuratū corpi claritatis sue. Sed qꝛ claritas illa causabit̄ a btitudine anie: q̄d inequaliter bti participant, ideo si corpa erūt clara: nō tn̄ erit eq̄liter. nō tn̄ p mltiplicatiōnē corpis claritas causabit̄ a claritate anime: sed p hoc qd educit̄ de potētia corporis p vtutē beatitudinis anime, et hoc erit p vtutē supnaturalis agentis. Nō tn̄ est intelligendū q oēs partes corpis eq̄liter clare erunt/ nisi s̄m ꝓportiōem quā magis reqret corpis pulchritudo. Et ad argumentū dr̄: q claritas gloriosi corporis est donū ex merito volūtatꝫ. et ideo ei⁹ occultatio ꝛ manifestatio impio volūtatis subdet̄. ideo chrs noluit manifestare discipulis suis corporis claritatē: quia eā non sustinuisset humanus atqꝫ infirmus aspectus/ quādo ille a suis ita debebat attendi vt posset cognosci. et hoc ait Aug. xxij. de ciui. dei. c. xix. Et hec fides nr̄a: de q̄ impsentiaꝝ fit smo iuxta vba p̄assumpta ꝛc̄.

¶ Pro introductiōe materie pdicāde: est notandū/ q ē ꝯclusio vera in sacra theologia/ p fideꝫ catholicā approbata: q postq̄ resurrectio corpoꝝ hūanoꝝ erit facta: gloria ipsi⁹ anie quam ipsa consequit̄ pncipaliter ex visione diuina (vt s. dictum est in sermone. xiiij.) redūdabit in corpus: ita q corp⁹ erit etiā gl'iosum. sicut lumen redūdat in laternaꝫ vitream vel crystallinam. Qualiter aūt ipm corpus gloriosum erit et quā gloriā consequit̄: declarat apl's dicens. Saluatorē expectamus dn̄m nostꝝ Jesum christū: qui reformabit corp⁹ humilitatis nostre configuratū corpi claritatis sue. Phil. iij. Ex quo habemus q illa gloria erunt dotata corpa beatoꝝ post resurrectionē/ qua ꝛ corpus christi: vt membra capiti conformenť. iuxta illō. Quos psciuit ꝛ pdestinauit cōformes fieri imaginis filij sui: vt sit ipse pmogenit⁹ i multis fratribus Rom. viij. Corpus chri aūt habuit q̄ttuoꝛ dotes ꝛ habet post resurrectionem. Sic g ꝛ corpora btōꝝ habebunt q̄ttuoꝛ post resurrectiōem ex redundantia glorie anime: vt supra dixi. Que aūt sint iste q̄ttuoꝛ dotes: adhuc expssius declarat apostol⁹. j. Coꝝ. xv. dicens. Sic erit resurrectio mortuoꝝ. seminat̄ corpus in corruptione: resurget in icorruptione. seminat̄ in ignobilitate: surget in gl'ia. seminat̄ in infirmitate: surget in virtute. seminat̄ corp⁹ animale: surget spūale corpus. Et nota q bene compat Aplus sepelire vel mori ad seminare. quia sicut granū vel semen alrō prius seminat̄ ꝛ corrūpit̄/ postea germiat et facit fructū: iuxta illud Joan. xij. Nisi granū frumēti cadēs in ter. mortuū fuerit ipm so. ma. si aūt mor. fu. mul. fruc. affert. Sic ꝛ corp⁹ hūanū non pri⁹ pōt resurgere ad vitā gl'iosam: nisi prius corrūpat̄. Ideo j. Coꝝ. xv. Quod tu seminas/ non viuificat̄ nisi prius moriat̄. Ponit g apostolus in pdicta autoritate qnattuoꝛ dotes cor-

poris gloriosi. et primo

Prima dos erit impassibilitas rigorosa: dum dr. Semi. cor. in cor. surget in incor. Et ista adqrit merito patientie.

Scda dos erit claritas gliosa: dum dicit Semi. in igno. surget in glia. Et ista adqrit merito continentie.

Tertia dos erit agilitas vigorosa: dum dr. Semi. in infir. surget in vtute. Et ista adqrit merito diligentie.

Quarta dos erit subtilitas fructuosa: dum dicit. Semi. cor. aiale: surget cor. spi. Et ista adqrit merito abstinentie.

Oes pdicte dotes fuerunt et sunt in corpe chri. et sic erunt in nobis: tamen diuersimode. qa chris ex potentia diuinitatis vsus est istis dotibus etiam an mortem. nos autem solum post resurrectionem. Et ro differentie est: qa aia chri etiam dum viueret in carne mortali erat gliosa et fruebat deo pter vnionem diuine et humane nature in psona filij dei: que vnio fuit facta ab instanti conceptionis. et ideo gloria anie debebat et poterat redundare in corpus. sed q non redundaret pcedebat ex dispensatione diuina: vt posset in corpe suo exercere mysterium nostre redemptionis: patiendo et moriendo. Idez b. Tho. pte. iij. q. xlv. ar. ij. Nunq tamen dotes corpis ondit dum viueret: vt gliam aie sue et potentiam diuinitatis manifestaret: vt infra dicet. Est tamen notandum q sicut dr b. Tho. in. iiij. sen. di. xlix. q. iiij. ar. iiij. christo non conuenit ratio dotis. vel non ita pprie sicut alijs sanctis. ea tamen q dotis dicunt excellentissime ei conueniunt.

¶ Prima g dos corpis gliosi est impassibilitas rigorosa: quam ondit apls dum dicit: Seminat corpus in corruptione: surget in incorruptione. vnde nec mori poterunt. erunt enim imortalia: sicut et chris resurrexit vt vltra non moreret: sm illud Ro. vj. Chris resurgens ex mortuis iam non morit: mors illi vltra non dnabit. Qd enim mortuus e pcto mortuus e semel: q autem viuit, viuit deo. Et ro huius est triplex. s. legalis: theologicalis: et physicalis. Legalis est: qz q semel soluit debitum: non tenet amplius soluere. Regula. Bona fides non patit vt semel exactum iterum exigat. de re. iu. li. vj. Et. C. de peni. l. Oes xiij. q. ij. c. fi. etc. Quilibet aute est debitor mortis et passibilitatis pter demeritum culpe originalis: iuxta illud Ro. v. Per vnum hoiem pec. intrauit in mundum etc. g q semel mortuus est et passus: non est amplius passibilis et mortalis: nisi alia ratio faciat eum passibilem: vicz culpa actualis. sic in damnatis contingit. Et hec e prima ro. Scda ratio est theologicalis. vicz vt pformemur cum chro resurgente. Ro. vj. Chris resur. ex mortuis iam non morit etc. Vn Phil. iij. Saluatorem expe. dnm n. iesum chrm q refor. cor. hu. nre pfi. cor. cla. sue. Ro physicalis e: Nam causa corruptionis et generationis e motus celi. tunc aut cessabit motus celi. g et corruptio. qz cessante ca, cessat effectus. Hinc est qd dr Esa. xxv. Precipitabit dns mortem in sempiternum. et Apoca. xx. Mors vltra non erit. Alias rones vide ad ppositum in. iiij. contra gen. ca. lxxxij. vbi agit q hoies resurgent imortales. Sicut g non poterunt mori: sic etiam erunt impassibiles. vnde nec poterunt pati ab igne. et poterunt descendere ad infernum: nec igne comburent. sic et in pfundo maris nec submergi: nec gladio nec lancea scindi: nec aliqua turpitudine inquinari. sic et radius solis etc. Econtra aut damnatorum corpa erunt valde passibilia: et totum corpus erit plenum doloribus a capite vsq ad pedes. Vn qlibet danatus poterit dicere. Infelix ego ho: qs me liberabit de corpe mortis huius: Ro. vij. Hac dote impassibilitatis vsus est dns ante passionem: qz non potuit occidi, nisi qn voluit. Fuit ei quater in mortis periculo. Primo qn Herodes voluit eum gladio occidere Mat. ij. sed euasit. Secundo qn ciues sui voluerunt eum de monte supcilio precipitare. Jesus aut p medium illorum ibat Luc. iiij. Tertio p lapidationem bis. Primo qndo dixit iudeis. Amen amen dico vob, antequam Abraam fieret ego sum. Tulerunt g lapides vt iacerent in eum: Jesus aut abscondit se et exiuit de templo. Joan. viij. Scdo pro qn dixit. Ego et pr vnum sumus: vt dr Jo. x. Quarto p venenum. quia iudei voluerunt eum potionare. De hoc pphetauit Hiere. in persona chri. Tu demonstrasti mihi et cognoui: tu ostendisti mihi studia eorum. Cogitauerunt consilia contra me dicentes. Mittamus lignum in panem eius: et eradamus eum de terra viuentium: et nome eius non memoret amplius Hiere. xj. Vide in sermone inuentionis scte crucis. Sed noluit chris mori nisi in cruce. Ideo dr

ipse. Nemo tollet animā meā a me: sꝫ ego ponā eā a meipso. potestatē habeo ponē di aiam meā ⁊ ptātem habeo iterū sumēdi eam. Joā. x. Hanc ꝗ dotē merebimur merito patientie. qꝛ bō patienter recipit iniurias ⁊ oīa mala pene a deo vel a pximo sibi illata. Ideo dī scriptura. Patientia vobis necessaria est vt volūtatē dei facientes reportetꝫ repromissiōem. Heb. xj. Nota repromissionē. supple hui⁹ excellētie siue dotis ipassibilitatꝫ. ¶ Scđa dos ē claritas gl'iosa. de q̄ apl's. Seminaꝛ corp⁹ in ignobilitate: surget in gl'ia. Nota in ignobilitate. Videtꝫ q̄ntū vile est corp⁹ hoīs mortuum: qꝛ licꝫ fuerit magn⁹ baro: comes: rex: vel pnceps/multū in hac vita honoratus: tñ postq̄ mortu⁹ ē ⁊ sepult⁹: oēs suppeditāt ipm: nō solū hoies: sed etiā canes. Nota de sepulchro regine Neapolitane ⁊ pape Martini q̄ in terra sūt posita. Et si q̄n aliq̄ꝝ pncipū cadauera in sepulchris aureis vel marmoreis ponunꝛ (q̄a nō sufficiūt multꝫ pompe in vita, q̄d eis pdest: cum a vmib' corrodanꝛ ⁊ feteant: ⁊c. Ecce quāta ignobilitas. et ponunꝛ in loco obscuro. sed postea surgent in magna claritate si fuerint inter electos. Claꝝ est auꝝ ⁊ argentum: sed clarior est cristallus. clarior adhuc est ignis. et clarissim⁹ est sol ⁊ luna et stelle. tñ oēs doctores dicūt q corp⁹ gl'iosum septies erit clari⁹ sol: qđ etiā lumē solis septies erit clari⁹ q̄ nunc. Ideo Mat. xiij. Fulgebūt iusti sic sol in regno pa. mei. Vñ si de⁹ poneret loco solis corp⁹ gl'iosuꝫ magis illuminaret mōm q̄ sol. Ista dote vsus est chřs q̄n trāsfigurat⁹ est in monte thabor. in q̄ trāsfiguratiōe resplēduit facies eius sic sol. vestimēta aūt ei⁹ facta sunt alba sicut nix. sic legiꝛ Mat. xvij. ⁊ Luc. ix. Istā dotē ꝯseqmur p ꝟtutē ꝯtinētie et castitatꝫ. Nā sic castitas facit hoiem claꝝ in ꝯsciā: ⁊ mūdū in corpe: ⁊ etiā claꝝ in fama: iuxta illud O q̄ pulchra ē ⁊ casta generatio cū claritate. al's cū charitate. Sapiētie. iiij. sic erit corp⁹ claritatꝫ dote insignitū in gl'ia. Ecōtra luxuriosi q̄a sūt obscuri h̄ ⁊ in aīa: q̄a puanꝛ claritate gratie. ⁊ in corpe: qꝛ atteriꝛ corp⁹ ⁊ destruiꝛ p luxuriā. ⁊ etiā denigraꝛ fama: qꝛ nullū vitiū est qđ ita denigret famā hoīs sic luxuria: ita erit nigerrimū ⁊ fetētissimū: adeo q si sentirem⁹ fetorē/oēs fugerem⁹. Nota h̄ miraculū de q̄dā malo hoīe q̄ hēbat bonā vxorē ⁊ deuotā: q̄ inducebat sepi⁹ virū suū ad ꝯfessiōem: ipse tñ nolebat discedere a ribaldarijs suis. vxor tñ orabat p eo ꝯtinue dicēs. Dñe/ecꝫ ego nō possū ipm corrigere: vos corrigatꝫ eū ne pereat. Accidit sel' q ipse veniebat a lupanari ⁊ mutata est facies ei⁹ in horribilē ⁊ turpissimā figurā: adeo q vxor ei⁹ vidēs eū: clausa ianua/ascēdit ad fenestrā/nolēs ei apire. et oēs de vico fugiebant ei⁹ aspectū acsi demonē viderēt. Qui h̄ audiēs trāsiuit per apothecā barbitōsoris ⁊ in speculo vidēs suā horribilē formā. horruit seipꝫ. Qui statim iuit ad curatū vt ꝯfiteret. ⁊ curat⁹ fugiebat ⁊c. Tandē ꝯfessus/recupauit p̄stinam formā. In h̄ ostendiꝛ qualē faciē habebūt damnati ⁊c. qꝛ erunt horribiles sicꝰ diabolus: cuius aspect⁹ ita terribilis ē q hō ipm sustinere non posset. Nota exēplū de illo energumino p cui⁹ os diabolus loq̄baꝛ. Unde interrogat⁹ diabolus a q̄daꝫ monacho de pena inferni: dixit/q nō posset enarrari. Solus eñ aspect⁹ sathane ē ita horribil' q si haberē corp⁹ passibile sic ⁊ vos: poti⁹ eligerē trāsire de oriēte ad occidentē p mediū ignis q̄ ipsi⁹ sustinere aspectū. ¶ Tertia dos corpis gl'iosi est agilitas vigorosa: q̄ notaꝛ p aplm: dum dicit Seminaꝛ corp⁹ in ifirmitate: surget in virtute. Nota In infirmitate. q̄libet nostrū scit q̄ graue est corp⁹ mortuuꝫ: ⁊ q̄đ mirū: cū etiā viuū sit graue. Vñ si q̄s pedester incedit: vix posset ire p tria miliaria p horā. Sed post resurrectionem erit valde agile: Magna est agilitas equoꝝ currētiū. maior est auiū volātiū: maior sagittaꝝ: ⁊ maxima solis. sed p̄ oib' est agilitas corporis gl'iosi ad instar humane cogitatōis: que i puncto transit ab oriente vsq̄ ad occidentē. Et q̄đ miꝝ: Nā habem⁹ i scriptura q angelus dei portauit Abacuc cum prandio a Judea in Chaldeā: vt ferret prandium Danieli q̄ erat in lacu leonū. ac reduxit eū subito in Judeā: sicut legiꝛ Dan. vlt. cum corp⁹ mortale haberet ⁊ graue. Quid ergo poterit anima gloriosa de corpore glorioso de sui natura agili ⁊ non graui: non dico p gr̄am informatā: sicut etiam legiꝛ Actuū. viij. q post baptizationē eunuchi

spiritus dñi Philippū diaconē grauē ad⸗
huc corpe rapuit: et in Azoto subito inue⸗
nit. Sic ꝛ legit̄ de aplis in legēda btē vir
ginis: ꝙ rapti a nubib⁊/subito añ ostium
btē ꝟginis sunt portati. Multo ḡ magis
hoc credendū est de corpe glioso. Hāc do⸗
tem ostendit dñs in suo corpe ante passio⸗
nē qñ sup mare ambłauit. Mat. xiiij. etiā
post passionē: quādo subito de padiso ter⸗
restri veniēdo apparebat aplis. in quo pa
radiso terrestri quidā opinant̄ dñm pmā⸗
sisse postq̄ resurrexit ante ascensionem: iu
xta illud ps. Si assumpsero pennas meas
diluculo ꝛc̄. Item in die ascēsionis qñ in
momēto penetrauit celos. ideo dr̄. Per ad
mirabilē ascēsionē tuā ꝛc̄. Hanc excellen
tiā habebūt oēs beati merito diligētie spū
alis: sic religiosi diligētes tria vota ꝛ ceri
monialia religionis. Sic ꝛ clerici diligen
ter dicētes officiū: ꝛ castitatē diligēter ser
uantes ꝛc̄. Sic ꝛ laici. Dic vt expedit de
q̄libet statu. Ideo dr̄ scriptura. Agite dili⸗
genter ꝛ erit dñs vobiscum. ij. Paral. xix.
Sed oppositū erit de negligentib⁊ ꝙ vix
poterunt se mouere. Unde Hiere. xlviij.
Maledict⁹ homo q̄ facit opus dei negli⸗
genter. ¶ Quarta dos est: subtilitas vir⸗
tuosa: que notat̄ cū dr̄. Seminat̄ corpus
animale: surget corpus spūale. Spiritua⸗
le dicet̄ corpus gliosum: non q: spūs: sed
quia hēbit conditiōes spūs: q: erit valde
penetrabile ꝛ subtile. Nā vt videtis sub⸗
tilis est aer siue vent⁹ trāsiens per parua
ꝛ stricta foramina. subtilior est lux q̄ trāsit
p fenestrā vitreā ꝛ pannū de cera vbi ven
tus nō posset trāsire. subtilior est vox hois
vel cāpane quā auditis in camera clausis
fenestris ꝛc̄. Adhuc subtilius est corp⁹ glo
riosum quod de capsa etiā ferrea possz exi⸗
re sine aptura: vñ nō exiret vent⁹: nec lux:
nec vox. Hanc excellētiā ondit chrs i cor⸗
pore suo: qñ de vtero sacratissime ꝟginis
clauso exiuit. et post passionē siue resurre⸗
ctionē qñ exiuit clauso monumēto. et qñ
ianuis clausis intrauit ad locum vbi erat
apli. Ioā. xx. Hāc excellentiā cōsequētur
electi post resurrectiōem merito abstinen⸗
tie corpalis. Abstinentiā aūt dico non so⸗
lū a cibo ꝛ potu: sz ab oi vana delectatiōe.
q: sicut ñ solū gula peccauit: sz oēs alij sen⸗
sus. sic nō solū gula compmi dz: sed omēs
alij sensus exteriores ꝛ iteriores. Abstine
at oculus a visu ꝛc̄. aurꝫ ab auditu: gust⁹
a crapula: tact⁹ ab amplexib⁊/etiaꝫ vxoris
isto sacro tpe q̄dragesime. ꝛ sic oēs sensus
Quid pdest ieiunāti si inebriat̄ ira aut o⸗
dio aut auaritia siue iordinata cupiditate
lucri aut supbia. corp⁹ abstinentia atterit̄:
aīa vitiorꝫ crapła inebriat̄. Hec abstinē⸗
tia similis ē abstinētie diaboli. ideo dr̄ ꝟitas.
Attēdite ne grauent̄ corda vr̄a crapula ꝛ
ebrietate. Lu. xxj. Nota corda: nō dr̄ cor⸗
pora. q: corda magꝫ q̄ corpa custodienda
sunt. Uñ Prouerb. iiij. Oi custodia serua
ꝛ custodi cor tuū. q: ex ipo vita pcedit sim
ple ꝛ mors. Ecōtra gulosi resurgēt cū cor
porib⁊ grossis ꝛc̄. Rogem⁹ ḡ dūm vt sic or
nemur virtutib⁊ in h̄ seculo infusis nob ex
gr̄a: vt i vita futura ornari mereamur cor
poris dotibus collatis nobis ex gloria.
¶ Ultimo notandū ꝙ sub h̄ articulo etiā
compꝫhēdit̄ dānatio eꝛnalis pctōrib⁊ a di⸗
uina iustitia ifligēda. Sicut eñ tenemur
credere ꝙ de⁹ dabit bonis vitā eternaꝫ: vt
dictū est: sic econtra credere debem⁹ ꝙ de⁹
mittet malos in ignē eternū. Quia vt dr̄
phs: qui bñ diffinit/cōtraria cōsignificat.
et cōtrariorꝫ eadē est disciplina. Uñ mali
etiā ꝛ in corpe ꝛ in aīa sunt cruciādi: sic
boni ꝛ aīa ꝛ corpe gl̄ificandi: iuxta illud
Uenite bñdicti p̄ris mei ꝛc̄. Et Ite male
dicti in ignē eternū q̄ par⁹ est diabolo ꝛc̄.
Mat. xxv. Si ḡ vis p̄dicare de iferno: vi
de in s̄monib⁊ q̄dragesimalib⁊. ser. de pnia
Uel potes p̄dicare de corpib⁊ damnatorꝫ
post resurrectiōeꝫ: quō pōt esse ꝙ sint im⸗
mortalia/cū sint passibilia ꝛc̄. Uide i ser⸗
mone vbi s̄. ꝛc̄. Uł potes p̄dicare illō du
bium: q̄ritur vtrꝫ pena iferni ē eꝛna: cū cul
pa sit tpalis. De q̄ vide quod scpsi in ser⸗
monib⁊ q̄dragesimalib⁊ de pctis in genere
ar. iij. vbi agit̄ ō pctō mortali. sermone. ix.
vbi agit̄ de eꝛnitate pene infernalis. Iteꝫ
de aīa sepata quō pati possit ab igne cor
poreo. vide in sermonib⁊ q̄dragesimalib⁊ ō
pctis in genere. arti. iij. vbi agit̄ de pecca⸗
to mortali. s̄mone. viij. siue. ix. scꝫ vbi agit̄
de vltimo effectu pcti mortalis: q̄ est da⸗
mnatio infernalis ꝛc̄.

¶ De incarnatiōe verbi dei Sermo XVII.

Fides tua te saluū fecit. Luc. xviij. Dictuꝫ est sup de sex articulis ptinētibꝰ ad hūanitatē: quoꝝ pmꝰ est de ɔceptiōe ꝛ natiuitate chri: de qbꝰ vnus tm̄ est articulꝰ: fm̄ illos qui ponūt. xij. articulos fidei. vn̄ dr̄ in symbolo. Qui cōceptꝰ est de spūsctō natꝰ ex Maria ꝟgine. quē posuit b. Jacobus maior: postq̄ Andreas posuerat articulū de psona filij: dicēs. Et i iesum christum filiū eiꝰ vnicū dn̄m nostꝝ. Jacobus ꝓsecutꝰ est incarnatiōem ꝛ natiuitatē eiꝰ: di. Qui ɔceptꝰ est ꝛc̄. Quia ꝟo post symbolum aplicū multe sunt orte hereses circa diuinitatē ꝛ hūanitatē chri: Jdeo sctō spū suadente fuit Nicena synodus cōgregata: in q̄ maiꝰ symbolū est ordinatū: Jn q̄ qdem symbolo latiꝰ articulus diuinitatis ꝛ humanitatꝫ chri exꝓmit. Vn̄ sic ibi dicit. Et in vnū dn̄m nr̄m iesum chrm̄ filium dei vnigenituꝫ: ꝛ ex pr̄e natum an̄ oia secula. Deū de deo: lumen de lumie: deuꝫ veꝝ de deo vero. Ge. nō fa. cōsub. pa. Per quem oia fac. sunt. Hucusqꝫ de diuinitate chri. Sequit de hūanitate eiusdē. Qui ꝓpter nos ho. ꝛ ꝓpt̄ no. sa. descēdit d̄ cel. Et incarnatꝰ est de spūsctō: Ex Maria ꝟgine ꝛ hō factꝰ est. Nota Unigenitū. et fm̄ verba huiꝰ symboli istū articulū declarabimꝰ Salutet ꝟgo Maria ꝛc̄. ¶ Pro fundamento sermonis q̄ est de incarnatiōe ꝟbi dei orit theologicalis q̄stio.

¶ Querit Utꝝ diuina natura potuerit vniri cum natura hūana? Arguit q̄ non. Vniri est pati: sicut vnire est agere. g̃ qd̄ impossibile est pati: impossibile est vniri. Sed diuinā naturaꝫ impossibile est pati. g̃ impossibile est eaꝫ cū alia natura vniri. Jn oppositū. Plus pōt deꝰ facere q̄ nos petere. si hō g̃ potuit petere filiū dei incarnari. g̃ ꝟbuꝫ dei fieri carnē nō fuit deo impossibile. Et sic q̄stio manet ꝑ vtraqꝫ pte dubia. ¶ Ad q̄stionē r̄ndēdū est fm̄ Bonauē. sup. iij. sen. di. j. q. j. q̄ diuina natura potuit vniri cū hūana natura. qd̄ pbat tripliciter. Primo: qn̄ duo sic se hn̄t q̄ vnū ē materiale respectu alteriꝰ ꝛ illi cōforme: possibile est vniri vnū alteri. sed aia plus habet de possibilitate respectu di q̄ habet ad corpus respectu anie. plus etiā habet d̄ ratione conformitatꝫ: cum aia sit substātia spūalis ꝛ imago dei. g̃ si deꝰ aiam potuit vnire corpori: videt q̄ silr possit substātiam humanā vnire sibi. Scdo pbat. Oē quod est alteri maxime intimū ꝛ amabile est ei vnibile vnione maxia. sed deꝰ est aie intimꝰ ꝛ amabilissimꝰ. igit. Tertio pbat. Oia illa attribuēda sunt diuine potentie q̄ sibi non derogant: et talia sunt q̄ possibile est posse. sed vnio diuie nature cū hūana in nullo derogat nobilitati diuie: ideo ē ei potentia tribuēda. g̃ diuina natura potuit vniri cū hūana. Et ad argumentū dr̄ q̄ istud ꝟbum vnior: capit actiue ꝛ nō passiue. ꝛ est sensus: diuina natura vnit sibi naturam humanā in ꝓpriā psonaꝫ siue hypostasim. i. carnē: q̄ caro fuit formata ex purissimo sanguine ꝟginis Marie. ꝛ aniam rōnalē: q̄ aia de nouo in istanti fuit creata. Et hec fides nr̄a de q̄ impresentiaꝝ fit sermo: iuxta ꝟba Fides tua ꝛc̄. ¶ Pro declaratione materie p̄dicāde et eiꝰ introductione est notandū: q̄ fm̄ q̄ fides catholica in p̄dictꝫ verbis expositis firmit tenet: filio dei assumente carnē humanā in vtero virginali: deus factus est hō: iuxta illd̄ Verbū caro fcm̄. Jo. j. Caro. Glo. i. hō. Accipit eīn ps ꝓ toto ꝑ figurā synecdochen. ¶ Sed ꝓ declaratiōe materie p̄dicande ꝛ eius introductiōe: est notandū q̄ aliqd potest fieri aliud tripr.

Vno modo ꝑ cōuersionem.
Secūdo modo ꝑ confusionem.
Tertio modo ꝑ vnionem.

¶ Primo igit modo ꝑ cōuersionē: quādo vna res fm̄ suā substantiā ɔuertit ꝛ trāsmutat in aliā: vt cū panis comestꝰ fit caro comedentis: ꝛ vinū potatū fit sanguis potantꝫ: vel aq̄ pluuialis conuertit in vinū. sic ꝛ terra fit lapis: ꝛ lapis fit es. iuxta illud Job. xviij. Ferrū de terra tollit: ꝛ lapis calore solutꝰ in es ꝟtit. Et isto mō deus nō est factꝰ hō. Ratio: q: isto modo pmo res q̄ transmutat in aliā: pdit q̄ntū ad formā substantiā suā: ꝛ non est ampliꝰ illa q̄ priꝰ fuerat: sed illa in quā cōuertit. Deꝰ autē factꝰ hō non destituit esse deꝰ: q̄a q̄d erat remansit: ꝛ qd̄ non erat assūpsit. Natura eīn diuina inuertibilis est ꝛ incōmutabilis. iuxta illd̄ Boetij. Stabilisqꝫ ma

nens dans cūcta moueri. Et Malach. iij. Ego deus ꝛ nō mutor. Et p intelligēdo modū quo remanēs deꝰ fuit factꝰ hō: posuit Aug. silitudinē optimā in li. de doctrina chꝛiana: sic di. Sicuti cū loqmur: vt id q̄d anio gerimꝰ in audientꝫ animū p aures carneas illabit̄: fit sonus v̄bū q̄d cordo gestamꝰ: ꝛ locutio vocat̄. nec tn̄ in eundē sonū cogitatio nr̄a cōuertit̄. sed apō se manens integra/formā vocis qua se insinuet auribꝫ sine aliq̄ labe sue mutatiōis assumit: ita v̄bum dei non cōmutat̄. Caro tn̄ factū est vt habitaret in nobis. ¶ Secundo modo aliq̄ res fit alia p modū cōfusionis siue cōmixtionis: vt qn̄ due res cōiungunt̄ ꝛ ꝯfundunt̄ simul: adeo q̄ nulla earꝫ in sua natura remaneat: sed fiat q̄dā substantia siue res. sic̄ ex melle: cinnamomo ꝛ vino fit nectar. et sic̄ aqua miscet̄ cū vino: et in electro aurum miscet̄ argento: ꝛ fit tertia q̄dam substātia. Et h̄ etiā modo nō dr̄ deus factꝰ hō. q̄a natura diuia incorruptilis est: vt s̄. etiā dixi. Nā in chr̄o remāsit natura hūana ꝛ diuina q̄libet in sua natura: nec fuit ꝯfusa vna cū altera. ¶ Tertio modo dr̄ aliq̄d fieri aliud p vnionē: remanente tn̄ vtraq; substantia. vt cū lana tingit̄ ꝛ fit rubea vl̄ nigra ꝛc̄. vel sicut cū hō fit frater: religiosum habitū assumit. vl̄ cū hō fit miles. Et h̄ modo dr̄ deꝰ factꝰ hō p vnionē psonalē: manente vtraq; substātia diuina. s. ꝛ humana naturalr̄ in sua perfectione: ita vt de se inuicē p̄dicent̄: deus ꝛ homo: ꝛ hō deꝰ. Deꝰ em̄ de nouo recepit aliq̄d qḋ nō habebat. s. habitū hūane nature. Phil. ij. Qui cū in forma dei eēt: nō ra. ar. est se esse eq̄. deo: sed se. ex. for. ser. acci. in si. hoim fac. ꝛ habi. inuen. vt hō. Predicta verba notant̄ i symbolo Athanasij: vbi dr̄. Qui scꝫ chr̄s licꝫ deus sit ꝛ hō: nō duo tn̄ sed vnꝰ est chr̄s. Vnꝰ aūt nō cōuersione diuinitatꝫ i carnē: sed assūptiōe hūanitatꝫ in deū. Ecce primꝰ modus. Vnꝰ oino nō ꝯfusiōe substātie. ecce secūdus. sed vnitate psone. ecce tertius. Sed declarat modū substantialē. Nā sicut aia rōnalis ꝛ caro vnꝰ est hō: ita deus ꝛ hō vnꝰ est christꝰ. Sicut em̄ aia rōnalis remanet in sua substantia: ꝛ caro in sua: tn̄ vnite/faciūt vnū hoiem. Sic in chr̄o diuinitas ꝛ hūanitas vnite in psonam filij dei/faciūt vnū christum: remanente q̄libet natura in sua substantia. Illud tn̄ aduerte q̄ aia ꝛ corpꝰ in homie faciūt hoiem vnū. scꝫ psonā humanā: sed in chr̄o nō. q2 solū fuit psona diuina. Est etiā notandū q̄ ista similitudo de vnione anie ꝛ corpis: nō est vsq̄quaq; similis vnioni diuine ꝛ hūane in psona filij dei. Primo: q2 vt dr̄ Tho. in. iij. sen. di. v. q. j. ar. j. ad tertiū. Aia ꝛ corpꝰ s̄m q̄ sūt partes homis ꝓprie loq̄ndo nō due sūt nature/put in ꝓposito de natura loq̄mur: sed vtraq; est ps nature: altera sicut forma: altera sicut materia. Scḋo: quia cōpositū ex aia ꝛ corpe scꝫ hic hō non p̄dicatur de altera pte cōponentiū. Non em̄ dr̄ q̄ aia vel q̄ corpus sit hō: nec ecōuerso. Sed secus est in chr̄o. quia dicit̄ christus deus ꝛ christus hō. Et ratio est. quia cōpositū ex anima ꝛ corpe fit vnū differens a partibꝫ cōponentibꝫ integralibꝫ. Componit̄ em̄ ex anima ꝛ corpe s̄m informatiōeꝫ: q̄d nō est in hac cōpositione diuine ꝛ humane nature. quia q̄d cōponit̄ s̄m informatiōem nō fit vnū ex duobꝫ actibꝫ: neq; ex duabꝫ potentijs: sed ex actu ꝛ potentia. Diuina autē natura ꝛ humana vtraq; est ens actu. P̄terea deus nō habet aliq̄d potentialitatis. nec etiā potest esse actꝰ venientis in cōpositū alicuiꝰ: cum sit esse ōmū infinitum p se subsistens: s̄m b. Tho. Diuina g̃ natura est vnita humane nature in psona filij dei. Et licꝫ (vt ait Aug. de ꝯse. di. iij. c. vlti.) indiuisa sunt opa trinitatis. vn̄ in psona filij humanā naturā assumēte erat psona patris ꝛ spūssctūs rōne essentie diuine q̄ vna est ꝛ in qua tres sunt psone: iuxta illud Joan. xiiij. Non credis q2 ego in p̄re: ꝛ pater in me est. Et infra. Pater autē in me manēs ip̄e facit opa. Nihilominꝰ icarnatio solū filio dei appropriat̄: et ipse solꝰ factus est hō. Et nō bene dicit̄ q̄ pater et spūssctūs factꝰ est hō: q̄uis oēs tres psone incarnatiōem opate sint. Sicut cū spiritus descendit in specie columbe sup christum baptizatū: nō dicimꝰ trinitatē: sꝫ spiritūsctm̄ solū in specie colūbe venisse. ꝛ sic in specie ignis in die Pentecostes: Sic ēt non dicimꝰ trinitatē dixisse de celo: Hic ē filius meꝰ dilectꝰ: siue cum chr̄s baptizaret: siue cū trāsfiguraret̄ in monte. sed tm̄ vocē fuisse p̄ris factaꝫ ad filiū. Et sic etiā

cum vox sonuit dicēs. Et clarificaui & iterum clarificabo. Sic etiā nec dicim⁹ patrē vel spūmsanctū incarnatū: nec natū de virgine: nec passum sub põtio Pilato: nec tertia die resurrexisse: nec ascendisse ad celos: sed solū filiū. licz al's indiuisa sint opa trinitatis fm Aug. vbi s. Eundē tex. Augustini ponit magr sentē. in. iij. dist. j. Iste aūt modus possibilis fuit deo facere: & humanā naturā recipe. nobis etiā p gratiaz dei fact⁹ est intelligibilis spūsctō reuelāte. j. Cor. ij. Nobis aūt reuelauit de⁹ p spiritū suū. Hoc g̃ psupposito est notanduz: q ex verbis symboli Nicenī pdictis: p que pseus incarnationis & natiuitatis dñi articulus declarat: sex documēta debem⁹ accipe: ex quib⁹ sex errores heretici confutantur: et sex nobis virtutum exempla nascūtur & monstrant.

Primo magna dei charitas: ibi. Qui ppter nos ho. & ppter nr̃am sa. Et p h̃ Origenis opinio reprobat.

Secūdo ondit magna dei humilitas: ibi. Descendit de ce. Et p hoc Fotini positio confutatur.

Tertio ostendit nature hūane imensa sublimitas: ibi. Et incarnatus est. Et p h̃ Manichei falsitas demonstrat.

Quarto ostendit incarnatōnis christi spūalitas: ibi. De spūsctō. Et p hoc Ebionis bestialitas fugat.

Quinto ostendit incarnatiōis venerāda cōmunitas. Al's qnto ostendit virgis Marie ad chrm vera maternitas: ibi. Et Maria vgine. Et per hoc Valētini error subuertitur.

Sexto ondit incarnatōnis infallibilis veritas: ibi. Et hō factus est. Et p h̃ Arrij stulticia conculcat.

¶ Prio g̃ circa nos magna dei charitas innuit: cū dr. q ppter nos hoies & ppt nostrā salutem voluit icarnari. Per qd pmo ɔfutat opinio Origenis: q dixit q christ⁹ iam nat⁹ est vt saluaret etiā demones: qs in fine mūdi dixit esse saluādos. Mot⁹ forsitan illa autoritate Dauid. Nunqd in eternum pijciet de⁹: aut nō apponet vt cōplacitior sit adhuc: aut mīa sua abscidet aut obliuiscet misereri de⁹: aut ɔtinebit in ira sua misedias suas: Itē alibi. Miserationes ei⁹ sup oia opa ei⁹. Propt h̃ g̃ dampnat⁹ est Origenes tanq̃ heretic⁹: vt h̃r xxiij. q. ij. in fi. Quare aūt pctm̄ angeli & pctm̄ hoīs p⁹ morte sūt irremediabilia: sz pctm̄ hominis in vita est remediabile: vide d. Tho. in. ij. sen. q. j. ar. ij. & scpsi in smo mib⁹ festiuis in festo natiuitatis dnī. fer. q in incipit. Nat⁹ē nob. &c. in introitu. Falsa ē g̃ opinio Origenis. Nā dr i symbolo. Qui ppter nos hoies &c. g̃ ñ ppt angelos. q: boni ñ indigēt redēptiōe. mali aūt ñ st redēptiōis capaces: eo q sunt obstinati i malo. Vñ Damas. dr. Qd ē hoib⁹ mors: h̃ ē angelis casus. Vñ Mat. xxv. Ite maledicti in ignē etnū q pat⁹ est diabolo & ãgel' ei⁹. Ex hoc g̃ mōstrat̃r habem⁹ exēplū maxime charitatis. De⁹ em̄ voluit incarnari & tot penas & supplicia sustinere: vt nos a ptāte diaboli eriperet: & vitā nob gr̃e conferret: & tādē ad vitā glie exaltaret. iuxta illō Jo. iij. Sic de⁹ dilexit mōm vt filiū suū vnigenitū daret: vt ois q cre. i. e. ñ peat: sz ha. vi. etnā. Itē Ro. v. Cōmēdat aūt suā charitatē de⁹ i nob: qm̄ cū adhuc petōres essemus / chr̄s p nob mortu⁹ est. Itē Eph. ij. Propter nimiā charitatē suaz qua dilexit nos: cū essem⁹ mortui pctis / cōuiuificauit nos in chr̄o: cui⁹ gr̃a estis saluati: & corresuscitauit et ɔsedere fecit i celestib⁹. Quis hoiz h̃ret tātā charitatē: ita q p redēptiōe sui traderet filiū. reputaret stulticia. et tñ in deo hoc est sūma charitas. Vñ ecclesia O inestimabilis dilectio charitatis: vt seruum redimeres / filiuz tradidisti. Ideo ex h̃ habem⁹ exēplū vt ad inuicē charitatē habeam⁹: iuxta illud Joā. xv. Hoc est pceptū m. vt di. inui. sic di. vos. Item alibi In h̃ cognoscēt oēs q: m. estis dis. si. di. ha. ad inui. Joā. xiij. Habem⁹ g̃ exēplū a deo vt ad inuicē charitatē habeamus: vt toto corde: vbo & opere diligamus inuicē. non qdem dilectiōe carnali: sed spūali: vt primo q̃ramus bonum & salutē anie pximi: et postea corpis & rex tpalium. Sed hodie non q̃runt homies nisi pptiā vtilitatē: et ad illā oia cōuertūt. sed vtinā esset spiritualis vtilitas sicut est & carnalis & mala. Si homo diligit alium: ppter quid eū diligit nisi propter seipsum: vt ei faueat: vt ei benefaciat: vt ipsuz adiuuet. Ecce falsus amor qui vocat amor concupiscentie. Et hoc ostendit: quia qñ cessat causa ista: pu-

ta qꝛ non pōt ei bñfacere:cessat amicicia eoꝝ. Vñ ꝟsus. Tēpore felici multi numerant amici. Cū fortuna perit:nullꝰ amicꝰ erit. Sic ꝛ si q̄rat q̄s vxorē nō q̄rit de ꝟtute:nō de ꝯditione:nō de honestate ꝑsone: nō de bonis morib;. sed de pecunia ad bonū suuȝ vtile. sic de aliis. Hic vt expedit. Vñ etiam amor naturaľ hodie succūbit amori ꝓprio inordinato. Nam videmꝰ ꝙ frater habet odio frēm ꝓpter bona tēpalia. sic ꝛ filiꝰ matrē ꝛ p̄rem ꝛc̄. Jō apl's. Oēs q̄ sua sunt q̄runt:nō q̄ Jesu chr̄i. Phil'.ij. Nota ꝯtra iniq̄tatē ciuiū:q̄ qñ vidēt guerrā seu discordiā inter aliq̄s/nō q̄rūt facere pacē ꝛ ꝯcordiā:sed potiꝰ gaudēt de discordia eoꝝ. ꝛ seminānt discordiā inter eos: imitātes diabolū/sicut filij sui. Cōtra q̄d dr̄ Prouer.vj. Sex sūt q̄ odit dn̄s: ꝛ septimū detestať anima eius. Oculos sublimes: linguā mēdacē:manꝰ effundētes sanguinē innoxiū:cor machinās cogitatōes pessimas:pedes veloces ad currendū in malū:ꝑferentē mēdacia:testē fallacē:ꝛ euȝ q̄ semiat inter fratres discordias. ¶ Scd̄o innuiť magna dei humilitas:ibi Descendit de celis:qꝛ in incarnatiōe deus multū se humiliauit:q̄ cū esset ꝑdiues:factus est pauꝑ. cū impassibiľ:factꝰ est penosus. cuȝ esset immortaľ:factꝰ est mortalis. cū esset dn̄s:factꝰ est ꝟuus. Et plꝰ. Quia factꝰ ē ꝟuus vt ꝟuiret ꝟuis. Nota similitudinē d̄ filio regis:q̄ cū videret ꝟuos infirmos regis mori fame:nec hr̄e cibos ad comedendū:nec famulos ad ꝟuiendū:tūc filius regis motꝰ amore ꝟuoꝝ regis intrauit i camerā regis ꝛ deposuit vestimēta regalia: ꝛ induit vestē cuiusdā ꝟui:ꝛ iuit ꝛ parauit cibos ꝛ mēsam seruis:ꝛ ꝟuiebat eis i mēsa:nōne magna est huiꝰ humilitas: Sic i ꝓposito. Filiꝰ dei vidēs hoies indigere cibis spūalib; ꝛc̄. intrauit in thalamū vteri ꝟginalis:ꝛ induit habitū ꝟui. Qui cuȝ in forma dei esset nō rapinā arbitratꝰ ē se eē eq̄lem deo:sed semetipum exinaniuit. for. ꝟui acci. i simi. ho. fac. ꝛ habi. inuē. vt hō. Philippeñ.ij. Et sic parauit cibos. s. corpꝰ ꝛ sanguinē suū ꝛ ministrauit nob. Mat.xx. Filiꝰ hois nō venit ministrari sed ministrare. vñ et lauit pedes discipuloꝝ Jo.xiij. Et cuius hūilitatis merito exaltatꝰ ē. Phil'.ij. Humiliauit semet. fac. obe. Et infra. Propter qd̄ ꝛ deꝰ exalta. illū:ꝛ do. illi no. qd̄ ē suꝑ oē nomē ꝛc̄. Sic ꝛ nos hic debemꝰ humiliari:vt exaltemur in alia vita:ad similitudinē statere siue bilācȝ ꝛc̄. Peccatores āt nolūt seq̄ chr̄m se humiliantē:sed diabolū se exaltantē. Statiȝ em̄ qñ diabolꝰ creatus fuit voluit exaltari/volēdo ascendere:di. In celū ꝯscēdā:suꝑ astra celi exaltabo soliū meū. Esa.xiiij. Jō descēdit vsq; i infernū. Sic faciūt pctōres. ps̄. Suꝑbia eorū q̄ te oderūt asce. sꝑ. Et iō sūt sꝑ male ꝯtēti qꝛ semꝑ appetūt ascēdere:ꝛ tñ cū ascēdūt nihil restat eis nisi vt cadāt. corpꝰ q̄dē ad sepulturā:aīa ꝟo ad infernū. Et sic nec in h̄ mōo nec in alio hn̄t vnq̄ pacē nec q̄etē. Humilitas aūt est causa pacis ꝛ q̄etis p̄sentis ꝛ future. In p̄nti q̄dē. Nihil em̄ est ꝓpter qd̄ male ꝯtentať hō nisi desideriū altius ascēdendi ꝛc̄. Hic p̄ctice. Per humilitatē aūt tolliť h̄ d̄sideriū:ꝙ ꝛc̄. In futuro ꝟo imaginemur ꝙ simꝰ in vno mōte ꝛ habeamꝰ ascēdere ad aliū montē ꝛ valľ ꝓfunda sit i medio:oꝑtet ꝑus descēdere in vallē illā anteq̄ ascēdamꝰ. ꝛc̄. Sic in ꝓposito. Declara. Diabolꝰ ꝟo q̄ voluit ascendere:sȝ anteq̄ d̄scēderet cecidit. Esa.xiiij Quō cecidisti ꝛc̄. Jō apl's ad Eph.iiij. loq̄ns d̄ chr̄o ait. Quid ē qd̄ ascēdit:nisi qꝛ ꝛ descēdit ꝑmū ꝛc̄. Jō Mat.xj. Discite a me qꝛ mitis sum ꝛ hu. cor. Per h̄ aūt reprobať positio Fōtini:q̄ dixit ꝙ chr̄s q̄dē de ꝟgine ē:sȝ fuit purꝰ hō:q̄uis multum sctūs ꝛ magnꝰ ꝓpha. Et iō ꝑfecte viuēdo meruit fieri spuaľ filꝰ dei ꝑ grām sic alij scti. Et istū errorē secutꝰ est Mahumetꝰ ꝛ oēs saraceni. Hic aūt error tolliť ꝑ hoc qd̄ d̄r Descēdit de ceľ. Itē ad reprobandū hūc errorē d̄r i symbolo Niceno. Et i vnū dn̄m nr̄m Jesum chr̄m filiuȝ dei vni. ꝛc̄. vsq; ꝑ quē oia facta sūt. Cōstat aūt ꝙ nō descēdisset d̄ ceľ:nisi fuissȝ ibi. Si āt fuissȝ purꝰ hō:ñ fuissȝ i celo. qꝛ vt d̄r Jo.iij. Nemo ascēdit i celū nisi q̄ descēdit de celo filiꝰ hois q̄ ē in celo. Diciť āt descēdisse d̄ celo:nō qꝛ reliq̄rit celū:qꝛ deꝰ est vbiq;. sed nouo mō cepit eē in terra/dū naturā hūanā assūpsit. ꝯm quā etiā d̄r ad celū ascēdisse ꝛ mōm reliq̄sse Joā.xvj. Exiui a p̄re ꝛ veni i mōm:iteꝝ relinq̄ mōm ꝛ vado ad p̄rem: Sicut etiā d̄r deꝰ descēdere qñ manifestat hoib; aliq̄d magnū opꝰ suū:iuxta

illō Descēdā ꝛ vidēbo vtꝝ clamoꝛē ope ꝯpleuerūt. Gen.xviij. ¶ Tertio ostendit nature humane imēsa sublimitas: dū dr: Et incarnat⁹ est. Ex q̄ habemus notare duo. Primo q̄ verā carnē assūpsit: ꝑ qḋ reprobaꝛ erroꝛ Manichei: q̄ dixit q̄ fili⁹ dei nō habuit verā carnē: sed apparentē: qḋ falsissimū ē. Nō eñ decebat doctoꝛē ꝟita tis talē facere fictionē: ꝛ ōndere qḋ ñ erat Spūs eñ sctūs disciplīne effugiet fictū. vt dr Sap.j. Scdo notare debem⁹ subli mitatē nature hūane: q: nunq̄ āgelos ap ꝑhēdit: sꝫ semē Abrae apphēdit. Heb.ij. Ex q̄ hꝫ q̄ natura hūana ē magꝭ exaltata q̄ angelica. Et iō angeli q̄ antiq̄t⁹ a ma gnis ꝓphis pmittebāt se adoꝛari/p⁹ chꝛi sti incarnationē h̄ renuerūt. Et h: vt dēt itelligere naturā hūanā i chꝛo sup oēm na turā exaltatā: vt dr glo. sup illō ꝟbū psal. Attollite poꝛtas pncipes vr̄as. Vñ Joā ni volēti angelū bis adoꝛare dixit. Ne fe ceris: ꝯseru⁹ tu⁹ sum ꝛ fratꝝ tuoꝝ. Apo cal.xix.ꝛ.xxij. Peccatoꝛes āt de hac excel lētia nihil curāt: ꝛ ꝓ nihilo se vilificāt dū pctā cōmittūt. Propter qḋ bestijs assimi lanꝭ.ps. Hō cū in honoꝛe eēt nō intellex. cōpa.ē iumē.insi. ꝛ sīlis fac.ē ill. Et ratio q: i nullo essentialr̄ differt hō a bestijs ni si rōne naturali. g̃ sublata rōne: tollit dif ferētia hoīs ad bestias. Pctōꝛes āt viuūt postposita rōne fm impetū carnis: g̃ me rito sūt bestiales: imo deterioꝛes pnt dici pctōꝛes bestijs: q̄ illis credulitas ꝛ cetere passiōes nō imputanꝭ ad culpā vtpote ra tiōe carētibꝫ: pctōꝛibꝫ ꝟo sic ꝛc̄. Nota ad h̄ exēpla multa qbꝫ pbaꝭ q̄ bestie etiā na tura crudelissime etiā sctis viris obediūt Pctōꝛes ꝟo etiā deo rebelles sūt. Nota i vitaspatꝝ de vno sctō patre Amone noīe q̄ vt refert btūs Hiero. cū freq̄nꝭ veniret ad eū latrones/ꝛ panē ꝛ cetera sibi necessa ria ad victū auferrēt. Quadaꝫ die ꝓcessit ad eremū: ꝛ inde rediēs duos dracōes in gētes secū duxit. ꝛ p̄cepit eis vt igressū cel le ei⁹ fuarēt. Cū g̃ venissent de moꝛe la trones/ꝛ vidissent dracōes: velut moꝛtui ceciderūt. Qḋ vbi vir dei sensit: egressus inuenit eos semiuiuos. Et increpans eos ait. Cernitis q̄ntū vos durioꝛes estis be stijs. Ille eñ nobꝭ ꝓpter deū obediūt: vos āt nec deū timetis/nec vitā fuoꝝ dei eru

bescitis. Verūtñ introducēs eos i monā sterium posuit eis mēsam: ꝛ iubet vt pcipe rēt cibū. Illi ꝟo coꝛde cōpūcti/ꝛ ab oīm mētis sue imanitate ꝯuersi/multis q̄ ꝑus fuire dño cepant/in breui melioꝛes fiunt Hec ibi. Ad idē facit exēplū bti Marti ni q̄ñ iussit ꝟpenti vt rediret ad fluuiū ꝛc̄. Ad idē faciūt exēpla multa q̄ refert Gre. in dial. Ad idē: exēplū illi⁹ scti pris q̄ du ctus a q̄dam lupa sanauit ei⁹ catulos qui erant ceci: q̄ postea ex gratitudine detulit illi sctō pri q̄ndā pellē. Sed qḋ mirꝝ ḋ pec catoꝛibꝫ hoībꝫ: cū etiā demōes bestijs con foꝛmenꝭ. Nota exēplū Greg.in.iij.dial. de Dacio epō Mediolanēsi: q̄ dū Cōstāti nopolim pgeret deuenit Coꝛinthū: ꝛ ibi pa ri sibi iussit domū largā ad hospitādū quā demōes ihabitabāt. Cūq̄ de nocte ibi re qesceret: subito itēpeste noctis silētio di abolus cepit clamare imēsis vocibꝫ imi tādo rugitū leonūꝫ/balat⁹ pecoꝝ/rudit⁹ asinoꝝ: sibilos ꝟpentū: poꝛcoꝛū stridoꝛes ꝛ murum. tunc repente Daci⁹ tot bestia rū vocibꝫ excitatus: surrexit vehementer irat⁹: ꝛ ꝯtra diabolū clamās dixit. Bene tibi ꝯtingit miser. Tu es ille q̄ dixisti Po nā sed. ad aq̄lonē ꝛ ero simil altissimo: ec ce ꝑ supbiā tuam poꝛcis ꝛ muribꝫ sīlis fa ctus es. Et q: imitari deū indigne volui sti: ecce vt dign⁹ es bestias imitarꝭ. ad quā eius vocē diabol⁹ fugit: nec ibi vltra ha bitare p̄sūpsit. Sic igiꝭ ꝑ pctm̄ diabol⁹ si mil effect⁹ ē bestijs. qḋ mirꝝ si ḋ ꝯtingit i hoīe. Vñ pōt dici q̄ hō supbꝫ ē leo: auar⁹ est vulpes: luxuriosus ē poꝛc⁹: iracūd⁹ est canis: gulosus ē vrsus vl lup⁹: inuidēs ser pēs.s.basilisc⁹: q̄ visu occidit hoīem: acidi osus ē asinus. ¶ Quarto innuiꝭ carnati onis chꝛi spūalitas: dū dr De spūsctō. Ex q̄ notare debem⁹ pmo q̄ nō hūano semiē sed mystico spiramiē ꝯceptus ē filius dei Et ꝑ h̄ reprobaꝭ bestialitas Ebiōis gene re iude⁹: q̄ dixit q̄ chꝛs est de btā ꝟgine sꝫ cōmixtiōe viri: qḋ falsum est. Vñ dr: Inn carnat⁹ est de spūsctō.i.ꝑ spūsctm: foꝛma tione coꝛpoꝛis ꝛ creatione anie facientēꝫ. quia hec ꝑpositio de: nō dr h̄ cām materi alē: sed efficientē. Sicut dicim⁹: ille cōcē ptus ē de Petro.i.a Petro. Vñ ꝛ ange lus dixit Marie. Spūsctūs superueniet i te. Luc.j. Et Matt.j. dixit angelus Jo

sepb. Qd i ea natū ē: de spūscō est. Scdo
habem⁹ notare moralr: q ad exēplū chri
debem⁹ conari vt p grām spūssctī ɔcipia
mur i vtero eccl'ie: z in dei filios p gratiā
renascamur. Semel fuim⁹ renati p aquā
z spūsctm: iuxta illud Jo. iij. Nisi qs re-
nat⁹ fuerit ex aq̄ z spūscō zc. Sz qz forsi-
tan multi nostꝝ ceciderūt ab illa filiatio-
ne: debēt iteꝝ p grām radoptari sicut rba
ptizari. Qd fiet si pniam egerint: p quaz
chrm p grām recipim⁹: z ɔseqnt filij dei
efficimur. Joan. j. Quotq̄t aūt receperūt
eū zc. Pctōres āt ita obcecati sunt a pctis
q nō curāt de filiatiōe ista diuia: sz pori⁹
volūt esse filij imo sui diaboli. Joan. viij.
Vos ex pr̄e diabolo estis. O admirāda
cecitas. o magna stulticia: vult poti⁹ hō
eē suus pcti q̄ nihil vili⁹. q̄ fili⁹ dei: q̄ ni
hil excellēti⁹. Nota exēpluz Diogenis qñ
dixit Alexādro magno/ q erat su⁹ suoꝝ
suoꝝ. ¶ Quinto innuit incarnatōis cōi
tas: qz nat⁹ ex Maria vgie. Ex q̄ duo no
tāda sunt. Primū speculatiue/ q chrs fuit
ver⁹ fili⁹ vgis Marie: qz ex sanguine ei⁹
ɔceptus: z de vtero eius nat⁹. Per qd re-
probat stulticia Valētini: q̄ dixit/ q spūs-
sctūs attulit vnuz corpus celeste/ z posuit
illd in beata vgine: z h̄ fuit corpus chri.
innitēs illi vbo aplī. Primus hō de terra
terren⁹. scds hō de celo celestis. Ad idez
Jo. iij. Qui de celo venit sup oēs ē. Sed
dic q dr chrs d celo venisse/ nō rōne natu
re assumpte q̄i aia vel caro eius pus i ce
lo fuerit assumpta: z postmodū p vteruz
vgis ad nos puenerit: sz q̄ntū ad psonā as
sumentē: q̄ qdez ad nos de celo aduenisse
dr nō loci mutatōe: sed visibilis nature as
sumptiōe. Hec btūs Tho. in. iij. sen. dist.
iij. Vel dr chrs celestis hō q̄ntū ad vtutē
formatiuaz corpis: sicut dt Tho. pte. iij.
q. xxxj. ar. j. ad pmū. Vñ sm dictū Valē
tini/ nihil adopata est btā vgo in ɔceptiō
ne filij dei: nisi q fuit ei⁹ loc⁹. Vñ dixit q
ita chrs trāsiuit p eā: sicut aq̄ transit p ca-
nale vel aq̄ductū. Hūc errorē dt b. Tho.
in. iij. sniaꝝ fuisse martianoꝝ. z habuit or
tū forte ex opiniōe platonicoꝝ: q̄ dicebāt
anie corp⁹ terrestre oino fugiendū esse vt
btitudinē ɔsequat. Nō eñ credebāt posse
fieri/ vt aīa corpi terrestri vnita/ btā eēt:
Ponebāt eñ aias corporib⁹ celestib⁹ vni-
tas: vt soli/ lune z stellis btās eē: vt Aug.
refert i li. de ciui. dei. Et iō aiam chri q̄ su
me btā fuit/ nō terrestri sz celesti corpi vni
tā putauerūt. Sz hec opio vt dt b. Tho.
vbi sup vitatē hūanitatis tollit. qz q̄libet
forma natural' determinatā materiā req̄i
rit. Et iō aia humana nō ex aliq̄ materia
quā pficiat hoiem facit: sed inq̄ntū est for
ma tal' corpis elemētati/ sm debitā pporti
onē cōplexionati. vñ si corp⁹ terrestre nō
habuit/ verus hō nō fuit. Et iō fides ca-
tholica q̄ chrm veꝝ hoiem ɔfitet/ eum ha
buisse corp⁹ ex q̄ttuor elemētis cōpositū
sicut nos habem⁹/ firmit tenet. Hec btūs
Tho. ¶ Scdo debem⁹ notare q de⁹ cōi-
cauit vnicū filiū suum vgini gl'iose: ita q
idē filius dei esset filius vgis. Virgo aūt
Maria fuit i triplici statu. s. vginal': mari
tal' z vidual'. Ex q̄ ondit q oi statui filius
dei se cōicat: z sic nos cōicare bona nr̄a de
bemus. Primo bona nature/ bona fortu
ne/ z bona grē ad finez dei. Vñ Act. iiij.
Erāt ill' oia cōia: z distribuebat vnicuiq̄
sic cuiq̄ op⁹ erat. Pctōres āt nihil volūt
cōicare: sz oia sibi appropriant etiā si dicunt
orones. interdū faciūt elẏmas/ ieiunāt zc.
h̄ faciūt ad hūc finē/ vt de⁹ sibi ɔcedat bo
na tpalia: q̄ pl⁹ se q̄ deū diligūt. Sz puer
biū ē q q̄ totū vult/ totū pdit. z sic tandez
oia pdūt. s. qz bona tpalia ɔsanguinei: cor
pus vmes: aiam diaboli rapiūt. ¶ Sexto
ondit incarnatiōis infallibil' vitas: dū dr
Et hō factus ē. Ex q̄ duo sūt notāda. Pri-
mū ē q vacit fili⁹ dei factus ē hō: qz vera
cit aiam rōnalē z corp⁹ passibile assūpsit.
qz ex his hō ɔstat: vt pfitet ecclia in cle. d
sum. trini. z fi. catho in pn. vbi dt glo. su-
per vbo Passibile. Jntantū fuit passibile
q vt dt Aug. oēs defect⁹ nr̄os assumpsit
filius dei pter ignorantiā z pctm̄. De hoc
in. iij. sniaꝝ dist. xv. Licz igit in assumptio
ne sui ipius caro fuit a spūscō ab oib⁹ re-
liquijs pcti mūdata: vn angel⁹ ad vginē
dixit. Spūssctūs supueniet i te: z vtus al
tissimi obūbrabit tibi. Qd eñ ex te nasce. sc̄z.
vocabit filius dei. Tñ vt dt Aug. si i cru
ce mortu⁹ nō fuisset: ad vltimū senio defe
cisset. Frig⁹ q̄ calorē/ famē/ siti z alias hūa
nas penalitates pati poterat: z sic habu-
it chrs corpus passibile. Fuit eñ ɔgruū vt
nostros defect⁹ assumeret pter iustitiam

satisfactiõis: quã p nobis faciẽdã assumi pserat: vt p nobis pfecte satisfaceret p pe-nalitates carnis nostre. Itẽ ꝓpter fidẽ in-carnatiõis. Sine his em pẽnalitatibꝰ hu-mana natura hoībꝰ nota nõ fuisset. Item ꝓpter meritũ patiẽtie nobis pbẽde ad tole-rãdas penalitates carnis humane. Hec Jo. an. Potes tu latius dilatare materiã istã: dicẽdo ꝙ iõ chr̃s voluit assumere cor-pus passibile vt daret nobis exẽplũ oim vir-tutũ. s. theologicaꝝ ⁊ cardinaliũ: q̃ omes ꝟtutes relucẽt in vita ⁊ in morte xp̄i ⁊c̃. Vide q̃d notaui dñica pma post octauaꝫ pasche ſmõe pmo: q̃ incipit Sequimini ve-stigia eius. Assumpsit igif chr̃s aiam ra-tionalẽ ⁊ corpus passibile: ꝑ qđ error q̃rũ-dam reprobaf. q̃ruꝫ caput fuit Arrius ⁊ Apollinaris: q̃ dixerũt ꝙ chr̃s nõ habuit aniam: sed loco anie fuit deitas. Et ideo ad h̃ tollendũ dr̃: Et hõ factus est. Quid ẽ hõ nisi anial rõnale: ergo habuit aniam rõ-nalẽ. Vñ ipe chr̃us dixit Tristis est ania mea vsq ad mortẽ. Mat. xxvij. Et Jo. x. Potestatẽ habeo ponẽdi aiam meã: ⁊ itẽ-rũ sumẽdi eã. Q aũt chr̃s fuerit hõ verꝰ: pbaf etiã auctoritate Joã. dicẽtis. Tres sũt q̃ testimoniũ dãt in terra: spũs aqua ⁊ sanguis. j. Jo. v. Nã ad esse hois duo pn-cipalr exigunf. s. corpus ⁊ aia. ex q̃ꝝ ꝯiun-ctiõe verus hõ subsistit. Itẽ ꝯfirmaf h̃ ra-tiõe. q: mors corpalr nõ est nisi ꝑ separati-nẽ corpis a pncipio vite. Si ergo chr̃o nõ fu-it aliud pncipiũ vite q̃ ipa deitas: cũ ca-ro a diuinitate nunq̃ fuit separata: nũq̃ chr̃s mortuus fuisset. sed h̃ expsse ꝯdicit scptu-re. ergo ⁊c̃. Hãc rõnẽ ponit btũs Tho. in. iij snia dist. ij. q. j. arti. iij. Et in. xx. q̃dlibet. Si ꝗs diceret q̃s: ꝙ caro fuit separata i cru-ce a diuinitate: eẽt heresis. Itẽ pbaf ideꝫ q: in articulo mortis inclinato capite tra-didit spm̃. Joan. xix. de qua voce magna clamauerat. Pater in manus tuas cõmẽ-do spm̃ meũ. Luce. xxiij. Et sic manifeste pꝫ ꝙ ipe spm̃ hẽbat nõ solũ vitalẽ: sed etiã aiaꝫ rõnalẽ: de q̃ pdixerat Tristis est ania mea ⁊c̃. Et potestatẽ habeo ponendi ⁊c̃. Per h̃ aũt ꝙ vnus militum lancea latus eius aperuit: ⁊ cõtinuo exiuit sanguis et aqua. Joan. xix. pbaf ꝙ chr̃s verũ corpus habebat. nã de phãtastico corpe nec san-guis nec aqua potuisset exire: ergo fuit verꝰ hõ. Predicta vide in c. In q̃dam. de cele. miss. Et in clemẽ. j. de sũma trini. ⁊ fide ca-thol. ¶ Scđo aũt moraliter notare debe-mus: ꝙ sicut chr̃s fuit verus hõ: sic ⁊ nos debemus sicut veri homies viuere: ⁊ intel-lectũ siue rõnẽ ad celũ erigere: sicut ⁊ cor-pus rectũ est: ⁊ facies nr̃a ad celũ respicit. Vñ Quid. Pronaq cũ spectẽt aialia ce-tera terrã Os homi sublime dedit celũq videre Jussit: ⁊ erectos ad sidera tollere vultus. In. j. Metam. Vtinã cetera oia sic dixisset. Pctõres aũt destruũt naturaꝫ hois: q: cũ sint recti corpe anio sũt obliq̃. Et cõpetit eis illđ ps. Humiliata est aia mea: ꝯglutinatꝰ est in terra vẽter nr̃. ps. xliij. Hic vt expedit. ⁊c̃.

¶ De christi passione Sermo. XVIII.

Fides tua te saluũ fecit. Luc. xviij. Sup pri-mo ſmone dictũ est de pmo ar-ticulo fidei ꝑtinẽte ad chr̃i humanitatem mõ sequif de scđo articulo q̃ i apostolico symbolo sic ponif. Passus sub põtio Pi-lato crucifixus mortuꝰ ⁊ sepultꝰ. Et istũ articulũ posuit Joãnes. In symbolo ꝟo Niceno sic depingif. Crucifixus etiã pro nobis sub pontio Pilato passus ⁊ sepul-tus est. Et de hoc erit nobis ſmo. Salu-tetur virgo Maria. ⁊c̃. Pro fundamen-to ſmonis qui est de christi passione ori-tur theologicalis q̃stio

¶ Querif: vtrum per christi passionem fiat remissio peccatorum. Arguitur ꝙ sic Apocal. j. Lauit nos a peccatis nostris i sanguine agni. sed peccata abluere nõ est aliud q̃ peccata remittere: sicut iustifica-re. ergo a passione chr̃i est peccatoꝝ remis-sio ⁊ iustificatio. In oppositũ Paulꝰ ad Rom. iiij. Traditus est ꝓpter delicta nr̃a ⁊ resurrexit ꝓpter iustificationeꝫ nostram. ergo videf ꝙ iustificatio sit a resurrectiõe nõ a passione. ⁊ sic questio manet pro vtraq parte dubia. Ad questionẽ respõdendum est ſm Bonauenturã super. iij. sententiaꝝ

di.tit.ar.j.q.j.q nostra iustificatio attri-
buit tã passioi q̃ resurrectioi: inq̃ntũ pas-
sio et resurrectio hñt aliquã cause pprieta-
të.attribuit em iustificatio nr̃a p modum
meriti iteruenïet: q̃d hz dispositiois rõne:
et reduci hz ad causam materialẽ p modũ
exẽpli puocãt et excitãt: q̃d q̃dẽ hz redu-
ci ad cãm mouentẽ et efficientẽ.p modum
exemplar regulant: q̃d q̃dẽ hz reduci ad
causam formalẽ.p modũ termi qetantis:
q̃d q̃dem hz reduci ad cãm finalem. et ita
his duob attribuit iustificatio sm ppriẽ-
tatẽ cuiuslibet cause gener. Rõ tñ merẽ-
di attribuit soli passioi chri. Ratio vo ter-
minãdi et qetãdi attribuit resurrectiõi: ad
quã ordinat iustificatio. nõ passioni. duo
vo intermedia.s.excitatio et regulatio at-
tribuunt vtriq. Nã passio excitat nos ad
dei dilectiõem: et nob insinuat q̃liter mo-
ri debeam: ideo est exẽplũ puocãs et exẽ-
plũ regulãs. resurrectio ei puocat nos ad
iustitiã p quã addram illã gl'iam quã cre
dimus chrim habuisse in sua resurrectiõe:
vt talia sint corpa gratie q̃lia chrs i sua re
surrectiõe mõstrauit. Et sic tã passio q̃ re
surrectio hñt rõnem excitantis et regulan
tis respectu nostre iustificatõis. Ablatio
mali appropriat passioni. collatio boni re-
surrectioni. Et sic patet q nr̃a iustificatio
siue deletio culpe est a passione chri p mo-
dũ meriti et p modũ exẽplar et signi. a re-
surrectione vo p moduz exẽpli puocantis
et exemplar dirigent. Et ad argumentũ
dr q intelligit p modũ meriti. et ad aliud
in oppositũ q intelligit p moduz exẽpli p-
uocant. Et hec ẽ fides nr̃a de q̃ fit sermo
iuxta vba et c. ¶ Pro introductiõe mate-
rie pdicãde sumo illõ vbuz pscptũ in sym
bolo Niceno: q̃d dr. Crucifix etiã p no-
bis.s.p nr̃a vtilitate. Pro cui euidentia ẽ
notandũ: q iesus chrs filius dei p duplici
vtilitate nr̃a pncipalr passus est et crucifi
xus. Prima pper satisfactiõem generalẽ
ad pctõr pteritor remissiõem. Scda ppt
instructiõem vtualẽ ad pctõr futuror uz
pseruatiõem. Vtrãq cãm assignat Apls
Petr dicẽs.j. Pe.ij. Pctã nr̃a ipe.s.chrs
ptulit in corpe suo sup lignũ: ecce pma. vt
pctis mortui iustitie viuamus: ecce scda.
Prima g causa est et c. quia totũ põd cul
parũ et penar nr̃ar ipse sup se portauit vt

nos alleuiaret. Esa.liij. Vere languores
nr̃os ipe tulit: et dolores nr̃os ipse porta-
uit. Itẽ ibidẽ. Propter scelus ppli mei p-
cussi eũ. Nec poterat aliter satisfactio fie-
ri p pctis: nisi chrs pẽderet i cruce et ibi pe
nã solueret moriendo. Ratio est duplex.
Vna ẽ theologicalis. Altera legal. Theo-
logicalis ẽ ista: q culpa cõmissa ab Adã
fuit ifinita. et h̃ q̃druplr. Pmo q fuit c̃ i-
finitũ bonũ.i.deũ: vt.j.dicet. Scdo q in-
finit bonis nos puauit. Tertio q infini
tos inficere põt. Quarto q infinit mal
nos addiderat. Offensa aũt mẽsurat sm
q̃litatẽ psone offense. vñ offendere agrico-
lam vel laboratorẽ pctm est. sed mai pec-
catũ ẽ offendere militẽ: mai comitẽ: ma-
ius regẽ et c. Cũ g de sit ifinite dignitat:
infinite excellẽtie et c. g offensa cõmissa c̃
eũ est ifinita. g et pena dz esse infinita. Si
cut em offensa mẽsurat sm q̃litatẽ psone
offense: vt dixi. sic et pena mẽsurat sm q̃n-
titatẽ cl'pe. iuxta illõ Deut.xxv. Pro mẽ-
sura pcti erit et plagar mod. Apoc.xviij.
Quantũ gl'ificauit se et in delitys fuit: tã-
tũ date illi tormentũ et luctũ. Fiat g rõ sic
Offensa siue culpa infinita meret penam
infinitã. sed ifinitã penã nõ potuit creatu
rã pura sustinere: penã dico satisfactoriaz.
q cõdẽnatoriã creatura sustinet penã infi-
nitã extẽsiue: licz ñ intẽsiue. g nulla crea-
tura pura poterat satisfacere p cl'pa c̃ deũ
cõmissa. Ideo fuit nec̃e q chrs morte sua
satisfaceret: q̃ satisfactio hz infinitatẽ q̃n-
dã ppt psonã filij dei: in q̃ vnio diuie et hu-
mane nature facta ẽ. Hinc est qd dr Esa.
De ipe veniet et saluabit vos. Esa.xxxv.
Nota ipe veniet. q̃si dicat: nõ mittet ãgel-
lũ: nõ archãgelũ et c. nõ pñarchã: nõ pphe
tã et c. sed ipse veniet. s.in psona filij dei. et
saluabit nos. p pctis satisfaciẽdo. Nota h̃
c̃ iudeos. Scda rõ est legalis. Regula ẽ
legalis et canonica: q pctm nõ dimittit ni
si restituat ablatũ. Regula. Pctm.li.vj. et
xiiij.q.vj. Si res. Mõ ad ppositũz. Adã
furat est fruct de arbore scie boni et mali
Dixit g de: nõ dimittã pctm nisi restitu-
at mihi fructus. nõ potuit Adã nec alius
homo illũ fructuz restituere. O dixit fili
dei ad patrẽ. Pater mi ego restituam fru
ctũ ablatũ. Videam quõ. et chrs. Pater
videbis. Introiuit ergo chrs in vterũ vir

ginis/ et fact⁹ e bō. ecce fruct⁹ dulcissim⁹. De q̄ dicim⁹ ipi vgini. Bñdict⁹ fruct⁹ vētris tui. Luc. j. Deinde posuit se in cruce. et tūc fruct⁹ iste pependit in arbore crucis: q̄ dr arbor sciētie boni et mali. tū' xp̄c chrīstus q̄ cognouit malū pene. tū exp̄imētali qdā cognitiōe. tū etiā ppter nos: ppter q̄s dr Crux arbor scie bōi/ xp̄c fideles: et mali/ ppter infideles. Vñ eccl'ia. Crux fidel' inter oēs arbor vna nobil'. Itē arbor decora fulgida: ornata regis purpura. Pars secūda rō. Iō dr chrīs p os Dauid. Cōfortati sūt q̄ psecuti sunt me: ini. mei iniuste. Que nō rapui tūc exoluebam. ps. lxxxvj.

¶ Scōa causa ppter quā chrīs crucifix⁹ et mortu⁹ est: est ppter instructionē vtualē tc. vt petā futura vitent. Hāc rōnē assignat Petr⁹ di. Chrīs passus ē p nob vobis relinqns exēplū vt seq. ve. ei⁹: q̄ petm̄ nō fecit: nec inuent⁹ ē dolus in ore eius. Qui cū malediceret nō maledicebat: cū pateret nō cōminabat. j. Pet. ij. Ad h̄ passus et mortu⁹ est chrīs: vt petā vincamus eius exēplo q̄ petm̄ nō fecit tc. et tādē merito victorie glificemur cū chrīo victores: iuxta illud Apoc. iij. Qui vicerit dabo ei sedere mecū in throno meo: sicut et ego vici et sedi cū pr̄e meo in throno ei⁹. Oia āt petā includunt et reducunt ad septē petā mortalia: q̄ sūt supbia tc. Et ideo chrīs septē opa fecit i cruce: et in q̄libet ope dedit nobis exēplū et instructionē vitādi vitium peccati mortalis

Primū op⁹ est spinarū coronatio ↄtra petm̄ supbie

Scōm opus ē corpis denudatio cōtra petm̄ auaritie.

Tertiū opus ē mēbrox ↄclauatō/ ↄtra petm̄ luxurie.

Quartū opus ē inimicox ppitiatio/ cōtra petm̄ ire

Quintū op⁹ ē amara potatio/ ↄtra peccatum gule

Sextū opus ē spūalis occupatio/ ↄtra petm̄ acidie

Septimū opus ē lateris lāceatio/ ↄtra petm̄ inuidie

¶ Primū q̄ op⁹ ē tc. De quō iudei portauerūt coronā spineā: quā sibi posuerūt in domo Pilati: i sui ludibriū et vitupiū: dicētes. Iste dixit se eē regē q̄ ponam⁹ ei coronā. Vñ Ioā. xix. Milites plectētes ei coronā de spinis: imposuerūt capiti ei⁹: et veste purpurea circūdederūt eū. et veniebāt ad eū et dicebant: Aue rex iudeox tc. Nota q̄ chrīs cū esset rex et hēet ius regis: tn̄ noluit insignia regalia hr̄e nisi i die veneris scō. Q, em̄ esset rex celi ostendit in sua natiuitate/ qñ orta est stella. Q, esset rex angelox: ōndit etiā tūc qñ angeli cantauerūt Glia in excelsis deo. Q, esset rex terre: ōndit qñ mortuos suscitauit. Q, esset rex mar̄ et aeris: ōndit qñ impauit vētis et mari tc. sed hodie inuestit⁹ est de regno et accepit insignia regalia: vicz sceptrū i manu: vestē purpureā et coronā: et genuflectiōes tc. Sed qrit: qre chrīs voluit sic coronari. Rñr: vt nob daret exēplū fugiēdi petm̄ supbie: q̄ dr corona i sciptura. Vñ Esa. xxviij. Ve corone supbie: ebrijs effraim et flori decidēti glie et exultatiōis eius. Nota: ve corone supbie. Dicit btūs Hieronymo. q̄ qñ sciptura dr/ ve: denotat dānationē eternā. Et recte supbia dr corona. Sicut em̄ corona habz multos flores: sic supbia habz multos flores. Habz em̄ hec corona supbie septē flores pncipales. Primus flos ē nobilitas parētū siue generis tc. Sz q̄d pdest eis nobilitas parentū: si ipi filij sint vitiosi et ↄnter ignobiles: Vñ Ouid. Nō cēsus nec clax nomē auorum. Sz pbitas magnos ingenuūq̄ facit. li. j. de ponto. Vñ Io. viij. Si filij Abrae estis: opa Abrae facite. Quid em̄ tibi pdest si pat̄ tuus fuit diues/ et tu morieris fame: Scōs flos istius corone est honor: siue dignitas mūdana: sed vētus est. Vbi enim sūt tot nobiles/ tot pclari/ tot pncipes/ tot dñi tc. ps. Que vtilitas i sā. me. dū descēdero in corruptionē: Terti⁹ flos ē diuitie Sz q̄d pdest stulto hr̄e diuitias: cū sapiētiā emere nō possit. Prouer. xvij. Quartus flos ē scia: q̄z scia inflat/ charitas aūt edificat. j. Cor. viij. Sz diabol⁹ plus scit q̄ aliqs hō mōi q̄ fuit est et erit tc. Quintus flos est fortitudo corpalis. sed sm̄ hoc magis esset honorand⁹ leo vel taurus tc. Iō ps. Fortitudinē meā ad te custo. q̄z deus tc. Sextus flos isti⁹ corone supbie est pulchritudo. ppc quā multi supbiūt: pserrtim mulieres. Sed fallax grā et vana est pulchritudo: mulier timēs deū ipa lauda

dicitur. Prouer. vlti. Septim⁹ flos ē dñiuz tp̄ale Sed talib⁹ deficit vn⁹ clauus q̄ fir mēt rotam fortune: ne voluat̄ ꝛ reuoluat eos. Ecce q̄re sup̄bia d̄r corona. Sz ve hu ic corone ebrijs effraim: qd̄ interp̄tat̄ fruc crescens vel abūdans: q2 sup̄b⁹ q̄rit semp abūdare in bonis tp̄alib⁹: vt possit pōposi us ꝛ abūdanti⁹ viuere: ꝛ qn̄ sup̄b⁹ est pau per/oia expēdit in vanitatib⁹ ꝛ ornamen tis. Nota postea cū d̄r Flori caderi ꝛc̄. q2 ois gl̄ia ꝛ fastus cadit cito. ps̄. Vidi im piū supexal. ꝛ eleua. sic̄ cedros liba. ꝛ trāsi ui: ꝛ ecce nō erat: ꝛ q̄siui eū: ꝛ nō ē inuēt⁹ loc⁹ ei⁹. Iterū est cā casus hois. Nota exē plū de Petro: q̄ xp̄e p̄sumptionē q̄ se exal tauit di. Etsi alij scādalizati fuerint in te ego nunq̄ scādalizabor. id̄ postea deterī⁹ alijs cecidit. ¶ Scd̄m opus ē corpis de nudatio: q2 qn̄ debuit poni i cruce ip̄emet voluit se denudare: q2 null⁹ poterat ip̄m cogere si noluissz. Est h̄ qd̄: q̄re sic nudus voluit crucifigi: q2 sicut videtis null⁹ ma lefactor suspēdit̄ totus nud⁹. cū q̄ eb̄ris es set nobil' ho de genere Dauid: ꝛ h̄ iudeis erat notū: q̄re q̄ denudari voluit: Rn̄r. q̄ h̄ fecit dn̄s vt daret nob̄ exēplū ꝛ instru ctiōem vitādi ꝛ expellēdi a nob̄ pctm̄ aua ritie. Voluit em̄ denudari anteq̄ se pone ret in lecto crucis: dādo exēplū q̄ si tene tis aliq̄d p̄ auaritiā/p̄ furtū/p̄ rapinā/per vsurā. vel violent̄: sicut decimas/salariū: sicut faciūt dn̄i ꝯtra famulos. vel p̄ frau dē: vt faciūt mercatores: vel p̄ calūniā: si cut faciūt iuriste/iudices/assessores ꝛ ad uocati ꝛ p̄curatores: vel q̄cūq̄ mō: sicut faciūt executores testamētoꝝ: ꝛ heredes q̄ nō exequunt̄ voluntatē defuncti: vl' re tinēdo rē inuentā ꝛc̄. Si vis saluari: fac vt eb̄ris: q2 anteq̄ ponas te in lecto p̄ infir mitatē/denuda te vt eb̄ris/restituēdo ꝛ sa tisfaciēdo. O qual' instructio p̄ vsurarijs q̄ dicūt ꝯfessori: Pater dimitta i testamē to vt heredes satisfaciāt ꝛc̄. p̄inde est ac si diceret: retinebo donec potero. postq̄ aūt nō potero plus retinere/dimittā: ne puer gr̄a. Vide in c. Quāq̄. de vsu. li. vj. Ta les cōiter faciūt malū finē. sepe desperant se i morte. Nota exēplū de illo mercatore q̄ in extremis ꝯstitut⁹ cum exhortaret̄ ab aliquib⁹ vt faceret testamentū ꝛ dispone ret de aia sua: respōdit Quid expedit ꝛc̄.

Relinq̄ bona mea pape Martino: ꝛ ani mā diabolo. ꝛ sic obijt. Item nota de illo vsurario i ciuitate Astensi: qui cū in extre mis se videret desp̄atū a medicis: nec pos se pecunia vel diuitijs adiuuari: desperās ait. Postq̄ nec medici nec diuitie adiuua re me possunt ꝛc̄. ideo o diabole me tibi re cōmēdo. Qui ṽo erāt in camera audien tes h̄ v̄bū/p̄ timore exierūt extra: ꝛ statiz vltione diuina in ip̄m furēte absorpt⁹ est cum lecto in barathꝝ inferni: ꝛ nusq̄ fuit visus. Iō restituite in vita: ꝛ nullus ꝯfi dat de heredib⁹ suis: q2 nihil faciūt vt ex periētia docemur. Restituere etēi difffi cillimū est: ꝛ h̄ ex iusto dei iudicio. Si em̄ tu nō curas de aia tua: quomō credis q̄ heres tuus curabit de ea: q̄ multo minus eā diligit q̄ tu? Et ex h̄ q̄ dānat̄ vterq̄ et defunct⁹ ꝛ heres. De diuitijs q̄ taliū di cit scp̄tura. De mercedib⁹ meretricis con gregata sunt: ꝛ vsq̄ ad mercedē meretricꝫ reuertent̄. Sup̄ h̄ plangā ꝛ vlulabo: ꝛ va dā spoliatus ꝛ nudus. Michee. j. Nota d̄ mercede meretricis. Hec meretrix est aua ritia: q̄ omib⁹ se cōicat: ꝛ dn̄is tēporalib⁹ ꝛ p̄latis eccl'iasticis/ꝛ clericis ꝛ religiosis: ꝛ iudeis ꝛ saracenis: iuxta illd̄ Hiere. vj. A minore q̄ppe vsq̄ ad maiorē omes aua ritie studēt. ꝛ a p̄pheta vsq̄ ad sacerdotez cūcti faciunt doluz. Iō apl's Roma. xiij. Reddite omnib⁹ debita: cui tributū tri butū: cui vectigal/vectigal: cui timorē/ti morē: cui honorē. honorez. Nemini q̄cq̄ debeatis nisi vt inuicē diligat̄. Pecunie q̄ de malo questu de mercedib⁹ meretricꝫ id est auaritie ꝯgregate: vel p̄ rapinā vel p̄ simoniā: vel alio mō ꝛc̄. Et vsq̄ ad mer cedē meretricis reuertent̄: q2 qn̄ moriunt̄ dep̄dant̄ ex auaritia. Primo a scutiferꝫ vl' amicis vel ꝯsanguineis: q2 p̄ eandē viam reuertunt̄ p̄ quā venerūt. Vel ab heredi bus male ꝯsumunt̄. Remediū est q̄ qd̄ p̄ pheta d̄r: sup̄ h̄. s. malū qd̄ feci cōgregādo pecunias. Plāgam sup̄ ꝯtritione: ꝛ vlula bo: p̄ ꝯfessiōem. ꝛ vadā spoliat⁹ ꝛ nudus p̄ satisfactiōem. Si aliq̄s vestrū ē indut⁹ mala veste auaritie: denudet se vt christ⁹ ne damnet̄. ¶ Tertiū opus ē ꝯclauatio. Postq̄ em̄ fuit nudat⁹ dixerūt sibi iudei. Extēde te in cruce: ꝛ iclauabim⁹ tibi ma nus ꝛ pedes. Et sic fecit. Cogitate cū q̄n

ta pena et dolore: iuxta illud ps. Foderunt manus me. et pe. me. etc. Est hic questio: quare hic/cum omnes doctores dicant quod minimus dolor suus suffecisset? Respondetur quod hoc fecit ut daret nobis exemplum vitandi peccatum luxurie/ad delectandum corpus. Cogitare ergo debet luxuriosus dicens Christus tot dolores in cruce passus est: et ego delectationi operam dabo? Absit. Bern. Erubescat sub capite spinoso membrorum fieri delicatum. Nota hic quod christus in cruce in quinque partibus sui corporis maxime sustinuit dolores. Primo scilicet in toto corpore: quando iacuit pedes in cruce dura. Secundo quando in elevatione manus dextre Tertio sinistre. Quarto pedis dextri. Quinto sinistri. Quare hoc? Respondetur. Ad hoc ut vitemus quinque species luxurie. Prima dicitur simplex fornicatio inter solutum et solutam. Istam quidam insipientes mentiunt non esse peccatum: dicentes. Cui facio iniuriam etc. Vide in sermonibus quadragesimalibus de decem preceptis. in tertio precepto secunde tabule. Non mechaberis Unde Aug. xxxii. q. iiii. in c. Omnis mechia. Dicitur quod nomine mechie omnis illicitus concubitus atque illorum membrorum non legitimus usus prohibitus debet intelligi. Secunda species est adulterium. Tertia incestus: quando cum consanguinea vel affine. Quarta sacrilegium: quando clericus vel religiosus etc. vel monialis etc. Quinta contra naturam. Et hec triplex. scilicet mollicies: sodomia et cum bestiis. Et hoc est peccatum contra naturam quod est peius omnibus aliis. propter quod venit ira dei in filios diffidentie. extra de vi. et ho. cle. Cum decore. Et quinque civitates fuerunt combuste. Genes. xix. Item debemus carnem crucifigere cum christo iuxta illud apostoli. Qui sunt christi carnem suam crucifixerunt cum viciis et concu. Gal. v. ¶ Quartum opus est etc. Postquam christus fuit crucifixus erexerunt cruce. Cogitare dolorem totius corporis quod solum in clavis pendebat. Tunc christus vidit deum patrem paratum ad vindictam suscipiendam de crucifixoribus filii/si filius voluisset. pro quibus christus oravit di. Pater dimitte illis etc. Luc. xxiii. Refert Hugo de prato Hieronymum dicentem: quod hoc verbum tante pietatis et efficacie fuit in auribus audientium: quod fere quinque millia hominum hoc verbo audito ad christum conversi sunt. Et quod nota instructionem: quod non solum christus ipse noluit vindictam recipere: sed nec sustinuit quod alius. scilicet reciperet vindictam pro eo. Quare hoc: Respondetur. ut daret nobis exemplum vitandi peccatum ire ac vindicte: quod valde regnat in mundo dicendo. Non pro caput quod corpus christi ego me vindicabo. Quid dices christo in iudicio quando dicet tibi: Quare non dimisisti etc. Si tu respondebis: quia iniuste et malo modo interfecit patrem meum Et christus respondebit di. Et ego non fui malo modo et iniuste condenatus: plus quam aliquis latro quia sine processu etc. et tamen pepeci etc. Et sic virgo Maria pepecit crucifixoribus filii sui: qui tantum valebat quantum filius tuus. Et quando videbat eos salutabat: di. Dominus sit vobiscum: quia diabolus erat cum eis etc. Nota hic exemplum de illa muliere que pepecit occisori filii sui: qui post homicidium confugerat ad domum matris occisi ignorante etc. et quo liberavit eum etc. Cuius charitatis merito anima filii de nocte sequenti apparens ei: dixit sibi remissam penam peccatorum a deo. Ideo Rom. xii. Mihi vindictam et ego retribuam. dicit dominus. Nota: et ego retribuam. Sic et christus ostendit in cruce: quia rogans deum pro suis inimicis reliquit vindictam deo: et deus retribuit: quia inde ad. xl. annos venit Titus imperatoris Vespasiani filius/ et destruxit hierusalem: et exterminavit populum illum: iuxta prophetiam Daniel. ix. Et veniet populus cum duce venturo et destruet sanctam civitatem etc. Igitur quilibet nostrum peccat et remittat iniuriam: alias etc. Ideo dominus Mat. xviii. Pater meus celestis tradet vos tortoribus: si non remiseritis unusquisque fratri suo de cordibus vestris. Item Eph. iiii Estote benigni/misericordes: donantes invicem: sicut et deus donavit vobis. ¶ Quintum opus amara potatio. quia existens in cruce propter effusionem sanguinis. et propter malam noctem quam habuerat: et propter calorem. Habuit sitim: ideo clamavit dicens: Sitio. et tamen bene sciebat qualis potus erat sibi dandus. Et licet peteret tantum potum tamen dederunt sibi et cibum. Mensa fuit arundo sive canna. mappa spongia: cibus fel: et potus acetum: iuxta illud. Et dederunt in escam meam fel: et in siti mea potaverunt me aceto. psal. lxviii. Quare hoc: Respondetur. ut vitemus peccatum gule: cogitando. scilicet domino Iesu christo fuit tale prandium datum. ergo non accipias nisi necessaria etc. Dic contra frangentes ieiunia: presertim contra quosdam dicentes Non quod intrat per os coinquinat hominem. Math. xv. Sed responde talibus: quia inobedientia coinquinat animam: non autem cibus ille: nisi per accidens. Alii dicunt. Et deus qui est infinite misericordie quomodo est verisimile quod

dānet hoīem p vna cena. Sed videāt isti q vno pomi esu de⁹ dānauit totū gen⁹ humanū. Dic etiā ɔtra ebrios 7c. sicut expedit. Jō dō dñs Attendite ne grauent corda vr̄a a crapula 7 ebrietate. Luc. xxj. ¶ Sextū opus ē spūalis occupatio. qm̄ ex̄ns viuus in cruce ɔtinue orauit. dr̄ Hiero. cui fuit reuelatū: q dixit decē psalmos. 7 incepit a psal. De⁹ deus me⁹ respice i me 7c. vsq ad psal. Jn te dñe spaui. in versu Jn man⁹ tuas dñe cō. spm̄ meū: qn̄ dixit Heli heli lāma azabthani. Et fuīt. cl. v̄sus ad cōmēdationē psalterij: vbi sunt. cl. psalmi. Nota hic quō ecclīa ab isto loco habuit initiū: vt in absolutōib⁹ dicat alte Pr̄ nr̄: deide sōmisse: vsq ad Et ne nos iducas i tēptatonē. Quare g̃ chr̄us voluit sic occupari: Rn̄. vt daret nob exēplū vitādi peccatū acidie: 7 vt n̄ ociose expēdam⁹ tp̄s vite nob ɔcessū ad lucrādū tpalr 7 spūalr. Multi sūt q̄ tota die laborāt: sed tn̄ ociosi dicunt. Nota similitudinē de fuo q̄ tūc dr̄ ociosus qn̄ de sero nihil lucri portat ad dñm: sed q̄ portat dr̄ diligēs. Sic g̃ i sero mortis qn̄ p̄ntabunt coraz tribunali chr̄i: dicet ipe nobis: Videam⁹ q̄d portas 7c. q̄d lucrat⁹ es: de q̄ viues h̃. Multi nihil portabūt. Et dicēt Dñe nihil: qz sp i laborib⁹ mūdanis me occupaui. p totā g̃ noctē laborātes nihil cepim⁹. Tunc g̃ dicet chr̄s: qz paup es 7 nudus 7 nihil portasti vn̄ viuas. Ecce vade ad hospitale miserorum. Michael trade istū in p̄ratē diaboli vt ducat eū ad hospitale suuz. Ve tali 7c. Sed qn̄ portat lucr̄ meriti/tūc secus 7c. Dic vt expedit. Jō dr̄ scriptura. Qōcunq pōt man⁹ tua facere instant opare: qz nec op⁹/nec ratio/nec scia/nec sapia erūt apō inferos: q̄ tu ꝑperas. Ecc̄s. ix. ¶ Septimū op⁹ chr̄i in cruce fuit lāceatio. Dic q̄modo post mortē ei⁹ vn⁹ militū lācea latus eius apuit: 7 ɔtinuo exiuit sanguis et aqua. Jo. xix. Quare voluit h̃ fieri: Rn̄. vt daret nob exēplū vitandi pctm̄ inuidie. Alia vulnera voluit chr̄s recipe dū viueret: sed vuln⁹ lateris post mortē. Ad designandū q alia oia pctā mortalia habent aliq̄d boni saltē apparētis. Verbi grā: de supbia. Delectabile est supbo qn̄ honoratur 7c. Jdē de alijs. Sz pctm̄ inuidie nullū habz rōnē boni: totū ē mors. qz inuidia nihil est aliō nisi tristitia siue dolor de bono alteri⁹/q̄ in corde ɔsistit: 1z etiā ostēdatur exteri⁹ i lingua: qz inuid⁹ habz os diffamās. Vn̄ si bō loquit inuido de bona psona: statim dr̄: Nō cognoscitis eam sicut ego 7c. Vn̄ v̄sus. Jnuid⁹ alteri⁹ macrescit reb⁹ opimis. Jtē alibi. Jnuidus inuidia cōburit intus 7 extra. 7 ē Horaci⁹ li. j. epl̄aꝝ. Jō cauete ab inuidia sicut a morte. Jō dr̄ scriptura. Deponētes oēm maliciam/7 oēm dolū/7 simulatiōes 7 inuidias: 7 oēs detractiōes: sicut mō geniti infantes lac ɔcupiscite: vt in eo crescatis in salutē. j. Pet. ij. Nota: lac. s. charitatis 7 dilectionis. Amen.

¶ De descensu chr̄i ad inferos Sermo. xix.

Fides tua te saluū fecit. Luc. xviij. Dicto supra de scdo articulo fidei ptinēte ad humanitatem chr̄i: vicz de passiōe 7 morte filij dei: sequit mō p̄dicare de tertio articulo: vicz de descēsu ad inferos: q̄ i symbolo aplico sic ponit. Descēdit ad inferos. Jn symbolo v̄o Niceno articul⁹ iste nō ponit. Cui⁹ rō est duplex. Vna ē: qz illud symbolū fuit editū ɔtra errores q̄ insurrexerūt tūc. ɔtra aūt istū articulū nullus error insurrexerat. Alia est: quia illud symbolū fuit editū pncipalr ɔtra Arrium hereticū: vt habet in decre. xv. dist. c. Canonee. q̄ dicebat chr̄m esse purā creaturā. Et qz descensus ad inferos supficialr magis videt arguere defectuz humanitatis q̄ excellentiā deitatis: ideo ibi nō fuit positus. De h̃ g̃ articulo erit h̃ mane sermo noster. Posuit āt hūc articulū brūs Thomas. Salutetur virgo Maria 7c. Pro fundamēto sermonis qui est de descensu anime chr̄i. ad inferos oritur theologicalis questio.

¶ Querit: vtrū aīa chr̄i descenderit ad inferos: Arguit q nō. Optimo debetur optimus locus. sed aīa chr̄i erat optima 7 infernus erat locus vilissimus: g̃ nunq̄ fuit cōueniens q aīa chr̄i descēderet ad inferos. Jn oppositū ait Damascenus. Descēdit ad inferna anima deificata: vt

queadmodū de his q̄ i terra sūt: ita z his q̄ in inferno sunt z in tenebris z in vmbra mortis sedent suplucescat. ꝙ descēdit ad inferos. Et sic q̄stio manet ꝓ vtraqꝫ pte dubia. Ad q̄stionē rn̄dēdū est fm Bonauē. sup.iij.sen.dist.xxij.q.iiij. ꝙ dupl'r pōt intelligi ꝙ aliqs dicat descēdere ad inferos Primo modo: qꝛ descēdit ad penaꝫ. Et sic ad dubiū dr̄ ꝙ aīa chr̄i non descendit ad inferos: qꝛ in ea nō fuit pena dāni: nec pena sensus. Scd̄o mō: qꝛ descendit ad locū zc. Ad dubiū dr̄ ꝙ aīa chr̄i descendit ad inferos q̄ntū ad illā ptem in q̄ erant iusti q̄ detinebant merito pcti p̄mi parentꝫ: q̄ loc⁹ ꝯsueuit limbꝰ appellari. z h̄ sua volūtate z ptāte. et hoc fecit ꝓpter ꝯsolatiōem vinctoꝝ z ꝓpter ꝯfusiōeꝫ aduersarioꝝ. Et ad argumentū dr̄: ꝙ intelligit de loco qui debet alicui ꝓ remūeratiōe. q̄d nō ꝯuenit chr̄o. Et hec ē fides nr̄a de q̄ fit sermo iuxta v̄ba p̄allūpta zc. ¶ Pro declaratiōe hui⁹ articuli: est notandū/ ꝙ vera cōclusio est in sacra theologia p fidē catholicā approbata: ꝙ postq̄ chr̄s mortu⁹ est/ aīa fuit sepata a corpe: z corp⁹ fuit positum in sepulchro mortuū. aīa ꝟo descēdit ad ifernū. diuinitas aūt remansit vnita cū vtroqꝫ. s. qꝛ p̄sona filij dei remāsit vnita cū corpore in sepulchro: z cū aīa in limbo. Da silitudinē de crystallo illūinato a sole: q̄d si frāgit in duas ptes: vtraqꝫ ps sepata illuminat etiā a sole sic p⁹ totū ꝯiunctuꝫ. De h̄ est ꝓph'a di. in p̄sona chr̄i. Ne leterꝫ inimica mea sup me qꝛ cecidi: cōsurgā cū sedero in tenebris dn̄s lux mea ē. Mich. vij. sunt v̄ba chr̄i ad synagogā dicētis. Ne leterꝫ inimica mea. s. synagoga: sup me: qꝛ p mortē crucis consurgam: cum sedero in tenebrꝫ. i. in limbo patꝝ: dn̄s lux mea est: qꝛ diuinitas erat cum corpe i sepulchro: z cū aīa in iferno. Vide. j. sermone ꝓximo. pte. j. Dici ꝙ pōt ꝙ tot⁹ chr̄s erat in sepulchro: sed nō totū. z tot⁹ chr̄s in limbo: sed nō totū. Rō: qꝛ tot⁹ dr̄ p̄sonā: sed totū naturā. Silr dicendū est ꝙ cū vnio aīe cum corpe faciat hoiem: ideo chr̄s i illo triduo nō fuit hō: licꝫ aīa z caro tunc eēnt vnita cū v̄bo. Hec habent in cōpēdio theologice v̄itatꝫ. Et vide b. Tho. pte. iij. q. l. ar. ij. z. iij. z. iiij. Quare āt fuit cōueniens ꝙ chr̄s dscēderet ad iferos: assignat a doctoribꝫ mltiplex rō. sed tm̄ tres referā. Prima rō sumpta ex pte chr̄i: est tal'. Nā dū chr̄s viueret in mūdo/ ōndit se eē dn̄m elemētorū. Da exēplū de singulis: z sup illa se h̄re ptātē mōstrauit hoibꝫ viuentibꝫ. Conueniens ꝙ fuit vt ptātem suā etiā in iferno mōstraret: ipm visitādo z illumīnādo. Unde dr̄ in ps̄. z sunt v̄ba angeloꝝ q̄ pcesserunt chr̄m descendentem ad inferos: vt dr̄ Glo. Attollite portas p̄ncipes v̄ras. Glo. i. p̄ncipes inferni auferte ptātem v̄ram q̄ vsqꝫ nunc hoīes detinebatꝫ in iferno. Et sic in noīe iesu oē genu flectat: celestiū: ter. z infernoꝝ: vt dr̄ Phil. ij. Scd̄a rō sumit ex pte diaboli: vt chr̄s pfecte de ipso diabolo inimico hūani generꝫ triūpharet. Tūc ei q̄s ꝺ hoste pfecte triūphat: q̄n nō solū vicit euꝫ in cāpo: sed vsqꝫ ad domū v'l regnū suū ipm inuadit z ei accipit spolia z sedeꝫ regni. Chr̄s aūt vicerat diabolū in campo clauso. s. in cruce: et etiā q̄n fuerat ab eo tētatus. Mat. iiij. Un̄ Aug. Manu iermi et affixa cruci: bellauit aereas ptātes. Nā diabolus venit ad brachiuꝫ crucꝫ vt chr̄m iterato tētaret. Et h̄ dr̄ Beda sup Mat. sicut chr̄s p̄dixerat. Uenit em̄ ad me princeps mūdi hui⁹: z in me nō habet q̄cq̄. Jo an. xiiij. Nota: q̄d faciet diabolus nobis postq̄ chr̄m morientem tentare p̄sumpsit: Sed chr̄s ipm deuicit z expulit. iuxta illō Joan. xij. Nūc p̄nceps mūdi hui⁹ eijciet foras. s. de mūdo isto. Ut igitur ꝺ ipo pfecte triūpharet: voluit eū vsqꝫ ad ꝓpriā domuꝫ id ē infernū inuadere: z ꝓpria spolia auferre. i. aīas sctōꝝ patꝝ q̄ in limbo erant: iuxta illud apl'i. Expoliās p̄ncipat⁹ z potestates traduxit ꝯfiderter: palā triūphās illos in semet ipo. Col. ij. Itē Zach. ix. Tu q̄ꝫ in sanguie testamēti tui emisisti victos tuos ꝺ lacu in q̄ nō est aq̄. Uide ifra in ff. sermōis. Et videt ꝙ chr̄s nō soluꝫ libauit aīas sctōꝝ patꝝ descēdendo ad iferos: sed etiā ligauit diabolū: iuxta illud Apoc. xx. Uidi angelū descēdentē ꝺ celo zc. Hec p̄dicta de expoliatōe inferni p̄dixit dn̄s: di. Cū fortꝫ armat⁹ cus. atri. s. i pa. sī ea q̄ pos. Sī āt for. eo sup. vi. eū: vniuer. ar. e: au. in q̄bꝫ ꝯfi. z spo. dist. Lu. xj. Tertia rō ē ex pte nr̄i: vt nos liberaret a mal' q̄ incurrim⁹ ꝓpter pctm̄. Chr̄s eīn venerat in hūc mūdū vt totā penā nr̄aꝫ portaret: z sic nos a

pctis nrís liberaret: iuxta illud. Uere languores nros ipe tulit: z dolores nros ipe portauit. Et. j. Et dñs posuit i eo iniqtates oim nostꝝ. Esa. liij. Ex pctō aūt icurrebat hō nō solū mortē corpis: sed descēsuz ad inferos. Et iō sic fuit ꝯueniēs cū mori vt nos libaret a morte: ita ꝯueniens fuit cū descēdere ad inferos: vt nos a descēsu ad inferos liberaret. Unde dr Osee. xiij. Ero mors tua o mors: morsus tu⁹ ero inferne. Nota Ero mors tua o mors. s. i cruce moriēdo. Morsus tu⁹ ero iferne. s. ad iferos descēdēdo. Et dr/morsus. qz nō oēs de iferno eripuit: sed qsi momordit/aliqs liberādo. vt. j. dicēduz est. Uoluit ḡ mori z ad iferos descēdere z ibi triduo ꝑmanere. s. ꝑ. xl. horas: vt hūanā naturā a penis inferni eripet. Patēt rōnes. Uisis ḡ rōnibꝫ qbꝫ fuit ꝯueniēs chrm ad inferos descēdere: mō videam⁹ ad qs iferos: siue ad quā ꝑtē inferni descēdit. qz chrs dr ꝙ filꝰ hois erit in corde terre. i. in inferno. Articulꝰ ꝗo fidei dr. Descēdit ad iferos: i plurali nūero. Uñ notandū ꝙ i corde terre. i. in inferno sunt qttuor solaria siue qttuor habitationes.

Prima est incipiendo ab inferiori/carcer damnatorum.

Scda habitatio est limbus puerorꝝ.

Tertia habitatio est locꝰ purgādorꝝ.

Quarta habitatio est sinus ꝑfectorꝝ.

¶ Si igit̃ qrit̃ Ad quē istorꝝ locorꝝ descēdit aia chri: Est dicendū ꝙ sic dr b. Tho. ꝑte. iij. q. lij. ar. ij. dupl'r dr aliqd alicubi eē Uno mō ꝑ suā essentiā. et h mō aia chri descendit solū ad qrtā habitatiōem. s. ad sinū ꝑfectorꝝ/in q iusti detinebant̃: q dicebatur sinꝰ Abrae. Sinꝰ qdē: qz portꝰ erat redē qei. Abrae ꝟo: qz redēs illa dat̃ merito fidei: cuiꝰ pr̄ fuit Abraā. Uñ Geñ. xxv. Credidit Abraā deo z reputatū est ei ad iustitiā. Uñ z in signū fidei accepit circūcisionē: q est signaculuz iustitie fidei: vt sit pat oim credentiū: vt dr Ro. iiij. Alio mō dr aliqd eē alicubi ꝑ suū effectū. z h mō chrs in quēlibet locū inferni dicēdit: iuxta illō Eccl. xxiiij. (z sūt ꝟba ex ore diuie sapie ꝓlata) Penetrabo oēs iferiores ꝑtes terre: et ispiciā oēs dormiētes: et illuinabo oēs sꝑantes i dño. Uideam⁹ ḡ mō qs effectꝰ chrs ꝯtulit cuilibet ꝑti inferni, z icipiam⁹ ab inferiori. ¶ Prima ḡ habitatio iferni est carcer dānatorꝝ: in q sunt oēs dānati eternaliter: z sunt ibi demones z ignis etnꝰ. Ps. Pluet sup pec. la. ignis sul. z spūs ꝓcel. ps ca. corꝝ. Ad hūc ḡ infernū nō descēdit aia chri essentialr: sed ꝑ effectū duplicē. Prio vt ligaret sathanā vsqz ad finem mdi. Uñ angeli chrm comitātes dixerūt demōibꝫ. Tollite por. ꝓn. v. z ele. por. et. z intro. rex glo. Et demōes rñdert. Quis ē iste rex glie: Et illi. Dñs for. z po. do. po. in ꝑlio. i. crucꝫ. Ps. Cōfiteant̃ dño misericordie eiꝰ: z mirabilia eꝰ filijs hoim: qz cōtriuit portas ereas: z vectes ferreos ꝯfregit. Tūc ḡ chrs portas ereas ꝯfregit: vbi z ligauit insatiabilē homicidā. z stabit sic ligatꝰ vsqz ad finē mdi. z veniēte antichristo soluet̃: h deo ꝑmittēte/in vltiōem iustissimā pctōꝝ. De h dr Jo. i Apoc. xx. ca. Uidi angelū descē. de ce. hñtē clauē abyssi z catenā magnā in manu sua: z apphēdit draconē serpentē antiquū q est diabolus z sathanas: z ligauit eū ꝑ annos mille: z misit eū in abyssum: z clausit: z signauit sup illū: vt nō seducat amplꝰ gētes donec ꝯsument̃ mille anni. z pꝰ h oportz illū solui modico tꝑe. i. tribꝫ annis cū dimidio. qz tāto tꝑe durabit seductio ꝑfidi antichristi.

Scda rō: qz aia chri descēdit ad locū damnatorꝝ ꝑ effectū: vt illos icreparet de isidelitate z malitia. Hoc ponit Petrꝰ apl's di. Chrs his q i carcere ꝯclusi erāt spū veniens ꝑdicauit. j. Pet. iij. Sed quō: Dic practice. Prio icrepauit magnates. s. Alexandrū magnū: Nabucbodonosor: cesarē: Octauianū: z reliqs dños: di. O miserrimi vos q eratꝫ in mdo in tāta potentia et diuitijs: z nō credidistꝫ i vnū deū: nec bñ gubernastꝫ mdm: imo tyrānice oibꝫ iniustitiā faciebatꝫ. Et tu Alexāder q sic breuiter totaz Asiā possedisti: qd ꝓfuit tibi: Faciebas mori piratas: z tu totū mūduz rapere volebas. Si fecissetꝫ iustitiā: iā salui essetꝫ ꝑ passiōem z mortē meā zc. Deinde ꝟtit se ad phos d. O Aristoteles. o Anaxagoras: Pythagoras: z alij. O miserrimi qre vos adorabatꝫ idola: cū cognouissetꝫ vnū deū: z h demōstratiue i scholis disputātes ꝓbabatꝫ: z tñ nō sic deū glificauistꝫ sed euanuistꝫ i cogitatōibꝫ vris: z dicētes vos eē sapientes: stulti facti estꝫ. Si vos

adorauissetis vnū deū z virtuose vixissetis: mō saluaremini p mortē meā. Itē increpauit supbos: auaros: luxuriosos: z sic d aliis pctōribꝰ. Jō dr scđs Tho. in. iij. p. q. lij. ar. xxij. q aia chri descēdens ad inferos p effectꝰ: eos de sua malitia cōfutauit z incredulitate. O q̄ dura increpatio fuit illa: et q̄ntū terrorē illis incussit: qs posset cogitare: Et ista increpatio ɔtinue durat in dānatis. et ista dici pt p̄mis ɔscie. Esa. lxvj Uermis eoꝝ n̄ moriet. Ecce qd fecit i illa p̄ma habitatiōe inferni. ¶ Scđa habitatio est limbꝰ puuloꝝ. Jn isto solario sūt oēs paruuli decedētes absq baptismo: siue fuerit filij chrianoꝝ: siue filij iudeoꝝ: siue paganoꝝ. q2 cū solo originali oēs mortui sunt/ nō hnt aliquā penam sensus: nec vidēdo demōes: nec d igne zc. sed tm̄ penā dāni. q2 puant visiōe diuina. de q̄ tn̄ non dolēt. Sic tu agricola n̄ doles de h q tu n̄ es rex: q2 n̄ ptinet ad te. sed bn̄ filiꝰ regis doleret. Itē nō dolet hō si n̄ volat. q2 h non ptinet nec cōuenit hoibꝰ: sed auibꝰ. Sic z de pueris ibi positis zc. Hoc pbat scriptura. vn̄ dr Job. iij. Quare n̄ in vulua mortuꝰ sum: egressus d vtero nō statim perij? Cur exceptꝰ genibus? Cur lactatꝰ vberibus? Nec eni dormiēs silerē: z somno meo reqescerē zc. Nota Requiescerē. q2 qui sine gra morit in pctō originali tm̄: non sentit penā sensus: sed hz qetem. Jō vocat tales dormiētes: cū dr Nūc em̄ dormiens silerē zc. Jmo dr b. Thom. in. ij. sen. di. xxxiij. q q̄uis pueri nō baptizati sint sepati a deo q̄ntū ad illā ɔiūctiōem q̄ est p gliam: non tn̄ ab eo penitꝰ sunt sepati. imo sibi ɔiūgūtur p participatiōem naturaliū bonoꝝ. et ita etiā de ipo gaudere poterunt naturali cognitiōe z delectatōe. b. Tho. Ad istū g locū aia chri descēdit p effectum: nō qdes eos repbēdēdo: sed ɔsolādo. Nā illi statis cognouerūt aiam chri descēdisse vnitā diuinitati: licet ipam diuinitatē nō viderint: q a alioqn fuissent bti. Un̄ poterat eis dicere chrs. Laudate pueri dn̄m: laudate no. dn̄i: q2 nō estis in inferno inferiori dānati: sz sitis ɔtenti. licz n̄ sitis ituri ad padisum: q a n̄ est mūdi: z nihil inqnatū intrabit i illam gliaz. Et poterāt ei rn̄dere. Glia tibi dn̄e q nat' es p hoie: cū pře z spūscītō in sempiterna secla. Amē. Sed di. aliqs. q̄re chrs illos pueros nō libauit? Rn̄. fm mētē bti Tho. pte. iij. q. lij. ar. vij. Gra chri q̄ libat hoies z saluat: iuxta illō Gra dei vita eterna Ro. vj. venit i remediū pcti Ade. Sic aūt pctm̄ Ade ad eos tm̄ puenit q p seminalem rōnem carnalr ab eo descēderūt: sic gra chri ad eos tm̄ puenit q spūali regeneratiōe facti st eiꝰ mēbra. Mēbꝛ āt chri fic qs p fidē formatā charitate: p quā saluat hō: iuxta illō. Justificati gratis per gras ipsiꝰ p redēptiōem q̄ est in chro iesu: quē ꝓposuit deꝰ ꝓpiciatorē p fidem in sanguine ipsiꝰ. Ro. iij. Pueri āt q cū solo originali descēderūt: nullo mō fuerūt pticipes fidei Neq em̄ fidē ꝓpriā hr̄e potuerūt. q2 si habuerūt vsum liberi arbitrij. neq p fidē parentū: aut p aliqd fidei sacrm̄ fuerāt a pctō originali mūdati. Et iō dscēsus christi ad inferos/ hos pueros n̄ libauit a limbo: fz sniaz b. Tho. Et sic pz scđa ps ¶ Tercia hitatio inferni ē locꝰ purgādoꝝ: in q sunt oēs q cū pctis venialibꝰ hinc migrauerūt vl cū reatu pene tpalis debite veniali vel mortali h remisso. De q vide qd scpsi i sermonibꝰ q̄dragesimalibꝰ de pctis i genere. arti. iiij. vbi agit de pctō veniali. ser. ij. vbi agit de purgatorio. pte. iij. Ad istū g locū aia chri p effectū etiā descēdit. Sed quō? est dubitatio. Naz q̄rit scđs Tho. pte. iij. q. lij. ar. viij. Utr chrs suo descēsu ad inferos libauit aias a purgatorio? vbi dic q descēsus chri ad inferos liberatoriꝰ fuit in virtute passiōis ipsiꝰ. passio aūt eiꝰ nō habuit tpalē virtutē trāsitoriā: sed sempitnam. fm illō Heb. x. Una oblatiōe ɔsūmauit scificatos i sempitnū. Et sic pz q si habuit tūc maiorē efficaciā passio chri q̄ habeat nunc. Et iō illi q tūc fuert tales q nunc sūt q in purgatorio detinent nō fuerunt a purgatorio libati p descēsū chri ad iferos. alioqn nullus mō eēt in purgatorio. q2 illis suffragaret virtꝰ passiōis chri nunc/ sic z tūc. Si q aūt inuēti st ibi tales qles etiaz nūc: virtute passiōis chri a purgatorio liberant: tales nihil phibet p descēsū chri ad iferos a purgatorio libatos eē: fz b. Tho. vbi s. Jnuenī tn̄ mgr̄m Uincētiū in qdā ser. dicere: q dictū b. Tho. est verū de rigore iuris: tn̄ de dulcedine mie z eqtatis q̄ ceteris paribꝰ pualet rigori. vt notāt legiste i. l. Placuit. C. de iudi. pie pōt credi q omēs

de purgatorio fuerūt p descensum chri ad inferos libati. Probatꝰ hꝰ silitudie: autoritate: z rōne. Silitudo ē ista. Qñ rex itrat nouit aliquā suā ciuitatē in q adhuc ñ fuit: z trāsiēs p curiā/videt icarceratos petētes z clamātes. Dñe mia zc. rex interrogat: q̄re sꝰ isti icarcerati? Si ppꝰ interesse regꝫ: no dꝫ de rigore illos libare. secꝰ si solū ppꝰ offensaꝫ regꝫ. Hō in purgatorio nullus ppter iteresse regꝫ: sed ppꝰ offensam dei. Cum ergo fuit i ianua: oēs clamauerunt: Misericōia dñe mia. Pie ḡ pōt credi q oēs tūc extrapit. Et videtur pbari autoritate Esa. dicētꝫ i psona dei pris. Dedi te i fedꝰ pplis vt suscitares terraꝫ: vt diceres his q vincti sunt: exite. z his q in tenebris: reuelamini Esa. xlix. Nota vt suscitares terrā. scꝫ pmissiōis. s. vite etne/ pdicādo: ad quā gētes nimis dormiebāt. Scdam silitudinē de papa nouiter creato: q facitꝰ dat indulgētias deuote petētibꝫ. Papa āt iesus est maioris misedie. ḡ illis de purgatorio deuote petentibꝫ debuit pcere. Ad hꝰ facit autoritas Esa. lxj. Spūs dñi sup me eoq vnxerit me: ad annūciādū māsuetis misit me: vt mederer ꝯtritꝫ corde: z pdicarē captiuis indulgentiā: z clausis apitiōeꝫ. Nota Sup me. i. inqntū hō. Esa. xj. Et reqescet sup eum spūs dñi zc. eoq vnxerit me. Nā scitis q res vncta ē mollꝰ. ḡ erat vnctꝰ vt esꝫ mollis z misericors. Et pdicarē. s. post finē vite captiuis. s. existibꝫ in purgatorio indulgētiā zc. Rō aūt quā allegat ē ista. Nā legitꝰ q erat qdam religiosus qui defunctꝰ appuit cuidaꝫ socio religioso: di. q in purgatoriū erat ꝯdēnatus: z debebat stare ibi p. xv. ānos. z petyt ab eo aliq suffragia. z ille dixit, p eo vnā missam: z stati ascēdit ad celū: sic ipe postmoduꝫ reuelauit. Hoc exēplū legitꝰ de vita fratꝝ nroꝝ. Dic late totū exēplū. Fiat ḡ argumētuꝫ a maiori. Si missa illa libauit aniam illā a purgatorio: qnto magꝫ hꝰ dicēdū ē ꝺ missa solēni: quā chrs cātauit i ara crucꝫ p oibꝫ viuis z defūctꝫ. Notare potes hꝰ quō chrīstus dixit duas missas. s. puatā/in vltia cena. z alterā publicā z solēnē in ara crucꝫ. Vide in octaua corpis chri. sermōe q incipit Accipite z mā. pte. iij. z i ser. xxiij. p. ij. ¶ Quarta bitatio inferni est sinꝰ pfectorū: in q erat aīa Abel: Abraā: Isaac zc. Ps. Quis ē hō q vi. z ñ vide. morte. aiam su. ꝺ manu inferi zc. Quare dicebatꝰ sinus Abrae: z rōnem dixi s. In hꝰ loco stabāt aie purgate ab oi macula originalꝰ z actualis pcti. Sed q ianua padisi nondū erat apta: q nōdum fuerat apta ianua lateris chri iesu: iō nō poterat i celū ascēdere. Jo. iij. Nemo ascēdit i celū nisi q descē. ꝺ ce. filio. q est i celo. Hō ad istū locū p ēentiaꝫ aia chri descēdit/ sm oēs theologos: dicēs cū cōmitātibꝫ. Attollite por. pn. vras zc. Vide s. pte. j. Et statim porte ꝯfracte fuēt et ipe appuit cū diuitate sua sctis pribꝫ: q oēs tūc fuerunt in padiso essentialꝰ vidēdo facie ad faciē diuinā essentiā. Inꝰ animas aūt illas fuit aia latronis cui chrs in cruce dixit. Hodie mecū eris in paradiso Mat. xxvij. Hō (vt dt be. Tho. pte. iij. q. lij. arꝰ. iiij. ad tertiū) nō de padiso terrestri corporeo: sed de padiso spūali intelligēdū est. in q esse dicunꝰ qui gl'ia diuina fruunꝰ Vñ latro loco q̄dē cū chro ad infernū descendit: vt eēt cū chro. q dictuꝫ ē ei: mecū eris i padiso. sꝫ pmio in padiso: q ibi diuinitate chri fruebatꝰ: sicut z alij sctī: sm be. Tho. vbi s. Hoc figuratū ē in li. Judicū xvj. p Sāsonē q media nocte tulit portas Gaze ciuitatis philistinoꝝ: z portauit ad vtīcē mōtꝫ. Sāson fcat chrm. Gaza q intꝰ ptatꝰ munita: infernū. Philistei sꝰ ipi iudei q custodes i sepulchro dñi posuerūt. Sed Sāson nō solū ciuitateꝫ exiuit: sed portas sup hūeros tulit. q chrs nō solū de iferno et de sepulchro liber exiuit resurgēdo: sed inferni claustra ꝯfregit/ sctōꝝ mītitudinē educēdo. z mōtꝫ vtīcē subyt/ qdragesimo die in celū ascendēdo: cū pribꝫ sctīs ꝺ limbo eductꝫ. Ps. Ascēdisti in altū: cepisti captiuitatē. De hꝫ pphia hꝫ Zach. ix. Tu qꝫ in sanguie testi emisisti vinctos ꝺ lacu in q nō est aq. Nota de lacu. i. de limbo patꝝ in q nō ē aq. Per aquā intelligitꝰ mia. Nā dt ibi Glo. q nulla mia eos refrigerabat: qd intelligitꝰ qntū ad miaꝫ pfecte liberatiōnis. q a sctī pres ab illis inferni carceribꝫ añ chri aduētum nō poterāt libari: sm be. Tho. pte. iij. q. lij. ar. vj. ad scdm. Et sic pꝫ iste articulus.

¶ De gloriosissima christi resurrectione. Sermo xx

Fides tua te saluum fecit. Luc. xviij. Sequitur hodie pdicare de qrto articlo fidei ptinēte ad cbri hūanitatē. vicz de ei9 gliosissima resurrectōe. Qui sic in symbolo aplico ponitur. Tertia die resurrexit a mortuis. Et hūc posuit b. Bartholomeus. In symbolo aūt Niceno sic describit. Et resur. ter. die fm scp. Et de h erit fmo nr. Salutet pgo Maria. ¶ Pro fundamento fmonis q est de resurrectione cbri/ orit theologicalis questio.

¶ Querit Utr cbrs resurrectiōem suaz manifestauerit sufficientib argumentis: Arguit q nō. Nihil em post resurrectiōez cbrs discipul ondit qd angeli i corpib apparētes ondere n pnt. qz se in effigie hūana ostēderūt: z comederunt: loqndo. z tn nō habuert vera corpa. igit. In oppositū: Illa argumēta fuerūt sufficiētia qb mediantib discipuli cbri ipm cbrm p9 resurrectionē vere cognouerūt. sed mediantib argumentz q cbrs demōstrauit post resurrectiōem/ cbri discipuli coguerūt cbristuz esse cbrm. igit cbrs resurrectiōem suā manifestauit sufficiētib argumentz. Et sic qstio manet p vtraqz pte dubia. ¶ Ad qstionē rndendū est fm Tho. in. q. lv. arti. vj. Cū cbrs suā resurrectiōem dupl manifestauerit. s. in testimonio z argumēto seu signo. Utraqz manifestatio i genere suo sufficiens fuit. Prima qdē: qz vsus e testimonio duplici: q neutr refelli potuit. s. angelor: qm mlierib apparuert: vt ht Lu. vl. Scda: qz ostendit suā resurrectoēz fuisse verā ex pte corpis: qz palpabile pbuit. patet de Tho. ostēdit fuisse humanū qz viderunt: ostendit ipmmet esse: ostendēdo cicatrices vulner: et dicit Tho. Infer zc. Et pte aie nutritiue: qz comedit. sensitiue: ad inrogata rndebat. itellectiue: qz discernebat de scpturz: ondit seipm hre diuinaz naturā. qz videntib discipulis ascēdit i celū. Jo. iij. Nemo ascēdit i ce. nisi q desc. de celo fili9 ho. q est i celo. Ondit etiā resurrectiōis gliam p h q ianuis clausis intrauit ad discipulos. z p h q statim euanuit. Lu. vl. Ad argumentū dz q angeli non asserebant se hoies eē vt cbrs. Et alit habet corp9 angeli: aliter cbrs. aliter comedebant angeli: aliter cbrs. ideo nō sequit qn cbrs sufficientib argumētz suā resurrectionē manifestauerit. Et hoc est fides nra de q fit sermo iuxta pba zc. ¶ Pro introductione materie pdicande (qa dz in symbolo Niceno: fm scpturas) qro/ qre istō verbū/ Scdm scpturas: ponit in h articulo plus q in alijs: Pro cui9 solutōne qstiōis est notandū: q qnto aliqd est magis difficile ad intelligendū vel credēdū: tāto maiori declaratiōe z pfirmatōe indiget. Inter ceteros aūt articlos fidei/ null9 ali9 fuit difficilior ad credendū q articul9 resurrectiōis. Un aplis pdicantib fidē cbristi p mōm: valde difficulter fides resurrectionis ingredi poterat in corda audientiū. sic patz de pbis audiētib Paulū pdicātē Athenas zc. sic legit Act. xvij. et scpsi s. ser. xv. de resurrectōe corpor hūanor. Uide ibi pte. j. Et qd mir d pbis: cū etiā ipi apli cū mag difficltate h crediderūt: Un legit Lu. xxiiij. q tres Marie a monumento regresse nūciauerūt aplis cbrm resurrexisse. et visa st an illos qsi deliramēta pba ista: z nō credebāt illis. Un z Tho. apls q dixerat Eam9 z moriamur cū illo Jo. xj. qn apli dixerūt ei: Uidim9 dnm: n credidit eis. Potat āt dicere. Quid me vultis trufare: qn cbrs erat i cruce et iudei p mittebant ei se credituros in eū: si descenderet de cruce: nō potuit descēdere. et nūc dicitz q resurrexit a mortuis: Nō credo: si nisi videro in ei9 manib fixurā clauor: et mittā digitū meū in locū clauor: z mittā manū meā in lat9 ei9: nō credā. Jo. xx. vn Mar. vl. Recūbētib illis vndeci appuit illis iesus: z exprobrauit icredulitatē illorū z duritiā cordis: qz his q viderant eūz resurrexisse nō crediderāt. vn vt dt Amb. in li. de pgib. etiā virgini afferēti cbrm resurrexisse/ nolebāt apli credere. Qr igitur erat valde difficile ad credēdū cbrm resurrexisse: posuert sci pres in Niceno cōcilio pdicta pba: fm scpturas. qsi di. Nō solū h fides catholica tenet: sed et scpturar autoritate firmat. Et sūpserūt istuz modū loqndi ab aplo dicēte. Tradidi vobi i pmis qd z accepi: qm cbrs mortu9 ē p pctis nostris: et qz sepult9 est z resurrexit tertia die fm scpturas. j. Cor. xv. Cū g z autoritas

Nicen. cócilij et apli Pauli dicat: q p scri pturas resurrectio cbri ɔfirmaf: Uideamus mō p qs scripturas et quō. Et qr supfluū esset cbri resurrectiōem noui testi scri pturis astruere: restat vt videamus scripturas veteris testi: qbus hmōi resurrectio ɔfirmaf. Dupl'r āt scripture sacre veteris testi iesu cbri filij dei resurrectōem futurā pmōstrabāt.

Primo p ꝓphetalem pnunciationem.

Secundo p figuralē significationem.

¶ Primo p ꝓphetalē pnūciationē zč. Et licz mlte ꝓphetie repianf in veteri testō de resurrectiōe dñica: tñ in pñti sermone suf ficiet tres allegare. Pria erit Dauid. Secūda Michee. Tertia Jacob. Prima ḡ ꝓphia ē Dauid: q loqns in psona cbri: sic ait. Propt̄ hō letatū est cor meuz: et exultauit lingua: insup et caro mea requiescet in spe: qm nō derelinqs aiam meā in infer. nec da. san. t. vi. corruptiōez. ps. xv. Que qdez vba nō pñt ad lram intelligi de ipso Dauid. Nulla em̄ scriptura docet q corp9 Dauid nō fuerit corruptū. Uñ dt Petrus q Dauid defunct9 ē et sepult9: et sepulchruz ei9 apd nos ē vsq in hodiernū diē. Act. ij. Oportz ḡ intelligi vba pdicta de cbro in cui9 psona ipe Dauid loquif dī. Propter hoc. i. ꝓpt resurrectōez meā q infra ponif: letatū est cor meū: quia resurrectio sepata erat cā letitie ordinate ipi cbro. Certitudo em̄ boni expectati est cā delectationis: qr ꝓpter certitudinē obtinēdi bonū futurū iā apphēdif qsi pñs. et sic est cā delectatonis: q est de bono apphenso vt pñti. Nota q lz in cbro ñ fuerit spes put est virt9 theologica: eoq ab instanti ɔceptōis frueba tur deo fruitiōe btā: et sic erat ibi tentio et visio: q nō stāt cū spe. iuxta illō Rom. viij. Qd videt qs: qd spat: Spes ei hz deū nō habitū p obiecto. tñ in cbro fuit spes glie corpis añ resurrectōez: quā a deo expectabat. Sequif: Jnsup et caro mea req. i spe. scz resurrectiōis future. qm nō dere. aiam meā in iferno. i. i limbo scōꝝ patꝝ: vbi aia cbri fuit i triduo mortis. Nec dabis scm̄ tuū. i. corp9 meū totalr impollutū: videre corruptiōez. i. incineratōez vl' putrefactionē. fuit tñ ibi corruptio: accipiēdo p morte. qr corp9 cbri fuit vē mortuū p separōez aie. Notas mihi fe. vias vite: accelerādo tps resurrectiōis mee. Adiplebis me letitia cū vul. tuo. qr tūc glia aie cbri quā habuit a pncipio: et q ɔsistit i vidēdo deū fa cie ad faciē: fuit deriuata ad corp9 in sua resurrectiōe. qr tūc babuit corp9 gliosum. Delectatiōes in dex. tua: qr cbūs assūpt9 ē ad dextrā pris: sic dt Mat. vl. Et dñs qdē iesus postqꝫ locut9 ē eis: assūpt9 ē in celū et sedet ad dexterā dei zč. Hec expositio ē fm Nicolaū d Ly. p maiori pte. Ad idē facit ꝓphia Dauid ps. xxix. vbi sic ait i psona cbri. Ad te dñe clamabo: et ad deū meum deprecabor. Que vtilitas i sanguie m. cū descēdero i corruptōez: Nunqd ɔfi. ti. pul. aut annū. ve. tc. Audiuit dñs et miser tus ē mei. dñs fact9 ē adiu. me9. Conuer. plan. meū in gau. mihi: cōci. sac. me. et circūde. me letitia vt cā. tibi glia mea: et non cōpū. dñe de9 me9 i et. ɔfi. tibi. Ad idē ps. iij. Ego dor. et sopo. sū et exur. qr do. suf. me Que ps. allegās Aug. xviij. de ciui. di. ca. xviij. dt. An forte qsqꝫ ita dsipit vt credat velut aliqd magnuz nob idagare voluisse ꝓpham q dormierit et surrexit: nisi somn9 ille mors eēt: et euigilatio resurrectio: quā de cbro sic oportuit ꝓphetari: Ad idez ps. xl. Jnimici mei dix. ma. mihi qñ mor. et pe. no. ei9 zč. q sequunf. Et. i. Nunqd q dor. nō adij. vt resurgat: Qd Aug. vbi s. expo nit etiā de resurrectione cbri et morte quā sibi iudei intulerūt. Sed vt ait ibi Aug9. ipsos iudeos tāmagnū nefas ñ impune fa cturos ɔseqntibus idicat vbis d. Etem hō pacs m. in q spe. q ede. pa. m. Et. i. Tu āt dñe mi. mei. et re. me: et retribuā eis. Quis hīā neget q iudeos post passiōez et resurrectiōem cbri de sedibus suis bellica strage et excidio fundit9 eradicatos videt: Occisus eīn ab eis resurrexit: et reddidit eis in terim tēporaneā disciplinā: excepto ḡd nō correctis seruat qñ viuos et mortuos iudicabit. Nā dñs ipe iesus ipm traditorē suū p panē porrectū ondēs aplis: huc etiā versum ps. hui9 cōmemorauit: et i se dixit iple tū. Qui edebat pa. me. ampliauit sup me calcaneū su. Qd aūt ait: Jn q spaui: non ɔgruit capiti: sed corpi. neqꝫ tm̄ nesciebat eū ipe saluator de q añ iā dixerat. Un9 ex vob diabol9 ē zč. Hec ille. ¶ Scōa auctoritas hī a ꝓpha Michea: q loqns i psona cbri: sic ait. Ne leteris inimica mea sup me qr cecidi: ɔsurgā: cū sedero in tenebris dñs

lux mea ē.Mich.vij. Et sūt vba chři ad synagogā dicētꝫ. Ne leterꝫ ini. m.sup me qꝛ cecidi.s.p mortē.cōsurgā.s.tertia die.cū sedero i tenebris.i.in limbo patr̄.dñs lux mea ē.qꝛ diuītas erat cū corpe i sepulchro ꝛ cū aīa i limbo. ¶ Tertia autoritas scribit Geñ.xlix. de Jacob bñdicēte filijs suis:int̄ q̄s cū loq̄ret̄ ad Judā:sic ait inter cetera. Catulꝰ leonis Juda ad p̄dā ascendisti fili mi:requiescēs accubuisti vt leo ꝛ q̄si leena. Quis suscitabit eū? Pro cuiꝰ intellectu notādū:q̄ chrīs fuit d̄ tribu Juda sicut pbat̄ in genealogia q̄ texit̄ Mat.j. Et iō Jacob h̄ p̄sciēs pphauit i psona Jude qd̄ futur̄ erat. Nota ḡ tria in ista prophetia.

Primo:qꝛ Jacob vocat chrīm leonē: dū dr̄. Catulꝰ leonis Juda.ꝛ h̄ ppt̄ vtutē psone sue iuincibilē. Cui ꝯcordat etiā Jo.in Apoc.vi. Vicit leo d̄ tribu iuda radix dauid:apire libr̄ ꝛ soluere septē signacl'a eiꝰ Apoc.v. Scd̄o ad p̄dā ascēdisti ꝛc̄. h̄ fuit iplet̄ū in chrīo qñ ascēdit i crucē: ꝛ mortuꝰ descēdit in limbū: ꝛ ibi p̄dā inferni tulit:qꝛ inde sctōs p̄res extraxit: ꝛ ad celum ascēdēs illos ad celū introduxit.iuxta illd̄ ps. Ascēdisti i altū: cepisti captiuitatē ꝛc̄. Tertio d̄r Requiescēs accubuisti vt leo. Et infra. Quis suscitabit euꝫ? Dr̄ de leone q̄ generat filios mortuos q̄s die tertio suscitat suo rugitu. Sic ꝛ deꝰ iesum chrīm filiū suū mortuum resuscitauit voce vtutꝫ sue. Et iō chrīs assimilat̄ in sua resurrectiōe leoni.iuxta illd̄:vicit leo d̄ tribu iuda. Apoca.v.sicut in sua passiōe agno. Joā.j. Ecce agnꝰ dei. Et sic pꝫ q̄ p scripturas pphetales chrīi resurrectio ꝓprobat̄. ¶ Scd̄o p figuras scripturales chrīi resurrectio p̄signat̄. Et in mltꝫ q̄dē locꝫ hr̄ de hac resurrectōe gl'iosa figura.sed duas tm̄ cā breuitatꝫ referā. Pria hr̄ de Sāsone Judic.xvj.q̄ media nocte tulit portas Gaze ciuitatꝫ philistinor̄:ꝛ portauit eas ad vticeꝫ montis. Sāson fcat chrīm. Gaza q̄ interptat̄ muníta ifernū. Philistei sūt ipi iudei ꝛc̄. Vide istā figurā ser.pxio.pte.iiij. Et dic eā si ibi eā nō recitasti:qꝛ magꝫ h̄ cōpetit. Secūda figura hr̄ de Jona q̄ stetit tribꝰ diebus ꝛ tribꝰ noctibꝰ in vētre ceti. Hic historiā sicut hr̄ Jone.j.ꝛ.ij.ca. Mō nota expositionē figure. Nauis ñ poterat euadere nisi Jonas piectꝰ fuisset i mare. Quid p nauem nisi hūana natura intelligit̄? Nā p̄ncipiū nauis.s. prora est stricta: in medio ē lata:vbi stat arbor ꝛ velū.puppis etiā est stricta:sed ñ tantū q̄ntū in pra. Ita natura hūana fuit in p̄ncipio stricta.s.soluꝫ in Adā ꝛ Eua.postea vo i medio fuit āpla.scꝫ tpe romani impij.in q̄ tpe fuit āpla numero hoīm ꝛ honore tpali:vt pꝫ in populo romano apd̄ quē tunc erat monarchia totiꝰ mdi.et in h̄ tpe.s.Tiberij impatoris successorꝫ Octauiani anno.xv.fuit arbor ꝛ velū. Arbor ē crux chrīi. Vñ cātat eccia Arbor decora fulgida ornata regꝫ purpura:electa digno stipite tāsctā mēbra tāgere. Itē alibi. Crux fidelis inter oēs arbor vna nobilis:nulla silua talē pfert fronde flore germine: dulce lignū:dulces clauos dulce pōdꝰ sustinēs. Itē Cant.viij. Sub arbore malo suscitaui te: ibi corrupta est mr̄ tua.ibi violata ē genitrix tua. Fuit et velū albū.i.caro chrīi alba in arbore crucis posita. et cū alio velo ꝛ arbore nō pōt q̄s nauigare ad portū padisi. Post chrīm vo incepit stringi:sicut nūc.qꝛ sumꝰ q̄si i puppi istiꝰ nauis:qꝛ sumꝰ in fine mdi.j.Cor.x. Nos sumꝰ in q̄s fines secul̄o deuenerūt et sumꝰ valde diminuti guerris:pestilentijs ꝛc̄. Nauis ḡ ista erat in magna fortuna:qꝛ oēs pichtabant̄ naufragio infernali. Ps. Quis ē hō q̄ viuit ꝛ nō vi. morte. a.s.de ma.inferi:q̄ non potuit liberari nisi Jonas mitteret̄ in mare. Jonas interptatur colūba vel dolens: et fcat chrīm q̄ fuit columba ppter simplicitatē ꝛ puritatē vite ꝛ plenitudinē gr̄e.iuxta illd̄. Plenū gr̄e ꝛ vitatꝫ: Joā.j. Itē dolens in passiōe.iuxta illud Treñ.j. O vos oēs q̄ trāsitꝫ per viā: attēdite ꝛ videte si est dolor sicut dolor meus. Fuit ḡ Jonas.i.chrīs missus i mare.i.amaritudinē mortis:et cetꝰ siue balena apuit os suū.s.infernus: ꝛ deglutiuit illum tribꝰ diebꝰ ꝛ noctibꝰ.ꝛ tandē ex impe rio dei patrꝫ piscis euomuit euꝫ.qꝛ die tertio resurrexit ex impio sue diuinitatis. et postea p̄dicauit Niniue.cuius predicatione saluata est illa ciuitas. Ex quo signat̄ q̄ postq̄ christꝰ resurrexit predicauit per apostolos mdo:et sic mūs saluatus est:et nauis.i.natura humana liberata ē a naufragio ifernali. Hinc est qd̄ dicit saluator Matthei.xij. Sicut fuit Jonas propheta

in ventre ceti trib9 diebus et trib9 noctib9: sic erit fili9 hois i corde terre trib9 dieb9 et tribus noctib9. Est aut notandu q i hac narratoe tridui e figura qda q vocat synecdoche. in q accipit ps p toto. q figura scriptura freqnt vtit. Na i die veneris scta stetit chris qda pte diei i corde terre. s. a nona et vltra: q accipit p tota die cu pcedenti nocte. die vo sabbati copleta cu nocte pcedenti etiam stetit. In die vo dnica stetit tota nocte: cu q accipit seqns dies: qr mo nox pcedit die. et sic p figurale significatioem chri resurrectio pmostrat

¶ De ronib9 qre chrus resurrexit Sermo. xxi.

Fides tua te saluu fecit. Luc. xvii. Sup sermoe primo dictu e quo p scripturas veteris testameti chri resurrectio coprobat. mo intedo pdicare de eode articulo: qre optuit chrm resurgere. Salutet pgo Maria. et c. Pro fundamento smonis occurrit theologicalis qstio

¶ Querit: vtru discipuli sicut post resurrectioem ita et in pucto resurrectiois debuerint chrm videre resurgete. Arguitur q sic. Ipi discipuli viderut resurrectioem Lazari/ q fuit inditiu resurrectiois chri: igit a sitr debuerut videre resurrectionem chri. In oppositu: chrm viuete oculata fide viderut que sciuerat mortuu. Sed sicut ad visioem btam puenit p auditu fidei: ita ad visioem chri resurgetis puenerunt hoies p audita ab angel. g discipuli sicut post resurrectione ita et i pucto resurrectionis no debuerut videre chrm resurgete. et sic questio manet p vtraq parte dubia.

¶ Ad questione respodendu e sm Tho. iii. pte. q. lv. ar. ii. sic. Resurrectio chri no debuit videri imediate ab hoib9: sz eis debuit nuciari ab angel. qd ptz. Na q sit sup hoies sut eis p angelos manifestada: qa tale ordine de9 in reb9 instituit. Sed christus resurges no resurrexit ad vita coiter oib9 nota: sed ad imortale et zforme deo: sm illd ad Roma. vi. Qd em viuit viuit deo. Vn dr Hilari9 sup Mat. q io angelus pmus resurrectois e index: vt qda famulatu paterne volutatis resurrectio nuciaret. igit. Ad argumentu dr. q no e simile: qr Lazar9 e resuscitat9 ad vita tale qlem prius habuerat: q coem hoim notitiam no trascedit. et no est sic dicedu de chro: et hec est fides nra de q fit smo: iuxta tha. ¶ Pro declaratioe hui9 materie et coplemeto smois est notadu q zclo vera est iscra theologia q necessariu fuit Iesu chrm filiu dei resurgere octo ronib9: qruz aliqs tagit b. Tho. pte. iii. q. liii. ar. i

Prima ppt diuie iustitie comedatoem
Scda ppt fidei nre instructoes.
Tertia ppt spei nre subleuatoem
Quarta ppt vite nre ifomatioez
Quita ppt desolatoz zsolatione
Sexta ppt scripture sacre adipletoem
Septima ppt iudeoz zfusioem
Octaua ppt ianue aptione

¶ Prima g ro et c. Pertinet em ad iustitiam diuina exaltare illos q ppt deu se humiliauerut. Luc. i. Deposuit potetes de sede et exaltauit hules. Et Lu. xviii. Ois q se humiliat exaltabit. Sicut etia videmus sm iustitia huana q illi q multa mala fuerut p republica passi/ vel p suo dno: pmiari meret ab eis. Vn et qn aliqs vult petere a dno suo aliqua gram vel bnficiu/ nihil pot meli9 allegare q dana et labores qs p dno passus e. Quia igit chris ppter charitate et obedietia dei se humiliauit et exinaniuit vsq ad morte: morte aut crucis: iuxta illd Phil. ii. Humiliauit semetipm fact9 obedies vsq ad morte: morte aut crucis. Io oportuit sm diuina iustitia vt chris exaltaret vsq ad gliam resurrectois. Nec erat sufficies exaltatio solu i aia q gliam zsecuta erat ab istati cocepti onis. No solu em aia sz totu copositu et znr etia corp9 fuerat p ignminiaz passiois afflictu: et io debuit etia corp9 p resurrectionis gliam exaltari. Vn Luc. vl. Optuit chrm pati et ita itra. i gliaz sua. Hac rone assigat apls vbi s. s. Phil. ii. Quia postq dixerat: huiliauit semetipm fac. obe. vs. ad mor. subdit Propter qd de9 exaltauit illu: et dedit illi no. qd e sup oe no. vt i noie Iesu et c. Vn ps. i psona chri sic ait. Dne pbasti me et cog. me tu co. ses. me. et re. mea. ps. cxxxviii. Et loquit chris psi sm q ho:

Vñ dr Dñe pba.me.Glo.exprimẽtis:vt
i passiõe.ꝛ cognouisti me:i resurrectiõe. Nõ
dr eũ nouisse tũc ꝙ añ nõ nouerat:ſʒ alijs
tũc notũ fecit:quẽ añ nõ fecerat:ita ꝛ ꝓ
batuʒ alijs ondit. Tu cognouisti.i.voluisti
approbare:qd ſm volũtatẽ tuã factũ est.
Sessionẽ meã.i.hũilitatẽ in passiõe.ꝛ re
surrectionẽ meã.i.glificatiõem meã in re
surrectiõe ¶ Scđa rõ ꝑpt fidei nr̃e instru
ctionẽ siue ꝯfirmationẽ. Nã p eiꝰ resurre
ctiõem ꝯfirmata ẽ fides nr̃a circa diuinita
tẽ chri. Si em̃ nõ resurrexisset/nulla vtili
tas ꝯsecuta fuisset ex morte eiꝰ:sed potiꝰ
scandalũ ꝛ pditio fidei:vt pꝫ i aplis/qui
oẽs i morte chri pdiderũt fidẽ:ꝛ relicto eo
fugerũt:iuxta illd Zacha.xiij. Percutiam
pastorẽ:ꝛ dispergẽtur oues gregꝭ. Vñ etiã
duo discipuli de qbꝰ legit in euãgelio Lu
ce:dicebãt. Nos aũt spabamꝰ ꝙ ipe eẽt re
dempturꝰ isrl. Lu.vl. Vñ apls. Si chrs nõ
resurrexit inanis est pdicatio nr̃a:inanis ẽ
fides nr̃a.j.Cor.xv. Oportuit ẽ chrʒ re
surgere vt fides chri q̃ mortua erat i cordi
bus aploꝝ discipuloꝝ reuiuisceret in eis.
ꝛ crederẽt ipm eẽ veꝝ deũ ꝛ veꝝ hoiem:
ꝛ resurrexisse in humanitate ex potentia
diuinitatis:nõ sicut alij resuscitati sũt ꝛc.
Hãc rõnẽ ponit ps.loqns i psona christi.
ps.xxix.vi. Ad te dñe cla.ꝛ ad deũ meum
depcabor. Que vti.i san.meo dũ descẽ.in
cor. Nunqd ꝯfi.tibi pul.a.an ve.t. Audi
uit do.ꝛ mis.ẽ mei:dñs fac.ẽ ad meꝰ. Cõ
uer.plãc.me.i gau.mi.ꝯci.sac.me.ꝛ circũ.
me leti. Nota q vtilitas i sanguie meo.i.i
effusiõe sanguis mei:dũ descẽdo q̃si p gra
dã grad.i.a captõe i sputa.a sputis ꝛ co
laphis i dãnationẽ.a dãnatiõe i crucifixi
onẽ:a crucifixõe i corruptionẽ.i.mortis:i
corruptiõeʒ.i.i mortẽ.q̃si dicat:nulla erga
viuos:ꝙuis vtilitas fuisset erga aias san
ctoꝝ patꝝ. Si em̃ stati nõ resurgo/corru
ptiõqꝫ fuerit corpꝰ meũ:nemini annũcia
bo:nullũ lucrabor.ꝛ ita patuit ꝯfessio:vt
exponit Glo. Nunqd ꝯfitebi.tibi puluis
¶ Tertia rõ ꝑpt spei nr̃e subleuatõem.q
dũ videmꝰ chrʒ surrexisse q ẽ caput nr̃m
spamꝰ ꝛ nos resurrecturos i vitã gliosam
cũ q̃ttuor dotibꝰ corpis.i.impassibilitate/
subtilitate/agilitate ꝛ claritate:sic ꝛ chri
stus resurrexit. Hãc rõnẽ ponit aplus di.
Si chrs pdicat ꝙ resurrexit a mortuis:
quõ qdã dicũt i nobꝭ q resurrectio mortu
oꝝ nõ ẽ: Et infra. Nũc aũt chrs resurrexit
a mortuis pmitie dormiẽtiũ:qm̃ qdem p
hoiem mors:ꝛ p hoiem resurrectio mor
tuoꝝ. Et sic i Adã oẽs moriunt:ita ꝛ in
chro oẽs viuificabunt.j.Cor.xv. Quin
imo multo magꝭ abũdat vita p chrum q̃
abũdauit mors p Adã. Vñ Rom.v. Sʒ
nõ sicut delictũ ꝛ ita donũ. Si em̃ vnius
delicto multi mortui sũt:mlto magꝭ grã
dei ꝛ donũ i grã vniꝰ hois Jesu chri i plu
res abũdauit. Subleuat ẽ spes i nobꝭ ad
resurgẽdũ:ex h ꝙ chrs resurrexit a mortu
is. Vñ Phil.iij. Saluatorẽ expectamꝰ do
minũ nr̃m Jesuʒ chrm:q reformabit cor
pus hũilitatis nr̃e:ꝯfiguratũ corpi clarita
tis sue. Et sic ẽt spabat sctũs Job:q lʒ sciret
nõdũ chrm resurrexisse:tñ credẽs ipm re
surrecturũ. Scio inqt ꝙ redẽptor meꝰ vi
uit ꝛ i no.die de ter.sur.sum:ꝛ i car.mea
vi.deũ sal.me. Job.xix. Nota:scio.i.p cer
titudinẽ fidei:ꝙ redẽ.meꝰvi.i.chrs viuit
eẽntialit ſm diuinitatẽ:q tũc nõdũ erat
deꝰ hõ. Videbo deũ sal.meũ:q̃si di. Ocul
carnis videbo deũ incarnatũ/q̃ntũ ad hu
manitatẽ:quã etiã oẽs dãnati videbunt
iuxta illd Apoc.j. Videbũt i quẽ pupu
gerũt. Uel:videbo deũ.i.oculo mẽtis ſm
ꝙ deꝰ ẽ.i.q̃ntũ ad diuitatẽ quã soli boni ꝛ
bti videbũt:cuꝰ etiã visiõe mali i ppetuũ
priuabunt. Esa.xvj. Tollat impꝰ ne vide
at gliam dei. ¶ Quarta rõ ẽ ꝑpt vite nr̃e
informationẽ. Debemꝰ em̃ vitã nr̃am in
formare iuxta exẽplar resurrectõis dñice:
ꝛ h q̃ntũ ad tria. Primo q sicut chrs re
surrexit a mortuis:ita etiaʒ nos resurgere
ab opibꝰ mortuis debemꝰ/ad viuendũ dõ
viuẽti. Pctã em̃ dicũt opa mortua:ꝛ pec
catori ipis etiã dr mortuꝰ. Rom.vj. Sti
pẽdia pcti mors. Priuat em̃ hõ p peccatũ
mortale/vita grẽ. Scđo:q sicut christus
post resurrectõem habuit nouã vitã:ita ꝛ
nos dimissa vita veteri pctoꝝ q̃ inuecerat
hoiem q̃ntũ ad aiam:ꝛ q̃nqꝫ etiã q̃ntũ ad
corpꝰ:debemꝰ ambulare in nouitate vite
scʒ virtuose viuẽdo.q nõ sufficit abstinere
a malo/nisi fiat qd bonũ est. ps. Declina
a malo ꝛ fac bonũ. Jõ aplus. Roma.vj.
Quõ chrs resurrexit a mortuis p gliã pa
tris:ita ꝛ nos in nouitate vite ãbulemꝰ.
¶ Tertio q sicut chrs resurgẽs ex mort

cuis iā nō morif: mors illi vltra nō dnabitur. Rom. vj. Sic ⁊ nos postꝙ sed resurreximus a morte pctōꝝ: nō dēmus iteꝝ mori/ reuertēdo ad pctā. Rom. vj. Nō ḡ regnet pctm̄ i vro mortali corpe/ vt obediamus cōcupiscētijs eius. Nota ꝯtra illos q in qdragesima pniam egerūt/ obseruātes orōnes ⁊ ieiunia: ſ3 post pascha reuertunf ad vomitū. Cōtra qs dr. ij. Pe. ij. Melius erat eis nō cognoscere viā iustitie ꝙ post agnitionē3 retrorsum ꝯuerti ab eo qd illi traditū ē sco mādato. Cōtingit ei eis illd veri puerbij Canis reuersus ad vomitū suū: ⁊ sus lota i volutabro luti. Ad idē facit puerbiū Turpius eijcif ꝙ nō admittif hospes. extra de iureiurā. Queadmodū. ⁊ ē Ouid. iiij. d tristib⁹. ¶ Quita rō ē ꝑpt desolatoꝝ cōsolatōem. Nā multi remāsert valde desolati ꝑpt chri morte: sicut ſgo gl'iosa/ apli/ discipuli/ ⁊ aliq ſcte mulieres. Fuit ḡ cōuenies chr̄m resurgere: vt ipi ꝯsolaref: iuxta illd ps. Scdm multitudinē doloꝝ meorū i corde meo ꝯso. tue leti. ani. me. Jo. xx. Gauisi sūt ḡ discipli viso dno. Et nota ꝙ sicut. xl. horis fuit chrs mortuus ⁊ apli desolati: ita. xl. dieb⁹ stetit chrs in h mōdo p⁹ resurrectionē infra qs ſepius eos visitās cōsolabaf eos. Hic potes notare quō in die pasche chrs apparuit qnqes vt euāgeliste dicūt. Dic illas ⁊c. Sed vt dt Amb. pie credi d3 p firmo ꝙ chrs apparuit pmo virgini gl'iose/ q mr erat: q plus amabat. Uide in ser. scti Uincētij in die pasche: q incipit Surrexit nō ē h. pre. ij. ¶ Sexta rō ē ꝓpter scripturaꝝ sacraꝝ adipletionē. Multis em̄ scripturis sacris ⁊ ꝓphaꝝ oracul' fuerat chri resurrectio pnūciata: sicut pꝫ supra pximo ſmōe p totū. Et iō vt scripture ꝓphaꝝ adiplerenf fuit necessariū chr̄m resurgere a mortuis. vn̄ Luc. vl. Tūc apuit illi sensum. i. intellectū: vt itelligerēt scpturas. Et dixit eis Qm̄ sic scptū ē: ⁊ sic optebat chr̄m pati ⁊ resurgere a mortuis tertia die: ⁊ pdicare i noie eius pniam ⁊ remissionē pctōꝝ in oēs gētes ⁊c. ¶ Septima rō ꝑpt iudeoꝝ ꝯfusionē: iuxta illd Mich. vij. Ne leteris inimica mea ⁊c. Uide sup pximo ſermōe parte. j. ij. auctoritas ſsu. ¶ Octaua ꝑpter ianue aptiōem. Ubi notandū ꝙ ianua paradisi tripli' fuit aperta Primo qntū ad gl'iam aie: ⁊ sic i passiōe chri apta est. Un dictū est latrōi: Hodie mecū eris i paradiso. Luc. xxij. Scdo qntū ad gl'iam corpis: ⁊ sic apta ē in resurrectōe: iuxta illd. j. Coꝛ. xv. Chrs resurrexit a mortuis pmitie dormiētiū. qm̄ qdē p hominē mors: ⁊ p hoiem resurrectio mortuorū. Tertio qntū ad locū glie ꝯgruentē: ⁊ sic apta ē in ascēsiōe. Jo. xiiij. Uado parare vobis locū: ⁊ si abiero ⁊ pparauero vobis locum: iteꝝ venio ⁊ accipiam vos ad meipm: vt vbi ego sum ⁊ vos sitis

¶ De ascensiōe christi Sermo. XXII.

Fides tua te saluū3 fecit. Luc. xviij. Sequit d qnto articlo fidei ptinēte ad humanitatē chri. s. de ascēsiōe dni: q i symbolo aplico sic ꝓponif. Ascendit ad ce. se: ad dex. dei pa. oipotē. Et hūc posuit btūs Philippus. Jn symbolo ho Niceno sic ponif. Et ascēdit i ce. se. ad dex. pris. Et d h articulo erit nob hodie ſmo. Erit tñ in h articulo duplex ꝯsideratio. Prima d ascēsiōe chri ad celos: dū dt articulus Ascē. ad ce. Scda de ascēsiōe chri ad dexterā pris: dū dt Sedet ad dex. dei pris oipo. De pma erit ſmo hodie. de scda i seqnti sermone. Saluref virgo ma. ⁊c. Pro fundamēto ſmonis q est de ascensione oritr theologicalis questio.

¶ Querif: vtꝝ solus chrs habeat ascendere i celū: Arguif ꝙ sic. Jo. iij. Nemo ascēdit in celū nisi q descēdit de celo. sed solus chrs descēdit de celo: igif. Jn oppositum. Si nullus ascēdisset nisi chrs: ipe solus esset in celo. sed h est falsum: igif solus chrs ñ habet ascēdere i celū. ⁊ sic qo manet p vtraq ꝙ pte dubia. Ad qōnem rñdendū ē ſm Bonauē. in. iij. dist. xxij. in dubijs lr̄alib⁹. ꝙ ascēdere est dupli'. Primo mō ſtute ꝓpria: ⁊ sic cōpetit soli chro. Scdo mō ſtute aliena: ⁊ sic cōpetit oib⁹ iustis. Jtē ibidē dt ꝙ duplex est celu3. Unū trinitatis: ad qd nō est ascēsus qui ad locū: sed qui ad dignitatē. ad h ascēdit solus chrs. ps. A sūmo celo egressio eius: ⁊ occursus eius. vsqz ad summū eius. Alid dr empyreū: ad qd

ascendūt oēs electi: ꝛ sic solꝰ chr̄s nō ascē-
dit. Et ad argumētū dꝛ: ꝙ itelligit̄ ꝓ̄tute
ꝓpria ꝛ nō aliena. ꝛ h̄ ē fidꝭ nr̄a: ꝺ q̄ fit ser.
iuxta ꝓba p̄dicta ꝛc̄. ¶ Pro ꝯplemēto ma-
terie p̄dicāde est notandū ꝙ ſm doctrinā
theologoꝝ ꝯueniēs fuit chr̄m post resur-
rectiōem ad celū ascēdere multiplici rōne
Et ponā i p̄nti ſmōe octo rōnes

Prima rō ē ꝓpt̄ loci ꝓportiōem
Scd̄a ē ꝓpt̄ fidei cōmēdatiōnē
Tertia ē ꝓpt̄ spei subleuatiōem
Quarta ē ꝓpt̄ charitatꝫ accēsiōeꝫ
Quinta est ꝓpter maiorē reuerentie ex-
hibitionem.
Sexta ē ꝓpt̄ gl'ie nr̄e ꝑꝑatiōem
Septima ē ꝓpt̄ nr̄am ꝓpitiationē
Octaua ē ꝓpt̄ grāꝝ collatiōem

¶ Prima ḡ est ꝓpter loci ꝓportiōem. Hāc
rōnē tāgit btūs Tho. p̄te. iii. q. lvii. arti. j.
vbi sic dr̄. Locꝰ debꝫ esse ꝓportionatꝰ loca-
to. Da exemplū de rege in solio regali. de
doctore legēte i cathedra: de p̄dicatore in
ꝑgulo: de sacerdote i altari ꝛc̄. Chr̄s aūt
ꝑ resurrectionē vitā imortalē ꝛ icorrupti-
bilē inchoauit: iuxta illō Ro. vj. Chr̄s re-
surgēs ex mortuis iā non morit̄. mors illi
vltra nō dn̄abit̄ ꝛc̄. Locꝰ aūt in q̄ nos ha-
bitamꝰ ē locꝰ generatōis ꝛ corruptōis. ſꝫ
locꝰ celestis ē locꝰ incorruptiōis. tū rōne
materie q̄ nō est in potētia ad aliā formā:
nō est cōposita ex ꝯtrariis. tū rōne forme
q̄ implet oēm potentialitatē materie. Et
iō nō fuit ꝯueniēs ꝙ post resurrectionem
chr̄s remaneret in terris: sed ꝯueniēs fu-
it ꝙ ascēderet in celū. b. Tho. Si aūt q̄re-
ris: Quare ḡ nō statim ascendit ad celos
Multiplex est rō. Prima vt ꝟitas resurre-
ctiōis ꝓbaret̄. Difficiliꝰ eīm erat ꝓbare ve-
ritatē resurrectiōis q̄ȝ mortis. Et iō suffi-
cit discursus horaꝝ. xl. ad ꝓbandū mortē.
sed ad ꝓbandū resurrectōem/ oportuit dis-
currere dies. xl. Vn̄ dꝛ Actuū. j. Quibꝫ. s.
aplis p̄buit seip̄m viuū post passiōem su-
am in multis argumētis ꝑ dies. xl. appa-
rens eis: ꝛ loq̄ns de regno dei. Scd̄a vt
ꝯsolaret̄ aplos q̄ fuerant desolati de mor-
te eius: iuxta illud ps̄. Scd̄m multitudi-
nē doloꝝ meoꝝ in corde meo ꝯsolatio. tue
letifi. aīam meā. Vn̄ qꝛ. xl. horis mortuꝰ
fuerat: ꝛ apl̄i desolati: voluit. xl. diebus vi-
uum se astruere ꝛ apl'os ꝯsolari. Hoc dic̄
glo. sup̄ Actū. j. Vn̄ apl's. Sicut abūdāt
passiones chr̄i in nobis: ita ꝛ ꝑ chr̄m abū-
dat ꝯsolatio nostra. ij. Coꝝ. j. Et nota ꝙ
hec cōparatio sicut ꝛ ista: accipit̄ ſm ꝓpor-
tiōem: qꝛ absolute magis abūdāt cōsola-
tiones q̄ȝ passiōes ꝑ chr̄o assumpte: vt hic
ꝓbat̄. Et est etiam tertia ratio moralis: vt
daret intelligi ꝙ nō ante possumus ascen-
dere in celū: nisi ꝑfectam pn̄iam pagamꝰ,
que ꝑ numeꝝ quadragenariū designatur.
Figura habet̄ de filiis israel q̄ anteq̄ȝ in-
trarēt terram ꝓmissiōis q̄draginta annis
in deserto steterunt. ¶ Scd̄a rō est ꝓpter
fidei ꝯfirmatōem siue augmētatōem. Et
h̄ eīm ꝙ chr̄s ascēdit ad celos/ fides ē ma-
gis meritoria ꝛ etiā magꝫ ꝑatoria. Me-
ritoria q̄dem: qꝛ magis meremur credēdo
nō vidēdo/ q̄ȝ vidēdo. Fides eīm ē substā-
tia reꝝ sperādaꝝ ꝛ argumētū n̄ apparētiū
vt dꝛ Heb. xj. Vn̄ licꝫ in vidētibꝫ huma-
nitatē chr̄i eēt fides: nō q̄dē de hūanitate
quā videbāt: sed de diuinitate quā nō vide-
bāt ꝛ credebāt. tn̄ maior fides ē credere ꝛ
diuinitatē ꝛ hūanitatē chr̄i nō visaꝫ q̄ȝ solā
diuinitatē. Vn̄ audact̄ dico ꝙ isto respectu
maior est fides nr̄a q̄ȝ aploꝝ extēsiue. lꝫ in-
tēsiue fides aploꝝ fuerit incōꝑabilr̄ excel-
lētior nr̄a. Vn̄ Roma. viii. sup̄ illō: Nos
ipi p̄mitias spūs hn̄tes: dr̄ glo. tp̄e p̄us. ꝛ
ceteris abūdātiꝰ. Vn̄ Joan. xx. dixit dn̄s
Thome. Quia vidisti me Thoma credi-
disti. Bti q̄ nō viderūt ꝛ crediderūt. Vn̄
ꝓpt̄ h̄ fides latronis laudabilior fuit q̄ȝ fi-
des Petri: qꝛ Petrꝰ viderat mirabilia: au-
dierat ſmonē chr̄i: ꝯspexerat vitā eiꝰ om̄i
ꝟtute cōspicuā: ideo credidit ip̄m esse chri-
stū corde ꝛ ore cōfessus est: di. Tu es chri-
stus filiꝰ dei viui ꝛc̄. Mat. xvj. ꝛ Joā. vj.
Sed latro nec miracula chr̄i vidisse legit̄
nec p̄dicatiōes audisse: nec vitā eiꝰ sctissi-
mā: q̄n potiꝰ p̄sumere poterat ip̄um chri-
stū esse malefactorē: exquo sic damnatus
erat ad mortem crucis. ꝓpter qd̄ ꝛ cū ini-
quis deputatus est vt p̄dixerat Esa. liij.
Vn̄ sc̄i ip̄tuꝫ erat in lege. Maledictꝰ ois
q̄ pendet in ligno. Deut̄. xxj. Et Gala. iij.
Tamē credidit ip̄m esse deū ꝛ hoīem di.
Memento mei dn̄e ꝛc̄. O mirāda fides:
Apl̄i tūc ꝑdiderūt fidem: ꝛ ip̄e tūc fidem
adq̄siuit. Et iō audiuit merito fidei sue:
Hodie mecū eris i ꝑadiso. Luc̄. xxiij. Pa-

ret ergo q melior z vtilior est fides nr̃a post ascẽsionẽ chri q̃ an̄ qñ hũanitas appebat Fuit z fructuosior fides ad opandũ p⁹ ascensionẽ q̃ an̄. Nã fides ẽ illa ꝓpt quã bñ agimus. Tolle fidẽ ab hoie z nihil curat: nec bñ opari: nec vitia fugere. Et iõ diabol⁹ a corde hois tot viribꝫ nitit̃ fidẽ auferre: vt absq timore ipos ꝑcipitet i pctã Nam ex hẽ q hodie videm⁹ hoies ribaldos: vitiosos: adulfos: auaros: sceleratos zc. q̃a nõ hñt fidẽ. Propt̃ timorẽ regie potestatꝫ multũ cõpescunt̃ a malo: q̃z credunt se puniẽdos i patr. q̃nto ergo magis cõpescerent̃ si vere crederẽt se eternalr puniẽdos? Propter sanitatẽ corpis quaz credũt z spant ꝑ abstinentiã vel medicinã adq̃rere: multũ ieiunãt. sed ñ ꝓpt vitã eternã. q̃z nõ firmiter credũt. Ps. Et p nihilo habuerũt terrã desiderabilẽ. Fides ergo ẽ illa q̃ ꝑ dilectionez opat̃: vt dr̃ Gal. v. ergo q̃nto maior est fides: tãto magꝫ facit hoiez bñ opari. sed maior est fides post ascensiõem chri q̃ an̄: vt dictũ est s. ergo magꝫ opat̃. Et hẽ est q̃d dt̃ dñs Ioã. xiiij. Qui credit in me: opa q̃ ego facio/ z ipe faciet: z maiora hoꝝ faciet: quia ego ad patrẽ vado. Nota maiora zc. sicut patz i apl̃is: specialr in Petro q̃ pl̃a miracula fecit q̃ chri: z plures ꝯuertit ad fidẽ chri q̃ ipe chr̃s. et sic d̃ mltꝫ alijs scris legit̃: specialr de btõ Dñico: de q̃ vel legi vl̃ audiui q ꝯuertit d̃ hereticꝫ ad fidem: z de pctõribꝫ ad pniaz centũmilia circit̃ hoim. Vñ Mat. xix. Si credis: oia possibilia st̃ credẽti. Et q̃re hẽ? Subdit rõnẽ di. q̃z ego ad patrẽ vado zc. ¶ Tertia ratio est ꝓpt̃ spei subleuatõnem. Propter hẽ eñi q chr̃s hũanã naturã assũptaz in celo collocauit: dedit nob̃ spem illuc ꝑueniendi. q̃z vbi fuerit corp⁹: illuc cõgregabunt̃ z aq̃le: vt dr̃ Mat. xxiiij. Et hanc rõnez ipe chr̃s ostendit di. Si abiero z ꝑparauero vob̃ locũ: iterũ veniã z accipiã vos ad meipm: vt vbi sum ego: z vos sitꝫ. Io. xiiij. Nota ergo quõ debem⁹ illã p̃riaz celestẽ desiderare ardenter: ex q̃ hẽmus spem illuc ascẽdẽdi. Nota silitudinẽ de filijs regis: q̃ꝝ vn⁹ expulsus eẽt a regno ꝓpter delictuz suũ: si diceret̃ sibi a q̃dã intimo regꝫ: q si supplicauerit regi/ ꝯsequet̃ regnũ zc. quõ mitteret sibi nũcios zc. Sic nũcq nr̃i sunt suspiria z desideria scrã zc. ¶ Quarta cã est ꝓpter charitatis accensionẽ Nã scitꝫ q amor est viculum q̃dda trahẽs amantẽ ad amatũ. Trahit eñi cor ad cogitãdũ de re amata: os ad loq̃ndũ: oculos ad videndũ: aures ad audiẽdũ. Ideo dñs Lu. xij. z Mat. vj. Vbi est thesaur⁹ tu⁹: ibi z cor tuũ. Et qñ tot⁹ mẽtꝫ affect⁹ intẽdit i vnũ: nõ pt̃ intendere ad aliõ. Apl̃i aũt toto corde z ardẽtissimo amabãt chrm. Nec mirũ ꝓpt̃ dulcissimam ꝯuersatiõem suã z ṽba dulcissima. Iõ semel cũ mlt̃i discipl̃oꝝ recessissent a chro ꝓpter ṽbũ qd̃ dixerat: Nisi mãducaueritis car. fi. ho. z bi. ei⁹ san. ñ ha. vi. i vob̃. Io. vj dixit chr̃s ad discipl̃os. Nunq̃d vos vultꝫ abire? Rñdit ei simõ Petr⁹. Dñe ad quez ibim⁹? Verba vite et̃ne hẽs zc. vbi s. Vñ Moyses audiẽdo ṽba dei. i. angeli i ꝑsona dei i mõte sinai: tãta dulcedine reficiebat̃: q. xl. dieb̃ z. xl. noctibꝫ nõ mãducauit neq bibit: q̃nto ergo magꝫ reficiebant̃ apl̃i ṽ ṽbis dei icarnati? ps. Quãdulcia faucibꝫ meis eloq̃a tua sup mel ori meo. Vñ q̃ seq̃bant̃ chrm qñq stabãt ꝑ triduũ q ñ mãducabãt: vt dr̃ Matt. viij. Et iõ dr̃ Sap. viij. Nõ eñi hz amaritudinẽ ꝯuersatio illius: nec tediũ ꝯuict⁹ illi⁹: sed letitiã z gaudiũ. Ex hẽ ergo apl̃i trahebant̃ tanta vi amoris ad chri p̃ñtiam corpalez: q donec chr̃s erat in terra: ñ afficiebant̃ ad celũ. Dixit ergo chr̃s. Ego faciam vos eleuari a terra z desiderare celestia: q̃z ascẽdã ad celũ. Non eñi põt hõ adq̃rere celũ: nisi illud amet et desideret. q̃z amor est q̃dã ambulatio spiritualis anie ad rẽ amatã. Istã rõnez ponit ipemet dñs: di. Ego ṽitatẽ dico vob̃: expedit vob̃ vt ego vadã. Si eñi nõ abiero: paraclet⁹ nõ veniet ad vos. Si autẽ abiero: mittã eũ ad vos. Io. xvj. vbi dt̃ Glo. Bede. Expedit vob̃: vt forma serui a vestris abstrahat̃ aspectibꝫ: q̃tin⁹ amor diuinitatis vestrꝫ cordibꝫ ifigat̃. Et ex hẽ nota moralr ꝑ locũ a maiori. Si eñi amor p̃ñtie corpalis chri licz bon⁹ eẽt: retrahebat apl̃os ab amore celestium: q̃nto magꝫ amor reꝝ tẽporaliũ trahit anias nr̃as ab amore reruz celestium? Ideo hodie paucissimi sunt q̃ amãt celestia: q̃z multũ afficiuntur ad terrena. Non inuenit̃ hodie in hominibus nisi amor diuitiaꝝ: honoꝝ: mlieꝝ z filioꝝ iordinat⁹: nõ q̃dem fructuosus. Nota quõ hodie parẽtes ñ curant d̃ filijs circa ṽtutem

⁊ sciam ⁊c. Itē ꝺ filiis ⁊ ancillis baptizā-
dis ⁊c. Itē de vxoribꝫ: q2 multi viri nō ꝑ-
mitūt vxores ad audiēdum ſmōes ⁊ miſ-
sam i diebꝫ festiuis ⁊ in diebꝫ dñicis. Itē
sūt crudeles erga ſpās ⁊c. Duo em̄ amo-
res ꝯtrarij sūt .ſ. amor dei ⁊ amor mūdi. et
oꝫ ꝙ altero amore aīa viuat. Uita ei aīe
amor est. Quāto ḡ magis hō amat mun-
dū: tāto plꝰ elōgat ab amore dei. Uñ q̄a
auarꝰ amat diuitias mūdanas nō potest
amare deū. Mat. vj. Nemo pt duobꝫ do.
fuire: aut em̄ vnū odio hēbit ⁊ alteꝝ dili-
get: aut vnū sustiebit ⁊ alteꝝ ꝯtēnet. Sic
ſugbꝫ q̄ diligit honores ⁊ dignitates ⁊ of-
ficia: quō hic pōt diligere celestia libere:
Hic talis paciſcereť cū deo vt alter alteꝝ
nō molestaret: nec alť de altero se impedi-
ret ⁊c. Iō dr̄ Iac. iiij. Quicūq̧ voluerit
amicꝰ eē seculi huiꝰ/inimicꝰ dei ꝯstituet.
Itē. j. Io. ij. Nolite diliger̄ mōm neq̧ ea
q̄ in mōo sūt. Siq̄s diligit mōm nō ē cha-
ritas dei in illo: q̄m oē qđ est i mōo: ꝯcu-
piscētia carnis est: ⁊ ꝯcupia oculoꝝ ⁊ suꝑ-
bia vite. Ad idē facit exēpluꝫ de Crate:
de q̄ Hieroñ. xij. q. ij. Crates. ⁊c. ¶ Qui-
ta rō ē ꝓpť maioris reuerētie exhibitionē
Et h̄ dupl'r intelligiť. Primo vt maioreꝫ
reuerētiā exhibeamꝰ chrīo. Nō em̄ in tāta
reuerētia ipm haberemꝰ si nobiscū in mū-
do ꝯuersareť: q2 nimia familiaritas parit
ꝯtēptū: sicut ⁊ expimēto pꝫ de ap'lis/qui
secū comedebāt/bibebāt ⁊c. Tūc em̄ nō i
tāta reuerētia eū habebāt. Nūc aūt post-
q̄ ascēdit ad celū/i maiori reuerētia ipm
habebāt: quē nō existimabāt sicut hoiem
terrenū tm̄: sed sicut deū celestē. Uñ ap'ls
ij. Coꝝ. v. Et si cognouimꝰ ſm carnē chri-
stū: sed nūc iā nō nouimꝰ. Nota: ſm carnē
.ſ. mortalē: ꝑ qđ putauimꝰ eū tm̄ hoiem.
Alio mō intelligiť: vt maior reuerētia et
dignitas nr̄a augereť. Quādoq̄dē natura
humana vsq̧ ad dexterā dei exaltata ē. nec
poťat exaltari ad celos nisi chr̄s ꝑus ascē-
deret. Uñ. Ioā. xij. Si exaltatꝰ fuero a
terra: oia trahā ad meipm .ſ. si exaltatꝰ fu-
ero in celū ascēdēdo/trahā hoiem: q̄ q̄dā-
mō ē oia ad excellētiā diuinā vt suꝑ celos
ascēdat. Declara q̄d ē vsq̧ ad dexterā dei
Uñ ⁊ angeli dignitatē hāc i hoibꝫ ꝯside-
rātes: deīceps ꝓhibuerūt se ab hoibꝫ ado-
rari. Uñ Apoč. xix. Cecidi an̄ pedes an-
geli vt adorarē eū. ⁊ dixit mihi: Uide ne
feceris: ꝯseruꝰ em̄ tuꝰ sum ⁊ fratꝝ tuorū.
Ubi dr̄ glo. In veteri lege nō ꝓhibuit se
adorari: ſꝫ post ascēsiōem vidēs suꝑ se ex-
altari hoiem/ab homine renuit adorari.
¶ Sexta ē ꝓpť glie nr̄e ꝑparationē. Hāc
ronēꝫ assignat dns di. In domo pr̄is mei
māsiōes multe sūt. Si q̄ minꝰ dixisseꝫ vo-
bis/q2 vado ꝑparare vob locū. ⁊ si abiero
⁊ ꝑparauero vobis locū: iteꝝ venio ⁊ acci-
pio vos ad meipm: vt vbi sum ego ⁊ vos
sitis. Io. xiiij. Nota: māsiōes multe sunt.
id est diuersa p̄mia meritoꝝ: ſm diuersos
ordines angeloꝝ ꝯstituta: q̄s Ioā. vocat
plateas. Apoč. xxj. Et platee ciuitatꝫ au-
rū mūdū/tanq̄ vitrū ꝑlucidū. Primꝰ or-
do siue p̄ma platea ē ordo angeloꝝ: scđs
archāgeloꝝ: tertiꝰ p̄ncipatuū: q̄rtꝰ ptātū:
q̄ntꝰ ꝟtutū: sextꝰ dñationū: septimꝰ thro-
noꝝ: octauus cherubin: nonus seraphin.
Istas māsiōes nob chr̄s ꝑparauit. Iō di-
xit: Uado ꝑare vob locū Nota maximaꝫ
chr̄i hūilitatē. Reges cōiter mittūt scuti-
feros vt ꝑparēt. ſꝫ chr̄s rex glie ipemet vo-
luit ire ad parādū nob locū. Posset h̄ q̄ri
ab aliq̄: cū chr̄s dicat Uenite bñdicti pa.
mei pos. pa. vob reg. a ꝯstitu. mōi. Matt.
xxv. quō ḡ dr̄ Uado ꝑare vob locū: Rñ.
ꝙ h̄ pt dupl'r intelligi: eo ꝙ duplex ē ꝑpa-
tio. Prima ē p̄destinatiōis. Scđa ē execu-
tiōis. Da silitudinē de rege p̄cipiēte vl' or-
dināte ꝯuiuiū aliq̄d fieri: ⁊ loca mēsaruꝫ
singuľ ꝑpari ſm ꝯditiōem ꝑsonaꝝ ad cō-
uiuiū inuitataꝝ. tādē fit executio. Quātū
ḡ ad p̄mū .ſ. ad p̄destinationē: a ꝯstitutōe
mōi iam paratū erat: iuxta auctoritatē di-
ctā Mat. xxv. Uenite bñdicti ⁊c. ſꝫ ꝑ rea-
lē possessionē ⁊ executionē i die ascēsiōis:
ꝑauit locū ꝑ realē distributōem ⁊ executi-
onē sctōꝝ q̄ cum chrīo ascēderūt i ordinibꝫ
angeloꝝ: iuxta meritū vniuscuiusq̧. q2 nū-
q̄ aliq̄s hō illuc intrauit vsq̧ in illū diem
Sic ḡ nota ꝙ glia eterna trip'r ꝯsiderari
pōt. Uno mō q̄ntum ad p̄destinationē: ⁊
sic ab eterno fuit glia ꝑata electꝫ. Sic lo-
q̄tiť auctoritas Mat. xxv. iam allegata.
Scđo mō q̄ntū ad meritū: ⁊ sic in passiōe
fuit data electis. q2 chr̄s ꝑ passionē suam
amouit oia impedimēta/⁊ meruit nobis
oia bona .ſ. gliaꝫ aie ⁊ corꝑis ⁊c. q̄ ad glo-
riā ꝑtinēt. Tertiō mō q̄ntū ad realē posses-

sioẽ3. ꝛ tũc dicẽdũ ſm b. Tho. i. iij. ſen. di. xxij. ꝙ bona glie i tribꝰ ↄſiſtũt. Pꝛio i diui na viſiõe q̃ ẽ btitudo aie: ꝛ h̃ p effectũ cõ tulit deſcẽdẽdo ad iferos. Scd̃m eſt glia coꝛpis: ꝛ h̃ ichoauit i reſurrectõe ſua. Ter tiũ ẽ locꝰ ↄgruꝰ: ꝛ h̃ pſtitit in ſua aſcẽſiõe. In baptiſmo ãt celi apti ſũt: in ſignũ ꝙ p baptiſmũ quẽ tũc ichoabat: in q̃ paſſio eiꝰ opaꝛ/ plenarie celi aditꝰ patẽt nob: ſm b. Tho. ibi. Dic p̃tice: quõ (qñ fuit i celo cũ ſctis p̃ilbꝰ milibꝰ ꝛ milibꝰ ꝛc̃.) ip̃e colloca uit i pma platea angeloꝝ/ illos q̃ in h̃ mũ do ſibi fuerũt i pnia: quelib3 i ſua cathe dra ↄſtituẽdo. in q̃ illiꝰ nomẽ erat ſcptuz ab eterno: ꝛ cuilib3 coronã glie capiti impo nẽdo. Scdo in oꝛdie archãgeloꝝ colloca uit eos q̃ ſibi fuierũt i opibꝰ ſpũalibꝰ. In tertio oꝛdie. ſ. pncipatuũ collocauit illos q̃ ſibi fuierũt i opibꝰ uiſcbi̾le. In q̃rto oꝛ dine ptãtũ illos q̃ ſibi fuiere̾t i mag̃ patiẽ tia i aduerſitatibꝰ. In q̃nto oꝛdie vtutũ il los q̃ ſibi fuiere̾t in pacificatõe: nõ haben do malã volũtatẽ ↄ aliquẽ pximũ. In ſe xto oꝛdie dñationũ/ collocauit dñs rgales rectoꝛeſ ꝛ iudices/ q̃ cũ iuſtitia mag̃ regũt ciuitates ꝛ reg̃ ꝛc̃. In ſeptio oꝛdie thꝛono rũ illos q̃ amoꝛe ſui fuauerũt volũtariam paupꝛtate. In octauo. ſ. cherubinoꝝ ↄtem platiuos q̃ habuere̾t ſapiẽtiã diuiuale. In nono. ſ. ſeraphinoꝝ/ collocauit charitati uos/ ardẽtes i dei amoꝛe. Ecce quõ intel ligiꝛ Uado pare vob̃ locũ. ſ. q̃ntũ ad r̃alẽ poſſeſſionẽ: chr̃s ꝑo ſup oꝛdies ãgeloꝝ ſe det i ſolio ſuo ad dexterã p̃ris: ſicut d̾t arti culꝰ fidei. Et poſt chr̃i aſcẽſiõem inde ad xij. ãnos ſm q̃dã. vl' ſm alios ide ad. xiiij. ãnos ꝟgo Maria aſſũpta ẽ i celũ: ꝛ ſedet ad dexterã filij ſui: iuxta illð pſ̃. Aſtitit re gina a dex. tu. i ve. deau. cir. varie. Itẽ. iij Reg. ij. Poſitus ẽ thꝛonꝰ m̃ri regꝫ: q̃ ſe. ad dexterã eiꝰ ¶ Septima rõ xp̃i hũanã ↄpiciationẽ. ſ. vt in curia celi vbi oia facta n̄ra examinanꝛ ꝛ iudicanꝛ: aduocatũ xp̃i tiũ h̃remꝰ. Nã añ chr̃i aſcẽſionẽ in celo iu dicẽ ſolũ nõ ãt aduocatũ hẽbamꝰ: ꝛ iõ ri goꝛoſe ꝛ acriꝛ puniebamur: ſ3 poſtꝙ̃ chr̃s aſcẽdit i celũ/ aduocatũ maximũ h̃emꝰ co rã deo. Un̄. j. Joã. ij. Aduocatũ habemꝰ apð p̃rem Je. chr̃m iuſtũ: ꝛ ip̃e ẽ ꝓpi. pꝛo pec. n̄ris. Itẽ Rom. viij. Quis accuſabit aduerſꝰ electos d̾i: deꝰ q̃ iuſtificat. Quis eſt q̃ ↄdẽnet: chr̃s ieſꝰ q̃ moꝛtuꝰ ẽ: imo q̃ ꝛ reſurrexit: q̃ ẽ ad dexterã dei: q̃ etiã interpel lat p nob̃. Nota p̃tice quõ ꝟgo maria ad uocat p nob: ꝛ chr̃s ad p̃res ꝟgis ꝛc̃. Un̄ Bern̄. Securũ acceſſum h̃es ad deũ o hõ: vbi habes filiũ añ p̃rem: ꝛ añ filiũ m̃rem Filiꝰ oñdit p̃ri latꝰ ꝛ vulnera: m̃r oñdit fi lio pectꝰ ꝛ vbera. nl'la ꝗ ibi potit eẽ repul ſa/ vbi tot ↄcurrũt charitatꝫ inſignia. No ta h̃ de aduocatis/ q̃nta eis reuerẽtia exhi beꝛ a clientulis: ꝛ q̃r munera ꝛ exenia ſibi mittunꝛ: quõ eis ſollicite obediꝛ ab his q̃ h̃ñt apð ipos cãs: maxime ſi ſint potẽtes i curia. Sic ꝛ nos chr̃o aduocato n̄ro face re debemꝰ. S3 hodie q̃uis chr̃s aduocet p nob i celo: tñ nullꝰ p eo aduocat in terra

¶ Octaua rõ ẽ xp̃i grãꝝ collationẽ: vt. ſ. nos gratijs ꝛ donis maxis ditaret. Eph. iiij. Aſcẽdẽs i altũ captiuã duxit capti. de dit dõa hoibꝰ. Exẽplũ ſi rex obtinet regnũ cũ intrat poſſeſſionẽ regni obtẽti/ magna dona dat militibꝰ. Sic ꝛ chr̃s dũ celũ in trauit dona maxia ẽ largitꝰ. nã ſtatī3 ſuis diſcipul' ſpm̃ ſctm̃ miſit: p quẽ ꝛ i q̃ oia do na donanꝛ. Ro. viij. Dñs p nob oibꝰ tra didit illũ. ſ. chr̃m: quõ nõ etiã cũ illo om̃ia nob donauit: Rogemꝰ ꝗ deũ vt ſimꝰ par ticipes ipoꝝ donoꝝ. Amen.

¶ Q chr̃s ſedet ad dexterã pa tris Sermo. XXIII.

Fides tua te ſaluũ fecit. Luc. xviij. Proſeq̃n do materiã n̄ram ſeqꝛ hodie p dicare de eodẽ q̃nto articulo. ſ. aſcẽſiõis. ſ. q̃ntũ ad ſeſſionẽ chr̃i ad dexterã p̃ris: q̃ ſic i ſymbolo aplico poniꝛ Sedet ad de. dei p̃ris oipotentis. In ſymbolo ꝟo Niceno d̾r. Sedet ad dex. pa. Saluteꝛ virgo ꝛc̃.

Pro fundamẽto ſmonis oꝛiꝛ theologi calis queſtio

¶ Queriꝛ: vtꝝ fuerit ↄueniẽs chr̃m ſup oes celos aſcẽdere: Arguiꝛ ꝙ nõ. q2 q̃ntũ ad diuinitatem ibi erat. quantum adhu manitatẽ erat ſũme glificatꝰ abſq̃ aſcen ſiõe in celũ: igiꝛ. In oppoſitũ ait ph̃s. iiij Phyſ. Locꝰ deb3 ꝓpoꝛtionari locato. ſed mõs iſte nõ erat aptꝰ locꝰ chr̃o poſt reſur rectionẽ: igiꝛ fuit ↄueniẽs chr̃m aſcẽdere

sup oēs celos. ⁊ sic qō manet p vtraq̧ pte dubia. Ad qōnē rńdendū ē fm Tho.iij pte.q.lvij.art.vij.q̄ ꝯueniēs fuit chrm sup oēs celos ascēdere: ⁊ h̄ ꝑpt̄ q̄ttuoꝛ

Primo ꝑpt̄ nr̄e fidei ꝯfirmatiōem
Scđo ꝑpt̄ charitatꝫ pmotōem
Tertio ꝑpt̄ triūphale ascēsionē.
Quarto ꝑpt̄ nr̄am ꝓpitiatōem.

¶ Primo chrm ascēdere fuit ꝯueniēs ꝓpter fidei ꝯfirmatiōem. Est em̄ ꝯclo doctoꝝ q̄ plus est meriti apd deū credere et h̄re fidē de nō vis̄ q̄ꝫ de visis. de q̄b₃ est cōclusio Greg. Fides nō h₃ meritū vbi hūana rō p̄bet expimentū. Ad ꝓpositū. ex h̄ q̄ chr̄s celū ascēdit fides nr̄a magꝫ est meritoria q̄ꝫ si nō ascēdisset quā habem⁹ credēdo. Jo.xx. Quia vidisti me Thoma credidisti. bti q̄ nō viderūt ⁊ credide. ¶ Secūdo ꝑpt̄ charitatꝫ pmotionē/ē ꝯclo Dionysij: q̄ amoꝛ est vis vnitiua. Ad ꝓpositū. Apl̄i toto corde chrm amabāt: ⁊ h̄ ꝑpt̄ ei⁹ dulcē ꝯuersatōem: ⁊ eius v̄ba suauissima. ⁊ vi amoris apl̄i trahebant̄ ex chr̄i p̄ntia/ q̄ de celestib₃ nō curabāt. sic em̄ non possent frui sua p̄ntia. vt ḡ celestia appeterēt debuit ascēdere. ⁊ h̄ est qđ dr̄ Jo.xvj. Expedit vt ego vadā. s. ad p̄rem. Si em̄ non abie. para. nō ve. ad vos. igit̄. ¶ Tertio ꝓpter triūphalē ascēsiōem: vt celos apiret sctis patrib₃/ ⁊ ianuā nr̄am diu clausam. ¶ Quarto ꝑpt̄ nr̄am ꝓpitiatōem: vt esset aduocat⁹ nr̄ apd p̄rē. j. Jo.ij. Aduocatū habem⁹ apd p̄rem Jesum chrm: ⁊ ip̄e ē ꝓpiti. p pctis nr̄is. igit̄. Et ad argumētū dr̄ q̄ ꝑpt̄ h̄ nō seq̄tur q̄n chr̄s debuit ascendere ꝑpt̄ cās p̄dictas. ⁊ h̄ est fides nr̄a: de q̄ fit p̄mo: iuxta v̄ba ⁊c̄. ¶ Pro declaratōe v̄boꝝ thematꝫ ⁊ introductiōe materie est notandū: q̄ v̄bū ꝓpositū hab₃ difficultatē magnā i scrā theologia. Et est duplex difficultas. Vna est: q̄ꝛ dr̄ Ad dex. p̄ris: cū in deo nō sit dextra neq̧ sinistra. Alia ē: q̄ꝛ dr̄ in singulari: cū Mat.vl. dicat̄ i plurali. Prima difficultas erit p introductiōe s̄mōis. Scđa p psecutōe. Pro cui⁹ declaratōe ē scīedū: q̄ in substātijs spūalib₃ in q̄b₃ p̄ncipalē locū tenet de⁹. Jo.iiij. De⁹ spūs est ⁊c̄. nō inuenit̄ pars dextra vel sinistra. nā dextra ⁊ sinistra dicunt̄ in corpalib₃: eo q̄ vna ps. s. dextera est fortioꝛ q̄ꝫ sinistra. Leua ei⁹ sub capite meo: ⁊ dextera illi⁹ amplexabit̄ me. Cañ.ij. Sed substantie spūales sūt indiuisibiles ⁊ incorpoꝛee. Dextera aūt ⁊ sinistra sūt relatiōes corporee ⁊ diuisibiles. Preterea si chr̄s sedet ad dexterā p̄ris: ḡ p̄r est ad sinistraꝫ filij: qđ ē incōueniēs: q̄ꝛ sic maioꝛ honoꝛ daret̄ filio q̄ꝫ patri. Preterea: si chr̄s est ad dexteram patris: vbi spūsctūs est? Quidaꝫ dicūt q̄ ad sinistrā: vn̄ faciūt sibi crucē ⁊ ponūt spirituscm̄ ad sinistrā. Erroꝛ magn⁹ ē: q̄ꝛ ad sinistrā dei dicunt̄ esse dānati. Mat.xxv. Statuet q̄dē oues a dextris: hedos aūt a sinistris. Vn̄ dr̄ s. Tho. in.iij. pte.q.lviij. ar.ij. ad tertiū. q̄ spūsctūs ē ita ad dexterā p̄ris sicut fili⁹. Docet ḡ quō debet fieri crux. Pro rńsione ḡ notandū: q̄ in deo dextera sumit̄ similitudinarie siue metaphorice. Nam ad dexterā ponere aliqueꝫ est honorare ꝑsonā: sicut legit̄ d mr̄e Salomōis. iij. Reg.ij. Positus est thron⁹ matri regis: que sedet ad dexterā eius: q̄ꝛ post regem erat ꝑsona excellentioꝛ. Sic ḡ sedere ad dexterā dei/ est esse in gloria ⁊ honore eius. Potest autē intelligi tripliciter Vno mō habendo gl̄iam diuinitatis ⁊ esse in equali gloria cū deo patre. ⁊ sic ꝯuenit chr̄o s̄m q̄ deus. Filius em̄ dei s̄m diuinitatē est eq̄lis patri: ⁊ conseq̄nter est in equali gloria cum patre. q̄nimo sicut est eadem substantia ⁊ natura omnium trium ꝑsonaꝝ: sic eadem est gl̄ia. quia q̄cq̄d est in deo est deus. Alio mō pōt intelligi sedere ad dexterā patris esse in excellenti gradu gl̄ie ip̄ius dei patris: ⁊ sic soli chr̄o cōuenit s̄m q̄ hō: q̄ꝛ ip̄e est in maiori gl̄ia q̄ꝫ omnes sancti ⁊ singulariter ⁊ collectiue. Vn̄ maioꝛ est gl̄ia chr̄i soli⁹ s̄m q̄ hō: q̄ꝫ gloria oim angeloꝝ/ archangelorum ⁊ omniū alioꝝ ordinū: ⁊ q̄ꝫ gl̄ia v̄ginū/ doctoꝝ/ ꝯfessoꝝ/ martyꝝ/ apl̄oꝝ/ ꝓpheraruꝫ/ ⁊ patriarcharum: simul ⁊ v̄ginis Marie Vnde Heb.vij. sup illud: Excelsioꝛ celeris fact⁹: dr̄ glo. ibi. Oi rōnali. Itē ps̄. Dilexisti iusti. ⁊ odi. ini. ppt̄. vn. te de⁹ de. tu. ole. le. p̄ cō. tu. Itē Heb.j. Qui cū sit splēdoꝛ gl̄ie figura sube eius. Et.j. Sedet ad dexterā maiestatꝫ ei⁹ i excels̄: tāto melioꝛ angel̄ effect⁹/ q̄nto differenti⁹ p̄ ill̄ nomē hereditauit. Da silitudinē de lumine sol̄: quod est mai⁹ q̄ꝫ lumē lune ⁊ omniū stellarū simul. Vn̄ Heb.j. Ad quē autē an

gelorꝝ dixit: sede a dextris meis donec ponā ini. tu. sca. pe. tu. Tertio mō pt intelligi sedere ad dexterā dei. i. eē i btitudine ⁊ glīa dei: ⁊ sic ꝯuenit vnicuiqꝫ btō: iuxta illud Mat. xxv. Statuet oues a dextrꝭ ⁊c. Et sm̄ h oēs bti angeli ⁊ aīe sūt i dextera dei. sed pcipue ꝟgo maria: de q̄ dr: Astitit regina a dex. tu. Dicunt āt sedere a dextrꝭ dei: eo q̃ q̇escāt a dextris. i. i glīa dei. Ptꝫ ḡ declaratio difficultatꝭ. Sꝫ remāet qdā dubitatio: qꝛ articulꝰ dr: ad dextrā dei in singulari. Euāgelista aūt dr a dextris in plurali. Vñ Mat. vl. Et dn̄s q̇dē Jesus postq̃ locutꝰ ē eis assumptꝰ ē in celū ⁊ sedet a dextris dei. ps̄. Dixit dn̄s do. me. sc. a dex. me. Itē Act. vij. Ecce video celos aptos: ⁊ filiū hoīs stā. a dex. ꝟtu. dei. Itē Mat. xxv. Videbitꝭ filiū hoīs sedēre a dextris ꝟtutꝭ dei: ⁊ venientē in nubibꝫ celi. Cur ḡ hec varietas? Rñ. sicut dictū ē supra: sedere ad dexterā dei / denotat excellētē gradū glīe dei: q̇ ꝯuenit soli chrō sm̄ q̃ hō. Pōt autem ista sessio ꝯsiderari dupl'r. Vno mō q̄ntū ad gradū ip̄m ⁊ excellētiā sessiōis siue glīe. ⁊ sic vna est sessio siue sedes. sic ⁊ cuiuslibet scī vna ē sedes: q̄ al's noiat domꝰ: iuxta illō In domo pr̄is m. māsio. mul. sūt. Jo. xiiij. qꝛ vnꝰ ḡdus vna excellētia sūma ē. Et h respectu dr articulus: ad dextrā i singulari. Alio mō pt ꝯsiderari q̄ntū ad effectū huiꝰ excellētie siue ḡdus: ⁊ sic ē multiplex effectꝰ huiꝰ sessionis siue excellētie. Et h respectu dr Mat. vlti. Sedet a dextris: i plū. Est āt triplex hmōi effectus

Primꝰ ē effectꝰ maiestꝭ impial'

Scd̄s ē effectus dignitatis sacerdotal' siue pōtificalis

Tertiꝰ ē effectꝰ auc̄tis iudicial'

¶ Primꝰ ḡ effectꝰ ⁊c. qꝛ imparoꝛ est dn̄s totiꝰ mōi. l. Depcatio. ff. ad. l. ro. de iact. vbi dicit tex. Ego imptoꝛ dn̄s totiꝰ mūdi sum. Rō. qꝛ ppl's ro. trāstulit ei ⁊ i eū oēm ptātē suā ꝑ legē regiā. ff. de ꝯstit. pnci. l. j. Sic imparoꝛ nr̄ ē chrs Apoc. xix. Hūs i vestimēto ⁊ i femoꝛe suo sc̄ptū: rex regū et dn̄s dn̄antiū. Nota: i vestimēto. Vestimētū chri q̄ diuitas fuit coopta: ē hūanitas sua. Phil'. ij. Qui cū i forma di eēt nō ra. ar. ē eē se eq̄. deo: sꝫ semet. exi. for. ser. ac. in sim. ho. fac. ⁊ ha. in. vt hō. Istā ḡ excellētiā dn̄ij ⁊ ptātis sup oēs creaturas hūit chrs i sua ascēsiōe. Tūc em̄ oēs creature tā spūales q̃ corꝑales subiecte sūt sub eo manifestatiue. s. ⁊ executiue q̇dē tūc. sꝫ añ etiaꝫ viuꝰ chrs i carne mortali hēbat ius dominij sup oēm creaturā: iuxta illō Joā. xvij. Oia tua mea sūt: sꝫ executio iurꝭ fuit fcā i die ascēsiōis / q̄n ꝯstitutꝰ ē ad dexterā dei vbi sic ithronizatꝰ ē hodie i throno impiali. i. i celo empyreo. sicut q̄n papa stati q̃ ē electꝰ a duabꝫ ptibꝫ cardinaliū ē romanꝰ pōtifex: absqꝫ oi exceptiōe: vt i c. Licꝫ. de elec. Postmodū ꝟo ithronizat ⁊c. Et ido cātat ecclīa. Scādēs tribunal dextere patris: ptās oim collata iesu celitꝰ q̄ nō erat hūanitꝰ: vt trina rerꝝ machina cele. terre. ⁊ infer. cōdito. flec. ge. iā subdita. Jō dn̄s post resurrectionē dixit aplīs: Data ē mihi ois ptās i ce. ⁊ i ter. Mat. vl. ⁊ Eph. j. Cōstituēs ad dexterā suam i celestibꝫ sup oēm ꝑncipatū ⁊ ptātē ⁊ ꝟtutē ⁊ dn̄atōeꝫ Oia subiecit sub pedibꝫ eiꝰ. Hoc āt imperiū chrs meruit ꝓpt hūilitatē suā. Regula em̄ iuris diuini ē: q̃ q̇ se hūiliauerit exaltabit': sic legit' Luc. xviij. Ergo q̄nto magis q̇s se hūiliat / tāto magꝭ exaltabit': ad sititudinē statere. Chrs āt hūiliauit se sb oibꝫ creaturꝭ. Sūt em̄ oēs creature in triplici differētia siue loco. s. i celo / i terra / ⁊ i inferno. In celo sūt noue oꝛdies angelorꝝ. s. angeli: archāgeli ⁊c. Hic oēs. sub oibus istis chrus se hūiliauit: qꝛ nō assūpsit naturā angelicā / sꝫ hūanā: iuxta illō Hebre. ij. Nusq̃ em̄ angelos app̄hēdit: sed semē abrae app̄. Vñ ps̄. Minuisti eū pau. mi. ab an. ⁊c. qꝛ fuit passibil' ⁊ mortal' hō: qō nō fuit in angel'. Scd̄o voluit hūiliari sub creaturꝭ q̄ sūt i t'ra. s. sub hoibꝫ. qō ptꝫ i natiuitate: i vita: i morte: ⁊ post morteꝫ. In natitate q̇dē: qꝛ natꝰ i loco hūili ⁊c. d hūili ⁊ paupcl'a muliere. In baptismo: q̇a voluit a suo baptizari. Math. iij. Sine mō: sic em̄ decꝫ nos implere oēm iustitiā. Itē i doctorꝝ interrogatōe. Luc. ij. Inuenerūt il. i me. doc. intro. ⁊c. In pentū subiectiōe. Luc. ij. Et erat subditꝰ ill'. Et nota q̃ nō solū sub scīs homibꝫ voluit hūiliari chrs: sed etiā sub mal' ⁊ iniq̇s: qꝛ ab iniq̇s captꝰ fuit ⁊ colaphizatꝰ / flagellatꝰ / crucifixꝰ: ⁊ cū iniq̇s deputatꝰ: ⁊ peiꝰq̃ iniq̇. qꝛ de iniq̇s nō fit ꝯdēnatio nisi fiat ꝓcessus:

sed de chr̄o nullus pcessus fact⁹ ē. Jō dic
ipe ps. Ego aūt sum vmis z nō hō: opprō
briū ho. z abie. ple. Et sic hūiliat⁹ est in vi
ta z in morte. Jtē p⁹ mortē: qz in alieno se
pulchro sepult⁹ ē: z lat⁹ eius fuit lācea pfo
ratū. Tertio voluit hūiliari sub creaturis:
q̄ sunt in iferno. s. demonib⁹: qz pmisit se tē
tari a diabolo. Mat. iiij. Et etiā in cruce:
iuxta illō Jo. xiiij. Uenit eñ pnceps mūdi
hui⁹ z i me ñ hz q̄cq̄. Fiat g rō. Hūilitas
est cā exaltatiōis. g qnto magis hō se hūili
at: tāto magis exaltari meref. sed chr̄s sub
oib⁹ creaturis hūiliauit se. g super oēs crea
turas exaltari meref. Patz rō. Autoritas
Hūiliauit semetip̄m fac. ob. vsq ad mor
tē: mor. āt crucis. ppt qd de⁹ exal. il. z do. il.
nō. q̄d ē sup oē no. vt in no. iesu oē ge. flec.
ce. ter. z ifer. z ois li. cōfi. qz dñs iesus chr̄s
in glia ē dei pris. Phil. ij. Moralr aūt: si
volum⁹ exaltari: opoztz pus hūiliari. Ua
salli eñ dñis debent obedire. ecōuerso vo
dñi nihil aliō debent a vasallis exigere p
ter reddit⁹ zc. Jtē filij hūilif parētib⁹ obe
diēdo eis i oib⁹ licitis z honestis: sic pxim⁹
pxio: vxoz viro: iuxta illud Sub viri eris
ptāte: z ipe dñabif tui. Gen. iij. Nota exē
plū q̄d legif Mat. xviij. Quis putas ma
ioz ē in reg celoz zc. Dic historiā practice
zc. Et aduocās iesus puulū q fuit sanct⁹
Martialis: dixit. Quicūq hūiliauerit se
sic paruulus iste: hic maioz ē in reg celoz.
Nota sapiam z bonitatē di. Posuit ei de⁹
maiozitatē glie nō in diuitijs: qz male essz
paupib⁹. nec i fortitudie: qz male essz debi
lib⁹: nec in regnis z pncipib⁹: nec in digni
tatib⁹: sed i eo q̄d pt qliber hrē. s. in hūilita
te: q cōis esse pōt nobilib⁹ z ignobilib⁹: di
uitib⁹ z paupib⁹: seruis z liberis: viris z mu
lierib⁹. qz apd deū ñ ē acceptio psonaz. vñ
Apls Col. iij. Jn chr̄o iesu nō mascul⁹ et
femia: gētilis z iude⁹: circūcisio z pputiū:
barbar⁹ z scytha: seru⁹ z liber. sed oia z in
oib⁹ chr̄s. g si volum⁹ exaltari hūiliemur
ad exēplū chr̄i: di. Discite a me qz mitis sū
z hūil corde. Mat. xj. Jtē. j. Pe. v. De⁹ su
pbis resistit: hūilib⁹ āt dat graz. ¶ Scdō
effect⁹ ē dignitatis pōtificalis. Jnt plātos
aūt ecclie papa ē maioz. qz reliq epi z pla
ti sunt vocati i pte sollicitudis. ipse vo pa
pa in plenitudinez ptātis: vt dr tex. ij. q. vj.
Decetero. Et extra de vsu pallij. c. Ad ho
norē. et de cōces. pben. c. Proposuit nobis.
Jstā g dignitatē etiaz habuit chr̄s Heb.
iiij. Hñtes pōtificē magnū q penetrauit
celos iesum filiū dei: teneam⁹ cōfessionem
Nō eñ hēm⁹ pōtificē q ñ possit cōpati ins
firmitatib⁹ nr̄is. Tētatū aūt p oia p simi
tudie absq pctō. Jtez Heb. vij. Talis eñ
decebat vt nob essz pōtifex sctūs: inocēs:
impollut⁹: segregat⁹ a pctōrib⁹: z excelsioz
celis fact⁹. Et ps. Tu es sacer. i et. sm oz.
mel. Ubi nota duo. Prio q chr̄s dr sacer
dos. Scdō q dr sm oz. mel. Quātū ad pi
mū nota: q chr̄s dr sacerdos q̄i sacra dās
Principale aūt officiū sacerdotis est circa
corp⁹ chr̄i vez. officiū eñ suū est missaz ce
lebrare. in q cōsecraf hostia z trāssubstātia
tur panis i corp⁹ chr̄i z vinū in sanguinez.
Sic chr̄s duas missas legitur celebrasse.
vnā puatā: z alterā publicā z solēnē. Pri
uata missa fuit iu nocte cene: qñ venerā
dū corpis sui z sanguis sacrm instituit: di.
Accipite z mādūcate: hoc est corp⁹ meū.
Mat. xxvj. et. j. Coz. xj. Ubi ipe fuit sa
cerdos z hostia sub specie hūana. Ara fuit
crux zc. vt h. j. dicif. Solēnē vo z publi
cā missaz celebrauit i ara crucis: in q illas
cerimonias tenuit et huauit q̄s tenet eps
qñ solēniter celebrat in repñtatiōe illius
chr̄i. Septē eñ cerimonias pncipales ob
seruat eps qñ cantat missaz. Prio nāq te
net mitrā in capite. Scdō chirothecas cū
smaltis in manib⁹. Tertio sandalia in pedi
bus. Quarto casulā in toto corpe. Quito
hz crozā. Sexto hz diaconū: subdiaconū:
z duos acholytos. Septio cātat. Sic in
missa solēni chr̄i quā cātauit i cruce: Mi
tra nanq fuit corona spinea. Chirothece
cū smaltis/ fuerūt vulnera clauoz in mani
bus. Sādalia/ foramia in pedib⁹. Casula
rubea/ fuit caro sanguinolēta. Esa. lxiij.
Quis ē iste q venit de edom. i. sanguino
lent⁹: tinctis vestib⁹ de bosra. i. de tribula
tione: Et ifra. Quare g rubz est indumē
tū tuū z vestimēta tua sic calcantiū i toz
culari: Croza/ est lācea q fuit lat⁹ ei⁹ pfo
ratū. diacon⁹ fuit latro a dextris. subdiaco
nus latro a sinistris. duo acholyti/ fuerunt
vgo Maria z Joānes euāge. Cātauit āt
chr̄s septies i cruce. qz septies locutus est.
Prio: Pr̄ igñce ill zc. Scdō latroni. Ho
die mecū eris i padiso. Tertio vgini Ma

de purgatorio fuerūt p descensum chri ad inferos libari. Probaf h silitudie: autoritate: z rōne. Silitudo ē ista. Qñ rex itrat nouit aliquā suā ciuitatē in q adhuc ñ fuit: z trāsiēs p curiā/ videt icarceratos petētes z clamātes. Dñe mia zc. rex introgat: q̄re sūt isti icarcerati? Si ꝓpt interesse ptis: no dz de rigore illos libare. sec⁹ si solū ꝓpt offensaz regis. Mō in purgatorio nullus ꝓpter iteresse ptis: sed ꝓpt offensam dei Cum ergo fuit i ianua: oēs clamauerunt: Miscdia dñe mia. Pie g pōt credi q oēs tūc extraxit. Et videtur pbari autoritate Esa. dicētis i psona dei pris. Dedi te i fed⁹ ꝓplis vt suscitares terraz: vt diceres his q vincti sunt: exite. z his q in tenebris: reuelamini Esa. xlix. Nota vt suscitares terrā. scz pmissiōis. s. vite etne/ pdicādo: ad quā gētes nimis dormiebāt. Scdam silitudinē de papa nouiter creato: q faciliter dat indulgētias deuote petētib. Papa āt iesus est maioris miscdie. g illis de purgatorio deuote petentib debuit pcere. Ad h facit autoritas Esa. lxj. Spūs dñi sup me eo q vnxerit me: ad annūciādū māsuetis misit me: vt mederer ꝯtritis corde: z pdicarē captiuis indulgentiā: z clausis aptiōez. Nota Sup me. i. inqntū hō. Esa. xj. Et requiescet sup eum spūs dñi zc. eo q vnxerit me. Nā scitis q res vncta ē mollis. g erat vnct⁹ vt essz mollis z misericors. Et pdicarē. s. post finē vite captiuis. s. exntib in purgatorio indulgētiā zc. Rō aūt quā allegat ē ista. Nā legif q erat qdam religiosus qui defunct⁹ appuit cuidaz socio religioso: di. q in purgatoriū erat ꝯdēnatus: z debebat stare ibi p. xv. ānos. z petijt ab eo aliq suffragia. z ille dixit p eo vnā missam: z stati ascēdit ad celū: sic ipe postmoduz reuelauit. Hoc exēplū legif de vita fratꝝ nroꝝ. Dic late totū exēplū. Fiat g argumētuz a maiori. Si missa illa libauit aniam illā a purgatorio: qnto magis h dicēdū ē d missa solēni: quā chs cātauit i ara crucis p oib viuis z defūctis. Notare potes h quō christus dixit duas missas. s. puatā/ in vltia cena. z alterā publicā z solēnē in ara crucis. Vide in octaua corpis chri. sermōe q incipit Accipite z mā. pte. iij. z i ser. xxiij. p. ij.

Quarta hītatio inferni est sin⁹ pfectoꝝ: in q erat aīa Abel: Abraā: Isaac zc.

Ps. Quis ē hō q vi. z ñ vide. mor. e. aiam su. d manu inferi zc. Quare dicebaf sinus Abrae: z rōnem dixi s. In h loco stabāt aie purgate ab oi macula originali z actualis peti. Sed qz ianua padisi nondū erat apta: qz nōdum fuerat apta ianua lateris chri iesu: iō nō poterat i celū ascēdere. Jo. iij. Nemo ascēdit i celū nisi q descē. d ce. filius ho. q est i celo. Mō ad istū locū p eētiaz aia chri descēdit/ sm oēs theologos: dicēs cū comitātib. Attollite por. pn. vras zc. Vide s. pte. j. Et statim porte ꝯfracte sūt et ipe appuit cū diuitate sua sctis prib: q oēs tūc fuerunt in padiso essentialr vidēdo facie ad faciē diuinā essentiā. Int animas aūt illas fuit aia latronis cui chs in cruce dixit. Hodie mecū eris in paradiso Mat. xxvij. Qd (vt dt be. Tho. pte. iij. q. lij. art. iiij. ad tertiū) nō de padiso terrestri corporeo: sed de padiso spūali intelligēdū est. in q esse dicunf qui glia diuina fruunf Vñ latro loco qdē cū chro ad infernū descendit: vt eēt cū chro. qz dictuz ē ei: mecū eris i padiso. sz pmio in padiso: qz ibi diuinitate chri fruebaf: sicut z alij scti: sm be. Tho. vbi s. Hoc figuratū ē in li. Judicū xvj. p Sāsonē q media nocte tulit portas Gaze ciuitatis philistinoꝝ: z portauit ad vrticē mōtis. Sāson fcat chrm. Gaza q interpraf munita: ifernū. Philistei sūt ipi iudei q custodes i sepulchro dñi posuerūt. Sed Sāson nō solū ciuitatez exiuit: sed portas sup hūeros tulit. qz chs nō solū de iferno et de sepulchro liber exiuit resurgēdo: sed inferni claustra ꝯfregit/ sctoꝝ multitudinē educēdo. z mōtis vrticē subijt/ qdragesimo die in celū ascendēdo: cū prib sctis d limbo eductis. Ps. Ascēdisti in altū: cepisti captiuitatē. De h ꝓphia hz Zach. ix. Tu qz in sanguie testi emisisti vinctos d lacu in q nō est aq. Nota de lacu. i. de limbo patꝝ in q nō ē aq. Per aquā intelligif mia. Nā dt ibi Glo. q nulla mia eos refrigerabat: qd intelligif qntū ad miaz pfecte liberationis. qa scti pres ab illis inferni carcerib añ chri aduentum nō poterāt libari: sm be. Tho. pte. iij. q. lij. ar. vj. ad scdm. Et sic pz iste articulus.

De gloriosissima christi resurrectione. Sermo xx

Fides tua te saluum fecit. Luc. xviij. Sequit hodie pdicare de qrto articlo fidei ptinēte ad chri hūanitatē. vic3 de ei⁹ gliosissima resurrectōe. Qui sic in symbolo aplico pponitur. Tertia die resurrexit a mortuis. Et hūc posuit b. Bartholome⁹ In symbolo aūt Niceno sic describit. Et resur. ter. die fm scp. Et de h erit fmo nr. Salutet pgo Maria. ¶ Pro fundamento fmonis q est de resurrectione chri/ oritur theologicalis questio.

¶ Querit Utr3 chris resurrectiōem sua3 manifestauerit sufficientib argumentis? Arguit q nō. Nihil em post resurrectiōe3 chris discipul ondit qd angeli i corpib apparētes ondere n pnt. q2 se in effigie hūana ostēderūt: 7 comederunt: loqndo. 7 tñ nō habuert vera corpa. igit. In oppositū: Illa argumēta fuerūt sufficiētia qb mediantib discipuli chri ipm chrm p⁹ resurrectionē vere cognouerūt. sed mediantib argument3 q chris demōstrauit post resurrectiōem/ chri discipuli cogñerūt christu3 esse chrm. igit chris resurrectiōem suā manifestauit sufficiētib argument3. Et sic qstio manet p vtraq pte dubia. ¶ Ad qstionē rñdendū est fm Tho. in. q. lv. arti. vj. Cū chris suā resurrectiōem dupli manifestauerit. s. in testimonio 7 argumēto seu signo. Utraq manifestatio i genere suo sufficiēs fuit. Prima qdē: q2 vsus e testimonio duplici: q neutr refelli potuit. s. angelo2: qm mlierib apparuert: vt hr Lu. vl. Scda: q2 ostendit suā resurrectōe3 fuisse verā ex pte corpis: q2 palpabile pbuit. pa3 et de Tho. ostēdit fuisse humanū q2 viderunt: ostendit ipmmet esse: ostendēdo cicatrices vulne2: et dicit Tho. Infer 7c. Ex pte aie nutritiue: q2 comedit. sensitiue: ad interrogata rñdebat. itellectiue: q2 discernebat de scptur3: ondit seipm hre diuina3 naturā. q2 videntib discipulis ascēdit i celū. Jo. iij. Nemo ascēdit i ce. nisi q desc. de celo fili⁹ ho. q est i celo. Ondit etiā resurrectiōis gliam p h q ianuis clausis intrauit ad discipulos. 7 p h q statim euanuit. Lu. vl. Ad argumentu d2 q angeli non asserebant se hoies eē vt chris. Et alit habebāt corp⁹ angeli: aliter chris. aliter comedebant angeli: aliter chris. ideo nō sequit q chris sufficientib argumēt3 suā resurrectionē manifestauerit. Et hoc est fides nra de q fit sermo iuxta vba 7c. ¶ Pro introductione materie pdicande (q a d2 in symbolo Niceno: fm scpturas) qro/ qre istō verbū/ Scdm scpturas: ponit in h articulo plus q in alijs? Pro cui⁹ solutōe qstiōis est notandū: q qnto aliqd est magis difficile ad intelligendū vel credēdū: tāto maiori declaratiōe 7 pfirmatōe indiget. Inter ceteros aūt articlos fidei/ null⁹ ali⁹ fuit difficilio2 ad credendū q articul⁹ resurrectiōis. Uñ aplis pdicantib fidē christi p mōm: valde difficulter fides resurrectionis ingredi poterat in corda audientiū. sic pa3 de phis audiētib Paulū pdicātē Athenas 7c. sic legit Act. xvij. et scpsi s. ser. xv. de resurrectōe corpo2 hūano2. Uide ibi pte. j. Et qd mi2 d phis: cū etiā ipi apli cū mag difficltate h crediderūt? Uñ legit Lu. xxiiij. q tres Marie a monumēto regresse nūciauerūt aplis chrm resurrexisse. et visa st añ illos qsi deliramēta vba ista: 7 nō credebāt illis. Uñ 7 Tho. apls q dixerat Eam⁹ 7 moriamur cū illo Jo. xj. qn apli dixerūt ei: Uidim⁹ dñm: ñ credidit eis. Potat at dicere. Quid me vultis trufare: qn chris erat i cruce et iudei p mittebant ei se credituros in eū: si descenderet de cruce: nō potuit descēdere. et nūc dicit3 q resurrexit a mortuis? Nō credo: nisi videro in ei⁹ manib fixurā clauo2: et mittā digitū meū in locū clauo2: 7 mittā manū meā in lat⁹ ei⁹: nō credā. Jo. xx. vñ Mar. vl. Recūbētib illis vndeci appuit illis iesus: 7 exprobrauit icredulitatē illo2 7 duritiā cordis: q2 his q viderant eū3 resurrexisse nō crediderāt. vñ vt dr Amb. in li. de vgib. etiā virgini asserēti chrm resurrexisse/ nolebāt apli credere. Q2 igitur erat valde difficile ad credēdū chrm resurrexisse: posuert sci pres in Niceno cōcilio pdicta vba: fm scpturas. qsi di. Nō solū h fides catholica tenet: sed et scptura2 autoritate firmat. Et sūpserūt istu3 modū loqndi ab aplo dicēte. Tradidi vobi i pmis qd 7 accepi: qm chris mortu⁹ ē p pctis nostris: et q2 sepult⁹ est 7 resurrexit tertia die fm scpturas. j. Co2. xv. Cū g 7 autoritas

Ricenl cõcilij ꝛ apli Pauli dicat: ꝙ ꝑ scri pturas resurrectio chri ꝯfirmat: Videa mus mõ ꝑ q̃s scpturas ꝛ quõ. Et q: sup fluũ esset chri resurrectiõem noui testi scri ptur astruere: restat vt videam scpturas veter testi: qb bmõi resurrectio ꝯfirmat. Dupl'r ãt scpture sacre vetis testi iesu chri filij dei resurrectõem futurã p̃mõstrabãt.

Primo ꝑ ꝓphetalem p̄nunciationem.

Secundo ꝑ figuralẽ significationem.

¶ Primo ꝑ ꝓphetalẽ p̄nũciatione ꝛc̃. Et licz m'te ꝓphetie reperiant in veteri testõ de resurrectioe dñica: tñ in p̄nti sermone suf ficiet tres allegare. Pria erit Dauid. Se cũda Michee. Tertia Jacob. Pma ḡ ꝓphia ẽ Dauid: q̃ loq̄ns in ꝑsona chri: sic ait. Propt h̃ letatũ est cor meu: ꝛ exulta uit lingua: insup ꝛ caro mea requiescet in spe: qm nõ derelinq̃s aiam meã in infer. nec da. san. t. vi. corruptioẽ. ps. xv. Que q̃dez vba nõ p̄nt ad lr̃am intelligi de ipso Da uid. Nulla em̃ scptura docet ꝙ corp Da uid nõ fuerit corruptũ. Vñ dr̃ Petrus ꝙ Dauid defunct ẽ ꝛ sepult: ꝛ sepulchꝛu ei apd nos ẽ vsq in hodiernũ die. Act. ij. Oportz ḡ intelligi vba p̄dicta de chrõ in cui ꝑsona ipe Dauid loquit dr̃. Propter hoc. i. ꝓpt resurrectõez meã q̃ infra ponit: letatũ est cor meũ: quia resurrectio sepata erat cã leticie ordinate ipi chrõ. Certitu do em̃ boni expectati est cã delectationis: q: ꝓpter certitudinẽ obtinẽdi bonũ futuꝝ iã apphẽdit q̃si p̄ns. et sic est cã delectatio nis: q̃ est de bono apphenso vt p̄nti. Nota ꝙ lz in chrõ ñ fuerit spes put est virt theo logica: eoꝙ ab instanti ꝯceptõis frueba tur deo fruitiõe brã: et sic erat ibi tentio ꝛ visio: q̃ nõ stãt cũ spe. iuxta illõ Rom. viij. Qd videt qs: q̃d spat: Spes ei hz deũ nõ habitũ ꝑ obiecto. tñ in chrõ fuit spes glie corpis añ resurrectõez: quã a deo expecta bat. Sequit: Insup ꝛ caro mea req. i spe. scz resurrectiõis future. qm̃ nõ dere. aiam meã in iferno. i. i limbo scõꝝ patꝝ: vbi aia chri fuit i triduo mortis. Nec dabis scm̃ tuũ. i. corp̄ m̃ totalr impollutũ: videre corruptioẽz. i. incineratõez vl' putrefactio nẽ. fuit tñ ibi corruptio: accipiẽdo ꝑ mor te. q: corp chri fuit ꝑ mortuũ ꝑ sepatõez aie. Notas mihi fe. vias vite: accelerãdo tps resurrectiõis mee. Adiplebis me leti tia cũ vul. tuo. q: tũc glia aie chri quã ha buit a p̄ncipio: ꝛ q̃ ꝯsistit i videndo deũ fa cie ad faciẽ: fuit deriuata ad corp in sua resurrectiõe. q: tũc habuit corp gliosum. Delectatiões in dex. tua: q: chrs assũpt ẽ ad dextrã p̄ris: sic dr̃ Mat. vl. Et dñs qd̃ dẽ iesus postꝙ locut ẽ eis: assũpt ẽ in celũ ꝛ sedet ad dextrã dei ꝛc̃. Hec expositio ẽ sm̃ Nicolaũ d Ly. ꝑ maiori pte. Ad idẽ facit ꝓphia Dauid ps. xxix. vbi sic ait i ꝑso na chri. Ad te dñe clamabo: ꝛ ad deũ mẽ um dep̄cabor. Que vtilitas i sanguie m. cũ descẽdero i corruptõez: Nunqd ꝯfi. tibi pul. aut annũ. v. te: Audiuit dñs ꝛ miser tus ẽ mei. dñs fact ẽ adiu. me. Conuer. plan. meũ in gau. mihi: cõci. sac. me. ꝛ cir cũde. me leticia vt cã. tibi glia mea: ꝛ non cõpũ. dñe de me i et. ꝯfi. tibi. Ad idẽ ps. iij. Ego dor. ꝛ sopo. sũ ꝛ exur. q: do. sus. me Que ps. allegãs Aug. xviij. de ciui. di. ca. xviij. dr̃. An forte qsq̃ ita desipit vt credat velut aliq̃d magnũ nob idagare voluisse ꝓphãm ꝙ dormierit ꝛ surrexit: nisi somn iste mors eẽt: ꝛ euigilatio resurrectio: quã de chrõ sic oportuit ꝓphetari: Ad idez ps. xl. Inimici mei dix. ma. mihi q̃n mor. ꝛ pe. no. ei ꝛc̃. q̃ sequunt. Et. j. Nunqd q̃ dor. nõ adij. vt resurgat: Qd Aug. vbi s̄. expo nit etiã de resurrectione chri ꝛ morte quã sibi iudei intulerũt. Sed vt ait ibi Aug. ipsos iudeos tãmagnũ nefas ñ impune fa cturos/ꝯseq̄ntib idicat dicib d. Etem hõ pac m. in q̃ spe. q̃ ede. pa. m. Et. j. Tu ãt dñe mi. mei. ꝛ re. me: ꝛ retribuã eis. Quis h̃ iã neget/ q̃ iudeos post passiõez ꝛ resur rectiõem chri de sedib suis bellica strage ꝛ excidio fund: t eradicatos videt: Occi sus em̃ ab eis resurrexit: ꝛ reddidit eis in terim tẽporaneã disciplinã: excepto q̃d nõ correct seruat q̃n viuos ꝛ mortuos iudi cabit. Nã dñs ipe iesus ipm traditorẽ suũ ꝑ panẽ porrectũ ondẽs aplis: hũc etiã ver sum ps. hui cõmemorauit: ꝛ i se dixit iple tũ. Qui edebat pa. me. ampliauit sup me calcaneũ su. Qd aũt ait: In q̃ speraui: non ꝯgruit capiti: sed corpi. neqꝫ em̃ nesciebat cũ ipe saluator de q̃ añ iã dixerat: Vñ ex vob diabol ẽ ꝛc̃. Hec ille. ¶ Scda auto ritas hr̃ a ꝓpha Michea: q̃ loq̄ns i ꝑsona chri: sic ait. Ne leter inimica mea sup me q: cecidi: ꝯsurgã: cũ sedero in tenebr, dñs

lux mea ē: Mich. vij. Et sūt vba chri ad synagogā dicētis. Ne leteris ini. m. sup me q̄ cecidi. s. p mortē. cōsurgā. s. tertia die. cū sedero i tenebris. s. in limbo patr̄. dn̄s lux mea ē. q̄ diuitas erat cū corpe i sepulchro z cū aia i limbo. ¶ Tertia autoritas scri- bit Gen̄. xlix. de Jacob bn̄dicēte filijs suis: inf̄ q̄s cū loq̄ret ad Judam: sic ait inter cetera. Catul⁹ leonis Juda ad p̄dā ascen- disti fili mi: requiescēs accubuisti vt leo z q̄ si leena. Quis suscitabit eū: Pro cui⁹ itel- lectu notādū: q̄ chūs fuit d̄ tribu Juda sicut pbat in genealogia q̄ texit Mat. j. Et iō Jacob h̄ p̄sciēs ph̄auit i psona Jude qd̄ futur̄ erat. Nota ḡ tria in ista prophetia.

Primo: q̄ Jacob vocat chr̄m leonē: dū dr̄. Catul⁹ leonis Juda. z h̄ ppt̄ v̄tutē pso ne sue iuincibilē. Cui ɔcordat etiā Jo. in Apoc̄. vi. Vicit leo d̄ tribu iuda radix da uid: apire libr̄ z soluere septē signacl'a ei⁹ Apoc. v. Scd̄o ad p̄dā ascēdisti zc̄. h̄ fuit itpletū in chr̄o qn̄ ascēdit i crucē: z mor- tu⁹ descēdit in limbū: z ibi p̄dā inferni tu lit: q̄ inde sctōs p̄res extraxit: z ad celum ascēdēs/illos ad celū introduxit. iuxta illd̄ ps. Ascēdisti i altū: cepisti captiuitatē zc̄. Tercio d̄r Requiescēs accubuisti vt leo. Et infra. Quis suscitabit eum: Dr̄ de leone q̄ generat filios mortuos q̄s die tertio susci tat suo rugitu. Sic z de⁹ iesum chr̄m filiū suū mortuum resuscitauit voce v̄tutis sue. Et iō chr̄s assimilat̄ in sua resurrectiōe le oni. iuxta illd̄: vicit leo d̄ tribu iuda. Apo ca. v. sic in sua passiōe agno. Joā. j. Ecce agn⁹ di. Et sic p3 q̄ p scripturas p̄pheales chr̄i resurrectio ɔprobat̄. ¶ Scd̄o p figu ras scripturales chr̄i resurrectio p̄signat̄. Et in mltis qd̄e locis h̄r de hac resurrectiōe gl'osa figura. sed duas tm̄ cā breuitatis re- ferā. Pria h̄r de Sāsone Judicū. xvj. q̄ me dia nocte tulit portas Gaze ciuitatis phi- listinor̄ z portauit eas ad v̄ticem montis. Sāson fcat chr̄m. Gaza q̄ interp̄tat̄ mu- nita/infernū. Philistei sūt ipi iudei zc̄. Vi de istā figurā ser. p̄xio. ptē. iiij. Et dic cā si ibi eā nō recitasti: q̄ magis h̄ cōpetit. Se cūda figura h̄r de Jona q̄ stetit trib⁹ die- bus z trib⁹ noctib⁹ in vētre ceti. Dic histo riā sic h̄r Jone. j. z. ij. ca. Mō nota expositiōnē figure. Nauis n̄ poterat euadere ni si Jonas piect⁹ fuisset i mare. Quid p na uem nisi hūana natura intelligit̄: Nā p̄n cipiū nauis. s. prora est stricta: in medio ē lata: vbi stat arbor z velū. puppis etiā est stricta: sed n̄ tantū q̄ntū in p̄ra. Ita natu ra hūana fuit in p̄ncipio stricta. s. solum in Adā z Eua. postea v̄o i medio fuit āpla. scz t̄pe romani impij. in q̄ t̄pe fuit āpla nu mero hoim z honore t̄pali: vt p3 in popu- lo romano apd̄ quē tunc erat monarchia toti⁹ mdi. et in h̄ t̄pe. s. Tiberij impatoris successoris Octauiani anno. xv. fuit arbor z velū. Arbor ē crux chr̄i. Vn̄ cātat ecc̄ia Arbor decora fulgida ornata regis purpu ra: electa digno stipite tāsctā mēbra tāge- re. Itē alibi. Crux fidelis inter oēs arbor vna nobilis: nulla silua talē pfert fronde flore germine: dulce lignū: dulces clauos dulce pōd⁹ sustinēs. Itē Cant. viij. Sub arbore malo suscitaui te: ibi corrupta est mr̄ tua. ibi violata ē genitrix tua. Fuit ēt velū albū. s. caro chr̄i alba in arbore crucis posita. et cū alio velo z arbore nō pōt q̄s nauigare ad portū padisi. Post chr̄m v̄o incepit stringi: sicut nūc. q̄ sum⁹ q̄si i pup pi isti⁹ nauis: q̄ sum⁹ in fine mdi. j. Cor. x. Nos sum⁹ in q̄s fines seculor̄ deuenerūt et sum⁹ valde diminuti guerris: pestilen- tijs zc̄. Nauis ḡ ista erat in magna fortu- na: q̄ oēs piclitabant̄ naufragio inferna- li. Ps. Quis ē hō q̄ viuit z nō vi. mor. e. a. s. de ma. inferi: q̄ non potuit liberari nisi Jonas mitteret̄ in mare. Jonas interp̄ta tur colūba vel dolens: et fcat chr̄m q̄ fuit columba pp̄ter simplicitatē z puritatē vi- te z plenitudinē grē. iuxta illd̄. Plenū grē z v̄itatis. Joā. j. Itē dolens in passiōe. iu- xta illud Tren. j. O vos oēs q̄ trāsitis per viā: attēdite z videte si est dolor sic dolor meus. Fuit ḡ Jonas. s. chr̄s missus i ma- re. s. amaritudinē mortis: et cet⁹ siue bale na apuit os suū. s. infernus: z degluciuit il lum trib⁹ dieb⁹ z noctib⁹. z tandē ex impe rio di patris piscis euomuit eum. q̄ die ter- tio resurrexit ex impio sue diuinitatis. et postea p̄dicauit Niniue. cuius predicatio ne saluata est illa ciuitas. Ex quo signat̄ q̄ postq̄ christ⁹ resurrexit predicauit per apostolos mdo: et sic mūs saluatus est: et nauis. s. natura humana liberata ē a nau- fragio ifernali. Hinc est qd̄ dicit saluator Matthei. xij. Sicut fuit Jonas propheta

In ventre ceti tribꝰ diebꝰ ⁊ tribꝰ noctibꝰ: sic erit filiꝰ hoīs i corde terre tribꝰ diebꝰ ⁊ tribus noctibꝰ. Est aūt notandū ꝙ i hac narratōe tridui ē figura q̄dā q̄ vocaṫ synecdoche. in q̄ accipiṫ ps ꝑ toto. q̄ figura scptura freq̄nt vtiṫ. Nā i die veneris sctā stetit chrs q̄dā pte diei i corde terre. s. a nona ⁊ vltra: q̄ accipiṫ ꝑ tota die cū p̄cedenti nocte. die ꝟo sabbati cōpleta cū nocte p̄cedēti etiam stetit. In die ꝟo dñica stetit tota nocte: cū q̄ accipiṫ seq̄ns dies: q: mō nox p̄cedit diē. ⁊ sic ꝑ figuralē significatiōem chrī resurrectio pmōstraṫ

¶ De rōnibꝰ q̄re chrus resurrexit Sermo. XXI.

Fides tua te saluū fecit. Luc. xviij. Sup̄ sermōe primo dictū ē quō ꝑ scripturas veteris testamēti chrī resurrectio cōprobaṫ. mō intēdo p̄dicare de eodē articulo: q̄re oportuit chrm resurgere. Saluteṫ ꝟgo Maria ⁊c̄. Pro fundamento sermonis oriṫ theologicalis q̄stio

¶ Queriṫ: vtrū discipuli sicut post resurrectiōem ita ⁊ in pūcto resurrectiōis debuerint chrm videre resurgētē. Arguitur ꝙ sic. Ipi discipuli viderūt resurrectiōem Lazari q̄ fuit inditiū resurrectiōis chrī: igiṫ a fiti debuerūt videre resurrectionem chrī. In oppositū: chrm viuetē oculata fide viderūt quē sciuerāt mortuū. Sed sicut ad visiōem bt̄am p̄ueniṫ ꝑ auditū fidei: ita ad visiōem chrī resurgētis p̄uenerunt hoies ꝑ audita ab angel. ḡ discipuli sicut post resurrectionē ita ⁊ i pūcto resurrectionis nō debuerūt videre chrm resurgētē. ⁊ sic questio manet ꝑ vtraq̄ parte dubia.

¶ Ad questionē respōdendū ē fm Tho. iij. pte. q. lv. ar. ij. sic. Resurrectio chrī nō debuit videri imediate ab hoibꝰ: sꝫ eis debuit nūciari ab angel. qḋ pꝫ. Nā q̄ sꝫ sup hoies sūt eis ꝑ angelos manifestāda: q̄ talē ordinē deꝰ in rebꝰ instituit. Sed chrus resurgēs nō resurrexit ad vitā cōiter oibꝰ notā: sed ad imortalē ⁊ ꝯformē deo: fm illḋ ad Roma. vj. Qḋ em viuit viuit deo. Vn̄ dt̄ Hilariꝰ sup Mat. ꝙ sic angelus p̄mus resurrectōis ē index: vt q̄dā famulatu paterne volūtatis resurrectio nūciareṫ. Igiṫ. Ad argumentū dt̄. ꝙ nō ē simile: q: Lazarꝰ ē resuscitatꝰ ad vitā talē q̄lem prius habuerat: q̄ cōem hoim notitiam nō trāscēdit. ⁊ nō est sic dicēdū de chrsto: ⁊ hec est fides nr̄a de q̄ fit smo: iuxta ꝟba. ¶ Pro declaratiōe huiꝰ materie et cōplemēto smōis est notādū ꝙ ꝯclo vera est i sctā theologia ꝙ necessariū fuit Iesū chrm filiū dei resurgere octo rōnibꝰ: q̄ruꝫ aliq̄s tāgit b. Tho. pte. iij. q. liij. ar. j

Prima ꝑpt diuie iustitie cōmēdatōem
Scd̄a ꝑpt fidei nr̄e instructōēꝫ.
Tertia ꝑpt spei nr̄e subleuatōem
Quarta ꝑpt vite nr̄e iformatiōeꝫ
Quīta ꝑpt desolatorꝫ ꝯsolatione
Sexta ꝑpt scpture sacre adipletōem
Septima ꝑpt iudeorꝫ ꝯfusiōem
Octaua ꝑpt ianue aptionē

¶ Prima ḡ rō ⁊c̄. Pertinet em̄ ad iustitiam diuinā exaltare illos q̄ ꝑpt deū se humiliauerūt. Luc. j. Deposuit potētes de sede ⁊ exaltauit hūiles. Et Lu. xviij. Ois q̄ se humiliat exaltabiṫ. Sicut etiā videmus fm iustitiā hūanā ꝙ illi q̄ multa mala fuerūt ꝑ republica passi vel ꝑ suo dño: p̄miari mereṫ ab eis. Vn̄ ⁊ qn̄ aliq̄s vult petere a dño suo aliquā grām vel bn̄ficiū nihil pōt meliꝰ allegare q̄s dāna ⁊ labores q̄s ꝑ dño passus ē. Quia igiṫ chrs ꝑpter charitatē ⁊ obediētiā dei se humiliauit ⁊ exinaniuit vsq̄ ad mortē: mortē aūt crucis: iuxta illḋ Phil. ij. Humiliauit semetipm factꝰ obediēs vsq̄ ad mortē: mortē aūt crucꝫ. Iō oportuit fm diuinā iustitiā vt chrs exaltareṫ vsq̄ ad gl'iam resurrectōis. Nec erat sufficiēs exaltatio solū i aia q̄ gl'iam ꝯsecuta erat ab istāti cōceptionis. Nō solū em̄ aīa sꝫ totū cōpositū ⁊ ꝯnr̄ etiā corpꝰ fuerat ꝑ igminiaꝫ passiōis afflictū: ⁊ iō debuit etiā corpꝰ ꝑ resurrectionis gl'iam exaltari. Vn̄ Luc. vl. Oportuit chrm pati ⁊ ita itra. i gl'iaꝫ suā. Hāc rōnē assigīt apls vbi s. s. Phil. ij. Quia postq̄ dixerat: hūiliauit semetipm fac. obe. vs. ad mor. subdit Propter qḋ deꝰ exltauit illū: ⁊ dedit illi no. qḋ ē sup oē no. vt i noie Iesu ⁊c̄. Vn̄ ps. i ꝑsona chrī sic ait. Dñe ꝑbasti me ⁊ cog. me tu co. ses. me. ⁊ re. meā. ps. cxxxviij. Et loquiṫ chrs psi fm ꝙ hō:

Vñ dr Dñe pba.me.Glo.exprimẽtis:vt i passiõe.7 cognuisti me:i resurrectiõe.Nõ dr eũ nouisse tũc q añ nõ nouerat:s3 alys tũc notũ fecit:quẽ añ nõ fecerat:ita 7 pbatu3 alys õndit. Tu cognuisti.i.voluisti approbare:qd fm volũtatẽ tuã factũ est. Sessionẽ meã.i.hũilitatẽ in passiõe.7 resurrectionẽ meã.i.glificatiõem meã in resurrectõe ❡ Scda rõ xpi fidei nr̃e instructionẽ siue ↄfirmatione.Nã p ei9 resurrectiõem ↄfirmata ẽ fides nr̃a circa diuitatẽ chri.Si em̃ nõ resurrexisset/nulla vtilitas ↄsecuta fuisset ex morte ei9:sed poti9 scandalũ 7 pditio fidei:vt p3 i aplis/qui oẽs i morte chri pdiderũt fidẽ:7 relicto eo fugerũt:iuxta illd Zacha.xiij. Percutiam pastorẽ:7 disperget oues greg3. Vñ etiã duo discipuli de qb9 legit in euãgelio Luce:dicebãt.Nos aũt spabam9 q ipe eẽt redẽpturus isrl.Lu.vl. Vñ aplus.Si chrs nõ resurrexit inanis est pdicatio nr̃a:inanis ẽ fides nr̃a.j.Cor.xv.Oportuit ḡ chri3 resurgere vt fides chri q̃ mortua erat i cordibus aplor discipulor reuiuisceret in eis, 7 crederẽt ipum eẽ ver deũ 7 ver hoiem: 7 resurrexisse in humanitate ex potentia diuinitatis:nõ sicut aly resuscitati fuerũt 7c. Hãc rõnẽ ponit ps.loqns i psona christi. ps.xxix.di.Ad te dñe cla.7 ad deũ meum depcabor.Que vti.i san.meo dũ descẽ.in cor.Nunqd ↄfi.tibi pul.a.an ve.t.Audiuit do.7 mis.ẽ mei:dñe fac.ẽ ad me9.Cõuer.plãc.me.i gau.mi.ↄci.sac.me.7 circũ. me leti.Nota q vtilitas i sanguie meo.i.i effusiõe sanguis mei:dũ descẽdo q̃si p q̃sdã grad9.s.a captõe i sputa.a sputis 7 colaphis i dãnationẽ.a dãnatiõe i crucifixiõnẽ:a crucifixiõe i corruptionẽ.s.mortis:i corruptiõe3.i.i mortẽ.q̃si dicat:nulla erga viuos:q̃nis vtilitas fuisset erga aias sanctor patr.Si em̃ stati nõ resurgo/corrũptiõq fuerit corp9 meũ:nemini annũciabo:nullũ lucrabor.7 ita patuit ↄfessio:vt exponit Glo. Nunqd ↄfitebi.tibi puluis ❡ Tertia rõ xpi spei nr̃e subleuatõem.q: dũ videm9 chri3 surrexisse q̃ ẽ caput nr̃m spam9 7 nos resurrecturos i vitã gliosam cũ q̃tuor dotib9 corpis.s.impassibilitate/subtilitate/agilitate 7 claritate:sic 7 christus resurrexit.Hãc rõnẽ ponit aplus di. Si chrus pdicat q resurrexit a mortuis: quõ q̃dã dicũt i nob q: resurrectio mortuorũ nõ ẽ:Et infra,Nũc aũt chrs resurrexit a mortuis pmitie dormiẽtiũ:q̃m q̃dem p hoiem mors:7 p hoiem resurrectio mortuor.Et sic i Adã oẽs moriunt:ita 7 in chro oẽs viuificabunt.j.Cor.xv Quinimo multo mag3 abũdat vita p chrum q̃ abũdauit mors p Adã.Vñ Rom.v. Sed nõ sicut delictũ 7 ita donũ. Si em̃ vnius delicto multi mortui sũt:mlto mag3 grã dei 7 donũ i grã vni9 hois Jesu chri i plures abũdauit.Subleuat ḡ spes i nob ad resurgẽdũ:ex h q chrs resurrexit a mortuis.Vñ Phi.iij.Saluatorẽ expectam9 dominũ nr̃m Jesu3 chrm:q reformabit corpus hũilitatis nr̃e:ↄfiguratũ corpi claritũe.Et sic ẽt spabat scũs Job:q l3 sciret nõdũ chrm resurrexisse:tñ credẽs ipm resurrectur.Scio ingt q redẽptor me9 viuit 7 i no.die de ter.sur.sum:7 i car.mea vi.deũ sal.me.Job.xix.Nota:scio.s.p certitudinẽ fidei:q redẽ.me9 vi.i.chrs viuit eẽntialit fm diuinitatẽ:q: tũc nõdũ erat de9 hõ.Videbo deũ sal.meũ:q̃si di.Ocult carnis videbo deũ incarnatũ/q̃ntũ ad humanitatẽ:quã etiã oẽs dãnati videbunt iuxta illd Apoc.j. Videbũt i quẽ pupugerũt.Vel:videbo deũ.s.oculo mẽtis fm q de9 ẽ.i.q̃ntũ ad diuitatẽ quã soli boni 7 bti videbũt:cui9 etiã visiõe mali i ppetuũ puabunt.Esa.xvj.Tollat impi9 ne videat gliam dei.❡ Quarta rõ ẽ xpi vite nr̃e informationẽ. Debem9 em̃ vitã nr̃am informare iuxta exẽplar resurrectõis dñice: 7 h q̃ntũ ad tria.Primo q: sicut chrus resurrexit a mortuis:ita etia3 nos resurgere ab opib9 mortuis debem9/ad fugiendũ do viuẽti.Petã em̃ dicũt opa mortua:7 peccator i ipis etiã dr mortu9.Rom.vj.Stipẽdia peti mors.Priuat em̃ hõ p peccatũ mortale/vita grẽ. Scdo:q: sicut christus post resurrectõem habuit nouã vitã:ita 7 nos dimissa vita veteri pctor q̃ inueterat hõlem q̃ntũ ad aiam:7 q̃nq etiã q̃ntũ ad corp9:debem9 ambulare in nouitate vite sc3 vtuose viuẽdo.q: nõ sufficit abstinere a malo/nisi fiat qd bonũ est.ps. Declina a malo 7 fac bonũ.Jõ aplus.Roma.vj. Quõ chrs resurrexit a mortuis p gliã patris:ita 7 nos in nouitate vite ãbulem9, ❡ Tertio q: sicut chrs resurgẽs ex mort

ascendūt oēs electi: ⁊ sic sol⁹ chr̄s nō ascē-
dit. Et ad argumētū dr̄: ꝙ itelligit̄ ꝟtute
ꝓpria ⁊ nō aliena. ⁊ h̄ ē fidꝰ nr̄a: d̄ q̄ fit ser.
iuxta ꝑba ṗdicta ⁊c̄. ¶ Pro ꝯplemēto ma-
terie ṗdicāde est notandū ꝙ ſm doctrinā
theologoꝝ ꝯueniēs fuit chr̄m post resur-
rectiōem ad celū ascēdere multiplici rōne
Et ponā i p̄nti ſmōe octo rōnes
Prima rō ē ꝓpt̄ loci ꝓportiōem
Scḋa ē ꝓpt̄ fidei cōmēdatione
Tertia ē ꝓpt̄ spei subleuatiōem
Quarta ē ꝓpt̄ charitatꝫ accēsiōez
Quinta est ꝓpter maiorē reuerentie ex-
hibitionem.
Sexta ē ꝓpt̄ gl'ie nr̄e ṗparatiōem
Septima ē ꝓpt̄ nr̄am ꝓpitiatione
Octaua ē ꝓpt̄ grāꝝ collatiōem
¶ Prima ḡ est ꝓpter loci ꝓportiōem. Hāc
rone tāgit btūs Tho. pte. iij. q. lvij. arti. j.
vbi sic dr̄. Loc⁹ debꝫ esse ꝓportionat⁹ loca-
to. Da exemplū de rege in solio regali. de
doctore legēte i cathedra: de ṗdicatore in
ṗgulo: de sacerdote i altari ⁊c̄. Chr̄s aūt
ꝑ resurrectionē vitā imortalē ⁊ icorrupti-
bilē inchoauit: iuxta illḋ Ro. vj. Chr̄s re-
surgēs ex mortuis iā non morit̄. mors illi
vltra nō dn̄abit̄ ⁊c̄. Loc⁹ aūt in q̄ nos ha-
bitam⁹ ē loc⁹ generatōis ⁊ corruptōis. sꝫ
loc⁹ celestis ē loc⁹ incorruptiōis. tū rōne
materie q̄ nō est in potētia ad aliā formā:
nō est cōposita ex ꝯtrarijs. tū rōne forme
q̄ implet oēm potentialitatē materie. Et
iō nō fuit ꝯueniēs ꝙ post resurrectionem
chr̄s remaneret in terris: sed ꝯueniēs fu-
it ꝙ ascēderet in celū. b. Tho. Si aūt q̄re-
ris: Quare ḡ nō statim ascendit ad celos
Multiplex est rō. Prima vt ꝟitas resurre-
ctiōis ꝓbaret̄. Difficili⁹ em̄ erat ꝓbare ve-
ritatē resurrectiōis q̄ȝ mortis. Et iō suffi-
cit discursus horaꝝ. xl. ad ꝓbandū mortē.
sed ad ꝓbandū resurrectōem / oportuit dis-
currere dies. xl. Vn̄ dr̄ Actuū. j. Quibꝰ. s.
aplīs p̄buit seip̄m viuū post passiōem su-
am in multis argumētis ꝑ dies. xl. appa-
rens eis: ⁊ loq̄ns de regno dei. Scḋa vt
ꝯsolaret̄ aplōs q̄ fuerant desolati de mor-
te eius: iuxta illud ps̄. Scḋm multitudi-
nē doloꝝ meoꝝ in corde meo ꝯsolatio. tue
letifi. aniam meā. Vn̄ qr̄. xl. horis mortu⁹
fuerat: ⁊ apl'i desolati: voluit. xl. diebus vi-
uum se astruere ⁊ aplōs ꝯsolari. Hoc dic-
glo. sup Actū. j. Vn̄ apl's. Sicut abūdāt
passiones chr̄i in nobis: ita ⁊ ꝑ chr̄m abū-
dat ꝯsolatio nostra. ij. Coꝝ. j. Et nota ꝙ
hec cōparatio sicut ⁊ ista: accipit̄ ſm ꝓpor-
tiōem: qr̄ absolute magis abūdāt cōsola-
tiones q̄ȝ passiōes ꝑ chr̄o assumpte: vt hic
ꝓbat̄. Et est etiam tertia ratio moralis: vt
daret intelligi ꝙ nō ante possumus ascen-
dere in celū: nisi ꝑfectam pniam pagam⁹,
que ꝑ numeꝝ quadragenariū designatur
Figura habet̄ de filijs israel q̄ anteq̄ȝ in-
trarēt terram ꝓmissiōis q̄draginta annis
in deserto steterunt. ¶ Scḋa rō est ꝓpter
fidei ꝯfirmatōem siue augmētatōem. Ex
h̄ em̄ ꝙ chr̄s ascēdit ad celos / fides ē ma-
gis meritoria ⁊ etiā magꝫ operatoria. Me-
ritoria q̄dem: qr̄ magis meremur credēdo
nō vidēdo / q̄ȝ vidēdo. Fides em̄ ē substā-
tia reꝝ sperādaꝝ ⁊ argumētū n̄ apparētiū
vt dr̄ Heb. xj. Vn̄ licꝫ in vidētibꝰ huma-
nitatē chr̄i eēt fides: nō q̄dē de hūanitate
quā videbāt: sed de diuitate quā nō vide-
bāt ⁊ credebāt. tn̄ maior fides ē credere ⁊
diuitatē ⁊ hūanitatē chr̄i nō visaꝫ q̄ȝ solā
diuitatē. Vn̄ audact̄ dico ꝙ isto respectu
maior est fides nr̄a q̄ȝ aplōꝝ extēsiue. lꝫ in-
tēsiue fides aplōꝝ fuerit incōꝑabilr̄ excel-
lētior nr̄a. Vn̄ Roma. viij. sup illḋ: Nos
ipi p̄mitias spūs hn̄tes: dr̄ glo. tpe ṗus. ⁊
ceteris abūdāti⁹. Vn̄ Joan. xx. dixit dn̄s
Thome. Quia vidisti me Thoma credi-
disti. Bti q̄ nō viderūt ⁊ crediderūt. Vn̄
ꝓpt̄ h̄ fides latronis laudabilior fuit q̄ȝ fi-
des Petri: qr̄ Petr⁹ viderat mirabilia: au-
dierat ſmonē chr̄i: ꝯspexerat vitā ei⁹ om̄i
ꝟtute cōspicuā: ideo credidit ip̄m esse chri-
stū corde ⁊ ore cōfessus est: di. Tu es chri-
stus fili⁹ dei viui ⁊c̄. Mat. xvj. ⁊ Joā. vj
Sed latro nec miracula chr̄i vidisse legit̄
nec ṗdicatiōes audisse: nec vitā ei⁹ sciuisse
nā: q̄n poti⁹ p̄sumere poterat ip̄um chri-
stū esse malefactorē: ex quo sic damnatus
erat ad mortem crucis. ꝓpter qḋ ⁊ cū inī-
quis deputatus est vt ṗdixerat Esa. liij.
Vn̄ scriptuꝫ erat in lege. Maledict⁹ oīs
q̄ pendet in ligno. Deut. xxj. Et Gala. iij.
Tamē credidit ip̄m esse deū ⁊ hoiem di.
Memento mei dn̄e ⁊c̄. O mirāda fides:
Apl'i tūc ꝑdiderūt fidem: ⁊ ip̄e tūc fidem
adq̄siuit. Et iō audiuit merito fidei sue:
Hodie mecū eris i ꝑadiso. Luc. xxiij. Pa-

ret ꝙ melioꝛ ⁊ vtilioꝛ est fides nr̃a post ascẽsionẽ chꝛi q̃ an̄ qñ hũanitas appebat Fuit ⁊ ỽtuosioꝛ fides ad opandũ pᵒ ascensionẽ q̃ an̄. Nã fides ē illa ꝑꝑ quã bñ agimus. Tolle fidẽ ab hoïe ⁊ nihil curat: nec bñ opari: nec vitia fugere. Et iõ diabolᵒ a corde hoïs totꝫ viribꝫ nitit fidẽ auferre: vt absq timoꝛe ipos ꝑcipitet i petã Nam ex h̄ ē ꝙ hodie videmᵒ hoïes ribaldos: vitiosos: adulteros: auaros: scelerates ⁊c̃. qa nõ hñt fidẽ. Propt̃ timoꝛẽ regie potestatꝫ multũ cõpescunt a malo: qꝛ credunt se puniẽdos ipalr̃. q̃nto ḡ magis cõpescerent si vere crederẽt se eternalr̃ puniẽdos? Propter sanitatẽ coꝛpis quã credũt ⁊ spant ꝑ abstinentiã vel medicinã adqrere: multũ ieiunãt. sed ñ ꝑꝑ vitã eternã. qꝛ nõ firmiter credũt. Ps. Et ꝓ nihilo habuerũt terrã desiderabilẽ. Fides ḡ ē illa q̃ ꝑ dilectionem opat̃: vt dꝛ Gal. v. ḡ q̃nto maioꝛ est fides: tãto magꝫ facit hoïeꝫ bñ opari. sed maioꝛ est fides post ascensiõem chꝛi q̃ an̄: vt dictũ est ḡ magꝫ opat̃. Et h̄ est q̃d dꝛ dñs Joã. xiiij. Qui credit in me: opa q̃ ego facio/ ⁊ ipe faciet: ⁊ maioꝛa hoꝝ faciet: quia ego ad patrẽ vado. Nota maioꝛa ⁊c̃. sicut patꝫ i aplis: specialr̃ in Petro q̃ pl'a miracula fecit q̃ chꝛs: ⁊ plures ꝯuertit ad fidẽ chꝛi q̃ ipe chꝛs. et sic ĩ m̃lꝫ aliȷs sctis legit: specialr̃ de btõ Dñico: de q̃ vel legi vl' audiui ꝙ ꝯuertit ĩ hereticꝫ ad fidem: ⁊ de petõibꝫ ad pniaꝫ centũmilia circit̃ hoïm. Vñ Mar. ix. Si credis: oïa possibilia sũt credẽti. Et q̃re h̄? Subdit rõnẽ di. qꝛ ego ad patrẽ vado ⁊c̃. ¶ Tertia ratio est ꝑꝑ spei subleuatõnem. Propter h̄ em̃ ꝙ chꝛs hũanã naturã assũptaꝫ in celo collocauit: dedit nob̃ spem illuc ꝑueniendi. qꝛ vbi fuerit coꝛpᵒ: illuc cõgregabunt ⁊ aq̃le: vt dꝛ Mat. xxiiij. Et hanc rõneꝫ ipe chꝛs ostendit di. Si abiero ⁊ ꝑpauero vob̃ lociũ: iterũ veniã ⁊ accipiã vos ad meipm: vt vbi sum ego: ⁊ vos sitꝫ. Jo. xiiij. Nota ḡ quõ debemᵒ illã pñaꝫ celestẽ desiderare ardenter: ex q̃ hẽmus spem illuc ascẽdẽdi. Nota silitudinẽ de filiȷs regis: q̃ꝝ vnᵒ expulsus eẽt a regno ꝑꝑter delictuꝫ suũ: si diceret sibi a q̃dã intimo regꝫ: ꝙ si supplicauerit regi/ ꝯsequet regnũ ⁊c̃. quõ mitteret sibi nũcios ⁊c̃. Sic nũc nr̃i sunt suspiria ⁊ desideria sctã ⁊c̃. ¶ Quarta cã est ꝑꝑter charitatis accensionẽ Nã scitꝫ ꝙ amoꝛ est viculum q̃ddã trahẽs amantẽ ad amatũ. Trahit em̃ coꝛ ad cogitãdũ de re amata: os ad loq̃ndũ: oculos ad videndũ: aures ad audiẽdũ. Ideo dñs Lu. xij. ⁊ Mat. vj. Vbi est thesaurᵒ tuᵒ: ibi ⁊ coꝛ tuũ. Et qñ totᵒ mẽtꝫ affectᵒ intẽdit i vnũ: nõ pt̃ intendere ad aliõ. Apli aũt toto coꝛde ⁊ ardẽtissimo amabãt chꝛm. Nec mirꝫ ꝑꝑ dulcissimam ꝯuersatiõem suã ⁊ ỽba dulcissima. Jõ sꝫ mel cũ m̃lti discipᵒꝝ recessissent a chꝛo propter ỽbũ q̃d dixerat: Nisi mãducaueritis car. fi. ho. ⁊ bi. ei' san. ñ ha. vi. i vob̃. Jo. vj dixit chꝛs ad discipᵒs. Nunq̃d vos vultꝫ abire? Rñdit ei simõ Petrᵒ. Dñe ad queꝫ ibimᵒ? Verba vite et̃ne hẽs ⁊c̃. vbi d̃. Vñ Moyses audiẽdo ỽba dei. i. angeli i psona dei i mõte sinai: tãta dulcedine reficiebat̃: q. xl. dieb̃ ⁊. xl. noctibꝫ nõ mãducauit neq bibit: q̃nto ḡ magꝫ reficiebant apl'i ĩ ỽbis dei icarnati? ps. Quãdulcia faucibꝫ meis eloq̃a tua sup mel oꝛi meo. Vñ q̃ scꝫ q̃bant chꝛm qñq stabãt ꝑ triduũ ꝙ ñ mãducabãt: vt dꝛ Matt. viij. Et iõ dꝛ Sap. viij. Nõ em̃ hꝫ amaritudinẽ ꝯuersatio illius: nec tediũ ꝯuictᵒ illiᵒ: sed letitiã ⁊ gaudiũ. Ex h̄ ḡ apl'i trahebant tanta vi amoris ad chꝛi p̃ntiam coꝛpaleꝫ: ꝙ donec chꝛs erat in terra: ñ afficiebant ad celũ. Dixit ḡ chꝛs. Ego faciam vos eleuari a terra ⁊ desiderare celestia: qꝛ ascẽdã ad celũ. Non em̃ põt hõ adq̃rere celũ: nisi illud amet et desideret. qꝛ amoꝛ est q̃dã ambulatio spiritualis aïe ad rẽ amatã. Jstã rõneꝫ ponit ipemet dñs: di. Ego ỽitatẽ dico vob̃: expedit vob̃ vt ego vadã. Si em̃ nõ abiero: paracletᵒ nõ veniet ad vos. Si autẽ abiero: mittã eũ ad vos. Jo. xvj. vbi dꝛ Glo. Bede. Expedit vob̃: vt foꝛma serui a vestris abstrahat aspectibꝫ: q̃tinᵒ amoꝛ diuinitatis vestrꝫ coꝛdibꝫ ifigat̃. Et ex h̄ nota moꝛalr̃ ꝑ locũ a maioꝛi. Si em̃ amoꝛ p̃ntie coꝛpalis chꝛi licꝫ bonᵒ eẽt: retrahebat aplos ab amoꝛe celestium: q̃nto magꝫ amoꝛ reꝝ tẽpoꝛaliũ trahit aïas nr̃as ab amoꝛe rerũ celestium? Ideo hodie paucissimi sunt q̃ amãt celestia: qꝛ multũ afficiuntur ad terrena. Non inuenit hodie in hoïbus nisi amoꝛ diuitiaꝝ: honoꝝ: mlieꝝ ⁊ filioꝝ ioꝛdinatᵒ: nõ q̃dem ỽtuosus. Nota quõ hodie parẽtes ñ curant ĩ filiȷs circa ỽtutem

ꝛ sciam ꝛc. Itē d̄ fuis ꝛ ancillis baptizā-dis ꝛc. Itē de vxoribꝰ: q2 multi viri nō p̄mittūt vxores ad audiēdum ſmões ꝛ missam i diebꝰ festiuis ꝛ in diebꝰ dn̄icis. Itē sūt crudeles erga ipas ꝛc. Duo em̄ amores ꝯtrarij sūt. s. amor dei ꝛ amor mūdi. et os ꝙ altero amore aia viuat. Vita ei aie amor est. Quāto ḡ magis hō amat mundū: tāto plꝰ elōgat ab amore dei. Vñ qa auarꝰ amat diuitias mūdanas nō potest amare deū. Mat. vj. Nemo pt duobꝰ do. fuire: aut em̄ vnū odio hēbit ꝛ alteꝝ dili-get: aut vnū sustiebit ꝛ alteꝝ ꝯtēnet. Sic sugbꝰ q̄ diligit honores ꝛ dignitates ꝛ officia: quō hic pōt diligere celestia libere: Hic talis pacisceref cū deo vt alter alteꝝ nō molestaret: nec alr̄ de altero se impediret ꝛc. Iō d̄r Iac. iiij. Quicūqȝ voluerit amicꝰ ēē seculi huiꝰ/inimicꝰ dei ꝯstituef. Itē. j. Io. ij. Nolite diliger mōm neqȝ ea q̄ in mōo sūt. Siq̄s diligit mōm nō ē charitas dei in illo: qm̄ oē qd̄ est i mōo: ꝯcupiscētia carnis est: ꝛ ꝯcupia oculoꝝ ꝛ supbia vite. Ad idē facit exēpluȝ de Crate: de q̄ Hierom̄. xij. q. ij. Crates. ꝛc. ¶ Quita rō ē ꝓpt̄ maioris reuerētie exhibitionē Et h̄ dupl̄r intelligit̄. Primo vt maiorē reuerētiā exhibeamꝰ chr̄o. Nō em̄ in tāta reuerētia ip̄m haberemꝰ si nobiscū in mūdo ꝯuersaref: q2 nimia familiaritas parit ꝯtēptū: sicut ꝛ exp̄imēto pꝫ de aplis/qui secū comedebāt/bibebāt ꝛc. Tūc em̄ nō i tāta reuerētia eū habebāt. Nūc aūt postqȝ ascēdit ad celū/i maiori reuerētia ip̄m habebāt: quē nō existimabāt sicut hoiem terrenū tm̄: sed sicut deū celestē. Vñ aplūs ij. Cor. v. Et si cognouimꝰ ſm carnē chr̄istū: sed nūciā nō nouimꝰ. Nota: ſm carnē .i. mortalē: p qd̄ putauimꝰ eū tm̄ hoiem. Alio mō intelligit̄: vt maior reuerētia et dignitas nr̄a augeref. Quādoqdē natura humana vsqȝ ad dexterā dei exaltata ē, nec poterat exaltari ad celos nisi chr̄s ꝓus ascēderet. Vñ Ioā. xij. Si exaltatꝰ fuero a terra: oia trahā ad meip̄m. i. si exaltatꝰ fuero in celū ascēdēdo/trahā hoiem: q̄ q̄dā-mō ē oia ad excellētiā diuinā vt sup celos ascēdat. Declara q̄d ē vsqȝ ad dexterā dei Vñ ꝛ angeli dignitatē hāc i hoibꝰ ꝯsiderātes: deiceps ꝓhibuerūt se ab hoibꝰ adorari. Vñ Apoc. xix. Cecidi añ pedes angeli vt adorarē eū. ꝛ dixit mihi: Vide ne feceris: ꝯseruꝰ em̄ tuꝰ sum ꝛ fratꝝ tuoꝝ. Vbi d̄r glo. In veteri lege nō ꝓhibuit se adorari: sꝫ post ascēsiōem vidēs sup se exaltari hoiem/ab homine renuit adorari. ¶ Sexta ē ꝓpt̄ glie nr̄e ꝑparatiōnē. Hāc rōneȝ assignat dn̄s di. In domo p̄ris mei māsiōes multe sūt. Si q̄ minꝰ dixisseȝ vobis/q2 vado ꝑparare vobꝰ locū. ꝛ si abiero ꝛ ꝑparauero vobis locū: iteꝝ venio ꝛ accipio vos ad meip̄m: vt vbi sum ego ꝛ vos sitis. Io. xiiij. Nota: māsiōes multe sunt. id est diuersa p̄mia meritoꝝ: ſm diuersos ordines angeloꝝ ꝯstituta: qs Ioā. vocat plateas. Apoc. xxj. Et platee ciuitatꝫ aurū mūdū/tanqȝ vitrū plucidū. Primꝰ ordo siue p̄ma platea ē ordo angeloꝝ: scōs archāgeloꝝ: tertiꝰ p̄ncipatuū: qrtꝰ ꝑtātū: qntꝰ ꝟtutū: sextꝰ dn̄ationū: septimꝰ thronoꝝ: octauus cherubin: nonus seraphin. Istas māsiōes nobꝰ chr̄s ꝑparauit. Iō dixit: Vado pare vobꝰ locū Nota maximaȝ chr̄i hūilitatē. Reges cōiter mittūt scutiferos vt ꝑparēt. sꝫ chr̄s rex glie ip̄emet voluit ire ad paradū nobꝰ locū. Posset h̄ q̄ri ab aliq̄: cū chr̄s dicat Venite bn̄dicti pa. mei pos. pa. vobꝰ reg. a ꝯstitu. mōi. Matt. xxv. quō ḡ d̄r Vado pare vobꝰ locū: Rñ. ꝙ h̄ pt dupl̄r intelligi: eo ꝙ duplex ē ꝑparatio. Prima ē p̄destinatiōis. Scōa ē executiōis. Da similitudinē de rege p̄cipiēte vl̄ ordināte ꝯuiuiū aliq̄d fieri: ꝛ loca mēsarūȝ singul̄ ꝑpari ſm ꝯditiōem ꝑsonaꝝ ad ꝯuiuiū intrataꝝ. tādē fit executio. Quātū ḡ ad p̄mū. s. ad p̄destinationē: a ꝯstitutōe mōi iam paratū erat: iuxta auctoritatē dictā Mat. xxv. Venite bn̄dicti ꝛc. sꝫ p realē possessionē ꝛ executionē i die ascēsiōis: parauit locū p realē distributōem ꝛ executionē scōꝝ q̄ cum chr̄o ascēderūt i ordinibꝰ angeloꝝ: iuxta meritū vniuscuiusqȝ. q2 nūqȝ aliq̄s hō illuc intrauit vsqȝ in illū diem Sic ḡ nota ꝙ glia eterna trip̄l̄r ꝯsiderari pōt. Vno mō q̄ntum ad p̄destinationē: ꝛ sic ab eterno fuit glia para electꝭ. Sic loquit̄ auctoritas Mat. xxv. iam allegata. Scōo mō q̄ntū ad meritū: ꝛ sic in passiōe fuit data electis. q2 chr̄s p passionē suam amouit oia impedimēta/ꝛ meruit nobis oia bona. s. gliaȝ aie ꝛ corp̄is ꝛc. q̄ ad gloriā ꝑtinēt. Tertiō mō q̄ntū ad realē possef

sioe3.7 tūc dicēdū fm b.Tho.i.iij.sen.di. xxij.q bona glie i trib9 ɔsistūt. Pmo i diui na visiōe q̄ ē btitudo aie:7 h p effectū cō tulit descēdēdo ad iferos. Scōm est glia corpis:7 h ichoauit i resurrectōe sua. Ter tiū ē loc9 ɔgru9:7 h pstitit in sua ascēsiōe. In baptismo āt celi apti sūt:in signū q p baptismū quē tūc ichoabat:in q̄ passio ei9 opaf/plenarie celi adit9 patēt nob:fm b. Tho.ibi. Dic pētice:quō(qñ fuit i celo cū fctis pzib9 milib9 7 milib9 7c.)ipe colloca uit i pma platea angelo4/illos q̄ in h mū do sibi fuierūt i pnia:quelib3 i sua cathe dra ɔstituēdo.in q̄ illi9 nomē erat scptū ab etno:7 cuilib3 coronā glie capiti impo nēdo. Scdo in ordie archāgelo4 colloca uit eos q̄ sibi fuierūt i opib9 spūalib9. In tertio ordie.s.pncipatuū collocauit illos q̄ sibi fuierūt i opib9 miscdie. In q̄rto or dine ptātū illos q̄ sibi fuierūt i mag pañe tia i aduersitatib9. In q̄nto ordie vtutū il los q̄ sibi fuierūt in pacificatōe:nō haben do malā volūtatē ɔ aliquē pximū. In sex to ordie dñationū/collocauit dñs tpales rectores 7 iudices/q̄ cū iustitia mag regūt ciuitates 7 reg 7c. In septio ordie throno rū illos q̄ amore sui fuauerūt volūtariam paupertate. In octauo.s.cherubino4 ɔcem platiuos q̄ habuerūt sapiētiā diuinalē. In nono.s.seraphino4/collocauit charitati uos/ardētes i dei amore. Ecce quō intel ligif Vado parare vob locū.s.q̄ntū ad talē possessionē:chūs vo sup ordies āgelo4 se det i solio suo ad dexterā pris:sicut dr arti cul9 fidei. Et post chri ascēsiōem inde ad xij.ānos fm q̄dā.vl fm alios ide ad.xiiij. ānos vgo Maria assūpta ē i celū:7 sedet ad dexterā filij sui:iuxta illō ps. Astitit re gina a dex.tu.i ve.deau.cir.varie. Itē.iij. Reg.ij. Positus ē thron9 mri reg:q̄ se. ad dexterā ei9 ¶ Septima rō ppt hūanā ɔplationē.s.vt in curia celi vbi oia facta nrā examinanf 7 iudicanf:aduocatū ɔpi tiū hēm9. Nā añ chri ascēsionē in celo iu dicē solū nō āt aduocatū hēbam9:7 ido ri gorose 7 acrit puniebamur:s3 postq̄ chūs ascēdit i celū/aduocatū maximū hēm9 co rā deo. Vñ.j. Joā.ij. Aduocatū habem9 apd prēm Je.chrm iustū:7 ipe ē ɔpi.pro pec.nris. Itē Rom.viij. Quis accusabit aduers9 electos dei:de9 q̄ iustificat. Quis est q̄ ɔdēnet:chūs ie9 q̄ mortu9 ē:imo q̄ 7 resurrexit:q̄ ē ad dexterā dei:q̄ etiā inf pel lat p nob. Nota pētice quō vgo maria ad uocat p nob:7 chūs ad pces vgis 7c. Vñ Bern. Secur accessum hēs ad deū o hō: vbi habes filiū añ prēm:7 añ filiū mrēm Fili9 ondit prī lat9 7 vulnera:mr ondit fi lio pect9 7 vbera.nlla q̄ ibi potit eē repul sa/vbi tot ɔcurrūt charitat insignia. No ta h de aduocatis/q̄nta eis reuerētia exhi bef a clientulis:7 q̄t munera 7 exenia sibi mittunf:quō eis sollicite obedif ab his q̄ hñt apd ipos cās:maxime si sint potētes i curia. Sic 7 nos chrō aduocato nro face re debem9. S3 hodie q̄uis chūs aduocet p nob i celo:tn̄ null9 p eo aduocat in terra ¶ Octaua rō ē ppt grā4 collationē:vt.s. nos gratijs 7 donis maxie ditaret. Eph. iiij. Ascēdes i altū captiuā duxit capti.de dit dōa hoib9. Exēplū si rex obtinet regnū cū intrat possessionē regni obrēti/magna dona dat militib9. Sic 7 chūs dū celū in trauit dona maxia ē largit9.nā stati3 suis discipul spūscm̄ misit:p quē 7 i q̄ oia do na donanf. Ro.viij. Qui p nob oib9 tra didit illū.s.chrm:quō nō etiā cū illo omia nob donauit:Rogem9 q deū vt sum9 par ticipes ipo4 dono4. Amen.

¶ Q chūs sedet ad dexterā pa tris. Sermo.xxiij.

Fides tua te saluū fecit. Luc.xviij. Proseq̄n do materiā nrām seq̄f hodie p dicare de eodē q̄nto articulo.s.ascēsiōis.s. q̄ntū ad sessione chri ad dexterā pris:q̄ sic i symbolo aplico ponif Sedet ad de.dei pris oipotentis. In symbolo vo Niceno dr. Sedet ad dex.pa. Saluatef virgo 7c.

Pro fundamēto smonis oif theologi calis questio

¶ Querif:vtr fuerit ɔueniēs chrm sup oes celos ascēdere: Arguif q nō.q: q̄ntū ad diuinitatem ibi erat.quantum adhu manitatē erat sūme glificat9 absq̄ ascen siōe in celū:igif. In oppositū ait phs.iiij Phys. Loc9 deb3 ɔportionari locato.sed mōs iste nō erat apt9 loc9 chrō post resur rectionē:igif fuit ɔueniēs chrm ascēdere

sup oēs celos. ꝛ sic qō manet ꝑ vtraqꝫ pte
dubia. Ad qōnē rn̄dendū ē ſm Tho.iij
pte.q.lvij.art.vj.ꝙ ꝯueniēs fuit chr̄m sup
oēs celos ascēdere: ꝛ h̄ ꝓpt̄ q̄ttuor

Primo ꝓpt̄ nr̄e fidei ꝯfirmatiōem
Scd̄o ꝓpt̄ charitat̄ ꝓmotiōem
Tertio ꝓpt̄ triūphale ascēsionē.
Quarto ꝓpt̄ nr̄am ꝓpitiatiōem.

¶ Primo chr̄m ascēdere fuit ꝯueniēs ꝓ-
pter fidei ꝯfirmatiōem. Est eni ꝯclō do-
ctoꝝ ꝙ plus est meriti apd̄ deū credere et
h̄re fidē de nō visꝫ q̄ꝫ de visis. de qb; est cō
clusio Greg. Fides nō hꝫ meritū vbi hūa
na rō p̄bet experimentū. Ad ꝓpositū. ex h̄ ꝙ
chr̄s celū ascēdit fides nr̄a magꝭ est meri
toria q̄ꝫ si nō ascēdisset quā habem⁹ credē
do. Jo.xx. Quia vidisti me Thoma cre-
didisti. bti q̄ nō viderūt ꝛ crediderūt. ¶ Se-
cūdo ꝓpt̄ charitatꝭ ꝓmotionē / ē ꝯclō Dio
nysij: ꝙ amor est vis vnitiua. Ad ꝓpositū.
Apl̄i toto corde chr̄m amabāt: ꝛ h̄ ꝓpt̄ ei⁹
dulcē ꝯuersatiōem: ꝛ eius v̄ba suauissima.
ꝛ vi amoris apl̄i trahebant ex chr̄i p̄ntia/
ꝙ de celestib; nō curabāt. sic eni non pos-
sent frui sua p̄ntia. vt ḡ celestia appeterēt
debuit ascēdere. ꝛ h̄ est qd̄ dr̄ Jo.xvj. Ex
pedit vt ego vadā. s. ad p̄rem. Si eni non
abie. para. nō ve. ad vos. igit̄. ¶ Tertio ꝓ
pter triūphalē ascēsiōem: vt celos aperiret
sctis patrib;/ ꝛ p̄riam nr̄am diu clausam.
¶ Quarto ꝓpt̄ nr̄am ꝓpitiatiōem: vt esset
aduocat⁹ nr̄ apd̄ p̄rē. j. Jo.ij. Aduocatū
habem⁹ apd̄ p̄rem Jesum chr̄m: ꝛ ip̄e ē ꝓ
piti. ꝓ pctīs nr̄is. igit̄. Et ad argumētū dr̄
ꝙ ꝓpt̄ h̄ nō seq̄tur q̄n chr̄s debuit ascende
re ꝓpt̄ cās p̄dictas. ꝛ h̄ est fides nr̄a: de q̄
fit s̄mo: iuxta v̄ba ꝛc. ¶ Pro declaratōe
v̄boꝝ themat̄ ꝛ introductiōe materie est
notandū: ꝙ v̄bū ꝓpositū habꝫ difficultatē
magnā i sctā theologia. Et est duplex dif
ficultas. Una est: q̄r dr̄ Ad dex. p̄ris: cuꝫ
in deo nō sit dextra neqꝫ sinistra. Alia ē: q̄r
dr̄ in singulari: cū Mat. vl. dicat̄ i plura-
li. Prima difficultas erit ꝓ introductiōe
s̄mōis. Scd̄a ꝓ ꝓsecutōe. Pro cui⁹ decla
ratiōe ē sciēdū: ꝙ in substātijs sp̄ūalib; in
qb; p̄ncipalē locū tenet de⁹. Jo.iiij. De⁹
sp̄ūs est ꝛc. nō inuenit̄ pars dextra vel si-
nistra. nā dextra ꝛ sinistra dicunt̄ in corpa
lib;: eo ꝙ vna ps. s. dextera est fortior q̄ꝫ si-
nistra. Leua ei⁹ sub capite meo: ꝛ dextera
illi⁹ amplexabit̄ me. Cañ.ij. Sed substan
tie sp̄ūales sūt indiuisibiles ꝛ incorporee.
Dextera aūt ꝛ sinistra sūt relatiōes corpo
ree ꝛ diuisibiles. Preterea si chr̄s sedet ad
dexterā p̄ris: ḡ p̄r est ad sinistraꝫ filij: qd̄ ē
incōueniēs: q̄r sic maior honor daret̄ filio
q̄ꝫ patri. Preterea: si chr̄s est ad dexteram
patris: vbi sp̄ūsctūs est? Quidaꝫ dicūt ꝙ
ad sinistrā: vn̄ faciūt sibi crucē ꝛ ponūt spi-
ritūsctm̄ ad sinistrā. Error magn⁹ ē: q̄r ad
sinistrā dei dicunt̄ esse dānati. Mat.xxv.
Statuet q̄dē oues a dextris: hedos aūt a
sinistris. Un̄ dr̄ s. Tho. in.iij. pte.q.lviij.
ar.ij. ad tertiū. ꝙ sp̄ūsctūs ē ita ad dexte-
rā p̄ris sicut fili⁹. Docet ḡ quō debet fie-
ri crux. Pro r̄nsione ḡ notandū: ꝙ in deo
dextera sumit̄ similitudinarie siue meta-
phorice. Nam ad dexterā ponere aliqueꝫ
est honorare ꝑsonā: sicut legit̄ d̄ m̄re Sa-
lomōis.iij. Reg.ij. Positus est thron⁹ ma
tri regis: que sedet ad dexterā eius: q̄r post
regem erat ꝑsona excellentior. Sic ḡ se-
dere ad dexterā dei/ est esse in gloria ꝛ ho
nore eius. Potest autē intelligi tripliciter
Uno mō habendo gl̄iam diuinitatis ꝛ es-
se in equali gloria cū deo patre. ꝛ sic ꝯue-
nit chr̄o s̄m ꝙ deus. Filius eni dei s̄m di-
uinitatē est eq̄lis patri: ꝛ conseq̄nter est in
equali gloria cum patre. q̄nimo sicut est
eadem substantia ꝛ natura omnium tri-
um ꝑsonaꝝ: sic eadem est gl̄ia. quia q̄cq̄d
est in deo est deus. Alio mō pōt intelligi
sedere ad dexterā patris esse in excellenti
gradu gl̄ie ip̄ius dei patris: ꝛ sic soli chr̄o
cōuenit s̄m ꝙ hō: q̄r ip̄e est in maiori gl̄ia
q̄ꝫ omnes sancti ꝛ singulariter ꝛ collecti-
ue. Un̄ maior est gl̄ia chr̄i soli⁹ s̄m ꝙ hō:
q̄ꝫ gloria oim angeloꝝ/ archangelorum ꝛ
omniū alioꝝ ordinū: ꝛ q̄ꝫ gl̄ia v̄ginū/ do-
ctoꝝ/ ꝯfessoꝝ/ martyꝝ/ apl̄oꝝ/ ꝓphetaruꝫ/
ꝛ patriarcharum: simul ꝛ v̄ginis Marie
Unde Heb. vij. sup illud: Excelsior cete-
ris fact⁹: dr̄ glo. ibi. Di rōnali. Itē ps̄. Di
lexisti iusti. ꝛ odi. ini. ꝓpt̄. vn. te de⁹ de. tu.
ole. le. p̄ cō. tu. Itē Heb. j. Qui cū sit sp̄lē
dor gl̄ie figura sub̄e eius. Et. j. Sedet ad
dexterā maiestat̄ ei⁹ i excel̄: tāto melior
angel̄ effect⁹/ q̄nto differenti⁹ p̄ ill̄ nomē
hereditauit. Da silr̄itudinē de lumine sol̄:
quod est mai⁹ q̄ꝫ lumē lune ꝛ omniū stel
larū simul. Un̄ Heb. j. Ad quē autē an-

gelo℞ dixit: sede a dextris meis donec po nā ini.tu.sca.pe.tu. Tertio mō pt intelligi sedere ad dexterā dei.i.eē i britudine ꝛ glīa dei: ꝛ sic ꝯuenit vnicuiqȝ brō: iuxta illud Mat.xxv. Statuet oues a dextr͂ ꝛc. Et sm h̄ oēs bti angeli ꝛ aīe sūt i dextera dei.sed pcipue ṽgo maria: de q̄ dr: Astitit regina a dex.tu. Dicunt āt sedere a dextr͂ dei: eo ꝙ ḋscēdāt a dextris.i.i glīa dei. Ptȝ ḡ declaratio difficultat͂. Sȝ remāet qdā dubitatio: qꝛ articulꝰ dr: ad dextrā dei in singulari. Euāgelista aūt dr a dextris in plurali. Vn̄ Mar.vl. Et dn̄s ḋdē Jesus postq̄ locutꝰ ē eis assumptꝰ ē in celū ꝛ sedet a dextris dei.ps. Dixit dn̄s do.me.se. a dex.me. Jtē Act.vij. Ecce video celos aptos: ꝛ filiū hoīs stā.a dex.ṽtu.dei. Jtē Mat.xxv. Videbit͂ filiū hoīs sedēre a dextris ṽtut͂ dei: ꝛ venientē in nubibꝯ celi. Cur ḡ hec varietas: Rn̄.sicut dictū ē supra: sedere ad dexterā dei/denotat excellēte gradū glīe dei: ḋ ꝯuenit soli chr̄o sm ꝙ hō. Pōt autem ista sessio ꝯsiderari dupl'r. Vno mō q̄ntū ad gradū ipm ꝛ excellētiā sessiōis siue glīe. ꝛ sic vna est sessio siue sedes.sic ꝛ cuiuslibet scti vna ē sedes: ḋ al's noiat domꝰ: iuxta illd Jn domo pr̄is m. māsio.mul.sūt.Jo.xiiij. qꝛ vnꝰ ḡdus vna excellētia sūma ē. Et h̄ respectu dr articulus: ad dextrā i singulari. Alio mō pt ꝯsiderari q̄ntū ad effectū huiꝰ excellētie siue ḡdus: ꝛ sic ē multiplex effectꝰ huiꝰ sessiōnis siue excellētie. Et h̄ respectu dr Mar. vlti. Sedet a dextris: i plī. Est āt triplex hmōi effectus

Primꝰ ē effectꝰ maiestat͂ impial'

Scd̄s ē effectus dignitatis sacerdotal' siue pōtificalis

Tertiꝰ ē effectꝰ auctīs iudicial'

¶ Primꝰ ḡ effectꝰ ꝛc. qꝛ imperator est dn̄s totiꝰ mūdi.l. Depcatio.ff.ad.l.ro.de iact. vbi dicit rex. Ego impator dn̄s totiꝰ mūdi sum. Rō.qꝛ pp'ls ro.trāstulit ei ꝛ i eū oēm ptātē suā p legē regiā.ff.de ꝯstit.pnci.l.j. Sic impator nr̄ ē chr̄s Apoc.xix. Dn̄s i vestimēto ꝛ i femore suo sc̄ptū: rex regū et dn̄s dn̄antiū. Nota: i vestimēto. Vestimētū chr̄i ḡ diuitas fuit coopta: ē hūanitas sua. Phil'.ij. Qui cū i forma dī eēt nō ra. ar.ē eē se eq̄.deo: sȝ semet.exi.for.ser.ac.in simi.ho.fac.ꝛ ha.in.vt hō. Jstā ḡ excellētiā dn̄ij ꝛ ptātis sup oēs creaturas hūit chr̄s i sua ascēsiōe. Tūc em̄ oēs creature tā spūales q̄ corpales subiecte sūt sub eo manifestatiue.s.ꝛ executiue ḋdē tūc.sȝ an̄ etiā viuꝰ chr̄s i carne mortali hēbat ius dominij sup oēm creaturā: iuxta illd Joā.xvij. Oia tua mea sūt: sȝ executio iur͂ fuit fcā i die ascēsiōis/q̄n ꝯstitutꝰ ē ad dexterā dei vbi sic i thronizatꝰ ē hodie i throno impiali.i.i celo empyreo.sicut q̄n papa stati ꝙ ē electꝰ a duabꝯ ptibꝯ cardinaliū/ē romanꝰ pōtifex: absq̄ oi exceptiōe: vt i c.Licȝ.de elec. Postmodū ṽo ithronizat ꝛc. Et idō cātat ecclīa. Scādēs tribunal dextere patris: ptās oim collata iesu celitꝰ q̄ nō erat hūanitꝰ: vt trina rex machina cele.terre. ꝛ infer.condito.flec.ge.iā subdita. Jdō dn̄s post resurrectionē dixit aplīs: Data ē mi bi ois ptās i ce.ꝛ i ter. Mat.vl. ꝛ Eph.j. Cōstituēs ad dexterā suam i celestibꝯ sup oēm pncipatū ꝛ ptāte ꝛ ṽtutē ꝛ dn̄atōeȝ Oia subiecit sub pedibꝯ eiꝰ. Hoc āt imperiū chr̄s meruit ṗpt hūilitatē suā. Regula em̄ iuris diuini ē: ꝙ ḋ se hūiliauerit exaltabit: sic legit Luc.xviij. Ergo q̄nto magis ḋs se hūiliat/tāto mag͂ exaltabit: ad altitudinē statere. Chr̄s āt hūiliauit se sb oibꝯ creatur͂. Sūt em̄ oēs creature in triplici differētia siue loco.s.i celo/i terra/ꝛ i inferno. Jn celo sū t nouē ordies angelo℞.s.angeli: archāgeli ꝛc. Dic oēs.sub oibus istis chr̄us se hūiliauit: qꝛ nō assūpsit naturā angelicā/sȝ hūanā: iuxta illd Heb bre.ij. Nusq̄ em̄ angelos app̄hēdit: sed semē abrae app. Vn̄ ps. Minuisti eū pau. mi.ab an.ꝛc. qꝛ fuit passibil' ꝛ mortal' hō: qd nō fuit in angel'. Scd̄o voluit hūiliari sub creatur͂ ḋ sūt i t̃ra.s.sub hoibꝯ.qd ptȝ i natiuitate: i vita: i morte: ꝛ post morteȝ. Jn natiuitate ḋdē: qꝛ natꝰ i loco hūili ꝛc. d̄ hūili ꝛ paupcl'a mliere. Jn baptismo: qa voluit a suo baptizari. Matth.iij. Sine mō: sic em̄ decȝ nos implere oēm iustitiā. Jtē i doctor̄ īnterrogatōe. Luc.ij. Jnuenerūt il.i me.doc.intro.ꝛc. Jn penitū subiectiōe. Luc.ij. Et erat subditꝰ ill'. Et nota ꝙ nō solū sub scīs homibꝯ voluit hūiliari chr̄s: sed etiā sub mal' ꝛ iniq̄s: qꝛ ab iniq̄s captꝰ fuit ꝛ colaphizatꝰ/flagellatꝰ/crucifixꝰ: ꝛ cū iniq̄s deputatꝰ: ꝛ peiꝰq̄ iniq̄. qꝛ de iniq̄s nō fit ꝯdēnatio nisi fiat pcessus:

sed de chr̄o nullus pcessus fact⁹ ē. Jō dic̄
ip̄e p̄s. Ego aūt sum vmis ꝛ nō hō: opprō-
briū hoī. ꝛ abie. ple. Et sic hūiliat⁹ est in vi
ta ꝛ in morte. Itē p⁹ mortē: q: in alieno se
pulchro sepult⁹ ē: ꝛ lat⁹ eius fuit lācea pfo
ratū. Tertio voluit hūiliari sub creaturis:
q̄ sunt in iferno. s. demonib⁹: q: pmisit se tē
tari a diabolo. Mat. iiij. Et etiā in cruce:
iuxta illō Jo. xiiij. Venit em̄ pnceps mūdi
hui⁹ ꝛ i me n̄ hꝫ q̄cq̄. Fiat ḡ rō. Hūilitas
est cā exaltatiōis. ḡ q̄nto magis hō se hūili
at: tāto magis exaltari meret. sed chr̄s sub
oib⁹ creaturis hūiliauit se. ḡ super oēs crea
turas exaltari meret. Patꝫ rō. Autoritas
Hūiliauit semetip̄m fac. ob. vsq̄ ad mor
tē: mor. āt crucis. pp̄t qd de⁹ exal. il. ꝛ do. il.
nō. qd ē sup oē no. vt in no. iesu oē ge. flec.
ce. ter. ꝛ ifer. ꝛ ois li. ɔfi. q: dn̄s iesus chr̄s
in glia ē dei pris. Phil. ij. Moralr aūt: si
volum⁹ exaltari: opoꝛꝫ p⁹us hūiliari. Va
salli em̄ dn̄is debent obedire. ecōuerso vo
dn̄i nihil aliō debent a vasallis exigere p̄-
ter reddit⁹ ꝛc̄. Itē filij hūiliē parētib⁹ obe
diēdo eis i oib⁹ licitis ꝛ honestis: sic pxim⁹
prio: vxoꝛ viro: iuxta illud Sub viri eris
ptāte: ꝛ ip̄e dn̄abit tui. Gen. iij. Nota exē
plū qd legit Mat. xviij. Quis putas ma-
ioꝛ ē in reg̃ celoꝝ ꝛc̄. Hic historiā practice
ꝛc̄. Et aduocās iesus puulū q̄ fuit sanct⁹
Martialis: dixit. Quicūq̄ hūiliauerit se
sic paruulus iste: hic maioꝛ ē in reg̃ celoꝝ.
Nota sapiam ꝛ bonitatē di. Posuit ei de⁹
maioritatē glie nō in diuitijs: q: male essꝫ
paupib⁹. nec i foꝛtitudie: q: male essꝫ debi
lib⁹: nec in regnis ꝛ pncipib⁹: nec in digni-
tatib⁹: sed i eo qd pt q̄liber hr̄e. s. in hūilita
te: q̄ cōis esse pōt nobilib⁹ ꝛ ignobilib⁹: di
uitib⁹ ꝛ paupib⁹: seruis ꝛ liberis: viris ꝛ mu
lierib⁹. q: apō deū n̄ ē acceptio psonaꝝ. vn̄
Apl's Col. iij. In chr̄o iesu nō mascul⁹ et
femia: gētilis ꝛ iude⁹: circūcisio ꝛ pputiū:
barbar⁹ ꝛ scytha: seru⁹ ꝛ liber. sed oia ꝛ in
oib⁹ chr̄s. ḡ si volum⁹ exaltari hūiliemur
ad exēplū chr̄i: di. Discite a me q: mitis sū
ꝛ hūil corde. Mat. xj. Itē. j. Pe. v. De⁹ su
pbis resistit: hūilib⁹ āt dat graꝫ. ¶ Scd̄s
effect⁹ ē dignitatis pōtificalis. Int̄ platos
aūt eccl'ie papa ē maioꝛ. q: reliq̄ epi ꝛ pla
ti sunt vocati i ptē sollicitudis. ip̄e vo pa
pa in plenitudinē ptātis: vt ħ tex. ij. q. vj.
Decetero. Et extra de vsu pallij. c. Ad ho
noꝛē. et de ɔces. pben. c. Proposuit nobis.
Istā ḡ dignitatē etiaꝫ habuit chr̄s Heb.
iiij. Hn̄tes pōtificē magnū q̄ penetrauit
celos iesum filiū dei: teneam⁹ ɔfessionem.
Nō em̄ hēm⁹ pōtificē q̄ n̄ possit cōpati in-
firmitatib⁹ nr̄is. Tētatū aūt p oia p silit-
tudie absq̄ pctō. Itē Heb. vij. Talis em̄
decebat vt nob essꝫ pōtifex sctūs: inocēs:
impollut⁹: segregat⁹ a pctōrib⁹: ꝛ excelsioꝛ
celis fact⁹. Et ps. Tu es sacer. i et. sm oꝛ-
mel. Vbi nota duo. Prio q chr̄s dr̄ sacer-
dos. Scd̄o q dr̄ sm oꝛ. mel. Quātū ad p̄-
mū nota: q chr̄s dr̄ sacerdos q̄si sacra dās
Principale aūt officiū sacerdotis est circa
coꝛp⁹ chr̄i veꝝ. officiū em̄ suū est missaꝫ ce
lebrare. in q̄ ɔsecrat hostia ꝛ trāssubstātia
tur panis i coꝛp⁹ chr̄i ꝛ vinū in sanguineꝫ.
Sic chr̄s duas missas legitur celebrasse.
vnā puatā: ꝛ alterā publicā ꝛ solēnē. Pri
uata missa fuit in nocte cene: qn̄ veneran
dū coꝛpis sui ꝛ sanguis sacr̄m instituit: di.
Accipite ꝛ māducate: hoc est coꝛp⁹ meū.
Mat. xxvj. et. j. Coꝛ. xj. Vbi ip̄e fuit sa-
cerdos ꝛ hostia sub specie hūana. Ara fuit
crux ꝛc̄. vt h. j. dicit. Solēnē vo ꝛ publi-
cā missaꝫ celebrauit i ara crucis: in q̄ illas
cerimonias tenuit et huauit q̄s tenet ep̄s
qn̄ solēniter celebrat in rep̄ntatiōe illius
chr̄i. Septē em̄ cerimonias pncipales ob
seruat ep̄s qn̄ cantat missaꝫ. Prio nāq̄ te-
net mitrā in capite. Scd̄o chirothecas cū
smaltis in manib⁹. Tertio sandalia in pedi
bus. Quarto casulā in toto coꝛpe. Quito
hꝫ crozā. Sexto hꝫ diaconū: subdiaconū:
ꝛ duos acholytos. Septio cātat. Sic in
missa solēni chr̄i quā cātauit i cruce: Mi
tra nanq̄ fuit coꝛona spinea. Chirothece
cū smaltis/fuerūt vulnera clauoꝝ in mani
bus. Sādalia/foramia in pedib⁹. Casula
rubea/fuit caro sanguinolēta. Esa. lxiij.
Quis ē iste q̄ venit de edom. i. sanguino-
lent⁹: tinctis vestib⁹ de bosra. i. de tribula-
tione: Et ifra. Quare ḡ rubꝝ est indumē
tū tuū ꝛ vestimēta tua sic calcantiū i toꝛ-
culari: Croza/est lācea q̄ fuit lat⁹ ei⁹ pfo-
ratū. diacon⁹ fuit latro a dextris. subdiaco
nus latro a sinistris. duo acholyti/ fuerunt
vgo Maria ꝛ Joānes euāge. Cātauit āt
chr̄s septies i cruce. q: septies locutus est.
Prio: Pr̄ igsce ill' ꝛc̄. Scd̄o latroni. Ho-
die mecū eris i padiso. Tertio vgini Ma-

rie. Mulier ecce filius tuus. et discipulo: ecce mr tua. Quarto Hely hely 7c. Quinto Sitio. Sexto Cōsūmatū est. Septio In man⁹ tuas dñe cōmēdo spm meū. Et sic patz qre cbūs dr sacerdos. Quantū ad scōm.s. quare dr/ozdinē melchisedech. Rñ. Pro euidētia nota q fz hebreos melchisedech fuit fili⁹ Noe. Signauit autē cbūm multiplr. Pmo nomie: qz Melchisedech iterptat rex iust⁹. Melchis em rex: sedech iust⁹. Cbūs aūt dr sol iustitie. Malach. iiij. Oziet nob timētib⁹ nomē tuum sol iustitie. Et dr rex. Ps. De⁹/iudicium tuū regi da. Itē Hier. xxiij. Ecce dies veniūt dr dñs: 7 su. dauid germē iu. 7 regna. rex: 7 fa. e. 7 fa. iu. 7 iust. in terra. Scdo in h q sine pre 7 sine mre et sine genealogia ponit melchisedech i scptura. i. nō nomiat pr ei⁹: nec mr: nec filij. sic ponit aplūs Hebr. vij. Sic cbūs fuit sine pre fm q hō: 7 sine mre fm q de⁹: 7 sine filijs carnalibus Esa. liij. Generationem ei⁹ qs enarrabit: Tertio in sacrificio. qz melchisedech panē 7 vinū offerebat i sacrificiū: sic legit Gen. xiiij. Sic 7 cbūs. Ioā. vj. Panis quē ego dabo caro mea ē p mūdi vita. Ex h g q dixit: fm ozdinē Melchisedech: 7 n fm ozdinē Aarō: māifeste pbat q sacerdotiū Aaron erat mutandū aduenīēte cbo. et cōseqnt etiā mutāda erat lex Moysi qntū ad cerimonialia 7 iudicialia pcepta. qz trāslato sacerdotio: necesse est vt 7 legis trāslatio fiat: sic dr aplūs Heb. vij. 7 br i c. Trāslato. de 2stitu. Cbū aūt sacerdotiū nō est vllo vnq rpe mutādū. iō dr. Tu es sacerdos i etnū 7c. Mozaliter pō: qnta sctitas debet esse in sacerdote q est sacerdos sic et cbūs: cui⁹ lingua clauis celi facta ē: g sancti estote qz ego sanct⁹ sum: dr dñs exercituū. Terti⁹ effect⁹ est autozitas iudiciaFlis: pter quā dr sedere ad dextram pris. Hāc aūt ptātem iudicialē accepit cbūs, ppterea qz fuit iudicat⁹ iniuste. iuxta illud Iob. xxxvj. Causa tua qsi impij iudicata est. Glo. a Pilato. iō iudiciū causamq recipies. Glo. vt iuste iudices. Oēs aūt pdicti tres effect⁹ hui⁹ sessionis ad dextrā patris/notant Dan. vij. Aspiciebam donec throni positi sunt: 7 antiqu⁹ dierz. i. de⁹ psedit. Et. j. Et ecce cuz nubib⁹ celi qsi fili⁹ hois veniebat: 7 vsq ad antiquū dierz p⁹. uenit. 7 in cōspectu ei⁹ obtulerūt eū: et dedit ei ptātem 7 honoīē 7 regnū. Nota potestate. s. iudicialē. Ecce terti⁹ effect⁹. Et honoīē. s. pōtificalē. ecce scds. Et regnū. s. impiale. ecce pm⁹. Et. j. Ptās ei⁹ ptās etna q nō auferet: 7 regnū ei⁹ qd non corrūpet 7c. Hec aūt ptās iudicialis etiā insinuat in historia festi ascēsiōis: cū dr. Viri galilei qd statz aspi. i ce. hic iesus q as. ē a vo. i ce. sic ve. queād. vi. e. eun. i celū. Act j. Et qz in iudicio iudex sedet, p tribunali qndo sniaz pfert: alr snia n valeret: vt dr tex. i c. vl. de re iudi. li. vj. Ideo cbūs nūc tāq iudex iustissim⁹ sedet: 7 etiā i die iudicij vniuersal sedebit. Mat. xxv. Tūc sedebit sup sedē maiestatz sue 7c. De h vide ser. xxvj. vbi agit de finali iudicio. pte. iij.

De aduentu antichzisti Sermo XXIIII

Fides tua te saluum fecit. Lu. xvij. Sequit hodie pdicare de vltio articulo fidei ptinēte ad hūanitatē filij dei. vicz de iudicio vniuersali: q sic in aplico symbolo ponit. Inde vē. est iudi. vi. 7 mo:. quē posuit b. Mattheus. In Niceno pō symbolo sic br Et iteq vē. ē cū glia iu. vi. 7 mo:. cui⁹ reg. n erit finis. Sed qz anteq istō finale iudiciū pagat: duo maxia flagella sūt a deo 2 mūm mittēda. iō de istz duob flagellis pmo videam⁹. Sūt āt ista duo flagella. Pmo antichzi hois diabolici aduentus/ad mūm guertēdū. Scdo mūdi cōflagratio p ignē ad mūm purgādū. Pmo igitur videam⁹ de aduētu antichzisti hodie. Scdo i seqnti ser. videbi⁹ d mūdi 2flagratione. Salutet pgo 7c. Pro fūdamēto sermonis in q agit de vltio articlo fidei. s. de iudicio vniuersali: ozit de ipo iudicio theologicalis questio.

Querit Vtz sit futuz vniuersale iudiciū: Arguit q n. Nō adducunt in iudiciū nisi ad h vt iudex certificet d cā. sed oia certa st iudici. g nullū est futuz iudiciū. In oppositū. Ait Aug. xx. d ci. dei. c. j. Tenet ois ecclia di veri cbūm cē vētuz ad viuos 7 moztuos iudicādos. g futuz ē vlē iudiciū. Et sic qō manet p vtraq pte dubia.

¶ Ad q̄stionē r̄ndēdū est ḋm Ricb. ḋ me dia villa sup. iiij. sen. di. xlvij. ar. j. q. j. q̄ ad h̄ vt oibꝫ clare manifestet diuie iustitie pꝫ fectio in oibꝫ opibꝫ suis: ordinauit diuia p̄ uidētia esse vētuꝝ vl̄e iudiciū q̄d erit oibꝫ māifestū: in q̄ electi sui p̄miȷ ꝛ reprobi sui supplicij recipiēt cōplemētū. Tūc em̄ auge bit̄ suppliciū reproboꝝ: ꝛ gaudiū electorū augmētabit̄. Et ad argumētū ḋꝫ q̄ maior ē falsa, imo etiā in iudicio bumano iudice existēte certa ex cā vocant̄ hoies ad iudiciū vt assistētibꝫ cā manifestet̄ p̄ q̄ est s̄nia p̄fe renda. et licꝫ chr̄s sit cert⁹ de pctis oim: tñ nō sequit̄ q̄n sit vl̄e iudiciū vt reddat̄ cuili libet sui p̄miȷ ꝛ sui supplicij ꝯplementū. añ q̄ iudiciū veniet antichr̄s: de q̄ sit sermo Et bec est fides nr̄a iusta. ꝛ sic de aliȷs.

¶ Pro cōplemēto materie p̄dicāde: inue ni q̄ndā autoritatē Joānis apl̄i i Apoca. in q̄ ipse p̄nūciat ꝓphetando oēs varios et diuersos modos q̄bꝫ ille maledict⁹ bō an tichr̄s ꝯuertet mōm. Dicit q̄ sic Apoc. vj Uidi ꝛ ecce terremot⁹ fac. ē mag. ꝛ sol fa. ē niger tanq̄ sacc⁹ ci. ꝛ luna facta ē tota sic̄ sāg. ꝛ stelle ceci. su. ter. sic̄ sic⁹ mitt. grossos su. cū a vēto mag̃ mouet̄. ꝛ celū recessit sic̄ lib inolut⁹. Jn q̄ q̄dē auctoritate s̄t q̄nq̄ clau sule: in q̄bꝫ notant̄ q̄nq̄ modi q̄bus anti chr̄s subuertet mōm: q̄ sunt isti. vicꝫ

· Prim⁹ modus erit p̄ arma potētia. ibi Ecce terre. fac. est magn⁹.

Scd̄s modus erit p̄ miracl̄a appetentia Jbi. Et sol fac. est niger tā. fac. ci.

Terti⁹ modus est p̄ tormēta terrentia. ibi. Et luna fac. ē to. sic̄ sang.

Quart⁹ modus erit p̄ argumēta insolu bilia. ibi. Et stel. ce. sup ter. vsq̄: mouet̄.

· Quint⁹ modus erit p̄ dona placabilia Jbi. Et celū re. sic̄ lib inuo.

Primo modo hēbit p̄ncipes ꝛ p̄tātes.
Scd̄o mō hēbit rudes ꝛ ignorantes.
Tertio mō hēbit fortes ꝛ cōstantes.
Quarto habebit doctores ꝛ scientes.
Quinto mō hēbit auaros ꝛ ꝯcupiscētes.

¶ Prim⁹ q̄ modus. s. p̄ arma potētia: no tat̄ ibi. Ecce terremot⁹ ꝛc̄. loquit̄ in p̄teri to ꝓp̄ certitudinē ꝓbie. q̄ꝛ sic p̄teritū nō pōt eē nō p̄teritū: sic istud impossibile est nō euenire. Per terremotū q̄ notat̄ q̄ anti chr̄s subiugabit sibi oēs nationes. mōi: et sic oēs homies mouebunt̄ ad sui impe riū ꝛ subiectiōem. Primo em̄ subiugabit sibi oēs iudeos: nō p̄ armoꝝ potētiā: sed p̄ legaliū obseruatōeꝫ. q̄s decipiet: di. q̄ ipse ē messias ꝓmissus i lege: ꝛ recipiet circū cisionē. statim iudei seq̄nt̄ eū. q̄ꝛ sicut cec⁹ postq̄ amisit burdonē adberꝫ cuicūq̄ rei: sic iudei ceci postq̄ amiserūt chr̄m / negā do eū eē veꝝ messiā. De q̄ de⁹ p̄ꝫ ḋr. Ecce testē dedi eū ducē ac p̄ceptorē gētibꝫ. Ysaie re. lv. Nota: testē. s. de secretis fidei / duceꝫ ac p̄ceptorē: q̄ꝛ cepit Jesus facere ꝛ doce re Act. j. Et iudei hēbāt ipm̄ i manibꝫ: q̄ꝛ int̄ ipsos fuit nat⁹ / nutrit⁹ ꝛ ꝯuersat⁹: sed amiserūt cū eoꝝ culpa non chr̄i: dicentes corā Pilato Nō habem⁹ regē nisi cesarē. ꝛ petētes Barrabā latronē sibi dari. iō offe rūt mō se sicut ceci ad oēs q̄ venerīt ꝛ veni unt: vt pꝫ de Barcocina: quē receperūt i messiā: ꝛ regnauit. l. annis. Jtē de Bēiai mim incātatore. Jtē de diabolo i forma Moysi i insula Cādie: vt pꝫ in legēda fe sti ad vincula scti Petri. Jdē de Taberla no. Auctas. Ambulabunt vt ceci: q̄ꝛ dn̄o peccauerīt. Soph. j. Jō tūc statim recipi ent antichr̄m: q̄ tūc fraudulent̄ ꝛ coopto mō reci. circūci. ꝛ s̄uabit sabbm̄ / ꝛ alia ce rimōialia legis antiq̄. s̄uabit ēt diē dn̄icū Nā vt ait Gre. de ꝯse. di. iiij. Peruenit. An tichr̄s veniēs diē sabbati atq̄ dn̄icū ab oi ope faciet custodiri. q̄ꝛ em̄ mori se ꝛ resur gere simulat: hūc in veneratōe vult dn̄icū diē: q̄ꝛ ppl̄m iudaizare cōpellet: vt exterio rē ritū legis reuocet: ꝛ sibi iudeoꝝ p̄fidiaꝫ subdat: coli vult sabbatū. Hec ille. Judei q̄ ipm̄ recipiēt. Propter h̄ ḋr chr̄s iudeis. Ego veni in noie p̄ris mei / ꝛ nō accepistꝫ me: si ali⁹ venerit i noie suo illū accipietis Jo. v. Si ali⁹. s. antichr̄s. ¶ Scd̄o subiu gabit sibi oēs agarēos / thurcos / tartaros ꝛ oēs infideles: nō occulte / sed manifeste. p̄ violētiā cū multis milibꝫ boim armato rū. q̄ꝛ ḋr scriptura: q̄ habebit magnum the saurū p̄mittēte diuino iudicio in penā pec catoꝝ: iuxta illud Daniel. xj. Dn̄abit̄ em̄ thesauroꝝ: auri ꝛ argēti in omibꝫ p̄ciosis egypti. Nota: egypti ꝛ etiā toti⁹ mundi. Cū his q̄ thesauris ꝯgregabit oēs gētes armorum totius mūdi ad pugnandū con tra oēs sibi ꝯtradicētes. Dic practice quō faciet p̄conizari q̄ dabit cuilibet armige ro centum florenos in mense vel aliquid

magnū: vt faciat guerram ꝯtra infideles
Et faciet p̄conizari ꝙ nullus noiet iesum
chr̄m neq̄ btāꝫ ꝟgine sub pena mortꝫ. Et
sic statim oēs armizeri de Frācia: Jtalia
de Hispania ⁊c̄. erūt cū eo: ⁊ cū istꝫ subiu
gabit oēs aduersarios. Autoritas. Sol-
uet sathanas de carcere suo ⁊ exibit ⁊ se-
ducet gētes q̄ sunt sup̱ q̄ttuor angulos ter
re gog ⁊ magog. ⁊ ꝯgregabit eos ad p̄liū:
q̄ꝝ nūer⁹ ē sicut arena marꝫ: ⁊ ascēderūt sup̱
altitudinē terre. ⁊ circuiuerūt castra sctōꝝ
⁊ ciuitatē dilectā. Apoc. xx. Nota Gog. i.
tectū. magog. i. detectū: q: tā tecti q̄ȝ dete
cti. i. occulti mali ⁊ manifesti erūt cum eo
Uel dic: p̱ gog ⁊ magog itelligit antichri
stus q̄ occulte ⁊ manifeste traher ad se gē-
tes. Occulte q̄dez p̱ speciē sctitatꝫ exteriorē
celādo p̱uersitatē iteriorē. Manifeste ꝟo
p̱ potētiā armoꝝ: vt dictū est. De q̄ Eze.
xxxviij. Fili hois. i. Ade/pone faciē ꝯ gog
⁊ magog: ⁊ terrā. i. gētes terrenas. licz q̄-
dā doctores nō q̄dē determiatiue sed opina
tiue dicāt p̱ gog ⁊ magog itelligi decē tri-
bus q̄ sūt vltra mōtes caspios q̄ ꝯclusi sunt
ad orōnez Alexādri iperatoris: s̄m ꝙ refert
mgr̄ in historijs. Aug. xx. d̄ ci. dei. c. xij. ex-
ponēs illō Apoc. xx. Soluet sathanas d̄
custodia sua: ⁊ exibit ad seducēdas natio-
nes q̄ sunt sup̱ q̄ttuor angulos terre gog ⁊
magog ⁊c̄. sic d̄r. Gētes q̄ppe iste q̄s appel
lat gog ⁊ magog: nō sic sunt accipiēde tan
q̄ȝ sint aliq̄ in aliq̄ p̱te terraꝝ barbari cōsti
tuti: siue quos q̄dez suspicamur getbas ⁊
massage bas: ꝓpter l̄ras hoꝝ noim̄ p̄mas
siue aliq̄s alios alienigenas ⁊ a romāo iu
re seiūctos. Toto nāq̄ȝ orbe terraꝝ signifi
cati sunt isti esse: cū dictū est Nacōes q̄ sūt
sup̱ q̄ttuor angulis terre easq̄ȝ subiecit esse
gog ⁊ magog. q̄ꝝ interp̄tatiōes noim esse
cōp̱im⁹: gog tectū: magog de tecto: tanq̄ȝ
dom⁹ ⁊ ipse q̄ p̱cedit de domo. Gētes ḡ sūt
in q̄b⁹ velut diabolū in abysso sup̱i⁹ intel-
ligebam⁹ inclusum: ⁊ ipse d̄ illis q̄dāmo-
do sese efferēs ⁊ p̱cedēs: vt ille sint tectū:
ipse de tecto. Si aūt vtrūq̄ȝ referat ad gē-
tes nō vnū hoꝝ ad illas: alteꝝ ad diabolū
et tectū ip̄e sūt: q: in eis tūc includit ⁊ q̄dā
mō regit inimic⁹ āntiqu⁹. ⁊ d̄ tecto ip̄e erūt
qn̄ in ap̄tū odium de op̱to erupture sunt.
¶ Tertio subiugabit sibi chr̄ianos: sȝ nō
oēs: q: postq̄ȝ hēbit p̱ se oēs ifideles/ tunc
bellabit ꝯ chr̄ianos: q̄ faciūt sibi maiorez
resistētiā q̄ȝ ifideles: eo ꝙ sum⁹ iā auizati
p̱ scp̄turā sctām ⁊ p̱ p̄dicatōes chr̄i. Et p̱-
p̄tea d̄r antichr̄s ab anti qd̄ ē ꝯtra: ⁊ chri-
stus: q: erit ꝯ chr̄m ⁊ chr̄ianos. Ecce quō
hic p̄mo mō subiugabit totū pene mūdū.
De h̄ ad l̄ram d̄r Daniel: s̄m ꝙ doctores
exponūt. Jngrediet terras ⁊ ꝯteret: ⁊ p̱-
trāsiet ⁊ introibit i terrā gl̄iosaz: ⁊ multe
corruēt. He aūt sole saluabunt de manu
ei⁹ edom ⁊ moab: ⁊ p̄ncipes filioꝝ amon
Dan̄. x. Nota: ingrediet terras. s. infideli-
um: ⁊ ꝯteret ⁊ p̱trāsiet ⁊ introibit terraz
gl̄iosam. s. chr̄ianitatis seu eccl̄ie. ⁊ multe
scȝ gētes chr̄iane corruēt: sȝ nō oēs. He āt
sole saluabunt edom: qd̄ iterp̄tat sangui-
nolēta: q: gētes sanguinee saluabunt. s. q̄
poti⁹ eligūt mori q̄ȝ chr̄m negare. ⁊ moab
qd̄ interp̄tat de patre vel ex patre innocē
tes: q̄ sūt ex patre deo facti filij ip̄i⁹ p̱ rege
nerationem spēalem in vtero fontis bapti
smalis: iuxta illō Joā. j. Quotq̄t āt rece
perūt eū dedit eis p̄tātem filios dei fieri.
Hi nō negabūt fidē chr̄i. Et p̄ncipes fili-
oꝝ amon: qd̄ interp̄tat p̱pl̄s meroris. Ec
ce hic penitētes p̄ncipes. s. p̄ncipes peni-
tētiā faciētes. Uel iō d̄r p̄ncipes. q: peni
tētes p̄ncipant ⁊ dominant corporib⁹ su-
is: subiugādo corp̱a ⁊ passiōes suas impe
rio volūtatꝫ ⁊ rōnis: ⁊ ibūt dispsi p̱ nemo
ra ⁊ cauernas ⁊c̄. Jtē Apoc. xiij. Datuz
ē illi bellū facere cū sctis ⁊ vincere illos:
⁊ data ē ei p̱tās i oēm tribū ⁊ p̱pl̄m ⁊ lin-
guā ⁊ gente: ⁊ adorabūt eū oēs q̄ inhabi-
tāt terrā: q̄ꝝ nō sūt scp̄ta nomia i libro vi
te ⁊c̄. Ecce q̄re d̄r Terremot⁹ fact⁹ ē ma
gnus. Scd̄s mod⁹ erit p̱ miracula ap-
parētia: q̄ notat ibi Et sol fact⁹ ē niger. tā
q̄ȝ sacc⁹ cilicin⁹: q: ex falsis miracul̄ anti-
chr̄i ⁊ suoꝝ discipuloꝝ oēs chr̄iani paucꝫ
exceptis p̱dent fidē. ⁊ chr̄us q̄ est ver⁹ sol
iusticie obscurabit i mētib⁹ eoꝝ tanq̄ȝ sac
cus cilicin⁹. Quia sicut sacc⁹ nō pōt reti
nere aquā: sic chr̄iani nō retinebūt aquaz
baptismalē: imo negabūt fidē chr̄i. Et si-
cut ciliciū est aspeꝝ ⁊ duꝝ: sic fides chr̄ia
na videbit asp̱a ⁊ dura ꝯfitentib⁹ eā. De
h̄ habet auc̄tas ap̄li. ij. Thes. ij. Reuela-
bit ille iniqu⁹ cui⁹ ē aduent⁹ s̄m opatio-
nē sathane in oi ꝟtute ⁊ signis ⁊ p̱digijs
mēdacib⁹: ⁊ in oi seductiōe iniq̄tatis his

q̇ pereūt. B. Aug⁹. đt: ꝙ opa antichristi
pnt esse signa mēdacij. vel q꞉ morales sen
sus ꝑ phātasmata decepturi sūt: vt qđ nō
fac̄ facere videaꝛ: vꝉ q꞉ si sint vera ꝓdigia
ad mēdaciū tñ ꝑtrahēt credituros. Con-
cordat b. Tho. in. j. ꝑ. q. cxiiij. ar. iiij. i rñsi.
ad ꝓmū ⁊. ij. arg. Nā vt ait b. Aug. xx. đ ci
ui. dei. Nihil h̄ difficile tāgit. Non eñ qñ
ignis de celo cecidit ⁊ tantā familiā cum
tantꝫ gregib⁹ pecoꝝ sctī Job ipetu ꝯsum
psit. ⁊ turbo irruēs ⁊ domū deijciens: fili
os ei⁹ occidit/phātasmata fuerūt: q̄ tñ fue
rūt opa sathane: cui de⁹ dederat hāc pote-
statē ⁊c̄. Videam⁹ ḡ practicā. Primo nanqꝫ
faciet ignē descendere de celo. i. de sphera
ignis in terrā opatiōe diaboli. q̇ h̄ pōt fa-
cere deo nō ipediēte. sic̄ fecit ad cōburēdū
aialia Job. Job. j. Et viso h̄ miraculo: o
q̄t hoies ⁊ gētes cadent in errorē. Autori
tas. Vidi aliā bestiā ascendētez de terra ⁊
fecit signa magna: vt etiaꝫ faceret ignē de
celo descēdere in terram in ꝯspectu hoim
Apoc̄. xiij. Nota de celo. i. đ sphera ignis
vt dixi: q꞉ in celo nō est ignis. ¶ Scđo fa
ciet loq̇ imagines: vt ꝓbaꝛ Apoc̄. xiij. Et
pueros q̄s īterrogabūt dicētes. Dicatꝫ no
bis ṽitatē de isto dño q̇ venit nouissimus
an sit saluator. et diabol⁹ mouebit labia et
formabit ṽba dicēdo: ꝙ iste est ver⁹ salua
tor mđi. Ex h̄ cadent multi in errorē. chri
stiani aūt nullū faciēt miraculū. ¶ Ter-
tio ostendet ꝙ mortuos suscitabit. Itēz ꝑ
artē magicā simulabit se mortuū ⁊ fereꝛ a
demonib⁹ in aera q̄si ascēdat i celum. ⁊ sic
putabiꝛ ab hoib⁹ resurrexisse q̇ prius puta
baꝛ mortu⁹. Et sic tūc mirabūꝛ ꝓli ⁊ ado
rabūt atqꝫ laudabūt. Vñ sup illđ Apoc̄.
xiij. Et plaga mortꝫ ei⁹ curata ē: đt Glo.
Arte magica ascēdet antichr̄s i aera ferē-
tib⁹ cū demōib⁹. Faciet etiā antichr̄s subi
to arbores florere: arescere: mare turbari:
naturas in diuersas figuras mutari. h̄ tñ
non existente: sed appente. q꞉ ꝙ vna res in
aliā muteꝛ sine misterio nature cōpetit so
li đo: vt. xxvj. q. v. Epi. et c. Nec miꝝ. No
ta de virgis magoꝝ Pharaonis ꝯuersis i
colubres ⁊c̄. Dic practice: ꝙ chr̄iani mlti
vidētes ꝙ p̄dicatores antichr̄i faciēt ignē
de celo descēdere ⁊ imagines ꝛifantes lo-
q̇: vt dictū est: dicēt eis. Nō ista sunt falsa
miracula: sed suscitate mortuos sic̄ christ⁹
fecit. Et illi dicēt: placet. Quem vultꝫ vt
suscitē vob: patrē vꝉ matrē: ⁊c̄. Sic. Tūc
apta sepultura: venient demōes inuisibiliꝛ
et i corpib⁹ simulatꝫ pr̄is ⁊ mr̄is appebūt
filijs ⁊ osculabunꝛ ⁊c̄. O q̄t cadēt. O q̄n-
tus error tūc regnabit i mđo. Ideo đ his
falsis miracul' ⁊ ꝓdigijs auisauit nos chri
stus di. Surgent pseudochr̄i ⁊ pseudoꝓ
phete ⁊ dabūt signa mag̃ ⁊ ꝓdigia: ita vt
in errorē iducanꝛ etiāsi fieri pt electi. Ec-
ce p̄dixi vob Mat. xxiiij. Sed h̄ q̄riꝛ: q̄re
h̄ ꝑmittet de⁹: Vide s̄. Vel dic ꝙ rō est ꝑ
regulā scp̄ture dicētꝫ: Per q̄ q̄s peccat: per
hec ⁊ torqueꝛ. Sap. xj. Et quia hodie vt
plimū chr̄iani credūt mēdacijs ⁊ fallacijs
demonū: recurrēdo ad diuinos: magos ⁊
sortilegos: ideo de⁹ ꝑmittet vt mendacijs
credāt. Dic practice: quō q̄n aliquis ꝑdit
aliquā rē vel h̄ꝫ filiū infirmū/recurrit ad
magos ⁊c̄. Hāc rōnem ponit apl's di. Re
uelabiꝛ ille iniqu⁹ cui⁹ ē aduent⁹ ƀm opa-
tionē sathane in oi ṽtu-e ⁊ signis ⁊ prodi
gijs mēdacib⁹: ⁊ in oi seductiōe iniq̄tatis
his q̇ pereūt eoꝙ charitatē ṽitatꝫ nō rece
perūt vt salui fierent. et iđ mittet illis de⁹
opatōem erroris vt credāt mēdacio ⁊c̄. ij.
Thes. ij. ¶ Terti⁹ modus erit ꝑ tormēta
terrētia: q̇ notanꝛ cū đr. Et luna facta ē to
ta sic̄ sanguis. Per lunā denotaꝛ ecclesia.
Et rō: q꞉ luna illuminaꝛ a sole: sic eccl'ia a
chr̄o ⁊ ei⁹ ap̄lis: q̄ꝝ doctrina fulget eccl'ia
vt sole luna. Hec luna. s. eccl'ia vniuersal'
fiet sic̄ sanguis. q꞉ sanguis chr̄ianoꝝ effū-
deꝛ ꝑ tormēta terribilia: q̄ inferet eis ꝑfi-
dus antichr̄s. Erunt eñ mlti chr̄iani scti
et deuoti q̇ nō credent illis falsis miracu
lis: de q̄b⁹ s̄. dictū est. imo stabūt fortes i
fide chr̄i. Cōtra istos ḡ antichr̄s insurget
cū multꝫ ꝑsecutiōib⁹. Primo nanqꝫ faciet
p̄conizari ꝙ nullus chr̄ian⁹ possit vēdere
aut emere aliq̄d ⁊c̄. Et dñi mđi h̄ ƀnabūt
q̄a oēs seq̄nꝛ antichr̄m: adeo ꝙ nullus au-
debit chr̄m vel ṽginē Mariā noiare sub
pena mortꝫ. Autoritas. Et faciet oēs pu
sillos ⁊ magnos: ⁊ diuites ⁊ paupes: ⁊ li-
beros ⁊ seruos hr̄e caracterē in dextra ma
nu aut in frōtib⁹ suis: ne q̄s possit vēdere
aut emere nisi q̇ habeat caracterez aut no-
men bestie: aut nūꝝ nois ei⁹. Apoc̄. xiij.
Nota caracterē. i. signū aliq̄d: ad lr̄am: vt
obediētes sibi cog̃scanꝛ ⁊ alij interficianꝛ.

aut nomē bestie.i.ↄfessiōem oris.aut nūe
rū nois ei⁹.i.mltiplicatōeꝫ opeꝝ. sic expo
nit in cōpēdio theologie. Et eriget idoluꝫ
imponēs ei nomē maozim.i.ꝑsidiū. ꝛ po-
net edictū ꝙ ꝗlibet malefactoꝛ fugiens ad
ipꝫ sit secur⁹ ꝛ īpunit⁹. De ꝗ idolo hr̄ Da
niel.xj. Deū patꝝ suoꝝ nō reputabit: deū
aūt maozim ī loco suo venerabit. ꝗd ꝟbuꝫ
cōuenit tā Antiocho ꝙ̄ antichꝛo: vt dicit
ibi mgr̄ historiaꝝ. Maozim eīn ꝑsidiū so-
nat. ꝛ Antioch⁹ in hierl̄m ꝑsidiū posuit ꝛ
idolū iouis. Antichꝛs ꝓ diabolū vt deū
ꝑsidē suū venerabit. Hec ille. Secō ꝯ h̄ vi
det: qꝛ vt dr̄.ij. Thes.ij. ip̄e faciet se adora
ri: ostēdens se tanꝗ̄ sit de⁹. Quō ḡ adora-
bit ip̄e diabolū: nisi dicat ꝙ ip̄e occl'te ado
rabit diabolū. sed manifeste se faciet ado-
rari. Scdo faciet chꝛianos ꝗs tūc iueniet
fortes tormētari intātū: ꝙ tormēta ꝑmoꝝ
martyꝝ.s. Bartholomei ꝛ Laurentij ꝛc̄.
ꝑua fuerīt respectu ip̄oꝝ. qꝛ durabūt mlto
tp̄e/scindēdo mēbꝛum corꝑis ꝑ articulos
successiue ꝛc̄. Tertio inferet martyriū cor
dis. qꝛ corā pr̄e ꝛ mr̄e faciet filios capi.et
interrogabit: ꝗs ē ver⁹ messias: Si dicēt ꝙ
Jesus chꝛs ꝛc̄.tūc coraꝫ parentib⁹ occidet
filios ꝛc̄. Ecce ꝗnta tribulatio. De ꝗ dn̄s
ꝑnūciauit di. Erit tūc tribl'atio mag̃ q̄lis
nunꝗ̄ fuit ab initio mōi vsꝗ̄ mō: neꝗ̄ fi-
et. et nisi breuiati fuissent dies illi: n̄ fieret
salua ois caro. sed ꝓpt electos breuiabunt
dies illi. Mat.xxiiij. Nota Breuiabunt.
qꝛ sic legit Dan.vij.ꝛ.xj. Itē Apoc.vij.ꝛ
xj.ꝛ.xiij. antichꝛs soluꝫ regbit trib⁹ annis
cū dimidio. ¶ Quart⁹ mod⁹ erit ꝑ argu-
mēta isolubilia: ꝗd notat cū dr̄. Stelle ce-
li ceciderīt sup terrā: sic fic⁹ emittit grossos
suos cū a vēto mouet. ecce q̄rt⁹ modus. scꝫ
disputationū: qꝛ ꝟba n̄ sunt nisi vēt⁹. Dic
practicā disputatiōis. Dicēt ei ꝑdicatores
antichꝛi toti ꝓplo ↄgregato ad audiendū.
Bone gētes vt sciatꝭ ꝙ nr̄a doctria ē ꝟa:
qꝛ ꝟitas nō hꝫ angulos. iōo arguo sic. Et
faciēt argumēta maxīa ꝗb⁹ chꝛiani docto-
res nescient rn̄dere: duplici rōne. Prima
qꝛ diabolus loquet ꝑ ora coꝝ: ꝛ ligabunt
ora chꝛianoꝝ ꝑmittēte deo: ꝓpter malā vi
tā lratoꝝ: qꝛ nō q̄rūt nisi gl'iam mōi. ꝗ eīn
pōt ligare leenā.i.aiaꝫ: bn̄ p̄t ligare ouē.i.
linguā: ꝗ nō est nisi frustū carnis. Scda
rō est: qꝛ iste disputatiōes vt plīmū erunt
de biblia sup textu scp̄ture ꝛ ꝓphaꝝ: de ꝗ-
bus magna ē ignorātia int doctores chꝛi-
anos nūc. iā hodie mgr̄i in theologia aut
paꝝ aut nihil sciūt: sed vadūt p⁹ cisternas
aridas phoꝝ ꝛ poetaꝝ. ꝛ q̄n incipiunt stu
dere: incipiūt ab Aristotele. Et iō maxia
ignorātia de biblia erit tunc tp̄e antichꝛi
apō tales doctores ꝛ mgr̄os. Jōo stelle.i.
doctores eccl'ie cadent sup terrā. qꝛ ꝑdent
fidē ꝛ adherebūt desiderijs terrenoꝝ. Au
toritas de h̄. Et eleuabit ꝛ magnificabit
aduersus oēm deū. ꝛ aduersus deū deoruꝫ
loquet magnifica. Dan̄ xj. Nota Magni
fica.i.insolubilia argumenta q̄ntū ad ho-
mines. Nota Deū deoꝝ.i.angeloꝝ. Itēꝫ
Dan̄.vij. Sermones ꝯ excelsuꝫ loquet: ꝛ
scōs altissimi ↄteret ꝛc̄. Et sic nota ꝙ per
defectū scie scp̄turaꝝ ꝓpl's chꝛian⁹ ꝑ mag
ꝑte ꝑdet. iuxta illō Esa.v. Propterea ca-
ptiu⁹ duct⁹ ē ꝓpl's me⁹: qꝛ n̄ habuit sciam
Remediū est ḡ vt nō q̄ram⁹ cū eis de fi-
de: qꝛ ꝑ vna rōne quā ꝑ fide adducim⁹ ip̄i
adducēt.xx. sed fundem⁹ fidē nr̄am i auto-
ritate chꝛi ꝛ apl'oꝝ ꝛ eccl'ie: dicēdo. Nolo
disputare ꝑ rōnes: sꝫ ita credo: qꝛ ita chꝛs
reuelauit ꝛc̄. Vn̄.j. Coꝝ.ij. Fides nr̄a nō
sit in sapia hoim: sed in ꝟtute di. Propt'ea
debem⁹ symbolū apl'icū dicere ꝗlibet ma-
ne ꝛ sero. Vn̄ Ro.x. Si ↄfitearis in ore
tuo dn̄m iesum chꝛm ꝛ in corde tuo credi
deris ꝙ de⁹ excitauit illū a mortuis: salu⁹
eris. Corde eīn credit ad iustitiā: ore aūt
ↄfessio fit ad salutē. Sic faciebat Dauid
dicēdo. Credidi ꝓpter ꝗd locut⁹ sum: ego
aūt hūiliat⁹ sum nimis. Nota Credidi scꝫ
in corde. ꝓpter qō locut⁹ sum.i. ore ↄfiten-
do. Ego aūt hūiliat⁹ suꝫ nimis.i. valde ꝑ
oꝑationē: sine ꝗ fides mortua est Jaco.ij.
Vel dr̄. Ego aūt humi.sum ni. qꝛ ad h̄ vt
hō vere credat: oportꝫ hūiliare intellectū
Juxta illō.ij. Coꝝ.x. In captiuitatē redi
gentes oēm intellectū in obsequiū. Et sic
patet quart⁹ modus. ¶ Quīt⁹ mod⁹ erit
ꝑ dona placabilia: ꝗ notat ibi. Et celū re-
cessit sicut lib inuolut⁹.i. disq̄ternat⁹. qꝛ ꝑ
ꝓmissiōes tp̄ales ꝛ dona ab antichꝛisto fa
cta/celum recedet. qꝛ pauci curabunt ō ce
lo.i. de ꝓmissiōib⁹ celestib⁹ a chꝛo factis. sꝫ
de ꝓmissiōib⁹ antichꝛi. Dic practice: quō
antichꝛs mittet discipulos suos ꝑ mundū
ꝗ predicabūt aliquas veritates.i. ꝙ fuis

mundi instat: ideo pparent se singularis p opa misericordie z pietatis/que multū placet deo: et vt credatis nobis/non solum pbo sed etiā ope pdicamus. Si inter vos sint aliqui psone indigentes: veniant ad nos et faciemus eis misericordiam et elemosynas. Dic practice: quō mulieres vidue dicent ad inuicē. Cōmater audistis vos istos sanctos hoies? Ideo eamus ad eos: z non solū vidue: sed etiā milites z scutiferi paupe res qui omnia expēdunt in vanitatibus: ve nient ad eos: qui dabūt eis denarios i copia: tunc dicent gentes: Et isti sunt boni pdicatores q dant nobis: z non illi q sem p petūt: intantū q tunc gentes nolent au dire sermōes fratrū pdicatorū: imo deridebunt respectu illorum. Tunc dicet vxor viro: qre vos non vaditis ad istos sanctos homies: vt dent vobis: sicut vicinus vester fuit: z habuit tantū ab eis: z mō iam maritauit filiam suam: et est etiā diues cum ante fuerit paup zc. Isto mō hēbit omes auaros. Item dabit honores: platiōes: et ptātes: amonēdo reges z pncipes sibi obedientes: z alios sibi obediētes ostituēdo. Et isto modo hēbit oēs supbos. Dan. penul. Multiplicabit gliam z dabit illis potestatē. Uide ifra. Un Apoc. xiij. Uidi bestiam ascendentē de terra. i. antichristū hntē capita. vij. i. pncipes vniuersos: z cornua. x. i. eos q impugnant decalogum. Item dabit abundantiā cibo z escarum di. Comedatis z bibatis. Quare sūt facte esce iste? Uester Jesus christus paup z mēdicus phibuit ne comederitis zc. qz nō poterat hēre talia. De anno amouebit qdragesimā: de mensibus qtuor tēpora. de hebdomada diē veneris: de festis vigilias. et sic habebit sub se oēs gulosos. Itēz dabit delectationes carnis: nam z ipse luxuriosissimus erit: iuxta illud Dan. xj. Et erit in ocupiscentijs feminarū: q̄uis dicat magister historiarū: q illud de antiocho tm itelligendū est. Nā antichristus castus erit ad similitudinē religiōis. Sz in cōpendio theologie dr q erit luxuriosus: sz ostendet se castum exterius. Itē franget oēm matrimonij legē. licenciabit clericos et religiosos vt ducāt vxores. O dicent mali cleri z religiosi: iste est bonus dñs: viuat. Heu qtū tardauit: vtinā ante venisset. Et ipse pul debit oibus de pecunijs. et isto mō habebit oēs luxuriosos. Heu dolor. Et qs remanebit cū christo. De h bi pphetia: di. Multiplicabit gliaz z dabit eis ptātē in multis. terrā diuidet gratuito. Et infra. Dñabitur thesauroz auri/z argenti. Dan. xj. Tādē in tantā supbiā eleuabit in malū sui z mūdi q faciet edificari templū in hierusalez. z ibi faciet se adorari sicut deū. Un apls. ij. Thes. ij. Reuelabitur aūt hō peccati filius pditionis q aduersatur z extollitur supra oē qd dr deus aut colitur: ita vt in templo dei sedeat ostendens se tanq̄ sit deus. Item deueniet ad tantā dementiā q supra monte oliueti ascendet: z suū tabernaculū eriget z pro deo faciet se adorari. Dan. xj. Ueniet in mltitudie magna vt oterat z interficiat plurimos: z figat tabernaculuz suū inter duo maria. i. int mare mortuū z adiacētia z sup montē inclytū z sctm. i. in mōte oliueti: z veniet vsq ad sūmitatē eius. i. ad locū vñ dñs ascendit. Durabit aūt psecutio antichristi tribus annis cum dimidio: iuxta illō Dan. xij. Usq̄ q finis ipoz terribiliū. Et infra. In tēpus z tpa z dimidiuz tpis. Un Apoc. xj. Ciuitatē sctāz calcabūt mensibus qdraginta duobus. Tādē puocabit istis puersissimis z diabolicis modis o se irā dei q occidet eū: iuxta illud Apli. ij. Thes. ij. Tūc id est i fine mūdi: vel post discessionez gētiū a ppl'o romano: reuelabitur ille iniquus sez antichristus: quē dñs Jesus iterficiet spū oris sui z destruet illustratōe aduentus sui. Sup q textu dr Glo. Spū oris sui. i. potentia visiōis sue siue p se siue p Michaelē. Nā fm mgrm in historijs: qn ipse antichristus sup thronū ab eo paratū. i. in mōte oliueti sedebit vt eū oēs tanq̄ verū deum adorēt: audietur vox in aere siue sit vox christi siue archangeli Michaelis: q dicet. Morere z statim fulminabitur antichrs. ps ix. Insidiatur vt ra. pau. ra. pau. dū attrahit eum. In la. suo humi. eū. incli. se z ca. cum dña. su. pau. zc. pauperm. i. pplm chrīanū. Ita q fm doctores tandē occidetur in mōte oliueti i illo loco supra quē dñs ascēdit ad celos. Illo interfecto nec statim veniet christus. sed vt ex Dan. itelligit: ocedentur electis ad pniaz dies qdragintaqnq. qntum aūt post penitus igrat. Hoc glo. De h aūt vide infra ser. xxi. pte. j. Rogemus g dnm vt sic

mus fortes z cõstantes in fide: vt nulla aduersitate ab ea cadam⁹ z auellamur: z nullis temptatiõibus a dño separemur Prestãte dño nro Jesu christo q cũ pře z spũsctõ viuit z regnat p infi. secu. Amen

¶ De cõflagratõe mũdi Sermo .xxv.

FIdes tua te saluũ fecit. Luc. xviij. Sermo nr̃ erit de eo qd erit post mortẽ antichrĩ .i. de cõflagratiõe mũdi zc. Pro declaratiõe zc. Sciendũ q in sacra scriptura inueniunt due generales cõflagratões huius mũdi. Prima q̃ fuit p diluuiũ aq̃ tẽpe Noe. z hec iã est pterita. Scda e ventura: q̃ erit p diluuiũ ignis. Rõnẽ assignat san. Tho. in. iiij. dis. xlvij. q. ij. arti. j. q. ij. ad secũdũ. q: tpe Noe tant⁹ fuit ardor carnalitatis q ois caro corrupat viã suã: luxuriãdo intantũ q hoies dabãt se ad peccãdũ cũ mulierib⁹ z demõib⁹ succubis i forma mulieꝝ: z ecõuerso mulieres cũ hoib⁹ z demõib⁹ incubis i forma viroꝝ: idõ q: diluuiũ debebat mitti ad purgatiõem infectiõis pcti: cõgruũ fuit vt cõtra illũ ardorẽ carnalitatis mitteret diluuiũ p aquaꝫ: q: cõtraria cõtrarijs curant. Vñ dicit scriptura Geñ. vj. Videns aũt de⁹ q multa malitia hoim eẽt in terra: z cũcta cogitatio eoruꝫ intẽta esset ad malũ oi tpe/penituit eũ q hoiem fecisset i terra. z pcauẽs i futuꝝ: et tact⁹ dolore cordis intrinsec⁹. Delebo inqt hoiem quẽ creaui a facie terre: ab hoie vsq ad aiantia: a reptili vsq ad volucres celi. penitet ei me fecisse eos. Geñ. vj. Nota: vsq ad aiantia. q̃re h/cũ illa nõ peccauerit: Rñ. ad dtestatõeꝫ criminũ hoim q̃ facta fuerunt in terra: deleta sũt aialia q̃ habitabãt i terra. z volucres celi q̃ accipiunt ibi pastũ. z sic fit pditori cõmittẽti crimen lese maiestatꝫ: q: nõ solũ ipe pscribit ꝫ etiã dom⁹ sua tota destruit. Pisces ãt habitãtes i aqs nõ sũt mortui p diluuiũ: q: pctã hoim nõ fuerũt facta i aqs fm Nico. de lyr. Nota: penitet eñ me zc. Sꝫ cõ Nũe. xxiij. Nõ ẽ de⁹ q̃si hõ vt mẽtiat: neq vt fili⁹ hois vt mutet. Rñ. fm Nico. d ly. ibi. Pnia z dolor z cetere passiones nullo mõ sũt i deo fm rẽ: ꝫ fm modũ .i. fm similitudinẽ. Et idõ dr penituisse: q: ad moduꝫ penitẽtis se habuit: volẽs dissipare qd prius fecerat. Et sic etiã dr Tact⁹ dolore cordis intrisec⁹ zc. q: ad modũ dolẽtis se habuit delẽdo hoieꝫ quẽ fecerat ad imaginẽ suam fm eũ. cõcordat b. Tho. j. pte. q. xix. ar. vij. ad pmũ. Diluuiũ ãt ignis qd expectam⁹ erit pp aliã cãm: q: licꝫ i fine mũdi regnatuꝝ sit vitiũ luxurie: tñ de⁹ reputabit se magis offensuꝫ z magꝫ iniuriatũ: q: ipe tantũ dilexit nos q amore nr̃i sit incarnat⁹ z passus zc. z nos nõ diligimus eũ pserti in fine mũdi: in q̃ regbit maxime vitiũ tepiditatꝫ q̃si mõ iã senescẽte Jõ Mat. xxiiij. Qm supabũdabit iniquitas: refrigescet charitas multoꝝ. idõ sic cõuenient purgatio fiet p ignẽ. Et h ẽ qd dc christus Mat. xxiiij. postq̃ eñ dixit. Qm supabũ. ini. refri. cha. mul. subdit. Qui po pseuera. vsq i finẽ sal. erit. z pdicabit h euãliũ regni i vniuerso orbe i testimoniũ oib⁹ gẽtib⁹. z tũc veniet cõsũmatio. Mat. xxiiij. Sꝫ nota q iste text⁹ multiplicẽ hꝫ declarationẽ: iuxta multiplicẽ generalẽ pdicationẽ euãgelij in vniuerso mũdo. Nã pmo pdicatũ fuit p aplos oi creature: iuxta preceptũ chrĩ Mat. vl. qd pceptũ tpe aploꝝ fuit factũ z adipletũ: vt pꝫ Col. j. iuxta pncipiũ: vbi dr. Verbũ vitatꝫ euãgeliuꝫ puenit ad vos sicut i vniuerso mũdo: z fructificat z crescit. Et ibidẽ iuxta finẽ capituli. Euãgeliũ audistꝫ qd pdicatũ ẽ i vniuersa creatura q̃ sub celo est. Jtẽ Rom. x. Jn oẽm terrã exiuit son⁹ eoꝝ. Et tũc veniet cõsũmatio gẽtis iudaice: z destructio hierlm p Titũ z Vespasianũ. Scdo fuit pdicatũ euãgeliũ z adhuc pdicat cõtinue p ordines scoꝝ Dñici z Frãcisci i vniuerso mũdo. Et post istã pdicationẽ ventura ẽ stati cõsũmatio z destructio hui⁹ mũdi p antichrĩm z suos. ¶ Tertio pdicabit euãgeliũ chrĩ in vniuerso mũdo post mortẽ antichrĩ p fideles aliqs q̃ i vnaq̃q gẽte erunt mirabilr cõseruati a deo ad cõuersiõem alioꝝ. z tũc veniet vltima mũdi cõsũmatõ. Et de ista mũdi cõsũmatõe z cõflagratõe dr thema Dies dñi zc. Pꝫ thema zc. Quesiui quõ veniet iste ignis pctice: z inueni quia Dauid declarat: cui fuit reuelatũ: di. ps. xcvj. Jgnis añ ipꝫ pcedet: z inflã. i cir. ini.

et⁹.Alluxerũt fulgura ei⁹ orbi tre:vi.ꝛ cõmo.ẽ terra.Mõtes sic ce.flu.a fa.do.a fa.do.ois terra.Sũt tres ꝑsus:ꝛ qlibꝫ ꝑsus ꝯtinet duas clausulas

Primo ignis cruciatio.Ignis añ ipm precedet.

Scdo hoim ꝯflagratio.Et inflã.in circũi.ini.eius.

Tertio fulguꝝ coruscatio.Alluxerunt orbi terre.

Quarto terre cõmotio seu hoim ꝯturbatio.Cõmo.ẽ ꝛ ꝯtre.ter.

Quinto montiũ liq̃factio.Montes sicut ce.flux.

Sexto electoꝝ renouatio.A facie dñi mota est ter.

¶ Prima clausula dt Ignis añ ipm ꝑcedet.s.anteq̃ veniat ad iudiciũ.Practice: Postq̃ dãnata mors antichꝛi erit p mõm denũciata ꝛ diuulgata:mõs durabit.xlv. dieb⁹ q̃s chr̃s dabit i spaciũ pnie .Tũc iudei/agareni/theucri/tartari ꝛ mali chr̃iani decepti:ꝛ oẽs ifideles ꝯuertenẽ ad chꝛistũ dicẽtes:Pro certo nõ ali⁹ saluatoꝛ est ꝛc.Sꝫ tot erũt diuitie ꝛ delitie p ãtichꝛistũ dimisse ꝙ pauci ꝯuertenẽ ad bonã viã:sꝫ ꝯuertanẽ ad bonã credẽtiã.Cogitate quõ religiosus q̃ hẽbit tres vel q̃ttuoꝛ vxores tot filios ꝛ filias:mille vł duomilia ducatoꝝ i redditib⁹/poterit redire ad claustꝝ ad comedẽdum caules ꝛ filia sine oleo ꝛc.Imo dicet.bñ stam⁹.Si iste dñs nr̃ fecit malũ fine:etiã chr̃s fuit crucifix⁹ ꝛc.ꝛ venient chr̃iani fideles q̃ latuerũt i mõtib⁹ ꝛ ꝺserti clamãdo ꝛ ꝑdicãdo.Cõuertimini ꝛc.ꝛ deridebũt eos di.Iõ isti ꝑdicãt vt faciam⁹ eis grẽ bonoꝝ nr̃oꝝ.Sꝫ post xlv.dies ꝯtiget mõo sicut dñs nr̃ Iesus chr̃s dixit Luce.xvij.Sic factũ ẽ in dieb⁹ Noe:ita erit i dieb⁹ filij hois.Edebãt/bibebãt/vxores ducebãt:ꝛ dabãẽ ad nuptias vsq̃ i diẽ q̃ itrauit Noe i arcã:ꝛ venit diluuiũ ꝛ ꝑdidit oẽs.Silr sicẽ factũ ẽ i dieb⁹ Loth.Edebãt ꝛ bibebãt:emebãt ꝛ vẽdebãt:plãtabãt ꝛ edificabãt.q̃ die ãt exiuit Loth a sodomis/pluit ignẽ ꝛ sulphur de celo/ꝛ oẽs ꝑdidit. Scdm hec erit:q̃ die fili⁹ hois reuelabiẽ.In illa hora q̃ fuerit i tecto ꝛ vasa ei⁹ i domo:nec descẽdat tollere illa.ꝛ q̃ i agro sitr nõ redeat retro. memores estote vxoꝛ Loth.Itẽ aplˀs.j. Thes.v.De tꝑib⁹ ãt ꝛ momẽtꝫ frẽs ñ indigetꝫ vt scribã vob:ipi eñ diligenẽ scitꝫ q: dies dñi sic fur ita i nocte veni.Cũ ãt dixe.pax ꝛ secu.tũc repẽ.eis supue.ite.sic doloꝛ i vtero hñtꝫ:ꝛ nõ effugiẽt.Igiẽ post xl.dies(sꝫ q̃ntũ post/nesciẽ)ignis accẽdeẽ i q̃ttuoꝛ ptib⁹ mõi.s.i oꝛiẽte/occidẽte/septẽtriõe ꝛ meridie:ꝛ curret subito vt fluuius aq̃.Dicũt doctores ꝙ ille ignis veniet ad purificãdũ mõm ꝑpẽ iudiciũ futuꝝ.Nã sic mltitudinẽ de magna domo corrupta ꝛ fetida ꝑpẽ habitationẽ bestiaꝝ ꝛc.in q̃ ꝯcilũ gñale dꝫ i mõo teneri:i q̃ erit papa iesus chr̃s/cũ cardinalib⁹ ꝛ epis.ꝛ impatoꝛ idẽ Iesus cũ regib⁹ ꝛ ducib⁹/barõib⁹.ꝛ regina celi erit in isto ꝯcilio ꝛc.Hiere.xxiij. Ecce dies veni.dt dñs:ꝛ sus.dd ger.iu.ꝛ faciet iudi.ꝛ iusti.i tra.Nota:i tra.iõ purificabiẽ p ignem ꝛc.Nota suscitabo.Nũ q̃d dormit mõ chr̃s:Videẽ ꝙ sic:q: mlta pctã siũt q̃ nõ punit mõ:ꝛ iõ videẽ dormire:sꝫ tũc punienẽ.ꝛ iõ dt:suscitabo.Quare ãt sit necãriũ ꝙ terra purificeẽ p ignẽ: rõ ẽ.q: ẽ imũda:q: i ea habitauerũt ꝛ habitãt bestie.s.porci/leões/vrsi ꝛc.Nam q̃ viuũt fm rõnẽ sũt hoies:q̃ ꝓ viuũt fm sensualitatẽ sũt bestie.aliq̃ leões/vt supbi.aliqui vulpes/vt auari.aliq̃ porci/vt luxuriosi.aliq̃ basilisci ꝛ vipere/vt inuidi.aliqui lupi/vt gulosi.aliq̃ canes/vt iracũdi.aliq̃ asini/vt acidiosi.ps.Hõ cũ i ho.eẽt nõ intel.cõ.ẽ iu.isi.ꝛ silis fac.ẽ ill.Propẽ h̃ ꝙ q: dom⁹ h⁹ mõi ẽ corrupta/imũda ꝛ fetida neceẽ ꝙ vt mũdeẽ ꝛ purificeẽ p ignẽ.Ecce ꝙ quõ terra purgabiẽ p ignẽ.De q̃ ꝓphetia Mal.iij.Ecce veniet dt dñs exercitum:ꝛ q̃s poterit cogitare diẽ aduẽt⁹ ei⁹:ꝛ q̃s stabit ad vidẽdũ eũ:Ipe eñ q̃si ignis ꝯflãs ꝛ q̃si herba fullonu:ꝛ sedebit ꝯflãs ꝛ emũdãs ꝛc.Ecce pma clausula. ¶ Secũdo:ꝯflagratio hoim ꝛc.Dicũt docẽ.ꝙ ille ignis accẽdeẽ ad q̃ttuoꝛ ptes mõi:nõ nãliẽ/sꝫ dei ꝟtute.ꝛ vnieẽ simẽ ignis q̃ accẽdeẽ in oꝛiẽte cũ igne q̃ accẽdeẽ ad meridiẽ ꝛc.ꝛ sic de alijs ptib⁹ Etiã inflãmabit in circuitu inimicos dei.Questio ẽ hic:q̃ sũt inimici dei:Sꝫ cito poterim⁹ scire viso q̃ sũt amici:q: ꝯtrarioꝝ eadẽ ẽ disciplina.Qui ãt sũt amici dei/declarat ipe chꝛistus de⁹ ꝛ hõ Ioã.xv.di.Vos amici mei estis si feceritꝫ q̃ ego ꝑcipio vo.b.ꝙ a ꝯtra

rio inimici dei sũt oẽs illi q faciũt ꝯ diuina pcepta: sicut sũt illi q recurrũt ad diuinatores. Item illi q ꝑiurãt i iudicio vel extra. Itẽ q nõ fuãt festa ⁊c̃. Itẽ d alijs pceptꝫ Luc. xix. Inimicos meos dico illos q noluẽt me rgnare sup se. Tales g inflãmabũt illo igne. Sȝ dices tu: nõne etiam boni ⁊ amici dei illo igne inflãmabunt ⁊c̃? Rñ. Ultĩs snia doctoꝝ ẽ/ q tã boni q̃ꝫ mali: tã iusti q̃ꝫ pctõres occident illo igne: sȝ diuersimode: qꝛ iusti ⁊ amici dei sine dolore morient ꝑ ignẽ: sicut legit de ilľ q̃nq̃gita rhetoribꝫ i legẽda bte Catarine. dr tñ Pe. de palu. i. iiij. dis. xlvij. ar. iij. i fine. q boni nõ affligent illo igne: nisi forte q̃ntuꝫ ꝑ pctõ originali/ etiã mors nãlis aliquẽ dolorẽ hȝ sensibilẽ. vel tũc affligent plꝰ sicut martyres: ꝓderit eis ad pmiũ: fm eũ. Sȝ inimici dei occident ab illo igne: ⁊ cũ maxĩa pena ⁊ dolore punient. qꝛ iã hic incipiet eis pena dãnatõis etne: iuxta illd Deut. xxxij. Ignis succẽsus ẽ in furore meo: ⁊ ardedit vsq ad iferni nouissima. Illi vo q habebũt aliq̃ venialia vľ impfectiões: vľ de mortalibꝫ nõdũ i toto satisfecerũt occidẽt illo igne. ⁊ deꝰ dabit eis tantã penã q̃ntã hrent sustinere i purgatorio ꝑ cẽtũ vel xx. vel. xxx. annos. De h auctoritas ⁊ ꝓphetia Mala. vi. Ecce dies veniet succẽsa q̃si caminꝰ: ⁊ erũt oẽs supbi ⁊ oẽs faciẽtes impietatẽ stipula: ⁊ inflãmabit eos dies veniẽs: dr dñs exercituũ. q nõ derelinq̃t eis radicẽ ⁊ germẽ: ⁊ orient vobis timẽtibꝫ nomẽ meũ sol iustitie: ⁊ sanitas i pẽnis eius ⁊c̃. Nota: stipula. i. palea: q̃ qñ ardet stridet. sic tũc peccatores stridebũt clamãdo emittẽtes fumũ nigꝝ maledicẽdo deũ patrẽ: ⁊ mrem ⁊ c̃. Germina sunt filij/ filie ⁊ amici. Radices vo bona tpalia: qꝛ oia illo igne ꝯburent. Uob ãt timẽ. no. me. ori. sol iustitie. qꝛ sicut orꝰ soľ dat ꝯsolatõem sic chrs i illa die ꝯsolabit bonos ⁊ amicos suos. ¶ Tertio fulguꝝ coruscatio ⁊c̃. qa qñ ignis ille incipiet inflãmari: tũc fulgura exibũt ⁊ discurrẽt ab vno capite mdi vsq ad alid: occidẽdo oẽs hoies ⁊ destruẽdo ciuitates/ castra/ villas ⁊c̃. O q̃lis festinãtia erit tũc ad emẽdãdũ vitã: sed nihil ꝓderit: qꝛ timore fuili fiet ⁊c̃. Dic pcticã: quõ multi barões ⁊ alij q̃rẽt inimicos suos ad faciẽdũ pacẽ. Itẽ vsurariꝰ totꝰ pauidꝰ ⁊ tremẽs dicet. Uidistis talẽ ⁊c̃. Et qd vultis facere de illo? Uolo restituere ⁊c̃. Et portabit bursam plenã ⁊c̃. Ne gra ne gra: qꝛ tũc auꝝ ⁊ argẽtũ nihil valebũt qꝛ oia cõburent ⁊c̃. Itẽ eps ⁊ clericꝰ: hñtes bñficiũ vel platurã simoniace/ q̃rẽt illud resignare. Itẽ mulieres tũc deponẽt vanitates: sȝ paꝝ valebit: qꝛ timore facient ⁊c̃. Dic pcticẽ: quõ accipient forfices vt icidant caudas. Itẽ religiosus q nõ seruauit regulã ⁊c̃. tũc diligẽt q̃ret regulã ⁊ ꝯstitutões vt sciat ad q̃ obligat ⁊c̃. Itẽ ⁊ sacerdos ⁊ clericꝰ q nõ dr officiũ: nec habet breuiariũ ⁊c̃. sȝ bñ hȝ balistã ⁊c̃. q̃rent breuiariũ emere ⁊c̃. Itẽ de luxurioso vt relinq̃t ꝯcubinã ⁊c̃. Auctas de h. Pugnabit cũ illo orbis terraꝝ: ꝯ insensatos. Ibũt directe emissiões fulguꝝ: ⁊ tãq̃ꝫ a bñ curuato arcu nubiũ extermiabunt ⁊c̃. Sap. v. Nota: ꝯ isensatos. i. pctõres q nõ sequũtur sensum. i. itellectũ ⁊ rõnẽ: sȝ ꝯ rõnem viuũt sine sensu. Sapiẽtes g dicẽt: nihil ꝯ nos. Nota q sũt multi insensati q putãt se eẽ sapiẽtes ⁊c̃. ꝓpter h dr: pugnabit ꝯ insensatos. ⁊ declarat q̃lis pugna erit: dum dr: Ibũt ⁊c̃. ¶ Quarto terrecõmotio siue hoim ꝯturbatio ⁊c̃. Et loquit in pterito ꝓpt certitudinẽ ꝓphetie. Sȝ q̃re? Ecce tũc gẽtes erũt i delitijs comedẽdo ⁊ bibẽdo ⁊ luxuriãdo dicẽtes Pax pax: nũq̃ꝫ ita bñ fuit nob ⁊c̃. ⁊ subito erũpet vnꝰ terribiľ ⁊ maximꝰ sonitꝰ: ita q oẽs terrebunt: sicut vna bõbarda. Auctas Matt. xxiiij. Sicut aũt i diebꝫ Noe/ ita erit aduentꝰ filij hois. Sicut eñ erãt i diebꝫ añ diluuiũ comedẽtes ⁊ bibẽtes: nubẽtes ⁊ nuptias tradẽtes vsq ad eũ diẽ q intrauit in arcã Noe: ⁊ nõ cognouerũt donec venit diluuiuꝫ ⁊ tulit oẽs: ita erit aduẽtꝰ filij hominis ⁊c̃. Tũc respiciẽt ⁊ videbũt totũ mdm cõburi ⁊ ardere. Ecce quõ ꝯmota ẽ terra. Tũc erũt signa i sole ⁊ luna ⁊ stelľ. Luc. xxi. qꝛ sol/ luna ⁊ stelle nõ poterũt videri ꝓpt fumũ nigꝝ. qꝛ si nubes h ipediũt: q̃nto magis fumꝰ nigerrimꝰ? Tũc i terrꝫ erit pssura gẽtiũ. Mare etiaꝫ ardebit bulliẽdo ad instar caldare bulliẽtis. Idõ dr. Pre ꝯfusione maris. s. bulliẽtis. ⁊ fluctuũ. s. vndaꝝ Boni vo nõ timebũt timore seruili: imo gaudebũt: qꝛ timor filiaľ ⁊ reuerẽtiaľ ꝑmanet i seculũ seculi: etiã i angeľ. Gaude

bũt ꝙ boni: sicut si rex vel impator trãsiret cũ magno exercitu ad agarenos ⁊c. agareni multũ timerẽt ⁊c. Sʒ chriãni captiui gaudẽt: qꝛ expectarẽt libatione ⁊c. Sic bõi sũt qsi captiui i h mõdo: qꝛ nõ curãt d mũdo ⁊c. ſʒ mali tristabunt ⁊ timebũt ꝙ babitãt termios a signis tuis: exit⁹ matutini ⁊ vesꝑe dlectab. ps. lxiiij. Nota: exit⁹ matu. ⁊ vesp. dele. qꝛ bõi dlectabunt vt exitus matutini: ⁊ vesꝑe: qꝛ illa dies erit ꝑncipium dici alteri⁹ mõi: ⁊ vespe. i. finis hui⁹ mõi: qꝛ tũc finiet. ¶ Quito mõtiũ liqfactio ⁊c. Sic modica cera stati liqscet posita i mag igne. sic tũc oẽs mõtes liqscent ⁊ planabunt. mõtes a fũdamẽtis mouebũt cũ aqs: ⁊ petre sic cera liqscẽt añ faciẽ tuã Qui ãt timet te: magni erũt apõ te ꝑ oia. Ve gẽti insurgẽti sup gen⁹ meũ. Judith vl. Quid dicẽt tũc boĩes ꝙ posuerũt totã spẽ suã in h mõo: Dicet tũc vn⁹. Heu miser: ego edificaui domũ. Et ali⁹ dicet: emi castꝛ/⁊ ꝑ paradiso nihil expedi ⁊c. Dicet ali⁹. O miser: ego tenebã tot florenos in capsa. Mulieres etiã plãgẽtes dicent. O misera: ego hẽbã tot tunicas ⁊ sic de alijs vanitatibꝫ: ⁊ mõ totũ cõburit: ita adeo ꝙ etiã aia ⁊ corp⁹ cõburit. ⁊ boni ecõuerso ridebũt/de duobꝫ. Primo de impijs ꝙ totã spem posuerũt in h mõo: dicẽtes illud qđ ꝓpheтauit ps. Videbunt iusti ⁊ timebũt ⁊ sup eũ ride. ⁊ dicẽt ec. hõ ꝙ nõ posu. de. adiu. suũ: ſʒ spe. i mlti. diui. sua. ⁊ pre. i vani. sua. Scdo ridebũt de seipis gaudẽtes, ⁊ dicẽtes: Dñe ego nihil ꝑdã: qꝛ nihil habeo hic: qꝛ totũ transmisi in alio mõo ꝑ lrãs cambij. i. ꝑ man⁹ paupeꝝ ⁊c. Auctoritas. Tũc stabũt iusti in magna cõstantia aduersus eos ꝙ se angustiauerunt: ⁊ ꝙ abstulerũt labores eoꝝ. Videtes turbabunt timore horribili ⁊ mirabunt in mutatiõe insperate salutis: dicẽtes intra se: penitẽtiã agẽtes. Glo. infructuosaꝫ: ⁊ pre angustia spũs gemẽtes. Hi sunt quos habuim⁹ aliqñ in derisum i similitudinẽ improperij. nos insensati vitã illoꝝ estimabamus isaniã: ⁊ finẽ illoꝝ sine honore. Ecce quõ cõputati sũt int filios dei ⁊ int scõs sors illoꝝ est. Ergo errauim⁹ a via veritatis ⁊ iustitie lumẽ nõ luxit nobꝫ: ⁊ sol itelligentie nõ est ortus nobis. Lassati sum⁹ in via iniqtatis ⁊ ꝑditõis: ⁊ ambulauim⁹ vias difficiles: viam aũt dñi ignorauim⁹ Quid nobꝫ ꝓfuit supbia: aut diuitiarũ iactãtia qđ ꝯtulit nobis: Trãsierũt oĩa illa tãꝙ vmbra: ⁊ tãꝙ nũcius ꝑcurrẽs. Et tãꝙ nauis ꝙ ꝑtransit fluctuantẽ aquaꝝ cui⁹ quũ ꝑterierit nõ est vestigiũ iuenire: neꝙ semitã carine illi⁹ influctibꝫ/aut auis que trãsuolat i aere: cui⁹ nullũ iuenit argumẽtũ itinerꝭ illi⁹: ſʒ tantũ sonit⁹ alaꝝ ꝟberãs leuẽ ventũ ⁊ scindẽs ꝑ vim aerẽ cõmotis alis trãsuolans: ⁊ post h nullũ signũ inuenit itinerꝭ illi⁹: aut tãꝙ sagitta emissa in locũ destinatũ: diuisus aer ꝯtinu⁹ in se reclusus est: vt ignoret trãsit⁹ illi⁹: sic ⁊ nos nati ꝯtiuuo desinim⁹ eẽ: ⁊ ꝟtutis ꝗdẽ nullũ signuꝫ valuim⁹ oñdere: in malignitate aũt nr̃a ꝯsũpti sum⁹. Sap. v. ¶ Sexto electoꝝ renouatio ⁊c. Nõ solũ montes sed etiã tota terra mouebit: qꝛ nihil elemẽtatũ remãebit. ij. Pe. iij. Aduenie dies dñi vt fur: in ꝙ celi magno impetu trãsiẽt. elemẽta vero in calore soluent: terra aũt et ꝙ in ipã sũt opa exurent. Questio est hic aliꝗ ignorãtiũ: quõ est possibile/ꝙ de⁹ destruat totũ mõm ꝙ cũ tanta sapiẽtia ab eo creat⁹ est. ps. Quãmagnificata sunt opa tua dñe: oia in sapiẽtia fecisti: Rñ. ꝑ euidẽtia nota ꝙ celũ ⁊. oia corpa celestia nunꝙ destruent ꝗtũ ad formas subales: licꝫ eni habuerint ꝑncipiũ ꝑ creationẽ: tñ nõ habebũt finẽ ⁊c. Vñ Dauid loquẽs d celo/sole/luna/⁊ stellis. dr. Statuit ea in eternũ ⁊ in secl'm seculi ⁊c. De terra dr Eccl's. j. Gñatio ꝑterit ⁊ gñatio aduenit: terra aũt in eternũ stat. Sed ꝗtũ ad qlitates accidẽtales bñ mutabũt. Vñ celũ nõ mouebit/sol vero luna/stelle/etiã nõ mouebũt sed septẽ planete magꝭ lucebunt Esa. xxx. Et erit lux lune sic lux solis. ⁊ lux solis septẽplicit sic lux septẽ dieꝝ: in die ꝙ alligauerit dñs vuln⁹ ꝓli sui: ⁊ ꝑcussurã plage ei⁹ sanauerit. Terra etiã ⁊ alia elemẽta renouabunt ꝗtũ ad ꝯditiões ⁊ opationes accidẽtales: qꝛ terra nõ ꝓducet arbores ⁊ plãtas: ſʒ erit pura ⁊ alba sic farina. Itẽ aqua nõ mouebit cessãte motu ꝑmi mobilis: nec generabit pisces. Item aer etiã nõ erit tẽpestuosus/nec nebulosus/nec mittet ampli⁹ grãdines/nec pluuiã. Jõ dicit chrs. Celũ ⁊ terra trãsibũt. s. ꝗtũ ad ꝓprietates accidẽtales Lu. xxj. Et sic etiã itelli

gif illō ps. Initio tu dñe terrā fun. ꝛ opa ma. t. sunt celi: ipi pi. tu āt pma. ꝛ o. sic ve sti. ve. ꝛ sic op. mu. e. ꝛ mu. ꝛc. Corpa ḡ celestia ꝛ elementa renouabunt. De q̄ renouatiōe dr scptura. Ecce ego creo celos nouos ꝛ terrā nouā: ꝛ nō erūt i memoria pora Esa. lxv. Itē alia autoritas in nouo testa. Uidi celū nouū ꝛ terrā nouā. pmū celū ꝛ pma terra abijt: ꝛ mare iā n̄ ē. Apocal. xxj. Elemēta aūt oia destruent etiam q̄ntū ad formas subales p ignē ꝛc. vt dictū ē. Ad q̄stionē rn̄det: q̄n deꝰ faciet h: Pa silitudinē de rege q̄ obsidet ciuitatē ꝛ instruit mltas machinas ꝛ muros ad capiendū illā ꝛc. cū mag diligētia ꝛ sapia Et postea p̄o capta ciuitate destruit machinas illas ꝛc. Dices tu. q̄re? Rn̄. q̄a nō erant ad aliū finē nisi ad capiendū ciuitatē ꝛc. ḡ deficiēte cā/deficit effectꝰ ꝛc. Sic in pposito Ciuitas gl'iosa quā obsidemus est vita eterna. Ps. Gl'iosa dic. sūt de te ciui. dei. Et alibi. Hierlm q̄ edificat vt ciui. ꝛc. Deꝰ aūt creauit istū mōm tanq̄ locū obsidionis: in q̄ sūt machine ꝛ bōbarde ꝯtritionū: sagitte orōnū ad capiendū ciuitatē illā. Mat. xj. Regnū celoꝝ vim patitur: ꝛ vio. ra. illō. Capta ḡ ciuitate. s. completo nūero electoꝝ q̄ sūt scpti in libro vi in carta alba: dānati p̄o in carta nigra: non erit necesse eē elemēta ꝛ alias q̄litates accidentales mōi. s. generatiōes ꝛ corruptiones ꝛc. vt s. sed remanebit mōs purior: n̄ ad bellādū ciuitatē istā: sed ad dandā leticiā btis in opibus dei. iuxta illō Esa. lxv. postq̄ dixit. Ecce ego creo celos ꝛ trā nouā: subdit. Nō erūt i memoria pora ꝛ non ascēdet sup cor. sed gaudebitis ꝛ exultabitis vsq̄ i sempitnū in his q̄ ego creo ꝛc. Cōsiliū ḡ do vob: Si deꝰ certissime reuelaret tibi q̄ domꝰ tua esset cito cōburēda: q̄d faceres tu? Nunq̄d festinant mutares robā ꝛ alia bona i aliā domū? Certe sic. Ita in pposito. Deꝰ nob reuelauit q̄ domꝰ huiꝰ mōi ē cito cōburēda p ignē vlēz: ido ꝯsiliū accipe: muta bona tua i aliā domū. s. alterꝰ mōi q̄ cōburi n̄ pōt. Mutat aūt p elemosynas ꝛ cetra bona opa mie ꝛc. Istō cōsiliū dedit chrs d. Nolite thesaurizare vo. thesau. i tra vbi erugo ꝛ tinea demo. ꝛ vbi fures effo. ꝛ fu. Thesaurizate vob thesau. i celo: vbi neq̄ erugo neq̄ ti. demolit: ꝛ fures nō effo. nec furant. Mat. vj. ꝛ Lu. xij. Fures. i. antichris et sui seq̄ces. Erugo. i. ignis cōflagrationis.

De iudicio vniuersali Sermo XXVI

Fides tua te saluū fecit. Lu. xviij. Dicto sup de duabꝫ tribulatōibꝫ seu flagellis q̄ sunt pcessura iudiciū: nūc seq̄t videre de ipo vlti iudicio: q̄d magnū nob timorē incutere dꝫ. sic articulꝰ de natiuitate magnuꝫ amorē: ꝛ articulꝰ d morte magnā cōpassionē: ꝛ articulꝰ d resurrectiōe magnā exultatiōem: ꝛ articulꝰ d ascēsiōe magnā ꝯfidentiā ꝛ iflāmatōeꝫ. ꝛ iō articulū iudicij mltū cogitare dēmꝰ. vn̄ Hiero. Siue comedā siue bibā: siue q̄d aliō faciā: sp videt meis auribꝫ intonare vox illa terribil'. Surgite mortui ꝛ venite ad iudiciū. Judiciū ei cogitādo magnꝰ rior gn̄at i nob: p quē declinamꝰ ꝛ cōpescimur a malo. Itē Ecci. vij. Memorare nouissima t. ꝛ i et. n̄ pec. Saluter pmo p̄go ꝛc. ¶ Pro itroductōe materie pdicāde ē notadū: q̄ i sacra theologia fit q̄ō Quis erit iudex i iudicio vli: et difficultas ē ppt aliq̄s scpture auctātates q̄ diuersa vident inuere Nā q̄dā scpture dicūt q̄ deꝰ ē iudex: iuxta illō ps. Deꝰ iudex ius. for. ꝛ pa. Item Deut. xxxij. Si acuero vt fulgur gladiū meū ꝛ arripuerit iudicium māꝰ mea: reddā vltōeꝫ hostibꝫ meis: ꝛ his q̄ oderūt me retribuā. Quedā dicūt q̄ chrs fm q̄ hō erit iudex: iuxta illō Act. x. Hic ē q̄ ꝯstitutꝰ ē a deo iu. vi. ꝛ mor. Quedā dicūt q̄ iudices erūt oēs scti. iuxta illō Sap. iij. Judicabūt scti natōes: ꝛ dn̄abunt populis. Itē. j. Cor. vj. An nescitis q̄m scti d h mōdo iudicabūt? Pro declaratiōe ḡ hꝰ q̄ōnis ē notādū: q̄ ptās iudicādi siue iudicare pōt cōpetere alicui q̄ntuplr.

Primo p modū pncipalis vendicatōis
Scdo p modū pmarie delegatiōis.
Tertio p modū assessionis.
Quarto p modū approbatiōis.
Quinto p modū compationis.

¶ Primo ḡ modo iudicare competit soli deo scte trinitati Ps. Deꝰ iudex iustꝰ, licꝫ p q̄ndam appropriationem iudiciaria potestas attribuatur psone filij: Juxta illud

Io.v. Pr oē iudiciū dedit filio. Et Act.x dz de chro. Hic est q̄ ɔsti. est a deo iu.vi.z mor. Quō aūt h̄ sit vide be. Tho. p̄re.iij.q. lix.ar.j. vbi assignat rōnē q̄re prās iudiciaria attribuit̄ filio dei: q2 ꝓprie ipa forma z rō iudicij ē lex sapie vł v̄itatis ſm quā iudicat̄. z q2 fili⁹ ē sapia genita z v̄itas a patre ꝓcedēs z ip̄m ꝑfecte repn̄tans. iō ꝓprie iudiciaria prās attribuit̄ filio dei. ¶ Se cūdo mō ꝑ modū ꝓmarie dlegatōis/iudicare ɔpetit/ soli chro ſm q̄ hō: vt exp̄sse dz Dan.vij. Aspiciebā doēc throni positi sūt z antiqu⁹ dieꝝ. i. de⁹ p̄r sedit. infra. Et ecce cū nubib9 celi q̄si fili⁹ hoīs veniebat: z vsq̄ ad antiquū dieꝝ ꝑuenit: z i cōspectu ei⁹ obtulerūt eū: z dedit ei p̄tātē z honorē z regnū. In q̄ innuit̄ potestas iudiciaria. Itē Joā.v. Sicut em̄ pat̄ hꝫ vitā i semet ipo: sic dedit z filio vitā hr̄e in semetipo. Et p̄tātē dedit ei iudiciū facere: q2 filius hoīs ē. Vn̄ Apoc.j. dr: q̄ ex ore ei⁹ ꝓcedit gladi⁹ bis acut⁹. Gladi⁹ h̄ ē iudiciaḷ prās chri ad ɔdēnādū aīas z corpa reproboꝝ. Innuit̄ igit̄ i his p̄dictis auctorib9 prās iudiciaria hoī chro eē delegata: q̄ lꝫ ꝑtineat ad mer̄ iperiū: qd̄ nihil aliō ē q̄ hr̄e gladij p̄tātē ad aiaduertēdū i facinorosos hoies. ff. de iurif.om.iu.l. Impiū. qd̄ de iure ciuili delegari nō p̄t: vt in.l.j. ff. de offi. ei⁹ cui mā.ē iurisdictio. Nihilomin⁹ d̄ iure diuio sec⁹: z etiaꝫ de iure canonico: vt i c. In archiepatu: d̄ raptore. Et i c. Ep̄s. ne cle. vł mo. li.vj. Vn̄ istud petebat Dauid di. De⁹ iudiciū tuū regi da: z iu.tu.fi.re. Et hec delegatio iustissima rōne facta ē, q2 chr̄s iniuste iudicatus ē z ɔdēnat⁹: iō meret̄ inꝗntum hō eē iudex: vt alios iuste iudicet. Et h̄ ꝓbauit Job dicēs ad ch̄m Cā tua q̄si ipij iudicata ē, iō iudiciū cāmq̄ recipies. Job.xxxvj. Nota: q̄si impij iudicata ē. glo. A pilato. Et pei⁹ q̄ ipij. q2 si latro vel homicida a curia capit̄: nō alit̄ ɔdēnat̄ nisi ꝑus fiat ꝓcessus ordinari9 datis termis z dilatōib9 ad ꝓbādū z reprobādū. s; chr̄s absq̄ ꝓcessu z sine ɔsilio ɔdēnat⁹ fuit. nec appellauit ip̄e: nec aliq̄s ꝓ eo: q̄uis de iure ciuili i cā capitali ali⁹ ꝓ dānato etiā iniuste appellare p̄t. ff. d̄ appel.l. Nō tātū. Iō iudiciū cāmq̄ recipies. Glo. vt iuste iudices. Qui ei iniuste iudicat̄ ab aliq̄: illū iudicare meret̄. Pro q̄ fac qd̄ de iure ciuili statutū ē, vt qd̄ q̄sq̄ iuris i aliū statuit: ip̄e eodē iure vtat̄: vt ꝓbat̄ qd̄ q̄sq̄ iur. in rubro z i nigro. Qm̄ ḡ iudex iudicat aliq̄ñ iniuste/ meret̄ ab alio iudicari. Sap.xj. Per q̄ q̄s peccat: ꝑ hec z torq̄t̄. Nota exēplū qd̄ refert Gre. d̄ Theodorico iperatore: q̄ Joānē papā z Simachū patriciū iiuste iudicauit z occidi fec: z post mortē visus ē a q̄dā eremita i insula liparis habitāte: ab eisdē q̄s iniuste dānauerat duci z ꝓijci i infernū ¶ Tertiō mō iudicare cōpetit h̄is ꝑfectis: q̄ fuerūt paup̄es volūtarij i statu ꝑfectiōis existētes: sicut fuerūt ap̄li z eoꝝ vitā ꝑfecte imitantes: sicut D̄nic⁹: Frācisc⁹: B̄ndict⁹: Hieronym⁹ Antoni⁹ z hmōi. Mat.xix. Amē dico vob: q̄ vos q̄ reliq̄st; oīa z secuti est; me: i regnātiōe cū sederit fili⁹ hoīs i sede maie.sue: sede. z vos sup̄ se.xij. iudi.xij. tribus isrł. Nota: reliq̄st;/ nō soluꝫ extiora: s; etiā intiora. i. affectū ad bōa tp̄alia. In regeneratōe. Nota q̄ duplex ē regeneratio: sicut duplex ē gnatio. s. aīe z corpis. Gnātio aīe ē ꝑ creatōem ad eē nāe: regnātio ē ꝑ baptismū ad eē gr̄e. Jo.iij. Nisi q̄s renatus fue. ex aq̄ z sp̄ūsā. nō p̄t itra. i reg. dei. Gnātio ꝓ corpis ē in vtero mr̄is ꝑ ɔceptiōem: regnātio ꝓ corpis erit i fine mōi ꝑ resurrectōȝ. Dicit̄ ḡ i regnātōe. i. i resurrectōe vniuersali. Nota: iudicātes/ nō dic iudicādi. Et iō isti tales sedebunt cū chro tanq̄ sui assessores ad iudicādū. Et idē dicēdū de martyrib9 ꝓ chro iudicat;: q̄ assedebūt chro i iudicio tāq̄ assessores: iuxta illō Apoc.iij. Qui vicerit: dabo ei sedere mecū i reḡ meo: sicꝫ z ego vi. z se. cū p̄re m. i reg ei⁹. S; quō oēs p̄dicti sceti sedebūt cū chro i iudicio cū tūc erūt. xij. tm̄ sedes: S; dicēdum q̄ hāc difficultateꝫ explicat Aug. xx. de ci. dei. c.v. vbi sic ait. Nec qm̄ sup̄. xij. sedes sessuros eē ait. xij. solū hoies cū illos iudicaturos putare debem⁹. Duodenario q̄ppe nūero vniuersa q̄dā s̄cata ē iudicātiū multitudo: ꝓpt̄ duas p̄tes nūeri septenarij: q̄ s̄cat̄ plerunq̄ vniuersitas. Que due p̄tes. i. tria z q̄ttuor alt̄a ꝑ altera mltiplicata. xij. faciūt. Nā z q̄ttuor ter z tria q̄ter. xij. s̄ūt. Et si q̄ alia huius duodenarij nūeri q̄ adhuc valeat rō repit̄. alio q̄n qm̄ i locū traditor; Jude ap̄lm Mat thiā legim⁹ ordinatū. Ap̄ls Paul⁹ q̄ pl⁹

ilr oib9 laborauit. vbi ad iudicādū sedeat nō hēbit ꝙ pfecto cū alijs sctis ad nūeruz iudicū se ptinere demōstrat cū dt Nescitꝫ qꝛ āgelos iudicabim9? De ipis ꝗ3 iudicāidis in h nūero duodenario sitis cā ē. Non ei qꝛ dictū ē iudicātes .xij. trib9 isrł' trib9 leui ꝙ tertiadecima ē ab eis iudicāda ñ erit Aut solū illū pplm nō etiā gentes ceteras iudicabūt. Q, āt ait i rgeneratōe: pculdubio resurrectionē mortuoꝝ noie voluit regeneratōis itelligi. Sic em caro nr̄a regenerabit p icorruptōem queādmodū ē aia nr̄a regnāta p fidē. Hec Aug9. vbi š. Et sic pꝫ tertiū. ¶ Quarto mō .s. p modum approbatōis iudicabūt oēs: iuxta illō Sapie .iij. Judicabūt scti natiōes ꝛ dñabunt ppl'is ꝛc. ¶ Quinto mō p modū cōpatiōnis. Judicabūt vl' dicunt iudicare: nō solū boni ꝛ scti: ſꝫ etiā min9 mali magꝫ malos: inqntū coꝝ cōpatōe cōdēnabiliores apparebūt. Et h dt dñs Mat. xij. Viri niniuite surgēt i iudicio cū gnatōe hac ꝛ cōdēnabūt eā: qꝛ pniam egerūt in pdicatiōe Jone: ꝛ ecce plus ꝙ iona hic ꝛc. Isto mō cōdēnabūt casti oēs luxuriosos. Itē ꝙ remittit iuriā/ oēs vidicatiuos. Itē elemosynarij auaros ꝛc. Sic si sūt i vrbe aliꝗ clerici nō cōcubinarij cōdēnabūt alios cōcubinarios. Nota pctice qñ aia pñtat chro: ꝛ infrogat qre nō fuauit castitatē? Rñdebit: Dñe qꝛ erā iuuenis ꝛc. Et chrs dicet Et tales nōne fuerūt iuuenes ꝛ fuauerūt castitatē? Sic de auaris ꝛ alijs pctōrib9 put expedit. Itē: qre nō ieiunastis? Rñdebūt Dñe: qꝛ eram9 dlicati. Rñdebit christus: Nōne tales ꝛ tales erāt delicati ꝛc. Nota exēplū de illo monacho ꝙ dicebat abbati ꝙ puelle excitabāt eū ꝛc. Sic d oi statu hēbit diuina puidētia electos vt ex ipis cōdēnet alios ꝙ eiusdē stat9 fuerūt: puta milites/ iudices/ notarios/ barones/ reges/ impatores/ epos/ papas ꝛc. Videamus ꝗ mō qlit chrs iudicabit mōm i vniuersali iudicio. Null9 āt potuit de h nos meli9 istruere ꝙ ipe fili9 dei Jesus chrs ꝙ oia scit/ ꝛ nob modū iudicij reuelauit: lꝫ chrs noluerit reuelare diē. Vñ sic ait ipe Mat. xxv. Cū venerit fili9 homis i maiestate sua: ꝛ oēs angeli eius cū eo: tūc sedebit sup sedē maiestatꝫ sue: ꝛ cōgregabunt añ eū oēs gētes, ꝛ segabit eos ab inuicem sicut pastor segrēgat oues ab hedis: ꝛ statuet oues ꝗdē a dextris suis: hedos aūt a sinistris. Tūc dicet rex his ꝙ a dextris ei9 erūt. Venite bñdicti pr̄is mei ꝛc. vsꝙ ad Justi āt i vitā eternā. Vbi ponit dñs sex clausulas i qb9 notant sex circūstātie fm cōditiōes ꝙ erūt in vniuersali iudicio

Pria ē iudicātis apparitio: ibi. Cuꝫ ve. fili. ho. in maie. sua

Scda ē venerabil' associatio: ibi. Et o. ange. ei9 cū eo.

Tertia est iudicial' sessio: ibi. Tūc sede. sup se. maie. sue.

Quarta ē iudicādoꝝ positatio: ibi. Et cōgre. añ eū oēs gentes

Quinta snial' diffinitio: ibi. Tūc di. rex his ꝙ a dex. ei9 erūt

Sexta ē effectual' executio: ibi. ꝛ ibūt in supplicium eter.

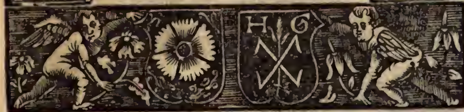
¶ Prima ꝗ circūstātia ē iudicātis apparitio: ꝙ notat ibi dū dt: Cū venerit fili9 hoīs .i. vgis. Nos dicimur filij hoim .i. patris ꝛ matris. sol9 aūt chrs dr fili9 homis qꝛ de mr̄e sine pr̄e. In maiestate sua. non dt i hūilitate/ paupertate ꝛ simplicitate cū qb9 venit in pmo aduētu: intantū ꝙ Joānes baptista vidēs eū dixit: Ecce agn9 dei Et iudei vidētes eū despexerūt eū dicentes Nolum9 hūc regnar sup nos. Lu. xix. Jō Esa. liij. In humilitate iudiciū ei9 sublatū est. Sic pphetauerat de eo Zacha. ix Exulta satis filia sion: iubila filia hierl'm Ecce rex tu9 venit tibi iustus ꝛ saluator: ipe paup: ꝛ ascēdēs sup asinā ꝛ sup pullū filiū asine. Sed in aduētu ad iudiciū veniet cū tāta maiestate: ꝙ tot9 mōs timebit. Nota similitudinē de auiculis cātātib9 ꝛ gaudētib9 i arbore: sed supueniēte falcōe: oēs pauescūt ꝛ silent ꝛc. Sic cōsiderate ꝙ iste mōs est: sic qdā arbor faciēs fructū digni tatis ꝛc. Hic totū istud vt hꝫ in pma dominica aduent9. fmōe .ij. ꝙ incipit: Bñdictus ꝙ venit in noie dñi. Amen.

¶ Finis sermonū de fide: siue d xij. articulis fidei: cōgesti a fr̄e Petro Hieremia panormitano ex sicilia: ordis pdicatoꝝ: hoie eruditiōnis cōpositissime. viij. Jd9 Sept. Anno .M.D.xiij.

Sanctuarium Siue ſermones de Sctis Petri Hie- remie Siculi: F. ordinis predi- catoꝝ: Concionatoris excellen- tiſſimi.

Ineſt index in quo ex ordine Sanctos ſcꝫm anni curſum cum folioꝝ numero videbis.

Tabula sermonū de sanctis

Tabula Sermonū. XCIIII. de Sanctis per totum annum.

Finis tabule.

Attēde lector nūeꝝ.v.citra dispēdiū/z in tabula/z in ordie smonū vacare: qm i locum eꝰ, vl. lapsu qdā festinatōis sui cessit.

¶ In festo beati Andree apostoli. Sermo.I.

Omnis qui credit in illū nō ɔfundet. Ro.x. Et in ep̄la hodierna. Nota non cōfundet. i. cōfusione culpe mortalis i hac vita: neq̧ ɔfusiōe pene eternalis post mortem. Et q̄ beat⁹ Andreas credidit in deum: ideo nō est cōfusus: īmmo est mirabilit̄ exaltat⁹ in gloria: ideo de eo erit s̄mo. Saluter virgo ꝛc̄. Pro intellectu verboꝝ est notandū: q̄ s̄m cōmunē s̄niaꝫ theologoꝝ p̄sertim beati Tho.ij.ij.q.ij.ar.ij. Et magistri senten.in.iij.li.dist.xxiij. tres ponuntur gradus vere credentie.

Prim⁹ est credere deum

Scd̄s est credere deo

Tertius est credere in deum

Prim⁹ gradus hꝫ p̄ sciaꝫ intellectualem

Scd̄s p̄ reuerentiā cordialē

Terti⁹ p̄ obedientiā generalē.

Et iste terti⁹ saluat animā. Et de hoc se quit thema. presupponit tn̄ p̄mos duos.

¶ Prim⁹ ḡ grad⁹ ē credere deū: scꝫ dn̄m creatorē toti⁹ vniuersi. Et iste articulus semp̄ fuit necessari⁹. ꝛ erit ab initio mūdi vsq̧ ad fineꝫ. Ita q̄ nunq̄ potuit aliquis homo saluari sine isto: iuxta illud Heb.xj Oportet accedentē ad deū credere: q̄ est ꝛ q̄ inquirentib⁹ se remunerator sit. Et satis pōt homo quilibet habēs intellectuꝫ ex ratione naturali concipere quod de⁹ sit: nisi sit stult⁹. De quo dꝛ in psalmo. Dixit insipiens in corde suo nō est de⁹. Vn̄ dicit sanct⁹ Tho.ij.ij.q.j.arti.v.ad tertiū argumētū. Et prima parte.q.ij. ad primuꝫ. q̄ credere q̄ deus sit: ꝛ q̄ deus sit vnus: non est ꝓprie articulis fidei. Ratio: q: demonstratiue ꝓbatur: nisi illi qui demonstrationē huius nō capit. Et in p̄senti duplici ratione manifeste ꝓbatur deum esse. Prima ratio sumitur ex parte cause efficientꝭ. Secunda ex parte mot⁹ ꝛ sensus. Vide b̄ b̄ Tho.parte.j.q.ij.arti.iij. Pro prima ratione nota sicit udineꝫ de illo q̄ intraret in aliquod magnū ꝛ excellens palatiū hū ordinatū ꝛc̄. Talis dato q̄ non videat dn̄m qui fieri fecit illud palatiū: tn̄ cognoscet magnā potentiā illi⁹ ex magnitudine palatij. Cognoscet etiā sapientiā ex ordine: ꝛ ex fine bonitatē. Sic in ꝓposito. Totus mūdus est palatiū dī. In celo sūt camere multe: in qb⁹ habitat deus cū filijs suis. i. electis suis. Joā.xiiij. In domo pr̄is mei: mansiōes multe sūt. Subtus terrā est carcer inferni. Nos vero sum⁹ h̄ in stabulo cū bestijs Baruc. O israel: q̄ magna est domus dei ꝛ ingens locus possessiōis ei⁹ magnus: ꝛ nō habens finē: excelsus et imēs⁹. Ex magnitudine ḡ mūdi possum⁹ cogscere magnificentiā ꝛ potentiā dei: ex ordine sapiētiā suā/ñ exɔseruatiōe s̄ꝯ bonitateꝫ. Sap.xiij. A magnitudine speciei ꝛ creature: cognoscibiliter poterit horuꝫ creator videri. Patet p̄ma ratio. Scd̄a rō sumit̄ ex motu ꝛ sensu. Si em̄ dicerē vob: creditꝭ q̄ in corpe meo sit aia: Rn̄debitꝭ q̄ sic. Et vn̄ cognoscitꝭ h̄: cū eā nō videatis: Rn̄deretis ex motu et sensu mēbroꝝ ꝛc̄. Sic ex motu toti⁹ orbis/ꝛ corporū celestiū potestis cognoscere deū. Hic singularit̄ d̄ motu solis: ꝛ lune: ꝛ stellarū. Itē de motu elementoꝝ singuloꝝ. Vn̄ ex hac rōne moti q̄dā antiq̄ ph̄i: dixerūt q̄ de⁹ est aia mūdi: p̄sertim Marc⁹ varro: sicut refert Augu. in.vij. de ciui.dei. Et Tho. etiā refert ꝛ reprobat.ij.ij.q.xciij.ar.j. Cū em̄ de⁹ sit simplicissim⁹/nō imiscet̄: nec cōponit̄ cū aliquo tanq̄ forma cū materia: quare deus nō est pars essentie creaturarū q̄uis creature omnes habeant essentiā a deo. Hāc rationem etiam ponit Virgilius in.vj. eneidos dicens. Principio celum ꝛ terras camposq̧ liquentes: Lucentemq̧ globūꝫ lune/titaniaq̧ astra: Spiritus intus alit: totaq̧ in fusa per artus Mēs agitat molem: et magno se corpore miscet. Iste ergo modus vtrq̧ cognoscendi habetur p̄ scientiam intellectualem: quia et philosophi sine fide cognouerunt deum: vt in.xij Meta. Unde Apostolus. Ro.j. Inuisibilia dei: a creatura mundi per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur: sempiterna quoq̧ virtus. ꝛ diuinitas: ita vt sint inexcusabiles: q: cū cognouissent deū ñ sicꝫ deū glorificauerūt aut grās egerunt: sꝫ euanu. in cogi.su. ꝛ obscu. est insi.cor.e. di. em̄ se es

se sapi. stulti facti sunt. Nota quod Apostolus reprehendit phos. Et dicit Aug. quod in templo eum alijs adorabant idola cum ppl'o. Patet primus gradus. ¶ Secundus gradus credendi/est credere deo. Et iste est melior. Credere aut deo/idem est quod credere verbis eius. Multi enim credunt deum. s. esse: sed non credunt deo. i. verbis eius. Sicut sunt omnes pagani et infideles/qui credunt deum esse: sed non credunt deo. i. Jesu christo vero deo et vero homini affirmanti esse tres personas/et vnam essentiam in diuinis. et sic de alijs articulis fidei. Et ideo damnantur. Sed qui credit deum: et deo: placet magis deo. Et ideo non priuabitur mercede sua. Legitur de Abraam quod deus pmisit ei dare filium cuius esset senex: et vxor antiqua: et ipse credidit. Vnde dicit textus. Credidit Abraam deo: et reputatum est ei ad iustitiam. Gen. xv. Sic et nos debemus credere deo/circa ea que sunt fidei: quod uis intellectus noster et humana ratio non pcipiat. Ideo Eccl. ij. Qui timetis deum credite illi. Non dicit illum: et non euacuabitur merces vestra. Infideles credunt deum: sed non deo. Et ideo euacuabitur merces eorum post vitam istam: quamuis in hac vita abundent diuitijs et alijs tpalibus bonis. ¶ Tertius gradus est credere in deum. Quid aut sit credere in deum declarat Aug. Nam sup illud ad Ro. iiij. Credenti in eum qui iustificat impium. dicit glo. Aug. Quid est credere in deum: Credendo amare: credendo diligere: credendo in eum ire: et eius membris incorporari. Hec ille. Igitur qui credit in deum/facit opa bona et meritoria: quia talis credulitas de sui rone includit charitatem: vt ex dictis Aug. pz. Ideo dicit saluator. Qui credit in me opa. s. meritoria/que ego facio et ipse faciet Jo. xiiij. Igitur qui est in pctō mortali: licz credat deum: et credat deo. non tamen credit in deum quia nec amat eum per charitatem/nec ad ipm vadit. Talis igitur existens in pctō mortali mentitur/cum dicit. Credo in deum: si intendit illud dicere in psona ppria: secus si in psona ecclesie fidem ecclesie pfitendo. Talis igitur gradus credendi est collatiuus eterne vite. Jo. iij. Omnis qui credit in ipm non pereat: sed habeat vitam eternam. Et hoc modo crediderunt apli in deum. Jo. ij. Crediderunt in eum discipuli eius. Inter quos refulsit Andreas cum alijs aplis credens in deum. Ex quibus quod credere in deum est credendo in eum ire. vt sup

dictum est. Videamus per quot passus beatus Andreas iuit ad deum vt eius exemplis magnificis puocemur. Nota quod per quattuor passus beatus Andreas iuit ad deum.

Primus est prompta obedientia.
Secundus est firma confidentia
Tertius est larga beniuolentia.
Quartus est pfecta patientia.

¶ Primus igitur passus fuit prompta obedientia. Et iste est effectus vere credentie: aliogn fides sine opibus mortua est. Jac. ij. Nota hoc quod Petrus et Andreas tribus vicibus fuerunt vocati a dño. Primo ad christi notitiam. Secundo ad christi familiaritatem: Tertio ad christi disciplinam. De prima vocatione habetur Joa. j. Hic historia. Ex quo moraliter nota: quod homo debet esse diligens/non solum circa salutem suam: sed etiam circa salutem proximorum: vt eos ducat ad vitam dei/consulendo/obsecrando/corripiendo etc. Sic fecit Andreas qui postquam agnouit christum adduxit Petrum ad eum etc. Sic debet facere vir vxori: et econuerso: dñs seruis: pater filijs: socius socio etc. j. Cor. vij. Saluabitur vir infidelis per mulierem fidelem. Et saluabitur mulier infidelis per virum fidelem. Ideo dicit Apoc. vl. Spiritus et sponsa dicunt veni: et qui audit dicat venit. De secunda vocatione legitur Lu. v. Hic historia. Ex quo nota moraliter: quod magis pfuit Petrus ad capiendum pisces ex eo quod accomodauit nauiculam suam christo petenti: quam ex labore suo: quia per totam noctem laborantes nihil ceperunt. Sic in proposito. Ex elemosynarum largitione vltra meritum vite eterne magis augentur tpalia quam deficiant: et quam augeantur ex labore humano. Mat. xix. Qui reliquerit domum vel fratres aut sorores etc. Centuplum accipiet. s. in hac vita: quantum ad lucra tpalia: vt declarat Marcus. x. Et vitam eternam possidebit. Item ps. Junior fui etenim senui et non vidi iustum derelictum: nec semen eius querens panem: tota die miseretur et comodat: et semen illius in bndictione erit. De tertia vocatione legitur Mat. iiij. et in euangelio hodierno. Ex quo moraliter nota exemplum optimum obedientie. Ex quo confundimur nos qui tot et crebris modis vocamur a domino: et tamen sumus rebelles sue voluntati et vocationi et surdi etc. Diuina namque bonitas nihil de contingentibus omittit ad nos vocandum et conuertendum ad se: modo interius inspirando: modo exterius pdicando: quia

vox ꝑdicatoris vox dei est Mat.x. Nō eī vos estis q̄ loquimini: sed spūs patris vestri qui loquit̄ i vobis. Itē Jo.iij. Spūs vbi vult spirat: ⁊ vocē eius audis ⁊c̄. Modo minis ⁊ terroribꝫ excitādo.s.pestibꝫ/fame/guerra/infirmitatibꝫ ⁊c̄. Et tñ sumus surdi obaudiētes vocē dñi. Vñ Grego. in homelia hodierna. Quāta nos eiꝰ miracula videmꝰ q̄t flagellis atterimur: quātis minarū aspitatibꝫ deterremur. ⁊ tñ vocātē sed ꝯtenimus. In celo iā sedet q̄ de ꝯuersiōe nos admonet: iā iugo fidei colla gentium subdit: iā mundi gl'iam strauit. Iā ruinis eiꝰ crebescētibꝫ districti sui iudicij diē ꝓpinquare denūciat: ⁊ tñ supba mens nr̄a non vult hoc spōte deserere: qḋ q̄tidie ꝑdit in vita. Hec ille. Iō nō simus inobedientes voce dñi ne alias iratꝰ nos ꝑdat. Nota similitudinē d̄ falcone q̄ q̄n est satur nō venit ad dñm eū vocātē. ⁊ tūc patronus eiꝰ indignatus iacit in eū lapidē ⁊ occidit ⁊c̄. Sic diues vocatus a deo: q̄ satiatꝰ est: ⁊ plenus diuitijs nō vult venire. Sic luxuriosus ⁊c̄. Dic practice ⁊c̄. Sed dñs iratꝰ ꝓijcit in eū lapidē dure mītꝭ ⁊ occidit aiam ⁊ corpus ⁊c̄. Nec audet nos clamātes in tpe necessitatis Prouer.j. Quia vocaui ⁊ renuistis. extēdi manū meā ⁊ nō fuit q̄ aspiceret. despexistis oē ꝯsiliū meū ⁊ increpatiōes meas neglexistis. ego q̄z in interitu vr̄o ridebo ⁊ subsānabo cū vobis qḋ timebatis aduenerit ⁊c̄. Iō cū Job dicamus. Vocabis me ⁊ ego rn̄debo tibi. operi ma nū tu. porri. dex. Job.xiiij. Scḋs passus fuit firma ꝯfidētia: sic pz Joā.vj. q̄n Andreas dixit. Est puer hic vnꝰ q̄ habz q̄nq; panes bordeaceos ⁊ duos pisces ⁊c̄. quod ꝓbū ē ꝯfidētia dixit: vt sentit Chrys. Et q̄ exēplo nota moralr̄ q̄ debemꝰ ꝯfidere d̄ diuia bonitate in oibꝫ factis nr̄is ⁊c̄. Nota ꝯ illos q̄ diffidūt d̄ dño. Timēt eīn vbi nō est timendū: sicut pz de eo q̄ vult igredi religionē. Timet eīn ne possit ꝑseuerare. Sic de volūtate pcere inimico ⁊c̄. Sic de illis q̄ sunt auari ad elemosynas dandas: qḋ ꝓcedit ex eo q: nō ꝯfidūt d̄ dño dicēte. Da paupibꝫ ⁊ habebis thesaurū in celo Mat.xix. Et ibidē subdit. Ois q̄ reliq̄rit domū vel frēs ⁊c̄. Centuplū accipiet ⁊ vitā eternā possidebit. His eīn ꝟbis auarus n̄ credit: q: si crederet certe daret vnū ꝓ centū. sicut ꝯsideret d̄ instrumēto facto ꝑ notariū de silr̄ ⁊c̄. Iō ꝯfidātis dño. ps. Qui ꝯfidūt in dño sicut mons sion nō cōmouebit̄ ⁊c̄. Tertiꝰ passus est larga beniuolētia: que d̄r larga: q: debet extēdi ad oēs homies mūdi. Vñ nota qḋ latius debz esse cor nr̄m ad diligēdū ꝓximos q̄ est celū empyreū ad ꝯtinendū creaturas: q: celū empyreū nō pōt cape pctōres ⁊ malos. Luc.x. Videbā sathanā sicut fulgur d̄ celo cadentē. Sed cor nostrū debet cape bonos ⁊ malos: iustos ⁊ pctōres. Itē celū empyreū nō pōt cape infideles: sed cor nostrū debz cape illos: vt oēs diligat ⁊c̄. ps. Ois ꝯsummationis vidi finē latū mādatū tuū nimis. Hāc habuit excellēter btūs Andreas. sicut pz in ꝯuersiōe Nicolai senis luxuriosi. ꝓ quo q̄nq; dieb' ieiunauit: donec eiꝰ ꝯuersioem a dño obtinuit. Itez pz in liberatiōe illius iuuenis tētati ⁊ accusati a mr̄e libidinosa. Idē pater illiꝰ epi deuoti sui tētati a diabolo in specie mulieris. Sz hoc exēplū reserua in fine s̄monis. Quartus passus est ꝑfecta patientia q̄ ꝓbat in suo sacro martyrio: in q̄ manifeste apparuit q̄ nō solū patiēter: sz etiā libēter mortē amplexus ē: q: nō potuisset a fidelibꝫ liberari a morte: nihilominꝰ ab ipsis petebat: vt palmā sui martyrij nō impedirent. Deo grās Amen.

Item de beato Andrea Sermo secundus.

Eli relictis retibꝫ secuti sunt eū Mat.iiij. Vide infra in s̄mone beati Jacobi apli q̄ incipit. sicut ⁊ iste. ¶ Pro introitu s̄monis notādū q̄ sicut experimēto videmꝰ q̄n aliqs tendere vult ad aliqḋ regnū: ciuitatē: vel castrū. ⁊ ignorat viā semꝑ nititur inuenire societatē alicuius expti viatoris pedoti seu paisani cuiꝰ vestigia sequens ꝑ viā rectā incedat. Sic fecit Tobias q̄ volēs accedere ad Gabellū ꝓpinquū suū in Rages ciuitatē Medorū merito parentis ⁊ sui inuenit sociū bonū. s. angelū Raphaelē q̄ sanū illū duxit ⁊ reduxit ad ꝑēm: sicut legit̄ Tob.v. ⁊ ꝑ totū. Modo ad ꝓpositū oēs nos tendere debemus ad regnū vite

pennis: siue ad adq̄sitionē summi boni: q2 illa est finis noster vltim⁹ quā naturaliter desideramus. Nā vt dī Boe. in. iij. de cōsol. In mētib⁹ hoim naturalr̄ viri boni est inserta cupiditas. Ad illā ergo totis affectib⁹ pgere debem⁹: q2 nō habem⁹ hic ciuitate manentē: sed futurā inq̄rim⁹ H. b. vlti. Viā tñ ignoramus z cū difficultate cognoscimus. Nā z expientia docet q̄ oēs hoīes p vias diuersas incedūt. Quidā p viā diuitiaꝝ i q̄b⁹ putāt btitudinē ꝯsistere q̄dā p viam honoꝝ. q̄dā voluptatū. q̄dā p viā potētie zc̄. Vide infra in s̄mone beati Francisci: q̄ incipit. Mihi absit gloriari zc̄. In pncipio. Ideo dī Boe. in. iij. de ꝯsol. Oim mortaliū cura quā multiplicium studioꝝ labor exercet diuerso q̄dē calle pcedit: ad vnū tñ beatitudinis finē nitit̄ puenire. Cū ergo via hec sit tā nobis incerta z obscura: ad quē viatorē ibimus? Nū q̄d ad Adam? Nō: q2 in pma dieta iter errauit zc̄. Nunq̄d ad Moysen. Nō q2 ipse q̄nq̄ errauit: nec viā vite eterne nobis ondit: sed adq̄rendoꝝ tpaliū bonoꝝ q̄ in premiū futuꝝ pollicet̄. Nunq̄d ergo aliū pphetā aut patriarchā. Nō certe: q2 oēs quidē errauerūt in solitudine z in aquoso viam ciuitatis habitaculi nō inuenerūt: esurientes z sitiētes aīa coꝝ in ipis defecit. Vñ nō ad celū sed ad infernū oēs descēdebant ps̄. Quis est homo q̄ viuet z nō videbit mortē. eru. aiam su. de ma. inferi. ps̄. Oēs ergo peccauerūt z egent glīa dei. Ro. iij. Verus ergo viator seu pductus q̄ nunq̄ viā errauit nec errare pt: est chr̄s q̄ verax est z viā dei in vitate docet Mat. h. xxij. Propter hoc eīn de celis descēdit ad vteꝝ vginis vt nos viā istam doceret: z si nos ipm imitemur glīam ꝯsequamur Eccli. xxiij. Gloria magna est sequi dn̄m: lōgitudo eīn dieꝝ assumet̄ ab eo. Petrus ergo z Andreas vo'ētes vt prudētissimi viri per viā rectā incedere vt ad finē optatū tandē puenire possent secuti sunt dn̄m. Et hoc ē q̄ dī in themate. Illi relictꝫ retib⁹ zc̄. Sz notanduz nobis est q̄ dī thema q̄ ad hec vt seq̄ dn̄m expediti⁹ possent sua retia reliq̄rūt. Ex q̄ dat̄ nob itelligi: q̄d si volum⁹ dn̄m Iesū chr̄m seq̄: etiā nr̄a retia relinq̄m⁹: q2 al's tāq̄ catenati ipis retib⁹ z ligati ipꝫ seq̄ neq̄q̄ possem⁹. Sunt āt q̄ttuor maria retia q̄ nos detinēt alligatos: q̄ relinq̄re opꝫt vt dn̄z seq̄ possim⁹ q̄ etiā apli reliq̄rūt p̄sertim Andreas: de q̄ nobis hodie s̄mo est: sic z nos debem⁹ facere tanq̄ expediti vernaculi Abrae Gen̄. xiiij.

Primū est rete ppꝛie volūtatis: z istud relinq̄mus p ppꝛiā obedientiā.

Scd̄m est rete carnalis voluptatis: et hoc relinq̄mus p sanctā pniam.

Tertiū est rete humanalis fragilitatis z hoc relinq̄mus p firmā patientiā.

Quartū est rete mundanalis cupiditatis: z hoc relinq̄mus p piam subueniētiā. Primū ergo rete zc̄. Propꝛia eīn volūtas est rete magnuz p q̄d ligat̄ homo z trahit̄ ad infernū. Bern̄. Tolle ppꝛiā voluntatē z deerit infernus. Et vñ pctā oia cōmittūtur: nōne a ppꝛia volūtate? Vult ei homo voluntatē suā nō deo subijcere: sed sibi ppꝛiā reseruare. z hinc pcedūt oia pctā. Ambro. xv. q. j. Nō est q̄ cuiq̄ vr̄am ascribamus erūnā nisi nostre volūtati. Nemo nostrū tenetur ad culpam nisi ppꝛia volūtate deflexerit zc̄. Ad idē facit dictū Aug. xv. q. j. §. j. Pctm̄ adeo voluntariū malū est: vt si no sit volūtariū/ desinat esse peccatū. Sic z infernus nō factus nisi pp̄ter ppꝛiā voluntatē. Vñ Aug. xxiij. q. iiij. Nabuchodonosor. Vasis ire nunq̄ deus reddere interitū: si nō voluntariū inueniret̄ homo habere pctm̄. Vñ bella/ vñ furta/ vñ homicidia/ vnde adulteria vnde destructiones religionū: nisi ex ppꝛia volūtate. Mat. xv. de corde exeunt cogitatiōes male/ homicidia/ adulteria zc̄. Hoc ergo rete relinquendū est si velimus sequi chr̄m. Relinquimus aūt p verā obedientiā. Iōo dicit ipse. Qui vult venire post me abneget semetipꝫ. z tol. cru. suā z sequat̄ me Mat. xvj. Nota. Et sequat̄ me. Nā ipē dī Ioā. vj. Descendi de celo nō vt faciā vo. meam sed eius qui misit me. Nota duplicē voluntatē in chr̄o s̄m q̄ homo: scꝫ voluntas sensualitatis: que vocat̄ voluntas vt natura. z voluntas rationis: que dicit̄ volūtas vt rō zc̄. Declara scdꝫ. pmā petebat a patre Pater si possibile ē trāseat a me calix iste: verūtamē nō mea volūtas sed tua fiat zc̄. Hoc ergo rete btūs Andreas reliq̄t. Nā vt dī Greg. in homelia. Ad vnius iussionis vocē Petrus z Andreas relictis reti

tibus secuti sunt redemptorē rē. Hic quō tribꝫ vicibꝫ fuerūt a domino vocati. sicut dicit in legenda. De prima legit Joā.j.de scda Lu.v.De.iiij. Mat.iiij.z in euāgelio hodierno. In prima nota moralit ꝙ sicut Andreas vocauit Petrū:sic z nos Apoc. vlti. Qui audit dicat veni. ¶ Scdm rete est carnalis voluptatis rē. Jam experientia docet ꝙ magnū rete sit hoc. Nam q̄si oēs hoies mundi hoc rete illaqueant: ita vt dicere possemus. Oēs declinauerūt simul inutiles facti sunt rē. Fortasse in tota hac ciuitate paucissimi sunt q̄ tali rete aliqn̄ non fuerint alligati. Hoc rete ligauit fortē Samsonē .sanctum Dauid.sapientissimū Salomonē. De hoc rete cōplāgens loquit Abacuch di. Expādit sagenā suā:z semp interficere gētes non cessat Abacbuch.j. Et nota ꝙ istud secundū rete carnalis voluptatis habet decē fila ex quibꝫ cōponit:q̄ sunt decē spēs luxurie:q̄ sunt iste vicꝫ. Primum fornicatio simplex inter solutū z solutā. Scdm adulterium. Tertiū stuprū. Quartū sacrilegiū. Quintū incestus. Sextū raptꝰ. Septimū mollicies. Octauū sodomia. Nonū innaturalitas seu turpitudo cūvxore extra vas debitū. Decimū bestialitas. Hic vt expedit Sed hoc rete relinqmus p sanctā penitētiā.p ipam em̄ in anima subijcit corpꝰ qd facit ipm pmū fuire z etiā eleuari ad celestia ɔtemplāda ꝙ nō timet hoc rete Prouerb.j. Frustra iacit rete ante oculos pennatoꝝ. Pennati vocant penitētes:qꝛ duas alas assumūt p pniam: z orationis z abstinētie p quas volant p desideriū sanctū relicta carnali mole. Ad pbandū etiā quantū hoc rete pualet. Nota exemplum qd legit i legēda hodierna d matre illa q̄ filiū ɔcupiuit z cetera. Ubi etiā pbat excellētia castitatis beati Andree. cuiꝰ merito fuit z luxuria finita z castitas libera ta. Jdo Col.iij. Mortificate membra vestra que sunt sup terrā. Beatus Andreas volens cbr̄m seq̄ reliquit etiā hoc rete Nam credo ni fallor ipm virginali mūditia pditū fuisse. z qꝛ sciebat nō aliter hoc rete posse euadere nisi p pniam: ideo mirabili penitētia se affligebat: qua et merito cuius nō solū ipe euasit :sꝫ etiā alios fecit euadere. Nota exemplū de Nicolao sene

inueterato in luxuria: sicut legit in legenda. Caueamus ergo a ɔsuetudine peccādi:que ita efficit altera natura: ꝙ nō sinit hoiem a pctō resilire :nisi cū maxima vi z grā dei. Hiere.xiij. Si mutare pōt ethiops pellē suā:aut pardꝰ varietates suas: ita z vos poteritis bn̄facere cū didiceritꝫ malū. ¶ Tertiū rete est humanalis fragilitatis rē. Hoc rete multos illaqueat. sicut pꝫ in Petro q̄ fragilitate quadā cbr̄istū ter negauit. Sic z hodie multi timore mūdano multa pctā cōmittūt :sicut pōsertim legiste q̄ ne displiceāt magnatibus pferunt iniustas snias. Sic z artiste laborāt i festiuis diebꝫ vt fuiāt nobilibꝫ. Uxor quot pctā cōmittit p timorē viri rē. Hic vt expedit. Hoc ergo rete relinqmus p firmā patientiā:qꝛ vt dr̄ Aug. in pmo de ciuitate dei. z in decretis.xxij.q.v..Jta ne. Homo potius debet omia mala pati: ꝙ pctō ɔsentire. Jdo dr̄ dn̄s. Nolite timere eos q̄ occidūt corpus:aiam aūt nō pn̄t occidere:sed potius eū timere q̄ pōt z aiam z corpus pdere in gehennā Mat.x. Hoc ergo rete reliq̄t btūs Andreas. Nā habuit tātā firmitatē z patientiā ꝙ etiā mortē subijt pter cbr̄m. Hic eiꝰ martyriū. Jdo dr̄ Luc.xxj. In patiētia vr̄a possidebitꝫ aias vr̄as. ¶ Quartū rete est mūdanalis cupiditatꝫ circa bona tpalia. Et hec triplr̄

Primo in desiderādo. (illaq̄at hoies.
Scdo in adquirēdo.
Tertio in retinendo.

¶ Primo mō desiderādo:qꝛ mlti iordinate desiderāt tpales diuitias:aut ad finem malū:aut malo mō rē. ¶ Scdo adq̄rēdo in q̄ mlta pctā cōmittunt:aliena diuersis modis vsurpādo. ¶ Tertio i retinēdo tenatiꝫ z nō cōicādo egenis rē.xlvij.dist.sicbi. Uide ifra i fmōe de b. Nicolao: q̄ incipit: Justū deduxit dn̄s rē.p.iij. Hoc rete mlti implicāt Hiere.vj. A miore vsq ad maiorē oēs auaritie studēt :z a pp̄ha vsq ad sacerdotē cūcti faciūt dolū. Potes discurrere p singlos statꝰ hoim z singlas artes. Hoc rete excellētissime reliq̄t Andreas. Nā oia reliq̄t vt cbr̄m expeditiꝰ seq̄retur:nō solū retia sua. Un̄ dr̄ Luc.v. Relictis oibꝫ secuti sunt illum. Nota oibꝫ:non solum exterioribꝫ sed etiaꝫ cupiditatibus interioribꝫ. Nam vt dicit Greg. in home.

hodierna. In hac re debem⁹ affectū potius pensare q̄ censū. multū reliq̄t q̄ sibi nihil retinuit. multū reliq̄t: q̄ q̄ntūlibet parꝝ totū defuit. Sic ⁊ alij apl̄i reliq̄rūt. Un dicebāt. Ecce nos reliquim⁹ oia: et secuti sum⁹ te ⁊c̄. Mat. xix. Sic etiā fec̄ ille Crates theban⁹/de q̄ ponit Hiero. xij. q. ij. Et hoc mō seq̄mur chr̄m: q̄ de se dicit. Uulpes foueas habēt ⁊c̄. Mat. viij. Hoc ḡ re tbe relinquim⁹ ꝑ piam subueniētiā. Subueniendo. s. pauꝑib⁹ ⁊c̄. Luc̄ xj. Quod superest: date elemosynā. ⁊ ecce oia munda sūt vobis. Si q̄s aūt de reb⁹ exteriorib⁹ subuenire nō pōt ꝓpter pauꝑtatē necessariaȝ aut voluntaria: subueniat de interiorib⁹. s. de oꝛonib⁹: de cōpassiōib⁹. Sic̄ ⁊ btūs Andreas nō solū in vita: sed etiā post morteȝ subuenit indigētib⁹ miseris ⁊ tentatꝭ. Nota exemplū de ep̄o tentato a diabolo sicut legiꝛ in legenda.

In festo beati Nicolai. Sermo tertius.

Inuenit gratiā corā oculis dn̄i. Eccl̄i. xliiij. et in ep̄la hodierna. Ex hac gr̄a quaȝ dicit thema beatū Nicolaū inuenisse coram oculis dn̄i septē excellentes effectus: quasi ex quodā limpidissimo fonte riuuli ꝓcesserūt: ⁊ sunt isti videlicet

Primus miraculoꝝ opatio
Scd̄s diuinalis sanctificatio
Tertius spiritualis deuotio
Quartus fraternalis dilectio
Quintus pontificalis ꝓmotio
Sextus virtualis administratio
Septim⁹ supnalis glorificatio

¶ Primus ḡ effect⁹ ⁊c̄. Fuit em̄ btūs Nicolaus excellētissime insignit⁹ gr̄a miraculoꝝ: sicut ifra ꝓcessu sermōis patebit. Un̄ eccl̄ia decantat. De⁹ q̄ beatū Nicolaū pōtificē tuū innumeris decorasti miracl̄is ⁊c̄. Sed est dubitatio. Posset em̄ aliq̄s dicere. Uideꝛ q̄ hic non sit effect⁹ gr̄e diuine saltē loquendo de gr̄a gratū facientē. Nā potentia faciēdi miracula daꝛ a deo etiaȝ malis hoib⁹: sicut dicit text⁹. j. q. j. Teneamus. Et. c. ꝓphetauit. Et de reliqui. ⁊ ve. san. c. j. Itē antichr̄s faciet m̄lta miracl̄a sic̄ dicit apl̄s. ij. Tessa. ij. qui tū erit pessimus. Multi etiā alij mali hoies fecerunt miracula: de q̄b⁹ dicit saluator Mat. vij. Multi dicēt mihi i illa die. s. iudicij. Dn̄e nōne in noie tuo ꝓphetauim⁹: ⁊ i tuo noie demonia eiecim⁹: ⁊ in tuo noie ꝟtutes m̄ltas fecim⁹. Et tūc cōfitebor illis q̄ nunq̄ noui vos. Discedite a me qui opamini iniquitatē. Et hoc ḡ nō videꝛ cedere in laudem Nicolai/q̄ miracula m̄lta fecit. Pro hui⁹ ḡ dubij declaratiōe notādū: q̄ q̄uis etiaȝ mali miracula facere possint vt ꝓbaꝛ in auctoritatib⁹ allegatꝭ/nihilomin⁹ tū q̄tuor differentie sūt inter miracula facta ꝑ bonos ⁊ sanctos viros: ⁊ illa q̄ fiunt ꝑ malos: sicut tangit btūs Tho. in. ij. sniaꝝ di. vij. q. iij. ar. j. ad scd̄m. ¶ Prima differētia sumiꝛ ex efficatia virtutꝭ opantis: q̄ꝛ signa facta ꝑ bonos fiunt diuina virtute etiā in illis ad q̄ ꝟtus actiua nature se nullo mō extēdit: sic̄ suscitare mortuos ⁊ huiusmōi q̄ demōes s̄m veritatē facere nō pn̄t: sed in prestigijs q̄ diu durare n̄ possunt s̄ȝ Tho. prestigiū d̄r eo q̄ p̄stringat actiue oculi: sic̄ dicit Aug. in lib. de ciui. dei ⁊ in decretis. xxvj. q. v. Nec mirū. Nec obstat si dicatur de virga Moysi ꝯuersa in colubrū ꝟtute diuina/quod tū miraculū fecerūt etiā magi Pharaonis. s. Joan. ⁊ Mābres: sic̄ legiꝛ Exo. Ubi etiā d̄r q̄ ꝯuerterunt aquaȝ in sanguinē: ⁊ fecerūt aquas ranis ebullire: q̄ꝛ ꝯuersio illaꝝ virgaꝝ ꝑ magos facta fuit ꝟtute nature. In illis virgis erant q̄dam rōnes seminarie: q̄b⁹ mediantib⁹ poterant ille virge ꝟtute nature ꝯuerti in serpentes: sicut dic̄ Aug. in lib. de ciui. dei. et habeꝛ in decretis. xxvj. q. v. Nec mirum. Sicut in sīli videm⁹ de pilo caude eq̄ posito in aqua q̄ inde ad aliq̄t dies cōuertiꝛ in serpentē. Nō ḡ fuit illud in se miraculū: sȝ apparuit miraculū illis q̄ h̄ ignorabant sic̄ etiā videꝛ miraculū conuersio pili equi in serpentē apud rudes ⁊ ignorantes. Ac virga Moysi nō ꝟtute nature: sed diuina tm̄ fuit ꝯuersa in serpentē. Et iō fuit magnū miraculū vt in. c. Cū ex iniuncto. d̄ hereticis. Uide de h̄ in s̄monib⁹ de decē preceptis: in p̄mo p̄cepto ser. ij. Beat⁹ aūt Nicolaus faciebat signa ꝟtute diuina: ḡ laudabilis valde est. ¶ Secūda differentia sumiꝛ ex vtilitate signoꝝ: q̄ꝛ signa per bonos facta sūt de reb⁹ vtilib⁹: sic̄ i curatōib⁹

infirmitatū:liberatiōib᷒ innocentū. Sic p beatū Nicolaū mlta talia facta legunt. Signa aūt facta p malos facta sunt in re bus vanis. sic volare in aera: sic fecit Symon mag᷒. ⁊ in reb᷒ etiā nociuis sepe. puta q꞉ reddūr boi mēbra stupida: sic fecerūt Saroes ⁊ arfaxat magi sic legit in legēda sctōꝝ Symonis et iude: reddūr etiā talia signa maloꝝ quęꝗ mētes boim alienatas: aut furoꝛe aut falso amoꝛe: sic fecit Basilius fact᷒ monach᷒ cuidā scīmoniali sicut scribit Gre.in.j. Dialo. Vñ Luca. Mēs hausti nulla sante polluta veneni Incātata perit. Vñ ⁊ ō quadā mlīere magna scribit Virgi. sic Aug. refert. xxj. de ciui. dei. Virgi. Hec se carminib᷒ pmittit soluere mētes. Quas velit. ast alijs duras imitttere curas.

Sisterere aquā fluuijs: ⁊ vtere sidera retro Nocturnosꝗ ciet manes mugire videbis Sub pedibus terram: ⁊ descendere montibus oꝛnos.

¶ Predicta aūt sūt p maioꝛi pte pstigia: q꞉ faciūr talia apparere vera: cum vera nō sint: sed plena mēdacijs: vtpote ab illo facta q mendax est: ⁊ pr ei᷒. Ad h etiā ptinet qd dr de mulierib᷒: quas appellāt strigas: siue hymnaticas: ⁊ de qbusdā alijs q credunt se cū Diana dea paganoꝝ: vel cū Herodiade intēpeste noctꝫ silentio mlta terraꝝ spacia ptransire: cōtra qd vide rex. in.c. Epi.xxvj.q.v. Hec oia pmittit deus ꝯtingere illis: q fidem pdiderunt: sic dicit aplus.ij. Thes.ij. Loquēs de miraclis antichri: sic ait. Cui᷒ est aduent᷒ fm opationē sathane: in oi virtute: ⁊ signis: ⁊ prodigijs: ⁊ mendacib᷒: ⁊ in oi seductione iniqtatis his q pereūt: eo q charitatē vitatis nō receperūt: vt salui fierēt. Et iō mittet illis de᷒ opationē erroꝛis: vt credāt mendacio ⁊c. Et ad idē facit textus.xxvj.q.v. Epi. vbi dr: Ipe sathanas: q transfigurat se in angelū lucis: cū mentes cuiusꝗ mulierꝫ cepit ⁊ hanc p infidelitatē sibi subiugauerit: illico transfoꝛmat se in diuersarū psonaꝝ species ⁊c. Alias nō pmittit deus sic decipi fideles ⁊ bonos ps. Quia nō relinquet dñs virgā pctoꝝ sup soꝛtem iustorū: vt nō extendāt iusti ad iniqtatē man᷒ suas ⁊c. ¶ Tertia differētia sumit ex pte finis: q꞉ signa bonoꝝ oꝛdinant ad edificationē fidei: ⁊ bonoꝝ mo:um: iuxta illud Mar. vlti. Illi aūt pfecti pdicauerūt vbiꝗ: dño coopante: ⁊ sermonē ꝯfirmante sequentib᷒ signis. Sed signa maloꝝ sūt in manifestū nocumentū fidei ⁊ honestatis. Nō em pōt ꝯtingere nisi vtute diuina: q aliqs falsā doctrinā annunciās vera miracula faciat: q non nisi vtute diuina fieri pnt. Sic em de᷒ esset falsitatꝫ testꝫ: qd est impossibile: vt notat Tho.in.ij. ꝯlibero.

¶ Quarta differētia est quātū ad modū q꞉ boni opant miracula p inuocationē diuini nois pie ⁊ reuerēter: sed mali qbusdā deliramētis/ sic q incidunt se cultris/ sic faciebāt pphe Baal. qs occidi fecit Helias iij. Reg. xviij. ⁊ faciūr hmōi turpia. Et ita signa p bonos facta pnt manifeste discerni ab his q virtute demonis fiūt. Ex predictis q pꝫ q qñtū ad psonam miracꝫoꝝ beat᷒ Nicolaus fuit valde laudabilis/ q꞉ faciebat miracula vtute diuina/ ⁊ ad vtilitatē hominū/ ⁊ ad ꝯfirmationē fidei/ et p inuocationē diuini nois. q bene de eo dicitur q inuenit grāꝫ corā oculis dñi. ¶ Secundus effect᷒ ē diuinalis scīficatio. Dicitaūr sanctificatio diuinalis ad differentiā sanctificatiōis humanalis. Vide i alio smōe eiusdē sancti q incipit. In extinguibile est lumen illi᷒ p.j. Hui᷒ aūt scītatis fuerūt tria signa. Primū signū fuit baptismus: q꞉ in baptismo datur gfa sacramentalis. Cuius gratie sacramenta baptismi est cā: ⁊ signū: cuiusmodi lr cetra sacramēta/ q꞉ vt dicit mgr in.iiij. sentē. in pn. Sacramētū est inuisibilis gr̄e/ inuisibilis foꝛma: cui᷒ imaginē gerit ⁊ cā existit. Declara quō ablutio exterioꝛ cū foꝛma vboꝝ est signū interioꝛꝫ ablutiōis q fit p grām gratu facientē. In cui᷒ infusione pncipaliter opat cbūs. ſꝫ instrumētalr sacramētū. Vñ Aug.j.q.j. Detrahe: Accedit vbū ad elemētū: ⁊ fit sacfm. Vñ tāta virt᷒ aque vt coꝛp᷒ tangat/ ⁊ coꝛ abluat. nisi faciēte verbo nō q꞉ dr: sed q꞉ credit. Scōm signū fuit qñ dū baptizaret: erect᷒ stetit in pelui: qd fuit signū rectitudinis aie: q p grām scīficante rectificat: sic ecōtra p culpā iniqtat obligat. iō pueri baptizari dicunt recti: ⁊ innocētes. ps. Innocētes ⁊ recti adheserūt mihi: q꞉ sustinui te. s. in cruce moꝛiēdo: ⁊ sūt vba pris ad filiū. ⁊ i h tangit cā me

ritoria hui⁹ sanctificatiõis: q̄ ē passio btī. Tertiū signū fuit: qñ q̄rta ⁊ sexta feria sel mel tm̄ vbera sugebat. Quare autē h̄ faciebat. Vide i p̄dicto s̄mõe. e. j. ¶ Terti⁹ effect⁹ est sp̄ualis deuotio: q: postq̄ ad annos discretiõis puenit: qñ erat capax actualis deuotiõis: sepe eccl'ie limina frequentabat / fugiēs alioꝝ iuuenū lasciuias: ⁊ cõsortia eoꝝ: q̄ p vitioꝝ deuia oberrabāt: et quicq̄d de sacra scriptura intelligere poterat: memoriter retinebat. Vñ cātat eccl'ia Eccl'ie scē frequentās limina: sacra pectori ↄdebat mandata. ¶ Nota moralr hic ↄ pueros hodierni t̄pis: q̄ malis morib⁹ imbuunt̄ p̄sertim in h̄ q̄ dieb⁹ dñicis ⁊ festiuis cū deberent ad ecclīam ire: vadunt ad bibendū ⁊c̄. Et in h̄ magis culpabiles sūt parētes: q̄ ipi ⁊c̄. Dic vt expedit. Debent eñ parentes filios p viā virtutū dirigere tripliciť: sc3 verbo / exemplo / et disciplina. Verbo q̄dē ipos instruendo / monēdo / docendo ⁊c̄. Exemplo etiā: q: vt ait Grego. Magis monent exempla q̄ v̄ba. Nota similitudinē de pictore: q̄ nõ solo verbo: sed etiā exēplo discip̄los instruit. Vñ Eccl'es vij. Fili tibi sūt: erudi illos: ⁊ curua illos a pueritia illoꝝ. Debet eñ pater relinq̄re filijs hereditatē: nõ solū rerum t̄paliū: sed etiā virtutū: q̄ oēs excellunt diuitias. Vñ dicit Tulli⁹ li. j. de officijs. q̄ optima hereditas a patrib⁹ traditť liberis omniq̄ patrimonio p̄stantior: glīa virtut3 rerumq̄ gestaꝝ. Tertio debet ipos instruere disciplina: ipos. s. corrigendo. Correctio eñ ista est signū dilectiõis: iuxta illō Prouer. xiij Qui parcit virge odit filiū suū. Qui autē diligit illū: instāter erudit. Itē3 Aug. sup ep̄lam Joānis: ⁊ in decret3. xxiij. q. v. Nõ puto inq̄t te tūc amare fuu3 tuū: qñ eū nõ cedis / aut tūc amare filiū tuū: qñ non das disciplinā: aut tūc amare vicinū tuum: qñ nõ corrig3 eū. Nõ ē ista charitas: s3 lāguor. Ferueat charitas ad emēdādū. s3 sic boni mores delectent si sunt mali emendentur. ¶ Quart⁹ effect⁹ ē fraternalis dilectio: q̄ maxie ostēdiť in necītate ⁊c̄. Hāc monstrauit btūs Nico. qñ subuenit indigētie illi⁹ ↄuicini sui: satꝫ nobilis: q̄ p̄pť inopiam p̄posuerat p̄stituere tres filias suas: vt sic eaꝝ ifami cõmertio alereť. Dic vt in p̄dicto s̄mone ⁊c̄. ij. Moralr: dic vt expedit. Ideo. j. Jo. iij. Filioli mei nõ diligamus verbo tm̄: sed opere ⁊ veritate. ¶ Quit⁹ effect⁹ ē põtificalꝫ p̄motio. fuit eñ p̄mot⁹ ex diuina reuelatiõe p electionē canonicā: cū tñ esset adhuc laic⁹: v̄ habeť in decretis lxj. dist. §. his oib⁹. Circa electionem aūt ipsi⁹ notādū s̄m venerabilē Bernardum fratrē Jacobū de voragine. q̄ ipsa electio cõmēdabilis fuit ex pte eligentiū. electi et modi eligendi. In electorib⁹ quidem tria cõmendabilia fuerunt

Primū est deuota oratio.
Scd̄m diligens inquisitio
Tertium recta intentio

¶ Primū ergo est deuota oratio: quia tota nocte orationib⁹ insisterāt. vñ etiā chr̄s electurus ap̄los. iuit in mõte3 orare. Vñ habeť Lu. vj. Et ap̄li in electiõe Mathie orātes dixerūt Tu dñe ⁊c̄. Act. j. ¶ Secūdū diligēs inq̄sitio: q: p̄relat⁹ non debet p̄cipitāter eligi: sed cū diligentia inquiri: q: q̄ idoneū querit idoneū inuenit. Quesiuit dñs idoneū ⁊ inuenit di. Inueni Dauid suū meū. Quesierunt electores myrrhe ciuitatis ⁊ inuenerunt. ¶ Tertiū est recta intētio: q: nõ debet q̄s intēdere istū vel illū: quia est p̄pinquus vel amic⁹: sed q: mag3 idone⁹ ē. Vñ dixerūt ap̄li Act. j. Tu dñe q̄ nosti corda hoim ⁊c̄. per quod datť itelligi q̄ electores pl⁹ respicere debēt ad gr̄as spirituales q̄ corpora les. s. pl⁹ ad bonitatē: q̄ nobilitatē pl⁹ ad sciam: q̄ ad p̄sonā: plus ad p̄pl'i vtilitatē: q̄ ad carnem ⁊ sanguinē. S3 dr̄ Jo. xviij. q̄ ancilla ostiaria Petrū introduxit in atriū p̄ncipis sacerdotū: q: caro q̄ d3 esse ancilla: sepe introducit p̄latū: cū tñ dicať Exod. xij. q̄ postes domus tinganť sanguine agni / q: nõ deb3 q̄s introduci in domū dei / respectu sanguinis p̄xi⁹: sed sanguinis chr̄i. ¶ Scd̄o fuit cõmendabilis electio ex parte ipi⁹ electi: in q̄ tria fuerūt cõmendabilia. sc3

Eminentia vite
Perfectio sciētie ⁊ doctrine
Firmitas ↄstantie

¶ Primū est eminētia vite: q: a sua pueritia scē viuere cepit. Greg. Tantu3 debet actionē p̄pl'i actio trāscendere p̄sulis: q̄ntū distare solet a grege vita pastor3. Scd̄m ē p̄fectio scie ⁊ doctrine. Jō dr̄ de eo / q̄ q̄cq̄d de scriptur3 itelligere poterat armario

cōdebat pectoris. Fact⁹ etiaz ep̄s sollicite ex̄plo p̄dicabat. Hiere.iij. Dabo vobis pastores/iuxta cor meū/z pascent vos scia et doctrina. Tertiū ē firmitas ꝯstantie. Uñ tres pueros iniuste iudicatos ꝯstanter eripuit/z iudicē rep̄hendit. Eccl.vij. Noli q̄rere fieri iudex: nisi valeas v̄tute irrūpere iniq̄tates, ne forte extimescas faciē potentis/z ponas scādalū i agilitate tua. Unde dñs p̄mo p̄lato iposuit nomē Petr⁹/qd̄ a petra dr̄. Tertio fuit cōmendabil' ex pte modi eligendi: z hoc tripliciter

Primo: q: fuit canonica
Scd̄o: q: fuit pacifica
Tertio: q: fuit discreta

¶ Primo ḡ fuit canonica p̄ cōpromissuz: z diuinā inspirationē. Heb.v. Nec q̄sq̄ sibi sumat honorez: sed q̄ vocat a deo tanq̄ Aaron. Adidē.viij.q.j. In scripturis. Et c. q̄ ep̄m. ¶ Scd̄o q: fuit pacifica: q: oēs ꝯsenserūt. Sz dr̄ Geñ.xxv. q: in vtero Rebecce filij collidebant: q: p̄lati q̄ debent esse filij eccl'ie q̄tidie altercantur. ¶ Tertio fuit discreta. Tūc em̄ electio est discreta: qñ scz si est i collegio p̄sona idonea eligit: si extra collegiū ē p̄sona magis idonea: inde assumat. Vide in c. q: p̄pter. d̄ elect. Iō sanct⁹ Nico. extra collegiū fuit elect⁹ qui erat valde idone⁹. iiij. Reg.x. Eligite meliorē de filijs dñi nr̄i. nō em̄ tenent eligere optimū/q: nō posset inueniri/sed ad bonū aut meliorē. Si em̄ in collegio ē donus/z extra collegiū melior: bono est p̄ponend⁹. De h̄ dic vt notat Tho. in q̄libe.xj q.vj. Et canoniste in c. monasteriū.xvj.q.vi. Et glo.viij.q.j.lz ergo. Et de iure patro.c j. Et c.qm̄. Et Ioā.and. in c. duob⁹. de rescriptis li.vj. In nouella sup.vj. eligere teneant. ¶ Sext⁹ effect⁹ ē v̄tualis administratio. Debet em̄ p̄lat⁹ postq̄ legitime est p̄mot⁹ v̄tualiter administrare: ad quā ministrationē tria p̄ncipalit' req̄runt q̄ ponit ap̄lus. Titū.ij. Abnegantes ipietatē z secularia desideria: sobrie: z iuste et pie viuam⁹ in h̄ secl'o zc̄. ¶ Nota Sobrie q̄ ad se/iuste q̄ ad subditos/pie q̄ ad deuz. Sic Nico. potifex ordinat⁹ q̄ ad se sobrie vixit/abstinēs ab oī ꝯtagio vitioꝝ. Nam eandē hūilitatē quā p̄us habuerat z moꝝ grauitatē in oib⁹ sectabat/corpus ieiunio macerabat/mlieꝝ ꝯsortia fugiebat. Porerat ergo illud dicere cum apostolo. Castigo corpus meū z in suituitē redigo/ne forte cum alijs p̄dicauerim egoipse reprobus efficiar. j. Coꝝ.ix. ¶ Secundo vixit iuste quo ad subditos: ipsis op̄a miscd̄ie ministrando. Misericordia em̄ q̄ a puerilibus annis imbibebat in eo continue augebat. erat ḡ misericors erga subditos tam circa op̄a miscd̄ie corp̄alis q̄ sp̄ualis. Nam alebat egenos/vestiebat nudos/redimebat captiuos/colligebat p̄egrinos zc̄. misericordie opera indigētib⁹ exhibebat. Circa op̄a etiā miscd̄ie sp̄ualis se diligentissime habebat instruēdo ignorātes/ꝯsulēdo dubitantib⁹/corripiendo inq̄etos/cōsolabat pusillanimos. vltra in p̄dicatiōib⁹ rep̄hendebat. iuxta illud Greg. in.xij.c. sui pastoralis. z i decret.xliij.di. Sit rector discretus in silētio/ne aut tacēda p̄ferat/aut p̄ferēda reticescat. Nā sic incauta locutio i errorē p̄trahit: ita indiscretū silentiū eos q̄ erudiri poterāt/i errorē derelinq̄t zc̄. Un̄ dr̄ in legēda q: erat efficax in loq̄ndo/alacer i exhortādo/seuer⁹ i corripiēdo. sic etiā iust⁹ erat in puniēdo delinq̄ntes: vt seueritatē miscd̄ia temp̄aret: q: vt dr̄ Gre. i moralib⁹/z in decretis.xlv.di. Disciplina vel miscd̄ia multū destituit si vna sine altera teneat. s; circa subditos iesse dz rectorib⁹ et iuste ꝯsulens miscd̄ia z pie seuiēs disciplina zc̄. Eccl.vij. Noli esse nimis iust⁹. Itē Prouer.xxx. z in decretis.iiij.di. Deniq̄. Qui nimis emūgit elicit sanguinē. Utrūq̄ tm̄ ē necāriū: q: samaritan⁹ infudit vinū z oleū sauciato: vt legit. Lu.x. Tertio vixit pie q̄ ad deū: q: sepius in oīone p̄uigilabat z deo in oib⁹ deuotissime seruiebat. ¶ Septim⁹ effect⁹ ē sup̄nalis gl'ificatio: q̄ est vltim⁹ z maxim⁹ gr̄e effect⁹ et finis oim alioꝝ effectuū: q̄ dat oib⁹ sanctis Esa. lxj. Darem eis coronā p̄ cinere oleū gaudiū p̄ luctu palliū laudis pro sp̄iritu meroris Sancti viri in p̄senti vita fuerūt in humiliatione/luctu z merore. Sed p̄ cinere humiliatiōis habebūt sublimitatē gl'ie. p̄ luctu habebūt iocunditatē mētis. p̄ merore v̄o habebūt inmortalitatē. quā nobis cōcedere dignet fili⁹ dei Amen.

¶ De beata Anna. Vel de natiuitate b. v̄ginis. ser. iiij.

Benedictus fructus ventris tui. Luc. j. Verba posita sunt dicta ab Helisabet ad virginem gloriosam. Sed ad propositum appropriò illa ad beatam Annam matrem virginis gloriose dicens. O beata Anna. Benedictus fructus rc. Materia ergo sermonis erit de ea et filia eius: quos tamen ipsam virginem salutemus dicentes. Aue Maria rc.

¶ Pro declaratione verborum et introductione sermonis est notandum: quod licet beata Anna habuerit tres filias nomine marias de tribus viris. s. beatam virginem. Primam de Joachim aliam mariam de Cleopha: et tertiam mariam de Salome que omnes fuerunt fructus ventris sui: tamen principalior et excellentior fructus ventris sui fuit virgo beata. Ratio est duplex. Prima quia ex aliis mariis habuit nepotes homines puros: quamuis sanctos: sed ex virgine Maria habuit nepotem deum filium dei. Nota Genealogiam. Ex virgine ei Maria habuit christum. Secunda maria habuit quatuor filios ex Alpheo: scilicet Jacobum minorem et Joseph iustum: Simonem et Taddeum. Tertia maria habuit duos filios ex Zebedeo: videlicet Joannem apostolum et euangelistam: et Jacobum maiorem. Unde versus.

Ex Joachim Cleopha Salome tres anna marias.

Quas habuit iunxit Joseph Alpheo Zebedeo.

Unus hec mater est: hec quattuor: illa duorum.

¶ Ecce quam benedictus fructus rc. et patet prima ratio. Secunda ratio: quia ex aliis filiabus suis non accepit Anna aliquam sanctitatem: sed ex virgine Maria sic: quia ex sanctificatione virginis gloriose que fuit facta in vtero sancte Anne. Etiam ipsa mater virginis consecuta est sanctitatis augmentum. Si enim ex voce salutationis virginis sanctificatus est Joannes bap. in vtero matris: iuxta illud Luc. j. Ecce enim vt facta est vox salutationis tue in auribus meis: exultauit in gaudio infans in vtero meo. Sicut sanctificatur infans per verbum sacerdotis baptizantis et in immersione aque: quia accedit verbum ad elementum et fit sacramentum. j. q. j. Detrahe. Quanto magis ergo sanctificatio beate Anne augmentata est ex presentia corporali virginis in vtero suo per nouem menses. Et ex hoc soluitur questio quorundam quare ecclesia non facit festum de Joachim patre virginis sicut de beata Anna rc. Uide infra in alio sermone eiusdem in introitu qui incipit. Habetis fructum vestrum rc. Patet ergo ex predictis quod thema ad propositum intelligitur de virgine Maria que per excellentiam fuit benedictus fructus ventris sancte Anne. Sed pro latiori declaratione nota quod iste fructus fuit multifariam multisque modis et temporibus benedictus.

Primo fuit benedictus a deo patre: per eternalem predestinationem.

Secundo fuit benedictus a patriarchis: per figuralem consignationem.

Tertio fuit benedictus a prophetis per propheticalem pronunciationem.

Quarto fuit benedictus a gentilibus per diuinalem reuelationem.

Quinto fuit benedictus ab angelis: per presentialem exhibitionem.

Sexto fuit benedictus a spiritusancto: per specialem sanctificationem.

Septimo fuit benedictus ab ecclesia: per singularem solennizationem.

Octauo fuit benedictus a filio dei: per carnalem assumptionem.

¶ Et incipimus istam diuisionem: a deo et finimus in deo: quia ipse est alpha et o: principium et finis: sicut dicitur Apoca. j. Primi ergo rc. Pro huius declaratione notandum quod ab eterno in consistorio trinitatis quatuor fuerunt consilia celebrata. Primum consilium fuit qualiter superna ciuitas hierusalem edificaretur: et a quibus ciuibus habitaretur et fuit determinatum quod crearentur angeli a quibus tanquam a nobilissimis habitaretur. Ut diuina bonitas ostenderet bonitatem suam: quia bonum de sui natura est diffusiuum. Uide de his consiliis latius quod scripsi in Parasceue in sermone qui incipit. Expedit vobis rc. parte prima. ¶ Secundum consilium fuit: quia enim deus preuidebat quod multis angelis peccaturis ciuitas illa pro magna parte futura esset desolanda. fuit ergo in eodem consilio agitatum quonam modo esset illa ciuitas reparanda: et fuit conclusum quod crearentur homines ad ordines angelicos assumendi. Sed quia deus preuidit quod omnes homines essent in Adam peccaturi. et consequenter illius ciuitatis habitatione priuandi: ideo fuit tertium consilium in quo fuit quesitum qualiter

diminutioni ciuitatis puluderet. Ubi fuit discussum qd erat meli⁹ ⁊ iusti⁹: an ꝙ angeli lapsi redimerenꝰ: aut hoies ꝑditi: ⁊ fuit determinatū ꝓ hoibus. Ratio q̄ꝛ preuidit btā trinitas: ꝙ angeli futuri erāt obstinandi: sed nō hoies. Et q̄ꝛ difficile erat videre modū ꝑ quē posset cōuenient⁹ hoies reparari: iō fuit quartū ꝯsiliū de mō reparationis. Ubi fuit decretū a sctissima trinitate: debere creari q̄ndā ꝟginē dignissimā ⁊ omi gratia plenā: de q̄ fili⁹ dei carnē assumeret: ⁊ sic gen⁹ humanū redimeref ⁊c̄. Fuit ergo ꝟgo tūc benedicta ab eterno in mēte diuina. De hoc hꝫ auctoritas mystica Prouer. viij. Dn̄s possedit me in initio viaꝝ suaꝝ. Anteqū quicq̄ faceret a pncipio ab eterno ordinata sum. nondū erant abyssi: ⁊ ego iā concepta erā. Nota. Dn̄s possedit me. i. in volūtate sua: ab initio viarū suaꝝ. i. creaturaꝝ. Et pōt intelligi fortasse initio. i. ante initiū. Uel initio. i. in principio. i. ab eterno: sicut ibi. In principio erat verbū. Uel dic. In principio. i. in filio dei/q̄ est mens seu intellect⁹ patris: qui intellect⁹ est principiū creaturaꝝ suarū. q̄ꝛ in pncipio. i. in filio dei creauit de⁹ celum ⁊ terrā. Uñ sequit. Ab eterno ordinata sum. i. in consistorio sanctissime trinitatis. nondū erāt abyssi. i. creature ⁊c̄. Et ego iam concepta erā. i. in mente diuina. Itē ad idem. Eccl. xxiiij. Ab initio ⁊ ante secl'a creata sum. Uide infra. ¶ Scd̄o fuit benedict⁹ a patriarchis ⁊c̄. Primo quidē fuit p̄signata in primis parentib⁹: q̄bus de⁹ reuelauit postq̄ peccauerūt/ꝙ ex eoꝝ posteritate deberet nasci ꝟgo ⁊c̄. Uide. s. in s̄mone eiusdē ꝟginis q̄ incipit. Nondū erāt abyssi ⁊c̄. In pncipio. Et adde. Qñ eñ dixit de⁹ ad serpentē. Inimicitias ponā inter te ⁊ mlierē/⁊ semen tuū ⁊ semē illi⁹: ipa cōteret caput tuū. Geñ. iij. Caput diaboli pōt dici: alio mō superbia q̄ est caput. i. principiū oīs pcti ⁊ ruine angelorū ⁊ hoim. Uñ dr̄ Tobias filio suo. Supbiā nūq̄ in tuo sensu/aut in tuo ꝟbo dn̄ari pmittas. In ipa eñ initiū sumpsit ois ꝑditio. s. angeloꝝ ⁊ hoim. Itē Eccl. viij. Initiū oīs pcti: supbia. Istud ḡ caput cōtriuit ꝟgo ꝑ humilitatē suā: que maior fuit q̄ supbia luciferi. Figura habef etiā d̄ Judith q̄ precidit caput Holofernis. i. diaboli qui interpretaf sedens in angustia q̄ sedet ligatus in angustia eterne dānationis. Judith. xiij. Una mlier hebrea fecit ꝯfusionē in domo Nabuchodonosor: q̄ interpretaf infirmitas vel infirmus: ⁊ signat diabolū/q̄ est causa oīs infirmitatis spūalis ⁊ corpalis. Sap. ij. Inuidia diaboli mors introiuit in orbē terraꝝ. Quāuis aūt sup scriptura dixerit de capite serpentis in singlari: tñ psalmista ponit plura capita i plurali di. Deus aūt rex noster ante secl'a opatus est/salutē in medio terre. Tu ꝯfirmasti in ꝟtute tua mare/cōtribulasti capita draconū in aquis: tu confregisti capita draconis. ps̄. lxxiij. Nota i medio terre. i. in vtero ꝟginis ſm Glo. q̄ dicitur terra nostre fecunditatꝭ ⁊ humilitatꝭ. Ps̄. Ueritas de terra orta est. Tu confirmasti in ꝟtute tua mare. i. gentes. cōtribulasti capita draconis. Capita ḡ ista diaboli sunt septē: ſm ꝙ septē sunt pctā mortalia. Dic illa ⁊c̄. Primo ergo virgo cōtriuit caput diaboli. i. supbiam ꝑ suā hūilitatē: que fuit in ea tanto maior: quāto ipa excellentior. Fuit eñ honorata ab angelo q̄ ipsā reuerenf salutauit. A patre q̄ ipsā ab eterno elegit. A spiritusctō/q̄ eam sanctificauit. A filio qui eā impregnauit. Tamē se humilians dicit. Quia respexit humilitatē ancille sue. Scd̄m caput diaboli est auaritia. Hoc caput contriuit ꝟgo beata ꝑ suā paupertatē. Fuit eñ paup ante partum: quia nupta fuit pauperi sponso. Usa paupe mūdo ⁊ hospita in paupere domo. Fuit paup in partu: q̄ꝛ ꝓ thalamo habuit stabulū/ꝓ lecto habuit presepe ⁊ fenū: ꝓ domicellis bouē ⁊ asinū. Fuit etiā paup post partū: q̄ꝛ obtulit oblationē pauperū. nutriebat filiū ꝑ acum ⁊ colum: ⁊ nullū cum filio habuit domiciliū. Prouer. xxx. Manū suam misit ad fortia: ⁊ digiti eius apprehenderūt fusum. Tertium caput est luxuria. Istud cōtriuit ꝟgo Maria ꝑ virtutē ꝟginitatꝭ/que tanta fuit in ea: vt non solum in se reluceret: sed etiā in alijs. Quāuis eñ pulchra esset: a nullo tñ vnq̄ potuit cōcupisci: q̄ꝛ eius puritas corda intuentiū penetrabat ⁊ mot⁹ illicitos extinguebat. Uñ assimilaf flori ⁊ odori vitis: q̄ fugat serpentes. Eccl. xxiiij. Ego q̄si vitis

fru.sua.odoris. Ipsa etiaȝ fuit primiceria ꝟginitatꝫ. Vñ cōparatꝛ amigdalo q̄ sic int ceteras arbores prima flores ꝓducit. Sic ꝛ ipsa inter mlieres prima florē ꝟginitatꝫ emisit.pō. Adducentꝛ regi ꝟgines post eā. De ista amigdalo dicitꝛ Eccl's vlt. Florebit amigdal⁹ ꝛ impinguabitꝛ locusta: ꝛ dissipabitꝛ cappar. Tunc amigdalus floruit quādo ꝟgo beata votū virginitatꝫ emisit Locusta vero.i.gentilitas instabilis ꝛ inquieta tunc gr̃a sp̄ussancti ipinguata fuit ꝛ capparis.i.ꝑfidus iudeoꝝ in dissipationē fuit. Capparis est frutex spinosus sup terram expassus: ꝛ significat populū iudeoꝝ durū ꝛ rebellē/ꝛ semp terrenis adherentē

Quartum caput diaboli fuit, inuidia. Hoc cōtriuit virgo ꝑ charitatē. Habuit em̄ charitatē ad om̄es.s.ad deū ꝛ ad amicos. Propꝛ qd̄ dicit. Ego mater pulchre dilectionis. Ecci.xxiiij. Hanc autē charitatē tantā habuit/ꝙ etiā in alios transfudit. Vt ptꝫ in Joan.bap.Lu.j. Vt facta est vox salu.tu.in au.me.exul.i gaudio infans in vtero meo. Quintū caput diaboli est gula. Hoc cōtriuit ꝟgo ꝑ abstinētiā: q2 parcissime vixit: abstinentia em̄ est amica ꝟginitatis ꝛc. Sextū caput diaboli est ira. Hoc cōtriuit virgo per penitentiā: quā fortissime tenuit. Nota ꝙ salutabat crucifixores filij ꝛc. Septimū caput diaboli est acidia. Hoc contriuit ꝟgo ꝑ diligentiā. Nā vt ait Hiero.ad Cromacium ꝛ heliodoꝝ. Beata maria istā regulam sibi statuerat: vt de mane vsqꝫ ad terciā orationi insisteret. A tertia vsqꝫ ad nonā operi vacaret. A nona vero ab oratiōe nō recedebat: donec angel⁹ appareret sibi ꝛ bene ministraret. Prouer.vlt. Considerauit semitas dom⁹ sue: ꝛ panē ociosa nō comedit. Patet ergo quō ꝟgo beata cōfregit capita draconis. Propterea virgo fuit in figura virge ꝓbata: vt dicetꝛ pruna ꝑte sequenti. Prefiguratꝛ etiaȝ in rubo Moysi. Itē in virga Aaron. Vide ifra. ¶ Tertio fuit benedict⁹ a ꝓphis. Fuit em̄ a multis ꝓphis sepi⁹ ꝓbata. Vide infra in s̄mone de annūciatiōe q̄ incipit. Ecce concipies in vtero.parte.iiij. Et adde illud qd̄ ꝓphetatꝛ. Nūe.xxiiij. Orietꝛ stella ex Jacob: ꝛ ꝯsurget ꝟga de isrl': ꝛ ꝑcutiet duces moab. Itē.pō. Descēdet sicut pluuia in vellus: ꝛ sic stil.sup terrā. Nota hic historiaȝ de vellere Gedeonis sicut legitꝛ iudicū.vn Bern.sup missus est: sic ait. Quid illi⁹ gedeonis significabat vellus qd̄ vtiqꝫ d̄ carne tonsum: sed sine vulnere carnis in area ponitꝛ/ꝛ nunc quidē lana: nunc vero area rore ꝑfunditꝛ: nisi carnē assumptā de carne ꝟginis/ꝛ absqꝫ detrimēto ꝟginitatis. Cui vtiqꝫ distillantib⁹ celis tāta se infudit plenitudo diuinitatis: vt om̄es acciperem⁹ qui vere sine ipa nō aliud q̄ terra arida sum⁹. Huic quoqꝫ Gedeonico facto ꝓpheticuȝ dictum/pulchre satis cōuenire videtꝛ: vbi legitꝛ. Descendit sicut pluuia in vellus. Nā ꝑ hoc qd̄ sequitꝛ: sicut stillicidia stil.sup terram idem intelligi datur/ꝙ ꝑinuentā rore madidam terrā. Pluuiā nempe voluntariā quaȝ de⁹ hereditati sue segregauit: placide pri⁹ ꝛ absqꝫ strepitu operationis humane suo i quietissimo lapsu ꝟginē dimisit in vterū. Postmodū vero vbiqꝫ terraꝝ diffusa est ꝑ ora predicatoꝝ/nō iam sicut pluuia in vellus: sed sicut stillicidia stil.super terrā cum quodā vtiqꝫ strepitu ꝟboꝝ/ac sonitu miraculoꝝ. Si quidē recordate sunt nubes ille q̄ portabant pluuiā precepꝫum sibi fuisse cū mitterentꝛ: qd̄ dico vobis in tenebris dicite in lumie: ꝛ qd̄ in aure auditis p̄dicate sup tecta: quod ꝛ fecerunt. Et em̄ in oēm terrā exiuit son⁹ eoꝝ: ꝛ in fines orbis t̃re ꝟba eoꝝ. Hec Bern.

¶ Quarto fuit benedict⁹ a gentilib⁹ ꝛc. Unde legitꝛ in legenda natiuitatis dn̄i: ꝙ Octauianus imperator vniuerso orbe ditioni Romane subiugato: tm̄ senatui placuit: vt eum ꝑ deo colere vellet. Prudens autē imperator se mortalē intelligens immortalitatis sibi nomen noluit vsurpare. Ad illoꝝ vero importunā instantiaȝ Sibyllam ꝓphissam aduocat. scire volens ꝑ eius oracula/si in mūdo maior eo alter nasceretꝛ. Hec Sibylla fuit tiburtina: sic dicitur in chronica martiniana. Cū ergo in die natiuitatꝫ dn̄i/consiliuȝ sup hac re cōuocasset: ꝛ Sibylla in camera imperatoris oraculis insisteret in die media circul⁹ aureus apparuit ꝯtra solem/ꝛ in medio circuli ꝟgo pulcherrima puerum gestans in gremio. Tunc Sibylla hoc Cesari ostendit. Cum autē imperator ad predictā visionē plurimū admiraretꝛ: audiuit vocem

dicentē. Hec est ara celi. Dixitqꝫ sibylla. Puer maior te est: et ideo ipsuꝫ adora. Eadem ergo camera in honore sancte Marie dedicata est. Unde usqꝫ hodie dicitur sancta Maria ara celi. Intelligens igitur imperator: quod hic puer maior se erat et thura obtulit: et deus de cetero vocari recusauit. Et sic patz.iiij.pars. Ideo Greg. in primo moraliū circa principiū. Redemptor inquit noster/sicut ad redemptionē iudeorum et gentiliū venit: ita se iudeorum et gentiliū prophetarum vocibus voluit: ut per utrūqꝫ populū predicaretur/qui per utrosqꝫ pro ipso quandoqꝫ pateretur. Hec ille. Nec curo alienare hic quod aliqui dicunt: scꝫ Uirgiliū presensisse/aut prophetasse incarnationē filii dei cuz dixit. Iam redit et virgo redeunt saturnia regna: Iam noua progenies celo demittitur alto. Et re alibi alias scribit patrem loquentē ad filium. Nate mee vires mea magna potētia solus. Et alibi verba saluatoris in cruce. Talia pstabat memorās: fixusqꝫ manebat. Nam Hierony. In epla ad paulinū ista deridet dicēs. Puerilia sunt hec et circulatorum ludo sitia docere quod ignores etc. ¶ Quinto fuit benedictus ab angelis etc. Hic historiā: quando angelus reuelauit Ioachim et sancte Anne de virgine concipienda et nascenda habetur in legenda natiuitatis bte virginis. ¶ Sexto fuit benedictus a spūsctō: per sanctificationē specialē. Fuit eīm in utero matris sctificata. Et hoc ostēditur exēplo rōne et auctoritate. Exēplo quidē sicut de Hieremia et Ioā. bap. hoc asseritur: de quorum primo dicitur Hiere. i. Anteqꝫ exires de vulua sanctificaui te. De scdo vero dicitur. Lu. j. Spiritusctō replebitur adhuc ex utero matris sue. Si ergo de istis hoc asseritur, quorum unus fuit propheta christi et alter precursor christi: multo fortius de ista credendū est/que fuit mater christi. Ratiōe etiā probatur. Nullus gemmā pfulgidam in vase/imundo collocaret: sic nec deus pater filiū suū in utero Marie posuisset: nisi mōs fuisset. Dañ. Scrūs ei eius in sctis habitat. Auctoritate vero, probatur ps. xlv. Fluminis impetus letificat ciuitatē dei. sctificauit tabernaculū suuꝫ altissimus. Uide sup in sermone de conceptione virginis qui incipit. Nondum erant abyssi etc. v. et infra in sermone de conceptione qui incipit. Ab initio et ante secula creata sum etc. in fine.

¶ Septimo fuit benedictus ab ecclia: per singularē solennizationē. Dic quod de tribus tm̄ fit festū de natiuitate: vicꝫ de christo/virgine/et Ioan. bap. et rationē quare: dic ut in legenda natiuitatis virginis. Uel si loquaris de conceptione virginis: dic quod hodie sit festum de cōceptione. Et quāuis habeat nomen de conceptione/tamen festum proprie est de sanctificatione. Quū eīm hodie fuerit caro cōcepta: et nō anima infusa sed post. lxxx. dies: ut dicit Glo. Leui. xij. Sequitur quod hodie nō fuit proprie virgo Maria cōcepta/nec sanctificata: quia de noiatio non fit a materia sed a forma. Sed quia sctificationis hora nescitur: ideo fit hodie festum de sanctificatione/quod dicitur de cōceptione: quia tempus cōceptionis nobis notum est: sed nō sanctificationis concor. Tho. in. iij. pte q. xxvij. art. ij. ad tertiū. Et nota quod postqꝫ fuit anima infusa fuit sctificata. Uide infra in festo conceptionis sermo. qui incipit. Ab initio et ante secla. et circa in fine sermonis.

¶ Octauo fuit benedictus a filio dei per carnalem assumptionē: quia filius dei sumens de ea carnē sanctificauit eam augendo: scꝫ sanctitatē quā prius habebat. Lu. j. Spiritus sanctus superueniet in te: et virtus altissimi. i. filius dei obumbrabit tibi. i. corpus de se assumet.

¶ In festo beate Lucie. Sermo. VI.

Liberasti me domine de perditione. Eccl. vlt. Hodie in tota ecclia fit festū de btā Lucia. Sic ergo erit et sermo. Salutetur virgo etc. Uerbum istud intelligo in persona btē Lucie q regratians deo dicit. Dñe tu liberasti me de perditione. Modo inuenio in scriptura sacra: quod in hoc mūdo sūt dnqꝫ pditiones hoim et mulierū ex pctis a quibus deus liberauit beatā Luciam.

Prima perditio est anime: et ista venit ex peccato superbie.

Scda pditio est corpis: et ista venit ex pctō luxurie.

Tertia perditio est temporis: et ista venit ex pctō acidie.

Quarta perditio est diuitiarū: et ista venit ex pctō auaritie.

Quinta perditio est glorie: et ista venit ex pctō inconstantie

De qualibet fuit liberata a deo btā Lucia. Et ideo ipsa non ingrata regratiatur deo. di. ¶ Prima pditio rc. (Liberasti me dñe rc. Jam scitis q aia rōnalis habet hāc excellentiā sup aias iumētor/ auium/piscium rc. q habet rōnem et intelligentiam. Sed peccatū supbie facit pdere aia nī: qz aufert sibi rōnem et discretionē et intelligentiam. Recte supbia est vt frenesis que facit ridere et cantare infirmū cū sit in puncto mortis: vel sicut sententiatus ad furcam: qñ ad furcam ducitur si iret cantādo et ridendo rc. stultus iudicaretur talis ab oibus. Secus si plāgendo et humiliādo se peteret veniā ab oibus rc. Et hoc verū: nisi pro fide et iustitia moreretur: sicut legitur de btā Agatha: q letāter et gloriant ibat ad carcerē: et qsi ad epulas inuitata: Agonē suū dño precibus commendabat. Sic recte est de supbis. Certū est q oēs vadimus ad mortē: nobiles et ignobilis: diues et paup: seruus et liber: vir et mulier: ex sentētia dei. De qua Heb. ix. Statutū est hoibus semel mori: et post hoc iudiciū Oēs ducimur ad mortē cū curru seu quadriga solis: portata a qttuor tpibus anni. ij. Reg. xiiij. Oēs morimur: et qsi aque dilabimur sup terrā q nō reuertuntur: ergo qñ supbus vadit ornatus/pomposus rc. stultus pōt iudicari rc. qz cantādo et ridendo vadit ad mortē: cū tñ deberet flere: qz gladium mortis tenet ad gulā. De ista pditiōe dixit Tobias filio. Supbiā nunq̄ in tuo sensu/aut in tuo verbo dominari pmittas In ipsa eñ sumpsit initiū oīs pditio. Tobie. iiij. Utinā isto mō instrueretis filios vestros rc. Et nota. Ois pditio. s. angelorū et hominū. Angelorū: qz postq̄ deus creauit angelos rc. Dic quō primus angelus superbiuit: et pter hoc detrusus est in infernū cū oibus angelis fautoribus suis rc. Uide infra in festo annunciatiōis: et in festo Cecilie. ¶ Scdā pditio fuit hoim. Deus eñ ab initio creauit Adā et Euā cū tanta scientia q dicūt doc. q ex tunc nō fuit aliqs phs nec doctor q̄ tm sciret. Sed nō cōtenti voluerūt scire vt deus bonū et malū: idō expulsi fuerūt de paradiso: et fuissent dānati nisi penitentia iuuisset eos. Ecce prima pditio de supbia angelorū et hominū. Sz ab ista fuit liberata beata Lucia: qz intm se pseruauit in humilitate. q nunq̄ superbiuit in mente sua quantūcūq̄ haberet stimulos ad supbiendū. Nota q tria sūt que cōiter dant supbiā mlieribus: pcertim puellis.

Primū est pulchritudo corporis
Scdm diuitie in ornamentis.
Tertiū nobilitas generis

Ista tria habuit Lucia: quia fuit pulcherrima: et tñ nō supbiebat q recipiebat remediū orationū/et ieiuniorū: pter que videbatur discolorata rc. Dicens intra se. O misera si ex pulchritudine mea aliqs cadat. Nota hic moraliter contra pulchritudinē mulierū: que ex dono dei offendūt deum superbiendo vel alios scandalizando rc. Scdz etiā facit superbire mulieres: quia licet sit mulier pulchra: si tñ nō sit ornata erit humilis. Sed qñ simul concurrūt. O quātū inflatur. Sz btā Lucia quantūcūq̄ esset diues: et posset ornari tñ humiliter vestiebatur rc. Tertiū etiaz dat superbiam mulieribus: quando cogitant ego sum nobilis rc. Sed contra hoc beata Lucia licz esset nobilis genere: tamen plus appreciabat se habere patrem christū in baptismo. q̄ patrem carnalem in conceptione. Dicebat enim intra se: ego habeo duos patres rc. Et quia christus pater meus humiliauit semetipsum vsq̄ ad mortem rc. Phil. ij. rc. Ideo sic humiliabatur. Recte videtur q Dauid prophetasset de eius humilitate dicens: in persona beate Lucie. Ego aūt cum mihi molesti essent: supple parētes vt ornarem me: induebar cilicio: cōtra ornamentū corporis. Humiliabam in ieiunio animam meam: contra pulchritudinē corporis. Et oratio in sinu meo conuertetur cōtra nobilitatē generis. Ecce quomodo fuit liberata a pma pditione. Ideo regratians deo dicit. Liberasti me dñe rc. Secūda pditio rc. Dicuntur due persone vna casta: et altera luxuriosa: licet sint eiusdem complexiōis: tamē casta multo magis viuet rc. Ratio quia luxuria cōsumit corpus sicut ignis Job. iij. Ignis est vsq̄ ad pditionē vel pumatiōez deuorās et oia eradicans germina. Jō qdā sanctus regratians deo dicebat. Adiutor et ptector factus es mi

bi et liberasti corpus meum a perditione Eccl. lj. Ab hac perditione fuit liberata beata Lucia. Dicatur cum esset .xv. annorum pulchra corpore: sed pulchrior in anima cum esset desponsata et virgo: quod tamen hodie male seruatur. Tunc temporis mater sua infirmabatur etc. Dic practice .sicut habetur in sermone magistri Vincentij de eodem festo qui incipit. Proposui pro luce habere illam. prec prima. Nam primo suasit matri: vt pro sanitate consequenda iret ad sepulchrum beate Agathe. Et cum intrassent ecclesiam legebatur euangelium in missa de muliere: que pariens fluxum sanguinis per .xij. annos fuit a christo curata: sicut legitur Matt. ix. Dic vt in legenda. et quomodo apparuit sibi beata Agatha etc. et continuo sanata est mater. Tunc pergit ab ea: vt virum carnalem sibi non nominaret etc. Vide in dicto sermone magistri Vincentij parte .j. ¶ Tertia perditio etc. Deus dat nobis tempus. Uni dat decem annos alij .xx. etc. vt acquiramus paradisum. Ipse enim aperit nobis ianuam: restat vt ad cum vadamus etc. Virgilius. Stat sua cuique dies breue et irreparabile tempus Omnibus est vite: sed famam extendere factis. Hoc opus hic labor est etc. Sed quid facit acidia: facit hominem stare in vno loco: Imo peius facit redire retro etc. Et sic perditur tempus: quod est preciosissima res. Unde quidam poeta. Damna fleo rerum: sed plus fleo damna dierum. Quis rebus poterit succurrere: nemo diebus. Nota quantum emeret vna anima damnata vnam horam de tempore. Nota exemplum Crisaurij quod Gre. recitat .iiij. dial. Sic hodie multi in senectute et in infirmitate querunt tempus ad penitendum et disponendum de anima: quod in iuuentute perdiderunt etc. Ideo dicit scriptura. Quodcunque potest manus tua facere instanter operare: quia nec opus /nec ratio/ nec scientia/ nec sapientia erunt apud inferos. quo tu properas. Eccle. ix. ca. Nota similitudinem de seruo qui tota die laboraret: sed in sero nihil lucri afferret domino. Unde homo incipit habere vsum liberi arbitrij: tunc incipit ambulare ad deum. Modo dic mihi: quo eras: iam sunt tot anni. O me miserum Tunc eram parum deuotus modo nihil vel sicut eram prius. Utinam non peior. Dic de quolibet statu scilicet de laico/ de clerico/ de religioso: qui bene incipit quandoque et deuote aliquod bonum opus: sed postea faciunt cursum anni. Nota similitudinem de naui. Si staret per plures menses in cancellis: non iret etc. Sic nos omnes transfretamus: quia non habemus hic ciuitatem manentem: sed futuram inquirimus Heb. ix. Malum ergo signum est: si quis non proficiat ambulando de bono in melius: quia in via dei non progredi retrogredi est: vt ait Bern. Contra istam perditionem. Nos non sumus subtractionis filij in perditionem: sed fidei in acquisitionem anime Heb. x. Ab hac perditione fuit liberata a deo beata Lucia: quia bene lucrata est tempus. Surgebat de nocte: faciebat multa bona opera etc. Dic practice etc. Ideo regratians deo dicit Liberasti me domine etc. ¶ Quarta perditio in diuitiarum: et procedit ex auaritia. Auari credunt amarere augere pecunias congregando. et hoc facit eas perdere. Da similitudinem: que habetur in sermone de beata Cecilia: qui incipit. Liberasti me domine etc. pte. iiij. De hac perditione dicit scriptura. Perde pecuniam propter fratrem et amicum: et non abscondas illam sub lapide in perditionem. Eccli. xxix. Ab hac perditione fuit liberata beata Lucia. Quando incepit persecutio contra christianos: cogitauit se cito morituram. Ideo antequam veniret ad passum periculosum: fecit cambium et posuit diuitias suas in mensa. s. i manibus pauperum. Ad practicam. Postquam enim obtinuit a matre: quod non nominaret sibi sponsum hominem mortalem ad corruptionem. Da mihi cuntti ad dominum Jesum christum integritatis mee custodem etc. Dic practicam: vt habetur in legenda: et in sermone vbi supra parte .ij. ¶ Quinta perditio etc. Hec procedit ex inconstantia. Quando enim homo incipit bene agere si postea deficit: perdit gloriam. Dicatur similitudo de cursoribus ad brauium: ardentes in incipientibus: qui propter spinas dimittunt cursum: et alij precedunt: et lucrantur etc. Ita accidit multis. O quot sunt religiosi: qui ardenter inceperunt currere ad christum: quia in capite cursus tenet brauium et coronam dicens. Uenite ad me omnes etc. Matt. xj. Sed caue de spinis. Spine sunt derisiones et persecutiones: et alie temptationes etc. quas mali faciunt de bonis etc. Contra istos dicit scriptura. Ue illis qui perdiderunt sustinentiam: et qui dereliquerunt in vias rectas: et diuerterunt in vias prauas. Et quid facient cum inspicere ceperit dominus. Eccli. ij.

Sed btā Lucia semp p̄seuerauit in vita sancta vsq̄ ad coronā martyrij. Hic eius martyriū ꝛc.

¶ In festo bt̄i Thome apl'i. Sermo septimus.

Post dies octo iterū venit Jesus. Joan. xx. Et in euāgelio hodierno. Pro intellectu morali thematꝭ duo videnda sunt Primo qd significat iterum venit Jesus. Scdo quid significat p octo dies post q̄s Jesus venit. Primū erit p introductione s̄monis. Scdm p p̄secutione. Uel dic introitum. Sic p declaratione thematis ꝛ introductione s̄monis est notandū q̄ duplex est aduentus christi ad nos spiritualis Primus est p gratie infusionē. Scds per glie collationē. ¶ Primo venit in baptismo. Ante eni baptismū diabol' est in anima hominis p potestatē: ꝛ in habitationē tanq̄ in ancilla sua: ꝛ tanq̄ fortis armatus custodiēs atriū suum Luc. xj. Et inde est q̄ sacerdos non p̄mittit baptizandū intrare in ecclia: anteq̄ exorcizet: p quem exorcismū expellit diabolus dicēdo: ergo maledicte diabole exi ab eo ꝛc. Expulso ergo diabolo: christus p baptismū venit in animā ꝛ inhabitat ibi. tanq̄ in domo sua. Autoritas. Hic est qui venit p aquā ꝛ sanguinē Jesus christus. nō in aqua solum: sed in aqua ꝛ sanguine. j. Joā. v. Nota in aqua ꝛ sanguine. Aqua scꝫ baptismi qui quidē baptismus: quia nō habet virtutem lauādi animā a peccatꝭ: nisi ex virtute sanguis christi: etiā si totū mare effunderet: q̄nimo nec matrimoniū: nec aliqd opus bonum esset meritoriū sine merito sanguinis christi. Ideo dicit de martyribus Apocal. vij. q̄ lauerunt stolas suas in sanguie agni ꝛ candidas fecerūt. Jdo subdit. Non in aqua solum: sed in aqua ꝛ sanguine. s. christi. Ideo in signū huius d latere christi in cruce dormiētis exiuit sanguis ꝛ aqua Joā. xix. Et fuit vera aqua: non humor phlegmaticus: sicut quidē heretici mentiunt. vt dicit in c. In quadā. d cele. mis. Aug. Que est tāta vis aque: vt corpus tangat ꝛ cor. abluat. j. q. j. Detrahe. ¶ Scds aduētus christi sp̄ualis est p glorie collationē. scꝫ in morte in qua venit chr̄s ad animā coronandā. De aduētu in morte dicit ip̄e dominus Matth. xxiiij. ꝛ Luc. xij. Uigilate quia nescitis qua hora dn̄s vester venturus sit. Et subdit similitudinē quare vigilare debem': dicēs. Quoniam si sciret paterfamilias qua hora fur venturus esset: vigilaret vtiq̄ ꝛ non sineret p̄fodi domū suā. Jdo et vos estote parati: q: qua hora nō putatis: filius hominis veniet. Itē de hoc aduentu dr ip̄e dominus. Joā. xiiij. Si abiero et parauero vobis locū: iterū venio ꝛ accipiā vos ad meip̄m vt vbi ego sum: ꝛ vos sitis. Tūc ergo iterū venit Jesus ad nos. Et sic parꝭ p̄mū. Quantū ad secundū dico: q̄ p dies intelligunt virtutes. Ratio: q: dies lucet in se: ꝛ alijs. Sic virtutes lucēt in se: et in alijs p exempla. Jdo dicit Prouerb. iiij. Justorū semita quasi lux splendēs procedit: ꝛ crescit vsq̄ ad p̄fectū diē. Uia impiorū tenebrosa, nesciunt eni vbi corruant. His igitur ita declaratis dicit thema loquēs de Thoma apostolo q̄ Jesus venit ad eū: scꝫ coronandū iterū post octo dies. Prio ei venerat christus ad Thomā per g̃re infusionē: q̄n baptizatus fuit: q̄ʒ oēs apl'i fuerunt baptizati a chr̄o: vt dr Augu. p illd verbū dn̄i. Qui lotus est nō indiget nisi vt pedes lauet: vt refert Gratianus in decretis. de p̄se. dist. iiij. Quādo. In morte ergo venit iterū ad eum p glie collationē. Sed notandū q̄ nō statim venit ad eū iterum: sed post octo dies. i. post octo virtutes: in quib' se mirabiliter exercuit. ꝛ sunt octo vicꝫ.

Prima est fides clara.
Scda est spes vera.
Tertia est charitas p̄fecta.
Quarta est p̄mpta obedientia.
Quinta est recta iustitia.
Sexta est pura temperātia.
Septima est alta prudentia.
Octaua est firma cōstantia.

Post istos octo dies venit iterū chr̄us ad eum coronandū. Primus ergo dies. i. virtus est fides clara. Nota clara. Duplex ē eni: scꝫ obscura que tegit in corde: sed non manifestat opere nec ore. ꝛ ista nō illuminat hoiem lumine gratie. Contra qd di-

citur Matth.v. Nemo accendit lucernam ⁊ ponit eam sub modio ꝛc. Alia fides est clara: qñ scꝫ exterius manifestatur ore ⁊ opere ⁊ hec est necessaria ad salutē Ro.x. Si cōfitearis in ore tuo dñm Jesum chrm: ⁊ in corde tuo credideris ꝙ deus illū excitauit a mortuis/saluus eris. Corde ēi creditur ad iustitiā: ore aūt ꝯfessio fit ad salutem. Ps. Credidi: scꝫ in corde. ꝓpter ꝙ locutus sum: scꝫ in ore. Ego aūt humiliatus sum nimis: scꝫ in opere. Hanc ergo fidē habuit beatus Thomas: qꝺ patꝫ in eo ꝙ dixit. Dñs meus ⁊ deus meus. Q, aūt hec fides fuerit clara ⁊ excellēs: patꝫ ex quattuor. Primo: quia dñs eius fidem approbauit: cum dixit. Quia vidisti Thoma: credidisti. Aliud q̄dē vidit ⁊ aliud credidit. Hominē vidit ⁊ deū credidit ⁊ confessus est. Scḋo patꝫ ex eo: quia fm Chrys. Magos baptizauit. Ex quo patꝫ quantam in fide excellentiā habuit qui ꝑmitias fidei gentiū baptizare ꝓmeruit. Tertio patꝫ ex eo ꝙ in ciuitate sua Edyssa vbi corpus suum quiescit: nullū hereticū vel infidelē viuere ꝑmittit. Quarto patet ex eo ꝙ ecclesia que errare ñ potest. xxiiij.q.j. A recta. suam fidē imitari petit in oratiōe hodierna: vbi sic dicitur. Da nobis q̄sumus domine beati apl'i tui Thome solennitatibus gloriari: vt eius semꝑ ⁊ patrociniis subleuemur. ⁊ fidem ꝯgrua deuotiōe sectemur

¶ Secundus dies dicitur spes vera: quia est duplex spes: equiuoce tamen. Spes falsa est in peccatoribꝫ: qui cum semꝑ in peccatis ꝑseuerent sperant tamē cōsequi vitā eternam: asserentes ex hoc facto iniustū deum si ipsos ꝑ demerito peccatoꝝ coronaret. Contra hoc dicitur Sap.iij. Infelix ⁊ vacua est spes illoꝝ: ⁊ labores sine fructu et inutilia opera eoꝝ. Item Prouerb.x. Spes impiorum peribit. Vera ergo spes est bonorū timentium deum: qui dicunt. Quoniam tu es domine spes mea ꝛc. Et hec fuit in beato Thoma. Istud patet ex eo verbo qꝺ dixit rñdendo ad dominum: q̄ postq̄ dixerat. Quo ego vado scitis ⁊ viam scitis. respōdit Tho. ex desiderio ⁊ spe firma ꝯsequēdi finem vltimū: qui est beatitudo. Domine nescimus quo vadis: Et quomodo possumus viam scire. Joā.xiiij. Ex quibꝫ verbis nō solum relucet nobis spes Thome: sed etiā humilitas quā confessus est ꝛc. Vide supra in alio sermone eiusdē sancti Vincentij: qui incipit. Thomas vnus de.xij. ꝛc. parte.ij.

¶ Tertius dies est perfecta charitas. Perfecta charitas dicitur quādo homo est paratus subire mortem ꝓ deo ⁊ veritate. Ratio: quia tunc vnūquodq; dicitur ꝑfectum quādo attingit ad vltimū gradū sui. Vltimus autē gradus charitatis est mori ꝓ deo: iuxta illud Joā.xv. Maiorē charitatē nemo habet: vt animā suam ponat quis ꝓ amicis suis ergo ꝛc. Nota gradū duodecimū charitatis: sicut dixi supra in alio sermōe. parte.j. Hoc aūt manifeste patet in illo verbo qꝺ dixit. Eamus ⁊ nos ⁊ moriamur cum illo. Joa.xj. Non dixit fugiamus cum eo: quia chrs mortē nō fugiebat. Nec dixit.ij. expectemus eū qꝛ chrs mortē nō expectabat: sponte ad mortē ibat. Esa.liij. Oblatus est: qꝛ ipse voluit. Nec dixit tertio. eatis vos: sed eam⁹ nos: qꝛ sibi voluit eē socius in aduersis: q̄ fuerat in ꝓsperis. Ista est vera amicitia. Legitur de cesare ꝙ nunq̄ dicebat militibꝫ ite illuc: sed venite. Dicebat enī qꝺ labor cuꝫ duce partitus: minor videtur esse militibꝫ. Nec dixit q̄rto. moriatur ante eū: qꝛ hoc nullius fuisset vtilitatis: cū ianua nō esset apta. Nō dixit q̄nto. moriamur post eū: qꝛ viuere post chrm non reputabat vitā sed mortē: sed dixit Cum eo. Sciebat enī ꝙ beatus esset ille qui cū eo moreretur: sicut patꝫ in latrone.

¶ Quartus dies in obediētia ꝓmpta. Obediuit chrīo totaliter/velociter/⁊ ꝑseuerāter. Totaliter enī: qꝛ de se nihil retinuit. Licꝫ enī prius dixerit. Dñe q̄ vis mitte me p̄terq̄ ad Indos. ratio postea correxit dicēs. Dñs meus es tu ⁊ ego seruus tuus: fiat voluntas tua. In hoc aūt imitatus est magrm suū: q̄ ait Mat.xxvj. Pater si possibile ē trāseat a me calix iste. Verūtñ nō mea volūtas: sed tua fiat. Scḋo obediuit velociter: quia mox in Judiā est ꝓfectus. Ber. Verus obediēs mādatū nō ꝓcrastinat: sed parat aures auditui/pedes itineri/man⁹ operi. et se totū intra colligit: vt mandatuꝫ peragat imperātis. Tertio obediuit ꝑseueranter: qꝛ vsq; ad mortē: vt patebit infra in vltima parte sermonis. exēplo chri. De q̄ dicitur Phil.ij. Factus est obe. vsq; ad mortē ꝛc.

¶ Quintus dies est recta iudicia. Recta dicit: qn̄ boni zelo fit iustitia: et non liuore vindicte: alias pctm̄ esset mortale: etiam si alias iustitia fieret. vt pbatur. xxiij. q. iiij. Ea vindicta. Et. q. v. c. Miles. Et c. cum minister. Hec g̃ iustitia fuit i beato Thoma: q̃d patz in eo: q̄ q̄si vicarius dei spiritu sancto inspirat° zelo iustitie ptulit sententiaz ɔtra illū: qui eū pcusserat et c. Quod credendū est ipsum fecisse tanq̄ dei ministrum. sicut et Moyses fecit sicut dr̄ Exo. ij. Et in decretis. xxiij. q. iiij. Nō in iferenda. Sic et Helias fecit ɔ quinq̄genarios. iiij. Reg. j. Helise° ɔtra pueros eū deridētes ei illudentes. iiij. Reg. iiij. Uel dic historiā totaz et c. Ubi notandū est: q̄ eo q̃d dr̄ q̄ Tho. imprecat° est malū illi q̄ dedit sibi alapam: q̄ h̄ nō fuit vex̄ f̄m Aug. Uel dic: q̄ h̄ fecit ex zelo iustitie: sic Helyas cōtra quinq̄genarios. sicut legit. iiij. Reg. j. Sic et Helise° ɔtra pueros. iiij. Reg. iiij. Dauid sepe imprecat ɔ pctōres malū dicens. Conuertant pctōres in infernū: oēs gentes q̄ obliuiscunt deū. Itē alibi. Ueniat mors sup illos: et descendāt in infernū viuētes et c. Uel dic q̄ hoc dixit Thomas nō p modū imprecantis/ sed p modū pnunciationis pphetando illud q̃d futux̄ erat: sicut Job male dixit diei suo denunciādo id quod erat Job. iij. ¶ Sext° dies ē pura tempantia q̄ presertim in duob̄ actib̄ exercetur videlicz. Primo in abstinendo a comestilib̄. Scdo a venereis. De primo patz existens in mensa cōuiuij regalis non comedebat et c. De secundo quia castitas sua tantū excellens fuit q̄ etiā alios odore mirifico attrahebat. Uñ sue merito castitatis sponsus et sponsa fecerūt votū virginitatis Dic historiaz. ¶ Septim° dies ē alta prudētia. Prudentia est duplex. s. infima siue bassa et hec versat circa terrena: et est falsa. Sicut est prudentia auari ad pecuniā ɔgregādā/ luxuriosi ad voluptates/ supbi ad honores. Cōtra hanc dicit. Perdā sapientiā sapientū et prudentiā prudentū rpbabo. j. Cor. j. Prudētia g̃ alta dr̄ illa q̄ versat erga celestia capescenda q̄ excellenter fuit in beato Thoma: sicut patz in optimo modo quē adinuenit ad palatium edificandū in celo et c. Dic historiam. ¶ Octauus dies cōstantia. Hec accepit brauium vite eterne. q2 nō qui incepit: sed qui pseuerauerit saluus erit. Matth. x. Et. xxiiij. Ber. Inter ceteras v̄tutes sola pseuerantia coronat/ q̄ habet p firmam cōstantiā: p quā hō ita firmat in dei seruitio. vt potius mortē pati velit q̄ ɔsentire peccato. Hanc habuit beat° Thomas. Dic ei° martyriū. Post istos g̃ octo dies iterū venit ad eū Jesus et ipsuz ad gl̄iam exaltauit. Ad quā nos etiā dignet ipse pducere q̄ pro nobis dignat° est de virgine nasci et in cruce mori. Deo gr̄as. Amen.

¶ De beato Stephano protomartyre. Sermo. viij.

Disputantes cū Stephāo n̄ pot̄ant resistere sapiētie et spi. q̄ loquebat Act. vj. inter ceteras pmissiōes quas christ° fecē discipulis: singulariter fuit illa. Ego dabo vobis os et sapientiā cui non poterunt resistere et ɔtradicere omnes aduersarij vestri Luc. xxj. Os. i. eloquentiā in ore. Ratio hui° pmissiōis fuit q2 christ° volebat eos mittere p mundū. vbi habebāt disputare ɔtra philosophos et scientificos. Ipsi autē apostoli erant piscatores et rudes et c. Ideo fuit necessaria et c. Hec pmissio fuit completa in oib̄ discipulis/ sed singularit̄ in Stephano vt dicit thema. Disputantes et c. secundū verba thematis notaui in beato Stephano duo singularia scz.

Ex parte iudeox̄ pugna rigorosa: disputans cum Stephano.

Ex parte christi victoria mala vigilosa: et non poterāt resistere

¶ Quantū ad primū: bellum rigorosum esset si contra vnū multi pugnarēt diuersis armox̄ generib̄ in circuitu et c. sic multi pugnabant cōtra Stephanū de fide catholica. Uenerunt eñ contra eū raboni d̄ quinq̄ studijs generalib̄ scz de quinq̄ sinagogis disputantes cum eo. Dicit text°. Surrexerunt autem quidam et c. Act. vj. Synagoga idem est q̄ cōgregatio doctorum et rabinox̄ et c. Questio est hic quare magis et potius insurrexerunt ɔtra Stephanū q̄ contra apostolos et contra disci

pulos christi qui tunc erant hierusalem? Rñdeo:q: aliquid singularitatis erat in pre dicatiõe Stephani plusq̃ in aliis in con uertẽdo gẽtes. Hoc dixit textus. Stepha nus plenus gratia et fortitudine faciebat signa et pdigia magna in pplo Act.vj. No ta Gratia.s.illa de qua Dauid. Diffusa est gratia in labiis tc.ps.xliiij. Secũdo nota Fortitudine fortis fuit ptra luxuriã: quia fuit castissimus, vnde pter castitatẽ suã fuit ppositus mulierib9: vt dicit Act.vj. et vij. Dic historiã: et cum toto hoc Stepha nus nõ dimittebat penitentiã. Item facie bat pdigia.i.pcul a digito que sũt illa que nullo posse creature possunt fieri vt susci tare mortuos/illuminare cecos tc. Ites Signa: signa sunt que possunt fieri p na tura: sed nõ illo modo, vt curare infirmita tes tc. sed nõ cõuertebant. Vñ quinq3 sy nagoge insurrexerũt cõtra beatum Ste phanũ: ecce bataglia rigorosa. Et p3 pmũ ¶ Quantũ ad secundũ tc. Nota quomo do beatus Stephanus pdicabat d mate ria aduẽtus christi dicẽs: q cecus erat qui hoc clare nõ cognoscebat. et alligabat illd verbũ Jacob. Nõ auferet sceptrũ de Ju da et dux de fe.eius donec ve.qui mit.est et ipe erit expectatio gentiũ. Gene.xlix. De clara tc. Item illd de hebdomadib9 Da nielis: que sunt.xlix.anni qui iam erãt cõ pleti. Contra hoc insurrexit synagoga Li bertinorum: volens confundere beatũ Ste phanũ allegauit illud Esa.xj. Egredietur virga de radice Jesse tc. Et sequitur po nendo signa aduentus christi. Habitabit lupus cum agno: et pardus cum hedo ac cubabit. vitulus et leo et ouis simul mora bunt. et puer paruulus minabit eos. vitu lus et vrsus pascentur.simul requiescent catuli eorum. et leo quasi bos comedet pale as. Cum ergo ista signa non sunt cõpleta ergo Stephane reuoca qd dixisti. Respõ dit beatus Stephanus q signa sunt com pleta.sed pphetia loquit figuratiue de ho minib9 sub nomie bestiali: sicut Jacob ali bi loquitur dicẽs. Catulus leonis Juda. Isachar asinus fortis. Neptalim ceruus emissus. Beniamin lupus rapax Gene. xlix. Catulus leonis Juda. Juda dicitur leo.q: sicut leo dominabit bestiis: sic Da uid q fuit de tribu Juda debebat domina ri tc. Sic ergo loquit Esaias. Lupus ra pax fuit Mattheus pter vsuras: vt dic Beda. Agnus fuit Joannes euangelista q simul habitabãt. Pardus diuersorũ co lorum fuit Nicodemus. Hedus Petr9 apo stolus qui simul habitabant. Vitulus de quo fiebat pncipale sacrificiũ: significat corpus chri. Ouis simplex animã christi. Leo diuinitatẽ. Puer paruus.i. chrs no uiter natus minabit eos.q: caro: anima et diuinitas fuerũt in chro. Et q Esaias lo quat de hominib9: pat3 cũ sequit in textu Non nocebũt et nõ occidẽt in vniuerso mõ te sancto meo: q: repleta est terra scientia chri tc. Esa.xj. Et sic habuit victoriam.

¶ Secũdo surrexit cõtra eũ synagoga Ci renensium: q: Stephanus pdicabat chri di uinitatẽ dicens: q sicut deus olim assum psit formã ignis cum daret legẽ iudeis: vt patet Exod.xix. Et.xxix. pter q vocaba tur ignis. Dominus deus tuus ignis cõ sumens est. Deut.iiij. Sic hodie deus as sumpsit formã humanã que est melior q forma ignis. et ideo illã dimisit sed nõ istã. Itẽ si chrs nõ esset deus: etiã seipm salua re nõ posset tc. Tũc illi cõtra Stephanũ arguebãt allegãtes textũ. ps.lxxx. Israel si audieris me nõ erit in te deus recẽs tc. Rñdit Stephanus q chrs nõ est recens: sed eternus deus factus est homo recens sicut filius regis fieret de nouo miles tc. et sic vicit. ¶ Tertio insurrexerunt contra eũ illi de synagoga Alexandrinorum. Dum em Stephanus pdicaret trinitatẽ psona rum adducẽs silitudinẽ de sole vl igne tc. et sicut radius solis venit in hunc mundũ nõ relinquẽs solem: sic filius tc. Ideo ps. lxxxj. In sole posuit deus tabernaculũ su um.i.in silitudinẽ suã. Tũc dixerũt. Con tra Deut.vj. Audi israel: dñs deus tuus deus vnus est. Rñdit Stephanus. De9 vnus est in essentia: sed in psonis trinus. Et hoc videt i autoritate allegata. vbi po nũt tria noia. Dñs.s.pater. Deus.s.fili9 tu9. Deus.s.spũsctũs. Et i pncipio Bib lie. In principio creauit aloym in plurali: vbi ondit pluralitas psonarum. ¶ Quarto cũ Stephanus pdicaret de sacro euchari stie: adducẽs rõnem.q: sicut p fructũ dia bolus induxit totũ malũ i mũdo: sic de9 p fructũ vginis voluit afferre omne bonũ

modo. De quo. Bndictus fruct⁹ vētris tui Ideo chrs Joā. vj. Hic est panis q̄ de celo descēdit: qui mādúcat hūc panē viuet in eternū Joā. vj. Tūc surrexit synagoga Cilicianoꝝ dicēs cū furia. Vos p̄dicatꝭ stulticias: q: panis nō est adorād⁹. Deut. vj. Dn̄m deū tuū adorabis: ⁊ illi soli fuies. Rn̄dit Stephanus: ꝙ sicut olim de⁹ adorabat in arca nunq̄d illud lignū adorabat: sed deus in figura arce: sic hodie deus adorat i hostia: nō ip̄a hostia. ¶ Quito cū Stephanus p̄dicaret ꝙ lex Moysi cessabat ⁊ erat dimittēda q̄ntū ad cerimonialia ⁊ iudicialia. nō aūt quantū ad moralia: licet esset bona: p illo t̄pe adducēt similitudinē de formatiōe homis Gene. ij. Formauit igit deus hoiem ⁊c. Bonū fuit corpus: sed melior aīa: sed optim⁹ homo p̄fectus. ita lex Moysi bona erat tūc tanq̄ corpus: q: terrena tota erat: nec p̄mittebat celestia: sed melior est lex euāgelica ⁊c. tanq̄ p̄fecta que nō p̄mittit terrena. imo dicit ꝙ despiciat. sed p̄mittit celestia. vn̄ p̄ma lex fuit lex pueroꝝ ⁊c. Tunc surrexerūt cōtra eū illi de synagoga Asianoꝝ dicentes. Cōtra ⁊ nunq̄d dicit Dauid. Fidelia omnia mādata eius p̄firmata in seculū seculi? Respōdit Stephanus imo hec auctoritas dicit p̄tra vos: dū dicit In seculū secli. Primū seculū fuit ex quo iudei fuerūt in terra p̄missiōis: ⁊ durauit vsq̄ ad trāsmigrationē. Secundū seculū a transmigratione vsq̄ ad chr̄m. De hoc Dauid. Redemptionē misit domin⁹ populo suo. mandauit in eternū testamentū suū. Hic potes ponere similitudinē de testamētatore q̄ condidit duo testamēta successiue: quoꝝ secundū derogat p̄mo. Vnde fm̄ Innocētiū tertiū in c. Cū marthe. de cele. mis. Cum ergo non possent eū superare venerūt ad manus. Accusauerunt ergo eum corā iudicib⁹ etiā obstinatis: et habuerūt tres falsos testes accusantes eū de blasphemia: in Deū: in Moysen: ⁊ in legē. Sed dum beatus Stephanus excusaret se faciens magnū s̄monē q̄ legit Act. vij. Facta est facies ei⁹ sicut angeli. Et illi stridebāt dentib⁹ in eū. Videns aūt Stephanus ꝙ nec excusatio eius: nec p̄dicatio p̄ficiebat. incepit eos redarguere ⁊c. Narra breuiter ei⁹ martyriū. Amē.

¶ Itē de eodē btō Stephano.
Sermo. ix.

Stephanus plenus gratia. Act. vj. ⁊ in epistola hodierna. ¶ Pro declaratione thematis ⁊ introductiōe materie: notandū ꝙ questio fit a sacris theologis. vtrum homo possit esse certus se habere gratiam dī. Pro e⁹ euidētia nota ꝙ duplex ē grā dī quā theol. ponūt. Prima est grā grꝭ data Secūda est gratia gratū faciens. Gratia gratis data est donū dei data alicui supra facultatē: non quidē ad salutē suā sed aliorum: sicut est scientia: p̄phetia/ gratia miraculoꝝ ⁊c. hmōi. De q̄b⁹ apl's ait. Vnicuiq̄ āt dat manifestatio sp̄us. s. gratia p quā patet ad vtilitatē. Glo. illoꝝ. Alij quidem p sp̄m datur sermo sapientie. alij autem sermo scientie fm eundē sp̄m. Alteri fides in eodem sp̄u. Alij gratia sanitatū in vno sp̄u. Alij operatio virtutū. Alij p̄phetia. Alij discretio spirituū. Alij genera linguaꝝ. Alij interpretatio sermonū. j. Coꝝ. xij. Et sic sunt nouem species huius gratie gratꝭ date: quas hic enumerat apostolus. Patet p̄ma gratia. Gratia vo gratum faciēs est donū dei. Et diffinitur sic Gratia est nitor anime sanctū reconciliās amorē/ que datur p̄ncipaliter ad vtilitatē ⁊ salutem habentis: p quā efficit homo capax ⁊ dignus glorie vite et̄ne. Et ista gratia est incōparabiliter excellentior prima Vn̄. j. Coꝝ. xij. Postq̄ apostolus enūerauerit dona p̄tinentia ad gratiā gratis datam: subdit. Adhuc excellentiorē viā vobis demonstro. Et ostendā viam illā: subdit statim in. xiij. ca. Loquēs de charitate que aut est idē q̄d gratia gratuꝫ faciens: aut idē gratie imediate vnita. Et hoc probat videlicet ꝙ hec gratia sit excellētior p̄ma. quia p̄ma gratia sine scd̄a nihil valet scꝫ habēti sibi. Vn̄ dicit. Si linguis hominū loquar ⁊ angeloꝝ: charitatē aūt nō habuero factus sum velut es sonās aut cymbalū tinniēs. Et si habuero p̄phetiā: ⁊ nouerim mysteria omnia: ⁊ omnē scientiam. habuero oēm fidē: ita vt montes trāsferā. charitatē aūt nō habuero nihil sum. j. Corinth. xiij. Vn̄ ex hoc habet ꝙ nulla grat

tia gratis data pdest homini haberti: nisi sit informata charitate et gratia scda. Un Balaam fuit pphetal: sed malus homo. qz habuit pmã gratiã gratis datã sine secunda. s. gratia gratũ faciente. De quo habet Num. xxij. et. xxiij. et. xxiiij. Sic et multi fecerũt miracula q tamen sunt dãnati. Sic et Saul fuit pheta. j. Reg. iiij. Nã et Saul inter pphetas: et tamẽ dãnatus est. Sic et Caiphas pphetauit cũ esset pontifex anni illius Joa. xj. Et tamẽ nõdũ fuit ppheta Caiphas: qz nõ intellexit verbũ ppheticũ qd pdixit Dañ. x. Intelligentia opus est in visione. De talib9 ergo q pphetauerũt: et q miracula fecerũt: et tamẽ damnabunt et dicet illud qd habet Matt. vij. vbi dñs dicit. Multi dicent in illa die mihi. Dñe dñe nõne in nomie tuo pphetauim9: et in tuo noie demonia eiecimus. et in tuo noie virtutes multas fecimus? Et tũc cõfitebor illis: qz non noui vos. Discedite a me qui opamini iniqtatẽ. Patet ergo q gr̃a gratis data sine gr̃a gratũ faciẽte inutilis est ipi haberti. Sed gr̃a gratũ faciẽs bene est vtilis sine gr̃a gratis data: sicut fuit qdam vetule. et aliqui imo multi rudes idiote et ignorãtes: q tñ sunt magis serui dei et fuerũt. Sicut fuerũt Antonius: Machari9 et multi alij. De qbus dt Aug. Surgũt indocti et rapiũt nobis celũ. nos aũt cũ doctrinis nr̃is demergimur ad infernũ. Un Augu. in li. de trinitate loquẽs de charitate sic ait. Nullũ est isto dono excellẽtius solũ est qd diuidit inter filios regni et inter filios pditiõis eterne. Hoc. v. p̃suppo sito: r̃ndeo ad ppositã questionẽ p duplicez cõclusionẽ. Prima cõclusio est q de prima gr̃a põt homo bñ esse certus. Põt em homo bene scire p certo se habere genera linguarũ / pphetia / scientiã / et hmõi: licz qñqz sit in aliũ p eo. j. Cor. viij. Sciẽtia inflat charitas aũt edificat. Si aũt loqmur d secũda gr̃a. s. gratũ faciẽte: tũc distinguendũ est tripliciter: s̃m q tripl'r põt aliqd sciri: vt notat Tho. j. ij. q. cxij. ar. v. Potest enim aliquid sciri

Primo p diuinalẽ reuelationẽ.

Scdo p humanalẽ certificationẽ.

Tertio p cõiecturalẽ p̃sumptionẽ.

¶ Primo q modo &c. Et hoc mõ põt sciri homo se habere gr̃am istã gratũ faciẽtẽ Reuelat em deus qñqz hoi vt ipse homo magnificẽtius et feruẽtius diuina opa exequat. Hoc tñ rarissime deus fecit. et facit ne homo aut nimis presumat: et negligat opa vite: aut supbiat. Un aplus dicebat. Nihil mihi cõscius sum: sz nõ in hoc iustificatus sum. Qui aũt iudicat me dñs est. j. Cor. iiij. Et in vet. testa. legit de Abraã: cui reuelauit hoc de9 dicẽs. Nũc cognoui q timeas dñm. Et forte etiã de Moyse: cui dixit dñs Exod. xxxiij. Inuenisti graz corã me. Et infra. Ego oñdã oẽ bonũ tibi. De Abraã legit Geñ. xxij. Nota cognoui glo. i. Cognoscere te feci. Et dixit Tho. q. vbi supra: q ibi loquit d timore casto q nõ ẽ sine charitate. Sic etiã legit d Paulo cui dixit dñs. Sufficit tibi gr̃a mea. ij. Cor. xij. Itẽ. j. Cor. ij. Nos aũt nõ spũm hui9 mũdi accepim9: sz spũm q ex deo est. vt sciam9 q a deo data sũt nob. Itẽ Roñ. viij. Cert9 sum em q neqz mors: neqz vita neqz angeli: neqz pncipat9: neqz virtutes: neqz istãtia: neqz futura &c. Et infra. Neqz creatura alia poterit nos separe a charitate dei: q est i chrõ iesu dño nr̃o. Uide Tho. j. ij. q. cxiij. art. j. ad qrtũ. Sic et raro cõtigit q de9 reuelauerit hoi pctm suũ futurũ: nec memini me legisse in scptur nisi de Petro cui dñs futurũ pctm pdixit: vt legit Mat. xxvj. Dicit tñ Tho. i. ij. sen. di. iiij. ar. ij. ad pmũ. q Petr9 dñi pnũciationẽ accepit nõ p certitudinẽ: sed ad cõminationẽ dictaz. Sic etiã videt oibus aplis reuelatũ: cũ dixit eis dñs. Ego dispono vob sic disposuit mihi pr̃ me9 r̃gnũ: vt eda. et bi. sup mẽ. me. i re. me. Lu. xxij. Itẽ Mat. xix. Uos q reliqstis oia et secuti estis me: i regeneratõe cũ sederit fili9 hois i sede maiestatis sue: sede. et vos sup se. xij. iudi. xij. trib9 isrl. Itẽ Jo. xiiij. Ego rogabo pr̃em et aliũ paracletũ dabit vob: vt maneat vobiscũ in eternuz. Et nota q cũ dixit hec vba: nõ erat ibi iudas: vt repiri i qdã postilla. Hoc aũt cõiter deus alijs nõ reuelat: ne pter securitatẽ decidãt in negligentiã vel supbiã vt dixi: sed ambulemus inter spem et metuz: qsi inter scyllã et charibdym. ps. Bñplacitũ ẽ dño sup timẽtes eũ: et in eis q sperãt sup misericordia eius. Et sic patet prima conditio.

¶ Scdo modo. s. per humanalẽ certificationẽ. Unde dicit Tho. in. ij sen. dist. iiij.

ꝙ angeli creati non fuerunt presciꝫ de sua beatitudine ꝑ certitudinē de casu suo cuꝫ nec casus ꝛ ꝯfirmatio angeloꝝ dependerant ex liberoarbitrio ꝙ nō est causa determinata ad vnum: nō potuit eoꝝ cognitio haberi ſm certitudinē nisi a deo: q̄ p̄sentialiter oia intueť. Sed tñ ſm ꝯiecturā poterant p̄supponere oēs se habituros beatitudinē: qꝛ ad h̄ eoꝝ natura erat magis inclinata: velut ad h̄ instituta: sed suū casuꝫ p̄scire nō poterant ex seip̄is/nec ꝑ ꝯiecturā nec ꝑ certitudinē/sed tātū ꝑ potentiā cadēdi. Nec etiā fuit congruū a deo eis reuelari/ne pena culpam p̄cederet: nec iteꝝ bonis suam ꝯfirmationē/ne distinctio culpam p̄cederet: vt in littera diciť. Si tamē vtrisq̄ reuelatuꝫ fuisset: recepissent illud nō ſm certitudinē put in deo erat: sꝫ secūduꝫ suū modū: q̄si ad cautelā dictū Tho. Dicit tñ Bern. de gradibꝫ humilitatꝭ vt allegat Tho. q. vbi supra. in. ij. arti. ꝙ diabolus preuidit se sup̱ malos principatum habiturū ꝓpter ꝙ in latere aquilonis solium suuꝫ ponere volebat: vt dꝛ Esa. xiiij. Qd̄ quāuis veꝝ sit/nō tñ preuidit casum suū: qꝛ poterat maloꝝ princeps esse etiam bon⁹ existens: sicut Joseph p̄uidit suū dominiū non tñ venditionē. ꝛ alia ex qbꝫ dominium cōsecutus est: vt notat ibi Tho. Sciendū ḡ est ꝙ nō potest sciri ꝓ certo ꝙ aliq̄s habeat grām. Et hoc ꝓbatur ratiōe ꝛ auctoritate. Ratio quidē est ista: qꝛ ſm regulā phoꝝ omnis nostra cognitio ortuꝫ habet a sensu. Da exemplū si q̄s te interrogaret de vino quod ē i fiala: cui⁹ saporis sit: vł coloris: vel odoris. non posses illud scire/nisi ꝑ gustuꝫ vel visum/vel odoratū. sic de sono ꝑ auditum ꝛc̄. Sic etiā q̄cunq̄ intellect⁹ noster intelligit ꝑ scientiaꝫ aut credidit ꝑ fidem/mediāte sensu cognoscit Vñ Rom. x. Fides ex auditu: audit⁹ aūt ꝑ verbū chr̄i. Modo ad ꝓpositum: gratia dei nullo sensu ꝑcipi potest. Non eñ ꝑ sensum visus: qꝛ ꝑ visum non pōt ꝑcipi/nisi coloratū vel sub rōne colorati. grā aūt dei nō est colorata. Nō eñ est virida neq̄ alba: neq̄ rubea ꝛc̄. ergo ꝑ hunc sensum grā dei intellect⁹ cognitionē intrare non pōt. Joan. ix. Si venerit ad me. s. deus ꝑ grāꝫ nō videbo illū: si abierit nō intelligā. Nec etiā potest intrare per sensum audit⁹: quia per se nō habet vocē: nec est vox nec sonus sed ꝑ artus pōt dici habere voceꝫ ꝑ instrumentū p̄dicatoris. iuxta illḋ Joā. iij. Spiritus vbi vult spirat ꝛ vocem ei⁹ audis. s. in scripturis vel ex ore p̄dicatoris: ꝛ nescꝫ vnde veniat aut quo vadat. Cuꝫ ḡ gratia nō habeat vocē neq̄ sonū: sequiť ꝙ nō possit ꝑcipi ꝑ sensum audit⁹. j. Coꝝ. ij. Quod oculus nō vidit/nec auris audiuit/nec in cor homis ascendit: que p̄parauit de⁹ diligentibus se. Et infra. Que dei sūt nemo cognouit/nisi spiritus dei. Tertio nec pōt ꝑcipi ꝑ sensum gustus: qꝛ nō habet saporē nec amarum/nec dulcē ꝛc̄. Quarto nec ꝑ sensum odorat⁹/qꝛ nō habet odorē. Quinto nec ꝑ sensum tactus: qꝛ tangi nō pōt cū sit res spiritualis ꝛ nō corporalis. Joā. xx. Palpate et videte: qm̄ spirit⁹ caro/et ossa nō habet. Et sic nullo sensu percipi pōt. et ꝯsequenter nec intellectu cognosci ei⁹ certitudo: nulla ergo humana certitudo ď ea pōt haberi. Patet ratio. Fiat ḡ ratio formalis. Nulli⁹ rei cognitio hic hūana pōt haberi nisi ꝑ sensum: sed gratia dei gratuꝫ faciens/sensu ꝑcipi nō potest: ergo ꝛc̄. Auctoritas. Sūt iusti atq̄ sapientes/et opa eoꝝ in manu dei: ꝛ tñ nescit homo vtrum odio vel amore dignus sit: sed oia in futurum seruanť incerta. Eccs. ix. Jtē Aplu̇s j. Coꝝ. iiij. Nihil inquit mihi consci⁹ sum sed nō in h̄ iustificat⁹ sum. qui aūt iudicat me/dñs est. Bene pōt homo esse certus ꝙ sit in peccato mortali: sicut ille q̄ tenet cōcubinā: qui tenet vsuras vel res furtiuas scienter: ꝛ hmōi: sed non pōt esse certus ꝙ sit in grā. Nota hic exemplū de illo q̄ volebat se iurare immunē a culpis cōmissis: q̄d iuramentū temerariū est: vt notať in c. vltimo. De purga. cano. Nota etiā exemplū de muliere q̄ egit penitentiā de adulterio cōmisso: vtrū possit iurare se non esse adulterā ꝛc̄. De quo ponit Petrus de palu. in. iiij. sen. di. xxxv. Et scripsi in materia matrimonij. Et breuiter scd̄m mentē ei⁹: die p̄mo ꝙ si iurat se nō adulteratā periurat. Jdē. ij. si iurat immunē ab adulterio: qꝛ mentiť asserens dubiū ꝓ certo. Scp̄tuꝫ est eñ. De ꝓpitiatu peccatoꝝ noli esse sine metu. Eccī. v. Et ꝓbať hoc in p̄dicto c. vl. de purg. ca. Et hoc verum nisi esset de remissione culpe ex diuina reuelatiōe: sicut

fuit illa cui dñs dixit. Nec ego te condemna bo Joan.viij. Idcirco et tertio si iurat se non esse adulterã coram iudice eam interrogã te:tunc enim esset piura:quia debet tunc sm intentionẽ iudicis iurare que referf ad factum nõ ad animũ quẽnunc habet. Unde Isidorus.xxij.q.v. Et originaliter in.ij.li sententiarum. Quacunque arte verborum quis iurat.deus tñ qui conscientie testis est:ita hoc accipit sicut ille cui iuratur intelligit etc. Si aũt iurat extra iudiciũ.puta iurat hoc marito interrogãti an sit adultera:se nõ esse adulterã non piurat:quia adultera est habens voluntatẽ adulterij. Unde sm Augu. Jam nõ potest vocari adultera sicut curatus a lepra iam nõ est leprosus. Et habetur tex. Augusti.xxxij.q.ij.c aũt.vbi dicit Aug. Cur edhuc deputamus adulteros:quos credimus vel baptismate ablutos vel penitẽtia esse sanatos. Itẽ Chrys.xxxij.q.j. Si quis vxorẽ post satisfactionẽ indicte pñie ñ meretur vocari adultera:ita quod scit se penitere et proponat se abstinere nõ est adultera/etiã si sibi non esset culpa dimissa. Nõ enim debet in ea despici quod fuit:quia iam incipit esse quod non fuit:vt dicit text. Grego.l.dixi. Ferrum. Patet ergo quod nullus põt cognoscere se esse in gra per humanalẽ certificationẽ. Unde Job.ix. Etiã si simplex fuero hoc ipsum ignorat aia mea. Item Joã.iij. Spiritus vbi vult spirat:et vocem eius audis et nescis vñ veniat aut quo vadat. Et sic pꝫ sm. ¶ Tertio modo.s.per cõiecturalem psumptionẽ põt hõ presumere se esse in gratia gratum faciẽte propter aliqua signa que videt et cognoscit in se. Et licet multa possint poni:tñ Tho.in.iiij.senten.ponit quattuor signa.

Primũ signũ est vera peccatorum cõtritio
Secundum est firma futurorum euitatio
Tertiũ est libens diuinorum auditio.
Quartũ est prompta bonorum operatio.

Adde quod scripsi in sermonibus post festũ trinit. Sermo.xxxvj.et ser.xl. parte.ij.

¶ In festo Joã. euãge. Ser.x.

Hic est discipulus ille quẽ diligebat Jesus Jo.vlti. Hic scilicet Joãnes Hoc verbũ habet difficultatẽ in theologia. Cũ enim christus omnes apl'os dilexerit dilectiõe nõ solũ naturali qua oẽs creaturas deus diligit.iuxta illud Sap.xj. Diligis oĩa quae sũt et nihil odisti eorum que fecisti: sed etiã dilectione gratuita charitatis. De quo Prouerb. viij. Ego diligẽtes me diligo. Itẽ Jo.xv Sicut dilexit me pater:et ego dilexi vos. Item ibidẽ. Hoc est pceptum meũ vt diligatis inuicẽ:sicut dilexi vos:quare ergo dr specialiter de Joanne quod est discipulus dilectionis. Et si dicatur quod iõ dicitur discipulus quem diligebat Jesus:quia alijs magis dilectus. Contra videtur quod Petrus fuit magis dilectus tum quia donum magis habuit:tum quia plus dilexit Jesũ Petrus quam Joãnes:vt pbatur Joã.vl.et habetur.j. Pro cuius declaratione licet vt dicit Tho.pte.j.q.xx.ar.iiij.ad tertiũ. psumptuosum sit ista diffinire:quia vt dr Prouer.xvj. Spirituũ põderator est dñs et nõ alius:tñ sine pritate pjudicio possumus sic distiguere:quod ẽ triplex amor siue dilectiõ

Prima est dilectio affectiõis cordialis.
Secunda est dilectio donatiõis singularis.
Tertia est dilectio conuersationis familiaris.

¶ Possũ dare similitudinẽ pro rudibus. Si tu haberes duas filias quas equaliter diligeres:sed vnã traderes marito et das sibi quendã lapidem pciosum valoris mille ducatis in dotem. Aliam tenes tecũ in domo:quae mãducat tecũ/dormit tecũ/cõfatur tecũ etc. Si quaeritur a te quã plus diligis istarum. Rñdes amore cordiali vtranque equaliter diligo:sed amore donatiõis magis diligis dotatam Amore vero familiaritatis magis diligis illam quae tecum conuersatur etc. Sic in proposito:christus amore primo.s.dilectionis cordialis omnes apl'os dilexit:et equaliter dilexit Petrum et Joannem:sed plus istos quam ceteros vt videtur. Sed amore.ij.s.donationis singularis magis dilexit Petrũ. Quod patet:quia maius donum sibi dedit/quia fecit eũ vicariũ suum et principẽ aliorum: pastorem ecclesie:et totius mũdi. Et sibi soli dictum est. Duc in altũ. Lu.v. Quia quotiens de aliquibus ad fidei pfunditatem dubitatur ad Petrum recurrendũ est.xxiiij.q.j. Nõ turbatur. Et.c. Quotiens. Ad idem facit de bap.maiores. Et Math.xvj. Tibi dabo

claues regni celoꝝ. Et qᵭcūq; ligauerꝭ su per terrā erit ligatū et in celis. Et qᵭcūq; solueris sup terrā/erit solutū ꝛ i celis. Et Joan. xxj. Pasche oues meas. et h̄ donū nō immerito sibi dedit: qꝛ Petrus promꝑtius ꝛ feruentiꝰ dilexit chꝛm: vt patet in mltꝭ ꝑtibꝰ euangelioꝝ. Vn̄ s. illud Joā. vlti. Symon Joānis diligꝭ me plus his: dicit Glo. q chꝛs sciebat q Petrus eū plꝰ alijs diligebat: puta qn̄ audiens chꝛm dixisse q crucifigendꝰ erat ꝛc̄. Quodā amore intimo motꝰ Petrus dixit ei. Absit a te dn̄e. Nō erit tibi hoc Mat. xvj. Item qn̄ tunica succinxit se ꝛ misit se i mare ꝛc̄. Joan. vlti. Item qn̄ dixit. Dn̄e si tu es iube me venire ad te sup aquas ꝛc̄. Mat. xiiij. Itēq; quando in nocte passionis exemit gladiū ꝛ ꝑcussit auriculā serui Malchi. Itēz quando dixit. Et si oēs scandalizati fuerint in te: ego nunq̄ scandalizabor. Et sic hoc intellige de dilectōe nō quidē charitatis. alioquin ꝑfectior fuissꝫ Petrus q̄ Joannes. ꝛ ꝯsequēter magꝭ dilectus fuissꝫ a christo. etiā amore cordiali: quia ꝑfectior in charitate meref magꝭ diligi a deo. Quimo perfectiōēꝫ illā charitatis hō habet a deo. Quia omne datū optimū ꝛ oēe donum ꝑfectū ᵭ sursum est. descendēs a pr̄e luminū Jaco. j. Intelligendū est ḡ q Petrus plus dilexerit christū q̄ Joānes quātum ad quandā promptitudinē vel feruorem: vt ponunt quidā sm̄ q refert Tho. vbi supra. Tertio, vero amore chꝛs dilexit magis Joannē: qꝛ magis eūꝫ familiarem sibi fecit ꝛ maiore sibi familiaritatē ostendit. vt ifra patebit in ꝓsecutiōe sermonis. Quare autē hanc sibi familiaritatē magꝭ q̄ alijs ostendit. ponit Beda sic, inquiens diligebat Joannē Jesus nō exceptis singulariter solum: sed p̄ ceteris quos diligebat familiariꝰ vnum quē specialis ꝓrogatiua castitatis ampliori dilectiōe fecerat dignū. Et sm̄ hunc tertiū amorē intelligitur thema: dum dicit. Hic est discipulus ꝛc̄. Patet ergo thema. Modo dices tu: ḡre familiarius christꝰ dilexit Joannēꝫ q̄ ceteros apostolos: Beda ponit vnam rationē: scꝫ ꝓpter virginitatēꝫ: sed addamus alias quattuor vel quinq; ratiōes: ꝓpt̄ sex excellentias siue ꝓrogatiuas quas habuit que fuerūt quasi signa: quedā siue effectꝰ qbꝰ ꝓbaf q christꝰ ipm familiariꝰ dilexit.

Prima est attinētia parentalis
Scḋa est cōtinentia virginalis
Tertia est sapiētia diuinalis
Quarta est beniuolentia proximalis de quo exemplum
Quinta est ꝑseuerantia martyrialis
Sexta est magnificentia supnalis

¶ Prima ḡ excellentia ꝛc̄. Nota genealogiam ipsius quomō fuit frater cōsobrinꝰ christi. Ex Joachim/ Cleopha/ Salome tres anna marias. Quas habuit: iunxit. Joseph/ Alpheo/ Zebedeo. Vniꝰ hec mater hec qttuor illa duoꝝ. Diceret aliqs sed qᵭ priuilegiū est Joannis q sit cōsanguineꝰ chꝛi: cū multi alij fuerint: scꝫ Jacobꝰ maior: Jacobꝰ minor: Joseph: Symon: ꝛ Taddeꝰ: Rn̄deo. quia nō solū fuit cōsobrinꝰ chꝛi ꝑ naturalē cōiunctionē: sꝫ etiā fuit frater ipsius per spiritualē approꝑiationē: quādo: scꝫ christꝰ in cruce commendauit sibi matrē ꝛ ipsiꝫ matri dicens. Mulier ecce filiꝰ tuus. Ex hꝯ̄ersus patꝫ q btūs Joannes fuit verus filiꝰ virginis gloriose. Nā si verus filiꝰ alicuiꝰ dicif quē natura filium facit: cur nō magis verꝰ dꝛ filius alicuiꝰ ille quē deꝰ facit. Et ex h̄ sequif q btūs Joānes fuit verus frater chꝛi Et discipulo. Ecce mater tua. Joan. xix. Vn̄ ꝛ btā virgo felicior fuit: ꝓpter maternitatē spūalē q; corporalē. Vide infra sermone annunciatiōis qui incipit. Aue grā plena. Nota moralif quō hanc excellētiā pōt qlibet nostrū habere ꝛ excellentiꝰ: qa melior est cōsanguinitas siue fraternitas chꝛi spūalis q̄ carnalis. Nā multi fuerūt consanguinei chꝛi qui fuerunt mali: sicut patet in genealogia christi. De q̄ Mat. j. Inter quos fuerunt Manasses/ Amon/ Roboam ꝛ multi alij. Itē mulieres: Raab meretrix: thamar meretrix: Bersabee adultera: Ruth pagana: licꝫ postea fuerit fidelis. Cōsanguinitas autem spūalis christi semꝑ facit bonos/ nec pōt esse i malis. Et attende hic qꝛ cū Mattheꝰ scriberet genealogiā chꝛi. de nulla femina mentionē fecit/ nisi de his que fuerāt male/ vł ꝓpter fornicatiōnē sicut Bersabee/ Thamar/ ꝛ Raab: vel ꝓpter infidelitatēꝫ: sicut Ruth: quāuis postea ꝛ ista fuerit cōuersa ad fidem ꝛ ille ad penitentiā. Et hoc ideo

vt daret spem peccatoribus ostendēdo q de petōribus chrīs originē trahens peccatores nō abhorreret. Filius em̄ hois venit q̄rere z saluū facere: qd perierat Luc.xix. Item Mat.ix. Nō veni vocare iustos s3 petōres et s̄m hoc intelligit illud dictu3 Esa.xvj. Emitte agnū dn̄e dn̄atore3 terre de petra deserti ad montē filie sion. Quilib3 enim in gr̄a 9stitui9 gratū faciente dicit cō sanguine9 chri. Quod p3 Mat.xij. vbi dr christ9. Que est mater mea/ z q̄ sūt fratres mei. Et extendēs manum in discipulos suos: dixit. Ecce mater mea/ z fratres mei. Quicūq3 em̄ fecerit voluntatē patris mei qui in celis est: ipse me9 frater soror. et mr̄ est. Mat.xij. Et silr̄ quilib3 etiā obediens diuinis mandat3/ est 9sanguineus christi Dic histotiā. Et nota 9tra illos q̄ potius volūt esse filij diaboli q3 fratres chri: sicut sunt lusores ad taxillos: z q̄ laborant in festis zc̄. Dic vt expedit. Nota hic de tabernis q̄ summo mane aperiunt in dieb9 festiuis: q2 omis petōr est fili9 diaboli. Joan. viij. Uos ex patre diabolo estis zc̄. z hu9 peccati: sicut dr Joan. viij. ¶ Secūda excellentia Joannis zc̄ Q2 fuit virgo: et iō maiorē familiaritatē sibi ostendit: q2 omē simile appetit suū simile. Eccl.xiij. Omne aial diligit sil'e sibi. Christ9 aūt fuit virgo purissimus. Talis decebat vt esset nobis pontifex: sctūs innocens: impollut9: segregatus a petōrib9/ z excelsior celis factus. Heb.vij. Nota quinq3 verba. Sanct9.i. omni gr̄a plenus z cōfirmat9. Innocēs a petō actuali. Impollutus a macula originali. Segregat9 a pecca. q2 caro eius de massa peccatrice assumpta est z mundata Et excelsior celis.i. angelis fact9 q2 verbo vnitus. Sic g̃ placuit sibi 9uersari familiarius cū Joanne p̄pter eius virginitatē Unde Beda. Diligebat Joannē Jesus zc̄. Uide supra in fine introit9. Uñ Prouerb.xxij. Qui diligit cordis munditiam p̄pter gratia3 labiorū suorum habebit amicum regem. Et nonne aliqui fuerunt etiā discipuli virginis: sicut Jacob9 minor: z d̄ maiore non legitur q habuit vxorem nec de Andrea: nec de Philippo: Symone z Tatheo. Sed r̄ndet: nō eo modo: quo Joannes: quia de nuptijs fuit a christo vocatus. Unde Hiero. in p̄logo sup Joanne3 Hic est Joannes euangelista vn9 ex discipulis dei qui virgo a dēo electus est: que3 de nuptijs volentē nubere.i. carnalit cognoscere vxore3 vocauit de9. Hec ille. Iste sunt nuptie de quibus legitur Joan.ij. q Christus fuit inuitatus z virgo maria et mutauit aquam cōcupiscentie carnalis in vinum charitatis in Joanne. Ex h̄ exemplo sumpsit eccl'ia q matrimoniū non cōsummatū p̄ ingressum religionis separari possit: q2 vinculū spirituale p̄ mortem spiritualē dissoluit: vt in c. Ex publici. Et.c. Uerum de conuersa: cōiuga. Dic vt expedit. Moraliter vero contra luxuriosos. Non p̄cipit nobis christus vt relinquatis vxores sed cōcubinas. Deberet p̄latus p̄uidere: q2 corrumpūt alios. Nec valet p̄uilegiū ciuitatis q nō possit p̄cedi contra delinquētes nisi per viam accusatiōis: q̄a nō deb3 itelligi in spiritualib9. q̄nimo etiā si expresse in spiritualib9 loqueret nō valeret: quia non approbat a iure cano nico. vt in .c. Ecclesia scte Marie. de 9stitutionibus. Et nota in regula. Peccatū. libro. vj Item q2 videt esse in fauorem peccati: iō zc̄. arti.j.c.fi. de p̄scriptionib9. Et in.c. nouit. d̄ iudicijs. Bene facit q legitur z nota. in aut. cassa. de sacris eccle. Dic vt placet. ¶ Tertia excellentia zc̄. Propt̄ sapiētiam suam diuinalem assimilatur aquile. Apoc.x. Quartum animal simile aquile. Et hoc propter triplice3 naturam aquile cui assimilat Joannes.

Prima est volat9 sublimitas
Scōa est visus acuitas
Tertia est prudētia z sagacitas

¶ Primum patet: quia aquila sublimi9 volat alijs auibus: sic et Joānes sublime volauit penetrando celos. z pertingēs vsq3 ad diuinitatem: q2 per euangeliū suum cognouimus diuinitatē z trinitatem dei Alij euāngeliste volauerunt p̄pe terram: quia de humanitate christi locuti sūt vnū quodq3 em̄ ex quattuor animalibus habebat alas: solus Joannes de diuinitate incepit di. In principio erat verbum. Uñ Hieronymus in prologo biblie. Joānes rusticus: piscator indoctus. Et vnde illa vox obsecro. In principio erat verbum z verbum erat apud deum z de9 erat v̄bū. Et infra. Hoc doct9 Plato nesciuit h̄. De

mostenes eloquens ignorauit. Et Beda Joannes intonãs vocē theologaꝫ quam nemo ꝓus edere nouerat emisit. In ꝓnci-pio erat verbū: quā tāto pondere grauidam reliq̃t: vt si aliquanto plus intonare voluisset: nec ipe mundus cape potuisset. Istā aūt sapiētiā adq̄siuit Joānes ex gazophylatio pectoris dñi. Vñ Hiero. ⁊ ecclesia in secūda añti. Supra pectus dñi recūbens: euāgelij fluenta de ipo sacro dñici pectoris fonte potauit. Hec ille. Unde Petrus Damianus. Hāc supeminentē diuine sapiētie grām/ ex illo celesti gazophylatio in quo sunt oēs thesauri sapiētie ⁊ sciētie dei traxit. Et nō imerito: vt q̄ carnis sibi amputauit illecebras celestiū epulaꝝ delitijs frueref: ⁊ illuc acie mētis attingeret: quo nō ꝓpheta/ nō patriarcha/ nō deniq̧ quisq̄ ab ipo mundi ꝓncipio in carne positus: nosciẜ aspirasse. Ex hoc ergo apud grecos Maria theothocos. Joannes ꝑo theologos appellaẜ. Petrus autē chr̄i erat gazophylatiū diuine sapientie Vñ Col. ij. In quo sunt oēs thesauri sapientie ⁊ scientie dei. Scdo aquila acutū visum habet. Vñ dicit Ysidorus. Aquila diciẜ ab acumine. Sic ⁊ Joannes ꝓuidit futura mala que fienda erant in ecclia: ⁊ ꝓsertim tēpore antichristi: vt pꝫ in Apocalipsi. Tertio habet naturale astutiā i faciendo niduꝫ: q: ponit ibi lapides ꝓciosos habētes virtutē fugādi serpētes. Sic Joannes in suo euangelio: qḋ est nidus in q̄ nutriunẜ filij dei. posuit lapides ꝓciosos q̄ fugant omnes hereticos. Unus lapis ꝓciosus est. In ꝓncipio. i. in eternitate erat verbū. Iste lapis fugat Nestoriū qui dixit chr̄m habuisse ꝓncipium. Alius. Et verbum erat apud deum. Iste fugat Sabelliū qui dixit ꝙ in diuinis nulla est distinctio ꝑsonaꝝ. Alius. Et deus erat verbuꝫ Iste fugat Arriū qui dixit filium minorē patre. Alius. Omnia ꝑ ipum facta sunt. Iste fugat Manicheū q̄ dixit visibilia a deo creata nō esse. Alius. Et verbum caro factum est. Iste etiā fugat Valentinū qui dixit christū habuisse corpus d̄ celo factum sup se: sup illud verbū aplī. j. Cor. xv. Primus homo de terra terrenus: Secundus homo de celo celestis: sed illud intelligiẜ quantū ad naturā assumentē: vel quantū ad modū assumendū. ꝙ si esset verū illud corpus nō esset caro cum caro dicat aliquid cōpositū ex quattuor elemētis Propter hanc ergo sapientiam meruit a chr̄o familiariꝰ diligi. Sap. vij. Neminē diligit deꝰ: nisi eū q̄ cū sapiētia inhabitat.

¶ Quarta excellētia ⁊c. Nota ꝙ multotiens Joānes fuit in ꝑiculo mortis: ⁊ deus semꝑ illum a martyrio ꝓseruauit. Naꝫ ter fuit in ꝑiculo mortis. Primo qn̄ fuit missus a Domiciano in feruētis olei dolium Scdo qn̄ fuit ab eodē relegatus in insulam Pathmos: vbi omni fuit humano solatio destitutus. Tertio quādo venenum bibit: sibi ab Aristodemo oblatū. Sed in oleo feruēti habuit refrigeriū. In feruentis olei doliū missus: diuina se ꝓtegēte grā illesus exiuit. In relegatiōe habuit ꝯsolatiōnē ex reuelatiōe diuina: q: tūc scripsit ibi Apocalipsim. In haustu veneni habuit illesionē. Vñ potest sibi illud verbū cōuenire dñi. Quum trāsieris ꝑ aquas tecum ero: ⁊ flumina nō operient te: ⁊ quū ambulaueris in igne nō cōbureris Esaie xliij. Et hoc est qḋ dixit dñs de eo Joan. vlti. Sic eum volo manere donec veniaꝫ. Qḋ sic exponit Chrẏs. j. Nolo ipum per martyriū ꝯsumari: sꝫ expectare donec ego veniēs recipiā eum in eterna beatitudine Est tamē notandū ꝙ licet ex diuina ꝓuidentia beatus Joānes fuerit a martyrio ꝓseruatus: nō tamē martyrij meritū ꝑdidit. Quod patet ex verbo domini cum dicit. Calicem quidē meū bibetis ⁊c. Mathei. xx. Dic historiam. ¶ Quinta excellentia est magnificentia supernalis. Nota eius mortem. Et quomodo dum a discipulis portaretur semꝑ dicebat. Filioli diligite inuicem. tandem fecit fieri foueā ⁊c. Nota quadruplicē opiniones de eius corpore ⁊ morte: quarum opinionū due sunt ꝙ viuit: alie due sunt ꝙ mortuus est. Prima ergo opinio est ꝙ viuit: sed dormit sub terra. sed hoc est ridiculum: quia videreẜ sibi facta iniuria: vt ait Augustinus. Si alijs apostolis in vita eterna regnātibus ipse dormiret. Et videtur ista opinio reprobari ab ecclesia in officio hodierno: vt patet in. vij. auf. in qua dicitur. Apparuit charo suo Joāni dominus Jesus chrisꝰ cum discipulis suis: et ait illi. Ueni dile-

ete me⁹ ad me: qꝛ tẽpus est vt epuleris in
cõuiuio meo cũ fratrib⁊ tuis. Ad idẽ facit
octaua ⁊ nona auc. Scḋa opinio fuit ꝙ
viuit ad huc in paradiso terrestri: ⁊ ventu
rus ẽ ad ꝑdicandũ contra antichꝛm: vt sic
sint tres testes cõtra eũ. Un⁹ in lege na-
ture: scȝ. Enoch. Ali⁹ in lege scripture. scȝ
Helias. Alius in lege grẽ: scȝ Joannes.
Sȝ ista opinio videt̃ reprobari ꝑ auctatẽ
suꝑdictas qḋ accipe volũt ex ꝟbis dñi dñ
dixit Petro post resurrectionẽ sequere me
Et ꝯuers⁹ Pe. ⁊c̃. Jo. vl. Sic eũ volo ma
nere donec veniã. intelligẽtes illud donec
veniã: scȝ ad iudiciũ ꝙ falsuȝ est: vt ipe re
fert di. Et nõ dixit Jesus / qꝛ nõ morit̃ / sȝ
sic eũ volo manere donec veniã: scȝ cũ ap-
paruero ei in hora mortꝫ ipsi⁹ ⁊c̃. Tu aũt
Petre me sequere: scȝ ꝑ mortẽ crucis. Itẽ
videt̃ ꝯtrariari hec opinio auctoritati apo
calypsis vbi ḋr ꝙ erunt tm̃ duo testes ꝯtra
antichꝛm ⁊ nõ tres sic̃ ista opinio dic̃. Uñ
ḋr Apoca. xj. Dabo duob⁊ testib⁊ meis: ⁊
ꝓphetabũt dieb⁊ mille ducentꝫ sexaginta
amicti saccis ⁊c̃. Tertia opinio habet ꝙ
mortu⁹ est. aia aũt ei⁹ glorificata i celo: sȝ
corp⁹ est i loco hoib⁊ ignoto: sȝ deo cogni-
to reseruatũ: sic̃ ⁊ de corpore Moysi dicit̃.
Quare aũt h̃ fecit de⁹ / inter diuina secre-
ta annumerãdũ est. Sȝ hec opinio põt re
probari eadẽ rõne qua ꝑma opinio. Cum
eñi alioꝝ aploꝝ corpora sint in magno ho
nore in eccl̃ia: cur h̃ corp⁹ sanctissimũ hoc
honore ꝑuãdũ fuerit. Nec obstat ḋ Moy
se / qꝛ illud fecit de⁹ ne daret̃ Judeis occa
sio idolatrie. ad quã valde proni erãt. Uñ
suꝑ illud ꝟbũ epl̃e Jude aũ Michael ar-
changel⁹ cũ diabolo disputans altercaret̃
de Moysi corꝑe dic̃ Glo. Prouiderat eñ
dñs Moysen post mortẽ a iudeis adoran
dũ si corp⁹ ꝑsentialit̃ haberẽt: iõ diabolus
desiderãs cultũ legis verti in idolatriã al-
tercat⁹ fuisse dicit̃ cũ illo angel⁹: qꝛ qui a
deo missus fuerat Michael ḋr. i. q̃s vt de
us. Quarta opinio habet ꝙ mortu⁹ est in
illa fouea ⁊ postea resurrexit: ⁊ est in aĩa
⁊ corꝑe gl̃ificat⁹ i paradiso celesti. ⁊ hanc
videt̃ Tho. asserere in epl̃a suꝑ Joannē.
Et hec videt̃ ꝯueniẽtior. lȝ nõ sit ꝓ articl̃o
fidei tenenda. Deo grãs. Hoc idẽ videtur
sentire Aug. in q̃dã s̃mone paschali q̃ inci
pit. Dignũ ⁊ cõgruũ ⁊c̃. Et Hiero. in ser-
mone assumptiõis q̃ dicũt Joannẽ fuisse
mortuũ: sed iam resurrexisse ⁊ corꝑe ⁊ aia
esse beatũ. Magister aũt in historijs scho
lasticis dixit ꝙ ḋ hoc melius pie dubitare
q̃ȝ temere diffinire. Deo grãs Amen.

¶ In festo Innocentũ. Ser. xj.

Pueros per-
cusserũt gladio ⁊ euasi ego sol⁹
Job. j. Nota ad euidentiã tri-
plex martyriũ: scȝ mente ⁊ corꝑe vt habu
it beat⁹ Stephan⁹. Scḋm mente. i. affe-
ctu sed nõ corꝑe: ⁊ istud habuit btũs Joã
nes euãgelista. Tertiũ corꝑe: sed nõ mẽte
.i. voluntate: ⁊ istud fuit in innocẽtib⁊ / de
q̃b⁊ hodie fit festũ. Uel dic ꝙ triplicẽ por-
tam paradisi aꝑuit chr̃s scȝ portã peniten
tie / portã obediẽtie / ⁊ portam innocentie.
Per primã portã intrauit btũs Stepha-
nus ꝑ penitentiã ⁊ etiã martyriũ ⁊c̃. Luc̃.
v. Nõ veni vocare iustos sȝ pctõres ad pe
nitentiã. Per secundã intrauit btũs Joã
nes q̃ obediuit ⁊ ꝯsilijs ⁊c̃. Per tertiã in-
trauerũt innocẽtes: de q̃b⁊ fit festũ hodie
Pro declaratiõe nota ꝙ magna differẽtia
fuit inter principiũ vite chr̃i et fineȝ: quia
in fine voluit mori sol⁹: id est sine societa-
te alicuius sancti. Ratione credẽrũ ꝙ sua
mors nõ suffecisset ad salutẽ. Jõ dixit iu-
deis in nocte passiõis. Quem queritꝫ. Si
ergo me queritꝫ / sinite hos abire Joan. xx
Quia sol⁹ voluit mori: licet cuȝ latronib⁊
sed nõ cũ aliq̃ sancto. et fuit cõpleta ꝓphia
Esa. lxiij. Torcular calcaui solus: ⁊ de gẽ
tib⁊ nõ ẽ vir mecũ. ¶ Nota Torcular: scȝ
crucis: in quo racemus humanitatis fuit
calcat⁹: ⁊ vinũ sanguinis effusum totum:
qꝛ illud modicũ sanguinis qḋ remanserat
christ⁹ voluit post mortem effundere: qñ
miles lancea latus ei⁹ aperuit ⁊ continuo
exiuit sanguinis et aqua Jo. xx. ⁊c̃. Nõ est
vir mecũ. Uir dicit̃ a virtute: id est sanct⁹
Ecce finis vite christi: qꝛ omnes apl̃i fu-
gerunt ⁊ inter latrones crucifix⁹ est. Esa.
liij. Et cum sceleratis deputatus est. Sed
principiũ fuit econtra: quia omnes inno-
centes bethleẽ fuerũt occisi ⁊ ipe sol⁹ volu
it euadere: nec voluit tunc mori: non quia
sua mors tunc suffecisset ⁊c̃. Sed quia in-

digebamꝰ instructiõe euangelice doctrine ab ore eius. Itẽ vt ostẽderet se voluntarie mori voluit mori in ꝑfecta etate. Esa. liij. Oblatꝰ est: q2 ipse voluit. Itẽ vt ostẽderet deitatẽ suã ꝑ miracula q̃ facturꝰ erat. De h ꝓphetia ꝛ figura ꝛ ꝑceptũ. Exod. xxiij. No coques edum in lacte mr̃is sue. Verbũ est dei ad Herodẽ. Edum. i. chr̃m. non coques: occidẽdo. in lacte matrꝫ. i. pueruꝫ paruulũ lactantẽ. ¶ Nota cõtra Iudeos q̃ intelligũt solũ ad litteraꝫ quasi deꝰ esset cocus eoꝝ. Nota ꝙ ꝑdictũ preceptũ ter replicatur a Moyse. s. Exo. xxiij. ꝛ. xxxiiij. ꝛ Deut. xiiij. Et ter ꝓposuit Herodis occidere chr̃m pueꝝ. Primo in natiuitate audiens de claritate noctis. de aialibꝰ adorãtibꝰ ꝛ angelis cantãtibꝰ ꝛc. Sed non fuit ausus timẽs insultũ. Secũdo aduẽtu triũ regum. Mat. ij. Tertio qñ fuit ꝑsentatus in templo. Vel ideo ter q2 tribꝰ modis fuerunt innocẽtes ab Herode occisi. Quidã em̃ occisi gladio. Quidã strangulati. quidam ꝑcussi parietibꝰ. Vnde dixit angelus in somnis Ioseph. Accipe pueꝝ ꝛc. et tũc Herodes occidit pueros ꝛ euasit christꝰ. Ideo dic̃ thema in persona chr̃i. Pueros ꝛc. In quo themate tanguntᷣ due materie Prima est de morte innocẽtũ ꝑciosa. Secunda de fuga christi virtuosa: ibi. Et euasi ego solus. Hodie ꝑdicabo de ꝑma. de q̃ inuenio tres rationes seu causas mortis pueroꝝ istoꝝ. Prima ex parte chr̃i. Scd̃a ex ꝑte Herodis. Tertia ex ꝑte iudeoꝝ

Ex parte christi causa fuit obedientia copiosa.

Ex parte Herodis malitia vitiosa

Ex parte iudeoꝝ duritia malitiosa.

¶ Dico ꝑmo ꝛc. Declaro. Christꝰ voluit obedire ꝑcepto veteris legꝫ vt compleret illam ꝛ terminaret: quia christꝰ fuit finis veteris legis ꝛ principiũ noue. Ego sum alpha ꝛ o primus ꝛ nouissimꝰ. Apoc. vlt. Alpha est ꝑma littera alphabeti grecoꝝ. ꝛ o est vltima ꝛc. Ego sum alpha. i. principium noue legis: ꝛ o. i. finis veteris legis. Vñ dicit ipse Mat. v. Nolite putare: quoniam veni soluere legeꝫ aut ꝓphetas. Nõ veni soluere sed adimplere. Amen quippe dico vobis donec transeat celum et terra ꝛc. vsq3 omnia fiant. ¶ Nota Celum: id est anima christi. et terra. i. corpus: celum ergo et terra transierũt in morte chr̃i. Aia transiuit ad limbũ: et corpus ad sepulchꝝ ꝛ diuinitas cum vtroq3: ꝛ tũc lex Moysi transiuit quã chr̃s seruauit: nec aliq̃d preceptuꝫ dimisit. Modo inter alia precepta erat vnum de primitijs offerẽdis. Verbi gr̃a. de ꝑmis fructibꝰ vue ꝛc. Auctoritas. Cũq3 intraueris terraꝫ quã dñs deus tuꝰ tibi daturus est possidendã et obtinueris eam atq3 habitaueris in illa: tolles d̃ cunctis frugibꝰ tuis ꝑmitias et pones in cartallo. pergesq3 ad locũ quẽ dñs deus tuus elegerit vt ibi inuocetᷣ nomẽ eius. Deut. xxvj. Hoc fuit simul ꝑceptuꝫ et figura de chr̃o. Inquantũ fuit preceptũ: est ꝟbũ dei ad ꝓplm̃ israel. Inquantũ est figura ẽ verbum dei patris ad filiuꝫ. ¶ Nota. Cũ intraueris terrã: scꝫ in die incarnatiõis: habitaueris in illa: scꝫ nascendo. Ioan. j. Et verbũ caro factũ est et habitabit in nobis Frugibꝰ tuis: fructus quos chr̃s expectabat erant martyres/cõfessores/virgines/penitẽtes ꝛc. Erant innumerabiles. Apoca. vij. Vidi turbam quã dinumerare nemo poterat. Primitie istoꝝ fructuum fuerunt Innocentes quos christꝰ obtulit deo patri de fructibꝰ agri sui. i. mũdi huiꝰ. Sꝫ nota incartallo. i. in limbo patrum in quo chr̃s posuit Innocentes et fuerunt ibi per xxxiij. annos et post passionẽ in die ascensionis chr̃s obtulit eas i paradiso ꝑmitias deo patri. Iõ dicit pergensq3 ꝛc. De hoc auctoritas noui testamẽti. Hi scꝫ innocẽtes empti sunt ex oibꝰ: scꝫ sanctis futuris ꝑmitie deo et agno. Et in ore ipoꝝ nõ est inuentũ mendaciũ. Empti sunt. s. sanguine agni. ps̃. Innocẽtes ꝛ recti adheserunt mihi: q2 sustinui te. Sine macula em̃ sũt añ thronũ dei. Apoca. xiiij. Nota mendaciũ: sed q̃ laus est ipsoꝝ isti cũ nescirẽt loq̃. Rñdeo: post morte locuti sũt sctis patribꝰ interrogantibꝰ ꝛc. et dixerũt ꝙ messias venerat ꝓpter quẽ occisi sumꝰ ꝛc. Hoc si fuit mendaciũ sed verum. Nota Sine macula duplex macula est in pueris. s. macula culpe et ignorantie. Culpe. s. originalis. Dic q̃d est: ac si imago dum portatᷣ ad templũ cadat in lutum ꝛc. Auctoritas. Quid est homo vt immaculatꝰ sit. i. sine culpa originali: et iustus appareat natus de muliere ꝛc. Iob. xv. Secunda macula est igno-

rantia que maior in puero q̄ in bestijs ꝛc. Ab istis duabus maculis fuerunt pueri isti liberati. A prima per martyriū magis enim purificat martyrium q̄ baptism⁹ in hoc: quia de martyrio fit festū sed non de baptismo: nec de circūcisione ꝛc. Ideo dr̄ Apoca. vij. Hi sunt q̄ venerunt ex magna tribulatione et lauerūt stolas suas in san guine agni: quia virtute passionis christi purificati sunt. A secunda etiam macula ignorantie purificati sūt: quia p martyriū infusa est maior scientia q̄ aliqs phus vel theologus habuit in hac vita. Dicatur si/ militudo ō racea sorbita sub chlamyde po sita que discooperta ad radium solis mul tum lucet ꝛc. Ideo Greg. Quid est ꝙ nō videant qui videntem omnia vident. Et licet non statim viderint deū ꝑ essentiam tamen magnam scientiā habuerūt. Tum ex dispositiōe corporis. Corpus enim q̄d corrumpitur aggrauat animā ꝛc. Sap. ix Tum propter martyrij meritum ꝛc. Ido dicit. Sine macula enim sunt: sc3 culpe et ignorantie. ¶ Secunda ratio fuit ex par te Herodis malitia ꝛc. Pro declaratione nota ꝙ ſm phiam moralē et theologiam diuinaliter litterā est. Quod idem actus respectu diuersarum causarum est virtuo sus et vitiosus bonus et malus. Explu3 sicut cum iuuencule pauperi electa mittit a dño pio per malum seruum et lubricum qui occasione illius elemosyne peccat cu3 ea. Illa elemosyna habet duas cōtrarias causas: vnam bonam et virtuosam: ex par te domini: alteram malam et vitiosam ex parte serui. Sicut etiam patet in passione christi que ex parte dei patris et christi ha buit causam sanctam et virtuosam: sc3 re/ demptio humani generis: sed ex parte iu/ deorum causa fuit pessima: sc3 inuidia/am bitio/auaritia: et cetera vitia. Vn̄ versus Actio displicuit: passio grata fuit. Idem in proposito. Iuuencula grossa erat gens iudaica et paupercula de bonis et sanctis personis: sed dominus Jesus de mēsa glo rie voluit sibi mittere vnam elemosynam scilicet multitudinem sanctorum innocē/ tum per seruum malum: sc3 Herodem in tentio christi fuit bona: sc3 vt obediret pa/ tri vt dictu3 est et abundaret iudea sanct3 sed intentio serui et ministri: sc3 Herodis fuit pessima: scilicet vt corrumperet eam et tyrannice occuparet. Ideo dicit euan/ gelium. Mittens occidit omnes pueros. Dic historiam. De hoc ꝓphetauerat Hie/ re. Vox in rama. i. in excelso audita est plo ratus et vlulatus multus Rachel plorās filios suos et noluit consolari: quia nō sūt Hiere. iij. et alluditur Matth. ij. Dices tu quare dicit Rachael plorans ꝛc. Cum non fuerint filij Rachel sed Lie que fuit mater tribus iude. ¶ Nota duas respon/ siones vnam litteralem: alteram allegori/ cam. Litteralis est: quia Rachel fuit se/ pulta iuxta Bethleem: sicut legitur Ge/ nesis. xxxv. Et quia erat facta domina re/ putabatur mater et patrona Bethleem: sicut beata Christina Panormi: et beata Agatha Cathanie ꝛc. Allegorica respon sio est: quia Rachel interpretatur videns principium vel videns deum Lia lippa si/ gnificat sinagogam. Rachel pulchra ec/ clesiā que fuit secūda vxor christi: repudia ta pma. s. sinagoga q̄ fuit meretrix in negā do chr̄m. Rachel ꝙ s. ecclia plorans filios suos. Iō dimittit hodie cantica letitie. s. Alleluia. Glia in excelsis ꝛ c̄. Et noluit cō solari: q2 nō sūt sc3 nec in h̄ mundo/nec in glia: quia. xxxiij. annis oēs steterūt in lim/ bo. Iō Hieremias q̄si ꝯsolando dicebat Quiescat vox tua a ploratu et oculi tui a lachrymis: q2 ē merces operi tuo ait dñs Et reuertent̄ de terra inimici: et ē spes in nouissimis tuis ait dñs. et reuertēt̄ filij ad terminos suos. Limbo dr̄ locus inimici. ideoq3 ipe ꝓcurauit illū locum a quo fue/ runt liberati in morte chr̄i: et in ascensione ingressi sūt iu celū. Ideo iū octaua Inno centū dicunt̄ cantica letitie. Moralit̄ vo habem⁹ q̄ filij plorandi sunt ꝛ q̄ nō. Na3 pueri nō baptizati morientes plorādi sunt tū ꝓp̄ aias ipoꝝ ꝛc̄. tum ꝓp̄ culpā mr̄is in abo: tiuādo vel patris vel alteri⁹ s qua culpa cōmissa est ab aliquo vt moriant̄ si/ ne baptismo. Itē plorādi sunt adulti ma/ le vite ꝛc̄. Sed pueri baptizati morietes nō sūt plorādi ꝛc̄. Nolum⁹ vos ignorare de dormiētib₉ vt nō ꝯtristemini: sic̄ ꝛ cete ri q̄ spem nō hn̄t. Si em̄ credim⁹ ꝙ iesus mortuus ē ꝛ resurrexit: ita ꝛ deus eos qui dormierunt per iesum adducet cum eo. j. Thessal. iiij.

¶ Tertia rō ex pte iudeoꝝ .s. parētū pueroꝝ fuit duritia malignosa. Declaro. Regula est theologice: ꝙ ꝑ que quis peccat ꝑ hec ꝛ torquet. Sap. xj. Nota torquet vel voluntarie a seipso ꝑ pniam vel coacte. Et ꝯcordat regula iuris q̄ habet ꝙ q̄sq̄ iuris in aliū statuit: ipse eodē iure vtat. Verbi grā. Si oculis peccasti: oculis lachrymas effunde ꝛc. sic de alijs mēbris. Exēplū de Adonibezech rege superbissimo: q̄ fuit captus dixit. Nō interficiatis me. Audite modicū. Septuaginta reges amputatis manuū ac pedū sūmitatib⁹ colligebāt sub mensa mea ciboꝝ reliquias: sicut feci ita reddidit mihi dn̄s. Judic. v. Dic historiam ꝛc. Ad ꝓpositū ergo: patres ꝛ matres innocentiū peccauerunt cōtra deū in hoc ꝙ noluerūt in hospitio recipe virginē grauidā. nec sponsum suū Joseph. nec etiam post natiuitatē chr̄i visis tot miraclis voluerūt ipm̄ recipe: p̄sertim stella in aduentu Magoꝝ i hierl'm Mat. ij. Audiēs autem rex turbatus est ꝛ om̄is hierosolyma cū eo. peccauerūt ergo ꝯtra filiū dei ex duritia malignosa. ꝛ hec ne regi Herodi displicerēt: ideo deus ꝓuocauit ꝯtra eos Herodē ꝛc. Et cōpleta est ꝓphetia. Ipi intrauerūt ad beelphegor: sc3 ad Herodē deuoratū. ꝛ abalienati sunt in ꝯfusione: ꝛ facti sunt abominabiles sicut ea q̄ dilexerūt. Et infra. Sed ve eis cū recessero ab eis Osee ix. Herodes etiā ipse punitus fuit i filijs suis: sicut habet in legēda. Moraliter nota ꝯ illos q̄ volūt placere dn̄is vl' alijs psonis ꝯtra deū: puta mulierib⁹ q̄ volūt cōplacere viris: ꝛ ꝯtra deū. Sic vnus amicus alteri. sic famulus patrono suo. sic vasallus regi ꝛc. q: postea de⁹ iusto iudicio ꝯuertit illos in odiū ipoꝝ ꝛc. Qm̄ de⁹ dissipauit ossa eoꝝ q̄ hoīe placeret ꝛc. Nota tres penas quas de⁹ talib⁹ infert. Prima est deus dissipauit ossa eoꝝ. id est diuitias / honores / ꝛ officia: q̄ dicunt ossa. q: sustinēt hoiem. Scōa ꝯfusi sunt .s. in morte q: nihil obtinēt a deo. Tertia q: i iudicio pticulari ꝛ generali despiciunt a deo: qm̄ deus spreuit eos. Est hic q̄stio: qr̄ ꝛ q̄ iustitia dei est ex peccatis parentū punirie filios. Filius non portabit iniq̄tatē patris. Ezech. xviij. Rn̄deo patres fuerūt puniti ꝛ non filij ꝓpter dolorē de morte filioꝝ. Vn̄ Exo. xx. Ego sū3 de⁹ zelotes puniēs peccata patrū in filios vsq̄ ad tertiā ꝛ q̄rtā generationē. Scōo q: multi patres volētes defendere filios fuerūt occisi ꝛ damnati in infernū ꝓpter sua pctā. Tertio filij nō fuerūt puniti sed potius p̄miati ꝛ exaltati. Da siīitudinē de eo q̄ habet domū ruinosam quā rex facit sibi destrui: vt reedificet sibi meliorē: vel det sibi castru3. Uel de eo q̄ habet tunicā vilē ꝛ turpē. et rex facit eā dilacerari vt induat eū de serico ꝛc. Sic corpa nostra sunt vilia indumēta ꝛ corruptibilia: sed post resurrectione3 erūt incorruptibilia ꝛ gl'iosa: si fuerimus boni. Ita ꝛ innocētes. Ideo apls. Oportꝫ corruptibile hoc induere incorruptionē: ꝛ mortale hoc induere imortalitatē. j. Coꝝ. xv. Idē de corpib⁹ innocētiū que erāt domus ruinose: qb⁹ destructis ꝑ martyriu3: dedit castrū paradisi in chr̄i ascēsione: cū tamen multi eoꝝ si vixissent fortasse clamassent cum alijs iudeis tpe passiōis chr̄i Crucifige crucifige eū. Ideo poterāt ipsi dicere. Scimus qm̄ si terrestris domus nostra huius habitatiōis dissoluat: ꝙ edificationē ex deo habeamus: domū nō manufactā i celis. ij. Coꝝ. v. Deo grās Amē

¶ In festo Innocentium. Sermo. xij.

Surge et accipe puerū ꝛ matrem eius ꝛ fuge in egyptū. Mat. ij. In hoc euāgelio fit mētio de trib⁹ p̄ncipaliter.

Primo de fuga chr̄isti virtuosa: in p̄ncipio euangelij.

Scōo de morte innocentiū preciosa: in medio.

Tertio de lamētatiōe Rachelis in fine. ꝛ in q̄libet pte tria pūcta tāgent.

¶ Quantū ad p̄mū intremus in s̄monē ꝑ modū questionis. Quero ergo q̄re chr̄istus fugere voluit: Et videt ꝙ nō debuit fugere mortē: q: ipe docere intēdebat nō esse metuēdos eos q̄ nobis mortē inferāt Luc. xij. Dico aūt vobis amicis meis ne terreamini ab his q̄ occidūt corp⁹: ꝛ post hoc nō habēt amplius q̄d faciāt. Ostēdā

aūt vobis quē timeatꝪ. Timete eū q̄ post q̄ occiderit habet potestatē mittere in ge hennā. Ita dico vobis hūc timere. Respō deo ergo ꝙ fuga chr̄i fuit virtuosa. Debu it ēm fugere isto tpe triplici rōne.

Primo ꝑpter fidei comēdationē.

Scḋo ꝑpter nostrā instructionē.

Tertio ꝑpter ꝓhie adimpletionē.

¶ Prima ergo ratio ꝛc. Pro cuiꝰ rationis intellectu Nota ꝙ differētia fuit inter pn cipiū vite chr̄i ꝛ finem. Vide supra in alio sermone huius festi: qui incipit. Pueros ꝑcusserūt gladio. in introitu ¶ Secunda ergo ratio est ꝑpter nostrā instructionem. Ipe em̄ docuit nos fugere ꝛ verbo ꝛ exē plo quando oportet fugere. Et verbo ꝛ exēplo docuit nos mortē subire cū oporꝫ tet. Nam fugere docuit exemplo: vt hic. Sic ꝛ alias cū vellent eū iudei lapidare ꝑ pter verbū illḋ qḋ dixerat. Anteq̄ Abra am fieret ego sū. Joā. viij. Sic ꝛ alias q̄n dixit. Ego ꝛ pater vnū sumus: q̄uis tūc nō legif christū fugisse: abscondit se ꝛ exi uit de templo Joā. viij. Sic quādo volue runt eum de supcilio montis p̄cipitare. Jesus aūt transiens ꝑ medium illoꝝ ibat Luce. iiij. Et hoc etiā docuit verbo cum dixit. Cum vos ꝑsequenf in ciuitate ista: fugite in aliā. Quādo ꝟo oportet mortēꝫ subire: debemus velle mori ꝓ honore dei ꝛ iustitia seruanda: ꝛ hoc docuit chr̄us verꝫ bo ꝛ exemplo. Verbo quidē vt patꝫ in au ctoritate: scꝫ in ꝯtrariū allegata. Et Joan. xv. Maiorē charitatē nemo habet vt ani mā suā ponat quis ꝑ amicis suis. Exēplo ꝟo q̄n sponte se obtulit in hora passionis dicēs. Quē queritis? Ego sum ꝛc. Joan. xviij. Et sic paratus esset chr̄s sepius mo ri ꝓ salute animaꝝ. Nota exemplū quanꝫ do apparuit Petro fugiēti mortē. Cui in terrogāti. Dn̄e quo vadis? venio Romā iterū crucifigi. Ex hoc ergo habemꝰ exem plū fugiēdi q̄n oportet. Debemus aūt fuꝫ gere quadruplici de causa siue fuga. Priꝫ mo/ nāq̄ est fuga prudētie: quādo scꝫ ma iori vtilitati reseruaf. Sic fugit apl's quā do ꝑ sportā de muro Damasci dimissus ē ij. Cor. xj. Scḋo/ fuga cautele. Sunt em̄ quedā vitia que non possunt vinci nisi fugiēdo: sicut fornicatio. j. Cor. vj. Fugi te fornicationē ꝛc. Tertio/ fuga cōpassi onis: quādo a facie maloꝝ fugimꝰ: vt pec candi occasionē subtrahamus. Eccli. viij. Non litiges cum hoīe linguato: ꝛ nō stru es in igne illius ligna. Vn̄ versus. Cōtra verbosos noli cōtendere verbis. Et Vir gilius. Heu fuge crudeles terras fuge lit tus auaꝝ ꝛc. Quarto/ fuga dispensatio nis: quādo scꝫ homo sciens se infirmū fuꝫ git ꝑsecutionē: sicut fecit Paulus p̄mus eremita: vt refert Hieronymus. Prouer. xxiij. Astutus videns malū absconditus est ꝛc. Vel dic ꝙ est multiplex fuga. Priꝫ ma pusillanimitatis. Prouerb. xxviij. Fu git impius nemine ꝑsequēte. Secūda inꝫ firmitatis: sicut Helias fugit Jezabel. iij. Reg. xix. Tertia discretiōis Matth. x. Si vos persecuti fuerint ꝛc. Quarta humilitatis. Joā. vj. Chr̄s fugit ne fieret rex. Quinta dispensatiōis: vt hic. Aug. recessit nō necessitate sed dispensatione et ꝑtāte eadē qua iuuenis pependit in ligno: puer latuit in egypto. Tertia ratio qua re fugit chr̄s: est ꝑpter ꝓhetie adimpletiꝫ onē: que habef Exoḋ. xxiij. Non coques hedū in lacte matris sue. De hoc vide su pra in s̄mone. j. in festo sanctoꝝ innocētū qui incipit. Pueros ꝑcusserūt ꝛc. in introi tu. ¶ Quantū ad secūdū de morte innoꝫ centū p̄ciosa. Quero quare chr̄s q̄ ē sumꝫ ma bonitas tantū malū ꝑmisit? Responꝫ deo triplici rōne.

Prima sumif ex parte chr̄i: ꝛ est obediꝫ entia copiosa.

Scḋa sumif ex parte innocentiū: et est exaltatio gl'osa.

Tertia sumif ex pte iudeoꝝ: ꝛ est retriꝫ butio penosa.

¶ Prima ergo ratio ex parte christi sumf tur: qui voluit esse obediens patri i omni bus. Inter cetera autē p̄cepta legis Mo saice erat vnum ꝙ homo deberet dare pꝫ mitias ꝛ decimas deo de frugibus suis. Exoḋ. xxij. Decimas tuas: et primitias tuas non tardabis offerre. Fructus autem quos christus debebat ex arbore huiꝰ mū di colligere: erant anime humane. De his ergo fructibus christus obtulit hodie priꝫ mitias deo patri/ anime innocentū qui fu erunt primitie martyrū. Ideo dicif Apo cal. xiiij. ꝛ habef in epistola hodierna. Hi empti sūt ex hominibꝫ p̄mitie deo ꝛ agno

C

Empti scz sanguine chri: qui licet nondū esset effusus in cruce actu: tamen ꝓposito erat effusus ab instanti ꝯceptionis. Ideo dicit ipe patri. Innocētes ⁊ recti adheserūt mihi: q꞉ sustinui te. s. in cruce. ps. xxiiij. Precium ergo animaꝝ est sanguis chri: quia sanguis ꝓprius martyrū non sufficeret eis ad salutē. Ideo de martyribꝫ dicit Apocal. vij. Hi sunt qui venerunt ex magna tribulatiōe: ⁊ lauerunt stolas suas in sanguine agni: quia nō sunt cōdigne passiones huius temporis ad futuraꝫ gl'iam q̄ reuelabit in nobis. Rom. viij. De hoc etiam habet clarior. Deut. xxvj. Cū intraueris terram ⁊c̄. Uide in sermone vbi supra: parte. ij. Hoc ergo modo obtulit christus ꝑmitias. Obtulit etiam decimas viuus/mortuus ⁊ glorificatus. Uiuus quidem obtulit decimas abstinentiaꝝ: quia quadraginta diebꝫ ⁊ noctibus ieiunauit: ⁊ q̄uis. xxxvj. dies essent decima anni: tamen voluit plus offerre: ad innuendū q꞉ in seruitio dei debet homo semꝑ plus facere q̄ minus. Mortuus obtulit decimas horaꝝ: quia quadragita horis iacuit mortuus. Glorificatus obtulit decimas dieꝝ: q꞉ quadraginta diebꝫ post resurrectionem discipulis apparuit. ❡ Secunda ratio ex parte innocētū: est exaltatio siue sublimatio gloriosa: quia melius fuit ꝓ ipsis occidi isto modo q̄ viuere. quia forte multi ipoꝝ si vixissent cuꝫ alijs in die passionis christi cōclamassent. Crucifige crucifige eum. Modo autem iam sunt coronati feliciter sine pugna. Unde Chryſ. O paruuli beati modo nati nunq̄ tentati: nondum ablactati ⁊ iam coronati. Et ido dicitur d' eis in epistola hodierna. Sine macula sunt ante thronū dei. Et ꝑmittit. Et in ore ipoꝝ non est iuentū mendaciū. Sine macula. Duplex est macula scꝫ culpe ⁊ ignorantie ⁊c̄. Uide in sermone vbi supra parte ꝑma. ❡ Tertia ratio est ex parte iudeoꝝ retributio ꝑciosa ⁊ ꝯdigna. Uide in sermone vbi supra parte tertia. ❡ Quantum ad tertiū: vicꝫ de lamētatiōe Rachelis lachrymosa: quero tria. Primo dū dicit: Rachel plorās filios suos. Quare nō dicit Lya. Dic vt in ꝯmone vbi supra parte secūda. Uide ibi. Secūdo quero: q̄re non dicit: Jacob plorans filios suos?

Respondeo: q꞉ mater plus diligit filiū q̄ pater. ⁊ ido plus cōsueuit dolere de morte filij q̄ pater. Et hoc ꝓbatur triplici rōne. ❡ Prima: quia mater plus dat de substātia sua filio q̄ pater. quia ꝓstat materiaꝫ. Secūda: quia mater plꝰ laborat q̄ pater: quia laborat in portādo: in pariēdo: ⁊ in nutriēdo. Unū dicit. Partus siue fetus an̄ partū onerosus. In partu dolorosus: post partū laboriosus. Propter hoc dicit potius matrimoniū q̄ patrimoniū: quia ibi ondit magis muniū. i. officiū matris q̄ patris: vt dr̄ in c. ij. de cōuersiōe infidelium. Illud aūt in quo plus laboramus: plꝰ diligimus. Tertia ratio: q꞉ mater magis est certa q̄ pater. l. iij. §. Parētes. ff. de in ius vocādo. Et ideo mater diligit filium tanq̄ rem certā: pater ꝟo tanq̄ rem dubiam vel non certā. Quarta ratio potest addi: quia mulieres sunt magis receptibiles passionū q̄ viri: vtpote meliores. Et sic pꝫ scōa questio. ❡ Tertio quero: q̄re dicit: Noluit cōsolari quia non sunt? Respondeo vt supra in sermōe vbi supra parte secūda in fine.

❡ De btō Thoma Cantuariēsi Sermo. xiii.

Ubi ego sum illic ⁊ minister meus erit. Joā. xij. De tribꝫ sctis vocatis isto nomine Thoma sit festum ⁊c̄. De isto ꝟo de quo facimus festuꝫ hodie: dicit thema Ubi ego sum ⁊c̄. Pro declaratiōe nota q꞉ regula est in theologia: q꞉ chrs in instanti sue cōceptionis habuit tantā gloriā ⁊ gratiam: quantā habet hodie in celo. Non sic nos/quibꝫ dat deus gratiā gradatim ⁊ finaliter ⁊c̄. sed chrs in instanti. Probatur rōne ⁊ autoritate: vt infra habet. Ratio duplex ē. s. phicalis ⁊ legalis. Et vide ad hoc qd̄ scripsi dnīca infra octauā Ephiphanie ꝯmo. Proficiebat Jesus ⁊c̄. Istō aūt fundat ꝑ regulā phie. Dicit phs in libro de causis. Q, omne agens ꝑfectū necessario habet virtutes ꝓrioꝝ effectuūꝫ ꝓductiuas. Ubi gratia. de igne qui est agens habēs effectus: q꞉ calefacit/illuminat/decoqt/itinerat. Ido necessario habꝫ

virtutes pductiuas istoꝝ effectuū.s.caloꝝ rem/claritatē/actiuitatē ⁊c̄. q: virtus est mediū p qd potentia deducit ad actū :sed quia in rebꝰ naturalibꝰ idem est potentia qd virtus: ideo in eis dic qꝫ potētia est mediū p qd essentia operat: ita qꝫ potētia est mediū inter essentiā ⁊ actum. Declaratur etiā p regulā iuris que habet: qꝫ cui conceditur iurisdictio: cōsequēter cōcedunt alia que ad exercendā potestatē iurisdictionis necessario requirunt: scꝫ potestas citandi/capiendi/cognoscēdi/iudicandi/pcedendi ⁊c̄. ff. de iurisdi. oim. iudi. l. Cui iurisdictio. Et cōfirmatur p id qd cōmuniter dicunt legiste: qꝫ iurisdicio sine modica cohertione nulla est. vt in c. ex litteris. de officio delegati. Et. ff. de offici. eius cui mādata est iurisdic. o. l. vltima. Ideꝫ in ppo sito d sancta theologia: qꝫ chrs in instanti sue cōceptionis fuit institutus ⁊ factꝰ pncipium ⁊ causa illuminatiōis mūdi: iustificationis peccatoꝝ: sanctificationis animaꝝ: redemptiōis ⁊ glorificatōis. Habebebat ergo ille instruere mundū de his q̄ sunt fidei: puta de trinitate ⁊c̄. Itē iustificare anias ⁊ glorificare. Autoritas. Vos estis in chro Jesu qui factus est nobis sapientia a deo/⁊ iustitia/⁊ sanctificatio/ et redemptio. j. Coꝛ. j. Et quo ergo chriſtꝰ in instanti sue cōceptiōis factus est nobis pncipium ⁊ causa taliū effectuū: ergo necessariū erat vt in eodem instanti haberet vtutes pductiuas talium effectuū. s. sapientiā/potentiā/gratiā/⁊ gliam ⁊c̄. Gloriam autē anime habuit statim: sed non corporis: licet mereretur habere etiam in corpore: sed dispensatine fuit retenta in ania quia adhuc habebat facere opꝰ nostre redemptionis in corpore. Ido Esa. lxij. Dicite scꝫ predicatores filie sion. i. ecclie: vel anime deuote: ecce saluatoꝛ tuꝰ venit. Viam incepit in die cōceptionis. Ecce merces eius cum eo. ⁊ opus illius coꝛam illo. Nota merces eius cum eo: cum laborato ribus huius mundi nō est merces cū eis: sed coꝛam illis vsqꝫ in sero soluit: nō sic in chriſto operante redemptionē mundi: qa merces eius scꝫ gratia et gloꝛia erat cum eo in instanti cōceptionis: vt dictum est. ⁊ hoc pter vnione vbi diuini. Opus autem erat cum illo opus scꝫ passionis: quia nondum erat in actu: sed in voluntate sua ideo nondum erat cum eo opus sed coꝛaꝫ illo. Patꝫ ergo predicta regula theologice: ratione ⁊ autoꝛitate. Ido dicit thema. Ubi ego sum: non dicit vbi ego non ero: quia iam habebat gloꝛiā: sed vbi ego sum scilicꝫ in anima vbi erat tunc in glia. Corpus autem non fuit in gloꝛia: nisi post passionem. Luc̄ vlti. Nonne sic opoꝛtuit christum pati: et ita intrare in gloꝛiam suā. Illic erit ⁊c̄. Nō intelligas in equalitate gloꝛie: sed illic: scilicꝫ in oꝛdine. minister meꝰ: scilicet beatus Thomas. Quomodo autem beatꝰ Thomas ministrauit chriſto: videamus. Dico qꝫ quinqꝫ modis ministrauit chriſto. ⁊ ideo dicit in themate minister.

Primo ministrauit chriſto fideliter per obedientiam.

Scdo humiliter p pniam.

Tertio vtiliter p miscdiam.

Quarto prudēter p diligentiā.

Quinto stabiliter p patientiā.

¶ Dico primo ⁊c̄. Nota de cuius vita p quam erat obediens preceptis dei. Item nota de eius promotione ad prelaturam in qua obediuit precepto ipe sub pena excommunicationis qꝫ acceptaret: licet inuitus et ploꝛans. Et poterat dicere. Sic nos existimet homo vt ministros chriſti. j Coꝛinth. iiij. Nota tria requiri ad hoc qꝫ homo bene presit. Primo quo ad se requiritur etatꝭ maturitas: vt scilicet tricesimū annum exegerit. grauitas moꝛum vt in se ipso ostendat: qualiter alios in domo dei opoꝛteat conuersari. Item litterarum scientia: vt in ca. Cum in cunctis. de electione. ⁊ de etatibus ⁊ qualitatibꝰ. Secundo quo ad modum promotionis. vt nō se ingerat: quia vt dicit sanctus Thomas eo ipso qꝫ aliquis petit beneficium cum cura efficitur indignus. ⁊ hoc pꝛobatur autoꝛitate scripture et decretoꝛuꝫ. Scripture: Apostolus Hebꝛe. v. Nec quisqꝫ sibi sumat honoꝛem: sed qui vocatur a deo tanqꝫ Aaron. Nota A deo: non a diabolo. sicut sunt simoniaci vel intrusi precibus armatis. Idem pꝛobatur. viij. q. j. In scripturis. Et nota de etati. ⁊ quali. Euam. De talibus dicit chriſtꝰ. Ipi regnauerūt ⁊ non ex me pꝛincipes extiterunt: ⁊ nō co

gnoui eos Osee.viij. Tertio requiritur q̄ ad modū executionis: vt pascat gregem verbo et exemplo. Verbo quidē instruendo etc. Quis putas est fidelis/fu9 et prudens: quē ↄstituit dñs sup familiā suam: vt det illis in tempore tritici mēsurā Lu. xij. Mensura tritici est doctrina euangelica et sanctitas vite. Exemplo etiam sicut christ9. cepit Jesus facere et docere. Act. j. Et Apostolus. Non a deo aliq̄d loqui eorum que p me nō efficit christus Rom. xv. Talis erat beatus Tho. Ideo quādo chr̄s interrogauit: quis putas est fidelis etc. poterat btūs Petrus respōdere: Iste est Thomas. Ideo dicit thema. Ubi ego sum etc. ❡ Dico scdo etc. humiliter p penitentiā. Anteq̄ esset prelatus faciebat magnam penitentiā/sed maiorem fecit postea dicēs intra se. Modo habeo magnas occassiones peccādi. ideo magis indigeo penitentia etc. Dic eius penitentiaz. De tali ergo dicit christ9. Ambulans in via immaculata hic mihi ministrat. s. ad meum bene placitū. Uia immaculata dicit penitētia quia sicut ambulās in via immaculata nō cadit. sic etc. Querit sctūs Tho. in quo liberz an religiosus fact9 eps tenet seruare cerimonias sue religiōis: Conclusio est q cerimonias incōpassibiles dignitati nō tenet seruare/ vt silētiū: sz cōpassibiles sic q magis ornant dignitatē/puta nō comedere carnes etc. De hac via Beati immaculati in via etc. Dicat hic miraculū de illo clerico sui episcopat9: qui nesciebat nisi missam de beata Maria etc/in quo ostenditur q seruitiū beati Tho. placuit deo p humilem penitentiā. Legitur in chronica Martiniana sub tpe Federici pmi imparatoris: q̄ imparauit anno dñi.m.cliij. Henricus rex anglorū ppter necem scti Thome misit nuncios solennes ad papā Alexandrū tertiū: q̄ iurantes p ipso i animā suaz ipsum excusarēt de pdicto facto: sed papa in Tusculana ciuitate receptis nuncijs et auditz misit duos cardinales ad gallie partes vt innocentiā regis inuestigarēt. Coram qb9 rex iurauit q nunq̄ de cōsilio suo vel iussu fuerit interfect9. Sed quia occasione turbatiōis: quā erga ipsum habuerat occisus fuerat: p illo mox obtulit ducētos milites vltra mare p annū ibidez moraturos seipsum cruce signans infra triennium transfretatur9. hec de hac nece loq̄t textus in c. Sicut dignum: de homicidio. ❡ Dico tertio vtiliter etc. p misc̄diaz. Nota quō sciebat quot vidue/quot puelle maritande/quot paupes erant in sua dioce. Item quomō nō accipiebat aliq̄d p ordinib9. Dic vt expedit/ad vtilitatē audiētium et habet in legenda. Nota q Episcopi sūt q̄si executores testamēti christi: qui est dñs omniū: q2 dñi est terra et plenitudo eius etc. sed fecit testamentū cōfirmatū morte sua: et reliq̄t bona ecclastica distribuenda etc. et Episcopos executores. Sic nos estimet hō vt ministros christi et dispensatores etc. j. Cor. iiij. Modo quanta pena digni sunt executores q̄ nō exequunt voluntatē testatoris etc. Ideo talib9 plātis dicit Petrus. Pascite eū qui in vobis est gregem dei puidentes non coacte/sed spontanee etc. j. Pet. v. Nota ppter hāc virtutem misc̄die adeo placuit deo beatus Tho. q habuit gratiam miraculoꝝ. Nota hic miraculum de auicula sciente loqui ista verba. Sancte Thoma ayuta: quam cū accipiter vellet accipere clamauit auicula di. Sancte Thoma ayuta et statim mortu9 fuit accipiter/et auicula ad cabiā reuersa: quanto magis in psonis deuote eum inuocantib9. Diues est in omnes qui inuocant illum. Ro. x. ❡ Dico quarto etc prudenter p diligentiaz visitabat epatuz corrigebat notoria/cōcubinas/vsuras etc. Excommunicādo: sicut fecit Apostolus. j. Cor. v. Habebat doctores et curatos animarū tenentes consiliū beati Petri. Uos aūt curam omnē subinferentes ministrate in fide vestra virtutē/in virtute aūt scientiam etc. ij. Pet. j. Dic miraculū de muliere desiderāte habere oculos vareos etc. ❡ Dico quinto etc. Stabiliter per patientiam ad sustinendū martyriū pro christo. Dic eius martyrium etc. Et ista ↄstantia quando canonici in sepultura sua voluerūt facere officium de mortuis: magna multitudo angelorum fuit in sede: qui inceperunt officium martyris cantantes. Letabitur iustus in domino etc. Et dixerūt totum introitum tunc canonici depositz vestimentis de requiem etc. Ecce q eodem die fuit canonizatus a papa Jesu in celo.

deinde fuit canonizatus a vicario christi: scilicet papa Alexandro. Ideo potest dici de eo. Qui mihi ministrat me sequatur et vbi ego sum illic etc. Joan.xij. fuit thema etc.

¶ De beato Siluestro papa. Sermo.XIIII.

Gratia dei erat cum eo Luc.ij. Ad declarationem Nota quod questio est in theologia: vtrum possit de aliqua persona sciri certitudinaliter quod habeat gratiam dei gratum facientem. Responsio huius questionis stat in conclusionibus ¶ Prima conclusio quod non potest sciri certitudinaliter seu scientialiter per seipsum. ¶ Secunda conclusio est: quod potest sciri coniecturaliter ex aliquibus gratie effectibus. ¶ Tertia conclusio potest addi: quod potest scire aliquis certitudinaliter se habere gratiam per reuelationem dei: sicut Paulo reuelauit deus dicens. Sufficit tibi gratia mea ij.Cor.xij. Item Rom.viij. Certus sum enim quod neque vita neque mors etc. separabunt me a charitate dei: que est in christo Jesu domino nostro. Item.j.Cor.ij. Nos autem non spiritum huius mundi accepimus: sed spiritum qui a deo est etc. Item Abrae fuit reuelatum cum dixit sibi angelus ex persona dei. Nunc cognoui quod timeas dominum Genes.xxij.i.cognoscere te feci. Loquitur autem ibi de timore casto qui non est sine gratia Vide Thom.in.j.ij.q.cxij.ar.vltimo. De hac materia vide latius supra in sermone de beato Stephano: qui incipit. Stephanus plenus gratia. ¶ Prima conclusio probatur per autoritatem. Eccl.ix. Sunt iusti atque sapientes: et opera eorum in manu dei: et tamen nescit homo utrum scientialiter: vtrum amore vel odio dignus sit: sed omnia in futurum seruantur incerta. Nota quod bene potest scire homo se non esse in gratia: scilicet quando est in peccato mortali: quia tunc non est in gratia: quia non est dare medium: sed non potest scire se esse in gratia. Unde apostolus in persona cuiuslibet. Nihil mihi conscius sum: sed in hoc non iustificatus sum.j.Corinth.iiij. Et hoc verum nisi deus reuelaret: sicut reuelauit Abrae Genes.xxij. Nunc cognoui quia timeas dominum. Glo.i.cognoscere te feci. Item fuit reuelatum Paulo. sufficit tibi gratia mea ij.Cor.xij. Et Rom.viij. Certus sum enim quod neque mors neque vita etc. separabunt me a charitate dei: que est in christo Jesu etc. Et si credo quod apostolis fuit etiam reuelatum a christo: cum dixit. Gaudete et exultate: quia nomina vestra scripta sunt in celis. Luce.x. Patet ergo prima conclusio. Secunda conclusio probatur ex similitudine et autoritate. Ex similitudine de vestre patientiam operatur. patientia autem radice arboris similatur: de qua non potest sciri si est viua: quia non videtur: sed coniecturaliter scitur si arbor producit flores folia et fructus. Sic in proposito. Homines sunt vt arbores. Mathei.viij. Uideo homines velut arbores ambulantes: plantare scilicet in viridario christi id est ecclesia. Nota: Ambulantes per tres dies.s. flores: folia et fructus. Flores sunt honeste conuersationes etc. Folia sunt bona verba non loqui malum de proximo: non iniuriando etc. Fructus sunt bone operationes. Facite fructus dignos penitentie. Luce.iij. Ex his effectibus coniecturatur quod anima que est radix omnium operationum viuit vita gratie. Autoritas antequam deus reuelasset Paulo gratiam suam: dicebat Apostolus. Gratia dei sum id quod sum. Et quomodo scitis apostole? Respondit: quia gratia eius in me vacua non fuit.j.Corinth.xv. Nota vacua non fuit: quia multos labores passus est pro christo: et tamen erant sibi dulces. Magnum signum est istud quod aliquis viuit in gratia. Ideo dicit Abundantius omnibus laboraui: non ego scilicet solus: sed gratia dei mecum. Ibidem Considerandum ergo effectus virtuosos diuine gratie in beato Siluestro possumus dicere thema. Gratia dei erat etc. Modo iuxta suam legendam inuenit quinque effectualia gratie diuine in beato Siluestro que sunt ista: videlicet

Prima larga misericordia in prosperitate.

Secunda firma patientia in aduersitate.

Tertia digna presidentia in maiestate.

Quarta clara sapientia in sanctitate.

Quinta alta eminentia in potestate.

¶ Dico primo &c. Larga materia. Nota quomodo magnum patrimonium suum Rome expendit. & fecit de eo hospitale, propter pauperes qui male recipiebantur Rome propter infideles etiam in persona propria seruiēdo. & sic adimpleuit illud. Charitas fraternitatis maneat in vobis: & hospitalitatem nolite obliuisci. Hebre. vltimo. Qui libenter seruat hospitalitatē: recipit christum in domo sua: in forma pauperis. Ut de Abraam recipiente angelos Genes. xvj. Nota tres effectus pro nunc. Primus est angelorum receptior etiam christi. Nota exemplum Grego. Et hoc semper verum est: saltem spiritualiter. Secundus est indigentie substantie. ps. Junior fui etenim senui: et non vidi iustū derelictum: nec semen eius querens panē.

Tertius est in tribulationibus consolatio. vt hic dicitur. Et de Loth. Genes. xix. Item talis nunquam patietur indigentiam. Autoritas. De persona misericordie dicit scriptura. Manum suā aperuit inopi: palmas suas extendit ad paupem. Et sequitur. Non timebit domui sue a frigoribus niuis. Omes enim domestici eius vestiti sunt duplicibus. Prouerb. vltimo. Nota magnum &c. Non dicit bursam vel capsam: ex quo notatur modus faciendi elemosynam: vt vitetur vana gloria. Et palmas suas extēdit ad pauperē: recipiendo pauperes in hospitio. A frigoribus niuis id est tribulatiōibus: infirmitatum: societatum: guerrarum &c. Nota contra illos qui sunt auari ad dandū vnum nummū pro christo: et ideo christus facit expendere in infirmitatibus vel guerris: vel alio modo pro nūmo ducatum. August. Quod non accipit christus / accipit fiscus. Nota Duplicibus: hoc dicit quilibet paterfamilias tenetur dare filijs & seruitoribus suis duplicem puisionem: scilicet corporalem & spiritualem &c. Si quis suorum: & maxime domesticorum curam nō habet: fidem negauit & est infideli deterior. j. Timoth. v. Infidelis enim iure nature prouidet suis &c.

¶ Dico secundo &c. firma patientia &c. Sicut enim falsa prosperitatis est misericordia: ita falsa aduersitatis est patiētia. Dic qualiter tempore persecutionis christianorū beatus Siluester recepit Timotheum in hospitio &c. vsque ad mortē Tarquini prefecti. De excellentia Siluestri legitur q erat aspectu angelicus sermone nitidius / integer corpore / sanctus opere / consilio magnus / fide catholicus / spe patientissimus / charitate diffusus. Moraliter sic debemus seruare patientiam in aduersis. Omne gaudium existimate frēs mei cum in varias ten. incideritis scientes q probatio fidei vestre patientiam operatur. patientia autem opus perfectum habet: vt sitis perfecti & integri in nullo deficientes. Jaco. j. Nota quomodo per tribulationes homo consequitur magnum lucrum a deo: scilicet remissionem peccatorum. Omnia peccata hominum in tribulatiōe dimittūtur. Tob. iij. Ecce quare dicit. Omne gaudium existimate &c. ¶ Dico tertio: digna presidentia &c. Dic modum quo fuit factus papa: nec tamen propter hoc deseruit penitentiam & misericordiam: imo habebat scripta nomina viduarum & pauperum &c. Ex hac digna presidentia deus fecit sibi tantā gratiam: q cum predecessores fuissent in odio imperatoris: ipse tamen habuit amorem eius adeo q cōuertit eum. scilicet Constantinum imperatorem. Dic quo modo &c. qualiter curauit Constantinum a lepra: & propter hoc Constātinus baptizatus vidit christum &c. et ex hoc dedit imperium ecclesie. Et tūc completa est prophetia. Daniel. ij. De statua cuius caput erat aureum &c. Caput aureum significat monarchiam Assyriorū et Chaldeorum. Pectus & brachia argētea significant imperium Persarum & Medorum. Corpus & crura enea significāt imperium grecorum. Tibie & pedes ferrei & partim lutei significant imperiū Roma. Lapis autem excisus sine manibus qui percussit illam statuam in pedibus & eam cōminuit significat christum qui est lapis angularis. ps. Lapidem quem reprobauerunt &c. qui excisus est de vtero virginali sine manibus. i. sine humano opere. Iste ergo lapis percussit statuā i pedibus & cōminuit: quia Romanū imperium sibi hodie subiugauit: et tandem ille lapis factus est mons magnus: quia per totum mundum fides christi fuit dilatata. ps. Dominabitur a mari vsque &c. De donatiōe au-

tem Constantini facta Romane ecclesie:
longa et antiqua fuit questio inter docto.
canonistas et legistas. Sed nota Glo. in
Cle. Romani. de iureiur. sup verbo Con
stantinum: que sic dicit. Disputant aliqui
an donatio per Constantinum facta eccle-
sie Romane in persona beati Siluestri: de
qua. xcvj. distin. Constantinus. palea est
valuerit? Et an successor eius illam reuo-
care potuerit? Accursus tenet quod donatio
non valuit in Aut. quomodo oportet epi
scopos coll. j. post principiu. Sed Jo. con
tra/ qui hoc notat. lxiij. di. Ego Ludoui
cus. quod valuerit et sit irreuocabilis: probat
hoc littera. et ff. de electione. Fundamenta
§. Ne autem. lib. vj. Et facit quod no. Host.
in summa de immu. eccle. §. pe. ad fi. Jo.
an. Questio est si beatus Siluester fecit
bene vel male recipiendo imperium? Di-
cunt aliqui quod fecit male. Ideo vt dicitur
fuit audita vox dicens. Hodie effusum est
venenum in ecclesia dei. Alij dicunt quod be-
ne fecit pro responsione. Nota similitudinem
de testatore qui disposuit in testamento vt
bona sua distribuantur per executores: quo
mortuo quidam mali homines occupaue-
runt sibi illa bona. Aduocatus tamen qui-
dam tantum operatus est in iudicio: quod ob
tinuit quod illa bona venirent in manus exe
cutorum distribuenda ab eis. nunquid ad-
uocatus bene fecit vel male? Certe bene.
Sic in proposito christus est testator: execu
tores prelati ecclesie. aduocatus beatus Sil-
uester. bona sunt res temporales ecclesie
mali homines erant imperatores etc. De
primo scz quod christus sit testator: probatur
Luc. xix. Homo quidam peregre proficiscens
vocauit seruos suos et tradidit illis bona
sua: etc. Uni quinque. i. abundantiam magnam
alij duo ad sufficientiam. alij vnum etc. De
secundo quod prelati ecclesie sunt executores
Auctoritas. Sic nos existimet homo vt
ministros christi et dispensatores. j. Corinth.
iiij. De illa autem voce audita ii verum est
fuit verbum propheticum pro isto tempore:
quo prelati abutuntur bonis istis. Sed chri
stus est testator et iudex etc. Judicium du
rissimum his qui presunt fiet: exiguo enim con-
ceditur misericordia. potentes autem po-
tenter tormenta patientur. Sap. vj. Nec ta-
men sequitur quod donatio Constantini non

fuerit bona: sicut si dotas vnam pauper-
culam que postea male tractat dotem. vel
adulteratur: et vir lucratur dotem propter
eius adulterium: vt in c. Plerumque. de do-
na. inter vi. et vxo. nunquid propter hoc tu non
bene fecisti. Certe non. Sic si pater insti-
tuit filium heredem qui postea dilapidat
bona etc. Nunquid pater non bene fecit fi
lium instituere etc. Imo bene facit vt ait
Augu. ad Publicolam: et in decretis. xxiij.
q. v. De occidendis. Absit vt ea que pro-
pter bonum aut licitum facimus aut ha-
bemus: si quid preter nostram voluntatem
cuique mali acciderat: nobis imputetur. Hec
ille ¶ Dico quarto: clara sapientia etc. non
solum ad consolandum christianos: sed etiam
ad conuertendum infideles. Dic de beata He
lena matre que effecta iudea prouocauit ad
disputationem etc. Prima questio fuit de tri
nitate personarum. Dicatur disputatio cum au-
toritatibus: prout habetur supra in sermone be-
ati Stephani Secunda questio: vtrum
christus esset deus et homo etc. Quinque que
stiones cum autoritatibus disputate sunt in-
ter eos que habentur supra in sermone beati Ste
phani: tunc fuerunt confusi. xj. Judei: rema-
sit. xij. etc. Dic de tauro etc. Tunc Helena
Judices et iudeorum tria milia. et alij infide
les baptizati sunt. Ergo gratia dei erat cum
eo. Moraliter nota per quot fornellos fides
christiana transiuit probata/ sicut aurum vel argen
tum. Non oportet ergo dubitare de fide: sed
vt florenus probatus ponatur secure in bur-
sa conscientie. Ideo. j. Pet. j. Si oportet
nunc contristari in varijs tentationibus. vt pro-
batio fidei vestre multo preciosior sit auro
quod per ignem probatur. Nota quando homo credit pa-
tri et matri dicentibus: quod sunt filij eorum multo
magis deo etc. ¶ Dico quinto etc. Alia emi
nentia in potestate. s. faciendi miracula vt di-
xi de tauro. sed modo dicam aliud de dracone etc.
Dic historiam: qualiter descendit in foueam
cum cruce in vna manu et chorda in alia et li-
gauit draconem. De hoc prophetia Joannis.
Uidi angelum descendentem de celo habentem cla
uem abyssi: et catenam magnam in manu sua
et apprehendit draconem serpentem antiquum
qui est diabolus et sathanas: et ligauit eos
per annos mille etc. Apoca. xxviij. Nota
mille annis. Isti mille anni per quos debuit
ligari: inceperunt computari a tempore beati Sil

uestri qui in figura ligauit diabolū q: ex q̄ romanus imparator accepit fidē fides dilatata ē et ecclia exaltata: et sic diabol⁹ est ligatus. et post debet solui tempore āntichristi et iam mille anni sūt cōpleti. Solū em̄ mūdus stat in quadā parua progatiōe etc.

In festo Circūcisionis domini. Sermo. XV.

Consummati sūt dies octo vt circūcideretur puer. Luc. ij. verbū ꝓpositū habet difficultatē in sancta theologia. Pro cuius euidentia est notandū: q circūcisio data fuerit olim in remediū peccati originalis ipsi Abrae: et omnibus posteris ei⁹ sicut habetur Gen. vij. Unde; Beda scire debet fraternitas vestra: quia idem salutis fere curationis auxiliū circūcisio in lege contra originalis peccati vulnus agebat: q̄d nūnc reuelati gratie tpe baptism⁹ agere ꝯsueuit. excepto q regni celestis ianuam nec dum intrare poterāt. Et subdit ratione. Qui em̄ p euangeliū suum nūc terribiliter ac salubriter clamat. Nisi quis renouatus fuerit ex aqua et spiritu sancto nō potest intrare in regnū dei: ipse dudum p legem suam clamabat. Masculus cuius preputij caro circūcisa non fuerit peribit anima illius de pplo suo/quia pactū meū irritū fecit. Potes etiā hic predicare. Nūquid debeam⁹ nos obseruare legalia veteris testamēti ex eo q christus obseruauit? Uide in s̄monib⁹ q̄dragesimalib⁹: de decem p̄ceptis decalogi. Item potest predicare de peccato originali. Itē de remedijs eius. Uide in sermo. de peccatis in genere articulo. xx. Item de quinqȝ vicib⁹ quibus christus lachrymatus est. Uide post festū trinitatis dominica. x. sermo. iij. Itē de nomine Jesu. Uide in sermo. quadragesimalib⁹ de decem preceptis: in secūdo precepto sermone primo etc. Cū ergo christus non contraxerit originale: querit q̄re christus voluit circuncidi? Circa quod nota q ꝓpter nouem rationes voluit circūcidi: quarum septem ponit beatus Tho. in iij: parte. q. iij. articulo primo

Prima ratio vt veram in se humanitatem ostenderet

Secunda vt se de Abraam genere cōprobaret.

Tertia vt remediū peccati humilis assumeret.

Quarta vt circūcisionē approbaret.

Quinta vt iudeis excusationē tolleret.

Sexta vt animam nostre redemptioni tribueret.

Septima vt exemplo suo virtutē obedientie cōmendaret

Octaua vt nos a iugo legis mosayce liberaret.

Nona vt nos ad spiritualem circūcisionem induceret

Prima ratio est vt ꝓbaret se verum hominem p sanguinis effusionē. Statim em̄ vt natus est/fact⁹ est nobis doctor et si nō ligua/tamen opere. Nec mirū cū sit fons sapientie verbū dei in excelsis. Eccl. j. Doctrix est em̄ discipline dei et electrix operum illius Sapiētie. viij. Et per hoc confutatur heresis Manichei qui dixit christum non habuisse verum corpus: sed fantastieum et apparēs: sed corpus fantasticū non habet sanguinē: Ideo etc. Item reprobatur positio Apollinaris q̄ dixit corpus christi esse de substantia diuinitatis/et ꝯsequenter cū diuinitas sit ipassibilis. dicebat illud corpus impassibile esse quod hodie reprobatur: quia hodie christ⁹ dum circūciditur patitur lachrymatur. et sic patet q illud corpus est ex quattuor elementis compositū. Itē confutatur alter hereticus nomine Ualentinus: qui dixit christū accepisse corpus celeste et cōsequenter asserebat illud corp⁹ sanguinem nō habere quod hodie reprobatur: quia christus sanguinem fudit. Ideo dicitur in symbolo Athanasij. Perfect⁹ deus perfectus homo ex anima rationali et humana carne subsistens. Secunda ratio vt probaret se esse de genere Abrae: qui p̄mo accepit preceptum circuncisionis in signū fidei sue. Unde dicitur Gen. xvij. q postq̄ deus promiserat Abrae multiplicationem generis sui sicut stellas celi et harenam maris. p stellas celi significantur filij Abrae spirituales: cuiusmodi sunt fideles. De quibus Apostolus Gal. iij. Cognoscite ergo quia qui ex fide sunt hi sunt filij Abrae p

harenaꝫ scꝫ maris intelligunt̃ filij Abꝛae
carnales sicut iudei:qui sunt positi in ma
ri in amaritudine infernali/et nõ possunt
stare in celo:quia nõ fuerũt stelle sed harena.
Subdit. Circũcidet ex vobis om̃e mascu
linum ꝛ circũcidetis carnem pꝛeputij vestri
vt sit in signũ federis inter me ꝛ vos. Ubi
manifeste apparet ꝙ pꝛeceptum de circũci
sione nõ fuit datum/nisi debentib⁹ ritum
iudiciũ seruare:quia dicit. Ex vobis. No
ta ex vobis ꝗd põt exponi dupliciter. Erit
ergo circuncisio quousqꝫ nascuntur ex vo
bis:quia circũcisio:tunc erit quidam parti
uitas spiritualis inquantũ per ipsam libe
rantur a peccato oꝛiginali. Sꝫ quãdo tem
pus erit ꝙ natiuitas nõ fit ex vobis/sꝫ ex
aqua ꝛ spiritu sancto secundũ verbum do
mini Joan.iij. Tunc nõ erit amplius cir
cuncisio. ¶ Tertia ratio vt is qui in simi
litudinẽ carnis peccati venerat Joan.viij
Remediũ quo caro peccati mundari con
sueuerat nõ respueret. Ubi notandum ꝙ
chꝛist⁹ omnes passiones ꝛ omnes miseri
as generales que consequunt̃ humanam
naturã assumpsit:pꝛeter culpam ꝛ ignoꝛã
tiam/ꝛ pꝛeter illas passiões que sunt cau
sa culpe:sicut rebellio sensualitatis ad ra
tionem/ꝛ ↄcupiscẽtia ꝛ difficultas ad bo
num ꝛ pꝛonitas ad malum. vnde assum
psit/famem/sitim/doloꝛes/tristitias/su
doꝛes/ꝛ laboꝛes. Non aũt assumpsit par
ticulares miserias ꝛ defect⁹:sicut febꝛem:
podagram ꝛ huiusmodi. nam tales infir
tates nunꝙ̃ chꝛisti coꝛpus habuisset vtpo
te bene ꝯpoꝛtionatum ꝛ bene regulatũ/ce
teros vero defectus recepit in se. Debuit
eñ per om̃ia fratribus assimilari Heb.se
cundo. Pꝛopter ꝙ Esa.liij. Uere languo
res nostros ipse tulit. et doloꝛes nostros
ipe poꝛtauit. Cum ergo circũcisio esset pe
na quedam ꝛ nõ peccatũ licꝫ essꝫ pena pec
cati:quia penas alias non renuit etiã hãc
libenter assumpsit. Hinc nota cõtra illos
qui nolunt subire onus penitentie psalm⁹
In laboꝛe hominum non sunt:ꝛ cum ho.
non fla.ꝛ cetera. Glosa.sed cum demoni
bus in inferno cruciabuntur. Nota hic ꝙ
chꝛistus in se omnia remedia que diuersis
tempoꝛibus fuerunt a deo instituta cõtra
peccatum oꝛiginale:in se voluit assumere.
Nam tempoꝛe legis nature tria remedia
fuerunt successiue instituta. Pꝛimum ob
latio ꝛ durauit vsqꝫ ab Abel ad Noe. Ge
nes.iiij. Respexit deus ad Abel ꝛ ad mune
ra eius:ꝛ hoc remediũ assumpsit chꝛistus
quando est a parẽtib⁹ pꝛesentatus in tem
plo Luc.ij. Secundum remediũ fuit sa
crificium/ꝛ durauit a Noe vsqꝫ ad Abꝛa
am. hoc assumpsit dominus quando ma
ter eius obtulit ꝓ eo par turturum aut du
os pullos columbarũ:vt inde fieret sacri
ficium. Tertium remediũ fuit decima
tio sicut habetur Gñ.xiiij. ꝙ Abꝛaam ob
tulit decimas Melchisedech. hoc assum
psit chꝛistus quando.xl. diebus et noctib⁹
ieiunauit:quia enim nõ habebat vnde sol
ueret decimas rerum. salutem deo obtulit
decimas dierum. Quartum remedium
fuit circũcisio data Abꝛae Gñ.xvij. ꝛ du
rauit vsqꝫ ad chꝛistuꝫ. et hoc assumpsit ho
die. Quintum remedium baptism⁹ et hꝫ
assumpsit a Joãne baptista Matthei ter
tio. Et Luce tertio. Pꝛedicta habẽtur in
legenda purificationis. ¶ Quarta ratio
est vt arram nostre redẽptionis hodie da
ret. Recte fecit chꝛistus sicut mercatoꝛ ꝗ
vadit ad nundinas emere pꝛeciosas mer
ces magno pꝛecio. quod non statim soluit
sed dat arram vt contractus firmetur. de
inde statuto tempoꝛe soluit totum pꝛeci
um. Ita chꝛistus in die conceptionis vel
natiuitatis descendit de celis in vterũ vir
ginis vel in terram ad emendum pꝛecio
sas margaritas id est aĩas humanas au
fert huic mundo dicens mundo. Da mi
hi animas:cetera tolle tibi. Genesis.xiiij.
Pꝛecium redemptiõis fuit totus sanguis
chꝛisti soluendus in die veneris sancta in
mensa cambij:id est in arboꝛe sancte cruc[is]
secundum diuinam oꝛdinationem. Sed
hodie dedit signum siue arram /tanquam
strenam que hodie communiter datur.
Sed nunquid ergo et nos non dabimus
strenam sibi in pauperibus multo magis
ꝙ̃ histrionibus ꝛ mimis qui faciunt mal
natas ꝛ cetera. Dic vt expedit. In ꝗ appa
ruit benignitas et humanitas saluatoꝛis
nostri dei:vt dicit apostolus ad Titum
iij. Et habetur in epistola hodierna ꝛc.
¶ Quinta ratio est vt appꝛobaret circun
cisionem quam ipse olim instituerat in le
ge veteri. Ro.xv. Dico enim Jesu[m]

stum ministrum fuisse circūcisionis ꝓpter veritatem dei ad confirmandū promissio n:es patrum. Unde ipse dixit. Nolite pu/ tare quoniam veni sol.le.aut ꝓphā.nō ve ni soluere sed adimplere Math.v. Alio quin iudei emuli dixissent: hic est contra/ rius deo. Si quidē ꝙ deus mandauit ipe dissoluit ꝛ destruxit. Unde ꝛ dicebāt Jo/ an.ix. Non est hic homo a deo qui sabba/ tum non custodit. Et ideo etiam cetera le gis veteris cerimonialia que tunc ipse ob seruanda mandauerat ipse in seipso cōple/ uit. Sicut patet de redemptione primoge niti. de oblatione turturū aut columbarū de visitatione templi temporibus debitꝭ. de subiectione ꝛ obediētia parentū quod erat morale. de esu agni pascalis. de simi/ libꝫ et huiusmodi. ¶ Sexta ratio est vt iudeis excusationē tolleret qui cum icircū cisum non recepissent. Mandatum enim habebāt vt cū incircuncisis nulla eis essꝫ cōuersatio:nisi ꝙ possent ab eis vsuras re cipere. Unde adhuc hodie hūc stilum ser uantes insensati non comedunt nec bibūt cum christianis. Si ergo christus icircun cisus fuisset non audissent eum et essent quodammodo excusabiles, propter man/ datum legis diuine:cum tamen ipe domi nus dicat Math.xv. Nō sum missus ni/ si ad oues que perierunt domus israel ꝛc ¶ Septima ratio est vt virtutem obedi/ endi nob suo cōmēdaret exēplo. Quia eīn obedientiaꝫ predicaturus erat voluit ipse in se obedientiam experiri:vt alios verbo et exemplo instrueret:quia cepit Jesus fa cere et docere Act.j In quo reprobat ma xime peruicacia inobedientium legi diui/ ne et humane. Si eīn legislator christ⁹ vo luit se legi subdere/cū tamē legi non esset obnoxius:quia princeps lege solutus est vt in.l. Ex imperfecto, ꝺ legat.ij. Digna tamen vox est maiestate regnantis legi/ bus alligatum se principem profiteri. C. de legibus.l. Digna vox. Quid dicet hō qui legi subditus est:si legum statuta nō: seruet: Nota contra illos qui in festis la/ borant nō timentes deum nec minas dei. Si enim preco clamaret ex parte regꝭ sub pena vnius vncie ꝙ nemo in festis labora ret:procul dubio infallenter regi obediret christo vero qui est rex regum et domin⁹ dominantiū non obeditur. Nota contra il los qui accipiunt vxores et nō desponsant eas cum solennitatibꝫ ab ecclesia ordina/ tis:quia est mortale si ante eas cognoscūt vbi est ꝯsuetudo hoc seruandi. Unde dicit textus in.c. Aliter.xxx.q.v. ꝙ Aliter pre/ sumpta nō coniugia:sed adulteria:vel con tubernia:vel stupra:vel fornicationes esse non dubitatur. Ad idem facit ea.q. No/ strates:ꝛ q̄d notat Innoce.in.c.j.ꝺ spon. Et.xxxiij.di. Is qui non habet. Dic etiā contra medicos qui nō inducūt infirmos ad confitendū iuxta mandatum legis ec/ clesiastice. de qua in.c. Cum infirmitas. de peni.ꝛ remis. Dicunt eīn ꝙ Galienus dicit ꝙ non debet medicus infirmum tur bare:sed consolari. Ergo christus vnum mandat:Galienus aliud:ꝛ magis obedit Galieno ꝙ̄ christo. Dic etiam de aliis:vt expedit. ¶ Octaua ratio est vt legꝭ onus in se sustinens alios a legis onere liberarꝫ. Dicunt enim quidaꝫ. Si christus circun cisus est:ergo et nos circuncidi debemus. Omnis eīn christi actio nostra est instru/ ctio. Joā.xiij. Exemplū enim dedi vobis vt queadmodū ego feci vobis:ita et vos faciatis. Sed respondeāt isti ergo eodem modo ꝛ nos in cruce mori debemus:cum christus in cruce mortuus sit: Dicendum est ergo ꝙ sicut christ⁹ ideo crucifigi volu it:vt nos a morte liberarꝫ:ꝛ sic voluit circū cidi vt nos a circūcisione liberaret. Nā pre ceptum circūcisionis incepit in Abraam et durauit circa duo millia annorum vsqꝫ ad christum:qui fuit terminus circūcisio/ nis. Ro.x. Finis enim legꝭ christus est:ad iustitiam omni credenti. ergo post christū euanuit circuncisio. Sic et cetera legalia veteris testamēti. Hanc rationeꝫ assignat Apl's Gal.iiij. At vbi venit plenitudo tē/ poris misit deus filiū suū factū ex muliere factum sub lege:vt eos qui sub lege erant redimeret.i.liberaret vt adoptionem filio rum dei reciperem⁹. Sicut enim mutan/ dum erat sacerdotiū Aaron/in sacerdotiꝫ um christi ſm ordinem Melchisedech:vt patet.ps.cix. sic etiam lex Moysi mutan/ da erat q̄tū ad cerimonialia per legē chri/ sti que lex gratie ꝛ libertatis:quia vt dicit Apostolus Heb.vij. Translato sacerdo/ tio necesse est vt legis trāslatio fiat. Quod

habetur in.c. Translato.de constitutioni bus. Et confirmatur ratio: quia circuncisio fuit data Abrae i signu fidei Abrae. Ro. iiij. Credidit Abraam deo: et imputatum est illi ad iustitiam. Et infra. Et signum accepit circuncisionis signaculu iustitie fidei que est in preputio etc. ergo quia signu debet proportionari et configurari signato: tandiu debet durare signum quamdiu fides Abrae. Da exemplu de signo frondium in taberna. Fides autem Abrae fuit de christo venturo: que fides christo adueniente cessauit etc. Consequenter ergo debuit cessare fidei illius signum quod erat circucisio. Et in signu huius christus in cruce dixit. Consummatu est Jo. xix. Et velum templi christo mortuo scissum est. Mat. xxvij. Ergo christiani liberi sunt a iugo legis etc. Nota moraliter contra feminas que nutricie sunt filiorum iudeorum. Contra primum. Si iudeos. extra de iudeis.

¶ Nona ratio est vt nos ad moralem circuncisionem induceret. De qua Apostolus Col. ij. Si autem circuncisi estis in christo circucisione non manufacta. i. carnali in expoliatione corporis carnis. Hac circucisione quilibet nostru debet circucidere omnia membra sua. Lingua ergo debet circuncidi ne loquatur mendacium neque vana: quia corrumpunt bonos mores colloquia mala. j. Cor. xv. Item, os et vox ne cantet vana etc. Nota hic contra repetrices etc. Unde et Moyses conquestus est se esse in circucisum labijs dicens. Et quomodo audiet me Pharao presertim cum circucisus sum labijs. Exo. vj. Oculus debet esse circucisus ne videat vana. ps. Auerte oculos meos ne videant va. etc. Tren. iij. Oculus meus depre. est a. me. Auris circuncisa non audiat detractionem. ps. Et opprobriu non accepit aduersus pro. s. Manus circucisa non percutiat: sed ipleatur manus elemosyna et detur pauperibus quia melius est facere serena christo quam alij homini. Pes circucisus non currat ad malu: et sic de singulis mebris. Non solu autem membra corpalia debemus circucidere: sed etiam cogitationes cordis. Unde Deut. x. Circucidite preputia cordis vestri et ceruice vestram ne iduretis amplius: quia dominus deus noster ipse deus deorum et dominus dominantium. Sed tamen pauci sunt qui se velint hoc modo circucidere a se vitia amputando. Contra quos Hiere. ix. Omnis autem domus israel incircucisi sunt corde etc. Dic vt expedit. Ubi dic quod debemus circucidi in aia. Secundo i corpore. Tertio in facultatibus. Primo in aia secundum quamlibet eius potentiam. Primo ergo in intellectu nos circucidere debemus: abscidendo omne errorem et supstitionem. Multe enim supstitiones olim a gentilibus fiebant hac die: que etiam a pluribus christianis hodie obseruantur quod prohibetur. xxvj. q. vij. ca. Si quis Kalas Januarij ritu paganorum colere vel aliquid plus noui facere propter nouu annu aut menses cum lampadibus vel epulis in domibus pparare per vicos et plateas cantores ac choros ducere presumpserit: anathema sit. Item Gal. iiij. Dies obseruatis et menses et tempora et annos timentes autem vos ne forte sine causa laboraverim in vobis. Secundo in volutate vt omnem amorem inordinatu erga creatura aliqua remoueat. Nam vt ait Aug. ad dnm in libro confes. Minus te amat qui tecum aliquid: quod non propter te amat. Ideo Deut. x. Circucidite preputia cordis vestri etc. Uide supra. Item Hiere. iiij. Circucidimini domino et auferre pputia cordiu vestrorum: ne forte egrediatur vt ignis indignatio mea et succendatur: et non sit qui extinguat propter malitia cogitationu vestrarum. Est enim amor mudi sicut viscus iplicans alas anie ne valeat ad celum aduolare. Item debet circucidi memoria: vt non recordemur de iniurijs proximorum nobis illatis: sed de bnficijs diuinis nobis collatis: ps. Memor fui dei et delectatus sum etc. Debet tertio circucidi homo in corpore quantum ad omnes sensus: sicut habetur. s. proximo sermo. par. vi. Quarto debet circucidi homo in facultatibus, male ablata restituendo: quia peccatu non dimittitur nisi restituatur ablatu. Regula. peccatu. lib. v. j Et. xiiij. q. vj. Si res. Item supflua paupibus erogando. Luc. xj. Quod superest date elemosynam, Et ecce omnia munda sunt vobis. Amen.

¶ In festo Epiphanie Sermo. XVI.

PRocidentes adorauerunt eu. Mat. ij. Sermo noster erit de modo quo

¶ Tertia rō ex pte iudeoꝝ.s.parētū pueroꝝ fuit duritia malignosa. Declaro. Regula est theologice: qꝫ p que quis peccat p hec ꝛ torquet. Sap.xj. Nota torquet vel volūtarie a seipso p pniam vel coacte. Et ꝯcordat regula iuris q̄ habet qꝫ qꝫcūqꝫ iuris in aliū statuit: ipe eodē iure vtat. Verbi grā. Si oculis peccasti: oculis lachrymas effunde ꝛc. sic de aliis mēbris. Exēplū de Adonibezech rege supbissimo: q̄ fuit captus dixit. Nō interficiatis me. Audite modicū. Septuaginta reges amputatis manuū ac pedū sūmitatibꝫ colligebāt sub mensa mea ciboꝝ reliquias: sicut feci ita reddidit mihi dns. Iudic.v. Hic historiam ꝛc. Ad ꝓpositū ergo: patres ꝛ matres innocentiū peccauerunt cōtra deū in hoc qꝫ noluerūt in hospitio recipe virginē grauidā. nec sponsum suū Ioseph. nec etiam post natiuitatē chrī visis tot miraclis voluerūt ipm recipe: pseītim stella in aduentu Magoꝝ i hierlm Mat.ij. Audiēs autem rex turbatus est ꝛ oīs hierosolyma cū eo. peccauerūt ergo ꝯtra filiū dei ex duritia malignosa. ꝛ hec ne regi Herodi displicerēt: idō deus ꝓuocauit ꝯtra eos Herodē ꝛc. Et cōpleta est ꝓphetia. Ipi itrauerūt ad beelphegor: scꝫ ad Herodē deuoratū. ꝛ abalienati sunt in ꝯfusione: ꝛ facti sunt abominabiles sicut ea q̄ dilexerūt. Et infra. Sed ve eis cū recessero ab eis Osee ix. Herodes etiā ipse punitus fuit i filiis suis: sicut habet in legēda. Mo: aliter nota ꝯ illos q̄ volūt placere dnis vl̄ aliis psonis ꝯtra deū: puta mulieribꝫ q̄ volūt cōplacere viris: ꝛ ꝯtra deū. Sic vnus amicus alteri. sic famulus patrono suo. sic vasallus regi ꝛc. qꝛ postea deꝰ iusto iudicio ꝯuertit illos in odiū ipoꝝ ꝛc. Qm̄ deꝰ dissipauit ossa eoꝝ q̄ hoīe placeret ꝛc. Nota tres penas quas deꝰ talibꝫ infert. Prima est deus dissipauit ossa eoꝝ. id est diuitias/ honores/ ꝛ officia: q̄ dicunt ossa. qꝛ sustinēt hoiem. Scd̄a ꝯfusi sunt. s. in morte qꝛ nihil obtinēt a deo. Tertia qꝛ i iudicio pticulari ꝛ generali despiciunt a deo: qm̄ deus spreuit eos. Est hic q̄stio: qn̄ ꝛ q̄ iustitia dei est ex peccatis parentū punire filios. Filius non portabit iniqtatē patris. Ezech.xviij. Rndeo patres fuerūt puniti ꝛ non filij ꝓpter dolorē de morte filioꝝ. Vñ Exo.xx. Ego suꝫ deꝰ zelotes puniēs peccata patrū in filios vsqꝫ ad tertiā ꝛ q̄rtā generationē. Scd̄o qꝛ multi patres volētes defendere filios fuerūt occisi ꝛ damnati in infernū ꝓpter sua pctā. Tertio filij nō fuerūt puniti sed potius pmiati ꝛ exaltati. Da silitudinē de eo q̄ habet domū ruinosam quā rex facit sibi destrui: vt reedificet sibi meliorē: vel det sibi castruꝫ. Vel de eo q̄ habet tunicā vilē ꝛ turpē. et rex facit eā dilacerari vt induat eū de serico ꝛc. Sic corpa nostra sunt vilia indumēta ꝛ corruptibilia: sed post resurrectioneꝫ erūt incorruptibilia ꝛ gl̄iosa: si fuerimus boni. Ita ꝛ innocētes. Idō aplūs. Oportꝫ corruptibile hoc induere incorruptionē: ꝛ mortale hoc induere imortalitatē. j. Coꝛ. xv. Idē de corpibꝫ innocētiū que erāt domus ruinose: qb̄ destructis p martyriuꝫ: dedit castrū paradisi in chri ascēsione: cū tamen multi coꝝ si vixissent fortasse clamassent cum aliis iudeis tpe passiōis chrī Crucifige crucifige eū. Idō poterāt ipsi dicere. Scimus qm̄ si terrestrīs domus nostra huius habitatiōis dissoluat: qꝫ edificationē ex deo habeamus: domū nō manufactā i celis. ij. Coꝛ.v. Deo grās Amē

¶ In festo Innocentium: Sermo .xij.

Surge et accipe puerū ꝛ matrem eius ꝛ fuge in egyptū. Mat.ij. In hoc euāgelio fit mētio de tribꝫ pncipaliter.

Primo de fuga christi virtuosa: in pncipio euangelij.

Scd̄o de morte innocentiū preciosa: in medio.

Tertio de lamētatiōe Rachelis in fine. ꝛ in q̄libet pte tria pūcta tāgent

¶ Quantū ad pmū intremus in smonē p modū questionis. Quero ergo q̄re christus fugere voluit: Et videt qꝫ nō debuit fugere mortē: qꝛ ipe docere intēdebat nō esse metuēdos eos q̄ nobis mortē intētāt Luc.xij. Dico aūt vobis amicis meis ne terreamini ab his q̄ occidūt corpꝰ: ꝛ post hoc nō habēt amplius q̄d faciāt. Ostēdā

aūt vobis quē timeatꝫ. Timete eū q̇ postꝙ̄ occiderit habet potestatē mittere in gehennā. Ita dico vobis hūc timere. Respōdeo ergo ꝙ fuga chr̄i fuit virtuosa. Debuit ēm̄ fugere isto tp̄e triplici rōne.

Primo ꝓpter fidei cōmēdationē.
Scdo ꝓpter nostrā instructionē.
Tertio ꝓpter ꝓphie adimpletionē.

¶ Prima ergo ratio ⁊c̄. Pro cuiꝰ ratiōis intellectu Nota ꝙ differētia fuit inter ꝑncipiū vite chr̄i ⁊ finem. Vide supra in alio sermone huius festi: qui incipit. Pueros ꝑcusserūt gladio. in introitu ¶ Secunda ergo ratio est ꝓpter nostrā instructionem. Ipe em̄ docuit nos fugere ⁊ verbo ⁊ exēplo quando oportet fugere. Et verbo ⁊ exēplo docuit nos mortē subire cū oportet. Nam fugere docuit exemplo: vt hic. Sic ⁊ alias cū vellent eū iudei lapidare ꝓpter verbū illō qd̄ dixerat. Anteꝙ̄ Abraam fiet ego sū. Ioā. viij. Sic ⁊ alias qn̄ dixit. Ego ⁊ pater vnū sumus: ꝙ̄uis tūc nō legiť christū fugisse: abscondit se ⁊ exiuit de templo Ioā. viij. Sic quādo voluerunt eum de supcilio montis ꝑcipitare. Iesus aūt transiens ꝑ medium illoꝝ ibat Luce. iiij. Et hoc etiā docuit verbo cum dixit. Cum vos ꝑsequenť in ciuitate ista: fugite in aliā. Quādo ꝟo oportet mortē subire: debemus velle mori ꝓ honore dei ⁊ iustitia seruanda: ⁊ hoc docuit chr̄us verbo ⁊ exemplo. Verbo quidē vt patꝫ in autoritate: scꝫ in ꝯtrariū allegata. Et Ioan. xv. Maiorē charitatē nemo habet vt animā suā ponat quis ꝓ amicis suis. Exēplo ꝟo qn̄ sponte se obtulit in hora passionis dicēs. Quē queritis? Ego sum ⁊c̄. Ioan. xviij. Et sic paratus esset chr̄s sepius mori ꝓ salute animaꝝ. Nota exemplū quando apparuit Petro fugiēti mortē. Cui interrogāti. Dn̄e quo vadis? venio Romā iteꝝ crucifigi. Ex hoc ergo habemꝰ exemplū fugiēdi qn̄ oportet. Debemus aūt fugere quadruplici de causa siue fuga. Primo/ nāq̧ est fuga ꝓuidētie: quādo scꝫ maiori vtilitati reseruať. Sic fugit apl's quādo ꝑ sportā de muro Damasci dimissus ē ij. Coꝝ. xij. Scdo/ fuga cautele. Sunt em̄ quedā vitia que non possunt vinci nisi fugiēdo: sicut fornicatio. j. Coꝝ. vj. Fugite fornicationē ⁊c̄. Tertio/ fuga cōpassionis: quādo a facie maloꝝ fugimꝰ: vt peccandi occasionē subtrahamus. Eccli. viij. Non litiges cum hoīe linguato: ⁊ nō strues in igne illius ligna. Vn̄ versus. Cōtra verbosos noli cōtendere verbis. Et Virgilius. Heu fuge crudeles terras fuge littus auaꝝ ⁊c̄. Quarto/ fuga dispensationis: quādo scꝫ homo sciens se infirmū fugit ꝑsecutionē: sicut fecit Paulus ꝑmus eremita: vt refert Hieronymus. Prouer. xxiij. Astutus videns malū absconditus est ⁊c̄. Vel dic ꝙ est multiplex fuga. Prima pusillanimitatis. Prouerb. xxviij. Fugit impius nemine ꝑsequēte. Secūda infirmitatis: sicut Helias fugit Iezabel. iij. Reg. xix. Tertia discretiōis Matth. x. Si vos persecuti fuerint ⁊c̄. Quarta humilitatis. Ioā. vj. Chr̄s fugit ne fieret rex. Quinta dispensatōis: vt hic. Aug. recessit nō necessitate sed dispensatione et prāte eadē qua iuuenis pepēdit in ligno: puer latuit in egypto. Tertia ratio quare fugit chr̄s: est ꝓpter ꝓphetie adimpletionē: que habeť Exod. xxiij. Non coques hedū in lacte matris sue. De hoc vide supra in ſmone. j. in festo sanctoꝝ innocētū qui incipit. Pueros ꝑcusserūt ⁊c̄. in introitu. ¶ Quantū ad secūdū de morte innocentū ꝑciosa. Quero quare chr̄s q̇ ē summa bonitas tantū malū ꝑmisit? Respondeo triplici rōne.

Prima sumiť ex parte chr̄i: ⁊ est obediencia copiosa.

Scd̄a sumiť ex parte innocentiū: et est exaltatio gl'iosa.

Tertia sumiť ex pte iudeoꝝ: ⁊ est retributio penosa.

¶ Prima ergo ratio ex parte christi sumitur: qui voluit esse obediens patri i omnibus. Inter cetera autē ꝑcepta legis Moisaice erat vnum ꝙ homo deberet dare ꝑmitias ⁊ decimas deo de frugibus suis. Exod. xxij. Decimas tuas: et primitias tuas non tardabis offerre. Fructus autē quos christus debebat ex arbore huiꝰ mūdi colligere: erant anime humane. De his ergo fructibus christus obtulit hodie primitias deo patri/ anime innocentū qui fuerunt primitie martyrū. Ideo diciť Apocal. xiiij. ⁊ habeť in epistola hodierna. Hi empti sūt ex hominibꝰ ꝑmitie deo ⁊ agno

Empti scʒ sanguine chri: qui licet nondū esset effusus in cruce actu: tamen ꝓposito erat effusus ab instanti ↄceptionis. Jdō dicit ipe patri. Innocētes ꝛ recti adheserūt mihi: qꝛ sustinui te. s. in cruce. ps. xxiiij. Precium ergo animaꝝ est sanguis chri: quia sanguis ꝓprius martyrū non sufficeret eis ad salutē. Jdeo de martyribꝫ dicit Apocal. vij. Hi sunt qui venerunt ex magna tribulatiōe: ꝛ lauerunt stolas suas in sanguine agni: quia nō sunt cōdigne passiones huius tempoꝛis ad futuraꝫ glīam q̄ reuelabit in nobis. Rom. viij. De hoc etiam habet clarioꝛ. Deut. xxvj. Cū intraueris terram ꝛc. Vide in sermone vbi supra: parte. ij. Hoc ergo modo obtulit christus ꝑmitias. Obtulit etiam decimas viuus/moꝛtuus ꝛ gloꝛificatus. Viuus quidem obtulit decimas abstinentiaꝝ: quia quadraginta diebꝫ ꝛ noctibus ieiunauit: ꝛ ꝗuis. xxxvj. dies essent decima anni: tamen voluit plus offerre: ad innuendūꝫ ꝙ in seruitio dei debet homo semꝑ plus facere q̄ minus. Moꝛtuus obtulit decimas hoꝛaꝝ: quia quadragīta hoꝛis iacuit moꝛtuus. Gloꝛificatus obtulit decimas dieꝝ: qꝛ quadraginta diebꝫ post resurrectionem discipulis apparuit. ¶ Secunda ratio ex parte innocētū: est exaltatio siue sublimatio glorioſa: quia melius fuit ꝓ ipsis occidi isto modo q̄ viuere. quia foꝛtasse multi ipoꝝ si vixissent cuꝫ alijs in die passionis christi cōclamassent. Crucifige crucifige eum. Modo autem tam sunt coꝛonati feliciter sine pugna. Vnde Chryſ. O paruuli beati modo nati nunq̄ tentati: nondum ablactati ꝛ iam coꝛonati. Et idō dicitur d̄ eis in epistola hodierna. Sine macula sunt ante thronū dei. Et ꝑmittit. Et in oꝛe ipoꝝ non est iuentū mendaciū. Sine macula. Duplex est macula scʒ culpe ꝛ ignoꝛantie ꝛc. Vide in sermone vbi supra parte ꝑma. ¶ Tertia ratio est ex parte iudeoꝝ retributio ꝑciosa ꝛ ↄdigna. Vide in sermone vbi supra parte tertia. ¶ Quantum ad tertiū: vicʒ de lamētatiōe Rachelis lachꝛymosa: quero tria. Primo dū dicit: Rachel ploꝛās filios suos. Quare nō dicit Lya. Dic vt in ſmone vbi supra parte secūda. Vide ibi. Secūdo quero: quare non dicit: Jacob ploꝛans filios suos: Respondeo: qꝛ mater plus diligit filiū q̄ pater. ꝛ idō plus cōsueuit dolere de moꝛte filij q̄ pater. Et hoc ꝓbatur triplici rōne. ¶ Prima: quia mater plus dat de substātia sua filio q̄ pater. quia ꝓstat materiaꝫ. Secūda: quia mater plꝰ laboꝛat q̄ pater: quia laboꝛat in poꝛtādo: in pariēdo: ꝛ in nutriēdo. Vñ dicit. Partus siue fetus añ partū onerosus. Jn partu doloꝛosus: post partū laboꝛiosus. Propter hoc dicit potius matrimoniū q̄ patrimoniū: quia ibi oñdit magis muniū. i. officiū matris q̄ patris: vt dꝫ in c. ij. de cōuersiōe infideliū. Jllud aūt in quo plus laboꝛamus: plꝰ diligimus. Tertia ratio: qꝛ mater magis est certa q̄ pater. l. iiij. §. Parētes. ff. de in ius vocādo. Et ideo mater diligit filium tanq̄ rem certā: pater ꝟo tanq̄ rem dubiam vel non certā. Quarta ratio potest addi: quia mulieres sunt magis receptibiles passionū q̄ viri: vtpote melioꝛes. Et sic ptꝫ scđa questio. ¶ Tertio quero: q̄re dicit: Noluit cōsolari quia non sunt: Respondeo vt supra in sermōe vbi supra parte secūda in fine.

¶ De btō Thoma Cantuariēsi Sermo. XIII.

Ubi ego sum illic ꝛ minister meus erit. Joā. xij. De tribꝫ sctis vocatis isto nomine Thoma sit festum ꝛc. De isto ꝟo de quo facimus festuꝫ hodie: dicit thema Vbi ego sum ꝛc. Pro declaratiōe nota ꝙ regula est in theologia: ꝙ chrs in instanti sue cōceptionis habuit tantā gloꝛiā ꝛ gratiam: quantā habet hodie in celo. Non sic nos/ quibꝫ dat deus gratiā gradatim ꝛ finaliter ꝛc. sed chrs in instanti. Probatur rōne ꝛ autoꝛitate: vt infra habet. Ratio duplex ē. s. phicalis ꝛ legalis. Et vide ad hoc qđ scripsi dñica infra octauā Ephiphanie ſmo. Proficiebat Jesus ꝛc. Jstō aūt fundat ꝑ regulā phie. Dicit phs in libꝛo de causis. Q, omne agens ꝑfectū necessario habet virtutes ꝓpꝛioꝫ effectuuꝫ ꝓductiuas. Verbi gratia. de igne qui est agens habēs effectus: qꝛ calefacit/ illuminat/ decoq̄t/ itinerat. Jdō necessario habꝫ

virtutes ꝓductiuas istoꝝ effectuū.s.calo/
rem/claritatē/actiuitatē ꝛc. q꜡ virtus est
mediū ꝑ qđ potentia deducit' ad actū:sed
quia in reb⁹ naturalib⁹ idem est potentia
qđ virtus:ideo in eis dic꜀ ꝙ potētia est me/
diū ꝑ qđ essentia operat':ita ꝙ potētia est
mediū inter essentiā ꝛ actum. Declaratur
etiā ꝑ regulā iuris que habet:ꝙ cui conce
ditur iurisdictio:cōsequēter cōcedunt' alia
que ad exercendā potestatē iurisdictionis
necessario requirunt':sc꜒ potestas citandi/
capiendi/cognoscēdi/iudicandi/ꝓcedē/
di ꝛc.ff.de iurisdi.oim.iudi.l. Cui iurisdi
ctio. Et cōfirmatur ꝑ id qđ cōmuniter di
cunt legiste:ꝙ iurisdictio sine modica co/
hertione nulla est.vt in c.ex litteris.de of/
ficio delegati. Et.ff.de offici.eius cui mā/
data est iurisdic.o.l.vltima. Idē in ꝓpo/
sito đ sancta theologia:ꝙ chrs in instanti
sue cōceptionis fuit institutus ꝛ fact⁹ ꝓn
cipium ꝛ causa illuminatiōis mūdi:iusti/
ficationis peccatoꝝ:sanctificationis ani/
maꝝ:redemptiōis ꝛ glorificatiōis. Habe
bebat ergo ille instruere mundū de his q̄
sunt fidei:puta de trinitate ꝛc. Itē iustifi
care aīas ꝛ glorificare. Autoritas. Uos
estis in chr̄o Iesu qui factus est nobis sa
pientia a deo/ꝛ iustitia/ꝛ sanctificatio/et
redemptio.j.Coꝛ.j. Et quo ergo christ⁹
in instanti sue cōceptiōis factus est nobis
ꝓncipium ꝛ causa taliū effectuū:ergo ne/
cessariū erat vt in eodem instanti haberet
ꝟtutes ꝓductiuas talium effectuū.s.sapi
entiā/potentiā/gratiā/ꝛ gl'iam ꝛc. Glori
am autē anime habuit statim:sed non cor
poris:licet mereretur habere etiam in cor/
pore:sed dispensatiue fuit retenta in aīa
quia adhuc habebat facere op⁹ nostre re/
demptionis in corpore. Ideo Esa.lxij. Di
cite sc꜒ predicatores filie sion.i.ecclie:vel
anime deuote:ecce saluator tu⁹ venit. Ui
am incepit in die ꝯceptionis. Ecce mer/
ces eius cum eo.ꝛ opus illius coram illo.
Nota merces eius cum eo:cum laborato
ribus huius mundi nō est merces cū eis:
sed coram illis vsq꜒ in sero soluit':nō sic in
christo operante redemptionē mundi:q2
merces eius sc꜒ gratia et gloria erat cum
eo in instanti cōceptionis:vt dictum est.
ꝛ hoc ꝓpter vnionē ꝟbi diuini. Opus au/
tem erat cum illo opus sc꜒ passionis:quia
nondum erat in actu:sed in voluntate sua
ideo nondum erat cum eo opus sed coraꝫ
illo. Patꝫ ergo predicta regula theologi/
ce:ratione ꝛ autoritate. Ideo dicit thema.
Ubi ego sum: non dicit vbi ego non ero:
quia iam habebat gloriā:sed vbi ego sum
scilicꝫ in anima vbi erat tunc in gl'ia. Cor
pus autem non fuit in gloria:nisi post pas
sionem. Luc.vlti. Nonne sic oportuit chri
stum pati:et ita intrare in gloriam suā. Il
lic erit ꝛc. Nō intelligas in equalitate glo
rie:sed illic:scilicꝫ in ordine.minister me⁹:
scilicet beatus Thomas. Quomodo au/
tem beat⁹ Thomas ministrauit christo:
videamus. Dico ꝙ quinq꜒ modis mini/
strauit christo.ꝛ ideo dicit' in themate mi
nister.

Primo ministrauit christo fideliter per obedientiam.

Scđo humiliter ꝑ pniam.

Tertio vtiliter ꝑ miscđiam.

Quarto prudēter ꝑ diligentiā.

Quinto stabiliter ꝑ patientiā.

¶ Dico primo ꝛc. Nota de cuius vita ꝑ
quam erat obediens preceptis dei. Item
nota de eius promotione ad prelaturam
in qua obediuit precepto ipē sub pena ex/
communicationis ꝙ acceptaret:licet in/
uitus et plorans. Et poterat dicere. Sic
nos existimet homo vt ministros christi.j
Corinth.iiij. Nota tria requiri ad hoc ꝙ
homo bene presit. Primo quo ad se requi/
ritur etatꝫ maturitas:vt scilicet tricesimū
annum exegerit. grauitas moꝝum vt in se
ipso ostendat:qualiter alios in domo dei
oporteat conuersari. Item litterarum sci
entia:vt in ca. Cum in cunctis.de electio/
ne.ꝛ de etatibus ꝛ qualitatib⁹. Secundo
quo ad modum promotionis.vt nō se in/
gerat:quia vt dicit sanctus Thomas eo
ipso ꝙ aliquis petit beneficium cum cura
efficitur indignus.ꝛ hoc probatur aucto/
ritate scripture et decretoꝝ. Scripture:
Apostolus Hebre.v. Nec quisq꜒ sibi su/
mat honorem:sed qui vocatur a deo tan/
q̄ Aaron. Nota A deo:non a diabolo.si/
cut sunt simoniaci vel intrusi precibus ar
matis. Idem probatur.viij.q.j. In scri/
pturis. Et nota de etati.ꝛ quali. Cuam.
De talibus dicit christ⁹. Ipsi regnauerūt
ꝛ non ex me principes extiterunt:ꝛ nō co

gnoui eos Osee. viij. Tertio requiritur q ad modū executionis: vt pascat gregem verbo 7 exemplo. Verbo quidē instruen-do 7c. Quis putas est fidelis/fu⁹ 7 p:u-dens: quē ɔstituit dñs sup familiā suam: vt det illis in tempo:e tritici mēsurā Lu. xij. Mensura tritici est doctrina euange-lica 7 sanctitas vite. Exemplo etiam sicut christ⁹. cepit Jesus facere 7 docere. Act. j. Et Apostolus. Non a deo aliqd loqui eorum que p me nō efficit christus Rom. xv. Talis erat beatus Tho. Jdeo quādo chr̄s interrogauit: quis putas est fidelis 7c. poterat brūs Petrus respōdere: Jste est Thomas. Jdeo dicit thema. Vbi ego sum 7c. ¶ Dico scdo 7c. humiliter p peni tentiā. Anteq̄ esset prelatus faciebat ma gnam penitentiā/sed maiorē fecit postea dicēs intra se. Modo habeo magnas oc-casiones peccādi. ideo magis indigeo pe-nitentia 7c. Dic eius penitentiā. De tali ergo dicit christ⁹. Ambulans in via ima-culata hic mihi ministrat. s. ad meum bene placitū. Via immaculata dicit penitētia quia sicut ambulās in via immaculata nō cadit. sic 7c. Querit sctūs Tho. in quo liber/an religiosus fact⁹ eps tenet serua re cerimonias sue religiōis: Conclusio est q cerimonias incōpassibiles dignitati nō tenet seruare/ vt silētiū: s3 cōpassibiles sic q2 magis o:nant dignitatē/puta nō come dere carnes 7c. De hac via Beati imma culati in via 7c. Dicat hic miraculū de il lo clerico sui episcopat⁹: qui nesciebat nisi missam de beata Maria 7c/in quo osten ditur q seruitiū beati Tho. placuit deo p humilem penitentiā. Legitur in chronica Martiniana sub rege Federici pmi impa-toris: q imperauit anno dñi. m. cliij. Henri cus rex anglo:ū ppter necem scti Thome misit nuncios solennes ad papā Alexan-drū tertiū: q iurantes p ipso i animā suā ipsum excusarēt de pdicto facto: sed papa in Tusculana ciuitate receptis nuncijs et auditis misit duos cardinales ad gallie p-tes vt innocentiā regis inuestigarēt. Co-ram qb2 rex iurauit q nunq̄ de cōsilio suo vel iussu fuerit interfect⁹. Sed quia occa sione turbatiōis: quā erga ipsum habue-rat occisus fuerat: p illo mox obtulit ducē tos milites vltra mare p annū ibidē mo-raturos seipsum cruce signans infra trien nium transfretatur⁹. hec de hac nece loqt tertus in c. Sicut dignum: de homicidio. ¶ Dico tertio vtiliter 7c. p miscdiā. No ta quō sciebat quot vidue/quot puelle ma ritande/quot paupes erant in sua dioce. Jtem quomō nō accipiebat aliqd p o:di-nib2. Dic vt expedit/ad vtilitatē audien-tium 7 habet in legenda. Nota q Episco pi sūt qsi executo:es testamēti christi: qui est dñs omniū: q2 dñi est terra 7 plenitu-do eius 7c. sed fecit testamentū cōfirmatū mo:te sua: 7 reliqt bona ecclastica distri-buenda 7c. 7 Episcopos executo:es. Sic nos existimet hō vt ministros christi 7 dis pensato:es 7c. j. Co:. iiij. Modo quanta pena digni sunt executo:es q nō exequunt voluntatē testato:is 7c. Jdeo talib2 pla-tis dicit Petrus. Pascite eū qui in vobis est gregem dei pudentes non coacte/sed spontanee 7c. j. Pet. v. Nota ppter hāc vir tutem miscdie adeo placuit deo beatus Tho. q habuit gratiam miraculo:. No-ta hic miraculum de auicula sciente loqui ista verba. Sancte Thoma ayuta: quam cū accipiter vellet accipere clamauit aui-cula di. Sancte Thoma ayuta et statim mo:tu⁹ fuit accipiter/et auicula ad cabiā reuersa: quanto magis in psonis deuote eum inuocantib2. Diues est in omnes qui inuocant illum. Ro. x. ¶ Dico quarto 7c prudenter p diligentiā visitabat epatū corrigebat noto:ia/cōcubinas/vsuras 7c. Excomunicādo: sicut fecit Apostolus. j. Co:. v. Habebat docto:es 7 curatos ani marū tenentes consiliū beati Petri. Vos aūt curam omnē subinferentes ministra-te in fide vestra virtutē/in virtute aūt sci-entiam 7c. ij. Pet. j. Dic miraculū de mu liere desiderāte habere oculos varios 7c. ¶ Dico quinto 7c. Stabiliter per patien tiam ad sustinendū martyriū p:o christo. Dic eius martyrium 7c. Et ista ɔstantia quando canonici in sepultura sua voluerūt facere officium de mo:tuis: magna multi tudo angelo:um fuit in sede: qui incepe-runt officium martyris cantantes. Leta-bitur iustus in domino 7c. Et dixerūt to-tum introitum tunc canonici depositis ve-stimentis de requiem 7c. Ecce q eodem die fuit canonizatus a papa Jesu in celo.

deinde fuit canonizatus a vicario christi: scilicet papa Alexandro. Ideo potest dici de eo. Qui mihi ministrat me sequatur et vbi ego sum illic etc. Joan.xij. fuit thema etc.

De beato Siluestro papa. Sermo.xiiii.

Gratia dei erat cum eo Luc.ij. Ad declarationem Nota q questio est in theologia: vtrum possit de aliq psona sciri certitudinaliter q habeat gratiam dei gratum facientem? Responsio huius questionis stat in conclusionibus. ¶ Prima conclusio q non potest sciri certitudinaliter seu scientialiter p scipm. ¶ Secunda conclusio est: q pot sciri coniecturaliter ex aliquibus gratie effectibus. ¶ Tertia conclusio potest addi: q potest scire aliquis certitudinaliter se habere gratiam p reuelationem dei: sicut Paulo reuelauit deus dicens. Sufficit tibi gratia mea ij. Cor.xij. Item Rom.viij. Certus sum enim q neq vita neq mors etc. separabunt me a charitate dei: que est in christo Jesu domino nostro. Item.j. Cor.ij. Nos autem non spum huius mundi accepimus: sz spum qui a deo est etc. Itez Abrae fuit reuelatum cum dixit sibi angelus ex persona dei. Nunc cognoui q timeas dominum Gene.xxij.i. cognoscere te feci. Loquitur autem ibi de timore casto qui non est sine gratia Vide Thom.in.j.ij.q.xij.ar.vltimo. De hac materia vide latius supra in sermone de beato Stephano: qui incipit. Stephanus plenus gratia. ¶ Prima conclusio probatur per autoritatem. Eccli.ix. Sunt iusti atq sapientes: et opera eorum in manu dei: et tamen nescit homo sup. scientialiter: vtrum amore vel odio dignus sit: sed omia in futurum seruantur incerta. Nota q bene potest scire homo se non esse in gratia: scilicet quando est in peccato mortali: quia tunc non est in gratia: quia non est dare medium: sed non potest scire se esse in gratia. Unde apostolus in psona cuiuslibet. Nihil mihi conscius sum: sed in hoc non iustificatus sum.j. Corinth.iiij. Et hoc verum nisi deus reuelaret: sicut reuelauit Abrae Genes.xxij. Nunc cognoui quia timeas dominum. Glo.i. cognoscere te feci. Item fuit reuelatum Paulo. sufficit tibi gratia mea ij. Cor.xij. Et Rom.viij. Certus sum enim q neq mors/neq vita etc. separabunt me a charitate dei: que est i christo Jesu etc. Et si credo q apostolis fuit etiam reuelatum a christo: cum dixit. Gaudete et exultate: quia nomina vestra scripta sunt in celis. Luce.x. Patet ergo prima conclusio. Secunda conclusio probatur ex similitudine et autoritate. Ex similitudine de vestre patientiam operatur. patientia autem radice arboris similatur: de qua non pot sciri si est viua: qz non videtur: sed coniecturaliter scit si arbor producit flores folia et fructus. Sic in proposito. Homines sunt vt arbores. Mathei.viij. Uideo hoies velut arbores ambulantes: plantare scz in viridario christi id est ecclesia. Nota: Ambulantes p tres dies.s. flores: folia et fructus. Flores sunt honeste conuersationes etc. Folia sunt bona verba non loqui malum de proximo: non iniuriando etc. Fructus sunt bone operationes. Facite fructus dignos penitentie. Luce.iij. Ex his effectibus coniecturatur q anima que est radix omnium operationum viuit vita gratie. Autoritas antequam deus reuelasset Paulo gratiam suam: dicebat Apostolus. Gratia dei sum id quod sum. Et quomodo scitis apostole? Respondit: quia gratia eius in me vacua non fuit.j. Corinth.xv. Nota vacua non fuit: qz multos labores passus est pro christo: et tamen erant sibi dulces. Magnum signum est istud quod aliquis viuit i gratia. Ideo dicit Abundantius omnibus laboraui: non ego scz solus: sed gratia dei mecum. Ibidem Considerandum ergo effectus virtuosos diuine gratie in beato Siluestro possumus dicere thema. Gratia dei erat etc. Modo iuxta suam legendam inuenit quinq effectualia gratie diuie in beato Siluestro que sunt ista: videlicet

Prima larga misericordia in prosperitate.

Secunda firma patientia in aduersitate.

Tertia digna presidentia in maiestate.

Quarta clara sapientia in sanctitate.

Quinta alta eminentia in potestate.

¶ Dico primo ⁊c̃. Larga materia. Nota quomodo magnum patrimonium suum Rome expendit. ⁊ fecit de eo hospitale, propter pauperes qui male recipiebant Rome propter infideles etiam in persona propria seruiēdo. ⁊ sic adimpleuit illud. Charitas fraternitatis maneat in vobis: ⁊ hospitalitatem nolite obliuisci. Hebre. vltimo. Qui libenter seruat hospitalitatē: recipit christum in domo sua: in forma pauperis. Ut de Abraam recipiente angelos Genes. xvj. Nota tres effectus pro nunc. Primus est angelorum receptio: ⁊ etiam christi. Nota exemplum Grego. Et hoc semper verum est: saltem spiritualiter. Secundus est indigentie substantie. ps. Iunior fui etenim senui: et non vidi iustū derelictum: nec semen eius querens panē.

Tertius est in tribulationibus consolatio. vt hic dicitur. Et de Loth. Genes. xix. Item talis nunꝙ patietur indigentiam. Autoritas. De persona misericordie dicit scriptura. Manum suā aperuit inopi: palmas suas extendit ad paupem. Et sequitur. Non timebit domui sue a frigoribus niuis. Omnes enim domestici eius vestiti sunt duplicibus. Prouerb. vltimo. Nota magnum ⁊c̃. Non dicit bursam vel capsam: ex quo notatur modus faciendi elemosynam: vt vitet vana gloria. Et palmas suas extēdit ad pauperē: recipiendo pauperes in hospitio. A frigoribus niuis id est tribulatiōibus: infirmitatum: societatum: guerrarum ⁊c̃. Nota contra illos q̄ sunt auari ad dandū vnum nummū pro christo: et ideo christus facit expendere in infirmitatibus vel guerris: vel alio modo pro nūmo ducatum. August. Quod non accipit christus/accipit fiscus. Nota Duplicibus: hoc dicit quilibet paterfamilias tenet dare filijs ⁊ seruitoribus suis duplicem prouisionem: scilicet corporalem ⁊ spiritualem ⁊c̃. Si quis suorū: ⁊ maxime domesticorum curam nō habet: fidem negauit ⁊ est infideli deterior. j. Timoth. v. Infidelis enim iure nature prouidet suis ⁊c̃.

¶ Dico secundo ⁊c̃. firma patientia ⁊c̃. Sicut enim falsa prosperitatis est misericordia: ita falsa aduersitatis est patiētia Dic qualiter tempore persecutionis christianorū beatus Siluester recepit Timotheum in hospitio ⁊c̃. vsq; ad mortē Tarquini prefecti. De excellentia Siluestri legitur ꝙ erat aspectu angelicus sermone nitidius/integer corpore/sanctus opere/ consilio magnus/fide catholicus/spe patientissimus/charitate diffusus. Moraliter sic debemus seruare patientiam in aduersis. Omne gaudium existimate frēs mei cum in varias ten. incideritis scientes ꝙ probatio fidei vestre patientiam operatur. patientia autem opus perfectum habet: vt sitis perfecti ⁊ integri in nullo deficientes. Iaco. j. Nota quomodo per tribulationes homo consequitur magnum lucrum a deo: scilicet remissionem peccatorū. Omnia peccata hominum in tribulatiōe dimittunt. Tob. iij. Ecce quare dicit. Omne gaudium existimate ⁊c̃. ¶ Dico tertio: digna presidentia ⁊c̃. Dic modum quo fuit factus papa: nec tamen propter hoc deseruit penitentiam ⁊ misericordiam: imo habebat scripta nomina viduarum ⁊ pauperum ⁊c̃. Ex hac digna presidentia deus fecit sibi tantā gratiam: ꝙ cum predecessores fuissent in odio imperatoris: ipse tamen habuit amorem eius adeo ꝙ cōuertit eum. scz Constantinum imperatorem. Dic quo modo ⁊c̃. qualiter curauit Constantinum a lepra: ⁊ propter hoc Constātinus baptizatus vidit christum ⁊c̃. et ex hoc dedit imperium ecclesie. Et tūc completa est prophetia. Daniel. iij. De statua cuius caput erat aureum ⁊c̃. Caput aureum significat monarchiam Assyriorū et Chaldeorum. Pectus ⁊ brachia argētea significant imperium Persarum ⁊ Medorum. Corpus ⁊ crura enea significāt imperium grecorum. Tibie ⁊ pedes ferrei ⁊ partim lutei significant imperiū Roma. Lapis autem excisus sine manibus qui percussit illam statuam in pedibus ⁊ eam cōminuit significat christum q̄ est lapis angularis. ps. Lapidem quem reprobauerunt ⁊c̃. qui excisus est de vtero virginali sine manibus. i. sine humano opere. Iste ergo lapis percussit statuā i pedibus ⁊ cōminuit: quia Romanū imperium sibi hodie subiugauit: et tandem ille lapis fact⁹ est mons magnus: quia per totum mundum fides christi fuit dilatata. ps. Dominabitur a mari vsq; ⁊c̃. De donatiōe au-

tem Constantini facta Romane ecclesie: longa et antiqua fuit questio inter docto. canonistas et legistas. Sed nota Glo. in Cle. Romani. de iureiur. sup verbo Constantinum: que sic dicit. Disputant aliqui an donatio per Constantinu3 facta ecclesie Romane in persona beati Siluestri: de qua. xcvj. distin. Constantinus. palea est valuerit? Et an successor eius illam reuocare potuerit? Accursus tenet q donatio non valuit in Auf. quomodo oporter epi scopos coll. j. post pncipiu. Sed Jo. contra/ qui hoc notat. lxiij. di. Ego Ludouicus. q valuerit et sit irreuocabilis: probat hoc littera. et s. de electione. Fundaměta §. Ne autem. lib. vj. Et facit q no. Host. in summa de immu. eccle. §. pe. ad fi. Jo. an. Questio est si beatus Siluester fecit bene vel male recipiendo imperium? Dicunt aliqui q fecit male. Ideo vt dicitur fuit audita vox dicēs. Hodie effusum est venenum in ecclesia dei. Alij dicūt q bene fecit pro responsiōe. Nota similitudinē de testatore qui disposuit in testamento vt bona sua distribuantur per executores: q mortuo quidam mali homies occupauerunt sibi illa bona. Aduocatus tamen quidam tantum operatus est in iudicio: q obtinuit q illa bona venirent in manus executorum distribuēda ab eis. nunquid aduocatus bene fecit vel male? Certe bene. Sic in proposito christus est testator: executores plati ecclesie. aduocatus beat' Siluester. bona sunt res temporales ecclesie mali homines erant imperatores etc. De primo sc3 q christus sit testator: probatur Luc. xix. Homo quida3 pegre proficiscēs vocauit seruos suos et tradidit illis bona sua. etc. Uni quinq3. i. abundantiā magnā alij duo ad sufficientiam. alij vnu3 etc. De secundo q prelati ecclesie sunt executores Auctoritas. Sic nos existimet homo vt ministros chri et dispēsatores. j. Corinth. iiij. De illa autem voce audita ii veru3 est fuit verbum pphеticum pro isto tempore: quo prelati abutunt bonis istis. Sed christus est testator et iudex etc. Judicium durissimū his qui presunt fiet: exiguo em cōceditur misericordia. potentes autem potenter torměta patient. Sap. vj. Nec tamen sequitur q donatio Constantini nō fuerit bona: sicut si dotas vnam pauperculam que postea male tractat dotem. vel adulterat: et vir lucratur dotem propter eius adulterium: vt i c. Plerumq3. de dona. inter vi. et vro. nūquid pter hoc tu nō bene fecisti. Certe non. Sic si pater instituit filium heredem qui postea dilapidat bona etc. Nunquid pater non bene fecit filium instituere etc. Jmo bene facit vt ait Augu. ad Publicolam: et in decret3. xxiij q. v. De occidendis. Absit vt ea que propter bonum aut licitum facimus aut habemus: si quid preter nostram voluntatē cuiq3 mali accideret: nobis imputet. Hec ille. ¶ Dico quarto: clara sapientia etc. nō solum ad cōsolandū christianos: sed etia3 ad cōuertendū infideles. Dic de btā Helena matre que effecta iudea puocauit ad disputationē etc. Prima questio fuit de trinitate psona℞. Dicat disputatio cum auctoritatibus: put habet supra in sermone beati Stephani Secunda questio: vtru3 christus esset deus et homo etc. Quinq3 questiones cū autoritatibus disputate sunt inter eos que habent supra in smo. bti Stephani: tunc fuerūt pfusi. xj. Judei: remāsit. xij. etc. Dic de tauro etc. Tūc Helena Judicces et iudeo℞ tria milia. et alij infideles baptizati sunt. Ergo gra dei erat cum eo. Moralit nota p quot fornellos fides christiana trāsiuit pbata/ sicut aurū vel argētum. Nō oportet ergo dubitare de fide: s3 vt florenus pbatus ponat secure in bursa conscientie. Jdeo. j. Pet. j. Si oportet nūc cōtristari in varijs tentationibus. vt pbatio fidei vestre multo pciosior fit auro qd p ignē pbat. Nota quō hō credit patri et matri dicētibus: q sunt filij eo℞ multo magis deo etc. ¶ Dico qnto etc. Alia eminētia in potestate. s. faciēdi miracla vt dixi de tauro. sed mō dicā aliō ō dracone etc. Dic historiā: qualiter descēdit in foueam cū cruce in vna manu et chorda ialia et ligauit draconē. De hoc pphetia Joannis. Uidi angelū descēdēte de celo habētē clauem abyssi: et catenā magnā in manu sua et apphendit draconē serpentē antiquum qui est diabol' et sathanas: et ligauit eos per annos mille etc. Apoca. xxviij. Nota mille annis. Jsti mille anni p q̄s debuit ligari: inceperūt cōputara tēpe beati Sil

uestri qui in figura ligauit diabolū q2 exq̄ romanus imperator accepit fidē fides dilatata ē z eccl'a exaltata: z sic diabol⁹ est ligatus, z post debet solui tempore āichristi et iam mille anni sūt cōpleti. Solū em̄ mūdus stat in quadā parua progatiōe zč.

In festo Circūcisionis domini. Sermo. XV.

Consummati sūt dies octo vt circūcideretur puer. Luc. ij. verbū ꝓpositū habet difficultatē in sancta theologia. Pro cuius euidentia est notandū: q circūcisio data fuerit olim in remediū peccati originalis ipsi Abrae: et omnibus posteris ei⁹ sicut habetur Gēn. xvij. Unde Beda scire debet fraternitas vestra: quia idem salutifere curationis auxiliū circūcisio in lege contra originalis peccati vulnus agebat: q̄d nūnc reuelari gratie tpe baptism⁹ agere ꝯsueuit, excepto q regni celestis ianuam nec dum intrare poterāt. Et subdit ratiōnē. Qui em̄ p euangeliū suum nūc terribiliter ac salubriter clamat. Nisi quis renouatus fuerit ex aqua z spiritu sancto nō potest intrare in regnū dei: ipse dudum p legem suam clamabat. Masculus cuius preputij caro circūcisa non fuerit peribit anima illius de ppl'o suo, quia pactū meū irritū fecit. Potes etiā hic predicare. Nūquid debeam⁹ nos obseruare legalia veteris testamēti ex eo q christus obseruauit? Uide in fmonib⁹ q̄dragesimalib⁹: de decem p̄ceptis decalogi. Item potest predicare de peccato originali. Itē de remedijs eius. Uide in sermo. de peccatis in genere articulo. xx. Item de quinq; vicib⁹ quibus christus lachrymatus est. Uide post festū trinitatis dominica. x. sermo. iij. Itē de nomine Jesu. Uide in sermo. quadragesimalib⁹ de decem preceptis: in secūdo precepto sermone primo zč. Cū ergo christus non contraxerit originale: querit̄ q̄re christus voluit circuncidi? Circa quod nota q ꝓpter nouem rationes voluit circūcidi: quarum septem ponit beatus Tho. in iij. parte. q. iij. articulo primo

Prima ratio vt veram in se humanitatem ostenderet

Secunda vt se de Abraam genere cōprobaret.

Tertia vt remediū peccati humiliť assumeret.

Quarta vt circūcisionē approbaret.

Quinta vt iudeis excusationē tolleret.

Sexta vt animam nostre redemptioni tribueret.

Septima vt exemplo suo virtutē obedientie cōmendaret

Octaua vt nos a iugo legis mosayce liberaret.

Nona vt nos ad spiritualem circūcisionem induceret

Prima ratio est vt ꝓbaret se verum hominem p sanguinis effusionē. Statim em̄ vt natus est, fact⁹ est nobis doctor z si nō ligua, tamen opere. Nec mirū cū sit fons sapientie verbū dī in excelsis. Eccl. j. Doctrix est em̄ discipline dei z electrix operum illius Sapiētie. viij. Et per hoc confutat̄ heresis Manichei qui dixit christum non habuisse verum corpus: sed fantasticum z apparēs: sed corpus fantasticū non habet sanguinē: Ideo zč. Item reprobat̄ positio Apollinaris q̄ dixit corpus christi esse de substantia diuinitatis, z ꝯsequenter cū diuinitas sit impassibilis, dicebat illud corpus impassibile esse quod hodie reprobat̄: quia hodie christ⁹ dum circūciditur patit̄ lachrymat̄, z sic patz q illud corpus est ex quattuor elementis compositū. Itē confutatur alter hereticus nomine Ualentinus: qui dixit christū accepisse corpus celeste z cōsequenter asserebat illud corp⁹ sanguinem nō habere quod hodie reprobat̄: quia christus sanguinem fudit. Ideo dicit̄ in symbolo Athanasij. Perfect⁹ deus p̄fectus homo ex anima rationali z humana carne subsistens. Secunda ratio vt probaret se esse de genere Abrae: qui p̄mo accepit preceptum circuncisionis in signū fidei sue. Unde dicitur Gēn. xvij. q post q̄ deus promiserat Abrae multiplicationem generis sui sicut stellas celi z harenas maris. p stellas celi significant̄ filij Abrae spirituales: cuiusmodi sunt fideles. De quibus Apostolus Gal. iij. Cognoscite ergo quia qui ex fide sunt hi sunt filij Abrae p

harenaʒ, que maris intelligunt filij Abrae carnales sicut iudei: qui sunt positi in mari in amaritudine infernali/et nō possunt stare in celo: quia nō sūt stelle sed harena. Subdit. Circundet ex vobis omne mascu linum et circūcidetis carnem prepucij vestri vt sit in signū federis inter me et vos. Ubi manifeste apparet quod preceptum de circūci sione nō fuit datum/nisi debentibus ritum iudeicū seruare: quia dicit. Ex vobis. No ta ex vobis quod pōt exponi dupliciter. Staret ergo circuncisio quousque nascuntur ex vo bis: quia circūcisio: tunc erit quidam nati uitas spiritualis inquantū per ipsam libe rantur a peccato originali. Sed quādo tem pus erit quod natiuitas nō fit ex vobis/sed ex aqua et spiritu sancto secundū verbum do mini Joan.iij. Tunc nō erit amplius cir cuncisio. ¶ Tertia ratio vt is qui in simi litudinē carnis peccati venerat Joan.viij Remediū quo caro peccati mundari con sueuerat nō respueret. Ubi notandum quod christus omnes passiones et omnes miseri as generales que consequunt humanam naturā assumpsit: preter culpam et ignorā tiam/et preter illas passiōes que sunt cau sa culpe: sicut rebellio sensualitatis ad ra tionem/et concupiscētia et difficultas ad bo num et pronitas ad malum. vnde assum psit/famem/sitim/dolores/tristitias/su dores/et labores. Non aūt assumpsit par ticulares miserias et defectus: sicut febrem: podagram et huiusmodi. nam tales infir tates nunquam christi corpus habuisset vtpo te bene proportionatum et bene regulatū/ce teros vero defectus recepit in se. Debuit enim per omīa fratribus assimilari Heb. se cundo. Propter quod Esa.liij. Uere languo res nostros ipse tulit. et dolores nostros ipse portauit. Cum ergo circūcisio esset pe na quedam et nō peccatū licet esset pena pec cati: quia penas alias non renuit etiā hanc libenter assumpsit. Hinc nota cōtra illos qui nolunt subire onus penitentie psalmus In labore hominum non sunt: et cum ho. non fla. et cetera. Glosa. sed cum demoni bus in inferno cruciabuntur. Nota hic quod christus in se omnia remedia que diuersis temporibus fuerunt a deo instituta cōtra peccatum originale: in se voluit assumere. Nam tempore legis nature tria remedia fuerunt successiue instituta. Primum ob latio et durauit vsque ab Abel ad Noe. Ge nes.iiij. Respexit deus ad Abel et ad mune ra eius: et hoc remediū assumpsit christus quando est a parētibus presentatus in tem plo Luc.ij. Secundum remediū fuit sa crificium/et durauit a Noe vsque ad Abra am. hoc assumpsit dominus quando ma ter eius obtulit pro eo par turturum aut du os pullos columbarū: vt inde fieret sacri ficium. Tertium remediū fuit decima tio sicut habetur Geñ.xiiij. quod Abraam ob tulit decimas Melchisedech. hoc assum psit christus quando .xl. diebus et noctibus ieiunauit: quia enim nō habebat vnde sol ueret decimas rerum. salutem deo obtulit decimas dierum. Quartum remedium fuit circūcisio data Abrae Geñ.xvij. et du rauit vsque ad christuʒ. et hoc assumpsit ho die. Quintum remedium baptismus et hoc assumpsit a Joāne baptista Matthei ter tio. Et Luce tertio. Predicta habētur in legenda purificationis. ¶ Quarta ratio est vt arram nostre redēptionis hodie da ret. Recte fecit christus sicut mercator qui vadit ad nundinas emere preciosas mer ces magno precio. quod non statim soluit sed dat arram vt contractus firmetur. de inde statuto tempore soluit totum preci um. Jta christus in die conceptionis vel natiuitatis descendit de celis in vterū vir ginis vel in terram ad emendum precio sas margaritas id est aīmas humanas au fert huic mundo dicens mundo. Da mi hi animas: cetera tolle tibi. Genesis.xiiij. Precium redemptiōis fuit totus sanguis christi soluendus in die veneris sancta in mensa cambij: id est in arbore sancte crucis secundum diuinam ordinationem. Sed hodie dedit signum siue arram /tanquam strenam que hodie communiter datur. Sed nunquid ergo et nos non dabimus strenam sibi in pauperibus multo magis quam histrionibus et mimis qui faciunt mali natas et cetera. Dic vt expedit. In quo appa ruit benignitas et humanitas saluatoris nostri dei: vt dicit apostolus ad Titum iij. Et habetur in epistola hodierna etc. ¶ Quinta ratio est vt approbaret circum cisionem quam ipse olim instituerat in le ge veteri. Ro.xv. Dico enim Jesum

habetur in.c. Translato.de constitutionibus. Et confirmat ratio: quia circuncisio fuit data Abrae i signũ fidei Abrae. Ro.iiij. Credidit Abraam deo: et imputatum est illi ad iustitiã. Et infra. Et signum accepit circuncisiõis signaculũ iustitie fidei que est i pputio &c. ergo quia signũ debet ꝓportionari et ꝯfigurari signato: tandiu debet durare signum q̃diu fides Abrae. Da exemplũ ꝺ signo frondium in taberna. Fides autẽ Abrae fuit de christo venturo: que fides chr̃o adueniẽte cessauit &c. Cõsequenter ergo debuit cessare fidei illi⁹ signum q̃d erat circũcisio. Et in signũ huius chr̃s in cruce dixit. Cõsummatũ est Jo.xix. Et velum templi chr̃o mortuo scissum est. Mat.xxvij. Ergo christiani liberi sũt a iugo legis &c. Nota moraliter cõtra feminas q̃ nutricie sunt filiorum iudeorum. Contra primum. Si iudeos. extra de iudeis.

¶ Nona ratio est vt nos ad moralem circuncisionẽ induceret. De qua Apostolus Col.ij. Si aũt circuncisi estis in chr̃o circũcisione nõ manufacta.i.carnali in expoliatione corpis carnis. Hac circũcisiõe quilibet nostrũ debet circũcidere oia mẽbra sua. Lingua ergo debet circuncidi ne loquatur mendacium neq; vana: quia corrumpunt bonos mores colloquia mala.j. Cor.xv. Itẽ, os et vox ne cantet vana &c. Nota hic contra repetrices &c. Unde et Moyses cõquestus est se esse in circũcisum labijs dicẽs. Et quomõ audiet me Pharao pſertim cũ circũcisus sum labijs. Exo.vj. Oculus debet esse circũcisus ne videat vana.ps. Auerte oculos meos ne videãt va.&c. Treñ.iij. Oculus meus dpre.est a. me. Auris circuncisa nõ audiat detractionẽ.ps. Et oppobriũ ñ accepit aduers⁹ pro. f. Manus circũcisa nõ percutiat: sed impleatur manus elemosyna et detur pauperibꝰ quia meli⁹ est facere serenã chr̃o q̃ alijs homini. Pes circũcisus nõ currat ad malũ: et sic de singulis mẽbris. Nõ solũ aũt membra corpalia debem⁹ circũcidere: sed etiam cogitatiões cordis. Un̄ Deut.x. Circũcidite ꝑ putia cordis vestri et ceruicẽ vr̃am ne iduretꝭ apl̄s: q: dñs de⁹ nr̄ ipe de⁹ deorum et dñs dñantiũ. Sed tñ pauci sũt qui se velint hoc mõ circũcidere a se vitia amputãdo. Contra q̃s Hiere.ix. Omnis autem dom⁹ israel incircũcisi sũt corde &c. Dic vt expedit. Ul' dic q̄ debem⁹ circũcidi in aia. Secũdo i corpe. Tertio in facultatibꝰ Primo in aia ſm quamlibet eius potentiam. Primo ergo in intellectu nos circũcidere debemus: abscidẽdo omnẽ errorem et supstitionẽ. Multe eñ supstitiones olim a gentilibꝰ fiebant hac die: que etiã a pluribus chr̃ianis hodie obseruant q̃d probibet.xxvj.q.vij.ca. Si q̃s Kl'as Januarij ritu paganorum colere vel aliq̃d plus noui facere ꝑpter nouũ annũ aut menses cum lampadibꝰ vl' epulis in domibꝰ ꝑparare ꝑ vicos et plateas cantores ac choros ducere pſumpserit: anathema sit. Itẽ Gal.iiij. Dies obseruatis et menses et tpa et annos timentes aũt vos ne forte sine cã laborauerim in vobis. Scd̄o in volũtate vt omnem amorẽ inordinatũ erga creaturã aliquã remoueat. Nã vt ait Aug. ad dñm in libro ꝯfes. Min⁹ te amat qui tecum aliq̃d: quod non ꝑpter te amat. Ideo Deut.x. Circũcidite preputia cordis vestri &c. Vide supra. Itẽ Hiere.iiij. Circũcidimini domino et auferre ꝑputia cordiũ vr̃orum: ne forte egrediat vt ignis indignatio mea et succendat: et ñ sit q̃ extinguat ꝑpter malitiã cogitationũ vr̃arum. Est eñ amor mũdi sicut viscus iplicans alas anie ne valeat ad celum aduolare. Item debet circũcidi memoria: vt nõ recordemur de iniurijs, primorum nobis illatis: sꝫ ꝺ bñficijs diuinis nobis collatis: ps. Memor fui dei et delectat⁹ sum &c. Debet tertio circũcidi hõ in corpe q̃ntum ad omẽs sensus: sicut habet.s. proximo sermo. par.vi. Quarto debet circũcidi hõ in facultatibꝰ, male ablata restituendo: quia peccatũ nõ dimittit nisi restituat ablatũ. Regla. peccatũ. li.b.v.j. Et.xiiij.q. vj. Si res. Itẽ supflua paupibꝰ erogando Luc.xj. Quod supest date elemosynam, Et ecce omnia munda sũt vobis. Amen.

¶ In festo Epiphanie Sermo. XVI.

Procidentes adorauerunt eũ. Mat.ij. Sermo noster erit de mõ ꝺ ...

christum adorare ad exemplū istoꝝ magorum: de quibꝰ dicit in themate. Saluteꝭ virgo. Pro declaratiōe thematis ꝛ introductione materie p̄dicande: formabo duas questiones. Primā p introductiōe sermonis. Secundā p p̄secutione. Prima ergo questio est ista. Utrū chr̄s sit adorandus adoratiōe latrie. Secūda questio erit quō chr̄s sit adorādus. ¶ Pro declaratione ergo p̄me questionis notādū q theologi distinguunt triplicē adoratiōnē. Prima dicit adoratio latrie. Secunda dulie. Tertia hyperdulie. Hic has duas p̄mas omissa tertia. Prima est reuerētia vel obsequium quevel qd debeꝭ soli deo ratione creationis ꝛ nulli alij. Unde potius debetur homo mortē subire q̄ tali adoratione creaturā aliquā adorare: sicut noluerunt adorare statuā Nabuchodonosor Daniel ꝛ tres pueri: ꝛ ideo fuerunt piecti in fornacē ignis. Dan. iij. Et Deut. vj. Unū deum adorabis ꝛ illi seruies. Et Matt. iiij. ¶ Scd̄a. s. dulia est reuerentia quedā siue honor qui exhibeꝭ dn̄o a seruo. Dulia eīm grece dicit seruitus latine: sed large sumendo est reuerentia quedā que cuilibet creature exhibeꝭ ratiōe cuiuscūq excellentie: puta potētie: sicē regibꝰ vel dignitatis sicut episcopis ꝛc̄. Et hec reuerentia debetur sanctis omnibꝰ ꝑpter excellentiā sanctitatis: propter hoc adoramus sanctos. Unde ꝛ Joānes adorare volebat angelum hac adoratiōe dulie. Apocal. vlti. Quāuis fuit ab eo phibitus triplici ratōe. Prima ad ostendendā dignitatē ipsius Joānis: que multis angelis dignior fuit. Scd̄a ad euitandā spēm idolatrie. Tertio ad ostendendā exaltationē humane nature sup angelos in homie assumpto. Hec Tho. in. iij. sentē. dis. ix. q. j. ar. ij. Tertia. s. hyperdulia est q̄dam reuerētia siue virtus qua exhibetur reuerētia creaturis que habēt quādā p̄rogatiuā sup alias: ꝛ specialē quandam ꝓpinquitatē ad deū. Et hec nulli scō debeꝭ: nisi vni. s. virgini Marie. De christo aūt videbiꝭ statim. Hoc p̄suppositō ad ꝓpositū questionis r̄ndeo fm̄ Thom. in. iij. sniaꝝ. dist. ix. q. j. ar. ij. potest chr̄s dupliciter p̄siderari. Uno modo inquātū deus. sic debeꝭ sibi adoratio latrie: qꝛ creator ...ā. j. Omīa p ipm̄ facta sunt. Gen. j In pncipio. s. in filio creauit deus celum ꝛ terrā. ps. Omīa in sapiētia fecisti. Secūdo modo pōt christus cōsiderari fm̄ humanitatē. Licet eīm realr humanitas illa nō sit separabilis a diuinitate: nisi in triduo quo chr̄s mortuus fuit in quo chr̄s nō fuit homo. Et ibo humanitas fuit separata a diuinitate: q̄uis diuinitus. ꝛ cū aia esset in limbo: ꝛ cū corpe in sepulchro tamen p intellectū separari pōt: ꝛ sic debꝫ intelligi q dr̄. Qd̄ semel assumpsit nunq̄ dimisit. Et tūc si p̄sideraꝭ illa humanitas de p se separata a verbo dei. ꝛ tūc debetur sibi non latria sed dulia. Uñ sup illud ps. Adorate scabellū pedū eius: dr̄ Glo. q caro chr̄i nō est adorāda illa adoratiōe latrie: q̄ soli deo debeꝭ. Exaltate dn̄m deum vestrū ꝛ adorate scabellū pedū eius: quoniā sanctū est. ps. xcviij. Si vo cōsideraꝭ illa humanitas vt vnita verbo: tūc debeꝭ honor ei latrie. Nā adorare carnē christi inquantū est vnita verbo: nihil aliud ē q̄ adorare verbū dei incarnatū: sicut adorare vestem regis: nihil aliud est q̄ adorare regem vestitū: fm̄ Tho. iij. pte. q. xxv. ar. ij. Et fm̄ hāc distinctionē debemus intelligere thema ꝓpositū. vel adoratiōe dulie vel latrie fm̄ determinationē p̄dictam. Et sic patet prima questio. Et vide etiam quod de hac materia latius scripsi in sermonibus quadragesimalibus de decem p̄ceptis decalogi in primo precepto sermo. ix. vbi agitur de adoratione deo exhibenda. ¶ Secūda questio p sermonis p̄secutione est: quomodo siue de quibꝰ rebꝰ sit christus adorandus. Circa huius questionis solutionem satis instruimur exemplo magorum qui christum adorauerunt hodierna festiuitate. Ubi nota q quattuor christo exhibuerunt.

Primo vocalem laudationem siue confessionem.

Scd̄o cordialē deuotiōem.

Tertio corpalē humiliatiōnē.

Quarto realē oblatōem.

¶ Et istis quattuor modis debemꝰ nos etiam christum adorare.

¶ Primo magi adorauerūt christū: tamē vocali cōfessione. Unde dixerūt. Ubi est qui natus est rex iudeoꝝ. vi. enim stellam eius in oriente ꝛc̄. Ubi cōfessi sunt ore eo

ram fidem christianã: quia tota fides con sistit in hũanitate et diuinitate chr̃i. Unde Athanasius i sym. Hec est aũt fides recta vt credamus et ɔfiteamur: quia dñs noster Jesus christ⁹ dei filius: deus ꝛ homo est. Humanitatẽ christi ɔfitentur cum dicunt. Ubi est q̃ natus est. Nasci em̃ tẽporaliter ptinet nõ ad deum sed ad hominẽ. diuinitatẽ: cum dicũt. Uenimus adorare eum. Item ɔfitentur regem cum dicunt. Rex iudeoꝝ: ecce vocalis cõfessio. Tripliciter ergo debem⁹ deo exhibere vocalem laudationẽ fm q tria debem⁹ deo: sc3 fidelitatem/reuerentiã/ꝛ obsequium. Primo ergo fideliter ɔfitendo. Scd̃o reuerentialiter de eo loquẽdo. Tertio obsequialiter de eo collaudãdo. De scd̃o dic contra piuros/ɔtra blasphemos/cũ si nomen regis blasphemaret/acriter puniretur/s3 secus si nomen dei: quilibet habet aduocatu3 ꝛ defensorem in h mundo preter christũ ꝛc̃. Dic vt expedit. De tertio dic vt hic dicit. De primo vero dic q quilibet debet cõfiteri fidem ore. Rom.x. Corde creditur ad iustitiam ore autẽ ɔfessio fit ad salutem. maxime aũt fieri debet cum homo est proximus ad vidẽdũ christũ in morte/sicut fecerunt magi cum essent prope bethleem Sic ꝛ nos cum ore debem⁹ laudare chr̃m ps. Uoce mea ad dñm clamaui. Et h est quandoq necessariũ sicut clericis beneficiatis vel in sacris ɔstitutis. vt in c. d cele. miss. Quandoq vero nõ est necessariũ: sed vtile sc3 ad puocandã ꝛ excitandam deuotionẽ ex ipa voce/ꝛ clamore: quia multotiens mens tepida excitatur. Nota exemplum de illo q̃ bene cãtabat qui ibat quãq ad locum solitariũ ꝛ ex ipsa dulcedine vocis sue cantando excitabat ad amore3 dei: adeo q effectus est seruus dei relicto mundo. Unde ꝛ de Aug. legimus. Flebat aũt vberrime in hymnis et canticis suaue sonantis ecclesie vocib: vehemẽter affectus Nec mirũ cum etiam ad voces auium etiã excitat deuotio: quandoq ad sonu3 cithare vel organi. Nota de Dauid: q ad sonũ psalterij excitabat in eo spiritussctũs. Itẽ ad tactum cythare Dauid descebat Saul non vexabatur a spiritu malo. j. Reg. xvj. Ide3 de sono campane. Hinc. eccl'ia ordinauit cant⁹ ecclasticos. ps. Cantate dño ꝛ benedicite nomini ei⁹ ꝛc̃. Sic faciebãt pueri dñm laudantes et di. Osanna filio Dauid benedict⁹ qui venit in nomie dñi. Matth. xxj. Ideo di Osee vl. Omnẽ aufer iniquitatẽ ꝛ accipe bonu3 ꝛ reddemus vitulos labioꝝ nostroꝝ. Et vide q̃d notat Glo. in Cle. pma de cele. miss. super verbo Fructus labioꝝ ꝛc̃. Item in Clemẽ. Si dñm. de reliquijs ꝛ vene. sanc. in Glo. magna in septimo mẽbro. Item quod notãt canoniste in ca. Dolentes. de cele. miss.

¶ Scd̃o ergo ꝛc̃. Magi em̃ cũ maxima deuotiõe adorare christũ quesierũt: quesitum inuenerũt: ꝛ inuentum adorauerũt Quod pat3: quia signũ maxime deuotõis est inquisitio dei: ꝛ quanto magis res inqritur/tanto maioris amoris signũ ostẽdit Inquisitio ei oritur ex fide ꝛ amore: ꝛ sic isti magi ꝛ credebãt in chr̃m: ꝛ diligebãt. Unde ad visionẽ stelle dicit. Uidẽtes aũt stellam gauisi sunt gaudio magno valde. Si ad visionẽ stelle tantũ gauisi sũt quantum gauisi sunt ad visionẽ christi/qui erat finis ipsoꝝ: quia ꝑter quod vnũquodq ꝛ illud magis. Primo ergo notatur causa gaudij cũ dicit. Gauisi sunt. Secundo notatur forma gaudij cũ dicit: Gaudio. Tertio notatur obiectũ gaudij quod erat stella christi dum dicit. Magno. Quarto notatur quantitas gaudij dum dicit Ualde. quod gaudiũ etiã fuit signũ maxime deuotionis et conculcat euangelista quattuor verba. Primo gauisi sũt. Secũdo gaudio. Tertio magno. Quarto valde. Et h ꝑter quattuor d quib gaudebãt. Primo quidẽ gauisi sũt. Quia fm Chryf. spes eorum decepta non erat: sed amplius confirmata q tanti itineris nõ sine causa receperunt laborem. Secundo gaudio: quia secundũ Glo. gaudio gaudet qui ꝑter deũ gaudet qui est verum gaudium eius. Tertio magno: quia fm Glo. de magno gaudebãt: q d signo christi nati. Quarto valde: q̃a fm Chryf. dignitas tunc nati reg excedebat mensuram omniũ mundialiu3 reru3. Uel ideo dic̃ valde: quia mag gaudent homines de rebus perditis et recuperatis q̃ꝫ de semper possessis. Patet ergo quomodo obtulerunt magi christo cordialem deuotionem. Sic ꝛ nos ipsum adorare debemus cordialiter: quia de⁹ pncipalr

vult a nobis cor. Prouer.xxiij. Fili prebe mihi cor tuū. alioqn paꝝ valet orō et adoratio. Unā dn̄s cum ꝓpheta arguit iudeos q̄ in hoc d̄fectu erant/dicens. Popul⁹ hic labijs me honorat/cor autē eoꝝ longe ē a me. Esa.xix. Et Mat.xv. Nota hic exemplū de illo heremita cui apparēs diabolus in specie angeli lucis: dixit ei ꝙ de⁹ volebat ab eo. Dimidium lune totū cum principe rome. Ideo dic̄ dn̄s. Diliges dominum deum tuū ex toto corde tuo/ex tota anima tua ⁊c̄. Matth.xxij.i.cū in intellectu/memoria ⁊ volūtate. Sic hodie sūt multi q̄ adorant christū non corde/sȝ ore: quia ore dicūt: Pater noster/⁊ cor est i foro. Versi. Os in choro ⁊ cor in foro. Uel est in coquina: vel q̄d peius est habēt rancorem ɔtra ꝓximū: ⁊ dicūt Pater noster ⁊ dimitte nobis debita nr̄a ⁊c̄. Nō sic faciebat David dicēs. Clamaui in toto corde meo exaudi me dn̄e. Nota Toto corde: nō eñ vult de⁹ partē cordis/sed totū ⁊c̄. Unā apostol⁹. Si orē lingua spūs meus orat: mens aūt mea sine fructu est. Quid ergo? Orabo spiritu/orabo ⁊ mente: psallā spiritu: psallam ⁊ mente. j. Cor.xiiij. Hinc ꝓcedit q: homines sine cordiali deuotōe stāt in ecc̄lia ꝙ statim tedio afficiunt̄: sȝ nō attediant̄ in theatris ⁊ ludēdo ⁊ detrahēdo et temp⁹ perdendo similes filijs israel q̄bȝ nausee erat manna: ⁊ d̄siderabāt porros ⁊ cepas. ⁊ allea cucumeres pepones egypti Nūc.xj. Sic etiā pauci delectant̄ d̄ libris sc̄tis ⁊ scripturis doctorū catholicoꝝ: sed querunt libros Tullij/Uirgilij/Senece et alioꝝ paganorū. Nota exemplū q̄d legitur in vitis patꝝ de sc̄tō Machario accedente ad ecc̄liaȝ vbi monachi dicebāt officiū: ⁊ cetera q̄ vidit mlt̄os in formis ethyopum demones: q̄ diuersa signa et figuras monachis psallentibȝ ostendebāt vt ipoꝝ mentes ab intentiōe officij diuerterēt. Jo Augustin⁹ in regula. Cum oratis deum: hoc versct̄ in corde q̄d ꝓfertur in ore ⁊c̄.

¶ Tertio adorauerunt christū magi cum corporis humiliatione: vnde dicit thema. Procidentes adorauerūt eum. Non dicit genuflectentes vel inclinantes. Sic etiaȝ et nos ad idem inducimur: nedum ipsorū exēplo sȝ etiā rōne. Nā homo est medius inter angelos et bruta animalia. Nam angeli solū sunt spirituales substātie sine corpore/nec sunt compositi ex materia et forma ⁊c̄. bruta etiā animalia sunt solum corporales siue materiales substātie sine aīa rationali ⁊ sine intellectu. Homo vero est cōpositus ex aīa seu itellectuali principio et corpore. Deus autē requirit a creatura vt cognoscat ⁊ adoret eū ſm qualitatē creature. Sic dn̄s vult recognosci a vasallis ꝓpter feudū q̄d dedit sibi diuersimode ſm qualitatē diuersoꝝ vasalloꝝ: et quantitatem rei date: q: plus exigit dn̄s a vasallo cui dedit comitatū q̄ȝ ab eo cui dedit soluȝ castrū ⁊c̄. q: cui plus dimittit̄ plus diligit id est diligere debet: ⁊ cui minus dimittit̄ minus diligit. Lu.xvij. Ab angelis ḡ de⁹ solū vult adorationē spiritualē scȝ motus reuerentialis mētis. Ab aīalibȝ vero brutis vult solū gestus corꝑis reuerētiales/ sic̄ fecerūt bos et asin⁹: q̄n adorauerūt chr̄m in p̄sepio: q̄ solum flexerūt genua: sed interius nō cog̃scebant cognitiōe itellectuali: sed cognitiōe naturali equiuoce loquēdo bene cognoscebāt: iuxta q̄ḋ loquit̄ Esa.j. Cognouit bos possessorē suū/et asin⁹ presepe dn̄i sui. Item Abacuc.iij. In medio duoꝝ aīaliūȝ cognosceris. Nec intelligebant sicut nec asina Balaam ⁊c̄. Sȝ a nobis vult vtrūq̄: scȝ adorari a nobis in aīa et in corꝑe. Autoritas. Uenit hora i qua veri adorātes adorabunt patrē in spiritu et v̄itate. Nā pater tales querit q̄ adorēt eum in spiritu ⁊ veritate oportet adorare. Joan.iiij. Nota Uenit hora. s. tēꝑe legis gratie ⁊c̄. In spiritu: quantū ad aīam. Et veritate. s. quātuȝ ad corp⁹: q: tūc est veritas: q̄n corpus cōformat̄ anime et menti. Et subdit rationem. Spiritus est deus ⁊c̄ Debemus autem tria facere in hac humiliatione corꝑali: videlicet primo humiliare oculos ad exemplū Publicani: qui nō audebat nec oc̄los ad celū leuare. Lu.xviij

Secundo humiliare genua et dextrum et sinistrū ad exemplum Stephani: q̄ positis genibus orabat ⁊c̄. Act.vij. Tertio humiliare totum corpus ad exemplū christi: qui procidit in faciem suaȝ ⁊c̄. Matth. xxvj. Et ad exemplū magoꝝ qui ꝓcidentes adorauerūt eum. Hoc etiam christus docuit nos exemplo. Lu.xxij. Positis genibus orabat dicens. Pater si vis transfer

a me calicem istum. Mattheus dicit. Et
pgressus pusillum procidit in faciem suaz
orans zc. Matth.xxvj. Sic etiam fecit il
le cecus a natiuitate quez christus illumi
nauit. de quo scribit Joā.ix. q christus di
xit illi. Tu credis in filium dei? Respōdit
ille et dixit. Quis est dñe vt credaz in eū?
Respondit Jesus. Et vidisti eum et qui
loquit tecuz ipse est. At ille ait. Credo do
mine: et pcidens adorauit eum. Et nota:
q chr̄s quādo adorauit dicit scriptura po
sitis genib9. nam ambo genua debēt ante
deum flecti. Dominis tempalib9 est flectē
dum genu sinistrū tātum in signū q sunt
domini solum corporū/ et i signum domi
ni tempalis ad mortificandū nō ad viuifi
candū: quia hoc ē pprium dei. Deut.xxx
ij. Ego occidam et ego viuere faciaz. Itē
j.Reg.ij. Domin9 mortificat et viuificat
deducit ad inferos z reducit. Prelatis aūt
spiritualib9 genu dextrum tm̄/eo q habēt
dominiū sup animā tantū: deo aūt vtrūq
genu: quia habet dominiū sup animas et
corpa. Ideo dicit Rom.xiiij. Viuo ego
dicit domin9; quia mihi flectetur ōme ge
nu. et omnis lingua ɔfitebitur deo. Nota
contra illos q quando vident corpus chr̄i
nō flectunt genua aut vnū tm̄ aut cum ca
pite cooperto zc. cum tamē si regi loque
rentur vtrūq genu flecterēt zc. Hic vt ex
pedit. ¶ Quarto adorauerūt christū ma
gi cum reali oblatiōe: quia obtulerunt ei
munera aurum/thus/et myrrhā: apertis
thesauris suis. Et intellige q qlibet ipsorū
obtulit pdicta tria munera. Munera autē
ista fuerunt cōmendabilia multiplici rōe.
¶ Primo ratōe pciositatis: qz ō thesaurz
Secundo pueniōnis: quia obtulerunt.
Quarto ratōe liberalitatis: quia munera
nō mutuum: nō debita. Quinto ratione
significatiōis: quia aurum/thus/z myr
rham. Glo. fidem suam mysticis pferunt
muneribus. Aurum regi/thus deo/myr
rha mortali. Fecerunt ipsi sicut faciūt va
salli quando nouus rex intrat in regnum
quia omnes vasalli offerunt ei tributa et
munera fm decentiam regie maiestatis.
Sic in proposito zc. Sic z nos zc. Hono
ra dominum de tua substantia. Prouerb.
iij. Et huius ratio est: ad recognoscendum
q omnia bona temporalia ab ipso recepi
mus. Contra hoc multi faciunt. Quidaz
enim nihil donant deo nisi verba: sed do
na nec sibi nec proximis dant: sed christus
eos punit: quia quod non dant christo ac
cipit fiscus. Nota contra illos qui nō dāt
elemosynā etiam predicatori zc. nec aliis
pauperib9: sed mundo multo expendūt ad
cōuiuia zc. Item p carne ad luxuriandū.
Item p diabolo ad faciendum vindictaz
zc. vel ad ludum taxillorū. Et est magna
pditio: sicut si vasallus qui fecit homagiū
dño nō redderet ei seruitium et tributū: sz
eius inimico: certe magna proditio esset z
mereret priuari feudo qd habet a domio
iuxta notata in ca. De forma.xxij.q.v. De
bemus ergo dare tria bona i elemosynas.
signata p tria munera magorum. videlicz
bona fortune signata per aurum. bona na
ture signata per myrrham: que conseruat
naturam a putrefactōe: bona gratie signa
ta per thus. Nota de studio zc. Quidam
so dant dño aliena: quia subtraxit/dedit
pauperibus zc. expoliant pauperes et ve
stiunt altaria. Contra quod dicitur Eccl
xxxiiij. Qui offert sacrificium ex substātia
pauperum: quasi qui victimat filiū in cō
spectu patris sui. Ideo dicitur Prouerb.
iij. Honora dominū d tua substātia. Qui
dam autē dant deo peiora. Verbi gratia:
si habet vinuz triste vel aliquod aliud cor
ruptum dant pauperibus. Sic de filiis si
habent aliquem cecum vel claudū vel spu
rium faciūt clericum zc. sed bonuz tenent
pro se. Tales incidunt in iudicium repro
batiōis Cain qui offerebat peiora de fru
ctibus. Unde Augusti.xv. de ciui. dei.c.
vij. sed Abel de adipe pinguium: ideo di
cit scriptura. Respexit deus ad Abel z ad
munera eius: ad Cain autem et ad mune
ra eius nō respexit Gen.iiij. Quidam so
nō solum de suis bonis nō dant: sed aufe
runt res diuinas ab ecclesiis zc. Item au
ferunt id quod dei.s. festa: qz in ipsis labo
rant/et isti sūt peiores iudeis et saracenis
qui festa sua custodiūt: sed christiani nō zc
Nota cōtra illos qui in trapetis laborat
ri faciunt in dñica sed nō in sabbato: quia
iudei nolunt laborare zc. Isti tales aufe
runt partem deo: qz de septem dieb9 fecit
deus partes septem. vnā reseruauit p se et
sex dedit nobis: nos aūt nō sum9 ɔtēti: sed

volumus auferre partē deo.i.diē dominicā q̄ est vna de septem dieb9 hebdomade. Nota etiā ꝯtra sartores q̄ in dieb9 dñicis laborāt de nocte vsq̧ ꝓpe diem: sic etiā in die natalis dñi ꝛc. Itē cōtra corbiserios. Itē cōtra barbitonsores ꝛc. Ido frangēti fidē/fides frangatur eidē ꝛc. Deus enim aufert partē nostrā: vel breuiādo vitā. ps. Viri sanguinū ꝛ do. nō di. di. s. vel immittendo infirmitates: in quib9 hoies expendunt decuplū quā lucrati fuerint. Vel famē/vel latrones/vel pyratas/vel alias aduersitates: q2 si tu facis guerrā cōtra deū ipse defendit se cum sagittis suis ꝛc. Ido adoremus dñm sicut adorauerūt magi ꝛc.

¶ Notandū q̧ oim hoim dantium ꝛ non dantiū elemosynas est decuplex differētia ꝛ vltima est bona. Quidā em̄ p̄mo nō dāt nec facta nec verba: sed tacēt cum pauper petāt ꝛ aspectant. Contra qđ dicitur Prouerb. xxj. Qui obturat aurē ad clamorem pauperis: ꝛ ipse clamabit ꝛ n̄ exaudietur. Quidam ꝛ scđo dāt verba mala iniuriādo pauperib9: vel eos mittendo cum diabolo ꝛc. sic faciet eis christus in iudicio: q2 mittet eos cum diabolo ꝛc. Quidā ꝛ tertio dāt bona verba: sed facta minime: cū tamē ꝓ mūdo vel ꝓ carne luxuriādo: vel ꝓ conuiuijs multa expendent. Nota contra illos qui ꝓmittūt dare elemosynā: sed tñ postea decipiūt: qđ videtur mortale peccatū: quia dixit lex: q̧ graue est fidē fallere. l. j. ff. de cōstituta pecunia. Et in c. Antigonus. extra de pactis. Quidā ꝛ quarto cū impetu ire. sicut fecit q̄dam qui ꝓiecit panem cū ira in faciē pauperis. sed pauper qui bene sciebat ludere ad pilam: accipiens cū manu dixit. Amore dei sit. Quidā ꝛ quinto dāt peiora pauperib9: ꝛ meliora ꝛ optima quecq̧ retinēt ꝓ se. Ido cadūt in iudiciū Cain ꝛc. Vide s̄. Quidā ꝛ sexto dant pauperib9 de alienis: q2 faciūt furta/vsuras ꝛc. ꝛ de illis dant elemosynas. Cōtra qđ dicitur Eccli. xxxiiij. Qui offert sacrificiū ex substantia pauperū: quasi qui victimat filiū in ꝯspectu patris. Ideo dicitur Prouer. iij. Honora dñm d̄ tua substātia. Quidā ꝛ septimo dant ex vana glia ꝛc. Matt. vj. Amen dico vobis receperūt mercedē suā. Cum facis elemosynam noli tuba canere ante te sicut hypocrite faciūt. Et infra. Te aūt faciēte elemosynā ne. si. tua q̄d faciat dextera tua. Quidam ꝛ octauo dant modicū cum possint multū dare: ꝯtra qđ fecit illa vidua que posuit duo era in gazophylatio. Lu. xxj. Ido Tob. iiij. Quō potueris esto misericos. Si multum tibi fuerit: abundanter tribue. Si exiguū tibi fuerit etiā exiguū libēter impartiri stude. Quidā ꝛ nono: ꝛ sunt pessimi: non solum nō dant sua pauperib9: sed ipsos paupes p̄dantur. ꝛ bona ecclastica: ꝛ res diuinas. in hoc iudicio sunt oēs artifices q̄ laborāt in dieb9 festiuis ꝛc. Dic vt s̄. in fine predicti s̄monis. In hoc etiā iudicio sunt heredes q̄ bona testatoris ꝛ legata relicta pauperib9 occupāt: sed sic fiet eis. Item Esa. xxxiij. Ve q̄ p̄daris: nōne ꝛ ipse p̄daberis. Per regulā iuris. Qđ q̄sq̧ iuris in alium statuit: ipse eodē iure vtatur. Quidam ꝛ decimo dant multū cū bona intentiōe ꝛ deuotōe. isti imitantur Magos ꝛc. Et ido de9 mittet eis stellā. i. angelū q̄ illuminet eos ꝛ perducat ad videndū chrm̄ in glia. Quidā ꝛ vndecimo dant cū acidia ꝛ tristitia quasi coacti. Cōtra q̄s apls. ij. Cor. ix. Vnusquisq̧ ꝓut destinauit in corde suo: nō ex tristitia aut ex neg. Hilarē em̄ datorē diligit deus. Quō aūt ꝛ cū quib9 circūstātijs debeat fieri elemosyna: notatur in ps. Dispsit dedit pauperib9: iustitia eius manet in seculū seculi. De quo vide post festū Trinita. Sermo. xiiij. parte. j.

¶ In festo sctī Antonij abbatis. Sermo. XVII.

Certamen forte dedit illi vt vinceret. Sap. x. Pro declaratiōe nota q̧ in scriptura ꝛ experientia inuenitur q̧ p̄sens vita ē nō nisi campus p̄lij. ꝛ quātū ad corpus et quantū ad animā. Primo quantū ad corpus a tp̄e ꝯceptionis: q2 quattuor qualitates corpis ꝯtinue bellānt: scȝ calor cum frigiditate, ꝛ siccitas cum humiditate q̄usq̧ interficiant hominē. Idē etiā est exēplū. Corpus em̄ semp est in miserijs: laborū: infirmitatū: piculoꝝ: paupertatum ꝛc. guerraꝝ ꝛc. Itē cū ꝓximis ad inuicē detrahendo/iniuriādo/insidiādo ꝛc. Ido de

isto p̄lio corpis facit Dauid vnum Psal. Miserere mei deus: qm̄ ɔculcauit me homo ꝛc̄. Scdo quantū ad animā: qđ p̄lliū est pͥculosius. Detur siłitudo de vna domicella quam impugnarēt tres fortes milites armati: vnus ante cū ense. alius a dextris cū balista: alius a sinistris cū lancea ꝛc̄. magnū pͥculū eēt ꝛ nō gr̄a dei ꝛc̄. sed domicella nō habuit defensorē: nisi parietē vbi sustinet ꝛc̄. Ista domicella ē anima. tres milites sunt mūdus q̄ venit cum ense. i. cū negocijs barattarijs iniustitijs ꝛc̄. Caro a dextris cū sagittis malaꝝ inclinationū. Sensus em̄ ꝛ cogitatio hūani corporis pna sunt ad malū ab adolescētia sua Geñ. viij. A sinistris ꝓo diabolus cū lancea tentationū diuersaꝝ. De istis militibus dicit Petrus. Militāt aduersus animā. j. Pet. j. Sed aīa nō habet nisi parietē. i. fidē firmā: q̄ est appodiamentū christiani. Fratres sobrij estote ꝛ vigilate: qꝛ aduersarius vester diabolus ꝛc̄. cui resistite fortes in fide. j. Pe. v. Et stat retro: qꝛ fides est de his q̄ non videnꝫ. Fides est de substātia reꝝ spe. ꝛ at. nō ap. Heb. xj. Ecce ergo magnū p̄liū. Idō Iob. vij. Militia: al's tentatio est vita hoīs sup terrā: et sicut mercēnarij dies eius. Nota mercēnarij: quia si bene p̄liatū vincit habet p̄miū glorie: al's infernū. ¶ Pro s̄monis fundamento oriꝫ theologicalis questio. Queriꝫ Utrū sctūs Antonius suis meritis meruerit p̄miū eternū. Arguiꝫ q̄ non: ait Aristoteles. viij. Physicoꝝ. Impossibile est i corpe finito virtutē esse infinitā. si ergo finite virtutis: ergo finite opaꝫ: vt ait Boetius. iiij. de ɔsolatiōe. Agit vniuscuiusq̄ natura qđ est ꝓpriū ei: vt ignis de sua proprietate calefacit. Paulus ad Roma. viij Non sunt cōdigne passiones huius tēporis: ergo sctūs Antonius ex suis meritis nō meruit p̄miuꝫ eternū. In oppositū ait Aug. Noluit tamē dare: nisi mediantibꝫ p̄cedentibꝫ meritis bonoꝝ operū: ꝛ obseruatione diuinoꝝ p̄ceptorū. ergo sanctus Antonius suis meritis meruit p̄miū eternum. Et sic questio manet p vtraq̄ parte dubia. Ad questionē respon. est s̄m Tho. p̄ma parte. q. xxij. arti, iiij. Et Alexander de ales p̄ma parte summe. q. v. ar. ix. q̄ opa nostra possunt p̄cedere a duobꝫ p̄ncipijs.

Primū est agens creatū: qđ diciꝫ liberum arbitriū simplex nō supponendo gratiā spūssancti. ꝛ sic ad dubiu diciꝫ q̄ sctūs Antonius suis meritis meruit vitā eternam: quia opationes mūdane finiti ꝛ modici valoris. Luce. xij. Cum feceritis oīa dicite quia inutiles serui sumus. Et sic intelliguntꝫ auctoritates in argumento. Secundū est agens increatū qđ diciꝫ spiritussanctus: mouens liberū arbitriuꝫ ad opandū. Et sic ad dubiū diciꝫ: q̄ si opa sācti Antonij a tali agente p̄cedentia tanq̄ ab agente increato mouēte agens creatū: scꝫ ipum Antoniū ad talia opanda extiterunt: quibꝫ mediantibꝫ ipe Antonius meruit p̄miū eternū. Idō habeꝫ Ioā. iiij. fiet in eo fons aque salientis in vitā eternam. Et hoc est loquēdo de merito cōgrui: qđ est quādo aliqua psona facit qđ i se est ad habendū aliqđ bonū qđ fecit beatus Antonius qui dei mādata obseruauit tentationibꝫ diabolicis resistēdo. Iuxta verba preassumpta. Certamē forte dedit illi vt vinceret. In isto p̄lio deus dedit gratiam beato Antonio vt vinceret. Idō vicit thema. Certamē forte dedit illi ꝛc̄.

Primo ergo vicit mūdū q̄ veniebat añ eū cū sagitta euaginata.

Scdo vicit carnē: q̄ veniebat a dextris cū balista parata.

Tertio vicit diabolū: q̄ veniebat a sinistriꝫ cū lancea recta.

¶ Dico p̄mo ꝛc̄. Dic quomodo mortuis parentibꝫ remāsit dominus bonoꝝ ꝛ possessionū ꝛ redditnū ꝛc̄. Tunc mundus cepit cōtra eum bellare dicens imaginationi. Antoni tu es modo dñs domus ꝛ diuitiaꝝ ꝛc̄. poteris ducere vxorē ꝛ eris de maioribus ciuitatis in regimine ꝛc̄. Et si vis mutare. x. p. xij. poteris valde ditari ꝛ cetera. vel mutuare sup possessiōibꝫ: ꝛ interim recipe fructus vel vendere pluri p̄cio ꝓpter tempus ꝛc̄. Ecce bellū mundi. Sed cum beat⁹ Antonius fuisset assuetus audire missas ꝛ sermones. dum semel audiret missam audiuit illud cōsiliū christi. Si vis pfectus esse ꝛc̄. Matt. xix. O dixit ipe cum isto targone seu clypeo potero coopire discrimina mundi: ꝛ sic vendidit omnia ꝛ dedit paupibꝫ. Sed iterum mūdus inuasit eum alio ictu ex trāsuerso

Cum em̄ Antonius eēt in deserto in pn̄cipio vt seruiret deo mūdus traxit sibi vnū ictū di. Nunquid fuisset bonū aliq̄d inseruasse.i.seruasse .p fabricāda cella/altari et oratorio rc̄.r eundo p desertū sic cogitans do:inuenit vnū bacille argenteū: tunc sensualitas dixit sibi. Antoni de hoc poteris facere cellā rc̄. Sed itez r tertio mūdus inuasit eum dicēs imaginationi cū semel staret in deserto. Antoni tu es homo.homo autē est anial sociale naturaliter:et tu es effectus animal brutū. Cōtra illō Dauid. Homo cū in honore esset rc̄. Quare ergo nō vadis r construis monasteriū vt facias fructum rc̄. Dum sic cogitaret exiuit r inuenit massam auri rc̄. Dic quomodo Antonius cōtra istum ictum induit se lorica scripture:dicēs. Beatus homo q̄ inuentus est sine macula : r qui post aurū nō abijt rc̄. Eccli.xxxj. Moraliter:mundus multos interficit hodie his trib⁹ ictibus. Primo ictu vulnerat laicos in vsurꝫ rapinis. Dic vt expedit. Scd̄o ictu vulnerat religiosos q̄ ↄgregāt bona rc̄. Tertio ictu vulnerat platos r curatos q̄ vendūt sacramēta. Ideo chr̄s. Cauete ab omī auaritia:q2 nō in abundantia cuiusq̄ vita eius est:ex his que possidet. Luce. xij. Nota Ab omni rc̄. Dico scd̄o rc̄. Cū em̄ p̄mū militē.s.mūdū vicisset Antoni⁹.scd̄s miles cepit ip̄m impugnare scꝫ caro. Dic tentatiōes luxurie quas passus est rc̄. O dixit Antonius. Ego indigeo medicina. Qui em̄ vult curari a vulnere sagitte oportet expellere sagittā p̄mo:deinde apponere triasͣ tyriaca cōtra venenū qd̄ remanet intus. Primo ergo expulit sagittā cogitationū:cogitando passionē chr̄i: vel penas inferni: r hm̄oi. deide apposuit tyriacam abstinētie rc̄. Dic eius vite asperitatem in cibo r potu r dormitione in vestib⁹. Ideo apostolus. Fugite fornicatiōem:ecce p̄mū remediū expellēdi sagittam: r mortificate membra vestra que sunt sup terrā :ecce secundū. Col'.iij. Sed itez caro inuasit eū. Dicat quomodo apparuit sibi quedā mulier:r erat diabolus in specie mulieris :et nō cognoscebat Antoni⁹ esse demonē rc̄. De qua Antonius admirās dixit. Et q̄liter vos estis hic: Respondit:pater audita fama vestre sanctitatis vellē seruire deo r vellem cōsiliū a vobis. vbi r quō rc̄. Statim caro dixit. Antoni ecce ista mulier iuuenis est r pulchra:r nullus sciret nō pderes famā rc̄. r caro calefaciebat rc̄. Hoc videns dixit. O vnus ignis expellit alium: r eleuatis fimbrijs a tergo posuit se i igne dicens mulieri. Si vis habere mecū placitum venias huc rc̄. r diabol⁹ disparuit rc̄. Et Antonius ex igne exiuit illesus tam in corpore q̄ in anima. Et poterat dicere. Probasti cor meum r visitasti nocte:igne me examinasti r nō est inuenta in me iniq̄tas.ps.xvj. Moralr̄ in isto p̄lio mlt̄i occidūt: q2 nesciūt expellere sagittā tētationū nc̄ assūere tyriacā abstinētie rc̄.vō Hiero. ad Rusticū. Feminā quā bn̄ viderꝫ ↄuersantem mente dilige:nō corporali freq̄ntia xxviij.dist. Hospitiolū. Et ille. Et q̄d de matre mea: Respondit Hieronymus. Matrē tuam ita videas ne per illam alias videre cogaris.habet em̄ famulas, habet pedissequas. r quanto vilior eaꝝ cōditio:tāto facilior ruina. ¶ Dico tertio rc̄. Dic qualiter fuit verberatus a demonib⁹. crudelissime rc̄. Questio est hic: quare deus voluit sanctū Antoniū habere tā magnum pluꝫ cum demonib⁹ sibi visibiliter apparentib⁹:quia inuisibiliter multi impugnant ab eis:sed sic visibiliter non legitur nisi de beato Antonio. Respōdeo ratio ē: quia cōmuniter qui portat banderiaꝫ seu vexillum i bello/magis impugnatur. In nouo autem testamento post christum primus qui incepit vitam eremiticā notorie fuit beatus Antonius:quia Paulus primus eremita fuit occultus : r ideo maiores insidias passus est beatus Antonius q̄ alius rc̄. Quia ergo beatus Antonius habuit victoriam de omnibus tribus militibus rc̄. Ideo meruit coronam. Et poterat dicere. Bonum certamē certaui: cursum consūmaui/fidem seruaui rc̄. Timo. iiij. rc̄. Dic eius mortem. Moraliter nota q̄ magnum premium meretur ille qui est principium alicuius boni opis r exempli: sicut Maria magdalena de pnīa rc̄. Sic esset si aliq̄s vel aliqua inciperet mutare aliquam malam consuetudinem rc̄. Ideo Dauid. Omnis qui percusserit Iebuseum.i.diabolum :in p̄mis erit pnceps r dux.j. Paral'.xj.

¶ In festo sctõꝝ martyꝝ Fabiani ꝛ Sebastiani. Ser.XVIII

Posuit me quasi signũ ad sagittã. Threñ.iij. De btõ Fabiano medicũ habemus.in sua historia solũ dicit ꝙ fuit papa ꝛ sctũs:ꝛ postmodũ fuit martyr. Sed de sancto Sebastiano legim⁹ multa. Jdõ de eo fit sermo. Pro declaratõe sciendũ ꝙ regula est in theologia vera cõmunis:ꝙ deus nõ solũ est causa ꝛ ratio ꝛ pncipium omniũ bonoꝝ:sed etiã omniũ maloꝝ pene:nõ tamẽ culpe. Ratio: qꝛ si culpa pcederet a deo:ergo de⁹ diligeret culpã. Sap. xj. Diligis oia que sunt: ꝛ nihil odisti eorũ que fecisti: sed ꝯsequẽs est falsum.ps. Odisti omẽs q̃ operant iniq̃tatẽ:ergo ꝛ antecedẽs. Nõ tamẽ culpe nisi pmissiue:qa mala culpe pcedũt a libero hoĩs arbitrio Deus ab initio ꝯstituit hoĩem ꝛ reliquit eum in manu consilij sui. Eccli.xv. Potes hic p euidentia materie pśupponere ꝙ duplex est malũ.s.culpe ꝛ pene. Vide in sermo.quadra.de peccatis in geuere.fmo.v Et ꝙ sit deus causa ꝛ pncipiũ omniũ bonoꝝ:pꝫ de se. Sed ꝙ sit causa oim malorũ pene:pbat rõne/autoritate/ ꝛ exemplo Job. Ratiõe quidẽ:qꝛ omnis pena inq̃ntum pena est bona ꝛ iusta:sed deus ẽ causa oĩs boni:vt dictũ est.ergo ꝛc. Q, autẽ pena inquantũ hmõi sit bona ꝛ iusta:pbat:quia pena inq̃ntũ hmõi est habꝫ sex diuersos effectus bonos.ergo est bona:qꝛ causa p effectus cognoscit.qꝛ pena aut est satisfactiua aut medicatiua:aut pśeruatiua:aut nutritiua:seu augmentatiua:aut vindicatiua.ecce q̃nq; effectus pene. Prima dico ꝙ est satisfactiua p peccatis preteritis:vt Dauid.ꝛ ip̃e effect⁹ pene est bonus ꝛ iustus:quia culpa meret penã culpe equiualentẽ fm debitũ iustitie:iuxta illud. Scdꝫ mensurã delicti erit ꝛ plagarũ modus. Deut.xxv. Exemplũ hui⁹ habet in Dauid q̃ pter peccatũ Bersabee passus est pśecutionẽ a filio suo Absalon .ij. Regũ.xj. Secũdus effectus pene est:qa est medicatiua. Verbi grã. multi sunt in peccatis:qꝛ habẽt delitias ꝛ pśperitates. Et ideo nõ curãt de deo. Incrassatus est dilectus ꝛ recal.incras.impin.dila .dereliquit deũ factorẽ suũ: ꝛ recessit a deo salutari suo. Deut.xxij. O dicit deus iste indiget medicina ꝛ immittit infirmitates: paupertates/mortes amicoꝝ ꝛc.sic conuertunt:cõfitent.ps. Multiplicate sunt infirmitates coꝝ:postea accelerauerũt.s. ꝯuerti ad deũ. Ecce quomodo iste effectus est bonus. Exemplum huius habet in Manassen:ꝛ in Nabuchodonosor. Vide.xxiij q.iiij. Nabuchodonosor. Tertius effect⁹ ꝛc. qꝛ est pśeruatiua .s. a peccatis:non solum in ip̃o qui punit:sed etiã in alijs quibꝫ pena illa innotescit:ne al's sugbiret ꝛc.sicut patet in Paulo qui de se dicit. Ne magnitudo reuelationũ extollat me:dat⁹ est mihi sti.car.mee angelus sathane q̃ me colaphizet pter qđ ter dñm rogaui ꝛc.vsq; i infirmitate pficit.ij. Coꝝ.xij. Quart⁹ effectus est:qꝛ est nutritiua . Datur eĩm pena a deo homini ṽtuoso nõ ad puniendũ: sed ad ꝯseruandũ seu nutriendũ: siue augmentandũ in ṽtutibꝫ:vt pꝫ de Job qui post oia mala fuit sanctior. Quintus effectus est:qꝛ est vindicatiua:vt in illis peccatoribꝫ q ex flagellis penalibꝫ magis indurant:sicut pꝫ i Pharaone ꝛ in Herode q̃ꝝ pena fuit initiũ penaꝝ inferni:qꝛ indurati sunt ꝛc. Coꝝ duꝝ male habebit in nouissimo. Vñ Deut.xxxij. Ignis succẽsus est in furore meo ꝛ ardebit ꝛc. Sext⁹ effectus pene est:qꝛ est diuie gl'ie declaratiua vt pꝫ de ceco nato. Jo.ix. Et iste effectus pene iust⁹ est:ꝛ ꝯseq̃nter bon⁹: qꝛ obstinatio coꝝ digne meruit penã illã:ꝛ maiorẽ i futuro seculo:iuxta illđ Rom.vij. Ignoras q̃m benignitas dei ad pniam te adducit.fm duritiã ãt tuã: ꝛ cor impenitẽs thesaurizas tibi irã in die ire ꝛc. Et sic patet rõne ꝙ de⁹ ꝛ auctor est cã oim maloꝝ pene. Videam⁹ autoritate q̃ triplex est. Prima. Esa.xj. Ego dñs ꝛ nõ alter ẽ:formãs lucẽ ꝛ creãs tenebras:faciẽs pacẽ ꝛ creãs malũ.ego dñs q̃ facio oia hec. Lucẽ intellect⁹ in claritate scie infuse vel addiste ad cognoscendũ deũ.tenebras.s. ignorãtie ꝛ ru ditatis q̃ sunt mala pene pśeruatiue:qꝛ ex hoc sunt humiles:al's ꝛc. Scia inflat. j Coꝝ.viij. Item alia autoritas. Bona ꝛ mala vita ꝛ mors/pauptas ꝛ honestas a deo sũt. Eccl.xj. Itẽ alia. Si ẽ malũ .s.pe

ne in ciuitate qd dñs nõ fecerit: q̄si dice- ret nõ. Amos. iij. Patet cõclusio zc. q̄ in- telligenda est zc. non solũ de pena illata a deo imediate: sed etiaz mediante p creatu- ras z etiã demões q nihil in nobis possũt nisi dño pmittẽte: sicut patz in Job zc. et etiã in legiõe demonũ q̄ intrauit in gregẽ porcoꝝ. Mat. viij. Propterea. j. Reg. xvj. Dicit diabol⁹ spũs dñi mal⁹. Etiã hoies pctõres. Uñ Job. nõ dixit dñs dedit cal- dei abstulerũt vel sathan vel ignis zc. sed dixit dñs abstulit zc. Job. j. Sed ɔtra qz illud fuit maluz culpe ipsis caldeis ḡ fuit a deo. Rñdeo: illud ex parte agentiuz fuit malũ culpe. z iõ non fuit a deo: sed ex pte Job patiẽtis fuit malũ pene z hec fuit a deo. Sic z passio chri ex parte agentiũ fu it a diabolo: sed ex pte chri patientẽ fuit a deo Uñ Ro. viij. Proprio filio nõ pepcit sed p nobis oib tradidit illuz. Uñ de hoc Tho. in. iij. pte. q. iiij. ar. iij. Et Joan. iij. Sic de⁹ dilexit mundũ vt filiũ suum vni genitũ daz: vt ois qui credit in eũ non pe reat: sed habeat vitam eternã. Nota ḡ qñ tu flagellaris z tribularis nõ murmures qz deus est zc. Uide Ciprianuz. xiij. q. ij. Quã pposterũ. Ue ḡ illi qui nõ flagellat sed ad votũ habet quicqd petit: qz signuz est q deus disp̄det eum sicut facit medic⁹ zc. Nota exemplũ de filijs israel petẽtib carnes in egypto. pš. Adhuc esce eoꝝ erãt in ore ipoꝝ zc. Jdo. ij. Macha. vj. Et em mlto tpe nõ sinere pctõrib ex sentẽtia age re: sed statim vltiões adhibere: magni be- neficij est inditiũ. Nec obstat q illi q faci- unt peccant: qz ex parte agentiũ sunt culpe et sic nõ est deus auctor: sed ex parte pati- entiũ sunt pene: et sic est deus causa et au- ctor. Actio em et passio licet naturaliter sint insepabiles: tñ moraliter actio displi- cuit/ passio grata fuit. Modo ad ppositũ btũs Sebastian⁹ sciens istã doctrinã suũ malũ pene scz sagittarũ/attribuit deo zc. Posuit me suple. deus quasi signum zc.

¶ Pro smonis fundamẽto oritur theolo gical questio. Querit vtrũ sctũs Seba stian⁹ potuerit coronari in vita eterna si- ne merito bonoꝝ operũ. Arguit q sic. ait Aug. de natura boni sol⁹ de⁹ imutabilis est. ait etiã Bona. in. j. sniaꝝ dist. viij. diui na essentia est imutabilis. et Boetius ait stabilisqz manẽs dans cuncta moueri. ait etiã Phus. xj. meta. De⁹ est mouẽs omĩa immobilis: sed sic est q deus vult oẽs ho- mines saluos fieri: cũ sit ḡ imutabilis erit omnino h qd ab eterno ordinauit: ḡ meri tum bonoꝝ operũ non est necessariũ añq̄ aliqs coronet in vita eterna. sequit q san- ctus Sebastian⁹ potuit coronari in vita eterna sine merito bonoꝝ operũ. Jno ppo- situ ait mgr sentẽtiaꝝ. ij. dist. j. quãuis ra- tionalẽ creaturã ad suam imaginẽ z simitu- dinẽ plasmauerit ad finem vite eterne con sequendã suam eternalẽ pdestinationẽ, no luit tñ dare nisi mediantib pcedẽtib me- ritis bonoꝝ opeꝝ z obseruatiõe pceptoꝝ. ergo sctũs Sebastian⁹ nõ potuit corona- ri in vita eterna sine merito bonoꝝ opeꝝ. et sic questio manet p vtraqz parte dubia. Ad questionẽ rñdet s. ũs Tho. j. pte. q. xxij arti. viij. q pdestinatis conandũ est ad bñ opandũ et orandũ: qz eiusmodi pdestina- tionis effectus implent: et licz deus velit oẽs hoies saluos fieri volũtate añcedẽte si bñ agerẽt: nõ tñ voluntate ɔsequẽte si ma le egerint: z in pctis suis morianf. et pro- pterea q deus est immutabilis nõ sequit q sanct⁹ Sebastian⁹ potuerit coronari si- ne merito bonorum operũ. et sic habetur solutio argumẽti. Jdo concludit q bona opera sancto Sebastiano fuerunt necessa ria: vt in vita eterna coronaret: quod pba tur tripliciter

Primo auctoritate
Scdo ratione
Tertio exemplo

¶ Primo probatur auctoritate. Primo diuinali Dauid. Domine quis habitabit Non auarus/non luxuriosus: sed qui in- greditur sine macula. Jdem. pš. xviij. Re tribuet mihi dominus sm iustitiam meã. Matth. xij. Reddet vnicuiqz iuxta opera sua. Ad Ro. ij. Redde vnicuiqz sm opera eius. Apocal. vlti. Ecce venio cito z mer- ces mea mecum est reddere sm opera sua Grego. in dialo. Sine labore certaminis non est palma victorie. Hie. ad Paulinũ. Nihil sine mag labore natura dedit mor- talibus. Poeta scilicet Facetus ait. Absqz labore graui nõ pmia magna dabũt Gra tus et est plenus vtilitate labor. Aristote. x. ethi. Sine operatione nõ fit delectatio.

sequit. Scdo pbat rone. Nihil pot tende
re in finē nisi p debita media finis. Finis
nostre deus est ad quē nō possumus pue/
nire nisi p media: quoꝝ vnū hic est qd ha
bet Matth.xix. Si vis ad vitā ingredi
serua mandata dī. Aliud est oratio bona
vt habet Matth.xx. Voca operarios ʒ red
de illꝭ mercedē. Phs.ij. d aīa. Vnaqq po
tētia facilior ē ad actū suū q̄ ad aliū. sed f.
Tertio pbat exemplo de monacho q def
tum periit: relicto claustro vt melius ven
tri vacaret: sequit q bona opa sancto Se
bastiano fuerūt necessaria vt coronaret in
vita eterna/ iuxta pba passumpta ʒc. Im
perator eñ et alij sagittātes fuerūt solum
ministri. Modo in eius vita notaui tres
excellētias et perfectiōes que in themate
cōphendunt: et sunt iste vz.

Prima est vita vtuosa: ibi posuit me.
Scda doctrina gratiosa: ibi q̄si signū
Tertia est passio dolorosa: ibi ad sagit/
tam.

¶ Quantū ad primū ʒc. Nota dū dicit.
Posuit me scʒ in viridario eccle ad fructi
ficandū ʒc. iuxta illud. Ego elegi vos et
posui vos vt eatis et fructū afferatis: et
fruct⁹ vester maneat. Joā.xv. Nota Ea
tis scʒ p tres dietas pducendo flores/fo
lia et fructus ʒc. Vide supra sermone.x.
in introitu. Nota fructū. dic hic fruct⁹ bea
ti Stephani de quo dicit historia q erat
vir totius prudētie moꝝ honestate pcla
rus. et necesse erat quē deus pfuderat gra
tia ab omnib⁹ amaret. Dic quomodo vir
tutes sue erant in triplici gradu. Nam q̄
dam virtutes ordinant hominē erga deū
quedā ergaseipm. Dic vt expedit ʒc. Er
ga seipsum scilicʒ castitas et abstinētia ʒc.
Iuxta illd. custodi temetipm ʒ animā tu
am solicite. Deut.iiij. Erga proximuʒ ʒc.
Dic quomodo erat amabilis imperatori
bus Diocletiano et Maximiano. de red
ditibus suis viuebat: et partem dabat ele
mosynaliter ʒc. Sed hodie milites rapiūt
ʒ cetera. et hoc pter supfluitates et vani
tates quib⁹ stipendia non sufficiunt ʒc.
Deus mandauit vnicuiq de proximo suo.
Eccli.xvij. Ideo Joannes baptista dixit
militib⁹. Neminē cōcutiatis: nec calumni
am faciatis: et estote cōtenti stipēdijs ve
stris. Luce.iij. Sed beatus Sebastian⁹
erat virtuosus ʒc. Ideo possumus de eo
dicere. Quasi vas auri solidū. ppter cha
ritatem ornatū omni lapide pcioso: id est
virtutib⁹ multis. Eccli.l. ¶ Quantū ad
secunduʒ ʒc. doctrina gratiosa dum dicit.
Quasi signum. et hoc sequitur ad pmum:
quia homo debet prius habere vitam vir
tuosam: et postea doctrinā gratiosam: ali
as eñ ordo pposterus ʒc. Peccatori autē
dixit deus: quare tu enarras iustitias me
as ʒc. ps.xlix. Ideo dicit. Quasi signuʒ. q3
doctrina et verba sunt signa: quaꝝ quedā
sunt in anima passionū sm philosophum.
Unde si homo loquit vitiose est signū q
est vitiosus. Dic practice ʒc. Si autē vir
tuosa et bona verba loquat est signum q
est virtuosus. Matth.xij. Ex abundātia
cordis os loquit. Bonus homo de bono
thesauro cordis pfert bona: et malus ho
mo de malo thesauro cordis pfert mala.
Et Deut.vj. Erant hec verba que ego p
cipio tibi in corde tuo: et ligabis ea quasi
signū i manu tua. Dic de beato Sebastia
no quomodo visitabat chrīanos incarce
ratos tempore psecutionis: et cōfirmabat
eos sua doctrina sancta sub mantello mili
tari abscōdebat christianitatē: nō timore
sed virtute ʒc. Dic vt i legēda habetur de
Marcelliano et Marcho fratrib⁹ confir
matis per beatum Sebastianū ʒc. Iteʒ
quomodo curauit illum magnum domi
num infidelem infirmū ʒc. Ideo possu
mus de eo dicere. Perfectio tua ʒ doctri
na tua a viro sancto tuo quem pbasti intē
tione. Deut.xxxiij. ʒc. ¶ Quantuʒ ad ter
tiuʒ ʒc. passio dolorosa scʒ ad sagittā que
fuit multum dolorosa. Et potest dicere il
lud Job.vj. Verba mea dolore sunt ple
na: q3 sagitte dñi i me sunt. Dic eius mar
tyrium ʒc. Et poterat dicere. Quoniā sa
gitte tue infixe sunt mihi: et confirmasti
super me manum tuam. ps.xxxvij. Mo
raliter volētes viuere virtuose oportet sa
gittari. Primo a mundo per detractio
nes: et irrisiones maloꝝ ʒc. Peccatores
laudātur: quoniā laudat peccator in de
siderijs anime sue: et iniquus benedicitur
ps.ix. Sed boni irrisionib⁹ sagittant. Sʒ
non timende: quia debiles sunt. ps. Sa
gitte paruuloꝝ facte sunt plage eoꝝ ʒc.
ps.lxiij. Dicatur de balistis paruulorum

sagittantibus muscas &c. Secundo sagittantur a diabolo per varias tentationes: secus de illis qui vivunt vitiose. Gregorius eos tentare negligit quos quieto iure possidere se sentit. Tertio a carne per luxuriam per infirmitates et dolores &c. Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum dei.

In festo beate Agnetis virginis et martyris. Sermo .XIX.

Collaudabo te deum salvatorem meum. Eccli. ulti. Pro declaratione nota quod in sacra scriptura inveniuntur due species laudis scilicet laus mentalis et vocalis. Vocalis est quando homo recogitans beneficia dei laudat et regratiatur deo cum corde. Verbi gratia. Cogitando beneficium creationis quod est homo non bestia: quod christianus &c. Item redemptionis &c. Item expectationis ad penitentiam: quod non fuit concessum angelis &c. Isto modo scilicet mentaliter laudant deum angeli et anime sancte. de ista laude David. Laudate dominum de celis &c. Lauda anima mea dominum &c. Item de matre Samuelis legitur quod loquebatur in corde suo. j. Regum. j. Et alibi. Confitebor tibi domine in toto corde meo. Secunda laus est vocalis: quando predicta beneficia dei non solum corde cogitantur: sed etiam ore proferuntur &c. Ps. Voce mea ad dominum clamavi &c. Ista duplici laude tenemur laudare deum. Hoc intellige de clericis beneficiatis vel in sacris constitutis. Item de illis qui tenentur ad orationem ex voto: vel ex penitentie immutatione. Vide infra. Ratio huius est quia habemus a deo duo ex quibus subsistimus. s. animam et corpus &c. Et una laus sine alia non est perfecta: sicut corpus sine anima non est homo. Ideo apostolus. Offeramus hostiam laudis semper deo: id est fructum labiorum confitentium nomini eius Et Heb. ulti. Et David. Cor meum et caro mea exul. in deum vivum. Item Osee ulti. Omnem aufer iniquitatem et accipe bonum et reddemus vitulos labiorum nostrorum. Ad idem facit quod not. in Cle. j. de cele. mis. Ad hanc laudem sunt digni admitti ad laudandum scilicet deum illi qui sunt in gratia constituti. Unde ps. Non mortui laudabunt te domine: neque omnes qui descendunt in infernum. Non mortui: scilicet quantum ad vitam gratie &c. Eccli. xv. Non est speciosa laus in ore peccatorum. Item mortui: quantum ad vitam glorie. Ideo subdit. Neque omnes qui descendunt in infernum. ¶ Pro sermonis fundamento in quo agitur de laude: oritur theologicalis questio. Queritur utrum laudandum sive orandum sit vocaliter. Arguitur quod non. Matth. v. Orantes nolite multum loqui: sed multum est orandum. Aug. in epistola ad Probam. Parum ultra medium: non desit multa precatio. ergo non est laudandum vocaliter sive orandum. habetur etiam in eadem epistola post autoritatem allegatam. Qui omnia per verbum condidit: humana verba non querit. sequitur. et sic eum in oppositum eadem epistola scribitur post autoritatem ultimo allegatam: nobis verba necessaria sunt: quibus commoveamur et inspiciamus quid petamus non quibus deum seu docendum seu flectendum esse credamus. ergo laudandum sive orandum est vocaliter: et sic questio manet pro utraque parte dubia. Ad questionem respondet Rich. de media villa. in. iiij. senten. dist. xv. ar. iiij. q. v. quod duplex est laudatio sive oratio. Una est communis que per ministros ecclesie in persona totius populi deo offertur: et talis debet innotescere populo pro quo offertur: ut excitetur ad devotionem: et ne posset suspicari in ministris ecclesie illius debite orationis omissionem. et sic ad dubium dicitur: quod talis oratio debet esse vocalis. et ad autoritates in argumento allegatas dicitur quando Aug. dicit. Parum dicit non est orandum in multiloquio: tanquam eo fiat ut exaudiamur quo locutiores sumus. et eadem epistola multum loqui est in orando rem necessariam superfluis agere verbis. et sic clarum est quod hoc modo non est vocaliter orandum sive laudandum. exponitur dictum Mathei in argumento positum. et ultimum dictum Augu. intelligitur de verbis humanis in oratione singulari quando non excitant: sed minuunt fervorem cordis. et sic habetur solutio argumenti. Et ad autoritatem Aug. in oppositum allegatam dicitur quod intelligitur de laudatione sive oratione: de qua oratione loquitur Aug. ix. li.

ꝑfer. Propter hoc psalmodia iuēta est vt
tollat̃ tediū a circūstantibꝫ: Damasce. non
solū mēte sed ꝛ lingua ꝛ mēte. Alia est lau
datio siue oratio singularis ꝑsona: si q̄ ofy
fert ab hoīe inquātū est singularis ꝑsona:
siue oret ꝑ se siue ꝑ alio. ꝛ sic ad dubiū di
cit̃ ꝙ nō est necessariā facere talē oratōem
vocaliter: nisi ad hoc homo sit obligatus
ex voto: quādoqȝ tamē expedit ad meritū
vt mētali adiūgat̃ vocalis: vt ꝑ vocalē fir
me cordis amplius excitet̃. Ex quadā em̄
naturali vnione aīe ad corpus mot᷒ cor
poris diuersimode affectiōe aīe excitant
ꝛ affectōes eoꝝ anime: maxime si sint for
tes diuersas mutatiōes in corꝑe excitāt.
Jdō aliquādo expedit vt de ligua nostra
deo fuiamus: tamen si vocalis oratio re
mitteret in tenorē nō esset orandū vocali
ter sed mētaliter. Jdō dicit Host. Poti᷒
corde ꝙ̄ ore canendū est: quibꝫ laudatio
nibꝫ. s. vocali ꝛ mentali btā Agnes deum
amore ꝑseq̄ns: nō solū ore: verūetiā corde
eū summoꝑe laudauit: iuxta ꝟba ꝑ̄assum
pta. Collaudabo deū saluatorē meū. Pro
pter plurima ergo dona a diuina largita
te recepta d̾r btā Agnes. Collaudabo te
deū ꝛc̄. Nota Collaudabo. i. simul lauda
bo. i. mente seu corde ꝛ ore. Patet thema.
Nota septē dona dei in ea.

Primū sancta charitas.
Scōm vera fidelitas.
Tertiū digna honestas.
Quartū ꝑfecta puritas.
Quintū clara sanctitas.
Sextū plena firmitas.
Septimū alta: al's btā felicitas.

¶ Quātū ad ꝑmū ꝛc̄. Charitas ē amor
dei ꝛ ꝑximi: sed amor ad deū debet supe
minere in aīa sup oēs alios amores: sicut
deū ꝛc̄. Jstā habuit beata Agnes: ꝓpter
quā erat pulcherrima in anima ꝛ redūda
bat ad corpus: sicut lumē in laterna: ꝓpter
qd̄ adamata est a filio ꝑ̄fecti ꝛc̄. Et despe
xit ornamēta ꝛ iocalia sua ꝛc̄. dicens. Di
scede a me pabulū mortis: q̄a iam ab alio
amatore ꝑuenta sum / quem cum amaue
ro casta sum / cum tetigero mūda sum / cū
accepero virgo sum ꝛc̄. Et poterat dicere
Regnū mundi ꝛ omnē ornatū seculi con
tempsi ꝓpter amorē domini nostri Jesu
chr̄i. Quē vidi / quē amaui / quē credidi /
quē dilexi. Eccl'ia. Moralit̃ mulieres nō
recipiant iocalia elemosyna. Vñ possunt
recipe si sunt pauꝑes: sed iocalia nō. Dif
ferētiā elemosyne ꝛ iocaliū ꝑñt cognosce
re respectu doni / ꝛ dantis: ꝛ modi dandi.
Jocalia em̄ subuertūt feminas. Nec mirū
q2 subuertūt viros prudētes ꝛ iudices. Jō
de iure diuio ꝓhibet̃ iudicibꝫ accipe mune
ra. Autoritas. Nō accipias munera q̄ ex
cecāt oclos prudentiū ꝛ subuertūt ꝟba iu
storum. Deut. xvj. Cōcordāt ius canonicū:
de vi. ꝛ ho. cle. Cū ab oī. de rescptis. Sta
tutū. §. insup. lib. vj. Et etiā ꝯcor. ius ciui
le. ff. de offi. ꝓcon. l. Solēt. i fi. ꝛ. ff. d offi.
ꝑ̄si. plebiscita. ¶ Dico scdo ꝛc̄. Vera fide
litas: q2 adeo fuit fidelis chr̄o vt nec mu
neribꝫ / nec blāditijs. nec minis auerti po
tuerit a fide. Dic quō fili᷒ ꝑ̄fecti īfirmat᷒
est ex amore ꝛc̄. Et cū rogaret̃ a ꝑ̄fecto ꝛc̄.
rñdit. Jpi sum despōsata cui angeli fuiūt:
cui᷒ pulchritudinē sol ꝛ luna mirant̃. Et
sic derisit blāditias. Vñ ꝑ̄fect᷒ cepit sibi
minari ꝛc̄. Jpa aūt terrētē sicut blādiētē
derisit ꝛc̄. Ecce vera fidelitas. Anulo suo
subarrauit me dñs me᷒ Jesus chr̄s. ꝛ tā
ꝙ̄ spōsam decorauit me corona: posuit si
gnū in faciē meā vt nullū ꝑ̄ter eū amato
rē admittā. Anulus est fides figure circu
laris: q2 voluit̃ in. xij. arti. Lapis ꝑ̄ciosus
est meritū fidei. Signū in faciē est chara
cter baptismi. Moraliter habēt exemplū
moniales ꝛ etiā martyres: ꝙ ex q̄ accepe
rūt in spōsum vnū ꝙ nō admittāt aliū: eti
am si cum ꝑmo clandestine ꝯtraxerūt ꝛc̄.
His q̄ matrimonio iuncti sunt ꝑ̄cipio nō
ego: sed dñs vxorē a viro nō discedere: ꝙ
si discesserit manere innuptā: aut viro suo
recōciliari: sit̃ ꝛ vir vxorē nō dimittat. j.
Cor. vij. ¶ Dico tertio ꝛc̄. Digna hone
stas: q2 deus eā voluit honestissime ꝯser
uare. Videamus quō ꝛc̄. Proseq̄re histo
riā. Dicat̃ quō: quādo ꝑ̄fectus ꝑ̄cepit eā
denudari. beata Agnes rogabat deum di
cens. Domine non patiaris me sustinere
tantā cōfusionem: ꝙ pagani isti videant
me nudam: quia grauior est mihi ista pe
na ꝙ̄ mors: tamen quia dominus Jesus
christus fuit denudatus ꝛc̄. Jdeo patien
ter sustinebo si tibi pure placet ꝛc̄. Dic
quomodo fuit cooperta densitate capil
lorum miraculose: et quomodo fuit indu

cta ad lupanar ꝛ cetera. ꝛ quomõ fuit in ducta ab angelo ꝛ poterat dicere. Gaudēs gaudebo in dño ꝛ exaltabit aïa mea i deo meo: qꝛ induit me vestimētꝭ. Esa. lxj. Vestimētꝭ scꝫ capilloꝝ. Scđo veste cādida: ecce digna honestas. Jđo dr̄. Collaudabo te deū salvatorē meū. Moraliter etiā dupli ci veste etiā debem⁹ indui scilicet pma in aïa capilloꝝ densitate: capilli significāt cogitatiōes volatiles sicut capilli. Debe mus minuere istam vestem p honestatē ni bil in honestū cogitando. secūdo in corpe induamur veste candida honeste ↄversati onis. Jste vestes sūt nobis necessarie alias qñ aïa apparet coram chřo expellit tanq̄ nuda ꝛc̄. Beat⁹ q̄ custodit vestimēta sua ne nudus ambulet: ꝛ videant turpitudīeꝫ ei⁹ Apoc. xvj. ❡ Dico quarto ꝛc̄. Alta ꝛ pfecta puritas. Triplex est grad⁹ puritatis. Vñ Beda. Bona est castitas ↄiugal' melior ↄtinentia vidualis: sed optima est pfectio ỽginalis. Magnā grām facit de⁹ viro vel mulieri/ qñ eum ↄseruat in puritate virginitatis. cū sit debilior viro: quia vitrū nõ frangit nisi tangat: sed ỽginitas ex solo visu vel ↄcupiscētia frāgit ꝛc̄. Hāc puritatē habuit btā Agnes a deo ꝛc̄. Dic quomõ cū essꝫ in lupanari multi iuuenes veniebāt ꝛc̄. ꝛ de⁹ ipaꝫ custodiuit ꝛc̄. Dic de filio pfecti ꝛc̄. et quõ fuit suffocat⁹ a diabolo ꝛc̄. despondi vos vni viro virginem castā exhibere chřo. ij. Coꝛ. x. Nota virginē castam: quedā sūt caste: sꝫ nõ ỽgines vt ille de mřimonio ꝛ vidue: quedā ỽgīes: sꝫ nõ caste: vt ille q̄ ↄcupiscūt ꝛc̄. Jđo opoꝛtꝫ vtrūq꞉ hr̄e. Aug. Virginitas est in carne coꝛruptibili: incoꝛruptiōis ppetua meditatio. ❡ Dico quinto ꝛc̄. Clara sctitas ꝛc̄. Aliq habēt sctitatē sꝫ nõ claram: qꝛ abscōdūt eā timoꝛe venti vane glie/ ꝛ bñ faciūt iuxta ↄsiliū chři di. Attendite ne iustitiaꝫ vr̄am faciatis coram hoībꝫ vt videamini ab eis Mat. v. Alia est sctitas clara quaꝫ de⁹ manifestat miraculoꝝ testimonio ad gl'iam sui et vtilitatē hoim: iuxta illđ. Sic luceat lux vestra coꝛam hoībꝫ ꝛc̄. et talis ē melioꝛ sctitas. Da exemplū đ cādela parua accensa que ad ventū extinguit: sed nõ sic magnus cereus ꝛc̄. Jstam habuit btā Agnes ꝛc̄. Dic quõ oꝛante ipa de⁹ suscitauit filiū pꝛefecti ꝛc̄. Dic ↄtra illos q̄ dicūt nullus venit de alio mundo. imo multi venerunt chřs/ Lazarus. et quam plures ꝛc̄. Jdeo christ⁹. Qui credit in me/ opa q̄ ego facio et ipse faciet et maioꝛa hoꝛum faciet Jo. xiiij. Nota maioꝛa/ maius fecit beata Agnes: qꝛ fili⁹ pfecti duplici resurrectiōe suscitat⁹ est. s. spūali et coꝛpali. Dicūt aliq̄ O si modo fierent ista miracula ꝛc̄. Maioꝛa fiunt: qꝛ maius miraculū est suscitare moꝛtuū in aïa q̄ꝫ in coꝛpoꝛe. imo maius q̄ꝫ creare celū et terrā: vt dicit Aug. sup Joan. in loco. s̄. allegato. Sic maius miraculum est illuminare infideles cecos in fide q̄ꝫ illuminare cecū coꝛpoꝛaliter. Jdē đ surdo/ vel mutuo ꝛc̄. Jđo dicit. Et maioꝛa hoꝛum faciet. hoīes aūt carnales solum attēdunt ad miracula carnalia: quibꝫ dic̄ Dauid. Venite et videte opa dñi q̄ posuit pꝛodigia sup terram ꝛc̄. Pꝛodigiū est miraculū qđ sit sup naturā qđ intellect⁹ vix pōt concipere et intelligere. ❡ Dico sexto ꝛc̄. Plena firmitas. s. i martyrio. Hic ei⁹ martyriū ꝛc̄. Potest ḡ de ea dici. Foꝛtitudo et decoꝛ indumentū ei⁹ et ridebit in die nouissimo. Pꝛouer. vlti. Sic debem⁹ nos firmiter perseuerare in bono: qꝛ nõ q̄ incepe rit ꝛc̄ Jdeo Apl's. Jtaq꞉ fratres mei dilecti stabiles state ꝛ imobiles abundātes in om̄i ope dñi semp scientes q꞉ laboꝛ vester non est inanis in dño. j. Coꝛ. xv. ❡ Dico septimo ꝛc̄. alta felicitas ꝛc̄. Dic quõ parentes eius viderūt eam q̄ dixit eis. Videte ne me q̄si moꝛtuā lugeatꝭ: sed ↄgaudete mecum qꝛ cū his omnibꝫ lucidas sedes accepi ꝛc̄. Ex hoc miraculo fit festū Agnetis. Scđo moꝛalr̄ dicat ↄ illos q̄ idiscrete flent filios vel amicos. de quibꝫ sunt certi q꞉ sunt in paradiso. sicut sunt filij innocentes ꝛc̄. Jđo nõ. sūt flēdi/ nisi parū satisfaciē do nature: sicut si rex secuꝫ duceret filium vestruꝫ vt ipm faceret magnū dñm. in cōgerie ploꝛaretis. Jdem ꝛc̄. secus đ malis qꝛ flendi sunt: sicut Dauid flebat Absalon di. Absalon fili mi ꝛc̄. ij. Reguꝫ. xviij. Sed innocentes et boni non sunt flendi. Jdeo apostolus. Nolumus vos ignoꝛare de doꝛmientibꝫ vt non cōtristemini: sicut et ceteri q̄ spem nõ habēt ꝛc̄. j. Thes. iiij.

❡ In festo sancti Vincentij martyris. Sermo. xx.

Beatus vir qui in sapientia morabit. Ecci.xiiij. Pro declaratiõe thematis ꝛ introductiõe materie: sciendũ ꝙ inter antiquos phõs fuit olim q̃stio et etiã īter theologos: que differẽtia est inter sapientiã et sciẽtiã: q꞉ scriptura sctã loquẽs de sapientia: dicit ꝙ saluat creaturã: vt dꝫ in themate: Beatꝰ vir ꝛc. De sciẽtia ãt dꝫ ꝙ dãnat creaturã .s. occasionaliter: q꞉ scientia inflat .j. Coꝛ.viij. Nota ꝙ quadruplicẽ differentiã inter scientiã et sapientiã. Prima sumif ex parte essentie: q꞉ scientia dicit solũ cognitionẽ ↄclusionũ de deo et creaturis. Sed sapientia dicit cognitionẽ cũ sapoꝛe. Ideo dicif sapida scientia. Dic practice ꝛc Istud nota cũ dicif sapientia doc. fm nomen est eius. Secũda sumif ex parte subiecti: q꞉ scientia est cõis bonis et malis ꝛc. Vide in fmone scte Catharine q̃ incipit. Sapiẽtia vincit malitiã / in introitu in secunda ratõe. Tertia differẽtia sumitur ex parte effectꝰ: q꞉ sciẽtia nõ est causa salutis sed potiꝰ est causa dãnationis seu occasio: iuxta illud .j. Coꝛ.viij. Sciẽtia inflat. Et experientia h̃ docet. Sapiẽtia aũt est causa salutis humane. Ecci.xiiij. Beatus vir qui in sapiẽtia moꝛabit: ꝛ qui ĩ iustitia meditabit: et ĩ sensu cog. cir. dei. Quarta differentia sumif ex parte durationis: q꞉ sapiẽtia semꝑ durat in aĩa. Vñ dicif. Quibꝫ autẽ agnita ꝑmanet vsqꝫ ad conspectum dei. Ecci.vj. Scientia aũt nõ .j. Coꝛ.xiij Siue sciẽtia destruet / siue ꝓphẽe euacuet siue lingue cessabunt. Dimittendo aũt varias opiniões phõꝝ ꝛ theologoꝝ in textu biblie ostendif q̃d est vera sapientia dicẽte Sapientia doctrine fm nomẽ eius. Et ñ est multis manifesta. Quibꝫ autẽ agnita est: ꝑmanet vsqꝫ ad conspectũ dei. Ecci.vj Triplex differentia ex hac auctoꝛitate colligif. Prima est ex parte essentie, in ꝑn. Secunda ex ꝑte subiecti dũ dicit. Nõ est mltꝭ manifesta. Tertia ex parte effectus. Quibus aũt agnita est. Quarta ex ꝑte durationis: q꞉ sapiẽtia in ꝑma ꝑficitur: sed sciẽtia destruet .j. Coꝛ.x. Nota fm nomẽ eiꝰ: q꞉ sapia fꝫ ethymologiã idẽ est ꝙ sapida scia. Sciẽtia eñ dꝫ cognitionẽ ꝟitatis de deo et creaturis: sapia aũt plus dicit .s. cognitionẽ de deo et creaturis cũ sapoꝛe deuotionis. Verbi grã ꝛc. Pone ĩ practica d̃ theologis. Itẽ de phĩs / de canonistis / et d̃ legistis ꝛc. Sed heu cũ sequif. Et nõ est mltꝭ manifesta: q꞉ licet multi hñt sciam: tamen pauci hñt sapiam: q꞉ mlti habẽt magnam sciam et malã ↄscientiã. sicut de phĩs dicit apl's. Qui cũ cognouissent deũ ñ sicut deũ gloꝛificauerũt: aut grãs egerũt: sed euanuerũt in cogi. suis et obscuratũ est insipiens coꝛ eoꝝ: dicẽtes eñ se esse sapientes stulti fcti sunt Ro.j. Sequif. Quibꝫ aũt agnita ꝑmanet vsqꝫ ad ↄspectum dei: secus de scia q̃ perit. Apl's. Scia destruet .j. Coꝛ.xiij. Declara ꝛc. Ex qbꝫ nota triplicẽ differentiã inter sapiam et sciaꝫ. Prima est q̃ntũ ad essentiã seu q̃ddidatẽ sapie ꝛ scie. Secunda est q̃ntũ ad effectuꝫ / q꞉ scia non saluat aĩaꝫ. imo potiꝰ est occasio dãnationis. Nã et diabolꝰ habꝫ magnã sciam ꝛc. Sapientia aũt saluat et btificat hoiem. Ideo dic̃ thema. Beatꝰ vir ꝛc. Tertio quantũ ad subiectũ: q꞉ scia est cõis bonis ꝛ malis. sapientia aũt solũ bonis. Sap.j. In maliuolam aiam nõ introibit sapiẽtia: nec habitabit in coꝛꝑe sub pctis. Iõ dicif. Sermo datur cunctꝭ: animi sapientia paucis.

¶ Pro fundamẽto sermonis in q̃ agitur de sapientia oritur theologicalis questio. Querif. vtrũ sapientia sit virtus et donũ spũssancti. Arguif ꝙ nõ: virtus ñ ↄtrariaf virtuti / sed sapia ↄtrariaf virtuti: q꞉ est vitium: quia ꝑdit sapiẽtes. patet Esaie. xxix Peribit sapientia a sapientibꝫ et perdam sapientiam sapientum: ꝛ prudentiam prudentium reꝓbabo. ꝙ sapientia nõ est virtus neqꝫ donuꝫ spũssancti. In oppositum. Omne illd̃ ĩ quo q̃s moꝛaf / quo mediãte homo efficif btũs / ꝙd a deo datur est virtus et donum spũssancti / sed sapientia est hmõi. patet Ecci.xiiij. Beatꝰ vir qui in sapientia moꝛabitur / et ꝙ datur a deo patet Iaco.j. Si quis indiget sapientia postulet a deo qui dat omnibꝫ affluenter: ergo sapientia est virtus ꝛ donum spiritussancti. ꝛ sic questio manet pro vtraqꝫ ꝑte dubia. Ad questionẽ respondendum est fm magistrũ Nicolaũ de nise. in libro de gemma predicantiũ in sexta cõsideratione que est de sapientia: q꞉ triplex est sapientia.

Prima est studiosa
Secunda est viriosa
Tertia est virtuosa

¶ Prima est studiosa que p studiũ acq̃rit᷑ Hiere. iiij. Non gloriet᷑ sapiens in sapientia sua: ⁊ sic ad dubiũ dicit᷑. q̃ hec sapiẽtia est indifferẽs ad virtutẽ ⁊ viciuꝫ fm̃ q̃ hõ põt ea bñ vti ⁊ male. Hiere. j. Stultus factus est homo a sciẽtia sua. Quomõ autẽ cũ recta scientia ⁊ sapientia acq̃sita possit esse malitia moꝝ: declarat Sco. in. iiij. dis. xxxiij. quia malitia excecat intellectũ dupliciter. Uno mõ puatiue. Scd̃o mõ positiue. puatiue sic: q2 auertit a cõsideratiõe recta. Positiue sic: q2 voluntas malũ finẽ eligẽs impat intellectui cõsiderare media necessaria ad ꝯsequendũ illũ finem. sequit᷑ Scd̃a sapiẽtia est viriosa: de q̃ dicit Greg. Sapiẽtia hui⁹ mũdi est cor machinatiõibus regere / sensũ verbis velare: q̃ falsa sũt vera ostendere: q̃ vera sunt falsa monstrare: ⁊ hec est triplex sapientia vitiosa

Prima est terrena.
Secunda animalis.
Tertia diabolica.

¶ Prima terrena: ⁊ talis ꝯsistit in sagaci aggregatiõe diuitiaꝝ tp̃aliuꝫ. de qua loq̃t᷑ Paul⁹. j. Coꝛ. iij. Nemo se seducat siquis inter vos videt᷑ eẽ sapiẽs in h̃ seclo. Stultus fiat vt sit sapiẽs. Scd̃a sapiẽtia aialis que ꝯsistit in cura carnis ⁊ degustatõe carnaliũ d̃lectatiõꝫ Prouerb. Stulti ea que sibi noxia sunt cupiũt. Tertia est diabolica ⁊ in oppressiõe pauperũ ⁊ simpliciũ i excogitatiõe malitiaꝝ ⁊ vindicatiõe iniuriarũ. Hiere. iiij. sapiẽtes sunt vt faciãt mala. benefacere aũt nescierunt: ⁊ sic loquendo de tali sapientia vitiosa dicit᷑ ad dubiũ: q̃ sapientia nõ est virtus neq3 donũ spũssctĩ. ⁊ sic intelligit᷑ argumentũ. Tertia est virtuosa que fm̃ beatũ Jacobũ dicit᷑ sapientia de sursum descendẽs: de qua dicit Gre. Sapiẽtia iustoꝝ est nihil p ostẽsionẽ fingere / sensuꝫ verbis aperire / vera vt sũt diligere: falsa d̃uitare / bona gentis exhibere / mala libenti⁹ tolerare q̃3 facere: nullam vltionẽ q̃rere: p veritate ꝯtumeliã sustinere Bern. Inuenisti plane sapientiã si prioris vite peccata d̃fleas / si hui⁹ seculi desiderabilia parui pẽdas / si eternã beatitudinem toto corde cõcupisces / ⁊ talẽ habuit.

Unde iuxta verba ⁊c̃. Appropriãdo autẽ thema ad beatũ Uincẽtiu: inuenio q̃ ipse habuit q̃nq3 sapiẽtias ⁊ nõ sunt plures

Prima est sapiẽtia physica.
Scd̃a est sapiẽtia theologica.
Tertia est sapiẽtia apostolica
Quarta est sapiẽtia angelica.
Quinta est sapientia heroica

¶ Dico primo q̃ beat⁹ Uincẽ. habuit sapientiã physicam. Sapientia vero phoꝝ antiquoꝝ cõsistebat in hoc: quia vt haberent cognitionẽ veritatꝫ de p̃ma causa: et d̃ aliis: abstinebãt ab omnib⁹ deliciis maxime luxurie: que hebetat intellectũ. vitabãt etiã negocia mũdi vt colligerẽt intellectum: q2 virtus vnita fortior est seipsa dispersa: ⁊ cauebãt a peccatis: q2 in maliuolam animã nõ introibit sapientia: nec habitabit in corde subdito peccatꝫ. Sap. j. Nota Sapientia bene intrat scientia: sꝫ nõ sapientia. Ideo Salomon magn⁹ phs de se dicit. Cogitaui in corde meo abstrahere a vino animã meam: vt animũ meũ transferrem ad sapientiã. deuitarẽq3 stultitiam ⁊c̃. Eccl̃. ij. A vino: vinum significat illa tria scꝫ luxuriam q̃ hebetat. Ideo apostolus. Nolite inebriari vino in quo est luxuria. Secũdo negocia temp̃alia: q2 dãt fumositates. Tertio delectatiões que impediũt p̃fectum sapientie: quia vinũ letificat cor hominis. Istam sapientiã habuit beatus Uincẽ. Dicatur quõ iuit Cesar augustaꝫ vbi tũc erat studiũ generale ⁊c̃. Dic quõ virtuose viuebat ⁊c. Et precio vitabat luxuriam. Secundo vitabat negocia mundana que spargunt hoies. Ideo dicit sapiens. Sapientiã scribe in temp̃e vacuitatꝫ ⁊ q̃ minorat᷑ actu sapiẽtiã percipiet. Eccl̃. xxxviij. Tertio vitabat delectatiões carnis: macerãdo corpus vt haberet a deo sapientiam sciens illud. Ois sapiẽtia a dño deo est: et cũ illo fuit semp̃ et est añ euum Eccl̃. j. Nec solũ se occupabat i libris philosophoꝝ: sꝫ etiã in libro deuotiõis ⁊ amore dei: q2 sicut aqua de alto fonte descẽdit in ortũ. sic sapiẽtia descendit ab illo fonte: de q̃ Eccl̃. j. Fons sapiẽtie verbũ dei in excelsis. Uacabat etiã orõni postulãs sapiẽtiã a deo: iuxta ꝯsilium beati Jacobi. Si quis vestrũ indiget sapiẽtia. postulet illã a deo q̃ dat oib⁹ affluẽter ⁊c̃. Jaco. j. Sic

faciendo beat⁹ Uincē. acq̄siuit magnam
sciētiā phy͡sicā. Uñ cātat eccl'ia. Scđūs
Uincē. a pueritia studijs lraꝝ tradit⁹: su-
perna sibi ꝓuidente clemētia: gemina scia
efficacissime claruit. Nota gemina: scilicꝫ
speculatiua ꝛ practica q̄ ꝯsistit in hoc qñ
sciētia speculatiua descendit in coꝛ ꝑ deuo
tionē ꝛ in vita ꝑ sanctā cōuersationē. No
ta efficacissime in suplatiuo dicit Hiero.
ad Paulinū. vj. c. ꝙ sciētie phice sunt tres
grad⁹. s. rōnalis/naturalis/ ꝛ moralis ꝛc.
in oib⁹ trib⁹ claruit btūs Uincē. Moralr
ꝯtra multos q̄ solū curant de speculatiōi-
bus ꝛ nō de moralib⁹ ꝛc. Dic vt expedit.
melius esset eis ignoꝛare ꝛc. Jō chꝛistus
Seru⁹ q̄ cognoscit voluntatē dñi sui ꝛ nō
facit: plagis vapulabit multꝪ ꝛc. Lu. xij.
¶ Dico scđo ꝛc. Sapientia theologica
Ista est maioꝛ q̄ phica: ꝛ cōsistit in hoc ꝙ
nō solū in se tenet bonā vitā: sed etiā v̄bo
et exemplo trahit alios/ dicēs alijs. Non
vadatis: sed veniatis. Qui audit dicat ve
ni Apoc. vl. Sicut pictoꝛ instruit discipu-
pulū verboꝛ exemplo: ita de bono theolo
go dicit. Ipse tāq̄ imbꝛes mittet eloquia
sapie sue: ꝛ palā faciet disciplinā doctrine
sue. Ecci. xxxix. Ipse scꝫ ꝑdicatoꝛ theolo
g⁹. Tāq̄ ibꝛes: qꝛ refrigerat ꝯ ardoꝛē sup
bie/auaritie/luxurie ꝛc. palā faciet: vtq̄d
ꝑdicat oꝛe ope ondat: sic de chꝛo dr. Act.
j. Cepit Jes⁹ facere ꝛ docere. Et Apl's.
Nō audeo loq̄ ꝛc Ro. xv. Alias in q̄ aliū
iudicat: seipꝫ cōdēnat ꝛc. Ro. ij. Istam sa
piētiam habuit b. Uincē. Dic quō dedit
se ad studiū biblie ꝛc. ꝛ quomodo beatus
Ualerius episcopus Cesariens̄ oꝛdina-
uit eum in dyaconeꝫ ꝛ cōmisit sibi officiuꝫ
ꝑdicandi: qꝛ cōfectus ipse senio non pote-
rat predicare. et etiam qꝛ erat balbutiens.
Officiū ꝑdicationis eñ principaliter per-
tinet ad episcopos ꝛc. Uñ Petrus dixit.
Nos oꝛationi ꝛ ministerio verbi instātes
erimus. Act. vj. Unde qñ epūs cōsecrat
in eius doꝛso ponit euangeliū: ꝛ dicit sibi.
Uade ꝑdica ꝛc. Uide i c. Cū ex iniūcto.
de hereti. Quia ḡ ipse erat humilis ꝑdica
bat audacter cōtra supbos: quia cast⁹ con
tra luxuriosos ꝛc. ꝛ sic de alijs vitijs. sic et
stantibus. Nam episcopis ꝛ prelatis pre-
dicabat ꝙ magis curaret de animab⁹ q̄
de redditib⁹: religiosis obediētiā: clericis
castitateꝫ ꝛ deuotionē: dñis et rectoꝛibus
ciuitatū ꝙ tollerent pctā notoꝛia ꝛc. Jdō
de eo cantat eccl'ia. Sanctitate quoq̄ in-
signis diacōij nece suscepta. s. archidiaco-
natus vices pontificis diligenter exeque-
bat. Nota diligēter exeq̄bat. moꝛalit. ꝑdi
catoꝛ debꝫ ope exeq̄ diligent̄ q̄d ꝑdicat oꝛe
al's ꝛc. Silitudo de aliq̄ bñficio habendo
ipetrāte bullā a papa sine sigillo nihil ob-
tineret. Bulla est oꝛnata ꝑdicatio oꝛnata
s̄mōe luculēto ꝛ rhetoꝛico ꝛc. Sigillū est
bona vita. Tali ḡ ꝑdicatoꝛi ꝓmittit deus
bñficiū magnū. De quo Mat. v. Qui fe-
cerit et docuerit h̄ magn⁹ vocabit̄ in reg.
celo. alias nihil obtinebit sine isto sigillo.
Qui fregerit vnum de mandatꝪ istis mi.
et docu. sic ho. minimus Glo. in null⁹ vo-
cabitur ꝛc. Matt. v. Jdeo dicebat aposto
lus. Non audeo aliquid loqui eoꝛum que
per me non efficit chꝛistus Ro. xv. ¶ Di
co tertio ꝛc. Sapientia apostolica que cō
sistit in hoc. s. predicādo verbo ꝛ opere ꝛcū
hoc etiā discurrere predicando ꝑ munduꝫ
ꝛc. iuxta illud Euntes in mundū vniuer-
sum Matth. vlti. Sicut discurrunt mer-
catoꝛes pro lucris ꝛc. Multo magis pre-
dicatoꝛes apostolici ꝛc. Jdeo predicatorī
bus apostolicis: dicit apostolus. Uidete
fratres quomodo caute ambuletꝪ: nō qua
si insipientes: sed quasi sapientes redimen
tes tempus quoniā dies mali sūt. Istā sa
pientiā habuit beat⁹ Uincē. ꝛc. Dic quo-
modo discurrebat ꝑ ciuitates ꝛ castra cō-
foꝛtādo chꝛistianos tempoꝛe ꝑsecutionis
Diocletiani ꝛ Maximiani ꝛ ministri coꝝ
Datiani: qui ꝯuocans eū intulit sibi octo
toꝛmenta. Primū qꝛ pedester fuit ductus
Ualentiā oꝛnatus cathenis ꝛ ferro: et pa
cienter tulit attendēs illud. Si quis vult
post me venire/abneget semetipꝫ ꝛ tollat
crucē suā ꝛ sequat̄ me. Mat. xvj. Scđꝫ qꝛ
trib⁹ dieb⁹ stetit i carcere sine cibo ꝛ potu.
Tertiū: qꝛ fuit duct⁹ coꝛam Datiano ꝛc.
Cui rñdit btūs Uincen. Scito nephariū
esse apud chꝛianos: deitatꝪ cultū abnega-
re supcilia tua al's supplicia nō timem⁹ ꝛc.
Quartū qꝛ statim fuit posit⁹ in eculeo ꝛc
Quintū qñ pectib⁹ de ferro ei⁹ caro crude
liter lacerabat̄: ꝛ dicebat. Nō sūt cōdigne
passiōes hui⁹ t̄pis ꝛc. Ro. viij. Sextū fu
it ꝺ lamis ferreis ignitꝪ ad ei⁹ latera appli

catis: ꝛ ipe dicebat. Probasti cor meũ ꝛc. Septimũ: q2 fuit positus i craticula sicut btũs Lau. De hoc cãtat eccl'ia. Assumpt9 est ex oclo leuita Vincẽ. atq3 ad pati. rap. moras carni: arguẽdo ad penã alacriter ꝑ perabat. Et al's. Chri miles ꝑcios9 Vincẽ. ꝛc. Octauũ: q2 fuit postea posit9 in cippis ligneis i carcere tenebrosa ꝛc. Dic quõ affuerũt sibi angeli ꝛc. Et multi videntes ꝯuersi sunt ꝛc. Ecce sapiẽtia apl'ica: ꝛ poterat dicere cũ ap'lo. Oia sustineo ꝑpt' electos: vt ꝛ ipi salutẽ ꝯsequant: q̃ i chr'o Jesu cũ gl'ia celesti. ij. Tim. ij. Moralit. Si amicis suis tam care vendidit chr's paradisum: quid faciet nobis ꝛc. Dic cõtra illos q̃ nolũt facere pniam: nec laborare ad acqrendũ paradisum. De q̃b9 dĩt Dauid. In labore hoim nõ sunt: ꝛ cũ ho. non fla. Glo. sed cũ demonib9 in inferno cruciabũtur. ¶ Dic quarto ꝛc. Sapientia angelica q̃ ꝯsistit in hoc vt in oꝑib9 suis ꝑponãt honorẽ dei sup omnia. Declarat sic. Nota de lucifero quõ supbiuit ꝛ quõ Michael et ceteri ãgeli boni restiterũt sibi ꝑferẽtes honorẽ dei ꝛc. Jdo cõfirmati sunt in gr'a. Autoritas. Per sapientiã sanati sunt q̃cũq3 placuerũt tibi a ꝑncipio. Sap. ix. Sanati sunt. s. ab infirmitate cõmuni creaturarũ rationaliũ que est peccabilitas ꝛc. Istã sapientiã habuit btũs Vincẽ. q2 in nullo tormẽto mortuus est ad honorẽ dei: s3 positus in lecti mollicie p̃ijs credentiũ manibus chr'o spũm reddidit: et poterat dicere cum ap'lo. Magnificabit chr's in corpore meo: siue ꝑ vitã siue ꝑ mortẽ. Mihi ei viuere chr's est: et mori lucrũ. Phil'. j. Nota Viuere chr's est: q2 virtute chr'i supnali et miraculosa vixit in tã duris tormentis Istã sapientiã debemus habere nos vt in omnib9 et sup omĩa q̃ramus honorẽ dei. In omnib9 honorificet de9 ꝑ Jesum chr'stũ dñm nostrũ: cui est gl'ia ꝛ imperiũ in secula seculoꝝ Amen. j. Pe. iiij. ¶ Dico q̃rto sapiẽtia heroica. i. diuina: q̃ ꝯsistit in hoc quãdo deus obtinet de creatura fines quẽ intẽdit: nõ obstantib9 ꝯtrarijs medijs imo mediantib9 illis: qđ est cõtra regulã phie que hab3 q2 ex cõtrarijs non ꝑducit cõtrariũ: sed diuina sapiẽtia ex cõtrarijs ꝑducit cõtrariũ: vt patet exemplũ in Joseph vendito ꝛc. vt fieret seruus: et tamẽ diuina sapientia ex isto medio fecit eũ dominũ. Et ideo dicit Sap. vij. et. viij. Sapientiã. s. diuinã nõ vincit malitia. s. creaturaꝝ. Attingit aũt a fine vsq3 ad finẽ fortiter et disponit omnia suauiter. Et alibi. Nõ est sapiẽtia/ nõ est prudentia/ non est cõsiliũ ꝯ dominũ. Prouer. xxj. Istã sapiẽtiã deus dedit beato Vincẽ. ꝛc. Dic quõ Dacianus fecit ꝑijci corp9 ei9 mortuũ ꝛc. Et tamẽ diuina sapientia fecit ipm semp cõseruari. et tandẽ deuote sepeliri a fidelibus extra muros ciuitatis Valẽtie. Jdo dicit Vincẽtius: quasi vincens Dacianũ Vñ cantat eccl'ia. Vincentẽ mundũ adoremus dominũ in quo ꝑsuturã mundi martyr vicit Vincentius.

¶ In festo Cõuersionis sancti Pauli. Sermo. xxi.

Uas electiõis est mihi iste vt portet nomen meũ corã gentib9 et regib9 et filijs israel. Act. ix. Pro introductiõe materie reperio q2 q̃libet creatura dicit esse vas in scriptura. Probat ratiõe ꝛ autoritate. Ratio sumit a similitudine. Autoritas Dionysij. Quia igit omnis creatura fm doctrinã Diony. de di. no. c. c. fm gradũ sue entitatis est receptaculũ diuine bonitatis se ad oĩa diffundẽs fm vniuscuiusq3 bonitatẽ seu capacitatẽ. cũ aũt ratio susceptibilis et receptibilis sit ratio vasis: ideo omnis creatura est vas receptibile bonitatis diuine. Sicut ecõtra dicit de malis hoib9 q2 sunt vasa iniq̃tatis. Gene. xlix. Symeon ꝛ Leui frẽs vasa iniq̃tatis bellantia. Et hoc rõne accidẽtiũ maloꝝ. s. vitioꝝ: sed rõne essentie sue q̃libet creatura est vas diuine bonitatis: eo q2 in qualibet creatura est deus ꝑ essentiã/ potentiã et ꝑsentiã. Sed attendẽdũ est q2 in magna et solẽni domo sunt quattuor genera vasoꝝ: sicut dĩt ap'ls. ij. Tim. ij. In magna inquit domo nõ solũ sunt vasa aurea ꝛ argẽtea: s3 ꝛ lignea ꝛ fictilia. ꝛ q̃dã q̃dẽ i honorẽ: q̃dã aũt i ꝯtumeliã. Quia aũt tot9 mũdus ẽ q̃dam magna dom9 dei: iuxta illud Baruch. O isrl' q̃3 mag ẽ dom9 dei: ꝛ igẽs loc9 possessionis ei9: magn9 ꝛ nõ hñs finẽ: excelsus et imensus. Cuius domus paterfa. deus est

vt habeẗ Matth.xx. Idcirco in mūdo sūt q̄ttuor genera creaturaꝝ: quasi q̄ttuor genera vasoꝝ: sicut dic̄ btus Gre. sup Mat. Primū genus creaturaꝝ est q̄ ita habēt eē ꝙ non viuūt nec sentiūt nec intelligunt: et ista sunt q̄si vasa fictilia: vt terra/lapides: q̄ sūt in fine creature in ordine q̄ttuor elementoꝝ ꝛ entiū. Scdm gen⁹ creaturaruꝫ est illarū creaturaꝝ q̄ sunt ꝛ viuūt: sed nō sentiūt nec discernūt vt planete: ꝛ ista sūt q̄si vasa lignea: qꝛ sicut hmōi vasa presunt fictilib⁹. sic iste creature animate excellūt inaīata. vnde fm nobilitatē nota nobilior est arbor vel vna planta q̄ꝫ aurū ꝛ argētuꝫ ꝛc̄. Tertiū genus est illarū creaturaꝝ q̄ nō solū sunt et viuūt: sed etiā sentiunt: sed nō discernūt. sicut bruta ꝛ hmōi sunt q̄si vasa argentea q̄ excellentiora sūt vasis ligneis. Et ex h̄ nota ꝙ vn⁹ vermis vel pulex vel pedicul⁹ est nobilior creatura q̄ꝫ aurū ꝛ argentū. Quāuis tu posses mihi dicere. Teneas ꝗ pro te pediculos ꝛ mihi da aurum ꝛc̄. Vide supra facie ꝓxima secūdū gen⁹ creaturaꝝ: et magis appropinquāt ad claritatē aīe intellectiue. ¶ Quartū genus est illaꝝ creaturaꝝ q̄ nō solū sunt/viuūt: ꝛ sentiūt: sed etiā discernūt: sicut est creatura rōnalis hō et angelus: et ista sunt quasi vasa aurea: qꝛ sicut auꝝ est excellenti⁹ oīb⁹ metallis: ꝛ etiā maxime imitaẗ claritateꝫ solis: ita hmōi creature excellūt al's ꝛ imitanẗ claritatē ꝛ naturam diuinitatꝭ ad cuius si͠litudinē create sunt. Gen̄. j. Faciam⁹ hominē ꝛc̄. Notandū tn̄ ꝙ apl's in auctoritate ꝑallegata. ij. Tim̄. ij. Subdit dicēs. ꝙ hmōi vasoꝝ quedā q̄dem sunt in honorē: quedā aūt in cōtumeliaꝫ. Sic hmōi creaturaꝝ rationabiliū: quedā sūt i honorē: sicut electi oēs qui dicunẗ vasa electōis et diuine miscdie. De maria magdalene cantat eccl'ia. Post fluxe carnis scādala fit ex lebete fiala: in vas trāslata glie de vase ꝯtumelie. Quedā in cōtumeliā sicut reprobi q̄ sunt vasa diuine iracūdie q̄ oīa ordinata sūt ex diuina ꝓuidentia vt in vase miscdie on̄daẗ diuina bonitas ꝛ clemētia et in vase ꝯtumelie ꝛ ire diuine on̄daẗ diuina iustitia: sic̄ dr Apl's Ro. ix. De⁹ volēs on̄dere irā suā ꝛ notā facere potentiaꝫ suā: sustinuit in m'lta patiētia vasa ire apta in interitum: vt on̄dat diuitias glie sue in vasa miscdie q̄ ꝑparauit in glia. Sic et Aug. xxiij. q. iij. Nabuchodonosor. Vas. sire nūq̄ꝫ de⁹ redderet interitū si nō spontaneū inuenireẗ hō bīe pctm̄. Quia ꝗ beat⁹ Paul⁹ nō fuit vas ad ꝯtumeliā prestituꝫ q̄uis fuerit al's vas cōtumelie. s. ante conuersionē: sed fuit vas in honorē ꝑdestinatū: sicut dr ip̄e. Ephe. j. Qui ꝑdestinauit nos in adoptionē filioꝝ ꝑ Iesum christuꝫ dn̄m nr̄m. Ideo dn̄s Iesus chr's reuelās h̄ Ananie dixit d̄ eo. Vade qm̄ vas electionis est mihi iste: vt portet nomen meū ꝛc̄

¶ Pro s̄monis fundamēto in q̄ agiẗ d̄ iustificatiōe seu ꝯuersione sc̄ti Pauli oritur questio theologicalis. Querit̄. Vtrū ad ꝯuersionē seu iustificationē sc̄ti Pauli fuerit req̄sita gr̄e infusio. Arguiẗ: ꝙ nō. q̄cq̄d deus pōt facere siue potuit mediāte causa secūda pōt/siue potuit facere sine ea: ergo si deus potuit iustificare sc̄tm̄ Paulū mediante gr̄a: potuit etiā facere sine ea: sequitur in oppositū non expelliẗ tenebra corporalis nisi ꝑ lumen corporale: ꝗ nec tenebra peccati expelliẗ: nisi ꝑ gratiaꝫ q̄ est lumen sp̄uale. ꝗ ad ꝯuersionē seu iustificationem sc̄ti Pauli fuit requisita gr̄e infusio. et sic q̄stio manet ꝓ vtraq̄ꝫ pte dubia. Ad questionē. R̄nsio est s̄m Richardū. iiij. disti. xvij. art. iiij. q. ij. ꝙ sicut qn̄ ex vno elemēto fit aliud: cōcurrūt q̄ttuor: scꝫ vnius forme corruptio: et alteri⁹ generatio ꝛ dispositio ad corruptionē vni⁹: ꝛ dispositio ad generationē alteri⁹. sic ad ꝯuersioneꝫ Pauli siue iustificationē fuerūt q̄ttuor req̄sita: scꝫ in pctis destructio q̄ est culpe remissio q̄d est primū. Nā ait Arist. ij. de aīa. Actus actiuoꝝ sūt in patiente ꝑdisposito: habeẗ de penitētia. dist. ij. §. si aūt. Naturaliẗ remissio pctōꝝ ꝑcedit: infusio gr̄e sequitur. Scdo requiriẗ gr̄e infusio ꝙ rōne patet. Oīs aīa aut est deo inimica aut amica. s. amica n̄ nisi ꝑ gr̄aꝫ: ꝗ cū desinit esse inimica ꝑ iustificationē oportꝫ ꝙ detur sibi gr̄a. sequiẗ. ꝛ illa gr̄a fuit secunda cā iustificationis siue ꝯuersiōis sc̄ti Pauli loq̄ndo d̄ cā formali ꝛ nō efficiente. Ideo sic̄ de⁹ nō p̄t facere aliq̄d esse albū sine albedine: sic nec iustū sine gr̄a: ꝛ sic habeẗ solutio argumēti. Tertio requiriẗ dispositio ad destructiōeꝫ iniq̄tatꝭ q̄ est culpe detestatio habendo horrorē de pctō. Quarto req̄riẗ dispositio

ad susceptionē gratie q̄ est liberi arbitriȷ̄
ad deū ꝯuersio: ꝛ sic patet ꝙ ad ꝯuersionē
sancti Pauli siue iustificationē fuit requi
sita grē infusio q̄ fuit refertus ꝛ i apostolū
a deo elect⁹: iuxta verba p̄assumpta. Vas
electionis est iste. Patet thema. In q̄ no
ta duo p̄ncipalia mysteria de eo. Primuʒ
notatur mysteriū capacitatis ad ꝯtinēduʒ
diuina munera. Vas electiōis ē mihi iste
Secūdo notat̄ mysteriū fecūditatꝫ ad ꝓ
pinandū eadē diuina munera. Vt portet
nomē meum ꝛc̄. Et ista duo mysteria sūt
ordinatissime posita: q: nullū vas pōt ha
bere fecunditatē ad ꝓpinandū. nisi haberꝫ
capacitatē ad ꝯtinendū. Ex ordine istoruʒ
mysterioꝝ accipiunt̄ q̄ttuor ecclīastica do
cumenta. Primū est ꝙ null⁹ debet i eccle
sia regere/ nisi prius sit virtutibꝫ imbutus
q: virtutꝫ acq̄sitio ꝑtinet ad vasis capaci
tatē. Ista aūt ꝟtutis acquisitio nō pōt be
ne acquiri nisi ꝑ subiectionē ꝛ obedientiā.
Jō de iure canonico ordinatū est ꝙ null⁹
possit eligi in p̄latum alicui⁹ ecclie: nisi sit
expresse ꝓfessus: ꝺ electio. c. Nullus. li. vȷ.
Et Greg. in. ȷ. dialo. in prin. vsus quidē re
cte ꝯuersatiōis est vt preesse non debeat q̄
subesse nō didicerit: nec obedientiā subie
iectis imperet quā prelatis nō nouit exhi
bere. Secundū documentū est ꝙ null⁹ de
bet in ecclīa docere nisi p̄mo fuerit suffici
enter instructus: q: adiscere est actus ca
pacitatis: docere aūt est actus fecūditatꝫ
licet em̄ quidā scti habuerūt ex speciali do
no h̄ vt nullum habuerint magistrū: et tñ
alios docuerūt: sicut de Moyse q̄ nullum
hoiem magistrū habuit/ a quo legem di
dicerit. Vide in. c. Cū ex iniūcto. de here
ticis. sic ꝛ Joā. bap. Itē de Equitio de q̄
loquit̄ Greg. in. ȷ. dialo. Tamē nō sine ma
gistro interiori: q: habuerunt spūm sanctū
q̄ eos interi⁹ diligēter instruxit. q̄d tñ ñ est
trahendū ad ꝯsequentiā Greg. in. i. dialo.
vbi sup̄ loquēs: de talibꝫ dic̄. Quorū tñ li
bertas vite ab ifirmis ad exemplū non est
trahenda. ne dū se quisq̄ scō spū implerū
p̄sumit: discipulus hominis esse despiciat et
mgr̄ erroris fiat. Ad idē facit dictū Leōis
pape. xxiiȷ. q. iȷ. Quid autem. Et. ix. q. ȷ̄.
Due sūt leges. Tertiū documētū ē ꝙ nul
lus dꝫ ministrare in aliq̄ gradu/ nisi i illo
fuerit instruct⁹: q: sicⁱ ministratiōe atten
ditur fecūditas: ita in instructiōe attendit̄
capacitas. Ex h̄ nota ꝯ sacerdotes ig̃ran
tes ministrātes sacramēta. Quartū docu
mentū est ꝙ nullus dꝫ in ecclīa iudicare:
nisi fuerit auctoritas legitime tradita: q̄a
auctoritatꝫ collatio ꝑtinet ad capacitateʒ
ꝛ iustitia distribuit̄ ad fecunditatē. Jō dt
Diony. iȷ̄. Eccle. hierar. ꝙ pri⁹ est i se di
uina ꝑticipare: q̄z aliȷ̄s distribuere. Quia
ꝗ ad declarandū q̄liter btūs Paul⁹ fuerit
vas electiōis: assumptū est verbū ꝓpositū
Ideo circa hui⁹ vasis mysteriū occurrunt
multa declarāda. ¶ Primo de q̄ materia
fuerit istud vas formatū. Solēt em̄ vasa
relicta ad officia notabilia fabricari de no
bili materia ꝛ p̄ciosa: sicut Moyses fec̄ ta
bernaculū ꝛ Salomō templū ꝺ auro p̄cio
so ꝛ purissimo. Istud aūt vas de q̄ fit vo
bis ꝟmo de optima materia fuit: qꝺ de se
mine p̄triarchaꝝ ex q̄bꝫ fuit corpus christi
ex illis em̄ est christ⁹ ꝟm carnē Ro. ix. Et
singularit̄ ex tribu Beniamin q̄ fuit fili⁹
Rachelis: sicut ipe dic̄ Phil. iȷ̄. Ego isra
elita sum ex semine Abrae de tribu Ben
iamin: q̄ tribꝫ habuit q̄ttuor ꝓuilegia ꝯtē
ta i sacra scriptura. Primū q: fuit ꝺ regia
dignitate: q: prim⁹ rex. s. Saul fuit de tri
bu Beniamin. ȷ. Reg. ix. Scōm q: fuit ꝺ
regia ciuitate: q: de hierl'm q̄ fuit vrbs re
gia. data isti tribui Josue. xviȷ̄. c. Tertiuʒ
q: fuit de regia affinitate: q: reges cōit̄ in
de accipiebāt vxores de hierl'm: vt ptꝫ Ex
odi. iȷ̄. ꝛ. iiȷ̄. lib. reg. Postq̄ȝ fuit translata
regia dignitas ad tribū iuda: cui⁹ primus
rex fuit Dauid. Quartuʒ q: fuit de regia
fidelitate: q: cū decē tribꝫ recederēt a dn̄o
Dauid tp̄e Roboā sola trib⁹ iuda Ben
iamin adhesit tribui regie vt p̄misit. Achi
as silonites Jerobeaʒ ex ꝑte dei: vt habet̄
iȷ̄. Reg. xȷ. Et ex h̄ vltimo ꝓuilegio ꝯsecu
ta fuerūt huic tribui q̄ttuor bn̄ficia. Pri
mū q: nō fuit ꝑ idolatriā deprauata sicut
alie. x. tribꝫ: que oēs sunt dānate ꝑ idola
triā: vt hꝫ. iȷ̄. Reg. xȷ̄. Scōm q: ista tribꝫ
nō fuit ita cito captiuata sic̄ alie. x. tribus:
vt hꝫ. iȷ̄. Reg. al's. iiȷ̄. Reg. Tertiuʒ quia
ista tribꝫ citi⁹ fuit de captiuitate liberata:
q: decē remanētibꝫ in captiuitate illa cuʒ
tribu Juda fuit relaxata ad tēplū reedifi
cadū p⁹. lxx. annos: vt hꝫ Esdre. ȷ. c. sub re
ge Cyro. Quartū q: ista fuit vsq̄ ad ad

uentū chri in terra pmissiōis pseruata: qa post istā captiuitate non legit fuisse captiuitas vniuersalis añ aduentū chri. ¶ Secundo declarandū est qlit istud vas pciosum fuit reparatū: qñ em vasa pciosa franguntur solent cū diligētia reparari ne tādez amittanf. Fuit em istud vas fractū qñ vt lup⁹ rapax psequebat ecclam dei. Vñ Act. ix. Saul⁹ adhuc spirās minaz et cedis in discipl'os dñi 7c. Sz fuit postmodū reparatū in ei⁹ puersiōe. Prophetiā habes Gen. xlix. Beniamin lup⁹ rapax mane comedz pdam 7 vespe diuidet spolia 7c. Hic histo nā sicut hz Actuū. ix. Circa moralitatez dic φ qttuor fuerūt in Pauli cōuersione q fuit specialr in cuiuslibz pctōris puersiōe. Primū est illūinatio diuinalis: duz dicit. Circūfulsit eū lux de celo. Scdz ē ptritio cordialis: q notaf in ei⁹ psecutionē. Tertiū pfessio ē sacramētalis: q notaf qñ duxerunt eū in ciuitatē Damasci: q interptaf sanguinē ppināe: 7 significat ecclam militātē que ppinat sanguinē christi psecrādo illū 7 cōlcando. Tunc ḡ pctōr ingredif ecclesiam militantē merito qñ confitef peccata. Quartū est satisfactio penitentialis: qd significat in eo φ nō comedit trib⁹ dieb⁹. et postea pdicabat Jesum affirmans qm hic est fili⁹ dei: 7 cōfundens iudeos et sic satisfecit de priori psecutiōe 7 blasphemia. De q etiā se accusat dicēs. Pri⁹ fui blasphem⁹ et psecutor et cōtumeliosus. j. Timo. j. Nota moraliter: φ in cōuersione pctōris solent octo actus interuenire qui fūt descripti hac puersiōe. Primus act⁹ est illūinatio: qua pctōr illuminaf vt pctm suum videat/ qd ante pus non videbat. ps. Si nescierūt neq intellexerūt in tenebras ābulans postea co cogscit di. O miser tot anni fūt. 7c. morb⁹ ei curari ñ pt/ nisi pus cognoscaf. Jō dic: circūfulsit eū lux de celo 7c. Secūd⁹ act⁹: q: pctōr psterniť vt se talē cōgitādo pctm abiciat p actū ptritiōnis 7c. Vide ḡ in alio smone mgri Vincētij. sed dic tm qttuor de illis. ¶ Tertio notandū est qlit istud vas fuit purificatuz. Oportz ei φ vas p⁹φ ē repatū φ purificef. Et sic Pau. p⁹φ fuit p pūsiōz repat⁹ fuit p baptiımū purificat⁹. In qdē baptismo fuerūt qttuor miracla ppetrata. Primū fuit miraclm dñice apparitōis qñ appuit Ananie di. Uade Anania 7c. Scdz fuit dñice ostensiōis: qñ ondit Ananiā Saulo excecato ibidē. Et vidit viz noie Ananiā introeuntē. Tertiū fuit dñice illūinatiōis q: ad ipositiōne manuū Ananie ceciderūt qsi squame 7c. 7 visuz recepit. Quartū fuit dñice infusiōis: q: tūc fuit repletus spūsctō dicēte Anania. Saule frat. dñs Jes⁹ misit 7c. 7 vsq. ipsearis spūsctō. Jstis pmissis secuta est plena remissio oim pctōz. ¶ Quarto notanduz est qliter istud vas fuit pbatū: q: vas pciosuz postφ purificatū est. pbaf vt reus valor appeat. Jta istō vas fuit in igne multiplicis tribulatiōis pbatum: sic pmiserat chrs. Ego ostendā illi quanta opoꝛteat eum p noie meo pati: et in h ostendif magna miscdia dñi et iustitia. Misericordia quidē in eo φ cum chris cōuertit. Justitia vero in eo φ ipz tot mala pati voluit. Nota moraliter de illis qui puertunf φ mlta mala patiunf 7c. Pꝛio q religionē ingrediunf 7c. Scdo penitētes 7c. patiunf detractōes/ derisiōes. dolorem capitis 7c. Tobie. xij. Quia accept⁹ eras deo: necesse fuit vt tētatio pbaret te. Et ad h significandū voluit chrs tentari statim post baptismum 7 ieiuniū: vt patet Mat. iiij. Jō dz Eccli. ij. Fili accedes ad futurē de ista iniustitia 7 timore 7 prepara aiam tuā ad tentationē. Sz in speciali fuit qttuor vicib⁹ examinat⁹. Pꝛimo vinculis 7 carcerib⁹: sic em alios alligauerat 7 carcerauerat: ita fuit ipe mltotiēs alligatus 7 carcerat⁹ 7 pedib⁹ cathenat⁹: vt patz Act. xx. Scdo fuit examiat⁹ plagis 7 verberib⁹: q: sicut alios cedebat 7 affligebat cōpellens blasphemare. ita ipe fuit virgis cesus ter: 7 qnquies plagat⁹ sicut ipe refert ij. Cor. xj. A iudeis qnquies qdragenas vna min⁹ accepi. Ter virgis cesus suz. glo. Ambro. sup illud. Quinquies quadragenas 7c. quinquies a iudeis flagellatus est fm legē Moysi: accipiens plagas. xxxix. S cōt Deut. viij. 7. xxv. c. φ ergo p qnqz vices factū est hic sūmatim refert. Nota h quando semel pmisit se cedi 7 postea allegauit priuilegiū ciuilitatis romane. Tertio fuit examinat⁹ in periculis 7 terrorib⁹ sicut alios terruerat cōminando. Jnquit Spirās minarū 7 cedis in discipulos dñi 7c. ipe ppessus est: sicut ipe refert vbi sup.

Quarto fuit examinatus mortẽ dānationib⁹. sicut ipe deuastabat ecclẽiam vsq; ad mortẽ. Unde sicut ipe fecit btõ Stephano: q: coadiuuauit oẽs lapidantes eũ: ita ipe semel fuit lapidatus ꝛ semiuiuus relictus: sed diuina ꝟtute saluatus: in Listris ciuitate Licaonie: sic legit Act. xiiij. Un q: in tot aduersitatib⁹ remāsit intrepidus Unde ipe dicit Rom. viij. Certus sum eñ q neq; mors / neq; vita ꝛc. Ideo sibi ꝯuenit qd habet Eccli. xxvij. Uasa figuli ꝓbat fornax: ꝛ hoies iustos tentatio tribulatiõis. Itẽ illud Eccli. l. Quasi vas auri solidũ ornatũ omni lapide ꝑcioso ꝛc.

Quinto notādũ est: qliter istud vas sic ꝓbatũ fuit repletũ. Solẽt eñ vasa ꝑciosa ꝑciosis liquorib⁹ adimpleri. Fuit aũt istud vas adimpletũ qñ spũs eius fuit rapt⁹ vsq; ad tertiũ celũ: ꝛ audiuit arcana ꝟba que nõ licet homini loq. ij. Cor. xij. Tāta est eñ capacitas anie intellectiue: vt nõ possit adimpleri: nisi ꝑ illud infinitũ obiectũ

¶ Notandũ aũt q in isto raptu q̃ttuor ꝑconia audiuit q̃ sunt notāda. Primũ est q: ibi audiuit inenarrabilia q̃ nõ licet hoi loq. Scdm est q ipe vidit incõphẽsibilia: sicut determinat Aug. sup Gen. ad litterā: tũc Paulus vidit deũ ꝑ essẽtiā: sicut vidẽt sancti in patria. Tertiũ est q dilexit intelligibilia beatifice: q: tunc dilexit fruẽdo cognitis eo modo quo sancti ꝯtẽplant. vñ credit fuisse btũs cũ in istis duobus actib⁹ beatitudo ꝯsistat. Quartũ est q visa memoriter retinuit: q: recordabat visionis de qua loquebat. ꝛ ꝑ ꝯsequẽs de omnib⁹: q̃uis nõ recordaret vel poti⁹ nesciret quõ vidisset an in corpe ꝛ an extra corpus. Sed attendendũ q quattuor ꝑsone nomiant in sacra scriptura: q̃ in hac vita deum vidisse credunt. Primus fuit Moyses de quo determinat btũs Aug. xij. sup Gen. ad litterā. Scds fuit Esaias q ideo ẽm Origenẽ fuit secatus siue sectus cũ serra lignea: ꝛ se deũ vidisse testatus est. Esa. vj. Cũ dictũ fuisset Moysi. Nõ videbit me homo ꝛ viuet. Exo. xxiij. Et ẽm Aug. illa visio ponit hoiem vltra statũ. Tertius fuit Ioãnes euãgelista q: mysteria verbi sine diuina visiõe nõ potuisset ꝑcipe vt videt. Unde dicit Io. j. Uidimus gliam eius gliam quasi vnigeniti a patre plenũ grã. Quartus fuit Paulus vbi supra. Et alibi dr. Nos ꝟo omnes reuelata facie gliam dñi speculātes in eandẽ imaginẽ trāsformamur a claritate i claritatẽ tanq; a dñi spũ. ij. Cor. iij. Sed verius est credere solũ de Paulo ꝛ Moyse. ꝛ de Paulo quidẽ hoc cõcorditer doc. affirmat. De Moyse ꝟo aliqlis dubitatio est. Nā Tho. j. ij. q. lxxxviij. ar. iij. Ad secundũ videt dicere q Moyses non videbat ipam essentiā dei. ꝛ allegat Aug. xij. sup Gen. ad litterā. Qd ergo dicit Exo. xxxiij. q dñs loqbat cuz Moyse facie ad faciẽ loquit ẽm opinionẽ ꝑpli. Uel intelligit ꝑ visionẽ faciei queda eminẽs ꝯtemplatio ꝛ familiaris. infra tamẽ diuie essentie visionẽ: ẽm Tho. ibi. Et ꝯcordat glo. decreti. viij. q. j. Moyses. q̃uis ꝯtrariuz videat dicere Tho. ij. ij. q. clxxv. ar. iij. Rogemus dñm ait: ꝛ nos ipi eandẽ gliam speculemur hic ꝑ grãm ꝛ in futuro ꝑ gliam.

¶ In festo purificatiõis beate Marie ꝟginis. Sermo. xxxij

Dies purgationis Marie. Lu. ij. Hodie fit festũ de scõ Symeone: ꝛ de ꝟgine ꝛ de chrõ. ꝛ ideo est de maiorib⁹ festis totius anni. Inquantũ autẽ festũ istud est Symeõis dicit dies obuiatiõis Symeonis. Inquātũ est Iesu chri dicit dies ꝑsentatiõis Iesu chri. Inquātũ est ꝟginis dicit dies purgatiõis Marie. Addit ꝛ quartũ nomẽ. s. candelaria. Hic vt habet in legẽda: ex eo q: ecclĩa instituit candelas portari hodie.

¶ Pro fundamẽto ꝟmonis orit theologicalis q̃stio. Querit: vtr̃ virgo Maria debuerit templũ ingredi cum filio ꝛ facere hāc purificatiõem sicut alie mulieres. Arguit q nõ. Cõceptio erat ordinata mulierib⁹ q̃ pueros ex semine ꝯceperāt: ꝛ quorũ filij vel filie erāt cõcepti vel cõcepte i originali pctõ. Sed virgo Maria nõ cõcepit ex semine. s. virili: sed mystico spiramine: nec chrs filius Marie fuit ꝯceptus in pctõ originali. igit ꝛc. In oppositũ virgo Maria nihil fecit quin facere debuerit: quia nihil illicite egit. ergo virgo Maria

debuit ingredi templū ⁊ facere hāc purificationē. Et sic q̄stio manet p vtraq̄ pte dubia. Ad q̄stionē rñdendū est fm Tho. ii.par.q.xxxvii.ar.iii. Et Bern. in sermōe de purificatione: q virgo Maria debuit templū ingredi ⁊ facere hanc purificationē. ⁊ hoc ꝓpter tria.

Primo ꝓpter humiliationē.
Scdo ꝓpter occultationē.
Tertio ꝓpter exemplificationē.

¶ Primo ꝓpter hūiliationē vt ipa se humiliaret obseruādo legē Moysi quā de9 p̄cepit Moysi: vt habet Leuit.xii. Mulier si suscepto semie pareret masculū/immunda esset septē dieb9. s. ꝯsortio hoim: et ab ingressu tēpli: ⁊ a tactu sacroꝝ. Sz cōpletis septē dieb9 die octaua circūcideret puer. ⁊ ipa q̄dē mūda efficiebat q̄ ad consortiū hoim. Sed adhuc q̄ ad ingressum templi et tactū sacroꝝ imūda erat triginta trib9 dieb9. Cōpletis ꝟo triginta trib9 cū septē p̄cedentib9 q̄ faciūt quadraginta ⁊ tūc mulier itrabat templū: ⁊ p̄sentabat pueꝝ/offerens dño p se ⁊ p puero sacrificia. qd virgo Maria fecit/nō q indiguerit: qz p̄dicta nō habuit: sed hoc fecit voluntarie: et humiliādo se ⁊ nō coacte. Et sic habet solutio argumēti: et hoc illicite nō fecit: qz fecit ꝓpter bonū finē. ⁊ sic habet solutio argumēti in oppositū. Ideo est vna theologoꝝ maxima: q oēs grē que sunt in Maria ortū habuerunt a chrō: q est fons omniū gratiaꝝ. Ipa igit debuit cōfirmari humilitati filii: q humilib9 dat grām: q chrs humilitati legis se obtulit. Iaco.v. Chrs Jesus ex humilitate cordis alia oia onera legis portare voluit: quib9 nō tenebat: voluit pati. ⁊ sic de aliis. Igit ita dicēdū est de ma. ꝟgi. Scdo ꝓpter occultationē: vt occultaret esse mater dei diabolo/ qui sciebat verbū dei esse incarnandū: sed ignorabat tps/horā ⁊ modū: qa si diabolus sciuisset: impediuisset redemptionē generꝭ humani: licet demones cognouerūt verbū dei esse chrm: hoc nō fuit nisi ꝯiecturalit cū cognouerūt in cruce. Joan.xiiii. Venit em̄ p̄nceps mūdi huius ⁊ i me nō habet quicq̄: scꝫ. ergo si ꝟgo Maria ad templū nō iuisset: ⁊ non fecisset sicut alie mulieres/venisset suspicio in mēte demonis q vere esset mater dei: ⁊ q legi nō subiiciebat: quo facto chri passio fuisset ab illo quodāmodo impedita. Sanctus Tho.iii.dist.xxx.arti.x. Demon ꝓhibebat a diuina virtute ab inuestigatione beate Marie. Albertus sup Missus. Demon nunq̄ cognouit virginē esse matrē dei ante filii passiōem. Tertio ratione exemplificatiōis vt daret nobis exemplū purificādi a malis actib9 p ꝯtritōem. Ambro. Lachryme lauāt delictū p ꝯfessionē. Paulus ad Rom.x. oris ꝯfessio fit ad salutē. voluit igit ingredi templū iuxta verba ⁊c. Quia aūt spūalib9 hodie fit festum de virgine. Primo ergo loquor de virgine. Scdo de chro. Tertio ð Symeone.

¶ Quantū ad p̄mū intro materiā istam p modū questionis. Querit ergo: quare istud festū dicit festū purgatiōis seu purificatōis Marie: Et arguit sic. Nulla debet purificari que nō fuit maculata pus: sed virgo fuit sine aliqua macula. ergo ⁊c. Minor pbat: qz virgo Maria fuit intātū sine aliqua macula q spūssanctus phi locaptus ð ea dixit. Quā pulchra es amica mea/q̄ pulchra ⁊ decora. Et ifra. Tota pulchra es amica mea ⁊ macula nō est in te. Cāti.iiii. Nota ter dicit pulchra: qz fuit pulchra in anima sine cogitatiōe mala ⁊c. Secūdo in ore nō loquendo malum ⁊c. Tertio in toto corpe: qz nunq̄ in aliquo peccauit ⁊c. Vñ dicit Ans. in lib. de ꝯceptu virginali: q decuit q ꝟgo Maria ea puritate niteret: qua sub deo maior nequit intelligi. Quare ergo dicit thema: Dies purgatōis ⁊c. Rñdeo. Istā q̄stionē declarat beatus Lucas in euāgelio. Post q̄ em̄ dixit dies purgationis Marie: statim adiunxit. fm legem Moysi: nō dixit fm p̄sonā suam: quia nō indiguit. Modo videamus que est ista lex Moysi quā dedit mulierib9 parientib9 masc̄los. Dicit em̄. Mulier si suscepto semine immunda erit septē dieb9 ⁊c. Vide in legenda vsq̄ purgatiōis sue. Leuit.xii. Questio est hic quare deus ordinauit istā legē. Nunquid pctm̄ est generare filios ⁊c. Rñdeo inter ceteras rōnes q̄s vide in legenda: que ponit tres rōnes. Prima est historica et litteralis. Scda est allegorica ⁊ spūalis. Tertia est anagogica ⁊ supnalis. Prima ergo est ad denotandū q ania .xl.

die intrat in tēplū corpis si est masculus.
Scōa est ad signandū q sicut aīa.xl.die
corpi infusa maculatur sic.xl.die tēplū ingre-
diēs ab ipa macula p hostias amplius ex-
piet. Tertia est ad denotandū q illi in tē
plū celeste merent̄ ingredi q decē pcepta
cū fide quattuor euāgelistarū obseruant.
Quarta est illa q hic ponit̄. Potes dicere
tm̄ pmā z quartā. Inter ceteras rōnes q̄s
doc. assignāt ē ista. Una. Oia pcepta le-
gis reducunt̄ ad.x.pcepta decalogi q frā-
gunt̄ qdrupliciter.s.opatiōe/omissiōe/co-
gitatiōe/z locutōe. z qttuor decies faciūt
numerū quadragenariū. Mulieres autē
in ɔcipiēdo/portādo/pariēdo/z nutriēn-
do: istis quattuor modis peccāt. Ideo zc.
Primo peccāt opatiōe i ɔcipiēdo: qr sicut
equus z mulus in qbus nō est itellect. ps.
Ecce em̄ in iniqtatibus ɔceptus sum. Un̄
Grego.xxxiij.q.iiij. Uir cū ppria. Sz vir-
go Maria nō peccauit opatiōe: qr nō ex
virili semie sz mystico spiramine. Un̄ no
tāter dixit lex. Mlier si suscepto semie zc.
ergo vgo nō tenebat̄ illa lege: qr nō susce
pto semine pepit zc. sicut format̄ nucleus
infra auellanā zc. Scōo peccāt omissio-
ne in portādo: qr pter onus portādi non
ieiunāt/ nō orāt zc. z licet sit fastidiose: ta
mē fingūt se magis delicatas z fastidio-
sas q̄ sint. Sed vgo Maria nō peccauit
in hoc: qa dt Bern. q erat grauida sine
grauedine: imo pgnans leuius portabat.
Da similitudine de nube q mane nō pōt
eleuari: sed qn̄ radius solis tāgit eā tūc ele
uat̄: z est leuior z deuotior. sicut etiā sacer
dos portās hostiā ɔsecratā i stomacho in
se est deuotior zc. Tertio mulieres peccāt
locutōe i parturiēdo: blasphemādo Euā
vel maritū. Interdū etiā nomināt diabo
lū vel alias zc. sed vgo Maria nō: qr si-
ne dolore sicut radius solis transit p fene-
strā vitreā. Sicut sydus radiū pfert vir-
go filiū zc. Ideo Esa.xxxv. Letabit̄ deser
ta z inuia: z exultabit solitudo z florebit
quasi liliū. Germinās germinabit̄ z exul
tabit letabūda z laudās. Gloria libani da
ta est ei decor carmeli z Saron. Quarto
peccāt mulieres cogitatōe in nutriēdo: qr
supbiūt ex eo q habēt filiū cū deberēt po
tius timere. Quid eīn sciūt si filius moritu
rus est statim zc. vel si suspēdēdus zc. Sz
virgo Maria nō peccauit hoc modo: qr
licet sciret se matrē dei: tn̄ cogitādo q erat
crucifigēdus zc. nō supbiebat. Maria au
tē ɔseruabat oia vba hec ɔferens in corde
suo. Luc.ij. Patz ergo q vgo Maria nō
erat macula pcti alicuius fedata: tn̄ voluit
humiliari ad suandū legē Moysi: acsi eēt
immūda z peccatrix. Hic practice sicut z
chrs circūcisiōe. Un̄ Bern. Uere btā vir
go nō habes causam: nec tibi opus purifi
catione. Nec filio tuo opus erat circum-
cisione. Esto inter mulieres tanq̄ vna il-
larū. Nā filius tuus: sic est in numero puero
rū. Quero hic. Nunqd hodie debēt suā-
re hāc legē mulieres? Uide infra in c. vni
co. de purifica. post partū. vbi dr q pōt sta
tim introire si vult eccliam post partū zc.
Nō tn̄ ē improbāda earū deuotio si aliquā
diu ex reuerētia velit abstinere. Est tn̄ no
tandū q ne videat̄ iudaizare: nō debēt ex
pectare quadragesimū diē: alias peccaret
grauiter q obseruaret hūc ritū tanq̄ p le-
gē Moysaicā ordinatū. Moraliter habe-
mus hic exemplum humilitatis. Quia re
spexit humilitatem ancille sue. Hic histo-
riā euāgelij: z quō offerēs par turturū ge-
nuflexa corā sacerdote rogauit eū vt ora-
ret p ea sicut alie mulieres faciebant. Et
cōpleta est pphia. Nigra sum sz formosa fi
lie hierusalē. Nolite me ɔsiderare: qr fu-
sca sim: qr decolorauit me sol. Cañ.j. No
ta Nigra.s. oculis ignorātibus eā: sed erat
formosa angelis. Nolite me ɔsiderare: scz
despiciendo. Decolorauit me sol: qr ardor
diuini amoris eā humiliari fecit. Ideo pōt
nobis dicere. Discite a me qr mitis sum
z humilis corde Mat.xj. ¶ Quātū ad
scōm zc. Intitulat̄ dies psentatiōis Iesu
chri inquātū hoc festū tāgit chrm. Hec p
sentatio nō fuit necessitatis: qr semp chrs
erat pñs cū deo: z ecōuerso. etiā in vtero
mrīs z in sepulchro zc. Fili tu semp mecū
es. Luc.xv. Similitudo est de radio solis q
descēdit in mundū illuminādo/calefaciē-
do z fructificādo: z tn̄ non recedit a sole:
sic chrs zc. Nemo ascēdit in celū nisi q de
scēdit de celo: filius hois q est in celo. Ioā.
iij. Nō ḡ fuit hec pñtatio necessitatis sz hu
militatis. Uoluit em̄ chrs suare legē. de
qua Exod.xiij. Sanctifica mihi oē pmo
genitū tā de hoibus q̄ de iumentis zc. Nō

huius leg; est duplex. Una lr̃alis: altera moralis. Litteralis est: q2 in ingressu filiorũ isrl' de egypto dñs occidit oẽ pmogenitũ zc. Rõ vo moralis. Sicut eni inter virũ z vxorẽ fit coniunctio seu mrimonium ad generandũ plẽ carnalẽ: sic iter spũm et carnẽ zc. ad generandũ plẽ .s. opa vtuosa quoz opez pncipale seu pmogenitũ ẽ intetio opantis: q2 qd est vltimũ in executione est pmũ in intẽtiõe. Primogenitũ ergo .i. intẽtio opant; est offerẽda deo. Verbi grã. Si facis elemosynã cũ hac intẽtio ne ad honorẽ dei zc. pmogenitũ offertur deo. alias si pter vanã gliam. vl' ad aliũ malũ finẽ, pmogenitũ offert diabolo zc. Idẽ de eunte ad eccl'iam : vel de ieiunãte z ceteris opib9 bonis zc. Jõ apl's. Siue mãducatis siue bibit; vl' aliud qd facet;: oĩa in gliam dei facite. j. Cor. x. Jõ dñs Jesus chrs voluit offerri z pñtari in templo zc. nõ q pmogenit9 dr nõ solũ is q est añ alios: sed etiã is anteq null9 est. et sic chrs dr pmogenitus inquãtũ homo. Itẽ voluit redimi qnq siclis argẽti: iuxta legẽ que habet Num. xviij. alias nisi redimeret erat sacerdotis z fuiebat in tẽplo. Nota hic qdruplicẽ differentiã pmogenitoz: sicut habet in legẽda z in c. Magne. de voto. Dic practice quõ virgo redemit eũ zc. Et nota humilitatẽ chri maximã hic. Nã in die natiuitat; habuit se vt pauper, in die circũcisiõis vt petor: hodie vo vt fuus: q2 voluit redimi a matre. In passione vo voluit vendi a discipl'o. Questio est hic: qre chrs voluit redimi qnq siclis: cũ ipe esset redẽptor mũdi z venerat redimere nõ redimi. Rñdeo duplex est ratio. Una allegorica: alr̃a moralis. Allegorica est hec. Voluit eni redimi qnq siclis: sicut ipe redemptur9 erat mõm qnq plagis zc. ps. Apud dñm misc'dia et copiosa apud eu; redẽptio. Scd'a rõ moralis est. Homo dũ peccat vẽdit se diabolo. Verbi grã. Supb9 vidit se pcio honoz; z luxuriosus pcio delectatiõis: z sic de alijs zc. Oport; g si vult saluari, redimi qnq siclis. i. qnq opib9 pnie: q sunt ista. Cordis ptritio, oris pfessio, corpis afflictio, debitoz restitutio, iniuriaz remissio. Et vificat illõ. Est q multa redimat modico pcio: z restituẽs ea i septuplũ. Eccl'i. xx. ¶ Quãtũ ad terciũ hoc festũ insignitũ tãgit Symeonẽ dr dies obuiatiõis Symeonis. Dic practice quõ iudei sciebant tps aduentus Messie' esse cõplerũ iuxta phiam Jacob. Nõ auferet sceptz d' Juda zc. Gen. xlix. Et hebdomadas Danielis zc. s; nõ cognoscebãt eũ. Jõ Joãnes baptista dixit eis. Medi9 vr̃m stetit quẽ vos nescit; zc. Jo. j. Jdo mlti orabãt vt ostenderet se eis singularit' sctũs Symeon. Et rñsum accepit Symeon a spũsctõ nõ visuz se mortẽ zc. et sciẽs illã phiam. Ecce stati veniet ad tẽplũ sctm suũ dominator dñs quẽ vos qritis: z angel9 testamẽti quẽ vos vult;. Malach. iij. Propt' hoc qlibet die veniebat ad tẽplũ zc. tãdez hodie spũsctũs dr sibi hodie. Obuiabis i tẽplo Messie zc. Jdo de mane iuit ad tẽplũ zc. Dic quõ accepit eum in vlnas zc. Questio est hic: qre Symeon accepit eũ in vlnis: Rñdeo ad instructionẽ nr̃am: q2 nõ sufficit chrm videre p fidẽ: s; opret ip; in manib9 sumere p bona opa: q crediderit z bap. fuerit saluus erit. Matt. vlti. Uñ dicũt aliq. Ego habeo duos oclos. s. dextrũ credẽdo chri diuinitatẽ. Et sinistrũ hũanitatẽ. Quid g ampli9 opret facere: Rñdeo. Sicut Symeon in manib9 recipe p bona opa zc. Quid pderit frẽs mei si fidẽ qs dicat se hrẽ: opa aũt nõ habeat. Nũqd poterit fides saluare eũ: Fides sine opib9 mortua est. Jaco. ij. Quidã portãt chrm solũ in oculis. s. studẽdo de chro et de reb9 diuinis. Quidã in ore tm: sicut sũt pdicatores vel magistri q bene sciũt pdicare, disputare zc. s; nõ opib9. Quidã vo in auribus tm: sicut sunt q audiũt smõẽs: sed nihil faciũt. Quidã vo i manib9: z isti sunt boni. q qd credunt: qd audiunt: qd sciunt ope cõplẽt. iuxta illõ. Estote factores verbi nõ auditores tantũ fallentes vosmetipsos. Jaco. j. Jtem Rom. ij. Non eni auditores leg; iusti sunt apud deũ: s; factores legis iustificabunt. In signũ hui9 hodie portamus candelas accẽsas in manibus. Candela habet tria. s. cera mollis. et significat carnem chri. Lychnũ significat animã. Lumen diuinitatẽ. Non ergo sufficit candela;: id est christum videre: sed oportet portare in manibus p bona opera zc. Jdeo apl'us. Glorificate et portate

deum in corpore vestro. j. Cor. vj. Tunc portatur christus a nobis: quando eius amore fugimus peccata: et operamur bona.

¶ In festo sancti Blasij martyris. Sermo. xxiij.

Granum frumenti cadens in terra mortuum. Joan. xij. ¶ Pro fundamento sermonis quod est de sancto Blasio qui suis excellentijs et bonis operationibus granum frumenti vocari meruit/ oritur theologicalis questio. ¶ Queritur: utrum facilius sit alicui operari bonum quam malum ut merito ad sancti Blasij similitudinem possit granum frumenti vocari. Arguitur quod non: facilius est operari aliquid ad quod homo pronus est sine muliere: sed homo est pronus ad malum sine muliere: ut patet Gene. vj. Sensus et cogitatio cordis humani prona sunt ad malum ab adolescentia sua. sequitur. In oppositum res tamen est facilior ad operandum quatenus homo ad illam rem magis naturalis est quam ad illam rem ad quam non est naturalis: sed homo magis naturalis ad bonum quam ad malum: ut habetur Matth. xj. Jugum enim meum suave est et onus meum leve. Igitur non est facilius alicui operari bonum quam malum: et sic questio manet pro utraque parte dubia. ¶ Ad questionem respondendum est secundum doctores quod homo potest considerari esse in duplici statu.

Primo in statu peccati

Secundo in statu ignorantie.

¶ Primo homo potest considerari in statu peccati: et sic ad dubium dicitur quod facilius est alicui homini operari malum nunc quam bonum: quod patet. nam ait Aristo. v. Ethi. Virtus et bonum versantur circa difficile: difficile est ita iuvare: et sic de alijs. Mat. vij. Lata et spaciosa est via que ducit ad perditionem Aristo. ij. Ethi. malum est facile/ bonum vero difficile. Bona. in iij. senten. distin. xxxix. virtus dicitur de bono et difficili. Lactan. in libro de beata vita. Bonorum natura in arduo posita est. Vir. vj. eneidos. Facilis est descensus averni. Et sic de tali statu intelligitur argumentum. Secundus est status innocentie. et sic ad dubium dicitur/ quod facilius est operari bonum quam malum: et propter quattuor rationes.

Prima dicitur ratio delectationis.

Secunda dicitur ratio inclinationis

Tertia dicitur ratio incitationis

Quarta dicitur ratio promissionis

¶ Prima igitur dicitur ratio delectationis una res tanto est facilis ad observandum quanto quis per illam consequitur delectationem quia ait Aristo. vj. Ethi. Homo naturaliter fugit triste et appetit delectabile: sed homo per operationem boni consequitur delectationem. Aristo. ix. Ethi. virtuosorum beatissima est vita. Paul. ad Cor. j. Gloria nostra hec est testimonium conscientie nostre. Ambro. nihil amantibus durum est. Seneca. in lib. de morte. Spes premij solatium fit laboris. Juvena. lib. j. satyra. iiij. Nemo malus felix. sequitur ¶ Secunda dicitur ratio inclinationis: res enim tanto est facilis ad operandum quanto est naturalis: sed boni operatio est naturalis. Tho. j. parte. q. lxxxj. arti. ij. Peccatum est contra hominis naturam inquantum est contra ordinem rationis. sequitur. ¶ Tertia dicitur ratio incitationis: Illud est facilius ad operandum ad quod per plures incitationes quis incitatur: sed per plures incitationes homo incitatur ad operandum bonum. Apoca. iij. Ego sto ad ostium et pulso. Thom. duo precepta reducit cuncta deo principalia: scilicet dilectio dei et proximi: ad que observanda natura cogit ff. de peritio. here. Bene facienti benefacere debemus: a quo benefactore habemus et hoc bene operando. Scotus in prologo primi sententiarum. ait: Quid rationabilius quam deum super omnia diligere: et proximum sicut seipsum ad quod faciendum natura nos incitat. sequitur. ¶ Quarta ratio promissionis: promittitur nobis premium eternum: que promissio nos incitat ad bonum operandum: sequitur. Simus igitur in statu gratie: ut facilius operemur bonum: et simus vocati granum frumenti: ut sanctus Blasius iuxta verba etc. Thema est responsio ad questionem qua aliquis querenti quis fuit iste sanctus Blasius et cuius conditionis: respondet Thema. Granum frumenti etc. Notavi in beato Blasio quinque virtutes et excellentias. iuxta verba thematis que sunt quinque

Prima est humilitas virtuosa: quia granum et non palea.

Secunda est sublimitas gratiosa: quia fru

menti:ꝛ nō hordei.
Tertia aduersitas rigorosa: q2 cadēs scꝫ de dignitate.
Quarta acerbitas dolorosa:q2 in terra scꝫ ꝑ tormēta.
Quinta felicitas preciosa vel gloriosa: quia mortuū.
¶ Quantū ad pmū ꝛc. Humilitas virtuosa. Nota duplicē humilitatē .s. virtuosam et viciosam. Uirtuosa est quādo homo cogitās magnitudinē dei ꝛ paruitatē sui:q2 vno pulice vl' musca turbat̄ ꝛc. humiliat se in ꝯspectu dei: ꝛ hoc placet deo. Humiliamini in ꝯspectu dei ꝛc. nō dicit hoim. Jaco.iiij. Scd'a humilitas est viciosa:q2 extra videt̄ humilis:sed intus est supbꝰ et pompostus ꝛc. Est ꝗ nequiter se humiliat:ꝛ interiora eiꝰ plena sunt dolo. Eccli.xix. Augu. Perfacile est velum ante oc'los portare/viles vestes habere/demisso capite incedere. sed veꝛū humilē paciētia pbat iniurie. Jtē Grego.in.ꝓ. dial. Qualis quiſqꝫ apd' se lateat ꝯtumelia illata pbat. Humilitas beati Blasij fuit virtuosa. Dic quō faciebat magnā pniam.ꝛ exterius abſcōdebat ꝓpter piculum vane glie ꝛc.ꝛ tñ deus manifestabat eiꝰ humilitatē ꝛ sanctitatē ꝑ miracula ꝛc. Jō Jaco.iiij. Humiliamini in ꝯspectu dei vt vos exaltet ꝛc. Nō pōt ciuitas absc'ōdi supra montē posita. Matt.v. Secus de hypocrita ꝛc. Gaudiū hypocrite adinstar puncti. Job.xx. Jsta humilitas notat̄ cuꝫ dr. Granū nō palea: ꝗ significat supbos duplici rōne. Prima:q2 agitat vento. Scd'a q2 supeminet:granū aūt subtus. Vñ apostolus.qd' futurū est seminas:sed nudum granū.j.Cor.xv.nudū.s.a vanitatibꝰ. Jō deus exaltabat ipm ꝑ miracula. Dic miraculū de puero filio vidue curato:in cuius gutture spina piscis trāsuersa ipꝫ suffocabat ꝛc. Jdo patiētes in gutture inuocāt beatū Blasium:ꝛ bñdicit̄ panis et vinū ꝛc. Et ꝑificat̄ illud. Ois ꝗ se humiliat scꝫ in humilitate ꝟtuosa exaltabit̄. Luce. xviij. ¶ Dico scd'o ꝛc. sublimitas graciosa:q2 fuit eps ciuitatis Sebastie. Jdo dr Frumēti:q2.s. inter alia grana est melius Jdo ꝑ ipm significant̄ plati ꝗ in pplo sūt maiores ꝛ meliores. Autoritas. Quid bonū eius.ꝗ pulchrū eiꝰ nisi frumētū electoꝝ.s.platoꝝ. Zach.ix. Dic quō fuit pmotꝰ ꝛc.sed ipe renitebat flēs. Rō:q2 cognoſcebat onus:ꝛ ꝙ tenent̄ plati reddere rōnem deo. Judiciū durissimū hīs ꝗ p̄sunt fiet. exiguo eīm ꝯcedit̄ miſcd'ia Potētes aūt potēter tormēta patient̄. Sapiē.vj. Tria iudicia fiunt plato in morte. Primū quō intrauit:an ꝑ portā sine simonia ꝛc. Qui nō intrat ꝑ ostiū:hic fur est ꝛ latro. Joā.x. Debet ergo inuitꝰ pmoueri Nec quiſqꝫ sibi sumat ho. sꝫ ꝗ vo. a deo tāꝗ̄ Aaron. Heb.v. Et istd' iudiciū est durū. Scd'm iudiciū quō vixerūt in ſeipis:ꝛ de redditibꝰ/d' scutiferis/ꝛ equis ꝛ hmōi quō expenderūt:q2 debēt facere tres partes. et istud est durius. Quattuor ꝑ artes debēt fieri de redditibꝰ epārū. Vñ Augu. epus angloꝝ.xij.q.ij. Mos est aplice sedis ordinato episcopo ꝑcepta tradere vt d' oi stipēdio quod accidit quattuor debeant fieri portiōes. Vna vicꝫ episcopo ꝛ familie eiꝰ ꝓpter hospitalitatē atqꝫ susceptiōnꝫ. Alia clero. Tertia ꝟo pauperibus. Quarta ecclesijs reparādis. Ad idem est textus cadē.q. de redditibꝰ ꝛc. Concessio.
Tertiū iudiciū:quō gubernauerūt aīas sibi cōmissas. Est istud durissimum. Legit̄ in quodā libro ꝙ demones ꝗbuſdā platis Sicilie negligētibꝰ ꝗndaꝫ litteras miserūt in hunc modum. Principes tenebraꝝ pncipibꝰ ecclīaꝝ salutem. Grās vobis referimus:q2 quot vobis cōmissi:tot sunt nobis missi. Dicat̄ quō beatus Blasius:licꝫ eps:tamē nō dimisit statum humilitatis sue. sed magis humiliabat se:iuxta illud. Quāto magnus es humilia te in oibꝰ ꝛc. et ideo nec deus sibi abstulit gratiā miraculoꝝ. Dicat̄ miraculū de porcello capto a lupo ꝛc. Nota hic duo. Primo virtutē Blasij cui lupꝰ obediuit. Ratio q2 ipe erat obediēs deo ꝛc. sicut Adā ante peccatū habebat dñium sup bestias et aues:et obediebāt ei. sed post peccatū rebellauerūt ꝛc. Scd'o no. duritiā hōminū. Lupus eīm ad pceptū Blasij restituit furtum. et hoies ad pceptū dei nō rest tuunt furta:vsuras ꝛc. cum non dimittat̄ pctm̄ nisi restituat̄ ablatum. ¶ Dico tertio ꝛc. Aduersitas rigorosa: cum dr. Cadens. s. de dignitate epali. Dic quō tpe pſecutionis fuit defectꝰ de epatu. Et ipe exul effi-

uit in desertū: vbi in quadā speluca vixit in magna pnia zc. z poterat dicere. Impulsus euersus sum vt caderē z dñs suscepit me.s.in deserto zc. Dic quō aues deferebāt sibi victū zc. Moralr fuiamus deo z puidebit nobis. Querite pmū regnum dei: z hec oia adijcient vobis. Matt. vj. Nota exēplū de Helia z de Daniele i lacu leonū. Sed hodie ita viuūt hoies q ē mirū quō inueniūt aquā in fontib' zc. Sz de illis q cū timore viuūt dr scptura. Diuites eguerūt z esurierūt.inq. aūt do. non mi. omni bono. Jdō cbrs. Nolite soliciti esse di. qd mandu. aut qd bi. aut q operimur: Scit em pater vester: q: his omib' indi. Mat. vj. Itē dic quō sanabat aues et aialia infirma vel vulnerata zc. Nota ztra hoies: q: aialia irronabilia p sanitate recurrebāt ad ipum : z vos ad diuinos z sortilegos. z sic ad diabolū zc. Dicit de ptute nois Jesus. Homies z iumēti sal. dñe zc. Et idō Dauid. Btūs vir cui' est nomē dñi spes eius: z nō respe. in vanita. z insa. falsas. ¶ Dico quarto zc. acerbitas dolorosa.s.niltor tormētor: qd innuitur cū dr In terra. q: de deserto duct' fuit ad terrā suā vt ibi coronā martyrij adqreret. Coronās coronabit te tribulatiōe: q' si pilā mittet i terrā. Esa. xxij. Nota. Qua si pilā voluentē se de tormēto ad tormentū. Dic martyriū eius : z quō apparuit sibi cbrs dicēs q offerret sibi sacrificium. Nota qnq tormēta q dedit sibi pses. Primū: q: fecit eū fustib' cedi. Scdm incarceratio sine cibo et potu. sed zfortabat ab angelis zc. Et etiā a muliere cui fecerat a lupo porcū restitui zc. Tertiū fuit eculeus in quo fuit positus nudus: z ferreis pectinib' dilaniatus zc. sed dicebat. Non sunt zdigne passi. hu. tpis zc. Quartuz tormentū: q: iter reductus fuit in carcerē zc. Dic de septē mulierib' colligentib' sāguinē suū xpc qd fuerūt capite trūcate. Quintū tormētū q: missus est in lacū zc. ¶ Dico qnto zc. felicitas glioa: cum dr mortuū. Nullū em tormentū facit martyrem gliosuz nisi mors. Jdō Dauid. Preciosa in zspectu dñi: mors scōr eius zc. Dic eius morte zc. Nota moraliter cum quāta pnia sancti z amici dei habuerunt paradisum: et nos credimus sine penitentia intrare. Dico vobis. Nisi pniam egeritis omnes simul pibitis. Luc. xiij. Ideo pniam agite : appropinquabit em regnuz celor. Matth. x.

¶ In festo beate Agathe. Sermo. XXIIII.

Similis ē homini patrifamilias. Mat. xiij. Thema sic intelligo: btā Agatha est filia hoi zc. Iste paterfa. est cbrs. Patrē nolite vocare vobis sup terrā. vn' est em pater vester. s. vniuersalis q in celis est. Mat. xxiij. Pater em dicit multz modis: iuxta illō Grecismi. Est pater hic cura / pater est alius genitura. Est pater etate pater ille vocat honore. Ad sūmū regē facit ipa creatio patrē. Habet aūt pat hic tres familias. Unā in celo p gliam. aliā in inferno p iustitiā. Tertiā in hoc mundo p miscdiam. Nota q in scriptura inueniunt tres silitudines inter deū et hoiem. Prima est p essentialē seu substātialē creationē. Scda p humanalē incarnatōem. Tertia est p virtualē unitationē. Per pmā silitudinē qlibet homo est ad silitudinez dei. Per scdam. deus est filis cuilibet hoi. Per tertiā soli ptuosi z sapiētes sunt siles deo. Per pmā silitudinē hō fact' est ad imaginē dei. z sic de' est vnus in essentia z trinus in psonis: sic aia est vna in essentia z trina in potētijs zc. Faciamus hoiem ad imag. z simi. nřam. Gen. j. Est verbū patris ad filiū z spm. ictm: nō ad semetipm vt reprobamur i zcilio Sirmio celebrato: nec ad angelos vt iudei dicūt: q: nulla creatura coopari pōt deo in creatiōe. Ita tamē silitudo non sufficit ad salutē: q: oēs etiā hoies pctōres z pagani z iudei habēt istam silitudinē: imo valde dānabile ē inqnare istā silitudinē luto luxurie: vl' igne auaritie zc. sicut de imagine crucifixi: vel pginis piecta ab aliq in lutū. tāto peius quāto excellētior est aia q imago argētea vl' aurea. Primo qdem rōne materie: q: nulla materia est ita pciosa sicut aia huana: nō solū corpor inferior sz etiā corpor celestiū. Math. xvj. Quid em pficit hoi si lucret vni. mū. anie

vo sue detrimētū pa. Aut quam dabit hō cōmu.p aīa sua. Scdo rōne rei repn̄tate: q: p imaginē chri argenteā vel aureā rep sentat tm̄ hūanitas chri. Aīa vo est imago diuinitatis: z q̄ntum ad vnitatē essentie: z trinitatē p̄sonaz. Tertio: q: he imagines sunt corruptibiles: eo q sint materiales in potētia ad plures formas. Aīa vo est forma subsistēs icorruptibilis. Nulla eñ forma fm se est corruptibilis: sed p accidēs. s. rōne materie existētis in potentia ad plēs formas: pter qd cōpositū ex materia huius z forma est corruptibile. Per scdām vo silitudinē deus fact⁹ est ad imaginē hoīs. Autoritas. Qui cū in forma dei esset nō rapi. arbi. est esse se eq̄lē deo: sz semetipm̄ exinaniuit formā serui accipiēs: in silitudinē hoim fac. z habitu inuentus vt hō. Phil. ij. Et ista etiā silitudo nō sufficit hoi ad salutē: imo grauat dānationē Tū pter ingratitudinē zc̄. Tū pter excellētiā humane nature: sicut rōne dignitatis p̄sone cui iferf iniuria aggrauatur. Per tertiā silitudinē homo reficit z reformat ad imaginē dei: sicut ad exēplar oim virtutū. Verbi grā. Deus est misericors: sic debet homo imitari deū in hoc: z sic efficit deo silis: iuxta illud Matth. v. Estote ergo pfecti sicut et pater vester celestis pfect⁹ est. Et quare ibi dr̄ imago dei. Vide infra. Idē de castitate chri. Idem de charitate z patientia zc̄. Estote imitatores. i. similes deo sicē filij charissimi: z ambulate in dilectione sicut ipe dilexit vos. Eph. v. Et ista silitudo sufficit ad salutē Et d ista tertia itelligit thema. Silis zc̄.

¶ Pro fundamēto q̄stionis in q dr̄ silis est paterfamilias: orit theologicaľ q̄stio.

¶ Querit. Utrū de⁹ debuerit vnire animā sancte Agathe ad eius similitudinez factā tā vili corpi in hoc mundo: scz suo. Arguit q nō: ait phs. iiij. Physic. Locus debet pportionari locato: sed aīa non est pportionabilis corpori: q: aīa est dignior corpore: vt ait August. in lib. de libero arbitrio. Omīs anima omi corpe est nobilior z melior. Chryso. lib. de lapsu mūdi. Quāto celū terra pulchrius: tāto anime pulchritudo oēm formā pulcherrimi corporis supat. Sequit in oppositum. Nihil fecit deus quin facere debuerit. sz de⁹ vniuit animā beate Agathe corpori ipsius Agathe vili. igit de⁹ debuit vnire animā sancte Agathe ad eius similitudinez factā tā vili corpori suo: z sic questio manet p vtraqz parte dubia. Ad q̄stionē rn̄dendū est fm magistrū Nicolaū de nise in libro de gemma pdicantiū: q deus debuit vnire animā sancte Agathe ad eius simlitudinē factā tā vili corpori: licet ipsa sit nobilior ipo: z nō sit pportio quātitatis d qua loquit phs in argumēto allegato: tamen est pportio ordinis inter ipm̄ corpus z animā. Ido deus ipam corpi vniuit: et hoc pter tria. Primo pter diuinoz operū pfectionez. Scdo pter meritoz additionē. Tertio pter maioris beatitudis participationē. ¶ Primo igit deus vniuit animā Agathe corpi vili pter diuinorū operū pfectionē. Fecerat eñ deus creaturā pure spūalē. s. angelū: z pure corporalē: vt celū et terrā. Ido ad cōplementū vniuersi fecit creaturā partim corporalēz partim spūalem: scz hoiem ex aīa z corpore pstitutū: sequit. ¶ Scdo pter meritoz additionem. multipliciter eñ mereri pōt aīa mediāte corpe: vt pegrinādo: et sic de alijs. ¶ Tertio pter maioris beatitudinis participationem extensiue: quia sancta Agatha et omnes homines saluati pluribus modis beati erunt in corpore et anima. Nam ait Scotus in quarto sententiarum distinc. xlix. q. xv. Corpora beatorum erūt clara quia habebūt perfectā manifestatiōem sui corporis: quia quodlibet habebit colorem pulchrum: scilicet gradum complexionis sue. Magister sententiarū in quarto distinc. xlix. sine omni scrupulo credendū est eos habituros maiorem gloriam post iudicium q̄ ante: qa et maius erit gaudium eorum. Augusti. Amplior erit eorum cognitio. Hierony. Peracto iudicio ampliorem gloriam sue claritatis deus demonstrabit electis. Richar. iiij. sententiaz predicta distinctione articulo .ij. q. vij. Beatitudo hominum electorum maior erit post iudicium q̄ ante extensiue: quia non habent modo nisi beatitudinem anime: tunc autem erunt beati et in anima et in corpore. de quorū numero electorū per merita que eius anima cum corpore meruit: quibus mediātī

bus simul chr̄o fuit ꝑ imitationē ʒ:iuxta verba p̄assumpta. Similis est homini pa trifamilias. Modo beata Agatha fuit similis christo in sex.

Primo in virtuosa ꝯuersatiōe
Scd̄o in victoriosa irentatiōe
Tertio in luminosa disputatiōe
Quarto in fructuosa passiōe
Quinto in p̄ciosa defunctione
Sexto in gloriosa tumulatiōe

¶ Quantū ad primuʒ ⁊c̄. Sicut pictor q̄ depingit ad exēplar alteri⁹ figure:sic be ata Agatha pingebat vitā suam ad simi dinē vite chr̄i. Primo em̄ respiciebat faciē chr̄i.i.principiū vite sue q̄ cum esset infini tus in magnitudie voluit angustari i par ua cella vteri virginalis ⁊c. sic ip̄a dimisit palatiū p̄ris ⁊ ornamēta ⁊c̄. ⁊ restrinxit se in quadā parua domo ⁊c̄. Itē sicut chr̄s fuit castus:Ita beata Agatha vitabat fa miliaritates ⁊c̄.et ꝟba inutilia:q2 corrū punt bonos mores colloq̄a mala.j.Cor. xv. Itē sicut chr̄s tenuit asperā vitā ieiu nādo/ nō comedēdo carnes.nisi isto agno pascali.ita btā Agatha q2 ꝟrginitas abs q̄ꝫ abstinētia suari nō pōt. Item sic chr̄us voluit esse paup̄:ita btā Agatha dādo pa trimoniū paup̄ibꝫ ⁊ viuebat ꝓprijs mani bus:sciens illud. Si vis p̄fect⁹ esse vade ⁊ vende oīa que habes ⁊c. Mat.x. Itē sic chr̄s fuit diligēs laborādo/p̄dicando ⁊c̄. ita btā Agatha ꝯfitebat̄ qualibet hebdo mada:cōicabat:orabat ⁊c̄.ergo. Silis est hoi patrifamilias. Moralit̄. sic debemus chr̄m imitari in p̄dictis virtutibꝫ ⁊c̄. Dic vt expedit. Christ⁹ passus ē ꝓ nobis. No bis relinquēs exemplū:vt seq̄mini vesti gia ei⁹. Qui cū malediceret̄/nō maledice bat ⁊c̄.j.Pet.ij. Nota iuxta illud.j.Cor. xv. Qualis terren⁹ tales ⁊ terreni.⁊ qual̄ celestis/tales ⁊ celestes. Igit̄ sicut porta uimus imaginē terreni .portem⁹ et ima ginē celestis. Et h̄ faciunt electi:iuxta il lud. Ro.viij. Quos p̄sciuit ⁊ p̄destinauit cōformes fieri imaginis filij sui:vt sit ip̄e p̄mogenit⁹ in mltis fratribꝫ. Quantū ad scd̄m ⁊c̄.in fructuosa p̄dicatōe. Christ⁹ p̄ dicauit in domo vna cuiusdā meretric̄ʒ.i. in iudea. Nō sum missus.s̄ ꝑsonaliter:nisi ad oues q̄ perierunt domus israel. Mat.xv Synagoga em̄ fuit meretrix:q2 repudia uit virum suū messiam:⁊ adhesit adultero diabolo.sic btā Agatha p̄dicauit in domo vni⁹ meretric̄ʒ. Affrodisie ⁊ filiabꝫ suis ⁊c̄ Uel dic q̄ sicut chr̄s fuit tentat⁹ a diabo lo triplici tentatione:sic btā Agatha fuit tentata a ministra diaboli Affrodisia tri plici tētatiōe blandicijs.minis ⁊ malis ex emplis:vt ibi d̄r. Dic quō Quintian⁹ cō perta fama Agathe. volēs ip̄aʒ ad sui vo luntatē adducere posuit ea i domo Affro disie/q̄ fuit meretrix. Q2 g̃ Quintianus erat sup̄bꝫ p̄quirebat eam vt sonaret in au ribꝫ vulgi:q̄ tāt⁹ esseʒ q̄ adiūgebat sibi no biles. Et q2 erat libidios⁹ ꝯcupiscebat eā ⁊ q2 auar⁹ ad facultates ei⁹ suspirabat:et q2 idolatra:chr̄i nomē audire nō poterat. Quintian⁹ villan⁹ ⁊ sup̄bꝫ:Agatha nobi lis ⁊ humilis. Quintian⁹ luxurios⁹:Aga tha casta ⁊ pulchra. Quintia.auar⁹. Aga tha diues ⁊ liberalis. Quītian⁹ idolatra: Agatha chr̄ianissima ⁊ sctā. Uide infra. Cum g̃ btā Agatha esset in domo Affro disie:tribꝫ modis Affrodisia conata ē sub uertere Agathā. Primo ꝟbis blādis. Se cundo minis eā iclinare nitebat̄ ad volūta tē Quītiani. Tertio exēpla malis.s.in idu mentʒ ⁊ ornamētis in comestiōe. Sʒ ꝯtra p̄ma.i.verba p̄dicabat btā Agatha dicēs. Uerba vr̄a nō sūt nisi vent⁹/ꝓmissiōes vt pluuia. Mine ꝟo quasi flumina. Ego aūt firmata i petra fortissima nihil timeo. Cō tra facta p̄dicabat factʒ:q2 induebat se vi libꝫ:dicēs illis. O miser quātū ꝯstabat vo bis ⁊c̄.⁊ orabat. Itē comedebat panem ⁊ aquā ⁊c̄. Ille comedebāt gallinas:Aga tha ieiunabat. Ille induebant̄ purpura et scarlato:Agatha ꝟo vilibꝫ. Ille cantabāt Agatha orabat. Ille ridebāt:Agatha fle bat. Ille tripudiabāt. sʒ Agatha genufle xa ⁊c̄. Moraliter.nota ꝯ meretrices noto rias q̄ nō stāt in lupanari/q̄ corrūpunt ci uitatē.⁊ iō nō sūt sustinēde Itē nota ꝯ for nicationē simplicē:quā dicūt aliq̄ non esse pcc̄m mortale:heresis est:⁊ cum scribis ⁊ phariseis ⁊c̄. Dic vt expedit. ¶ Dico ter tio.⁊c.In sua disputatōe. Chr̄s em̄ dispu tabat cū diabolo ⁊ vicit eū. Mat.iiij. Sic btā Agatha disputauit cū mistro diaboli .s.Quītiano et vicit eū:q̄ graui⁹ tentat se pi⁹ q̄ꝫ diabol⁹:q2 mal⁹ hō peior est q̄ꝫ dia bol⁹ ꝓportionabilit̄. Triplicē g̃ disputatio

onē habuit cū eo Prima vbis. Scda vbis & factis. Tertia tormētis. Prima fuit verbalis &c. Dic quō Affrodisia vidēs cōstantiā btē Agathe dixit Quintiano. Facilius possent saxa moliri. Tūc Quintian⁹ fecit eā ad se adduci &c. Et interrogauit eā. Cuius cōditiōis es? Scda disputatio: q: Quintian⁹ vidēs se cōfusum in pma disputatiōe minat⁹ est ei di. Elige aut diuersas penas incurrere: aut dijs sacrificare. Rndit Agatha. Si vxor tua talis qlis dea tua Ven⁹ &c. & sic cōfusus: in scda iussit eā mitti i carcerē dicēs. Cogita tecū vt possis euadere. At illa Tu minister sathane cogita & penite vt possis euadere penam eternā. Tertia disputatio fuit nō rōnib⁹: sed tormētis &c. Dic historiā vsq ad torturā mamillarū exclusiue. Moralr tres disputationes etiā debem⁹ nos vincere. Prima est cōtra tractores q deridēt bonos &c. Ista disputatio vincit cogitādo verbū chri. Bti eritis cū maledixerit vobis hoies &c. Mat. v. Scda est cōtra carnē q pugnat delectatiōnib⁹ infirmitatib⁹ &c. & hec vincit cogitādo verbū apli di. Per multas tribulatiōes oportet vos intrare i regnū dei. Act. xiiij. Tertia est cōtra diabolū q tentat de fide & alijs. et hec vincit cogitando verbū Petri di. Fratres sobrij estote &c. cui resistite fortes in fide. j. Pet. v. Et humiliādo intellectū ad ea que sūt fidei. ¶ Dico. iiij. In sua passiōe. Chrs em in nocte passiōis cū oraret et gutte sanguinis defluerēt/venit angelus cōfortās eū &c. Lu. xxij. Nō q indigeret/lz exhibuit famulatū obitū dño suo Sic btā Agatha fuit torta i mamillis &c. Dic historiā & tota sanguinolēta reposita fuit in carcere &c. Et cū oraret circa mediam noctē appuit ei senex: qdam cum qdā luminis portatore &c. Senex erat aplus Petrus portator lo credit fuisse angelus &c. Dic historiā. Et nota q excellētior Petrus apls fuit angelo: & ideo in h chrs cōcessit plus Agathe q sibi. ¶ Dico quinto &c. In sua diffinitiōe. Chrs em in cruce & fact⁹ est terremot⁹ clamando. In manus tuas pr cōmēdo spm meū/& cū lachrymis expirauit. Auctoritas. Cū clamore valido et lachrymis offerēs exaudit⁹ est pro sua reuerentia. Heb. v. Sic btā Agatha. Dic quō sequēti die cū pstrata fuissz corā Quintiano/et videret eam sanatā/admirās qsiuit q̄s eā sanauit. Agatha respōdit. Dns Jesus chrs q est salus mea. Indignatus Quintian⁹: q: adhuc Jesū noiaret de cōsilio duoꝝ fecit eā sup acutissimas testas & carbones volutari &c. Et statim mot⁹ est locus et pars parietis corruēs, oppressit cōsiliarios &c. et omni ciuitate cōmota &c. sed pri⁹ dixit ei: vt deos adoraret &c. Cui Agatha. Verba tua fatua sūt: et vana ac rem maculātia & iniqua. Miser sine sensu et intellectu: quomō vis vt lapidē adorez et chrm deū celi dimittaz. Quintian⁹ dixit. Iterū tu chrm audes noiare/quē ego nolo audire. Agatha dixit. Quādiu vixero: chrm corde et labijs inuocabo. Quin. Nūc videbo si chrs te curabit. Et iussit testas fractas spargi &c. Et iussit ea in carcere reponi. Dic quō beata aūt Agatha cū in carcere rogaret dnm regratiādo &c. Dicēs. In man⁹ tuas dñe &c. Expirauit &c. Silis est ergo hoi paterfamilias. ¶ Dico sexto &c. In ei⁹ tumulatiōe seu sepultura. Chrs em lz habuerit mortē crudelē et ignominiosaz: tñ habuit sepulturā gliosaz Dicat quō Esa. xj. Et erit sepulchrū eius gliosum. ita btā Agatha postq fuit mortua xpiani receperūt corpus eius & cum balsamo/et myrrha/et aloe honorifice portauerūt ad ecclam/et clerici cantabāt nō requiē: sed gaudeam⁹ &c. Et ecce quidam iuuenis &c. Dic historiaz. Nota. Mentē sctām. s. habuit. Spontaneā sup. martyrio se exhibuit. Honorē deo sup: dedit. Et patrie liberationē: sup. acqsiuit. Nota hic de eructuatione ignis montis Ethne &c. Et tunc ergo tam iudei q gentiles ceperunt venerari sepulchrū ei⁹: silis est q homini patrifa. Moraliter. ista qttuor debemus nos habere. Primo mentē sctām. s. mūdaz a malis cogitatiōib⁹ statim expellendo &c Omni custodia serua cor tuū: q: ex ipo vita pcedit: scz si bñ custodiat. alias more. Prouer. iiij. Secūdo spontaneā. s. ad faciendū penitentiā non coactā: sicilli d̄ inferno: vt d̄: Sap. v. Nō ex tristitia aut ex necessitate. Hilarē em datorez diligit deus. Ideo. j. Pet. v. Nō coacte sed spontanee: sup. penitentiā faciam⁹. Tertio honorem deo. s. cū intentiōe deū honorādi faciamus bona opa. Sic luceat lux vestra &c. Mat.

v. Siue manducatis siue bibetis: vel aliud qd facietis: omia in gliã dei facite. j. Cor. x. Et. j. Pet. v. In oibus honorificet deus. Quarto patrie liberationẽ. iuuãdo cõitatem vt liberet ab oneribus: orando p cõitate zc. sicut vnũ qdq3 mẽbrũ adiuuat totũ corpus. Ideo debemus orare p ecclia z pro statu spũali z tpali. Nota cõtra officiales qui preponunt vtilitatez priuatam bono reipublice zc.

In festo trãslatõis bea. Agathe vginis et mar. Ser. XXV

SUrge prope ra amica mea et veni. Cañ. ij. Appropriate sũt verba christi ad beatã Agathã existentẽ in Byzantio seu Cõstanstinopoli quãtũ ad corpus cui dixit chrũs. O amica mea surge de byzantio seu cõstantinopoli. Et veni. s. in ciuitatẽ Cathanie: in q̃ fuisti martyrio coronata. Vocat aũt ipsam amicã pter pfectam obedientiã quã ipa exhibuit voluntati diuine. Jo. xv. Vos amici mei estis: si feceritis q̃ pcipio vobis. Sermo g̃ noster erit de trãslatione eius. ¶ Pro fundamẽto smonis in quo agit de translatiõe beate Agathe quã deus amicã vocat. Oritur theologicalis questio. ¶ Querit. vtrũ deus equalit dilexerit beata Agathã: z alias mulieres. Arguit q nõ: Deus nõ oẽs diligit: sed quibusdã irascit: beate Agathe nõ. Item ait mgr sniaz. in. iij. dist. xxxij. Cũq3 eius dilectio sit imutabilis z eterna: aliũ tñ magis: alium minus diligit. sequit. Item ait Scotus in. iij. ibidẽ. q. j. Nõ oibus dat equalia. dedit em̃ bona Agathe que non dedit alijs mulieribus. Igit zc. In oppositũ. Deus oia itelligit equaliter: scz p vnam rõnez formalẽ. igit a simili diligit. Itẽ Aug. ait. Incõprehensibilis est dilectio dei atq3 imutabilis: qr deus in vnũ quodq3 istorum amat qd fecit. ergo deus equalit dilexit: alias mlieres sic Agathã. z sic q̃stio manet ab vtraq3 dubia. Ad questionem respondendũ est sm Scotũ in. iij. sentẽ. dist. xxxij q. j. q eq̃litas in deo in diligẽdo cõsiderat dupliciter. Primo mõ cõparando actum ad agens z sic ad q̃stionẽ dicit q deus equaliter dilexit Agathã z alias mulieres et de tali eq̃litate intelligitur argumentuz. In oppositũ qr i do nõ reperiunt illa opposita scz eq̃litas et ineq̃litas cũ sit imutabilis z contrariorũ isusceptibilis. Ideo dicit magister sententiaz vbi sup. Deus oẽs creaturas suas diligit: sequit. Alio mõ comparando actũ ad cõnotata siue ad ea super que transit. z sic ad q̃stionem dicitur q deus nõ eq̃liter Agatham dilexit et alias mulieres z similiter oia: qr illa volita sunt eq̃lia vel ineq̃lia bona sunt eis volita et etiã quia sm quẽdã ordinez transit sup illa. Nã omnis rõnabiliter volẽs vult primo finẽ, z secũdo illud qd imediate attingit finẽ et tertio alia que remotius sunt ordinata ad attingẽduz finẽ. Cuz igit deus rõnabilissime velit: licet nõ diuersis actibus sed tm̃ vno incõplexũ illo diuersimode tẽdit sup obiecta ordinate: Primo ergo vult finez z hoc est actus suus pfectus z volũtas eius pfecta. Secũdo vult illa que imediate ordinant in ipm et que imediate attigunt ipsuz: scz pdestinando electos et volendo alios diligere. Tertio vult illa que sunt necessaria ad attingeduz illũ finem: scz bona gratie. Quarto vult pt illas alia q̃ remotiora: puta hũc modu sensibilẽ: et sic patet ieq̃litas volibiliũ cõtrũ ad ipa volita, z vt transit super obiecta. iõ argumẽtũ in oppositũ intelligit de q̃litate vt est actus opantis nõ aũt vt trãsit sup obiecta: puta sup beataz Agatham quã deus merito amicã vocat. Juxta verba preassumpta. zc.

¶ Salutet virgo. Pro cõplemẽto sermonis. Nota q̃druplicẽ trãslatiõez sanctoz.

Prima est trãslatio spiritualis.

Secunda est translatio celestialis.

Tertia est translatio corporalis

Quarta est translatio localis.

¶ Et de quarta fit festũ hodie: cõuis de q̃libet posset thema itelligi. In q̃libet ãt dicemus q̃ttuor puncta z sic erũt xvj.

¶ Prima translatio ẽ spũalis: qñ scz peccator cõuertit ad pniam: tũc de morte culpe trãsfert aia ad vitam grẽ. De hac loquit. Jo. dicẽs. Nos scimus quoniã translati sumus de morte ad vitã qm̃ diligimus fratres j. Jo. iij. Nota quoniã diligimus. Mediũ ergo pter quod trãsfert hõ de morte cul

pe.ad vitā gratie ē charitas siue amor dī
z primi:q2 si sine amore ē: viuēs ē mortu⁹
Ibidē. Qui non diligit manet in morte.
Est aūt notandū q per hanc translationē
trāsfertur homo ō quadruplici miseria ad
quadruplicē felicitatē. Prima miseria pec
catoris maxia est. quia est inimic⁹ dei. ps.
Odisti oēs qui opant iniqtatem zc. Itē.
Sap. xiiij. Similit odio sunt deo impius
z impietas ei⁹. Uide quātū habz de⁹ odio
pctm: q2 ppter pctm delendū z occidēduz
voluit de⁹ vnigenitū filiū suū cū illo occi-
dere. Esa. liij. Propt scel⁹ populi mei per
cussi eū. Itē. Ro. viij. Misit de⁹ filiū suū
in silitudinē carnis peccati: vt de peccato
dānaret pctm. Sed per hāc trāslationem
acquirit homo amicitiaz dei: que ē maxia
felicitas. Prouer. xxij. Qui diligit cordis
mūditiā ppt grāz labior suor hēbit ami-
cū regez. Nota cordis mūditiā. i. ptritiōez
cordis vl penitētiā p quā mūdat cor a pra
uis cōcupiscētijs z pctis. Propter grāz la
bior suor. i. pfessionē peccatorū habebit
amicū regē. i. chrm. Secūda miseria pecca
toris est: q2 peccator est seruus pcti et di-
aboli. Ioā. viij. Qui facit pctm seruus est
peccati. A quo eñ qs superatus est eius z
seruus est. ij. Pet. ij. Magna miseria ē ee
seruū hominis. z quanto vilior patronus
tāto vilior seru⁹: sed quid vilius peccato:
erga maxima miseria z vilitas est esse ser-
uum peccati. Ab hac miseria ergo trāsfert
homo in nobilitatē z felicitatē libertatis.
ij. Cor. iij. Ubi spūs dñi: ibi libertas. Itē
Io. viij. Si fili⁹ vos liberauerit vere libe
ri eritis. Tertia miseria ē: q2 pctōr est pci-
sus a corpore mystico ecclesie p gladiū pcti
mortalis z iō nulli⁹ boni qd fit in ecclia
pticeps ē q2 vita caret. Sed p hāc transla
tionē psequit ecclie vnitatē et psequenter
vtilitatē et bonis ei⁹. ps. Participē me fac
de⁹ omniū timētiū te et custodientiū mā-
data tua. Da silitudinē de corpe vero in q
act⁹ vni⁹ membri prodest alijs membris
corpori vnitis: nō autez a corpe separatis.
Quarta miseria ē: q2 oia bona opera pri⁹
facta mortificant: et que postea fiunt in
peccato mortua nascunt. j. Cor. xiij. Si de
dero oēs facultates meas in cibos paupe
rum. Et si dedero corpus meū: ita vt arde
am. charitatē autē nō habuero nihil mihi
prodest. Quā magna miseria esset vnius
mercatoris: si qcquid congregauit in. xxx.
annis pderet i naufragio vni⁹ hore. zc.
Sed p hāc trāslationē cōseqtur homo in-
cōparabiles z iestimabiles diuitias. s. vir
tutes theologicas. z morales. z dona spūs
sctī. et gratiaz gratū facientē: qua adiut⁹
dādo potū aq frigide merek vitā eternaz.
Math. x. Quicūqz potū dederit vni ex
minimis istis calicē aq frigide. Amē dico
vobis nō pdet mercedez suā. ¶ Secunda
trāslatio est celestialis qñ. s. aīa egredit de
corpe trāsfert in celū de q loquit aplus. ij.
Cor. iij. Nos vero oēs reuelata facie glo
riā dñi speculātes in eādē imaginē trāsfor
mamur a claritate fidei in claritatē visio-
nis tanqz a spū dñi. Per hāc aūt trāslatio
nē a qdruplici miseria trāsferimur in qdru
plicē felicitatē. Prima miseria ē impfecta
cognitio quā p fidem habem⁹. de q trāsfe
rimur ad claritatē visiōis diuine: q2 ibi vi-
debim⁹ eū sicuti est. j. Io. iij. De hac dicit
Apls. j. Cor. xiij. Videm⁹ nunc p speculū
in enigmate: tunc aūt facie ad faciē. Secū
da miseria est: q2 hic speramus z nō tene
m⁹ z est magna afflictio desiderātis care-
re desiderata: qbus dr Prouer. xiij. Spes
que differt affligit aiaz. Sed ab hac mi-
seria transfertur aia ad felicitatē tentiōis:
q2 ibi tenebit firmiter deum. Canti. iij. In
ueni quā diligit aia mea: tenui eū nec di-
mittam. Et sunt verba aie cōprehendētis
deū. j. Cor. ix. Sic currite vt cprehendat
tis. Tertia miseria est ō passione plurima
rū tribulationū quib3 diuersimode affli-
gimur i hac vita. s. infirmitatū/ pecuniar
guerrar/ tētationū: a qb3 etiaz electi dei
non sunt exempti: sic patet de Iob. Thob
bia. Aplis. quor vn⁹ dicebat ifelix ego ho
mo qs me liberabit de corpe mortis hui⁹.
Ro. vij. Et si qñ aliqd dulcedinis vtrūqz
gustamus: multis tamē ē admixta amari
tudinib3: iuxta illō. Prouerb. xiiij. Risus
dolore miscebitur: et extrema gaudij lu-
ctus occupat. Itez Boeti⁹. Omnis dul-
cedo felicitatis humane multis amaritu-
dinibus est respersa. Ab hac ergo miseria
transferemur ad felicitatem fruitionis di-
uine: quia ineffabili dulcedie delectamur
vtpote haurientes ipsam de ipso fonte bo
nitatz. psalmista Satiabor cum apperue

rit gl'ia tua. Quarta miseria est incertitudinis: q2 semp sum9 dubij ambulātes inter scyllā met9: z charybdim spei seu psūptionis. Vñ Eccli.ix.dr. Sunt iusti atq3 sapiētes z opa ei9 in manu dei: z tñ nescit homo vtrū amore vel odio dignus sit: sed oīa in futurū fuanť incerta. Ab hac autē miseria trāsferť aīa in certitudinē z securitatē glie. Matt.xxv. Ibūt iusti in vitā eternā. ¶ Tertia translatio est corpalis qñ.s. corpa defunctoꝝ sctōꝝ resurgēt z de morte trāsferenť ad vitā: iuxta illō Joā. Venit hora in q̄ oēs q̄ in monumētis sūt: audiēt vocē filij dei. Et pcedēt q̄ bona fecerūt in resur. vite. q̄ vo mala egerūt in resur. iudicij. In hac aūt trāslatōe trāsferēť electi a q̄druplici miseria ad q̄druplicem gl'iam. Primo trāsferenť a miseria passibilitatis: ad gl'iam ipassibilitatis z imortalitatis. Scdo a miseria obscuritatis ad gloriā claritatis. Tertio a miseria pōderositatis ad gl'iam agilitatis. Quarto a miseria grossicie: ad gliaz subtilitatis. De oib9 his q̄ttuor est vna autoritas aplī.j. Cor.xv. Sic erit resurrectio mortuoꝝ: seminať corpus in corruptōe: surget i icorruptōe. ecce pma. Seminať in ignobilitate: surget in glia: ecce scda. Semiať in ifirmitate: surget i vtute: ecce tertia. Semiať corp9 aiale: surget corp9 spūale: ecce q̄rta. ¶ Quarta trāslatio est localis. s. qñ corp9 vni9 scti trāsferť de vno loco ad aliū. Et hoc repiť tripľr factū. Vno mō q corp9 vni9 sancti viui trāsferať ad aliū locū misterio angeloꝝ: sicut fuit corp9 Enoch qō fuit trāslatū viuū ad padisuz terrestrem: sicut legiť Geñ.v. et Eccli.xx. Enoch placuit deo z trāslat9 est. Sic z de Helia legiť.iiij. Regū.ij. Sic z Abac. de iudea fuit trāslat9 in babyloniā misterio angeli ad lacū Danielis Dañ.xiiij. Scdo mō q corp9 vni9 scti mortui trāsferť ad aliū locū ex dispositiōe sua quā fecit dū viuebat. sicut legiť d Joseph q̄ dixit frib9 suis veniēs ad mortē Post mortē meā de9 visitabit vos: asportate vobiscū ossa mea de loco isto. Gene. vlti. q sic postea factū ē. Tertio mō ɔtingit q post mortē corp9 vni9 scti de vno loco trāsferať ad aliū ex diuina dispositiōe p man9 angeloꝝ vel hoim. Sicut legiť d beato Mattheo: cui9 corpus est Salerni, Bti vo Bartholomei corp9 qō fuit martyrizatū in India / fuit trāslatū Beneuētū: vbi nūc est. Beati vo Andree corp9 d Achaia: fuit trāslatū Cōstātinopolim. vñ fuit trāslatū amalphij vbi nunc requiescit. Sic corp9 btē Catarine d Alexādria vbi passa ē: fuit trāslatū misterio āgeloꝝ i mōte finai. Hoc mō fuit trāslatū corp9 beate z gl'iose vginis z martyris Agathe. d Cōstātinopoli Cathaniā ex dispōne diuina reuelatū cuidā militi gallico nomie Gislibertus: q̄ adiūcto sibi socio q̄dā calabro noie Gostelmus rē pegerūt. aspirante illis nutu diuio: sicut in hystoria legiť. In Cōstātinopoli aūt de Cathania trāstulit q̄dā capitane9 imparoris Cōstātinopolitani noie Maniachi z c. Et q̄ oñdiť manifeste maxia dilectō Agathe vgis z martyris gl'iose ad ciuitatē Cathanie: q2 vix de alio sctō legiť hoc. btā Lucia fuit passa Siracusis: z tñ noluit q corpus suū esset ibi z c. ¶ Norādū āt, p latiori materia q ppť q̄ttuor rōnes facim9 festū d trāslatiōe corpoꝝ sctōꝝ. z illa honorifice veneramur z in venerabili loco ponim9. Prima rō ē: q2 fuerunt tēpla dei.j. Cor.iij. Tēplū dei estis vos. Jtē Joā.xiiij. Si q̄s diligit me fmo. meū fuabit z pr̄ me9 diliget eū z ad eū veniem9: z māsionē apō eū faciemus. Et iō sicut dignū est q tēplū dei veneremur. ps Domū tuā decet sanctitudo dñe in lōgi. dieꝝ: sic dignū est corpa venerari. Ecōtra corpa petōꝝ fuerūt tēpla diaboli z iō debēt ad foueas pjici vt asini sepeliri: iuxta illō Hiere.xxij. Sepultura aśni sepelieť: putrefact9 z piectus extra portas hierl'm. Sic sepult9 ē i iferno q̄ntū ad animā et q̄ntū ad corp9 extra eccl'iaz p demones. Quidā eps Mediolanēsis: q̄ mortuus ē Janue. de q̄ dr Greg.i.iiij. dial. q sepult9 fuit i ecclia: z de nocte visi sunt duo spūs nigri ad sepulchrū ei9: q̄ exhumātes eū: z ad foueas pjciētes: sepelierūt ibi eū manib9 z pedib9 ligatis. fuerat eñ lubric9 hō. Sciēs g̃ q̄ fuerūt tēpla spūsscti debeť honor et reuerētia etiā quantū ad corpora mortua. Secūda ratio est: q2 corpora sanctoꝝ nō solū fuerūt tēpla spūsancti dū essent viua: sed etiā tunc quādo sunt mortua est in eis aliquid diuinū. Et hoc patet per effectum. Unde scribiť.iiij. Regū

xiij. q mortuus tangens ossa Helisei revixit. q est opus solius dei. Unde et experimento sepius probatum est multa miracula fieri divina potentia ad contactum corporum sanctorum mortuorum: et etiam sine cotactu eorum tamen meritis. Unde dicit Aug. q in translatione reliquiarum beati Stephani in quadam ecclesia prope Carthaginem: septuagita duo fuerunt a variis languoribus liberati. Et in ventione sui corporis similiter fuerunt. Sic etiam legitur in translatione virginis gloriose Agathe. Dic aliquod exemplum etc. Dic etiam exemplum qd refert Greg. in. iiij. dia. de ecclesia arianorum que cum dedicari debuit fuerunt introducte ibi reliquie sancti Sebastiani et beate Agathe martyris. ex quorum merito diabolus inde fuit expulsus sensibiliter in forma porci etc. Propter hoc ergo debemus magnam reverentiam sctorum corporibus etiam mortuis exhibere. Et contrarium facere displicet valde deo. Nota exemplum de Oza q tetigit archam dei: et statim cecidit mortuus. ij. Reg. vj. Item exemplum de illa muliere que cum esset polluta precedenti nocte de viro de mane ivit ad dedicationem oratorij scti Sebastiani et tetigit reliquias eius. et invasa est a diabolo. Ideo dicitur in psal. Nolite tangere christos meos. Ex hoc ergo nota moraliter tria. Primum pertinet ad spem. Scdm ad charitatem. Tertium ad fidem. Primo cum multa solicitudine/devotione/et reverentia: debemus ad sanctorum corpora et reliquias accedere ab eis maxima beneficia recepturi. Nam si clericus de hybernia et anglia et dacia ad curiam romanam accedit aliquod beneficium petiturus. si mercator mare et aridam circuit aliquid lucraturus: quanto magis nos accedere debemus ad sanctorum reliquias sempiterna beneficia recepturi. Scdo modo moraliter: q ex hoc facto debemus ardentissime accendi inflamari ad sancte et virtuose vivendum. Si enim deus virtutem et reverentiam confert ossibus mortuorum: quid facit animabus in celo viventibus? Quid etiam faciet corporibus gloriosis? Ideo apls nos exhortans: ait. Deponentes omne pondus et circumstans nos peccatum: per patientiam curramus ad propositum nobis certamen aspicientes in auctorem fidei et consummatorem Jesum: qui proposito sibi gaudio sustinuit crucem/confusione contempta: atque in dextera dei sedet. Heb. xij. Tertio nota moraliter q in hoc facto fides nostra mirabiliter roboratur. Nam si ossa arida et incinerata resuscitant mortuos manifestum est divinam virtutem ibi latere. et consequenter ossa illa in gloria resurgent. alias divina virtus ibi non esset: quia non est deus mortuorum sed vivorum ut dicitur Mat. xxij. Ex hoc cogiscimus esse in celo immortales et beatos: sicut ex hoc arguit Gre. i. iiij dia. ubi sic ait de corporibus sctorum loquens. Ad extincta namque eorum corpora viventes egri veniunt et sanantur. periuri veniunt et a demonio vexantur. demoniaci veniunt et liberantur. leprosi veniunt et mundantur. deferuntur mortui et suscitantur. Pensa itaque eorum aie qualiter vivunt illic ubi vivunt: quorum hic et mortua corpora in tot miraculis vivunt. Si igitur vitam anime manentis in corpore: deprehendis ex motu membrorum: cur non perpendis vitam aie post corpus etiam per ossa mortua in virtute miraculorum. Hec ille. Et sic patet secunda ratio. Tertia ratio est: quia corpora sctorum fuerunt socij possessionum: quas in vita fecerunt. Quamvis enim aia in omni ope bono principalis existat: nihilominus tamen corpus sibi cooperatur: quia ut dicit phs. Operatio est coniuncti. Aie autem sanctorum post exitum a corporibus statim premiantur in celis. Ergo dignum est q corpa eorum hic nobiscum remanentia honorifice veneremur. Unde. ij. Cor. j. Scientes quoniam sicut socij passionum estis: sic eritis et consolationis. Item Lu. xxij. Vos estis qui permansistis mecum in tentationibus meis: et ego dispono vobis sicut disposuit mihi pater meus regnum ut edatis et bibatis super mensam me. in re. meo. Et ideo sicut in ecclesia triumphanti corpora sctorum quattuor dotes habebunt: sic ecclesia militans ipsa in quattuor honorat. Primo: quia ipsa tanque res sacras in ecclesia sepelit. Secundo eis venerabile officium facit. Tertio eorum opera predicari mandat. Quarto quia ad ipsa accedentibus et venerantibus indulgentiam largitur et donat. Si autem queris cur corpa sctorum incinerantur que fuerunt socij passionum et participes bonorum operum cum aie statim evolent ad gloriam: dicendum: quia aia traxit corpus ad bona opera: corpus autem suprebellavit et induxit aiam ad malum et a bono retraxit: propter qd dicebat Apls. Condelector enim legi dei secundum interiorem hominem Video autem aliam legem in membris meis re

pugnantē legi mentis mee ꝛ captiuantē me in lege pcti. Infelix ego hō quis me liberabit ḋ corpe mortꝭ huiꝰ: Rom.vij. Idcirco deus iudicat corpus itinerari: vt qḋ semꝑ voluerit viuere in delitijs a vermibꝰ comedat: ꝛ qḋ voluit ꝑesse sub terra ponatur: ꝛ qḋ congregauit diuitias in modico cilicio inuoluat. Si aūt inueniret corpus ꝙ aie in bono nō ↄtradiceret: nec eā inclinaret ad malū: nō putrefieret i morte ipm diuina grā ↄseruante: sic fuit corpus chri. ps. Qm nō derelinques aīaꝫ meā iinferno nec dabis scīm tuum videre corruptionē. Et etiā ipa credit ecclia ḋ corpe virginis gloriose. Quarta ratio est: qꝛ corpa scōꝝ sunt cū magno honore et glīa surrectura. Quāuis em glīa ꝑncipaliter fit in aīa: tū gloria aie redūdabit in corpus sic lumē in laterna: et habebit qttuor dotes sic supra dictū est ꝛc. Da simitudinē: si qs crederet aliquē futuꝝ papā quantā ei reuerētiā exhiberet: Sicut faciūt clerici q magnā exhibent reuerentiā cardinalibꝰ: qꝛ ipos ꝓpapari sperāt. Quāta ergo reuerētia est danda corporibꝰ scōꝝ ꝛc. Ergo ꝛc.

De scā Eulalia. Ser. XXVI

Diligā te domine, fortitudo mea. psal.xvij.

¶ Pro fundamēto ſmonis q̄ est de scā Eulalia virgine. orit theologicalis questio. ¶ Querit: vtrū scā Eulalia melius ꝛ nobiliꝰ fecerit/seruando virginitatē ꝙ̄ matrimoniū cōtrahendo: Arguit ꝙ non: ois hō faciens: ħ est ꝙ de precepto legis nature ꝛ legis diuine meliꝰ facit/ꝙ̄ hō faciens ↄtra illa pcepta: sed obseruatio ꝟginitatis est ↄtra pceptū legis nature/cōtractꝰ matrimonij nō: patet pꝫbus v. de aīalibꝰ. Natura petit generationē in indiuiduoꝝ ꝓpter ↄseruatione suaꝝ specierū ꝛ cōtra pceptū legis diuine. Gen.j. Crescite ꝛ multiplicamini ꝛ replete terrā. g̃ scā Eulalia meliꝰ ꝛ nobiliꝰ nō fecit obſuādo ꝟginitatē ꝙ̄ mrimoniū ↄtrahēdo. In oppositū. Amb.li.de ꝟginitate. Bona ↄtinētia cōiugalis/melior cōtinentia vidualis: optima mūdicia ꝟginalis. Igit scā Eulalia meliꝰ ꝛ nobiliꝰ fecit seruādo ꝟginitatē ꝙ̄ matrimoniū ↄtrahendo: ꝛ sic q̄stio mānet ꝑ vtraqꝫ pte dubia. Ad q̄stionē rñdendum est ſm Rich. de mediauilla. iiij. sen. dist.xxxiij.ar.iij.q.ij. ꝙ status mrimōij/ꝛ status ꝟginitatꝭ capiunt dupliciter. Primō mō vt referunt ad idē. s. ad tēpus legꝭ scripture: ꝛ sic ad dubiuꝫ dꝛ ꝙ si scā Eulalia fuisset i tali tpe meliꝰ fecisset ↄhēdo matrimoniū ꝙ̄ ꝟginitatē obſuando: ꝛ taliter intelligit argumentuꝫ: qꝛ ait Rich. ibidem. Maioris meriti fuit statꝰ ↄiugalis ꝙ̄ status ob oīm venerea delectatōe abstinētiū. ideo dꝛ Mat.xxj. Christꝰ maledixit ficulnee: qꝛ sine fructu. ideo ait Aristo. in ethi. bonū quanto cōius tanto diuiniꝰ. Matrimoniū est ordinatū ad bonū cōe: scꝫ ad mītiplicandū genꝰ humanū. Virginitas ꝓ est bonū pticulare. C. ḋ penis. l. sancimꝰ. pena nō daꝰ nisi ꝑ pctō. Tho. in. iiij. xviij. dist.ar.j. pena imponebat apud romanos ſuantibꝰ ꝟginitatē. ꝛ q vitā celibem ducebant. sequit. Scōo mō statꝰ mrimonij: ꝛ statꝰ ꝟginitatꝭ capiunt: vt referunt ad diuersa tpa: scꝫ si referat statꝰ mrimonij ad tēpus legis scripte: ꝛ status ꝟginitatꝭ ad tēpus legis grē: ꝛ sic ad dubiū dꝛ ꝙ sancta Eulalia meliꝰ fecit ꝛ nobiliꝰ obſuādo ꝟginitatē ꝙ̄ mrimoniū ↄtrahēdo: ꝛ ħ ꝓpter tres ratiōes patentes.

Prima dꝛ rō difficultatis

Scōa dꝛ rō vtilitatꝭ

Tertia dꝛ rō ~~difficultatis. conformitatis~~

¶ Prima dꝛ ratio difficultatꝭ: vbi est maior difficultas: ibi rō virtutꝭ est maioris p̄mij. Sꝫ est maior difficultas ſuare ꝟginitatē ꝙ̄ hr̄e virum. Amb. in libro de ꝟginitate. Maior certe est victoria ꝟginū ꝙ̄ angeloꝝ. Hiero. in carne p̄ter carne viuere/nō terrena vita est/sꝫ celestꝭ. sequit. Scōa dꝛ rō vtilitatꝭ. Illud est nobiliꝰ ꝛ meliꝰ in q̄ est nobiliꝰ ꝛ melius premiū/ꝙ̄ illud in q̄ nō. Ita nobiliꝰ atqꝫ meliꝰ. sed in obſuatiōe ꝟginitaꝫ est nobiliꝰ et meliꝰ p̄miū ꝙ̄ in statu mrimonij: qꝛ virginibꝰ daꝰ maior fructꝰ: scꝫ centesimꝰ: ↄiugalis trigesimus. Prouerb.xx. Qui diligit cordis mūdiciā habet amicū regē. sequit. Tertia dꝛ rō conformitatꝭ: tanto aliqd ꝑfectiꝰ est q̄nto maior est/hꝫ ↄformitatē cū suo ꝑncipio: sꝫ status ꝟginitatꝭ hꝫ maiorē ↄformitatē cū ꝑncipio: scꝫ deo. sequit. Quē sūmope dilexit.

iuxta vba passumpta. Diligā. ¶ De sctā Eulalia nota legendā totā quā collige in trib9 punctis fm tres ei9 excellentias.

Primo notat charitas seu sanctitas diuinalis

Scdo firmitas virtualis.

Tertio sublimitas seu claritas supnat.

Potest addi quarto castitas ṽginalis: ⁊ sic sūt q̄ttuor excellentie: ⁊ in hoc fuit excellentior angelis: q2 virginitas est in carne corruptibili.

¶ Prima ḡ ⁊c. Charitas ad hoc vt sit vera: reqrit ɔcursum trium graduū. Primo cordis. Scdo oris. Tertio opis. Veritas em̄ est adequatio rei ad intellectū. Quando ḡ motus interior volūtatis discordat ab actib9 interiorib9: n̄ dicit veritas: s3 falsitas. Verbi grā. Si diceres alicui ꝙ eū diligis ⁊ vocas eū fratrem/ ⁊ dicis ei dulcia verba/ ⁊ intus in corde nō habes dilectionem: ecce falsitas. Talis charitas siue amor est hodie in multꝫ q̄ habēt mel i ore et fel in corde. Cōtra hoc dic̄ psal. Qui loquunt pacē cū pximo suo/ mala aūt i cordē eor̄. Da illis s3 opera ipor̄. ps. lxxvij. Item alibi. Et dilexerūt eum in ore suo: ⁊ lingua sua mētiti sūt ei. Oporter ḡ ꝙ verba ⁊ cor sint cōformia. Plus etiā requirit ꝙ opus exterius ɔformetur subueniendo pximis in necessitate: vt dr̄. j. Joā. iij. Si q̄s habuerit substantiā mūdi hui9/ ⁊ viderit fratrē suum necesse habere/ et clauserit viscera ab eo: quomō charitas dei manet in eo: Itaq3 filioli nō diligam9 verbo neq3 lingua/ s3 opere ⁊ veritate. Nota. Verbo/ id est interiori dilectiōe: quia verbū est cōceptus mentis: neq3 lingua/ scilicet tm̄: sed ope ⁊ veritate: tūc ḡ est vera charitas Sic ergo beata Eulalia diligebat deum corde/ ore/ et opere. Corde: q2 vt dicit legenda. Eulalia generꝫ alti et pulchritudine insignita. virgo humilis ⁊ deuota: toto corde suo vacabat in seruitio dn̄i nostri Jesu chr̄i. Nota: toto corde/ nō partē cordis dedit chr̄o: sed totū. Vn̄ dicit Mat. xxij. Diliges dn̄m deū tuum ex toto corde tuo ⁊c. Nota cōtra illos q̄ volunt cū deo diligere alia pter deum: sc3 aurum/ argētum. ceteraq3 tempalia. ⁊ sic inferunt non modicam iniuriā deo: quia faciunt illum socium auri et argenti vel hmōi in regno cordis sui: cum tn̄ nulla sit pacifica possessio. quando duo reges sunt in vno regno. Vn̄ Luca. Nulla fides regni socijs: oisq3 potestas Impatiens consortis erit. Sic etiam ostendit in ore. Unde erat in quadam possessione: parum distante a ciuitate Barchinone. vbi quotidie cū suis puellis domesticꝫ laudibus diuinis vacabat et hymnis. Dic practice quomodo surgebat ad matutinas. vnde propter suas virtutes et humilitatem a parentibus diligebatur. ¶ Tertio ostendit opere. Jeiunando/ penitentiam agendo: et alia bona opera faciendo/ et quod excellentius est desiderabat martyrium pati pro christo. quod est excellētius opus charitatꝫ: iuxta illud Joannis. xiiij. Maiorem charitatem nemo habet vt animam suam ponat quis p amicis suis. Et desiderium eius fuit adimpletum: vt infra patebit. ps. Desideriū anime eius tribuisti ei domine: et voluntate labiorum eius non fraudasti eū.

¶ Secundo firmitas virtualis. Et hoc ostenditur in eius martyrio. Ubi Nota quomodo temporibus eius venit Datianus vicarius imperatoris Diocletiani ad partes illas. et iussit omnes christianos perquiri vt idolis sacrificarent/ aut diuersa tormenta subirent vsq3 ad mortem: qd audiens beata Eulalia gauisa est et gratias agebat deo/ quia videbat de proximo suo esse: vt suum desiderium adimpleretur. Cunq3 parentes et amici viderent eā sic alacrem et sentirent hoc: timebant valde/ quid nam beata Eulalia factura esset cunq3 illam de hoc interrogarent: nemini dicebat propositum suum. Adueniente ergo nocte in primo gallorum cantu recessit a domo patris et accessit ad ciuitatem. Barchinone: quam cum ingressa esset audiuit crudele edictum Datiani preconizari: ꝙ omnes christiani aut idolis sacrificarent/ aut mortem per diuersa tormenta subirent. Tunc ergo feruore diuino accensa ⁊ mota accessit cōstanter ad Datianum: ⁊ eum redarguit de trib9. Primum de quo redarguit: erat malū: secundum peius: tertium pessimū. Primo ꝙ cum sederet in alta sede potestatis non recordabatur/ ꝙ de9 erat creator suus. scdo dixit q̄re nō vererꝫ honorē deo debitū idolis exhibe

re: in quibus demões ptinerent. Tertio q peius est etiã chrianos q sunt veri adoratores vnius diuini numinis idola adorare cõpellis. Cui Datian⁹ ait. Que es tu q nõ iussa ad iudicis tribunal accessisti: et deos nros blasphemasti/ imperatoribus detraxisti/ ac mihi nõ leuẽ iniuriaz intulisti: Tu q tã stulte loqueris: et tã psumptuose ad tribunal meu aduenisti: Cui Eulalia. Ego sum inqt Eulalia ancilla Jesu chri: cui⁹ fide et spe firmata veni ad increpandũ te q relinqs deuz/ adoras idola et alios adorare cõpellis: ppter qd deus cõdẽnabit te et sequaces tuos. Tũc Datianus furori repletus dedit sibi duplex martyriũ. Primo nanqz iussit beatã Eulaliã manibus ligari: et acerbe p suos mistros a tergo flagellari. q dũ fieret dixit Datianus. Nũc vbi est deus tuus vt liberet te: in cuius noie venisti ad me arguẽdũ. Sz si vis liberari: dic q ignorãs quanta esset potestas iudicis et dominij tpalis hoc fecisti. Cui Eulalia. Reprobe pses cur mihi suggeris vt mentiar: cũ mẽdaces inferni ignibus crucient: Si ei deos tuos demões nominaui nil temere ptuli. Nolo mẽtiri: qz imo scio quanta est tpalis potestas: qz modica ẽ et vana et nullius momẽti: sicut vter plenus vẽto. Potestas aũt dei et dñi nostri Jesu chri est infinita et nunqz finitur: qua potestate ipe pdẽnabit te et oẽs idolatras. Anteqz tamẽ sibi inferri faceret scdm martyriuz pses iniunxit militibus vt eã blãdis monitis immutare niterent. Qd cũ milites fecissent: nec id pagere valerẽt: iussit Datianus sibi secundũ martyriũ inferri qd fuit hoc: qz affigit in eculeo et ex vngulata ferreis pectinibus vsqz ad ossa penetrãtibus torquet diutissime et facibus accẽsis pice et oleo delinitis eius latera ptinue exurunt. Cui Datianus etiam impioperãs dicebat. Vbi est deus tuus: Sacrifica dijs et viues. Cui eulalia. Christus deus me⁹ mecũ est. Sed tu indign⁹ es illũ videre. Tũc pses rabie plen⁹ fecit ignẽ copiosum accẽdi: et faces ardẽtes circa latus eius apponi. Eulalia aũt cantabat dicẽs. Ecce eñi deus adiuuat me etc. Et rogauit dñm vt ignis ille extingueretur vt credẽtes videãt: et laudẽt potentiaz dñi nri Jesu christi. Oratiõe aute cõpleta flamme extincte sunt. Datianus autẽ fecit ignẽ iterũ accẽdi: et oleũ supinfundi. sed flãma accẽsa cõburebat mistros. et pre nimio terrore ceciderũt in terrã. Et tũc btã Eulalia emisit spũm. Premissa oratione hac iube me deus suscipi i pace in requiẽ beatoz faciens mecũ signũ in bonũ vt videntes tuã potẽtiã bñdicãt. Patz ergo ei⁹ firmitas prualis: ido dicit Can. vlti. Fortis est vt mors dilectio. Et infra. Aque mlte nõ poterũt extinguere charitatem: nec flumia obruẽt illã. Itẽ Rom. viij. Quis nos separabit a charitate chri: etc. Est eñi firmitas qdã vitiosa q dr ptinacia: qñ hõ est durus/ qñ nõ oprz et vbi nõ oportet. Sic firmitas virtuosa est qñ ẽ firm⁹: vbi oportet et qñ oportet: vicz p virtute seruanda. Matth. v. Beati q psecutionem patiunt ppter iustitiã. Itẽ Eccli. xviij. Pro iustitia agonizare p aia tua: et vsqz ad mor. certa p iustitia. ¶ Tertia excellẽtia est sublimitas supnalis. Hãc õndit de⁹ in signũ magni pmij sui. Triplex autẽ signũ õndit deus indicatiuũ glie sue. Primũ est: quia statim postqz beata Eulalia emisit spũm visa fuit colũba de ore ei⁹ exiens: q in celũ ascẽdit. De quo ipl's ibi existẽs mirat⁹ est valde: et chriani ibi existentes letati sunt valde et grãs egerũt dño q dignos fecerat habere pciuẽ eoz aduocatã in celo. Secundũ signũ mirabile fuit: qz post ei⁹ mortẽ Datianus nec sic satiatus iussit corp⁹ btẽ Eulalie tãdiu in patibulo suspendi et custodiri: donec aues illd deuorarẽt. Sz deus misit nubẽ quãdã cũ magna niuiuz copia de celo q corpus operuit adeo vt custodes illud videre nõ possent: sed pterriti se elongauerunt et alonge custodiebant Post triduũ vo chriani deuote venerũt et corpus illd susceperũt custodibus nihil sentientibus sed dormiẽtibus. Inuolutũqz pannis lineis pciosis vngẽtis vnxerũt illud: et sepelierũt in basilica sancte Marie in sepulchro marmoreo sb terre visceribus. Tertiũ signũ fuit: qz inter chrianos illos erat btũs Felix q in pfessiõe diligebat sincere beatã Eulaliã: et vidẽs corpus suũ dixit. O mirabilis puella tu meruisti obtinere palmã martyrij por nobis ppter amorem dñi nostri Jesu chri. Et tũc btã Eulalia iam diu mortua orerisit. de quo oẽs mira

ri sunt et gauisi valde: ceperunt cantare. Clamauerunt iusti et dominus exaudiuit eos: et sic reuerentissime corpus illud sacrum sepelierunt: quod modo est in ciuitate Barchinone. Rogemus ergo dominum etc. ¶ Passa est autem beata Eulalia in ciuitate Barchinone. xij. februarij. Anno domini. cclxvij. sub Diocletiano et Maximiano imperatoribus. Legitur in legenda beate Eulalie: quod quadam de nocte egrediens ciuitatem Barchinone. Cum peruenisset ad quendam locum qui collis de celata dicitur. Inuenit ibi equitantium armatorum innumerabilem aciem: qui quasi turbati inter se: nunc hinc: nunc inde per iter publicum discurrebant. Audiuitque vnum dicentem eorum duci. Quid moramur. Intremus hanc vrbem peccatricem: et eam funditus deleamus. Cui dux dixit. Nunquid vides quod illa inuicta Eulalia in medio vie eum crucis vexillo obuiam nobis exit? Non est nobis possibile vt militem celestem potissime tanti meriti superemus. Ille autem vir hec videns forti animo effectus talia verba dixit vni ex illis. Qui estis vos: et quid queritis in hoc loco? Cui ille. Ciues sumus inferni qui cupimus hanc vrbem subuertere: sed vnica dei virgo Eulalia nomine: cuius corpus in hac vrbe est tumulatum a multo tempore citra a nostro desiderio nos repellit. Et confestim ab oculis itinerantis tota euanuit acies armatorum. Ille autem qui hec vidit quibusdam sibi charis hec retulit. Sed ne detractoribus videretur delirus: multis dissimulando subticuit.

¶ In cathedra sancti Petri. Sermo. XXVII.

Ego dico tibi quia tu es Petrus. Matth. xvj. Festum hodiernum dicitur de cathedra sancti Petri. Non est: quia hodie fuit inthronizatus. Quando aliquis eligitur in episcopum vel papam ponitur cum mitra in capite. Sic factum fuit de beato Petro apostolo: quem christus eligit in papam et vicarium suum vt post suam passionem et resurrectionem confirmaret eum dicens. Pasce agnos meos. Ioan. xxj. Restabat ergo vt inthronizaretur tanquam vicarius christi: cui christus commisit potestatem diuinam et suis successoribus: et hodie fuit inthronizatus, et de hoc facimus festum hodie, et de hoc etiam erit sermo noster: sed prius salutetur virgo gloriosa etc. Ego dico tibi etc. ¶ Pro fundamento sermonis in quo agitur de cathedra sancti Petri: oritur theologicalis questio. ¶ Queritur. Vtrum sanctus Petrus apostolus fuerit a deo siue christo magis dilectus: et arguitur quod non. Sanctus Joannes euangelista fuit magis familiaris cum christo: quia dormiuit in gremio suo: etiam suam in mortis articulo matrem commendauit: etiam quia sibi reuelauit secreta que Petro reuelauit. Sequitur in oppositum amare aliquem est ei velle bonum: sed christus maiora dona dedit Petro quam alijs: ergo sanctus Petrus fuit a deo siue christo magis dilectus. et hec questio manet pro vtraque parte dubia. Ad questionem respondendum est secundum Sco. in. iij. dist. xxxij. q. j. quod dilectio dei siue christi considerantur dupliciter. Primo vt est actus operantis: et sic ad dubium dicitur quod deus siue christus non magis dilexit Petrum quam alios apostolos: quia deus non suscipit magis neque minus. Secundo dilectio dei consideratur: vt transit super obiecta: et quantum ad bona volita ipsis dilectis. Ideo dicit Sco. ibidem quod deus non vult non predestinatis tanta bona quanta predestinatis: nec illis quibus dicitur irasci vult tantum bonum quantum vult illis quibus non dicitur irasci: et sic ad dubium dicitur quod deus siue christus hoc modo magis dilexit sanctum Petrum. et sic a deo siue christo sanctus petrus fuit magis dilectus inter ceteros apostolos. et hoc propter quatuor que post hac declarabuntur obnixe: et sic de alijs.

Primo propter fidei confessionem.
Secundo propter ecclesie gubernationem.
Tertio propter peccati deplorationem.
Quarto propter miraculorum coruscationem.

¶ Primo propter fidei confessionem quam sanctus Petrus confessus est. dicendo tu es christus sine qua impossibile est deo placere. Paulus ad Hebreos. xj. sine fide impossibile est placere deo. Tho. ij. ij. q. iij. cum confessio fidei cadat sub preceptis affirmatiuis que non obligant ad semper: sed pro loco et tempore. Ideo pro loco et tempore obligatur homo ad confessionem huius: quam sanctus Petrus habuit confitendo diuinitatem et humanitatem simul, cum dicit christo hoc quod habetur Mat. x. tu es christus filius dei viui. sequitur. Secundo propter ecclesie gubernationem quam christus Petro contulit dicendo, tu es Petrus et super hanc petram edificabo ecclesiam

meam. Tertio propter peccati deploratio nem: cum christus dicit Petro: tibi dabo claues regni celorum. sequitur. Quarto propter miraculorum coruscationem: quia in die Pentecostes tria milia hominum sanctus Petrus sua predicatione conuertit. sequitur. Et licet christus ostenderit maiorem familiaritatem sancto Joanne euangeliste loquendo de familiaritate in ostensione: non tamen in donorum communicatione: et sic habetur solutio argumenti: quia maiora dona dedit Petro: vt patet. Iuxta verba preassumpta: et sic de aliis. ¶ Pro introductione materie et verborum thematis declaratione. Notandum quod hoc nomen Petrus habet quattuor interpretationes: que conueniunt quattuor cathedris: in quibus beatus Petrus fuit inthronizatus: et sunt he.

Primo Petrus interpretatur dissoluens.
Secundo Petrus interpretatur agnitus.
Tertio Petrus interpretatur discalciatus
Quarto Petrus interpretatur agnoscens

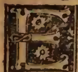
¶ Iuxta has quattuor interpretationes sunt quattuor cathedre Petri. Prima est cathedra presidentie vniuersalis. Secunda est cathedra sanctimonie spiritualis. Tertia est cathedra sapientie theologicalis. Quarta est cathedra eminentie iudicialis/al's supernalis. Primam cathedram accepit in hierusalem. Secundam in antiochia. Tertiam rome. Quartam in vita beata. Prime cathedre correspondet prima interpretatio. Secunda secunde etc. Quia propter primam cathedram Petrus dicitur dissoluens: propter secundam agnitus. propter tertiam discalciatus: propter quartam agnoscens. Ideo dicit thema. Ego dico tibi: quia tu es Petrus. ¶ Dico primo: quod prima cathedra in qua beatus Petrus fuit inthronizatus dicitur de presidentia vniuersali. Nota duplicem presidentiam scilicet particularem et vniuersalem. Prima est presidentia primatum/patriarcharum/archiepiscoporum/abbatum/priorum/rectorum/qui solum in suis diocesibus/vel ecclesiis suis president. Sed presidentia vniuersalis est: quando non solum in vna diocesi seu ecclesia: sed in vniuerso mundo presidet. Talis est presidentia papalis: et talis est presidentia beati Petri. Et sic deus dominus est mundi vniuersaliter: ita et suus vicarius a quo nullus est exemptus. Ideo dicit textus. ix. q. iij. Decreto. Et ca. Qui se scit. quod reliquae ecclesie preter ecclesiam romanam sunt vocate in partem solicitudinis/non in plenitudinem potestatis. Concordat textus in. c. Ad honorem. de vsu pallij. Et in. c. Proposuisti. de concess. preben. Hanc autem presidentiam vniuersalem recepit Petrus quo ad septem in Cesarea Philippi: in qua christus sibi promisit presidentiam vniuersalem. sicut narrat euangelium hodiernum dicens. Venit Jesus in partes cesaree Philippi. Et interrogauit discipulos suos di. Quem dicunt homines esse filium hominis: Sed quo ad rem recepit post christi resurrectionem dicente domino. Pasce agnos meos etc. Joan. xxj. Ubi nota quare christus eum interrogauit. Amas me etc. vj. q. j. Imitare. Et xxv. q. j. Diuinis. Nota quomodo domini debent exemplo christi interrogare quid dicitur de eis: quasi dicendo. Uos qui vaditis per viam et loquimini cum gentibus. dicite mihi quid dicunt de me. Item quod discipuli debet dicere: quid dicitur de magistris: et vasalli de dominis: quia multi defectus in dominis corrigerentur/qui palliantur et ignorantur a dominis ex fallaci adulatione vasallorum. Nota exemplum quando magister Jordanus iuit ad visitandum imperatorem Federicum accersitus ab eo etc. legitur in libro de vitis fratrum nostrorum. Nota ibi. Et super hanc petram edificabo ecclesiam meam. In quo ostenditur onus quod portat prelatus. s. papa: episcopus: abbas etc. qui abbas etc. qui in iudicio habent reddere rationem et computum de omnibus animabus sibi commissis. Et ista ratione antiquitus fugiebant: sicut et quilibet debet hodie fugere et inuitus eligi. vij. q. j. In scripturis. C. de epi. et cle. l. Si quenquam. Et ad Heb. v. Nec quisquam sibi sumat honorem: sed qui vocatur a deo tanquam Aaron. Sed modo non cogitant onus: sed redditus. ideo quilibet ingerit se. Dic quod quilibet prelatus debet esse vt petra firma in fide: et fortis in sanctitate vite/in deuotione/in scientia: quia vt dicitur totum edificium ecclesie militantis fundatur supra petram prelati. Secundo nota ibi. Et tibi dabo claues regni celorum. Officium clauium est claudere et aperire. Hoc officium deus dedit b. Petro et suis veris successoribus.

Et a papa deriuat ad sacerdotes q̄ aperiunt absoluendo a peccatis: ꝛ claudunt qñ non absoluūt peccatorē: ex triplici defectu peccatoris. Primo si nō ꝓponit abstinere a pctis omnib⁹ mortalib⁹. tūc em̄ dicit falsa pnia de pe. di. v. Falsas. q: als nō aperiret: ꝛ lꝫ de facto absoluet: nihil valeret. Tunc em̄ q: non absoluet a christo ñ pōt vere absolui a sacerdote. vñ Gre. i homel. xxvij. ꝛ habet in decretis. xj. q. iij. Tūc vera est absolutio psidētis: cū interni. sequit. arbitriū iudicꝫ: qd bene quadriduani mortui resuscitatio illa significat: que videlicꝫ demonstrat: q: prius dñs mortuū suscitauit ꝛ viuificauit dicēs. Lazare veni foras ꝛ postmodū is qui viuus fuerat egressus a discipulis est solutus: sicut scriptum est. Hec ille. Scdo q: peccator nō vult remittere iniurias: q: qādiu in vulnere est sagitta nunq̄ vulneratus potest consequi sanitatē. Matth. vj. Si dimiseritis hominib⁹ pctā eoꝝ: dimittet ꝛ vobis peccata vestra. Si aūt nō dimiseritꝫ hominib⁹: nec pater vester dimittet vobis peccata vestra. Tertio si peccator nō vult restituere vsuras vl' furta: q: tunc ꝯfessor nō potest aperire: q: peccatū nō dimittit/ nisi restituat ablatū. regula. Peccatuꝫ. li. vj. Et. xiiij. q. vj. Si res. Ideo de quolibet prelato pōt intelligi verbum. Esa. Et dabo clauem domus Dauid. i. christi de genere Dauid sup humerum ei⁹ ꝛ aperiet ꝛ nō erit qui claudat: ꝛ claudet ꝛ non erit qui aperiat. Esa. xxij. Tertio nota. Et quodcūq̄ ligaueris sup terrā erit ligatū ꝛ in celis: q: supposito recto hic in terra vsu clauiū deus illud approbat/ aliter non. Et q̄dcūq̄ solueris super terram erit solutū ꝛ in celis. In oīni ꝯfessione: nisi cōfessor sit vna bestia: debet ligare ꝛ soluere: hoc veꝝ/ vbi cōtritēs est cōtritus. Hinc potes q̄rere: vtrū indulgētie date ab ecclīa prosint animab⁹ que sūt in purgatorio. De q̄ vide quod scripsi in sermo. quadragesimalib⁹. d̄ peccatis in genere articulo. iiij. Ubi agitur de peccato veniali: vbi agitur de indulgētijs. Hic quomodo qlibet peccator est ligatus tot vinculis: quot habet peccata mortalia in mēbris p̄ que peccauit. Auctoritas. Iniq̄tates sue capiūt impiū: ꝛ funib⁹ pctoꝝ suoꝝ quisq̄ ꝯstringit. Prouerb. v. Sed in absolutione a cōfessore soluunt. deinde ꝯfessor debet ligare peccatorē nō malo vinculo: sꝫ vinculo penitētie quā sibi debet dare: fm peccata q̄ seruanda est diuinar als peccator damnaret. De h̄ dixit christ⁹ cōfessorib⁹. Amen dico vobis. Quecūq̄ ligaueritis sup terrā erūt ligata ꝛ i celis. Et quecūq̄ solueritis sup terrā/ erūt soluta ꝛ in celis. Mat. xiij. Ecce potestas vniuersalis psidentie: in q̄ fuit btūs Petr⁹ inthronizat⁹ ꝛ potuit dicere. Qñ p̄cedebam ad portaꝫ ciuitatꝫ in platea parabāt mihi cathedraꝫ Iob. xxix. Porta ciuitatis pōt dici absolutio sacramētalis/ p̄ quā secure p̄ portā peccator ingredit ciuitatē ecclīe militantis p̄ grē acquisitionē: et ecclīe triūphantis per glorie adeptionē. ps. Hec porta dñi iusti itrabūt in eā: iusti. i. iustificati. Nota. In platea. Platon grece idē est q̄ latitudo: latitudine: scilicꝫ latitudo ecclīe ꝛ vniuersalis p̄sidentie. Parabūt m hi. i. verba christi cōferentꝫ sibi ptātē ꝛ auctoritatē diuinā: ꝛ sꝫ hāc primā cathedraꝫ seu auctoritatē dicit Petr⁹. i. dissoluēs: iuxta ꝓphetiā Esa. lviij Dissolue colligationes impietatis/ solue fasciculos deprimētes: dimitte eos q̄ confracti sūt liberos: ꝛ omne onus disrumpe. Et ideo dicit thema. Ego dico tibi: q: tu es Petr⁹. i. dissoluēs. s. vincula pctoꝝ auctoritate aplīca/ siue potestate presidentie vniuersalis. Ido ecclesia docet nos orare ipm. Solue iubēte deo culparū Petre catenas. Qui facꝫ vt pateāt celestia regna beatꝫ. ¶ Scda cathedra b. petri i q̄ fuit inthronizat⁹ est d̄ scrimonia spūali. In hac fuit ithronizat⁹ i ciuitate Antiochie/ que erat caput toti⁹ Syrie: ad quā vēit b. Pe. cū suis discipulis. postq̄ q̄nq̄ ānis vs⁹ fuit p̄ma cathedra in hierlm: ꝛ ibi chrīm p̄dicauit ꝛ miracl'a fec. Tūc Theoph: l⁹ p̄nceps ꝛ vniuers⁹ pp̄ls Anthiochie: ꝛ q̄plꝰs alij in dño crediderūt. ꝛ gl'iosam ecclīaꝫ fabricauerūt. In cui⁹ medio excelsaꝫ cathedrā collocauerūt: ꝛ Petrum ibi exaltauerunt/ vt possit ab oib⁹ audiri: ꝛ videri. in q̄ septē annis sedit: sed anq̄ in hac cathedra essꝫ exaltat⁹ duplici ignominia fuit affectus primo. s. rasione capitis. scdo in carceratione. ex quo ex defectu cibi ꝛ pot⁹ pene cōsumpt⁹ ē. Sꝫ postmodū dñs ipm liberauit p̄ misteriū Pauli. Hic vt in legēda. Ecce

quomodo fuit ithronizat⁹ i cathedra san
ctimonie spūalis. Et fuit completa in eo
ꝓphia Dauid di. Cōfiteant dn̄o misericor
die eius/ ꝛ mirabilia eius filijs hoim. Et
exaltēt eū in eccl'ia plebis. Et in cathedra
senioꝝ laudent eū. ps. cvj. Nota. Miseri-
cordie ei⁹. s. beati Petri/ qn̄ sanauit i noie
dn̄i om̄es infirmos anthiochie: ecce mira-
bilia ei⁹. Et misc̄die ei⁹ pascendo populū
pabulo verbi dei. ꝓpter q̄d exultauerūt eū
in cathedra senioꝝ. s. patriarchaꝝ ꝛ ꝓpha-
rū: ipm̄ scīm̄ hominē reputātes. Huic ca-
thedre cōuenit secunda interp̄tatio huius
nois Petr⁹. i. agnit⁹. Cum em̄ eū p̄mo
repulissent tanq̄ magū3. tādē agnita ei⁹
virtute ꝛ sanctitate: ꝓpter ꝟtutes ei⁹ ꝛ mi-
rabilia ipsum postea reuerētissime suscepe
runt: q̄si dicētes. Scim⁹ q: a deo venisti
magister. Itē alibi. Magister scim⁹ q: ve
rax es ꝛ viā dī in veritate doces. Matth.
xxij. Nemo em̄ potest hec signa facere/ que
tu facis/ nisi fuerit deus cū eo. Joā. iij. Jō
dicit thema. Ego dico tibi q: tu es Petr⁹
id est agnitus. ¶ Tertia cathedra in qua
beatus Petrus fuit/ ithronizat⁹ est ꝺ sapi
entia theologicali: quando fuit magister
in theologia: hāc recepit rome. Postq̄ em̄
ꝑ septem annos fuit i ciuitate Antiochie
iuit romam/ que tūc florebat dn̄io totius
mundi ꝛ i sciētia phoꝝ. et ibi beat⁹ Petr⁹
meruit legere theologiam: ꝛ extirpare q̄t-
tuor errores phoꝝ: nō ꝓp̄ria voluntate vl'
motu: sed inspirante/ vl' iubente dn̄o. Vn̄
scribit Marcell⁹ vniuersis episcopis per
anthiocenā ꝯstitutis. et habet in decretis
xxiiij. q. j. Rogamus. Eius. s. Petri em̄ se-
des p̄mit⁹ apud vos fuit: q̄ postea iubē-
te dn̄o romā trāslata est: cui adminiculan
te grā diuina hodierna p̄sidimus die ꝛc̄.
Ratio aūt hui⁹ translatiōis ponit. vij. q.
j. Mutatiōes. vbi d̄r. Petr⁹ scīūs mgr̄ nr̄
ꝛ princeps apl'oꝛum de antiochia ciuitate
translat⁹ est romā vtilitatis causa: vt ibi-
dē poti⁹ ꝓficere posset. Ex p̄dictis nota ꝙ
papa nō posset hodie mutare sedem de ro
ma in aliā3 ciuitatē. De q̄ vide ꝑ archi. in
proemio sexti libri in p̄ncipio: vbi agit sup
verbo. Dispo. itiōe incōmutabili. ꝛc̄. No-
ta q̄ttuor erroꝛes phoꝝ. Prim⁹ ꝙ sicut nō
erat nisi vn⁹ de⁹. Ita nō erat nisi vna pso
na. Ita ꝙ negabāt trinitatē. Sed contra
hoc beat⁹ Petr⁹ in sua cathedra docebat
di. Tres sūt q̄ testi. dāt in celo/ pater/ ver
bū/ ꝛ spūsscīūs/ ꝛ hi tres vnū sūt. j. Joā. v
Secund⁹ erroꝛ erat ꝯtra chr̄i incarnatio-
nē dicētiū: ꝙ impossibile erat ꝙ eadē ꝑso
na esset de⁹ ꝛ hō. Ratio q: finiti ad infini
tū nulla ꝓpoꝛtio. S3 btūs Petr⁹ in cathe
dra theologicali ꝯtradicebat: dicēs. ꝙ li-
cet finiti ad ifinitū n̄ sit ꝓpoꝛtio quātitat3
alias equalitatis: tn̄ est ibi ꝓpoꝛtio causa
litatis. q: fili⁹ dei i sua diuinitate sustinet
illā humanitatē ꝛ est causa ipsi⁹. Tertius
erroꝛ ꝯ chr̄i passionē di. Frustra fit ꝑ plura
q̄d potest fieri ꝑ paucioꝛa. S3 Petrus de
clarauit quō christ⁹ voluit sic facere seruā
do oꝛdine iustitie ꝛ misc̄die. ꝛ ideo voluit
capi ꝛ ligari: vt sibi credētes ꝛ obediētes
essent a pcti soluti et liberi. Quart⁹ erroꝛ
ꝯtra sacrificiū altaris di. ꝙ locus ꝛ locatū
debet ꝓpoꝛtionari ꝛ adequari. Et Petrus
declarauit quomō h̄ est veꝝ naturalit̄. sed
nō supnaturaliter. Sic in hoc sacramento
ꝯsiderata diuina potestate: q̄ potest plus
q̄ nos possim⁹ itelligere ꝛc̄. Et in hac ca
thedra btūs Petr⁹ sedit vigintiquinq̄ an
nis. de hac cathedra auctoꝛitas figurati-
ua: Dauid sedens in cathedra sapientissi-
mus iter tres. ij. Reg. xxiij. Nota Dauid
sc3 fortis ꝛ robust⁹: ecce Petr⁹ sapiētissim⁹
Inter tres sc3 sectas phoꝝ: sc3 Stoicoꝛū
Epicureoꝝ/ ꝛ Peripateticoꝛum: de quib⁹
Act. x. Huic cathedre ꝯuenit tertia inter-
p̄tatio hui⁹ nois Petrus. i. discalciās. s.
sotulares argumētoꝝ dictoꝝ phoꝝ. Et fu
it cōpleta illa ꝓphetia: Solue calciamēta
de pedib⁹ tuis. Terra em̄ in qua stas scīā
est. Exo. iij. Nota ꝺ pedib⁹ tuis. s. discipu
lis te audiētib⁹. Terra em̄ in q̄ stas sc3 ro-
ma scīā ē: ꝓpter sanguinē martyꝝ ibi effu
sum. Nota hic miraculū de illo scīō papa
q̄ cuidā episcopo petēti reliq̄as ꝓ sua eccle
sia dedit pugillum terre: quā vilipendēte
episcopo ꝺ terra sicca exiuit sanguis. Jdō
dixit christ⁹ Petro. Ego dico tibi: q: tu es
Petr⁹. i. discalciās. Quarta cathedra btī
Petri est de eminētia iudiciali. In hac fu
it ithronizat⁹ i celo: qn̄ migrauit: et eius
aīa fuit collocata i cathedra gloꝛie: s3 ꝑfe
cti⁹ ea3 recipiet in die iudicij: qn̄ in aīa ꝛ
coꝛpoꝛe iudicabit cum christo. Unde ipso
querente a christo. Ecce nos reliquimus

oia et secuti sum⁹ te: quid ergo erit nobis: Rndit cbris. Amē dico vobis q vos q̄ reliquistis oia et secuti estis me: in regeneratione: cū sederit filius hominis in sede maiestatis sue: sedebitis z vos sup sedes .xij. Lucas vero dicit sedebitis super thronos Luc.xxij. Idem ē. Huic cathedre pͣuenit. Quarta interptatio nois Petr⁹. i. agnoscēs qz tūc. s. in die iudicij cognoscet esse cōpletas omnes pmissiões cbri: tūc etiā cognoscet omnia bona et mala omniū. Tunc poterit dicere beat⁹ Petrus. Nūc cognosco sicut et cognitus sum. j. Cor.xiij. Sed et nūc agnoscit pfecte deū vides eum per essentiã: in cui⁹ visione cõsistit essentialiter vita beata: iuxta illō Jo.xvij.. Hec est aūt vita etna: vt cogno. te solū verū deuz et quē mi. Jesū chrm. Et iō dixit sibi chrs Quia tu es Petr⁹. i. cognoscens scz gloriã paradisi Ad quã nos perducat. zč.

In festo btī Matthie aplī. Sermo.XXVIII

Episcopatuz eius accipiat alr. Origina liter. ps. cviij. Transũptiue aũt in epistola hodierne tertiumna que est Actuum. j Pro sermonis fundamēto in quo agitur de prelatiõe oritr theologicalr qstio. Querit. an lz appetere plationē: Argūit q sic. lz appetere bonū opus z laudabile z statū pfectiorez. sed platio est huiusmōi. j. ad Tim.iij. qui episcopatū desiderat bonū opus desiderat. patet iterū. laudabile est desiderare statū religiõis: igit et statū episcopat⁹/q̄a ē pfectior. Grē. laudabile aliqñ fuit episcopatū querere. igit in oppositũz Pau. v. ad Heb. Nec quisqȝ sumit. i. sumere seu pcurare debz sibi honorē. i. illō opus pastorale cui ē honor annex⁹ ergo nō licz appetere plationē z sic questio manet p vtraqȝ parte dubia. Ad qstionē fm doctores sup. ij. sen. q in epatu tria ↄsiderari possunt.

Primum est pncipale z finale id est episcopalis opatio: q̄ pmo z vtilitati itēdit.

Secūdū est altitudo grad⁹ super familia domini sui.

Tertiū consequēter se habēs ad hec est bonor /reuerētia z sufficiētia tpaliū. appetere epatū qͣtū ad tertiū est illicitū: qz vel ad cupiditatē vel ambitionē ptinet /et sic qͣtū ad scdm/ qz est psumptuosū. appetere aūt pdesse primis ē q̄dem fructuosum fm se sed tñ videt psumptuosūz q q̄s appetat pȝ esse vt psit subditis: nisi manifesta necessitate iminēte: qz hoc pdesse habet anextam celsitudinē gradus. ad epm ptinet esse pfectiorē z alios ad pfectionem adducere: ad qō req̄ it esse pfectū: reputare aūt pfectū ē psumptuosū: sed nō iminēte necessitate vt ait Gre. in pastorali: q tunc laudabile erat epatū q̄rere qñ p hūc quēqȝ dubium non erat ad supplicia grauiora puenire z nē inueniebat q̄ on⁹ sumeret. nec etiā psumptuosuz est appetere talia opa facere si cū ↄtingat in tali officio esse z esse dignū ad talē plationē exequēdā. z fm deū et vt q̄s pdesse possit pxio. g̃ z talē habuit Mathias iuxta vba pasupra. Episcopatū. et sic de alijs. In vbis ppositis z in tota epla hodierna fit mētio pncipaliter de duobus videlicz. Primo d Jude apostote idigna platiõe: cu dicit. Epatū ei⁹. s. iude. Scdo de Matthie apli digna subrogatiõe cū dicit: accipiat alr. s. Matthias. Circa pmū nota q platus indign⁹ depoñi dz fm iura. Ideo ex q̄ Judas fuit indign⁹ platus deponi debuit a platura. Notādū aūt q pter qͣttuor causas prelatus fit indign⁹ platiõe: z ↄñter fit dignus priuatione siue depositione. pter quas etiā Judas deponi debuit. Et sunt iste vicz.

Primo pter homicidij imanitatē.

Scdo pter hereticā prauitatē.

Tertio pter symoniacā infectionē

Quarto pter enormē dilapidationē.

Primo g̃ pter homicidiū et maxie qñ ē notoriū: vt pbat in c. vl. de tēp. ordi. Et in c. Inquisitiõis. extra de accusatiõibȝ. Et nota i c. Ex tenore. e. t. Judas aūt homicidiū cõmisit qñ di filiū interfici pcurauit Et istud homicidiū fuit notoriū: vt dicit in epla hodierna. Et notū factū ē oibȝ habitātibȝ hierlm. Quāuis āt de notorio multiplex differētia siue distinctio habeat: vt notāt canoniste in. c. Vēra. de coba. cle. et multi. Et. ij. q. j. Manifesta. Tñ qͣtum ad ppositū ptinet. est notādū q triplex est notoriū videlicz presumpti/facti/z iuris. No

torium p̄sūpti estq̄n ex p̄sumptōe violenta insurgit manifestatio seu probatio delicti vel alteri⁹ rei:sicut ē paternitas ꝛ filiatio ff. de in ius voc. l. Quia semꝑ. ff. de cōdi. ꝛ dmon. Et notat glo. in c. Cū cōtumatia. de he. li. vj. Notoriū facti est qn̄ sic manifestū est factū q̄ n̄ pōt aliqua tergiuersatōe celari. vt in c. fi. de cohabi. cleri. et mulie. Notoriū iuris est qn̄ ꝑ sniam vel cōfessio/ nē in iure factā ɔstat d̄ delicto: vt notatur in dicto. c. fi. Homicidiū ḡ iude fuit noto/ riū p̄dictis trib⁹ modis. Primo quidē ꝑ p̄sumptionē violentā: qn̄ cū inimicis capi/ talib⁹ chr̄i secretū cōcilīū init. Mat. xxvj Tūc abijt vnus d̄ duodecim q̄ dicebat iu das scarioth ad prin. sacer. et ait il. Quid vultis mihi dare: ꝛ ego vobis eū tradam: Scd̄o ꝑ facti euidentiā: qn̄ venit cū turba cū gladijs ꝛ fustib⁹ cōp̄rehēdens eum. Et quāuis eū osculat⁹ esset: tn̄ nulla potuit ter giuersatiōe celare: qn̄ chr̄i morte tractaue rit. Vn̄ dn̄s dixit ei. Iuda osculo filiū ho/ minis tradis. Tertio per ꝓpriā ɔfessionē ꝑ quā fit notoriū iuris/qn̄ homicidiū suū manifestauit dicēs. Peccaui tradens san/ guinē iustū. Mat. xxvij. Et ista ɔfessio fa cta est in iudicio. i. corā p̄ncipib⁹ sacerdotū q̄ quāuis mali tn̄ iudices erant. vt ꝓbat in decretis. distin. xciij. Dn̄s noster. Scd̄o prelat⁹ deponi d3 ꝓpter hereticā prauitatē ꝛ papa. xl. di. Si papa. ꝓpter h̄esiā Iudas debuit remoueri. Ipse eni p̄mo fidē chr̄i recepit: sed ab ea postmodum p̄uaricatus fuit. Vn̄ dr̄ in ep̄la hodierna. De q̄ p̄ua/ ricat⁹ est iudas: vt abiret i locū suū. i. in i/ fernū: q̄ est loc⁹ sibi cōgruus triplici rōne.

Nam infern⁹ est locus fetoris
Est locus ardoris
Est locus horroris

¶ Est locus fetoris Esa. xxxix. De cada/ ueribus eoꝝ ascendet fetor/ꝛ h̄ maxime erit post diē iudicij: post q̄d oīa ornamēta ele/ mentoꝝ descēdēt in infernū. Ex quib⁹ in/ tollerabilis fetor orietur. ꝛ h̄ competit iude rōne inuidie. Vn̄ sup illud. Jo. xij. Qua/ re h̄ vnguentū non vēnijt. ccc. denarijs ꝛc dicit glo. Bono odore morit. Scd̄o infer nus est loc⁹ ardoris. ps. Pluet sup pec. la/ queos: ignis/sulphur/ꝛ sp̄us p̄cellaꝝ pars calicis eoꝝ. ps. c. Et ideo sibi cōpetit rōne auaritie ardentē. Joā. xij. Fur erat ꝛ locu/ los hn̄s. ea q̄ mittebāt portabat. Tertio est locus horroris. Job. xij. Vbi null⁹ or/ do/s3 sempitern⁹ horror inhabitat. idō sibi cōpe tit rōne ꝓditiōis p̄fecte: ex q̄ tant⁹ horror totū mūdū ɔcussit/q̄ sol obscurat⁹ fuit/ter ra tremuit/lapides scissi sūt/monumenta aperta sūt. ¶ Tertio deponi d3 p̄lat⁹ ꝓpt̄ simoniacā ifectiōē. xv. q. iij. Sane. ꝛ extra de accusatōib⁹. Inq̄sitiōis. Sic et Judas fuit symoniac⁹: q2 vēdidit chr̄m ꝓ. xxx. de/ narijs. j. q. j. Que studet. Notaudu3 tn̄ q̄ simonia est volūtas emēdi vł vendēdi sp̄i/ ritualia. q̄ sūt i triplici differētia. Quedā eni st̄ sp̄ualib⁹ annexa/sic patronat⁹. Que dā pure sp̄ualia: vt sūt eccl'e sacramenta. Quedā diuina: sic sūt sp̄ūsc̄i dona/ pctōꝝ remissio/ miraculoꝝ oꝑatio/ ꝛ hmōi: vēde re aūt sp̄ualib⁹ annexa est simonia magna Vendere ꝟo sp̄ualia pure est maior: ven/ dere aūt diuina est maxima. In chr̄o autē fuit q̄ddā annexū. s. ei⁹ caro q̄ mediātē aīa fuit deitati ɔiūcta. Fuit q̄ddā sp̄uale pu/ rū. s. ei⁹ aīa. Fuit q̄ddā diuinū. s. ei⁹ diuini tas beata. Judas ḡ vendendo chr̄m pessi/ mā simonia cōmisit: q2 vēdidit corp⁹ chr̄i ꝛ aīā ꝛ diuinitatē. et idō meruit deponi ab ap̄lica dignitate. ¶ Quarto debuit depo/ ni ꝓpt̄ enormē dilapidationē. Quattuor aūt modis p̄lat⁹ dilapidator dici p̄t. Vno mō: q2 bona eccl'e indebite cōsumit. Se/ cundo: qn̄ ea ꝑ negligentiam perire sinit. Tertio: qn̄ sp̄ualia negligit. Vn̄ dicit te/ xtus. S3 di. Si q̄s ep̄us fornicatiōi p̄sby/ teroꝝ diaconoꝝ: vel crimē incestus in sua parrhochia p̄cio vel p̄cib⁹ interueniēte cō senserit: vł cōmissū auctoritate officij sui nō ipugnauerit: ab officio suspendat. glo. suspendat. i. deponat. j. q. iij. Siq̄s ep̄us. al's esset ɔtra. xj. q. iij. Tenugualdū. Ad idē fac. xviij. q. ij. Siq̄s abbas. vbi h̄r q̄ p̄lat⁹ ꝓpt̄ negligentiā pōt deponi. Quarto: qn̄ malo exēplo gregē corrupit. Istis q̄tuor modis Judas dilapidator fuit. Prio: q2 bona chr̄i/ꝛ ɔuēt⁹ ap̄lici indebite ɔsume/ bat. Vn̄ dr̄ Joā. xij. q̄ fur erat/ ꝛ loculos hn̄s q̄ mittebant asportabat. Scd̄o in ꝓ/ curādo negligēs erat. Vn̄ cū chr̄s dixisset ei. Qd̄ facis fac cito: q̄dā crediderūt q̄ di/ xisset ei. Eme q̄ opus sūt nobis ad diem fe stū: aut q̄ egenis aliq̄d daret. Ex q̄ habet q̄ Judas nihil portauerat, nec ꝓ die festo

nec p pauperib⁹. Tertio spūalia negligebat q2 de pauperib⁹ nō curabat Ioā.xij. Hoc aūt dixit nō q2 d egenis ptineret ad eū. Quarto aplos quātū in se erat malo exēplo corrumpebat. Vn̄ postq̄ ab aplis exiuit dixit chrs. Ioā.xiij. Nunc clarificat⁹ est fili⁹ hois. Erat ei Iudas cū aplis sic diabol⁹ cū angelis: lupus cū agnis: accipiter cu3 columbis. 7 io collegiū aplor̄ n̄ erat clar̄: sed ipso recedente clarificatum est in eo.

¶ Circa scdm qd tangit in themate vic3 de Matthie apli digna subrogatiōe. Est notandū: q subrogatio ista fuit facta p electionem que in epla euangelica tripliciter commendatur.

Primo ex pte modi eligendi
Scdo ex parte electi
Tertio ex parte eligentiū.

¶ Primo g̃ cōmendat ex parte eligentiū qui fuerūt apli/q fuerūt magne auctoritatis. Nā fuerūt pncipes mūdi/ianitores celi/7 iudices seculi. ps. Principes pplor̄ cōgregati sūt.s. ad faciendū.s. Matthie electionē. Ecce q2 sūt pncipes mōi. Quoniā dii fortes terre. Ecce q2 erūt iudices secli. Vehemēter eleuati sūt.s. vt sint ianitores celi. Et alij sanctissimi viri 7 mlieres que erant cū eis inter q̃s etiā fuit beata virgo Secūdo ex parte modi eligendi. Tria em̄ interuenerāt in electōe sua. Prio apostolica exhortatio. Scdo deuota oro. Tertio sortiū emissio. Primo g̃. aplica exhortatio q2 Petrus q erat vicarius chri. 7 io ad eū ptinebat pmo loqui. Primo pdicauit exhortando vt pcederet ad electionē. Vnde dixit: Viri fres oportet ipleri scripturam quā pdixit spiritussc̄us p os Dauid d Iuda 7c. vsq3. Et statuerunt duos 7c. Scdo deuota oro. Vn̄ dr̄. Et orantes dixerunt. Tu dn̄e q corda nosti oim/ostēde quē elegeris ex his duob⁹ vnū accipere locū ministerij hui⁹ et aplat⁹: de q̃ preuaricat⁹ est Iudas vt abiret in locū suum. Ex quo habemus exemplū: q semper in electōib⁹ fiendis debet premitti oro 7 inuocatio spiritussctī: a quo filij dei aguntur. Tertio sortium emissio. Vnde dicitur. Et dederunt ei sortes/et sors cecidit super Matthiam Nota q sors dicitur mltipliciter: sicut notat Glo. in proemio. Clemētinar̄. sup v̄bo Sortis: vbi sic dr̄. Sors sumit p fortuna vel euentu. xxvj.q.ij. Sors. Alibi pro sortilegio de sortil.c.j. Alibi pro capitali. de vsuris.c.j.7.ij. Alibi p parte vel portiōe: de pben. Cū sm̄.xxj.di. Cleros. Quia āt ex h mōi exēplo possent mlti trahi ad vtendū sortib⁹. Ideo notandū circa hāc materiā q sicut dicit Tho. ij.ij.q.xcv. Sortes pprie dicunt cū aliqd fit vt p ei⁹ aduentū: aliqn̄ occultū innotescat. Et quidē si q̄rat per sortes: qd cui sit exhibendu3: vocatur sors diuisoria. Si vero querat quid agere oporteat: vocat ɔsultoria. Si vero querat qd futurū/vocat diuinatoria. Et st̄ sortes mltiplices: puta p ptractiōe pūctor̄/vel p ɔsiderationē figurar̄ q̄ prouenit ex plūbo liquefacto in aquā piecto: vel ex qbusdam cedulis scriptis in occulto repositis ɔsiderādo quis quā accipiat: vl ex festucis ineqlib⁹: quis quā accipiat minorē vel maiorē: vel ex piectione taxillor̄ quis plura puncta pijciat: vel etiā cōsiderando/quid aperiendo librum occurrat 7 huiusmodi. Euentus aūt sortiū potest expectari a triplici causa: qūa vel ex dispositiōe corporū celestium: vel ex fortuna: vel ex causa spirituali. Si aūt expectet a dispositiōe corpor̄ celestium: ita q ea intentione fiant/quasi actus humani qui requirunt ad sortes sm dispositionē3 stellarum sortiant effectum est opinio falsa: 7 p cōseqns ex suggestiōe demonū: 7 sic est superstitio. Si aūt expectetur euentus sortium ex fortuna.i. a casu quod videtur habere locum in sorte diuisoria: nō videtur esse petm̄: nisi forte pp̄ vitium vanitatis: sicut si aliqui non valentes concorditer diuidere. velint vti sortib⁹ ad diuisionē/quasi fortune exponentes q̄s quā partē acipiat. Si vero expectet euentus a causa spirituali hec est duplex. quia vel a diabolo vel a deo. Si a diabolo supstitiosum est 7 illicitum. Et he sortes sunt que prohibētur per canones. Vnde Leo papa. Sortes quibus vos cuncta vestris discrimatis pnintijs: quas patres dānauerunt/nihil aliud q̄ diuinationes 7 maleficia esse decernimus. xxvj.q.v. Sortes. et est mortale peccatum: quia prohibent in di.c. sub pena excōmunicatiōis: q̄ nō nisi p mortali ferri deb3. xj.q.iij. Nemo episcoporum. Nec est verum q quedam sortes qb⁹ aliq vtunt: sint ab apostolis institu-

te.xxvj.q.j.c.j. Si aũt expectet carũ euẽt⁹ a deo: tũc ẽm se nõ est malũ vt[illegible] hmõi sorti bus. Vñ Prouer.xvj. Sortes mittũtur i sinũ z a domino tẽperant. Et de his in telligit illud Aug.xvj.q.j.c. Sortes. vbi dt q sors nõ est alquid mali: sed in re dubia diuinã indicãs volũtatẽ. Et tales fuerunt sortes quib⁹ vsi sunt patres: vt Josue in dep̃hẽsiõe Jonathe sup̃ Saul.j.Reg.xiiij. et Jonas. Itẽ Zacharias sorte exijt vt incẽsũ poneret Luc.j. Et sic Matthias sorte elect⁹ est vt hic dicit. Debent tñ q̃ttuor circũstantie iteruenire: quarũ vna si deficiat peccatũ esset. Primo q nõ fiant sine necessitate: quia aliter ptineret ad tentationẽ dei: Secũdo q fiat cũ reuerentia. Vñ dicit Beda q apli p̃miserũt orõnem in electiõe Matthie p sortes. Tertio q diuina oracula scz sortiũ: ad secularia negocia et vanitatẽ hui⁹ vite: nõ cõuertant ẽm Aug.xvj.q.j. Hi qui. Quarto q nõ mittant sortes i electionib⁹ ecclesiasticis: que fieri debent ex inspiratiõe spũssctĩ. Nec obstat q dicit hic de Matthia: q: fuit hoc ex p̃uilegio speciali ẽm Hier. q̃ dt hic q p̃uilegia paucoꝝ cõem legẽ nõ faciũt. Diony. vo aliter intelligit sortes istas que ɔtingerunt i electiõe Matthie. dicit ẽ sibi videri q illa sors nihil aliud fuerit nisi quidaz splendor et radi⁹ diuinit⁹ sup Matthiã emissus: p quẽ ipse ostendebat i aplñ assumẽdus. Secus aũt est in secularib⁹ dignitatib⁹ q̃ ad terrena disponenda ordinant: in quarũ electione plures vtunt sortib⁹ sicut et intẽpori aliũ rerũ diuisione. Et vulgaliter dicunt scrutinia. Imminẽte ẽ necessitate licitũ est diuinũ iudiciuz iplorare p sortes cũ reuerẽtia. Et ponit Aug. exẽplũ. Cuz tpe psecutionis esset disceptatio inter mistros dei q̃ debeant fugere ne oẽs occidant: et sic ecclesia deserat/ z q̃ remanere/ ad ɔsolationẽ alioꝝ/ si nõ põt alio mõ determinari. dicit i hmõi posse vti sortib⁹. Ad sortes etiã ptinet vulgaris purgatio scz p iudiciũ ferri cãdẽtis vel aque bulientis. Vñ p̃hibet.ij.q.v. Consuluisti. Et extra. de purgatiõe vulgari.p totũ. Et sic patet hec materia. Tertio cõmẽdat electio ex psona electi: q̃ quadruplicit laudat.

Primo de morũ maturitate.
Secũdo de scientie veritate.
Tertio de vite sanctitate.
Quarto de cõstantie firmitate.

¶ Primo ergo ɔmendat de morũ maturitate. dũ dicit in epla: Oportz ergo ex his viris q̃ nobiscũ sunt zc. Vir aũt maturitatẽ iportat. Magnũ aũt piculũ ẽ: qñ prelatus maturus nõ est Eccl.x. Ve terre: cuius rex puer est. ¶ Secũdo de sciẽtie veritate cũ dicit. Omni tpe q̃ intrauit et exiuit inter nos dñs Jesus incipiẽs a baptismate Joãnis vsq in diẽ qua assumptus ẽ a nobis. Null⁹ eñi alicui⁹ negotij plenã notitiã habere põt: nisi sciat eius p̃ncipiũ/ mediũ/ et finẽ. Matthias aũt sciuit chri p̃ncipiũ. Vñ dicit Oi tempe quo intrauit. s. p natiuitatẽ. Sciuit et finem. Ideo sequitur Et exiuit zc. p passionẽ Sciuit et mediũ. Vñ sequit. Incipiens a baptismate Johannis zc. ¶ Tertio de vite sctitate q notata cũ dicit. Qui nobiscũ sũt ɔgregati. Jn tam beata enim congregatione nullus potuisset habitare: nisi valde sanctus. Unde dicit Chrys. q quãdiu Judas fuit i collegio aploꝝ. diabol⁹ nõ fuit aus⁹ ipm inuadere: qñ aũt ab ipis recessit i ipm intrauit. Habuit aũt d hac sctitate testimoniũ a patre: q: Matthias paru⁹ interp̃tatur z ad patrẽ spectat puulos cõfouere. Mat.xviij. Nõ est volũtas patris mei vt pereat vnus ex pusill' istis. Habuit scdo testimoniũ a filio: q: cũ duos statuissent/ ipm chrs p̃celegit. Itẽ alibi dedit ei chrs testimoniuz qñ dixit Jo.xj. Nõne xij. hore sunt diei Jnter q̃s xij. horas lucis nõ intendebat chrs ãnumerare Judaz s3 Matthiã. Habuit tertio testimonium a spũsctõ: qui penteco sten grã sua ipsuz repleuit. Habuit quarto testimoniũ a toto collegio aploꝝ: q̃ cuz cũ Joseph statuerũt. Credẽdũ est eñi q si duos meliores habuisset/ ipsos statuisset. Nã tenent electores eligere meliorẽ omisso bono ẽm Tho. in quodã quolibe. qd intelligit de meliore ad platura. nõ aũt d meliore simplr: vt ipe Tho. dicit. alioqn peccant in foro ɔsciẽtie q̃uis in foro cõtentioso nõ casset electio. si eligat bonus p̃termisso meliore: vt notat. Glo.viij.q.j. Licz ergo. Et.xvj.q. vlti. Monasteriũ. Quinto habuit testimoniũ a miracul' que fecit. Nã cũ cẽtũ q̃nquagita hoies ex q̃dã potione toxicata fuissẽt toxicati/ oẽs sanauit: z

ad fidem ɔuertit. Itē demões expellebat et ad infernū mittebat. Itē quādaʒ potionē toxicatā totā bibit: ⁊ nullā lesionē intulit: iuxta illud Mar. vlti. Et si mortiferū quid bi. nō eis nocebit ¶ Quarto cōmendat de cōstantie firmitate dū dicit. Vir. i. virilis Dic hic martyriū qd multiplr legit. Alicubi eñ legit q̄ i pace quieuit. Alibi q̄ fune ad collū misso p ciuitatē sit tractus. Alibi q̄ fuit lapidat⁹ ⁊ securi excerebratus. Supponēdo tñ q̄ ad deuʒ migrauerit p viam martyrij. possum⁹ ista cōcordare (fm frēm Jacobū de voragine in sermone suo huius festi) et dicere q̄ p̄mo per ciuitatē tract⁹ fuit deinde crucifixus ⁊ ibi stans in cruce lapidat⁹ ⁊ securi percussus. Deo gratias Amen.

¶ In festo scti Thome de aquino doctore angelici ordinis p̄dicatorum. Ser. XXIX.

Antecedebat me ista sapientia. Sap. vij. Et in epistola huius festi ¶ Pro fundamēto sermonis qui est de scto Thoma de aquino/ qui in isto mūdo elegit vitā ɔtēplatiuam/ oritur theologicalis questio ¶ Queritur: vtrū vita ɔtēplatiua quā sapia regit potior sit actiua ⁊ melior quā scia dirigit: Arguitur q̄ nō. Oē bonuʒ tanto meli⁹ q̄nto cōmuni⁹: sʒ vita actiua cōmunior ē q̄ vita cōtēplatiua: ergo extat potior ⁊ melior. maior patet: qꝛ bonū cōmune diuini⁹ bono ꝑuo est. Phs. j. eth. Bonū gentis diuini⁹ est bono vni⁹ hois. Minor ꝓbat. vita ɔtēplatiua hñti soli se extēdit: actiua vero ad ciues. igit. In oppositū hr̄. Luc. x. Maria optimā p̄te elegit que nō auferet ab ea. habet Math. xvj. Si quis vult post me venire abneget semetipm ⁊ tollat crucē suā ⁊ sequat me. habet. Luc. vj. Beati pauperes spū q̄m vestrū est regnū dei. In quibꝫ dictis intelligit q̄ vita cōtēplatiua: q̄ vita contēplatiua quā sapiētia regit potior ē actiua: ⁊ melior quā scia dirigit. et sic q̄stio manet p vtraq̄ p̄te dubia. Ad q̄stionē respōdēdū ē fm Tho. ij. ij. q. clxxx. et fm Guil. vorilionē sup. iij. sen. di. xxxv. q̄ vita cōtēplatiua quā sapiētia regit. s. ingressus religiōis potior est ⁊ melior q̄ vita actiua quā sciētia dirigit: hoc ꝓpter tria.

Primo ꝓpter securitatē

Scdo ꝓpter acceptionē diuinā.

Tertio ꝓpter p̄miationē.

¶ Primo ꝓpter securitatē: quia sic secur⁹ ⁊ meli⁹ē eē i portu maris q̄ i mari sic securi⁹ est eē in religione q̄ in seculo ¶ Secūdo ꝓpter acceptionē diuinā. ille q̄ plura donat magis est acceptus alicui q̄ ille q̄ minora dat. Sed ille q̄ eligit vitā cōtēplatiuā religioneʒ ingrediendo dat magis deo q̄ ille q̄ elegit hāc vitā actiuaʒ: q̄a ex toto dat bona sua et seipm. igit. Anselm⁹ in libro de similitudinibꝫ. Qui dat arborē et fructum plus dat: q̄ qui dat solum fructum et non arborē: sequitur. ¶ Tertio propter maiorē p̄emiationem naʒ per ingressum religiōis cōsequitur quis remissioneʒ oim peccatorū. Nā habet Ecclesiastici xliiij. de Enoch. q̄ ad h̄ laborauit vt deo placeret et in paradisuʒ translat⁹ est. sequit. de ista eñ materia Vorolio pōit tres ɔclusiōes. Prima ē vita spūalis hois: in actiuā ⁊ cōtēplatiuā sufficientissime diuisa est. Inter quas contēplatiua est melior. Secunda ē vita ɔtēplatiua quā sapiētie donū dirigit potius in affectu q̄ in intellectu consistit. Tertia est vita actiua sciētie ordinata sic aspicit ad p̄imū: vt contēplatiue non repugnet. quibꝫ cōcludit vitaʒ contēplatiuā meliorē esse q̄ actiuā. Et ad argumētū dicitur q̄ licet actiua sit cōmunior q̄ contēplatiua: hoc nō est ex defectu contemplatiue: sʒ ciuiū/ q̄ ad eius altitudinē p̄ingere nequeūt. iō argumētū cōcludit. Ideo be. Thomas illā vitam eligendo sapiētiā habuit. Iuxta verba p̄assumpta. antecedebat ⁊ sic de alijs. ¶ Pro declaratiōe recipio p regula generali in scta theologia q̄ q̄n deus voluit mittere aliquē sanctū p generali mūdi illuminatiōe seu reformatiōe: consueuit diuina puidētia ipm sctm p̄mo ostēdere vel verbo ꝓphali vel signo diuinali: ⁊ hoc statim declarabit in q̄libet statu mundi: siue i lege nāe: siue scripture: siue grē. Et sic patet q̄ triplex est status mūdi. Prim⁹ est status legis nature. Secūdus scripture. Tertius gratie. Primo patet dicta regula i statu legis nature q̄ dicit lex nature: qꝛ hoies tunc gubernabāt se fm rationē naturalē: nō habētes legē scriptā in co

dictis sed i cordibus suis q̄ dicit lex nature: fm quā se gubernabāt: iuxta illud. Ro. ij. Et durauit vsq ad Moysē sez rc. Er trāsactis mille et q̄ngentis ānis cū multiplicaretur pctā in terra. de⁹ voluit mittere vnū hoiem ad illuminādū z reformādū mūdū sez Noe qui. c. ānis pdicauit penitētiā tam diu etiā durauit fabricatio arce. qz diluuium instabat: z tanta fuit malitia hoim: q infra centū annos nō cōuertit nisi. vij. psonas. s. vxorē suā z tres filios suos. z filiorū vxores. tamē anteq̄ ipm mitteret de⁹ pmōstrauit ipsum vbo pphali. Dicēte patre ipius Noe in ipositione nois. Iste cōsolabit nos ab opibus z laboribus manuū nostrarū i terra cui male dixit dñs Gen. v. Et iudei qui solū vadūt ad lrām exponūt istam consolationem fuisse: qz Noe prim⁹ inuenit: q terra coleret cū aialibus arando z c̄. Litteralis est expositio. Sed spūalis ē: q Noe cōsolaret eos dupli. Primo pdicādo spaciū pnie. c. annis ex parte dei. Scdo pmittēdo veniā ō pctis si vellēt cōuerti z c̄. Scdo patet dicta regula in lege scripture. sez tpe Moysi: qz lex nature non sufficiebat. Isto ergo tpe deus volēs mittere Moysem pmonstrauit ipm nō verbo pphali: sed signo diuinali. scz. qn ex ēs puerulus deposuit coronam de capite Pharaonis z c̄. Nota quō ād expimentū innocentie sue posuit sibi carbone ignitū in ōz z c̄. pter qd ipe dicebat dño. Domine nō sum eloquēs ab heri z nudius tertius et impeditioris et tardioris lingue sum Exo. iiij. dicūt. Glo. q illa deiectio corone fuit signū diuinū. s. q ipe Moyses esset futurus destructor Pharaonis er regni sui. z reformator populi israel. Carbo ignitus significabat legē quā deus in forma ignis sibi tradidit: z ipse Moyses ore suo pplo exposuit z publicauit. Tertio patet dicta regula i lege grē vt patz in Io. bap. quē de⁹ volens mittere vt omnes crederent p illū Io. j. Prenunciauit per angelū dicens Ne timeas Zacharia et cetera. Et vxor tua pariet tibi filiū z c̄. Luc. j. Item pnūciauit eū deus signo diuino: qn salutāte virgine Helizabet. Exultauit infans in vtero matris Luc. j. Et sic patet regula theologie de qua supra Et cōfirmat per textū iuris canonici in. c. Cum ex iniuncto. de hereticis. vbi d̄r q qui dicit se missum a deo oportet: q astruat illam inuisibilē missionē: vel p opationez miraculi: sicut legit de Moyse. Exo. vij. Uel p scripture testimoniū speciale sicut Io. ba. z c̄. declara. Mō ad ppositū de⁹ misit spālit sctm Thomā. ad illuminādū z informandū mūdum ex vite scitate z scientie claritate. Dices tu z nonne prius deus miserat alios sanctos docto. s. Hiero. August. z c̄. Pro respōsione nota: q doc. theologi sunt i triplici gradu. Quidā em̄ habuerūt magnā auctoritatē ex amissione dei. z etiā ex sigillo bone vite: sed nō habuerūt claritatem vt apli: euāgeliste: qz ad intelligēdū eos sunt necessarie glose z postille. intm: q ō dict̄ eorū heretici receperūt auctoritatē z c̄. Quidā vo doc. fuerūt habentes claritatē scie: qz clare posuerūt sciaz p distinctiōes / articulos z argumēta z c̄. sed nō habuerūt magnā auctoritatez vl ex defectu sigilli bone vite: vel qz si fuerūt bone vite nō sunt canonizati z c̄. In hoc tertio gradu est beat⁹ Tho. z c̄ qui fuit magne auctoritatz pter vite scitatem et magne claritatis intm: q m̄tas q̄stōes olim idetermiātas ab Aug. z alijs: ipe determinauit. Itē in multis i quibus Aug. z Hiero. videnf discordare cōcordauit z c̄. Mō ergo volens de⁹ seruare dictā regulā: anteq̄ mitteret sctm Thom. demōstrauit ipm verbo pphico. sicut Io. ba. Noe. Et signo diuino sicut Moysem. Pro pmo dicat quō ille sctūs heremita rebon⁹ z noie pnūciauit euz matri. s. Tho. z c̄. Et etiā nomē Thomas. i. abyssus scie. z c̄. Item oñdit eū p signū diuinū. Nā qn fuit natus z esset etatis vni⁹ anni nutrix inueuit in manu sua cartā salutatione angelicā cōtinērem z c̄. z nunq̄ fuit scitū vn̄ illā cartā habuerit. et intellexit ei⁹ mater q̄ erat multū spūal: q sibi fuit missa a vgine Maria z c̄. Magnū fuit signuz scie sue scitatis cuius fundamētū et pnciplū est filij dei incarnatio. Ideo de scia sua dixit thema. Antecedebat me. s. per verbum pphale z signum diuinale. Ista sapia quā habuit p mūdi illuminatōe z reformatōe. Patet thema. Nota q quattuor sūt signa seu effectus proprij vere sapie: que omnia fuerunt in beato Thoma.

Primū signū: est vitā ppriaz ad finē de

bitum ordinare.
Scd'z ē dei offensaz tot᷑ virib⁊ euitare.
Tertiū est pfectam doctrinā indoctis
proximis demonstrare. (pseuerātē
Quartū ē vsq᷑ ad mortez in bona vita
¶ Dico pmo ⁊c. Finis nr̄ est intelligere ⁊
amare deū. Vn̄ magister in .ij. sentē. Fecit
de⁹ rōnalē creaturā vt sūmū bonū intelli
geret. Vn̄ dicit ipe de⁹ Apoc. vlti. Ego
sum alpha ⁊ o: principiū ⁊ finis. Ad ipm
ergo debem⁹ ordinare finē: et tūc ē sapiēs
hō. Nō aūt est finis vī iste mūdus: q᷑ Nō
habem⁹ hic manētē ciuitatē: sed fu. inq̄.
Heb. vlti. Et iō q̄ ordinat vitā suā ad cō-
gregādū diuitias: honores ⁊c. isipiēs ē. No
ta q̄ finis hoim hodie ē mūd⁹. ⁊ ad hūc fi-
nē ordināt oia. Dic de mittētib⁊ filios ad
studiū iuris ciuil': vt habeāt honores: vel
canonici vt habeāt dignitates .epat⁹ ⁊c.
Sed tandem finis istoꝝ est interit⁹ ⁊ pdi
tio: q᷑ cū manib⁊ vacuis recedūt de mun-
do. Sap. iij. Infelix et vana spes illorū et
labores sine fructu et inutilia operaa coꝝ.
Ergo. Quicqd agis prudent' agas/ ⁊ re-
spice finem. Nota hic quō oēs hoies mun
di tam religiosi q̄ᵹ clerici q̄ᵹ laici debent or
dinare oia opa sua ad finē dei: ⁊ sic multa
opa essent meritoria q̄ nō sunt ꝓpter defe-
ctū finis. Dic practice d̄ opibus religioso
rū: clericoꝝ: et laicoꝝ put expedit: ⁊ istd̄ ē
signū magnū vere sapie. Ideo dicit Apl's
j. Coꝝ. x. Siue manducatis/ siue bibitis/
vel aliud qd facit᷑ oia in gloriā dei facite.
Item Aug. ix. de ciui. dei, ca. xxj. Non est
inquit vera sapia q̄ intētionē suā in his q̄
prudent' discernit gerit fortiter cohibet tē-
peranti⁹: iusteq᷑ distribuit: nō ad illū diri-
git finē. Vbi deus erit oia in oib⁊ eternita
te certa/ pace perfecta ⁊c. Dic vt expedit.
Istud signū sapie fuit in .s. Tho. q᷑ ordina
uit vitam suā ad finē debitū ⁊c. Dic quō
mater sua sciens ⁊ recordās de verbis he-
remite tradidit ipm lr̄is imbuēdū ⁊c. Dic
quomō pfecit in breui adeo q̄ in xij. anno
nō habebat parē in studio: ⁊ tūc fecit falla
cias ⁊c. Item quando debebat studere ⁊c.
Primo ponebat se in orone ⁊c. Vn̄ cū se-
mel disputaret qdam deuot⁹ religiosus cō
siderans et admirās tātam sapiaz in pue-
ro subito vidit radios splendoris ab ei⁹ fa-
cie pcedere. ⁊ totū mūdū illuminare. Post-
modū aūt volēs studere in theologia ⁊ vo
lens finē pdictū ꝯsequi. s. itelligēdi ⁊ amā
di deū elegit mediū ꝯueniēs et ꝯgruū ad
illi⁹ finis acqsitionē. Mediū aūt maxie cō
grū ē religio: iō itrauit ordinē pdicatoꝝ in
q̄ ordine maxie itelligit' ⁊ diligit' de⁹. Dic
modū ⁊ historiā ⁊c. Ecce quō ordiauit vi-
tā suā ad seruitū dei: nō ad tpalia. s. hono-
res: dignitates/ diuitias ⁊c. Et pōt dicere
illd̄. Optaui ⁊ dat⁹ est mihi sen⁹. Et inuo
caui ⁊ venit i me spūs sapie et pposui illā
regnis ⁊ sedib⁊: ⁊ diuitias nihil esse dixit i
ꝯparatiōe illi⁹: qm̄ oē auꝝ icōparatiōe illi⁹ ha
rena est exigua ⁊ tāq̄ᵹ lutū extimabit' argē
tū i cōspectu illi⁹. Sap. vij. Nota dat⁹ ē
mihi sēs⁹. s. ad itelligēdū phiaz. spūs sapie
. s. theologie. Regnis. i. dn̄ijs tpalib⁊. Et
sedib⁊. i. ecclasticis dignitatib⁊. Et nota q̄
d̄r. Dat⁹ ē mihi ⁊c. Nā ipse met dixit socio
suo secrete ⁊ papa refert i canonisatōe sua.
q̄ pl⁹ habuit d̄ scia a dō ifundēte q̄ᵹ inge-
nio pprio studēdo. ⁊ pz pmū signū ¶ Dico
scd̄o ⁊c. Dei offensaz tot᷑ virib⁊ declinare:
al's n̄ eēt hō sapiēs: q᷑ sapia ⁊ pcā n̄ pn̄t sil'
stare. In maliuolā aiaz n̄ introibit sapia:
nec habi. i cor. subdito pctis. Sap. j. Sed
scia sic. imo ē occasio pctōꝝ. Scia eīn iflat
j. Coꝝ. viij. Nota exm̄ de speculo maculato
⁊ imūdo/ i qd̄ nō itrat imago ⁊c. Beatus
Tho. hūit istū signū sapie: nō solū vitauit
pctā: q᷑ nūq̄ᵹ peccauit mortal'r: sȝ ēt vita-
bat illa q̄ ipedirent ꝟtutes ⁊c. Dic primo
quō mr̄ sua venit Neapoli vt videret euz
⁊c. Dic quō frēs ei⁹ carnales q̄ stabāt i cu
ria ipatoris Federici idignati sūt audiētes
ingressū ei⁹ ad religiōez mēdicantiū: ⁊ di
cebāt sic solēt dicere hodie. Si fr̄ nr̄ volu-
isset eē cleric⁹ potuissȝ episcopari: vl' mo
nach⁹ pcurauissem⁹ sibi magnā abbatiaz
⁊c. Sȝ nūc q᷑ itrauit i ordiez mēdicātiū i
dedec⁹ nr̄z ⁊c. Iō pcurauerūt isidias i via
⁊c. Dic historiam ⁊c. Dic quō posuerūt
eū in turri. Itē quō miserūt ei mlierez ⁊c.
Cū eēt tūc b. Tho. iuuenis. xv. vl'. xvj. an-
noꝝ ⁊c. Dic de cingl'o castitat᷑. Dic quō
istruxit sorores suas ⁊ ꝯuertit eas ad religio
nē ⁊c. Si ḡ sapia vera est vitare pctā: et
beatus Thomas vitauit peccata: ergo ve
re fuit sapiēs: ⁊ pōt de eo dici. Cor sapiēs
⁊ itelligibile abstinebat se a pctis: ⁊ i opib⁊
iustitie success⁹ habebit Ecc. iij. success⁹. i.
pfect⁹ vl' augmētū. ¶ Dico. tertio. ⁊c. Per
fectā doctrinā idoct᷑ demōstrare. s. vbo ⁊

exēplo et ista ē pfecta doctrina: sicut pdi‑
cator nunq faceret bonos discipulos si so
lo verbo doceret zc. sed etiam exeplo: Ita
pdicator ē pictor q pingit qnq imaginem
ptiarchaꝝ/quādo pdicat de misericordia.
z prophetaꝝ/quādo dicit de deuotione. z
apostoloꝝ qn de charitate. z martyrū: qn
de patiētia zc. Jō debet in exemplo pdica
re. Ideo dt scriptura. Vir sapiens erudit:
et fructus sensus illius fideles sunt. Eccl.
xxxvij. Nota. Erudit: scilicz verbo doctri‑
nali. z fruct⁹ zc. id est opa ↄcordantia ver
bis zc. Istud signuz habuit sanct⁹ Tho‑
mas. Dic pmo hic quomodo acqsiuit sci‑
entiā z quomodo vocabatur a studētibus
bos mutus zc. quia exemplo pmo pdica‑
uit alijs quō diligēda esset sapientia. Naz
ipse maxime dilexit eā. intātū q amore il‑
lius statim rapiebat. Docuit humilitatez
exemplo. Nota hic qn fuit ductus a quo‑
dā fratre cōuerso ad emendū pisces. Nota
hic de fistula i tibia zc. Et rapt⁹ nō sensit
cauteria. Itē d cādela que cōbussit sibi di
gitos z nihil sensit cū legeret librū Boe‑
tij d trinitate zc. Itē qn ad pces sororis iuit
ad ei⁹ castrū. z i camera fuisset rapt⁹ in cō
templatione: z soror credens ipm mortuū
qz nō respondebat. incepit clamare: sed so‑
cius fecit eā tacere dicēs sibi suā cōsuetudi
zc. Et sic stetit rapt⁹ p triduū/exēplo Pau
li. et tertia die dixit soci⁹ hoc nimis est. Et
ipe cuz sorore clamādo magister Thoma
zc. Reduxerūt eū ad se. Quib⁹ dixit Par‑
cat vob de⁹. Tā bonū prādiū abstulistz mi
hi zc. Itē fratres obseruātes eū orante vi‑
derūt aliquotiēs ipm eleuatuz a terra zc.
Secus de nobis qui in orōne cogitamus
de coquina zc. Corpus qd corrūpit aggra
uat aniam zc. Sap. ix. Itē apparebāt sibi
interdū aie de purgatorio et etiā sancti zc.
Dic de magistro Romano quē ipe dimi‑
serat Parisi⁹ vt regeret scholas suas quā‑
do iuit Neapolim: q mortu⁹ fuit nesciente
sancto Thoma: et cuz oraret apparuit sibi
aia eius dicēs: q fuerat. xv. dieb⁹ in purga
torio ꝓpt negligētiā quā habuit in qdam
testamenti executione sibi ab epō cōmissa
zc. Dic cōtra executores z heredes zc. A
quo frēs Tho. q̄siuit multa dubia de sta‑
tu suo z d scia si placebat do: z dixit q sic.
et cōtinuaret quia magna gloria erat sibi
parata. multas etiā alias quest. quesiuit z
ad e ēs respōdit. Dicat ēt de sorore sua de‑
functa q apparēs sibi: dixit q erat in pur‑
gatorio ꝓpter ornat⁹ z picturas zc. Et pe‑
tijt ab eo suffragia: que ab eo adiuta ite‑
rū apparuit sibi regratiās zc. Qui etiā q̄si
uit ab ea de sua vita z statu zc. Nota in q
dubio seu timore viuebant sctī: quanto ma
gs nos zc. Itē cū semel orasset p fratre suo
ab imparatore interfecto p defensione eccle
sie. zc Dic historiā zc Pater g de eius vita
spūali. Modo videam⁹ de eius doctrina
celestiali. Qñcūq volebat disputare/scri‑
bere/seu dictare: recurrebat ad orationez.
Itē qn sibi dubia occurrebāt stati ab an‑
gelo vel a Petro z Paulo ei visibilit appa
rētib⁹ de dubijs certificabatur. Semel ap
paruit sibi virgo cū filio in brachijs: q ait fi
lio. Fili declarez sibi h dubiū. Itē d crucifi
xo sibi loquēte zc. Ideo nullus debz dubi
tare de ei⁹ doctrina zc. Ideo libri ei⁹ sunt
ita p totuz mūdum multiplicati. Ideo de
ipso cantat hodie. Ipse tāq imbres emit
tet eloquia sapie sue. s. quārū ad doctrinaz
spūalē: palā faciet disciplinā doctrie sue. s.
quātū ad vitā spūalē. Collaudabūt mul‑
ti sapiaz ei⁹ z vsq i seculū n delebit. Eccl.
xxxix. ¶ Dico quarto pseuerare zc. Si‑
militudo detur de peregrinātib⁹ Romam
pro indulgētijs: et qn essent iuxta portam
vrbis Rome/redirēt zc. Sic multi incipi
unt pegrinare viā bonā euntes ad padisū:
z qn iuit ꝓpe portā/redeūt retro p petā zc. i
sipiētes sut hmōi. Sz sapia vā ē pseuerare
zc. Sapiaz nō vincit malitia. Ratio: atti
tigit ei a fine vsq ad finem fortit: et dispo‑
nit oia suauit. Sap. vij. z viij. c. Nota a fi
ne. scz itentionali quia intentio ē vn⁹ finis
id est vnus terminus scilicet a q in opera‑
tione: quia est principium: Vsq ad finez
s. executionis: quia quod est vltimū in exe
cutione est primum in intentiōe. Sic fe‑
cit beatus Tho. qui vsq ad mortem per‑
seuerauit zc. Dicat quō vocatus ad cocili
um dū esset in via declinauit ad monaste‑
riū fosse noue. et ibi mortu⁹ est zc. Et quō
apparuit cometa. Nota de reuelatione fa‑
cta fratri Alberto de Brixia: cui apparu‑
erunt sanctus August. z sanct⁹ Tho. zc.
vt in. ix. Rñsorio cantatur. Ideo perseue‑
rem⁹ exēplo suo i bona vita: da ñ q incepit

sed q̄ perseuerauerit saluus erit Matth.x. Ecce quare dicit sanct⁹ Tho. Antecedebat me ista sapientia.

¶ In festo beati Thome de aquino: Sermo.XXX.

Inuocaui et venit in me spūs sapiētie. Sap.vij. ꝛ in ep̄la hodierna. Vel fac introitū: ꝙ spiritus sapientie est spūssanct⁹: tū q꞉a sapia increata ꝓcedit. tum q꞉ sapientiā infundit: tum q꞉ in sapientib⁹ tm̄ habitat. Vel pro introitu quere vtrum oratio sit exaudibilis. Vide Tho:xxij.q.lxxxiij. ar.xv.ad fm. Vel ꝑ introitu quere q̄ differentia sit inter sapiam ꝛ sciam. Vide i sermone de btō Vincen. q̄ incipit Beat⁹ vir qui in sapientia morabitur. in introitu ꝛc̄.

¶ Pro declaratiōe thematis: q꞉ dicit Inuocaui. Est notandū: ꝙ in sacra theologia fuit quedā questio. ¶ Querit̄. Vtrū conueniens sit orare deu ꝑ aliquo bono impetrando. ¶ Ad questionē rñdendū est fm Tho.ij.ij.q.lxxxviij.ar.ij. fuit triplex error antiquoꝝ: scꝫ circa oratione. Quidā enim posuerūt ꝙ res humane nō regunt̄ diuina ꝓuidentia. ex quo sequit̄: vanū sit orare ꝛ omnino deū colere. De quib⁹ dicit̄ Mala.iij. Dixistis. Van⁹ est q̄ seruit deo. Et hui⁹ opiniōis fuerūt multi antiqui inter quos fuisse dicit̄ Tulli⁹. In quoꝝ ꝑsona loquit̄ Job.xxij. Nubes latibulū ei⁹: nec nostra ꝯsiderat: ꝛ circa cardines celi ꝑambulat. Itē Boeti⁹ in ꝑsona istoꝝ loquēs dicit. Omnia certo fine gubernās hoim solos inspicis actus. Sꝫ hec opinio est falsa q꞉ ꝑ hoc tolleret̄ p̄miatio bonoꝝ: ꝛ damnatio maloꝝ: ꝛ timor dei parit̄ ꝛ amor. Cōtra q̄d dr̄ Mat.xxv. Ibunt hi.s. damnati in supplicīū eternū: iusti aūt in vitā eternā Et p̄terea ex hac positiōe sequeret̄ ꝙ deus nō esset iust⁹. ex q̄ ꝑmitteret mlt̄a mala: q̄ in hoc mūdo fiūt / esse impunita: et mlt̄a bona irremunerata. Cōtra qd̄ dicit̄ i.ps. De⁹ iudex iust⁹ fortꝭ ꝛ patiēs ꝛc̄. Hiere. xj. Iust⁹ quidē tu es dn̄e ꝛc̄. Et vlteri⁹ re probat̄ ꝑ scripturā. Sap.viij.di. Sapientia attingit a fine vsqꝫ ad finem fortiter et disponit oia suauit̄. Nota A fine.i.a creaturis habentib⁹ soluꝫ esse. Vsqꝫ ad finē.i. vsqꝫ ad creaturas habētes etiā intellectū. ¶ Nota q̄nqꝫ grad⁹ creaturarū et vltima est q̄ habꝫ eē / viuere / sentire / ratiocinari / ꝛ intelligere. Scd̄a falsa opinio fuit ponentiū: oia etiā in reb⁹ humanis ex necessitate ꝯtingere: siue ex imutabilitate ꝓuidētie: siue ex necessitate itelleꝝ: siue ex cōnexione causaꝝ. Hic error destruit̄ rōne ꝛ auctoritate. Ratio ē quintuplex: quā scripsi i.lxx. par.iij.in.ij.q. Autoritas ponit̄ infra. Et fm hos etiā excludit̄ orōnis vtilitas. Huius opiniōis videt̄ eē Virgili⁹ q̄ ait. Desine fata deū flecti sꝑare p̄cando. Et huic errori etiā q̄dā chr̄iani innitunt̄ paganizātes q̄ dicūt. Quid oportꝫ orare: Quel che dio ha ordinato conuien che sia. Sed hec opinio falsa ē: q꞉ fm h̄ tolleret̄ libertas arbitrij in actib⁹ humanis: ꝛ ꝯsequent̄ tolleret̄ ratio meriti ꝛ demeriti: ꝛ virtutꝭ ꝛ vitij. Cōtra qd̄ sc̄ptura dic̄. De⁹ ab initio cōstituit hoiem: ꝛ reliq̄t eū in manu ꝯsilij sui Glo.j. in libertate arbitrij. Et.j. Añ hoiēꝫ vita ꝛ mors bonū ꝛ malū: qd̄ placuerit ei dabit̄ illi Eccī.xv. ꝛ ptꝫ scd̄a. Tertia falsa opinio fuit ponentiū q̄dē res hūanas diuina ꝓuidētia regi. ꝛ ꝙ res hūana nō ꝓuenit ex necessitate: ꝛ in h̄ bn̄: sꝫ dicebāt dispositionē diuine ꝓuidentie variabilē esse. ꝛ ꝙ orōnib⁹ ꝛ aliqs q̄ ad diuinū cultum ꝑtinēt dispositio diuine ꝓuidētie imutat̄. Sꝫ hec etiā opinio est falsa. Naꝫ vt dr̄ Mala.iij. Ego de⁹ ꝛ nō mutor. Stabilisqꝫ manens dans cūcta moueri. Nec obstat ꝙ dicit̄ de Ezechia ꝛ Niniue: q꞉ illa non fuit dei sn̄ia diffinitiua sꝫ cōminatiua: ꝛ tñ vera: q꞉ cū dixit Esaias Esa.xxxviij. Ezechie regi. Morieris tu ꝛ nō viues: loq̄t fm ordinē scd̄aꝝ causaꝝ fm q̄s debebat mori. Sic̄ si medic⁹ p̄diceret infirmū debere mori ꝯsiderata mortali infirmitate: ꝛ postea miraculose sanaret̄. nō dixit mendaciū: nec falsum medic⁹: q꞉ loq̄bat̄ fm ordinē cause secunde. Et sic etiā Jonas niniuitis dixit. Hinc ꝛ q̄draginta dies ꝛ Niniue subuertet̄: q꞉ ciuitas merebat̄ subuerti ex demeritis petōꝝ q̄ ibi fiebāt. Non g̃ fuit ꝓphetia illa fm determinationē siue diffinitionem p̄me cause.i.dei: sꝫ fm ordinē causaꝝ inferioꝝ.s. nature vel meriti: vt ponit Thom. ꝯtra.j.q.xix.ar.vij.ad fm Tho.in.iij.cōtra

gentiles.c.xciiij.q̄ttuor ponit opiniões er
roneas quorūdā circa orōnē videlicz Epi
cureorum/perипatheticorum.stoicorum/z egypti
orū.Primi.s.Epicurei negabāt oīno diui
nā puidentiā.Scdi.s.aliq̄ p'ipatheticorū
res hūanas diuie puidentie subtrahebāt.
Tertij.s.stoici oīno q̄dē puidētie subsunt:
sz ex necītate ɔtingere arbitrabant.Quar
ti.s.egyptij ecōtrario dicebāt diuinā dispo
sitione vertibilē orōnibꝫ.Sz pma opinio
est falsa:p illō Sap.viij.Sapiētia attin
git a fine zc.Scda opinio ē falsa:p id qō
habet hic in pma opiniōe:z sic reliquē re
probantur hic.Fides ḡ catholica tenet ꝙ
oēs regant puidētia diuina ɔ̄ primā opi
nionē epicureorum.Etiā act⁹ hūanos cōtra
secūdā p'ipatheticorum/nec ex necītate cōtin
gere ɔtra tertiā stoicorum:nec diuinā dispo
sitionē vertibilē ɔ̄ tertiā egyptiorum:sed re
manēte dispsitōe diuina incomutabili z li
bertate arbitrij:necāria est orō:nō vt mu
tet diuina dispositio/sz vt impleat zc̄.Est
ḡ accipiēda media via:vt z inducat orō
nis vtilitas.z tn̄ n̄ iponat necessitas rebꝫ
hūanis diuie puidētie subiectis:neqꝫ etiaz
diuinam puidētiā mutabilē existimem⁹.
Ad hui⁹ ḡ euidētiā fm Tho.ij.ij.q.lxxx
iij.ar.ij.ꝙ ex diuina puidētia n̄ solū dispo
nit q̄ effect⁹ fiāt:sz ēt ex q̄bꝫ causis:z q̄ or
dine pueniāt.Inter alīs aūt causas sunt z
q̄dā cāe act⁹ hūani:vn̄ oportz hoīes aliq̄
agere nō vt ex suis actibꝫ diuinā dispositi
onē imutēt:sed vt p act⁹ suos ipleant q̄s
dā effect⁹ fm ordinē a deo dispositū.Uer
bi grā:de⁹ disposuit Petrū saluari:Joan
nē Martinū zc̄.Ecce effect⁹.Sz ēt dispo
suit causas.s.Petrum p causaz elemosyne
Joannē p cām ieiunij zc̄.vn̄ Greg.in.iij.
dial.z.xxiij.q.iiij.Obtineri neq̄ꝫ pn̄tq̄ p
destinata nō fuerit:sed ea q̄ scti viri orādo
efficiūt:ita pdestinata sūt vt pcibꝫ obtine
ant.Nā ipa q̄qꝫ pennis regni pdestinatio
sic est ab oīpotenti deo disposita:vt ad h
electi ex labore pueniāt:q̄ten⁹ postulādo
mereant accipe qō eis oīpotens de⁹ an̄ se
cula disposuit donare.Et ɔcordat cū pdi
ctis ēt sentētia Socratis.De q̄ scribit Va
leri⁹ li.vij.c.ij.Socrates q̄si q̄ddā hūane
sapiētie terrestre oraculū nihil vltra peten
dū a dijs imortalibꝫ arbitrabat q̄ꝫ vt bona
tribuerēt zc̄.Sic etiā dicim⁹ in rebꝫ natu
ralibꝫ zc̄.Uide de h sic̄ scripsi in smonibꝫ
q̄dragesimalibꝫ de penitētia in smo.ꝺ ora
tiōis vtilitate.in introitu.Ad ppositū ergo
beat⁹ Tho.sciens ꝙ orō est necessaria ad
ɔsecutionē spūssancti z grē diuine.iō ora
uit instant de h z accepit.Ideo dicit ipse
in themate.Inuocaui zc̄.Pater thema.
Dices tu:sed q̄ro:q̄d iste spūssanct⁹ cōtu
lit beato Thome:Rn̄deo.quinqꝫ effect⁹:
fm ꝙ q̄nqꝫ sūt differentie sapientie:et sūt
iste:videlicet

Prima est sapiētia apostolica.
Scda est sapiētia angelica
Tertia est sapiētia philosophica.
Quarta est sapiētia theologica.
Quinta ē sapiētia heroica.i.diuina.

¶ Prima ɔsistit in voluntaria paupertate
Scda cōsistit in virginali puritate.Ter
tia consistit in diuinali charitate.Quarta
ɔsistit i integrali credulitate.Quinta cō
sistit in supernali claritate zc̄.

¶ Prima ḡ sapiētia dicit apostolica que
ɔsistit in eo q̄d dicit dn̄o Petr⁹.Ecce nos
reliquim⁹ oia z secuti sum⁹ te.Mat.xix.
Nota omnia:nō solum ergo bona tpalia:
sed etiā volūtates z voluptates dimiserūt
ecce tria vota religionis.Paupertas ḡ volū
taria est vera sapientia.De qua paupertate
incidētaliter aliq̄ sunt dicenda.Primo ꝙ
paupertatis triplex est ɔsideratio.Scdo ꝙ
triplex reperit paupertas.Tertio ꝙ in pau
pertatis amorē tria inducere deberēt.Quar
to ꝙ paupertas est cōmendabilis ppter tria
Quātū ad hec.notandum est ꝙ pauperta
tis triplex est cōsideratio.

Prima dr distinctiua
Scda inductiua
Tertia cōmendatiua

Quantū ad primā q̄ dr ɔsideratio distin
ctiua.Notādū est ꝙ paupertas dr tripliciter.

Primo dr diuitiarum defect⁹
Scdo dr diuitiarum cōtēptus
Tertio dr paupertatis affect⁹

¶ Primo igit paupertas dicit diuitiarum de
fect⁹ nō ex volūtaria electiōe assumptus:
sed pter voluntatē ɔtingens:z hec quidē
paupertas si patienter ferat bona est z me
ritoria:quāuis etiā ille q̄ sic paup est liben
ter esset ditior si voluntas dei esset.Si vo
hmōi paupertas ipatienter ferat in demeri
tum ɔuertit.Scdo paupertas dr diuitiarū

cōtēptus: nō ꝓpter amorē dei sʒ ꝓpter exclusionē sollicitudinis atqȝ ad liberiꝰ vacādū philosophicis studijs/et secularibus studijs/non referendo in deū: ⁊ hec paupertas ſm ſe/nec meritoria/nec demeritoria est. Tertio paupertatis amor siue affectꝰ ꝓpter amorē dei q̄ importat voluntariū contēptū mūdi/⁊ sui ꝓpter amorē dei. ⁊ hec paupertas est virtꝰ meritoria. Quantū ad scdaʒ q̄ dicit̃ ꝯſideratio inductiua. Notandū est φ sūt tres ꝯſideratiōēs ad hoc inductiue. Prima est ꝯſideratio naturalis cōditiōis ꝯſiderando: quō nudi ⁊ paupes intramꝰ in mundū/⁊ nudi in terram reuertimur. Scda est ꝯſideratio exēplaris inspectiōis ꝯſiderando sctōs pr̄es quō fuerūt paupe', res. Tertia est ſpūalis acq̄ſitiōis: scʒ quō glīa eterna acquirit̃ ꝑ paupertatē. Quātū ad tertiā q̄ est ꝯſideratio cōmendatiua: ex qua cōmendatione apparet eius vtilitas. ¶ Notandū est φ est cōmendabilis ꝓpter tria. Primo q̄ facit hominē puriorē. Secundo q̄ facit hoiem ꝓmptiorē. Gre. Liberius ad patriā tendimꝰ: eo φ in via pōdere caremꝰ. Tertio q̄ facit hoiem quietiorē. hō eīm paup q̄etiꝰ viuit q̄ diues. ꝗbꝫ dictis videt̃ q̄ de paupertate incidentaliter dicunt̃. sequit̃. φ paupertas est vera sapientia. Ratio: q̄ sapiens dicit̃ ille q̄ bene ordinat mediū ad ꝯsecutionē finis. Vñ versꝰ. Quicq̄d agas/sapienter agas: ⁊ respice finem. Finis aūt noster nō sūt diuitie: sicut mentit̃ auarus: nō dignitates ⁊ honores/ sicut superbus falſe opinat̃. Finis hoīm vt plurimū hodie est mūdus. i. mundana cōcupiscentia. Verbi grā. Ad quem finem mittit homo filium ad studiuʒ: nisi causa honoris ⁊ lucri: vt habeat postea officiuʒ vel prelaturā ⁊c̄. Et cum finis malus sit: ipsum q̄ꝗ opus malū est. Sed ve istis q̄ finis istorum tandē est interitus ⁊ ꝑditio: quia cū manibꝫ vacuis de mundo exeunt. Sap. iij. Infelix ⁊ vacua est spes illorū et labores sine fructu: ⁊ inutilia opera eorū: ergo finis hominis est vita eterna. Et hic est sapientia scire inuenire bonū medium ad talē finem. Et hec est paupertas apostolica vt infra dicit̃. Nō voluptates sicut luxuriosus. Nō deniqȝ aliq̄d temꝑale: q̄ Non habemꝰ hic ciuitateʒ manentē: sʒ futuraʒ inquirimus. Heb. vlti. Sed finis noster est vita eterna: iuxta illud Ro. vj. Liberati a pctō. serui aūt facti deo: habetis fructū vestrū in sanctificatiōe. finem vero vitam eternā. Mediū aūt q̄ ꝯsequit̃ hō finē istū est paupertas volūtaria. Mat. v. Bt̄i paupes spiritu: quoniā ipsoꝝ est reg. ce. ergo vera sapiētia est quādo homo se facit pauperem voluntarie: vt hoc modo vitā eternam sibi meret̃. Vñ de beato Dominico cantat̃. Paup in peculio diues vita pura: paupertatis precio celi tenet iura. Hanc autem sapientiā diues iniquus habere nō potest: quia nec mediū nec finē habet: qui inordinate afficit̃ ad diuitias. Prouer. vij Quid ꝓdest stulto hr̄e diuitias: cū sapientiam emere nō possit: De tali diuite loq̄t̃ christus dicens. Facilius est camelum per foramen acus transire: q̄ȝ diuitem intrare in regnū celorum. Mat. xix. Et apostolus j. Tim. vj. Qui volunt diuites fieri incidunt in ten. ⁊ in la. diaboli. et desi. mul. inuti. ⁊ nociua: que mer. hoies in interituʒ. Et sic cōiter videmꝰ diuites esse: q̄ plus diligūt diuitias q̄ virtutes. Plꝰ obedit̃ denarijs q̄ deo. ꝓpterea dicunt̃ diuitie mammona iniq̄tatis Mat. vj. Nō potestꝭ deo seruire ⁊ māmone. Sup q̄ dicit Hierō. Ōis diues aut iniquꝰ est: aut iniq̄ heres. Jō siq̄s vult virtutes ⁊ grām acquirere ꝑ quā fit dignꝰ vita eterna: debet ex consilio diuitias relinq̄re. Sic fecit ille Crathes: vñ q̄ Hiero. xij. q. ij. Crathes ille thebanus hō q̄ndā ditissimꝰ: cū ad ꝑhandū athenas pergeret. magnū auri pondus abiecit: nec putauit se posse ⁊ virtutes simul ⁊ diuitias possidere: Et hec est vera sapiētia quaʒ paucis datū est nosse Mat. xj. Confiteor tibi pat̃ dn̄e celi ⁊ terre. q̄ abscon. hec a sapientibus et pru. et reue. ea paruulis. Hāc ergo sapientiā habuit beatꝰ Tho. vt infra dicit̃. Jdō vt beatus Augu. in. viij. ꝯfes. loquēs de sapiētia Differebā cōtēpta felicitate terrena ad eā inuestigādā vacare cuius nō inuentio: sʒ etiā iq̄sitio iā ꝑponēda erat etiā inuentis thesauris regnisqȝ gentium ⁊ ad nutū circūfluentibꝫ corporis voluptatibus ⁊c̄. Hanc igitur sapientiā habuit beatus Tho. quia fecit se pauperem voluntarie religionem fratrum predicatorum intrādo. Hic historiā de re ⁊ noie bono ⁊c̄. Jtē de charta inuēta i eiꝰ manu: in

qua erat scriptū Aue maria rc. Item quō
natus traditus est a matre studio cū fuit
capax studij. Puer autē quattuordeci an-
norū venit ad priorē couentus ordinis p̄-
dicatorū de neapoli: et effecctus est frater
rc. Dic etiam quomō humiliter ꝯuersat⁹
est in religione. Unde de eo dicitur ꝙ nūꝗ̄
habuit stimulū inanis glorie d̄ sciētia sua:
sicut ipse cōfessus est. Nota etiam quādo
iuit cū fratre quodā ad emendum pisces.
Nota etiā ꝙ quotidie vnam missam dice-
bat et aliā audiebat: ad quā frequēti⁹ mi-
nistrabat. Nota hic cōtra multos qui que-
runt scientiā sancti Tho. et ascendere vo-
lunt ad magisteriū exemplo sancti Tho.
quē tamē nolūt imitari i humilitate: obe-
dientia: castitate, ꝛ alijs ꝟtutibꝫ rc. Patet
ergo quō habuit p̄mā sapiētiā aplicam p
religionis ingressum: ergo poterat dicere
illud verbū qd̄ hodie cantaꝛ de eo in ep̄la
Inuocaui et venit in me sp̄us sapientie: et
prepoſui illā regnis ꝛ sedibus. i. p̄-
laturis sp̄ūalibꝫ. Et diuitias nihil esse di-
xi in cōparatione illius: nec cōparaui illi
lapidem preciosū: quoniā oē aurū incōpa-
ratione illius harena est exigua: ꝛ tanꝗ̄ lu-
tum estimabiꝛ argentū in cōspectu illius.
sap. vij. ¶ Secūda sapientia est angelica
que cōsistit in virginali mūditia p quā ef-
ficitur homo similis angel'. Hiero. in car-
ne preter carnem viuere: angelica vita est
poti⁹ ꝙ̄ humana. Quinimo si plus est di-
cere ꝙ̄tum ad hoc melior est angelis quia
in angelis nō est iclinatio ad venereas vo-
luptates: eo ꝙ carne et materia careant. ꝛ
ideo proprie loquēdo nō est in eis virgini-
tas: qꝛ vt ait Aug. Uirginitas est in car-
ne corruptibili: incorruptiōis ꝑpetua me-
ditatio. Sꝫ i hoīe est vera virginitas. Et
hec est vera sapientia. Sapiens em̄ dꝛ nau-
cler⁹: qn̄ inter ꝓcellas ꝛ ventos scit bn̄ diri-
gere nauē ne frangaꝛ aut submergaꝛ. Uel
equitator scit bn̄ eq̄tare sup equū indomi-
tū. ꝛ scit eū bn̄ regere / ita vt nō ꝓijciat eū
inuitū. Sic de equo vel naui corpis inter
ꝓcellas carnaliū: voluptatū / scopulos ten-
tationū: ꝛ ventos malaꝝ tentationū exē-
pli. Jō Eccl. iij. Cor sapiēs ꝛ intelligibi-
le abstinebit se a petis: et in opibꝫ iustitie
successus habebit. Hāc ḡ sapientiā habuit
btūs Tho. qꝛ fuit virgo ꝛ purus nō solū
preseruādo se a corruptiōe luxurie: sꝫ etiā
ab omi cōtagio peccati mortalis: qꝛ nūꝗ̄
mortaliter peccauit. Hoc testaꝛ⁹ est frater
Raynald⁹ ꝯfessor suus de eo post obitū
suū dicens: ꝙ beat⁹ Thomas ita purus
erat sicut puer quinꝗ annorū. Et ad h̄ vt
sapientia ista clarior apud deū ꝛ hoies red-
dereꝛ: fuit p tentationē ꝓbata: qꝛ virt⁹ in
infirmitate perficiꝛ. ij. Cor. xij. Itē Se-
neca. Marcet sine aduersario virtus. Sic
aurū p ignē. Prosequere historiā quomō
postꝙ̄ intrauit ordinē: mater ei⁹ volens
ipsum videre. venit Neapolim rc. Item
quomō fecit eum capi p germanos suos.
Positus aūt in turri conuertit sorores su-
as ꝛ instruxit rc. Item quomō tentatus
de luxuria ab illa puella. ignem carnalis
cōcupiscentie materiali igne fugauit. ꝛ sic
fuit cinct⁹ ab angelis cinglo castitatꝫ rc.
¶ Tertia sapiētia est phica que ꝯsistit nō
solū in cogitatione phie: sed in dilectione
sapiētie. Un̄ Aug. in. viij. de ciuita. dei in
prin. Phie ipsum nomē si latine interp̄ta
mur: amorē sapientie profiteꝛ: ꝙ si sapien-
tia deus est p quē facta sunt oīa. sicut diui-
na auctoritas veritasꝗ monstrauit. verus
philosoph⁹ est amator dei. Nota hic exem-
plū de Pythagora q̄ interrogat⁹: q̄snam
se ꝓfitereꝛ: philosophū se esse respondit: id
est studiosum vel amatorē sapientie. quo-
niā sapientē ꝓfiteri arrogantissimū vide-
baꝛ: vt notat Aug. viij. de ciuita. dei. c. ij.
Philosophia eīn dꝛ a philos ꝙ est amor: ꝛ
sophia q̄d est sapiētia: quasi amor sapiētie
rc. Nota ꝯtra phos ꝛ legistas: q̄ sapiē[illegible]
quidē physicam verbis ꝓfitenꝛ exteri⁹: vt
ex ipsi⁹ noīe aucupenꝛ honorē: sed moribꝫ
reprobant. Et vocanꝛ phi q̄ rectius dice-
renꝛ fatui. Ro. j. Dicētes se esse sapi. stul.
facti sūt. Uel i niq̄ poti⁹ qꝛ fatui ex ignorā-
tia: hi vero ex malitia delinquūt. Uera ḡ
sapiētia phica est: qn̄ quis nō solum infor-
mat intellectū p scientiā: sed etiā affectum
ad amorē virtutū ꝓpter deum. Hanc ḡ ex-
cellentiā habuit beat⁹ Tho. qꝛ clarissime
fuit intellect⁹ eius informat⁹ p scientiam
philosophicam. Nota hic quomodo in stu-
dio a constudentibus vocabaꝛ bos mut⁹
rc. Et quomodo Albertus magnus de
eo prophetice dixit. Nos vocamus istum
bouem mutum: sed ipe adhuc in doctrina

talē dabit mugitū: q in toto mūdo sonabit. Nota de illo scholare q viuēs. b. Tho. nū q̄ loq̄ rc. reputās eū grossuz/ et nihil scire: voluit sibi repetere lectionē rc. Dic historiam. Nō solū aūt intellect⁹ eius fuit p scientiā informat⁹: sed etiā affect⁹ ipsi⁹ fuit ad amorē diuinū vehemēter accensus. ita q studens ita afficiebat q sepi⁹ rapiebat a sensib⁹. Nota hic de fistula quā patiebat in tibia: que fuit a medico incisa ipso contemplante et nihil sentiēte. Itē semel dum studeret in libro Boetij de trinitate. candela sibi nihil sentienti combussit digitos. Item quādo iuit ad visitandū sororē et p triduū stetit raptus. Itē quādo ex̄ns i mēsa regis francie cū priore couent⁹ parisius pcussit mensam rc. Vide in ser. magistri Vin. q incipit. Antecedebat me ista sapientia. parte. iij. ¶ Quarta sapiētia ē theologica/ q est cognitio de reb⁹ diuinis. Et dicit a theos q est de⁹/ et logos q est smo: que dupliciter haberi pōt. Uno mō p rationes naturales: et sic vocat Metaphysica. Alio mō p reuelationes diuinales: et sic vocat fides siue theologia. Utrāq ha buit beat⁹ Tho. Hec aūt sapiētia theologica cōsistit in trib⁹. s. in cognitiōe rerū diuinarū/ in opatiōe virtuosa/ et in doctrina copiosa. De qb⁹ dr. Bonitatē et disciplinā et scientiā doce me. Bonitatez: ecce scdm et disciplinā: ecce tertiū: et scientiā ecce pmū. Oia hec habuit b. Tho. Nam scientiam maximā habuit: vt pz in opib⁹ suis. Operationē vero et vitā virtuosaz habuit. Nota exemplū humilitatis qd ostendit qn iuit cū cōuerso quodā ad emendū pisces. Doctrinā vero habuit: qz docuit et vbo et scripto. Uerbo qz pdicabat rc. Item scripto intantū q null⁹ doctor fuit excellētior eo. Rōnem dic vt infra scribit. Hāc habuit beatus Tho. clarissime intantum q inter doctores qui vnq̄ in mūdo fuerunt: nullus forasse fuerit excellētior eo. Ratio ē. Nam in triplici differentia vel gradu fuerunt/ et sunt doctores theologi. Quidam enim habuerūt magnā et altam auctoritatem: sed non habuerunt claritatē/ sicut fuerunt apostoli euangeliste et doc. sancti antiqui: sicut Aug. Amb. Hiero. Greg. rc. Et isti habuerunt maximam auctoritatē ex sanctitate vite. Et etiam ex auctoritate mittentis: sicut apostoli qui fuerunt legati ō latere christi. Propter q dicebat Apostolus. Pro christo legatiōe fungimur. ij. Cor. v. Sed non habuerunt claritatem. imo ad intelligendum eos sunt necessarie glose. et plus quia heretici de libris eorum sumpserunt auctoritates et argumēta ad defendendū hereses suas: sicut nos ad defendendū fidem catholicā. Quidam vero doc. habuerunt in dictis suis magnam claritatē/ sed non auctoritatez ex defectu sigilli regij. s. bone vite et deuotōis: nec sūt canonizati. In tertio vero gradu fuit beatus Tho. Habet em̄ auctoritatē ex sanctitate vite et canonizatiōe eccl'ie: et etiā claritatem scientie rc. et ideo fuit excellētissimus. Nec mirum qz non tam in humano studio q̄ diuina reuelatione hmōi sciētiā acquisiuit. et suffragio oratiōnū quas semper pmittebat: siue vellet disputare: siue legere: siue scribere/ et dicebat. Declinate a me maligni rc. versus. Emitte spiritūz tuum et creabunt rc. cū oratione de spiritusancto. Unde ei⁹ merito apparebant sibi apostoli Petrus et Paulus: et sibi super scriptura Esa. interdū dubia declarabāt. Nota etiā hic quomodo apparuit sibi aīa magistri Romani. Itē anima sororis rc. Item semel apparuit sibi vgo Maria cū filio ipsum rogans/ vt ipsum dubium declararet rc. Itez nota quō crucifixus qui est in conuentu fratrum pdicatoꝝ Neapolis semel locutus est sibi rc. sic et patet quarta sapientia rc. ¶ Quinta sapientia est heroica. i. diuina que cōsistit qn homo vnitur deo irreuocabiliter vinculo glorie. Tunc em̄ omnem sapientiā et scientiaz in visione dei nascitur. Gre. Quid est qd nō videant: cum vidente omnia vident? Un j. Cor. xiij. Uidemus nunc per speculum in enigmate: tunc autem facie ad faciem. De hac sapiētia pōt intelligi illud. Sap. viij. Sapientia attingit a fine vsq ad finem for. et dis. omnia suauiter. Nota duplicem finez. Primus est vita presens bona. Scds est vita eterna: vel primus est grā: secūdus glia. Hanc ergo habuit b. Tho. Dic eius mortez. Dic hic de cometa que apparuit super monasteriuz fosse noue in morte sua. Item de apparitiōe bti Augu. et sci Tho. facta fratri Alberto de brixia.

qui fuit sanctus adeo q in vita claruit mi raculis z post morte. Deo gras. Amen.

In festo beati Gregorij pape. Ser. XXXI.

Quisputas est fidelis seru⁹ z prudens. Mat. xxiiij. Pro fundameto smo/nis q est d bto Gregorio: q dicit dei seru⁹ oritur de fuitute theologicalis questio. Querit. vtru seruit⁹ impediat ordinis susceptione. arguit q no. Paul⁹ ad Gala. iij. In christo Jesu no est seru⁹ neq liber. g ita pot ordinari seru⁹ sicut liber. In oppo itu decre. di. j. q. nulli. nlli d fuili coditioe ad sacros ordines pmoueant/ nisi pus a ppijs dnis legitima libertate cosequant. Ite habet extra. de seruis no ordinadis. De seruo ordinatioe statutu est: vt null⁹ epo deinceps ad sacros ordines eos pmouere psumat. Ite decre. di. j. q. Si qs obligat⁹ est tributo serulli/ vel aliqua con dictione/ vel patrocinio. io cuiuslibet dni no est ordinand⁹ clericus: nisi pbate vite fuerit/ z patroni ;sensus accesserit: s nul lus potest recipe quecuq ordine quin sit cleric⁹: ergo seruitus impedit cuiuscunq ordinis susceptione. Et sic questio manet p vtraq pte dubia. Ad qstione rn. est s Richar. d media villa sup. iiij. sente. di. xxv. ar. j. q. j. q seruit⁹ no impedit alicui⁹ ordis susceptione de facto: s q ordinat ve re ordine suscipit tn impedit cuiuslibet ordinis susceptione de iure. Jure em tales phibent ordinari/ nisi prius sint redditi li bertati: vel nisi sit d ;sensu dno. si em dni cosentiant ipso facto efficiunt liberi z con sentire psumunt: nisi sciant et possint recta mente. decre. j. q. vj. seruus sciente. insusce ptioe em ordinis mancipat ho diuinis of ficijs. z q seru⁹ sui potestate no habet cu sit dni sui: vt ait phs. j. politi. c. iij. seru⁹ est res aiata possessa: no pot se dare fuitio ec clesiastico: q null⁹ pt dare qd suu no est. hec ro tangit implicite. decre. di. j. c. j. vbi dicit: debet esse imunis ab alijs qui diuie militie est aggregand⁹: vt a castris dnicis qb nome ei⁹ ascribit. nullius necessitatis vinculis abstrahat. Si aute seru⁹ ordinet dno suo nesciente q ordinet et ordinatore z pntatore ignorantib q sit seru⁹. tuc si no est ;stitut⁹ nisi in minorib ordinib reuo cat in fuitute z dno reddit. decre. di. v. q. j. nulli. z. c. ex antiqs. Si seru⁹ ordinatus sacerdos peculiu no habeat: dno d fuire reb honestis sm ordine suu. Si aut seru⁹ ordinet dno ignorante seu ;tra dicete z or dinatore seu pntatore scientib q sit seru⁹ ille qui scit duo mancipia dno dare tenet si no habeat vnde hac faciat satisfactione dno reddet: seru⁹ ordinat⁹. pot aut dns ser uum ordinatu ipso ignorate repetere ifra annu a tpe sciette sue. vt pat eade di. Si seru⁹. in tex. z in glo. Et ad aucitate argu menti d: q intelligit q ad meritu no q ad officiu: et de h loqt Vorrilion sup. iiij. di. xxxvj. q seru⁹ tripliciter d. Primo modo a fuiedo: tuc dns malo fuo serue nequa. Scdo d seru⁹ a fuiendo z fuando: et sic prelati dicunt fui suo subdito. Tertio mo d seru⁹ a seruado: vt sut fui dni: et sic btus Greg. fuit seru⁹ dni: iuxta verba pre assupta: Quisputas zc. Ad ista qstioes dni rnder possum⁹ z dicere. Dne tu meli⁹ nobis incoparabilit nosti q est fidelis zc. Sed q dignaris nos iterrogare. rndem⁹. cum oi humilitate reuerentissime maiestati: hoc mo q quauis pauci repiant. tn aliqui sut ex gra diuina. Inter qs refulget Gre. qui fuit fuus prudes z fidelis. Tria g de eo dicunt. Primo q fuit fuus q ad deu. Scdo prudes: q ad se. Tertio fidelis: quo ad pximos. Primo g Greg. fuit seru⁹ dei: z h bene et ronabiliter. Quadruplici em ratione vnusqsq nostru debet seruire deo sm q qttuor sunt genera seruo.

Quida em sunt vernaculi.
Quida sunt captiui
Quida sunt emptitij
Quida sunt mercenarij

Vernaculi dei sum⁹ z nos rone creatiois
Captiui: rone acqsitiois seu expugnatiois
Emptitij: rone redemptiois
Mercenarij: rone repromissiois

Primo g sumus vernaculi. i. in domo nati: ex ppria ancilla rone creatiois. Nam primi parentes nostri fuerunt serui dei: ra tione creationis. Si em qui facit domu vel vineam est dns illi⁹: ex eo q edificauit vel plantauit illam quatomagis deus zc.

Nos aūt sum⁹ nati ex ipsis in domo dei q̄ est mūd⁹ Baruch.iij. O israel q̄ magna est domus dei: et ingens locus possessiōis eius. magn⁹: nō habens finē. ¶ Scdo su mus captiui: rōne acquisitiōis: q: cū p̄mo essem⁹ captiui diaboli q̄ in bello publico et a pncipe deo bannito: vicerat p̄mos pa rentes et ꝯsequenter serui ei⁹ facti: iuxta il lud.ij. Pe.ij. A quo em̄ q̄s captus est hu ius et fuus est. postea ad clamorē scōrum patriarchaꝝ et ꝓphetaꝝ excitat⁹ dn̄s: bel lauit cū diabolo in campo clauso crucis et ipsum manu inermi et affixa cruci fortiter debellauit: et sic nos a diabolice fuitutꝫ vin culo liberauit: et suo suaui iugo subegit. ¶ Tertio sum⁹ emptitij serui dei: ratiōe redemptiōis. Venit em̄ christus tāq̄ mer cator ad forum hui⁹ mūdi: qui dat primo arram: et postea totum precium soluit in banco rc̄. Sic dn̄s dedit arram in die cir cūcisionis: et postea in die veneris sancta soluit totū preciū in banco crucis: in tātū q̄ nihil remāsit sanguinis in sacratissimo corpore suo/ nisi alique pauce gutte quas etiā post mortem effundere voluit: qn̄ mi les lancea latus eius aperuit: et continuo exiuit sanguis et aqua. Joan.xix. et sic re demit nos. Jō dicit Petrus. Scientes q̄ non corruptibilib⁹ auro et argēto redēpti ti estis de vacua vestra ꝯuersatiōe: sed pre cioso sanguine q̄si agni incōtaminati et im maculati Jesu chri.j. Pe.j. Nota redempti ti. iterum empti. Declara rc̄. Vide in do minica p̄ma post octauas pasche ser. q̄ in cipit. Ego sum pastor bonus. parte.j.

¶ Quarto sumus mercenarij: rōe repro missionis. Mira benignitas dei. q: lꝫ esse mus serui eius: ratione creationis/ ratiōe acquisitionis/ et ratione redemptiōis: et cō sequenter nihil mercedis deberem⁹ ex serui tio recipere. Nam sic dicit dn̄s Luc.xvij. Cuꝫ oia bn̄ feceritis dicite. Serui inuti les sumus qd̄ debui. fa. fe. tn̄ voluit repro mittere seruitio nostro mercedē denarij di urni Mat.xx. Quia igit̄ b. Greg. ista cōsi derauit: idcirco optimis rōnib⁹ motus ser uiuit dn̄o: et ideo dr̄ seruus dn̄i. Seruiuit em̄ deo prudent̄ et fideliter. Jō sequit̄ pru dēs: et est scd̄a ps s̄mōis. ¶ Scdo q̄ dicit̄ q̄ b. Greg. fuit fuus prudens. Multi em̄ hoies, q̄uis sint serui dei q̄ ad ius fuitutꝫ: sicut et oēs hoies hoc modo sunt fui dei vt dictū est: tn̄ nō sūt serui dei: q̄ ad actū fui tutis: q: nō sūt prudētes: q: pmittūt se de cipi ab hostib⁹ dei: sic fuerūt p̄mi parētes q̄ mag⁹ crediderūt diabolo dicēti. Neq̄q̄ moriemini: q̄ deo dicēti. Morte morie mi ni. Jō dic dn̄s. Estote prudentes sic serpē tes: et simplices sic colūbe Mat.x. Ad idē Hiero.xvj. q.j. Si cupis. Habeto simpli plicitatē colūbe ne machinerꝫ dolos: et ser pentis astutiā: ne alteri⁹ supplanteris insi dijs: quia nihil differt i vitio decipere pos se vel decipi. btūs q̄ Gre. fuit fu⁹ prudēs. Prudētia est ꝟtus q̄ decet hoiem ad cauē dū hostiū isidias. Tres aūt habē⁹ hostes.

Primo diabolū q̄ pugnat cū astutia
Scdo carnē: q̄ pugnat cū luxuria
Tertio mōm: q̄ pugnat cū auaritia.

Primo b. aūt Gre. cauit picula diaboli p sapiam. Scdo cauit picula carnis p absti nentiā. Tertio cauit picula mōi p miseri cordiā ¶ Primo q̄ diabol⁹ voluit cū astu tia sua decipe btm̄ Greg. qn̄ transfigurās se in angelū lucis ꝑsuasit sibi: vt sub preto ris habitu mūdo supficie tenus deseruiret rc̄. Sic facit hodie multis dicēs. Vt q̄d vis religiōnē itrare: Dic practice rc̄. Igit̄ Gre. cauit h̄ piculū p verā sapientiā: q: re liq̄t mōm: et fecit sex monasteria i Sicilia et septimū rome: in q̄ relictis sericis auro/ gēmisq̄ rc̄. vt in legēda rc̄. Nec soluꝫ fuit prudēs ad cauendū insidias diaboli in se: sed etiā in alijs. s. in anglicꝭ q̄s ꝯuertit ad fidē. Dic historiā qn̄ transiēs p forū vidit illos pueros anglicos venales rc̄. Et quā uis tūc nō potuerit: in angliam ire reuo cante ipm papa ad petitionē romanoꝝ: tn̄ postq̄ fuit papa misit illuc Aug. epm an gloꝝ: q̄ Quisputas est fidelis rc̄. ¶ Se cūdo cauit picl'a carnis: q̄ mltū ifestat: qn̄ q̄ fuos dei: iuxta illud Ro.vij. Condele ctor legi dei s̄m interiorē hoieꝫ. Video āt aliā. le. i mē. meis repu. legi. mē. m. et cap. me. i lege pcti. Infelix ego hō q̄s me. li. de cor. mor. hui⁹. Et p̄mo pmisat: n̄ ei qd̄ vo lo bonū h̄ facio: sꝫ qd̄ nolo malū hoc ago Greg. q̄. cauit hui⁹ picl'a p abstinentiā ma gnā. Vn̄ legit̄ q̄ mr̄ ipm crudis legumib⁹ pascebat. vn̄ itatū corp⁹ attenuauit: vt i fir mato stomacho vix subsistere valeret. Cō tinuis ēt et diuers̄ ifirmitatib⁹ laborabat

sicut ipse scribit in proemio moraliū. Tertio cauit pericula mundi qui tentat de auaritia quo plen⁹ est. Qm̄ omne quod est in mundo ɔcupiscētia carnis est/ ɔcupiscētia oculorū: ⁊ superbia vite. j. Jo. ij. Cauit ḡ p misericordias: qua plenus fuit. Nota exemplū qñ cū esset abbas fecit dari elemosynā ter naufrago paupi sub cuius specie erat angelus: vñ q: misericordie ops̄ vacabat meruit angelū ⁊ etiā chr̄m in domo recipe: sicut Abraā ⁊ Loth: sicut legit Geñ. xviij. ⁊ xix. Et in decretis. xlij. dist. Quiescam⁹. Hic qñ facto papa: idem angelus in specie paupertatis fuit i mensa sua. Itē quō noīa pauperū scripta habebat ⁊c̄. Et quō etiā longe positis paupib⁹ largiebat ⁊c̄. Itē quō quadā die dn̄s Jes⁹ christus in forma pegrini accessit ad eū ⁊ disparuit postea cū vellet sibi lauare manus. Itē quō despexit adeo mundū vt magis heremita ille cattaȝ suā affectus: q̄s Gre. papat⁹ gloriā affectaret. ḡ q̄sputas est seruus prudēs? Rñd. Gre. ¶ Tertio dr̄ fidelis quo ad subditos. Ista aūt fidelitas cōsistit in his in quib⁹ debet p̄lat⁹ q̄libet esse fidelis: ⁊ sunt quattuor vicȝ.

Primo dȝ esse fidelis i bn̄ intrādo
Scd̄o dȝ esse fidelis in sctē viuēdo
Tertio dȝ esse fidelis in recte docēdo
Quarto dȝ esse fidelis in iuste regēdo.

¶ Primo ḡ prelatus debet esse fidelis in bn̄ intrando. s. p ostiū: non auri vel argenti: sed diuine voluntatis: iuxta illud apl̄i. Nec quisq̄ sibi sumat honorē: sed q̄ vocat a deo tanq̄ Aaron. Heb. v. Alioquin dr̄ dn̄s. Qui nō intrat p ostiū i ouile ouium sed ascēdit aliūde: ille fur est et latro. Jo. x. Et tali pene impossibile ē vt bono fine claudat. Vñ Leo papa. j. q. j. Principat⁹. Quē aut seditio extorsit/ aut ambit⁹ occupauit: etiā si morib⁹ aut actib⁹ nō offendit. ipsi⁹ tñ initij sui est pniciosus exemplo. Et difficile ē vt bono paganet exitu que malo sūt inchoata pncipio. Hic vt expedit. Gre. ḡ bn̄ intrauit i ouile christi. Hic quō Pelagio papa p̄sidente supuenit maxima pestȝ Et quō post mortē Pelagij miraculose p mot⁹ est ad papatū ⁊c̄. ¶ Scd̄o dȝ esse fidelis in sctē viuēdo ⁊c̄. Vñ dicit text⁹ in decretis: q: talis debȝ esse pastor in vita vt populus reputetur grex respectu sui. Sic Greg. Nam semp aut in orando: aut i scribendo: aut cōtemplando occupabat totū sctm̄ tēp⁹ vite sue. Et mirū est q: quō scripsit tot libros exn̄s papa ⁊ infirm⁹. Habuit etiā patientiā in psecutionib⁹ Mauritij imperatoris. Nota etiā quō sibi cantanti missam ⁊ dicenti pax dn̄i ⁊c̄. angeli respōderunt. ⁊ cum spiritu tuo. Nota etiā quō oratione sua efficacissima anima Traiani est ab ifer̄ȝ liberata. ⁊ d̄clara modū ⁊c̄. Nota etiā de humilitate sua in actibus ⁊ in libris suis. vnde ex humilitate fuit primus qui vocauit se seruum seruoꝝ dei ⁊c̄. Jteȝ quando semel ex humilitate prostrauit se coram quodā sancto patre: qui venerat romam ad visitanduȝ limina apostolorum. Multa alia etiam exempla possunt referri: sicut expedit: pvt legit i legēda. ¶ Tertio recte docendo ⁊c̄. ij. Tim. iiij. Argue. obsecra: increpa: i omni patiētia ⁊ doctrina. ⁊ hoc bene sequit ad fm̄. s. q: si prelat⁹ bene vixerit bene pōt docere ad instar illius: de quo dicit Act. j. Cepit Jesus facere ⁊ docere. Itē Chry. s. xl. di. Multi. sidem bn̄ vixerȝ et bn̄ docueris populū instruis. si bene docueris ⁊ male vixeris tui solius condēmnator eris. Nam bene viuēdo ⁊ bene docendo populum instruis quō viuere debeat. Bene aūt docendo et male viuendo deum instruis quō te debeat condēnare. Hic quō btūs Greg. optime docebat populū doctrinā sanam ⁊c̄. Vñ habemus etiaȝ homelias ei⁹. In cui⁹ doctrine testimoniū ⁊ veritatis coꝝ q̄ scripsit. Nota exempluȝ de Petro diacono: qui dans testimoniū de eis statim mortuus fuit fm̄ q: predixerat ⁊c̄. Jdcȝ nota missali gregoriano et ambrosiano. Quarto in regendo iuste ⁊c̄. Sap. j. Diligite iustitiā q̄ iudicatis terrā ⁊c̄. Itē Aug. Corripiat inqetos consolat pusillanimes: suscipiat infirmos patiēs sit ad oēs: q: excellenter in regimie se habuit Greg. manifeste pōt vnusq̄sq̄ intelligere: ex his q̄ scripsit presertim i pastorali: ⁊ diffusi⁹ in moralib⁹. Et vide textū Grego. in decretis. xliij. di. Sit rector. Et xlv. di. Disciplina. Ergo ad questionē ppositā. Quisputas est fidelis seru⁹ ⁊ prudens? Respōdere possum⁹ audacter Gre. est iste. cui⁹ merito rogem⁹ dn̄m vt ⁊ nos sum⁹ serui dei prudentes ⁊ fideles.

¶ In festo sancti Benedicti abbatis. Sermo.xxxii.

Iustum deduxit dñs per vias rectas. Sap.x. Sermo erit ꝺ beato Benedicto cuius hodie festū agimus. ¶ Pro fmōis fundamento in ꝗ agit de sctō Benedicto: quē dñs deduxit ꝑ vias rectas: vt saluteꝫ adipisceret. ¶ Querit. vtrū de⁹ velit oēs hoīes saluos fieri. Arguit ꝗsic. Aposto.j. Tim.ij. De⁹ vult oēs hoīes saluos fieri: igit. In oppositū bñ sequit. De⁹ vult oēs hoīes saluos fieri: ꝗ oēs saluabunt: sꝫ non oēs hoīes saluabunt. Mat.xxij. Multi sūt vocati/pauci ꝺo electi. Igit de⁹ non vult oēs hoīes saluos fieri: et sic q̄stio manet ꝑ vtraqꝫ ꝑte dubia. Ad q̄stionē respondēdū est. ꝙ deū velle oēs hoīes saluos fieri intelligitur dupliciter.

Primo mō voluntate antecedente.
Scdo modo voluntate ꝯsequente

¶ Primo mō voluntate antecedēte de⁹ vult oēs homies saluos fieri: qꝺ ꝓbat dupliciter. Primo auctoritate: ait mgr̄ sentē. ij. dist. j. ⁊ si queratꝛ ad quid creata sit rōnalis creatura. Rñdet: ad laudandū deum: ad seruiendū ei: ⁊ fruendū eo. Aug. Fact⁹ ꝗ angelus siue hō ꝓpter deū dicit esse: non q2 est creator de⁹ et sūme beat⁹ alterutri⁹ indigeret officio/q̄ bonoꝝ nostroꝝ ñ eget: sed vt seruiret ⁊ frueret. eo cui fuire regnare est: qꝺ esset si nō vellet homies oēs saluos fieri. Igit. Secundo ꝓbatur ratiōe.

Primo rōne redemptionis.
Scdo rōne misc̄die sue largitionis.

¶ Primo rōne redēptionis: de⁹ fuit fact⁹ hō vt naturā humanā redimeret. ad Gal. iiij. Misit de⁹ filiū suū natum de muliere factū sub lege: vt oēs qui sub lege erāt redimeret. qꝺ nō esset si nō vellet oēs hoīes volūtate añcedēte saluos fieri. igit. Scdo rōe misc̄die sue largitionis. de⁹ ē eñ ꝓnior ad miserandū q̄ damnādū: qꝺ nō esset si nō vellet oēs hoīes saluos fieri. Igit. ⁊ de tali voluntate loquit primū argumentū: ⁊ talis voluntas est si seruet ei⁹ mandata.

¶ Scdo mō voluntate ꝯsequēte: que est si operent malū ⁊ nō seruent mādata dei. ⁊ sic ad dubiū dꝫ ꝙ de⁹ nō vult oēs hoīes saluos fieri: nec oēs saluabūt: qꝺ ꝓbatur dupliciter. Uno mō auctoritate. Alio mō rōne. Auctoritate sic: Aug. xiiij. de ciui. dei. c. xxj. Plures erūt in penis q̄ in glia. idem. Arbitror tres mūdi partes fore dānandas: et ꝗ in oīb⁹ regnet iniq̄tas. Rōne sic ꝓbat. ⁊ ꝗ duabus vijs. Prima nemo pt saluari sine baptismo Joa. iij. Nisi quis renatus fuerit ex aqua ⁊ spūscō: ⁊ sic ꝺ alijs. Sꝫ plures sūt nō baptizati q̄ baptizati. sequit. Scd̄a dꝫ rō ꝑdestinatōis: de⁹ non vult saluare: nisi illos quos ꝑdestinat: qꝺ ait mgr̄ sentē. j predestinatio est de rebus salutarib⁹/⁊ de hoīb⁹ saluandis. Sco. sup j. Predestinat⁹ dicit: qui a deo est volit⁹ ad vitā eternam finaliter habēdā: eo igit qꝺ ꝑdestinauit btm̄ Benedictū deduxit: ⁊ sic de alijs. Iuxta verba ꝑassumpta. Iustū deduxit dñs ꝑ vias rectas: ⁊ sic ꝺ alijs. Salutet virgo. Pro declaratōe thematꝭ ⁊ introductiōe materie: est notandū: ꝙ in scriptura sacra clare ꝓbat: et experientia q̄ est magistra reꝝ hoc docet: ꝙ duplex ē differentia viarū: sꝫ ꝙ duplex est termin⁹ ad quē homies tendūt. s. bonus ⁊ mal⁹. Bonus est vita eterna. Malus eterna dānatio. Ad terminū ꝗ malum vie ducētes dicunt oblique siue tortuose: ⁊ he vie sūt vitia ⁊ pctā: puta supbia/auaritia/luxuria. ⁊ hmōi: q2 haꝝ viaꝝ finis est infern⁹ Ro. vj. Finis illoꝝ. s. pctōꝝ mors est. He ꝗ vie sunt tortuose: q̄uis plib⁹: sicut sunt vitiosi ⁊ mūdani/videant bone. Verbi grā. si dicat luxurioso nō eatis pstam viā ⁊c. dicūt. Et vadatꝭ ꝑ facta vestra: nō est aliꝺ nisi gaudere: ⁊ letari: ⁊ delectari: ⁊ cetera. Quis scit de alio mō ⁊c. Sic si supbo ⁊c. Sic si auaro: vsurari⁹ dicit. Vadatis per facta vestra: paupras est alter infern⁹: ꝺ ⁊c. Sed audi qꝺ dicit spūsctūs ꝑ os Salomonis. Est via que videt homini bona nouissima aūt eius ducunt ad interitum. Prouer xvj. Tales ꝗ nō vadunt per vias dei: sed diaboli. ps. Nō eñ qui operantur iniquitatē in vijs ei⁹ ambulauerūt. Alie ergo vie ūt recte: ⁊ he sūt virtutes: sꝫ humilitas/castitas/sapientia. charitas: ⁊ huiusmodi: quoꝝ finis est vita eterna De qb⁹ dꝫ in. ps. cxxv. Beati oēs q̄ timēt dñm: q̄ ambulāt in vijs ei⁹. Nota bꝫ duplici beatitudine. Una vie in hac vita q̄ cōsistit in

vita virtuosa. Nã vt ait phs in ethic. Felicitas est operatio fm virtutẽ pfectam. ps. Bti imaculati in via. Has vias petebat Dauid di. Vias tuas dñe demonstra mihi: z semitas tuas edoce me. O q̃ felix/o q̃ btũs est ille q̃ virtuose viuit: q2 vita eorũ est pacifica z beata/ z mors p̃ciosa et secura. De istis ambab' vijs dr scriptura. Vias q̃ a dextris sũt/ nouit dñs: pverse vero sũt que a sinistris sũt. Prouerb. iiij. Quia igit btũs Bñdict' ambulauit p vias virtutũ opitulante dñi gr̃a. ideo dic̃ de eo thema. Iustũ deduxit dñs p vias rectas. Patet thema. Vñ videam' p q̃s vias .i. virtutes b. Bñdict' ambulauit z puenit ad gl'iaz.

Prima virt' est paupertas spũalis
Scda est credulitas integralis.
Tertia est hũilitas cordialis
Quarta est castitas virtualis
Quinta est patientia exemplaris
Sexta est pseuerantia finalis.

¶ Prima via zc. Nota triplicẽ paupertatẽ.
Paupertas misera.
Paupertas meritoria
Paupertas pfecta

¶ Paupertas misera est: qñ est ɔtra voluntate hoĩs z ipatiẽter sustinet: murmurat: blasphemat: inuidet zc. Ista paupertas est fugienda. Et de hac loquit Salomon di. Diuitias z paupertatẽ ne dederis mihi: s3 tantu3 tribue victui meo necessaria. Prouer. xxx. ¶ Paupertas meritoria est quãdo l3 fit ɔtra voluntatẽ: tñ patienter sustinetur: iuxta illud.

Infantẽ nudũ cu3 te natura creauit.
Paupertatis onus patient ferre memẽto

Tũc est meritoria paupertas: z per virtute3 patientie coronat: vt dic̃ Amb. xlvij. di. Sicut hi. ¶ Paupertas vero pfecta est quãdo volũtaria est: sicut est in religiosis. Et est qñ relinquunt ñ solũ exteriora: s3 etiã interiora: iuxta illud. Ecce nos relinqm' oia zc. Mat. xix. Precio emitur regnum dei. Paup in peculio: diues vita pura paupertas precio: celi tenet iura. Hec est via recta eundi ad vitaz eternã. Ratio est: quia vt dicunt geometre. Rectũ est illud cuius mediũ nõ discrepat ab extremis. Declara zc. Videam' modo q̃ sunt extrema hoĩs Duo videlic3 natiuitas z mors. in q̃z q̃libet hõ est valde paup. Nã in natiuitate nascit nudus z paup: z nisi ouis accõmodet lanam misero homini moreret frigore Iob. j. Nud' egressus sum de vtero matris mee zc. In morte etiã hõ est pauper. Nã quantũcũq3 laboret in diuitijs acqrẽdis: tñ in morte cũ manib' aptis z vacuis morit. ps. Dormierũt sum. su. et nihil ĩuẽnerũt viri diuitiarũ in ma. suis. Et alibi. Et relinquẽt alienis diuitias suas: z sepulchra eoz do. il. i eternu3. Et alibi. Thesaurizat z ignorat cui cõgre. ea. Oportet g̃ ad h̃ vt hõ incedat p viam rectã: q medũ non discrepet ab extremis. Mediũ aũt est vita eterna. Tunc g̃ erit via recta: qñ etiã in vita hõ est paup spũ. i. volũtate. ps. lxj. Nolite sperare in iniquitate et rapi. nolite cõcupiscere. diuitie si afflu. nolite cor apponere. Hanc paupertatẽ pfecta3 habuit btũs Bñdictus Primo qdẽ habuit in se qñ reliqt mũdũ. Nota quõ recessit de studio rome: q2 videbat scholares studere in studijs vitiorum.

Quidã in studio supbie z vanitatis.
Quidã in studio auaritie z cupiditat3.
Quidã i studio luxurie z carnalitat3 zc.

Recessit igit sciẽter nesci'/z sapiẽter indoctus. Itez scdo habuit in alijs: qñ religiosos sanctã instruxit: in q̃ recludit paupertas volũtaria zc. ¶ Scda via ast credulitas zc. Nota integralis: q nõ sufficit credere aliquib' articulis fidei: sed oib' zc. Vide in smonib' de articulis fidei. Sicut q̃ totam legẽ seruauerit of. autẽ in vno fac. est oim reus Iaco. ij. Per hanc viaz itur ad vitaz Ioã. ij. Hec aũt scripta sũt vt credatis: qm̃ Iesus est fili' dĩ: z vt credẽtes vitam habeatis in nomie ip̃i'. Hãc habuit btũs Bñdict' adeo pfecte q iam iuuenculus virtute fidei miracula faciebat: que virtute fidei ascribunt Mat. xvij. Si habueritis fidem sicut gra. si. zc. Hoc oñdit qñ orõne sua reparauit capisteriũ zc. Hic potes inserere miraculũ de inuentõe aque in monte. vbi erat situm monasteriũ. Itez qñ recuperauit ferrum falcastri de aqua. Itẽ qñ Placidũ q̃ submergebat p Maurũ eripuit. ergo iustu3 deduxit dñs p vias rectas zc. ¶ Tertia via est hũilitas zc. Nota cordialis non tantũ corporalis: sicut faciunt hypocrite: q̃ sunt sicut arbores habentes folia sine fructu. z ideo a chr̃o maledicunt z arescunt: z nõ sunt apti/ nisi ad

ignem eternũ. Nota exemplũ figurale de ficu ꝛc. sicut legit̃ Mat. xxi. Hanc habuit btũs Bñdict⁹ ꝙ ostẽsuꝫ fuit/qñ fugit nutricem ꝛ clausit se i specu. vt fugeret vanaꝫ gloriã ꝛc. Dic hic historiã quõ frater Romanus monach⁹ sibi ministrabat:et quõ diabolus inuidẽs fregit tintinabulũ. Itẽ quõ sacerdos portauit sibi prãdiũ i pascha ꝛc. ¶ Quarta via est castitas. Nota virtualis:quia est quedã nõ virtualis sed viciosa:qñ.s.ꝓpter timorem infamie vel mortis/vel ꝓpter ambitionẽ vane glorie:sic fortasse fuit castitas Lucretie:sed mens ipudicam facere nõ casus solet. Quia tunc est perfecta virtus cũ ꝓbatur. Naꝫ virtus in infirmitate perficit̃.ij. Cor.xij. Ideo ꝛc. Vñ nota quando fuit tentatus a diabolo in luxuria post apparitioneꝫ auis q̃ dr̃ merula. ¶ Quinta via est patiẽtia exemplaris:quã ostẽdit iplacida ꝛ mansueta respõsione quã fecit monachis illis:q̃ voluerũt eum venenare ꝛc. Itẽ erga insidias q̃s intulit sibi Florenti⁹ tam i corporis sui morte:qñ misit sibi panẽ veneno isectũ:ꝙ etiã in animabus monachoꝝ quãdo misit eis puellas nudas. Moraliter nota:ꝙ homo debet relinquere vindictã deo. Rom.xij. Da mihi vindictã:ꝛ ego retribuam:dicit dñs. Huius merito contulit sibi dñs spm̃ prophetie:vt patet in illo qui venire consueuerat ad eum ieiunus. Item quando rex Totila misit ad eum spatarium suum in apparatu regio. Item quando dixit illi clerico qui a diabolo vexabatur:vt nõ comederet carnes:nec ad sacros ordies ascẽderet ꝛc. ꝛ in multis alijs exemplis positꝭ in legenda. Item quando vidit totũ mundum ꝛc. Item quando apparuit in somno illi monacho quem miserat pro monasterio fabricando:ergo Iustum deduxit dominus per vias rectas. ¶ Sexta via est perseuerantia finalis:que est clauis omnium aliarum:quia non qui inceperit:sed q̃ perseuerauerit saluus erit. Dic mortem ꝛc. Ergo iustum deduxit dominus per vias rectas. Rogemus eum:vt meritis sancti sui etiam nos dirigat per vias rectas. Amen.

¶ In festo annunciationis btẽ Marie ṽgis. Ser.xxxiiii.

Ecce ecce ecce. Hoc thema colligit̃ ex euangelio hodierno. Lu.j. In quo ter dicit̃ Ecce ꝛc. Dic vbi ꝛc. Ecce est dictio demõstratiua dicit gramatic⁹. Ia demonstrandi:vt en ecce:ꝛ excitatiua. Dicit̃ autẽ ter ecce:quia tria magna alta ꝛ transcendẽtia sũt attendẽda ꝛ ꝯtẽplãda i hac bñdicta icarnatiõe. ¶ Profundamento smouis in q̃ agit̃ btẽ Marie annunciatio:in qua notat̃ chrĩsti conceptio. Oritur theologicalis questio. ¶ Querit̃. Vtrũ virgo Maria concepit chr̃m de spũsctõ. Arguit̃ ꝙ nõ:principiuꝫ actiuũ de q̃ aliq̃d cõcipit̃ in gñatione se hꝫ vt semẽ:sꝫ spũsctũs in cõceptiõe chr̃i non se habuit vt semen:quia semen ꝓpriũ ex q̃ fuit cõceptus: chr̃s fuit ꝓprius sanguis ṽgis Marie:igit̃. In oppositũ:hꝫ ꝙ est de duodecim articlis fidei est verũ ꝛ credẽdũ: sꝫ ṽginẽ mariã ꝯcepisse chr̃m de spũsctõ.ẽ de duodecim articulis fidei:vt pꝫ i symbolo:q̃ ꝯcept⁹ ẽ de spũsctõ ex maria ṽgie. igit̃ ṽgo maria ꝯcepit chr̃m de spũsctõ.et sic q̃stio manet ꝓ vtraq; pte dubia. Ad q̃stionẽ rñdendũ est sm̃ Tho.in iij.pte.q.j.ar.ij.ꝙ ṽginẽ mariã ꝯcepisse chr̃m de spũsctõ itelligit̃ dupl̃r. Vno mõ,put hec ꝓpositio. de:dic̃ habitudinẽ ꝯsubstãtialitatꝭ ꝛ materialꝭ causalitatꝭ:vt dr̃ cultell⁹ d̃ ferro loq̃ndo ẽt d̃ ꝓncipio substãtialia materiali ꝛ sic ad q̃stionẽ dr̃ ꝙ ṽgo maria nõ ꝯcepit chr̃m d̃ spũsctõ.i.d̃ materia spũsscti: quia spũsctũs nõ est materialis.imo cõcepit d̃ sanguine suo:ꝛ de tali ꝓncipio intelligitur argumẽtũ. Scd̃o mõ intelligit̃ Mariam cõcepisse chr̃m de spiritusancto:put ly de dicit pricipiũ ꝯsubstantiale effectuũ:put consubstantialis refert̃ ad vnũ:ꝛ causalitas ad aliud/nõ ꝓout referunt̃ ad ideꝫ:ex quo in christo concepto sunt duo.s. diuinum suppositum ꝛ corporis. Spiritussanctus respectu suppositi:habet cõsubstantialitatẽ cum christo:quia sunt idem numero et nature. Et respectu corporis:spũssanct⁹ habet causalitatem:sed non respectũ suppositi christi:spiritussanctus habet rationem cause/nec respectu corporis:spiritussanctus habet cõsubstantialitatem:quia corpus est materiale:spiritussanctus non.

Ideo virgo maria dicitur cbr̄m concepisse de spūssācto effectiue quantū ad corpus: et no quantū ad suppositū diuinū. Iuxta verba preassumpta. Ecce rc̄.
Primo diuinalis benignitas.
Scdo humanalis vtilitas
Tertio virginalis humilitas
¶ Dico p̄mo rc̄. Diuinalis benignitas q̄ ostendit in h̄ q̄ deus amore nostri factus sit hō: qd̄ est plus q̄ si celū fiat plumbū: vel aurū fiat lutum/ creator factus est creatura rc̄. Propter hoc oēs p̄phie de hac materia loquētes incipiūt per ecce. Vñ Dauid. Ecce em̄ deus adiuuat me rc̄. ps. liij. Nota. Adiuuat: d̄ isto adiutorio nota parabolā d̄ quodā magno rege: q̄ p̄misit cultoribz vinee sue salariū si an̄ solis occasum excolerēt vineā/ alias nihil haberēt rc̄. cū aūt esset hora vesperaz/ z haberēt tantū facere quātū fecerāt. videns h̄ fili᷒ regis intrās camerā suam/ z assumēs habitū rustici. iuuit eos ad excolendū rc̄. et sic habuerūt salarium. Sic in p̄posito rc̄. Declara parabolā istā rc̄. Ecce quare dicit Dauid Ecce em̄ deus adiuuat me. Itē Esa. dās signū de ista incarnatiōe dic. incipiēs p ecce. Ecce virgo ↄcipiet z pariet filiū/ z vocabit nomen eius Emanuel. Esa. vij. Nota. Pariet filiū: nō patrem/ nec sp̄msanctū Quomō h̄ sit possibile declarat ifra. Magis em̄ fuit ↄueniens vt filius incarnaret si attendim᷒ finē incarnatiōis huius: q̄ est vt homies fierent filij dei: p adoptionem. Quotq̄t aūt receperūt eū: dedit eis p̄tātē filios dei fieri. Ioā. j. Hanc rōnem ponit Ap̄ls dicēs. Quos presciuit z p̄destinauit cōformes fieri imaginis filij sui: vt sit ipse p̄mogenit᷒ in multis fratribz. Ro. viij Nota. Voca nomē eius Emanuel: emanu. i. nobiscū. El. i. de᷒. Fuit aūt necesse vt eēt d̄s: alias nec scir̄z potuissz saluare. Iō p̄go Maria inter alias p̄pherias istā maxime cōtemplabat z actualit̄ legebat. Cogitabat em̄ intra se dicēs. O dn̄e z qualis erit illa p̄go? rc̄. Et rogabat deū di. Dn̄e da mihi grām vt possum illā virginē videre: z illi bona ancilla esse: nec poterat de se cogitare p̄p maximā hūilitatē. Et dū ista cogitaret. Ecce angelus Gabriel di. Aue grā plena rc̄. Dignū autē fuit vt angelus mitteret ad Mariā ad annunciādū exordiū salutis humane. Sic ecōtra diabolus iuit ad Euā in exordiū p̄ditiōis humane. Nota q̄ in veteri testamēto legit/ bn̄ sepi᷒ angelos mlierib᷒ apparuisse: sz eas nō salutasse: sic p3 de Agar. Gen. xvj. z de Sara cui angel᷒ p̄misit filiū Gen. xviij. Item de vxore Manue. Iudic. xiij. Sz p̄ginē Salutauit: vt innuert ip̄am esse p̄ncipiū salutis hūane. Dixit. g̃. Aue. i. sine ve murās nomē eue: q: q̄d maledictōis fuit i Eua in bn̄dictionē cōuertit in maria. Maledictiōis q̄dē v̄ba sunt hec ↄ Euā. Multiplicabo erūnas tuas z ↄcept᷒ tuos: in dolore paries filios/ et sub viri p̄tāte eris. Et ipse dn̄abit tui. Maria aūt absq̄ erūna fuit tā in ↄcipiēdo q: sine corruptiōe z sola fide cōcepit: q̄ in pariēdo q: sine dolore peperit. Itē a viri p̄tāte eruit q̄ regina ↄstituit angelorū. Que cū audisset turbata est: nō est turbata de angeli visiōe: q: vt ait Hiero. Assueta erat angelos videre: sz in s̄mone eius rc̄. Hic sumāt exēplū mulieres vt n̄ respōdeāt viro salutāti rc̄. Non sic se turbauit Eua de locutiōe serpētis/ nec cogitauit q̄lis esset ei᷒ interrogatio: q̄n dixit. Cur p̄cepit vobis de᷒ rc̄. Sz statim r̄ndit z q̄ nondū discipula hois fuerat: voluit eē magistra diaboli. Et ideo digne fuit decepta. Virgo g̃ prudent̄ se turbauit de s̄mone angeli: cū tn̄ sciret angelū non posse peccare. Et angel᷒ ↄsolans eā dixit. Ne timeas Maria rc̄. Tūc virgine ↄfortata angelus explicauit ambasiatā: incipiēs per ecce di. Ecce ↄcipies i vtero rc̄. vsq̄: regni eius nō erit finis. Ecce hic tota ambasiata q̄ habet octo capitula/ z cōprehendunt octo articulos fidei. Primū ecce conci. in vtero: ecce ↄceptio rc̄. Sed quare dixit in vtero rc̄. R̄n. q: prius in mente cōceperat deū cōtēplādo illā p̄pheriā. Scdm̄ capitulū. Et paries filiū: ecce natiuitas. Nota filiū/ nō sp̄mscm̄/ nō patrē. Si dicat quō ē possibile/ cū tres persone sint vna essentia: R̄n. p silitudinē de vno sole rc̄. Qui mittit radiū in mod̄z/ q̄ radi᷒ trāsiēs p fenestrā vitreā recipit colorē fenestre z nō substantia solis nec calor rc̄. fenestra clara est virgo Maria. Ec̄lia cātat. Quod Eua tristis abstulit/ tu reddis almo germine/ intrent i astra flebiles/ celi fenestra facta es Tertiū capitulū. Vocabis nomē ei᷒ iesū.

ecce passio. Iesus.i.saluator.saluator aut fuit p passionẽ p quã saluati sum⁹. Grego. Nihil em̃ nasci pfuit/nisi redimi pfuisset. Nota d isto noie qd fuit pphetatũ Abacuc iij. Ego aut in dño gaudebo et exaltabo in deo Jesu meo. Quartũ. Hic erit magn⁹: ecce descensio ad inferos. Magnus fuit: qr lis gauit diabolũ. Apoc.xx. Vidi angelum descendẽtẽ de celo ha.cla.a.et ca.mag.in ma sua.z ap.dra.s.an.zc. Et patres inde educendo: iuxta pphetiã Zacha.ix. Tu q̃ qz in sanguine testamenti tui emisisti vinctos de lacu/in quo ñ ẽ aqua. Quintũ. Et filius altissimi vocabit: ecce resurrectio. qr ante passionẽ chrs erat rationalis z mortalis: ideo poterat vocari filius hois: sz post resurrectionẽ debet vocari filius altissimi tãtũ: qr imortalis z impassibilis. Sextũ. Et dabit illi dñs deus sedem Dauid patris eius.i.pmissam Dauid vel figuratã p sedẽ Dauid. De q pmissiõe dicit Esaias di. Sup soliũ Dauid: z sup regnũ ei⁹ sedebit. Esa.ix. Ecce ascensio: qr sicut cathedra Dauid fuit altior p excellẽtiã aliis regib⁹.sic christ⁹ ascendens fuit posit⁹ sup oem creaturã.ps. Dixit dñs dño meo/sede a dextris meis zc. Septimũ. Et regnabit in domo Jacob in eternũ. Ecce sacramentuz eucharistie. In domo Jacob.i.in ecclia: in qua lucrãdũ est ɔtra inimicos zc Ecce ego vobiscũ sum omib⁹ diebus vsqz ad ɔsummationẽ seculi. Mat.vlti. Octauum. Et regni eius siue glorie/siue pene. Nõ erit finis: ecce iudicium generale. Dauid regnum tuũ regnũ omniũ seculorũ/et dominatio tua in omi generatiõe.i.saluãdor/z generationẽ.i.dãnatorũ. Et sic habem⁹ pmũ ecce hui⁹ ambasiate. ¶ Dico scdo zc.i.hũanalis vtilitas/p q̃ incarnatus est. Incarnatio em̃ est pncipiũ ois credentie: qr ista psupposita oẽs articli fidei facile credunt. Jo chrs. Creditis i deũ z in me credite. Joã.xiiij.i.quantũ ad humãitatẽ. Itẽ ẽ pncipiũ ois obediẽtie: cui⁹ exemplũ habem⁹ in chro qd in nullo alio possim⁹ hẽre/nec in Abraã/nec i Moyse/nec in aliis: qr oẽs peccauerũt. Aug. De⁹ sequẽdus nõ erat/q videri nõ poterat. vñ q̃ hoi exhiberet q ab hoie videret z quem hõ seqret: iõ de⁹ fact⁹ est hõ. Itẽ est pncipiũ nr̃e redẽptiõis: qr in ista incarnatõe fuit depositũ preciũ nr̃e redẽptionis i bursa vteri virginalis. Itẽ fuit principiũ nr̃e saluatiõis in celo: sicut de statera cui⁹ vna ps tanto plus exaltat quãto mag alteraq humiliat. Greg. Deus q in filii tui humilitate iacentẽ mundũ erexisti zc. Et hoc significat angel⁹: cuz dixit fm ecce di. Ecce Helisabet cognata tua z ipsa ɔcepit filiũ in senectute sua. Intelligẽdo spũalit Helisabet fm hebraicaz interp̃tationẽ est nomẽ ex trib⁹ noib⁹ cõpositũ. El.i.de⁹. I.i. meus. Sabet.i. septima. Helisabet.i.dei mei septima: z ista est natura hũana: q̃ septima creatura est. Prima est terra. Scdã est aq. Tertia est aer. Quarta ignis. Quinta celũ. Sexta ãgeli. Septima natura humana. z hec semp fuit sterilis: qr nõ potuit cõcipere meritũ p glia obtinẽda vsqz in senectutẽ. Nota septe etates homis correspondentib⁹ etatib⁹ mũdi/z vltima est decrepitas/z ista durat a chro vsqz ad finem mũdi: z in ista etate septima dei mei.i.natura hũana concepit meritũ p gloria obtinenda p fidẽ/spem/z charitatẽ. Jo Esa. xxvj. A facie tua dñe cõcepim⁹: z q̃si parturiuim⁹ z peperim⁹ spm̃ salutis. Nota h dum v̓go Maria interrogat dicẽs. Quõ fiet istud zc. q virgo nõ dubitat de verbis angeli: sed dubitauit quõ illud possz fieri: vt sint due partes: quo z mõ: de modo dubitauit nõ de facto. Sic exponit Glo. xxvij.q.ij.§. Sed queritur. Sz q dicit Glo. q dubitauit meli⁹ dixisset: q̃siuit d mõ. ¶ Dico tertio zc. v̓ginalis hũilitas: cũ dr tertiũ ecce: i.ñdendo ad ambasiatã angeli di. Ecce ancilla dñi zc. z nõ cõcepit vsqz q̃ fuit dictũ vltimũ verbũ.i.tuũ. Sic in ɔsecratõe hostie zc. Dic practice. Ecce humilitas: qr angel⁹ vocauit ipam mrem dei: p ɔsequẽs reginã celi z dominã angelorũ: sed ipsa vocauit se ancillam. Recte fuit figurata hũilitas virginis per illam ancta mulierẽ Abigail: sed audita fama regis. Dauid qui eam volebat in vxorẽ: vt esset regina dixit. Ecce familia tua sit in ancillam: vt lauet pedes seruorum domini mei j. Reg. xxv. zc. Abigail interpretat patris mei exultatio. Ecce virgo que letificauit patrem suum Adam tristem de peccato suo zc. z fuit sibi reuelatio facta de v̓gine in illis verbis dictis a deo serpẽti. Inimi

citias ponam inter te et mulierē etc. Nota Ut lauet pedes seruorum suorum: pedes significāt finē mōdi in quem sumus nos. Nos sumus in quos fines seculorum deuenerunt .j. Cor. x. Unde cantat ecclesia. Uirgo singularis inter oēs mitis nos culpis solutos mites fac et castos. Dic exemplū de efficacia quā habz salutatio virginis .s. Aue maria: de illo milite qui intrauit religionē et nihil potuit adiscere nisi Aue maria etc. Deo grās. Amen.

In festo annūciatiōis Marie. Sermo. xxxiiii.

Ecce concipies in vtero. Lu. j. Potes in hoc festo facere aliū sermonē videlz q propter rationes fuit cōueniens filiū dei carnē assumere: vt scripsi in dnica pma ad uentus. venit tibi etc. Item aliū ser. vide i ser. qdragesimalibus. de articulis fidei. sermo xvij. vbi agif de pmo articulo ptinente ad humanitatē chri. Itē potes facere introductionē smonis qre nō angeli sz homies fuerūt redempti p filiū dei. vide supra etc. Hoc est solenius festū qd fit in toto anno. Ecclia em sancta facit hodie cōmemorationē de incarnatiōe filij dei in vtero vginali: q fuit exordiū totius hūane salutis. Et est materia speculatiua et deuota: sz vt nobis sit vtilis et saporosa/psentemus gloriose vgini illud. Aue salutiferum: qd hodie sibi angelus psentauit. Aue maria etc. ¶ Pro fundamēto sermonis orif theologicalis questio. ¶ Querif. Utrum virgo Maria dicat mat dei. Arguif q nō. Nulla em mlier est mater alicuius nisi sm naturam quā ab ea accepit: sed deus non accepit a virgine Maria naturā diuinā: igif. In oppositū deus natus est de virgine Maria: vt ait Paulus ad Gala. iiij. Misit deus filiū suū natum de muliere etc. et nō de alia nisi de vgine maria: g virgo maria dr mater dei. et sic qstio manet pro vtraq parte dubia. Ad qstionē rñdendū est sm Scotū sup. iij. senté. di. iiij. q. j. q vgo maria dicif mater dei: quod dupliciter pbatur.

Primo pbaf auctoritate
Scdo pbaf ratione

¶ Primo pbaf auctitate: ait Damasce. c. xvij. dei genitricē vere sanctā pdicamus. Luc. ij. Cōcipies in vtero et paries filiū. Magister sen. iij. di. viij. sic est deus eternus veraciter sm tēpus: et ceptus et natus ex virgine. Lu. ij. Natus ē vobis hodie saluator q ē christus dns in ciuitate Dauid. Magr senté. vbi sup. Illa em caro quā deus ā virgine sibi vnire dignatus est sine vitio cōcepta: sine pctō nata ē. Lu. j. Ideoq et quod nascef ex te scm vocabif filius dei. Igif. ¶ Scdo pbaf rōe. s. Scoti. tota illa actio sibi cpetebat q mri debef: qz vgo maria cōcepit et genuit deū. Igif alia rō. Tho. i. q. xxxv. ar. iiij. omne nomē significās in concreto aliquā naturā pōt supponere p qlibz hypostasi illius nature. Cū igif vnio incarnatiōis sit facta in hypostasi: si deus supponere pōt p hypostasi/habēte hūanā naturā et diuinā. et iō qcqd cuenit diuine nature et humane: illi persone pōt attribui siue sm qd p ea supponit nomē significās naturā humanā. Concipi aūt et nasci psone attribuif et hypostasi sm illā naturā in q cōcipif et nascif. Cū igif in ipso pncipio conceptōis fuerit natura hūana assūpta a psona diuina/cōsequens est q vere possit dici deū esse ceptū et natū ā vgine. Hec ille. Formaliter et ad argumētū dr: qz vna psona subsistit i vtraq natura: cōicant sibi nature ideomata sua. i. ppietates: vt sicut iudei dicunf crucifixisse dnm: licz nō sm deitatē. ita et vgo eūdē pepit: Et sic dicimus hominem creasse celos. ita dicimus deū natū de vgie: et ɔseqnter vgo maria dr mater dei. Iuxta vba passumpta. ecce. etc. ¶ Pro cōplemēto smōis et declaratiōe thematis est notandū: q inueniūf qnq diuerse cōceptiones filij dei. Declarata pmo qd est cōceptio et qd cipe. Pōt em dupliciter accipi cōceptio: scz spūaliter et carnaliter. Spūalif qde: qn aliqd ponif in anio vel intelligif. vñ et vulgo dr. Hoc concepi in mente etc. Carnaliter vero dicitur: quādo mater cōcipit filium. Hoc presupposito. Nota qnq cōceptiones filij dei.

Prima est cceptio diuinalis.
Scda est cōceptio angelicalis
Tertia est cōceptio humanalis.
Quarta est cōceptio scripturalis
Quinta est cceptio maternalis

¶ Prima ergo cōceptio ē diuinalis. Pro

cuius intellectu est notandū: q conceptio dicit in altero receptio. Concipi em dicit quod in altero recipit: sicut vinū concipit in vegete. Sic quādo audis predicatore z intelligis concipi verbū in intellectu tuo. Sic artifex ꝯcepit artem. Sic ꝗ in ꝓposito filius dei concipit a patre siue in patre z idem est q generatur a patre. Cōceptio em z generatio non differunt in diuinis. Pro hoc autē clarius intelligēdo notādū: q sicut se habet ars in mēte artificis. sic se habet filius dī in patre. Filius em est sapientia patris. Unde nota pulchram similitudine de pictore/q pingit pulchras figuras. Unde hoc: nisi quia habet artē in mēte sua: q: habet per artem pictor in mente quendā leonem pictum vł formatū tanꝗ ideam quadā ad cuius formā depingit leonem/sic domum/sic nauem zc. Illa autē ars subiectiue consistit in mente artificis: siue dormiat siue vigilet. Ars em est habitus quidam quo dirigit hō circa factibilia/z deducit ad opationem ꝑ voluntatē. Sic dicendū est de sciētia medicine/phie/theologie/et hmōi. Sic in ꝓposito artifex summ⁹ est deus/in cui⁹ mente est ars que est sapientia sua ab eterno in mēte diuina cōcepta: que nō differt ab ipo deo essentialiter: q: quicqd est in deo est deus: nec accidentaliter: q: in deo nullū est accidēs. Et in hoc differt ab arte que est in mēte hois que est accidens in ipso: sed in deo non est accidēs sapiētia sua: sed est ipse deus: quia in deo non est aliqua cōpositio/neqꝫ materie z forme/neqꝫ subiecti z accidentis/neqꝫ essentie z esse: neqꝫ potentie z actus: neqꝫ suppositi z nature: sed est simplicissim⁹ in natura. Confirmat hoc ꝑ Augu.xj.de ciui.dei.c.x. Cum ergo sapientia ipsa sit in mente diuina ab eterno concepta: sequūt duo. Primo q ipsa differt a deo/sicut conceptum a concipiente: z cum non differat essentialiter neqꝫ accidentaliter: vt dictū est sequit. q alio modo differat: scilicet ꝑsonaliter. Scđo sequit: q ipsa diuina sapientia sit ipse deus/cum sit ab ipso deo ab eterno concepta. Et etiā q: nihil est in deo nisi ipse de⁹. Nihil aūt est ab eterno nisi deus. Cū aūt ꝯceptio et generatio in diuinis nō differāt. seqt. q ipa sapiētia in mēte diuina concepta/sit ab ipso deo generata.

z ꝯsequēter seqt: q sit fili⁹ dei. z sic est de⁹ fili⁹ dei ab eterno ab ipo deo generatus z concept⁹. Tertio sequit: q ipsa sapiētia dī dicat fili⁹ dei: ex ꝗ ab eo concepta z genita dicit. Patet rō. Auctoritas. Et loquit ipsa diuina sapientia dicēs. Dñs possedit me in initio viaꝝ. i. creaturaꝝ suaꝝ. Añqꝫ qcqꝫ faceret a ꝓncipio: ab eterno ordinata sum. Et infra. Nōdū erāt abyssi: z ego iā cōcepta erā. Prouer. viij. Uide hanc auctoritatē expositā z alias: in ſmonibꝫ ꝺ articulis fidei: feria vbi agit de trinitate. prePma. Itē Eccl. xxiiij. Ego ex ore altissimi pdij: ꝓmogenita ante oem creaturā. Ego feci in celis vt oriret lumē indefitiens zc. Patet ꝗ prima ꝯceptio diuinalis. Hec cōceptio ꝓma est ꝯceptio filij dei quantū ad diuinā naturā: sed cōceptio quātū ad humanā naturā fuit in mēte diuina ab eterno ꝓdestinata: sicut z aliaꝝ creaturaꝝ conceptiones. Ro. j. Qui ꝓdestinat⁹ est fili⁹ dī in ⱴtute ſm spiritū sactificatiōis zc. Sic aūt artifex operat artificiū mediante arte sua: sic z de⁹ pater mediante sapiētia sua ꝗ appropriat filio/oia creauit. ps. Oia in sapientia fecisti. Et ꝩ est q dicit Gen. j. In ꝓncipio creauit de⁹ celū z terrā. In ꝓncipio. Glo. i. in filio: qđ ꝓncipiū Dauid vocauit sapiētiā. Ioānes ꝩo vocauit ⱴbum. In principio erat verbū. Et infra. Omia ꝑ ipm facta sūt. Ioā. j. Ipse autē fili⁹ dei vocat se ꝓncipiū. Io. viij. Principiū qui z loqr vobis. Moyses vocauit filiū dei ꝓncipiū z etiā cbīs. Hoc ēt denotauit Moyses cū in ꝓductione cuiuslibꝫ creature scribit dicēs: dixitqꝫ de⁹. Fiat ꝩ zc. Nota dixit. i. ꝑ ⱴbū ꝓduxit: qsi diceret: ꝑ ⱴbū suuꝫ qđ ab eterno concepat in seipso in tpe ꝓduxit creaturas extra seipm. Et sic in qlibꝫ opatione artificiali requirunt tria. s. hō siue artifex tanqꝫ causa efficiēs. Item ars tanqꝫ causa formalis. Itē volūtas tāqꝫ cā motiua z finalis ad opandū ꝓpter aliquē finē bonū: sic in creatione reꝝ concurrūt tria. Primo pater tāqꝫ ꝓncipiū effectiuū. Scđo ars siue sapiētia pris/ꝗ appropriat filio tāqꝫ principiū formale. Tertio bonitas siue voluntas ipsi⁹ dei tanqꝫ principiuꝫ finale mouens agentē ꝗ appropriat spūicto. Et sic omes tres ꝑsone trinitatis cōcurrūt in creatiōe mōi. z Prouer. xvj. Uniuersa ꝑp

pter semetipm opat⁹ est dñs. Itẽ Apoc.
j. Ego sum alpha ꝛ o: pncipiuz ꝛ finis. Et
hoc est ꝙ dicit Geñ. j. In principio. i. filio
ecce psona filij: creauit deus. i. pater celuz
ꝛ terrã. Et infra. Spirit⁹ dñi ferebat sup
aquas: ecce psona spussctĩ. dicit autẽ ferri
sup aquas. i. sup totã naturã corpalẽ ifor-
mem. Non quidẽ corporaliter ferebat: sed
sicut voluntas artificis superfert materie
quã vult facere. Hec notat Tho. par. j. q.
lxvj. ar. j. ad scdm. ¶ Scda est ꝯceptio an
gelicalis. Hec cõceptio nõ fuit ab eterno:
sicut pma: sed fuit a principio mũdi. Nam
cõis sentẽtia est theologoꝝ: ꝙ qñ deus cre
auit celũ empyreuz statim ipz repleuit no
uem ordinib⁹ angeloꝝ. Dic illos. Quattu
or em̃ ponunt a theologis cõcreata. s. celũ
empyreũ/angeli/materia corpalis/ꝛ tem
pus. Hoc ponit Tho. par. j. q. xlvj. ar. iij.
Si dicas. Et quõ scit hoc: Rñ qꝛ christ⁹
ꝛ Paulus reuelauerũt Dionysio q̃ scripsit
librũ de celesti hierarchia. Inter oẽs autẽ
angelos nobilior erat Lucifer/q̃ elat⁹ est
in supbiã ꝛc̃. Dic quõ desiderauit equali-
tatẽ dei. ꝛ declara hoc: qꝛ nõ est sic intelli-
gendũ/ꝙ vellet se equare deo in oib⁹: quia
bene sciebat hoc esse ipossibile: qꝛ nec ipse
de⁹ posset facere creaturã equalẽ sibi: nec
hoc ꝯtingit ex ipotentia dei: sꝫ ex defectu
creature q̃ est capacitatis finite ꝛc̃: sed vo
lebat acquirere gloriã nõ ab alio: sed ex se
quasi nollet recognoscere supiorez: sicut et
deus nullũ supiorez habet ꝛc̃. Videns ergo
deus tantã superbiã ait. Nõ habitabit in
me. do. m. q̃. f. su. ꝛ statim vocauit Micha
elem dicẽs Michael michael ꝛc̃. et bella-
uit cũ Lucifero ꝛ expulit eum de celo/nõ
ppria virtute/sed dei: ꝛ effecti sunt diabo-
li ꝛc̃. Nota ꝯtra supbiam ꝛc̃. Auctoritas
de hoc duplex. Una in veteri testamento
Esa. xiiij. Quomodo cecidisti Lucifer: q̃
mane oriebaris: qui dicebas in corde tuo
in celũ cõscendã sup astra dei exal. soli. me.
sedebo in monte testamẽti in lateribus aqui
lonis: ascendã sup altitu. nu. similis ero al
tissimo. Dicit Bern. de gradib⁹ humili-
tatis. ꝙ diabol⁹ puidit se sup malos prin-
cipatũ habituꝝ: ꝓpt q̃d i latere aqlonis so
lium suũ ponere volebat: vt dr Esa. xiiij. ꝛ
notat h̃ Tho. in. ij. sentẽ. di. x. ar. ij. in. ij. ar
gu: Et vide quod scripsi supra in sermone

beati Stephani: qui incipit. Stephanus
plenus grã. par. j. in aditione: que incipit
Unde dic̃ Tho. Illud aũt notandũ: ꝙ id
quod dixit diabolus in celũ cõscendã: non
potest intelligi de celo empyreo: qꝛ in illo
datus fuit. Oportet ergo ꝙ intelligat d̃ celo
sancte trinitatis: vt dic̃ Tho. in. ij. sen. dis.
v. q. j. ar. ij. Uel dic ꝙ appetijt essentialita
tẽ dei si possibile esset h̃ obtinere. Uel dic
put dic̃ Rich. ꝛ refert Tho. in. ij. sen. dis.
j. q. j. ar. iij. in. vij. argu. vbi dic̃ ꝙ Richar.
exponens illud qd̃ dr Jone. ij. Propt me
orta est tẽpestas ꝛc̃. dicit ꝙ diabol⁹ vidit
rõnalẽ creaturã assumendã in vnitate pso
ne filij dei ꝛ inuidit. ꝛ hec inuidia fuit cau
sa casus ei⁹ mouẽs ipm ad tentãdũ hoiez.
Hec ille. vide Tho. in. ij. sen. dist. v. q. j. ar.
ij. vbi dic̃ in corpe q̃stiõis: ꝙ angel⁹ dei eq̃
litatẽ nõ appetijt simpliciter quãtũ ad sub
stantiã desiderati. vt. s. vellet tãtã bonita-
tẽ hr̃e quãtã deus: sed tamẽ appetijt equa-
litatẽ scḋm quid/quantũ ad modũ habẽdi.
Bonitas em̃ siue beatitudo est i deo quã
habet p suã naturã. Et item a qua omnis
creatura beatitudo et bonitas trãsfundit.
Uidens ergo angel⁹ dignitatez nature sue q̃
creaturis ceteris pemínebat: voluit ab eo
beatitudinẽ ꝛ bonitatẽ in oia iferiora deri
uari: voluit etiã p sua naturalia ad pfectio
nem beatitudinis puenire. Et ideo dicitur
ꝙ sine merito voluit hoc qd̃ meritis habi-
turus esset si pstitisset. Nec etiaz quãtũ ad
modũ habendi simpliciter deo equipara-
ri voluit. Nõ em̃ voluit a se btitudinẽ hr̃e
nec eẽ primũ i alios trãsfundẽs: sed a deo
ꝛ sub deo scḋm ꝙ ipse in om̃i natura operat
Tho. Ex quib⁹ patet ꝙ nõ fuit simplicit
ipossibile qd̃ angelus appetijt: q̃nis esset
malũ: quod tñ quia putauit bonũ/ideo er
rauit: nõ quidẽ obscurãte passione intelle-
ctum ei⁹: qꝛ passiones in angelis nõ sunt
sicut in nobis: sed quia considerando vnũ
retrahit angel⁹ a consideratiõe alteri⁹: eo
ꝙ intellectus eius simul pluriũ nõ est: nisi
sicut in verbo omnia cõtemplat. Contin-
git em̃ aliquid esse eligendũ scḋm vnam cõ-
ditionẽ rei ꝯsideratã. quod tñ eligendum
nõ est omnibus conditionib⁹ cõcurrenti-
bus ꝯsideratꝪ: ꝛ ita potuit in angelis er-
ror esse electiõis ꝛ pctĩ: scḋm Tho. i. ij. sen.
dis. v. q. j. ar. j. in corpe q̃stiõis ponit s. titu

diuē ibi in rñsiōe ad quartū argumētū de medico: q̄ indicat aliq̄d esse expediēs vni egroto sm vnā īfirmitatē eius ↄsideratā: q̄d tñ nō est simplr expediens ꝓpter aliam egritudinē: quā vel nō cognoscit vel nō cōsiderat. Modū aūt quo fuit expulsus de celo ponit alia auctoritas noui testamēti: q̄ habet. Apoca. xij. Factū est pliū magnū in celo Michael ꝛ angeli eius pliabant cū dracone. Et infra. Et piect⁹ ē draco ille magn⁹ serpēs antiqu⁹ qui vocat diabolus et sathanas q̄ seducit vniuersū orbem ꝛ piectus est in terrā ꝛ angeli eius cū illo missi sunt ꝛc̄. Est aūt notandum vt not. Tho. in. ij. sen. dis. vj. sup littera. p draconē itelligit ipe lucifer. p caudā suasio dū alijs suū desideriū expssit. p stellas angeli naturali luce fulgētes: quarū tertia pars cecidisse dicit nō quātū ad numerū: sed quātū ad qualitatē: quia q̄ remanserūt: sunt deo inb erētes assistēdo et ministrādo ꝛ alij p auersionē ceciderūt. Tho. Prima ḡ pars dicit assistentiū. Scđa ministrātiū. Tertia cadentiū. Remansit ḡ ciuitas illa pro magna pte depopulata ꝛc̄. ꝓpter q̄d angeli rogauerūt deū vt repleret sedes vacuas ꝛc̄. Et de⁹ eis reuelauit ꝛ replēde erāt. Sȝ dñe p quos replebūtur? Nunq̄d alios angelos d nouo creabis? rñdit ñ: q: iā cessaui die septimo ab oī ope q̄d patraui. Sed creabo hoīes ꝛc̄. ꝛ de ipis replebunt ruine angelice. Et angeli dixerunt. Dñe ꝛ quomō hoc fiet? Respōdit de⁹. Mittaȝ filiū meū in vterū virginalē cuiusdā puelle: ꝛ sic fiet de⁹ hō vt hoīes efficiant dij ꝑticipatiōe: sicut ꝛ vos. Tunc fili⁹ dei fuit ↄcept⁹ in mētib⁹ angeloꝝ ꝛ fuit facta maxia iubilatio in celo. Quid si gaudiū est in celo sup vno peccatore penitētiaȝ agēte. Luce. xv. Multo magis ꝛc̄. Auctoritas. Interrogabo te/respōde mihi. Ubi eras q̄n ponebā fūdamēta terre: cū me simul laudarēt astra matutina: ꝛ iubilarent oēs filij dei. Job. xxxviij. Nota fūdamēta terre. s. viuētiū: et he sunt reuelatiōes diuine. Astra matutina. i. angeli/vt exponit Grego. De hac ↄceptiōe dicit. Prouer. viij. Nondū erāt abyssi ꝛ ego iā ↄcepta eram. s. i mentib⁹ angeloꝝ. Et sic patet secūda ↄceptio.

¶ Tertia ↄceptio fuit humanalis. Ista fuit post creationē Ade ꝛ Eue et post peccatū. Nā postq̄ peccauerūt stabāt in magna tristitia ꝛ merore ꝛc̄. ↄsiderātes expulsionē eoꝝ d paradiso. Itē dānationē toti⁹ posterioritatis sue: acsi ꝓpter delictū vnius deberet tota ciuitas pire: magni ꝛ pui ꝛc̄. Quātus dolor ꝛc̄. Hic dolor secrete innuitur in scriptura cū dr. Uocauit Adam nomē vxoris sue Euā eo q̄ mat esset cūctoꝝ viuētiū. Geñ. iij. Ante pctm̄ vocauit eam virago: sed post Euā. i. ve siue calamitas. Uolēs igit diuina bonitas pmos parentes ↄsolari reuelauit eis q̄ filij et posteri ipsoꝝ deberēt saluari et redemi et genus hūanū in maiori dignitate ↄstitui: q̄ in statu inocētie erat. O dñe ꝛ q̄uo? Respondit de⁹ q: mittā filiū meū in vterū ꝟginis ꝛc̄. cui⁹ merito hūanū gen⁹ a potestate diabolica liberabit: et exaltabit dignitas humana magis q̄ angelica: q: de⁹ fiet homo. O quātā ↄsolationē habuerūt pmi parentes ex hoc. Et licet hoc oēs sctī dicāt: tamē auctoritas q̄n deus maledixit diabolo in serpēte dixit. Inimicitias ponā int te ꝛ mulierē et semē tuū ꝛ semē illius. Ipa conteret caput tuū ꝛc̄. Geñ. iij. Mulier ista est ꝟgo Maria cui⁹ semen. i. filius est chr̄s. Caput serpentis erat tyrānica dñatio quā super gen⁹ hūanū sibi diabolus vsurpauerat. Hoc caput ꝟgo cōtriuit q̄n p filiū suum diabolo hmōi dominiū tyrannicū abstulit. Figura hui⁹ etiā habet in Judith: q̄ āputauit caput Holiferni Judith. xiij. Ex hoc dicit in ps̄. lxxiij. De⁹ aūt rex noster ante secl'a operatus est salutē in medio terre ꝛc̄. vsq̄ ethyopum. Uide. s. d beata Anna: vel de ↄceptiōe ꝟginis qui incipit. Bñdictus fruct⁹ ventris tui. Et nota q̄ vt dr sanct⁹ Tho. ij. ij. q. ij. ar. vij. Etiā ante pctm̄ Adā cognouit incarnatiōem filij dei sm q̄ ordinabat ad ↄsūmationeȝ glie: non aūt sm q̄ ordinabat ad liberationē a pctō p passiōeȝ ꝛ resurrectionē: q: hō non fuit pscius pctī futuri sm. Tho. h aūt fuit ei reuelatū in extasi illa q̄ dicit sopor. Nā excitat⁹ Adā dixit. h nūc os ex ossib⁹ meis ꝛc̄. Et infra. Propt h relinquet hō patrē ꝛ matrē ꝛ adhe. vxori sue. Et erunt duo in carne vna. Tūc em̄ q̄n ↄtraxit mrīmoniū cū Eua cognouit Adam illā: q̄d significatur p mrīmoniū. s. ↄiūctionē filij dei cū humana natura in thalamo vteri ꝟginalis:

de q̃ pcessit tanq̃ sponsus d thalamo suo. ps̃.xviij. De q̃ dicit apl's Ephe.v. Sacramẽtũ hoc magnũ ẽ. Ego aũt dico in chr̃o ⁊ eccl'ia. De hac cõceptiõe põt intelligi illud Prouer.viij. Nondũ erant abyssi scilicet mortis ⁊ dãnationis: q2 nemo ad huc fuerat mortu⁹: ego iã cõcepta erã.s. in mẽtib⁹ hũanis Ade ⁊ Eue. ¶ Quarta cõceptio ẽ spũalis. Q2 tota sc̃ptura sc̃tã ẽ grauida de filio dĩ: ⁊ de nouo q̃dem testamẽto nõ expedit dicere. Sed ẽt in veteri cõtinet̃ incarnatio dei p mltas figuras mysticas ⁊ p pnũciationes p̃pheticas. Et p̃mo q̃dẽ p̃phetias ponã nõ q̃dẽ oẽs s3 aliquas. Nota p̃phetiã Esa.vij. Ecce v̓go cõcipiet ⁊ pariet filiũ: ⁊ vocabit̃ nomẽ ei⁹ Emanuel. Nota filiũ quasi dĩ. nõ patrẽ neq̃ spiritũ sc̃tm̃.s. emanuel.i. nobiscũ de⁹. quia alit̃ nec scipm̃ saluare potuisset. Itez Esa.xj. Egredief virga de radice iesse ⁊c̃.i. virgo Maria. vnde eccl'ia. Virga iesse floruit v̓go deũ ⁊ hoiez genuit. Itez alibi Stirps iesse virgã pduxit: virgaq̃ florẽ. Et super hũc flore req̃escet spiritus almus. Virgo dei genitrix virga ẽ flos fili⁹ ei⁹. Itẽ. Hiere.xxxj. Nouũ faciet sup terraз: femia circũdabit virũ. Nota nouũ facio: nouũ fuit hec cõceptio duplici rõne. Prima q2 est nouus mod⁹ generatiõis. Nota q̃ttuor modos diuersos generatõis hũane: sicut scrili psi in sermone de natiuitate dñi. q̃ incipit. Misit de⁹ filiũ suũ factuз ex mliere. in introitu. Secũda dicit̃ nouũ p̃pter id q̃d seq̃tur. femia circundabit virũ. Nota virũ: si dixisset infantẽ vel puulũ/ nec nouũ nec mirũ esset: sed dixit. Virũ.s. iesũ chr̃m qui erat vir.i. pfect⁹ hõ dũ esset circũdatus ab vtero v̓ginis: pfectus dico nõ etate sed sapiẽtia: nõ corpis s3 animi vigore. Nũquid põt hõ in ventrẽ matris sue iterato introire ⁊ renasci: ait Nicodemus Jo.iij. Vñ Berñ. sup missus est. Vir ergo erat Jes⁹ nec dũ etiã natus: s3 sapiã nõ etate: s3 animi vigore: nõ copis maturitate sensuũ: nõ corpulẽtia mẽbroꝝ. Et ifra. Siue e ergo latens in vtero/ siue vagiẽs in p̄sepio/ siue iã grãdis de⁹ iterrogãs doctores i templo: eque pfecto plen⁹ fuit spũsctõ ⁊c̃. Nõ desunt etiã p̃phetie paganoruз p̃phetaꝝ ⁊c̃. Nota reuelationẽ factã Sibylle de incarnatiõe filij dei quã reuelauit Octauiano in palatio suo quod dicitur Ara celi. Vñ de in legẽda natiuitatis dñi. Figure autez multe habẽt̃ i scriptura. Nota figuraз de rubo Moysi vide in ser. de natiuitate virginis. q̃ incipit. Virga egressa ẽ d radice iesse. pte.ij. Itẽ ibi. virga Aaron q̃ floruit Num.xvij. De ista ergo cõceptione potest itelligi predicta auctoritas. Prouer.viij. Nondũ erãt abyssi.s. scripturaꝝ euãgelicarũ ⁊ ego iã cõcepta eram.s. i vtero scripture veteris testamẽti. ¶ Quinta ẽ cõceptio maternalis Berñ. sup missus est. Quod Moysi mõstratũ est in rubo ⁊ igne Aarõ in virga ⁊ flore: Gedeon in vellere ⁊ rore. Hoc apte Salomon puidit in forti muliere ⁊ ei⁹ precio. Hoc etiã prescivit Hieremias de femina: ⁊ viro. Hoc aptissime Esaias declarauit de virgine et deo. Hoc Gabriel tandẽ exhibuit: ipsam virginẽ salutando. De qua cõceptiõe hodie fit festũ p totuз mundũ. Et hec est aliter q̃ prime quattuor: q̃ ille sunt cõceptiões spũales: s3 hec est carnal'. Jõ de ea dicit thema. Ecce cõcipies in vtero. De hac loquit̃ euãgelium hodiernũ: vbi notãt̃ tria.

Prio notat̃ diuine ambasiate: angelica explicatio

Secundo modi incarnationis sacratissima altissima demostratio

Tertio ad incarnationẽ virginalis consensus expressio siue v̓ginalis assẽsio

¶ Primũ notat̃ in pncipio euãgelij vsq̃ ibi. dixit aũt Maria ad angelũ. Secũdũ ab iñ vsq̃ ibi dixit ãt Maria. Ecce ancilla dñi. Vide de prima parte q̃d scripsit supra in sermo. q̃ incipit. Ecce ecce ecce parte.j. De secũda pte vide infra sermo. primo parte.iij. versu. tertia graria. Et nota i tertia pte q̃ statim postq̃ virgo gloriosa dixit illud verbũ. Ecce ancilla dñi ⁊c̃. fuit conceptus filius dĩ vt dicũt theologi et canoniste. Et specialit̃. Glo. Jo.an. in Cle. vna de sũma.tri. ⁊ fide catholi. in pncipio sup v̓bo. Unitas. In instati cõceptõis fuit pfectus hõ ⁊ fuit aia rõnalis infusa. Cuз p̃pter infinitaз virtutem agẽtis.s. spũsc̃ti. Cũ q2 in cõgruũ fuisset filiũ dei corp⁹ assũpsisse nisi formatũ. In alijs nõ ifunditur nisi organizato embrione ⁊ plene habilitato ad ipsaз recipiẽdã. Hoc tenet̃.xxxij.q.ij. Quod vero dicũt q̃dã fieri p differẽtiã

seruns a q̄dragesimo vel octuagesimo die pceptiōe embrionis. De purificatiōe post partū.c.vno. Hec ponit Jo.an. vbi supra. Rogemus ergo dominū 7c. Amen.

¶ In festo sancti Ambrosij epi Sermo XXXV.

Inextinguibile ē lumē illi⁹. Sap. vij. Pro declaratiōe nota: q̄ gr̄a dei existens in hoīe pōt psiderari dupliciter. Uno mō respectu pditiōis hūane. Et sic gr̄a dei ē variabilis 7 mutabilis. Ratio accidēs psequitur pdicionē subiecti 7c. Jō gr̄a que est accidēs anime sequtur pditionē aīe in hoc mūdo. Aia aūt est variabilis 7 mutabilis pꝑter libertatē arbitrij. qd̄ ē mutabile: qa nō cogit a gr̄a: iō exn̄s in gr̄a debet timere ne pdat eā: ne extinguaf vento supbie/ vel luto auaritie 7c. Jō chr̄s. Uide ergo ne lumē qd̄ in te ē tenebre sint Lu.xj. Et ecōtra q̄ sunt in pctīs nō debēt desperare: qꝛ pn̄t habere lumē gr̄e q̄diu sunt in via. Jō qbusdā q̄ fuerāt peccatores dr̄. Apls. Eratis aliqn̄ tenebre/ nūc aūt lux in dn̄o. Ephe. v. Si vo loq̄mur scd̄o d̄ gr̄a respectu diuine ordinatiōis/seu p̄destinatiōis sic ē immutabilis. Ose. De⁹ cui⁹ puidētia in sui dispositiōe nō fallif 7c. Jo loqndo gr̄a dei in.b. Ambro. respectu diuie dispositiōis dicif in themate. Jn extinguibile. Pro sermonis fundamēto orif theologicalis q̄stio ¶ Querif. vtrū inextinguibilis lumis.s.gr̄e/siue p̄destinatiōis scti Ambrosij meritum cēseaf ratio. Arguif. q̄ sic omnis psonarū acceptio a dn̄o deo relegatur sed sine q̄cūq̄ merito vni gr̄am daret 7 alteri/n̄ vnū predestinaret alterū nō/esset psonarū acceptor s3 hoc nō. Petrus actuū.x. In veritate cōperi q̄m nō est psonarū acceptor de⁹: sed in oi gente q̄ timet eū 7 opaf iustitiā accept⁹ ē illi. Minor patꝫ. accepit em̄ ab eterno Judā 7 Petrū. Uoluntati aūt diuine in puris naturalib⁹ presentat⁹ acceptio est. vt sic Petrū acceptat 7 Judā nō: cū in natura sint equales: igitur ex pte Ambrosij. aliqua est inextinguibilis luminis sue predestinationis ratio. Jn oppositū auctoritate apostoli ad. Ro. ix. De Jacob et Esau cum enim nondū nati essent aut aliquid boni aut mali egissent et sic de alijs. sic scriptum est. Jacob dilexi Esau autē odio habui. 7 Augustinus in libro de predestinatione sanctorū. Non quia tales esse presciuit nos deo elegit. sed vt tales essemus. Jgitur in extinguibilis luminis scilicet gratie/siue p̄destinationis sancti Ambrosij meritū nō censetur ratio. et sic questio manet pro vtraq̄ parte dubia. Ad questionē respondendum est fm̄. Bonauen. super. j. sente. dist. xiiij. articulo. j. q. j. q̄ triplex est meritū

Primū dicif meritū cōgrui.
Scd̄m dicif meritū digni.
Tertiū dicif meritū cōdigni.

¶ Primum dicitur congrui. et est quādo aliquis facit quod in se est vt gratiam dei percipiat. Meritū digni est quādo iustus orat pro peccatore. Meritū condigni est quando iustus pro seipso orat. Uel aliter possumus dicere q̄ meritum congrui est quando aliquis facit quod in se est quod potest ad obtinēdum aliquod bonū. Meritum digni est quando est persona dignitatis ad capiendum illud bonum: et loquendo de istis duobus meritis ad dubium dicitur q̄ meritum sancti Ambrosij cēsetur ratio gratie et predestinatiōis. Primo quia fecit quod in se fuit et quod potuit. Secundo quia in eo erat dignitas ad hoc suscipiendum: quia erat iustus. Meritum condigni est quando est adequatio inter premium et meritum. et sic ad dubium dicere possumus q̄ sancti Ambrosij meritum non fuit ratio gratie/siue predestinationis: quia ex quo finite operabaf: 7 infinita est gratia. ideo dicit Scotus. sup. j. distin. xl. q̄ predestinatio ē ordinatio electiōis a diuina volūtate alicuius nature intellectualis ad gratiam et gloriam. Jn qua diffinitione tria tanguntur que aspexit predestinatio. Primum est in predestinatione propositum dei eternū. Scd̄m est id quod pedestinatur. Et tertium id quod habꝫ idē quod predestinatur. Et illud vltimum potest dici meritū congrui et digni: quod habuit sanct⁹ Ambrosi⁹: nō tn̄ habuit meritū cōdigni: vt dictū ē iō et⁹ meritū pgrui 7 digni/ n̄ fuit rō extinguibi

lis grē ⁊ pdestinatiōis. ⁊ ad argumētū dz: q ppterea q de⁹ pdestinat aliqs alios nō est acceptor psonarū. qz acceptio psonarū dz iniusta plātio psone sup psonā pter in/ debitā causā: sicut dū boni dimittūtur in/ ferius ⁊ mali eligunt in platos: aut pecu nia/aut honore/aut fauore qđ de⁹ nō fa/ cit: sz pdestinat eos cū nos scit mereri sic fe cit sanctū Ambrosiū. iuxta vba preassum/ pta et sic de alijs. Patet thema. Inuenio q beat⁹ Amb. habuit quinqз lumia.

Pmo lumē celestial' seu spūal' deuotōis
Scđo lumē. intellectualis cognitiōis.
Tertio lumē spūalis prelatiōis.
Quarto lumē iudicialis correctiōis.
Quinto lumē integralis pfectiōis.

¶ Dico pmo ⁊c. Deuotio nihil aliđ est nisi quedā celestz illustratio in corde hoīs q dulcit afficit ad diuina: ⁊ cuz leticia opat ea q dei sunt. Nā aspect⁹ rei dilecte mouet affectū. ideo Dauid. Signatū est sup nos lumē vult⁹ tui dñe: dedisti leticiā in corde meo ps. iiij. Istud lumē eñ habuit beat⁹ Ambro. Dic de examine apū ⁊c. Apes si gnificabāt dulcedinē deuotionis: ⁊ qz exi bāt de ore ei⁹: significabāt suā pdicatiōez feruentissimā. adeo q sua deuotio manife staret etiā p demones iuitos. Apes nāqз faciūt mel dulce ⁊ pūgūt. In pmo duotio In scđo pdicatio pūgēs hereticos ⁊ pctō res. In cera vero notat ei⁹ vginitas. Naz vt dicit in ei⁹ legēda tunc tpis mediolani multi a demōib⁹ obsessi se torqri ab Am/ brosio magnis vocib⁹ clamitabāt. Quātū aūt sua deuotio longe lateqз redoleret col/ ligi potest ex nois interptatiōe. Dicit nāqз Ambro. ab ambra q est species valde redo lens ⁊ pciosa. Dic exemplū de illo arusp/ ce q indignat⁹ contra btm Ambro. misit demones cōtra eum: sz illi reuersi dixerūt circa domū ei⁹ esse murū igneū q signifi/ cabat deuotionē suā. ⁊ iō in nullo potue/ rūt sibi nocere ⁊c. ¶ Dico secūdo ⁊c. Lu/ mē intellectualis cognitiōis duplex ē scz habere sciētiā nō solū adqsitam ex exercitio studij: sed etiā infusā q differūt in hoc qa scientia acqsita trāsit in animā per portas sensuū. quia omnis nostra cognitio ortum habet a sensu: sed infusa descendit inani/ mā a fonte diuini luminis. De quo Da/ uid. Apud te est fons vite: ⁊ i lumine tuo videbim⁹ lumē. ps. xxxv. Istud lumē ha/ buit beat⁹ Ambro. Primo eñ habuit sci/ entiā acquisitā. Traditus enim a paren/ tibus artibus liberalibus: postmodū ve/ ro studuit in theologia: in quo tantū pro/ fecit vt haberet spiritū pphetie. dicit quō offerebat modū sorori ad osculandū. Itez dic de illo hospite ⁊c. Precognoscēs eñ Am brosius per spiritū prophetie domū illam subuertendam recessit ⁊c. Nota hic de pe/ riculo prosperitatis mundane et vtilitate aduersitatū. Ego quos amo arguo ⁊ ca/ stigo Apoc. iij. Ideo Tob. iij. Benedict⁹ es domine deus patrū nostrū: qui cū irat⁹ fueris misericordiā facis. et i tempore tri/ bulatiōis peccata dimittis his qui inuo/ cant te. declara ⁊c. ¶ Dico tertio ⁊c. Lu/ mē spiritualis platiōis. Prelatio cōparat lumini ⁊ plat⁹ dicit lucerna: qz qñ recte in trat est accensa ⁊ stat super candelabrū ecc/ clesie vel dignitatis. vt det lumē alijs do/ ctrine et boni exempli: et potest dici de il/ lo. Ille erat lucerna ardēs ⁊ lucēs Io. v. Quando autē male itrat vel male exequi tur officiū dicit lucerna ardens sz non lu/ cens. Ardens quidē igne concupiscentie ⁊c. sed non lucens quia est obscura in tene/ brz peccatorz. Quando autē est bonus de eo dicit chrs. Nemo accendit lucernaz et in abscondito ponit neqз sub modio sed su/ per candelabrū vt qui ingrediūtur: lum en videant Luc. xj. Istud lumē habuit bea/ tus Ambro. qz fuit promot⁹ volūtate di/ uina. Uide de sua promotione in decretz. lxiij. di. Ualentinian⁹. Et. lxj. di. sūt. His oibus. Dic quō fuit pmot⁹ et per multas vias restitit ⁊c. Questio ē hic quare tm cō tradixit: cū sciret multa bona facturū. Re spondet pter magnū periculū ⁊c. Sz ho die cōtra. Dic vt expedit. Iō Sap. vj. Iu diciū durissimuz his q psunt fiet. Exiguo eñ cōcedit misericordia: potētes aūt potē ter tormenta patient. Nota durissimū ⁊c. Declara vt supra in sermone sancti Blasij par. ij. Idē de rectorib⁹ ciuitatū siue cōmu nitatum qui etiā coacti debēt venire ⁊ de bent in se virtuose viuere: al's ⁊c. In quo enim alium iudicas teipsum cōdemnas. Ro. ij. Ideo Ecci. vij. Noli qrere fieri iu dex nisi valeas vrute irrū. iniqtates. ne for te extimescas faciē potētis et ponas scan/

dalũ in agilitate tua. ¶ Dico quarto rc. Lumine iudicialis correctionis que dicit lumen. Auctoritas. Omnia que arguuntur a lumine manifestantur. Omne enim qd manifestatur lumen est. Ephes.v. Istud lumen habuit Ambrosi⁹ ad arguendum r corrigẽdũ magnos r puos rc. Hoc fec duplicit. Primo in iudicio penitẽtiali audiendo cõfessiones/ prouocando confitentes cũ lachrymis rc. Item Theodosio negauit ingressum ecclesie rc. Dic historias. Vide.xj.q.iij. Cum apud. Item nota hic qñ ãdo illa virgo arriana cum per vestem apprehendit rc. Item de eo qui venit de nocte ad cubiculũ eius vt eum occideret: sed cũ manum eleuasset cum gladio vt ipsũ percuteret/cõtinuo manus eius aruit rc. Item secundo in iudicio contẽtioso reddẽdo vnicuiqʒ ius suũ rc. iuxta illud: Diligite iustitiam: qui iudicatis terrã. Sap. j. ¶ Dico quinto rc. s. lumen integralis pfectionis. Et hoc est quando vsqʒ in finem perseueratur in bona vita: iuxta illud. Prouer.iiij. Iustorum semita/quasi lux splendens procedit: r crescit vsqʒ ad perfectam diem. Et christus. Si ergo totum corpus tuum lucidũ fuerit rc. iuxta illud Luc.xj. istud lumen habuit beatus Ambrosius. Dic quomodo conuertit Augustinum. Item dic quomodo docuit Augustinum seruare illa tria. de quibus habetur in legenda Augustini. Item quidam infidelis hereticus adeo durus qꝫ nõ poterat cõuerti ad fidem fuit ad predicationẽ Ambro. et vidit angelum loquentẽ sibi dum predicaret: et conuersus est rc. Item fuit tante largitatis qꝫ omnia que habere poterat ecclesijs r pauperib⁹ tribuebat. et pter hoc vasa sacra conflari iubebat. xij. q. ij. Aurum. Itẽ fuit tante pietatis et dulcedinis: vt cũ sibi annunciaretur mors alicuius sancti episcopi vel sacerdotis: amarissime fleret rc. ¶ Cum autem in fine vite sue iaceret in lecto eger: vidit dominũ Jesum christum facie leta sibi dicentem. In pascha eris mecum in paradiso rc. Dic ei⁹ mortem r de Honorato sacerdote Vercellensi: qui audiuit vocem illam rc. Assumpto ergo corpore christi/emisit spiritũ rc. Modo autẽ est in lumine glorie: qd est penitus inextinguibile. Amen.

¶ In festo sancti Georgij Sermo XXXVI.

Certamen forte dedit illi vt vinceret. Sap. x. Sermo erit de beato Georgio: de cui⁹ virtutib⁹ refulgent duo lumina exemplorum. s. lumẽ eximie militie tẽporalis: r etiã spiritualis. Et ideo hodie est cõmune festũ militib⁹ tempalib⁹ r etiã spũalib⁹. ad imitandũ exẽplar victorie in bello vtriusqʒ militie. salutetur virgo. ¶ Pro fundamento sermonis in quo agit de certamine: qd deus dedit sancto Georgio vt vinceret: oritur theologicalis qstio. ¶ Queritur. Utrũ nunc liberũ arbitriũ grã destitutũ sup diabolũ obtinere possit victoriã. Arguit qꝫ sic. in virtute nullus obligat ad impossibile: ergo vel possum⁹ habere p nos gratiã: vel nõ obligamur ad habendũ grãm. Et tñ si saluemur/oportet vincere inimicum. igitur per nostrũ liberũ arbitriũ possum⁹ saluari r vincere inimicũ. Maior patet auctoritate Hiero. dicẽtis. Anathema sit qui dixerit deũ precepisse aliqd impossibile. pbat consequentia pma: qꝛ gratia est donum dei: qꝫ si ex nobis cõsequi nõ possem⁹ esset nobis impossibile. Scdo patet r assumptum auctoritate apli. ij. Tim. ij. Non coronabit nisi qui legitime certauerit: igit. In oppositum aucto. apli. ad Cor. xv. Deo aũt gratias qui dedit nobis victoriã p Jesum christum dñm nrm. ad Rom. vij. Infelix ego homo quis me liberabit de corpore mortis hui⁹? r respondet gratia dei p Jesum christum: r ita sine gratia vincere nõ possum⁹. ergo liberũ arbitriũ gratia destitutũ super diabolũ victoriã obtinere nõ põt: et sic qstio manet p vtraqʒ pte dubia. Ad qstiões respondendũ est p magistrũ Guillel. Vorrilionẽ sup. ij. senten. di. xviij. ar. ij. per tres cõclusiones.

Prima est de gratia solũ gratis data/respectu resistentie in tẽtatõe demonis

Scda est de bono opere liberiarbitrij/ñ habita gratia gratũ faciente in ordine ad victoriã tentationis

Tertia est de gratia gratũ faciẽte in ordine ad victoriã tentationis

¶ Prima igit hec. Licet ad deum omni

sequestrata gratia conuerti liberūarbitri
um nequeat alicui: tñ pōt resistere tenta-
tioni: dicit pma ps q liberūarbitriū neqt
cōuerti ad deū semota omni gra grat3 da-
ta ab eo pbat aucto. Bern. in li. d libe. ar.
conatus liberiarbitrij ad bonū cassi sūt/ si
a gra nō adimant: z nulli si nō excitantur.
Et post dic gra excitat liberarbitriū dum
seminat cogitatū. iō ipa vacatio q vocat vt
cōuertamur est gra dei gratis data. Licet
fm Boe. veri boni nob ē innata cognitio
ñ tñ h suffic: vt in deū ꝯuertamur nisi psit
cognitio: q est gra dei: z licet hō possit pec
catū detestari in qntū est motiuū nature:
nō tñ inquātū est offensiuū dei concludit
igit prima ꝯclusionis ps/ q liberarbitriū
nequit ꝯuerti ad deū semota oi gra grat3
data. Secūda pars ꝯclusiōis dr q liberū-
arbitriū p possibile vel ipossibile segrega-
tū ab omi gratia: pt alicui resistere demo-
nis tentatiōi: licet nō vincere: qz liberūar-
bitriū a demone nō potest cogi: qz si h ess3
nō esset liber: nō tñ potest omib resistere
tentatiōib nisi adiutorio gratie dei. iō peti
mus in oſone dñicali: ne ducamur in ten-
tationē. sequit. Scda cōclusio hec est libe
rumarbitriū sequestrata gra agit bonū ex
genere: vt mandata dei cōplendo ñ pecca
re: nocere. zc. Prima pars conclusionis
dicit q liberarbitriū pōt facere bonū op9
ex genere sequestrata gra: qd bonū ex ge
nere dr actus sup debitā cadens materia3.
nam videm9 vanum gloriosum predicare
euāgeliū dei/ qd bonum ex genere. Scda
pars ꝯclusiōis dic q liberūarbitriū nō pec
cat iplendo mandatū dei sine gra: z h est p
ipso actu: z sic qs potest adimplere māda-
tū dei/ quātū ad genus operis/ et nō qntū
ad intentionē mādāt3 q dr charitas. Ter
tia est hec: de gra gratum faciente: z sic de
alijs. nec liberūarbitriū sine gra gratū fa-
ciente pōt a pctō resurgere/ nec tentatōis
victoria3 obtinere: z h de lege posita. Ad
argumentū dr: q gra est nobis possibilis
faciendo qd in nobis est: q Georg. fec. Iō
certamen habuit: iuxta verba passumpta.
¶ Pro introductōe materie pdicande est
notandū: q diuina sapia q attingit a fine
vsq ad finē fortit: z disponit oia suauiter:
vt dr Sap. viij. non aliter ordinauit crea
turā diuine visiōis capacē/ in q essentialit
ꝯsistit glia vt ad candē visionē posset ptin
gere/ nisi plio mediante z merēte victoriā:
iuxta illud apli. Labora sicut bon9 miles
Iesu chri: qz nō coronabit/ nisi q legitime
certauerit. ij. Tim. ij. Vel dic q cōclusio ē
in sacra theologia q nulla creatura glie ca
pax fuit nec erit/ q sine victoria belli obti-
neret gliam. Probat hec ꝯclusio exēplo/ z
auctoritate. Exēplo patet in angelis z ho
minibus. infra dr. Est auctoritas duplex.
Prima chri. Estote fortes in bello zc. Se
cūdo apli. ij. Tim. ij. Labora sicut bonus
miles Iesu chri: qz nō coronabit zc. Idez
apls hortat nos di. Induite vos armatu
ra3 dei: vt possitis stare aduersus insidias
diaboli. Itē Mat. xj. Regnū celorū vim
patit z violenti rapiūt illud. Hoc pz pmo
in angelis q ab initio creati qdē sunt i gra
fm opinionē veram: quā tenet Tho. in. ij.
sen. di. iiij. ar. iij. qūuis ibi dicat q cōior opi
nio est q angeli nō in gra. s3 in naturalib
tm creati sunt: ex illa g gra meruerūt an-
geli gliam: de q ponit Tho. in. ij. sen. dist.
v. q ij. ar. ij. sed nunq gliam eternā potuei-
runt adipisci/ nisi prius de angelis aposta
tis victoriā habuissent: bellando cum eis:
iuxta illud Apoc. xij. Factū est preliū ma-
gnum i celo: Michael z angeli eius plia-
bant cū dracōe: z draco pugnabat z ange
li eius z nō voluerūt: neq locus eoz inuē
tus est ampli9 in celo. Et piectus est dra-
co ille magn9 qui vocat diabol9 z satha-
nas i terrā: z angeli eius cū illis missi sūt.
Scdo hoc pz in oib qs oportet viriliter
bellare cū hostib spūalib z vincere: vt ad
gloriā vite eterne ptingant. Discurre per
patriarchas q bellauerūt cū gladio fidei/
pphete cum spe/ apli cū charitate/ marty-
res cū patientia zc. iuxta illud. Estote for
tes in bello z pugnate cū antiquo serpēte
z accipiet3 regnū eternū. Et hec est ratio
qre de9 pmisit Adam tentari de esu pomi
vetiti/ z quare deus lignū scientie fecit: vt
Adā haberet bellandi materia3 z vincēdi
vt sic mediāte victoria obtineret gloriam.
Qui licet prius succubuerit in bello. tñ po
stea obtinuit gliam faciēdo. Iō nūc obti-
nent glia3. Iō apls nos hortat dicēs. In
duite vos armatura3 dei: vt possitis stare
aduersus insidias diaboli: qz nō est nobis
colluctatio aduersus carnem z sanguinē:

scilicet tatū:sed aduersus pncipes et pote/
states.aduersus mūdi rectores tenebrarū
barū.ↄtra spiritualia nequitie in celestibꝫ
Ephe.vj.Patz ğ ꝙ null⁹ sine bello itrat
in gloriā ex ordinatiōe diuine ꝓuidentie.
Vñ nec etiaz ipse christ⁹ qui est dñs glie
voluit in ipsam intrare:nisi mediāte bello
ꝛ victoria passionis Luc.xxiiij.Nōne hec
oportuit chrm̄ pati:ꝛ ita intrare in gloriaz
suam. Item Aug.Manu inermi ꝛ affi/
xa cruci debellauit aereas potestates. Et
siquis dicerz ↄtra hoc qꝛ paruuli innocen
tes baptizati statim euolant sine bello ꝛc̄.
Rñdeo.ꝙ imo cū bello ꝛ victoria.licet em̄
ipsi nō bellant/nec ꝑ se vincant hostes:tñ
christ⁹ bellauit ꝓ eis in monte caluarie su
per equū crucis cum galea corone spinarū
cū lancea qua latus ei⁹ ꝑforatum est.ꝛ eo
vulnere diabolū transfixit cū calcaribꝫ cla
uorum in pedibꝫ:cū quātis clauoꝝ in ma
nibꝫ:eum torace carnis rubee.Cui⁹ victo
rie merito pueri eťnā gloriā naciscūť.No
ta silitudinē ꝺ rege ꝗ ex victoria belli itrat
ciuitatē.Nō em̄ solū ipse ꝗ bellauit ꝛ mili
tes ꝛ armigeri sz etiā coquinarij/trotarij/
pallardi ꝛ rapacij/ꝛ alij ꝗ nō bellauerunt
intrant ciuitatē. Sic rex noster christ⁹ in
die veneris sancta habuit forte bellum et
in die resurrectiōis habuit victoriā et leua
uit campum. Ex qua victoria in die ascen
sionis intrauit ciuitatē paradisi ꝛ milites
ꝛ armigeri.s.patriarche/ꝓphete.tunc cum
christo intrauerūt:ꝛ postmodū apl'i/mar/
tyres/qui fuerūt fortes in bello quin etiā
pueri intrāt ꝛc̄.Hoc aūt ideo pueris datū
est:qꝛ bellare nesciūt nec possunt. Alij ꝟo
oportet ꝙ bellando ꝛ vincendo intrent in
viam eternā.ps̄.Innocētes ꝛ recti adhe/
serunt mihi quia sustinui te ꝛc̄. Vñ can/
tat eccl'ia.Mors ꝛ vita duello conflixere
mirando:dux vite mortu⁹ regnat viuus.
Illud tñ meminisse oportebit ꝙ i hoc pre
lio nulla creatura victoriā haberet nec ha
buisset:nisi mediante virtute christi. Et h̄
patz ꝑ illud quod dicit beatus Joannes.
Apoc.xij.c.Vbi postq̄ᵹ dixerat Joannes
ꝙ Michael ꝛ angeli ei⁹ preliabanť cū dra
cone subdit. Et ipsi scilicz fratres auxilio
angeloꝝ fulti vicerūt illū ꝓpter sanguinez
agni/ꝛ ꝓpť verbū testimonij sui. Nec soluz
hoīes vincūt i ꝟtute christi:sz etiā angeli
vicerūt demones in virtute dei. Naturalr
em̄ fortior est sathanas ceteris angelis:sz
angeli vicerūt illū virtute diuinit⁹ eis infu
sa.Jō ꝺꝛ Eccles.ix.Vidi sub sole nec velo
ciū esse cursum:nec fortiū bellū:nec sapien
tiū panē:nec doctoꝝ diuitias:nec artificū
gratiam:sed tempus casumq̄ᵹ in omnibꝫ.
Nota casumq̄ᵹ:casus aūt vocať diuina ꝓ
uidentia:vt notat Tho.ꝑte.j.q.cxvj.art.
j.Quia ğ beat⁹ Georg.viriliter bellauit
ꝛ vicit hostes suos:victoriā aūt nō a seipo
pncipaliter:sed a deo habuit. Ideo dicit
thema.Certamen forte ꝛc̄.Patet thema.
Modo videam⁹ quos hostes habuit bea/
tus Georgius ꝛ quō ipsos vicit. Nota ꝙ
q̄ttuor hostes habuit ipse sic̄ et nos habe/
mus.Sed si speram⁹ in dño:dabit nobis
victoriā.Hostes aūt istos posuit Dauid
inspiratus a dño sub figura bestiaꝝ dicēs.
Angelis suis deus mandauit de te:vt cu/
stodiant te in oībꝫ vijs tuis.In manibꝫ
portabūt te:ne forte offendas ad lapidem
pedē tuum.Sup aspidē ꝛ basiliscū ambu/
labis ꝛ cōculcabis leonē ꝛ draconē.Cau/
sam ꝓpter quā vicim⁹ dicēs.Quoniā i me
sperauit liberabo eū:protegā eū quoniam
cognouit nomen meū.ps̄.xc.Vbi nota ꝙ
quattuor hostes vicit btūs Georgi⁹ diuia
virtute sibi patrocināte:quos etiam nos
vincere debem⁹/si volum⁹ gloriā adipisci
Et sūt isti quos adapto nō sꝫ ordinē.ps̄.
Sed sm ordinem victorie:sm ꝙ habetur
in legenda ipsius.

Primo bellauit cōtra leonē superbie ꝛ
vanitatis:de quo habuit victoriā ꝑ veraz
humilitatē

Scdo bellauit contra draconē luxurie
ꝛ carnalitatis:de quo habuit victoriaz ꝑ
puram castitatē

Tertio bellauit contra basiliscū auari/
tie ꝛ cupiditatis:de quo habuit victoriaz
ꝑ claram largitatē

Quarto bellauit contra aspidē seuitie ꝛ
crudelitatis:de quo habuit victoriā ꝑ pa/
tientiā ꝛ firmitatē.

¶ Primo ğ bellauit ↄtra leonē.i.diabo/
lu:q ꝺꝛ leo ꝓpter supbiam. Sic̄ leo est rex
animaliū:ita diabolus est rex super oēs
filios superbie:sicut dicitur Job.xlj. Vñ
j.Pet.v. Aduersari⁹ vester diabol⁹ tāq̄ᵹ
leo rugiēs circuit querēs quē deuoret ꝛc̄.

qui tentat de superbia. Nota quod quattuor sunt illa que ut plurimum faciunt milites superbire. Primo nobilitas sanguinis. Secundo pulchritudo corporis. Tertio dominium hominum. Quarto victoria hostium. Omnia ista quattuor habuit beatus Grego. sed tamen non superbiuit. imo vicit hunc leonem superbie per veram humilitatem. Uide de hoc supra in sermone sancti Uincentij huius festi: qui incipit. Beatus vir qui inventus est sine macula. parte .j. ¶ Secundo bellauit contra draconem luxurie et carnalitatis: qui recte per draconem significatur: qui flatu inficit et corrumpit: quia per luxuriam totus pene mundus infectus est et corruptus: iuxta illud. ps. Omnes declinauerunt simul inutiles facti sunt non est qui faciat bonum non est usque ad unum: sed vicit illum per puram castitatem. Unde quando capiebat aliquam ciuitatem vel castrum quando homines carnales/presertim armigeri se solent dare carnalitatibus: sicut equus et mulus quibus non est intellectus: beatus Georg. custodiebat mulieres sicut pater filias. Et in signum huius victorie quam habuit contra draconem luxurie: dicam vobis unum mirabile factum/ id est quod b. Georgius duos dracones: unum corporalem/ et alterum spiritualem occidit. Nota exemplum quomodo occidit draconem/qui erat in lacu et seruauit puellam a morte corporali. Item seruauit se a stupro puelle. quinimo nec voluit ipsam in uxorem/cum pater et ipsa essent contenti. unde per hoc vicit draconem spiritualem luxurie. Unde creditur quod fuit virgo: quia virtus licet magna sit in omnibus tamen maxima fuit in homine iuuene/ milite/ et armigero. Quid dicent milites hodierni? Nota quomodo deus de omni genere et statu hominum fecit sanctos: ut nullus homo in quocunque statu vel gradu positus possit excusationem habere in conspectu eius. Nam de gradu imperatorum fecit sanctos aliquos: puta Constantinum Theodosium Iustinianum etc. Ut nullus imperator possit dicere. Ego habui magnum onus etc. Item de regibus Dauid/ Ezechias/ Iosias. Item sanctus Ludouicus rex francorum. Item de militibus Georgius/ Hypolitus etc. De medicis: Cosman et Damianum/et sanctum Lucam. De diuitibus et usurarijs sanctum Mattheum. De luxuriosis Mariam Magdalenam. De superbis Paulum. De platis ecclesiasticis/ Grego. Ambro. Nicolaum Martinum/ et multos alios: et sic de alijs.

Hoc autem ex gratia diuina datur: iuxta illud. Sap. viij. Sciui quoniam aliter non possum esse continens: nisi deus det. ergo Certamen forte dedit. etc. ¶ Tertio bellauit contra basiliscum auaritie et cupiditatis: quia sicut basiliscus visu interficit hominem: sic auaritia etc. Unde dicitur concupiscentia oculorum. j. Joan. ij. Et per hoc interficit animam non solum auari: sed etiam vita pauperum: quibus propter auaritiam non prouidetur de necessarijs. propter quod pauperes aut moriuntur corporaliter fame vel frigore/aut spiritualiter sicut femine: propter pauperiem fornicantes vel alij pauperes furta facientes. Ideo Amb. lxxxvj. di. Pasce fame morientem si non pauisti occidisti. Sed contra istum draconem qui multos interficit principes/reges/milites/mercatores/iudices etc. bellauit viriliter beatus Georgius et victoriam habuit. Cum enim multa potuisset congregare in captione ciuitatum/castrorum et villarum: tamen non curabat. Item rex ille cuius filiam liberauit: ex quo noluit filiam suam in uxorem. voluit sibi dare multum thesaurum sed noluit recipere pro se: sed pro deo in ecclesijs construendis et hospitalibus pro personis pauperibus. Ideo cantatur de eo. Beatus vir qui inuentus est sine macula/ et qui post aurum non abijt: nec sperauit in pecunia et thesauris. Eccl. xxxj. Sed hodie in tantum creuit auaritia: presertim in militibus et stipendiarijs. Nota consilium. imo preceptum Joan bap. quando predicabat dicens militibus. Neminem concutiatis: neque calumnia faciatis: et estote contenti stipendijs vestris. Lu. iij. Dic ut expedit. ¶ Quarto bellauit contra aspidem seuitie et crudelitatis: quia peius et crudelius erat venenum tyrannorum/paganorum/quam venenum aspidis etc. Dic eius martyrium etc. Deo gratias. Amen

¶ In festo sancti Marci. Sermo. XXXVII.

Opus fac euangeliste. ij. Tim. iiij. Hec verba dicere possumus beato Marco. O beate Marce et gloriose. Opus fac etc. Ideo de eo erit sermo. ¶ Pro sermonis fundamento qui est de sancto Marco: qui fuit euangelij nunciator siue predicator: oritur theologicalis questio: de spiritualium venditione. ¶ Queritur Utrum pro euangeliorum enunciatione siue prec

dicatiõe facienda atq̃ quorũcũq̃ spiritua liũ aliq̃d accipiendo vel dando cõmittat symonia: Arguit q̃ sic ait Paul⁹.j. Cor. ix. Si nos vob spũalia seminauim⁹ nõ magnũ est si carnalia vr̃a metam⁹. Iterũ habet extra. de symo. cũ sit romana. Cũ p ecclesiar cõsecratiõe: põt eps pcuratione exigere / q̃ cõsecratio est res spũalis. Igit. In oppositũ.j.q.j. quicq̃d inuisibilis grẽ cõsolatione tribuit: nunq̃ q̃stib vel q̃buslibet pmijs venũdari penit⁹ debet / dicẽte dño. Qd grat̃ accepist̃ / grat̃ date. Itẽ extra. de magistris. ne aliq̃d.j.c. pro licẽtia docẽdi nullus preciũ exigat. vel sub ptextu alicui⁹ cõsuetudinis: ab eis q̃s docet aliq̃d q̃rat. qui aũt contra h venire psũpserit / ab eccl'iastico fiat bñficio alienus. in.c. in mediate sequẽti dr̃: phibeas ne pro licẽtia docendi exigat aliq̃d: ac etiã pmittat. igit. cũ hec licentia nõ sit aliq̃d spirituale / nisi p cõparationẽ ad spm̃ sctm̃: videt q̃ p euangeliorũ enuntiatiõe siue pdicatiõe facienda atq̃ quorũcũq̃ spiritualiũ aliq̃d accipiendo vel vendẽdo cõmittat symonia: z sic q̃stio manet p vtraq̃ pte dubia. Ad q̃stiões rñ dẽdũ est sm Richar. de media villa. su p.iiij. sen. di. xxv. q.ij. ar. iij. q̃ aliq̃d spũale dupliciter põt dici. Uno mõ p cõparatiõnẽ ad spm̃ sctm̃. Alio modo p cõparatiões ad spm̃ humanũ. Primo mõ aliqua dicũt spũalia p essẽtiã: vt grã z vtutes: z hec nc de iure nec de facto vẽdi pñt quedã p causam instrumẽtalẽ: vt sciẽtia. z hec de facto vendi pñt: nõ tñ de iure: quedã q̃si per effectu: vt ea q̃ alicui ex aliq̃ spũali dono vel officio cõueniũt: z hec etiã de iure vendi non pñt: q̃uis aliq̃n aliq̃d possit accipi p labore in sustentationẽ vite z nõ aliter. Per cõparationẽ ad spm̃ humanũ: quedã sunt spũalia p causa: vt doctrina: q̃ nec p essentiã: vt sciẽtie philosophice: quedã p inuestigatiões z doctrinã humanã acq̃runtur. z sic doctrina predictar sciẽtiar põt vendi de facto z de iure: cũ doctor non hz aliq̃d stipendiũ ab eccl'ia q̃ docere teneat. Si aũt hz salariũ ab eccl'ia incurrit vitiũ symonie: si p doctrina sua preciũ exigat a clericis eiusdẽ eccl'ie: z a paupib vndecũq̃ sint vt prius patuit: dicũt tñ aliq̃ q̃ nõ phibet exigere a diuitib vt videt dicere Glo. ibidẽ: nõ tñ ẽ intelligendũ de diuitib eiusdẽ eccl'ie: sed alteri⁹: et hoc est ex licita causa. Et q̃d argumentũ dr q̃ intelligit p labore: z dr q̃ finis pdicatiõis non dz esse pecunia: sed sal⁹ aiar: q̃d fec sctũs Marcus iuxta verba pass̃umpta. Opus fac. z sic de alijs. Pro declaratiõe verbor nota q̃ euangelista dr annunciator euangelij. Uñ ois pdicator põt dici euãgelista. Est aũt notandũ q̃ multa sũt necessaria ad h vt aliq̃s possit esse euangelista.i. euangelicus pdicator: quorũ si q̃d deficiat dictor dici põt pdicator dici nõ potest.

Primũ est eratis cõgruitas
Scdm est sciẽtie claritas
Tertiũ est vite sanctitas
Quartũ ẽ mittentis auctoritas
Quintũ est ordinis dignitas
Sextũ est cõstantie firmitas
Septimũ est patiẽtie fructuositas

¶ Potest addi aliud. Eloquẽtie sublimitas: iuxta illud. Esa. xix. Posuit os meum q̃si gladiũ acutũ. Itẽ Esa. ij. Conflabunt gladios suos in vomeres zc. per gladios intelligunt verba elimata z subtilia. p vomerẽ vero grossa z edificãtia vba. q̃ subtilia vertẽda sunt in moralẽ edificationẽ. Sanigar enim plures occidit vomere: q̃ Abot gladio. Judi. iij. et. iiij.j. Cor. ij. Sermo me⁹ z predicatio mea nõ in p̃sua. bu. sa. vbis zc. Itẽ adde aliud prudenter pciositas. vt sciat aptare smonẽ sm audiẽtium qualitatẽ. Ñ vt dicit Orige. z habet in decretis. iiij. dist. In mandat̃ habemus. vt venieñtes ad ciuitatẽ discam⁹ pri⁹ quis in ea dignus sit: vt apud eũ cibum sumam⁹: quãtũ magis no sse oport q̃s q̃lis ve sit is: cui imortalitatis verba credenda sũt. Sollicitĩ eñi debem⁹ esse / ne margaritas nr̃as mittam⁹ ante porcos. Hec ille. Itẽ ad idẽ facit q̃ dicit Petr⁹ apl's: z habet in decretis. v. ij. q. j. Oportet eum qui docet z instruit aias rudes esse tales: vt p ingenio discentiũ semetipm̃ possit aptare. z verbi ordinẽ p audientis capacitate dirigere. Debet q̃ apprime esse eruditus z doctus / irrephẽsibilis / matur⁹ / pauidus: sic ipsi pbastis fore Clementẽ hunc post me Hec ibi. Pauid⁹ Glo.i. timens peccare. Omia pdicta habuit btũs Mar. Jõ dicit sibi in themate. Opus fac euangeliste. Et ipse potest rñdere. Opus feci euangeliste.

¶ Prio ꝙ dico ꝛc̄. Vñ Deut.xv. Nō ara
bis in pmogenito bouis. Primogenitus
bouis est bona opatio infirme etatis ꝛc̄.
Vide sup̄ eodē libro in versu. Quartum
est pfectio etatis ꝛc̄. In smone ꝗ incipit.
Narrauerūt. Hanc ꝙ habuit btūs Mar
cus:qꝛ fuit etatis pfecte ꝛc̄. ¶ Scđo ꝛc̄.
sciētie claritas:ne al's efficiat mgr̄ erroris
anq̄ discipul' veritatis. Jō dicit Eccī.v
Si est intellect' tibi:respōde primo. Sin
aūt/sit man' tua sup os tuū ne capiaris in
verbo indisciplinato ꝛ ꝯfundaris. In hu
ius signū habem' ꝙ saluator noster prius
in medio doctoꝝ sedit/audiēs illos ꝛ inter
rogans:ꝛ postea predicare cepit:qꝛ prius
vnusq̄sq; debet addiscere:ꝛ postea dꝫ offi
ciū p̄dicandi exercere. Hinc etiaꝫ dn̄s ait
Apoc. vlti. Qui audit.s. dicendo: dicat ve
ni.s. docēdo. Hinc etiā prius aplos docu
it, deinde ad p̄dicandū misit dicēs. Estote
prudentes sicut serpētes:ꝛ simplices sicut
colūbe. Mat.x. Vide textū Hierony.xvj
q.j. Si cupis. Sic etiā post resurrectioneꝫ
prius illis sensuꝫ apuit.ꝛ scripturas expla
nauit:ꝛ postea dixit eis. Euntes in mōm
vniuersum:p̄dicate euangeliū oi creature
Mar. vlti. Vñ et cū ď quinq; panibus:
quinq; milia hoiꝫ reficere vellet:prius ac
cipiens panes fregit:ꝛ postea discipul' su
is dedit:ꝛ p eos demū turbis apposuit:qꝛ
sacramēta legis ꝛ pphetaꝝ prius differen
do exposuit.ꝛ postea eoꝝ scientiā discipul'
dedit, ꝛ tandē p eos demū turbis apposu
it:ꝛ illā fidelib9 dispensauit. Joā. vj. Hic
etiā Petr' cū rectorib9 ecclie scriberet/ait.
Parati semp ad satisfactionē omi poscēti
vos rōneꝫ de ea que in vobis est fide ꝛ spe
j. Pet. iij. Hinc etiam Paul' scribens ad
Timotheū ait. Attende lectioni/exhorta
tioni ꝛ doctrine. j. Tim. iiij. Habuit etiaꝫ
in veteri testamēto vectes qb9 arca porta
bat iugiter anuli erant inserti: vt cuꝫ arca
esset portanda/nulla fieret mora diuinit'
mittendis vectibus:qꝛ p̄dicatores p quos
ecclia circūfert sacris litteris semp debēt
insistere:ne tunc querāt discere cum ex offi
cio alios debeant docere. Salomon quo
q; nō diuitias:nō lōga tpa hui' vite:sꝫ sa
pientiā a deo petijt ꝛ impetrauit. Hinc ꝛ
Malachias ait. Labia sacerdotis custo
diunt scientiā:ꝛ legē reqrent ex ore ei':qa
angelus dn̄i exercituū est. Mala. ij. Hic
etiā di Osee. iiij. Quia tu scientiā repuli
sti repellaꝫ ego te: ne sacerdotio fungarꝫ
mihi. Hinc Salomon ait. Prius temp'
tacendi ꝛ postea loquēdi:qꝛ veritas pri'
tacendo discit/ꝛ postea loquēdo p̄dicatur.
Hinc etiā in canticis canticoꝝ. Oculi per
quos p̄lati ecclie vel p̄dicatores intelligūt
assimilant colūbis:que resident iuxta flu
enta plenissima:sic p̄dicatores semp sede
re debent iuxta fluenta euangelioꝝ et sa
cre scripture. Patet ergo ꝙ p̄dicatores de
bent esse clari in sciētia. Qualē aūt scienti
am habere debēt p̄dicatores euangelici de
clarat dn̄s quādo mittēs octo aplos ad p̄
dicandū dixit. Predicate euangeliū omni
creature. Debent ꝙ docti esse in euāgelijs
ꝛ scripturis sanctis. qꝛ debent euangeliuꝫ
p̄dicare:nō Philo ophiā:nō Virgiliū:nō
ceteros poetas. Nam miranda canūt:sed
nō credenda poete. Non ꝙ debēt seculariū
scientiaꝝ studio vacare ad voluptatē p̄ser
tim poeticaꝝ fabularuꝫ. Vñ Isidorus in
libro sententiaꝝ.ꝛ habet in decretis.xxx
vij.di. Jđo phibet christian' legere figmē
ta poetarum:quia p oblectamenta fabu
larum nimiū mentem excitant ad incenti
ua libidinum. Nō em̄ solum thura offerē
do demonib9 imolatur:sed etiā eorum di
cta libenti' capiendo. Hec ille. Contra
quos Hiero. ad Damasum de filio prodi
go. Et in decretis.xxxvij.di. sic ait. Sacer
dotes dei omissis euangelijs ꝛ pphetis vi
demus comedias legere. amatoria bucco
licoꝝ versuū v̄ba cātare: tenere Virgiliū
i māib9: ꝛ q̄d in pueris ē causa necessitatis.
crimē in se facere voluptatꝫ. Hec ille. Est
tamē verum ꝙ p ꝯfirmatione veritatis ꝛ
doctrine euangelice: nō est absurdū aliq̄n
ceteras scientias adducere:quia oēs scien
tie sūt quasi quedā pedisseque sciētie theo
logice. vnde ei quādo necesse est seruire te
nentur. In cui' figurā. Hester regina sua
rū famulaꝝ obsequio comitata ad regem
Assuerum accedebat. Hester.xv. Vñ Cle
mens sic inqt: et habet in decretis.xxxvij.
dist. Relatū. in fine. Cū em̄ inquit ex di
uinis scripturis integrā quisq; firmā regu
lam veritatis susceperit:absurdū non erit
si aliq̄d etiā ex eruditione cōi:ac liberalib9
studijs:q̄ forte etiā in pueritia attigit, ad

assertionē veri dogmatis conferat.ita tñ vt vbi vera didicit falsa ⁊ simulata declinet. Hec ille. Vide multa in eadē di. vbi bene de h. Hanc ḡ scientiā habuit egregie Marcus.qđ p̄z in eo ꝙ euāgeliū scripsit in Italia. Dic vt habet̄ in legenda: ḡ op⁹ fac euangeliste.et rñdere pōt. Opus feci euangeliste.s.quātū ad scientie claritatē.

¶ Tertiū est vite sanctitas: vt q̄d verbo p̄dicat ope confirmet. Vñ debet esse p̄dicator potens in opere ⁊ sermōe: vt in.c.inter cetera.de offi.iudi.ordi. Duo aūt includunt̄ in hac vite scititate. Primū3 a vitijs purificatio. Scd̄m in ꝟtutib⁹ ꝑfectio. Primo ḡ requirit̄ a vitijs purificatio. Quia eñ debet p̄dicator euangelic⁹ cōtra vitia p̄dicare. Jō nō debet esse vitio aliq̄ maculatus: alioquin impossibile esset ꝑsuadere verbo qđ factis reprobat. Cōtra tales dt Apl's. Ro.ij. Qui alium doces.teipm̄ nō doces. Qui p̄dicas non furandū: furaris. Qui dicis nō mechandū/mecharis. Qui abominaris idola/sacrilegiū facis. Qui i lege gloriaris: ꝑ p̄uaricationē legis deum inhonoras ⁊c. Itē ps. Peccatori aūt dixit deus: q̄re tu enarras iustitias meas et assumis testamentū meū ꝑ os tuū: tu vero odisti disciplinā ⁊ ꝓiece.ser.me.retro. Si vide.furē.cur.cū eo.et cū adul.por.tuam ponebas. Ad idē fac ꝙ dt Chry.⁊ habet̄ in decretis.xl.di. Multi. Si bñ vixeris et bñ docueris populū instruis: si bñ docuer̄s ⁊ male vixeris: tui solius cōdēnator eris. Nā bñ viuēdo ⁊ bene docendo: populū instruis quō viuere debeat: bñ aūt docendo ⁊ male viuēdo: deū instruis quō te debeat condēnare. Hec ille. Vñ ex h̄ dicto Chrysostomi videt̄ ꝓbari dictū multorū dicentiū ꝙ si p̄latus in mortali existens ex officio publice doceat: peccat mortaliter. De tali p̄dicatore pōt dici illud qđ dixit Ysaac Gen.xxvij. Vox q̄dē vox Jacob eit: s3 man⁹ sūt man⁹ Esau. Scd̄o req̄rit̄ ꝙ p̄dicator sit ꝑfectus in ꝟtutib⁹. Jn cui⁹ signū dñs Jesus chr̄s qñ voluit p̄dicare. Mat.v. dando legē nouā ascendit in montem. in cui⁹ signum ꝙ in altitudine ꝟtutū cōsistere d3: q̄ iustitiā3 dei docet. Esa.xl. Sup mōtē excelsū ascende tu q̄ euāgelizas syon Vñ Greg. Si in terra ē anim⁹ tu⁹: vt q̄d de celo loq̄ris: Hec aūt ꝑfectio includit̄ in vita religiosoꝝ q̄ sunt in statu ꝑfectōis: in q̄ includit̄ paupertas/castitas/et obediētia. et iō satis ꝯgruit p̄dicatori hec vita. Primo n̄q3 debet p̄dicator h̄re paupertatē. Cū eñ ad eū ꝑtineat ꝑsuadere ꝯsilia q̄ sunt ꝑfectionis: inter q̄ est paupertas euāgelica: iuxta illud. Si vis ꝑfect⁹ esse vade ⁊ vende oia q̄ habes ⁊ da paupib⁹ ⁊c. Mat.xviij. Jdcirco ꝑtinet ad eū ꝑsuadere paupertatē voluntariā. Et ideo debet ipse esse paup: q2 al's certū est nemiñe posse id bñ alijs ꝑsuadere verbo: qđ in seipso nō ostēdit exemplo. Nota de illo p̄dicatore q̄ ducebat asinū secum ⁊c. Et cū sollicitus de illo sepi⁹ cogitar3: ita vt diuerteret̄ mens ei⁹ ab oratōe ⁊ studio: illū3 vendidit vel reliq̄t ⁊c. Et h̄ etiā infert̄ ꝙ d3 p̄dicator ab oib⁹ mūdanis exercitijs abstinere/vt diuine exhortatiōi possit vacare: iuxta illud.ij.Tim.ij. Nemo militans deo implicat se negocijs secularibus: vt ei placeat cui se ꝓbauit. Vñ ⁊ Clemens in ep'la: ⁊ habet̄ in decre.xj.q.j. Te quidē.sic ait. Te q̄de3 oportet irrep̄hensibiliter viuere et summo studio niti vt oēs hui⁹ vite occupatiōes abijcias: ne fideiussor existas: ne aduocat⁹ litiū3 fias: neve in vlla aliqua occupatiōe ꝑsus inueniaris: mūdialis negocij occupatōe ꝯplexus. Neq3 eñ iudicē/neq3 cognitorē seculariū negocioꝝ hodie te ordinare vult christ⁹: ne p̄focat⁹ p̄ñtib⁹ hoim curis/non possis verbo dei vacare. Hec ille ⁊c. Sic etiā deb3 h̄re castitatē: sic obediētiā vt sic tanq̄ expeditus vernacul⁹ Abrae possit liberi⁹ vincere hostes. Precipue aūt debet habere charitatē interi⁹: vt feruenter verbū dei ꝓponat: iuxta illud. Si linguis hoim loquar ⁊ angeloꝝ: charitatē aūt ñ habuero: fact⁹ sum velut es sonās aut cymbalū3 tiniens j.Coꝛ.xiij. Debet ḡ p̄dicator esse interi⁹ charitate ardēs vt dictū est: ⁊ exteri⁹ vita lucens. Vñ Greg. in homel. de decē virginib⁹. Cui⁹ vita despicit̄: restat vt ei⁹ p̄dicatio contēnat̄.iij.q.vij.§. Porro. De hoc debet p̄dicator sumere exemplū a chr̄o: d̄ quo scribit̄ Act.j. Cō cepit Jesus facere ⁊ docere. Jte3 a Paulo q̄ de se dicit. Non audeo aliq̄d loqui eoꝝ q̄ per me nō efficit christ⁹. Ro.xv. Jtē ab aplis q̄ anq̄ exirēt ad p̄dicandū fuerūt ꝯfirmati virtute ex alto recipientes sp̄m sanctum in die pente-

costes. Act. ij. Potest etiã euangelic⁹ pdicator sumere de h exemplũ de Crate thebano: de quo dicit Hiero. et habet i decretis. xij. q. ij. Crates ille thebanus hõ quõdã ditissim⁹ cũ ad philosophãdũ athenas pgeret magnũ auri pondus abijecit: nec putauit se posse et virtutes simul et diuitias possidere rc. Hanc g sceritate et pfectionez habuit excellent btũs Marcus: q sic apostoli fuerũt obligati ad tria vota religiõis vt dicit Tho. ij. ij. q. lxxxiij. sic et ipse rc.

¶ Quartũ est mittẽtis auctoritas. Ro. x Quõ predicabũt nisi mittant? Itẽ Heb. v. Nec sibi quisq sumat honorẽ: sed q vocat ad deo tanq Aaron. Debet aũt mitti ab hõie habente auctoritatẽ mittẽdi vel a deo. Dicit tñ tex. in. c. Cũ ex iniuncto. de hereticis. q q dicit se missum a deo nõ dz sibi credi/ nisi hoc pbet miraclo vl scriptura pphetica. Miraculo quidez: sicut fecit Moyses corã filijs israel et Pharaõe Exo. iiij. Scriptura vo pphetica: sic fecit Joan. baptista q dixit. Ego vox clamãtis in deserto: sic dr Esa. pha. Luc. iij. Mar. j. et Jo. j. Hanc etiã habuit btũs Marcus: quia fuit missus ad pdicãdũ a pncipe apostolorũ Petro. Primo aquilegiã: postmodum Alexandriã. in quã intrando solutum est calciamẽtũ suũ. Nota g q apli portabant calciamenta: sicut etiã legit de Bartholomeo. Nã et christus videt habuisse calciamentũ. iuxta illud Mat. iij. Cui⁹ nõ sum dignus vt soluam corrigiam calciamenti eius rc. Dic historiã. ergo Opus fac euãgeliste. ¶ Quintuz est ordinis dignitas. Debet em pdicator euangelic⁹ esse sacerdos ex ordinatiõe ecclie. de q habet. xvj. q j. Adijcimus. q̃uis Philipp⁹ diaconus ex spũscti auctoritate pdicauerit: vt legit Act. Hinc colligitur q femina nõ debet pdicare: vt dicit tex. xxiij. di. mulier. Sed nunqd diaconus põt pdicare? videt q sic. xxv. dis. Perlectis. Sed dic q ibi pdicare ponit p legere: vt dicit Glo. in predicto. c. Adijcim⁹. vbi etiã subdit dicẽs. q subdiaconus põt pdicare: q plationem et curam aiaz habere põt. de eta. et quali. Preterea. Predicat g rõne plationis: sz nõ rõne ordis q locũ sacerdotis obtinet. di. xciij. in fine. fm Glo. sed ctra id q dicit de muliere videtur tex. i. c. mulier. xxiij. di. Ex h infert q non põt pdicare aliquis añ. xxv. annum q ante tale temp⁹ non põt qs ordinari sacerdos: vt dicit tex. in cle. generalẽ de eta. et qual. Nec põt circa etatẽ ordinandi eps dispensare: vt dicit ibi Glo. Joã. an. Hoc etiã habuit btũs Marcus. Fuit em sacerdos veteris testamenti fm legẽ mosaycã: et nõ fm legem euangelicam. Quãuis em sibi pollicez ex humilitate pciderit/ ne ad ordinez sacerdotij posset humano iudicio pmoueri. Nihilominus dispositio di et auctoritas beati Petri preualuit: qui ipsum Alexandrie episcopum destinauit. et cõsequenter fuit sacerdos. Alioquin episcop⁹ esse nõ potuisset: vt legitur et notat in. c. ex lris. extra. de excessib platoz. in Glo. Est tamẽ notandũ: q vt dicit scetus Tho. ij. ij. q. xviij. ar. ij. ad tertiuz. Credibile est eũ h fecisse ex instinctu spũscti sine quo nõ licz alicui sibi manus inijcere fm Tho. et concordat lex ciuilis. idem dispones. Nam vt dicit tex. in. l. Liber hõ. ff. ad. l. aquil. Nemo est dñs mẽbroz suorum. Item lex canonica dicẽs. q siquis clericus seipsum ex iracundia verberat: incidit in canonẽ late sentẽtie excõicatiõis. d qua in. c. Siquis. suadẽte diabolo. xvij. q. iiij. et h notat extra. de sentẽ. excom. Cõtingit. in. j. ¶ Sextũ est ɔstantie firmitas: videlz vt nõ timeat recta loqui/ presertim ea q sunt necessaria ad salutẽ alicuius psone pretextu. Unde Greg. in pastorali. et habet in decretz. xliij. di. Sit rector. sit rector discretus in silẽtio/ vtilis in verbo. ne aut tacẽda pferat: aut pferenda reticescat. Naz sicut incauta locutio in errorez protrahit: ita indiscretum silentiũ eos q erudiri poterãt i errore derelinqt. Sepe nanq rectores improuidi humanam amittere grãm formidantes. loq libere recta ptimescũt: et iuxta veritatz vocem nequaq gregis custodie pastorum studio: sed mercẽnarioz vice deseruiũt: qa venẽte lupo fugiunt/ dum se sub silentio abscondũt. Hinc nãq eos p pphetam dominus increpat dicẽs i Esaia. Canes muti nõ valẽtes latrare. Hec ille. Uide ibi bene de hoc. Hanc ɔstantiã habuit beat⁹ Marcus: quia postq iuit Pentapolim post biennũ cum firma ɔstantia reuersus est Alexandriaz: q̃ntũcũq sibi agnosceret insidias mortis esse paratas rc. Dic histo

riam. ¶ Septimū est patientie virtuosi-tas.ps. Bene patiētes erunt vt annunci ent. Vñ apli p mundū pdicantes multa verbera: multa ɔuitia/multas ɔtumelias patiebant: iuxta illud dñi. In mūdo pssu ram habebit;. Ioā.xvi. Sȝ ipsi nihilomi nus ibant gaudētes: quoniā digni fūt ha biti p nōie Jesu cōtumeliā pati. Act.v. Hanc etiā patientiā pfecte habuit beat⁹ Marcus ꝛc. Dic eius martyriū.ergo bñ Opus fecit euangeliste. Amen.

¶ In festo sancte Cite virgīs Sermo.XXXVIII.

Mulier timēs deum ipsa laudabit. Prouer. vlti.c. Quāuis verba pposita de qualibet muliere deū timente dici pos-sint: tamē specialit appropio illa scte Cite virgini gloriose de qua hodie sermo nobis erit: qz hodie fit festū d ea. Salutet virgo maria ꝛc. ¶ Pro sermonis fundamēto q est de timore: oritur theologicalis qstio.

¶ Querit. Vtrū timor seruilis sit donuȝ dei: Arguit q ñ. spūsanct⁹ compatit se cū donis suis: sed cum timore nō se cōpatitur qz habēs timorē seruilem: aliqñ est in pec cato mortali cū quo nō compatit spūsan-ctus. Igit. In oppositū: Mgr sent.iij.di. xxxiij. Duo sūt timores dñi: seruilis q pn-cipium sapientie est: ꝛ amicabilis qui pfe ctione sapientie comitat.ergo timor serui-lis est donū dei. ꝛ sic qstio manet p vtraqȝ parte dubia. Ad questionē rñdēdū est fm Bonauē. in scripto suo sup Mgrm sentē. iij.dist.xxxiij. q timor seruilis est donum dei: ꝛ hoc pter duo. Primo qz timor serui lis est quedā cordis illuminatio. Scdō qz est fluxus ɔcupiscibilis restrictio. Primo enim timor seruilis est do num dei: quia donum dei est credere penas futuras: pro eo qd est ibi quedam cordis illuminatio. Hier. Induxisti domine cor nostrum/ne non timerem⁹ ꝛc. igit. Secūdo timor ser-uilis est donum dei: quia est cōcupiscibilis restrictio.ps. Confige timore tuo carnes meas. quod quidem fit nō timore casto so lum: sed etiā seruili quo timentur eterna supplicia ꝛ diuina iudicia: ꝛ propter illorū timorem: cessat homo a peccatorū ppetra-tione: licet non cesset a voluntate. Sic dt Glo. Et hoc totum est a diuino numine. Et ad argumentū dicit q est quoddā do-num a spiritusancto et cum spiritusancto ꝛ quoddā qd est a spūsancto ꝛqȝ stat cū spiritusancto: qñqȝ nō est etiā aliud donuȝ a spiritusancto: sed nō cum spiritusancto. Primū est donum charitatis: qd est a spi ritusancto ꝛ semp cū spiritusancto: quia p ipsum anima est habitaculum spiritusscti. Secundū est donū phetie qd est a spiri-tusancto nō tamē sp cū spūsctō: sed qz quā do etiā est in malis. Tertiū est donū timo-ris seruilis qd est a spūsancto: sed non cuȝ spiritusctō: qz pparat ad spmsctm: ꝛ d hoc dono nō est verū cum spūsanct⁹ se compa titur cū donis suis: ꝛ illuȝ timoreȝ nō solū habuit sancta Cita: sȝ etiā filialeȝ: Juxta verba passumpta. Mulier timens deū ꝛc Pro declaratiōe verborum thematis ꝛ in troductiōe materie pdicande. Notanduȝ q fm q sacri doctores theologi dogmati zant. septē sunt timoris differentie que in sacra pagina inueniuntur.

Prim⁹ est timor naturalis
Scds est timor humanalis
Terti⁹ est timor mundialis
Quart⁹ est timor seruilis
Quint⁹ est timor initialis
Sext⁹ est timor filialis
Septim⁹ est timor reuerētialis.

¶ Et de sexto vel de septio potest et debȝ intelligi thema. dum dicit. Mulier. i. scta Timēs deū. Primus timor nō est bonus neqȝ malus bonitate vel malitia moris. Secūdus ꝛ Terti⁹ sunt mali. Quart⁹ et Quint⁹ sunt boni: sed nō sufficiētes ad sa-lutem. Sextus ꝛ Septim⁹ sūt boni ꝛ ad salutem sufficiētes. ¶ Primus g timor ē naturalis: qñ homo timet aliqd nociuum vere vl putatiue ipsi nature: ꝛ dicit timor naturalis. Naturaliter cū timet quilibet malū pene vt infirmitates/pditiones bo-noꝝ: officiorum ꝛ mortē. Obiectum ergo hui⁹ timoris est malū pene. Vñ.j. Jo.iiij Timor penam habet. s. p obiecto. Talis etiā timor fuit etiā in christo q timuit mor tē. Mar.xiiij. Cepit Jesus pauere ꝛ tede re. Talis etiā timor cōis est ōib⁹ hoib⁹ et iste timor ē indifferēs: qz nec meritori⁹:

nec demeritoꝛꝰ ſm ſe:niſi impedit a volūta te qñ ratio ſuadet. Sic fuit in chꝛiſto qñ timuit in moꝛte: vt ſupra dicit:qꝛ in natu ralibꝫ neqꝫ meremur neqꝫ demeremur. Nō eſt virtuoſus:qꝛ nō ex electione ꝓcedit/nec qꝫ rurſus eſt vitioſus:qꝛ nature artifex ni hil virtuoſuꝫ inſtituit. ¶ Scd̃s eſt timoꝛ humanꝰ. Accipit hic humanꝰ ꝑ malā par tē:ſic ꝛ ibi. Cū em̄ ſit inter nos zelus ꝛ cō tentio.nōne carnales eſtiſ/ꝛ ſm hoieꝫ am bulatis.j.Coꝛ.iij. Quo timet ꝯtrarium carnis:puta moꝛs vel alia leſio coꝛpis:in tantū ꝙ delinquit et peccat potiꝰ qꝫ hec le ſio incurrat. Hoc timoꝛe timuit Petrus moꝛtē ꝓpter quā vitādā voluit potiꝰ chꝛim negare.ꝛ elegit ꝑ timoꝛe ductꝰ potiꝰ fideꝫ ꝗ̄ vitā ꝑdere coꝛpalem.et iō peccauit moꝛ taliter. Sic offendūt hodie multi ꝑ timo re arctati. Sicut ſi aliqͣs captꝰ a ſaracenis timēs ne occidat ab eis negaret fidē chꝛi. Sic ſi ꝓpter infirmitatē tuā vel filij tui ꝓ pter quā times moꝛteꝫ incurrere recurris ad diabolū:faciēdo fieri incantatiōes ꝛ ar tes magicas. Et ſicut fugias moꝛtē coꝛpo ris incurris anīe moꝛtē. O quot hodie ob cecant ꝑ timoꝛe. Et vide quanta cecitas. Nā moꝛs coꝛpis euitari nō pōt:ſꝫ differri Nō em̄ differt nō aufert:ꝛ tñ qͥlibꝫ fugit eā maxime qñ eſt peſtiſ in ciuitate ꝛc̃. Dic practice. Sꝫ moꝛtē aīe q̄ euitari pōt:pau ci fugiūt. Si leo intraret ciuitate vl lupꝰ qͥlbet fugeret/qͥlibet clamaret:ſed multi ſunt in ciuitate leones ꝛ vrſi ſpūales:q̄ de uoꝛāt aīas/ꝛ nullꝰ fugit/nullus clamat. Dic cōtra meretrices q̄ ſtant in hoſpitijs vel in apothecis ad vendendū:vt vendāt res hoibꝫ/ꝛ aīas diabolo. Infirmat quis ſtatim q̄rit medicū coꝛpis:ſed infirmat in anīa nūqꝫ curat. Iſto aūt timoꝛe dicunt q̄ nō obſeruan[illegible]ūnia oꝛdis ꝛ alia cerimo nialia ꝓpter co[illegible]s debilitatē vitandā.cuꝫ tñ paucis miniꝫ natura ꝯtenta ſit. Sa tis eſt ꝓpiꝰ fluuiuſqꝫ cereſqꝫ. Contra hos cōuenit illud Iob.vj. Qui timēt pꝛuinaꝫ irruet ſup eos nix. Iſto ſcd̃o timoꝛe ducti multi retrahunt ab ingreſſu religiōis:vel ingreſſu ab obſuantia religiōis timentes ne deficiāt:pſertim qꝛ vident aliqͣs ingre di religionē:ꝛ poſtea exire. Sed nō dꝫ qs timere ingredi apoſtolicū ſtatū timoꝛe iu dc. Uide. O magna cecitas. Nunqͥd mer catoꝛ ceſſabit a mercantijs:qꝛ videt aliqͣs ꝑdere vel ſubmergi vel derobari:ꝛc̃. Nun qͥd ceſſabit armiger:qꝛ videt mltos armi geros occidi in ꝑlio: Cur timoꝛ hic nō ter ret latrones.cur nō nauigātes.cur nō ꝓ mūdo laboꝛātes: Solū religioſos aut reli gionē ingredi cogitātes terret. Magna ce citas ē hoibꝫ. Ideo dr̄ Iob.vj. Qui timēt pꝛuinā ꝛc̃.vt ſupra. Pꝛuina ſignificat pe nitentiā q̄ fit in hac vita. Nix vero ſignifi cat penā infernalē ꝑs. Pluet ſup pctōꝛes ignis/ſulphur/nix ꝛc̃.ꝛ ſpūs ꝓcellaꝝ pars calicis eoꝝ ꝛc̃.et ſic in ſimilibꝫ:qꝛ talis ti moꝛ nō excuſat te:qꝛ potius debet hō oīa mala pati qꝫ pctō ꝯſentire. Extra.qͥd metꝰ cauſa.c.ſacris. Et ī decretiſ.l.di.c. Pꝛeſby teros. Talis ꝗ timoꝛ malus eſt. Nullꝰ em̄ timoꝛ pōt eſſe cadens in cōſtantē virū:q̄ ad pctm̄ ꝑpetrandū. Iō chꝛiſtꝰ repꝛobat hūc timoꝛē di. Nolite timere eos q̄ occidūt coꝛ pus:aīam aūt non pñt occidere. Sꝫ potiꝰ em̄ timete q̄ pōt ꝛ aīam ꝛ coꝛpꝰ ꝑdere i ge hennā. Mat.x.ꝛ Luc.xij. vbi ſic dicit. Di co autē vobis amicis meis ne terreamini ab his q̄ occidūt coꝛpus:ꝛ poſt hec non ha bent amplꝰ qͥd faciant. Oſtendā aūt vo bis quē timeatis. Timete eū q̄ poſtqꝫ occi derit:habet ꝑtātem mittere in gehennaꝫ. Ita dico vobis hūc timere. Nota. Nolite timere.ſ.taliter vt ex iſto timoꝛe faciatiſ cō tra deum:qꝛ ſic eſt timoꝛ humanus:alias eſſet timoꝛ naturalis.vc̃ q̄ ſup ꝛc̃. ¶ Ter tius timoꝛ eſt timoꝛ mūdanꝰ q̄ timet amiſſ ſio rerū mūdi que nimis amant:ꝓpter q̄s potius peccat qꝫ amittant. Iſte aut timoꝛ ꝓcedit ex nimio appetitu reꝝ tempalium. Uñ Greg.xxxj.moꝛal. Quiſqͥs enim exte rioꝛa que ꝛ nolēti ſubtrahunt appetit:ſua ſe ſponte extraneo timoꝛi ſubſternit. In fracta aūt virtꝰ eſt ꝯcupiſcētie terrene cō tēptus. Et ſic qͥlibet timoꝛ ex amoꝛe proce dit:iuxta illud. Eſtqꝫ timoꝛis calcar amoꝛ Hoc timoꝛe dicunt q̄ ꝓpt furtū excōican tur:ꝛ potiꝰ volunt excoicationē pati qꝫ re uelare.timentes ne ꝑdant famā vel res:ꝛ potiꝰ volūt ꝑdere aīam qꝫ rem vel famaꝫ: ſed ꝓmitto tibi ꝙ in fine ꝑdes vtrumqꝫ ꝛc̃ Sic ſi qͣs vnā rem ꝛ neſcit qs furatꝰ ſit cā timens ne illā ꝑdat:recurrit ad diuinato rem vt indicet ei furem:ꝛ ſic ne ꝑdat rem vult ꝑdere aīam:ꝛ offendere deum. Sic ꝗ

aliquis debitor conueniatur in iudicio a cre
ditore et delato sibi iuramento: iuret se nil
debere vel nõ tantũ ⁊c. peccat mortaliter.
Talis timor est malꝰ. O quot psternit et
detrudit in infernũ iste timor. Et vnde p-
cedunt furta / vsure / rapine / symonie: et
alie vsurpationes / piuria: nisi a timore ne
deficiãt sibi tpalia. De hoc ergo timore dicit
in. ps. Ibi trepidauerunt timore vbi non
erat timor. i. ratio timoris. Iste timor in-
ducit iudicẽ ad ferẽdã iniustã sniam ne. s.
displiceat vni parti. Iste timor inducit ad
uocatos ad patrocinandũ p causa iniusta.
Itẽ inducit barbitonsores ad radendũ in
dieb festiuis / et sutores / ⁊ corbiserios / ⁊
aromatarios ad vendẽdũ medelas corru-
ptas. ne scz pdãt. Itẽ mercatores ad vsu
ras ne pdant ⁊c. Item curiales ne pdant
fauorẽ ⁊c. Ideo dicit spũsctũs boi. Eccĩ.
vij. Noli qrere fieri iudex: nisi valeas vir-
tute irrumpere iniqtates: ne forte extime-
scas faciẽ potentꝫ: ⁊ ponas scandalũ in agi
litate tua ⁊c. ¶ Quartꝰ timor est seruilis
quo tantũ pena timet. De q dr Aug. Re
gnat in eo peccandi volũtas. ⁊ seqret opꝰ
si speraret impunitas. Et hic timor ẽ qdẽ
a spũsancto: sed non cũ spũsctõ. i. cũ gratia
spũsscti gratũ faciente. Iste timor bonus
est ⁊ vtilis per quẽ fit paulatim ↄsuetudo
iustitie. Nõ ãt sufficit ad salutẽ timor iste:
licet sit salutis pncipiũ ⁊ origo. Vñ si tãtũ
timore inferni qs fleret ⁊ de peccatis do-
leret. ⁊ sic ex hoc mũdo migraret: profecto
damnatꝰ esset. Vñ dicit textꝰ Aug. in. c.
Qui ex timore. Extra. de regl' iuris. Qui
ex timore facit pceptũ aliter q̃ debeat fa-
cere. ⁊ iõ iam nõ facit. Glo. q ex timore ser
uili. Nota exemplũ de illo scholari q dum
esset pe mortẽ flebat vberrime: ⁊ tandez
post mortem apparens socio: cũ interroga
ret an esset damnatꝰ. rñdit sic. Cũqz rur-
sus interrogaret: qre cũ sic amare fleuisset.
Rñdit. Quia timore potiꝰ pene q̃ amo-
re dei fleuisset. De hoc ergo timore dr. j. Io.
iiij. Timor nõ est in charitate: sz perfecta
charitas foras mittit timorẽ. Iste ergo ti
mor nõ sufficit ad salutẽ: cũ sit sine charita
te: introducit tñ charitatẽ sicut seta filũ:
vt dr Aug. de peniten. dist. ij. Sicut seta.
¶ Quintꝰ timor ẽ initialis: q pctm timet
⁊ dimittit: partim amore iustitie: partim
timore pene. De q Eccĩ. j. Et. ps. cx. Ini-
tium sapiẽtie timor dñi. ¶ Sextꝰ timor
est filialis q peccatũ timet: nõ rõne pene:
sed ne hõ a spõso separet: vel ne ipm offen-
damꝰ. De h timore dr in. ps. Beatꝰ vir q
timet dñm. Et supuenit hic timor filialis
cũ charitate ⁊ excludit timor suilis: iuxta
illud. j. Io. iiij. Timor nõ est in charitate
sed pfecta charitas foras mittit timorez:
qm timor penam habet. ⁊ loquit de timo-
re seruili: q excludit adueniẽte charitate.
cũ timore filiali p quem culpa remittit: iu
xta illud Eccĩ. j. Timor dñi expellit pctm.
Nam qui sine timore est: non poterit iusti
ficari. Et dicitur filialis: quia sicut boni
filij timent offendere pẽrz ne sibi displice
ant: nõ qdẽ rãtione pene: sic ⁊c. Vñ vsus.
Oderunt peccare boni: virtutis amore.
Oderunt peccare mali: formidine pene.
Quinimo magis debemus timere deũ q̃
patrem carnalẽ icõparabiliter: non solum
quia maiorẽ penam põt nobis deꝰ inferre
q̃ pater qd ptinet ad timorez seruilẽ: sz qr
maius bonũ potest nobis cõferre. Itez qr
magis sibi tenemur q̃ patri: q: plus fac
nobis deꝰ q̃ pater. Quid facit pater aut
mater i generatione filij: nisi actũ turpem
⁊c. ⁊ recedunt: sz deus format corpus: lini
at mẽbra: cõponit organa: creat aiam ⁊ in
fundit ⁊c. Ideo Iob. x. Manus tue dñe
fecerunt me / ⁊ plasmauerũt me totum in
circuitu. Et ifra. Nõne sicut lac mulsisti
me: ⁊ sicut casum me coagulasti: Pelle et
car. vestisti me ⁊c. Itez deus ↄseruat nos
in vtero ne suffocemur. Facit nos nasci de
vtero: tribuit lac matri ⁊c. Ipse ergo ẽ ma
gis pater noster q̃ parentes carnales. Vñ
Mat. xxiij. Patrem nolite vocare vobis
super terram: vnus est enim pater vester
q in celis est. s. quantũ ad formationẽ cor-
poris ⁊ creationẽ aie. Hoc ergo timore filia-
li debemꝰ ipm timere: qr sic beati erimus
iuxta illud. ps. Beati oes qui timẽt dñm.
Glo. timore filiali. Item alibi. Dedisti he
reditatẽ timentib nomẽ tuũ dñe ⁊c. Sed
hodie pauci hũc timorẽ habẽt: qr plꝰ time
tur hodie hõ q̃ deus. Plus timet pditio
vnius ducati q̃ pditio paradisi. Plꝰ obe-
ditur preconi regis vel dñi q̃ chri. Ideo
conqueritur deꝰ ↄtra nos dicẽs. Filiꝰ hono-
rat patrẽ et seruꝰ dñm suũ. Si ergo pater

ego sum: vbi honor meus? Et si dñs ego sum: vbi est timor me⁹ dic dñs exercituū. Malach. j. ca. Nota hic quantū timet hō seu siue rex siue impator mare turbatū qñ nauigat zc. z tñ vna creatura dei e: qñtuz ḡ debet hō timere deū q̄ est creator: dñs z pceptor ois creature? Jō Hiere. x. Quis nō timebit te o rex gentiū. Quantū autē iste timor excellentez faciat hoiem: probat scriptura dicēs. Quā magn⁹ q̄ inuenit sapientiā z scientiā: sed nō est sup timentem deū. Timor dei sup oia supposuit. Beat⁹ hō cui donatū est habere timorem dei zc. Ecci. xxv. z c. ¶ Septim⁹ timor ē reuerētialis: q̄ nō iam pctm timet: sz pater in reuerentia habet: hic oia facit ad honorem patris. Et timor iste retrahit hoiem ne ve lit equari illi quē reueret: sicut si rex veniētis vellet sedere in scamno tuo. tu statum surgeres: nō quidē timore pene nec culpe: sed timore reuerentie. hic timor fuit z est in christo: erga patrē: iuxta illd: Replebit eū spirit⁹ timoris dñi. Esa. xj. Jtē etiā angeli timēt isto timore: iuxta illd. Tremūt videntes angeli versa vice mortalium zc. Oēs alij timores deficiūt: z iste sol⁹ remanet in patria: iuxta illud. Timor dñi sctūs pmanet in seculū seculi. Hoc ḡ timore timet nūc deū beata Cita in gloria existēs. In vita ṽo pñti existens timebat timore filiali: et ideo merebat tunc laudari: sic in themate dicitur: q̄ aūt in presenti vita beata Cita deū timore filiali timuit: ostēditur quadruplici signo

Primū signū est castitas ṽginalis
Scdm est charitas diuinalis
Tertiū est beniuolētia pximalis.
Quartū est pseuerantia finalis

¶ Primū ergo signū est zc. Nota triplicē castitatē scz matrimonialis: et hec est bona. Vñ vt dicit. xxxj. dist. Nicena synod⁹. Pannuti⁹ honorabiles psessus est nuptias z castitatē dicens esse cū ppria coiuge cōcubitū. Scda castitas ē vidual: z hec ē melior. j. Tim. v. Viduas honora: q̄ vere vidue sūt. Et infra. Nā que in delitijs est: viuēs mortua est. Tertia est virginalis: et hec ē optia. Vñ Beda. Bona ē castitas cōiugalis: melior ptinentia vidual. optia pfectio virginalis. Hoc ḡ pciosissima est quanto rarissima. Vñ Apoc. iij. Habes pauca noia in Sardis: qui nō coinquinauerūt vestimenta sua: z ambulabūt mecū in albis: q: digni sunt. Nota Sardis fm interptationē hebraicā interpretat princi patus pulchritudo: z significat ṽginitatē que in gradibz castitatz obtinet principatū: vt dixi. Horū ḡ. i. virginuz sunt pauca noia: q: pauci sūt veri virgines q̄ nō coinquināt vestimēta sua: id est corpa sua luto luxurie. Et paucissimi sūt q̄ vel mente nō sint coinqnati. Ideo subdit. Et ambulabūt mecū in albis. i. in vestibz innocētie. Hanc ḡ ṽginitatē excellenter habuit btā Cita. Vñ nō casualiter: sed diuino presagio z nutu vocata fuit Cita q̄ idē significat q̄ virgo: q: ṽginitate pura mente ferē natura erat. Nota hic de ei⁹ humili origie zc. q: vt dr. j. Cor. j. Videte vocationem vr̄am frēs: q: nō multi sapiētes fm carnē: nō mlti potentes: nō multi nobiles: sed q̄ stulta sūt mūdi elegit de⁹: vt cōfundat sapiētes: z ifirma mudi elegit de⁹ vt pfundat fortia zc. j. Cor. j. Quia āt difficile ē sine maria diligētia ṽginalē mūditiā pseruare: iō cauebat diligent ne p ianuas sensuū suoz aliqd noxiū in domū pscientie introiret. Unde seruabat oculos ab illicitis aspectibz: sciens illd quod Hieremias in psona pctoris loquēs ait. Ocul⁹ meus deprédat⁹ est aiaz meā. Treñ. iij. Vñ z Augu. in regula: z habet in decret. xxxij. q. v. Nec solo tactu affectu: sz aspectu qq z affectu appetit z appetit pcupiscētia feminarū. Nec dicatis vos habere aios pudicos si habeatis oculos impudicos: q: impudicus ocul⁹ impudici cordis est nunci⁹. Seruabat aures ab varioz verboz z detractionū auditu. delectabat ṽo verba dei audire: vtpote philocapta de deo: iuxta illud. Qui ex deo est verba dei audit. Joā viij. Seruabat os ab ihonestz ṽbis et smōibz ociosis: sciens illud. Corrūpūt bonos mores colloqa mala. j. Cor. xv. Seruabat gustuz a cibo z potu inordinato: sciens q̄ gula mater sit luxurie. z ecōtra. Sine cerere z baccho friget ven⁹: z ipossibile esse sine abstinētia ptinentiā pseruare: q: ex vicinitate mēbroz cognoscit vicinitas vitiorū: vt ait Hiero. Denicq totū corpus magna pnia affligebat vt hūili⁹ aie obsuiret. vnde coctū quid raro comedebat. Aquaz

solam, sepe bibebat. Facies eius pallebat abstinentia: sed mens diuinis desiderijs estuabat. Sepi⁹ dormiebat in terra: semꝑ nudis pedib⁹ ambulabat. Funem circa lūbos sup nudā carnē portabat: qz tam valide stringebat ꝙ sicut post mortē eius compertū est/caro excreuerat sup funem/et in locis plurib⁹ apparebat caro lacerata. Nota etiā hic ꝙ semel dum puella i domo patroni moraref: tentata fuit a quodā patroni cōfamulo: cui⁹ vultū se defendens lacerauit z nimis adeo tenuit: ꝙ ꝺ cetero amplius nō ausus est facere. Moraliter: sic debent facere mlieres: qz pro castitate seruanda debent se oi periculo eximere: et si ꝓprie nō suppetunt vires acclamare: sicut Susanna fecit. Daniel. xiij. Vn̄ etiam si clericū aggredientē ꝑberaret mulier non esset excōicata: qz vim vi repellere licet. ff. de iusti. z iure. l. Ut vim. cū moderamine tn̄ inculpate tutele. l. j. C. Unde vi. z hoc notāt canoniste in. c. si vero. j. §. Si ꝓ clericū. ꝺ sen. ex. Nota ꝯtra illā monialem q̄ cū violata fuiss3 a quodā viro: z abbatissa eam redarguēs obiurgass3/ cur nō clamasset, rn̄dit. Ne frangere silentiū. Item nota cōtra illā mulierē in cuius domū intrauit quidā philocap⁹ ꝺ filia sua causa fornicādi cum ea. Cui mater z filia cōsenserūt timore mortis: quaz ille matri minabaf: sic ipsamet mater mihi retulit zc. Et sic pars primū. ¶ Scd̄m signum timoris filialis eius est charitas diuinalis. Nā feruētissime deum ardebat adeo ꝙ sepius in orōne posita a corporeis sensib⁹ rapef. Interdū post multas lachrymas subleuatis i celū oculis videbaf sibi interesse agminib⁹ angelorū. Ut aūt vacaret cōtēplationi quietius ingrebat solitariū locū infra domū: z ibi frequenti⁹ ꝑnoctabat: vbi ab his q̄ domi erāt sepe tanta lux videbaf in nocte: q̄si sol fulgentissim⁹ oriref: ex q̄ innuebaf ꝙ ibi auctor luminis christ⁹ vel angeli ipsaz ꝯsolabaf. Surgebat omi nocte ad matutinas/ z qn̄ poterat ibat ad ecclesiam sancti Frigdiani q̄ sita erat ꝓpe domū suam: vbi cū magna deuotiōe matutinaꝝ officiū audiebat: z cū magnis lachrymis z gemitib⁹ Deniqz ad crucifixū tanto estuabat ardore: vt tota ad eius aspectū liqfieret. vn̄ an crucē quādā q̄ pre venustate in diuersorio cemiterij/ prefate ecclie posita erat: sepius orans liq̄fiebat in amore ipsi⁹: et dn̄icam passionē cordetenus recensebat: nec poterat ab ipsi⁹ ꝯteplatiōe auelli. etiā cū obiurgationib⁹ custodis ecclie. Sic etiā erat vehemēter intenta circa celebrationē festiuitatū z ecclīaꝝ visitationē. Vn̄ cū semel i festo Magdalene accederet ad ecclīā suā q̄ sita erat in solitudine q̄dā q̄ cerbaria nūcupaf: q̄ distat a citate luchana: ꝑ decē miliaria applicuit illuc i fine dei postposito metu guerre q̄ tūc erat inter luchanos z pisanos: adeo vt pleriqz expoliaref in via. Cū g̅ btā Cita applicuiss3 illuc: inuenit fores ecclie clausas ꝓpf guerram. Cūqz ibidē se posuisset sub diuo adorādū cū cereo i manib⁹ quē ad honorem gliose Magdalene portauerat accendēdū: intm ibidē oratiōi vacauit pre forib⁹/ donec ꝑ lassitudine corporis dormire icepisset. Interim cepit magna tēpestas vētorū z pluuiaꝝ excrescere Demū facta aurora surrexit virgo a somno/ z inuenit portas ecclie apertas nullo ibi existente z cereū in manu ei⁹ accensu3. At illa ecclīam ingrediēs orōni vacabat quā orantē sacerdos ecclie cum plurib⁹ adueniēs reperierunt admirātes de tanto miraculo. Aliud etiā miraculu3. Nota qz cū quadā vice ipsa fuisset ad visitādū ecclīaz scti Petri ad grad⁹: q̄ est vltra ciuitatē pisanā quinqz miliarib⁹ ꝟsus mare: tandem cōpleta visitatiōe reuertebat Luchas. Cūqz a plurib⁹ inuitaref hospitio: vtpote pre itinere lassa z ꝯfecta ieiunio nō acqeuit: sed ꝯtinuabat iter suū/ nō trepidās noctē nec corpis lassitudinē/ tandē pre nimia lassitudine fatigata z fame deuicta ꝓpe fontē quēdā pausauit circa ꝑmā galloꝝ cant⁹. Cūqz pene iā caro lassa deficeret/ cepit os modica aqua ꝑfundere. Et ecce apparuit ei btā ꝟgo in forma mulieris honeste salutās eam z dicens. Vulcis ne venire q̄ voce audita tanta fortitudo corpis z cōsolatio mētis secuta est: ꝙ Rn̄dit. Libenter volo venire. Eūtes g̅ parif denocte puenerūt ad pontē quēda cui⁹ ianua more solito clausa vltro apta est eis. Et transeūtibus illis iterū vltro clausa ē. deinde venientib⁹ eis ad portā ciuitatis Luchane inuenerūt eā clausam: s3 statim vltro apta est eis. Et cū venissent ad domum cum clamasset ad

sanitā dom⁹ ꝛ fuisset aperta: virgo gl'iosa Maria statim disparuit. O felix ancilla chr̄i q̄ meruit ꝟginis gl'iose honorꝭ comitatu ꝛ colloq̄o ꝯsolari. Alia vice dū aduesperascēte die sabbati iret ad eccl'iā sancti angeli ad montē q̄ distabat a ciuitate Lucbana sex miliarib⁹ cū iret pedester ꝛ tardo gressu: ꝑuenit tn̄ illū equestrē q̄ q̄si curren do preibat. ¶ Tertiū signū ꝛc̄. beniuolentia ꝓximalis. Nā erga ꝓximos mirabilem beniuolentiā gerebat/adeo ꝙ totis virib⁹ nitebat̃ anq̄ ptermitteret paupem: q̄n ei elemosynā ꝓut poterat largiret̃: cui⁹ beniuolētie merito diuina bonitas dignata est miraclo℞ testimonia ꝓhibere. Vn̄ semel cū paupꝫ peteret elemosynā ab ea: illa vero anxia nō haberet in promptu/q̄dnam necessitatē patienti tribueret ꝑmeditate pa⁴rumper q̄dnam posset illi tribuere hausit aquā de puteo ꝛ sibi dedit. Sed o mirabilis de⁹ statim aqua in vinū ꝯuersa est adeo ꝙ paupꝫ bibens dixit. Nūq̄ se tale ꝛ tā suaue vinū bibisse oib⁹ dieb⁹ vite sue. Sic etiam diligētissime studebat circa pauperuꝫ curam ꝛ infirmo℞: vt sibi cibaria vestesq̄ subtraheret/et paupib⁹ et egenis captata opportunitate largiebat̃. q̄s etiā sepi⁹ ꝑsonaliter visitabat. Semel etiam tp̄e famis euacuauit arcam dn̄i sui plenam fabis: vt paupib⁹ subueniret: q̄ ad ipsam tanq̄ matrē recurrebāt. Postmodū ꝟo cū dn̄s: hoc nesciens fabas illas vendidisset/inuenta est archa plena fabis: sicut erat prius hoc deo oꝑante in sue testimoniū sctitatꝭ. Hic totū exēplū. Mlr̄ erḡ timēs ꝛc̄. ¶ Quartū signuꝫ est ꝛc̄. ꝑseuerātia finalis. Quid prodest eīn naui totū iter egisse: ꝛ ꝑ varios casus innumerasq̄ ꝓcellas cucurrisse: si cū est ꝓpe portū rumpit̃ ꝛc̄. Quid ꝓdest eūti romā si vsq̄ ad romā sospes veniens cū in porta pedem hꝫ occidit̃. Quid ꝓdest agricole/si arbores fructifere dūꝫ temp⁹ maturatiōis aduenerit arescūt: ꝛc̄. Vn̄ Bern̄. dic̄ ꝙ inter ceteras ꝟtutes sola ꝑseuerātia coronat̃. Mat. x. ꝛ. xxiiij. Qui autē ꝑseuerauerit vsq̄ in finē hic saluꝰ erit. Beata ḡ Cita sp̄ ꝑseuerauerit in sctitate vite vsq̄ ad morte. Nota hic de btō fine ei⁹. Cū em vitā sanctissimā duxisset vsq̄ ad sexagesimū circiter annū cepit infirmitate q̄dā infirmari q̄ ingrauescēte mēbra tenuiua ad lectū deducta ceperūt a suo vigore deficere: tandē oculis ꝛ mente eleuatis in celuꝫ manib⁹ cancellatꝭ sacramēto℞ eccl'iastico℞ robore ꝑmunita/nulla doloris vel angustia vestigia ꝑferens migrauit ad dn̄m circa annos dn̄i. M. cclxxviij. In cui⁹ sanctitatꝭ testimoniūꝫ dignat⁹ est dn̄s tria signa mōstrare. Primo q: in obitu eius stella ꝑfulgida quaꝫ ne solis claritas occultabat apparuit. Scđo q: eadem hora pueri nullo reuelāte: sꝫ diuino nutu inspirante clamare receperūt dicēres. Eam⁹ eamus ꝛ curram⁹ ad eccl'iam sancti Frigdiani: q: mortua est sctā Cita. Tūc ꝯcursus populi ꝯtinuatim⁹ aduenit adeo ꝙ eccl'ia scti Frigdiani ꝛ claustrū ꝑgrande nō caperet ꝑsonas illuc cōtinue aduentātes: ita vt etiam platee adiacentes adimplerent̃. nec potuit corp⁹ ꝑ multos dies tradi eccl'iastice sepulture pre m̄ltitudine ꝑpl'i ip̄m certatim ꝯtingere cupientes. Tertio q: multa miracula diuina bonitas operata est meritꝭ sancte sue. Nā ceci illuminati sūt. Claudi gressum receperūt. curui erigunt̃. febricitātes sanant̃: ꝛ multa alia miracl'a facta sūt. Ultimo nota miraculuꝫ de suspenso eius meritꝭ liberato: quod ꝯtigit i ciuitate Capue ꝛc̄. Mulier ergo timens deū/ipsa laudabit̃. Deo gr̄as Amen.

¶ In festo scti Petri marty. ordinis ꝑdicato℞. Ser. XXXIX

Coronabitur q̄ legitime certauerit. ij. Tim̄. ij. Pro declaratiōe sciendū ꝙ anq̄ ꝑmi parētes nr̄i trāsgressi essent mādatuꝫ dei nullū inimicū habebāt: q: sic volūtas co℞ erat subdita deo ꝑ virtuteꝫ originalis iustitie. sic sensualitas rōni: ꝛ corp⁹ anie: et aialia hoi. Hec est rectitudo in q̄ creat⁹ est hō. De q̄ Eccs. vij. Deus fecit hoiem rectū. Post trāsgressionē aūt mādati: incurrit repugnantiā sui in seip̄m ꝛ aialiū rebellionē ꝛc̄. Nā statim deserēte eos gr̄a ꝺ corpo℞ suo℞ nuditate ꝯfusi sūt: ꝛ senserūt motū inobedientꝭ carnis sue tanq̄ reciprocaꝫ penā inobediētie sue. ꝺm Tho. in pte. j. q. xcv. ar. j. Et etiā aialia fuerūt rebellia hoi post pct̄m i penā pcti ꝺm Tho. in. j. parte

q.xvj.ar.j. Ad idē vide Aug.xiij.ō ciui. dei. Ideo Job.vij. Quare posuisti me cōtrariū tibi/z factus sum mihimetipsi grauis: Et nota q̄ h̄ fuit iustissimū: vt p̄ que peccauit p̄ hec z torqueret. Sap.xj. Sic q̄ ipse fuit rebellis deo. sic iustitia exigente creature facte sūt rebelles ipsi hoi. Propt hoc dr̄ Sap.xvj. Creatura eīm tua tibi factori deseruiēs exardescit in tormentū aduersus iniustos. Et tūc q̄ incurrim⁹ multos inimicos ɔtra quos oportet dū sum⁹ in via bellū cōtinuū exercere. Iō dicebat Job. Militia est vita hois sup terrā: z sicut dies mercenarij dies ei⁹. Job.vij. Nota mercennarij: q̄ si bn̄ laborat p̄miat: q̄ coronat in glīa zc̄. z hoc in sero.i.in morte Heb.ix. Statutū ē hoib⁹ semel mori. Et ponit h̄ iudiciū Mat.xx. Cum aūt sero factū esset zc̄. Iō dr̄ thema. Coronabit zc̄

¶ Pro fundamēto finonis q̄ est de p̄missiōe glorie illis q̄ resistunt tentatiōib⁹. oritur questio theologicalis. ¶ Querit. Vtruz de⁹ debuit p̄mittere hoiem a diabolo tentari. Arguit q̄ nō. Actus certior p̄ferendus est actui min⁹ certo. Sed act⁹ innocētie est certior q̄ actus tentatiōis. igit. de⁹ nō debuit p̄mittere hominē a diabolo tentari. In oppositū: de⁹ magis debuit p̄mittere alicui aliqd a q̄ accepit maiorē glīaz: q̄ ipse deus ē summū bonū: qd̄ est sui p̄i diffusiuū: q̄ mittere in statu in quo nō accipit gloriā: sed homo resistendo tentatiōi accipit maiorē gloriā q̄ si nō tētaret. pt3. magister sententiaꝝ.ij.di.xxiij.c. non esset laudabile homini si ideo bene viuere poss3 quia nemo male viuere: suaderet q̄ debuerit etiā pt3. Aug.li.vij. de ciui.dei.c.iij. dicit deus sic administrat res vt eas ꝓprios motus agere sinat. Iō tam hoiem q̄ diabolū ɔstituit in libertate arbitrij. Ideo q̄ diabolus vult hoiem tentare/de⁹ debuit p̄mittere hoiez a diabolo tentari. Et sic q̄stio manet ꝓ vtraq̄ p̄te dubia. Ad q̄stiōez respondendū est fm̄ Bona. sup.ij. senten. dist.xxiij.ar.j. q̄ deus debuit p̄mittere hoīminē a diabolo tentari. Et h̄ ꝓpter tria

Primo ad ꝓbitatis ꝓbationē

Scd̄o ad iniq̄tatis correctioīē

Tertio ad hūilitatis eruditionē

¶ Primo eīm tentat homo ad probitatis probationez. Scholaris de nouo intrans scholas tentat de patientia. Miles de cōstantia. Sic deus inexpertos ꝓbat z experitur p̄ multas tribulatiōes. Sic deus tentauit Job p̄ sathanam dissipans oēm substantiaz eius. Etiā Abraam in imolatiōe filij: z fidelis inuentus est. igit. ¶ Scd̄o tentat homo ad iniq̄tatis correctionē. Nā aurifaber mittit auꝝ in testam vt p̄ ignez clarificet z purget a mixtura. Sic per tentationes et tribulationes purgat animas a peccatis. Unde hec est ratio quare sancti martyres aliqui maximam lesionem tormentorum senserunt: quia per hec peccata venialia si que habuerunt diluerunt z eorum meritum z coronam auxerūt. ps. Posuisti tribulationes in dorso nostro transiuimus per ignem z aquaz/z eduxisti nos in refrigerium. igitur. ¶ Tertio tentatur homo ad humilitatis eruditionem: quomodo quis posset proximo suo tribulato compati: qui nunq̄ tribulationem gustaset? nam christus ex his que passus est didicit humilitatem et compassionem: nisi enim tentaremur propter defectuz nostre cognitionis z experientie de nobisipsis superbiremus. Ideo deus permisit hominem a diabolo tentari. Et ad argumentū dicitur q̄ licet actus innocentie sit certior tamen maior in gloria eterna. Iuxta verba preassumpta: z sic de alijs. Nota ergo q̄ in hoc mundo habemus quinq̄ bella in quibus vincentibus datur corona zc̄.

Primum bellum habemus contra intellectum nostrum: qd̄ vincimus p̄ simplicem credentiam.

Secundum bellum est contra voluntatem: et istud vincimus per humilem obedientiam.

Tertium bellū est ɔtra carnem: z istud vincim⁹ p̄ puram cōtinentiā

Quartū bellū est ɔtra diabolū: z istud vincim⁹ p̄ clarā seu verā sapientiā

Quintū bellū est cōtra mundū: z istud vincim⁹ p̄ firmā patientiā

Omnibus his modis beatus Petrus fuit victor. Ideo dicit thema de eo: Corona bitur qui legitime certauerit zc̄.

¶ Dico primo zc̄. Bellum contra intellectum nostrum declaro. Naturalis intellectus semper querit ratiōnē rei mirabilis Unō dicitur in.j. Metha. q̄ Propter ad

mirari ceperunt/phi phari. Rō q2 intellectus naturaliter appetit scire. scire autē est rem per causam cognoscere. Et ideo semp intellectus querit causam rep presertim mirabilium. Et nūq̄ quiescit intellect⁹/donec ptingat ad cognitionē cause effectuū3 q̄s cognoscit. Declara hoc per Tho. j. ij. q. iij. ar. vl. Et pone exempla in practica in q̄li bet scientia. Item exemplū in eclypsi solis. Ideo Dauid. Mirabilia testimonia tua: ideo scrutata ē ea aia mea. Quomō nihil tam extraneū z mirabile est intellectu nostro q̄s secreta fidei. Datur exemplū d̄ trinitate zč. Item de incarnatiōe christi zč. Item de sacramēto eucharistie zč. Item de resurrectiōe futura zč. que videt impossibilis fm naturā. z ideo intellect⁹ noster naturaliter refugit credere. Ecce ergo bellum intellect⁹/in quo bello multi succumbunt: sicut sunt illi qui aut nolūt omnino credere aut dubitant. Dubius aūt in fide infidelis est: de hereticis. c. j. Ideo scriptura. Aspicite in gentib⁹ z videte z admiramini z obstupescite: quia opus factum est in dieb⁹ nostris: q̄d nemo credet cum narrabitur Abacuc. j. Et loquitur de opere filij dei. Nemo credet supple nisi p gratiā spiritussancti. j. Cor. xij. Nemo pōt dicere dominus Jesus/nisi in spiritusctō. Itē Esa. liij. Dñe quis credit auditui nr̄o? De isto ergo bello habet victoria p simplicem credentia3: dicēdo. Domine intellect⁹ meus refugit credere zč. sed q2 vos dñe dicitis. ideo credam. Nam et parentib⁹ meis credo: quod sim fili⁹ eorum: non ergo minus debeo credere vobis in his que dicitis q̄s parentib⁹ meis. Item cuilibet artifici creditur de arte sua Aristo. de phia. Galieno de medicina. Justiniano de legib⁹. Notario de instrumēto. Pellipario de arte sua. z sic de singulis zč. Cur ḡ christo non creditur? zč. Stult⁹ esset ille qui non crederet esse alia regna et alias ciuitates in mūdo preter suam: eo quia nō vidit eas: cum ab alijs referatur qui viderūt. Sic in pposito multi testati sunt de alia vita: eo q2 viderunt z cognouerūt eam: sicut christus patriarche/pphete/apostoli/doctores/martyres zč. Nota similitudinē quā ponit Gregorius in iiij. dial. in pncipio. Et Apls. Destruentes oēm altitudinē extollentē se aduersus scientiā dei/ et in captiuitatē redigentes oē3 intellectū in obsequiū christi. ij Cor. x. Ex tali victoria dat a deo corona. De qua Apoč. xij. Mulier amicta sole: et luna sub pedib⁹ eius: z in capite eius corona stellap duodecim. Nota mulier. i. aīa. Amicta sole. i. christo vl. i. gloria. Et luna. i. scientia phie sub pedib⁹ eius: q2 non curat de ratiōib⁹ phie in his q̄ sūt fidei. Ambro. Tolle argumēta vbi fides queritur. Dic aliqua argumēta fm regulas phie presertim in sacramento eucharistie. Vide in sermonib⁹ de articulis fidei. sermo. v. parte. j. Colos. ij. Videte ne quis vos seducat per phiam z inanem fallaciā zč. Stellap. xij. i. xij. articulop fidei: fm q̄ fuerunt xij. apli: qui articuli continent in Credo: quop sex ptinent ad diuinitatē: sex ad humanitatem. Primus de diuinitate circa essentiā dei: Credo in vnū deu3. Secund⁹ est circa diuinitatē psonaru3. Tertius circa opus creatiōis. Quartus circa opus iustificatiōis. Quint⁹ circa opus glorificatiōis animap. Sextus circa opus glorificatiōis corpop. Circa humanitatē. Primus est de incarnatiōe. Secūd⁹ d̄ natiuitate. Terti⁹ de morte. Quart⁹ de descensu ad inferos. Quint⁹ de resurrectiōe christi Sextus de ascensiōe. Vel dic q̄ incarnatio z natiuitas sunt vnus articul⁹: z tunc sextus articul⁹ erit d̄ aduentu ad iudiciū. De ista corona dicit Apls. Bonum certamen certaui/ cursum ɔsumaui/fidem seruaui: in reliquo reposita est mihi corona iustitie zč. ij. Tim. iiij. In isto bello habuit victoriā beat⁹ Petr⁹ marty: zč. Dic quō puer existens ɔfudit patruū suum dicēs: Credo zč. Itē quando videbat corp⁹ christi fidei calore succēsus orabat di. Dñe da mihi gratiā/vt moriar p te z p fide tua: sicē tu pro me mortu⁹ es. Desideriū anie tribuisti ei dñe zč. Item insistēte eo semel in quibusdā disputatiōib⁹ z grauib⁹ hereticorum ɔflictiōib⁹: cepit mens ei⁹ postea de aliquib⁹ articulis propulsari: s3 ad oratiōnem recurrēs audiuit vocem di. sibi. Ego rogaui p te Petre/vt nō defi. fi. tua. z ɔsurgens a leui sopore sensit continuo illū ambiguitatis scrupulū recessisse. ideo pōt dicere cu3 aplo. Bonū certamē certaui cursum cōsumaui/ fidem seruaui zč. vt supra

babet. Moraliter dicatis quolibet mane et sero. Credo vt vincatis istud bellum etc. Credo creditur ad iustitiam: ore autem confessio fit ad salutem etc. Ro.x. ¶ Secundum prelium est contra propriam voluntatem: quia voluntas inclinatur contra ea que deus mandauit. Licet enim deus mandata nobis dedit: tamen non vult cogere liberumarbitrium. Deus ab initio constituit hominem: et reliquit eum in manu consilij sui. Glo. i. in libertate arbitrij. Eccl. xv. In hoc bello multi succumbunt etc. tam arduum est. Gen. viij. Sensus et cogitatio humani cordis prona sunt ad malum ab adolescentia sua. Victoria autem habetur per humilem obedientiam. Dicendo domine voluntas mea me inclinat ad superbiam etc. quia vos precipitis humilitatem Ideo volo humiliari etc. Sic de ira, de luxuria, auaritia, et sic de alijs. Qui amat animam suam id est voluntatem perdet eam. Et qui odit animam suam in hoc mundo: in vitam eternam custodit eam. Joan. xij. Ex hac victoria meremur coronam. Auctoritas. hoc habet pro certo omnis qui colit te: quia vita eius si in probatione fuerit coronabitur. Tob. iij. Beatus vir qui suffert etc. etc. Jaco. j. In isto etiam bello beatus Petrus habuit victoriam. Non solum enim obediuit preceptis dei: sed etiam consilijs euangelicis. Si vis perfectus esse etc. Mat. xix. Ideo intrauit ordinem predicatorum. Hic quomodo etc. Et quam humiliter obediens fuit mandatis prelati custodiendo portam: et reliqua officia faciendo etc. Et quia ipse obediuit deo. ideo deus obediuit sibi in miraculis. Hanc etiam excellentiam habes obedientia: vt patet Josue. x. Non fuit ante et postea tam longa dies obediente domino voci hominis etc. Et Joan. ix. Si quis dei cultor est et voluntatem eius facit hunc deus exaudit. Hic hic de miraculo eius: quando fecit obmutescere hereticum etc. Item de nube miraculose adducta pro populi consolatione. Nota etiam quando restituit pedem illi iuueni: qui perdiderat sibi pedem cum gladio: eo quod cum eodem percusserat matrem. Moraliter debetis obedire deo etc. Econtra de continentibus obedire deo etc. De quibus dicit deus ad Samuelem j. Regum. ij. Quicunque honorificauerit me: glorificabo: qui autem contemnunt me: erunt ignobiles etc. ¶ Tertium bellum est contra propriam carnem. Hic practice etc. Ideo Gal. v. Caro concupiscit aduersus spiritum: spiritus autem aduersus carnem. Sed vincitur per puram continentiam vel penitentiam: sicut equus quando ei aufertur annona humiliatur etc. alias proiciet te in lutum etc. Ex hoc triumpho meretur bonam coronam. Auctoritas. Sap. x O quam pulchra est casta generatio etc. Et sequitur. In perpetuum coronata triumphat. Nota. Cum charitate. multi sunt casti cum timore perdendi famam, vel pene etc. Talis castitas non est pulchra. Mentem impudicam facere non casus solet: sed cum charitate quando amore dei etc. Sunt igitur quidam casti cum timiditate id est pauore. Quidam cum tumiditate: id est superbia. Quidam vero cum charitate. Vide supra in sermo. beate Barbare. qui incipit. Confiteor tibi domine rex. parte. j. Istam victoriam habuit beatus Petrus qui semper seruauit virginitatem cum magnis abstinentijs et asperitatibus. Unde cantat ecclesia. Carnem afflixit iugiter in labore multiplici: viam sequens humiliter patris sui Dominici etc. Propter hoc deus fecit sibi gratiam quod tactu suo curabat infirmos etc. Hic exemplum de filio domini Gonfredis comitis: qui patiebatur tantum tumorem gutturis: quod nec loqui poterat, nec spirare: et ad tactum cappe beati Petri curatus est. et sic etiam de curatione patris eius etc. Ideo possumus dicere de eo. Omnis turba querebat eum tangere: quia virtus de illo exibat, et sanabat omnes. Lu. vj. Nota hoc miraculum de panno tunice eius proiecto in ignem et non combusto: sed potius ipse pannus ignem extinxit. Cum autem hereticus quidam pannum sue tunice in ignem proiecisset statim combustum est. et hoc fuit in signum sue castitatis pro cuius virtute fuit conseruatus illesus ab igne luxurie. Moraliter etc. Hec est voluntas dei: sanctificatio vestra. j. Tessa. iiij. ¶ Quartum bellum est contra diabolum: qui numquam cessat etc. Ideo Petrus. Fratres sobrij estote et vigilate. j. Pet. v. Vincitur autem per veram sapientiam dupliciter. Primo in se. Secundo in alijs. Primo in se expellendo tentationes diabolicas. Et ab alijs sicut miles qui bene custodit castrum meretur salarium: sed plus meretur ille, qui acquirit regi alia castra etc. Talis etiam victoria meretur coronam. Auctoritas. Pascite qui in vobis est gregem dei: non coacte, sed spontanee secundum deum: non turpis lucri gratia: sed voluntarie: vt cum apparuerit princeps pastorum percipiatis immar-

ectibilez eterne glorie coronam. j. Pe. v. Istam victoriam habuit beatus Petrus Quando em̄ fuit magnꝰ studuit in theologia ⁊ incepit p̄dicare. O quot castra acq̄sivit christo. Prio em̄ acq̄siuit castruz corporis sui: dicit papa ꝙ nūq̄ peccauit mortaliter. Vn̄ cantat eccl'ia. Petrꝰ flos pulchritudinis ⁊ virtutis sacrariū: nullū mortalis criminis sensit vnq̄ cōtagiū. Acq̄siuit etiā multa castra christo q̄ erant diaboli. s. supbos/luxuriosos ⁊c̄. Dic hic exemplū de nube adducta cōtra estum solis q̄d fuit insignū gratie quā p̄dicando infundebat ꝯtra estum vitioꝝ. Dic hic etiā exemplū de illo heretico acutissimi ingenij: qui effectus est mutus ad oratione͂ bti Petri. Item dic exemplum de illo lusore nomie Roba. qui ꝓpter desperatione͂ fuit effectꝰ demoniacus: ⁊ tande͂ fuit liberatꝰ in vtroq̄ hoie merito beati Petri martyris. Jō cantatꝰ de eo. Predicator feruidꝰ fidei zelator circuit itrepidus heresum damnator: vitioꝝ rigidus semꝑ expurgator: veritatꝫ lucidus doctor ⁊ amator ⁊c̄. Moralit' instruimur vt doceatis filios ⁊ frātres viā salutis ⁊c̄. Auctoritas. Rectore͂ te posuerit noli extolli curā illoꝝ habe. Et infra. Et accipies coronā. Eccl'i. xxxij. c. ⁊c̄. ¶ Quintum bellū est ꝯtra munduz: q̄ bellat cōtra nos infirmitatibꝫ/paupertatibꝫ/et aduersitatibꝫ. Jō chr̄s. In mūdo p̄ssuraz habebitis: sꝫ cōfidite ego vici mundum. Jo. xvj. Vincit aūt ꝑ firmā patie͂tiā. Ex h̄ meret coronā. Auctoritas. Esto fidelis vsq̄ ad morte͂ ⁊ dabo tibi coronaz vite. Apoc. ij. Istā victoriā habuit b. Petrꝰ: qꝛ fuit patiens i martyrio ⁊c̄. Dic eiꝰ martyriuz. Et quō fluxit sāguis de arboribꝫ illiꝰ nemoꝝ ⁊c̄. Et quō q̄dā monialis de tripulis apō florentiā vidit celū apertū: ⁊ chr̄m cū virgine recipie͂tes i celo beatū Petrū: et quō lampades fuerūt accense diuinitꝰ ⁊c̄. Ad s̄cti Petri tumulū freq̄ns lux desce͂dit ⁊c̄. Dic miraculū de q̄dā muliere flandre͂si: q̄ ter peperat filiū mortuū. Cūq̄ quarto iaz peperisset filiū mortuuz meritis bti Petri resuscitatꝰ e͂ ⁊c̄. ẜ coronabitꝰ q̄ legitie certauerit. Sic ⁊ vos ⁊c̄. Dic vt expedit Ame͂

¶ Item in eodem festo sancti Petri martyris. Ser: XLI.

Coronabitur q̄ legitie certauerit Tim. ij. ⁊ in ep'la hodierna. Introductionez materie p̄dicāde ite͂do sumere ex q̄dā auctoritate Joānis i Apoc. Vn̄ nota ꝙ int' ceteras magnas reuelatiōes quas christꝰ dedit btō Joanni fuit vna valde pulchra: quā ipse refert dice͂s. Vidi celū apertū: et ecce equus albus: ⁊ q̄ sedebat suꝑ eum vocabatꝰ fidelis ⁊ verax: ⁊ cū iustitia iudicat ⁊ pugnat. Oculi aūt eiꝰ sic̄ flamma ignis ⁊ i capite eiꝰ dyademata multa. Apoc. xix. Hanc aūt reuelatione͂ appropo btō Petro martyri. de q̄ nobis hodie est sermo. Vn̄ nota in hac auctoritate sex clausulas in q̄bus summarie continetꝰ nota vita ⁊ gloria eius. ¶ Prima ergo clausula est dum dic̄ Vidit celū apertum. Ista celi apertura significat natiuitatem beati Petri martyris qua misit deꝰ in mundū ipsum gloriosum ⁊ sanctissimū p̄dicatore͂ ꝓ cōseruatiōe fidei christiane ⁊ ꝯfusione heretice prauitatis ⁊ cōuersiōe pctōꝝ. Sicut em̄ si celuz aperiretꝰ sicut q̄n chr̄s e͂ baptisatꝰ Luc. iij. Celi aperti sūt suꝑ eū ⁊c̄. Fugarentꝰ om̄es tenebre et infunderetꝰ mundo magna lux: sic ꝑ beatū Petrū fugate fuerunt tenebre heresum ⁊ vitioꝝ: ⁊ infusa mōo noua lux gratie. In cuiꝰ signū suꝑ locū passiōis eiꝰ sex e luminaria de celo desce͂de͂tia ⁊ ad celum ascende͂tia visa sunt inter q̄ duo frēs ordinis p̄dicatoꝝ apparuerūt. Vn̄ cantat eccl'ia. Magne dies letitie nob̄ illuxit celitus Petrꝰ ad thronū glorie martyr ꝑuenit inclytꝰ ¶ Scōa clausula. ⁊ ecce equus albus. hic denotatꝰ eiꝰ pura v'ginitas. Nam equus significat corpꝰ spiritui cōparatū. Nā sicut equus regitꝰ a milite: sic et corpꝰ a spiritu. suꝑ istū equū bn̄ equitauit ⁊ direxit btūs petrus. Sūt aūt tria necessaria ad ꝑfecte regendū equū. Primuz est frenū. Scōm est calcaria. Tertium est sella. Ista tria habuit b. Petrꝰ: qꝛ habuit frenū te͂perantie sine qua equus effrenatꝰ deijcit hoiem in lutū luxurie ⁊ in foueaz inferni. Vide de hoc latiꝰ supra in sermone beati Joānis euāgeliste: q̄ incipit. Erat vir magnus apud dn̄m suū. ꝑte. ij. Item habuit duo calcaria. s. calcar dextrū amoris diui

ni: ꝛ sinistrū timoris filialis. Item tertio
habuit sellam virginitatis: ꝛ sic bene dire
xit equū suū. Dicit aūt equus albꝰ ꝓpt pu
ritatē ꝯscientie: q2 nō solū fuit immunis a
carnali cōtagio: sed etiā ab omni macula
pcti mortalis. Vñ cantat. Petrꝰ flos pul
chritudinis ꝛ virtutū sacrariū nullū mor
talis criminis sensit vnq̄ cōtagiū. ¶ Ter
tia clausula. Et qui sedebat sup eū voca
bat fidelis ꝛ verax. Hic notat sua vera ꝛ fi
delis pdicatio: in q̄ inuentꝰ ē fidel' quātū
ad veritatē doctrine que erat ſm veritatē
fidei christiane: ꝛ verax quantū ad scītatē
vite q̄ erat ꝯformis doctrine. Veritas est
em̄ adequatio rei ad intellectū. Quidā em̄
pdicatores sunt fideles in doctrine expressi
one: q2 pdicant veritatē: tñ nō sunt vera
ces in vite ostensiōe. Cōtra q̄s Aplus ait
ad Ro. ij. Qui pdicas nō furandū: fura
ris: qui dicis nō mechandū: macharis ꝛc̄
Jtē. ps. Peccatori aūt dixit deꝰ: quare tu
enar. iusti. me. ꝛ assumis testa. meum p os
tuū. Tu vero odisti disciplinā ꝛc̄. Tales
cōdemnant seipsos. Vñ Chrys. xl. disti.
c. Multi. Si bñ docueris ꝛ male vixeris
tui solius ꝯdemnator eris. Nā bñ viuēdo
ꝛ bñ docendo populū instruis quō viuere
debeat. Bene aūt docēdo et male viuēdo
deum instruis quō te debeat cōdemnare.
Beatꝰ ergo Petrus fuit fidelis in doctrina
ꝛ verax in vita: q2 veritas est cōformitas
rei ad intellectū. Unde cantat de eo eccle
sia. Predicator feruidus fidei zelator circu
it intrepidus heresum damnator vitiorū
rigidus semp expugnator veritatis luci
dus doctor ꝛ amator. Verbo vita predi
cat signis crebris emicat legis emulator.
¶ Quarta clausula. Et cum iustitia iudi
cat ꝛ pugnat. Hic denotat potestas iudi
candi ꝛ cōdemnandi quā habuerat beatꝰ
Petrus ex officio inquisitionis sibi a sum
mo pontifice contra hereticam prauitatē
cōmisso: per quā iudicabat ipsos ꝛ pugna
bat contra ipos verbis, miraculis, ꝛ exem
plis: adeo ꝙ penitus destruxit heresim il
lam manicheorū que tunc maxime vige
bat in italia. Unde bene dr̄ de eo. Custodi
uit il. do. ab. ini. ꝛ a. se. tu. illū. ꝛ cer. for. d.
il. vt vinceret. Sap. x. Et sic patet quarta
clausula. ¶ Quinta clausula. Oculi autē
eius sicut flamma ignis. Duo oculi aime
sunt intellectꝰ et volūtas siue affectꝰ: in
tellectꝰ illuminabat sciētia necāria ad salu
tē. Affectꝰ accendebat charitatis ardore.
Hic notat eiꝰ feruētissima charitas signi
ficata p ignē. Ignis em̄ ꝛ illuminat ꝛ accē
dit. sic ꝛ charitas illūinabat eiꝰ intellectū
quia. Unctio docet de oibꝰ. j. Joan. ij. Et
accendebat eius affectū ꝓsertim ad marty
rium sustinendū ꝓpter zelum fidei. Unde
et quando videbat corpus christi ardēter
petebat ab eo vt non fineret eum ex hac vi
ta migrare nisi cum palma martyrij. Et
hoc dixit cuidam socio suo petenti ab eo
quam orationē faceret in eleuatiōe corpo
ris christi. Ideo cantatur de eo. Desideri
um anime eius tribuisti ei dñe. ¶ Sexta
clausula. Et i capite eius diademata mlta
ta. i. corone multe Glo. in cle. Ru. de iure
iur. sup verbo diadema sic dicit. Diadema
dr̄ corona impialis vel regia: ꝛ differt a ser
to q̄d fit de floribꝰ insertꝭ: ꝛ a corona q̄ dr̄
circulus capitis de quolibꝫ metallo. Dia
dema vero solū de auro ꝛ lapidibꝰ pciosis.
Et componit a dia ꝙ est duo: ꝛ demo de
mis: quia ex sui rotunditate eiꝰ pncipiū
ꝛ finē demit. Hec Joā. an. Hic denotat
eiꝰ glīa in q̄ nō vnā tm̄ coronā habet que
cōis est oibꝰ beatis ꝛ dr̄ aurea: sed multas
q̄ dicunt aureole a theologis: ꝛ nō sūt nisi
tres quas ocs habuit Petrus. Unde can
tatur de eo. Petrꝰ nouus incola celos lau
reatus ascendit: aureola triplici dotatus.
Videamus ergo de istis tribus coronis
quas habuit: ꝛ sic complebit sermo ꝓter
qd̄ dicit thema. Pro fundamēto sermo
nis qui est de corona martyrij: qua sanctꝰ
Petrus in vita eterna coronatꝰ est, oritur
theologicalis questio. ¶ Querit. Utrū
martyrium sit de salutis necessitate. Ar
guitur ꝙ sic. Augustinꝰ in sermōe aliquo:
quem facit de martyribus dicit. Qui em̄
sanctos martyres noluerit imitari ad eo
rum beatitudinem non poterit peruenire.
Apostolꝰ ait. Si fuerimus socij passionū
erimus ꝛ consolationū. Petrus ait. Chri
stus pro nobis passus est: vobis relinq̄ns
exemplum. vt sequamini vestigia eius.
Christus dicit discipulis. Potestis bibe
re calicem: quasi dicat regnum nulli da
tur nisi possit mori ꝛ pati pro me. Igitur.
In oppositum: illud non est necessarium

sine quo hō potest saluari:sed sine marty rio hō potest saluari:vt pz de multis qui sunt saluati sine martyrio. Igit martyriū nō est de necessitate salutis. et sic q̄stio manet p vtraq̄ pte dubia. Ad questionē respondeo:q dupler est martyrium. Primū dicitur corporale. Scḋm dicit spiritu ale. Primū dicit corpale:id est vbi quis patitur p amore christi. Sicut sctī martyres fecerūt:et sic ad dubiū dicit q martyriū nō est de necessitate salutis:q2 multi sunt sctī ↄfessores z virgines q̄ sine corporali martyrio saluant. Sed talis act9 martyrij est maioris meriti q̄ alioꝝ sanctoꝝ actus:vt ait Tho. iiij. q2 sustinere diuersa ē difficilius. Igit. Scḋm dicit martyriū spūale: qḋ pot esse sine effusiōe sanguis. s. qn̄ quis vincit mundū/nec pter aduersa/nec pspera/nec aliqua illicita ↄsentit. Sed oīa aduersa etiā mortez acerbissimā p iustitia ↄseruanda:parat9 est sustinere. Nā iracūdiam mitigare/libidinē fugere/iustitiā custodire/auaritiā contēnere/ↄtumelias patienter ferre/odientē diligere:z in abundātia sobriū:esse largū in paupertate:est martyriū in occulta cognitiōe:z sic ad dubiū dicit q martyriū est de necessitate salutis habentib9 vsum rōnis:z de tali intelligūt auctoritates in argumento q̄d habere debemus si velim9 coronari in glīa vt btūs Petr9:iuxta v̄ba pāssupra zc. Coronabit zc

Prima corona sapientie doctoralis vel diuinalis:z hec est de auro

Scḋa est corona ↄtinentie virginalis: et hec est de argento

¶ Tertia est corona patiētie martyrialis hec est de lapide precioso. Uel dic q est de ferro ad instar corone ipialis:de q̄ s. dicit et significat martyriū q̄d animi fortitudie passus est. Ideo dicit thema. Coronabit zc. s. hac triplici corona qui zc. Simile dr de impatore q̄ accipit tres coronas:sed prima est ferrea. scḋa argentea. tertia aurea. Unḋ Glo. in cle. Romani:de iure iur. sic dicit sup verbo. Uestigijs. Scire debes:p ut ēr hr i pōtificali regē roāmoꝝ coronatū triplici corona. Prima est ferrea:quā recipit ab archiepō Coloniēsi aq̄sgrani eiusdem diocesis. Ferrū autē fortitudinē designat:qua vincere debet rebelles/et infideles ↄculcare. Scḋa est argentea quā ingressus Italiā recipit a mediolanensi archiepō in villa dicta Monza eiusdē dio. Tamē ipe Henric9 recepit illā mediolani in ecclīa sancti Ambrosij. Argentū aūt designās mundiciā z claritatē:significat ipm pncipē talē esse debere. Tertia est de puro auro:q̄ coronat p papā in ecclīa sctī Petri ad altare sctī Mauricij:et designat auꝝ q̄d oib9 metallis est excellenti9 ipsuz impatorem alijs regib9 et pncipib9 in potentia et iustitia excellentiorē esse debere. Sic olim in his trib9 metallis dabat tributum romanis:vt scriptū. de fide instru. Inter dilectos. sup Glo. Iudicio Io. an.

¶ Prima corona zc. sapientia doctoralis dr corona in scriptura sacra. Probat rōne et auctoritate. Ratio est:q2 sic corona portat i capite:alit nō diceret quis coronat9 ita sapientia in capite hoīs viget. Vn̄ cōmuniter dr de hoie sapiente. O iste habet bonum caput. Et ista dr aurea. Auctoritas. Corona aurea sup caput ei9 expressa signo sanctitatis. Ecc̄i. xlv. Nota expressa signo sctitatis. Aliq̄ hn̄t coronā sapientie in capite:q2 sunt docti valde in aliq̄ facultate:puta theologie/phie/iuris/medicine zc. Sciūt bene legere/disputare/predicare:sed tn̄ ista corona in eis nō est expressa signo sctitatis:sed vanitatis:q2 nō ad honorē dei:sed ad fastū/pompam zc. Et q̄cquid faciūt semp intendūt honorē pprius si disputāt ad finē apparēdi zc. sic si legūt si predicant zc. Isti ergo habent quidē coronam auream in capite:sed expressam signo vanitatis qui inflant copulam vento z istud accidit cōiter in studentib9. Ideo dicit. j. Coꝝ. viij. Scientia inflat. De q̄b9 aplš ait. Semp discentes:z nunq̄ ad sciētiā veritatꝫ puenietes. ij. Tim. iij. Quidam vero habēt coronā aureā sapiētie vel scientie expressam signo cupiditatis:quia ordināt studium z scientiā suam ad finem auaritie:nō pdicarent nisi pter lucrum z quod peius est faciunt pactū dī. Si vis q pdicem tali q̄dragesima in tali loco/da mihi tantū zc. symonia est. Quinimo illicitum est/hoc etiā si sine pacto fiat. Nō eīm licet pdicatori habere oculū ad tpalia tāq̄ ad mercedez vel premiū pdicatiōis: sec9 si tanq̄ ad stipendiū p necessitate sustentatiōis vite:dūmodo pncipaliter fiat pter

bono:ẽ dei:q: vt dĩ.j.Cor.ix. Debet quĩ arat in spe arare. Quidã vero ⁊ tertio habent istam coronã expressaȝ signo malignitatis:sicut sunt illi q̃ impugnant veritatẽ agnitam:vel cũ ptinacia tenent aliq̃d erroneum:sicẽ sunt heretici/scismatici:⁊ hmõi. sic ⁊ pueri aduocati patrocinãtes ꝓ causa quã sciũt iniustam ne patianẽ ↄfusionem: vel ꝑpter fauorem amicis exhibendũ:vel ꝑpter odium inimicoꝝ ⁊c̃.credo ꝙ si diabolus veniret ad mundũ ⁊ inferret litigium ↄtra christũ inueniretȝ multos sibi patrocinã si daret eis pecuniã ⁊c̃.Sed q̃ timet pruinam:irruet sup eũ nix. Job.vj. Quia ꝓ euitanda minori ↄfusione incurrũt maiorẽ apud deũ et hoies. Quidã.et q̃rto.hñt istam coronã auream in capite expressam signo sctitatis.Sic habuit btũs Petrꝰ martyr.Habuit aũt triplex signũ sctitatꝫ.

Primũ signũ fuit intellectꝰ illũiatio.

Scdm̃ signũ fuit mũdanalis despectio

Tertiũ signũ fuit virtualis ꝑdicatio

¶ Primũ signum ⁊c̃.Nã qñ aliquis vere cognoscit illa que sunt fidei ⁊ firmiter credit illa:hoc est sanctũ et veꝝ signũ vere sapientie.Nullus eñ põt esse vere sapiens/nisi cognoscat sapientiã verã.Uera autem sapientia est christꝰ.Ecci.j.Fons sapiẽtie verbũ dei in excelsis. Jteȝ.j.Coꝝ.j.Nos aũt ꝑdicamꝰ chrĩm dei virtutẽ et sapientiaȝ.Cognoscitur autẽ christus per fidem. ergo cognoscere ea que sunt fidei et eadeȝ credere est signum vere sapientie.vnde et ipsa fides dicitur sapientia:eo ꝙ sit cognitio diuinarrum rerum que habetur per reuelationem. Unde Deut.iiij.Hec scȝ fides est nostra sapientia ⁊ intellectꝰ coram populis:vt audiẽtes vniuersi pcepta hec dicant.En populus sapiens ⁊ intelligẽs: gens magna.Declara vt scripsi post festũ tri.dñica.xxiij.fer.iiij.qui icipit. Nostra cõuersatio ⁊c̃.par.iiij.Hãc habuit btũs Petrus a pueritia sua. Nota quõ fuit natus a parentibꝫ hereticis:sicut rosa de spinis. Uñ eccl'ia.De fumo lumẽ oriẽ:⁊ rose flos de sentibꝫ.Doctor et martyr nasciẽ Petrꝰ de infidelibꝫ. Jtem nota historiã quando interrogatꝰ a patruo q̃d nam didicisset,respondit.Credo in vnuȝ deum ⁊c̃. Scdm̃ signum sanctitatis fuit mũdanalis despectio.Reputaẽ inter mũdanos vera sapientia scire bene lucrari:⁊ scire bene expertuȝ esse in agibilibꝫ mũdi.scire bene intrare in curijs ⁊ honorari ⁊ acquirere dignitates. Sed ista sapientia est similis sapiẽtie aranee que multũ laborat ad faciendã telam suam ꝓ capiendis muscis.ps.Anni nostri sicut aranee meditabunẽ ⁊c̃.Sȝ venit qñ ꝙ quedã musca grossa ⁊ rumpit telã.Sic in ꝓposito rumpiẽ tela hoĩs ꝑ mortẽ.Esa. xxxviij.Precisa ẽ velud a texẽte vita mea: dum adhuc ordirer succidit me ⁊c̃. Uera ergo sapientia est ↄtemnere mundũ ⁊ fulre deo.j.Coꝝ.iij. Siq̃s inter vos videtur sapiens esse in hoc seculo stultus fiat:vt sit sapiens.Nota stultꝰ fiat ꝑ mundi contemptũ:q: tales reputanẽ stulti ⁊ despecti in mõdo.Sap.v.Hi sũt quos aliq̃n habuimus in derisuȝ ⁊ in silitudinẽ iproperij ⁊c̃ ps.Miserere nostri dñe miserere nr̃i:quia multũ repleti sumꝰ despectiõe:q: multuȝ repleta est aĩa mea opprobriũ abundãtibꝫ ⁊c̃. Jstud ğ signum habuit btũs Petrus: q: contẽpsit mundũ.vnde intrauit ordinẽ ꝑdicatoꝝ. Dic historiã. Ecce quõ corona sapientie fuit in eo expressa signo sctitatis. Tertiũ signum est effectualis predicatio. Qñ eñ homo nõ habet verã sapiẽtiã.nec veram charitatẽ:difficile est vt sua predicatio sortiaẽ effectum:q: nemo dat q̃d nõ habet:q̃nimo ↄtemniẽ. Sed qñ habet veram sapientiã ⁊ ꝑfectã charitatẽ: tũc v̾ba sua sũt sicut flamma ignis ⁊ ꝑducunt magnũ ꝑfectuȝ.et iste effectus est signum sue sanctitatis ⁊ vere sapiẽtie. Hoc ğ signum fuit in btõ Petro Duplicẽ eñ effectũ habuit sua ꝑdicatio.Primo circa vitioꝝ extirpationẽ.Scdo circa heresũ damnatõeȝ Uñ cantaẽ.Predicator feruidus ⁊c̃. Ut desuꝑ in introitu in tertia clausula/in fine. Quos aũt v̾bis nõ poterat orone ↄfundebat.Nota historiaȝ de illo heretico quem mutũ reddidit oratiõe sua ⁊c̃.Uñ poterat ipe dicere illud apostolicũ verbũ. Et sermo meus ⁊ ꝑdicatio mea non ꝑsuasibilibꝫ humane sapiẽtie verbis:sed in ostensione spiritꝰ ⁊ virtutis.j.Coꝝ.ij. Patet ğ prima corona. ¶ Scda corona fuit ↄtinẽtie virginalis:⁊ hec est de argento q̃d est clarum ⁊ mundũ:⁊ significat puritatẽ ⁊ claritatẽ virginitatis eius apud deũ ⁊ hoies De hac corona hr̃ Sap.iiij.O ꝙ pulchra

est casta generatio cũ cla.(immoꝛ.est enim me .i. quia apd.de.no.est et apud homines. Et infra. In ppetuũ coronata triũ phat. Dic de virginitate ei⁹:sicut supra sermo. magistri Vin.in eodē festo.p.iij. Et qꝫ coꝛp⁹ suuꝫ refrigerabat ab estu luxurie p virtutē cōtinentie:ideo merito hui⁹ de⁹ ɔcessit sibi gratiā:vt possit alios refrigerare ab estu febriũ:qꝫ sanabat ifirmos tactu cappe sue:ꝛ etiā ab estu solis. Dic miraculum de nube ꝛc. ¶ Tertia coꝛona.s.patientie martyrialis. Dic ei⁹ martyrium ꝛc. De hac coꝛona cantat illō. Preuenisti eũ dñe in bñdictiōib⁹ dulcedinis posuisti i capite ei⁹ coꝛonā de lapide ꝓcioso. Amen.

¶ Item de eodem sancto Petro martyre. Sermo. XLI.

Tu es Petrus Mat.xvj. Quāuis verba ꝓposita sint dicta a dño ad Petrum tñ ad ꝓpositũ nostrũ aꝓpꝛopꝛio illa btō Petro martyri:in cui⁹ honoꝛē hodie festa dies agit dicēs. Tu es Petrus. Salutetur virgo maria ꝛc. ¶ Pro fundamēto sermonis in q̄ agit de scto Petro martyre:qui p ethymologiā interpretat prudētia. oꝛitur theologicalis q̄stio. ¶ Querit. Vtrũ prudentia sit virt⁹ cardinalis. Arguit φ non Virtus fit ɔformit ad dictamē rectũ:sed prudētia nō est hmōi:qꝫ ipsa est dictamen rectũ. Igit. In oppositũ sunt q̄ttuoꝛ ꝟtutes cardinales:de quoꝝ numero est prudētia φ nō esset nisi esset virtus. Igit. Prudentia est virt⁹ cardinalis:ꝛ sic q̄stio manet p vtraqꝫ parte dubia. Ad questionem rñdendũ est fm mgr̄m Nicolaum de nise in libꝛo de gemma ꝓdicantiũ φ triplex est prudentia.

Pꝛima dicit prudentia nature que ꝓponitur iam mutanda

Secunda dicit prudētia culpe:que est pꝛoꝛsus destruenda

Tertia est prudentia gratie:que est laudabilis ꝛ desideranda

¶ Pꝛima igit dicta est prudentia nature q̄ est solertia q̄daꝫ naturalis repta etiaꝫ in q̄busdā bꝛutis aīalib⁹ sicut φ agn⁹ statim natus naturaliter agnoscit balatum m̄ris ꝛ fugit lupulũ quē al's nūq̄ vidit.vñ sc̄ptura mouet hoīes ɔsiderare prudētiā bꝛutoꝝ aīaliuꝫ. Job.xij. Interroga iumenta ꝛ docebūt te. Prouer.vj. Vade ad foꝛmicā o piger ꝛ ɔsidera vias eius:ꝛ disce sapientiā:.i.prudētiā. Mat.x. Estote prudētes sicut s̄pē. In s̄pēte ei triplex repit prudētia.

Pꝛima dr̄ custoditiōis:qꝫ oia ꝓpter caput seruandũ membꝛa exponit

Scd̄a dr̄ renouatiōis:qꝫ serpēs renouari cupiēs p arctũ foꝛamē transies pellē veterē exuit:postea aquā fontis viue potat.

Tertia est astute euacuatiōis.

¶ Serpēs em̄ qꝫ dr̄ aspis vt incantatioꝫ euadat aures suas obturat:vnā cũ cauda ꝛ alterā terra sup quā aurem suā ponit:et loq̄ndo de tali prudētia dicit ad dubiuꝫ φ nō est virt⁹. Scd̄a dr̄ prudentia culpe: et est triplex culpe prudentia

Pꝛima est terrene cupiditatis

Scd̄a voluptuose carnalitatis.

Tertia diabolice calliditatis

¶ Pꝛima q̄ est terrene cupiditatꝫ:q̄ ē prudentia mūdanoꝝ circa acq̄sitiōes terrenorũ:de q̄ habet Lu.xvj. Filij hui⁹ secli prudentioꝛes filijs lucis in generatiōe sua sſ. ¶ Scd̄a est prudētia voluptuose carnalitatis:ad Ro.viij. Prudentia carnis mois est. Glo. prudentiā carnis hꝫ:qm̄ q̄ sūt carnis studiosius implet. ¶ Tertia prudentia est diabolice calliditatis:Hiere. Sapientes sūt vt faciant mala:bñfacere autem nesciũt.ꝛ sic loq̄ndo de prudētia culpe:dr̄ ad dubiũ φ prudētia ñ ē ꝟtus. Tertia dr̄ prudentia grē:q̄ est laudabilis ꝛ desiderāda:ꝺ q̄ habet ad Ro.viij. Prudentia spūs vocat vita ꝛ pax:ꝛ sic Tulli⁹ li.de.offi.cā diffinit Prudētia ē appetendaꝝ singularũ reꝝ cognitio. Sene. Prudēs falli nō vult nec falli p̄t:ꝛ intelligit de prudētia actuali:ꝛ sic soluit argumētũ. Et loq̄ndo ꝺ tali prudētia dr̄ ad dubiũ: φ prudētia ē ꝟtus quā habuit Petr⁹:iuxta ꝟba passumpta: ꝛ sic de alijs. ¶ Pro declaratiōe thematꝫ ꝛ introductiōe materie ꝓdicande est notādũ φ de⁹ sepe seruat regl'aꝫ hāc ex sua mirabili pꝛudētia q̄ oia pꝛudet:qꝫ ꝓoꝛdinat alicui rētē ꝑsone nomē imponi fm ꝓprietates ꝛ virtutes q̄s habitura est. Vñ ꝛ legiste dicunt φ nomē est ɔsequens rei. isti.ꝺ dona. §. Et ꝛ aliud. Vide supra in s̄mo. beate

Lucie in introitu s̄monis:q̄ incipit. Pro posui p luce h̄re illā. Prouidēs ḡ de⁹ virtutes magnas ꝛ cōstantiā ꝛ firmitatē bti Pe. martyr̄ pordiauit iuxta regulā p̄fatā ꝙ noiaret Petr⁹/q̄d dr̄ a petros qd̄ est firmū:q2 firmiter martyriū sustinuit p fide/ catholica. Fuit enim firmus in fide: firmus in religione/firmus in virtute/firm⁹ in p̄dicatiōe. firm⁹ in morte. Vnd̄ ꝛ ecclīa cantat p eo. Dū sic in petra fidei Petri tenet vestigia ad petrā chr̄m puehi meretur cū victoria. Vn̄ ꝛ pōt de eo dici hoc Epitaphiū in versib. Petra Petri corpus tenet hec aiam petra chri⁹. Sed sibi diuisit vtraq3 petra petrum. Item nota aliud epitaphiū3. Preco lucerna pugil chr̄i populi fideiq3. Hic silet hic tegit̄: iacet hic mactat⁹ inique. Sed vt subtili⁹ ꝛ latius virtutes ꝛ excellētias ei⁹ in h̄ noie Petr⁹ inuestigem⁹. est notandū ꝙ h̄ nomen Petrus h3 sex lr̄as q̄ denotant sex virtutes siue excellentias sancti Petri.

Prima lr̄a est P:ꝛ p hāc notat̄ p̄ma ei⁹ ꝟtus q̄ est prudētia in obiectoꝝ respōsiōe.

Scd̄a lr̄a est E:p quā notat̄ scd̄a eius ꝟtus q̄ est eminētia in religiōis igressiōe

Tertia lr̄a est T:p quā notat̄ tertia virtus ei⁹ q̄ est tēpantia i ꝟtuosa ɔuersatōe

Quarta lr̄a est R:p quā notat̄ q̄rta ꝟt⁹ q̄ est rigorositas in viroꝝ obiurgatiōe

Quinta lr̄a est V:p quā notat̄ quinta virt⁹ q̄ est vtilitas in martyrij passione

Sexta lr̄a est S:p quā notat̄ sexta virtus q̄ est sēcitas in miraculoꝝ opatiōe. Ecce q̄re vocat⁹ est Petrus. Ideo dicit thema. Tu es Petrus.

¶ Prima ergo lr̄a est P:p quā notat̄ prudentia in obiectoꝝ responsione. Nota triplicem prudentiā. s. naturalem/acquisitā/ ꝛ infusam. Prima est bona. scd̄a est melior. tertia optima. Naturalis prudentia est quando homo habet inclinationē naturalem ad prudētiā per quā homo scit discernere verum a falso/ ꝛ bonum a malo virtutem a vitio. Quia quidam homies sūt inclinati ad virtutem prudentie magis q̄ alij: sicut ꝛ cōtingit in ceteris virtutibus: propter qd̄ dicūt doc. theologi: ꝙ s̄m aptitudinem quandā ꝛ inclinationem virtutes insunt nobis a natura. Sic ꝛ vitiorū3 inclinationes in aliquibus sunt a natura: iuxta illud. Alie nati sunt petōres a vulua errauerūt ab vtero. Nā iuxta illd̄. Iob xxxi. ab infantia creuit mecū miseratio et de vtero egressa est mecū. Et ponit Tho. i.ij.q.lxiij.ar.j. Sic etiā videm⁹ in q̄busdam bestijs sicut in lupo ꝛ vulpe et hmōi naturaliter inesse pticipationē quādā prudentie ꝛc̄. Et hec inclinatio naturalis est bona:q2 oē naturale bonū est vtpote a deo bono institutū. Scd̄a ꝟo prudentia est acq̄sita p exercitiū ꝛc̄. ꝛ hec ē melior:q2 ē verauirt⁹:q2 est habit⁹ ꝺ difficili mobilis seu q̄litas ꝛ hoc pōt esse cōis fidelib ꝛ infidelib:sic̄ ꝛ cetere virtutes acq̄site ꝛ ɔsequēter est meritoria:s3 p̄ma nō:q2 in naturalibus neq3 meremur neq3 demeremur. Tertia prudētia ē infusa a deo:ꝛ hec ē optima vtpote a meliori p̄ncipio trahēs originē ꝛ meliori forma formata. s. grā gratū faciēte ꝛ meliorē effectū p̄ducēs. s. vitā eternā: et in meliori subiecto existēs. ꝛ sic excellentia hui⁹ prudētie infuse sup alios a q̄druplici cā sumit̄. s. efficiētie/formali/finali/ꝛ materiali. Ab efficiēte q̄dē: q2 a dō causat̄. A formali:q2 grā iformatur. A finali: q2 ad gl̄iā3 terminat̄. A materiali. s. subiectiua: q2 solis fidelib cōicat̄. Hec ḡ prudētia fu in btō Petro augebat̄: adeo ꝙ sciebat discernere inter s̄pm bonū ꝛ malū. Nota exēplū qn̄ portās secū eucharistiā detexit fantasticā visionē: ꝛ sic ɔuertit hereticū q̄ndā. Et hāc habuit btūs Petr⁹:q2 cū esset puer de ciuitate Verona a parētib hereticis oriūd⁹: nec esset capax prudētie acq̄site obsistente infantili etate quinq3 vel sex annoꝝ: habuit tn̄ prudentiā infusa3 quā primo oñdit:q2 sciuit discernere ꝟitatē fidei a falsitate heresū: q̄d patuit i r̄nsiōe quā fecē ad patrē suū: vt infra subijcit̄: interrogāte3 eū q̄d nā didicisset ꝛc̄. Dic historiā. Moraliter. q̄libet deb3 scire symbolū: al's. qui ignorat ignorabitur. j. Cor. xiiij. Nota cōtra illos qui docent filios cantilenas ꝛc̄.

¶ Scd̄a lr̄a est E:p quā notat̄ eminētia in religionis ingressu. Et nota ꝙ ei⁹ ingressus ad religionē fuit eminēs h̄ modo. Nā triplici de causa pōt q̄s intrare religionē. Pria ex timore. Scd̄a ex dolore. Tertia ex amore. Pria ḡ ex timore. s. inferni: ꝛ iste mod⁹ lic3 sit bon⁹ ꝛ a sp̄ūsctō sit: ꝛ faciliter de h̄ timore veniat̄ ad amorē: iuxta

illud. Initiū sapientie timor dñi: tamē timor iste nō est sufficiens ad salutē: quia timor nō est in charitate. Perfecta aūt charitas foras mittit timorē. j. Jo. iiij. Idez est d̄ timore pene tp̄alis euitāde. Sicut legitur de abbate moyse qui effectus est monachus ꝓpter timorē mortis: quā merebatur ꝓpter culpam homicidij ab ipso patrati. Sic ꝛ hodie fortasse aliqui ingrediunt religionē timore paupertatis qua opprimūt ꝛc. Utrū aūt ꝓpter ingressuz religiōis culpet quis penā quā meret in foro cōtētioso. Petrus de palu. tenet ꝙ sic. in. iiij. senten. dist. xxxviij. et scripsit in materia de voto. Scd̄o pōt quis ingredi religionē ex dolore: puta ꝓpter afflictiōes mūdanas in psona sua vel ꝯsanguineoꝝ suoꝝ/vel in bonis ꝯtingentes. Grego. Mala q̄ nos hic premunt: ad deum nos ire cōpellūt. Lu. xiiij. Compelle intrare. ps. Multiplicate sunt infirmitates eorū: postea accelerauerūt. s. cōuerti ad dñm. et iste due cause sūt bone: sed melior est sequēs. Tertia ḡ causa pōt q̄s ingredi religionē ex amore pia tractus dulcedine: gustans de aqua fontis vite et illi⁹ fluuij. Uel d̄ vino quod venditur in taberna padisi. De quo. ps. Flumis ipetus letificat ciuitatē dei. ps. Gustate ꝛ videte q̄m suauis est dñs ꝛc. Sic August. tractus est. de quo legit. Displicebat ei q̄cq̄d agebat in seculo p̄ dulcedīe dei ꝛ decore dom⁹ eius quā dilexit. ps. Quā magna mltitudo dulcedinis tue do. q. abs. ti. te. Nota Abscondisti: quia licet penitentie ꝛ rigorositates religionis appareant extra horribiles: ꝓpt q̄d multi retrahuntur ab ingressu religionis: tn̄ intus in cordib⁹ seruorū dei abscondita est magna mltitudo dulcedis ꝛc. ps. Gustate et videte q̄m suauis est dñs ꝛc. Non em̄ habet amaritudinem ꝯuersatio illi⁹/nec tediū cōuictus illius: sed letitiaz et gaudiū. Sap. viij. Ista ergo ingressio religiōis ex amore est eminentior alijs. Et hoc modo ingressus ē religionē beat⁹ Petr⁹. Dic historiā hic. Propter h̄ deus dedit sibi gratiā magnā deuotionis ꝛ dulcedinis ꝛ efficacie: psertim in orōnib⁹. Notare hic potes historiā quomō oratione sua fact⁹ est mutus heretic⁹: cuz quo disputauit: q: siquis dei cultor est et voluntatem eius facit: hūc deus exaudit Jo. ix. Itez nota hic exemplū de iuuene q̄ incidit sibi pedem ꝛc. ¶ Tertia lr̄a est T p quā notat tēperantia in virtuosa cōuersatione/psertim in castitate q̄ subijcit temperantie: q: fuit virgo mente et corpe: nec solum tempauit se a vitio luxurie: sz ab omni alio vitio: q: nūq̄ peccauit mortaliter: sic papa testat in sua canonizatiōe. Uñ cantatur in hymno. Petr⁹ flos pulchritudinis ꝛ virtutū sacrariū nullum mortalis criminis sensit vnq̄ contagiū. Et q: sciebat ꝙ virginitas sine abstinētia seruari non pōt Ideo afflixit carnem suam ꝛc. intantū ꝙ ꝓpter nimiā abstinentiā nerui fuerūt ex nimia exinanitione cōtracti: adeo ꝙ dentes eius obstructi fuerūt semel ita fortiter ꝙ vix ad glutiedū aliq̄d sorbile q̄libet instrumento poterant aperiri ꝛc. Uñ cantat de eo. Carnē afflixit iugiter in labore multiplici: viā sequēs humiliter p̄ris sui Dñici. Et in meritū hui⁹ tempantie dñs ꝯcessit sibi gratiā: vt ad tactum vestium curarent infirmi: illuminarent ceci ꝛc. Dic aliq̄d exemplū. ¶ Quarta lr̄a est R per quā significat ei⁹ rigorositas in vitioꝝ obiurgatōe: ꝓpter quod nimiū zelum fidei ꝛ charitatꝫ rep̄hendebat mirabilit vitia: et hereticos ꝯfutabat. Uñ cantat de eo in. ij. Rñ. Predicator feruid⁹ fidem zelator circuit intrepidus heresum dānator: vitiorū rigid⁹ repugnator: veritatꝫ lucid⁹ doctor ꝛ amator ꝛc. Quot supbi ad p̄dicationē suaz effecti sunt humiles luxuriosi casti. gulosi abstinentes. Inimici remittebāt vicissim iniurias ꝛc. Sic etiā destruxit meritis ꝛ p̄dicatione sua heresim illaz manicheoꝝ ꝙ in vita ꝛ post mortē suā totaliter extirparet. Et sicut ipe p̄dixerat in publica p̄dicatōe in die palmaꝝ ꝛc. Dic vt in legēda. Et sic predicatiōe sua ꝛ feruore mirabili refrigerabat aias pctōꝝ ab estu ꝛ cōcupiscentijs vitioꝝ: sic in hui⁹ signum dñs meritis ꝛ p̄cibus militis sui creauit semel de nouo nubeculā q̄ndā refrigerātē p̄p̄lm ab estu sol: ꝛ h̄ ꝯtigit mediolani. dic hist. ꝛc. ¶ Quinta lr̄a est Y p quā significat ei⁹ virtuositas seu virilitas in martyrij passiōe. Nam cum esset heretice prauitatis inq̄sitor: vt pote vir magnanim⁹ ꝛ cōstans ꝛc. Uidētes heretici ꝙ nō poterāt resistere sapiētie ꝛ spiritui q̄ loq̄bat p os eius: tractauerūt

de eius morte: et vēdiderūt eū sicut iudei christū zc. Dic ei⁹ mortē sicut habeť in legenda. Et quō dixit. In manus tuas dñe cōmendo spm̄ meū. Et nota q mors sua fuit similis morti dñi nostri iesu christi in multis. Primo nāq quātū ad causam: qa christ⁹ ꝓpter veritatē mortu⁹ est: sic btūs Petr⁹ ꝓpter veritatē fidei. Scdo quantū ad persecutores: qz christus a iudeis occisus est. Petr⁹ ab hereticis. Tertio quātū ad modū: qz christ⁹ fuit vendit⁹. xxx. denarijs. Petr⁹ vero. xl. libris papiensiū. Quarto quātū ad temp⁹: qz Christ⁹ tpe pascha li occis⁹ ē: sic Petr⁹. Quito qz chřs i cruce dixit. In man⁹ tuas pater cōmendo spm̄ meū. Petrus eadē vba ptulit. Et fuit eo die ɔfessor/ martyr/ z ꝓpheta/ z doctor. Cōfessor i eo q ɔfessus est fidē dicēs. Credo. Stat inuict⁹ pugil fortis ɔstans: profert hora mortis fidem pro qua patiť. Martyr: qz ꝓ fide sanguinē fudit. Propheta: qz pdixerat se mansurū in scō Simpliciano zc. Et publica pdicatiōe hoc pdixerat vt sup dictū est. Doctor vero in eo q etiā cū patereť/ fidem veram edocuit dū symbolū fidei clara voce cecinit zc. ¶ Sexta littera est S: z significat sanctitatē ei⁹ in miraculoꝝ opatiōe. Ubi nota q diuina sapientia volens ostendere ei⁹ merita dedit sibi facere miracula in q̄libet elemēto. Primo q̄dē in terra. Nā terra illa in qua fuit occisus sanabat infirmos. Itē arbores illius nemoris in q̄ sanguinē fudit/ sanguinē emittebāt. Scdo in aqua. Nam in mari liberauit nauigātes a q̄dam naufragio magno in q̄ piclitabanť: ad monitionē cuiusdā ianuensis ceperūt nauigātes inuocare btm̄ Petrū martyrē: z statim tenebre nocturne fugate sūt a lumine cereoꝝ accē sorum apparentium in antena nauis: et tēpestate remota reddita est tranqllitas. Itē nota exemplū de naui q̄ adhesit cuidā littori q̄ portabat lapides quosdā ad construendā ecclam ad honorē ei⁹ nec moueri poterat. solus aūt supprior ibi existēs inuocato noie btī Petri martyrꝭ impulit nauim z liberauit ipsam. Nota etiā exēplū d quadā puella q̄ fuerat submersa q̄ tandē fuit resuscitata meritis btī Petri martyrꝭ. Tertio i acre. Nā sepe fuerūt visa lumiaria de celo descendentia z ad celū ascendētia. Istud miraculum potius adaptatur ad celum. Ad idem facit exemplū de nubecula de q̄ dictū est supra. pre. iiij. Et christus cū virgine matre recipiētes in celū beatū Petrū. Quarto in igne: Nam sepe lampades sup sepulchrū posite diuinitus fuerūt accense. Uñ cantat ecclia. Ad scti Petri tumulum fre. lux des. in cui⁹ lau. ti. la. ac. Itē nota exemplū de parte tunice sue piecta in ignem a quodā iuuene cumano ad suggestionē cuiusdā heretici: q̄ resiliuit ab igne: z iterū sup carbones rediens ignem extinxit. Quo miraculo viso heretic⁹ conuersus est ad fidem. Patet ergo sanctitas sua in miraculoꝝ opatiōe. Multa quidē miracula legunť in legēda de eo: q̄ gratia breuitatis omitto. Igiť. Tu es Petrus. Deo gratias. Amen.

¶ In festo beati Petri martyris. Sermo. XLIII.

Coronabitur q̄ legitime certauerit. ij. Tim. ij z in epła hodierne festiuitatis. Quāuis aplš in verbis ꝓpositꝭ faciat mētionē de certamine et d corona: tñ qd sit h certamē: z q̄ sit hec corona: ñ dare exp̄mit hic: sed alibi dicēs. Certa bonū certamen fidei: apprehēde vitam eternā. j. Tim vj. ¶ Pro sermonis fundamēto q̄ est de martyrio sancti Petri qd patienter tulit. oriť theologicalis q̄stio. ¶ Queriť. Utrū qs patienter teneať sufferre mala z hoc faciē do mereať. Arguiť qd nō. null⁹ mal⁹ meretur. Sed patientia est in malis q̄ multa mala tolerār: vt pecunias cōgregēt. Eccl. v. Cunctis dieb⁹ vite sue comedit in tenebris: et in curis multis et in erumna atq tristitia. Etiā superbi quādoq tolerāt patienter: z tñ eoꝝ patiētia nihil mereť. igiť. Item hō teneť patiēter sufferre ea sine q̄bus impossibile est q sit: sꝫ impossibile est q hō sit sine malis: patꝫ p Isidorū libro soliloquioꝝ. Impossibile est q hō sit z tribulationes nō patiať. sedꝫ. ¶ In oppositū patientia est virt⁹ z donu dei: sed vtute z dono dei quis mereť. igiť. Itē ex pcepto: hō nō obligať ad mala toleranda. igiť. qs patienter nō tenetur sufferre mala: nec hoc faciendo meretur: et sic questio manet

pro vtraque parte dubia. Ad questionem respondendum est quod quis patienter tenetur sufferre mala et hoc faciendo meretur. Ideo tenetur sufferre Et hoc propter tria.

Primo propter indictam necessitatem

Secundo propter predecessoris exempli auctoritatem

Tertio propter premij vtilitatem

¶ Primo propter indictam necessitatem: passio tribulationum est indicta nobis a deo et natura. ideo merito dictum est: oportebat christum pati et sic intrare in gloriam: quia videlicet illud oportebat fieri. quod a deo et natura est indictum necessario. Nam sicut sunt alique passiones que a superioribus influentijs infligunt: sicut passio lunatica: et similes quas quis necessario oportet pati. cum medicina in talibus modicum suffragetur. Sic pro certo quia tribulationes et passiones causa superiori. s. deo: insunt propter peccatum. Ideo oportet vt eas patiamur. ¶ Secundo propter predecessoris exempli auctoritatem. s. christi. Si enim sol et corpora celestia: defectum luminis et obscuritatem quandoque patiuntur: non est mirum si illa inferiora defectum patiuntur. Ideo si christus qui est super omnia: et alij sancti per tribulationes ingressi sunt paradisum. Multo fortius nos qui quotidie peccamus: nec peccare desistere proponimus si demerit exigentibus sustineamus tribulationes: non enim conqueri debemus de aduersitatibus et malis. cum regem nostrum et caput tanta cognoscamus pro nobis sustinuisse. j. Pet. iiij. Christo igitur in carne passo et vos eadem cogitatione armamini. et. j. Petri. ij. Christus namque pro nobis passus est vobis relinquens exemplum vt sequamini vestigia eius. Igitur etc. ¶ Tertio oportet pati propter premij vtilitatem: quod premium accipiunt mala tolerantes. Mat. v. Beati qui patiuntur propter iustitiam quoniam ipsorum est regnum celorum. debemus enim modica pati vt magna bona acquiramus ad Ro. viij. Non sunt condigne passiones huius temporis ad futuram gloriam que reuelabitur in nobis. ad illam igitur habendam debemus tribulationes et mala patienter pati. Et ad argumentum dicitur quod intelligitur de patientia impropria: et ad aliam partem argumenti intelligitur de consilio nisi illi aduenirent: quia tenerentur patienter ferre si vellent coronari: iuxta verba superius allegata etc. In his verbis tria principaliter ponuntur que congrue adaptantur ad beatum Petrum martyrem.

Primo ponitur pugnatio laboriosa: certa bonum certamen.

Secundo ponitur occasio fructuosa: fidei

Tertio ponitur premiatio gloriosa: apprehende vitam eternam

¶ Circa vnumquodque istorum erit quadruplex consideratio principalis

Primo quod ponitur pugnatio laboriosa: cum dicitur. Bo. cer. Sed vt eius pugnam et certamen melius videamus notandum quod diabolus visus est quattuor modis fidem catholicam expugnare.

Primo per iniustam potentiam tyrannorum.

Secundo per falsam sapientiam philosophorum et hereticorum

Tertio per simulatam vitam falsorum christianorum.

Quarto per apparentiam falsorum miraculorum

¶ Primo quod per iniustam potentiam tyrannorum sic fuit per trecentos fere annos post christum vsque ad Constantinum imperatorem: et etiam post per aliquos tyrannos qui postmodum mortuo Constantino regnauerunt. Contra hanc quod potentiam misit deus martyres qui eos superauerunt per patientiam. Luc. xxj. In patientia vestra possidebitis animas vestras. Vnde cantat ecclesia. Traduntur igni martyres et bestiarum den. ar. sec. vn. tot. tu sa. man. Nudata pen. vi. san. sa. sum. sed per imo. vi. per gratiam. Contra falsam vero sapientiam philosophorum et hereticorum misit deus doctores et confessores: qui eos superauerunt per veram sapientiam: quia sapientia vincit malitiam. Sap. vij. Figura habetur Exo. v. vbi dicitur quod virga Aaron conuersa in draconem deuorauit virgas magorum et cetera. Phil. ij. In medio nationis praue et peruerse inter quas lucetis sicut luminaria in mundo. Contra simulatam vitam christianorum misit deus diuersos ordines ad eos confutandum per sanctam vitam. ps. Astitit regina a dextris tuis in ve. deau. cir. varietate. Contra apparentiam fictorum miraculorum cum quibus antichristus pugnabit: sicut dicit apostolus. ij. Tes. ij. Reuelabitur ille iniquus cuius aduentus secundum operationem sathane in omni virtute et signis et prodigijs mendacibus et in omni seductione iniquitatis. Contra istum mittet deus duos fideles testes. s. Enoch et Heliam qui vera miracula operabuntur. Apoc. xj. Dabo duobus testibus meis: et prophetabunt diebus mille ducentis sexaginta etc. Istud quadruplex certamen in bonum Petrum videtur fuisse pro statu eorum. Tunc enim erant heretici magni seculari potentia/ pleni diabolica sapientia/ magni simulatores in vita/ et sectantes diabolica

figmenta: qui aliqn videbant aliq operari miracula: iuxta illud. ij. Timo. iij. Que admodum Jamnes et Mambres restiterunt Moysi: ita et hi resisterunt veritati. Sed contra ista quattuor agmina hostium. b. Petrus habuit quattuor genera armorum. Primo nanque factus est apostolice sedis legatus: et quantum ad hoc confringebat secularem eorum potentiam. ps. Confringam illos nec poterunt stare: sub pe. me. Secundo fuit predicator egregius et quantum ad hoc annihilabat eorum falsam sapientiam. Lu. xxi. Ego dabo vobis os et sapientiam et c. Tertio fuit omni virtute et gratia decoratus: et quantum ad hoc manifestabat eorum simulatam et deceptoriam vitam. Ephe. v. Omnia autem que arguuntur a lumine manifestantur. Fuit ergo beatus Petrus illustratus primo lumine fidei: quam ab ineunte etate psitens defendit contra patruum suum et c. Hic historiam qn existens. vii. annorum dixit quod didicerat/credo et c. Nota hic aliqua argumenta que fecit sibi patruus suus: sicut similiter credi pot. Primo per ronem/sic. Quia deus non est causa mali: quia summum bonum est: sed creature visibiles sunt male: quia sunt causa mali: quia aie infinite damnantur propter cupiditatem auri: mulierum: dignitatum et c. Propter quod dicitur j. Jo ij. Omne quod est in mundo est concupiscentia carnis: aut concu. ocu. aut superbia vite. ergo non sunt a deo. Secundo per auctoritatem/sic. Dicit enim scriptura: Didici quod omnia opera que fecit deus perseuerent in eternum. Eccl. iij. Sed creature visibiles non sunt in eternum. Nam vt dicit Apostolus. ij. Cor. iiij. Que videntur temporalia sunt: que autem non videntur sunt eterna. ergo et c. Tertio dicit Apostolus. ij. Cor. iiij. Deus huius seculi excecauit infidelium mentes: et loquitur de diabolo. Sed rndit beatus Petrus ad primum quod creature dei non sunt causa mali/cum omnis creatura dei bona sit/sed sunt occasio mali non propter maliciam sui: sed illorum qui ipsis male vtuntur. Propterea dicitur Sap. xiiij. Creature dei i odium facte sunt: et in tentationem anime hominum et muscipulam pedibus insipientium. Ad secundum rndit quod omnes creature dei etiam visibiles secundum aliquid perseuerant in eternum saltem secundum materiam: quia creature nunque in nihilum rediguntur etiam si sint corruptibiles. Quod autem dicit apostolus que videntur temporalia sunt: intelligitur de visibilibus secundum quod sunt bonis premia: que transeunt: iuxta illud Boetij. Quid me felicem toties iactastis amici: Qui cecidit stabili non erat ille gradu. Et puerbium est. Omnia pretereunt preter amare deum. Ad tertium dicendum: quod diabolus dicitur deus huius seculi/non creatione sed dominio: quia seculares viuentes ei seruiunt: eo modo loquitur di que apostolus loquitur. Phil. iij. Quorum deus venter est. postmodum vero sic i fide firmus fuit: vt predicatione sua hereticos feruentissime expugnabat. Unde cantatur. Predicator feruidus fidei zelator circuit intrepidus heresum damnator: vitiorum rigidus semper expugnator/veritatis lucidus doctor et amator. Secundo fuit clarus in spe quam sic firmiter tenuit vt ordinem predicatorum ingrederetur cum esset. xiiij. vel. xv. annorum. puer i fide claruit parentum carens nebula: deo fuire studuit sub paupertatis regula. Hic perfice et c. Tertio in charitate que ferventer accensus: hoc principaliter a deo crebrius supplicationibus postulabat: quod non sineret eum de hac luce migrare nisi sumpto calice passionis. Unde desiderium aie tribuisti ei domine et c. Quarto i prudentia que sic illustratus erat: vt hereticos confunderet. et eorum callida argumenta caueret. Nota qn ore sua fecit hereticum obmutescere. Quinto i iustitia cuius zelo ductus: ex commissione sedis apostolice hereticos psequebatur et iustissime puniebat. Sexto in temperantia/quam sic tenuit: vt virginitatem semper illibatam seruaret/et sine mortali se conseruaret. Unde cantatur de eo. Petrus flos pulchritudinis et virtutum sacrarium: nullum mortalis criminis sensit vnque contagium. Et quia virginitas est amica abstinentie et corporali afflictioni: ideo corpus suum parcitate cibi et potus et vigilijs atterebat. Septimo i fortitudine/quam sic pfecte possedit: vt mortem subire non vereretur. Denique sic ait Innocen. iiij. in canonizatione sua. Deuotione gratus/humilitate lenis/obedientia placidus/benignitate suauis/pietate compatiens/patientia constans/charitate pstabilis: et in cunctis morum maturitate compositus: alios pfusis virtutum aromatibus attrahebat. Quarto fuit miraculorum multiplicitate coruscus: et quantum ad hoc ondebat hereticorum falsa commenta. Unde et i omnibus elementis miracula fecit: sicut scripsi sup de eodem sermo. q incipit. Tu es Petrus. pre. vj. Hic et miraculum. qualiter potest esse fantasticum quod sibi qda hereticus ondit ipse discooperuit portans eucharistiam in pectore et sic ille hereticus conuersus est ad f. dei. ¶ Secundo ponitur occasio virtuosa: cum dicitur Fidei. pro fide enim fideliter decertauit: et

pro ea subijt mortẽ.et hec causa habz se ad mortẽ sicut forma ad materiã:q2 causa/ ñ passio sola fac martyrẽ. Est autẽ q̃druplex causa que aliquẽ facit martyrẽ. Prima qñ qs patit̃ p defensiõe fidei catholice. Heb. xj. Lapidati sunt:secti sunt:tentati sũt in occi.gla.mor.sunt. Et infra. Et hi omes testimonio fidei pbati inuenti sunt. Scda qñ quis patit̃ p defensiõe veritatis vite et iusticie sic fuit Joan.baptista. Eccl.iiij. Pro iustitia ago.pro.a.t.et vsq3 ad mortẽ cer.p iustitia. Etiã veritatz doctrine:hec est tri plex veritas. Unde v̄sus. Est veritas vite doctrine iustitieq3. Et nota i.c. Qui scãda lizauerit.de reg.iur. Tertia qñ qs patit̃ p defensiõe libertatis ecclie:sicut Thomas cantuariẽsis.ps. Zelus domus tue comedit me. Quarta qñ quis patit̃ pro obediẽtia romane ecclie:sic Laurenti⁹ q̃ Sixto pape obediuit:q2 thesauros ecclie paupibus dedit.et sic passus est pfide et p obediẽtia. Ista q̃druplici causa passus ẽ btũs Petrus. Prio p defensione fidei catholice et ei⁹ dilatatiõe. Uñ dicit̃ in oõe. Presta q̃s ops deus:vt bti Petri mar.ti.con. fec.qui pro eiuidẽ fi.di.ma.pal.meruit ob tinere. Scdo p defensione veritatz vite et iustitie. Non tñ eñ pugnabat ɔtra falsaz doctrinã hereticoꝝ:sed ɔ prauã vitam credentiũ. Eccli.iiij. Usq3 ad mortem certa p iustitia. Tertio pro defensiõe libertatis ecclíastice. Heretici eñ libertatem ecclie nitebant̃ auferre et ipam in seruitutẽ redigere. Gal.ij. Propter sub introductos falsos fratres:q̃ subintroierũt explorare libertatẽ. Quarto p obediẽtia sacro sancte matris ecclie. Uñ dicit̃ in epl̃a canonizatiõe. sue. Pro defensiõe nanq3 fidei et obediẽtia romane ecclie vir ille venerabilis acerrimam mortem tulit. Sic eius mortem rc.

¶ Tertio ponit̃ premiatio gloriosa cum dicitur. Apprehende vitam eternaz. Ista aũt vita eterna quã ipse habuit:cõsistit in quattuor coronis. Prima est corona glĩe essentialis:que dr̃ aurea q̃ cõsistit in visiõe diuine essentie:et hec ẽ cõis oib9 btis. Secunda est corona virginitatis. Canti.iiij. Ueni de libano sponsa veni coronaberis. Tertia ẽ corona doctorat⁹ Phil.iiij. Gaudiũ meum et corona mea. Quarta est corona martyrij. Apoca.ij. Esto fidelis vsq3 ad mortẽ:et dabo tibi coronã vite rc. Amẽ

¶ In festo apostoloꝝ Philippi et Jacobi. Sermo. XLIII.

Nimis hono rati sunt amici tui deus.ps. cxxxviij. ¶ Pro fmõis fundamẽto in q̃ agit̃ de honore Oritur theologicalis q̃stio. ¶ Queritur Utrũ honorẽ siue dignitatẽ appetẽs sit de dãnatoꝝ statu. Arguit̃ q sic. Chrys. et allegat̃.xl.dist.c.multi. Quicũq3 desiderauerit primatũ in terra inueniet ɔfusionem in celo:nec inter suos chr̃i cõputabit̃ q̃ de pmatu tractauerit.igit̃. In oppositũ:btũs Augu.et allegat̃ i cano.viij.q.j.c. q̃ episcopatũ.i.pesse d̄siderat bonũ op⁹ desiderat. Igit̃ honorẽ siue dignitatẽ appetẽs ñ ẽ d dãnatoꝝ statu:et sic q̃stio manet p vtraq3 pte dubia. Ad q̃stionẽ rñdeo. q aliq̃s põt desiderare pmatũ dupl'r siue gl̃iaz siue honorẽ. Uno mõ ñ tm̃:vt q̃s possit peẽe:sed etiã possit pdesse.et sic ad dubiũ dr̃ q desiderare bonũ est/et sine pctõ:imo cũ merito.et sic intelligit̃ argumẽtũ. In oppositũ. Alio mõ:vt tm̃ q̃s p̃sit ꝑpter inanẽ gl̃iaz:et sic ad dubiũ dr̃ q honorẽ siue dignitatez appetens est de damnatoꝝ statu/q̃ peccat mortalit̃:ex q̃ ambitionẽ ppetrat:et sic intelligit̃ argumentũ et dictum Chrys. et tñ talis appetit⁹ honoris gl̃ie siue dignitatz ad pctm̃ tripliciter deordinat̃. ¶ Primo mõ p hoc q aliq̃s appetit testimoniuz vel laudẽ de excellẽtia quã nõ habet:vt d sciẽtia:et sic de alijs cũ sit edicta de bonitate cũ sit malus:et sic de alijs. Hoc est appetere honorẽ supra ꝓportionez. Alio modo q honorẽ sibi cupit.nõ referendo in deum cui solum debet̃ honor et gloria:iuxta illd apostoli. Regi seculoꝝ immortali inuisibili d̄o honor et gloria. Tertio modo per hec q appetitus ei⁹ in ipso honore quiescit nõ referens honorem ad vtilitatẽ alioꝝum et quocũq3 illorum modoꝝũ q̃ honorem appetit peccat mortaliter:et tali honore non sunt honorati et Jacobus et Philippus q̃ fuerunt apostoli dei:s3 bono et honesto honore.iuxta verba preassumpta. Nimis honorati sunt.et sic de alijs. ¶ Pro declaratione verborum et complemento sermonis:

notandū q quāuis oēs sancti sint amici dei/eo q obedientes fuerint totaliter volūtati diuine: ꝑ quā obedientiā hō cōsequit amicitiā dei:iuxta illud. Uos amici mei estis:si feceritis q̄ ꝑcipio vobis Joā.xv. Apli tn̄ maxime z excellentissime dicunt amici dei. Rō est: q2 amicitia dei ex duobus habet. Primo ex obediētia mandatorū. Scdo ex agnitiōe diuinoꝝ. Primū fuit in aplis q̄ pfectius alijs fuerūt obedientes mādatis z consilijs diuinis:vt ponit Tho.ij.ij.q.lxxxviij.ar.iiij. Scdm etiā fuit in aplis Jo.xv. Jam nō dicam vos seruos:q2 seruꝰ nescit q̄d faciet dñs eiꝰ. Uos aūt dixi amicos:q2 oīa q̄cūq3 audiui a pr̄e meo nota feci vobis. Etiā vt sup dixi i sermone precedenti sctī Uincentij:q̄ incipit. Ecce quō cōputati sūt zc̄. De his g̃ amicis.i.de aplis loquit thema dī. Nimis zc̄ z specialiter de his duobꝫ aplis de qbꝫ hodie festū agimꝰ. Jō dicit Nimis.i.valde honorati sūt zc̄. Pro euidētia notandū in q̄ differant bonor/laus/glīa/z fama.vbi nota fm Egidiū in li.de regimine principum.q honor z laus sūt causa glorie z fame. Et h̄ est aliqd in fama et glīa:qa laudat z honorat. honor aūt differt a laude:q2 est vniuersalior ea. Nā laus ꝓprie nō est nisi ꝑ signa vocalia.sed honor est ꝑ quecunq3 signa exteriora. Uñ dī in.j. Et bī.q partes honoris sūt sacrificia/recordatiões z in met.antiqua ꝓmorditas sedis adulatiōes zc̄. Talia exteriora signa pertinētia ad reuerētiā. Gloria vero z fama ꝑ eodez accipi ꝯsueuerūt. Nā glīa est clara cū laude notitia:fm Amb. Et idem videt esse fama. Uide Tho.ij.ij.q.ij.ar.iij. Uolētibus igit videre q̄nto honore apli isti z alij apli sint digni:z quātū sint a deo et hoibꝫ honorādi:est notādū q sicut vidēmꝰ q̄nq3 rebꝫ datur in mundo magnus honor. Uel dic q quinq3 rōnibꝫ datur alicui honor.

Primo rōne sciētie excellentis
Scdo potestat3 eminentis
Tertio dignitat3 ꝑfulgentis
Quarto nobilitatis sublimātis
Quinto virtutis informantis

¶ Et q2 oīa ista fuerūt in his z alijs apostolis:io marie honorādi sūt. io dr̄ thema Nimis zc̄. ¶ Prio g̃ debet alicui honor rōne sciētie. Uñ hoibꝫ sciētia p̄dit3 honorem exhibemꝰ/etiā si sint humilis ꝯditionis. Propter h̄ ꝑcepit deꝰ honorare senes. Leui.xix. Coram cano capite ꝯsurge. z honora ꝑsonā senis. Rō est:q2 vt plurimū in senis ē sapia:vt dr̄ Job.xij. Si g̃ debetur honor homini rōne sciētie/q̄nto mag3 apostolis:q̄ licet caruerūt acquisita/tñ habuerunt excellētissime scientiā ꝯ oibꝫ infusa3: q̄ est excellētior q̄3 acq̄sita quadrupliciter. Primo ꝓpter causam efficientez:q2 a deo infundit/z non ex actibꝫ humanis. Scdo ꝓpter causam formalē:quia grā cū ea dat. Tertio ꝓpter causa3 finalē:q2 ad vitā eternam ꝑducit:iuxta illud Ecci.vj. Sapientia doctrine fm nomē est eiꝰ/z nō est multis manifesta/qbꝫ autē agnita est ꝑmanet vsq3 ad ꝯspectum dei. Scientia ꝓo acquisita inflat.j.Cor.viij. Quarto ꝓpter cām materialē.i.subiectiuā:q2 sciēntia acq̄sita est cōis bonis et malis: sed sciētia infusa ē ꝓpria bonis. Und.j.Joā.ij. Unctionē zc̄. vt.s. Uñ dñs. Joā.xvj. Cum venerit ille spūs ꝟitatis docebit vos oēm veritatem. Itē.j.Joā.ij. Unctionē quā accepist3 ab eo maneat in vobis z nō necesse habet3 vt aliqs doceat vos/sed sicut vnctio eius docet vos de oibꝫ. Uñ qñ necesse fuiss3/apostoli ꝑ mūdm discurrētes/disputassent in oī sciētia cū īfidelibꝫ. Habuerūt eīn apli optimū mgrm christū qui eos docebat altissimā3 causam. Und Philippo interroganti. Dñe ostēde nobis patrē z sufficit nobis. Rñdit dñs. Philippe q̄ videt me/videt et patrē Jo.xiiij. S3 quare ꝑdicatores huiꝰ tpis parum faciūt fructū: Uide hoc infra immediate. ¶ Scdo debet alicui honor rōne potestatis:q2 non est ptās nisi a deo. Ro.xiij. Jubēte.s.vel sinente fm Augu. xxiij.q.j. Quid culpat. Hac rōne maximꝰ honor debet apostolis:qui habuerūt quadruplicem potestatem.

Primo ad ꝯsecrandū
Scdo ad soluendū z ligandū
Tertio ad ordinandū
Quarto ad miracula faciendū

¶ Prio g̃ ad cōsecrandū.s.corpꝰ christi q̄ ptās est incōpabilis/nec aliq̄ ptās terrena est eq̄lis ei:q2 oēs reges et ꝑncipes mōdi nō pñt trāsmutare vnā rem in aliā/nec facere vnā formicā/nc vnū foliū arboris: qnimo nec celest3 ptās ē eq̄lis huic. vnde nec

angeli nec archangeli possent trāsmutare vnā rem in aliā. Vñ dicit text⁹. xxvj q.v. epi. in fine. Quisquis credit posse fieri aliquā creaturā: aut in meli⁹/ aut in deteri⁹ imutari aut trāsformari in aliā spēm/ vel in aliā silitudinē: nisi ab ipso creatore/ qui oia fecit/ z p quē oia facta sūt: pculdubio infidelis est: z pagano deterior. Nota hic ptra mlieres q dicūt q alique mlieres cōuertunt in gattas: z dicunt strige zc. q2 h est ipossibile. Sed hec ptās transmutandi panē in corp⁹ christi fuit in aplis. Primo qn dñs dixit eis illa verba. Accipite z māducate/ h est copus meū zc. Et. j. Hoc facite in meā cōmemoratiōnē. Et in hac potestate habuit vnā excellentiā Jacob minor: q2 ipse prim⁹ inf aplos missam hierosolymis celebrauit/ vt dixi sup eodez festo q incipit. Ecce quō zc. Scōa ptās est ad soluendū z ligandū aiam: q2 principes mūdi possunt ligare corpora/ quod pñt facere etiaz oēs hoies: sed aiam soli apli ligant z soluūt. Vñ hec potestas incōpabilis est z in celo z in terra. Vñ nec angeli nec virgo Maria habent hanc ptātē vt in. c. Nota. de pe. z re. quāuis virgo p modum meriti orando possz ipetrare p aliquo zc. Et hāc ptātem acceperūt apli a dño post resurrectionē. Joā. xx. Insufflauit z dixit. Accipite spmscṫm: quorz remi. pec. re. e. q4 re. re. sunt: sed singl'ariter dedit Petro dicēs. Quecūq ligaueris sup terram zc. Mat. xvj. z. xxj. Innuo ad notanduz q hec potestas in Petro plenarie psistit. Ipse eīm sol⁹ habet plenitudinē potestatz: reliq vo apli fuerunt vocati in parte solicitudis ñ in plenitudiez potestatz vt dicī tex. q. q. vj. decreto. de vsu. pal. Ad honorē. de cocc f. pbē. Posuisti. z fm determinatiōez z iudicīū Petri. Hac ptāte debēt alij vti: vt dicī Tho. in. iiij. Quintimo pōt pnceps ecclesiastic⁹: sicut papa absoluere ab omī iurio impatorē z reges. Vñ Hiere j. Ecce constitui te sup gentes z regna: vt euellas et destruas. z dispdas z dissipes: et edifices z plantes: et tangit infra in tertia ptāte. Tertia ptās ad ordinandum q2 soli apli in q4 locū hodie epi successerūt: iuxta illō ps. Pro patrib tuis nati sīt tibi filij. lxviij di. q4 vices pñt ordinare clericos Vnō z papa pfirmat impatorē: vt in. c. Venerabilem. de elec. Item vngit eū pſecrat et coronat: vt in Cle. romani. de iu. iur. Et ipe impator iurat fidelitatē pape. lxiij. di. Tibi dño. Et nota quō accipit imperator triplicē coronā: vt notat Glo. in dicta cle. romani. sup verbo. Vestigijs. Pōt etiaz papa deponere impatorē: sicut deposuit d facto Cōstantinopolitanū/ z transtulit impiū ad germanos: vt in dicta cle. romani. Quarta ptās est admiracula faciēdū quā acceperunt a dño: sicut dicif Mat. x. Cōuocatz Jesus. xij. discipulis dedit illis potestatē spirituū imūdor vt ejicerent eos/ z curarent oēm languorē z oēm infirmitatē. Itē Mar. vlti. Signa eos qui credi. hec sequenf: in noie meo demonia ejicient. lin. lo. no. serp. tol. z si morti. qd bibe. ñ eis nocebit zc. Nota hic miracula Philippi pferts de dracone zc. sicut dī in legēda ¶ Tertio daf honor dignitati sicut epis etiā nullatensib zc. Hac rōe debetur honor maxim⁹ aplis. Que eīm maior dignitas aplatu: Vñ repbendit papa impatorē Cōstātinopolitanū zc. Vide d maio. z obe. Solite. Nec soluz bonis in dignitate positis: sz etiaz malis debef honor exēplo dñi/ q misit leprosz z leprosos ad sacerdotes: quos tñ sciebat esse sacrilegos Mat. viij. Et Lu. vij. Et notat Cyprian⁹. xciij. dist. dñs noster. Et Cōstantinū ēr legif dixisse. si pprijs ocul vidisse sacerdotē di aut aliquē eor q monastico habitu circūamiti sunt peccantez: chlamydē meā explicarem z cooperirez eū ne ab aliq videref zc. Sicut legif. lxxxvij. dist. in scripturz. Et eē plū etiā de eodē Cōstantino qn comburi mandauit libellos accusatorios ptra sacerdotes z episcopos. xj. q. j. Sacerdotib. Hac g rōne debef maxim⁹ honor aplis: q fuerunt in maxima dignitate. Vñ Jacobus fuit ordinat⁹ epš a Petro: z Jacobo maiore z Joāne. lxvj. di. Porro. ¶ Quarto debef honor nobilitati sicut filijs regūz z aliorū nobiliū. Et q maior nobilitas q in seruo dei: Vñ Agatha. Sūma ingenuitas est qua christi seruit⁹ cōprobaf. Vnō eccl'ia. Deus quē nosse viuere cui seruire regnare est. Ratio: quia regit passiōes suas. Vnde Claudian⁹. Si metuis: si plura cupis: si ducerz ira: Seruitij patiere iugum: tolerabis iniquas Interius leges:

tunc omnia sure tenebis: Cuz poteris rex esse tui. Ecce ergo si seruus dei tanta no/bilitate pfulget: quanto magis filij dei cu/iusmodi anthonomatice fuerũt? Unde de eis dicit in epl'a. Ecce quomõ computati sunt inter filios dei rc. Sap. v. In hac ãt seruitij dei nobilitate excellentiaz magnã habuit Philippus: q2 fuit primus apl'us a christo vocat⁹: sicut habet Ioã. j. Iacob9 aũt fuit cõsobrinus dñi z etiã ei simillim⁹ pter qd dicebat frater dñi rc. ¶ Quinto rc. Unñ phs. j. Ethi. dicit: q honor est re/uerentia exhibita in testimoniuz virtutis. Uirtuosos q honoramus quia eos deo si/miles videmus: Unñ phs. iij. x. Ethi. dicit q hõ sapiens est deo simillim⁹ z sibi aman/tissim⁹. Et quãto ergo magis honorandi sunt apli qui fuerũt vtuosiores z sanctio/res alijs? Unde sup illud Rom. viij. Nos ipi pmitias spiritus habentes. dicit Glo. Tpe prius z cetera abundantius. Nota h de virtute magna beati Jacobi minoris q dicebatur Jacob9 iustus: pter magnum culmẽ virtutz. Primo fuit virgo: z sic ha/buit virtutem castitatis. Scdo abstinen/tie: quia carnes nunq̃ manducauit. vinũ z siceram nõ bibit: ferrum in caput ei⁹ nõ ascendit rc: vt dr in legẽda. Tertio pter sanctitatẽ suam: ita vt omnes fimbria ve/stimenti eius certatim tangere cuperent. Quarto post mortem dñi fecit votum se nõ comesturũ/donec videret dñm a mor/tuis resurrexisse. Dic quõ apparuit ei dñs in die pasche rc. Item Egesippus dicit q ab vtero matris sanctificat⁹ fuit. Ultimo fuit mirabiliter pditus virtute fortitudi/nis z ɔstantie: q patet in martyrio. Dic q etiã martyrium et etiaz Philippi aplĩ. dic vt in legenda. Deo gr̃as. Amen.

¶ In festo Inuentionis scte crucis. Sermo. XLIIII.

Mihi absit glo/riari nisi in cruce Gal. v. Pro fundamẽto smonis in q̃ agit de inuentiõe scte crucis. oit theologicalis q̃stio de adoratiõe. ¶ Querit. Utrũ crux sit adorãda z siliter imagines sint adoran/de. Arguit q nõ. habet Exo. xx. in. j. man/dato. Nõ facies tibi imaginẽ neq3 sculpti/le/neq3 oẽm silitudinẽ rc. si q phibituz est imaginẽ fieri multo mag3 adorare. Item nulla creatura rõnalis est adorãda/crux ẽ hmõi: z silr imagines. igit. In oppositũ: si crux nõ esset adoranda frustra diceret. O crux aue spes vnica. z frustra poneret ima/gines in eccl'ia z adoraret. sed h est falsuz. igit crux est adorãda. z similit imagines. z sic q̃stio manet, p vtraq3 pte dubia. Ad q̃stionẽ rñdẽdũ est fz Bonauẽ. sup. iij. sen. di. ix. q crux chri est duplex. quedã dr vera crux: in q̃ saluator pependit z q̃ sanguine christi fuit irrigata. z hec cũ nõ sit creatu/ra rõnalis nõ est adoranda/nec latria/nec dulia/nec hyperdulia: sed tãq3 pciosissima re/liquia honore venera: õis est honoranda. et intelligit h de illa cruce vt est talis res seu lignuz: alie cruces autem inquantum cruces/z etiam vera crux representat seu significat saluatorẽ crucifixũ: vtraq3 adora/ri debet adoratiõe latrie: id est honore z re/uerentia in prestatiõe summe z infinite maiestatis. honorare em̃ crucẽ inquantuz signum: nihil aliud est nisi honorare cruci/fixum deum hominẽ p crucem representa/tum. Ideo habet. C. nemini liceat signuz saluatoris. l. vnica. ꝗ quis crucem vel ima/ginẽ saluatoris pede cõculcauerit in dere/stationẽ scz saluatorz: vltimo supplicio ple/ctatur. habet etiã. ff. ad. l. iuli. maiestatz. l. qui statuas. q cõflans imaginẽ vel statuã imperatoris/crimẽ lese maiestis incurrit: aut proijciens contra eam lutum/vel alio modo deturpans. igit crux christi est ado/randa referendo ipsam adorationem ad il/lum scz christum qui ea pependit. Et hec propter duo.

Primo inquantũ repsentat creaturam rõnalem. s. hominẽ chrm cui creature ra/tionali debet adoratio.

Secũdo modo inquantuz ei cõiungeret: q2 ipsa repsentat figurã christi extensi in ea. Et de imaginib9 dicit q sunt adorãde nõ referendo adoratiõnẽ ad materiã illaz sed ad res. s. sanctos quorum3 sanctorũ ta/les imagines sunt repsentatiue. et ad ar/gumentum dicitur q prohibituz fuit pro tempore in quo de⁹ naturam humanam nondũ assumpsit: sed nũc nõ phibet. Et ad scdam partẽ argumẽti dicitur q intel/

ligendū est. Referendo talē adorationem ad materiā z nō ad rē quā repsentat: quā adorare quisqs debet: qz p illū solū gliam habem⁹ eternā. Iuxta verba passumpta. z sic de alis. Et in ep̄la hodierna. Intēdo tractare istud verbū tripliciter.

Primo in psona chr̄i i cruce patiētis
Scd̄o i psona b. Helene crucē reqrētz
Tertio in psona cuiuslibet hominis ve rum credentis.

¶ Dico primo zc. Pro introductiōe sciendū q in chr̄o fuit q hō est duplex gloria. s. aie z corpis: diuersimode tñ: qz glia aime statim fuit in christo in instanti ɔceptiōis et vnione diuinitatz/quātā habet modo. Nō qz sine mēsura tūc accepit/nec potuit vltra augeri zc. Vidim⁹ gliam ei⁹ gliam qͣ̄si vnigeniti a p̄re zc. Io. j. Nō em̄ ad mēsurā dat ds̄ spm̄. s. chr̄o. Io. iij. Et hec glia aie chr̄i fuit sine merito suo nec potuit augeri: qz pfectū est cui nihil deest. gloriā vo corpis n̄ stati habuit chr̄s q̄ ɔsistit i qtuor dotib: scz ipassibilitate/subtilitate/agilitate/z claritate. Questio est hic qre elegit morté crucis z nō aliam. R̄n̄io. Inuenio in scriptura scrā q christ⁹ mltoties fuit in piculo mortz inter iudeos: sed nullus ali⁹ modus moriēdi sibi placuit nisi i cruce: qz alios modos moriendi vitauit z fugit. Fuit em̄ in piculo mortis

Primo p gladij incisionē.
Scd̄o p pcipitationē
Tertio p lapidationē
Quarto p venenationē.
Quinto p crucis affixionē.

¶ Dico primo zc. s. p gladij incisiōez. In h piculo fuit statim qn̄ fuit natus quādo Herodes fecit occidi oēs pueros i Bethleem Mat. ij. Dic historiā z poterat dicere pueros pcusserēt gladio z ego euasi sol⁹ Iob. j. Questio est h qre ista mors nō placuit chr̄o. R̄n̄. moralis. Ad instruendūz nos vt euitem⁹ mortē gladij spūalis. Nota hic q duo gladij vn⁹ tpalis/z alter spiritualis. Gladi⁹ tpalis est potestas tpalis De q̄ Ro. xiij. Si male feceris: time. Nō em̄ sine causa gladiū portat. Vn̄ dicūt legiste q merū impiū est habere gladij potestatē ad aimaduertēdū facinorosos hoies ff. de iurisdi. om. iudi. l. impiū. Gladi⁹ spiritualis est excōicatio q̄ pcedit ex potestate spirituali. De q̄ Apoc. j. et. xix. De ore ei⁹ exibat gladi⁹ ex vtraqz parte acut⁹. Nota Ex vtraqz pte. s. ad dclinādū a malo z ad faciēdū bonū. Prim⁹ gladi⁹ separat aiaz a corpore naturali. Scd̄s separat aiaz a corpore mystico qd̄ est eccl̄ia. Istū gladiū solus Petr⁹ portat. Symon Petr⁹ habens gladiū/eduxit eū: et pcussit pontificz suū/ et abscidit auriculaz ei⁹ dexterā. Ioā. xvj. Et Lu. xxij. Et dn̄s eū rephendit dicens. Mitte gladiū in vaginā zc. Ad innuēdū q iste gladi⁹ spūalis nō debz exerceri i corpore sed in aīa: in corpora vero seruus nisi vsqz ad sanguinis effusionez exclusiue: vt in. c. In archiepātu. de raptorib. Et in. c. Episcop⁹. ne clerici vel mona. li. vj. Nō quare sol⁹ Petr⁹ qz solus papa habet potestatē spiritualē pncipaliter et plenarie. Reliqui vero epi in parte solicitudinis sūt vocati nō in plenitudinē potestatz: de vsu pallij. c. ad honorē. De concess. pre. Propo suisti. Et. xcj. di. In nouo. Et di. xxij. Sacrosctā. Et iste gladi⁹ est maior pmo. Vide de maio. et obe. Solite. Iste g̃ gladi⁹ est multū cauend⁹: qz excōicatio est maior pena q̄ fit in eccl̄ia dei. xxiij. q. iij. Corripiantur. Et olim in eccl̄ia primitiua multū timebat: qz excōicatus ab aplis arripiebatur a diabolo: sicut dicūt Glo. sup illo verbo. j. Cor. v. Ego autē absens corpe: pñs autē spū: iudicaui hūc hoiez tradere sathane in interitū carnis vt spirit⁹ saluus fiat. Et ideo est valde timēda siue iusta siue in iusta. xj. q. iij. c. j. Nota hic aliquos effect⁹ excōicatiōis: de qb vide de rescriptis. c. j. lib. vj. Et de sen. excō. Decernim⁹. eodem lib. Hodie autē nihil timet: qz ista punitio nō statim seqt: Sz lento gradu ad vindictā sui diuina pcedit ira tarditatēqz supplicij grauitate cōpensat. Valeri⁹ pmo libro titulo d neglecta religiōe. Vn̄ Dauid Nisi ɔuersi fueritis gladiū suū vibrauit arcum suū tetendit. Nota arcū suum tetēdit qui quāto plus extendit tanto grauī⁹ pcutit zc. Fugite g̃ a facie gladij: qm̄ vltor iniq̄tatū gladi⁹ ē. Iob. xix. ¶ Scd̄o chr̄o fuit in piculo moriēdi p pcipitationē: vt pz Lu. iiij. s. in nazareth. Dic historiā: sz noluit mortē hac morte. ¶ Tertio fuit in piculo moriendi p lapidatiōez: et hoc bis. s. Primo quando dixit iudeis. Amen am en di-

eo vobis anteq̄ Abraaz fieret ego sum ꝛc̄ Joā.viij. Scḋo q̄n dixit. Ego et pr̄ vnuz sumus. Jo.x. Dic historiā. Quare noluit sic mori: Rn̄sio. vt instrueret nos euitare mortē lapidatōis: id est auaritie que indurat cor q̄si lapis circa indigētiā ꝓximi. Vn̄ de auaro dic̄ Job. Cor eius indurabit q̄si lapis et stringet quasi malleatoris incus. Job.xlj. Auari ḡ moriunt lapidati. Tot lapides sūt quot sunt modi auaritie. Primus ḡ lapis est rapina. Isto lapide moriuntur dn̄i regales et stipendiarij: ⁊ etiā aliqui nobiles et milites q̄ ꝓpter vanitates nolūt viuere ex stipendijs suis: iō oportz eos rapere: qꝛ nō seruant ꝯsilium Joānis bapti.di. Neminē cōcuciatis neqꝫ calumniatis. Et estote ꝯtenti stipendijs vr̄is. Lu.iij. Scḋs lapis est simonia: et isto lapidant p̄lati et clerici ꝛc. Dic vt expedit. Nota contra vendentes ius patronatus. Itē nota ꝙ auaritia seu tenacitas laicorū est causa simōie clericoꝝ. Rō: quia pro laboribꝫ clericoꝝ in administrādis sacramētis: laici nō dant aliq̄d stipendiū clericis. iō clerici paciscunt ante siue vadant ad sepeliendū siue ad aliq̄d aliud: et sic cōmittunt simoniā. Nota etiā hic ꝯtra vendentes altaria/ ⁊ sepulturas cōtra nolētes recipe aliq̄s in monasterijs nisi cum pacto. Tertius lapis est vsura siue mutuando. x. ꝑ.xij. siue vēdēdo ad spheram siue recipiendo fructus vel pignorare ꝛc. Quartus lapis est fraus in vēditiōibꝫ et emptiōibꝫ ꝛc̄ Quint⁹ est calūnia: isto lapide moriunt iuriste et aduocati ꝛc. Sextus est furtum ꝛc. Septim⁹ est detentio solidate vel decimarū ꝛc. Iō dicit scp̄tura. In via ruine .s.auaritie nō eas/ et nō offendes in lapides: nec pones aīe tue scādalū. Ecci.xxxij. ¶ Quarto fuit in ꝑiculo moriēdi ꝑ veneniatiōez ꝛc. Judei em̄ videntes ꝙ nō poterāt ip̄m p̄dictis modis occidere: ponebāt de arsenico seu toxico in cibū christi: vt ip̄z venenarent. Auctoritas. ꝓphetie in ꝑsona chr̄i di. Tu dn̄e demōstra. mihi ⁊ cognoui tu ostēdisti mihi studia eoꝝ: qꝛ sup me cogitauerūt cōsilia dicētes. Mittam⁹ lignū in panem eius/ et eradamus eum de terra viuentium: et nomen eius nō memoretur amplius. Hiere.xj. Nota lignuz.i.taxum que est arbor venenata: inde dicit toxicuz a mutata in o. Sed christ⁹ nolebat comedere de cibo venenato. Quare nō: Rn̄r. vt instrueret nos vitare mortē potionatā ex pctō luxurie in q̄ sub cibo dulci ponitur toxicū mortis. Sic faciūt illi q̄ volūt aliū toxicare: iō caueatis. Ideo Job. Nunq̄d pōt aliq̄s gustare: q̄d gustatū affert mortem Job.vj. quasi diceret nullus gustarz/ sciens hoc. ḡ ꝛc. ¶ Quinto fuit in periculo moriēdi ꝑ crucifixiōe... iste mod⁹ moriendi placuit sibi. imo v...t de galilea vsqꝫ in iudeam vt tali more ...reret: vt pꝫ Mat.xx. Ecce ascendim⁹ ...osolimā ꝛc Et in nocte passiōis huic ... crucis vltro se se christ⁹ obtulit di. ... querit ꝫ ꝛc. Ego sum. Joā.xix. Et dat̄ sentētia a Pilato nō appellauit nec excu... : sed baiulans sibi crucē exiuit in eum q̄ dicit caluarie locū Joā.xix. Quare iste ... moriēdi p̄e alijs placuit sibi: Rn̄r. duplex rō est Prima rō est litteralis. Scḋa est moralis Prima ḡ ratio lr̄alis est/ vt restitueret fructū subtractū ꝑ Adam et Euam ꝛc. Ipse em̄ est fructus d̄ q̄ dicit Marie virgini. Benedict⁹ fructus ventris tui. quando ḡ christus fuit in arbore crucis tunc fuit restitut⁹ fruct⁹ ꝛc. Que nō rapui/ tūc exoluebaz: et sic remissa iniuria reparauit nos in aīa et in corpe. Vide infra in sermōe ex altarōis. in introitu. Vel dic ꝙ ratio est q̄re acceptauit mortem crucis: vt instrueret nos ꝙ si volum⁹ saluari crucifigam⁹ nos in cruce penitētie ad exemplū christi. Penitentia em̄ est crux quedā p̄sertim illis q̄ nō sunt assueti ꝛc. Dic practice ꝛc. Ideo Apostol⁹. Qui christi sūt: carnem suam crucifixerūt cum vitijs/ et cōcupiscentijs. Gal.v. Et tunc sicut facti sum⁹ siles chr̄o in morte: ita erimus siles in gloria. Auctoritas. Si em̄ cōplantati facti sum⁹ similitudini mortis: simul et resurrectiōis erim⁹. hoc scientes: qꝛ vetus homo noster simul crucifixus est vt destruat corp⁹ pcti: vt vltra nō seruiam⁹ pctō. Qui em̄ mortu⁹ est iustificatus a peccato. Si autē mortui sumus cū christo: credim⁹: qꝛ simul viuem⁹ cū ipso. Ro.vj. Ideo dicit christ⁹. Mihi absit gloriari nisi in cruce. Quantum ad scḋꝫ hoc verbū ptractabit in ꝑsona scte Helene. Dicat historia quomodo inuenit sanctam crucem ꝛc. Ideo dicit ip̄a Mihi

absit gloriari nisi in cruce dñi ꝛc. Dicat hꝫ de virtute sancte crucꝫ ad sanādū īfirmos Figura habet de serpente eneo. Nū.xxj. Et ad cōprimēdū ꝛ fugandū diabolū nō solū a christianis: sꝫ etiā ab infidelib⁹. De christianis dic exemplū de sancta Justina et Cypriano ꝛc. Itē de sctō Christoforo. De infidelib⁹ da exemplū de illo iudeo q̄ quadā nocte dormiēs in templo quodā idolorū signauit se signo crucis ꝓpter timorem demonū ꝛc. de q̄ dixit demon. Uas vacuū sed signatū ꝛc. Greg. ponit in dialogo. Quantū ad tertiū verbū ꝓpositum exponet seu pertractabit in ꝑsona cuiuslibet hois bñ credentis qui digne debet dicere. Mihi absit gloriari nisi in cruce dñi. Rō: qꝛ antiquit⁹ ante crucem oēs quātūcūq̄ sancti ibant ad infernū: q̄ habet q̄ttuor loca ꝛc. ad quorū alterū ibat hō. ps. Quis ē homo qui viuet ꝛ nō videbit mortē: Eruet aiam suam de manu inferni. Nota hꝫ cōtra iudeos ꝛc. Gen. xxxvij. Descendā ad filiū meum lugens in infernū. Christ⁹ ꝓ mortu⁹ descendit ad inferos et captiuam adduxit captiuitatē redimēdo sctos pres qui erant in limbo patrum: q̄ dicit sinus Abrae: iuxta ꝓphiam Zacha. ix. Tu q̄q̄ in sanguine testamenti tui eduxisti victos de lacu in q̄ nō est aqua. Modo autē ver⁹ fidelis si moriť statim inueniť ianuam paradisi apertā virtute crucis chri. Ideo dr Raba. Crux chri clauis est paradisi. Jō Joā. iij. Sicut Moyses exal. serp. in deserto. Nume. xxj. Sic exaltari oportet filiū hois vt omnis qui credit in eū nō pereat: sed habeat vitam eternam. Quilibet ergo fidelis pōt dicere. Mihi absit gloriari nisi in cruce. Et ita cantam⁹ in missa hodie. Nos autē gloriari oportet in cruce dñi nostri Jesu christi: in quo est salus vita ꝛ resurrectio nostra ꝛc. Amen.

In festo corone domini. Sermo. xlv.

Coronam de spinis imposuerunt capiti eius. Joā. xix. Istud festū fit ab ordine nr̄o ꝛc. Sciendū ꝓ declaratione q̄ inter alias magnas reuelatiōes quas christus fecit btō Joanni euāgeliste in Apoc. fuit vna valde pulchra ō materia hodierna de qua ipse dic. Uidi celū apertū ꝛ ecce equ⁹ albꝰ: et q̄ sedebat sup eū vocabať fidelis et verax: ꝛ cū iustitia iudicat ꝛ pugnat. Oculi aūt ei⁹ sicut flāma ignis: et in capite ei⁹ diademata multa Apoc. xix. Hic sunt sex clausule. Pꝛima clausula ibi: Uidi celum apertū. ista celi apertura significat incarnationē chri: qꝛ tūc celū fuit apertū sicut qñ aliquis est liberalis ad dandū donū/ dr de co iste habet bursam apertā. Scda clausula: Et ecce equus albꝰ. Ecce ꝯuersatio eius. Equ⁹ significat corp⁹ christi/ albꝰ ꝑ serissimā puritatē: sup que sedebat illū gubernādo cū freno temperantie ꝛ cū calcarib⁹ amoris ꝛ timoris. Tertia ibi: Et q̄ sedebat sup eū vocabať fidelis et verax. Fidelis ad implendū ꝓmissiōes factas in veteri testamēto. Uerax quātū ad doctrinā euangelicam. Uñ apls. De⁹ fidelis est. seipm negare nō pōt. Quarta ibi: Et cū iustitia iudicat ꝛ pugnat. hoc in redemptiōe humani generꝫ: quā noluit facere ꝑ potentiam. sed ꝑ iustitiā Esa. lxiij. Ego q̄ loquor iustitiā et ꝓpitius sum ad saluandū. Quinta: Oculi aūt ei⁹ sicut flāma ignis. s. in eius gliosa resurrectiōe Oculi eīm chri/ sūt dona spūsscti/ que sunt septē. Apoc. v. Uidi agnū stantē tāq̄ occisum habentē cornua septē ꝛ oculos septē: q̄ sunt septē spūs⁹ dei missi in oēm terrā. Sexta: Et in capite ei⁹ diademata multa: ita gliosa coronatio.

¶ Pro fmōis fundamēto in q̄ agiť de corona chri quā iudei imposuerūt in passiōe Oriť theologicalis q̄stio de ipso christo.

¶ Queriť. Utrū christ⁹ meruerit oib⁹ nobis grām et gloriā. Arguiť q̄ nō. Pꝛemiū excedit meritū: et meritū ordinať ad premiū/ sicut ad finē: sed premiū aliorū oim ñ excedit meritū christi: igiť meritum christi nō ordinať ad aliud/ sicut ad finem: cū sit nobili⁹ q̄ illud. igiť. Item meritū christi fuit q̄dda bonū finitū/ cū fuerit ei⁹ s̄m naturam humanā: sꝫ petm̄ aliorū fuit infinitū malū: qꝛ tanta offensa et petm̄ quāt⁹ est ille q̄ offendiť: sꝫ ille est infinit⁹. s. deus. Igiť cū finitū nō sit ꝓportionabile cū infinito nullū meritū chri potuit mereri deletione offense. In oppositum. Leo papa in fmōe de natiuitate. Sicut a reatu nullus

liberū repperit:sic liberandis oib⁹ venit:ḡ christ⁹ meruit oib⁹ nobis gloriā et grām. ⁊ sic q̄stio manet p̄ vtraq3 pte dubia. Ad questionē respōdēdū est fm Scotū sup.iij senten.dist.xix.q.j.q meritū christi pōt du pliciter considerari.

Primo modo fm sufficientiā

Scdo mō fm efficatiā

¶ Primo mō meruit oib⁹ deletionez cul pe:⁊ collationē gratie ⁊ glie. Scdo mō n̄ q2 nō oēs ꝯsecuti sunt redemptionē q̄d fz sufficientiā oib⁹ deletionē culpe ⁊ collati onē gratie ⁊ glorie christ⁹ meruerit/patet per eundē Scotū. Meritū em̄ christi hz quandā infinitatez ex supposito christi q̄d elicebat ⁊ exercuit opationes illius natu re assumpte.et ideo vita illius suppositi et operatiōes:fuerunt bonum infinitū:ꝓpter quod ⁊ mors ⁊ operatio ⁊ alie opationes habuerunt quandā infinitatē:vt sufficerz infinitis peccatis delendis:et infinitꝭ gra tijs ⁊ glorijs ꝯferendis/quod quantū ad ef ficaciā nō meruerūt.patet p eundez/quia actus actiuoꝝ sunt in patiente:et disposi to ⁊ vnito agenti.ij.de aīa.sicut patet in agentib⁹ ⁊ patientib⁹ corpaliter.igitur sic erit in actione meritoria:quantū ad influ entiā in alios.Sed ꝯiunctio cū christo re quisita vt meritum christi/ valeat eis:ē p cognitionē ⁊ dilectionē:fm q hō disponit se ad gratiaz/cognoscendo ⁊ diligēdo deū: nō autē oēs sic se disponunt:quare nō oib⁹ meruit fm efficaciā.⁊ hanc opinionē acce pit Scotus a Tho.ij.pte summe.q.xlviij Dicit tn̄ Scotus ꝯtrariū.q vita chri fuit ita excellens vt haberet tantā infinitatez q̄ntū ad efficatiā sicut q̄ntū ad sufficiētiam. Et ad argumēti ptezꝑmā dr̄:q chrs me ruit fm portiōez īferiorē ⁊ nō supiorē. Jō p̄miū alioꝝ qd receperunt p̄ merito chri: fuit meli⁹ formalit q̄ aliqs actus merito rius portionis inferioris chri. ⁊ ponit ta le meritū christi ordinari ad p̄miū alioꝝ sicut ad finē sub fine. Ad scdam partē ar gumēti dicit q ⁊ si christi passio et meritū ipsius totū sit formaliter finitū:q2 tn̄ con iunctū p gratiā ⁊ gloriam obiecto infinito ideo potuit delere peccati reatum/⁊ pctm̄ nō erat infinitū intensiue:quia nō est po nendū summū malum:et lʒ et sit infinit⁹ tamē pctm̄ est infinitū referendo.lʒ tm̄ et quantū/ad formales ratiōes vtriusq3 insi formaliter.tamē actus peti mortalis est fi nitus.ideo christ⁹ p mortez nobis meruit gratiā:iuxta verba:⁊ sic de alijs. Inueni q ad similitudinem pape vel imperatoris christus habuit tres coronas

Prima fuit corona sapiētie diuinalis

Scda fuit corona penitētie corpalis

Tertia fuit corona p̄sidētie gn̄alis.

¶ Dico primo ⁊c̄. Corona sapientie diui nalis. Pro cui⁹ declaratiōe nota q sapien tia dr̄ corona triplici rōne. Prima q2 coro na portaf in capite:alr̄s nō diceref hō coro natus ⁊c̄. Sic sapientia ⁊c̄. Ideo dr̄ vul gariter de persona sapientie. O iste habet bonū caput.de ista corona dicif Eccl.xlv. Corona aurea sup caput eius expressa si gno sanctitatꝭ. Nota expssa signo sanctita tis. Aliq̄ habent coronā sapiētie in facul tate theologie vel iuris ciuilis vel decre taliū:vel phie:sed nō est expssa signo san ctitatis sed vanitatis:q: habet magnā sci entiā:sed malā ꝯscientiā ⁊c̄. De talib⁹ loq tur Apostol⁹ Rom̄.j. Cum em̄ cognouis sent deū nō sicut deum glorificauerūt/aut grās egerunt ⁊c̄. Scda ratio quia corona caret principio ⁊ fine quia finis vnitur p̄n cipio. Vn̄ dicif diadema/q̄si duo demens: scz fine ⁊ principiū. Sapiētie.est de⁹ fons sapientie verbū dei in excelsis. Omnis sa piētia a dn̄o deo est ⁊c̄. Eccl.j. Si ergo fi nis omnis studij ⁊ scientie debet esse deus secus de multis ⁊c̄. Dic practice in theolo gis quoꝝ multi student vt fiant magistri ⁊ ascendant ad grad⁹. Itē de canonistis q̄ student nō ad finē dei:sed ad habendū bn̄ ficia et platuras ⁊c̄. Itē de legistis ꝓpt ho norē et ꝯgregandas pecunias ⁊c̄. Princi piū ḡ scientie est deus q̄ dat eis intellectuz voluntatem ad studendū: memoriā, tem pus/libros ⁊c̄. Sed finis est ꝓpter mūdū: nō vnitur ergo finis principio:ideo nō est vera sapientia. Ideo Jacob⁹ Non est ista sapientia desursum descendēs..d est diui na:sed terrena/animalis ⁊ diabolica. Ja co.iij. Tertia ratio quia corona quibusda3 floribus eminet et ornaf ⁊c̄. Ecce triplex ratio quare sapientia diuina dicitur coro na. Ideo de hac sapientia diuina loquēs Salomon dic̄. Sapiētia dabit capiti tuo augmenta grāꝝ ⁊ corona inclyta proteget

te. Prouer. iiij. Ista ꝗ corona sapiētie fuit coronat⁹ chr̄s. Auctoritas. Egredimini ꝛ videte filie sion ꝛc. Cañ. iij. ꝛc. ¶ Dico scd̄o ꝙ christ⁹ fuit coronatus in h̄ mōo de corona penitentie corpalis. De hac loquit thema. Dixerūt em̄ iudei. Iste iesus facit se regē ꝗ imponam⁹ ei coronā ꝛc. Rō q̄re christus voluit hac corona coronari est: q꞉ ex pctō Ade/ ꝛ nr̄is/ duo mala incurrim⁹. Primo q꞉ eram⁹ ɔdemnati ad furcas infer ni/ in qb꞉ debebam⁹ suspendi. Scd̄o q꞉ ꝑdidim⁹ coronam glorie paradisi. Sicut ꝗ ꝑpter primū malū christ⁹ voluit crucifigi: sic ꝑpter recuꝑatiōeȝ corone glorie/ voluit coronari. Iō cantat ecclīa. Coronat regeȝ oim/ corona cōtumelie/ cui⁹ nobis e ꝑpo/ brū corona ɔfert glie. Moraliter. si volumus obtinere coronā glie ꝑmissam nobis a chr̄o: oportet in h̄ mōo nos coronari corona spinaꝝ q̄ttuor gn̄a spinaꝝ ɔtinentē. Anteri⁹ ɔsiderādo cū ɔtritiōe memoriaȝ pctō ꝝ. Cōtritio dr̄ spina q̄ pungit. ps̄. Cōuersus sum in erūna mea dū cōfigit spina. Cū hac spina debemus pungi de p̄teritis peccatis. Iō Esa. xxxviij. Recogitabo tibi oēs annos meos in amaritudie anime mee. Posteri⁹ bona q̄ omisim⁹: vel cogitādo penas inferni quas meruim⁹ in inferno Bonū erat ei si natus non fuisset hō ille. Mat. xxvj. Dextrorsuȝ cogitādo bona que peccando ꝑdidim⁹. Sinistrorsuȝ cogitando iudicium gn̄ale: in q̄ dicent montib꞉ cadite sup nos ꝛc. Apoc. vj. Nota hic miraculū de illo iuuene scutifero male vite ꝛc. q̄ somniauit quadā nocte ꝙ fuit tract⁹ ad iudiciū: in q̄ videbat christū ꝛ ꝟginē ꝛ oēs sanctos: ꝛ corā eo ducebant aie iudicāde: ꝛ christ⁹ quasdā iudicabat in paradisū/ q̄sdā vt irent ad purgatoriū/ quasdā ad infernū crudelissime a demonib꞉ tractādas ꝛc. Iuuenis h̄ videns dicebat intra se. O miser qd̄ dicamq̄n me interrogabit: ꝛc. Et cū fuisset vocat⁹ dixit ei chr̄s/ qs es tu: Redde ratione vite tue. Tūc excitat⁹ iuuenis ad h̄ verbū effect⁹ est tot⁹ canus ꝛc. ꝛ tūc dimisit vanitates: ꝛ recepit ciliciuȝ: ꝛ magnā penitentiā fecit: ꝛ bon⁹ ꝛ scr̄us effect⁹ est ꝛc. Iste ꝗ fuit coronat⁹ corona spinarū De talib꞉ ꝗ dixit christ⁹. Sicut liliū int spinas: sic amica mea inter filias Cantico. ij. ¶ Dico tertio ꝙ christ⁹ fuit coronat⁹ de corona ꝓuidētie generalis: quā sibi meruit ꝑ passiōis acq̄siuit. Data ē mihi ptās ois in celo ꝛ in terra. Mat. vlt. ꝛ Phil. ij. Humiliauit semetipm̄ fac. obe. ꝛc. Et seq̄t. Propter qd̄ de⁹ exaltauit illū: et dedit illi nomē ꝛc. Dauid. Minuisti eū paulominus ab angelis glīa ꝛ honore coronasti eū ꝛc. vsq꞉. q̄ ꝑambulāt semitas mar. Nota Minuisti ꝛc. nō dignitate vel honore vel scīa: sed natura. Vel/ nō mēte ſ꞉ carne: q̄a fuit passibilis ꝛ h̄ nō diu: ſ꞉ ad modicū vsq꞉ ad resurrectionē. Glīa/ in resurrectiōe ꝛ honore/ in ascensiōe. Vel glīa. i. claritate immortalitat. ꝛ honore. s. diuini nois: q̄a dedit nomē q̄d est sup oē nomē ꝛc. Passionis em̄ merito oēs creature sr̄ sibi subiecte Et ponit Dauid q̄nq꞉ differētias creaturaꝝ. Primo oues. i. ꝑsonas simplices q̄ habent ɔditiōes ou:s ꝛc. Dic ꝛc. Scd̄o boues. i. ꝑsonas vite aplīce: habētes duo cornua. s. bone vite ꝛ vere doctrine. Ideo dt̄ Uniuersas i feminino. i. vaccas q̄ debent ꝑplm̄ lactare lacte bone doctrine. Tertio pecora campi. pctōres: q̄ in h̄ mōo tenuerūt vitā bestiale vt pecora: sc̄qndo sensualitatē. Hō cū in honore esset nō intellexit ꝛc. Quarto volucres celi. i. angelos q̄ in iudicio separabunt bonos a malis. Quinto et pisces maris: isti sūt demōes q̄ ꝑ mare b⁹ mōi latitāt ꝛ discurrūt ad ꝑdenduȝ aias ꝛc. Deo gratias. Amen.

¶ In festo scti Ioānis euange. ante portā latinā. Ser. XLVI.

Hic est disci= pul⁹ ille queȝ diligebat Iesus. Ioā. xxj. ¶ Profundamēto sermonis q̄ ē d̄ dilectiōe dei erga creaturas. orit theologicalis q̄stio. ¶ Querit. Utrū de⁹ diligat oia ex charitate eq̄lit. Arguit. Illos deus nō diligit ex charitate quosn̄ predestinat ad eternam salutem. sed non oia sūt ꝑdestinata ad eternā salutē. Igit. Minor ptȝ: quia charitas ideo sit virtutum consummatrix maxime vltimuȝ aspicit finem. Iuxta dictum Dauid. Omnis cōsummationis vidit finem: finis autem vltimus est eterna salus. aut obiectiua: aut inhesiua: id est inherens vt fruitio et

visio dei. Sed probat minor: ex eo quod non omnia cognoscunt: nec diligunt/ vt in sensibilia et bruta/ in natura rationali: vt reprobi quorum non est salus. igitur. In oppositum ex illo verbo: Sap. ij. Diligis omnia domine: et nihil odisti eorum que fecisti: dilectio autem dei/ teste Joannis: est charitas. ergo deus diligit omnia ex charitate equaliter: et sic questio manet per vtraque parte dubia. Ad questionem respondendum est secundum Bona. sup. ij. sen. dist. xxxj. quod de dilectione dei possumus loqui dupliciter. Uno modo quantum ad actum dilectionis: qui quidem est idem cum diuina voluntate et diuina essentia. Et sic ad dubium dicitur quod deus omnia diligit equaliter: scilicet vno actu simplici et inuariabili. Alio modo possumus loqui de diuina dilectione ex parte effectus: hoc modo diligere est ei bonum velle. Et sic ad dubium dicitur: quod deus non omnia equaliter diligit quia vni pauciora dona concedit quam alteri. Notat insuper idem doctor ibidem: quod quedam verba de deo dicta respectu creature notant effectum in creatura futurum/ vt predestinare. quedam notant effectum in presenti/ vt creare/ conseruare: et quedam indifferenter/ vt diligere: quoniam deus diligit homines: sic conferendo presentialiter siue sibi preparando pro futuro. Et quia igitur nos diligit: debemus ipsum diligere: habetur. ff. de petitio. heredita. l. sed si lege. recipiens beneficium ab aliquo iure naturali tenetur ad antidora: id est ad simile rependendum. Scribitur quoque de testa. c. cum voluntate. In bonis conferendis primo loco tenemur illis a quibus nos constat beneficia recepisse. Igitur multa a deo beneficia recepimus: in quibus constat quod quantum ad effectum nos diligit/ et non omnes hoc modo equaliter. Et ad argumentum dicitur quod intelligitur quantum ad effectum: quia quos non predestinat non sunt capaces vltime beatitudinis: sic beatus Joannes/ quem non solum dilexit quantum ad affectum: sed etiam effectum. iuxta verba preassumpta etc. Thema loquitur de beato Joanne euangelista. Et ex themate sumo motiuum declarandi quot sunt gradus amoris quos deus habet ad suas creaturas. Et querens inuenio quod tres sunt gradus.

Primus de amore generali
Secundus de amore speciali
Tertius de amore singulari.

¶ Primo gradu deus diligit omnes creaturas generaliter. In secundo diligit solum personas bonas per deuotionem. In tertio gradu diligit Joannem euangelistam: et de isto tertio gradu dicit thema. Hic est etc. ¶ Primus gradus de amore generali/ quo deus diligit omnes creaturas. Hoc probatur ratione et auctoritate. Ratione: quia quilibet artifex diligit opera sua/ et vult in ipsis laudari. Verbi gratia Si aliquis edificasset domum etc. Sic domus dei est mundus etc. in celo sunt camere/ in quibus habitat ipse cum filiis: mundus iste est stabulum: infernus est carcer etc. O israel quam magna est domus domini/ et ingens locus possessionis eius: magnus et non habens finem: excelsus et immensus. Baruc. iij. Nota: non habens finem. s. quo ad durationem. Hanc domum fecit deus cum magna sapientia. ps. ciij. Quam magnificata sunt opera tua domine: omnia in sapientia fecisti. ergo deus diligit opera sua etc. et vult laudari et non maledici in ipsis: alias esset magnum peccatum. Unde peccaret qui blasphemaret diabolum inquantum est dei creatura. Unde in epistola Jude dicitur. Cum Michael archangelus cum diabolo disputans altercaretur de moysi corpore non est ausus iudicium inferre blasphemie: sed dixit. Imperet tibi dominus. Uide aliam rationem quam ponit Tho. in. j. parte. q. xx. ar. ij. Amare enim est bonum/ velle autem esse/ est maximum bonum. Omnes autem creature habent esse a deo: propter hoc enim sunt quia deus vult eas esse etc. Nota de illo sancto qui dum itineraret indignatus de magno vento/ maledixit: de qua maledictione contritus inclusit se in quadam domo: et proiecit clauem in mare: promittens se nunquam inde exire: quousque inueniretur clauis: et tandem presentatus fuit sibi piscis post annum: in cuius ventre inuenit clauem etc. Patet ergo ratio. Auctoritate etiam probatur. Sap. xj. Diligis omnia que sunt: et nihil odisti eorum que fecisti: nec enim odiens fecisti. Declara. Modo sunt hic quattuor questiones Prima: si deus creauit omnia: et ex hoc diligit omnia: cum deus sit summum bonum: quare alique creature sunt male naturaliter: sicut serpentes/ dracones/ et huiusmodi: dico naturaliter ad excludendum demones et peccatores: qui non sunt naturaliter mali: de quibus dicam. j. in iij. q. Nota quod propter hanc rationem et alias: moti sunt manichei ad dicendum quod creature visibiles sunt create a diabolo: sed heresis est et contra auctoritatem scripture in multis locis. Jo respondeo

ad oppositū vt p Tho.in.j.pte. q.lxv.ar.j.
ad scdm. Scda qstio p modū argumenti:
videt q deᵘ nō diligat oēs creaturas saltē
visibiles. Nā nullᵘ diligit suū ɔᵱriū: sz oēs
creature visibiles videt ɔᵱrie deo: qꝛ retra/
hunt ab ipo deo: qꝛ omia pctā fiūt amore
creature: qñ diligit plᵘ ꝙ creatoꝛ. Vñ eñ
auaritia .s. rapine/furta/piratice: nisi ex
auro? Vñ luxurie: nisi ex feminis? Vñ su/
pbie. nisi ex dignitatibꝫ/officijs/ꝛ honori/
bus? Et hec oia sūt creature dei. Vñ dicit
Aug. ꝛc. vt sup. Itē apls. Itē chꝛs vt sup
Itē. j. Jo. ij. Si qs diligit mūdm nō ē cha
ritas pris in eo: qm oē qd ē in mūdo aut ē
ɔcupiscētia carnis: aut ɔcupia oculoꝝ: et
supbia vite. Sed dic fm Aug. sup Jo. q
noīe mūdi hic amatores mūdi significant.
Vñ Aug. dt q pctm mortale nihil aliud ē
ꝙ auersio ab incōmutabili bono ꝛ conuer
sio ad cōmutabile bonū: qd est creatura.
Jō apls ɔsulit nob nō ɔtēplari ea q̄ videt
ij. Coꝝ. iiij. Nō ɔtēplantibꝫ nob q̄ vident
sz q̄ nō vident: q̄ eñ vident tēpalia sūt: q̄ āt
nō vident eterna ꝛc. Et Jo. xv. Si mūdᵘ
vos odit scitote: qꝛ me prioꝛē vob odio ha
buit. Rñr. fm Tho. vbi s. Ad tertiū. Cre
ature oēs q̄ntū est de se: nō retrahūt a dō:
sz in ipm ducūt: qꝛ inuisibilia dei a creatu
ra mūdi p ea q̄ facta sūt intellecta ɔspiciūt:
sempitna q̄ꝙ virtᵘ eiᵘ ꝛ diuinitas. Ro. j.
Sz qꝛ auertūt a deo: h est ex culpa coꝝ q̄
insipient eis vtunt: vt pꝫ de diuitijs qbꝫ
aliq bñ vsi sūt: sic Abraā/Dauid/ꝛ Job/
ꝛ hmōi. ꝛ aliq male. Et iō dr Sap. xiiij.
q creature dei facte sūt in muscipulā pedi
bus insipiētiū. Quinimo ꝛ h ipm: q a dō
abducūt attestat q sint a dō. Nō eñ abdu
cūt ꝛ retrahūt a deo insipiētes: nisi alliciē
do fm aliqd boni in eis existens: qd hūt a
deo fm Tho. Quia sicͭ oē eē ita oē bonū
a d-o ē. Jo. j. Oia p ipm facta sūt ꝛc. Et
h etiā ɔfirmat p sile. Nā si ignis accendit
ꝛ cōburit domū tuā: nō seqt ex h q ignis
sit malᵘ: sz q tu male vteris igne. Sic ꝛ d
vino inebriāte hoīcz: ꝙuis hac rōe bestia
lis mahometᵘ phibuerit vinū. j. Tim. iiij
Ois creatura dei bona ē ꝛ nihil reijciēdū
qd cū grāꝝ actione pcipit. Tertia questio
Utrū sit pctm occidere creaturas ꝛc. Et
videt q sic: qꝛ facte sūt a deo et ab eo dili/
gunt. g ꝛc. Pterea. Pctm ē eis maledicere/
re: g maius pctm videt eas destruere ꝛc.
Propt h aliq faciebāt cōscientiā occidēdo
pulices: sz nō gallinas ꝛ pdices ꝛc. Pro re
spōsiōe nota: q deᵘ fecͭ creaturas duplici
fine. Pꝛio ppt gliam sui. Scdo ppt vtilita
tē hoīs. De pꝛimo. Pꝛouer xvj. Vniuer/
sa ppt semetipm opatus est dñs. De scdo
Geñ. j. Dedi vob oēꝫ herbā ꝛc. ꝛ sint vob
in cibū ꝛc. Itē Geñ. ix. Oē qd mouet ꝛ
viuit: erit vob in cibū. Itē de corporibꝫ ce
lestibꝫ hr Deut. iiij. Custodite sollicite ani
mas vrās ꝛc. ne forte eleuatꝫ oculis ad celū
videas solē ꝛ lunā ꝛ oia astra celi. ꝛ errore
deceptᵘ adores ea et colas: q̄ creauit dñs
deᵘ tuᵘ in ministeriū cūctis gētibꝫ q̄ sub ce/
lo sūt. Ad ppositū: occidi creaturas pt
esse dupl'r. Uno mō in vtilitatē hoīm vel
cōtratis vt homicidas ꝛ malefactores: vl
psone singularit vt ppt cibū ꝛc. et tūc nō ē
pctm: dūmō debite circūstantie obseruent
id est q fiat ab eo cui ptās a deo cōcessa ē:
ꝛ cū debito mō pcedendi fm formā iuris:
qꝛ h ɔcordat fini secūdo ad quē deᵘ ordi/
nauit creaturas. Alio mō sine hoīꝫ vtilita
te/ intēdēdo solū creaturaꝝ destructiōeꝫ:
ꝛ tūc ē pctm eo q ñ ɔcordat: nec pmo fini
nec scdo: et ex h etiā maledicere creaturꝫ ē
pctm etiā demoni: in q̄ntū ē creatura dei:
qꝛ nll'i fini cōcordat si maledicit creatura
inq̄ntū creatura: secᵘ si maledicat creatura
respectu malitie sue q̄ ñ ē a deo. Jō Dañ.
iij. Bñdicite oia opa dñi dño. i. vos hoīes
bñdicite dño ex ɔsideratōe oim creaturaꝝ.
Quarta qstio. An h amore gñali deᵘ dili
gat pctōres damnatos ꝛ demōes. Rñr. q
sic: q̄ntū ad naturā: sz nō q̄ntū ad culpam.
Rō pmi: qꝛ hō ē ad imaginē dei sicͭ ꝛ an/
gelᵘ: sz macula culpe est deo odibilis. Au
ctoritas. Odio sūt deo impius et impietas eiᵘ.
Sap. xiiij. Nota sil'r qꝛ deᵘ odit impietatē ꝛ
pter eā odit ēt impiū: ita q eadē rō odij est
vtrobiqꝫ. Singl'arit tñ tres dr̄nas pctōꝝ
hꝫ odio deᵘ. Vñ Eccli. xxv. Tres spēs odi
uit aīa mea ꝛ aggrauor valde aīe illoꝝ/pau
perē supbū/ꝛ diuitē mēdacē/et senē fatuū
et insensatū. Maculā g odit deᵘ i imagine
sua. Et ex h nota ɔ mulieres se depingētes
ꝛc. qꝛ mltū haberet p malo pictoꝛ si aliqs
ignarᵘ artis vellet emēdare picturam ꝛc.
Multo magꝫ ꝙ i hostia: in q̄ deᵘ ñ vult ma
culā: vt pꝫ Leui. xxij. ꝛc. Fiat g. ratio. Si

inaiata ꝛ irratiõabilia sibi offerenda vult
de⁹ ꝙ sint sine macl'a: q̃nto mag᷑ aias rõt
nales ꝛc̃. Odisti oẽs q̄ opant iniq̄tatẽ ꝛc̃.
Virũ sanguinũ ꝛ dolosũ abominabit dñs
Jõ lauamini mũdi estote: auferte malũ co
gitationũ vr̃aꝝ. Esa.j. ¶ Scd̃s grad⁹ di
uine dilectiõis ẽ de amore spẽali q̄ solũ bo
nos diligit. Siĺitudo dr̃ de hoĩe bono q̄
lʒ diligit oẽs ꝓximos: tñ spẽali⁹ filios: pa
rẽtes ꝛ amicos/ ꝛ oñdit eis sig̃ dilectõis:
cũ eis loq̃ndo/ ꝯũsando ꝛc̃. Sic d̃s bonis
ꝑsonis oñdit sig̃ dilectiõis. Prio loq̃ndo:
loq̄t hõ deo cũ orat vt dic̃ Jsid̃. in li. de sũ.
bo. de⁹ loq̄t hoi qñ dat ꝯsolatiões ꝛc̃. Jtẽ
qñ leg᷑ bonũ librũ ꝛc̃. Ecõtra qñ leg᷑ ali
quẽ librũ malũ: loq̄t tibi diabol⁹. Vñ Jsi
do. Jdeo ꝓhibet chr̃ianis legere figmẽta
poetaꝝ q꞉ ꝑ oblectamenta fabulaꝝ nimiũ
mẽtẽ excitãt ad incentiua libidinũ ꝛc̃. xxx
vij. di. lõ. ꝛc̃. Scd̃o ꝯuersat de⁹ cũ bonis:
q꞉ manet i eis ꝑ dilectiõꝫ. Qui diligit me
ſmonẽ meũ ſuabit: ꝛ pr̃ me⁹ diliget eũ et
ad eũ veniem⁹ ꝛ mãsionẽ apd̃ eũ faciem⁹.
Jo. xiiij. Nota Mansiõeꝫ ꝛc̃. q꞉ de⁹ ẽt ad
malos q̄nq꞉ venit ꝑ bonas ĩspiratiões ꝛc̃.
ſʒ mãsionẽ suã solũ i bonis fac̃. Vñ. j. Jo.
iiij. De⁹ charitas ẽ ꝛ q̄ manet in charitate
in deo manet et de⁹ i eo. Tertio comedit
cũ bonis qñ sumũt corp⁹ chr̃i ꝛc̃. Apoc. ij.
Ecce sto ad ostiũ et pulso ꝛc̃. Quarto dat
dona eis: huic hũilitatẽ: huic mãsuetudineꝫ
Jõ regratiari tenent boni deo. Jdẽ de bo
nis tẽpalibus ꝛc̃. De isto amore spẽali loq̄t
scȓptura eũ d̃r. Nemineꝫ diligit de⁹ nisi eũ q̄
cũ sapia ihabitat. Sap. vij. Nota Jnhabi
tat: q꞉ de⁹ isto amore nõ amat stultos: sed
sapiẽtes. Sʒ videam⁹ q̄ sĩt sapiẽtes. Nota
siĺitudinẽ de itinerantibꝫ ꝑ biuiũ: via sini
stra eẽt plẽa arboribꝫ ꝛ tabernis ꝛ delitijs:
ſʒ essꝫ pass⁹ ꝑiculos⁹ plen⁹ latrõibꝫ ꝛc̃. via
dextera essꝫ aspa ſʒ tuta ꝛc̃. Sup illo ãt bi
uio essꝫ turr᷑ guardie ꝛ vn⁹ stãs i turri cla
maret itinerãtibꝫ dicẽs. Non eatis ꝑ sini
strã: q꞉ est ꝑicl'osa ꝛc̃. ſʒ ad dexterã ꝛc̃. Illi q̄
crederẽt eẽnt sapiẽtes ꝛ irẽt ꝑ viã dexterã.
Jlli ṽo qui ꝑ sinistrã nõ credẽtes clamãti
essent isipiẽtes. Vel dic aliaꝫ siĺitudinẽ de
duobꝫ ꝯdẽnat᷑ ad mortẽ q̄ ducũt ad mor
tẽ q̄ꝝ vn⁹ ridet ꝛ alt̄ plorat ꝛc̃. Jdẽ i ꝓposi
to ꝛc̃. Via dextera ẽ via penitẽtie q̄ ẽ aspa
ſʒ tuta via. sinistra ẽ vitioꝝ ꝛc̃. Pass⁹ ꝑicu
los⁹ ẽ mors. Dices tu. Nõne iste pass⁹ pe
riculos⁹ ẽ etiã i via dextera: ſʒ non derobat
a latronibꝫ. Clamãtes ãt viatoribꝫ/ sũt ꝓ
phete/ apl'i/ ꝛ p̃dicatores: existẽtes i turri
gr̃e di vl' p̃dicatiõis. Jnt̄ q̄s Salomõ cla
mat di. Vias q̄ a dextr᷑ sũt nouit dñs. s.
scia approbatiõis: ꝑuerse ṽo sũt q̄ a sinistr᷑
sũt. Prou. iiij. Et Dauid. Om̃ nouit dñs
viã iustoꝝ: ꝛ iter ipsoꝝ ꝑibit. Talibꝫ g̃ sa
piẽtibꝫ d̃r chr̃s. Sic̃ dilexit me pr̃. s. amore
spẽali: ꝛ ego dilexi vos. Manete i dilecti
one mea. s. ꝑseuerãdo i btã vita. Si dicat
ꝛ quõ manebim⁹? Rñr. si p̄cepta mea ſua
ueritis manebitis i dilectõe mea: sic̃ ꝛ ego p̄
cepta pr̃is mei ſuaui: ꝛ maneo in ei⁹ dile
ctiõe. Jo. xv. ¶ Terti⁹ grad⁹ diuine dile
ctiõis ẽ d̃ amore singl'ari q̄ dilexit Jo. euã
gelistã: ſʒ ñ solũ p̄mo ꝛ scd̃o: ſʒ ẽt isto. De
claret ꝑ siĺitudieꝫ de p̄rẽfami. q̄ diligit ge
nerali amore totã domũ ẽt famulos ꝛ ser
uos ꝛ ancillã. Sʒ amore spẽali diligit vxo
rẽ. Amore ãt singl'ari diligit filiũ sibi siĺeꝫ
ꝛc̃. Sic chr̃s diligit amore gñali oẽs crea
turas: ſʒ amore sp[ẽal]i solũ bonos vt dictũ
ẽ: ſʒ amore singl'a[ri] diligit Jo. euãgelista:
q꞉ siĺis erat sibi xp̄c ṽginitatẽ mũdissimã.
Beda. Diligebat Joãnẽ iesus: ñ except᷑ ce
ter᷑ singl'arit solũ/ ſʒ p̄ ceter᷑ q̄s diligebat
familiari⁹ vnũ/ quẽ spẽalis ꝓrogatiua casti
tat᷑ ãpliori dilectiõe fecerat dignũ. Hui⁹
aũt amor᷑ triplex signũ oñdit. Primũ qñ
eũ de nuptijs vocauit añ copulã in q̄bꝫ nu
ptijs mutauit aquã i vinũ. De q̄bꝫ Jo. ij.
Hic potes dicere de ꝯhentibꝫ matrimoniũ
q̄bꝫ licitũ ẽ ingredi religionẽ añ copulam.
Scd̃m signũ fuit qñ eũ dedit ṽgini i filiũ
in cruce pendẽs dicẽs matri. Mulier ecce
fili⁹ tuus ꝛc̃. Jo. xix. Tertiũ signum fuit
hui⁹ sigularis dilectiõis. q꞉ sine martyrio
voluit eũ finire vitã: ꝛ sic p̄dixit Petro co
rã oibꝫ apl'is: vt habet in euãgelio. Recita
histORiã euãgelij. Nota ꝙ ter sctũs Jo. fu
it in mort᷑ ꝑicl'o. Primo qñ bibit venenuꝫ
sibi datum ab Aristodemo. Scd̃o qñ fuit
posit⁹ in feruent᷑ olei doliũ a Domitiano
Tertio qñ fuit in insulaꝫ relegat⁹. s. path
mos. Nota. Sic eũ volo manere. i. sanuꝫ:
viuũ ꝛ incolumẽ. Donec veniã: supple ad
eũ ꝛc̃. Et ista fuit rõ q̄re posit⁹ i dolio fer
uent᷑ olei nõ est mortu⁹: vt habet in legẽ
da: de q̄ miracl'o fit hodie festũ Quartũ si
gnũ: q꞉ sic̃ ṽgo maria sine dolore mortua
est sic Joãnes ꝛc̃. Dic eius mortẽ. Vnde

Hiero. Tam extraneꝰ a dolore mortis ꝗ a corruptione carnis inueniť alienus. De corpe eius ꝗd sit factũ, vide supra in festo natalis eiꝰ. pte vltima. Ideo fuit cõpleta ꝓpha Esa. que recte videť fuisse de Joãne dicente christo Joanni. Cũ ambulaueris in igne nõ cõbureris ⁊ flamma nõ ardebit te: q2 ego dñs tuus/saluator tuꝰ. Ex ꝗ ho norabilis factꝰes in oculis meis ⁊ gloſꝰ: ⁊ ego delegi te. Esa. xliij. Nota. Honora bilis factus es in oculis meis. Multi sũt honorabiles in cõspectu hoim: sed non in oculis dei: sicut sũt hypocrite ⁊c. Mlti ecõ tra: sicut psone bone ꝗ interdũ faciũt aliꝗ cũ bona intentiõe: tñ gentes scandalizanť Talib9 dicit apľs. Prouidentes bona nõ tm̃ corã deo: sed etiaʒ corã oib9 hoib9. Ro. xij. Multi nec in cõspectu hoim nec dei: si cut petõres manifesti ⁊c. Multi vero sũt honorabiles in ꝯspectu dei ⁊ hoim. de ꝗb9 dicit scriptura loquẽs de Tobia ⁊ cognati one eiꝰ. Ois generatio eius in bona vita ⁊ sancta ꝯuersatione p̄mansit: ita vt accep ti essent/tam deo/ꝗ hoib9: ⁊ cunctis ha bitantib9 terraʒ. Tob. vlti. In isto gradu fuit Joã. euangelista. Ideo dicit. Ego di lexi te: ⁊ thema. Hic est discipulus ille ⁊c. Deo grãs. Amen.

In festo sancti Barnabe apo stoli. Sermo. XLVII.

ERat vir bo nus plenus spũsctõ ⁊ fide. Act. xj. Pro introductiõe sermonis. Oritur theologicalis questio. ¶ Queriť. Vtꝝ Barnabas chꝛi apľs dicať. Arguiť ꝙ nõ sunt nisi. xij. apľi christi, igiť. In oppo sitũ: Barnabas coliť tanꝗ christi aplus, sequiť. ⁊ sic ꝗstio manet ꝓ vtraꝗ parte du bia. Ad questionẽ rñdendũ ẽ: ꝙ apľi chꝛi dicunť dupliciter. Vno mõ stricte ⁊ ꝓprie apľi dicunť duodecim ꝗs misit christꝰ ⁊c. Auctoritas. Vocauit discipľos suos ⁊ ele git. xij. ex ipsis quos ⁊ apľos noiauit Luc. vj. ⁊ noianť. Item christus dixit. Nonne duodecim hore sũt diei. Joã. xj. Non loqť de die naturali: qui hab3. xxiiij. horas/nec de vsuali: ꝗ aliqñ h3 plures horas/aliqñ minꝰ: s3 loquiť de sc ꝗ est dies illa: de qua Dauid. Melior est dies vna sup millia. Huiꝰ diei. xij. hore sunt. xij. apľi: clari i san ctitate ⁊ doctrina. Rñ. dupliciť possumus assumere apľos. Vno mõ stricte: et sic sũt ꝓprie apľi illi/quos christꝰ in vita sua ele git/⁊ misit vt ꝓbat argumentũ. Et ꝭ mõ nec btũs Barnabas/nec Paulꝰ fuerunt apľi: S3 btũs Matthias sic: q2 successit in locũ Jude: ⁊ iam christus elegerat eum in corde suo ⁊ quodãmõ ore cũ dic. Amen dico vobis ꝙ vos ꝗ secuti estis me: in re generatione cum sederit filiꝰ hoĩs in sede maiestatis sue. sedebitis et vos sup sedes xij. iudicãtes duodecim trib9 israel Mat. xix. In ista auctoritate nõ loquebať ð Ju da quẽ psciebat iudicandũ nõ iudicaturũ: sed loquebať de btõ Matth. ⁊c. Hi apľi sunt. xij. lapides electi ð Jordanis medio Josue. v. Propter fidei sue soliditatẽ. Hi sunt. xij. boues sub mari eneo. iij. Reg. vij. Propter sui laboris vtilitatẽ in messibus spũalib9 in figura boum ꝓfigurati. Hi sũt xij. fontes inuenti in helyʒ. Exo. xv. Et ꝭ ꝓpter latũ fluxum sue doctrine. Hi sũt. xij. porte ciuitatis. Apoc. xxij. Porte dicti ꝗa p eos est ad ecctiaʒ introitꝰ hos elegit do minus. Mat. xj. Vide ꝗd scripsi in smo nib9 de articulis fidei. ser. xxvj. in additõe que incipit. Sed quomodo oẽs pdicti ⁊c. Alio mõ large: ⁊ tunc nõ solum illi qui in vita christi fuerũt a chꝛo electi/⁊ missi di cunť apľi: sed etiã illi ꝗ post christi ascensi onẽ fuerũt electi. ⁊ sic btũs Barn. ⁊ Pau lus sunt apostoli: ⁊ sic sunt. xiiij. Beatus aũt Paulꝰ fuit maximꝰ apľoꝝ quẽ elegit christus cũ iret Damascũ ꝓsequẽdo chꝛi anos. Act. ix. Vas electiõis mihi est iste: vt portet nomẽ meum coram gentib9 ⁊ re gibus et filijs isrľ. Ex hac rõe in bullis pa palib9 in sigillo plumbeo btũs Paulꝰ po nitur ad dexteram ⁊ Petrus ad sinistram: alr̃ bulla esset falsa. Ratio quia btũs Pe trus fuit electus a chꝛo in sinistra. s. in hac vita mortali. Paulꝰ aũt fuit electꝰ a chꝛi sto in dextera glorie: quia tũc christꝰ erat immortalis ⁊ ipassibilis: sic etiã b. Bar nabas fuit electus a christo in dextra glo rie. De ista electiõe auctoritas. Jeiunanti b9 aũt discipulis dixit illis spiritussctũs. Segregate mihi Barnabaʒ ⁊ Saulũ in opus ad ꝗd assumpsi eos. Act. xiij. Patet

ergo q beatꝰ Barnabas est verus aplus christi: licet chr̄s nō elegerit eū i vita. Si aūt queraf quare de oib⁹ discipl'is fuit electus btūs Barna. in aplm ⁊ nō alij: ratio assignaf in themate: Erat vir bonus ⁊c. Et loquif litteralit de Barnaba: vt pat₃ Act. xj. Nota vir a vtute. Multi em̄ hoies nō sūt viri. i. virtuosi ⁊c. Patet thema. In quo subtiliter ostenduntur quattuor excellentie de beato Barnaba

Prio q₃ fuit alte vtuosus. Erat vir.
Scdo q₃ fuit plene pietosꝰ. Erat bonꝰ.
Tertio quia fuit verus gratiosus. Plenus spūsancto
Quarto quia fuit digne gloriosus: qa plenus fide.

¶ Dico primo ⁊c. Quid est esse virtuosū Nota p declaratiōe silitudinē triplicem. Primo de illo q̄ ipulsus a vento cadit: dr q nō habz virtutē/nō est fortis: vide quō cecidit: s₃ qn̄ stat fortiter dicif: o virtutem habet/fortis est ⁊c. Sic spūaliter ventus magnꝰ est tentatiōes demonū. De quo dr iij. Reg. xix. Spūs. i. ventꝰ grandis ⁊ fortis subuertēs montes et cōterens petras. Montes alti fuerūt Adā et Eua/Sanson/Dauid/Salomō ⁊c. Iste est ille ventus de q̄ tropologice. i. moralit legif Job j. q ꝯcussit qttuor angulos domꝰ et oppsit filios Job ⁊c. Quattuor anguli domꝰ id est aīe sunt qttuor virtutes cardinales ⁊c. qs destruxit iste ventꝰ ⁊c. Filij Job sūt bona opa viri iusti: q̄ occidunf/cū meritū eoꝝ pdif ⁊c. Scda silitudo est: d eo q̄ portat magnū onus fortiter/dicif: q hz virtutem/fortis est: alš debilis est ⁊c. Sic in pposito. Onus maximū aīe est corpꝰ. Auctoritas. Corpus qd corrumpif aggrauat aiam ⁊ deprimit terrena inhabitatio sensū multa cogitantē. Sap. ix. Qui g fortiter portat resistendo inclinationib⁹ carnis ⁊c. dr q est vtuosus ⁊c. Tertia silitudo est de eo q̄ resistit ictib⁹ et pcussiōib⁹ pugnantis fortis militis. Miles iste: est mundꝰ q̄ pugnat ɔtra nos et pcutit ictib⁹ infirmitatū: paupitatū/guerrarū/pestilentiarū/famis/inimicitiaꝝ ⁊c. Si g aliquis fortiter resistit t. dicif q est virtuosus. Talis erat ille de q̄ dicif Job. j. Uir erat in terra hus nomine Job: et erat vir ille simplex ⁊ rectus ac timēs deū et recedēs a malo ⁊c. Talis fuit btūs Barnabas q₃ erat vir. i. virtuosus. Dic quō fuit de Cypro d ciuitate Alcosie de genere Aarō ⁊c. Et audita fama aploꝝ venit hierl'm: et sciēs tempꝰ messie completū/audiebat sermōes aploꝝ cum magna reuerētia. deinde dixit intra se. Ex quo audiui doctrinā istoꝝ volo videre eorum vitā: q₃ multi bn̄ pdicant alijs: s₃ ipsi male viuūt/⁊ vidit vitā eoꝝ cōmunē: pauperē ⁊c. In legenda dicif q fuit de. lxxij. discipl'is ⁊c. Deinde vidēs miracula/qb⁹ ɔfirmabāt doctrinā suaz: baptizari petijt: et vocatus est Barnabas: id est filiꝰ ɔsolatiōis: q₃ de eo habuerūt magnā ɔsolationē apl'i. cū prius vocaref Joseph: Et venditis possessiōib⁹: chr̄s sibi apparuit i oroe dicēs. Constās. i. virtuosus esto Barnaba: q₃ pmia eterna pcipies. O qlis cōmutatio. Et additꝰ est societati discipuloꝝ ⁊c Auctoritas. Joseph aūt q̄ cognominatꝰ est Barnabas ab apl'is qd est interptatū filiꝰ ɔsolatiōis: leuites/cyprius genere: cū haberet agrū vendidit eū/et attulit pciu₃ et posuit an pedes aploꝝ. Act. iiij. Ideo possumꝰ de eo dicere. Erat vir ille magnꝰ apud dnm suu₃ et honoratus. iiij. Reg. v. Moraliter. licet nō teneamini vēdere oia q̄ habetis ⁊c. tn̄ saltē restituatis male ablata. s. vsuras/rapinas/furta ⁊c. ¶ Scda excellentia bti Barnabe fuit q₃ fuit plene pius: quia erat vir bonus. Bonus est ille qui nō solum curat de salute sua: sed etiam pximi: iuxta illud. Deus mādauit vnicuiq₃ d pximo suo. Eccl. xvij. Itē dr Diony. Bonū est qd est cōicatiuū suipiꝰ ⁊c. Sic beatꝰ Barna. fuit bonus q₃ etiam salutes pximi pcurauit pdicando ⁊c. Dicā vobis singulare vnū d eo ⁊c. Dic quō ipse adduxit Paulu₃ post cōuersionē suaz ad aplos ⁊c. Auctoritas. Cū aūt venisset Paulꝰ in hierusalē tentabat se iungere discipulis: ⁊ oēs timebant eū/nō credētes q esset discipulus. Barnabas aūt apphensu₃ illū duxit ad aplos et narrauit illis quō in via vidisset dnm ⁊c. Act. ix. Item nota quō pie reconciliauit sibi sociū Joānē marci vocatum/q̄ dimiserat eum cū fuisset in piculo mortis: vt pat₃ Act. xiij. et. xv. Patet g pietas eius. Moraliter. sic qlibet vestrū debet curare de pximo suo: psertim vir bonus de vxore mala et ecōuerso. Saluabif

vir infidelis p mulierē fidelez ꝛc. j. Cor. vij. Itē pater debet curare de filijs dū sūt tenelli: sicut hortolan⁹ de arborib⁹ tenellis facit qcqd vult: sec⁹ aūt cū indurescūt ꝛc. Sic hortolani in eccl'ia dei sunt illi de cōiugio ꝛc. Ideo instruatis eos dū sūt paruuli alias ꝛc. Dic vt expedit. Si qs suoꝝ ꝛ maxime domesticoꝝ curā non h₃ fidem negauit: ꝛ est infideli deterior. j. Tim. v. Sic officiales debent curare de publica. ¶ Dic de obseruatiōe festorum et q̄ festa sūt mādata ꝛc. Dic vt expedit: p̄sertim de apothecis q̄ nō aplant in diebus festiuis. Itē q̄ habet regimē cōitatis: debet pcurare bonū nō solū sibi: sed etiā toti cōitati ꝛc ¶ Tertia excellētia bti Barna. q₂ fuit vere gratiosus q₂ plen⁹ sp̄ūscō. Dic quō dū esset antiochi: ordinauit q̄ discipuli vocarenť de cetero chr̄iani a chr̄o: q₂ prius dicebanť discipuli aplo꞉ ꝛc. vt legiť Act. xj. Et fuit ipleta phetia Esa. lxv. Et seruos suos vocabit noie alio: in q̄ qui bn̄dict⁹ est sup terrā benediceť a deo. Amē. Esa. lxv. Itē dic q̄liter recusauit diuinos honores sibi oblatos. Act. xiiij. Plenitudo sp̄ūscti repellebat ab eo sp̄m inanis glorie: et dabat in oib⁹ gl'iaȝ deo. Ideo poterat dicere Sp̄ūs tu⁹ bonus deducet me i terrā rectā ꝛc. ps. cxlij. Moraliter ꝛc. Om̄e q̄dcunq₃ facitis in verbo aut ope: oia in noie Jesu chr̄i facite. Col. iij. Nota hic ɔtra illos q̄ honorē deo debituȝ auferūt blasphemādo ꝛc. ꝛ tñ deus cur non cessat bene facere ꝛc. ¶ Quarta excellētia: q₂ fuit digne gloriosus/ q₂ plenus fide. Perfecta fides gl'ificat hoiem in mūdo p miracula/ ꝛ in futuro p gl'iam. Ideo qñ chr̄s curabat aliquē dicebat. Fides tua te saluuȝ fecit. Jō dicebat apl's. Accessum habem⁹ p fidē in gr̄a ista scȝ miraclo꞉ in q̄ stamus et glo. iamur. s. in alio mōo in spe gl'ie filio꞉ dei. Rom̄. v. Dic quō btūs Barna. ex merito fidei sue curabat oēm infirmitatē ꝛ portās euangeliū Matthei/ ponebat illud sup ifirmū et curabať ꝛc. Itē fuit gl'iosus i alio mōo p martyriū. Dic ei⁹ martyriū ꝛc. Jō dixerūt apl'i de Barnaba Act. xv. Placuit nobis collectꝭ in vnū eligere viros/ ꝛ mittere ad vos cū charissimis nr̄is Barnaba ꝛ Paulo hoib⁹ q̄ tradiderūt aias suas p noie iesu chr̄i dn̄i nr̄i ꝛc. Moraliť ꝛc. Dicatꝭ credo: vt credatis corde ꝛ ɔfitemini ore/ et ope/ mini facto: q₂ hec est fides perfecta. Nota ɔtra m'lieres dicētes illis/ q̄ portāt ad baptizandū pueros: q̄ nō voluāt se nisi sicut pueri fiant lupiminari s. puelle strigue ꝛc O maria fatuitatū: alias ꝛc. sicut candela q̄ nisi respiret extinguiť. Jō Dauid. Credidi ppter q̄d locut⁹ sum. Et q̄liter: Ego aūt humiliat⁹ sum nimis: q₂ ad credendū ea q̄ sūt fidei oportet hūiliare intellectuȝ. subiugātes oēm intellectū i obsequiū chr̄i. ij. Co꞉. x. Corde crediť ad iustitiā: ore āt ɔfessio fit ad salutē. Deo gr̄as. Amen.

¶ In eodē festo beati Barnabe apostoli. Ser. xLVIII.

Gaudete et exultate: q₂ noia vestra scripta sūt in celis. Lu. x. Pro declaratōe verbo꞉ notandū q̄ fit magna q̄stio in sacra theologia. sicut tāgiť Tho. parte. j. q. xxiij. ar. iij. ¶ Queriť. Utrū scripti in libro vite possint de eo deleri siue cassari. Liber aūt vite diciť notitia dei de p̄destinatis: s̄m q̄ dicit glo. super illud. ps. lxxxviij. Deleanť de libro viuentiuȝ. Et ex h̄ videť q̄ nō possit aliqs deleri de libro vite cū notitia dei de p̄destinatis sit certa ꝛ innumerabilis. Mal. iij. Ego deus ꝛ nō muto꞉: ecōtra vero. ps. lxxxviij. Deleanť de libro viuentiū. Pro hui⁹ declaratiōe est notandū q̄ dupliciter aliqs scribiť in libro vite.

Uno modo s̄m presenteȝ iustitiam seu gratificationem.

Alio modo s̄m diuinam prescientiam seu predestinationē.

¶ Scd̄m h̄ hanc bimembrē distinctionē est duplex ɔclusio. Prima ɔclusio est affirmatiua: videlȝ q̄ scp̄ti i libro vite s̄m p̄ntē iustitiā deleri p̄nt de libro vite. Scd'a conclusio est negatiua: vicȝ q̄ scp̄ti i libro vite s̄m diuinā p̄destinationeȝ nō p̄nt de libro vite deleri. Pria h̄ ɔclusio pbať triplici medio. s. rōne/ exēplo/ ꝛ autoritate. Rō ē ista q₂ gr̄a p quā aliq̄ scribunť i libro vite/ hoc pmo mō/ quāuis incliner libeꝝ arbitriuȝ ad bonū: tñ nō cogit. ꝛ iō pōt p̄di q̄diu sumus in hac vita in q̄ aia subijciť mutabilitati sicut ꝛ corpus: q₂ vnū q̄dq₃ recipiť s̄m modū recipientꝭ. Jō di. Ro. viij. Uanitati eīn creatura subiecta est. Uide. s. i festo sc̄i Nicolai. q̄ incipit. Inextinguibile est

lumē illi⁹. in pn. Qñ ḡ hō cadit de statu gr̄e i pctm̄ mortale/tūc delef nomē ei⁹ de libro vite. Si ṽo nō peccat sȝ ɔseruat se sp̄ in gr̄a nō delef nomē eius de libro vite: iu xta illō Apoc. iij. Qui vicerit sic vestietur vestimētꝭ albis: ꝛ nō delebo nomē ei⁹ ď li bro vite. Est tñ notādū: ꝙ deletio ista ñ re ferf ad notitiā dei: q̄si de⁹ aliq̄d p̄sciat ꝛ postea nesciat: sȝ ad rē scitā: q: scit de⁹ ali quē p̄ri⁹ ordinari in vitā eternā: et postea nō ordinari/cū deficit a gr̄a ẜm Tho. p̄te j. q. xxiij. ar. iij. Nō ḡ mutabilis est de⁹: q: sic dr̄ Malach. iij. Ego de⁹ ꝛ non mutor: sȝ sua volūtate incōmutabili vult muta bilia: iuxta illō Boetij. Stabilisq̄ manēs dans cūcta moueri. Et sic patȝ rō. Exē pla patēt in mltꝭ. Primo i Adā. Item in Aaron. In Dauid. in Iuda. de q̄ dñs dr̄ Nōne duodecim vos elegi/ꝛ vn⁹ ex vobis diabol⁹ ē. Jo. vj. Quotidie etiā videm⁹: ꝛ vtinā ñ viderem⁹: mltos suos ꝛ ancillas dei cadere in pctā mortalia: ꝛ ɔseq̄nf dele ri de libro vite. Auctoritas ṽo clara hr̄ Exo. xxxij. Vbi historiā. qñ Moyses ora uit ad dñm p̄ pctō p̄pli de vitulo aureo ꝛc̄. Obsecro inq̄t: dñe peccauit p̄pl's iste pcm̄ maximū/feceruntq̄ sibi deos aureos aut di mitte eis hāc noxā: si nō facis dele me de li bro tuo quē scp̄sisti. cui r̄ndit dñs. Qui pec cauerit i me: delebo eū de libro meo. Exo. xxxij. Patȝ ḡ ex hac auctoritate: ꝙ pōt q̄s deleri ď libro vite. Ad idē fac auctoritas. ps. Deleāf ď libro viuētiū ꝛ cū iustꝭ ñ scri banf. Vide ꝙ scp̄si dñica. j. ẜ. j. p. j. ꝛ sic ptȝ p̄ma ɔclō. Scd̄a ɔclusio ē negatiua ꝛc̄ p̄baf p̄ auctoritatē Aug. xx. ď ci. dei vbi dr̄ ꝙ diuia p̄sciētia q̄ falli ñ pōt est liber vite. Et h̄ mō erant scp̄ti ap̄li p̄ter Iudā. pro pterea dixit eis dñs ṽbū p̄positū. Gaude te ꝛc̄. Patȝ thema. Nō videam⁹ q̄re no mē hr̄i Bar. fuit scp̄tū i celis vbi mō re gnat cū christo. Nota ergo ꝙ p̄pter q̄tuor virtutes que sūt iste videlicet.

Prīa p̄fecta largitas ad dispḡedū p̄pria
Scd̄a firma virilitas ad aggrediēdum ardua
Tertia p̄funda humilitas ad contemnendū p̄spera
Quarta magna animositas adsustinendum aduersa.

¶ Prīa fuit p̄fecta largitas ꝛc̄. duo dico: p̄fecta ꝛ largitas. Vbi notandū ꝙ est du plex largitas. ẜ. viciosa ꝛ ṽtuosa. Et q̄libȝ eaꝝ hȝ tres grad⁹. Largitas em̄ viciosa in uenif in triplici dīa. ẜ. mala/ peior/pessi ma. Virtuosa ēt iuenif bona/melior/opti ma. Largitas mala q̄ cōuenienti⁹ dr̄ p̄dil galitas: ē qñ hō largif p̄sonis ñ indigētibȝ aliq̄d ad sui laudē ꝛ gl̄iā: vestē vel aliq̄d tale. cū tñ paupi idigēti: ānimo cb̄ro i pau pere nihil vult largiri: ꝛ si qñ largif aliq̄d. satis modicū ꝛ tenue elargif: ānimo nec de bita restituit. Cōtra hāc ḡ largitatē vl' po ti⁹ p̄digalitatē ait Hiero. ad Paulinū: et scribif i decretꝭ. xvj. q. j. Si cupis. Preter victū ꝛ vestitū ꝛ manifestas necc̄itates ni hil cuiq̄ tribuas: ne filioꝝ panē canes co medāt. Nota: glo. iur. ci. i. xj. li. Codic. ti. ď mēdicātibȝ validis: q̄ dr̄ ꝙ t'les validi mē dicātibȝ sūt repellēdi. Peior ē: qñ ad vani tates expēdit: puta ad ɔuiuia splēdida: ad istar diuitis epulōis: ď q̄ legif Lu. xvj. Vti tur vestibȝ p̄cios/tenet canes mltos: iduit eq̄s falerꝭ/accipitres/falcōes: ꝛ i his t'libȝ larg⁹ est. dabit histriōibȝ. Pessima ē: qñ larg⁹ est hō ēt i malū alteri⁹: puta ad habē dū mlieres: q̄nq̄ ēt ad vindicādū se ď iimi co: vl' ad hmōi talia. T'les ḡ duo mala cō mittūt q: fraudāt paupes eīs q̄ sibi debē tur. ꝛ scd̄o expendūt male ꝛc̄. Est ḡ largi tas alia ṽtuosa hñs tres dīas. Est ei q̄dā bona: qñ hō larg⁹ ē/ad debita soluēda/et familie necc̄aria. Melior qñ larg⁹ ē ad sub iectiōeȝ paupeꝝ libenf eis ipartiēs de sup fluo: iuxta illud Lu. xj. Quod supest date elemosynā: ꝛ ecce oia mūda sūt vob. Optima ē ꝛ p̄fecta: qñ hō volēs chr̄m seq: oia vēdit ꝛ dat paupibȝ: iuxta illō Mat. xix. Si vis p̄fect⁹ esse: vade ꝛ vēde oia q̄ habes et da paupibȝ: ꝛ veni sequere me. Hāc ḡ p̄fectā largitatē habuit Barna. p̄pt quā meruit scribi i libro vite. Vendidit em̄ agrū suū ꝛ posuit p̄ciū añ pedes ap̄loꝝ: sic legif Act. iiij. Vide. ẜ. i ẜmo. p̄cedēti: q̄ icipit. Erat vir bon⁹ ꝛc̄. Fuit et larg⁹ ad p̄uidēdū fra trū inopie: t̄p̄e famis. Nam sic dr̄ Act. xj. Cū facta esset fames mag̃ sub Claudio sic ꝙ p̄hauerat Agabus: discipuli prout q̄s q̄ habebat p̄posuerūt in misteriū mittere hitātibȝ i iudea fribȝ: q̄d ꝛ fecerūt mittētes ad seniores p̄ man⁹ Barna. et Pauli ꝛc̄. ¶ Scd̄a virtus Barna. fuit firma virili tas ad aggrediēdū ardua q̄d ptȝ i duobȝ. Primo in hoc ꝙ illā maximā ciuitatē An

tiochiā ad conuertendū accepit: sicut patz Act. xj. Item etiam predicauit Rome sicut legitur in legenda sancti Clementis: et dic histo͛iā sicut ibi legitur. Et quia ad p̄dicandū requirit͛ aucto͛itas mittentis: iuxta illud Ro. x. Quō p̄dicabūt nisi mittantur: et habet͛ in. c. Cum ex iniuncto. d͛ hereticis. ideo habuit aucto͛itatē a spiritu sancto qui dixit. Segregate mihi Barn. et Saulum in opus ad qd̄ assumpsi eos Act. xiij. ¶ Scd̄o patuit ei͛ virilitas in hoc q͛ cum post ꝯuersionē Paulus hierosolimā venissz et discipulis se iungere vellet, et eum tāq̄ȝ lupum oēs fugerent timebant em̄ eum non credentes q͛ esset discipulus: Barnabas ip̄m audacter app͛hēdit et adduxit ad apostolos/ et narrauit illis quō in via vidissz dn̄m ꝛc̄. sicut legitur Act. ix. Mo͛aliter. nota quomō viriliter debemus aggredi opera virtuosa. Mirabile est hoc q͛ ad mala faciendū/ puta ad fo͛nicandū/ vel ad occidendum inimicuz: vel ad nauigandū per mare/ ad derobandum ꝛc̄. p͛o quib͛ rebus exponūt se homines mille periculis. et tantam animositatem dat diabolus aliquib͛: cum tn̄ ita sint pusillanimes in bono operādo: puta in ieiunando/ in elemosynis faciendo ꝛc̄. Dic vt expedit. ¶ Tertia virtus Barna. fuit ꝓfunda humilitas ad ꝯtemnendū p͛spera. Inter p͛ospera huius mundi p͛ecipuū locum optinent hono͛es ꝛc̄. Hunc ergo hono͛em contēpsit Barna. Nam sicut legit͛ Act. xiiij. Cum essent Barna. ꝛ Paulus in ꝓuincia Lycaonie in ciuitate Lystris: turbe leuantes vocem suaȝ dixerunt. Dij similes facti hominibus descenderunt ad nos et vocabant Barna. Iouem: Paulū vero Mercurium: quoniam ipse erat dux verbi ꝛc̄. Dic histo͛iam quomō ꝯtempserūt hos hono͛es ꝛc̄. Mo͛aliter. dic vt expedit. ¶ Quarta virt͛ est magnanimositas ad sustinendū aduersa. Hec virt͛ est necessaria: quia sicut dicit͛ Act. xiiij. Per multas tribulatiōes opo͛tet nos introire in regnum dei. Videamus ergo animositatem Barna. que in multis ostensa est: p͛esertim tn̄ in mo͛te. Dic ergo histo͛iam sicut legitur in legenda ab illo loco: vbi d͛ Cum ergo Barnabas Cyp͛um vellet pergere. Deo gratias. Amen.

¶ In festo natiuitatis sācti Joannis baptiste. Ser. XLIX.

ERit enī magnus co͛aȝ domino. Lu. j. Sermo erit de btō Joāne baptista. de quo loquit͛ thema dicēs. Erit magnus. Non loquitur d͛ magnitudine co͛po͛ali s̄m quā neq̄ȝ mereremur neq̄ȝ demereremur. p̄s. Non in fortitudine equi voluntatē habebit: neq̄ȝ in tibijs viri beneplacitū erit ei ꝛc̄. sed de magnitudine spūali q̄ consistit vt hō bn̄ agat et bn̄ doceat. De q̄ Mat. v. Qui fecerit ꝛ docuerit/ hic magn͛ vocabit͛ in regno celo͛ū. Mat. v. Saluet͛ virgo ꝛc̄. P͛o sermonis fundamēto theological͛ o͛it͛ q̄stio.

¶ Querit͛. Utrū sanct͛ Joānes baptista sit maio͛ oib͛ alijs sctis. Arguit͛ q͛ nō. illi sunt maio͛es oib͛ sanctis q̄ abundantius sup oēs habuerūt spm̄sctm̄: sed apl̄i fuerūt h͛mōi: vt ait Tho. super illud ad Ro. viij Ipsi ꝓmitias spūs habētes apl̄i: et tēpo͛e p͛ius/ et ceteris abundanti͛ spm̄sctm̄ habuerūt Sco. in. iiij. et Durand͛. Apl̄i sūt ꝓferendi oib͛ sctis tāq̄ȝ abūdanti͛ spm̄sanctū habentes. sequit͛. q͛ apl̄i sunt maio͛es. Igit͛ et sic de ce. P͛obat͛ iteȝ. Joā. baptista fuit german͛ ch͛isti filius Elizabeth cognate virginis. et Joā. euangelista fuit nepos ch͛isti fili͛ so͛o͛is Salome. igitur sctūs Joan. euā. fuit maio͛. igit͛. In oppositū habet͛ Mat. xj. Inter natos mulierū nō surrexit maio͛ Joan. bap. Ergo Joā. bap. fuit maio͛ omib͛ sctis. ꝛ sic q̄stio manet ꝑ vtraq̄ȝ ꝑte dubia. Ad q̄stionē respōdendū est s̄m Tho. iij. ꝑte. q. xxvij. ar. v. q͛ diuina ꝓuidentia quotiēs voluit mittere aliquē sctm̄ virū mundo ꝑ vniuersali ꝑparatione voluit illū p͛ius aliq̄ mō ostēdere. sic ꝛ Joā. bap. q̄ ostensus est verbo ꝓpheti co ꝑ angelū. Luc. j. Erit magn͛ co͛ā dn̄o quod alijs sanctis nō fecit. Ideo dicit͛ maio͛: ꝛ hoc quo ad duo.

Primo q̄ ad nunciū
Scd̄o q̄ ad locum.

¶ Primo q̄ ad nunciuȝ dicit͛ maio͛: ergo quia ille q̄ nunciauit ch͛isti ꝯceptionē sciȝ angelus Gab͛iel Luc. j. Ecce cōcipies et paries filiū. Ille p͛ius nunciauit Joānis

baptiste conceptionē. Lu.j. Ego sum an-
gelus Gabriel: inquit ad Zacharia q̄ mis-
sus sum h̄ tibi nunciare: qd̄ fuit factum in
templo vbi nullus ingrediebat: p̄ter sum-
mū sacerdotē. z d̄ nullo alio nisi de christo
z Joanne baptista legitur q̄ Gabriel sit
miss⁹: igit̄ ē maior q̄ad nūciū. ¶ Scd̄o q̄
ad locum sanct⁹ Joānes habet locū et di-
gnitatē z p̄uilegia p̄e omnib⁹ alijs. Mala
chie.iij. Ecce ego mittā angelū meum. s.
scm̄ Joannē. Scd̄o habuit locū p̄phete.
Joā.j. Post me ventur⁹ est q̄ ante me fa-
ctus est. Tertio habuit locū plusq̄ p̄phe-
te. Joā.j. Ecce agnus dei. Quarto habu-
it locum apl̄i: apl̄s interpretat̄ missus Jo.
j. Fuit hō missus a deo cui nomē erat Joā
nes. Quinto habuit locū martyrū q̄z fuit
martyrisat⁹ ab Herode antipa. Sexto ha
buit locum ɔfessor̄: q̄z ɔstanter confessus
est fidem Jesu chr̄i. Mat.iij. Cōfessus ē
et nō negauit. Septimo habuit locum p̄-
dicatorū Mat.iij. Predicans baptismū
penitētie. Octauo habuit locū heremita-
rū: q̄z fuit in deserto heremita Matth.xi.
Quid existis in desertū videre: arundinē
vento agitatā. q̄si d. non. Nono habuit lo
cum penitentiū Mat.iij. Ipse aūt Joan.
habebat vestimentū de pilis camelorum:
q̄ ad comestionē esca ei⁹ erat locusta z mel
siluestre. quo ad potū vinū z siceram non
bibit. Decimo habuit locū virginū. Vn-
decimo patriarcharū. Etiā fuit sanctifica
tus. Hiere.j. Añq̄ exires de ventre sctifi-
caui te. Et ad argumentū dī q̄ nō. sequit̄
quin Joānes fuerit maior p̄pter p̄uilegia
q̄ habuit: q̄ alij scti nō habuerūt iuxta ver
ba: z sic de alijs. Pro declaratiōe thema
tis z introductiōe materie est notandū: q̄z
dicit thema. Coram dn̄o. Quidā sunt ma
gni coram mūdo: sed parui coram deo: sic
sunt potētes/princeps/reges/diuites zc̄.
sed sunt petōres coram deo: ergo sūt despe
cti. De quib⁹ dicit̄. ps̄. Vidi impiū super
exal. et ele. sicut ce. li. z trā. z ec. nō erat zc̄.
Talis fuit Alexāder macedo. Dyocletia-
nus/Julian⁹ apostata z alij hmōi. Et ho
die sūt multi tales. Contra q̄s dicit̄. ps̄. ij.
Astiterūt reges terre z p̄ncipes ɔuenerūt
in vnū: aduersus dn̄m z aduersus christū
eius. Qui habitat in ce. ir. eos. z dn̄s sub.
eos. Tūc loquet̄ ad eos z in furore suo cō

turbabit eos. Nota. Tūc. s. in fine vite eo-
rum. Quidā vero sūt magni coram deo et
parui coram mūdo: sic sūt scti despicientes
mundū z despecti a mūdo pauperes humi-
les in quor̄ numero erat ille qui dicebat.
Mihi mund⁹ crucifixus est z ego mūdo.
Gal.vj. Tales fuerunt apl̄i z viri apl̄ici
sicut Dñic⁹/Francisc⁹: q̄ dicere poterant
illud apl̄icū verbū. Maledicimur z bñdi-
cimus: p̄secutionē patimur et sustinemus
blasphemamur z obsecram⁹: tanq̄ purga
menta hui⁹ mūdi facti sum⁹ oīm peripse-
ma vsq̄ ad huc. j. Cor̄. iiij. Isti tñ in ɔspe-
ctu dei sūt magni. ps̄. Quis sicut dn̄s de⁹
noster q̄ in altis habitat: z hu. resp. in celo
z in terra. Sus. a terra inopem z de sterco
re erigēs pauperē. Vt collocet eū cum p̄n-
cipib⁹: cū principib⁹ p̄pl̄i sui. Tales etiam
fuerūt illi de q̄b⁹ dicit Apl̄s Heb.xj. Alij
vero ludibria z v̄bera experti insup̄ z vin-
cula z car. zc̄. Quidā z tertio sunt magni
coram deo z mūdo: quāuis paucissimi ta
les fuerūt sicut Dauid/Ezechias/Josi-
as/Esa. Cōstātin⁹/Theodosi⁹/Justinia
nus/z sanct⁹ Ludouic⁹ rex francor̄. z oēs
illi romani p̄sules q̄ sancti fuerūt. Et quā
uis isti tertij videant̄ alijs excellentiores:
tñ illi q̄ sunt in scd̄o gradu sunt meliores:
q̄z bona t̄palia. s. dignitates z honores ha
bent distrahere mentē z inhabilē aliquali
ter reddere a p̄fectiōe diuine ɔtēplatiōis.
Ideo dic̄ Apl̄s. Nō mlt̄i sapiētes s̄m car
nem: nō multi nobiles: nō multi potētes:
sed q̄ stulta sūt mūdi elegit deus: vt ɔfun-
dat sapientes zc̄. j. Cor̄. ij. Exemplū de
Apl̄is: inter quos solus Bartholomeus
fuit nobilis vt fertur. De istor̄ g̊ numero
fuit Joā. baptista: ideo dicit thema de eo.
Erit eīm magn⁹ coram dn̄o. Patz thema.
Nota sex puncta de magnitudine sua.

Primo eīm fuit magn⁹ ɔcept⁹ in vtero
Scd̄o fuit magn⁹ egressus ex vtero.
Tertio fuit magn⁹ existēs in mūdo
Quarto fuit magn⁹ egress⁹ e mūdo.
Quinto fuit magn⁹ exñs in limbo.
Sexto fuit z ē magn⁹ regnās in celo

¶ Primo g̊ zc̄. q̄z miraculose ɔcept⁹ fuit.
A tota eīm trinitate ei⁹ ɔceptio fuit ordi-
nata. Pater eīm dedit nouā potentiā gene
randi. p̄mitto q̄ patri attribuit̄ potētia/fi
lio sapiētia/sp̄ui scto bonitas siue clemētia

Nam cũ parentes ei⁹ essent impotẽtes ad generandũ opoȝtuit ꝙ noua potẽtia generandi ꝛ ↄcipiendi pberet. Vñ Chrẏ͛ sup illud Lu. j. Sic fecit mihi dñs ꝛc. ſterilitatẽ soluit/donũ sup naturam ↄcessit. Ex petra i fructuosa spicas maturas pduxit: dedec⁹ abstulit dum genitricez fecit. Dic histoꝛiã ↄceptiõis ꝛ annũciatiõis luc. Filius dedit nouã sapiẽtiã cognoscẽdi qꝛ puer existens in vtero ipm filiũ dei cognouit Vñ dic̃ Tho. in. iiij. senẽ. di vj. sup lr̃am ꝙ tũc fuit accelerat⁹ vsus ratiõis in Joãne. audiens vocem: scȝ virginis Helisabet prius gr̃am sensit. Illa nature oꝛdinẽ audiuit, Iste exultauit ratiõe mysterij. Illa marie. iste dñi sensit aduentũ. Spũsſctũs nouam gr̃am sanctificãdi dedit qꝛ in vtero fuit sctificat⁹ ꝛ spũsancto replet⁹. Duplicem gr̃am ↄtulit ei spũsanct⁹: scȝ gratum faciẽtẽ ipm sanctificãdo: ꝛ gratiam gratis datam/ipm pphã faciẽdo. Hui⁹ aũt gratie instrumẽtaliter ꝛ meritoꝛie ministra fuit virgo gl'iosa salutando Helisabet. Vide supꝛa sermo. ꝙ incipit. Manus dñi ꝛc. pre. iij. Ambꝛo. Iste spũsancto replebit adhuc ex vtero matris sue. Alius est spũs huius vite alius gr̃e. ille naſcendo sumit exoꝛdiũ: moꝛiendo defectũ: iste non etatib̄ coercet: nõ obitu extinguit nõ aluo matris excludit. Fuit etiã annunciat⁹ eodẽ angelo quo chꝛist⁹ licet in excellẽtioꝛi loco ꝙ̃ chꝛist⁹. Fuit etiaȝ pphã in vtero. Nota hic legendã vſqȝ ad natiuitatẽ eius Moꝛaliter nota quõ ↄceptio btĩ Joãnis significat cõceptionẽ bonoꝝ opeꝝ: q̃ i tantum sunt meritoꝛia inquantũ in aĩa opantis est gr̃a: ꝙ significat p Joannẽ ꝙ interpꝛetat in quo est gr̃a. Itẽ fuit fili⁹ Zacharie ꝙ interpꝛetat dñi memoꝛ: ad significandũ ꝙ hõ ad hoc ꝙ concipiat bona opa debet esse memoꝛ beneficioꝝ dei. Debet eñ esse memoꝛ dei creatoꝛis. Nã de ↄtrario dr̃. Deũ qui te genuit dereliq̃sti. Itẽ debet esse memoꝛ dei redẽptoꝛis. Dic de passiõe ꝛ ꝙ bona sum⁹ ex eã ↄsecuti: iuxta illud Tre. iij. Recoꝛdare paupꝛtatis mee ꝛ transgressiõis ꝛ absinthij ꝛ fellis. Alioqn si nõ recoꝛdat̃ hõ deo dũ viuit: qñ venit ad moꝛtẽ ñ recoꝛdat̃ de seipso. Dic practice. qñ aliq̃ r̃ces moꝛiunt̃ tanta est molestia moꝛtis. Item vxoꝛis ꝛ filioꝝ ꝛ creditoꝝ ꝛ astantiũ. Ille petit debitũ. Ille vt legef sibi aliquid ꝛc. ꝙ nõ recoꝛdat̃ de salute aĩe sue. ideo Aug. Hoc iudicio plectit̃ pctõꝛ: vt ꝙ dum viuit obliuiscit̃ dei dũ moꝛit̃ obliuiscat̃ sui. Nota de illo sacerdote ꝙ moꝛtu⁹ est cũ duab̄ ↄcubinis in capitio suo. Itẽ debet esse memoꝛ dei iudicantꝭ. Hiero. Siue comedã siue bibaȝ siue aliq̃d aliud faciã: semꝑ vox illa terribilis resonat in aurib̄ meis. Surgite moꝛtui venite ad iudiciũ. Itẽ Zacharias interpꝛetat̃ dñi auxiliũ: ꝑpter qd datur intelligi ꝙ hõ debȝ adiuuare deũ. s. bonas inspirationes suas effectui mancipando. Ap'ls. Coadiutoꝛes dei sum⁹. j. Coꝛ. iij. Itẽ tertio dȝ intrare templũ ad oꝛandum in hebdomada sua. Ad lr̃am audiẽdo missas dñicis dieb̄. de ↄse. di. j. Missas. ꝛ festis pcipuis vt in. ca. Vt festiuis. de paroch. popul⁹ aũt dȝ expectare foꝛas: p qd significat̃ ꝙ cũ vult oꝛare dȝ expellere tumultum cogitationũ tpaliũ. ꝛ sic inueniet angelũ ꝛ sentiet diuinas cõsolatiões. Itẽ Joãnes fuit filius Helisabet ꝙ interpꝛetat̃ dñi absconsio: qꝛ debet abscõdere virtutes ne se extollat p vanaȝ gl'iam. ps. Ois gl'ia ei⁹ filie regis ab intus. Itẽ Elisabeth iterpꝛetat̃ dñi saturitas: ꝙ significat charitatẽ ꝙ habet aĩam satiare. Item debet salutare brãȝ v̓ginẽ. Et ad ipaȝ spũalem deuotõẽȝ hẽe etiã sic resalutabit ab ea ꝛ oñdet illi suum filiũ bñdictũ: ꝛ stabit secũ p tres menses. s. in pueritia/in iuuentute/ꝛ senectute: qꝛ sui memoꝛuȝ nequaꝙ̃ immemoꝛ existit.

¶ Scdo fuit magnus egressus ex vtero. Fuit eñ natiuitas magna triplici ratione Pꝛima qꝛ fuit gaudiosa. Scda quia fuit gratiosa. Tertia qꝛ fuit miraculosa. Pꝛio ꝙ̃ fuit gaudiosa: qa fuit gaudiose natus. Nã gauisus est puer Luc. j. Exultauit in sancti vtero meo. Scdo gauisi sunt parentes. Vñ dr̃. Erit tibi gaudiũ et exultatio. Tertio gauisi sũt vicini ꝛ cognati ei⁹. Vñ dr̃. Et audierunt vicini ꝛ cognati eius ꝛc. Quarto gauisi sũt mlti: vñ dr̃. Et mlti in natiuitate ei⁹ gaudebũt. Tot⁹ etiã mũs gaudet de h̓ festo ẽt saraceni vt audio: ꝙ̃uis mlte vanitates a vanis misceant̃. Nota ꝙ̃ ꝙ istud gaudiũ dȝ eẽ spũale nõ ãt coꝛpale ꝛ vanũ: sic̃ hodie faciũt multi/vanitates mltas faciẽtes. Nota ↄ illã feminã diuinatricẽ. Ido gaudem⁹ spũalit̃ sic̃ ꝛ oꝛat

eccl'ia hodie dicēs. De⁹ q̄ p̄ntez die hono/
rabilē nobis in btī Joānis natiuitate feci
sti: da p̄pl'is tuis sp̄ualiū grām gaudiorū: ₇
oīm fideliū mētes dirige in viā salutꝫ eter
ne p̄. Gaudēt et̄ angeli in celo q2 si de vno
pctō:e penitētiā agēte gaudent angeli: vt
infra dr̄: q̄nto magis gauisi sūt de tanto p̄/
cursore tātū gradu grē ꝯsequēte: Notādū
q̄ gaudiū dr̄ magnū q̄rtuor modis. Ali/
qn̄ intēsiue: ₇ h̄ mō gauisi sūt parētes. Ali
qn̄ ostēsiue: ₇ h̄ mō gauisus est puer q̄ mo
tu corpis gaudiū suū manifestauit. Aliqn̄
cōicatiue: ₇ h̄ mō gauisi sūt vicini ₇ cogna/
ti: q2 parētes Joānis/totū gaudiū nō ferē
tes/ vicinis ₇ cognatis ei⁹ cōicauerūt. Ali
qn̄ extensiue: ₇ h̄ mō gauisi sūt oēs. vn̄ dr̄.
Sup oia montana iudee diuulgabāt̄ oia
vba hec. Dic legendā de eius natiuitate.
Moralit̄ dic d̄ natiuitate sp̄uali aīe. Post
q̄̄ eīm hō cōcepit bona opa d3 postea pare
re p executionē effect⁹: ₇ sic de viuificatōe
aīe siue de ei⁹ natiuitate sp̄uali. Gaudet
primo pr̄ deus: exēplū de filio prodigo de
cuius recuperatōe pr̄ gauisus est. Luc. xv
Gaudet ch̄rs dicēs. Cōgratulamini mihi
q2 inueni ouem quam perdiderā. Luc. xv.
Scd̄o gaudet mater .s. ecclesia vt̄ is. Jo. x
vj. Cū mulier peperit masculū iā non me
minit pressure ꝑpter gaudiū q2 nat⁹ ē hō i
mōꝫ. Tertio gaudēt vicini ₇ cognati .i. an
geli q̄ sūt cōciues ₇ cōfratres nr̄i. Luc. xv
Gaudiū ē āgel' dei sup vno pec. peniaꝫ agē
te ₇c. Quarto gaudet ₇ ipsa aīa cōsideras
euasionē penarū ₇ cōsecutōꝫ gratie ch̄ri ₇
spē glorie dicēs Ego aūt i dn̄o gaudebo ₇
exultabo i deo Jesu meo. Abach. iij. Jtē
ps. Letat⁹ sū i his q̄ dicta sūt mihi. Scd̄o
fuit mag̃ Joānis natiuitas q2 fuit gratio
sa Magna fuit grā sua de h̄ q̄ fuit leuat⁹
de terra seu de vero suscept⁹ manibꝫ vgis
gl'iose. q̄ fuit baiula tūc. Jtē v̄isilē e q̄ ipsa
btā vgo sept⁹ ip̄ʒ iduit ₇ sept⁹ lauit ₇ oscu/
la fixit ₇ i vlnis tenuit. Jn c⁹ pectore btūs
Jo. ex ēs maiora gratie fluēta potauit vt
credo: sic Joā. euange. de sacro dn̄ici pec/
toris fonte euāgelij fluēta potauerat in vl
tima cena: vt dr̄ Hieron. Tertio fuit ma/
gna Joānis natiuitas: q2 fuit miraculosa.
Nam pr̄i restituta fuit loq̄la: q̄d significat
laudē pctōꝫ ꝯuersi ₇ ꝯfessionē pctōꝝ. Jtē
in hymno dr̄. Jlle p̄missi dubi⁹ supni: p̄di
dit prompte modulos loquele: sꝫ reforma
sti genit⁹ ꝑempte organa vocꝫ. Jtē mater
ꝑpheauit iponendo ei nomē ₇c. Jtē ꝑphe
tauit pat̄. Nā tūc cōposuit illā cantilenaꝫ
ꝑpheticā. Bn̄dict⁹ dn̄s de⁹ israel ₇c. Dic
historiā quō vicini ₇ cognati nolebant ac
q̄escere q̄ vocaret̄ Joānes. Qd̄ significat
hoies mūdanos q̄ nolūt p̄mittere filios su
os frēs vl̄ ꝯsanguineos ꝯseq̄ graꝫ sp̄ūsctī
p ingressuꝫ religiōis: q̄d significat̄ p nomē
Joānes: sꝫ renitunt̄ obuiant reluctant̄: sꝫ
si fieret armigeri vel mercatores. vl̄ essent
magni pctōres nō curarēt. vn̄ dr̄ dn̄s. Jni/
mici hoīs domestici ei⁹. Mat. x. Sꝫ volūt
q̄ vocet̄ Zacharias: q̄d interp̄tat̄ memo/
rās deū. nō aūt Joānes in q̄ est grā. Exce
dit ḡ hoc nomē Joānes nomē Zach. in. x
gradibꝫ. Nā si aliq̄s pctōr vult cōuerti ad
deū oportꝫ q̄ p̄mo memoret de deo dolen
do de pctīs inq̄ntū sūt dei offensa: ₇ tūc dr̄
Zacharias. Deīde bēat ꝑpositū nō redeūdi
ad pctā ₇c. Dic. x. grad⁹ pnie q̄ sūt hi: vizꝫ
Prim⁹: pctōꝝ recordatio. Scd̄s: abstinē/
di ꝑpositū. Terti⁹ sacrāl' ꝯfessio. Quart⁹
corpalis afflictio. Quit⁹ elynaꝝ largitio.
Sext⁹: sp̄ualis orō. Septim⁹ debitoꝝ re/
stitutio. Octau⁹: fame repatio. Non⁹: in/
iuriaꝝ remissio. Decim⁹: sacramētal' cōio.
Et nō est Joānes nisi in. x. gradu. s. in cō/
muniōe sacramētali. q2 tūc recipit gratiā
dei. ideo Joānes dict⁹ est nō Zacharias.
¶ Tertio fuit magn⁹ existēs in mūdo: q2
fuit omibꝫ v̄tutibꝫ decorat⁹ circūquaq̄ .s.
Superi⁹/inferi⁹/exteri⁹/a dextris/₇ a si/
nistris. Superi⁹ q̄dē p ꝯtēplatiōis subli/
mitatē: q2 celos aptos vidit ₇ vocem p̄ris
audiuit. Sp̄ūmsctm̄ in specie columbe vi/
dit. Filiū in humana carne cognouit. Et
sic se tota trinitas sibi manifestauit p̄mo.
Et adeo fuit illūinat⁹ ꝯtēplatiōis fulgo/
re q̄ fuit ꝑpha ₇ plus q̄̄ ꝑpheta: q̄re aūt di
cat̄ plus q̄̄ ꝑpheta: dicet̄ infra. pte vltima.
Jnferi⁹ ipm ornauit hūilitas: p quā se nō
esse dignū soluere calciamēti ch̄ri corrigiā
asseruit. Jtē ꝯtremuit baptista ex hūilita
te/nec audebat tangere sctm̄ dei verticem
dicens. Ego a te debeo baptizari: ₇ tu ve/
nis ad me. Jtē ex hūilitate recusauit ho/
nores sibi oblatos a iudeis ₇ ꝯfess⁹ ē ₇ nō
negauit. Et ꝯfess⁹ ē: q2 nō sū ego ch̄rs. Jo
annis. j. Ab interiori vero ipsum ornauit

puritas per quā meruit angelus vocari si
ue appellari. Mal. iij. ⁊ Mat. j. Ecce ego
mitto angelū meū q̄ pparabit viam an̄ fa-
ciem meā: q2 ſm Hierony. in carne preter
carnem viuere angelicum potius est q̄ hu
manū. Vn̄ ⁊ vt purius viueret: iuit ad de
sertum in infantili etate. Vn̄ cantat̄ de eo
Antra deserti ⁊c. Nota moraliter. Puruz
est illud cui nihil pmixtum est: sicut vinuz
dicit̄ purū qn̄ nō est pmixtum cū aliquo li
quore. Dic 9tra illos q̄ cū bonis opib9 per
miscent mala ⁊c. prout expedit. Ab exte-
riori ipm ornauit sanctitas cui scitati ve-
ritas testimoniū ꝑhibuit di. Inter natos
mulieꝝ nō surrexit maior Ioāne baptista
A dextris ipm ornauit tēpantia. Vnd̄
comedebat locustas et mel siluestre et in-
duebat̄ pilis cameloꝝ. Vnd̄ cantat̄ ab ec
clesia. Prebuit hirtū tegimen camel9. art
tubus sacris strophcuz bid[illegible] latex
haustū sociata pastum mella locustis. Itē
hominū 9sortia fugiebat. Nota 9tra parē
tes q̄ filios suos nutriunt delicate. A sini-
stris vero ipm decorauit patientia: ⁊ con
stantia q2 ipm ꝑsequebat̄ Herodes incar
cerando: herodias insidiādo: puella caput
ei9 petendo: ⁊ ministri ipm decollādo: ⁊ tn̄
in oib9 patientiā 9seruauit. ideo dic̄ chr̄us
de eo. Quid existis in desertū videre: ha-
rundinem vento agitatam: ⁊c. Mat. xj.
¶ Quarto fuit magn9 egressus de mūdo
q2 ꝑ veritate passus. Est aūt triplex veri-
tas. s. doctrine/ iustitie/ ⁊ vite. Unde ꝟsus
Est veritas vite doctrine iustitieq̄. Istā
triplicem veritatē notāt etiā canoniste in
c. Qui scandalizauerit. de reg'lis iur. Et
in. c. Cū ex iniūcto. de noui opis nunciati
one. Pro veritate g̊ doctrine passus est: q2
sicut dic̄ Iosephus ad ei9 pdicationē mul
titudo ppl'i 9ueniebat/ ꝓpter q Herodes
timens ppl'i dispendiū/ ipm carceri man-
cipauit. Doctrina autē Ioannis fuit ma-
gna: q2 instruxit oēs hoies quātuz ad oēs
status. Nā instruxit maiores/ minores/ et
mediocres/ petōres/ iustos. et penitentes.
Maiores aūt erant milites: ꝑ quos intel
ligunt̄ oēs in dignitate 9stituti: quos q̄dē
instruebat dicēs. Nemīnē cōcutiatis. s. in
ꝑsona: neq̄ calumniā faciatis. s. in fama: ⁊
estote cōtenti stipendijs vestris. Luc. iij.
Minores sūt turbe ⁊ populares: quos in-
struebat vt elemosynis ⁊ misc̄die opib9 in
sistant/ dicēs eis. Lu. iij. Qui habet duas
tunicas det nō habenti: ⁊ q̄ habet escam si
mile faciat. Mediocres aūt erāt publica-
ni/ q̄ erant reipublice officiales: q̄s instrue
bat vt dei p̄cepta seruarēt dicēs. Nihil ali
ud q̄ constitutū est vobis faciatis Lu. iij
Talib9 g̊ viris q̄ sunt magne imꝑfectiōis
nihil est aliud imponendū q̄ vt dei p̄rece-
ptis obediāt. Instruebat etiaz petōres vt
penitentiā agerēt di. Penitentiā agite: ap
propinquat eīm regnū celorum. Mat. iij.
Instruebat iustos vt viam pparerent di-
cens. Parate viam dn̄i: rectas facite semi-
tas ei9. Penitētes vt dignum penitē-
tie fructū facerent. Ibidē. Facite g̊ fruct9
dignos penitētie. Scd̄o passus est ꝑ veri-
tate iustitie quam defendebat. Arguebat
eīm Herodē q vxorē fratris sui acceperat
fratre viuente: q̄d erat 9tra legis p̄ceptuz:
et sic ꝑ seruanda iustitia ꝑdidit vitā. No
ta hic moraliter: q nō solū est martyr chr̄i:
qui ꝑ fide morit̄: sed etiā qui ꝑ iustitia: sic
dicit dn̄s Mat. v. Beati qui ꝑsecutionez
patiuntur ꝓpter iustitiā/ quoniā ip̄oꝝ est
regnum celoꝝ. Sic ecōuerso nō solum ne
gat chr̄istū qui negat fidem ei9: sed q̄ con
tra virtutē agit. Vn̄ Hiero. xj. q. iij. Esti-
māt. Chr̄ist9 sapiētia est. iustitia: veritas:
scitas: fortitudo. Negat̄ ꝑ insipientiā sa-
pientia/ ꝑ iniquitatē iustitia/ ꝑ mendaciū
veritas/ ꝑ turpitudinē scitas/ ꝑ imbecilli
tatē animi fortitudo. Quotiēscūq̄ vinci-
mur vitijs atq̄ pctis totiens deum nega-
mus. Et ecōtrario quotiēs bonum q̄d agi
mus deum 9fitemur ⁊c. Passus est eīm ꝑ
veritate vite quā tenebat. Mos est enim
malignātiū bonorum vitam ꝑuertere. Io
annes eīm nō comedebat panem neq̄ bi-
bebat vinū: ⁊ dicebant ex hoc ipm habere
demoniū: ⁊ sic scandaluz accipiebāt: vnde
edificationē habere debebāt. Sicut enim
noctua fugit lucē/ ⁊ sicut serpēs vinee flo-
rentis odorem: sic mali detestant̄ bonorū
hoim sanctitatē. Nota histoiā mortis sue.
Nota moraliter: q boni nō deberēt time-
re quodcūq̄ genus mortis. Iustus eīm q̄-
cūq̄ morte fuerit p̄occupat9 in refrigerio
erit. Sap. iiij. Sic etiā mali quacūq̄ mor
te moriant̄: Mors peccatoꝝ pessima est.
Dic vt expedit. ¶ Quinto fuit magnus.

existens in limbo: q2 illuc fuit Ioãnes p̄ciosus z gaudiosus nunci⁹ destinat⁹. Vñ Greg. sup illud Mat. xj. Tu es q̄ venturus es zč. ac si apte dicat. Sicut p̄ hoib⁹ nasci dignat⁹ es an etiã p̄ homib⁹ ad inferos descendere digneris: insinua: vt q̄ natiuitatis tue p̄cursor extiti: descensiõis etiã p̄cursor fiam. z venturũ inferno te nunciem. quẽ iam venisse mõdo nũciaui. Hec ille. Sancti em̃ patres erant in magna desolatiõe/tũ p̄pter tantã tempozis diuturnitatẽ: tum p̄pter demõis vicinitatẽ: tum p̄pter diuine visiõis priuatiõnẽ: tum p̄pter locũ infimũ z horribilẽ. Sed Ioãnes ad eos descendẽs eos letificauit: asserẽs q̄ de loco diuturno erant cito deducẽdi de vicinitate demonũ cito erant in angeloꝝ socios assumendi. Et de priuatiõe diuine visionis cito erant ipsa visione fruendi. De loco infimo z despecto cito erant ad alta celoꝝ subleuandi. Vñ z legit̃ in euãgelio Nicodemi: q̄ ip̄is denunciauit q̄ christus natus erat q̄ ipsum baptizauerat q̄ digito ostẽderat. z q̄ cito ad eos visitãdos descẽsurus erat. ¶ Sexto est mõ magn⁹ in celo q2 hab3 centena p̄emia cũ triplici fructu. Vñ cantatur. Serta ter denis alios coronant aucta cremẽtis duplicata quosdam/ trina centeno cumulata fructu: te sacer ornãt. Habet em̃ centesimũ fructũ inquãtũ virgo incorrupt⁹. Aliũ centesimũ inquantũ p̄dicator gratios⁹ q̄ fec̃ et docuit Mat. v. Qui fecerit z docuerit, hic magn⁹ vocabit̃ in regno celoꝝ. Habuit etiã aliũ centesimũ inquãtu3 martyr inuictus: hic potes tangere d̄ aureolis. Vere aũt Ioãnes est magn⁹ in celo: q2 primo fulget inter cunctos patriarchaꝝ p̄pter fidei magnitudinẽ. Habuit em̃ fide3 de chr̄i hũanitate. Io. j. Ecce agnus dei zč. Item de ei⁹ diuinitate. Lu. iij. Venit post me fortior me. Sup quẽ locũ dicit Raban⁹. Ego quide3 sum fortis ad penitentiã inuitando/ille fortior peccata remittẽdo: ego regnũ celoꝝ p̄dicãdo/ille donando: ego in aqua baptizãdo/ille in spiritu. Fuit etiã liberalis in rebus sicut patriarche: q2 nõ solu3 fuit hospitalis z paupib⁹ ministrauit: sed oia dimisit: z in deserto mansit. Item fuit chr̄o p̄ximus z cõsanguine⁹. vñ dicit angel⁹. Ecce Helisabet cognata tua zč. Scdo gaudet inter chozos p̄phetaꝝ: q2 fuit p̄pheta z plusq̄ p̄pheta. Habuit em̃ p̄fectionẽ p̄phetaꝝ: que cõsistit in eo q̄ accipiebant spm̃sctm̃: aliqñ ad cognoscendũ p̄terita: aliqñ ad sciendũ futura: aliqñ ad intelligendũ occulta p̄sentia. Sic Ioãnes habuit spm̃ ad cognoscẽdũ futura. Ioan. j. Ipse est q̄ post me venturus est zč. De p̄terito cũ dixit. Añ me factus est. De p̄senti cũ dixit. Non sum dignus vt sol. cor. calci. eius. Et alibi. Ecce agnus dei. Et alibi. Medi⁹ vestru3 stetit quẽ vos nescitis zč. Quare aũt dicat̃ plusq̄ p̄pheta: Respondeo quadruplici rõne. Prima q2 ante fuit p̄pheta q̄ nat⁹. Scda q2 aliũ p̄pherã fecit. i. matrẽ cũ dixit virgini. Vñ mihi h̄ q̄ venit mater dñi mei ad me. Et patrẽ qñ aperiẽs os suũ dixit. Benedict⁹ dñs deus israel zč. Vñ cantat ecclesia. Ventris obstruso posit⁹ cubili/senseras regẽ thalamo manentẽ/hinc parens nati merit̃ vterq̄ abdita pandit. Tertia q2 p̄phete q̄daꝝ p̄phetauerũt de p̄terito: sic̃ Moyses Gen. j. In p̄ncipio creauit deus celum z terrã. Quidã de futuro: sicut alij̄ sed Ioãnes de p̄terito/p̄senti/z futuro: sic̃ sup̄ dictũ est. ¶ Quarta rõ: quã assignat Chr̄ys. dicẽs. Prophete ẽ beneficiũ p̄phetie a deo accipe: nunq̄d p̄phete est bñficiũ prophetie dare: Prophete est/ vt ipse de deo p̄phetet. Nunq̄d p̄phete est vt deus de illo p̄phetet: Oẽs p̄phete p̄phetauerũt de christo: De illis aut p̄phetatũ non est: ipe autem nõ solum prophetauit de christo: sed etiã alij̄ p̄phetauerũt de eo. Oẽs portitores verbi fuerũt: ipse aũt ipsa vox/qñtum aũt ipsa vox p̄ximior est verbo nõ tñ verbũ: tantũ Ioãnes p̄ximior chr̄o/nõ tñ christ⁹. Hec ille. ¶ Quinta rõ addi p̄t: q2 ad p̄pherã p̄tinet p̄pherare dũ viuit. Ioannes h̄o etiã post mortẽ p̄nunciauit christum descensurũ ad inferos aiab⁹ sanctorũ patrum: sicut dictũ est sup̄: p̄tc. v. Tertio residet inter chozos angeloꝝ: quia habuit coꝝ p̄fectionẽ q̄ p̄sistit in trib⁹. Primo q̄a fuerũt spũscto repleti. Scdo in bono ope cõfirmati. Tertio immediate a deo missi. Sic Ioãnes replet⁹ fuit spũsctõ. Luc. j. Spiritusctõ replebit̃ adhuc ex vtero matris sue. Vñ z Hiero. In carne p̄ter carnem viuere angelicũ pot⁹ est q̄ humanũ Vñ cantat̃. Antra deserti teneris sub an

nis/ciuiuz turmas fugiens petisti:ne leui
saltē maculare vitā/famie posses. Itē fu-
it in bono ope ꝯfirmatus:qꝛ semꝑ stetit ꝛ
nunq̄ꝫ cadere potuit. Ioā.iij. Amicꝰ spō-
si stat ꝛc̄. Aug. Quare stat? Quia nunq̄ꝫ
cadit q̄ humilis est. Itē fuit a deo missus.
Ioā.j. Fuit hō missus a deo. Patet ratio
quare Ioānes dꝛ angelꝰ. Uide h̄ etiā la-
tius in legēda. vbi habet̄: Ioānes habuit
officiū oim ordinū angelorū. Auctoritas.
Malach.iij. Ecce ego mitto angelū meū
q̄ ꝑparabit viā tuā an̄ te ꝛc̄. Quarto spa-
ciat̄ int̄ rosas martyrū qꝛ habuit eoꝝ ꝑfe-
ctionē q̄ ꝯsistit i eoꝝ sapiētia q̄ in respōsis
apparuit. In eoꝝ patiētia q̄ apparuit i in-
iurijs In eoꝝ ꝯstātia/q̄ apparuit i tormētꝫ
Sic Ioā. habuit i respōsis. Chryſ. Seue-
rus ꝛ lenis fuit ꝛc̄. Dauid etiā de eiꝰ pa-
tientia ꝛ ꝯstātia. Quinto floruit int̄ vio-
las ꝯfessoꝝ:qꝛ ꝯfessus est ꝛ nō negauit:et
ꝯfessus ē/qꝛ nō sum ego ch̄ꝰs. Ioā.iij. Ha-
buit etiā eoꝝ ꝑfectionē:q̄ ꝯsistit in carnis
mortificatiōe. Lu.xij. Sint lūbi vr̄i ꝑcin-
cti. In lucida ꝯuersatiōe. vn̄ sequit̄. Et lu-
cerne ardētes in manibꝫ vr̄is. In solicita
opatiōe. vn̄ seq̄t̄. Et vos siles hominibꝫ ꝛc̄.
Sic Ioānes carnē suā macerauit. Hic de
victu ꝛ vestitu i loco habitatiōis eius ꝛc̄.
Itē lucide ꝯuersatꝰ ē:ita vt ch̄ꝰs credi po-
tuisset. Itē solicitꝰ in dei fuitio extitit:q̄a
a pueritia dō fuire cepit. Antra deserti te-
nerꝫ sub annis ꝛc̄. ꝛ sꝑ ꝑseuerauit. Sexto
int̄ doctores gloriat̄ ꝑdicādo. Un̄ nota ꝙ
Ioā. ꝑdicauit tripliciter. s. feruent̄: efficacit̄:
ꝛ prudent̄. Hic vt in legēda. Septio vide-
licet int̄ lilia virginū. Habuit em̄ virginū
ꝑfectionē:q̄ primo ꝯsistit in mētꝫ ꝛ corꝑis
integritate. Mat.xxv. Acceperūt lampa-
des suas. i. purā ꝛ lucidā mentē ꝛ carnem.
Scd̄o cōsistit in mētis iocūditate. Unde
subdit̄. Acceperūt oleū in vasis suis cū lā-
padibꝫ:illud. s. oleū de q̄. ps. Ut exhilaret
faciē in oleo. Tertio cōsistit in virtutū va-
rietate. vn̄ subdit̄. Ornauerūt lāpades su-
as. Sic Ioā. habuit ꝑfectaꝫ puritatē ꝓpt̄
quā ꝛ angelꝰ appellat̄:ꝛ de eo cantat̄. Ne-
sciēs labē niuei pudorꝫ. Habuit ꝛ mētꝫ io-
cunditatē. Io.iij. Amicꝰ spōsi q̄ stat ꝛ au-
dit cū gaudio gaudet ꝓpt̄ vocē sponsi. Fuit
etiā ꝓturibꝫ ꝑornatꝰ:vn̄ cantat̄. Serta ter
denis alios coronāt:aucta crementis du-
plicata quosdā ꝛc̄. Amen.

¶ In festo apostolorū Petri et Pauli. Sermo. L.

Isunt due
oliue ꝛ duo candelabra i cō-
spectu dei: Apoc.xj. Hi. s.
beati Petrus ꝛ Paulꝰ lau-
datur ꝙ de duplici virtute q̄ inter ceteras
mirabiliter refulserūt. Primo. s. de charita-
te feruētissima. Scd̄o de doctrina clarissi-
ma. Charitas notat̄ cū dr̄. Hi sūt due oli-
ue. Nā sicut ex oliuis fluit oleū:sic ex istis
fluxit charitas in mundum ꝛ grā. Un̄ de
eis pōt dici illud Zacha.iiij. in fi. Isti duo
sūt filij olei q̄ ꝯsistunt dn̄atori vniuerse ter-
re. Doctrina vero notat̄:cū dꝛ: Duo can-
delabra. s. lucentia ꝑ doctrinā euāgelicam
ipsoꝝ ꝑ quā totꝰ mundꝰ illūinatꝰ est. ps.
In oēm terrā exiuit sonꝰ eoꝝ ꝛc̄. De vtra-
q̄ꝫ virtute eoꝝ pōt dici illud. Isti sunt viri
quos elegit deꝰ in charitate nō ficta:ecce
prima:q̄ꝝ doctrina fulget eccl'ia vt sole lu-
na:ecce scd̄a. De istis ꝙ duobꝫ erit sermo
noster. de q̄bꝫ vicissim predicabo Salutet̄
primo virgo ꝛc̄. ¶ Pro fundamēto ſmo-
nis in q̄ agit̄ de scō Petro ꝛ Paulo cum
q̄bꝫ deꝰ misericorditer egit ꝯuertēdo Pau-
lū:ꝛ appellando Petrū dandoq̄ꝫ ei veniaꝫ
de pctō qd̄ ꝑpetrarat negādo ipm̄ christū/
orit̄ theologicalis q̄stio. ¶ Querit̄. Utrū
deus iustiꝰ agat cum vno q̄ꝫ cū altero? Ar-
guit̄ ꝙ sic:punire est opus iustitie:sꝫ deus
magꝫ punit vnū q̄ꝫ aliū. Igit̄. In oppositū
q̄cq̄d deꝰ fac̄ iustissime facit:ꝙ i oi ope suo
ſuat̄ iustitia i indiuisibili. In diuisibili ꝟo
nō ē magꝫ ꝛ minꝰ. Igit̄ deꝰ nō iustiꝰ agit
cū vno q̄ꝫ cū alio:ꝛ sic q̄stio manet ꝑ vtra-
q̄ꝫ ꝑte dubia. Ad q̄stiōeꝫ rn̄dendū est ſm
Rich. de media villa suꝑ. liij. sen. di. xlvj.
ar.ij.q.iiij.ꝙ deꝰ iustiꝰ n̄ agit cū vno q̄ꝫ cū
alio. Cuiꝰ rō ē:qꝛ vna actio dei n̄ pōt esse
iustior alia/nisi aut ꝑ cōꝑatiōeꝫ ad volūta-
tē eiꝰ a q̄ egredit̄:aut ꝑ cōꝑarōꝫ ad effectū
ad quē terminat̄ Primo mō deꝰ n̄ agit iustiꝰ
cū vno q̄ꝫ cū alio:qꝛ vna ꝛ eadē ē eiꝰ volū-
tas a q̄ egredit̄ ois eiꝰ actio circa creaturā
Nec scd̄o mō:qꝛ q̄ꝫuis cū vno agat maiorē
effectuꝫ iustitie q̄ꝫ cū alio:ex h̄ tn̄ n̄ seq̄t̄:ꝙ
eiꝰ actio circa vnū iustior sit q̄ꝫ sit circa aliū

Iustitia ei iqdā eqlitate ɔsistit/siue ꝟ3 qn titatē siue ꝓportioe3. Eqlitas āt tā ꝟ3 ꝓportionē:q̄ ꝟm q̄ntitatē:tanta ē in paruis sic in magnis. Proportio em̄ qttuoꝛ ad duo eqlis ē ꝓportiōi viginti ad decē:vtraq̄ em̄ est dupla:tanta ē et eqlitas int̄ decē ⁊ decē:sic inter mille ⁊ mille. deꝰ aūt in agēdo cū q̄libꝫ ſuat eqlitatē ꝓportiōis i indiuisibili:ad h̄ aūt n̄ astringimur ꝓpt̄ difficultatē in nobis mediū attingendi. Et iō q̄uis ustiꝰ possumꝰ a gere cū vno q̄ cū alio:magis appropinquādo ad pūctale mediū:nō sic tn̄ pōt dici ð deo. Ad argumentū dꝛ q̄ q̄uis deꝰ misericoꝛdiꝰ agat cū vno q̄ cuꝫ alio/i ptēdendo maioꝛē effectū miscðie vni q̄ alteri:n̄ tn̄ seq̄r q̄ agat iustiꝰ:q: miscðia nō ē ɔ̄ iustitiā:⁊ lꝫ misericoꝛdiꝰ egerit cuꝫ Petro ⁊ Paulo q̄ cū aliȷ̄s/nō tn̄ iustiꝰ ꝓpt̄ pdicta:misericoꝛdiꝰ/q: electi a deo fuerāt iuxta ꝟba:⁊ sic ð aliȷ̄s. Pro introductiōe materie p̄dicāde notādū q̄ pōt fieri q̄stio a multꝭ q̄s nā istoꝝ duoꝝ aploꝝ.s.Petri ⁊ Pauli fuerit maioꝛ siue excellentioꝛ. Pro cuiꝰ q̄stiōis declaratiōe ē notandū:q̄ i istꝭ duob̄ gl'osis aplis sūt ɔsiderāde noue excellentie quib̄ cognitis sciemꝰ questiōis decisionem.

Prima ē excellētia diuinalis sctitatis.
Scda ē excellētia sacerdotalis ptātꝭ.
Tertia ē excellētia aplice dignitatꝭ
Quarta ē ex cellētia pōtificat' auctoꝛitatꝭ
Quinta est excellētia ecclastice (ratꝭ platiōis seu iurisdictionis.
Sexta ē excellētia mirifice opatiōis
Septia ē excellētia iudiciarie assessiōis
Octaua ē excellētia euāglice p̄dicatōis
Nona ē excellētia gl'ifice sublimatiōis.

In p̄ma ꝗ excellētia.ij.iij.iiij.vij.⁊.ix.fuerūt eqles. In.v.⁊.vj. Petrꝰ fuit excellētioꝛ Paulo. In.viij. Paulꝰ Petro.ð q̄b̄ oib̄us singularit̄ ⁊ oꝛdinate videamꝰ paꝝ ð ¶ Prīa ꝗ excellētia diuinal' scti (q̄libet. tatꝭ:q: vterq̄ fuit sctissimꝰ sctitate sibi collata a ðo:iō dixi diuial'.iō Leui.xx. Ego dn̄s q̄ sctifico vos Iac.j. Oē datū optimū ⁊ oē donū pfectū:desursū ē descē. a p̄re lūinuꝫ. In ista ꝗ p̄ma excellentia si q̄rit̄:q̄s fuit maioꝛ eoꝝ:dico q̄ fuerūt eqles. Nō audeo rē h̄ asserere nisi q: Ambroȷ̄ autoꝛitas mihi suffragat̄:q̄ sic ait vt refert Gratianꝰ in decretꝭ.ij.q.vij. Bti.vbi sic ait. Bti Petrꝰ ⁊ Paulꝰ eminēt int̄ vniūsos aplos:⁊ speciali q̄dā pꝛogatiua pcellūt verū int̄ ipsos q̄s cui pponat̄ incertū ē. Puto em̄ illos eqles esse meritꝭ q̄ eqles sūt passiōe.⁊ sili eos deuotiōe vixisse.q̄s simul vidēmꝰ ad martyrȷ̄ gl'iā3 puenisse. Nō ei sine cā factū putamꝰ q̄ vna die passi sūt vno loco sub vno pſecutoꝛe: Una die vt ad chr̄m parit̄ puenirēt:in vno loco ne alt̄i roma deesꝫ. Sub vno pſecutoꝛe vt eqlis crudelitas vtrosq̄ ɔstrigeret. dies ꝗ p merito/locꝰ p gl'ia psecutoꝛ decretꝰ e.p ꝟtute. Et in ꝗ loco ydē tādē martyriū ptulerūt:in vrbe roma q̄ pn cipatū ⁊caput obtiet nationū.s.vrubi erat caput supstitiōis:illic caput q̄esceret sctitatis:vt vbi gētiliū p̄ncipes habitabāt.illic eccl'ie p̄nci pes moꝛerent̄. Ex h̄ ꝗ textu clare h̄r q̄ eqles fuerūt in sctitate ⁊ eqles meritꝭ:⁊ ɔ̄n̄t q̄ sint eqles in gl'ia:vt ifra dicet̄ q: p̄miū coꝛrespōdꝫ merito. Licꝫ ei Pau. fuerit ꝟgo ⁊ n̄ Pe.iuxta illud.j.Coꝛ.vij. Uolo āt oēs vos esse:sic meipm̄. Nota ꝗ moralit̄ q̄ nullꝰ ꝫ alt̄i p̄poni rōne ꝟginitatꝭ vel abstinētie:q: p̄miū ɔsistit in charitate. Tn̄ q: charitas vtriusq̄ eq̄lis fuit. iō eq̄le fuit meritū ⁊ ɔ̄n̄t p̄miū celeste. ¶ Scda excellētia ptātis sacerdotalis. Et i ista ēt dico q̄ fuerūt eq̄les. Pro cuiꝰ declaratiōe notandū:q̄ ptās sacerdotalis ɔsistit p̄ncipalit̄ in duob̄. Prīo erga coꝛpꝰ chr̄i verū in ɔsecrando. Scðo erga coꝛpꝰ chr̄i mysti cū q̄d ē eccl'ia in ligādo ⁊ soluēdo:⁊ hec q̄dē est vna ptās habens duos effectꝰ vt dixi. Quātū ꝗ ad p̄imū effectū collata fuit ptās sacerdotal' aplis a chr̄o in vltima cena q̄n dixit. Accipite ⁊ mādūcate ⁊c. h̄ facite i meā cōmemoꝛatiōe3. Lu.xxij. Quātū ꝟo ad ꝟm effectū fuit collata pꝰ resurrectionē eis a chr̄o q̄n apparēs eis insufflauit ⁊ dixit. Accipite sp̄m sctm̄ q̄ꝝ remiseritꝭ peccata remittunt̄ eis:⁊ q̄ꝝ retinueritꝭ retenta sūt Io.xx. Uide de h̄ q̄d scpsi in ꝟmone bti Siluestri:q̄ icipit. Ecce sacerdos magnus:i introitu. Sꝫ q̄re nō i vltima cena fuit collata hec ptās q̄ntū ad hūc ꝟm effectū/sic q̄ntū ad p̄imū/cū sit vna ⁊ eadem ptās? Rn̄.tūc fuit collata etiā q̄ ad hūc ꝟꝫ effectū/n̄ ex vi sacramēti:ꝫ ɔcomitant̄:q: sacrm̄ n̄ agit ex vi sacramenti nisi q̄d ꝟcat. Opoꝛtuit ꝗ postea ɔferri expsse a chꝛisto: q̄d fcē post resurrectionē/sic et in euchari

stia dicim⁹: quãuis eni sub specie panis sit corp⁹ ⁊ sanguis chri: tñ q2 sanguis ibi nõ est ex vi sacramẽti: sed ex cõcomitãtia. ideo oportet vt ↄsecret sanguis sub specie vini: vt sacramẽtũ sic pficiat. vij. q. j. Nihil. ⁊ c. Illud. Et hoc est exemplũ theologicum. Aliud vero est exemplũ phicuȝ. qd scripsi. ſ in ser. bti Siluestri. q̃ incipit. Ecce sacerdos: in additis. q̃ incipit. Sȝ ↄtra. Et nota q̧ ista ptãs sacerdotalis est ita annexa aie: q̧ ẽ indelebilis. vñ sacerdos etiã degradatus ↄsecraret quãuis peccaret mortalr: vt notat in. c. ij. de cle. excõ. mi. Et. i c. De gradatio in fi. de pe. li. vj. Notare hic pores aliqd de honore sacerdotib⁹ exhibẽdo Nota exemplũ Cõstantini imperatoris qd legit. xj. q. iij. sacerdotib⁹. Et sicut debet reuerẽtia exhiberi ordini ab aliis: sic a seipsis vt honeste viuant ⁊c. alioqn quãuis contemnẽtes eos malefaciãt: q2 debent dare honorẽ ordini sacro: sicut ⁊ christ⁹ honorabat sacerdotes quãuis malos. xciij. di. Dominus noster. tamen ex pte sua ipsi merẽt cõtẽni. Mal. ij. Vos sacerdotes recessistis de via ⁊ scãdalizastis plurimos in lege. ppt qd ⁊ ego dedi vos ↄtẽptibiles et humiles oib⁹ pplis. Quantũ ḡ ad hanc ptãtem eq̃les fuerũt: q2 sic eam habuit Paul⁹ sicut et Petrus: licet Petrus habuit eam anteq̃ Paulus. Et qd mirũ cum qlibȝ sacerdos quãtũcunq̧ simplex sic equalis Petro et pape/ quantũ ad hanc ptãtem: nõ eni recipit magis ⁊ minus hec potestas. Verũtñ quia ad ligandũ ⁊ soluendũ in foro penitẽtie requirit in sacerdote potestas iurisdictionis ad pstandũ materiaȝ ipsi potestati sacerdotali: circa quã valeat exerceri. Iurisdictio autẽ plene residet in psona Petri et pape: inde est q̧ nõ qlibet sacerdos põt quẽlibet nec ab omni casu absoluere/ nisi ſm pape ordinationẽ: vt in. c. Placuit de peni. dist. v. Et extra. de peni. et re. c. Ois vtriusq̧ sexus. Nota hic ↄtra illũ ↄfessorẽ deceptorẽ animaꝝ q̃ dicit se posse absoluere a votis ⁊ aliis casib⁹ epalib⁹/ ⁊ facit sibi dari pecuniã vt cõmutet vota ⁊c. Itẽ nota quõ absolutio a votis ptinet ad episcopũ: pterq̃ in aliquib⁹ casib⁹ sicut est votum terre sancte. Itẽ visitandi limina apostoloꝝ Petri ⁊ Pauli. Itẽ Iacobi apli. Itẽ votũ ppetue ↄtinentie. pdicta eni vota reseruant pape. Hic vt expedit. ❡ Tertia excellentia est dignitas aplica. in qua fuerũt etiã bti Petrus ⁊ Paulus equales licet eni Petrus fuerit elect⁹ aplus a dño anteq̃ Paulus. tñ vterq̧ fuit apls sic Paulus sic Petrus ⁊ a chro imediate electi sic ⁊ ceteri apli. Fuerũt aũt tũc facti apostoli qñ sicut dicit. Lu. vj. Vocauit Iesus discipulos suos ⁊ elegit duodecim ex ipis qs ⁊ aplos noiauit: tunc ḡ fuerũt facti apostoli: licet de hoc dubitet Glo. xxj. distin. In nouo. fac qd legit ⁊ nota. xxiiij. q. j. Loqt. Similiter ⁊ Paul⁹ fuit postea apostol⁹. Act. ix. Vade q2 vas electionis mihi est iste. Itẽ Act. xiij. Segregate mihi Bar. ⁊ Saulũ ⁊c. Vñ de seipso dicit Paulus apls. Nõ ab hoib⁹ neq̧ p hoiem: sed p Iesum chrm ⁊c. Gal. j. Vñ quantũ ad apostolicã dignitatẽ omnes apostoli pares fuerunt. Apostoli eni dicunt missi vel legati quod fuit cõe oib⁹ apostolis. Vñ Paulus dicit p christo legatiõe fungimur tanq̃ deo exhortante p nos. ij. Cor. v. Fuerũt aũt legati de latere sicut hodie dicunt cardinales qñ mittunt legati vt nota. in. c. penul. de offi. leg. Et in. c. j. eo. ti. lib. vj. Habuit tñ Paulus aliqd excellẽtius aliis apostolis: quia a christo glorificato elect⁹ est. Petrus vero ⁊ alij a christo mortali: ppter qd i bulla plumbea pape Paulus ponit in dextera: Petrus aũt in sinistra ⁊c. ❡ Quarta excellentia est põtificalis auctoritas: et in hac etiã fuerũt equales: quia sicut fuit eps Petrus sic ⁊ Paulus. et sic etiã ceteri apli. Vñ quantũ ad hanc omnes apostoli fuerũt equales: ⁊ sic oẽs episcopi sũt equales pape. Et sic nota. Glo. xxj. distin. In nouo. et pbatur p illum textum: vbi dicit Anacletus. In nouo testamẽto post christuȝ dñm a Petro sacerdotalis cepit ordo: q2 ipsi primo pontificat⁹ in ecclesia christi datus est. Et infra. Ceteri vero apostoli cũ eodem pari consortio honorẽ ⁊ ptãtem acceperũt. Nota pari cõsortio. Ista paritas debet intelligi ſm Petrũ de palu. qñtum ad potestatẽ sacerdotalẽ et pontificalem/ diuersimode tñ: q2 sacerdotalẽ potestateȝ acceperũt oẽs apli a chro imediate: pontificaleȝ vero mediate: vt infra dicet. Ad idẽ facit dictũ Cypriãi. xxiiij. q. j. Loquit. vbi dicit q̧ christ⁹ apostolis omnib⁹

post resurrectionē suā parē ptātē ⁊ tribuit.
Sup q̄ textu dicit Glo. Parē.s.in ordine
⁊ dignitate ꝯsecratiōis: secus in admini-
stratiōis plenitudine q̄ satꝫ differt ab alijs
q̄d liquet ex illo c.di.xxv. Perlectꝫ. Et di.
lxxx. In illis glo. Sūt ḡ oēs apli equales
Petro/quātū ad pontificalē auctoritatē:
⁊ sic oēs episcopi eq̄les pape: q: epi succes-
serunt in locū aploꝝ.ps. Pro patrib⁹ tuis
nati sūt tibi filij: ⁊ pbat tex.in dic.c. In no
uo. Et.lxviij.di. Quoꝝ vicē. Et hoc verū
quātū ad dignitatē: nō aūt quātū ad seri-
tatē. Nota ꝯtra epos hodiernos q: antiq-
tus qñ aliqs pmouebat ad epatum ab oi-
bus laudabat dicētib⁹. O sanct⁹ hō ⁊c̄. sꝫ
hodie oēs scādalizant ⁊c̄. Dic vt expedit.
Hec aūt potestas pontificalis ꝯsistit i or-
dine ꝯferendo ⁊ chrisma. Itē in ꝯsecrādo
eccl'ias/altaria/⁊ alia vasa sacra. Vnō de
ꝯsue.c. Quāto. de ꝯse.eccle. vl' alta.c. Aq̄.
Est tñ differētia: q: hanc potestatē habu-
it Petr⁹ imediate a chr̄o: sed alij apli nō
⁊c̄. Vide qd̄ scripsi in s̄mo. bti Siluestri.
q̄ incipit. Ecce sacerdos magn⁹. in introi-
tu. xsi.ij.modo. ⁊ lati⁹ s̄m Per. de palu. in
tractatu de ptāte pape. art. ij. ꝯclusiōe. vij
¶ Quinta excellētia ē respectu eccl'iasti-
ce plationis q̄ ꝯsistit in iurisditiōe. Et in
hac fuit maior Petr⁹ q̄ꝫ Paulus: ⁊ q̄ꝫ oēs
alij apli: sicut maior est papa omib⁹ ⁊ epis
⁊ etiā legatis etiā de latere. Cōtulit autē
claues Petro dñs qñ dixit ei. Pasce oues
meas. Io. vlti. de electio. significasti. De
ma. ⁊ obe. Solite. Et. l. dist. Cōsiderādū.
Vñ oēs apli fuerūt subditi Petro: iō di-
xit ei dñs. Tibi dabo claues regni celorū.
Et qd̄cūqꝫ ligaueris sup terrā ⁊c̄. Mat.
xvj. Dic historiā euāgelij hui⁹ qd̄ hodie le
git. Itē Io. j. Tu es simon fili⁹ Ioāna:
Tu vocaberꝫ cephas. Cephas grece. i. ca
put latine. Vñ sicut caput dat vitā corpi:
⁊ mēbra sine capite mortua sūt: sic Petr⁹
habet se respectu alioꝝ aploꝝ/⁊ ꝯsequēter
papa respectu toti⁹ eccl'ie. de elec. Signifi
casti. Itē leo papa. xxiiij.q.j. Cū btissim⁹
Petrus a dño acceperit pncipatū ⁊c̄. Be
ne facit text⁹. xxij. di. Sacro sctā. Et. l. di.
Cōsiderandū. Et. c. Fidelior. Ad idē fac̄
text⁹ Ambrosij. xxiiij.q.j. Nō turbat. vbi
dicit. Deniqꝫ ⁊ si alijs impat: vt laxent re-
tia sua: soli tñ Petro dicit: duc i altū. Lu.
v. Hoc est in profundū disputationū. Fac̄
c. Maiores. de baptismo. Ad idē facit te
xtus G reg.q.vj.c. decreto. Et Iulij pape
in.c. Qui scit se. eadē cā ⁊ q̄stiōe vbi dicūt
q eccl'ia romana q̄ prima est. ita reliqs ec-
clesijs vices suas credidit largiēdas: vt in
partē sint vocate solicitudinis nō in pleni
tudinē potestatis. Ad idē de vsu pal.c. ad
honorē. Et de ꝯcessione pben.c. Proposu
isti. Bñ facit.c. Nulli fas. xix. di. Conclu
sio est. ḡ q Petrus quātū ad potestatē ec-
clesiasticā fuit maior Paulo ⁊ oib⁹ aposto
lis. quinimo possumus dicere q ptās Pe
tri fuit maior omni potestate oim creatu-
rarū scꝫ hoim ⁊ angeloꝝ: videlicꝫ virginū:
ꝯfessoꝝ/martyrū/aploꝝ/pphetaꝝ. patriar
charū/angeloꝝ/archangeloꝝ/virtutū/pn
cipatuū/potestatū/dñationū/thronoruꝫ/
cherubinoꝝ ⁊ seraphinoꝝ. Fuit et maior q̄ꝫ
potestas v̄ginis gloriose: q̄ licet fuerit ce-
teris aplis dignior ⁊ sanctior: nō tñ illi sed
aplis cōmisit deus claues regni celorum:
vt dicit text⁹ in.c. In noua. de pe. ⁊ re. Fu
it aūt hec potestas triplex: vicꝫ ordinis in
ꝯsecrando. Scd̄o in absoluēdo ⁊ ligando.
Tertio iurisdictiōis in p̄cipiēdo ⁊ pphiben
do ⁊ puniēdo. Vñ si vnum preciperetur a
Petro: ⁊ ꝯtrariū a quocunqꝫ p̄dictorum:
Petro citi⁹ esset obediendū quāuis essent
reges ⁊ impatores. De maio. et obe. So-
lite. Vide qd̄ nota. de appellationib⁹. Si
duob⁹. Et ꝯsequenter sequit q ptās pape
sit maior potestate totius eccl'ie. Arg. con
tra in.c. Quocūqꝫ ligauerꝫ. xxiiij.q.j. Ar.
etiā cōtra. xciij. di. Legim⁹. vbi dicit: q or-
bis maior est vrbe. Sicut em̄ se habet Pe
trus ad aplos: sic papa ad totam ecclesiā:
sꝫ potestas Petri fuit maior potestate oiꝫ
apostoloꝝ singulariter et collectiue. ḡ ⁊c̄.
Vide tamē latius de hoc p Petrū de pal.
in tractatu de potestate pape. ar. iiij. p to-
tum. ¶ Sexta excellentia est miraculorū
mirifice opationis siue patratiōis ⁊c̄. In
hac fuit etiā maior Petrus q̄ꝫ Paulus: q:
fuit maior ⁊ efficacior in miraculis perpe
trandis. Sicut patet in multis exemplis:
vnde dicit Lucas Act. v. q ad vmbrā Pe
tri sanabantur infirmi. Singulariter aūt
dicam vobis vnum miraculum in quo ap
paret maior virtus Petri q̄ꝫ Pauli in mi-
raculis faciendis. Dic miraculum de Si

mone mago zc.etiā quō dixit sibi Paul⁹ O Petre meū est orare et tuū imperare zc. Item dicere potes miraculū q̄d Petr⁹ fecit in curando claudū: sicut legit. Act. iij. Itē nota quō Petr⁹ ambulabat super aquas siccis pedib⁹. Paulus aūt vix naufragio saluat⁹ est veniens in Italiā: vt legit Act.xxvij.et.xxviij. Et ex hoc sequit q̄ miracula nō faciūt sanctū nec ꝓbant maiorē sanctitatē. Nā z Ioā.baptista signa non faciebat vt dr̄ Ioā.x. z tn̄ de illo scriptum est. Inter natos mlierꝫ non surrexit maior Ioāne baptista zc. ¶ Septima excellentia est iudiciarie assessiōis: z in hac sūt eq̄les: q2 ita erit assessor chr̄i in iudicio Paulus sicut et Petr⁹ z ecōuerso: iuxta illud. Amen dico vobis q̄ vos q̄ reliq̄stis oia z secuti estis me: in regeneratiōe cū sederit filius hois in sede maiestatꝫ sue sedebitis et vos super se.xij.iudicātes.xij.tribus israel Mat.xix. Nec moueat quēpiā: q2 dic̄ sup sedes.xij.q̄si duodecim solū apl̄i sessuri sūt extra q̄z numeꝝ videt esse Paul⁹: q2 sub duodenario numero itelligit vniuersa iudicantiū multitudo: vt ait Aug.xx.de ciuitate dei.c.v. vbi sic ait. Neq̄ꝫ sup duodecim sedes sessuros esse ait.xij. solos homines cum illo iudicaturos putare debemus. Duodenario q̄ppe numero: innūerosa quedā significata est iudicantiū mltitudo: ꝓpter duas ptes numeri septenarij zc. Et infra. Alioquin q̄m in locū traditorꝫ Iude apl̄m Matthiā legim⁹ ordinatum Apostol⁹ Paul⁹: q̄ plus illis oib⁹ laborauit. vbi ad iudicandū: sedeat nō habebit: qui ꝑfecre cū alijs sanctis ad numerū iudicum se ptinere demonstrat cū dicit. Nescitis q2 angelos iudicabim⁹.j.Cor.vj. De ipsis q̄q3 iudicandis in h̄ numero duodenario illis cā ē. Nō ei q2 dictū ē iudicātes xij. trib⁹ israel trib⁹ leui q̄ tertiadecia ē ab eis iudicanda non erit: vt hi solum illum populum non etiā gentes ceteras iudicabunt zc. ¶ Octaua excellentia est euāgelice p̄dicatiōis. Et in hac p̄cellit Paulus Petro z etiā ceteris apostolis. Unde ecclesia cantat. Inter apostolos vocatione nouissimus p̄dicatione primus. Hoc aūt probatur triplici ratione. Prima quia predicatio Pauli.

Fuit latior

Fuit clarior.

Fuit virtuosior

¶ De quibus dic vt infra in ser.magistri Uincentij de btō Paulo q̄ incipit. Notū vobis facio euangelium zc. Uide ibi zc. ¶ Nona excellētia.s.glorifice sublimatiōnis z in hac fuert eq̄les: vt habet p Ambro.ij.q.vij. Bti. z scripsi eodē ser.pte.j. q̄ de passiōe Petri z quō sibi fugienti d carcere obuiauit chr̄s: cui dixit Petr⁹. Dn̄e q̄ vadis zc. Legit i cronica Martiniana sub pontifice Petro aplo q̄ tpe Cornelij pape greci furati corpora aploꝝ vt ipa in greciā deferrent asportabāt. Sꝫ demōes in idolis habitātes diuina coacti virtute clamabant. Uiri romani succurrite q2 dij vestri auferunt. Fideles hoc intelligētes de aplis. infideles vero de suis dijs. multitudo q̄ adunata fideliuꝫ et infideliū illos insequit. Qd videntes greci apud cathecumbas aploꝝ corpa in puteos ꝓiecerūt. Sed a btō Corne.papa sūt inde extracta. Sed cū in dubiū verteret q̄ essent ossa Petri vel Pauli orātib⁹ fidelib⁹ et ieiunātib⁹ diuinū responsuꝫ habuerūt q2 maiora ossa p̄dicatoris minora piscatoris erant. Que tn̄ post btūs Siluester dicit cū lance eq̄lit ponderasse. z cōsecrando vtriusq3 ecctiam in vtraq3 vtriusq3 ossa collocasse. Hec.ibi. Deo gratias. Amen.

¶ Item de beato Petro Sermo. LI.

Beatus es Simon barIona Mat.xvj. Quāuis festū hodiernū dicat aploꝝ Petri z Pauli: q2 tn̄ scta mater ecctia fac officiū z missam solū de btō Petro. Iō de eo tantū erit sermo z cras poterit fieri sermo de btō Paulo. Pro fundamēto sermonis in q̄ tangit q̄ chr̄s dicit Petro. Beatus es zc. orit q̄stio theologicalis de beatitudine. ¶ Querit. Utꝝ btitudo ab oibus beatꝫ eq̄liter participet. Arguit q̄ sic. habet Mat.xx. Oēs acceperūt singlos denarios: sed p denariuꝫ significat aliq̄d q̄d oēs bti cōiter habēt. Igit. In oppositū: pmiū dꝫ rn̄dere merito: sꝫ nō oēs bti eq̄liter meruerūt: q̄ nō oēs eq̄lit bti sūt: z sic q̄stio

maner p vtrac pte dubia. Ad questiõez respondendũ est fm Richar. sup. iiij. disti. xlix. ar. iij. q. iij. q in britudine est ɔsiderare britudinis obiectũ. s. bonũ increatũ quod vnũ z idẽ existens ab oibꝫ pticipak: z ibaz dispositionẽ btoꝝ p quã illud bonũ viden do z pfecte diligendo ipm pticipãt ex pte obiecti participati nõ est vn⁹ alio beatior: qz idẽ est obiectũ qd oẽs participãt: sed ex pte dispositiõis btoꝝ vn⁹ est beatior alio inquãtũ vn⁹ videt alio clari⁹ deũ z diligit pfecti⁹: qui eñ eqlem habẽt virtutẽ natu re. Habẽt inequalẽ habitũ glĩe vel eqlem habẽtes habitũ glĩe habẽt inequalẽ vtutẽ nature ineqliter deũ vidẽt. et ex ɔsequẽti. inequalr bti sunt: pter inequalẽ beatoꝝ dispositionẽ. Unde glo. sup illo. Joã. xiiij. In domo pris mei mãsiones mlte sũt / di cit: id est diuersa pmia meritoꝝ. Ad argu mẽtũ dꝫ q ideo oẽs dicunt accepisse singu los denarios: qa idẽ est bonũ qd oẽs bea ti participãt: q̃uis ipm pticipẽt mõ diffe rẽti ex pte pticipantiũ: de quoꝝ fuit et est Petr⁹: iuxta verba passumpta. Beat⁹ es zc̃. Salutet pgo zc̃. Pro declaratiõe the matis et itroductiõe smonis notãdũ q fm sententiã theologoꝝ duplex est hois beati tudo. vna q̃ competit viatoribꝫ in hac vita mortali / q̃ consistit in virtuose viuendo et obediẽdo. s. diuinis mãdatis. Prouer. xxix. Qui custodit legẽ beat⁹ est. Et concordat phs in. j. ethi. vbi dicit: q Felicitas est opa tio fm vtutẽ pfectã. Et sic etiã cõis habet vsus loqndi quia qñ videtis aliquẽ religi osum vel laicũ timẽtẽ deũ et vtuosum di citis. O bti vos zc̃. sed dicitis vbo et non facto: qz laudãtes in eis vitã virtuosam in vobismetipsis reprobatis: laudatis casti tatẽ sequẽtes luxuriã. laudatis in eis volũ tariã paupertatẽ: diuitiarũ terrenarũ pulue re coinquinari zc̃. Dic vt expedit. Cõtra quos aplus. Titũ. j. Cõfitent se nosse deũ: factis aũt negãt. Talis ergo dꝫ beatitudo vie de qua loquit. ps. Beati imaculati in via qui ambulãt in lege dñi. Et alibi. Be ati omnes qui timẽt dñm. qui ambulant in vijs eius. Hec tamẽ beatitudo est imp fecta quadruplici ratione seu impfectiõe. Prima / ratione obiecti quia per hanc non videtur essentialiter deus qui est obiectũ perfecte beatitudinis. Exo. xxxiij. Nõ me videbit hõ z viuet. Sed in vita ista vidẽ⁹ deũ visiõe enigmatica q̃ habetur p fidẽ. j. Cor. xiij. Videm⁹ nũc p speculum i enig gmate: tũc ãt facie ad faciẽ. Scd̃a ipfectõ ẽ qz hic britudo nõ ẽ secura: qz pter mul ta picula que in hac vita occurrũt pdi po test. ij. Cor. iiij. Habem⁹ thesaurũ istũ in vasis fictilibꝫ. Et iã de facto experimur q mlti q̃ aliqñ vitã vtuosam agebãt declina uerũt a via. ps. In via hac q̃ ambulabam abscõderũt supbi. i. demões laqueũ mihi. Propterea dicit dñs. Lu. x. Neminẽ salu tauerit. i. saluũ feceritis in via. ideo puer biũ est bonũ. Nõ laudar la nautãti tu itra al porto: ne laudar lomo antichissia morto. Et concordat scriptura dicẽs. Ante mor tem ne laudes hominem quẽq. Eccli. xj. Tertia imperfectio est: qz non est tranquil la: sed multis curis et diuersis sollicitudi nibus z perturbationibꝫ permixta. Act. xiiij. Per mltas tribulationes opz nos in troire in regnũ dei. Itẽ prouer. xiiij. Ris⁹ dolore miscebitur: z extrema gaudij luct⁹ occupat. Propterea clamabat Dauid di cens. Quis dabit mihi pennas sicut colũ be z volabo z requiescã. Quarta imper fectio qa nõ est ɔtinua sed modico tẽpore durat recedes huiu⁹ beatitudis: qz dulcedo ɔtemplatiõis quasi momẽtanea ẽ. Apoc. viij. Factũ est silẽtiũ in celo q̃i media ho ra. Ecce quõ est impfecta: dꝫ tñ britudo eo q sit preparatoria z dispositiua ad bea titudinẽ perfectaz que habet in patria ad quã capescẽdã firma spes datur virtuoso homini. nec sine hac prima beatitudie po test haberi scd̃a. Spes autẽ facit hominẽ btm̃ vt infra dicet. Ro. viij. Spe eñ salui facti sum⁹ Altera est ḡ britudo perfecta q̃ dat ɔprehẽsoribꝫ q̃ ɔsistit in visione diui ne essentie in qua cõsequit homo oẽ bonũ Exo. xxxiij. Ostendã tibi omne bonũ: cui nulla ipfectio est admixta. Nam est secu ra: ɔtinua z tranquilla: ideo dicit Boeti⁹ de hac loquẽs q. Beatitudo est stat⁹ oim bonoꝝ aggregatiõe pfect⁹. Q̃uãuis autez vba pposita possint intelligi de vtraq be atitudie: quia Petrus fuit btũs duz esset viator et modo est btũs ɔprehẽsor. Nihilo min⁹ proprius de prima beatitudine in telligunt: qa tempore q̃ dñs ista vba prtu lit Petro viator erat petr⁹. z sic etiã nos i

telligentes ꝓsequemur sermonē nostrum. Et q̄ ergo btitudo vite ꝯsistit in virtuose viuendo: videamus quō petrus virtuose vixit vt sic ꝯsequēter agnoscamꝰ rōnē verborū: quare.s. Petrꝰ brūs fuit ꝛ est. Notā dū ꝙ ꝙ ad hoc ꝙ hō sit brūs. opoꝛʒ ꝙ oēs ꝟtutes sint in eo ꝛ ꝫ oēs viuat. Nō em̄ sufficit vnam ꝟtutē habere: quinimo nec pt vere vna tm̄ virtus haberi: qꝛ ꝟtutes oēs infuse sūt cōnexe in charitate acq̄site non sunt cōnexe in prudētia. Sūt ꝙ septē virtutes necessarie ad vitam beataʒ: in qb⁹ oēs virtutes cōprehendunt vicʒ tres theologice: ꝛ quattuoꝛ moꝛales.

Pꝛima est fides integralis
Scōa est spes supnalis
Tertia est charitas diuinalis
Quarta est prudētia intellectualis
Quinta est iustitia legalis
Sexta est tempantia coꝛpalis
Septia ē fortitudo seu patiētia ꝟtual.

Omes iste fuerunt in beato Petro ꝛ fm eas excellentissime vixit: ergo dicamus ei Beatus es Simon bariona ꝛc.

¶ Pꝛima ꝙ ꝟtus est fides integralis/q̄ ē fundamētū oīs virtutꝫ. j. Coꝛ. iij. Fundamentū aliud nemo pōt ponere pter id qđ positū est: qđ ē christꝰ Jesus. i. fides Jesu chri. Et iō sine ea nulla ē vera virtꝰ Aug. Ubi deest cognitio ꝟitatis falsa est virtꝰ etiā in optimis moꝛib⁹. Et iō quāuis aliqs iudeꝰ vel infidelis honeste viueret: tn̄ nō est vere ꝟtuosus/nec ꝯsequēter pōt dici btūs/nec spe nec re: qꝛ nō placēt dō opera eius. Heb. xj. Sine fide ipossibile ē placere deo. Hec ꝙ fides facit hoieʒ btm̄ pꝛima btitudine. Jo. vl. Bti q̄ nō viderūt ꝛ crediderūt. Et iō btā Helisabʒ dixit virgini glorīose. Btā q̄ credidisti ꝛc. Luc. j. Hec virtꝰ fuit mirabiliter in Petro quia ipse fundamētū fidei: sic patʒ in euāgelio hodierno: vbi tria ponunt̃ pncipalit̃. Pꝛio fidei interrogatio facta p dn̄m. Scōo declaratio fidei facta p Petrū. Tertio pmitio fidei pmissa p dn̄m. Et verbis ꝙ Petri sumit̃ fundamētū fidei chꝛiane q̄ cōsistit i diuinitate ꝛ humanitate christi. Dic histoꝛiā euangelii. Et nota cū dicit. Tu es Petrus ꝛ sup hanc petrā edificabo eccl'iaʒ meā. i. sup soliditatē siue firmitatē fidei: q̄ adeo firma est ꝙ diuelli siue dirui nō pōt quia poꝛte inferi. i. petā siue hereses ꝛ pſecutiōes nō ꝑualebūt aduersus eam. Et rō huiꝰ est: qꝛ christꝰ ꝓ eo oꝛat. Lu. xxij. Petre ecce sathan expetiuit vos vt cribraret sic triticū. Ego āt rogaui ꝓ te vt nō deficiat fides tua. ꝛ tu aliqñ ꝯuersꝰ cōfirma fr̄es tuos. Sic ergo firmitas fidei i Petro fundatur ꝙ ad ipm ptinet alios cōfirmare in fide: a q̄ Petrus cadere ꝛ errare nō potest Et iō nec ecclīa romana pōt a fide errare. xxiiij. q. j. A recta. Et. c. Pudēda. Nā ꝛ si aliis impat̃ vt laxent retia sua: soli tn̄ Petro dr̄. Duc in altū/hoc est in ꝓfundū disputationū. Lu. v. xxiiij. q. j. Nō turbatur. Et. c. Quotiens. facit de bap. Maioꝛes. Jn pꝛemiū ꝙ huiꝰ fidei Petri ꝓmittit̃ sibi potestas clauiū: dum dr̄. Dabo tibi claues regni celoꝝ ꝛc. Hec aūt ꝓmissio repleta fuit post resurrectionē cum dixit. Pasce agnos meos ꝛc. Et infra declarabit̃. parte. iij. Et nota ꝙ quātū ad hanc potestateʒ maioꝛ est Petrꝰ oīb⁹ creaturis angelicis ꝛ humanis. Uide supꝛa in alio sermo. huiꝰ festi. q̄ incipit. Hi sūt due oliue. pte. v. in fine. Ergo btūs es Simon bariona ꝛc.

¶ Scōa virtus est spes q̄ fac̄ hoiem btm̄ ps. xxxiij. Gustate ꝛ videte: qm̄ suauis est dn̄s. btūs vir qui sperat in eo. Jtem. ps. lxxxiij. Nō priuabit bonis eos q̄ ambulāt in innocentia: dn̄e virtutū beatus hō qui sperat in te. Nota. Jn innocentia: id ē sine moꝛtali qꝛ vel nunꝙ cōmiserunt illud vel penitentiā egerūt. Alioquin potius ꝓsumptio ꝙ̄ spes dici pōt. Spes ꝙ facit hoiem btm̄. Ro. viij. Spe em̄ salui facti sumus. Hanc spem habuit btūs Petrꝰ: qđ maxime apparet in eo: ꝙ ad vniꝰ iussionis vocē relictis omib⁹ secutus est dn̄m: sicut patʒ Mat. iiij. Et iō spe ista subnixus fiducialiter ꝛ audacter dic̄ ad dn̄m. Ecce nos reliquimꝰ oīa ꝛ secuti sumus te: quid ꝙ erit nobis. Mat. xix. Nota. Oia. s. exterioꝛa ꝛ interioꝛa: qꝛ q̄ caret exterioꝛib⁹ ꝛ nō relinqt cupiditatē reꝝ tpaliuʒ miserrimꝰ est: sed q̄ caret etiā affectu inoꝛdiato btūs ē. Mat. v. Bti paupes spiritu qm̄ ꝛc. Jō dr̄ Gre. ꝙ in hac re affectū debemꝰ potius pensare ꝙ̄ censuʒ. Multū reliquit qui sibi nihil retinuit. Multū reliquit qui quāuis paꝝ totum deseruit. Huiꝰ ꝙ spei merito audiuit a dn̄o ꝓmissioneʒ iudiciarie potestatis

cum ait. Amē dico vobis q vos q reliquistis oia z secuti estis me: in reg. cū se. fi. hominis in sede maiestatis sue sedebitis z vos super se. xij. iudi. xij. tribus israel. Huius etiam spei merito claudum illū q iacebat añ portam templi q dicebat Speciosa/ solo imperio sanauit. Sic z Eneā paralyticum. Act. ix. Sicut legit Act. iij. dicēs. Aurum z argentum nō est mihi qd aūt habeo zc. Huius etiam spei firmitate subnixus super aquas siccis pedibus ambulauit Mat. xiiij. Ergo btūs es Simon zc. ¶ Tertia virtus est charitas: hec maxime fac btm mltomagis q fides z spes q: Nūc manent fides/ spes/ charitas/ tria hec: maior autē horum est charitas. j. Cor. xiij. Ideo Tob. xiij. Beati oēs q diligunt te z q gaudent sup pace tua. Ista g charitate fuit excellētissimus btūs Petrus q: feruentissime vigebat in eo: erga deum z erga primū. Erga deum patz ex q̄ttuor. Primo q: vt dr in legenda. Petrus inter ceteros aplos maiore feruore fuit: z h patz ex eo q postq̄ dñs pdixit aplis q oportebat ire cum hierosolimā z multa pati z occidi/ z die tertia resurgere: solus Petrus assumēs cepit increpare eum dicēs. Absit a te dñe. Nō erit tibi hoc Mat. xvj. Quod verbū ex tenerrimo amore dixit. Scdo patz idē ex eo q pditorē scire voluit: q: vt dicit Aug. si eum sciuisset dentibus discerpsisset. Tertio patz ex eo q videns dñm transfiguratū inebriatus amoris diuini dulcedine ait. Dñe bonum est nos hic esse zc. Mat. xv. Quarto id patz ex pbis dñi Jo. vl. Simon Joannis diligis me plus his: z habita responsione Petri in signū maximi amoris commisit ei curā pastoralē dans ei claues quas sibi añ pmiserat dicēs. Pasce agnos meos: pasce oues meas. Ubi nota: q ter voluit dominus q ore suo pfiteret Petr ipm diligere dicens. Dñe tu scis quia amo te: quia em tertio negauerat tertio cōfitetur vt dicit Amb. v. q. j. imitare. Item ter dixit dominus Petro pasce. Uel dic q hec ē alia ratio quare ter christus exigit confessionem amoris a Petro: vt ostendat Petrum corde/ ore/ z opere christum diligere: vt notat Glo. xxv. q. j. Diuinis. Item quia pastor debet pascere oues christi tripliciter: videlicet corde diligendo/ ore, predicādo: arguendo/ obsecrando/ increpando. iuxta illud. ij. Tim. iiij. Insta opor. ipor. argue: obsecra: increpa: in oi pa. z doc. z ope subueniēdo necessitatibus spūalibus et tpalibus ouium christi: etiā vitā exponēdo. Joā. x. Bonus pastor aīam dat pro ouibus suis. Alioquin vt dic Gre. in registro: z habet viij. q. j. In scripturis. Si is q valet omnipotentē dei renuerit pascere oues: ostēdit pastorem summū minime amare. Erga primos vero quantū fuerit charitas in Petro nō possem lingua exprimere: q: totā vitā suam ad salutē ouium exposuit pdicando z alia opa vite actiue faciēdo. Uñ ad primā pdicatiōem in die pentecostes quertit tria milia hoim ad fidem christi. Act. ij. In scda po pdicatione postq̄ sanauit claudum quertit quinq milia. Act. iij. ergo beat Simon. ¶ Quarta virtus prudētia facit hoiem beatū. Prouer. iij. Beatus vir q inuenit sapientiā. Itē Prouerb. xix. Custos prudentie inueniet bona. s. eterna Prudentia aūt ista psistit in scire bene gubernare z dirigere gregem sibi cōmissum. Prouer. xxiiij. Prudētia roborabit domus Quanta aūt prudētia fuerit in btō Petro possum tū ex experimento scire: q: si ad gubernandū domū cuilibz est necessaria prudentia: quāto maior requirit prudētia ad gubernandū vniuersum orbē: q fuerat btō Petro cōmissus/ quē diligētissime gubernauit. tū etiā ex verbis z ex facto eiusdem: q: dñs nō elegisset eum in pastorē ecclie: nisi prudētissimus fuisset. qui loquens d eo ait. Quis putas est fidelis seruus et prudēs quē pstituit dñs sup familiā suā zc. Mathei. xxiiij. Potest etiam intelligi prudentia ista. i. sciētia necessaria prelato: de q vide p Gratianū in decre. di. xxvj. cū tribus distinctionibus sequētibus. ¶ Quinta virtus est iustitia q est virtus p quā hō reddit vnicuiq qd suū est. Hec facit hoiem btm. ps. Bti q custodiūt iudiciū z faciunt iustitiam in omni tpe. Itē Mat. v. Beati q esuriūt z sitiunt iustitiā. ptinet aūt pcipue ad platos Uiguit aūt in Petro elegantissime q fuit tenacissimus ad corrigēdū rebelles z inobedientes z fallaces: sicut patet in multis exemplis. Primo in Anania et Saphira. Act. v. Dic historiā. Scdo in obiurgatōe quā fecit Simoni mago: sicut patz Act.

viij. Itē qñ ozone sua pcipitauit Simōēs magū volantē in aera: sic legit in legēda. Hic histozia. Fuit etiā iust⁹ ad puniendū in semetipso pctm negatiōis cb̄i. Nā vltra illud triduū q̄ fleuit amare. semp portabat sudariū secū p lachrymis detergendis: q̄s effundebat p̄sertim qñ gallum audiebat cantare: rememorās negatiōis sue. g brūs erat Petr⁹: q: Beati q̄ lugēt: qm ipsi ɔsolabunt. Mat. v. Itez Lu. vj. Bti q̄ nunc fletis: q: ridebitȝ: ergo brūs es Simon bariona. ¶ Sexta virt⁹ est tempantia q̄ facit hoiem btm̄. Mat. v. Bti q̄ nūc esuritis q: saturabimini. Viguit maxime in btō Petro q: sicut dr̄ in libro Clemētȝ. ꝛ habet in legenda. Cib⁹ Petri erat solus panis cū oliuis raro cū oleribꝫ. Indumentū vero tunica cū pallio: et p̄ter hec nihil aliud q̄rebat: hui⁹ autē tempantie merito dedit ei grām dn̄s vt ad vmbrā Petri sanarent infirmi: sicut dr̄ Act. v. Quāto magis ad tactū vestimētoꝝ. Moraliter dic ɔ intempatos: q: si tempantia facit hoiem btm̄: g intempantia miseꝝ. Volūt intempati facere festū hic: g ibi faciāt vigiliā: q: erūt i magna esurie ꝛ siti: sic pꝫ i diuite epulone. Luc. xvj. Iō Esa. lxv. Pro eo q᷑ vocaui ꝛ nō rn̄distis: locutus fui ꝛ nō audistis ꝛc̄. ꝓpter hoc hec dicit dn̄s deus. Ecce serui mei comedēt ꝛ vos esurietis: ecce serui mei bibent et vos sitietis: ecce serui mei letabunt ꝛ vos ɔfundemini. Igit faciam⁹ hic vigiliā vt postea satiemur i festo vite eterne. ¶ Septima virt⁹ est fortitudo seu patiētia: q̄ facit hoiem btm̄. Mat. v. Bti q̄ ꝑsecutionē patiunt ꝓpter iustitiā. Itē. j. Pe. iij. Sed ꝛ si q̄d patimini ꝓpter iustitiā: beati. hanc firmissime habuit Petrus: sic patet in ꝑsecutiōibꝫ ꝛ cōtumelijs quas cū ceteris aplīs passus fuit. De q̄bꝫ dicit Act. v. Ibant apli gaudētes a ɔspectu ɔsilij: qm̄ di. ha. sunt p noie Iesu ɔtu. pati. Sȝ marie hec virt⁹ apparuit in eius pciosa morte. Hic eius passionē. Et quō dn̄s apparuit Petro de roma fugiēti. Vñ dic̄ tex. in. c. Per venerabilē. versu. locus eī ꝛc̄. Qui filij sint legiti. Cū eī Petrus vrbē fugiēs exiuisset volēs cū dn̄s ad locū quē elegerat reuocare: interrogat⁹ ab eo. Dn̄e q̄ vadis: rn̄dit. Venio romā iteꝝ crucifigi: qd̄ intelligēs ꝓ se dictū ad locū ipm protinus est reuersus. Hec ibi. Et vt ibi dicit Ioā. an. post Hosti. Exponit crucifigi. i. in te: ꝛ sic vbs ista altera hierl'm intelligat: ꝛ effusiōe tui sanguinis q̄ prim⁹ me⁹ vicari⁹ es in terris: fundet / firmet et consecret h̄ loc⁹: quē elegi mihi ad hoc: de elec. Fundamēta li. vj. Deo grās. Amen.

¶ Item in die cōmemorationis beati Pauli apostoli. Ser. LII.

Notuȝ vobis facio euāgeliū. Pro fūdamēto q̄stiōis. orit theologicalis q̄stio ¶ Querit. Utꝝ Petr⁹ sit maioz Paulo: Ad q̄stionē rn̄deo du e. Gal'. j. cū distinctiōe trimembri: possent eī isti apl'i considerari tribus modis.

Primo fm ɔditionē aplicam
Scdo fm plationē ecclastīcam.
Tertio fm p̄dicationē euāgelicam

¶ Scdm̄ primū sūt eq̄les sic oēs sacerdotes sūt eq̄les quātū ad ptātē ɔsecrandi eucharistiā. Sic in ꝓposito. et ideo sūt eq̄les etiā q̄ntū ad meritū ꝛ p̄miū glie. Vñ Grego. in. j. dialo. Aperte g cōstat: q: cū virt⁹ vtriusq̄ fuerit dispar in miraculo vtriusq̄ tñ meritū dispar n̄ ē i celo: lȝ Pe. p̄mo fuerit elect⁹ ꝛ vltimo Paulus: quasi diceret Christus Petro. Volo ꝛ huic nouissimo dare sic ꝛ tibi. Mat. xx. Quantū ad scdm̄ Petr⁹ fuit maioz Paulo sic papa legato. Petr⁹ fuit papa cui dixit chr̄s. Tu es Simon filij Ioannis: tu vocaberis cephas. Io. j. Cephas. i. caput ꝛc̄. Ioā. xx. Pasce oues meas. Et Mat. xvj. Dabo tibi claues regni celoꝝ ꝛc̄. Paul⁹ vo fuit legat⁹. vñ ip̄e dr̄. ij. Coꝝ. v. Pro chr̄o legatoe fungimur tāq̄ deo exhoztāte p nos. Quātū ad tertiū Pau. fuit maioz Pe. ꝛ oibꝫ aplīs q: ardēti⁹ p̄dicauit ꝛ pl⁹ laborauit: vt pꝫ ij. Coꝝ. xj. ꝛ. xv. Et iō ip̄e p excellētiā pōt dicere thema. Notū vobis facio ꝛc̄. Patꝫ thema. Reperi iuxta thema: q᷑ p̄dicatio euāgelica hti Pauli habuit sup p̄dicatoēs alioꝝ excellētiā in tribꝫ.

Prio q: sua p̄dicatio fuit apl'i⁹ copiosa.
Scdo q: fuit clari⁹ luminosa
Tertio q: fuit longi⁹ virtuosa

¶ Prio dico ꝛc̄. Alij apli p⁹ receptiōem

spūssctī in die pētecostes diuiserūt sibi mūdū ꝛ q̄libꝫ accepit suā portionē ꝛc. sꝫ brūs Paul⁹ ꝑ vniuersū mōm discurrēdo ō ciuitate in ciuitatē p̄dicando annis.xxxvij.vt dt Hiero.in li.de viris illustrib⁹. Vñ cantat eccłia. De⁹ q̄ vniuersū mōm bti Pauli p̄dicatōe docuisti ꝛc. Jtē cū alijs ap̄lis p̄dicātib⁹ puideref de expēsis a ciuitate vł a pbis boib⁹:q̄ chřs dixerat. Dign⁹ ē operarius mercede sua. Lu.x. Paul⁹ tñ suis manib⁹ laborabat: q̄ erat artꜯ cenofactorie: q̄ faciebat chordas.ꝛ ꝯfir.ꝛc. Vñ ip̄e dt.ij Tess.vlt. Jpsi em̄ scitꜯ queadmodū oportet imitari nos:q̄m n̄ in q̄ete fuim⁹ inter vos:neq̄ gratꜯ panē mādcauim⁹ab aliq̄ sꝫ in labore ꝛ fatigatiōe nocte ꝛ die operantes ne quē vr̄m grauarem⁹. Et alibi Act. xx. Argentū aut aurū aut vestē nullī⁹ concupiui sic̄ scitꜯ:q̄m ad ea q̄ mihi op⁹ erāt ꝛ his q̄ mecū sūt ministrauerūt man⁹ iste. Jtē mltos labores mltas iiurias pass⁹ ē ꝑ chřo ꝛc. Jō pꜫ ꝙ sua p̄dicatio fuit copiosior. Recte tenuit p̄ceptū chři. Eūtes in mōm vniuersū p̄dicate euangeliū oi creature.Mar.vl. Nota hic moralr̄ ex isto textu ꝙ p̄dicatores ṽbi dei debēt tria attendere. Primū: Eūtes i mōm vniuer.ꝙ dñt nō in vno sꝫ loco morari:sꝫ discurrere.alrs accipiūt familiaritatē etiā ō notis ꝛc. Et ꝑdunt deuotionē ꝛc. Hinc patet q̄re frēs mutanf q̄ iubet anno de ꝯuentu ad ꝯuentū ꝛc. Scḋo p̄dicate euāgeliū ꝛc.nō dt Ouidiū nec Virgiliū/nec Arist.ꝛc. Tertio oi creature id est oi hoi tam diuiti q̄ paupi. viris mulierib⁹/nobili ignobili ꝛc. Multi errores sūt inter fideles ex defectu instructorū ꝛc.ꝛ p̄dicatores q̄ nō p̄dicāt illis ꝛc. Jō Tren.iiij. Paruuli petierūt panē ꝛ nō erat q̄ frangeret eis. Jō b. Paul⁹ꝑ vniuersū mōm p̄dicauit. Jō dt. Notū vobis facio euangeliū. ¶ Scḋo dico ꝙ predicatio euāgelica bti Pauli fuit sup oēs alios clarius lūinosa. Quia oēs ap̄li p̄dicabāt doctrinas celestes q̄s a chřo audiuerāt sꝫ nō viderāt:sꝫ b. Paul⁹ p̄dicabat que viderat q̄ fuit rapt⁹ vsq̄ ad tertiū celū ꝛ vidit archana dei ꝛc.ij.Cor.xij. Jō dic̄ ip̄e. Euangeliū q̄d euangelizatū est a me non est fm hoiem neq̄ ego ab hoie didici illud:sed ꝑ reuelatione iesu chři.Gal.j.fm hoiēꝫ sup̄ple puruꝫ vel mortale. Jō Paul⁹ dicit illud in curia celesti in schola angelorum vbi trib⁹ dieb⁹ studuit ꝛ sciuit plusq̄ Salomon ꝛ oēs philosophi mundi. Studuit ibi in libro vite:q̄ est chřist⁹q̄ liber habet duas cartas.s.diuinitatē ꝛ humanitatem chřisti. Hic practice quō chřistus ostendit Paulo noue ordines angeloꝝ. Primo primum ordinē.s.angeloꝝ in quē chřistus dixit vadūt persone penitētes ꝛc. Scḋo ordinē archangeloꝝ in quē vadūt ꝑsone deuote:q̄ sicut aīa est melior corpore/sic deuotio est melior penitentia. Tertio ordīeꝫ p̄ncipatuū in istuꝫ vadūt ꝑsone misericordes. Quarto ordinē ptātuꝫ in hūc vadūt ꝑsone patientes in aduersitatib⁹. Quinto ordinē virtutū:in hūc vadunt ꝑsone ꝯcordiā inuicē habētes. Sexto ordinē dñatiōnū:in quē vadūt p̄lati bone vite et bñ gubernātes gregē q̄ iuste intrauerūt. Septimo ordinē thronorū vbi collocabūf illi q̄ seruauerūt ꝑ chřo apostolicā paupertatem. Octauo ordinē cherubin: vbi erūt ꝑsone sciētifice q̄ alios viā ṽitatꜯ docuerūt. Nono seraphin vbi erūt q̄ erūt ƀ pleni charitate maior hoꝝ ē charitas. Deide vidit Paul⁹ cathedrā ꝑgis sup oēs choros āgeloꝝ. De inde vidit diuiam eēntiā vt dt Aug⁹.i li. de vidēdo deū.ꝛ i li.ad pbā.ꝛ sctūs Tho. in.j.p.q. Et in.ij.ij.q.clxv.ar.iij. et q̄n reuers⁹ fuit credidert ꝙ studuerat in studio celesti ꝛ dixerūt sibi. Unde venis: Rñdit Paul⁹. Scio hoieꝫ in chřo Jesu añ ānos quattuordeci siue i corpe siue extra corp⁹ nescio/de⁹ scit:q̄m rapt⁹ ē in ꝑadisū et audiuit arcana ṽba q̄ non lꝫ hoi loq̄.ij. Cor. xij. Nota vsq̄ ad tertiū celum. Scriptura sctā nō facit mētionē. Geñ.j. Nisi ō trib⁹ celꝫ. Prīo ō firmamēto q̄d ꝯtiet octo celos scꝫ.vij.plāetaꝝ.ꝛoctauū sydereū. Scḋm celū dr̄ aqueū.s.aq̄ q̄ sup celos sūt et istud celū dr̄ crystallinū. Tertiū celū empyreū vñ in p̄nci.crea.de⁹ celū.dt Glo. Bede.s. Empyreū ꝛc.pꜫ scḋa ps huius ſmonis. ¶ Tertio dico ꝛc.longius virtuosa:quia omēs alij ap̄li predicauerūt vsq̄ ad mortē ꝛc.sed paul⁹in vita p̄dicauit xxxvij.annis et i morte et etiam post mortē ꝛc. Dicat ei⁹ martyriū ꝛ quō p⁹ mortē apparuit aīa ei⁹ Neroni ꝛc. Ecce quō p̄dicauit p⁹ mortē. Nō legif de alio sctō. Stati Nero soluit omēs chřianos q̄s tenebat captos

sed tñ obduratꝰ nō fecit se christianū. et h̄
scꝫ q̄ post mortē erat p̄dicaturꝰ ipse Pau-
lus ꝓphetauerat di. Magnificabit̄ christus
in corꝑe meo siue ꝑ vitam siue ꝑ mortem.
Phil. j. Itē predicauit etiā in morte. Di-
catur de capite qđ fec̄ tres saltus. Et in q̄-
libet dicebat Jesus: ⁊ nascebat̄ ad quēlibꝫ
saltum vnus fons: ⁊ sic fec̄ tres p̄dicatiōes
in q̄libet saltu vnā. Nota secreta: Tribus
vicibꝫ Paulꝰ noīauit Jesū ꝓpter tres vir-
tutes quas hꝫ nomē Jesus p̄ncipaliter

Primo ꝯtra defectꝰ spūales
Scđo ꝯ infirmitates corꝑales
Tertio ꝯ aduersitates tꝑales.

¶ Defectus spūales sūt pctā. Si q̄ aliq̄s
est durus in pctis deuote inuocet nomen
Jesus ⁊ habebit ꝯtritionē. Hoc figuratū
fuit in morte christi: qñ petre scisse sūt: ecce
ꝯtritio: ⁊ monumēta apta: ecce cōfessio: ⁊
multa corpora sanctoꝝ surrexerūt: ecce re-
suscitatio aie ad statū gratie. Idē de illo q̄
habꝫ rancorē ꝯtra ꝓximū ⁊ desiderat vin-
dictā ⁊c̄. Ois quicūqꝫ inuocauerit nomē
dñi saluꝰ erit. Ro. x. Nota inuocauerit. i.
intus in corde vocauerit. Item Act. iiij.
Nec eīm nomē aliud est sub celo datum ho-
mibꝫ i q̄ oporteat nos saluos fieri. ¶ Se-
cundo est ꝯ infirmitates corꝑales. Aucto-
ritas. Signa eos q̄ crediderit hec seq̄nt̄.
Nō dicit q̄ sancti fuerint. In noie meo de-
monia eijciēt: linguis loquent̄ nouis: ser-
pentes tollent: ⁊ si mortiferū q̄d bi. nō eos
nocebit. Suꝑ egros manus iponent ⁊ bñ
habebūt Mar. vl. Qñ ergo estis infirmi
vel filij vestri inuocate nomē Jesus ⁊ cu-
rabimini: si expedit saluti aie vr̄e. Idem
de mulieribꝫ q̄ volunt ꝯcipere vel cōceptū
ꝯseruare vel parere ⁊c̄. Ecce scđs. Non g̊
recurratꝫ ad diuinos ⁊c̄. Beatꝰ vir cuius
est nomē dñi spes eiꝰ ⁊ nō respexit in vani-
tas. ⁊ insani. falsas. s. diuinoꝝ et sortilegorū
⁊c̄. Dic ꝯ h̄ vitiū vt expedit. ¶ Tertio ꝯ
ꝑicula seu adūsitates tꝑales. Si es in bel-
lo iusto inuoca Jesum et dabit tibi vires.
Secꝰ si in bello iniusto: q2 nescit diuina iu-
stitia patrociniū dare crimibꝫ: vt ait Chry-
so. Idē in tēpestate ⁊c̄. Et si hmōi. Aucto-
ritas. Turris fortitudis nomē dñi ad ipm
ꝯfugiet iustꝰ ⁊ exaltabit̄. Prouer. iij. No-
mē dñi est nomē iesus ⁊c̄. Lu. j. Vocatuꝫ
est nomē eiꝰ Jesus ⁊c̄. Ecce tertiꝰ fons.

⁊ patet cōclusio clara: quō p̄dicatio beati
Pauli fuit alijs longiꝰ virtuosa. g̊ thema.
Notū vobis facio euangeliū. Amen.

¶ In festo visitationis beate Marie virginis. Sermo. LIII.

Exurgēs ma-
ria abijt in mōtana. Luc. j.
Hodie est festū gl'iosum vi-
sitatiōis ⁊ salutatiōis ꝟgis
gloriose. Salutemꝰ ipsaꝫ. Pro fundamē-
to sermōis in q̄ agit̄ de visitatiōe Marie:
orit̄ theologicalis q̄stio. ¶ Querit̄. Vtrū
virgo Maria ꝟginitatē vouerit. Arguit̄
q̄ nō. habet̄ Deut. vij. Nō erit apud te ste-
rilis vtriusqꝫ sexus/tam in hoibꝫ q̄ȝ in gre-
gibꝫ tuis: sed btā virgo nihil vouit q̄d esꝫ
ꝯtrariū legi: cum ergo ꝟgintas includat
sterilitatē: ꝟginitatē nō vouit. In opposi-
tum. Lu. j. Virū nō cognosco. dic̄ glo. inter-
linearꝫ. Ecce tangit q̄ ipsa vouerit ꝟgini-
tatē. Itē Mgr̄ senten. iiij. dist. xxx. c. ij. de-
cretum. distin. xxvij. q. ij. tenent. q̄ btā vir-
go Maria ꝓposuit se suaturā votū ꝟgini-
tatis in corde: sed tpūn votū nō expssit: po-
stea cū viro labijs expressit: ⁊ vterqꝫ in vir-
ginitate ꝑmansit. g̊ virgo maria virginita-
tē vouit. ⁊ sic q̄stio manet ꝓ vtraqꝫ ꝑte du-
bia. Ad questionē respondendum est fm̄
Richar. suꝑ iiij. senten. disti. xx. arti. j. q. j.
q̄ sicut dicit Ansel. in lib. de ꝯceptu virgi-
nali. c. xviij. decebat vt illius cōceptio de
matre purissima fieret nempe decens erat
vt ea puritate: qua maior sub deo nequit
intelligi: virgo illa niteret. et infra. de q̄
spiritussanctꝰ volebat: ⁊ operaturus erat
vt cōciperet̄ ⁊ nasceret̄ ille de quo ipse pro-
cedebat: sed ceteris paribꝫ purior et magꝫ
nitens est virginitas deo per votum dica-
ta q̄ illa que nō est ꝑ votum dicata: ergo
beata virgo: n̄ tm̄ virginitatē seruauit: sꝫ
se seruaturā etiā vouit sub hac ꝯditiōe: ni-
si deus aliter ordinaret. ⁊ hec ꝯditio fuit
tam honesta quia etiā si non fuisset apposi-
ta/debuissꝫ tm̄ esse subintellecta. Ad argu-
mentum dicitur: q̄ in auctoritate illa acci-
pitur sterilis ꝓ illa que vacabat cōcubitui
ꝯiugali: nec tñ ꝯcipiebat. vel potest dici q̄
beata virgo fuit cōfinium veteris ⁊ noue

legis sicut aurora noctis precedens z die sequentis. Et ideo fecit votū consonū leg noue. nec tñ prrariū legi veteri: inquantu q rationem apposuit. z h est de q in psentiarū fit sermo. iuxta verba passupta. In hoc euangelio continent quattuor excellentie de virgine gloriosa.

Prima est pfunda humilitas
Scda est admiranda sanctitas
Tertia est pfecta credulitas
Quarta est letabunda iocunditas

In prima parte dicamus. xij. puncta. in secunda quattuor. in tertia qttuor: in quarta decem. et sic in summa sut. xxx. puncta.

¶ Primū notat in eo q postq virgo gloriosa pcepit filiū dei nō in elationez nec in supbiam ascendit: sz in montana virtutū. Eleuatis em p supbiam nihil aliud restat nisi casus in baratrum dānationis. Finis em ad alta leuatis est ruere. Sed magz se humiliauit: accessit em in domū Zacharie vt seruiret ibi Helisabet cognate sue pregnanti z fuit in obsequio suo p tres menses. De hac humilitate loquit prima pars euāgelij. Exurgens maria abijt in montana cū festinatioe in ciuitatē Juda. Et intrauit in domū Zacharie z salutauit Helisabet. O exemplū virtutis omniū reuerētia z diligentia imitandū. Decuit nāq vt sicut initiū humane perditionis pcessit ex supbia mulieris seducte a diabolo: sic initium humane salutis pcederet ex humilitate mlieris illustrate a spiritusancto. Eua enim quadrupliciter superbiuit ptra deū.

¶ Primo qz apetijt equalitatem dei cum diabolo credidit diceti. Eritis sicut dij scientes bonū z malū. z vide cecitatez ei9 qa voluit esse equalis deo cum se faceret discipulam diaboli. Scdo superbiuit qz contempsit pceptuz dei pcipientis de h ligno nō comedas. Tertio supbiuit qz nō sufficit sibi ipsam pterisse mandatū dei: sz etiā fecit virū peccare: q nō seductus: sed ne cōtristaret delitias suas comedit sicut dicit Apls. j. Tim. ij. Adaz inqt nō est seduct9 mulier aūt seducta in preuaricatiōe fuit.

Quarto excusauit se de peccato cōmisso dicēs. Serpens decepit me Gen. iij. Contra qd. ps. Nō declines cor meū in verba malitie ad excusandas excusatiōes in peccatis. Et fortasse magis Eua peccauit se excusando q comededo qz si se nō excusasset: sed humiliter veniaz petisset de9 ignouisset ei: qz nō obliuiscet misereri de9/ nec cōtinebit in ira sua miscdias suas. Ex huiusmodi g supbia pcessit humana pditio: iuxta illō. Ecci. xxv. A mliere initiū factū ē peccati: z pcer ipsam oēs morimur. Ordinauit g diuina sapientia vt sicut mulier damnauit sic mulier saluaret. Vñ ecōtrario virgo gl'iosa qdrupliciter se hūiliauit.

Primo deo z angelo dicēs. Ecce ancilla dñi. Scdo ad domū Helisabet pregnantez ipsa pregnans accedēdo. Tertio sibi obsequendo. Quarto in partu suo officiū obstetricis exercendo. Vñ pma q recepit Joan. bap. in manib9 ex vtero exeuntem: fuit virgo maria. O magna excellētia Joānis Moraliter. habem9 exemplū nos humiliandi: qz si virgo tam excellētissima z incōparabilis se humiliauit: quis supbiet? Nota ptra mulieres que qñ parturiunt filios masculos superbiunt zc. Dic vt expedit. Sed dices tu quā mercedē habere poterimus ex hac hūilitate? Rñdeo quadruplicem humilitatē.

Prima est dei glorificatiua
Scda est hois exaltatiua
Tertia est diaboli pstratiua
Quarta est proximi placatiua vl' edificatiua.

¶ Primo nanq zc. Magnū em honorez deo exhibem9 nos humiliādo sibi. Primo intellectū simpliciter credēdo his q sunt fidei vrpore ab ore eius prolatis: quāuis excellāt oēm humanā rationē. Si em credim9 iudici de legib9/ philosopho de philosophia/ medico de medicina/ theologo de theologia/ pellipario de pellib9: z cuilibet in arte sua: cur deo non credim9 q mentiri nō potest? Ideo apls. Destruentes omnē altitudinē extollentē se aduersus scientiaz dei z in captiuitatē redigētes oēm intellectum: in obsequiū christi. ij. Cor. x. Scdo subiugando voluntatē deo p obedientiā: licet repugnet volūtas z sensualitas. Dic practice de castitate z humilitate zc. Pro vt expedit. Tertio subiugando memoriā ad recordādū de bñficijs diuinis. Quarto os ad loquendū de reb9 diuinis. Quinto aures ad audiendū verbuz dei. Sexto oēs sensus zc. Et corp9 zc. Ex hoc g deus

honorat a nobis. Scdo humilitas ē hoīs exaltatiua. Nota similitudinē de statera que quāto magis descēdit in vna pte: tāto magis ascendit in altera ⁊c. Jō dicit Petrus Humiliamini sub potenti manu dei: vt vos exaltet in tpe visitationis. j. Pet. v. Nota Visitatiōis. i. mortis: ideo btā virgo fuit exaltata sup oēs creaturā etiā angelicā: q2 sub oī creatura fuit humilis. Lu. j. Quia respexit hūilitatē ancille sue. Jō dicit dns Luc. xij. Qui se humiliat exaltabit. Item j. Reg. ij. Quicunq3 honorificauerit me: glorificabo eū ⁊c. Quis magis in hac vita descēdit p hūilitatē q̄ cbr̄s: q̄ tot ⁊ opprobria ⁊ tandē mortē cū maxio vitupio passus est: ⁊c. Jō exaltat9 est supra oēm creaturā. Phil. ij. Hūiliauit seipsum fac9 obe. vsq3 ad mortē ⁊c. Nota practice h̄ storiā q̄ habet Mat. xviij. De ɔtentiōe int apostolos exorta quis eo2 videret esse maior Luc. xxij. Et cbr̄s dixit eis. Quicūq3 humiliauerit se sicut paruul9 iste: ipse intrabit in regnū celo2 Mat. xviij. Tertio humilitas est diaboli pstratiua. Nota exemplū de Machario cui obuiās diabolus in deserto dixit q nihil aliud in Machario existens ipm vincebat nisi humilitas quā ipe diabol9 habere nō poterat. Vide in legēda sctī Macharij. Quarto humilitas primū placat: q2 nihil sic placat hoīes sicut hūilitas: q2 inter supbos sēp sunt iurgia. Prouer. xiij. Vis vincere supbuz. humilia te ⁊c. Nota exemplū de libertino q̄ passus pcussionē ab abbate suo cū scabello suppedaneo patientiā humiliter exhibuit. ⁊c. Vñ hūilitas sua facta est magistra magistri vt refert Greg. in. j. dialog. Ideo Prouer. xv. Rñsio mollis frangit iram sermo durus suscitat furorem. ¶ Scdo notatur admiranda sctitas: Sanctitas est duplex. Prima q2 bō est sanct9 in se: s3 nō effundit illā ad alios: sicut fuit sancti heremite. De qb9 dicit Hieroñ. Sancta quippe rusticitas solū sibi pdest. Alia est sanctitas q̄ nō solū in se: sed etiā in alios effundit. Hāc habuit virgo: ⁊ h̄ ostendit in scda pte euangelij Et factū est vt audiuit salutatiōe3 marie Helisabet exul. infans in vte. eius ⁊ repleta ē spūsctō. exclamauit voce magna et dixit. Benedicta tu inter mulieres ⁊c. vsq3 infans in vtero meo. Vbi notandū q q̄tuor effect9 ptulit huius salutatio ex vigore sanctitatis virginis gloriose. duos i matre: ⁊ duos in filio. Prim9 in matre. s. Helisabet: q2 repleta est spūsctō: et in hoc fuit similis sanctitas vginis radio solis q̄ replet totā domū lumine ⁊c. Scd9 effect9: q2 facta est phetissa Helisabet. Vñ dixit. Bñdicta tu inter mlieres et bñdictus fruct9 ventris tui. Et vnde h̄ mihi vt veniat mater dñi mei ad me. In filio vero sc3 in Joanne baptista primus effectus fuit sctificatio in vtero. Sicut em̄ verbu3 sacerdotis baptisantis sanctificat aiam baptizati: sic verbū virginis salutātis sanctificauit aiā3 Joānis baptiste. Vñ dicit. Ecce enim vt facta est vox salutatiōis i aurib9 me. exul. infans in gaudio in vtero meo. Scd9 qa etiā phetie spm̄ accepit cognoscēs i vtero filium dei pter hoc etiā dr̄ plusq3 pph̄a: q2 anteq3 nasceret fuit pph̄a. Vide supra versi. ij. gaudet ⁊c. Et ideo exultauit faciens reuerentiā ⁊ inclinās se filio dei in vtero virginis existēti. Nota practice sicut scripsi supra in pfesto Joānis bapti. sermo. sanctī Vincentij: q̄ incipit. Magn9 dñi erat cū illo. parte. iij. ⁊c. Moraliter. ex h̄ habem9 exemplū q nō solū nobis debem9 esse boni sed etiā primis: iuxta illō Apoc. vl. Qui audit dicat veni. Et Eccli. xvij. Dc9 mandauit vnicuiq3 de primo suo vnde mulier d3 trahere virū ⁊ ecōtrario. Saluabit em̄ vir infidelis p mulierē fidelē. Et saluabit mlier infidelis p virū fidele3. j. Cor. vij. Sic pat trahat ad deū filiu3: ⁊ ecōtrario. Sic seruus dñm/ primus primū suū/ pret sertim hoc tpe: q2 videt3 q dñs visitat vos Sic facit de9 nobis: sic facit mulio seu burdonarij bestijs itinerantib9 q̄ si pigre sunt ad itinerandū vel deuiant a via. Primo excitat eas vocib9 dicēdo. Anda. vt Arri. ⁊c si nō mouent pungit ⁊ verberat. Sic de9 huc vsq3 verbo vos excitauit p pdicatores q̄ sunt nuncij dei: qb9 dixit dñs. Nō enim vos estis q̄ loquimini: sed spūs patris vestri q̄ loquit in vobis Mat. x. Sed pauci ex vobis fuit correcti. Quis vsurari9 nedū restituit: sed et dimisit exercere vsuras: q̄s cōcubinari9 cōcubina3: Nota hic incidens de illo sacerdote q̄ mortu9 cū duab9 cōcubinis in lecto in capicio suo: ⁊ tñ sepultus est in ecclia: cū debuisset in sterquilinio sepeliri

feliri/nec p ipsis orari:iuxta nota.xiij.q.ij. Pro obeuntibus. Et de sepul.c. Ex parte. Et de statu mo.c.ij.§.qui vero. Et.c. Sup quo dam. Quis blasphemias. Quis in festis precipuis opera seruilia? Que mlier caudas z fastus suos? Idcirco dns vos pderat ifir mitatibus:z vereor ne peiora patiamini i fu turum. Ve g illis qui nō corrigūt zc. Jō dico vobis cū psalmista. Hodie si vocē ei⁹ audieritis:nolite obdurare corda vestra zc ¶ Tertio notat pfecta credulitas. Unde dicit: Beata q̄ credidisti.q:perfi.i te que dicta sunt a domino Aug.in li.de vginitate. Beatior fuit maria pcipiendo fidem christi q̄ cōcipiendo carnē christi. Nihil ēt Marie materna pinquitas pfuisset:nisi cū felicius corde q̄ carne gestasset. Hec il le. Moraliter. pfecta credulitas debet ha bere quattuor.

Primo cor
Scdo os
Tertio opus
Quarto finem

¶ Primo cor:q: alias est ficta. Joan.iij. Qui nō credit:iam iudicat⁹ est. ¶ Scdo os:q: necesse est ore exprimere:psertim tpe psecutiōis:q: sicut lumē in laterna extin guit nisi spiret exti⁹:sic fides nisi exti⁹ pfi teat. Nota q̄stionē de aliq̄ qui in barbaria timore ductus abnegat fidem christi ore sed nō corde:q: si in h statu decedit:dānat Ro.x. Corde credit ad iustitiā:ore aūt cō fessio fit ad salutē. ¶ Tertio ope:q: als si nō obedit diuinis mādatis abnegat deū z christū.z ideo infidelis est. Un Hieron. sup epistola ad Titū.z habet in decret.xj q.iij. Estimāt quidā in eo tantū deū nega ri si in psecutiōe quis a gentibus cōprehen sus se ɔfiteri renuerit esse christianū. Ecce Apostolus Titū.j. Omnia que puersa sūt factis deum asserit negari. Christus sapi entia est/iustitia/veritas/sanctitas/forti tudo. Negat p insipientiam sapientia/per iniquitatem iustitia/per mandatum veri tas/per turpitudinem sanctitas/per imbe cillitatem animi fortitudo. Quotienscūq̄ vicimur vitijs atq̄ peccatis. totiens deū negamus. Et econtrario:quotiens bonū qd agimus deum confitemur. Hec ille. ¶ Quarto finem.i.pseuerātiā vel finē.i. vt propter deum fidelis credat z operetur

Hunc autem finem ordinat charitas per quā fides operat. Gal.v. ¶ Quatto nota tur letabunda iocūditas in.iij. parte euā gelij:dum dicit. Et ait maria. Magnifi cat anima mea dominū. Et exul.spiritus meus in deo salutari meo. Nota q̄ virgo que erat z est fons omnis virtutis z bone statis.non erat solita cantare:sed nūc tan to gaudio fuit repleta q̄ prorupit in iubi lum. Unde fecit vnam cantilenam de de cem statijs.s.magnificat zc.ad significan dum q̄ decem mensibus debebat filiū dei in vtero retinere quia nouem mensibus:z parte de decimo fm vsum scripture que se pius ponit partē pro toto. Sicut fuit ibi. Jonas fuit in ventre ceti tribus diebus z tribus noctibus :sic erit filius hominis in cor ter. tribus diebus z tribus noctibus. Unde su pra in festo natalis domini ser. qui incipit Misit deus filium suum.parte.j. Uel dic q̄ ad notandū q̄ sup decem gradus sctōz erat sublimanda. Primo gradus est virgi num. Scdo confessoz. Tertio doctorum. Quarto martyrū. Quinto aplōz. Sexto pphetaz. Septio patriarchaz. et tres hie rarchie angelice/sup quas triumphat i ce lis ad dexterā filij sedes:iuxta illud. Asti tit regina a dextris tuis in vestitu deaura to circūdata varietate scz virtutū. Et hoc notatur Anagogice i themate dum dicit. Exurgens maria abijt in mōtana.i.sup ex cellētiā glie sctōz:iuxta illud Prouer.vl. Multe filie ɔgregauerunt diuitias:tu sup gressa es vniuersas. ¶ Notādū q̄ ex euā gelio isto colligūt tria ō btā pgie q̄ habu it in summo:pfectionē vite actiue/ɔtēpla tiue/z passiue. Primo nanq̄ ipa ambula uit p viam vite actiue:vnde ibi dr. Quod exurgēs abijt. Sed q̄ z ad quid abijt? Cer te ad Helisabet vt ei impenderet humani tatis obsequia fm Ambrosiū. Scdo ipsa exiuit p viam vite cōtēplatiue qd innuit cum dicitur q̄ abijt in montana cū festina tione. Et hec etiā iocūditas ɔtēplationis innuit in saltu gaudiosi tripudij Joānis cum in vtero matris exultauit. Tertio ipa deum laudauit eundo per viam vite passi ue. cum dolor gladius suam animam per transiuit:nec tamē mentem ipsius vulne rauit:quia quantūcūq̄ exterior homo do lore passiōis concuteret:mens tū eius nū

q̄ꝫ delecta fuit. Et inde est q̄ fidem nūq̄ꝫ amisit: sed semp̄ diuine voluntati ꝯformata: nō dubiū q̄ in oībꝫ deū laudauit. Vñ cantauit. Magnificat anima mea dominum. Deo gratias. Amen.

¶ In festo sancte Margarete virginis. Sermo. LIIII.

Inuenta vna preciosa margarita abijt. Pro fundamēto sermōis in quo agit̄ de virtutibꝫ beate Margarete. oꝛit̄ theologicalis questio. ¶ Querit̄. Vtrū btā Margareta habuerit aliquā virtutē theologicā inclinantē seipsam ad diligendū deū sup̄ oīa. Arguit̄ q̄ nō. Nulla virtꝰ inclinat in actū impossibilē habēti: sed impossibile fuit sanctā Margaretā amare deum sup̄ oīa. qḋ pbat̄ dupliciter. Primo ex. ix. Ethicoꝝ. Amicabilia ad alterꝝ mēsurant̄ ex his q̄ sunt ad ip̄m mensuratū. aut nō ex cedit mensurā in mēsuris acceptis cū pfectiōe. Igit̄ amicitia ad alterꝝ nō excedit il lam q̄ est ad seip̄m. Scd̄o q: amicitia fundat̄ sup̄ vnitatē. ipossibile aūt est aliqd̄ esse eque vnū amanti sicut ip̄emet sibi. igitur. In oppositū. btā Margareta habuit verā charitatē q̄ est virtus inclinās ad diligendū deum. igit̄ btā Margareta habuit aliquā virtutē theologicaꝫ inclinātēꝫ ad diligendū deum sup̄ oīa. ꝛ sic q̄stio manet pro vtraq̄ p̄te dubia. Ad questionē rn̄dendū est fm̄ Scotū sup̄. iij. senten. disti. xxvij. q̄ diligere deū super omnia est actus confoꝛmis rōni naturali q̄ dictat optimū esse diligendū. igit̄. est rectus: imo eiꝰ certitudo est p̄ se: nota sicut rectitudo p̄mi principij. in opabilibꝫ. aliqd̄ eṁ est summe diligedū ꝛ nō nisi summū bonū/ sicut nihil a summo vero est maxime tenendū: vel credendū tā q̄ꝫ veꝝ apḋ intellectū. igit̄. ꝯfirmat̄ q: p̄cepta moꝛalia sūt ḋ lege nature: ꝛ p̄ ꝯsequēs illud p̄ceptū. diliges dn̄m deū tuū est ḋ lege nature. ꝛ ita naturaliter notū est hunc actū esse rectū: ex hoc sequit̄ q̄ ad ip̄m pōt esse aliqua virtus inclinās. ꝛ hec est theologica: q: ē circa obiectū theologicū scilicꝫ deū immediate: nec hec tantū: sed innitit̄ immediate p̄me regule humanoꝝ actuū ꝛ infundi pōt a deo: ꝛ sic nata est perficere supremā poꝛtionē aīe que non p̄fectissime p̄ficit̄ nisi immediate a deo: hec virtus distincta est a fide: q: actus eiꝰ nō est credere simpliciter a spe: q: actus eius nō est cōcupiscere bonum amanti. inquātū est ōmodū amantis: sed tendere in obiectū fm̄ se ꝛ sic̄ impossibile circūscriberet̄ ab eo commoditas eiꝰ ad amātē: hāc virtutē effectiuam p̄ficientē voluntatē/ inquantū habet affectionē iustitie voco charitatē quā btā Margareta habuit: igit̄. habuit quandaꝫ v̄tutē theologicā inclinātē ip̄aꝫ ad diligēdū deū sup̄ oīa. Ad argumentū dicit̄ q̄ nō solū ex charitate pōt deū sup̄ oīa diligere sed ex naturalibꝫ: saltē in statu nature institute. Et ad illud principiū p̄hi. ix. Ethico. dicit̄: q̄ dꝫ intelligi quātū ad innotescētiā. innotescit quippe amicitia i alterū. q̄n appeto alteri similia his q̄ mihi: sed nō q̄ntum ad p̄ se rationē: quasi nō sit alia amicitia scꝫ stricte capta que est inter equales Ibi siquidē amicitia ad se est mēsura amicitie ad alteꝝ ꝛ nō ecōuerso. Et cū arguit̄ de vnitate: dicit̄ q̄ due condiciōes cōcurrunt in obiecto amabili scꝫ vnitas ꝛ bonitas. ꝛ licet vnitas sit quādoq̄ꝫ sup̄ vnitatē tamē bonitas ex alia parte recompensat: vnitatē cū deo habuit Margareta: quare nō immerito sic fuit vocata. iuxta v̄ba ꝛc. Cogitanti mihi magnaꝫ sanctitatē beate Margarete occurrūt quinq̄ꝫ virtutes in ea: iuxta quinq̄ꝫ v̄ba thematis: in quibus stat tota p̄fectio sue sanctitatis

Prima est vera humilitas
Scd̄a sancta charitas.
Tertia firma stabilitas
Quarta pura charitas
Quinta plena felicitas

¶ Dico p̄mo ꝛc. vera humilitas q̄ notatur in p̄mo verbo inuenta. Et notantur subtiliter iste virtutes in quinq̄ꝫ v̄bis thematis. Ratio/ initiū totius humane perditionis: fuit sup̄bia. Sup̄bia est quando hō vult viuere ad libitum/ nec vult subijci mandatis dei. Nota hic practice de peccatoribꝫ fm̄ qualitatē audientiū ꝛ quāta sup̄bia sit hoīs. Tunc declara p̄ similitudinē ancille q̄n vult p̄dominari in domo cōtra voluntatē dn̄i. Sic in p̄posito ꝛc. ps. Non habi. in medio domus mee q̄ facit sup̄biā.

Unde enim destructio religionum: nisi ex superbia subditorum contra prelatos: Unde destructio civitatis nisi quia unus vult aliis concivibus preesse etc. Unde destructio animarum etc. Declaratur hoc per exemplum de lucifero de quo Esa. xiiii. Quomodo cecidisti Lucifer etc. Item de Adam et Eva quibus deus precepit in signum dominii ne comederent de ligno vetito etc. Et noluit obedire ex superbia: ideo etc. Ex quo patet quod omnia mala nostra et perditio provenit. Patet conclusio. Auctoritas. Superbiam nunquam in tuo sensu aut in tuo verbo dominari permittas. Ratio. In ipsa enim initium sumpsit omnis perditio scilicet angelorum in lucifero et hominum in Adam. Tob. iiii. Dic hic etiam quomodo superbia est causa omnis peccati scilicet avaritie/luxurie/ire etc. Unde provenit quod parentes dei sperant se quando filii moriuntur nisi ex superbia: quia nolunt subiicere voluntatem suam voluntati divine. Vide dictum Cypriani. xiii. q. ii Quam ppposterum: et declara etc. Si ergo per superbiam perditur creatura ut dictum est: per oppositum per humilitatem invenitur. Verbi gratia. quando homo dicit. Domine ego sum inclinatus ad superbiam: sed quia precipis humilitatem: ideo volo humiliari etc. Idem de aliis peccatis dicatur secundum qualitatem audientium. Ideo congrue per hoc verbum inventa designatur humilitas Auctoritas. Congratulamini mihi omnes quia inveni ovem quam perdideram Lu. xv. Dic historiam illam etc. centum oves sunt persone humiles et devote et obedientes que habent naturam ovium et sunt centum propter perfectionem. x. mandatorum etc. perditur autem una ovis quando de herbetta in herbettam. i. de delectatione in delectationem incidit in manus lupi vel alias non invenitur. Sic anima de peccatis etc. et portat eam in humeris per suam passionem et dic angelis. Congratulamini mihi etc. Gaudium est angelis dei super uno pecca. peni. agente. Lu. xv. Modo videamus de humilitate beate Margarete etc. Dic quomodo est effecta christiana ad instructionem nutricis sue etc. Et relicto patre qui erat patriarcha Anthiochie paganus: et vocabatur Theodosius qui habebat eam exosam propter christianitatem. Et ideo mortua matre mansit cum nutrice: ecce humilitas: quia cum prius esset induta de auro et margaritis: nunc de bucello ad modum rusticorum. Prius erat in palatio: nunc in heremo. Prius comedebat gallinas: modo panem cum caseo. Prius dormiebat in lecto etc. nunc in tugurio cum paupere nutrice etc. et omnia propter christum. Ecce quomodo inventa est a christo etc. Moraliter velitis humiliari si vultis reduci ad caulas ovium christi etc. Ideo christus. Discite a me quia mitis sum et humilis corde. Mat. xi. Nota quod dominus constituit magnitudinem premii in illa re quam unusquisque pot habere. s. in humilitate. Nota exemplum de tentatione apostolorum et quomodo interrogaverunt christum. Quis putas maior est in regno celorum: Et advocans Jesus parvulum etc. Math. xviii.

¶ Dico secundo etc. Sancta charitas que ostenditur cum dicitur una. Ratio: quia concupiscentia dispergit cor/sed charitas unit: quia quicquid cogitat loquitur et operatur: nihil aliud vult nisi unum. i. deum. Dicatur historia de maria Magdalena et Martha. Lu. x. Martha martha solicita es et turbaris erga plurima. Porro unum est necessarium. maria optimam partem elegit que non auferetur ab ea. Nota Unum. i. unitas cordis ad deum. Patet ergo quare charitas dicitur una. Ideo dicitur. i. Jo. iiii. Deus charitas est et qui manet in charitate in deo manet et deus in eo. Vide infra in ser. sancti Jacobi. qui incipit. unus ad dexteram. par. i. Dicatur quomodo beata Margareta habuit istam virtutem: quia tantam charitatem habuit ad christum quod nihil curavit de preside Olibrio: nec de honore: nec promissionibus ab eo sibi factis Dic historiam quomodo Olibrius transiens per viam vidit Margaretam et interrogavit eam de tribus. Interrogavit eam Primo de genere. Secundo de noie. Tertio de religione etc ut in legenda. Et poterat dicere Marg. Unam petii a domino hanc requiram ut inhabitem in domo domini omnibus diebus vite mee. ps. xxvi. Item potuit dicere illud. Regnum mundi et omnem ornatum seculi contempsi: propter amorem domini mei Jesu christi etc. Moraliter sic: veniatis vos cum deo salvem in diebus dominicis et festivis etc. Dic ut expedit. ¶ Dico tertio etc. Firma stabilitas que ostenditur cum dicitur. Preciosa scilicet coram deo propter constantiam et stabilitatem Ideo dicitur de martyribus qui fuerunt stabiles et potius volunt perdere vitam quam bonam vitam Preciosa est in conspectu domini mors sanctorum eius scilicet propter stabilitatem quam habuerunt. Hanc virtutem habuit beata Marga. quia et posita in carcere et educta de carcere sic confitebatur

nomen christi: et preses sibi intulit quinque tormenta. Primum: quia fecit eam denudari etc. Sed beata Mar. dicebat. Domine Iesu christe sic fuistis vos denudatus: et sic constans sustinebat hanc verecundiam. Secundum: fuit flagellata et patienter sustinuit pro christo etc. Tertium quia fuit pectinibus ferreis cardata. Et dicit legenda quod perfectus faciem suam chlamyde cooperiebat: nec tantam sanguinis effusionem videre poterat. Quartum quia lamine ferree ignite fuerunt lateribus eius applicate. Et dicebat Non sunt condigne passiones huius temporis ad futuram gloriam etc. Ro. viii. Quintum fuit in aqua proiecta ut ibi submergeretur: sed ipsa signante aquam secutus est terremotus magnus: ex quo .xv. milia gentilium conversi sunt. Ecce eius stabilitas. Et poterat dicere. Transiuimus per ignem et aquam: et eduxisti nos in refrigerium etc. Moraliter. etc. Non qui inceperit sed qui perseverauerit saluus erit. Mat. x. ¶ Dico quarto etc. pura claritas que notatur cum dicitur Margareta. Erat enim clara in mente ad cognoscendum dei secreta et puritatem vite Mat. xiii. Simile est regnum celorum homini negociatori querenti bonas margaritas. Istam claritatem et scie puritatem habuit beata Mar. quia spiritu sancto docta cognouit diabolum ad se venientem. Dum esset in carcere bis venit ad eam. Primo in forma draconis Secundo in forma antiqui doctoris dicentis se esse christianum etc. Dic historiam. et sic consequenter habuit puritatem vite. Et nota hic de signo crucis: et quomodo debeat fieri. Item nota contra confessorem qui dicit se habere casus papales. Debent ergo fideles oculos aperire et bene cognoscere hoc an verum sit etc. quia Si cecus ceco ducatum prestet etc. Moraliter: istam claritatem debemus habere nos: scilicet ad cognoscendum spiritum malignum: quando venit ad nos transfigurans se in angelum lucis. Ideo dicit scriptura. Charissimi nolite omni spiritui credere sed probate spiritus si ex deo sint. i. Io. iiii. Probatur autem dupliciter. Primo ex parte nostra: humiliando. scilicet nos/ et dicendo. Quis sum ego? etc. alias decipitur. Nota exemplum in libro de vitis fratrum etc. quando apparebat diabolus cuidam fratri in forma virginis Marie/ in cuius faciem spuit premonitus a magistro suo: et statim euanuit. Secundo ex parte ipsius spiritus respuendo quod dicat: quia si dicit contra dei mandata sine dubio diabolus est. Ita probauit Margareta que noluit credere diabolo dicenti sibi quod

duceret virum: quia erat contra votum castitatis quod fecerat: ideo etc. ¶ Dico quinto etc. Plena felicitas que notatur cum dicitur. Abiit. scilicet ad gloriam. dicatur eius martyrium etc. Ideo potest de ea dici. Non est vir in domo sua abiit via longinqua: sacculum pecunie secum tulit. In die plene lune reuersurus est in domum suam. Prouer. vii. Nota. Non est vir in domo sua. scilicet spiritus in domo charitatis. Abiit via longinqua: scilicet ad celum: sac. pecunie. scilicet meritorum et bonorum operum. In die plene lune. id est in die iudicii reuersurus est in domum suam. scilicet carnem/ per veram resurrectionem et gloriosam.

¶ In festo gloriose marie Magdalene. Sermo. LV.

Animum suam aperuit inopi. Prouerb. vlti. Pro sermonis fundamento: oritur theologicalis questio. ¶ Queritur. Utrum Magdalena ante eius conversionem actuali incontinentia peccauerit. Arguitur quod sic. Habetur Marci. xvi. quod christus septem demonia ab ea eiecit. Glo. plena vniuersis vitiis fuit. Septem peccatis criminalibus: de quorum numero est actualis luxuria. Lucas iterum eam peccatricem appellat: sed secundum communem cursum publice peccantes appellari solent peccatrices: igitur. In oppositum. Nam videmus illud peccatum propter defectum et paupertatem perpetrari: sed ipsa Magdalena diues fuit de stirpe regia fratrem Lazarum militem habuit et Martham sororem diuites qui eam meretricari non permisissent ita confusibiliter. sequitur quod beata Magdalena actuali incontinentia non peccauit. Et sic questio manet pro vtraque parte dubia. Ad questionem respondendum est: quod beata Magdalena actuali incontinentia non peccauit/ quod probatur quadrupliciter. Primo sic. vbicunque in sacra scriptura aliqua persona legitur peccasse nominatur locus/ persona et tempus: sed hoc de beata Magdalena nunquam habetur. Secundo sic ex euangelio Ioannis. ante sex dies pasce: vbi habetur quod dominus discumbebat cum discipulis et aliis. Martha ministrabat et conquesta fuit de sorore quod eam non adiuuaret dicit quedam glosa quod apud iudeos mos erat quod virgines non ad primam mensam comedebant: sed seruiebant: modo Magdalena non comedit propter iustitiam.

Nec etiã seruiebat: q2 ex quo actualiter la psa ñ fuit: vsurpare noluit qd nõ fec. Nec seruiebat ꝓpt hũilitatẽ: q2 ex ꝗ forte cõsens su castam ꝟginẽ ex hũilitate ꝑ ministeriũ se ostẽdere noluit: ⁊ ꝗ Martha nõ dixiss dño dic illi vt me adiuuet si ꝟgo nõ fuiss Igit. Tertio sic. Quidã famos⁹ doctor cõ parat eã Paulo: q2 sic Paul⁹ ꝓpt nimiam supbiã castus ꝑmansit: sic etiã Magdalena cui ex supbia nemo placuit. Quarto su ꝑ illo ꝟbo: nuptie facte sũt. dicunt qdã doctores Magdalenã fuisse sponsã ⁊ Ioãnẽ sponsuꝫ quẽ Iesus de nuptijs vocauit. et io dicunt Magdalenã indignatã ꝯtra chꝛm/ ⁊ q̃cq̃d potuit cõtra ei⁹ doctrinã fec ⁊ more dñaꝝ nobiliuꝫ oĩb⁹ voluptatib⁹ se imiscuit: chꝛs ꝗ occasio sue culpe fuiss vo cando sponsuꝫ qd non videt cõgruũ. Igit. Et ad argumẽtũ dr̃. s. ad glosaꝫ illam/ vniuersis vitijs plena fuit/ ꝙ illa plenitudo ñ arguit oĩnodã excusatiõnẽ opis: sed bene ostendit m̃ltitudinẽ male affectõis. Et ad auctoritatẽ Luce dr̃: ꝙ ipa peccatrix poterat dici ex vana ꝯuersatiõe ⁊ moꝝ leuitate ex qb⁹ notoria facta: forte etiã plures ad fornicatiõis suspicionẽ inducit: sꝫ tales vanitates pñt dici pctã volũtaria: q̃ pctã deus illi dimisit ⁊c. iuxta ꝟba pãssũpta. Declaro thema ſm intellectũ quẽ volo ꝑtractare. Chꝛs aperit manũ suã btẽ marie Magdalene inopi ⁊ pauꝑrime. Pro cui⁹ declaratiõe sciendũ ꝙ in scriptura sctã misericordia dei quã habet circa pctõres: dr̃ manus: ⁊ h̃ ꝓbat ratione/ exemplo/ ⁊ auctoritate. Rõ est ista: ⁊ sumit ſil̃itudinarie: qa si aliqs volens eleuare aliqueꝫ q̃ cecidit in lutũ/ aquã/ vel ignẽ: porrigit sibi manũ: sic chꝛs volẽs erigere ꝑsonã q cecidit in lutuꝫ luxurie vel aquã auaritie vel ignẽ iracundie ⁊c. porrigit sibi misericordiã suã. Patꝫ ratio. Man⁹ dr̃ miscdia dei/ nec ẽ possibile resurgere a pctõ sine ista manu: id ẽ misericordia dei. Vñ põt hõ se ꝑicere in foueaꝫ peti ꝑ se/ sed nõ resurgere. Osee. xiij. Perditio tua isrl' ex te: ex me auxiliũ tuũ. Nota ꝯ illos q̃ dicũt. O miscdia peccabo ⁊ postmodũ faciã pniaꝫ. Io. vj. Nemo põt venire ad me nisi pr̃ q̃ misit me tra. eũ ⁊c. Itẽ Ro. iij. Iustificati grat⁹ ꝑ graꝫ ipi⁹ Itẽ Ro. ix. Nõ volentꝭ neqꝫ currẽtꝭ: sꝫ miserentꝭ ẽ dei. Exẽplũ ẽ istud. Dic historiã de Petro ambulãte ⁊ in fluctib⁹ ⁊c. et cuꝫ cepisset mergi ⁊c. vt text⁹. Mat. xiiij. Et cõtinuo Iesus extendẽs manũ suã appꝛehendit eũ: ⁊ ait illi. Modice fidei q̃re dubitasti. Per ꝙ figuratiue inuit ꝙ ꝑsona q̃ incipit mergi in ꝯcupiscẽtijs ⁊ pctis: si dꝫ subleuari opoꝛꝫ ꝙ ꝑ manũ miscdie dei eleuet. Ad idẽ. Mat. viij. Ecce leprosus veniẽs adorabat eũ dicẽs. Dñe si vis potes me mũdare. Et extendẽs iesus manũ tetigit eũ dicẽs. Volo. Mũdare. Et cõfesti mũdata ẽ lepra ei⁹. Itẽ Mat. ix. Dñe filia mea mõ defũcta ẽ: sꝫ veni ipone manũ tuaꝫ sup eã ⁊c. Auctoritas. Dauid postq̃ peccauit dixit. Fiat man⁹ tua vt saluet me q̃ñ diceret cecidi iõ ⁊c. Item Iob petebat hãc manũ di. Vocabis me ⁊ ego respõdebo tibi. Operi manuũ tuaꝝ porriges dexterã. Iob. xiiij. Patꝫ ꝗ ꝙ miscdia dei dr̃ man⁹. Cũ ꝗ maria Magdalena i sua iuuentute cecidisset. Pꝛio in terrã ꝑ amoreꝫ terrenoꝝ. Scdo in lutũ ꝑ luxuriã. Tertio in aquã clarificãdo faciẽ ⁊ ꝑsonã suã vt videret pulchꝛa: sed Iesus chꝛs ꝑ manũ misericordie sue eã erexit: recte ꝗ dicit thema Manũ suã ⁊c. Nota hic cũ dr̃. Aperit manũ ⁊c. In man⁹ ẽm apꝑtione quinqꝫ digiti ostẽdunt q̃b⁹ lapsus erigit. Ita chꝛs aperiens manũ suã. marie Magdalene ostendit sibi quinqꝫ digitos/ quasi quinqꝫ effectus misericordie eam eleuando.

Pꝛim⁹ digit⁹ fuit longa expectatio
Scds benigna ꝯuersio.
Terti⁹ alta ꝓmotio.
Quart⁹ spũalis ꝑfectio
Quint⁹ celestialis fruitio.

¶ Dico pꝛimo ꝙ ꝓmus digit⁹ quẽ ostendit chꝛs marie Magdalene: eã eleuando fuit longa expectatio. s. ad pniaꝫ: credit ꝙ ipa. xij. annis vixit in pctis: ⁊ tñ chꝛs expectabat eã ad pniaꝫ: q̃si diceret. Adhuc erit sancta ⁊c. Dic ꝓmo quõ erant tres. s. Lazarus/ Martha/ ⁊ Maria: ⁊ diuiserũt illõ patrimoniũ suũ: sic dr̃ in ꝓncipio legende ⁊c. Rõneꝫ aũt q̃re Marthã cõseruauit in bona vita ⁊ castitate: nõ aũt Mariã. vide supra ser. btẽ Marthe. ꝑte. j. Dicat ꝓ̃ctica quõ erat nobilis. Et mortuis parẽtib⁹ diuiserũt sibi hereditatẽ cũ Lazaro ⁊ Martha: ⁊ magdalũ castꝝ ꝯtigit Marie. Vñ dr̃ Magdalena. ⁊ tũc ex ꝗ fuit libera det

dit se vanitatibꝫ ⁊ peccauit cū quodā ⁊c.
q̄ iactabat se de ea ⁊ ipa credebat esse secre
tum ⁊c. ⁊ in tantū rumor creuit ꝙ dicebat
peccatrix ⁊c. sed deꝰ eā expectauit ad peni
tentiam ⁊c. Moraliter: cogitare hic duo.
Primo quāta est misericordia dī expectās pec
catores ⁊c. Dic silitudinē de latrone ꝯtra
quē factꝰ est ꝓcessus ⁊ data est sentētia: sꝫ
tū rex vellet ꝙ expectet executio ad hoc:
vt penitens petat misericordiā a rege ⁊c. Sic
ois peccator est latro: qꝛ furatꝰ est honorē
dei ⁊c. ⁊ ꝓcessus factus est ⁊ scriptꝰ i libro
actoꝝ scriptoꝝ ad iussum regis. i. dei. De
quo libro Dauid. Imꝑfectū meū viderūt
oculi tui ⁊ in libro tuo oēs. s. defectus scri
bent: qnimo etiā sentētia data est. notariꝰ
q̄ eā scripsit ē Ezechiel ꝓpha. Aia q̄ pecca
uerit ipa morietur Ezech. xviij. Et tn̄ de ex
pectat ⁊c. Esaie. xxx. Propterea expectat
vos dn̄s: vt misereatur vestri. Item Hiere.
Misericordie dn̄i qꝛ nō sumꝰ ꝯsumpti: qꝛ non
defecerūt miseratiōes eiꝰ. Tren. iij. Istā
grām nō fecit deꝰ angelis peccātibꝫ Lu. x.
Videbā sathanā sicut fulgur de celo cadē
tem ⁊c. Scdo nota obstinationē nr̄am et
ingratitudinē: qꝛ abutimur isto tp̄e: qꝛ deꝰ
ꝯcedit nobis ad pn̄iam addendo pctā pec
catis. Ideo apls contra tales dicit. An diui
tias bonitatis dei ⁊ patientie et longani
mitatis cōtēnis. Ignoras qm̄ benignitas
dei ad penitētiam te adducit. Scdm̄ du
ritiā autē tuā ⁊ cor ipenitens thesaurizas
tibi iram in die ire et reuelatiōis iusti dei
q̄ reddet vnicuiqꝫ sꝫ opa eiꝰ Ro. ij. Quia
quāto plus expectat deus: tanto grauius
punit. ps. Nisi ꝯuersi fueritis gladiū suū
vibrauit: arcum suū tetendit et parauit il
lum. Itē Valerius. Lento em̄ gradu ad
vindictā sui diuina ꝓcedit ira tarditatēqꝫ
supplitij grauitate cōpensat. Hic vt expe
dit. Dic hic parabolā de ficu non fructifi
cante, de q̄ dixit dn̄s colono. Succide illā
⁊c. Lu. xiij. Et patet primꝰ digitus. Secū
dus digitꝰ ⁊c. Benigna ꝯuersio. Dicatur
practica sm̄ euāgeliū hodiernū cū glosis.
Christo em̄ p̄dicante affuit maria Ma
gdalena ornata ⁊c. vt videretur ab hominibꝫ.
Et tūc christꝰ incepit p̄dicare ꝯtra luxuri
am ⁊c. ⁊ tūc maria incepit amare flere ⁊c.
Et finita p̄dicatōe iuit christus ad domū
Simonis ad māducandū ⁊c. tunc maria
Magdalena venit ad eū ⁊c. cogito ego ꝙ
qn̄ intrauit domū Simō leprosus dixit si
bi. Quid vultis hic vos? qꝛ erat male fa
me ⁊c. Sed facto sibi signo a chr̄o tacuit
⁊ maria Magdalena veit retro ad pedes
christi: osculans ⁊ vnguento vngens cla
mans ⁊ flens: dicendo. Misericordia dn̄e: qꝛ
pro pctōribꝫ de muliere nasci voluisti. O
dn̄e nō deris mihi cōgerium: qꝛ ouis ꝑdita
sum ⁊ redeo ad pastorē: infirma ad medi
cum, imūda ad fontē. ⁊ sic lacrhymis laua
bat pedes chr̄i et capillis tergebat ⁊c. Si
mon ꝓpo incepit male cogitare intra se di.
Hic si esset ꝓpha sciret ⁊c. Nota hic de ta
ctu dn̄i q̄ sanabat ifirmos ⁊c. ⁊ peccatores
Sic etiā legitur Mat. viij. De tactu mulie
ris fluxū sanguinis patientis. Nō sic olim
qꝛ tactus arce mortē inferebat: sicut pꝫ de
Oza. ij. Reg. vj. Nō: qꝛ mō est tēpus grē
⁊ misericordie. Io. j. Lex ꝑ Moysen ⁊c. Dic hi
storiā: ꝑseq̄re hic historiā euangelij ⁊c. Ec
ce misericordia chr̄i ifinita. De ista misericordia dt
Greg. Quid miramur frēs mariā venien
tē an dn̄m suscipientē? Suscipientē dicā
an trahentē. Dicā meliꝰ ⁊ trahentē ⁊ sus
cipientē. Vn̄ Ioā. vj. Nemo venit ad me
nisi pater q̄ misit me traxit eū ⁊c. Moralr
exēplo Magdalene: vadamꝰ ad chr̄m in
ꝯfessiōe: qꝛ ꝯfessor tenet locū chr̄i in ꝯfes
sione. Ideo Dauid in ꝑsona pctōris. Nisi
qꝛ dn̄s adiuuit me: paulominꝰ ha. in ifer.
aia mea. Tertiꝰ digitus alta ꝓmotio. vbi
abundauit delictum supabundauit et grā.
Ro. v. Sic nota de Petro aplo conuerso
Nota quinqꝫ ꝓmotiōes seu officia q̄ chr̄s
dedit marie Magdalene post suā ꝯuersi
onē. Primo qꝛ fecit eā suā thesaurariā: qꝛ
faciebat expēsas chr̄o ⁊c. Iter faciebat ie
sus ꝑ ciuitates ⁊ castella p̄dicans ⁊ euāge
lizās regnū dei ⁊. xij. cū illo ⁊ mulieres aliq̄
Et maria q̄ vocatur Magdalena q̄ mini
strabat ei de facultatibus suis. Luc. viij.
Scdo fecit eā secretariā suā. Lu. x. Maria
sedēs secus pedes dn̄i audiebat verbū illiꝰ
Optimā ꝑtē elegit sibi maria q̄ nō aufe
retur ab ea. Declara sicut hr̄ i p̄ma collatōe
abbatis Moysi. Nō legitur aliquē aliū: tūc
fuisse nec legitur q̄d loqueretur chr̄s sibi soli.
Cogito ego ꝙ chr̄s loq̄batur de ordinibꝫ an
geloꝝ ⁊ glīa paradisi. Itē de pena inferni
purgatorij ⁊c. Tertio fecit eā familiarē et

ociam matris sue q̃ nõ despexit eam sicut
multe virgines despiciũt hodie alias zc.
Ratio q̃re vt christ⁹ innueret esse duas vi
as ad paradisũ.s.p̄ma innocẽtie p quã vir
go maria iuit q̃ fuit capitanea in hac via.
Nõ priuabit bonis eos q̃ ambulabãt i in-
nocentia. Altera via est pnie q̃ significat
p mariã Magdalenã q̃ fuit capitanea in
hac via. Cũ qꝛ maximã pniam fecit. tum
qꝛ fuit p̄ma in nouo testamẽto q̃ p viã pe-
nitentie iuit. Ideo cantat hodie ecclesia
Laudem⁹ opus dei in Maria genitrice:
sed ꝟgine: laudem⁹ in maria peccatrice: sꝫ
pnitẽte. Maria hec ẽ data speculũ innocẽ
tie. Maria hec ẽ exẽplar pnie. Quartũ of
ficiũ est qꝛ fecit eam medicã suã. Hoc offi
ciũ exercuit/ qñ chr̃o fatigato ex itinere vn
xit man⁹/ caput/ z pedes. Jo.xj. Maria
hec erat q̃ vnxit dñm vnguẽto z extersit pe
des ei⁹/ capillis suis. Et dom⁹ impleta est
ex odoꝛe vnguẽti. Jo.xij. Quintũ officiuꝫ
et maius qꝛ eã fecit apl'am et ex p̃uilegio
ɔcessit sibi dñs auctoꝛitatẽ p̄dicãdi: vt dꝛ
infra pte sequẽti. Et ꝙ plus est fecit eam
apostolã aploꝝ: qꝛ nunciauit aplis resur-
rectionẽ: et sic ɔfirmauit eos in fide. Au-
ctoꝛitas. Venit ḡ maria Madalena an-
nunciãs discipulis: qꝛ vidi dñm et hec di-
xit mihi. Jo.xx. Jõ cantat eccl'ia. O mihi
lampas et margarita p̃fulgida q̃ resurre-
ctionẽ chr̃i nunciãdo aploꝝ apostola fieri
meruisti. Et ex hoc nota ꝙ maioꝛ fuit fi-
des et charitas marie Magdalene. Rõ ẽ
qꝛ primo apparuit sibi christ⁹. Auctoꝛitas
eccl'e. Surgentẽ cum victoꝛia Jesum vi
dit ab inferis prima meret gaudia q̃ plus
ardebat ceteris zc. ¶ Quart⁹ digit⁹ zc.
Spũalis pfectio q̃ cõsistit in hoc ꝙ dicit
chr̃s. Si vis pfect⁹ esse vade et vende oia
q̃ ha. et da pau. et habebis thesauꝝ in ce-
lo et veni seq̃re me. Mat.xix. Ubi ponũt
duo puncta pfectiõis. Primũ est paupertas
spũalis. Uẽde oia zc. Scdo doctrina euã
gelicalis. Ueni seq̃re me. Ista duo habu-
it excellẽter maria Magdalena. Nã post
chr̃i ascensionẽ qꝛ iã non indigebat pecu-
nijs p chr̃o vendidit oia z posuit ad pedes
aploꝝ zc. et p⁹ oꝛonẽ z p̄dicationẽ ab apo
stolis auditã laboꝛabat manibꝫ filando et
lanãdo zc. Auctoꝛitas in epl'a hodierna.
Quesiuit lanã z linũ z opata ẽ ɔsilio ma

nuũ suarũ. Et seq̃t. manũ suã misit ad foꝛ
tia. s. filar al coꝛnu: z digiti ei⁹ app̄hendere
fusuꝫ. Prouer.vl. sic etiã faciebat ꝟgo ma
ria. Nota hic ɔ̃ mlieres ociosas. Secũdo
habuit doctrinã euãgelicalẽ p̄dicãdo chri
stũ. Dicat historia qñ iuit ad puinciaꝫ in
poꝛtu Marsilie z p̄dicãdo ɔuertit totam
illã puinciã zc. Nota ꝙ ex gr̃a spãli ipa ha
buit h̃ officiũ p̄dicandi: qꝛ al's nõ cõpetit
mulieribꝫ: vt hꝛ.xxiij. dist. Socrates. Et
c. Mulier. Et.xxxiij.q.v. Mliere. Et de
peni. z re.c. Noua. Dicit Egesipp⁹ doctoꝛ
antiqu⁹: ꝙ btã maria Magdalena p⁹ cõ-
uersionẽ nũq̃ respexit homĩes in facie nisi
christũ. Dicat ɔtra mlieres que statim pa
rant se ad fenestras qñ audiũt viros eque
stres. Moꝛs introiuit p fenestras. Hiere.
xix. ¶ Quint⁹ digit⁹ zc. Celestialis frui
tio. Dupliciter: Primo in hoc mũdo. Se
cundo in futuro. Primo ḡ in hoc mundo
fruebat deo. Dicat quõ iuit ad desertũ et
stetit ibi.xxxij. annis ꝙ nihil comedit zc.
Sed satiebat cibis angelicis: qꝛ in q̃libet
hoꝛa canonica eleuabat a terra ab ãgelis.
Dic practice. Primo hoꝛa matutinaꝝ sur
gens cogitabat quõ christ⁹ illa hoꝛa fuit
capt⁹/ ligat⁹ z duct⁹ ad domuꝫ Anne zc.
et flebat zc. tunc angeli eleuabãt eã cantã
tes z dicẽtes. Lauda mater eccl'ia: lauda
chr̃i clementiã: q̃ septẽ purgat vitia p septi
foꝛmẽ gr̃aꝫ. Postea reducebãt eã ad eũdẽ
locũ. Scdo hoꝛa prima cogitabat z contẽ
plabat qualiter hoꝛa p̄ma duct⁹ est Jes⁹
ad Pilatũ zc. tũc angeli eleuabãt eã can-
tantes. Maria soꝛoꝛ Lazari q̃ tot cõmisit
crimina ab ipa fauce tartari redit ad vite
limina. Sic q̃libet hoꝛa faciebat z angeli
eleuabãt eã cantãtes alios versus hymno
rũ successiue zc. Scdo in futuro seculo i q̃
vsq̃ in eternũ semp fruit deo. Dic ei⁹ moꝛ
tẽ et quõ Maximin⁹ venit ad eam et cõ-
municauit zc. et moꝛtua est zc. cui⁹ aĩa
in altissima gl'ia existẽs deo semp fruit zc.
Nota hic moꝛaliter. Si tam sanctissima
mulier sup oẽs alias post virginẽ non fuit
ausa moꝛi q̃usq̃ cõicauit: q̃d debem⁹ face
re nos zc. Ideo Joã.vj. Nisi mãducaue-
ritis carnẽ filij hoĩs/ et biberitꝭ ei⁹ sangui
nẽ nõ habebitꝭ vitã in vobis. Qui mãdu
cat meã carnẽ et bibit meum sanguinẽ hꝫ
vitã eternã. Jo.vj. Deo gr̃as. Amen.

q̄ ad eū nō ptinebat illis dare p̄ qb⁹ roga-
batur. Nō em̄ dixit. Sedere ad dexteram
meā vel sinistraꝫ nō est meum dare alicui.
quin poti⁹ ostēdat q̄ suū erat dare illis q̄-
bus erat paratū a patre suo. Nō em̄ h̄ da-
re ad eū ptinebat fm̄ q̄ erat fili⁹ v̄ginis: ſꝫ
fm̄ q̄ erat fili⁹ dei. Et ideo nō erat suum
h̄ dare aliquib⁹: propter h̄ q̄ ad eū ptine-
bant fm̄ q̄ erat fili⁹ virginis fm̄ ꝓpinqua-
tem carnalē: sed ꝓpter h̄ q̄ ptinebat ad eū
fm̄ q̄ erat fili⁹ dei: qb⁹ scꝫ paratuꝫ erat a
patre p̄ p̄destinatione eternam fm̄ quā ele
cti ptinent ad filiū dei ꝓpinquitate frater-
nalis filitudinis. iuxta illud. Rom̄. viij.
Quos p̄sciuit et p̄destinauit ꝯformes fie-
ri imaginis filij sui: vt sit ipse p̄mogenitus
in m̄ltis fratrib⁹. fm̄ Tho. vbi supra. Pꝫ
responsio. Ex q̄ colligim⁹ q̄ ratiōe carnal'
ꝓpinquitatꝭ ad christū: nō debetur gloria
alicui. Vnd̄ nec Jacobo nec Joanni hac
de causa fuit gloria collata p̄ sessionem ad
dexterā christi. quinimo nec virgo maria
est in celesti gloria ꝓpter maternalē ꝓpinq̄-
tatē ad christū: quia nec meritū nec deme
ritū p̄dest. vel nocet parētib⁹: sicut nec ecō-
trario: sed ꝓpter fidem charitate incōpara
bili formatam. Vnde Aug. in li. de virgi
nitate. Beatior fuit maria percipiendo fi
dem chr̄i q̄ ꝯcipiendo carnem christi. Ni
hil em̄ marie materna ꝓpinq̄tas ꝓfuisset:
nisi cum felicius corde q̄ carne gestasset.
Modo ergo ex quo ratione ꝓpinquitatis
carnaliter ad christū nō debetur alicui glo
ria: videam⁹ quib⁹ debetur. Ad quod re-
spondit ipse dn̄s subdens. Sed quib⁹ pa-
ratum est a patre meo. Sed circa hoc q̄ro.
Vtrū possumus scire quibus sit paratuꝫ.
Rn̄. siue in pticulari siue in singulari non
nisi ex cōiectura verisimili que habetur ex
quattuor signis sicut notat Tho. in. iiij.
De qb⁹ vide supra in ser. sancti Stepha-
ni .q̄ incipit. Stephan⁹ plen⁹ gratia. p̄. iij.
ꝛc. Nā vt ait scriptura. Sunt iusti atq; sa
pientes ꝛ opera eius in manu dei: ꝛ tamē
nescit hō vtrum odio v'l amore dignus sit
sed oīa in futurū seruanť incerta. Eccl. ix.
In generali t̄n̄ scire possum⁹: et sunt q̄nq;
differentie hoim̄ quib⁹ paratum est sedere
ad dexterā dei. Concedat nobis dn̄s vt si
mus intra has differētias. primo ergo pa
ratum est.

Primo pure innocentib⁹
Scd̄o plene obedientib⁹
Tertio vero alias digne penitētib⁹
Quarto pie misericordib⁹
Quinto sanctis martyrib⁹.

Omnib⁹ predictis modis fuit paratū btō
Jaco. sedere ad dexterā dī: sic ifra patebit
¶ Primo ergo paratum est a patre omni
potente sedere ad dexteram christi pure in
nocentibus: iuxta illud Job. xxij. Salua
bitur innocens: saluabitur autem i mun-
ditia manuū suaruꝫ. Nota mundicia: hec
mundicia habeť per baptismuꝫ qui lauat
a macula originali: p̄ quā clauditur ianua
paradisi. Et ideo an̄ baptismū nō pōt aīa
introire in paradisuꝫ. Joā. iij. Nisi q̄s re-
natus fuerit ex aqua et sp̄ūsctō: nō pōt in-
troire in regnū dei. Sed post baptismum
mundata aīa est digna sedere ad dexteram
dei. ps̄. xxiij. Quis ascendet in montem
dn̄i aut quis stabit in loco sancto eius? In
nocens manib⁹ ꝛ mūdo corde ꝛc. Nota hi
storiā que legitur Mat. xix. Sinite paru-
los venire ad me ꝛ nolite prohibere eos:
talium est enim regnuꝫ celorū. Vide post
festum trini. ser. xlviij. parte. j. Hoc primo
modo fuit paratum regnum celorum bea
to Jacobo. Nam nactus fuit innocentiaꝫ
per baptismū: q: omnes apostoli fuerunt
baptizati: sicut tenet Aug. sup illud verbū
Joan. xiij. Qui lotus est: non indiget: ni-
si vt pedes lauet ꝛc. Et habetur in decre-
tis. de conse. distin. iiij. si eos. ꝛc. ¶ Scd̄o
paratum est plene obedientibus. Plene di-
xi: quia oportet omnibus diuinis manda-
tis obedire. alias nō est dignus sedere ad
ad dexteraꝫ christi. Jac. ij. Qui totam le.
ser. offen. autē in vno: fac. est omniū reus.
Et habeť in decretꝭ: de peni. dist. v. Fra-
tres. Et de regu. iuris. Deficat. Si ergo
quis plene obedierit diuinis mandatꝭ: tūc
ei paratū est sedere ad dexterā. Mat. vij.
Non omnis qui dicit mihi dn̄e dn̄e intra
bit in regnū celoruꝫ. Declara. Hoc modo
paratum est regnū dei beato Jacobo: ꝓ-
pter obedientiā suam que adeo fuit perfe-
cta: q̄ non solum diuinis mandatis: verū
etiā cōsilijs obediuit. ꝛ ad vnius iussionis
vocem reliquit retia ꝛ patrē: quamuis se
nem: ꝛ adhesit chr̄o: sicut legiť Math. iiij
Dic historiā. Et nota q̄ hinc eccl'a statuit

q filius post decimumquartum annum potest in uitis parentibus ingredi religionem in masculo: et post duodecimum annum in femina. Ante vero pubertatem si ingrediunt pueri religionem/vel vouent de ingrediendo: possunt parentes revocare eos: et votum irritare ante annum et diem a tempore scientie computandum. xx.q.ij. Puella. Post vero pubertatem secus est: vt infra dicet. Et nota q non sufficit attigisse duodecimum vel quatuordecimum annum: sed oportet esse completum: vt dicit Glo.xx.q.j. Firma. Et dic vt in.c. Ad nostram. de regularibus. Nec sufficit etiam si malitia suppleat etatem: vt in.c. postulasti. de regularibus. et hoc est de iure diuino/naturali et ciuili. De iure quidem diuino tam veteris testamenti quam noui. De veteri testamento habet auctoritas Deut.xxxiij Qui dixit patri suo et matri sue nescio vos. Et fratribus suis: ignoro illos et nescierunt filios suos. Hi custodierunt eloquium tuum/et pactum tuum seruauerunt. De nouo testamento habet auctoritas hic exemplo Jacobi et Joannis: qui reliquerunt patrem. Item de illo cui dominus dixit. Sinite mortuos sepelire mortuos suos. sicut legit. Mat.viij. et Luc.ix. Item Lu.xiiij. Siquis venit ad me: et non odit patrem suum/et matrem/et vxorem/et filios/et fratres/et sorores: adhuc autem et animam suam: non potest meus esse discipulus. Secundo idem patet de iure naturali: quia secundum rationem naturalem magis debemus revereri deum quam patrem: et deo adherere monenti quam patri resistenti. Unde Hiero. ad Heliodorum. Licet paruulus ex collo pendeat nepos: licet sparso crine et scissis vestibus vbera quibus te nutrierat mater ostendat. licet in limine pater iaceat pcalcato perge pa tre: siccis oculis ad vexillum cruceum euola. Solum pietatis genus est in hac re esse crudelem. Tertio de iure canonico habet in decre.xx.q.ij Puella. et in.c. ad nostram. et.c. postulasti. de regularibus: quinimo per ingressum religionis purgat ingratitudo: ex qua ante poterat filius exheredari: vt probatur.xix.q.ij. Non liceat. Quarto probat de iure ciuili in.l. Deo nob. C. de episco. et cle. Nota quod contra parentes/qui se opponunt filijs volentibus religionem ingredi: quia faciunt contra omne ius et resistunt instinctui spiritussancti: et ideo damnabiles sunt in inferno: nisi penitentiam agant. Ro.xiij. Qui resistit potestati/dei ordinationi resistit. Qui autem resistunt ipsi sibi damnationem acquirunt.xj.q. ij. Qui resistit. ¶ Tertio paratum est sedere ad dexteram christi: digne penitentibus. Mat.xiiij. Penitentiam agite appropinquabit enim regnum celorum. Hoc etiam modo paratum fuit regnum celorum beato Jacobo: quia sicut et alij apostoli in multa paupertate et indigentia erant adherentes domino pauperi et humili. vnde non habebant aliquando quid manducarent. Nota quando pre fame aliquando euellebant spicas confricantes manibus et cetera. sicut legit. Mat.xij. Marci.ij. et Luc.vj. Et hanc indigentiam maxime passi sunt post passionem domini: quando per multas persecutiones: aduersitates famem et sitim discurrebant per mundum: sicut refert apostolus de se dicens. In labore et erumna in vigilijs multis in fame et siti. In ieiunijs multis in frigore et nuditate et cetera.ij. Cor.xj. Quod predixerat eis dominus dicens. In mundo pressuram habebitis et cetera. Et alibi. Amen amen dico vobis: quia plorabitis et flebitis vos: mundus autem gaudebit. Vos autem contristabimini et cetera. Joa.xvj. Huius penitentie merito meruit Jacobus videre dominum transfiguratum in monte thabor: sicut legit. Mat.xvij. et Lu.ix. ¶ Quarto paratum est et cetera. pie misericordibus. Mat.v. Beati misericordes: quoniam ipsi misericordiam consequentur. Et hoc manifeste probat. Mat.xxv. vbi in iudicio vel propter meritum misericordie dabit electis del regnum dei: quare dicet eis. Venite benedicti patris mei percipite regnum et cetera. Esuriui enim et dedistis mihi manducare. Ideo dicit Apostolus.j. Tim.iiij. Exerce teipsum ad pietatem. Nam corporalis exercitatio ad modicum vtilis est: pietas autem ad omnia vtilis est: promissionem habens vite: que nunc est et future. Hoc etiam modo beato Jacobo fuit paratum sedere ad dexteram christi: quia fuit piissimus et misericors etiam erga inimicos suos: sicut patet: quia liberauit Philetum discipulum Hermogenis ab infidelitate et a vinculis demonum. Et tandem etiam ipsum Hermogenem liberauit a potestate demonum/et reduxit ad fidem: sicut patet in legenda. Dic historiam. Hanc autem misericordiam et mansuetudinem didicit a fonte ipso misericordie et pietatis christo. presertim in quodam facto quod contigit Samarie: quando noluit recipere dominum quod cum vidissent Jacobus et Joannes dixerunt domino. Domine vis vt ignis descendat de celo/et consumat illos. Et conuersus dominus increpauit illos dicens. Nescitis cuius spiritus estis: Filius hominis non venit animam perdere: sed

saluare.Luc.ix. Potes etiã hic referre ali qua miracla/de qbus habet in legenda:p que prž misericordia sua magna ad omes:sed pcipue ad deuotos suos rč. ¶ Quinto paratũ est rč.sanctis martyribus.Mat.v. Beati q pcecutionẽ patiũt pter iusticiã: qm ipoꝝ est regnũ celoꝝ.Hoc mõ fuit pa ratũ btõ Jacobo.Dic eius martyriũ.

¶ Jtẽ de btã Martha virgine. Sermo.lvij.

Martha mar tha sollicita es.Lu.x. Jn hoc vbo chřs cõpꝛehendit sumarie vitã btẽ Marthe q̃ fuit actiua. Quia iste due sorores:scʒ Maria magdalena et Martha diuiserũt sibi duas vitas.Maria em elegit vitã cõtemplatiuã. Maria sedẽs secus pedes dñi:audiebat verbũ illius.Lu.x.Martha elegit vitam actiuã: dans se laboribus p chřo.Jdeo dicit thema Martha martha sollicita es.i.anxiosa:z nota q ideo dr bis Martha: qz vita acti ua si bona est:nõ solũ curat de corpibus:sed etiã de animabus:bene ɔsulendo pximis ca stigando rč. Vñ vsus.Visito.poto.cibo. redimo.tego.colligo.condo. Consule.castiga.remitte.solare.fer.ora.¶ Pꝛo sermo nis fundamẽto in quo agit d vita actiua z ɔtẽplatiua theologicalis orit q̃stio.

¶ Querit vtrũ aliquis possit sil' hr̃e vitã ɔtemplatiuã z actiuã:ita q vna nõ impe diat alterã.Arguit q nõ:qz vnũ ɔtrarioꝝ rũ impedit p alteꝝ:sed vita ɔtemplatiua z actiua videnť ɔtrarietatẽ habere adinuicẽ:qz vita actiua occupat circa plurima: vita aũt ɔtemplatiua ɔsistit ad ɔtemplan dũ vnũ.igit.Jn oppositum ait Grego.vi moraliũ.q ɔteplationis arcẽ tenere desiderant/prius se in campo p exercitiũ operis pbent.ẽ quis põt simul habere vitã ɔtẽ platiuã z actiuã:ita q vna non impedit alterã.Et sic q̃stio manet p vtraqʒ pte du bia.Ad q̃stionẽ respõdendũ est:fm Tho. ij.ij.q.clxxxij.q vita actiua põt cõsiderari quantũ ad duo: vno modo quãtũ ad ipm studiũ:z exercitiũ exterioꝝ actionũ: et sic ad dubiũ dicit: q vita actiua impedit cõtemplatiuã:inquãtũ impossibile est:q aliquis simul occupet circa exteriores actiones:z diuini ɔteplationi vacet.Alio mo do põt ɔsiderari vita actiua/quantũ ad h q interiores anie passiones componit et ordinat:z quãtũ ad hoc vita actiua ad cõ templationẽ pmouet que impedit ordinationẽ exterioꝝ passionũ: z de illo loquitur btũs Greg.in auctoritate in oppositũ allegata:vbi di.pbẽt vt sollicite sciant: si nulla iam mala pximis irrogãt: si irroga ta a pximis equanimit portant:si oblatis bonis tpalib⁹ nequaqʒ mens leticia soluitur/si subtractis iam non nimio merore sauciat/ac deinde ppendãt vt cũ ad semet ipos introrsus redeunt: in eo q spũalia rimant nequaqʒ secũ rerũ corpaliũ vmbras trahant: sʒ fortasse tractas manu discretionis abigũt.ex h ergo exercitiũ vite actiue confert ad ɔtemplatiuã:q quietat interiores passiones/ex qbus puenũt p que cõ templatio impedit.¶ Ad argumentũ dicit/q illud pcedit quantũ ad ipam occupationẽ exterioꝝ actuũ:nõ aũt quãtũ ad effectum:qui est moderatio passionũ z de istis fit smo. Juxta vba pãssumpta:z sic de alijs. Sed subtilit' volẽs pdicare de themate:inuenio q in eo oñdunt tres excellẽtie b.Marthe:q̃s habuit i hac vita.

Pꝛima est puritas vginalis:q̃ notat in pꝛimo Martha.

Scḋa est pietas pximalis: que notat in scḋo Martha.

Tertia est dignitas psonalis: q̃ notat in vbo sollicita es.

¶ Dico pꝛimo rč.Puritas vginalis q̃ in lingua syriaca.idem est q dominãs.Jn h ostendit puritas vginalis duplici rõne: qz vgo dñatur corpori z sensibus.s.visui.auditui rč.Jtem in intellectu in nõ cogitando:volũtati in nõ appetendo/z meorie rč

¶ Scḋa ratio est:qz sicut dominãs in q̃n tum talis nullũ habet superiorẽ: sic vginitas in genere castitatis/nõ habet gradũ superiorẽ. Unde Beda. Bona est castitas ɔiugalis:melior est ɔtinẽtia vidualis:sed optima pfectio vginalis. Sed heu hodie pauci inueniunt rč. Jdeo chřs quasi faciens planctũ d hoc cũ Joãne dicebat. Habes pauca nomina in sardis/z qui nõ coinquinauerũt vestimenta sua. Et ambulabunt mecũ in albis:qz digni sunt.Apoč.

iiij. Sardis interpretaf pulchritudo principa tus ecce virginitas: que obtinet pricipatū: vt dixi rē. Ecce quare Martha dicif dominās: q: fuit virgo. Ideo dicit principiū euangelij. Mulier quedā Martha noie .i. dominās corpori suo: excepit christuz in domo sua. s. p futurū imitationē. ¶ Questio est hic/ qre Martha seruauit virginitatē cuz Maria soror sua fuerit ita inhonesta: cū essent equaliter pulchre z diuites z iuuenes: z nō timētes post mortē parētum: Rñ. presupposita diuina ordinatiōe Non inuenio aliam rōnem nisi infirmitates. Nam vt ait Amb. Mulier illa que patiebaf fluxū sanguinis duodecim ānis de qua. Mat. ix. Fuit Martha: q infirmitas facit tria in mliere. Primo facit eā perdere colorē. Scdo facit eam fastidiosam sibi ipsi. Tertio facit eā feridā: quā infirmitatē habuit imediate post mortē parentū rē. Ideo Ecci. xj. Malitia vni^9 hore: obliuionē facit luxurie maxime. Nota malitia. i. infirmitas. Uni^9 hore: q: temp^9 presens respectu eternitatis nō est nisi vna hora. Moralif rē. Infirmitas ḡ patie fsufferēda est. Nam qñ mlier est clauda: vel habet perlam in oculo: non curat portare perlas in vestib^9: qñ sunt sane vagizant mlieres: sed superueniente febre rē. pone in practica. Dic exemplū btē Petronelle/ quā cum btūs Petr^9 aplūs genitor suus sciret eam ɔcupisci a pluribus: rogauit chrīm q mitteret sibi febre rē. Ideo Ecci xxxj. Infirmitas grauis sobriā facit animā rē. ¶ Dico scdo pietas primalis. s. in elemosynis corpalib^9 z spūalib^9: que tangit cū dr scdo Martha. i. puocans seu irritans fm interpretationē hebraicā: sic elemosyna irritat diabolū ad pugnā: z hec ē melior q prima. Auctoritas. Exerce teipm ad pietatē. Nam corpalis exercitatio ad modicū vtilis est pietas aūt ad oia valet: pmissionē habens vite q nunc est z future. j. Cor. iiij. Corpalis exercitatio est ieiunia/ cilitia/ vigilie rē. que psunt soluz sibi: sed pietas pdest sibi z alijs. Dic quō btā Martha dedit se elemosyne ad chrīm z discipulos suos: recipiēdo eos in domo sua: ideo dicebaf hospita chri. Itē post ascensionē christi/ vendidit oīa z posuit pciū ad pedes apostolorum: vt diuideret pauperib^9. Ecce opera pietatis corpalia. De spūalibus aūt dic/ q cum ppter exiliū iret ad puinciā: ipa ex vna pte z Maria magdalene ex alia: cōuerterunt totā puinciā ad fidem chri. Itē dic de dracone quē interfecit. Item postq fuit auinione cū ibi pdicasset in quadā platea magna: vbi est mō cōuent^9 pdicatorum: quidā iuuenis volēs ire ad pdicationē suā: volēs trāsire natādo p Rodanū submersus est: quē beata Martha post triduū inuentū suscitauit z baptizat^9 est rē. Idō dr euangeliū Martha aūt satagebat circa frequens ministeriū. s. tam corpale q spūale. Moralif rē. qlibet debet vacare saluti sue z primi instruēdo/ ɔsulendo/ pdicādo rē. Qui fecerit z docuerit hic magn^9 vocabif in regno celorum. Mat. v. No. Qui fecerit primo z docuerit postea rē. Dic vt expedit. Attēde tibi z electioni: exhortatiōi et doctrine: noli negligere gratiā dei q data est tibi. j. Tim. iiij. rē. ¶ Dico tertio q tangif dignitas psonalis/ cū dicif sollicita es. Nā psone in dignitate existētes dñt esse sollicite. Ro. xij. Qui pest in sollicitudine. s. psit Habuit aūt btā Martha duplicē dignitatē. Primo in h mūdo: q: postq diu pdicauit/ fecit vnū monasteriū in Tarascone vbi sollicite pfuit monialib^9/ i magna obseruātia religionis viuentib^9 rē. Scdo in futuro mūdo p gloriā. Dic ei^9 mortē pciosam: z quō chrs et btūs Frontoni^9 fecerēt exeqas corpis ipsi^9 rē. Magna dignitas fuit. De nulla scrā legif hoc: nisi de virgine Maria et Martha rē. Moralif. Si volum^9 dimittere pctā/ z seruire deo honorabit nos rē. Quicūq honorificauerit me glorificabo eum. Qui autē cōtemnūt me erunt ignobiles. j. Reg. ij.

¶ In festo sancti Petri aposto li ad vincula. Sermo. lviij.

Dominus eripuit me d manu herodis Act. xij. Tria festa fiunt in anno de btō Petro. Primo hodie. Scdo de cathedra. Tertio de morte rē. Hodie pdicabo de pmo. Salutef virgo rē. ¶ Pro fundamēto smonis in q agif de Petro/ qui fuit erept^9 a dño de manu herodis: p quē Pe

trũ in sensu morali intelligit hõ q̃ grã dei
opitulãte fuit a pctõ erept⁹: orit de iustifi
catiõe ipsi⁹ hois pctõris theologicat' q̃o.
¶ Queritur vtrum ad iustificationẽ impij re
quirat ɔuersio volũtatis eius ad deũ. Ar
guit q nõ. h̃i.iij. Re.c.iij. de⁹ Salomoni
dormiẽti ifudit sapiaꝫ: g̃ a siti pctõri dor
mienti põt infundere graꝫ: sed grã est iusti
tie forma: g̃ sine aliq̃ ɔuersione volũtatis
ad deũ põt impi⁹ iustificari. Igit. In opp
positũ. Non resplẽdet siltitudo solis in spe
culo: nisi facies ei⁹ ɔuertat ad solẽ: g̃ siltit
grã q̃ est siltitudo solis iustitie nõ replen
det in aĩa: nisi facies ei⁹ ad deuꝫ cõuersa
fuerit p volũtatẽ. Cũ g̃ sine grã nõ possit
iustificari impi⁹ ɔuersio volũtatis ad deũ
reqrit ad iustificationẽ. Et sic q̃stio maẽt
p vtraq; pte dubia. ¶ Ad q̃stionẽ rñden
dũ est: sm Rich. in iiij. dis. xvij. ar. iij. q.j.
q sicut de rõe pcti ɔuenit loq duplicit aut
de lege cõmuni: aut de puilegio spẽali: sic
etiã de iustificatõe ⁊ sic loquẽdo mõ scdo
de remissiõe pcti de⁹ posset remittere pec
catũ absq; omĩ satisfactiõe sic loquẽdo de
iustificatiõe mõ scdo de⁹ posset impiũ iu
stificare sine ɔuersiõe volũtatꝫ ei⁹ ad deũ
pcedẽte: sed loqndo de iustificatiõe de le
ge cõi: sic dico q ad h̃ q corp⁹ formet per
aiam inesse nature/optet corp⁹ p naturã
disponi prius ordine nature q̃ infundat
aĩa a creatore: sic ad h̃ q aĩa adulti for
met p iustificationẽ inesse grẽ/optet pce
dere ɔuersionẽ volũtatꝫ ad deũ tpe vl nã q
ɔuersiõe disponat aia ad susceptionẽ grẽ
q̃ formalit iustificat. Et ad argumẽtũ dr
q nõ est site de grã q̃ pncipalit aspicit affe
ctũ liberũ q̃ cogi nõ põt: ⁊ de sapia q̃ respi
cit intellectũ q̃ cogi põt: ⁊ iõ magis reqrit
volũtaria dispositio ad susceptionẽ grẽ q̃
sapie. Vel põt dici: q tunc Salomõ rece
pit sapiam non sm legẽ cõem: sed sm legẽ
spẽalem ⁊ puilegiatã. Vel põt dici alit q
ad ei⁹ susceptionẽ se disposuerat in vigilã
do. Pctõres igit ad illã suscipiendã dnt se
disponere: vt de⁹ eos eripiat de manu he
rodis. s. diaboli sic eripuit sctm̃ Petrũ d q̃
fit sermo: iuxta vba pas sumpta. De mate
ria hodierne festiuitatꝫ volo pdicare ⁊ da
re tres declaratiões. Vel alit diuide: q: p
mo vidẽda est expositio historica ⁊ lrãlis.
Scdo tropologica ⁊ moral. De pma dic
vt.j.g.j. Scdam subdiuide in duas. Naꝫ
pmo videndũ qd significet Petri vincla
tio. Scdo qd fecet ei⁹ liberatio. De primo
dic: vt.j.in.ij.pte smõis: de tertia dic: vt i

Pria igit erit historica ⁊ lrãlis (tertia
Scda erit allegorica ⁊ figuralis.
Tertia erit tropologica ⁊ moralis.

¶ Et pro q̃libet põt dici thema. Dñs ⁊c.
Scdm pmã declarationẽ põt dicere the
ma b. Pe. Scdꝫ scdaꝫ: aia brã q̃ est i glia
Dñs eripuit me d manu herodis. i. diabo
li. Scdm tertiã: põt dicere thema psona
que a pctis conuersa est ad statum gratie.
Dñs eripuit me de manu herodis. i. pcti.
¶ Dico primo ⁊c. Historica ⁊ lrãlis ⁊c.
Dic historiã ⁊c. Dic quõ fuerũt tres hero
des ⁊c. Vn̄ vsus. Ascolonita necat pue
ros: Antipa Johãnem: Agrippa Jacobũ
claudẽs incarcere Petrũ. Iste autẽ hero
des q̃ cepit Petrũ vocabat herodes agrip
pa ⁊c. Nota rõnẽ q̃re cepit ipm: q: dr tex
tus. Vidẽs aũt q placeret Judeis appo
suit apphẽdere ⁊ petrũ. Nota hic tria pũ
cta. Primũ icarceratio. Scdm eccl'ie orõ.
Tertium orõnis exauditio siue liberatio.
Nota ɔ iudices ⁊ dños ⁊ rectores: q̃ vt pla
ceãt alicui vl' ppl'o faciunt ɔ iustitiã. Sic
fecit Pilat⁹ ⁊c. Jõ Dauid. De⁹ dissipa
uit ossa eoꝝ: q̃ ho. pla. ɔfu. sũt. q. spre. eos
Nota Ossa eoꝝ. i. bona tpalia q̃bꝫ hoies
sustẽtant: sic corp⁹ ex ossibꝫ ⁊ h̃ in hoc mũ
do. Sed qd in futuro: Rñdit: ɔfusi sunt.
Rõ. qm̃ de⁹ spreuit eos: q: pciuꝫ sanguis
chri infiniti valoris nõ valebit ad saluan
dũ eos. Jõ herodes volẽs placere iudeis i
cidit in hãc dãnationẽ ⁊c. Sed de⁹ puidit
Nã dr tex⁹. Petr⁹ quidẽ seruabat incar
cere. Oratio aũt fiebat sine intermissione
ab ecc'lia ad deũ p eo. Vn̄ etiã brã Vgo o
rabat p eo ⁊ alie scte mlieres ⁊c. Nota hic
quõ debem⁹ orare p platis nr̃is/⁊ domi
nis tpalibꝫ ⁊c. q: maluꝫ capitis tangit oia
mẽbra. Exemplũ d Dauid: pter cui⁹ pec
catũ in nũeratione ppl'i cõmissum tot⁹ po
pulus punit⁹ est ⁊c. ij. Re. xxiiij. Jõ Apl's
Obsecro igit primũ oim fieri obsecratio
nes/orõnes/postulationes: ⁊ graꝝ actio
nes: p omnibus hominibꝫ/pro regibus et
omibus qui in sublimitate cõstituti sunt
vt quietã ⁊ trãquillã vitam agam⁹ ⁊c. vs
q. saluos fieri. j. Tim. ij. Scdo modo vi

deam⁹ quō fuit impleta oīo ipoꝝ ꝛc. Dic
historiaȝ. Et poterat dicere btūs Petrus
Dirupisti vincula mea tibi sacrificabo ho
stiā lau. ꝛc̄. Et quō hoc festū fuit trāsmu-
tatū ꝛ istitutū ꝓ festo qd̄ fiebat ꝓ victorijs
Octauiani ꝛc. ¶ Scd̄a declaratio erit al
legorica et figuralis. Et nota ꝙ in ꝑdicta
historia sūt q̄ttuoꝛ puncta. Primū quid si
gnificat carcer. Scd̄m quid significāt illi
duo milites inter q̄s Petr⁹ erat vinctus.
Tertium quid significāt ille due catene.
Quarto q̄d significēt q̄ttuoꝛ quaterniōes
militū ¶ De primo dico ꝙ carcer signifi-
cat statū pcti moꝛtalis. Rō qꝛ carcer habȝ
vij. ꝯditiōes. vij. pctā moꝛtalia repſentan
tes. Pria ꝯditio carceris ē: qꝛ est tenebroſ⁹
Ecce supbia. qꝛ nō ꝯsiderat hō suā miseri-
am ꝛ vilitateȝ. Eccl. x. Quid supbis terra
ꝛ cinis. Versus. Forma ꝛ fauoꝛ populi ꝛc̄
Scd̄a qꝛ est subterrane⁹. Ecce auaritia:
qꝛ auari terrā affectāt et ꝓ nihilo hn̄t ter-
rā desiderabilē. i. regnuȝ celeste. Tertia qꝛ
fetet. ecce luxuria ꝛc. Quarta qꝛ est locus
solitari⁹. ecce inuidia. Quinta qꝛ est loc⁹
humid⁹. ecce gula. Sexta qꝛ est loc⁹ frigi
dus. ecce ira: q̄ habet infrigidare aīam ab
ab amoꝛe dei. Septima qꝛ in carcere nul
lū opus fit: ecce acidia. vel qꝛ est locus pa
uidus ꝛ significat acidiaȝ q̄ ex pauiditate
timet bene agere. ¶ De scd̄o ꝛc. Petrus
doꝛmiēs significat pctōꝛem in carcere pec
cati doꝛmiētē. Duo milites. i. iter angelū
bonū ꝛ angelū malū. Jō dic̄ dn̄s vnicui-
ꝙ nr̄m. Ecce ego mittā angelū meū q̄ pre
cedat te et custodiat in via ꝛ introducat ad
locū quē paraui. obserua eū et audi voceȝ
ei⁹ ꝛc. Exo. xxiij. Itē angel⁹ bon⁹ dr̄. Di-
mitte ꝯcubinā alias dānaberis et das scā
dalū alijs ꝛc. Ecōtra dr̄ diabol⁹. Et nūq̄d
ibis ad lupanar? ꝛc. Dic vt expedit. Dicit
angel⁹ bon⁹ imaginatiōi pctoꝛis. Tu pec
casti ꝛc. cōfitere ꝛc. Et angel⁹ mal⁹ ex ad
uerso dr̄. Vah. q̄d opoꝛtet ꝛc. Sufficit cō-
fiteri in q̄dragesima diceretꝫ ꝙ tu es hypo-
crita: Itē angel⁹ bon⁹ dicit. Tu es vsura-
rius ꝛc. Restitue qꝛ alias ꝛc. Ecōtra an-
gelus mal⁹ dr̄. Vah. sufficit ꝙ relinquas
in testamēto. Vel dr̄. Et tui filij nūq̄d de
bent mēdicare? Vel dr̄. Vah. qꝛ nō ē vsu-
ra qꝛ sic fit ꝑ totū mōm. Nota hic contra
emētes vuas ante temp⁹ vel frumēta ꝛc.
pro minoꝛi ꝓcio ꝛc. Itē angel⁹ bonus dr̄.
Remitte iniurias ꝛc. Ecōtra angel⁹ ma-
lus. Vah. diceretꝫ ꝙ tu es vnus iude⁹ ꝛc.
Ecce quō peccatoꝛ doꝛmit inter duos mi-
lites ꝛc. Jō apl's. Surge q̄ doꝛmis et exur
ge a moꝛtuis: et illūinabit te chr̄s. Eph. v
¶ De tertio ꝛc. q̄d significant ille due ca-
tene. Iste sūt mala ꝯsuetudo ꝛ mala socie
tas. Pria est mala ꝯsuetudo. Dicūt bar-
bitonsoꝛes ꝛ alij artifices laboꝛātes i festꝭ
O cōsuetudo est: q̄n rephendunꝫ a ꝯfesso
re ꝛc. Idem dicūt vsurarij ꝛc. Ideȝ dicūt
mulieres de oꝛnamētis ꝛc. Idē dicunt re-
ligiosi nō obseruātes religionis statuta ꝛc
Nota quō ꝯsuetudo ꝯtra ius naturale vl'
diuinū nō valet. De consue. c. fi. Ideo con
tra tales dicit sc̄ptura. Si mutare potest
ethyops pellē suā aut pardus varietates
suas: ꝛ vos poteritꝭ bn̄facere cū didiceritꝭ
mala Hiere. xiij. Scd̄a catena est mala so
cietas ꝛc. Dic vt expedit ꝛc. Ideo chrust⁹.
Si ocul⁹ tu⁹ scandalizat te ꝛc. Mat. xviij
Et Cato. Que nocitura tenes q̄uis sint
cara relinq̄. Vel dic: ꝙ due catene sūt due
differētie peccatoꝛū: videlicet pctm̄ cōmis
siōis ꝛ omissiōis: in q̄bꝫ cōpꝛehendunꝫ oīa
peccata. ¶ De quarto ꝛc. Quattuoꝛ q̄-
terniones militū significāt ꝙ aīa. s. ad poꝛ
tam. i. moꝛtē obseruaꝫ multitudine demo-
num q̄ dicunꝫ quater quaterniones ꝓpter
q̄ttuoꝛ passiōes principales: q̄bꝫ custodiūt
animam alligatam ne exeat a carcere pec-
cati moꝛtalis et sunt iste: videlicet: gaudi-
um/doloꝛ/spes/et timoꝛ. De quibus Bo
eti⁹. Tu quoꝙ si vis: Lumine claro: Cer
nere verum: Tramite recto carpere callē:
Gaudia pelle: Pelle timoꝛē: Spemꝙ fu-
gato: Nec doloꝛ adsit: Nubila mens est:
Vinctaꝙ frenis: Hec vbi regnāt. Sola
virgo Maria obtinuit pro gratia ꝛc. Jō
Dauid. Inhabitabunt. s. demones scȝ in
camera vbi moꝛitur homo: et abscondent
scȝ se quia nō videntur: nisi aliquotiens a
sanctis personis sicut a beato Martino:
vel quandoꝙ a malis in pena: sicut patet
in exemplo qd̄ refert Greg. in. iiij. dialogo
rum. Calcaneū significat moꝛtem ꝛc. Sȝ
deus ex misc̄dia sua mittit angelū suūȝ scȝ
spiritualem interius moueteȝ ad contri-
tioneȝ dicendo. O miser ꝛc. Et coꝛpalē. i.
ꝑdicatoꝛē: vel sacerdoteȝ cū eucharistia et

ec liberat ab insidijs demonū: iuxta pmis sionē dei. De q̄ Exo. xxiij. Ecce ego mittā angelū q̄ pcedat te: ꝛ custodiat in via ꝛ in troducat ad locū quē paraui. Ecce hic de claratio allegorica ꝛc. ¶ Tertia declara tio erit tropologica ꝛ moralis. P̄ro q̄ no tauí octo pūcta in liberatiōe Petri: signi ficātia octo: q̄ deꝰ facit in liberatiōe pctō ris in carcere pctōꝝ. Primū est mētis illu minatio. Scōm cordis ꝯtritio. Tertiū ei mendādi ꝓpositio. Quartum oris ꝯfessio Quintū debitoꝝ restitutio. Sexto iniuri arū remissio. Septimū honesta cōuersa tio. Octauū eucharistie cōio. Primū opꝰ qꝫ illūinat carcerē. Illuminatio carceris est qñ pctōꝛ cognoscit picula in qbꝰ stat/ ꝛ ma la q̄ incurrit peccādo: q̄ pꝰ exñs in tene broso carcere nō cogñscebat ꝛc. Et tūc pōt dici. Lux refulsit in habitaclo carcerꝫ ꝛc. Hic pctīce. Istud lumē petebat Dauid: postꝗ peccauit d. Illumina oclos meos ne vnꝗ obdormiā in morte ꝛc. Scōm o pus: qꝫ angelꝰ pcussit in latere Petrū. Ec ce ꝯtritio cordꝫ: qꝫ i latere sinistro stat coꝛ. Ezech. vj. Ego ꝯtriui coꝛ eoꝝ. Nūqd sen tit istas pcussiōes ꝛc. Tertiū opꝰ: qꝫ Pe trꝰ erexit se. Ecce ꝓpositū nō redeundi ad pctā: qꝫ tūc hō stat rectꝰ: qñ vero hō est in ꝓposito peccādi: est totꝰ obliquꝰ ꝛ distortꝰ qꝫ facit ꝯtra rectitudinē aie q̄ est ratio et corpis ꝛc. Iō Dauid. Surgite postꝗ se deritis: q̄ mādūcatis panē dolorꝫ. Quar tū opus: qꝫ ceciderūt catene. Ecce ꝯfessio qꝫ pctōꝛ tot catenis ligat q̄t pctā hꝫ. Iōo dr scriptura. Iniqtates sue capiūt impiuꝫ: ꝛ funibꝰ pctōꝝ suoꝝ vnusqsꝗ cōstringit. Prouer. v. Et Dauid. Funes pcōꝝ circū pleri sūt me: sed ꝯfessio oēs istas catenas siue funes soluit. Nota quō catene quibꝰ aliqs ligat. hñt claues sine qbꝰ nō pñt sol ui. Claues aūt istas tenet sacerdos/ q̄ so lus absoluit. Luc. xvij. Ite ondite vos sa cerdotibꝰ. Uide ð pe. ꝛ re. c. Si eps. li. vj. in Glo. vlt. q̄ claues fuerūt collate b. Pe. Iō clamemꝰ ad eū dicētes. Solue iubēte deo culpaꝝ Petre catenas Qui facis vt pateāt celestia regna btīs. Quintū opus/ qñ dixit sibi angelꝰ pcingere. Ecce restitu tio debitoꝝ: hec ē porta ferrea q̄ ducit ad ciuitatē. Quia rō q̄re aliqs nō vult resti tuere estqꝫ vult large viuere. Uñ ꝯfessori dicēti sibi restituatꝫ: rñdent. Oportet me vi uere: fm statū meū ꝛc. Iō nō pompose/ sꝫ stricte dꝫ viuere vt restituere possit. Iōo cbīs. Sint lūbi vr̄i pcincti. s. viuēdo ð bo no iusto: ꝛ lucerne ardētes i manibꝰ vr̄is. Luc. xij. i. opa meritoria. Sextū opꝰ ꝛ cal cea te. Ecce iniuriaꝝ remissio. Discalciati sentiūt spinas ꝛc. ita impatiētes. Sed cal ciati nō sentiūt: sic patiētes calceati dñr in pede dextero p timorē dei: ꝛ i sinistro p ti morē inferni. State ḡ calciati pedes in p̄ paratōne euāgelij pacis. Ephe. vj. Nota litteralit q̄ apl̄i habebāt caligas et ꝯnter etiā sotulares. Septimū opus/ circunda tibi vestimētū tuū. s. mātellū honeste con uersatiōis q̄ circundat hoiem a pte ante p deuotam oronez. A pte post p ieiunia. A dextrꝫ p elemosynā vel tēperantiā. A sini nistrꝫ p patiētiā i aduersis. Iō Apoc. xvj. Btūs q̄ custodit vestimēta sua/ ne nudus ambulet/ ꝛ videant turpitudinē eiꝰ. Uel ante p prudētiā. Retro p iustitiā. A dext tris p tēperantiā. Et a sinistris p patien tiā ꝛc. Octauū opus. Seqre me. Ecce cō munio. Angelꝰ em̄ pcat sacerdotē. Ma lach. ij. Labia sacerdotꝫ custodiūt sciētiā ꝛ legē requirūt ex ore eiꝰ: qꝫ angelꝰ dñi ex ercituū ē. Quē angelꝰ tūc bene sequit: qñ ad exēplū sui accipit cōmunionē ꝛc. Qui mādūcat meā carnē: ꝛ bibit meū sangui nē hꝫ vitā eternā. Io. vj. Tunc pctōꝛ pōt dicere cū Petro dñs eri. me ð ma. hero.

¶ In festo btī Dominici patris nostri. Sermo lix.

Vos estis sal terre. Mat. v. P̄ro declarati one sciendū q̄ ꝯclusio ē in sctā theologia: q̄ oēs creature corpales sensi biles habēt officiū in gñali. s. significare ꝛ repñsentare res spūales iuisibiles. Ista cō clusio pbat rōne ꝛ auctoritate. Ratio est ista: qꝫ ꝗdiu sumꝰ in carne mortali nō pos sumꝰ intelligere res spūales: qꝫ nihil pos sumꝰ videre: nisi spūalia. Regla est enim phie q̄ vnū qōꝗ recipit in alio p moduꝫ recipiētis. Qꝫ ḡ nos sumꝰ matiales ꝛ cor porales: iō nihil possumꝰ cape ꝛ intellige re directe/ nisi corpalia vel silia corpalibꝰ rebꝰ. Cum rōne nr̄i q̄ sumꝰ corpales vt di

rl. Cuz rõne medij p qd intelligimus/ q mediũ est sensus corpo:c⁹: q: omis nostra cognitio ortũ habet a sensu/q sensus nihil pcipere põt/nisi corpalia. Detur silitudo de illo/q corã oculis tenet vitrũ viride vł rubeũ:q: quicqd videt videt viride vł rubeum:ita de nobis. Oculi aнie habent vitrũ ante se.s.corp⁹.ideo ꝛc. sed remoto vitro.i.corpe statim videt spũalia.s.angelos anias ꝛc. Ideo aplus. Uidem⁹ nunc per speculũ in enigmate:tunc aũt facie ad faciẽ.j.Cor.xiij. Itẽ Exo.xxiij. Non me videbit hõ ꝛ viuet ꝛc. Ideo dt p̃bus/q impossibile est nos intelligere:nisi p fantasmata. Diony.j.c.cele.hierar. Impossibile est nobis aliť lucere diuinũ radiũ: nisi variete sacratoꝝ vel animũ circũuelatus. Et idẽ Dionysi⁹ dt. Impossibile est nob aliter lucere diuinũ lumen: nisi velamine figuratũ fuerit circũuelatũ. Propť h̃ ergo sciens deus/ q nõ possunt a nobis videri: nisi corpalia:creauit mõm in q̃ qlibet creatura corpalis:q̃ntũcũq magna repñtat ꝛ figurat spũalia. Sic facit pictor q pingit ãgelos sub forma corpis. Et sic etiã p phetꝫ veterꝫ testamenti.sic ꝛ Ezechieli:ꝛ Danieli:ꝛ Hieremie. Et Joãni i apocalipsi de⁹ multa spũalia reuelauit sub imaginib⁹ rerꝫ corpaliũ:sicut pictor ꝛc. Ecce ratio. Auctoritas. Inuisibilia dei a creatura mũdi:p ea q facta sunt: intellecta cõspiciunt.sempiterna q̃z virt⁹ei⁹:ꝛ diuinitas ita vt sint inexcusabiles ꝛc. Ro.j. Patꝫ g̃ cõclusio rõne ꝛ auctõrate. Propť hoc g̃:q̃a pfectio aploꝝ:ꝛ viroꝝ apostolicã vitã sequẽtiũ sicut fuit btũs Dominic⁹ erat inuisibilis ꝛ spũalis. Uolens de⁹ incarnatus ipãz pfectionẽ significare p creaturã corporalẽ:cõparauit eã sali. Ideo dt thema aplis ꝛ btõ Dñico. Uos estis sal terre.

¶ Pro smonis fundamẽto/q est de scõ Dñico ordinis predicatoꝝ fundatore:o:ritur de religione theologicalis q̃stio.

¶ Querit vtrũ votũ religiõis ingressus siue aliud opus sit magis meritori⁹cũ voto/q̃ sine voto. Arguit q nõ. Minus meritoriũ est bonũ opus factũ ex necessitate q̃ sine necessitate. Unde minus meritoria est obsuatio preceptoꝝ q̃ ɔsilio:ũ:sed ingressus re igionis q fit ex voto/siue bonũ opus fit ex necessitate:ꝛ qui fit sine voto/ non fit ex necessitate:ergo minus meritorius est ingressus religionis/q fit cũ voto q̃ sine voto. In oppositũ ait Aug⁹.in epistola ad armentariũ v̈sus finem dt.ai mẽtario. Qui votuz ɔtinentie fecerat modo qd absit tanto miserior:si fidem deo fregeris:quãto beatior si psoluerꝫ:g̃ si peior est opatio mali ɔtra votum/q̃ non ɔtra votum:sic melior est operatio boni/cum voto q̃ sine voto.g̃ ingressus religionis melior est cuz voto/q̃ sine voto. Et sic q̃stio manet p vtraq pte dubia. ¶ Ad q̃stionẽ respondendũ est ẽm Richar.d media vil la sup.iiij.sen.dist.xxxviij.ar.vj.q.ij.q magis meritori⁹ est ingressus religionis:siue opus bonũ cum voto q̃ sine voto:qd probat triplici rõne ꝛ vna silitudine. Prima ratio est hec. Opus inferioris v̈tutis magis est meritoriũ imperatũ a supiori v̈tute/q̃ nõ imperatũ:sed latria superior virtus est q̃ abstinẽtia:ꝛ opus abstinẽtie ad qd mouet homo ex voto est imperatuz ab ea:vouere eñ est actus latrie.ergo magis meritoriũ est opus abstinentie:vt puta ingressus religionis ad quod mouet homo ex voto q̃ sine voto. Scda ratio est hec/ quãto opus pcedit a voluntate magꝫ firmata in bono tanto est v̈tuosius: ꝛ ex ɔsequẽti maius est meritoriũ.ad opari v̈tuose:requirit firmiter ꝛ inuiolabilit opari: sed ceteris parib⁹ voluntas firmiter est in bono cuz voto q̃ sine voto: igit ingressus religionis melior est cũ voto q̃ sine voto. Tertia ratio est hec/deus cũ affectet op⁹ ɔpter operantẽ, tanto magis affectat op⁹ quãto est ab homine ad seruitiũ suũ speciali⁹ dedicato:sed ceteris parib⁹ hõ spũalibus dedicat⁹ ad seruitiũ dei: cũ voto q̃ sine voto.ergo ingressus religionis melior est cum voto q̃ sine voto. Scdo pbat similitudine quã ponit Anselm⁹ in libro d silitudinib⁹. In qua comparat secularẽ facientẽ bonũ opus: illi qui de fructu arboris sue donat dño/quantũ vult.ꝛ religiosuz:illi qui dat dño totã arborẽ cũ fructu dicens. O, sicut obsequiũ illius q dat domino totam arborem cũ fructu:magis est acceptuz domino q̃ obsequiũ alteri⁹: igitur ad argumentũ dicit: q maior est vera de necessitate coactiõis ꝛ nõ salutis:de q fit sermo. Iuxta verba pas̃sũpta. Uos

estis sal terre: & sic de alijs. Patet thema Notaui in sale tres proprietates per quas significat mihi apostolos & singulariter beatum Dominicum.

Primo enim sal emundat de infectione.
Secundo sal preseruat a corruptione.
Tertio sal delectat in refectione.

¶ Dico primo &c. Sal emundat de infectione: licet hoc pateat per experientiam tamen adduco auctoritatem .iiij. Reg. ij. Dic historiam quomodo Heliseus sanauit aliquas infectas & amaras apponendo sal dicens. Afferte mihi vas nouum: & mittite in illud sal quod cum attulissent egressus ad fontem aquarum/misit in illud sal: & ait hec dicit dominus. Sanaui aquas has & non erit in eis vltra mors neque sterilitas: sanate ergo sunt aque vsque in diem hanc: iuxta verbum Helisei quod loquutus est .iiij. Reg. ij. Hic sunt quattuor secreta. Primo quid significat ciuitas Hierico/in quam tunc venerat Heliseus. Secundo que sunt iste aque infecte. Tertio quid est vas nouum. Quarto quid est sal sanans & purificans aquas. ¶ Quantum ad primum ciuitas Hierico significat ecclesiam: quia Hierico interpretatur luna & significat ecclesiam/que recte facit cursum lune. Nam luna habet septem status Primo enim est noua. Secundo crescens. Tertio plena. Quarto minuens. Quinto girans. Sexto eclipsans. Septimo est perfecta. Sic ecclesia. Primo fuit noua tempore apostolorum. Secundo crescens tempore martyrum/propter miracula et constantiam eorum. Tertio plena tempore doctorum quorum predicationibus/et exemplis totus mundus erat in fide christi. Quarto minuens: scilicet tempore beatorum Dominici & Francisci. Quinto girans: quia quando luna girat vel voluitur non videtur per duos vel tres dies. Sic fuit ecclesia tempore scismatis: quia non videbatur verus papa. Sexto eclipsabitur tempore antichristi. Mat. xxiiij. Luna non dabit lumen suum. Septimo post mortem antichristi erit perfecta: de quo vltimo statu ecclesie dicit David. Sicut luna perfecta in eternum/& testis in celo fidelis. ¶ Quantum ad secundum quid sint aque infecte/& sunt vitia: quia ante tempora beati Dominici omnes gentes erant infecte vitijs: fides iam inceperat dari obliuioni: & sic cetere virtutes de quo prophetia. Apoc. viij. Multi homines mortui sunt de aquis: quia amare facte sunt. ¶ Quantum ad tertium quid est vas nouum: est ordo predicatorum qui dicitur vas nouum/& vetus diuersis respectibus. Dicitur vas: quia continet multos fratres. Vetus quidem dicitur: quia est antiquior omnibus/si loquimur quantum ad vota essentialia/& quantum ad officium predicationis: quia fuit tempore apostolorum: quia vt dicit sanctus Tho. ij. ij. q. lxxxviij. ar. iiij. Apostoli fecerunt ista tria vota christo ordinante. Item de officio predicationis christus precepit eis dicens. Euntes in mundum vniuersum predicate euangelium omni creature &c. Mar. vlti. Ecce religio christi. Et istamet est beati Dominici. Item religio beati Dominici dicitur vas nouum: quantum ad cerimonias/& quantum ad habitum &c. Et de hoc vase potest dici illud: quod fuit dictum a christo de Paulo qui fuit primus .i. principalis in officio predicationis/et fuit vltimus quantum ad vocationem apostolatus. Vas electionis est mihi iste .s. ordo predicatorum/vt portet nomen meum coram gentibus & regibus/& filijs israel &c. Act. ix. ¶ Quantum ad quartum .s. quid est sal in vase. Respondeo est beatus Dominicus in vase ordinis predicatorum. Dicitur autem sal ex ista prima proprietate: quia sicut sal emundat de infectione: sic beatus Dominicus positus in vase nouo ordinis predicatorum: inundauit infectiones peccatorum huius mundi. Primo enim mundauit infectionem inuidie: qua totus mundus erat infectus: sed beatus Dominicus sua charitate mundauit &c. Hoc fuit premonstratum matri eius/quando vidit in somnis se gestare catulum accensam in ore faculam baiulantem &c. facula significabat charitatem. Secundo mundauit mundum ab infectione luxurie sua puritate & claritate: hoc fuit figuratum quando matri eius spirituali fuit visus quasi stellam habens in fronte &c. quia sicut stella clara et pura: sic ipse inductus esset mundum ad puritatem & claritatem castitatis. Nota hic miraculum scholarium luxuriosi osculantium sibi manum: & statim ex hoc fuit extincta luxuria in corpore eius &c. Tertio mundauit mundum ab infectione superbie cum sua humilitate/que premonstrata fuit: quando existens puer forte vnius anni deprehensus est/frequenter relicto lecto super terram accumbere. Quarto mundauit mundum ab infectione gule &c. quia abstinuit a vino decem annis: ieiunabat etiam sepe in pane & aqua: & semel per totam quadragesimam. Quinto mundauit ab infectione auaritie: et exemplo

ꝛ verbo. Dic q̄liter vendidit libros ꝛ supel
lectilia ad subueniendū paupibꝫ duz esset
studens palentie ꝓpter qd diuites ꝓuocati
exēplo ei⁹ fecerunt elemosynas ꝛc. Sexto
mūdauit ab infectiōe ire ꝛc. sed btūs Do
minic⁹ verbo ꝛ exemplo docebat patien
tiā: q2 in carcasona passus est multa obpro
bria ab hereticis ꝛ patienter oia sustinuit
sicut vir apostolic⁹. Ibant apli gauden
tes a cōspectu cōsilij ꝛc. Act. v. Septimo
mūdauit ab infectiōe acidie ꝛc. Sed bea
tus Dñic⁹ verbo et exēplo docuit dilīgē
tiā ꝛc. q2 ter in die disciplinabat se cū cathe
na ferrea. Ecce quare btūs Dñicus dicit
sal. ideo de eo pōt intelligi verbū Augusti
ni in homelia di. quoꝝ. s. ꝛ peccatoꝝ cōdic
dis extinguendisq3 feroribꝫ apostolicū sa
lem dñs misit: id est btūz Dñicū. ¶ Dico
scdo ꝛc. q2 pseruat a putrefactiōe seu corru
ptione et licet h sit clarum: tñ auctoritas
de Thobia q cum cepisset piscē dicit text⁹
assauit carnes ei⁹ et secū sustulerūt in via
cetera salierūt q sufficerēt eis in via quousq3
puenirēt ad rages ciuitatē medoꝝ Thob.
vj. Ita de btō Dñico. Naz inuenio q iste
mund⁹ debuit corrūpi ꝛ finiri: centū anni
sunt elapsi: sed chr̄s volens mūdū adhuc
pseruare posuit salē. s. btm̄ Dñicū ꝛ salua
uit mūduz ꝛ h fecit ad preces btē virginis
gloriose. Nā legit de quadā visione q ap
paruit btō Dñico ꝛ Francisco d chr̄o qui
iratus volebat mundū destruere habēs in
manibꝫ tres lanceas ꝛc. Dic historiā. Sz
beata virgo orās dixit. O fili mō portaꝫ
lanceas q ꝯsueuisti portarere clauos i ma
nibꝫ ꝛc. Dic historiā. Iste tres lancee mōi
destructiue sunt tres magne tribulatiōes
mūdo in breui venture.

Pria erit tribulatio ꝛ psecutio antichrī
Scda cōflagratio mūdi p ignē.
Tertia erit snia chrī iudicialis.

De quibꝫ tribꝫ lanceis auctoritas allego
rice de Ioab sufficiēter Absalon filiū Da
uid tribꝫ lanceis dic text⁹. Tulit g Ioab
tres lāceas in manu sua ꝛ infixit eas i cor
de Absalon. ij. Regū. xviij. Quare voluit
deus q tribꝫ lanceis Absalon occideretur
nunqd suffecisset vna ꝛc. Rñ. ꝓpter myste
rium Absalon significat mōm ꝑditorē pa
tris sui. s. dei q2 hoies mundani conantur
expellere deū de regno suo. i. de mentibꝫ su
is. regnū dei intra vos est: qui dicunt deo
recede a nobis ꝛc. Iob. xxj. Ioab prin
ceps militie est christus ꝛc. Patet g q mū
dus est in qdaz ꝓrogatiōe ad pces virginis
ꝛ nō habem⁹ temp⁹ certū. Ista aūt ꝓroga
tio fuit ꝯditionalis si mūdus corrigat: vi
dem⁹ aūt modo si mund⁹ correctus est q2
nunq̄ abundauit tāta supbia/pompa/lu
xuria/simonia/auaritia/inuidia ꝛc. hoc q
peius est etiā ordines ipsi q fuerūt dati ad
pseruatiōez ꝛ correctiōez iam corruptisūt
ꝛc. vñ si venirent bti Dñicus et Fran. vix
iuenirēt ordies suos: iō chr̄s: si sal euanue
rit in q salief ꝛc. Mat. v. Ecce g qre bea
tus Dñic⁹ dr sal ꝓpter scdam ꝓprietatē sa
lis. ideo cantat eccłia. Benedict⁹ redēptor
omniū q p salu. ho. mundo ꝛc. ¶ Dico ter
tio ꝛc. quia sal delectat in refectione dans
escis saporē. quod licet sit claꝝ: tñ auctori
tas. q si sal euanuerit id est defecerit: i quo
salief ad nihilum valet vltra. s. cibꝫ nisi vt.
mit. fo. ꝛ ꝯcul. ab hoibꝫ Cibꝫ aiaꝝ sūt opa
bona et spūalia. Auctoritas. Operamini
nō cibū q perit: sed q pmanet in vitā eter
nam. Ioā. vj. Iō dicit chr̄s. Ego cibū ha
beo manducare quem vos nescitis Io. iiij.
Cibꝫ christi de quo ipse satiat sūt opa nrā
virtuosa: iste cibꝫ erat insipidus añ aduē
tū beati Dñici. Sed venit btūs Dñicus
reducens eos ad iustitiā. Primo dños tē
porales. Scdo plātos. Tertio clericos.
Quarto religiosos. Quinto seculares vi
ros ꝛ mlieres. Sexto hereticos: oēs istos
q p abrupta vitioꝝ deuiabāt ad viā veri
tatis reduxit vbis ꝛ exemplis ꝛ cōfirmās
sermones suos miraculoꝝ firmitate. Dic
etiā somnū quod vidit papa Innocenti⁹
terti⁹ d eccłia sancti Ioānis lateranensis
corruēte. Dic vnū miraculū d resurrectōe
illoꝝ circiter qdraginta q fuerūt demersi
in flumine quos de⁹ ad preces bti Dñici
suscitauit. Itē de nepote cardinalis q ce
cidit de equo ꝛ mortu⁹ est: et postea a bea
to Dñico suscitat⁹ ꝛc. Ecce sal. finalit di
xit de⁹. O istud est pfectum sal volo q po
nat imensa mea ꝛc. Dic eius mortē et te
stamentū qd fecit ꝛc. post mortē autē de⁹
reuelauit gloriā suā cuidā fratri qui vidit
duas scalas vsq ad celū ꝛc. Dic historiā.
Si dicat quare duas scalas ōndit nunqd
vna sufficeret. Rñ. due scale sunt due vite

scʒ ↄtemplatiua ⁊ actiua. Quidā religiosi ascendūt ad celum p vnā scalā: scʒ vite cōtemplatiue: sicut fuīt carthusienses/ celestini et siles. Quidā vo p scalā vite actiue sicut fuīt milites sctī Joānis et sctī Jacobi ⁊ sancti Georgij/ ⁊ oēs boni seculares exercentes opa vite actiue. s. elemosynas. ⁊c. Frēs aūt ordinis sctī Dñici ascendunt in celū p duas scalas. s. p cōtemplatiuam studendo ⁊ meditando ⁊c. Et p actiuā pdicando ⁊c. in q̄ pdicatiōe cōtinent omia opa vite actiue tā miscdie corpalis q̄ spiritualis: g̃ habete in vobis sal ⁊ pacem habete inter vos. Mar. ix. Deo gras. Amē.

Item de eodem btō Dominico patre nostro. Ser. LX.

Hic magnus vocabit in regno celoꝝ. Mat. v ⁊ in euāgelio hodierno. Pro declaratiōe thematꝭ ⁊ introductiōe materie pdicāde notandū: ꝙ ↄclusio vera est i sancta theologia ꝙ fm quantitatē grē q̄ daf hoi in hoc mundo mensuratur glia i alio. Quāto em̄ qs in hoc mundo habet maiorem grām: tanto habebit maiorē gloriam in alio sicut ecōtra pena cōmēsurat culpe. Deut. xxv. Juxta mensurā pcti erit ⁊ plagarū modꝰ. Itē Apoc. xviij. Quantū glorificauit se in delitijs: tantū date illi toꝛ. et luctū. Gratia aūt tanto maioꝛ habef: q̄nto maioꝛa ⁊ virtuosioꝛa opa fiunt: ceteris parib. Et sic ǒ primo ad vltimū. tāto maioꝛ gloꝛia ↄfertur a deo hoi q̄nto meliora opa fec in hac vita. Auctoꝛitas. Duo hec audiui quia ptās di est ⁊ tibi dñe miscdia: qꝛ tu reddis vnicuiq̧ iuxta opa sua ē. ps. lxj. Nota ptās dei scʒ ad puniēdū malos. Et tibi dñe miscdia. s. ad pmiādū bonos. Sʒ in quoto gradu: in q̄nta mēsura punit et deꝰ malos ⁊ pmiabit bonos. Rñdet. qꝛ tu reddis vnicuiq̧ iuxta opa sua. Et concoꝛdat auctoꝛitas. Esa. xxvij. Jn mensura ↄ mensurā cū abiecta fuerit iudicabit eā. Nota Cū abiecta fuerit. s. aīa a corpe: iudicabit eā dando ei vitā eternā: vel penā eternā. Mat. vij. ⁊ Lu. vj. Eadē q̄ppe mēsura q̄ mensi fueritis remetief vobis. Ptʒ ↄclusio. Quia igif btūs Dñicꝰ habuit in hac vita magnā gratiā/ ⁊ etiā magna opa ⁊ excellentia fec ad gloꝛiā dei ⁊ vtilitatē pximoꝝ: iō dignū fuit vt magnā gloꝛiam acqreret in alia vita. Et h est qd dicit thema. Hic magnꝰ vocabif ⁊c. Pro fmōis fundamēto q̄ est de Dñico: de q̄ dicif ꝙ ē magnꝰ in regno celoꝝ. s. p btitudinē: oꝛif de ipsa btitudine theologicalis questio.

¶ Querif. Utrū vltimꝰ finis vite hūane sit hois btitudo: Arguif ꝙ non. omniū bonoꝝ actuū volūtatis: est vnus finis vltimus: sed nō omniū voluntatū est vna beatitudo: g̃ vltimus finis vite humane nō est beatitudo. Jn oppositū ait Aug. viij. ǒ ciui. dei. c. iij. Finis boni appellaf q̄ quisq̧ cū puenerit beatus est. g̃ vltimꝰ finis vite hūane ē hois beatitudo. Et sic questio manet p vtraq̧ parte dubia. Ad questiōe respondēdū est fm Rich. sup. iiij. sen. distī. xxxviij. arf. j. q. ij. ꝙ vltimꝰ finis humane vite pōt dupliciter accipi. Uno modo p bono in quo vltimo qescit hō. Alio mō pro quiete hois in illo bono. Silr beatitudo pōt accipi dupliciter. Uno mō p bono in quo hō beatificaf. Alio mō p perfecta ↄiūctiōe hominis cum illo bono/ que cōiunctio est hominis beatificatio accipiendo finem ⁊ beatitudinē. modo primo/ dicif ad dubium. vltimꝰ finis nature hūane et hominis beatitudo realiter. idē sūt: similiter finis modo secūdo acceptus realiter. Jdē est cum beatitudine secūdo mō accepta: sed differunt fm rationem: quia finis vltimus dicitur inquātū nō ordinatur ad vlterioꝛem finem ⁊ primo mouens appetitum. Beatitudo dicif inquantū est sufficientissimū hominis bonum: ideo sequitur ꝙ vltimus finis vite humane ē hominis beatitudo. Ad argumentum dicif: ꝙ accipiendo vltimum finem vite humane et beatitudinē: primo modo sicut oim bonoꝛum voluntatem est vnus finis. Jta vna beatitudo quia vnum bonum est. Jn quo omnes bone voluntates beatificanf. Accipiendo autem vltimum finem et beatitudinem modo secundo non est omniū bonarum voluntatū vnus finis in numero/ nec etiā in equali gradu: similiter nec vna beatitudo vt inferiꝰ patebit: qua beatitudine sanctus Dominicus fruif. Jdeo magnus in regno celoꝛum. Juxta verba

preassumpta. Hic magn⁹ erit in regno celoꝝ ꝛc. Hic scꝫ btūs Dominic⁹. Diceret aliquis. Sed vellē scire quantā gratiā habuit ꝛ quanta opa fecit btūs Dominic⁹? Rñ. ꝙ diuerse ꝛ multe sūt gratie quas diuina bonitas cōfert hominib⁹ in hac vita: que vix vni dantur oēs: sed diuersis. Nota p responsione ad euidentiam ꝙ duplex est gratia: scꝫ gratum faciens ꝛ gratis data. Uide supra in sermo. de btō Stephano. qui incipit. Stephanus plenus gratia ꝛc. De prima ergo gratia non potest pro certo sciri/ quis habeat/ nec quantaꝫ habeat: donec homo est in p̄senti vita. post mortem etiam nō potest sciri/ nisi de canonizatis per ecclesiam: sicut sunt oīes sancti ꝛc. De quibus dicere possumus ꝙ pro certo scimus ꝙ sunt in gloria: quāuis glo. Joannis and. aliter sentiat in. c. Glorios⁹. de reli. ꝛ vene. sanctorum. li. vj. Sed male vt scripsi in sermonib⁹ de quattuor locis. Sed quis sanctus habeat maiorem gloriam difficile est videri/ nisi ꝙ de apostolis creditur ꝙ sunt gloriosiores. Unde super illud Roma. viij. Nos ipsi primitias habentes. dicit Glosa. Et tempore prius et ceteris abundanti⁹. Nota cōtra illos qui volunt equipare Franciscum vel Dominicum apostolis ꝛc. De Martino legit ꝙ fuit par apostolis quantū ad vnam excellentiam: videlicet quia spiritussanct⁹ vis⁹ est super eum descendere/ sicut super apostolos in forma ignis: sed non quantū ad omnia. Igitur quantū ad quantitatē gratie huius ꝛ glorie scire non possimus/ nisi de apostolis. Sed quantū ad quantitatē gratie gratis date bene possumus scire: qꝛ talis gratia datur manifeste. Unde dicit apostolus. Unicuiqꝫ datur manifestatio spiritus ad vtilitatem: ꝛ de hac loquimur in hoc sermōe. Et sūt nouem. Quas gratias numerat apostol⁹. j. Cor. xij. dicēs. Diuisiōes autē gratiarum sunt: idem aūt spiritus. Et diuisiōes ministrationū sunt idem autē dñs. Et diuisiones operationū sunt idem vo deus qui operatur omnia in omnib⁹. Unicuiqꝫ autē datur manifestatio spiritus ad vtilitatem. s. aliorum. Alij quidem p spiritum datur sermo sapientie Alij autē sermo scientie fm eundem spiritum. Alteri fides in eodem spiritu. Alij gratia sanitatū in vno spiritu. Alij operatio virtutum. Alij ꝓhetia. Aly discretio spirituū. Aly genera linguarum. Alij interpretatio sermonū. Hec autē operatur vn⁹ atqꝫ idem spiritus: diuidens singulis ꝓut vult. Si est vnus homo qui haber vnam de istis gratijs: potest dici magnus: q̄nto magis poterit dici magnus ille qui omes habet. Talis fuit beatus Dominic⁹: ergo vere dicit magnus: vt probatur in themate. Uideamus ergo d̄ singulis gratijs sucessiue fm ordineꝫ apostoli ꝛc. ¶ Prima gratia est sermo sapientie. Nota ꝙ nō dicit sapientiā/ sed sermo sapientie. Nam sapiētia perficit hominē in seipso. ꝛ est in quolibet homine habente charitateꝫ ꝓut est donum spiritussancti. De quo Esa. xj. Requiescet sup eum spiritus domini/ spiritus sapientie ꝛ intellectus ꝛc. Sed habere tantam sapientiā ꝙ nō solum homo in seipso perficiat: sed etiaꝫ sit aptus alios perficere ꝛ instruere in via dei/ et in reb⁹ diuinis vocatur sermo sapientie: ꝛ est gratia gratis data: fm Tho. j. ij. q. lxviij. ar. v. Hunc ergo sermonē habuit excellēter beat⁹ Dominicus. Non solū eīn fuit repletus a deo sapientia mirabili qua in seipso perficeret sed etiam radios sapiētie sue emisit in alios/ ꝛ illuminauit mentes hominū in reb⁹ diuinis. Et hoc premonstrauit deus matri sue spirituali que eum de sacro fonte leuauerat quādo vidit stellaꝫ in fronte ei⁹: que totum orbem illustrabat. Datū mundo pro mūdi gloria mira christi p̄esignat gratia. Cuius ortum precurrunt nuncia veri presagia. Stella micans i fronte paruuli nouum iubar premonstrat seculi ꝛc. quod fuit completum quādo sua predicatione clarissima intellectus hominum diuina scientia illustrabat ꝛ ad amorem diuinū accēdebat affectus. Sꝫ quia nullus bene predicat nisi prius in seipso perficiatur ad exemplum illius qui cepit facere ꝛ docere. Act. j. Ideo voluit i seipso cōplere qd alijs predicabat: ne alioquin reprobus inueniret. Quia ergo predicaturus erat alijs humilitatem: ideo voluit h̄ in seipso perficere etiā ab infantia sua qn̄ repertus est a nutrice frequenter relicto lecto super terram accumbere ꝛc. qd operabat in eo diuina bonitas quasi quedā

futurum presagium future in eo profundissime humilitatis. Item quia predicaturus erat voluntaria paupertatez i dete stationem auaritie: ideo exemplo voluit hoc ostendere in seipso: quando p supplenda pauperum indigentia suos vendidit libros dum studeret palentie &c. Itez postmodum religiosus effectus omnia reliqt z ordinem instituit. Fundatuz in culmine paupertatis artissime: vt dicit textus in c. Nimis praua. de exces. prela. Unde cantatur. Pauper in peculio &c. Item quia pdicaturus erat castitatez: ideo voluit esse virgo intm q odor quidam de membris suis egrediebat: quo alij prouocabant ad castitatem. Nota exemplum de illo scholari luxurioso qui osculatus fuit sibi manum &c. Unde cantat ecclesia. Florez pudicitie seruans illibatuz attigit eximie vite celibatum. Item quia predicatur erat charitatem. voluit in seipso perfectionem charitatis habere. In cuius signum apparuit matri sue in forma catuli faculam accensam in ore gestantis. Preco nouus z celitus missus in fine seculi pauper fuit Dominic: forma preuisus catuli. Nota etiã hic quãdo libros suos vendidit studens palentie pro subuentiõe pauperum fame pereuntiũ. Item quando voluit se vendere seruum propter redemptionem cuiusdam captiui. Unde cantatur. Conseruans sine macula virginitatis lilium ardebat quasi facula p zelo peuntium. Itez quãdo appropinquabat alicui ciuitati vl castro videns ciuitatem flebat super illaz &c. ad exemplum domini. De quo scribit Luc. xix. Uidens Jesus ciuitatem fleuit super illã &c. Item quia predicatur erat abstinentiã: ideo &c. Unde p decenniũ vinum non bibit: sed postea modo eo vino vtebat coactus a Didaco oxomẽsi epo propter debilitatẽ stomachi &c. In quadragesima aũt totam aliquãdo ieiunabat in pane z aqua: pter dandum exemplũ quibusdã mulierib &c. Item q pdicaturus erat patientiã: ideo &c. Cum aũt sibi interitum heretici minarent: sic iperterrit respondebat. Nõ ego martyrij dign sũ glia nondũ merui mortẽ istã: qpropter locum transiẽs: in q sibi parate ferebant insidie: nõ solũ intrepid: veretiã cantãs z alacer incedebat qd illis admirãtib et dicẽtib. Nunqd nõ tu mortis horrore concuteris: Quid actur eras si cõprehendissem? &c. Rñdit &c. vt in legẽda habet. Uñ in Carcasona heretici iaciebant sibi lutũ z mktas ei derisiones z zuitia inferebãt: que omia nõ solum patienter sustinebat: sed etiã libẽtissime affectabat. Uñ ibi potius q̃ Tholose morari volebat vbi honorabat. Nota hic etiã qñ exemplo patiẽtie sue quã habuit cũ semel iret cũ quodã epo: z quibusdaz alijs discalciat ptra hereticos &c. conuertit hereticũ illũ qui eos p vepres z spinas ducebat &c. Itẽ q pdicatur erat diligentiã z exercitiũ bonorũ operz z penitẽtie: iõ &c. Uñ tota vita sua fuit penitẽtia. Nã ter in qualibet nocte disciplinabat cũ catena ferrea &c. Itẽ dormiebat in terra et quasi semp in ecclesia. sic patet q̃ quõ gratiã istã sermonis sapientie excellenter habebat. Unde poterat dicere illud apostoli. Sermo meus z predicatio mea: nõ inpsuasibilibus humane sapientie verbis: sed in ostẽsione spiritus z virtutis. j. Cor. ij. Item. j. Cor. ix. Castigo corpus meũ z in seruitutem re. ne cũ alijs pdicẽ ipse reprob efficiar. ¶ Scda gratia est sermo scientie. Qñ scientia est sine sapientia est deo inimica: z anie noxia: q scientia inflat. j. Cor. viij. Silis scientie diabolice: meli esset homĩ cũ ignorãtia intrare paradisũ q̃ cum scia descendere in gehennã. Propter q reprehẽdit aliqs scientes. Apls Ro. j. Dicẽtes in quit se esse sapientes stulti facti sũt. Sed qñ habet scientia cũ sapiẽtia tũc est pfecta &c. Sic fuit in btõ Dñico. Naz postq̃ fuit illustratus sapientia habuit scientiã q̃ est cognitio rerũ humanaz p quã peruenit hõ ad cognitionẽ reruz diuinarũ: iuxta illud: Ro. j. Inuisibilia di p ea que facta sũt intel. cõspi. sempiterna q̃q virt eius z diuinitas &c. Nã missus est Palẽtiã: vbi erat studiũ gñale vbi magnũ scie culmen acqsiuit &c. Uñ erat bñ apt ad erudiẽdos alios etiã in hũanis sciẽtijs. Nã q indoctus vult alios docere: efficit magister erroris anteq̃ discipul veritatis. Et ideo dicit textus in. c. Inter cetera. de offi. iudi. or. q pdicatores missi debẽt esse potẽtes in ope z sermone. alias debet excõicari q nõ missus pdicat: vt heretic. c. Excõicam. §. Quia

vero. Quia aūt nullꝰ q̄tūcūq̄ doctꝰ debet p̄dicare sine auctoritate: vt dt ex. i. c. cū ex iniūcto. de hereticꝭ. Et Ro. x. Quō p̄dicabūt nisi mittant. Ideo btūs Dnicꝰ vt posset p̄dicatiōi vacare cū vtilitate anima℞: habuit auctoritatē et licentiā p̄dicādi. Et vide quātā et qualē. Primo em habuit auctoritatē a deo: sicut ꝓbatur p̄ parabolā dnī. Luc. xiiij. Homo quidā fecit cenā magnā ⁊ vocauit mltos: et misit seruum suū hora cena dicere inuitatꝭ vt venirent ⁊c̄. Per horā cene: vt dicūt doct. intelligit finis mūdi in q̄ sumus nos. j. Cor. x. Nos sumꝰ in quos fines seculo℞ deuenerūt. In hac hora cene misit deꝰ seruū suū. Glo. Grego. Quis p̄ seruū qui a patrifa. ad inuitādū mittit: nisi p̄dicato℞ ordo significat ⁊c̄. Ordinis aūt huiꝰ pater inclytus fuit btūs Dnicus. Ideo cantatur de eo. Mundū vocās ad agni nuptias: hora cene: patfamilias seruū mittit ꝓmittēs varias vite delitias. Ad hoc cōuiuiū tam p̄ magnificū elegit nuciū sctm̄ Dnicū. Secūdo habuit auctoritate a chr̄o et virgine Maria: q̄ dedit habitū albū fratri Rainaldo ⁊c̄. Dic historiā de visione de tribꝰ lanceis q̄s chr̄s in manibꝫ tenēs/volebat mūdū pcutere ⁊c̄. Dic historiā. Tres lancee sunt tria flagella q̄ chr̄s mittet in mūdum. Prima lancea erit aduentꝰ maledicti antichristi. Scd̄a erit cōbustio mūdi. Tertia iudiciū vniuersale ⁊c̄. Dic vt expedit. Tertio habuit auctoritatem a chr̄i vicario. s. papa Honorio q̄ ordinē approbauit: sed prius ab Innoceñ. iij. q̄ vidit visionem illā ⁊c̄. Dic historiā. Vñ pōt sibi cōuenire illud vbū. Esa. xlj. Ab extremis terris et a longinq̄s eiꝰ vocaui te/⁊ dixi tibi: seruus meꝰ es tu elegi te. Nota. Ab extremis terre. i. ab hispania a villa Callaroga ⁊c̄. ¶ Tertia gratia est fides. Nō accipit hic fides: put est virtꝰ theologica: q2 sic est virtus iustificans hoīem in seipō: iuxta illō. Arbitramur em̄ iustificari hoīez p̄ fidē. Ro. iij. Item Actꝫ. xv. Fide purificās corda eo℞. Gratie vo gratꝭ date dantur a deo ad alio℞ vtilitatē: sicut dt Apl's in auctoritate posita. s. in introitu sermonis. Sed accipit hic fides/put est grā gratis data: prout importat quādā supeminētem certitudinē fidei/ex q̄ homo est idoneus ad instruendū alios: ō bis q̄ sunt fidei: vt p3 Tho. j. ij. q. iij. art. iiij. Vel accipit hic fides p̄ cōstantia fidei/vel p̄ sermone fidei: fm̄ Tho. ij. ij. q. liij. ar. v. ad quartū. Hanc ergo fidē habuit btūs Dnicus excellent q̄d ostensum est: q2 cōuertit mltos hereticos. Item qñ libellꝰ eius in ignē piectus/nō fuit cōbustus. Vñ cantat. Ter in flāmas libellus traditꝰ. ter exiuit illesus penitꝰ. Item qñ transeunte ipō p̄ flumen ceciderūt libri eius in aquā: sed inde ad triduū fuerūt de aqua extracti illesi ⁊c̄. ¶ Quarta gratia sanitatū ⁊c̄. Hanc gratiā mirabilr habuit btūs Dominicꝰ: sicut p3 de fratre Rainaldo: quē oratione sua curauit dn̄s ab infirmitate. Itē qñ febricitāti dedit in cibum: quoddā frustū anguille et sanata est. Nec solum sanitatem ɔtulit infirmis: sed etiā mortuis vitaz restituit: q̄ plus est. Nota hic qñ suscitauit nepotē cuiusdā cardinalis/q̄ ceciderat cū equo in quoddā baratrū ⁊c̄. Item quādo resuscitauit q̄draginta pegrinos sic̄ q̄ fuerant in quodā flumine submersi: q̄ Magnus vocabit in regno celo℞ ⁊c̄. ¶ Quinta gratia est opatio virtutū. i. miraculo℞: vltra ea q̄ supra ꝓxime dicta sunt. Nota q̄ virtus seu grā beati Dominici in miraculis faciendis apparuit in oibus quattuor elementis. Primo quidē in igne: sicut dictum est de libello in ignē piecto. Itē qñ tunica eius quā dederat cuidā mlieri deuote: dum esset posita in arca: cōburi non potuit/cum tñ esset in medio ignis: ceterꝭ suppellectibilibꝫ domꝰ ab igne cōsumptꝭ. Scd̄o in aere: sicut p3 qñ semel itinerās cum socio signū crucis/ɔtra ventū ⁊ pluuiā opposuit: et a se et a socio oēm pluuiā ꝓpulsauit. Tertio in aqua sicut dictuꝫ est: quādo libelli sui ceciderunt in flumē: ⁊ in de post triduum educti fuerūt illesi. Item quādo. xl. mortuos in flumine suscitauit deus orōne sua: de q̄ dictum est sup parte prima. Dic etiā hic miraculū de panibus sibi et fratribꝫ p̄ angelos delatis. Quarto in terra: qñ corpꝰ suū translatū dedit odorem mirificū. Vñ cantat. Fragrans odor de tumulo cum vir. fre. cla. p̄ chr̄i fa. sum. re. magnalia. Item qñ terra ad sui oratiōnē mortuos educebat. Spēaliter autē qñ suscitauit ar. hitectuz illū: quē empta ca

dens cōtriuit in ecclia sancti Sixti rome Ergo hic magnus vocabit̄ ꝛc. ¶ Sexta gratia est ꝓphia. Quā se habere ostendit: quādo in partibus tholosanis: vbi erant multi heretici cōburēdi fecit reseruari quē dam hereticū noīe Raymundū: q̄ erat cū ceteris ꝯdemnat⁹ dicens ei. Scio fili mi scio: quia adhuc bonus hō eris et sanctus licet tarde ꝛc. quod fuit ad impletū. Naz remansit heretic⁹ per .xx. annos: tandē fa ctus frater ordinis nostri cōpleuit vitam suā in sanctitate. Item semel ꝓnunciauit fratrib⁹ suis ad caplm cōuocatis dicēs: ꝙ q̄ttuor fratres erant morituri: duo in cor pore: ꝛ duo in aīa ꝛc. ꝙ sic rei ꝓbauit eue tus: hoc contigit rome in scō Sixto. Ad idem semel p̄dicans apud Segobiā p̄nū ciauit pluuiā eodem die futurā: cuꝫ tamē tunc nullū pluuie vestigiū appareret: quod fuit gratissimū ppl'o: qui ꝓpter siccitatem maxime tristabat̄. Ad idem diuꝫ p̄dicaret btūs Dn̄icus in p̄fata ciuitate. Segobie quidā nobilis indignatus eum volentē ꝓ ponere verbū dei/ in ꝯsilio ciuitatis predi cte nō solum audire contempsit: sed etiaꝫ in verba indignatiōis ꝓrupit dicens. Nū quid non esset malū/ ꝙ verbosus iste deti nens diem in s̄monib⁹: nos a prandio im pediret ꝛc. Cui btūs Dn̄icus predixit: ꝙ interficiēd⁹ esset ante annū: qđ sic rei ꝓba uit euentus: vt legit̄ in lib. de vitis fratrū nostroꝝ. Ad idem facit/ quādo p̄dixit qui busdā/ ꝙ ante festū assumptionis ꝟginis gl'iose moritur⁹ erat. ¶ Septima gratia est discretio spirituū. Hoc ptꝫ quādo appa ruit sibi diabol⁹ in specie fratris: dū apud Bononiā constitut⁹ in ecclia pnoctaret: ꝛ ipsum cognoscens esse demoneꝫ ꝑ omēs officinas cōuentus duxit ꝛc. Hic historiā Item semel Rome in scā Sabina: dia bolus de tecto eccl'ie ꝓiecit lapidem cōtra ipm orantē: sed ipse cognoscens illum esse demonē/ nō est motus ab oratōne. Lapis autē ille est adhuc in ecclia illa in memo riā facti ꝛc. ¶ Octaua gratia est Genera linguarū. Nota hic ꝙ semel itineranti be ato Dn̄ico cum fratre Bertrando socio itineris et sanctitatꝫ sue de Tholosa Pa risius: obuiauerūt quidā teutonici: qui fe cerūt eis expensas ꝑ quattuor dies. Sed quia beat⁹ Dominic⁹ et socius nesciebāt loqui teutonice: et ꝯsequēter nō poterant eis spiritualia seminare/ cum tamē ab eis carnalia meterēt: impetrauit a deo: vt teu tonice intelligeret et etiā loqueret̄. Et sic ꝑ alios quattuor dies simul ambulantes de Iesu: et rebus diuinis dulciter loque bāt adinuicem. ¶ Nona gratia interpta tio sermonū. i. sciētia exponēdi scripturas ꝓphetaꝝ: et parabolas euangelioꝝ. Hanc etiam habuit btūs Dominic⁹. vn̄ et scri psit librum in theologia/ qui vt audiui est Tholose. Nota exemplū de illo scholari: q̄ cuꝫ videret beatū Dominicū optime p̄ dicantē: ꝛ de scripturis ad placitū disserē tem interrogauit eum/ in quib⁹ libris stu duerat: qui respondit ꝙ in libro charitatꝫ plusq̄ȝ in alio studuisset. Hic em̄ de oībus docet. Hoc legit̄ in vitis fratrū. Patet ꝗ ꝙ multas gratias habuit btūs Dn̄icus: et ꝙ magna opera fecit. Ex quo erat ma gnus in regno celoꝝ. i. in ecclia militante sed vt esset magn⁹ in alio regno celoꝝ. i. in ecclia triūphante/ voluit euꝫ diuina bo nitas de gratiaꝝ plenitudine/ ad glīe ex cellentiā exaltare. Dic eius mortē ꝛc. Vn̄ potest dicere. Bonū certamē certaui cur sum cōsūmaui: fidem seruaui: in reliquo reposita est mihi corona iustitie ꝛc. ij. Ti mothe. iiij. Ergo hic magnus vocabitur in regno celorum.

¶ In transfiguratōne domini: siue i festo saluatoris. Ser. lxi.

Resplēduit fa cies eius sicut sol. Matt. xvij. Hodie vocatur festū sancti sal uatoris ea rōne q̄ dn̄s noster Iesus chrs qui solus est verus saluator/ ostendit aliq̄ bus discipulis gloriā corporis: quā datu rus erat saluādis/ merito sue sacratissime passiōis. Et de hac materia erit sermo no ster. Salutet̄ virgo maria ꝛc. ¶ Pro in troductione s̄monis/ ꝛ verbi ꝓpositi decla ratione oritur theologicalis q̄stio.

¶ Querit̄ vtrū christ⁹ debuit velle trans figurari? Ad questionē respondendū est: ꝙ sic: duplici rōne. Prima ꝓpter fidei au gmentationē. Scđa ꝓpter ipei sue fortitu dinis ꝯfirmationē seu corroborationem.

Prima est, pter augendā fidem. Procius declaratione notandū: q chrs in instāti pceptionis habuit tantam gloriā in anima: quātam habet mō in celo pter vnionē verbi. Jo. j. Uidimus gloriā eius gloriā quasi vnigeniti a patre rc. Corpus autē assumpsit nō gliosum: sed passibile sicut r nos et plusq nos: eo q erat corpus tēperatius et delicatius rc. Et hoc dispensatiue fuit ordinatū ab ipso: vt in corpore suo exercere r mysteriū redemptiōis hūane: qd non poterat fieri/nisi in corpe passibili et mortali. Alioqn regulariter gloria anie redundat in corp⁹ sicut lux in laterna. hec Tho. p te. iij. q. xlv. ar. ij. sicut erit in corpibus gliosis post resurrectionē. Ideo aplūs. Rom. viij. Misit deus filiū suū in siītudinē carnis pcti: r de pctō dānauit pctm in carne: vt iustificatio legis iplerel in vobis. Nota de pctō. i. de seipso facto hostia p pctō: sicut dicitur in siī Osee. iiij. Peccata pplī mei comedent. Itē siīter loquitur apls. ij. Cor. v. Ubi dicit q de⁹ eum q nō nouerat pctm. s. chrm p nobis fecit pctm. i. hostiā p peccato. Scdm hunc etiā modum dr Esa. liij. Dñs posuit in eo iniqtates omniū nostrū: quia. s. eū tradidit vt esset hostia p pctis oim hominū. Uel fecit eum pctm. i. habentē siītudinē carnis peccati: sicut dr Ro. viij. In auctoritate sup allegata: fm Tho. p te. iij. q. xv. ar. j. ad decimū. Gloria tñ anie nō videbat ab aliis: sed passibilitas corpis sic. Et iō credi poterat a gentib⁹/q sicut corpus sic r anima esset passibilis: ita vt etiam apli hoc clare nō pciperent. Dñs igit vt ostenderet non sic esse: voluit hodie trāsfigurari: vt daret intelligi aplis/q gloria corpis quā ostendit hodie pcederet ab ania gliosa. Nota simīlitudinē. Si forte esset aliquis ditissimus/r esset male vestit⁹/et reputaref ab omib⁹ paup r psequēt despicerel ab aliis: q Dat census honores: census amicitias pauper vbiq iacet. Ipse autē volens ostēdere se non esse pauperē: sed ditissimū convocaret amicos et domesticos: r ostenderet eis diuitias suas/r tunc gentes illum sequerētur: q puerbiū est. Musce sequūtur mel: ecce ratio prima. Ideo Hierony. sup Mat. Cōsiderandū inqt est q scribis et phariseis de celo signa poscentib⁹ dare noluit: hic do vt aplor augeret fidē dat signū de celo. Helia inde descendēte quo ascenderat r moyse ab inferis resurgente. Non intelligas q ania Moysi resumpserit corp⁹ suū: sed apparuit p aliquod corp⁹ assumptum. Helias do apparuit in pprio corpe: vt notat Tho. p te. iij. q. xlv. art. iij. Et hoc etiā ipse dñs ante pmiserat dicēs. Sunt quidā de hic stantib⁹/q non gustabunt mortē: donec videant filiū hominis venientē in regno suo. Matt. xvj. i. in ea claritate quā habitur⁹ est in celo post iudiciū: quā statim ostendet eis in transfiguratione. Patet pma ratio. Scda ratio est pter augēdā spem r fortitudinē in aplis. Sicut eni diuina puidentia pordinauit: q chrs fm q homo p meritū passionis acqreret sibi gloriā corpis: iuxta illud Luc. vlti. Hec oportuit chrm pati: r ita intrare in gliam suā. sic etiā pordinauit/q etiā ipsi apli merito passionū ipam gloriā anime r corpis psequerenf: iuxta illud. Per multas tribulatiōes oportet nos introire in regnū dei. Act. xiiij. Ideo ipse dñs dixit aplis. Ego dispono vobis: sicut disposuit mihi pater me⁹ regnū: vt edatis r bibatis sup mensā meā in regno meo. Luc. xxij. Et alibi dicebat. Amen amē dico vobis: q plo. r fle. vos: mūdus aūt gau. vos autē ptristabimini: sed tristitia vra ver. in gaudiū. Jo. xvj. Ad hoc g vt apli et discipuli fortius aduersa tolerēt/voluit eis ostendere gloriā corporis: q gliam anie adhuc viuentes videre nō poterant: qa consistit in visione diuine essentie/que a viuente hoie in corpe videri nō pōt. Exo. xxxiij. Non me videbit homo r viuet: gliam aūt corpis psecuturi erant ex merito tribulationum: q similē gliam omes qui chrm in passionib⁹ sequūtur psecuturi sunt. Iuxta illud. Phil. iij. Saluatorē expectam⁹ dominū Jesum chrm q refor. cor hu. no. con fi. cor. cla. sue. Un Beda sup Mat. Prima puisione factū est: vt ptemplatiōe sui permanētis gaudij ad breue tēpus duratura fortius aduersa tollerarēt. Patet secūda ratio. Itē Ro. viij. Nam qs psciuit r pdestinauit pformes fieri imaginis filij sui: vt sit ipse pmogenit⁹ in multis fratrib⁹. Ut igit r nos clariorē fidem habeamus/de futura glia: r maiorē fortitudinē

ad sustinendũ aduersa ꝓpter chr̃m: videa/ mus aliq̃d de glia corporis. Notanduꝫ ꝙ ꝙ dñs ostendit aplis gl'iam corpis: q̃tuꝫ ad vnã tm̃ dotem q̃ est claritas. Alias tñ dotes habebũt corpora glificata: ⁊ sunt q̃t tuor: quas tamẽ dñs ostendit aplis in cor pore suo ⁊ ante passionẽ ⁊ post. Proprie tamẽ nota assumpsit chr̃s dotes añ resur/ rectionẽ: q: dos nominat quãdam q̃litatẽ imanentẽ in corpe glioso: sed miraclose ha buit ea q̃ ptinẽt ad dotes: f̃m Tho.iij.p. q.xlv.ar.ij. Et sunt iste: vicꝫ.

Prima subtilitas ꝟtuosa: et hec acq̃ri/ tur merito abstinẽtie corpalis.

Scđa agilitas vigorosa: ⁊ acq̃rit meri to diligentie spũalis.

Tertia impassibilitas rigorosa: ⁊ acq̃ri tur merito patientie ꝟtualis.

Quarta claritas gl'iosa: ⁊ acquirit me/ rito ɔtinentie carnalis.

De vltima loquit thema. Et de his oĩ/ bus quattuor habet vna auctoritas apl'i/ qui sic ait. Seminat corpus in corruptõe: surget in icorruptõe. Ecce tertia dos. Se minat in ignobilitate: surget in glia. Ecce quarta. Seminat in infirmitate: surget in virtute. Ecce scđa. Seminat corpus ani/ male: surget corpus spũale. Ecce pma.j. Cor.xv. ¶ Prima ergo excellẽtia corpis gl'iosi est subtilitas ꝟtuosa: q̃a nihil est eo subtilius. Subtilis est aer vel vent⁹ tran siens p parua foramina et stricta: sed sub tilior est lux que transit p fenestrã vitreaꝫ vel pannũ de cera/ vbi vent⁹ nõ posset in/ trare. subtilior est etiã vox hominis vel so nus cãpane q̃ audit in camera vndiq̃ cir/ cũclusa. Adhuc aũt subtili⁹ corpus glorio sum: qđ de capsa ferrea posset exire sine a/ pertura. vñ non posset exire vent⁹: nec in/ trare lux nec vox. De ista prima excellen/ tia dicit apl's. Seminat corp⁹ aiale/ sur/ get corpus spũale.j. Cor.xv. Spirituale dicit non/ ꝙ sit spiritus: sed q: habet spiri tus ɔditionẽ: sicut dicit Aug. xiij. de ciui. dei. ⁊ scripsi in sermonibꝫ de articlis fidei: ser.xvj. vbi agitur de q̃litate corpoꝝ resur/ gendoꝝ. ꝑte vltia. Hanc primã excellen/ tiam ostendit christus ante suã passioneꝫ in corpore suo: quãdo vtero clauso exiuit. Et post etiam resurrectionẽ: quãdo clau/ so monumẽto exiuit. Et etiam quãdo in/ trauit in domũ: vbi erãt apl'i ianuis clau/ sis. Joan.xx. Hanc excellentiã habebunt omẽs saluãdi post diem iudicij merito ꝟ/ tutis abstinentie corporalis. i. vino: cibo: risu: loquela: ⁊ delectationibꝫ corpalibus. Ideo dicit dñs. Attendite ne grauentur corda vestra/ crapula et ebrietate. Lu.xxj. Et potest sumi argumẽtum ex euangelio hodierno: q̃tum placeat deo abstinentia corpalis: ex eo ꝙ in hac sacratissima trans/ figuratione apparuerunt dño Moyses et Helias. Quare isti ⁊ non alij? Ratio est ista: quia isti abstinuerunt q̃draginta die/ bus/ ⁊ quadraginta noctibus conformes cum christo. Alias rões ponit Tho. par te.iij.q.xlv.arti.ij.ad tertiũ ⁊c. De moy/ se habet. Exo.xxxiiij. De Helia vero.iij. Re.ix. Nota practice quãdo Moyses re/ uersus est ad limbuꝫ sanctoꝝ patrum in/ terrogatus ab animabꝫ patrũ. vnde veni/ ret: respondit. Uidi messiam ⁊c. magnuꝫ festum fuit factũ in limbo tunc. Sic ⁊ qñ Helias reuersus est in paradisum terre/ strem interrogat⁹ ab Enoch ⁊c. Et qua/ re non ego fui vocatus? Respondit quia non ieiunasti ⁊c. Sic ⁊ nos si temperate viuamus: transfigurabimur in hanc excel lentiam subtilitatꝫ: ⁊ videbim⁹ dñm trãs/ figuratum in gloria: sicut Moyses ⁊ He lias: et dicere poterimus cum apostolo. Nos autem reuelata facie gloriam domi/ ni speculantes: in eandem imaginẽ trans formamur a claritate in claritatẽ: tanq̃ a domini spũ.ij. Coꝝ.iij. Oppositũ erit ð gulosis. Hic vt expedit. Et nota ꝙ moy ses ieiunauit audiens verba dei loquentꝫ Helias vero ieiunauit itinerando. Chri/ stus vero orando. Ad innuendũ/ ꝙ qui ie iunat debet habere predicta tria: videlicꝫ audire verbum dei. i. predicationẽ. Scđo debet itinerare ad litterã visitando infir/ mos ⁊ hospitalia ⁊ ecclesias. Uel itinera/ re intellige de virtute in virtuteꝫ/ semper proficere: sicut de Abraam legitur: cui di xit dominus. Ambula coram me/ et esto perfectus. Tertio debet orare. Tobie.xij. Bona est oratio cum ieiunio et elemosy/ na magis q̃ thesauros auri condere. ¶ Secunda excellentia est agilitas vigo rosa: quia subito potest moueri de loco ad locum: quocũq̃ sibi placꝫ. Magna est a/

gilitas equoꝝ currentiū: maior est auiū volantiū: maior est sagittarum: ꝛ maior so lis: sed p̄re omnibꝫ maior est agilitas corꝑ poris gloriosi ad instar humane imaginaꝑ tionis que transit in pūcto de oriēte ad oc cidentem. Nota exemplū Ababuc: quem adhuc in graui ꝛ mortali existentē angelꝰ dñi portauit cū prandio de iudea in calde am ad Danielem in lacu leonū. Dañ. vl. Item legiꝭ Act. viij. ꝙ post baptizationē Enuchi spiritus dñi portauit Philippum diaconem ꝛ in azoto subito se inuenit: q̄n to magis: ergo erit agile corpus gloriosuꝫ quod erit imortale. De ista excellentia loꝑ quitꝭ apostolus di. Seminaꝭ corpus in inꝑ firmitate / surget in virtute. Hanc agilita tem ostendit christꝰ in suo corpore añ pasꝑ sionē quādo sup mare ambulauit. Mat. xiiij. Dic historiā: et post resurrectionē q̄n subito de paradiso terrestri veniendo sepi us apparebat aplis. Hanc excellentiā haꝑ bebunt saluādi merito diligentie spūalis: quando sunt soliciti circa spiritualia exerꝑ cenda / ꝛ circa pfectum virtutū. Agite dili genter et dñs erit vobiscuꝫ. ij. Parali. xix. Oppositū erit de negligentibꝫ: q: vix pote rūt se mouere. Hiere. xlviij. Maledictus homo q̄ facit opus dñi negligenter. Nota ꝯtra negligentes. Itē cōtra frandulētes. Nota ꝯtra illum magnū illoꝝ q̄ fraudulē ter dixerunt sacerdoti vt iret ad cōicandū quandā mulierē morientē cū non esset veꝑ rum. Itē dixerunt fratribꝫ quibusdā vt so narent campanas ꝓ quodaꝫ defuncto qui erat viuus ꝛ sanus ꝛc. ¶ Tertia excellen tia est impassibilitas rigorosa: quia erunt electi impassibiles: sicut radiꝰ solis scindi nō potest gladio / nec submergi aqua / nec comburi igne. Et ꝑ hoc facꝭ duplex ratio: scꝫ legalis / ꝛ theologicalis. Ratio legalis est / quia q̄ semel soluit debitū nō debet ite rū soluere. regula. Bonā fides ñ patiꝭ: vt bis idem exigaꝭ. Cum ḡ semel homo morꝑ tuus est / nō est mortalis amplius. Scdā ratio theologicalis: vt cōformemur chr̄o resurgenti. Tertia ꝓpter cessationeꝫ motꝰ celi. Declara sicꝫ scripsi in sermo. de articul fidei. ser. xvj. pte. j. Sic ꝛ corpus gloriosū imo poterit transire per aquas maris. Et ire in infernū ꝛ transire per ignem inferni Et videre damnatos sine sui lesione. De ista excellentia dicit aplus. Seminaꝭ cor pus in corruptiōe: surget in incorruptionē Hanc excellentiā ostendit dñs in corpore suo ante passionē: q: nō potuit occidi / nisi q: voluit: cum tñ fuerit quater in periclo mortis. Primo q̄n Herodes voluit eū oc cidere gladio. Mat. ij. Scdo q̄n cōciues sui voluerūt eum pcipitare de monte: Jeꝑ sus aūt transiēs ꝑ mediū illorū ibat: Luc. iiij. Tertio ꝑ venenationeꝫ. Hiere. xj. Tu dñe demonstrasti mihi ꝛc. Uide. s. in ser. de Inuentiōe scte crucis. Quarto ꝑ lapiꝑ dationē. Joā. viij. ꝛ. x. sed noluit pati / nisi in cruce. Item post resurrectionē quando assumpsit corpꝰ ipassibile. Ro. vj. Chrs resurgens ex mortuis: iam nō moritur ꝛc Hanc excellentiā habebunt omnes beati merito patientie circa male data eis a deo et iniurias a p̄ximis. Ideo dicit apls. Pa tiētia vobis necessaria est: vt volūtate di facientes reportetis repromissionē: supple huiꝰ excellentie impassibilitatis. Econtra erit de vindicatiuis: q: habebunt corpora valde passibilia / ꝛ tñ icorruptibilia vt possint semꝑ pati mortē sine morte / et finem sine fine: ꝛ hoc erit ex diuina potentia.

¶ Quarta excellētia erit claritas gl'iosa sicut sol. Mat. xiij. Fulgebunt iusti sicꝫ sol in regno patris mei. Nota. Sicꝫ sol nō sicꝫ sol lucet nūc / sed sicut lucebit tunc post reꝑ nouatiōnē mundi quādo sol lucebit septē pliciter plus q̄ nunc / ꝛ sic luna. Esa. xxx. Erit lux lune sicꝫ lux solis: et lux solis erit septempliciter: sicut lux septem dierum in die qua alligauerit dñs vulnus populi sui ꝛ ꝑcussurā plage eius sanauerit. Hanc ex cellentiā ostendit dñs hodie in suo corpoꝑ re: sicut legiꝭ in euangelio hodierno. Dic breuiter historiam. Et nota questiōnē q̄re christꝰ nō respondit verbo ad verba Peꝑ tri dicentis. Dñe faciamꝰ hic tria taberna cula: sicut notat mgr Uincen. in ser. sup hoc euangelio qđ legitur in sabbato post primam dominicaꝫ quadragesime. pte. j. Hanc excellentiā habebunt omnes electi merito castitatis. Auctoritas Sap. iiij. O quā pulchra est casta generatio cū claꝑ ritate: imortal est em̄ memoria illius: quia apud deum nota est: ꝛ apud ho. Et infra in ꝑpetuū coronata triumphat: scꝫ in aia ꝛ in corpore. Oppositum erit de luxurioꝑ

fis qui resurgēt nigri: obscuri: z fetidi. De quib⁹ Dauid. Corrupti sunt z abominabiles facti sunt zc. ps. xiij. Et Joel. j. Cō putruerūt iumenta in stercore suo zc.

In festo sancti Laurentij martyris. Sermo.LXII.

Habetis fructum vestrū in sanctificatiōez. Ro. vj. Pro declaratiōe z itroductiōe sciendū: q̄ in sacra scriptura bona opa virtuosa z meritoria q̄ hō facit dicunt fructus vite humane. Hoc patz rōne z auctoritate. Rō est p̄ similitudinem. Si vnus haberet arborē in horto suo nō ɔtentaret de magnis radicib⁹ arboris: nec de grosso trunco: nec de ramis: nec de florib⁹: nec de folijs: nec de vmbra arboris: sed vult fructus. Sic christ⁹ habet hortū. i. ecclīaz in qua quilibet hō est arbor. Mar. vij. Uideo hoīes velut arbores ambulātes. scz de virtute in virtutē. Non ḡ ɔtentat christus q̄ habeam⁹ radices magnas in terra. s. parētes/amicos zc. Nec cōtentat de trunco. i. de pulchritudine z fortitudine corpoz. ps. Non in fortitudine equi voluntatē ha. neq; in tibijs viri bñplacitū erit ei. Nec de ramis. s. possessiōes redditu ū z diuitiarum. Nec de florib⁹. s. de honoribus z fama zc. Nec de folijs. s. rhetorica z eloquētia rhetoricantiū/aduocatorū z p̄dicatoz. Nec de vmbra platonū z dignitatū: dñioz ū z officioz/sub quoz vmbra multi se ponūt. De istis oib⁹ non placet sibi christus. Auctoritas de illa ficu habente folia dixit pa terfami. colono. Succide illā: vt q̄d etiam terrā occupat? Lu. xiij. Talis ḡ arbor excidit z mittit ad ignē ad cōburendū. Ois arbor q̄ nō facit fructuz bonū excidet et in ignē mittet z ardet. Mat. iij. Uult ḡ fructus bonoz opez. Auctoritas. Ego elegi vos z posui vos vt eatis z fructū afferatis z fructus vr̄ maneat. Joā. xv. Nota elegi vos. s. de nemore ifidelitatis. Et posui vos scz i horto meo eccl̄ie. Eatis de virtute i virtutē pficiēdo. Jō dr̄ psona deuota q̄ facit istos fruct⁹. Ueniat dilect⁹ me⁹. i. christus i hortū suū: vt comedat fructū pomoz suorū. Cañ. v. Cū ḡ btūs Lauren. abūdauerit in fructib⁹ bonoz opez: ideo cōgrue dr̄ sibi thema. Hr̄e Laurenti habetis fructū vestrū zc. Pro s̄monis fundamēto i quo dicit q̄ fruct⁹ vite humane sūt bona opera que sanct⁹ Laurēti⁹ sua in vita opatus ē. De ipsis operib⁹ ofit theologicalis q̄stio.

¶ Querit. Utrū existens in p̄ctō mortali: vel faciēs aliq̄d opus de genere boni sinistra intentiōe: frustret omni p̄mio z nihil mereat opatione sua? Arguit q̄ nihil. xiij. q. v. scriptū est: vbi habet: q̄ dona iniquoz nō probat altissim⁹/nec respicit i oblationib⁹ eoz/nec in mltitudine sacrificiorū ɔpiciabit pctis eoz. Jgit. Jn oppositūz ait Boeti⁹. iiij. de ɔsola. Nullū bonum irremuneratū. ergo existens in pctō mortali vel faciens aliq̄d opus de genere boni sinistra intentiōe: nō frustrat omi premio z aliquid meret sua opatione. z sic questio manet p̄ vtraq; parte dubia. Ad q̄stionez respondendū fm Bona. in. iiij. sup sen. dist. xv. ar. j. q. v. q̄ homo quātūcūq; fuerit peccator nō debet desinere faciendo bona vt orare: z sic de alijs. quia cuz aliq̄d facit boni/nō potest esse sine aliq̄ gratia gratis data/q̄ disponit de ɔgruo ad gratiā gratū facientē: quā deus aliquo mō acceptat q̄d bonū prodest ad aliqua bona hui⁹ vite: sz nō ad meritū vite et̄ne: q̄d p̄bat q̄drupl̄r.

Primo auctoritate

Scdo ratione.

Tertio figura

Quarto similitudine.

¶ Pmo pbatur auctoritate: habet Prouer. xv. Uictime impioruz abominabiles dn̄o: vota iustoz placabilia. igit. ¶ Scdo pbatur rōne: nullū opus mortuū ad salutem est meritoriū: sed opa in pctō mortali facta siue sinistra intentione sunt mortua: quia vt ait Mgr̄ senten. iiij. disti. xiiij. c. ij. Jlla opera viua sunt que in charitate fiūt sed opera facta in peccato mortali nō fiūt in charitate. igit. ¶ Tertio pbatur figura habet Geñ. iiij. Respexit deus ad Abel z ad munera ei⁹: ad Cain vo et ad munera eius non respexit. igit. ¶ Quarto pbatur similitudine. Nam fm naturales aurum naturale differt ab artificiali in hoc q̄ naturale fz Platearīū magnas habet virtutes quas artificiale nō habet. Nam si limatura auri naturalis in cibo vl̄ potu sumatur

rl. Tuz rōne mediū p qđ intelligimus/ φ mediū est sensus corpor⁹: q: omis nostra cognitio ortū habet a sensu/ q̄ sensus nihil pcipere pōt/ nisi corpalia. Detur silitudo de illo/ q̄ corā oculis tenet vitrū viride vl' rubeū: q: quicq̄d videt videt viride vl' rubeum: ita de nobis. Oculi anie habent vitrū ante se.i.corp⁹. ideo zc. sed remoto vitro.i.corpe statim videt spūalia.s.angelos anias zc. Ideo aplus. Videm⁹ nunc per speculū in enigmate: tunc aūt facie ad faciē.j.Co.xiij. Itē Exo.xxxiij. Non me videbit hō z viuet zc. Ideo dr p̄hus/ φ impossibile est nos intelligere: nisi p fantasmata. Diony.i.c.cele.bierar. Impossibile est nobis alit lucere diuinū radiū: nisi varietate sacratoꝝ vel animū circūuelatuz. Et idē Dionysi⁹ dr. Impossibile est nob aliter lucere diuinū lumen: nisi velamine figuratū fuerit circūuelatū. Propt h ergo sciens deus/ φ nō possunt a nobis videri: nisi corpalia: creauit mōm in q̄ q̄libet creatura corpalis: q̄ntūcūq3 magna repsētat z figurat spūalia. Sic facit pictor q̄ pingit āgelos sub forma corpis. Et sic etiā p phetꝝ veterꝫ testamenti. sic z Ezechieli: z Danieli: z Hieremie. Et Ioāni i apocalipsi de⁹ multa spūalia reuelauit sub imaginib9 reꝝ corpaliuz/ sicut pictor zc. Ecce ratio. Auctoritas. Inuisibilia dei a creatura mūdi: p ea q̄ facta sunt: intellecta cōspiciunt. sempiterna q3 virt⁹ ei⁹: z diuinitas ita vt sint inexcusabiles zc. Ro.j. Patz ḡ cōclusio rōne z auctitate. Propt hoc ḡ: q̄a pfectio aploꝝ: z viroꝝ apostolicā vitā sequētiū sicut fuit btūs Dominic⁹ erat inuisibilis z spūalis. Volens de⁹ incarnatus ipaz pfectionē significare p creaturā corporalē: cōparauit eā sali. Ideo dr thema aplis z btō Dn̄ico. Vos estis sal terre.

¶ Pro smonis fundamēto/ q̄ est de sctō Dn̄ico ordinis predicatoꝝ fundatore: oritur de religione theologicalis q̄stio.

¶ Querit vtrū votū religiōis ingressuz siue aliud opus sit magis meritori⁹ cū voto/ q̄ sine voto. Arguit φ nō. Minus meritoriū est bonū opus factū ex necessitate q̄ sine necessitate. Vnd minus meritoria est obſuatio preceptoꝝ q̄ ɔsiliorū: sed ingressus religionis q̄ fit ex voto/ siue bonū opus fit ex necessitate: z qui fit sine voto/ non fit ex necessitate: ergo minus meritorius est ingressus religionis/ q̄ fit cū voto q̄ sine voto. In oppositū ait Aug⁹. in epistola ad armentariū ꝓsus finem dr. ai mētario. Qui votuz ɔtinentie fecerat modo qđ absit tanto miserior: si fidem deo fregeris: q̄nto beatior si ɔsoluerꝫ: ḡ si peior est opatio mali ɔtra votum/ q̄ non ɔtra votum: sic melior est operatio boni/ cum voto q̄ sine voto. ḡ ingressus religionis melior est cuz voto/ q̄ sine voto. Et sic q̄stio manet p vtraq3 pte dubia. ¶ Ad q̄stionē respondendū est fm Richar. d media villa sup.iiij.sen.dist.xxxviij.ar.vj.q.ij. φ magis meritori⁹ est ingressus religionis: siue opus bonū cum voto q̄ sine voto: qđ probat triplici rōne z vna silitudine. Prima ratio est hec. Opus inferioris ꝟtutis magis est meritoriū imperatū a supiori ꝟtute/ q̄ nō imperatū: sed latria superior virtus est q̄ abstinētia: z opus abstinētie ad qđ mouet homo ex voto est imperatuz ab ea: vouere eīm est actus latrie. ergo magis meritoriū est opus abstinentie: vt puta ingressus religionis ad quod mouet homo ex voto q̄ sine voto. Scda ratio est hec/ q̄nto opus pcedit a voluntate magꝫ firmata in bono tanto est ꝟtuosius: z ex ɔseq̄nti maius est meritoriū. ad opari ꝟtuose: requirit firmiter et inuiolabilit opari: sed ceteris parib9 voluntas firmiter est in bono cuz voto q̄ sine voto: igit ingressus religionis melior est cū voto q̄ sine voto. Tertia ratio est hec/ deus cū affectet op⁹ pter operantē/ tanto magis affectat op⁹ q̄nto est ab homine ad seruitiū suū speciali⁹ dedicato: sed ceteris parib9 hō spūalibus dedicat⁹ ad seruitiū dei: cū voto q̄ sine voto. ergo ingressus religionis melior est cum voto q̄ sine voto. Scdo pbat similitudine quā ponit Anselm⁹ in libro d silitudinib9. In qua comparat secularē facientē bonū opus: illi qui de fructu arboris sue donat dn̄o/ quantuz vult. z religiosū: illi qui dat dn̄o totā arborē cū fructu dicens. O, sicut obsequiū illius q̄ dat domino totam arborem cū fructu: magis est acceptuz domino q̄ obsequiū alteri⁹: igitur ad argumentū dicit: φ maior est vera de necessitate coactiōis z nō salutis: de q̄ fit sermo. Iuxta verba p̄assūpta. Vos

estis sal terre: z sic de alijs. Patet thema Notaui in sale tres proprietates p quas significat mihi apostolos z singulariter beatum Dominicum.

Primo em̄ sal emūdat de infectione.
Scdo sal pseruat a corruptione.
Tertio sal delectat in refectione.

¶ Dico primo zc̄. Sal emundat de infectione: licet hoc pateat p experientiaz tamen adduco auctoritatē. iiij. Reg. ij. Dic historiam quō Heliseus sanauit aliquas infectas z amaras apponendo sal dicens. Afferte mihi vas nouū: z mittite i illō sal quod cū attulissent egressus ad fontē aq̄rum/ misit in illud sal: z ait hec dicit dn̄s. Sanaui aquas has z nō erit in eis vltra mors neq̄ sterilitas: sanate ergo sunt aq̄ vsq̄ in diem hanc: iuxta verbum Helisei quod loquutus est. iiij. Reg. ij. Hic sunt quattuor secreta. Primo quid significat ciuitas Hierico/ in quā tunc venerat Heliseus. Scdo que sunt iste aque infecte. Tertio quid est vas nouum. Quarto q̄d est sal sanans z purificans aq̄s. ¶ Quātum ad primū ciuitas Hierico significat ecclesiam: quia Hierico interpretatur luna z significat ecclesiam/ que recte facit cursum lune. Nam luna habet septem status Primo em̄ est noua. Scdo crescens. Tertio plena. Quarto minuens. Quinto girans. Sexto eclipsans. Septimo est perfecta. Sic ecclesia. Primo fuit noua tempore apostolor̄. Scdo crescens tempore martyrum/ propter miracula et constantiaz eorum. Tertio plena tempore doctorum quor̄ pdicationib9/ et exemplis tot9 mundus erat in fide christi. Quarto minuēs: scz tp̄e btōr̄ Dn̄ici z Frācisci. Quinto girans: q2 quādo luna girat vel voluit non videt p duos vel tres dies. Sic fuit ecclesia tēpore scismat℥: q2 non videbat verus papa. Sexto eclipsabit tempe antichristi. Mat. xxiiij. Luna nō dabit lumen suum. Septimo post mortē antichristi erit pfecta: de q̄ vltimo statu ecclie dicit Dauid. Sicut luna pfecta in eternū/ z testis in celo fidelis. ¶ Quantū ad scdm q̄d sint aq̄ infecte/ z sunt vitia: q2 ante tp̄a btī Dn̄ici oēs gentes erāt infecte vitijs: fides iā inceperat dari obliuionē: z sic cetere virtutes de quo pphia. Apoc. vij. Multi homies mortui sūt de aquis: q2 amare facte sunt. ¶ Quantū ad tertiū q̄d est vas nouū: est ordo pdicator̄ q̄ dicit vas nouū/ z vetus diuersis respectib9. Dicit vas: q2 continet mltos fratres. Vet9 q̄dē dicit: q2 est antiquior oibus/ si loqmur q̄tū ad vota essentialia/ z q̄tū ad officiū pdicationis: q2 fuit tp̄e aplor̄: q2 vt dr̄ scd̄s Tho. ij. ij. q. lxxxviij. ar. iiij. Apostoli fecerūt ista tria vota chr̄o ordināte. Itē de officio pdicationis chr̄s pcepit eis di. Euntes in mundū vniuersū pdicate euāgeliū oi creature zc̄. Mat. vlti. Ecce religio chr̄i. Et istamet est btī Dn̄ici. Itez religio btī Dn̄ici dicit vas nouū: q̄tum ad cerimonias/ z q̄tum ad habitū zc̄. Et de h̄ vase pōt dici illud: qd fuit dictū a chr̄o de Paulo q̄ fuit pm9 .i. pncipalis in officio pdicationis/ et fuit vltim9 q̄tum ad vocationē apostolatus. Vas electiōis est mihi iste. s. ordo pdicator̄/ vt portet nomē meū corā gentib9 z regib9/ z filijs israel zc̄. Act. ix. ¶ Quantū ad quartū. s. q̄d est sal i vase. R̄n. est btūs Dn̄icus in vase ordinis pdicator̄. Dicit autē sal ex ista prima pprietate: q2 sicut sal emūdat de infectiōe: sic btūs Dn̄icus positus in vase nouo ordinis pdicator̄: mundauit infectiones pctor̄ hui9 mūdi. Primo em̄ mundauit infectionē inuidie: qua tot9 mūdus erat infect9: sed btūs Dn̄ic9 sua charitate mūdauit zc̄. Hoc fuit pmōstratū matri ei9/ qn̄ vidit in somnis se gestare catulū accensāz in ore faculā baiulātem zc̄. facula significabat charitatē. Secundo mūdauit mundū ab infectione luxurie sua puritate z claritate: h̄ fuit figuratus/ qn̄ matri ei9 spūali fuit visus quasi stellā h̄ns in fronte zc̄. q2 sic stella clara et pura: sic ip̄e inductur9 esset mōm ad puritatē z claritatē castitat℥. Nota hic miraculū scholar℥ luxuriosi osculant℥ sibi manū: z statim ex h̄ fuit extincta luxuria i corpe ei9 zc̄. Tertio mūdauit mundū ab infectione supbie cū sua humilitate/ q̄ pmonstrata fuit: qn̄ exn̄s puer forte vnius anni deprehēsus est/ frequēter relicto lecto super terrā accumbere. Quarto mūdauit mundū ab infectione gule zc̄. q2 abstinuit a vino decē ānis: ieiunabat etiā sepe in pane z aqua: z sel' p totaz q̄dragesimā. Quinto mūdauit ab infectione auaritie: et exēplo

z verbo. dic qͣliter vendidit libros z supellectilia ad subueniendū paupībꝫ duz esset studens palentie ꝓpter qd̓ diuites ꝓuocati exēplo eiꝰ fecerunt elemosynas zc. Sexto mūdauit ab infectiōe ire zc. sed btūs Dominicꝰ verbo z exemplo docebat patientiā: qꝛ in carcasona passus est multa obprobria ab hereticis z patienter oia sustinuit sicut vir apostolicꝰ. Ibant apl̄i gaudentes a cōspectu cōsilij zc. Act. v. Septimo mūdauit ab infectiōe acidie zc. Sed beatus Dn̄icꝰ verbo et exēplo docuit diligētiā zc. qꝛ ter in die disciplinabat se cū cathena ferrea. Ecce quare btūs Dn̄icus dicit sal. ideo d̓ eo pōt intelligi verbū Augustini in homelia di. quoꝝ. s. z peccatoꝝ cōdiēdis extinguendisq; feroꝛibꝫ apostolicū salem dn̄s misit: id est btūz Dn̄icū. ¶ Dico scd̓o zc. qꝛ ꝑseruat a putrefactiōe seu corruptione et licet h̄ sit clarum: tn̄ auctoritas de Thobia q̄ cum cepissz piscē dicit textꝰ assauit carnes eiꝰ et secū sustulerūt in via cetera salierūt q̄ sufficerēt eis in via q̄usq; ꝑuenirēt ad rages ciuitatē medoꝝ Thob. vj. Ita de btō Dn̄ico. Naz inuenio q̄ iste mundꝰ debuit corrūpi z finiri: centū anni sunt elapsi: sed chr̄s volens mūdū adhuc ꝑseruare posuit salē. s. btm̄ Dn̄icū z saluauit mūduz z h̄ fecit ad preces btē virginis gloriose. Nā legit de quadā visione q̄ apparuit btō Dn̄ico z Francisco d̓ chr̄o qui iratus volebat mundū destruere habēs in manibꝫ tres lanceas zc. Dic historiā. Sz beata virgo orās dixit. O fili mō portatꝫ lanceas q̄ ꝯsueuistꝫ portarere clauos i manibꝫ zc. Dic historiā. Iste tres lancee mūdi destructiue sunt tres magne tribulatiōes mūdo in breui venture.

Pria erit tribulatio z ꝑsecutio antichr̄i
Scd̓a cōflagratio mūdi ꝑ ignē.
Tertia erit s̄nia chr̄i iudicialis.

De quibꝫ tribꝫ lanceis auctoritas allegorice de Ioab sufficiēte Absalon filiū Dauid tribꝫ lanceis dic̄ textꝰ. Tulit ḡ Ioab tres lāceas in manu sua z infixit eas i corde Absalon. ij. Regū. xviij. Quare voluit deus q̄ tribꝫ lanceis Absalon occideretur nunqd̓ suffecisset vna zc. Rn̄. ꝓpter mysterium Absalon significat mūdū ꝓditore patris sui. s. dei qꝛ hoies mundani conantur expellere deū de regno suo. i. de mentibꝫ suis, regnū dei intra vos est: qui dicunt deo recede a nobis zc. Iob. xxj. Ioab princeps militie est christus zc. Pater ḡ q̄ mūdus est in q̄daz ꝓ. ogatiōe ad ꝑces ꝟginis z nō habemꝰ tempꝰ certū. Ista aūt ꝓroga tio fuit ꝯditionalis si mūdus corrigat: vidēmꝰ aūt modo si mundꝰ correctus est qꝛ nunq̄ abundauit tāta sup̄bia/pompa/luxuria/simonia/auaritia/inuidia zc. hoc q̄ peius est etiā ordines ipsi q̄ fuerūt dati ad ꝑseruatiōez z correctiōez iam corrupti sūt zc. vn̄ si venirent bti Dn̄icus et Fran. vix iuenirēt ordies suos: iō chr̄s: si sal euanuerit in q̄ salief: zc. Mat. v. Ecce ḡ q̄re beatus Dn̄icꝰ dr̄ sal ꝓpter scd̓am ꝓprietatē salis. ideo cantat ecctia. Benedictꝰ redēptor omniū q̄ ꝑ salu. ho. mundo zc. ¶ Dico tertio zc. quia sal delectat in refectione dans escis saporē. quod licet sit claꝝ: tn̄ auctoritas. q̄ si sal euanuerit id est d̓fecerit: i quo salief ad nihilum valet vltra. s. cibꝫ nisi vt mit. fo. z ꝯcul. ab hoibꝫ Cibꝫ aiaꝝ sūt oꝑa bona et spūalia. Auctoritas. Operamini nō cibū q̄ perit: sed q̄ ꝑmanet in vitā eternam. Ioā. vj. Iō dicit chr̄s. Ego cibū habeo manducare quem vos nescitꝫ Io. iiij. Cibꝫ christi de quo ip se satiat sūt oꝑa nr̄a virtuosa: iste cibꝫ erat insipidus añ aduētū beati Dn̄ici. Sed venit btūs Dn̄icus reducens eos ad iustitiā. Primo dn̄os tēporales. Scd̓o ꝑlatos. Tertio clericos. Quarto religiosos. Quinto seculares viros z mlieres. Sexto hereticos: oēs istos q̄ ꝑ abrupta vitioꝝ deuiabāt ad viā veritatis reduxit ꝟbis z exemplis z cōfirmās sermones suos miraculoꝝ firmitate. Dic etiā somnū quod vidit papa Innocentiꝰ tertiꝰ d̓ ecctia sancti Ioānis lateranensis corruēte. Dic vnū miraculū d̓ resurrectiōe illoꝝ circiter q̄draginta q̄ fuerūt demersi in flumine quos deꝰ ad preces bti Dn̄ici suscitauit. Itē de nepote cardinalis q̄ cecidit de equo z mortuꝰ est: et postea a beato Dn̄ico suscitatꝰ zc. Ecce sal. finalit dixit deꝰ. O istud est ꝑfectum sal volo q̄ ponat i mensa mea zc. Dic eius mortē et testamentū qd̓ fecit zc. post mortē autē deꝰ reuelauit gloriā suā cuidā fratri qui vidit duas scalas vsq; ad celū zc. Dic historiā. Si dicat quare duas scalas ondit nunqd̓ vna sufficeret. Rn̄, due scale sunt due vite

sez ꝯtemplatiua ꝛ actiua. Quidā religiosi ascendūt ad celum ꝑ vnaꝫ scalā: scꝫ vite cōtemplatiue: sicut sūt carthusienses/ celestini et siles. Quidā ꝟo ꝑ scalā vite actiue sicut sūt milites scti Joānis et scti Jacobi ꝛ sancti Georgij/ ꝛ oēs boni seculares exercentes opa vite actiue. s. elemosynas. ꝛc. Frēs aūt ordinis scti Dñici ascendunt in celū ꝑ duas scalas. s. ꝑ cōtemplatiuam studendo ꝛ meditando ꝛc. Et ꝑ actiuā ꝑdicando ꝛc. in q̄ ꝑdicatiōe cōtinenf omia opa vite actiue tā miscđie corꝑalis q̄ spiritualis: ꝙ habere in vobis sal ꝛ pacem habere inter vos. Mar. ix. Deo gras. Amē.

Item de eodem btō Dominico patre nostro. Ser. LX.

Hic magnus vocabif in regno celoꝝ Mat. v ꝛ in euāgelio hodierno. Pro declaratiōe thematꝭ ꝛ introductiōe materie ꝑdicādē notandū: ꝙ ꝯclusio vera est i sancta theologia ꝙ ꝼm quantitateꝫ grē q̄ daf hoi in hoc mundo mensuratur glia i alio. Quāto em̄ q̄s in hoc mundo habet maiorem grām: tanto habebit maiorē gloriam in alio sicut ecōtra pena cōmēsuraf culpe. Deut. xxv. Juxta mensurā peti erit ꝛ plagarū mod⁹. Itē Apoc. xviij. Quantū glorificauit se in delitijs: tantū date illi tor. et luctū. Gratia aūt tanto maior habef: q̄nto maiora ꝛ virtuosiora opa fiunt: ceteris parib⁹. Et sic ꝺ primo ad vltimū. tāto maior gloria ꝯfertur a deo hoi q̄nto meliora opa fec̄ in hac vita. Auctoritas. Duo hec audiui quia ꝑtās ꝺi est ꝛ tibi dñe miscđia: q: tu reddis vnicuiqꝫ iuxta opa sua ē. ps. lxj. Nota ꝑtās dei scꝫ ad puniēdū malos. Et tibi dñe miscđia. s. ad ꝑmiādū bonos. Sꝫ in quoto gradu: in q̄ntaꝫ mēsura puniet de⁹ malos ꝛ ꝑmiabit bonos: Rñdet. q: tu reddis vnicuiqꝫ iuxta opa sua. Et concordat auctoritas. Esa. xxvij. In mensura ꝯ mensurā cū abiecta fuerit iudicabit eā. Nota Cū abiecta fuerit. s. aīa a corꝑe: iudicabit eā dando ei vitā eternā: vel penā eternā. Mat. vij. ꝛ Lu. vj. Eadē q̄ppe mēsura q̄ mensi fueritis remetief vobis. Ptꝫ ꝯclusio. Quia igif btūs Dñic⁹ habuit in hac vita magnā gratiā/ ꝛ etiā magna opa ꝛ excellentia fec̄ ad gloriā dei ꝛ vtilitateꝫ ꝑximoꝝ: idō dignū fuit vt magnā gloriam acqreret in alia vita. Et h̄ est qd̄ dicit thema. Hic magn⁹ vocabif ꝛc. Pro fmōis fundamēto q̄ est de Dñico: de q̄ dicif ꝙ ē magn⁹ in regno celorū. s. ꝑ btitudinē: oritf de ipsa btitudine theologicalis questio.

¶ Querif. Utrū vltim⁹ finis vite hūane sit hois btitudo: Arguif ꝙ non. omniū bonoꝝ actuū volūtatis: est vnus finis vltimus: sed nō omniū voluntatū est vna beatitudo: ꝙ vltimus finis vite humane nō est beatitudo. In oppositū ait Aug. viij. ꝺ ciui. dei. c. iij. Finis boni appellaf q̄ quisqꝫ cū puenerit beatus est. ꝙ vltim⁹ finis vite hūane ē hois beatitudo. Et sic questio manet ꝑ vtraqꝫ parte dubia. Ad questionē respondēdū est ꝼm Rich. sup. iiij. sen. disti. xxxviij. arť. j. q. ij. ꝙ vltim⁹ finis humane vite pōt dupliciter accipi. Uno modo ꝑ bono in quo vltimo q̄scit hō. Alio mō pro quiete hois in illo bono. Silr beatitudo pōt accipi dupliciter. Uno mō ꝑ bono in quo hō beatificaf. Alio mō ꝑ perfecta ꝯiūctiōe hominis cum illo bono/ que cōiunctio est hominis beatificatio accipiendo finem ꝛ beatitudineꝫ. modo primo/ dicif ad dubium. vltim⁹ finis nature hūane et hominis beatitudo realiter. idē sūt: similiter finis modo secūdo acceptus realiter. Idē est cum beatitudine secūdo mō accepta: sed differunt ꝼm rationem: quia finis vltimus dicitur inquātū nō ordinatur ad vlteriorem finem ꝛ primo mouens appetitum. Beatitudo dicif inquantū est sufficientissimū hominis bonum: ideo sequitur ꝙ vltimus finis vite humane ē hominis beatitudo. Ad argumentum dicif: ꝙ accipiendo vltimum finem vite humane et beatitudineꝫ: primo modo sicut oim bonorum voluntatem est vnus finis. Ita vna beatitudo quia vnum bonum est. In quo omnes bone voluntates beatificanf. Accipiendo autem vltimum finem et beatitudinem modo secundo non est omniuꝫ bonarum voluntatū vnus finis in numero/ nec etiaꝫ in equali gradu: similiter nec vna beatitudo vt infert⁹ patebit: qua beatitudine sanctus Dominicus fruif. Ideo magnus in regno celorum. Juxta verba

futurum presagium future in eo profun- dissime humilitatis. Item quia predica- turus erat voluntaria paupertatem i dete stationem auaritie: ideo exemplo voluit hoc ostendere in seipso: quando p supplen- da pauperum indigentia suos vendidit li bros dum studeret palentie rc. Item post- modum religiosus effectus omnia relicte r ordinem instituit. Fundatum in culmine paupertatis artissime: vt dicit textus in c. Nimis praua. de excess. prela. Unde canta tur. Pauper in peculio rc. Item quia pre- dicaturus erat castitatem: ideo voluit esse virgo intm q odor quidam de membris suis egrediebat: quo alii prouocabant ad castitatem. Nota exemplum de illo scho- lari luxurioso qui osculatus fuit sibi ma- num rc. Unde cantat ecclesia. Florem pu- dicitie seruans illibatum attigit eximie vi- te celibatum. Item quia predicatur' erat charitatem. voluit in seipso perfectionem charitatis habere. In cuius signum ap- paruit matri sue in forma catuli faculam accensam in ore gestantis. Preco nouus r celitus missus in fine seculi pauper fuit Dominic': forma preuisus catuli. No- ta etiã hic quãdo libros suos vendidit stu dens palentie pro subuentiõe pauperum fame pereuntiũ. Item quando voluit se vendere seruum propter redemptionem cuiusdam captiui. Unde cantatur. Con- seruans sine macula virginitatẽ lilium ar- debat quasi facula p zelo peuntium. Item quãdo appropinquabat alicui ciuitati vel castro videns ciuitatem flebat super illam rc. ad exemplum domini. De quo scribit Luc. xix. Uidens Jesus ciuitatem fleuit super illã rc. Item quia predicatur' erat abstinentiã: ideo rc. Unde p decenniũ vi- num non bibit: sed postea modo eo vino vtebat coactus a Didaco oromẽsi epo p- pter debilitatẽ stomachi rc. In quadra- gesima aũt totam aliquãdo ieiunabat in pane r aqua: pter dandum exemplũ qui busdã mulierib' rc. Item qr pdicaturus erat patientiã: ideo rc. Cum aũt sibi inte- ritum heretici minarenẽ: sic iperterrit' re spondebat. Nõ ego martyrii dign' sũ glia nondũ merui mortẽ istã: qpropter locum transiẽs: in q sibi parate ferebant insidie: nõ solũ intrepid': verũetiã cantãs r alacer incedebat qd illis admirãtib' et dicẽtib'. Nunqd nõ tu mortis horrore concuteris? Quid actur' eras si cõprehendissem' rc. Rñdit rc. vt in legẽda habet. Un in Car casona heretici iaciebant sibi lutũ r mltas ei derisiones r iniurias inferebãt/ que omia nõ solum patienter sustinebat: sed etiã libẽ tissime affectabat. Un ibi potius qz Tho lose morari volebat vbi honorabat. Nota hic etiã qñ exemplo patiẽtie sue quã habu it/ cũ semel iret cũ quodã epo: r quibusdam aliis discalciat' ptra hereticos rc. conuer tit hereticũ illũ qui eos p vepres r spinas ducebat rc. Itẽ qr pdicatur' erat diligen tiã r exercitiũ bonorũ opez r penitẽtie: iõ rc. Un tota vita sua fuit penitẽtia. Nã ter in qualibet nocte disciplinabat cũ catena ferrea rc. Itẽ dormiebat in terra et quasi semp in ecclesia. sic patet q quõ gratiã istã sermonis sapientie excellenter habebat. Unde poterat dicere illud apostoli. Ser mo meus r predicatio mea: nõ in psuasibi libus humane sapientie verbis: sed in ostẽ sione spiritus r btutis. j. Cor. ii. Item. j. Cor. ix. Castigo corpus meũ r in seruitu tem re. ne cũ aliis pdicẽ ipse reprob' effici ar. ¶ Scda gratia est sermo scientie. Qñ scientia est sine sapientia est deo inimica: r anie noxia: qr scientia inflat. j. Cor. viii Filiis scientie diabolice: melt' esset homĩ cũ ignorãtia intrare paradisũ qz cum scia descendere in gehennã. Propter q rephẽ- dit aliqs scientes. Apls Ro. j. Dicẽtes in quit se esse sapientes stulti facti sũt. Sed qñ habet scientia cũ sapiẽtia tũc est pfecta rc. Sic fuit in btõ Dñico. Nam postqz fuit illustratus sapientia habuit scientiã q est cognitio rerũ humanaz p quã puenit bõ ad cognitionẽ rerum diuinarũ: iuxta illud: Ro. j. Inuisibilia di p ea que facta sũt in tel. cospi. sempiterna qz virt' eius r diui- nitas rc. Nã missus est Paletiã: vbi erat studiũ gñale vbi magnũ scie culmen acqsi uit rc. Un erat bñ apt' ad erudiẽdos ali- os etiã in hũanis sciẽtiis. Nã q indoctus vult alios docere: efficit magister erroris anteqz discipul' veritatis. Et ideo dicit te xtus in. c. Inter cetera. de offi. iudi. or. q p dicatores missi debẽt esse potẽtes in ope r sermone. alias debet excõicari q nõ missus pdicat: v hereticẽ. c. Excõicam'. §. Quia

vero. Quia aut̃ null⁹ q̃ʒcũq̃ʒ doct⁹ de bet p̃dicare sine auctoritate: vt dr extr. i. c. cũ ex iniũcto de hereticis. Et Ro. x. Quõ p̃dicabũt nisi mittant. Ideo btũs Dñic⁹ vt posset p̃dicatiõi vacare cũ vtilitate ani maꝝ: habuit auctoritatẽ et licentiã p̃dicã di. Et vide quatã et qualẽ. Primo eñ ha buit auctoritatẽ a deo: sicut ꝓbatur p̃ pa rabolã dñi. Luc. xiiij. Homo quidã fecit cenã magnã ꝛ vocauit mltos: et misit ser uum suũ hora cena dicere inuitatis vt veni rent ꝛc̃. Per horã cene: vt dicũt doct. intel ligit finis mũdi in q̃ sumus nos. j. Cor. x. Nos sum⁹ in quos fines seculoꝝ deuene rũt. In hac hora cene misit de⁹ seruũ suũ. Glo. Grego. Quis p̃ seruũ qui a patrifa. ad inuitãdũ mittit: nisi p̃dicatoꝝ ordo si gnat ꝛc̃. Ordinis aũt hui⁹ pater inclytus fuit btũs Dñicus. Ideo cantatur de eo. Mundũ vocãs ad agni nuptias: hora ce ne: patfamilias seruũ mittit ꝓmittẽs va rias vite delitias. Ad hoc cõuiuiũ tam p̃ magnificũ elegit nuciũ sctm̃ Dñicũ. Se cũdo habuit auctoritatẽ a chr̃o et virgine Maria: q̃ dedit habitũ albũ fratri Rai naldo ꝛc̃. Dic historiã de visione de trib⁹ lanceis q̃s chr̃s in manib⁹ tenẽs / volebat mũdũ p̃cutere ꝛc̃. Dic historiã. Tres lan cee sunt tria flagella q̃ chr̃s mittet in mũ dum. Prima lancea erit aduent⁹ maledi cti antichristi. Scđa erit cõbustio mũdi. Tertia iudiciũ vniuersale ꝛc̃. Dic vt expe dit. Tertio habuit auctoritatem a chr̃i vi cario. s. papa Honorio q̃ ordinẽ approba uit: sed prius ab Innocen. iij. q̃ vidit visio nem illã ꝛc̃. Dic historiã. Vñ põt sibi cõ uenire illud vbũ. Esa. xlij. Ab extremis terris et a longinq̃s ei⁹ vocaui te / ꝛ dixi ti bi: seruus me⁹ es tu elegi te. Nota. Ab ex tremis terre. s. ab hispania a villa Calla roga ꝛc̃. ¶ Tertia gratia est fides. Nõ ac cipit hic fides: put est virt⁹ theologica: q2 sic est virtus iustificans hoiem in seipõ: iu xta illõ. Arbitramur eñ iustificari hoiẽʒ p̃ fidẽ. Ro. iij. Item Act. xv. Fide purifi cãs corda eoꝝ. Gratie ꝓo grat̃ date dan tur a deo ad alioꝝ vtilitatẽ: sicut dr Ap̃ls in auctoritate posita. s. in introitu sermo nis. Sed accipit hic fides / put est grã gra tis data: prout importat quãdã supeminẽ tem certitudinẽ fidei / ex q̃ homo est idone us ad instruendũ alios: õ bis q̃ sunt fidei: vt p3 Tho. j. ij. q. iij. art. iiij. Vel accipit hic fides p̃ ɔstantia fidei / vel p̃ fmone fi dei: fm Tho. ij. ij. q. iiij. ar. v. ad quartũ. Hanc ergo fidẽ habuit btũs Dñicus ex cellent q̃d ostensum est: q2 cõuertit mltos hereticos. Item qñ libell⁹ eius in ignẽ p̃i iectus / nõ fuit cõbustus. Vñ cantat. Ter in flãmas libellus tradit⁹. ter exiuit ille sus penit⁹. Item qñ transeunte ipõ p̃ flu men ceciderũt libri eius in aquã: sed inde ad triduũ fuerũt de aqua extracti illesi ꝛc̃ ¶ Quarta gratia sanitatũ ꝛc̃. Hanc gra tiã mirabilr habuit btũs Dominic⁹: sicut p3 de fratre Rainaldo: quẽ oratione sua curauit dñs ab infirmitate. Itẽ qñ febri citãti dedit in cibum: quoddã frustũ an guille et sanata est. Nec solum sanitatem ɔtulit infirmis: sed etiã mortuis vitã re stituit: q̃ plus est. Nota hic qñ suscitauit nepotẽ cuiusdã cardinalis / q̃ ceciderat cũ equo in quoddã baratrũ ꝛc̃. Item quãdo resuscitauit q̃draginta p̃egrinos sil' q̃ fue rant in quodã flumine submersi: q̃ Ma gnus vocabit in regno celoꝝ ꝛc̃. ¶ Qui ta gratia est opatio virtutũ. i. miraculoꝝ: vltra ea q̃ supra ꝓxime dicta sunt. Nota q̃ virtus seu grã beati Dominici in miracu lis faciendis apparuit in oibus quattuor elementis. Primo quidẽ in igne: sicut di ctum est de libello in ignẽ piecto. Itẽ qñ tunica eius quã dederat cuidã mlieri de uote: dum esset posita in arca: cõburi non potuit / cum tñ esset in medio ignis: ceteris suppellectibilib⁹ dom⁹ ab igne cõsumptis. Scđo in aere: sicut p3 qñ semel itinerãs cum socio signũ crucis / ɔtra ventũ ꝛ plu uiã opposuit: et a se et a socio oẽm pluuiã ꝓpulsauit. Tertio in aqua sicut dictuʒ est: quãdo libelli sui ceciderunt in flumẽ: ꝛ in de post triduum educti fuerũt illesi. Item quãdo. xl. mortuos in flumine suscitauit deus orõne sua: de q̃ dictum est sup̃ parte prima. Dic etiã hic miraculũ de panibus sibi et fratrib⁹ p̃ angelos delatis. Quarto in terra: qñ corp⁹ suũ translatũ dedit odo rem mirificũ. Vñ cantat. Fragrans odor de tumulo cum vir. fre. cla. p̃ chr̃i fa. sum. re. magnalia. Item qñ terra ad sui oratio nẽ mortuos educebat. Spẽaliter autẽ qñ suscitauit architectuʒ illũ: quẽ empta ca

dens cōstruit in eccl'ia sancti Sixti rome Ergo hic magnus vocabit̄ ⁊c. ¶ Sexta gratia est ꝓphia. Quā se habere ostendit: quādo in partibus tholosanis:vbi erant multi heretici cōburēdi fecit reseruari quē dam hereticū noīe Raymundū:q̄ erat cū ceteris ꝯdemnat⁹ dicens ei. Scio fili mi scio:quia adhuc bonus hō eris et sanctus licet tarde ⁊c.quod fuit ad impletū. Naȝ remansit heretic⁹ per.xx.annos:tandē fa ctus frater ordinis nostri cōpleuit vitam suā in sanctitate. Item semel p̄nunciauit fratrib; suis ad cap'lm cōuocatis dicēs:ꝙ q̄ttuor fratres erant morituri:duo in cor pore:⁊ duo in ania ⁊c.ꝙ sic rei ꝓbauit eue tus:hoc contigit rome in sctō Sixto. Ad idem semel p̄dicans apud Segobiā p̄nū ciauit pluuiā eodem die futurā:cuȝ tamē tunc nullū pluuie vestigiū appareret:quod fuit gratissimū pp'lo:qui ꝓpter siccitatem maxime tristabat̄. Ad idem duȝ p̄dicaret btūs Dn̄icus in p̄fata ciuitate. Segobie quidā nobilis indignatus eum volentē ꝓ ponere verbū dei/in ꝯsilio ciuitatis predi cte nō solum audire contempsit: sed etiaȝ in verba indignatiōis ꝓrupit dicens. Nū quid non esset malū/ꝙ verbosus iste deti nens diem in s̄monib;:nos a prandio im pediret ⁊c. Cui btūs Dn̄icus predixit:ꝙ interficiēd⁹ esset ante annū:qd̄ sic rei ꝓba uit euentus:vt legit̄ in lib.de vitis fratrū nostroꝝ. Ad idem facit/quādo p̄dixit qui busdā/ꝙ ante festū assumptionis ꝟginis gl'iose moritur⁹ erat. ¶ Septima gratia est discretio spirituū. Hoc pȝ quādo appa ruit sibi diabol⁹ in specie fratris:dū apud Bononiā constitut⁹ in eccl'ia ꝑnoctaret: ⁊ ipsum cognoscens esse demoneȝ ꝑ om̄es officinas couentus duxit ⁊c. Hic historiā Item semel Rome in sctā Sabina: dia bolus de tecto eccl'ie ꝓiecit lapidem cōtra ip̄m orantē:sed ipse cognoscens illum esse demonē/nō est motus ab oratōne. Lapis autē ille est adhuc in eccl'ia illa in memo riā facti ⁊c. ¶ Octaua gratia est Genera linguarū. Nota hic ꝙ semel itineranti be ato Dn̄ico cum fratre Bertrando socio itineris et sanctitatꝫ sue de Tholosa Pa risius:obuiauerūt quidā teutonici:qui fe cerūt eis expensas ꝑ quattuor dies. Sed quia beat⁹ Dominic⁹ et socius nesciebāt loqui teutonice:et ꝯsequēter nō poterant eis spiritualia seminare/cum tamē ab eis carnalia meterēt: impetrauit a do: vt teu tonice intelligeret et etiā loqueret̄. Et sic ꝑ alios quattuor dies simul ambulantes de Jesu:et rebus diuinis dulciter loque bāt̄ adinuicem. ¶ Nona gratia interpta tio sermonū.i. sciētia exponēdi scripturas ꝓphetaꝝ:et parabolas euangelioꝝ. Hanc etiam habuit btūs Dominic⁹. vn̄ et scri psit librum in theologia/qui vt audiui est Tholose. Nota exemplū de illo scholari: q̄ cuȝ videret beatū Dominicū optime p̄ dicantē:⁊ de scripturis ad placitū disserē tem interrogauit eum/in quib; libris stu duerat:qui respondit ꝙ in libro charitatꝫ plusq̄ in alio studuisset. Hic em̄ de oibus docet. Hoc legit̄ in vitis fratrū. Patet ḡ ꝙ multas gratias habuit btūs Dn̄icus: et ꝙ magna opera fecit. Ex quo erat ma gnus in regno celoꝝ.i. in eccl'ia militante sed vt esset magn⁹ in alio regno celoꝝ.i. in eccl'ia triūphante. voluit cuȝ diuina bo nitas de gratiaꝝ plenitudine/ad glie ex cellentiā exaltare. Dic eius morte ⁊c. Vn̄ potest dicere. Bonū certamē certaui cur sum cōsūmaui: fidem seruaui: in reliquo reposita est mihi corona iustitie ⁊c.ij. Ti mothe.iiij. Ergo hic magnus vocabitur in regno celorum.

¶ In transfiguratōne domini: siue i festo saluatoris. Ser.lxij.

Resplēduit facies eius sicut sol. Matt.xvij. Hodie vocatur festū sancti sal uatoris ea rōne q̄ dn̄s noster Jesus chr̄s qui solus est verus saluator/ostendit aliq̄ bus discipulis gloriā corporis:quā datu rus erat saluādis/merito sue sacratissime passiōis. Et de hac materia erit sermo no ster. Salutet̄ virgo maria ⁊c. ¶ Pro in troductione s̄monis/⁊ verbi ꝓpositi decla ratione oritur theologicalis q̄stio.

¶ Querit̄ vtrū chri⁹ debuit velle trans figurari: Ad questionē respondendū est: ꝙ sic:duplici rōne. Prima ꝓpter fidei au gmentatiōnē. Scd'a ꝓpter ipsi sue fortitu dinis ꝯfirmationē seu corroborationem.

Prima est ꝓpter augendā fidem. Pro cuius declaratione notandū: ꝙ chr̄s in instāti ꝯceptionis habuit tantam gloriā in anima: ꝗ̄tam habet mō in celo ꝓpter vnionē verbi. Jo. j. Vidimus gloriā eius gloriā quasi vnigeniti a patre ⁊c. Corpus autē assumpsit nō gl'iosum: sed passibile sicut ⁊ nos et plusꝗ̄ nos: eo ꝙ erat corpus tēperatius et delicatius ⁊c. Et hoc dispensatiue fuit ordinatū ab ipso: vt in corpore suo exercere ⁊ mysteriū redemptiōis hūane: qd̄ non poterat fieri/ nisi in corpe passibili et mortali. Alioqn regulariť gloria anie redundat in corpꝰ sicut lux in laterna. hec Tho. pte. iij. q. xlv. ar. ij. sicut erit in corpibus gl'iosis post resurrectionē. Ideo aplˢ. Rom. viij. Misit deus filiū suū in silitudinē carnis pcti: ⁊ de pctō dānauit pctm̄ in carne: vt iustificatio legis ipleref in vobis. Nota de pctō. i. de seipso facto hostia ꝓ pctō: sicut dicif in sili Osee. iiij. Peccata ppl'i mei comedent. Itē siliter loquitur aplˢ. ij. Cor. v. Ubi dicit ꝙ deꝰ eum ꝗ nō nouerat pcm̄. s. chr̄m ꝓ nobis fecit pctm̄ . i. hostiā ꝓ peccato. Scdm̄ hunc etiā modum dr̄ Esa. liij. Dn̄s posuit in eo iniqtates omniū nostrū: quia. s. eū tradidit vt esset hostia ꝓ pctis oim̄ hominū. Uel fecit eum pctm̄. i. habentē silitudinē carnis peccati: sicut dr̄ Ro. viij. In auctoritate sup allegata: ꝯm Tho. pte. iij. q. xv. ar. j. ad decimū. Gloria tn̄ anie nō videbaf ab alijs: sed passibilitas corpis sic. Et iō credi poterat a gentibꝫ/ ꝙ sicut corpus sic ⁊ anima esset passibilis: ita vt etiam apl'i hoc clare nō pciperent. Dn̄s igiť vt ostenderet non sic esse: voluit hodie trāsfigurari: vt daret intelligi apl'is/ ꝙ gloria corpis quā ostendit hodie ꝓcederet ab ania gl'iosa. Nota silitudinē. Si forte esset aliquis ditissimus/ ⁊ esset male vestitꝰ/ et repurareť ab omībꝫ paup ⁊ ꝯsequēť despiceref ab alijs: q: Dat census honores: census amicitias pauper vbiꝗ̄ iacet. Ipse autē volens ostēdere se non esse pauperē: sed ditissimū conuocaret amicos et domesticos: ⁊ ostenderet eis diuitias suas/ ⁊ tunc gentes illum sequerētur: q: ꝓuerbiū est. Musce sequūtur mel: ecce ratio prima. Jdō Hierony. sup Mat. Cōsiderandū inqt est ꝙ scribis et pharisceis de celo signa poscentibꝫ dare noluit: hic ꝟo vt aplo᷑ augeret fidē dat signū de celo. Helia inde descendēte quo ascenderat ⁊ moyse ab inferis resurgente. Non intelligas ꝙ ania Moysi resumpserit corpꝰ suū: sed apparuit ꝑ aliquod corpꝰ assumptum. Helias ꝟo apparuit in ꝓprio corpe: vt notat Tho. pte. iij. q. xlv. art. iij. Et hoc etiā ipse dn̄s ante ꝓmiserat dicēs. Sunt quidā de hic stantibꝫ/ ꝗ non gustabunt mortē: donec videant filiū hominis venientē in regno suo. Matt. xvj. i. in ea claritate quā habiturꝰ est in celo post iudiciū: quā statim ostendet eis in transfiguratione. Patet pma ratio. Scda ratio est ꝓpter augēdā spem ⁊ fortitudinē in apl'is. Sicut em̄ diuina ꝓuidentia pordinauit: ꝙ chr̄s ꝯm ꝙ homo ꝑ meritū passionis acqreret sibi gloriā corpis: iuxta illud Luc. vlti. Nec oportuit chr̄m pati: ⁊ ita intrare in gl'iam suā. sic etiā pordinauit/ ꝙ etiā ipsi apl'i merito passionū ipam gloriā anime ⁊ corpis ꝯsequerenť: iuxta illud. Per multas tribulatiōes oporter nos introire in regnū dei. Act. xiiij. Jdeo ipse dn̄s dixit apl'is. Ego dispono vobis: sicut disposuit mihi pater meꝰ regnū: vt edatis ⁊ bibatis sup mensā meā in regno meo. Luc. xxij. Et alibi dicebat. Amen amē dico vobis: q: plo. ⁊ fle. vos: mūdus aūt gau. vos autē ꝯtristabimini: sed tristitia vr̄a ver. in gaudiū. Jo. xvj. Ad hoc ġ vt apl'i et discipuli fortius aduersa tolerēt/ voluit eis ostendere gloriā corporis: q: gl'iam anie adhuc viuentes videre nō poterant: ꝗ consistit in visione diuine essentie/ que a viuēte hoie in corpe videri nō pōt. Exo. xxxiij. Non me videbit homo ⁊ viuet: gl'iam aūt corpis ꝯsecuturi erant ex merito tribulationum: q: similē gl'iam omēs qui chr̄m in passionibꝫ sequūtur ꝯsecuturi sunt. Juxta illud. Phil. iij. Saluatorē expectamꝰ dominū Jesum chr̄m ꝗ refor. cor. hu. no. con fi. cor. cla. sue. Uñ Beda sup Mat. Prima ꝓuisione factū est: vt ꝯtemplatiōe sui permanētis gaudij ad breue tēpus duratura fortius aduersa tollerarēt. Patet secūda ratio. Itē Ro. viij. Nam ꝗs pscíuit ⁊ pdestinauit ꝯformes fieri imaginis filij sui: vt sit ipse pmogenitꝰ in multis fratribꝫ. Ut igiť ⁊ nos clariorē fidem habeamus/ de futura gl'ia: ⁊ maiorē fortitudinē

ad sustinendū aduersa ꝓpter chrm: videamus aliqd de gl'ia corporis. Notandum ꝙ ꝙ dñs ostendit aplis gl'iam corpis: ꝗtum ad vnā tm̄ dotem q̄ est claritas. Alias tñ dotes habebūt corpora glificata: ⁊ sunt qtuor: quas tamē dñs ostēdit aplis in corpore suo ⁊ ante passionē ⁊ post. Proprie tamē nota assumpsit chrs dotes añ resurrectionē: q: dos nominat quādam q̄litatē imanentē in corpe glioso: sed miracl'ose habuit ea q̄ ꝑtinēt ad dotes: ſm Tho. iij. p. q. xlv. ar. ij. Et sunt iste: vicз.

Prima subtilitas ꝟtuosa: et hec acqritur merito abstinētie corpalis.

Scda agilitas vigorosa: ⁊ acqrit' merito diligentie spūalis.

Tertia impassibilitas rigorosa: ⁊ acqritur merito patientie ꝟtualis.

Quarta claritas gl'iosa: ⁊ acquirit' merito ꝯtinentie carnalis.

De vltima loquit' thema. Et de his oībus quattuor habet' vna auctoritas apl'i/ qui sic ait. Seminat' corpus in corruptōe: surget in icorruptōe. Ecce tertia dos. Seminat' in ignobilitate: surget in gl'ia. Ecce quarta. Seminat' in infirmitate: surget in virtute. Ecce scda. Seminat' corpus animale: surget corpus spūale. Ecce pma. j. Cor. xv. ¶ Prima ergo excellētia corpis gl'iosi est subtilitas ꝟtuosa: qa nihil est eo subtilius. Subtilis est aer vel vent⁹ transiens ꝑ parua foramina et stricta: sed subtilior est lux que transit ꝑ fenestrā vitreā vel pannū de cera/ vbi vent⁹ nō posset intrare. subtilior est etiā vox hominis vel sonus cāpane q̄ audit' in camera vndiq ꝫ circūclusa. Adhuc aūt subtili⁹ corpus gloriosum: qḋ de capsa ferrea posset exire sine apertura. vñ non posset exire vent⁹: nec intrare lux nec vox. De ista prima excellentia dicit apl's. Seminat' corp⁹ aiale/ surget corpus spūale. j. Cor. xv. Spirituale dicit' non/ ꝙ sit spiritus: sed q: habet spiritus ꝯditionē: sicut dicit Aug. xiij. de ciui. dei. ⁊ scripsi in sermonibꝰ de articlis fidei: ser. xvj. vbi agitur de q̄litate corpoꝝ resurgendoꝝ. ꝑte vltia. Hanc primā excellentiam ostendit christus ante suā passionē in corpore suo: quādo vtero clauso exiuit. Et post etiam resurrectionē: quādo clauso monumēto exiuit. Et etiam quādo intrauit in domū: vbi erāt apl'i ianuis clausis. Joan. xx. Hanc excellentiā habebunt oēs saluādi post diem iudicij merito ꝟtutis abstinentie corporalis. i. vino: cibo: risu: loquela: ⁊ delectationibꝰ corpalibus. Jdeo dicit dñs. Attendite ne grauentur corda vestra/ crapula et ebrietate. Lu. xxj Et potest sumi argumētum ex euangelio hodierno: ꝗtum placeat deo abstinentia corpalis: ex eo ꝙ in hac sacratissima transfiguratione apparuerunt dño Moyses et Helias. Quare isti ⁊ non alij? Ratio est ista: quia isti abstinuerunt q̄draginta diebus/ ⁊ quadraginta noctibus conformes cum christo. Alias rōnes ponit Tho. parte. iij. q. xlv. arti. iij. ad tertiū ⁊c̄. De moyse habet'. Exo. xxxiiij. De Helia vero. iij. Re. xix. Nota practice quādo Moyses reuersus est ad limbum sanctoꝝ patrum interrogatus ab animabꝰ patrū. vnde veniret? respondit. Uidi messiam ⁊c̄. magnum festum fuit factū in limbo tunc. Sic ⁊ qñ Helias reuersus est in paradisum terrestrem interrogat⁹ ab Enoch ⁊c̄. Et quare non ego fui vocatus? Respondit quia non ieiunasti ⁊c̄. Sic ⁊ nos si temperate viuamus: transfigurabimur in hanc excellentiam subtilitatis: ⁊ videbim⁹ dñm trāsfiguratum in gloria: sicut Moyses ⁊ Helias: et dicere poterimus cum apostolo. Nos autem reuelata facie gloriam domini speculantes: in eandem imaginē transformamur a claritatem in claritatē: tanꝗ̄ a domini spū. ij. Cor. iij. Oppositum erit ō gulosis. Dic vt expedit. Et nota ꝙ moyses ieiunauit audiens verba dei loquentis. Helias vero ieiunauit itinerando. Christus vero orando. Adinnuendū/ ꝙ qui ieiunat debet habere predicta tria: videlicз audire verbum dei. i. predicationē. Scdo debet itinerare ad litterā visitando infirmos ⁊ hospitalia ⁊ ecclesias. Uel itinerare intellige de virtute in virtutem/ semper proficere: sicut de Abraam legitur: cui dixit dominus. Ambula coram me/ et esto perfectus. Tertio debet orare. Tobie. xij. Bona est oratio cum ieiunio et elemosyna magis ꝗ̄ thesauros auri condere.

¶ Secunda excellentia est agilitas vigorosa: quia subito potest moueri de loco ad locum: quocūq ꝫ sibi placз. Magna est a-

gilitas equorum currentium: maior est auium volantium: maior est sagittarum: et maior solis: sed pre omnibus maior est agilitas corporis gloriosi ad instar humane imaginationis que transit in puncto de oriente ad occidentem. Nota exemplum Ababuc: quem adhuc in graui et mortali existentem angelus domini portauit cum prandio de iudea in caldeam ad Danielem in lacu leonum. Dan. vi. Item legitur Act. viij. quod post baptizationem Enuchi spiritus domini portauit Philippum diaconem et in azoto subito se inuenit: quanto magis: ergo erit agile corpus gloriosum quod erit imortale. De ista excellentia loquitur apostolus di. Seminatur corpus in infirmitate/surget in virtute. Hanc agilitatem ostendit christus in suo corpore ante passionem quando super mare ambulauit. Mat. xiiij. Hic historia: et post resurrectionem quando subito de paradiso terrestri veniendo sepius apparebat apostolis. Hanc excellentiam habebunt saluandi merito diligentie spiritualis: quando sunt soliciti circa spiritualia exercenda/et circa profectum virtutum. Agite diligenter et dominus erit vobiscum. ij. Parali. xix. Oppositum erit de negligentibus: quia vix poterunt se mouere. Hiere. xlviij. Maledictus homo qui facit opus domini negligenter. Nota contra neglegentes. Item contra franduletes. Nota contra illum magnum illorum qui fraudulenter dixerunt sacerdoti vt iret ad comicandum quandam mulierem morientem cum non esset verum. Item dixerunt fratribus quibusdam vt sonarent campanas pro quodam defuncto qui erat viuus et sanus etc. ¶ Tertia excellentia est impassibilitas rigorosa: quia erunt electi impassibiles: sicut radius solis scindi non potest gladio/nec submergi aqua/nec comburi igne. Et pro hoc facit duplex ratio: scilicet legalis/et theologicalis. Ratio legalis est/quia quod semel soluit debitum non debet iterum soluere. regula. Bona fides non patitur: vt bis idem exigatur. Cum ergo semel homo mortuus est/non est mortalis amplius. Secunda ratio theologicalis: vt conformemur christo resurgenti. Tertia propter cessationem motus celi. Declara sicut scripsi in sermo. de articulis fidei. ser. xvj. parte. j. Sic et corpus gloriosum imo poterit transire per aquas maris. Et ire in infernum et transire per ignem inferni Et videre damnatos sine sui lesione. De ista excellentia dicit apostolus. Seminatur corpus in corruptione: surget in incorruptionem Hanc excellentiam ostendit dominus in corpore suo ante passionem: quia non potuit occidi/nisi quia voluit: cum tamen fuerit quater in periculo mortis. Primo quando Herodes voluit eum occidere gladio. Mat. ij. Secundo quando conciues sui voluerunt eum precipitare de monte: Jesus autem transiens per medium illorum ibat: Luc. iiij. Tertio per venenationem. Hiere. xj. Tu domine demonstrasti mihi etc. Vide. s. in ser. de Inuentione sancte crucis. Quarto per lapidationem. Joa. viij. et x. sed noluit pati/nisi in cruce. Item post resurrectionem quando assumpsit corpus ipassibile. Ro. vj. Christus resurgens ex mortuis: iam non moritur etc Hanc excellentiam habebunt omnes beati merito patientie circa male data eis a deo et iniurias a proximis. Ideo dicit apostolus. Patientia vobis necessaria est: vt voluntate dei facientes reportetis repromissionem: supple huius excellentie impassibilitatis. Econtra erit de vindicatiuis: quia habebunt corpora valdepassibilia/et tamen icorruptibilia vt possint semper pati mortem/et finem sine fine: et hoc erit ex diuina potentia.

¶ Quarta excellentia erit claritas gloriosa sicut sol. Mat. xiij. Fulgebunt iusti sicut sol in regno patris mei. Nota. Sicut sol non sicut sol lucet nunc/sed sicut lucebit tunc post renouationem mundi quando sol lucebit septempliciter plus quam nunc/et sic luna. Esa. xxx. Erit lux lune sicut lux solis: et lux solis erit septempliciter: sicut lux septem dierum in die qua alligauerit dominus vulnus populi sui et percussuram plage eius sanauerit. Hanc excellentiam ostendit dominus hodie in suo corpore: sicut legitur in euangelio hodierno. Dic breuiter historiam. Et nota questionem quare christus non respondit verbo ad verba Petri dicentis. Domine faciamus hic tria tabernacula: sicut notat magister Vincen. in ser. super hoc euangelio quod legitur in sabbato post primam dominicam quadragesime. parte. j. Hanc excellentiam habebunt omnes electi merito castitatis. Auctoritas Sap. iiij. O quam pulchra est casta generatio cum claritate: imortalis est enim memoria illius: quia apud deum nota est: et apud homines. Et infra in perpetuum coronata triumphat: scilicet in anima et in corpore. Oppositum erit de luxurio-

fis qui resurgēt nigri: obscuri: et fetidi. De quib⁹ David. Corrupti sunt et abominabiles facti sunt tc. ps. xiij. Et Joel. j. Cō putruerūt iumenta in stercore suo tc.

In festo sancti Laurentij martyris. Sermo.LXII.

Habetis fructum vestrū in sanctificatiōe. Ro. vj. Pro declaratiōe et introductiōe sciendū: q in sacra scriptura bona opa virtuosa et meritoria q̄ hō facit dicunt fructus vite humane. Hoc patz rōne et auctoritate. Rō est p silitudinem. Si vnus haberet arborē in horto suo nō ꝯtentaret de magnis radicib⁹ arboris: nec de grosso trunco: nec de ramis: nec de florib⁹: nec de folijs: nec de vmbra arboris: sed vult fructus. Sic christ⁹ habet hortuz. i. ecclīaz in qua q̄libet hō est arbor. Mar. vij. Video hoīes velut arbores ambulātes. scz de virtute in virtutē. Non ḡ ꝯtentat christus q habeam⁹ radices magnas in terra. s. parētes/amicos tc. Nec cōtentat de trunco. i. de pulchritudine et fortitudine corporꝫ. ps. No in fortitudine equi voluntatē ha. neq in tibijs viri bñplacitū erit ei. Nec de ramis. s. possessiōes redditnū et diuitiarum. Nec de florib⁹. s. de honoribus et fama tc. Nec de folijs. s. rhetorica et eloquētia ratiocinantiū/aduocatorū et pdicatorꝫ. Nec de vmbra plationū et dignitatū: dñiorū et officiorꝫ/sub quorꝫ vmbra multi se ponūt. De istis oib⁹ non placet sibi christus. Auctoritas de illa ficu habente folia dixit patersami. colono. Succide illā: vt q̄d etiam terrā occupat. Lu. xiij. Talis ḡ arbor excidit et mittit ad ignē ad cōburendū. Ois arbor q̄ nō facit fructuz bonū excidet et in ignē mittet et ardet. Mar. iij. Vult ḡ fructus bonorꝫ operꝫ. Auctoritas. Ego elegi vos et posui vos vt eatis et fructū afferatꝫ et fructus vr̄ maneat. Joā. xv. Nota elegi vos. s. de nemore ifidelitatꝫ. Et posui vos scz i horto meo eccīe. Eatis de vtute i virtutē pficiēdo. Jō dt psona deuota q̄ facit istos fruct⁹. Veniat dilect⁹ me⁹. i. chr̄us i hortū suū: vt comedat fructū pomorꝫ suorū. Cañ. v. Cū ḡ btūs Lauren. abūdauerit in fructib⁹ bonorꝫ operꝫ: ideo cōgrue dt sibi thema. Btē Laurenti habetis fructū vestrū tc. Pro smonis fundamēto i quo dicit q fruct⁹ vite humane sūt bona opera que sanct⁹ Laurēti⁹ sua in vita operatus ē. De ipsis operib⁹ orit theologicalis q̄stio.

Querit. Vtrū existens in pctō mortali: vel faciēs aliq̄d opus de genere boni sinistra intentiōe: frustret omni pmio et nihil mereat opatione sua. Arguit q nihil. xiij. q. v. scriptū est: vbi habet: q dona iniquorꝫ nō probat altissim⁹/nec respicit i oblationib⁹ corꝫ/nec in mltitudine sacrificiorū pꝓiciabit pctis eorꝫ. Jgit. In oppositū aīt Boeti⁹. iiij. de ꝯsola. Nullū bonum irremuneratū. ergo existens in pctō mortali/vel faciens aliq̄d opus de genere boni sinistra intentiōe: nō frustrat omi premio et aliquid meret sua opatione. et sic questio manet p vtraq parte dubia. Ad q̄stionēꝫ respondendū est sm Bona. in. iiij. sup sen. dist. xv. ar. j. q. v. q homo quātūcūq fuerit peccator nō debet desinere faciendo bona vt orare: et sic de alijs. quia cuz aliq̄d facit boni/nō potest esse sine aliq̄ gratia gratis data/q̄ disponit de ꝯgruo ad gratiā gratū facientē: quā deus aliquo mō acceptat q̄ bonū prodest ad aliqua bona hui⁹ vite: sꝫ nō ad meritū vite et'ne: q̄d pbat q̄druplr.

Primo auctoritate
Scdo ratione.
Tertio figura
Quarto silitudine.

Prio pbatur auctoritate: habet Prouer. xv. Victime impiorꝫ abominabiles dño: vota iustorꝫ placabilia. igit. Scdo pbatur rōne: nullū opus mortuū ad salutem est meritoriū: sed opa in pctō mortali facta siue sinistra intentione sunt mortua: quia vt ait Mgr senten. iiij. disti. xiiij. c. ij. Jlla opera viua sunt que in charitate fiūt sed opera facta in peccato mortali nō fiūt in charitate. igit. Tertio pbatur figura habet Gen. iiij. Respexit deus ad Abel et ad munera ei⁹: ad Cain vo et ad munera eius non respexit. igit. Quarto pbatur silitudine. Nam sm naturales aurum naturale differt ab artificiali in hoc q naturale sꝫ Platearíū magnas habet virtutes quas artificiale nō habet. Nam si limatura auri naturalis in cibo vl potu sumatur

P

confortat hoīs vires naturales: ꝛ ꝯsumit
malos corpis humores. Et ſm Auicē. pre
seruat: occultat ꝛ retardat lepram. Aurū
vero artificiale q̄d alchimiste operantur:
licet auro naturali assimilet in colore ꝛ ex
teriori apparentia: null⁹ tñ virtutis ē/nec
nobilitatis: sed ꝯsumptiuū est: expensarū
ꝛ pditiuū laboris ꝛ tempoꝝ. Sic virtutes
ꝛ bona opera recta intentiōe opata. vt pō-
te ad laudem dei ꝛ salutē anime sunt ma-
gne virtutis ꝛ nobilitatis. Nā bona ope-
ra ad gratiam disponūt: in bono hominē
ꝯfortant: retardant lepram pctī ꝛ gloriā
pcurant eternā. Ipsa vero bona opera sini
stra intentiōe facta ꝑ̄ie laudis vel hono-
ris: ꝛ si exteriori apparentia appareāt me-
ritoria: tñ nihil merēt beatitudīs: nec deo
sunt accepta. Debem⁹ ergo nos dispone-
re vt simus in statu gratie: vt fructum de
opibus habeamus: iuxta v̄ba p̄assumpta.
Habetis fructū vestrū in sanctificatōem
ꝛ sic de aliis. Inuenio in eo tres fructus
sanctificatiōis bonoꝝ opeꝝ ꝛc:

Prim⁹ fruct⁹ est de abstinētia ꝑsonali.
Scd̄s est de misc̄dia ꝑximiali.
Terti⁹ est de patiētia martyriali

¶ Dico primo ꝛc. Beat⁹ eñ Laurētius
tanq̄ arbor plantata in horto eccl̄ie fec̄ fru
ctum de abstinentia ꝑsonali a pctīs et va-
nitatibus huius mūdi in trib⁹ locis. Pri-
mo in Hōstia. Secūdo i Cesaraugusta.
Tertio in Roma. Primo abstinuit in ho
stia vnde oriundus fuit de magno genere
natus. Hic quō ieiunabat/cauebat a men
dacys ꝛ societatib⁹ ꝛc. Ideo poterat dice
re illud Sap. viij. Puer eram ingeniosus
ꝛ sortitus fui aīam bonā. Sic debetꝫ vos
instruere filios vestros a pueritia: al's nō
possunt postea abstinere a pctīs ꝛc. Exē-
plum de Alexandro magno: q̄ in pueritia
didicerat aliq̄ vitia a Leonide magistro
suo. ꝛ postmodū nō poterat ab illis absti-
nere: cū tñ displiceret sibi: ꝑpter quod fec̄
illum magistrū occidi: ꝛ iuxta morē suum
tradidit illum viuū leoni ꝛc. Ideo a pue-
ritia discāt virtutes ꝛc. sic fecit btūs Lau-
rentius. Et fuit cōpletum illud verbum.
Bonum est viro qui portauit iugum dñi
ab adolescentia sua Treñ. iij. Secūdo ab-
stinuit i Cesaraugusta quo iuit causa stu-
dij ꝛc. Iam scitis quomō scholares cōiter
plus student in vitijs q̄ in scientia. Sed
beatus Laurē. contra ꝯficiebat/ sepe cōica
bat ꝛc. ꝛ plus addiscebat i vno die q̄ alij
in. x. ꝛ creuit fama sua vsq̄ romam. Et fu
it completū in eo illud Eccl. xij. Memē-
to creatoris tui in dieb⁹ iuuentutis tue ꝛc
Tertio abstinuit rome: quia sctūs Sixt⁹
papa vadens ad celebrandū ꝯcilium tole-
tanum transiuit ꝑ Cesaraugustā: ꝛ audi-
ta fama Laurentij duxit cum secum. Et
intantum eum dilexit q̄ nolebat celebrare
missam sine eo. Item cōmisit sibi domi-
nici sanguinis dispensationē. Item fec̄ eū
dyaconem: cardinalē licet renitentem: sed
tamē nō mutauit abstinentiā in cibo ꝛ ve
stitu. ꝛc. Ecce primus fructus. Et cōcor.
auctoritas Pauli di. Hec est voluntas dī
sanctificatio vestra: vt abstin. a fornicatōe
vt sciat vnusquisq̄ vestrum vas suū possi-
dere in sanctificatiōe ꝛ honore. nō in passi
one desiderij: sicut ꝛ gentes que ignorant
deum. j. Tess. iiij. ꝛc. ¶ Dico scd̄o ꝛc. de
misc̄dia ꝑximali faciendo elemosynas ni-
hil sibi retinendo. Dic historiā quomodo
mortuo Philippo imꝑatore christiano: suc
cessit Decius q̄ expectabat thesauros ꝛc.
Dic historiā. Beatus ergo Laurenti⁹ fe-
cit duplicem misericordiā seu elemosynaꝫ:
scꝫ corporalē dando paupib⁹ illos thesau-
ros: ꝛ illuminando cecos. Et spiritualem
quia instruebat eos: et ꝯuertebat ad fidē.
Ideo cantat. Laurenti⁹ bonū opus ope-
ratus est: qui ꝑ signum crucis cecos illūi-
na. et thesauros ecclesie dedit pauperib⁹.
Moraliter dixit Laurēti⁹ Decio: Facul
tates ecclesie quas reqris manus paupeꝝ
in celum deportauerūt. Videtur ergo q̄
manus pauperum sint littere de cambio
per christum assecurate. Ecce instrumen-
tum securitatis. Da pauperib⁹ et habebis
thesaurum in celo Matth. xix. Ꝑ/modo
nota similitudinem de duobus itineran-
tibus qui haberēt transire passum pericu-
losum: et vnus portat pecuniam secum. al
ter vero dat in mensa cambij: stultus estꝫ
primus: sed scd̄s sapiens. Sic in ꝑposito:
omnes transire debemus passum mortis
vbi homo derobatur. Experientia docet:
quia vxor ex vna parte capit gemmas ꝛ io
calia: consanguinei ex alia: famuli ex alia:
ꝛc. Ideo ponatis pecuniā in mēsa cambij

id est in manibus pauperum vt inueniat; in alio mundo. alias quando anima psentetur christo vadit nuda. Et christ⁹ dicit. Unde venis ita nuda? rc. Rndit. quia fui ita derobata. Et christus. Et quare nō po suisti pecuniam ad mensam: vt et ego veniens cum vsuris: id est excrescentijs exegissem illam. Lu. xix. Quid dicet misera anima? Nihil dñe: q2 fuit stulta. Et christus. Ideo vadas ad hospitale miserorū: et stultorū et mittit eam ad ifernum: sed alteri dabit gloriā. Auctoritas. Thob. iiij vide infra sermo. proximo in fine: huiu⁹ faciei. Que desursū est sapientia: est bonis cōsentiens plena misericordia et fructib⁹ bonis. Jac. iij. Ideo dñs Mat. vj. Nolite thesaurizare vob thesauros in terra: vbi erugo z tinea demo. Uel thesau. vobis thesaur. in celo vbi neq3 erugo/neq3 tinea demo. et vbi fures non effo. nec fu. rc.

¶ Dico tertio rc. de patientia martyrialis rc. Nota. x. tormēta que sustinuit. Primo: quia fuit positus in carcere: sed aima discurrebat per plateas paradisi: z potest dici de eo. Quoniā in hac pereg. solo cor. ɔstitutus rc. Secundū tormentū: quia fuit fustigat⁹ rc. Tertiū: quia positus in eculeo fuit scorpionib⁹ cesus. Quartū: q2 fuerūt lamine ferree ignite lateribus ei⁹ apposite: et dicebat. Igne me examinasti: et nō est inuenta rc. Quintum: quia fuit plūbatis cesus. Miraculū erat q tantū viuebat et cū clamaret di. Dñe accipe spiritum meum: audiuit vocē. Adhuc multa tormenta tibi debentur. Sextum: quia cum pectinibus de ferro rc. Tūc venit angelus cum linteo tergens eius vulnera: tunc conuersus fuit Romanus et baptizatus. Dic historiam. Septimū: quia fuit in alio carcere sine cibo et potu. Octauum: quia fuit positus super craticulam rc. Nonum: quia cum furcis ferreis comprimebat sup cratem ferream. Decimū: de sale in igne posito: tūc orans expirauit rc. Ecce tertius fructus. z potest de eo verificari pheta Dauid. Inimicos eius sc3 deum et ministros eius induam cōfusiōe super ipsum autē efflorebit sanctificatio mea propter fructum patientie martyrialis. Deo gratias. Amen.

¶ Item de eodem btō Laurentio. Sermo. LXIIII

Qui odit animam suam in hoc mundo i vitam eternā custodit eam. Joā. xij. et in euangelio hodierno. Pro pmonis fundamento: oritur theologicalis questio. ¶ Queritur. Utrum teneamur diligere animas nostras vel odire. Arguit q nō tenemur odire: pluribus medijs. Primo quidem: quia videt contra preceptū charitatis quo precipit deus cuilibet nrm diliges pximum tuū sicut teipsum Mat. xx. Ex quo clare habetur q charitatis ordo quā pximis exhibere tenemur. Prio incipit a nobis et inde deriuatur ad pximos: quia ordinata charitas incipit a seipso. I. pses. E. de seruitute. Can. ij. Ordinauit in me charitatē. Si em̄ tenemur diligere pximū sicut et nos: ḡ primo nos debem⁹ diligere z nō odio hre: q videt ɔ dictū dñi Scdo ad idē videtur et ɔdicere qd aplus dicit. Ephe. v. Nemo vnq̄ carnē suā odio habuit: sed nutrit et fouet eā sicut chūs ecclesiā. Si ergo carnē nrām debemus diligere: multo magis ergo aiam. et sic idem qd prius. Tertio facit cōtra qd dicit. ps. Qui diligit iniquitatē odit aiam suā. S3 diligere iniqtatē est malū. ergo malum est odire aiam suā. idē patet econtrario: Qui em̄ econtrario diligit bonitatē amat aia3 suā. Sed diligere bonitatē est virtuosum ergo et diligere aiam. Quarto Deut. iiij. Custodite solicite aias vr̄as rc. Ergo debemus diligere aias nr̄as cum teneamur eas custodire. Pro hui⁹ ergo dubij declaratiōe est pmittēda duplex distinctio. vna odij et altera aie. Pro prima notandū: q odiū dupliciter sumit. s. affectus z effect⁹. Odiū affectus est qñ est in corde. i. in irascibili hois: et hoc mō non d3 haberi odio aima nec aliqua creatura: quinimo debemus oēm creaturam diligere amore eius qui creauit oia qui etiā oēs creaturas diligit inquantū creature sue sunt. Sap. xj. Diligis oia que sunt: et nihil odisti eorū que fecisti: ḡuis culpā odio habeat deus:

iuxta illud. Odisti oēs qui operātur iniq̄tatē rc̄. Ratio est/q2 culpa non est creatura:q2 nō est a deo:sed est ꝓuatio modi spe ciei r ordinis:fm Aug. Et hoc mō pos- sunt auctoritates ꝓdicte in ꝯtra. allegare intelligi. Alio mō sumit odiū effect⁹: qd est qn̄ nō in corde:sed ope habet odium.i. qn̄ hō ꝯtra dicit motioni alicui⁹ rei/cōtra motionē illi⁹ rei opando:sicut r dicit haberi odio pater a filio: qn̄ fili⁹ ꝯtradt patris imperio:r sic dicit odio haberi aia:qn̄ hō ꝯtradicit instinctui malo seu motioni anie:fm quē modū loquit dn̄s.Luc.xiiij. Si qs venit ad me:r nō odit patrē suūet matrē/r vxorē/r filios/r frēs/et sorores: adhuc aūt r aiaz suā nō pōt esse me⁹ disci Scdm hunc etiā moduz dicebat Dauid. Iniquos odio habui. Hoc mō debemus habere odio aiam nostrā:qd quō intelligit infra patebit. De hoc odio loquit.ps. Perfecto odio oderā illos:r inimici facti sunt mihi. Perfectū odiū dicit/qn̄ habet odio culpa sed non natura. Modo videamus quō hodio debem⁹ odire animā nostrā. Un̄ notādū q fm phos r theologos q̄drupliciṫ pōt sumi aia. Uide Tho.in.ij ꝯ gentil.c.lvij. vbi tenet q nutritiua/sensitiua/r intellectiua nō sunt in homie tres anie:sed tres potentie anie:fm Tho.pos sunt dici largo mō anie:qd autē dt Tho. est verū in hoib:sed in se realit iste anime realit differūt:q2 prima est in plātis Secunda in anialib. Tertia in hoibus. Primo ergo mō sumitur.

Primo p ania vegetatiua.
Scdo p ania sensitiua.
Tertio p ania intellectiua.
Quarto p vita transitiua.

Quālibet haꝝ aniaꝝ debem⁹ odire in hoc mūdo resistendo.s. eaꝝ prauis moribus r suggestionib:vt in vitā eternā custodiam⁹ eaꝝ. Primā q̄ aiam odire debemus p sobriā abstinentiā. Scdam debemus odire p purā ꝯtinentiā. Tertiā debemus odire p promptā obedientiā. Quartā debem⁹ odire p firmā patientiā. Istis oibus modis btūs Laurenti⁹ odiuit oēm animā suā in h mūdo:r ideo in vita eterna custodiuit eā.r sic etiā nos rc̄. ¶ Primo ergo mō sumitur aia p vegetatiua.i. nutritiua:fm quā cōicamus cum plantis que hanc animā habēt p quā nutriunt et augent. Et hec ania nos plerūq infestat ideo eam odire debem⁹ eius.s. motionib resistēdo.infestat aūt nos maxime p gulā: vt ꝯtra mandatū dei comedamus r bibamus:r hoc facit triplicit.

Primo q̄tum ad tpis phibitionē.
Scdo q̄tum ad ciboꝝ ꝯditionē.
Tertio q̄tum ad modi discretionē.

¶ Primo q̄ q̄tum ad tpis phibitionē.s. in diebus ieiunioꝝ mandatꝫ ab eccl'ia sctā frangam⁹ieiunia:bis vl' plures comedēdo:r hec tentatio puenit ex anima vegetatiua/q̄ nutritionē r ꝯseruationē corpis appetit ¶ Scdo q̄tum ad q̄litatē ciboꝝ vt.s.in dieb ieiunioꝝ cibos vetitos comedam⁹:puta carnes r lacticinia in q̄dragesima ꝯtra.c.deniq.iiij.di. Et de ꝯse.di.v. q̄dragesima. Reliquis vo ieiunijs q̄ttuor tēpoꝝ:r in ferijs sextis nō sunt phibita lacticinia de iure:sed debet hō ꝯformare se morib patrie in q̄ inuenit:vt in.c.illa.xij. dis. Nota ꝯtra pisanos q̄ existētes Panormi comedūt lacticinia in feria.vj. Et sic ꝯtra Cathelanos q̄ comederēt carnes in sabbato. Un̄ vsus. Si fueris rome romano viuito more rc̄. ¶ Tertio mō q̄tū ad modi discretionē. Contingit aūt in modo q̄ntupliciṫ offendere in gula: qd in h vsu designat. Prepropere:laute:nimis: ardēter:studiose:sicut habet de ꝯse.di.v. Quinq modis declara. Qui aūt in hoc diligit animā suā vegetatiuā ei⁹ motib obediendo perdet eam. Jo.xij. Qui diligit aiam suā perdet eā:q2 gula est causa pditionis: r corporis r anie. Patet exemplū in pmis parentib. Mala mali malo mala cōtulit omia mundo. Scdo Loth ebrius cōmisit incestū. Gen.xix. Tertio Esau pter gulā vendidit pmogenita sua/r tandē dānat⁹ Gen.xxv. Quarto Holofernes crapulatus occidit a Judith. Judith.x. Quinto Simon machabe⁹ in cōuiuio occisus est. j. Macha.vlt. Sexto philisteis epulantibus r letantib domus cecidit r oppressit eos Judicū.xvj. Septimo filijs Job edētib r bibētib dom⁹ cecidit/r occidit eos Job.j. Ad idē exēplū d magno Siniscalco/q̄ in nocte cōuiuij nuptialis occis⁹ fuit Joā.bap. fuit occisus pter crapulā herodis. Ideo dt dn̄s. Attendite ne grauent

corda vestra in crapula: et ebrietate. Luc. xxj. Ideo debemus odire animã hanc resistendo eius concupiscentijs, sicut dicit thema. et hoc facimus per sobriã abstinentiã. Ideo dicitur Eccl. xxxvij. In multis escis erit infirmitas et auiditas appropinquabit vsque ad cholerã. Propter crapulã multi obierũt qui autem abstinens est adijciet vitã. Sic fecit beatus Lauren. vide supra in alio sermõe huius festi. qui incipit. Habetis fructũ vestrum in sanctificationẽ: pte. j. Ideo dicit scriptura Eccl. xxxvij. Qui abstinẽs est: adijciet vitã. scilicet corporis et aie etc. ¶ Secũdo modo sumitur aia in themate pro aia sensitiua. et hec etiã est odio habenda effectualiter eius motionibus resistendo. Nã bellat cõtra nos per luxuriã/sicut et in bestijs eũ quibus cõicamus secundum hanc aiam: et qui appetitui eius deseruiũt/sunt siles bestijs Eccl. xxx. Dixi in corde meo de filijs hominũ: vt probaret eos deus et ostẽderet siles esse bestijs imo deteriores bestijs sunt hoies huius aie appetitui obtemperantes: quia luxuriari in bestijs est naturale: in hoibus vero culpabile. ps. Homo cũ in honore esset nõ intel. etc. Leui. xvij. Aia hominis: supple peccatoris in sanguie est. i. in appetitu sanguinis. i. luxurie per quã hõ effundit sanguinẽ. Et ideo qui dicit appetitui huius aie: perdet in inferno. Ioã. xij. Qui amat aiaz suã perdet eã Ratio: quia vt dicitur Iob. xxxj. Luxuria ignis est vsque ad cõsumptionẽ deuorãs: et omia eradicans germinat. Nota. Vsque ad consump. deuo. scilicet merita oia preterita. Et omia era. germina. scilicet gratie et virtutũ: theologicarũ et moraliũ infusarum: et donorum spũssancti que oia pdidit hõ per vnicũ actum luxurie. Patet exemplũ in Sansone/Dauid/Salomone/. Itẽ Eccl. xviij. Si prestes aĩe tue concupiscentias eius: faciet te in gaudiuz inimicis tuis. Nota aĩe tue scilicet sensitiue. Pugnat autem contra nos hec aĩa decem telis. id est nouis luxurie speciebus: que sũt simplex fornicatio/ adulteriũ/incestus/ stuprum/sacrilegiũ/raptus/mollities/sodomia/turpitudo cum ppria vxore: et bestialitas. Declarat: Caro cõcupiscit aduersus spiritũ/et spũs aduersus carnẽ etc. Hec ergo ẽ odio habenda resistendo motibus eius per puram continentiã. j. Tess. iiij. Hec est voluntas dei sanctificatio vestra: vt abstineatis vos a fornicatiõe: vt sciat vnusquisque vestrũ vas suũ possidere in sanctificatione et honore: nõ in passiõe desiderij: sicut et gẽtes que ignorant deuz. Sic fecit btũs Laurentius: quia fuit continentissimus quia nunquam legitur carnem suã inquinasse labe luxurie: sed semper ab ineunte etate vitã sctãm duxisse etc. ¶ Tertio mõ sumitur aia pro intellectiua que est ppria homini et qua ab alijs aialibus formali differẽtia diuidimur. Et hec etiaz odio est habẽda: quia bellat contra nos et salutem nostrã tripliciter: secundum tres potẽtias suas. scilicet intellectũ/volũtatẽ/et memoriã. Cũ intellectu bellat cõtra nos: quia semper querit rõnes inuenire de rebus cognitis et nunquam quiescit intellectus noster in nobis: donec pertingat ad cognitionẽ effectuũ: quos cognoscit. Verbi gratia: de eclypsi solis et lune: quas admirãdo et rõnes inquirẽdo adinuenerũt. Ideo dicunt quod propter admirari ceperũt phi philosophari: in pncipio Metaphisice. Vide Tho. j. ij. q. iij. ar. vlti. Sicut si videremus mare intumescere et fluctuare sine flatu ventorum admiremur: et inquirẽmus causaz etc. Sic de terremotu. Sic si ignis caderet de aere etc. Itẽ de alijs que aliquo sensu pcipimus semper querimus causaz. Verbi gratia. dicitur tibi quod talis hõ occisus est queris continuo quare et quomodo etc. Et quia de articulis fidei nõ põt haberi ratio naturalis: quia fides est argumẽtũ rerum non apparẽtiũ et est de nõ visis Augu. Fides est credere quod nõ vides. Itẽ Amb. Tolle argumẽtũ vbi fides queritur. Ideo semper intellectus bellat contra nos in his que sunt fidei vt non credamus. Sicut de trinitate: de incarnatione: de eucharistia. In hoc autez bello multi succumbunt. imo impossibile est vincere nisi ex dono dei Esa. liij. Domine quis credidit auditui nostro: etc. Itẽ Abacuc. j. Aspicite in gẽtibus et videte: et admiramini: et obstupescite: quia opus factum est in diebus nris quod nemo credet cũ narrabitur. et loquitur de ope fidei etc. Et loquitur ppheta per vba preteriti tpis de futuris: ppter certitudinez prophetie. Nota dũ dicit. Quod nemo credet scilicet per rõnes naturalẽ: sed per grãz spũssancti. sic j. Cor. xij. Nemo põt dicere dñs Iesus nisi in spũsctõ. Itẽ Ioã. vj. Nemo põt venire

ad me:nisi pater q misit me traxerit eum. Sed habeam⁹ odio aiam humiliando in tellectū ad credendū:iuxta illō Apli. De struētes oēm altitudinē extollētē se aduer sus scientiā dei:ꝛ in captiuitatē redigētes oēm intellectū in obsequiū chri.ij.Cor.x. Sic fecit btūs Laurē.qꝛ fidē integerrimā habuit in tāta firmitate vt fidei virtute p signū crucis cecos illuminaret:ꝛ alia mi racula faceret.Dic vt in legenda. Vn ec clesia.Laurēti⁹ bonū opus opat⁹ est q p si gnū cruc cecos illūinauit. Scdo mō bel lat aia p potentiā voluntatis q repugnat diuinoꝝ mādatoꝝ obsedo.Gen.viij. Sen sus eīn ꝛ cogitatio humani cordis prona sūt ad malū ab adolescētia sua. Sꝫ haben da in odio p hūilē obedientiā subijciendo voluntatē diuine volūtat rectitudini.ps. Anima mea in manib meis semꝑ:ꝛ legē tuā nō sum oblit⁹. Sic fecit btūs Laurē. Vide sup in alio ſmone hui⁹ festi:q inci pit. Si qs mihi ministrauerit.pre.ij.ꝓ.ij. reddidit. ¶ Tertio mō bellat memoria q poti⁹ recordat de iuiurijs humanis vel il latis q de bñficijs diuinis nobis collat. Itē poti⁹ de reb trāsitorijs et caducis q de reb eternis. Iō habenda ē odio ꝛc.ij. Cor.iiij. Nō ꝯteplantib nobis q vident: sed q nō vident. Que eīn vident tpalia sūt: q aūt nō vident eterna. Itē Tren.iij. Re cordare paupratis mee:ꝛ transgressiōis ꝛ absinthij:ꝛ fellis. Et rñdere debꝫ anima. Memoria memor ero:ꝛ tabescet i me aia mea. Sic faciebat btūs Lau.ꝛc. ¶ Quar to mō sumit aia p vita transitiua. Mat.ij Defuncti sūt eīn q querebāt aiam pueri.i. vitā. Itē Act.ij. Nec eīn facio aiaꝫ meā ꝑciosiorē q me. Itē Ioā.x. Bon⁹ pastor aiam suā dat p ouib suis. Hec etiā aia est odio habenda i effectu:qꝛ bellat ꝯtra nos p timorē tripliciter. Timere eīn qnq nos facit ꝟba dura:tormēta aspera:ꝛ morteꝫ. Iō habeam⁹ illā odio vt talia nō timeā⁹: ꝓpter dei honorē:iuxta illud Lu.xij. Dico aūt vobis amicis meis ꝛc. Iteꝫ Sap.iiij. Pro iustitia agonizare p aima tua: ꝛ vsq ad mortē certa p iustitia. Habenda ergo est odio p firmā patientiā. Sic fecit btūs Laurē.qꝛ nec ꝟba Decij:nec tormēta:nec mortē asperrimā ab eo inferendā timuit. Dic historiā martyrij ei⁹.ꝛ potuit dicere. Probasti cor meuꝫ:et visitasti nocte:igne me examinasti:ꝛ nō est inuenta in me ini quitas. Deo grās. Amen.

¶ Itē de btā Anna mr̄e virgis gloriose. Ser. LXIIII.

Habetis fru ctum vestrū in scificatōez. Ro.vj.loquit thema beate Anne dicēs. Habetis:scꝫ vos btā Anna: fructū vēm scꝫ ꝟginē ma riā: in scificatiōem passiua m ꝛ actiuam. Passiuā quidē:qꝛ fruct⁹ iste id est btā vir go fuit in vtero beate Anne sanctificatus ps. Flumis impet⁹ letificat ciuitateꝫ dei sancti.ta.suū al.ꝛc. Vide sup in ſmone q incipit. Benedict⁹ fruct⁹ ꝛc.pre.vj. Acti uam vero:qꝛ p ipsam fuit augmērata san ctificatio beate Anne. Vide in sermone vbi.sup.in introitu versu. Scda ratio ꝛc. Pro cui⁹ declaratōe sciendū:ꝙ questio fit a multis:quare eccl̄ia nō facit festum de Ioachim patre virginis:q fuit sanct⁹ hō: sicut de btā Anna q fuit mater virginis: Rñdeo:qꝛ btā Anna fuit sanctior eo. Rō qꝛ maiorē pticipatiōnē habuit cū btā vir gine que fuit fons sanctitatis: qꝛ portauit eam iam sanctā nouem mensib:lactauit: dormiuit ꝛc. Detur exemplū de rosa quaꝫ vn⁹ dat alteri:qꝛ maior odor remanet i ac cipiente q in dante ꝛc. Istā ratiōne tāgit thema ꝛc. Pro fundamēto ſmonis in q agit de fructu Anne.s.de btā Maria:ori tur theologicalis qstio. ¶ Querit. Vtꝛ beata Anna fructū suū scꝫ btām Mariaꝫ in originali culpa cōceperit. Arguit ꝙ sic. habet de ꝯsecra.dist.iiij. Aug. de fide ad Petrū. Firmissime tene ꝛ nullaten⁹ dubi tes oēm hoiem qui p concubitū viri ꝛ mu lieris concipit cuꝫ peccato originali nasci. Sed beata Anna concepit fructuꝫ suum scꝫ Mariam p cōcubitum viri scilicꝫ Io achim ꝛ mulier scꝫ ipsemet Anne.igitur. In oppositū ait Ans.de cōceptu virgina li.c.xviij. Decuit vt ea puritate virgo ni teret:qua maior deo nequit intelligi:post set autem intelligi pura innocentia sub eo qualis fuit in christo quā ipsa maria cōce pit sine originali peccato. ergo btā Anna

fructum suũ scȝ virginem mariam in culpa originali nõ cõcepit. Et sic questio manet pro vtraqȝ pte dubia. Ad questionẽ respondendũ est sm Scotũ sup. iij. sentẽ. dis. iij. q deus potuit facere q ipsa nunqȝ fuisset in peccato originali: potuit etiã fecisse: vt tñ in vno instanti esset in peccato: potuit etiã facere q p tempus aliquot essȝ in peccato. et in vltimo instanti illi⁹ purgaretur. Primuȝ declarat q: gratia equiualet iusticie originali quantũ ad acceptionẽ diuinam: vt pter humane anime habenti gratiaȝ ñ in ie peccatuȝ originale. Potuit eñ deus in primo instanti illius aie infundere sibi gratiã tãtã aliq aie in circũcisiõe: vel baptismo: igit. in illa anima nõ habuisset peccatũ originale: sicut nec habuisset si postea fuisset baptizata: et sic esset infectio carnis. fuit ibi i pmo istanti ñ fuit tñ necessaria causa infectiõis aie: sic nec post baptismũ quãdo manet sm multos: et infectio aie nõ manet. aut potuit caro mundari añ infusionẽ aie: vt in pmo instanti ñ esset infecta: a tali etiã infectiõe deo carnẽ vgini marie pseruare potuit: et sic Anna eã in peccato origiali nõ cepit. Scdȝ pȝ q: si agẽs nature põt incipere agere i instãti: ita q in illo instãti fuerit in esse quieto sub vno trario et in tpe habito / est sub forma traria in fieri: et qñcunqȝ agens naturale põt agere: igit põt et in tpe habito alicui instanti causare grãm. hoc etiã firmatur: q: qñ aia est in peccato: potest per potentiã diuinam esse in gratia: sȝ in tempore illo quo fuit cõcepta potuit esse i peccato: igit. potuit esse in gratia: nec necesse fuit q tunc fuisset in gratia in primo instãti illi⁹ timoris: sic nec de mutatiõe: et motu in primo instanti potuit creasse gratiaȝ in illa anima: et q ista sint pbabilia patet: deus nouit: si auctoritati ecclesie vel auctoritati scripturaꝝ non repugnet videt probabile quod excellenti⁹ est attribuere. Et dicitur q beata Anna fructum suũ scȝ beatam Mariã in originali culpa non concepit. Et ad argumentũ dicit: et oẽs auctoritates doctoꝝ trariũ allegantiũ dicitur q quilibet filius Ade naturaliter est debitor iusticie originalis: et ex demerito Ade caret ea. et ideo omnis talis habet vnde contrahat peccatũ originale. hoc intelligit de lege ordinata: et nõ de lege pseruata: puta si alicui in primo instãti anime detur grã: ille licet careat iustitie originali: nunqȝ tñ debitor est eius: quia merito alterius preuenientis peccatum datur sibi gratia: que ueequiualet illi iustitie quantum ad actionem diuinam. ideo auctoritates intelliguntur: nisi alius preueniret meredo. Et sic priuet deus ne mariã Anna in peccato conciperet: de quo fit sermo: iuxta verba habetis fructum. et sic de alijs. Inuenio q beata Anna habuit fructum suum scȝ beatam virginem

Desideratũ longa mẽte
Speratũ certa mente
Conseruatũ digna mente.

¶ Dico primo etc. Dic quomõ Joachim et Anna fuerunt de ciuitate Bethleem d tribu iuda et steterunt. xx. annis sine fructu. Ratio: quia Anna erat sterilis et tristabantur: recurrerunt ergo ad auxilium diuinum. Primo per deuotas orationes. Secundo per largas elemosynas. Tertio per mlta ieiunia. Quarto per votum et pmissionem. Circa primum orabant etc. semel beata Anna vidit niduȝ cuiusdã auicule et dixit. O domine huic auicule dedistis tot filias quibus cum magno labore prouidet. Date ergo mihi domine proleȝ aliquam. Et hoc habetis exempluȝ recurrendi ad deũ: quia ipse est qui format corpus in vtero: et creat in eo animam. Joannis. x. Manus tue domine fecerunt me: et plasmauerũt me totum in circuitu. Memento queso q sicut lutuȝ feceris me: et in puluerem reduces me. Nõne sicut lac etc. Dic contra illos qui recurrunt ad diuios etc. Amen dico vobis si quid petieritis patrem in nomine meo dabit vobis. Joan. xvj. Nota in nomine meo id est ad saluationem vestram etc. ¶ Scdo petebat prolem a deo per elemosynas: quia dixit angelus Tobie. Bona est oratio cum elemosyna Tobie. xij. Dicit Hieronymus: q faciebant tres partes de bonis suis etc. Dic vt in legenda etc. Isto modo oratio iuuatur elemosynis. Ideo dicit scriptura. De substantia tua fac elemosynã: et noli auertere faciem tuaȝ ab illo paupe. ita eñ fiet vt nec a te auertat facies dñi. Tobie. iiij. Moraliter habet exemplũ hic faciẽdi ele

mosynas: et si nõ potestis saltem soluatis decimas: et restituatis debita: pſertim ex causa iniusta vt furta: vsuras: symoniaca: solidatas rc. Tertio petebãt plem cũ ieiunio rc. Et poterant dicere. Humiliabo in ieiunio animã meã: et oratio in sinu meo conuertet. Quarto petebãt plem a deo p votũ et pmissiones: scz q si de9 daret eis plem: q darẽt illã suitio dei in tẽplo. Sed hodie multi frangũt ista vota rc. Si quid vouisti do: ne moreris reddere: displicz em ei infidelis et stulta pmissio: sed quodcũqz voueris redde. Multo meli9 est eni non vouere q̃ post votum promissa nõ reddere. Eccs. v. Dic vt expedit. Ad idem. Deut. xxiij. Cum voueris votũ dño deo tuo: nõ tardabis redere: et si morat9 fueris reputabit tibi in pctm̃ rc. ¶ Dico scdo sperarunt certa mẽte: quãdo fuit certificata p angelum de prole habẽda rc. Dic historiã quõ Joachim et Anna venerũt de Nazareth in Hierusalẽ: vt offerrẽt fz ↄsuetudinẽ rc. Et quõ sacerdos expulit ð tẽplo Joachi tanq̃ sterilẽ: iuxta illud. Deut. vij. Non erit apud te sterilis vtriusqz sexus: tam in hoibus q̃ in gregib9 tuis. Itẽ quõ angelus ↄsolatus est Joachim flente in deserto rc. Moralit nota q Joachim et Anna steterũt. xx. annis cũ oronib9/ieiunijs/elemosynis etiã pmissionib9: vt haberẽt prolem: et tamẽ cu oib9 istis nõ habuerũt plem: sed tunc demũ obtinuerũt plem: qñ in verecũdia sibi facta a sacerdote habuerũt patiẽtiã. Ex quo sequit q melior est patiẽtia q̃ oia pdicta rc. Dic vt expedit. Ideo aplus. Patientia vobis necessaria est: vt voluntatẽ dei faciẽtes reportetis promissionẽ. Heb. x. pt. ij. q. s rc. ¶ Dico tertio rc. Conseruatũ digna mẽte tripliciter. Primo in vtero: q2 btã Anna diligenter cauebat ab oib9 his/q̃ possunt nocere fetui: scz a tripudijs et ab eqtando rc. Scdo post natiuitatẽ diligent lactãdo. Nota cõtra mulieres q̃ non lactant filios: sed dant alijs vt lactent: q2 faciunt ↄtra ordinẽ nature q̃ dedit matri lac pter filiũ. Itẽ qñqz filij habẽt naturalit bonã cõplexionem quã perdũt pter lac nutricis rc. Nota hic exemplũ de illo nobili in lombardia: q̃ habuit nutricẽ filio/q̃ pdito lacte ne pderet bonã pulsionẽ: lactauit filiũ de lacte cuiusdam serouę: qui fili9 postea vixit sicut porcus. Ita ð ancillis q̃ lactant filios donoz rc. Ideo hmõi mulieres nõ lactãtes filios vituperant de iure: vt habet dist. v. c. Ad ei9. Tertio cõseruauit eã post ablactationẽ in tẽplo/in q̃ stetit pgo decẽ annis rc. Nota ↄtra illos q̃ non seruant vota facta de filijs: q̃ sunt pulchri rc. Ora/dabim9 deo illũ q̃ est monocul9/vel gibbosus/vel strabo/vel claudus rc. Cõtra hoc dr scriptura. Homo q̃ obtulerit victimã dño vt vota soluens/vel sponte offerẽs: imaculatũ offeret: vt acceptabile sit. oĩs macula nõ erit in eo. Leui. xxij. Moralit habetis exẽplũ in festis ire ad templũ dei: et seruare festa audiẽdo missas et cessando ab opibus rc. Dic vt expedit. Memẽto vt dies sabbati sanctifices rc. Exod. xx. Et talib9 põt dici. Habetis fruc. vestrũ: scz bonorũ operũ in sanctificationem.

¶ In assumptione gloriose virginis Marie. Sermo lxv.

Sanctificauit tabernaculũ suũ altissi m9. Ps. xlv. Hodie exaltata est scta dei genitrix sup choros angelorũ ad celestia regna: ideo de ea erit smo. Salutet pgo rc.

¶ Pro sermonis fundamẽto oritur theologicalis questio.

¶ Querit vtrũ christus sue matri gloriosissime possit dare facultatẽ ↄferendi gratiã vel spiritũsanctũ. Arguit q nõ: Christus nõ potest dare aliqd alicui: cui impossibile est ↄferre: sed impossibile est Marie cõferre grãm: vt ait Scotus sup. iiij. sen. dis. j. Cum grã fuit de nihilo virtus creature capax nõ est: vt eã pducere queat: et mater chri est creatura. igitur. ¶ In oppositum dicit de Maria: q est mater misericordie et grẽ: qd nõ diceret de ipsa/si nõ possit cõferre grãm. Ergo chr̃s sue matri potest dare facultatẽ conferendi grãm: vt spiritũsanctũ. Et sic q̃stio manet p vtraqz pte dubia. ¶ Ad q̃stionẽ rñdendũ est sm Bona. sup. j. sen. di. xv. q spmsctm dari ab aliquo. Intelligit trib9 modis.

Primo modo potestatiue.

Scdo modo meritorie.

Tertio modo ministratiue.

¶ Primo modo intelligit spūsanctū dari prātiue siue auctoritatiue. Et sic ad dubium dicit: q spūssanct⁹ solūmodo dat a patre z filio/et a seipso: z nō ab alio: qz sepsū est grām et gliam dabit dñs: z de tali mō dandi itelligit auctoritas Scoti. ¶ Secundo mō meritorie/merito cōdigni: et sic ad dubiū dicit: q spūsscus siue gra dat a chro hoie: ideo dr Tho.iij pte.q.xlviij.q chrs meruit nobis p suā passionē z mortē grām z gliam: si meritū christi ɔsideret q tū ad sufficientiā. ¶ Tertio mō ministratiue/z sic ad dubiuz dr: q spūsscus dat ab hoibus seu depcatiue: z sic dat a sctis hoibus marie a vgine gliosa: q inter oēs suo filio placet quā vgínē a nobis exoratura3 vedit. Habet.ff.de reg.iur.l. Nihil tā naturale est q vnū qdq: p easdē res solui: p qs z ɔrigit nasci. Et habet etiaz extra. de reg.iur.in antiqs.c.omis res. Cum g vniuersa hūana natura subiecta sit pctō p virū vnū z mulierē: vt remediū daret dedit nobis deus patrē saluatorē a teq vgínē: scz Mariā: q deprecatiue hab3 prātez nobis ɔferēdi grām: z nō potestatiue siue auctoritatiue/de q modo intelligit argumētū: z hec est ō q inpsentiaz fit smo: iuxta verba passumpta zč. ¶ Pro declaratiōe thematis z introductiōe materie notanduz: q licet qlibet sctūs dici possit: dom⁹ et tabernaculū dei: tñ excellent z antonomatice virgo Maria dicit tabernaculū dei. Primū pbat. Joā.xiiij. Si qs diligit me ser.meū ser.z pat meus diliget eum: z ad eū veniem⁹ z mansionē apud eū faciem⁹. Itē.j.Cor.iij. Templū dei estis vos. Secūdū pbat. Eccl.xxiiij. In habitatiōe sancta corā ipo ministraui. Et infra. Qui creauit me: requeuit in tabernaclo meo. Et h etiā pbat qdruplicit. Primo quidē in vtero: qz sctā fuit anteq nata: plenior grā q Hieremias z Jo.bap. Scdo in vite progressu: qz null⁹ sctūs fuit imunis a culpa saltē veniali.j.Jo.j. Si dixerim⁹: qz pec. nō ha.ipsi nos se.z veritas i nobis nō est: pter ipam solā. Vñ Aug.in lib.de natura et gratia: hunc textuz allegat magister in.iij.sen.dis.iij. Si omes scti z sancte cuz hic viuerent interrogati fuissent/an sine pctō essent omes vna voce clamassent. Si dixerim⁹: qz peccatū nō ha.ipsi nos se.z veri.i nobis nō est. Excepta inquā hac sacra vgine: de qua cū de pctis agit/nullā prorsus volo qstionem habere. Tertio in morte: qz sine pena: cum omes alij sancti cū pena: presertim martyres. Quarto/quia alij sancti solū mente chrīm conceperūt p fides viuam sed virgo etiā corpore. Lu.j. Ecce cōcipies i vtero zč. Patet ratio z auctoritas quare specialit virgo Maria dicit tabernaculū dei. Ido dr thema zč. Sed qz dicit Sanctificauit quero quō: Rñ. p resurrectionē corpis: quia qtum ad animā sanctificata erat in vtero matris. Sed hodie.i.in festo hodierno sanctificatū fuit h tabernaculū/qtum ad corpis resurrectionem: q licet nō fuerit hodie facta: sed post cras tñ de illa pdicabim⁹: qz tota octaua reputat vna dies. Et licet hic non sit articulus fidei: tñ pie credendū est. Vñ qdaz egregius vsificator ait. Transit ad ethera vgo puerpera virgula iesse. Non sine corpore: sed sine tpe tendit ad esse. Et h etiaz videt ecclia approbare in oratione hodierna q dicit. Venerāda zč. nec tñ mortis nexibus deprimi potuit zč. Sed dices tu. Ego libent vellem audire rōnes/pter quas dignū fuit virginē resurrexisse cum corpore glorioso/z assumptam esse in celum cum corpore glorioso.

Prima ratio est pter matris alias filij cōformitatem.

Scda est pter carnis vnitatē.

Tertia est pter plis iocunditatē.

Quarta pter inimici securitatē.

Quinta pter legis affirmitatē.

Sexta pter phie veritatem.

Septia pt vtriusq sex⁹ dignitatē.

¶ Primo ergo dico: q cōueniens erat: q virgo Maria assumeret cum aia z corpore in celū: pter cōformitatē matris ad filiū z econuerso. Nam vt bene scitis semp in hac vita mortali: vgo Maria ɔformauit se cū chro z chrs cum vgine. Nā chrs vixit in hoc mūdo/cum magna puritate sine macula alicui⁹ peccati. Sic et virgo Maria sine peccato mortali/z etiā veniali. Probatur hoc p auctoritatem Augu. in libro de natura z gratia: z habet supra in introitu hui⁹ sermonis. Item Ber. in epistola ad canonicos lugdunenses. Ego

inquit puto q̄ ꝛ copiosioꝛ sanctificatiōis bñdictio q̄ in alijs sanctꝭ ab vtero sanctificatis in eam descenderit: q̄ nō solū ipsā oīū sanctificaret: sed ꝛ vitā eius ab omni pctō deinceps imunē ꝯseruaret: qđ alteri nemini in natis quidē mulierū credit esse donatū. Hec ille. Itē chrīs vixit in paupertate. Mat. viij. Vulpes fo. ha. ꝛc. Sic ꝛ virgo Maria voluit esse paupcula. vñ de labore manuū suaꝝ nutriebat Chrm̄ ꝛ Ioseph pſertim in egypto: in qua stetit adue na septē annis. Vñ de ea scriptū est. Prouerb. vlt. Quesiuit lanā et linū: ꝛ operata est ꝯsilio manuū suaꝝ. Et infra. Considerauit semitas domꝰ sue: ꝛ panē ociosa nō comedit. Itē ꝯformauit se in dolorib⁹ cuꝫ chrō: sicut pꝫ in circūcisione/in passiōe ꝛc Lu. ij. Et tuā ipsiꝰ animā ptran. gla. Itē in abstinentia. Itē in humilitate. Luce. j. Quia respexit humi. ancil. sue. Itē in legis subiectōne: q̄ sicut chrīs voluit subijci legi mosayce: fm illđ Gal. iiij. Misit deꝰ filiū suū fac. ex mlīere fac. sub lege. Sic et v̄go voluit ꝯformari. Vñ lege voluit purificari: q̄uis non indigeret ꝛc. Fiat ergo ratio. Qui sentit onera/debet sentire ꝛ cōmoda. Confirmaſ hoc ꝑ regulā iurꝭ ciuilis q̄ habet. Scđm naturā est cōmoda cuiusq̄ rei eū seq̄: quē sequūſ incōmoda. ff. de reg. iur. l. Scđm naturā. Cum ḡ virgo Maria fuerit ꝯformis chrō: hic i suis dolorib⁹/penitētijs: ꝛ puritate vite. ergo conueniēs fuit: vt etiā sentiret gloriam. Sed chrīs habuit gl̄iam corpis post triduū mortis. ḡ et v̄go Maria. Et sic habuit honorē ex filio: nō sicut vos mlīeres: q̄ assumitis honorē ex maritis. Vñ si est vxoꝛ militis vocaſ cauallarissa/si comitis comitissa ꝛc. Probaſ in. l. Mulieres. C. de dignitatib⁹. li. xij. Virgo aūt maria ex filio non ex viro: Vñ q̄ chrīs est rex regū ꝛ dñs dominantiū. Apoc. xix. Ideo ꝛ virgo vocaſ regina sic cantat ecclīa. Aue regina celoꝝ ꝛc. Sed nota q̄ chrīs duꝫ esset in h̄ mūdo nō venit sicut rex: sed sicut minister. vnde paup erat et hūilis. Zacha. ix. Dicite filie syon. Ecce rex tuus venit tibi iustꝰ et saluatoꝛ: ipe paup ꝛ ascendēs sup asinaꝫ. Et Mat. xxj. Vñ ꝛ ipe dixit Pilato. Regnū meū nō est de h̄ mūdo. Itē Mat. xxij. Filiꝰ hoīs nō venit mīstrari: sed mīstrare. Sed postq̄ resurrexit accepit sceptrum regale. Vñ dixit. Data est mihi ptās in celo ꝛ in terra. Mat. vlt. Sic ꝛ v̄go Maria nō vocabaſ regina: sed erat hūilis paupcula: vt sup dictū est: sed postq̄ resurrexit: fuit facta regia celoꝝ ꝛc. Moraliť: si vultis cuꝫ chrō regnare/opꝫ hic hūiliter viuere: ꝛ de pctīs pniam agere. Nam ꝛ chrīs pniam egit ꝛc. et pniam p̄mo pdicauit. Mat. iiij. Penitentiā agite ꝛc. Quidā v̄o volūt ire ad padisuꝫ ꝑ viā inferni. s. vitioꝝ/sed errāt ¶ Scđa ratio. Nullꝰ nrm̄ pōt dicere/q̄ habeamꝰ carnē a matre sola: nec̄ a patre solo: sed ab vtroq̄: sed ꝓprie loq̄ndo carnē habemꝰ a matre: q̄ mater pſtat materiaꝫ in gnātione, plis: pater aūt est principiuꝫ actiuū. Vñ a p̄re descendimꝰ ꝑ rōne semi naleꝫ/q̄ est vis actiua in gnātione. A mr̄e vero ꝑ corpulentā substantiā: sed nō sic in chrō: q̄ carnē suā totā habuit a matre: q̄ nō ex virili semine: sed mystico spiramine et ex purissimis sanguinib⁹ suis ipm̄ cōcepit. Animā aūt et diuinitatē habuit a deo p̄re: ita q̄ caro v̄ginis ꝛ caro chrī/tota fuit vna caro. Iō noluit chrīs/q̄ caro matrꝭ sue cōicareſ vlli hoi: q̄ solꝰ de ea cōceptꝰ et natꝰ est. Ezech. xliiij. Porta hec clausa erit et nō aperieſ. Caro aūt chrī nullā passa est corruptionē: iuxta illđ. Ps. xv. Nō nō derelin. aiam meā in infer. nec. da. an. tu. vi. cor. De ullo alio pōt illa auctoritas intelligi. Non sic uos q̄ transimꝰ de corruptione ani e/ad corruptioneꝫ corpis: et de corruptōe culpe/ad corruptionē pene: sed caro chrī: q̄ fuit scīssima nullaꝫ passa est corruptionē. Sic fuit caro v̄ginis q̄ nūq̄ peccauit ꝛc. Vnđ spūscr̄us ad eā dr̄. Tota pulchra es et macula nō est in te. Cañ. iiij. Rō est: q̄ caro chrī ꝛ v̄ginis/tota fuit vna caro scīficata anq̄ nata. Et iō sic caro chrī nullā fuit passa corruptōeꝫ/sicꝫ caro v̄gis ꝛc. Hanc rōnē ponit Aug. di. Putredo nāq̄ ꝛ v̄mis hūane est opprobriū cōditiōis: a q̄ opprobrio cū chrīs alienꝰsit/et maria: nā excipiſ quā iesus de ea assūpsisse pbaſ. Et ꝯfirmaſ ratio ꝑ regulā iurꝭ q̄ hꝫ q̄ vna ꝛ eadē res nō debet diuerso siue duplici iure censeri: vt dr̄ ex. in. c. cū in tua. de decimis. Et in. c. licet. de voto. Hāc rōnē sentit Aug. di. Domū tuā nō decet corruptio dñe sed scītudo. Et ꝯfirmatur istud

alia rone.s. pter matris puritatē. Nā cor ruptio carnis est pena macule siue impuritatis pcti. Sed vgo maria fuit pura ab omi macula actualis pcti: vt dictū est sup. ergo zc. ¶ Tertia ratio pter plis iocunditatē. Nunq̄ fuit aliqs q tantū diligeret patrē vel matrē/sicut chrs matrē zc. Nec solū animā dilexit quā dotauit omi gratia plenitudine: q̄tum pōt pura creatura dotari: sed etiā corpus: qꝛ illud fecit pulcherrimuꝫ: pseruauit a corruptōe vginitatis: a dolore partus: z a pena mortis: vt dictū est. Si g̃ corpus vginis remāsisset in terra putrefactū/non fuisset vtiq̄ gaudium chri cōpletuꝫ/z posset dicere patri suo. O pater z dñe: et nūqd illud tabernaculum meū scm̄/qd me ɔcepit z portauit ē vermibus corrosum: z in cinerē resolutū: Cōueniens g̃ fuit zc. ¶ Quarta ratio pter iimici securitatē. Cōclusio cois theologorū est/ꝙ si hō non peccasset: filiꝰ dei nō fuisset incarnatꝰ. Tho. pte. iij. q. j. Si quis interrogaret te: q̄re filius dei fuit incarnatus zc. Ergo virgo Maria ꝓpterea fuit mater. s. pter salutē pctōꝝ: ergo tu pctōr nō dubites ire ad matrē dei ꝓ remissione pctōꝝ tuoꝝ dicēs. O virgo licet sim indignus zc. Tamē securus venio ad te: quia nō esses mater dei nisi pter pctōres: et sic peccatū est causa tue excellētissime dignitatꝭ. Sis ergo aduocata mea. Sic q̄tidie ad ipam fiducialiter recurrimꝰ dicentes. Eya ergo aduocata nostra. Si ergo quādo viuebat vgo erat aduocata nostra: magis g̃ nunc quādo charitas post mortem augetur. Et idcirco voluit deus: vt vgo migraret ex h̄ seclo. Da similitudinē. Si aliqua vestrū o dñe mlieres haberet filiū iudicē/q̄ deberet iudicare aliquē ad mortē: z filia illiꝰ iret ad matrē iudicis et rogaret dicēs. O dñā rogo te humilr zc. et plāgeret. Aqua lachrymaꝝ multuꝫ mouet animū hois ad pietatē: sed magis mlieris: qꝛ mlier dicit a mollitie quasi mollier. Mater aūt iudicis pietate mota rogaret filiū zc. Si iudex rńderet. O mater et quō possum parcere: qꝛ fecit tot et tanta mala: zc Mater vidēs hoc genuflecteret corā filio ostendens sibi pectus et vbera dicēs. Per istas mamillas quibꝫ te lactaui parce sibi zc. certe iudex parceret zc. posito ꝙ posset de iure parcere. Sic in proposito facit vgo Maria ad chrm̄ zc. Propter hoc emī deꝰ migrare vginē Mariā fecit ab h̄ seculo: vt esset nostra aduocata: sicut dicit ecclesia in missa/in vigilia huiꝰ festi in secreto: vbi sic dicit. Munera nostra dñe apd tuā clementiā dei genitricꝭ cōmendet oratio: quā idcirco de pñti seculo transtulisti vt ꝓ pctis nostris apud te fiducialr intercedat. Intercessio autem ista fit a virgine Maria: et orando ꝓ nobis: et pecc̄ꝰ: z vbera filio ostendēdo: vt infra dicit. Dic pratice zc. Vñ Bern. Securū habes accessū o hō ad deū: vbi mater ante filiū: filiꝰ ante patrē: mater ostēdit filio pectꝰ et vbera. Filius ostendit patri latus z vulnera. Nulla g̃ ibi poterit esse repulsa: vbi tot cōcurrunt charitatꝭ insignia. Quō autē posset mater ostendere filio pectꝰ et vbera: nisi corpꝰ haberet in celo: ergo zc. Et sic pꝫ hac rōne/addita auctoritate. Bern. ꝙ virgo suscepit corpus gliosum: et sic idē quod prius. Ideo q̄tidie recurramꝰ ad eam di. Aue regina mater misc̄die zc. ¶ Quita ratio pter legis affirmitatē. Chrisꝰ qui est deus et hō nō erat quidē subditꝰ legi: qꝛ princeps est solutꝰ legibꝫ. ff. de leg. q. l. Ex imꝑfecto. tñ voluit hūiliari et subijci legi: qꝛ digna vox est maiestate regnantis legibꝫ alligatū se principē ꝓfiteri. C. de legib. l. Digna vox. Vñ aplus. Misit deꝰ filiū suū fac. ex mlie. fac. sub lege zc. Gal. iiij. Et ipsemet chrs. Non veni inq̄t soluere legem: sed adimplere. Matt. v. Inter cetera autem mandata legis erat vnū et primū scde tabule: scꝫ Honora patrem et matrem. Hoc autem mandatū ꝑfectissime christus/sicut et cetera adimpleuit. Unde Luce. ij. Et erat subditꝰ illis. Nota quomodo portabat christus aquam de fonte Nazareth zc. Non fuisset autē mater virgo a filio honorata/si ꝑmisisset corpus suū subiacere corruptioni. Boni nāq̄ filij est magꝭ parcere matri q̄ sibi. Cōstat autem ꝙ filius voluit sibi parcere ab illa generali sententia qua dicitur. Puluis es et in puluerem reuerteris: ergo magis debuit hoc seruare in matre. Et confirmatur ratio: quia christus voluit parcere matri a corruptione conceptus: vt infra dicitur. Et etiam dolore partus con

tra illã sententiã qua dicit. In dolore pa-ries. Un̄ ꝛ in ortu ipe fili⁹ voluit flere: ma trem ꝓo voluit gaudere. Tã etiã bon⁹ fili us fuit ꝙ etiã inter passiõis vulnera ꝛ ama ritudinẽ ꝛ angustias: curã habuit diligẽtẽ de matre dicẽs discipulo. Ecce mater tua. Qui ḡ tantã habuit curã d̄ matre existẽs mortalis: nunquid fact⁹ gl'iosus de ea ãpli⁹ nõ curauit: Absit. Requirit ḡ bonitas di hoc. Cõuenit etiã h̄ potentie: sapiẽtie ꝛ iu stitie dei vt notaẜ infra se. primo. pte vlti. ergo ꝯueniẽs fuit ꝛc. Et confirmaẜ ratio triplici medio. Primo a minori: qꝛ si ꝓser uauit matrẽ a corruptiõe ꝯcept⁹: a dolore partus: ꝛ a dolore mortis: ḡ multo mag̃ debuit ipsaꝫ ꝓseruare a corruptiõe corpoꝛ̃ post mortẽ: q̄ peior est ꝛc. ꝓsertim cū q̄run dã sctõꝝ corpora adhuc integra ꝛ illesa ser uenẜ. Quedã miraculoꝝ gr̄a illustrentur Quedã visitatiõe fideliū frequẽtãẜ. Quo rundã sepulchra gemmis ꝛ auro adornãẜ Quibusdã manib⁹ angelicis monumẽta ꝓparanẜ. Si ḡ corpus ṽginis esſ in terra cū nihil tale sibi impendaẜ. videreẜ christ⁹ gloriã materni corꝑis cõtempsisse. Quam sit incõueniẽtissimū nemo est qui nesciat. Maxime si dicerem⁹ corpus Ioãnis euã geliste esse in paradiso celesti vel etiã terre stri: sicut sūt Enoch ꝛ Helias. Sic etiã si d̄ corꝑib⁹ ipoꝝ qui cū christo resurrexerūt dicerem⁹: sicut q̄rūdã doc. opinio dogma-tizat: illa ascendisse in celum cū christo ꝛc. sicut Hierony. sentire videẜ. ¶ Sexta rõ ꝓpter ꝓphie veritatẽ. Non eīm desunt in ve teri testamẽto ꝓphie tam verbales ꝙ̄ figu rales. ṽbales quidẽ prius. ps̄. cxxxj. Sur-ge dn̄e in requiẽ tuã. tu ꝛ arca sctificatõis tue. Surge dn̄e. s. Iesu chr̄e. qd̄ fuit imple tū in resurrectiõe tua. Tu ꝛ arca sctificati onis tue. Arca dei ẽ ṽgo Maria nõ soluꝫ in aĩa siĉ ꝛ cetere sancte: sed etiã in corpe: qꝛ portauit deū. hoc aūt fuit ipletū i resur rectiõe corpis ṽgis Marie. Itẽ ps̄. xliiij. Astitit regina a dex. tuis ꝛc. Itẽ Can̄. ij. Surge ꝓpera amica mea: columba mea: for mosa mea ꝛ veni. Figura autẽ hr̄ de arca dn̄i: q̄ ex mãdato d̄i fuit ꝯstructa a Moy se de lignis sethin. Arca dei ẽ ṽgo Maria vt dictū est: in q̄ erãt tria. s. due tabule leg̃ id ẽ duo p̄cepta charitatis: q̄ fuit repleta. Uel dic ꝙ ꝑ hec tria que fuerunt in arca signantur ista videlicꝫ: ꝑ virgã signaẜ caro chr̄i q̄ floruit. ꝑ mãna/ signaẜ diuinitas q̄ omnẽ dulcedinẽ habuit ꝑ tabulã scriptam signaẜ aĩa chr̄i q̄ omni sapiẽtia plena fu-it. Itẽ fuit i ea mãna misc'die. Jd̄o dicim⁹ ei. Salue regina misc'die. Itẽ ṽga Aarõ significat ꝙ ipsa ẽ virga ꝛ origo de q̄ nat⁹ est flos campi ꝛ liliū cõualliū. s. chr̄s. Esa. xj. Egredieẜ ṽga d̄ radice Jesse: ꝛ flos de radice eius ascendet ꝛc. Uel virga fuit ꝯ̄ demones ad flagellandū eos. Talis ergo arca fuit facta a Moyse. i. deo de lignis se thin: q̄ sunt ligna alba ꝛ iputribilia: vt d̄c Mgr̄ senten. in. iiij. di. viij. in fi. per q̄d si-gnaẜ corpus virginis: qd̄ fuit album ꝑ vir ginitatem. et imputribile per incorrupti-onem: quam eo die adepta est quo fuit re suscitata a chr̄o in carne. Fuit etiã h̄ reuel latum beate Helisabet: sicut habeẜ in legẽ da hodierne festiuitatis. Hic historiã. Cõ firmaẜ etiã hoc ꝑ auctoritatẽ scripture no ui testamẽti que habeẜ Apoc. xij. Mulier amicta sole ꝛc. In sole eīm sunt quattuor: q̄ litates designantes q̄ttuor dotes corporis gloriosi. Primo nãqꝫ in sole est ipassibili-tas. Secũdo sublimitas. Tertio agilitas. Quarto claritas que maxime fuerūt i vir gine gloriosa. Et quãuis ceteri sancti ha-bituri sūt has dotes in resurrectiõe: iuxta illud. Fulgebūt iusti sicut sol in regno pa-tris mei. Mat. xiij. Tamẽ in duob⁹ ꝑlata est virgo beata. Primo quia prius om̄ib⁹ aliꝭ post chr̄istū corpus gl'iosum assūpsit. Secundo qꝛ excellenti⁹ ꝛ gloriosi⁹ ꝑpaẜ. Un̄ gloria corpoꝝ alioꝝ sctõꝝ assimilaẜ luci stellaꝝ: iuxta illud. j. Cor. xv. Stella differt a stella in claritate: sic ꝛ resurrectio mortuoꝝ. Gloria ṽo virginis assimulatur luci solis vt reuelatū fuit Salo. Cant. vj. Que ẽ ista que ꝓgreditur quasi aurora ꝛc Confirmatur etiã auctoritate ecclesie sic patet in oratione hodierne festiuitatis.

¶ Potest addi septima. s. ꝓpter vtriusqꝫ se xus hūani dignitatẽ. Nã humana natura ꝯsistit in duplici sexu ꝛc. Ad quẽ exaltan-dū venit fili⁹ dei in mūdū: ꝛ voluit resurge re tertia die vt daret spẽ viris d̄ resurrecti one corpoꝝ: qꝛ chr̄s surrexit ꝛ nos resur gẽ⁹. j. Cor. xv. Itẽ Phil. iij. Saluatorẽ expectã⁹ dn̄ꝫ n. ie. chr̄i. q̄ reformabit corp⁹ hūilitaꝫ nr̄e cõfi. corpi cla. sue. Congruū

ergo fuit q̄ mat resurgeret: vt daret spem eandē mlierib᷒ de resurrectōe. Et ɔfirma tur ratio. Nam hac rōne voluit filius dei d̄ mliere carnē assumere z nasci: vt dt Tho mas.iij.pte.q.xxxj.art.iiij. Ultimo nota historiā hodierne festiuitatis zč.

¶ In festo sancti Bartholomei apostoli. Sermo lxvj.

Uos amici mei estis. Jo.xv. Inter cetera bo na necessaria homini i hac vi ta est amicitia: q̄ sub quocūq̄ genere boni cōtinent. Est em̄ amicitia bonū honestū vtile z delectabile. Primo quidē est hone stū: q: vera amicitia sup honestate z ṽtu te fundata est: vt pbat phs in.viij. ethico. Et Tulli᷒ de amicitia. Nec sine ṽtute in q̄ amicitia vllo pacto esse pōt. Ūn amici tia mūdanoꝝ hoim nō est vera sed falsa: q̄ dicit potius cōtubermiū q̄ amicitia: eo q̄ fundata est sup vitio. Aut sup rebus diffe rētib᷒: puta ꝓpter diuitias aut ꝓpter fauo rē: aut qd̄ deteri᷒ est ꝓpter lenocinia. Dic ɔtra ista vt expedit. Ideo Hiero. ad pau linū. Uera ei illa necessitudo est et christi glutino copulata: quā nō vtilitas rei fa miliaris: nō p̄ntia tantū corpoꝝ: nō subdo la z palpans adulatio: sed dei timor z di uinarū scripturaꝝ studia cōciliant. Jō di citur. Prouer.xxij. Noli amic᷒ esse homi ni iracundo: neq̄ ambules cū viro furio so.i.peccatore: ne forte discas semitas ei᷒ z sumas scandalū anie tue. Scd̄o amici tia est bonū vtile. Ūn sapiens. Nemo si bi satis est: eget oīs amic᷒ amico. Ūnd Eccl.vj. Amicus fidelis ꝓtectio fortis: q̄ aūt inuenit illū inuenit thesaurū. Amico fideli nulla est cōparatio: et non est digna ponderatio auri z argēti ɔtra bonitate fi dei illi᷒ zč. Nā vt ait Tulli᷒ in lib. de ami citia. Amicitia est oīm diuinaꝝ humana rūq̄ reꝝ cū beniuolētia z charitate sūma cōsensio: qua q̄dem haud scio an excepta sapiētia qcq̄ hominib᷒ meli᷒ sit a diis im mortalib᷒ datū.i.a d̄o imortali. Diuitias alij ꝓponūt: bonā alij valitudinē/alij po tentia/alij honores: mlti etiā voluptates beluarū hoc quidē extremū est: illa autem fugiora: sunt caduca z incerta: posita non tā in ɔsilijs q̄ in fortune temeritate. Qui aūt in ṽtute summū bonū ponūt: pclare il li quidē faciūt: sed hec ipa virtus amicitiā gignit z ɔtinet: nec sine ṽtute amicitia eē vllo pacto pōt zč. Tertio est bonū dele ctabile. Quid em̄ vt ait Tulli᷒ dulci᷒: q̄ habere q̄ cū oīa audeas sic loq̄ vt tecū. Et infra. Nam z scd̄as res splendidiores facit amicitia: z aduersas partiēs cōicansq̄ q̄ facit leuiores. Ergo: si tantū bonū est amicitia cū hoīe virtuoso ɔtracta: q̄to ex cellētior est/z melior ɔtracta cū deo. Igit debemus niti totis virib᷒: vt cū ipso deo amicitiā habeam᷒. ¶ Pro fundamēto ser monis in q̄ ostendit mod᷒ acq̄rendi ami citiā dei orit d̄ ipo mō: q̄stio theologicat.

¶ Querit vtr̄ ad dei amicitiā acq̄rendā teneamur ipm deū chr̄m imitari in acti bus suis. Arguit q̄ nō. Nos non tenemur ad impossibile: sed nob̄ est impossibile de um in actib᷒ imitari: puta miracl'a facere zč. Igit. ¶ In oppositū nos tenemur cō formare volūtates nostras volūtati diui ne: sed volūtas diuina vult nos chr̄m imi tari: vt patz p Paulū dicentē. Imitatores dei estote: vt habet etiā Joā.j. dirigite vi am dñi. similiter.j. Pet.ij. chr̄s passus est pro nobis/vobis relinquēs exemplū: vt sequa mini vestigia eius. Igit ad dei amicitiā acq̄rendā tenemur ipm deū chr̄m imitari. Et sic q̄stio manet p vtraq̄ parte dubia.

¶ Ad q̄stionē respondendū est: s̄m Bo nauē. in apologia. q̄ sunt tres differentie actuū saluatoris nostri Jesu chr̄i: aliqui actus saluatoꝝ nr̄i fuerūt excellentis po tentie siue sciētie: vt miracl'a facere: sacra ordinare: secreta cordiū reuelare: futura p̄ dicere. z loquēdo de istis actibus dicit ad dubiū: q̄ ad dei amicitiā acq̄rendā nō te nemur ipm deū chr̄m imitari: q: talia fa cere nobis est impossibile. Alij fuerunt a ctus saluatoris ɔdescendētis clemētie: vt cum pc̄orib᷒ z publicanis comederet. z lo quēdo de istis actib᷒ dicit ad dubiū: q̄ be ne tenemur ipm chr̄m imitari nō p̄bendo fauorē ipsis pctōrib᷒. Sed ipsos z redar guendo a pctis suis. vt ipse chr̄s fecit: da ait Richar. sup.iiij. sen. dist.xix. ar.ij. q.ij. si cut corpis naturalis patienti vno mēbro compatiunt alia: z sibiīnuicē subueniunt

ad bonã ꝯsistentiam corꝑis in comparari one ad formã naturalis vite: sic ex necessitate diuini p̃cepti/membra corꝑis mystici qḋ est eccl'ie/tenent̃ sibĳnuicẽ subuenire ad ꝯseruandã bonã vnitatẽ: ⁊ dispositionem eccl'ie incomparatõne sp̃ualis vite: que est gratia sp̃ussancti. Vñ non tm̃ũ sibĳnuicem subuenire tenent̃: q̃tum ad indigentias corꝑales: sed multo magis q̃tum ad sp̃uales orando: delinquẽtibꝫ partendo: ad bonuꝫ monendo: ⁊ delinquẽtes corrigẽdo: Igit̃ ⁊c̃. Et ait idem Richar. ibidẽ quia tamẽ corrigere: p̃ceptum affirmatiuũ est. Reducit̃ eñ ad primũ p̃ceptũ sc̃de tabule: ad qḋ reducunt̃ oĩa p̃cepta de bñfaciẽdo p̃ximis: si ergo tenemur corrigere pctõres quod facere nõ possumus: nisi cuꝫ illis habitem⁹: tenemur cḃr̃m imitari in istis actibus/q̃ sunt cũ peccatoribꝫ habitare. Alĳ fuerũt actus saluatoris nr̃i Jesu christi: supererogatiõis ac ꝑfectõis iustitie: vt ꝟginitatẽ seruare/morti se exponere/ꝑ inimicis exorare: ⁊ loquẽdo de istꝫ actibꝫ dicit idem Bona. vbi. s. di. ꝙ tenemur ꝯformare nos volũtati diuine in his que nobis dedit ex p̃cepto: si velim⁹ amicitiã eius habere: q: isto in mũdo duoꝝ amicitiã habere possum⁹: vni⁹ est diabol⁹ quẽ per peccatũ habem⁹: alterius est dei ꝑ quẽ ꝑ mãdatoꝝ obseruantiã instruimur: si habem⁹ amicitiã diaboli/nõ habebim⁹ amicitiã dei: q: habet̃. C. qui militare possunt vel nõ. l. iĳ. Nemo potest duas militias habere. Mat. v. nõ potestꝫ deo seruire ⁊ mãmone. Scribit̃. xxiĳ. q. vlti. q̃ sunt milites chr̃i nõ debent studere seculari militie: sed orõnibꝫ vacare. ff. ḋ re militari. l. l. q̃ excubias. miles qui vigilare vl' excubias tenere nõ vult: ꝑ tuitione regis vel patrie/stipendia militie nõ recipiat. Habet̃ etiã de clerico nõ residente lib. vj. c. vnico. ecclasiastic⁹ qui nõ interest diuinis officĳs distributiones q̃tidianas nõ recipiat. Habet̃ etiã extra de p̃bend. ⁊ dignitatibꝫ habens duas eccl'ias/alterã dimittere/⁊ alteraꝫ eligere compellit̃. Igit̃ ad dei amicitiã acq̃rendã debemus imitari christuꝫ mãdata obseruando: ⁊ nõ q̃tum ad p̃mos chr̃i actus: de quibꝫ intelligit̃ argumentũ iuxta ꝟba preassumpta. Vos amici mei estis ⁊c̃. ¶ Acquiritur autem amicitia dei quintupliciter.

Primo ꝑ puritatem innocentie.
Sc̃do ꝑ veritatem pnie.
Tertio ꝑ amorẽ obedientie.
Quarto ꝑ donũ munificẽtie/seu mie.
Quinto ꝑ firmitatẽ patientie.

Omnibꝫ predictꝫ modis omes apostoli fuerũt amici dei: et ideo dicit thema loquens generalit̃ de oĩbꝫ ipsis. Vos ⁊c̃. Sed specialiter loquẽdo beat⁹ Bartholome⁹ omnibus predictis modis acquisiuit dei amicitiam: sicut infra videbimus.

¶ Primo ꝑ puritateꝫ innocentie. Ratio quia similitudo est causa amoris. Eccl'i. xiĳ. Omẽ animal diligit simile sibi ⁊c̃. Deus aũt est purissimus ⁊ fons infinitus omĩs puritatis ⁊ bonitatis. ergo ꝑ puritatẽ innocentie efficit̃ homo silis deo: ⁊ ideo amicus. Prouerb. xxĳ. Qui diligit cordis mũditiã: habebit amicũ regem. Ex hac amicitia meret̃ homo videre deum. Matt. v. Beati mundo corde: quoniã ipsi deuꝫ videbunt. Debet autẽ esse cordis munditia: vt dicit Auctoritas allegata. quia cor est fons oĩm verboꝝ et actuuꝫ/⁊ q̃ habet cor mundũ: habet omes actus mũdos/⁊ cogitatiões q̃ ex corde exeunt: vt dr̃ Mat. xv. Econtra ꝑ imunditiaꝫ cordis separat̃ hõ ab amicitia dei. Sapie. j. Peruerse cogitationes separãt a deo. Hanc cordis mũditiã habuit a deo beat⁹ Bartholo. quia ipse sicut ⁊ ceteri ap̃li ꝯsecuti sunt puritatẽ innocentie ꝑ baptismũ: omes eñ baptizati fuerũt: vt dicit Aug. sup illud Jo. xiĳ Qui lotus est nõ indiget: nisi vt pedes lauet ⁊c̃. Et in decretꝫ de conse. di. iiĳ. Si eos. ¶ Sc̃do acquirit̃ amicitia diuina ꝑ veritatem penitẽtie. ps̃. cvĳ. Mihi alienigene amici facti sunt. Nota Alienigene. i. peccatores qui ꝓpter pctã alienati sunt a deo: ⁊ recesserunt ab eo longe: nõ distantia locali: sed differentia formali. Esa. lix. Iniquitates vestre diuiserũt inter vos et deuꝫ vestrũ: ⁊ peccata vestra absconderũt faciẽ eius a vobis. ps̃. Longe a pctõribus salus. Item Prouer. xv. Longe est deus ab impĳs. Sic ⁊ ille iuuenis dissolut⁹ recessit a patre in regionẽ longinquã. Luce. xv. Hoc modo btũs Bartholo. fuit amicus dei: quia q̃uis nõ legat̃ de eo ꝙ peccatũ mortale comiserit: tamen maximã pe

nitentiã faciebat/⁊ maxīe in orando. Nā
centies flexis genib⁹ p diem orabat:⁊ cen
cies p noctem/ꝓpter ꝙ interrogat⁹ demon
de eo dixit. Amicus dei oīpotentis est:et
ideo venit in istam: vt omēs deos in die
euacuet. Moralis. si vultis esse amici dei
faciatis penitentiã. Gal.v. Qui chrī sunt
scʒ amici carnem suã crucifixerūt cum vi
tijs ⁊ ɔcupiscentijs. ¶ Tertio acquiritur
amicitia diuina p amorē obedientie. Joā.
xv. Jam nō dicaʒ vos seruos sed amicos.
Et infra. Vos amici mei estis:si feceritʒ
que precipio vobis. Econtra p inobedien
tiam efficitur quis inimicus dei:sicut ptʒ
de Saul.qui ꝓpter inobedientiã reproba
tus est a deo:⁊ tandem regno priuatus.j.
Reg.xv. Et de Adam ꝓpter cuius inobe
dientiã tota sua posteritas diuino iudicio
damnata est. Rom.v. Propter vnius in
obedientiã peccatores cōstituti sunt mul
ti. Nota exemplū de Torquato romano
principe/qui occidi fecit filium ꝓpter in
obedientiã. De quo Aug.in.v.de ciui.dei
sic ait. Torquat⁹ filiū:non q2 ɔtra patriã
sed etiã p patria:tñ quia ɔtra imperiū suū
.i.ɔtra qd imperauerat pat̄ imperator:et
ab hoste prouocat⁹ iuuenili ardore pugna
uerat: licet vicissim occidit: ne plus mali
esset in exemplo imperij ɔtempti:q̄ boni
in glīa hostis occisi. Hec ille. Et hoc etiaʒ
de iure ciuili est. Nam dr lex. Jn bello q̄
rem a duce ꝓhibitã fecit/aut mandatum
nō seruauit:capite punitur etiaʒ si res be
ne gesserit.l.iij.§.in bello.ff.de re milita.
Jsto mō acqsiuit amicitiã dei btūs Bar.
Dic vt.ē.in sermo.mgrī Vincentij pte.ij.
¶ Quarto acquirit̄ amicitia diuina per
donum munificentie siue misericordie:q2 mi
sericordia miro mō diuinã iracundiã pla
cat:indulgētiã aduocat. Mat.v. Bti mi
sericordes:qm̄ ipsi misericordiã ɔsequent̄
Et pctã relaxat. Dan.v. Peccata tua ele
mosynis redime:⁊ iniqtates tuas miseri
cordijs pauperū. Et Ecclesia. Facite ele
mosynam:⁊ ecce ipsa orat p vobis:quia si
cut aqua extinguit ignem: ita elemosyna
extinguit pctm̄. Et Luce.xj Quod supest
date elemosynam: et ecce omnia munda
sunt vobis. Et hoc est q dicit dñs. Luce.
xvj. Facite vobis amicos de mãmona ini
quitatis.vt cum defeceritʒ recipiant vos
in eterna tabernacula. Jtem amorem di
uinum prouocat: eo q misericordia facit
hominē similem deo. Similitudo aūt est
causa amoris. Mat.vj. Estote misericor
des:sicut ⁊ pater vester celestʒ misericors
est. hoc modo acqsiuit etiã amicitiã dei be
atus Bartho.sic ptʒ in mia quã exhibuit
filie regis ipsam sanando: ⁊ totum regnū
Jndie a potestate diaboli liberando.
¶ Quinto acquirit̄ amicitia diuina per
firmitateʒ patientie: q2 sapiens hō nunq̄
aliquē putat sibi amicum fore: nisi ipsum
aliquãdo in aduersis ꝓbauerit. Jdeo dicit̄
Eccl.vj. Si possides amicū in temptatiōe
posside illum: ⁊ nō facile credas ei tēpm
Et infra. Est aūt amicus soci⁹ mense:⁊ nō
pmanebit in die necessitatis. Jtē Prouer.
xij. Qui negligit damnū ꝓpter amicuʒ iu
stus est. Stultus est qui emit equū in nul
lo probatum: sic fatuus est qui illum cre
dit amicum:cuius nunq̄ habuit aliquod
experimentū. Unde ⁊ Philippus rex ma
cedonū/arguit valde litteris filium suum
Alexandrū: q illos sibi amicos esse crede
bat quos pecunia:⁊ donis sibi familiares
fecerat. Ratio: q2 nō erant probati aduer
sis. Nota exemplū de Damone ⁊ Pithia
qd refert Valeri⁹ li.iij.de amicitia. Jdeo
⁊ deus:vt probet hoies an sint amici veri
sui:illos quãdoq3 examinat aduersis:⁊ si
exhibent patientiam:vere amici dei sunt.
Alioquin falsi sunt amici. Contra quos
ɔqueritur christ⁹ dicens. Amici mei ⁊ p
ximi mei:aduersum me appro.⁊ ste.et qui
iuxta me erant de longe steterunt ⁊c. Et
Judith.viij. Abraam pater vester tenta
tus est:⁊ p multas tribulationes ꝓbatus a
micus dei effect⁹ est. Jdeo nō debem⁹ ter
reri in tribulationib⁹: q2 p illas acquirere
possumus amicitiã dei: q̄ potens est recō
pensare ⁊c. Sic non timet probus miles
equū amittere:cū illū sciat sibi reddenduʒ
meliorē a rege. Sic qui pdit ꝓpter christū
corpus mortale et graue:resumet ab ipso
imortale ⁊ gloriosum. Jdeo nō debemus
timere corpus pdere ꝓpter chrm̄. Lu.xij.
Dico autē vobis amicis meis ne terrea
mini ab his q̄ occidūt corp⁹:⁊ post hoc nō
habent amplius qd faciant. Jdeo de apo
stolis cantat̄ in ecclesia. Jsti sunt triūpha
tores et amici dei: q̄ cōtemnētes iussa prī

xpum meruerūt premia eterna.mō coro-
nanē ⁊ accipiunt palmā. Isto mō acqsiuit
amicitiā dei beat⁹ Bartholome⁹:q2 ma-
ximam patiētie firmitatē exhibuit p chrō
mortem asperrimā subeundo. Uide sup
in sermo.mgri Uincen.pte vltima. Ame.

¶ In festo sancti Augustini epi et cōfessoris. Ser. LXVII.

Lucerne arden tes in manib⁹ vestris. Luc. xij. Pro declaratiōe sciendū:q i sa-
cra scriptura virtutes infuse qbus de⁹ da-
tor virtutū iustificat aiās Lucerne dicū-
tur ardentes. Hoc pbatur rōne ⁊ auctori-
tate. Ratio est ista:q2 sicut lucerna illumi-
nat domum tenebrosā ⁊c.sic qñ aīa ē in
peccato mortali est tota tenebrosa:q2sicut
in tenebris nihil videt.⁊ qñ vult ambula-
re dat faciem in muruz.vel pedes ipīngit
in lapides ⁊c.sic exīstens in pctō mortali
non videt nec deum p deuotiōnē:nec se
p cognitionē ⁊c.nec cōsiderat mundum
p despectionē:q2 labilis est ⁊ currimus ad
mortē. Omnes morimur ⁊ sicut aque di-
labimur in terrā q nō reuertunē. ij. Reg.
xiiij. Nec ɔsiderat ifernū:ad quē pperat:
nec periculū suū in quo stat. Uerbi gfa.
de psona supba ⁊c.pone in practia si videt
De talib⁹ potest dici illud. Nescierūt nec
intellexerūt:in tenebris ambulāt.ps. Et
alibi. Posuisti tenebras et facta est nox:in
ipsa ptrā.omes bestie silue.i. pctōres mun
di:qui dicunē bestie eo q sicē bestie sequūē
motus sensualitatis. Quia supbus est sicē
leo. Auarus est vt vulpes. luxuriosus vt
porcus. Homo cū in honore esset nō intel
lexit cōpar.ātus est iumētis insipiētibus.
Tales ergo pertranseunt in nocte:⁊ ideo
ipingunē in murum tentationū ⁊ lapides
peccatoꝶ/⁊ frangūt sibi faciem anie q est
lumen rōnis naturalis. De quo.ps. Si-
gnatū est sup nos lumen ⁊c.cōtra qd faci
unt quādo peccāt. Prouer.iiij. Iustorū se
mita quasi lux splendēs pcedit ⁊ crescit vs
q ad pfectuz diem. Uia impioꝶ tenebro
sa nesciūt vbi corruant. Sed quādo virtu
tes infundunē/a deo statim illuminaē do
mus cognoscēdo deū:se:mundū ⁊ piculū
suum. Ideo deus tūc habitat ibi ⁊c. Patz
ratio. Auctoritas allegoricee. dixit deus pr
filio suo Iesu chrō. Facies lucernas septē
⁊ pones eas sup candelabrū vt luceant ex
aduerso. Exo.xxv. Nota. Lucer.septez.i.
septem v̈tutes oppositas septem vitijs ca-
pitalib⁹. Sup candelabrū.i.mētis huma-
ne. Uel sup candelabꝝ.i.fide Iesu christi
sup quo fundanē virtutes omnes:sicut lu
cerne in candelabro. j. Cor.iij. Fundamē
tum ⁊c. Ut luceant ex aduerso:quia ɔtra
peccatū superbie lucet virtus humilitatꝫ:
cōtra peccatū auaritie lucet virtus libera
litatis ⁊c.sic d alijs. Cum ergo btūs Au-
gustin⁹ fuerit plenus virtutib⁹. Ideo recte
dicit thema. Lucerne ardentes p charita-
tem sup.sunt in manib⁹ vestris. Nota. In
manib⁹. Multi habēt lucernas.i. virtutes
in oculis sicut illi qui studēt bene et legūt
de virtutib⁹. Alij habēt in labijs tantūmo
do sicut illi q bene pdicant de virtutibus:
nihil disputant vel docent alios. Alij in
aurib⁹:sicut q me auditis pdicantem ⁊c.
nō sufficit:sed oportet habere i manib⁹.i.
in opationib⁹:alias ɔtra tales dicē aplus.
Qui ɔfitenē se nosse deum:factis aūt ne-
gant. Titū.j. Itē.ps. peccatori autē dixit
deus ⁊c. Nemo potest ponere pter id qd
positū est quod christ⁹ Iesus. Glo.i. fides
Iesu christi. Item Aug. Ubi deest cogni
tio veritatis/falsa est virtus etiaz in opti
mis morib⁹. Beat⁹ aūt Aug. opabaē ea q
de virtutib⁹ sciebat ⁊ pdicabat. Ideo habe-
bat lucernas in manib⁹. Et pōt verificari
de eo vna pphetia Zacharie:quē cum an-
gelus suscitasset a somno dixit. Quid tu vi-
des? Rñdit:vidi ⁊ ecce candelabrū aureuz
totum:⁊ lampas eius sup caput ipsi⁹. Et
septem lucerne eius sup illud Zacha.iiij.
Candelabrū aureum totū est btūs Augu
stinus. Alij doc. dicunē lucerne. Nemo ac
cendit lucernā:⁊ in abscondito ponit ⁊c.
Sed beat⁹ Aug. dicit candelabrū super q
sustentanē lucerne:q2 audeo dicere q oēs
doc. qui venerūt post eum sustentanē sup
eius doctrina sancta/pura ⁊ catholica:sicē
aurum purissimū. Pro fundamēto smo-
nis in q agitur de virtutib⁹ ipsi⁹ Augusti
ni:oritur de ipsis virtutib⁹ ⁊ psertim mo-
ralibus theologicalis questio. ¶ Querit
Utrū virtutes morales sint in voluntate

sicut in subiecto: Arguit q nõ. Ait phs. j. eth. q sunt in parte irrõnabili aie. et cõmentator exponit q in ea q media est int plãtatiuã z rõnalē: talis nõ est volũtas: sz appetitus sensitiuus. igit. ¶ In oppositũ virtus est p se pncipiũ act laudabilis: vt ait Aristo. ij. eth. nulli aũt debet laus nisi volũtarie agēti. Igit ei9 est virt9 cui9 ē p se libere agere: illud est volũtas. g virtutes morales sunt in voluntate sicut in subiecto. z sic qstio manet p vtraq pte dubia. ¶ Ad qstionē rñdendũ est fm Sco. sup. iij. sentē. dist. xxxiij. q. j. q licz volũtas sine habitu posset in actu rectũ/ etiã moraliter bonũ. nec tñ hoc: sed z intellect9 põt in rectũ iudiciũ sine oi habitu intellectuali. Prim9 eñ act9 rectus intellect9: z pma actio volũtatis recta/ pcedũt habitũ: etiã fm quēcunq gradũ. qz ex eis gñat qcqd pmo inest de habitu. tñ sicut in intellectu vl p primũ actũ vel p plures act9 elicitos recte generat habit9 prudentie: ita etiã p ipm rectũ eligere ɔsonũ recte rõni vl recto dictamini rõnis vel p mltas electiões: gñat in volũtate virtus recta inclinãs ipaz ad recte eligēdũ. qd patet. qz pus naturalr eligit volũtas q ipa vl rõ aliqd imperet appetitui sensitiuo. Rõ eñ nõ videt attingere appetitũ sensitiuũ/ nisi mediante volũtate q est ppie appetit9 rõnalis. volũtas aũt pius vult aliqd in se q imperet potētie inferiori actũ. Circa illud relinquit q virtutes morales sunt in volũtate tanq i subiecto. et de istz loquit magr ibidē. Iustitia est in subueniēdo miserz. Prudentia in pcauendo insidijs. Fortitudo in pferendis molestijs. Tēpantia in coercēdis delectatiõib prauis. igit. Et ad argumentũ dr: ad oēs auctoritates ɔcedēdo qd affirmãt: scz q in appetitu sensitiuo est qdã qlitas q põt dici 9tus: licz min9 ppie q illa que est in voluntate inclinans ad electionē: z qrũ 9tutum Augustini volũtas referta fuit iuxta verba zc. q qlibet doctor est ɔtent9 ad pbandũ dictũ suuin: si potest adducere vnã auctoritatē Aug. Nota. Lãpas ei9. scz sapientia. septē lucerne. i. septē 9tutes qs habuit ɔ septem pctã mortalia: de quibus nũc predicabo.

Prima 9tus eius fuit humilitas/ ɔtra superbiam.

Scda paupertas/ contra auaritiam.
Tertia castitas/ ɔtra luxuriam.
Quarta charitas/ contra inuidiam.
Quinta abstinentia/ ɔtra gulam
Sexta patientia/ contra iram.
Septima diligentia/ cõtra accidiam.

¶ Prima virt9 zc. Humilitas: qd patz. qz scia inflat. j. Cor. viij. Ponat practica de doctorib famosis: qz toti sunt inflati zc. Dic h pmo quõ fuit heretic9 z postea p cib matris z pdicatiõib Ambrosij ɔuersus zc. Sed btũs Aug. cũ esset arca scie z famosissim9 in oi orbe terraz: tñ erat plenus hũilitate. Fuit eñ adeo subtil q oēs artes qs liberales vocãt/ sine magro didicit. Et tũ hũilis fuit adeo q pter vitãdũ vitiũ vane glie nolebat habitare i ciuitatib zc. Vñ cãtat eccl'ia. Post mortē matris reuersus ē Augustin9 ad agros pprios zc. Itē cũ btũs Valeri9 hyponen audita ei9 fama vellet ordiare eũ sacerdotē: z restitit. tñ (licz inuitum) pbrm ordinauit. Dic h ɔtra pbros hodiernos zc. q sunt ribaldi: luxuriosi: auari zc. cũ tñ deberēt tenere vitã angelicã: eo q in scptura dicãtur angeli. Labia sacerdotz custo. sciam: z legē reqrũt de ore ei9: qz angelus dñi exercituũ est. Malach. ij. Fact9 g pbr/ monasteriũ clericoz mox istituit: z cepit viuere fz regulã sub scris aplis ɔstitutã: z fugiebat ciuitates in qb epi erant: ne forte eligeretur in epm. Ad idē facit etiã qd legit i li. ɔfessionũ. Fuit eñ tãte puritatz z hũilitatis vt etiã minima pctã q apud nos nulla vel minima reputant ɔfitebat deo. sicē illud: qz cũ puer esset ludebat ad pilã cum ad scholas ire deberet. Itē de eo q nolebat addiscere vel legere nisi vi a parentib vel magistro vrgeret. Itē de eo q de cellario vel mēsa aliqd furabat/ vt puerz ludentib daret. Itē de eo q fabulas poetaruz sicut fabulas Enee cũ adhuc puer esset libenter legebat: et Didonē mortuã ppt amorē plorabat. Itē cõfitet ibi de odoratu: de auditu. de visu. psertim de eo q domi existēs/ araneas muscas suis retib capientes nimis attēte pspexit zc. Dic quõ Valeri9 faciebat eũ pdicare coraz se. Itē quõ eum epm fecit fieri zc. licz oĩno recusaret. Vide. xl. dist. Ante oia. Sed hodie secus: quia pri9 magis curabant de aiab

bus q̄ de redditib⁹: hodie ↄtra. Jō Sap. vj. Judiciū durissimū his q̄ p̄sūt fiet. Vide s. in ser. bti Blasij pte. ij. ¶ Scd̄a lucerna. i. virt⁹ fuit paupertas spūalis ↄ auariciam. Hic quō nō vtebat̄ p̄ciosis vestib⁹. De redditib⁹ p̄o episcopat⁹ redimebat captiuos. vide. xij. q. ij. Aur. et alijs pauperib⁹ erogabat. Nō aūt paupes moriūtur fame ⁊c̄. Itē si aliq̄s volebat relinq̄re ecclesiā heredē/ interrogabat si habebat filios et ↄsanguineos paupes. ⁊ si sic: diuidebat illis hereditatē. Vide. xvij. q. iiij. in fi. sed mō ⁊c̄. sciebat eñ regulā chr̄i dī. Videte et cauete ab oī auaritia Luc. xij. Nota ab oī ⁊c̄. ḡ ab vsura: furto: rapina: simōia ⁊c̄. Bti paupes spū: q̄m ipoꝝ ē regnū celoꝝ. Mat. v. Nota etiā q̄ de vasis dñicis aliq̄n iubebat frāgi et cōflari et indigētibus dispensari. ¶ Tertia virt⁹ ē castitas. Nota quō nolebat q̄ soror sua sancta: nec etiā neptes sue intraret palatiū suū dū essꝫ eps. Nota p̄ cautela castitatꝫ. Ideo Hierony. Hospitiolū tuū aut raro: aut nunq̄ mulierū pedes terant. q̄r nō pōt cum dño toto corde habitare q̄ femiaꝝ accessib⁹ copulat̄ Feminā quā bñ viderꝫ cōuersantē mēte diligē/ nō corp̄ali freq̄ntia. Originalr̄ ad Rusticū. ⁊ trāssumptiue in decretꝫ. xxxij. dist. Hospitiolū ⁊c̄. ¶ Quarta/ charitas erga deū et p̄ximū: Erga deū. q̄r flebat vberrime in hymnis ⁊ canticꝫ/ suaue sonantis ecclīe vocib⁹ vehemēter affect⁹. Vñ ⁊ cantat eccl̄ia. Vulnerauerat charitas chr̄i cor ei⁹: et gestabat verba eius in viscerib⁹ q̄si sagittas acutas. Itē erga p̄ximū p̄dicando: cōuertēdo peccatores: ⁊ ardēdo salutes p̄ximoꝝ. iuxta illō: Oro vt charitas vestra magꝫ ac magꝫ abūdet. j. Tim. j. Itē nunq̄ volebat audire detractiōes p̄rioꝝ. Vñ in mensa habebat scr̄ptos v̄sus. Quisquis amat dictis absentū rodere vitā: Hāc mēsam indignā nouerit ēē sibi. Itē nota quō nunq̄ inter amicos iudiciū sumebat: sed inter ignotos: q̄r. s. ex amicis essꝫ vnū p̄diturus. s. ↄtra quē p̄ferret sniam. ¶ Quinta abstinentia: vitā chr̄i tenuit: semp̄ ieiunabat: nunq̄ comedebat carnes: et in mensa magis lectionē aut disputatiōeꝫ diligebat q̄ epulatiōeꝫ. Tria a btō Ambrosio se didicisse ait ⁊c̄. P̄mo q̄ vxorē nunq̄ cuiq̄ peteret. Secūdo q̄ militare volentē ad h̄ nō cōmendaret. Tertio q̄ ad cōuiuia inuitatus non iret: ne temp̄antie modū p̄deret. iuxta consiliū christi dī. Attendite vobis ne forte grauent̄ corda vr̄a crapula et ebrietate Lu. xxj. ¶ Sexta fuit patiētia i iniurijs sibi factꝫ/ etiā a suis clericꝫ ip̄m iudicantib⁹ de hypocrisia. et etiam ab hereticꝫ Vñ dicebāt int̄ se petm̄ non ēē interficere Augustinū: ⁊ occisorib⁹ afferebāt oia pctā sua esse a deo dimittenda. ⁊ sepi⁹ ei mortē intētabant ⁊c̄. Et ideo In patientia vr̄a possidebitis aīas vestras Lu. xxj. Hic h̄ de insidijs hereticoꝝ ⁊c̄. ¶ Septima fuit diligētia: q̄r p̄ter illud tp̄s qd̄ necessitati nō erat necessario indulgendū/ semp̄ aut orabat: aut studebat: aut scribebat: aut p̄dicabat ⁊c̄. Propter h̄ deus sibi fecit duas gr̄as. Primo gr̄am miraculoꝝ. Dicantur h̄ aliq̄ miracula. Scd̄o dedit sibi ex diligentia sui laboris quō insudauerat in vinea dñi sabaoth denariū diurnū p̄ p̄curatorē suum. i. chr̄m Mat. xx. Hic ei⁹ mortē p̄ciosam in qua etiā non fuit ociosus sꝫ diligēs. Nā septē p̄s. pn̄iales scribi fecit.

¶ In Decollatione scti Joānis baptiste Sermo LXVIII.

Decollauit herodes Joānē in carcere Mat. vj. Pro introductiōe no. q̄ ecclesia ter in anno facit festū de beato Joāne bap. P̄mo de sua natiuitate. Rō: q̄a fuit mirabilis: tum q̄r fuit ei⁹ conceptio p̄nūciata p̄ angelū: tum q̄r fuit sctificat⁹ i vtero: tū q̄r fuit p̄pha anteq̄ nat⁹: tū q̄r in natiuitate ei⁹ miraculū ↄtigit de loq̄la patrꝫ ⁊c̄. Jdō Lu. j. Spūsctō replebit̄ adhuc ex vtero matrꝫ sue: et mlti in ntitate ei⁹ gaudebunt. Propter hoc de nullo alio sctō fit festū ntitatꝫ post chr̄m ⁊ virginē. Secundū festū fit de sua vita singulari q̄ fuit mirabilis in q̄ttuor. Primo i etate tenera: q̄r iuit ad desertū: in q̄ stetit. xxv. annis. Secundo in cibo et potu. Hic ⁊c. Tertio i vestitu. Quarto in p̄dicatōe. q̄r p̄dicauit venisse/ ⁊ indice eū ondit: ⁊ etiā p̄dicauit ad vtilitatē p̄rioꝝ: vt patet Lu. iij. Istā etiā p̄fectione vite reuelauit angelus Zacharie dī. Erit eñ magn⁹ corā dño: vinū et si

cetã nõ bñbet ꝛc. Lu. j. De hoc facit festũ ecclia in tertia ꝛ q̃rta dñica aduent⁹. Tertiũ festuꝫ fit de morte ei⁹. et hoc ꝺ᷑ thema Decollauit ꝛc. ¶ Pro fundamẽto sermo/nis in quo agi᷑ de decollatiõe scti Joãnis q̃ fuit ꝺcollat⁹ ex eo ꝙ Herodẽ publice accusauerat de Herodiade vxore fratris sui Philippi: oꝛi᷑ de accusatione publica theologicalis questio

¶ Queri᷑ Utꝝ secreta admonitio debeat p̄cedere publicã accusationẽ siue denũciationẽ? Et q̃stio tangit vtꝝ sanct⁹ Joannes fuerit iuste carcerat⁹ ꝛ decollatus. Arguit᷑ ꝙ secreta admonitio ñ debeat p̄cedere publicã accusatiõem siue denũciatiõeꝫ. grauioꝛ em̃ est accusatio q̃ȝ denũciatio. sed ad publicã accusatiõem põt alius p̄cedere nõ precedente secreta admonitiõe. qꝛ sicut ꝺ᷑ extra ꝺ accu. qlit᷑ ꝛ q̃n. et. §. debet. accusationẽ ꝺꝫ p̄cedere legitima inscriptio. non dicit admonitio. g̃ monitio ñ debet p̄cedere denũciationẽ. Jn oppositum bꝫ Mat. xviij. Si peccauerit in te frater tu⁹: corripe eũ inter te ꝛ ipm̃ solũ. g̃ monitio secreta debet p̄cedere denunciatiõem siue accusationẽ. Jtẽ extra de accu. qualiter ꝛ q̃n. ꝛ §. debet. denũciationẽ ꝺꝫ p̄cedere charitatiua monitio. g̃ secreta admonitio ꝺꝫ p̄cedere publicã denũciatiõeꝫ siue accusatiõeꝫ. et sic questio manet pro vtraqꝫ pte dubia. ¶ Ad q̃stioneꝫ r̃ndendũ est fm̃ Rich. de media villa sup. iiij. sent. di. xlix. ar. ij. q iij. ꝙ petm̃ p̱mi aut ẽ publicũ aut secretũ. si publicũ: nõ ẽ necessariũ secretã monitiõeꝫ p̄cedere denũciatiõem siue accusatiõeꝫ. qa sic ꝺ᷑ extra de pe. ꝛ re. c. j. manifesta pctã ñ sunt occulta correctiõe purgãda: sed manifeste: vt ei⁹ pena alij terreant᷑. vñ aplus. j. Tim. v. Peccãtes corã oĩbꝫ argue vt ceti timoꝛẽ habeãt. qꝛ taliũ ꝺꝫ eẽ exẽplũ alioꝝ. Si aũt ẽ secretũ: distinguẽdũ ẽ. qꝛ aut tardatio denũciatiõis ei⁹ pbabilr̃ p̄teref i notabile nocumẽtũ p̱rioꝝ coꝛpale: seu sp̄uale. vt si aliqs tractaret occlte quõ ciuitas hostibꝫ tradere᷑: vel occulte hoies auerteret a moribꝫ vl̃ a fide. Aut nõ iminet tale piculũ. Si sic: festinandũ eẽt p̄cedere ad denũciationẽ: nec ẽ necessariũ expectare q̃usqꝫ p̄cedat secreta monitio. qꝛ mag̃ cauendũ est detrimẽtũ boni coꝛpalis ꝛ sp̄ual' rei publice q̃ȝ fame ip̄i⁹ pctoꝛis. Si aũt pec=catũ est occultũ: necqꝫ p tardatiõe denũciatiõis iminet tale piculũ: adhuc distinguẽdũ est. qꝛ aut pbabilr̃ credi᷑ p oditiõem et signa pctoꝛis et alia q̃ per pbabilitatẽ pñc aggrauare ꝙ bõ circa eum p secretã admonitionẽ nõ p̄ficeret. sed ille mag̃ expectaret ꝯ corrigentẽ: et p̄monit⁹ subterfugere q̃reret vt corrigi nõ posset: tũc nõ ꝺꝫ secreta monitio p̄cedere denũciatiõem: nisi secreta monitio p̄ficeret circa ip̄ꝫ. Sequi᷑ bis obseruatꝫ ꝙ secreta monitio ñ ꝺꝫ p̄cedere publicã monitionẽ siue accusatiõem. Ad argumentũ ꝺꝛ: ꝙ nõ valet. qꝛ effect⁹ accusatiõis cũ de crimine criminalr̃ agi᷑ est accusati depositio: si accusatio fuerit legitime pbata. extra de accu. sup bis. hic aũt effectus nõ bꝫ᷑ p secretã admonitiõem. sed effect⁹ denũciationis est illi⁹ cui denũciat᷑ correctio. et bꝫ hoc ꝯseq̄ns p admonitiõem secretã. His dictꝫ sctũs Joãnes bap. non fuit iuste carcerat⁹ neqꝫ decollat⁹ arguendo Herodẽ. qꝛ ei⁹ petm̃ erat publicũ. de q̃ fit sermo iuxta p̄ba pa̅ssũpta: Decollauit Herodes Joã. in carcere. et sic de alijs.

¶ De isto g̃ martyrio p̄dicabo tria pũcta

Primũ punctũ erit de sua captione carcerali.

Scḋm de sua passione martyriali.

Tertiũ de sua sepelitione coꝛpali.

¶ Primuꝫ punctum est de sua captione carcerali: quam possumus dupliciter considerare.

Primo p compatiõem ad chr̄m. ꝛ tunc ista captio babuit altam ꝯuenientiã.

Scḋo p compatiõeꝫ ad Herodẽ. ꝛ tũc babuit magnã iniq̄tatẽ ꝛ malitiã.

¶ Primo g̃ modo ꝛc. habuit magnã conuenientiã. Ratio: qꝛ christus ꝺ᷑ sol i scriptura. Hoc patet rõne ꝛ autoꝛitate. Ratio: qꝛ sic sol illuminat ꝛc. sic chr̄s illũinauit totũ mõm. Joã. j. Erat lux vera ꝛc. et Joã. x. Quãdiu sum in mũdo lux sũ mũdi. Jtem calefacit et inflãmat coꝛda hominũ in amoꝛe dei. nec est q̃ se abscondat a caloꝛe eius. Jtem sicut sol obscura᷑ per interpositionem nubiũ nõ in se sed respectu nostri: sic christus in mentibꝫ nostris obscura᷑ per diuitias et affectus terrenales ꝛc. Ps. Supcecidit ignis ꝛ non viderunt solem. Jtem facit fructificare homies in bonis opibꝫ. s. meritoꝛie merendo padisum.

Ego sum vitis vera ꝛ vos palmites: qui manet in me et ego in eo: hic fert fructum multũ Joã. xv. Et ibidẽ. Ego elegi vos et posui vos vt eatis ꝛ fructũ afferatis ꝛc. Patet rõ. Autoritas Malach. iiij. Orietur vobis timentibus nomen meũ sol iustitie ꝛc. Nota timẽtibus nomẽ meũ ꝛc. Ideo dr̃ beate virgini Felix nãq̃ es ꝛc. Quia ex te ortus est sol iustitie ꝛc. Chr̃s ergo dicit sol. beatus Jo. bap. dicit lucifer. Rõne ꝛ autoritate. Ratio, q2 sicut lucifer pcedit solẽ: sic Jo. bap. chr̃m. Et sicut lucifer videt maior alijs stellis: sic inter natos mulier̃ nõ surrexit maior Joãne bap. Mat. xj. Autoritas. Nunqd pduces luciferũ i tpe suo. Job. xxxviij. Sicut ergo oriente sole lucifer abscõdit/q2 nõ amplius videt a nob: sic cõgruũ fuit vt chr̃o sole iustitie iam effundẽte radios vite ꝛ doctrine sue: lucifer se occultaret in secreto carceris ꝛ mortis. Patet cõueniẽtia. Autoritas de h. Dic historiã q̃ ponit Joã. iij. de discipulis Joã. moti ex inuidia: q̃ dixerũt Joãni: Rabbi q̃ erat tecũ trãs Jordanẽ cui testimoniũ phibuisti/ecce hic baptizat ꝛ oẽs veniũt ad eum ꝛc. Rñ Joã. In h gaudiũ meũ iipletũ est Illũ oportz crescere: me aũt minui Jo. iij. Nota gaudiũ. q2 gaudebat Joã. q2 ɋ doctrina sua ñ illuminabat p infusionẽ vt doctrina chr̃i, nec baptism9 suus ɔferebat remissionẽ pctõr̃ sic baptism9 chr̃i. Si autẽ volum9 cõpare Joãnis captiõez ad Herodẽ: Dico q̃ fuit maxia malitia ꝛ iniustitia. q2 q̃d iniustius q̃ carcerare tã sctm̃ hominẽ ppt luxuriã ꝛc. et ppt iportunitatez ꝛ iniq̃tatẽ herodiadis ꝛc. ad cui9 instãtiaz fecit Herodes eũ capi: cũ pluries restitisset iportunitati ipi9 ꝛc. De h h3 Mat. xiiij. ꝛ Mar. vj. Dic historiã sic h3 i legẽda. Nota q̃ duo pctã fuerũt cã captõis ꝛ mortis Joannis bap. s. luxuria ꝛ gula. Moralr h habem9 tres doctrinas. Una tãgit homies Scd̃a mulieres. Tertia ciuitatũ rectores Pro pma nota q̃ Herodes venit ad hoc malũ pp̃ter oculos: respiciẽdo pulchritudinẽ illi9 Herodiadis. Jdo cauete oclos ꝛc. Ideo Hiere. loq̃ns in psona iuuenis q̃ libẽter respicit/dr̃. Oculus me9 depdatus est aniam meã: in cunctis filiab9 vrbis mee. Thren. iij. Nota depredat9 ꝛc. q2 oia merita pcedẽtia pdit ꝛc. Sed mõ veniũt hoies ad eccl'iam vt videant mulieres ꝛc. Scd̃a doctrina tãgit mulieres q̃ ñ pmittant se videri: nec truffare ꝛc. Fugite fornicationẽ ꝛ nolite locũ dare diabolo. j. Cor. vj. Tertia doctrina tangit rectores ciuitatũ ꝛc. q̃ puniãt ꝛ corrigãt pctã notoria. sicut Joãnes bapt. ñ correxit pctm̃ herodis q̃diu fuit occultũ: sed postq̃ fuit notoriũ ij. q. vij. Negligere. lxxxiij. di. Error. et facit qd̃ nota. in c. Quãto. de sen. excõ. ꝛc. facit apl's. j. Cor. v. Omnino audit int vos fornicatio ꝛc. Nescitis q2 modicũ fermẽti totã massam corrũpit. j. Cor. v. ¶ Scd̃m pũctũ est de sua morte martyriali: de q̃ dicit thema. Decollauit ꝛc. Nota pcticã. Post q̃ Joã. fuit capt9: illa iniq̃ mulier nõ q̃euit dicere intra se. Iste fugiet de carcere: vel liberabit a pp̃lo ꝛc. Ideo tractauit sic cũ Herode eũ3 occidere ꝛc. Dic practice quõ tractauerũt cõuiuiũ in natali Herodis ꝛc. Dic historiã. Et nota q̃ pp̃ter iuramentũ nõ debuit herodes Joãnẽ occidere: vt no. in c. Cũ iuramẽto. de homicidio Et. ij. ij. q. iiij. c. ij. et c. Unusq̃sq̃. ibi vide vbi h3 q̃ duplici rõne istud iuramẽtũ non obligabat Herodẽ. Primo: q2 ebri9 iurauerat. et iõ nõ obligabat pp̃ter defectũ cõsensus. xv. q. j. Sane. Scd̃o pp̃ter crudelitatẽ: q2 iuramẽtũ nõ est vinculũ iniq̃tatis. ij. ij. q. j. Si aliq̃d. et. q. iiij. Inter cetera. Moraliter nota h duo. Primo q̃ Joã. bap. est martyr. Et iõ cãtat eccl'ia. Prepotẽs martyr eremiq̃ cultor ꝛc. Et tñ nõ p fide morit: sed p iustitia ꝛc. Idẽ si q̃s morit q2 rephendit blasphemũ vl' aliq̃d pctm̃ mortale/esset martyr ꝛc. Dic h put expedit. Jo chr̃s Bti q̃ psecutionẽ patiunt ppt iustitiã Mat. v. nõ dixit: pp̃ter fidẽ. Jõ si mulier ɔtradicẽdo hoi nõ viro morit: vel si ñ ɔsentiẽs marito i aliq̃ inhonesto occidat: martyr est. Idẽ si famulus dño vel vasallus regi ꝛc. Propter h dr̃ Pe. Nemo vr̃m patiat q̃si homicida aut fur: aut maledic9 aut alienor̃ appetitor. si aũt vt chr̃ian9/ñ erubescat in isto noie: sed si q̃d patimi ppt iustitiã bti. j. Pet. iij. ꝛ. iiij. ca. Scd̃o nota ɔtra cõuiuia ꝛ cõmesatiões q̃ fiũt hodie. Item ɔtra saltus ꝛ choreas ꝛc. ¶ Tertiũ punctũ est de sua sepultura corpali. Inuenio q̃ btũs Joãnes tres hodie habuit sepulturas. Unaz corpis. Scd̃am capitis.

Tertiā anie. De prima dicit euangeliū q discipuli ꝛc. Secundā sepulturā fecit illa mlier: q timēs ne Joānes resurgeret si cū corpe sepultū fuisset caput: fodit in pariete palaty: ꝛ ibi posuit caput: et sepe videbat illud: timēs ne resurgeret et insultabat capiti, sꝫ bñ huiꝰ iniquitatꝭ sue dignā dedit penā. q: cum semel teneret caput illd i manibꝰ et insultādo ꝛc. dino nutu caput ipm in eiꝰ faciē insufflauit: ꝛ illa ꝓtinꝰ expirauit. cuiꝰ aia cum diabolis ꝛc. Filia ꝟo eiꝰ cū sup glaciē tripudiaret: sub ea glacies resoluit ꝛ illa i aqs ꝯtinuo ꝑfocat. ꝛ mō tripudiat cū diabolis in iferno. Herodes āt in exiliū missus ab imꝑatore: ibidē misera biliter vitā finiuit. Tertia sepultura anie fuit in limbo scrōꝝ patrū. Nota q q̄ttuoꝛ sunt loca in inferno ꝛc. Aia ḡ Joānis nō fuit ad celum ꝛc. Dic q̄re: sed ad limbum. Jdeo Dauid. Quis ē hō q viuet ꝛ nō videbit moꝛtē: eruet aiam suā de manu inferi: q̄si diceret nullus. Cogitate quō scti patres interrogauerūt aiam Joā. quis erat. Rñdit. Ego sum ille de quo scripsit Esa. Ego vox clamantꝭ in deserto. et nūciaui q Messias erat natꝰ ꝛ statim ad limbū descensurꝰ ꝓ liberatione eoꝝ. Matth. xj. Tu es q̄ venturꝰ es: an aliū expectamus: Nota venturꝰ es. i. in limbū patꝝ ſm Grego. Cogitate quale gaudiū habuerūt ꝛc. Moꝛalr magna gratia est hodie: quia statim agit ianua ꝑadisi hoi vere penitēti. qm̄ pniam agit e appꝛo. eīn regnū ce. Mat. iiij.

In natiuitate glorioſe virginis Marie Sermo LXIX

Memoꝛia mea in generatiōe seculoꝝ. Eccl. xxiiij. Jstd ꝟbū dr i ꝑsona virgis. Memoꝛia mea. i. mee natiuitatꝭ: i generatione seculoꝝ. Pro declaratiōe sciendū q in sūma sūt duo secla. Primū est creaturaꝝ spūaliū ꝛ incoꝛruptibiliū. et istd ē celū empyreū: de quo dr Strabꝰ sup Gene. ca. j. Celū empyreū mox vt creatū est sanctis angelis repletū est. Secundū est creaturaꝝ coꝛpaliū ꝛ coꝛruptibiliū. ꝛ istd est terra: que licꝫ sit ꝑmanens: tñ creature coꝛpales in ea existentes sunt coꝛruptibiles. Eccl. j. Generatio ꝑterit ꝛ generatio aduenit: terra aūt in eternū stat. De istis duobꝰ dr Gen. j. Jn ꝑncipio creauit deus celū ꝛ terrā. Dico ḡ q creatio istoꝝ duoꝝ seculoꝝ potest dici generatio: q̄uis ꝓprie sumendo termini differant: tñ assumunt q̄nq ꝟnū pꝛo reliquo. Rō: quia sicut creatio e ꝑncipiū oim reꝝ: ita ꝛ generatō. Vñ phs diffiniēs generatiōem dicit q generatio est ꝓgressus de nō esse ad esse. Quia ḡ ista duo secula habuerūt ꝑncipiū d nō esse ad esse ꝑ creationē: ideo creatio pt dici generatio. Et cōcoꝛ. Moyses di. Jste sūt generatiōes celi ꝛ terre q̄n create sunt: in die quo creauit deꝰ celū ꝛ terraꝫ. Gen. ij. Dices tu: et vbi habitabat deꝰ añ creatiōeꝫ celi ꝛ terre: Rñ. in camera eternitatꝭ sue. Auctoꝛitas. Dñs excelsus ꝛ sublimis habitās eternitatē. Esa. lvij. Dicit ḡ virgo Maria. Memoꝛia mea in generatiōe seculoꝝ, sꝫ celi ꝛ terre: supple figurata fuit ꝛ dmōstrata. Patet thema. ¶ Pꝛo fundamēto sermonis oꝛit theologicalis questio.

¶ Querit Vtrū beata Maria ante fuerit sanctificata: Arguit q non. Ait Greg. et allegat a magro sen. in. ij. dist. xxx. Oēs in peccāto nati sumꝰ ꝛ ex carnis delectatiōe ꝯcepti/culpā oꝛiginalē nobiscū trahimꝰ. ḡ virgo Maria ñ fuit ante sanctificata. ois eīn distribuit. igit. ¶ Jn oppositū. Sanctificauit tabernaculū suuꝫ altissimus: ꝑs. lxxxvj. igit ꝟgo Maria fuit añ sanctificata. Et sic q̄stio manet pꝛo vtraqꝫ pte dubia. ¶ Ad q̄stionem respondendū est ſm Bona. dist. iij. iij. sen. arti. j. q indubitāter tenēduꝫ est q sic. Si eīn Hiere. missus ad ꝓpherandū aduentū saluatoꝛis in carnem et Joānes bap. electꝰ ad ostendenduꝫ saluatoꝛē venisse: sanctificari sunt anteq̄ nati. Multo magꝭ illa q̄ electa fuerat vt saluatoꝛē poꝛtaret/ante sancta debuit esse q̄ nata. Jdeo dr Bona. q ipsa Maria nullū pctm̄ actuale habuit. Et h̄ ꝓpter tria.

Pꝛimo vt esset mr̄ dei acceptissima.
Scdo vt esset ꝓ genere humano aduocata placidissima.
Tertio vt essꝫ inimici humani generis debellatrix potentissima.

¶ Pꝛimo vt esset mater dei acceptissima Ait Alexāder de Ales. sup hoc Tota pulchra. Nequaq̄ deꝰ ꝑelegisset eam nisi fui

esset ceteris creaturis dignior: vniuersis ex/cellentior: deo dilectior. trinitati gratiosi/or. qd nō fuisset si habuisset pctm actuale. sequit. Scdo vt esset p genere hūano ad/uocata placidissima. Ait Aug. in sermo. Te solā o Maria p sctā ecclesia sollicitā scimus: q impetras inducias trāsgressori/bus vt suis renūcient erroribꝫ. Bernar. in ser. Maria oībꝫ sinū mis̄c die apit: vt de plenitudine eiꝰ capiāt vniuersi. qd nō esset si habuisset petm̄. igit ꝛc. Tertio vt eēt ini/mici humani generis debellatrix potētissi/ma: qd nō fuisset si habuisset pctm. igitur. Ait tho. iij. p. q. ij. ar. vij. illa q̄ genuit vni/genitū a patre plenū grē ꝛ veritatis: maio/ra gratie puilegia debuit accipe. qd nō fu/isset si habuisset pctm. igit ꝑgo Maria fui/it sanctificata anteq̄ nata/non a pctō qd habuit: sed a pctō qd hēre potuisset. Et ad argumentū dr̄ q intelligit de lege ordina/ta ꝛ nō de lege p̄seruata: que lex p̄seruata fuit beate Marie: de q̄ fit sermo iuxta ver/ba p̄assūpta: Memoria mea. ꝛ sic d̄ alijs. Ex q̄ ergo virgo Maria remittit nos ad generationē seculoꝝ: videamꝰ qd dicit de hoc scriptura. Dicit eīm. Sicut eīm remit/tunt legiste ad leges ꝛ ad doctores: opor/tet q tūc hō videat leges vel doctores il/los ad q̄s fit remissio ꝛc. Dicit g̃. In pnci/pio creauit deꝰ celū ꝛ terrā. terra aūt erat inanis ꝛ vacua. et tenebre erant sup faciē abyssi. et spūs dñi ferebat sup aq̄s. Dixit q̄ deus: Fiat lux. ꝛ facta est lux. Et vidit deus lucē q esset bona: ꝛ diuisit lucē a tene/bris: appellauitq̄ lucē diē: ꝛ tenebras no/ctē. Factūq̄ est vespere ꝛ mane dies vnus Geñ. j. Hic sunt decē clausule cōtinentes totā festiuitatē hodiernā: ꝓpter qd dic vir/go: Memoria mea ꝛc.

Prima: In pncipio creauit deꝰ celū ꝛ terrā: parentū m̄rimonialis ꝯiūctio.

Scda. terra aūt erat inanis ꝛ vacua: ma/tris infecundatio.

Tertia. et tenebre erāt sup faciē abyssi: cordialis contristatio.

Quarta. ꝛ spūs dñi ferebat sup aquas: angelica consolatio.

Quinta. ꝛ dixit deus/fiat lux: corpalis conceptio.

Sexta. et facta est lux: spiritualis sanctifi/catio.

Septima. et vidit deus lucē q esset bo/na: ex vtero pgressio.

Octaua. et diuisit lucē a tenebris: in tē/plo presentatio.

Nona. appellauitq̄ lucē diē ꝛ tenebras noctē. virginitatis intentio.

Decima. et factū est vespe ꝛ mane dies vnus: coniugalis despōsatio.

¶ Prima clausula. In principio creauit deus celū ꝛ terrā. Nota q nō priꝰ celū et postea terrā: sed sil̄ fuerūt creata. Autori/tas. Qui viuit in eternū creauit oīa simul. Eccl. xviij. Ista simultas creationis celi ꝛ terre/figurabat simltatē m̄rimonialē Jo/achim ꝛ Anne. Celū significat Joachim cuiꝰ vita fuit celestis. Et pōsat dicere. Nr̄a conuersatio in celis est Phil. iij. Terra ꝑo Annā/ꝓpter fecunditatē. De q Anna pōt dici ꝛ exponi illud: Dñs dabit benignita/tē: ꝛ terra nostra dabit fructū suū. Dices tu. Cōtra: q2 nō videt cōueniēs q celū si/gnificet Joachim ꝛ terra Annā: cū An/na fuerit sanctior eo: ideo d̄ Anna fac fe/stū eccl'ia ꝛ nō de Joachim: vt pbat sup i ser. btē Anne in pn. Rñ. Mulier q̄ntūcū/q̄ sctā debet eē sub viro ꝛ ab eo regi. Geñ. iij. Sub viri ptāte eris: ꝛ ipse dñabit tui. Et Hester. j. Cūcte vxores tā maioꝝ q̄ minoꝝ deferāt maritis suis honorē: Hester j. q2 q̄uis fuerit facta eq̄lis viro: in cuius signū formata est nō de capite neq̄ de pe/de: sed de costa: tñ q2 male vsa est parilita/te: ideo meruit eā pdere. q2 puilegiū me/ret amittere q̄ ꝯcessa sibi abutit ptāte. xj. q. iij. Priuilegiū. Et ꝑo in penā culpe sue fuit sibi dictū: sub viri ptāte eris: ꝛ ipē dña/bit tui Geñ. iij. Moralr̄ g̃ nota q vxores debent eē subdite viris suis tā de lege natu/rali q̄ diuinali q̄ impiali: vt d̄. q̄ etiā apo/stolicali. Eph. v. Mulieres viris suis sub/dite sint sicut dño. q2 vir caput est mlieris sic cbr̄s est caput eccl'ie. Et sic eccl'ia subie/cta est cbro: ita ꝛ mlieres viris suis in oībꝫ supple licitis ꝛ honestis. Nota ꝯ mulieres q̄ volūt esse supra viros in domo. ¶ Scda clausula est cū dr̄. Terra aūt erat inanis ꝛ vacua. hic notat sterilitas btē Anne: que erat infecūda ꝓpt nimiā frigiditatē. Vnd dicit Hiero. q. xx. annis steterūt sine libe/ris. et ꝯcor. Hiere. iiij. Aspexi terrā ꝛ ecce vacua erat. Sed q̄nq̄ medicinas tenuerit

vt deus daret eis plē.s. Elemosynaꝝ lar-
gitio. Scḋo oṙo. Tertio pegrinatio a Na
zareth vsq̄ȝ Hierusalē: ꝛ forte discalciati.
Quarto oblationes ad tēplū. Quinto vo
ta ꝛ pmissiões ꝛc̄. Uide s.i ser.btē Anne.
pte.j. Moraliter Si vultis plē recurratꝭ
ad deū: nō āt ad magos ꝛ ariolos ꝛc̄. Aia
q̄ decliauerit ad magos ꝛ ariolos ꝛ forni-
cata fuerit cū eis: ponā faciē meā ꝯ eā ꝛ in-
terficiā illā de medio populi sui. Leui.xx.
¶ Tertia clausula. Et tenebre erāt super
faciē abyssi in pncipio añ creationem lucꝭ.
Abyssus dicit pfunditas in qua nō vide-
tur claritas solis neq̄ȝ lune. Ita corda ho-
minū dicunt abyssi: q: nō pnt sciri nec vi-
deri nisi a deo. Cor hoīs inscrutabile ꝛ q̄s
cognoscet illud: Ego dn̄s scrutans corda:
Hierem.xvij. Per abyssum ḡ signt corda
Joachim ꝛ Anne sup q̄ erant tenebre ꝓpt
tristitiā quā hēbant de defectu plis ꝛc̄. et
ꝓpter ꝯfusionē quā recepit Joachim a sa
cerdote ꝛc̄. Uide s.i ser.scte Anne.pte.ij
Moraliter h instruunt viri ad habenduȝ
patiētiā in iniurijs sibi factꝭ sicut Joachim
ꝛc̄. Nō vos defendētes.i. vindicātes cha-
rissimi: sed date locuȝ ire. Scptū est enim
Mihi vindictā ꝛ ego retribuā: dicit dn̄s
Ro.xij. Itē instruunt mlieres ꝯsolari vi-
ros suos tristes: sic fecit Anna Joachim
q̄a mulier data est in adiutoriū viri Gen̄.
ij. Nō est bonū esse hoiem solū: faciam⁹ ei
adiutoriū simile sibi. Licȝ aliq̄ mlieres ra
biose faciāt ꝯtrariū: q: addūt afflictiōem
afflicto ꝛc̄. Uñ dicūt legiste q̄ vxor est so-
cia viri diuine ꝛ hūane dom⁹. C. ḋ crimie
expilate heredi.l. Aduersus. ¶ Quarta
clausula. Et spūs dn̄i ferebat sup aquas.
spūs dn̄i.i. angelus. Ps̄. Qui facis ange-
los tuos spūs. Ferebat sup aquas lachry-
marū Joachim ꝛ Anne: q̄ flebāt ꝓpt steri
litatē ꝛc̄. Propter q̄d angelus ꝯsolat⁹ est
eos/pmittēdo plē ꝛc̄. Hic historiā. Mo-
ralit Plus placuit deo patiētia Joachim
q̄ȝ elȳne ꝛ orōnes ꝛc̄. q̄a ꝓpt patiētiā obti-
nuit plē. Sic ꝛ vos ꝛc̄. Sed ꝛ si q̄d pati-
mini ꝓpter iustitiam/beati.j. Petri.iij.
¶ Quinta clausula. Dixitq̄ȝ de⁹ Fiat lux
Ecce ꝯceptio ṽgis Marie q̄ ḋr lux: quia
sine tenebris pcti facta est. Mō aūt multe
tenebre sunt in ꝯceptiōe filioꝝ ꝓpter intē-
tionē carnalē ꝛ corruptā parentū. ꝓpt hoc
dicit Gre.xxxiij.q.iiij. Uir cū papa. q̄ vo
luptas ipsa.s.q̄ in actu mrīmoniali ē/sine
culpa esse nō pōt: intellige qñ cā volupta-
tis vel incōtinentie exercet: sic vt plimuȝ
cōtingit. Sed ꝯceptio ṽginis fuit vt lux.
De ista luce.ij. Re.xxiij. Sicut lux auro-
re oriēte sole mane absq̄ȝ nubibus rutilat.
Hic historiā quō ꝯcepit ꝛ pepit ꝛ ablacta
uit eā triennio. ꝯ mulieres q̄ nō ablactant
filios ꝛc̄. Uide s. in ser. btē Anne.pte.iij.
Moralr cōiuges istruunt h in filijs pcreā
dis ad habendā rectā intentiōem ꝛc̄. Als
diabol⁹ ptātē recipit ꝛc̄. Autoritas. Ostē
dā tibi q̄ sunt q̄bus pōt ṗualere demoniū:
in eos q̄ ꝯiugia ita suscipiūt vt deū a se ꝛ a
sua mente excludant: ꝛ sue libidini ita va-
cent sicut equus ꝛ mulus in q̄b⁹ non est in-
tellectus. Tob.vj. ¶ Sexta clausula. Et
facta est lux. Ecce sctificatio ṽgis Marie
Unde facta est lux.i. sctificata. Nota fa-
cta.ante ḡ q̄ȝ esset sctificata nō erat lux. q̄a
in pctō originali ꝯcepta erat. Nota ḋ san-
ctificatōe ei⁹ aliq̄d put habet s. Et ḋ ista
sctificatione fit festum in festo Cōceptio
nis btē virginis. quia nescit qñ fuerit san
ctificata: sed bene scitur qñ fuit concepta.
ideo ꝛc̄. Et statim sanctificata ṽgine/fuit
factū festū in celo. Ps̄. Lux.i. virgo Ma
ria: orta est iusto.i. chrō. et rectis corde le-
titia.i. angelis q̄ sunt recti: q: nō pnt incli
nari ad pctm̄: nec in ꝓsperis: nec in aduer-
sis ꝛc̄. Necañ p affectiōes: nec retro p ran
cores ꝛ dolores ꝛc̄. Si em̄ gaudiū ē ange
lis ḋi sup vno pec. peni. agēte: sic ḋr. q̄nto
magꝭ fuit gaudiū qñ ṽgo Maria fuit cō
cepta ꝛ sctificata. Uide s. ꝛc̄. ¶ Septia
clausula. Et vidit de⁹ lucē q̄ eēt bona. Ec
ce natiuitas ṽgis Marie. vidit.i. videre fec̄
q̄ eēt bona āgel: q: p eā repant coꝝ cathe-
dre. bona hoīb⁹: q: p eā fuerūt redepti. bo-
na pctōrib⁹: q: p eā ꝯsequunt venia. bona
iustis: q: p eā ꝯsequunt pseuerantiā in bo
nis ꝛc̄. Et etiaȝ bona sanctis patrib⁹: q̄a p
eam adepti sunt liberatiōem. bona aia-
bus purgatorij: q̄a p eā addūt suffragia.
bona nauigātib⁹ ꝛc̄. Dicat h quō festū na
tiuitatꝭ ṽgis venit in cognitionē hoim p
illū sanctum hoiem ꝛc̄. De hac natiuitate
potest exponi illud Hester.viij. Noua lux
oriri visa ꝛc̄. Gaudiū honor ꝛ tripudiū a-
pud oēs ꝓplos: vrbes atq̄ȝ oēs puītias ꝛc̄.

¶ Octaua clausula. Et diuisit lucē a tenebris. Ecce hic in tēplū pñtatio p quā se paratā est ꝟgo a tenebris. i. a cōuersatiōe gētiū mūdanoꝝ ꝛc. Dicaꝛ quō ascēdit. xv grad⁹: ꝛ qd significabāt. Uide s. ser. ꝑxio parte. iij. Moralr nota quō fuerūt parentes ꝟginis diligētes ad implēdū votū suū qd fecerāt. Uide s. ser. ꝑxio pte. iij. ꝛc.
¶ Nona clausula. Appellauitq̃ lucē diē: ꝛ tenebras noctē. Pro declaratiōe nota q̃ alie puelle q̄ erāt in tēplo simul cū ꝟgine/ habebāt cor ad mūdana. vñ qñ fuerūt nubiles statim fuerūt ꝓmpte ad mr̃imoniū ꝯtrahēdū. vñ qñ sacerdos iuxta morē dic q̃ oēs puelle q̄ erāt. xiij. annoꝝ irent ad domos parētū ad ꝯtrahendū matrimonium ꝛc. Oēs gauise fūt: dicēdo Deo grās. Mō ero dn̄a domus ꝛc. Sola ꝟgo Maria fecerat votū ꝟginitatꝭ. Uñ dixit angelo: Quō fiet istud qm̄ viꝝ nō cognosco. Luce. j. Ecce q̄re ille dicunt tenebre. sed ꝟgo dr̄ lux. Dicaꝛ hic aliqd de ꝟginitate, put vid. q̃ ꝟginitas respectu mr̄imonij dr̄ lux q̃ matrimoniū dr̄ tenebra: nō q̄dez respectu culpe in se (q̃uis vt plurimū non sine culpa ꝯtrahaꝛ ꝛ ꝯsumeꝛ: sicur dr̄ Grego. xxxij. q. iiij. Uir cū ꝓp̄ia.) sed respectu pene. q̃ multis penis afficiunꝛ q̄ sūt in matrimonio: ꝓ sertim circa susceptionē ꝛ educationē ꝓlis. Et iō dr̄ ap̄ls. Et si nupserit ꝟgo non peccauit: tribulationē tñ carnis habebūt hmōi. j. Coꝛ. vij. Multe etiam discordie qñq̃ ꝯtigūt inꝛ virū ꝛ vxorē ꝛc.
¶ Decima clausula. Et factum est vespere ꝛ mane dies vn⁹. Ecce hic ꝟgis desponsatio. Uespere eñ̄ dicit finis diei: ꝛ significat Joseph q̄ erat senex. Ma re ꝟgo maria q̄ erat iuuecula q̃tuordecim annoꝝ. ꝛ facti sunt dies vn⁹ in despōsatiōe. quia matrimoniū est cōiunctio maris ꝛ femine/ indiuiduā vite ꝯsuetudinez retinens. Dicaꝛ hic desponsatio ei⁹: ꝛ de virga Joseph/ q̄ sola inter ceteras floruit ꝛc. Dic historiaꝫ totam ꝛc. Ecce quomodo factū ē vespe ꝛ mane dies vnus. Dauid. Melior est dies vna. s. istius matrimonij i atrijs tuis/ sup milia. Et fuit completa ꝓphetia Esaie. xj. Egredietur virga. s. illa Joseph ꝺ radice Jesse: quia Joseph de genere Jesse pr̄is Dauid. ꝛ flos de radice ei⁹ ascendet ꝛc.

¶ Itē sermo de septē gaudijs ꝛ septē doloꝛib⁹ virgīs Marie

Sermo. LXX.

Ego mater pulchre dilectōis ꝛ timoris. Eccl. xxiiij. Pro fundamēto ſmōis q̄ est ꝺ doloꝛib⁹ ꝛ gaudijs ꝟginis Marie oriꝛ theologicaꝛ q̄stio
¶ Queriꝛ. vtꝝ ꝟgo maria voluerit chr̄m xp̄m filiū suum pati ꝛ mori: Arguiꝛ q̃ nō. Uirgo maria fleuit ꝛ mesta fuit de morte filij sui chr̄i: ḡ ip̄a nolēte est passus. igitur
In oppositū. Uirgo maria voluit ꝯformare volūtatē suā volūtati diuine. Sꝫ voluntas diuina fuit vt chr̄s patereꝛ ḡ ꝟgo Maria voluit chr̄m filiū suū pati ꝛ mori ꝛ sic q̄stio manet ꝓ vtraq̃ parte dubia.
Ad q̄stionē respōdendū est q̃ ꝟgo maria voluit chr̄m filium suū pati ꝛ mori: ꝛ hoc ꝑpter tria.
Primo ꝑpꝛ offense coꝛrespōdētiā
Secundo propter prophetarum adimpletionem.
Tertio propter generis humani redēptionem.
¶ Primo igiꝛ ꝟgo Maria voluit chr̄m filiū suū pati ꝑpter offense coꝛrespondentiā. Decebat vt sicut hō ꝑpꝛ suā offensam cū magna delectatiōe totā naturā humanam ꝑdiderat ꝛ mortez donauerat: hō q̄ viueret ad offensam reparārandā ꝛ recuperandā naturā humanā maximū dolorē ꝛ finalr̄ mortē patereꝛ. q̄ hō fuit chr̄us marie fili⁹. ꝛ qd̄ decuit/ maria voluit. igiꝛ ꝛc. ¶ Scd̄o ꝑpꝛ ꝓphaꝝ adimpletionē. maria voluit dicta ꝓphaꝝ adimpleri. sꝫ ꝓphetaꝝ dc̄a dicebāt chr̄m passuꝝ. igiꝛ. ¶ Tertio ꝑpter generꝭ humani redēptione. Maria voluit gen⁹ humanū redimi: sed h̄ nō potuit fieri sine morte dolorosa filij sui. igitur. Et ad argumētū dr̄ q̃ si maria fleuit ꝛ mesta fuit: h̄ fuit ex naturali pietate ꝛ cōpassiōe quā de ip̄o habebat: nō ꝑpꝛ se q̃ ip̄a voluerit eū pati volūtate rōnis: de q̄ maria exit ſmo: iuxta ꝟba p̄assumpta: Ego mr̄ pulchre dilectōis ꝛ timoris ꝛc.
¶ Pro declaratiōe nota q̃ gaudia ꝛ leticie hui⁹ mōi sp̄ fūt multꝭ tristicijs ꝛ doloribꝫ admixta. ꝛ h̄ māifeste ostendiꝛ ꝑ tria

media.
Primo p experientiã sensualẽ
Scdo p euidẽtiã naturalẽ.
Tertio p puidẽtiã diuinalẽ
Primo h docet expiẽtia sensual'. Uidemus q i ꝯuiuijs vn' dolet stomachũ ali' caput ꝓpt potũ: ali' tibias ꝓpt tripudia rc. Quãdoq etiã peiora ꝯtigut. s. rixe/dissensiões, iuidie/rc. Jõ dr scptura: Risus dolore miscebit: z extrẽa gaudij luct' occupat. Prouer. xiiij. Scdo euidẽtia natural'. Nã regula ẽ pbie q mediũ pticipat de natura extreõꝝ: sicut ptz i elemẽtis rc. Sic z nos sum' medij int' paradisum z ifernũ Jn paradiso ẽ sp gaudiũ sine merore. Auctoritas. Leticia sempitna sup capita eoꝝ. gaudiũ z letitiã obtinebũt. z fugiet dolor z gemit' Esa. xxxv. Gaudiũ ẽ int' / letitiã qñ exteri' pdit. Jtẽ Apoc. xxj. Absterget de' oẽm lachrymã ab ocul' eoꝝ: z iã nõ erit ampli' neq luct' neq cla. s3 nec vll' do. qm̃ po. trãs. Jn inferno po ẽ sp dolor sine gaudio z spe gaudij. Un dr scptura i psona dãnatoꝝ plãgẽtiũ. Defecit gaudiũ cordis nri: psus ẽ in luctũ chor' nr. cecidit corona capit; nri: ve nob q peccauimus. Threñ. v. Jõ letitie veniunt nob e celo: tristitie de iferno: q: sum' ꝓpinquiores inferno q̃ celo: q: infern' ẽ in cetro terre. Jõ pl' abũdãt i nob tristitie q̃ñ fum' de clibano q̃ letitie. Jõ Boe. Ois dulcedo felicitatis hũane mult; amaritudib' respsa ẽ. Un de oib' dolẽt i inferno. Primo de eoꝝ dãnatõe Scdo d alioꝝ dãnatõe: q: p h augel' eoꝝ pena accidẽtal' ꝓpter qđ diues epulo postulabat ne frẽs sui venirẽt in locũ illũ tormẽtoꝝ. Luc. xvj. Ja sicut dinẽ de febricitãte i lecto, qñ ali' secũ ponit in eodẽ lecto. Tertio dolẽt de bonoꝝ saluatiõe. Quarto dolẽt de pctis q̃ cõmiserũt ꝓpter penas q̃s patiunt. Quito dolẽt de bonis q̃ fecerũt q̃ pdiderũt. Sexto dolẽt de eẽ suo: q: vellet nõ eẽ poti' q̃ esse dãnati rc. Tertio hostẽdit p puidẽtiã diuinalẽ ne si abũdarem' solũ i letitijs sup birem': sicut Salomõ rc. iuxta illud. Jn labore hoim nõ sũt: z cũ ho. ñ flagellabut. Jõ tennit eos supbia: opti sũt iniqtate z ipietate sua. Nota: nõ flagellabunt. glosa s3 cũ diabol' in inferno cruciabunt. Jte3 si solũ tristitias pateremur laberemur i desperatiõnẽ. Ptz q̃ pcl'o rc. Jõ ꝯsulit nob sapiẽs Jn die bonoꝝ nõ imemoꝛ sis maloꝝ: z i die maloꝝ nõ imẽoꝛ sis bonoꝝ Ecclesiastici. xj. Jntãtũ aũt diuina puidẽtia fuauit moꝛẽ istũ / vt etiã vgo Maria non fuerit exẽpta. Jõ dr ipa in ihemate Ego mr pulchꝛe dilectiõis. s. qñtũ ad gaudia: z timoꝛis / q̃ntum ad tristitias. Nota pulchꝛe dilectiõis: q: letitie z delectatiões virginis fuerũt pulchꝛe z honeste z secrẽ: nõ sicut hodie rc. Nota q̃ q septẽ fuerũt gaudia pncipalia vgis Marie. z in q̃lib3 posuit ibi de' salsam tristitie rc. Primu3 q̃ gaudiũ vginis fuit in die incarnatiõis chri / qñ fuit facta mr dei. Dic ptice vt h̃r sup in pmõe annũciatiõis dñice: pte. j. rc. Tũc q̃ vgo Maria habuit tantã letitia3 q nõ poss3 intellect' cape: intãtũ q icepit cãtare illa3 dulcẽ cãtilenam Magnificat aia mea dñm. Propterea dixit. Exultauit spũs me' in deo rc. Exultauit. i. extra saltauit. Hoc fecit qñ salutauit Helisabet. Ubi sũt decẽ psus ilue stantie. q: sciebat se portaturã filiũ dei i vtero decẽ mẽsibus noue vic3 cõpletis: z de decimo sepẽ vl' octo dieb'. Pars gaudiũ. Sed ecce tristitia: q: cũ esset grauida: Anna mr sua ex vna pte: z Joseph vir ei' ex altera / dolebãt z flebãt / nesciẽtes vñ ꝯcepisset: z vgo nõ audebat reuelare secretum dei: z iõ tristabat z orabat rc. Dicit de h Matth. j. Cũ ess3 despõsata Maria mat' Jesu Joseph: anteq ꝯuenirẽt inuẽta est i vtero habẽs de spũsctõ. Joseph aũt vir ei' cũ esset iustus z nollet eã traducere: voluit occulte dimittere eã ꝓpter suspiciõnẽ adulterij fm Augus. ij. q. j. Si peccauerit. Alij vo doc. dicũt / q ꝓpter reuerẽtiã tãte vginis. Moralit: sic ꝯiuges gaudiũ qđ habẽt in die nuptiaꝝ debẽt tẽperare cũ timoꝛe: timẽdo. s. ne fili' in pueritia moriat: vl' ñ viuat sit vn' ribald' rc. sed hodie sũt multe dissolutiões. Nota ꝯtra erroꝛẽ illoꝝ q̃ dicũt illi q portat pueꝝ vel puellã ad baptizãdum: q nõ voluat se rc. Dic vt expedit Jõ dr scptura de sctõ Tobia z vxore. Accesserũt ad ꝯuiuiũ: sed cum timoꝛe domini nuptiarũ ꝯuiuiũ exercẽbãt. Tobie. ix. Scdm gaudiũ de pncipalib' fuit i natiuitate chꝛisti: in q habuit maximũ gaudiũ ꝓpter multa. Primo mõ: q: hora part

tus sensit maximas 9solatiões 7 dulcedi‑nes spūales. Scdo q2 pepit sine dolore/sicut sine corruptiōe 9cepat. Nesciēs mater vgo vir: pepit sine dolore saluatorē secul‑lo. Tertio q2 vidit nocte illumiari. ps. Et nox sicut dies illuminabit: 7 sicut te‑nebre eius/ita 7 lumē ei9. Quarto: q2 an diuit angelos cātantes Glia in excelsis do 7c. Quinto ppterea: q2 vidit filiū adorari a bestijs i psepio/7 a pastoribus 7c. Sexto q2 imperrauit lac diuinit9. Septimo: q2 venerūt pastores adorātes 7c. Octauo: q2 corp9 chri refulsit sicut sol. O q̄lis 7 q̄n tum gaudiū. De ista letitia pphetauerat Esaias dicēs. Letabit deserta/7 inuia ex‑ultabit solitudo/7 florebit q̄si liliū: germi‑nās germinabit/7 exultabit letabunda 7 laudās. Esa. xxxv. Uirgo maria dr deser‑ta pter asperitatē vite. 7 inuia: q2 vgo. soli‑tudo: q2 semp volebat esse solitaria. Pars gaudiū Sed ecce tristitia: q2 i octaua die circūcisus est puer/in q̄ vgo tristabat du‑plicirer. Tū pter penā chri pter effusio‑nē sanguis q tūc fiebat. Tū q2 illa circūci‑sio figurabat passionē chri futurā/quam ipa sciebat/7 recordās flebat 7 tristabat. Et poterat dicere: Spōsus sanguinū tu mihi es. Exo. iiij. Moralit: qn vobis na‑scit fili9 7 letamini/misceatis sal timoris dicēdo: Quid scio ego si erit iste sus. ēius 7c. vel dānād9 in inferno. Jō doceat3 eos dū tenelli sūt 7c. q2 postq̄ indurant n pos sunt flecti 7c. Dic 9tra parētes q curāt pa scere filios cibo corpali/nō spirituali 7c. Jō dr scptura. ne iocūder3 i filijs impijs si multiplicent: 7 nō oblecteris sup ipos si nō est timor dei cū illis. Et sequit. Melis or est vnus timēs deū q̄ mille filij impij. Et vtile est mori sine filijs q̄ relinq̄re fili os ipios Ecci. xvj. ¶ Tertiū gaudiū fuit i die epie: qn venert tres reges adorāte Dic ptice 7c. put hr i festo epie. De isto gaudio pphetauerat Esaias loq̄ns vgini 7 dicēs. Tūc videb 7 afflues: 7 mirabit 7 dilatabit cor tuum: qn 9uersa fuerit ad te multitudo maris. i. infidelitatis: fortitu‑do gentiū venerit tibi 7c. Esa. lx. Sed ec ce statim sequit salsa doloris 7 tristitie: q2 Herodes q̄rebat occidere puer3 7c. Tunc angelus apparuit in somnis Joseph 7c. Dic ptice historiā. Tūc vgo habuit ma‑gnā tristitiā. Primo ex timore filij. Scdo ex fuga: q2 de nocte. Tertio q2 ad egyptū/q̄ erat terra ifideliū 7c. Uide s. Et ibi ste tit septē ānis exul 7c. Moralr: letitia vir ginis venit p reges. 7 sic etiā tristitia ve‑nit sibi p regē. s. Herodē. Sic si aliqs leta tur de amicitia alicuius regis vel dni: m(et)i scat salsam timoris ne ab ipo occidat vel expellat. q2 cōiter talibus sic accidit: vt pz de magno senascalcho neapoli. 7c. Dic si placet. Da exēplū de egtāte in leone: q2 li cet ipe ab alijs timet/tn debet ipe etiā ti‑mere ne leo eū iterficiat. Et iō deb3 time re maxime tal' hō offendere deū. q2 cor re‑gis in manu dni: 7 q̄cūq3 voluerit inclina bit illud. Prouer. xxj. Jō Dauid. Nolite 9fidere i pncipibus: i filijs hoim in qbus nō est sal9 7c. ¶ Quartū gaudiū fuit de glo riosa filij resurrectōe: q̄ pus sibi apparuit: vt dr Amb. in li. de vgibus. Nota pticā re surrectiōis/put habet in die pasche. Et q̄ mō pmissus est a chro Gabriel: q in nocte resurrectōis salutauit vginē. Et salutatō ista fuit reuelata Grego: io. s. Regina ce li letare alla: q2 quē meruisti portare alla resurrexit sicut dixit alla. Gregori9 vo ad didit: Ora p nobis deū alla. Cogitare q̄n le gaudiū habuit vgo/vidēs chrm resurre‑xisse 7c. Poterat dicere: Gaudēs gaude‑bo in dno: 7 exultabit aia mea i deo meo: q2 induit me 7c. Esaie. lxj. Sed ecce salsa tristitie quā habuit vgo ex icredulitate 7 duritia aploz 7c. Jō Marci vlt. Recū‑bētibus vndecim discipul' apparuit illis ie sus: 7 exprobrauit incredulitatem illoz 7 duritiā cordis: q2 his q̄ viderant. s. vgini Marie 7 magdalene/eum resurrexisse a mortuis nō credebāt. Moralr: sic qlibz q est letus de se putās se bn ee cū deo tn tri‑stet de pditiōe pximi 7 oret p eo 7 mone‑at eu3 7c. Uel bigā. Si vir sit malus 7 vxor bona: vl' ecōuerso. Saluabit eīn vir infidel' p mulierē fidelem 7c. j. Cor. vij. Dic vt expedit 7c. ¶ Quintū gaudiū fu it in die ascēsiōis chri 7c. Dic pticā3 7c. Uñ dr Lucas de vgine 7 apostol': q post q̄ chrs recessit ab eis 7 ferebat in celū/ipi adorātes ingressi sunt in hierusalē cū gau dio magno. Luc. vlt. Sed statim sequit dolor 7 tristitia: q2 post chri ascensionem vgo Maria vixit duodecim annis. vl' fm

aliquos.xiiij. Et visitabat loca vbi christus natus fuerat: presentatus: vbi ieiunauerat: vbi passus &c. Et cogitans q de cetero ipsum nõ videret in hac vita/ valde tristabatur: propter intentissimũ amorẽ quẽ gerebat i eũ &c. qa spes q differtur affligit animã. Moraliter: sic etiã debemus & nos desiderare paradisum &c. Heu me: qr incolatus meus plõgatus est. Sic etiã faciebat Paulus dicẽs Cupio dissolui & esse cũ christo &c. ¶ Sextũ gaudium fuit in die pẽtecostes: qn virgo cũ aplis recepit spmsctm. Dic practice &c. Cogitate gaudiũ: qr scti hoies recipiẽtes vnã guttã spũsscti tanto gaudio replentur q inebriati seipos cape nõ possunt: sicut patz in Petro qñ vidit christum trãsfiguratũ. Matt.xvij. Quantũ ergo gaudiũ fuit virginis qñ illa die plenitudine spũsscti repleta fuit. ps. Fluminis impetus letificat ciuitatẽ dei. i. virginẽ Mariã. Sed statim sequitur salsa tristitie: qr statim post missiõem spũsscti apostoli ceperũt pdicare & statim psecutiõem passi sũt: vt patz Act. iiij. Et venit nuncius ad virginẽ q Petrus & Joãnes erãt capti ab Herode qui volebat eos occidere. Alius venit dicẽs/ q oẽs apli erãt capti. Alius nũciauit q Stephanus q erat pos seu ppositus mulierũ/ fuit lapidatus. Jte alius q frãs Jacobus nepos bte virginis erat inter fectus. ecce tristitia. Jõ christus. Amen dico vobis qr plorabitis & flebitis vos: mũdus aũt gaudebit: vos aũt cõtristabimini &c. Joã.xvj. Moraliter: sicut virgo & apostoli post receptiõem spũssancti psecutiones passi sunt: sic hodie illi q recipiũt spmsanctũ p pniam &c. Mũdani hoies nõ patiũtur psecutiõem/ nec detractiõem: qm laudatur petõr in desiderijs aie sue: & iniquus benedicitur. ps. ix. Sed boni hoies sic Verbi grã. Si religiosus q male viuebat conuertitur &c. vel aliquis ad penitentiã: vel aliqs ingreditur religionem/ statim dicũt: O ecce hypocrita gabadeo &c. Jdeo apostolus. Omnes q pie viuere volunt in christo Jesu psecutionẽ patiuntur. s. linguarũ vel tentationũ vel infirmitatũ. ij. Timo. iij. ¶ Septimũ gaudiũ fuit in sua benedicta assumptione: nõ quãdo aia fuit assumpta in celũ: quia tũc recepit gaudiũ impmixtũ tristitia/ alterius mõi/ nõ istius. Sed qñ christus misit sibi archãgelũ Gabrielẽ dicentẽ sibi q post triduũ assumẽda erat &c. multum gauisa est virgo &c. De isto gaudio pmisso dixit virgo filio suo: Factũ est mihi verbum tuũ in gaudium & letitiã cordis mei. Hieremie.xv. Sed ecce dolor & tristitia ex cõpassione apostolorũ & virginũ & fidelium christianorũ: q̃s dimittebat in tãtis tribulationibus inter iudeos & paganos: q etiaz flebãt de morte virginis &c. Et virgo flebat cũ eis: & poterat dicere virgo: Flebam quõdã sup eo q affictus erat: & cõpatiebatur ania mea paupi. Job.xxx. Moraliter instruimur hic vt habeamus cõpassionẽ cum pximis. Justus de petõre: sanus de infirmo: diues de paupe: iuuenis de sene &c. cogitãdo q sic posset ipe esse &c. & sic faciẽdo tenebimus cõsiliũ scpture dicẽs. Omnes vnanimes in orõne estote: cõpatientes: fraternitatis amatores &c. j. Pet. iij.

¶ In festo exaltatiõis sctẽ crucis Sermo.LXXI.

Factus est pro nobis obediẽs vsqz ad mortem mortẽ aũt crucis. Phil. ij. Bis in anno sctã mr ecclia facit festũ de cruce. Primo in mense Maij de inuẽtiõe: & bo die de exaltatiõe. Ratio: quia postq̃ crux fuit inuẽta ab Helena/ venit in posse infidelium/ qui de pectiue tenebant eã: sed Eraclius imperator christianissimus extraxit eam de manu infidelium &c. Pro fundamẽto smonis in quo agitur de exaltatione sancte crucis: in qua cruce christus redemptor generis humani passus est: oritur de ipso christo theologicalis questio.

¶ Queritur: vtrũ solus christus redẽptor fuerit: Arguitur q nõ. Jllius est redimere cuius est redemptos possidere. sed tota trinitas nos possidet: ergo tota trinitas nos redemit. Jn oppositũ. Redẽptio nostra facta est per passiõem: ergo ad illam solam psonaz spectat redemptio ad quaz spectat passio. sed solus christus est passus: ergo solus fuit redemptor. & sic questio manet p vtraqz parte dubia. Ad questiõne respõdetur sm Bonauen. sup. iij. sententiarũ dist. xix. q. j. q

redemptiōis opus dupl'r pōt alicui attri-
bui: aut sicut pncipali auctori: aut sic exe-
quēti. Et vtroq3 modo cōpetit chro inqn
tū cōpetit sicut auctori: chro pro hoi cōpe-
tit sicut exeqnti. Cū g dicit aliqs redem-
ptor homo: dupl'r pt dici: aut ab autoritat-
te redēptiōis: aut ab autoritate silr z exe-
cutione. Si ab autoritate: sic nō tm cōpe-
tit filio: imo etiā patri z spūiscrō: p eo q in-
diuisa sunt opa trinitat3. Si aūt ab execu-
tione: sic respicit hūanitatē q assumpta ē
a solo vbo. z h modo cōpetit soli filio. Et
hoc est qd magr dt i lra: redemptor aliqn
pater z spūsscrūs dr: sed h pter vsum po-
testat3: nō ppt exhibitōe3 huilitat3. nā fm
vsum ptāt3 silr z obediētie fili9 ppie redē-
ptor dr. Et pōt scludi. Est g redēptor in-
qntū deus ptātis vsu: inqntu3 hō hūilita-
tis effectu. Et his patz qliter esse redem-
ptorē cōuenit filio z fm quā naturā. qdaz
eni modo cōuenit ei fm humanā naturā:
qdā modo fm diuinā. et pmo modo cōpe-
tit soli filio. scdo modo competit filio vna
cum pre z spūscrō. Quibz dict3 patz rnsio
ad rōnes ad vtrāq3 pte3. Et chrs fuit obe-
diens vsq3 ad morte quā passus est in cru
ce. de q fit sermo iuxta vba passumpta zc.
¶ Pro declaratiōe nota q licz chrs habu-
erit alios modos moriēdi z saluādi seu re-
dimēdi humanū gen9: tn elegit ipm redi-
mere p mortē crucis. Ratio: qr satisfactio
pene debet respōdere culpe qntū ad qnti-
tatē z qlitatē. De qntitate habet Deutero.
xxv. Iuxta mensurā delicti erit z plagarū
modus. Ideo de vno pctō mortali dz fie-
ri satisfactio septēnis. xxij. q j. Predicādū.
qr septē dona spūsscti violauit peccās zc.
Si aūt nō fiet h satisfactio fm qntitate3:
fiet in purgatorio vel in inferno: iuxta il-
lud Apoc. xviij. Quantū glificauit se z in
delitijs fuit: tantum date illi tormentū z
luctū. Rōne3 hui9 assignat Ioā. an. i Cle.
vna. de sum. trinit. z fi. ca. sup vbo Cruci.
vbi sic dt. Inter alias fuit qdruplex causa
quare chrs mortē crucis elegit. Primo:
vt in illa pendens in aere: se inter deum z
hoiem mediatorē oñderet. et sic no. j. Ti-
mo. ij. et. x. dist. qm. Secūdo: vt damna q
obuenerant p lignū pmis pentibz vetitu3
p lignū crucis restauraret. Tertio: vt dia-
bolū qui p lignū vincebat sugaret p lignū

Et hec duo Greg. exprimit in pfatione de
cruce. Qui salute3 humani gener3 zc. De
quo de 9se. dist. j. Inuenim9. Et infra de
reli. z ve. san. Si dnm. Item ecclia in hy-
mno. Hoc op9 nostre salut3 ordo depopo-
scerat zc. Quarto: vt euidenter oñderet p
qbus restaurādis patiebat. s. p supis ange-
lor ruinis replendis: p iustis de libo edu-
cendis: p amicis colligēdis z adiuuādis:
p inimicis recōciliādis. Primu3 designat
p brachiū supi9. Scdm p iferius. Tertiū
p dextrū. Quartū p sinistr. Fert etiā crux
qttuor lignor genera habuisse. s. cedrū in
stipite: palmā in palo p longū: cypressu3 in
ligno ex transuerso: oliuā in tabula super
crucem loco quarti brachij. Et dat vsus.
Ligna crucis cedrus: palma: cypssus: oli-
ua. Et quō pprietates lignor bn cōueni-
ant/instant theologi: qd omitto Io. and.
Itē dz correspondere in qualitate. Verbi
gratia. Si corde peccauit qs: corde dole-
at p contritiōem. Si ore: per oratōe3 z cō-
fessionē. Si oculis: p lachrymatione3. Si
opere sanguinē effundēdo: effūdat sangui-
ne suū per disciplinas. Ideo Gen. ix. Qui-
cunq3 effuderit sanguinē: effūdet sanguis
illius. Si corpe per carnalitatē z delecta-
tiones: affligat carnem p cilitia z ieiunia
Ideo dicit scriptura. Per que qs pecca-
uit: per hec z torquet. Sap. xj. Et christ9
Luc. iij. Facite fructus dignos pnie. Fru-
ctus digni penitentie sunt: quādo satisfa-
ctio correspondet offense. Nō ad ppositū
Culpa pter quā genus humanū pditio-
nem incurrit: fuit furtū fruct9 arboris sci-
entie boni z mali: vt patet Gen. iij. Ideo
voluit de9 vt ille fruct9 restitueret. qa pec-
catū non dimittit nisi restituat ablatum.
vt in regla Peccatū. li. vj. et in decre. xiiij.
q. vj. Si res. Quia aūt nullus homo pu-
rus potuit restituere zc. Ideo christ9 fili9
dei restituere voluit. Tūc aūt restituit fru-
ctū arbori: qn ipse christus qui est de quo
dicit virgini: Benedict9 fructus ventris
tui: pependit in arbore crucis. Dicunt hi-
storie grecor q lignum crucis fuit de illa
arbore de qua Adam recepit fructū. Ido
qn chrs fuit in cruce: fruct9 tunc fuit arbo-
ri restitutus. Alius. i. Adam fecit furtu3
et christus soluit penā. Ideo Dauid in p-
sona chri dicit. Confortati sunt qui perse-

cuti sunt:inimici mei iniuste: q̄ non rapui tūc rc. Nota q̄ hic tangunt duo .s. Primo intētio mala iudeoꝝ q̄ nō intēdebāt satisfactionē/sꝫ chr̄i psecutionē. Jō dr̄ Confortati sūt rc. Scdo itētionē chr̄i ad satisfaciē dū/dū dr̄:q̄ nō rapui rc. Patꝫ ꝙ ꝯclō rc. Hoc tāgit eccl'ia in pfatōe de cruce dicēs Qui salutē humani gn̄is in cruce ꝯstituisti/vt vn̄ mors oriebat̄/inde vita resurgeret. r q̄ p lignū vincebat p lignū q̄ꝫ vinceref:p chr̄m dn̄m nr̄m. Patꝫ ꝙ q̄re mortez crucis elegit chr̄s. Jō dr̄ thema Fact⁹ est obediēs rc. Ptꝫ thema. Nota q̄ q̄nqꝫ vicib⁹ fuit chr̄s in piculo moriēdi:r sic nullā mortē voluit acceptare nisi mortē crucꝫ Jō dr̄ thema:his mortē rc. Vide istū sermonē sup de inuētiōe crucis pte.j. pter id qd̄ ponit̄ i pte q̄nta. Quinto fuit i periculo moriendi crucifigat⁹:r istā mortez elegit. Rō autē q̄re istā mortē crucis chr̄stus elegit duplex Vna est lr̄alis:r hec fuit dicta sup in introductione fmōis. Alia rō est moralis. Nam alie mortes q̄s chr̄s fugit significāt malas mortes q̄s debem⁹ fugere:sed ista mors crucis significat bonā mortē quā debemus amplecti si volumus vitā eternā ꝯsequi:q̄ mors est penitētia. Pniam agite appropin. eīn reg. celorū Mat.iiij. Dolor em inextiguibil' chr̄i in cruce pēdentis/significat dolorē ꝯtritionis. Inclinatio capitis significat ꝯfessionē/q̄ debꝫ fieri capite inclinato r cū verecūdia rc. Hic ꝯtra illos q̄ stāt capite erecto:facie ad faciez:psertim mulieres rc. Man⁹ dextera pforata significat q̄ ꝺ bono iusto debet facere elemosynas. Sinistra vo ad restituēdū vsuras r cetera male ablata. Duo pedes clauati significant duo q̄b⁹ ambulam⁹ ad deū. Pes dexter ē cib⁹ sp̄ualis. iste pes clauat̄ deuotiōe. Pes sinister est cib⁹ corporalis:iste clauat̄ abstinētia. Apertio lateris significat aptionē cordis ad remittēdū iniurias r parcēduꝫ inimicis. r sic petm̄ morit̄ in te:vel tu moreris petō. Jō apl's. Qui chr̄i sūt carnem suā crucifixerūt cū vitijs r ꝯcupi. Gal.v. Nec pōt aliq̄s chr̄m seq̄ nisi p istā crucem Jō dr̄ chr̄us Qui nō baiulat sibi crucē:a cruciādo. ecce penitētia. r venit post me: nō pōt me⁹ esse discipul⁹. Et Mat.xvj. Qui vult venire post me abneget semet. r tollat crucē suā r seq̄t me. Qui aūt istā crucē accipit vitā eternā adq̄rit. Auctoritas. Si em cōplātati facti sum⁹ similitudini mortꝫ ei⁹ rc. Ecce q̄re dr̄ thema Factus est.s. chr̄s p nobis.i.p nostra redēptione r morali instructōe:Obediēs vsqꝫ ad mortē:nō gladij/nō pcipitij/nō lapidationis/nō poratōis:sꝫ mortē crucis.

¶ In festo scti Matthei apl'i et euāgeliste. Sermo lxxij.

NOn veni vocare iustos:sed petōres. Matt.ix. Btūs Matthe⁹ ē apl's euāgelista r martyr. Et iō hodie est magnū festū:q̄ ꝺ q̄libꝫ istoꝝ fit festū rc. Pro fundamēto fmōis orit̄ theological' q̄o

¶ Querit̄:vtꝝ de⁹ magis diligat bonos q̄ malos:Arguit̄ q̄ nō magis diligat bonos. sic Pro uer.xv. Abomiatio est dn̄o vita impij:qui sequit̄ iustitiā diligit̄ ab eo. Jtē ps. Odisti oēs q̄ opant̄ iniq̄tatez. q̄re dicit. Nō veni vocare iustos sed peccatores. rc. Preterea r scdo ꝯtra. q: chr̄s vocauit Narbanael Petꝝ r Andreā Joannē r alios iustos. R̄ndeo ad pmū argumtum vt hic dr̄. Ad scdm̄ vo:q̄ hic loquit̄ de vocatiōe ad pniam:iniustos vo vocat ad pficiendū. Jō vbū ꝯpositū indiget declaratiōe:r sic declarādo intrabo materiā pdicādā. Pro declaratiōe ꝙ nota q̄ inter iustos r bonos hoīes ex vna parte:r malos r petōres ex altera:est ista differētia. q: iustus r bon⁹ est apd̄ deū/r ecōuerso magis q̄ aliqd aliud. ita q̄ nec vestis nec camisia nec pellis ꝓpria est ꝓpinquior hoī q̄ deus. Est em ꝓpinqu⁹ intellectu p fidei r agendoꝝ illuminatiōem:sicut lumē aeri rc. ita q̄ nō dimittit ibi tenebrā aliquā erroꝝ nec falsaꝝ opinionum:q: vnctio docꝫ eū oīa/adeo q̄ iusti nō solū dicunt̄ illuminati:sed lux ꝙ ad se/r etiaꝫ q̄ ad alios illuminandos. Auctoritas. Eratis em aliq̄n tenebre:nūc aūt lux i domio. Ephe.v. Et Mat.v. Vos estis lux mōi. Jtē ē ꝓpe voluntatē p dilectiōem charitatis:sic ignis ferro ignito rc. De⁹ charitas est r q̄ mānet in charitate i deo mānet r de⁹ i eo.j. Joā.

iiij. Item est xpc memoria/p bñficiorum recordationẽ. Ite xpc corp⁹/p vite honeste cõuersationẽ: sic color i pãno colorato zc. i auribꝫ i ocul' zc. ps. Prouidebã dñz i cõspec. m. sp: qm a dextrꝭ ẽ mihi ne cõmoue. Itẽ i ore p orõnẽ. Prope ẽ dñs oibꝫ inuo. eũ zc. ps. cxliiij. Itẽ ps. Uerũtñ timẽ. eũ salutare ipi⁹ zc. In gula/p abstinẽtiã zc. Iõ Hiere. xiiij. Tu i nobis es dñe: z nomẽ sctm̃ tuũ inuocatũ est sup nos zc. Sz p oppositũ psona iniusta z peccatrix est lõge a deo oibꝫ dictis modis zc. Lõge dico nõ distãtia locali: qz si distaret a deo q̃ntũ ẽ incisio gladij/statim oĩs creatura deficeret. Propt̃ h̃ dicũt doc. q᷒ de⁹ est in nobis creaturis p eẽntiã/psentiã/z potẽtiaz. sed dr̃ differre differẽtia formali: sicut pãnus optim⁹ distat a pãno rudi zc. Iõ Prouerbiorum. xv. Lõge ẽ ab impijs de⁹. Et psal. Lõge a pctõribꝫ sal⁹. i. Iesus. Rõ: qz iustificatões tuas nõ exq̃sie. Patz pclo. Iõ de filio pdigo dr̃ q᷒ abijt i regionẽ longinquã. Luc. xv. Nec est defect⁹ ex pte dei: sz pctõris. sicut qñ q̃s recedit a terra cuz naui zc. Iõ rõnabilr̃ pdicatores clamãt fortiter/vocãtes pctõres: q: sũt lõge ꝑmori a deo i regiõe dissimilitudis. Iõ Esa. lviij. Clama ne cesses: q̃si tuba exalta vocẽ tuam: z annũcia pplo meo scelera eorum: z domui Jacob pcta eorum. In q̃ aũt ↄsistit d̃fferẽtia formal' inť deũ z pctõrẽ declarãdũ ẽ sic. qz deus est potẽs: pctõr vo impotẽs: qz ↄmittit se vinci a carne et ab alijs hostibus spũalibꝫ. Itẽ de⁹ sapiẽs/pctõr insipiens et stult⁹. Prouer. j. Sapiẽtiã atq3 doctrinã stulti despiciũt. Itẽ de⁹ bon⁹/peccator mal⁹. Itẽ de⁹ iust⁹/pctõr iniustus. Itẽ de⁹ mũd⁹/pctõr imũd⁹ z luxuriosus Itẽ de⁹ misericors/pctõr vindicatiu⁹ zc. Iõ. ij. Cor. vj. Que participatio iustitie cũ iniqtate: Aut q̃ societas lucis ad tenebras: Que aũt ↄuentio chr̃i ad belial zc. Mõ certũ est q᷒ qñ aliq̃s est ad lat⁹ nr̃m ipm nõ vocam⁹: sed vocam⁹ illũ q̃ est lõge. Fiat g̃ rõ. Illi q̃ sũt pxe nõ vocanť/sed q̃ sunt lõge. sed iusti sunt pxe deũ/pctõres sunt lõge: g̃ deus siue chr̃us nõ vocat iustos/sed peccatores. Et h̃ ẽ qd̃ dr̃ thema Nõ veni vocare zc. Ptz thema. Mõ appropiando istd̃ thema generale btõ Mattheo: inuenio q᷒ ipe añ suã ↄuersionẽ erat lõge a deo: qz erat iniust⁹ z magn⁹ pctõr. ideo fuit vocat⁹ a deo/dicẽte Ueni seq̃re me. Circa ei⁹ aũt vocationẽ q̃ttuor sunt dclarãda. Uel dic q᷒ hui⁹ vocatõis q̃ chr̃istus vocauit Mattheũ fuit quadruplex effectus.

Primo sua vocatio al's ↄuersio grosa
Scdo sua inuitatio fructuosa
Tertio sua operatio fruosa
Quarto sua pfectio gl'iosa

¶ Quãtũ ad pmũ dico q᷒ sua vocatio fuit grosa. Quesiui qd̃ officiũ hũit Mattheus in h̃ mõdo añ vocationẽ suã. z inueni q᷒ habuit tria officia mala. s. officiũ piculosum: officiũ criminosum z officiũ odiosum. Officiũ piculosuz erat officiũ feneratoris: qz in ciuitate capharnaũ q̃ est in maritima/tenebat tabulã de cãbio: qd̃ est periculosum anie zc. Qui tãgit picẽ inq̃nabit ab ea. Eccli. xiij. Pix dr̃ moneta. ratio: qz multas nigredines dimittit zc. In cui⁹ lignũ siue sit aurea siue argentea siue erea/semp dimittit nigredines in manu. qz raro est q᷒ feneratores nõ cõmittãt vel sint dispositi cõmittere fraudes. vide. lxxxviij. di. Eiciẽs dñs vẽdẽtes z emẽ. de tẽplo significauit: qz mercator nunq̃ pt̃ dẽo placere zc. Et ẽ dictũ Chrys. sup Matt. Ad idẽ facit dictũ Greg. de pe. di. vj. falsas. Scdm officiũ erat criminosum: quia vsurarius erat. sic em̃ dicit Beda. q᷒ post ↄuersionez distribuit ppria q̃ rape solebat aliena. s. p vsurã. Dicat pctice zc. z de specieꝫ vsure: z quõ h̃ ẽ ↄ naturã. qz vide⁹ q᷒ creature insensibiles cõicant sua zc. sic sol/luna/stelle/ignis/aer/aqua/terra zc. Tertiũ officiũ erat odiosum: qz erat aduena seu publicau⁹ colligẽs gabellas et iura imperatoris. qz ex h̃ tales incurrũt odium multorum/eo q᷒ vltra debitũ exigunt qñq3 z fraudãt zc. Iõ Ioãnes baptista dicebat publicanis: Nihil aliud nisi qd̃ ↄstitutũ ẽ vobis faciatis. Luc. iij. Et his tribꝫ officijs btũs Matthe⁹ distabat a deo p tres magnas dietas. Sed audite vocationem ei⁹. z fuit sexť⁹: qz chr̃us iã habebat alios q̃nq3. s. Philippũ (sicut hr̃ Ioã. j.) Petrum z Andreã Jacobũ z Ioãnẽ. Mat. iiij. Cũ chr̃s trãsiret p mare galilee z btũs Mattheus sederet ad mẽsam cãbij inuolutat⁹ negocijs humanis zc. adeo q᷒ nihil cogita

bat de deo nec de anīa sua rc. Et chrīs vi dit r attēte respexit eū ocul' misericordie qbꝰ re spexit r Petrū: q egressus foras fleuit ama re. Matthei.xxvj. r Luc.xxij. Tunc be atus Matthe' eleuatis oculis vidēs chrīstū nō cognoscebat.sed tāta erat reuerenti ria r maiestas sue sctitatꝫ q admirādo re spiciebat eū rc. Ad quē chrīs Ueni seqre me. Statim secut' est eū relicta mēsa. Et Luc.v. Et surgēs relictis oībꝰ secut' ē eū Si em̄ in ambra ē ptus trahēdi paleas: r in magnete ferruꝫ: qnto magis erat vir tus trahendi in chrīo q est dn̄s creaturarū Cogitate q chrīs dixit sibi. Uade redde ra tione rc. et restitue vsuras: qr null' potest sedꝫ chrīm nisi eū peniteat vite veterꝭ r re stituat ablata vt dt Aug. de pe. disti.iiij. Dis. qūis nō reqrat in baptizando pnia interior formata q dr ꝯtritio. nec exterior scꝫ ꝯfessio. de ꝯse. dist.iiij. Sine pnia. Et Roma.xj. Sine pnia em̄ sūt dona r voca tio dei. Glo. tñ dr q rōnes vectigaliū im pfectas reliqt rc. Puto etiā q fecit pconi zari siqs deberet recipe. Iste est mod' re stituēdi vsuras manifestas. secus de secre tis: qr secrete rc. Nō dimittit pctm̄ nisi re stituat ablatum. Nō decipiamini: ego di mittā in testamēto. Nota ꝯtra illos q ti more diminutōis stat' vel paupratis filio rū. ps. Junior fui etem̄ senui. r nō vidi iu stū derelictū: nec semē eius qrēs panē rc. ¶ Quātū ad scōm dicat quō de bono iu sto qd remāserat sibi/fecit ꝯuiuiū dn̄o. de q habet Luc.v. Et erat ibi turba multa publicanoꝝ r alioꝝ rc. Intēcio bti Mat thei erat vt illi ꝯuerterent a chrīo: vt dicit Hiero. sicut r ipe ꝯuersus est. Chrīs autē sedebat int' eos. r fuit ipleta ꝓpheta Cā ticoꝝ.ij. Sicut mal' inter ligna siluaꝝ. s. infructuosa: sic dilect' me' int' filios. r cre dit q omnes illi fuerūt ꝯuersi: tanta erat vis et dulcedo in smone chrī et vbis q in mēsa loqbat rc. Uidētes aūt pharisei in flati et inuidi dixerūt discipul' chrī. Qua re cū publicanis et pctōribꝰ mādicat ma gister vester: Acsi dicerent. Hic ptꝫ qlis ipe est rc. Rñdit chrīus Nō est opus. i. in op' vel operosus: valentibꝰ. i. sanis. Et h̄ verū qntū ad collatiōnē sanitatꝭ: sed tñ ad ꝯseruatiōnē bñ est necessari': sed male ha bentibꝰ. Ille erat infirm' p supbiā: mō p medicinā humilitatis sanatus est. Et ille p auaritiam rc. r sic de alijs. Aug'. Ma gnus de celo venit ad nos medic': qr ma gnus p totū mōm iacebat egrotus. Tūc dixit chrīs: Non veni vocare iustos rc. Et iudei ꝯfusi recesserūt. Hic habetis exēplū q vnusqsqꝫ debet curā gerere de salute p ximoꝝ: sicut vir d vxore: r ecōuerso. j. Co rin. b. vij. Saluabit vir infidelis p mulie rē fidelē rc. Itē dn̄s de seruis et ancillis: vt vadāt ad missas/ꝯfiteant rc. Si qs su orū r maxime domesticoꝝ curā nō habet fidē negauit: et est infideli deterior. j. Ti mo.v. Jō de quolibet primo. qr mādauit deus vnicuiqꝫ de primo suo Eccli.xvij. r Apocal'. vltimo. Qui audit dicat veni. ¶ Quantū ad tertiū. s. de opatiōe ptuo sa rc. Dicat quō post chrī ascēsionē et spūs sancti missionē apl̄i diuiserūt sibi mū dum: vnus rc. Mattheus iuit in ethiopi am pdicando: ꝯuertēdo: miracula facien do rc. Itē nota hic quō scripsit euāgeliū: qd fuit solēne valde ꝓpter tria. Primo qr habuit abbreuiatorē Marcū. Ratiōem dic p Hieronymū rc. Secūdo: quia fuit a Barnaba in magna reuerētia habituꝫ. vt legit in legenda eius. Tertio quia ē ab ecclesia valde approbatū: quia ecclesia fre quenter recitat euangelia Matthei: epi stolas Pauli: et psalmos Dauid. Et h̄ ne aliquis desperet ex quocūqꝫ genere pecca torū. Omne em̄ peccatuꝫ aut cōmittit ex ifirmitate hūana: r sic peccauit Matthe us. Pecuniā em̄ augere ex humana pro cedit infirmitate. Aut ex ignorātia: r hoc modo peccauit Paulus. j. Timo. j. Igno rans feci rc. Aut ex malicia. r sic Dauid Itē oīe peccatū aut pcedit ex cōcupiscē tia carnis: r h̄ mō peccauit Dauid. Aut ex cōcupiscentia oculorum: r sic peccauit Matthe'. Aut ex supbia vite: r sic Pau lus. Et ideo quando tu luxuriose rc. Hic practice rc. Hic miraculū qd fecit de susci citatiōe filij regis mortui/vsqꝫ ad cōuersi onem regis inclusiue. Nota q qdruplex fu it operatio virtuosa Matthei. Primo. s. i ptuose viuēdo. Scdo in pdicando. Ter tio in miracula faciendo. Quarto in euā geliuꝫ scribendo. Et nota quare apostoli cōuertebant mundū qd nō fit modo p p dicatores. Uide supra smone rc. parte. ij.

¶ Quantū ad q̄rtū sua ꝑfectio gl'iosa: q2 fuit martyrizat9. Dicat ei9 martyriū. z in cipe narrare a successore regis defuncti zc. postea si videt dic aliqd cōtra violatores monialiū. z etiā q̄ntū pctm̄ est pl9 q̄ si ali qs pijceret sepulchꝝ ch̄ri i lutū/ vel i ignē/ vel in cloacā zc.

¶ In festo sctorꝝ martyrū Cos me z Damiani.
Sermo. LXXIII.

Reddidit de9 us mercedē laborꝝ scōꝝ suoꝝ. sa pien. x. Ois labor optat p̄miū. Luc. x. Dign9 est opari9 mercede sua. Et q2 gl'iosi martyres Cosmas z Damian9 valde laborauerūt ꝓpter deū z ꝓximos: iō de eis d̄r thema: Reddidit zc. mercedē. s. vitā btām. Salutet ꝟgo zc. Pro intro ductione fmōis ē notādū q̄ fit q̄stio in sa cra theologia

¶ Querit: vtꝝ gl'ia vite eterne detur ho mini ꝟtuoso ex gr̄a an ex iustitia: Et du biuz ē ꝓpter diuersas auctoritates scͥpture sacre q̄ vident p̄ma facie int se inuicē ad uersari. Nā p̄mo qḋ videt ex gr̄a z miseri cordia dei/ videt ꝓbari Roma. v. Gratia dei vita eterna. Item Titū. iij. Nō ex opi bus iustitie q̄ fecimus nos: s3 fm suā mi sericordiā saluos nos fecit: ꝑ lauacꝝ rege nerationis z renoua. spūsctī quē effudit i nos abūde ꝑ iesum ch̄m salua. nr̄m. Ecō tra ꝑ iustitia. ij. Tim. iiij. Bonū certamē certaui: cursum ꝯsūmaui: fidē fuaui: in re liq̄ iposita ē mihi corōa iustitie zc. Ad idē Rom. iiij. Ei aūt qui opat merces nō im putat fm grām: sed fm debitū. Ad idē fa cit parabola dn̄i de cultoribꝫ vinee condu ctis a patrefami. ex denario diurno Mat thei. xx. Fiat rō sic. Qḋ dat ex ꝯuētione z ꝓmissiōe. dat ex iustitia ad quā ꝑtinet ius suū vnicuiq3 tribuere. Sed denari9 diur nus ꝑ quē signat vita eterna/ dat ex ꝯuē tiōe: vt ꝓbat i parabola illa. g̃ zc. Pro de claratiōe g̃ z solutiōe ē notādū: q̄ opa no stra bōa p̄nt dupl'r ꝯsiderari fm q̄ ꝓcedūt a duobꝫ p̄ncipijs. Procedūt em̄ a p̄ncipio creato z increato. Principiū creatū ē lib' tas arbitrij. Increatū ꝟo ē spūsctūs. Vi de infra i fmōe bti Luce: qḋ icipit Dign9 zc. in introitu: ꝟsu scḋo. Si g̃ ꝯsiderat op9 bo nū put ꝓcedit a libtate arbitrij: tūc nō p̄t hō mereri ꝑ iustitiā vitam eternā. Rō: q2 iustitia iportat eq̄litatē q̄ndā int meritū z p̄miū. Certū est āt q̄ infinita ineq̄litas est int opa nr̄a z vitā eternā: q2 opa ipa fi nita sunt/ z ꝟtus opantis etiā finita. Vi ta āt eterna est ifinita. tū rōne obiecti par ticipati qḋ est de9. tū rōne durationis: z iō est sup oēm ꝓportionē humane opationis j. Cor. ij. Qḋ ocul9 nō vidit: nec aur3 au diuit: nec i cor hois ascēdit q̄ ꝑparauit de us diligētibꝫ se. Et iō nulla iustitia suadet vt talibꝫ operibꝫ tpalibꝫ det p̄miū eternū. Iō apl's Rom. viij. Nō sūt ꝯdigne passi ones hui9 tpis ad futurā gl'iam q̄ reuela bit i nob. Hac g̃ ꝯsideratōe dat vita eter na ꝑ grām z miscdiam dei. z sic loquunt auctoritates p̄mo allegate. S3 si ꝯsidera tur op9 bonū put ꝓcedit a spūsctō mouen te: tūc debet p̄miū ifinitū ex iustitia. q2 sic opa nr̄a h̄nt infinitatē q̄ndā respectu p̄n cipij increati mouētis. Jo. iiij. Aq̄ quam ego dabo fiet ei fons aq̄ salien. i vi. eter nā. Vide ifra zc. Quia igit bti Cosmas z Damian9 moti fuerūt a spūsctō ad labo randū: idcirco ex debito iustitie reddidit eis de9 mercedē laborꝝ suoꝝ/ q̄ ē vita btā: vt d̄r thema. Corꝝ g̃ exēplo dbem9 z nos laborare in ꝟtutibꝫ adq̄rēdis. q2 ois alius labor inutil' est z ꝑdit9. Oēs em̄ labores hoim mūdanoꝝ sunt ꝓpt tres cās. Primo ꝓpt diuitias. Scḋo ꝓpt delitias. Tertio ꝓpt honores: s3 ꝑditi sūt: q2 de p̄mis labo ribꝫ nihil i fine remanet nisi paup̄tas mi seria. ps. Dormie. som. suū: z ni. iue. oēs vi. di. i mā. su. De delitijs ꝟo nihil r̄mācet nisi fetor z ꝟmis. Job. xvij. Putredini di xi: p̄r me9 es mr̄ mea z soror mea ꝟmibus Jtē Ecci. x. Cum morit hō hereditabit s̄pētes z bestias z ꝟmes. Unde Sap. iij Infelix z vacua ē spes illoꝝ: z labores si ne fructu: z inutilia opa eoꝝ. De honoribꝫ ꝟo nihil remanet nisi ꝯtēpt9 z despect9 q̄ ad aiam z corp9. ps. Perijt mēoria eo. cū soni. Nota ꝟsus illos. Pastor/ arator/ eq̄s paui/ seui/ supaui: Capra/ tura/ hostes q̄ q̄ labore graui. De capris: de rure sato de q̄ hoste subacto. Nec lac nec segetes nec

nec spolia vlla tuli zc. Igitur ex quo laborare nos oportet. Job. v. Auis ad volādū nascit: z hō ad laborē: Ideo conemur vt labores nři sint fructuosi z vtiles. Quod erit qñ laborabim⁹ p virtutib⁹ acqrēdis: exemplo istorū sctōrū martyrum. Et quis p oī virtute laborauerūt: p trib⁹ tñ virtutib⁹ acqrendis legitur in legenda maxime laborasse.

Prima est beniuolentia proximalis.
Secunda est reuerentia diuinalis.
Tertia est patientia martyrialis.

¶ Pro prima laborauerunt in acqrēdo scientiā medicine: qua grat̄ curarent hoies z bestias zc. Nota moralr. Sic legiste/sic aduocati/sic notarii/sic diuites alias rapiunt cōmittūt. Amb. xlvii. di. Sicut hi. Nō minus est crimis/habēti tollere: quod cū possis z abūdans sis/indigētib⁹ denegare. Esurientiū panis ē quē tu detines. nudorū indumentū est quod recludis. miserorū redēptio ē et absolutio pecunia quā in terra obfodis. Tantorū quod te scias inuadere bona: quāta possis pstare quod velis. i. velle debes.

¶ Pro secūda. s. Reuerentia diuinali zc. hoc apparet qñ sctūs Damian⁹ ad pces illius matrone noie Palladia eū adiurantis mun⁹ sibi ab ea oblatū accepit: ne nomē dei videret ptēnere. Nota moralr: qñta reuerentia debet diuino nomi. Hoc nos docet dñs z verbo z exēplo. Uerbo qdem Matt. v. Audistis qz dictū ē antiqs. Redde dño iuramenta tua. Ego aūt dico vob Nō iurare oino: neq; p celū/ qz thron⁹ dei est: neq; p terrā/ qz scabellū est pedū eius. neq; p hierosolymā/ qz ciuitas est magni regis. neq; p caput tuū iurauer; qa nō potes. vnū capillū albū facere aut nigrū. Sit aūt sermo vr: est est: nō nō. habet in c. Et si ebris. de iureiurā. Exēplo vo docet nos: qz nunq̄ legit dñm iurasse: sed p aduerbium affirmatiuū Amen/ loqbat: vt hs dicēdo Amē amē: sic refert Ioh⁹ Joānes euāgelista. Itē aliud exēplū. In passiōe corā caipha interrogat⁹/ ñ rñdit: nisi postq̄ adiuratus fuit a caipha dicēte Adiuro te p deuz viuū zc. Dic historiā. Jō dēm⁹ maxiam reuerētiā deferre diuio noi. Ps. Scm̄ z terribile nomē ei⁹. Sctū bonis: z terribile malis. ¶ Pro tertia zc. De patia eorū pz in eorū martyrio. Ubi nota q septē tormēta intulit eis pses. Dic vt in legēda.

¶ De sanctis angelis Sermo LXXIIII.

Videte ne cōtēnatis vnū ex his. Mat. xviii. Festū hodiernū h3 nomē z titulū speciale: z h3 officiū generale. Nomē z titulus specialis est: qz dicit festū sancti Michaelis. Ratio est: qz inter oēs sctōs angelos q mittunt in hūc mūdū p nostra salute/ pncipalior est sanct⁹ Michael: nō dico q sit maior oib⁹ angelis: hoc verū de maioritate naturali, sed forsitan pōt dici q ex dono grē cōsecut⁹ fuerit Michael maioritatē a deo sup oēs angelos bellādo cū dracone zc. qz ipe est de tertio ordine. s. pncipatuū: z h3 sup se ptātes: vtutes: dñationes: thronos: cherubin z seraphin. q non mittunt ad nos: sed solū de trib⁹ ordinib⁹ inferiorib⁹. s. Angelorū: ad pcurādū bonū psonarū particulariū. Archangelorū: ad pcurandū bonū cōitatū zc. quia qlibet ciuitas: castrū zc. habet vnū in custodiam. De tertio ordine. s. pncipatuū mittunt ad pcurandū bonū regnorū pvinciarū: z regionū zc. Et qdlibet regnū z pvintia habet vnū zc. De istis Michael ē maior. Auctoritas Dan. x. Ecce Michael vn⁹ de pncipib⁹ pmis venit in adiutoriū meū. Propter h ergo istud festū habet nomē z titulū speciale. Nota q Michael est de tertio ordine supiori pme hierarchie/ q est ordo pncipatuū. Et idē tenet Tho. in. ii. senten. dist. x. in fi. sup littera. vbi etiam dr q Gabriel est de ordine archangelorū: Raphael aūt d ordine angelorū: fm Tho. ibi. Dixi scdo q habet officiū generale. qz sic de omnib⁹ sanctis fit festum generale pmo die nouēbris: sic nunc de omnib⁹ angelis. Ratio: quia lic3 nō oēs descēdant huc ad nos: tamē oēs pcurant nostrā salutē. Auctoritas. Oēs sunt administratorii spūs in ministeriū missi, pter eos q hereditatē capiūt salutis Hebre. i. Nota administratorii spūs. s. bonoris: in ministeriū missi. Diceret aliquis: ergo oēs mittunt. Dico q sic: sed nō omes mittunt ad nos. Hoc mō qñ deus vult aliqd reuelare: pmo reuelat illud seraphinis: z illi cherubinis: z illi thronis zc. Et sic oēs mittunt: sed nō omnes

veniunt ad nos. Cōtra Esa. vj. Volauit ad me vnus de seraphin. Rñ. Non erat il le de seraphin ordine. sed dict⁹ est seraphin quia gerebat actū illius ordinis. Ecce ra tio qare habet officiū generale. Autori tas eccl'ie. Collaudam⁹ venerātes oēs ce li milites: sed pcipue pmatē celest; exerci tus Michaelē in vtute conterentē zabu lon. i. diabolum. Propter hoc dicit thema Uidete ne cōtemnatis vnū ex his. s. ange lis. id est segregādo ab officio ecclesie. Et loquit chr̄s pape ⁊ prelatis ⁊ clericis ⁊ re ligiosis. Patet thema. ¶ Pro fundamen to sermonis oritur theologicalis qstio.

¶ Querit Utrū inter bonos ⁊ malos an gelos fuerit aliqñ prelium? Arguit q non. Angeli boni nō habuerūt arma: nec simi liter mali cū qbꝫ fit pliū. igit. In oppositū hꝫ Apoc. xij. Factū est pliū magnum in ce lo. Et illud fuit inter bonos ⁊ malos. er go inter bonos ⁊ malos angelos fuit ali qñ prelium Et sic questio remāet p vtra q parte dubia. ¶ Ad qstionē responden dū est fm Fran. de Maro. ij. senten. di. vj q duplex est plium. Quoddā est corpale: quod fit cū lanceis: gladijs: ⁊ alijs armis. Et sic ad dubiū dicit q inter bonos ⁊ ma los angelos non fuit plium: quia ipsi non sunt corporei. Aliud est pliū spūale: qd cō sistit in repugnantia voluntatū. Et sic ad dubium dr q inter bonos ⁊ malos ange los fuit aliqñ preliū. Nam Michael qui dicit princeps celestis militie cum suis cō uerterunt se ad dñm: ⁊ ab eo glorificatōe; humiliter expectauerūt. Lucifer aūt cum suis sequacibꝫ a deo se auertit cupiēs vir tute ppria sibi collata ad gloriā peruenire. dicendo illud Esa. xiiij. Ascendā in celū ⁊ similis ero altissimo. Nunc quoq est ⁊ pli um cōtinnū inter demones ⁊ bonos ange los: qñ demones nostrā dānatiōem pcu rant. boni aūt angeli ecōtra nostrā salute; pcurant. vnde ⁊ pter hoc nobis custodes dati sunt. ¶ Ad argumentū dicit q intel ligit de plio corpali ⁊ nō spūali qd fuit in ter angelos de quibus fit sermo iuxta vba et sic d alijs. ¶ Inueni in scriptura sacra q septem vtilitates habemus a sanct; an gelis. ideo non est aliqs eorum segregan dus ab officio eccl'ie. Diceret aliqs. Quō angeli pcurant nr̄am salutē sicut ē dictu; est? Rñ. septem modis infra positis. Uel dic decē modis: vt patet ifra in ser. qui in cipit Angelis suis ⁊c.

Primo per angelos cōtra demones su mus defensati.

Secundo p angelos in nostr; temtatio nibus sumus consiliati.

Tertio per angelos ad veram peniten tiam sumus puocati.

Quarto per angelos in fide christiana sumus confortati.

Quinto p angelos corā deo sum⁹ aduo cati seu pcurati.

Sexto per angelos i celo sum⁹ festiua ti.

Septimo per angelos ad glo riam sum⁹ apportati.

¶ Dico pmo ⁊c. Istud est multū nobis necessariū duplici rone. Prima: qr demo nes sunt inuisibiles: qr velū carnis nr̄e ipe dit ⁊c. Et iō difficile ē ab ipsis cauere. ps. Narrauerūt vt absconderēt laqos: dixerūt qs videbit eos? Et alibi. In via hac qua ambu. absconderūt supbi. i. diaboli: laqu; mihi. Scda: qr maxias insidias nob infe runt: ⁊ sunt valde experti/iā tot milibꝫ ano rū exercitati i hac arte ⁊c. et psertim: quia diabol⁹ decepit pmos gentes q erāt perfe ctiores nob in scia ⁊c. Itaq ptinue sunt nob insidiatores adeo q in vētre mr̄is oc ciderēt puer: nisi angelus dat⁹ nob defen deret nos. Nota h quō ab initio cōceptio nis cuilibet dat⁹ est vnus angelus diabo lus ad impugnandū: ⁊ vnus angel⁹ bon⁹ ad defendendū: sine q nihil possum⁹ p dia bolū ⁊c. Hoc aūt q sum⁹ p sctōs angelos defensati patet p figurā: exemplū: ⁊ auto ritatē. Exemplū habem⁹ in scptura. Ra phael ligauit demoniū i deserto ⁊c. Tob. viij. Dic historiā. Itē exēplū figurale ha bes. iiij. Reg. vj. de Heliseo ad quē vene rūt armigeri ⁊ exercit⁹ reg; syrie ad capiē dū ⁊c. Nota historiā: ⁊ quō dixit ipe He lise⁹ ministro suo. Noli timere: plures eni nobiscū sunt q cū illis ⁊c. Et h patet exē plū q nō solū ptra hostes inuisibiles. i. de mones: sed etiā visibiles sum⁹ ab angelis defensati. Itē habem⁹ de btō Dñico: qui ad defensionē fratr vidit plus q. cc. ange los pparatos ptra mistros diaboli de qbus fratres timebāt ⁊c. Autoritas. Angel' sui s de⁹ mādauit de te vt custo. te ⁊c. ps. xc.

Vñ q Act. xij. puella nūciante q Petrus adesset ad ianuā: dixerunt illi q in domo erant: Angelus ei⁹ est rc. Dicit Hierony. sup illo ps. Angelis suis de⁹ mandauit de te rc. Magna est dignitas aiaꝝ vt vnaq̄q habeat ab ortu natiuitatꝫ angelū bonū sibi in custodiā delegatū. Patet pma vtilitas rc. ¶ Dico scdo q per angelos in nostris tentatiōibꝫ sum⁹ consiliati. Nam qñ aliqs tentatur a diabolo ad faciendū aliqd pctm: statim angelus veloci⁹ aqla cōsulit tibi q̄ñ facias: nō tñ cogit liberū arbitriū. Dices tu. Ego nō audio eū rc. dicat quō alio modo loquunt angeli q̄ homines. q: homines ad aures corpales: sed angel⁹ itus loquit aurib⁹ anie/nō corpis: nisi aliq̄ties ex miraculo: sicut Gabriel vgini Marie. Aue gra plena rc. Item Gabriel Danieli: r Raphael Tobie rc. Sed regulariter intus in corde loquit. Autoritas. Ecce angelus q loquebat in me. Zach. j. r. ij. c. Nota In me. i. int⁹ me. s. imaginatōi rc. Verbi grā. diabol⁹ loqt imaginatōi q̄nq tentans r di. O si tu posses ɔgregare multas diuitias: si velles mutuare. x. p. xij. rc. sic talis r tal rc. Ista ē locutio diaboli. Sꝫ ex aduerso angelus cōsulit di. O caueas: q: si eēt vsura/dānat⁹ eēs rc. Rñdet diabolus loqns imaginatōi. O dimittes in testamēto rc. Et bon⁹ replicat: si interim ibis ad infernū rc. Sic ponat in practica circa alia pctā luxurie: vindicte rc. Ecce ego mittā angelū meū q pcedat te r custodiat i via: et obserua eū r audi vocē eius: nec ɔtēnenduꝫ putes. s. peccādo rc. Exo. xxiij. Idē apls. Si linguis hoim loqr r angeloꝝ rc. dt Tho. in pma pte. q. cvij. ar. j. ad tertiū: q lingua angeloꝝ metaphorice dr virt⁹ angeli q̄ suū ɔceptū manifestat sine aliq̄ signo sensibili. Loq aūt ad alterū nihil aliud est q̄ cōceptū mentꝫ alteri manifestare rc. ¶ Dico tertio: q p angelos ad verā pniam sū⁹ puocati. Declaro. Cōtigit q̄nq r heu sepissime q hō ɔsentit magis diabolo decipienti q̄ bono angelo cōsulēti rc. qd pei⁹ est q̄ si cōtempto rege vel imperatore vxor eius famlo adhereret/vel vni ethiopi rc. qa dignior ē angel⁹ q̄cūq hoie. Vñ d Joāne bap. dixit chrs. Inter natos mlieꝝ rc. et tñ subdit. Qui aūt minor est i reg celoꝝ/maior ē illo Matt. xj.

Tñ angelus q est benign⁹ nō deserit peccantē rc. s. semp: licꝫ ad tps sic: dū. s. homo peccat: vt ifra dicet in fine huī⁹ ptis. Autoritas. Precedet te angel⁹ me⁹. Et infra Nec ɔtēnēdū putes: q: nō dimittet cū peccaueris. r est nomē meū in illo Exo. xxiij. Dicit g angelus. O: via peccasti: qd sentis nunc de illa delectatiōe. O q̄ cara tibi constitit: p illa pdidisti oia bona: oēs virtutes: grām dei rc. g age pniam: ɔfitere rc. Figura legit de h̄ de Helia fugiēte Jezabel rc. iij. Re. xix. Dic histořiā. Itē figura hz de Petro liberato a carcere p angelum Act. xij. Vide s. in ser. ad vincula scti Petri rc. Desert⁹ est pñs mūs. i. derelict⁹ ab oi bono. Quicqd eīn est in mūdo: est concupiscētia carnis r ɔcupia ocloꝝ r supbia vite. j. Joā. ij. Via huī⁹ deserti est vita pñs q̄ est via in q̄ aliq intrant p natiuitatē. aliq exeūt p mortē: r aliq ambulāt dū viuunt. Oēs morimur r q̄si aq dilabimur i terrā q̄ nō reuertunt. ij. Re. xiiij. Vbi sunt q fuerūt ab hinc ad centū annos: sic r nos erimus rc. Helias significat pctōrem q ambulabat p viā: r ponit se ad dormienduꝫ: q: nō cogitat offensam dei: nec piculū in q̄ est rc. sed ridendo: cantando: tripudiādo vadit ad ifernū. tenent tympanū r citharā r gaudēt ad sonitū organi: ducūt in bonis dies suos: r in pūcto ad ifernū descendūt Job. xxj Et tunc dr dormire q ad vitā spūalem. Sed angelus pmo tangit eū p compunctionē cōtritionis. Scdo dicit scꝫ p cōfessiōem a peccato: di. nō expectes ifirmitatē rc. Tertio dicit per eucharistie cōmunionē. in his tribus cōsistit vera pententia. Et sic peccator faciēs hec tria ambulat q̄draginta dieb⁹ r q̄draginta noctibus. i. p pniam que p numeꝝ q̄dragenarium designat: vsq ad montem dei: id est vitam eternam. Penitentiā agite appropiquabit enī regnum celoꝝ. Matth. iiij. Patet ergo quō per angeluꝫ puocamur ad penitētiam. Autoritas. Reuersus est angelus q loq̄bat in me r suscitauit me quasi virū qui suscitat de somno suo. Zach. iiij. Nota reuersus est angelus: q: s. recesserat ad horā pter peccatū. ¶ Dico q̄rto rc. In fide chřiana sum⁹ ɔfirmati. Rō. Ea q sunt fidei nō pñt capi intellectu hūano. Fides seu scientia iudeorum r phorum potest hū

ostendi p intellectū humanū incōuincibi liter. Verbi gratia: q sit vnus deus. quia phi hoc demonstrauerūt. Inuisibilia em̄ dei p ea que facta sunt intellecta cōspi. 7c. Rom̄. j. Sed q ille de⁹ vnus in essentia/ sit trinus in psonis: hoc nō pōt intellect⁹ human⁹ cape. Itē q deus puideat oibus creaturꝫ dando cibū 7 potū 7c. potest rō-ne humana cōprehendi. Oculi oim in te sperant dn̄e 7c. Sed q ipe de⁹ seipm det i cibū homi in sacramēto eucharistie: nō potest pcipi intellectu hūano. Et ideo oportet q iuuet ab altiori intellectu, s. angelico qui firmat hoiem ad credendū ea que sūt fidei. Sic fecit angelus virgini Marie: q̄ licꝫ crederet angelo: tn̄ querens modū dixit. Quō fiet istud 7c. Et angelus declarans/respōdit. Sp̄ussctūs superueniet in te et virt⁹ altissimi obumbrabit tibi 7c. Tūc virgo firmata 7 illuminata ab angelo dixit. Ecce ancilla dn̄i 7c. Hoc fuit figuratū in angelo q̄ habebat libꝝ aptuꝫ i manu sua Apoc. x. Vidi alterū angelū fortē descendentē de celo. Et infra. et hēbat in manu sua libellū aptū 7c. De ista illūinatiōe autoritas allegorice. In ipsa nocte ecce angelus dn̄i astitit 7 lumen refulsit in habitaculo Act. xij. Nota in ipsa nocte. s. congregatiōis nostre obscure. Videm⁹ ei nūc p speculū in enigmate. j. Cor. xiij. Astitit scꝫ illuminādo: 7 lumen refulsit in habitaculo. i. intellectu hūano 7c. ¶ Dico quinto q p angelos sum⁹ corā deo aduocati in passiuo 7c. quia sicut rex dat aduocatū alicui vidue vel psone miserabili: sic chr̄s nobis dat aduocatū ꝯtra diabolū accusantē nos: q̄ angelus aduocat p nobis dupliciť. Primo: nostra opa bona dn̄o p̄sentando. Scd̄o tp̄s ad pniam postulando. Primo p̄sentat angelus oratiōes nostras deo: ieiunia: elemosynas: pegrinatiōes: disciplinas 7c. Tob. xij. Quando orabas cum lachrymis 7 sepeliebas mortuos 7 derelinquebas prandiū: ego obtuli orōnem tuā dn̄o. Scd̄o postulat pro nob tēpus ad penitentiā 7c. Exemplū de Hiero. qn̄ fuit rapt⁹ in iudiciū 7c. De hoc nota parabolā Lu. xiij. de cultore vinee loq̄nte p ficulnea 7c. Vinea ē eccl̄ia. Esa. v. Vinea de sabaoth dom⁹ isrl̄ est: in q̄ plātať ficulnea. i. anima in die baptismi. Prim⁹ annus est pueritia in qua de⁹ vult fruct⁹ a nobis. s. Pater nr̄. Aue Maria. Credo in deū 7c. Sed nōn inuenit: q2 parētes docēt eos cantilenas: Ouidiū: Virgiliū 7c. Dic ꝯtra h̄ vt expedit. 7 de blasphemijs puerorꝝ: q2 etas corꝝ plena est delitijs: vt in ca. j. de delic. puc. Exemplū Dialog. 7c. Item de furtis 7c. Scd̄s annus est iuuēt⁹: in q̄ de⁹ vult fructus elemosynarꝝ: ieiuniorꝝ: pnie 7c. Sed nō inuenit fructū 7c. imo qn̄qꝫ nec folia. i. nec v̄ba bona 7c. Nota ꝯ rixas q̄ fiūt iter iuuenes 7c. Terti⁹ ann⁹ est senect⁹ 7c. Nō inuenit fruct⁹ 7c. Et tunc chr̄s vocat hortulanū, i. angelū custodē dī. Succide illā 7c. mittať in ignē inferni. At ille respōdit dī. Dn̄e dimitte illam 7 hoc anno vsqꝫ fodiā circa illā 7 mittā stercora 7c. Fodit qn̄ dat cōpunctiōeꝫ. mittit stercora/qn̄ reducit peccata ad memoriaꝫ que fetent. rigat qn̄ ex ꝯtritiōe funduntť lachryme 7c. Si g̃ pctōr cōuertiť: aduocatio angeli habet effectū salutꝭ: alioq̄n saltē hunc effectū consequiť ne ad deteriora labať. et ad hunc effectum etiam antichr̄s hēbit angelū custodē 7c. ¶ Sexta vtilitas: p angelos sum⁹ in celo festiuati. Lu. xv. Gaudiū ē angelꝭ i celo sup vno pctōre pnīam agēte. Qn̄ em̄ pctōr dat sibi disciplinas occulte vel orat in abscōdito 7c. angeli vidēt 7 gaudēt 7c. De contrario dolent. Autoritas. Ecce videntes clamabūt foris angeli pacꝭ amare flebūt: Esa. xxxiij. Videntes. s. peccata nostra: angeli pacis (quia angeli guerre sunt demones) flebunt. Detestatio illa quā angeli habent de peccatis nostrꝭ/ vocať fletus. ¶ Septima vtilitas: q2 p āgelos ad gl̄iam sum⁹ portati. Hoc faciūt angeli tripliciter. Primo viam p̄pando anteq̄ aīa exeat de corpe: quia tūc demones insidiantur viris etiā sanctis: vt patet de b. Martino 7c. imo 7 chr̄o in cruce apparuit 7c. Etiā p̄pat sicut famulus p̄cedēs dn̄m 7c. Malach. iij. Ecce ego mittā angelū meū q̄ p̄pabit viā an̄ faciē tuā. Scd̄o p viā preparatā in celū baiulādo ꝓpter insidias demonū qui sunt in aere. sic legiť de b tō Antonio 7c. Autoritas. Ecce ego mittā angelū meū q̄ p̄cedat te 7 custodiat in via: et introducat ad locū quē paraui. Exo. xxiij. Tertio aiaꝫ in celo collocādo. Autoritas. Factū ē vt moreretť mendic⁹ 7 portaretť ab

angelis in sinū Abrae. Luc.xv. Secus ſſ
mo: ſꝫ impenitens ꝛc. Pater ergo qꝫ vtilita/
tes habem⁹ a ſctis angelis ꝛc. Ideo debe
mus mane ꝛ ſero ipſis nos recōmēdare et
orare: dicēdo iſtos ꝟ. Angele q̄ me⁹ es cu/
ſtos pietate ſupna Me tibi cōmiſſum ſer/
ua: defende: guberna.

In feſto glorioſiſſimi ſcti Hie/ronymi pſbyteri Ser.LXXV

INextinguibile
eſt lumē ipſi⁹. Sap.vij. Pro in/
troductiōe ſermonis fac ſicut ha
beꝫ ſupra in feſto beati Nicolai. ſermōe q̄
incipit Inextinguibile ꝛc. ¶ Pro funda/
mento ſermonis q̄ eſt de ſancto Hierony
mo de quo dicit̄ q̄ lumen ei⁹ fuit inextin/
guibile: orit̄ theologicalis queſtio de ipa
charitate.

¶ Queriꝫ Vtrum charitas ſemel hita poſ/
ſit amitti: Arguit̄ q̄ nō. Fortior eſt chari
tas in bono q̄ ſit aliq̄d pctm̄ in malo: ſed
magis forte nō pōt deſtrui p min⁹ forte. ergo
charitas nō pōt expelli p pctm̄: nec p alio
pōt expelli. ergo ſemel habita nō pōt amitti.
In oppoſitū hꝫ Apoc.ij. Habeo aduerſū
te pauca q̄ charitatē tuā primā reliq̄ſti. ergo
charitas ſemel habita pt̄ deleri ꝛ pdi. Et
ſic queſtio manet pro vtraq̄ pte dubia.

¶ Ad q̄ſtionē r̄ndendū eſt ſm̄ Bonauē.
ſup.iij. ſen. diſt.xxxj.q.j. q̄ charitas ſemel
habita poteſt amitti. qđ pbat̄ dupliciter
p exēpla duplicia. Primo ex veteri teſtō.j
Reg.ix. Cōſtat em̄ q̄ Saul charitatē ha/
buit: cū de eo ſcribit̄ q̄ nō erat vir in iſrael
melior eo. Silr̄ Dauid charitatē habuit:
cū de eo dicat dn̄s: inueni virū ſm̄ cor meū
Et ꝯſtans ē q̄ vterq̄ charitatē pdidit: q2
vterq̄ mortalr̄ peccauit: Saul pſeq̄ndo
Dauid: Dauid in cōmittēdo adulterium
ꝛ homicidiū. Scdo p exēpla noui teſtām/
ti. q2 diſcipuli dn̄i charitatē habuerūt: ſed
multi d̄ diſcipulis abierūt retro: ſm̄ q̄ dr̄
Joan.vj. Multi etiā de diſcipulis dubi/
bitauerūt in fide: ſm̄ qđ habet̄ Mat. vlt.
ergo charitatē pdiderūt habitā. ergo charitas ſe
mel hita pt̄ pdi. ¶ Scdo pbat̄ māifeſto
expimento. q2 puuli q̄ baptizant̄ hn̄t grāꝫ
ꝛ ita charitatē ꝛ ceteras ꝟtutes: ꝛ tn̄ q̄n
veniūt ad adultā etatem: pdūt peccādo. ergo
charitas poſtq̄ habet̄ pt̄ amitti. Tertio
pbat̄ rōnali argumēto. Facili⁹ eſt deficere
q̄ pficere: ꝛ cadere q̄ ſurgere. facili⁹ ē etiā
pdere charitatē q̄ fidē: q2 pdita fide/ pdi
tur charitas: ſed nō ꝯuertit̄. ſed poſſibile ē
hoiem q̄ nō hꝫ charitatē adq̄rere. poſſibi/
le eſt etiam hoiem habentē fidem recede/
re. ergo multo forti⁹ poſſibile eſt hoiem habē
tem charitatē cadere. igit̄. Ad argumētū
dr̄ q̄ amiſſio charitatis non eſt pp̄ter hoc q̄
pctm̄ agat in ipſam eam expellēdo ſicꝫ vna
forma naturalis expellit aliā: ſed hoc ē: q2
cum eſſe charitatꝭ dependeat a duobꝫ: vi/
delicet a deo influente: ꝛ a libero arbitrio
ſuſcipiente: cum liberū arbitriū nō ſe auer
tit a d̄o: charitas iformat: ipa d̄ficiēte ꝛc.
Et q2 liberū arbitriū nō ſe auertit niſi pec/
cando: hinc eſt q̄ charitas dicit̄ p peccatū
expelli/ non pp̄ter fortitudinē ipſi⁹ peccati
agentꝭ: ſed pp̄ter d̄fectū ipſi⁹ liberi arbitrij
ſuſcipientꝭ. qđ pctm̄ nō ſuſcepit Hierony/
mus: ideo lumē ei⁹ fuit inextinguibile: iu
xta ꝟba. ꝛ ſic de alijs. Iſtud ergo lumē inex/
tinguibile bti Hieronymi pducit quinq̄
radios ꝟtutū nos illuſtrātes.

Prim⁹ eſt radius ſapiētie diuinalis.
Scd̄s eſt radi⁹ ſapie ꝟtualis.
Tertius eſt radi⁹ cōtinentie ꝟginalis.
Quart⁹ eſt radius obedientie generalꝭ.
Quint⁹ eſt radius pſeuerantie finalis.

¶ Prim⁹ radius ꝛc. Nota q̄ ſapientia eſt
cogitatio diuinorū ꝛc. Nota ergo pmo q̄ Hie
ronym⁹ genitus de parentibꝫ chriſtianis:
pater ſuus vocabat̄ Euſebi⁹ nobilis ꝛc.
d̄ oppido Stridonis Dalmatie ꝛc. Et ve
nit Romā. ꝛ fuit excellens in q̄ttuor lin/
guis. ſ. latina: greca: hebraica: ꝛ chaldai/
ca. Ad hanc aūt ſapientie adq̄ſitionē p di
uina flagella puenit. Nā exiſtens iuuenis
ſepi⁹ delectabat̄ in libris gentiliū. De no/
cte legens Platonē: de die ꝟo Ciceronē. ꝛ
ſi q̄n pp̄hetas legebat: horrebat ſermo in/
cultus ꝛc. Hic quō raptus in ſpū fuit ver
beratus ꝛc. Ideo poſtmoduꝫ fuit replet⁹
mirabili ſapientia. Ideo de eo cantat ſan/
cta mr̄ eccl̄ia. Optaui ꝛ dat⁹ eſt mihi ſen/
ſus: ꝛ inuocaui ꝛ venit in me ſpūs ſapien
tie ꝛc. Sap.vij. Nota moralr̄ q̄ flagella
dei vtilima ſunt homini ad conuerſionē.
q2 pſperitas inebriat aiam ꝛ impunitas

peccati. Eccs. viij. Etem qꝛ non pfert ci-
to contra malos senteetia: absq timore vl-
lo filij hoim ꝑpetrāt mala. qꝛ deꝰ sustinet
petōres. Vñ Ouidiꝰ. Si q̄tiens peccant
hoies: sua fulmina mittat Jupiter. in par-
uo tpe nullꝰ erit. Et ideo absq vllo timo-
re filij hoim ꝑpetrant mala. Ideo magis
indurat̃ petōꝛ impunitate ꝛ ꝓspitate: ꝛ est
tūc maxie infelix. Vñ Aug. xxiij. q. j. Pa-
ratꝰ. Cui licentia iniq̄tatꝫ eripit̃: vtilius
vincit̃: qm̄ nihil est infeliciꝰ felicitate pec-
cātiū qua penalis nutrit̃ ipunitas: ꝛ ma-
la voluntas velut hostis interioꝛ roborat̃.
Et ideo mḱta miscōia deus vtit̃ quando
flagellat peccatoꝛē. ij. Machab. vj. Etem̄
multo tpe non sinere petōꝛibꝫ ex sententia
agere: sed statim vltiōes adhibere / magni
bñficij est indiciū. Et ideo rogādus ē dñs
vt flagellet. ps̄. Qm̄ grauata est super me
manus tua: cōuersus sum i erūna mea dū
configit̃ spina. Nota h̄ practice de ꝓcibus
fiendis ad deū: vt auarꝰ diues ꝑdat diui-
tias: luxuriosus sanitatē: ambitiosus fa-
uoꝛē ꝛc. Et hoc vt ꝯuertat̃. Sic rogabat
Dauid sepe ꝯtra peccatores. ¶ Scd̄s ra-
dius patientie ꝟtualis. Ideo dixit ꝟtua-
lis. q̄a duplex est patientia: equoce tñ. s. vi-
tiosa seu ficta: et ꝟtuosa. Simulata est q̄n
homo sustinet patienter iniurias: qꝛ non
ꝓt se vindicare: aut vt appareat alijs pꝰs:
sicut narrat Boetiꝰ de q̄dam ꝛc. Sed vir-
tuosa est: quando ꝓpter deū vel ꝓpter bo-
num ꝓximi sustinet ꝛc. Hāc habuit Hie-
rony. Dic historiā q̄n fuit derisus a cleri-
cis ꝓpter vestem muliebꝛē ꝛc. Moraliter
dic vt expedit ꝛc. ¶ Tertius radiꝰ conti-
nētie virginalis. Hec ē maxima virtus et
tāto ꝓciosioꝛ q̄nto rarioꝛ. Apoca. iij. Ha-
bes pauca nomia in sardis: q̄ non inq̄na-
uerunt vestimenta sua: ꝛ ambulabūt me-
cū in albis: qm̄ digni sunt ꝛc. Expone sic̄
habet̃ post festū trinitatꝫ. sermo. xxv. ꝑ. j.
Dic de virginitate Hieronymi. et qꝛ vir-
tus in infirmitate ꝑficit̃. ij. Coꝛ. xij. ideo
fuit in eo virginitas ꝑfecta. quia fuit ꝓba-
ta in multis tentatiōibꝫ: sicut ipe refert in
epistola ad Eustochiū de ꝟginitate seruā-
da: et habet̃ in legenda. Et quia sine cere-
re ꝛ baccho friget venus: ideo ieiunabat
asꝑrime. de cibo inq̄t ꝛ potu taceo: cū etiā
languentes aqua frigida vtant̃: ꝛ coctum
aliq̄d accepisse luxuria sit. Duo ergo reme-
dia habebat. s. ieiuniū ꝛ orationem. Notā-
moralr̃ ꝛc. Hoc genꝰ demonioꝝ nō vinci-
tur nisi in ieiunio ꝛ orōne. Et hoc est verū
ꝙ Hieronymꝰ fuit virgo. Ipe tñ de se ita
scribit ad Pāmachiū in apologetico circa
finē. Virginitatē in celo ꝓfero: non qꝛ ha-
beo: sed quia magis miroꝛ qd̄ non habeo.
Sed contrarietatē hanc tollat ꝟbū Ba-
silij dicentꝫ. Mulierē ignoꝛo: ꝛ tamē vir-
go non sum. Fuit aūt tantus radius in eo
virginitatis syncere ꝙ etiā ad alios eiꝰ vir-
tus extendebat̃. Nā vt scribit Joan. anð.
in Hieronymiano. Quedā sanctimoni-
alis nobilis genere ꝛ moꝛibꝫ feminaꝝ pul-
cherrima: etate iuuēcula: sed discretioe sā-
cana: deuotissima erat beati Hieronymi:
de qua cum q̄dam nobilis iuuenis philo-
captus ardētissime fuisset: accessit ad q̄n-
dam magū: qui misit ad eam seducendā
quendā demonē / qui cellā eiꝰ intrare non
potuit ꝓpter imaginē Hieronymi in cella
depictā. Reuertit̃ igit̃ demon ad magum
narrans ei q̄re intrare nequiuit. quo a ma-
go deriso ꝛ dimisso: aliū demonē misit ma-
gus: qui similr̄ intrare non potuit: q̄nimo
per horā manere ibi coactꝰ alte clamabat
Si me hieronyme sinis recedere / huc am-
plius nō reuertar. Ad quē cōcurrētes mo-
niales ꝓeunte cruce interrogauerunt cau-
sam aduentꝰ sui. qua cognita: ad ꝓces dia-
boli rogantibꝫ Hieronymū eis vt dimit-
teret demonē: statim diabolus recessit et
magū illū durissime flagellauit. Qui con-
uersus ꝛ Hieronymū deꝓcās ꝛ artē magi-
cam abiurās: liberatꝰ est: ꝑ annū tñ iacuit
impos coꝛꝑis sui: et tandē cōburēs libꝛos
artꝫ sue ꝛ vendēs oia q̄ hēbat / illa paupibꝫ
erogauit. Post annū ꝟo claudēs se in spe-
lunca qua Hieronymꝰ ꝑ q̄driennū hab-
itauerat: magnū culmē sanctitatis attigit
Ille ꝟo infelix iuuenis nocte q̄dā laq̄o se
suspendens: vita simul tꝑali ꝛ ꝑpetua se ꝓ-
uauit. et hoc exemplū dicit iferre Cirillū.
¶ Quartꝰ radius obedientie generalis.
q̄a als qui totā legē seruauerit: offenderit
aūt in vno / factꝰ ē oim reus. Jaco. ij. No-
ta Factꝰ est oim reꝰ. Primo q̄ ad auersio-
nē ab incōmutabili bono. Scd̄o q̄ ad pri-
uationē grē. Tertio q̄ ad ꝑuationē glie.
Quarto q̄ ad icursionē pene dāni eterne.

fuit ꝙ hieronym⁹ obediens in oib⁹:etiā cōsiliis. cui⁹ obedientie merito etiā bruta aīalia ꝛ ferocia dē⁹ subiiciebat sibi: sicut tpe innocētie fuerat in pmis parentibus. Hic historiā de leone. Moralr dic vt ex . pedit ꝛc. ¶ Quint⁹ radius pseuerantie finalis ꝛc. Hic ei⁹ mortē ꝛ exhortatiōes suā ad discipulos: apostrophā ad mortem ꝛc. Et qliter post mortē apparuit aīa sua Cirillo hierosolymitano epo. et etiam Augustino cū Joāne bap. ꝙ inextinguibile ē lumen illius.

¶ In festo sancti Francisci Sermo LXXVI

Mihi absit gloriari nisi in cruce dñi nři Jesu chři. Gal. vj. et in epl'a hodierne festiuitatis. Ista verba approprio in psona beati Francisci dicentēq̄ cū apostolo Mihi absit ꝛc. De eo ꝙ erit sermo hodie. Sed prius salutet virgo ꝛc. ¶ Pro fundamento sermonis in quo agit de sancto Francisco q̄ sūmope beatitudinē desiderabat: de cui⁹ beatitudinis appetitu fit fmo oritur de ipso appetitu theologicalis qstio.

¶ Querit Utrū volūtas in appetēdo beatitudinē mereat. Arguit ꝙ nō. Ait pħs ij. Eth. ca. vj. Et his q̄ insunt nobis a natura nō laudamur: neq̄ vituperamur: nec sum⁹ boni: neq̄ mali. Sed volūtas naturalit appetit btitudinē. ꝙ ex h̄ appetitu nō dꝫ laudari. q̄d nō esset verū si tali appetitu mereref. q̄a oē meritū laudabile ē. igitur.

¶ In oppositū. Appetēdo btitudinē deū appetit. sed in appetendo deū est meritū. ꝙ appetēdo btitudinē meremur. Et sic qstio manet ꝑ vtraq̄ parte dubia.

¶ Ad qstionē rūdendū est fm Rich. sup iiij. sen. dist. xlix. ar. ij. q. v. ꝙ hoiem appetere btitudinē ꝯtingit dupl'r. Uno mō i generali/inq̄ntū appetit aliq̄d bonū sufficientissimū. Alio modo in speciali: in q̄ vere est ois scie plenitudo: sicut in clara dei visione ꝛ pfecta ei⁹ fruitione. In appetendo btitudinē pmo mō/nō est meritū. q̄ sic ab intellectu ꝛ a volūtate appetit: ita ꝙ circa h̄ intellect⁹ pt errare in cognoscendo: nec volūtas i appetēdo. In appetēdo btitudineꝫ scdo mō/est meritum: q̄ sic nec naturalit cognoscit: nec naturalr appetit. Sꝫ respectu ei⁹ ꝯtingit eē errorē in intellectu: ꝛ obliq̄tate in affectu. q̄ ꝛ itellect⁹ pt opinari nō eē btitudinē in illo bono vbi vere est: et eā esse in illo bono vbi vere non est. ꝛ ex ꝯñti volūtas pt appetere btitudinē vbi vere ñ est: ꝛ eā nō appetere vbi vere ē. Uñ btitudo h̄ mō accepta/obiecta ē libero arbitrio nō tñ sub rōne q̄ est liberū: sed etiā sub rōe q̄ est deliberatiuū: qua q̄uis hō naturalr appetat deū videre ꝛ eo frui: tñ illa nō appetit naturalr inq̄ntū i ill' vera btitudo cōsistit: q̄ nō ꝯgscit naturalr: q̄ in illis btitudo ꝯsistit. Uñ q̄uis ea i q̄bus vera btitudo cōsistit naturalr appetat fm id qđ sūt: nō tñ illa naturalr appetit sub illa ratione seu inq̄ntū btificatiua sūt. Et ad argumētū dꝫ: ꝙ pcedit ð btitudine pmo modo/ cra: ꝛ nō scdo. quā appetēdo meruit b. Frāцisc⁹: de q̄ fit sermo iuxta v̄ba. ꝛ sic ð aliis.

¶ Pro declaratiōe v̄boꝝ est notādū ꝙ cōclusio vera est in sacra theologia approbata etiā ꝑ pħos morales. et no. Tho. j. ij. q. ij. ar. vij. q. v. ar. viij. ꝙ ois hō desiderat eē btūs siue sit fidel' siue ifidelis: iude⁹: saracen⁹ ꝛc. Quilibet eñ naturalit desiderat btitudinē. q̄d determinat Tho. esse veruꝫ accipiendo btitudinem fm cōem rōnē beatitudinis. Cōmunis eñ ratio beatitudinis est vt sit bonū pfectū. Nā vt ait Boetius. iij. de conso. Beatitudo est stat⁹ oim bonoꝝ aggregatiōe pfectus. Et alibi. Beatitudo est sūmi boni tota simul et pfecta possessio. Scdm hoc ꝙ naturalr ꝛ ex necessitate volūtas humana appetit beatitudinē. Est eñ impossibile ꝙ appetit⁹ humanus nō ferat in bonum. quia bonū est q̄d omnia appetūt. Et ideo dicit Aug. xiij. de trini. ꝙ omnes homies cōueniunt in appetendo vltimū finem qui est beatitudo. Et Boeti⁹. iij. ð consol'. Est enim inquit mentibus hominū veri boni inserta cupiditas. Si vo accipiat beatitudo fm speciālem ratiōnē beatitudinis. s. q̄ntum ad id in quo beatitudo consistit: sic non omnes cognoscunt: et cōsequenter nec omnes appetunt beatitudinē. Quomō autē homines errent in cognitione sūmi boni: notādum ꝙ quia bonuꝫ oia appetunt: ideo fm ꝙ aliq̄d est bonum/fm hoc appetitur. Est

aut triplex bonu.s.vtile/delectabile z ho
nestu. Homies igit sibiipis derelicti circa
appetitu inordinatu huius triplicis boni
versant. Vn qda bonu vtile pferetes/po
suerut felicitate sua in diuitiis. Alii vo p
feretes bonu delectabile/felicitate sua po
suerut in delitiis. Alii pferetes bonu ho
nestu/posuerut in honoribus:regnis z pote
tiis zc.male iudicates de honesto. Et ho
ru scholas sequut oes mudani post corru
ptione nature in pmo parete:q fuit pm9
sectator hax opinionu:qx diabolus inue
tor fuit z psuasor. Gen.iii. In qcuq3 die
comederitis ex eo eritis sicut dii.ecce bonu3
honorabile. Scietes bonu3 z malu:ecce
bonu vtile. Et sequit. Vides g mulier q
bonu eet lignu ad vescendu zc.ecce bonu
delectabile. Oes g homies mdi secuti st
schola istam vsq ad chrm. Jo di.j.Jo.ij.
Omne qd est in mdo/aut est scupiscetia
oculox:qntu ad bonu vtile:qd appetit in
diuitiis.aut scupiscetia carnis/qntu ad
bonu delectabile:qd est in delitiis.aut su
perbia vite/qntu ad bonu honorabile:qd
appetit in honoribus. Et de eisdem tribus di
abolus tentauit chrm:sicut pat3 bn sside
ranti. Na ostendes diabolus omia regna
mdi dixit:Hec omnia tibi dabo:ecce bo
num vtile. Item. Dic vt lapides isti pa
nes fiant:ecce bonu delectabile. Ite.mit
te te deorsu3:ecce bonu honorabile:qr ad
nihilu pfuisset volare nisi ad vana gliam
z ostentatione. Sed chrs sfundit schola
diaboli a strariis argumetis:vt pt3 ibi.
Et hec tria apparebant in illo adolescete
diuite:de q legit Mat.xix. De q tria di
cut.s.q erat diues qntuad bonu vtile.ado
lesces qntu ad bonu dlectabile. In illa ei
etate sueuerut homies plures viuere in
delectatoibus corporis. Itez vt dt Lucas
xviii. Erat pnceps:z hqntum ad bonu3
honorabile. Christus g veniens in mdm
stra hoc triplex bonu tenuit schola stra
riam/doces triplice paupertate:qua etia
suadebat pdicto adolesceti:lic3 ipe doctri
na chri no caperet. Contra istas g tres opi
niones pdictas chrs docuit dicens:Qui
vult venire post me/abneget semetipum:
stra bonu hobile: Et tollat cruce suam
stra delectabile.z sequat me:stra bonu
vtile. Matt.viii. Vulpes foueas ha.zc.

Nota etiam q pbi male iudicabat de be
atitudine. Dicebat em stoici beatitudine
in virtute animi sistere.peripatetici i co
gnitioe veritatis.epicurei i voluptate. Nos
aut dicim9 duplice beatitudine. Vna vie
q est impfecta.altera prie/que est pfecta.
Prima sistit in vtuosa vita. Vn dt phs
j. Ethic. Q3 btitudo siue felicitas e ope
ratio fm vtute pfecta. De q dt ps. Beati
imaculati i via zc. Scda btitudo patrie
est pfecta.z hec duplex est. Vna est crea
ta/q nos in pria beatificat formalr. Alte
ra icreata/q nos beatificat effectiue.s.ipe
deus. Prima beatitudo creata est tanq
finis in q desicit. Scda.s.increata e tanq fi
nis in q quiescit. Quida igit ponut vlti
ma beatitudine in diuitiis:sicut sut auari
q exponut corp9 z aiam p diuitiis adqre
dis:sed sut in maximo errore. No em diui
tie sunt finis homis:sed ho est finis diui
tiax. Preterea p btitudine adqrit ho ma
xima delectatione/gaudiu z leticia.sed ex
diuitiis ho affligit poti9 ppter qd dns di
uitias nucupat spinas Luce.viii. z Mar.
xiii. Vn psus. Diues diuitias no congre
gat absq labore. No tenet absq metu no
deserit absq dolore. Propterea ad ide facit
Prouerb.xvii.vbi dt. Quid pdest stulto
habere diuitias/cu sapietiam emere non
possit. Hanc aut vitate manifesti9 homo
cognoscit in morte:in q nil de suis diuiti
is reportat nisi triste linteamen vel saccu
ps. Dormierut somnu suu:z nihil inuene
rut oes viri diuitia.suax.ps.lxxv. Et ali
bi. Et relinqnt alienis diuitias suas:z se
pulchra eox.do.illo.in eternu3.ps.xlviii.
Et alibi. Thesaurizat z igrat cui sgrega
bit ea.ps.xxxviii. Jo dt Aug.v.de ciui.dei
c.xix. Felices vel nos vel filios nros no di
uitie terrene faciut:aut nobis viuetibus amit
tede/aut nobis mortuis a qbus nescim9:vl
forte a qbus nolum9possidende. Quida vo
ponut btitudine i delitiis z voluptatibus:
sicut fuerut epicurei. Pro qbus adipiscedis
exponut aias z corpa:sed errat.qr vt ait
Boeti9.iij.de sol. Tristes exit9 esse vo
luptatu qsqs remisci libidinu suax volet
intelliget:iuxta illd: Risus dolore misce
bit:z extrema gaudii luct9 occupat. Pro
uer.xiiii. Que si btos efficere possent:vel
certe e qn pecudes qz bte esse dicant. Hec

ille. Et ibidē dr. Quid aūt de voluptatibus corpoꝝ loq̄r: q̄ꝝ appetētia q̄dē plena est anxietatis/satietas pnie. Hec ille. Ex q̄bꝫ iferť q̄ epicurei q̄ dixerūt btitudinē in voluptate ꝯsistere: aut pecudes q̄cꝫ btitudis fecere pticipes: aut ipi pecoribꝫ similes fuere: qḋ etiā sibi a noie couenire veri⁹ est. Quidā ṽo posuere btitudinē in honoribꝫ: sicut sūt supbi: q̄ꝝ finis ē honor dignitas ꝛc̄. sed cū honor finiať in morte patz h̄ nō esse pfectū bonū. Et ꝯfirmať rō q: btitudo est in beato: nō aūt extra btm̄. Honor aūt nō est in honorato/sed magis in honorāte: q̄ reuerētiā exhibet honorato: vt phs dr in. j. Eth. & ꝛc̄. Scda rō est q: honor est bonū ad aliud ordinatum: q: vt dr phs in. j. Eth. Honor est retributio reuerētie in testimoniū ṽtutis. Tertia rō q: honor est bonū extrinsecū cū sit reuerētia exhibita p q̄dā exteriora signa. beatitudo aūt siue summū bonū est bonū extrinsecū & ꝛc̄. Quidā ṽo ponūt btitudinē i sciētia: sed fm̄ h̄ etiā demōes essent beati. Et ṗterea sciētia inflat/charitas aūt edificat. j. Cor. viij. Quidā ṽo in potētia. De quoꝝ numero fuit Arphaxat rex medoꝝ. De q̄ scribiť Judith. j. Qui gl̄iabať quasi potēs in potētia exercit⁹ sui: ꝛ in gloria q̄drigaꝝ suaꝝ. Sz q̄ tales errēt pbat mutatio statuū ꝛ euētus fortune: q̄ adeo multis fuit aduersa potētibꝫ q̄ caderēt a potētia sua/sicut ꝛ ipe Arphaxat. De q̄ scribitur vbi ṡ. q̄ Nabuchodonosor obuiuit euꝫ in cāpo magno ragau. ꝛc̄. Sic ꝛ Darius fuit deuict⁹ ab Alexādro. Hanibal a romanis. Troia a grecis. Vn̄ ait Sene. in vj. tragedia in ṗncipio: in psona Hecube vxoris Priami. Quicūcꝫ regno fidit ꝛ magna potens dn̄ať aula. Nec leues metuit deos aimcꝫ rebꝫ Credulū: letis dedit me videat ꝛ te Troia. Nō vn̄cꝫ tulit documēta fors maiora: q̄ꝫ fragili loco starēt supbi. Itē Virg. in. ij. Enei. Hic finis ṗami fatoꝝ huc exit⁹ illū. Sorte tulit ꝛc̄. ꝑ lapsa viderē Pergama: tot q̄ndā ꝑplis terrisꝫ supbū Regnatorē asie: ꝛ infra. Iacet igēs littore trūcus. Excusa te q̄re allegas poetas q̄si extorq̄eas clauā de manu Hercul' ad ṽitatē astruēdā: vt notat Gratian⁹ in decre. xxxvij. dis. p ro. Itē Prouer. xj. Circul⁹ aure⁹ in naribꝫ suis mulier pulchra ꝛ fatua q: pulchritudo est cā supbie: iuxta illud Fast⁹ inest pulchris sequiťcꝫ supbia formā. Quē vult⁹ honorat ḋdecorāt mores. rara est ꝯcordia forme atcꝫ pudicitie. Quidā ponūt beatitudinē in pulchritudine: sicut sūt vane mulieres. Sed fallax gr̄a ꝛ vana est pulchritudo: mulier timēs deū ipa laudabiť. Prouer. vlti. Quidam ṽo i fortitudine ꝛ aliis bonis corpis. Sz fm̄ h̄ leones ꝛ alia animalia hoibꝫ fortiora/essent q̄z beatiores. Cōtra qḋ Aug. in viij. de ciui. dei. reprobās opinionē illorū q̄ dicebāt demōes meliores hoibꝫ ṗpť corpora immortalia q̄ dicebant illos hr̄e: sic ait. c. xv. Quā obrē absit vt ista ꝯsiderans ois ṽaciter religiosus ꝛ deo subdit⁹ iō arbitreť demōes seipo meliores q̄ habeant corpa meliora: alioq̄n multas sibi ꝛ bestias platur⁹ est: q̄ nos ꝛ acrimonia sensuuꝫ ꝛ motu facillio atꝫ celerrimo ꝛ valētia virtū ꝛ annosissima firmitate corpoꝝ vicūt. Quis hoim vidēdo eq̄biť aq̄lis ꝛ vulturibꝫ: q̄s odorādo canibꝫ: q̄s velocitate leporibꝫ/ceruis/oibꝫ auibꝫ: Quis multum valēdo leonibꝫ ꝛ elephātis: q̄s diu viuendo serpētibꝫ: q̄ etiam deposita tunica senectutē deponere atcꝫ in iuuentutē redire ꝑhibeuť. Sed sicut his oibꝫ ratiocinādo et intelligēdo meliores sum⁹: ita etiā demonibꝫ bn̄ atcꝫ honeste viuēdo meliores esse debem⁹. Hec ille. Cōis aūt rō q̄re in nullo ṗdictoꝝ bonoꝝ btitudo ꝯsistit ē: quia btitudo est bonū pfectū. Id aūt ē bonum pfectū q̄ quis adepto nihil vlteri⁹ desiderare queat: vt ait Boeti⁹ in. iij. de ꝯsolať. Certū est āt q̄ q̄dcūcꝫ dictoꝝ bonoꝝ possideať q̄nimo etiā simľ oia habeant/appetit⁹ habeať. appetit⁹ homis nun̄cꝫ satiať: sꝫ semp potiora desiderat: & ꝛc̄. Et ḋ ambitiōe honoꝝ patet ps̄. Supbia eoꝝ q̄ te oderūt ascen. sp. De diuitiis etiam patet. Unde Boetius. Si quātas rapidis flatibꝫ incitat pontus versat arenas. Aut q̄t stelliferis edita noctibꝫ celo sidera fulgēt Tantas fundit opes: nec opes retrahat manum pleno copia cornu. Humanū miseras haud ideo genus cesset flere q̄relas. Quāuis vota libēs excipiat deus multi ꝓdigus auri. Et claris auidus ornet honoribꝫ nil iam parta videnť: Sed quesita vorās seua rapacitas alios pādit hiatus.

Hec ille. Ex p̄dictis ꝙ patēt due ɔclusio‑nes. Prima ꝙ omnis homo naturalr̄ de‑siderat esse beat⁹. Scḋa: ꝙ multi errāt in eo in ꝙ ɔsistit beatitudo ⁊ h̄ est qḋ etiā p̄‑bat Boeti⁹ in.iij.ḋ ɔsol. dicēs. Oīs mor‑taliū cura quā mltiplicīū labor exercet: di‑uerso q̄dē calle p̄cedit: sed ad vnū tn̄ btitu‑dinis finē nitit̄ puenire. Uideam⁹ ꝙ nos qḋ est illḋ in ꝙ vera beatitudo ɔsistit. Cer‑te nihil aliud n̄ si cognitio ⁊ visio diuie ef‑sentie. Un̄ dn̄s Joan.xvij. Hec est aūt in q̄t vita eterna: vt cognoscāt te solū ver̄ de‑um ⁊ quē misisti Jesum chr̄m. Et iccir‑co in h̄ deb̄ hō ponere finē suū ⁊ in h̄ glo‑riari: nō aūt in bonis mōi nec in aliq̄ crea‑tura. Bona em̄ tp̄alia sunt media q̄b⁹ ad‑miniculamur ad p̄ueniendū ad vltimū fi‑nē q̄ est vita eterna. Ideo bonis tēporaliū‑bus debem⁹ vti nō frui: alioq̄n p̄uertit̄ or‑do ⁊ impedit̄ finis. Nota similitudinē ad h̄ quā point Aug. in.j.li. de doctri. chr̄iana vbi sic ait. Quo si essem⁹ p̄egrini q̄ beate viuere nisi in p̄ria nō possem⁹: eaq̄ p̄egri‑natiōe vtiq̄ miseri: ⁊ miseriā finire cupiē‑tes in p̄riam redire vellem⁹. opus esset vl̄ terrestrib⁹ vl̄ mariinis vehiculis quib⁹ vtē‑dum esset: vt ad p̄riam q̄ fruendū erat p̄ue‑nire valerem⁹: ꝙ si amenitates itineris ⁊ ipa gestatio vehiculoꝝ nos delectarēt: cō‑uersi ad fruēdū his q̄b⁹ vti debuim⁹/ nol‑lem⁹ cito viā finire: ⁊ p̄uersa suauitate im‑plicati alienaremur a p̄ria/ cui⁹ suauitas faceret btōs. Sic hmōi mortalitatis vita p̄egrināntes a dn̄o/ si redire in p̄riam volu‑m⁹ vbi bti esse possim⁹: vtēdū est h̄ mūdo/ nō fruendū. vt inuisibilia dei p̄ ea q̄ facta sunt intellecta ɔspiciunt̄. h̄ est vt de tēpo‑ralib⁹ corporalib⁹q̄ reb⁹ eterna ⁊ sp̄ūalia capiam⁹. Hec ille. Jō Hiere.ix. Et loq̄‑tu de⁹ p̄ os p̄phete. Nō glorietur sapiens in sapiētia sua: ⁊ nō glorietur fortis in fortitu‑dine sua: ⁊ nō glorietur diues in diuitijs su‑is: sed in h̄ glorietur q̄ gloriat̄ scire ⁊ nosse me/ q: ego sum dn̄s. Et ɔcordat ap̄lus.ij. Cor.x. Qui gloriat̄ inq̄t in dn̄o glorieṫ. Nō em̄ q̄ seip̄m cōmēdat ille p̄ba. est: sed quē deus cōmēdat. Hoc aūt paucis da‑tū est: q: pauci q̄ noscere possunt vera bo‑na. Un̄ dn̄s Math.xj. Cōfiteor tibi pa‑ter dn̄e celi ⁊ terre: q: abscōdisti hec a sapi‑entib⁹ ⁊ prudentib⁹ ⁊ reuelasti ea paruul̄.

Ita pater qm̄ sic placitū est an̄ te. Nota a sapiēti. ⁊ prudenti. Licȝ em̄ hi de hac ve‑ritate sciant bene studere/ legere/ disputa‑re/ p̄dicare/ ⁊ buccis crepantib⁹ intonare: tn̄ nō intelligūt: q: nō int⁹/ sed foris legūt. Quia igit̄ btūs Frācisc⁹ vere cognouit i q̄ humana beatitudo ɔsisteret. ideo nō in diuitijs posuit gl̄iam suā: nō in voluptati‑bus: nō in honorib⁹: nō deniq̄ in aliqs tē‑poralib⁹ reb⁹: sed in eo p̄ qḋ vera beatitu‑do cōdrit̄. Quid est illḋ nisi crux chr̄isti? Jō d̄r ip̄e in themate p̄posito. Mihi absit gloriari ⁊c. Patȝ thema. Quia aūt nō in v̄bis sed in factis p̄tus ɔsistit: iō volēs be‑atus Franciscus p̄fecte in cruce chr̄i gloriar‑ri: ip̄am crucem chr̄i p̄fecte amplexat⁹ ⁊ imitat⁹ est. Pro cui⁹ intellectu ⁊ declara‑tiōe nota ꝙ in cruce chr̄i sūt q̄tuor dimē‑siones q̄ntitatiue/ q̄ fuerūt moralr̄ ⁊ p̄fe‑cte in btō Frācisco ⁊c.

Prima est latitudo: ⁊ hec significat di‑lectiōem generalē.

Scḋa ē p̄funditas: ⁊ hec significat hū‑iliationē cordialē.

Tertia ē sublimitas: ⁊ hec s̄cat ɔtēpla‑tionē sup̄nalē

Quarta ē lōgitudo: ⁊ hec s̄cat duratio‑nem finalē.

¶ De istis q̄tuor dimēsiōib⁹ loquit̄ apo‑stolus: ⁊ ego cū ip̄o p̄ vob orās h̄ mō. Hu‑ius rei gr̄a flecto genua mea ad p̄rem do‑mini mei Jesu chr̄i. ex q̄ oīs paternitas in celis ⁊ in terra noīat̄: vt possitis cōp̄re‑hendere cū oīb⁹ sc̄tis: q̄ sit latitudo ⁊ lōgi‑tudo/ sublimitas ⁊ p̄fūdū. Ep̄h.iij. Istas q̄tuor dimēsiōes crucis Aug. in.ij. lib. de doctrina chr̄iana expōnēs sic ait. Crucis latitudo dicit̄ in trāsuerso ligno: q̄ extēdū‑tur man⁹. Lōgitudo a terra vsq̄ ad ip̄aȝ latitudinē q̄ a manib⁹ infra totū corpus affigit̄. Altitudo a latitudine sursum vsq̄ ad summū/ q̄ adheret caput. Profūdū ꝑo qḋ terre infixum abscōdit̄. Quo signo cru‑cis oīs actio chr̄iana describit̄ bn̄ op̄ari in chr̄o ⁊ ei p̄seuerant̄ inherere: sperare cele‑stia sacramēta nō p̄phanare. Hec ille. Si vis istas dimensiones videre expositas allegorice. Uide post festuȝ trinitatis: ser‑mone.cxviij. q̄ incipit. Diuites facti estis ⁊c. parte.vj. in additiōe ibi posita q̄ inci‑pit: Per latitudinē crucis. ¶ Prima ꝙ di

mensso est latitudo: q est vt hō sciat habere
cor latū τ amplū ad dilectionē dei τ ꝓxi
moꝝ: nō solū amicoꝝ sed etiam inimicoꝝ
τ dicā vob mirabile: ꝙ lati⁹ debȝ esse cor
chꝛiani ad dilectionē ꝙ celū empyreū: qd
est latius τ maius corp⁹ ꝙ sit in reꝝ natu
ra. Qd declarat sic. Celū empyreū ꝙuis
sit immēsurabile: tñ nō pōt recipe nisi ꝑso
nas bonas τ sctās. Nō cm̄ pōt recipe infi
deles nec malos vanos. Sed cor chꝛiani
debet esse lati⁹: q: oēs debȝ diligere i deo
tā bonos ꝙ malos: amicos τ inimicos: fi
deles τ infideles: iudeos/agarenos/bar
baros τ scythas. Bonos qdē debȝ dilige
re vt ꝯseruent in sancta vita τ fide. malos
aūt vt ad pniam ꝯuertant. Sic faciebat
Dauid dicēs. Ambulabā i latitudine: q:
mādata tua exqsiui. Nota: mandata tua.
Mādata dei sunt de dilectiōe dei τ ꝓxio
rū tā bonoꝝ ꝙ maloꝝ. Vñ Mat. v. Au
distis q: dictū est antiqs: Diliges ꝓximū
tuū τ odio habe. inimicū tuū. Ego aūt di
co vobis: diligite inimicos vr̄os: bñfacite
his q oderūt vos: τ orate ꝓ ꝑseqntib τ ca
lūniātib vos τc̄. De h mādato loquitur
ps. dicēs. Ois ꝯsūmatiōis vidi finē: latū
mādatū tuū nimis. Nota: ois ꝯsūmatio
nis. Ois ꝯditio τ stat⁹ hui⁹ mōdi finē ha
bebit: sicut dominia tēporalia: ꝓlatiōes:
clericatus τ matrimonia: diuitie τ honores
dignitates τc̄. Sed mādatū de dilectiōe
nō habet finē: qnimo post mortē magis
ꝑficit: q: charitas nunꝙ excidit. j. Coꝛ.
xiij. Istā g ꝓmā dimēsionem latitudinis
charitatis o ꝙ excellent habuit btūs Frā
ciscus erga deū τ ꝓximū. Primo igit erga
deū/quē maxio feruore diligebat. De cu
ius feruoris magnitudie qttuor signa mō
strauit deus. Primū signū fuit qñ ingres
sus ecclīam sancti Damiani audiuit ab
imagine crucifixi ter sibi dicente: Frācisce
vade τ repara domū meā q vt cernis tota
diruit. Ab illa ergo hora aīa eius liqfa
cta est: τ crucifixi cōparatio ei⁹ cordi mi
rabilr ē īfixa τc̄. Hic histo. Extūc g tanꝙ
ebri⁹. τ vere ebri⁹ illo vino qd vēdit i tab
na paradisi: oia reliqt amore chꝛi τ seipm
denudauit: adeo ꝙ etiā femoralia patri re
liqrit. Scdm mirabile signū fuit qñ in vi
sione sup se seraphin crucifixum aspexit: q
crucifixionis sue signa sic ei euidēter im
ꝑssit vt crucifixus videt τ ipe. vñ tūc su
erūt sibi stigmata impssa manib pedib τ
lateri. O mirabilis dilectiōis signū. Vñ
poterat dicere illō qd hodie in epl̄a sue fe
stiuitatis cātat. Ego stigma. dñi Jesu i
corpore meo porto. Gal. vj. Tertiū signū
fuit qñ visus est a frib in curru igneis τc̄.
Quartū signū fuit: q: sic afficiebat ad de
um ꝙ oēs creaturas etiā irrōnales inuita
bat ad laudē creatoris. Vñ semel ambu
lans ꝑ paludes venetiaꝝ/iuenit maximā
auiū multitudinē cantātiū in palude τc̄.
Hic historiā. Itē al's inuenit qndā multi
tudinē auiū/τ eas velut rōnis participes
salutauit τc̄. Et q: sic erat affect⁹ ad deū
idcirco diuina bonitas etiā creaturas ha
bētes solū esse sibi subdebat. Nota qñ chi
rurgico veniēte ad eū cauterizandū ꝓpter
īfirmitatē oculoꝝ: rogauit ignē vt curialr
secū trāsiret τc̄. τ nullā lesionē nec penā sen
sit a ferro ignito τc̄. De dilectione vo sua
erga ꝓximū qs sufficiēter posset exprimere
Nā oēs largo diligebat affectu: ꝑuertis le
ꝓsos osculando: quos naturaliter maxi
me horrebat. Motus etiā maxima chari
tate ad ꝓximos fecit ordinem suum i ma
xima τ artissima paupertate. quo funda
to fuit sibi dictum ꝙ regula erat multum
fortis: nec posset seruari: ideoꝙ tēperaret
Rńdit. Ego scripsi qd chr̄s ore suo or
dinauit: ideo nihil mutabo: quia fu⁹ in
littera dñi nihil potest mutare τc̄. Beat⁹
ille q huat regulā suā. vix de mille vn⁹ eā
seruat τc̄. Item fecit duos alios ordines
scȝ scdm ꝓ mulierib. Item tertiū pro quo
libet etiam in matrimonio existente: qui
non est ꝓprie religio: sed quidam modus
viuendi bene: vt notat glo. in cle. Cuȝ ex
eo. de sentē. excō. τ in clemen. j. de religio.
domi. Fuit etiā tante charitatis erga ꝓxi
mos (etiam infideles) ꝙ pro ꝯuersione pa
ganoꝝ iuit ad soldanum babylonie expo
nēs se maximis piculis τc̄. Trib aūt vi
cibus versus partes infideliū egressus:
sed bis diuina dispensatione ꝓhibitus. ter
tia tamē vice post multa opprobria vincu
la/verbera τ labores innumeros ad con
spectum soldani babylonie/domino duce
te peruenit. Hic historiam. Patet quomo
do habuit ꝓmā dimensionem crucis. s. la
titudinem. Nota moraliter put expedit.

¶ Scda dimēsio est pfunditas. et signat humilitatē rc. Nota triplicē gradū humilitatis. Unus est subdere se maiori. r hic ē bonus. Secūdus est subdere se eqli. et hic est melior. Tertius est subdere se minori. et hic est optimus. De hoc triplici gradu hūilitatis loquit dñs dicens Mat. iij. Sine mō: sic em decet nos implere oēm iustitiā Glo. i. oēm humilitatē. Hūc gradū optimū hūilitatis habuit btūs Frā. qa sp subesse q̄ pesse malebat. Jdeo generali cedēs officio: Guardianū petijt cuius volūtati p oīa subiacebat. Fratri q3 cum quo solitus erat ire/semp obedientiā pmittere cōsueuerat r seruare. Unde bn implebat illud vbū diuinū. Quāto magnus es hūilia te in oībus. Ecci. iij. Un̄ r hūilitatis causa fratres suos voluit vocare minores: r platos sui ordis mistros: iuxta illud dñi. Quicūq3 voluerit inter vos maior fieri: sit vester minister Lu. xxij. Nota h q̄n btūs Dñicus et ipse fuerunt interrogati a dño Hostiensi q̄ postmodū fuit papa: cur nō facitis de vestris fribus epos r platos: rc. Vide in legēda. Fuit r tante hūilitatis vt potius mallet de se vitupium audire q̄ laudē. Jō cū populi me. ita in eo sanctitatis extollerēt: pcipiebat alicui fratri vt verba ipm vilificantia suis auribus inculcando pferret. Cū q3 frater ille (licz inuitus) eum rusticū r mercenariū/impitū r inutilē diceret: exhilaratus dicebat. Bndicat tibi dñs: qa tu verissima loqueris/r talia me decet audire. Quicqd etiā ptinebat ad sui excellētiā occultabat. Unde diligēter donec vixit sua stigmata abscondebat. Quidā tn̄ in vita hec viderūt: sed in morte plīmi cōspexerūt Semel etiā socius suus vidit cathedrā rc. Vide in legenda. Patet g̃ magna humilitas sua. Et quia vt ait Grego. Paupertas in bonis mentibus solet esse custos hūilitatis: ideo voluit esse paupzimus. vnde paupertatē vocabat dñam suā. ¶ Tertia dimēsio est sublimitas: et significat cōtēplationē supnalē p quā aīa ad celestia sublimatur: terrenis oibus subtractis. hanc etiaz q̄marie habuit btūs Frā. Unde dicit in vita eius q̄ suspendebat multotiēs tāto cō tēplatiōis excessu vt sup semetipm raptus r sup hūanū sensum aliqd sentiens: qduā ageret circa se exteri9 igraret. Aliqn̄ etiaz visus est nocte orās manibus ptēsis ad modū crucis toto corpe subleuatus a terra: r nubecla qdā ptegēte circūdatus: vt illustrationis miraculū intra mētē mira circa corpus illustratio testis esset. vn̄ et altitudine contēplationis etiā spū pphie claruit/etiā antecq̄ cōuersiōis habitū susciperet. Nota exemplū q̄n captus cū qbusdā Perusinis r carceratus exultabat/cū ceteri tristarent. Et interrogatus qre. Rñdit. qa adhuc sctūs per totū mōm adorabor. ¶ Quarta dimēsio ē lōgitudo. r sicat duratiōez seu pseuerantiā finalē q̄ int ceteras vtutes sola coronatur. j. Cor. ix. Nescitis q̄ hi q̄ in stadio currūt/oēs qdē currūt: sed vnus accipit brauium. Nota. vnus. i. pseuerās. De ista lōgitudine pseuerātie dr ps. xciij. Domū tuā decet sctitudo dñe: in longi. die3. Nota Domū tuā. i. psonā deuota q̄ ē domus dei. in lōgitudinē die3. i. p totā vitaz. Rō: q2 labor r seruitiū d3 corrñdere mercedi r econtrario. s3 merces vite serē est lōgitudo die3. i. q̄diu ē deus. Ps. Lōgitudine dierū replebo eū. g̃ r salariū. i. vita bona d3 eē in longitudinē die3. i. q̄diu ipse erit hō. Beatus igit Frā. de vtute in vtutē sp pficiēs vsq3 ad vltimā vite horā: meruit tandē videre deū deo3 in sion. Et q2 chro cōfixus erat cruci i hac vita: ideo cōregnat i alia: et factus ē socius cōsolationū r glie q̄ fuerat socius passionū r pene: iuxta illō. ij. Cor. j. Scientes q̄m sicut socij passionū estis: sic eritis r cōsolationis. Et iuxta illō Ro. vj. Si em cōplātati facti fuerimus silitudini mortis eius: sil r resurrectiōis erimus. Et subdit. Si ăt mortui sumus cū chro: credimus q2 sil viuemus cū illo. Hic eius mortē pciosam.

¶ De beato Luca euangelista Sermo LXXVII

Salutat vos Lucas charissimus. Col. vlt. Sicut totū officiū r festiuitas hodierna est de btō Luca euāgelista: sic erit r sermo. r habebimus multas bonas doctrinas et exēpla salutifera ex vita sua rc. Salutetur vgo rc. Salutat. i. salutē etnā vobis optat. ¶ Pro huius verbi declaratiōe ē notandū q̄ fit q̄stio in sacra theologia.

¶ Querit. Utrum virtutes theologice q̄ ha bent hic ab hoīe i via remaneāt post mor tē in pr̄ia. Pro cui⁹ q̄onis determinatiōe est notādū q̄ f̄m sniam Tho.j.ij.q.lxvij. ar.iij. Dic lati⁹ p intellectu huius q̄onis f̄m Tho.ibi.q̄ imperfectio ē q̄nq̄ de rōne rei ⁊ ptinet ad spēm ip̄i⁹: sicut defect⁹ rō nis ptinet ad rōnē speciei eq̄ vł bouis. Et q̄ vnū ⁊ idē manēs nō pōt trāsferri ð vna specie in aliā. inde est q̄ tali ipfectiōe sub lata tollit' spēs rei: sicut iā nō eēt bos vel equ⁹ si eēt rōnal. Q̄nq̄ vo imperfectio nō ptinet ad rōnem speciei: s; accidit indiui duo f̄m aliqd aliud sicut alicui hoī. Q̄nq̄ accidit defect⁹ rōnis inq̄ntū ipedit' in eo rōnis vsus ppter somnū vel ebrietatē; vel aliqd hmōi. Pat; aūt q̄ tali imperfectiōe re mota nihilominꝰ substātia rei māet. Hec Thomas vbi s̄. Modo sicut est in natu ralibus sic in virtutibus ⁊c̄. Dic vt infra. Quedā em̄ vtutes de sui rōne ipoꝛtāt de fectū ⁊ imperfectiōe;. qdā vo nō. Uirtutes ipoꝛtātes defectū ð sui ratione sunt/sicut fides ⁊ spes. De rōne em̄ fidei ē imperfectō cognitiōis. Ponit' em̄ i ei⁹ diffinitiōe. Fi des ē suba sperādaꝝ reꝝ ⁊ argumētū non apparētiū: vt dr̄ Heb.xj. Et Augusti. dr̄. Quid ē fides: Credere qd̄ nō vides. Sic etiā de rōne spei ē q̄ id qd̄ sperat' nōdū ha beat'. Spes em̄ ipoꝛtat q̄ndā motū in id qd̄ n̄ hr̄. Un̄ ap̄ls Ro.viij. Nā qd̄ videt qs/qd sperat: Charitas aūt est amoꝛ q̄ de sui rōne nō importat aliquā imperfectionē. Pōt em̄ eē charitas ⁊ de habito ⁊ de non habito: ⁊ de viso ⁊ nō viso. Hoc igit' p̄ supposito ē dicēdū ad q̄nē ppositā: q̄ vir tutes q̄ de sui rōne ipoꝛtāt defectū/sicut ē fides ⁊ spes: post hāc vitā nō remanēt in aīa. Fides em̄ vt dixi est cognitio rei non vise. In p̄ria aūt videbim⁹ deū sicuti ē: vt dr̄.j.Ioā.iij. Nūc em̄ videm⁹ p speculū i enigmate: tūc aūt facie ad faciem.j.Coꝛ. xiij. Et iō tūc cessat fides. Nūc ḡ credim⁹ ⁊ nō videm⁹: tūc aūt videbim⁹ ⁊ nō cre dem⁹. Un̄ ap̄ls.j.Coꝛ.xiij. Ex parte em̄ cognoscim⁹ ⁊ ex pte pphetam⁹. Cū aūt ve nerit qd̄ pfectū ē: euacuabit' qd̄ ex pte est. Nec pōt ɔcurrere simul cognitio fidei ⁊ cognitio pfecta q̄ hr̄ p visionē;: q̄ pfectio ⁊ imperfectio q̄ differūt rōne subiecti n̄ pn̄t i eodē subiecto ɔcurrere. q̄uis pfecta cog nitio ⁊ ipfecta q̄ differūt rōne obiecti/pos sint i eodē subiectō ɔcurrere: sicut cogni tio matutina ⁊ vesptina i angel': vt decla rat Tho. vbi s̄. Dic ptice quō nūc credi mus vnū deū ⁊ trinū: tūc aūt videbim⁹. Itē credim⁹ q̄ iesus chr̄s sit i dextra dī ⁊c̄. Tūc aūt videbim⁹ ⁊c̄. Sic credim⁹ ð vir gine ⁊c̄. Et iō dr̄.ij.Coꝛ.v. Q̄uādiu su mus i coꝛpe pegrinamur a dn̄o. Per fidē em̄ ambulam⁹ ⁊ nō p spēm. Ex q̄ p; q̄ fi des ē ppria pegrinātib; : ḡ nō erit in p̄ria. eadē rōne nec spes erit i futura vita: eo q̄ tūc qd̄ iā habebit' speratū/ id qd̄ tūc n̄ ha bitū iā sperat'. s. diuino fruitio. Et q̄uis i sctis i p̄ria sit desideriū ⁊ expectatio gloꝛie coꝛpoꝝ: non t̄n est spes pprie loq̄ndo: neq̄ f̄m q̄ spes ē vtus theologica. sic em̄ obie ctū ei⁹ est de⁹: nō aūt aliqd̄ bonū creatu;. Neq̄ f̄m q̄ cōit' sumit': q̄ obiectū spei ē ar duū. Bonū āt cui⁹ iā ieuitabilē cām ha bem⁹ nō cōparat' ad nos i rōne ardui: vn̄ n̄ pprie dr̄ alqs sperare se habituꝝ seu em ptuꝝ aliqd qd stati i ptāte ei⁹ est vt emat. Et sic illi q̄ h̄nt gl̄iam aīe nō pprie dicunt' sperare gl̄iam coꝛpis/sed solu; desiderare: f̄m Tho. Pari rōne dicim⁹ q̄ nō sit in be atis vtus pnīe salte q̄ ad actū: q̄ pnīa est doloꝛ de petō cōm̄isso. Un̄ Amb. Peni tētia est pterita petā plāgere ⁊ plangēda iteꝝ nō cōmittere. Ibi aūt in p̄ria nō do let Apoc.xxj. Absterget de⁹ oēm lach:y mā ab ocul' scroꝝ: ⁊ iā nō erit ampli⁹ ne q̄ luct⁹ neq̄ clamoꝛ: sed nec vll⁹ doloꝛ: q̄ pma abierūt. Un̄ maria magdalena non dolet mō i vita btā de pctis suis: nec Da uid nec Paul⁹ nec Matthe⁹ nec ceteri Eadē rōne nec mīa ðla est post moꝛtē in aīa btā: q̄ misericoꝛdia ē hr̄e mis̄eꝝ coꝛ ð mi seria alteri⁹. in pad'iso nūc nulla est misē ria: ḡ ⁊c̄. Alie aūt vtutes moꝛales rema nēt qdem in aīa sepata q̄ntū ad id q̄d est foꝛmale in eis: nō aūt q̄ntū ad id qd̄ ē ma teriale. Qd̄ declara p Tho.j.ij.q.lxvij.ar ti.j.⁊.ij. vbi ponit etiā de vtutib; intellec ctualib; dicēs: q̄ vtutes itellectuales ma nēt post hāc vitā q̄ntū ad spēs intelligibi les q̄ sūt in intellectu possibili/q̄ se habēt sicut foꝛmales: nō aūt manēt q̄ntum ad phātasmata/q̄ sūt q̄si materialia in vtuti bus intellectualib;. Nam phātasmata de struunt' destructo coꝛpoꝛe. Et sic intelligi

tur verbū apostoli. j. ad Corinth. xiij. Si ue sciētia destruef. Nā ꝛ in hac vita ↄtingit p egritudinē corrūpi phātasmata: ꝛ sic etiā sciaꝫ corrūpi: nō tn̄ q̄ntū ad spēs itelligibiles: q̄ sūt i itellectu possibili sm Tho. Charitas aūt cū nullā in sui rōne impfectionē importet/semp durat: q̄nimo magis in alia vita pficit. Quāuis em̄ charitas ī hac vita sit imperfecta respectu illiꝰ q̄ habef in patria: tn̄ impfectio ista non est de rōne eiꝰ: sed accidit ei. Vn̄ aplꝯ. j. Corinth. xiij. Charitas nunq̄ excidit: siue ꝓphetie euacuabunt: siue lingue cessabunt siue sciētia destruef. Charitas ḡ q̄ ē amor dei ꝛ ꝓximi nunq̄ deficit. Ad ꝓpositū. Clarū est q̄ sancti in h̄ mōdo existentes habebāt charitatē: q: al's nō fuissent sancti, ex q̄ charitate morti orabāt ꝛ desiderabāt salutē oim tā fideliū q̄ infideliū. Cuꝫ ḡ charitas nō deficiat in morte/sed remaneat ꝛ augeaf. iō plꝰ mō incōparabilr̄ desiderāt ꝛ orāt saluatiōem nr̄am: iuxta illō ij. Corin. vlti. Salutāt vos oēs scti. Salutāt. i. saluationē vr̄am optāt ꝛ desiderāt ꝛ affectāt oēs scti. s. paradisi. Sed ꝛ simil'r q̄n aliq̄s scūs honoraf ꝛ festiuaf a nob in h̄ mōdo: tūc ille magis optat salutē nr̄am ꝓpter multiplicatiōem intercessionū ꝛ deuotionū nostrarū. nō sic de illis q̄ veniunt ex vanitate potius ad ecclīam q̄ ex deuotione. Quia igif nos hodie agimꝰ festuꝫ beati Luce: iō ipe nr̄am salutē desiderat ꝛ affectat. ꝛ hoc ē q̄d ē thema: Salutat vos Lucas medicꝰ ꝛc̄. Patꝫ thema. Vbi in h̄ themate ponunf tria vocabula. s. Lucas/medicꝰ/charissimꝰ. In q̄bꝰ ostēdunt tres excellētie seu ꝟtutes q̄s habuit btūs Lucas in hac vita,

Pria est puritas ꝟginal': q: lucas

Scda est dignitas doctoralis: quia lucas medicus.

Tertia est charitas ꝑncipalis: q: charissimus.

¶ Prima virtus ꝛc̄. Sic em̄ btūs Joannes euāgelista inter aplos habuit istā excellentiā: ita ꝛ Lucas inter omnes discipulos. Iō dicif lucas a luce: in q̄ ostendif puritas sua. Auctoritas. Proposui ꝓ luce habere illā. s. ꝑsonā ꝟginē. Sap. vij. Vel dic illam. s. ꝟginitatē. Vn̄ de puritate beati Luce dicit Hiero. in ꝓlogo sup Act. apostoloꝝ. Lucas antiochēsis/natiōe syrus cuius laus in euāgelio canif: apostoloꝝ ch'isti discipulus sine crimine in ꝟginitate ꝑmanens: deo maluit fuire q̄ mūdo. Nota. Sine crimine. i. sine pctō mortali: q: peccatū veniale nō dicitur crimē. Nota hic q̄ differētia est inter peccatū/delictū ꝛ crimē. Inter pctm̄ ꝛ dl'ictū sm Augustinū hec est differētia: q: pctm̄ ideꝫ est q̄d p̄uus actus. Delictū ꝟo boni desertio quasi derelictū. Crimē ꝟo est pctm̄ graue accusatiōe ꝛ dānatione dignissimū. lxxxj. distin. ca. j. in fine. De h̄ nota de pe. dist. j. Si pctm̄. Et p̄dicta notat glo. Jo. and. i regula. pctm̄. li. vj. Bn̄ facit q̄d notaf. xxv dist. §. Criminis aut appellatio. Ex p̄dictis ḡ nota q̄ btūs Lucas habuit puritatē nō solū a ↄtagio peccati luxurie: sꝫ ois peccati mortalis. Practicaꝫ aūt huiꝰ vicꝫ. quo nā mō se abomi macke mortalis ↄtagio fuauit illesum. Vide sup in eodem festo: ser. magistri Vincē. q̄ incipit: Dignꝰ est operariꝰ mercede sua: pte. j. Est etiam differētia inter flagitiū ꝛ facinꝰ sm Aug. in de doct. chr̄iana. vbi dr̄ sic. Quod agit indomita cupiditas ad corrūpendū aiam ꝛ corpus suū: flagitiū vocaf. quod āt agit vt alteri noceat/facinꝰ dr̄. Dicꝫ fuit quō potuit se sic ↄseruare cū esset ifidelis ꝛ magnus medicꝰ. Iō dicā vobis modū practice quō ↄseruauit suā ꝟginitatē sicut potuit esse triplicitr̄.

Primo inter parētes.

Secundo int' studētes

Tertio inter attinētes.

¶ De p̄mo. Eius paf ꝛ mater multū custodiebāt ne aliq̄s posset eū docere vilitates d̄ illa materia: nec loquēdo nec opere ꝛc̄. Docebant eū orare nec dicere mendacia ꝛc̄. Vn̄ magna culpa est parentum si filij nō sunt boni, quia sicut dn̄s q̄ committit hortū hortulano: si arbores nō sūt bone ꝛ recte/culpa est hortulani, Ita in ꝓposito. Hortulani q̄ plantāt arbores in giardino ch'ri. s. eccl'ia: sunt illi de matrimonio. Si ergo arbores nō sunt recte erga deum: sed tortuose ad mūdana/furta ꝛ periuria: culpa est parentū. quia dū erant parui ꝛc̄. Nā vt dr̄ textꝰ in c. j. de delic. puero. Quis audeat affirmare furta/mēdacia/ꝑiuria/nō esse peccata. At bis plena

est puerilis etas: q̄uis in eis nō ita vt in maiorib⁹ punienda videant. Cōcordāt eti am legiste dicētes: q̄ oē delictū cadit i im pubere ꝑpter delictū carnis. ff. ad sillei. l. j §. impubes. z. l. Excipiunt. Dic exēplum de illo q̄ abscidit mr̄i nasum in valētia zc̄.

¶ Scd̄o btūs Lucas ↄseruauit se int̄ stu dentes. Dic quō parētes eius miserūt ipm ad studiū medicine vt eēt medicus. Dō iā scit q̄uō cōit viuūt studētes ribaldice zc̄. Quidam em̄ student in studio suꝑbie z vanitatis. Quidā i studio auaritie z cu piditat̄. Quidam in studio luxurie z car nalitatis zc̄. Sed btūs Lucas separabat se a societate illoꝝ: quia qui tāgit picem inquinabit ab ea. Eccli. xiij. Jō potuit sibi dici illud Hiere. xv. Si separaueris p̄ ciosum a vili: quasi os meū eris zc̄. Tñ be atus Lucas prudenter conseruauit se vi tando vitia z societates maloꝝ studenti um. Jō attēdatis qui cōmittit̄ filios ve stros in studijs zc̄. ¶ Tertio ↄseruauit se inter attinētes. Nā reuersus d̄ studio ma gnus medicus z famosus, statim amici z ꝓpinqui requirebāt eū vt duceret talē vel ta lem in vxorē zc̄. sed oēs refutauit: z sic se ↄseruauit sine vxore z ↄcubina. Vñ Hie ronym⁹ in ꝓlogo sup Lucā zc̄. Vide i fi ne sermonis huius. Et quō ↄseruauit se in ter malos. Ideo de ipo pōt dici: Lux i te nebris lucet: z tenebre. s. vitioꝝ eum nō cō prehenderūt. Joan. j. Notatr̄ nota que stionem quare btūs Lucas fugit matri moniū cum sit bonū: z vnū de septē sacra mentis eccl'ie. Respōdeo: q̄ nō fugit ipm tanq̄ malū: sed ꝑpter maius bonū. Nam bonū est matrimoniū: melior ē viduitas: sed optima virginitas. Vñ si tibi offerrē tur tria poma: vnū ferri: aliud argenti: ter tium auri. vt eligas vnū ex his: nunquid eligeres pomū auri tanq̄ meli⁹? Ita ma trimoniū bonū est z a deo ordinatū z ad mltum fuit vt ferrum: sed ad instar ferri eruginatur aliquādo de zelotypia: in tan tum q̄ nō possunt habere pacē. Vel si sit bona vxor semꝑ petit: modo h', modo illō vt ornet se. Item si nō habēt prolē: vnus dat culpā alteri zc̄. Si autē habent: q̄nq̄ filij moriunt viuētib⁹ parētib⁹. vel si vi uūt sūt inobedientes parētib⁹, ribaldi, lu sores taxilloꝝ, tabernarij, homicide. zc̄. ec ce q̄nta erugo matrimonij. Jō dt̄ ap̄lus: Si acceperis vxorē, nō peccasti. Et si nu pserit virgo, nō peccauit: tribulatiōem tñ carnis habebūt hmōi. j. Cor. vij. Scd̄m pomū est viduitas meli⁹: q2 nō ita rubigi nat̄: quimo vir vel mulier in statu vidui tatis pōt facere pniam zc̄. Sed auꝝ puꝝ est virginitas. quia sicut aurū nullā habz maculā zc̄. sic virginitas nullā habz ma culā voluntariā: nec corde cogitādo: nec ore loquendo: nec opere zc̄. De his trib⁹ dt̄ Beda. Bona est castitas coniugalis: melior vidualis: sed optima puritas virgi nalis. Hanc elegit beatus Lucas. Unde apostolus. Qui matrimonio iungit vir ginem suā, bene facit: z qui nō iūgit, me lius facit. j. Corinth. vij. zc̄. ¶ Secunda excellentia beati Luce est dignitas docto ralis: quia medicus. z nō de minorib⁹: imo de maiorib⁹. quia vt dt̄ Hieronym⁹ in ꝓ logo super Act. apostoloꝝ: medicine art̄ egregius fuit. Audiui a q̄dā doctore me dicine q̄ vidit in cathalonia q̄ddam com mentū beati Luce sup aphorismos Hy pocratis. Ideo est honorandus: iuxta il lud Eccli. xxxviij. Honora medicū. s. bea tum Lucam ꝑpter necessitatē. Jō ipm ho noramus hodie: q2 sicut fuit medicus pla garū z infirmitatū corporaliū: ita mō est i celo medic⁹ animaꝝ nostraꝝ. Nota hic q̄ duo modo btūs Lucas studuit medicinā i du abus scholis. Primo in schola Hypocra tis. Scd̄o in schola chr̄i in ciuitate hieru salem: vbi fuit discipulus apostoloꝝ chr̄i. Nō em̄ fuit discipul⁹ chr̄i: nec de numero lxxij. discipuloꝝ: sed apostoloꝝ. Grego. tñ videt̄ dicere q̄ imo fuit d̄. lxxij. discipulis chr̄i. Vñ dt̄ q̄ fuit vnus ex illis duob⁹ di scipulis q̄ ibant in emaus ab hierl'm i die scd̄o pasche: fm̄ q̄ dicit̄ Luc. vlti. Et ali us vocabat̄ Cleophas. nomē aūt suū be atus Lucas tacuit ibi ex humilitate. qd̄ si verū est: tūc audiēdo chr̄m p̄dicantē, eis in illo itinere stetit in schola christi: Ubi adquisiuit magnū sapientie apicē: q̄uis z ante sepius audiuisset chr̄m p̄dicantem Nā ipe existēs in Antiochia plurimoꝝ re uelatiōe cōperit quō erāt in hierl'm tales medici q̄ curarēt oēm ifirmitatē. mutos, surdos, leprosos zc̄. de q̄ admirās ait. Nō ē possibile h': quia tales infirmitates sunt

incurabiles ꝑ naturã ⁊c. Ideo recessit de Antiochia ⁊ venit hierolymã: vt videret eos. Qui cũ videret miracła q̃ apłi faciebãt: ⁊ quõ sola vmbra Petri sanabat ĩfirmos: voluit fieri discipul⁹ apłoꝝ. q̃ fuit ab eis honorifice recept⁹ Et q̃siuit ꝺ eorũ sciẽtia curãdi ĩfirmos. Cui dixerũt apłi. ꝙ tota eoꝝ scia staret in trib⁹ ꝯclõib⁹ q̃s docuit chr̃s Mat. vl. di. Eũtes doce. oẽs gẽtes: ecce p̃nia ꝯclo. Glo. Hiero. Docete. s. rudimẽta fidei/ q̃ ꝯsistũt i. xij. articul fidei/ q̃si p̃ncipia idemõstrabilia. Et dederũt sibi symbolũ apłoꝝ i scptꝫ: ⁊ credidit. Hic explicite ⁊ p̃ctice articulos fidei/ pro his q̃ forte ignorãt. Scđa ꝯclo: cum dixit Baptizãtes eos in noie p̃ris ⁊ filij spũs sãcti. Jõ vt clari⁹ istã sciam addisceꝫ baptizeris vos: ⁊ fecit sic. Tertia ꝯclo. Docentes eos ſuare ea q̃ mãdaui vob. s. Si vis ꝑfect⁹ esse. s. in scia chr̃i/ ⁊ i theologia seu medicina aiaꝝ: vade ⁊ vẽde oia q̃ habes ⁊ da pau. Mat. xix. Sic ğ b. Lucas h̃ audiens iuit ⁊ vẽdidit oia: ⁊ pcĩũ posuit ad pedes apłoꝝ: dicẽs ꝙ nesciebat meliores ipis nec sciores in mõo. Nota ꝯ illos q̃ relictis paupib⁹ bonis ⁊ sctis/ dãt elymas ribaldis: q̃uis ⁊ ill' sit elyna dãda in extrema necessitate. Apłi ãt diuidebãt sin gul' put cuiq꜡ op⁹ erat. Act. iiij. Vñ dicit Hiero. ꝙ i paupib⁹ nõ tã paupras q̃ relígio ẽ attẽdẽda. xvj. q. j. qm̃ q̃cq̃d. Et ca. si cupis. Tũc ğ Lucas habuit ꝑfecte artẽ medicine chr̃i: ⁊ curabat vt apłi. nec solũ curabat corpa infirmoꝝ/ sed etiã aias: ad q̃s curãdas tantã efficaciã habuit: ꝙ non solum in vita sed etiã post mortẽ pene infinitas aias curauerit/ ⁊ q̃tidie curet per scripta sua: p̃sertim ꝑ act⁹ apostoloꝝ: de q̃bus d᷑ Hiero. ad Paulinũ. ⁊ habet᷑ in p̃logo sup bibliã. que. s. Lucã ita diuia subsecuta est gr̃a: vt nõ solũ corporib⁹ sed etiam aniab⁹ eius p̃ficeret medicina. Actus apłoꝝ nudã q̃de sonare videt᷑ historiã ⁊ nascẽtis eccl'ie infantiã texere: sed si nouerimus scriptorẽ eoꝝ Lucã esse medicũ. cuius laus est in euãgelio: aniaduertim⁹ pariter omnia verba illius anie languẽtis esse medicinã. Hec ille. Jõ dicit᷑ Lucas medicus. Vñ sibi ꝯuenit illud q̃ð scribit᷑ Ecclesiastici. xxxviij. Disciplina medici exaltabit caput illius: ⁊ in medio magnatoꝝ collaudabit᷑. Nota disciplina. i. doctrina medici. i. beati Luce. ⁊ i medio magnatorũ. i. apostoloꝝ. Moralit᷑ nota ꝙ ad illud ꝯsiliũ Si vis ꝑfect⁹ esse ⁊c. nõ tenenemini nisi ad illud ex voto obligati fueritis: sed bene tenemini ad restituẽdum debita. Vñ Roma. xiij. Reddite oib⁹ debita. cui tributũ/ tributum: cui vectigal/ vectigal: cui timorẽ/ timorẽ: cui honorẽ/ honorem. Nemini q̃cq̃ debeatis/ nisi vt inuicẽ diligatis. ¶ Tertia excellentia bti Luce est charitas p̃ncipal': q̃ notat᷑ cum d᷑/ charissimus. Nota tres gradus charitatis. Primus facit ꝑsonã deo charã. Scđs chariorem. Tertius charissimã. Primus ğ gradus est ꝓpter deũ dimittere bona temporalia. Scđs dimittere delectationes carnales. Tertius dare pro eo vitam corporalem. hic facit ꝑsonã deo charissimã. De hoc gradu d᷑ chr̃s. Maiorem charitateꝫ nemo habet vt aiam suã ponat q̃s p amico suo. Joan. xv. Omnes hos gradus habuit beat⁹ Lucas. De p̃mo ⁊ scđo patꝫ ꝑ superiora. De tertio etiam patꝫ. quia beatus Lucas desiderabat ardenter dare vitam suaꝫ pro christo. ꝓpter hoc adhesit beato Paulo/ q̃ inter ceteros apostolos maiora pericula transiuit: vt posset recipere martyrium cum eo. Et scripsit librum de Actib⁹ apostolorum: ⁊ sic fuit valde charus apostolis. Secũdo fuit charior virgini gloriose post Joannem euangelistam: cui christus in cruce eam cõmendauerat: quia virgo. ⁊ hoc ꝓpter euangelium quod scp̃sit tertio loco post Mattheũ ⁊ Marcũ. Qui q᷑ dimiserant nobis aliq̃ multũ necessaria ad sciendum. ideo beatus Lucas volens de his scire ⁊ scribere veritatẽ contraxit magnam amicitiam ⁊ familiaritatem cum virgine Maria: cuius plures imagines depinxit. Que videns suaꝫ bonam deuotionem/ habuit chariorem. Deinde quesiuit a virgine Maria de incarnatione christi quomodo fuit: que dixit sibi ⁊c. Quam scripsit ipse solus in. ij. capitulo Missus est angelus Gabriel a deo ⁊c. Item de Joanne baptista precursore ⁊ parentibus suis. Et Lucas scripsit sicut habuit ab ore virginis Marie. Deinde alia die quesiuit de natiuitate Joannis baptiste: ⁊ de christi circumcisione: de

presentatiōe ad templū. Et quō cum.xij. esset annoꝝ fuit ꝑditus a virgine: ⁊ inuentus in tēplo in medio doctorū post triduū. Lu.ij. Quia alij euangeliste de h̄ nihil dicūt. Deinde de chr̄i passiōe. Dic practice quō: qn̄ Lucas iterrogauit virginē d̄ hoc incepit flere: dicens. O Luca ⁊ quō mihi renouas vulnera mea: ⁊c̄. Tandē dixit sibi aliq̄s q̄ alij euangeliste omittunt. Virgo Maria ḡ dixit sibi. Fili Luca cū filius me⁹ duceret ad montē caluarie: sequebat illū multa turba ppl̄i ⁊ mulieꝝ: q̄ plangebant ⁊ lamētabant eū/ cōuersus aūt ad illas Jesus dixit. Filie hierusalē nolite flere sup me: s; sup vosipsas flere ⁊ sup filios v̄ros: qm̄ ecce venient dies: in q̄b⁹ dicēt btē steriles ⁊ vētres q̄ nō genuerūt. Et vbera q̄ nō lactauerūt ⁊c̄. Lu.xxiij. Hoc solū Lucas ponit ex informatōe virginis. Adhuc q̄siuit Lucas dicēs. O dn̄a ⁊ nunq̄d i cruce posit⁹ aliq̄ v̄ba dixit: q2 Mat. et Marcus referūt solū de illis verbis Hely: hely ⁊c̄. R̄ndit virgo. O quant⁹ dolor ⁊c̄. Ita primo dixit: Pater dimitte illis: q2 nesciunt q̄d faciūt. Itē dixit latroni: hodie mecum eris in paradiso. Item vltimo dixit: Pater in man⁹ tuas comēdo sp̄m meum. hec sol⁹ dixit Lucas: Joānes aūt reliq̄s: sc; Sitio: ⁊ Cōsūmatū est. Et mulier: ecce filius tu⁹ ⁊c̄. Ecce quō charior virgini. Tandē fuit charissim⁹ chr̄o. Nā licet Lucas martyriū nō habuit: tn̄ semꝑ in seipso crucē penitētie habuit: ⁊ sic vt ait Hiero. in ꝓlogo sup Lucā. Nec vxorem vnq̄ habēs/ nec filios in septuaginta q̄ttuor vel octuaginta q̄ttuor annoꝝ obijt in Bithinia/ plenus sp̄ūsctō. in q̄dā tn̄ legenda legi q̄ Lucas fuit martyrizat⁹ in Bithinia a q̄dā tyranno illi⁹ ciuitatis qui vocabatur Spartac⁹. Et eccl̄ia in orōne sic dic̄. Interueniat ꝑ nobis q̄s dn̄e sanctus tu⁹ Lucas euangelista: q̄ crucē mortificatiōis iugiter i suo corꝑe ꝑ tui nois amore portauit. Deo gr̄as. Amen.

In festo vndecim miliū virginū. Sermo.LXXVIII.

Sancti per fidē vicerūt reg̃. Heb.xj. Pro sermōis fundamēto i q̄ agit de virginibꝫ: q̄ ꝑ d̄i gratiā vicerūt regna: oritur theologicalis q̄stio. ¶ Querit. Vtꝝ liberū arbitriū absq; gratia gratū faciēte: possit aduersariū suū vincere. Arguit q̄ sic. spiritus luxurie deijcit vel vincitur ꝑ cōtinentiā: ⁊ spirit⁹ iracundie ꝑ patientiā: ⁊ sic de alijs: sed cōtinentia ⁊ patientia p̄nt haberi sine gr̄a gratū faciēte ꝑ gratiam gratis datam: igit. In oppositum. vincenti debet corona: sed nulli pugnanti ꝯtra aduersarium debet corona glie: nisi ei q̄ habet gratiam gratū facientē: ḡ nullus absq; gratia gratum faciente pōt aduersariū vincere. ⁊ sic q̄stio manet ꝑ vtraq; ꝑte dubia. Ad q̄stionē r̄ndendu; est s̄m Bona. sup.ij. sen. dist.xxviij.q.ij. q̄ ad p̄dictoꝝ intelligentiā est notandu;: q̄ differt aliquē resistere aduersario: ⁊ aliquē vincere aduersariū. pl⁹ eīn̄ importat victoria q̄ resistentia. Resistentia nāq; ꝯsistit in h̄. quod q̄s nō cōsentiat suggestiōi diabolice: sed victoria cōsistit in assequēdo oppositu; eius: quod diabolus hoiem reddere inimicū deo/ ⁊ facere dignū et̄no supplicio p̄t. tūc igit vicit hō aduersariū qn̄ sic resistit tentatiōi: vt efficiat maior dei amicus: et mereat regnum eternū. ⁊ quoniā hoc absq; gratia gratum faciente esse non pōt. Ideo cōcedendū est q̄ quisq̄s ꝑ gr̄am gratis datā possit diabolo resistere: vt ea nō cōsentiat suggestioni. tn̄ absq; dono q̄d reddat hoiem acceptum deo ipsum vincere nō pōt: vt contra eius intentionē proficiat dignitate meriti vel in merito condigni. Et ad argumentū dr̄: q̄ sp̄us luxurie vincit ꝑ ꝯtinētiā. dr̄ q̄ ⁊ si ꝑ ꝯtinētiā q̄ ē absq; gr̄a gr̄ū faciēte possit q̄s resistere sp̄ui luxurie. illa tn̄ resistentia triūphus dici nō pōt: ꝑ eo q̄d ex hoc nullā assequit palmam: quā palmā virgines regna vincendo assecute sunt: iuxta verba p̄assūpta: ⁊ sic d̄ alijs. Nota cu; dicit Regna in plurali: quero ergo q̄ sunt hec regna q̄ scti ꝑ fidem vicerunt: R̄ndeo. q̄ttuor sūt ordine nō dignitate. Prim diaboli. Scd̄; carnis. Teriū mundi. Quartum christi.

Primum regnu; diaboli sancti ꝑ fide; vicerūt se humiliando

Scd̄m regnum carnis vicerūt ꝑ fidem caste viuendo

Tertiū regnum mundi ꝑ fidem vicerūt temporalia cōtemnendo.

Quartũ regnũ christi p fidẽ vicerunt p christo mortẽ subeundo.

¶ Primũ ergo regnũ diaboli: ↄsistit i su pbia Job.xlj. Ipse est rex super oẽs filios su pbie. Oẽs ergo supbi: oẽs ambitiosi: elati: vani/ gl'iosi :sunt vassalli diaboli. ꝛ regnicole hui⁹ regni. Istud ergo regnũ sã cti p fidẽ vicerũt se humiliãdo. Nulla enĩꝫ tam efficax machina est ad regnũ diaboli debellãdũ: sicut fides p quã hõ humilia/ bit sub potẽti manu dei. Ideo.j. Pe.vlti. Fratres sobrij estote ꝛ vigilate: q̃a aduer. vester diabo. tanq̃ leo.rugi.cir.que.queꝫ deuo.cui re.for.in fi. Figura de hoc habe tur in Dauid. qui bellauit Goliath cũ ba culo ꝛ pera ꝛ quinq̃ lapidibꝫ de torrente. ꝛ cetera.j.Regũ.xvij. Dic historiam. Per Dauid q̃ interp̃tat̃ manu fortꝭ: intelligit̃ q̃libet sanct⁹ q̃ est fortis in bello tentatio/ nũ. Per Goliath q̃ interp̃tat̃ trãsmigrãs: significat̃ diabol⁹ q̃ trãsmigrauit de grã i culpã .de celo in infernũ. de cetu angeloꝝ i turbã demonũ. d mirabili pulchritudie i maximã turpitudinẽ ꝑpter supbiã suã cuꝫ dixit. In celũ cõscẽdã sup astra celi.exal. soliũ meũ ꝛc. Sed seq̃tur. Quomõ cecidi sti lucifer q̃ mane oriebaris: ꝛc. Esa.xiiij. Per baculũ intelligit̃ crux chr̃i. De quo dt ipse. In baculo meo: id est i cruce trãsi siui iordanẽꝫ hunc id est cursuꝫ vite p̃sentꝭ. Gen.xxxij. Per triplicẽ ictũ itelligit̃ fides trinitatꝭ. Per quinq̃ lapides d torrẽte: intel ligunt̃ quinq̃ p̃ncipales plage chr̃i. Vel dic moralit̃: q intelliguntur quinq̃ rationes ꝑsuasiue q̃bꝫ manu ducimur ad humilita tẽ ex cordis ꝑfundo sectandã. Pria rõ est voluntas dei.j. Pet.v. Humiliamini sub potẽti manu di: q̃ rõ sola sufficeret ad hu militatẽ habẽdã: q꞉ q p̃ncipi placuit legꝭ habꝫ vigorẽ.l.j.ff.de ↄsti.prin. Et insti. d iure naturali gentiũ.§. Sed ꝛ q p̃ricipi. Scd̃a rõ est exemplũ chr̃i Mat.xj. Di scite a me q꞉ mitis sum ꝛ humilis corde. Tertia est equalitas hũane originis: q꞉ d eadem massa oẽs cõpositi sumus.s.cinis. Eccl.x. ꝛ Job.x. Memẽ. q̃so q sicut lutuꝫ fecerꝭ me: ꝛ i puluerẽ reduces me. Nõne sicut lac mulsisti me: ꝛ sicut caseũ me coagula/ sti. Nota Sicut caseuꝫ me coagulasti: q vilis sum⁹ q̃nq̃dẽ caseo cõparamur: ergo posses dicere cuilibet supbienti. Quid su/ pbis o peccãa casei. Et si fas est dicere eri/ am miserabiliores sum⁹ caseo. Nam na/ scimur filij ire propt̃ culpam originaleꝫ ps. Ecce enim iniquitatibus conceptus sum ꝛc. Et nascimur cũ fletu p̃t solũ Zo roastem. qui ridens natus est quod tamẽ signum sibi non ꝑfuit. Unde Augustin⁹ xxj. de ciui. dei. Infantia inq̃t que nõ a ri su sed a fletu orditur hãc lucẽ q̃d maloꝛũ passura sic nesciens propbat: solũ q̃si nat⁹ est ferunt risisse Zoroasteꝫ. Nec tamẽ ille risus sibi ꝑfuit: quia a Nino rege assyrioꝝ interfectus fuit. Quarta rõ est qualitas ↄditionis hũane i exitu vite huius: quia omnes morimur ꝛ q̃si aque dilabimur in terrã q̃ nõ reuertũtur.ij. Reg.xiiij. Opti ma queq̃ dies miseris mortalibꝫ cui Pri ma fugit: subeũt morbi tristitiq̃ senectus. Et labor: ꝛ dure rapit iclemẽtia mortis. Quita rõ est magnitudo gl'ie eterne: quã tanto quis subli mi⁹ adipiscit̃ quanto hic humili⁹ cõuersat̃. Luc.xiiij. Omnis q̃ se humiliat exaltabitur: ꝛ q̃ se exaltat humi/ liabit̃. Ecce quomõ p fidem vicerunt san cti regnũ diaboli se humiliãdo. Ideo do/ min⁹. Estote fortes in bello ꝛ pugnate cũ antiquo serpẽte ꝛ accipi. regnuꝫ eternuꝫ. Hoc ergo mõ he virgines gl'ose vicerũt regnũ diaboli p fidẽ se humiliando. Ma/ gna et deuota humilitas fuit pedester ve nire a marsilia vsq̃ romam: cum essent tã nobiles/ nec curabant despectiões multo rũ qui eas despiciebãt: sicut erant cardina les: qui vocabãt eas fatuas mulierculas. ergo humiliamini sub potenti ma. dei: vt vos exaltet in tẽpore visitatiõis.j. Pe.v.

¶ Secundum est regnum carnis q̃d vice runt sancti p fideꝫ caste viuendo. O quot ꝛ quanti fũt regnicole hui⁹ regni ꝛc. adeo q dici possit illo. ps. Domin⁹ de celo ꝑspe xit sup fi.ho. vt vi.si est itellige.aut requi. deũ. Omnes declinauerũt simul inutiles fac.sunt. Nõ est qui fac.bonũ non est vsq̃ ad vnũ. Victoria ergo habet̃ per fidem q꞉ si vis liber esse a carnis illecebris: consi dera penas eternas quas tales merentur. Gal.vj. Qui seminãt in carne: de carne ꝛ merent corruptionem. Hec aũt cõsidera tio habetur p fidem ex qua hõ instruit̃ de his q̃ futura sũt: ex qua cõsideratione etiã manuducit̃ hõ ad caste viuendum. Ideo

Ap'lus Ep'he.vj. In omnibꝫ sumētes scutum fidei in q̄ possitis oia tela nequissima ignea extinguere. Nota Scutuz fidei. Fides dr̄ scutuz triplici rōne. Prima: q2 sicut in scuto sūt tres anguli: z tn̄ vnū ē scutuz: sic p fidē instruimur credere tres psonas in diuinis z vnā essentiā. Scd̄a ratio ē q2 scutū tenet' in sinistra: nō aūt i dextera manu: p sinistrā signat' vita p̄sens: p dexterā vita beata. Cant'.v. Leua eius sub capite meo: z dextera illi⁹ amplexat' me. Sic fides est in hac vita tantū: nō autez in vita btā: q2 ibi est clara visio. z sic cessat ibi defectus visiōis: q̄ est de essentia fidei: vt plene in sermōe bti Luce: q̄ incipit. Salutat vos zc̄. in introitu. Tertia ratio: q2 sicut p scutū ptegimini cōtra tela hostiū: sic p fidem zc̄. Nota exemplū de illo sancto eremita q̄ tentatus a quadā mlīere cōbussit sibi digitos. q̄ viso illa mulier territa expirauit: ergo sancti p fidē vicerūt regna zc̄. Sic etiā vicerūt iste vndecim milia virginū gloriose zc̄. ❡ Tertiū regnū est mūdi: q̄ bellat ɔtra nos dupliciter. Primo psperis alliciendo. Scd̄o aduersis terrendo: z maius periculū est nobis in psperis q̄3 in aduersis. ps̄. Cadent a latere tuo mille: z decem milia a dextris tuis. Sed p fidē vincitur mūdus blandiēs in psperis: q2 despicit' a vero fideli sciente q tanto quis a superno amore disiungit': quāto inferi⁹ delectat'. Vincit' etiā p fidē mund⁹ minans p aduersa a vero fideli sciente: q p multas tribulationes opoz3 nos introire i regnū dei. Act'.xiiij. Et q nō sunt ɔdigne passiones hui⁹ temporis ad futuram gloriaz q̄ reuela. in nobis. Ro.viij. Ecce g̃ quomō sancti per fidem vincunt mundū ɔtemnēdo psp̄era z aduersa. Hic allega auctoritatem eccl'ie: q̄ habet' infra parte sequēti. O venerāda martyrū gloriosa certamina zc̄. Figura habet' de Petro ambulāte sup fluctus maris virtute fidei: s3 ɔcepit dubitare: cepit demergi Mat.xiiij. Dic historiam. Iō dicit Amb.xxiiij.q.j. Nō turbat' nauis q̄ Petrū habet: turbat' illa q̄ Iudā habet. Et infra. Ibi g̃ turbatio: vbi modica fides. Ibi securitas vbi pfecta dilectio. Et sic p fidem vincit' regnū mūdi. Vn̄.j. Ioā.v. Hec est victoria q̄ vincit munduz fides nostra. Quis est aūt qui vincit mundum: nisi q̄ credit: quoniā Iesus christus est fili⁹ dei: hoc mō vicit mundū btā Vrsula cū alijs virginibꝫ: q̄ nec flexa est pmissionibꝫ regis anglie blandiētibꝫ: nec minis terrētibꝫ territa. Ideo dicere poterat Regnum mūdi z oēm ornatū seculi cōtempsi ppter amorē dn̄i mei Iesu christi: quē vidi: quē amaui: quez credidi: quem dilexi. ❡ Quartū regnū est christi: qd̄ ē vita btā que ɔsistit in visione diuine essentie: quod vincit' p fidem p christo mortē subeundo. Mat.xj. Regnū celorū vim patit': z violenti rapiunt illud. Nota vim patit': quia in hac victoria requirit' magna vis charitatis sine qua nemo pōt p christo mortem sponte subire. Io.xv. Maiorē charitatez nemo habet vt aiam suaz ponat q̄s p amicis suis. Hoc mō sancti martyres vincūt hoc regnum per fidem que per charitatez operatur. Gal'.v. Ideo dicit' de eis. O veneranda martyrum gloriosa certamina q̄ in suis corporibꝫ p christo imania ptulerūt tormenta. Et ideo pcipere meruerūt immarcessibilē eterne glorie coronā. Despecta nāq̄3 p̄sentis vite luce ɔtēptoq̄3 suoruz corporū cruciatu: seuientez mūdū dei pro amore vicerūt zc̄. Hoc etiā mō sancte virgines gloriose vicerūt regnum christi martyriū sustinēdo. Dic eaꝝ martyriū zc̄.

❡ In festo apostolorū Simonis et Iude. Ser.LXXIX.

Cōformes imaginis filij dei. Ro.viij. Et i epistola hodierna. Pro intellectu thematis oportet declarare quid est imago filij dei. Pro q̄ sciendu3 q imago ppria filij dei est vita sctā z pfecta christi p quaz ostendit' ipm esse filū dei. Sic p imaginez virginis vel scti Petri zc̄. Rep̄sentat' virgo vel sanct⁹ Petr⁹. Vel ibi gratia. Considerando ei⁹ incarnationē sine virili semie. Item ei⁹ natiuitatē sine dolore matris et corruptiōe. Itē stelle apparitionē ducentē magos. Item eius resurrectionē et ascensionem z spiritussancti missionem zc̄. oia ista ostendebant christum esse filium dei eternu3. Unde Ioan.v. Opera q̄ ego fa

cio testimoniū phibent de me. Itē Jo. x. Si nō facio opera patrꝫ mei nolite credere m:hi. Si aūt facio ꝛ si mihi non vultis credere: operibꝫ credite. Itē Joā. xv. Si opa non fecissent/q̄ nemo alius pōt facere pctm̄ nō haberēt: nunc aūte viderūt ꝛ ode rūt me/ꝛ patrē meū. Et ꝗ ptꝫ ꝙ vita chri est imago ꝓpria filij dei. Ideo dr̄ in ꝑsona oīm chrianoꝝ bone vite Apl'us. Nos oēs reuelata facie gl'iam dn̄i/speculātes in eā dem imaginē transformamur. ij. Cor. iij. Nota Hoc dicit ad differentiā veterꝫ testamēti in q̄ videbat̄ gl'ia dn̄i nō clare: sed ꝑ figuras enigmaticas: et ꝓpt̄ hoc Moyses velata facie ꝓplo loq̄bat̄: sic legit̄ Exo. xxxiiij. Sed modo tp̄e grē nō in figura: sꝫ in ꝟitate qua chrs̄ appuit speculāt̄ gl'iam dn̄i. i. vitaꝫ chri que dicit̄ gloria: q2 ꝑ eam manifestata potentia ꝛ virtꝰ chri. Joā. j. Vidimus gl'iam eius gloriam quasi vnigeniti a patre ꝛc̄. Nota Transformamur sicut eīm pictores quādo volūt trāsformare seu extrahere aliquā imaginē ponūt illam corā se: et illam ɔtemplando ꝛ remirādo depingūt: ita sancti coraꝫ se ponebāt imaginē filij dei. i. vitā chri ad cuiꝰ similitudinē ordinabāt vitā suā. Primo cōtemplando hūilitatē suā infinitā in incarnatione. Scōo pauptatē. itē virginitatē. item ieiuniū. itē patientiā in passione. Itē orationē ꝛc̄. Ideo dr̄. Nos omes reuelata facie speculātes. ¶ Pro fundamēto sermonis in q̄ dicit̄ ꝙ Simon et Judas fuerūt ɔformes imaginis filij dei oritur theogogicalis questio.

¶ Querit̄ vtrū ad imaginis filij dei conformitatē habendā/requirat̄ hūane volūtatis ad diuinā ɔformitas. Arguit̄ ꝙ nō. Illa q̄ in ifinitū distant nullā habēt ɔformitatē: sed diuina volūtas et hūana sunt hmōi. igit̄. In oppositū. cor prauū atq3 distortū habet/q̄ nō vult qd̄ deus vult. Itē ait Tulliꝰ. amicitia est idem velle/ꝛ idem nolle: sed natura hūana debet cū deo habere amicitiā. ꝗ ad imaginis filij dei conformitatē habendā requirit̄ hūane voluntatis ad diuinā ɔformitas: ꝛ sic questio manet ꝑ vtraq3 pte dubia. ¶ Ad q̄stionē respondendū est fm̄ magr̄m Guillel. vorillonē sup. j. sen. di. xlviij. ꝑ tres ꝓpositiōes.

Prima est de triplici volūtate hūana.

Scōa est ꝙ ɔformitas hūane voluntatis intelligit̄ tripliciť.

Tertia est ꝙ humana volūtas diuine tenet̄ conformari.

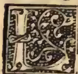
¶ Quantū ad primā notandū est: vt ait Hugo de scō victore. ꝙ voluntas creata est triplex: vna dicit̄ volūtas rōnis q̄ insequit̄ rōnis deliberationē. alia dicit̄ volūtas pietatꝫ inquātū quodāmodo cōpatit̄ patienti malū. Alia dicit̄ volūtas charitatis/inquātū informata donā dei specia li se ɔformat ꝑ viribus volūtati increate. Ideo ɔformitas est q̄dam relatio actualis eq̄parentie ɔformiū adinuicē. Quātū ad scōaꝫ dicit̄/ꝙ ɔformitas ad diuinā voluntateꝫ intelligit̄ tripliciť. Primo mō in causa efficiente. s. q̄n hūana volūtas idem vult/quod deꝰ vult spm̄ velle/vt si velit mortē patrꝫ mei tantū: vult me velle vitā pris mei. Isto mō est discordia in volito inter voluntatē diuinā et humanā: q2 deꝰ vult mortē patris ꝛ filiꝰ vitā pris: ꝛ tn̄ est ɔformitas in causa efficiēte: q2 id vult qd̄ deꝰ vult eum velle. ¶ Scōo modo dicit̄ cōformitas hūane voluntatꝫ ad diuinā in causa finali: quādo oīa q̄ facit hō in laudem refert creatoris. ¶ Tertio dicit̄ conformitas ꝑ respectū ad causaꝫ formalē: et tunc est vera ɔformitas/q̄n id qd̄ hō vult ex charitate vult: sicut deus quicq̄d vult charitate vult: ꝛ sicut ꝑfecta create voluntatis ad diuinā ɔformitas ad ista tria ext git. Quantū ad tertiū licꝫ siue pietatꝫ voluntate/siue malo velle possimus oppositū dei. Ratione tantū ꝛ charitate ɔformari obligamur ei: et tenemur velle qd̄ deus vult volūtate rōnis. i. deliberatiua et voluntate charitatis. i. charitate informata: scꝫ tenemur velle qd̄ vult nos velle. sequitur qd̄ ad imaginis filij dei cōformitatē: habendā requirit̄ hūane voluntatꝫ ad diuinā ɔformitas. Et ad argumētū dicit̄/ꝙ triplex est ꝓportio. s. virtutꝫ/ꝛ sic maior cōcedit̄: q2 de ꝟtute dei ad creaturā nulla est ꝓportio diuinitatꝫ et imitatōis: ꝛ sic negatur maior: ꝛ tales habuerūt Simon ꝛ Judas. Juxta ꝟba. ꝛ sic de alijs. ¶ Pater ꝗ ꝙ imago filij dei est vita chri. Ido dr̄ thema de istis duobꝰ aplis. Conformes. i. similes sup. fuerūt imaginis filij dei. i. vite chri. Inuenio ꝙ fuerit siles vite chri i sex.

Primo in corpore materiali
Scdo in aia rationali
Tertio in opatiõe virtuali
Quarto in ɔuersatiõe spirituali
Quinto in pdicatiõe euangelicali
Sexto in passiõe martyriali

¶ Dico primo ꝛc.. In corpe materiali: qꝛ fuerūt fratres ɔsobꝛini dñi nrī iesu chri sti. Dic ɔsanguinitatē eoꝝ ꝛc. Vñ versus. Et Joachim: Cleopha: salome: tres Anna marias Quas genuit: iunxit Joseph/ alpheo: Zebedeo. Vni⁹ hec maf e: hec qt tuor: illa duoꝝ. Ex hac conformitate dicunf fratres chri. Auctoꝛitas. Nōne maf eius dicif Maria. ꝛ fratres ei⁹ Jacob ꝛ Joseph Simō ꝛ Judas: Mat. xiij. Moraliter. nos possum⁹ esse fratres christi: si volum⁹: meliori fraternitate quā isti apli: qꝛ illa fraternitas nō saluassꝫ eos sine obedientia mādatoꝝ dei: sed si nos facim⁹ voluntatē dei obediēdo: penitentiā faciendo ꝛc. erimus ei⁹ fratres. Auctoꝛitas. Qui fecerit voluntatē patꝛis mei q̄ in celis est: ipse me⁹ frater: soroꝛ: et mater est. Mat. xij. Nā multi fuerūt ɔsanguinei chri q̄ sūt dānati in inferno: sic patet in mltꝭ regib⁹ q̄ describunf in genealogia chri Mat. j. Puta Roboā/ Joram/ Manasse/ Amō/ Sedechias ꝛc. ¶ Dico scdo ꝛc. In anīa rationali fuerant silēs christo: qꝛ aīa christi sciuit oīa psentia pterita ꝛ futura. Sic et isti apli ꝛc. Quod patet qñ annunciauerūt duci regis psidis d pace ꝛ futura ꝛc. Et sic alij apostoli q̄b⁹ omnib⁹ christ⁹ dixit. Jam nō dicam vos seruos: quia seru⁹ nescit q̄d faciat dñs eius. Vos autē dixi amicos: qꝛ omnia queeunq; audiui a pře meo: nota feci vobis. Joā. xv. Fuerunt ḡ apli isti similes chro in hoc: non dico equales. Dic histoꝛiā. Istam scientiaꝫ debem⁹ nos habere: credendo ea q̄ sunt fidei: ꝛ puidendo futura scꝫ vt p bonā vitā puideamus nobis a penis inferni. Utinam saperēt ꝛ intelligerēt: ac nouissima puiderent Deut. xxxij. ¶ Dico tertio ꝛc. In opatiõe virtuali: opus christi patet. j. Joā. iij. In hoc apparuit filius dei: vt dissoluat opera diaboli q̄ sunt: id est peccā: temptatiões/ guerre/ diuisiões/ simulctie. Ista dissoluit christus. In h̄ fuerūt isti duo sancti silēs chro, Licꝫ nō equales: quod patet in eo quādo debellauerūt ꝛ vicerūt illos duos magos ministros diaboli: scꝫ Zaroen ꝛ Arphaxat: ꝛ de serpētib⁹: ꝛ de ɔuersiõe regis ꝛc. Ergo ɔfoꝛmes imaginis ꝛc. Moralr. dic cōtra illos q̄ recurrūt ad diuinos ꝛ incantatoꝛes ꝛc. Uel dic ɔtra mlieres q̄ depingunt se q̄ destruūt opus dei. Dic similitudinē de imagine depicta ab optimo pictoꝛe si tu q̄ nescis pingere velles emēdare illā: magna psumptio. i. temeritas esset: ꝛ multuꝫ displiceret pictoꝛi. Sic in ɔposito ꝛc. Jō viri debēt dissoluere istud opus diaboli nō ɔsentiendo. imo phibēdo vxoꝛib⁹ ab hmōi ꝛc. Ideo apls. Nolite cōicare i opibus infructuosis: scꝫ picturis vxoꝛū: magꝭ autē redarguite. Ephe. v. Nota hic ɔtra illos q̄ pstituunt ancillas qñ mittūt ad lauandū ꝛc. Et accipiūt illud turpe lucruꝫ. Itē cōtra illū q̄ poꝛtauit in die dñico mirrā iudeis p eoꝝ festo ꝛc. ¶ Dico quarto in ɔuersatiõe spūali: ɔuersatio fuit in magna paupertate: adeo q̄ nec lectuꝫ habebat ad doꝛmiēdū: vñ ipse dic. Uulpes foueas habēt ꝛc. Mat. viij. ꝛ hoc pter nos. Vñ Apls. Scitis grāꝫ dñi nři Jesu chri: quō pter nos egen⁹ fact⁹ est: cū esset diues: vt illi⁹ inopia vos diuites essetꝭ. ij. Coꝛ. viij In h̄ isti duo apli fuerūt ɔfoꝛmes christo. Dic quō respuerūt donaria magna: et thesauros sibi missos a rege ꝛc. Dic histoꝛiaꝫ. Moralr. hoc tangit religiosos: qui debēt esse paupes: q̄ debēt dicere. Ecce nos reliquim⁹ oīa ꝛ secuti sum⁹ ꝛe ꝛc. Nota quō debet intelligi. Reliqm⁹ oīa ꝛc. q̄ ptinet magꝭ ad effectū q̄ꝫ censū: vt dic Greg. ꝛc. Clerici v̄o debent cauere a symonia: laici v̄o a furto/ rapina/ ꝛ vsura ꝛc. Qui furabaf iam nō furef: magis aūt laboꝛet opando manib⁹ suis: vt habeat vñ tribuat necessitatē ɔpatienti. Ephe. iiij. ꝛc. ¶ Dico quinto ꝛc. In pdicatiõe euangelicali. Nā christ⁹ pdicabat pniāꝫ ꝛc. Venit Jesus pdicās euāgeliū regni dei dc. Penitemini ꝛ credite euangelio. Mat. j. In hoc isti duo apli fuerūt sibi silēs: psertim iudas. i. Thadeus: de q̄ scribif in histoꝛia ecclastica lib. j. circa finē: quod christus post ascensionē misit eū ad Abagarū regem infirmuꝫ: vt ipsum curaret mente ꝛ coꝛpore: ad quē cū Thadeus fuissꝫ ingressus: visum est Abagaro: diuini nescio quid splendoꝛꝭ i vultu

apli Thadei: qd cū vidiss; adorauit Thadeū: q̄ pdicauit illi Jesuz christū z credentē sanauit zc. Nā noluerūt pdere fornicariū: vt possent facere pniaz zc. Hic historiā de illa puella ipregnata zc. Moralr. duas doctrinas habem⁹ hic. Prio p puellis: vt caueāt a philocaptis: q: ꝺ loqla venit ad risū: ꝺ risu ad tactū: ꝺ tactu ad oscla: ꝺ osculis ad pctm: de pctō ad ifernū zc. Nota ꝯ ꝯsuetudinē puellar: q̄ nō vadūt ad missā in dieb₉ festiuis zc. Scda doctrina est nō diffamare aliquē zc. als tenemini restituere famā/magis quā bona alia: q: melius est nomē bonū q̄ diuitie mlte. Prouerb. xxij. Aug. Nō pigeat ex ipso ore pferre me dicamēta: vnde facta sūt vulnera. ¶ Dico sexto zc. In passiōe martyriali christ⁹ mori voluit vt hoīes ad deū traheret. Auctoritas. Chūs semel mortuus est p pctis nrīs: iust⁹ p iniustis: vt nos offerret deo zc. j. Pet. iij. Ita isti apli ꝓpter pdicare z trahere gētes ab errore mortui sūt zc. Hic ei⁹ martyriū zc. Amen.

¶ In festo omniū sanctorū Sermo. LXXX.

Laudate dominū in sctis ei⁹. ps. cl. Hodie fit festū de oib₉ sanctis. Rō est: q̄re ecclia instituit hoc festū: q: nō sufficit tēpus totius anni ad faciendū festū de q̄libet sctō. Vn̄ de solis martyrib₉ dicit Hiero. q̄ q̄libet die p totū annū posset fieri festū de quinq̄ milib₉ zc. Et iō dicit thema. Laudate: q̄si diceret. Licz infra annū festiuer; mō de vno: mō de alio: mō tn̄ simul Laudate dominum zc. Rō hui⁹ verbi est: q: quilibet mgr faciens opus suū/seu artificiū aliqd optimū: laudabilis esset. Verbi gra. Si aliqs faceret aliquā pulchrā nauē/z postea p possibili/q̄ esset talis mgr q̄ faceret nauim q̄ posset sine vento z ꝯtra vētum nauigare: z qn̄ est onerata iret ad portū p se sine nautarū labore z sine puisiōe cibor zc. O qn̄tū laudaret mgr iste zc. Christ⁹ inqntum de⁹: fecit talē nauē. s. aiaz triū coopertarū id est triū potētiar: que qn̄ recedit de porcu huius mūdi in morte onusta mercibus virtutum. s. humilitatis/patientie zc sine nautis nauigat ad portū paradisi: z ibi exonerat/ostendēs opa que fecit zc. Et tūc christus interrogat eam zc. Hic practice. Ideo laudabilis est ꝺ ista naui zc. Ideo Dauid tangens istam rōnez dic. Mirabilis deus in sanctis suis/de⁹ israel ipse dabit vir. ecce onus nauis z fortitudinez: scz ꝯtra pcula hui⁹ maris. Benedict⁹ deus scz q̄ tale opus fecit. Ideo sic Dauid laudat deū ꝺ hoc: ita dic nobis q̄ laudem⁹ dicens. Laudate dñm zc. Pro fundamēto smōis: q̄ ē de festo omniū sanctor: oritur theologicalis questio. ¶ Querit. Vtrū beatitudo sctōr sit qd creatū. Arguit q̄ n̄ nllo creato videt quiescere natura humana. Vn̄ Augu. in li. ꝯfessio. versus pricipium loquēs ad deum: ait. Inquietū est cor nostrū donec requiescat: sed in beatitudie est quies toti⁹ vite humane. g̃ beatitudo nō est aliquid creatū. In oppositū: videre deum est aliquid creatū: quia est actus creature vidētis: sed videre deum est humane vite beatitudo. Ergo beatitudo sanctor est aliquid creatum. z sic questio manet p vtraq̄ pte dubia. Ad questionē respondendū est fm Richar. sup. iiij. senten. dist. xlix. arti. j. q. iij. q̄ beatitudo vite humane: dupliciter pōt accipi. Vno modo p bono: in quo pfecte z plenarie requiescit humana vita. Alio modo p perfecta quiete humane vite/i illo bono que ꝯsistit i pfecta hominis ꝯiunctiōe cū bono illo. Prio mō btitudo accipit p btitudinis obiecto. Et sic planum est q̄ beatitudo dicit quid increatū: scz ipsum deū: in nulla eīm creatura posset homo inuenire pfectam sufficientiam ad quietandū z pficiendū eū totum. eo enim ipso quo secundū animaz factus est ad imaginem dei/tante capacitatis est: vt nullum bonum possit ei sufficere preter summū bonum: Beatitudo aūt secundo modo accepta/est aliquid existens in beato tanq̄ eius vltima z plenaria perfectio/z est aliquid creatum/quia est i homine/z quicquid est in homine/est creatum. Et ad argumentū dicitur/q̄ intelligitur ꝺ beatitudine primo modo accepta: z nō secūdo modo: q̄ ē sanctor beatitudo z gloria. de quib₉ fit sermo: iuxta verba pte assumpta zc. Pro introitu sermonis dic

pro declaratione. Nota q quamuis diuina magnitudo sit laudabilis valde in omnibus operibus suis: iuxta illud. Fidelis dñs in omnibus verbis suis/ z sanct⁹ in omnibus operibus suis. ps. cxliiij. Tamē magis laudabilis est in ope quod facit ad glorificandū sanctos suos. Pro cui⁹ ratiōe intelligēda nota: q tria sunt genera operum/ que facit deus: in quibus cōprehendunt omes operatiōes diuine. Unū est opus creationis. Scōm iustificatiōis. Tertiū glorificationis. Primū est magnum. Scōm est maius. Tertiū est maximū. Primū ergo est in ceteris creaturis/ quas in natura sua constituit deus/ z pseruat in ea: sicut sunt corpora celestia z terrestria maris z aeris zc. Magnū opus est hoc: z ideo laudabilis est deus. Propter hoc Dauid inuitat omnes creaturas ad laudandū deum di. Laudate dominum d celis zc. Et subdit rationem. Quia ipse dixit z facta sūt. Ad idem tres pueri in camino ignis. Benedicite omnia opera domini domino zc. Daniel. iij. Sed in sanctis suis magis est laudabilis/ quibus dat deus z gratiam z gloriam. Opus enim gratie est maius primo Propter scdz etiā op⁹ laudat Dauid dominū dicens. Benedic anima mea domino/ z omnia que intra me sunt nomini sancto eius. Benedic anima mea domino/ et noli obliuisci omes retri. ei⁹: qui pro. om. iniqui. tu. qui sa. omnes infirmita. tu. zc. ps. ciij. Nam vt dicit Aug. super illud Joannis. xiiij. Qui credit in me/ opera que ego facio/ z ipse faciet: z maiora horū fa. Maius inquit opus est ex impio facere pium: q creare celum et terram. Declara vt dixi dominica. xiiij. post festum trinitatis: sermo. qui incipit. Jesu preceptor zc. in introitu. Item maximum est opus glorie que finis est et nature z gratie: ergo excellentior his que sunt ad finem. Ideo dicit. ps. Miseratiōes eius sup omnia opera eius. ps. cxliiij. Da similitudinē de eo q facit nauem pulchram: laudabilis est: sed magis laudabilis est/ si ipsemet postq̄ illam fec: pducit ad portum inter pcellas z fluct⁹ zc. Sic deus zc. Jō Dauid. Mirabilis deus in sanctis suis scilz deus israel ipse dabit virtutē scz grē/ q licz nō sit ptr⁹. tñ datur cū ptr ite infusa. Et fortitudinē scz glie que dr fortitudo ab effectu: qr gloria facit fortes z inuincibiles aīas/ z incorruptibiles ab oi culpa zc. Propterea q̄ in themate posito inuitat nos psalmista ad laudādū deū in sanctis ei⁹ zc. Dicēs. Laudate zc Nō solū ore/ sed etiā ope: qr nō est speciosa laus in ore petōr. Eccl. xv. Sed diceret aliqs. Et q̄ vos Dauid dicitis q laudem⁹: ondatis nobis quō est laudād⁹ in scīs. Propt' hipse Dauid in eodez. ps. ostēdit nobis modū pticularit' dī. Laudate eū in firmamēto virtutis ei⁹ zc. Usq in finē. vbi ponit. x. grad⁹ scto: in qbus laudand⁹ est de⁹. Prim⁹ grad⁹ est vginis marie. Scōs scto angelo. Terti⁹ patriarchar: z sic p ordinē successiue. Prim⁹ q̄ grad⁹ est vgis marie/ de q dr. Laudate eū in firmamēto vtutis eius. Firmamētū virtutis dei ē vgo Maria/ q fuit firmamētū vtut. i. scificationis. qr in vtero scificata pl⁹ aliis: et vto nata sanctior aliis: qr nūq peccauit etiā venialit': cū tñ null⁹ fuerit exempt⁹: saltē a veniali. Un. j. Joā. j. Si dixerim⁹ qr pctm nō habem⁹ zc. Jō Dauid scificauit tabernaculū suū altissim⁹. i. virginē mariā: qr sic rex q vadit ad campū hz tendam seu tenatoriū. sic chris veniēs ad campū hui⁹ mōi habuit tendā. i. vtez virginis. De⁹ in medio ei⁹ nō cōmouebit': n̄ dr pstrabit scz p mortale: sz nō cōmouebit scz p veniale. Prz pma rō qre vgo Maria dr firmamētū vtutis dei. Scda rō ē: qr fuit firmissima in passiōe chri. in q oēs pdiderunt fidē pter ipsaz. Duplex ē q̄ rō qre virgo Maria dr firmamētū vtutis dei. Prio quia fuit firma et nunq fuit mota p culpam etiā venialē. Scda qr nūq fuit mota per infidelitatē. Debemus ergo ipsam laudare nō solū ore: sed ope: qr nō est speciosa laus i ore peccato. Eccl. xv. Quod spiritualit' faciem⁹/ si sim⁹ firmi in bono posito/ z n̄ cadim⁹ pter detractiōes aliorum/ vel pter tediū zc. vel alia de causa. Debet em primo hō bñ cogitare quem statum dz assumere siue religiōis siue alium bonū: z postq̄ assumpserit. firmiter dz perseuerare dicēdo. Hec reqes mea in seculū seculi zc. Nota hic de stabilitate z mutabilitate illo qui pmiserūt fabrice: z nō attenderūt. Longi promessi et attender curti. Nota hic de studio vt firmiter teneat

tur: ꝛ sic in filiis: vt expedit. Vñ. ij. Pe. ij. Melius erat eis nõ cognoscere viã iustitie ꝙ̃ post agnitionẽ retrorsum cõuerti ab eo qđ illis traditũ ẽ scõ mãdato. ¶ Scḋs gradus est sanctorꝝ angelorꝝ: de quib' ḋr. Laudate eũ in ṽtu. ei'. Sci angeli dicũt ṽtutes dei. Ratio ꝛ auctoritas. Quia regula est phie/ꝙ virt' est media inter potẽtiã ꝛ actũ. Verbi grã: potẽtia appetitiua intellectiua/q̃ dicit volũtas operat actũ iudicãdi p mediũ iustitie. Ideo iustitia dicit virt'. Sic actus penitẽdi p mediũ penitẽtie. Sic potẽtia appetitiua/sensitiua/ pducit actũ castitatis: vt caste qs viuat p mediũ castitatis. Et iõ castitas dicit virt'. Virtus ḡ est mediũ q̃ potentia pducit actũ. Potẽtia eñ de se est indifferẽs ad bonũ ꝛ malũ actũ: sed ṽtus est media ꝛc̃. Et p ṽtutẽ substãtia seu res pducit actũ/siue opationẽ suã. Verbi grã. De sole q̃ pducit actũ calefactiõis/ꝛ illũinatiõis ꝛc̃. per mediũ ṽtutis sue. i. lucis. Virtus ḡ lucis est q̃litas media inter solẽ/q̃ nõ descendit ad nos ꝛ opationẽ ꝛc̃. sicut de igne ꝛc̃. Eodẽ mõ deus p creaturas spũales. i. angelos opatur in h mõ. Nam corpa celestia per angelos mouent. Itẽ hoies p angelos custodiunt ꝛc̃. Itẽ spẽs bestiarꝝ diuerse p angelos ↄseruat. Itẽ regna/puincie/ciuitates ꝛc̃. Iõ Greg. in. iiij. dial. In h mõ visibili nihil: nisi p creaturã inuisibilẽ disponi põt. Et Aug in li. lxxxiij. q. Vnaq̃q̃ res visibilis in hoc mõ habꝫ angelicã p̃ãtez sibi ꝑpositã. Fiat ḡ ratio. Si virt' est illud p qđ res opat/ꝛ exit in actũ suũ: ꝛ deus operat p angelos: ergo ꝛc̃. Auctoritas ebri. Tunc ṽtutes celorꝝ mouebunt Luc. xxj. Greg. Quod dñs ṽtutes celorꝝ: nisi angelos ꝛ archangelos appellat: ergo Laudate eũ in ṽtutib' eius. Moralr laudant angeli nõ solũ ore: sed ope imitãdo angelos in officiis: q: sicut angeli sunt ad ministratores officiorꝝ diuiorꝝ. Nõne oẽs sunt administratorij spũs in mi. missi ꝑpter eos q̃ here. ca. sa. Heb. j. Ita ꝛ nos debemus audire officia diuia: missas ꝛ sermones ꝛc̃. Et ministrare aliis h mõi diuina. Qui audit dicat veni. Apo. vl. Et q̃libet debet mistrare: ſm ꝙ cuiq̃ ptinet ſm officiũ suũ. Prelat' i suo. Capitane' in suo ꝛc̃ Dic vt expedit. Dic de gubernatione hospitalis ꝛc̃. Itẽ de inuentario librorꝝ ꝛ aliarũ rerũ conuentuũ ꝛc̃. Itẽ de gubernatione studij. Vñ. ij. Pet. j. Vos aũt curam oẽm subinferẽtes ministrate in fide vr̃a virtutẽ ꝛc̃. ¶ Terti' gradus est scõrꝝ patriarcharꝝ: ſm ordinẽ temporꝝ. Postꝙ̃ Adã peccauit deus noluit totalit deserere mũdum: sed misit aliq̃s psonas scãs. s. patriarchas. a patre ꝛ archos/ꝙ est pnceps. i. pncipiũ patrũ. De istis dicit Dauid. Laudate eũ ſm mltitudinẽ magni. ei'. Magnitudo dei dicit eius miscdia: rat magna ꝙ dicit Dauid. Et miseratiões eius sup oia opa ei'. Patriarche aũt fuerũt valde misericordes: ꝙ patet q: stabant in via: et recipiebãt pegrinos ꝛc̃. expectãtes salariũ a deo: vt pꝫ de Abraam et Loth. Gen. xviij. et. xix. Ecce mltitudo magnitudinis . i. miscdie eius. Ideo Eccl. xliiij. Laudemus viros gl'iosos: ꝛ parẽtes nostros in gñatione sua. Moralr laudem' eos ṽbo ꝛ ope miscdiam pximis exhibẽdo ꝛc̃. Beati misericordes: qm ipi miscdiam ↄsequẽtur. Mat. v. Et pſertim circa relicta aiarũ defunctorꝝ in testis ꝛc̃. q̃ clamant. Miseremini mei ꝛc̃. dic vt expedit. ¶ Quart' gradus est ꝓphetarꝝ q̃ fuerũt filij patriarcharꝝ ꝓphetantes fidẽ quã nũc tenem'. De istis ḋr Dauid. Laudate eũ in sono tube. Predicatio eñ ꝓphetarũ dicit son' tube triplici rõne. Prima q: tuba ẽst vna ꝛ habet tres canones: ita pdicatio ꝓphetarꝝ erat de vno deo in essentia: sed trino in psonis: p figuras tamẽ et enigmata pdicabant ꝓphe. Scḋa ratio/q: tuba est stricta ex pte ĩonãtis: sed lata circa aliud caput: sic pdicatores. i. ꝓphe erant arcti et stricti circa se p penitẽtiã: sicut faciebat Apl's q̃ dicebat. Castigo corpus meũ in seruitutẽ redigo: ne forte dum alijs pdicauerim ipe reprob' efficiar. j. Cor. ix. Alijs aũt erat lata p charitatẽ ꝛ clara. Tertia ratio/q̃a oportet ꝙ tuba manib' tangat ad h vt sonet. sic pdicatio ꝓphetarꝝ tangebat manu . i. ope: q: quod ṽbo pdicabãt opere cõplebant nõ sic hodie. Qui pdicas nõ furandũ furaris ꝛc̃. Ro. ij. Ecce quare pdicatio ꝓphetarꝝ ḋr tuba. Auctoritas. Clama ne cesses q̃si tuba exalta vocẽ tuã: et annuncia populo meo scelera eorꝝ ꝛ domui Iacob pctã eorꝝ. Esa. lviij. Debem' ḡ lau

dare dñm in prophetis opere cōplendo/qđ ore laudam⁹ nō blasphemādo ꝛc. Uel dic pdicando aliis/qđ auditis in pdicatione. melius est hoc ꝙ vacare fabulatiōib⁹ die festo in theatris ꝛ domib⁹: putātes q: ob/seruatis festa et vacatis ocio: detractionib⁹ et vanitatib⁹ ꝛc. Uel dic ꝙ debemus ope laudare prophetas/credendo firmiť fidem quā pdicauerūt. Cū alias ꝓpter vnū blasphemū tota ciuitas patiť. Ratio: qa oēs sunt in culpa. Nam si viderēt lupum intrantē ciuitatē oēs clamarēt ꝛc. sed ꝯtra blasphemātē deū ꝛ scōs: null⁹ clamat ꝛc. Dic vt expedit. ¶ Quint⁹ grad⁹ est apostoloꝝ/q̄ licet sint maiores: tamē non fm ordinē tēporis. De qb⁹ dr. Laudate dñm in psalterio et cithara. Apli dicunť psalterium et cithara. Ratio: q: psalteriū sonatur in camera cū decē chordis/p qđ significať sancta vita aploꝝ que ꝯsistit in obedientia decē mandatoꝝ. Sicut aūt si vna chorda discordaret nō esset bon⁹ sonus: sic si vnū tm̄ mandatū transgrediť ꝛc. Quia q̄ totā legē suauerit/offendat autē in vno: fact⁹ est oim reus. Jac. ij. Armonia em̄ destructa est ꝛc. Cithara vero hab3 vocē altam et acutā: p qđ significať pdicatio aploꝝ altissima: q: in oem terrā exiuit son⁹ eoꝝ. Et acutissima: q: ð diuinis ꝛc. Laudem⁹ ergo deū in aplis ore ꝛ ope suādo decem pcepta ꝛc. Confitemini dño in cithara in psalterio. x. chordarū psallite illi. ps. xxxij. ¶ Sextus est martyrū. De qb⁹ dr. Laudate eum in tympano ꝛ choro: q: martyres pcutiebanť in tympanū: et clamabant vt chorus: dicendo chrīanus sum: ꝛ in qlibet ictu dicēdo Jesus. Et angeli tripudiabant ad istu3 sonu3. In psona martyrū dr apls. Maledicimur ꝛ bñdicim⁹: psecutionē patimur ꝛ sustinem⁹: blasphemamur ꝛ obsecram⁹: tanꝙ purgamēta hui⁹ mundi facti sumus. j. Coꝛ. iiij. Itē de martyrib⁹ cantat eccl̄ia. Ceduntť gl̄a. more bidē. ꝛc. Laudare ergo debem⁹ ꝛc. ope habēdo patiētiā in tribulatiōib⁹ ꝛ iniuriis ꝛc. Multi habēt patientiā canū ꝛ asinoꝝ: q̄ nunꝙ irascunť: nisi qñ iniuriā seu violentiā patiunť ꝛc. Ideo aplus Heb. x. Patiētia vobis necessaria est ꝛc. ¶ Septim⁹ gradus est scōꝝ doc. Remigij. Cyrilli Augu. ꝛc. De quib⁹ dr. Laudate eū in chordis ꝛ organo. Doctores scī dicūť chorde. i. instrumentū chordaꝝ: vt lintū in q̄ est lignū aridum cū chordis tractis cū clauilla. lignu3 aridū erat coꝝ vita: seu caro arida p penitentiā: chorde sunt auctoritates tracte cū clauilla intellect⁹: vt facerēt melodiā cu3 articulis fidei/ꝛ cū testamēto veteri ꝛ nouo. Uel dic ꝙ chorde sunt mēbra corpoꝝ ipoꝝ q̄ erant tracte p abstinentiā cū clauicula crucis: ex ci⁹ meditatiōe affligebant mēbra sua ꝛc. Uel clauicula est pnia per quā aperiť porta padisi. Mat. iiij. Penitentiā agite appro. em̄ regnū celoꝝ. Dicuntur etiā organū in q̄ sunt diuerse voces ꝛ sonať cū vento. Sic pdicatio doctoꝝ fiebat cū vento spūssancti. Cū steteritꝭ ante reges ꝛ psides nolite cogitare/quō aut qđ loquimini. Dabiť em̄ vobis in illa hora qđ loqua. Nō em̄ vos estis q̄ loquimini: sed spiritꝰ patris vrī q̄ loquiť in vobis. Mat. x. Diuerse voces sūt diuerse pdicatiōes q̄s faciebāt fm diuersos stat⁹ hoim: pdicādo platis charitatē ꝛ diligentiā: subditꝭ obedientiā: religiosis regle obſuantiā: clericꝭ castitatē et cōtinentiā: mercatorib⁹ veritatē/rectorib⁹ iustitia3 ꝛc. Laudem⁹ ḡ eos ope faciēdo pniam exēplo eoꝝ. Dico vob nisi pniam egeritꝭ oēs sił pibitis. Lu. xiij. Item pdicando aliis qui scit vel attrahēdo ꝛc. Qui audit dicat veni ꝛc. Apoc. vl. ¶ Octauus grad⁹ est scōꝝ cōfessoꝝ/qui nō scripserūt libros. Ideo nō dicunť doc. vt btūs Fran. Anto. ꝛc. De istis dr. Laudate eum in cymbalis bñsonantib⁹. Duo cymbala sūt duo testamēta. Cymbalū inferi⁹ est vetus testm̄ ꝓmittēs inferiora. i. terrena solū. Superi⁹ est nouū ꝓmittens celestia. Ista cymbala bñsonant: qñ vita ꝯcordat cū scriptura quā legūt: vel qñ exponunť ꝛ declaranť adinuicē. Ideo chrs. Omis scriba doct⁹ in reg. ce. si. est ho. pa. fa. q̄ pfert de thesauro suo noua et vetera. Mat. xiij. Laudare debem⁹ deu3 in istis ope ordinādo vitā nrām: fm scpturā ꝯsitēdo/cōicando ꝛc. Nisi māducaueritꝭ carnē filij ho. ꝛc. Jo. vj. ꝛc. ¶ Nonus est virginū. De istis dr. Laudate eū in cymbał iubilatōis. Nota differentiā inter cymbala bñsonātia/ꝛ cymbala iubilatiōis. Na3 cymbala bñsonātia sunt vetus ꝛ nouū testamētū: vt dixi. Sed cymbala iubilatōis

ꝙ sunt locꝰ secretꝰ sunt caro ⁊ aia. Qui em̄ vult ꝓuare castitatē/opꝫtet ꝙ aia castiget carnē: et sic tāgunt ista cymbala. Jō apl's ꝺ se ꝺt. Ego aūt sic pugno nō q̄si aerē verberās: sed castigo coꝛpꝰ meū ⁊c̄. j. Coꝛ. ix. Ita faciebant ꝟgines ⁊c̄. Laudemꝰ ⁊c̄. s. oꝑe si nō sumꝰ ꝟgines: q2 pauci ⁊c̄. Coꝛrupti sūt ⁊ abo. fac. sūt in ini. Non est q̄ faciat bonū ⁊c̄. saltē castitatē seruemꝰ ⁊c̄. al's. Foꝛnicatoꝛes et adulteros iudicabit deꝰ. Heb. vlt. ¶ Decimꝰ gradꝰ est oīm alioꝝ electoꝝ: vt inocentiū/penitētiū/cōtinentiū/⁊ abstinētiuꝫ ⁊c̄. De q̄bꝫ ꝺt. Ois spūs laudet dn̄m. In h̄ mōo m̄lta sunt officia. In celo ꝟo est solū vnū. s. laudare deū. ps. lxxxiij. Bti q̄ ha. in do. tua dn̄e: in secl'a se. lau. ⁊c. Diceꝛꝫ aliq̄s ꝙ debēt hīc tediū: q2 hic clerici qn̄ diu cantāt attediant. Verū est in h̄ mōo: sed nō in alio ⁊c̄. Qui edūt me adhuc esuriēt/⁊ q̄ bibūt me adhuc sitient. Eccl. xxiiij. Laudemꝰ ꝙ deū in oibus scīs eiꝰ: ipos oꝑe imitando ⁊c̄. Dic vt expedit. Dic miraculuꝫ qꝺ legit in legenda huius festi in fine.

¶ In cõmemoꝛatione defunctoꝛum. Sermo. LXXXI.

Omnes qui in monumētis sunt audiēt vocē filij dei. Jo. v. Et in euāgelio hodierno. Pro declaratiōe nota/ꝙ articulus fidei est ꝙ oēs tā boni ꝙ̄ mali resurgemus. Rō est. q2 certū est/ꝙ is q̄ peccauit dꝫ puniri: ⁊ is q̄ bn̄ oꝑatus dꝫ p̄miari: oia aūt bona et mala q̄ facimꝰ fiūt ab aia et coꝛꝑe: ꝙ aia ⁊ coꝛpꝰ dꝫ puniri vel p̄miari. Non posset aūt coꝛpꝰ puniri vl' p̄miari nisi resurgat: ꝙ opꝫtet ꝙ coꝛpus resurgat ⁊c̄. Dices tu nonne coꝛpꝰ punitū est ꝑ moꝛtē: Rn̄. nō: q2 moꝛs nō ē pena pcti actual' nec etiā oꝛiginal' ꝓꝑie loq̄ndo: q2 pct̄m oꝛiginale nō fuit causa moꝛtꝭ ꝓꝑe loq̄ndo: nisi causa remouēs/ꝓhibens. i. remouēs iustitiā oꝛigialē/q̄ ꝓhibebat moꝛtē. q̄ causa ꝺꝛ causa ꝑ accidēs. Moꝛs em̄ coꝛꝑis est nālis hoīs: cuiꝰ moꝛtꝭ causa ꝓꝑie est cōpositio ex ꝯrijs ⁊c̄. Nullū aūt nale ꝓꝑie loquēdo ē pena ⁊c̄. Sꝫ adhuc pōt q̄ri: pone ꝙ hō fecit m̄lta pctā moꝛtalia: de q̄bꝫ habuit cōtritionē: sed nō plene satisfecit: ⁊ iō in purgatoꝛio satisfaciet in iudicio futuro: aia cū coꝛꝑe p̄miabit: ꝙ sola aia soluit penaꝫ in purgatoꝛio ⁊ nō coꝛpꝰ. Diceret aliq̄s quare nūc p̄miat aia/vel punit in iferno sine coꝛꝑe: Rn̄: q2 opera bona vl' mala priꝰ fiunt ab aia ꝙ̄ a coꝛꝑe. s. cogitādo: ꝓponēdo: deliberādo ⁊c̄. Verbi gr̄a. de elemosyna ⁊c̄. Itē de ieiunio ⁊c. Et sic ꝺ alijs. Itē ecōtra de malis oꝑibꝫ priꝰ aia cogitat/oꝛdinat/delibérat ⁊c̄. ⁊ postea coꝛpꝰ exeq̄tur et iō ꝑus aia remuneratur vel punit. deinde post diē iudicij coꝛpꝰ etiā ⁊c̄. Ista ꝙ est rō q̄re boni et mali resurgent. Auctoꝛitas Athanasij. Ad cuiꝰ. s. chꝛi aduentū: oēs hoies resurgere hn̄t cū coꝛꝑibꝫ suis: et reddituri sūt ⁊c. Ista aūt resurrectio: nō fiet de potētia nature vl' creature: q2 creatura occidere potest non viuificare: sed solus deus moꝛtificat et viuificat. Deut. xxxij. Ego occidā ⁊ ego viuere faciā ⁊c. Itē. j. Reg. ij. Dn̄s moꝛtificat ⁊ viuificat dedu. ad infe. et reducit. Nec mirū: q2 si de nihilo oīa creauit. Ipse dixit et facta sūt ⁊c. m̄lto magꝭ ⁊c̄. nūciꝰ aūt erit Mihael/qui clamabit voce magna. d. Surgite moꝛtui venite ad iudiciū. De hac voce ꝺt thema. Oēs q̄ in mo. sūt ⁊c. De hac voce ꝺt Dauid. Ecce dabit voci sue vocē ꝟtutꝭ. Glo. suscitandi moꝛtuos. Istā vocē apl's vocat tubā. j. Tes. iiij. Ipe dn̄s in iussu: et in voce archangeli/et in tuba dei descēdet de celo ⁊c. Pro ſmōis fundamēto q̄ est ꝺ cōmemoꝛatiōe defūctoꝝ oꝛit theological' q̄stio.

¶ Querit vtruꝫ oēs moꝛient. Arguit ꝙ nō. Habet in symbolo: ꝙ chꝛs venturꝰ est iudicare viuos et moꝛtuos: ꝙ aliq̄ iudicabunt q̄ nunꝙ̄ moꝛient. ¶ In oppositū ad Heb. ix. Statutū est hoibꝫ sel' moꝛi: sꝫ oēs obligant ad statutū q̄ nō excipiunt: cuꝫ ꝙ scriptura nullū excipiat ab illo statuto: ꝙ oēs moꝛiēt. Et sic q̄stio mānet ꝑ vtraꝙ̄ ꝑte dubia. ¶ Ad q̄stionē rn̄dedū est: ſm Richar. sup. l'ij. sen. di. xliij. art. iiij. q. j. ꝙ oēs moꝛiēt. qꝺ ꝓbat dupliciť. primo auctitate. scꝺo rōne. Auctoꝛitate ꝓbat. p̄mo veteris testi. Habet Gen. iij. Dicit dn̄s ad Adā. Adā puluis es et in pul. reuert. Cū em̄ esset in ipo tota hūana creatura: sicut i stirpe videt. ista snīa videt cecidisse sup oēs q̄ ſm legē nature ab eo erāt descēsuri: sicut in ipo oēs sunt coꝛrupti. Scꝺo noui testi.

auctoritate pbat. Paul⁹ ad Ro.vj. Stipendia pcti mors:sed oēs descendētes ab Adā:sm legē ppagationis nālis: pctm originale pbunt:g oēs moriēt. Scdo pbat rōne. Resurrectio non est nisi a morte:sed oēs sūt resurrecturi Ergo oēs moriēt. Et ad argumentū dicit. q intelligit de illis q nōdū mortui sūt:tñ postea morient. de qbus fit smo:iuxta pba passū. tc. Pts thema. ¶ Sup q sunt due q̄stiōes subtiles. Vel dic q est vna q̄stio q format isra et ē triplex rñsio:sm q triplr pnt sumi monumēta.

Pria rñsio est histozica seu lralis accipiēdo monumēta.i.elemēta.

Scda est tropologica siue moralis accipiendo monumēta.i.malos hoies.

Tertia rñsio est allegorica siue spūalis accipiēdo monumēta p receptaclis aiaz: et sic totus sermo cōphendit tc.

¶ Prima ibi. Omnes qui in mo. sunt tc. Quid de illis q nūq fuerūt sepulti in monumētis/sic sunt deuorati a bestijs vl cōbusti. Itē submersi tc. Nota duas rñsiones. Vna est lralis: altera moralis. Pro pma dico q ipossibile est aliquē mori: qn sepeliat in monumēto: q de⁹ fecit q̄ttuor monumēta.i. q̄ttuor elementa.s. terrā aquā tc. in q optet corpa mortua resolui:sicut ex ipis fuerūt cōposita. Cui applaudet regla iur. Oms res p q̄scūq causas nascit:p easdē dissoluit. de reg.iur.c.j.ff.co.l. Nihil tam nāle q vnūqdq eo vinclo posse dissolui q colligatū est. Qd aūt elementa dicant monumēta auctoritas.ps.xlviij Sepulchra eoz s.hoim dom⁹ illoz i eternū.i. vsq ad finē mdi. Hec auctoritas necessario intelligit de elemētis:q nullū sepulchrū aliud manet in eternū: siue sit aureū/siue marmoreū tc. q ignis cōflagrationis destruet oia elemēta. De elemētis g intelligit thema. Omes qui in monumetis sunt tc. ¶ Scda rñsio est moralis p q sciendū: q in sacra scptura psone male vite dicūtur monumēta siue sepulchra. Rō t auctoritas. Ratio q sicut sepulchra sūt exterius ornata/t intus sunt plena putredine/sic persone male vite tc. Verbi gra: qñ aliqs rex vel dñs vadit/et corā eo portat ensis q repñsentat iustitiā ecce ornamētū foris. Sz si int⁹ in aio est iniust⁹ raptor luxuriosus tc. est sepulchz. Idē de platis cardinalibus epis tc. si sunt simoniaci tc. Idē d religiosis q vident extra mortificati cuz oclis in terrā defixis tc. si int⁹ sunt supbi t auari sūt sepulchra. Idē d clericis q portāt coronā regiā in signū regis: q clerici sūt reges.i. regētes se et alios. ppterea portāt coronā: vt dt tex.xij.q.ij. Duo gña. ppt h vocat regale sacerdotiū.j. Pe.ij. Vide glo.in.c. Om. de vita t ho.cle. Idē de mlierib q exteri⁹ sunt ornate tc. si intus sūt meretrices tc. sepulchra sūt. Auctoritas. Ve vob scribe et pha. hypocrite q similes estis sepulchris dealbatis/q a foris hoib apparēt speciosa/int⁹ vero plena sūt ossib mortuoz et oi spurcitia. Sic t vos quidē a foris apparetis hoib iusti: int⁹ vo pleni estis hypocrisi t iniqtate. Mat.xxiij. Ecce q̄re psone male/dicunt monumēta. Or mo d bonis psonis nō erit dubitatio: q resurrecture sūt: sz de mal: sic pter illd vbū David. ps.j. Or nō resurgēt impij i iudicio tc. Chrs g ad tollēdā istā dubitationē dt in themate. Oēs q in mo. sūt tc. q̄si diceret. Nō solū boni sed etiā mali resurget. Et h latiꝰ exprimit dñs dū dt. Procedent q bona fecerūt in resurrectionē vite. Qui vo mala egerūt i resurrectionē iudicij. Ad vbū David dicendū: sm mgrm sen.i.iiij.di.q duplex est iudiciū. Vnū discussiōis seu disceptatōis. Aliud retributionis. Primo iudicio nō oēs iudicabunt: sz solum illi quoz merita sūt pmixta demeritis: sed illi quoz merita nō sunt pmixta demeritis: vt sancti pfecti vel econtra vt infideles: nō iudicabunt. Jo.iij. Qui nō credit iam iudicatus est: et sic intelligitur auctoritas David. Scdo vo iudicio oēs iudicabunt indistincte: iuxta illd. Joā.v. Procedent q bona fecerūt in resurrectionē vite: qui vo mala egerunt in resurrectionez iudicij. Et de hoc loquit thema tc. Et sic patet pma questio. ¶ Scda q̄stio sup verbo. Audient vocē filij dei: econtra q in monumētis quocūq sumat monumentū: nō sunt nisi corpa putrida vel resoluta sine aia: quō ergo audient: tc. Rñdeo sic de⁹ ab initio ordinauit q̄ttuor monumēta corpib.i. q̄ttuor elementa: vt dixi in.j.q. Sic ordinauit q̄ttuor monumēta aiab: nec est aliqua aia q non vadat ad aliquod istoz monumentoz.

Primū est infernꝰ damnatoꝝ
Scdm est limbus pueroꝝ
Tertiū est locus purgandoꝝ
Quartū est locus beatoꝝ.

¶ Et in quocūq̧ monumēto istorū sint aie audiēt vocem filij dei: q̄ clamabit per Michaelē ad q̄ttuor ptes mūdi di. Surgite mortui ⁊c. q̄ vox audief in oibꝫ pdictis locis q̄ttuor: ⁊ statim q̄libet aia ṽtute dei inueniet suū corpꝰ q̄d cognoscet: sic tu q̄n de mane surgis d̄ lecto: cognoscis vestem tuā qua expoliasti te in sero. De istis monumētis pōt intelligi: illud Mat. xxiiij. Mittet angelos suos cū tuba ⁊ voce magna: ⁊ cōgregabūt electos eiꝰ a q̄ttuor vētis celi a sūmis celoꝝ: vsq̧ ad termios eorū. Nota: a sūmis celoꝝ. i. nouē ordinibus angeloꝝ: in q̄bꝫ aie sctoꝝ sunt collocate: et oēs audient illā vocem. vsq̧ ad terminos eoꝝ. terminꝰ est illa ps q̄ plus distat: quia oēs q̄ sunt ibi audiēt etiā illā vocē tube: q̄ tuba nō erit materialis: sꝫ metaphorice dī tuba: q: illa vox erit ita crudelis q̄ ꝯpatur tube cuiꝰ vox ē vox terrorꝭ. In pmo ḡ monumēto. s. in iferno sepeliunt aie pctoꝝ ipenitentiū. Auctoritas chri de diuite epulone. Mortuꝰ est diues ⁊ sepultꝰ ē in iferno Lu. xvi. ⁊ loqͥf de aia: q: corpꝰ in t̄ra fuit sepultū. Pro istis ḡ nō ē intentio ecclie exorare: q: nihil ꝓdesset: q: ab iferno nulla ē redēptio. Nulla nec exeūdi/nec penā alleuiādi: q̄d ōndif in predicto diuite: q̄ petebat ⁊ adhuc guttā aq̄: ⁊ nūq̄ obtinuit/nec obtinebit i et̄nū. Jō Prouer. xj. Mortuo hoie impio nulla erit vltra spes. Solū de aia Traiani iparatorꝭ legif ad orōnē btī G̃reg. liberata: q̄ tn̄ fuit ꝑpt̄ h̄ punitꝰ ⁊c. Añ obitū tuū opare iustitiā. i. pniaꝫ: qm̄ nō ē apd̄ inferos inuenire cibū. i. refrigeriuꝫ. Eccl. xiiij. Jō n̄ eligatꝭ ibi sepulturā. Nota quō aia in iferno sepelif ad modū corpis mortui q̄n portaf ad sepulturā. Uide dn̄ica pma pꝰ festū trinitatꝭ. fer. j. Hic potes tangere q̄re pena iferni est et̄na: cū culpa fuerit tpal. Jtē ꝯ opinionē q̄rūdā canonistarū: q̄ dicunt q̄ bona facta ꝑ dānatꝭ ꝓsunt eis ad mitiorē penā ⁊c. De q̄ vide in pmo fer. dn̄ica pma pꝰ festū trini. ⁊ vide infra f. iij. q̄ incipit. Scribe btī mortui ⁊c. pte vl. i fi. ⁊c. ¶ Scds locꝰ. s. libꝫ pueroꝝ: ē circa ifernū dānatoꝝ ascendēdo: sꝫ n̄ ē ibi ignis nec demones/nec tormēta/nec dolores. in hūc locū vadūt pueri añ vsum rōnis descēdentes n̄ baptizati. q̄ nullū h̄ñt dolorē sensibilē: tn̄ n̄ h̄ñt lumē gr̄e/nec claritatē gl̄ie nec vnq̄ videbūt. Rō: q: ꝑuatio visionis diuine debef pctō ex pte auersiōis. tormentū ꝯo sensibile: debef pctō ex pte ꝯuersiōnis. Jn istꝭ aūt pueris n̄ fuit ꝯuersio ꝓpter defectū vsus rōnis. ⁊ iō n̄ h̄ñt tormētu sensibile: sꝫ h̄ñ ē auersio ab icōmutabili bono: ꝑpt̄ defectū iustitie originalꝭ ⁊ gr̄e. ⁊ ꝑuanf in et̄nū visiōe diuia: ⁊ sūt in isto loco. Jste āt locꝰ dī monumētū. Auctori. Quid tu h̄ aut q̄si q̄s h̄. q: excidisti tibi hic sepulchrū. Esa. xxij. Et loqͥf puero i originali decedēti Ter dī h̄. denotā s tria loca. Primo vteꝝ mr̄is: i q̄ fuit ꝯceptꝰ dī. Quid tu h̄: Sup. ꝯ̄sisti: q: n̄ habes ꝑadisū. q. d. n̄ aliq̄d peccatū: nisi origiale. Scdo de mūdo i q̄ natꝰ ē dī. Aut q̄si q̄s hic: sꝫ fecisti pctm̄: nō. Tertio de limbo: dū dr̄ tertiū h̄ ⁊c. n̄ h̄ñt ḡ tormentū: sꝫ q: fuūt imūdi: nō p̄nt intrare sanctuariū dei. Jō chr̄s. Nisi q̄s renatꝰ fuerit ex aq̄ ⁊ sp̄ūsctō nō pōt itrare in regnū dei. Joā. iij. Pro istꝭ etiā nō orat eccl'ia. Tertiꝰ locꝰ ē purgatoriū in quē vadūt aie habentes venialia solū vel mortalia: de q̄bus fecerūt pniam nō cōpletā ⁊c. Declara ⁊c. talis locꝰ dī sepulchrū. Auctoritas allegorice. Emerūt ex illꝰ agrū figuli i sepulturaꝫ pegrinoꝝ. Mat. xxvij. Emerūt ex illꝭ. s. epi bus penitētes iniūctꝭ a cōfessore. Agrū. i. purgatoriū q̄ dī ager. n̄ āt carcer: q: ibi sūt flores grāꝝ ⁊ orōnū: ⁊ alioꝝ suffragioꝝ ⁊c ⁊ orāt deū: vt ponat i cor amicoꝝ suoꝝ vt faciāt illis suffragia: al's perūt iustitiā ꝯ illos. Nota Jn sepulturam pegrinoꝝ: q: in purgatorio sepeliunf illi solū q̄ in h̄ mūdo pegrini fuerūt: vtentes eo tāq̄ aduena et viatores: sꝫ cū bonis opibꝫ miscuerūt lignū fenū ⁊ stipulaꝫ: et ideo salui erūt: sic tn̄ q̄si p ignē. ij. Cor. iij. Nota cōtra executores testamētoꝝ ⁊c. Auctoritas. Nūq̄d deꝰ faciet vindic. elec. suoꝝ clamātiū adse die ac nocte ⁊ patiētiā h̄ebit i illꝭ. dico vobꝭ q̄cito faciet vindictā. Lu. xviij. Pro istis ḡ indigentibꝫ intentio ecclie est orare semp: sꝫ ꝑsertim hodie ⁊c. Nota hic q̄ttuor modos suffragioꝝ. xiij. q. ij. Aie defūctoꝝ. O si videretis q̄r anime exeunt de purgatorio: et vadūt processionaliter ad paradisum. vbi

postq̄ ieiunauerūt in purgatorio reficiūtur cibis ineffabilibus rc. de quibus christus. Ego disponi vobis sicut disposuit mihi pater meus regnū: vt edatis z bibatis super mensam meam in regno meo. Lu. xxij. Ideo oretis rc. Sctā et salubris est cogitatio pro defunctis exorare: vt a peccatis soluantur. ij. Macha. xij. Quartus locus est beatorum in celo empyreo. Dic de illis qui vadūt ad istū locū rc. Factū est vt moreretur mēdicus / z portaretur ab angelis in sinu Abrae. Lu. xvj. Iste etiā locus dicitur monumentū. Auctoritas allegorice: qui effodiētes thesaurū gaudētq̄ vehementer cū inuenerint sepulchrum. Job. iij. Declara per similitudinē de laborantibus ad effodiendū thesaurū: z postea letantur cum inuenerint. Sic penitētes in hoc mūdo nō habēt: nisi laborē ad thesaurū vite eterne inueniēdū: sed cum inuenerūt post mortē gaudēt rc. Omnis disciplina. i. penitentia in pñti quidē videtur nō esse gaudij: sed meroris: postea aūt fructū pacatissimū exercitatis per eā: reddet iustitie. Heb. xij. Itē Apoc. xiiij. Audiui vocē de celo dicentē mihi. Beati mor. qui in dño mo. rc. Vt opera. sequūtur illos. Ideo christus. Dico vobis gaudium est angelis dei in celis / super vno pec. penitentiam agente. Luce. xv.

Itē de mortuis Ser. lxxxij.

Scribe beati mortui qui in dño moriūtur. Apoc. xiiij. Pro declaratiōe huius verbi sciendū: q̄ magna differētia est inter verbū vocale z verbū litterale: quia verbū vocale solū se extendit ad pñtes / qui sunt hic z non durat: nisi q̄diu profertur. Euolat emissum semel irreuocabile verbū. Sed verbū litterale siue scriptū se extendit ad pñtes z futuros. Et ideo antiquitus / quando deus reuelabat prophetis aliqua secreta precipiebat eis vt illa scriberēt: quia nō solū reuelabat ea pro pñsentibus qui tūc erāt: sed etiā pro futuris ad futurā rei memoriā. Itē Apoc. j. Quod vides scribe in libro z mitte septē ecclesiis rc. Esa. viij. Sume tibi librum grandē: z scribe in eo stilo hominis rc. Itē Abacuc. ij. Scribe visum z explana eū super tabulas: vt percurrat qui legerit eū: quia adhuc visus procul. Ideo etiā quando reuelauit deus Ioāni euāge. statū animarum defunctorum dixit sibi. Recipe incaustū z papyrū et scribe. Dñe: z quid? Beati mortui rc. Patet thema. Pro sermonis fundamēto oritur theologicalis questio.

Queritur vtrum suffragia viuorum prosint defunctis: Arguitur q̄ nō. Opera viuorum mala nō pñt nocere eis. Ergo a simili nec bona opera iuuare. In oppositū. ij. li. Mach. xij. ca. dicitur: Quia sctā et salubris est cogitatio pro defunctis exorare: vt a peccatis soluantur. Igitur suffragia viuorum prosunt defūctis: et sic questio manet per vtraq̄ parte dubia. Ad q̄stionē respondendū est: secundum Ricb. sup. iiij. sen. di. xlv. ar. v. q. j. q̄ animarum que sunt hīc iam in celo: quedam sunt ordinate pro peccatō originali et actuali solo que sunt in inferno: quedam sunt in charitate suā explētes penitentiam in purgatorio / his nō prosunt viuorum suffragia: quia nō indigent: dānatis etiā nō prosunt: quia non cōicant nobiscū in vinclo charitatis: mediāte qua bona cōicantur adinuicē. Unde tales secum nō portauerūt radicē meriti: quia talia opera: si pro eis fierēt: eis prodesse possent. Animabus aūt existētibus in purgatorio: prosunt viuorum suffragia: nō ad augmētū gratie gratum facientes: sed ad pene eorum mitigationē et abbreuiationē. Et ad argumētū dicitur: q̄ nō est simile: quia nō sic est vnū cōe vinclum colcationis malorum siue bonorum: quia vinculū est charitas: deus etiā pronior est ad miserādū: q̄ ad dānandū: ideo suffragia prosunt defunctis / et nō mala eis nocēt de quibus fit sermo: iuxta verba pas supra rc. Et nota q̄ in ista reuelatiōe. Ioānes nō loquitur / nisi de animabus que sunt in paradiso vel etiā in purgatorio. Sed de aliis inueni vnā auctoritatē quā scribit Dan. Nota historiā regis Balthasar: qui in cena vidit tres digitos scribentes rc. Dan. v. Dic historiā rc. Dicit rex. Hec est aūt scriptura que digesta ē. Mane thecel phares. Et hic est interpretatio sermonis. Mane nūerauit deus regnū tuum z cōpleuit illud. Thecel appensus es in statera et inuentū est minus habens. Phares diuisum est regnū tuum / z datū est medis z persis. In q̄ quidē reuelatiōe z auctoritate nota q̄tuor magna secreta.

Primū ē circa tēpis determinatiōem. (creta.
Scōm circa videntiū immutationē.
Tertiū circa loci adaptationē.
Quartū circa scripture declarationē.

Primū secretum est: quia Balthasar vidit scripturā illā in cena: et nō in prādio.

Quare h'. Rñ. ad insinuādū q retributio dat aiabus in cena. i. in fine die hui⁹ vite z nō in prādio. i. in pncipio diei vite. Princi piū aūt pōt dici totū tēpus vite pñtis vsq ad mortē exclusiue in q̄ de⁹ nō dat retri butionē zc. Videm⁹ em̄ q de⁹ nō statim punit peccatores: religiosuz zc. clericū zc. vel laicū zc. Quare h'. q: adhuc durat prādiū z de⁹ expectat sero in q̄ faciet cenā: fm̄ me rita vel demerita aiarū. In q̄ expectatōe ostendit miscdia dei z iustitia. Miscdia q̄ dem vt peccōr querrat: iuxta illd. Esa. xxx. Propterea expectat vos dn̄s / vt misereat vrī. Justitia vo vt dignā punitionē mere atur / q tātā benignitatē dei ɔtēpsit: iuxta illd Ro. ij. Ignoras qm̄ benignitas di ad pniaz te adducit: fm̄ duritiā aūt tuā z cor impenitēs thesaurizas tibi irā in die ire z reuelatōnis iusti iudicij dei / q reddit vni cuiqz: fm̄ opa sua. Et nota q q̄nto pl⁹ ex pectat tāto graui⁹ punit Vale. Lento ei gdu ad vindictā sui diuina pcedit ira: tar ditatēqz supplicij grauitate copēsat. Da si tudinē de trahēte arcū / q q̄nto plus trabit tāto duri⁹ pcutit. Ideo nisi ɔuersi fuerit gladiū suū vibra. arcū tetēdit zc. Tales g q obdurāt in petis z viuūt: fm̄ ppriā volu tatē hñt hic bonū prandiū: sz in futuro ha bebūt magnā cenā zc. Dic vt. j. di. Nota ɔ̄ illos q post vitā pluriuz ānorum venientes ad mortē petūt spaciū: alr. x. dierum: alr vni⁹ mensis vel triū zc. Auctoritas. Mat. xx. Cū sero factū esset: dixit dn̄s vinee pcura tori suo. Voca oparios z redde illis mer cedē zc. Nota q multi hñt hic bonū pran diuz in luxuria diuitijs / et honorib⁹ zc. q̄ hebūt malā cenā in alio mūdo. In q̄ cena dabit panis ille d q̄ Job. xx. Panis ei⁹ in vtero ei⁹ vtet in fel aspidū itrinsec⁹. Et d vino hr̄. Deut. xxxij. Vua eorum vua fell' et botr⁹ amarissim⁹. Fel draconū vinū eorū z venenū aspidū insanabile. Per oppositū Multi hñt hic bonū prandiū: vt boni zc. q in alio mūdo habebūt bonā cenā. De q̄ Apoc. xix. Bti q ad cenā agni vocati sī.

¶ Scdm secretū est: q: rex Balthasar et alij h videtes territi sūt. Dicit tex. Unde rex Balthasar satis ɔturbat⁹ est: z vult⁹ ei⁹ imutat⁹ est: sz et optimates ei⁹ turbaba būt zc. h fcat timorē z terrorē: quē hñt aie / q̄n exeūt de corpib⁹ q̄ ex vna pte vidēt an gelū bonū cū corona patū. Ex alia dlabo lū cū catena. Et mísa aia nescit q̄d dabit ei: Nota exēplū in vitis patrū de illo scō q̄ mortē nimis timebat z interrogat⁹ qre: rñ. Toto tpe vite mee timui tria. Prio si i vl tio hiatu aia recedet i culpa vl' in gra. Si ceciderit lignū ad austrū aut aqlonē: in q̄ cūqz loco ceciderit ibi erit. Eccl. xj. Secū do sp timui iudiciū: q: statutū est hoib⁹ sel' mori: z h hic iudiciuz. Heb. ix. Tertio ti mui sp / q̄n cogitaui q̄d facit aia in illo ca su q̄n cadit in ifernū: de q̄ nunq̄ pōt exire nec surgere. Et adhuc dixit suz i illo timo re. Bn̄ g pōt dicere aia misera d corpe e gressura. Timor z tremor venerūt sup me z ɔtexerūt me tenebre z dixi: q̄s dabit mi hi pēnas sicut colūbe: z volabo et requiescam. ps. liiij. Nota Pēnas nō dt falconis / nec aqle sed colūbe q̄ hz simplicitatē z gemi tū p ctū. de pmo. Matt. iiij. Estote pru. sic ser. z sim. sic colūbe. Vide. xvj. q. j. Si cupis. De scdo. Esa. lix. Quasi colūbe me ditātes gemem⁹. Ale qb⁹ aia volat ad ce lū sūt innocētia ala dextra / z pnia sinistra zc. ¶ Tertiū secretū est: q illa scptura scri pta fuit i pariete. s. in firmo lapide: ad de notādū ppetuitatē / seu duratiōez quā hñt aie / tā bte q̄ dānate q̄ in ifinitū stabūt zc. Nec psunt eis oroes zc. Jō dicebat Job xix. Quis mihi tribuat: vt scribant smo. mei: Quis mihi det: vt exaret in libro sti lo ferreo / z plūbi lamina vl' celte sculpant in silice? Nota tres modos scribēdi. Pri m⁹ mod' est fortis. s. q̄n scribit i libro. Se cūd⁹ est fortior cū graphio seu scarpello in lamina plūbi. Terti⁹ est fortissim⁹. s. cum graphio i lapide duro z forti. i. marmore. De pmo dt Job. scribūt in libro: z hec scri ptura est p aiab⁹ purgatorij q̄ pñt cito li berari: sic scptura in libro pōt facilit' dele ri vl' lacerari. Scptura vo in lamina plū bi est q̄tū ad aias padisi: q: in lamina pōt mutari scptura: z q̄n mutat fit pulchrior. Ita aie bte in resurrectiōe mutabūt assu mēdo corpa glificata. Sed scptura in la pide duro z forti ptinet ad aias iferni zc. Vl' dic circa tertiū secretū / q paries dur⁹ i q̄ fuit scptura illa: fcat irreuocabilitatē diuine snie a q̄ appellari nō poterit: q: null⁹ maior nec equalis iudex do. In hac vita pōt appellari a snia dei / nō q̄dē ad iudicez

aliu: sed ad alia curia eiusdē iudicis.s.a curia iustitie ad curia misericordie. Nota exemplū de illo q̄ condenat⁹ est a cesare irato rc. Sic fecit David: peccās qñ dixit. Miserere mei de⁹: fm ma.mi.tu.rc. ¶ Quartū secretū est/q in illa scriptura erāt tantū tria verba.s. Mane thecel phares: in q̄ innuunt/q in alio mō sūt tres stat⁹ aiarū defunctorū. Et hoc est q dicit Aug.in lib.de cura pro mortuis agenda rc. Nota q.

Quidā sunt valde boni.

Quidā valde mali.

Quidā mediocrit boni.

Quidā mediocrit mali.

Hec distinctio habet in.c. Cū marthe. in fi.de cele.mis. Et hec distinctio est ō ad ultis decedētib⁹/vel dic q infantes baptizati cōprehēdunt sub pmo mēbro diuisiōis. infātes aūt sine baptismo morientes nō cōprehendūt in diuisione ista. Ad idē.xiij.q.ij. Tēp⁹. ¶ Primi sūt q̄ in h̄ mō vixerūt p̄fecti r sine petis: tales qñ moriunt statim euolāt ad padisuū. De qb⁹ David.ps.cxxvj. Cū dederit dilectis suis somnū/ecce hereditas dñi rc. Pro istis dr. Mane.i.nūerauit de⁹ regnū tuū r cōpleuit illō: q: istorū vita dr regnū: iuxta illō. De⁹ auctor pacis r amator quē nosse viuere: cui seruire regnare est. Quilibz em hō bon⁹ est rex triū ciuitatū: qrū qlibet est maior parisi⁹ vl roma.s.tres potētias aie rc. Pria est mēoria i n q̄ sūt tot habitatiōes/qt recordatiōes rc. Scda est intelligētia/q̄ est maior q̄ celū r terra: q: est capax diuinitatis. Tertia adhuc maior est volūtas/in q̄ habitat de⁹ tāq̄ obiectū rc. Si qs mi.me.ser.meū ser.r p̄ime⁹ dili.eū: r ad eū ve.et man.apō eū fa. Jo.xiiij. Itē regit qnq castra/q̄ sūt qnq sensus iterio:es.s. sensus cōis: imagiatio: mēoria sensitiua: Extimatiua: r fantasia. ecce quō iust⁹ est rex. Jō dr. Apoc.v. Fecisti nos deo nr̄o regnū r sacerdotes. Dicit ḡ Mane.i.numerauit de⁹ regnū tuū: q: iā nūerauit de⁹ de q̄libet/q̄tū viuet r q̄tū seruet deo: r q̄tū mō/et q̄ntū carni sue: nō q cogitat de⁹ liberūarbitriū alic⁹: s; scit oia sic dr Job.xiiij. Cōstituisti terminos ei⁹/q̄ p̄teriri nō poterūt. Breues dies hois sūt nūer⁹ mensiū ei⁹ apō te est rc. Et cōpleuit illō: q: postq̄ bñ regnauerūt r rexerūt dictas tres ciuitates r qnq castra de⁹ cōpleuit illō regnū, dādo corona glie. Tūc em dr rex pfect⁹/qñ est coronat⁹ ab aliq̄ epō. Sic aia a sūmo epō Jesu chrō a q̄ accipit coronā regalē. Jō Sap.v. Justi aūt in ppetuū viuēt r apō dñz est merces eorū: r cogitatio illorū apō altissimū. Jdo accipiēt regnū decoris/r diadema spei de manu dñi. Pro istis non est orandū dūmō sit certū: q: iniuriā facit martyri/q̄ orat p martyre. De cele.mis.c.Cuz marthe.in fi. Pōt aūt esse certū mlt'iplr: vt dr.s.ser.primo pte.j. Dic pctice: qñ aia pñtat chrō rc. Jō Sap.x. Justū dedu.do.p vi.re.r ostēdit illi reg.dei: r de.il.sciam san.hone.ill. in labo.r cōpleuit labores illi⁹. ¶ Scdi sūt q̄ in h̄ mōdo vixerūt mediocrit rc.r de istis. Thecel.i.appēsus es in statera r inuētus es min⁹ bñs.s. de pfectōne vite spūalis. Et iō tales vadūt ad purgatoriū: q: sicut argētari⁹ pmo purificat aurū r argētū in igne: r postea facit ō eo calicē rc. sic de⁹ facit de aia iusti, q̄ dr aurū p charitatē r argentū p fidē. Prio purificat eā p ignē purgatorij: et postea ponit eā in mēsa sua rc. De hac hz auctās in veteri testamēto r i nouo. Jn veteri. Mala.iij. Jpe q̄si ignis cōflans sedebit/cōflans r emūdans argentum/et purgabit filios Leui: r conflabit eos/q̄si aurū r q̄si argentū. Et erūt. dñō offerētes sacrificia i iusticia: vide in decre.l.di. Et purgabit.itē Ecci.ij. Jn igne pbat aurū r argentū: hoīes vo recepti biles in camio humiliatiōis. Ad idem facit. Prouer.xvij. et Job xxiij. Jtez i nouo testamēto. Apls vnusculusq op⁹ q̄le sit ignis pbabit. Si c⁹ op⁹ māserit.qd supedi. mercedē accipiet. Si cui⁹ op⁹ arserit detrimētū patiet: ipe tñ salu⁹ erit: sic tñ q̄si per ignē.j.Cor.iij. Nota q̄stionē quā fac sanct⁹ Tho.in.iiij.sen.di.xxj. de anima q̄ portat ad purgatoriū a q̄ angelo portat a bono vel a malo: r dr q a bono. Rō q: iniustū eēt q demō vict⁹ duceret victorē rc. Dic practice quō portat ab angelo bono. Jtem de loco purgatorij.rc. Jtē nota grauitatem penarum purgatorij: iuxta exemplum illius cui data fuit optio q vl esset infirmus per tres annos.vel q stares per tres dies in purgatorio rc. Jdeo Apostolus. Uidete fratres quomō caute ambuletis nō quasi isipientes sed q̄si sapientes:

redimentes tēpoꝛis quoniā dies mali sūt Ephe.v. Pro istis est orādū: qꝛ pñt p alios satisfacere: q nō possunt p seipsos: vt patz p multa exempla in.iiij.dialo. In casu tñ pōt ꝯtingere ꝙ p tali nō sit orandū publice: sed pōt occulte: puta si moriꝫ qs excōmunicat⁹ tñ penitēs: ꝙ pōt esse: vt in.c. A nobis. de sen. excō. Nota exemplū de aīa Pascasij: quā iuenit German⁹ eps capuanus in balneis ꝛc. Dic exemplum ꝛc.

Tertij sunt q in hoc mūdo vixerūt in peccatis: ꝛ ipenitentes mortui sūt: et de istis dicit phares.i. diuisus est regnū tuū: ꝛ datum est Persis ꝛ Medis. Nota diuisum scꝫ p rebellionē ꝯtra deū per inobediētiā. Esa.lix. Iniq̄tates vestre diuiserunt inter vos ꝛ deū vestrū. Talis g̃ regnat i regno carnalitatis p luxuriam: in regno vanitatis p supbiam: et in regno cupiditatis per auaritiā. Quia g̃ voluntarie diuisit se hō a deo in vita sua: iō regnuꝫ suum diuideꝫ a deo post mortē. ꝛ ponet cū damnatis in inferno: iuxta illud Mat.xxiiij. Veniet dñs serui illius in die qua nō sperat: ꝛ hora qua ignorat: ꝛ diuidet ea partēq eius ponet cū hypocritis. Ibi erit fletus ꝛ stridor dentiū. Ecce q̄re dic̄ diuisuꝫ est regnū tuū. Pro talibus g̃ non est orandū: sic nec p demonib⁹. Vide glo. xxxij.q.ij. Pro obeuntibus. et q in inferno nulla est redēptio qd itellige qñ est certū ꝙ est in iferno. Dices tu quō pōt esse certum de hoc? Rñdeo sꝫ Pe. de pa.i.iiij.di.x.v.q.j.ar.iiij.ꝯclone iiij. Reputat. certū d hereticꝭ ꝛ paganis. Exemplū d trib⁹ orationib⁹ ad sepulchꝛū poete: ꝙ faceret meliorē ꝛ peiorem versuꝫ quem ille vnq̄ fecisset. Et audita est vox. Primo de peiore. Om̄e iuuās statuit Iupiter esse piū. Scdo de meliore. Est prius placitis abstinuisse bonis. Cum aūt p ipso Ouidio vellēt orare: audit⁹ ē tti⁹ v̄b⁹. Nolo pꝛ noster/ carpe viator iter. q̄si diceret: dānato mihi nō pdesset. Vñ Greg. punitus est p Traiano. Scdo reputat certuꝫ de iudeis. vñ transiēs p cemiteriuꝫ eoꝝ nō dꝫ dicere eis pꝛ nr̄. Vñ Ioā.iij. Qui non credit iam iudicat⁹ est. Tertio d chꝛianis nō sic pōt esse certū. Vñ quāuis pctm̄ sit manifestū ꝛ nō penitentia: pōt orari p eo in secreto: ꝛ debet reddi suffragia siue se occiderit/ siue in bello iusto: duello: vel tor-neamēto mortu⁹ sit. aut cū meretrice. vñ Aug. p oib⁹ regeneratꝭ debet fieri oratio. sed nō publice pꝑter scādalū. Exemplū de monacho ꝓprietario Greg. ꝛ filꝫ p suspensis ꝛ iuste dānatis: qꝛ etiā latro in morte penituit: sed si iueniat mortu⁹ iubito: qui pri⁹ fuit bone vite i publico oblatio p eo fieri debet qa iust⁹ si morte pꝛoccupat⁹ fuerit. ꝛc. Pe. de palu. Itē reputat ēē certū de illis d qb⁹ habet p scripturam: puta de Antiocho.ij. Macha. ix. Orabat hic scelestus dominū: a q nō esset misericordiaꝫ cōsecuturꝰ. Itē de Iuda qui vocat⁹ est a chꝛo fili⁹ pditiōis Ioan.xvij. Item reputat certū d his de quib⁹ reuelatū est: puta de illo canonico parisiensi optime fame: ꝛ cōuersatiōis ꝛ sciē excellētis: q post mortē dū esset in pheretro dixit. Coꝛaꝫ dei iudicio accusat⁹ suꝫ. Scdo iudicatus suꝫ. Tertio cōdēnat⁹ suꝫ. sic rādē fuit institut⁹ ordo cartusiensis. Pōt etiam esse certum vł quasi certū d illis: qui desperati moriunꝫ. Exemplū de illo mercatore q cū solicitaretur facere testamentū dixit. Relinq̄ bona mea pape Martino ꝛ aiaꝫ diabolo. Sic A. de pif. q blasphemus nolēs cōicare ꝛc. ꝛ obijt ꝛc. Sic de illo monacho qui clam comedebat ꝛc. De quo refert Gre. in. iiij. dia. et scripsi post festū tri. fer. xlij. pte. ij. in fi. Itē de illis q excōicati nolunt absolui. Nota ꝯtra excōicatos pꝑter manuū iniectionē in clericos q nō curāt et sunt causa laquei alijs. Nota tñ ꝙ regulariꝫ ñ potest esse certū Eccl. ix. oia i futurū reseruātur in certa. Exemplū in vitis patrū de illo q vidit aiaꝫ cuiusdaꝫ heremite a demōib⁹ accipi. Aiaꝫ vero cuiusdā paupis ab āgel. Vñ. Eccl. ix. Sunt iusti atq̄ sapiētes et opa eoꝝ in manu dei: ꝛ tñ nescit hō vtrū amore vel odio dign⁹ sit: sed oia in futurū fuant in certa. Per h̄ patet error aliq̄rū canonistaꝝ dicentiū. ꝙ licꝫ suffragia nō possint aiaꝫ extrahere d iferno. tñ dāt eis aliquā alleuiatiōeꝫ ꝛ ꝯsolationē. ꝛ dāt explū de bastasio portāte on⁹ cui daꝫ ad comedēdū ꝛ bibēdū q licꝫ non deponat on⁹ tñ sētit refrigeriū: error ē imo augmentaꝫ eis pena. Declareꝫ p silitudinē de captiuo i barbaria cui mittiꝫ receptū: ꝛ pdiꝫ i mari: qꝛ h̄ sciēs captiu⁹ magꝭ dolet ꝛ tristaꝫ. Sic in ꝓposito ꝛc. Ideo Prouer. xj. Mor-

suo hoie impio/nulla erit vltra spes &c. Adde q scripsi in smonibus de pctis in gne ar. iiij. smo. iiij. vbi agit de suffragijs. pre ij. Potes circa materiã defunctorum pdicare de suff. agijs mortuorum. de q vide qd scpsi sm Pe. de palu. in verbo suffragia. Potes etiã pdicare de purgatorio. Vide qd scpsi in vbo. Purgatoriũ. Itẽ de inferno et quõ ignis infernalis q est corporeus: põt agere in aiam &c. Itẽ de glia paradisi q cõsistit i tribus dotibus aie/z quattuor corpis/z dncq sensuũ. de q scripsi in dñica. xx. post festũ trinitat. fer. j. Et nota hic de pmio vite qd est denarius diurnus. de q Mat. xx. Et quõ oẽs sũt cõtenti. da exemplũ de diuersis vasis plenis &c. Deo gras. Amen.

In festo sancti Leonardi Sermo. LXXXIII.

Ubi sum ego illic z minister meus erit. Ioã. xij. Nota: vbi sum. i. in glia: in q chris etiã mortalis erat: qz ab instanti cõceptiõis habuit tantã gliam qntã nũc &c. Illic z minister meus. s. btũs Leonar. erit z nunc est z erit in eternum. Salutet vgo. Pro fundamẽto smõis q est de scto Leonardo: de q christus dicit. Ubi sum ego illic z minister meus erit: scz in gloria: oritur questio theologicalis. Queritur. Utrum minister dei ab ipso deo electus et pdestinatus possit damnari. Arguit q sic: predestinatus põt esse pscitus: sed prescitus põt dãnari. Item ait Mgr senten. j. disti. xl. posset deus subtrahere grãm: quibus nõ subtrahit qd si faceret dãnarent. igit. minister dei ab ipso deo electus siue pdestinatus põt dãnari. In oppositũ ait Sco. sup. j. sentẽ. dist. pdicta. pdestinatus dr q a deo est volitus ad vitã eternã finaliter habendaz. cũ g nullus sit q diuine volũtati resistere queat. sedf. qd minister dei ab ipso deo electus z pdestinatus/non põt dãnari. z sic qstio manet pro vtraqz pte dubia. Ad qstionẽ rñdendum est sm Mgrm senten. vbi sup. Et Bona. sup pmũ: eadem distin. q pdestinatũ posse damnari: intelligit dupliciter. Uno mõ i sensu diuiso: ita q talis q est pdestinatus/z electus/potuit nõ esse pdestinatus et electus. Et sic dr ad dubiũ q pdestinatus minister dei z electus põt dãnari: qz deus potuit eũ nõ pdestinare siue eligere. Alio mõ in sensu cõposito: ita q sit sensus. i. ille q iam a deo est pdestinatus z electus põt dãnari. et sic ad dubiũ dr q pdestinatus non põt dãnari. qz ait Mgr sentẽ. vbi sup. Predestinatio pro de bonis salutaribus est z õ boibus saluãdis. Et ad argumentũ dr q pcedit in sensu diuiso/z nõ cõposito: in q sensu cõposito fuit Leonardus. iuxta vba pâssumpta: z sic õ alijs Magna excellẽtia et vtilitas datur ministris dei scz gloria btã: vt dicit thema. Iõ videamus quot modis poterimus deo ministrare. vide dñica. x. post festũ tri. feria quarta: qui incipit. Diuisiões ministrationũ sunt &c. per totuz. z adapta singulas ptes ad sanctũ Leonardũ. Amen.

De beato Martino Sermo. LXXXIIII

Honestauit illum in laboribus/z compleuit labores illius. Sap. x. Pro fundamẽto smonis oritur theologicalis qstio. Queritur. Utrũ intentio absqz laboribus z opibus sufficiat ad vitam eternã: Arguit q sic. mereri vitã eternã est in potestate nostra/qua hõ habet liberũ arbitriũ flexibile ad bonũ z malũ ad bonũ mediante gra gratis data: sine q nũqz est: g videt q opa exteriora z labores non sunt necessaria ad merendũ vitã eternaz. igit. ad meritũ vite eterne videtur sufficere intentio sola. In oppositũ. habet Mat. xxv. Esuriui et non dedistis mihi manducare. ita dñs dicet reprobis: z pter h̃ ferret sniam dãnationis. Si g pter defectum bonorum operuz quis damnet. exercitiũ bonorum operum et laborum est ad salutẽ necessariũ. ergo intentio sine operibus/laboribusve bonis nõ sufficit ad meritũ: z p cõsequens ad vitam eternam. z sic qnestio manet pro vtraqz parte dubia. Ad questionẽ respondendũ est sm Bona. sup. ij. senten. dist. xl. q. iij. q voluntas interior sufficiat ad meritũ absqz opere exteriori atqz labore distinguendũ est: aut enĩ ille qui habet intentionem/habet facultatẽ bene operandi. aut si non habet

facultatē cum nemo obligetur ad impossibile/si bonam habet voluntatē/et directam intentionem: tunc sola plenitudo voluntatis ineterne sufficit ei ad meritum vite eterne/absque exteriori operatiōe. Si autem assit facultas: et sic oportunitas: intentio nō pōt ad meritū sufficere absque ope: quia est diuini mandati obligatio/ex quo mandatū nō solū obligat ad volendū: sed etiā ad faciendū: et virtutis pfectio q̄ in opibus pficit ē voluntatis plenitudo: quia plena voluntas ponit effectū si assit facultas. Ideo sequitur q ad meritū vite eterne nō sufficit bonitas intentiōis/absque bonitate et labore operis exterioris. Et ad argumentū dicitur q opera nō sūt i potestate nostra: hoc solū nō cōcludit q in ea causa sufficit intentio: quādo deest facultas ad pficiendū bonā operationē/siue laborem sanctus Martinus nō solum intentione: verum etiā opere operatus est. de quo fit sermo: iuxta verba preassumpta: et sic de aliis. Pro intellectu verbo¬rum et introitu sermonis est notandū: q quāuis oēs hoies mūdi laborent: quia homo ad laborē nascitur/et auis ad volatū. Job. v. Tamē diuerse sūt intentiōes laborantiū/et diuerse differentie laborum. Omnes ergo labores nostri sunt in triplici differentia

Quidā sunt corporales fructuosi

Quidā sunt mūdanales vitiosi

Quidā vero sunt spirituales virtuosi.

Et de tertiis loquitur thema. Primū ergo etc. Isti sunt illi labores quos patitur homo p conseruatiōe corporis sui et suorum/quorū curam habet qui sunt necessarii/quibus tenetur puidere: quia vt dicit Apls. j. Timo. v. Si quis suorum et maxime domesticorum curam nō habet: fidem negauit: et est infideli deterior. Tum ea rōne: vt vita hominis conseruetur: tum quia a dño sunt iniuncti in penitentiā primorum parentū: iuxta illud Gen. iij. Maledicta terra i opere tuo. In laboribus comedes ex ea cunctis diebus vite tue. Spinas et tribulos germinabit tibi. Et infra. In sudore vultus tui vesceris pane tuo. Recte fecit deus/sicut sacerdos peccatori qui iiungit sibi penitētiā etc. Et nota maledicta terra. Nō enim voluit deus maledicere Ade: quia ex fragilitate peccauit ne ɔtristaret delicias suas: id est Euam: sicut dicit Augu. Nec Eue: quia seducta fuit in preuaricatione: sicut dicit Apostolus. j. Tim. ij. sed serpenti sic: id ē diabolo: quia ex malitia etc. Sic et maledixit Cain. Geñ. iiij. Iste ergo labor est necessarius homini: quia vt dicit Apostolus. ij. Tess. vlt. Si quis nō vult operari/non manducet. Non tñ debet esse valde solicitus nec anxius homo de hoc. Unde Mat. vj. Nolite soliciti esse dicentes: quid manducabimus: aut qd bibemus etc. Ubi dicit Hiero. in homelia. Labor exercendus est solicitudo tollenda. ¶ Scdi labores sunt mūdanales vitiosi. cuiusmodi sunt illi quos patitur miser homo auarus p diuitiis inordinate acquirendis. aut luxuriosi p voluptatibus explendis: et supbi p dignitatibus etc. Unde Oratius. versus. Impiger extremos currit mercator ad indos: Per mare pauperiem fugiens p saxa per ignes. Itē Juuenalis. I nunc et ventis animā cōmitte dolato Confisus ligno: digitis a morte remotus Quattuor: aut septe si sūt latissima teda. Isti ergo labores sunt vitiosi: quia ad malū finem exercentur. et ideo inutiles sunt et infructuosi. finaliter. Sap. iij. Infelix et vacua est spes illorum: et labores sine fructu et inutilia opa eorum. Et quod deterius est sunt damnabiles et detrudūt animam in infernū. Et ideo tales damnati clamāt in inferno dicentes. Lassati sumus in via iniquitatis et perditiōis. et ambulauimus p vias difficiles/viā aūt dñi ignorauimus. Quid nobis profuit superbia: aut diuitiarū iactantia quid contulit nobis: Transierūt omnia illa tanquam vmbra: et tanquam nuncius precurrēs: et tanquam nauis que ptransit fluctuantē aquam: cuius cum pterierit non est vestigium inuenire. Sap. v. Nota: vias difficiles: quia maiores labores patiuntur iniusti/pro acquirenda damnatione eterna: quam iusti pro acquirenda gloria eterna. Hiere. Ut inique agerent laborauerunt. Nota p̄sus illos Uirgilij. Pastor: arator: eques: paui: seui: superaui Capra: rura: boues: quoque labore graui. De capris: de rure sato deque hoste subacto Nec lac nec segetes nec spolia vlla tuli. ¶ Tertii labores sūt spūales virtuosi: et isti sunt quos iusti et boni p virtutibus et gra acquirēda hic et glia in futuro: et sūt necessarii: quia sicut corpus nō pōt viuere sine labore: sic nec anima etc. Unde scire debes/q duo sūt quibus anima vi

uit ꝛ pascit.s.scientia ꝛ virtutes:ↄtra que duo habem⁹:duo ↄtraria sc3 ignorantiā ꝛ culpam.ꝛ pnitatē ad malū. Sensus em̄ ꝛ cogitatio hūani cordis prona sunt ad ma lum ab adolescentia sua. Gen̄. viij. Cū q̄/ bus oib⁹ nascimur. Et iō opoꝛtet vt labo/ rem⁹:vt scientias ꝛ virtutem acquiram⁹. Uitia ei sine mgr̄o addiscim⁹/ꝛ sine labo/ re ignorantes sum⁹/nō aūt ꝟtutes. Unō Aug.xxij.de ciui.dei.c.xxj. cōplanges de humana miseria. Quid est ꝙ cū laboꝛe me minim⁹ sine laboꝛe obliuiscimur:cū labo/ re addiscim⁹:sine laboꝛe nescim⁹: cū labo/ re strenui:sine la boꝛe inertes sum⁹. Hec ille. Igit.laboꝛare debem⁹ multo magꝭ pro aia ꝙ p coꝛpe qḋ tādē defectuꝝ est. Unō apl'us.j. Tim̄.iiij. Coꝛpal' exercitatio ad modicū vtilis ē pietas āt ad oia vtilis est pmiss.ha.vi.que nunc ē ꝛ future.ps. Labo res manuū tuaꝝ q: maducabis.bt̄us es ꝛ bn̄ tibi erit. Et vt ad hec diuina sapientia nos instrueret:etiam ipsa voluit laboꝛare qñ creaturas i sex dieb⁹ ↄdidit:ꝛ in sabba to requeuit:iuxta illud Gen̄.j. Cōpleuitq̄ de⁹ die sexto op⁹ suū q̄d fecerat et requeuit die septimo ab om̄i ope qḋ patrarat. Sic ꝛ nos si p acquirendis ꝟtutib⁹ laboꝛauerimus:postea in futuro sabbato q̄scemus. Nō em̄ poterim⁹ nisi prius laboꝛauerim⁹. Un̄ q: sathan voluit q̄scere an̄q̄ laboꝛa/ ret:cū dixerit. In celum conscendā super astra celi exaltabo solium meū: sedebo in monte testi in laterib⁹ aq̄lonis ꝛc̄. Iō de/ trusus est in isernū. Un̄ subdit. Ad infer/ num detraheꝛ vsq̄ ad pfundū laci. Esa. xiiij. Beat⁹ ḡ Martin⁹ sequens diuina vestigia:hic laboꝛauit honestissimis labo rib⁹.ꝛ iō nūc requescit in glīa. Iō dicit the/ ma de eo. Honestauit ꝛc̄. Un̄ pōt dicere. Modicū laboꝛaui ꝛ inueni mihi multā re q̄ē. Ecci. vlt. Mō videam⁹ q̄s laboꝛes sustinuit: Ubi nota:ꝙ i sex ꝟtutib⁹ acq̄ren dis:sic̄ de⁹ in sex dieb⁹ laboꝛauit:ꝛ nūc re/ quiescit in gloꝛia.

Pꝛio in acq̄renda fide itegrali:ꝛ h̄ ↄueni opi pme diei: ꝛ sic dr̄ in q̄libet pte.

Scd̄o i subleuāda:al's erigēda spe supn̄.

Tertio in accenden da charitate (nali diuinali.

Quarto i obtinēda prudētia itellectuali

Quinto in ↄseruanda patiētia ꝟtuali.

Sexto in exercēda temp̄antia coꝛpali.

Iste sūt q̄si sex dies in q̄b⁹ laboꝛauit:vt po (stea requiesceret.

¶ Pꝛio ḡ laboꝛauit bea tus Marti.i acq̄renda fide integrali. Et ↄuenit cū ope pme diei:i qua facta fuit lux p quā designat' fides. Pꝛio:q: ē pma int' ꝟtutes:q: sine ea nl'la vera ꝟtus ēē pt. Un̄ Aug. vbi deest cognitio ꝟitatꝭ:falsa ē ꝟtus:etiā i optimis moꝛib⁹. Et Prude. Pꝛia petit campū dubia sub soꝛte duelli Pugnatura fides. Propt'ea apl's vocat eā subam sperandaꝝ. Heb.xj. Quia sic̄ suba est pma in vnaq̄q̄ re ꝛ fundamētū oim ac cidentiū.sic fides ē pma iter ꝟtutes. Et ē fundamētū eaꝝ:iuxta illud.j. Coꝛ.ij. Fūn damētū aliud nemo pōt ponere pter id q̄d positū ē:qḋ est chr̄s iesus. Glo.i. fides iesu chr̄i. Scd̄o p lucē desigt' fides:q: fides il/ luminat itellectū ad cognitiōes diuinoꝝ. Quāuis em̄ p rōnē nāles possit haberi co/ gnitio diuinoꝝ aliq̄ꝝ:puta ꝙ sit vn⁹ de⁹: sapiēs/bon⁹/oipotēs ꝛc̄. Tn̄ de diuinis ñ pōt hēri cognitio:inq̄ntū sūt necāria ad sa lutē/nisi p fidē. Et dirigit hoīes p viā pa/ radisi:iuxta illḋ Jo.xj. Si q̄s ambu.i die ñ offendit:q: lucē hui⁹ mōi videt. In die grē:q: lucē fidi. Si āt āmbulauerit i nocte sc3 ifidelitatꝭ offendit:q: lux.s. fidei nō est in eo: Hic ē ꝙ oia pctā moꝛtalia tā a paga nis ꝙ a chr̄ianis cōmissa ex defectu fidei saltē foꝛmate pcedūt. Nā si luxurios⁹ firmi ter crederet ex pctō luxurie se cōburēdū i etno igne iferni:ñ peccaret. Sic si supbus sic auar⁹ ꝛc̄. In hac ḡ laboꝛauit mirabilr b. Marti. Nā vt dr̄ in legēda ab infantia diuinit⁹ ispirat⁹:cū esset annoꝝ.xij.inuitꝭ parētib⁹ ad eccl'iā ↄfugit seq̄ cathecumi nū fieri postulauit. Et vt de⁹ māifestaret excellētiā fidei sue:voluit ēt miraculis ap probare. Nā ꝟtute fidei tres moꝛtuos sus citauit cui asscribunt' miracl'a:iuxta illud Si habueritꝭ fidē:sic̄ granū sinapis dice tis mōti huic:trāsi hinc:ꝛ trāsibit:ꝛ nihil ipossibile erit vobis. Mati h.xvij. Pꝛimo quendā cathecuminū. Scd̄o quēdā aliu3 qui fuerat suspensus. Tertio quendam ad preces matris coꝛam multitudine gentili/ um:qui viso miraculo ad fidē ↄuersi sunt: Unde de eo cantat eccl'ia. Hic est Mar/ tinus elect⁹ dei pontifex cui dn̄s post apo stolos tantā gratiā ↄferre dignatus:vt in virtute trinitatꝭ deifice mereret' fieri triū moꝛtuoꝝ suscitatoꝛ magnific⁹. Moꝛali/

ter etiã nos laborare debem⁹ in fide acq̃renda/ꝛ acquisita manu tenenda credendo corde/ꝛ ꝯfitendo/et opando.ps̃. Credidi.s.corde ꝓpter qđ locut⁹ sum ore: ego aũt humiliat⁹ sum nimis.s.ope. ¶ Scđo laborauit in erigenda spe. Et cõuenit cuȝ ope scđe diei. In q̃ fecit de⁹ firmamentũ.i. celũ diuidẽs aquas ab aquis. Per aq̃s inferiores intelligunt tribulatiões ꝛ picula mũdi sup que firmat, q̃ ancoram spei figit in deo: q꞉ nõ timet pestes: nõ famem: nõ ifirmitates: nõ guerras: nõ alia picula ps̃. Qui ꝯfidunt in dño: sicut mons sion ꝛc. Non sic homies mundi qui firmant spem in mũdo: ꝛ ideo cũ mundo voluunt et inuoluunt. Absq̃ timore dei viuẽs bõ cuncta timebit. ps̃. Saluũ me fac deus: qm̃ intrauerũt aque vsq̃ ad animã meã. Infix.sum.i lim.pro. et nõ est substãtia. Ve. in al.ma.ꝛ tem. de.me. Per aq̃s ꝟo supiores intelligunt tribulationes quas serui dei/ꝓpter chrĩm ꝛ ꝟtutes patiunt: q꞉ oportet eas pati: iuxta illđ. Act. xiiij. Per multas tribulatiões oportet nos introire in regnũ dei.s.a mundo.i.mũdanis et puersis hoibus a carne/ꝛ a diabolo. Vñ dr̃ Apostolus: q̃ pie viuere volunt in chr̃o Iesu: ꝑsecutionem patiuntur.ij. Tim.iij. Quia eas libent sustinẽt ꝛ nõ mouent: q꞉ velut firmamentũ firmati sunt sup petram que est chr̃s. Mat.vij. Similabo eũ viro sapienti: q̃ edificauit domũ suã supra petram. Talis erat Apl̃s di. Quis nos separabit a charitate chr̃i/tribulatio/an angustia/an fames/an nuditas/an ꝑsecutio/an periculũ/an gladi⁹: Et infra. Cert⁹ suȝ em̃ ꝙ neq̃ mors/neq̃ vita/neq̃ angeli/neq̃ principat⁹/neq̃ ꝟtutes/neq̃ instãtia/neq̃ futura/neq̃ fortitudo/neq̃ altitudo/neq̃ ꝓfunduni/neq̃ creatura: alia poterit nos separare a charitate dei: q̃ est in chr̃o Iesu dño nostro. Rom viij. In hac ḡ spe erigenda laborauit btũs Martin⁹: q꞉ sic fixerat ancoram spei in deo: ꝙ nihil omnino timebat. Exemplũ patet in duob⁹ vel trib⁹. Primo qñ obtulit se imperatori ad pugnandũ inermis clypeo crucis obtectus. Hic exemplũ. Scđo pꝫ quãdo incidit in latrones/quoꝝ vni pcunctanti an timuisset: Rñdit nunq̃ se ita fuisse securũ: q꞉ sciret mĩam dei, maxime in tentationib⁹ affuturã. Item postea obuiauit diabolo: cui dicenti q̃cunq̃ ieris diabol⁹ tibi aduersabit. Rñdit mihi adiutor ꝛc. ꝛ ille statim euanuit ꝛc. Ergo ꝛ nos firmem⁹ speȝ in dño/ꝛ nõ in mũdo: q꞉ vanus est. non in carne: q꞉ fragilis est: nõ in diabolo: q꞉ mẽdax est. Nota silitudinẽ de q̃tuor inuitantib⁹ hoiem. Vñ mund⁹ clamat. Ego decipio. Caro clamat. Ego deficio. Diabolus clamat. Ego inficio. Chrĩst⁹ clamat. Ego recipio. Ad quẽ ergo ibis o hõ? Nota quõ dicit a motu mund⁹. Et ideo Esa. xl. Qui sperant in dño: mutabũt fortitudinẽ assumẽt pennas vt aquile: current ꝛ ñ labo. ambu. ꝛ nõ deficiet ꝛc. ¶ Tertio in accendẽda charitate ꝛc. Et couenit cuȝ ope tertie diei/in qua de⁹ discooperuit terram ab aquis/ꝛ apparuit arrida. Et ẽtĩ de terra erat inanis et vacua.i. inuisibilis ꝛ infructuosa/ꝛ informis. Fuit visibilis ꝛ fructifera: q꞉ ꝑ virtutẽ charitatis bõ ẽripitur ab aquis vitioꝝ/ꝛ ornat virtutib⁹ꝛ facit fructus meritoꝝ: q꞉ sicut sine charitate q̃dcunq̃ opus bonoꝝ quãtũlibet magnũ infructuosuȝ est: sicut dic̃ Apl̃us.j. Cor. xiij. Si linguis hoim loquor ꝛ angeloꝝ: charitatẽ aũt nõ habuero fact⁹ sum velut es sonãs ꝛ tym.tin. Et si ha. ꝓphe. ꝛ nouerim mysteria oia ꝛ oẽm scientiã: ꝛ habu. o.fi.ita vt mon.trã. charitatẽ autẽ nõ ha. nihil sum. Et si dist.in ci.pauperũ omẽs fa.me. ꝛ si tra.cor.me. ita vt ar.char. autẽ nõ ha.nihil mihi ꝓdest. Sic cum charitate quodcũq̃ opus bonoꝝ q̃ntũlibet paruum est meritorium vite eterne. Mat. x. Quicunq̃ potuȝ dederit vni ex minimis istis calicem aque frigide: amen dico vobis nõ perdet mercedẽ suã. In hac accendenda laborauit btũs Martin⁹: sicut pꝫ qñ existẽs miles adhuc cathecumin⁹ pauperẽ nudũ vestiuit algentẽ ꝛc. Hic exemplũ. Item fact⁹ ꝑlatus: idem fecit. Nota etiã: qñ semel videns oues attonsam att. Euangelicũ mandatũ cõpleuit ista. Duas tunicas habuit ꝛ vnã non habẽti largita est. Ita ꝛ vos inq̃t facere debetis. Ideo dicit de eo in tertia lectione. Opem ferebat miseris alebat egentes vestiebat nudos. Nihil aũt sibi ex militie stipendijs: ꝑter q̃tidianuȝ victum sibi seruabat. Iãq̃ tũc euangelij nõ surdus auditor de crasti/

no nō cogitabat. Moraliť: sic ⁊ nos debe
mꝰ facere ⁊c. ¶ Quarto in obtinēda pru
dentia ⁊c. et cōuenit cum opere q̄rte diei:
in qua fuerūt facti sol luna ⁊ stelle. Sic ꝑ
prudentiā aīa quasi celū illuminať a sole
luna ⁊ stellis. i. a doctrina christi eccl'ie et
scrip̄ ad discernēdū bonū a malo: vitiū a
virtute: ⁊ spūs malos a bonis. Et vt nō ꝑ
mittat a malis spiritibꝫ ⁊ hominibꝫ se sedu
ci. Unde dn̄s Mat. x. Estote prudentes
sicut serpētes et simplices sicut columbe.
Quod expones Hiero. ait Habeto sim
plicitatē columbe ne alicui machineꝫ do
los: ⁊ serpentꝫ astutiā / ne alteriꝰ supplante
ris insidijs. Nihil em̄ distat in vitio deci
pere posse vel decipi. xvj. q. j. Si cupis. et
originaliť ad Rusticū monachū ⁊c. Uel
dic ꝙ illuminať ꝑ prudentiā ad cauendū
⁊ puidendū de futuris. Habet em̄ tres
ptes. s. memoriā p̄teritoꝝ / intelligentiam
p̄sentium / ⁊ puidentiā futuroꝝ. Talem ꝑ
uidentiā habēt sancti q̄ nūc laborāt in opi
bus penitētie / ⁊ aliaꝝ virtutū: vt postmo
dū euitent piculum eterne dānationis: et
acqrant eternā requiē: iuxta illud. Eccli.
vltio. Modicū laboraui ⁊ inueni multā
requiē. Ecōtra faciūt pctōres: qui nec̄ d
p̄teritis cogitant: nec̄ puident de futurꝫ.
sꝫ solū ꝯsiderāt p̄sentia sensibilia ad instar
bestiaꝝ ⁊c. Ideo in futurū eterna egesta
te laborabūt: sicut legiť de diuite epulone
q̄ nō potuit habere in iferno guttā aq̄ ⁊c.
Lu. xvj. Sic hodie pctōres edificant pala
tia: plātāt vineas / olueta / cānamelos ⁊c.
Sed ꝑ alia vita futura nō fabricāt triste
tuguriū. Nota fabulā de cicada ⁊ formi
ca. cicada em̄ in tp̄e estꝰ / deridebat formi
cam laborantē in tanto calore ad colligē
dū granū: cum ipsa Cicada cantaret in ar
bore sub fronde vireti: postmodū vero in
hyeme cicada nō habēs q̄d comederet / co
artata a fame iuit ad formicā petēs ab ea
messem ⁊c. Cui respondit formica. Et q̄d
fecisti in estate p̄terita? R̄ndit cicada. Fui
occupata ad cantandū: q2 pigebat me la
borare ⁊c. Cui formica. Uade igiť nunc
⁊ tripudia. Sic pueri hodie deridet pe
nitētes ⁊ religiosos: q̄ ido clamāt. Mise
rere nostri dn̄e miserere nostri: q2 multū
repleti sumꝰ despectōne: q2 mul. reple. est
a. nr̄a opp̄o. a. ⁊ de. sugbis ⁊c. Ido dicit
scriptura. Uade ad formicā o piger: ⁊ cōsi
dera vias eiꝰ ⁊ disce sapientiā: que cū non
habeat ducē: nec p̄ceptorē: nec principem
parat in estate cibū sibi ⁊ ꝯgregat in mes
se q̄d comedat. Prouer. vj. Item Eccl. ix
Quodcūq̄ pōt manꝰ tua facere: instanter
opare: quia nec opus: nec ratio: nec scien
tia: nec sapientia: erūt apud inferos q̄ tu
ꝑperas. Hāc prudētiā habuit btūs Mar
tinꝰ. Adapta sicut potes. Et laborauit in
hac prudentia obtinēda / ⁊ ipsam obtinu
it. Sciuit em̄ discernere inter spūm bonū
⁊ malū. Nota q̄n apparuit ei diabolus in
forma regꝫ: purpura: diademate: ⁊ aure
is caligꝫ ornatꝰ: dicēs se esse chr̄m ⁊c. Itē
dic q̄n ipse cognouit illum quē ꝑpli adora
bāt vt martyrē: fuisse latronē ⁊c. Morali
ter debemꝰ etiā hanc prudētiā habere / ne
a demonū fallacijs decipiamur: q̄ maxie
conanť hoies decipere ꝑ artem magicam
vł ꝑ somnia ⁊c. Dic cōtra magos ⁊ diui
natores: sic expedit. Ideo dicit. Deuť. xviij
Non inueniať in te / qui ariolos sciscitet ⁊
obseruet somnia atq̄ auguria: ne sic male
ficus: nec̄ incantator: nec̄ phitonem cō
sulat: nec̄ diuinos: ⁊ q̄rat a mortuis veri
tatē ⁊c. Dic vt expedit. Uide. xxvj. q. v.
episcopi. ¶ Quito laborauit in ꝯseruāda
patiētia virtuali. Et cōuenit cū ope quin
te diei / in q̄ facti fuerūt pisces ⁊ aues. Per
pisces q̄ in aquis nō submerguntur: sed na
tant: notanť homines patiētes ⁊ fortes: q̄
ꝑ virtutē fortitudinis ⁊ patiētie nō defici
unt in aquis tribulationū et aduersitatū:
sed tunc magis delectanť cum ꝑ virtutē
patiunť aduersa: sicut sunt illi de q̄bꝫ diciť
Ibant apl'i gaudētes a ꝯspectu ꝯsilij: q̄m
digni habiti sūt ꝑ noīe Iesu cōtu. pati. Act.
v. Tales etiā sunt aues ꝑ contēplatione.
Et desideriū celestium bonoꝝ: subleuant
em̄ se ꝑ pennas orōnis ⁊ meditatōnis / ad
celestia capescēda. Frustra aūt iacitur re
te ante oculos pennatoꝝ. Prouer. j. Nam
ad instar arce Noe q̄to magis abundant
aque aduersitatū: tanto magꝫ eleuanť ad
celestia. Un̄ apl's. Ro. v. Nō solū aūt sed
⁊ gl'iamur in tribulatōibꝫ: scientes q̄m tri
bulatio patientiā operať / patientia aūt ꝑ
bationē: ꝑbatio vero spem / spes aūt nō co
fundit ⁊c. Itē. ij. Tim. j. Sicut abundāt
passiones chr̄i in nob. sic et ꝑ chr̄m ab

mndat 9solatio nostra. In hac ğ laborauit btūs Martinus. Quod patz qñ fuit verberat⁹ a quibusdā militib⁹ sibi obuianti bus. Dic exēplū. Itē impune sepe cū esset cps a clericis ledebat: ipse vero patientissim⁹ de sua eos pter hoc charitate nō repellebat. ¶ Sexto laborauit in tēperātia exercendā ꝛc. ꝛ couenit cū ope sexte diei/ in qua de⁹ fecit aialia bruta/ ꝛ subiecit ea hoi quē eodē die creauit. Quid p anialia bruta/ nisi brutales ꝛ bestiales mot⁹ luxurie ꝛ gule intelligunt: qbus bō debz dñari p virtutē tēperantie. ps. Nolite fieri sic equus ꝛ mulus: in qbus nō est intellect⁹. In chamo ꝛ freno maxi. eoꝝ ꝯstringe ꝛc. In hac etiā laborauit btūs Martin⁹: qꝛ cū eremitis asperrimā vitaz ducebat: vbi nūq̄ vinū bibebat pterq̄ infirmus: quin etiā dum miles esset: qꝛ tunc ita frugalis erat/ vt iaz illo tpe nō miles: sed monach⁹ putaret. Hui⁹ tēperantie virtute habuit grām a dño refrenādi impetū ignis corpalis. sicut ꝛ virtute tēperantie ignē ꝯcupiscentie refrenabat. Nota exemplū qñ vim ignis sua orone restinxit. Nota moraliter ꝯtra aliquos religiosos/ q delicta quecq̄ q̄runt ꝛc. ꝯtra quos Hiero. Natus in paupere domo ꝛ turgurio rusticano/ q vix milio ꝛ cibario pane rugientē ventrē saturare poterā: nūc similam ꝛ mella fastidio ꝛc. xij. q. ij. Glia epi. Ex his ergo ptꝫ quō dominu⁹ honestauit illuz in laborib⁹. Modo videam⁹ quō cōpleuit labores illi⁹: dando sibi requiem eternā in sabbato vite beate. Dic mortem ꝛc.

¶ In festo sancte Cecilie. Sermo. LXXXV.

Liberasti me dne d pditiōe. Ecci. vli. ꝛ in epistola hodierna. Ut vide candē fmonis sertē in festo btē Lucie. Pro fundamēto fmonis oritur theologicalis qstio.

¶ Querit vtrum omis rei ꝯseruatio sit a deo. Arguit ꝙ non: ad nobilitatē agentis creati ptinet: ꝙ pōt facere opus p se stabile nō indigens ipso artifice ꝯtinue sustentante: sed de⁹ est artifex mlto nobilior/ et mlto potētior. ğ videt ꝙ operib⁹ suis det tale esse/ ꝙ nō indigeant ipo ꝯseruāte continue: igit ꝯseruatio rex nō videt imediate esse a deo. In oppositū nihil mutabile subsistit/ nec saluat in esse nisi p mutabile ꝛ fixum: sed oē esse creatuz mutabile est ꝛ variabile: saltē a pterito in futurū. ergo nihil pōt subsistere nisi deo ꝯseruāte: et sic qstio manet p vtraq̄ pte dubia. ¶ Ad qstionē respondendū est: fm Bonauē. sup. ij. sen. dis. xxxvij. ꝙ omis rei cōseruatio est a deo ꝛ oim rerū actio: ꝛ ratio hui⁹ est necessitas ꝛ indigētia ex pte creature. omis em creatura ex nihilo est: ꝛ aliunde habet esse: qꝛ ex nihilo est. Ideo quodāmō vana est ꝛ vanitati subiecta: qꝛ vero aliūde habet esse. Ideo esse est quodāmō accidentale ꝯtrario mō est in deo in quo nō est accidēs. Sicut em vanū nō pōt fulciri: nisi p verū ꝛ stabile ꝛ accidens nō pōt fulciri: nisi p subiectū: sic esse creature nō pōt cōseruari absq̄ munificētia creatricis essentie: patet p Grego. Cuncta in nihilū cederēt nisi man⁹ cōditoris ea ꝯtineret. Igit oia que ꝯseruantur a deo conseruant. ¶ Et ad argumentū dicit/ ꝙ non est simile p eo qd artifex creatus sic facit rem: qd nō facit eius pñtia intrinseca: nō em pōt in totam rei substantiā: ꝛ pterea res facta conseruari pōt/ in primis principijs que non dependēt a potestate artificis/ nō sic autē est in ope dei. Omne em opus qd de⁹ facit fm totuz sui facit. Ideo totalit ab ipso dependet: ꝛ sine ei⁹ adiutorio ꝯseruari nō pōt. a ğ fuit liberata ꝛ ꝯseruata btā Cecilia: de q fit fmo: iuxta vba pãssumpta ꝛc. Inuenio ꝙ in h mōo sūt qnq̄ pditiōes.

Prima perditio est anie: ꝛ ista venit ex peccato superbie.

Scđa perditio est corpis: et ista venit ex peccato luxurie.

Tertia perditio est tēporis: ꝛ ista venit ex peccato acidie.

Quarta pditio est diuitiaꝝ: ꝛ ista venit ex peccato auaritie.

Quinta pditio est glie: ꝛ ista venit ex peccato inconstantie.

¶ Prima perditio ꝛc. Declara primo qd est pditio anime: est perditio rationis: et hanc facit perdere supbiam. Declara per similitudinē de frenetico: qui ridet q est in pcinctu mortis. Uel de eo q ducit ad furc-

tas si iret ornat⁹ pompose ridendo: ꝛ can-
tando: diceretur de eo: iste est pditus ꝛ fatu⁹
ꝛc. nisi pro fide vel iustitia moreretur: sicut
ꝺ Agatha legit. ꝙ letanter ꝛ gloriãter ibat
ad carcerẽ. Et qñ ad epulas inuitata ago
nem suũ dño precib⁹ cõmendabat ꝛc. Sic
bõ ducit ad mortez p sniam datam a deo.
Statutũ est hominib⁹ semel mori. Heb.
ix. Et cõtinuo ducimur ad mortẽ. ij. Reg.
xxiiij. Omẽs morimur ꝛ sicut aque dilabi
mur in terrã que nõ reuertunt. Homo ꝙ
supbus dicit stultus ꝛc. ꝛ pditus. De ista
pditione dicit scriptura. Superbiã nũꝗ
i tuo sensu aut in tuo ꝟbo dñari pmittas.
In ipsa em̃ initium sumpsit oĩs pditio.
Tob. iiij. Nota. Oĩs perditio, s. angelo
rum et hominum. Nota de angeloꝝ per-
ditione cuius causa fuit lucifer ꝛc. Dic
quõ ꝛ quare cecidit. Quomõ autẽ lucifer
fuit causa pditionis alioꝝ angeloꝝ ponit
Tho. in. ij. sentẽ. dist. vj. ar. ij. quia. s. illud
qd lucifer desiderauit ad actum pducere:
alijs angelis ostendit: suũ desideriũ expo-
nendo. Et simul cũ hoc fuit alioꝝ visio et
puersus desiderij ꝯsensus. vnde non soluz
alij angeli ꝯsenserunt ꝛ approbauerũt de-
sideriũ luciferi: sed etiaz aliqd appetierũt
sibi ipsis ex quo supbiebant: vt sibi ipsimet
fm potestatẽ naturaliũ suoꝝ gl'iam acq-
rerent, tamẽ sub deo ꝛ sub supiorib⁹ ange
lis: ꝛ ꝙ eam in oculos alios angelos inferi
ores transfunderẽt, ꝛ aliqd appetebãt ipi
supiori in ꝗ sibi ꝯsentiebant: vt. s. dictã di-
gnitatẽ assequerent: qꝛ eadem ratio erat de
vno ꝛ de oibus. Et ponit Tho. similitu-
dinez de illis ꝗ pari rõne se habẽt ad aliqd
cõquerendũ: ꝛ ideo oĩes in vnũ aspirant
tes quilib3 sibi ꝛ alijs desiderat fm Tho.
Item hoim. Dic de Adam et Eua ꝓpter
quoꝝ supbia perditum fuit humanũ ge-
nus ꝛc. Dic quomõ ꝛc. Ecce prima perdi
tio. Ab ista ergo prima pditione fuit libe
rata btã Cecilia. Nota ꝙ tria sunt ꝗ dãt
superbiaz mulierib⁹ ꝛ puellis. s. pulchritu-
do corporis. Copia in ornamẽtis. Tertio
nobilitas generis. Primũ fuit in btã Ce-
cilia: quia erat pulchrior omnib⁹ domicel
lis romanis: sed tamẽ ne supbiret attenu-
abat se per ieiunia ꝛc. Unde ecclia. Bi-
duanis ac triduanis ieiunijs orans: suam
dño pudicitiã cõmendabat, cõtrariũ facit

unt hodie domicelle ꝛc. Scdm etiam sed
nõ fecit Ceciliã supbire: qꝛ licz a parẽtib⁹
ornaret, nec posset eis in hoc oino resiste-
re: tamẽ subtus induebat cilitio, ne supbi
ret. Ecclesia. cilitio Cecilia carnez doma-
bat: quo desuper deauratis vestib⁹ tegeba
tur. Tertiũ etiã non fecit eam supbire: qꝛ
licet esset generosa ꝛc. tamẽ cogitabat hu
militatẽ chri ꝛc. ꝛ legebat euangeliũ ꝛc.
Patet primũ. Ideo ei potest couenire il-
lud Dauid. Ego aũt cum mihi molesti es
sent. s. parentes mei, vt ornarẽ me indue-
bar cilitio ꝯtra ornamẽta corpis. Humi-
libã in ieiunio animã meã, cõtra pulchri-
tudinẽ corpis. Et oratio mea in sinu meo
cõuertetur, ꝯtra nobilitatẽ generis. Ecce
quõ liberata fuit a prima pditione. Ideo
regratiat deo dicẽs. Liberasti me dñe ꝛc.
¶ Scda perditio ꝛc. Nam detur vna p-
sona casta et altera luxuriosa: casta viuet
viginti annis plus ꝛc. quia luxuria est si-
cut ignis ꝗ consumit corpus. De hac pdi-
tione quidã sctũs liberat⁹ regratians deo
dicebat. Confiteor nomini tuo dñe: quo-
niã adiutor ꝛ ptector factus es mihi: ꝛ li-
berasti corpus meũ a perditõne. Et infra
A pressura flãme que circũdedit me: ꝛ in
medio ignis non sum estuat⁹. Ecci. vltio.
Ab ista perditõne fuit liberata btã Ceci-
lia ꝛc. Dic quõ infestatione parentũ, licet
excusans se tñ ꝯtraxit mrimoniũ cũ Uale
riano ꝛc. sed btã Cecilia orabat p ꝯseruati
tione ꝟginitatis ꝛc. Uñ Eccia. Cantãti
bus organis Cecilia ꝟgo in corde suo: so-
li dño decãtabat di. Fiat dñe cor meum, ꝛ
corp⁹ meũ imaculatũ: vt nõ ꝯfundar ꝛc.
Dic quõ in nocte existẽs in camera cũ spõ
so ꝯuertit eũ ꝛc. Dic historiã quõ venit
angelus portãs eis duas coronas roseas
ꝛc. Tunc ambo fecerũt votũ ꝟginitatꝫ: vt
viuerẽt sicut Maria ꝛ Joseph. Moralr
fueris ꝟginitatẽ vel castitatẽ: p quã effici
tur hõ socius angeloꝝ. Ideo scptura. O
ꝙ pulchra et casta est gñatio cũ charitate.
Sap. iiij. Nota. Cũ charitate. mlti sũt ca
sti ꝓpter timorẽ cõfusionis ꝛc. nihil valet:
vel propter turpitudinem minime valet:
sed cum charitate que est forma ꝛ pfectio
ꝟtutũ oim ꝛc. ¶ Tertia pditio est tpis a
pctõ acidie. Dic ꝯ istõ: put expedit qd pre
ciosissima reꝝ ẽ. Nota ꝙrũ emeret aia dã

nata vnã horam de tpe. Nota exemplum Chrisauri qd ponit G're. in dialo. zc. Sic hodie multi in senectute vel in ifirmitate querũt tẽpus ad dispõendũ de aia. Jõ dt scriptura. Qõcũqȝ potest man⁹ tua facere instanter operare: quia nec opus/nec rõ/nec sciẽtia/nec sapiẽtia erũt apud inferos quo tu pperas. Ecci. ix. zc. Ab ista ȝ pdi/tione fuit liberata btã Cecilia: qꝛ totum temp⁹ diuidebat z expendebat ad honorẽ dei z salutẽ pximoꝝ. Dic quõ media noctte surgebat ad orãdũ zc. Jtẽ audita missa de mane portabat cibũ z potũ christia/nis incarceratis p fide zc. Jtem monebat z pdicabat eis zc. Sic totu tẽpus expẽdebat ad honorẽ dei z vtilitatẽ pximi zc. Jõ Apl's. Jta fratres mei dilectissimi stabiles estote abundãtes in omni opere domini semper: scientes q labor vester non est inanis in dño. j. Cor. xv. ¶ Quarta per/ditio est diuitiarũ ex pctõ auaritie. Aua/ri eñ credunt pseruare diuitias cõgregando z custodiendo: z illud facit eas pdere. Nota similitudinẽ de duob⁹ diuitib⁹ itinerantib⁹ debentib⁹ transire passum pericu/losum zc. Vide sup in sermo. beati Laurẽ tij. parte. ij. in pzin. Jdeo de hac pditione dicit scriptura. Perde pecuniã propter fratrem z amicũ: z nõ abscondas illã sub lapide in perditione. Ecci. xxix. Nota sub lapide. s. auaritie. Ab ista ergo perditiõe fuit liberata beata Cecilia: quia antequ venisset ad passum pculosum mortis posuit in mensa. i. in manib⁹ pauperum pecuniã: z vocatis virginib⁹ domicellis: quas nu/triuerat ad seruitiũ dĩ dedit aliquid illis que volebãt viuere i vginitate: vt possent viuere eum laborib⁹ suis ne essent ociose. Alias vo dedit viduis orphanis et captiuis/z solam domum sibi retinuit. Nota liter. Jdeo christus. Beati misericordes: quoniã ipsi misericordiã psequenť. Mat. v. Dic vt vis zc. ¶ Quinta pditio est glorie ex inconstantia. Quidaȝ eñ incipiunt bene sed retrocedũt zc. Da similitudinem de currentib⁹ ad brauiũ/quoꝝ quidaȝ feruenter incipiũt currere: sed postea desistũt vel pter spinas/vel pter ventum/vel propter longitudinẽ vie zc. Sic multi incipiunt feruenter zc. postea pter spinas: id ẽ destructionẽ alioꝝ desiliunt zc. vel pter ventum alicuius tentatiõis: puta doloris capitis: vel stomachi zc. vel pter longitudinem vie psiderando diuturnitatẽ temporis vite pñe zc. Ab ista ergo pditione fuit liberata beata Cecilia: qꝛ pseuerauit zc. Dic eius martyriũ. Jdeo dic regratiãdo deo. Liberasti me dñe de pditiõe. Sic nos pseueremus zc. Nõ qui inceperit zc.

Deo gratias. Amen.

¶ In festo sancti Clementis. Sermo. LXXXVI.

Quis putas ẽ fidelis seru⁹ z prudẽs? Mat. xxiij. Et i euangelio hodierno Pro declaratiõe sciendũ: q regula est i theologia: q deus dat gloriã paradisi fm meritum bone vite: nõ ex aliqua obligatione necessaria ex parte dei: sed ex pmissiõe voluntaria z gratiosa. Detur similitudo de seruis z ancillis. Nunquid ex diligenti seruitio ipsorũ possent petere hereditatẽ dñi in retributionẽ seruitij? Certe nõ zc. Dic pra etice. Sic in pposito. Omnes sum⁹ serui christi empti ab eo. Auctoritas. Nõ enim estis vestri. Empti eñ estis precio magno j. Cor. vj. Preciũ fuit sanguis chri. Non corruptibilib⁹ auro z argento redẽpti estis de vana vestra cõuersatiõe paterne traditionis: sed precioso sanguine agni immaculati Jesu christi. j. Pe. j. Magnus honor est esse seruum dei: qꝛ seruire deo regnare est. Vñ Agatha dixit Quintiano. Summa ingenuitas est in qua christi seruitus cõprobať. Ex seruitio ergo nostro non possumus petere gloriaȝ: qꝛ tenemur ex debito seruitutis. Aucto itas christi. Nũquid gratiã habebit seruo illi: qui fecit q̃ ei imperauerat. Nõ puto. Sic z vos eum feceritis oĩa que pcepta sũt vobis: dicite serui inutiles sum⁹ quod debuim⁹ facere: fecimus. Lu. xvij. Debet ȝ peti hereditas glorie/ex liberali pmissione dei/q̃ pmisit vnicuiqȝ reddere fm opera eius. Filius hois ventur⁹ est in gloria patris sui cum angelis suis: z tunc reddet vnicuiqȝ fm opera ei⁹. Mat. xvj. Cum ȝ beat⁹ Clemẽs fecerit multa z magna opera in hac vita: sequiť. q est magnus in gloria eterna. Et de hoc

querit thema admiratiue de magnitudine glorie sue dicens. Quis putas &c. quasi diceret beatus Clemens. Fidelis seruus & prudens quis putas est.i.quantus est in gloria interrogatiue:quasi diceret magnus. Pro sermonis fundamento qui est de sctō Clemente:qui fuit seruus dei fidelis ppt quem mori voluit:oritur theologicalis q¶ Querit. Utrum homo dei seruus (stio. quantūcunq charitate cōstitutus teneat mortem pro christo ad exemplū sancti Clementis subire? Arguit q sic. Quilibet tenetur plus diligere deum q̄ omne creatū quantūcunq sit imperfectus:ergo quilibet tenetur pro honore dei & gloria paruipendere se & sua. Cum igit opportunitas temporis se offert:videt q quilibet tenetur p christo mortem subire. In oppositū habet Joan.xv. Maiorem charitatē nemo habet:vt animā suam ponat quis pro amicis suis. Ergo mortem p christo subire videt pfectionis maxime:sed homines imperfecti nō tenent ad opera pfectionis:ergo nō omnes tenent mortē p christo subire. & sic questio manet p vtraq parte dubia. Ad questionē respondendū est fm Bona.sup iiij.sentē.dist.xxx.q.ij.q subire mortē intētione placēdi deo pōt esse tripliciter. Uno modo qñ adest necessitas:vel deserēdi iusticiam vel amittendi vitam. Alio modo qñ se offert opportunitas diuinā gloriam manifestandi/& edificandi ecclesiam. Tercio modo solum ppter hoc q vitam suam habet exosam. Primū est iusticie & necessitatis. Scdm est pfectionis & supererogationis. Tertiū seueritatis et crudelitatis/cū quo querit. Utrū omnes tenent mortem pro christo subire: dicendū est:q pro loco et tempore:vbi talis optio datur vel q iusticia deseratur vel q vita perdatur. Ibi oēs quantūcunq sint imperfecti tenent mortem subire & preeligere magis deo dilecto mori:q̄ ipso offenso viuere. Ubi vero talis necessitas nō iminet:nec datur optio tamē offert se opportunitas manifestandi diuinam gloriam: & edificandi ecclesiā:si homo se morti exponat mortem subire est perfectionis: & supererogationis: ad quam ideo omēs tenentur pro christo. Et ad argumentum dicitur:q verum est q quilibet plus tenetur diligere deum q̄ omne creatum:non tamē ppter hoc sequit:q homo tenetur pro christo deserere omne creatum:qz potest habere simul christum & creatum:nisi sit ppter iusticiā dei deserendā: quia homo debet potius velle mori q̄ denegare deum: & ipsum offendere.quā mortem Clemens p christo passus est:& magis mori voluit q̄ deum dimittere:ideo dicit. Fidelis seruus:iuxta verba passumpta &c. Thema tangit tres magnas virtutes et excellentias.

Prima est credulitas diuinalis: quia fidelis.

Secūda est humilitas cordialis: quia seruus.

Tertia est sagacitas spūalis:quia prudens

¶ Dico primo &c. Istā habuit beatus Clemens. Dicit historia q tempore apostolorum beatus Clemens erat rome filius magni dñi:sed nunq̄ viderat parentes suos & desiderabat eos videre in alia vita diligenter.igit inquirebat si erat alia vita:et ibat p scholas diuersas inquirens scire de immortalitate anime. De quo vide Tho. in.j.parte.q.lxxv.ar.vj. Nota quinq scholas que tunc erant rome. Prima schola erat Epicureoꝝ ab epicuro:qui dicebant felicitatē hominis cōsistere in delectatiōe carnis. Et q anima hominis moritur simul cum corpore. Et sumebāt fundamentum ab auctoritate Salomonis di. Dixi in corde meo de filijs hominū:vt probaret eos deus: & ostēderet similes esse bestijs. Idcirco vnus interitus est hominis & iumentorū:& equa vtriusq conditio. Sicut moritur homo/sic & illa moriunt. Similiter spirant omnia:& nihil habet homo iumento amplius. Eccl.iij. Sed Rñ. ad illā auctoritatē dupliciter. Primo modo q loquitur in psona hominū mundanorū:qa liber ille dicitur ecclesiastes.i.concionator fm Greg. Uel dic scdo q intelligit de corpore/nō de anima:& hoc patet cum pmittit. Uidi cūcta que fiunt sub sole. Anima aūt rationalis nō fit sub sole.i.solis influentia vt aie iumentoꝝ:sed supra solē.i.virtute dei q eam imediate creat Geñ.ij. Formauit igit deus hoiem de limo terre:& inspi.in faciem eius spi.vite.i.aiam fm glo. Augu.beatus g Clemens audiens istam

opinionē tristis recedebat. Secūda scho
la erat stoicoꝝ q̄ ponebant felicitatem hu-
manam in honestate virtuali. Et isti ali-
quantulū meli⁹ sentiebāt q̄ꝫ primi: sed err-
rabant in hoc: q2 dicebāt etiā animā mori
cū corpore: ea ratiōe moti: q2 aia nō videt
de corpore egredi quādo homo morit: sicut
nec qn̄ morit iumentū ⁊c̄. Sed nō valet
aliq̄d ista ratio: q2 aia que est in corpore
nō pōt videre nisi corporalia: ratio q2 ve-
lum carnis impedit. Detur silitudo de ho
mine tenente vitrū viride ante oculos ⁊c̄.
Vide sup̄ ⁊c̄. Ita ꝺ aia ⁊c̄. Ideo apl'us.
Videm⁹ nunc ꝑ speculū in enigmate: tūc
aūt facie ad faciem. j. Coꝝ. xiij. Aliq̄ alij
de ista schola dicebant meli⁹ q̄ est alia vi
ta: vt Seneca/Dioge. ⁊ alij multi ⁊ facie
bant istam rōnez: q2 hic boni nō premiant
nec mali homies puniunt. Justitia autē
dei exigit ꝯtrarium: ergo ⁊c̄. Fiat ergo rō
formalis ⁊c̄. Audiēs aūt beat⁹ Cle. istā
rōnem ⁊ opinionē consolabat ⁊c̄. Tertia
schola erat peripateticoꝝ q̄ ponebant feli
citatē humanam in veritate intellectuali.
De hac secta fuit Socrates/Plato/Ari-
stote. Anaxagoras ⁊c̄. Et isti tenebant q̄
erat alia vita: ⁊ mouebant ista rōne: quia
aia nō depēdet a corpore ⁊c̄. Vide supra.
Audiens ḡ sanct⁹ Cle. istā rōnem multū
confortabat. Quarta schola erat theolo
gie. Et ista erat iudeoꝝ i quo inuenit du-
as opiniones ſm q̄ erant due secte iudeo
rum. Una saduceoꝝ di. q̄ nō erat alia vi-
ta ⁊ fundabant ea rōne: q2 Moyses nihil
ꝓmisit de alia vita/nec in toto veteri testa
mento. Sed querit cur fecit hoc? quia
reseruabat hoc messie tunc futuro. Ideo
christ⁹ dicit istis. Erratis nescientes scri
pturas neq̄ virtutē dei. Mat. xij. Et alia
opinio erat phariseoꝝ q̄ credebāt aliā vi-
tā ⁊c̄. Quinta schola erat chr̄ianoꝝ. Pri
mus qui legit rome theologiā fuit beat⁹
Barnabas: ⁊ postea Petrus et Paul⁹ q̄
predicabāt aliam esse vitā/in qua boni p̄-
miabant per fidē christi: ⁊ mali puniebant
Dicebat btūs Clemēs. O isti bene dicūt.
Sed male ꝓbant ⁊c̄. Dicebant apostoli.
Nō ꝓbam⁹. Expecta modicum/⁊ ad ꝓba
tionē dicti sui resuscitabāt mortuū. ecce ar
gumentū insolubile. Et sic beat⁹ Cle. cre-
didit. Patet p̄ma pars. Ideo pōt dici de

eo. Hic. s. rome iam querit inter dispen. vt
fidelis q̄s inueniat. j. Coꝝ. iiij. Nota. Di-
spensatores. sc3 phos q̄ dispēsant scientiā.
Moraliter. q2 alia vita est ⁊c̄. Ideo p̄sen-
tē vitā nō recipiam⁹ nisi vt viā. Sic ḡ via
tores n̄ curāt ⁊c̄. sic nos ⁊c̄. iustoꝝ aie i ma
nu dei sūt: ⁊ nō tan. illos tor. mali. visi sūt
oculis insipientiū mori. illi autē sūt in pa-
ce. Sap. iij. ❡ Dico scdo ⁊c̄. q2 seru⁹: qd̄
est nomē humilitatꝫ. Hāc humilitatē ha-
buit excellenter btūs Cle. Qd̄ patet in h̄
q2 btūs Petr⁹ presciens se moritu⁹ dixit:
q̄ reputabat Clementē sufficientē ⁊ ido-
neū ad papatum ⁊c̄. ita q̄ ꝯsulebat q̄ post
mortē suā eligerēt ipsum. Sed btūs Cle.
post mortē bti Petri cū videret q̄ illi ele-
ctores vellent eū eligere recusauit hūiliter
dicens se nō dignum. Et p̄terea allegauit
rōnez ne inoleret ꝯsuetudo q̄ papa anteq̄ꝫ
moriat eligat sibi successorē qd̄ esset noxi-
um valde eccl'ie dei. ⁊ sic obtinuit: ⁊ fuit ele
ctus Linus. Iterū mortuo Lino voluerūt
eligere Clementē: sed eadē rōne se excusa-
uit. ⁊ elegerūt Cletū. quo etiā mortuo fu-
it electus Clemēs nō obstantibꝫ rōnibus
suis ⁊c̄. Si fieret mō sic nō esset scisma in
eccl'ia dei ⁊c̄. Bene ergo tenuit ꝯsiliū scri-
pture di. Quanto magnus es: humilia te
in oibꝫ. Ecci. iij. Ecce quō dr̄ seru⁹. i. hu-
milis: Tū ante papatū renuendo. tū etiā
post papatū seruiendo. Postq̄ꝫ eīm fuit pa
pa nō tam p̄fuit q̄ꝫ seruiuit: iuxta illud cō
silium christi. Quicūq̄ voluerit inter vos
maior fieri: sit vester minister. Et quicūq̄
voluerit int vos prim⁹ esse erit vester ser-
uus. Mat. xx. Moraliter instruimur q̄
debem⁹ fugere p̄lationes ⁊c̄. Judiciū du
rissimū his qui p̄sunt fiet. Sap. vj. Expo
ne vt sup̄ in ser. bti Blasij. Quidā ambi-
tiosi adducunt pro se auctoritatē apostoli.
Si q̄s episcopatū desiderat/bonum opus
desiderat: qd̄ exponit tripliciter. ❡ Dico
tertio ⁊c̄. sagacitatē. i. prudētiaꝫ virtualē.
Prudentia ſm p̄hm in. vj: Ethi. stat in or
dinando ꝯuenienter res in debitū finem.
Verbi grā: de nauclero nauis ⁊c̄. sic finis
noster est vita eterna. Auctoritas. Nūc li-
berati a pctō/serui autē facti deo habetis
fructū vr̄m in scifi. finem ꝟo vitā eternā.
Ro. vj. Prudentia ḡ nr̄a ꝯsistit in h̄ q̄ tal
liter ordinem⁹ vitā nr̄am: vt ad illā perue

niam⁹: nō obstantib⁹ mōl occasiōib⁹ ꝛ car nis inclinatiōib⁹: et diaboli tentationib⁹. Alr̄s si bō ordinat vitā suā ad acquirēdū diuitias vl' honores ꝛc. dr̄ prudēs in mūdo nō apud deū. De talib⁹ dicit Esa. v. Ve q̄ sapientes estis in oculis vr̄is: ꝛ coram vo bis metipsis prudentes ꝛc. Nota quō bea tus Cle. ordinauit vitā ꝛ doctrinā/ꝛ mor tem ad gloriā dei. Nota ei⁹ exiliū ꝛ passio nem p̄ chr̄o ꝛc. Jō instruimur ꝛc. iuxta cō siliū bt̄i Petri. Oim aūt finis appropinq̄ bit. iō estote prudentes. j. Pe. iiij. Amen.

¶ In festo sancte Catarine vir ginis et marty. Ser. LXXXVII.

Profert de the- sauro suo noua et vetera. Mat. xiij. Pro declaratiōe ꝛ introdu ctione sciendū: ꝙ chr̄ist⁹ volens dare mō dū ꝛ doctrinā discipl'is quō deberent pre dicare p̄ mundū ꝛ disputare dedit eis talē regulā. Ois scriba doct⁹ in regno celoꝝ silis ē homini p̄rifa. Qui pfert. ꝛc. Mat. xiij. Scriba est nomē equocū: q2 vel dicit ab officio scribendi: vel a noticia scriptu re. ꝛ hoc mō sumit hic. Regnū celoꝝ dicit scriptura sctā. Nō est: q2 de celo videmus exteriora: sed nō interiora q̄ sunt nobis oc culta ꝛ sola fide tenemus: nisi q̄b⁹ deus re uelauit. Sic in scriptura videm⁹ exterio ra. i. sensum lr̄alem: sed nō alios sensus ꝛc. q̄ sunt occulti/nisi illis quib⁹ dn̄s reuelat. apiendo intellectū scripturarū ꝛc. Jō dic. Ois scriba doct⁹ in regno celoꝝ. i. in sacra scriptura. similis est homini p̄rifa. Quis est p̄rifa. nisi chr̄ist⁹ q̄ est pater vr̄is solus: Aliq̄ dicunt p̄res p̄ticulares: puta pater carnalis vel spiritualis ꝛc. Vn̄ Grecism⁹ Est pat hic cura p̄r est al⁹ genitura. Est p̄r etate: p̄r ille vocat honore. At summū regē vocat ipsa creatio patrē ꝛc. s3 p̄r vr̄is ē chr̄s q̄ creat oia. ꝛ animat baptizat ꝛ au dit ɔfessiōes ꝛc. Jō dic ipse. p̄rem. s. vr̄em. nolite vocare vobis sup terrā. Vn̄ ē pat vr̄ q̄ in celis est. Mat. xxiij. Hinc ꝙ p̄i. i. chr̄o dz p̄dicator esse filius p̄dicando. s. doc trinas noui ꝛ veteris testi: qd̄ est figura noui. sic legista dz fundare se sup leges ꝛc Erubescimus cū cum sine lege loq̄mur. Ex quo omnia in figura cōtingebāt illis. j. Cor. x. Vn̄ spirituscctūs loquit chr̄isto di. Ois poma noua ꝛ vetera: dilecte mi ser uaui tibi. Can. vij. Nota. Poma. i. auctoritates ꝛ doctrinas. Sicut ꝙ chr̄ist⁹ in suis p̄dicationib⁹ ꝛ disputatiōib⁹ cū iudeis seruauit regulā: q2 eū doctrinis ꝛ auctori tatib⁹ noui ꝛ veteris testi ꝛc. Jta ois scriba doctus in regno celorum ꝛc. Non debz predicator vel disputator fundare se super reglas. Arist. nec fabulis Ouidij aut elo quentia Virgilij: vel diuersis poesib⁹ q̄ s͡c syrenes vsq3 in exitiū dulces: vt dic Boe. lib. j. p̄sa p̄ma. Vn̄ Apl's. j. Cor. ij. Ser mo me⁹ ꝛ predicatio mea nō in doctis hu mane sapiētie v̄bis: sed in ostensione spiri tus ꝛ virtutis. vt fides chr̄isti nō sit in sa pientia hoiz: sed in v̄tute dei. Jstā regulā tenuit btā Catharina q̄ fuit in magnis ꝛ subtilib⁹ disputationib⁹: in quibus profe rebat de thesauro suo. i. intellectu vel cogi tatione sua. noua ꝛ vetera. i. auctoritates noui ꝛ veterꝫ testamenti. Jdeo dicit the ma. Profert ꝛc. Patet thema. Pro fun damento sermonis qui est de Catarina q̄ vicit disputationē tyrannicam: tyranno. s. Maxentio subijci noluit: oritur de ipsa ty rannoꝝ subiectione theologicalis q̄stio. ¶ Querit. Vtrū christiani teneātur sub esse tyrannis. Arguitur ꝙ nō. Maius est vinculum legis diuine ꝙ̄ sit vinculum cō stitutiōis humane: sed lex euangelica ab soluit ab onere seruitutis legalis: que qui dem a deo per Moysen lata fuerat: ergo multo fortius absoluit ab onere seruitutꝫ humane: ꝛ legis ciuilis. Jn oppositū ha betur. j. Pe. ij. Serui subditi estote in omi timore dominis: non tantum bonis ꝛ mo destis: sed etiam dyscolis: ergo christiani tenētur subesse tyrannis: et sic questio ma net p̄o vtraq3 parte dubia. Ad questio nem respondendum est s̄m Bonauentu ram super. ij. senten. distincti. xliiij. q. j. ꝙ christiani sunt terrenis dominis obliga ti: et tenentur tyrannis subesse. si sint illo rum domini: non tamen in omnibus: sed in his que s̄m rectam consuetudinē ratio nabiliter constituta sunt: sicut tributa et vectigalia ꝛ similia. Quod probat dupli citer: Primo auctoritate: ait Paul⁹ ad Ro. xiij. Ois aia potestatib⁹ sub limiorib⁹ sub

dita sit z post. Reddite omib debita: cui tributum/tributū: cui vectigal/vectigal habet. Mat. xxij. Reddite q̄ sunt cesaris cesari: z que sūt dei deo: ait Paulus. Tim. vlti. Quicūq sunt sub iugo seruitutis dños suos dignos omi honore arbitrant: ne nomē dñi: z doctrina blasphemet. Scdo p̄batur ratiōe nō est em potestas nisi a deo sed q̄ a deo sunt: ordinata sunt: g̃ omis potestas ordinata est/ordinatiōe diuia. Ita q̄ q̄ resistit potestati dei ordinatiōi resistit: sed q̄ resistit ordinationi dei dānationē sibi acqrit: igitur. Alia ratio/seruire homini nō est culpa/nec malū imo meritoriū: g̃ videt q̄ ab illa seruitute non absoluant p̄ baptismū: ergo cū sint christiani erūt serui aliorū. Ita etiā si christiani fiāt seruire tenētur. Et ad argumentū dicit: q̄ nō est simile de lege mosaica: z de institutione humana: q2 multū iuuat ad obseruationē legis diuie. Sequit ergo q̄ christiani tenent sub esse tyrannis/nisi in illis q̄ sunt ptra deū. Caterina em noluit subesse tyrāno Maxentio: q2 hoc pcipiebat qd erat ptra deū: sed ptra eum viriliter disputauit: iuxta vba assump. zc. ¶ Inuenio q̄ btā Catarina fuit in trib z strictis disputatiōib: et in omibus deus dedit sibi victoriā.

Prima fuit secreta z domestica.
Scda fuit copiosa z physica.
Tertia fuit terribilis z tyrannica.

¶ Dico primo zc. Primo em disputauit cū matre sua. Scdo cū quodā scto eremita. Primo em disputauit cū matre h̄ mō. Nam btā Catarina habebat qttuor excellentias. Prima nobilitas: q2 filia regis cypri. Scda sapientia. Tertia pulchritudo. Quarta opulētia diuitiarū: pter q̄s fama eius longe lateq pcrebuerat: adeo q̄ filius impatoris romani voluit eā in vxorē ducere: pter qd misit ambassatores ad matrē: q2 pater iam obierat. Mater g̃ multū gauisa nūciauit hoc filie. q̄ rñdit q̄ erat cōtenta. sed volebat prius eū videre. Sed mat replicat di. Quō vultis ire romā vl q̄ ipse veniat ad vos zc. Non esset licitū. Et btā Catarina dixit. Et nihil esset sapientia mea sicut fama dt: si ptraherē matrimoniū cū quodā fatuo vel turpi zc. Nego ciatores nolunt emere vel conducere: nisi prius videant rem zc. Dic ptra hunc defectum z quō multi decipiunt: q2 ducunt mlieres anteq̄ pbent zc. z laudant zc. et nihil est. Idem ecōuerso de mlierib erga viros. Et postea semp sunt male ptenti et solēt: vt plurimū talia matrimonia malū exitum sortiri: sicut in simili dicit tex. in. c. Requisiuit. de sponsalib. Nec pōt rescindi ptract matrimonij/etiā si dolus det causam ptractui: pter reuerentiā sacramenti qd est insepabile. Extra de puer. cōiu. Et parte. ij. Et. c. Veniens. in fi. q̄uis secus sit in alijs ptractib: in q̄bus fit differētia. Utrū dolus dederit cām ptractui/vel fit incidēs in cōtractu: vt in. c. Causam q̄. de emp. z vendi. Et. ff. de dolo. l. Et elegant Et melius facit extra. qd metus cā. Cum dilecti. Et de cōuer. cōiu. Dudū zc. Tūc mater dixit. Et quō respondebimus: zc. Dixit Catarina sicut placet vobis: q2 nū q̄ psentirē. Mater vero anxia cogitauit: vt p̄ quendā sctm eremitā ad matrimoniū eam induceret. Eremita ergo inducebat eam ad hmōi mrimoniū ostendens bona q̄ sequerent zc. sed btā Catarina rñdit: q̄ volebat eū prius videre sicut dixerat matri zc. Tunc sanct eremita a deo inspiratus cogitauit tractare aliud matrimoniū. Nam tunc btā Catarina adhuc erat infidelis. Dixit ergo eremita. Filia ego fuso cuidā dño nobilissimo: sapientissimo: pulcherrimo: cuius pulchritudinē sol z luna mirant zc. velletis istū in sponsum: Respondit btā Cata. Prius vellem eum videre. Tunc eremita: g̃ ista nocte dormiatis sola in camera vestra: z rogetis matrē eius: scz virginē Mariā dicēdo zc. Et ego ex alia pte rogabo zc. Tunc btā Cata. tota philocapta de Jesu/recessit ab eremita zc. z fecit sicut dixit sibi eremita zc. Dic practice zc. Tunc virgo cum in menso lumine apparuit sibi/angelis et virginib associata ad quā visionem beata Cata. tota stupida facta est. Tū dixit ei virgo. Quare vocasti me. Quid vis: Tunc beata Catarina respondit: vt ostendatis mihi filiū vestrum: z virgo: placet mihi z eleuato mantello ostendit sibi Jesum etatis. xiiij. vel. xv annorum dicens. Ecce filius meus: vultis eum: zc. Tunc beata Catarina tota ignita amore dei ait. O gloriosa domina: non sim eius sponsa: sed ancilla. Et virgo ad

filium. Et vos fili vultis eam? Respōdit nō: quia turpis est: et sic visio disparuit et ipsa remansit desolata de responso christi: cum reputaret pulcherrima feminarum mundi. Et de mane iuit ad eremitam narrans sibi omnia etc. Tunc eremita dixit. Vere dixit: quia estis turpis. s. in anima: quia in corpore estis pulcherrima etc. Scias enim quod anima est ad imaginem dei: sed ex peccato originali deturpatur in vtero matris. Tunc beata Catarina dixit. Et vnde procedit hoc pctm originale. Rndit eremita. Sciatis quod primi parentes nri vltra naturalia habebant quoddā donū supnaturale qd erat iustitia originalis etc. Et declarauit sibi causam peccati originalis etc. Tunc dixit btā Cata. O pater est ne aliq medicina vt possim lauari etc. Rndit sic. baptismus etc. Et sic ipsa redeūte baptizata est: et dixit sibi quod iterū eodem mō oraret de nocte sequēti etc. Et sīr virgo sibi appa ruit: et qñ dixit ergo filio. Vultis eā? Rndit christus. ita: qz modo est valde pulchra: tunc potuit sibi dicere. Tota pulchra es amica mea et macula nō est in te. Cañ. iiij. Tunc ergo Maria tradidit annulū beate Catarine et desponsauit ea n cum filio suo Magnum factū fuit: de nulla sancta tale legitur. Licet em oēs sint sponse christi, ñ nō videndo christū nec cū annulo. Et ido poterat dicere chrs de ea. Hāc amaui et exquisiui a iuuētute mea. Et quesiui spōsaz mihi eā assumere. Et amator factus sum forme illius. Sap. viij. Ecce prima disputatio in qua habuit victoriam. ¶ Secunda disputatō fuit physica etc. Dic historiā de imperatore Maxentio et quō disputauit cū qnqgita rhetoribꝫ. Potes dicere disputationē de fide: sic habetur supra. Primo de incarnatiōe filij dei. Secūdo de passione. Tertio de trinitate. Quarto de eucharistia. Quinto de veneratione: que fit imaginibꝫ: ipsa reprehendente paganos quod adorarent idola: Eo quod etiā ipsi christiani adorāt imagines etc. Tūc fuit verificatū verbum christi qd dixit. Ego dabo vobis os et sapientiā: cui non poterūt resistere et cōtradicere omnes aduersarij vestri. Lu. xxj. etc. Dic historie residuū. Et quomodo rhetores conuersi ad fidem fuerūt martyrizati etc. Et fuerūt isti rhetores phi. Vnde de ea cantat. Falsa fide Catarina iudicem Maxentiū non formidat lex diuina sic fir. elo. quod cōfu. ex doct. doctores gētiliū. Victi christū cōfitent erroribus iu dex iubet vt cre. nec pilis aut vest. ignis nocet: sed cor inustis corporibꝫ. vnde pōt conuenire beate Catarine: illd Hiere. xv. Si separaueris preciosum a vili: quasi os meum eris conuertent ipsi ad te/ et tu nō conuerteris ad eos etc. ¶ Tertia disputatio fuit fortior. s. tyrannica et terribilis. Videns imperator multoꝝ conuersionē ad fidem: cepit adulatorie dicere beate Catarine. Tu decepisti istos phos cum tua eloquentia et scientia/ et mereris mortem: sed si vis adorare idola remittā tibi mortez et eris vxor mea: et faciam tibi imaginez etc. Videns ergo quod nihil pficeret: fecit sibi qt tuor argumēta terribilia. Dic hec. Primū fuit per locum ab dolore: qñ fuit nuda posita in eculeo/ et cum scorpionibꝫ etc. Dicat practice. Sed ad istum articulum respondit sibi btā Catharina per patientiam di. Nō sunt condigne passiōes cuius temporis ad futuram gloriam etc. Ro. viij. Scōm argumentum fuit p locum ab horrore: qñ fuit posita in carcere tenebroso et fetido et frigido: et quod nō daretur sibi cibus et potus xij. diebus: vt ibi moreret fame. Sz respōdit p confidentiā. Et venerūt angeli etc. Dic historiā. Et de conuersione regine et Porphirij cum. cc. militibꝫ etc. Et poterat dicere cū Dauid. Dominus regit me/ et nihil mihi deerit etc. Tertiū argumentum fuit p locum a terrore: quando ipator credens quod esset mortua etc. et videns eam iocundam et sanaz etc. voluit occidere custodes. Sed ipsa phibuit di. quod nō custodes: sed christus puidit sibi etc. Tunc imperator fecit fieri duas rotas ad terrorem etiaz alioꝝ christianoꝝ. Sed beata Catarina respondit sibi per cōstantiam di. Ecce em dominus adiuuat me: et dominus susceptor est anime mee. Quartum argumentum fuit per locum a timore: quia vt dicit philosophus. Oim terribiliū terribilissimū est mors: vñ ipator iussit vt amputaret sibi caput. Sed respōdit sibi p pseuerantiā etc Dic eius mortē vsqz i finē etc. Et possumus de ea dicere. Ecce accesserūt angeli et ministrabant ei. Deo grās. Amen.

¶ In festo scti Alberti ordinis Carmelitarū. Ser. LXXXVIII

Sicut lucerna fulgoris illuminabit te. Lu. xj. Pro fundamento sermonis qui est de sancto Alberto. de q̄ dicit̄ in themate: ꝙ deus sicut lucerna fulgoris eū illuminat ꝑ suam gratiam: oritur theologicalis questio.

¶ Querit̄. Utrum deꝰ omnes diligat generaliter. Argnit̄ ꝙ nō. Dilectio est ratio electiōis: ergo illos solū diligit deus quos ab eterno elegit: sed nō eligit oēs indifferēter: ergo nō diligit oēs generaliter. In oppositū habetur Sap. xj. Diligis omnia dñe/et nihil odisti eorū que fecisti. ergo deus oēs diligit generaliter. ⁊ sic questio manet ꝓ vtraqꝫ parte dubia. Ad questionem respondendū est ꝛm Bona. sup. iij. sen. dist. xxxij. q. ij. ꝙ deꝰ nō dicit̄ creaturā diligere rōne affectionis: sꝫ rōe cōicatiōis alicuiꝰ boni: ita ꝙ dilectio dei potiꝰ dr̄ eē dilectio effectꝰ q̄ affectus. Cōicatio autē diuine bonitatis attendit̄ in duplici genere effectus videlicet in effectibus nature: ⁊ effectibꝫ gratie. Effectus nature oibꝫ est cōis. Effectus ꝟo gr̄e non. Hinc est ꝙ dilectio dei quantū ad effectū nature est oibꝫ cōis ⁊ generalis. ⁊ ꝛm hanc dicit̄ diligere oēm creaturā: quantū ad effectū gratie est specialis: ⁊ quātū ad istum quosdā diligit/quosdaꝫ odit. Et ex dictis habet̄ solutio argumenti. Et ꝛm istū effectū gr̄e dilexit sctm̄ Albertū: iuxta verba ꝑassumpta: ⁊ sic de alijs. Pro declaratiōe verboꝝ ⁊ introductiōe materie ꝑdicande notandū: ꝙ quāuis quilibet sctūs possꝫ dici lucerna dei. sicut de Joan. bapti. dr̄. ps̄. cxxxj. Paraui lucernā chr̄o meo. Et Joā. v. Ille erat lucerna ardens ⁊ lucens. Tn̄ antonomasice ⁊ ꝑ excellentiā lucerna fulgoris dr̄ chr̄s ꝛm ꝙ hō. sicut dr̄ in filii dei h̄ noie chr̄i: secus q̄ quāuis quilibet scti dicāt̄ chr̄i. ps̄. Nolite tāgere christos meos. Tn̄ antanomasice Jesus nazarenꝰ dr̄ christꝰ. ps̄. Dilexisti iustitiā ⁊ odisti iniq̄tatē: propterea vnxit te deꝰ ⁊c̄. Probat̄ hoc rōne ⁊ auctoritate. Ratio que dat scientiā sumit̄ a similitudine. Inuenit̄ aūt quadruplex similitudo mystica siue allegorica: inter lucernā et christū. Naꝫ in lucerna quattuor considerare possumꝰ: que inueniunt̄ in ea quādo lucet. Primo nāqꝫ lucerna est testea. i. facta de terra. Scdo inuenit̄ in ea lychnꝰ albus de bombice: qui dicit̄ vulgariter el sto pin. Tertio est lumen. Quarto est oleum: quo mediante ignis accendit̄ ⁊ lucet. Sic in christo sunt quattuor. Primo nāqꝫ est testea. i. caro facta de terra: q̄ sumpta est de massa Ade protoplasti. Non quidē per seminalē rōnem: id est per virtutē actiuam: sed ꝑ corpulentā substantiā: que q̄dē caro Ade est de t̄ra formata. Geñ. ij. Formauit igit̄ deus hominē de limo terre: et per hec reprobat̄ positio falsa Ualētini heretici: q̄ dixit corpꝰ christi esse de materia celesti: ⁊ spm̄sanctū attulisse illud in btāꝫ virginem ⁊c̄. Innitēs illi auctoritati apl'i di. Primꝰ homo de terra terrenꝰ: scd̄s hō de celo celestis. j. Cor. xv. Cui etiā errori applaudūt pictores ⁊c̄. non tn̄ ex ꝑtinacia sed ex ignorātia: ⁊ ideo ꝑ hoc nō sunt heretici: q̄ ꝑtinacia facit hereticum. xxiiij. q. j. Dixit apl's. Sꝫ hec positio falsa est reprobata ꝑ auctoritatē sancte matris eccl'ie. et etiā scripture dicētis in ꝑsona chr̄i. Sum ⁊ ego mortalis homo: illis hominibꝫ. ⁊ ex genere terreni illius qui prior factus est. Sap. vij. Nec obstat auctoritas apl'i in ꝯriū allegata: q̄ christꝰ dicit̄ hō celestis: nō quantū ad naturā assumptā: sed quantū ad naturā assumentē: vel quantū ad ꝟtutem formatiuā corporis/que fuit virtus spiritussancti: ꝛm ꝙ declarat Tho. ꝑte. iij. q. xxxj. ar. j. Scdo in chr̄o est lychnus albus bombicinus: ⁊ significat aiam que fuit ⁊ est alba. i. pura ⁊ munda ab omni nigredine ⁊ cōtagio pcti tam originalis q̄ actualis: iuxta illud Heb. vij. Talis decebat vt esset nobis pontifex sctūs innocēs/impollutꝰ segregatꝰ a pctōribꝫ ⁊ excelsior celis factus. Nota: sctūs. i. oi gr̄a plenꝰ. Innocens: quātū ad maculam actualis pcti: iuxta illud. j. Pe. ij. Qui pctm̄ nō fecit: nec inuentꝰ est dolꝰ in ore eius. Impollutꝰ a macula originalis pcti: segregatꝰ a pctō. i. a massa peccatrice Ade. Et excelsior celis id est angelis factꝰ. Tertio in chr̄o ē lumē id est ꝟbū dei: qd̄ dr̄ splendor gl'ie ⁊ figura substantie pr̄is. Heb. j. Joan. j. Erat lux vera. Itē Joan. xiij. Ego sum lux mūdi.

Quarto fuit oleū .i. gra spūssctī que quā-
uis sit vna in essentia: tñ triplex est in effe-
ctu: et ideo tripliciter vocat. Vocat em gra
singularis psone que fuit incoparabilis ple-
nitudo. Joan. j. Plenū gratia et veritate.
Per hanc em repletus fuit omi gra et virtu-
te preter fidem et spem. Scdo vocat gra
capitis: per quā est caput totius ecclesie.
Ephe. j. Ipsum dedit caput sup omnē ec-
clesiam q est corpus ipsius. Et sicut a capi-
te influunt in mēbra sensus et motus etc. sic
a chro in nos: qz de plenitudine eius oēs
accepimus. Tertio dicit gra vnionis: qua
fuit vnita humanitas diuinitati: iuxta il-
lud Joā. x. Ego et pater vnū sumus. Et ideo
notat p oleū p qd fuit vnctus ipse et nos.
ps. Propterea vnxit te deus ds tuus oleo leti-
tie pre psortibus tuis. i. angelis et sanctis. ps
xliiij. Et heb. j. Patet ergo ratio similitu-
dinaria pter quā christus dicit lucerna.
Autoritas habet Luc. xv. In parabola il-
la quā dominus ponit de muliere dicens.
Que mulier habēs dragmas decem si p-
diderit dragmā vnā: nonne accendit lucer-
nam et euertit domū et querit diligēter do-
nec inueniat etc. Declara sicut scripsi post
festū tri. dñica. xxiij. sermo. ij. gte. ij. Ista ẽ
lucerna fulgoris. i. chris illūinauit et conti-
nue illuminat nos mirabiliter et mltiplici-
ter. Joā. j. Erat lux vera etc. Et Joā. viij.
Ego sum lux mūdi. Sancti aūt qui sunt
serui christi: ita receperunt et rcipiūt lumē
christi: vt etiā alios suis exemplis illumi-
nent. propter qd non solum dicuntur illu-
minati: sed etiam lux Ephe. v. Eratis ali-
quando tenebre: nūc autem lux in domi-
no. Et Matth. v. Vos estis lux mundi.
non tamen dicuntur lucerna fulgoris an-
tonomasice: quia solus christus dicit hoc
modo lucerna: vt dictū est. Sz illuminan-
do nos ad instar christi dicuntur nos illu-
minare: sicut lucerna: id est similes lucer-
ne non equales. sed similes. Cū ergo bea-
tus Albertus fuerit magnus seruus christi et
homines multipliciter illuminauerit: ideo
de eo dicit thema. Sicut lucerna fulgor
etc. Patet thema. Pro introductione. Et
pro psecutione vero et complemēto sermo-
nis notandū: q beatus Albertus quattuor
singulares radios emisit ad illuminādū
nos ad instar christi, propter quod dicitur.
Sicut lucerna etc.

Primus radius est pfecte obediētie
Scdus pure sapientie
Tertius pfunde humilitatis
Quartus pximalis charitatis.

¶ In festo sancti Antonij de Padua. Ser. LXXXIX.

Inuocaui et venit in me spiritus sapiētie. Sap. vij. Pro fundamento sermonis: oritur theologicalis questio.

¶ Querit. Utrum sanctus Antonius sciēn-
tiam et sapientiā de rebus humanis et di-
uinis simul habuerit. Arguitur q nō. ait
phs: scientie secant vt res. hoc est diuidūt
sm diuersitatē subiectorum: sz res diuie et hu-
mane create/ et increate: sūma diuersitate
differūt. igit. nulla sciētia/ nulla sapientia/
simul pōt esse de vtrisqz. Sed contra. In oppositū
sanctus Antonius habuit sapiētiā: sed sapien-
tia est rerū humanarum diuinarūqz scientia.
Ergo sanctus Antonius scientiam et sa-
pientiam de rebus humanis et diuinis si-
mul habuit. et sic questio manet pro vtraqz
pte dubia. Ad questionē respondēdū est
sm Bonauen. super. iij. senten. disti. xxxv.
in primo dubio ad litteram: q sapiētia ca-
pitur dupliciter. Uno modo capitur pro-
prie: et sic sapientia dicitur cognitio causa-
rum altissimarum. Alio modo capitur cōmu-
niter: et sic cōprehenditur et includit cogni-
tionem omnium: et hoc modo dicit phs: q
sapiens de qualibet re sicutiē inquirit cog-
noscere rationem: et hoc modo sapientia
includit in se duas scientias et non solum
illas que sunt de creaturis: verumetiaz il-
las que sunt de creatore: et creaturis. Et
quoniam nomine hominis potest intelli-
gi omnis creatura cum ipse cum omnibus
cōmunicet: hinc est q diffiniens sapientiā
dicit ipsam scientiā esse rerum diuinarum
et humanarū: id est ceterarum rerum crea-
tarum. in quibus manifestatur summa sa-
pientia dei. Et per hoc soluitur argumētū
et concluditur. q sanctus Antonius habu-
it simul sapientiā et sciētiā: de rebus hūanis
et diuinis. Iuxta vba passumpta. et sic de
alijs. Pro introductōe assumo mihi aucto-

ritatē Iaco.j. Si quis vestrū indiget sa/pientia postulet illā a deo/qui dat oibus affluent:ꝛ nō improperat ꝛ dabit ei. Vel ꝑ introductione dic/ꝙ q̄druplex est sapiē tia. Vide in sermone beate Margarete. Pro cui⁹ intellectu notandū/ꝙ sicut ma/gistra rerū experientia docet: quādo quis vult aliquid habere recurrit ad illum qui habet:nō autē ad eum qui non habet: qa nemo dat qd nō habet. Non em̄ colligūt de spinis vuas/aut ꝺ tribulis fic⁹.Mat. vij. Cum aūt aliquis pōt habere aliquid boni petendo a donatore:si nō petat negli gentie reus est. Modo ad ꝓpositum. Ve ra sapientia a deo est:iuxta illud. Omnis sapientia a dn̄o deo est: ꝛ cuȝ illo fuit sp: ꝛ est ante eū. Ecci.j. ergo ab eo petenda. alioquin negligentia imputat. Et ideo di cit Iacob in auctoritate allegata. Si qs vestrū ꝛc̄. Hoc ergo intelligens btūs An tonius omnē.f. sapientiā esse a deo/tanꝙ a fonte infinite sapientie:qꝛ magnus dn̄s ꝛ magna virtus eius/ꝛ sapientie eius nō est numer⁹;cupiens esse sapiens postula/uit illam a deo:ꝛ ideo obtinuit illā. Ideo dicit ipse in themate. Inuocaui ꝛc̄. Nota dum dicit. Venit in me spiritus sapientie Iste spiritus est spiritus sanctus/qui est fons habens q̄nꝙ riuulos: sicut sunt q̄n/ꝙ sapiētie/siue q̄nꝙ differētie sapientiaꝝ Vide in sermo. de beato Thoma de aqui no: ꝛ ꝓsequere illas sicut ibi habet. Et ad apta eas ad beatū Antoniū/sicut infra di cetur. ¶ Primā sapientiā apostolicā que cōsistit in voluntaria paupertate habuit btūs Anto. Nota primo quō fuit oriun/dus de ciuitate Vlixbona ꝺ regno portu gallie: ꝛ vocabat primo Fernandus. Et volēs pauꝑ esse voluntari⁹; ingressus est ordinem canonicoꝝ regulariū bti Augu. Volens aūt in altiori viuere pauꝑtate in gressus est ordinē minoꝝ hoc modo. Cū em̄ tpe suo aliqui frēs minores eēnt mar/tyrio coronati:ipse tanꝙ elephas eoꝝ san guie accensus desiderabat illū ingredi: vt posset sanguinē etiā suuȝ ꝑ christi noie ef/fundere. Cum ꝫ esset in quodā monaste/rio scte crucis de Colibria:venerūt quidā fratres minores/sicut soliti erant,ꝑ elemo syna postulando ad illud monasteriū. vñ cū illis habito colloquio btūs Anto. de/liberauit habitū illuȝ assumere:ꝛ sic habi ta ꝯ̄nis cum difficultate licētia ab abba/te assumpsit habitū ordinis.b. Francisci. Quidā autē canonic⁹ regularꝭ illi⁹ mona sterij sibi valde indignans. Vade inqt:qa forsitan sanct⁹ eris. Cui humilit rn̄dens Antoni⁹ ait. Cum me sctm̄ audieris deū vtiqꝫ collaudabis ꝛc̄. ¶ Scd̄am sapien/tiā angelicā/que ꝯsistit in virginali puri/tate habuit ꝛc̄. Cōseruauit em̄ se in mun/ditia virginali/sicut dicit in scd̄a lectione eiusdem. Et quia abstinētia est amica vir ginitati:quia Sine cerere ꝛ baccho friget venus.ideo vixit cum magna abstinentia in pane ꝛ aqua: adeo vt interdū vix se pos set sustentare pre nimia debilitate:vt dicit in sexta lectione. ¶ Tertiam sapientiam phicam/que consistit in diuinali charita te habuit beat⁹ Antonius:quia deum fer uentissime diligebat:sepius in diuina cō/templatione ipsum deū feruentissime de/siderans. Adeo etiā feruens fuit.vt mar/tyrium ꝑ fide ardenter appeteret vt dictū est:vnde ad saracenos transiuit ꝑ martyrio suscipiendo:nisi dn̄s sua ꝓuidētia hoc im/pediuisset reseruans ipsuȝ ad oꝑa ꝑrimis fructuosiora: sicut habet in.v.lecti. Nota etiam quādo sine pꝛemissione p̄dicauit cuȝ imenso feruore ꝛc̄. postmoduȝ vero semꝑ mirabili feruore p̄dicauit ꝛc̄. ¶ Quartā sapientiā theologicā:que cōsistit in integra li credulitate habuit etiā btūs Antoni⁹. Nota ꝙ duplex est sapientia theologica. Vna que habet per rationes naturales: ꝛ hec dicit Metaphysica. Altera que hab betur per reuelationes diuinales:ꝛ hec di citur fides:in qua maxime p̄ualuit beat⁹ Antoni⁹. In cuius signū magnis claruit miraculis que sunt argumenta magne fi dei:quia fides ꝑfecta est causa miraculoꝝ iuxta illud. Mat.xvij. Si habueritꝭ fidē sicut granum sinapis dicetis monti huic: transi hinc ꝛ transibit/ꝛ nihil impossibile erit vobis. Dic aliqua miracula eius. In ter que dic illud/quādo diabolus in ꝑn/cipio quadragesime ipsum voluit suffoca re:sed inuocato nomine ꝟginis gloriose eu uanuit ꝛc̄. ¶ Quintam sapientiā heroi/cam.i.diuina que consistit in supernali cla ritate habuit beatus Antoni⁹. Dic eius mortem preciosam ꝛc̄.

In festo sancti Placidi martyris. Sermo.XC.

Ascendens in nauiculā transfretauit ꝛ venit in ciuitatē suam. Mat.ix. Et in euāgelio ꝓximo pterite dominice. Licꝫ fm intellectum litteralē verba ꝓposita intelligant̄ de dn̄o nostro Jesu chꝛo: tamen fm intellectum moꝛalem: intelligo illa de sancto Placido/cuius hodie festum agimus. Dicamus ergo sic. Beatus Placidus ascendēs in nauiculā ꝛc̄. Pꝛo fundamēto sermonis oꝛitur q̄stio theologicalis. Queritur vtrū ad ciuitatē vite eterne ingrediendaꝫ requirat̄ nauicule innocentie baptismalis ingressus. Arguit̄ ꝙ non. Multi intrauerūt ciuitatē vite eterne: vt puta. Adam ꝛ Eua: ꝛ ꝗplurimi aliꝗ. q̄ non fuerunt baptizati. igitur. Item quicquid deus pōt facere mediante causa secūda: potest etiā facere sine ea: sed deus pōt facere ꝙ homo sine innocentia baptismali sit saluatus/qui est omipotens. Igitur. Item si ingressus innocētie baptismalis ad ciuitatē vite eterne ingrediendaꝫ esset requisitus: aut esset ꝓ pꝛedestinatꝭ: aut ꝓ pꝛescitis: sed nullum istoꝝ est dicendum: quare pꝛesciti damnabunt̄ et pꝛedestinati saluabunt̄. igitur. In oppositum. Nullus potest ingredi ciuitatē vite eterne/nisi sit in statu gratie: sed stat⁹ gratie non pōt haberi sine innocentia baptismali. ergo ad ciuitatem vite eterne ingrediendā requirit̄ innocentia baptismalis ingressus: ꝛ sic q̄stio manet ꝓ vtraqꝫ parte dubia. Ad q̄stionē respondeo/ꝙ innocentia baptismalis potest considerari tripliciť. Pꝛimo modo ꝓ innocentia baptismali que habet̄ per baptismum aque. ꝛ sic ad dubium dicit̄/ ꝙ semper non fuit requisita: ex quo plurimi fuerunt saluati sine tali innocentia baptismali. licet nunc sit requisita paruulis: quia habet̄ Joan.iij. nisi quis renat⁹ fuerit ex aqua et sp̄ūsancto/nō potest intrare in regnum celoꝝ. Ait etiam Aug. in lib. de fide ad Petrū. Et habet̄ de ꝯsecratōe dist.iiij. Firmissime tene: paruulos q̄ cum in vteris matrum viuere incipiunt: ꝛ ibi moꝛiunt̄ vel de matribus nati sunt sine sacramento baptismi de hoc seculo transeūt eterno supplicio puniēdos. Ait magister sentē.in.iiij.dist.iiij. Et sicut paruuli qui sine baptismo moꝛiunt̄ infideliū ascribuntur numero. Ita qui baptisant̄ fideles dicuntur/qui a fidelium ꝯsoꝛtio non separantur. Ait etiā magister sententiaꝝ ibidem: paruulis em̄ non sufficit fides ecclesie sine sacramento/qui si absqꝫ baptismo fuerint defuncti etiaꝫ cum deferunt̄ ad baptismū damnabunt̄. Illa etiam est necessaria adultis quia si moꝛiunt̄: ꝛ potuerūt illam ingredi ꝛ non ingressi sunt damnabuntur. Secundo de innocētia baptismali que habet̄ per baptismum sanguinis. de quo habetur Joan.ij. Baptismo hoc habeo baptisari. Et iste est baptismus potissimus. de consecra. dist.iiij. ꝛ loquendo de ista innocentia dicitur ad dubiuꝫ: ꝙ innocentia baptismalis ꝑ baptismum sanguinis habita non requirit̄ ad ingrediendam ciuitatem vite eterne. Tertio de innocentia baptismali/que habet̄ per baptismum flaminis: siue spiritussancti. de quo habet̄ Actuū.ij. vos autē baptisabimini spiritusancto. Et loquēdo de tali innocentia baptismali dicitur ad dubium: ꝙ innocentie baptismalis ingressus ad ingrediendū vite eterne ciuitatem/est requisitus adultis habentib⁹ vsum rationis. licet non sit requisitus pueris. Ideo est concludendū ꝙ ingressus innocentie baptismalis/siue per aquam facte/siue ꝑ sanguinem/siue ꝑ spiritum ad ingrediendam vite eterne ciuitatem est requisitus. Et ad pꝛimū argumētum dicitur ꝙ procedit de baptismo flaminis: qui habet̄ ꝑ fidem. Et ad scd̄m dicitur: ꝙ pcedit de potestate absoluta ꝛ nō oꝛdinaria. Ad tertium dicit̄: ꝙ deus pꝛedestinat. sciendo ipsum baptismum suscepturum quēꝫ suscepit sanctus Placidus. Juxta verba: ꝛ sic de aliꝭ. Pꝛo huius ergo declaratione moꝛali: quero quid nā per ciuitatem istam: quidue per nauiculā designetur? Ad pꝛimam ergo questioneꝫ: dicendum ꝙ per ciuitatem istam intelligitur vita eterna. Ratio sumitur ab allusione vocabuli. Ciuitas em̄ dicitur ciuium vnitas. Unitas dico non solum in habitatione: sed etiaꝫ in concoꝛdi voluntate. Et

ex hoc sequitur/q̃ ꝓprie loquẽdo nulla põt vere dici ciuitas in hoc mundo. quia nunq̃ fuit nec ẽ alicui ciuitas aliqua/villa vl castrum in qua nõ fuerit/vel sit aliqua dissensio inter ciues ex emulatione vel alia causa presertim in Cathania ꝛc̃. De qua potest dici illud. ps̃. liiij. Vidi iniquitatẽ ꝛ contradictionem in ciuitate tota die sup per muros eius. Muri intelliguntur nõ insensibiles prout verbum sonat: sed intellectuales: scilicet ciues. Nota exemplum de Alexandro querẽte ab Aristo. magistro suo de modo defendendi ciuitatem ꝛ manutenendi eam ꝛc̃. Qui respondit q̃ edificet fortissimos muros. i. animos ciuium ipsos beneficijs alliciendo ꝛc̃. Iniquitas ꝛ labor in medio eius ꝛ iniustitia: ꝛ nõ defecit de pla. eius vsura ꝛ dolus. Declara. Vide in die pentecostes sermo. qui incipit Spiritum veritatis mundus non potest accipere. Nec solum hec/sed quecũq̃ ciuitas est ꝛ fuit: vnde etiam romam quã totus mũdus destruere nequiuit: vermis emulationis corrodit. Unde Lucan⁹. Liuor edax tibi cuncta negat. Et in ꝑncipio libri. Bella p emathios plusq̃ ciuilia cãpos Iusq̃ datum sceleri canim⁹ populũq̃ potentem In sua victrici conuersũ vl scera dextra. ¶ Proprie ergo loquendo illa sola dicit ciuitas/in qua nulla est dissensio: sed est concors inter ciues ꝛ vna voluntas. Et que est talis: nisi superna ciuitas. de qua dicitur. ps̃. Qui habitare facit vni⁹ moris in domo. Item alibi. Qui posuit fines tuos pacem ꝛc̃. Ratio est: quia domin⁹ est in ea ciuitate/ꝛ in quolibet ciue. Ezech. vlti. Nomen ciuitatꝫ ex illa die dñs ibidem amẽ. Ad hanc ergo ciuitatẽ oportet nos ꝑ nauiculã transfretare flante austro spiritussancti. ¶ Sed quero secundo que est ista nauicula. Notandũ ẽ q̃ quattuor sunt nauicule/ꝑ quarũ vnam oportet nos transfretare in ciuitatẽ illam ꝑ mare hui⁹ mundi. de quo. ps̃. Hoc mare magnũ ꝛ spa. ma. il. rep. quoꝝ nõ est numer⁹. Animalia pu. cũ ma. illic naues per transibunt. Nota. Naues in plurali: quia sunt quattuor.

Prima est nauicula innocentie baptismalis.

Scḋa est nauicula patientie ꝑtualis.

Tertia est nauicula obedientie gñalis.

Quarta est nauicula sufferentie martyrialis.

Quelibet autẽ istaꝝ nauiculaꝝ habet decem remos: qui significant per decẽ litteras que sunt in qlibet dictione dictaꝝ q̃ttuor. Et cum quarta nauicula transfretauit beatus Placidus in ciuitatẽ suam. nõ ꝑ naturam quia hoc modo solius chr̃i est sed ꝑ adoptionis gratiã. Rom. viij. Accepistis spũm adoptionis filioꝝ quo clamamus Abba pater. Dic de istis quattuor sicut scripsi post festum trini. fer. xlviij. ꝑter ea que infra dicunt. ¶ Per primã nauiculam innocentie baptismalis transfretant pueri baptizati solum: q꞉ de adultis null⁹ nisi christus ꝛ virgo Maria: quia omnes peccauerũt saltem venialiter. j. Ioã. j. Si dixerim⁹: quia pec. nõ ha. ipsi nos sedu. et ve. in nobis non est. De hac naui dicitur. Prouerb. vlti. Facta est quasi nauis institoris: de longe portans panem suũ. Nota Institoris. i. mercatoris qui est christus: qui venit ad nũdinas hui⁹ mundi. ꝑ emendis ꝓciosis mercibus animaꝝ precio sanguinis sui: ꝛ arram dedit in die circũcisionis. Totum autẽ residuũ precij soluit in die veneris sancta sup mensã siue bancũ crucis. neq̃ em̃ aliud pciũ condignum erat tot ꝛ tantis/ꝛ talibus mercibꝫ. Mar. xvj. Quid em̃ ꝓficit homini si lucret vniuersum mundũ: anime vero sue detri. patiatur. Aut quã dabit homo cõmu. ꝑ anima sua: quasi diceret nullã. Nota practice quia si ponerent ex vna pte om̃ia elemẽta ꝛ om̃es celi/ꝛ sidera cũ luna ꝛ sole ꝛ etiã corpalia. ꝛ ex altera vna anima/incõparabiliter anima excellit corpales creaturas. Solus ergo sanguis christi fuit cõdignũ precium. j. Pet. j. Non corruptibilibꝫ auro: ꝛ argento redempti estis de vana vr̃a cõuersatione paterne traditionis: sed preciosa sanguine q̃si agni imaculati ꝛ incontaminati. Ecce quare dicit/institoris. Sequitur. de longe portans panẽ suũ. i. gratiã ꝛ gloriam. de longe. i. de celo: quia de celo fuit innocentia baptismalis data ꝛ ꝑdicata a christo: qui descendit de celo. Io. iij. Nisi quis renatus fuerit ex aqua ꝛ spiritusancto: nõ potest introire in regnũ dei. Huius autẽ nauicule sunt decem remi. i.

decem verba forme baptismalis. Hic illa. et notantur in hoc noie innocentia: in quo sunt decem littere. ¶ Secunda navicula est penitentia virtualis. Virtualis dico: quia multis causis potest homo penitere: sed vna tantum est virtuosa. Potest enim homo penitere propter penam perditionis fame. Aut propter timorem mortis etc. Sicut mulier adultera vel fur/qui ducitur ad furcas: sed non est virtuosa: nisi propter offensam dei etc. ps. Tibi soli peccaui etc. De hac naui potest intelligi illud. Sap. xiiij. Transeuntes mare per ratem liberati sunt. Nota. Per ratem, id est penitentiam que est necessaria: alias dicit christus. Luc. xiij. Nisi penitentiam egeritis/omnes simul peribitis. Per penitentiam vero remittuntur peccata a deo/et hec remissio est de qua habetur figuratiue in euangelio illo de quo sumptum est thema proposi tum in sanatione leprosi. Penitentia ergo est nauis per quam transfretamus in ciuitatem supernam. Matt. iiij. Penitentiam agite: appropinquabit enim regnum celorum. Huius etiam naucule sunt decem remi. i. decem opera penitentialia que vide in sermo. vbi supra. que decem remi notantur in hoc nomine Penitentia in quo sunt decem littere. ¶ Tertia est obedientia generalis. Ideo dico generalis. quia Qui totam legem seruauerit offenderit autem in vno: fac. est omnium reus Iaco. ij. Et habet decem remos. i. decem mandata decalogi. Hic illa/que etiam notantur in hoc nomine. Obedientia: in quo sunt decem littere. De hac naui loquitur. Mat. viij. Ascendente Iesu in naviculam: secuti sunt eum discipuli eius. Nota in nauiculam. s. obedientie: quia ipse christus fuit ita obediens patri/quod potius voluit perdere vitam quam obedientiam. Phil. ij. Factus est obediens vsque ad mortem: mortem autem crucis. Nota. Secuti sunt eum discipuli eius. sed per veram obedientiam. specialiter religiosi: quia non solum mandatis: sed etiam consilijs ad que ex professione obligantur. sed tenentur ebrim.

¶ Quarta naucula est sufferentia martyrialis. Et habet decem remos. i. decem operas/que sunt decem temptationes quas patiuntur martyres: quas vide et notantur in hoc nomine Suferentia cum vno f scripto etc. De hac naucula potest intelligi illud Mat. viij. Motus magnus factus est in mari/ita vt naucula operiretur fluctibus. Et hoc dicit propter magnos fluctus temptationum et tribulationum: quas martyres patiuntur: de quibus tamen liberantur a deo. Ideo dicitur de eis. Isti sunt qui venerunt ex magna tribulatione: et lauerunt stolas suas in sanguine agni. Apoc. vij. Per hanc ergo nauiculam beatus Placidus transfretauit mare huius mundi vel mortis: et venit in ciuitatem suam. s. vite eterne. Hic historiam etc.

¶ In festo corporis christi: vbi agitur de mysterijs misse. Sermo. XCI.

Hoc facite in meam commemorationem. i. Cor. xj. Pro fundamento sermonis qui est de corpore christi oritur theologicalis questio.

¶ Queritur vtrum virtute sacramenti sit corpus christi sub qualibet parte hostie consecrate. Arguitur quod non. partes corporis christi distincte sunt et ordinate: sed si omnes essent simul sub qualibet parte hostie essent inordinate et confuse. Ergo corpus christi non est totum sub qualibet parte hostie. In oppositum arguitur. ait Innocentius de officio misse parte. iij. c. ix. Reor salua fidei maiestate: quod vbi panis est consecratus sub tota specie: Totum corpus existit: sic enim miraculose totum corpus singulis partibus continetur Et parum post sequitur: quoniam in quacunque partis species diuidatur sub singulis partibus totus est christus. Ait etiam Ambrosius et habetur de consecra. distin. ij. in hostia consecrata est tota deitas vere illud corpus quod sumptum est de virgine: quod passum est: quod sepultum est: resurrexit: et ascendit in celum: et sedet ad dexteram patris: cuius virtute pagere possumus viam huius vite: et expedire: et exire de manibus inimicorum ad celestem patriam. Modo hostia comprehendit omnes partes eius. ergo virtute sacramenti sub qualibet parte hostie est corpus christi. Et sic questio manet pro vtraque parte dubia.

Ad questionem respondendū est fm Ri-
chardum de media villa: super. iiij. sentē.
distincti. x. articu. vj. q. j. q corpus christi
totum est sub qualibet parte hostie. si em̄
pars et non totum esset sub parte: sequere
tur q corpus christi cōmensuraretur ho-
stie. Contentum enim cuius vna pars est
sub vna parte cōtinentꝫ: et alie partes sub
alijs partibus: cōmensurantur continen-
ti. Corpus autem christi spēi commensu-
ratur: nec ex his dictis sequitur. corpus chri
sti in sacramento contineri ab infinitis q
quia quamuis cōtinuum sit diuisibile in
partes sine fine tantum: cum sint in conti
nuo nō habent actualem distinctionem in
ter se. nec sunt actu plura: sed vnum. vnde
non dicim9 animā esse in ifinitis in actu:
quamuis sit in qualibet parte corporis to
ta. Concludendū est igitur: q virtute sa-
cramenti est corpus christi sub qualibet
parte hostie. q patet: quia corpus est ibi p
hoc q panis transubstantiatur in ipsum: sed
quelibet pars panis est panis: ergo post
transubstātiationē sub qualibet parte spe
ciei est corpus totum. Ad argumentum
dicitur q partes corporis christi habent
esse distinctum: et ordinatum in suo toto:
sed non per cōparationem ad speciem con
tinentem. vnde ex hoc non sequitur q par
tes corporis christi sint inordinate et con-
fuse. de quo corpore fit sermo. Iuxta ver-
ba preassumpta. et sic de alijs. In presen-
ti habeo predicare de quadā materia mul
tum deuota et inusitata scꝫ d vita domini
nostri Iesu christi: quomodo tota est fi-
gurata et representata in missa ex triginta
operibus principalibꝫ que fiunt in missa fi
gurantibus. xxx. opera vite christi princi-
palia: quia om̄ia opera que christus fecit
in vita sua non possunt comprehendi sub
certo et determinato numero. Auctoritas
Sunt et alia multa que fecit Iesus: que si
scribantur per singula / nec ipsum arbitror
mundum capere eos qui scribendi sunt li-
bros Ioan. vlti. Ideo non intelligatis q
velim dicere omnia secreta misse que sunt
infinita: vt atomi in radio solis: sed dicaꝫ
opera principalia que christus fecit in hoc
mundo pro nostra redemptione: que vt di
xi sunt triginta opera. ¶ Primum opus
christi quod fecit pro nostra redemptione
est sua sacratissima incarnatio: quādo vo-
luit de celo descendere / et secrete vterū vir-
ginis intrare / et vestem humanitatꝫ indue
re. ps̄. Descendet sicut pluuia i vellus etc̄.
Et licet psona filij sola fuerit induta: tamē
omnes tres psone fuerunt induētes scꝫ pa
ter / et spiritussanct9. sed filius fuit induēs
et indutus. Istud opus mirabile figuratur et
expressatur in missa solenniter celebrata:
quando prelatus / papa / vel episcop9 descē
dens a suo palatio intrat sacristiam / et se-
crete induitur a tribus: scꝫ a se: diacono: et
subdiacono: sicut christus intrauit sacristi
am vteri virginalis qui est papa et sacer-
dos in eternum fm ordinem Melchise-
dech. O qualis sacristia et quot sanctas re
liquias continet: in hac fuit christus indu
tus. Modo cōtemplamini hic modicum
quando sacerdos debet missam celebrare
induitur septem vestimentis secrete. Pri-
mum est superpelliciū. Secundū amict9.
Tertium alba. Quartuꝫ cingulū. Quin
tum manipulum. Sextum stola. Septi-
mum casula. Ista significant septem ve-
stes. i. virtutes / vel dona christi. De qbus
Esa. xj. Egredietur virga de radice Iesse
et flos de radice eius ascendet: et requiescit
super eum spiritus domini / spiritus sapi-
entie et intellectus / spirit9 con. et for. spiri-
tus scientie et pie. et reple. eum spu. ti. dn̄i.
Itē de eisdē Esa. iiij. Apprehēderūt septē
mulieres virū vnū: id est septē virtutes spi-
ritussancti virū / a virtute virtuosū scꝫ chri
stū: ergo hoc facite i meā cōmemoratōeꝫ.
¶ Scdm opus fuit quando voluit nasci
de vtero virginali et exire in hunc mundū
cū magna claritate: et esse inter vginē ma
trē et Ioseph. Et voluit poni inter bouē et
asinū: angelis cantantibꝫ: Gloria in excel-
sis deo. Qd opus figuratur quando sacer-
dos indutus vestibus sacris / exit sacristiā
inter diaconē et subdiaconē figurantes vir
ginem et Ioseph. Acholiti vero figurant
bouem et asinū. Et chorus cantat Gloria
in excelsis vt angeli. Et pulsantur campa
ne: et sacerdos exit lete ostendēs q christ9
sine miseria matris exiuit vterū virginis
ornatus tanq̄ sponsus in die nuptiarum.
ps̄. In sole posuit tabernaculū suū. i. vgi-
nē matrē in puritate. Et ipse tanq̄ spons9
scꝫ optime ornat9 pcedēs de thalamo suo

¶ Tertiū opus christi mirabile fuit: quā
do octauo die voluit circūcidi que circūci
sio dabatᷣ ꝯtra pctm̄. Ideo est mirabile: q̄
voluit circūcidi cum nullū haberet pctm̄
quia sicut latroni amouenᷣ aures in signū
furti: ita dabatᷣ circuncissio in signuȝ furti
Ade. in q̄ licet chr̄s nō fuerit particeps:
tn̄ sicut pctōr voluit humiliari ad recipiē-
dum circūcissionē. Hoc opus figuratᷣ ⁊ re-
presentatᷣ a sacerdote/ qn̄ humiliatꝰ coraȝ
altari dicit ꝯfessionem ostendēs se pecca-
torē: ⁊ deponitᷣ gramiale in quo figuratᷣ a
motio seu depositio illiꝰ pellicule chr̄i ⁊c̄.
Et fuit verificatū verbum apl̄i dicentis.
Misit deus filiū suū in similitudinē car-
nis pcti. Ro. viij. Non dicit in carne pcti:
sed in similitu. carnis peccati: ad insinuan
dum ꝙ habuit veraȝ carnē: sed nō carnem
pcti ⁊c̄. ¶ Quartū opus chr̄i: quando ab
oriente ꝑduxit tres reges/ vt eum adora-
rent offerētes ei aurū: thus: et myrrham.
Hoc opus figuratᷣ a sacerdote/ quādo cō-
ram altari inclinatᷣ dicens. Aufer a nobis
cunctas iniquitates nostras: vt ad sancta
sanctoꝝ puris mereamur mentibꝫ introi-
re. Altare representat chr̄m. Sacerdos:
diaconus: ⁊ subdiaconꝰ: representāt tres
reges. Et primo offertur thus deuote ora
tionis di. Aufer a nobis dn̄e ⁊c̄. Secūdo
aurū reuerende adorationis. Tertio myr
rha signādo se signo crucis in memoriam
christi amare passionis: quasi di. Memo
ria memor ero ⁊ tabescit in me aīa mea.
Thren. iij. ¶ Quintū opus fuit: quando
in tēplo voluit p̄sentari a virgine matre et
in ꝯspectu oim̄ a sancto Simeone ⁊ An-
na ꝓphetissa comēdari ⁊ laudari. Hoc re-
p̄ntatᷣ a sacerdote/ qn̄ in cornu altaris dici
tur Introitus. vbi congregantᷣ om̄es mi-
nistri sicut ꝑplus ꝯgregabatᷣ in p̄sentatiōe
christi. Et sicut Simeon fecit vnā canti-
lenā quattuor columbaꝝ di. Nunc dimit
tis seruū tuum dn̄e ⁊c̄. Sic sacerdos tūc
dicit q̄ttuor. Primo introitū. Scd̄o Ky-
rieleison. Tertio gl̄ia. Quarto orationes.
¶ Sextuȝ opus fuit fuga egypti/ timore
herodis vbi fuit septem annis: quasi exul
cum virgine Maria et Joseph nutritio.
Istud opus representatᷣ: quādo dicitᷣ epl̄a
q̄ sacerdos recedit de altari cum diacono
⁊ acolytho, ⁊ vadit sedere ad presbyteriuȝ.
Et ibi facit septē. Primo dicit epl̄aȝ. scd̄o
responsoriū. tertio alleluia. quarto ꝓsam.
q̄nto ibi ministratᷣ in calice materia sacri-
ficij. sexto benedicit incensum ꝓ euāgelio.
septimo dat benedictionē diacono euāge-
lium dicturo. ¶ Septimū opus fuit re-
uersio de egypto: ⁊ post quando fuit duo-
decim ānoꝝ remāsit solus in tēplo perdi-
tus a matre. Hoc representatᷣ in sacerdo-
te/ quādo de presbyterio reuertitᷣ ad alta-
re: vbi remanet solus qn̄ dicitᷣ euangeliū/
⁊ audit euangeliū: vt christꝰ audiebat do
ctores legis. Deinde dicto euāgelio veni-
unt ad sacerdotē diaconus ⁊ subdiaconꝰ:
q̄admodum venerūt ad christū virgo ⁊
Joseph ipsum ꝑ quirendo. ¶ Octauum
opus fuit: quia seruiebat in domo matris
dicit Lucas: ꝙ erat subditus illis: scȝ vir
gini matri ⁊ Joseph: q̄ filiꝰ hominis nō
venit ministrari/ sed ministrare: q̄ vt di-
cit Nico. de lira, etiaȝ iuuabat Joseph ad
seruiendū. Hoc seruitiū figuratᷣ a sacerdo-
te/ quādo dicto Credo ⁊ offertorio mini-
strat calicem ipsum offerendo dicēs. Su-
scipe sancta trinitas hanc oblationē ⁊c̄.
¶ Nonū opus fuit: quādo venit ad ba-
ptismū Joan. licet non indigeret sicut nec
circuncisione. q̄ purus erat et sanctissimꝰ
sed ad dandū exemplū nobis. Hoc signatᷣ
a sacerdote qn̄ dicit. Lauabo inter innocē
tes manus meas ⁊ lauat digitos: nō ꝙ iā
nō sit lotus: sed representat baptismū chr̄i
in hoc. ¶ Decimū opus est: quando post
baptismu imediate intrauit desertū ⁊ ie-
iunauit. xl. diebus ⁊. xl. noctibus. Matt.
iiij. ⁊ Mar. j. Et tunc orabat ꝓ nobis se-
crete. Hoc figuratur a sacerdote/ quando
post Lauabo inclinatᷣ ꝓfunde in medio
altaris dicens. In spiritu humilitatis ⁊c̄.
Deinde vertit se ad populū dicēs. Orate
fratres ⁊c̄. Innuens ꝙ illa oratio dirigitᷣ
ad populum: ⁊ dicunᷣ secrete sicut christꝰ
secrete et solus orauit: ⁊ debet tunc sacer-
dos ieiunare abstinendo ab om̄i munda-
na cogitatione. ¶ Undecimū opus fuit:
quando post ieiunium ⁊ orationē secretā
christus incepit alta voce predicare: quia
ante non predicauerat publice: sed post ie
iuniuȝ cepit Jesus predicare. s. fidem euā
gelicam ⁊ correctioneȝ peccatoꝝ. Et sicut
ipse p̄dicabat ore/ sic faciebat opere. Act.

f. Cepit iesus facere et docere. Opus fuit magne humilitatis: ac si rex faceret ordinationes quas ipsemet preconizando promulgaret/ vt maior fides daretur: ita fecit christus. Hoc opus figuratur a sacerdote/ quando alta voce cantando et eleuatis manibus incipit prefationem: in eleuatione manuum ostendit/ quod christus non solum verbo/ sed etiam opere predicabat. ¶ Duodecimum opus fuit/ miracula magna que faciebat ad confirmationem doctrine quam predicabat: cecos illuminando: infirmos curando: leprosos mundando: mortuos suscitando et cetera. Hoc figuratur a sacerdote: quando dicta prefatione dicit. Sanctus sanctus sanctus: ter dicitur sanctus: et semel dominus deus ostendens: quod miracula christi fiebant virtute trinitatis et vnius dei. ¶ Decimumtertium opus fuit/ quando tempore passionis instante cum discipulis suis fecit cenam/ in qua secrete fecit magnum sermonem apostolis: quem nos vocamus testamentum: et Joannes ipsum scripsit. Hoc opus figuratur in missa: quando sacerdos secrete solis ministris audientibus dicit. Te igitur clementissime pater et cetera. ¶ Decimumquartum opus fuit/ quando post cenam cum discipulis exiuit in hortum vbi orauit ter dicens. Pater si possibile est transfer a me calicem hunc et factus est sudor eius: sicut gutte sanguinis decurrentis in terram. Et angelus domini confortauit eum: vt seruus animat dominum suum bellum ingressurum. Jstud opus trine orationis figuratur in missa: quando in canone iuxta consecrationem sacerdos facit tres cruces dum dicit Benedictam/ asscriptam/ ratam/ rationabilem et cetera. ¶ Decimumquintum opus fuit/ quando facta oratione venit multitudo iudeorum ad hortum: ad capiendum christum: et ducendum coram iudicibus vbi fuit sententiatus vt crucifigeretur: qui non appellauit: sed baiulans sibi crucem exiuit in eum/ qui dicitur caluarie locus. Hoc figuratur in missa/ quando sacerdos recipit hostiam et dicit. Qui pridie quam pateretur et cetera. Et facit signum crucis significans sententiam crucifixionis christi. ¶ Decimumsextum opus fuit executio ipsius crucifixionis. Dicatur practice. Hoc figuratur in missa/ quando a sacerdote eleuatur hostia consecrata/ non cum vna sola manu: sed cum duabus: quod inter duos latrones crucifixus est. Et hoc figuratur per duas manus: inter quas eleuatur corpus christi. Hostia figurat corpus christi album: quia sine sanguine. Deinde eleuat calicem in quo representatur quem christus obtulit deo patri eius sanguinem: in precium nostre redemptionis. ¶ Decimumseptimum opus fuit: quia existens in cruce non cessauit orare dicens. Hely hely et cetera. Dicit Hieronymus quod christus in cruce dixit hunc psalmum. Deus deus meus respice in me: cum sequentibus vsque ad illum versum. Jn manus tuas domine commendo spiritum meum: et sic dixit centum quinquaginta versus ad commendationem psalterii. vbi sunt centum quinquaginta psalmi. Nec curabat de oblocutionibus/ et derisionibus iudeorum. Nam aliqui dicebant. Si rex israel est et cetera. Alii. Alios saluos fecit et cetera. Alii. Vah qui destruis et cetera. Jpse autem semper continuauit suam orationem secrete et submisse. Hoc figuratur in missa: quando sacerdos post corporis christi eleuationem dicit. Vnde et memores domine, cum manibus in modum crucis apertis et cum silentio et cetera. ¶ Decimumoctauum opus: quia non solum voluit habere quattuor vulnera manuum scilicet et pedum/ sed etiam voluit habere latus perforatum et habere quinque plagas principales. Hoc figuratur in missa: quando sacerdos facit quinque cruces dicendo. Per ipsum et cum ipso et in ipso est et cetera. ¶ Decimumnonum opus fuit: quando in cruce alta voce dixit septem verba. Primum fuit rogando pro crucifixoribus dicens. Pater ignosce illis: quia nesciunt quid faciunt. Secundum fuit quando respondens latroni dixit. Amen dico tibi: quia hodie mecum eris in paradiso. Tertium fuit: quando dixit virgini matri que stabat iuxta crucem plena sanguine filii que quasi moriebatur pre dolore. Mulier ecce filius tuus. Deinde dixit discipulo. Ecce mater tua. Quartum fuit/ quando dixit deo patri. Hely hely et cetera. Quintum/ quia perdiderat totum sanguinem/ dixit. Sitio. Sextum consummatum est. Septimum/ Pater in manus tuas et cetera. Et inclinato capite quasi reciperet congerium a matre dicens. Mater ad deum sitis: expirauit. Hoc figuratur in missa: quando sacerdos alta voce dicit. Pater noster qui es in celis: in quo.

continent septem petitiones. Dic illas.
¶ Vicesimum opus fuit/quādo in morte humanitas fuit diuisa in tres partes. s. in animā que recessit. In corpus quod in cruce remansit. Et in sanguinē qui ad pedem crucis effusus fuit. Hoc figuratur in missa: quādo sacerdos in tres partes hostiam diuidit. Diuinitas autē nunq̄ fuit diuisa/nec ab aliqua parte separata/imo semp cum anima corpore z sanguine fuit diuinitas. Sicut si ego diuiderem ad radium solis vnum frustrū crystalli. Licet em̄ crystallus diuidatur: radius tamen solis non diuiditur nec separatur: imo claritas solis semper remanet cum qualibet parte crystalli diuisa. Idem ō claritate diuinitatis/que totam christi humanitatē replebat: q̄ humanitate diuisa in tres partes diuinitas remansit cum q̄libet pte zc.
¶ Vicesimūprimum opus fuit: quando multos conuertit in sua passione. Primo latronem di. Dn̄e memēto mei zc. Scdo centurionē quando dixit. Vere filius dei erat iste. Tertio totum populū cōmunē z simplicē. Dicit btūs Lucas. Et omīs turba eoꝝ/qui simul aderant ad spectaculum istud: z videbant que fiebant pcutientes pectora sua reuertebant. Luce. xxiij. Tres ergo conditiones gentium tunc cōuertit. Hoc figurat in missa cum dicitur ter. Agnus dei zc. In quibus petim⁹ remissionem peccatoꝝ: vt parcat nobis sicut pepercit illis percutiendo pectus. In tertio autem agnus dei petim⁹ pacem.
¶ Vicesimūsecundū opus fuit: quando post eius mortē anima nō statim ascendit in celum/cū potuisset ascendere si voluisset: sed ex humilitate voluit descendere ad inferos/z dare gloriā sanctis patribus/et inde eos voluit extrahere z liberare. Hoc opus figuratur in missa: quādo sacerdos dicto Agnus dei: pmittit descendere partem hostie in calicem que inebriatur sanguine sicut sancti patres fuerunt inebriati gloria diuine visionis. ¶ Vicesimūtertium opus: quādo deposito christi corpe de cruce per Joseph ab Arimathia z Nicodemū: virgo Maria ipsum recepit deosculans z contemplans/z flens dicebat. O porte paradisi zc. z sancte mulieres simul flebant zc. Hoc figuratur in missa: quādo sacerdos tenet corp⁹ chrī in manibus dicendo orationē. Dn̄e Jesu chre.
¶ Vicesimūquartum opus fuit: quando voluit sepeliri in monumēto nouo linteamine inuolut⁹ cū myrrha z aloe zc. Hoc figurat in missa: quādo sacerdos cōmunicat. Corpus em̄ sacerdotis monumentū est christi. Debet ergo esse nouum z mundum a luxuria z corruptione. Et creditur etiā q̄ sanguis christi effusus: iuxta crucē etiā fuit positus in monumēto: qd̄ figuratur quādo sanguis chrī sumitur a sacerdote: ꝓpter qd̄ corpus sacerdotis sanctius est illo monumēto lapideo/z irrationabili/z insensibili: in quo fuit positū corpus christi mortuum z inuolutū sine anima/z sine sanguine. Sed sacerdos sumit corp⁹ christi non mortuū sed viuum: impassibile z imortale: cū sanguine z cum aīa Jō zc.
¶ Vicesimūquintū opus fuit/eius gloriosa resurrectio de morte ad vitam gloriosam z imortalem. Hoc figuratur in missa quando sacerdos de medio altaris vadit ad angulum dextrum: per quod significatur vita beata. Cant. ij. Leua eius sub capite meo: et dextera illius amplexabitur me: in quā vitam beatam/christus tunc transiuit per gloriam corporis gloriosi qd̄ tamen assumpsit: quia gloriā anime ab instanti conceptionis habuit zc. Et diaconus inuenit corpale vacuū: sicut linteamina in chrī monumēto vacua fuerūt inuenta. ¶ Vicesimūsextū opus fuit: quando post resurrectionē. Primo voluit apparere virgini matri: deinde marie Magdalene z Petro z vltimo alijs apostolis. Hoc representat in missa: quando sacerdos dicta cōmunione vertit se ad populū dicēs. Dominus vobiscū: sicut christ⁹ dixit: pax vobis/consolando matrem z alios zc.
¶ Vicesimū septimū opus fuit: quando omnib⁹ apostolis simul cōgregatis apparens dixit. Pax vobis. Hoc figurat: quādo sacerdos de cornu altaris redit in medium/z vertit se ad populum dicens. Dominus vobiscum. ¶ Vicesimūoctauum opus fuit: quando debuit in celum ascendere dixit discipulis suis. Euntes in mundū vniuersum pdicate euāgeliū omī creature zc. Hoc figurat qn̄ dicit. Ite missa est. ¶ Vicesimūnonū opus fuit: qn̄ dedit potestatē Petro aplo vicario suo dicēs. Pasce oues meas. Et sic oībus quā-

dita sit et post. Reddite omibus debita: cui tributum/tributū: cui vectigal/vectigal Habet. Mat. xxij. Reddite q sunt cesaris cesari: et que sūt dei deo: ait Paul⁹. Tim. vlti. Quicūq sunt sub iugo servitutis dños suos dignos omi honore arbitrant: ne nomē dñi: et doctrina blasphemet. Scdo probatur ratiōe nō est em potestas nisi a deo sed q̄ a deo sunt: ordinata sunt: ergo omis potestas ordinata est/ordinatiōe diuia. Ita q̄ q resistit potestati dei ordinatōi resistit: sed q resistit ordinationi dei dānationē sibi acqrit: igitur. Alia ratio/seruire homini nō est culpa/nec malū imo meritoriū: ergo videt q ab illa seruitute non absoluant p baptismū: ergo cū sint christiani erūt serui alioꝝ. Ita etiā si christiani fiāt seruire tenētur. Et ad argumentū dicit: q nō est simile de lege mosaica: et de ꝯstitutione humana: q multū iuuat ad obseruationē legis diuie. Sequit ergo q christiani tenent subesse tyrannis/nisi in illis q̄ sunt ꝯtra deū. Caterina em noluit subesse tyrāno Maxentio: q hoc pcipiebat qd erat ꝯtra deū: sed ꝯtra eum viriliter disputauit: iuxta verba assump. et c. ¶ Inuenio q btā Catarina fuit in trib⁹ et strictis disputatiomb⁹: et in omibus deus dedit sibi victoriā.

Prima fuit secreta et domestica.
Scda fuit copiosa et physica.
Tertia fuit terribilis et tyrannica.

¶ Dico primo et c. Primo em disputauit cū matre sua. Scdo cū quodā scto eremita. Primo em disputauit cuz matre hoc mō. Nam btā Catarina habebat qttuor excellentias. Prima nobilitas: q filia regis cypri. Scda sapientia. Tertia pulchritudo. Quarta opulētia diuitiarum: ꝓpter qs fama ei⁹ longe lateq ꝑcrebuerat: adeo q filius impatoris romani voluit eā in vxorē ducere: ꝓpter qd misit ambassiatores ad matrē: q pater iam obierat. Mater ergo multū gauisa nūciauit hoc filie. q rndit q erat cōtenta. sed volebat prius euz videre. Sed mat replicat ei. Quō vultis ire romā vel q ipse veniat ad vos et c. Non esset licitū. Et btā Catarina dixit. Et nihil esset sapientia mea sicut fama dt: si ꝯtraherē matrimoniū cū quodā fatuo vel turpi et c. Negociatores nolunt emere vel conducere: nisi prius videant rem et c. Hic ꝯtra hunc defectum et quō multi decipiunt: q ducunt mlieres anteqꝫ ꝓbent et c. et laudant et c. et nihil est. Idem ecōuerso de mlierib⁹ erga viros. Et postea semp sunt male ꝯtenti et solēt: vt plurimū talia matrimonia maluz exitum sortiri: sicut in simili dicit tex. in. c. Requisiuit. de sponsalib⁹. Nec pōt rescindi ꝯtract⁹ mrimonij/etiā si dolus det causam ꝯtractui: ꝓpter reuerentiā sacramenti qd est insepabile. Extra de ꝯuer. cōiu. Ex parte. ij. Et. c. Veniens. in fi. ꝯuis secus sit in alijs ꝯtractib⁹: in qbus fit differētia. Utrū dolus dederit cām ꝯtractui/vel sit incidēs in cōtractu: vt in. c. Causam q. de emp. et vendi. Et. ff. de dolo. l. Et eleganter Et melius facit extra. qd metus cā. Cuz dilecti. Et de cōuer. cōiu. Dudū et c. Tūc mater dixit. Et quō respondebimus: et c. Dixit Catarina sicut placet vobis: q nū qꝫ ꝯsentiā. Mater vero anxia cogitauit: vt p quendā sctm eremitā ad mrimoniuz eam induceret. Eremita ergo inducebat eam ad hmōi mrimoniū ostendens bona q̄ sequerent et c. sed btā Catarina rndit: q volebat euz prius videre sicut dixerat matri et c. Tunc sanct⁹ eremita a deo inspiratus cogitauit tractare aliud matrimoniū Nam tunc btā Catarina adhuc erat infidelis. Dixit ergo eremita. Filia ego fuio cuidā dño nobilissimo: sapientissimo: pulcherrimo: cui⁹ pulchritudinē sol et luna mirant et c. velletis istū in sponsum: Respondit btā Cata. Prius vellem eum videre Tunc eremita: ergo ista nocte dormiat sola in camera vestra: et rogetis matrē ei⁹: scz virginē Mariā dicēdo et c. Et ego ex alia pte rogabo et c. Tunc btā Cata. tota philocapta de Jesu/recessit ab eremita et c. et fecit sicut dixit sibi eremita et c. Hic practice et c. Tunc virgo cum in menso lumine apparuit sibi/angelis et virginib⁹ associata ad quā visionem beata Cata. tota stupida facta est. Tū dixit ei virgo. Quare vocasti me. Quid vis: Tunc beata Catarina respondit: vt ostendatis mihi filiū vestrum: et virgo: placet mihi et eleuato mantello ostendit sibi Jesuz etatis. xiiij. vel. xv annorum dicens. Ecce filius meus: vultis eum: et c. Tunc beata Catarina tota ignita amore dei ait. O gloriosa domina: non sim eius sponsa: sed ancilla. Et virgo ad

filium. Et vos filii vultis eam? Respōdit nō: quia turpis est: et sic visio disparuit et ipsa remansit desolata de responso christi: cum reputaret pulcherrima feminarum mundi. Et de mane iuit ad eremitam narrans sibi omnia etc. Tunc eremita dixit. Vere dixit: quia estis turpis .s. in anima: quia in corpore estis pulcherrima etc. Sciatis enim q anima est ad imaginem dei: sed ex peccato originali deturpatur in vtero matris. Tunc beata Catarina dixit. Et vnde pcedit hoc pctm originale. Rndit eremita. Sciatis q pmi parētes nri vltra naturalia habebant quoddā donū supnaturale qd erat iusticia originalis etc. Et declarauit sibi causam peccati originalis etc. Tunc dixit btā Cata. O pater est ne aliq medicina vt possim lauari etc. Rndit sic. baptismus etc. Et sic ipsa reqrēre baptizata est: et dixit sibi q iterū eodem mō oraret de nocte sequēti etc. Et sic virgo sibi apparuit: et qn dixit ergo filio. Vultis eā? Rndit christus. ita: qr modo est valde pulchra: tunc potuit sibi dicere. Tota pulchra es amica mea et macula nō est in te. Cañ. iiij. Tunc ergo Maria tradidit annulū beate Catarine et desponsauit eam cum filio suo Magnum factū fuit: de nulla sancta tale legitur. Licet enim oēs sint sponse christi. n nō videndo christū nec cū annulo. Et ideo poterat dicere chrīs de ea. Hāc amaui et exquisiui a iuuētute mea. Et quesiui spōsā mihi eā assumere. Et amator factus sum forme illius. Sap. viij. Ecce prima disputatio in qua habuit victoriam. ¶ Secunda disputatio fuit physica etc. Hic historiā de imperatore Maxentio et quō disputauit cū qnqgīta rhetoribus. Potes dicere disputationē de fide: sic habetur supra. Primo de incarnatiōe filij dei. Secūdo de passione. Tertio de trinitate. Quarto de eucharistia. Quinto de veneratione: que fit imaginibus: ipsa reprehendente paganos q adorarent idola: Eo q etiā ipsi christiani adorāt imagines etc. Tūc fuit verificatū verbum christi qd dixit. Ego dabo vobis os et sapientiā: cui non poterūt resistere et cōtradicere omnes aduersarij vestri. Lu. xxj. etc. Hic historie residuū. Et quomodo rhetores conuersi ad fidem fuerūt martyrizati etc. Et fuerūt isti rhetores phi Unde de ea cantat. Falsa fide Catarina iudicem Maxentiū non formidat lex diuina sic fir. elo. q ḡfu. ex doct. doctores ḡetiliū. Victi christū cōfitent erroribus iudex iubet vt cre. nec pilis aut vest. ignis nocet: sed cor iniustis corporibus. vnde pōt conuenire beate Catarine: illō Hiere. xv. Si separaueris preciosum a vili: quasi os meum eris conuertent ipsi ad te/ et tu nō conuerteris ad eos etc. ¶ Tertia disputatio fuit fortior .s. tyrannica et terribilis. Videns imperator multorum conuersionē ad fidem: cepit adulatorie dicere beate Catarine. Tu decepisti istos phos cum tua eloquentia et scientia/ et mereris mortem: sed si vis adorare idola remittā tibi mortem et eris vxor mea: et faciam tibi imaginem etc. Videns ergo q nihil pficeret: fecit sibi qttuor argumēta terribilia. Dic hec. Primū fuit per locum ab dolore: qn fuit nuda posita in eculeo/ et cum scorpionibus etc. Dicat practice. Sed ad istum articulum respondit sibi btā Catharina per patientiam di. Nō sunt condigne passiōes cuius temporis ad futuram gloriam etc. Ro. viij. Scdm argumentum fuit p locum ab horrore: qn fuit posita in carcere tenebroso et fetido et frigido: et q nō daretur sibi cibus et potus xij. diebus: vt ibi moreret fame. Sz respōdit p confidentiā. Et venerūt angeli etc. Hic historiā. Et de conuersione regine et Porphirij cum. cc. militibus etc. Et poterat dicere cū Dauid. Dominus regit me/ et nihil mihi deerit etc. Tertiū argumentum fuit p locum a terrore: quando iperator credens q esset mortua etc. et videns eam iocundam et sanam etc. voluit occidere custodes. Sed ipsa phibuit di. q nō custodes: sed christus pūidit sibi etc. Tunc imperator fecit fieri duas rotas ad terrorem etiam aliorū christianorum. Sed beata Catarina respondit sibi per cōstantiam di. Ecce enim dominus adiuuat me: et dominus susceptor est anime mee. Quartum argumentum fuit per locum a timore: quia vt dicit philosophus. Omnium terribilium terribilissimū est mors: vñ iperator iussit vt amputaret sibi caput. Sed respōdit sibi p pseuerantiā etc Hic eius mortē vsq i finē etc. Et possumus de ea dicere. Ecce accesserūt angeli et ministrabant ei. Deo grās. Amen.

¶ In festo scti Alberti ordinis Carmelitarũ. Ser. LXXXVIII

Sicut lucerna fulgoris illuminabit te. Lu. xi. Pro fundamento sermonis qui est de sancto Alberto. de q̃ dicit in themate: q deus sicut lucerna fulgoris eũ illuminat p suam gratiam: oritur theologicalis questio. ¶ Querit. Utrum deus omnes diligat generaliter. Arguit q nõ. Dilectio est ratio electiõis: ergo illos solũ diligit deus quos ab eterno elegit: sed nõ eligit oẽs indifferẽter: ergo nõ diligit oẽs generaliter. In oppositũ habetur Sap. xi. Diligis omnia dñe / et nihil odisti eorũ que fecisti. ergo deus oẽs diligit generaliter. z sic questio manet ꝓ vtraq3 parte dubia. Ad questionem respondendũ est fm Bona. sup. iij. sen. dist. xxxij. q. ij. q deus nõ dicit creaturã diligere rõne affectionis: s3 rõe cõicatiõis alicuius boni: ita q dilectio dei potius dicit eẽ dilectio effectus q̃ affectus. Cõicatio autẽ diuine bonitatis attendit in duplici genere effectus: videlicet in effectibus nature: z effectibus gratie. Effectus nature oibus est cõis. Effectus ꝟo grẽ non. Hinc est q dilectio dei quantũ ad effectũ nature est oibus cõis z generalis. z fm hanc dicit diligere oẽm creaturã: quantũ ad effectũ gratie est specialis: z quãtũ ad istum quosdã diligit / quosdã odit. Et ex dictis habet solutio argumenti. Et fm istũ effectũ grẽ dilexit sctm̃ Albertũ: iuxta verba ꝓassumpta: z sic de alijs. Pro declaratiõe verboꝝ z introductiõe materie ꝓdicande notandũ: q quãuis qlibet sctũs possit dici lucerna dei. sicut de Joan. bapti. di. ps. cxxxi. Paraui lucernã chro meo. Et Joã. v. Ille erat lucerna ardens z lucens. Tñ antonomastice z ꝑ excellentiã lucerna fulgoris di chrs fm q hõ. sicut di in filij de hoie chri: secus q̃ quãuis qlibet scti dicãt chri. ps. Nolite tãgere christos meos. Tñ antonomastice Jesus nazarenus di christus. ps. Dilexisti iustitiã z odisti iniqtatẽ: propterea vnxit te deus zc. Probat hoc rõne z auctoritate. Ratio que dat scientiã sumit a similitudine. Inuenit aũt quadruplex similitudo mystica siue allegorica: iter lucernã et christũ. Na3 in lucerna quattuor considerare possumus: que inueniunt in ea quãdo lucet. Primo nãq3 lucerna est testea. i. facta de terra. Scdo inuenit in ea lychnus albus de bombice: qui dicit vulgariter el sto pin. Tertio est lumen. Quarto est oleum: quo mediante ignis accendit z lucet. Sic in christo sunt quattuor. Primo nãq3 est testea. i. caro facta de terra: q2 sumpta est de massa Ade protoplasti. Non quidẽ per seminalẽ rõnem: id est per virtutẽ actiuam: sed ꝑ corpulentã substantiã: que qdẽ caro Ade est de tra formata. Gen. ij. Formauit igit deus hominẽ de limo terre: et per hec reprobat positio falsa Ualẽtini heretici: q̃ dixit corpus christi esse de materia celesti: z spm̃sanctũ attulisse illud in btã3 virginem zc. Innitẽs illi auctoritati apli di. Primus homo de terra terrenus: scds hõ de celo celestis. j. Cor. xv. Cui etiã errori applaudũt pictores zc. non tñ ex ꝑtinaria sed ex ignorãtia: z ideo ꝑ hoc nõ sunt heretici: q2 ꝑtinacia facit hereticum. xxiiij. q. j. Dixit apls. S3 hec positio falsa est reprobata ꝑ auctoritatẽ sancte matris ecclie. et etiã scripture dicẽtis in ꝑsona chri. Sum z ego mortalis homo: similis hominibus: z ex genere terreni illius qui prior factus est. Sap. vij. Nec obstat auctoritas apli in 2ºiũ allegata: q2 christus dicit hõ celestis: nõ quantũ ad naturã assumptã: sed quantu3 ad naturã assumentẽ: vel quantũ ad ꝟtutem formatiuã corꝑis / que fuit virtus spiritussancti: fm q declarat Tho. ꝑte. iij. q. xxxi. ar. j. Scdo in chro est lychnus albus bombicinus: z significat aiam que fuit z est alba. i. pura z munda ab omni nigredine z cõtagio pcti tam originalis q̃ actualis: iuxta illud Heb. vij. Talis decebat vt esset nobis pontifex sctũs innocẽs / impollutus segregatus a pctõribus z excelsior celis factus. Nota: sctus. i. oi grã plenus. Innocens: quãtũ ad maculam actualis pcti: iuxta illud. j. Pe. ij. Qui pctm̃ nõ fecit: nec inuentus est dolus in ore eius. Impollutus a macula originalis pcti: segregatus a pctõ. i. a massa peccatrice Ade. Et excelsior celis id est angelis factus. Tertio in chro ẽ lumẽ id est ꝟbũ dei: qd di splendor glie z figura substantie pris. Heb. j. Joan. j. Erat lux vera. Itẽ Joan. viij. Ego sum lux mũdi,

Quarto fuit oleū. i. grā spūssctī que quā uis sit vna in essentia: tñ triplex est in effectu: ꝛ ideo tripliciter vocatur. Uocat enim gratia singularis psone que fuit incōparabilis plenitudo. Joan. j. Plenū gratia ꝛ veritate. Per hanc enim repletus fuit omni grā ꝛ virtute preter fidem ꝛ spem. Scdo vocatur grā capitis: per quā est caput totius ecclesie. Ephe. j. Ipsum dedit caput sup omnē ecclesiam q est corpus ipsius. Et sicut a capite influunt in mēbra sensus ꝛ motus ꝛc. sic a christo in nos: qꝛ de plenitudine eius oēs accepimus. Tertio dicitur grā vnionis: qua fuit vnita humanitas diuinitati: iuxta illud Joā. x. Ego ꝛ pater vnū sumus. Et ideo notatur p oleū p qd fuit vnctus ipse ꝛ nos. ps. Propterea vnxit te deus deus tuus oleo leticie pre psortibus tuis. i. angelis ꝛ sanctis. ps. xliiij. Et heb. x. Patet ergo ratio similitudinaria pter quā christus dicitur lucerna.

Autoritas habetur Luc. xv. In parabola illa quā dominus ponit de muliere dicens. Que mulier habēs dragmas decem si pdiderit dragmā vnā: nonne accendit lucernam ꝛ euertit domū ꝛ querit diligēter donec inueniat ꝛc. Declara sicut scripsi post festū tri. dñica. xxiij. sermo. ij. pte. iij. Ista ē lucerna fulgoris. i. christus illūinauit ꝛ continue illuminat nos mirabiliter ꝛ multipliciter. Joā. j. Erat lux vera ꝛc. Et Joā. viij. Ego sum lux mūdi. Sancti aūt qui sunt serui christi: ita pceperunt ꝛ pcipiunt lumē christi: vt etiā alios suis exemplis illumināt. propter qd non solum dicuntur illuminati: sed etiam lux Ephe. v. Eratis aliquando tenebre: nūc autem lux in domino. Et Math. v. Uos estis lux mundi. non tamen dicuntur lucerna fulgoris antonomasice: quia solus christus dicitur hoc modo lucerna: vt dictū est. Sꝫ illuminando nos ad instar christi dicuntur nos illuminare: sicut lucerna: id est similes lucerne non equales. sed similes. Cū ergo beatus Albertus fuerit magnus seruus christi ꝛ homines multipliciter illuminauerit: ideo de eo dicit thema. Sicut lucerna fulgoris ꝛc. Patet thema. Pro introductione. Et pro psecutione vero ꝛ complemēto sermonis notandū: q beatus Albertus quattuor singulares radios emisit ad illuminādū nos ad instar christi. propter quod dicitur. Sicut lucerna ꝛc.

Primus radius est pfecte obedientie
Scds pure sapientie
Tertius pfunde humilitatis
Quartus pximalis charitatis.

In festo sancti Antonij de Padua. Ser. LXXXIX.

Inuocaui et venit in me spiritus sapiētie. Sap. vij. Pro fundamento sermonis: oritur theologicalis questio.

Queritur. Utrum sanctus Antonius scientiam ꝛ sapientiā de rebus humanis ꝛ diuinis simul habuerit. Arguitur q nō. ait phs: scientie secantur vt res. hoc est diuidūtur fm diuersitatē subiectoꝝ: sꝫ res diuine ꝛ humane create/ꝛ increate: sūma diuersitate differūt. igitur nulla sciētia/nulla sapientia/simul pōt esse d vtrisqꝫ. sequitur. In opposituꝫ sanctus Antonius habuit sapiēnā: sed sapientia est rerū humanaꝝ diuinarūqꝫ scientia. Ergo sanctus Antonius scientiam et sapientiam de rebus humanis et diuinis simul habuit. ꝛ sic questio manet pro vtraqꝫ pte dubia. Ad questionē respondēdū est fm Bonauen. super. iij. senten. disti. xxxv. in primo dubio ad litteram: q sapiētia capitur dupliciter. Uno modo capitur proprie: ꝛ sic sapientia dicitur cognitio causarum altissimaꝝ. Alio modo capitur cōmuniter: ꝛ sic cōprehenditur ꝛ includit cognitionem omniuꝫ: ꝛ hoc modo dicit phs: q sapiens de qualibet re sicutē inquirit cognoscere rationem: et hoc modo sapientia includit in se duas scientias ꝛ non solum illas que sunt de creaturis: verumetiaꝫ illas que sunt de creatore: et creaturis. Et quoniam nomine hominis potest intelligi omnis creatura cum ipse cum omnibus cōmunicet: hinc est q diffiniens sapientiā dicit ipsam scientiā esse rerum diuinarum ꝛ humanarū: id est ceterarum rerum creatarum. in quibus manifestatur summa sapientia dei. Et per hoc soluitur argumētū ꝛ concluditur. q sanctus Antonius habuit simul sapientiā ꝛ sciētiā: de rebꝫ hūanis ꝛ diuinis. Iuxta vba passumpta. ꝛ sic de alijs. Pro itroductiōe assumo mihi aucto

ritatē Jaco.j. Si quis vestrū indiget sa-
pientia postulet illā a deo/qui dat oibus
afluent: ꝛ nō improperat ꝛ dabit ei. Vel
ꝑ introductione dic/ꝙ q̄drͦuplex est sapiē
tia. Vide in sermone beate Margarete.
Pro cui⁹ intellectu notandū/ꝙ sicut ma-
gistra rerū experientia docet: quādo quis
vult aliquid habere recurrit ad illum qui
habet: nō autē ad eum qui non habet: q̄a
nemo dat qd̄ non habet. Non em̄ colligūt
de spinis vuas/aut d̄ tribulis fic⁹. Mat.
vij. Cum aūt aliquis pōt habere aliquid
boni petendo a donatore: si nō petat negli
gentie reus est. Modo ad ꝓpositum. Ve
ra sapientia a deo est: iuxta illud. Omnis
sapientia a dn̄o deo est: ꝛ cuz illo fuit sp̄:
ꝛ est ante eū. Eccl̄.j. ergo ab eo petenda.
alioquin negligentia imputat̄. Et ideo di
cit Jacob⁹ in auctoritate allegata. Si q̄s
vestrū ꝛc̄. Hoc ergo intelligens btūs An
tonius omnē.s. sapientiā esse a deo/tanq̄
a fonte infinite sapientie: q2 magnus dn̄s
ꝛ magna virtus eius/ꝛ sapientie eius nō
est numer⁹: cupiens esse sapiens postula-
uit illam a deo: ꝛ ideo obtinuit illā. Jd̄o
dicit ipse in themate. Jnuocaui ꝛc̄. Nota
dum dicit. Venit in me spiritus sapientie
Jste spiritus est spiritus sanctus/qui est
fons habens q̄nq̄ riuulos: sicut sunt q̄n-
q̄ sapiētie/siue q̄nq̄ differētie sapientiaꝝ.
Vide in sermo. de beato Thoma de aqui
no: ꝛ ꝓsequere illas sicut ibi habet̄. Et ad
apta eas ad beatū Antoniū/sicut infra di
cetur. ¶ Primā sapientiā apostolicā que
consistit in voluntaria paupertate habuit
btūs Anto. Nota primo quō fuit oriun-
dus de ciuitate Vlixbona d̄ regno portu
gallie: ꝛ vocabat̄ primo Fernandus. Et
volēs paup̄ esse voluntari⁹: ingressus est
ordinem canonicoꝝ regulariū bti Augu.
Volens aūt in altiori viuere paup̄tate in
gressus est ordinē minoꝝ hoc modo. Cū
em̄ tp̄e suo aliqui frēs minores eēnt mar-
tyrio coronati: ipse tanq̄ elephas eoꝝ san
guie accensus desiderabat illū ingredi: vt
posset sanguinē etiā suuz ꝓ christi noie ef-
fundere. Cum ḡ esset in quodā monaste-
rio scte crucis de Colibria: venerūt quidā
fratres minores/sicut soliti erant ꝓ elemo
syna postulando ad illud monasteriū. vn̄
cū illis habito colloquio btūs Anto. de-
liberauit habitū illuz assumere: ꝛ sic habi
ta q̄nis cum difficultate licētia ab abba-
te assumpsit habitū ordinis. b. Francisci.
Quidā autē canonic⁹ regularꝫ illi⁹ mona
sterij sibi valde indignans. Vade inq̄t: q̄a
forsitan sanct⁹ eris. Cui humilit̄ r̄ndens
Antoni⁹ ait. Cum me sctm̄ audieris deū
vtiq̄ collaudabis ꝛc̄. ¶ Scd̄am sapien-
tiā angelicā/que ꝯsistit in virginali puri-
tate habuit ꝛc̄. Cōseruauit em̄ se in mun-
dicia virginali/sicut dicit̄ in scd̄a lectione
eiusdem. Et quia abstinētia est amica vir
ginitati: quia Sine cerere ꝛ baccho friget
venus. ideo vixit cum magna abstinentia
in pane ꝛ aqua: adeo vt interdū vix se pos
set sustentare pre nimia debilitate: vt dicit̄
in sexta lectione. ¶ Tertiam sapientiam
ph̄icam/que consistit in diuinali charita
te habuit beat⁹ Antonius: quia deum fer
uentissime diligebat: sepius in diuina cō-
templatione ipsum deū feruentissime de-
siderans. Adeo etiā feruens fuit. vt mar-
tyrium ꝓ fide ardenter appeteret vt dictū
est: vnde ad saracenos trāsiuit ꝓ martyrio
suscipiendo: nisi dn̄s sua ꝓuidētia hoc im-
pediuisset reseruans ipsuz ad op̄a ꝓximis
fructuosiora: sicut habet̄ in. v. lecti. Nota
etiam quādo sine preuisione p̄dicauit cuz
imenso feruore ꝛc̄. postmoduz vero semꝑ
mirabili feruore p̄dicauit ꝛc̄. ¶ Quartā
sapientiā theologicā: que cōsistit in itegra
li credulitate habuit etiā btūs Antoni⁹.
Nota ꝙ duplex est sapientia theologica.
Vna que habet̄ per rationes naturales:
ꝛ hec dicit̄ Metaphysica. Altera que ha-
betur per reuelationes diuinales: ꝛ hec di
citur fides: in qua maxime p̄ualuit beat⁹
Antoni⁹. In cuius signū magnis claruit
miraculis que sunt argumenta magne fi
dei: quia fides ꝑfecta est causa miraculoꝝ
iuxta illud. Mat. xvij. Si habueritꝭ fidē
sicut granum sinapis dicetis monti huic:
transi hinc ꝛ transibit/ꝛ nihil impossibile
erit vobis. Dic aliqua miracula eius. In
ter que dic illud/quādo diabolus in prin-
cipio quadragesime ipsum voluit suffoca
re: sed inuocato nomine v̄ginis gloriose eu
uanuit ꝛc̄. ¶ Quintam sapientiā heroi
cam. i. diuina que consistit in supernali cla
ritate habuit beatus Antoni⁹. Dic eius
mortem preciosam ꝛc̄.

¶ In festo sancti Placidi martyris. Sermo. XC.

Ascendens in nauiculã transfretauit et venit in ciuitatẽ suam. Mat. ix. Et in euãgelio p̃rimo p̃terite dominice. Licet fm intellectum litteralẽ verba p̃posita intelligant̃ de dño nostro Jesu chr̃o: tamen fm intellectum moralem: intelligo illa de sancto Placido/cuius hodie festum agimus. Dicamus ergo sic. Beatus Placidus ascendẽs in nauiculã etc. Pro fundamẽto sermonis oritur q̃stio theologicalis. ¶ Queritur vtrũ ad ciuitatẽ vite eterne ingrediendam requirat̃ nauicule innocentie baptismalis ingressus. Arguit̃ q̃ non. Multi intrauerũt ciuitatem vite eterne: vt puta. Adam et Eua: et q̃plurimi alij. q̃ non fuerunt baptizati. igitur. Item quicquid deus põt facere mediante causa secũda: potest etiã facere sine ea: sed deus põt facere q̃ homo sine innocentia baptismali sit saluatus/qui est om̃ipotens. Igitur. Item si ingressus innocẽtie baptismalis ad ciuitatẽ vite eterne ingrediendam esset requisitus: aut esset p̃ predestinat͡ꝫ: aut p̃ prescitis: sed nullum istoꝝ est dicendum: quare presciti damnabunt̃ et predestinati saluabunt̃. igitur. In oppositum. Nullus potest ingredi ciuitatẽ vite eterne/nisi sit in statu gratie: sed stat⁹ gratie non põt haberi sine innocentia baptismali. ergo ad ciuitatem vite eterne ingrediendã requirit̃ innocentia baptismalis ingressus: et sic q̃stio manet p̃ vtraq; parte dubia. ¶ Ad q̃stionẽ respondeo/q̃ innocentia baptismalis potest considerari tripliciter. Primo modo p̃ innocentia baptismali que habet̃ per baptismum aque. et sic ad dubium dicit̃/q̃ semper non fuit requisita: ex quo plurimi fuerunt saluati sine tali innocentia baptismali. licet nunc sit requisita paruulis: quia habet̃ Joan. iij. nisi quis renat⁹ fuerit ex aqua et spũsancto/nõ potest intrare in regnum celoꝝ. Ait etiam Aug. in lib. de fide ad Petrũ. Et habet̃ de p̃secratõe dist. iiij. Firmissime tene: paruulos q̃ cum in vteris matrum viuere incipiunt: et ibi moriunt̃ vel de matribus nati sunt sine sacramento baptismi de hoc seculo transeũt eterno supplicio puniẽdos. Ait magister sentẽ. in. iiij. dist. iiij. Et sicut paruuli qui sine baptismo moriunt̃ infideliũ ascribuntur numero. Ita qui baptisant̃ fideles dicuntur/qui a fidelium cõsortio non separantur. Ait etiã magister sententiaꝝ ibidem: paruulis eñ non sufficit fides ecclesie sine sacramẽto/qui si absq; baptismo fuerint defuncti etiam cum deferunt̃ ad baptismũ damnabunt̃. Illa etiam est necessaria adultis quia si moriunt̃: et potuerũt illam ingredi et non ingressi sunt damnabuntur. Secundo de innocẽtia baptismali que habet̃ per baptismum sanguinis. de quo habetur Joan. ij. Baptismo hoc habeo baptisari. Et iste est baptismus potissimus. de consecra. dist. iiij. et loquendo de ista innocentia dicitur ad dubiuꝫ: q̃ innocentia baptismalis p̃ baptismum sanguinis habita non requirit̃ ad ingrediendam ciuitatem vite eterne. Tertio de innocentia baptismali/que habet̃ per baptismum flaminis: siue spiritussancti. de quo habet̃ Actuũ. ij. vos autẽ baptisabimini spiritu sancto. Et loquẽdo de tali innocentia baptismali dicitur ad dubium: q̃ innocentie baptismalis ingressus ad ingrediendũ vite eterne ciuitatem/est requisitus adultis habentib⁹ vsum rationis. licet non sit requisitus pueris. Ideo est concludendũ q̃ ingressus innocentie baptismalis/siue per aquam facte/siue p̃ sanguinem/siue p̃ spiritum ad ingrediendam vite eterne ciuitatem est requisitus. Et ad primũ argumẽtum dicitur q̃ procedit de baptismo flaminis: qui habet̃ p̃ fidem. Et ad sc̃dm dicitur: q̃ p̃cedit de potestate absoluta et nõ ordinaria. Ad tertium dicit̃: q̃ deus predestinat. sciendo ipsum baptismum suscepturum queꝫ suscepit sanctus Placidus. Juxta verba: et sic de alijs. ¶ Pro huius ergo declaratione morali: quero quid nã per ciuitatem istam: quidue per nauiculã designetur? Ad primam ergo questioneꝫ: dicendum q̃ per ciuitatem istam intelligitur vita eterna. Ratio sumitur ab allusione vocabuli. Ciuitas eñ dicitur ciuium vnitas. Unitas dico non solum in habitatione: sed etiaꝫ in concordi voluntate. Et

ex hoc sequitur/q pprie loquẽdo nulla pōt vere dici ciuitas in hoc mundo.quia nun q̃ fuit nec ē alicui ciuitas aliqua/villa vl castrum in qua nō fuerit/vel sit aliqua dis sensio inter ciues ex emulatione vel alia causa presertim in Cathania zc. De qua potest dici illud. Ps̃.liiij. Vidi iniquitatē z contradictionem in ciuitate tota die sup muros eius. Muri intelligunt nō insensibiles prout verbum sonat: sed intellectuales :scilicet ciues. Nota exemplum de Alexandro querēte ab Aristo.magistro suo de modo defendendi ciuitatem z manutenentes eam zc. Qui respondit q edificet fortissimos muros.i.animos ciuium ipsos beneficijs alliciendo zc. Iniquitas z labor in medio eius z iniustitia: z nō defecit de pla.eius vsura z dolus. Declara. Vide in die pentecostes sermo. qui incipit Spiritum veritatis mundus non potest accipere. Nec solum hec/sed quecũq ciuitas est z fuit:vnde etiam romam quā totus mūdus destruere nequiuit:vermis emulationis corrodit. Unde Lucan⁹. Liuor edax tibi cuncta negat. Et in pncipio libri. Bella p emathios plusq ciuilia cāpos Iusq datum sceleri canim⁹ populūq potentem In sua victrici conuersuz viscera dextra. ¶ Propter ergo loquendo illa sola dicit ciuitas/in qua nulla est dissensio:sed est concors inter ciues z vna voluntas. Et que est talis :nisi superna ciuitas.de qua dicitur.ps̃. Qui habitare facit vni⁹ moris in domo. Item alibi. Qui posuit fines tuos pacem zc. Ratio est: quia domin⁹ est in ea ciuitate/z in quolibet ciue. Ezech.vlti. Nomen ciuitatis ex illa die dñs ibidem amē. Ad hanc ergo ciuitatez oportet nos p nauiculā transfretare flante austro spiritussancti. ¶ Sed quero secundo que est ista nauicula. Notandum q quattuor sunt nauicule/p quarū vnam oportet nos transfretare in ciuitatē illam p mare hui⁹ mundi.de quo.ps̃. Hoc mare magnū z spa.ma.il.rep.quoz nō est numer⁹. Animalia pu.cū ma.illic naues per transibunt. Nota. Naues in plurali:quia sunt quattuor.

Prima est nauicula innocentie baptismalis.

Scda est nauicula patientie spualis.

Tertia est nauicula obedientie gnalis.

Quarta est nauicula sufferentie martyrialis.

Quelibet autē istaz nauiculaz habet decem remos:qui signant per decez litteras que sunt in qlibet dictione dictaz qttuor. Et cum quarta nauicula transfretauit beatus Placidus in ciuitatē suam.nō p naturam quia hoc modo solius chri est sed p adoptionis gratiā. Rom.viij. Accepistis spūm adoptionis filioz quo clamamus Abba pater. Dic de istis quattuor sicut scripsi post festum trini.ser.xlviij.pter ea.que infra dicunt. ¶ Per primā nauiculam innocentie baptismalis transfretant pueri baptizati solum:qz de adultis null⁹ nisi christus z virgo Maria:quia omnes peccauerūt saltem venialiter.j.Joā.j. Si dixerim⁹:quia pec.nō ha.ipsi nos sedu.et ve.in nobis non est. De hac naui dicitur. Prouerb.vlti. Facta est quasi nauis institoris:de longe portans panem suū. Nota Institoris.i.mercatoris qui est christus: qui venit ad nūdinas hui⁹ mundi,p emendis pciosis mercibus animaz precio sanguinis sui:z arram dedit in die circūcisionis. Totum autē residuū precij soluit in die,veneris sancta sup mensaz siue bancū crucis.neq em aliud pcium condignum erat tot z tantis/z talibus mercibus. Mar. xvj. Quid em pficit homini si lucret vniuersum mundū:anime vero sue detri.patiatur. Aut quā dabit homo cōmu.p anima sua:quasi diceret nullā. Nota practice quia si ponerent ex vna pte omīa elemēta z omēs celi/z sidera cuz luna z sole z eia corpalia.z ex altera vna anima/incōparābiliter anima excellit corpales creaturas. Solus ergo sanguis christi fuit cōdignū precium.j.Pet.j. Non corruptibilib⁹ auro z argento redempti estis de vana vra cōuersatione paterne traditionis :sed precioso sanguine qsi agni imaculati z incontaminati. Ecce quare dicit/institoris. Sequitur.de longe portans panē suuz.i.gratiaz z gloriam.de longe.i.de celo:quia de celo fuit innocentia baptismalis data z pdicata a christo:qui descendit de celo. Joh. iij. Nisi quis renatus fuerit ex aqua z spiritusancto:nō potest introire in regnū dei. Huius autē nauicule sunt decem remi.s.

decem verba forme baptismalis. Hic illa.
z notatur in hoc noie innocentia: in q̄ sunt
decem littere. ¶ Scda nauicula est peni-
tentia virtualis. Uirtualis dico: q2 mul-
tis causis pōt homo penitere: sed vna tan
tum est virtuosa. Potest em̄ homo penite
re ꝓpter penam pditionis fame. Aut pro-
pter timorē mortis zc̄. Sicut mulier ad-
ultera vel fur/qui ducitur ad furcas: sed nō
est virtuosa: nisi ꝓpter offensam dei zc̄. ps̄.
Tibi soli peccaui zc̄. De hac naui potest
intelligi illud. Sap. xiiij. Transeūtes ma
re p ratem liberati sūt. Nota. Per ratem.
id est penitentiaʒ que est necessaria: alias
dicit christ⁹. Luc. xiij. Nisi penitentiā ege
ritis/omēs simul peribitis. Per peniten-
tiā vero remittuntur peccata a deo/z hec re
missio est de qua habetur figuratiue in euan
gelio illo. de quo sumptū est thema ꝓposi-
tum in sanatione leprosi. Penitētia ergo
est nauis p quaʒ transfretam⁹ in ciuitatē
supernā. Matt. iiij. Penitentiā agite: ap-
propinquabit em̄ regnū celoꝝ. Hui⁹ etiā
nauicule sunt decē remi. i. decem opa peni
tentialia que vide in sermo. vbi supra. que
decem remi notantur in hoc nomine Peni-
tentia in quo sunt decem littere. ¶ Ter-
tia est obedientia gn̄alis. Ideo dico gene
ralis. quia Qui totā legem seruauerit of-
fenderit autē in vno: fac. est omniuʒ reus
Jaco. ij. Et habet decem remos. i. decem
mandata decalogi. Hic illa/que etiā notā
tur in hoc nomine. Obedientia: in q̄ sunt
decem littere. De hac naui loquitur. Mat.
viij. Ascendente Jesu in nauiculaʒ: secuti
sunt eum discipuli eius. Nota in nauicu-
lam. s. obedientie: quia ipse christ⁹ fuit ita
obediens patri/ꝙ potius voluit perdere
vitam q̄ obedientiaʒ. Phil. ij. Factus est
obediens vsq ad mortē: mortem aūt cru-
cis. Nota. Secuti sunt eum discipuli ei⁹.
sed per verā obedientiā. specialiter religiosi:
q2 nō solum mādatis: sed etiā consilijs ad
q ex pfessione obligantur. sed tenentur ch̄ūm.
¶ Quarta nauicula est sufferētia marty-
rialis. Et habet decem remos. i. decē ope-
ra/que sunt decem tentationes quas pa-
tiuntur martyres: quas vide z notantur in
hoc nomine Suferentia cū vno f scripto
zc̄. De hac nauicula potest intelligi illud
Mat. viij. Motus magnus factus est in
mari/ita vt nauicula operiretur fluctib⁹. Et
hoc dicit ꝓpter magnos fluctus tentatio-
num z tribulationū: quas martyres pati
untur: de quib3 tamen liberātur a deo. Jdo
dicitur de eis. Isti sunt qui venerūt ex ma-
gna tribulatione: z lauerūt stolas suas in
sanguine agni. Apoc. vij. Per hanc ergo
nauiculam beat⁹ Placidus transfretauit
mare huius mundi vel mortis: z venit in
ciuitatē suā. s. vite eterne. Hic historiā zc̄.

¶ In festo corporis christi: vbi agitur de mysterijs misse. Sermo. XCI.

Hoc facite in meam cōmemorationē. i. Cor. xj. Pro fundamēto sermonis qui est de corpore christi oritur theologicalis questio.

¶ Queritur vtrum virtute sacramenti sit corpus christi sub qualibet parte hostie consecrate. Arguitur ꝙ non. partes corporis christi distincte sunt z ordinate: sed si omnes essent simul sub qualibet parte hostie essent inordinate et confuse. Ergo corpus christi non est totum sub qualibet parte hostie. In oppositum arguitur. ait Innocentius de officio misse parte. iij. c. ix. Reor salua fidei maiestate: ꝙ vbi panis est consecratus sub tota specie: Totum corpus existit: sic em̄ miraculose totum corpus singulis partibus continetur Et parum post sequitur: quoniam in q̄tcunq partis species diuidatur sub singulis partibus totus est christus. Ait etiaʒ Ambrosius z habetur de consecra. distin. ij. in hostia consecrata est tota deitas vere illud corpus quod sumptum est de virgine: quod passum est: quod sepultum est: resurrexit: z ascendit in celum: z sedet ad dexteram patris: cuius virtute pagere possumus viam hui⁹ vite: z expedire: z exire de manibus inimicoꝝ ad celestem patriā. Modo hostia cōprehendit omēs partes eius. ergo virtute sacramenti sub qualib3 parte hostie est corpus christi. Et sic questio manet pro vtraq parte dubia.

Ad questionem respondendũ est fm Richardum de media villa: super. iiij. sente. distincti. x. articu. vj. q. j. q corpus christi totum est sub qualibet parte hostie. si em pars & non totum esset sub parte: sequeretur q corpus christi cõmensuraretur hostie. Contentum enim cuius vna pars est sub vna parte cõtinentis: & alie partes sub alijs partibus: cõmensurantur continenti. Corpus autem christi spei commensuratur: nec ex his dictis sequit. corpus christi in sacramento contineri ab infinitis q quia quamuis cõtinuum sit diuisibile in partes sine fine tantum: cum sint in continuo nõ habent actualem distinctionem inter se. nec sunt actu plura: sed vnum. vnde non dicim⁹ animã esse in infinitis in actu: quamuis sit in qualibet parte corporis tota. Concludendũ est igitur: q virtute sacramenti est corpus christi sub qualibet parte hostie. q patet: quia corpus est ibi p hoc q panis transubstantiat in ipsum: sed quelibet pars panis est panis: ergo post transubstãtiationẽ sub qualibet parte speciei est corpus totum. Ad argumentum dicitur q partes corporis christi habent esse distinctum: & ordinatum in suo toto: sed non per cõparationem ad speciem continentem. vnde ex hoc non sequitur q partes corporis christi sint inordinate et confuse. de quo corpore fit sermo. Iuxta verba preassumpta. & sic de alijs. In presenti habeo predicare de quadã materia multum deuota & inusitata scʒ d vita domini nostri Jesu christi: quomodo tota est figurata & representata in missa ex triginta operibus principalib⁹ que fiunt in missa figurantibus. xxx. opera vite christi principalia: quia oĩa opera que christus fecit in vita sua non possunt comprehendi sub certo & determinato numero. Auctoritas Sunt & alia multa que fecit Jesus: que si scribantur per singula/ nec ipsum arbitror mundum capere eos qui scribendi sunt libros Joan. vlti. Ideo non intelligatis q velim dicere omnia secreta misse que sunt infinita: vt atomi in radio solis: sed dicaʒ opera principalia que christus fecit in hoc mundo pro nostra redemptione: que vt dixi sunt triginta opera. ¶ Primum opus christi quod fecit pro nostra redemptione est sua sacratissima incarnatio: quãdo voluit de celo descendere/ & secrete vterũ virginis intrare/ & vestem humanitatʒ induere. ps. Descendet sicut pluuia i vellus &c. Et licet psona filij sola fuerit induta: tamẽ omnes tres psone fuerunt induẽtes scʒ pater/ & spiritussanct⁹. sed filius fuit induẽs & indutus. Istud opus mirabile figurat & expressatur in missa solenniter celebrata: quando prelatus/ papa/ vel episcop⁹ descẽdens a suo palatio intrat sacristiam/ et secrete induitur a tribus: scʒ a se: diacono: et subdiacono: sicut christus intrauit sacristiam vteri virginalis qui est papa et sacerdos in eternum fm ordinem Melchisedech. O qualis sacristia & quot sanctas reliquias continet: in hac fuit christus indutus. Modo cõtemplamini hic modicum quando sacerdos debet missam celebrare induitur septem vestimentis secrete. Primum est superpelliciũ. Secundũ amict⁹. Tertium alba. Quartuʒ cingulũ. Quintum manipulum. Sextum stola. Septimum casula. Ista significant septem vestes. i. virtutes/ vel dona christi. De qbus Esa. xj. Egredietur virga de radice Jesse & flos de radice eius ascendet: & requiescit super eum spiritus domini/ spiritus sapientie & intellectus/ spirit⁹ con: & for. spiritus scientie & pie. et reple. eum sp. ti. dñi. Itẽ de eisdẽ Esa. iiij. Apprehẽderũt septẽ mulieres virũ vnũ: id est septẽ ꝟtutes spiritussancti virũ/ a virtute virtuosũ scʒ christũ: ergo hoc facite i meã cõmemoratiõeʒ. ¶ Scdm opus fuit quando voluit nasci de vtero virginali & exire in hunc mundũ cũ magna claritate: & esse inter ꝟginẽ matrẽ & Joseph. Et voluit poni inter bouẽ & asinũ: angelis cantantib⁹: Gloria in excelsis deo. Hoc opus figurat quando sacerdos indutus vestibus sacris/ exit sacristiã inter diaconẽ & subdiaconẽ figurantes virginem & Joseph. Acholiti vero figurant bouem & asinũ. Et chorus cantat Gloria in excelsis vt angeli. Et pulsantur campane: & sacerdos exit lete ostendẽs q christ⁹ sine miseria matris exiuit vterũ virginis ornatus tanq̃ sponsus in die nuptiarum. ps. In sole posuit tabernaculũ suũ. i. ꝟginẽ matrẽ in puritate. Et ipse tanq̃ spons⁹ scʒ optime ornat⁹ pcedẽs de thalamo suo

¶ Tertiū opus christi mirabile fuit: quādo octauo die voluit circūcidi que circūcisio dabat̄ ɔtra peccm̄. Ideo est mirabile: q2 voluit circūcidi cum nullū haberet pcm̄ quia sicut latroni amouent̄ aures in signū furti: ita dabat̄ circuncisio in signū furti Ade. in q̄ licet chr̄s nō fuerit particeps: tñ sicut pctōr voluit humiliari ad recipiēdum circūcisionē. Hoc opus figurat̄ z representat̄ a sacerdote/q̄n humiliat⁹ corā altari dicit ɔfessionem ostendēs se peccatorē: z deponit̄ gramiale in quo figurat̄ amotio seu depositio illi⁹ pellicule chr̄i zc̄. Et fuit verificatū verbum apl̄i dicentis. Misit deus filiū suū in similitudinē carnis pcti. Ro. viij. Non dicit in carne pcti: sed in similitu. carnis peccati: ad insinuandum q̄ habuit verā carnē: sed nō carnem pcti zc̄. ¶ Quartū opus chr̄i: quando ab oriente pduxit tres reges/vt eum adorarent offerētes ei aurū: thus: et myrrham. Hoc opus figurat̄ a sacerdote/quādo cōram altari inclinat̄ dicens. Aufer a nobis cunctas iniquitates nostras: vt ad sancta sanctoꝝ puris mereamur mentib⁹ introire. Altare representat chr̄m. Sacerdos: diaconus: z subdiacon⁹: representāt tres reges. Et primo offertur thus deuote orationis di. Aufer a nobis dn̄e zc̄. Secūdo aurū reuerende adorationis. Tertio myrrha signādo se signo crucis in memoriam christi amare passionis: quasi di. Memoria memor ero z tabescit in me anima mea. Threñ. iij. ¶ Quintū opus fuit: quando in tēplo voluit p̄sentari a virgine matre et in ɔspectu oim a sancto Simeone z Anna pphetissa comēdari z laudari. Hoc representat̄ a sacerdote/q̄n in cornu altaris dicitur Introitus. vbi congregant̄ omes ministri sicut pplus ɔgregabat̄ in p̄sentatiōe christi. Et sicut Simeon fecit vnā canti lenā quattuor columbaꝝ di. Nunc dimittis seruū tuum dn̄e zc̄. Sic sacerdos tūc dicit q̄ttuor. Primo introitū. Scd̄o Kyrieleison. Tertio gl̄ia. Quarto orationes. ¶ Sextū opus fuit fuga egypti/timore herodis vbi fuit septem annis: quasi exul cum virgine Maria et Joseph nutritio. Istud opus representat̄: quādo dicit̄ ep̄la q2 sacerdos recedit de altari cum diacono z acolytho, z vadit sedere ad presbyteriū. Et ibi facit septē. Primo dicit ep̄lā. scd̄o responsoriū. tertio alleluia. quarto psam. q̄nto ibi ministrat̄ in calice materia sacrificij. sexto benedicit incensum p euāgelio. septimo dat benedictionē diacono euāgelium dicturo. ¶ Septimū opus fuit reuersio de egypto: z post quando fuit duodecim ānoꝝ remāsit solus in tēplo perditus a matre. Hoc representat̄ in sacerdote/quādo de presbyterio reuertit̄ ad altare: vbi remanet solus q̄n dicit̄ euangeliū/ z audit euangeliū: vt christ⁹ audiebat doctores legis. Deinde dicto euāgelio veniunt ad sacerdotē diaconus z subdiacon⁹: q̄[illegible]admodum venerūt ad christū virgo z Joseph ipsum p quirendo. ¶ Octauum opus fuit: quia seruiebat in domo matris dicit Lucas: q̄ erat subditus illis: sc3 virgini matri z Joseph: q2 fili⁹ hominis nō venit ministrari/sed ministrare: q2 vt dicit Nico. de lira. etiā iuuabat Joseph ad seruiendū. Hoc seruitiū figurat̄ a sacerdote/quādo dicto Credo z offertorio ministrat calicem ipsum offerendo dicēs. Suscipe sancta trinitas hanc oblationē zc̄. ¶ Nonū opus fuit: quādo venit ad baptismū Joan. licet non indigeret sicut nec circuncisione. q2 purus erat et sanctissim⁹ sed ad dandū exemplū nobis. Hoc signat̄ a sacerdote q̄n dicit. Lauabo inter innocētes manus meas z lauat digitos: nō q̄ iā nō sit locus: sed representat baptismū chr̄i in hoc. ¶ Decimū opus est: quando post baptismu imediate intrauit desertū z ieiunauit. xl. diebus z. xl. noctibus. Matt. iiij. z Mar. j. Et tunc orabat p nobis secrete. Hoc figuratur a sacerdote/quando post Lauabo inclinat̄ pfunde in medio altaris dicens. In spiritu humilitatis zc̄. Deinde vertit se ad populū dicēs. Orate fratres zc̄. Innuens q̄ illa oratio dirigit̄ ad populum: z dicunt̄ secrete sicut christ⁹ secrete et solus orauit: z debet tunc sacerdos ieiunare abstinendo ab omi mundana cogitatione. ¶ Undecimū opus fuit: quando post ieiunium z orationē secretā christus incepit alta voce predicare: quia ante non predicauerat publice: sed post ieiuniū cepit Jesus predicare. s. fidem euāgelicam z correctionē peccatoꝝ. Et sicut ipse pdicabat ore/sic faciebat opere. Act.

continent septem petitiones. Dic illas.

¶ Vicesimum opus fuit/quādo in morte humanitas fuit diuisa in tres partes. s. in animā que recessit. In corpus quod in cruce remansit. Et in sanguinē qui ad pedem crucis effusus fuit. Hoc figuratur in missa: quādo sacerdos in tres partes hostiam diuidit. Diuinitas autē nunq̄ȝ fuit diuisa/nec ab aliqua parte separata/imo semꝑ cum anima corpore ⁊ sanguine fuit diuinitas. Sicut si ego diuiderem ad radium solis vnum frustruȝ crystalli. Licet enī crystallus diuidatur: radius tamen solis non diuiditur nec separatur: imo claritas solis semper remanet cum qualibet parte crystalli diuisa. Idem ꝺ̓ claritate diuinitatis/que totam christi humanitateȝ replebat: q̄ humanitate diuisa in tres partes diuinitas remansit cum q̄libet ꝑte ⁊c̄.

¶ Vicesimū primum opus fuit: quando multos conuertit in sua passione. Primo latronem di. Dn̄e memēto mei ⁊c̄. Scḋo centurionē quando dixit. Vere filius dei erat iste. Tertio totum populū cōmuneȝ ⁊ simplices. Dicit btūs Lucas. Et om̄is turba coꝝ/qui simul aderant ad spectaculum istud: ⁊ videbant que fiebant ꝑcutientes pectora sua reuertebanẗ. Luce. xxiij. Tres ergo conditiones gentium tunc conuertit. Hoc figuraẗ in missa cum dicitur ter. Agnus dei ⁊c̄. In quibus petimꝰ remissionem peccatoruȝ: vt parcat nobis sicut pepercit illis percutiendo pectus. In tertio autem agnus dei petimꝰ pacem.

¶ Vicesimū secundū opus fuit: quando post eius mortē anima nō statim ascendit in celum/cū potuisset ascendere si voluisset: sed ex humilitate voluit descendere ad inferos/⁊ dare gloriā sanctis patribus/et inde eos voluit extrahere ⁊ liberare. Hoc opus figuratur in missa: quādo sacerdos dicto Agnus dei: ꝑmittit descendere partem hostie in calicem que inebriatur sanguine sicut sancti patres fuerunt inebriati gloria diuine visionis. ¶ Vicesimū tertium opus: quādo deposito christi corpe de cruce per Ioseph ab Arimathia ⁊ Nicodemū: virgo Maria ipsum recepit deosculans ⁊ contemplans/⁊ flens dicebat. O porte paradisi ⁊c. ⁊ sancte mulieres simul flebant ⁊c̄. Hoc figuratur in missa: quādo sacerdos tenet corpꝰ chr̄i in manibus dicendo oratione. Dn̄e Iesu chr̄e.

¶ Vicesimū quartum opus fuit: quando voluit sepeliri in monumēto nouo linteamine inuolutꝰ cū myrrha ⁊ aloe ⁊c̄. Hoc figuraẗ in missa: quādo sacerdos cōmunicat. Corpus enī sacerdotis monumentuȝ est christi. Debet ergo esse nouum ⁊ mundum a luxuria ⁊ corruptione. Et creditur etiā q̄ sanguis christi effusus: iuxta crucē etiā fuit positus in monumēto: qḋ figuratur quādo sanguis chr̄i sumitur a sacerdote: ꝓpter qḋ corpus sacerdotis sanctius est illo monumēto lapideo/⁊ irrationabili/⁊ insensibili: in quo fuit posituȝ corpus christi mortuum ⁊ inuolutū sine anima/⁊ sine sanguine. Sed sacerdos sumit corpꝰ christi non mortuuȝ sed viuum: impassibile ⁊ imortale: cū sanguine ⁊ cum aīa Iō ⁊c̄.

¶ Vicesimū quintū opus fuit/eius gloriosa resurrectio de morte ad vitam gloriosam ⁊ imortalem. Hoc figuratur in missa quando sacerdos de medio altaris vadit ad angulum dextrum: per quod significatur vita beata. Canẗ. ij Leua eius sub capite meo: et dextera illius amplexabitur me: in quā vitam beatam/christus tunc transiuit per gloriam corporis gloriosi qḋ tamen assumpsit: quia gloriā anime ab instanti conceptionis habuit ⁊c̄. Et diaconus inuenit corpale vacuū: sicut linteamina in chr̄i monumēto vacua fuerūt inuenta. ¶ Vicesimū sextuȝ opus fuit: quando post resurrectionē. Primo voluit apparere virgini matri: deinde marie Magdalene ⁊ Petro ⁊ vltimo aliꝭs apostolis. Hoc representaẗ in missa: quando sacerdos dicta cōmunione vertit se ad populū dicēs. Dominus vobiscū: sicut christꝰ dixit: pax vobis/consolando matrem ⁊ alios ⁊c.

¶ Vicesimū septimū opus fuit: quando omnibꝫ apostolis simul cōgregatis apparens dixit. Pax vobis. Hoc figuraẗ: quādo sacerdos de cornu altaris redit in medium/⁊ vertit se ad populum dicens. Dominus vobiscum. ¶ Vicesimū octauum opus fuit: quando debuit in celum ascendere dixit discipulis suis. Euntes in mundū vniuersum ꝑdicate euāgeliū om̄i creature ⁊c̄. Hoc figuraẗ qn̄ diciẗ. Ite missa est. ¶ Vicesimū nonuȝ opus fuit: qn̄ dedit potestateȝ Petro aplō vicario suo dicēs. Pasce oues meas. Et siẗ oībus quā-

do dixit. Accipe spiritumsanctum quorum remiseritis peccata remittunt eis &c. Hoc opus figurat: quando sacerdos inclinādo se in medio altaris dicit. Placeat tibi sancta trinitas &c. & humiliat se profunde figurans/ quod tm posse super excellentissimum. s. remittēdi peccata deus dedit infimis creaturis. Quis enim potest peccata dimittere/ nisi solus deus: Mat. xx. ¶ Tricesimū et vltimū opus fuit: quando de monte oliueti existentibus ibi virgine maria/apostolis & discipulis/eleuatis manibus ferebat in celū & benedixit eis. Lu. vlti. & Act. j. Et sic reuersus est ad celum. Hoc figurat in missa: quando sacerdos dicta missa eleuata manu benedicit populo dicens. Benedictio dei omnipotētis patris &c. & reuertitur ad sacristiam: ergo Hoc facite in meam cōmemorationē. Amen.

¶ De corpore christi Ser. XCII

Ego accepi a domino quod & tradidi vobis. j Cor. xj. Pro huius verbi declaratione & materie introductiōe est notādū quod quicquid credimus corde/ quicquid loquimur ore de hoc sacramēto mirabili: debet esse fundamentū in scriptura/ & non in phia naturali. Ratio est propter altitudinem huius sacramēti & subtilitatē trāscendentem omnem intellectum naturalem & scientiam phicalem & potentiā naturalem: sicut qui vellet numerare numerum arene maris: vel quod palmi sūt hinc vsque ad celum: & quātum est lata terra: impossibile est: iuxta illud. Altitudinē celi/ et latitudinem terre/ & profundum abyssi quis dimēsus est: Eccl. j. Ideo dic scriptura. Altiora te ne quesieris & fortiora te nō scrutatus fueris: sed que precepit tibi deus illa cogita semper Ecci. iij. Nota. Altiora te ne quesieris: supple intellectu naturali. Et fortiora te non scrutatus fueris: supple scientia phicali: sed que precepit tibi deus. scilicet in sacra scriptura/ que est os eius habens duo labia: scilicet duo testamenta. Superius immobile est nouum: inferius est vetus. Ideo quecunque dicā vobis de hoc sacramēto non accepi ab Aristo. vel Platone/ nec a Virgilio &c. sed a domino: scilicet in sacra scriptura. Ideo dicit thema. Ego accepi a dño. Pro fundamēto sermonis: oritur theologicalis questio.

¶ Queritur. Vtrū sacerdos peccet mortaliter/ qui scienter dat sacramentum altaris existenti in peccato mortali: Arguitur quod sicut mortaliter peccaret medicus qui scienter daret medicinam infirmo qua esset interficiēdus. Ergo cum grauior sit mors spiritualis quam corporalis. Multo fortius sacerdos mortaliter peccat dando sacramentum illi quem scit esse in peccato mortali: quia talis recipiendo hoc sacramentum mortaliter peccat. In oppositum habetur de consecra. distin. ij. Non prohibeat dispensator: scilicet sacerdos pingues terre: id est peccatores ad mensam domini manducare: scilicet accipere corpus christi: & christus enim dedit Jude quem sciebat esse in peccato mortali: & christus non peccauit: ergo sacerdos non peccat dando corpus christi existente in peccato mortali: & sic questio manet pro vtraque parte dubia. Ad questionem respondēdum est secundum Richar. super. iiij. senten. distin. ix. art. iij. q. j. quod ille quem sacerdos scit esse in peccato mortali: aut non petit eucharistiam peccaret: quia habet cāam legitimā sibi dari: & tūc sacerdos dando peccaret. aut petit: & tunc distinguite: quia aut suum peccatum mortale est occultum: aut manifestum: si manifestum: tunc sacerdos sibi dando eucharistiam: peccaret: quia legitimam contra ipsum habet excusationem vel exceptionē quā sibi publice obijcere potest: et accipio hic manifestum non pro omni eo quod probari potest: quod magis proprie dicitur manifestabile: quam manifestum. Unde si sacerdos sciret parrochianum suum esse in crimine: quod legitime contra ipsum posset probari. Ita quod illud crimen nesciret cum ipso nisi duo vel tres testes per quos hec probare posset: nō propter hoc deberet eucharistiam negare illi in publico petenti: quia iā inferret sibi penam ante criminis probationem quod fieri non debet. xx. questione iij. eorum qui. Sic accipio hic manifestum pro notorio. Est autem peccatū notorium: vel per scientiam: vel per confessionem factam in iure: aut euidentiā rei que tergiuer-

satione aliqua celari non pōt: extra. de co ba. cle. ꝛ mulie. c. vlti. Si aūt peccatū suum est occultum: aut petit in occulto: ꝛ tūc sacerdos sibi dando peccaret: qꝛ habet ꝯ eū legitimā exceptionem quā sibi in occulto obijcere d3. vt habetꝰ de conse. dist. ij. Ne ꝑ bibeat. Aut petit i publico: ꝛ tūc sacerdos sibi dare tenetꝰ: qꝛ contra eum nō habet legitimā exceptionē: quā ei i publico obijcere possit. extra. de offi. iudicis ordinarij. Si sacerdos. Ad argumentū dicitꝰ: qꝛ nō est simile: quia ius naturale qđ est virtuosius iure positiuo: precepit nō reddere depositum in tali casu: non est aūt sic in ꝓposito. Immo ius naturale dictat ꝙ occultus peccatoꝛ a prelato suo nō publicetꝰ. Vñ nec christus publicauit peccatu3 Iude quisq3 ipe Iudas semetipsū māifestauit. Vñ extra. de offi. iudi. ordi. Si sacerdos sciat ꝑ certo aliquem esse reum alicuiꝰ criminis: vt cōfessus fuerit ꝛ emendare noluerit: nisi iudiciario ordine quis probare possit: eum nō debet nominatim arguere: de quo corpore sit sermo: iuxta verba preassumpta ꝛc.

Nota de hoc sacramento quinq3 mirabilia principalia inter cetera.

Primū est mutatio substātialis
Scđm est operatio sacerdotalis
Tertiū est habitatio sacramētalis
Quartū est perceptio sensualis
Quintū est receptio visualis

¶ Primum ergo mirabile ꝛc. Duplex est mutatio. Vna accidentalis: et altera substantialis. Accidentalis est quando qualitas vel aliud accidēs mutatur in creatura manente eadē suba: vt est mutatio ꝺ albedine in nigredinem: de sanitate in infirmitatem: de caliditate in frigiditatem: de paruitate in magnitudinē. Ide3 sum ego modo qui fui quando natus sum de vtero matris: quāuis tunc paruulus essem: nunc vero magnus. Mutatio vero substātialis quando nō solum accidens: sed etiā substantiā mutatur: vt si lutum mutaretꝰ in aurum: vel plumbū in argentum. Hoc presupposito est notandū: ꝙ in hoc sacramento est mutatio substantialis: quia substantia panis mutatur in corpus christi.

Pro latiori declaratione nota: ꝙ ꝑm ꝙ dicitur in compendio theologie triplex est mutatio. Vna est artificialis: vt quando sit vitrum ꝺ cineribus. Alia est naturalis: ꝛ hec est duplex. s. accidentalis: ꝛ substantialis. Accidentalis est: vt quando idem subiectum manet in diuersis accidentibꝰ sibi inuicem succedentibꝰ. Substantialis est: vt quando eadem materia manet sub diuersis formis substantialibꝰ: sicut patet in transmutatiōe elementoꝝ ad inuicem. Tertia mutatio est supnaturalis: vt quādo nec materia nec subiectum manet: sed tm̄ accidentia sine subiecto: ꝛ talis est hec ꝛc. Est tamē notandū: ꝙ hic deficiūt tres regule philosophie. Prima est que dicit ꝙ quandocūq3 sit mutatio substātie sit etia3 accidentiū. Ratio est: quia accidentia non migrant. i. nō transmutantꝰ de subiecto in subiectum: quia si lutum mutaretur in auru3: etiā qualitas mutaretur: puta coloꝛ/ pondus: ꝛ huiusmodi: sic si panis mutatꝰ in carnem: ꝛ vinum in sanguinem natura li digestione. In hoc autem sacramento est oppositum: quia virtute verboꝛum mutatur substātia panis in corpus christi. Accidentia autem non ꝛc. Declara. Remanet enim eadem quātitas: rotunditas: eadem albedo. idem sapoꝛ. Ecce quomodo regula philosophie. Vnđ hoc habes: Rñ. nō a philosopho ꝛc. sed accepi a domino: facta ꝑ hac mutatiōe adoꝛamus nō illam albedinem/ nec illam rotunditatē: sed christum cōtentū i illa: sicut milites adorant regem contentum in cortina ꝛc. Scđa regula philosophie dicit ꝙ nlla mutatio substantialis est integra: quia semꝑ remanet materia prima: quia si lutum mutatur in aurū: materia prima que est in termino a quo: est eade3 cum illa que est in termino ad quem: qꝛ eadem est materia oim̄ generabilium ꝛ corruptibiliū. Ideo dicꝰ philosophus: ꝙ materia est ingenita ꝛ incorruptibilis. Sed cōtra: qꝛ eadē est materia generabiliū ꝛ corruptibiliū: corpus aūt christi est huiusmodi: quia de quattuoꝛ elemētis fuit compositum: sed nihil ibi est ꝺ materia prima: que nō est substrata aliquibꝰ accidentibꝰ: nec est in actu: sed materia corporis christi iam est in actu. In hoc sacramento etiam hec regula deficit: qꝛ facta hac mutatione nihil remanet: nec de forma substantiali panis: nec de materia: q3 totum mutatur in corpus chri. Ideo non

regatis vos hic per regulas philosophie. Ideo dicit psalmista. Hec mutatio dextere excelsi ⁊c. Mutatio naturalis dicitur finistre. Sed hec dicitur dextere excelsi. Quis deus magnus sicut de⁹ noster. Tu es de⁹ qui facis mirabilia. Nota ad hoc quadruplicem mutationem substantialē. Prima est a non ente in ens: ⁊ dicitur generatio: vel potius creatio. Secūda est ab ente in nō ens: ⁊ dicitur corruptio. Tertia est ab ente in ens: qđ modo non est: sed iam erit: vt est ꝓductio. Quarta est ab ente in ens iam existens: ⁊ talis est cōuersio panis in corpus christi. Hec mutatio non habet similem in natura. Tertia regula philosophie dicit ꝙ non est possibile ſm naturam accidētis esse sine subiecto: sed hic ecōtra. Declara ⁊c. Unde habes? Rñ. Ego accepi a domino. ⁊c. Moraliter debetis adorare christum in hostia sine dubio/ ⁊ sine conditione actuali sufficit habitualis dispositio ꝙ homo non intendit adorare nisi christum ⁊c. Nota casuz qui habetur in c. De homine: de cele. miss. vbi dicitur ꝙ maius peccatuz est sacerdoti celebranti et nō consecranti ꝗ̄ celebrare et consecrare cum peccato mortali. Falsa enim remedia sunt veris periculis grauiora. Ideo dicit Dauid. Tollite hostias et introite i atria ei⁹. adorate dominuz in atrio sancto eius. ps̄. xcv. Nota: Tollite hostias: hic loquitur sacerdotib⁹ ⁊ introite in atrio ei⁹: hic loquitur populo. Adorate dominū in atrio sancto ei⁹: tam ad sacerdotes ꝗ̄ ꝑplos. In atrio sancto eius in corde dilatato ⁊ deuoto. Dices tu: quid si celebrās non sit sacerdos vl' non cōsecret? Rñ. ipse solus peccat/ nō autem populus adorans. ¶ Secundū mirabile est operatio sacerdotalis: scʒ ꝙ sacerdos habens tantā potestatem. Magnuz mirabile reputatur de Moyse qui fecit descēdere manna de celo: id est aere. Exo. xv. Et de Helia qui fecit descendere ignē de sphera ignis ad comburendum duos quinquagenarios: ⁊ habetur. iiij. Reguz xvij. Ad idem nota qđ supra in sermōe sanctoruz Philippi ⁊ Iacobi: qui incipit. Nimis honorati sunt. parte. ij. Maius mirabile incōparabiliter est hoc: qñ sacerdos nō de aere/ nec de sphera ignis/ nec de celo Lune/ nec de Mercurij/ nec de celo Veneris/ nec de celo Solis/ nec de celo Martis/ nec de celo Iouis/ nec de celo Saturni/ nec de celo stellato/ nec de celo cristallino: sed de celo empyreo facit christum descendere in hostiam. Scitis quomodo? Sicut virgo Maria quando concepit de spiritusancto filium dei dictis illis verbis. Ecce ancilla domini ⁊c. vsq; tuum. aperuit celum empyreum. Et sicut lingua virginis gloriose fuit clauis celi: sic etiam sacerdotis. Sed excellentius sacerdotis triplici ratione. Non displicebit virgini/ dicēdo veritatem. Prima ratio: quia lingua virginis habuit facere octo giratas/ seu octies reuoluta est: anteq; aperiret celum dicēdo. Ecce ancilla domini ⁊c. Nunq̄ eī fuit apertum celum empyreum: nisi postq̄ dixit octauum ⁊ vltimum verbum: scʒ tuum. Sacerdos autez cum claue lingue sue quinq; tantū giratas facit: id ē quinq; verba. Hoc est enim corpus meuz. Et etiā illud enim non est de necessitate sacramenti: sed precepti ſm doctores. Secunda ratio: quia virgo Maria semel tantuz aperuit celum ⁊c. Sed sacerdos quolibet die semel: ⁊ in die natiuitatis domini ter: quia ter dicere potest missaz. Et etiam alias quando subest iusta causa siue necessitas: vt dicit textus in. c. Consuluisti. de cele. missa. Oportet tamen ꝙ in prima missa: tunc non receperit perfusionez: vt in. c. Ex parte. eodem titulo. Tertia ratio est: quia in vterum virginis descendit christ⁹ paruulus/ mortalis/ passibilis: sed in hostia magnus: sicut fuit in cruce/ ⁊ nunc est in celo: immortalis/ impassibilis/ glorios⁹ ⁊c. Unde Grego. Quis enim fideliū habere dubium possit: in ipsa imolationis hora. ad sacerdotis vocem celos aperiri: in illo Iesu christi mysterio angelorum choros adesse: summis ima sociari: terrena celo iungi. vnum quidez ex visibilibus atq; inuisibilibus fieri. Grego. in. iiij. dialogorū. Da similitudinem de illo qui inuitat ad prandium regem ⁊c. quia non solus veniret: sed cum scutiferis: sic christus in hostiam non solus: sed cum angelorum multitudine sociatus aduenit. Hinc nota de comitiua que debet fieri a fidelibus corporis christi: quādo portatur a sacerdote ad cōmunicandum infirmos ⁊c. Nota. Celos

aperiri: non intelligatis quod celum diuidatur: sed sicut diximus de reuelatione secreti: nunc aperuit mihi cor suum: sicut dixit Dalila philisteis de Sansone Iudic. xvi. Sic hic filius dei qui est secretus in celo descendit ad hostiam per verba consecrationis. Illa ergo descensio dicitur apertio. Unde Ioan. vi. Hic est panis qui de celo descendit: si quis manducauerit ex hoc pane/ viuet ineternum. Hic est duplex questio. Prima questio est: posses tu dicere. Si christus descendit de celo in hostia: ergo recedit de celo? Rndeo non: Pro cuius intelligentia nota duas similitudines. Prima est de domo habente centum foramina/ et in quolibet intrat radius solis: nec tamen recedit de celo: sic hic. Filius enim dei est radius quidam: iuxta illud Heb. i. Qui cum sit splendor glorie et figura substantie eius etc. Secunda similitudo est de voce mea que est in qualibet aure vestra. Sunt forte hic duo milia aurium etc. Et verbum meum in quolibet intrat: nec tamen recedit a me. Si ergo hoc verbum transitorium et creatum hoc facit: quanto magis verbum dei increatum et eternum. De quo Ioan. i. In principio erat verbum etc. Io. Dauid. Dominus in templo sancto suo: id est in hostia et simul dominus in celo sedes eius. Et hostia est templum dei: sicut vterus virginis. Moraliter: nota qualis debet esse sacerdos qui tantam potestatem habet. Secunda questio est: vtrum tam malus sacerdos quam bonus habeat hanc potestatem. Rn. ita. Nota ad hoc duplicem similitudinem. Una est de officialibus regis: quia siue malus siue bonus habet potestatem etc. quia sicut bonitas non dat iurisdictionem: ita nec malitia tollit. Unde dicit canon: quod non potest aliquis quantumcunque pollutus diuina polluere sacramenta. de cohabitatione cle. et mulie. Uestra. Et. xv. q. vlti. ca. vltimo. quamuis sacerdos celebrans: et etiam alius quilibet sumens indigne polluatur. de conse. dist. ii. Qui scelerate. Unde ecclesia. Sumunt boni sumunt mali/ sorte tamen inequali vite vel interitus. Queri potest. Utrum tantum valet missa boni sacerdotis quantum mali. de quo per Tho. in. iiii. sen. disti. xlv. q. ii. ar. i. q. iii. Nec obstat: quod dicit Chry. xl. dist. Multi sacerdotes: et pauci sacerdotes. multi nomine: pauci re. Non omnis sacerdos sanctus est: sed omnis sanctus sacerdos etc. quia ibi accipitur sacerdos equiuoce etc. Declara etc. sicut et ibi. Erunt sacerdotes dei et christi: et regnabunt cum illo mille annis. Apoc. xx. Qui quidem textus sicut dicit Aug. xx. de ciui. dei. c. x. non de solis epis et presbyteris intelligendus est/ qui proprie iam vocantur in ecclesia sacerdotes: sed sicut oes christianos dicimus propter mysticum chrisma: sic omnes sacerdotes quia membra sunt vnius sacerdotis. de quibus apls Petrus Plebs inquit sancta regale sacerdotium. Hec Aug. vbi sup. Un et Apoc. v. Redemisti nos domine deus in sanguine tuo: et fecisti nos deo nostro regnum et sacerdotes etc. Secunda similitudo de duobus canalibus per que decurrit aqua in hortum tuum: quorum vnus sit aureus/ alter ligneus. Nunquid caules irrigati de aqua que descendit de canali ligneo non erunt ita pingues et boni: sicut de aureo? Certe sic. Sic in proposito. Fons vnde procedit aqua ois sapientie et gratie: est christus Eccl. i. Fons sapientie verbum dei in excelsis. Sacerdos bonus est canale de auro: malus de ligno: et etc. Sed quid facit patronus canalium/ postquam ei seruierunt? Canale aureum ponit in thesauro suo: ligneum pro comburet igni. Sic christus bonum sacerdotem reponit secum in thesauro glorie. vnde. Ioan. xii. Qui mihi ministrat me sequatur: et vbi sum ego illic et minister meus erit. Canale pro ligneum. i. malum sacerdotem ponet in igne inferni. Io. apls. i. Cor. xi. Probet autem seipsum homo: et sic de pane illo edat et de calice bibat. Qui enim manducat et bibit indigne: iudicium sibi manducat et bibit: non diiudicans corpus domini. Ubi dicit Glo. Ambro. quod ita punietur: ac si christum propriis manibus occideret. Unde scis hoc frater: Ego accepi a domino etc. ¶ Tertium mirabile est habitatio sacramentalis. Ubi nota duo. Primum mirabile est: quod totus christus in tam parua hostia continetur. Dices tu: quomodo est possibile? Rn. per similitudinem de monte magno cuius tota similitudo continetur in paruo oculo videntis illum. Sic hic etc. Secundum mirabile est quod frangitur hostia: non frangitur christus sed in qualibet fractionis particula integer perseuerat. Dices tu: quomodo est possibile? Rn. per similitudinem duplicem. Prima est de

voce mea que diuisa p singulas aures ve
stras tota integra est in qlibz aure. Scda
similitudo est de imagine hois in speculo
recepta que tota recipit in speculo/etiã si
speculũ frangat in centũ ptes: tota inte-
gra est in qlibet pte. Et nunqd pater oĩ-
potens nõ poterit facere hoc de imagine
sua que est chrs: sic habet. ij. Coz. iiij. Et
Colos. j. Et si tu dicis: nõ est sic de ima-
gine q nõ est corpalis: chrs aũt habet ver
corpus. Rñ. q imo: qz subtilius est corp⁹
glĩosum/q̃ imago q modico panno impe
dit ne intret in speculũ: corpus aũt glorio
sum a nullo põt impediri. Ideo 7c̃. Ideo
de hostia ɔsecrata potest dici. Candor est
lucis eterne: 7 speculũ sine macula dei ma
iestatis: 7 imago bonitatz. Sap. vij. No
ta Candor est lucis eterne. s. quãtũ ad di
uinitatẽ que est in hostia concomitant: sic
7 sanguis et anima nõ ex vi vboz: sed cõ
comitant vt dixi. Et ideo quia est ibi diui
nitas/debet hostia esse rotunda: q signifi-
cat eternitatẽ dei. Et speculũ sine macula
q̃tũ ad animã. Ideo hostia debet esse pu
rissima 7 alba. Et imago bonitatis: q̃tuz
ad corpus p quod compleuit suã bonitatẽ
in ope redemptõis. Ideo cogita tu qui ce
lebras vel cõmunicas/q̃tum de excellen-
tijs est ibi: qz de spũalib creaturis est ibi
excellentior. s. anima chrĩ: de corpalibus/
etiã corpus chrĩ. Et super oĩa diuinitas
Idcirco debes habere ista tria: scz. Cãdo-
rem lucis eterne: p verã credentiã sine er-
rore. Scdo speculũ sine macula p castita-
tem. Tertio imago bonitatz illi⁹ p frater-
nã amicitiã ad imaginẽ 7 similitudinem
christi: qui noluit recipere vindictam de
inimicis: sic nec tu. Mat. v. Beati pacifi-
ci/quoniã filij dei vocabunt. pacifici. i. pa
cem facientes. ¶ Quartum est perceptio
sensualis. Quia nullus sensus percipit in
eucharistia id qd intellectus credit. Qua
re hoc? Rñ. duplici rõne. Prima est neces
sitatis. Scda vtilitatis. Necessitatis qa
necesse est cõmunicare: qz sicut totum ma
lum nostruz pcessit ex esu fructus: iuxta
illud. Mala mali malo: mala cõtulit oia
mundo. Mala. i. gula: mali. s. Ade: malo
.i. pomo. Sic voluit de⁹ q ex esu fruct⁹:
de quo dicit virgini. Benedictus fructus
ventris tui: oĩa bona nostra procedant.
Sed quia horribile esset comedere carnẽ
hominis crudã/7 bibere sanguinẽ: ido vo
luit chrs tegere sub accidentib 7c̃. Ideo
Esa. xlv. Te adorabunt reges depcabunt:
tm̃ in te est deus. Uere tu es de⁹ abscon-
ditus: deus israel saluator. Nota. Te ado
rabunt. s. in hostia cõsecrata. Tm̃ in te est
deus. Ista dictio tantũ exclusiua excludit
alia sacramenta: in quib nõ est deus rea-
liter 7 psonaliter: sicut in hoc sacramento:
sed tm̃ figuratiue. Jo. vj. Caro mea vere
est cibus: 7 sanguis meus vere est potus.
Construitur sic. Cibus iste vere est caro
mea: et potus iste vere est sanguis meus.
Scda ratio est vtilitatis. s. nostri meriti.
Si em̃ viderem⁹ carnem 7 sanguinẽ/non
esset meritum aliquod nostruz credere: si-
cut nec meremur si credimus esse hostiam
albam vel rotundã. Greg. Fides non ha-
bet meritũ: vbi humana ratio pbibet ex-
perimentũ. Ad hoc ergo: vt fides locũ ha
beat voluit occultare 7c̃. Tantũ g sacra-
mẽtũ veneremur cernui: 7 antiquũ docu-
mentũ nouo cedat ritui: prestet fides sup-
plementũ sensuum defectui. Ideo debe-
mus nos humiliare dicendo. Domine q̃
uis sensus mei hoc nõ percipiant/tamen
credo 7c̃. Joannis. xx. Beati qui non vi-
derunt 7 crediderunt. ¶ Quintũ mirabi-
le est receptio vsualis: q res mirabilis est:
quia panis angelicus fit panis hominuz:
dat panis celicus figuris terminũ. O res
mirabilis manducat dominum paup ser-
uus 7 humilis 7c̃.

¶ In festo sancti Iuliani cõfessoris. Sermo. XCIII.

Hec educit il-
lum a delicto suo. Sap. x. Hec
s. sapientia diuina: fm sensuz p-
primum 7 litteralẽ: sed ad ppositum nostruz
intelligo. Hec scz penitentia eduxit illuz:
scz sanctũ Iulianũ. A delicto suo: qd cõ-
misit occidendo parentes. Saluet virgo
Maria 7c̃. Pro declaratiõe ergo thema-
tis: 7 introductione historie pdicande: no
tandũ q sit questio theologicalis.
¶ Queritur vtrũ quodlibet peccatũ sit p

penitentiam remissibile? Ubi pro complemento materie nota tres conclusiones secundum mentem Thome. parte. iij. q. lxxxvj. ar. j.

Prima cōclusio erit affirmatiua ex parte obiecti.

Secunda conclusio erit negatiua ex parte subiecti.

Tertia conclusio erit etiam negatiua ex parte adiecti.

¶ Prima ergo conclusio erit affirmatiua: ex parte obiecti penitentie qđ est peccatum: qđ respicit actus penitentie: quia peccator dolet de peccato. Conclusio est ergo ista. Qđ ex parte peccati omne peccatum est per penitentiam remissibile: et hoc duplici ratione. Primo ratione diuine misericordie que est infinita: iuxta illud Joelis. ij. Cōuertimini ad dominum deum vestrum: quia benignus et misericors est: patiens et multe misericordie et prestabilis super malitia. Item alibi. Derelinquat impius viam suam: et vir ini. co. et re. ad do. et mi. e. et ad de. n. q. mul. est ad ignoscendum. Esa. lv. Item. ps. Miserationes eius super omnia opera eius. Nota. Super omnia opera eius. ps. Opera manuum eius/veritas et iudicium. Licet iustitia dei sit infinita. sic et potentia: bonitas et sapiētia: et quicquid est in deo: sit infinitum: eo quia quicquid est in deo/est ipse deus: quia non est compositio in eo subiecti et accidentis: nec potentie et actus: nec esse et essentie: nec aliqua alia compositio. Nihilominus tamē quantum ad effectum magis ostendit deus misericordiam suam in hoc mundo quam potentiam: nec iustitiam nec aliquid aliud. Quod patet: cum quotidie tot infinita peccata cōmittantur in iniuriam diuine maiestatis: tamen sustinet peccatores et prouidet eis de necessariis. ps. Deus iudex iustus fortis et patiens/nunquid irascetur per singulos dies. Sic ergo cum misericordia dei sit infinita: non limitatur nec terminatur a remissiōe peccatorū. ps. Nunquid obliuiscetur misereri deus aut conti. in ira sua misericordias suas. quasi dicerem non. Secunda ratio est propter meritum passionis christi/per quam penitentia et omnia sacramenta operantur effectus suos. Cuius passionis virtus est sufficientissima pro omnibus peccatis. j. Joa. ij. Ipse scilicet christus est propitiatio pro peccatis nostris. Non pro nostris autē tantū: sed etiā pro totius mūdi. Nec obstat quia dicitur de peccato in spiritūsanctū: qđ non remittitur/neque in hoc seculo/neque in futuro: sicut dicitur Mat. xij. quia respondetur: vt infra: in tertia parte sermonis. Nota. Totius mūdi. Quinimo etiā si essent mille mūdi sufficeret virtus passionis christi ad remissionem omnium peccatorū: quia quasi infinita est virtus illa: vtpote procedens a christo que fuit infinita/respectu psone diuine et cetera.

¶ Secūda conclusio est negatiua ex parte subiecti: que est ista quia ratiōe subiecti nunquam nullum peccatū est remissibile: quia subiectum est incapax penitentie. et hoc est in demonibus et hominibus damnatis/qui sunt incapaces gratie et consequenter penitentie: duplici ratiōe. Prima propter defectū voluntatis eorum que nō est disposita ad gratiam recipiendā: sed obstinata in malum. vnde nec volunt nec possunt benefacere: et consequēter nec penitere. Licet enim displiceat eis culpa cōmissa/et doleant de ea: non tamē dolent de ea inquantū est offen[s]a dei: sed inquātum est afflictiua ipsorum et patiuntur penam propter ipsam. Et sic de pena potius dolent quam de culpa. quinimo in culpa semper fixi remanēt. Unde Sap. v. Uidentes turbabuntur timore horribili mirabuntur in subitatiōe insperate salutis: gementes pre angustia spiritus: penitentiā agentes et cetera. Secunda ratio est: propter iustitiam diuine voluntatis/que nō vult eis gratiā conferre. Nec decet magnificentissimā iustitiam suā gratiā inuito conferre. Unde et leges quarum conditores per ipsam dei sapientiā iusta decernunt: sicut dicitur Prouerb. viij. hoc imitantes dicunt: quia inuito beneficiū non datur. Cum ergo demones et damnati nolunt gratiam dei: nec disponere se ad illam. ergo et cetera. Unde nota quia si demōes et damnati veniā a deo humiliter postularēt: profecto misericordiam cōsequerentur: quia nō obliuiscetur misereri deus nec cōtinebit in ira sua misericordias suas. ps. Et ideo eterna erit peccatorū damnatio. Nec tenenda est heresis Origenis dicentis. Omnē hominē esse saluandū: per illud. Nihil odisti eorum que fecisti. Itē dixit christum iterū passurum in aere pro diabolis

saluādis: sicut refert Glo. xxiiij. q. ij. in fine. propter qđ Origenes post mortē est ab ecclesia anathematizatus vt hereticus: vt ibidem dicitur in textu. Unde damnati habent voluntatem sic fixam et obstinatā q non possunt velle bñfacere. Vñ Mat. xxij. Ligatis manibus et pedibus mittite eū in tenebras exteriores. ibi erit fletus et stridor dentium. Per manus intelligunt operationes: per pedes affectus et volūtates: que sunt adeo ligate/q nec volūt nec pñt benefacere rationibus supradictis. Et ideo damnati etiā pro peccatis venialibus eternaliter punientur: fm Tho. in. iiij. senten. rc. ¶ Tertia cōclusio est negatiua ex parte adiecti. i. ex defectu alicuius circūstantie seu conditiōis ad veram penitentiam requisite. Et est ista. Quod ex defectu alicuius circūstantie in penitentiam acquisite: peccatū aliquod est irremissibile. Requiritur autem triplex circūstātia in penitentia. Prima q dolor sit voluntarius de peccato. Qui autem nō vult dolere de peccato/non est vere penitēs. Et ideo tunc peccatum cōmissum efficitur irremissibile: et hoc est peccatum in spiritūsanctum: de q dominus dicit in euāgelio. Qui dixerit cōtra spiritūsanctū non remittetur ei/neq in hoc seculo/neq in futuro. Matth. xij. Quod Aug. intelligit de finali impenitētia. Nota de illo qui habens concubinā/confitebatur cuidam fratri nostro/qui suadebat ei vt relinqueret eam: qui noluit. Et cū frater diceret ei. Tu ibis ad infernum: Respōdit. ego volo ire ad infernū. Ista pprie fuit finalis impenitentia: et sic mortuus est: vt audiui ab eodem fratre. Nota hic de illis qui in fine vite desponsant concubinā rc. Tales si habent intentionē bonam saluantur. Si autē ideo despōsant/quia credunt mori: si autem crederent se victuros nō desponsarent: sed in cūcubinatu eas detinerēt/damnant. Et nota hic/q hec finalis impenitētia est illud quartū scelus qđ non remittit a deo propter qđ solum anima damnat. de pe. dist. j. Sup tribus. Uide in sermo. quadragesimalibus: de quattuor receptaculis animaꝝ in primo articulo de inferno. sermo. iiij. parte. vij. Secunda circūstantia penitētie est q peccator doleat de peccato inquantū est offensa dei: alias nō ē vera pnia. sicut dolet latro qñ ducit ad furcas de culpa: sz nō ingrū est dei offensa. qz paratus esset et alias grassari in latrocinio si adesset sibi peccādi copia. sed dolet de peccato ppter penaz. Jō di. j. Pe. iiij. Nemo āt vim patiat quasi homicida/aut fur/aut maledicus/aut alienoꝝ appetitor. Si āt vt chrīanus erubescat rc. Isto mō penituit Esau de venditiōe primogeniture: et ideo nō vere penituit. Qđ patet ex eo q dixit. Uenient dies luctus pris mei et occidam Jacob fratrē. Gen. xxvij. Propter q vt dicit apls Heb. xij. Esau nō inuenit locū penitentie qūuis cū lachrymis inqsisset eam. Sic etiā penituit Antiochus. de quo dicitur. ij. Macha. ix. Orabat hic scelestus dñm a quo nō esset misericordiā cōsecuturus. dolebat eñ de culpa preterita nō ppter offensam dei: sed ppter infirmitatē quā patiebatur. Tertia cirūstantia requirit in pnia q dolor ille sit cum spe venie alias non esset vera: sed desperata pnia: et ideo nō remissiua peti. talis fuit pnia Cain: q ait. Maior est iniqtas mea q̄ vt veniā merear. Gen. iiij. Hic practice historiā. Talis ēt pnia Jude pditoris q doluit de petō dicēs. Peccaui tradens sanguinē iustū: sed nō cū spe venie: qz laqo se suspēdit. Patet ergo triplex conclusio. Btūs autez Julianus licet peccauerit grauiter occidendo parentes: non tamē parricida qa ignorans fecit: penituit tñ vere qz habuit omnes tres circūstātias pdictas: qz doluit volūtarie de petō etiam q̄tum fuit offensa dei et cuz spe venie. Et io cōsecutus est per pniaz verā remissionez peti sui. et hoc est quod dicit thema. Hec eduxit: q̄uis etiā de iure ciuili licitum sit marito occidere vxorē in flagranti adulterio dphensam cū turpi psona. C. de adulterijs. l. Graccus rc. Modo videamus historiā. Hic legēdā rc. Deo grās. Amē.

¶ Item alius sermo fieri potest: cuius thema fm eam dominicā quæ currit in festo sancti Juliani: sic propone. Multi veniēt ab oriente et occidente. et recumbent cum Abraam/Isaac et Jacob in regno celorum: et prosequere sermonem sicut supra in festo Epiphanie ser. qui ab oriente rc.

¶ Incipit sermo de laude sci

entiarum: sed presertim theologie. XCIIII.

Gratias ago deo meo semper pro vobis in gratia dei que data est vobis: quia diuites facti estis in illo i omi sciencia. j. Cor. j. Nota facti estis scz spe. quia ex quo studium incipit in hac ciuitate Cathanie. Jam in spe estis acquirendi omnem scientiaz. Ad quam acquirendam vt vestri animi accendantur. aliqua dicemus in presenti sermone ad laudem scientiarū ad finem glorificādi illum qui est fons et origo omnis scientie z sapientie: qui deus est: iuxta illud Eccl. j. Fons sapientie verbuz dei in excelsis. Et. j. Reg. ij. Deus scientiarum dominus est. Et non solum ipse deus est auctor omnis scientie. sed etiam ipe idem instructor. Primum probatur in primis duabus auctoritatibus. Secundum i alijs tribus. Et ipse etiā est principalis auctor scientie nostre: iuxta illud. ps. Qui docet hominem scientiam. Propter quod sapiens referens gratias deo dicit Ipse ei dedit mihi horum que sunt scientiam veram vt sciam dispositionem orbis terrarum et virtutes elementorum zc. Sap. vij. De philosophis dicit apostol⁹. Rom. j. Quod notum est dei manifestum est illis. deus eni illis reuelauit. Igitur ad laudem sui aliqua dicemus de laude scientie. Sed primo salutetur virgo zc. Pro fundamento sermonis qui est de scientia: oritur theologicalis questio.

¶ Queritur Utrum actus precipu⁹ doni scientie consistat in actione vel in consideratione. Arguitur q consistit in cōsideratione. sicut cognitio diuiratis in christo spectat ad sapientiā. Cognitio vero humanitatis in eodem spectat ad scientiam: sed cognitio humanitatis christi nō est cognitio operatiua: sed potius contemplatiua: si ergo hoc est donuz scientie videtur: q est in consideratione. ¶ In oppositum. fides sine operibus mortua est: ergo pari ratione ad scientiam: sed ipsa scientia que est donum spiritussancti non est mortua: sed gratuita. ergo videtur quod actus ei⁹ proprius cōsistat circa agenda. Et sic questio manet pro vtraqz parte dubia. ¶ Ad questionem respondendum est fm Bonauen. super. iij. sententiarum distin. xxxv. q. ij. q scientie quadruplex ē differētia. Quedaz est que consistit in intellectu pure speculatiuo. z hec est fundata supra principia rationis. et hec est sciētia acquisita de qua cunqz creatura sicut scientia humane philosophie. Quedam autem est que consistit in intellectu inclinato ab affectu: z hec est fundata supra principia fidei: que quidem sunt articuli. et nihilominus acquisita: et hec est scientia sacre scripture: quam nullus habere potest nisi saltem habeat fidem infornē. Quedam autem est que cōsistit in intellectu siue ratione in quantuz inclinat affectum ad operationem. et fundata ē supra pricipia iuris naturalis: que ordinātur ad rectitudinem et honestatez vite. z huiusmodi est scientia virtutis prudentie. Quedam est autem sciētia que cōsistit in intellectu secundum est q inclinatus: z inclinans. Inclinatus inqz a fide. et inclinās ad bonam operationem. z hec fundatur supra principia fidei. et habet ortum a dono gratie. et talis est scientia que est donum spiritussancti. Et ex hoc patet quid sit actus proprius huius doni. est eī actus eius dirigere ad agenda fm preceptiuam regule ipsius fidei cuius est dirigere ad opera misericordie. vt non tātum bona pro bonis reddat secundum q dicta lex gratie ad exemplar ipsius Iesu christi in quo fuit gratie abundantia. Et ido ad ipsam scientiam non solummodo pertinet dirigere in agendis: sed etiam ex consequēti pertinet nosse eā que sunt fidei tanquaz fundamentum sue directionis. Et vlterius nosse humanitatem christi tanquam exemplar sui regiminis. Ita q hic triplex actus couenciat ei secundum triplicem respectum. vnius videlicet respectu obiecti motiui. alter vero respectu sui fundamenti. Et tertius est exemplars excitatiui. Et quia principalis actus accipitur ex parte obiecti inest q precipuus actus doni scientie est dirigere circa actionem: secūdum q dicit August. et ostendūt rationes ad hoc inducte. et ideo sunt concedende. Et ad argumētum dicitur. q non est hic actus ipsius scie pricipalis. sed q ad principalē habz

ordinari sicut cognitio exempli: vtilis est
ad euidentiorē rei que scd'm exēplar illud
deber fieri: sequit' q actus doni sciētie est
dirigere circa actionem de qua fit sermo.
Iuxta verba preassumpta: z sic de aliis

¶ Pro declaratione thematis/z introdu-
ctione materie assumo illud verbum the-
matis: sc3. Diuites facti estis. Ex quo no
ta/q apostolus vocat scientias diuitias.
Et verum dicit. Nam pfecto scientie ve-
re diuitie sunt. Non autē consistunt diui-
tie in auro et argento: z lapidib' precio-
sis sicut vulgaris opinio hominū veneno
cupiditatis infecta mentit'. Nota hic q to
tus hic sermo diuitur in tres partes: quia
primo loquitur de scientia in generali/ vt
comphendit sapientiā et omēs virtutes.
Nam vt Socrates dicebat virtutes esse
sciētias/vt refert philosoph' in. vj. Ethi-
cor. z omīa peccata ignorātias. Quod
dictum aliqualit' verum est/vt declarat.
Tho. j. ij. q. lxxvj. arti. ij. Et puerbium cō
mune dicens: quod omīs peccator igno-
rans. approbatur p id quod dicit' Prouer.
xiiij. Errant qui operant' malum. Secun
do modo loquitur de scientia in speciali/
adaptando ipsas ad beatitudinē humanā
vsq ibi. Et predictis autē infertur. Ter-
tio loquit' specialissime de scientia theolo
gica/que est excellentior omibus aliis. vs-
q in finem. Et de qualibet parte pōt fie-
ri vnus sermo. In primo sermone accipi-
tur scientia large/in secundo stricte/in ter-
tio strictissime. Triplex autē ratio ad pro-
positum adduci potest.

Prima qz scientia satiat vberius.
Scd'a quia possidet' securius.
Tertia quia pficit felicius.

¶ Prima ratio zc. Aurum nāq z argen
tum z huiusmodi nunq homines satiant
nec quidē possunt. Nam vt ait Boe. in. ij
de ɔsolatione. Si quantas rapidis flatibus
incitus. Pontus versat harenas. Aut qt
stelliferis edita noctibus. Celo sidera ful
gent. Tantas fundit opes: nec retrahat
manū. Pleno copia cornu. Humanū mise-
ras haud ideo genus Cessat flere qrelas.
Et q̄uis Boetius hoc tacuisset: satis ta-
men inperq hoc experimento docemur.
Nam miseri hoies cōtinue circūeunt ma
re z aridam p multa pericula animarum
z corpor: vt aurū acquirant/z tamē nunq
satiant': sed semp cumulare conantur acer
uum. Baruch. iij. Qui argentū thesauri-
zant/z aurum in quo ɔfidunt hoies z nō
est finis acqsitionis eor. Ex hoc ergo pz
q in auro z argento nō ɔsistunt vere diui-
tie: ex quo nunq satiant mentem: quinmo
semp angustiant z lacerāt: ppter qd salua
tor appellat eas spinas. Luce. viij. At sci-
entia satiat aiam z dulcissime reficit. Nā
vt ait Lactanti' in. j. Nullus anime sua-
uior cibus est/q cognitio veritatis. Et ra-
tio differentie est: quia auruz z argentum
nō intrant in animā: sed scientia sic. Nota
similitudinē de famelico/qui esset in men
sa plena ferculis z nō comederet: z sitiret
z nō biberet. Sicut de Tantalo gigante
posito in inferno fingūt poete zc. Hic fa-
bulam comedens vero satiaret'. Sic in p-
posito. Aurum z argentuz non intrant in
animā hois: bene intrant z replēt capsam
z bursam. Et ideo posset potius dici bur
sa diues/q homo si aurum z argentū di-
uitie essent. Cum eīm appetitus diuitiarū
sit in anima/z aur z argentū non intrant
in animā: ideo non auferunt appetitum.
Quinimo vt dicit Iuuenalis. Crescit a-
mor nūmi qtum ipsa pecunia crescit. Et
Eccēs. v. Auarus non implebit' pecunia
Sed sciētia secus: quia residet subiectiue
in potentia anime q dicit' intellectus. Io
Aug. in. vij. d ciui. dei. Aliud inquit sunt
diuitie/aliud pecunie. Nam dicimus di-
uites sapientes/iustos bonos/quibus pe
cunia vel parua vel nulla est. Magis eīm
sunt virtutib' diuites p quas eis etiaz in
ipsis corporaliuz rerum necessitatib' satis
est quod adest/paupes vero auaros semp
inhiantes z egentes zc. ¶ Scd'a rō est:
quia scientia possidetur securi'. Nam au-
rum z argentū/z hmōi terrena/postq cū
maximis laborib' periculis et angustiis
acquisita sunt: cū magno timore possidē-
tur. Nam faciliter amitti possunt/z sepi'
amittunt' furto/vel rapina aut alia qua-
uis causa: que multiplex esse potest. ppter
q saluator in euangelio nos admonet di-
cēs. Nolite thesaurizare vobis thesauros
in terra: vbi erugo z tinea demolit': z vbi
fures effodiunt z furātur. Matt. vj. Sic
ergo hmōi false diuitie ex quo possūt/tot

casibus deperire cum magno timore pos-
sidenf. Scientie autē non sic: quia etiam
cum nudo homine remanēt ꝛ sunt accidē
tia: ita annexa subiecto ꝙ non possunt ab
ipo q̄diu durat vllatenus separari. Hoc
probatur exemplo illius phi/ qui cum oīa
exteriora bona ꝑdidisset/ ꝛ nud⁹ a patria
ꝑfugisset interrogat⁹ a quibusdā ait. Nil
ꝑdidi sed oīa mea mecū habeo/ intelligēs
de scientia que inseparabiliter sibi adhere
bat. Unde Boeti⁹ de scientijs loquens:
ait in primo car. primi libri. Ecce mihi la
cere dictāt scribenda camene. i. scientie sue
muse. Et veris elegi fletibus ora rigant.
Has saltem null⁹ potuit ꝑuincere terror.
Ne nostrum comites ꝓsequerentur iter.
Quinimmo post mortem etiam remanent
scientie in intellectu: sicut de Augustino
Thoma ꝛ alijs beatis: ꝛ etiā in damnatis.
Cum eīm cognitio particulariū cōtingen
tium post vitā istam remaneat: iuxta Lu.
xvj. Fili recordare: quia recepisti bona in
vita tua. Et Lazarus similit̄ mala. multo
magis remanet scientia/ que est cognitio
vniuersaliū ꝛ necessarioꝝ/ ꝛ ꝯsequent̄ fir
mior est q̄ cognitio ꝑticulariū: ꝙuis non
remaneat idem mod⁹ intelligendi ꝑ fan-
tasmata. q: quantū ad hunc modū intelli
gendi dicit̄ scientia nō remanere post vitā
ꝺm quē modum loquit̄ apostol⁹. i. Cor.
xiij. Siue scientia destruet̄. ¶ Tertia
ratio est. quia scientia ꝑficit felicius seu ex
altat sublimi⁹. Nulla eīm quātitas quan-
tūlibet maxima auri ꝛ argēti/ ꝛ hmōi ter-
renoꝝ potest beatū facere possidentē. Nā
nō solum beatitudinē eternā conferre nō
potest: sed nec virtutē aliquā: ꝓpter ꝙ dici
tur. Prouerb. xvij. Quid ꝓdest stulto ha-
bere diuitias/ cū sapientiā emere nō pos
sit: Quinimo pot⁹ miserum faciunt pos-
sessorem. Et ꝯsequenter valde obstant di
uitie ad virtutes acquirēdas. Propterea
optimo consilio fretus est ciuis ille theba
nus de quo Hierony. ꝛ habet̄ in decretis.
xij. q. ij. Crates ille thebanus hō quondā
ditissimus/ cum ad philosophandū athe-
nas ꝑgeret magnū auri pondus abiecit:
nec putauit se posse ꝛ virtutes simul/ ꝛ di-
uitias possidere ꝛc. Proptea dicit. Aug⁹
v. de ciuitate dei. c. xix. Felices inquit nos
vel filios vestros/ nō diuitie terrene faci-
unt. Aut nobis viuentib⁹ amittende/ aut
nobis mortuis aliquib⁹ nescimus vel for
te a quibus nolumus possidende. Nota.
A quibus nescimus. Declara ꝛc. Propte
rea dicit. Ps. Thesaurizat ꝛ ignorat: cui
congregabit ea. Et Eccl's. ij. Detestatus
sum omnē industriam meam: qua sub sole
studiosissime laboraui: habiturus heredē
post me: quem ignoro vtrum sapiens vel
stultus futurus sit/ ꝛ dominabit̄ in labo-
ribus meis: quib⁹ desudaui ꝛ sollicit⁹ fui.
Et est quicquā tam vanū: quasi diceret
nihil. Scientia vero est illa/ que confert
beatitudinē homini habenti eam. Unde
Prouerb. xj. Justi autē liberabunt̄ scien-
tia. Jtem. ps. Beatus homo quē tu eru-
dieris domine: ꝛ de lege tua docueris eū.
Propterea Dauid orabat dicens. Boni-
tatē ꝛ disciplinā ꝛ scientiā doce me. Un̄
ꝛ doctis ꝛ doctoribus alioꝝ ꝓmittitur ex
cellens glīa in vita futura. Dan. xij. Qui
docti fuerint fulgebunt: quasi splendor fir
mamenti. Et qui ad iustitiā erudiunt plu
rimos: erūt quasi stelle in perpetuas eter-
nitates. Econtra vero qui nō habent sci-
entiā reputant̄ vani ꝛ miseri: iuxta illud.
Sap. xiij. vani sunt homines/ in quibus
non subest scientia dei. Et ideo dn̄s sacer
dotem ignorantem increpat dicēs. Quia
tu scientiam repulisti repellam te: ne sacer
dotio fungaris mihi. Osee. iiij. Nota mo
raliter. Unde procedit quod laici: clerici:
sacerdotes: ꝛ omēs vitijs vacant ꝛ ribal-
darijs: nisi quia non occupant se ad scien-
tias acquirendas. Unde Esaie. v. Pro-
pterea captiuus ductus est popul⁹ me⁹:
quia nō habent scientiam. Nota. Capti-
uus a diabolo ꝛ peccatis: q: qui facit pec
catum seruus est peccati. Joan. viij. Si
ergo vacaret scientijs acquirēdis imunes
essent ab huiusmodi vitijs. Tum propter
fugam ocij/ quod est sentina omnium vi-
tioꝝ. Tum propterea amorem scientie/ q̄
sic alliceret eos quod nō cuperent carnali
bus vitijs delectari: presertim si vacarent
scientie scripture sacre. Nam vt dicit Hie
ronymus ad Paulinū. Ama scientiā scri-
pturaꝝ: ꝛ carnis vitia nō amabis. Unde
ꝛ Aurora. Jugiter hec legere meditari in
quirere nosse. Qui nisi celesti luci ciboqꝫ
frui. Et sic patet primū mediū trium ra-

tionum/quare scientie dicuntur vere diui tie. Auctoritas. Prouerbiorum. viij. Accipi te disciplinam meam: et non pecuniā. Do ctrinam magis ꝙ thesaurū eligite. Me lior est eīn sapiētia cunctis opibus preciosissimis. Et oīne desiderabile ei nō potest comparari. Item. Ps. Bonum mihi lex oris tui: super milia auri et argenti. Item Sap. vij. Proposui illam regnis et sedibꝰ. Et diuitias nihil esse dixi in cōparatione illius. Nec comparaui illi. lapi. preci. quo niā oīne aurum incomparatiōe illiꝰ are. est exigua et tan. lutum esti. ar. in conspe ctu illius. De ciuili etiam sapientia dicit iurisconsultus Ulpianus: et habetur. ff. De varijs et extraor. cogni. lib. j. Est qui dem res sanctissima ciuilis sapientia: et q̄ precio nummario nō sit estimanda. Et sic patet ratio/quare apostolus vocat scien tias diuitias dicens in themate. Diuites facti estis in omī scientia. Pro fundamen to sermonis oritur theologicalis q̄stio.

¶ Queritur vtrū donum intellectus qḋ dicitur scientie simul consistat in contem platōne creatoris et creature. Arguitur ꝙ non: sapientia et scientia differunt et sunt diuersa dona: per quod vnum eorum est cir ca temporalia: aliud vero circa eterna: er go si donum intellectus est vnum: videt quod non possit esse circa illa duo. In op positum ait magister sen. in. iij. dist. xxxv. Intelligentia nō modo de eternis est: sed etiam de rebus inuisibilibus et spirituali bus: temporaliter exortis. ergo donum in tellectus quod scientia dicit simul cōsistit in contemplatione: creatoris et creature. Et sic questio manet p vtraq; pte dubia.

¶ Ad questionē respondendū est: s3 Bo nauen. super. iij. senten. distin. xxxv. q. iij. ꝙ cognitio de deo sub ratione veri potest ha beri scḋm simplicem modū. Uno modo habetur cognitio de deo per simplicem as sensum. Alio modo p rationis adminicu lum. Tertio modo per simplicem cōten tum. Primum est virtutis fidei/cuius est assentire. Scḋm est doni intellectus/cu ius est p rationez abscondita intelligere. Tertium est beatitudinis mundicie cor poris/cuius est deum videre: quoniā er go rationes sm quas iuuamur ad credita intelligenda/accipiant non solum a condi tionibus creature spiritualis: que inter creaturas primiore habet assimilationez ad creatorem. Hinc est quod donū intel lectus cuius actus est in contemplatione summi veri eterni p lumen/quod nō so lum facit assentire: sed etiam p congruas rationes credita intelligere: non solum at tenditur in contemplatione creatricis es sentie: sed etiam spiritualis creature: et ex hoc patet quis sit actus: et obiectum p prium ipsius doni intellectus: quoniā ob iectum eius est ipsum verum eternum/in quātum intelligibile nō solum secundum proprias conditiones: sed etiam scḋm quod proprietates creaturarum sibi similiū secundū quod dicit magister in littera: actus vero eius est contemplari ipsum verū creditū: vt deuotius credatur: et ardentius diliga tur: et ita donum intellectus cōsistit in cō templatione rationalis creatoris et spiri tualis creature: sicut ostendunt rationes que ad istam partem sunt inducte. Et ad argumentuz dicitur qḋ donum scientie et sapientie distinguūtur: quia hoc est circa temporalia: et illud circa eterna etc. Iam patz responsio: quia non est simile: sapien tia eīn negotiat circa eterna/secundum ra tiōes eternas. scientia vero circa creata: se cundū rationes creatas: et quia habent di uersa obiecta secundū rationē merendi et dirigendi/hinc est quod sūt dona diuersa. Intellectus vero siue circa creaturā/siue circa creatorez negotietur. semp refert ad rationes eternas/ad quas per creaturas etiā eleuat cōtemplandas. Et iō vnū solū donuz est quāuis illa sunt plura: et ex hoc colligi potest/qḋ donuz intellectꝰ ē infra sapientiā et supra scientiam: de qua fit ser mo: iuxra v̄ba preassumpta: et sic de alijs.

¶ De eodem. Sermo. XCV.

Sed vt hācra tionem vltimam latius psequa mur: videlicet quomodo scien tia faciat hominem beatum seu felicem: est notandum qḋ sm sententiam theolo

torum et philosophorum eorum qui recte senserunt: beatitudo hominis in dei cognitione consistit: non autem in diuitijs: non in fortitudine: non in dignitate: non in voluptatibus: nec in honore. Auctoritas veteris testamenti. Hieremie.ix. Non glorietur sapiens in sapientia sua. Et nõ glorietur fortis in fortitudine sua: et non glorietur diues in diuitijs suis: sed in hoc glorietur/qui gloriatur scire et nosse me: quia ego sum dominus. Ad idem auctoritas noui. Joan.xvij. Hec est autem vita eterna: vt cognoscant te solum verum deum. Et quẽ misisti Jesum christum. Sicut autẽ tangit Thomas in quarto cõtra gentiles in principio: potest de eo et de diuinis triplex haberi cognitio: ad quarum quamlibet scientia hominem disponit: manuducit et instruit.

Prima est cognitio p rationẽ naturalẽ: et hec est bona.

Scda est p reuelationẽ diuinalẽ: et hec est melior.

Tertia est p visionem supernalẽ: et hec est optima.

In primis tamen duabus cognitionibus consistit non pfecta beatitudo hominis: sed imperfecta. In tertia vero pfecta: vt pbat Tho.in.iij.ptra gẽtiles.c.xxxvij.

¶ Prima ergo cognitio habetur/per medium creaturarum ex quarum cognitione deuenitur ad cognitionem dei demonstratione: quia sicut per effectus ad causam. Declara hoc sicut scripsi in sermone d articulis fidei sermone octauo/vbi agit de articulo primo fidei: videlicet de vnitate dei parte.j. Auctoritas. Rom.j. Inuisibilia dei per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur sempiterna quoque virtus eius et diuinitas. Item Sap.xiij. A magnitudine enim speciei creature cognoscibiliter poterit horum creator videri. Hãc ergo cognitionem dei sine hunc modum cognoscendi deũ instruit nos scientia metaphysice. Huic autem scientie metaphysice omnes alie scientie et liberales artes humanitus adinuente deseruiunt. Videamus quomodo. Et pmo quidẽ deseruit philosophia naturalis. Vide Augusti. in tertio de doctrina christiana. Nam medium huius cognitiõis diuine que habetur per metaphysicam sumitur a creaturarum cognitione vt dictum est. Creature autem tunc perfecte cognoscũtur cum earum nature et cause percipiuntur quia vt dicit philosophus. Tunc vnum quodque scire arbitramur cum eius causam cognoscimus: quia obiectum intellectus est qd quid id est rei essentia. vt dicit in tertio de anima. Ideo ad huius diuine cogitationis habendam noticiam necesse est scire naturas rerum et earum diffinitiones seu causas. Quia etiam ad vacandum huic speculationi: requirit valitudo corporis: quia alias fantasia non esset apta ad formandum fantasmata per que intellectus passibilis intelligit etc. Ad hec autem deseruit medicina: que subalternatur philosophie naturali. Secundo deseruit et philosophia moralis. Nam ad cognitionem dei nõ potest homo pertingere: nisi mẽte purgata a vitijs et voluptatibus: quibus infectus animus hominis non solum de deo sed nec de creaturis cognitionem perfectã habere potest: quia vt dicit Boe.

Nubibus atris Cõdita nullum
Fundere possunt Sidera lumen

Ideo consulens subdit.

Tu quoque si vis Cernere verum.
Tramite recto Carpere callem.
Gaudia pelle. Pelle timorem.
Spemque fugato. Nec dolor adsit.

Et subdit rationem dicens.

Nubila mens est Vinctaque frenis.
Hec vbi regnant. Ad hanc autem purgationem animi per bonos mores et virtutes deseruit nobis philosophia moralis quam tractat Aristoteles in ethica. Ideo dicit Augustinus in octauo de ciuitate dei. quod propterea Socrates vniuersam philosophiam ad componendos corrigendosque mores flexisse memoratur: cum ante illum omnes magis physicis id est naturalibus rebus pscrutandis operam maximam impenderint: quia scilicet primas atque summas causas rerum: quas non nisi in vnius veri ac summi dei voluntate esse credebat non putabat nisi mundata mente posse pprehendi. Et ideo purgãde bonis moribus vite censebat instãdũ. vt de

primentib⁹ libidinib⁹ exoneratus animus
naturali vigore i eterna se attollere naturã
q̃ corporei ⁊ imutabilis luminis: vbi cau
se omniũ factarum naturarũ stabiliter vi
uit intelligẽtie puritate ꝯspiceret. Hec il
le. Tertio huic cognitõni diuine deseruit
economica hoc modo. Quia eñ debitores
sumus etiam proximis nostris quos sicut
nos diligere iubemur: iuxta illud Ecci. x-
vij. Deus mandauit vnicuiq; ð proximo
suo. Et Matth. xxij. Diliges proximum
tuuȝ sicut teipsum. Et Terenti⁹. Homo
sum ⁊ nihil humani a me alienum puto.
Unde ⁊ phs in. ix. Ethi. dicit: q̃ amicabi-
lia que sũt ad amicos: videt̃ venire ex his
que sunt ad seipsum. Ex quo dicto colligi
tur q̃ illa debemus velle amicis que ⁊ no
bis. ideo ad hanc purgationẽ mentis que
habetur per virtuosam vitam debȝ homo
diligere etiam proximos suos: vt possint
esse capaces/ etiam ipsius diuine cognitio
nis. Debet autem homo facere precertim
erga illos quorum curam gerit: quia ali-
ás cõtra ius federis humani faceret. Uñ
dicitur. j. Tim. v. Si quis suorum ⁊ maxi
me domesticorũ curam non habet/ fidem
negauit: ⁊ est infideli deterior. Potest aũt
hic habere curam aliorũ dupliciter. Uno
modo tanq̃ persona priuata: sicut pater-
famili. domus. ⁊ sic tenetur homo habere
curam familie sue/ ⁊ diligenter ipsam ver
bo ⁊ exemplo instruere ⁊ prouidere vt per
virtuosam viam incedat. Et ad hoc deser
uit economica/ que est vna pars philoso-
phie moralis. Alio modo homo potest ha
bere curam aliorum tanq̃ persona publi-
ca: sicut est princeps vel rector ciuitatis. ⁊
sic debet habere scientiam gubernãdi rem
publicam: vt ciues virtuosi viuant. Et ad
hoc Quarto deseruit politica que est etiã
alia pars philosophie moralis. Huic autẽ
politice subalternat̃ scientia iuris canoni-
ci ⁊ ciuilis. Cuius precepta sunt hec. Ho
neste viuere: alterum nõ ledere: ius suum
vnicuiq; tribuere. Insti de iusti. ⁊ iur. in
princi. Quinto deseruiũt huic cognitiõi
diuine etiam artes liberales. Primo qui-
deȝ grammatica. Quia enim ad p̃dictas
scientias agnoscendas/ quibus manuduci
mur ad dei cognitionem: indigemus auxi
lio doctorum qui predictas scientias con-
scripserũt. Non eñ sufficeremus ex nobis
ipis ad oia p̃dicta inueniẽda ⁊ cognoscen
da: eo q̃ vita breuis/ ars vero longa. iõ ne
cessariũ est nobis legere libros eoꝝ/ ⁊ con
sequẽter eoꝝ idioma intelligere/ in q̃ illas
scias tractauerũt. Quia aũt idioma eoruȝ
fuit in grãmatica: iõ oportȝ scire grãmati-
cã. Tum ꝓpter intelligẽdos libros eoꝝ. tũ
etiã ꝓpter cõicandã scientiã nostraȝ aliis.
Uñ grãmatica dicit̃ sciẽtia recte loquẽdi
atq; scribendi. Scdo huic diuine cognitio
ni deseruit dialectica. Nã in cognoscẽdis
⁊ capescendis p̃dictis scientiis sunt multe
difficultates ⁊ obscuritates. Tũ ꝓpter mo
dicitatẽ intellect⁹ nr̃i: qui vt ait phs: ita
se habȝ ad manifestissima in natura: sicut
oculus noctue ad sol̃e. Tũ etiã ꝓpter diffi-
cultatẽ rerum in seipsis. Propter quod dt
Salomon Eccs. j. Cuncte res difficiles
nõ põt homo eas explicare s̃mone. Et in-
de videm⁹ q̃ multi philosophi antiqui in
multis errauerũt/ ⁊ cõtraria inter seipsos
senserũt. vt Aug. refert. xviij. de ciui. dei.
⁊ ꝓpter hoc etiaȝ fortasse Socrates tedio
rerum obscurarũ philosophiã vniuersam
ad corrigẽdos cõponẽdosq; mores flexisse
memorat̃: vt dicit Augu. viij. de ciuit. dei.
Ideo ne possim⁹ faciliter decipi tam a no
bis q̃ ab aliis/ ne accipiam⁹ falsuȝ ꝓ vero
⁊ ecõuerso. Ideo necessariũ est nobis ha-
bere modũ cognoscendi/ arguẽdi/ ⁊ discer
di verũ a falso: ⁊ ad hoc deseruit dialecti-
ca: q̃ sicut dicit Aug. plurimũ valet in dis
soluendis q̃stionib⁹ etiam sacre scripture:
tũ ibi cauenda est libido rixandi/ ⁊ pueri-
lis quedam ostentatio decipiẽdi: sicut ple
riq; insipientes delectantur. Contra quos
dicitur Ecci. xxxij. Qui sophistice loquit̃:
odibilis est. Tertio deseruit etiam Rhe-
torica. Quia eñ ad dirigẽdos ꝓximos no
stros ad beatitudinem istam que ꝯsistit in
cognitione dei: vt dictũ est ⁊ ad purgatõȝ
animi: indigem⁹ aliquib⁹ rationib⁹ ꝑsuasi
riis. ideo ꝯsequenter indigem⁹ aliqua sci-
entia ad ꝑsuadendũ eis ⁊ trahẽdũ eos dul
citer ⁊ affabiliter: ad hoc quia nõ violẽtia
sed beniuolentia trahendi sunt ad salu-
tem: iuxta illud Apostoli. Non ex tristi-
tia/ aut ex necessitate: hilarem enim dato
rẽ diligit deus. ij. Cor. ix. Coacta eñ ser-
uitia nõ placent deo. Ad hoc aũt deseruit

rhetorica. Unde et docto. antiqui eloquenter libros conscripserunt: ut non solum instruerent intellectum: sed etiam legentium affectum attraherent psuasionibus rhetoricis. Nam ut ait Augu. in. iiij. lib. de doct. christiana in prin. Cum sit in medio posita facultas eloquij que ad persuadenda seu praua seu recta plurimum valet: cur non bonorum studio comparatur ut militet veritati: si eam mali ad obtinendas peruersas vanasque causas in usus iniquitatis et erroris usurpant etc. Quarto deseruit musica que est scientia delectabilis. Quia enim mens nostra corpori unita, non potest semper et continue vacare hmoi contemplationibus diuinis: propter humanam fragilitatem. ideo expedit ut quandoque interponantur alique occupationes delectabiles et honeste: quibus animus refocatus possit fortius contemplationes illas resumere. et idcirco adinuenta est musica: ne alias tedio torperemus aut vacaremus ocio: quod est sentina omnium vitiorum. Et etiam forte ratione ut animus noster ex melodia musica si attrahetur ad deuotionem/et subleuaretur ad diuina. Unde et in officiis ecclesiasticis sacri doctores instituerunt etiam melodias musicales: que valde deseruiunt contemplationi et deuotioni audientium. Unde de Augu. legimus quod flebat uberrime in hymnis et canticis suaue sonantis ecclesie vocibus vehementer affectus. Et de Cecilia legitur quod cantantibus organis Cecilia in corde suo: soli domino decantabat dicens. Fiat domine cor meum immaculatum ut non confundar. Item David sonando psalterium/eleuabatur ad contemplandum deum/et spiritusancto adeo replebatur ut tunc prophetaret. Et alibi legitur quod ipso pulsante citharam quiescebat Saul a vexatione spus mali. j. Reg. xvj. Ideo hic potes etiam dicere si expedit quod poete fingunt de Orpheo: et tangit Boetius in. iij. de consolatione etc. Quinto deseruit Astronomia: ad cognitionem enim dei non solum manuducit consideratio et cognitio creaturarum inferiorum que sunt sub celo: que habetur per philosophiam naturalem: ut dictum est supra: sed etiam maxime deseruit et manuducit cognitio corporum celestium. i. celorum: planetarum: et syderum et cursus earum. in quorum proprietatibus et motibus: maxime cognoscitur mirabilis et ineffabilis ordo diuine sapientie. Ad hoc autem deseruit Astronomia. De Astronomia seu astrologia dicit Aug. in. ij. de doctrina christiana: quod quamquam nihil adiuuat ad intelligentiam diuinarum scripturarum: et infructuosa intentione plus impedit. Hec etiam scientia hodie abijt in desuetudinem sicut dicit Gratian. xxxvj. q. ij. c. Sors. Sexto deseruit Arithmetica Nam astronomia perfecte haberi non potest: nisi sciantur positiones numerorum quos docet Arithmetica. Et ideo oportet hanc scire/quasi viam ad illam. Septimo deseruit Geometria eadem ratione qua et Arithmetica. Astronomia enim non potest perfecte sciri/nisi agnoscantur dimensiones siue mensure et quantitates rerum: et cognoscantur quantitates astrorum: et distantias siderum et cursus eorum/et ad hoc deseruit Geometria. De Arithmetica Geometria et Musica. dicit Hierony. sup epistolam ad Titum quod quamuis contineant veritatem/tamen non sunt scientie pietatis: et habetur in decret. xxxvij. dist. Si quis gramaticam. Ex predictis ergo patet: quod omnes scientie et artes liberales manuducunt hominem ad cognitionem dei: in qua beatitudo humana consistit quamuis diuersimode: quia quedam immediate sicut est metaphysica: quedam vero mediate sicut alie scientie et artes. Fiat ergo ratio formalis sic. Illa per que manuducitur homo ad beatitudinem faciunt hominem beatum/saltem per modum cause instrumentalis dispositiue. Sed scientie manuducunt hominem ad cognitionem dei/que est btitudo humana: ergo etc. Patet conclusio. ¶ Secunda vero cognitio de deo habetur per reuelationem diuinalem: et hec est melior et perfectior: quia melior et perfectiori medio innititur quam prima: quia prima innititur medio creature/per cuius cognitionem quasi per quandam scalam ascendit homo ad cognitionem creatoris: ut dictum est. Hec autem cognitio innititur medio creatoris reuelantis. Nec potest ista cognitio siue iste modus cognoscendi deum naturaliter haberi ab homine: et hec sunt ea que sunt fidei. Da exemplum de trinitate personarum: de incarnatione seu eucharistia: et alijs articulis fidei: ad quorum cognitionem ex puris naturalibus non potest homo pertingere: quia

transcendūt limites rōnis hūane. Vñ nec Anaxagoras: nec Pythagoras: nec Plato. nec Aristotiles: nec alij phī ptigerunt ad hunc modū cognoscendi deum. Habetur em̄ solum ex dei reuelatione: iuxta illō Rom. x. Fides ex auditu: auditus autē p verbū christi. Item Esa. vij. Nisi credideritis non intelligetis: fm aliam litteram. Propterea dicit Apl̄us. j. Cor. ij. Loquimur dei sapientiā: quā nemo principum huius seculi cognouit. Glosa. i. phor. Et subdit. Nobis autē reuelauit deus p spiritum suū. Ad idem. j. Cor. xij. Nemo pōt dicere dñs Jesus/ nisi in spiritusctō. Itez Baruch. iij. Uiam sapientie nescierunt: neq3 cognouerūt semitas eius. Reuelasset autē eis deus: si intellectū ꝓpriū dei imperio subiugassent. Sed ꝓpter superbiam eoꝝ obcecati fuerūt. Nam vt dicit apl̄us. Cum deū cognouissent: scz quantū ad rationes naturales: vt p primā cognitionē: ꝛ hanc habebāt phī: non autē scdam. Et ideo nō sicut deū glificauerūt/ aut gratias egerunt: sed euanuerūt in cogitationibus suis. Et obscuratū est insipiens coꝛ eoꝛuz. Dicentes em̄ se esse sapientes stulti facti sunt: ꝛ mutauerunt gliam incoꝛruptibilis dei/ in similitudinem imaginis coꝛruptibilis hominis: ꝛ volucrum ꝛ quadrupedū/ ꝛ serpentiūz ꝛc. Ro. j. Hec ergo cognitio dei: q̄uis naturaliter haberi nō possit: tñ necessaria est ad salutem: iuxta illud apl̄i. Heb. xj. Opoꝛtet accedentē ad deum credere ꝛc. Et ibidem. Sine fide impossibile est placere deo. Hanc autē cognitionē docet nos sciētia theologie/ que est longe excellentioꝛ ꝛ nobilioꝛ alijs scientijs ꝛc.

¶ Tertia cognitio dei habeꝫ p visionem. Et hec habebiꝫ in patria/ quādo videbimus eum sicuti est. j. Joan. iij. Et hec est optima. Unde Apl̄us. j. Coꝛ. xiij. Ex parte em̄ cognoscim⁹: ꝛ ex parte ꝓphetamus: cum autē venerit quod perfectuz est euacuabiꝫ quod ex parte est. Et infra Uidemus nunc p speculū in enigmate: tūc autē facie ad faciem. Ad hanc autē cognitionē dei pfectam oꝛdinatur homo: ꝛ manuducitur p scientiā theologie: que ꝓpter hoc instituta est a deo/ vt illa mediāte saluemur: iuxta illud. Jo. vlt. Hec autē scripta sunt vt credatis: quia Jesus est fili⁹ dei/ et vt credentes vitam habeatis in noīe ipsi⁹: et sic de scda cognitione que habeꝫ p reuelationē transferꝫ homo ad hanc tertiā q̄ habetur p visionē: iuxta illud apl̄i. ij. Coꝛ. iij. Nos vero om̄es reuelata facie gloriā dñi speculantes/ in eandē imaginē transformamur a claritate in claritatē: tanq̄ a dñi spiritu. De hac triplici cognitione habeꝫ vna auctoꝛitas. Job. xxvj. Ecce hec ex parte dicta sunt viaꝝ eius: ꝛ cū vix paruam stillam sermonū eius audierim⁹: q̄s poterit tonitruū magnitudinis ei⁹ intueri: Quaz auctoꝛitatē sic exponit Tho. in. iiij. contra gentiles in princi. q̄ dicit. Ecce hec ex parte dicta sunt via ꝝ eius. ad p̄mā ptinet: quia p vias creaturarū in dei cognitionē noster intellectus ascendit. Et q2 has vias impfecte cognoscim⁹ recte adiūxit ex parte. Ex pte em̄ cognoscim⁹: sicut apl̄us dicit. j. Coꝛ. xiij. Quod vero subdit. Et cum vix paruā stillā sermonū eius audiuerim⁹. Ad scdam cognitionē pertinet/ put diuina nobis credenda p moduz locutionis reuelanꝫ. Fides em̄ vt dicitur. Rom. x. Est ex auditu/ auditus autē per verbum dei. De quo etiā diciꝫ. Joā. xvij. Sanctifica eos in veritate: sermo tu⁹ veritas est. Sic igiꝫ quia reuelata veritas ō diuinis nō videnda: sed credenda ꝓponiꝫ recte: dꝫ Audiuim⁹. Qr p̄o hec impfecta cognitio effluit ab illa pfecta cognitiōe/ q̄ diuina veritas in seipsa videꝫ/ dum a deo nobis mediantibꝫ angelis reuelaꝫ: qui vident faciem patris: recte noīat Stillam. Unō ꝛ Joel. iij. diciꝫ. In die illa stillabūt mōtes dulcedinē. Sed quia nō om̄ia mysteria/ que in prima veritate visa angeli ꝛ alij btī cognoscūt: sed quedā pauca nobis reuelanꝫ: signanꝫ addidit. Paruā. Diciꝫ em̄. Ecc̄i. xliij. Quis significabit eū: sicut est ab initio. Multa abscondita sunt maioꝛa his: pauca em̄ vidim⁹ operū eius. Et dñs discipulis dicit Joā. xvj. Multa habeo vobis dicere: que nō potestis poꝛtare modo. Hec etiā pauca que nobis reuelantur sunt/ quibusdā similitudinibꝫ ꝛ obscuritatibꝫ verboꝝ nobis ꝓponunꝫ: vt ad ea q̄ꝫ capienda soli studiosi ꝑuenīāt. Alij p̄o quasi occulta venerenꝫ/ ꝛ increduli lacerare nō possunt. Unō dicit aplus. j. Coꝛ. xiij. Uidem⁹ nunc p speculū in enigmate,

Signanter addidit vix: vt difficultas ostēderet. Quod vero subdidit. Quis poterit tonitruū magnitudinis eius intueri: ad tertiā cognitione ptinet: q2 prima veritas cognoscet non sicut credita: sed sicut visa. Videbimus em̄ eum sicuti est: vt dicit .j. Joā.iij. Unde dicit Intueri/nec aliquid modicuz de diuinis mysterijs pcipiet: sed ipsa maiestas diuina videbit ₇ ois bonorū pfectio. Unde dn̄s ad Moysen dixit. Exo.xxxiij. Ego ostendā om̄e bonuz tibi. Recte ergo dt Magnitudinis. Non autē ponetur veritas hominis aliquib9 velaminib9 occltata: sed oino manifesta. Un̄ dn̄s discipulis suis dicit. Joā.xvj. Venit hora cū iam nō in puerbijs loquar vobis: sed palam de patre annūciabo vobis. Signanter ergo dicit Tonitruū: ad manifestationē insinuandā. Hec Tho. vbi supra. Ex predictis autē infert/q scientia theologie p quam habet scda cognitio dei: de qua supra: longe est excellentior q̄ metaphysica: ₇ mlto magis q̄ alie scientie ₇c. Deo gratias. Amen.

Finis sermonū de Sanctis eximii

Concionatoris F. Petri Hieremie sicilliensis predicatoꝝ ordinis/quos gallice pubis negligētia adeo priori excusione corruperat: vt nō satis sit estimare/ ne illi maius fuerit Petri Hieremie scripta depravādi studiū: an suis erroribꝫ ingenia studiosoꝝ eludendi. vtcūq₃: nos tantū pro virili corruptiōi tollende insudauim9: q̄tum ingenij penuria sinebat: vt imp̄mis allegata cū veterꝫ nouiq₃ instrumēti tū iuris canonici ₇ ciuilis ac Hieronymi Augustini q₃ dicta: ertiā vba a grāmaticali lege ₇ ordine deuiātia restituerēt: vt oia nūc planiora ₇ lucidiora diligēs lector cognoscere possis. Si tn̄ adhuc aliqua suberūt veterꝫ vestigia mē de: cogitare debebis casu non studio actitatū: ne meñs tua securitate marcescat: nobis certe voluisse sat est: cū venatorē aliquas non om̄es capientē feras fortuita cōmendet industria. Imprimebat itaq₃ hos sermōes D. Joāne Rynman de Oringaw expensas impendente: cura ₇ labore suo Henricus Gran: in oppido Hagenaw: mense Septembri. Anno salutis. M.D.XIIII.

